Secunda pars Consiliorum supremi Jurium interpretis do. Pauli de Castro caracteribus optimis compaginata: ⁊ a multis vicijs segregata: cum summarijs decisiuis do. Bernardini Matij Vercelleñ. antea tamen sine numeris. Nouissime vero cũ numeris ac pluribus summarijs copiosius ampliata: cũ eleganti Repertorio alphabetico Henrici Ferrandat Niuerneñ. necnon ⁊ vtilissimis Additionibus eiusdem suis in locis vtiliter accommodatis.

VINCENTIUS DE PORTONARIIS DE TRIDINO DE MONTE FERRATO

Benedictus deus.
Cum virgine matre.

Cum gratia
⁊ priuilegio.

¶ Secūda pars cõsiliorum famosissimi vtriusq. J. doc. D. Pauli de cast. reddita Padue anno dñi. Mccccxxx. de mēse Martij. nuperrime per. d. Bernardinū matiū Vercellē. reuisa: ⁊ summo studio ac diligentia non mediocri cūctis erroribus purgata: additis etiā summarijs vtilissimis. quorum bñficio quicquid desideraueris erit inuentu facillimū. Nouissime vo cum numeris ⁊ additionibus vtilissimis ex recentioribus ⁊ varijs quidē in vtroq iure scriptoribus excerptis vnacū eleganti repertorio alphabetico. Ad laudē omnipotentis dei feliciter incipit.

¶ Summarium.

1 ¶ Jus retractandi alienationē rei cõpetens his qui sunt eiusdem agnatiõis ex cõsuetudine an possit cedi. ⁊ quid de iure qd competit ex pacto de retrouēdendo an possit cedi. ⁊ nu seq.

3 Et quid si fiat cessio ex causa necessaria ⁊ non voluntaria.

¶ Consilium primum.

In christi nomine amen. ¶ Videtur dicendum q dictus Christophorus deVbertis non teneatur facere venditionem dicte domus prefato Juliano cessionario: 1 † quia put apparet ex tenore pacti de retrouendendo pactum illud videtur fuisse factum contemplatione Tonazi venditoris et eius filij seu persone ipsorum vt patet ex tenore verborum dicti pacti: quia dr q ideo fuit motus dictus Christophorus ad faciendum dictū pactum seu promissionē: quia cõuenientius erat q ipse debitor haberet vel eius filius cū fuerit sua q̄ q vnus alius. Igitur ad alias psonas nõ debet extēdi. arg. l. pater. ff. de ser. lega. de pac. iurisgē. §. pactorum. sol. ma. l. qr personale. Et p ista parte videt expresse determinatio Petri ⁊ Cy. quā etiā Bal. sequit in. l. iij. in fi. C. cõi diui. De consuetudine q aliquis de cõsorteria vendidit rem aliquā immobilē possit proximior de cõsorteria retractare ⁊ petere sibi reuendi infra annum[a] pro eodē pretio si facta fuerat nõ consorti. Nam queritur vtrum talis proximior possit tale ius quod incepit sibi cõpetere vendere vel cedere[b] alicui extraneo si forte ipse non habet pecunias p reemendo. Et determinant ipsi q non. p. l. si mulier. §. ex asse. ff. de iure do. ⁊ qr cõsuetudo videt esse inducta fauore consortiū[c]. Unde nõ extendit ad extraneos: ⁊ p hoc alle. Bal. qd habetur ⁊ no. in fi. in. l. cun fundum. §. fi. ff. de vi ⁊ vi ar. de illo qui põt se vēdicari ratiõe alicuius qualitatis inherentis sue persone vt patri de adulterio filie. Nam non licet sibi vendicare se per aliū. Ego etiam allego pro ista decisione text. in fi. in. l. si nemo tutorū. in 2 prin. ff. de testa. tuto. vbi habet † q licet ex pluribus tutoribus possit aliter prouocare alterū ad satisdationē: non tamē sic cõceditur alicui extraneo qui nõ sit tutor etiā si hoc faceret ad instantiam vnius ex tutoribus: ⁊ illum tex. quidā antiqui doc. inducunt ad questionē predictaz. ¶ In contrarium facit: qr que sunt transmissibilia sunt cessibilia. ff. de admi. tuto. l. ex pluribus. vt bona sit ratio contrariorum vel eadem. l. fi. ff. de leg. iij. de vulga. ⁊ pupil. l. ⁊ si contra. Sed hoc pactū factum fuit non solum debitori qui dedit insolutum ⁊ filio eius: sed etiam heredibus eorum: vtputa ex tenore pacti. Et si heres debitoris virtute pacti rem recuperasset potuisset sine dubio ipsaz postea extraneo vendere cui vendidisset forte pro plus quia transiuisset ad ipsum libera. Igitur eodem modo debet potuisse vendere ⁊ cedere ius petendi dictam reuenditionem: quia quod iuris est de aliquo illud idem debet esse de alio per quod peruenitur ad illud. l. oratio. ff. de spon. l. ij. de iurisdi. om. iudi. l. ad rem mobilem. ⁊. l. ad legatuz. de procu. de mor. inferen. l. j. §. penulti. vel antepe. ¶ Et per predicta patet responsio ad determinationē Cy. de qua. s. qr in questione illa si proximior cõsors retractasset vēditionem nõ posset rem alteri non consorti vendere: quia consuetudo illa censetur inducta fauore consorterie ne de ipsa exeat. l. cum pater. §. libertis. ff. de lega. ij. Igitur nec ius retractandi põt extraneo nõ consorti vendere in preiudiciū aliorum de cõsorteria. arg. d. l. oratio. ff. de spon. Et ideo si nõ essent alij consortes q̄ ille: videtur dicendum secus sicut res prohibita alienari extra familiam si non superest nisi vnus de familia bene potest per ipsum alienari[d] qr non superest qui alienationē possit reuocare. Et isto modo videt debere limitari determinatio docto. in. d. l. iij. in fi. C. cõmuni diui. s. quādo suberant alij de consorteria secus si nõ suberant. Sed in castro nostro nõ subest aliqua persona que posset retractare venditionem q̄ iste cedens fecisset extraneo de dicta domo si eā virtute dicti pacti et conuentiõis recuperasset. Igitur nec est vel esse potest aliquis qui possit impedire vel impugnare dictā cessionem. Constat eñ q Christophorus ipse si esset aliquis qui vēdidisset dicto cessionario nõ libere possit impedire quominus ipse alteri extraneo venderet: quia nullum ius Christophorus in illa domo sibi reseruasset vel reseruare potuisset. ar. l. nemo. ff. de pac. ergo nec potest impugnare cessionem predictā. Et istam partem teneo: scz qd dicta cessio valuerit potissime. quia facta fuerit credito- 3 ri: † ⁊ sic videtur facta ex causa necessaria posito etiā qd esset facta alteri q̄ creditori non valeret: qd si tamen non dico propter ea que dixi. s. ⁊ hec per ea que habent et notantur singulariter per glo. ⁊ Bar. in. l. p herede. §. si quid tamen. ff. de acq. here. et in fi. magne glo. vbi ea que nõ transeūt ad extraneos heredes: transeunt tamen ad creditores. ⁊ per. l. filiusfa. §. diui. ff. de leg. j. ver. sed hoc neq creditoribus ⁊c.

¶ Concludo dictum Christophorū teneri ad faciendum dictā venditionem dicto Juliano. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ An ⁊ quando dicatur questio facti vel iuris.

2 Causa matrimonij siue in iure: siue in facto consistat: debet remitti ad iudicem ecclesiasticum.

3 Si non opponatur exceptio q causa pertineat ad iudicem ecclesiasticum ante litem contestatam: an poterit postea opponi.

¶ Consilium. ij.

In christi nomine amen. ¶ In pūcto psenti tria veniūt discutiēda. ¶ Primum est vtrum attenta forma excipiendi dicte Joāne que est q non fuit nec esse potuit de iure matrimonium inter predictos dicatur ista questio facti vel questio iuris. ¶ Secūdū est presupposito q esset questio facti vtrum tanq̄ spūalis sit remittenda ad curiā episcopi. An vo tanq̄ prophana debeat ⁊ possit tractari corā domino potestate. Nā si dicatur q sit qõ iuris nulli dubiū q venit remittenda. ¶ Tertiū est presupposito q de sui natura foret remittenda si fuisset opposita ante lit. contest. vtrum ex eo q opponitur postea debeat cessare remissio.

1 ¶ † Et circa primū articulū dñs Bar. in. l. quotiēs. C. de iudi. dicit q quādo vertitur questio de ipso matrimonio. An fuerit contractum vel non saltim quatenus in eis fuit: puta an interuenerint verba de presenti ⁊ etiam consensus. iuxta. l. nuptias. ff. de regu. iur. iunctis his que no. per glo. in. l. cum notissimi. in prin. C. de prescrip. xxx. an. ⁊. c. tue. extra de spon. tunc dr questio facti: quia cõtrahere vel non contrahere facti est: ⁊ in facto consistit. l. cõsilio. §. fi. ff. de cura. furio. ⁊ nisi tale factum seu cõtractus interuenisset nõ posset esse questio iuris. arg. l. aretusa. cū. l. seq. ff. de sta. homi. si vo questio vertitur nõ super matrimonio: an fuerit contractum per verba de presenti vel non: immo ponitur pro constanti q sic. Sed dubitatur an ex illis verbis resultauerit vel resultare poterit validum matrimonium: vel non obstante aliquo impedimento canonico vel legali: et sic potius de viribus matrimonij: tunc dicit questio iuris. Et in ista distinctione non videntur alij docto. discrepare a Bar. qr neutra pars ipsius si recte inspiciatur potest probabiliter negari.

2 ¶ † Circa secundū articuluz in quo cõsistit tota vis questionis reperitur Bar. in seipso variasse ⁊ etiam alij docto. vtriusq iuris. Nam idem Bar. in. d. l. quotiens. C. de iud. dicit q prima questio examinari debet in curia seculari quia facti: secunda vo in curia ecclesiastica quia iuris. Sed idem Bar. in. l. titia. ff. sol. matri. tenet indistincte q siue disceptetur de matrimonio: an fuerit contractum vel non siue de viribus matrimonij. s. an potuerit cõtrahi vel esse matrimoniū inter eos talis questio debeat remitti ad epm: ⁊ sic quantum ad hoc vtroq casu poterit dici qõ iuris: quando vo non de matrimonio vel de eius viribus disceptatur sed de prole: puta an talis sit natus ex illis vel nõ: tūc talis questio tanq̄ oino facti[e] disceptāda est in curia seculari. Et primam partem tenent etiā canoniste. s. Jnno. ⁊ Joā. an. in nouel. in. c. tuā. de ord. cog. dicentes. q cum matrimoniū sit hodie sacramentum: iuxta illud. qd deus cõiunxit ⁊c. nullus alius super eo. s. q sit vel q non sit aut fuerit potest pronunciare q̄ ille qui vicem dei tenet in terris. s. papa vel ecclesia seu iudex ecclesiasticus[f]. hoc idē tenet Bal. in. d. l. quotiens. dicens cõtra Bar. ibi q siue sit qõ super facto. i. an cõtractum vel nõ: siue sup iure. s. an potuerit cõtrahi remitti debet ad curiā epi ⁊ dicit ita seruari. Sed idē Bal. in. l. cū proponas. C. de bo. auc. iud. pos. videtur tenere id qd no. Bar. in. d. l. quotiēs. idē tenet d. Pe. de anch. in repe. c. ea q̄. de reg. iur. lib. vj. pro opi. tñ quā sentit Bar. in. d. l. titia. ⁊ quā etiā tenent canoniste. facit. c. si iudex laicus. de sen. excõ. li. vj. Nam quē esse clericum vel non esse est facti: quia ex facto causatur. s. ex canonica ordinum collatione et tamen iudex laicus de hoc nõ cognoscit: vt ibi pz. Itē quē esse excõicatū vel nõ esse vel esse vel non esse hereticū vel simoniacum est facti: et tamē si de his incidenter opponitur coram

a ¶ Annū. Adde Jaso. may. in. l. petens. C. de pac. numero xij.

b ¶ Cedere. Vide q̄ habētur p d. Alex. de imo. in cõsi. cxxv. i. ij. col. cum seq. i. j. parte.

c ¶ Cõsortiuz. Sz nūqd fauore femine et bastardi eorum cõsortiū: ita q requirendi sint. vide Ange. in consi. cxcj. et discurre trac. de iu. ptho miseos.

d ¶ Alienari. Sz nūqd ei⁹ cõsensu. dicidē fm r[illegible] fn it. [illegible]õ fi[illegible]ne. vl ti[illegible].

Additio.

e ¶ Tāq̄ oino facti. No. q d causa spirituale puta matrimonij vl vsurarum iudex s[illegible]lar nec principaliter nec incidēter põt cognoscere. c. lator. q filij sint legit. c. si iudex laicus. de sentē. excõ. in. vj. qd intellige verū qñ est q̄stio sup iure sec⁹ si sup facto fm Bar. i. d. l. q̄tiēs. hic alleg. ⁊ i. l. oī nouatione. C. de sa. san. eccl. ⁊ i. l. ij. ff. de iuris. om. iud. et in. l. titia. ff. sol. matri. et sequit Alex. i cõsil. ix. incip. pstantissime doctor. in q̄rto vol. ⁊ do. Jasoni. d. l. q̄tiēs. in. iij. no. et an qõ incidēs iudicet fm naturam cause principalis. vide Phil. dec. i cõsil. xliiij. icip. ⁊ diligēter. in prio vol.

f ¶ Ecclesiasticus. Adde do. ma. sozi. i consi. xij. icipi. qm. vs. pterea etiam ex alio. i. ij. parte.

iudice seculari nō cognoscit: vt no. Jo. an. in. d. c. tuā. ¶ Breuiter in casu nr̄o pōt dici ꝙ sit qō tā facti ꝙ iuris: facti quidē: dū excipiēs dicit ꝙ inter illos nō fuit matrimoniū: pōt eñ intelligi ꝙ nō fuit. s. quatenus in facto cōsistit. i. q2 nō interuenerūt verba: pōt etiā intelligi ꝙ nō fuit matrimoniū. s. validū posito ꝙ verba interuenerint: ⁊ tūc esset questio iuris. Jtē ex eo ꝙ subijcit nec esse potuit similiter clarū est ꝙ est qō iuris: ió quācūq3 opi. teneam⁹ dicēdū est debere remissionē fieri ne cause cōtinētia diuidat. C. de iudi. l. nulli. Sz in cā vsuraria qñ est questio facti. s. an talis recepit vsuras vel nō recepit: tūc est mere ꝓphana ⁊ pōt tractari in curia seculari[a]: ⁊ cōpelli ad restitutionē. l. si nō sortē in prin. ff. de cō̄di. inde. si vō est qō iuris puta an ɔ̄ctus ille sit vsurarius vel nō tūc secus: vt no. Pau. de eliaza. in cle. i. de vsuris. ⁊ p Bar. in. d. l. titia. Sed q̄tio matrimonialis etiā cū dubitat̄ de facto videt̄ spiritualis. ex eo quia matrimoniū est sacramētū ecclesiasticū: ideo distinctio illa sit questio iuris vel facti: non sic attenditur ſm doc. supradictos: lʒ secus quando de sola prole discrepatur.

¶ † Circa tertium ⁊ vltimū articulū vr̄ dicendū ꝙ cū dicta exceptio ⁊ petitio remissionis ad curiā ep̄i cōcernat iurisditionē secularis: q2 negat̄ eā habere debuerit opponi in initio. i. ante litē ɔ̄test. l. fi. C. de excep. ff. de iudi. l. sed ⁊ si susceperit. in prin. qđ̄ est verius: q2 nō potuit opponi anteꝙ articularet̄ de matrimonio p agētem: sed ante litē cōtestatā nō fuit articulatum nec articulari potuit de matrimonio: q2 istud cōcernit negotiū pricipale: de quo agit̄ cū in hᷣ fundet̄ agētis intētio: iuxta illud si filius: ergo heres. iuxta no. in. l. si cuʒ dotē. §. trāsgrediamur. solu. ma. ⁊ sic veniebat articulādū post litē cōtest. sicut ⁊ ꝓbandū extra vt lite nō cōtest. per totū. Jgit̄ nō est imputādū dicte dñe si ante litē cōtest. nō opposuit q2 nec opponere potuit. arg. l. petēde. C. de tēp. in inte. resti. l. si qs libertatē. post medium. ff. de peti. here. ¶ Preterea tūc ꝓiudicat sibi qs si nō opponit exceptionē fori a principio qñ pōt iurisditionē iudicis ꝓrogare q2 tūc ꝓgare videt̄: q2 censet̄ cōsentire in iudice ꝙ sup aliis ꝓnuntiet: vt. d. l. sed ⁊ si susceperit. in prin. Sed in casu nostro iurisditio iudicis secularis nō esset ꝓrogabilis p partes: vt de cā spūali posset cognoscere ⁊ ꝓnūtiare cū talis iurisditionis et potestatis sit incapax. c. decernimus. de iud. de ꝑscrip. causam que. c. sacrosancta. ⁊. c. messana. de elec. q2 sunt separate iurisditiones. c. nouit. de iudi. ⁊ in auē. quō oportet epi. in prin. cū ibi no. ¶ Et adde Bal. in. l. cū earū. circa fi. C. de sententijs. vbi dicit ꝙ qñ litigātes necessitantur a lege adire vnū iudicē nō possunt ex ꝓrogatiōe adire aliū. iurisditio nō pōt eñ ꝓrogari de vna specie iurisditionis ad alterā: vñ in iudicē nō habētē iperiū nō pōt fieri ꝓrogatio: vt habeat iuxta no. p Jnnoc. in. c. de causis. de offi. dele. ⁊ per legistas in. l. j. ff. de iudi. Sed iudex secularis hʒ cognitionē de ꝓphanis nō de spūalibus etiam inter suos subditos. Jgit̄ de spūalia nō pōt eius iurisditio ꝓrogari expresse. Jgitur nec videtur tacite ꝓrogata per non oppositionem excep. a prin. l. qui ad certum. ff. locati.

¶ Cōcludo remitti debere cognitionem dicti articuli: scʒ an fuerit matrimonium vel esse potuerit inter predictos ad ecclesiasticam curiam. per. c. tuam. s. alleg. vbi casus ſm cōmunē lecturam non obstante ꝙ ante litem contesta. hoc non fuerit petitum per ea que dicta sunt. Laus deo.

¶ Summarium.

1 Quando agit̄ ne quis turbetur in possessione alicuius rei nō vt efficiat̄ ꝑpetuus possessor pōt iudiciū a ꝓcepto incipere sine cause cognitione ⁊ lite nō cōtestata possunt ꝓduci articuli et testes examinari. ⁊ q̄ differentia sit inter hāc causam ⁊ causam possessoriā ⁊ quis debeat obtinere in tali possessorio. ⁊ nu. 2.

3 An testes examinati in summario iudicio faciant fidem in ordinario: ⁊ an iterum possint examinari.

4 Quomodo prescribatur ius fodiendi metalla in alienis agris per cuniculos. ⁊ que seruitus dicatur illa.

¶ Consilium. iij.

In christi nomine amen.

¶ In cā q̄ vertit̄ corā dño vicario potestatis pergami occasione cuiusdā vene cotarie q̄ appellatur vena verasia magistralis ⁊ grossa. Et alterius vene que per alteram partē vocat̄ Riccabona inter Martinuʒ Beneduxij suo ⁊ quorūdam aliorū nomine venientē ex parte vna. Et Nicolaum Bernardi ⁊ Uincentiū de lazaronibus tā ipsorū ꝙ quorūdam aliorum nomine venientiū ex altera: visis actis ⁊ actitatis inter predictos in dicta cā dubitari pōt de pluribus.

¶ Et primo vtruʒ valeat dictus processus ⁊ ea que acta sunt. Et videt̄ dicendum ꝙ non: † q2 inceptū fuit a precepto[b] nulla cause cognitione adhibita que non debet fieri nisi parte ꝑsente vel vocata. C. si per vim vel alio modo. l. fi. quorum neutrum hic fuit: ⁊ sic videt̄ non valere cum ab executione nō sit inchoādum. C. de exe. rei iudi. l. j. cum fi. de seq. pecu. l. vnica. Scđo q2 dati fuerunt articuli ⁊ producti ⁊ examinati testes non dato libello nec lite contesta. extra vt lite nō contesta. per totum. contrarium tñ est verū ꝙ imo valet dictus processus quātū ad finē ad quē ordinatus est. Nā si bene ⁊ subtiliter consideret̄ iste processus non est ordinatus ad finē vt perueniat̄ ad sentētiā diffinitiuā sup petitorio in quo principaliter disputat̄ de iure partium seu de ꝓprietate iuriū vel sup possessorio retinēde in quo principaliter disceptat̄ qs sit possessor: ⁊ hoc cognito ⁊ pronūtiato hʒ vim ꝑpetuā vt possessor defendat̄ ⁊ remaneat in possessione quousq3 pars altera egerit petitorio ⁊ obtinuerit. ff. de acquir. pos. l. exitus controuersie. ⁊ in cōsequētiā officiuʒ iudicis venit vt aduersarius a molestia seu turbatione cōpescat̄. ff. vti pos. l. si duo. §. j. vr̄. v. Et talis sententia lata etiā sup possessorio dicit̄ diffinitiua. C. de senten. l. post sniam. ⁊ no. glo. in. l. vnica. C. si de momē. pos. ⁊. ff. de re iudi. l. qđ iussit. ⁊ p Jnn. extra de insti. cū venisset. Sed ordinat̄ iste processus principaliter ad finē ne lite pendēte sup ꝓprietate vel possessione partes veniant ad rixas ⁊ arma turbādo se adinuicē cū quelibet pars asserat se esse in quasi possessione dicte vene. ⁊ alterā non esse ⁊ ad se spectare ius cauēdi ad alterā non sup quo necessariū fuit summatim cognoscere que pars esset in possessione ⁊ reperto ꝙ altera sit: alterā nō sit: pertinet ad officiū iudicis inhibere ei q̄ nō est ne alteri parti molestiā vel turbationē faciat lite pendēte. Et talis ꝓnūtiatio ꝙ talis pars sit in quasi possessione ⁊ nō debeat turbari lite pendēte erit interlocutoria ⁊ nō habebit effectū nisi quousq3 lis durabit sup ꝓprietate vel possessione ⁊ expedit̄ iudicis officio. † Et sic differt in multis ab illa de quā. s. que fertur in possessorio. Primo q2 illa est diffinitiua: ista iterlocutoria. Scđo q2 illa affert ꝑpetuū ꝓiudiciū quousq3 sit cognitū ⁊ pronūtiatū sup ꝓprietate ꝓ altera parte: sed ista durat quousq3 durat lis sup ꝓprietate vel possessione. Jtē illa expedit̄ iure actionis vel interdicti: ista vero iudicis officio. Jtē in illa principaliter agit̄ de ꝓprietate vel possessione ⁊ in cōsequētiam venit ne possessor turbet̄. Jn ista vero principaliter agit̄ ne qs turbetur q2 hoc principaliter petit̄. secundario ꝙ̄ venit vt videat̄ an possideat ille qui petit ne turbetur. Jtem in illa requiritur cause cognitio plenaria: quia de maiori ꝓiudicio agitur: in ista vero sufficit summaria cognitio de quasi possessione q2 non de tanto preiudicio agitur. Et istud iudex aditus seu requisitus facere dʒ ex officio ne partes veniant ad arma. l. equissimuʒ. ff. de vsufru. ⁊ vt ordinetur lis. l. liberis. §. fi. ff. de lib. cā. Et habetur expresse practica ista in tex. ⁊ per Jnno. in. c. cū venisset. extra de insti. ff. de offi. procu. cesa. l. fi. C. de transl. l. si de possessione. ꝙ cū eo. l. si seruus. ⁊ ibi no. per Cy. ff. de aqua quoti. ⁊ esti. l. ꝑ. ꝑ glo. in. l. j. §. j. ff. de itine. actuq3 priua. per quā patet ꝙ lite pendēte super iure vel quasi possessione iuris ille q̄ nō possidet dʒ cauere possessori ꝙ nō impediet eū in sua quasi possessione. Jgitur per prius summatim cognosci dʒ qs possideat. d. l. liberis. §. fi. sic in fi. cum minor nō appellans petit se restitui ad appellādū: nā ante litem cōtesta. in cā restitutionis summatim cognoscitur an haberet bonā causam ⁊ sic fit lesus ⁊ interfit sua petere: vt no. Bar. in. l. nā ⁊ postea. §. si minor. ff. de iureiurā. ⁊ qđ no. Cy. in. l. qđ tpe. de resti. mili. ¶ Fateor ergo ꝙ iste ꝓcessus non valet quantum ad finem ⁊ effectum obtinendi diffinitiuam sñiam super ꝓprietate vel quasi possessione istius iuris cum ad illam requiratur litis contesta. ⁊ libellus. Sed bene valet ꝙtum ad hoc vt iudex viso que pars melius ꝓbauit de possessione inhibeat alteri parti ꝙ eam non turbet quousq3 fuerit actū ordinarie ⁊ pronūtiatū super ꝓprietate vel possessione. Et ꝙ ad istum finem voluerit iudex tendere patet ex eius verbis prolatis in assignatione termini dati ad probandū de iure suo si bene ⁊ recte considerentur eius verba.

¶ Scđo principaliter est videndū presuppositis predictis que pars in casu nostro defendēda est in quasi possessiōe: ⁊ cui parti fiendum est preceptum ꝙ alterā non turbet. Respondeo defendenda est pars dicti Martini que dicit se esse in quasi possessione dicte vene verasie magistralis ⁊ grosse ⁊ pronūtiandū est preceptū factū ad sui instantiā alteri parti ꝙ partē dicti Martini nō molestet nec turbet valere ⁊ tenere ⁊ debere effectum sortiri: ⁊ hoc ideo quia pars dicti Martini melius ꝓbauit de quasi possessione. s. de antiquiori a. xxx. ⁊. xl. an. ⁊ vltra. pars vero aduersa a. iy. seu. iiij. annis vel circa. Jdeo prima quasi possessio melior est: et iustior presumitur in. c. lʒ causam. extra de proba. ⁊ no. in materia interdicti vti possi. per doc. Scđa ꝙ̄ quasi possessio presumitur improba ⁊ iniusta seu clandestina vel violenta. C. de acqui. pos. l. improba. Preceptum autē primo loco factū ad instantiā dicti Martini alteri parti ꝙ non turbet nec molestet partem dicti Martini lʒ fuerit validū quia fuit iustificatum cum

a ¶ Sec̄ari. vide do. Alexā. de Imo. in ɔ̄si. ix. in iiij. col. i. iiij. pte. ⁊ oino. d. Bart. sozi. i ɔ̄s. cclxix. in cip. circa. ꝑ totū in. ij. pte. ⁊. d. pe. ꝑbi. cor. in cōsi. ccxxvij. incip. viso. in lr̄a. d. i. iij. parte. ⁊ Bal. in consi. cclxix. in v. parte.

b ¶ A ꝓcepto. Sed nūquid ab articulis incipere possit ⁊ qñ. vide do. Pe. pbi. cor. i cōsi. clxxxj. incipi. visa. i lr̄a b. i. iij. parte. vbi tenet ꝙ sic quādo cā cōmittit̄ cū clausula sola b facti veritate ⁊c.

a catũ cum clausula ꝙ si senserit se grauatũ[a] ꝛc. fuit tamẽ resolu-
tum cõparente altera parte ꝛ contradiceute: q2 in vim simpli-
cis citationis tunc resoluit: iuxta ea que plene not. in. l. de pu-
pillo. §. meminisse. ff. de ope. no. nũtia. ꝛ per doc. in. l. nec q̃cq̃.
§. vbi decretum. de offi. procon. ꝛ leg. Pronuntiatio autẽ iudi-
cis supradicta in casu nostro erit interlocutoria non diffinitiua
ꝛ durabit eius effectus quousq3 durabit lis: que postea ordina
rie incohabit sup ꝓprietate dicti iuris vel sup possessiõe: vt ha
bet exp̃sse in. d. c. cũ venisset. de insti. in tex. ꝛ per Inno.

¶ Tertio principaliter est videndũ hoc facto vtrũ iudex pote
rit assignare terminũ partibus ꝙ dent libellũ sup ordinario iu
dicio proprietatis vel quasi possessionis. Rñdeo sic per. l. si q̃s
libertatem. versi. plane. ff. de peti. here.

3 b ¶ † Quarto principaliter est vidẽdũ vtrũ in dicto iudicio or-
dinario mouendo potuerunt produci ille eedẽ attestationes[b]
que fuerunt producte in isto summario ꝛ vtrũ faciẽt fidem. Re
spõdeo sic si erunt publicate q2 inter easdẽ ꝑsonas ꝛ quasi in ea
dẽ lite licet ad diuersum effectũ: ꝛ hic ꝑ ea q̃ habent et not. in. l.
gesta. C. de re iudi. ꝑ glo. ꝛ doc. ꝛ in. l. ij. C. de eden. Nec ob. si di
cat iste attestationes fuerũt recepte in iudicio summario: ergo
nõ faciũt fidẽ in ordinario. l. pe. de his q̃ sunt sui vel alie. iur. ꝛ
l. si q̃s. q2 hoc esset verum si summarie fuissent recepti: puta ꝑte
absente vel nõ insufficienti numero: sed in hmõi secus est: quia
tãq̃ in plenario iudicio fuerunt recepti. possunt etiã ijdem te-
c stes iterum examinari: licet sint didicita testificata[c]: q2 variat
modus agendi per. c. veniens. cum ibi no. extra de testi. Naz in
hoc iudicio fuerũt examinati ad finem videndi quis debeat in
quasi possessione defendi ꝛ cui sit faciendum preceptum ne al-
teram partẽ molestet durante lite. Nũc vero examinabunt ad fi
nẽ obtinẽdi sñiam diffinitiuã in petitorio vel possessorio q̃ asse-
rat perpetuũ preiudiciũ vel saltim quousq3 aliud constet de ꝓ
prietate: igitur ꝛc. vt in. d. c. veniens. Nec potuerũt variare ab
eo quod al's dixerunt. iuxta no. in. l. eos. ff. de fal. per doc. ꝛ per
Inno. in. c. per inquisitionẽ. de elec. de cõfes. cũ super. ꝛ sic si nõ
sufficerẽt attestationes iaz recepte seu depositiones tanq̃ facte
in iudicio summario ꝛ preparatorio saltẽ sufficiẽt depositiões
d que postea fiẽt in ordinario[d]: que necessario essent eedem. ꝑ no.
in locis. s̃. alleg. ꝛ facit. l. fi. C. de testi.

4 ¶ † Quinto loco est vidẽdũ si alia nõ apparebũt vel ꝓbabũtur
in iudicio mouẽdo q̃ pars istarum debebit obtinere virtute ista
rũ attestationũ vel aliarũ recipiẽdarũ: ꝛ ad idẽ tendentiũ. Rñ-
deo ꝙ quantũ ad iudiciũ quasi possessoriũ qd̕ expediet ꝑ vtile
interdictũ vti possidetis qd̕ dat ꝓ q̃si possessiõe iuris incorpo-
ralis. ff. si serui. vendi. l. sicuti. §. si q̃rat. de serui. l. quotiens. ti-
tu. generali. clarum est ꝙ debebit obtinere pars dicti Marti-
ni: quia ꝓbauit de antiquiori quasi possessiõe. per. c. l3 cãm. de
proba. s̃. alleg. ꝛ no. doc. iuris ciuilis in materia interdicti vti
possidetis. Sed quãtũ ad iudiciũ petitoriuz videtur ꝙ debeat
obtinere pars aduersa ꝑ ea q̃ statim dicã qd̕ si verũ esset parum
prodesset parti dicti Martini obtinuisse in quasi possessorio:
q2 sñia que postea ferreret in petitorio ɔtra eã deberet preferri.
de cã posses. ꝛ ꝓprie. c. cũ ecclesia sutrina. ꝛ. c. cũ sup. Causa ꝓ
ꝓpter quã videt debere obtinere pars aduersa in cã petitorij vi
det esse: q2 dicta vena verasia quã sibi pretẽdit ꝛ vẽdicat pars
dicti Martini protenditur vsq3 ad predia ꝛ subtus predia par
tis aduerse: q̃ pars dicti Martini fodit seu cursum fecit ad fo-
diendũ: videtur ergo ꝙ pars aduersa possit sibi cõtradicere et
etiã impedire eã vlterius fodere saltim quatenus tangunt de
subtus predia partis aduerse eo quia sicut supficies illorũ pre-
diorũ est libera ex parte superiori vsq3 ad celũ nisi ꝓbetur serui
re: ꝛ sic põt pars aduersa facere in ea quicquid vult ex parte su
periori ꝛ impedire aliũ volentẽ facere. C. de serui. ꝛ aqua. l. al-
tius. etiã impediẽdo lumẽ domus vicine dũmodo de ipsa non
tãgat: vt ibi. ita videtur libera vsq3 ad ꝓfundũ ꝛ facere põt in di
ctis fundis ex parte inferiori quicquid vult ꝛ tollere ꝛ impedi-
re vtilitatẽ quã vicini cõsequebãtur ex dictis fundis ex parte i
feriori: ꝑ ea q̃ habẽtur ꝛ no. in. l. fluminũ. §. fi. cuz. l. seq. ff. de dã.
infec. dũmodo nõ tãgat de fundo vicini. vnde põt vicinus me9
fodere in fundo suo ꝛ auferre mihi venã aque que de subtus il-
lũ proueniebat ad fundũ meũ: vt ibi plene habetur. eodẽ mo-
do videtur ꝙ licuerit in casu nostro parti aduerse facere foramẽ
in suis predijs ꝛ fodere subtus illa quousq3 ꝑueniret ad dictaz
venã verasiã ꝛ cõmoditatẽ illius vene auferre parti dicti Mar
tini quatenus se protẽdunt supficies prediorũ ipsius partis ad
uerse ꝛ imponere illi diuersum nomen prout imposuit. s. venã
Riccabonã. nec videtur pars dicti Martini posse iuuari pre-
scriptione. Tum quia istud ius videtur habere causam discon-
tinuã eo q2 ad vsum eius requiritur factuz hominis: ꝛ ideo ad
prescribendũ requiritur cursus tanti tẽporis cuius ɔtrarij me-
moria non existit: iuxta ea que plene habẽtur ꝛ no. in. l. seruitu-
tes. la grande. ff. de serui. ti. generali. ꝛ. l. foramen. de serui. vrb.
predio. Et hic nõ est probatum nisi de tempore. xxx. vel. xl. an.
Tum ꝓpter malam fidem que saltim hodie de iure canonico i-
pedit prescriptionẽ: vt in. c. malefidei possessor. de reg. iur. lib.
vj. quia sciebat pars dicti Martini ꝙ predia subtus que fodie
bat non erant sua sed erant partis aduerse. l. cũ querebatur. C.
vnde vi. Sed in contrarium facit. C. de metallarijs. l. quosdã.
ꝛ. l. cuncti. lib. xi. ꝛ qd̕ ibi habetur in tex. ꝛ glo. in quibus videt
ꝙ ad reperiendum cotes ꝛ lapides licitum sit vnicuiq3 fodere
subtus predia aliena dũmodo nihil faciat ꝛ nihil noceat dñis
illorum prout fuit in casu nostro: quia pars dicti Martini fecit
foramen non in superficie prediorũ partis aduerse: sed in alio
predio l3 cuniculum fecerit subtus predia illorum ꝛ nulluz no-
cumẽtum ex hoc faciebat illis fodiendo dictos lapides subtus
illa. Igitur videtur ꝙ statim ꝙ fodiendo cursum seu cuniculũ
faciẽdo dictã venã preoccupauit maxime sciente ꝛ patiẽte par
te aduersa p̃terq̃ a modico tẽpore citra prefata vena fuerit effe
cta sua tanq̃ si in nulli9 bonis prius eẽt etiã absq3 cursu p̃scri-
ptionis: ꝛ per consequens sit in ea defendenda postq̃ semp con
tinuauit quasi possessionem laborando ꝛ fodiendo cotes: ꝛ sic
possit prohibere partẽ aduersam volentẽ ad illã venã perueni-
re per foramen nouiter factuz in predijs eorum per. l. si quisq̃.
cũ ibi no. ff. de diuer. ꝛ temp. prescrip. ꝛ quod in fi. ff. de vsucap.
ꝛ. l. iniuriarum. §. fi. cum. l. seq. ff. de iniurijs. l3 aliud sit in ve-
na aque quã vicinus meus fodiẽdo in suo põt p̃cidere ꝛ cõmo-
ditatẽ illius mihi auferre. iuxta no. in. d. l. fluminũ. §. fi. cũ. l. se.
de dã. infec. q2 ibi nõ vertitur publica vtilitas sed priuata tm̃:
sed in vena lapidea vertitur vtilitas publica q̃ melioris cõdi-
tionis est q̃ priuata. C. de cadu. tol. §. fi. in aut. de resti. ꝛ ea que
parit. §. fi. ꝛ no. in. l. j. ff. solu. ma. sup verbo reipub. ꝛ per glo. ꝛ
ꝛ ista fuit ratio dictarũ legũ. C. de metallarijs. lib. xj. Nec ob. l.
vẽditor. ff. cõmunia predio. q2 ibi nocebat dñis prediorꝫ qui ꝑ
prius in suis fundis inuenerant lapidicinas hic nõ: q2 h̃ pars
aduersa non prius inuenerat q̃ pars dicti Martini: sed poti9
ecõtra: ꝛ sic pars dicti Martini fuit effecta domina ꝑ solã inuẽ
tionẽ ꝛ p̃occupationẽ sicut efficitur q̃s dñs thesauri inuenti. in
sti. de rerũ diui. §. thesaurus. vel saltim per prescriptionez. xxx.
vel. xl. an. q̃ sufficit ad p̃scribendũ talia iura quãdo non subest
titulus sed cũ titulo sufficeret minus tempus. s. x. vel. xx. an. vt
patet in prescrp. iuris vsus vel vsufru. vt no. Cy. post Pe. in. l.
j. C. de serui. ꝛ aqua. in questione. ꝛ no. in. l. si ego. §. j. ff. de pub.
ꝛ patet in. l. fi. C. de prescrip. long. tẽpo. Nec ob. ꝙ h3 cãm discõ
tinuam ꝛc. q2 illud ꝓcederet in seruitutibus predialibus q̃ de-
bẽtur a re rei: ꝛ sic ipsaꝝ quasi possessio nõ retinetur animo ꝑso
ne: q2 ꝑsone nõ debetur nec animo rei: q2 res inaĩata nõ h3 ani-
mũ: secus est in iuribus ꝑsonalibus q̃ debentur a re ꝑsone vt est
ius vsus vel vsufructus. nã illorũ quasi possessio retinetur aĩo
ꝑsone cui debẽtur: ꝛ sic nõ possunt dici habere cãm discõtinuaz
l3 factũ hoĩs regratur ad vsum illoꝝ: ideo sufficit ad illorũ pre
scriptionẽ tẽpus qd̕ sufficit ad p̃scriptionẽ rerũ corporaliuz: vt
no. ꝑ Bar. in. l. iusto. §. nõ mutat. ff. de vsuca. Sed istud ius fo
diẽdi nõ põt dici seruitus predialis: q2 eo non vtitur pars dicti
Martini ad vtilitatẽ alicuius predij vicini qd̕ habeat: sed dici
tur quoddã ius ꝑsonale nõ dico vsufructus vel vsus cũ non sit
illius qualitatis: s3 quoddã ius inaĩatũ qd̕ debetur ꝑsone in re
prout plene habetur in fi. in tex. ꝛ glo. ꝛ ꝑ doc. in. l. pecoris. cuz
l. seq. ff. de serui. vrba. predio. ꝛ. l. mela. §. fi. de ali. ꝛ ciba. lega.
ꝑ Bar. Igitur nõ dicit habere cãm discontinuã: q2 eius quasi
possessio retinet aĩo ꝑsonaꝝ q̃bus debet ꝛ sic sufficit ad ipsi9 pre
scriptionẽ tp̃is. xxx. vel. xl. anno. sine titulo ꝛ cũ titulo tẽpus lõ-
gi tp̃is per iam dicta. ¶ Nec ob. qd̕ dixi de mala fide q2 tex. il-
larũ legũ. C. de metal. ꝛ glo. ibi posite si nõ sufficerẽt ad tribuẽ-
dum ius incõtinẽti saltim sufficiũt ad causandum bonã fidem
que hodie requiritur de iure cano. Nã excusant a dolo eo quia
iuste potuerũt isti credere ꝙ eis liceret fodere subtus p̃dia illo-
rum pro reperiẽdo venam cotariã postq̃ ille glo. cum text. hoc
dicunt seu dicere videntur per ea que in fi. no. per Innocẽ. in. c.
ne innitaris. de consti. iuncta gl. que est in. c. de quarta. de pre-
5 scrip. que dicit † ꝙ titulus etiã nullus dat causam prescriben-
di non tanq̃ titulus. l. nunq̃. de vsucap. sed tanq̃ excusans a
mala fide a qua quilibet error etiam iniustus excusat. l. igit. ff.
de libe. causa. ꝛ no. in. l. j. in fin. magne glo. ff. si quis ius dicen.
non obtempe.

¶ Concludo ergo pro parte dicti Martini tam super proces-
su q̃ super precepto facto ad eius instantiam vt debeant confir
mari q̃ etiam super petitorio ꝛ possessorio nouiter intentando
vt debeant obtinere si aliter vel melius non fuerit probatum ꝑ
partem aduersam de iure suo. Laus deo.

¶ Casus.

¶ Super causa litis vene cotarie super qua pauloante cõsul-

a ¶ Se grauatũ. Qualiter autẽ tale p̃ceptũ intelligatur. vide bal. in cõsi. clxx-vij. iij. parte.

b ¶ Attestationes. Uide bal. i cõsi. cclxxxvj. in iij. parte. vbi ponit nũq̃d dictuz testiũ q̃ deposuerunt ꝛ publicati fuerũt in ꝓcessu ꝓnũtiato nullo valeat in alio iudicio.

c ¶ Testificata. Adde do. Pet. phi. cor. in cõsil. clx[illegible] incipi. in hac. i littera. h. i iij. parte.

Additio.

d ¶ Fient in ordinario. Adde ꝙ reprobatio testiũ ẽ ꝑmissa. vt in. c. p̃sentiũ. de testi. ꝛ. l. si quis test. C. eo. l3 non admittat vltra tertiã. vt in. c. l3 dilect9. de testi. limita h̃ nõ ꝓcedere i iudicio sũmario i q̃ nõ admittit reprobatio. nã illd̕ postea venit examinãdũ in iudicio ordinario. istd̕ ẽ dictum abbatis antiq quẽ refert ibi Hosti. ꝛ Io. an. ꝛ Ant. in. c. veniẽs. de testi. qd̕ dictũ sil'r refert ꝛ sequit pro no. Lud. roma. sing. 383. incip. reprobatio ꝑsonarum.

tum fuit vt supra patet.

¶ Summarium.

1 ☞ Utrũ aliqs possit facere cuniculos ad querendũ venas cotis in pdijs alienis non destruẽdo superficiem fundorum.

2 Et an si sunt diuersa predia respectu superficiei tot dicantur esse vene.

Et quanto tempore prescribatur tale ius fodiendi.

¶ Consilium. iiij.

In christi nomine amen.

¶ In cã mota p Gasparem z Joãnem fabritiũ fratres z filios quondaz domini Jacobi de suardis de Pergamo cõtra Martinum de rumis z socios super quadaz vena cotaria: visis actis z actitatis in cã: videt clare dicendũ prefatos Gasparẽ z Joannẽ actores debere in cã succumbere prefatumq3 Martinum z socios fore absoluendos a petitione illorum causis z rationibus infrascriptis.

¶ Et primo q2 dicti agentes nõ probarunt que eis principaliter probãda incũbebãt fm tenorẽ libel. ipsoz. 1 † Nã si bene inspiciat ipsi vident intẽtare negatoriã: eo q2 narrãt se fore dños duarũ petiarũ terre tanq̃ heredes dicti dñi Jacobi patris eorum quẽ dicũt fuisse dñm z q dicto Martino z socijs non competit ius eundi ad dictas petias terre nec ad venas sub illis terris existẽtes nec ibi fodiendi. z sic agũt pro tuenda libertate reruz suarũ qd pertinet ad naturã actionis negatorie. ff. si serui. ven. l. ij. circa prin. Igit ipsa censet intẽtata. ff. de libe. z posth. l. gallus. §. j. z ibi no. p Bar. in fi. Debebãt ergo articulare z pbare de dñio suo in dictis petijs terre sicut in libello narrarũt: q2 dicta actio nõ cõpetit nisi dño sicut nec confessoria: vt ptz in d. l. ij. in prin. dum dicit negatoria dño qui negat zc. z in. §. j. si vsufru. pet. l. vti frui. post prin. ibi q̃q̃ zc. z ver. q si forte. tamẽ q2 dñium deducitur in iudicio incidenter nõ principaliter sufficit minor probatio. Nã sufficit probatio solius possessiõis de presenti qd nõ esset si deduceret principaliter. iuxta ea que no. in. l. sicuti. §. si qratur. ff. si ser. vend. z habetur in. l. j. fami. her. z plene per Bar. in. l. pe. ff. de condi. insti. z p Cy. in. l. ij. in. iiij. q. prin. C. q̃ sit lon. cõsue. z. l. si non ignorat. q accu. nõ pos. quo dñio taliter probato nõ habuisset necesse probare libertatẽ: q2 res psumitur libera nisi q̃riuz probetur. l. altius. C. de ser. z aq. z no. in. d. §. si queratur. p glo. z. d. l. vti frui. §. q si forte. super verbo potiores. ¶ Isti autem agentes bene articularũt de dominio z de possessione dictarum petiarum terre tam patris eorum q̃ ipsorũmet. Sed de neutro probarunt si bene inspiciant dicta testiũ qui super dicto dñio vel possessiõe nihil deponũt: z posito q deponerẽt z pbarent de dñio patris eorũ: qd tñ non est verũ: non tamẽ pbant istos filios fuisse dicti do. Jacobi nec etiã q sint eius heredes q2 nec aliquid de istis fuit articulatuz z pro tanto isti deficiunt in probando id qd probãduz eis principaliter incũbebat: z per cõsequens debent succũbere eo iure quo actore nõ probante possessores sunt potiores. d. l. vti frui. §. qd si forte. ff. si vsufruc. pet. vbi tex. expresse. Isti enĩ conuenti sunt in quasi possessione huius seruitutis cauãdi sub dictis petijs terre nec istud negant agentes z testes etiã hoc deponunt. Nec isti agentes probant aliquid pp̃ter qd appareat eis cõpetere ius defendẽdi libertatẽ dictarũ terrarũ. Igit debent succũbere posito q rei z conuẽti non haberent ius causandi: vt in. d. §. q si forte. z in. l. j. circa princ. ff. si pars here. pe. C. de rei ven. l. fi. de eden. qui accusare. cũ simi. z istud fundamẽtũ solũ clarissimũ est z sufficiens pro absolutione predictorum reorum.

¶ Scdo debẽt succũbere q2 z si predicta cessarent: tñ dicti conuẽti habẽt intẽtionẽ ipsoz fundatã super dicta seruitute et iure cauandi ex duplici capite vt al's dixi consulendo p dicto Martino in alia simili cã quam hz cum alijs personis. l. de iure cõi fm q permittit vnicuiq3 fodere sub predijs alienis pro dictis venis inueniendis: vt. C. de metal. l. si quos. et. l. quosdã. etiã sine volũtate dominoz z efficiunt tales vene illorũ q suis sumptibus illas reperiunt: z hoc pp̃ter publicã vtilitatẽ: z q2 cum magno labore z sumptu reperiunt: vt ibi not. per Azo. in summa. lz in lapidicinis nõ sic in quibus nec etiã est vtilitas publica cum vbiq3 reperiant non sic in venis saxorum magis pretiosorum nec tantus labor nec tanta impensa requiruntur: et hec ratio diuersitatis inter dictas. ll. z. l. venditor. ff. cõmunia predio. est etiam alia quia pro cauãdis lapidibus ex lapidicina ingrediunt superficiem fundi: z sic impediunt vtilitatez domini qui ex superficie non ex fundo vtilitatẽ capit nõ sic pro cauandis venis: sed itur subtus superficiem z in fundo: z sic domini vtilitas nõ impeditur. ¶ Nec ob. si dicatur q hic cessat illa ratio de publica vtilitate cum isti agentes sint etiam parati fodere pro vtilitate publica sic videntur preferendi ratione dominij: quia rñdetur q locus fuit preoccupationi sicut in alijs rebus que in nullius bonis sunt. ff. de acqui. re. do. l. iij. in prin. Nam z talis vena lapidicina anteq̃ fuerit inuenta in nullius bonis erat licet esset sub fundis alienis: sicut nec thesaurus: ideo effi2 citur inuentoris. l. nunq̃. §. thesaurus. eo. ti. † ¶ Nec ob. q testes deponũt q illoz sunt dicte vene quorum sunt predia superiora: q2 istud non possunt nec potuerunt percipere aliquo sensu corporeo sed solo iudicio intellectus: cuz istud stet in iure nõ in facto: ideo testimoniũ ipsoz in hoc nihil valet nisi reddant sufficientẽ causam dicti sui etiam non interrogati: vt no. Inn. in. c. causam que. de testi. z no. Bart. in. l. solã. C. de testi. sed hi nullam sufficientẽ causam reddunt nec cõcludentez necessario si bene dicta omnium percunctent: ergo zc. l. non hoc. C. vnde cog. ¶ Et veritas est in cõtrariuz p ea que dicta sunt. s. z arg. d. §. thesaurus. vbi thesaurus lz sit defossus in fundo meo non pp̃terea est meus. Preterea posito q ita esset vt testes dicũt tamen prefati domini sciendo z patiẽdo p. xx. an. z vltra illos fodere in dicta vena perdiderũt omne ius qd habebãt. z illi fodiẽtes pscripserunt sicut pscripsissent vsumfructũ si domini pmisissent eos vti frui supficie. iuxta no. p Cy. C. de ser. z aqua. l. ij. in vj. q. q2 ista cõmoditas fodiendi potius similatur vsufructui z sic põt dici seruitus personalis seu personale ius qd debetur a re persone q̃ seruituti reali q̃ non debetur a re rei. iuxta no. in. l. pecoris. cum. l. seq. ff. de serui. rusti. predi. z sic censet habere causam continuã licet factum hominis ad eius vsuz requiratur sicut z vsusfructus vel vsus. iuxta no. per Bar. in. l. iusto. §. non mutat. ff. de vsucap. ideo potuit prescribi longi. tempo. cũ titulo. z longissimo sine titulo: q2 ipsius quasi possessio retinet animo: lz non sic in seruitutibus realibus in quibus quasi possessio nõ retinet aĩo: vt dixi in dicto alio consilio qd feci pro dicto Martino in alia si. cã. ¶ Superflua ergo fuit dicta probatio s. q dicte vene sunt illorũ quorum sunt predia superiora postq̃ patiendo tanto tpe ius omne perdiderunt nec possunt negare quin sciuerint. Tum q2 ipsimet actores ponũt in eoz articulis q qñ cauat in dicta vena nõ põt esse qn sit notoriũ z manifestũ cum plures persone illuc vadant: igitur presumitur in notitiaz oium z singuloz deuenire maxime dominoz quoruz interest. l. regula. in prin. ff. de iur. z fac. igno. l. miles. §. pe. de adul. de here. insti. l. fi. ex qua scientia z patientia dominorũ inducta fuit quasi possessio ipsoruz fodientiũ. l. ij. C. de serui. z aqua. Tum etiã q2 ex quodã instrumento producto in cã dicit apparere q antecessores istorum agentium fuerunt socij z perceperunt cõmodum ex dicta vena. Itẽ nõ habet obstare predictis aliud qd prefati agentes nisi sunt probare. s. q tot sint vene quot predia per que subtus transeunt: primo q2 testes hoc nõ pbant cũ sup hoc non potuerint reddere rationem: nec etiã reddiderunt per aliquẽ sensum corporeũ qd requiritur vt valeat testimonium. l. si quis testium. C. de testi. ¶ Nã vt de ceteris sensibus taceamus: constat q p visum qui sensus esset magis appropriatus si fieri posset talis probatio non potuerunt hoc percipere: q2 licet diuersitatẽ prediorum in ipsa superficie potuerunt visu percipere: eo q2 distinguũtur per sepes z fossata z regiones. l. si quis duas. §. j. ff. cõmunia predio. hec tamen non cadunt nec apparent in dicta vena. Et dicti termini qui sunt in superficiẽ: z distinguunt vnum fundum ab alio: z sic inducũt diuersitatem z ad venam subterraneam se non extendunt. ¶ Ipsa vero vena cõtinuatur vniformiter subtus plura predia: ideo dicitur vna licet predia sint plura. sic videmus in si. in illa mensura q̃ dicit canna cuz qua mensuratur pannus. Nam ibi sunt plura signa denotantia brachium medium brachium z si. tamen mensura seu canna est vna tantum nec ex illis signis multiplicat: vt dicit Bar. in. l. si solus. ff. de acquirẽ. here. Et etiam in fundo qñ diuiditur gratia vberioris culture: nam non pp̃terea fiunt plures fundi. l. gaius. ff. de lega. ij. Et sic videmus in lapide qui est in confinio duorum fundorum. Nam lz sit vniuscuiusq3 dominorum pro regione pro qua coheret illi fundo z sic pro diuiso: vnicus tamẽ lapis est z postq̃ inde est euulsus est cõmunis omnium pro indiuiso. ff. de acqui. re. do. l. adeo. in fi. cum. l. seq. p socio. l. pe. cõmunia predio. l. arbor. Ita et in proposito posito q ista vena transeat subtus plura pdia: z qd esset vniuscuiusq3 pro regione cuiuslibet prediorum non propterea ex hoc probaretur q essent plures vene: imo est vnica tñ cõmunis pluribus eo modo quo lapis est in cõfinio duoz fundorum. Et ex hoc sequitur q non prodest agentibus illud q allegãt. s. etiam si esset verum. s. q. xxx. an. citra predicti Martinus z socij non fodierunt in dicta vena: quatenus est subtus predia ipsorum: q2 dico q cum vnica sit vena in quacunq3 parte ipsius vene foderunt retinuerunt quasi possessionem totius sicut ille qui angulũ fundi ingreditur totius fundi possessionem acquirit. l. iij. in princi. ff. de acquir. poss. z qui auriculam tangit totum corpus tetigisse videtur. l. vulgaris. ff. de fur. negari autem non potest quin semper

quin semper z continue in aliqua parte dicte vene canauerint. ergo zc. ¶ Preterea posito q͞ essent tot vene quot sunt predia bucus tñ z filonus est vnicus a prima buca vsq͞ ad vltimū terminū. Cum igitur dictus Martinus z socij retinuerint bucū z ipso semper vsi fuerint saltim in eundo ad cauandū vltra dicta predia retinuerunt ius cauandi etiam subtus dicta predia sub quibus aliquando cauauerunt: licet postea desiterint cum saltim retinuerint aptitudinem. l. foramen. in fi. ff. de serui. vrba. predio. vbi est casus presupponendo q͞ istud ius non dicatur habere causam discontinuā: sicut nec ius vsusfructus vel vsus per ea que. s̄. dixi. ¶ Patet ergo q͞ prefati agentes superfluo z in vanum laborarunt in probando ea que deduxerunt in articulis secundis. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ Stante reformatione q͞ bona nō possint alienari in loca seu psonas nō subditas: an poterit institui fraternitas disciplinatorum in certo hospitali administrantium. z nu. 2.

3 Item quis dicatur institutus an dict. hospitale z pauperes an vero ipsi laici disciplinati.

¶ Consilium. v.

IN christi nomine amē.

1 ¶ Dicendū est † q͞ dicta fraternitas seu fratalea pōt dictā hereditatē adire quia dicta institutio facta de ipsa valet cum sit societas seu congregatio a approbata q͞ ad pium vsum ordinatur[a]. iuxta no. in. l. j. in prin. ff. qd̄ cuiusq͞ vniuer. no. Et ita tenet Archi. xlij. di. c. j. z glo. ordi. xj. q. j. c. si qui clericorum. z Bald. in. l. si quis ad decli. C. de epis. z cleri. igitur zc. C. de here. insti. l. collegium. a ɔ̄rio sensu. ff. de reb. dub. cū senatus. ad treb. l. oibus. Nec ob. dicta reformatio de qua. s̄. quia vel dicimus q͞ dicta institutio censeatur facta cōtemplatione hospitalis existentis in loco vbi dicta societas congregatur z pauperū existentiū in eo vt sic sit perinde ac si dictū hospitale fuisset institutū qd̄ videtur in dubio presumendū ex quo quicquid capit dicta societas distribuit z conuertit in vsum dicti hospitalis z pauperū: z sic videtur instituta tanq͞ executrix z administratrix dicti hospitalis ꝓpter qd̄ censetur habitus respectus potius ad hospitale seu pauperes q͞ debēt cōmodū pcipere q͞ ad psonas dictorū hoium societatis qui nullū cōmodū sunt pro se pcepturi. ff. de leg. iij. l. fideicō. §. interduz. de leg. l. seruo legato. §. si testator. z argu. de leg. ij. peto. §. mater.

2 vbi † si fuit grauatus tutor censetur fuisse grauatus pupill[9]. Idē videtur esse quando oneratur administrator tanq͞ administrator. Et tunc si hoc dicimus prefata reformatio non hz nocere dicto hospitali: q͞ inquātū dicit q͞ nō possit fieri institutio de eccl'ia vel hospitali nō valet dicta reformatio tanq͞ cōtra libertatem ecclesiasticā prout disputādo tenuit. d. Old. quē Bar. refert et tenet in. l. fi. C. de sa. san. eccle. z in. l. filiusfa. §. diui. in fi. ij col. ff. de leg. j. z Jo. an. in. c. j. de imu. eccle. seu in. c. eos. lib. vj. i nouella. lz si generaliter loqueretur q͞ nō posset fieri alienatio in nō subiectum non specificando ecclesias vel hospitalia valeret sed ecclesias vel hospitalia nō cōprehenderet: vt not. Jo. an. in. d. c. z bar. in. l. si quis sub conditione. ff. de condi. insti. q͞ nō est verisimile q͞ sub generalitate verborū voluerint statuere id quod statuere nō poterāt. argu. l. si pater. ff. que in frau. credi. ad muni. lucius. §. pe. de ritu nup. l. q͞q͞. sed qñ specificant ecclesias vel hospitalia tūc apparet q͞ voluerunt statuere id qd̄ nō poterāt. c. ecclesia sancte Marie. de constitu. ideo dicimus q͞ nō valet

3 statutū. C. de sac. san. ec. aut. cassa. † Nā hospitale predictū cuz habeat ecclesiam sibi annexā in qua celebrātur diuina cum cāpanili z alijs signis ecclesiasticis presumitur cōstructū cū autoritate epi[b]. iuxta no. p glo. in cle. q͞ contingit. de relig. do. circa fi. z per cōsequēs subest epo sicut ecclesia. de relig. do. c. de finodochijs. Cū ergo nō subsit iurisdictionē laicorū nō potuerunt aliquid statuere in eius preiudicium: q͞ statuere iurisditio est z circa non subditos fieri nō potest. l. oēs populi. de iusti. z iur. de sum. tri. cunctos populos. cū fi. ¶ Si vero diceremus q͞ nō censeatur institutū hospitale seu locus ipse pius sed tm̄ psone dicte societatis: q͞ nō sunt ānexe vel obligare loco eo modo quo canonici vel rector parochialis ecclesie cuz possit recedere pro libito volūtatis sed canonici vel rector non: de renun. c. admonet. Et ideo licet institutis omnibus canonicis seu rectore videatur instituta ecclesia. ff. de reb. dub. l. ciuibus. per Bar. de annu. leg. l. annua. §. fi. Non sic videtur instituta fraternitas alicui[9] loci vel hospitalis. sed ipse tantū persone prout tangit Bal. allegando nō decidēdo in. l. si qs ad declinā. C. de epi. z cle. i. x. q. ¶ Et tunc alia ratione dicendum erit valere dictam institutionē. s. quia nihil esset factum contra dictam reformationē cum illa prohibeat fieri alienationem in personas z loca non subiecta. Sed persone dicte societatis sunt subiecte cū sint mere laici. z ideo de relicto eis facto non deberet quarta episcopo: tenēdo opi. predictam fm Bal. in loco predicto. Tamen precedētem opi. puto veriorem. s. q͞ videatur institutū hospitale ad qd̄ peruenturū est cōmodū institutionis: z cuius cōtēplatione z intuitu censetur dicta societas instituta p. d. l. fideicōmissa. §. interdū. ff. de leg. iij. cum alijs. s̄. alleg. ¶ Cōcluditur ergo q͞ in oēm casum z euentū z quodcūq͞ pdictorū teneamus pfata institutio valida est. z pōt dicta societas adire hereditatem.

¶ Summarium.

1 ☞ Si statutū excludit feminam ab intestato an sibi intestato aliquid iure institutionis debeatur.

2 Utrū legatū eidem factum sub conditione cū maritabitur sit purum tanq͞ sua legitima sit: z an ad heredes transferatur si ipsa moriatur nec purificatam conditionem.

¶ Consilium. vj.

IN christi nomine amen.

¶ Sup eo de quo q̄rit clara z indubitata est respōsio: videlicet q͞ dicta Dorothea nō potuit testari p

1 eo qd̄ sibi relictū fuit pro dote cū maritabitur. † quia cū ipsa non admitteretur ad succedendū patri ab intestato extātibus masculis ex forma dicti statuti non debebatur sibi legitima: q͞ illa est portio portionis debite ab intestato. l. cū querit. z. l. parentib[9]. C. de inoffi. test. Sed ab intestato nulla portio sibi debebatur ex forma dicti statuti: ergo nihil erat de quo sibi portio aliqua deberetur pro legitima. Et propter hoc potuisset a patre preteriri z eius pteritio nō reddidisset testamentū nullum: vt no. bar. ff. ad tertul. l. fi. z Bal. in. l. maximū vitiū. C. de li. prete. Licet enī statutū disponat q͞ sit dotanda: non tamen disponit q͞ debeat habere iure institutionis. Et ista dotatio debet fieri tēpore nubilis etatis. z sic patet q͞ dudū post delatam successionem dotanda est. Ideo non est necesse q͞ sibi aliqd relinquatur in testamento. sed ipsa pōt conditione ex dicto statuto petere se do-

2 tari cōdecēter. ¶ † Ex his sequitur qd̄ relicto prefato de. ccc. pro dote potuit addici cōditio. s. tēpore quo maritabitur: cū enī istud esset incertū. s. an maritabitur vel non verba predicta faciebāt cōditionē. l. tali stipulatione. ff. de iure do. sicut cū alicui relinquitur cū puenerit ad etatē legitimā. ff. de le. j. l. si cui legetur. §. hoc autē legatū. z potuit addici dicta cōditio postq͞ dicta dos nō succedit loco legitime hoc casu prout expresse determinat bar. in. l. titio centū. §. titio genero. ff. de cōdi. z demon. licet Cy. et Bal. in. l. sancimus. C. de nup. videantur aliter sentire. Sz dictum eorum posset ꝓcedere quādo statutū loqueretur alio modo videlicet q͞ filia dotata non succedat cum fratribus. Nam tunc non excluderetur a successione nisi tēpore delate successionis esset dotata: quia cum statutum requirat ad ipsam excludēdam istam qualitatem debet necessario adesse al's non inducitur exclusio. l. fulcinius. §. cum autē. ff. quibus ex cau. in pos. ea. sz si tale relictum esset conditionale interim ante cōditionis euētum non posset dici dotata. l. cedere diem. ff. de verbo. signifi. ¶ Tenendo ergo q͞ excedendo actum dotandi quod fit cū legatur pro dote sit dotare. z q͞ ex hoc dicatur filia dotata: put dicit Bar. in. d. §. titio genero. necesse esset dicere q͞ tale relictū dicatur purum ad hoc vt induceret exclusionem: et sic trāsmitteretur ad heredem: vnde in terminis in quibus loquitur Barto. in. d. §. titio. qui sunt quando statutum dicit q͞ filia dotata non succedat cum masculo: melius determinat Bald. in. d. l. sancimus. q͞ faciat Barto. in. d. §. titio. Sed in terminis in q͞bus loquitur Bald. qui sunt quando statutum disponit q͞ existente masculo femina non succedat vel non admittatur ad succedendum: melius determinat q͞ Barto. quia tunc inducitur exclusio ex sola superexistentia masculi non ex dotatione: vnde non expedit dicere q͞ sit pura dotatio seu relictum pro dote. Et ita plures consului super isto passu. Postq͞ igitur dictum relictum fuit conditionale: z ipsa decessit ante conditionis euētum defecit dictum relictum: z non fuit transmissum ad heredem sed remansit penes heredes omnes grauatos. C. de cadu. tollen. §. sin autem sub cōditione. z. §. pro secundo. ¶ Igitur posito q͞ fuisset purum: tamen postq͞ non succedit loco legitime vt dictum est: potuit testator in eo addicere onus substitutionis: quia cessat. l. quoniam in prioribus. C. de inoffi. testa. vnde cum hic omnes heredes fuerint eidez filie substitute in casu quo decederet anteq͞ maritaretur constat q͞ substituti preferuntur heredi dicte filie. C. de testa. mili. l. j. versi. modo si in ei[9] loco zc. z. d. l. j. §. sin autē sub ɔditiōe. C. de ca. tol. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ De interpretatione statuti qd̄ excludit feminam si extant masculi z si sit dotata an ista duo copulatiue requirantur.

a ¶ Ordinatur. Uide bal. in consi. clxij. in. v. parte. z in cōsi. cxxxiij. in. ij. pte. z. d. Fe., hi. cor. in cōsil. cxix. incip. circa. in lra. x. i ij. pte. z in consi. xviij. i lra. c. z. i. z in ɔsi. cccxvij. incip. vr. in lra. c. z in cōsi. cccvij. in cipi. in hac. i lra o. in. iiij. pte. z eū dē paul. de cast. infra in cōsi. xij. in numero. v.

b ¶ Epi. Adde Bal. in ɔsi. ccclxxviij. in. j. pte. z adde Ange. in cōsi. cxvij. q͞ etiā si hospitale ɔfirmatū non sit autoritate epi locꝰ pius dicitur: z etiā si paupes de facto ibi nō reperiantur.

2 An dotata per matrem possit petere se dotari de bonis patris cum hoc statutum dicat q debeat dotari: & si moriatur ante mortem fratris dos remaneat penes ipsum.

3 An agnatus fratris in casu superiori preferatur filijs dicte femine exclus(e): vt .s. per statutum.

Consilium .vij.

In christi nomine amen.

Super primo dubio seu quesito videtur dicendum q dicta Luchisina successerit patri suo vna cum fratribus suis masculis non obstante dicto statuto primo: † quia illud requirit duo seu videtur requirere ad exclusionem filie: scz q extet frater masculus. Item q sit dotata ab illo ascendente de cuius hereditate habetur agere: vel q illi seu frater aut patruus obtulerint se paratos velle dotare condecenter &c. Sed hic licet primum extitit quia supererant fratres masculi tempore mortis & delate successionis: nullum tamen ex alijs duobus fuit: quia nec fuit ista dotata a patre vel ab aliquo de nominatis in dicto statuto nec fuit sibi dos oblata ab aliquo illorum: sed dotata fuerat a matre. ergo &c. ff. de heredi. insti. l. si heredi plures. Quando enim duo requiruntur per legem vel per statutum non sufficit alterum. ff. de transac. l. cum hi. §. si pretor. de tute. & rati. distra. l. j. §. preterea. ex quib. cau. in pos. ea. l. fulcinius. §. cum hoc edictum. & not. ff. de adopt. l. non aliter. Et si hoc esset transmisisset ista Luchisina tertiam partem hereditatis paterne iure suitatis ad suos heredes vel etiam extraneos. ff. de his qui ante aper. tab. ad suos descendentes cum esset hereditas ascendentis tanq adeunde si se non immiscuisset. Et sic dictus tutor adeundo nomine dictorum pupillorum hereditatem dicte Luchisine matris per prius in qua ius adeundi vel immiscendi si paternam reperuisset posset etiam illam paternam pro tertia parte adire vel illi se immiscere. l. si quis filium. §. j. ff. de acquiren. here. & sic ipsam habere iure transmisso ex persona matris illorum non directa via & ex persona propria illorum cum mater precederet eos in gradu. C. de verbo. signifi. l. fi. ver. nullo etenim &c. † Nec videtur prodesse si dicatur ista erat dotata a matre: vnde non cadebat alia dotatio vel dotis oblatio quasi ista sit causa non reiterabilis sicut causa alimentorum. ff. de alimen. & cib. leg. l. alimenta. §. basilice. & l. stichus. & l. libertis. in prin. cum ibi no. Et patet in secundo statuto. ver. ita tamen. q vnica dote sint contente &c. Et sic videtur q statutum in ista non habeat locum: quia non cadebat in ea id quod statutum requirit: vnde cum verba statuti sibi non contrauenirent: nec etiam statuti dispositio. l. iiij. §. totiens. ff. de dam. infec. de accu. l. hos accusare. §. omnibus. quia potest ad hoc responderi per not. per Barto. in. l. lucius. la prima. in fi. ff. de lega. ij. quia dos poterat augeri constante matrimonio. C. de dona. ante nup. auten. sed iam. & sic non cessabant verba statuti. s. q in ea non caderet amplius dotatio: quia immo cadebat cum non esset dotata. vnde adhuc poterat et debebat de illis dotari ad hoc vt excluderetur ab eius successione augendo dotem quam habuerat a matre. Et per predicta patet non obstare statutum: quod vult eam esse contentam vnica dote: quia verum est de bonis eiusdem persone. Tamen his non obstantibus dico contrarium: scz q ista nullo modo potuit succedere patri: sed tota patris hereditas fuit delata fratribus: quia licet statutum predictum videatur prima facie requirere duo ad filiam excludendam vt dixi: & ita verba eius videntur sonare: tamen mens eius que potius est attendenda. ff. de legi. l. benignius. non talis videtur fuisse: sed solum q extaret masculus quantum ad hoc vt excluderetur et voluit in effectu dicere q extante filio masculo non succedat femina: debeat tamen dotari si non est dotata vel dos offerri: & si per eam staret quominus reciperet sibi imputet. & hoc esse verum patet: quia si ad eam excludendam voluisset requirere dotationem cum exclusio a succedendo inducatur & induci debeat tempore quo successio defertur. institu. de heredi. que ab intest. §. ita demum. requireret statutum q esset dotata tempore mortis patris quo tempore successio deferetur. et si tunc non esset dotata causa excludens non subesset deferetur sibi successio & dotatio que postea fieret non excluderet eam a successione iam delata: quia qualitas iuncta verbo debet adesse secundum tempus verbi[a]. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxali. Si ergo dotatio debet esse causa excludendi a succedendo debet subesse tempore quo defertur successio vt sic excludat a iure deuoluendo quod facilius fit. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui iur. Superueniens autem post non deberet excludere: quia sic excluderet a iure deuoluto quod difficilius fit. d. l. patre furioso. et argumen. ff. de verborum obligatio. l. insulam. infra biennium sibi ex postfacto mutatur &c. et in dicto. §. ita demum. Et tamen videmus q etiam si tempore mortis non reperiatur filia dotata statutum vult ipsam excludi a succedendo: vult tamen q postea dotetur vel dos eis offeratur. Non ergo potest dici q tunc excludatur propter dotationem: quia esset contra rationem cum illa non subesset tempore delate successionis: sed q excludatur propter solam superexistentiam filij masculi que tunc bene suberat: debet tamen masculus dotem dare vel offerre si petatur alias si recusaret et esset in mora forte femina secum succederet ex mente dicti statuti. hoc etiam colligitur ex sequenti statuto dum primo excludit si dotata est non est dotata vult q dotetur. conditio ergo illa si dotata fuerit sane intelligendo non debet referri ad actum excludendi a successione. sed ad actum future dotationis vt sit sensus q extante masculo femina sit in totum exclusa a succedendo vel aliquid aliud petendo si est dotata: sed si non est dotata licet excludatur a succedendo: non tamen ab aliquid aliud petendo: immo possit petere se dotari. Cum igitur in casu nostro extarent masculi: licet ista non fuerit dotata ab aliqua de personis in statuto nominatis. Nec dos oblata fuit tamen exclusa a succedendo: si tamen viueret posset petere se dotari de bonis patris et sic dotem suam augere: sed quia mortua est antequam fratres essent per eam in mora constituti defecit hoc ius petendi: quia non cadebat amplius dotatio. et sic remansit dos predicta penes fratres & eorum heredes. argu. C. de cadu. tollen. §. pro secundo. cum si. Et hoc de primo dubio vel quesito.

3 † Circa secundum quesitum notandum est primo q mortuo primo fratre sua hereditas vna cum dimidia hereditatis paterne sibi iuncta per immixtionem. l. sed si plures. §. filio. ff. de vulg. & pupil. delata fuit fratri suo superstiti exclusa dicta Luchisina virtute sequentis statuti de successionibus ab intestato fratrum &c. in qua etiam exclusione sufficit superexistentia fratris absq alia dotatione: vt colligitur ex dicto statuto & ex his que dixi in precedenti articulo: quia tamen ille non adiuit eam non transmisit ad heredes suos: scz directo hereditatem ipsam. C. de de iure delibe. l. quoniam sororem. Sed ius delib. sic si decessit infra annum eo. ti. l. cum antiquioribus. videndum est igitur de hereditate ipsius vltimo morientis in qua reperitur dictum ius deliberandi ac etiam de hereditate primo morientis si ius deliberandi non fuit transmissum: & sic perinde esset ac si non esset delata. l. si infanti. circa medium. cui sit delata. & si viueret dicta Luchisina an sibi diceretur debita hereditas predicta. An vero dicto Gibertino agnato virtute dicti secundi statuti versi. non existentibus autem fratribus &c. Videtur prima pars verior: quia statutum predictum in illa particula excludit feminas extantibus agnatis si dotate fuerint &c. & nihil dicit quando non essent dotate quid esse debeat quod est intelligendum. s. de bonis illius de cuius hereditate agitur: per id quod no. per glo. & Bal. in. l. j. C. de legi. here. in vlti. glo. Sed hoc hic non erat: igitur dicta Luchisina si viueret posset venire ad dictam hereditatem fratris excluso agnato qui est in gradu remotiori. & hoc de iure communi. vt in aut. post fratres. la. ij. C. de legi. heredi. Et posito q eam non adiuerit videtur q eius filij similiter perferantur agnato predicto non ex persona matris nec iure transmisso: sed ex sua persona & iure directo: quia etiam si Luchisina mortua fuisset ante fratres filij eius in hereditate fratrum postea decedentium prefererentur de iure communi dicto agnato: vt in. d. aut. post fratres fratrumq filios &c. Nec videtur posse iuuari dictus agnatus ad excludendum filios dicte Luchisine ex forma tertij statuti sub rubrica q mater non succedat filio circa finem. dum dicit q ea que. s. dixerat locum habeant in quibuscumq ascendentibus & descendentibus & collateralibus seu trasuersalibus ex linea materna: quasi filij dicte Luchisine dici possint trasuersales ex linea materna quo ad dictum Antonium & Bartholomeum auunculos: quia istud sine dubio non est verum: sed dicuntur transuersales illorum ex linea sororis eorum. Nam transuersales eorum ex linea materna ipsorum dicerentur illi qui attinerent illis per matrem ipsorum sed isti non per matrem ipsorum sed per ipsorum sororem attinebant illis. Preterea non dicuntur trasuersales ex linea sororis sed descendentes: transuersales autem ex linea materna diceretur frater matris illorum: quia intentio dicti statuti est a successione alicuius excludere matrem eius et omnes attinentes illi per matrem tam ex linea ascendentium q descendentium: et sic fratrem vterinum q etiam collaterales: & sic auunculum: si existant attinentes per patrem vsq ad quartum gradum. & sic dum statutum dicit ex linea materna debet exponi. l. matris eius de cuius successione agitur: & hic est verus intellectus dicti statuti: sed hic ista Luchisina non fuit mater illorum de quorum successione agitur: sed soror & attinebat illis per patrem: non autem duntaxat per matrem illorum. Igitur sine dubio prefatum statutum in dicta particula & vltima parte non nocet dictis

[a] Verbi. Ad de bal. in consil. xvij. in. iiij. pte. d. Pe. pbi. cor. in consi. ccxlij. incipi. Circa. i ista G. in. iiij. pte. & eundem Pau. j. in consil. xvj. in numero. ix.

dictis pupillis nec prodest agnato ad excludendos illos cum ita illis attineat per patrem sicut ⁊ iste agnatus si bñ inspiciatur: qr per matrem eorũ que attinebat illis per patrem cũ esset soror germana ipsorum. l. lege. xij. tab. C. de legi. here. statutũ vero voluit excludere attinentes dũtaxat per matrem non attinentes per patrem per alios similiter attinentes per patrem. ¶ His tamen non obstãtibus puta contrarium. s. ꝙ prefatus agnat⁹ in successione predictorũ Antonij ⁊ Bartholomei ipsi Luchisine si viueret ⁊ multofortius filijs illius qui sunt remotiores ⁊ proueniunt ex radice exclusa. x. col. qui feu. da pos. §. cũ vero corradus. ver. hoc autem notandum. ⁊ argu. ff. quibus ad liber. procla. nõ licet. l. iij. in fi. ⁊ not. per Cy. in. l. ij. C. que sit long. cõsue. ⁊ per Bart. in. l. ij. §. fi. ff. ad tertul. ⁊ per Bal. in. l. maximum vitium. C. de libe. prete. ⁊ Jo. and. in addi. spec. tit. de testa. §. j. ꝙ autem excluderet sororem: lꝫ non esset dotata a patre vel a fratre: ptꝫ per ea que dicta sunt. s. qr prefatũ ſm statutum in illo ver. nõ extantibus aũt fratrib⁹ dicit si dotate fuerint vt. s. ⁊c. Notandum dicit vt. s. ⁊ sic intelligit eo modo quo dixerat. s. de fratre ꝙ excluderet sororẽ. sed. s. de fratre voluit ꝙ eam excluderet siue esset dotata siue nõ. qð patet: qr eo casu quo non esset dotata mandat eã dotari. ergo idẽ debet dici in agnato quãdo frater non extat: qr statutũ vult ipsum surrogare in locũ fratris ad excludendũ vt patet ex verbis dicti statuti dum dicit. vt. s. Non ergo est curandum ꝙ statutũ loquitur primo loco cõditionaliter. s. si fuerint dotate: qr ex eo ꝙ statim subijcit: si vero non fuerint dotate ⁊c. patet ꝙ idem voluit si dotate nõ essent. s. vt excluderentur: voluit tamen ꝙ tunc dotarẽtur. verba nanqꝫ precedentia legis per sequentia declarantur. ff. de peti. here. l. vtrum. ver. ⁊ puto sequentem clausulã ⁊c. vbi est bonus text. ad propositum nostrum: pfatum tamen onus dotandi expirauit post mortem cum non constituerit agnatũ in mora. Nam non debent esse deterioris conditionis masculi ad excludendum istam feminam a succcessione patris ⁊ fratrũ ꝙ ipsa erat maritata a matre dotata q̃ si a nullo: immo deberet esse melioris: quia in primo casu non videtur prima facie necessaria alia dotatio cum sit causa non recipiens iterationẽ. vt. s. dixi secundo. Sic igitur si masculus excludit in secundo casu fortius in primo ꝙ excludat in secundo: patet ex his q̃. s. dixi. ⁊ ex text. statuti si bene inspiciatur. ¶ His igiꝛ peroratis patet respõsio ad ea que continentur in secundo quesito: quia ꝑ illa Luchisina adire nõ potuisset si voluisset: qr agnatus ei preferebatur ⁊ multominus filij eius per iam dicta. ¶ Ex his ptꝫ etiam non esse necessarium respondere ad tertium quesitũ: qr expeditum est per predicta. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ Mulier consentiens marito obliganti bona sua creditori cum iuramento: an possit impedire creditorem petentem tenutam dictorũ bonorũ non obstante suo consensu. ⁊. 2.

2 Dato cõtractu pro nullo an iuramentum sit mandandum executioni officio iudicis ecclesiastici.

¶ Consilium. viij.

IN christi nomine amẽ.

¶ In causa que vertitur corã dño vicario domini potestatis ciuitatis Feltri inter dñam Contessam vxorẽ Pasqualis quondam ser Benedicti ex parte vna ⁊ ser Viualdũ quondam ser Petri creditorẽ dicti Pasqualis ex altera sup quandã domum dicti Pasqualis positã ad incantũ ad instãtiã dicti ser Viualdi pro suo credito consequẽdo visis actis ⁊ actitatis ⁊ cõtradictione dñe Contesse asserentis se habere in domũ predictã meliora ⁊ potiora iura q̃ dictus ser Viualdus habeat: et petentis ita pronuntiari. ⁊ visa responsione dicti ser Viualdi dicẽtis ⁊ asserentis ipaꝫ dñam Cõtessam renũtiasse iuribus suis in instrumento crediti dicti ser Viualdi: ⁊ per cõsequens nõ posse amplius ad ipsa regressuꝫ habere. ff. de edili. edic. l. queritur. §. si vẽditor. C. de remis. pigno. in. l. fi. visis etiam instrumentis productis per vtrãqꝫ partem. ¶ † Super eo qð queritur an sit pronuntiandum pro dicta dña ⁊ ſm suam petitionem. Et an possit impedire tenutam apprehensam per dictum ser Viualdum.

¶ Considerandũ est primo ꝙ dicta dña in pfato instrumento crediti plura fecit in suũ preiudiciũ: qr primo intercessit pro dicto Pasquali suo marito dũ pro ipso se ⁊ sua bona obligauit. C. ad velleia. l. senatus. ⁊. l. si sine. ⁊ dũ ꝯsensit ꝙ ipse Pasqualis obligaret dicto ser Viualdo bona sua sibi mulieri obligata. Nam ⁊ hoc dicitur intercessio. l. vir vxori. §. j. ff. ad vellei. et not. per Cy. C. eo. ti. aut. siue a me. ¶ Et quantum ad hũc actũ videtur dicenduꝫ ꝙ sibi nõ piudicauerit: ⁊ ꝙ oĩa predicta sint ipso iure nulla: tanq̃ facta contra legis prohibitionẽ que est ꝙ pro marito nõ possit intercedere se vel rem suam pro ipso obligando vel patiẽdo obligari[a]. C. ad velle. auꝫ. si qua mulier. nec sit opus excep. velle. que solum habet locũ quãdo intercedit pro alio non pro viro: vt ibi patet. Et ꝙ etiã nõ valuerit iuramentum: vt ibi not. in prin. glo. prime. ⁊ per. l. nõ dubium. C. de legi. Et ad hoc etiã facit qð ibi not. Bal. dum remittit ad. l. cum quis decedens. §. titia. ⁊ qð ibi not. Bart. ff. de leg. iij. ¶ Secũdo dicta dña renuntiauit dicte auꝫ. ⁊ hoc similiter facere non potuit ſm doct. ibidẽ. vt ibi not. Cy. in fi. qr est ius prohibitorium. ergo ⁊c. vt not. C. ne fid. dotiũ den. super rubrica. Nam eadẽ facilitate censetur fuisse inducta ad renũtiandũ qua fuit inducta ad se obligandũ. l. doli mali. §. diuersuꝫ. ff. de noua. ¶ Item fuit in tertio loco cõfessa pecuniã perceptaꝫ per virum fuisse conuersam vel esse conuertendam in sui vtilitatẽ. Et hec etiã cõfessio nõ valuit: qr psumitur fuisse facta in fraudem dicte auꝫ. in fi. per. l. qui testamentum. ff. de proba. Et hoc tenet Nico. mat. ⁊ Bal. in. d. auꝫ. super verbo probetur.

¶ Quarto renũtiauit iuri hypothecarũ qð habebat in bonis viri pro dotibus suis: ⁊ hoc videtur potuisse facere: qr non censetur intercessio: nec ex hoc censetur depauperari. C. ad velleia. l. etiam. ⁊. l. iubemus. tñ si verũ est id qð ipsa dicit ⁊ allegat: videlicet ꝙ nõ extabant tpe quo renuntiauit alia bona ex quib⁹ posset dicte domine satisfieri de suis dotibus adhuc dicta sua renuntiatio non valuit. vt not. per Bar. in. d. l. iubem⁹. C. ad velle. ⁊ in. l. meuia. §. si fundum. ff. solu. mat. ⁊ probatur in auꝫ. siue a me. C. ad vellia. ⁊ in. c. peruenit. extra de emp. ⁊ vendi. Et hoc videtur probari eo ipso ꝙ contrarium non probatur per id quod habetur in text. ⁊ glo. in. l. cum de lege. ff. de proba. C. de iure delibe. l. fi. §. licentia. ⁊ per Bar. in. l. si constan. ff. solu. matrimo. in. j. q. princip.

¶ Sed breuiter his nõ obstantibus videtur dicendum contrarium ꝙ immo dicta mulier sibi piudicauerit ꝓpter iuramentũ per ipsam sponte prestitum quo promisit nõ venire ꝯ eã q̃ ꝓmiserat: sed ea rata ⁊ firma habere: ⁊ certificata fuerat de suis iuribus. ¶ Cũ eñ dictũ iuramẽtũ possit per ea seruari sine pctõ ⁊ sine interitu salutis eterne ⁊ nõ tendat in pdiudiciũ alterius q̃ ipsius iurãtis: ⁊ nõ fuerit prestitũ vi dolo vel metu dꝫ seruari quãtũcunqꝫ ꝯct⁹ sup quo fuit pstitus de sui natura esset nullus ipo iure ⁊ ꝯ. l. dispositionẽ vel inhibitionẽ. vt pꝫ in alienatione rei dotalis. C. de rei vxo. ac. §. ⁊ cũ lex. de fun. dota. ꝑ totũ. iũcto. c. cũ ꝯtingat. de iureiur. † Et vr̃ ꝑ ipm iuramentũ ꝯfirmari ꝯctũ: quasi sic cũ iuramẽto liceat ꝯhere ⁊ cesset ꝓhibitio legis. vt not. in auꝫ. sacra. pub. in vlti. glo. ⁊ ꝑ Bar. in. l. si qs ꝓ eo. ff. de fideiusso. vel si nõ ꝯfirmaret saltim copelliꝛ obseruare officio iudicis ecclesiastici nobili. vt not. Inno. in. c. nouit. de iudi. ⁊ etiã officio iudicis secularis ad reqsitionẽ iudicis ecclesiastici. c. lꝫ mulieres. de iureiurã. lib. vj. de foro cõpe. c. cũ. C. laicus. eo. tit. ¶ Nec ob. gl. q̃ est in. d. auꝫ. si qua mulier. qr loquiꝛ de iure ciuili. vt pꝫ ex. l. nõ dubiũ. C. de legi. quẽ allegat ſm qð qñ nõ valebat ꝯct⁹ principalis nõ valebat etiã iuramentũ nec aliqd aliud qð in ꝯsequẽtiã: ⁊ ꝓ obseruãtia ipsi⁹ fieret vt ibi. ⁊. l. iurisgẽ. §. fi. ff. de pac. de leg. j. si qs inq̃linos. §. fi. qr nõ considerauit vinculũ anime sicut hodie considerat ius cano. qð est seruandũ etiã inter laicos cũ agiꝛ de periculo anime. vt not. in c. ij. de reg. iur. lib. vj. ¶ Allegata vͦo in ꝯriũ ꝓcederẽt si iuramentũ nõ interuenisset. Ex quibus videꝛ nõ esse ꝓnuntiãdum ſm petita per eã nec esse impediẽdã tenutã dicti ser Viualdi: maxime qr adhuc ꝯstat mr̃imoniũ inter ipam ⁊ debitorẽ dicti ser Viualdi: ⁊ sic nõ est sibi nata actio de dote. l. ij. in princi. ff. de do. preleg. ergo nec hypo. põt tentari. l. soluiꝛ. §. j. ff. quibus mo. pig. vel hypo. sol. ⁊ expresse per Cy. in. l. cũ tibi. C. qui po. in pig. habe. ⁊. C. de iure do. l. vbi adhuc. in fi. j. glo. magne. Nam primo debet agere contra virũ ⁊ petere sibi dotem consignari[b]: qr vergat ad inopiã vel incipiat male vti substãtia sua. Et anteq̃ hoc faciat nõ põt impedire creditores petẽtes se immitti in tenutã bonorũ viri. Et ita cõsuluit Bar. in cõsi. qð incipit. queritur vtrũ etiã per viã retentionis. iuxta not. per Cy. in. l. j. C. etiam ob ci. pecu. in. vj. q. per. l. quesitum. ⁊ qð ibi not. ff. de pigno. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ Filie excluse ꝑ statutũ nulla debeꝛ legitima in testamẽto.

2 Qualiter intelligaꝛ statutũ ꝙ filia femina non succedat equaliter cum masculo.

3 Facta substitutione speciali primo inter quosdã postea gñalis inter oẽs quõ voceñꝛ: ⁊ quedã de trebellianica ⁊ legitima.

¶ Consilium. ix.

IN christi nomine amẽ.

¶ Respondendo breuiter dubijs. s. formatis. Dico † ad primum ꝙ si non esset statutũ excludẽs feminam a successione intestati ext ante masculo

a ¶ Obligari. Hoc autẽ est de iure cõi. sed numqd ex forma statuti obligari ꝓ eo poterit. vide do. Mari. sozi. in ꝯsi. xxxj. inci. ꝓsequẽdo. ꝟ. circa tertiã. q. cum ꝟ. seq. i. j. parte. ⁊ vide Bal. in cõsi. v. in. v. pte. vbi ponit nũqd possit se obligare cũ iuramento ꝓ excarceratiõe viri.

b ¶ Cõsignari. Adde do. Mari. sozi. i cõsi. xxxiiij. circa princi. ij. col. ibi. itẽ i cõtrariũ. in. j. pte. sed qd si marit⁹ ꝯfiteaꝛ in instrõ se ad inopiã vergere ad hoc vt vxor dotẽ repetere possit: an preiudicet creditoribus. vide do. Bar. sozi. in cõsil. lxv. ver. xxj. in ea. j. parte.

potuisset dicta dña testari de dicto relicto facto ꝓ dote quatenus esset sibi necessariū ꝛ debitū pro sua legitima: qꝛ tunc legitima sibi deberetur de qua reijcitur oīs conditio. l. qm̄ in prioribus. C. de inoffi. testa. Et sic licet relictū pro dote de suῑnatura conditionē[a] tacitā habeat si nupserit. ff. de iure do. l. stipulatio. ꝛ. l. tali. tunc tñ reijcitur vsq₃ ad legitimā. l. qm̄ in prioribus. C. de inoffi. test. prout determinat Bar. in. l. titio cētū. §. titio genero. ff. de condi. ꝛ de. Sed qꝛ vt vidi viget statutum in loco ꝙ non succedat femina cū masculis sed dotetur: legitima nulla debetur cum illa sit portio eius qḋ ab intestato debetur. l. cum queriṫ. ꝛ. l. parentibus. C. de inoffi. test. Et ideo cōditio predicta non reijcitur. vt not. Bar. in. d. §. titio genero. Et per cōsequens ipsa mortua anteꝙ̄ nuberet conditio deficit: ergo ꝛ relictū predictū. C. ad trebel. l. iubemus. §. pe. ibi dū dicit ꝛ ideo deficit fideicōmissi petitio ꝛc. per consequens testari de dicto relicto non potuit ꝙ morte eius fuit finitum. C. de leg. l. vxor patrui. ff. de leg. j. l. quod in rerum. §. j. de vsufru. leg. l. sticho. ¶ † Nec ob. ꝙ prefatū statutū disponit ꝙ extante masculo femina non succedat equaliter: ꝛ sic innuit ꝙ inequaliter bene succedat a cōtrario sensu. l. j. de offi. eius cui māda. est iurisdi. l. qui testamento. §. mulier. de testa. Et per consequens non excludat eā ex toto a successione intestati: ergo debetur aliquid pro legitima de quo reijcitur cōditio: poterit testari: qꝛ dico ꝙ cum non declaret qualiter inequaliter debeat succedere nō cēsetur voluisse ꝙ inequaliter succedat cū sint paria non esse ꝛ nō apparere. ff. de leg. j. l. titie textores. ꝛ. l. si quis legauerit fundū cornelianū exceptis vineis. de contrahen. emp. l. in lege. ꝛ. l. rutilia polla. Fuit ergo intētio statuti dicere ꝙ nō succedat equaliter cū masculo sicut succedit de iure cōmuni: immo nullo modo postꝙ̄ non declarat in quo succedat. Credendū em̄ est ꝙ si voluisset eā succedere in aliquo declarasset in quanto. C. de cadu. tol. §. sin aūt deficiētis. ꝛ hoc breuiter de primo. ¶ † Quantum ad secundū videnda sunt duo. primū est vtrū dicto Guidoni noviter decedenti prefati superstites censeantur substituti per fideicōmissum. Et hoc breuiter est dicendū visis ꝛ consideratis verbis dictarū substitutionū ꝙ ab illo. §. Et exnūc predictos Andreā ꝛ Christophorū ꝛc. vbi incipit substituere vsq₃ ad ver. sed salua semper ꝛc. nulla substitutio comprehenditur facta prefato Guidoni: sed solū inter Andreā ꝛ Christophorꝫ de superuiuente ipsorū seu de filijs premortui alteri sine liberis morienti. Et ista fuit substitutio spālis inter predictos tantum nepotes. Postea vero in ver. sed salua. vsq₃ ad ver. ꝛ si cōtingeret ꝙ vnus. q ver. ꝛ si contingeret ꝙ vnus. nō poniṫ. s̄. in themate. Sed cōtinetur in testamento ponitur alia substitutio generalis inter oēs institutos adinuicē vt altero ipsorū decedente sine liberis vocentur superstites ꝛ filij premortuorū in stirpem: salua tamē predicta spāli substitutione facta inter dictos nepotes vt sit sensus ꝙ si alter dictorū nepotū decesserit sine liberis vocetur alter. s. eius frater dūtaxat si superest: vel filij premorientis si supersunt: sed non existente fratre eius vel liberis ex eo tunc vocentur alij instituti superstites ꝛ filij ꝑmortuorū. ꝛ idē si ex alijs institutis aliquis sine liberis decesserit. In illo vo. ṽ. sed si contingeret. ponitur tertia substitutio facta filijs filiorꝫ seu institutorū de eis adinuicē ꝛ de ꝑmortuorꝫ filijs que non cōprehendebātur in precedenti generali. ¶ Nā lz illa fuerit facta de filijs seu liberꝭ institutorꝫ: nō tñ erat facta ipsis liberis institutorꝫ: ꝛ de ipsis adinuicē si bñ īspiciaṫ. Jdō illeṽ. ꝛ si ɔtingeret. nō est supfluus: sed satis addit ad ꝓcedentia. ¶ Nunc ergo ad propositū dico ꝙ aut alij superstites volunt venire ad portionē dicti Guidonis virtute prime substitutionis facte ab illo ver. exnūc. vsq₃ ad ver. sed salua. ꝛ nō possunt qꝛ illa fuit specialis inter solos nepotes. aut volūt venire virtute scđe substitutionis contente in ver. sed salua. vsq₃ ad ver. ꝛ si contigeret ꝛc. Et tunc dico ꝙ possunt cū illa sit generaliter facta cuilibet ex institutis de superstitiv[9] ꝛ de filijs premortuorum. ¶ Ex sequēti vero ver. ꝛ si contingeret venire nō possunt qꝛ substitutio ibi cōprehensa fuit facta filijs dictorū institutorum de alijs filijs vel filiorū filij que etiā fieri potuit. iuxta no. per Barto. in. l. si sic. ff. de lega. iij. de vulg. ꝛ pupil. l. centurio. Iste vero Guido erat de primis institutis quibus erat facta substitutio in precedenti ver. sed salua ꝛc.

¶ Secūdo videndū est an dictus Guido potuerit testari de sua quarta in qua erat institutus vel in aliqua parte ipsius nō obstante dicta substitutione. Et hic breuiter est dicendū ꝙ quatenus poterat detrahere de dicto fideicōmissario potuit testari cū illū transmittat ad suos heredes. C. ad. l. fal. l. quāꝙ̄. quatenus vero detrahere non poterat nec testari potuit cū illud subiaceat restitutioni. C. cōmunia de lega. auṫ. res que. cum cōcor. Potuit autem detrahere legitimam debitā iure nature q̄ erat tertia pars illius quarte. C. de inoffi. test. auṫ. nouissima. qꝛ testator eam prohibere non potuit. in auṫ. vt cū de ap. cogno. §. ceterū. Trebellianicā vero non potuit detrahere cū testator eā expresse prohibuerit: vt ptꝫ in illo ver. ꝛ si contingeret. ibi dū dicit sine aliqua detractiōe legitime vel trebellianice ꝛc. Et referuntur illa verba ad oēs substitutiones. s̄. factas. vt ibi colligitur. potuit aūt testator eā ꝓhibere ſm ꝙ determinat Bart. in. l. marcellus. ff. ad trebel. cui assentio: lꝫ de hoc fuerint opi. diuerse inter glo. ꝛ doct. vt ipse ibi refert. Uirtute vero verborum positorum in precedenti ver. vbi ponitur prima substitutio ꝛ dicitur sine aliqua diminutione ꝛc. hoc non dicerem: qꝛ illa verba non censentur repetita in seqūēti substitutione posita in diuersa oratione. arg. l. qui fundum. ff. de cōtrahen. emp. ꝛ qḋ not. Bar. in. l. seie. §. gaio. de fundo instru. de leg. iij. in repetendis. de condi. ꝛ demon. illis libertis. ꝛ. l. mulieri ꝛ titio.

¶ Super tertio ꝛ vltimo dico ꝙ filij dicti Cardi admittuntur vna cū dicto Andrea ꝛ Christophoro ꝛ Bonzilio ad dictam substitutionem in stirpes vt fiant tres partes de illis duabus tertijs illi[9] quarte: quarum vnā habeat Bōzilius filius. Alteram Andreas ꝛ Christophorus nepotes. Alterā filij dicti Cardi. qꝛ testator sic voluit dum substituit non solum filios ꝛ nepotes institutos: sed nepotes ex eis premortuis filijs in stirpes: vt patet in loco. s̄. prime signato. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ¶ Error calculi an post sententiam possit opponi: ꝛ que dicatur res iudicata.

2 An propter mēdaciū quis puniatur vt non possit opponere errorem. ꝛ pulcha cōcordia Dyni cū Bar. circa istam materiā.

¶ Consilium. x.

In christi nomine amen.

¶ † In casu presenti si queritur vtrum predicti conuenti impediantur allegare errorem calculi propter sententiam latam contra eos: ꝛ tunc est dicendum ꝙ non. Tū qꝛ in prima instantia non fuit iste error allegatus: ꝛ sic non potest videri sententia lata super eo: nec potest videri per sententiam fuisse reiecta prefata allegatio erroris l. ꝙ si in diē. §. si rationem. ff. de compensa. l. sin aūt. §. fi. de nego. gest. C. de fide instru. l. fi. in fi. in tex. ꝛ glo. ꝛ per Cy. in. iij. oppo Tum etiā qꝛ dicta sententia fuit per legitimam appellationem rescissa. ff. ad turpil. l. j. in fi. † Et sic ea que poterāt allegari ante ipsam sententiam latam: ꝛ allegata non fuerūt: possunt nūc in causa appellationis allegari. C. de temp. ap. l. per hanc. quia appellatio ponit rem in eo statu in quo erat anteꝙ̄ lata esset dicta sententia. l. qui cum maior. §. accusasse. ff. de bo. libe. ver. sed si appellatione. Preter ꝙ quo ad dilatorias exceptiones proponēdas. C. de procu. l. ita demū. Si vero fuisset dict[9] error allegatus in prima instantia ꝛ dicta allegatione nō obstante fuissent condemnati: ꝛ condemnatio trāsiuisset in rem iudicatam amodo non posset allegari: quia censeretur super eo lata sententia. l. j. C. de erro. cal. ꝛ dicta. l. si in diem. §. si rationē. ꝛ. l. sin autem. §. fi. ff. de nego. gest. Nam text. in. d. l. j. C. de erro. cal. requirit ꝙ res sit iudicata ad hoc precludatur via allegandi errorꝫ calculi. sed nō dicitur res iudicata quousq₃ sententia in rē iudicatam transiuerit. vt not. ff. de re iudi. sup rubri. ꝛ extra eo. titu super rub. ꝛ. C. de re iudi. per totū. ff. de pigno. si fundū. §. si plures. ¶ † Si vero queritur vtrū prohibeantur dictum errorem allegare ꝑpter eorꝫ mendaciū: qꝛ negauerūt cōputū fuisse factū: ꝛ grauauerūt actorē in onere ꝓbādi. Nūc ꝓo ꝓbato calculo volūt dicere ꝙ fuit erroneus: tunc ista fuit antiqua questio in qua Dy. in. c. nullus plurib[9]. de reg. iur. lib. vj. dicit ꝙ non debet quis audiri: tū qꝛ videṫ sibijpsi cōtrarius: tū qꝛ debet puniri de suo mendacio[b]. l. cū de indebito. ff. de proba. ꝛ in auṫ. contra qui propriam. C. de non nume. pecu. Sed Bar. in. l. nemo prohibetur. ff. de excep. dicit ꝙ in illismet legibus est casus contra Dy. qꝛ in eis non denegatur audientia nec in hoc punitur ꝑpter mendaciū: sed in alio qꝛ grauatur in onere ꝓbādi. Et idē dicit in. d. l. cū de indebito. ꝛ in. d. auṫ. cōtra qui ꝑpriā. Et ideo in questione illa qua queritur si quis negauit se occidisse: ꝛ hoc postea ꝓbato vult dicere ꝙ fecit ad sui defensionē. dicit ipsum debere audiri per dictas leges. Sed Joā. and. qui hanc questionem disputauit ꝛ eā posuit super. d. c. nullus pluribus. in mercuri. ante fi. determinat contrarium ꝙ non debet audiri: qꝛ sic remaneret impunitus de suo mendacio ꝛ de grauamine probationis qḋ intulit accusatori vel inquisitori. et respondet ad. d. l. cū de indebito. ꝙ ibi saltim punitur negans in onere probandi pecuniā debitam: qḋ probare nō habuisset necesse si non negasset solutionē. Sed in casu nostro si audireṫ volens allegare ꝙ ad sui defensionem fecit in nullo de mendacio suo punireṫ. Nā ꝛ si confessus fuisset se occidisse: ꝛ sic releuasset accusatorem ab onere probandi nihilominus dicens ꝙ fecit ad sui

---

a ¶ Cōditionē. Uide do. Pet. pbi. cor. ī ɔsi. ccxxix. incip. lꝫ in prin. ꝛ in lr̄a. a. ꝛ b. ꝛ. c. in. iij. pte. ꝛ Bald. in cōsi. ccxxxvij. i. s. pte. ꝛ i ɔsil. ccxix. in iij. pte. et in consilio. cclviij. a. parte. ꝛ in consi. cccclxxxvi. in. v. pte. ꝛ duo vba p eūdem Paul. j. in cōsi. xvj. ī numero. j.

b ¶ Mēdacio. Adde bal. in cōsi. cc. in. iij. pte. lꝫ qd iterposito tēpore añꝙ̄ aduersari[9] sit onere ꝓbandi fatigat[9] negans se corrigere possit vt penā euitet. vide p eū in cōsi. xxxiij. in. v. parte.

cit ad sui defensionem habuisset necesse probare: qz intentio accusatoris est fundata cũ actus sit de genere prohibitorũ. C. de iniur. l. si nõ cõuitij. Si ergo probat nũc cũ negauit nõ grauatur in aliquo: ne igitur remaneat impunitus dicendũ est eum non debere audiri. Et fm hoc in casu nostro idẽ debet esse: qz isti nõ punirentur in aliquo si deberẽt audiri: quoniã z si nõ negassent calculũ necesse habuissent probare errorem: ergo ne remaneant impuniti videtur eis deneganda audientia super allegatione erroris. Bald. autem videtur transire cum Bar. in. d. auĩ. contra qui propriã. z etiã in. l. j. C. de fur. dũ dat ꝓ regula ꝙ reus mentiendo nõ facit conditionẽ suã deteriorẽ ꝓterꝙ in expensis: z etiã in casibus expressis in iure inter quos iste non est: vt ptz ex his que not. in. d. c. nullus pluribus. vbi glo. enumerat. arg. l. patre furioso. de his qui sunt sui vel alie. iur. ¶ Breuiter ꝓpter opi. tantorũ dubito: tñ ꝓ nũc videt̃ dicendum ꝙ aut isti ostendunt vel ostendere sunt parati manifestuz errorem calculi per ostensionẽ librorũ z sine articulis vel test. z sine magna inuestigatione: z tunc sunt audiendi: qz nulla maior est ꝓbatio ꝙ per facti euidentiã. vt not. in. c. proposuisti. de proba. z tunc actor repelletur potius: qz cõstabat iudici ipsuz agere sine actione: z sic tam ratione actionis ꝙ rõne exceptionis opposite de errore. per ea que habent̃ z not. in gl. z p Bar. in. l. vbi pactũ. C. de transac. Aut pollicet̃ se velle probare errorem per testes: z cũ longa discussione: z sic non euidentem: z tunc non debent audiri. arg. ad hanc distinctionẽ in. l. nõ oẽs. §. fi. ff. de re mili. iuncta. l. si pars. ff. de inoffi. test. in verbo nisi aperte. de peti. here. postꝙ. in fi. in verbo manifesta. z qđ not. Inno. in. c. cum bertoldus. de re iudi. in glo. not. ꝙ post diffinitiuam. z per istũ modum reducunt̃ opi. docto. ad concordiam et seruatur equitas. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ Si res alique recognoscantur ab ecclesia: an z quomodo censeantur feudales.
2 Et an agnati admittantur ad feudũ antiquũ si non descedũt ab eo qui primo fuit inuestitus.
3 Conditio si caste et honeste vixerit: apposita in legato facto in institutione: an censeatur repetita in substitutione facta de ipsa vxore.

¶ Consilium. xi.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Super primo quesito inquantũ querit̃ vtruz dicte possessiones censeãtur feudales. Respõdeo ꝙ si cõstat epm vel ecclesiã suã habere in eis directum dñium: qz forte al's eas cõcesserat in feudũ: vel erant alienate z in manibus aliquorũ qui non recognoscebãt ab episcopatu prefatus dñs eps ad finẽ ꝙ recuperarent̃ per dictũ dñm Gualdinellũ apposuit dictũ pactũ ꝙ intelligerent̃ esse de feudo possessiones que per dictũ do. Gualdinellũ vel per eius heredes acquirerentur in pertinentijs dicte ville. Et tunc claruz esset ꝙ intelligerent̃ esse de feudo: vt est casus in. c. ex pte. de feudis. in fi. cõiuncto ver. alia quoqz. Si ṽo nõ constat ꝙ eps vel ecclesia sua directũ dñiũ habeat vel vnꝙ tanꝙ direct' dñs cõcesserit in feudũ possessiones existẽtes in dictis ptinentijs. Et tunc est dubiũ: qz si primo fuissent acquisite p dictũ dñm Spinellam z sic fuissent effecte illius proprie z allodiales: z postea de ipsis fecisset se inuestiri ab epo. Et queritur an per hoc effecte essent feudales z translatũ foret directũ dñium in ecclesiã: z ciuilis possessio remanẽte vtili dominio z naturali possessione penes dñm Spinellã esset distinguendum prout distinguit Bart. in. l. si aliquã rẽ. ff. de acqui. pos. ꝙ aut ab ecclesia z epo recepisset seu recognouisset tanꝙ suas. s. ipsius dñi Spinelle non tanꝙ epi vel ecclesie: qz bene sciebat ꝙ nõ erant illius sed sue: z tunc fuissent effecte feudales qz censeret̃ voluisse donare directũ dñium: z sic esset fictus titulus: z qz in ecclesiam trans-
a fertur dñium sine traditione[a]. l. fi. C. de sacrosan. eccle. non noceret ꝙ etiã fuisset ficta traditio: qz illa nõ erat necessaria: z sic nõ concurreret duplex fictio circa idem: lz secus in alio in quẽ sine traditione dñium nõ transfertur fm not. ibidẽ per Bart. z per Cy. in. l. qui rem. C. loca. Aut recognouisset z recepisset eas tanꝙ essent ipsius epi: qz sic credebat z tunc non fuissent effecte feudales: qz cũ erret non censetur voluisse transferre dñiũ directũ in ecclesiã. l. iij. §. subtilius. ff. de condi. ob cãm. z sic nõ valeret dicta recognitio tanꝙ erronea. Sic videt̃ distinguẽdũ in casu proposito vbi precessit inuestitura: z per cõsequẽs recognitio de possessionibus acquirẽdis in pertinẽtijs dicte ville z postea fuit secuta acquisitio de predictis per prefatũ Spinellam. Nã inuestitura trahit̃ ad tẽpus acqsitionis: z est perinde ac si tunc cũ acquisiuit fuisset inuestitus de dictis possessionib' z perinde ac si tunc eas recepisset z recognouisset ab epo: nõ autem econtra trahitur acquisitio ad tps inuestiture facte domino Gualdinello cũ acquisitio fuerit actus volũtarius z sic nõ trahitur retro sicut nec cõditio potestatiua. ff. que res pig. ob. pos. l. si. qui poti. in pig. ha. l. j. Sicut ergo si tunc cũ acquisiuit eas prefatus Spinella vere fuisset de ipsis inuestit' ab epo dicti loci z eas ab ipso recognouisset adhiberetur predicta distinctio. s. ꝙ aut eas recognouit tanꝙ suas sciens eas nõ esse epi: z tunc essent effecte feudales: ant tanꝙ epi credẽs eas esse illius: cũ tamẽ non essent vel non appareret ꝙ essent: z tũc secus. vt. s. dixi per ea que not. Bar. in. d. l. si aliquẽ rem. ff. de acqui. pos. in. iij. col. Ibi habui hanc questionẽ in hac ciuitate zc. vbi colligitur determinatio huius dubij: ita z nũc cũ fingitur fuisse inuestitus dictus Spinella tunc eas acquisiuit: qz inuestitura facta de proauo suo trahitur ad illud tẽpus. vt. s. dixi. In dubio vero quid crediderit z qua mente fecerit standũ est circunstantijs z cõiecturis q̃ ex serie totius rei deprehẽdi possunt. l. si
2 seruus pluriũ. §. fi. ff. de leg. j. ¶ † Sed presupposito ꝙ fuerint effecte z sint feudales super eo qđ querit̃: an pertineãt ad agnatos: qz dict' dñs Spinella nõ potuisset testari: vt in vsib' feud. titu. de succes. feu. c. j. in fi. prin. Respondetur ꝙ etiã si hoc esset feudũ antiquũ z proauitũ: qz proauus dicti Spinelle fuit vere inuestitus: lz fingeret inuestiturã ipse Spinella cuz acquisiuit vt. s. dixi. nihilominus ad dictos agnatos non pertinerent nisi descendissent ab illo q̃ pmo loco fuit inuestit'. s. a dño Gualdinello. Sed reuerteretur ad epm. vt est casus in vsibus feudo. titu. de gradibus succes. in feu. ṽ. his vero deficientibus zc. ibi. si enim titij auus zc. Et multominus pertinerent ad agnatos si diceremus ꝙ esset feudũ nouũ etiam si Spinella simul cũ dictis agnatis fuisset de ipsis possessionibus inuestitus. vt in. c. j. de duobus fra. de nouo benefi. inuesti. et hec de primo quesito.
3 ¶ † Quantũ vero ad scdm vr̃ dicenduz ꝙ conditio viduitatis apposita in primo legato vsufru. nõ intelligat̃ repetita in substitutiõe postea facta filio de dicta vxore z filia: qz fuit facta in diuersa oratione. arg. l. qui fundũ. ff. de cõtrahẽ. emp. z tradit̃ per Bart. in. l. seie. §. gaio. ff. de fun. instruct. z. l. in repetendis. l. si pure. de leg. iij. etiã si fuisset apposita dictio repetitiua. Itẽ vel hoc amplius vt ibi ipse Bar. not. potissime qz inter relictũ vsumfruc. z dictã substitutionẽ quedã alia extranea interserũtur in testõ: vt ptz ex ei' tenore: que qdẽ intermedia solẽt impedire repetitionẽ. vt not. insti. de rerũ diui. §. itẽ lapili. z colligit̃ in. l. fi. ff. de reb. dub. in verbo cõiuncta scriptura a cõtrario sensu. facit. l. tria predia. ff. de serui. rusti. pdio. In ɔ̃riũ facit presumptio: qz si testator noluit eam habere vsumfru. si nuberet: quãtominus est credendũ ꝙ noluit eã habere proprietatẽ. Nã indignatur anima mariti de transitu vxoris ad secunda vota. in auĩ. de nup. §. qz vero. z ad theoricas Bar. s. in ɔ̃riũ alleg. responderi põt ꝙ habent locũ quãdo conditio est talis ꝙ eius defectus non offendit maritũ. secus videt̃ in ista conditione viduitatis cuius defectus testatorẽ etiã mortuũ z animam eius videtur offendere vt dixi: hinc est ꝙ propter dictã rationẽ verba illa si honeste z caste vixerit prolata a marito important. i. vidualiter quasi nõ videat̃ caste viuere fm intentionem mariti loquentis qui affectat viduitatẽ si nubit: lz si ꝓlata essent ab alio secus. l. mulier. §. cum proponeret. ff. ad trebel. z ita not. p Bald. in auĩ. cui relictũ. C. de indi. vidu. z. l. iustitia. §. j. de iusti. z iure. vt sic verba intelligantur fm qualitatẽ personarum proferentium ea. ¶ Sic eodẽ modo potest dici ꝙ licet alia conditio cuius defectus non ostenderet maritũ seu testatorẽ loquẽtem non intelligeretur repetita in diuerso relicto: z in diuersa oratione posito fm theoricam Barto. in dictis locis. Secus tamen est in ista cuius defectus offendit maritum et ei displicet vt ex presumpta eius volũtate censeatur repetita: pro quo facit in ratione iui. l. iij. §. fi. ff. de adimẽ. leg. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ Substitutio facta in codicillis verbis directis puberib' an vitietur: an vero trahatur ad fideicõmiss. z. 2. et. 3.
2 Et ꝙ fideicõmissari' vniuersalis largo modo heres dicatur.

¶ Consilium. xij.

In christi nomine amẽ.

¶ Presens consultatio nullã vel modicam habet dubitationem penes habentes notitiam iurium. Ridiculum nanqz videtur esse dubitare vtrum ex capite: de quo. s. prefata substitutio reddatur nulla. dicendũ est enim sine dubitatione ꝙ nõ: nã qui volunt dicere ɔ̃riũ forte mouent̃ ex. l. verbis ciuilib'. z. l. in pupillari. ff.
1 de vulga. z pupil. † In quibus habet̃ ꝙ verbis directis z ciuilibus frustra post pupillarẽ etatem z post aditã hereditatẽ fit substitutio a pagano. Sz hic in substituẽdo ɔ̃sortiũ fuit vsus ṽbis directis z ciuilib' dũ dixit ꝙ substituebat ipsz vniuersalẽ

[a] ¶ Sine traditione. Vide do. Pe. phi. cor. in cõsi. xvi. inci. viso. in lr̃a. c. la. ij ĩ ij pte. vbi ponit quattuor casus in quibus dñiũ sine traditione transfertur.

heredē ꝛc. fm ea que not. Bar. eo. titu. l. centurio. in. j. q. princ. in qua tractat de compendiosa facta per verba directa que verba sonāt poti⁹ in pupillarē ꝙ in fideicōmissariā: ꝛ tñ illi quib⁹ facta fuit oēs excesserāt pupillarē etatē tpe testamēti. Igitꝰ frustratoria videtꝰ fuisse dicta substitutio per. d. l. verbis ciuilib⁹. Sed certe aduertendū est ad id qđ not. in glo. ꝛ per doc. ꝙ ille leges loquūtur ꝛ debēt intelligi qñ ille cui facta est substitutio per dicta verba directa erat pupillus: ꝛ sic substitutio potuit valere semel iure directe pupillaris si infra dictā etatē decessisset ꝛ post mortem testatoris: ideo postea nō obliquatꝰ ne cōtingat variatio circa eadē verba. s. ꝙ aliqñ stent proprie ꝛ in significatu directo ꝛ proprio: ꝛ postea assumant indirectū et improprium. arg. ff. de ver. obli. l. insulā. infra bieñiū. Siuo tpe testamenti erat pubes vt erāt in casu nostro isti quib⁹ hec substitutio facta fuit: tūc q2 nullo tpe prefata substitutio potuit valere iure directo post aditā hereditātē prefata verba directa obliquātur fm glo. ꝛ doc. ibidē qui tradūt ꝓ regula ꝙ verba directa ꝗ nunꝙ potuerūt valere iure directo siue ratione persone testantis siue persone cui substituebatꝰ vt est in casu nostro: siue rōne volūtatis in qua dicta verba sunt prolata. vt q2 in codicil. tūc talia verba directa obliquātur. i. importāt substitutionē fideicōmissariam. per. l. sceuola. ꝛ per. l. ex facto. in prin. ff. ad treb. ꝛ per. l. cū quis. § seia. ff. de leg. iij. fm glo. Dy. Bart. ꝛ oēs in in. d. l. verbis ciuilibus. ¶ Nō em̄ cōtingit hic variatio de qua. s. q2 omī tpe valet iure obliquo. Nec pōt dici ꝙ substitutio ꝗ a principio certā formā assumpsit postea ipsam mutet: ꝛ sic cessant rationes facte. s. in cōtrariū. ¶ Non ergo fuit hic substitutio frustratoria nec pupillaris que esse nō potuit: sed fideicōmissaria que esse potuit. Nā credendū est testatorē talē voluisse facere substitutionē qualis ꝯueniebat illis qb⁹ substituebat. ar. ff. de leg. iij. cū filie. l. plenū. §. equitꝫ. de vsu ꝛ ha. de test. mili. l. ex militari. ¶ Preterea hic fuit substitutio cōpendiosa et constat ꝙ cōpendiosa etiā facta a non milite continere pōt directā substitutionē añ aditā hereditātē. s. vulgarē: ꝛ etiā si fiat puberi fm oēs doct. ꝛ not Bar. in. l. centurio. in. iij. q. prin. de cōpendiosa facta per verbū cōmune. in ver. q2o vtrū cōpēdiosa facta per verbū cōmune contineat vulgarem. sed hic fuit facta per verbū cōmune substituit ꝛ fuit adiunctū verbū directū scꝫ heredē vniuersalē ꝛc. qđ verbū pōt verificari in vna specie substitutionis ibi cōprehense. s. in vulgari si decederent nō adita hereditate: igitꝰ tale verbū nō est cōtra naturā istius substitutionis facte puberibus: ꝛ per cōsequens non habet vitiare tanꝙ noluerit qđ facere nō potuerit: q2 immo potuit etiā directo

2 illis substituere ante aditam hereditatem lꝫ nō post. ¶ † Preterea etiam fideicōmis. vniuersalis & largo modo heres. ff. qđ cum eo. l. filius. Igitur dictū verbū directū nō abhorret ex toto significatu substitutionis fideicōmissarie: intelligetur ergo per ipsum verbū facta substitutio fideicōmissaria que fieri potuit: ꝛ sic erit valida q2 verba nō omīno repugnant. ff. de here. insti. l. talē. in fi. Prefatū ergo cōsortiū pōt venire virtute substitutionis fideicōmissarie contra heredes dictorū filiorum ad duas tertias de tribus totius hereditatis: altera vero tertia ꝓ legitima ipsorum remanere debet penes dictos heredes. C. ad l. fal. l. quāꝙ. q2 in illa non potuerūt grauari filij. l. qm̄ in prioribus. C. de inoffi. testa. iam nō venit in substitutione ꝓdicta ꝗ dicitur grauamē. vt not. Cy. eo. ti. l. ex tribus. ff. de vulg. ꝛ pu-

3 pil. l. coheredi. §. cū filie. ver. ne fideicōmissario. † Trebelliāica vero nō venit detrahēda cū facta fuerit substitutio ad piam causam[a]. vt not. Bart. in. l. marcellus. ff. ad trebel. lꝫ glo. aliter in. c. si pater. de testa. lib. vi. sed precedens opi. Bart. plus placet. ¶ Illud aūt certū ē q2 talia ꝯsortia seu fraternitas laicorum cū sint ad piū vsum[b] sunt licite ꝛ capaces. vt not. ꝑ glo. in. c. si quis clericor. xi. q. j. ꝛ per Bal. in aut. hoc ius porrectū. C. de sacrosan. eccle. ꝛ per Bar. in. l. cū senatus. ff. de reb. dub. quis aūt sit heres predictorū filiorum penes quē debeat remanere dicta quarta seu legitima debita iure nature: ꝛ a quo prefatum consortium habeat petere restitutionē dicti fideicōmissi scꝫ an a dicta Ricca dōna ex ꝑsona domine Magdalene sororis suer matris illor filiorū: an alius de presenti nō declaro: q2 nec de hoc requiritur nec ex puncto cōprehēdo an dicti filij adiuerint hereditatem paternā: ꝛ an mater adiuerit hereditatē filiorum suorū vel nō: ꝛ si sit alius ad quem pertinere posset. Qñ autem formaretur punctus super hoc et ponerentur necessaria in facto consistentia. Responderem de iure quid mihi videretur.

Laus deo.

a ¶ Cām. Vide d. P. phi. cor. in ꝯsi. xciij. inci. lꝫ. in lr̄a. c. ꝛ in ꝯsi. clxviij. incip. in hac. in lr̄a. i. in iij. pte. ꝛ in cōsi. xvij. i. lr̄a. s. et in ꝯsi. cclix. in littera. m. in. iij. pte.

b ¶ Usum. Ad de eūdē. s. in cōsi. iiij. ꝛ ꝙ ibi ad hoc in apostil. dictum fuit.

c ¶ Personale. Adde eūdē pau. s. in cōsi. clxv. ꝛ in consi. ccccliꝫ. in nume. ij.

¶ Summarium.

Statutū arctans aliquos ad cōpromissum nō hꝫ locū si cōtractus super quo fieri petitur est iuratum. et nu. 2. ꝛ. 3.

4 Qui iurauit si cōtrauenıat perdit oēm actionem: ꝛ quid si minor contrauenit contractui iurato per maiorem.

5 Statutū hoc si non declarat ad cuius instantiam fieri debeat cōpromissum debet intelligi ad instantiam rei conuenti.

¶ Consilium. xiij.

In christi nomine amen.

¶ Uisis ꝛ cōsideratis omnibus de quibus. s. fit mētio super eo qđ primo loco queritur: videtꝰ mihi dicēdum ꝙ dicti cōuenti nō possint astringi ad cōpromittendū super contentis in dicto instrumento triplici ratione.

1 † ¶ Prima q2 statutū de quo. s. in quo se fundat actor ad petēdum compromissum non habet nec habere potest locum in casu nostro in quo prefatus actor molestādo ꝓdictos venit cōtra iuramentum qđ seruare posset si vellet sine interitu salutis eterne: nec fuit vi dolo vel metu prestitum: nec tendit in preiudiciū alterius ꝙ iurātis ꝛ istius sui heredis: ꝛ sic de iure canonico cōpellūtur ei stare ꝛ nō ꝯtrafacere posito ꝙ cōtractus seu trāsac. sup qua fuit interpositū esset de se nulla. c. cū contingat. de iureiuran. de pac. c. ij. lib. vj. ¶ Non ergo potuisset statutū specialiter disponere contrarium: quia nutriret peccatū ꝛ nō valeret fm ea que not. Bart. in. l. omnes populi. de iusti. ꝛ iur. in iij. q. prin. in qua tractat sup quibus possunt fieri statuta. ꝛ determinat ꝙ sicut nō valent leges dicētes ꝙ iuramentum interpositum super alienatione fundi dotalis vel super futura successione non valeat nec sit seruandū. C. de legi. l. non dubium. de colla. l. pactum. sed sunt correcte per. d. c. cū cōtingat. ꝛ per d. c. ij. de pact. lib. vj. quia ius canonicum preualet in hoc iuri ciuili: etiam inter laicos cum agatur de periculo anime. iuxta not. in. c. ij. de reg. iur. lib. vj. ꝑ glo. ꝛ per Bart. in. l. priuilegia. C. de sacrosan. eccle. Ita non valeret statutum hoc disponens. q2 non pōt esse potētius ꝛ maioris efficacie ꝙ ius cōe a quo statuta cōsequūtur robur. l. oēs populi. de iusti. ꝛ iur. Si ergo ius cōmune disponēs iuramentum non seruandum: sed posse veniri contra non valeret ita nec statutum cum non debeat esse aliquid potentius sua causa. l. digna vox. cum ibi not. C. de legi. ꝛ quicquid est causa cause est causa causati. l. manumissiones. ff. de iusti. ꝛ iur. Unde si statutum hoc disponeret cēseretur illud disponere ius cōmune qđ dat illi robur. l. a se toto. ff. de heredi. insti. ius autē cōmune hoc disponēs non valeret. ergo ꝛc. si igitur hoc est ꝙ istud statutū si specialiter hoc disponeret nō valeret: puta ꝙ posset quis venire cōtra propriū iuramentum ꝛ contra transactionē iuratam: ꝛ cōpellere aduersariū ad compromissum sequitur ꝙ in generali dispositione prefati statuti

2 hoc non comprehenditur: † q2 in generali dispositione statuti non venit casus in quo statuentes nō potuissent specialiter statuere. ff. que in frau. cre. l. si pater. ad muni. l. lucius. §. pe. ibi cū ad eā ꝗ ꝛc. de ritu nup. l. quāꝙ. ꝛ no. Bart. in. l. si qs ꝯditione. in fi. ff. de ꝯdi. insti. ꝛ Io. an. in nouel. in. c. eos. de imu. eccle. li. vi. ꝛ probatꝰ in. c. j. de iureiuran. eo. lib. ꝛ qđ not. Bal. in. l. iubemus nullam. C. de sacrosan. eccle. Debet ergo prefatum statutum de quo. s. intelligi solum eo casu quo mouens litem nō veniret contra proprium iuramentum: ꝛ sic posset eam mouere sine peccato. Sed quādo venit cōtra propriū iuramentū statutum predictū non intelligitur loqui: nec talem casum voluisse comprehēdere cum ꝛ si voluisset non potuisset. ff. de offi. ei⁹ cui manda. est iurisdi. l. j. in prin. ꝛ ibi no. in glo. que incipit argumētum triplex. in fi. sic ergo prefatus agens nō potest se fundare in dicto statuto ad petendum compromissum postꝙ hūc casum non comprehendit. ꝛ multominus potest se fundare in cōmuni iure: quia illo iure nullum competi potest ad compromissum. vt no. Bart. in. l. futuri. §. qui iussit. ff. de infa. ꝛ Bal. in l. j. C. de arbi. ꝛ de senten. l. ex stipulatione. nisi a principe. c. cū inter. R. seniorem. de elec. Dicet aliquis iste non venit contra proprium iuramentum sed contra iuramentum matris: quia non ipse iurauit sed mater ꝛ iuramentum est personale[c] ex parte iurantis. vt not. Inno. in. c. veritatis. de iureiurā. ꝛ sic videtur cessare omnia supradicta. Sed rñdetur ꝙ cum ipse nō possit venire nisi vt heres matris satis videtur venire contra suū

3 iuramentum: si venit contra iuramentum matris † cum factū defuncti reputetur factum heredis. vt not. glo. ff. de condi. furti. l. si seruus. circa princi. in glo. que incipit. non ergo datur. in fi. ¶ Nec ob. dictum Inno. in. c. veritatis. quia loquitur ꝛ debet intelligi quando iuramentū non imponitur super aliquo transitorio ad heredem: sed quādo super contractu. Cum ille ꝛ eius effectus. s. obligatio ꝛ actio ꝛ exceptio transeant ad heredes. similiter ꝛ iuramentum quod est ius sequela. per tex. optimum ad hoc in. l. seruus si heredi. in princip. ff. de statu libe. et quod in simili not. de rescripto impetrato super actione transitoria in heredem: quia ꝛ ipsum similiter transit. vt not. in regula is qui. de regu. iuris. in mercu. quasi adeundo hereditatem videatur se obligasse ad omnia ad que obligata erat

defuncta ⁊ per eundē modum.s. cum iuramento: quia videtur
quasi cōtrahere cū creditoribus hereditarijs.l.apud iul. in fi.ff.
4 quibus ex cau.in pos.ea.⁊ hoc de prima ratione. ¶ †Secūda
ratio quare non possit iste agens petere cōpromissum est: q2 si
ipse est maior.xxv.annis videtur ꝙ agēdo ⁊ citari faciendo di
ctos reos super contentis in dicto iuramento transactiōis iu-
rate inciderit in penas.l.si quis maior.C.de transactio.⁊ sic sit
infamis:⁊ ipō iure cecidit ab actione ⁊ ab omni iure suo: ⁊ sic p
consequēs nulla possit amodo esse questio inter eos vel cōtro-
uersia de contētis in dicto instrumēto:⁊ hoc sit notoriū ⁊ mani
festū:q2 pbatiōes iuris manifestissime sunt.l.si tutor.⁊ ibi no.
C.de pericu.tu.ff.de leg.j.l.lz imperator.ergo nec super eis po
test petere cōpromissum: qd esse ⁊ peti nō pōt nisi sup illis sup
quibus pōt esse lis ⁊ questio seu cōtrouersia.iuxta ea q̃ not.per
doc.in.l.post rem.ff.de transac.⁊.C.de transac.l.si cā cognita.
Nā dictū statutū loquitur qn̄ est vel speratur esse cōtrouersia.
⁊ vbi hoc nō est cū cessent v̇ba statuti: cessat ⁊ ipsi9 dispositio.
l.iiij.§.totiens.ff de dam.infec. Sed hic est notoriū ex ipa ci-
tatione nō posse āmodo esse cōtrouersiam de cōtentis in dicto
instrumēto cū actione quē pretendit constet eum perdidisse:et
hoc est notoriū iudici vt iudici. Ideo ex officio suo etiaz nullo
petente debet ipm repellere ⁊ suam audientiā denegare.iuxta
not p glo.⁊ docto.in.l.vbi pactū.C.de transactio.⁊.ff.de pac.
si vnus.§.pactus.in glo.in opponendo.⁊ per Bar.in.l.eum q
ita.§.qui ita.ff.de verb.oblig.⁊ per Inno.in.c.constitutiones.
de filijs presby.posset dici:⁊ ꝙ etiā si iste agens sit minor.xxv.
si tn̄ mater ei9 iurauit tpe iuramēti erat maior hoc sufficiat ad
faciendū hunc eius heredē venientē contra incidere in penam
d.l.si qs maior.ipō iure cū illa solū requirat ꝙ iurās sit maior
tn̄ fateor ꝙ poterit petere restitutionē in integrum:q2 ex facto
suo incidit.iuxta ea q̃ habent plene in.l.j.⁊.ij.C.si aduer.ven.
pig.⁊ sic anq̃ sit restitutus pōt repelli a petitione dicti compro
missi:q2 notū est iudici ipsum non habere ius. Illud aūt con-
stat ꝙ ad ipm transiuit dicta transactio cum sua qualitate iu-
ramenti.vt arg.d.l.seruus si heredi.de statu libe.⁊ not. Bald.
5 in.l.fi.C.de pac.in antepe.colū. ¶ † Tertia ratio q̃ me mouet
est:q2 dictū statutū nō declarat ad cuius instantiā dz iudex cō
pellere partes ad faciendū dictū cōpromissum. vn̄ ego intelli-
go sane ꝙ ad instantiā illius ꝯ quē mouet controuersia: q2 in
eo cessat omis suspitio calūnie:nō aūt ad instantiā eius qui cō
trouersiā mouet:nisi ꝯriū iudici videat: al's apta erit via vni-
cuiqz indebite ⁊ iniuste vexandi aliquē: ⁊ ab eo indebite extor
quendi faciēdo eū citari cū nullū ius vel actionē pretendat vel
pretendere possit ꝯ eū vt deducat ipm ad cōpromissum ⁊ cōes
amicos q interdū p̄ter oēm iustitiā grauāt vnū ⁊ alteri tribuūt
predam put experiētia docet:⁊ hoc euitare debemus.ff.de trās-
ac.l.cū hi.§.si cū lis qdē.§.bn̄ facit.⁊ qd ibi no.do.Ang.de pe
rusio ꝯ illos q fingūt lites vt veniant ad cōpromissum in casu
quo de iure fieri nō dz. Si tn̄ actor nō stetisset in finibus solius
citationis:sz dedisset libellū:⁊ iuxtas ⁊ rationabiles causas al
legasset:ita ꝙ appareret manifeste ꝙ litē nō fingit ⁊ ꝙ non ca-
lumniatur:sz pp̄ter dubiū litis petēs cōpromissum mos ei ge-
rendus esset ⁊ audiri deberet. arg.l. tutor. in princi.ff.de iure-
iurā. Sed qn̄ fecit dūtaxat aduersarium citari ⁊ non exprimit
aliquā cām rōnabilē quā habeat ꝯ eū vel exprimit cām: sz sta-
tim ostendit per ostēsionem instrumenti ꝙ illa est sopita ⁊ ter-
minata vt hic contingit. Certe apparet iudici alio nō dato vel
allegato ꝙ haberet dictū instrumentū ⁊ trāsactionē ⁊ iuramē-
tum irritare si esset verū ꝙ ipse calūniosо modo petit ⁊ per con
sequens bonus iudex nō debet sibi aures accommodare. C.de
fal.l.satis aperte.⁊ qd no. bn̄ ad ppositū Inno.in.d.c.consti-
tutiones.de filijs presby.⁊ per glo.in.d.l.vbi pactū.C.de trās-
ac.cū alijs.s̄.alleg.q2 nō est credendū ꝙ statutū alio modo in-
tellexit ⁊ ꝙ voluerit inuenire cās calūniādi ⁊ indebite alios ve
xandi cum potius tendat eius dispsitio in oppositū.s. ad lites
finiendas.ff.de arbi.l.j. Nō ergo dz taliter intelligi ꝙ fiat eius
ꝙ non voluit.ff.ad exhiben.l. antepe. sed taliter ꝙ eius inten-
tio seruetur.ff.de leg.l.benignius. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ Elegans interpretatio statuti disponentis ꝙ si vxor mo-
riatur nullis relictis descendentibus ascendentibus ⁊ collate-
ralibus: nec matre aut sorore ex linea materna maritus succe-
dat:an isto casu auunculi vxoris excludant maritū. ⁊ nu.2.
2 Clausula q̃ de sui natura deberet referri ad immediate proxi-
ma refertur ad superiora vt absurditas euitetur.

¶ Consilium.xiiij.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Dubiū istius questiōis cōsistit in illis v̇bis
vltimo loco positis in supradicto statuto.s. ex li-
nea paterna ⁊c. ad quid referantur. An ad proxi. ⁊ immedia-
te precedentia:scilicet verbum sororis. An autem ad superio-
ra verba: videlicet verbū collateralibus qd est.s̄. Et videt pri
mum verius q2 non ponunt in oratioue de per se: sed veniunt
qualificatiue ad precedētia.ergo ⁊c.l.filiū in prin. cum ibi no.
not.ff.qn̄ dies leg.ce.⁊ not. Bart.in.l.fi.ff.de re.dub. Et si hoc
esset verba p̄cedentia dū dixit non extantibus descendentibus
ascendentibus vel collateralibus vsqz ad quartū gradū ⁊c. nō
haberent aliquā determinationē:⁊ ideo intelligerentur gene-
raliter prout iacent.s.de collateralibus tam ex linea paterna q̃
materna.l.j.§.generaliter.ff.de leg.prestā.q2 etiā ex linea ma-
terna dicūtur collaterales sicut ex paterna.ff.de gradi.l.in plu
ribus.§.in verbis ex trāsuerso. vbi ponit trāsuersales ex linea
materna sicut ex paterna. Cū igit hic supersint duo fratres di-
cte Berte matris qui attinebant Magdalene in tertio gra-
du.C.de legi.here.l.iij.in fi.videt ꝙ maritus non admittat ad
ad successionē Magdalene. Si vero dicam9 ꝙ dicta verba ex
linea paterna referant ad superiora seu mediate p̄cedētia vide
licet ad verbū ascendentibus descēdentibus ⁊ collateralibus:
⁊ tunc esset secus:quia cum nō extēt in casu isto ascendentes de
scendentes vel collaterales ex linea paterna:nec soror nec ma-
ter nec marit9 admitteretur:lz extent collaterales ex linea ma-
terna infra quartū gradū. Nā de illis statutum nō loqueret ꝙ
haberent maritū excludere tenēdo qd dixi.s̄.ꝙ dicta verba re-
ferant ad p̄cedētia nō ad proxima. Et breuiter iste secūdus in
tellectus vr̄ mihi verior.s.ꝙ dicta v̇ba ex linea paterna non re
ferant ad verbū sororis qd immediate p̄cedit:sed ad superiora
dū dixit ascendentibus descendētibus vel collateralibus vsqz
ad quartū gradū ⁊c. Et ꝙ debuit poni ⁊ stare post illū verbuz
quartū gradū:sz inaduertētia cōpillatoris fuit omissum ⁊ post
ea transpositū:talis tn̄ trāspositio nō debet nocere nec mutare
snīam si pōt apparere qd senserit. ar.ff.de sol.l.nec em̄ ordo ⁊c.
2 Qd aūt ⁊ ita sit ptz:† q2 clausula seu verba in fine posita referā
tur ad illa q̃ possunt cōgrue ⁊ sine absurditate referri nō ad il-
a la ad q̃ nō cōgrue[a]:nec sine absurditate.l.si idē cū eodē. in fi.⁊
ibi not.ff.de iuris.om.iudi.sed ad verbū sororis nō possunt re-
ferri sine absurditate:q2 tunc essent supflua.ff.ad muni.l.j.in fi
ne.cū ibi not.⁊ ꝙ essent superflua ptz:q2 tunc verba superiora re
manerent sine determinatione:⁊ p cōsequēs intelligerent gene
raliter.s.de colla.tam ex linea paterna q̃ materna: non ergo
fuisset expediēs cū postea subijcit: nec matre nec sorore ⁊c.adij
cere ex linea paterna:nec etiā adijcere aliqd de sorore: q2 si aūt
veniebat hoc in gn̄alitate p̄morū v̇box.s.collateralib9 q2 soror
est collateralis ⁊ ex linea paterna: sufficiebat g̃ dicere nec mr̄e:
sed si referantur ad superiora:tūc nulla resultat supfluitas nec
absurditas:immo ois cōgruitas:⁊ est tūc sensus ꝙ ascendētes
descēdentes ⁊ collaterales vsqz ad quartū gradū ex linea p̄na
maritū excludant. Ac etiā mater ⁊ soror etiam ex latere mater
no tm̄:⁊ sic vterina q2 negari nō pōt quin sit soror. vn̄ tenēdo di
ctū intellectū ꝙ dicta verba nō determinent verbū sororis in-
telligetur illud verbū sororis generaliter etiā de vterina. Naz
cōsanguinea ⁊ ex patre venit in generalitate priox verborū col
lateralibus ex linea paterna ⁊c. Et iste est san9 ⁊ cōgruus sen
sus. preterea nō sic cōgrue dicimus soror ex linea paterna sicut
collaterales:sed dicimus soror ex latere patris s̄m cōem vsum
loquēdi q dz attendi.l.librorū.§.ꝙ tn̄ cassius.ff.de leg.iij. Cuz
igit in casu nr̄o nō extent ascendentes descēdētes vel collate-
rales ex linea paterna:nec etiā extet mater vel soror etiā vteri
na maritus videt admittēdus ad successionē dicte Magdale
ne:q2 locū sibi vēdicāt v̇ba statuti:ergo ⁊ ipsius statuti disposi
tio sicut ecōtra: vbi cessant v̇ba cessat dispositio.l. hos accusa-
re.§.oībus.ff.de accu.l.iiij.§.totiēs.ff.de dam. infec. Exclusis
dictis auunculis fratribus matris de quibus statutū non lo-
quitur: et quanq̃ statutum sit durum ꝙ preferat tam coniun-
ctis personis: tamen seruandum est.l. prospexit.ff.qui et a qui-
bus. Nec ob quod habet in.l.filiū.ff. quando dies leg.ce. ⁊ qd
not. Barto in.l.fina.ff.de rebus dubijs.ꝙ verba in fine posita
si non sunt in oratione de per se separata referūtur ad proxime
precedentia: quia censentur venire ad qualificandum ⁊c. vt
s̄. in contrarium allegaui: quia illud esset verum si hoc posset
fieri congrue et sine absurditate: al's secus.l.si quis filiofami.
de lega.primo.et not.eo.titu.l. talis scriptura. Nam et quan-
do ponuntur in oratione de per se referuntur ad omnia. vt in
dicta.l.fina. de rebus dub.et.l.j.C. de liber. preteri. Et tamen
illud est verum si cōgrue fieri pōt al's nō nisi ad immediate pre
cedentia ad que congrue possunt referri. vt dicta.l.si idem
cum eodem. in fine.cum ibi not.ff. de iurisditione omnium iu-
di. ¶ Concluditur ergo hereditatem dicte Magdalene fo-
re delatam marito suo. Et in ipsa hereditate reperiret ma-
ritus hereditatem matris dicte Magdalene: si Magdale-

a ¶ Nō ꝯgrue. Uide.d.pe.phi.
cor.in ꝯsi.lix.in-
ci.visis. i lr̄a. h.
in.j. pte. ⁊ oino
d. alex. de imo.
in ꝯsi.xi.i pe.co-
lū.in fi.in.ij. pte
vbi ponit an et
qn̄ talis cl'a ad
oia p̄cedētia refe
rat vel ad quem.
vide Bal. in cō
sil. ccclviij. in.j.
pte.⁊.d.pe. phi.
cor. in ꝯsi.xliij.i
lr̄a. c. ⁊ i ꝯsi. xl-
viij. inci. qm̄.in
i lr̄a.d. i.iij. pte.

na ipsam adiuit al's secus. l. quoniā sororem. C. de iure delib. sed tunc deuoluetur ad dictos auūculos fratres matris ꝛ sibi proximiores nisi decessisset infra annum ꝛ transmisisset ius de liber. ꝛ annus adhuc duraret. l. cum antiquiorib⁹. C. de iure de libe. Reperiet etiā dictus maritus in dicta hereditate ius petendi fideicōmissum de portione hereditatis paterne quā habuit soror primo decedens cui ipsa fuit substituta: q2 illud trāsmittitur ad beredē etiā anteꝙ sit agnitū dūmodo sit purū: iuxta plene not. in. l. cū filio. ff. de leg. j. per Bar. Et etiā dimidiā hereditatis dicte sororis primo moriētis si eā adiuit Magda. altera dimidia fuit delata matri: vt ī aut. defuncto. C. de legi. here. ꝛ si eā non adiuisset accreuisset Magdalene: ꝛ ecōtra si Magdalena non adiuisset ꝛ mater sic accreuisset matri. C. de de cadu. tollen. §. bis ita. Laus deo.

Casus precedentis consi.

Preclarus ꝛ egregius iuris vtriusqꝫ doctor dn̄s iacob⁹ de fabris de vincen. iam annis. xvij. vel circa habens tunc quādā vxorem nomine Margaretā ex qua neqꝫ filios neqꝫ filias procreauerat. Testamentum solēniter fecit in quo vltra multa legata ꝛ fideicōmissa in eodē relicta Franciscū Joannē Federicum Gregorium Mattheū ꝛ Paulū germanos eius cōsobrinos ꝛ cōsanguineos in omibus suis bonis mobilibus ꝛ immobilibus iuribus ꝛ actionibus quibuscunqꝫ ꝛc. vniuersales heredes solenniter instituit. Post factū vero tale testamentum ꝛ post quinqꝫ annos vel circa dictus testator mortua dicta domina Margareta sua olim vxore sine filijs ꝛ filiabus aliam superduxit vxorem dominā Guilielmam ex qua duas filias suscepit Germondiam videlicet ꝛ Tadeā nunc superstites ꝛ impuberes. Cum qua secūda vxore superuixit dict⁹ testator. vij. annis vel circa cū filiabus. Nunc vero prefatus testator veniēs ad mortem licet corpore languens mēte tamē sanus: aliud nō condidit testamētū ꝛ sic vita decessit. Quo mortuo nunc suprascripti beredes in suo testamento instituti vendicant sibi prefatam bereditatem vigore dicti testamenti. Ex aduerso opponit per tutorem dictarū filiarū seu per alios habentes causam ab eis tale testamentū non valere cū in illo nulla sit facta mentio filiarum: ꝛ per cōsequens dictos beredes institutos aliquavia admitti non debere. Modo queritur de his tribus. Nunqd dicta hereditas ex buiusmodi solēni testamento sit debita. Et ex quo capite suprascriptis heredib⁹ institutis cū prefatus testator sciens dictas filias se habere potuit dictum testamentū mutare ꝛ non mutauit. An tales filie post factū testamentū suscepte: quib⁹ pater testator in dicto testamento nihil reliq̄rit cum tunc illas non haberet possint dicere testamentuꝫ patris nullū in quo nulla mentio de illis facta sit. Et si possint quid eis debeatur. Presupposito sine preiudicio veritatis ꝙ hereditas institutis non debeatur. An saltim legata ex tali testamento debita sint ꝛ teneant.

Summarium.

[1] ☞ Clausula codicillaris si nō valet vel valebit ꝛc. operatur vt institutio conseruetur per fideicōmissum etiam si post testamentum nascatur posthumus q̄ al's rumperet testamētū. ꝛ. 2. Et pulchre de opi. Bart. in hac materia codicillaris clausule in. l. j. in. vj. q. ff. de iure codicil.

Consilium. xv.

In christi nomine amen.

[1] Incipiendo a secūdo quesito tanꝙ magis claro dico sine dubio † prefatum testamentū fuisse ruptuꝫ natiuitate dictarum filiarū preteritarū. ff. de iniust. testa. l. iij. in prin: ꝛ. l. posthumus. C. de posthu. here. insti. l. j. Et sic institutio p̄dictorū consanguineorū non potest valere iure directo. Sed est videndū an trahatur ad fideicōmissum virtute clausule codicillaris[a] contente in testamento que sic dicit si non valet vel valebit vel valere nō poterit iure testamenti ꝛc. Cōstat em̄ ꝙ per aut. ex causa. nō pōt dici dictum fideicōmissum cōseruari quoniam per illā aut. cōseruantur legata ꝛ fideicōmissa que deberentur ex testamento si nō esset nullū vel ruptū: sed istud fideicōmissum non poterat deberi ex testamento stante eius validitate cum fuerit relictū solū in defectuꝫ testamenti: ꝛ sic a venientibus ab intestato: quo casu dicta aut. non loquitur: sꝫ solum in relictis ab institutis. Videdū est ergo an virtute clausule codicillaris hoc fiat. Et hoc est dicendum ꝙ si testator cogitasset de istis postbumabus: vt q2 tempore conditi testamenti babuisset vxorē pregnantē quā sciuisset esse pregnantē: et de posthumis vel posthumabus non fecisset mentionem: sine dubio dicta clausula codicil. cū fuerit cōcepta sub illis verbis de futuro. s. si non valet aut valebit vel valere non poterit: qd verbum poterit babet tractū in futurum. l. si ita quid. ff. de leg. ij. trahent prefatam institutionem directam ad fideicōmissum: videlicet vt dicte filie quibus per rupturam testamenti delata fuit hereditas ab intestato: teneretur restituere hereditatem dictis scriptis heredibus per fideicommissum detracta legitima ipsarum nō trebellianica in casu nostro: q2 dictū fideicōmissuꝫ a tempore quo nate fuerunt ꝛ inceperunt grauari semp fuit purum: quo casu vna tantū fit detractio. iuxta no. in. l. ꝙꝙ. C. ad l. fal. Et hoc esse verum ptꝫ ex bis que habentur in. l. ex ea scriptura. §. si. ff. de test. in tex. ꝛ glo. de testa. mili. l. querebatur. circa mediū. per quā. l. hoc tꝫ Bart. iunctis his que not. per eundem in. l. j. ff. de iure codicil. in. vj. q. vbi tenet dictā clausulam operari etiam quādo testamentū annullat ex causa preteritionis posthumi: quem testator sciuit se babere. Verū q2 iste testator de istis postbumabus tempore testamēti nō cogitauit: immo de filijs desperauerat: quē ignorabat pregnantem tempore mortis: quoniā habebat vxorē sterilem ꝛ istas postea suscepit ex secunda vxore post testamentuꝫ superinducta est maius dubiū: q2. d. Bart. fuit in opi. ꝙ dicto casu legata ꝛ fidecōmissa non conseruentur nec per aut. ex causa. nec per clausulam codicillarem: ꝛ ꝙ dicta clausula: tunc nihil operetur respectu institutionis q2 non obliquat illā. ꝛ boc per. l. sicut certi. ꝛ. l. si cū vel in vtero. C. de testa. mili. ꝛ per. l. is qui. de iure codicil. et. l. cum pater. §. cū estimaret. de leg. ij. Et per rationē q2 verisimile est ꝙ si testator de filijs cogitasset talia legata ꝛ fideicōmissa non fecisset: nec ipsos filios grauare voluisset: maxime de tota hereditate restituenda scriptis heredibus quos in defectum filiorū presumitur instituisse non instituturus verisimiliter si credidisset se filios habere vel habere debere: ꝛ verba futuri tēporis si non valet vel valebit intelliguntur de alia inualiditate ꝙ natiuitatis posthumi. ar. l. tale pactū. §. si. ff. de pac. C. de reuo. do. l. si vnꝙ. vt ipse Bar. not. in. d. aut. ex causa. ꝛ in. l. filio preteri. de iniust. testa. ꝛ in. l. j. de iure codicil. Alij tenent cōtrariū per. l. generaliter. §. ex testamento. ff. de fideicō. lib. vbi si rumpitur testamētū natiuitate posthumi possunt deberi legata ex repetitione facta ab intestato: ꝛ sic ex clausula codicillari. Sed Bart. intelligit quando cogitauit de posthumo: q2 sciebat se habere vxorem pregnantem. Breuiter quando in testō fuit apposita dicta codicillaris clausula per verba de quibus. s̄. si non valet vel valebit ꝛc. censetur cogitasse de posthumis et de ruptura que per eorū natiuitatem sequi posset: q2 cogitauit de casu quo tempore confecti testamenti esset validū. Sed postea efficeretur inualidū: ꝛ boc non poterat contingere nisi propter [2] natiuitatem posthumi preteriti. † Et ideo doct. dant pro cautela ꝙ apponantur illa verba futuri tēporis ad hoc vt illa clausula operetur si contingat testamentū rūpi natiuitate posthumi qd non esset si solū verba p̄sentis temporis: puta si valet ꝛc. essent apposita: q2 tunc cū testamentū esset a principio validū l. iij. §. i. ver. ex bis. ff. de iniust. testa. deficeret cōditio de presenti sub qua esset facta dicta clausula: ꝛ per cōsequens ipsa clausula codicil. etiā deficeret. l. cū ad presens. ff. si cer. peta. Propter istum ergo casum rupture cōtingentis natiuitatis posthumi consulunt docto. illa verba futuri temporis debere apponi in dicta clausula vt dicatur si non valet vel valebit ꝛc. quādo ergo dictū verbū vel valebit fuit appositū apparet ꝙ testator cogitauit dictū casuꝫ euenire posse. s. ꝙ poterit babere posthumos post factū testamentū qui nascendo tanꝙ preteriti rumpent testamentum ꝛ censetur voluisse ꝙ etiā si talis casus accideret: lꝫ tempore testamenti de tali casu spem nullam haberet vt erat in casu nostro: tamē q2 erat possibilis euenire sicut euenit: lꝫ preter cogitatum: adhuc volebat testamentū suū debere seruari eo modo quo seruari posset: ꝛ sic institutio beredum lꝫ non iure directo: saltim iure fideicommissi: ꝛ sic voluit posthumos nascituros grauare si ei ab intestato succederent: istud tm̄ valet quantū si sciuisset tempore testamenti de certo se habiturum postbumos. per. l. qui iure militari. ff. de testa. mili. q2 paria sunt cogitasse de postbumis in spē: vl' cogitasse in gn̄e p illā l. q iure. ꝛ p. l. sub p̄textu. la. ij. cū ibi not. p Bar. C. de transact. Et sic cessat fundamentū Bar. qd est q2 nō est verisimile testatore voluisse grauare filios nascituros si sciuisset se debere eos habere: q2 sic apparet de contrario per appositionē illius verbi vel valebit ꝙ non nisi in dicto casu pōt opari. ꝛ ita tꝫ expresse Bal. d. aut. ex cā. C. de libe. prete. ꝛ in. l. si. de iure codi. cōfirmando etiam per plures rōnes boc idē tꝫ. d. Ange. de peru. in d. aut. ex cā. s. ꝙ si p̄ fuit hui⁹ p̄positi saltim in cōfuso preterire oēm posthumū quē in futurū posset babere: ꝛ illū voluit grauare: lꝫ tpe testamēti nullā spē haberet babēdi: imo de eo desperasset vt hic fuit ꝙ opi. Bar. nō baberet tūc locum si de eo tali p̄posito pōt apparere s̄m eū p. d. l. q iure militari. de testa. mili. Sꝫ ego dico ꝙ de tali p̄posito satis d2 apparere p appositionē illoꝝ v̄boꝝ vel valebit aut valere non poterit ꝛc. per q̄ v̄ba s̄m Bal. in. d. aut. censet cogitasse de casu rupture contingentis p natiuitatē

[a] Codicillaris. Vide. d. pe. pbi. cor. in cōsi. xliiij. in lr̄a. f. in iij. pte. ꝛ ꝯsi. xcij. inci. ex themate. in lr̄a. d. ꝛ in ꝯsi. cxix. incip. vr̄. in lr̄a. c. ꝛ in consi. cxvj. inci. principale. in lr̄a. b. et in cōsi. clviij. incip. p decisione ī lr̄a. t. la. ij. ꝛ in cōsi. ccxliiij. incipien. vr̄. in. l tte ra. g. in. ij. pte. et do. Alexan. de imol. in cōsi. ix. in. vj. colū. in. j. parte. vbi ponit qd operet, et an locum habeat si bereditas nō est adita. ꝛ in consi. xxvi. in. v. col. et in ꝯsi. clxij. in. ij. parte. ꝛ in cōsi. cij. in. iij. parte.

Additio.

Adde tu videndū oīno Phili. deci. in cōsi. j. circa si. in. ij. volu. vbi dicit ꝙ vbi deficit volūtas testatoris clausula codicillaris nihil operatur.

natiuitatem posthumi. Opiñ. ergo Bar. posset procedere qñ nec in genere nec in specie de posthu. cogitasset per qd̄ tollitur in casu nostro fundamentũ Bar. ⁊ etiaꝫ de facili respondet̃ ad omnes leges alleg. per eum: qꝛ nõ fuisset apposita clausula cuꝫ alijs verbis futuri tp̃is valebit. Preterea respõdendo in specie nõ habet obstare. l. sicut certi. ⁊ l. si cũ vl' in vtero. C. de testa. mili. Nam per illas leges bene probat̃ qd̄ iste testator etiam si fuisset miles cuius preteritio pro exheredatione habet̃ nõ cẽseretur istas posthumas exheredasse ⁊ qd̄ tanq̃ p̃terite testamentum ruperunt ⁊ hoc etiã ego supra dixi. Sed nõ ꝓbat̃ per illas leges qd̄ testator noluerit eas grauare onere fideicõmissi vl' legatorum: immo ex appositiõe dicte clausule tali modo cõcepte apparet ꝯ̃riũ. vt. s̃. dixi. ¶ Itẽ nõ ob. l. his qui. ff. de iur. codi. ⁊ l. cum pater. §. cũ estimaret. ff. de leg. ij. qꝛ in illis legib⁹ legata fuerũt noĩatim relicta ab vno quẽ testator putabat sibi solũ succedere: qui postea nõ successit solus sed ali⁹ vna cum eo: merito ille alius ad quẽ verba grauaminis nõ fuerũt relata non tenet̃ ad onera. Sed in casu nostro v̾ba grauaminis in casu in quo testamẽtuꝫ nõ valeret vel in futurũ annullaret̃ nõ fuerũt relata ad certas ⁊ determinatas ꝑsonas veniẽtium ab intestato: ⁊ ideo cõprehendunt̃ oẽs etiaꝫ de quib⁹ testator nõ cogitauit. l. si quis cũ nullũ. ff. de iur. codi. ⁊ hoc etiaꝫ ideꝫ Bar. dicit. d. §. cũ estimaret. ad. l. si vnq̃. C. de reuoca. do. Bal. ibi r̃ndet qd̄ ibi nõ apparet donãtẽ cogitasse quoq̊ modo de filijs nascituris: sꝫ in casu nostro ꝓpter illã clausulã si nõ valet vel valebit aut valere nõ poterit apparet qd̄ cogitauit ⁊ qd̄ in dictũ casuꝫ ꝓuidit ⁊ sic voluit disposita ꝑ eũ valere etiã si cõtinget testamẽtuꝫ rũpi natiuitate posthumi vel posthumoruꝫ: ⁊ sic vult posthumos grauare. Non ergo fuit iste casus improuisus ⁊ sic cessat id qd̄ dicit̃. ff. de testa. mili. l. militis. §. j. ibi ob. improuisum casum. ad l. tale pactum. §. fina. ff. de pactis non multuꝫ expedit laborare qꝛ parum facit ad propositum si bene inspiciat̃. Nam sicut ibi succedit filius de quo testator nõ cogitauerat ⁊ nõ sperauerat ⁊ nõ frater eius de quo cogitauerat ita ⁊ hic succedũt iste posthume de quibus in specie nõ cogitauerat. scꝫ ab intestato: non autem instituti de quibus cogitauerat succedunt ex testamento. ⁊ sic cõcordat ille casus cuꝫ his que supra dixi. Et vltra hoc etiam dico qd̄ filie de quibus non cogitauerat in specie cum saltim in genere de ipsis cogitauerit cẽsentur grauate per illam clausulam sicut si de ipsis in specie cogitasset nec ibi contrariũ dicitur vel probatur. Item do. Angel. de Perusio in. d. aut̃. ex causa. dicit opi. Bart. nõ procedere eo casu quo pater dubitabat an esset suscepturus liberos vel non: ⁊ sic licet ignoraret se liberos habiturũ: non tamen applicabat mentẽ suam plus ad partem negatiuam q̃ affirmatiuã: ⁊ hoc per. l. si vxoreꝫ pregnãtem. cum sua glo. ff. de manu. testa. qꝛ tex. ibi loquitur in testatore dubitãte an filios haberet vl' nõ: ⁊ glo. ibi tenet quod hodie corrigitur per aut̃. ex causa. sed in casu nostro per appositioneꝫ illius clausule apparet quod non certitudinarie mentem suam applicabat ad partem negatiuam: immo cogitauit id qd̄ erat possibile euenire. scꝫ qd̄ testamẽtum licet validuꝫ tempore quo fiebat poterat ex postfacto effici inualidum per posthumi natiuitatem. Igitur opi. Barto. non habet locum in casu nostro. per confirmationem predictorũ adduco quod iste testator superuixerit per plures annos post susceptas filias. Et cuꝫ esset doctor solẽnis sciebat testamentum suum ruptum natiuitate posthumarum. Et etiam sciebat ⁊ notitiaꝫ habebat de opinio. Bald. qui tenet qd̄ qñ apponit̃ clausula codicillaris ꝑ v̾ba de quibus. s̃. scꝫ si nõ valet vel valebit ⁊c. nõ hꝫ locũ opi. Bar. qꝛ censet̃ de posthumis cogitasse vt ipse plene no. in. d. aut̃. ex causa. si ergo voluisset dictã opi. Bar. nõ habere locũ in suo testõ. sed potius opi. Bar. reuocasset dictã clausulam ⁊ aliter disposuisset cũ tp̃s habuit hoc faciẽdi etiaꝫ presupposito qd̄ opinio Bal. nõ esset vera saltim ad tollendũ dubiũ. ¶ Cũ igit̃ hoc nõ fecerit censet̃ voluisse dictã clausulã codicillarẽ operari in casu nostro: ⁊ sic opiñ. Bal. debere seruari postq̃ ad remouendũ dubium aliter nõ disposuit: per id qd̄ habetur in tex. ⁊ glo. in. l. athlete. §. dat remissionẽ. ff. de excu. tuto. ⁊ voluisse decedere cũ isto eodẽ testamẽto in ea forma in qua stat. pro hoc etiã facit. l. in fraudẽ. §. fi. cũ. l. sequen. ff. de testa. mili. ⁊ qd̄ ibi no. per Bar. in fi. ⁊ qd̄ idẽ no. in. l. lex cor. de vul. ⁊ pupil. scꝫ in qõne illa si pupil. moritur viuente patre vtrum sicut expirat pupilla. substitutio ita ⁊ tacita vulgaris. Naꝫ ipsa distinguit aut superuixit testator tanto tp̃e qd̄ potuit prouidere aut nõ ⁊c. pro hoc etiã facit qꝛ in dicto testamẽto cõtinent̃ multa legata pia ⁊ pro anima que verisimiliter fecisset testator etiã si de istis posthumis cogitasset: vt dicit Ang. in. d. aut̃. ex cã: qꝛ solita sunt ⁊ nõ multũ magna ⁊ conueniebant dignitati testatoris: vnde nõ est credẽdum quod voluerit ea irrita fieri: sed si opinio Barto. seruaretur in casu nostro fierẽt irrita. ¶ Facit etiã multũ ad cõfirmationeꝫ predictorũ qd̄ dicte posthume sunt femine ⁊ non masculi: quibus feminis parentes nõ libẽter relinquunt vniuersalem successionem ne bona ipsoꝝ exeant cippũ domus seu agnationẽ ⁊ vadant ad penitus extraneas personas: vnde videmus quotidie accidere qd̄ patres qui nõ habent filios masculos sed feminas potius instituũt suos fratres ⁊ agnatos masculos vt bona remaneant in agnatione ⁊ familia q̃ instituant filias feminas ⁊ mandãt eas dotari. ⁊ sic arguẽdo de eo qd̄ solitũ est fieri l. j. cũ ibi no. C. de arbi. credẽduꝫ est qd̄ iste testator etiã si sciuisset de certo se filias istas habiturum: nihilominus istos suos agnatos instituisset ⁊ nõ illas qd̄ etiam apparet ex substitutione quam fecit dictis institutis si omnes decederẽt sine filijs: qꝛ disposuit q̃ eius bona deuenirẽt ad proximiores de domo sua masculos ⁊ ad feminas non nisi masculis deficiẽtibus: ⁊ sic patet qd̄ habuit affectionem ad agnationẽ suam masculinã plus quam ad femininã. iuxta notata per Cy. C. de adulte. l. prima.

¶ Cessat ergo in casu nostro fundamentũ Bar. quod est qꝛ verisimile est q̃ si de filijs cogitasset extraneos non instituisset: naꝫ posset ista ratio procedere si iste filie essent masculi nõ femine. Sed quia femine ⁊ instituti sunt masculi ⁊ de agnatione presumendum est qd̄ idem fecisset ⁊ si dicat̃ saltim dotes eis reliquisset r̃ndet̃ qd̄ loco dotiũ detrahẽt legitimã d̾ fideicõmisso ⁊ etiã vltra si inspecta qualitate ꝑsonarũ nõ sufficeret eis legitima ꝓ dotib⁹: ⁊ hoc per aut̃. res que. C. cõmunia de leg. l. mulier. §. cũ proponeret̃. ⁊ l. a filia. in prin. cum ibi not. ff. ad trebellianum.

¶ Concludit̃ ergo qd̄ institutio predictorũ agnatorũ cõuertit̃ in fideicõmissuꝫ. ꝑ l. ex ea. §. fi. ff. de testa. ⁊ l. q̄rebat̃. circa mediũ. de test. mili. ꝑ dictã clausulã codicil. ⁊ sic venit eis restituẽda hereditas deducta legitima que est tertia pars toti⁹ hereditatis trebellianica nõ venit detrahenda vt dixi. s̃. sed si legitima nõ sufficeret eis ad dotes s̾m arbitrium bonorum virorum debet eis suppleri: qꝛ onus dotandi qd̄ incumbebat patri per. l. fi. C. de do. ꝓmis. ⁊ de ritu nup. qui liberos. trãsit ad istos institutos in quos per fideicõmissuꝫ trãsibũt bona. arg. l. si quis a liberis §. idẽ rescriptũ. ff. de lib. agno. ⁊ qd̄ no. Cy. in. l. alimẽta. in fi. C. de neg. gest. ¶ Et ex predictis r̃ndet̃ ad vltimũ quesitũ declaratis particularibus: nam dico qd̄ debent̃ nõ virtute clausule codicillaris: sed ꝑ aut̃. ex cã. nõ ob. opi. Bar. Primũ patet qꝛ illa clausula solũ o͞patur in his que nõ possunt valere iure testamẽti: vt ptꝫ ex v̾bis sub q̇bus cõcipit̃. Sꝫ qñ legata particularia cõseruant̃. ꝑ aut̃. ex cã. valẽt iure testamẽti ⁊ actione directa ex testõ debent̃ ⁊ petunt̃ qꝛ ex cã p̃teritiõis irritat̃ testm̃ solũ quo ad institutioneꝫ: in ceteris vero firmũ persistit ⁊ remanet autoritate illius legis que potuit hec facere ac si institutio irrita facta nõ fuisset: ideo in talibus relictis p̃fata clausula nihil operatur: quia verba eius non verificantur in illis: ⁊ ita dicũt glo. ⁊ docto. in dicta aut̃. Sed bene potest operari dicto casu prefata clausula codicillaris in institutione directa: qꝛ illa nõ cõseruatur ꝑ. d. aut̃. sed potius irritat̃: ideo in illa operat̃ dicta clausula vt trahat ad fideicõmissum. vt. s̃. ostendi. ¶ Scd̃m v̾o. scꝫ qd̄ ista legata cõseruent̃ ꝑ aut̃. ex cã. nõ ob. opi. Bar. ⁊ non ob. qd̄ ignorauerit se filias habiturũ: patet vltra ea que in precedẽti articulo dicta sunt: qꝛ postq̃ institutio predictorum cõseruatur ⁊ ad fideicõmissum trahitur prefata legata debebuntur ab ipsis fideicommis. vniuersalibus ad quos transit vniuersitas bonoꝝ non a filiab⁹ penes quas remanet sola legitima. C. ad trebellianum. l. finali. Sed constat testatorem voluisse dictos institutos grauare dictis legatis cuꝫ putaret eos succedere directo eodem modo censetur voluisse eos grauare si succedunt ꝑ alium moduꝫ scꝫ per fideicõmissuꝫ: qm̃ etiam de isto modo succedendi censetur cogitasse cum clausulam codicillarẽ apposuit ergo ⁊c. l. post emancipationẽ. ff. de leg. iij. in prin. vbi hoc ꝓbatur scꝫ qd̄ qñ succedit ille idẽ quẽ testator putauit succedere nõ tamẽ succedit per illũ modũ per quem putauit tenet̃ ad legata: qd̄ etiã no. Bar. in. d. l. cũ pater. §. cũ estimaret. de leg. ij. ⁊ sic ꝑ cõsequẽs nõ vẽdicat sibi locũ opi. Bar. ĩ casu nr̃o: qꝛ illa soluꝫ habet locum quando legata deberentur a filio preterito seu a posthumo si cõseruarentur per illam aut̃. Et ideo vult Barto. q̃ tũc nõ cõseruent̃ quando ignorauit se illum habere vel habiturum: quia non fuit intentio sua ipsum grauare. ⁊ verisimile est qd̄ si sciuisset se habiturum filios talia legata filijs nõ reliquisset: ⁊ ꝑ cõsequẽs deficiũt dicta legata in cã finali ⁊ in voluntate defuncti merito nõ cõseruant̃. argu. l. fi. ff. de here. insti. Debet ergo intelligi dicta opi. Bar. eo casu quo nõ fuit apposita clausula codicillaris ꝑ quã cõseruet̃ institutio saltim iure fideicõmissi: qꝛ tũc esset verũ si legata cõseruarent̃ deberentur: ⁊ soluerent̃ a filio p̃terito qui succedit ab intestato cũ effec. quẽ tamẽ filiuꝫ testator grauare non cogitauit quod esse nõ debet: vt. l. is qui. de iure codicil. Sed qñ dicta clausula codicillaris fuit apposita per quã cõseruatur institutio iure fideicõmissi ⁊

sic non succedit filius preteritus cum effec. nec in sua legitima sed institutus vel instituti & ipsi sunt qui habent soluere non filius de sua legitima & sic nõ ipse filius grauat̃ sz instituti quos testator grauare voluit: pfata opi. Bar. locũ non hz qz cessat eius fundamentalis ratio: vt pz cuilibet intuenti.

¶ Et sic ɔcludo dicta particularia legata deberi a dictis institutis tanq̃ a fideicom. vniuersalibus per. d. l. fi. C. ad treb. lz testator eos grauauerit tanq̃ heredes directos: sed nõ est vis p d. l. post emancipa. in prin. ff. de leg. iij.

1 Legatum factum pro dote filie que per statutũ excludit̃ a successione an sit conditionale. s. si nubat an vero succedat in locum legitime.
2 Et ibi de opi. Bar. & Ricardi in. l. titio cẽtum. §. titio genero. de condi. & demon.
3 Dato q̃ propter statutum legitima nõ debeatur filie an in dote possit pater eidem filie substituere. & inquantum.
4 Grauatus restituere per fideicõmissum post mortẽ interim annua legata tenet̃ soluere: & quid de simplicibus legatis.
5 Qui non reperitur in rerum natura tempore cedeñ. legati nõ est capax eiusdem.
6 Utrum dictio vltra sit repetitiua precedẽtis qualitatis quando ponitur cum interuallo.

¶ Consilium. xvj.

In christi nomine amen

1 ¶ Uiso dicto puncto & dubijs elicitis ex eo eundo per ordinem super primo quo queritur: † an dicta Luca & Antonia existentes in etate pupillari possint nunc petere relictum eis factum pro dote: an autez debeant expectare quousq̃ realiter nubant[a]. ista fuit antiqua questio disputata per Ricar. malũ. in ciuitate paduana qui determinauit q̃ statim possint peti nec habeant expectare q̃ nubãt: qz dos quã statutũ mãdat dari filie sic excluse a succes. succedit loco legitime: de qua reijcitur omne grauamẽ: vt. l. qm̃ in priorib⁹. C. de inoffi. test. quã q̃onem & decisionẽ refert Jo. an. in addi. Spec. ti. de sta. mo. super rub. & Cy. in. l. sancimus. C. d nup. qui videtur aliter loqui. 2 † Sed Bar. in. l. titio centum. §. titio genero. ff. de cõdi. & de. reprobat determinationẽ Ric. duplici rõne. Prima qz nõ põt succedere dicta dos loco legitĩe stante dicto statuto de quo premittitur cum nulla legitima debeatur postq̃ per statutum excluditur filia succedendo stante masculo: qz cum legitima sit portio portionis debite ab intest. l. cũ queritur. & l. parentibus. C. de inof. test. si excluditur a succedendo nulla portio sibi debetur ab intest. ergo nullam est dare legitimam. Secũda rõ Bar. est qz posito q̃ deberentur & q̃ loco eius succederet dicta dos: tamen legitima potest minui[b] per statutum lz non possit tolli in totuz fm eundẽ Ricar. Certe posito q̃ istud esset verum q̃ non posset tolli sed minui: dicit Bar. q̃ sicut põt minui in quãtitate ita & in tempore cuz dicatur plus & minus tam in quãtitate q̃ in tempore insti. de actio. §. plus. sed dos & relictum pro dote censetur ex sui forma & natura dilatum in tp̃s nuptiaꝝ. ff. quando di. leg. ce. l. q̃ pupille. qz non põt esse dos sine matrimonio. l. fi. C. de dona. ante nup. l. j. ff. de iure do. sic & stip. pro dote. l. tali stipulatione. ff. de iure do. Igitur remanebit dictum relictum conditionale: re tamen vera legitima põt per statutum tolli fm Dy. in. c. indultum. de re. iur. li. vj. & Bal. in. l. filiũ. C. fami. her. dicit esse casum q̃ põt minui in. c. ray. circa fi. de test. ergo & tolli: qz si non põt tolli nõ posset minui. l. q̃ de bonis. §. fi. ff. ad. l. fal. Concludit Bar. q̃ stante dicto statuto prefatum relictum pro dote est cõditionale. s. si matrimonium contrahatur & q̃ ante conditionẽ impletã non põt peti. Et posito q̃ non esset cõditionale nõ põt negari quin sit saltem in diem: vt dicit Bal. in. l. qm̃ in prioribus. C. de inoffi. testa. Certe si esset in diem cum ille sit incertus esset etiã conditionale. l. dies incertus. ff. de ɔdi. & de. Et quodcũq̃ istorum dicamus cum non succedat loco legitime per rationem de qua. s. nec conditio reijcitur neq̃ dies: & sic nõ põt peti anteq̃ nubat: & istam partem teneo sequendo opi. bar. & fm eam pluries consului & per alios vidi consultum Bal. autem in. l. sancimus. C. de nup. videtur dicere q̃ opi. Ricar. malũ. est equior q̃ opi. Bar. Sed certe in terminis in quibus loquitur posset dicere verũ: puta si statutum diceret q̃ filia dota. non succedat nam tunc non excluditur nisi sit dotata & si relictum esset conditionaliter non diceretur dotata interim. Sed in casu nostro & in quo loquit̃ Ricar. statutum excludit eã simplr̃ & mandat eã dotari: vnde teneo q̃d. s. dixi. ¶ Dico tamẽ q̃ interim sunt dicte filie alimentande. l. qui filium. ff. vbi pupi. edu. debeat. iunctis his que no. Cy. in. l. alimenta. in fi. C. de neg. gest.

3 ¶ † Super secũdo vero quesito quo querit̃ vtrum testator potuerit dictis filiabus substituere in eo q̃ eis reliquit pro dote: breuiter hic est aduertenduz q̃ dicta substõ quã fecit dictis filiabus super dicto relicto de ipsis adinuicem & de herede si ambe decederent sine liberis nõ põt dici fuisse pupillaris nec iure pupillaris posset valere etiã si altera ipsarũ decederet in pupi. etate: qz fuit facta per verbũ cõe & in certa quantitate: dixit enim q̃ altera ipsarũ decedente sine liberis dicte libre; mille peruenirent ad alteram: constat enim q̃ verbum cõe adiectuz certe quãtitati non importat directam substitutionẽ. l. cogi. §. & generaliter. ff. ad treb. per Dy. & per Bar. in. l. his verbis. in prin. ff. de here. insti. & ita expresse & in terminis nostris determinat Bar. in. l. centurio. ff. de vul. & pup. in. iij. q. prin. de cõpẽdiosa facta per verb. cõe. in ver. quero vlterius quid si substitutio compẽdio. fiat in re certa per verbũ. cõe &c. Si enim esset pupillaris sine dubio potuisset fieri vsq̃ ad pupillarem etatẽ: qz pupillaris est prouisio filij & potest fieri etiam in legitima filij & in quibuscunq̃ bonis eius. l. ex tribus. C. de inoffi. testa. & q̃d ibi per Cy. Sed qz non est pupillaris sed fideicom. que est grauamen & non potest fieri in legitima nec in alijs bonis filij l. coheredi. §. cum filie. ff. de vul. & pup. versi. nec fideicommisso. est dubium vtrum eodem modo non possit fieri in dote cũ illa sit proprium matrimonium filie. l. iij. §. sed vtrum. ff. de mino. in fi. & est debita sicut & legitima. l. qui liberos. ff. de ritu nup. l. fi. C. de do. promis. Et Mar. syl. disputando tenuit istam partem q̃ fieri non posset: vt refert Jo. an. in addi. Spe. de instru. edi. §. nunc autem Dy. autem tenuit hoc esse verum vsq̃ ad legitimam per. l. quoniam in prioribus. C. de inoffi. test. ¶ Sed quatenus relictum pro dote seu dos data excederet vires legitime tenuit Dy. talẽ substõnem fideicõmissa. posse fieri in dote. per. l. fi. §. filie. ff. de leg. ij. vbi videtur casus: & hoc refert & tenet Bal. ibi. & l. lucius. §. maritus. ff. ad treb. & Cy. in. l. j. §. videamus. in vlti. q. C. de rei vxo. actio.

¶ Breuiter in casu nostro si altera istarum filiarũ vel etiam ambe decederent sine liberis anteq̃ nuberet vel nuberent nõ esset dubium q̃ dicte substõnes non dato alio impedimẽto possent locum habere: qz tunc non erat eis debita dos postq̃ per statutum erãt excluse a succedẽdo vt. s. dixi. Unde potuisset pater in dicto relicto apponere grauamẽ q̃d volebat qz sicut poterat eis non relinquere: ita & relictum adimere. l. videamus. §. pe. & l. in actionibus. ff. de in litem iuran.

¶ Sed dubium est quid si altera ipsarum vel ambe decedãt postq̃ nupserint: nam tunc dos erat debita etiam ex forma statuti: ergo videtur q̃ substitutio fideicommissa. nõ possit in ea locuz habere sicut nec in legitima: vt in. d. §. cum filie. ver. nec fideicõmisso. & ff. de adop. l. si arrogator. §. j. ver. ceterum. ¶ Sed in contrarium facit qz lz tunc sit debita: non tamen potest dici q̃ succedat loco legitime que nunq̃ fuit debita stante dicto statuto vt superius dixi fm Bar. Et ego video q̃ licet de iure communi dos sit debita filie: vt. d. l. qui liberos. ff. de ritu nup. quatenus tamen excedit legitimam potest in ea fieri substitutio fideicõmissaria fz oẽs doc. excepto Mar. sil. per. d. l. fi. §. filie. ff. de leg. ij. vbi casus. ¶ Nec ob. l. si arrogator. de adop. qz ibi loquit̃ in quarta debita arrogato que assimilat̃ legitime iure nature: & ista pars verior & securior mihi videtur q̃ quandocũq̃ altera istarũ vel ambe decesserint sine libe. pfata substõ fideicõmis. possit i dicto relic. locũ habere & per ɔñs nõ poterũt dicte filie de dicta quãtitate testari nisi relinquerẽt liberos: qz tũc dicta substõ euanesceret nec ppterea liberi vocarent̃ ex taci. substõne: vt no. in. l. lucius. ff. de here. insti. p gl. & doc. Q̃d aũt dixi vel ambe &c. pcederet si heres institut⁹ & substitut⁹ vltime morienti viueret: sed qz mortuus est & spes dicte substõnis ad heredes eius nõ fuit trãsmissa. s. extraneos. l. sed si plures. in pñ. & l. qui habebat. de vul. & pu. & l. qui liberis. §. hec verba. nec ex verbis substõnis põt vocari heres heredis extraneus: qz itelligitur sensisse de primo herede: vt. d. §. hec verba. nõ potest habere locum substõ facta vltime morienti. sed prime tantum morienti: & sic primo moriens nõ posset testari secũdo vltimo moriens sic: & ideo si fuerit altera ipsarum vel ambe testate prefatum testm̃ erit in pendẽti: qz si primo morietur nõ valebit eius dispositio: sed ea nõ obstante perueniet sua quantitas ad superuiuentẽ. Si vero erit vltimo moriens valebit eius dispositio: qz substitutio ei facta euanuit per mortẽ heredis scripti & sibi substituti vt dixi: & hec sufficiant de secundo quesito.

4 ¶ † Circa tertium quo queritur an legata a Bartholomeo herede instituto debeant̃ a dicta Catherina substituta per fideicommissum & videtur q̃d non per. l. marcellus. ff. ad trebe. cum ibi not. in glos. sed in contrarium: quia fuerunt relicta ab herede tanquam ab herede igitur restituta here. debentur a fideicommiss. l. j. C. eo. titu. cum ibi plene no. per glo. eo. tit. l. fi. & l. ij. cum ibi nota. ¶ Breuiter super hoc est dicendum q̃ lega. simplicia

---

Marginal notes:

a ¶ Nubãt. Uide q̃ habent̃ p eũdẽ Pau. s. i ɔsi. ix. in prin.

b ¶ Minui. Uide. d. Pe. phi. b cor. i ɔsi. ccx. in ci. in hac. i lra A. la. ij. & i ɔsi. cl. inci. hãc. in lra. Q. in. j. parte. & per eundẽ s. in ɔsi. clxxv. nũero. xj. & q̃d ibi in apostil. dictum fuit.

simplicia non annua sine dubio post restitutam hereditatez debent a fideicōmissario vt dictis iuribus. Nec ob. l. marcell⁹. qr ibi non tanq̄ ab herede. vel est dicenduz q etiā ibi pñt peti a fideicommissario: tñ differentia est in mō soluēdi ꝛ defalcandi: vñ non sumus in casu illius. l. legata vero annua pro tempore quo vixit heres cū ipse haberet fructus hereditatis debeant solui ab herede cū sint soluēda de fructib⁹. l. liberto. §. j. ff. de ānu. lega. iuncta. l. apud iulia. §. heres. ff. de leg. j. pro tempore vero post mortem ꝛ quo bona sunt apud fideicommissarium debent solui ab eo: vt in eo. §. heres. si ergo pro tēpore quo vixit heres debet soluere ꝛ nō soluit tenetur heres eius: p ea q̄ in si. no. in. c. non est in mora. de reg. iur. in mercuri. ꝛ facit quod no. in Spe. de loca. §. nūc vero aliqua. versi. xij. Et sic si dicta Catherina est heres fratris sui quod est verisimile cum aliter non posset habere legitimam ꝛ trebellanicā que veniebant detrahende ex persona fratris. l. quāquā. C. ad. l. fal. soluet pro preterito ꝛ pro futuro als pro futuro tantum heres illius Bartholomei cōueniri poterit nō pro tpe preterito. l. cū vnus. §. verbis. ff. de alimē. lega. iunctis his que no. in. d. c. non est in mora. ꝛ hec de tertio quesito.

5 ¶ † Super quarto videtur mihi dicendum q cum relictum dictorū nemorū factum in filijs masculis filiaꝝ testatoris fuerit factum sub cōditione si Bartholomeus filius testatoris decederet sine filijs masculis. ꝛ sic dies dicti relicti cessit tpe mor. dicti Bartholomei q ad hoc vt filij dictaruz filiaꝝ ad dictum relictū admittanꝭ. ꝛ sic cedat vtiliter ad ipsoꝝ comodū debeant esse in reruz natura tēpore mor. dicti filij: ꝛ sic quo cedit dies dicti relicti. s. q sint nati vel saltim concepti qui pro natis habentur quo ad ipsoꝝ cōmo. l. qui in vtero. de sta. hominuz. ꝛ si tūc non reperiuntur in rerum natura dies dicti relicti nemorū inutiliter cedit quo ad eos qui post mor. vel post diem legati cedētem inciperent esse in rerū natura: ꝛ per cōsequēs trāsfertur ad filios Martini andree substitutos in defectum illorum filioruz dictarum filiarum. ꝛ hoc esse verum probatur per. l. si cognatis. ff. de reb. dub. vbi ad relictuz factum cognatis in genere admittuntur illi qui erant cognati tempore testamenti vel saltim tēpore mortis quo tempore cedit dies legati seu conditionis existentis si erat conditionale. qui vero neutro dictoꝝ temporum essent cognati: licet inciperent esse post non vocarentur ad tale relic. quia dies relicti cessit inutiliter quo ad eos ꝛ q inspiciatur tempus quo cedit dies. probatur etiaz bene in. l. si post mortem. ff. de lega. j. circa prin. de fideicom. liber. l. generaliter. §. si homini libe. ꝛ breuiter est casus expressus de eo quod dixi in. l. interuenit. ff. de lega. prestan. vbi habetur q ad legatum factuz liberis illi tantum admittūtur qui reperiūtur esse de numero liberorum tempore quo dies legati cedit. pro hoc etiaz facit natura illius dictionis tunc apposite in substitutione dictorum filiorum Martini ꝛ Andree: nam primo fuerunt vocati ad dicta nemora filij filiaruz si Bartholomeus decederet sine filijs. et postea subijcitur q si dicte filie non haberent filios ꝛc. quod est intelligendum scilicet tempore mortis dicti filij: quia qualitas iuncta verbo debet intelligi ſm tempus verbi. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxa. subdit tunc ꝛ eo casu voluit q dicta nemora puenirēt ad filios Martini ꝛc. Nam illa dictio tūc refertur ad tēpus mortis filij. de quo. s. l. iiij. §. fi. ff. de condi. ꝛ demon. de vul. ꝛ pupil. l. in substitutione filij. Cū igiꝭ iste filie tempore mortis dicti filij non haberēt filios natos vel conceptos non expectatur vlterius q concipi possint: quia etiam si cōciperentur non vocarentur cum non essent in rerum natura tempore quo cessit dies relicti nec debuit stare in pendenti dies cessionis dicti relicti: ꝛ propterea vocātur dicti filij Martini ꝛ Andree substituti in defectum primorū: ꝛ si illi nō essent substituti forte legatū dictorū nemorum efficeretur caducum: quia tempore quo cessit non reperiuntur in rerum natura illi q bus factum fuit per iura supra allegata. Nec ob. l. q̄cquid astringende. in fi. ff. de verbo. obliga. per quā videtur q non possit dici prefatas filias non habituras filios quousq possunt eos habere ꝛ nisi incōmutabiliter verum sit eas nō posse amplius habere: quia licet istud sit verum quo ad alium respectum puta si verba prolata essent conditionaliter ꝛ per verba preteri temporis vt si talis liberos non habuerit: nam ista conditio non verificatur nisi cum defecerit spes habendi liberos: vt. l. ita stipulatus. ff. de verbo. obliga. ꝛ in aut. cui relictum. C. de indi. vidui. secus in casu nostro cum dixit si liberos non haberet. ꝛ sic p verba presentis temporis: qr intelligitur. s. tunc cum conditio existeret. ꝛ dies fideicōmissi cederet. Idez tñ videꝭ si dixisset si liberos non habuerit: quia retulit se ad tempus mortis Bartholomei: secus si certum tēpus se non retulisset. ꝛ sic loquitur. l. quicquid astringende. in fi. Quātum ergo ad propositum ꝛ in defectū eorū filij dicti Martini ꝛ Andree admittantur nō requiriꝭ q ille non sint vnq̄ habiture: sed sufficit q non reperiantur habere tempore quo cessit dies dicti relicti: quia presumitur testatorem voluisse ꝛ sensisse ne dies cessionis staret in pendenti: al's sequeretur absurdum: q per multos annos ꝛ tempora esset incertum qui deberent ad legatum predictum vocari qd non est dicendum. argu. ff. cōmunia predio. l. fi. ꝛ hec sufficiant de quarto quesito.

¶ Ex his infertur clara rñsio ad vltimū quesitū q traditio facta de dictis nemoribus per dictā Catherinam ꝛ eius maritum pfatis filijs Andree ꝛ Martini bene facta fuit: nec pōt retractari pretextu minoris etatis tradentium nec per eos nec p patrez mariti eundēq socerū: qr ꝛ si facta non esset traditio deberet fieri: sic ergo ille que p dictū socerum allegant ad retractandū dictā traditionem nō procedunt sed procederēt si filij dicti Martini Andree adhuc non essent vocati: sed deberet expectari q filie testatoris desinerent posse filios habere. Nam tunc interim deberent esse apud Catherinam ꝛ eius maritum ꝛ socerū: ꝛ eis haberent gaudere quousq illud efficeretur certum: ꝛ sic pretenderent interesse in dicta traditione male facta: sed non ita est: ꝛ sic nullum interesse pretendunt ꝛ debuerunt agnoscere bonam fidem. l. quotiens. §. sicut. ff. de admi. tu. ꝛ cum sit facta eis quibus debuit fieri licet non fuisset facta cum illa solennitate qua fieri debuisset nō debet retractari. l. fi. §. fi. ff. q me. cau. nō ergo debet audiri dictus ser Andreas volens rectractare traditionē dictorum nemorum.

¶ Circa penul. dubiū de dictis mansis relictis dictis filiabus vltra eaꝝ dotes. videꝭ dicēdū q nō debeanꝭ anteq̄ debeantur quātitates relicte p dote: ꝛ sic nō anteq̄ nubant: p id qd expresse videꝭ terminare. Barto. in. l. si legatarius. ff. de leg. iij. in. §. j. ꝛ in. l. si pure. eo. ti. iunctis his que no. per eundez in. l. cū ita.

6 ff. de auro ꝛ arg. lega. † vbi dicit q dictio vltra est repetitiua sicut dictio hoc amplius. Sed dictio hoc amplius qualitatem ꝛ cōditionē pcedentis legati repetit in sequenti: vt no. per glos. in. d. l. si pure. ꝛ. l. in repetendis. ꝛ etiam Bar. expresse. Sed legatū factū pro dote est conditionale ꝛ nō debeꝭ anteq̄ nubant: vt. s. dixi. Breuiter ꝯriū puto. nā istud faterer si simul ꝛ eodez cōtex. verboꝝ ꝛ eadē oratione factū esset vtrūq relictū: puta. c. pro dote ꝛ duos māsos ꝛc. sic loquiꝭ Bart. in. l. si legatarius. §. j. Sed hic separatim ꝛ diuersis orationibus ꝛ multis alijs intermedijs inter relic. factū pro dote ꝛ relictum ipsorum mansorū. Unde non induciꝭ repetitio etiā virtute dictionis repetitiue ſm eūdē Bar. in. d. l. in repe. p. l. qui fun. ff. de ꝯtrahē. empt. licet in. l. si pure. dicat simpliciter repetitionem induci. Sed credendū est eū intellexisse ſm ea que dicturus erat in. l. in repetendis. vbi sic intellig. vt dixi. ꝛ ad idē q ipse no. in. l. seie. §. gaio. de fun. instruc. Ex q̄bus sequitur q nec traditio dictoꝝ mansoꝝ debet retractari: quia fieri debebat ꝛ si facta nō fuisset nūc esset fienda. Et ista videꝭ ego ꝛ benignior interpretatio q̄ q condi. intelligatur repetita fauore filiarum quas non est credendū testatorē tantum voluisse grauare: ꝛ voluerit vtrunq legatū facere conditionale. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ¶ Si secunda inuestitura referat se ad primam antiquā. an prima sit procedenda.

Item si in secunda inuestiatur in iure decimandi de omnibus fructibus ꝛ feno secus qd vsi sunt maiores. an si maiores nō decimarunt fenum: nunc possit de feno decima exigi. 2.

¶ Consilium. xvij.

In christi nomine amē.

In causa decimali que vertitur coram egregio leguz doctore domino Daniele de andulpho de padua iudice ꝛ vicario ciuitatis ꝛ districtus Feltri. Inter magistrum Uictorez de castaldis seu Brandalisiū eius procuratorem petentem ex parte vna. Et homines ville de Falaro districtus Felti seu ser Paschalem notariū de argenta eorum procuratorē reos ꝛ se defendentes ꝛc. ex altera mihi cōmissa consulenda de consensu partiū per prefatum egregium virū dominum Danielem vicariuz que sint vel esse debeant partes eius in pronuntiando visis actis ꝛ actitatis ꝛ instrumentis productis in causa ꝛ auditis allegationibus partiū maturaq deliberatione prehabita dico ꝛ cōsulo ptes eius esse in pronuntiando ſm petita p actorē: ꝛ in declarando ꝛ cōdēnando reos predictos seu procuratorē ipoꝝ procuratorio nomine prout in petitione dicti actoris cōtineꝭ. ꝛ rō que me mouet est qr intētio actoris est fundata ex duobus scilicet de iurta cōi vel ex eius dispo-

1 sitione que est † vt de oībus redditibus[a] etiā de feno decima de-

a beatur: vt habeꝭ. in. c. puenit de decimis. Itē est fundata ex instrumēto inuestiture facte dicto Uictori per dnm̄ epm̄ de fructibus decimarum qd in dubiū non reuocatur nec per aliā partez

a ¶ Redditib⁹. Et adde q cū oī itegritate ꝛ sine diminutiōe sunt soluēde. vt p. d. Bar. soz. in ꝯsi. cccxvij. ver. ptere a cuz dictū. circa me. cū ꝭ. seq. l. ij. pte. vbi etiaz ponit q̄ appellatur decima.

aliquid allegatur in contrarium per quod dicta petitio enerue
tur. Nam inter alia potissime allegatur q dicta iuestitura fuit
facta iuxta formā antiquarū inuestiturarū z ſm q Fabius ex
cuius renuntiatione prefatus Victor fuit inuestitus z eius an-
tecessores vsi fuerunt dicto feudo tenuerūt z possederunt zc. vñ
dicitur q dictus Victor ad fundandam suam intentionem de-
buit docere probare z ostendere q antique inuestiture fuerint
facte modo illo. s. de terris pratiuis sicut facta fuit ista. z q di-
ctus Fabius z eius antecessores ita vsi fuerūt prout ipe Victor
vult vti. s. q exegerint decimam de feno qd minime factū fuit et
per dictos cōuentos negatur fuisse vnq̄ solutā decimam de fe-
no. z dr q qcquid sit de iure cōi nō debet solui nisi de his de qui
bus solui consueuit: z allegant no. per Bar. in. l. litibus. C. de
agri. z censi. lib. x. Itē dicta inuestitura videtur restricta quem-
admodū vsus fuit dictus Fabius: igit de illo modo debuit do-
ceri. ar. eorū que no. in. l. edita. C. de eden. per Bar. Sed breui-
ter ista nō habēt obstare: q: cum hic appareat certitudo dispo-
siti. i. de quo facta est inuestitura. s. de decima fructuum: z inter
alia specificatur de terris pratiuis: z sic nulla relinquitur incer

a Formā. Vide Bal. in ɔsil. cccxxxi. i. v. pte.

2 titudo declarāda ex pbatiōe vsus † verba illa iuxta formā[a] zc.
a et ſm q Fabius vsus fuit zc. non faciunt conditionē sed modū
C. de insti. z substi. l. pe. z non est necesse probare de dicto vsu: q:
exponunt iuxta vel ſm zc. q: sic Fabius fuit vsus zc. vt est tex.
in. c. abbate. de ver. sig. z expresse per Cy. de cōtrahē. stip. l. ſm.
et per Bar. in. l. cum qui. §. iul. ff. de consti. pecu. qui dicunt q si
aliquis fuit condēnatus ad dandū mihi vnū par caponū quo-
libet anno vel etiā promisit prout eius antecessores soluere cō
sueuerunt q non habeo necesse probare q ita cōsueuerint eius
antecessores: sed fundata est intentio mea ex sola snia vel pro-
missione. hoc etiā no. Bar. in. l. admonendi. post prin. ff. de iu
reiur. z clarius in extraua. ad reprimen. super verbo prout. z in
d. l. edita. in fi. C. de eden. z Bal. in. l. i. circa fi. C. de epis. et cle.
Item inuestiture antecessorū sunt ita generales q comprehen
dūt etiā prata: ergo perinde est ac si fuissent specificata. l. si cho
rus. de leg. iii. de admi. tuto. si duo. cum si. Si vo non apparet
certitudo vt si eps inuestiret aliquem de omnib' illis de quibus
alii fuissent inuestiti vel que alii consueuerūt ex inuestitura per-
cipere: tūc esset probandū que sunt illa. per. l. si non designata.
C. de fal. causa adie. leg. z. ff. de. leg. iii. l. nuper. facit. c. auditis.
de prescrip. Nā aliter non posset sciri que sint illa de qbus fuis-
set inuestitus: sed in casu nostro scitur quia inuestitus est pure
de omnibus redditibus etiam de terris pratiuis. Unde verba
que sequuntur non habēt reddere inuestiturā conditionalē vel
incertam per ea que sunt superius allegata. Si tamen per par-
tem conuentā esset probatum q de feno nunq̄ cōsueuerit solui
decima tunc esset secus: quia tunc posset dici q illa verba face-
rent cōditionem. Sed non reperio hoc probatum: ideo dico vt
supra dixi. Laus deo.

b Matrē. Vide do. alexan. de imo. in ɔsi. xlv. in iiii. col. in. i. pte. et q̄ substō z qñ excludat matrē. vide bal. in cōsi. xx. in. iii. parte. z in ɔsi. xxviii. in. ii. pte. z. d. Mari. sozi. in ɔsi. xxiii. incipiē. circa. v. viii. cuz ver. seq. in prima parte.

Casus sequentis consilii.

Bertus de fossalōga decessit supstite Odorico eius filio le-
gitimo et naturali maiore annis. xxx. superstitibus Marco et
Leonardo eius nepotibus ex filio premortuo: cōdito prius per
ipsum Bertū testamento in quo dictum eius filium pro dimi-
dia z dictos eius nepotes pro alia dimidia pupillos sibi vni-
uersales heredes istituit zc. postea dicti Marcus z Leonardus
nepotes dicti Berti decesserūt in pup. eta. superstitibus Ber-
ta eorum matre z dicto odorico eorum patruo: modo dicta Berta
petit legitimam. Queritur quid iuris.

Summarium.

1 Dicta per testatorē: z omissa per notarium possunt pbari
per testes. z. 3.

2 Substō reciproca facta imparibus personis si in ea fiat mētio
pupillaris etatis dicit cōtinere expressam pupillarem que ex-
cludat matrem z admittat substitutum. z. 4.

4 Et quid de substitutione cōpendiosa: z de intellectu. l. pcibus.
C. de impub. z aliis substi.

Consilium. xviii.

In christi nomine amē.

1 † Si bñ cōsiderel iste Odoricus habet intentio-
nē suā fundatā ɔtra dictā matrē nō soluz ex dictis
testiū de qbus. s. sed etiā ex verbis notarii. Quin-
2 immo videt q etiā multo plus q sic ostēdit. † Notarius attesta
tur q testator instituit ipsum Odoricū filiū in dimidia: z illos
duos nepotes in altera dimidia: hoc est vnū. Itē qd fecit inter
eos vnicam substitutionē reciprocā q si predicti Odoric' Mat
theus z Leonardus decederent in pu. eta. sine heredibus descē-
dentibus vnū alteri substituit z esse voluit zc. Secūdm corticem
ergo verborum moriēte primo nepote in pu. eta. vocatus videtur
ad eius hereditatē ex dicta substitutione z ex capite pupillaris

in testamento pu. non soluz frater eius: sed etiā Odoricus eius
patruus: q: videt pmorienti ex institutis substituisse supstites.
l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad treb. sed pmoriente vno ex nepo-
tibus supererat alter nepos z patruus ambo instituti: ergo am
bo videbant vocari. Cū vero postea mortu' est alter nepos: q:
tūc solus odoricus supererat ipe solus vocat. ſm aūt verba te-
stiū dictus testator fecit duplicē substitutionē reciprocā. vnā de
ipsis nepotibus adinuicē q si vnus ipsorum. s. Matthei z Leo
nardi decederet in pupillari etate alterū superstitem sibi substi-
tuit. alteram substitutionem fecit de ipsis ambobus nepotibus
ad dictum Odoricum z econtra. s. q si ambo decederent in pu-
pillari: eorū hereditas perueniret in Odoricū: z ecōtra si dictus
Odoricus decederet sine heredibus supstite dicto Mattheo et
Leonardo ipsius hereditas perueniret ad illos zc. ſm ergo istam
substitutionem de qua testes attestantur mortuo vno ex nepoti
bus fuit vocatus solus alter nepos eius frater nō Odoricus pa
truus virtute prime reciproce facte īter nepotes: z mortuo post
ea altero nepote fuit vocatus Odoricus virtute secūde recipro
ce facte de nepotibus ad eum z ecōuerso. Et sic videt q melio-
ris conditionis fuerit iste Odoricus ex verbis notarii q̄ ex ver-
bis testium cum ex primis vocat' videatur statim vno mortuo.
Item z postea mortuo altero. Sed ex secūdis non nisi mortuis
ambobus. Tamen re vera z ſm interpre. iuris tm̄ important
verba notarii quātū verba testium: licet eni notarius de vnica
tm̄ reciproca videatur attestari: ius tamen interpretatur q sint
due. cū eni illi nepotes fuerint simul instituti in vna dimidia z
Odoricus in altera dimidia substituendo eos postea inuicez. s.
premorienti testator censetur iuris interpretatio duas fecisse re
ciprocas. vnam de ipsis nepotibus adinuicē vt si alter ipsoruz
moreret alter solus vocaret simul cū eo in vna dimidia institu-
to. alterā de ipsis ambobus seu vltimo moriēte ex eis ad dictuz
odoricū z ecōuerso. z sic in effectu idē important verba notarii
q important verba testiū. casus est de hoc expressus. ff. de vul.
z pupil. l. coheredis. §. qui discretas. licet ergo notarius de vna
tm̄ reciproca attestatur: ius tñ īterpretat q fuerint due sicut de
ponunt testes: z sic prefati testes non deponunt aliquid contra
testamētū seu cōtra verba notarii: sed ipsa verba notarii expo-
nunt ſm q ius exponit z interpretatur: non ergo pōt dici q re-
darguāt notariū de falso. Fateor tñ q notarius melius fecisset
specificare ambas dictas reciprocas postq̄ testator specificauit
et non committētur verba sua iuris interpretationi. arg. l. quia
ratio. ff. de conditio. insti. Bene ergo sequitur q prius dixi vt
prefatus Odoricus habeat intentionem suam fundatam tam
ex verbis testium q̄ ex verbis notarii ad excludendum matrem
a legitima quia ex vtrisq3 vocat ex pu. expressa que excludit ma
b trē[b]. C. de impube. z aliis substitu. l. pcibus. de inoffi. test. pap.
§. sed nec impuberis. etiam a legitima. extra de testa. si pater.
3 lib. vi. † Illud autem constat q ea que per notarium fuerunt
omissa: per testatorez vero dicta possunt per testes probari etiā
si ius illa non subaudiret z valebit ſm dispositionem testiuz te
stamentum non ſm errorem scribētis: quia minus scriptū plus
nuncupatum fuerit. C. de testa. l. errorez. ff. de leg. ii. cum ppone
retur. de heredi. insti. l. quotiens. cum ibi no.

Nunc contra predicta posset opponi dupliciter. Primo qd
dicta reciproca facta de nepotibus ad patruū z ecōuerso nō cō-
tineat pupillarē cū facta fuerit personis imparibus: q: patruo
non poterat substitui pupillariter cū esset maior. l. ii. C. de ipu.
z aliis substi. ff. eo. l. iam hoc iure. §. i. sed certe illud verū si dixis
set eos inuicem substituo zc. non conferendo substitutionem in
casum mortis: tūc eni videt fecisse vulgares tm̄ que locū habēt
ante aditam hereditatē: sed hic cōtulit substitutionē post mor-
tem. z sic voluit substituere etiā post aditā hereditatē z negari
non pōt quin cēseat facta fideicōmissa. que potest fieri vtraq3.
ergo fortius directa pupillaris que est fauorabilis. l. ex tribus.
C. de inoffi. testa. Item fecit mentionem de pu. eta. quod conue
nit substitutioni pupillari: z sic apparet de coniecturata men-
te defuncti q vult includi pupillarē. z hoc sufficit. l. iam hoc iu
re. versi. pe. ibi. ita eni in altero zc. Preterea ſm q deponūt te-
stes non fuit facta dicta reciproca sub vno conceptu verborum:
scilicet eos inuicē substituo zc. Sed sub duplici quia predictis
nepotibus si decederēt in pupillari fuit substitutus Odoricus:
et predicto Odorico si decederet sine descendētibus fuerūt sub-
stituti nepotes. z sic cessat dicta obiectio que solum habet locū
qñ sub vno conceptu verborum: vt. d. l. iam hoc iure. vsic. sed si
alter. qñ vero sub diuersis conceptionibus quelibet iudicatur
de per se z ſm q cōuenit illi persone cui fit: ideo iuriscon. dat cō
silium q fiat sub diuersis cōceptionibus si testōr vult pupilla-
rem cōprehendi: vt in ea. l. ver. hoc itaq3. satis etiaz colligitur
ex verbis notarii si singula singulis referantur. dicit eñ q sub-
stituit vnum alteri si decesserint in pupillari sine heredibus de-
scendentibus.

scēdentibus: nam illa verba seu cōditio si decesserint in pupillari non possunt congrue referri ad Odoricum qui erat maior sed ad nepotes tātū qui erant pupilli: ⁊ econuerso verba illa seu conditio sine liberis congruentius adaptantur ad Odoricum qui poterat habere liberos ꝙ ad pupillos qui non poterant habere: vt no. glo. in. l. precibus. C. de impub. ⁊ alijs substi. ⁊ in. l. credēdū. §. si vero maritus. ff. q pet. tuto. si ergo singula singulis referant. C. de neg. gest. l. si negotiū. in tex. ⁊ gl. pinde est ergo ac si fecisset duas cōceptiones: vnam in personaꝫ nepotum si decederēt in pupillari: alteram in personā Odorici si decederet sine descēdētibus: ⁊ quelibet iudicari debet de p se: ⁊ sic facta pupillis pupillaris: qꝛ talis eis congruebat. arg. l. cum filio. ff. de leg. iij. l. plenum. §. equitij. de vsu ⁊ ha. l. ex militari. in

4 prin. de testa. mil. l. si quis filio. §. irrituꝫ. de iniu. testa. † Scđo posset obijci ꝙ hic mater erat in medio. ⁊ sic eius fauore videt ꝙ etiā īfra pup. eta. nō debeat censeri directa pupillaris p quaꝫ mater excludit etiā a legitima ſʒ fideicōmissa. p quā poterit cōsequi legitimaꝫ ⁊ trebellianicā debitas filijs eius. C. de impub. ⁊ alijs substi. l. precibus in fi. fm sententiā Bar. in. l. centurio. ff. eo. ti. in. iij. q. pn. de cōpendiosa facta per verbū cōmune: sed ad hoc multipliciter respōdetur. primo ꝙ ipse loquit de cōpendiosa non de reciproca in qua fm oēs cōprehendit pupillaris expressa verbis generalibus p quā mater excludit: vt. l. lucius. e. titu. ⁊ ita tenet gl. fi. in. l. precibus. ⁊ in. l. fi. de insti. ⁊ substi. sub cōditione fa. Preterea etiam in cōpendiosa facta per verbum cōmune quando substitutus est filius testatoris comprehenditur pupillaris etiam si mater fit in medio fm eundem Barto. in. d. l. centurio. in. iij. q. secus si extraneus fm eum: sed hic fuit substitutus Odoricus filius ⁊c. Preterea qcquid dicat Bart. sua opi. cōmuniter non tenetur per Moder. qꝛ est cōtra dictā. l. precibus. vbi erat mater in medio: ⁊ tamen infra pu. eta. comprehenditur pupillaris que matreꝫ excludit. Nec ob. finis illi⁹ leg. qꝛ loquitur quando decessit post pup. eta. Nec etiam ob. responsio data per Bart. ad illam. l. precibus. ⁊ ideo ibi contingit illud quia testator erat miles. Certe fm Joan. an. in. c. si pater. de testa. lib. vj. vbi nulla specialitas est in milite et perinde est ibi ac si esset factum a pagano ⁊ probat hoc multipliciter: ego etiam probo ꝙ ibi substitutio facta fuit per verbum cōmune fm eūdem Bar. in. d. l. cēturio. Sed qñ miles vsus est verbo cōmuni non censetur voluisse testari iure militari sed iure communi si aliud non apparet: vt est tex. in. l. in testamento. in fi. C. de testa. mili. ⁊ no. idem Barto. expresse ibidem. ⁊ in. l. lucius. ff. de vul. ⁊ pu. in. iiij. q. prin. q. j. Igitur est ibi casus contra Barto. ꝙ compen. facta per verbū cōmune etiā a pagano comprehendit pupillarem expressam etiā si mater sit in medio: ⁊ eā excludit etiā a legitima. est etiā casus in. d. c. si pater. de testa. lib. vj.

Cōcluditur ergo ꝙ in casu nr̄o prefata mater petens legitimā nō debet audiri sed hereditates predictorū nepotum pertinent ad Odoricū ex pupillari expressa que matrem excludit: et hoc tam ex verbis notarij ꝙ etiam testiuꝫ qui non cōtradicunt notario sed exponunt eius verba. non ergo expedit tractare de alijs de quibus in puncto cum per predicta prefatus Odoricus habeat intentum. Laus deo.

Summarium.

1 Creditor succedens suo debitori pro parte quō sibi caueat aduersus coheredem.

2 Et an creditor p non cōfectionem inuentarij pdat ius retinendi illud quod sibi debebatur.

3 Et an fructus pcepti p mulierem dotis creditricem computantur in dotem post restitutionem hereditatis.

Cōsilium. xix.

In christi nomine amē.

Ultra ea que tangunt in puncto suprascripto presupponitur in facto vt mihi asseritur ꝙ prefata Patientia fuit maritata a fratre suo Francisco: ⁊ tamen de bonis paternis nunꝙ aliquid habuit in dotē. vel alio modo presupponitur etiam ꝙ licet ex forma statuti dicti loci non succederet patri vna cum fratre debeat tamen dotari de bonis paternis condecenter. Ex quo sequitur ꝙ dicta Patientia erat creditrix fratris sui in quantitate declaranda arbitrio boni viri. l. qro. cū. l. seq. ff. de iure do. de leg. iij. l. filie. ⁊ hoc ex forma dicti statuti: ⁊ sic creditrix successit debitori i dimidia ⁊ Paulus barban⁹ illius in altera dimidia: videnda sunt ergo

1 plura. † Primū est vtrum ppter hoc solū ꝙ debitori successit dicta dña ius sui crediti fuerit extinctum cōfusione. rñdetur ꝙ fuit extinctum pro dimidia tantuꝫ sicut pro dimidia tm̄ successerit. C. de pac. l. debitori. cum ibi plene no. ⁊ hoc quantū ad effectum agendi: quia non potuit sibi remanere ius agendi cōtra seipsum. l. frater a fratre. cuꝫ ibi no. in fi. j. glo. magne. ff. de cōdi. indebi. pro altera vero dimidia remansit ius agendi contra coheredem eius. s. dictū Paulū. d. l. debitori. C. de pac.

Scđo queritur vtrū saltim remanserit supra ius crediti quātum ad effectum retinendi contra ipsum petentem bona virtute fideicōmis. ⁊ sic quo ad effec. excipiendi. Respondetur ꝙ sic: quia quātū ad hunc effectū cōfusio que resultat ex aditione nō nocet. C. ad. l. fal. l. imponenda. ff. ad treb. l. debitor. cū cōcor.

2 Tertio querit vtrū istud ius retinēdi et excipiendi perdiderit ppter nō cōfectionem inuentarij. rñdeo non: qꝛ video ꝙ propter hoc nō pdit legitima debita a iure nature fm opi. omniuꝫ doc. vt no. in aut. sed cuꝫ testator. C. ad. l. fal. facit qđ no. in aut. hoc amplius. C. de fideiuſ. ergo nec ius retinēdi p ista dote que loco legitime succedit. iuxta. no. p Cy. C. de nup. l. sancimus. poterit ergo heres dicte Patientie retinere bona hereditaria aduersus dominū episcopum pro dote congrua ⁊ condecenti: que debebatur illi domine in bonis paternis postꝙ nupserat: ⁊ sic extiterat conditio sub qua sibi debebatur. iuxta no. in. l. titio cētum. §. titio genero. ff. de condi. ⁊ demon. per Bar. qđ quidem ius retinendi causatum originaliter in persona dicte Patien-

3 tie transiuit ad eius heredem. C. ad. l. falci. l. ꝙꝙ. † Quarto queritur an fructus percepti p dictam patientiam in eius vita debeant cōputari in dictam dotē: quia si hoc esset habuisset forte plus ꝙ ascenderet quantitas dotis. ⁊ videtur ꝙ nō cōputentur: quia ī liberis primi gradus fructus non cōputant in quartam. l. iubemus. C. ad trebel. ergo nec in hanc dotē que succedit loco illius quarte: vt dixi. in ꝯtrariū videt casus apertus. ff. ad trebel. l. mulier. §. cū proponeret. in fi. Breuiter dicenduꝫ est vt ibi no. per Bar. in fi. ꝙ si dicta domina prefatos fructus cōsumpsit bona fide non in euersionem fideicō. non computantur in dictam dotem: secus si fuissent reperti tempore mortis eius nō cōsumpti. ⁊ hoc per. l. titius. ff. ad trebel. in fi.

Quinto loco ⁊ vltimo videnduꝫ est an competat heredibus dicte domine ius retinendi dicta bona pro consecutiōe integre dotis: an vero dimidie tantuꝫ ratione dimidie in qua successit illa domina fratri suo: ⁊ pro altera dimidia competat heredi dicte domine ius agendi contra coheredem dicte dñe. s. dictum paulum ꝙ videt qꝛ p aditioneꝫ hereditatis fuit vt. s̄. dixi extinctum ius agendi pro dimidia: ⁊ p altera remansit cōtra dictuꝫ Paulū coheredeꝫ. d. l. debitori. C. de pac. siue dicamus ꝙ illud sit ius actionis. s. cōditio ex dicto statuto ꝙ mandat filiā exclusam a successiōe dotari. ff. de cōdi. ex lege. l. vnica. siue dicamus qđ sit iudicis officium. iuxta no. p Jaco. de are. ⁊ Bar. in. d. §. cum proponeretur. ⁊. l. obligamur. §. lege. ff. de actio. ⁊ obliga. de ritu nupt. qui liberos. habet ergo ius retenitonis aduersus dominū episcopum pro dimidia: pro altera vero dimidia ius agendi cōtra coheredem dicte dñe. Breuiter si dicamus ꝙ per mortem dicte Patientie sine liberis tota hereditas primi testatoris debeat inter pauperes distribui quasi in dictum casuꝫ fuerit relicta pauperibus non solum illa dimidia in qua fuit instituta dicta Patientia: sed etiam illa in qua fuit institutus Paulus Barbanus ꝙ prima facie videtur: quia dictus testator in dictū casum quo decederet dicta Patientia sine liberis post certa specialia relicta mandauit omnia alia bona sua distribui inter paupers. ⁊ qui omne dicit ⁊c. l. iul. ff. de leg. iij. ⁊ per hoc. l. q dā testamento proculum. ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ tunc haberet ius retinendi pro tota dote quod pꝫ: quia pro parte dicti Pauli restituta pauperibus haberet ius agendi contra eos tanꝙ cōtra fideicōmissarios vniuersales post restitutā hereditatem: sicut ante restitutam habebat cōtra ipsum Paulū. l. j. in prin. ff. ad treb. iunctis his que superius dixi: fortius ergo ius retinendi. l. j. §. quod ait. ff. de superfi. Si vero dicamus ꝙ per morteꝫ dicte domine Patientie nō debeat deueniri ad pauperes nisi illa dimidia in quam fuerat illa instituta quasi testator videatur solum sensisse de omnibus bonis suis. s. illius dimidie non alteri⁹ in qua fuit institutus Paulus quod videtur rationabilius: et tunc posset retinere solum pro consecutione dimidie dotis. pro altera vero dimidia haberent heredes dicte dñe ius agendi cōtra dictum coheredem apud quem reperit altera dimidia hereditatis paterne sicut habebat dicta dña: hic aūt. s. an oīa bona debeant ad epm peruenire vel dūtaxat dimidia q̄ fuit dicte dñe Patiētie pro nunc aliter nō determino: qꝛ de hoc in pūcto nō queritur sed alia inuestigatione opus est. Laus deo.

Summarium.

1 Institor seu factor qui contraxit noīe alterius an finito officio possit conueniri. an vero debeant secum contrahentes contra dominum agere. ⁊. 2. ⁊. 3.

4 An capitula facta inter iudeuꝫ ⁊ dominū loci vbi is fenus exercet excusent ipsum iudeum vt possit vēdere pignora contra ius cōmune irrequisito domino.

Consilium. xx.

In christi nomine amē.

Uisis & ponderatis oibus. s. narratis. Negotium istud reducitur ad duo pūcta. 1 † Primum est psupposito pro cōstanti q iste Dactolinus esset factor alienus & exerceret fenus pro illo Moyse. vtrum ipse finito officio teneatur ex contractibus celebratis cum eo durante officio. & sic possit conueniri pignoratitia actiōe ad restitutionē pignorum. & videtur q non etiam si ignorantes fuerunt contrahentes: quia videtur eis imputandum cur de conditione psone illius non explorauerunt. p. l. qui cum alio. ff. de reg. iu. Uidetur q. d. comes Joannes debuerit ipsum Dactolinum dimittere postq ipse Dactolinus allegauit se fuisse factorem illius Moysis & q debuerit retrahere libellū datum contra Dactolinum & dare nouum contra Moysen & matrem eius sicut in fi. cum qs conuenit rei vendicatio. & ipse dicit se alieno noīe possidere & illum nominat in iudicio. l. ij. C. vbi in rem actio. cū ibi no. nō q simus in casu illius. l. que loquitur qn quis conuenitur ratione possessionis. Sed in casu nostro conuenit rōne contractus celebrati cum eo: vn̄ non habet locū nolatio de qua ibi. Sed qz ibi videtur ɔtrxisse vt institor alterius. & sic finito officio non videtur teneri[a]. l. fi. ff. de instito. Sed ille qui eum pposuit tenet actione institoria. l. j. eo. tit. & p totū. & videt tenere Jaco. de are. vt refert Cy. C. q cum eo. l. ei q. circa fi. & etiā Bald. ibi qui reprobat alios tenentes cōtrarium dicens q in istis ɔctib[9] et obligationibus que re cōtrahunt non obligantur institores isti: licet gerant officiū voluntariū nisi fidē suam expresse astrinxerint. l. procurator q pro euictione. ff. de procur. q facere videt si aliquid promitterent q hic iste Dactolinus non proponitur fecisse. hoc etiā videt expresse determinare. d. Ange. de perusio in. l. eadē. ff. de duo. reis. dicēs q factores moderni non tenentur per istam. l. ij. ff. de instito. sed cōtrariū videt tex. expssus i. l. j. §. est aūt. ff. de exercito. 2 † vbi magister nauis prepositus ab exercitore tenet ex ɔctibus celebratis per eum tanq p magistrum seu factorem alienū: & est in electione creditor quē cōueniāt an exercitorē vel magistrū. & pbat in. l. si quis mācipijs. §. i. de institu. q etiā videt tenere Bar. in. d. l. fi. e. ti. licet sub dubio dicens q indiget maiori deliberatione. & rn̄det ad illū text. q ibi non contraxit sed quādam litteram scripsit cōtinentem quedā verba enuntiatiua q non habent obligare. videt etiā esse casus de qōne nostra in. l. solutū. §. per liberam. ff. de pig. actio. vbi dicitur 3 † q pignoratitia datur contra ipsum procu. cui tua data fuerunt pignora non autem contra dominum: pro quo ipē recepit. pro hoc etiā. l. seruum filij. ff. manda. vbi procura. obligatur ex solo cōtractu[b] vēditionis celebrato procura. noīe posito q aliter non astrinxerit nec aliquā promissionem fecerit. Breuiter licet iste passus videatur mihi dubius propter predictas cōtrarietates & ppter no. p Bar. in. l. procura. qui pro euic. ff. de procura. & l. si pupil. §. j. de neg. gest. tn̄ in casu nostro videt mihi indubitanter tenendū q dictus Dactolinus potuerit cōueniri postq vt proponitur & narratur in facto illi qui eum proposuerunt nō habitabant ibi sed Uenetijs: & sic contrahentes nō cōtraxerunt contemplatione illor absentium quos de facili cōuenire non poterant: cū etiā ibi nō haberent bona sed contēplatione illis Dactolini quē de facili cōuenire poterant censet cōtraxisse. per. l. eū qui. C. si cer. pe. & sic potuit prefatus comes dirigere libellum cōtra ipsum Dactolinū: & ipse Dactolinus nominando pfatū Moysen & matrē eius & dicens se fuisse factorē illorū & de mādato illor cōtraxisse non potuit se ab isto iudicio liberare: sed bene poterat petere dilationem ad denūtiandū illis absentibus vt venirent ad ipsum instruendū & defendendū. casus est in aut. qua in prouincia. ver. eo autē. C. vbi de crimi. agi opz. fm tertiā lec. gl. dū dicit glo. ibi. Item & in eo qui ɔtrxit te mandante. de instito. l. cuiuscūq. §. fi. & l. seq. &c. quam lec. & alias dicit ibi Bar. esse bonas de se & veras. & sic ex illo tex. coniuncta illa glos. que ponit ibi casum in institore cōuento ex contractibus celebratis institorio nomine videtur determinari casus noster & poni practica que debuit teneri p securitate Dactolini pro qua. c. constitutus. extra de procu. q Barto. ibi reputat notabile. sed sibi imputet cur dilationem non petijt ad denuntiandum illis: iudicium aūt istud vitare non potuit p hāc nominationem: vt ibi declarat Bar. quia cōuenitur ex contractu celebrato secū: nō sic in casu. l. ij. C. vbi in rem actio. vbi conuenitur non ex seu cōtractu vel quasi sed rōne possessionis quā tenet alieno nomine: vt ibi patet.

a Teneri. Uide. d. Bar. sozi. in ɔsi. cliiij. icip. cōsultationez. v. scḋs casus. & ver. octauus casus. i ij. pte. vbi ponit qd si institor alicuius scribat alteri mercatori q liter apd mēsam dn̄i sui hz mille: an finito officio institor vel dn̄s sit cōueniēdus: & q obligāt dn̄z: & qualiter dn̄s itelligat obligatus: & quot regrātur vt ɔtra dominū agi possit. vide do. Alexā. de imo. in consi. xliij. in. ij. col. p totū in. ij. parte.

b Contractu. Uide. d. Bar. sozi. i ɔsi. s. alle. in prin. & ver. decimus & vltim[9] casus. in. ij. pte. vbi ponit de pcuratore voluntario an si ɔhat procuratorio noīe sol[9] dn̄s vel solus pcurator vel vterqz obligatur: et quō & qualiter & qn̄ i dubio: et qd de eo qui accipit pecuniā mutuo.

4 † Scḋs passus huius qōnis est in videndo vtrū Dactolinus possit se defendere virtute capitulor & pactor factorum īter dominum malatestā dn̄m Pesauri & dictos moysen & matrē eius qui eum constituerunt factorem presupposito q dicta capitula fuerint producta in forma debita cum inter ipsa cōtineatur q lapso anno & mense liceret eis vēdere pignora & facere velle suū & hic transiuerūt q plures anni a die pignorationis. & hic breuiter dico q si prefatus dn̄s malatesta pfata capitula non reuocaret in dubiū posset se defendere: qz haberēt vim legis vel statuti & essent seruāda p subditos sicut ipsius dn̄i statutū vel lex. ff. de publica. l. cesar. & qd no. Bar. i. l. ciuitas. ff. si cer. peta. post pn̄. Sed quia vt dicit prefatus dn̄s habuit dicere: & dicit q si non potuit dicta pacta facere in preiudicium subditorum eius non vult q seruentur sed vult ea seruari quotiens de iure valent: et sic reuocat in dubiuz suam potestatem vel patitur ipsum in dubium reuocari. & sic queritur an potuerit dicta pacta facere in preiudicium subditorum eius: licentia per hoc data loquendi et venia postulata: videtur q de iure illa facere nō potuerit. primo per. c. post miserabilem. de vsuris. vbi papa mandat principibus secularibus q compellant iudeos ad restituendas vsuras christianis. igitur non possunt nec debent prefati principes seculares ɔcedere eis q possint eas extorquere. arg. ff. si seruit[9] ven. l. altius. ibi dū dicit. quia q alium factorem prohibere ex officio necesse habuisti id ipse cōmittere non debuisti. facit. ff. de admi. tu. cum hereditas. facit. c. dudum. el scḋo. de elec. & quod no. in. c. j. de natis ex lib. ven. per glo. Scḋo dico q non potuit facere quia ipse equiparat prefecto vel pretori sicut episcopi vel legati de latere. iuxta no. per Barto. in. l. v. ff. de verb. ob. & per Bal. C. qui admit. ad bo. pos. sup rubri. in pe. col.

Cōstat autem q tales nō possunt facere leges vel statuta vel pragmaticas sanctiones cōtra dispositionem iuris cōis. C. de offi. pfec. pto. vr. l. formā. xxv. q. ij. c. instōne. & in cle. ne romani. de elec. & qd no. p glo. in. c. statutū. de here. li. vj. maxime in pīudiciū subditorū: vt no. Inno. in. c. fi. de offi. deleg. & Jo. an. i. c. fi. de ap. lib. vj. in nouel. in. iij. col. versi. scḋo inducit &c. & habet in. c. ij. de loca. s. q epi in preiudiciū subditor statuta facere nō possunt: ergo nec talia pacta. iuxta no. C. de decre. decu. sup rubri. et. l. nō impossibile. ff. de pac. sed q possint vēdi pignora nō requisito debitore est contra ius cōmune. s. si cōuenerit. ff. de pigno. acti. C. de distrac. pig. l. creditor hipothecas. ergo &c. plus enim posset populus in hoc faciēdo statutū vel pacta q poterit pfatus dn̄s: quia populus pōt facere statutum cōtra ius cōe in sui & singulariū de populo pīudiciū. l. omnes popu. ff. de iusti. & iur. non sic dn̄s in preiudiciū subditor quando recognoscit superiorem. vt est. d. Malatesta q est vicarius ecclesie per iura. s. alle. pfatus aūt Dactolinus poterit cōqueri de dn̄o pfato q dedit sibi ad intelligēdū q poterat illa capitula facere: sub quorū cōfidētia fuit ibi erectū dictū pstū: nec pōt dici Dactolinū fuisse in dolo vtēdo dictis pactis cū crederet ea valere: & error iuris excusat a dolo. l. sed si lege. §. scire. ff. de peti. here. & no. glo. magna. in fi. ff. si quis ius dicen. non obtempe.

Ex predictis cōtētus ad alia me nō extendo. s. in vidēdo sup quib[9] rebus sit fundata & pbata intētio dicti comitis Joānis: cū sint multe & multe res: alique cōfessate alique non & testes recepti: quor dicta si vellem minuatim examinare prout expediret requirerent q plures dies: nec ego alijs occupatus possuz super hoc tēpus perdere: qz esset magis laboriosuz q subtile: & cōsistit potius in facto q in iure: ideo relinquo hoc iudici cause q ex predictis poterit animū suū informare que debeant esse partes in pronuntiando. Laus deo.

Summarium.

1 Statutū disponēs q si venditor alicui[9] rei stet in possessiōe per certum tempus q venditio presumat simulata: an habeat locum in venditionibus conditionalibus. &. 2.

3 Et vtrū emptor habens licētiā intrandi possessionē ab ipso vēditore: si intret sine autoritate iudicis incidat in penam statuti punientis de turbata possessione. &. 4.

Consilium. xxj.

In christi nomine amen.

1 Ad primum quesitum videtur dicendum † q dicta venditio sit valida non obstante dicto statuto: qz debet intelligi prefatum statutuz quando venditio fit eo animo vt statim valeat & fortiatur effectum & sit pura nō in diem vel sub condi. quo casu retentio possessionis est contraria intentioni partium: & etiam forme cōtractus merito de facili psumit simulatio maxime si in instrō cōtineret traditā fuisse possessionem. l. sicut. §. supuacuum. ff. qbus mo. pig. vel hipo. sol. & no. Bar. in. l. post cōtractum. ff. de dona. nō autem habet locum statutum predictū quando venditio nō fit ea intentiōe vt statim valeat sed cōferat in tēpus certū vel incertū: puta post mortem donantis prout fuit in casu nostro: & tunc voluit eam effectum sortiri. nam tunc retentio possessionis non contrariatur intentioni partium nec nature seu forme cōtractus: & ideo non presumitur simulatio nec locum habet statutum: & hoc probatur

batur

batur per ea que no. Bart.in.l.j.circa fi.ff.de regu. catho. vbi dicit ꝙ cum illa regula non habeat locum in legatis cōditionalibus:quia illa non fiunt cum hac intentione vt statim valeant:vt no.glo.in.l.in tēpus.z.l.post qs.ff.de here.insti. vnde inducit ipse ad.q.statuti dicentis si qs non soluerit pensionem infra mensem puniat̃ zc.qđ dz intelligi qñ locatio fit ea intentione vt statim vel infra mensem soluatur:non qñ in tēpus vlterius.z alij inducunt illud dictū Ang.ad.q.nostram de statuto disponente ꝙ cōtractus p̄sumat̃ simulatus si venditor remansit in possessione post certum tēpus vt habeat locū quādo vēditio fit ea intentione vt emptor statim possideat:z sic pure:non aūt qñ sub cōditione vel qñ cōfert̃ post mortem venditoris.al's eēt dicere ꝙ non posset fieri venditio conditionalis que semper presumeretur simulata si conditio staret in pendenti per trienniū:z sic venditor semper stetisset in possessione:z hoc est absurdum dicere:retentio ergo vsusfructus facit vt iste cōtractus nō presumat̃ simulatus.C.de donatio.l.quisquis.z dictū statutū debet intelligi qñ vsumfru.sibi nō reseruauit sed simpliciter z pure vēdidit quo casu de facili resultat p̄sumptio simulatiōis:vt.d.§. superuacuū.

2 †quia statutum quātū fieri pōt debet intelligi vt aptet̃ ad ius cōmune si pōt aliquid operari:vt no.in.l.fi.§.in cōputatione.C.de iure delibe.in fi.magne glo.z hic satis operat̃:qz p̄figit certū tēpus qđ a iure cōi nō est prefixum.iuxta no.per Bar.in.d.l.postꝙ̄ cōtractum.de donatio.

3 ¶†Sup scđo dicēdū ꝙ p̄supposito sine p̄iu. veritatis ꝙ dicta venditio p̄sumeret̃ simulata:p̄dicti tñ inqsiti possunt se excusare:qz statutū supra relatū de turbata possessione vendicat sibi locū quādo ille qui dicitur turbasse fuit in dolo vel i lata culpa. iuxta no.per Bar.in.l.j.§.nō aūt.ff.si quis testa.liber esse ius.z l.iusta.in fi.de acq.pos.Sed isti inquisiti non fuerunt in dolo:cum quelibet cā etiam iniusta excuset a dolo.l. igitur.ff.de lib.cau.z no.in.l.j.in fi.magne glo.ff.si qs ius di.nō obtē. Sed isti habuerunt cām satis apparēter iustā de intrādo dictam possessionem.s.predictū instrumentū venditionis cum licentia ingrediendi propria auto.post mortez.Item nec in lata culpa quia potuerunt credere eā validam p rōnes quas.s̃.dixi.z habuerūt etiaz auto.iudi.p̄cipiētis laboratori ꝙ eis rñdet̃ de fructibus:

4 †que autoritas iudicis videtur excusare a mala fide vera vel p̄sumpta.argu.l.z generaliter.ff.de noxa.Item in articulis dubijs autoritas doctorū excusat a lata culpa:fz ea que no. Inn. in.c.ne innitaris.de cōsti.z per Bart.in.l.fi.C.de pena iudicis qui male iudicauit.z in.l.bonorum.ff.de bono.pos.z autoritates doc.sunt pro ista parte ꝙ prefatum statutum non habeat locum quando venditio nō fit vt statim sortiatur effectum:sed cōfertur eius effectus post mortem vendentis:vt.s̃.dixi.Lata autem culpa est nescire id qđ omnes indubitanter sciunt.

¶Super vltimo quesito posito ꝙ predicta cessarent ꝙ dictus heres posset vendicare deberet restituere p̄tiū qđ legitime z sine suspitione fraudis probaretur venditricē recepisse tanꝙ̄ in suā vtilitatem cōuersum.l.emptor.in prin.ff.de rei vē. z qđ no.i.l. ij.C.ꝙ metus cau.cum simi. Laus deo.

¶Summarium.

1 ☞Utrum legitimatio rescindat̃ ꝓpter supuenientiā filiorū legitimorum z naturalium.z.2.

3 Sentētia arbitri emologata lata sup hereditate cōtra agnatū primiorē an p̄iudicet alijs sequētibus:z an transferat ius in eū ꝓ quo lata est:z an pariat exceptionem retinendi posito ꝙ nullum ius transtulerit in victorem.

¶Consilium.xxij.

In christi nomine amē.

¶Uisis omnibus que narrantur tria principaliter occurrūt examinanda.Primum est vtrum legitimationes facte de dicto Fulco valide sint vel non.

1 †Et circa hoc videtur dicendum ꝙ prima z secunda legitimatio facte patre viuente z ad eius instantiam non valeant ea potissime ratiōe:quia in eis nulla fit mentio de Saluatico filio legitimo z naturali.z sic videntur fuisse surreptitie z inualide:

2 quia per rescriptum non fit legitimatio nisi in defectuz[a] filiorum naturalium z legitimoruz:vt in auf.quibus modis natu.effi.§.illud.z.§.generaliter.in fi.z qbus mo.natu.effi. legi.§.si quis.ergo non videt̃ verisimile ꝙ si expressisset se habere legitimuz tales legitimationes obtinuisset a comite palatino. vt expresse no.in addi.Spe.ti.de succes.ab intesta.in fi.in questione Uber.de bobio ibi recitata per Io.an.quia creditur comitem prefatum non aliter fuisse facturum ꝙ̄ ipse princeps potestatem concedens fuisset facturus.ff.de offi. prefec.preto.l.j. §.his cunabulis.extra de rescrip.c.super litteris.in fin.z hoc si tēpore dictarū legitimationū impetratarū iā natus erat z viuebat dictus Saluaticus filius legitimus z naturalis.Si vero natus fuit post videtur ꝙ dicte legitimationes fuerint rupte.p l.ex facto.z qđ ibi p Dy.ff.de vul.z pup.z.C.de reuo.dona.l.si vnꝙ̄.z ꝙ per mortem dicti Saluatici non recōualuerint etiam si viuo patre mortuus fuerit.ff.de lib.z posthu.l.si filius q in potestate.sed ad istaz opponitur rñdendo ꝙ prout mihi asseritur tempore quo dicte legitimationes fuerūt impetrate prefatus Saluaticus nōdum natus erat:sed dudum post natus est:ideo non pōt dici ꝙ fuerint nulle ꝓpter hoc ꝙ de ipso nō fuit facta expressa mentio.arg.in.l.iij.§.ex his appet.ff.de iniusto.testa.et nascēdo postea nō rūpit eas:licet rūpat testm̄ in quo fuit p̄teritus.l.posthumus.eo.ti.ita determinat Bart.sequēdo Ray.de for.in.d.l.ex facto.ff.de vul.z pu.licet Dy.tenuerit cōtrariū p illā.l.Nam legitimatio nō fit solū ꝓpter successionē:sed etiam ꝓpter plures alios effectus nō dz reddi nulla vel rūpi prout in in.si.dz in p̄teritiōe legitimi:eo modo quo testm̄ qđ fit ad finem dūtaxat succedendi.sed forte in p̄iudicium dicti filij legitimi de quo mentio facta nō fuit nō haberet effectū successio vt vna cū eo posset legitimatus succedere.sed eo mortuo viuente patre videt̃ ꝙ reassumat effectū successionis:ac si talis filius natus non fuisset.argu.d.l.posthumus.ff.de iniu.testa.in prin.si enī recōualescit tunc testamētū ꝙ eius natiuitate totaliter fuit ruptum vt ibi:fortius legitimatio que non fuit rupta sed p̄diderat effectum succedendi vna cum legitimo ne fieret illi preiudiciū recuperat effectū suū cessante cā p̄dicta.arg.a cā cessante.p qđ etiaz videtur ꝙ z si post mortē patris prefatus filius legitimus mortuus fuerit anteꝙ̄ patri succederet idē esse debeat.ar.l.ij.§.sed sint.ff.ad ter.licet secus sit in testō:vt i.d.l.filius qui in potestate.ff.de libe.z posthu.Bar.tamen z Ray.in.d.l.ex facto.vidētur velle ꝙ etiam si viuat talis filius postea susceptus legitimatus succedat vna cum eo.

¶Cōcluditur ergo ꝙ dicte legitimationes non fuerunt nulle ex isto capite:nec etiā ex postfacto fuerunt rupte vel effectū succedendi vna cū legitimo p̄diderūt ßm p̄fatā opi. Bar. z Ray. etiam si hodie prefatus Saluaticus viueret.et ꝙ posito ꝙ fuissent rupte si Saluaticus mortuus est viuente patre recōualuerunt.arg.d.l.posthumus.si vero non fuerunt rupte sed perdiderunt effectum succedendi vna cū legitimo z naturali cessante preiudicio per mortem filij legitimi etiam post mortē patris nō succedentis nec hereditatē ad aliuz transmittētis recuperauit dictū effectū succedēdi.ar.d.l.ij.§.sed si sint.ad ter. Posset etiā qs opponere cōtra primā legitimationē ꝙ filius legitimatus non fuit presens.arg.l.post mortē.ff.de adopt.C.de eman. libe.l.iubemus.C.de his qui veniā eta.impetrauerunt.l.oīs.sz ista oppo.non ob.quia ille comes palatinus qui eam fecit habebat potestatem legitimandi etiam absentem vt ex tenore priuilegij sui patet:ideo potuit hoc facere z sufficit ratificatio legitimati.per ea que not.Bar.in.l.galllus.§.forsitā.ff.de libe. z posthu.iuncto.§.generaliter.in auf.qbus modis natura.effi. sui.colla.vij.Posset etiam adhuc opponi ad dictam primā legitimationē ꝙ in potestate cōcessa illi comiti excipiuntur filij nobiliū z baronum:q̄ excep.videt̃ fundari in hoc qđ maius dedecus est talibus habere filios illegitimos.C.ad orfi.l.si qua illustris.z.ff.ad trebel.l.ex facto.§.si quis rogatus.cum ibi no.z pater istius legitimati vt dicitur erat nobilis.sed respondetur quod excep.predicta debet intelligi de nobilibus in potiori significatu.arg.l.prima.§.qui in perpetuum.ff.si ager vecti.vel emphiteo.peta.

2 †Et illi proprie dicuntur nobiles qui fuerunt ab imperatore nobilitati:vt patet ex plene nota.per Barto. C.de dignita. l.si vt proponis.que est.l.j.libro.xij.cuiusmodi vt dicitur pater istius non erat:licet ßm vulgarem opinio.nobilis diceretur.c.de multa.cum ibi nota.de preben.de qua nobilitate non creditur principem sensisse:sed de illa quam ipse vel sui antecessores contulerunt quam voluit esse immaculatā a vitio incontinentie.C.de natu.libe.l.j.Posset etiam opponi contra scđam legitimationem ꝙ ille qui cōcessit illi comiti potestatem legitimandi:nō erat tunc coronatus imperator romanorum:licet esset electus in regem.C.de qua.prescript.l.bene a zenone.in fi.Sed ad hoc respondetur ꝙ istud non habet obstare.per ea que ibi plene no.Cy.referendo disputationem Ia.de are.z per no.per Barto.in extrauagā.ad repri.super verbo reges.z p glo.in.d.cle.j.de iureiur.z sic remanent predicte due legitimationes defensate ab impugnationibus quas pro nūc video fieri posse cōtra eas.z ideo ad cautelam facerem ambas publicari z releuari:vt si vna deficeret in aliquo suppleretur p alteram.De tertia vero facta post mortē non facio magnā vim:quia narrat Saluaticum mortuuz fuisse viuente patre z in pūcto dicitur contrarium:z sic videtur fuisse surreptitia.

3 ¶†Nūc scđo loco discutiendū est posito ꝙ dictus Fulcus non posset se iuuare ex dictis legitimationibus. Utrū saltim possit se iuuare ex sententia arbitrali lata in sui fauorem contra dñm

Additio.
a ¶Nisi in defectū.Adde vidēdū Phil.dec.in cōsi.cclviij.inci.i casu dñi.col.fi.in.ij.vol.vbi ꝙ licet p supueniētiam filioꝝ legitimoꝝ legitimatio prius facta nō reuocet̃ scđm cōmunē opi.effectus tñ legitimationis limitat̃ z restringit̃:qz cū ipso legitimato cōcurrūt filij ex legitimo matrimonio postea nati.per.l.si vnꝙ̄.C.de reuo.dona.

Nicolinū auū maternū dicti Saluatici filij legitimi z naturalis et tanq̃ ei⁹ here. z emologata per ipm. z hic aduertendū q2 si p̄fatus Saluaticus mortuus fuisset viuente patre suo clarū videret ꝙ nō: q2 p̄fatus Saluaticus nullū ius habuit in bonis paternis viuēte patre ꝙ potuerit trāsmittere in auū maternū. l. j. §. sed an impuberi. ff. de col. bono. no. in auf. si qua mulier. in fi. C. de sa. san. eccle. z sic prefatus auus cū nullū ius haberet in dictis bonis nullū ius potuit in dictum Fulcū transferre per dictam transac. l. alienatio. ff. de 3hen. emp. de acqui. re. domi. l. traditio. q2 nemo dat qd non h3. extra de iurepatro. ꝙ autē. cū ibi no. s3 successio dicti defuncti de qua agitur fuisset delata ad alios propinquiores ab intestato subducto filio de medio. l. de functus. C. de legiti. here. l. gallus. §. z quid si tm̄. de lib. z post. de 3tratab. l. j. in fi. z sic ad istū agnatū qui nūc mouet q̄onem si erat propinquior stante nullitate legitimationū cui dicta sententia arbitralis preiudicare non potuit. l. si vnus. §. ante oia. ff. de pac. cum simi. Sed remanet dubium quid si saluaticus decessit post mortem sui patris. Certe tunc. d. Nicolinus habuisset ius in bonis dicti dn̄i Caroli: quia saluaticus filius ei⁹ fuisset effectus statim mortuo patre suus et necessarius heres eius et hereditatē patris iure suitatis transmisisset ad auum maternum eius heredem. l. apud hostes. ff. de suis z legi. l. iij. de iure delib. ff. de acqui. hered. l. ventre. cum ibi plene no. per Barto. Transigēdo autem super illa seu compromittendo censeretur eam adiuisse seu se illi immiscuisse. ar. C. de iure deli. l. si auia. ff. de acqui. here. l. paulus. cum ibi no. Utrū ergo per dictā sn̄iam arbitralē ratificatā videatur prefatus dn̄s Nicolinus ius suū qd habebat trāstulisse in dictū Fulcū. videt ꝙ nō: tum q2 dicta sententia continet ꝙ saluaticus mortuus fuerat viuente patre et sic hereditas patris pertinebat ad Fulcū tanq̃ capacē factū per dictā legitimationē: fuit ergo absolutus Fulcus ex eo ꝙ hereditas erat sua: non ergo fuit intentio arbitrorū transferre in fulcū aliquod ius qd haberet dn̄s Nicolinus sed ius qd habebat Fulcus declarare, prout in si. no. pe. glo. fi. in. l. j. ff. de exce. rei iudic. Si ergo declaratio reperiatur falsa ex eo ꝙ legitimationes non valuerint z ex eo ꝙ Saluaticus decessit post mortē patris quibus casibus loquimur de presenti: z sic non ad Fulcum pertinebat hereditas predicta. Sed ad dn̄m Nicolinū heredem saluatici z ex persona illius ad ipsum transmissum nullum ius vel dominiū qd haberet. d. Nicolinus fuit trāslatū ex dicta sententia arbitrali vel ex eius ratificatione que censetur facta de ipsa sentētia prout stabat. z hoc per. l. iij. §. subtilius. ff. de cōditio. ob. causam. vbi si trado tibi rem meam tanq̃ tuā nullum transfero in te dominiū: quia non censetur fuisse talis intentio mea: multominus quando nulla interuenit traditio: sed dimissio maxime ex causa transactiōis: de cuius natura est ꝙ in re quam actor dimittit penes reum ex illa causa non transfertur in reum dominium nec vsucapiendi condi. C. de transac. l. siue apud acta. in fi. z. l. si pro fundo. in fi. de vsucap. pro emp. l. fi. et ibi no. idem in ea que per sententiam absolutoriā. l. exceptio. cum ibi no. ff. de exceptio. rei iudi. de pigno. si superatus. §. fi. quia non est intentio dimittentis aliquod ius suum transferre in possessorem sed solum a lite z molestia desistere: z idem in iudice z actus non operatur vltra intētionem. l. non omnis. si cer. peta.

¶ Breuiter posito ꝙ ita sit ꝙ nullū dominiū fuerit trāslatū in dictū Fulcū in rebus predictis hereditarijs per dictā sn̄iam seu ratificationē eius presuppositis predictis. s. ꝙ legitimationes non sint valide: z ꝙ dictus saluaticus fuerit mortuus post mortem patris. z sic dn̄ium z hereditas p̄dicta pertinebāt ad dn̄m Nicolinū ex persona saluatici: cui⁹ erat heres: nō tm̄ sequitur ꝙ ipse Fulcus nō possit se ex dicta sn̄ia z ratificatione iuuare aduersus hunc agnatū volentem eum nunc molestare sicut posset aduersus dictū dn̄m Nicolinū. z hoc ideo q2 p̄suppositis predictis prefatus dn̄s Nicolinus ad quē transmissa fuit per saluaticum iuresuitatis hereditas paterna tanq̃ ad eius heredem et tanq̃ adeūda non tanq̃ adita. l. si quis filiū. §. j. cum ibi no. ff. de acqui. here. faciēdo cōpromissum sup ea censet hereditatē predictā adiuisse. vt. s. dixi. facit. l. cum quidā. ff. de cōtratab. Per quam aditio. sequentes in gradu fuerunt exclusi: sicut si ipse saluaticus filius audiuisset ex quo adiuit dn̄s Nicolinus heres eius qui reputatur eadem persona secum. iuxta not. in. l. qui se patris. C. vnde libe. facit insti. de here. que ab intesta. §. ita demum. Constat autem ꝙ dictus fulcus ex dicta sn̄ia z ratificatione acquisiuit sibi ius retētionis z exceptionis aduersus dictū dn̄m Nicolinū posito ꝙ non acquisiuisset dominiū: quia si dominus Nicolinus ageret posset ipsū repellere exceptione transactionis et pacti. C. de transac. l. si fratris. posito ꝙ in dicta sententia fuerit expressa falsa causa: q2 imputet sibi cur eam ratificauit ex certa sciētia vel per iuris errorē seu facti: q2 mero iure facit preiudiciū si aduersus eam non fuit petita z concessa restitutio in integrum ex iusta causa. Eodem ergo modo potest se defendere aduersus dictū agnatum: ex nō iure ipsius z ex iure dicti domini Nicolini qd est exclusiuū iuris dicti agnati ipso iure. C. de rei ven. l. fi. no. in. l. cum seruum. C. de ser. fugi. z per Bar. in. l. ij. ff. de excep. rei iudi. in cuius domini Nicolini iure prefatus Fulcus successit saltim per viam exceptionis z retentionis posito ꝙ non per viam pleni dominij. C. de his q in prioru3 credi. loco. suc. per totum. ff. que res pi. obli. pos. l. aristo. cū ibi no. Retinet enim prefatus Fulcus dicta bona ex voluntate domini Nicolini ad quem pertinebant: ideo sicut posset excludere prefatum dominum Nicolinum agere volentem: quia sic semel voluit. ff. si cer. peta. si ego. ibi ꝙ f̄m voluntatem zc. ff. de dona. l. si tibi dederim. in fi. Jta potest excludere prefatū agnatum quem prefatus dominus Nicolinus adeundo excluserat per regulam si vinco vincētem te: ergo vinco te[a]. l. de accessionibus. ff. de diuer. z tempo. prescrip.

¶ Nec ob. ꝙ f̄m hoc prefatus Fulcus erit sibijpsi contrari⁹ du3 coram arbitris allegauit saluaticum mortuum fuisse patre suo viuente: nunc dicit ꝙ immo eo mortuo: quia non constat quod ipse illud allegauerit coram arbitris: licet arbitri ex illa causa ipsum absoluerint. z posito allegauerit: tamen in diuersa instātia z contra diuersam personam licitum est variare[b]. l. papi. §. sed nec impuberis. ff. de inoffi. testamē. Preterea istemet agnatus hoc allegat dum volendo tollere vim dicte sententie arbitralis dicit ꝙ non valet: quia lata fuit ex falsa causa. s. qd Saluaticus erat mortuus patre viuente quod veru3 non est: immo eo mortuo zc. Postq̃ ergo ipsemet agnatus hoc allegat: non potest impingere Fulco ꝙ sibi contrarietur hoc asserendo. sed tunc posset hoc dicere si ipse agnatus hoc non assereret. sed diceret illum mortuum viuente patre. Non ergo Fulcus allegat contrarium eius quod al's allegauit. sed allegationi z assertioni dicti agnati adheret quod quidem prefatus agnatus minime potest sibi imputare. l. ij. cum ibi not. ff. quando actio de pecu. est annalis. Nec insuper aliquid facit ad propositum alia allegatio dicti agnati ꝙ in dicta sententia arbitrali non tractatur nec disponitur aliquid de hereditate Saluatici sed de hereditate domini Caroli: quia fateor istud cum de hereditate Saluatici non sit dubium ꝙ illa pertinet ad dominum Nicolinum si decessit post morte3 patris. sed dicitur ꝙ in ea reperijt ius adeundi z disponēdi de hereditate domini Caroli: z ꝙ ipse disposuit in personam dicti Fulci concedendo saltim ius retinendi: posito ꝙ dominium non trāstulisset propter quod dictus agnatus fuit exclusus tanq̃ posterior in gradu: per quod etiam tolluntur alia allegata per eundem vt ex predictis p3: z sibi potest dici quātum ad te pertinet liberas edes habere. l. loci corpus. §. competit. ff. si serui. vendi. Et posito ꝙ nō haberet ius: tu tamen similiter non habes nec cōsequeris ius ex non iure meo. l. j. §. i. si pars here. peta. ideo debeo absolui eo iure quo possessores sunt potiores: licet nullum ius habeant. ff. si vsusfru. peta. l. vti frui. §. ꝙ si forte. licet etiam nō sit veru3 ꝙ Fulcus nullū ius fuerit consecutus ex dicta sentētia presuppositis predictis: na3 immo saltim ius excipiendi fuit cōsecutus posito ꝙ non fuisset consecutus dominium vt superius dixi. z cum illud ius excipiēdi fuerit consecutus aduersus illum qui ius habebat in dictis bonis potest eo vti aduersus illum qui nullum ius habet vt est iste agnatus. z hec dicta sufficiant de hoc scd̄o articulo.

¶ Superest tertio z vltimo loco examinare posito ꝙ dictus Fulcus ex dictis capitibus non posset se defendere aduersus dictū agnatū: vtrū saltim virtute prescriptionis statutarie poterit. z breuiter nō video quare non cum illa succedat loco prescriptionis de iure cōmuni statute. arg. l. in cōtractibus. C. de nō nu. pecu. circa prin. z de iure cōmuni prescribitur aduersus aditione3 hereditatis: q2 perditur ius z facultas adeundi hereditatē longissimo tpe. C. de iure deli. l. licet. cū ibi no. Posito ꝙ illa facultas possessorij bonoru3 hereditariorū non acquiratur: vt ibi expresse no. Bal. ex cuius dictis rn̄deri pōt clare ad obiecta que facit prefatus agnatus dum dicit ꝙ non potuit habere hic locum prescriptio: quia Fulcus si non est legitimus nō fuit nec est capax hereditatis paterne zc. Nam quedam sunt prescriptiones per quas aufertur ius vni z daf alteri: queda3 per quas aufertur sed alteri nō datur: imo extinguif: vt videmus in seruitutibus realibus z personalibus: nam per non vsum longo tēpore perdunf. l. corruptionem. C. z. ff. l. sicut. de ser. z aqua. nec propterea alteri querunf sed extinguunf z res libera remanet. l. si edes. §. fi. ff. de ser. vr. predio. z ita est in casu nostro: quia si vn⁹ extraneus possidet bona hereditaria heres non adeundo per tempus statutum a iure perdit ius adeundi: non tamē illud ius acquiritur illi possessori ad quem nec ex testamēto nec ab intesta. poterat pertinere. Sed extinguitur z sequēs in gradu posset adire.

a ¶ Uinco te. Jstaz difficultatē subtilē succincte et subtil'r cū cōsiderationib⁹ pluriū casuum vide expeditam p. d. Bar. sozi. in cōsil. ccij. incipi. circa scd̄am. q. i pn̄. cū ver. seq. in. ij. pte. z vide Bal. in. cōsi. cclviij. in ij. parte.

b ¶ Uariare. Adde Bald. in cōsi. cccxciij. in iiij. parte.

set adire. iuxta no. in. d. l. licet. C. de iure delib. ꝛ possessor pscri-bit petitioni hereditatis aduersus primum non ꝙ eam natam tollat sed impedit ne nascat. Aut ergo iste agnatus non adiuit tempore pfixo a statuto: ꝛ tunc perdidit ius adeūdi: aut adiuit ꝛ perdidit petitionem hereditatis posito ꝙ possessor nō fuisset effectus heres per hāc prescriptionē: qꝛ nō prescribitur titulus hereditarius: sed acquiritur sola exceptio. l. hereditatem. C. in quibus causis ces. long. tempo. prescri. ꝛ. l. sicut. de prescriptio. xxx. an. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ¶ Licet pro effodiendo thesauro non possit qs ingredi fundum alienum inuito dn̄o: secus tn̄ p marmoribus ꝛ cotibus reperiendis: ꝛ de ratione diuersitatis. ꝛ. 2.

2 Aduerte etiam lector ꝙ nō est in cōsultore vt sm eius cōsiliū feratur snīa: bis enī cōsuluit Pau. vt. s. hoc eodē libro pꝫ. ꝛ tn̄ iudex hic cōtra tulit sententiam.

¶ Consilium. xxiij.

In christi nomine amē.

a ¶ Fundamentum[a] prefati domini Vicarij non est bonum neqꝫ verum ꝛ male pronuntiauit ꝛ pessime salua sui reuerentia†. Et primo dum dicit ꝙ 1 ille vene cotarie erant illorum sub quorum predijs fuerunt inuente: non est verum cum essent occulte anteq̄ reperte essent: sicut nec thesaurus occultus in fundo meo est meus: immo i nullius est bonis anteq̄ fuerit repertus sed efficitur inuentoris. l. nunq̄. §. thesaurus. ff. de acquirē. re. do. ita ꝛ iste vene facte fuerunt inuentorum statim ꝙ fuerunt inuente. ꝛ licet pro inueniēdo thesaurum non liceat ingredi fundum alienum inuito dn̄o ff. de acqui. re. do. l. iij. etiam si nihil sibi noceat pro reperiendo tamen tales venas que magno parantur agone bene licet fodere sub alienis predijs sine damno domini pter publicā vtilitatē. vt dicit Azo in summa. C. de metallarijs. lib. xj. ꝛ est gl. ordi. in. l. quosdā. eo. ti. ꝛ pbatur per illam. l. ꝛ per. l. cuncti. eo. ti.

¶ Nec est bona rn̄sio facta per prefatū. d. vicarium ad illas. ll. 2 s. ꝙ loquuntur in venis metallorū† ꝛ ꝙ cotes non continentur appellatione metallorū: ꝛ dicit Azo. tenere in summa illius titu. ꝙ sit speciale in metallis: quia ipse dominus vicarius nō videtur vidisse textum illarū legū sed mentetenus fuisse locutus. Nam ille leges nō loquūtur in venis metallorum sed in venis saxorum: vt ex eis plene ꝛ clare patet: licet alie. ll. illius tit. loquātur de metallis ꝛ etiam rubrica: ꝛ sic nigrum illius ti. est generalius ꝛ plenius q̄ rubrum sicut econuerso interdū cōtingit. C. de sportul. in rubro ꝛ nigro. Nec est verum ꝙ Azo in summa illius titu. dicat esse speciale in metallis: immo dum allegat. l. quosdam. eo. titu. per quam se fundat sumendo argumentū a cōtrario sensu illius. l. q̄ loquitur quando fiebat cum piudicio domini sentit expresse ꝙ idē sit in venis saxorū ꝛ cotum cū illa l. de talibus venis loquatur.

¶ Cōstat autē ꝙ ita vertitur publica vtilitas in istis cotibus sicut vertitur in metallis: quia sine ipsis cotibus nō possent homines eorum exercitia facere. Similiter cōstat ꝙ nullum vertitur piudiciū dominorꝫ dictorꝫ prediorum cum dicti inuētores non fuerint ingressi superficiē fundorꝫ suorum: sed in alio pdio fecerunt foramē ꝛ cuniculum nec impediuntur domini supra superficiē fundorꝫ suorꝫ seminare ꝛ arare ꝛ fructus recolligere: nec in aliquo minuunt redditus ac si dictus cuniculus fact⁹ nō esset nec cotes foderent. Nec dubitatur debere labefactari vel corruere supficiem pdiorꝫ. ꝛ sic nō ob. l. venditor. §. si cōstat. ff. cōia predio. quia ibi loquitur ꝛ debet intelligi quādo cum damno domini volebat quis hoc facere: quia forte in superficie fundi volebat fodere. ꝛ ita intelligit glos. in. d. l. quosdā. dum respōdet ad illam legem. Preterea longa differentia est inter lapidicinas ꝛ venas saxorum nec sic vertitur publica vtilitas in lapidicinis nec cum tanto agone sumptu ꝛ labore parantur cum lapidicine soleant esse in superficie ꝛ in aperto nec in longū multum extenduntur. sed vene sunt subterranee ꝛ profunde ꝛ occulte: ꝛ in longum extenduntur: ꝛ sunt de saxis magis necessarijs: vt sunt cotes ꝛ marmora que non de facili vel in multis locis reperiuntur paucis: iste enim cotes per totum mundum portantur ꝛ forte in Italia non reperiuntur tales vene sicut ibi: cū tamen lapidicine quasi in qualibet terra ꝛ loco reperiūtur: nec ad alia loca trāsportant eo modo quo cotes ꝛ marmora que sunt magis pretiosi lapides q̄ illi qui de lapidicinis fodiuntur. facit. l. cesar. ff. de publicanis. non est ergo bona argumētatio de lapidicinis ad venas cotarias ꝛ marmoreas: de quibus loquūtur ille leges in titu. de metal. Merito ponuntur ille due leges in illo titu. de metallarijs ad significandum ꝙ debet esse idem iuris in illis quod est in venis metallorum propter eandem publicam vtilitatem que vtrobiqꝫ vertitur ꝛ eandem seu similem pretiositatem. ꝛ ista posset esse alia responsio notabilis ꝛ solennis ad illam. l. venditor. §. si constat. volendo defendere glos. et Azo. ꝙ liceat dominis inuitis tales venas sub alienis fundis reperire. Non ergo bene considerauit prefatus dominus vicarius. ꝛ posito ꝙ predicta cessarēt saltim pars dicti Martini acquisiuit dictam venam per prescriptionem. Nec ob. ꝙ non habet causam continuam vel quasi: quia hoc negatur prout clare ostendi in alio consilio. Nec etiam ob. ꝙ non est probata scientia ꝛ patientia partis aduerse sine qua non potest in talibus iuribus haberi quasi possessio nec per consequens procedere prescriptio. C. de ser. ꝛ aqua. l. ij. quia publicū ꝛ notorium fuit in ciuitatem Pergami per totum tempus prescriptionis qualiter Martinus cum suis sequacibus fodiebat sub predijs illorum: vnde domini presumuntur habuisse notitiam de eo: quod per omnes publice sciebatur. l. cum quidam. §. qd dicitur. ff. de acqui. here. de heredi. insti. l. si. cum simi. ꝛ. l. regula. de iuris et fac. igno. quinimmo vt mihi dicitur illi qui nunc faciunt cōtro uersiam huic Martino pluries iuerunt ad laborandum in dicta vena pro dicto Martino. ꝛ sic ista allegatio est mere cauillosa: quia contra euidenter vera. l. ea est natura. ff. de regu. iur.

¶ Quantum ad pronuntiationem factam per dictū vicariū ꝛ inhibitionē factam dicto Martino ꝙ non debeat aduersam partem molestare: ꝛ sic fecit Martinum actorem ꝛ aduersariū reū qui fuit actor: ꝛ sic euidenter iniqua ꝛ intolerabilis cū ecōuerso debuerit facere clare per se pꝫ: ꝙ posito ꝙ predicta omnia cessarent ꝛ ꝙ dictus Martinus non esset effectus dominus dicte vene: negari tamen sine rubore nō potest quin probatum sit sufficientissime ꝙ fuit in possessione vel quasi ipsius: ꝛ etiam iuris cauādi cotes in ea per annos. xl. vel vltra. pars autē aduersa a paucis annis citra cauare incepit ꝛ cū ad venam peruenit reperijt ibi cauatores Martini qui sibi cōtradixerūt ꝛ ipse tūc retrocessit: nec vlterius processit nec vnq̄ cauauit ante pronuntiationem dicti iudicis: qua ergo fronte potuit prefatus vicari⁹ pronuntiare ꝙ non turbetur in possessione in qua nunq̄ fuit ex quo in dicta vena non cauauerat licet ad eam peruenisset. ꝛ posito ꝙ cauasset possessio Martini fuit antiquior: vnde etiam si fuisset iniusta fuit in ea defendendus: quia non licuit parti aduerse propria autoritate de ipsa expellere. ff. de vi ꝛ vi arma. l. j. §. qui vi a me. c. in litteris. de restitu. spolia. nec ipsum Martinū in ea turbare: quia non habebat eā vi clam vel precario: vt no. docto. in materia interdi. vti posside. Et eo ipso ꝙ est antiquior debet preualere in illo interdic. vt in. c. licet causam. de pba. quia altera censetur improba ꝛ vitiosa. C. de acquiren. posses. l. improba. debet ergo dicta pronūtiando in causa appellationis merito reuocari cum ex inspectione actorum ꝛ testiū manifeste pateat de ipsius iniquitate. ff. de inoff. testa. si pars. ibi. nisi aperte iudicem ꝛc. Exprimit enī id qd euidēter est falsum: scilicet ꝙ altera pars erat in possessiōe dicte vene tempore adepti dominij per dominium Venetorum qd est expresse falsum: cū in actis non appareat probatum ꝙ pars aduersa vnq̄ in dicta vena cauauerit licet ad eam peruenerit: sed Martinus bene pbauit per q̄plures ꝛ longissimo tempore. Nescio ergo quo spiritu motus est prefatus iudex ad sic pronuntiandum: debet ergo per iudicem appella. pronuntiari male ꝛ pessime fuisse per illum pronuntiatum et insuper pronuntiare prefatum Martinum esse in possessione dicte vene ꝛ melius dicitur possess. probasse ꝛ inhibitionem facere alteri parti ꝙ ipsum Martinum et alios quorum nomine ipse venit non turbet nec molestet quousqꝫ egerit ordinarie ꝛ obtinuerit contra dictum Martinū in iudicio proprietatis. ff. de aqua quoti. ꝛ esti. l. pe. ꝛ plen⁹ dixi in alio consilio: ꝛ in. c. cum venisset. cum ibi no. per Innocē. extra de institu. Laus deo.

a ¶ Fundamentū. Vide al's consultum sup hac eadē materia p eūdem pau. s. in cōsi. vj. ꝛ seq. vel consi. viij.

¶ Casus talis est.

¶ Nobilis vir dominus Joannes butironus origine Veronēsis: ex priuilegio autem ciuis Vincentinus a factoria domini adeptus est certas possessiones sitas in pertinentijs ville mala di Vincentini districtus: pro quibus quidē possessionibus coloni seu conductores liuellarij fictum tam denariorū q̄ frumēti ꝛ ceterarum rerum soluerunt dicte factorie expensis proprijs ipsorum in ciuitate ipsa Vincentie. quiquidem dominus Joānes post dictarum possessionum acquisitionem fecit liuellos et cōtractus empbiteoticos dictis conductoribus existens in dicta villa maladi: ꝛ ibidem tunc temporis habitans in quadā eius domo propria: pro fictu quarum possessionum predicti cōductores in ipsis contractibus liuellarijs seu emphiteoticis pmiserunt soluere ipsos fictus conuentos ad domum habitationis dicti domini Joannis: deinde factis ipsis liuellorum contractibus antedictus dominus Joannes transtulit habitationem suam in ciuitatem Vincentie: vbi ꝛ ante ipsos contractus celebratos: ꝛ etiam postea sepe ꝛ sepius omnes ipsi conducto-

tes soluerunt fictus ipsos dicto locatori eorum omnibus expē sis: quinimmo etiam de presenti maior pars ipsorum ꝛ numero ꝛ quātitate in eadem ciuitate soluūt. quidam vero ex ipsis recusant ad presens velle soluere in ipsa ciuitate Uincētie volentes soluere solum in loco celebrati cōtractus.

¶ Queritur nunqd cōpelli de iure possint soluere in ipsa ciuitate Uincētie vel alio loco Uincentini districtus vbi repertus fuerit tunc habitare memoratus locator ꝛc.

¶ De Uincētia sup cā locationis quarūdam possessionū emphiteoticarū prout in puncto superius cōtinetur.

¶ Summarium.

1 Si cōueniat inter dn̄m ꝛ emphiteotā ꝙ pēsio soluat expensis emphiteote in domo habitationis dn̄i an si post contractū dn̄s mutauit domiciliū teneat emphiteota in dicto loco soluere: an vero in loco contractus. ꝛ. 2.

¶ Consilium. xxiiij.

In christi nomine amē.

1 ¶ Uidetur† ꝙ dicta promissio itelligatur de domo habitationis quā dictus dominus Jo. habebat tempore contractus ꝛ promissionis facte: et sic in dicto castro vel villa. argu. l. si cum dies. §. si arbitri. ff. de arbi. ver. quid ergo si non apparet. non enim censetur habuisse respectum ad domicilium ꝛ habitationem futuram de qua tūc temporis non poterat cogitare cū nulla subesset causa temporis ꝙ deberet domicilium mutare. ar. eius quod no. in. l. ꝙ seruus. ff. de condi. ob causam. Breuiter contrarium est verius: qꝛ immo debet intelligi de domo habitationis quā haberet tēpore solutionis fiende: quia promiserūt soluere ad domum habitationis ꝛc. quia qualitas iuncto verbo intelligitur ſm tēpus verbi. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxa. de testa. mili. l. titius. vnde cum se referat ad actum solutionis debet intelligi de habita. quam tunc habebit: non sic est de iure communi: quia ille qui tenetur soluere occasione alicuius rei aliquid annuatim debet accedere ad domum creditoris: ita demum si sunt eiusdē fori non sic si diuersi. vt no. Barto. in. l. item illa. ff. de consti. pecu. ſm Guil. de cu. sed tali dispositioni iuris communis potest derogari per pactū. l. j. §. si conuenerit. ff. deposi. l. pacisci. ff. de pac. ꝛ derogasse videtur ex quo simpliciter fuit actum ꝙ solutio fiat ad domum habitationis dicti Joannis: nam hic non censetur fuisse actum ratione habitationis ꝙ̄ tunc ibi habebat: quia sic conuentio predicta fuisset superflua cum ꝛ si facta non fuisset. de iure tamen cōmuni fuisset ibi fienda cum essent eiusdē fori: vt no. in. d. l. item illa. per Guil. ꝛ Barto. ꝛ modice vtilitatis fuisset ꝛ foret dicta cōuentio prefato Joanni ꝙ non est dicēdum. per ea que no. ꝛ habentur in. l. j. §. fina. ff. ad municip. Cū ergo ꝓpter vtilitatē dicti Joannis facta fuerit debet intelligi eo casu quo sibi sit vtilis ꝛ proficua: ꝛ sic non solum in domum habitationis quā tūc ibi habebat: sed etiā in illa quam postea 2 alibi acquireret: † quia verba indefinita trahūtur ad futura[a]. ff. de seruitu. vrba. predi. l. si seruitus. Nec ob. in contrarium alleg. quia de futuro domicilio habitationis censetur saltim in genere cogitasse dum se retulit ad actū solutionis future. Nec ob. §. si arbiter. quia ibi si non intelligeretur de loco vbi fuit factum compromissum non suberat alius locus de quo posset videri tacite fuisse actum. Sed hic secus quia subest locus vbi tēpore solutionis habitare reperitur: preterea ibi non fuit actum de certo loco: hic sic. s. de domo habitatiōis. ꝛ dubitatur de qua fuerit verisimiliter actum ꝛ intellectā. ꝛ certe per iam dicta potius de illa quā tempore solutionis habet ꝙ̄ de illa quā tempore cōtractus ne aliter conuentio reddatur superflua ꝛ inutilis Joanni pro quo facta fuit. Laus deo.

a ¶ Ad futura. Adde do. Pet. phi. cor. in cōsil. xcj. incipiē. lz. in lra. D. i. iij. pte. vbi ponit ꝙ talia vba ad quod libet tp̄s adaptātur.

b ¶ Coraz testibus. Uide bal. i cōsi. clxix. in. ij. p te. ꝛ adde. d. pe. phil. cor. in ꝯsil. iiij. p totū. i. j. p te. vbi ponit ꝙ lz testm̄ sit impfectum dūmō quo ad legata sit pfectū valēt legata pia. ꝛ an p duos testes ꝓbari possit. vide ꝑ eū in ꝯsi. cclxj. p totū. ea. parte.

c ¶ Argumētatio. Adde. d. bartho. sozi. in cōsi. clxvj. versi. qnta conclusio. circa me. ꝛ i ꝯsi. clxxvij. v. cōfirmant pmissa. in. ij. pte. ꝛ i ꝯsil. xciij. ver. postremo circa pn. in. i. pte. ꝛ eū dē Pau. de ca. s. in ꝯsi. ccccl xv.

¶ Summarium.

1 Testamentū ad pias causas tam de iure ciuili ꝙ̄ canonico valet sine legitimo numero septem testium.

2 Quomodo cognoscatur instrumentum esse perfectū: ꝛ quomodo potest extendi per notarium.

¶ Consilium. xxv.

In christi nomine amen.

¶ Super eo quod queritur† vtrum valeat instō facta de dicta ecclesia. videtur dicendum ꝙ non. primo quia non est sufficiens numerus testium cū sint iiij. tantum ꝛ requiruntur. vij. ff. de test. l. si testamentum. secundo ꝙ non dicunt se fuisse rogatos. ꝛ sic videntur non probare. ff. de test. mili. l. diuus. ꝛ ibi no. per Barto. tertio ꝙ non appa ret dicta cedula lecta coram testibus[b]: ꝛ sic videtur fuisse voluntas imperfecta. ff. de lega. iij. fideicommissa. §. j. ꝛ quod ibi no. in glo ꝛ per docto. ꝛ in. l. si is qui. ff. de testamen. His non obstantibus contrarium est verius: quia predicta procederēt si institutio non fuisset facta ad piam causam. Sed quia facta est de ecclesia sufficiunt duo testes non solum quattuor etiam non rogati non solum de iure cano. c. cum esses. ꝛ c. relatū. de testa. Sed de iure ciui. hoc casu cum erat in mortis articulo. C. sacro san. eccle. l. j. ꝛ ibi nota. plene per Bart. in. vj. questione princi.

2 Et sic primus et secundus defectus nō habet ostare†. Nec etiaz ob. tertius defectus: quia posito ꝙ scriptura sit imperfecta: non tamen fuit imperfecta voluntas ꝙ apparet ex eo ꝙ notarius in fi. asserit se rogatum ꝛ apposuit diem que ambo significant rez perfectaz. prout no. expresse Bal. in auf. ꝙ fine. C. de testa. vbi dicit ꝙ si reperitur scriptum in cedula manu notarij actum ꝛc. ꝙ istud significat rem perfectam. Sufficit ergo ꝙ probetur per testes si testm̄ fuit coram illis nuncupatum et postea scriptum: nam adhuc requirebat electio: sed ad piam causam nō requiritur: sed sufficit qd̄ per testes ꝓbetur: sed ꝛ si nunꝙ̄ fuisset nuncupatum adhuc illa sola scriptura probaret sicut inter liberos ꝓbaret. d. auf. ꝙ fine. iuxta no. in fi. l. domitius. ff. de test. ꝛ. l. hac cōsultissima. q̄ testa. face. pos. circa fi. in glos. ꝓterea si scriptura est manu testatoris ꝛ hoc cōstaret videtur sufficere ad piā cām sicut inter liberos: vt in. d. autenti. ꝙ sine. ꝛ si est manu notarij si quidem viuit ꝛ asserit se fuisse rogatum: debet eam extendere cum debitis solēnitatibus: si vero est mortuus ꝛ reperitur inter suas scripturas debet extēdi cū auto. iudi. c. cū. p. tabellio. de fi de instru. qꝛ cōtinet perfectam voluntatez postꝙ̄ reperitur scriptum manu eius qui fuit rogatus. per ea que no. in. d. auf. ꝙ sine. sicut si facta esset inter liberos ſm bar. in. d. l. fideicōmissa. §. j. ff. de leg. iij. Laus deo.

¶ Summarium.

1 Erat statutum hic ꝙ post dissolutū ꝯtum si constat quo tpe fuerit dissolutū: ꝓsumat debitor soluisse vsuras pro toto tēpore. si vero non cōstat quo tpe dissolutuz fuerit ꝙ presumatur soluisse pro vno anno. sed nunc queritur

Quid si non constat dissolutū esse cōtractū an habeat locū presumptio statuti. ꝛ concluditur ꝙ non. ꝛ. 2. ꝛ. 3.

4 Itē valor extrinsecus pecuniarum habetur in cōsideratione a tempore more.

¶ Consilium. xxvj.

In christi nomine amē.

1 ¶ Uisis ꝛ ponderatis omnibus de quibus. s. fit mentio super primo et secundo dubio videtur dicendum† ꝙ licet ex tenore instrumēti appareat de vera numeratione ꝛ etiam ex depositione notarij ꝛ testium non propterea euitatur presumptio statuti prefati: quoniaz potuit vel incontinēti vel ex interuallo restitui tertia pars pecunie numerate hoc acto inter eos per prius: ꝛ sic dicta numeratio haberetur pro non facta quo ad dictam tertiam partem. l. qui sic soluit. ff. de so. ꝛ qd̄ no. Bart. in. l. singularia. ante fi. ff. si cer. peta. ꝛ hoc factum esse presumitur stante dispositione dicti statuti. vt sic vsqꝫ ad tertiam partem sortis presumatur numeratio fuisse simulata: ꝛ ꝙ oīno ne apud debitorem remaneret: sed mutuāti restitueret. argu. ff. de manumis. l. iij. §. si ab ignoto. ꝛ hoc ꝓpter versutias ꝛ cautelas vsurariorū. iuxta not. per canonistas in. c. ad nostram. de emp. ꝛ vendi. ꝛ de pigno. c. illo vos. Si tamen aduersarij confiterentur totam pecuniaz quā receperāt

2 remāsisse apud eos cessaret dicta presumptio: † qm̄ cōtra ꝓsumptionem iuris ꝛ de iure admittitur probatio per confessionem partis: vt no. in auf. sed iam necesse. C. de dona. ante nup. ꝑ Cy. ꝛ in corpo. vnde sumitur per glo.

¶ Quantum vero ad tertium dubium. Ego puto ꝙ cum iste cōtractus non fuerit vnꝙ̄ dissolutus per solutionem sortis vel per cōfessionem creditoris de sorte ipsa recepta nō habeat locū presumptio suprascripti statuti: vz ꝙ presumantur isti debitores semper soluisse vsuras pro tota quātitate a die mutui facti vsqꝫ ad presentem diem ad rationez denariorum quattuor pro quolibet libra ꝛ quolibet mense: nec etiam pro vno anno quicquid in contrarium fuerit consultum in supra relato consilio. Et moueor tali ratione: quoniā longe maior ratio est presumēdi fuisse solutas vsuras pro toto tempore quo durauit contractus quando apparet contractum fuisse dissolutum ꝙ̄ quando hoc non apparet. ¶ Constat nanqꝫ ꝙ tunc dissoluitur cum creditor confitetur sibi sortem solutam et liberat debitorem ab ea: vel quando sibi restituit instrumentum debiti. ff. de pact. l. labeo. sed creditor vsurarius non presumitur hoc facere: scilicet liberare debitorem a sorte nisi de sorte sibi sit satisfactum ꝛ etiā de vsuris medij temporis: ꝛ in dubio presumendum est ꝙ quicquid interim fuit solutum computauerit primo in vsuras. C. de solu. l. j. Merito prefatum statutū ꝓsumit a cōmuniter acciden

3 tibus † a qbus licita est argumētatio[c]. C. de arbi. l. j. cuz ibi no.

c ꝙ si vsurarius hodie liberat me a sorte ꝙ videatur ꝛ presumat sibi soluisse

sibi soluisse non solum sortem sed etiam vsuras medij temporis sine quibus verisimile est q me non liberasset: super vsuris vero non cōsueuit fieri liberatio: qr nec de illis recipiūt promissionē ne conuincant de vsuraria prauitate: sed pignora retinet loco cautionis z ea nō restituūt nisi de sorte z vsuris fuerit eis integraliter satisfactū. si ergo vsurarius liberauit debitorem a sorte: z per cōseques restituit pignora z etiā instrumētū debiti quis dubitat q censeatur sibi de omnibus satisfactū. vñ etiam si statutum nō esset videret hoc debere p̄sumi. lz quidā ꝫ. vt no. per Cy. in. l. j. C. de proba. sed statutū hoc disponit: ideo tūc seruanduz fm qd ibi no. Bal. Itē statuit de certa quātitate. s. ad rationē quattuor deñ. pro qualibet lib. z quolibet mense. Cum vero cōtractus nō apparet dissolutus: nec q creditor liberauit debitorē z restituit ei instrumētum vel pignora nulla rō naturalis vel ciuilis vel p̄sumptio a cōmuniter accidētibus suadet vt talis presumptio contra eū resultet cū nihil gesserit creditor ex quo presumptio contra eū resultaret z cōmuniter non videmus q debitores vadant ad soluendum vsuras z dimittāt pignora pro sorte. Nam ex hoc nullū commodū reportarent: nec est aliquid q ipsum debitorē astringat ad hoc faciendū sed ad soluēdum sortē sic. s. ne contra eum currant. Tunc autem cōsueuerūt debitores soluere vsuras cum ꝫctuz dissoluunt recolligēdo pignora z soluēdo sortē vel faciēdo ab ea se liberari vel sibi restitui instrumētum debiti z non ante. Igit tūc locum hꝫ presumptio statuti z non ante vt dixi a communiter accidētibus. Probat etiā qr de iure cōmuni posito q appareret cōtractus dissolutus z soluta sors ac etiam probaretur illum fuisse z esse vsurarium z consueuisse mutuare ad rationē tot denariorꝫ pro libra non esset ex his fundata intentio repetentis vsuras nisi probaret illas se soluisse. vt no. Cy. z Bald. in. d. l. j. C. de proba. p statutum autem istud disponitur contrariū hoc casu: qñ constat cōtractum dissolutum. z ponunt duo casus per statutum: scꝫ quando constat dissolutum: z etiā cōstat qñ fuit dissolutus: z tunc vult q presumatur soluisse pro toto tempore quo durauit ꝫctus. Secundus est qñ cōstat q fuit dissolutus: non tamē constat qñ: z tunc vult q pro vno tantum anno videat soluisse. Casum vero qñ non constat contractū dissolutum statutum nō tangit: ideo remanet in dispositiōe iuris cōmunis. l. si cū dotē. in prin. solu. mat. de cōdi. ob cām. si extraneus. Sed dispositio iuris cōis est q nunq̄ sufficiat repetenti vsuras probare illa de quibus. s̄. nisi etiā probet se soluisse etiā si constet contractum fuisse dissolutum. vt not. in. d. l. j. C. de proba. multominus qñ non constat fuisse dissolutum cum vt dixi maior ratio sit presumendi in precedenti casu q̄ in isto: cum in illo interueniat factum creditoris liberantis a sorte propter qd presumitur contra eum: qr non consueuerunt liberare a sorte nisi recepta sorte z vsuris. Preterea si aliud diceremus sequeretur absurduz q si per mille annos starent partes q contractuz non dissoluerēt per mille annos p̄sumeretur soluisse. z sic vsure presumpte possent in infinitum ascēdere: z totuz patrimoniuz creditoris absorberent. Vitanda est autem talis p̄sumptio infinitatis. l. fluminum. §. fin. ff. de dam. infec. cum. l. seq. Nec placet responsio facta in suprascripto consilio. s. q hec p̄sumptio cassabit si debitor petat declarari vsuras solutas sortem extinxisse: qr debitor nunq̄ hoc peteret ad hoc vt semp duret p̄sumptio. Nec est etiaꝫ imputandū creditori cur ipse hoc non petijt: qr si non vere recepit fatue faceret hic petere: qr contra seipsuꝫ peteret. posito em̄ q statutum ita presumeret etiam hoc casu: tamē admittet probatio in contrarium per confessionem partis. iuxta no. in aut. sed iam necesse. C. de do. ante nupt. per Cy. z in corpo. vnde sumitur. per glo. Non ergo debuit creditor sibi auferre hanc probationem in contrarium: quam posset facere contra presumptionē statuti z agere z petere modo predicto. s. declarari vsuras presumptione dicti statuti solutas extinxisse sortem: qr fatue sic petendo faceret: z sic remaneret inconueniēs. de quo. s̄. s. infinitatis. Preterea posito q p̄sumeret in casu nostro soluisse a die mutui recepti quousqꝫ tantum esset solutum pro vsuris q extenuaret sortem: nulla est tamē ratio presumendi q postea soluerit vt sic videatur soluisse non solum sortēz: sed etiā vltra z possit illud vltra repetere prout dicitur in puncto q isti volūt facere vel faciunt: qr si debitum sortis erat extinctum per solutionem tot vsurarum que equiualebant sorti cū ipsi essent ipso iure liberati. l. si non sortem. in princip. ff. de condi. indebi. non est presumendum q vltra soluerint iactando pecunias suas. l. cum de indebito. ff. de proba. z qd voluerint soluere z postea repetere. l. iij. ff. de compensa. cessat ergo presumptio statuti saltim in hoc: qr vna presumptio tollit aliam[a]. d. l. cum de indebito. z. l. diuus. ff. de in integ. restitu. Concludo ergo q postq̄ nō constat cōtractum istum fuisse dissolutū: nec q sors fuerit vnq̄ soluta vel q ab ea fuerint dicti debitores per creditorē liberati vel q fuerit eis restitutum instrumentum debiti cessat dispositio z presumptio dicti statuti qñ cessant eius verba z ratio. l. iiij. §. totiens. de dā. infec. z maxime cessat p̄sumptio q videatur soluisse p vsuris vltra q̄ esset quātitas sortis. z dico q nec etiam pro vno anno presumuntur soluisse: qr illud procedit qñ constat contractum fuisse dissolutum. Sed non constat de tempore seu qñ vt in casu nostro sumus in terminis iuris cōis fm q non p̄sumit quis soluisse vsuras nisi probet etiam si creditor probet fuisse vsurarius z consuetus mutuari ad tantuꝫ p libra. fm no. in. d. l. j. C. de probatio.

4 ¶ Sup vltimo dubio dicēdū q a tēpore more tenent quātiplurimi fuerūt ducati seu floreni q̄ hodie valeāt valore extrinseco considerato: vt no. doc. in. l. cum quid. ff. si cer. pe. vbi p Bar. in l. paulus. ff. de solu. Laus deo.

¶ Casus inferioris consilij.

¶ Casus est talis. A. decessit condito testō in quo. B. z. C. filios suos illicite natos legitimatos tamen sine preiudicio legitimorum heredum heredes instituit. Et superstitibus dictis filijs: z do. sua nepte nota ex quadam sua filia legitima z naturali premortua. Et supstitibus aliquibus agnatis ipsius. A. intra quintum gradum. Modo presupposito iure municipali quo cauet. Quod nulla mulier succedat nisi sit filia soror vel amita non maritata.

¶ Itē q existentibus agnatis cognati nec cognate non succedant. Modo questio est intra suprascriptos filios z suprascriptam neptem z suprascriptos agnatos: ad quas psonas ex predictis ptineat dicta hereditas.

¶ Summarium.

1 ¶ Priuilegiū comitis palatini habētis potestatē legitimādi sine pīudicio legitimorꝫ heredū quomodo intelligat.

2 Legitimati excludūt agnatos z filiā z neptē ex filia stāte statuto q de quo in themate.

¶ Consilium. xxvij.

In christi nomine amen.

¶ Dicendum est dictam hereditatē ptinere ad dictos filios legitimatos: exclusis dicta nepte ex filia z dictis agnatis tali ratione. Nam si essent legitime nati nulli dubium q ita esset: quia de iure communi succederent exclusis agnatis. C. vnde liberi. l. ij. z ex forma supradicti statuti excluderent filiam si viueret quia erat nupta. z per consequens neptem ex filia tanq̄ ortam ex radice exclusa. iuxta nota. p Bartol. in. l. ij. §. fina. ad tertullia. z per Bald. in. l. maximum vitium. C. de liberis preteri. z hoc etiam ab intestato fortius ex testamento: quia melioris est conditionis qui habet voluntatem defuncti q̄ qui non habet. ff. de lega. ij. l. titia seio. §. fina. Igitur z nunc licet non fuerint legitime nati: ex quo fuerunt legitimati per habentem autoritatem a principe: quia tales legitimati nihil differunt a legitime natis: cum z ipsi dicantur legitimi. in auf. quibus modis natu. effi. sui. §. illud tamen. ver. sit ergo licentia zc. ibi dum dicit. nihil a legitimis filijs differētes zc. colla. vij. z quibus modis natu. efficiun. legi. §. si quis ergo. als. §. si quis vero. versicul. sit igitur. ibi. nihil a legitimis zc. Nec obstat si dicatur isti legitimati non fuerunt presentes legitimationi: quia sufficit q pater porrexerit supplicationem: vt in dicto. §. illud. versicu. sit ergo licentia. z q ipsi legitimati postea ratificauerint: vt in eadem. aut. §. generaliter. Item non obstat q ille comes qui legitimauerit habebat potestatem legitimandi limitatam: scilicet sine preiudicio legitimorum heredum.

1 †Nam illud debet intelligi. i. filiorum: non autem quoruncunqꝫ etiam extraneorum. argumen. eorum que no. in. l. ex facto. §. fina. ff. ad trebellia. z si dicatur hic erat neptis ex filia que videtur comprehendi appellatione filiorꝫ in his que concernunt fauorem. iuxta plene nota. in. l. liberorum. ff. de verborum significatio. z sic videtur q cum fuerit preterita sine causa testamentum sit nullum. iuxta not. in auf. de heredita. z falci. §. exheredatos. per glos.

2 †Respondetur non esse verum: quia si testator iste decessisset intestatus etiaꝫ non relictis prefatis legitimatis filijs: prefata neptis ex filia nō successisset stantibus agnatis virtute statuti prefati q excludit omnem feminam a successione preter filiam sororem z amitam: z ista nō est huiusmodi. z si dicatur: licet non sit filia: erat tamen neptis ex filia que videtur contineri appellatione filie cum tractatur de eius fauore. iuxta nota. in. d. l. liberorum. Respondetur nō esse verum hoc casu: quia non deberet esse melioris conditionis q̄ eius mater. C. de bonis maternis. l. si viua matre. Sed mater si viueret cum esset nupta excluderetur ab agnatis virtute dicti statuti: ergo z eius filia. z pro hoc quod not. Bart. in. d. l. ij. §. fina. ad tertullia. z Bald. in. d. l. maximum vitiuꝫ. z in vsibus feudorum. qui feu. da. possunt. §. cum vero conrad.

a ¶ Aliā. Quō aūt z qñ vna p̄sumptio tollit aliā. vide. d. alexā. de imo. i ꝯsi. cij. i. vij. col. in j. pte. z in ꝯs. xxviij. in vlti. col. in. ij. pte. z in ꝯs. lxxxij. i fi. ij. col. in. iij. pte. z i ꝯs. lxxiij. i. iiij. col. eadem parte.

Postq̄ ergo ita est q̄ ita neptis non posset succedere ab intestato. etiam si legitimati nō essent sed succederēt agnati. Patet q̄ ista legitimatio nō facit preiudiciū nepti sꝫ agnatis p̄dictis quibus aufert hereditatē quā essent habituri si legitimati non essent. sed dicta legitimatio licet non potuerit fieri in preiudicium filioꝝ seu descendentium: bene tñ potuit fieri in preiudicium collateraliuꝫ: q: verba illa priuilegij. s. sine preiudicio legitimorum heredum ⁊c. restringuntur ad heredes de proprio corpore: al's dicta legitimatio nullius esset vtilitatis. per not. in. d. l. ex facto. §. fuit. Non ergo ipsa legitimatio preiudicat nepti: sed statutum est illud quod ei preiudicat auferendo illi ius succedendi ⁊ tribuendo ipsuꝫ agnatis: deinde legitimatio aufert agnatis ⁊ tribuit legitimatis. vñ sicut agnati prefererent dicte nepti ab intesta. ita ⁊ isti legitimati qui ingrediuntur locum agnatorum ⁊ eoruꝫ loco ponuntur ⁊ substituuntur. per ea que no. gl. in auť. hoc amplius. C. de fideicommis. que incipit. Nam nullo. ⁊ in cor. vnde sumitur ibi: dum dicit cum lex faciat eos heredes loco repulsi ⁊c.

¶ Concludo ergo preteritionē dicte neptis nō vitiare testamētum postq̄ ab intest. non succederet stantibus agnatis. vt notat Bart. in. d. l. si. ff. ad tertul. ⁊ Bal. in. d. l. maximum vitiū. prefatosq; legitimatos debere ex testamento succedere tā ipsa q̄ agnatis exclusis. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ¶ Falcidia tā de donatione cā mortis q̄ de legatis detrahi potest nisi expressim prohibeatur.

2 In prohibitione falcidie an requirantur verba expressa prohibitiua: an sufficiant verba equipollentia. ⁊. 3.

4 An ista v̄ba pleno iure: oīa bona ⁊ pono donatariū i locū meū ⁊ sine diminutiōe ⁊ similia an importēt p̄hibitionē falcidie.

Et pulchra cōcordia opinionū diuersarū circa hāc materiam.

¶ Consilium. xxviij.

In christi nomine amē.

¶ In causa que vertitur inter Petrum Joānis de Corbinellis de Florentia ex parte vna: ⁊ heredes cuiusdaꝫ domine Marie filie quondā Egregij doctoris domini Joannis ser Ristorij de dicta ciuitate: et vxoris quondā dicti Petri ex altera super detractiōe falcidie de quadā donatione cā mortis facta per dictaꝫ dñam Mariā prefato Petro viro suo: quā detractionē prefati heredes asserunt posse ⁊ debere fieri ⁊ eā facere volunt. Prefatus vero petrus cōtradicit ꝓpter quedā verba apposita in dicta donatiōe que dicit sapere prohibitionem falcidie. Visis instrumēto donationis consilijsq; solēniū doctorum redditis pro vtraq; pte qui subtilibus rōnibus necnon autoritatibus antiquorum nostrorum maiorum nō paruis mouentur: taliter q̄ licet sint contraria: colorata tñ sunt pro vtraq; parte: ipsisq; ⁊ eorū rationibus examinatis: maturaq; deliberatione digestis.

¶ Sup eo q̄ presentialiter a me queritur vt visis predictis dicā quid mihi v̄r in puncto iuris. Et sic sedeaꝫ medius arbiter inter tantos onus quidem mihi graue sed salua honestate non euitabile. Dico submittēdo correctioni cuiuslibet melius sentientis ea que dicturus sum 1 † q̄ dicta donatrix sine dubio si voluit potuit prohibere detractioneꝫ dicte falcidie. C. ad. l. falci. auť. sed cum testator. ⁊ in corpo. vnde sumitur. de here. ⁊ falci. §. si vero expressim. tñ ei qui dicit ipsam voluisse incūbit onus probandi: q: nō v̄r voluisse vti tali facultate sibi a iure concessa in preiudicium heredum ⁊ in derogationem dispositiōis iuris que est yt de tali donatiōe sicut de legatis possit falci. detrahi. C. ad leg. falci. l. si mortis. nisi clare ⁊ manifeste appareat q̄ ita voluerit. C. de testa. mili. l. in testamento. in fi. vbi bene probat̄ in fi. tunc auteꝫ dicitur clare ⁊ manifeste apparere q̄ ita voluerit qñ hic dixit expresse ⁊ specifice q̄ nolebat falcidiaꝫ detrahi. vt in. d. §. si vero expressim. vel quando non dixit expresse: fuit tñ vsus talibus verbis que non nisi illud possunt importare. Tunc enim q: frustratoria non debent esse sed aliquid importare ius presumit q̄ importent id qd̄ importare possunt. ff. de leg. j. si qñ. cū concor. Probationes autē resultantes ex presumptionibus iuris manifestissime dicuntur esse. C. de pericu. tuto. l. si tutor. ff. de leg. j. l. licet imperator. Si vero verba quibus testator fuit vsus possent importare illud ⁊ etiam aliud: tūc ex illis non diceretur apparere manifeste de voluntate testatoris donantis: vel q: probationes debent necessario concludere. C. de proba. l. neq; natales. ⁊. l. ad probationeꝫ. vnde cognati. l. non hoc. sed tunc non necessario concluderent cum potuerit aliud voluisse q̄ hoc: q: q̄ multipliciter exponi potest quid significet ignoratur. ff. de iure fisci. l. ita fideicommis. 2 † ⁊ f̄m istā distinctionem intelligo dicta doctorum in ista materia vꝫ vt non sit necessarium q̄ expresse ⁊ specifice dixerit: prohibeo falcidiam detrahi: sed sufficit q̄ per vrgentes ⁊ necessarias coniecturas resultantes ex verbis ab eo prolatis de sua intentione cōstare possit q̄ talis fuerit. C. de lega. l. in legatis. de testamē. l. quoniam indignum. Si enim ad inducēdum fideicōmissum sufficit voluntas tacita et cōiecturata necessaria ⁊ probabilis coniectura. ff. de lega. ij. l. cum proponeretur. ⁊. l. vnuꝫ ex fami. §. si. de lega. iij. l. fideicommissa. §. hec verba. per que fideicommissa grauatur heres in eo q̄ habet ex voluntate defuncti: similiter ⁊ fortius debet sufficere ad prohibendum falcidiam quaꝫ heres detrahit cōtra defuncti volūtatem. l. titia. ff. ad. l. falci.

3 † Et regula est q̄ tantum valet voluntas tacita q̄tū expressa. l. cuꝫ quid. si cer. pet. de pac. l. item q: nisi. vbi requiritur exp̄ssa vt in institutione heredis in qua de magno agit̄ p̄iudicio. C. de testa. l. iubemus. ⁊ no. in. d. l. cū proponeretur. de leg. ij. per glo. Sed in casu nostro lꝫ. §. si vero exp̄ssim. videatur requirere voluntatē expressam: nō tñ est hoc verum: q: illud non dicit expositiue sed enunciatiue vel enarratiue: dum dicit expressim designauerit ⁊c. nō eniꝫ p hoc negat vel negare v̄r quin idē sit si nō exp̄ssim sꝫ tacite p vrgētes ꝯiecturas prout in fi. no. gl. mag. C. de leg. l. cū q̄stio. Quando vni relinquitur totum: alteri pars: an videatur transire ad bipondium. ⁊ dicit ibi glos. q̄ si primo totum: scd̄o pars: non v̄r transire nisi cōstet exp̄sse qd̄ voluerit: q: f̄m relictum partis pōt intelligi factum alia intentione q̄ transeundi ad bipondium: vꝫ animo adimēdi de toto. Si vero econuerso primo pars: secundo totuꝫ: tunc tacite cēset̄ trāsisse: quia non potest scd̄m legatū videri factum animo adimēdi de primo cum totum non comprehendatur in parte. ⁊ sic non pōt adimi de parte. l. marcellus. ff. ad trebel. sic dico in proposito forte inspiciēdū: an testator fuerit vsus verbis talibus que non possunt sapere: nec aliquid aliud operari nisi prohibitionē falcidie. ⁊ tunc p illa cēsetur fuisse tacite prohibita: que tacita prohibitio dꝫ idē opari qd̄ exp̄ssa: cū nullus tex. sit qui dicat dispositiue requiri expressaꝫ: nec subsit ratio quare debeat requiri eo modo quo requiritur in institutione heredis: q: non agitur de tanto preiudicio sibi ibi.

4 Nunc ergo ad propositū in casu nostro nō prohibuit ista donatrix exp̄sse falcidiā detrahi: sed apposuit q̄dā verba ex quibus dicitur ipsam hic tacite voluisse. s. q: donauit omnia ⁊ singula bona ⁊c. Itē q: dixit pleno iure. Itē q: posuit donatariuꝫ loco eius vt facere posset omnia ⁊ singula: que ipsa donatrix facere poterat ⁊c. ⁊ certe si dixisset q̄ dicta bona donata pertinerēt ad donatariū integraliter ⁊ sine aliqua diminutione: clarū esset q̄ tunc videretur prohibita detractio falcidie: q: non pōt videri quid aliud possent dicta verba opari. l. decē. in fi. in tex. ⁊ gl. ff. de fideicommis. lib. ⁊ no. Bal. in auť. sꝫ cum testator. ⁊ in. l. p̄cibus. C. de impube. ⁊ alijs substitu. Sꝫ dubium est de verbis. s̄. dictis quibus dicta donatrix vsa fuit vtrū idē importēt. ⁊ allegatur q̄ sic principaliter autoritas Barto. in. l. centurio. ff. de vulg. ⁊ pup. in. iij. q. prin. de cōpēdiosa facta p verbū cōe. Sed si bñ ⁊ subtiliter cōsiderētur dicta Bar. v̄r potius voluisse totū oppositū etiā in verbis q̄ ego dixi opari prohibitionē: vꝫ qd̄ haberet totā ⁊ integrā ⁊ sine diminutione ⁊c. Nam ipse vult q̄ dicta v̄ba operētur vt videat̄ facta substitutio direc. pupillaris: q: si videret̄ facta obliqua seu fideicommissa. p̄dicta verba nō possent saluari in suo proprio significatu: q: de obliqua detraheretur trebellianica. ⁊ sic non ptineret ad substitutū bona integraliter ⁊ sine diminutione prout testator dixit ⁊ voluit. ad hoc ergo vt ptineant prout dixit ⁊ voluit interpretat̄ ipse q̄ p dicta verba voluerit facere directam: vult ergo ipse q̄ si dicta interp̄tatio non fieret: ⁊ sic diceremus eam fideicommissariam fieret detractio non obstantibus dictis verbis. ⁊ sic veniremus cōtra significatum verborꝫ ⁊ contra id qd̄ testator voluit. s. q̄ haberet bona integraliter ⁊ sine diminutione: vnde sentit opi. illorum qui dicunt requiri exp̄ssam prohibitionem. ⁊ q̄ nulla alia verba sufficiunt etiam que nihil aliud opari possunt quaꝫ opin. recitat Angel. in. d. §. si vero expressim. ⁊ ista est intentio Bar. si bñ inspiciatur. si enim dicta verba possent operari prohibitionē trebellianice. ⁊ sic possent aliquid operari in substitutiōe obliqua non oportuisset facere interpretationē: quā facit Bar. vꝫ q̄ operētur substitutionē directam cum talē interpretationē non faciat Barto. propter aliud nisi vt si dicamus cōtrarium. s. q̄ sit fideicommissa. dicta verba integra ⁊ sine diminutione nihil operentur. Sed Bald. quid percepit istuꝫ fuisse intellec. Bar. in prefato. l. precibus. Bar. reprehendit. ⁊ vult q̄ dicta verba non habeant operari hunc effectum. s. q̄ faciant censeri substitutionem directam: q: etiam si sit obliqua possunt aliquid operari. s. prohibitionem trebellianice. per. l. deceꝫ. in fi. cum glos. ff. de fideicommis. liber. Unde vult Bald. q̄ compendiosa facta per verbum commune pupillo sit omni tempore fideicommissa. f̄m q̄ tenet glos. ibidem etiam si dicta verba

fuerint

fuerint apposita: postq̄ pn̄t i ipsa fideicōmissa. aliqd operari: et sic non debemus recedere ab opi. glo. propter dicta verba ne nihil operentur maxime qn̄ mater est in medio: et quando testator se restrigit ad bona sua. et nisi modo predicto intelligamus verba Bar. et Bal. non possemus bene discernere diuersitatez que est inter eos: et in quo Bal. velit reprehendere Bart. Sic ergo sequitur ex predictis q̄ illi qui dicunt in casu nostro censeri prohibitam falcidiam per verba. s. alleg. non habent pro se nisi autoritatem Bald. in. d. l. precibus. Sed aut. et sensus Bar. in. d. l. centurio. est in contrarium intelligendo dicta sua prout necessario debet intelligi modo quo supra dixi. Item in contrariū est autoritas Ang. prout ipsimet allegant. ¶ Preterea in casu nostro non fuerunt apposita verba illa. s. q̄ integraliter et sine diminutione etc. quo casu crederem Bal. melius sensisse quā Bar. vel Ange. s. q̄ dicta verba sufficerent ad prohibitionem falci. cum aliud operari non possint et non debent esse frustratoria: vt. s. dixi. vnde sufficiunt postq̄ testator vel donator potuit et per verba predicta presumitur qd̄ voluit ne frustratorie fuerit locutus: licet expresse non dixerit. Sed fuerūt in casu nostro apposita alia verba. s. pleno iure. Itē omnia bona. Item ponens eum in locum suum etc. que quidem verba possunt importare alium significatum et sic non necessario important istum. Nam verbum pleno iure habet diuersos significatus: potest enim intelligi in iure directi et pleni dominii idest a quo non est separatum vtile: sed cum eo concretū ad differentiam directi a quo separatum est vtile: qr̄ tunc non est plenum. et hoc habetur. ff. de rei vendi. l. iuli. in glo. super verbo plenuz. Item potest intelligi pleno iure. s. proprietatis et vsusfructus. l. si ita stipulatus. §. j. in fi. ff. de verbo. obli. de annu. lega. l. titia. post prin. et qd̄ no. Bal. in. l. matri. C. ad tertul. et. l. in pecudum. de vsuris. Unde posito q̄ fal. detrahatur: potest dictum verbum operari et verificari in residuo. s. vt illud pertineat ad donatarium pleno iure. s. directi et concreti dominij. Item q̄ proprietatis et vsusfructus ideo non potest dici: q̄ propter appositionem dicti verbi censeatur prohibita falcidia: postq̄ potest aliud operari. et ita expresse determinauit Oldra. in consi. ccxlvi. vbi etiam dicit q̄ talis prohibitio non debet fieri per coniecturas sed palam: et non verbis generalibus: q̄ ego intelligo modo quo supra. s. qn̄ sunt talia que possunt habere et importare alium sensum et significatuz al's secus: vt. s. dixi. Et sic habemus triplicem autoritatē in casu nostro q̄ nō censeatur prohibita falcidia. s. Oldra. Itē Bar. in. d. l. centurio. qui hoc cēsetur voluisse etiā in verbis que non pn̄t aliud importare. Itē Ang. et nullū aliū habemus in ꝯtrariū nisi Bal. in. d. l. p̄cibus. qui pōt verū dicere in verbis que aliud importare non possunt vt sunt illa integraliter et sine diminutione nō in illis q̄ possunt aliud importare vt ē verbū pleno iure. Itez v̄ba illa omnia bona etc. Nā illa importāt vt veniāt omnia nullo excepto: † qd̄ qdē verbum omnia cū sit signū vniuersale facit vt plura includant̄ q̄ si non esset appositū: tūc enim esset indefinita locutio que non equiparatur vniuersali qn̄ nō est eadē ratio omnium sub indefinita comprehensorū. iuxta plene no. in. l. si pluribus. ff. de leg. ij. et in c. vt circa. de elec. lib. vj. sed signū vniuersale facit omnia indistincte comprehendi nullo excepto: qr̄ qui omne dicit etc. l. iuli. ff. de leg. iij. Et sic ista possunt simul stare. s. q̄ omnia bona fuerint donata nullo excepto: et omnia puenire debeant ad donatarium: non tn̄ integraliter sed cū diminutione falcidie. Similiter verba illa q̄ posuerit illū in locū suum etc. pn̄t verificari et operari. s. in residuo. s. in tribus partibus de quattuor que ad donatariū sunt peruentura. l. qui quadringēta. ff. ad trebellia. ¶ Plus vr̄ q̄ etiā hodie si rogatus esset heres restituere totaz hereditatez non censeret̄ prohibita detractio trebellianice: qr̄ hoc verbū totam pōt aliud importare quasi diceret non dimidiam vel tertiam sed totam: non tn̄ sequit̄: ergo integraz et sine diminutione. Nam trebellianice detractioni non est locus nisi quando totam heredi. rogatus est restituere: si enim partē non fieret detractio: qr̄ alia pars que remanet computatur in quartam: et ipsius detractionem excludit. l. in quarta. cum ibi plene no. ff. ad. l. falci. vñ cum intentio testatoris potuerit esse alia: et potuerit habere alium respectum q̄ velle impedire dispositionem iuris: circa detractionē non est dicendū q̄ per tale verbū dubiū hoc voluerit: sic possunt intelligi verba Oldra. et Ang. et aliorum qui dicunt requiri verba clara et non sufficere generalia. argu. l. in testamento. in fi. C. de testa. mili. Leges autē que allegant̄ de iure veteri. s. l. j. §. inde neratius. ff. ad trebel. et. l. q totam. cum simi. parum vel nihil faciunt ad propositum: quia iure illo nō poterat falcidia vel trebel. prohiberi. l. q̄ de bonis. §. j. ad. l. falci. vñ in legibus illis detrahit̄ nō obstante appositione dicti verbi non ex eo q̄ ꝓpter ipsum non censeat̄ prohibita: sm̄ q̄ vnus ex consultoribus qui illis allegat et qui facit in eis magnum fundamentuz videtur intelligere: sed ex eo qr̄ et si censeret̄ prohibita ꝓpter appositionē dicti verbi totā nō valebat dicta prohibitio iure illo: vnde hoc fundamentū qd̄ sumit̄ ex illis legibus satis est debile: qr̄ posset dici q̄ hodie non procederent ille leges inquantū volunt q̄ non obstante appositione dicti verbi totam detrahit̄ trebellianica: qr̄ cuz hodie possit prohiberi sicut falci. vt no. Bar. in. l. marcellus. eo. tit. per dictum verbuz totam posset dici q̄ censeret̄ prohibita: quia non diceretur restitui tota si retineret̄ quarta: sicut non diceretur restitui integra et sine diminutione.

¶ Tamen ratio quā. s. feci ꝓbat cōtrariū et illud qd̄ dixi: qr̄ testator potuit habere aliū respectū in appositione dicti verbi totam: quā qd̄ voluerit ꝓhibere trebellianicā. s. vt nō partē sꝫ totam: cum onere tamē legali: quē respectū nō pōt dici habuisse apponēdo illa verba integre et sine diminutione. que verba nihil aliud importare possunt nisi q̄ nulla fiat detractio: et si fieret esset superflua et nullius effectus.

¶ Concludo ergo breuiter q̄ cum in casu nostro verba que fuerunt apposita in dicta donatiōe. s. pleno iure. Item omnia bona. Item ponens eum in locum suum etc. possint habere alium significatum et aliud operari q̄ impedire detractionez falcidie non possumus dicere q̄ per ipsa constet de intentione donātis: qd̄ voluerit falcidiam prohibere et derogare dispositioni iuris communis et etiam iuri dictorum heredū. per. d. l. in testamento. in fi. C. de testa. mili. et per rationem: qr̄ probatio debet concludere necessario: et sic non inducitur prohibitio: et isto modo intelligo dicta doc. s. Oldr. et Ang. et aliorum dicentium q̄ requiritur exp̄ssa et clara prohibitio. et non per coniecturas. Naz intelligo de coniecturis que possunt se habere ad esse et non esse. et in his non teneo Bald. in. l. precibus. qui nimis generaliter loquendo dicit q̄ illa verba pleno iure. Item omnia bona etc. inducūt prohibitionē falcidie: sed si fuissent apposita alia verba que non possent aliud importare vt sunt illa que integraliter et sine diminutione: tunc qr̄ ex illis resultat coniectura: que non potest se habere nisi ad esse: teneo opi. Bal. q̄ induceret̄ prohibitio: nō autē id qd̄ sentit Bar. in. l. cēturio. nec id qd̄ prima facie censet̄ sensisse Oldr. et Ang. s. q̄ nō nisi per verba exp̄ssa et specifica inducat̄ ꝓhibitio: qr̄ nō est rō quare debeat reqri dicta exp̄ssio: si de volūtate pōt ex verbis ꝓlatis manifeste et necessario cōstare. et p̄m dictū modū reduco ad cōcordiaz autoritates doctoꝝ scribētiū q̄ videnr̄ inuicē discordare: sꝫ credo si fuissent interrogati: hoc idē dixissent: et prefatam distinctionē q̄ rōnabilis est approbassent. Laus deo.

¶ Summarium.

1 Statutū excludēs feminam a successione extante masculo intelligitur de masculo descendenti.

2 Repudiatio facta p filiaz in manibus patris vꝫ statuto approbante vel iuramēto interueniēte.

3 Utrum mr̄ q̄ non petÿt tutorē: an et qn̄ ꝓpter suam negligētiam priuet̄ hereditate filÿ.

4 Et quid de auia an simili modo priuet̄.

¶ Consilium. xxix.

In christi nomine amen.

¶ In puncto suprascripto fuerunt apposita plura verba q̄ expediret. Nā in effectu queritur in ipso de triplici hereditate. Primo de hereditate Antonÿ qui decessit intestatus relictis duabus filiabus: vꝫ Maria nata ex prima vxore que erat nupta et fecerat patri finem et refutationez de hereditate paterna et materna vt dicitur: et Miliana pupilla nata ex secunda vxore ad quā istarum dicta hereditas deuoluta sit. constat eniz q̄ de domina Beatrice matre dicti Antonÿ nō est tractandum stantibus descendentibus et valentibus succedere cum prima causa in successione sit descendentium. C. de suis et legi. aut. in successione. Nec etiam est tractandū de Ioāne filio Baldassaris qui erat agnatus cum ipse esset transuersalis qui de iure communi non venit stantibus descendētibus: vt in. d. aut. in successione. † 1 Nec habet obstare statutum sub rubrica quo ordine etc. per quod excluditur a successione ascendentis femina stante masculo: quia loquitur quando extaret masculus descendens et in eodem gradu cum ea qui simul cum ea concurreret si statutum non esset: sed statutum ipsum prefert: at in casu nostro extat masculus non descendens: sed collateralis qui cum ea non concurreret si statutum nō esset ideo nec sibi prefertur: quia nimia iniuria afficeretur filia si a tali excludere tur. Nec statutum hoc voluit: nec eius verba hoc patiuntur: solum ergo videndum est de dictis filiabus. † 2 Et breuiter dicta Maria postq̄ renuntiauit succedere nec potuit: tum ex forma statuti quod dictam renuntiationem approbat etiam sine iuramento. licet de iure communi non valeret talis renun-

tiatio tanꝗ̄ facta ꝯ bonos mores: vt in. l. pactuꝫ. C. de colla. ꝛ de pac. l. pactū. sed statutum potuit facere ipsam validam: q2 non est cōtra ius diuinū vel naturale sed solū ꝯ ius positiuum. iuxta plene no. in. l. oēs populi. ff. de iusti. ꝛ iure. Tū etiā ex forma iuris cōis si interuenit iuramētū: vt in. c. ꝗuis. de pact. lib. vj. ꝙ etiā de iure ciuili seruatur cum illud statuat̄ pro euitatione peccati quo casu ius ciuile imitat̄ canones. iuxta plene no. in. c. ij. de pac. lib. vj. ꝛ in. l. priuilegia. C. de sacrosan. eccle.

¶ Exclusa ergo dicta Maria per suā repudia. vocata fuit prefata Miliana altera filia ꝛ pupilla sola ad hereditateꝫ Antonij patris sui quasi per ius accre. l. qui repudiantis. in prin. ff. de inoffi. testa. C. quādo non pe. par. l. j. que Miliana iure suitatis hereditatem patris etiā non aditam transmisit ad suos heredes. C. de suis ꝛ legi. l. apud hostes. de iure delibe. l. iij. cuꝫ concor. ꝛ plene per Bar. in. l. ventre. ff. de acqui. here.

3 ¶ † Scđo loco videdūꝫ est de hereditate dicte Miliane in qua reperit̄ hereditas dicti Antonij patris sui que decessit vt videt̄ infra pupillarē etatē: ꝛ infra annuꝫ a morte testatoris ꝛ in illa breuiter est dicendū: ꝙ si Catherina mater eius nō foret exclusa ꝓpter nō petitū tutorē: vt q2 erat mior. xxv. annis[a]. C. si aduer. delic. l. fi. vel q2 fuisset preuenta mortalitate filie: q2 decessisset filia infra annū: cū adhuc restaret tm̄ de anno qui sibi dabatur. insti. ad tertul. §. fi. ꝙ infra illud qđ restabat potuisset congrue suscipere tutelā vel facere aliū tutorē dare. ff. ad tertul. l. ij. §. cōfestim. in fi. ꝛ tunc nō esset dubiū ꝙ sola dicta dn̄a Catherina mater vocata fuisset ad hereditatē dicte Miliane exclusa Maria sorore ex vno latere tantum: ꝛ exclusa beatrice auia paterna: vt in aut. defuncto. C. ad tertul. Si vero dicta dn̄a Catherina foret exclusa propter nō petitū tutorē: vel tutelā nō susceptam[b]: vt q2 erat maior. xxv. tempore mortis mariti ꝛ distulit tutelam suscipere vel tutorē petere tantum ꝙ infra id qđ restabat de anno tempore quo mortua est dicta pupilla nō poterat tutelam suscipere vel facere ab alio suscipi ꝺm ritum ꝛ consuetudinem seu stilū curie Feltrensis put mihi asseritur: q2 dicitur mihi ꝙ nō restabant de anno vltra tres vel quattuor dies: ꝛ tunc est pinde ac si totus annus trāsiuisset. ff. si qs cau. l. ij. §. si quis tñ cū posset. de ver. obli. l. hoc iure. ꝛ. l. cum stipulatus sim mihi a ꝓculo. Nec ob. c. cōmissa. de elec. lib. vj. in prin. q2 solutio colligit̄ ex no. p Dy. ꝛ Bart. post glo. in. d. l. hoc iure. ꝛ. l. in illa stipulatione. si kalendis. ff. de ver. obli. Nā erat in potestate istius matris petere tutorē vel facere tutelā decerni: ideo cōmittit̄ pena mero iure ante lapsum terminū qñ nō restabat tm̄ ꝙ sufficeret ad petendū: vt. d. l. cū stipulatus sim mihi a ꝓculo. vel aliter ꝛ melius. q2 in. d. c. cōmissa. vr̄ esse casus in cōtrariuꝫ eius qđ dixi: q2 i casu nostro pena priuationis hereditatis est pena legalis: vr̄ ꝙ nō fuerit cōmissa nisi transacto toto anno[c] quātūcūꝗ̄ transiuerit tantū de anno ꝙ infra residuuꝫ qđ restabat petere tutorē vel tutelā nō potuisset: p illū tex. ꝛ p. l. insulā infra bienniū. ff. de ver. ob. lꝫ secus in cōuentionali que cōmittitur sed non potest exigi ante lapsum totuꝫ tempus: vt. d. l. cū stipulatus sim mihi a ꝓculo. ꝛ ibi plene p Bar. eo. ti. ꝛ p consequens vr̄ qđ cū nō esset adhuc priuata de iure succedendi tēpore quo mortuus est pupillus: q2 adhuc restabant quattuor dies vt mihi asseritur potuerit dicta mater p̄fato pupillo succedere ꝛ adire eius hereditatē: q2 sibi fuit delata: ꝛ sic de ipsa hereditate potuerit facere velle suū: sicut dicūt canoniste in. d. c. commissa. ꝙ ille poterit ꝓmutare illā ecclesiā qua veniebat priuandus: sed adhuc non erat priuatus ante lapsum anni. ꝛ habet̄ p Oldra. in quodā cōsi. suo ꝙ incipit. factum tale est.

¶ Breuiter ad istā oppo. que est difficilis respondetur ꝙ possumus fateri dictā matrem non fuisse priuatam iure succedēdi ante totū annū lapsum p dicta iura ꝛ ꝙ hereditas dicti pupilli fuit sibi delata ꝛ ꝙ potuit eā adire: tñ anno postea integraliter lapso priuabitur ea: q2 sua negligentia non dꝫ remanere impunita. ꝛ hoc p illud idē. c. cōmissa. in prin. qđ vult vt ecclesia illa dicatur vacare ꝛ ea priuatus esse lapso toto anno: lꝫ ante non fuerit. ꝛ eodem modo in. l. insulam. de ver. ob. licet ante lapsuꝫ termini nō dicat̄ commissa stipulatio ad totale interesse: q2 est pena lega. cōmittitur tamen lapso termino. ꝛ hoc esse verum probo expresse p. l. ij. §. cōfestim. in fi. ff. ad tertul. vbi dicitur ꝙ mater non priuatur qñ fuit preuenta mortalitate filij: q2 mortuus est filius ante lapsum anni: qui sibi dabatur ad petenduꝫ tutorem. cōstat autem ꝙ tūc dicit̄ fuisse p̄uēta qñ prius nō fuit in mora al's secus: vt habet̄ in. e. l. ij. §. sigs tñ. ff. si qs cau. Igit̄ non dicit̄ fuisse preuenta mortalitate filij: ꝛ p cōsequens a contrario sensu illi9 tex. lapso anno debet puniri ꝛ hereditate p̄uari: lꝫ ante ipsum totū lapsuꝫ non fuerit punita nec priuata. ꝛ p ista sententia facit opi. Bar. qui voluit p illū. §. cōfestim. ꝙ sit priuata statim ꝙ trāsiuit tm̄ de anno ꝙ commode potuisset petere si voluisset: ꝛ fuit negligens etiam si superat adhuc tantuꝫ ꝙ petere cōmode potuisset. lꝫ Bal. ꝛ alij dictam opi. nō teneāt per illum. §. fi. insti. ad tertullianum.

¶ Concludit̄ ergo dictā matrem ꝓpter suā negligentiā saltim lapso anno fuisse priuatā hereditate filij sui posito ꝙ ifra annū non fuisset: q2 nō potest dici fuisse p̄uēta mortalitate filij ex quo per prius frustrata fuit. ꝛ hoc p illū. §. cōfestim. in fi. a ꝯrio sensu iuncto. §. sed si forte. vbi est exp̄ssum si bene inspiciatur.

4 ¶ † Nunc est videndū ad quem fuit delata dicta hereditas an ad auiā paternā: an ad Joānē filiū Baldasaris agnatū. ꝛ vr̄ ꝙ ad Joannem: q2 dicta auia censet̄ fuisse negligens sicut ꝛ mater: q2 annus pariter cucurrit vtriꝗ̄. ar. l. si maritus p̄uenerit. ff. de adul. ꝛ ita vr̄ terminare Bart. in q̄one disputata p eū que incipit pupill'. ante fi. ibi. sed si mater ꝛ auia. cū vtriꝗ̄ imponatur necessitas ꝛc. Sed cōtrariū est verius q2 istud potuisset ꝓcedere iure veteri quo neutra poterat esse tutrix. sed ambe arctabant̄ ad petendū vnde poterant ambe esse diligentes in petendo: ergo si non petunt ambe sunt negligentes. Sed hodie cum possint esse tutrices ꝛ mater p̄fert̄ auie[d]: vt in aut. matri ꝛ auie. C. quando mulier offi. tu. fungi pōt. Et licet mater priuata sit hereditate vel propter suam negligentiam vel ex alia causa nō propterea priuata est a tutela. vt not. per Bart. post glo. in. l. ij. post prin. ff. de legi. tu. non potest imputari auie si non petijt tutorem vel tutelam sibi decerni quousꝗ̄ extitit mater que poterat tutelaꝫ assumere. Et ita determinat expresse Bal. subtiliter ꝛ notabiliter contra Bart. in. l. precibus. C. de impube. ꝛ alijs substitu. ꝛ in. l. iij. C. ad tertul. ꝛ sic dico ꝙ hereditas dicte Milianē pupille p priuationem matris deuoluta est ad dictaꝫ dominam Beatricem auiam paternam.

¶ Sup eo vero ꝙ tertio loco querit̄ de hereditate dicti Bartholomei dicendū est ꝙ illa ptinet ad filiū eius posthumum: vꝫ Bartholomeū exclusis omnibus alijs ascendentibus vt collateralibus: vt in aut. in success. C. de suis. ꝛ legi. ꝛ hoc nullum habet dubium. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ¶ Sn̄ia lata sup reuocatiōe alicui9 ꝓcepti facti in aliqua cā non p̄iudicat quo ad ipsam causaꝫ principalem.

2 Et possessio que retinebat̄ p edificiū factū i loco cōi siue publico remoto edificio dicitur deperdita.

3 Et verba apposita i sn̄ia ꝙ vsufructuarij loci cōmunis ita vtātur vt erant soliti vti quomodo intelligant̄.

4 Itē qbus remedijs possit se tueri vna cōitas ꝯ aliā que turbat vsum ꝓdij cōmunis inter eas ꝓpter aliquod edificium.

¶ Consilium. xxx.

In christi nomine amē.

¶ Ut plene attingamus id de quo querit̄ plura per ordinē sunt vidēda. primum est vtrum cōe tetri possit intentioneꝫ suā fundare sup sn̄ia primo loco data in sui fauorē. Ad qđ breuiter ꝛ sine dubitatiōe dicendum est ꝙ nō: † q2 sn̄ia illa ꝓncipal'r fuit lata sup reuocatiōe cuiusdā l̄re seu ꝓcepti facti ꝙ q̄dam casaria q̄ tūc facta erat deberet remoueri. vn̄ i illo iudicio nō fuit deductū ꝓncipal'r ius petitorij vel possessorij vtriusꝗ̄ ptis sꝫ solū icidēter: ꝓncipal'r aūt solū fuit discussuꝫ: an illud ꝓceptū deberet reuocari vel nō. Et fuit illud iudiciū summariū q2 sine libellor litis ꝯtest. ꝛ sicut de fctō emanauerat ita petitū fuit de fctō reuocari. l. minorib9. in prin. cū ibi no. ff. de euic. sn̄ia ergo i illo iudicio lata solū fecit p̄iudiciū sup eo sup quo lata ē ꝓncipal'r. s. sup reuocatiōe ꝓcepti: non autem super his que deducta fuerunt incidenter. s. sup iure vel quasi possessione retinendi casariam quominus non obstante tali sententia possit nunc principaliter deduci in ordi. iudi. confessorie vel negatorie: vel vti possidetis. per. l. si quis a liberis. §. si vel parens. ff. de libe. agnoscē. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. penul. de re iudica. l. a diuo pio. §. si super rebus. ꝛ qđ plene no. Barto. in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de verbo. obligatio. in. iiij. colum. in distin. magna quaꝫ facit: an sententia lata super principali preiudicet in incidenti. ꝛ. l. j. C. de ordi. iudi. ꝛ quando prouo. non est necel. l. j. in vlti. colum. ver. videndum est quando de nullitate ꝛc. ꝛ per Innocen. in. c. fina. in fi. magne glo. de ordi. cog. de causa pos. ꝛ proprie. c. cuꝫ ecclesia sutrina. in vlti. colum. super verbo faciendos. facit. l. si prius. ff. de oper. no. nuntia. de aqua quoti. ꝛ esti. l. fi. ꝛ hec esse vera. illi ijdem consultores ad quorum consiliuꝫ lata fuit illa prima sententia dixerunt expresse in eorum consilio in loco per me ibi. ꝯ. signato. Unde cuꝫ eius tenor fuerit in dicta sententia insertus ꝛ ad ipsum se referat: sententia predicta pinde est ac si hoc ideꝫ fuisset per dictam sententiaꝫ declaratū vꝫ ꝙ in principali causa petitorij vel possessorij nullum faciat illa sententia preiudicium. argu. l. asse toto. ff. de here. insti. de condi. ꝛ demonstra. si ita prescripsero. ꝛ per consequens non facit. arg. ff. de lega. iij. si quis in prin.

Additio.
a ¶ Q2 erat minor. xxv. an. Uide Lud. ro. i ꝯsi. cclxxix. incip. vifis themat' narratione ꝛc.

b ¶ Susceptā. Uide bal. i ꝯsil. ccxlj. in. v. pte. ꝛ in cōsi. cccxxix. eadem parte.

c ¶ Anno. Infra q̄tū tps mr̄ teneat̄ petere tutoreꝫ filio. vide Bal. i ꝯs. xcvij. in. iij. pte. ꝛ i ꝯsi. cxlij. ꝛ in ꝯsi. ccclxxix. eadē. pte.

d ¶ Auie. Uide bal. in consi. cccxxi. i. v. pte. ꝛ in ꝯsil. ccccxxxviij. in. iiij. pte. ꝛ pungd q excludit matrē excludat auiā. vide p eū i ꝯs. cccclxvij. in. iiij. pte. ꝛ in consi. cccclxxiij. eadem parte.

quis.in prin.§.miles.⁊ qđ no.in.l.⁊ puto.fami.hercis. in parua glo. Non ergo pōt dicta cōitas tetri se fundare super dicta sententia prima tanꝙ per eam sit vel fuerit declaratum ipsam habere ius retinendi dictam casariā vel esse in quasi possessiōe dicti iuris retinendi per predicta.

2 ¶ †Scđo vidēdū est an possit intētionem suā fundare sup possessiōe vel quasi in qua erat tpe late snie p̄dicte ⁊ in qua fuerat per aliqđ tempus ante ⁊ etiā fuit per post in totū vt dicit̃ ꝑ annos nouē: vt sic per hoc probet̃ dictam cōmunitatem tetri habere ius retinendi dictam casariam in loco predicto. ⁊ ad hoc etiam rñdetur clare ꝙ non: qꝛ possessio vel quasi possessio preterita que hodie non sit non sufficit ad probationem iuris sup proprietate vel iure in re.ff.de pigno.l.⁊ quē nōdū.§.qđ dicit̃. ⁊ no.Bart.in.l.pe.ff.de cōdi.insti.⁊ Joā.an.in.c.illud.de presump.circa mediū mag.glos.⁊ in nouel.⁊ qđ no.Bar.C.de rei vendi.l.indicia.sed illa possessio fuit de preterito ⁊ nūc non est nec fuit a.xxiiij.vt dicit̃ annis citra quos dicta casaria stetit remota: ista vero que nūc est a tempore repositionis dicte casarie dicit̃ ⁊ est noua possessio de qua nunc nō querimus ⁊ est improba ⁊ clandestina que nō prodest.C.de acqui.pos.l.improba.de proba.l.ius eius.ꝙ aūt illa prima possessio fuerit perdita ꝑ remotionē casarie si ipsimet remouerūt probat̃ in.l.ꝙuis saltus. ff.de acqui.pos.vbi dicit̃ possessionē perdi per actū ꝯriū ei per quē fuit acquisita.facit.l.prout quisqꝫ.ff.de sol. de regu. iur.l. nihil tam naturale.sed acquisita fuit per actum ponendi ⁊ retinendi casariā.ergo per actū ꝯriuꝫ.s.remouēdo ⁊ destruēdo fuit perdita statim.l.iiij.§.in amittenda.ff.de acqui.pos.Si vero ꝑ aliū siue ipsoꝝ voluntatē fuit remota: tūc eoipso ꝙ potuerūt reponere ⁊ neglexerunt similiter perdiderunt ciuilē possessionem quā animo retinebant: naturalē vero statim etiā ante negligētiam.per ea que plene no.per Bar.ff.de acqui.pos.si ideo.§.si forte.⁊ per Inno.in.c.querelā.de elect.in gl.que incipit.dicūt quidā.maxime stando per decēniū: vt ibi no.per eum.cū etiaꝫ ignorans naturalē occupatam negligens per.x.annos recuperare perdat ciuilem per obliuionē.l.furtū.§.j.de vsuca.⁊ no.in l.si id qđ.in prin.ff.de acqui.pos.per gl.insti.de vsucap.§.qđ. ⁊.C.de acqui.pos.l.licet.per glo.⁊ per Inn.in.c.ij.de in integ. resti.in.j.col.ibi fateor ⁊c.Nec potest dici ꝙ retinendo dictam casariam in loco predicto tanto tempore ⁊ etiā maiori ⁊ sufficienti ad prescribendū prescripserint ius retinendi vt sic ea remota vel diruta ex iure acquisito per prescriptioneꝫ possint eā reponere cum solum sit publicum: vt patet ex vltima sententia cui partes habent necesse stare: ergo cessat talis prescriptio: vt hoc probatur.ff.de vsucap.l.fin.in princi. quinimmo si ex sola preoccupatione fuisset acquisitum ius retinendi ea remota et preoccupatione cessante ius predictum fuit extinctum non solum ipsa quasi possessio.ff.de acqui. rerum dñio.l.ꝙ in littore. ver.illud vidēdum.vel statim vt ibi vel per lapsum anni.iuxta plene no.per Barto.in.l.quominus.ff.de flumi.in.xv.q.in fi. vel per biennium.iuxta no.in fi.per eundem in.l.pretor.in fi.ff. de bo.aut.iudi.pos.sic ergo in lite presenti prefata cōitas tetri talis status ⁊ conditionis est qualis esset si dicta prima sententia lata nō esset in eius fauorē.⁊ qualis si al's in quasi possessione huius iuris.s.eam retinendi nunꝙ fuisset cū ex illis nō possit in aliquo suam intentionem fundare.

3 ¶ †Tertio loco vidēdū est his p̄suppositis vtrū cōitas se ledi possit suā intētionē fundare ꝯ dictā cōitatē tetri ex scđa ⁊ vltima snia ad prohibendū ne dictā casariā reponāt. Ad qđ est dicēdū ꝙ sic: qꝛ illa snia cōtinet̃ inter alia ꝙ homines dictarū cōitatuꝫ possint pasculare f̃m ꝙ soliti sunt ⁊c.que verba referunt̃ ad vltimā cōsue.s.q̄ fuit in tpe magis ꝓpinquo illi vltime snie. ff.de ali.⁊ ciba.leg.l.mela.§.j.C.ne de statu defun.l. si mater. in fi.⁊ arg.ff.qs or.in bo.pos.ser.l.ij.post prin.vbi īspicitur vltima opi.seu fama.sed hic vt dicit̃ ꝑ tres annos ante lataꝫ vltimā sniaꝫ fuerat remota dicta casaria.⁊ sic pascuauerāt ⁊ pascuari cōsueuerāt per dictū tp̄s triennij sine dicta casaria ⁊ sine impedimēto eius. Igit̃ eodē mō virtute dicte sententie: ⁊ ex eius verbis debent pasculare. Illud auteꝫ cōstat ꝙ illa verba soliti sunt ⁊c.verificant̃ in pasculatione facta per trienniū: imo etiā si per solum annū: lꝫ verbum consuetum pro sui verificatiōe requirat decēniū.de preben.cū de beneficio.lib.vj.⁊ pꝫ ex no.per Bart.in.d.l. mela.§.i.ff.de ali.⁊ cib.lega.⁊ in.l.j.C. qūo ⁊ qñ iudex.⁊ facit.l.iij.in fi.C.de epis.audi.

4 ¶ †Quarto loco vidēdū est vtrū dicta cōitas se ledi possit fundare suā intentionē ex alio ꝙ̄ ex verbis dicte snie supra relatis. ad qđ dicēdū est ꝙ sic ex pluribus.vnde notādū primo ꝙ ꝑ dictā sniam scđam declarat̃ solū dicti montis ⁊ pascui esse publicum.i.ꝑtinere ad illustrē dominationē Venetoruꝫ.vsum vero pasculandi ad dictas cōitates ꝓ indiuiso.⁊ sic habēt dicte cōitates hāc seruitutē vsus super ⁊ in dicto monte seu solo. si ergo altera turbat alterā in vtendo habent inter se interdictum vti posside.ff.vti pos.l.fi.Videtur autem dicta cōitas tetri turbare cōitatē se ledi in vtēdo ex quo fecit dictā casariā: qꝛ nō ꝑmittit eam vti iure suo eo modo quo vsa est ⁊ vti cōsueuit a tempore dicte snie.s.ꝑ annos.xx.qb⁹ vsa est sine īpedimento dicte casarie ex qua vt dicit̃ suus vsus multū incōmodatur ab eo ꝙ vti cōsueuit ⁊ vsus cōitatis tetri auget̃ vltra solitū.⁊ istud fieri nō debet: immo dꝫ vtraqꝫ cōitas vti eo modo quo vti consueuit ꝑ tempora preterita ⁊ nulla debet fieri nouitas.ff. de aqua plu. arcē.l.si prius.§.recte placuit.de serui.vrb.pre.l.q luminibus. dum dicit sciat se formā ⁊ statutū antiquorū seruare debere ⁊c. maxime cū illud qđ facit tēdit in preiudiciū vel proprietarij vl' alterius habētis eandē seruitutē secū.ff.de aqua quoti.⁊ esti.l. hoc iure.§.is qui.⁊ ibi est tex.optimus cū glo.super verbo corriualibus.de ser.ru.predi.l.diuus.Vel saltim qñ maius dānū infert alijs ꝙ̄ ipsa sentiat vtilitatis vt hic dicit̃ ⁊ presupponit̃ esse.ff.de riuis.l.j.in fi.⁊.l.iij.in fi.prin.⁊ ibi no.plene per glos. super verbo aduersarij in quibus est casus huius qōnis.est aūt casus in.e.l.iij.ff.de riuis.in.§.siquis nouū canale.vbi dicit̃ ꝙ si ille qui hꝫ seruitutē vult aliquid de nouo facere in loco: quod hactenus facere vel habere nō consueuit ita demum pōt si sibi prodest ⁊ alteri non nocet vel ius alterius nō incōmodat.si vero noceret tūc distinguit̃: aut infert dānū: ⁊ non pōt aut aufert vel diminuit lucrū: ⁊ tūc distinguit̃ qđ eoꝝ sit maius: vt in tex. s̄.alleg. Pōt etiā se iuuare dicta cōitas se ledi ex ti.seu edic.p̄toris ne qd in loco publico: vt pꝫ in.l.ij.in prin.⁊.§.j. Nā vt.s̄. dixi solū istius montis ⁊ pascui declaratū est per dictā vltimā sniam esse publicū ⁊ in publico patrimonio.l.sed celsus.cū ibi no.ff.de cōtrahen.empt.⁊ in loco publico nō dꝫ quis aliqd de nouo facere per qđ auferat̃ priuato vtilitas quā ex illo publico sentiebat.vt.d.l.ij.in prin.⁊.§.j.⁊ potior est cōditio prohibētis: vt ibi habet̃.⁊ ī.l.sabinus.ff.cōi diuidū. Itē sicut pro quasi possessione aliarū seruitutū habētiū cām discontinuā tuēdi ꝓdita sunt interdicta ne quis impediatur vti eodē mō quo anno presenti vel preterita estate vsus est.ff.de iti.actuqꝫ priua. ⁊ de aqua quoti.⁊ esti.per totum. Ita ⁊ pro tuēda quasi pos. huius iuris vtendi qđ dicit̃ habere cām cōtinuā: qꝛ est seruitus personalis cuius quasi possessio retinet̃ animo: lꝫ secus ī reali iuxta notata in.l.iusto.§.nō mutat.ff.de vsuca.per doc.C.de p̄scrip. lon.tempo.l.fi.debet competere interdic.vti pos.ff.de serui.ti. generali.l.penul.si seruitus vendicetur.l. sicuti.§. aristo. scilicet ne impediatur vti eo modo quo hucusqꝫ vsa est a tempore dicte vltime sententie.

¶ Quinto ⁊ vltimo querit̃ si casaria non esset reposita ⁊ sic res esset integra procederent predicta ⁊ possent illi ꝓhibere eā reponere. Sꝫ qꝛ reposita est cessat ꝓhibitio qua respicit futura opa nō preterita.ꝙ ergo remediū dabit̃ vt tollat̃.rñdeo interdictū ꝙ vi aut clā.ff.de ope.no.nun.l.j.§.j.ꝙ vi aut clā.l.i.⁊ ꝑ totuꝫ. hec igitur pars mihi verior vr̃ vt cōitas se ledi debeat obtinere aduersus cōmunitatē tetri.⁊ qđ possit eam compelli facere ad remouendum dictam casariam remedijs de quibus supra. vel etiam vtili interdicto vti pos.qꝛ non aliter potest vti iure suo prout solita est vti nisi dicta casaria remoueatur.iuxta no.in fi. per glos.⁊ docto.in.l.clam possidere.§.qui ad nundinas.ff.de acquiren.possessio. Laus deo.

¶ Casus.

¶ Sup cā cuiusdā substitutionis circa quā plura mouent̃ dubia.vt.ī.pꝫ. Primū est si vxori fuerūt relicta alimēta si cū filijs testatoris morabit̃ ⁊ eandē vxorē filijs substituit pro parte: an illa succedens ex substitutione petere possit alimenta.

¶ Summarium.

1 ☞ Mulier cui legata fuerant alimenta ⁊ per mortem filiorū substituta in tertia parte vsusfructus bonorū adueniente commodo substitutionis nō pōt petere alimenta.⁊ quis si alimēta erant pinguiora ꝙ̄ vsusfructus.

2 Qui agit ad supplementum legitime ⁊ succumbit nō ꝑdit cōmodum testamenti.⁊ vtrū egerit de inofficioso. colligit̃ ex narratis in libello qui debet menti inseruire.⁊.3.

4 Et an ꝑ sniam arbitri p̄iudicet̃ cōpromittētibus in substitutione: ⁊ qualiter liberatio in cōpromisso facta restringat̃.

5 Et succedens ex pupillari nō cōputat in parteꝫ ea que habuit per sniam inter pupillos ⁊ substitutum.

6 Et venditio facta de re pupillari nō valet in preiudiciū substituti pupillariter.

¶ Consilium.xxxi.

IN christi nomine amen.

1 ¶ †Circa primuꝫ vr̃ dicendum ꝙ non ob.cōmodo substitutiōis supueniēte nō debeat ꝑdere legatū alimētoꝝ ꝙ īceperat deberi ⁊ ꝑ mortē filioꝝ cū qb⁹ debebat morari

non finitur. C. de leg. l. j. ff. de alimē. ꝛ ciba. leg. l. gayo. §. impa toꝛ. Nā superueniēs cōmodū non dꝫ nocere sed prodesse. ar. ff. de iudi. si longius. in fi. ¶ Quid enim si fructus tertie partis bonoꝝ qui veniunt ex substitutiōe nō sufficiūt ad alimēta: certe inconueniens esset ꝙ alimenta perderet: qꝛ sic efficeretur deterioꝛis cōditionis ex eo ꝙ fuit substituta ꝙ esse nō debet cuꝫ ex hoc maioꝛē affectionē testatoꝛ ad eā habuisse ostēdaꝛ. ergo dꝫ ex hoc reddi melioꝛis cōditionis nō deterioꝛis. ar. ff. de condi. ꝛ demon. l. publius. §. titia. bene facit in rōne sui. l. in libello. §. si quis seruū. ff. de capti. ver. rursus. de cōtratab. l. iij. §. emancipatus filius. ver. nō eniꝫ ꝛc. ibi. cū rescissio quomagis admittatur nō quominus ꝛc. ꝛ ꝙ ibi p Bar. de cōdi. ꝛ demō. l. falsa. §. j. ibi. nā bonoꝝ eius est auctus ꝛc. Substitutio nanqꝫ ista nō fuit facta quominus vel vt minus admittatur sed quo vel vt magis. Igitur nō dꝫ operari ꝯtrium effectū: qꝛ inducta ad augmentuꝫ non debent operari diminutionē. ff. de fun. instruc. l. si emācipa. de auro ꝛ arg. leg. l. siquis legauerit aurū. sicut ecōuerso inducta ad diminutionē nō operanꝛ. arg. l. legata inutiliter. ff. de leg. j. qꝛ nō debēt aliqua operari ꝯtrū effectū eius ad qd inducta sunt[a]. de cōdi. ꝛ demon. cū tale. §. si. de solu. qui bo mineꝫ. §. si. de cōdi. indebi. cū qs. §. j. ꝛ pro ista parte ꝙ habere debeat ista vtrūqꝫ cōmodū. s. substitutiōis ꝛ legati bene facit l. si pater pro filia. ff. de colla. dotis. ꝛ qꝛ onus probandi mutatā fuisse voluntatē legandi alimēta ꝑpter cōmodū substitutionis superueniens ad illū pertinet qui fideicōmissum recusat. ff. de leg. ij. l. lucius. la prima. i fi. de leg. iij. l. fideicōmissa. §. si rē. Et qd dixi de legato alimentoꝝ idem ꝛ foꝛtius dicendum est in legato cosanoꝝ qd habuit causaꝫ instantaneā non successiuaꝫ: ꝛ sic dies eius semel cessit ꝛ incepit deberi: vnde non debet desinere propter superueniens commodum. Sed legatū alimētorum habet cām successiuam ꝛ pluries cedit dies nec inceperat deberi pro futuro tempoꝛe cuꝫ casus substitutionis euenit. si ergo substitutio non impedit quominus post eam inceperat deberi ꝛ cedere pro futuro. vt. s. probatuꝫ est. multominus impedit quominus id qd ceperat prius deberi debeatur ꝛ in sua validitate permaneant. arg. in. l. patre furioso. cuꝫ ibi no. ff. de his qui sunt sui iuris. In ꝯtrium facit: qꝛ predicta possent procedere in alio legato annuo simpliciter facto non ob certaꝫ ꝛ determinatam cām alimentoꝛum: sed in casu nostro cum alimēta soleant miserabilibus personis inter quas etiaꝫ vidue solēt cōputari. C. quādo imperatoꝛ inter pu. ꝛ vidu. in rub. ꝛ nigro. relinqui ex causa cuiusdam necessitatis victus. ꝛ hic testatoꝛ in casu moꝛtis filioꝛuꝫ prouidit vxoꝛi sue de cōmodo substitutionis ꝛ vsufructus ꝑpter qd cessare poterit dicta necessitas: qꝛ de illo se poterit alimentare. videꝛ verisimiliter presumenduꝫ ꝙ in dictū casuꝫ noluerit alimēta deberi: qꝛ cessante cā ꝛc. sicut enim si non posset stare cum filijs prouidit de speciali legato: ꝛ tunc clarū esset ꝙ legatum alimentoꝛuꝫ nō deberetur: sed solū illud de quo specialiter prouidit ꝙ loco illius surrogatur. ita ꝛ in casu nostro cum specialiter prouiderit in casuꝫ moꝛtis filiorum de vsufructu tertie partis bonoꝛū vꝫ ꝙ ille tantum debeatur ꝛ ꝙ de illo debeat se alere. arg. ad hoc. ff. de colla. do. l. j. §. pe. ibi. equus enim est ꝛc. Poꝛro hoc etiaꝫ facit. l. licet imperatoꝛ. ff. de leg. j. ver. quid enim in rōne sui. de adimē. leg. l. alumne. in prin. vbi cessat tacita repetitio qñ de alio onere specialiter fuit prouisum. Itē facit ratio ꝙ legatū alimētoꝝ factuꝫ fuit sub cōditione si steterit cū filijs testatoꝛis. ꝛ de rigoꝛe iuris cuꝫ iste sit cōditio mixta deficiens per casum moꝛtis filioꝝ deberet facere relictū deficere. l. legatū. C. de cōdi. inser. sed ꝑpter fauorem alimentoꝝ est speciale ꝙ nō deficit: vt in. l. j. C. de leg. ꝛ per Bar. in. l. illis libertis. ff. de cōdi. ꝛ demon. sustētatur ergo dictum legatuꝫ post moꝛtem filioꝛum de iure speciali. Videꝛ ergo ꝙ facilius debeat finiri quaꝫ si de iure cōi. s. ꝑpter superuenientē oꝛdinariā prouisionē substitutionis que plenioꝛ est. ar. l. si te solum. ff. de here. insti. Breuiter omnibus pensatis puto dicendum ꝙ legatum cosanoꝛum cuius dies semel cessit ꝛ deberi incepit sine dubio non tollatur propter superueniens commodum substitutionis. q̄tum vero ad legatum alimentoꝝ pro futuro tempoꝛe si quidem vsufructus dicte tertie partis bonorum obueniens ex substitutione sufficit ad alimenta ꝛ continet tantum vel plus q̄tum testatoꝛ reliquit vxoꝛi eo casu quo cum liberis stare non posset: ꝛ tunc aliud pro alimentis petere non posset sicut nec posset si filij viuerent ꝛ cum eis stare non posset ꝛ illi tantum daret q̄tum ei fuit relictuꝫ in dictuꝫ casum: ꝛ hoc per rationes. s. secundo loco factas. si vero ex dicto vsufructu non tantum perciperent q̄tum est illud quod esset habitura si filij viuerent: ꝛ cum eis stare nō posset: tunc puto per rationes primo loco factas debere sibi suppleri a substitutis: quia onus alimentandi totam hereditateꝫ concernebat. compenset ergo sibi ꝙ habet ex substitutione ꝛ residuum petat. ff. de ali. ꝛ ciba. lega. l. pe. ꝛ hoc de primo ꝺm coniecturataꝫ mentem defuncti. Nam in casu nostro cum filijs stare non potest propter eoꝝ moꝛtem: non ergo debet esse deterioꝛis conditionis quam si illi viuerent ꝛ cum illis stare non posset: qꝛ tunc aliquā causam ipsa dare posset: quare non posset cum illis moꝛari: ꝛ tamē testatoꝛ voluit eam dictas quantitates habere: foꝛtius si propter moꝛtem quo casu nullam causam probet. Melioꝛis autem conditionis hoc casu bene potest esse. s. si vsufructus dicte tertie partis plus valet q̄ q̄titates illi in dictum casum relicte: qꝛ totus erit suus: si vero non plus valet non puto ꝙ debeat esse melioꝛis conditionis vt sic habeat vtrūqꝫ cōmodū. s. substitutionis ꝛ legati per iam dicta: qꝛ testatoꝛ in dictum casum quo nō posset stare cū liberis quod multis modis potest contingere ꝓuidit de certa quantitate: ꝛ ista prouisio fuit generalis quoad casus. Postea specialiter prouidit eo casu quo propter moꝛtē filioꝛū de tertia parte vsufr. eligat ergo quē istoꝛū magis vult: qꝛ casus ille extitit. ¶ Circa scdm quesitum videnda sunt duo.

2 †Primum est vtrum dicti nepotes sint priuati cōmodo substitutionis ex eo: qꝛ dixerunt testamentum inofficiosum ꝛ contra omne debitum pietatis factū. Respondeo non: quia soluꝫ vnus ex eis scilicet ille pupillus hoc fecit iudicialiter: vñ nec sibi preiudicauit. ff. de his qui. vt indig. l. post legatum. §. etati. nec fratribus. ff. de regu. iur. l. non debet alteri. C. si in cōmuni eadēqꝫ causa. la prima. ¶ Item qꝛ tūc illud nocet cū quis in tali causa perseuerat vsqꝫ ad sententiā ꝛ succumbit. ff. de inof. testa. l. papi. §. meminisse. Hic v̄o nō fuit lata sententia per iudicem: sed factū fuit cōpromissuꝫ nec in arbitratu succubuerūt sed obtinuerūt cū multa fuerint eis adiudicata que per patreꝫ non fuerūt relicta ꝛ sic apparet ꝙ potius pater peccauit non relinquendo eis q̄tū debuit q̄ ipsi in cōquerēdo de iniustitia patris. Preterea cū plura fuissent eis relicta iure institutionis nō poterat eis competere q̄rela: sed ius agendi ad supplementuꝫ. C. de inoffi. testa. l. omnimodo. ꝛ illud censenꝛ intentasse inspecto tenoꝛe libelli in quo de tali relicto facta est mentio. argu. l. gallus. §. j. ff. de libe. ꝛ posthu. cū his q̄ ibi no. per Barto. in fi.

3 †verba enim libelli debent adaptari menti. arg. c. intelligentia. de verbo. signi. licet impropꝛienꝛ. l. sed ꝛ si possessoꝛi. §. j. ff. de iureiuran. ꝛ mens colligitur ex materia in libello deducta. d. l. gallus. §. j. ꝛ qd no. Innocen. in. c. examinata. de iudi. Sed non reperio iure cautū ꝙ q agit ad supplementuꝫ ꝛ succumbit perdat cōmodū ex testamento: non enim impugnat testamentum nec tendit ad illius annullationem: eo modo quo in q̄rela vel in contratab. vel in cā fal. sed agiꝛ ꝛ contendiꝛ de iure calculi. ff. ad. l. fal. l. in ratione. §. si filio. ꝛ. §. q̄sitam. Sed in casu nostro plus est: qꝛ non succubuerūt sed obtinuerunt. Preterea hanc exceptionem vel obiectionem solus fiscus obijcere posset cum fisco applicentur que a talibus auferūtur qui impugnant ꝛ succumbūt: vt. d. §. meminisse. iuncta. l. his consequenter. in prin. cū ibi no. per glo. ff. fami. hercis.

4 ¶ †Scdo videndū est vtrū saltim per verba laudi generalia ꝑ que dicte partes fuerūt absolute ab omni eo ꝙ vna pars ab altera petere posset ꝛc. vt. s. in themate ꝯtinetur. fuerit eis factū preiudicium in commodo dicte substitutionis. ꝛ hic habeꝛ. dicēdum est similiter ꝙ non: qꝛ cū dicti pupilli decesserint in pupillari etate ꝑfata substitutio cōpendiosa facta ꝑ verbū commune fuit pupillaris[b]: licet mater esset in medio ꝺm communē opi. modernoꝛum doctoꝛum per. l. precibus. C. de impu. ꝛ alijs substi. ꝛ per. c. si pater. de testa. lib. vj. quicquid dixerit Barto. in. l. cēturio. ff. de vulga. ꝛ pupilla. in. iij. q. prin. Postq̄ ergo possunt dicti nepotes succedere ex pupillari non pōt dici ꝙ ꝑ talia verba generalia laudi etiam ratificata per partes fuerit dictis nepotibus factum preiudiciū in dicta substitutione per quā succediꝛ directo: qꝛ esset pactū sup futura successione remittēda ꝙ non vꝫ. C. de colla. l. pactū. ꝛ ita determinat exꝑsse bar. in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de verbo. obli. in. vij. q. prin. qui dicit etiam ꝙ glo. in. l. j. C. de pac. hoc sentit. Nec ob. si dicatur ista substitutio non pōt dici directa pupillaris cum non fuerit facta in omnibus bonis pupilloꝝ filioꝛū vel simpliciter: sed in bonis testatoꝛis tātū: qꝛ dico ꝙ cū testatoꝛ omnia bona sua diuiserit ꝑ quotas. s. tres tertias ꝑfata verba cōia impoꝛtāt substitutionē directam pupillarē. ꝑ ea q̄ no. in fi. ꝑ gl. ꝛ doc. i. l. his verbis. in prin. de here. isti. Et hoc voluit Bar. in. l. cēturio. in iij. q. prin. de cōpēdiosa facta ꝑ verbū cōe. ver. vlterius quero quid si hec substitutio per verbū cōe fiat in certa poꝛtione ꝛc. si bñ inspiciaꝛ: non enim bꝫ vitiare substitutionē pupillarē ꝙ de bonis tm̄ testatoꝛis facta fuerit mētio. l. q ita. §. si filio. ff. de secū. tab. ibi no. ꝛ. l. j. de vul. ꝛ pup. ꝛ ibi ꝑ doc. ¶ Preterea etiaꝫ si esset fideicōmissa. substitutio adhuc idē. Primo qꝛ nō appet ꝙ dicti nepotes habuerint sciētiam de tali substōne: lꝫ enim arbitri attestenꝛ se vidisse testm̄ non sic ipsi cum ratificāt. igiꝛ ꝛc. ff. de transac.

a ¶ Sunt. Ad a de idē p. d. bart. soꝛi. in ꝯsi. clvj. versi. ꝙ aūt non fuerit. in. ij. pte.

b ¶ Pupillaris. Vide. d. alexā. de imo. i ꝯsi. xvij. ꝑ totū. i. iij. parte. vbi late ꝛ notabiliter. ꝛ in ꝯsi. xij. i. vj. col. ea. parte.

ff.de transac.l.de his.nec presumuntur habuisse cū non fuerint instituti heredes vniuersales: ⁊ posito ꝙ fuissent essent sui in quibus scientia testamēti nō p̄sumit̃.iuxta no.p Bar.in.d.§.duo fratres. Secundo q2 liberatio ista nō fuit reciproca: licet enim filij testatoris liberentur per verba laudi ab his que possent petere dicti nepotes ab eis de bonis hereditarijs per illa verba. ⁊ ab omnibus ⁊ singulis que ipsi Joannes ⁊c. nō sic ecōtra dicti nepotes liberant̃ ab his que dicti filij possent occasione bonorū hereditariorum petere ab eis: vt p3 ex tenore dicti laudi si bene inspiciatur. ¶ Ex hoc sequitur ꝙ dicta liberatio intelligitur ⁊ restringitur solum ad ea que dicti nepotes tunc temporis petere poterāt de bonis dicte hereditatis: nō aūt extendit̃ ad ea que in futurum possent vel sperabāt posse petere ratione dicte substitutionis facte si decesserint sine liberis: q2 cum dicta substitutio fuerit reciproce facta: q2 nepotes filijs ⁊ econuerso fuerūt inuicem substituti sub dicta cōditione: vt p3 ex tenore dicti testamenti si non fuit remissa ex vna parte non censetur per dicta generalia verba remissa ex altera: ita voluit exp̄sse Bar. in.d.§.duo fratres.in fi.ij.q.prin. dū cōcludit eliciendo casus indubitabiles in quibus per generalia verba nō intelligitur remissum ius fideicommissum futuri. ⁊ iste est tertius casus.s. qñ substitutio nō fuit reciproca. Certe idem esse debet qñ fuit reciproca: tñ non fit remissio nisi ab vna parte: q2 eadem est ratio si bene inspiciatur. ¶ Nec ob. si dicatur ꝙ immo hincinde fuit facta remissio per verba precedentia illum versi. ⁊ ab omnib9 ⁊c. vbi absoluitur vtraq3 pars ab omni eo ꝙ ab altera posset petere ⁊c. q2 cum ibi non sit facta mētio de causa testamenti ⁊ de bonis hereditarijs ad illa nō extenduntur dicta generalia verba. vt no.per gl.in.l.tres fratres.ff.de pac. ⁊ per Bar.in.d.§.duo fratres.in.ij.q.prin.ver. Preterea clausula generalis non refertur ad ea que dependent ex testamento ⁊c. ⁊ sic verba illa intelligūtur de his que altera pars ab altera posset petere ex alia causa q̄ ex testameto: quod etiam patet: q2 si intellexissent etiā ex causa testamenti superflua fuissent verba sequentia. Et ab omnibus ⁊ singulis ⁊c. suffecissent enim prima. concludo ergo vt.s. Et hoc de secundo.

5 ¶ † Super tertio quesito nō expedit insistere presupponendo ꝙ dicti nepotes venire possint ex substitutione pupillari: q2 in illa veniunt omnia bona impuberum etiā aliunde quesita q̄ a patre.l.sed si plures.§.ad substitutos.ff.de vulga. ⁊ pup. vnde cum nō restringatur ad tertiā bonorū defuncti nō est querendum an in tertia que eis debetur debeant cōputare id quod habuerunt per sententiam arbitralem vltra legitimā. Sed certe etiā si venirent ex fideicommissaria nō deberent imputare in dictā tertiam: q2 illud non habuerunt ex causa fideicōmis. sed ex sententia arbitrali ⁊ ex transactione. ergo ⁊c. arg.ff.ad trebel.l.debitor.§.fi.fami.hercis.l.iiij.in prin. ¶ Et habuerunt tanq̄ debitum exnunc etiam viuentibus filijs testatoris: ⁊ per consequens tanq̄ in illo non tenuerit fideicommissum.l.coheredi.§.cum filie.ver.nec fideicommisso.ff.de vulga. ⁊ pupil. Perinde ergo est ac si substitutio ⁊ fideicommissum facta ⁊ factum esset in certis bonis deductis istis adiudicatis tanq̄ debitis istis nepotibus. arg. eius quod in simili habetur.ff.ad trebel.l.mulier.§.cum proponeretur.ibi. ac si quod superfuisset ⁊c. ⁊.l.a filia.in prin.eo.tit. Debetur ergo eis tertia pars integra omniū aliorum nulla facta computatione de habitis ex laudo tanq̄ habitis ⁊ debitis ex alia causa etiam filijs viuētibus ⁊ tanq̄ in hoc fideicommisso non inclusis: q2 in eo in quo testator fideicōmisso tenetur non tenet fideicōmissum.l.si creditori.ff.de le.j. sed in residuo bonorum. Et hec de tertio.

6 ¶ † Super quarto quesito dico ꝙ si potest ostendi ꝙ dicta prima venditio facta p testatorē de qua primo loco fit mētio in pūcto fuerit simulata pinde est ac si facta nō fuisset.ff.de cōtrahē. emp.l.nuda. ⁊.l.imaginaria.de reg.iur. ideo cum remanserit in bonis testatoris venit in substitutione sicut ⁊ cetera bona eius: etiam si dicatur fuisse substitutio fideicommissaria. Potest autem probari simulatio[a] si venditor semp remansit in possessione post venditionem.l.sicut.§.supuacuum.ff. quibus mo.pig. vel hypo.sol. ⁊ qd no. Bar.in.l.post contractum.ff.de dona. ⁊ satis est verisimile ex his que narrantur fuisse facta. S3 si dicimus istos nepotes venire ex pupillari qd verius vr̃: p ea que supradicta sunt: tūc etiam si fuit vera vēditio ⁊ nō simulata venit in dicta substitutione: vt in.d.l.sed si plures.§.ad substitutos. ff.de vulg. ⁊ pup. ⁊ pater nil potuisset tūc disponere sup re illorum duorum filiorum si venditio simulata non fuisset in preiudicium eorum.C.de bo. mater.l.ij.

¶ Ad vltimum dico nepotes incidere in penam cōpromissi si veniunt cōtra laudū nisi dixerint ipsum iniquū ⁊ petierint ipsum reduci ad arbitriū boniviri ⁊ obtinuerint. iuxta no.p bar. post Dy.in.l.qui rome.§.duo fratres.ff.de ver.ob. ⁊ de condi.inde.l.iul.verum debitorem. Laus deo.

¶ Super causa successionis filiorum fiende p matrem non obstante statuto cum quibusdam dubijs.j.contentis et tactis in consilio infrascripto.

¶ Summarium.

1 ☞ Statutum excludēs matrem a bonis filiorum non extenditur ad psonas non subditas. ⁊. 2.
3 Qui cōstituit pcuratorem nō pōt remouere ppter infamiam.
4 In generali mandato non venit remissio debiti liquidi nec donatio: ⁊ dñs habet regressum cōtra procuratorem colludentem cum aduersario.

¶ Consilium.xxxij.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Circa primū quesitum notandū est ꝙ cum statutum Racanati excludat matrē a successione filiorū existentibus cōsanguineis defuncti ex pte patris put hic erat vsq3 in tertiū gradū preterq̄ a quarta pte bonorum loco legitime debite iure nature si p̄fata Stella extat de Racanato ⁊ sic ligat̃ illo statuto q̄tū ad bona ibi sita seruādū est illud statutū si etiā filij de quorū successione agitur erāt de origine ppria vel paterna. Quātū vo ad bona sita Padue nō esset dicta mater exclusa p statutū Racanati cū sit odiosum in hoc: sed deberet in successione illorum seruari vel statutū paduanum vel dispositio iuris cōis si illud nō esset: vt hec habent̃ no.p Bar.in.l.cunctos populos.C.de sum.tri.i fi.vj.q.prin. ⁊ etiā Bal.ibi idē tenet. ⁊ idē Bar.in ea.l.in.vij.q.vbi tractat de statutis pmissis in vlti.q.de 9suetudine anglicana in distin. ibi dum dicit. aut talis decedēs erat anglicus ⁊c. ⁊ qd ibi p Cy. ⁊ in Spec de senten.§.qualiter.versi.s3 pone. Si vero dicta Stella non est nec erat de Racanato s3 de Padua vr̃ ꝙ etiā in bonis existētibus in Racanato possit succedere de iure cōi insolidū excluso patruo nō obstante statuto Racanati ꝙ ipsam ligare nō potuit maxime cum loquatur in psonā.vt.l.extra territoriū.ff.de iuris om. iu. ⁊.d.l.cunctos populos.a 9trio sensu. ⁊ p id qd idē Bart.ibi no.

2 in palleg.q.vij.in fi. † dum dicit ꝙ qñ statutū loquit̃ in psonam non porrigit̃ ad forēses vt etiā idē dicit in ea.l.in.iij.q.pro hoc etiā bñ facit quod no.idē Bar.in.l fi.C.de pac.in.iiij.col.in.q.de statuto.dicēte ꝙ ingressa monasteriū non succedat patri qd nō valet: q2 confert effectum suū in tempus quo desijt esse subdita. Pro hoc etiā facit ratio. nam eo casu quo esset de Racanato non excluderetur p illud statutū a bonis non subditis statuentibus vt.s.dixi fm Bar. ⁊ Bal.in d.l.cunctos populos. in fi.vi.q. Eadē ratione arguendo de rebus non subditis ad psonam non subditam.l.qui plures libros.ff.de vulga. ⁊ pupil. ⁊ quod not.in.l.miles ita heredem.§. ⁊ quod diximus.ff.de testa.mili. dicendum est vt dictum statutum excludens matrem a successione filij propter agnatum tertij gradus non extendatur ad matrem forensem non subditam statuentibus. Nam ⁊ si dicti filij de quorum successione agitur non fuissent de Racanato origine propria vel paterna p̄fatum statutum cum loquatur in psonam dum dicit ꝙ filijs decedentibus ab intestato mater quartam tantum partem petere possit ⁊c. locum in successione ipsorum non haberet etiam q̄tum ad bona ibi sita: prout exp̄sse determinat Bar.in loco palleg. Et tñ q̄tum ad eos de quorum successione agitur nullum continet odium: multominus debet locum habere in casu nostro si mater que per statutum venit excludenda non sit statuentibus supposita cum tractetur de eius odio: ⁊ sic magis debet restringi.l.cum quidam.ff.de libe. ⁊ posthu.de regu.iur.odia.lib.vi. Et hec pars videt̃ mihi equior ⁊ verior salua semper correctione melius sentiētis vt p̄fatum statutum debeat restringi ad personas dūtaxat subditas.

3 ¶ † Quantum ad scdm quesitum videtur dicendum ꝙ dictus Allentius non potuerit esse procurator postq̄ erat infamis: quia de crimine publico damnatus.l.infamē.ff.de publi.iudi. iuncto eo quod no. in Spec.de procu.§.j.in.ix.col.ver.item ꝙ est infamis.iij.q.vij.infamis. Preterea si penderet causa criminalis cōtra eum non posset esse procurator.C.de procur.l.reū. fortius si finita erat ⁊ condemnatus quia propter quod vnumquodq3 ⁊ illud magis. Contrarium tamen puto. Primo per tex.insti.de excep.§.fi.vbi dicitur ꝙ infamis potest esse procurator. ¶ Secūdo q2 ad cōtrahēdum pōt cōstitui pcurator etiā quia al's in iudicio fuisset inhabilis.l.s3 ⁊ si quis.in fin.cum.l.seq.ff.de instito.de mino.l.cum mandato. Tertio q2 de tali inhabilitate psone pōt excipere aduersarius: non aūt qui illū cōstituit cum eius psonam approbauerit.C.de testi.l.si quis testibus.iuncta.l.ita demum.C.de procura.cum concor.

4 ¶ † Sup tertio dicēdū est dictā finē getationē ⁊ cōpositionē factam p dictū Allētium nullo modo p̄iudicare dicte Stelle: q2 fuit mere gratuita: ⁊ per 9sequēs ambitiosa cū facta fuerit sup

[a] ¶ Simulatio. Que autem sint argumenta ad 9ctū simulatū p̄sumēdū. vide Bal.in cōsi. cliiij.in.ij.pte. ⁊ in 9si.ccclxiiij. in.iiij.parte.

debitis liquidis nullo subsistente litigio. ff. de transac. l. j. in fi. C. e. l. preses. ff. de iureiur. tutor. in prin. ꝛ sic cōtinet donationē que in generali mādato etiā cū libera nō venit. ff. de pac. l. 3 iuris. §. si filius. ꝛ sic cēseš dolose egisse: qꝛ nō fecit id qđ diligens homo fecisset. ꝛ qđ facere debebat. l. dolus. ff. māda. ꝛ. l. si pcuratoꝛ. §. fi. q etiā intelligiš exceptus de generali mādato etiā cuz libera. l. creditoꝛ. §. fi. ff. manda. Habuit enim iste mandatum ad trāsigēdū ꝛ trāsactio non est nisi sup re dubia ꝛ lite incerta[g] al's diciš gratuita pactio: vt. d. l. j. ff. de transact. ꝛ hic nulla fiebat dubitatio super iure dicte Stelle quin haberet ius saltim in quarta parte hereditatis cuiuslibet istoꝝ filioꝝ ꝛ etiā in sua dote. ℭ Nec ex ista cōpositione cōsequiš hec dña Stella vt dicitur nisi dānum ꝛ nullā cōsequiš vtilitatē: qꝛ ille remisit rez pro vmbra seu vento. s. hereditatē filioꝝ ipsius sibi debitā vel in totum vel saltim pro quarta parte: fm ea que. s. dicta sunt. ꝛ etiā dotē suaz pro bonis que sunt Padue cum nulla bona vt diciš sint Padue q̄ sint de hereditate filioꝝ. Et posito q͂ essent illa sine dubio pertinerent ad ipsam matrem de iure cōi: nec aliqđ ius in eis poterat ille patruus pretendere virtute statuti Racanati qđ ad illa nō extendiš vt. s. dixi. Et sic per dictā remissionem quā ille patruus fecit nullū ius vel cōmodū sentit dicta mater cum etiam sine ea ius haberet ipsa sola si qua essent bona Padue de hereditate filioꝝ. Igitur in recōpensationē dicte remissionis nulle ꝛ vacue nō potuit dictus pcuratoꝛ remittere ius clarū qđ habebat dicta mater i bonis existētibus Racanati vel in omnibus vel in quarta parte: sꝫ ita demū si maiorem vel equalē vtilitatē fuisset cōsecutura: vt in. d. l. 3 iuris. in fi. ff. de pac. Preterea ista Stella post mandatum generale datum dicto Alletio in alio instrō eadem die ꝛ loco facto dictum mandatū limitauit qđ per ipsum nō intēdebat dare potestatē trāsigēdi vel cōponēdi quominus haberet dotes suas ꝛ alimēta quas dixit ascēdere ad quātitatē. cccl. floreñ. super quibus non intendebat prefatam potestatem transigendi ꝛ componēdi dare nec quietandi nisi quatenus ostenderetur fuisse solutuz Salomoni fratri dicte Stelle de dicta dote. Paria vero sunt a principio limitata dedisse mandatuz vel ex postfacto limitasse. l. lucius. §. que habebat. ff. ad treb. Item non dedit mandatuz de quietando nisi de receptis. Ideo non statur sue confessioni de receptis: sed est necesse q͂ probetur aliter. l. j. §. si mutuum. ff. si quid in frau. patro. ꝛ no. Bar. in. l. j. in fi. ff. si cer. pe. Iste aūt remisit ꝛ quietationez fecit de eo quod recepit pro iuribus que ille patruus habebat in bonis existentibus Padue de hereditate illorum: que tñ bona ꝛ iura nulla erant ꝛ pro ducatis. cccc. in quibus Salomon frater dicte stelle tenebaš illi patruo in q̄bus actionem cessit dicto procuratori: sed certe non cogebatur domina soluere debita fratris sui nec iura sua remittere processione sibi fienda contra fratrem: ideo hoc in mandato predicto non cadebat. ꝛ sic illud facere non potuit.

ℭ Cōcludo ergo q͂ finis: qetatioꝛ trāsactio ꝛ cōpositio facta p dictū Alletiū in nullo nocēt dicte stelle qꝛ mādatū qđ illi dederat ad hoc se nō extēdebat. C. de procu. si procuratoꝛ ad vnam.

ℭ Super vltimo dicendū est dictā dñam habere regressum cōtra dictum procuratorem ad omne suū interesse si ppter id qđ colludendo extra mandatum fecit cōtingat ipsam dānificari. l. eleganter. §. penul. ff. de dolo. Laus deo.

[Margin, g: ℭ Incerta. Adde idē p do. Pet. phi. corñ. in cōsil. cclxvij. in littera. D. in iiij. parte.]

ℭ Super causa cuiusdam successionis.

ℭ Summarium.

1 ☞ Statutum excludens agnatum si distat a defuncto in tertio gradu de iure cano. quomō intelligatur.

2 Qñ actus circa hereditatez aliter pōt se habere nō inducit aditionem hereditatis.

3 Quibus remediis veniant nepotes ad hereditatē auunculi nō aditam per matrem que erat soror defuncti.

ℭ Consilium. xxxiij.

In christi nomine amē.

1 ℭ † De iure cōi dicta hereditas delata fuit sorori defuncti vtrinq̄ cōiuncte que erat cū defuncto in primo gradu de iure cano. excluso dicto agnato q erat in quarto vt diciš. ꝛ sic nō admittebaš nisi post fratres ꝛ sorores. i. eis deficientibus. C. de legi. here. aut. post fratres. la. ij. ꝛ in corpore vñ sumiš. ℭ Nec huic dispositioni iuris cōis habuit obstare statutū parmense sub rub. de success. ab intesta. qđ prefert agnatum masculum sorori seu trāsuersalē de Casali qꝛ loquitur de agnato seu transuersali existēte in tertio gradu de iure canōico. Et iste vt diciš erat in quarto: vñ cū cessent verba statuti cessat ipsi⁹ statuti dispositio. l. hos accusare. §. oib⁹. ff. de accusa. de dā. infec. l. iiij. §. totiēs. de aqua quoti. ꝛ esti. l. j. §. loquiš. Diceretur autem fuisse defuncto in gradu quarto si ipse defunctus de cuius hereditate agitur distabat a stipite in quarto gradu lꝫ ipse agnatus nō distaret quarto sed tertio vel citerioꝛi iuxta regulam traditā in. c. fi. de cōsan. ꝛ affi. s. q͂ quoto gradu remotioꝛ distat a stipite toto distat a quolibet alio p aliam lineam ab eodem stipite descendente vt ibi habetur. delata ergo fuit hereditas dicti Bartholomei prefate sorori nō agnato. Similiter nō habet obstare prefate dispositioni iuris cōmunis aliud statutum Parme sub rubrica q͂ mater non succedat filio ꝛc. qđ loquitur de agnato vel transuersali masculo vsq̄ ad quartum gradum qꝛ illud statutum loquitur de matre vel aliis attinentibus per matrem excludentis per talem agnatum. Nos autē de illis nō loquimur sed de sorore de qua statutum nō loquitur. igitur ꝛc. C. de colla. l. illam. circa mediū. ibi. nepotibus vero ꝛc. Et sic remanemus in dispositiōe iuris cōis a dictis statutis non impedita que est illa de qua. s. dixi. et hec de primo dubio seu quesito.

2 ℭ † Quantuz vero ad scđm dico per predictos actus nō fuisse aditaz hereditatem qꝛ possunt videri fuisse facti causa pietatis potius q͂ animo adeundi. s. sepeliri facere fratrē ꝛ claudere domum cā custodie ꝛ similiter portare res mobiles ad domū suā. q͂ etiam causa custodie potest videri fuisse factuz prout in his omnibus determinat expresse Bar. in. l. gerit. ff. de acquirē. hereditā. in. iij. prin. articulo. in quo tractat qualiter voluntas pbetur p facta. articulo. iij. s. qñ actus pōt fieri vtroq̄ modo licite. s. nomine suo ꝛ nomine alterius vbi dicit q͂ sunt quedam in quibus iusta causa pietatis de facili cadit vt sepelire defunctuz pascere familiā custodire domum. Hec eniz omnia faceret vicinus vicino. ꝛ ideo fm euz ex eis non inducitur nec pbaš aditio. vt. l. at si quis. §. si quis. ff. de religio. ꝛ sump. fune.

3 ℭ † Circa tertium quesitum dicendum est q͂ cuz dicta domina Luchisina sciret vel sciuisse presumatur hereditatē fratris sui sibi fuisse delatam ex quo sciebat eum mortuum transmisit ius deliberandi ad suos heredes ex quo infra paucos dies post fratris mortem decessit tamen ex quo eius heredes infra residuuz anni nō adiuerunt hereditatem predictā sunt exclusi mero iure a dicta potentia adeundi virtute dicte transmissionis. vt hec habentur in. l. cum antiquioribus. C. de iure delibe. ℭ Nec ob. si dicatur q͂ hodie minores ipso iure cōseruantur illesi a cursu prescriptiōis per. l. fi. C. in quibus cau. in integ. resti. nō est necesse. Et hic vt dicitur heredes huius Luchisine sunt infantes. ꝛ sic videtur q͂ residuum anni transmissum ad eos: per. d. l. cum antiquioribus. non cucurrit ipso iure qꝛ fm opi. gl. posite in. l. vnica. C. si aduersus vsucap. in fi. magne glo. quā tenēt Bart. ꝛ Bal. ibi ꝛ in. d. l. fi. lex illa fi. loquitur ꝛ debet intelligi quando prescriptio non erat incboata in persona defuncti sed venit inchoanda in personaz heredis minoris. si vero erat incboata in personam defuncti nō desinit currere nec dicitur dormire in personam heredis minoris immo currit mero iure sed datur restitutio. vt. d. l. vnica. C. si aduer. vsucap. ꝛ. l. etiam ei. ff. de mino. que leges remanēt hodie incorrecte per illam. l. fi. ꝛ ita etiā tenet Barto. in. d. l. etiam ei. lꝫ Pet. ꝛ Cy. videantur dicere cōtrarium. s. q͂ immo sunt correcte. Et fm eorum opi. possent hodie tutores dictorum infantiū ipso iure adire ex iure deliberandi transmisso: lꝫ lapsus sit annus a morte primi defuncti. qꝛ nō videtur lapsus ad incommodum seu exclusionem dictorum infantium: sed tenendo opi. glo. ꝛ Bart. ꝛ Bal. necesse haberent petere restitutionem in integrum. Et vtroq̄ casu etiam si dicti heredes non possent venire ex propria persona ad hereditatez dicti Bartholomei: vt quia essent penitus extranei vl' fuissent concepti post mortem illius. ff. de legi. heredi. l. titius. nihilominus ex iure transmisso venire possent: vt no. per Cy. C. de his q ante aper. tab. l. vnica. in. vj. q. fm Dyn. verum quia isti sunt filii dicte domine ꝛ concepti ꝛ nati in vita fratris dicte domine eorumq̄ auunculi: ꝛ sic possunt venire ex propria persona per exclusionem matris ꝛ ex successorio edic. quod habet hodie locum de iure ciuili tam in agnatis q͂ in cognatis. licet olim non nisi in bonorum possessiōe de iure pretorio. insti. de legi. agna. succes. §. placebat. Non expedit intrare dictam disputationez: an possint venire iure transmisso ipso iure vel per beneficiuz restitutionis in integrum: quia immo etiam si neutro istoruz modorum venire possent saltim ex propria persona vsq̄ ad. xxx. annos de iure communi possunt venire ad dictā hereditatem Bartholomei ꝛ eaz adire: iuxta ea que habentur in. l. licet. ꝛ. l. cum antiquioribus. C. de iur. delibe. per glo. ꝛ doct. Nec habet eis obstare prefatus agnatus quarti gradus eisdez rationibus ꝛ causis quibus dixi eum non obstare matri ipsorum cuz sit eadem ratio. Laus deo.

ℭ Super causa cuiusdam legitimationis.

ℭ Summarium.

1 ☞ Duces comites ꝛ ppetui vicarii pricipis pñt quoad suas terras legitimare de ptāte ordīaria cū i loco sint p pricipe. ꝛ. 2.

3 Existentia

3 Existentia legitimi filij non vitiat legitimationē quominus legitimatus succedat post mortē legitimi psertim ipso legitimo ɔsentiēte: nec filia pōt conqri de hoc cū ex statuto nō succedat.

4 Filius natus ex cōiugato ꝛ soluta pōt legitimari sine clausula non obstante etiā per inferiorē in sua iurisditione: qꝛ non dicitur natus ex nefario coitu.

5 Et an princeps possit legitimare spurios in preiudiciū agnatorum quibus est delatū ius succedēdi: ꝛ quid de his qui sunt loco principis in suis terris.

Consilium.xxxiiij.

IN christi nomine amen.

Super primo dubio videt dicendū ꝙ legitimatio istius Joānis non valeat pluribus rationibus quibus tñ singulariter ꝛ sigillatim respondeo: qꝛ cōtrarium tenere intendo. Et primo videtur non valere ex defectu potestatis legitimātis: qꝛ si totus tenor priuilegij ducatus Mediolani concessi dño duci inspiciatur nō reperit sibi facta ista cōcessio. s. ꝙ possit legitimare spurios: qui tenor dilig nter inspiciendus est[a]. extra de pusle. c. porro. ff. de fideius. l. fideiussores magistratuū. §. p aurelio. ibi. lecta subscriptione ꝛc. de verb. obli. si quis stipula. stichū aut pamphilū. ibi. querēdus inspiciēdū erit sermo ꝛc. † Cōstat aūt ꝙ potestas legitimandi est de reseruatis principi[b]. qꝺ ptꝫ: qꝛ ab ipso dꝫ postulari ꝛ impetrari non ab inferiore. in auē. quib[9] mo. na. effi. sui. §. illud. col. vij. ꝛ quibus mo. na. effi. legi. §. si quis ergo non habens filios. colla. vj. Nam est quedam restitutio nataliū: vt in dictis tex. que debet a principe. l. imperatore impetrari. ff. de nata. resti. l. i. et. l. queris. C. de nata. resti. l. j. sicut restituere fame. l. i. §. de qua. ff. de postu. extra de re iudica. cū te. per Inno. ꝛ creare tabelliones. de fide instru. cū. p. per eundē. Cōstat aūt ꝙ ea que sunt specialiter reseruata principi generali cōcessione ducatus vel comitatus non transeunt sed requiritur specialis. ff. de offi. eius cui manda. est iurisdi. l. j. in prin. extra de offi. lega. qꝺ translatione. †Sed ad istā respōdetur ꝙ primo perquirendum est an dñs dux Mediolañ. habeat aliquod priuilegiū ab imperio in quo dicta potestas legitimandi sibi ɔcedatur specialiter: qꝛ non est verisimiliter ꝙ talia attentasset si nō haberet. Si vo nō reperiatur aliud tunc adhuc est dicendū dictā legitimationem valere iure ordinarie potestatis quo ad terras sue iurisditiōis ꝛ principatui cōcessas: ꝛ bona ibi existentia suosqꝫ subitos: sicut videmus in notarijs creatis ab aliquo principe vel dño inferiore a papa vel imperatore. Nam valet creatio quo ad terras sibi suppositas vt ibi: ꝛ inter eius subditos possint instrumenta conficere: ꝛ idem si ab aliqua cōitate. iuxta plene no. in Spec. de instru. edi. §. restat. v. si quis potest. in fi. ꝛ. v. quid de his. ꝛ arg. extra de fide instru. c. cū dilectus. ꝛ not. per Barto. ꝛ Bal. in. l. cūctos populos. C. de sum. trini. In hoc ergo est differentia qꝛ si haberet potestatē specialiter cōcessam ab imperatore diceret legitimatus autoritate cesarea: ꝛ sic vbiqꝫ per totum romanorum imperiū haberetur p legitimo: ꝛ quo ad bona paterna vbiqꝫ sita. Sed si talē potestatē non habet dicit legitimatus autoritate ducali: ꝛ sic ordinaria ꝛ quo ad terras dicti ducatus ꝛ bona ibi sita ꝛ nō vltra prout etiā de legitimato a papa quo ad terras imperij ꝛ ecōuerso de legitimato ab imperatore quo ad terras ecclesie. in. c. per venerabilē. q filij sint legi. ꝛ hoc voluit Bar. in. l. cūctos populos. C. de summa tri. circa mediū. v. si. ecce dicit statutū ꝙ filiusfa. ꝛc. vbi etiā dicit ꝙ spurius possit institui. Et do. Anto. de but. in. d. c. per venerabilē. q filij sint legi. ibi. Nunqd aūt possit ciuitas aliqua legitimare ꝛc. vbi plene examinat. ꝛ in fi. hoc tenet. Nō dico tamē ꝙ ista sit vera legitimatio reintegratiua totalis status: qꝛ illam etiā imperator facere non pōt hodie euꝫ non possit legitimare quo ad spiritualia: sed solus papa dispensando circa radicem matrimonij fm Hosti. in summa q filij sint legi. ꝛ per Cano. in d. c. p venerabilē. sed est quedā habilitatio seu dispēsatio q pōt fieri quo ad quedā: ꝛ quo ad quedā nō. Cū igit ciuitas Pergamensis esset tunc de comitatu Mediolani: ꝛ sic de iurisditiōe dicti dñi ducis: lꝫ per aliū de facto ꝛ contra voluntatē eius occuparetur ꝛ agat de bonis ibi vel in ei[9] territorio sitis ꝛ inter tunc eius subditos. dicēdū est dictā legitimationē valere ꝛ debere seruari. †Nec ob. pdictis id qꝺ not. Bart. in. l. iij. ff. de testa. ꝛ Bal. in. l. cūctos populos. qui tenent non valere statutuꝫ ꝙ spuri[9] possit a patre heres institui qꝛ inferior a pncipe hoc facere nō pōt qꝛ dico ꝙ ista nō est ratio. Sed est qꝛ tale statutū est contra ius diuinum quo cauetur non erit heres filius ancille ꝛc. Et qꝛ inducit hoīes ad peccandū ꝛ ad contēnendū matrimonia. propter quā rationē tenuit Hostiē. in summa ti. qui filij sint legiti. in pe. col. versi. quid si imperator. ꝛ refert Joan. and. in addi. Specu. de succes. ab intest. ante fi. ꝙ etiā imperator talem legem generalem facere nō posset licet possit spurios legitimare: qꝛ dolus ꝛ delictū preteritū possunt remitti: sed futurus non. l. si vnus. §. illud nulla. ff. de pac. ꝛ de pac. dota. l. cōuenire. Unde fateor ꝙ dux Mediolani non poterat etiam in suo territorio talē constitutionem facere: sed bene potuit istum Joānē sibi subditū quoad bona in suo territorio sita legitimare per iam dicta. Item non ob. l. j. C. de na. restitu. vbi etiā legitimare nō potest inferior a principe. s. ordo decurionū: qꝛ veruꝫ est vt habeatur vbiqꝫ pro legitimo: sed vt habeatur solū in territorio legitimantis videtur distinguendū ꝙ aut imperator in dicto territorio exercebat iurisditionem per seipsum seu per officiales suos temporales missos per eū de tēpore in tempus et idem. Et his duob[9] modis pōt intelligi. d. l. j. C. de nata. rest. Aut nullā iurisditionem ibi de facto exercebat vt in ciuitatib[9] non recognoscentibus superiorem: vel exercebat per vicarios perpetuos vt comites ꝛ duces ꝛ simi. barones: ꝛ tūc tales populi ꝛ dñi sunt in dictis locis loco principis. iuxta no per Cy. C. de cōdi. ob. cau. l. ea lege. añ fi. ꝛ Bar. in. l. hostes. de capti. ꝛ. l. ambitiosa. de decre. ab ordi. fac. ꝛ sic possunt in terris et locis predictis facere oia q impator pōt facere per totum orbem per ea que dicta sunt. ꝫ Ratio autē dicte distinctiōis clare potest apparere vnicuiqꝫ subtiliter intuenti. Ideo non insisto in amplius demonstrando. ꝛ ista etiam patent ex no. in Spec. in loco. ꝫ. alleg. de notario creato a talibus.

3 †Secūdo principaliter videtur dicta legitimatio non valere qꝛ extabat filius legitimus ꝛ naturalis[c] domini Petri pris istius quo casu etiā ipse impator non legitimat. vt in auē. quibus mo. na. effi. sui. §. ꝛ generaliter. in fi. ꝛ in. §. illud. ꝛ quibus mo. na. effi. leg. §. si quis. vero. Sed certe verū est in preiudiciū legitimorū ꝛ sine eor voluntate. ff. de nata. resti. l. fi. sed hic facta fuit sine preiudicio dicti filij legitimi: qꝛ ipse solus successit quousqꝫ vixit ꝛ ipso etiā consentiente vt in instrumento dicte legitimationis continetur: et sic valuit. vt patet in. d. l. fi. ff. de na. resti. ꝛ qꝺ nota. Joan. and. in addi. Spec. loco. ꝫ. allega de succes. ab intesta. circa fi. in forma legitimationis quā dicit se vidisse. s. ꝙ si extent legitimi non coequetur eisdē ꝛc. Tertio principaliter videtur nō valere in preiudicium filie legitime ꝛ naturalis dicti dñi Petri patris ꝛ filiorū suorū que non cōsensit nec fuit citata. Sed ad hoc respondetur ꝙ nec eius cōsensus nec citatio requirebatur. tū qꝛ ipse dñs Petrus in suo testamento mādauit ipm legitimari q cū relinqueret filiū masculū legitimū ꝛ naturalem potuit filiam feminā in testamento totaliter excludere a succedendo ex forma statuti ipsam excludētis ab intestato. iuxta not. per Bar. in. l. ij. §. videndū. ad tertul. ꝛ Bal. in. l. maximū vitium. de libe. prete. Et per cōsequēs illius cōsensus vel citatio nō requirebat prout determinat Barto. in. l. gallus. §. ꝛ quid si tm̄. ff. de libe. ꝛ postbu. tū etiā qꝛ ipse filius legitimus ꝛ naturalis ad quē solū pertinebat hereditas paterna tam ex testamento ꝙ ab intestato consensit: vnde non intererat sua citari. s. dicte femine ad quam hereditas paterna nō poterat pertinere: ꝛ sic quo ad illā non tractabit de aliquo preiudicio ipsi[9]. ergo ꝛc. Juxta no. in. l. iij. §. causa cognita. ff. bono. posses. ꝛ. C. qui admit. ad bono. pos. l. i. per Bald. ꝙ in actu alteri non preiudiciali nō requiritur illius citatio. Similiter quantū ad hereditatē illius fratris legitimi ꝛ naturalis qui poterat sororem suaꝫ a sua hereditate excludere postꝙ consensit in ista legitimatione non fuit necesse illam sororē citari vel consentire. per ea que not. Bar. in. d. §. ꝛ quid si tantum. potuit ergo dictus Joā. legitimat[9] succedere in hereditate sui patris ex testamento paterno iure fideicōmissi sibi vt dicit relicti si filius legitimus ꝛ naturalis institutus sine filijs decederet que conditio extitit. Et similiter potuit succedere fratri suo ab intestato exclusa sorore ex forma statuti quo casu cauetur ꝙ extante masculo femina nō succedat. Nam legitimatus per rescriptum non solum agnoscitur patri sed etiam alijs agnatis etiam illorum cōsensu nō interueniente sicut adoptatus. ff. de adop. l. cū adoptio. ꝛ. l. qui in adoptionē. etiā quātū ad succedendum eis: vt patet ex plene not. per Joan. and. in. dicto titu. de succes. ab intesta. ante fi. in questione disputata ꝛ recitata ibi per eum. licet secus sit in legitimato per oblationem curie. vt in. §. filium vero. in auē. quibus mo. na. efficiun. sui. ꝛ ibi etiā probatur a contrario. ꝛ ita etiā tenet Dy. in quodam tractatu successionū ab intestato: quē quidā attribuūt Bart. maxime quando in legitimatione dicitur hoc expresse ꝙ succedat agnatis ꝛ cognatis fm ea que not. per Joan. and. in loco preallega. Similiter in isto masculo legitimato vt excludat feminam locum habet statutū sicut in legitime nato per ea que no. in eo. loco in addi. Specu. de succes. ab intesta in fi. fm Jac de are. qꝺ etiā tenet expresse Bal. in. l. cū acutissimi. C. de fideicō. post prin. per vnam colū. ibi. idem puto ꝙ legitimatis ꝛc. qꝛ in

a Inspiciendus est. Ortenus potestatē legitimandi censetur hēre quaten[9] est in priuilegio expressuꝫ. vt per do. Bar. (sol. in cōsi. ccxij. v. secūdo premitto. ibi nam. in. ij. pte.

b Principi. Adde idē p do. Pet. phil. cor. i consi. i. incip. in presenti. i prin. et in littera. A. in. ij. parte.

c Et naturalis. Uide q habētur ad materiaꝫ per Bal. in cōsi. ccxiiij. in. ij. pte.

cis viget verus status legitimorum licet non verũ principiũ cum legitimitas consistit in iure ⁊ ea que sunt iur. nõ inducuntur ẽm fictionem sed ẽm veritatem: ẽm Bar. in. l. si is qui ꝓ emptore. de vsucapi. Idẽ sentit Bal. eo. titu. l. eam quam. in pñ. xj. col. ibi. fuit a me quesitum ⁊c.

4 ¶ † Quarto principaliter videtur non valere legitimationem istã: q꞉ iste Joãnes non fuit natus ex cõcubina: ⁊ sic nõ põt dici fuisse naturalis: sed natus fuit ex coniugato[a] ⁊ soluta nõ retenta pro cõcubina[b]: ⁊ sic ex cõplexu illicito: ⁊ dicebatur spurius. vnde legitimatio facta de ipso videt꞉ ꝙ nõ potuit valere nisi cum appositione clausule. s. non obstante. §. fi. in auẽ. quibus mo. na. effi. sui. ẽm ea que ibi habentur in text. ⁊ glo. Constat autem ꝙ inferior a principe. i. imperatore vel papa tales clausulas derogatorias iurium cõmuniũ nõ põt in suis rescriptis apponere. iuxta not. per glo. in. c. statutũ. de rescrip. lib. vj. cum iura tollere non possit. C. de offi. prefec. preto. l. formaꝫ. in cle. ne romani. de elec. ¶ Sed ad hoc respondet꞉ dupliciter. Primo ꝙ istud est verũ in inferiore magistratu q habebat officium temporale nõ perpetuũ: vel habeat perpetuũ sed ecclesiasticum vt eps qui magis astringitur canonibus. xxv. q. ij. institutionis. ꝙ princeps secularis legibus. l. oẽs populi. ff. de iust. ⁊ iure. Si vero perpetuũ ⁊ temporale tunc in suo territorio loco principis habetur vt sunt reges duces comites ⁊ simi. sicut ⁊ populi quorum nõ debet esse maior autoritas cum non sint digniores immo nec tam digni. Et tñ in territorio possunt facere statuta gñalia derogatoria iuri cõi. l. oẽs populi. ff. de iusti. ⁊ iure. fortius concedere speciale rescriptũ. arg. eorũ q̃ not. Hostien. in summa qui filij sint legi. in pe. col. versi. quid si imperator. ⁊ ad predicta quod not. in Spec. de instru. edit. §. restat. ṽ. sed quis potest facere. in fi. cum seq. ⁊ seq.

¶ Secũdo respondetur ꝙ tex. in. d. §. fi. in auẽ. quibus mo. na. effi. sui. loquitur de illis spurijs qui nati sunt ex matrimonijs reprobatis ⁊ punibilibus qđ cõtingit pluribus modis qui notantur insti. de nup. §. sunt ⁊ alie. q̃ quidẽ matrimonia nõ merentur dici matrimonia nec nuptie sed cõplexus illicitus. vt dicit tex. in. d. §. fi. Unde si pater dicti Joãnis cũ haberet vnã vxorem duxisset aliã vxorem. s. matrẽ Joãnis: q꞉ ex tali ɔplexu incidisset in. l. iul. de adulterijs. C. de adul. l. cuꝫ qui duas. prefatus Joãnes nõ meret꞉ fili⁹ nũcupari ⁊ nõ potuisset legitimari per modos qui habentur in auẽ. quibus mo. na. effi. sui. lꝫ solum per rescriptum continẽs clausulam derogatoriã vt ptꝫ ex ibi not. iunctis his que not. in. d. §. sunt ⁊ alie. insti. de nup. per glo. ⁊ tũc haberet locũ cõtrarium. s. formatum. ¶ Sed hic nõ duxit eam in vxorem: ⁊ sic fuit simplex fornicatio per quam nõ incidit in. l. iul. de adul. postꝙ facta fuit in volentem nec cõmisit adulterium de iure ciuili: nec veniebat puniendus vt ptꝫ ex not. in. l. j. C. de adul. Unde dictus Joãnes nõ põt dici filius nefarius vel incestuosus: aut ex dãnato coitu natus de quib⁹ loquitur ille. §. fi. dicens ꝙ tales non habent illius legis participiũ: q꞉ immo in casu nostro habet sicut ⁊ filij simpliciter naturales qui nascũtur ex coitu nõ punibili sicut nec iste fuit ⁊ sic potuit legitimari absqꝫ appositione dicte clausule derogatorie ab ipso imperatore: ergo ⁊ ab inferiore ab eo q꞉ cessat cõtrariũ. de quo. s. Et ex his ptꝫ dictã legitimationem prefati Joãnis fore sustentatam: ⁊ ab oĩbus impugnationibus defensatam ipsumqꝫ tam ad hereditatem paternaꝫ ex testamẽto si fuit substitutus fratri sine liberis decedenti que cõditio extitit potuisse admitti ex causa fideicom. ꝙ etiã ad hereditatẽ fratris sui ab intestato exclusa sorore ex forma statuti preferentis masculum femine qđ hꝫ locũ in masculo legitimato sicut in legitime nato prout determinat Bald. in. d. l. cum acutissimi. C. de fideicom. ⁊ sic non patietur in hereditate paterna detractionem legitime ⁊ trebellianice: q꞉ ille debent pertinere ad heredem grauati. C. ad. l. fal. quãꝙ. sed ipsemet Joãnes fideicom. est heres fratris sui grauati: ergo aduersus seipsum non detrahit. Habebit ergo oĩa bona tã patris ꝙ fratris. Et hec sufficiant de primo ⁊ principali dubio de hac re.

¶ Sequitur videre de secũdo ⁊ breuius quo querit꞉ an dictus Joãnes q ad interrogatoriũ factum per volẽtẽ agere cõtra eũ petitione hereditatis respõdit se tenere bona hereditaria. Itẽ ꝙ ea tenet tanꝙ heres patris ⁊ fratris: ⁊ sic pro herede non pro possessore vtrum teneatur vlterius respondere. s. an ex testamẽto vel ab intestato. Et videtur esse casus ꝙ sic si agere volens pretendat in hoc interesse deliberationis. ff. de interro. act. l. si defensor. §. illud. sed certe ille. §. loquitur quãdo actor vult agere actione personali cõtra aliquẽ tanꝙ contra heredẽ. Nos loquimur quando vult agere peti. heredi. que est actio mixta. C. de peti. here. l. hereditatis. ⁊ vult agere tanꝙ contra non heredem: ⁊ sic sumus in casu diuerso in quo glo. ⁊ doc. qui ponunt formã interrogatoriorũ in ista actione. de hoc non faciunt mẽtionem: immo simpliciter dicũt ꝙ si confitetur se possidere et ꝓ herede possidere non debet vlterius interrogari: sed debet dari libellus vt dicit Cy. in. l. cogi. C. de peti. here. in. v. q. ⁊ Bal. ibidem expressius dicit ꝙ ideo vlterius nõ est interrogandus: q꞉ ex illa responsione aperta est sibi via ad petitionẽ hereditatis: vñ nõ habet vlterius querere. Nã in petitione hereditatis ideo tenetur possessor respondere de qualitate possessionis ⁊ non in rei vendicatione: q꞉ sola possessio aperit viam ad rei vendicationem sed ad petitionẽ heredi. non sola sed qualificata qñ ꝓ herede vel possessore: si ergo exprimit꞉ ꝙ ꝓ herede satis est. Sꝫ si diceret ꝙ nõ tꝫ pro herede tunc bñ est vlterius interrogandus. s. ex qua causa tꝫ q꞉ si allegaret titulũ nõ aperiret꞉ via ad petitionem hereditatis sed ad rei vendicationem vel publicianam. si nullum titulum allegat tũc apparet ꝙ possidet pro possessore ⁊ idem ꝙ in primo.

¶ Breuiter ista pars videtur verior oĩbus predictis. s. ꝙ non teneatur in casu nr̃o rñdere an ex testã vel ab intestato maxime q꞉ iste actor specificat ꝙ allegat interesse qđ pretendit dicens ꝙ si dixerit se heredẽ ex testamento vult ipm̃ testamentũ impugnare de falso. Certe illud interesse non est sufficiens ad compellendum istum respondere. ¶ Primo q꞉ non cõcernit interesse deliberationis sed victorie. Interrogationes autẽ fiũt in isto iudicio vt sciat actor quã actionẽ habeat intẽtare. s. an peti. here. an rei vendi. ideo dicũtur preparatorie. Nunc aũt ex responsione facta certus est actor ꝙ põt intentare peti. here. Ipse autem vellet vlterius scire. s. qualiter posset se ꝑparare ad vincendum in dicta actione: propter hoc aũt nõ fiunt dicta interrogatoria: vt ptꝫ vnicuiqꝫ notitiam iurium habẽti. ¶ Secundo q꞉ ista impugnatio de falso nõ venit fienda nisi reus vti velit ⁊ vtatur testamẽto. l. fi. C. de fide instru. Sed iste vsus nõ venit fiendus añ lit. contest. sed post cũ instrumenta sicut ⁊ testes non producantur ante lit. contest. sed post. extra vt lit. nõ cõtesta. per totũ. igitur ista interrogatio nõ est nũc fienda ante lit. contesta. sed det libellũ ⁊ facta lit. cõtesta. videbit an Joannes producat testamentũ vel nõ. Posito eñ ꝙ nũc responderet se heredẽ ex testamẽto: quousqꝫ tñ esset datus libellus ⁊ lis contestata ⁊ testamentũ ꝓductũ in causa nõ audiret꞉ actor volẽs producere testes super falsitate nec cogeretur reus exhibere ⁊ producere testamentũ ante litẽ contesta. ad intentionẽ istius agentis: videlicet vt posset ipm̃ de falso impugnare: q꞉ non ad alterius vtilitatem sed ad suã debet quis instrumenta sua producere. C. de eden. qui accusare. ⁊ nunc ante lit. contest. non produceret ad suam sed ad intentionẽ actoris vt ipsum redargueret de falso. Et ista ratio manifestissime ostendit calumniam istius agere volentis dum petit nunc ante lit. contesta. tali interrogatorio responderi. s. an sit heres ex testamẽto. Nam aut hoc petit q꞉ velit arguere de falso ante lit. contesta. Et hoc nõ potest facere: iõ nõ debet audiri. Aut vt possit redarguere post lit. contest. ⁊ tunc nõ expedit nũc tale interrogatoriũ facere: sed expectet an producat꞉ testamentũ. Et impugnabit an non producatur ⁊ tunc non expedit impuguare. Istud ergo interrogatorium aut est calũniosum aut superfluũ: prout in simi. dicitur ff. de pac. l. iurisgen. §. sed si fraudendi. Ideo repellendus sicut ⁊ positio captiosa vel impertinens. iuxta no. in. l. ij. §. qđ obseruari. C. de iura calũ. Preterea si respõderet se heredẽ ex testamento videret꞉ quodãmodo se astringere ad illã viã. arg. ff. de insti. l. qui habebat. extra de proba. c. lꝫ cãm. ⁊ sic auferetur sibi beneficiũ iuris qđ est vt reus possit vti pluribus vijs etiam contrarijs. ff. de excep. l. nemo prohibetur. de reg. iur. l. nemo ex his. §. quotiens. Hoc aũt fiendũ non est. vt in. c. indultũ. de regu. iur. Igitur non tenetur tali interrogatorio respondere per quam responsionem incidit in captionẽ. l. qui iurasse. §. si pater. ff. de iureiu. cũ ibi not. Ex quibus apparet ꝙ ipse fuit iniuste grauatus respondere: ⁊ sic iuste potuit appellare. Et in causa appellatiõis debet obtinere vt reuocet iudex grauamẽ. Nec possum comprehẽdere quem effectũ possit habere interlocutio iudicis ꝙ habeatur pro cõfesso ꝙ ex testamento possideat. Nã per hoc non habebit actor intentũ suũ vt possit redarguere de falso nisi testamentũ realiter producatur: ipe aũt non põt ꝓducere ante lit. contest. nec etiam post ad istũ finem vt possit redargui de falso nisi primo fuisset eo vsus: q꞉ produxisset ad suam exceptionem fundandã. C. de fide instru. l. fi. Al's supflua esset reprobatio. ⁊ ad hoc. l. i. §. edẽda sunt oĩa. ff. de eden. Ad qđ ergo facta fuit dicta ꝓnũtiatio ⁊ qđ opet꞉ vel quẽ effectum possit habere non video. Necesse ergo habebit iste actor inuitis debentibus deuenire ad dationẽ libelli ⁊ lit. cõtest. ⁊ expectare ꝙ ille producat testamentũ: sicut si dictuꝫ interrogatoriũ ⁊ dicta pronũtiatio facta nõ foret: etiã si dictus Joãnes tacuisset ⁊ nõ appellasset nec poterit iste actor anteꝙ ista fiant peruenire ad actionem falsi. Sed si ageret contra aliquem tanꝙ contra heredem

---

a ¶ Ex cõiugato. Uide ad hoc bal. in ɔsi. cccvj. in. v. parte.

b ¶ Pro concubina. Uide bal. in consi. cxxix. in ij. parte.

redem ex testamento forte ad legata: tunc talis confessio vera vel ficta prodesset actori: qr fundaret intentionē suā: lz revera non esset heres. ff. de interro. actio. l. qui interrogatus. in fi. et l. fi. etiā quoad victoriā in causa principali. vt dictis legibus. Sed in petitione hereditatis & in rei vendicatione confessio q̄ fit ad interrogatoria preparatoria solum preparat actionē nō autē fundat intentionē ad victoriam: lz eīn reus respondeat se possidere vel pro herede possidere nō propter hoc actor vincit nisi probet se dn̄m vel heredē. Superfluū ergo fuit dictū interrogatoriū et superflua fuit dicta pronuntiatio ex quibus nullus effectus sequi potest: igitur reijciēda. l. non cogendū. ff. de procu. l. hec stipulatio. §. diuus. vt le. no. caue. Ex p̄dictis ptz non esse necessariū ad vltimū dubiū rn̄dere. ¶ Ulterius etiam dicitur q̄ dictus Ioānes tenuit & possedit ista bona spacio. x. annorū pacifice & quiete tanq̄ heres patris & fratris virtute dicte legitimationis. Et q̄ Pergami viget statutū q̄ possidens pacifice per decenium titulo vero vel putatiuo p̄scribat q̄ si vera sunt dici pōt q̄ etiā cessantibus his q̄ primo loco dicta sunt prefatus Ioānes tutus est prescriptione aduersus istos agere volētes petere breuiter: posito etiā q̄ legitimatio esset nulla ex defectu potestatis dn̄i ducis: qr saltē prebuit titulū putatiuū iusto errore. Nā legitimando videt asseruisse se habere ad hoc potestatem sicut iudex vel assessor acceptando officiū videt asserere se peritū. l. ij. cū ibi not. ff. qd̄ quisq iuris. Et p̄pter ipsi⁹ excellentiā iuste & rationabiliter potuit sibi Ioānes credere. xcvij. dist. nobilissimus. & qd̄ not. in. c. cum olim. el. j. de priuile. & qd̄ not. de appel. constitutus. super verbo assertione. in nouella. & in. c. j. de offi. leg. lib. vj. similiter in nouella. nec habuit vlterius querere de sua potestate. Et sic dicitur potius errasse in in facto q̄ in iure: & error fuit iustus & ex cā a iure approbata. Et posito q̄ fuisset error iuris & iniustus. s̄m ea que not. plene in. l. celsus. ff. de vsucap. qui de iure cōi non prodest ad prescribendū longo tempore. l. nunq̄. ff. de vsucap. In casu tn̄ isto videtur sufficere ex forma dicti statuti qd̄ ne sit sup̄fluū qd̄ euitandum est. l. j. in fi. cū ibi not. ff. ad munici. videtur debere intelligi dum dicit titulo vero vel putatiuo: siue interueniat error facti siue iuris: quia quando interuenit error facti iustus talis titulus putatiuus quo quis credit se heredem cū non sit sufficit ad prescribēdū longo tempore. s. decē annis inter presentes petitioni heredi. etiā de iure cōmuni. glo. est ordinaria que ita determinat in. l. hereditatem. C. in quibus cau. ces. long. tempo. prescrip. in glo. magna. circa mediū. ibi dū dicit in casu tamen puto prescribi decēnio &c. Ad hoc ergo vt dictū statutū aliqd addat ad ius cōmune videtur debere intelligi dū loquitur de titulo putatiuo. s. quocunq errore interueniēte iuris vel facti siue sit iustus siue iniustus: lz vt. s̄. dixi satis dici pōt hic fuisse iustus: qr in facto & non in iure. credidit eīn q̄ potestatē haberet ab imperatore postq̄ vel expresse vel tacite hoc asseruit vel asseruisse vr̄ vt dictū est: nō autē credidit q̄ non habens ab illo potestatem legitimare posset qr esset tunc iuris. ¶ Dicit etiā vlterius q̄ p̄ns dn̄s dux Mediolani qui legitimationē factā a fratre suo confirmauit supplendo oēm defectū qui fuisset in illa habet specialem potestatem a presenti rege romanorū legitimandi qd̄ si verū est res esset clara & ageretur ex confirmāte nō ex cōfirmato. iuxta plene no. in. l. & qr. ff. de iuris. om. iud. ¶ Sed tunc queritur cū dicta cōfirmatio facta fuerit post mortem Uiscardini fratris sui nō citatis nec cōsentientibus alijs propinquis qb⁹ delata erat hereditas dicti Uiscardini: & erat soror Uiscardini vel filij eius q̄ nunc agere volūt vtrū dictus Ioānes virtute dicte legitimatiōis potuit succedere dicto Uiscardino ab intestato supposito q̄ non posset doceri de assensu vel voluntate dicti Uiscardini prestito in dicta legitimatione. si eīn posset de illo cōstare res nō haberet dubiū. vt. s̄. dixi p ea que not Bart. in. d. l. gallus. §. & qd si tm̄. † Et breuiter Dy. in consi suo. x. videtur expresse determinare q̄ valeat legitimatio in preiudiciū illorū quibus erat ius quesitū: qr adiuerant hereditatem qr trahitur retro[a]. Bar. licet non alleget sentit contrariū in. d. §. & quid si tm̄. Mihi videtur sic dicendū q̄ debemus inspicere an haberet specialē potestatē legitimandi in preiudicium eorū quibus esset ius quesitū vel nō: si eīn non haberet tunc posito q̄ imperator posset ius illud tollere non propterea censetur per generalem cōcessionem talem potentiā in aliū transtulisse prout in fini. determinat Bart. in. l. totiens. ff. de pollici. & l. ambitiosa. de decre. ab ordi. fa. per. l. ij. §. merito. & §. si quis a principe. ff. ne quid in loco publico. saluo tamē eo qd̄. j. dicam in fi. huius cōsilij. Si vero dictam potestatē habet. s. legitimandi in preiudiciū illorum quibus foret ius quesitum tunc aut legitimauit simpliciter & non censetur voluisse legitimare in preiudiciū illorū quibus ius erat quesitū. vt. d. §. merito. & §. si quis a principe. si illos citari vel vocari nō fecit.

ita intelligo not. per Bar. in. d. §. & quid si tantum. qr cum nō apparet de sua voluntate q̄ preiudicare voluerit in dubio non censetur voluisse preiudicare per iura predicta. Si vero apparet q̄ voluerit preiudicare: vel qr hoc dixit expresse vt fuit in casu nostro: vel qr fecisset illos citari: nā ob alium finem non censetur hoc fecisse: prout in fini. dicit glo. in. l. iij. §. cum dicitur. ff. si cui plus q̄ per. l. falci. tunc dico q̄ fit in illis preiudiciū: qr imperator hoc facere posset si vellet: lz nō sine peccato hoc faceret: prout expresse determinat Host. in sum. qui fil. sint legi. in pe. col. ibi. q̄uis aūt hoc facere possit princeps &c. & ibi. imperator autem potest auferre &c. ¶ Qd̄ ego probo vltra ip̄m tali ratione. Nam hereditas & ius adeundi hereditatē sunt de iure ciuili non de iure gen. vel naturali. l. lege obuenire. ff. de verbo. sig. & expresse hoc determinat glo. in. l. j. ff. de acqui. re. do. in prin. dū enumerat modos acquirendi dominiū de iure ciuili. ¶ Sed pro regula traditur q̄ ea que nobis acquiruntur de iure ciuili seu que de iure ciuili sunt possunt nobis auferri per imperatorem: lz nō sic que sunt de iure gen. vel naturali. vt no. In not. in. c. que in ecclesiarum. extra de consti. & not. per legistas in. l. fi. C. si cōtra ius vel vtili. publi. ¶ Et sic videt q̄ etiā si hereditas erat adita per alios venientes ab intestato auferat illis omne ius quesitū ex aditione qn̄ apparet q̄ imperator hoc voluit: vel si diceretur q̄ tūc cū sit acquisitū dn̄ium & illud de se sit de iure gen. l. ex hoc iure. ff. de iusti. & iur. lz modi acquirendi quidā sint de iure gen. quidā de iure ciuili. iuxta ea que habentur in. d. l. j. ff. de acqui. re. do. non possit per imperatorem tolli nisi ex causa publice vtilitatis. l. item si verberatum. §. j. ff. de rei vendi. Negari tn̄ non potest quin ius adeundi anteq̄ hereditas sit adita sit mere de iure ciuili. per glo. que est in. d. l. j. in prin. de acqui. re. do. Et per cōsequēs tolli nobis pōt per imperatorē: sicut & actio que est de iure ciuili. vt dicit Inno. in. d. c. que in ecclesiarū. qr non videtur esse in bonis nostris nec ex ipo efficimur locupletiores anteq̄ hereditas adeatur. ff. ad. l. fal. l. pretia rerum. circa mediū. Et de isto iure delato loquit Host. in sum. loco. s̄. alleg. si isto casu. s. qn̄ apparet de expressa voluntate legitimantis q̄ voluit tollere ius quesitū: & habet ad hoc potestatem: potest procedere opi. Dy. in. d. consilio. x. Fateor tamē q̄ si similiter legitimasset etiā in preiudiciū huius iuris adeundi non valeret legitimatio non citato illo cui delatū est prout sentit Hostien. in preallega. loco. & Bal. expresse in prohemio. C. circa fi. lz in. l. deo nobis. de episco. & cle. in vlti. q. sentiat p̄riū s̄m Fede. de senis. Postq̄ igitur imperator potest tollere hoc ius dn̄ij acquisitum per aditionē hereditatis vel saltem ipsum ius adeūdi delatum anteq̄ hereditas adeatur vt dictum est. sequit q̄ si talē potestatē trāstulit in prefatū dn̄m ducem: potuit similiter ipse dn̄s dux si voluit: sz ex dicta legitimatione seu cōfirmatione que facta fuit in casu nostro apparet expresse qr voluit: igitur ablatū fuit posito q̄ alia citatio facta nō fuerit. Nam citatio fit vt veniat ad contradicendū si vult qr forte allegabit aliquam cām propter quā imperator sibi non auferret: & sic debet fieri eo casu quo de voluntate impatoris non apparet q̄ p̄cise voluerit tale ius absenti tollere nisi in primo ipsum audierit. Sed in casu nostro apparet q̄ precise voluit sibi auferre. vnde alia citatio nō erat necessaria: qr posito q̄ venissent non poterant voluntati legitimantis precise contradicere vel obuiare. Et citatio de illo qui non potest contradicere vel impedire actū non est necessaria. ff. de fideicom. li. l. iiij. in. §. j. ibi. & cum inuitis alijs &c. q̄ aūt p̄cise voluerit illis preiudicare patet: qr eos vocari non fecit: & tamen dixit non obstanta q̄ hereditas Uiscardini esset per alios adita &c. tūc ergo nō fieret illis preiudicium in tali iure quando ista tria cōcurrerēt: sciz q̄ non consensissent: nec fuissent citati nec appareret de volūtate legitimantis q̄ eis absentibus preiudicare voluerit & ius predictum eis auferre & quodcūq istorū deficeret secus esset. De primo patet in. l. fi. ff. de nata. resti. De secundo ptz ex not. per glo. in fi. in. l. j. §. cū dicitur. ff. si cui plus q̄ per. l. fal. in glo. que incipit. si igitur nō venerint &c. De tertio patet ex. d. l. iiij. §. j. de fideicō. liber. & in hoc tertio casu sumus de p̄senti. ¶ Cōcluditur ergo q̄ si prefatus dn̄s dux modernus habet specialē potestatem legitimandi etiam cum preiudicio agnatorū quibus delata esset hereditas: & qui eam adissent: prout in multis priuilegijs vidi cum imperator hoc facere possit s̄m Host. vbi s̄. Et hoc apparet ex tenore legitimationis seu confirmatiōis facte per dn̄m ducem presentem de legitimatione facta p fratrem eius q̄ tale preiudicium facere voluit agnatis dicta hereditas Uiscardini pertinet ad dictū Ioānem posito q̄ dicti agnati non fuerint citati nec consenserint: quia si potuit eis inuitis auferre hoc ius: ergo & eis absentibus & non citatis. dicta l. iiij. §. j. ff. de fideicō. liber. que sic debet intelligi. si enim fuissent citati & contumaces haberentur pro presentibus. C. de iu-

[a] ¶ Retro. Ad de eundē Paul. de cast. s̄. in cōsil. clxxviij. in numero. vj. & qd̄ ibi dixi in apostil.

di.l.properandum.§.cū autem. plus videtur probabiliter dici posse ꝙ etiā si alia potestas legitimandi specialiter data nō apparet duci Mediolani. Ex eo tñ solo ꝙ cōcessus fuit sibi ducatus Mediolani cū aliis terris inter quas est ciuitas Pergami: ⁊ sic factus est in dictis terris princeps perpetuus nō tēporalis censetur in ipsum translata in Constantiā omnis potestas imperialis in terris prefatis vt ea possit vti vice imperii cū imperator ibi nullā iurisditionē exerceat per aliū q̃ per ipsum dñm ducem. Et sic videtur ꝙ quantū ad dictas terras ⁊ bona ibi sita ⁊ subditos suos potuerit legitimare cū preiudicio agnatorum saltem quo ad hereditatem delatam ⁊ nō aditam sicut posset ipse impator.arg.ff.de offi.p̄fec.p̄to.l.j.§.penul. ibi.credit enim princeps ⁊c. Et ad hec bene faciūt v̄ba priuilegii p̄fati dñi ducis in duobus locis. Primo ibi dū dicit. ⁊ alia gerere ⁊ facere in ducatibus Mediolani ⁊c. predictis que nos ⁊ romani reges ⁊ imperatores gerere ⁊ facere ⁊ expediri possemus etiam de plenitudine potestatis ⁊c. Et etiaz ibi decernentes ꝙ tui heredes ⁊ successores sui ⁊c. om̃i dignitate ⁊ nobilitate iur. ptāte vt tutor ⁊ curator subdit qbus alii principes signati in dicto priuilegio. qd aūt dixi.s̃.in generali mādato non compbēdi ea que principi specialiter sunt reseruata procedit in generali mandato facto magistratui temporali qui non constituitur princeps nec dñs prouincie sed simplex ⁊ nudus minister. Secus in perpetuo qui constituitur princeps ⁊ dñs: ⁊ sic habet ius in re fructus ⁊ cōmoda suos ⁊ sua facit: vnde plus iuris censetur habere. Sicut in simili videmus ꝙ simplex administrator legitimus qui non habet ius in re nec fructus suos facit vt tutor ⁊ curator non potest constituere procuratorem ante lit. contesta. C. de pcura. l. neq̃. ⁊ tamen secus in eo qui habet ius in re ⁊ fructus suos facit vt est pater in aduentitiis.l.j.C. de bo. mater. ⁊ prelati ecclesiarum. vt not. in. d.l.neq̃. per docto. vel procedit quādo verba de quibus.s̃.non essent apposita in priuilegio generali. Reges ergo duces comites ⁊ marchiones in in eorum terris videntur esse principes: ⁊ omnia posse quoad subditos eorū que posset ipse imperator in consequentiam dictarum dignitatum: maxime in casu nostro per appositionē dictorum verborum de quibus.s̃.non sic in prelatis ecclesiarū: licet sint perpetui quia non domini sed procuratores esse dicunt. extra de dona.c.ii. ⁊ magis est stricta eorū potestas respectu pape q̃ dominorum temporalium respectu imperatoris: s₃ extra terras eorum manus extendere non possunt. sic intelligo not. in Specu. de instru. edi.§.restat. versi. sed quis potest facere tabelliones ⁊c. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ An legatarius possit habere duas quātitates relictas in diuersorum testamentis que vnum testamētum censentur vt defuncti ⁊ eius heredis.

Et quando grauati in primo testamēto non sunt omnes instituti in secundo testamēto: quomodo dictas diuersas summas computent: ⁊ quedam alia de legitima ⁊ trebellianica detrahenda.

¶ Consilium.xxxv.

In christi nomine amē.

¶ † Videt dicēdū ꝙ vtrūq̃ legatū possit peti tā de centum marchis q̃ de quingentis ducatis: qr fuerunt facta in testamentis diuersorū.s.primum in testamēto ser Leonardi. scdm in testamēto Antonii filii ei⁹. ergo ⁊c. ff. de leg. j.l. plane. la. j. in.§.j.ver. sed si duorū testamētis, vbi etiā si consistat vtrūq̃ in eadē re vel specie que non recipit multiplicationem vel duplicationē nihilominus ex vtroq̃ testamento potest peti vt ex vno cōsequatur estimationē: ex altero rem: fortius in casu nostro cū consistat in quantitate q̄ potest duplicari ⁊ multiplicari. arg.l. lucius.§. impuberem. ff. de leg.ii. ⁊.d.l. plane.§.j.ver. sed si nō corpus. ¶ Sed ad hoc potest responderi ꝙ procedere posset in testamētis penitus diuersorum: sed hic in testamento defuncti ⁊ heredis qui reputātur idē. Et ideo idē est ac si in testamento eiusdē. ⁊ hoc dicit glo. in dicto.§.j. versi. sed si duorum. super illo verbo duorum. per.l. huiusmodi.§. si sempronius. eo. titu.

¶ Secundo ad idem quia consistunt ambo in quantitate que cū sit multiplicabilis etiā si in testamento vere vnius pluries legetur pluries debetur. vt in.d.§.j.ver. sed si nō corpus. forti⁹ ergo si in testamentis vere diuersoruz qui tamen fictione iuris reputentur idē.s. defuncti ⁊ heredis: sed ad hoc respondetur ꝙ procederet si eadē quātitas pluries legaretur simpliciter nō ob certā ⁊ determinatam causam nō reiterabilem: al's debetur vltimū tm̃. vt l. libertis la. ii. in princi. ff. de ali. ⁊ ciba. lega. ⁊ no. expresse ⁊ plene per Bar. in.l. cum centum. ff. de adi. lega. ante si. ibi dum dicit. aut legatuz est ad vnā ⁊ eandē causam ⁊ stat vltimo. vt.l. libertis quos. in prin. ff. de alimē. ⁊ ciba. lega. ⁊c.

¶ Tertio ad idē ꝙ possit peti tam ex testamēto defuncti q̃ heredis: videt probari in.l. meuius. in prin. ff. de leg.ii. s₃ certe nō ob. qr non dicitur ibi ꝙ ex vtroq̃ petat integrū: immo quatenus concurrūt petitur ex testamēto defuncti: sed quatenus in testamento heredis plus est relictū illud petitur ex testamento heredis: ⁊ in dubio si verba prolata ab herede possunt importare plus vel aliud q̃ legauerit defunctus presumitur hoc voluisse poti⁹ q̃ ꝙ voluerit illud idē legare ne legatū heredis sit inutile. ⁊ hoc dr in.d.l. meuius in princi. Et hoc etiā dicit in casu nostro.s. ꝙ nō debet ista habere vel petere integras centū marchas ex testamēto defuncti.s. ser Leonardi ⁊ integros ducatos quingētos ex testamēto Antonii. Sed centū marchas ex primo testamento ⁊ quatenus excedit summā quingentorū ex testamento heredis per illā.l. meuius. que videtur potius facere pro q̃ contra si bene inspiciatur. ⁊ per.l. quid ergo. la.j. in principio. ff. de lega.j.

¶ Quarto ad idem: nam legatum de marchis centum factum in primo testamento non fuit factū ab Antonio filio instituto: sed a substitutis datis illi filio si decederet sine liberis: vt pt₃ ibi dum dicit: ita tamen ꝙ tunc ⁊ eo casu prefati ser Jacobus ser Nicolaus: ⁊ Nicolaus teneantur ⁊ debeant predictas omnes filias dotare cū cētū marchis ⁊c. Prefat⁹ ergo Antonius filius nunq̃ fuit obligatus ad dictas centum marchas: nec poterat obligari si vixisset ⁊ in eius vita ista filia sororq̃ eius nupsisset: tunc enim in nulla certa quantitate sibi danda grauat⁹ erat dictus filius sed solū ꝙ dotaret eam iuxta suā possibilitatem. vt pt₃.s̃. in prin. thematis. Obligatio pro dictarū centum marcharum inceptura erat post mortem Antonii in personas suorū substitutorū. nō ergo videt dici posse ꝙ dictus Antoni⁹ reliquerit dictos quingentos ducatos animo compēsandi cū eo ad qd ipse non tenebatur sed alius vel alii.s. dicti substituti erant obligādi. arg. ff. de compē.l. in rem.§. si. Jura em̄ que dicunt ꝙ quis aliquando presumitur relinquere animo compensandi: puta cum debito legali vel necessario.s. soluto matri. si cum dotem.§. si pater. de lega.ii. titia.§. qui in vita. loquuntur quando ipse relinquens tenebatur ad tale debitū necessarium si bene inspiciatur non quando alius. Sed ad hoc respōdetur ꝙ hic illi idē substituti q erāt debituri fuerūt ab isto Antonio heredes instituti: vnde sicut testamentum heredis ⁊ testamentum defuncti reputātur vnū ⁊ idē ne inducatur repetitio legati que habeat heredē grauare. vt.l. huiusmodi.§.i. ff. de leg.i. Ita videtur ꝙ debitum heredis incepturum post mortem defuncti reputetur esse debitum defuncti quātū ad hoc vt defunctus censeatur reliquisse animo compensandi cum illo: sicut censeretur reliquisse animo compensandi cum illo ad quod ipse teneretur seu cū proprio ne heres duplici onere grauet. vt d.l. titia.§. qui in vita. vbi ponitur ista ratio quando erat debitum ad qd defunctus tenebatur: que ratio locum habet in casu nostro qd est debitum ad quod defunctus nō tenebatur: sed heres eius erat obligandus post illius mortem. ⁊ quod habet in.l. penulti. de morte prelega. in tex. et glo.

¶ Quinto ad idem ꝙ in dubio non videtur relictū animo cōpensandi[a] etiam cū proprio quando nō est debitū legale seu ꝙ habebat causam necessariā sed est debitū proueniens ex cōtractu vel quasi: ⁊ per cōsequēs habet cām ⁊ originem voluntariā licet ex postfacto sit necessitas. C. de acti. ⁊ obli.l. sicut. iuncta l. creditorem. ff. de leg.ii. ⁊.l.i.§. sciendū. ff. de rei vxo. act. ⁊ plene per doc. in.l. si cū dotem.§. si pater. ff. solut. matri. S₃ hic est hmōi: qr orit ex quasi cōtractu si dicti fideicōmissarii acceptāt fideicōmissum vniuersale sicut obligatio heredis ad legata oritur ex quasi cōtractu qui celebratur in aditione hereditatis. ff. quib⁹ ex cau. in pos. ea.l. apud iul. in fi. de act. ⁊ oblig.l. ex maleficiis.§. heres. cū cōcor. ⁊ sic habet originē voluntariā: qr nemo cogitur adire vel acceptare fideicōmissuz inuitus. C. de iure d. lib.l. nec emere. l₃ secus sit quādo est debitū legale habēs cām a principio necessariam. d.l. si cum dotem.§. si pater. ff. solut. mat. ¶ Sed respondetur ꝙ istud verum esset si relictuz fieret simpliciter non sic quādo ob eandem causam ob quā aliud debitū etiā voluntariū precessit. vt pt₃ in.l. hmōi.§. cum pater. ⁊ his que ibi not. per doc. ff. de leg.j. Nam licet pater teneatur obligatione vel necessitate legali dotare filiam.l. qui liberos. ff. de ritu. nup. nō tamen est astrictus ad certā quantitatē. si ergo se astringit promittendo hec astrictio est mere volūtaria: qr non cogebatur facere sed poterat incipere a traditione ⁊ forte minoris summe si vires bonorum eius illam certam quantitatem promissam nō patiebant.l. q̄ro. ⁊.l. siue generalis. ff. de iure do. ⁊ tñ si postea legat p dote censet legasse aīo compensandi cum eo qd ob eandem causam pmiserat siue leget illam eandē rem vel speciem quam promiserat siue promiserat quantitatem ⁊

[a] ¶ Compēsandi. Vide Bal. i consi.lxxxiiii. in secunda parte.

tem z legat quantitate maiorem vel minorem: vt ibi per Bar. z.C.de leg.l.filia legatorũ per eundem. z per Cy.

¶ Sexto z vltimo ad idem quia iste Antonius filius z heres institut⁹ non instituit heredes oēs tres substitutos s3 duos tm̃ seu filios eoꝝ ser Nicolaũ z ser Jacobũ. Joanē vo qui erat vn⁹ de tribus substitutis non instituit: vñ nec tenetur ad legatum quingentorũ ducatorũ relictũ ab heredib⁹ Antonij postꝙ nō est eius heres: nec per cōsequēs censet̃ releuatus ab onere legati de marchis centũ factis in primo testamento a dictis substitutis. Nā si iste antonius instituisset heredes alios extraneos non predictos substitutos negari non posset quin dicta filia posset petere legatum cētum marcharũ a substitutis predictis ex testamento primi testatoris z legatum de q̃ngentis ab heredibus Antonij ex testamento ipsius Antonij q2 a diuersis heredib⁹ dicta legata facta essent seu diuersis personis. Uñ etiã si ab vno testatore facta essent deberetur vtrũq3.l. seruo alieno.§.si a primo.ff.de leg.j. z not. Bart.in.d.l.cum centũ.ff. de adimen.lega. Fortius si a diuersis testatoribus l3 reputen̄t vn⁹ z idē vt est in casu nostro cum eadem sit rō vel maior: z si ita est quãdo nullus de istis fuisset institutus idem debet esse q̃n aliquis eorum institutus non fuit saltim quo ad personam ipsius vt teneatur ex testamento primi testatoris. ¶ Breuiter fateor istud cōtrariũ. Et dico ꝙ in hoc stat finaliter decisio huius questionis. Nam dico illi sunt substituti qui fuerunt ab Antonio instituti z eius hereditatem adiuerunt vt dicitur cũ teneantur ex testamento Antonij ad legatum maius.s.quingentorũ non tenentur ex testamēto primi testatoris tanꝙ substituti ad legatum minus.s.de marchis centũ ne duplici onere grauētur propter qd̕ censetur hoc maius relictũ animo compensandi cum illo minori. vel est sciēdũ ꝙ vsq3 ad illã summã que tangit eos de dicto minori legato teneãtur ex testamēto primi testatoris. Quatenus aũt excedit vsq3 in summã quingentorũ ducatorũ teneãtur ex testamēto Antonij per.d.l.quid ergo. in prin.la.j. ff.de lega.j. Non aũt ad vtrãq3 summã integrã per iura.s̃.allega. z etiã rationes. Prefatus autem Joãnes qui non fuit institutus ab Antonio cum non teneat̃ ad legatum quingentorum factum in testamento Antonij tenetur ad legatum de centum marchis factũ in testamento ser Leonardi tanꝙ substitutus pro rata que eum tangit.s.pro tertia de dictis cētum marchis sicut tenerent̃ oēs pro rata si non fuissent instituti a dicto Antonio ſm ea que dicta sunt. arg.l.de tota.ff.de rei vendi.q2 in dicto ser Joãne cessat ratio de qua.s̃.s.ne duplici onere grauetur: q2 non grauatur duplici onere sed tm̃ ad illud cũ non teneatur ad hoc: q2 nō est heres Antonij. Poterit ergo dicta domina petere quingentos duplicatos ab heredibus Antonij z non vltra. Sed a dicto ser Nicolao poterit petere tertiã partez dicti legati de centum libris ex testamento ser Leonardi tanꝙ ab vno ex tribus substitutis z vtrũq3 debet consequi. ¶ Quod autem dixi prefatos heredes Antonij teneri ad ducatos quingentos procedit si adiuerũt hereditatē Antonij sine inuentario. Si vero cũ inuentario tunc vsq3 ad duas tertias de centuz marchis relictis ab eis tanꝙ a substitutis simpliciter tenentur si dimidia pars bonorũ primi testatoris q̃ ptinet ad eos tanꝙ ad substitutos sufficit. Quatenus autē excedit vsq3 in summã quingentorum ducatorũ non tenent̃ vt substituti sed vt heredes Antonij: vt supradictũ est. Et constat ꝙ Antonius nō potuit illos grauare in eo quod illis debebatur iure dicte substitutionis: z sic in dicta dimidia.ff.de dote prelega.l.ij.§.idem iul. querit. immo dictam dimidiam aduersus legatarios testamēti Antonij tanꝙ eis debitã possunt ante oĩa deducere. C. ad l.fal.l.irritũ.z.l.impouenda. Est ergo videndũ vtrũ altera dimidia que veniebat detrabenda de hoc fideicōmisso pro legitima z trebellianica dicti Antonij filij grauati sufficiat vel non ad dictũ residuũ: z si sufficit an pertineat ad eos vel non. Nam dicitur mihi ꝙ testamentũ Antonij fuit nullũ ratione preteritionis q2 preterijt auiã maternã: qd̕ si ita est hereditas eius ab intestato pertinet ad dictã auiã: z etiam vt dicitur ad quandã eius sororem vtrinq3 coniunctã. C. ad tertul. auf. defuncto. tenentur tamē virtute clausule codicillaris restituere prefatis institutis dictam aliã dimidiã cum nihil aliud sit in hereditate Antonij: z hoc deducta legitima auie z trebellianica: z sic dimidiam dicte dimidie. iuxta not. in auf. ex causa. C. de li. preteri. per glo. z doc. z Bart. in.l.j.ff.de iure codi. in.vi.q. Si ergo prefata dimidia dimidie que est quarta pars totius hereditatis Antonij z que peruenit ad istos institutos ab Antonio ex testamēto ipsi⁹ Antonij sufficit ad id qd̕ est vltra dictas duas tertias centum marcharũ vsq3 ad quingentos aureos tenebũtur dicti instituti z substituti ad integros quingētos ducatos partim ex testamēto ser Leonardi z tanꝙ substituti dicto filio videlicet pro duabus tertijs de tribus centuz marcharum: pro residuo vero tanꝙ instituti z ex testamēto Antonij z virtute dicte clausule codicillaris substituti ab Antonio. Si vero nō sufficeret dicta dimidia dimidie tunc tanto minus teneretur. plus dico ꝙ auia z soror non possunt detrahere duplicē quartam de fideicōmisso quia est purum. s. si non valet iure testamenti zc. cum ab ipso initio testamentũ esset nullũ ratione preteritionis sed vna tantum detractio venit fienda. iuxta not. in. l. quanꝙ. C. ad. l. falci. Nam auia cui debetur legitima detraheret illam solam cum sit maior ꝙ trebellianica. vnde cũ in causa computetur illam excludit: soror vero cui non debetur legitima non instituta turpi persona detrahet trebellianicam solam. vnde illa dimidia dictorum bonorum paternorũ que debebatur Antonio pro legitima z trebellianica pertinet ab intestato equaliter ad auiam z sororem. vt in auf. defun. C. ad tertul. Auia vero tenebitur virtute clausule codicillaris restituere dimidiam dicte dimidie ad se pertinentem deducta tertia pro sua legitima. Ponamus autem ꝙ illa dimidia dimidie valet trecēta certe restituet ducenta z retinebit centum. Soror vero tenebitur restituere alteram dimidiam dimidie retenta quarta pro sua trebellianica z sic retinebit septuagintaq3 z residuũ videlicet ducēta xxv. restituet. Reperientur ergo dicti substituti idemq3 instituti habere de dicta dimidia dimidie que pertinebat ad dictum Antonium ꝓ sua legitima z trebellianica quadringenta. xxv. que sufficiunt ad soluendũ dictũ legatum quingentorum quatenus ad illud tenentur virtute testamenti Antonij. s. duas tertias de marchis centum: ideo soluent integros quingentos aureos. Si vero minus valent tunc eatenus minus haberēt soluere quatenus non sufficerent prout diligens lector clare z luculenter attentis predictis colligere poterit: in quorum declaratione amplius non insisto: q2 satis possunt predicta constare subtiliter intuenti. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ¶ Heres qui non confecit inuentarium an perdat trebellianicam: z quid si minor omittat an ipo iure sit tutus: an opus sit restitutione.

2 Si testator remisit tutori cōfectionem inuentarij an videatur z heredi remisisse grauato.

3 Fideicōmissum conditionale an remittatur per pactum de nō contraueniendo diuisioni.

¶ Consilium. xxxvj.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Super primo dubio fuerũt opi. inter doc. iuris ciuilis. Nam Jaco. de bel. disputando tenuit ꝙ propter non confectionē inuentarij non perdatur trebellianica: q2 non reperitur iure cautuz. z inducit Rofre. hoc tenentē vt ipse Jaco. not. in auf. de heredi. z fal. §. hinc nobis. in. xiiij. q. quaz opi. videtur sequi Jo. and. in addi. Spec. de instrumen. edit. §. dicto. in addi. que incipit de trebellianica dubitatur zc. vbi etiam ponit alias rationes quã dictus Jaco. pro se adducit et transit cum illius decisione non reprobando ipsam: vnde tacite videtur eam approbare. idem etiam tenet Bar. in. l. marcellus. circa si. prin. ff. ad trebel. Alij tenent contrarium[a] quos refert ibi Jo. and. Cy. in auf. sed cum testator. in addi. arguēdo pro z contra finaliter tenent ꝙ aut hereditas veniebat restituēda statim: z tunc non incumbebat heredi onus cōficiendi inuētarium z sic non venit priuandus. Aut ex interuallo: z tunc secus z ſm hoc in casu nostro cum veniret restituenda nō statim sed sub conditione si decesserit sine liberis incũbebat onus z sic debuit perdere trebellianicam si nō confecit. Bal. in. d. auf. s3 cum testator. in. j. col. dicit ꝙ primi doc. qui tenent ꝙ trebellianica non perdatur non pōderauerũt tex. in auf. de heredi. z fal. §. hinc nobis. v̄. illo adiecto zc. vbi dicit ipe expresse probari cōtrarium ꝙ immo perdatur: q2 ille tex. generaliter loquit̃ de legatarijs fideicōmissarijs citandis in confessione inuentarij: et sic loquitur non solũ de particularibus fideicōmissarijs: s3 etiã de vniuersalibus quos constat citari debere q2 pretendunt interesse: ergo zc. l. nam ita diuus. ff. de adop. z tamē ibi tex. dicit ꝙ hoc facere debet heres non solum quando timet ne patiatur damnũ sed etiam si vult lucrum consequi. s. detractionis quarte: ergo est ibi expressum ꝙ si non conficit lucrum tale non cōsequitur. Preterea inuentarium fit ne heres subtrahat z occultet res hereditarias. vt in. d. §. hinc nobis. z sic ita interest fideicōmissarij vniuersalis ꝙ fiat sicut particulariũ legatariorum vel fideicōmissariorum: z hoc quãdo heres attingit bona hereditaria ante restitutionem: quia tunc suspitio subtractionis imminet. Sed si nō attingit sed adijt z statim solo verbo restituit tunc cessat dicta suspitio z potest procedere prima opi. z id qd̕ not. Cy. in. d. auf. qd̕ satis placet. Et sic in casu nostro quia attingit z dudum post apprehensionē imminet restitutio facien-

[a] ¶ Cōtrariuz. Adde idē tenentē Bart. in suo cōsi. cccxxxiiij. incipiē. lena matarelli. z do. Pet. phi. cor. in cōsi. ccciij. ici. plura. in lra. J. cũ pluribus seq. in. s. parte. z in gsi. clxxx. inci. multitudo. in lra. T. z seq. in. iiij. parte.

da ꝛ multa potuit occultare. dicendũ ꝙ non sit locus detractioni trebellianice que presumptio etiã fortificatur ex eo ꝙ ꝓsupponitur in facto ꝙ multa alienauit ꝛ dissipauit in derogationẽ fideicõmissi: sic ꝛ subtrahere ꝛ occultare potuit: ꝛ ꝓpter bonã fidem non seruatã non sit locus detractioni. vt. d. §. hinc nobis. qꝛ presumendũ est ꝙ totalia essent que non apparent propter non cõfectũ inuentariũ que sufficiũt ad quartã. Nec ob. si dicaꝛ ꝙ predicti heredes vel aliqui ipsorũ erant minores. xxv. tempore quo debebant inuentariũ cõficere ꝛ sic videtur ꝙ fuerint excusati. vt in auth. de heredi. ꝛ fal. §. pupillus. et ꝙ excusatio duret: lꝫ postea fuerint facti maiores. iuxta not. per gl. C. de his quibus vt indig. l. minoribus. ꝛ in. l. i. C. in quibus cau. in integ. rest. nõ est neceſ. qꝛ dicẽdũ est ꝙ nõ fuerũt excusati ipso iure immo penas mero iure incurrerunt lꝫ cõpeteret eis resti. in integ. vt ibi habeꝛ in tex. ꝛ glo. sed in casu nostro trãsactũ est vt dicitur tempus restitutionis petende. ergo ꝛc. C. de tempo. in integ. resti. l. fina. cum similibus.

2 ¶ † Super secũdo clara est responsio qꝛ diuersum est inuentarium tutoris ab inuentario heredis: ꝛ in diuersis ꝛ separatis non est bona argumẽtatio de vno ad aliud. ff. de calum. l. fi. de mino. l. papi. exuli. de verbo. oblig. inter stipulãtem. §. sacram. ibi. sed hec dissimilia sunt ꝛc. Nã olim iure veteri. ff. non erat inuenta confectio inuentarij heredis nec aliud proderat sꝫ fuit inuenta per iusti. in. l. fi. C. de iure delibe. sed confectio inuentarij tutoris sic. vt. l. tutor qui repertoriũ. in prin. ff. de admi. tut. licet ergo in casu nostro testator remisit tutori confectionẽ inuentarij que sibi incumbebat quoad pupillum non sic remiserit pupillo vel heredi illã q̃ sibi incũbebat quoad creditores ꝛ legatarios ꝛ fideicõmissarios: ergo non fuit heres excusatꝰ ab illa quominus nõ cõficiendo perdiderit trebellianicã: ꝛ sic allegare non potuit vsqꝫ ad eam.

a ¶ Peti. Ande. d. bar. sozi. i cõsi. cclxiij. incip. circa. in prin. in ij. pte. ꝙ restitutio i integrũ peti põt vbi appositio de iure communi denegaꝛ.

3 ¶ † Quantum ad tertiũ similiter clara est responsio ꝙ non intelligitur remissum ius fideicõmissi cõditionalis per dictã sententiam que continet meram ꝛ simplicem diuisionẽ: vel posito ꝙ contineret clausulã ꝛ promissionẽ de non veniendo ꝯ adhuc idem esset. vt. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de verbo. oblig. ſm cõem intellectũ ꝙ ibi fuit male iudicatũ. ꝛ ibi plene per Bar. in. j. ꝛ. ij. q. etiam si fuerunt dicti fratres scientes ſm Bar. licet Dy. contra quẽ Bart. reprehendit multis rationibus: iõ me vlterius nõ extendo qꝛ clara sunt. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ Oĩs ciuitas villa, et castrũ ſm cõem opi. si sint lesa gaudent priuilegio restitutionis in integrum.

2 Et an restituaꝛ in momentanea possessione: ꝛ qd si statutum dicat ꝙ finito tali termino habeanꝛ pro cõcluso in causa. ꝛ. 3.

4 Utrum lesa respublica agat contra administratores: ꝛ in subsidium restituatur.

5 Et an respubli. contra aliam rempubli. restituatur.

¶ Consilium. xxxvij.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ Ut bene attingatur id de quo queritur plura sunt videnda. † Primũ est vtrũ dicte cõmunitati denegetur restitutio ex eo ꝙ nõ sit cõitas priuilegiata cui concedatur restitutio. ꝛ videꝛ ꝙ sic. Nam quicquid dicatur in republica romane vrbis de qua non est dubiũ. C. quibus ex cau. ma. l. respublica. de iure reipubli. per totũ. ꝛ maxĩe in. l. rempublicã. lib. vj. Et etiã alteriꝰ ciuitatis in qua fuerũt opi. qꝛ glo. in. d. l. rẽpu. tenuit idẽ Dy. ꝛ etiã Bar. ibidẽ. ꝛ in. d. l. respubli. ſm Jaco. but. licet glo. in. d. l. respub. ꝛ etiã. Pet. et Cy. tenuerũt cõtrariũ: sꝫ prima opi. cõiter tenetur cũ videamꝰ etiam alias ciuitates etiã priuilegiatas in quibusdã. C. de sacrosan. eccle. l. fi. ff. de priui. cre. l. fi. §. fi. ¶ In re tamen publica alicuius castri vel ville videtur secus ꝙ non restituatur lꝫ regatur per alios ꝛ per decanos cũ nõ reperiatur in aliquibꝰ priuilegiata ꝛ sic loco cuiuslibet priuati non priuilegati debet haberi. ff. de verb. sig. l. euꝫ qui vectigal. Et ita disputãdo tenuit Accur. vt refert Cy. in. d. l. respubli. C. quibus ex cau. maio. in iij. q. ꝛ p hoc glo. que est in. l. si finita. §. si de vectigalibus. ff. de dam. infec. que incip. x. annorũ. ꝛ Spe. idem videtur tenere in titu. de resti. in integ. §. i. ver. porro. ꝛ ver. seq. vsqꝫ ad ver. sed nunquid prelatus. vbi plene prosequitur hunc articulũ. et refert Inno. idẽ tenere. ꝛ glo. in. l. nihil. ff. ad mace. ¶ Breuiter his non obst. doct. moder. vt Jaco. butri. ꝛ Bart. distinguunt inter paruas vniuersitates que regũt se per seipsas non per administratores vt tunc procedat opi. precedens. ꝛ magnas que regũtur per administratores vt ille si culpa administratorum vel negligentia ledantur restituantur saltim ex clausula generali si qua mihi iusta causa posita in. l. j. §. fi. ff. qui. ex cau. maio. cum per illam subueniantur oĩbus ex quacunqꝫ iusta causa impeditis vel lesis. Sed Bald. ibidẽ dicit nõ esse distinguẽdum inter paruam ꝛ magnã vniuersitatem cũ etiam in paruis sint pupilli ꝛ infantes furiosi ꝛ simi. quorũ fauore mereꝛ vniuersitas priuilegiũ restitutionis. ꝛ istã opi. ꝙ indistincte concedatur restitutio in integrũ vniuersitati castri vel ville siue ciuitatis tenuit Odoffre. per rationẽ predictã quã assignat Bal. lꝫ ipsum Bal. ipse non alleget vt refert Jo. and. in addi. Specu. titu. de resti. in integ. loco. s. alleg. que incipit. ꝛ ibi p Dy. ꝛ dicit ipsam tanꝙ equiorem tenendã quã dicit etiam tenuisse Albe. papi. cũ multis sodalibus. quẽ refert ibi Spec. idem tenuit Guil. de suza. amplians hoc ad oĩe corpus. Potest tamẽ dici ꝙ hec ampliatio facta ad oĩe corpus procedat in corporibus magnis que regunt se per administratores: sed in corporibus paruis que regũt se per seipsos: ꝛ nõ sunt ibi nisi hoies maiores ꝛ sane mentis procedat opi. Accur. sed in vniuersitatibꝰ ciuitatũ castrorũ ꝛ villarũ in quibus sunt prefate persone restitutionẽ merẽtes procedit opi. moder. s. Jaco. but. Bar. Bal. Jaco. de are. Odof. ꝛ Joan. and. in loco ꝑallega. ꝙ indistincte resti. cõcedatur ex dicta clausula generali: nõ aũt ex priuilegio reipublice cum apud eas non sit respublica. d. l. eũ qui vectigal. de verbo. signifi.

2 ¶ † Secũdo videndũ est an sit deneganda restitutio ex eo ꝙ sit causa momentanee possessionis: vt sicut non potest in ea appellari nec de iure cõi. C. de momẽ. pos. l. vnica. nec ex forma statuti. s. relati. ita nec restitutio peti. qꝺ videꝛ cũ in ea tractetur de modico preiudicio. ergo ꝛc. l. scio. ff. de resti in integ. ¶ Breuiter super hoc nõ est insistendũ: qꝛ glo. de hoc plene disputat in d. l. vnica. C. si de momẽ. pos. fue. appel. ꝛ determinat cõtrariũ ꝙ immo resti. possit petiᵃ. Et sicut potest peti a diffinitiua similiter ab interlocutoria vel alio grauamine. ff. de mino. l. minor. xxv. an. omissam. cum similibus.

3 ¶ † Tertio videndũ est an debeat denegari restitutio ꝓpter dictũ statutũ. s. relatũ ꝙ vꝛ. Tum qꝛ indistincte loquiꝛ ꝙ lapso dicto termino habeatur pro concluso in causa. ergo indistincte debet intelligi. l. de ꝓtio. ff. de publi. Tum qꝛ verba eius debẽt intelligi cũ effectu. l. j. in fi. ff. ꝙ quisqꝫ iuris. ꝛ nõ haberetur ꝓ concluso in effectu si talis cõclusio posset p restitutionem rescindi. Tum qꝛ aduersus sñiam legis vel statuti non põt proponi querela. ff. de verb. sig. l. si qua pena. ¶ Sed his non obst. dicendũ est cõtrariũ per glo. q̃ est in. l. sicut. C. de ꝓscrip. xxx. anno. que incipit. quia tũc. ibi. an aũt restituatur adultus ꝛc. Nã tex. ibi dicit ꝙ illa ꝓscriptio currit adulto. ꝛ tñ glo. ibi tꝫ ꝙ nõ denegaꝛ aduersus eã restitutio. ꝛ sic verba legis ibi non intelliguntur cũ effectu. s. taliter ꝙ tale bñficiũ restitutionis tollatur. Nam etiã si diceret non obst. quocunqꝫ priuilegio non videreꝛ tollere priuilegiũ tale corpore iuris clausum. iuxta not. in. l. heres absens. in prin. ff. de iudi. ꝛ in auth. qua in prouincia. C. vbi de cri. agi opoꝛ. sic ꝛ contra ecclesiã dicit. l. currere prescrip. xl. anno. vt in auth. quas actiones. C. de sacrosan. eccle. ꝛ tñ aduersus talẽ cursum nõ denegatur restitutio. vt no. per doc. post gl. ꝛ in. c. j. de resti. in integ. lib. vi. Pro hoc etiã facit qꝺ not. Joã. and. in addi. Specu. eo. titu. de resti. in integ. §. j. in addi. que incip. saluo qꝺ dꝛ in q̃stione Odof. de statuto validante contractum minoris: qꝛ nõ intelligꝛ p hoc denegare restitutionẽ in integrũ sꝫ solũ vt valeat mero iure ſm Odoffre. in publica disputatione nisi hoc faceret fingendo ipsum maiorẽ. vt plene not. Bal. in auth. si captiui. C. de episc. ꝛ cle. vel nisi aduersarius remaneret deceptus legis vel statuti autoritate. vt pꝫ ex no. per glo. in. l. exigendi. C. de ꝓcura. in vlti. glo. Currit ergo ista dilatio statutaria triũ dierũ mero iure et habeꝛ pro cõcluso ꝛ leditꝛ: sed cõpetit restitutio prout in simi. habetur in auth. de heredi. et fal. §. pupillus. in tex. ꝛ glo. ꝛ sic dicta cõclusio reuocabitur.

4 ¶ † Quarto videndũ est an deneget restitutio ꝓpter rigorẽ iudiciariũ seruandũ qꝺ vꝛ vꝫ vt nõ detur nisi in subsidiũ. s. si administratores sunt nõ soluendo. ar. in. l. ꝓperãdũ. §. fi. C. de iudi. Sed cõtrariũ est verũ. Nã vt pꝫ ex not. ibi per Cy. in prin. ſm Pet. illud ꝓcedit qñ eque bñ põt consuli aduersus administratores per viã ꝛ actionẽ ordinariã sicut aduersus aduersariũ petẽdo restitutionẽ qꝛ vtrobiqꝫ agiꝛ ad pecuniã alʾs secus. l. etiã si. C. si tuto. vel cura. interue. Sꝫ hic nõ eque qꝛ p restitutionẽ obtinebit rẽ ipsam. s. pos. sed agẽdo cõtra administratores obtineret interesse pecuniariũ ꝛ ista non sunt paria. arg. l. si in emptione. ff. de mino. de bo. lib. l. libertus q̃ soluendo.

5 ¶ † Quinto ꝛ vltimo videndũ est an deneget restitutio ex eo ꝙ ista cõitas litigat cũ alia cõitate pariter ꝛ eodẽ priuilegio priuilegiata qꝺ videꝛ qꝛ priuilegiatus ꝯ priuilegiatũ nõ vtiꝛ suo priuilegio agẽdo cũ in pari cã potior sit ꝯditio rei ꝙ actoris. l. si seruũ. §. sequitur. ff. de verbo. oblig. ꝛ est casus in. l. verũ. §. fi. cũ. l. seq. ff. de mino. ¶ Breuiter illud esset verũ si vtraqꝫ pars tractaret de dãno vitãdo vel vtraqꝫ de lucro: tũc enim esset par causa: secus

causa: secus si vna de damno vitando altera de lucro captādo nam tunc prima prefertur. vt habet z no. in. d. l. verū. §. fi. per doct. Sed hic ista cōitas que vult restitui certat de dando vitā do. s. de retinēda sua possessione in qua si ius habet vt pretēdit aduersa pars tractaret de lucro captando. ergo zc. vt not. per Cy. in aut. quas actiones. de sacrosan. eccle. ¶ Concluditur ergo dictā cōitatē posse restōnē petere aduersus dictā lesionem.

¶ Summarium.

1 ☞ Qualiter iudex debeat interponere decretū in reb⁹ minorum alienandis: z quid si notarius affirmat cause cognitionē adhibitam fuisse per iudicem an credatur. z. 2.

Interpositio decreti sine cause cognitione adhibita est ipso iure nulla.

¶ Consilium. xxxviij.

In christi nomine amē.

¶ Super eo qd querit̄ vtrū viso statuto suprascripto: z etiā instrumento circa finē possit dici dictū instrumentū: z obligatio facta ꝯm tenorē dicti statuti. s. cū cause cognitione: z an credat̄ verbis dicti instrumenti cū attestatur notarius de causa cognitione adhibita. Et videtur breuiter dicendū ꝙ sic prout expresse videtur determinare Specu. in ti. de emp. z vendi. §. nunc dicendū restat. versi. et

1 breuiter scias. † vbi per plures leges z rationes tenet ꝙ quādocunqꝫ in aliquo contractu reperitur interpositū iudicis decre

a tum presumūtur oīa solēniter acta[a] z qd ex iusta causa fuerit interpositum z ꝙ tali cōtractui etiā cū pupillo gesto debeat stari nisi pupillus ostendat iudicē fuisse falsis allegationibus circū

2 uentū. C. de predi. minorū. l. si preses. † Pro hoc facit qꝛ ꝓ iudice presumitur z pro actu celebrato ab eo vel coram ipso. s. ꝙ fecerit suā diligentiā: z qd sibi incumbebat. C. de offi. ciui. iudi. l. ij. extra de probatio. c. in nostra. z qd no. Inno. in. c. innotuit. de eo q fur. ord. susce. ¶ In cōtrariū facit id qd no. Spe. in eo. ver. in fi. vbi querit qd si iudex interposuit decretum sine cause cognitione zc. z remittit ad not. per eundē in ti. de procurato. §. j. versi. sed quid si solū zc. Et sic innuit ꝙ ea q̄ in precedentibus dixerat habet locū quādo apparet de cause cognitione: qꝛ perquisiuit z postea defectuz interposuit vt tunc ex iusta causa videatur interposuisse: secus si nullo modo perquisiuit ꝫ fidē adhibuit minori vel tutori asserentibus cām iustā subesse qd facere non debuit. ff. de reb⁹ eoꝝ. l. magis puto. §. in ꝑmis. z ita ipse declarat in. d. §. j. ver. sed quid si solū. in titu. de procurato. dicens ꝙ etiā si vera subsistebat causa si tamē iudex de ea non inquisiuit nō valet interpositio decre. tanq̄ interpositi sine cause cognitione. z hoc videt̄ probari expresse in. l. cū hi. §. si pretor. ff. de transac. z. d. l. magis puto. §. non passim. z. §. in primis. z. §. non tn̄. z. §. si res. ff. de rebus eoruz. Nam iudex debet de causis allegatis inquirere: z sic debuit in casu nostro cōmittere alicui cū iuramēto ꝙ se informaret z referet. vt est tex. in. d. §. nec tamen. de reb. eoꝝ. in fi. ibi. dareqꝫ viatorez qui sibi renūtiet zc. z ibi ponit̄ z colligit̄ practica huius articuli ꝓ quo in. l. j. z qd ibi not. Bart. C. de predijs curia. lib. x. vbi habetur ꝙ qn̄ decre. requirit̄ in aliquo actu deberēt allegari cause iuste coram iudice z ꝓbari. Sed hic ista non apparent facta nec creditur verbis notarij attestantis fuisse adhibitā cause cognitionem cū dicta diligens inquisitio z inuestigatio q requirebatur ꝯm ea que habentur in. d. l. magis puto. §. ne passim. cū seq. nō posset fieri tēpore quo instrumentū predictū celebrabat̄: immo requirebatur temporis interuallū. ergo zc. iuxta not. per glo. z Bar. in. l. j. C. de fide instru. z iure haste. fisca. lib. x. l. sciēdū. de verb. obli. per eundē. nec etiā si essent verba iudicis crederet̄ sibi cū nō esset in sua potestate omittere dictā cause cognitionē. igitur zc. iuxta not. in. l. si forte. ff. de castren. pecu. per Bart. z in aut. si quis in aliquo docu. C. de eden. iuxta fi. z qd not. per Cy. z Bar. in. l. nō nudis. z. l. nō epistolis. de ꝓba. z per eundē Bar. in. d. l. sciendū. ff. de verbo. oblig. z. l. predia. de acquiren da possess. z in addi. Specu. titu. de senten. §. vt aūt. iuncta. d. l. cum hi. §. pretor. ff. de transac. Debuit ergo de predicta inuestigatione z perquisitione veritatis cause fieri scriptura de per se diuersa ab isto instrumento in qua contineretur narratio et petitio facta per dictū minorē volentem ad dictū instrumentū peruenire cū allegatione causarū. iuxta not. in Specu. titu. de procu. §. j. ver. sed quid si solum per libellū. vbi ponit hāc practicā. item cōmissio iudicis facta alicui cū iuramento qui se de predictis informaret. C. de fide instru. l. comparationes. z. d. l. magis puto. §. in primis. vbi text. item relatio. vt ea. l. §. nec tamen. Sicut quando agitur de alienatione rei ecclesiastice debet fieri scriptura per se de tractatu qui debet precedere. iuxta ea que habentur in specu. titu. de loca. §. sequit̄. versi. z sciās ꝙ de ipso tractatu zc. vbi ponit formā. ¶ Cū ergo hec non appareant facta decreti interpositio videtur nulla: qꝛ non negligenda sed perquirenda res ista sibi erat cōmissa in. d. §. pretor. z. l. sed si hac. §. fi. ff. de in ius vocā. z qd ibi per Bart. Et hoc de iure scripto. de consuetu. vero nescio si aliud seruetur. Ideo non me intromitto.

Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ Mortua vxore cū liberis cui debeat remanere dos an marito an patri vxoris z ex pacto expresso vt dos reuertat̄ ad dotantem si sine filijs decedat mulier resultat expressum pactū de lucranda dote si cum filijs decedat.

2 Non curātur statuta principalis ciuitatis prouincie vbi in loco sunt propria z specialia statuta z consuetudines.

¶ Consilium. xxxix.

In christi nomine amen.

1 ¶ † In casu presenti non est tractandū de dicto pacto de lucrando facto in dicto cōtractu dotis qꝛ casus ibi expressi non euenerūt qui fuerunt duo: vt si maritus predecederet vxori vel vxor viro sine liberis quoꝝ neuter euenit qꝛ ꝑdecessit vxor relicto vno filio z sic nō fuit locus pacto de lucrando immo delata fuit hereditas materna cū dicta dote prefato filio vel de cōsue. generali. vel ꝯm opi. Mar. q̄ est ꝙ dos a patre ꝓfecta filia decedente cū liberis viuo patre nō redeat ad patrē sed remaneat apud maritū ꝓpter liberos: z sic consuetu. aufert patri cui de iure deberet̄ z liberis tribuit. iuxta plene no. in. l. dos a patre. C. solu. matri. z plene per Bar. in. l. post dotē. ff. eo. ti. Uel est dicēdū ꝙ remaneat ex tacito pacto resultāte ex dicto expresso quo pactus est pater sibi z alijs propinquis restitui dimidiā si illa sine liberis predecesserit. Uñ in cōtrariū casum si decesserit cū liberis censetur voluisse totā dotē donare illis cui postea iure hereditario succederent liberi. ff. de pact. dota. l. inter socerum. §. cum inter. quem Iaco. de bel. sic intellexit in publica disputatione. z ipsum sequitur Bar. in. d. l. post dotē. Sumus ergo extra terminos dicti pacti qꝛ in casu omisso a contrahentibus. l. si cum dotem. in prin. ff. solut. matri. de

2 condi. ob causam. si extraneus. ¶ † Est ergo videndū mortuo postea filio predicto cū eius hereditas pertineat ad patrem ei⁹ de iure cōi. C. ad tertul. aut. defuncto. qd erit de dote an remanebit apud patrē cū vna dicta hereditate tanq̄ filij heredē. An autem redire debeat ad auuz maternū virtute statuti. s. relati vigentis in loco ꝯctus celebrati z etiam originis dicti filij decedentis cum prefatū statutū non dicatur esse in Triuisio que est caput marchie triuisane nec in alijs locis dicte marchie vt mihi asseritur lꝫ in pūcto nō cōtineatur immo succeditur ꝯm ius cōe vel etiā alio modo ꝯm statuta illius loci. s. Triuisij. Et dubiū facit pactū predictū in quo partes retulerūt se ad vsum et consuetudinē marchie Triuisane. Sed in Triuisio que est caput marchie tale statutū nō est immo dicit̄ mihi ꝙ ꝯm statuta z cōsuetudines Triuisij deberet dicta dos remanere apud patrem qui est heres filij sui. ergo zc. arg. eius qd not. per gl. in. l. ex ea. ff. de postu. que dicit † ꝙ statuta z consuetudines ciuita

b tis debent seruari in comitatu[b]. z eodez modo in ciuitate que est caput prouincie in tota ꝓuincia. arg. ff. de legi. l. de qbus. ¶ Breuiter nō expedit super hoc insistere: qꝛ ꝓcederent predicta si᷑ qn̄ deficit sp̄ale statutū loci vel consuetudo ꝙ hic nō est. vt. d. l. de quibus. Nec aliqd facit dictū pactū qꝛ verū est ꝙ ꝯm tenorē dicti pacti debet seruari statutū z ꝯsuetudinē dicte marchie vel Triuisij in casibus expressis in dicto pacto: z quoad lucrum dotis quoꝝ casuū neuter euenit nec de p̄senti tractat̄ de lucro dotis cui nō erat locus nisi qn̄ alter ipsoꝝ cōiugū sine liberis decederet qd hic non fuit sed tractatur de successione fienda in dicta dote mortuo filio cui pater fuit heres de quo in pacto nihil cōtinetur. Et ideo dicēdū est ꝙ debet seruari statutuz dicti loci originis: z vbi fuit dos cōstituta. s. ꝙ redeat ad patrē filie predefuncte auūqꝫ maternū dicti filij postea defuncti. ꝑ. l. omnes populi. de iusti. z iure. z. l. cunctos populos. de summa trini. cū ibi plene not. z ꝑ. l. exigere dotē. ff. de iudi. ¶ Non autē ad ciuitatis Triuisij statutū est recurrendū nisi in defectū sp̄alium statutoꝝ z locoꝝ prouincie. vt in. d. l. de quib⁹. Et sic poterit dict⁹ auus repetere. vj. libras solutas z retinere alias soluēdas in quibus extitit cōdemnatus ex promissione quam fecerat: qꝛ si sibi concedit̄ repetitio z actio fortius retentio z exceptio. l. j. ff. de superfi. z posito ꝙ ꝯ eū fieret executio dicte cōdēnationis z solueret: qꝛ tunc sibi reseruatū est oīe ius repetēdi vt dicitur non ꝓhibebitur repetere. arg. ff. rerum amo. l. si cum dos. z in. c. debitores. de iureiur. z. l. si nautē. §. fina. ff. de nego. gest. z qd no. Bar. in. l. j. in prin. ff. qd vi aut clā. de illo qui coactus fuit soluere per instrumētum guarentigie cōtra qd excep.

a ¶ Acta. Uide do. Bar. soci. in cōsi. clviij. inci. visis ꝓces. v. cōfirmat̄ etiā qꝛ. I ij. pte. vbi qd si sit interpositum in modū volūtarie iurisditiōis. z qd si in modū cōtētiose iurisditionis. et adde Bald. in. consi. clxxxiij. j. ij. parte. z in cōsi. lxvj. in tertia parte.

b ¶ In comitatu. Uide ad hoc q̄ habētur ꝑ dñz Bar. sozi. in cōsil. cclxxj. v. prio illa ratione. cuz seq. in. ij. parte.

opponere non potuit: quia nõ fit sibi preiudiciũ quominus repetere possit solutum. & idem no. per eundẽ in. l. iul. ff. de conditio. indebi. super prima glo. magna. Ex quibus patet responsio ad omnia dicta quesita. Laus deo.

¶ Summarium.

1 Statutum vocans masculos descendentes ad hereditatẽ ascendentium exclusis feminis habet locum etiam in hereditate materna & aliorũ ascendentium ex parte matris & cõprehẽdit nepotes & alios descendentes. & .2.3.&.4.

¶ Consilium. xl.

In christi nomine amen.

¶ Presens casus modicam videtur habere dubitationem. Nam de iure cõmuni tam dicte filie q̃ dicti nepotes ex filijs predefunctis admitterẽtur pariter ad hereditatẽ pr̃is & matris filie in capita: nepotes in stirpes. C. de suis & legi. aut. in successione. & in corpore vñ sumitur. † Sed ex forma statuti sub rubrica de successione ascendẽtiũ masculi excludunt feminas: lz femine debeant dotari si nõ sint dotate: qd' qdem statutum validũ est & vbiqz quasi viget & seruatur per italiam ne bona perueniant ad extraneas familias: & pro conseruatione masculorũ & agnatorũ. iuxta not. in. l. j. C. de adul. per Ex. & l. liberorũ. ff. de verb. signi. per Bar. Sed posset forte dubitari de aliquibus. primo an statutũ loci de quo hic habebat locum in successione materna: quia de paterna non dubitatur vt colligitur ex narratis in puncto. ¶ Et breuiter dicendũ est q̃ sic: qz tam rubrũ q̃ nigruz dicti statuti loquitur generaliter in hereditate ascendentiũ: † sed ex proprio significatu cõprehẽditur appellatione ascendẽtium etiam mater vel alius ascendens per lineã maternaz. vt colligitur ex aut. cessante. C. de legiti. heredi. in verbis illis & ea que sola sit ascendẽtis &c. iuncta aut. de functo. C. ad tertul. ad quã se refert: que loquit᷑ etiaz in matre. & in corpe vnde sumitur. † Sicut & appellatione parẽtis continetur pater & mater. ff. de in ius vocan. l. quicunqz. §. parentes. qz est verbum generale sicut verbum ascendens. Itẽ posset dubitari circa dictũ statutum an debeat intelligi dũ loqtur de masculis: scz de filijs tantũ[a] vt excludant filias non aũt de nepotibus ex filio. Et videtur q̃ sic quasi statutum istud debeat dici odiosum: qz tendit ad exclusionẽ feminarũ que de iure cõmuni & naturali deberent vocari. Sed cõtrarium est verũ: qz loquitur generaliter de masculis descendentibus &c. † Constat autem q̃ nepotes cõprehenduntur appellatione descendẽtium de proprio significatu sicut filij: qz descendentes sunt sicut enim appellatione liberorum. ff. de verbo. sig. l. liberorum. ¶ Preterea etiam si loqueretur de filijs extẽderetur ad nepotes ex filijs: lz nepotes de ꝓprio significatu nõ dicãtur filij sz bene possunt dici liberi: & hoc qz statutum predictũ non reputat᷑ odiosum sed potius fauorabile: saltim respectu filiorũ quos vocat: ideo fit extensio de filio ad nepotẽ. iuxta not. C. de in ius vocan. l. ij. per glo. & Bal. Et ita quasi per omñes doc. cõcluditur. vt plene not Bar. in. d. l. liberorũ. ff. de verb. signi. Et idõ Joã. and. in titu. de succes. ab intesta. in addi. spe. vbi recitat doc. legistas disputantes & hoc tenentes. Multo ergo magis si statutum loquitur per verba generalia. s. de liberis vel de descendentibus vt comprehendantur non solum filij sed nepotes ex filijs in quibus viget eadẽ ratio. s. cõseruande agnationis: que psũmitur fuisse ratio statuti: & sic posito q̃ nõ fuerit expressa: tamẽ vbicunqz illa locũ habet similiter & statuti depositio debet locum habere cũ nulla alia ratio possit assignari. per ea que not. per glo. & Bal. C. de fideicõ. l. q̃uis. & in. l. maximũ vitiũ. de libe. et posthu. iũcta. l. illud. ff. ad. l. aquil. & l. j. ff. de fonte. etiam si statutũ loqueretur de filijs quorũ appellatio de ꝓprio significatu non extenditur ad nepotes sed ex interpretatione. l. iusto. ff. de verbo. signi. per ea que not. in. d. l. liberoꝝ. ff. de verb. signi. per Bar. ¶ Et sic cõcluditur q̃ nepotes ex filijs cum veniant ex persona patruũ suorũ excludũt filias: lz ille sint in potiori gradu: qz in descendentibus non attendit᷑ potioritas graduum. vt in. d. aut. in successione. C. de suis & legi. & in corpore vnde sumit᷑. Sicut eñ de iure cõi etiã ꝓnepotes vel vlteriores ex filio veniunt simul cũ filiabus lz ille sint in potiori gradu ita ex forma statuti preferũtur filiabus. Posset etiam dubitari qz statutũ loquitur de descendentibus per lineã masculinã & sic videtur loqui solũ de successione paterna: sed certe etiã in materna possunt dicta verba verificari qz descendentes ex filijs masculis feminarũ dicunt᷑ descendere ex linea masculina ipsaruz. ¶ Cõcludo ergo q̃ dicti nepotes ex filijs soli veniũt ad successionem patris & matris exclusis filiabus feminis ex forma dicti statuti de successione ascendentium. Laus deo.

a ¶ Tantũ. Uide Bal. in consi. lxxvj. i. iij. pte.

b ¶ Infans. An aũt infãs legitimari possit, vide. d. Pe. phi. cor. in consi. clxxvij. ici. egregie. per totũ. & in cõsil. ccxlv. inci. licet. p totũ. in. j. pte. & Bal. in cõsil. cciij. i. ij. pte. & nunqd valeat ad instãtiã & supplicatione p̃ris. vide p eũ in cõsi. cv. in. v. parte. & nunqd tã ad ei' successionem q̃ ad successionem matris. vide per eũ in consi. cxix. ea. v. parte.

¶ Summarium.

1 An infans possit legitimari. Et an natus ex damnato coitu legitimatus cũ clausula nõ obstan. sit capax omnis institutionis & successionis.

¶ Consilium. xlj.

In christi nomine amẽ.

¶ Uiso testamento Reliquiani dicti Patricelli filij quõdã Petri de poluero comitat' Brixie in quo filiũ suũ noĩe Joannẽ Petrũ natũ & cõceptum ex ipso Reliquiano tũc cõiugato & ex quadã muliere soluta & postea legitimatũ per comitẽ Palatinũ ad instantiaz dicti Reliquiani nullis existẽtibus dicto Reliquiano filijs legitimis & naturalibus masculis vel feminis: dubitat᷑ an dictũ testamentũ & institutio valeat: visis duabus legitimationibus factis de ipso. Et certe secũda legitimatio nõ videt᷑ posse reddere dictã institutionẽ validã: qz facta fuit post ipsam institutionem factã. vnde si dicta institutio sine dicta legitimatiõe secundo loco facta foret nulla nõ reconualuisset ex ea qz tempus testamenti inspicitur an qs habeat testamenti factionẽ actiue & passiue nec recõualescit ex habilitate superueniente. l. qd' ab initio. de regu. iur. de leg. iij. l. i. §. j. de here. insti. si alienũ. §. in extraneis. cũ ibi not. per doct. qui dicunt idem in filijs quantũ ad tempus testamenti lz secus quãtũ ad tempus aditionis cũ in filijs in potestate non sit dare mediũ inter mortẽ & aditionẽ. l. si post mortẽ. §. j. ff. de leg. j. l. iulia. de cõdi. & demõstra. † sed qz subest alia legitimatio solẽnis facta ante testamentum a comite creato ab imperatore Karolo non video quid dici possit quare non valeat nisi forte quia tunc dictus legitimatus erat infans[b] & sic non poterat cõsentire cum tamen cõsensus legitimati requiratur. vt in aut. quib. mod. natu. effi. sui. §. generaliter. sed certe istud magis ꝓdest qz consensus requiritur in valente consentire sed in infante qui nõ potest cõsentire nõ reqritur. vt probatur in. l. iubemus. C. de emanci. libe. facit qd' not. Bar. ff. ad munici. l. placet. de iure delibe. si infanti. ¶ Itẽ posset dubitari qz iste natus est ex damnato coitu: qz ex coniugato: igitur videtur q̃ nõ potuit legitimari qz tales non habent beneficiũ legitimitatis. de quo in aut. quib' mo. natu. effi. sui. §. si. sed hoc est verum nisi fuerit apposita clausula non obst. illa. l. vt ibi not. per glo. sed hic fuit apposita qz fuit dictũ nõ obstan. eo qd' legitur in aut. quibus mo. na. effi. sui. per totũ. Itẽ fuit facta ex certa scientia qz de hoc fit expresse mentio in legitimatione. igitur &c. l. idem vulpi. §. sunt quidam. ff. de excu. tuto. Posset tamen iste testator cũ adhuc viuat iterũ reficere dictum testamẽtuz vt cesset prima obiectio & sic validaret᷑ ex duplici legitimatione quod prodesset si validior esset vna q̃ altera. iuxta not. in simi. per Inno. in. c. cũ ex officij. de prescrip. super verbo autoritate. & Bald. C. de fur. l. j. in fi. ¶ Alia dubia non video posse occurrere: ideo concludo institutionẽ valere sicut valeret de filio legitimo & naturali: qz legitimat' nihil differt quantũ ad omnes effectus & capacitatem a filijs legitimis & naturalibus vt dicit tex. in plurib' locis in dictis aut. quib' modis natu. effi. leg. & quib' modis natu. effi. sui. Laus deo.

¶ Summarium.

1 Testes intendentes probare syndici creationem ad compromitten. debent necessario concludere maiorẽ partem decurionũ hoc fecisse. item tempus creationis ante cõpromissum: & q̃ ad compromittendum fuerit constitutus.

¶ Consilium. xlij.

In christi nomine amen.

¶ Testes predicti non releuant in aliquo producẽtes triplici ratione satis clara. ¶ Primo quia non deponunt † q̃ fuerint presentes due partes hoĩm necessariorũ vel ad quos pertinebat creatio syndici qd' requiritur. vt. l. nulli. & l. plane. ff. qd' cuiusqz vniuer. no. C. de decurio. l. obseruare. & sic probatio eoꝝ vel dispositio necessario non concludit ideo non est sufficiens. C. de proba. l. nõ nudis. & l. ad probationem. vnde cogna. l. non hoc. extra de proba. c. in presentia. potuerũt enim esse multi presentes prout dicunt testes: et tamen nõ due partes et sic creatio fuisset inualida. Constat autẽ q̃ dubia probatio nõ releuat probantem. vt in dicto. c. in presentia. de probationibus.

¶ Secũda ratio est quia dicti testes non deponunt de tempore quo ille fuit creatus syndicus. † Constat autẽ q̃ iste est actus reiterabilis et potuit pluries fieri diuersis temporibus ante compromissum et post: et ad diuersos actus et sic potest esse q̃ creatio illa de qua testes deponunt fuit facta post compromissum: et sic non fit illa virtute cuius fuit factum compromissum. igitur &c. ff. de nego. gestis. l. eum actum. C. de probatio. l. matrem tuam. ff. de operis no. nuntiatio. l. non solum. sed vt probari. &

bari. et quod not. glo. in. c. abbate. de re iudica. lib. vi. circa fi. que incipit. scilicet donatio. et Bar. in. l. et an eandem. §. actiones. ante fi. ff. de exceptio. rei iudi. qui dicunt quod si actor probauit causam quam in libello expressit puta contractum vel dominium si tamen non probauit de tempore puta quod ante litem contesta. subesset dz reus absolui quia potuit superuenisse post litem contesta. quo casu non sufficeret ad condemnationem. l. non ideirco. et l. non pot videri. ff. de iudi. ita in proposito non prodest probasse quod talis fuit creatus syndicus ab illa communitate si non apparet quod ante compromissum quia potuit creari post factum compromissum et sic ad aliud quam ad compromittendum vnde nihil opitularetur ad validationem compromissi et hoc sufficit vt reddatur probatio et depositio inualida. per dictam glo. c. abbate. et per id quod no. Bar. in. d. §. actiones. ad fi. quod videntur determinare in si. presens dubium.

¶ Tertia ratio est quia posito quod deponerent de tempore seu de probatione facta ante compromissum non tamen deponunt ad quid vel ad quem actum fuerit creatus et quam potestatem sibi dederunt: et potest esse quod ad alium actum fuerit creatus et aliam potestatem sibi dederunt quam de compromittendo vel dederunt eam limitatam et sic non releuant dicti testes quia non necessario deponunt de eo de quo agitur vel dubitatur. Et pro hoc quod not. Jo. and. in addi. spec. ti. de procura. §. ratione autem forme. circa princ. in addi. que incipit. videtur autor presupponere etc. circa fi. dicte additionis vbi loquitur de probatione mandati fienda per testes vbi vtitur his verbis. ¶ Tuus enim testis bene memorabitur quis quem ad quid coram quo procurator constituit et cum qua potestate et qua limitatione et cum qua releuatione et si generalem clausulam precedebat aliquod speciale et his si. que faciliter instructo clarescunt. et statim subdit. Placet ergo consuetudo iudiciorum que talem probationem per testes non recipit. pro qua facit cle. j. eo. titu. et in fi. hic ille saltim igitur eo casu quo testes non deponunt specifice de potestate data licet deponant quod fuit constitutus procurator et syndicus non debent sufficere quia probatio non concludit ad id de quo agitur. igitur etc. vt iuribus. s. allega. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ Substitutio facta sub hac forma si in pupillari et sine liberis decesserit substituo ecclesiam an contineat fideicommissum post pupillarem etatem. et. 2.

Soror que habuit partem fratris ex pupillari grauata et ipsa per fideicommissum reddenda pio loco nec trebellianicam nec falcidiam nec legitimam fratris nec legitimam legitime ipsius fratris detinet sed omnia restituit ecclesie vel pio loco.

3 Et quid si dos ipsius excedat legitimam possit in ea grauari quatenus excedit.

¶ Consilium. xliij.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Substitutio predicta facta Antonio fuit directa pupillaris quia facta fuit filio in potestate testatoris constituto et in etate pupillari et per verba directa. s. si heres erit et decesserit in pupillari etate et sic concurrunt omnia requisita ad pupillarem. ergo etc. ff. de vul. et pupil. substi. l. ij. in prin. cum ibi no. Mortuo igitur dicto Antonio delata fuit eius hereditas ex dicta substitutione prefate Jacopine vna cum hereditate primi testatoris patris dicti Antonij que iure suitatis postquam non apparet Antonium illi se immiscuisse vel ab ipsa se abstinuisse fuit transmissa ad heredem dicti Antonij cum potentia se immiscendi vel ab ea se abstinendi. ff. de acqui. her. si quis filium. §. j. cum ibi no. retenta communi et vera opi. que est quod existentia sui heredis operetur transmissionem hereditatis non apprehense. C. de iure deli. l. iij. de suis et legi. l. apud hostes. ff. de testa. mili. ex militari. §. fi. et l. ventre. de acqui. here. et vtrobique no. per Bar. Prefata domina Jacopina postea maior facta immiscendo se bonis paternis et ipsa dando in dotem censetur adiuisse per prius hereditatem Antonij fratris ex pupillari et per posterius hereditatem patris ex iure transmisso cum talia bona non potuerit apprehendere et in dotem dare nisi sic videatur fecisse seu citra ius et nomen heredis tam filij quam patris. igitur etc. l. gerit. ff. de acqui. here. cum his que ibi no. per bar. in. v. prin. quod facit. l. si auia. C. de iure deli. iuncta. l. pro herede. §. papi. ff. de acq. here. cum simi. iuncta. l. illud. eo. ti.

¶ Nunc est videndum de substitutione facta Jacopine licet in puncto de ea non queritur. s. que vel qualis fuerit: et quid in ea veniat. Et certe illa non potest dici fuisse pupillaris postquam ipsa decessit maior facta. ff. de vulga. et pupil. l. verbis ciuilibus. et l. in pupillari. Sed est videndum vtrum sit vel valeat tanquam fideicommissa. et videtur quod non quia restricta fuit ad tempus pupillaris etatis: quia dixit si ambo decesserint in pupillari etate et sine filijs quod bona vendantur et dispensentur in constructione monasterij etc. Cum ergo copulatiue fuerit locutus dicendo in pupillari etate et sine filijs etc. Et copulatio facta fuerit respectiue ad aliud videtur requiri concursus vtriusque copulati. l. si heredi plures. ff. de condi. insti. Sed hic deficit alterum quia non decessit in pupil. eta. sed post. et constat quod substitutio restricta ad vnum tempus vel casum non ad aliud tempus vel casum porrigitur. ff. de vulga. et pupil. l. si ita quis. et l. si mater. et ibi no. per Barto.

¶ Sed in contrarium facit et est verius quia copula illa si sumatur proprie secundum extremum copulatum superfluo censebitur appositum. Si enim noluit substituere nisi ex casu quo decederet in pupillari etate et non post ad quod superfluo subiungit et sine liberis cum semper et indistincte qui decedit in pupillari secundum communem cursum nature decedat sine liberis sufficiebat ergo dicere primum. s. in pupillari etate. Sed verba cum aliter fieri potest nunquam sic sunt exaudienda vt frustra vel superfluo fuerint vel censeantur apposita si aliquis alius sanus intellectus dari potest eis. ff. ad munici. l. j. in fi. de iureiuran. l. iij. §. non frustra. de lega. j. si quando. cum simi. Potest autem sanior intellectus dari vt propter illa verba et sine liberis censeatur voluisse substituere etiam in tempore quo liberos habere potest. s. post. pupil. eta. ff. qui petant tuto. l. credendum. §. si vero maritus. cum ibi not. et quod no. per glo. in. l. precibus. C. de ipu. et alijs substi. vt sic illa copula et ponatur pro disiuncta. s. vel sicut econuerso contingit interdum quod disiuncta ponitur pro coniuncta pro saluanda mente defuncti. C. de insti. et subst. l. generaliter. ff. de heredi. institue. l. lucius. la. ij. de reb. du. si is qui. cc. §. sed si pa-

a ter. nec est nouum vt vna dictio ponatur pro altera[a] cum expedit. ff. de condi. et demon. l. eas causas. cum ibi no. vel si volumus quod stet proprie de vna oratione faciamus duas: et vbi copulantur sub vno verbo subaudiatur aliud hoc modo: videlicet si decesserint in pu. eta. et si decesserint sine liberis vendantur bona etc. Si enim sic fuisset locutus testator non esset dubium quod ista substitutio locum nunc haberet. Idem ergo dz esse in casu nostro: quia celeritate verborum loco plurium verborum posuit vnum: et de duabus orationibus fecit vnam. arg. l. iij. §. fi. ff. de dona. inter virum. et sic de vna potest fieri resolutio in plures. l. falsa. §. fi. de condi. et demon. Nam de imperitia istius notarij manifeste patet ex tenore testamenti: quia inepte loquitur per verba incongrua. si ergo etiam in parte ista verba protulit modo predicto potius est ascribendum sue imperitie que non debet officere volumtati. C. de testa. l. errore. potissime cum de ipsius imperitia loquendi appareat quod testator ita voluerit prout verba sonant cum talis intellectus esset absonus. vt. s. probatum est. ¶ Concluditur ergo quod locus est fideicom. substitutioni de pia causa in casu nostro: quia casus euenit cum decesserint ambo sine liberis. s. masculis quia secundum naturam habere non potuit in etate pupillari et femina que et si habere potuit casualiter tamen accidit quod non habuit: et sic in vtroque verba testatoris verificantur. C. de here. insti. l. ij.

2 ¶ † Nunc ergo est videndum quid veniat in fideicommisso. Et breuiter de duabus partibus de tribus omnium bonorum non est dubium quod ille veniunt: quia cum fideicommissum sit ad piam causam cessat tre-

b bellianica sicut et falcidia secundum opi. Bar.[b] quam pluries fui secutus in. l. marcellus. ff. ad trebel. licet glo. dicat aliter in. c. si pater. de test. li. vi. sed postea in nouella loquitur aliter. ¶ De tertia parte hereditatis que erat legitima dicti filij est magis dubium. Et certe si hoc fideicommissum fuisset relictum a dicto Antonio clarum esset quod in eo legitima non veniret: quia in illa non potuisset per fideicommissum grauari: sicut nec in bonis proprijs. l. coheredi. §. cum filie. ff. de vulg. et pupil. ver. nec in fideicommisso. et l. quoniam in prioribus. de inoffi. testa. et no. eo. ti. l. ex tribus. per Cy. Sed fideicommissum fuit relictum a substituto impuberis: videlicet a dicta Jacopina que cum ex substitutione pupillari consequatur dictam legitimam: et sic a patre quam potuisset alium substituere: potuit etiam a patre per fideicommissum grauari tam in ea quam in alijs quibuscunque bonis impuberis que aliunde quam a patre habuisset: quia licet hoc sit verum in ipso filio ipubere quod aliunde habuit quam a patre: ipse tamen substitutus pupillaris censetur habuisse a patre quia ex dispositione patris. s. substitutione predicta: sicut ergo venientes ab intest. ipuberis si pater non substituisset pupillariter potuissent a patre grauari in bonis quibuscunque ipuberis: et sic etiam in legitima decedente pupillo in pu. eta. quia censetur habere ex tacita voluntate patris: qui potuit eis auferre alium pupillariter substituendo et non abstulit. l. si fundum per fideicommissum. §. fi. cum. l. se. ff. de leg. j. et quod ibi per Dy. et per Cy. in. d. l. ex tribus. et Bar. in. d. §. cum filie. iuncta. l. si quis cum nullum. de iure codi. ita et fortius substitutus pupillaris quam habet ex expressa dispositione patris. per no. in dictis locis. Et sic concludo quod etiam dicta tertia que debebatur filio pro legitima venit in hoc generali fideicommisso quod cum fuerit relictum post mortem amborum censetur relictum ab vltimo moriente. ff. de vsufru. leg. l. codicillis. circa prin. et ibi no. per Barto. et sic a substituta pupillariter que potuit grauari in legitima filij: et in alijs quibuscunque bonis eius: licet ipse filius non potuisset per iam dicta et ve

a ¶ Altera. Ad de idem per d. bart. sozi. i consi. cxlvi. incipi. viso. ponit. secundum quod si verum. circa me. i. j. parte.

b ¶ Opi. Bar. Et ista est opin. communior pro qua vide. d. Alexa. de imo. in consi. xij. i iij. parte. in vlti. colum. et do. Pet. phi. cor. in consil. cclix. ici. dicta. in littera. m. in. iiij. parte. et in consil. xciij. incipi. licet in littera. C. et in consil. clxviij. incipi. in hac. in littera. J. in iij. parte.

niet integraliter sine detractione trebellianice. sicut. s. dixi de alijs duabus tertijs. ¶ Ceterum de alia legitima detrahenda de hac tertia non est tractandum: quia sorori in bonis fratris non debetur legitima nisi turpi persona herede instituta[a] qd hic non est. C. de inoffi. test. fratris. z. l. fratres. Et sic oia bona testatoris que fuerunt apud Antonium filium sine aliqua diminutione debent in piam causam conuerti. Nec maritus pōt de illis aliquid lucrari ex forma statuti: qz illud statutū loquitur z debet intelligi de illis bonis que simpliciter potuissent in dotem dari: sed ista nō sic cum subiacerent fideicōmisso sub cōditione. l. fi. C. cōmunia de leg. vnde transiuerunt ad maritum cum sua causa: vt sic resoluto iure datoris resolueretur ius acceptoris. ff. de pigno. l. lex vectigali. de lega. ij. l. peto. §. predium. de iure fisci. statius. §. cornelio. extra de donatio. inter virum. c. nuper. ¶ † Quatenus vero dicte domine fuit relictum a patre suo pro dote: videlicet mille quingēte libre videtur dicendum q dictus maritus debeat illas integras habere quia illas potuit simpliciter in dotē dare nec enim in hoc fideicōmisso vniuersali veniunt quia nec specialiter in eis videt̄ potuisse grauari eo quia succedunt loco legitime. iuxta no. p Cy. in l. scimus. C. de nup. z filia in sua legitima non pōt grauari per fideicommissum. d. l. quoniam. C. de inoffic. testa. nec in dote quatenus cōcurrit cum legitima. iuxta no. per bar. post Mar. fili. in l. fi. §. filie. ff. de lega. ij. z. l. lucius. §. maritus. ad trebel. z Cy. in l. j. §. videamus. C. de rei vxo. actio. z Bal. in l. quoniā nouel. C. de inoffi. test. z Jo. an. in addi. Spec. ti. de senten. §. vt autē. in addi. que incip. sed incidit alia questio zc. Et sic dimidiā dicte dotis habebit vt maritus z tanq̄ lucrum ex forma statuti. Alteram vero dimidiā tanq̄ heres vxoris. Sed hic incidit dubiū qualiter possit hoc procedere cū dictū relic. vt dicit̄ nūq̄ fuerit a fratre consecutum z sic videtur q iure cōfusionis fuerit extinctū cū ipsa fuerit heres fratris sui qui erat ad illud debitor. C. de pac. l. debitori. Sed respōdetur verū esse q extinguit̄ q̄tum ad effectum agendi quia cōtra seipsam agere nō poterat sz nō q̄tum ad effectum retinēdi aduersus fideicōmissum vniuersale. ff. ad trebel. l. debitor. C. ad. l. fal. l. in imponēde. z. l. irritam. itē posset opponi q non indistincte sit verū qd. s. dixi de relicto pro dote sed ita demum si non excedat legitimā als quatenus excedit potest in illo grauari. vt no. p doc. in iuribus. s. pxi. allega. Sed rūdeo illud verū de iure cōmuni. Sz quia ex forma statutoz femine cōmuniter excludunt̄ a succedēdo extantibus masculis debet tamen dotari puto q tota dos que eis dat̄ vel relinquit̄ loco legitime habeat̄ cū illius contemplatione excluditur. Ideo videtur velle statutū q illa sit sua portio. arg. l. q volebat. ff. de here. insti. ideo in ea z in nulla parte eius pōt grauari tanq̄ ipsam habeat ex dispositione statuti. ar. ff. de adop. l. si arrogator. §. sed an impuberi. in fi. Laus deo.

a ¶ Instituta. Adde Bal. i cō si. clxx. in. v. pte.

Additio. b ¶ Tāq̄ de feudo nouo. Uide Phil. deci. i cōsi. clxxxv. incip. in cā istoz. in pmo volu. in pen. col. ver. nō omitto. vbi q licz feudū sit nouū: si tū ɔcedat̄ tāq̄ antiquū z auitū sortit̄ naturā antiq feudi. vt no. bal. i. c. j. §. hoc qz. i C. de succes. feu.

¶ Summarium.

1 ¶ Si duo fratres diuidant feudum paternum an efficiatur ex diuisione feudum nouum: et qualiter succedatur paterno: et qualiter in nouo.

2 Delictum vasalli an preiudicet descendētibus. z quid si agnati proximiores permiserūt feudum prescribi an alij ordine successiuo possint petere feudum.

3 Pater an possit preiudicare filijs z descen. in feudo renuntiando expresse vel tacite. z quid de agnatis transuersalibus qui in hoc dicuntur melioris conditionis. z. 4.

¶ Consilium. xliiij.

In christi nomine amē.

¶ Circa presentē casum notandū est † q si Singofredus z Henricus filij dñi Gualdinelli primi inuestiti qui diuiserūt inter se feudum in duas dimidias z renūtiauerūt in manibus dñi epi vt dicit̄ z fecerūt se de nouo iuestiri quilibet de vna dimidia renūtiassent h̄ acto q inuestirētur tanq̄ de feudo nouo[b] z ita fuisset factū tūc q de vno feudo veteri facta fuissent duo feuda noua z quodlibet ipsoruz habuisset principiū in persona sui inuestiti. arg. ff. de leg. j. l. plane. la prima. in. §. fi. cum cōcor. Et ideo ad partem Singofredi nullo modo potuisset vel posset vocari Hēricus vel aliq descēdentes ab eo etiam in defectum masculorū descēdentium ex dicto Singofredo: sed aut vocarent̄ femine si extarēt prout extat in casu presenti dicta Maria ſm tenorem inuestiture facte dicto Singofredo vel deficiētibus tam masculis q̄ feminis reuerteretur ad dñz. vt in ti. de gradi. succes. in feu. c. j. ver. qd ita est intelligendum zc. in vsibus feu. iuncto. c. j. in fi. in tit. de eo qui finem fecit agna. de feu. pater. ibi. vel nisi ad hoc refutauerit zc. Et tunc esset clarum q istud feudum de quo agitur pertineret ad dñam Mariam filiam Thomasij: non autē ad Mattheū Jacobū z Joannē agnatos. Si vero fuerunt inuestiti tā

c ¶ Illius. Uide Bal. in cōsi. xcvij. in. iij. pte.

Additio. d ¶ Propt̄ delictū. An pter delictum dñi vasallus priuet̄ feudo. vide Hypp. marsil. sing. cxxij. inci. vasallus pdit feudum.

q de feudo veteri quod esse potuit licet fuerit inter eos facta diuisio id est cum conditionibus z qualitatibus prime inuestiture facte in personam Gualdinelli: videlicet q deficiētibus masculis ex eo descendentibus venirent femine tunc talis diuisio operaret̄ hoc: videlicet q in parte obueniente Singofredo masculi descendētes ex eo preferrent̄ masculis descendentibus ex Henrico: qd nō esset si diuisio facta nō fuisset: sed non operaret̄ dicta diuisio quominus deficientibus ex Singofredo vocarentur masculi descendētes ex Henrico etiā anteq̄ femine descendentes ex Singofredo attento tenore inuestiture facte Gualdinello primo inuestito a quo oēs descēderūt: vt hec habent̄ et colligunt̄ ex. c. vnico. versi. dūmodo scias. in titu. de natu. suc. feu. z in fi. d. c. iuncto etiā. c. j. de eo qui sibi z heredib[9] suis masculis z feminis. ver. non em̄ patet zc. in vsi. feu. ¶ In dubio autē postq̄ constat saltim p confessionē partiū de iuestitura antiqua dñi Gualdinelli presumunt̄ sequentes facte in psonis descēdētiū ex eo facte tanq̄ de feudo veteri z antiquo: z ſm cōditiones z pacta contenta in inuestitura illius.[c] primo per text. in. d. c. j. de eo qui finem fecit agna. in fi. qui innuit q ad hoc vt dicat̄ nouū requirit̄ q expresse dicat̄ q fiat renuntiatio vt tanq̄ de nouo inuestiat̄. Itē satis innuit̄ in. c. j. de fra. de nouo feu. inuesti. z in. c. j. de duo. fra. a capi. inuesti. in quib[9] notanter dicit̄ de nouo nō de paterno zc. Et sic innunt q qñ duo fratres inuestiunt̄ de beneficio qd fuit paternū censent̄ inuestiti tanq̄ de paterno nō tanq̄ de nouo. pro hoc etiā ratio: qz sequēs dispositio censet̄ in dubio facta ſm tenorē z naturā precedētis facte super eo. argu. ff. de vsu. l. si stipulatus. z. l. j. §. bellissime. vt le. no. caue. z. l. eū qui. §. qui iniuriarū. ff. si quis cau. qz ſm subiectā materiam verba sunt intelligēda. l. si vno. in prin. ff. loca. z. l. sed z si possessori. §. sed si rerum. de iureiu. Si vero non constaret de veteri inuestitura z esset contentio cui incūberet onus probandi an esset nouū vel antiquū: tunc esset dicendum q incūberet agenti. vt in. c. j. §. fi. de gradi. succes. feu. z ibi no. z. l. ei qui. ff. de probatio. cum simi.

2 ¶ † Nunc ergo est videndum posito q ita sit hoc scdo casu z q isti agnati filij Henrici deberēt preferri dicte filie Marie nepti Singofredi: vtrū ceciderint a iure ipsorū pter delictū[d] Singofredi: qz rupit confinia propter qd fuerunt bona confiscata. Respondeo non sed potius roboratū fuit: quia cū dictum delictū non concerneret personā domini feudi vel ecclesiam a qua tenebat in feudum: sed cōcernebat dominū terre prefatum feudum facta cōfiscatione generali omniū bonorū fuit statū apertum agnatis exclusis. s. descēdentibus dicti Singofredi nō autē transiuit in fiscum licet de facto p camerā fiscalē fuerit occupatū. vt in. c. si vasallus culpam. si de feudo fuerit controuer. z in. c. j. si vas. feu. priue. cui defer. z que fuerit prima cau. benefi. amit. c. j. §. deniqz. z no. Bar. in. l. si finita. §. si de vecti. de dā. infec. facit qd no. Bar. in. l. eum qui. de interdi. z rele. Sed ex alio sibi videntur preiudicasse dicti agnati: videlicet quia cuz feudum esset eis apertum z possent ipsum repetere a camera fiscali tanq̄ de facto detentum per ea que dicta sunt. s. z tacuerūt p annos. xl. vel circa amiserunt ius suum prescrip. C. de prescrip. xxx. an. l. sicut. z. l. oēs. z. l. j. de anna. excep. z ar. c. si quis per. xxx. an. si de feu. fue. controuer. Et videtur esse quasi casus de hoc in. l. fi. C. de fundis patrimo. li. xj. que incipit iubemus. Et sic videtur fuisse acquisitum camere si illa tenuit tanq̄ feudum z recognouit dominū. vt in. d. c. si quis per. xxx. ānos. Et si dicatur camera fuit in mala fide quia sciebat vl' scire debebat non ptinere ad se sed ad agnatos: z sic nō potuit prescribere. de reg. iur. l. possessor. Respondetur q immo credebat ad se pertinere ex confiscatione. z licet iste fuerit error iuris qui non pdest ad vsucapionem triennij vel ad prescriptiones longi temporis que currunt cum titulo. l. nunq̄. ff. de vsucap. bene tamen prodest ad prescriptionem longissimi temporis que currit sine titulo prout sentit glo. in. c. de quarta. de prescript. z ita debet intelligi et limitari quod not. Barto. in. l. cellsus. ff. de vsucap. in pe. col. ibi dum dicit. dic ergo q bona fides presumitur si precedat titulus ver[9] vel putatiu[9] etiā errore iniusto zc. z Cy. in. l. venditioni. C. de vsucapi. pro empto. de prescript. xxx. anno. l. si quis emptionis. §. j. in. j. oppo. z. l. j. C. de ser. z aqua. in. iiij. oppo. et quod not. in. c. cum persone. de priuileg. lib. vj. in nouel. facit. l. igitur. ff. de lib. causa. z. l. sed z si lege. §. scire. de petitio. hereditatis. Potest etiam dici q preiudicauerint sibi dicti agnati conducendo dictum feuduz a camera propter quod videtur renuntiasse omni iuri suo vtilis dñij z ipsum in cameram transtulisse. per. l. qd meo. in princi. z. l. si aliquam rem. cū ibi plene no. ff. de acq. pos. vel si dicam[9] q illud ius nō potuerit in aliū trāsferre sine licētia dñi feudi saltim ad dñz feudi reuersum fuit. arg. insti. de vsufru. §. finit. Et sic quodcūqz istorū teneam[9] cū postea dux Mediolani q successit dño Ueronēsi z p cōsequens

cõseq̃ns in iure camere cõsenserit ꝙ dominus eps̃ Vincẽtinus inuestiret Thomasiũ descendentẽ ex Singofredo censeť in ei9 ꝑsonã feudũ nouũ fuisse in quo non dʒ haberi aliquis respect9 ad iuestiturã primo loco factã in ꝑsonã dñi Gualdinelli: quia ius cõpetens ex illa inuestitura descẽdẽtibus ex dicto domino Gualdinello fuit extinctũ scilicet pro dimidia q̃ obuenit Singofredo ꝓpter sui delictũ ⁊ apertũ fuit Henrico fratri ⁊ descẽdẽtibus eius ⁊ postea ius dicti Henrici ⁊ suoꝝ descendentiũ in eadẽ dimidia eis delata similiter fuit extinctũ prescrip. vel tacita renũtiatione. Si ergo illi q neglexerunt petere tãto tpe a camera ⁊ q cõduxerũt a camera p̃cedebãt alios agnatos ĩ gradu ⁊ sic ius dicte dimidie ad eos spectabat. Et isti agnati q nõ petũt. s. Mattheus Jacobus ⁊ Joãnes descenderũt ab illis clarũ videť ꝙ ex persona illorũ qui iam iure suo ciciderãt venire non possunt, iuxta no. ꝑ Bar. in fi. in. l. qui superstitis. ff. de acquir. here. Sed ex propria persona venire possunt. ꝑ no. ibidem per

3 Bar. ⁊ ꝑ. c. j. §. j. de succes. feu. ⁊. c. j. de alie. feu. pater. † vbi va-

a sallus nõ põt renũtiare feudo[a] ⁊ facere inuestiri filiã in preiudicium agnatorum illis nõ cõsentientibus. si ergo nõ preiudicat eis expressa renũtiatio similiter nõ dʒ ꝑiudicare taci. resultans ex prescriptione vel negligentia seu ex conductione facta a camera. Sed in contrariũ videť quia quicquid sit de agnatis ex transuerso venientibus vt vasallus non possit eis preiudicare nec delinquendo nisi cũ delinquunt in dñm. vt in. c. si vasallus culpaʒ. ⁊ si de feu. fue. cõtrouer. ⁊ in. c. si vasallus feu. priue. nec renũtiãdo feu. expresse vel tacite. vt in. d. c. j. de alie. feu. pater. ⁊ de succes. feu. c. j. §. j. suis tñ descendentibus potest preiudicare delinquẽdo ⁊ sic in hoc sunt deterioris conditionis q̃ transuersales. vt est casus in capitulis. s̃. allega. s. si vasallus culpã. si de feu. fue. controuer. ⁊ si vasal. feu. priue. cui de. c. j. ¶ Et eodẽ modo videtur ꝙ possit preiudicare renuntiãdo tacite vel expresse. per id qð no. Archi. in fi. in. c. j. de iurepatro. lib. vi. in iurepatrotus eccl'ie ꝙ deuoluiť ad descendentes ⁊ agnatos qua-

4 si ꝑ eundẽ modũ sicut feudũ. † Nam tenet ibi Archi. lʒ quidaʒ tenuerint cõtrariũ ꝙ patronus possit in preiudiciũ filioꝝ suoꝝ ⁊ ab eo descẽdentiũ renuntiare iuripatronatus ⁊ priuat filios eius vt etiam ex propria persona venire nõ possint nec tanq̃ filij. ꝑ. c. significauit. de testi. in fi. Eodẽ modo videtur dicenduʒ in feudo tam in tacita renũtiatione q̃ expressa vt facta a patre preiudicet filijs ⁊ descẽdẽtibus: quia transire solet ad filios vt filios sicut illud iuspatronatus. Unde videť dicendum cõclusiue ꝙ dicti Mattheus Jacobus ⁊ Joannes descenderunt ab illis exclusis per prescriptionẽ ⁊ renũtiationẽ nõ possint nec ex persona parentum nec propria venire contra istam Mariam quia quo ad eos censetur fuisse feudũ nouuʒ in persona patris dicte Marie ⁊ per consequens deficientibus masculis venit dicta femina ꝫm tenorẽ seu iuestiture. Et si dicta femina nõ esset potius deuolutereť ad episcopum dñm feudi q̃ ad dictos agnatos. Sed si dicti agnati non descenderant ab illis exclusis sed ab alijs ad quos forte non spectabat pro tunc recuperare a camera q2 forte erant alij qui eos precedebant in gradu tũc secus esset quia negligentia illorum precedentium ⁊ etiam tacita renuntiatio resultans ex conductione facta a camera non nocet eis sicut nec expressa renũtiatio. vt in. d. c. j. de alie. feu. pater. et de succes. feu. §. j. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Domina Matthea in vltimo eius testamento instituit Catherinã eius filiam legitimã ⁊ naturalẽ ⁊ vxorẽ Joãnis de bulgare heredem vniuersalẽ in omnibus suis bonis ⁊c. Et si dicta dña Catherina eius filia decederet quãdocũq; sine heredibus ex se ⁊ ex dicto Joanne eius viro legitimis descendẽtibus substituit sibi testatrici ⁊ dicte dñe Catherine dictũ Joãnẽ de bulgare eiusq; heredes in omnibus suis bonis. Et si filium vel filiam vnũ vel plures ipsa domina Catherina natum vel natos ex ipsis iugalibus relinquerit tunc voluit ⁊ substituit sibi testatrici ⁊ dicte dñe Catherine eam vel eos heredẽ vel heredes vniuersales ⁊c. Et ipsos adinuicẽ substituit vulgariter ⁊ pupillariter ⁊ per fideicõmissum. ¶ Et si oẽs p̃dicti filij decederent sine heredibus ex se vel eorum altero legitime descẽdentib9 substituit sibi testatrici: ⁊ eidẽ dñe Catherine dictũ ioãnẽ eiusq; heredes. Post hec suprascripta dña Matthea decessit relicta et superstite dicta dña Catherina. Deinde suprascriptus ioãnes substitutus decessit relicta ⁊ supstite dicta dña Catherina eius vxore herede instituta. vt. s̃. nullisq; descẽdẽtibus ex se ⁊. d. Catherina iugalibus. Et per ipm̃ ioãnẽ cõdito testamẽto in quo sibi heredes istituit Jacobũ ⁊ Bartholomeũ ⁊ quosdã alios fratres nepotes ex fratre ipsius ioãnis. Deinde ⁊ successiue. d. Catherina decessit nullis ex ea relictis descendentibus.

¶ Queriť nũc vtrũ ipsi nepotes dicti ioãnis ab eo instituti succedere possint ⁊ debeãt dicte dñe Matthee virtute substitutionis ꝑ eã facte dũ sibi substituit ⁊ dñe Catherine eius filie ioãnẽ de bulgare eiusq; heredes. ⁊ sic an dicta substitutio intelligať de suis heredibus dicti ioãnis. An vero etiam de extraneis.

¶ Summarium.

1 ☞ Substitutio facta de titio ⁊ heredibus eius cõprehendit etiam heredes extraneos ipsius quando ad suos heredes verba non possunt congrue aptari.

2 De verbo heredes.

¶ Consilium. xlv.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Videť dicendũ ꝙ dicti heredes ioãnis qui non sunt de descẽdentibus eius sed extranei reputantur. l. si alienũ. §. in extraneis. ff. de here. insti. nõ voceť ad hãc substitutionẽ factã. d. Catherine sub conditione si decesserit sine libe. quasi testatrix substituendo filie sub illa conditione prefatum ioãnem ⁊ eius heredes intellexerit de heredibus ex ꝓprio corpore ioãnis descẽdentibus nõ autẽ de extraneis. ⁊ hoc ideo quia sicut filiam suam ⁊ eius liberos pretulit dicto ioãni substituto: ita credendũ est ꝙ extraneos heredes filie voluerit preferre extraneis heredibus dicti ioãnis ꝫm Barto. qui ita videtur determinare. ff. de libe. ⁊ posthu. l. gallus. §. etiam. circa mediũ ꝫm Ricar. malũ. in quadam sua disputatio. quam etiaʒ refert Jo. an. in addi. specu. ti. de testa. super rubrica ante finẽ. Et ita videtur terminare Bar. in. l. si is qui. ⁊c. §. vtrũ. ff. de reb. dub. in penul. colũ. dum tractauit de materia copulatiue ibi dum dicit cuius occasione formo tibi hanc questionẽ ⁊c. ¶ Sed in cõtrarium videtur veritas: nam que supradicta sunt possent procedere si verbũ illud ⁊ eius heredes posset cõmode intelligi de filijs seu de heredibus proprij corporis vt si alius q̃ maritus et eius heredes fuissent substituti filie sub illa conditione succederet sine filijs seu liberis: ⁊ ita loquuntur autoritates de quibus s̃. Sed in casu nostro verbũ illud eiusq; heredes non potest intelligi nisi de heredib9 extraneis quod patet: quia substitutio fuit facta filie si decederet sine heredibus ex se ⁊ dicto ioãne descendentibus quod intelligitur in filijs vel liberis ⁊ facta fuit de ioanne ⁊ eius heredibus. certe inquantũ facta de ioanne debet ĩtelligi si ioãnes superuiueret tempore mortis filie. l. heres meus. in prin. ff. de condi. ⁊ demon. in quantum vero fuit facta eo casu quo ioannes non superuiueret tempore mortis filie: vt sic ordine successiuo intelligatur facta fuisse substitutio. l. gallus. §. j. cum ibi plene no. ff. de liber. ⁊ posthu. ¶ Sed cõstat ꝙ si Joã. premortuus est filie ⁊ postea existat conditio substitutionis: q2 filia decesserit sine filijs susceptis ex se ⁊ ioanne nõ põt reperire in rerum natura filios Jo. legitimos ⁊ naturales. Nã aut dicemus ꝙ possint tunc reperiri filij suscepti ex eadeʒ filia: ⁊ falsum est: quia ista essent inter se contraria: videlicet ꝙ filia decesserit sine liberis communibus vel ex illo susceptis: ⁊ ꝙ tũc cum decedit reperiat filios cõmunes vel ex illo susceptos qui sibi sint substituti nam posito vno contrariorum destruitur reliquum. l. pomponius. §. si is. in fi. ff. de procu. ⁊. l. sed ⁊ si pupillus. §. pe. ff. de instito. Aut dicim9 ꝙ possint reperiri filij suscepti ex alia vxore quã habuisset ante istã. Et tũc lʒ istud esset in se possibile si tamen ante istam non habuerat aliam vel si habuerat non tamen habebat ex ea filios tẽpore testamenti ⁊ tũc non est verisimile ꝙ testatrix cogitauerit de illis quos non habebat et per consequens non erat possibile eos reperiri tempore mortis filie sue quia fatua fuisset ꝙ in dubio nõ presumitur. C. de heredi. institue. l. fi. Aut dicimus ꝙ potuerint reperiri filij legitimi et naturales nati ex se ⁊ alia vxore suscepta postq̃ contraxit matrimonium cum ista filia testatricis ⁊ istud est etiã impossibile presupponendo ꝙ Joannes predecesserit in matrimonio dicte Catherine prout est necesse presupponere ad hoc vt illa pars substitutionis facta de heredibus Joannis locum habeat: quia durante matrimonio cum dicta Catherina non poterat nec potuit contrahere cum altera de iure. l. eum qui ꝓbabilem. C. de adulte. Et licet potuisset de facto contrahere et suscipere filios non legitimos et facere eos legitimari non est verisimile ꝙ testatrix de talibus senserit cũ essent sibi odiosi. l. lucius. §. lucius titius damam. ff. de lega. ij. Cum igitur illud verbum eiusq; heredes posituʒ in substitutione facta dicte Catherine sub conditione si decesserit sine heredibus ex se ⁊ dicto Joanne susceptis non possit intelligi de filijs susceptis ex se et dicta Catherina quia esset implicare contradictioneʒ. Nec de liberis susceptis ex alia vxore quam habuisset ante dictam Catherinam quia nullos habebat tpe testamẽti ⁊ sic ad tales non potest dici ꝙ habuit respectũ nec etiã possit intelligi de filijs susceptis ex alia vxore suscepta cõstante matrimonio cũ Catherina quo durante mortuus est ioãnes quia illi non essent legitimi sʒ spurij ⁊ adulterini ⁊ exosi ⁊ sic de illis nõ vr̃ cogitatũ. Nec

[a] ¶ Feudo. Vide Bal. in cõsi. ccxv. i. j. parte. vbi nũquid vasallus renuntiãdo feudo ꝑiudicet filio ad queʒ pertinebat successio.

etiam potest intelligi de filijs susceptis ex alia vxore suscepta post mortem catherine: quia p̃supponit ꝙ ipse Joãnes premortuus sit catherine ad hoc vt illa substitutio facta de heredibus suis locum habeat: al's illa locũ non haberet sed soluz facta de ipso ioãne vt. s̃. dixi. Sequitur necessario ꝙ illud verbũ eiusq; heredes ⁊c. non potest intelligi de filijs sed solum de extraneis heredibus dicti ioãnis prout sunt isti de quibus presentialiter agitur. Et ideo debent admitti ex substitutione p̃dicta ex mẽte defuncti que preualet omni interpretationi. l. conditionib⁹. in prin. ff. de condi. ⁊ demon. C. de leg. cum questio. iunctis his que habentur in simi. in. l. heredibus. §. j. ff. ad trebel. vbi verbum liberis ad aliquem relatum intelligitur de his quos habere potest ſm subiectam materiam. Eodem modo verbum heredes prolatum in ista substitutiõe debet intelligi de his quos Joãnes habere poterat eueniente dicto casu ꝙ ipse premortuus fuerit dicte Catherine ⁊ ꝙ Catherina postea decesserit sine liberis ex ea et Joãne susceptis ⁊ existentibus heredibus dicti Joannis. Et clarum est ꝙ his stantibus non poterant existere nisi extranei heredes ergo de illis censetur testatrix sensisse. facit etiam in ratione sui quod habetur in. l. quibus diebus. §. dominus. ff. de conditio. ⁊ demon. vbi verbum debeo relatũ ad seruum intelligitur de naturali tantum debito quia de ciuili non potest intelligi secus si posset. l. si is cui. §. flauius. ff. de soluti. Autoritates ergo predictorum docto. allegatorum in cõtrariam partem locum haberent quando verbum heredes posset congrue intelligi de filijs vel descendentibus quod hic non est. ¶ Ceterum clarum est ꝙ de proprio significatu verbum heredes[a] importat quoscunq; etiam extraneos ⁊ non solum primos sed vsq; in infinitum. l. sciendum. ff. de verbo. significa. nisi in materia restringibili. C. de vsufruc. l. antiquitas. ¶ Concludo ergo dictos heredes Joannis ex dicta substitutione fore admittendos. Laus deo.

a ¶ Heredes. a Vide Bal. i cõsil. clxx. in. v. parte. ⁊ in consi. ccxciij. i. ij. parte. ⁊ i cõsi. cxiij. in. j. parte.

¶ Summarium.

1 ☞ In feudo nouo non habet locum ius accrescẽdi: ⁊ qui sui culpa non est in possessione feudi cadit tamen si infra annum ⁊ diem non petit se inuestiri.

2 Qui aggressus est dominum feudi an spoliari possit feudo ab herede si dominus in vita tacuit.

3 Si episcopus contulit vni feudum ⁊ papa alteri cum declaratione ꝙ iam reseruauerat sibi talem feudi collationem an talis declaratio noceat laico cui iam fuerat ius quesitum. ⁊ inibi de intellectu clemen. j. de probatio.

4 De intellectu clemen. j. de proba.

¶ Consilium. xlvj.

In christi nomine amen.

¶ Viso ⁊ examinato puncto supradicto sup eo q̃d querit̃ an heredes dicti Antonij possint aliquid petere de dictis decimis. 1 † Notandum est primo ꝙ questio nõ habet dubiũ quãtũ ad portiones que fuerũt illorũ repudiantiuz: videlicet iacobi de trenis dñi Antonij Nicolai ioannis georgij Aloysij Bartholomei dauli de totis fratrũ ⁊ hereduz dñe Zilie: qm̃ cum in p'sonis istorũ inuestitorũ ꝑ dñm ioãnem papã feudũ istud esset nouũ: quia ipsi fuerũt primi inuestiti: portiones illorũ repudiantium nõ accreuerunt huic dño Antonio vel alijs non repudiãtibus sed reddiderũt ad dominũ feudi: videlicet dñm episcopũ: vt in. c. j. de duob⁹ fratri. de nouo bene. inuesti. ⁊ in. c. j. §. ꝙ ita intelligẽdũ. de gradi. succes. i feu. ⁊ plene ꝑ Bar. post Dy. in. l. si mihi ⁊ titio. ff. de verbo. obli. ⁊ sic illas potuit concedere dicto Petro sicut concessit. Nec ob. q̃d not. in Spec. de loca. §. nunc vero aliqua. ver. lxix. cum seq. q: loquit̃ quando cõcessio fit duobus vel pluribus cũ clausula: ꝙ post eorum mortẽ redeat ad cõcedentem: quo casu propter illaz clausulam censetur actum vt post mortẽ tantũ oĩm redeat ⁊ nõ pri⁹ ⁊ sic ꝙ alter alteri succedat p̃morienti. ar. l. pe. C. de impube. et alijs substi. que clausula in casu nostro in dicta cõcessione ioannis pape nõ fuit apposita: ideo non sumus in questione seu casu Speculatoris. ¶ Quantum vero ad partem cõcessam dicto do. Antonio de anzolellis que non fuit repudiata vtrum heredes eius possint eam petere: attento ꝙ per annos. xvj. vt dicit̃ tacuerunt: nec vnq̃ ipsi vel dictus dominus Antonius dictas litteras papales presentauerunt. si querit̃ an per hoc dicte littere perdiderint ipsarum vigorem. Respondet̃ ꝙ non: ⁊ ꝙ propter hoc non prohibentur petere: q: non perdiderunt propter hoc solũ vigorem suũ immo de sui natura sunt ꝑpetue. C. de diuer. rescrip. l. falso. nisi alie littere in cõtrarium emanassent: q: tunc per negligentiam anni prime perdidissent suũ vigorez. vt in. c. si autẽ. ⁊ c. plerũq;. extra de rescrip. q̃d hic nõ fuit. ¶ Sz si queritur an ex eo ꝙ non petierunt se inuestiri infra annum et diem ceciderint a iure ipsorum. per. l. imperialem. §. preterea si quis. de prohi. feu. alie. per Fede. videtur adhuc dicendum ꝙ non: quia ipsi non possidebant sed dictus Petrus cui. d. episcopus concesserat. ⁊ sic videtur quod eis non curreret dictum tempus. vt no. Bald. post Guil. de cu. in. l. solennibus. C. de rei vẽdi. sed in contrarium facit: quia illud dictum posset procedere si fecissent diligentiam in aduocando possessionem ab illo ⁊ aduocare potuissent. sed quia nullam diligentiã fecerunt sed malitiose vt vr̃ tacuerũt ⁊ neglexerũt: talis negligẽtia vr̃ eis debere nocere: q: videntur fuisse in possessione ex quo stetit per eos quominus essent. Et hoc per tex. cum glo. in. c. fi. extra de elec. quia negligentia cõmissa in vno cẽsetur cõmissa in alio ad q̃d deuenit̃ per illud. ad quod bene facit. l. sed ⁊ si per pretorem. §. hec clausula. in fi. ff. quibus ex cau. ma. ⁊ l. j. §. quid ergo. ff. de cõtrario iudi. tute. ⁊ q̃d no. Cy. in. l. ea que. C. de tẽpo. in integ. resti. in vlti. q. ⁊ Bar. in. l. quibus diebus. in prin. ff. de condi. ⁊ demon. quorũ dicta bene faciunt ad propositum. facit etiaz. l. iij. ff. vi. bo. rap. C. de his qui a non dño. l. fi. vbi negligentia cõmissa circa vnum nocet in alio. ⁊ quod ad idẽ plene no. in. l. ab hostibus. §. sed quod simpliciter. ff. quibus ex cau. maio.

2 ¶ † Similiter dicendũ est ꝙ si dictus do. Antonius assalierit prefatum dñm episcopum volens ipsum interficere perdere debeat dictum feuduz. vt in ti. quibus mo. feu. amit. §. similiter. ⁊ que sit prima causa bene. amit. §. porro si dominum. Sed vnũ facit hic dubium quia dominus episcopus p̃fato domino Antonio quousq; vixit in hac iniuria questionem nõ fecit ⁊ sic eã remisisse videtur prout tenet glo. magna. in. d. §. porro. in fi. ꝑ l. fi. C. de reuo. dona. ⁊ de inoffi. testa. l. omnimodo. in prin. ⁊ ff. de contrata. l. iij. §. si emancipatus filius vxore. ⁊ sic dicta pena priuationis non videtur ad heredem transire. ff. de iure fisci. l. eius qui delatorem. ⁊ q̃d ibi no. per Bar. ⁊ per eundem. ff. sol. matrimo. l. rei iudicate. §. i.

¶ Sed breuiter rñderi potest ꝙ prefatus dominus episcopus nesciebat ꝙ prefatus dominus Antonius pretẽderet se ius habere in dicto feudo virtute litteraruz domini pape postq̃ illas nunq̃ sibi presentauit ideo sibi non est imputandũ si ad priuationem eius propter dictã culpam non processit nec per consequens dici potest ꝙ dictã culpã censeatur remisisse cũ ignorãs nihil agere vel remittere cẽseatur. ff. de actio. ⁊ oblig. l. ex maleficijs. §. longe minus. C. de tabul. l. generali. de iurisd. om. iudi. l. si per errorẽ. cum simi. ⁊ sic cessat ratio dictarũ. ll. que fundatur in tacita remissione resultante ex dissimulatione iniurie.

3 ¶ † Sed vltra predicta si quis forte dubitaret in eisdem posset aliud fundamẽtũ ⁊ nõ paruũ sumi pro dicto Petro primo inuestito a prefato domino ep̃o tanq̃ de feudo sibi aperto ꝑ mortẽ iam Petri decedentis sine libe. ⁊ vltimi feudatarij. ⁊ contra dictum Antoniũ ⁊ heredes eius qui Antonius habuit ex concessione pape Joãnis facta vt cõprehẽdo post inuestituram dicti Petri al's supflua fuisset declaratio dicti pape Joannis de reseruatione facta viuente iam Petro. Cõstat enim ꝙ si precessit inuestitura Petri facta per dñm ep̃m fuit illi Petro acquisitum ius vtilis dominij. iuxta ea que plene habent̃ per glo. in c. j. de capitu. corra. in. §. preterea. ¶ Concessio ergo postea facta ꝑ papam dicto Antonio ⁊ socijs de facto feudo non vacante valere non potuit: q: non potuit esse illius Petri insolidum ex concessione ep̃i ⁊ istorũ insoliduz ex concessione pape. l. si vt certo. §. si duob⁹ vehiculum. ff. cõmoda. Nec presumit̃ voluisse auferre papa ius alteri per prius q̃situ ex collatione ep̃i cum de illo mentionẽ nõ fecerit in eius prima collatione. de cõces. p̃bẽ. c. fi. lib. vi. de rescrip. q̃uis. eo. lib. cũ ibi no. ⁊ q̃d no. Bar. in. l. totiens. ff. de pollici. ⁊ l. ij. §. si qs a prin. ⁊ §. merito. ne quid in loco publico. extra de offi. dele. c. super hoc. de verbo. signi. c. dilecto. de vsupal. c. ex tuarum. de decimis. c. ex multiplici.

¶ Restat nũc dubiũ q: papa postea motu proprio declarauit se reseruasse collationi ⁊ dispositioni sue dictũ feudũ decimarũ tp̃e quo adhuc nõ vacabat q: viuebat iaz Petrus ⁊ inhibuisse domino episcopo Vincẽtino ꝙ cũ vacaret post mortẽ dicti iaz Petri ipsum alteri non conferret. ꝙ si verum foret sine dubio collatio facta ꝑ dñm ep̃m seu inuestitura dicto Petro non valuisset cũ dicto ep̃o fuisset adẽpta potestas cõferendi ꝑ papã q̃ potuit adimere. de ꝯces. p̃bẽ. q: cũctis. lib. vj. cũ ibi plene no. ⁊ eo. ti. c. j. in clemẽ. Cũ eñ ipse concedat ⁊ auferat vniuersalẽ administrationẽ totius ep̃atus põt ꝑ ꝯsequẽs illã q̃ ad q̃d restringere. arg. ff. de pac. l. iurisgẽtiũ. §. adeo. ver. nã si põt. de in litez iurã. videamus. §. penul. ⁊ l. in actionibus. de vulg. substi. qui plures. de insti. sed si ⁊ pupillus. §. sed ⁊ si denuntiauit. facit in ratiõe sui. l. iudiciũ soluit̃. ff. de iudi. de pollici. l. totiens. in fi. Verisimile tamẽ non est ita sit vel fuerit in veritate: q: istud est contra omnẽ stilũ ⁊ cõsuetum romanorum pontificũ qui lz soleãt sue collationi reseruare beneficia ecclesiastica que conceduntur in titulum nunq̃ tamen audiui vel vidi lz in curia romana cõuersatus

uersatus sim nec credo q aliquis sit qui viderit talem reseruationē de collatione vel inuestitura feudi ecclesiastici q̄ fit per viā cōtractus. Et nō fit in titulū nec est res pupillaris sed fit in pprietatē potius vtilis iuris dñij z est res pphana q2 nec de iure decimādi qd in laicū nō cadit sed de fructibus decime que cadūt. extra de decimis. c. tua. vñ tanq̄ cō oēm cōsuetudinē nō est verisimile q talis reseruatio facta vnq̄ fuerit. arg. extra de crimi. fal. c. q grauī. z etiā auget psumptionē cōditio z mos dicti pape Joānis q multotiēs faciebat tales declarationes contra rei veritatē z exorbitantes causa seruiēdi amicis. Sed licet ita sit tamē ex quo papa attestatur de eo qd cōsistit in facto suo videt standū litteris eius in tantū vt etiā contrariū pbari nō possit[a]. vt in cle. j. de proba. z ista sunt paria. s. ita fuisse vt papa asserit vel non fuisse. qd est verisimilius. istud tamē pbari vel allegari nō posset vt habet in. l. qui habebat. in fi. ff. de manu. testa. z nota. p glo. in. l. lecta. ff. si cer. peta. que incipit. l. mensem. extra de excep. cum ecclesiastice. z no. per Bar. in. l. vbi pactum. C. de transac. ante finem.

4 ¶ †Sed aduertendū est diligenter q decisio illius clemē. est cō dispositionez iuris cōmunis in duobus. ¶ Primo inquātum vult q credatur talibus litteris de eo q precessit collationē alterius factam z sic tendit ad tollendum ius alteri quesitum. vñ in preiudicium alterius z ad ius alteri quesitum tollendū vel sibi preiudicandū tali cōfessioni non videretur standū: q2 potuit fieri repetita die: z sic falso mō. ff. de fide instru. l. repetita. z ibi est tex. cum glo. iuncta. l. seia mācipia. ff. ad velle. in aut. de equali. do. §. primū quidē illud. ver. si autē mulier. C. de testa. l. verba. z qd no. in Spec. de instru. edi. §. postremo. ver. sed nunquid. z Cy. in. l. vbi adhuc. C. de iure do. in. xj. q. z qd not. p gl. C. de pigno. l. preses. ¶ Itē in alio est cōtra ius cōmune decisio illius clemētine: quia talis approbatio tendit ad pbationē non ad dispositionē cum contineat enuntiationē eius qd fuit de preterito: nō autē disponit de presenti: lz loquat eo casu quo dispositio pape fundatur in tali enuntiatione. ¶ Constat aūt q enuntiatio eius qd fuit de preterito vel est de presenti dicit tendere ad pbationē nō ad dispositionē. l. publia. §. fin. ff. deposi. Sed regula est q oīs pbatio regulariter recipit aliā pbationez in cōtrariū. l. siue possi. C. de proba. Sed fallit hoc casu vbi nō pōt cōtrariū probari: vt habet in dicta cle. ¶ Dicendum est ergo q cum sit cōtra ius cōmune in duobus: z tendat in pIudiciuz iuris alteri quesiti locum habet solum in clericis in quorū preiudicium pōt papa aliquid statuere: q2 sunt sibi subditi. nō autem in laicis qui subditi nō sunt. z in quorum preiudicium statuere nō pōt in his que nō cōcernūt periculū anime vel causam matrimonij. nec pōt eis auferre ius quesitū. c. per venerabilem. qui filij sint legitimi. de iudi. c. nouit. z qd ibi no. per Inno. super verbo theodosius. vbi dicit q imperator non potest reuocare. l. suā per quam concesserit aliquod priuilegiū ecclesie. quia cū per eam fit ecclesie ius quesitum z illa non subest imperatori non potest sibi ius predictuz auferre. Secus in priuilegio concesso subdito qd potest imperator ei auferre cum per illud nō sit sibi obligatus. vt no. Bal. fm Nico. mata. i. l. q se patris. C. vñ libe. facit qd no. Inno. in. c. in nostra. de iniurijs. Sicut igitur imperator non potest auferre ius quesitum nō subdito suo fm Inno. in. d. c. etiā si erat quesitum per suam. l. vel priuilegiū. ita z pari ratione non potest papa auferre ius quesitum laico sibi non subdito cuz iste potestates pcedant ad paria respectu duorū subditorū. in auk. quomodo oportet episcopos. in prin. cum ibi not. facit qd no. glo. in. c. si. de arbi. lib. vj. non est ergo seruāda decisio illius clemen. in casu nostro vbi papa attestat se reseruasse sue dispositioni collationē dicti feudi viuente iam Petro postq̄ dicta attestatio facta est post ius quesituz dicto Petro z tendit ad illud sibi auferendū cū sibi auferre non posset: quia laicus z sibi non subditus. sed si de dicta reseruatione appareret aliter q̄ p attestationem pape: puta per bullas ipaz reseruationez cōtinentes: tūc etiā inter laicos dicte bulle essent seruande: q2 non tenderent ad auferendū ius iam quesitum sed ad impediendū ne quereret quod facilius fieri pōt. l. patre furio. de his qui sunt sui vel alie. iur. Plus videt q etiam si dict[9] Petrus esset clericus adhuc dicte littere sibi non preiudicarēt in casu nostro: q2 papa possit auferre alicui clerico beneficium

b suum[b]: quia lz in illo non habet aliquod dominiū direc. vel vtile nec dicitur dominus sed procur. vt in. c. ij. de dona. dominiū tñ rei sue directum vel vtile quesitū ex contractu non potest papa auferre alicui clerico: sicut nec imperator alicui laico nisi ex causa publice vtil. l. item si verberatū. §. j. ff. de rei ven. de euic. l. lucius. z est casus. z ibi per Bar. expresse in. l. ij. C. de fun. patrimo. lib. xj. vbi Barto. in fi. dicit ista verba. Item per hanc. l. patet q sicut dominiū direc. non potest auferri per rescrip. principis absqz causa: vt no. s. de fide instrumen. z iur. hasse nisca. l. si. ita etiam nec vtile vt hic. sed constat q in feudo feudatarius habet vtile dominium. vt. s. dixi. facit etiam. l. predia. C. de loca. predi. ciui. eo. lib. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ¶ Si testator apponat penam heredi si non soluat suo tempore annuum legatum: minor quādiu durat tempus minoris etatis non incurrit penam.

2 Sicut aduentus conditionis non constituit in mora: ita nec lapsus temporis appositi causa multiplicandi obligationem.

3 Qui grauatus est de annuo redditu in genere assignādo certū fundum non liberatur.

¶ Consilium. xlvij.

In christi nomine amē.

1 ¶ †Ultra ea que superius allegata sunt facit p dicto Cypro ad euadendum penam priuationis vel perditionis hereditatis: quia Galeam filius testatoris tempore mortis testatoris erat pupillus prout ex verbis testamenti colligitur. Et constat q delictuz omissionis vel consistens in omittēdo non cadit in minore. xxv. an. vnde a pena que ppter tale delictū incurrit conseruat minor ipso iure illesus nec indiget restitutione. C. si aduer. delic. l. fi. z in quibus cau. in integ. restitutio nō est neces. l. j. de his quibus vt indig. l. minoribus. Et sic videt q si dictus Galeam tēpore sue mortis non excesserat etatem. xxv. an. non incurrerat hanc penā priuationis: z sic eam hereditatē trāsmisit ad filiam suā pupillaz que similiter nō potuit dici negligens: q2 decessit anteq̄ cōpleret octo mēses. ¶ Et ideo pdicta hereditas auita vna cū paterna cui erat cōiuncta. l. sed si plures. §. si filio. ff. de vulg. z pupil. fuit transmissa ad heredez dicte pupille qui est dictus Cyprus ab intestato: vt dicit. qui etiā Cyprus nō pōt dici fuisse in mora cū ignorauerit vt dicit testamētū primi testatoris: z sic ignorabat se esse debitorē. l. qd te. ff. si cer. pe. tūcta. l. q in ius alteri[9]. de regu. iur. z. l. ex maleficijs. §. longe minus. ff. de actio. z obli. C. de tabularijs. l. generali. ¶ Et constat q verba testatoris punientis illos qui cōtrauenirent debēt intelligi de morosis: quia non potest dici contrauenire nisi q est in mora faciendi qd facere debet: sicut non potest dici stare per aliquē nisi cum est in mora: non autē ppter hoc solum qd nō facit. ff. de consti. pecu. l. si duo. §. ait pretor. z ibi per Bar. Iste ergo Cyprus nō pōt dici fuisse in mora: z per consequens nec dici pōt cōtrauenisse: ergo no incidit in penā cōuentionis que est priuatio hereditatis. l. paterfami. testamento. in fi. ff. de hered. insti. ¶ Nec ob. l. ad diē. ff. de verbo. obli. vbi heres ignorans incurrit penam: q2 verū est ex promissione defuncti: seu ex illius contractu cōmissam qd hic nō est imo si cōmitteret ex propria culpa cōmittere tur que non cadit in penitus ignorante. iuxta plene no. in. l. j. z ij. C. si aduer. ven. pigno. Nec etiam ob. si dicatur q primū fundamentum procedit in pena legali quā minor non incurrit ppter delictum cōmissum in omittendo. Nam si hoc contingit ex eo: quia tale delictum non cadit in ipsum prout doctores videntur sentire: sequeretur q etiam in pena per testatorem apposita locum habere deberet: eo quia testator talē penam priuationis hereditatis non nisi propter culpam z delictum heredis imponere pōt. d. l. paterfami. testamento. in fi. ff. de here. insti. z C. de his que pene no. l. j. in fi. Et sic verba testatoris ex priuatione debent restringi z referri ad tempus post minorez etatem completam: quia tunc diceretur cōtrauenire. ¶ Preterea hec pena succedit loco pene legalis: quia z si testator eam non imposuisset: lex tamen eam imponebat. C. de fideicōmissis. aut. H amplius. z sic de ipsa videtur iudicandū tanq̄ de legali quasi expressio testatoris de eo quod tacite inerat nihil fuerit operata. argu. l. iij. ff. de leg. j.

2 † Facit etiam pro dicto Cypro q pfatus Galeam non fuerit in mora postq̄ non fuit monitus vel iussus a iudice: quia posito q in isto relicto annuo fuerit appositum tempus: tamen non constituit heredem in mora: eo quia fuit appositum causa multiplicande obligationis z legati non causa differende solutionis: ideo lapsus eius non interpellat: quia sufficit q operetur vnum effectum: scz quia multiplicat legatum et facit vt tot sint legata quot anni. hoc ergo effectum contentum esse debet: nec debet alium producere vt constituat heredem in mora sicut dicimus de euentu conditionis. l. quotiens in diem. cum ibi no. ff. de verbo. obligatio. z sicut in si. dicit glo. ij. magna que incipit. hoc quidam. circa medium. in. l. frater a fra. ff. de conditio. indebi. ibi. z his similibus cōtenta zc. Et hoc determinat expresse Bar. q lapsus talis tpis appositi cā multiplicāde obligationis in annuo legato nō cōstituit heredē in mora in. l. j. circa fi. ff. de penu lega. Et sic vr q regreret hic monitio z iussus iudicis sicut si tps nullū fuisset appositū. Nā in principio cuiuslibet anni orta est noua obligatio p nouo

a ¶ Nō posse. Adde do. Bar. sozi. i cō. cclxvi. incip. in cā. ver. absolutis iā. circa mediū. cū ver. seq. in. ij. pte. vbi an z qñ ei[9] verbis narratiuis standū sit. z an pbatio i cōtrariū admittatur. z an equivaleat probationi fame.

b ¶ Suū. Uide d. Bart. sozi. in cōsi. clvj. ver. q bus pmissis. i fi. z in cōsil. clxiij. versi. quntus casus. z i cō. clxix. v. scdm tenet ibi abb. ibi. nam videmus.

a ¶ Preteriti. a Vide bal. in cõsi. cccxxxv. in. j. parte.

legato. Et sic hodie possunt peti tot annua legata quot fuerũt anni preteriti[a]. l. quesitũ. ff. de vsufru. ꝛ nullus anni lapsus interpellauit vel in mora constituit: fiat ergo nunc monitio ꝓ toto eo qđ debet ꝓ tempore preterito ꝛ seruetur forma dicte aut. hoc amplius. lꝫ istud prima facie forte videbitur extraneũ. sed nõ est atteta determinatione Bar. in. d. l. j. de penu lega. ꝛ etiã ratione viua quã. s. tetigi. ꝛ sufficit ꝙ legata prestent pro omnibus annis preteritis vt heres penã euitet. Posito etiã ꝙ dict⁹ Galeã fuisset in mora viuente Pantaleone fuisset hereditas deuoluta ad Pantaleonẽ ꝫm formã testamẽti q̃ Pantaleon fuit substitutus Galeã in duplicẽ casum. s. si Galeã decederet sine liberis: ꝛ ista conditio defecit qꝛ decessit cuꝫ liberis ex quo decessit cum vxore pregnante que postea peperit puellã. Item in aliũ casum. s. si Galeã cõtrafaceret ꝛ cõtenta in testamento non obseruaret: ꝛ ista conditio extitisset si ille fuisset in mora: ꝛ sic ad Pãtaleonẽ fuisset hereditas deuoluta iure fideicõmissi: quo iure valet dicta priuatio: vt in. l. paterfami. testamẽto. de here. insti. Nec põt dici Pantaleon fuisse negligens in exequẽdo illud idẽ qđ ignorabat ꝛ iuste potuit ignorare an ille fuisset executus volũtatem defuncti vel nõ nec tenebat scrutari facta illius. Cum ergo penes se bona non haberet non tenebat soluere dictũ legatũ annuũ. arg. ff. de his quibus vt indig. l. eũ qui. §. bonis. ꝛ qđ no. per glo. ꝛ bar. ff. de dam. infec. l. inter quos. §. dãni infecti. vnde nõ potest dici ꝙ Pantaleon inciderit eãdẽ penã priuationis: ꝛ ꝑ cõsequens dictũ fideicõmissuꝫ etiã ignorans transmisit ad suos heredes ꝛ sic ad dictũ Cyprum. iuxta plene no. ꝑ Bar in. l. cum filio. ff. de leg. j. ꝛ Cyprus nõ põt dici priuatus quia nõ fuit in mora: vt. s. dictũ est. Et sic dictũ cõsortiũ in nullius negligentia potest se fundare ad petenduꝫ dicta bona ratione ꝯtrauentionis vel in penã. ꝛ h' de ꝑmo dubio.

b ¶ Potentior. Vide do. Bart. sozi. in ꝯsi. cclxxiiij. icip. in cã. ꝑ. postremo dico. circa ꝑn. in. ij. parte. vbi ponit ꝙ ꝑ duos testes etiã nõ descriptos reprobat. Et vide eũ in cõsi. xciiij. ver. scđo nã. cuꝫ ver. seq. i. j. pte.

3 ¶ † Quantum vero ad aliud quesitum quo queritur an prefatus Cyprus possit assignare vnã petiam terre cuius redditus sint sufficientes ad dictum onus videtur esse casus ꝙ sit audiẽdus. ff. de leg. j. l. filiussa. §. apud marcellũ. ante fi. ꝛ videtur determinare Jo. an. in addi. Spec. ti. de instru. edi. §. dicto. in addi. que incipit. de trebellianica. ante fi. Sed illa loquunt quando esset relictũ alicui prediũ: ꝛ ille esset grauatus de certo onere prestando de redditibus illius prediꝫ. quo casu non tenet vltra ꝙ ex illo percipiatur: ideo si illud predium assignat liberatur: non sic in casu nostro quia tenetur in genere: ꝛ sic si non perciperetur ex vno predio teneretur soluere ex aliꝫs. l. quidam testamento. ff. de leg. j. merito non debet audiri volens assignare vnam possessionẽ ꝛ liberari a debito quantitatis: quia sic vbi periculum est suum transferret ipsum in alterũ quod in sua potestate esse non debet. argu. l. iij. §. j. ff. de iureiurã. Illud autem videtur esse certum ꝙ onus probandi negatiuam incũberet antedicto consortio: posito ꝙ agere posset quia non sibi sed aliꝫs s. pauperibus in genere debebatur hoc legatum. ꝫm ea que no. Cy. in. l. ij. C. de iure emphi. ꝛ Barto. in. l. hoc iure. de verborũ obliga. ꝛ in. d. aut. hoc amplius. ante fi. C. de fideicom. ꝛ istud erit difficile probare: vnde ex hoc solo videt debere succũbere. Itẽ Barto. tenet ꝙ datio executoris excusat ab illa pena: sed Bal. aliter. ideo super hoc non insisto maxime quia executor vt dicitur mortuus est viuente Galeam: vnde post eius mortẽ cessauit excusatio ex isto capite. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ Si fiat preceptum de soluendo pensionẽ ꝛ opponat de simulatione contractus an debeat preceptum exequi ꝛ effectum sortiri ante cognitionem de simulatione. ꝛ. 2.

3 Si instrumentũ emptionis loquit de vno emptore ꝛ opponat ꝙ alter fuerit emptor qualiter probetur talis simulatio.

¶ Consilium. xlviij.

In christi nomine amen.

¶ In causa que vertitur coram potestate ciuitatis Bonoñ. sup quodã precepto facto ꝑ ipsum dominũ potestatẽ ad instantiam ser Benesuti cuidam Victori segato et Blasio eius filio. Itẽ cuidã Jacobo de la porta liuellariꝫs dicti ser Benesuti de soluẽdo eidẽ ser Benesuto id qđ annuatim soluere tenent ꝛ debẽt pro dictis liuellis. Visis actis ꝛ actitatis in causa ꝛ instrumẽtis productis ꝑ dictũ ser Benesutuꝫ. Et visa cõparitione ꝛ cõtradictione ser Andree actoris. s. dñe Catherine tutricis Floraũati filiꝫ ser Feltrini fratris quõdam dicti Benesuti asserentis dictos liuellos nõ ꝑtinere ad dictuꝫ ser Benesutum quãꝙ instrumẽta emptionũ ꝛ cõcessionũ cãtẽt in eius personã. sed ad dictũ Florauantẽ: qꝛ ser Feltrinus eius pater re vera vt asserit emit dictos mansos pro se lꝫ cantare fecerit instrumẽta in ꝑsonã dicti ser Benesuti fratris sui: de quo cõfidebat ꝛ petẽtis dictũ preceptum de facto reuocari. † Visis

1 etiã attestationibus super hoc receptis pro parte dicti actoris ad probandum simulationes cõtractus vel instrumentoꝝ ꝛ ꝙ

2 de pecunia dicti Feltrini fuerunt empta. † Notandum est primo ꝙ ipsa non põt dici causa ordinaria: qꝛ nec est datus libel. nec est lis ꝯtesta. nec alia sunt seruata que sunt de ordine iudiciario. iuxta no. in. l. prolatã. C. de sen. sed est causa summaria q̃ incepit a precepto de soluendo: ꝛ sic ab execu. sicut causa executionis sententie diffinitiue. ff. de reg. iur. l. a diuo pio. §. si super rebus. de anto. tuto. l. defendente. Et ideo non põt in ea sequi sñia diffinitiua que habeat ꝑpetuo preiudicare sed interlocutoria que solũ in hac summaria preiudicare habebit. videlꝫ super dicto precepto an debeat effectum sortiri vel an debeat reuocari: nõ autẽ in ordinario iudicio in quo ageret de veritate ꝛ simulatione dictoꝝ instrumẽtoꝝ dato libello ꝛ seruatis seruandis: vt. d. l. a diuo pio. §. si super rebus. ꝛ. l. pe. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. ꝛ. l. si qs a liberis. §. si vel patrem. de liber. agno. ꝛ qđ plene no. Bar. in. l. q rome. §. duo fratres. ff. de verbo. ob. in. iiij. col. in distinctione. ꝛ. l. j. C. quãdo prouo. nõ est necess. ante fi. ꝛ quod no. Inno. de ordi. cogni. c. fi. post prin.

¶ Hoc igitur premisso videt dicẽdũ partes dñi potestatis esse debere in pronũtiando dictũ primũ preceptum valere ꝛ tenere ꝛ debere sortiri effectum nõ obstãtibus dictis ꝛ allegatis in cõtrariũ: reseruato tñ iure alteri parti in ordinario iudicio super simulatione dictorũ ꝯctuũ ꝛ instrumẽtorũ. Et hoc per tale fundamentũ: quia pro instrumentis q̃ habet dictus ser Benesutus pro se presumit quousqꝫ clare fuerit ꝯtriuꝫ probatũ. C. de proba. l. cum precibus. Et est tex. expressus cum gl. in terminis nostris. s. qñ instrumẽtũ cantat in ꝑsonã vnius ꝛ dicit ꝙ ꝯctus ad alium pertinet. C. si quis alteri vel sibi. l. cum propria. ante fi. in verbo docenti. Constat autẽ ꝙ ad reproba. instrumenti re

b quirit probatio potentior[b] ꝙ̃ sit illa q̃ fit ꝑ instrumẽtũ al's illã nõ vinceret. iuxta plene no. ꝑ doc. in. l. in exercẽdis. C. de fide instru. extra. e. ti. cum Jo. queãd. testa. ape. l. iij. §. fi. ꝑ Bart. Sed in casu nostro probatio facta cõtra ista instrumenta nõ solũ nõ est potentior imo est minor ꝙ̃ semiplena: ꝛ ꝑ cõsequẽs succũbit plene resultanti ex instrumento ꝛ habet pro non facta cum sint directo contrarie: prout no. Cy. de procur. l. j. ꝛ bar. in. l. admonẽdi. ff. de iureiur. ante fi. seu post medium. in ver. quero quid si actor probauit plene intentionẽ suã ꝛ reus semiplene ꝛc. vbi dicit in hoc concordare legistas ꝛ canonistas. qđ aũt ita sit ostenditur. Nã instrumẽta probauit ꝙ ipse Benesutus emit: nõ autẽ ser Feltrinus. Itẽ ꝙ emit pro se ꝛ suis heredib⁹: ꝛ sic suo nomine: hoc eñ important illa v̈ba pro se ꝛ suis heredibus ꝛc. cũ idẽ sit dicere pro tali qđ nomine talis: vt colligit ex. l. fideicommissa. §. interdum. ff. de lega. iij. ꝛ no. Bart. in. l. j. §. ũ. de ope. no. nun. constat autem ꝙ instrumentum habet vim tot testium quot necessario continentur ꝛ describuntur in eo propter auctoritatem notariꝫ. iuxta no. in. l. fi. C. de fideius. ꝛ. d. l. j. §. fi. ff. quẽad. te. ape. per doc. ꝛ in istis instrumentis continent quattuor test. ꝛ sic est perinde ac si per quattuor test. probata essent illa q̃ s. dixi ꝛ que continentur in instrumentis.

3 ¶ † Nunc ergo videndũ est per quot testes ꝛ qualiter sit probatum contrarium: videlicet ꝙ emptio facta fuerit per ser Feltrinum ꝛ non per ser Benesutum sed solum eius nomen non fuerit in instrumentis accõmodatũ. Et certe quantũ ad vendi. factam per ser Jacobum non potest dici ꝙ aliquo modo vel aliquid sit probatum cõtrarium: eo qꝛ super illo nõ fuit examinatus nisi Jacobus filius eius qui non deponit aliquid de certa sua scientia: sed solũ ꝙ audiuit a patre suo: ꝛ sic nullaꝫ facit fidẽ. iuxta ea que habẽtur in. l. testium. C. de testi. Item est vnic⁹ vnde etiam si deponeret recte ꝛ esset de testibus contentis in instrumẽto nihil releuaret nec faceret vacillare fideꝫ instri. C. de testi. l. iurisiurãdi. Itẽ ꝑpter alias causas de qb⁹ subꝫciã in sequẽtibus. Quantũ ꝟo ad vẽditionẽ factã ꝑ ser Victorẽ fuerũt examinati duo filiꝫ ei⁹. s. Victor ꝛ Blasius. Victor nõ apparet ex instro ꝙ fuerit presens vẽditioni: vnde nil põt scire de veritate nisi ꝑ auditũ ꝛ sic sibi nõ est credendũ vt dixi in precedenti. Nec ipẽ deponit vel dicit ꝙ fuerit presens. Blasius vero fuit ꝑsens. Sed nec sibi nec Victori posito etiã ꝙ fuisset presens credi dꝫ: eo qꝛ vident deponere in ꝑpria cã ꝑpter duo. Primo ꝑ hoc ꝙ se exonerãt a debito quo tenebant illi ser Feltrino cũ dicant ꝙ vendiderunt dictos mansos pro eo in quo tenebant illi. Nam si venditio non fuit ser Feltrino vt dicunt: sed si ser Benesuto vt cantant instrumenta remanent obligati heredibus ser Feltrini ad primũ debitũ: nõ ergo credit eis dicẽtibus aliquid ꝑ qđ ab illo debito liberent. l. omnibus. C. de test. Et si dicat ꝙ filius ꝛ heres ser Feltrini consentit in hoc rñdetur ꝙ iste cõsensus non preiudicat ei cum sit pupillus ꝛ saltim resti. possit iuuari. Itẽ exonerat a censu ꝛ pẽsione quã tenent ꝑstare dicto ser Benesuto tam pro tempore preterito si male soluissent ser Feltrino ꝙ̃ ꝑ futuro. Preterea ps aduersa fecit iterrogatoriũ

ꝙ ille

ꝙ ille vẽditiones fuerunt facte pro pecunijs in quibus illi venditores tenebantur nec dixit an facte fuerint nomine ser Feltrini ɽ pro ipso an nomine ser Benesuti. Posito ergo istud interrogatoriũ esset cõfessatũ vel ꝓbatũ attamẽ nõ infert ꝙ isti mãsus debuerint esse ser Feltrini vel heredũ eius sed hoc solũ ꝙ eisdem debeat restitui dicta quantitas. C. si quis alteri vel sibi. l. j. ceterũ dãnũ pertinere debeat ad illũ cuius noĩe facte fuerunt venditiones ɽ cui tradite fuerunt vt ibi. ɽ qđ no. in. l. ɽ si instrumẽta. C. de fide instr. ɽ baste fisca. li. x. Oportuisset ergo ꝓducere testes descriptos in instrumẽto qui audiuissent a partib⁹ intẽtionẽ ipsarũ vel etiã nõ descriptos quibus partes per prius declarassent earũ intentionẽ ꝙ quicqd cantarent instrumenta vendi. tamen fiebant ser Feltrino ɽ qui test. nullũ interesse pretenderent al's non est eis credendum. l. deferre. §. idem decreuerunt. cum ibi not. p Bar. ff. de iure fis. Preterea iste actor allegat pro dicto pupi. turpitudinem patris. s. ꝙ ideo fecit cantare instrumentum in personam ser Benesuti: quia ipse erat vsurarius ɽ dubitabat ꝙ illi venditores nollent computare annuaz prestationem in debitum vel in sortem ɽ sic non videtur audiẽdus. arg. l. rem alie. in fi. ff. de pig. act. C. de ser. pi. da. ma. l. cuz profitearis. maxime quia hic subeſt alia causa propter quã potuit fieri solutio affictus illi ser Feltrino. s. quia ser Benesut⁹ tenebat illi in libris circa duo milia: prout patet ex instrumento finis sibi facte: vnde si ita est ꝙ esset vsurarius poti⁹ istis presumptionibus stantibus credendum est id quod ait ser Benesutus: quia per hoc instrumenta non redarguuntur de simulatione ꝙ ecõtra. Testes autẽ qui fuerunt presentes testamento ser Feltrini nil necessa. probant. ideo non est de ipsis curãdum. l. non hoc. C. vnde cog. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ¶ Substitutio facta pupillo per verbum cõmune nõ restricta ad certas quãtitates importat vniuersalẽ institutionẽ.

2 Substitutio facta de suis heredibus cõprehẽdit oẽs veniẽtes ex iudicio testatoris ɽ sic pupillariter substitutos.

¶ Consilium. xlix.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Notandum est ꝙ si verba substitutiõis facte dicte Margarete stant prout cõtinetur in pũcto sunt apta cõprehendere pupillarẽ: qz non fuerunt restricta ad quãtitates ei relictas quo casu dicendum esset secus cum facta fuerit per verbum cõmune quod relatum ad certam rem vel quantitatẽ non iportat directam ɽ vniuersalem institutionem. l. cogi. §. ɽ generaliter. cũ ibi no. ff. ad trebellia. ɽ determinat Bar. in. l. centurio. ff. de vulg. ɽ pupil. in. iij. q. princ. dum tractat de compendiosa facta per verbũ cõmune. ver. sed pone. Hic autez dicit simpliciter ꝙ substituit ɽc. qđ põt intelligi nõ solũ in quãtitatibus relictis sed etiã in oibus: ɽ per consequens põt includi pupillaris potissime: quia fuit facta mẽtio de etate pupillari si in ea decederet. iuxta no. in. l. precibus. C. de impub. ɽ alijs substi. p glo. ɽ doc. ɽ qz nõ datus alius heres directus quo casu verbũ cõmune relatũ ad oĩa bona importat directã institutionẽ. l. his verbis. in prin. cũ ibi no. p glo. ɽ doc. ff. de hered. insti. Cuz igitur prefata Margareta decesserit in pupillari etate vidẽdum est an sibi succedat ex pupillari. Nã in hoc stat tota vis questionis ɽ eius de quo queritur. videlz an auia materna debeat aliquid habere de hereditate dicte Margarete: nã si succeditur ex pupillari clarum est ꝙ nõ: qz cũ illa sit expressa sicut excludit matrẽ: vt. d. l. precibus. ɽ. l. papi. §. sed nec ipuberi. ff. de inoffi. testa. ɽ in. c. si pater. de testa. lib. vj. ita ɽ fortius auiã maternã que remotior est ɽ quẽlibet aliũ successuruz ab intesta. C. de impub. ɽ alijs substi. l. si testamento facto. Si ꝑo non succedatur sibi ex pupillari tũc eius successio tota ptineret ad dictã auiã ab intesta. exclusa sorore coniuncta ex latere patris tm̃. C. ad tertul. aut. defunctos. ɽ hoc tam in bonis prouenientibus a matre ꝙ a patre: quia in hoc nõ separat eoꝝ ꝯditio. l. lz ɽ si plures. §. ad substitutiones. ff. de vulg. ɽ pupil. iunctis his que no. in aut. post fratres. de legi. here. ɽ autent. itaqz. cõia de success. videlicet ꝙ tũc fienda sit illa distinctio cum succeditur equaliter p attinentes ex latere patris tantũ ɽ per attinentes ex latere matris tantũ: vt in. l. quod scitis. §. j. C. de bo. que libe. ɽ. l. de emancipatis. in fi. C. de legi. here. Sed in casu nostro succedere tur per solã auiã paternam ab intestato nõ p sororẽ ex latere patris tm̃. Unde cum illa non veniat ad vniuersalem successionẽ non posset vendicare particularia bona paterna.

2 ¶ † Uidendũ est ergo quid iuris ɽ an succedat prefate Margarete ex pupillari. Uidetur ꝙ non quia testator substituit illi heredes suos quod est intelligendum de heredibus primis nõ de secundis. l. qui liberis. §. hec verba. ff. de vulg. ɽ pupil. Sed heres primus fuit Franciscus Joãnes filius testatoris: ille autem iaz erat mortuus tempore quo dicta Margareta mortua est in pupillari etate: nec transmisit ad suos heredes spem substitutionis pupillaris: sed euanuit. l. sed si plures. in princ. ɽ. l. qui habebat. ff. de vulga. ɽ pupil.

¶ In contrarium tamen videtur veritas ꝙ immo succedat ei ex pupillari non virtute substitutionis facte de filio testatoris tanꝙ de primo herede quia illa euanuit vt dictum est. Sed virtute substitutionis facte ei de substitutis ipsi filio. Naz testator substituit Margarete heredes suos ɽc. que verba cum sint generalia cõprehendunt non solum primos heredes sed etiaz secũdos quãdo illi secũdi veniunt ad successionez primorũ ex iudicio testatoris: vt sunt pupillariter substituti: prout determinat bar. in. d. l. qui liberis. §. hec verba. ff. de vulg. ɽ pupil. post prin. per. l. paterfami. testamento. eo. ti. Sed in casu nostro prefato filio masculo decedẽdi in pupillari etate succeditur ex pupillari p Antoniũ quodã Petri ɽ Liberalẽ quodã Gaspari ni: ɽ pauperes christi substitutos dicto filio si decesserit in pupillari etate q̃ substitutio fuit pupillaris infra pupillarẽ etatez lz facta per verbũ: cõmune: vt. d. l. pcibus. ɽ. d. c. si pater. lz barteneat ꝙ quando mater est in medio vt erat hic non sit pupillaris: que opi. si esset vera mater successisset filio ab intestato ɽ teneretur restituere per fideicõmissum substitutis a testatore. Et ideo nec ipsa posset venire ad successionẽ filie. s. dicte Margarete ex sua persona tanꝙ ipsa fuerit substituta quia sit heres heredis: ergo ɽ primi testatoris. l. fi. C. de here. institué. cum ipsa sit heres heredis non ex iudicio defuncti sed ex dispositione legali: ɽ sic de ipsa non censetur testator sensisse: vt. d. §. hec verba. nec ex persona filij sui: quia substitutio facta de filio per mortez eius ante cõditionis euentũ euanuit nec fuit transmissa ad heredes eius. vt. s̃. dixi. Sed tenẽdo aliã opi. quã tenẽt Moder. ꝙ etiam quando mater est in medio compendiosa facta p verbuz cõmune sit pupillaris infra pu. eta. pro qua videtur casus in. d. l. precibus. ɽ in. c. si pater. quod etiam ibi sentit. Joã. an. in nouella. lz Barto. conetur rñdere ad ambo dicta iura: sed responsiones cõmuniter non approbant quod hic examinare lõgũ esset. dicendum est ꝙ prefati Antonius Liberalis ɽ pauperes christi substituti prefato filio si extant ɽ successores pupilli ex pupillari fuerunt amplexi ꝙ similiter possint tanꝙ heredes primi testatoris lz non primi sed secundi: ex quo tamen ex iudicio testatoris veniunt possint succedere etiam dicte Margarete ex pupillari ɽ excludere auiã ab omnibus bonis sicut posset filius testatoris primus heres si viueret per. d. l. paterfami. testamẽto. ɽ p id qđ no. Bar. in. d. l. qui liberis. §. hec verba. post prin. de vulga. ɽ pupil. ɽ quod. s̃. dixi. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ¶ Si testator apponat vni legatario onus soluẽdi alia legata: talis cõditio dz verificari in alijs q̃ sunt ꝓprie legata: ɽ ideo legatũ dotis ɽ legatũ creditorũ nõ cõprehẽduntur. ɽ. 2.

¶ Cõsilium. l.

In christi nomine amen.

1 ¶ Uiso codicillo facto per ser Pilleũ notarium de Pap. quo inter † alia reliquit matri sue quousqz viueret ɽ post eius mortem peruenire deberet ad quẽdã ser Marcum losiũ quoddã suum liuellũ cum cõditione tamen si ipse ser Marcus voluerit soluere omnia legata facta per dictũ ser Pilleum in suo testamento. viso etiam testamento predicto in quo facta fuerunt plura ɽ diuersa legata. s. quedam parua consistẽtia in quantitate ɽ pro anima: quedam magna. s. de dote prelegata matri sue que mater vt dicitur habet instrumentũ dotale ɽ etiam vxori reliquit ɽ etiã quibusdam suis creditoribus quãtitates in quibus dicebat se illis teneri. qui etiam creditores vt dicit habẽt instrumẽta suoꝝ debitorũ. Fecit etiã quedã legata de quibusdam rebus suis ɽ bonis imobilibus qbusdam. dubitat nũc de onere conditionis apposite dicto ser Marco videlz si voluerit soluere omnia legata facta in testamẽto ɽc. qđ intelligit. i. si volũtarie soluerit. vt no. ff. de rerũ diui. l. fi. in glo. super verbo voluerit. ɽ de leg. ij. l. j. in glo. ij. de quibus legatis hoc intelligat an de oibus prout verba sonant an de quibusdaz et de quibus. Et videt ꝙ de oibus. qz qui omne dicit nihil excludit. vt. l. iul. ff. de leg. iij. ɽ qz verba generalia generaliter sunt intelligẽda[a]. l. j. §. ɽ generaliter. ff. de lega. prestã. Et qz verba testatoris videntur debere intelligi de legatis prout facta sunt ɽ in facto consistunt non prout habent iuris efficaciam. argu. ff. de his quibus. l. eum qui. §. fi. ¶ Sed contra puto. s. ꝙ non intelligatur de prelegato dotis facto matri ɽ vxori si ipse habent instrumenta dotalia que prefata prelegata non valent nisi in cõmodo representationis quod hodie cessat. l. j. §. j. ff. de dote ꝓlega. ɽ non possunt peti tanꝙ debita. l. si creditori. in fi. cum. l. seq. ff. de leg. j. ¶ Constat autem ꝙ mandatũ generale testato-

a ¶ Intelligenda. Adde idẽ p d. Maria. sozi. in cõsi. xxxv. incip. ex his. versi. nec ob. circa me. in. j. parte.

ris de soluendis legatis debet restringi ad legata valida et efficacia sicut et de soluendis debitis. ff. de solu. l. si is cuius. §. flauius ianuarius. non autem extendi debet ad inualida et inefficacia put sunt ista. et idem de aliis legatis factis creditoribus de quãtitatibus eis debitis pure de quibus habent instrumenta vel testes eadẽ ratione. Itẽ legatũ factum matri de sua dote non valet etiam in cõmodo representationis: q2 iam trãsiuerat tempus soluendi. s. annus. et sic erat debitum oĩno puruz: vt. d. l. si creditor. in fi. cum. l. seq. et posito q nõ haberet instrumẽtuz dotis adhuc esset nullum pro ea parte qua fuit heres instituta s. pro dimidia. l. legatum. §. heredi. ff. de leg. j. Item prelegatũ dotis factum vxori similiter non potest valere etiam si non haberet instrumentũ dotis: eo q2 nullam certã quantitatẽ expresserit. C. de fal. causa adiec. legato. l. si non designata. ff. de leg. j. l. si sic. §. j. ¶ Preterea si prefatus ser Marcus haberet soluere dictas dotes et debita legata nullam vt mihi dicitur cõtineret vtilitatẽ legatũ sibi factum de manso q2 non tantum valet vel nõ vltra: vnde nõ est verisimile q testator de illis soluẽdis senserit. per tex. cũ glo. ff. de leg. iij. l. qui concubinã. §. qui ortos. de leg. j. sit res obligata. facit. l. his verbis. in fi. de leg. iij.

¶ Concluditur ergo q testator non censet sensisse de dictis dotibus seu debitis legatis vel prelegatis sed de aliis que sunt p prelegata et possunt peti tanq legata. ¶ 2 † Nec ob. generalitas verborum: quia frequenter restringit ne sequatur inconueniẽs et per alia iura. iuxta no. in. l. oẽs. C. fine cẽ. vel re. ¶ Nec etiam ob. l. eũ qui. §. fi. de his quibus vt indig. q2 ibi ne fiat diuisio voluntatis et vnius et eiusdem legati que ratio cessat hic cum sint plura legata: vnde non resultat inconueniens q ad q̃dam referant verba testatoris: ad quedã nõ: pp̃ter diuersitatẽ rationũ. l. talis scriptura. ff. de leg. j. ¶ Dico etiam q nec censetur testator sensisse de bonis imobilibus suis legatis alteri: quia cũ illa non possint tradi vel solui per istum ser Marcum cui nõ fuerũt relicta sed solũ p heredes non est verisimile q voluerit eũ ad hoc grauare. et ad hoc adduco specialiter tex. in ratione sui in. l. si fundũ sub cõditione. §. si libert⁹. ff. de leg. j. et de leg. ij. cũ pater. in prin. et. l. deducta. §. minimis. ad trebel. cum nõ sit verisimile q voluerit ipsum teneri ad ĩpossibile. l. si ideo C. de his qui. vt indig. Laus deo.

¶ Summarium.

1 Qui agit ad pensiones retentas et fecit mentionẽ de dominio in libello an debeat probare dominium.

2 Si peto occasione locationis et probo per multas prestationes: an locatio dicatur probata. et de intellectu. l. cum de in rem verso. ff. de vsur. an habeat. d. l. locum etiam in rusticis. et concluditur q sic reprobata opi. Spec.

¶ Consilium. li.

IN christi nomine amẽ.

¶ In causa spectabiliũ virorũ dominorũ comitũ de archo et vniuersitatis hominũ de Senito agentiuz ex parte vna: et vniuersitatẽ hominũ de Pinzolo et de Balduno ex parte altera super certa annua p̃statione casei et aliarũ rerũ occasione cuiusdã montis vel montiũ seu pascuorũ eius ppetuo locati vel locatorũ predictis de Pinzolo et de Balduno p dictos agentes vel autores eorũ visis actis et actitatis in causa et attestationibus receptis pro parte agentium super eo q q̃rit an sñia sit ferenda pro eis condemnatoria vel absolutoria pro conuentis.

1 ¶ † Notandũ est ad euidẽtiã q put ex tenore et cõclusione libellorũ apparet non agit principaliter et de presenti sup iure directi dominij dicti montis vel pascuorũ eius. Sed agit de prestationibus annuis subtractis et non solutis a. xvj. annis citra vt cõdẽnentur ad soluẽdũ et de soluẽdis in futurũ vt declarent debere soluere: et similiter cõdẽnent: qui libelli sine dubio pcedebant de iure, p ea q̃ habent. C. de sen. q̃ sine cer. quãtita. l. j. p gl. et doc. Ex quo sequit q lz in dictis libellis videat fuisse deductũ dñium dictor agentiũ: dñ dicit in eis dictos montes pertinuisse et pertinere ad eos iure dominij vel quasi et non fuerit pbatũ plene: nõ tñ hoc nocet agẽtib⁹ quominus possint obtinere sñiam sup eo qd petũt: eo q2 nõ principaliter vt sup illo fiat declaratio ẽm q est de natura rei vendicationis. l. ex diuerso. §. j. et ibi no. ff. de rei ven. sed incidẽter p iustificatione petitionis sue deduxerunt: et sic minor probatio requiritur q si principaliter. s. probatio solius possessionis. ff. fami. her. l. j. et quod no. in l. sicuti. §. si queratur. ff. si ser. ven. per glo. et per Bart. in. l. pe. ff. de condi. insti. Sed nec illa videtur requiri in casu nostro qm agitur ex locatione facta dictis conuentis et meliori modo quo agere possunt: et sic potest dici q fuerit intentata conditio ex. l. si quis conditionis. C. loca. contra quam non admittitur exceptio dominij nõ solum tertij: sed etiam ipsorum conducentiũ: vt ibi no. et per doc. et agitur etiam contra subtrahentes pensionem: et sic quodammodo spoliantes. de elec. c. querelaz. excep. dominij non possunt obijcere etiã si agens in libello se dominũ dixerit: q2 presumit cõtra spoliantẽ. l. si quis emptionis. §. sed hoc super illis. C. de p̃scrip. xxx. an. cum spoliatus ante omnia sit restituẽdus. C. ad. l. iul. de vi. publica. l. si quis ad se fundũ. de dona. inter virum et vxo. si maritus.

¶ Notandũ etiam q si esset questio de dominio directo inter istos agentes et quẽdã tertiũ: non autẽ cõtra istos conductores: tunc esset recurrendum ad materiam prescriptionis quãtuz ad istos comites qui ostendũt titulum emptionis ab vna cõitate et possessionẽ ab istis cõmunitatibus cõuentis q̃ soluerũt eis tã q cõductores et sic nõ apparet possessionẽ fuisse apud aliũ: censet p hoc in ipsos agẽtes trãslata. l. qui vniuersas. §. qd p colonũ. cũ ibi no. ff. de acq. pos. et esset tũc disceptãdũ de illo subtili articulo. s. an sufficit habere titulũ ab vno et pos. ab altero: de q̃ in. l. cum nro. C. de acqui. pos. p glo. et. l. cũ solus. de vsucap. per

2 Bar. † Sed nũc agit ad debitũ psonale et annuũ: ad qd dicuntur isti cõuẽti obligati virtute locationis eis facte: ad qd sol⁹ lapsus tpis sine cã obligatoria nõ sufficit. C. de pac. l. si cer. annis. cũ tẽpus non sit modus et c. l. obligationũ fere. §. placet. ff. de act. et obliga. Videt ergo q fuerit necesse pbare locationem factã pdictis cõuẽtis allegatã in libellis agẽtiũ qd minime factũ videt. Et ideo vident debere succũbere qm ad illã censent se restrinxisse postq in eoruz libello fuerit specificata et ista vel alia similis obligatoria regrebat. ergo et c. l. q habebat. in prin. ff. de institoria. ¶ Sed breuiter cõtrariũ est verius: q2 lz dicta locatio nõ sit pbata de directo p instrumẽtũ vel testes: est tñ pbata p indirectũ et p iuris p̃sumptionẽ: ex quo fuit allegata ĩ libello et pbate fuerũt solutiões annuales facte p logũ tẽpus. x. vel. xx. annor et vltra occasione dicte locationis: q2 lz solutiones facte p tantũ tẽpus nõ sufficiãt ad inducẽdã obligationez de nouo nec ad validãdã iam inductã et inualidã: vt in iurib⁹ s. alleg. nisi duplici fauore cõcurrente. C. de fideicõ. l. j. bene tamen sufficiũt ad pbandã causam validã allegatã et alio modo nõ pbatã. ff. de vsuris. l. cũ de in rẽ verso. ẽm cõmunẽ itellec. extra de censibus. c. puenit. cũ ibi plene no. p doc. q̃ pbatio prouenies ex iuris p̃sumptione nõ minus valet[a] q probatio testium vel instrumẽtorũ. C. de pericu. tuto. l. si tutor. cũ ibi no. et. l. licet imperator. ff. de leg. ¶ Nec ob. q isti testes sunt singulares: q2 vnus deponit de solutione facta de vno anno ali⁹ facta de alio anno. Nã hec obiectio tollit per no. per glo. in. l. ob carmen. §. fi. ff. de testi. et per Inno. in. c. qualiter. de accusa. Nec etiam ob. q nõ pbant solutiones per longum tẽpus continue: quia pbãdo extremitates tẽporum censent pbata intermedia. l. sicut. §. supuacuũ. ff. qbus mod. pig. vel hypo. sol. et no. p Bar. in. l. cessus. ff. de vsucap. ¶ Nec etiam ob. si dicat q ex dictis testiũ nõ apparet istos soluisse ex cã dicte locationis qd est necessariũ ad hoc. vt ex dictis solutionibus resultet pbatio dicte cause: put no. p Bar. in. d. l. cum de in rẽ verso. in fi. q: dico q cũ in instrumento dicte vẽditionis fiat mẽtio de dicta locatione: pro quo etiã presumitur ratione antiquitatis. iuxta no. p Inno. in. c. veniens de ver. signi. et p Bal. C. de sac. san. eccle. auc. quas actiones. in fi. presumẽdũ est potius q dicte solutiones facte fuerint ex causa dicte locationis: licet aliter de illa non appareat nisi quatenus instrumentum predictum facit mentionẽ q q ex nulla causa facte fuerint. arg. ff. de rei vendi. l. quedam mulier. C. de acqui. pos. l. ij. et quod ibi no. et qd no. in. l. triticũ. ff. de verb. obliga. per Bart. cum enim non presumatur quẽ velle iactare pecunias suas. l. cum de indebito. ff. de proba. et in dubio non presumatur quẽ velle donare[b] quando potest subesse alia causa vel presumptio. l. campanus. ff. de ope. liber. de solu. l. si cum aurum. et hic suberat causa dicte locationis allegate presumendum est q potius occasione ipsius soluerint q ex causa nulla et potius tanq debitas q tanq donatas per dicta iura. ¶ Nec etiam ob. si dicatur q illa. l. cum de in rem verso. non habeat locum in rusticis ẽm quosdam. vel ẽm Spec. q in rusticis nõ sufficiant solutiones facte per longum tempus. x. annorum: sed debeant esse facte per longissimum. s. xxx. an. vt ipse no. in titu. de restitu. spolia. §. nunc dicamus. in. iij. colum. Nam primum dictum reprobat Bal. in. l. si cer. annis. C. de pac. dicens q immo locum habet etiã in rusticis. Scdm reprobat do. Anto. de but. in. c. significauit. de censibus. dicens q cõmunis opi. legistarum est in cõtrariũ q etiam in rusticis sufficiat longum tempus. Et breuiter tex. est cum glo. expressus per quẽ vtruq dictum reprobatur in. l. litibus. C. de agri. et censi. lib. xj. que loqtur in rusticis et dicit sufficere longum tempus. et ibi Bart. expresse dicit hec verba formaliter. ¶ Et ex hac lect. probatur a parte q si per. x. annos respondisti mihi de pensione tanq inquilinus vel tanq colonus de redditibus q ex hac prestatione probatur

[a] ¶ Valet. An aũt sit vera pbatio. vide do. P. phi. cor. in cõsil. lxix. incipiẽ. plura. in littera. b, in. iij. parte.

[b] ¶ Dõare. Ex qbus aũt verbis donatio inducatur et presumat, Vide d. Bar. sozi. in consi. cxiij. ver. circa quartã dubitationẽ. cũ iij. ver. seq. in. j. parte.

probatur te esse colonum vel inquilinum meum ꝛc. Ex cuius verbis satis clare ꝛ aperte determinatur casus noster ꝓ dictis agentibus: ꝛ contra dictos conuentos cõtra quos probatur solutio decẽnalis: ꝛ vltra si bene perscrutentur dicta testium. Et sic habent dicti agentes fundatam intentionem ipsorum super petitorio ꝛ vt debeat declarari illos teneri in futurum. Et posito ꝙ non esset probatum de tanto tempore: adhuc tñ haberent intentionem fundatam in possessorio. per.c. querelam. de elect. ẜm cõmunem intellectũ. ꝛ opi. ꝙ etiam refert Specu. in dicto ti. de resti. spo. ꝛ in.d.§. fuisse obtentum ꝛ obseruatum in questione de fac. per Hug. antiquum glo. in questione de facto sibi cõmissa. licet Azo fuerit alteri⁹ opi. ꝛ dictã opi. etiã approbat prefatus do. Ant. de bu. in.c. peruenit. ꝑpter autoritates illoꝝ qui eam tenent. ꝛ etiam Bald. in.l. si cer. annis. quando solutiones fierent ratione alicuius iuris realis: ꝛ ita est hic quia ratione perpetue locationis ex qua trãsfertur ius in re scilicet vtile dñium.l.j.§. qui in perpetuũ.ff. si ager vecť. ꝛ in.d.c. querelã. ponitur forma impetrationis fiẽde: quia debent condẽnari ad solutionem pensionũ preteriti temporis subtractarum ꝛ ad soluendum in futurum quousqꝫ conuenti assumant in se onus ꝓbandi ꝛ probent contrarium scilicet nõ esse debitas. facit.l. penul.ff. de aqua quoti. ꝛ esti. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Post cõuentionẽ de qua supra. Prefatus Daniel debitor ꝛ carceratus: fuit vt dicit̃ extractus de carceribus vt duceretur Ferrariã vna cũ Guilielmo filio suo ꝛ mitterentur executioni que cõuenta erant inter partes. Et breuiter in itinere vt dicitur seu Ferrarie anteꝙ conficerent̃ instrumẽta in qbus actum fuit inter eas aufugit. prefatus autem Guilielmus eius filius fuit captus ꝛ carceratus qui allegat se non potuisse capi nec posse iuste detineri: sed debere relaxari stante negotio in terminis ꝑdictis potissime: quia dicit se fore minorem.xxv. annis: ꝛ non potuisse ad predicta se efficaciter obligare. Queritur ergo ꝑdictis attẽtis quid iuris.

¶ Summarium.

1 ☞ Si fiat conuentio ꝛ pactũ super debito ꝛ agatur vt de dicta conuentione ꝛ pacto fiat instrumentum. ante confectum instrumẽtum nata obligatio ꝛ potest filius pro patre vigore eius conuentionis carcerari.

2 Si quis promisit se per instrumentum obligare ꝛ per eum stat quominus se obliget: vt obligatus potest conueniri. ꝛ.3.

4 Et an filius possit se obligare ad carceres vt patrem de carceribus extrahat: donec pater ipse satisfaciat creditori⁹: ꝛ si est minor an possit restitui aduersus talem obligationem.

¶ Consilium.lij.

IN christi nomine amẽ.

¶ Tria sunt que faciunt pro dicto Guilielmo vt debeat relaxari ad que singulariter respondebo: quia in contrarium puto fore veritatem.

1 ¶ † Primum est quia prefatus Guiliel. non videtur adhuc fore obligatus pro patre suo: quia cum inter partes fuerit actum ꝙ instrumentum dicte compositionis ꝛ concordie in quo prefatus Daniel ꝛ Guil. deberent se insolidum obligare pro omnibus predictis attendendis ꝛ obseruãdis deberet fieri Ferrarie ad consilium sapientis dicti Jacobi: vt patet in.iij.c. dicte cõcordie. Et ꝙ si non possent cõcordare in cõfectionem instrumẽti: potestas Ferrarie deberet dictum Danielem remittere ad locum vbi primo fuit captus: vt patet in.iiij.c. ꝛ vltimo.c. supradicte compositionis. manifeste videtur apparere intentionem partium fuisse ꝙ ista compositio facta Lendinñ. non esset terminus compositionis sed quoddam ratiocinium seu preparatio compositionis fiende Ferrarie coram notario qui veniebat rogandus sicut in fi. dicitur in.l. fideicom.§.j.ff. de lega.iij. ꝛ sic ꝙ obligatio ad obseruationem contẽtorum in dicta compositione non nasceret̃ tẽpore dicte facte cõpositionis: sed tpe quo instrumentũ cõficiet̃ ꝛ hoc primo p.l. ꝯtc⁹. C. de fide instru. vbi qñ agit̃ ꝙ de ꝯtu debeat cõfici scriptura nõ dr̃ ꝯtus ꝑsecutus vel

a absolut⁹ quousqꝫ scriptura fuerit cõfecta ꝛ in mũdũ redacta [a].

2 ¶ † Scđo p verba dicti capituli tertij in fi. que sonãt in futurũ dũ dicit ꝙ debeat fieri instr̃m Ferrarie in quo prefati Daniel et Guil. debeant se obligare ꝛc. Igitur anteꝙ illud factum fuerit non sunt obligati ad istam cõpositionem sed debẽt se obligare ꝛ ista sunt diuersa: nam ex obligatione nondũ facta non possuꝫ agere: licet aduersarius meus ipsam facere teneatur ꝛ ad ipsaꝫ faciendam possit astringi.ff. de dã. infec.l. euenit.

¶ Tertio probatur ꝑ rationem: quia partes videntur voluisse facere vnam compositionem nõ duas. Sed ista que facta est nõ potest dici ꝙ sit illa: qm̃ voluerũt ꝙ de ipsa cõficeret̃ publicum instrumentum Ferrarie. Cõstat aũt ꝙ notarius Ferrarie nõ poterat rogari de ista compositione que non fuit facta in eius presentia: ẜm ea que no. Innocen. in.c.j. de fide instru. vbi dicit ꝙ

b non debet sumere rogitum nisi de his que fiunt in sui ꝑsentia [b] sicut nec testis testificari. C. de testa. si qs testiũ. cuꝫ notarius loco

c testium habeatur [c].ff. de testa.l. domitius. Oportet ergo dicere necessario ꝙ compositio ꝛ concordia quam partes facere voluerunt erat illa que veniebat fienda Ferrarie coram notario ẜm formam ꝛ tenorem istius que potius per predicta censetur fuisse quedam preparatio ad concordiam ꝛ compositionem fiendam ꝙ terminus compositionis iam facte licet per modum cõpositionis iam facte fuerit facta. Sed certe resoluitur in fienda sicut sponsalia de presenti resoluuntur interduꝫ in sponsalia de futuro. de despõ. impu.c.j.li.vj. Et posito ꝙ partes voluissent facere duas tam hanc ꝙ illam: non tamen ista continet stipulationem: ꝛ sic videtur nuda cõuentio.l. lecta. ver. conuenitqꝫ.ff. si cer. pe. que non parit actionẽ.l. iuris gen.§. igitur nuda. ꝛ.§. quinimmo. maxime intercedentib⁹ pro alio in quib⁹ requiritur stipulatio. C. de fideiuss.l. blãditus.ff. de ver. ob.l. iiij.§. satis acceptio. Illud etiã clarũ videt̃ ꝙ iste Guilielmus filius noluit accedere prime obligationi qua pater eius tenebatur contrahere Bononie: sed obligationi nunc nouiter contrahende per istã concordiã. Si igit̃ non fuit contracta in persona patris qui erat principalis per iam dicta non videtur dici posse ꝙ sit contracta accessoria in personã filij.l. postꝙ. in prin. cũ ibi no.ff. vt in pos. lega. ad trebel.l. si heres pecuniã. in gl. magna. igit̃ non potuit iuste capi non obligatus.

¶ Breuiter lꝫ ista videant̃ apparẽtia prima facie: nõ tñ ꝑsunt dicto Guilielmo: nec ipm̃ a captura defendũt. primo qr ex tenore hui⁹ scripture de qua.s. apparet ꝙ partes voluerũt istam concordiã ꝛ cõpositionẽ haberi pro facta ꝑfecta ꝛ absoluta: vt pꝫ in ꝓhemio dũ in fine dicitur ꝙ deuenerũt ad tale concordiũ pacta ꝛ conuẽtiones: que verba significãt rem ꝑfectã ꝛ absolutam. pꝫ etiã ꝙ ille Daniel fuit extractus de carcerib⁹: ꝛ hoc ne cõtra eũ posset opponi de.l. qui in carcerẽ.ff. ꝙ me. cã. quod facere nõ expediuisset si ꝯtrariũ voluissent. s. ꝙ poti⁹ esset quoddam ratiociniũ: ꝛ preparatio ad concordiã fiendam Ferrarie.

¶ Constat autẽ ꝙ ex dictis ꝛ factis in ꝑludijs apparet qualis fuerit animus in sequentib⁹.l. si.ff. de here. insti.l. fulcinius.§. quid sit latitare. cũ ibi no. in gl.ff. quib⁹ ex cau. i pos. ea.l. apud celsum. in pri. de doli excep. Et ꝙ ea que fuerũt de mẽte partiũ sunt seruãda.l. si in vẽditione. in fi. cũ ibi no. in gl.ff. cõia ꝑdio. Nec est inconueniẽs dicere ꝙ voluerint partes obligationẽ oriri ꝛ agi posse ex ista eo modo quo natura ipsius pati[t]: vꝫ actione de cõstituta cum nulla interuenerit stipulatio: tñ facta fuit super debito precedente valido ꝛ efficaci omni iure: ꝛ sic non hꝫ nocere ꝙ fuerit nuda conuentio. vt in toto ti.ff. de consti. pecu. et etiam ꝙ agi possit ex alia que postea repeteret̃ Ferrarie solẽniter ꝛ per instrumentũ publicũ. per ea que habent̃ et not. in.l. quibus diebus.ff. de ꝯdi. ꝛ demon. ꝛ.l. si dari stipul.ff. de verb. obli. ꝛ.l. fi. C. de noua. in tex. ꝛ gl. qr ꝙ deberet instrumentũ fieri Ferrarie fuit actũ ad maiorẽ cautelã Jaco. creditoris: qr ibi magis viget copia peritoꝛuꝫ. non ergo dꝫ hoc sibi nocere: vꝫ vt per hoc nõ habeat ius agẽdi ex prima facta Lendinarie: quod sine dubio haberet si de tali instrumẽto fiendo Ferrarie nõ fuisset actũ cũ hoc solũ sit ꝙ prima facie facit videri partes voluisse dictã concordiã haberi pro perfecta ꝛ absoluta. vt pꝫ ex his que primo loco dixi. cũ tñ verba ipsius sonent in contrariũ. Sꝫ certe nec istud facit hoc censeri postꝙ ad abundanteꝫ cautelã ꝛ in fauorẽ creditoris factum fuit. arg.ff. de manumiss.l. cãm.§. puellam. de pig. actio.l. ꝙuis. circa prin. ibi. qr tua cã ꝛc. qđ ibi not. per Guil. de cu. ꝛ bar. abundans caute non docet. C. de testa.l. testiũ. maxime ex quo non est secuta ꝯfectio instrumenti. Si eñ foret secuta posset probabilius dici non esse agendũ ex prima quasi minus plena fuerit iure nouationis transfusa in sequentem pleniorẽ. arg.ff. de preto. stip.l. valerianus. ꝛ.d.l. si dari stipu. de verb. oblig. ꝛ quod no. in.l. petens. C. de pac. in glo. ꝛ per Bar. in.l. lecta. si cer. peta. de pacto cõtinente idem qđ sequẽs stipulatio. qñ vo sequens est minus plena non censetur per eaꝫ recessum ꝛ prece. plena.l. litem illa.§.j. de cõsti. pecu. ꝛ.l. si mãdato.§. fi.ff. man. ꝛ per Barto. in.d.l. lecta. multominus qñ sequens est nulla vel qñ nulla secuta est per quã a semiplena censeatur fore recessum prout est in casu nostro. benefacit.l. certi cõditio.§. qm̃.ff. si cer. peta. de verb. obli. si ita stipulatus.§. grisogonus. vbi sequens stipulatio inutilis non impedit actionem oriri ex vtili numeratione precedente: que stipulatio si fuisset vtilis impediuisset.l. si ita. cuꝫ seq. de noua. Nec ob.l. ꝯtus. allega. primo loco in cõtrariũ. C. de fide instru. qr ibi fuit expresse actũ ꝙ nisi ꝯfecta scriptura nihil censeret̃ fuisse actũ: vt ibi no. in glo. hic nõ immo ex his que dixi pꝫ manifeste contrariũ. Itẽ non ob.c.j. de despon. impub.li.vj. qr ibi ꝯtractus matrimonij

a ¶ Redacta. Adde do. Bar. sozi. i ꝯsi. clxxiij. incip. Reuer. pater. ver. sed ꝑdicti. circa fi. in.ij. parte.

b ¶ Presentia. Adde.d. Pet. pbi. cor. in cõsil. ciij. in lr̃a. S. i iiij. pte. ꝛ in cõsi. cxliij. in lr̃a. a in iiij. pte. vbi ideꝫ ꝙ Pau. de ca. h.

c ¶ Habeatur. An ꝛ qñ notari⁹ in numero testiũ computet̃. Vide bal. in cõsi. cccc xiij. i.j. pte. ꝛ ad de.d. Bar. sozi. in ꝯsi. clxxj. icip. dm̃. vsi. ꝛ in primis. ibi. nã notari⁹. in.ij. parte. et i ꝯsi. clxxiij. i.v. ꝑterea hoc. circa prin. e.ij. parte.

factus per verba de presenti non poterat valere tanq̃ de presenti propter defectū etatis: ideo resoluit in sponsalia de futuro. Hic vero valere presenti poterat hec cōcordia iure constituti: licet careret solen. instrumenti et stipulatio. vt dixi. Valeat ergo eo modo quo valere potest: q2 partes non egerunt vt interueniret solennitas: et sic non peccat in forma. l. si tam augusti. ff. de serui. al's secus. l. j. §. eum qui. ff. de consti. pecu.

¶ Preterea posito q̃ partes voluissent istam esse concordiam ratiocinii ꝛ preparationē ad concordiā: per ea que primo loco sunt alleg. in contrariū negari: tñ nō potest quin fuerit quedā 3 conuētio de ꝯcordia futura fiēda† sicut promisso de vendendo nō est vēditio sed obligatio ad vendendū: que secuta venditione tollitur iure solutionis. ff. de solu. ꝛ numerationibus. in fi. cum nō steterit per Jaco. creditorē quominus dicta cōcor. sequeretur Ferrarie: ꝫ per ipm Danielē qui aufugit per vim pōt agi ac si facta fuisset per. l. labeo scribit si mihi bibliothecā. ff. de ꝯten. emp. ꝛ per. l. pretor. in fi. cum. l. seq. ꝛ. l. si facta. §. eleganter. ff. de dam. infec. ꝛ de euic. l. ij. in quibus pꝫ q̃ stipulatio ad quā poterat quis cogi: censetur ꝛ habetur pro facta qñ nō per negligētiā creditoris: sꝫ ex aliquo iusto impedimēto fuit dilata petitio ꝛ multo fortius si dolo ꝛ facto aduersarij vt hic fuit. Nam ꝛ qui dolo desijt possidere pro possessore habetur. l. electio. §. ꝛ si is. de noxa. cū si. al's videretur esse i ptāte sua se ab obli. eximere quod esse non dꝫ. l. iij. §. j. ff. de iureiu. ꝛ ex delic. efficeretur quis melioris cōditionis q̃d sitr esse non dꝫ. l. iij. §. j. ff. de do. inter virū ꝛ vxo. q̃d vi aut clā. l. si seruus. Itē dolus principalis in casu nostro prodesset filio itercessori: quia faceret ne obligaretur quod sitr esse nō debet. l. iij. §. j. ff. de trib. quinimmo nocere dꝫ: q2 mora ꝛ dolus principalis perpetuat obligationē fideiussoris. ff. de verbo. ob. l. mora. ꝛ. l. si fideiussor. cum ibi no. ff. de dolo.

¶ Concludo ergo ex predictis q̃ prefatus Guilielmus filius ꝛ captus nō pōt se defendere ꝛ euitare carceres propter hoc solū q̃ pater ei9 nō iuit Ferrariā ꝛ nō fuit confectū instrm concordie fm q̃ actuz fuerat inter partes. postq̃ dolo ꝛ facto dicti patris fugiētis hoc accidit: ꝛ sic habetur perinde ac si factū foret ne malitia eius sibi ꝛ filio sit lucrosa ꝛ creditori dānosa. ar. d. l. iij. §. ij. ff. de tribu. ꝛ illorum que superius alleg. sunt. ꝛ hoc de primo.

4 ¶ Scdm quod videtur facere pro dicto Guilielmo est: † q2 conuentio q̃ possit filius se obligare de stando in carceribus quousq3 pater eius soluerit. vij. lib. non videtur valere: tum q2 inducit specie͂ seruitutis. ff. de condi. ꝛ demon. l. titio centum. §. ij. ꝛ no. i. l. ob es. C. de actio. ꝛ ob. p gl. ꝛ doc. ꝛ. l. alia cā. §. elegāter. ff. solu. ma. per Dy. et Bar. tum q2 in hoc censetur se obligasse ad aliud q̃ esset obligatus principalis vel vltra q̃ ille esset: nā licet pater posset detineri in carceribus prout al's fuit consultū hoc tñ nō erat iure obligationis cum ad hoc non esset obligat9 sed ad pecuniā: sed veniebat explicandū indi. officio exequētis sicut dicimus in reivendi. q̃ declaratio dñij venit iure actiōis: restō vo rei venit officio iudicis mercēnarij. l. ex diuerso. §. j. et ibi no. ff. de rei vē. ꝛ idē in pe. here. ff. de peti. here. l. ꝫ minimā. circa prin. tit. vr ergo q̃ nō voluerit dicta accessoria obli. filij cōtinēs aliud vel plus q̃ pncipalis. l. grege. §. illud. ff. de fideius.

¶ Sed ad primū rñdetur q̃ pcederet si ageretur q̃ possit capi pro debito nō liquido sed liquidando tpe capture vel post: sed hoc actū fuit q̃ detineatur pro debito corā iudice liquidato per cōfessionē que habet vim snie^a. l. vnica. C. de confes. Vñ cū etiā sine aliqua cōuētione pro tali debito possit qs de iure cōi detineri. l. j. C. qui bo. ce. pos. ꝛ no. Bar. in. l. cū ex eo. ff. ad. l. iul. pecu. sequitur q̃ talis cōuentio pōt dici legitima q2. l. secū ꝯcordāte firmari videtur: ꝛ sic censetur vestita ꝛ sufficiēs ad agendū etiā sine solennitate stipulationis per. l. legitima. ff. de pac. cū ibi no. i gl.

[Margin: ¶ Snie. Ad. a de do. Pe. pbi. cor. in cōsi. cclx. in lra. D. in. iij. parte.]

¶ Ad scdm rñdetur q̃ ista obligatio filij accessoria nō vr ꝯtracto ad aliud vel in plus q̃ esset principalis. Nam vt dictū est posito q̃ pater iure obligationis nō posset astringi ad standū carceribus: poterat tñ iudicis officio ꝛ clarū est q̃ p eo q̃ venit officio iudicis pōt accedere fideius. l. cū qs. §. si quis pro eo. cuz ibi no. ff. de solu. ꝛ no. in. l. j. ff. de fideius. p doc. ¶ Preterea ꝛ si nō teneretur vt fideiussor teneretur vt principalis expromissor: qui pōt teneri etiaz pro obligatione alterius nulla vel inualida. l. elegāter. §. seruus pactionis. ff. de dolo. quia nō fuit hic actuz q̃ teneretur vt fideiussor: ꝛ sic censeatur actum q̃ teneatur meliori mō quo poterat. ar. ff. de testa. mili. l. miles qui destinauerat. ꝛ ad predicta allego bo. glo. in. l. ij. §. j. ff. qui satisda. co. que incipit quidā libri. i fi. ꝛ i. l. j. eo. §. nemo. de reg. iur. ꝛ i auc. de fideius. in pn. in glo. mag. ꝛ q̃d no. Cy. in. l. dictantib9. C. de testa. ꝛ tex. in. l. qui libertinus. in fi. de ope. liber. Et hec de secundo.

¶ Tertiū ꝛ vltimū q̃d facere videtur pro dicto Guilielmo est q2 vt dicitur ipse est minor. xxv. an. ꝛ sic eoipso q̃ se obligauit pro alio etiā pro patre lesus videtur: ꝛ per ꝯñs sibi succurrēdū est. ff. de mino. l. ait pretor. §. non solū. el primo. ꝛ plene no. e. tit. l. ij. §. sed vtrū. in gl. que incip. ex quo hic filius. Sed ad hoc rñdetur q̃ vt mihi dicitur maior est. xvij. annis. igitur sequitur q̃ nō censetur lesus: ex quo intercessit pro extrahendo patrē de carcerib9: q2 si hoc non fecisset potuisset iuste exheredari hereditate patris et etiam sua legitima priuari. per auc. si captiui. ꝛ in cor. vnde sumitur. C. de epis. ꝛ cle. que locū hꝫ etiā qñ pater est in carcerib9 pro debito. prout ibi Bal. expresse exemplificat. vñ censetur vsus iure cōi: q2 lex facit ipsum fingi maiorem. xxv. ex quo est maior xviij. annis. vnde incidisset in penā illius auc. si hoc nō fecisset nec aduersus eam potuisset petere restitutionē: prout ibi Bal. expresse determinat: censetur ergo vsus iure cōi nō fuisse lesus immo lesionē euasisse: ꝛ per ꝯñs ibi restitutio denegatur. C. de in integ. resti. l. non videtur. ¶ Preterea necessaria foret restitutio in integrū q2 mero iure fuit efficaciter obligatus cum nō haberet curatorez. l. si curatorem habens. C. de in integ. resti. que restitutio non est concessa: igitur defensio sibi pro nunc competere non potest. ff. de iureiurā. l. nam et postea si minor. ver. ego autem puto ꝛc. Et hoc de vltimo.

¶ Concluditur ergo non obstantibus predictis prefatū Guilielmum detinendū esse in carceribus quousq3 cōuenta fuerint obseruata ꝛ impleta. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ¶ Statutū inducens nouū modū probandi minorē etatem non tollit probationē iuris cōmunis.

2 Minor agens ad rescindendū contractū pretextu minoris etatis debet eam etatem probare.

3 An minor qui iurauit se maiorē volēs pbare cōtra audiatur: ꝛ multa de intellectu sacramēta. C. si aduersus ven. an possit tolli per statutum.

¶ Consilium. liij.

In christi nomine amē.

¶ Visis actis ꝛ cōsideratis oibus predictis videtur mihi dicendū prefatā venditricem non debere audiri veniendo contra proprium factū ꝛ contra propriū iuramentū non obstāte statuto. de quo. s. nā dictū statutū tria facit. ¶ Primo eni͂ limitat auc. sacra pub. ꝛ eā restringit ad maiores. xx. annis. cū tñ loquatur in maioribus. xxiij. vel. xxj. vsq3 ibi. ꝛ q̃. ¶ Scdo inducit de nouo quēdam modū probādi etatē maiorē. xx. qui de iure cōi nō est introductus. s. qñ tria cōcurrunt: vꝫ q̃ cōtractus fuerit celebratus corā vno ex consulibus: ꝛ q̃ ille pronuntiauerit talē iurantē fm tenorē dicte auc. fore maiorē. xx. annis. ꝛ hoc fecerit habita informatione ꝛ etiā suam autoritatē ꝛ cōis Urbis interposuerit vsq3 ibi. saluo q̃. ¶ Tertio excipit vnum casum a prima legitimatione ꝛ restrictione. Modo circa intelle. prime ꝛ vltime partis nō 1 est de presenti insistendum quia clare sunt. ¶ † Circa scdam vo partē notandū q̃ licet inducat modū probandi de nouo qui de iure cōi non erat inuentus: non tñ est dicendū q̃ tollat alios a iure cōi inuentos: qm̄ predicta particula venit ad augendū ius cōe non ad diminuendū. arg. bonū ad hoc. ff. de exerci. l. euz. §. item si seru9. in fi. de noua. l. aliā. ridiculū eni͂ esset dicere q̃ si cōtrahens cum minore nō corā vno ex cōsulibus vellet pbare per testes vel per scripturā nataliū illū tpe contractus fuisse maiorem. xx. annis non posset obstante dicto statuto cum ipsum nō loquatur limitatiue vel taxatiue in dicta scda particula: vꝫ q̃ dūtaxat intelligatur maior ille qui ꝯtraxit corā vno ex consulib9 ꝛc. Et si hoc faceret iniquū esset q2 auferret modos probādi veritatē etiā iure naturali inuētos: q̃d esse non dꝫ. l. qm̄. C. de hereticis. ꝛ sequeretur inconueniēs q̃ etiā si esset factus contractus a sexagenario: non tñ corā vno ex consulibus non posset probari q̃ foret factus a maiore. xx. annis si hoc negaretur q̃ esset absurdum: ergo nō est credendū statutū hoc voluisse. arg. de bo. lib. l. nam absurdū. Dicendū est ergo q̃ dictū statutū noluit angustare facultatē probādi etatē sed ampliare nec immerito: q2 cū in prima parte restrinxerit dispositionē. d. auc. sacra. ad maiores. xx. an. tñ ꝯñs fuit in scda parte ampliare materiā pbationis etatis predicte. ar. ff. de iureiur. eū qui. Stant ergo alij modi probandi inducti a iure cōi vna cū mō inducto a prefato statuto. arg. d. l. si eū. §. itē si seruus est. ꝛ dicit. l. aliam. s. alleg. ꝛ quod no. in. l. j. C. de iudi. ꝛ. ff. de iureiuran. nam postea. §. fini.

2 ¶ † Hoc autē onus probandi dictā venditricē fuisse maiorem xx. an. tpe ꝯtus nō incūbebat huic emptori cum ipse sit in possessione nec agat sed ꝯtra eum agitur: sed incumbebat venditrici pbare contrariū. s. q̃ erat minor. xx. an. pꝫ ea q̃ no. per gl. ꝛ doc. in. l. si te minorē. C. de in integ. resti. ꝛ. l. dicta. ff. de mino. p Bar. Hec aūt probatio cū veniat fienda corā iudice: ꝛ ipsa hoc asserendo veniat cōtra propriū iuramentū corporaliter prestitum per q̃d tpe ꝯtus iurauit ꝯtrium nō dꝫ admitti per iudicē ne sit auctor periurij. fm ea que no. per Joā. an. in rub. quod semel. de reg. iur.

de reg.iur.in mercu.z Barto.in.l.si quis in princ. testamenti.
ff.de leg.iij.circa prin.z est casus in.l.si alteri9.in fi.C.si minor
se maio.dixe. Nam circa dispositionez illius.l.si alterius.in fi.
nihil innouat dictũ statutũ sed solũ circa dispositionẽ auc. sa-
3 cramẽta. ¶ † Cõstat aũt q loquunt in iuramentis z casibus di
uersis: q2.l.si alterius. loquit de iuramẽto assertorio z sup eo q
dicebat esse de presenti: sed.d.auc.loquit de iuramẽto cõfirma-
torio z de futuro.s.qñ iurat nõ venire cõtra Zctum.in casu autẽ
nostro vtrũqz iuramentũ interuenit.cum igitur de illa.l.si alte-
rius.nil sit immutatũ per dictuz statutũ z illa dicit in fi. qd qñ
minor contrahẽs iurat corporaliter se esse maiorẽ nullũ sibi su-
perest auxiliũ: sequitur q saltim virtute huius iuramenti exclu
ditur a veniẽdo contra: vel q2 propter ipsum denegatur sibi fa
cultas probandi contrariũ ne iudex sit auctor periurij vt dictũ
est: z per q̃ns cum sibi incumbat hoc onus q2 agit vt dixi z ipsa
hoc facere non põt etiã si verũ esset in se quod asserit: ex quo tñ
illud pbare non põt debet succũbere.ff.de manu.testa.l.qui ha
bebat.in fi.z qd no.ff.si cer.pe.l.lecta.in gl.q̃ incipit infra men-
sem. Uel ex eo repellit q2 z si emptori incũberet onus proban-
di etatẽ.xx.annorũ: q2 ageret. satis videret probare per cõfes-
sionẽ dicte venditricis iuratã contra quã venire non põt.vt.d.
l.si alterius.z arg.l.generalr.C.de nõ nu.pecu.vel ex eo q2 cen-
setur voluisse decipere cõtrahentẽ. ¶ Unde sibi non debet opi
tulari priuilegiũ etatis: sicut nec mulieri priuilegium secus.C.
ad velle.si fine.ff.eo.l.si decipiendi.z si alique probationes fue
runt in contrariũ admisse videtur q non valeant: q2 factũ pre-
toris iuri publico derogare non debet.l.j.§.i.ff.de ferijs.z q2
testes qui non debent examinari examinati non probant.ff.de
questio.l.maritus.cũ ibi no.z q presumat predicta fuisse in do
lo: z dixisse causa decipiendi videtur tenere Jo.an.sm Jac.de
but.in addi.Spe.ti.de sen.§.vt autẽ.z in ti.de.resti in integ.§.
ij.lz Cy.z Bar.aliter sentiãt in.l.si alterius. sed primũ dictum
verius videtur nisi probet q per errorẽ dixerit: vel nisi aduer-
sario minoris potuisset esse nota etas ex aspectu: vt si iurasset se
maiorem.xx.ille qui ex aspectu apparebat esse.xv.z non vltra.
Tunc eñ scienti vel scire valenti dolus non diceretur illatus.
C.de transac.l.cum donationis. Posset quis forte subtiliter di
cere q per illud iuramentũ de quo loquitur.l.si alterius.s.cum
iurat quis se maiorẽ excluditur iurans a beneficio restitutiõis
in integrũ quod est de iure speciali nõ a iure dicendi contractũ
nullũ: prout videt sentire Jo.an.in loco prealle.s.tit.de sen.§.
vt aũt.in addi.Spe.z ista dicit contractũ nullũ ex eo q2 nõ in-
teruenit decretũ iudicis cũ esset res immobilis.vt in ti.de reb9
eorum.z de predijs mino.ff. Sed iuramentũ de futuro de quo
a loquitur auc.sacramenta pube.[a] bene excludit non solum a be
neficio resti.in integ.sed etiam a iure dicendi nullũ ratione mi
noris etatis sm cõem z veram opi.ibi no.per doc.licet quidam
dixerint contrariũ: vt ibi no.in glo.que opi.non tenetur vt ali-
quid addat illa auc.ad.l.codicis.

¶ Breuiter ad hec rñdet q Jo.an.loquit sm Ja.de bel.in.d.
§.vt autẽ.solũ qñ simpliciter asserit se maiorẽ sine iuramento:
tũc eñ talis assertio lz aliqñ excludat a beneficio restitutionis
aliqñ non sm distinctionẽ dicti tituli si minor se maio.dixe.l.
j.ij.iij.z.iiij.nunq̃ tñ excludit a iure dicendi nullum: quia iure
cautum nõ est siue nullitas proueniat a statuto siue a iure cõi.
sed qñ iurauit se maiorẽ tũc distinguit sm Ja. predictum inter
ius ciui.z cano. Et sic sentit q saltim de iure cano. nõ possit ve
nire contra.vel aliter dicere possumus q si hoc solum iuramen
tum de p̃senti interuenisset posset procedere allegatio facta in
contrariũ. Sed quia interuenit vtrũqz tam de presenti q̃ de fu
turo prefata mulier repellatur a iure dicendi nullum virtute iu
ramenti de futuro admitti per iuramentũ de presenti.i.virtu-
te dicte auc.sacra pube.que locũ hz in casu nostro tanq̃ presti-
tum sit a maiore.xx.an.qd probat per iuramentũ ei9 q sic iura
uit tpe cõtractus: ergo cõtra iuramentũ nõ põt venire: vt.s.di
ctum est.nisi doceat se errasse vel emptorẽ sciuisse ipsaz non esse
xx.an.z sic nõ fuisset deceptus. Ex duobus ergo capitib9 simul
iunctis.i.ex duplici iuramẽto predicto excludi debet dicta ven
ditrix: que ex altero tantũ non excluderetur.ar.ad hoc.ff.de li
be.z post.l.gallus.§.ille casus. ¶ Sed postremo subest et alia
fortis ratio: q2 lz statutũ laicorũ potuerit restringi z limitari et
tolli.auc.sacra pube. quia est de iure positiuo z ciui. z sic subest
dispositioni statuentiũ in territorio ipsorũ: vt.l.omnes popu.
ff.de iusti.z iure.quia concernit tẽporalia: non tñ sic potuit pre
fatum statutũ tollere vel limitare dispositionem iuris canonici
quod considerauit periculũ anime: quinimmo ne lex imperia-
lis hoc posset ex toto tollere.iuxta no.in.c.ij.de reg.iur.li.vj.vñ
statutũ posset ex toto tollere auc.sacra.sed non ius canonicum
quo cauetur q iuramẽtũ prestituz a pubere qd põt seruari sine
interitu salutis eterne sit seruandũ.vt in.c.cum cõtingat.de iu
reiur.q2 tale ius canonicũ non subijcit dispositioni laicorũ nec
aliquid qd concernat periculũ vel salutẽ anime: vel q nõ sit de
foro laicorũ prout est hodie iuramentũ: vt in.c.fi.de foro cõpe.
li.vj.Constat autẽ q minor.xxv.annis pubes tam si iurat non
venire contra contractũ phibetur venire contra: tam ex dispo
sitione dicte auc.sacra.quod olim erat.l.non dubiũ.C.de legi.
q̃ etiã ex dispositione iuris canonici: q2 iuramentũ potest ser-
uari sine interitu salutis eterne. Posito ergo q p̃ria pohibitio
esset sublata per dictuz statutũ si non erat.xx.annorũ. Scda tñ
nõ fuit sublata nec tolli potuit: z ideo emptor potest habere re-
cursum ad iudicẽ ecclesiasticũ z facere mandari iudici seculari
q illa contra propriũ iuramentũ non audiat: vt in.c.lz mulie-
res.de iureiur.li.vj.z sic prefatũ statutũ parũ aut nihil operat
ex quo sublata phibitione dicte auc. remanet altera fortior.s.
iuris canonici.ff.de here.insti.l.si non lex eliescentia.z.l.libero
rorum.§.notantur.de infami.cum ibi nota.z ista est optima et
solennis ratio per quam veritas huius rei manifeste patet z fa
cit cessare omnes difficultates prius tactas: illud autẽ constat
sed necessariũ non est dicere attentis predictis: z q si dictus cõ-
tractus rescinderetur deberẽt omnia reponi in pristinũ statũ.i.
restitui pretium conuersum in vtilitatem venditricis als solli-
cita esset de preda.quod esse nõ debet.l.si minoris actum.in fi.
ff.de admini.tuto.facit.l.q si mino.§.restitutio.ff.de mino.C.si
aduersus transactionẽ.l.j.z.ij.z de reputa.que fiunt in iudicio.
l.vnica. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ Res que prohibente statuto non cadebat in generali hy-
potheca: eo cessante ita demũ incidit in hypo. si interim alteri
non fuit obligata vel nisi dominiũ debitoris exierit.

2 Rescriptum principis in quo non fit mentio de iure quesito ter
tio non preiudicat: lz de tertio fiat mentio.

¶ Consilium.liiij.

In christi nomine amẽ.

¶ Uiso puncto predicto z oĩbus de quibus in eo
fit mẽtio satis clarũ videtur mihi q dictus Bar-
tholinus venit absoluẽdus a petitione dicti Luce
1 non obstãtibus litteris ducalibus predictis.† Nam in genera-
li obligatione facta dicto Luce de oĩbus bonis sine dubio nõ ve
niebant bona immobilia sita in ciuitate Brixie vel eius territo
rio que specialiter nõ potuisset debitor illi Luce obligare tanq̃
nõ sustinenti onera dicte ciuitatis obstante dicto statuto Bri-
xiensi.ff.ad muni.l.lucius.in fi.que in frau.credito.si pater.qd
no.in.l.j.in prin.in glo.que incipit not.argu.triplex.in fi.ff.de
offi.eius. Et hoc siue habebat illa debitor tpe obligationis cõ-
tracte siue ceperit habere post durante prohibitione dicti statu
ti: quod quidẽ statutũ erat validũ.l.si in emptione.§.j.ff.de cõ
trahen.emptio.C.non licere habi.l.j.lib.x.z quod no.Bar.in
l.j.§.multũ.ff.de verb.obliga.vbi expresse disponit non solũ de
venditione sed etiã de obligatione.Als do non cõprehenderet
obligationẽ pignor appellatione venditionis vel emptionis.
ff.de pig.in quorũ. Prefata ergo domus acqsita p venditionẽ
post vtrãqz obligationẽ Zctaz incepit obligari scdo creditori z
non primo si tempore acquisitionis vigebat dictũ statutũ pro-
hibitiuũ: z hoc virtute obligationis presentium z futurorum z
quãtũcunqz postea fuerit dictũ statutũ per litteras ducales re
uocatum: et sic ex tempore reuocationis potuerit illa dom9 in-
cipere contineri sub generali hypotheca prioris creditoris que
saltim propter extensionẽ quam habet ad futura censetur semp
disponere. vt dicimus de lege.C.de hereticis.l.arriani.z qd p
batur optime in.l.j.§.j.in fi.ff.de opti.lega.vbi illa que a prin.
non cadebant in generali mandato legato propter aliquã cau
sam incipiũt ex postfacto cadere dicta causa cessante: hec tamẽ
debet intelligi sane: z esset verum si tempore reuocationis dicti
statuti dicta dom9 fuisset in dominio dicti debitoris: ita q tũc
temporis potuisset specialiter obligari: sed in casu nostro vt di-
citur iam exiuerat dominiũ debitoris quia erat data insolutũ
scdo creditori: z per consequẽs licet postea statutũ predictũ fue-
rit reuocatũ non potuit reincidere in generalem hypothecam
prioris cre.ff.de pigno.actio.l.ij.in fi.que optime facit: licet eñ
cessare incipiat prohibitio statuti: suberat tamen alia prohibi-
tio vel impedimentũ: quia domus non erat debitoris: z sic non
poterat tunc ab eo cuiq̃ obligari.l.aliena res.ff.de pignorat.
actio.ergo nec potest fingi tunc obligari.quia fictio requirit ex
trema habilia.l.fi.ff.cõmunia predio.qui poti.in pigno.ha.l.
qui potior.§.titia predium.z quod plene nota.in.l.fi.C.de sen.
pas.z.l.si is qui pro emptore.de vsucap.per Barto. Et sic non
profuit q vna prohibitio cessauerit postq̃ suberat altera.ff.de
heredi.institu.l.si quis in graui.§.fina.cum.l.sequen.ff.ad sille.
Item posito q fuisset tunc in dominio debitoris: tamen quia

[a] ¶ Auc.sacramẽta pub. Pro huius auc. intellectu vide.d.alexan.de imo.i cõsil.xlij.i.iiij.col. cum seq.z in cõsil.lix.in.ij.col.i j.parte.vbi ponit an z qñ tale iuramentum seruari debeat: et quando non.

erat acquisitum ius pignoris secundo creditori et non primo: et sic secundus erat in illa re preferendus primo. ff. de tribu. l. procu toris. §. sed est quesitum. in fi. et §. si plures. versicu. plane. C. de bo. auto. iudi. pos. l. iij. de priui. cre. l. ventri. §. in bonis. versic. si tamen. q poti. in pig. ha. l. eos. C. licet sublato dicto statuto p fata domus tunc potuisset incipere reingredi generalem obligationem prioris cre. et reingressa fuisset: hoc tamen procederet et fieret sine piudicio secūdi creditoris cui per prius incepit obligari vt ille sit potior quasi hipotheca premissa sit posterior hipotheca secūdi quātum ad hanc domum q prius cecidit in obligationem secūdi q primi. de rescrip. quāuis. lib. vj. vbi rescriptum restitutorium nō facit piudiciū illi cui p prius erat ius qsitum. et p hoc facit optime. l. creditor. §. si primus. et §. si tecum. l. ij. ff. qui poti. in pig. ha. ¶ † Nec ob. vltima littera ducalis in qua fit expressa mentio de isto scdo cre. cū quo pēdebat litigiū: et sic videtur q voluerit illi facere piudiciū et velle q primus sibi preferat: ergo videt pferēdū postq cōstat de intentione superioris: vt. d. l. quāuis. et l. j. et fi. ff. de nata. resti. ¶ Sed ad hoc rñdetur q licet in dicta lra fiat mētio de secūdo creditore et de litigio qd iste prius. s. Lucas hēbat cum eo: nō tñ fit mentio de iure pignoris et potioritatis qd ille secundus habet vel pretendit habere. Unde non presumitur ducale dominium voluisse illi derogare nec etiā fit mentio de dominio quod ille secūdus consecutus erat ex datione insolutum quod similiter est verisimile prefatum dominium tollere noluisse vel in eius preiudicium aliquid statuere voluisse. l. ij. §. si quis a prin. et §. merito. ff. ne qd in loco publico. extra de offi. dele. super hoc. de verbo. sig. dilecto. et credendum est q si de tali iure quod secundus cre. pretendit fuisset facta mētio tales litteras preiudiciales nō obtinuisset prius cre. per dicta iura. et per. l. ij. et fi. ff. de nata. resti. Operātur ergo dicte littere in obligationibus factis vel q fierent post eas vel in factis ante dūmodo non fiat preiudicium alicui alteri cui ius irrequisitum esset: si vero dicta domus fuisset acquisita post reuocationem dicti statuti: tunc fateor q prius cre. esset potior: licet vno et eodem tempore incepisset obligari vtriq: qr verū est inspecta veritate: sed inspecta fictione fingitur obligari per prius creditori primo et per posterius cre. secundo ʒm ordinem suarum obligationum. Et ita determinauit Jaco. de are. disputando. vt refert Cy. qui potio. in pig. ha. in. l. licet. qd etiam tenet Bar. in. l. si is qui. ff. de iure fisci. et est casus si bene inspiciatur in. l. fi. ff. qui potio. in pig. ha. licet glos. i. l. l. idemq. §. fi. eo. titu. videatur tenere contrarium. s. q concurrant. sed reprobatur per doc. per dictam. l. fi. hoc tamen verum nisi secundus cre. esset priuilegiatus prius non vt est mulier vel fiscus: qr tunc secundus preferere et non concurrerēt: vt in dicta. l. si is q. ff. de iure fisci. Laus deo.

a ¶ Ualere. Ad hoc vide. d. bar. sozi. i cōsi. cclxv. ver. circa secūdā difficultatē. cum ver. seq. i. ij. pte.

Additio

b ¶ Cōe sit. Et quid dicat lucrū societatis. vide Phil. corne. i cōsil. clij. incip. ad euidētiā. col. fin. ʒsi. vñ si hmōi. i iij. vol. et ibi late in palleg. consil. tradit qs pl' de lucro pcipere debeat in societate lucri et questus. P. F.

¶ Consilium. liij.

1 ¶ Societas in qua lucrum est cōmune sed nō periculum sortis non est licita. et de intellectu. l. si non fuerit. ff. pro socio. et. 2.

3 Et lucrum datum mutuantibus dʒ cōputari in sortem. et. 2.

¶ Consilium. lv.

In christi nomine amē.

¶ Uiso instro predicto nō expedit insistere super singulis dubijs vel quesitis. s. formatis. ex rñsiōe q fiet ad scdm patebit rñsio super alijs. ¶ † Dico ergo indubitanter q iste nō fuit Zctus societatis sed mutui. Et q quicquid dicti cre. receperūt vltra sortem illicite receperunt postq periculū sortis in nullo pertinebat ad eos sed ad recipiētem etiam si fuisset actū q ad dātes ptineret certa pars lucri. et sic lucrum nō fuisset certū sed positum in fortuna: qm ad hoc vt lucrū sit licitū duo deberet in fortuna poni. s. capitale vt etiam lucrū: vʒ vt dānum capitalis sit cōmune et etiā lucrū si qd fiat sit cōmune: et tūc esset cōtractus licitus societatis. l. cum duobus. §. item si ex facto. ff. pro socio. Si vero dānū sortis non ponat in fortuna sed agitur vt in totum sit recipientis: tunc licet lucrū ponatur in fortuna: quia non agitur vt numerās oīno aliquid recipiat siue recipiens lucretur siue non: sed ita demum si lucretur tradens habeat partem lucri nihilominus contractus est illicitus. ita determinat glo. ordina. in. c. pleriq. xiiij. qōne. iij. et Host. in summa de vsuris. §. an aliquo. ver. hāc etiā societatē. cum seq. vsq ad ver. quid de his q oues vendūt. vbi etiam recitat verba Rofre. in summa que sunt talia. vis dare pecuniam tuā nauigāti vel ad nūdinas eunti seu mercatori sine peccato: pone tu pecuniā et alius operam psonalē et cōicetis pericula dāna et lucra. ff. pro so. l. v. et. l. si non fuerit et c. Idem est q non sit licitus cōtractus qñ lucrū non ponitur in fortuna sed in oēm euētum tradens pecunia vult lucrari siue recipiens lucretur siue nō vt si paciscit de certa quātitate annua vel mestrua dāda: posito etiam q ipse tradens suscipiat in se periculum sortis. casus est in. c. nauiganti. de vsuris. et est glo. in. d. l. cū duobus. §. itē ex facto. al's est sub. l. si fratres. sup verbo quātitate. Debet ergo suscipere in se periculū sortis et lucri nec sufficit alterum vt ex predictis pʒ. † Nec ob. l. si nō fuerit. §. j. ff. pro soci. vbi habetur q societas potest ita coiri vt nullam partē dāni alter sentiat lucrum vero cōmune sit. qui. §. fecit multū dubitare Hostien. in loco. s. alleg. Et respondet q licet valeat iure pacti: non tamen iure societatis: nec est equa: et dicit q in iudicio anime non est tenēda. Sed certe non bene ponderauit text. in. d. l. si non fuerit. §. j. qr loquitur quando agitur vt ille q ponit operā non subeat periculum capitalis in aliquo. Et dicit valere[a] tale pac. ita demum si tanti sit opera quātū sit dānū pecunie. † Nimirū quia tūc sentit dānū operarū quas pdit: vñ equū est q nil sentiat de dāno pecunie quia sic seruatur equalitas: sed nō posset sic cōtrahi societas vt ille q ponit pecuniā nullū dānum sentiat de perditiōe pecunie sed solus recipiēs: lucrū vero cōe sit[b]. et hoc vult gl. i. d. c. pleriq. et etiā Rofre. de quo feci. s. mētionē. In casu autem nro isti creditores nec dānū seu periculū voluerūt sentire vt pʒ ex instrumento in quo recipiens omne periculum recipit supra se nec etiā periculū lucri qm nō fuit expsse actū q haberet certā partem lucri: qr si ita fuisset cū dictus recipiens dānū pditiōis vt dr passus fuerit: pfati creditores nihil p lucro recepissent: sed videtur fuisse actū de certa quātitate dāda annuatim siue ille lucraret cū pecunia siue nō: qd apparet ex his q in pūcto narrant: qr nō obstante perditione et dānis q plures pecunias habuerunt que vt dicitur equiualent sorti et adhuc petit vltra. Et istud facit cēsere fenus illicitum etiam si creditores periculum pecunie in se recepissent: vt. d. c. nauiganti. ¶ † Et ex his concluditur q quicquid est solutum debet in sortem computari. et si quid est solutū vltra sortem potest repeti per. l. si non sortem. in prin. ff. de condi. indebi. ¶ Et ex istis patet non esse necessarium ad alia respondere. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ¶ Si statutum arctat accusatum de dāno dato ad cōparendū infra tres dies al's habeat p cōfesso: an vltra dictum terminū allegans iustā cām q non sit damnum datū audiatur.

2 An ex eo q pascua sunt in iurisditione alicuius loci propterea dominium eorum censeatur ad eum locum pertinere.

¶ Consilium. lvj.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Uidetur dicendū prefatos manifestos non fore condēnandos sed absoluendos: quia licet ipsi nō cōparuerint nec fecerint aliquā defensionem infra terminos prefixos a statuto p cōparationē tñ factā per syndicum cōmunis de Malado et allegationes factas per eū et etiam probationes videtur iudici debere cōstare q pfati saltuarij cōis de Cerreda nō habuerunt ius denuntiandi et manifestādi dānum dātes super dicto monte tanq non spectante ad dictos de Cerreda iure dominij vel quasi cum ex dictis testiū appareat q sit de tenimento predictorum de Malado: et per consequens presumitur esse ipsorum. de resti. spo. ad decimas. lib. vi. † Et cōstat ius agendi p dāno dato pertinere solum ad dominos. l. item mela. §. legis. ff. ad. l. aquil. et qui pro tali dāno agit necesse habet dominium pbare illius rei in qua datum est. vt no. in Specu. titu. de proba. §. videndum. ver. sed pone statutum. Constat etiam q licet inquisitus vel ille cōtra quem proceditur super aliquo maleficio non compareat: adeo q ex forma statuti debeat haberi pro confesso: si tamen iudici liquet de innocentia vel de non iure agentis vel inquirentis debet reum absoluere. tex. est cum gl. in. l. ij. §. qd si actor. C. de iura. calū. sup verbo rei qualitas. que icipit ex hoc. et hoc dixit Bal. p illā glo. in. l. si vnus. §. pactus ne peteret. ff. de pac. super glo. incipi. opponendo. et p glo. in. l. vbi pactum. C. de trās. circa me. glo. magne. Et dicit ibi Barto. notabiliter q quilibet etiā extraneus et sine mandato admittitur ad faciendum de hoc fidē iudici etiam cuius nō interest. fortius in casu nostro debuit admitti syndicus dominū de Malado quorum interest et qui dicunt mōtem: et p qñs ius denuntiandi pertinere ad eos nō ad denuntiantes vel manifestantes. ar. eius qd dicimus in dño cōcurrēte cum deponēte sup repetitione rei deposite q admittit ipse dñs tanq potius ius habens. l. bona fides. ver. latro spolia. et ibi no. ff. depo. et posito q non debuisset admitti dictus syndicus post lapsum terminorū. ex quo tamē fuit admissus et docuit de non iure manifestantium. videt snia ferenda pro eo ac si debuisset admitti p tex. cum glo. in. c. j. de resti. spo. et per id qd no. Inno. in. c. cum bertol. de re iudi. sup verbo cōcessimus. in glo. que incipit. post diffinitiua. et Jo. an. i. c. j. de litis contest. lib. vj. in nouella. super verbo retardet. ¶ Breuiter his nō ob. cōtrarium videtur verius q immo veniunt condēnandi dicti manifestati postq non comparuerunt infra tres

infra tres dies fm formam statuti: et sic hntur p cofessis tā maleficiū de quo denūtiati sunt q etiam omnia alia necessaria ad potestatem denuntiandi: quia si quas excusationes sentiebant se habere debuerunt cōparere postq erant citati a iudice cōpetente et eas allegare: al's videntur eis renūtiare. ar. l. si quis ex aliena. ff. de iudi. et in. c. cum persone. de priuil. li. vi. et l. hi qui. C. de appel. et l. ciues. eo. ti. † Preterea non est verum q hic appareat de non iure manifestantiū. Posito enim q dictus mōs esset de territorio seu de tenemento hominum seu castri de Malado hoc non pptere arguit ipsum quātū ad pprietatem et dominium esse illorum cum possit esse aliorum etiam extraneorū vel forēsiū. l. libertus. §. sola. ff. ad muni. sed solū arguit q sit de iurisditione dictorū de Malado. Et ista stant simul q illi habeant iurisditionem super dicto monte et tamen dñium et proprietas in totum vel p parte sit hominum de Cerreda: vt pz in imperatore qui dicitur dñs mūdi quantum ad iurisditionem. l. deprecatio. ff. ad. l. rhodiā de iac. non tamē quātum ad proprietatem singulariū rerum: immo ille pertinent ad singulares psonas qbus imperator nō potest auferre nisi ex cā publice vtilitatis. l. itē si verberatū. §. j. ff. de rei ven. et de euic. lucius. quinimo prefati de Cerreda probauerūt vt dicit pprietatē dicti mōtis saltim pro certis causis pertinere ad eos per emptionem factam ab illis hominibus dicti castri: quor ipa cōitas censetur esse heres si alij heredes nō appareāt. C. de heredi. decu. per totum. de qua emptione constat instro publico antiquissimo pro quo presumitur. iuxta no. per Inno. in. c. veniens. de ver. signi. et probauerūt per testes plures se pasturasse cum eorum bestijs super dicto monte longissimo tempore quod fecisse videntur occasione dicte emptionis. l. quedam mulier. ff. de rei vendi. l. ij. C. de acquirē. pos. et sic vel acquisiuerunt domum statim facta emptione si venditores erant domini vel prescripserunt. Et posito q dominium non probarent: sufficit tamen q allegent et pbauerint pos. quia non deducūt in iudiciū dñium principaliter sed incidenter. s. pro consecutione dāni. iuxta no. per glo. in. l. si cuti. §. si queratur. ff. si ser. ven. et l. vti frui. §. sed si forte. si vsufr. pe. et per Barto. in. l. pe. ff. de condi. insti. facit. l. j. ff. fami. hercis. ¶ Nec ob. q etiam illi de Malado probant se pasturasse: quia mons est magnus et potest esse q vtraq pars habet ius pasculandi pro diuiso vel pro indiuiso. vnde probatio dictorū de Malado non contradicit probationibus illorum de Cerreda. ¶ Preterea per dictas probationes hominuz de Malado nō apparet de innocentia illorum manifestatorū sed de quadaz excusatione quam possent habere aduersus manifestationez siue ra non essent que. s. dixi. vz q illi non potuerunt manifestare: quam quidem excusationē pdiderūt pter cōtuma. cōmissam in nō cōparendo corā iudice cōpetēti: et pmittendo labi terminum post quē ex forma statutorum Vincentie quibus subsunt habentur pro confessis: et sic videntur cōdēnandi. prout expresse videtur determinare Bart. in. l. absentē. circa fi. ff. de penis. Concludo ergo vt supra. Laus deo.

¶ Summarium.

1 Si cōstitutio municipalis inducit nouam punitionem cōtra cōmittentes exfortium vel violentiam debet stricte intelligi et eatenus quatenus loquitur. et. 2. vnde

2 Si loquitur de inuasore animo acquirendi possessionem: nō habet locum in dante damnuz simpliciter. ideo ex petitione exfortij non debet sequi condemnatio.

¶ Et quid si couenti probāt de sua possessione et etiā accusato.

¶ Consilium. lvij.

In christi nomine amē.

1 ¶ † In causa exfortij mota coram dño locumtenente patrie fori iulij per ser Natalez panzera de zoppola cōtra quosdaz nominatos in sex citationibus: et assumpta quoad quosdam ex eis per dños de valuassono in se tanq releuatores illorū dicētes quicqd illi fecerūt fecisse de ipsor dñor mādato: et ideo susceperunt in se iudiciū: visis actis et actitatis in causa et narratis et articulatis p actorem necnon attestationibus testium vtriusq partis. Videtur dicēdum pfatos dños releuatores fore absoluendos a petitis in dicta cā maxime a pena exfortij tali rōne. Nā ipe actor videt deduxisse in iudicio cōstitutionē primā fori iulij positā sub rubrica de exfortijs et his q ingrediunt etc. vt colligit ex narratis per eū et deductis in positionibus et articulis et citationibus: ex quibus cōprehendit intentio agentis. ff. de libe. et posthu. l. gallus. §. j. et ibi no. per Bar. in fi. et etiam cōstitutionem sequentez sub rubri. de his q cū animalibus etc. factā ad declarationem precedentis. ¶ Prima vero cōstitutio dicit q tunc cōmittitur exfortium quando quis suo proprio arbitrio et autoritate occupauit mansos vel nemora quorum aliquis alius fuerit possessor aut q aliquis possederit etc. Notanda sunt ista verba diligenter. l. j. §. 2 si is qui nauem. ff. de exerci. † Nā occupare[a] vel inuadere dicit illequi ingreditur animo acquirendi posses. quam ipse non habebat: sed eam habebat alius tempore ingressus: quem ipse ingrediens intēdebat spoliare et sibi possessionem acquirere et sic vim et violentiam inferre. Et tūc talis inuasio vel occupatio dr etiā spoliatio: que spoliatio nō cōmittit sine violētia illata psone. Unde dixit Pōpo. eā non posse cōmitti sine corpore eius in quem cōmittit. ff. de vi et vi ar. l. j. §. vi possidere. §. idem labeo ait. ibi. sed pompo. ait etc. pōt etiā dici occupatio vel inuasio qn possessio rei quā qs ingredit non erat apud aliquez tempore ingressus sed vacabat. Ipse aūt ingrediēs intendebat eā sibi acquirere nulla iusta subsistente causa. et tunc talis occupatio vel inuasio non dicitur spoliatio: quia non suberat persona possessoris cui facta fuerit violentia in corpus: sine qua spoliatio dici non potest: vt in. d. §. habet. Sed dicit simplex occupatio vel inuasio. ff. de vsuca. l. sequit. §. itez si occupaueris. C. vñ vi. l. inuasor. 3 quas nō prouidet p interdic. vñ vi. quod reqrit vim et violentiā. sed puidet per cōstitutiōes imperiales in quibus sufficit quasi violentia: vt. d. l. inuasor. et l. cū querebat. C. vñ vi. Si vero ingrediēs possessionē nō intendit aliquā possessionē acqrere: nec aliquē spoliare sed solū dānū iferre: nō potest dici inuadere vel occupare rem vel aliquem spoliare: cū ista nomina nō dicant nisi rōne possessionis qd pz: q: inducūt possessoriū recuperāde vel quasi recuperande posses. ideo ponuntur in titu. vnde vi. vbi de tali possessorio tractatur. ergo etc. l. imperator. ff. de in diem adiec. Unde talem sic ingredientem non animo acquirende possessionis vacantis vel non vacantis non pvidetur per dictā cōstitutionem sub rubrica de sfortijs. que loqtur de occupantibus vel inuadentibus res possessas ab alio vel quorum possessio vacat animo dictam posses. sibi acquirendi nisi in vno casu. s. quando ingreditur domum alicuius contradicente hospite domus: tunc enim indistincte etiam si non causa occupandi vel inuadendi possessionem dicte domus: sed causa cōmittendi furtū vel rapinā dicit cōmittere sfortium ex solo ingressu: vt in dicta prima cōstitutione. ver. si quis vero ex predictis. ex quo etiam magis declaratur precedens particula cōstitutionis: vt loquat solum de illis qui ingrediuntur cā possessionis acqrende: q dicunt proprie inuasores et occupatores rei vel possessionis cum nō ingrediant illo animo. ar. ff. de furtis. l. verum. Voluntas enim et ppositum maleficia destinguūt. eo ti. l. qui iniurie. in prin. nisi cum ingrediuntur domum contradicente hospite: et tunc ex solo ingressu etiam si dānū vel rapinā non cōmisisset. vt in. d. versi. si quis vero etc. Si enim cōmisisset prouidere per pcedentē particulam. ibi. seu proprio etc. Per sequētem vero constitutionem sub rub. de his qui cū aialibus etc. suppletur et declarat precedēs constō quātū ad intrātes non cā occupādi rem vel inuadendi rem vel possessionē vt siquidē cā pasculādi cum suis aialibus indistincte non cēseatur cōmisisse exfortiū nec incidat in penam exfortij sed solum teneatur emendare dānum. Si vero dederit aliud dānū cuiuscūq alterius generis: tunc aut non trāscēdit valorem. xxv. florenor. et idē nisi dānum dans cōtendat se hoc fecisse ratione pprietatis vel possessionis quā dicat se habere in illa re et in dicta cā proprietatis vel pos. succubuerit. Si vero transcēdat quātitatem. xxv. flore. vult dicta cōstitutio a contrario sensu qui potest ex ea assumi et ei dz stari: vt. l. cōuenticulā. cū ibi no. per Bal. et Cy. C. de sac. san. ec. qd est intelligendum nisi dicat se fecisse: quia dñs vel possessor et pbaret possessionem: tunc enim excusaretur a sfortio tam in casu nostro q in prece. prout colligitur ex fine dicti statuti et pbatur ex. d. l. j. §. vi possidere. versi. sed qui per vim. ff. de vi et vi ar. vbi dicitur q ille qui per vim suam posses. retinet nō dicitur vi possidere: et per cōsequens nec sfortiuz cōmittere quod nihil aliud est dicere q violentiam: vim enim vi repellere licet et resistere ne repellamur a possessione. l. iij. §. cum igitur. ff. de vi et vi ar. ¶ Nūc ergo ad propositū redeūdo iste actor et accusator in sua petitione et articulis nō dixit q illi dāni dantes inuaserunt vel occupauerūt hoc nemus sicut loquit prima cōstitutio cuius verbis debebat se adaptare si volebat illā in iudiciū deducere: sed dixit q illi violēter et de facto intrauerūt inciderunt et turbauerūt eū in possessionem et pter ista vult inferre q dicat dictū sfortium. Certe ipse inepte et insufficiēter narrauit: q: cū istud vocabulum exfortiū nō sit vocabulum iuris: sed sit inuentū a cōsuetudine patrie et a dictis cōstitutionibus nō debemus dicere q cōmittatur exfortium nisi quatenus in dictis constitutionibus cauet. ar. eius qd no. Bar. de verbo podere. qd est a cōsuetudine loquēdi inuētū. vt ipse no. i. l. j. circa fi. de reb. dub. et l. si ita. circa fi. ff. de aur. et ar. leg. cōstitutiones autez predicte declarāt et ponunt casus in qbus dicatur cōmitti sfortium. vnus est qn qs inuasit vel occupauit rem etc. que inuasio et occupatio non veri

[a] ¶ Occupare. Qño aūt intelligatur occupare. Vide bal. in cō. ccxvij. in. ij. parte.

ficatur ex solo introitu violento nisi qñ fit in domum cõtra voluntatẽ hospitis sed requiritur animus acquirẽdi posses. vt. s. dixi. Sed iste non narrauit ꝙ illi inuaserint vel occupauerint: sed solum ꝙ violenter ingressi sunt ⁊ non in domum sed in nemus. ergo tanꝙ occupatores vel inuasores non possunt dici ex fortiũ cõmisisse postꝙ non fuit in eius petitione allegatũ vel in articulis deductũ: etiã si re vera occupassent vel inuasissent: qꝛ debebat hoc allegari al's non proderat. l. si adulteriũ cum incestu. §. idem pollioni. ff. de adul. ⁊ quod no. Bar. in. l. cuz quidante fi. ff. si cer. pe. Non ergo potest obtinere actor ex isto capite non deducto in iudicium. sed nec ex capite violenti ingressus. Tum quia ex illo nõ resultat fortium: nisi cum fit in domũ cõtradicente hospite: vnde qualitates iste erant specificãde et exprimẽde ⁊ probande. l. pretor. §. docere. ff. vi bono. rapto. l. fulcinius. §. cum hoc. ⁊ quod nota. Bar. ff. ex quibus cau. in posses. ea. Tum etiam quia dicta violentia allegata in ingressu nõ fuit probata nec re vera fuit commissa: quia tunc dicerentur illi violenter intrasse: quando contra expressam prohibitionẽ intrassent al's non vi sed clam dicuntur intrasse: si illo ignorante. ff. ꝙ vi aut clam. l. j. §. ij. ⁊. l. clam possidere. ff. de acqui. posses. Sed hic non proponitur ꝙ illi fuerint ingressi contra prohibitionem dicti agentis vel sui procu. vel negotiorum gestoris: nec etiam est probatum: igitur actor debet succumbere: quia qualitatem violentie allegatam: ⁊ ad quam se strinxisse videtur nõ probauit. ff. de instito. l. habebat. in prin. ⁊ quod not. Bar. in. l. diuus. ff. de re iudi. ⁊ habetur in. c. licet causam. extra de proba.

¶ Item similiter ex eo ꝙ damnũ dederint incendio ligna similiter condẽnari non debent tanꝙ de fortio: eo quia ex hoc non resultat exfortium nisi qñ transcendit summã. xxv. flo. vt pꝫ ex scda constitutione quod hic non fuit allegatũ: ⁊ sic sola datio damni non cõcludebat fortium: vnde petitio tanꝙ inepta ad exfortium ⁊ non continens aliquid per quod ad exfortium concludatur fuit ⁊ est rejiciẽda. l. j. §. j. ff. si mensor fal. mo. dixe. ⁊ in c. examinata. cum ibi not. de iudi. ⁊ si ꝫm eam fereretur sententia non valeret: vt no. gl. instit. de obli. in prin. ⁊ Bal. in. l. actori. C. de iureiurã. ⁊ quod no. in addi. Spe. tit. de actio. seu peti. §. sequit videre. ⁊ de offi. iudi. §. deseruit. Item nec ex eo ꝙ narrauit turbari vel turbatũ fuisse [a] in sua posses. quia statutũ loquitur de occupante vel inuadente vt videatur cõmittere exfortium non dubitante aliquem in posses. inter que longa est differentia. Nam turbare aliquem in possessione dicitur inter leuia delicta. l. seruus non in omnibus. in. fi. ff. de actio. et oblig. non sic inuadere vel occupare alienam rem vel possessionem. l. inuasor. C. vnde vi. Preterea ista turbatio nõ est probata nec est verum ꝙ facta fuerit vel fiat. Nam ille dicitur turbare aliquẽ in posses. qui non permittit colere arare vel seminare vel fruct. recolligere. ff. de vi ⁊ vi arma. l. vim facit. sed ex dicta incisione lignorum hoc factum non fuit. Item non debent condemnari dicti domini ex eo ꝙ allegauerint se fecisse ligna incidere ratione possessionis quam habent in dicto nemore ⁊ succubuerint vt in dicta constitutione secunda sub rubrica de his qui cum animalibus. in fi. quia non est verum ꝙ succubuerint: immo testes eorum probant de antiqua ⁊ moder. possessione: licet forte non de anno proxime pcedente dictã incisionem. Unde cum constet ipsos possedisse semel ⁊ nũc asserant se possidere psumitur pro eis ꝙ hodie possideant. iuxta plene no. per doc. in. l. vti possi. C. de proba. ⁊. l. non ignorant. ad exhiben. in fi. per Cy. Et si dicatur actor probauit se possidere anno proxime pterito: ergo illi non possunt dici ꝙ presumant eodẽ ãno possedisse: quia duo nõ possunt simul possidere. Rñdet verum est insolidũ. l. si duo. vti possi. sed nõ insolidũ. sic. l. fi. cũ ibi no. p bar. ff. eo. tit. Non enim iste actor probauit se insolidũ ⁊ solum possedisse. Hoc enim fuisset difficile cũ implicet negatiuã: vt in. c. cum ecclesia. de causa posses. ⁊ proprie. Et quia posses. istius actoris est nouior ⁊ non reperio in actis eã iustificatam ex aliquo titulo producto presumendũ est potius pro possessione dictoꝝ dominoꝝ antiquiore quasi ista noua sit improba nõ doctovũ prouenerit. C. de acqui. posses. l. improba. ⁊ in. c. licet cãm. de proba. debẽt ergo excusari dicti dñi de valuasana ab omni violentia ⁊ exfortio etiam si cessarent alia que dicta sunt. s. postꝙ probarẽt de dicta posses. quam iuste potuerũt cõtinuare ⁊ defendere etiam contradicente altera parte. vt in iuribus. s. allegatis. Laus deo.

[a] ¶ Fuisse. Quis aũt dicat aliquem turbare in possessiõe. bal. k. ꝯsi. cxliij. in pma parte. et in ꝯs. cccccxxxvj. in. v. parte.

¶ Summarium.

1 Incepta inquisitione de crimine timore cõfiscandorũ bonorum si inquisitus confiteatur se debitorem alicuius in fraudem fisci nihil agit quia non preiudicat.

2 Si sequatur absolutio an possit confitens dicere illum ꝯtum simulatum ⁊ nullum: ⁊ vtrum talis simulatio possit coniecturis probari. ⁊. 3. ⁊. 4.

¶ Consilium. lviij.

In christi nomine amen.

¶ Uisis his que superius eleganter scripta sunt per reuerendissimum in christo patrem ⁊ dominum dominũ archiepiscopũ in auxilium ⁊ defensam istorum Dominici ⁊ Thebaldi ab iniqua petitione dicti ser Uliuerij qui ex propositis ⁊ narratis fidem quam predicti ⁊ ipsorum pater habuerunt de ipso ꝫm verisimilitudines ⁊ cõiecturas infra dicẽdas: que cõscientiã vniuscuiusqꝫ discreti hominis haberent mouere vertit aut vertere cõminatur in perfidiam.

1 ¶ † Occurrit primo dubitatio contra eos: quia posset dici ꝙ licet coniec. s. tacte videantur concludere quãtum ad preiudiciũ fiendum fisco: cui dicta confessio inter alios facta preiudicare non potuit. ff. ad velle. l. seia mancipia. in prin. in aut. de equali. do. §. primum quidem illud. versi. si autem mulier. Et quod not. Cy. C. de iure dot. l. vbi adhuc in. xij. q. ⁊ quod nota. in. l. repetita. C. de fi. instru. ⁊ C. qui potio. in pigno. habe. l. assiduis. in parua glosella que dicit data non confessata. ⁊. l. si quis post hac. de bo. damna. sed presumitur fuisse facta in fraudem fisci potissime: qꝛ fuit facta post cõmissum crimen ⁊ post inchoatũ pcessum inquisitionis cõtra eũ. iuxta plene no. p doc. in. l. post cõtractũ. ff. de dona. † Nõ tñ videt ꝙ cõcludãt quãtũ ad piudiciũ 2 ipsorũ cõfitẽtiũ q nõ vident posse venire ꝯ propriã cõfessionẽ p iura in principio pcedẽtis cõsiliũ allegata nisi manifestissime pbetur ꝙ fuerit fictitia. ff. q ⁊ a quibus. l. si maritus. §. fi. ad qð videtur requiri vt probet ꝙ ab ipso initio ita fuerit actum inter eos anteꝙ peruenirent ad cõfectionem dicti instrumenti. p. l. iiij. §. si ab ignoto. ff. de manu. qð hic non apparet. Et sic de tali fictione ⁊ simulatione non apparet manifestissime prout videtur requirere. d. l. si maritus. que ad hoc cõsueuit allegari. Unde videtur ei standũ quãtũ ad piudiciũ ipsorum confitentiũ. Nã oia que dicunt p doc. in. d. l. post ꝯtũ. loquunt sine dubio quãtũ ad piudiciũ fiendũ fisco: ⁊ ista possunt simul stare ꝙ fisco nõ faciat preiudicium tanꝙ facta in fraudem eius ⁊ cõfitentibus sic quasi presumatur quo ad eos vera ⁊ non ficta: nisi euidenter probet cõtrariũ: probãdo ꝙ ita fuit actum inter partes ꝙ dicta cõfes. fieret apparenter ⁊ non existenter. C. plus valere quod agitur. p totũ. ff. de re. iur. l. imaginaria. ⁊. l. nuda. C. de cõtrahen. empt. iuncta. l. iiij. §. si ab ignoto. de manus. Nam ⁊ aliquis ꝯtractus potest esse factus in fraudem fisci vel tertij creditoris: ⁊ tamẽ nõ esse imaginarius fictus seu simulatus: ſꝫ verus ⁊ validus de se. Et tũc ipse cõtrahens nõ põt petere ipsum rescindi allegando ꝙ ipsum fecit in fraudẽ alterius. C. de ser. pi. da. ma. l. si creditoribus. de reuo. do. l. cũ pfitearis. Sed ille tantũ in cuius fraudẽ factus est: sic loquit titulus. ff. que in frau. cre. ⁊ insti. de acti. §. itẽ si qs in frau. Et põt etiã non esse factus in fraudẽ alicuius ⁊ nihilominus esse cõtractus simulatus ⁊ imaginarius: qꝛ ptes egerunt ꝙ fierent apparẽter ⁊ non existenter ppter aliquã cãm effugiendã ⁊ tũc talis cõtract9 de se esset nullus ⁊ nõ indigeret annullati ⁊ retractari eo mõ quo in casu prece. nisi quatenus de facto pcessisset. Sed indiget declarari nullus. iuxta no. i. l. que sub cõditione. §. fi. ff. de cõdi. insti. p Barto. Et tũc talis simulatio posset allegari etiã p ipsum ꝯhentem ⁊ peti hoc declarari. ⁊ hoc est qð voluit Barto. in. d. l. post ꝯtum. in. ij. col. ⁊ in quodam suo cõsilio qð icipit. Petrus nicole. Ubi dicit ꝙ non põt quis dicere ꝯtum suum fuisse factũ in fraudẽ. Sed bene potest dicere ipsum fuisse ⁊ esse imaginarium ⁊ simulatum. Cum igit ista sint diuersa pñt simul stare ꝙ in casu nostro ꝯtractus iste sociatatis fuit factus in fraudem fisci ⁊ metu future condẽnationis: ⁊ nihilominus fuerit ⁊ sit verus non simulatus. Item cum dicendo in casu nostro ipsum fore simulatum fundent se in hoc ꝙ fuit factus in fraudẽ fisci: ⁊ hoc vltimum dicere non possunt: vt in iuribus. s. alle. ergo nec primum ad qð peruenire volunt isto prohibito mediãte. ar. ff. de spon. l. oratio. quia idem debet esse iudicium de cõnexis. l. cum actum. ff. de neg. gest. extra de consti. c. translato. ff. de lib. lega. si is qui. cũ pluribus si. ¶ Sed his non ob. dicendum est contrarium. Nam sciendum est primo ꝙ est dare tertiũ casum. s. ꝙ contractus fuerit factus in fraudeꝫ: ⁊ ꝙ etiã fuerit ⁊ sit fictus ⁊ simulatus: ⁊ ita fuit in casu nostro: qꝛ predicti inquisiti volentes fraudare fiscum simularunt facere qð re vera non fecerunt ⁊ apparenter fecerunt ⁊ non existenter. Unde admittunt ad allegandum simulationem etiam per viã agendi: ⁊ ad petendum declarari se non teneri: ⁊ a dicto instrumento absolui. ff. de fideius. si condẽnat. de libe. leg. l. aurelius. §. centũ. cũ ibi no. ⁊. l. ij. §. nunc de effectu. de libe. lega. ⁊ quod no. in. d. l. que sub conditione. §. fi. ff. de condi. insti. per Barto. Et possunt etiam allegare ꝙ fuerit factus in fraudeꝫ fisci deducẽdo istud per modum cause hoc modo: vꝫ ꝙ ideo est simulatus quia non fuit factus ex eo ꝙ partes ita egerint re vera seu ꝙ ita fuerit: sed quia voluerunt fiscum fraudare. Et per hoc non ob. l. cum

l.cum profitearis.⁊.l.si creditoribus.s̃.allega.in contrarium: quia ibi sola fraus allegabatur: non autem simulatio vel nullitas contractus: hic vero allegatur simulatio ⁊ nullitas: ⁊ hoc scd̃m p̃missum trahit ad se aliud prohibitum.ar.l.si is q duos.ff.de libe.lega.

¶ Restat respondere ad id qd dictũ est.s̃.in ꝯrium.s.ꝙ simulatio dz manifestissime ꝓbari qd hic fieri nõ põt: sed rñdeť ꝙ imo fieri potest.† Nam cum simulatio de sui natura non possit liquide probari[a]: quia non adhibentur testes ne veniant in lucem ⁊ detegatur: quia sic nõ prodesset aduersus fiscum ⁊ ipsi agebant vt prodesset: prout in fi.no.in.l.si cum except.§.in hac.ff.ꝙ metus causa.in glo.super verbo ignorãtiam.sequiť ꝙ ad ipsam ꝓbãdã admitti ⁊ sufficere debẽt vrgẽtes ⁊ verisimiles cõiecture.ff.de re mili.l.nõ oẽs.§.a barbaris.⁊ qd no.Cy.in.l.j.i fi.C.de sica.⁊ de iniur.si non cõuitij.in.j.oppo.⁊ quod no.gl.in.l.qui liberis.de ſm tabu.⁊.l.j.in fi.ff.de proba.⁊ in.c.preterea.de testi.⁊ quod no.Inno.in.c.cum offi.de testa. Probationes enim debent fieri ⁊ requiruntur ſm subiectam materiam.l.consensu.C.de repudi.§.seruus.ibi.quoniam non facile ⁊c.⁊ quod not.Bart.in.l.si qñ.in fi.C.vñ vi.⁊.l.lucius.de infa.⁊ bal.in.l.nõ hoc.C.vnde cognati.ne veritas pereat cui semper locus esse debet.l.fi.in.fi.ff.de proba.de iureiur.l.iij.§.fi. Unde ⁊ dolus probatur per indicia.C.de dolo.l.dolum quoniam aliter liquido non potest probari.facit quod no.Jo.an.in.d.c.preterea.de testi.super verbo iuratorũ. Probationes autẽ q̃ fiunt per vrgentia indicia ⁊ probabiles coniecturas dici possunt manifestissime.l.si tutor.cũ ibi not.C.de pericu.tuto.de lega.j.l.licet imperator.⁊ sic non ob.l.si maritus.ff.qui ⁊ a quibus. Nunc ergo in casu nostro plures adsunt verisimiles cõiecture ꝙ dicta confessio fuit simulate facta ⁊ non continet veritatem: quarũ vna resultat ex tempore: quia facta post inchoatam inquisitionẽ contra eos ex qua certi quasi erãt debere cõdẽnari: ⁊ ꝑdere omnia bona. Alia ex loco quia Venetijs vbi aufugerant de Padua: ⁊ erãt quodãmõ in exilio: vnde nõ est credendum ꝙ dictus ser Uliuerius fuisset ita fatuus ꝙ stantibus p̃dictis in illis terminis impediuisset se cũ eis ⁊ posuisset in manibus eoꝝ suas pecunias cũ illa essent sibi no.† Et ad istud credẽdũ ratio naturalis deberet vnũquenqꝫ mouere que pro lege habeť.l.scire oportet.§.sufficit.ff.de excu.tuto. ¶ Itẽ resultat tertia presumptio ex his que secuta sunt: q2 postꝙ̃ reuersi sunt Paduam ⁊ rehabuerunt bona prefatus ser Uliuerius stetit p ann.xx.ꝙ nihil dixit. Non autẽ est verisimile qd tm̃ tacuisset si re vera suas pecunias illi tradidisset.ar.ff.de proba.l.procula. Tacuit ergo conscientia ductus. Nunc vero cũ pedem habeat in fouea perdidit conscientiam: ⁊ plus timet tẽporales minas filiorũ ꝙ̃ eterna supplicia ⁊ diuinos terrores. ¶ Suadet ⁊ quarta cõiectura: quia non interuenit pecunia manualiter prout etiam notarius attestatur: ⁊ cõiter qñ tales ꝯctus fiunt pecunia numerať in presentia notarij ⁊ de ipsa numeratione notarius attestatur. vnde facilius resultat presumptio contra talem simplicem confessionẽ.argu.a cõiter accidentibus.C.de arbitris.l.j.⁊ ibi no.

¶ Concluditur ergo ꝙ ex predictis licet nõ directo probãtibus: tñ sufficienter adminiculãtibus resultat ꝓbatio simulationis: vt saltim vna cũ iuramento debeat a cõtẽtis in dicto instrumẽto confessionis absolui: ⁊ confessio simulata declarari.extra de succes.ab intest.c.j.nisi per partẽ aduersam aliter probetur veritas rei ⁊ dicto instrumento fides fuerit imposita contra qd militãt presumptiones predicte.C.de proba.l.penul.iuncta.l.cuz falsa.de iuris ⁊ facti ignoran. Laus deo.

¶ Summarium.

1. ☞ Qui promittit certã quãtitatem pro pena si cõtrafecerit laudo arbitri sub nomine depositi non potest opponere simulationem contractus si fiat executio.⁊.2.
2. Quomodo differat simulatio nihil agẽtiũ a simulatione aliud agentium.
3. Licentia ingrediendi possessionẽ autoritate propria ambulat de herede in heredem.

¶ Consilium.lix.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Uiso puncto suprascripto: cum ad annullandũ tenutam solum ⁊ dũtaxat in effectu allegetur simulatio instrumentorũ depositi: ⁊ per cõsequens nullitas debiti: vt sic tanꝙ̃ surreptitia ⁊ facta ob falsum debitũ reddatur nulla.l.j.§.hec verba.ff.ne vis fiat ei.⁊ qd no.in.l.fulcinius.§.j.ff.qui.ex cau.in possel.eatur.per glo. Et subnectitur p excipientem species ⁊ causa simulationis quod fienduz est: al's non auditur excipiens de simulatione ſm Bart. qui ita no.in suo vulgato cõsilio qd incipit. Petrus nicole. Et dicitur fuisse confecta dicta instrumẽta: vt p̃fatus Joãnes depositarius metu dictorũ depositorũ obseruaret ⁊ effectualiter adimpleret laudando per dictos deponentes in quos eadem die ⁊ hora fuit factum cõpromissum inter depositarium ⁊ cessionariuz: non aũt ꝙ re vera vllum depositum interuenerit. ¶ Dico ꝙ bene cõsideratis predictis prefata exceptio simulationis ⁊ allegatio ex suimet tenore redditur nulla inefficax ⁊ nõ cõcludens ad nullitatem dicte tenute: ⁊ p cõsequens reijcienda: cuz ita debeat esse apta exceptio sicut actio al's succũbit excipiens.ff.de flumi.l.j.§.labeo.⁊ ibi per Barto.⁊ p eũdẽ in.l.j.ff.de excep. Nam ex tenore dicte exceptionis ⁊ ex contentis in ea apparet ꝙ cessionarius vel heredes eius non pretendũt falsum debitum sed veruz ⁊ ꝙ non deficit obligatiõis substãtia: licet fuerit alteratus modus ⁊ facta fuerit quedã fictio seu simulatio de stipulatione penali ad cõtractum depositi: q̃ qdẽ simulatio nõ potest obijci cõtra instrumẽtũ ad ipsius annullationẽ.C.si cer.pe.l.si exceptio. Nam intentio dictorum deponentium fuit astringere dictũ depositarium ad pene promissionem si laudũ nõ seruaretur. Sed paulo honestiori vocabulo vsi sunt verbo depositi: simulauerũt ergo facere vnum ⁊ fecerũt aliud: quo casu si res potest valere vt re vera egerunt: reijcitur simulatum et valet prout re vera fuit actũ.⁊ sic in casu nostro censetur depositarius cuilibet de dictis deponentibus se obligasse ad ducatos quingentos nomine pene si laudo ferendo per eos nõ obtẽperaret: quia sic inter eos re vera fuit actum: prout ex tenore dicte exceptionis colligiť. ista nãqꝫ stipulatio fuit actus occultatus qui preualet: ⁊ depósituz fuit actus fictitie expressus qui reijcitur.C.plus valere qd agiť.per totum. Et hoc vult.Bar.in.l.emptor.ff.de aqua.plu.arcẽ.⁊.l.lucius.la scda.ff.depo.† Dicens ꝙ vera simulatio dicitur[b] qñ partes simulauerũt aliquid facere: ⁊ tamen inter se egerũt ꝙ nihil fiat: vt cũ timore tyranni vel criminis ab eo cõmissi simulat quis se vendere hoc acto ꝙ venditio non fiat.sic loquitur.l.emptor.prealleg.⁊.l.imaginaria.ff.de reg.iur.de ꝯhen.emp.l.nuda. Sed qñ simulant facere vnum cõtractum puta venditionis ⁊ faciũt alium.s.pignoris: valet vt pignus.C.plus vale.qd agitur.l.emptione.⁊.in.c.illo vos.extra de pigno.⁊.c.ad nostram.de emp.⁊ ven. Hoc etiam voluit bal.in.l.cũ precibus.C.de proba. Dicens ꝙ quedã est simulatio nihil agentium et ista est proprie simulatio: quedam aliud agentium ⁊ ista nõ est proprie simulatio ex qua vitietur instrumentum si illud qd re vera agitur põt valere vt agiť: al's valet vt simulate concipiť.d.l.lucius.ff.deposi. Cũ igiť in casu nr̃o dictus depositarius potuerit se obligare per stipulationem ad penam si non seruaret laudũ perinde ẽ ac si se sic obligasset: licet obligatio depositi fuerit pure concepta.C.de postu.l.si sub specie. Et cum nõ seruauerit laudum vt in puncto presupponitur: lz ipsum approbauerit qd nõ sufficit.ar.ff.de act.emp.l.si heres.in.j.charta tituli.vbi heres dãnatus vẽdere a testõre: nõ satisfacit eius voluntati vendẽdo nisi etiam cetera q̃ sunt de natura venditionis adimpleat: ideo potest adhuc cõueniri actione ex testõ ad illa: quia censeť cogitatũ de effectu.l.j.§.fi.ff.qd quisqꝫ iur.sequiť ꝙ incidit in penã et in obligationẽ dicte quãtitatis que simulate fuit in depositũ deducta: sed exñter pro pena ꝓmissa. Et sic tenuta non fuit surreptitia nec capta pro falso debito sed pro vero: ⁊ per cõsequẽs cessat fundamentũ excipientis qd in hoc solo cõsistit. Et sic isto capite simulatiõis non potest impugnari. Ex quibus seqtur ꝙ non fuit necessariũ inducere statuta: de qbus.s̃.ad reprobationem testiũ de simulatione loquẽtiũ: tũ q2 dicta simulatio nõ est talis que irritet instrumẽtũ depositi: sed alterat faciendo ipsum transire in aliam spẽm obligationis.arg.ff.de do.cã mor.l.vbi ita donat.tum quia ⁊ si irritaret: quia fuisset vera simulatio nihil agentium dicta statuta non sufficerent: quia loquũtur quãdo quis vellet probare per testes contra instrumentum continens verum debitum vt ex eorũ tenore apparet. Et sic bene potest probari per testes ꝙ debitum non est verum sed simulatuz: et sic ꝙ cessant dicta statuta.per ea que habentur in.l.diuus.ff.de testa.mili.per Bart.⁊.l.j.in princ.quod vi aut clam.per eũdem.† Nec etiam ob.ꝙ heredes deponentium nunꝙ̃ habuerũt possessionem naturalem vel ciuilem: licet deponentes eam habuerint per cõstitutionem precarij.ſm ea que plene not.Bart.in.l.interdũ.in prin.ff.de acqui.pos. Et sic possidebant animo suo et corpore cõstituentis sicut quis possidet per colonum.l.j.C.cõmunia.de vsuca. Nam ⁊ illa perdita fuit morte deponentium nec transiuit ad eorum heredes.ff.de acqui.pos.l.qui vniuersas.§.quod per colonũ.vbi casus sicut illa quam quis retinet animo et corpore suo.l.j.§.sceuola.ff.si qs testa.liber.eẽ ius.fue. Nam sufficit ꝙ deponentes habuerint licentiam ingrediẽdi propria autoritate.C.de pigno.l.iij.quam trãsmiserunt ad eorum heredes: ⁊ ipsi heredes in cessionarium: et cessionarius in suos heredes.iuxta no.per Barto.in.l.post dotem.ante fin.ff.solu.ma. Et his paucis resecatis superfluis sum contentus.

Marginal notes:

a ¶ Probari. Uide.d.Bart.sozi.i ꝯsi.cclxiij.ici.visis.ꝑsi.vij.⁊ vlti.circa fi.in ij.pte.vbi idẽ qd Pau.hic.⁊ vide bal.in ꝯs.cccxix.in.iiij.parte.

b ¶ Dicitur. Quot species simulationũ sint.vide do.Barto.sozi.i ꝯs.cclxiiij.incipi.visis.ver.circa scdaz.q.in ij.pte.vbi etiã q̃ ꝓprie dicať simulatio.

patet etiam que debeant esse partes iudicis. s. in pronuntiādo pro tenuta ⁊ in mittendo eam executioni si purgando moram laudo non paretur quod facere possunt heredes depositarij. C. de trans. siue apud. in fi. ⁊. l. si maior.

¶ Et ita dico ⁊ consulo ego Paulus de castro vtriusqꝫ iuris doctor: ⁊ ad fidem me subscripsi ⁊ sigillaui. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ Si statutū ꝓhibeat bona alienari in nō subeuntes onera ciuitatis: an forēses possint in talibus bonis succedere ab intestato.

2 Si statutum disponat ꝙ nulla dote cōstituta mulier censeatur oīa bona in dotē dedisse: an si in primo matrimonio certa dos fuerit constituta in secūdo censeatur repetita.

¶ Consilium. lx.

In christi nomine amē.

¶ Visis statutis cōmunis Vincentie in causa q̄ vertitur ibidē super hereditate domine Desiderate vxo. quōdam Aldrigeti de vincentia: inter dominam Manadoram de verona vxorem ser Petri notarij de Padua petentem pro vna parte: ⁊ Gentilem ⁊ Philippū fratres petentes pro altera parte dictam hereditatem tanq̄ ad se pertinentem ab intestato ex parte vna. Et Riciarduz de repetis filium quōdam dicti Aldrigeti ex alia vxore tenētem dicta bona ex parte altera.

¶ Dubitatur principaliter de duobus. Primo an dicti agentes possint in totum repelli a petitione dictorum bonorum immobilium ex forma dictorum statutorum probibentium bona immobilia vendi. vel alio quocunqꝫ titulo transferri in forenses non subeuntes onera communis Vincentie cum ipsi agentes sint forenses ⁊ onera non subeant.

¶ Secūdo dubitatur an saltem possint excludi a petitione dimidie dictoꝝ bonorū quasi dimidiā illam fuerit maritus idēqꝫ pater dicti Riciardi lucratus ex forma statutorum dicte ciuitatis: quorum vno cauetur ꝙ si mulier nubat nulla dote constituta censeatur omnia bona sua in dotē dedisse: ⁊ alio cauet̃ ꝙ maritus lucretur dimidiā dotis vxo. premortue. Et hec cuz nupsit dicto Aldrigeto nō apparet ꝙ aliquam dotē cōstituerit: licet in precedenti matrimonio quo dicta domina fuit cum alio fuerit constituta dos. cc. ducatorum prout dicitur apparere publico instrumento: ⁊ predecessit dicto Aldrigeto.

1 ¶ † Super primo dubio videtur clare dicenduz ꝙ non possint excludi tanq̄ incapaces dictorum bonoꝝ: quia dicta statuta ꝓhibitiua non habent locum in casu isto. Naz traditur doctrina per doc. ꝙ aut probibitio fit in certam ⁊ determinatam ꝑsonaz vel ꝑsonas: puta ꝙ nō alienentur in titiū vel seium: ⁊ tunc etiā ab intestato non possunt in illos probibitos deuenire. ⁊ iste est casus in. l. codicillis. §. matre. ff. de leg. ij. Aut fit prohibitio nō in certas ⁊ determinatas personas sed in certum genus personarū: puta ne fiat in extraneos non existentes. s. de fa. testatoris probibentis: ⁊ tunc possunt bona peruenire ad extraneos ex cā intestate successionis. ⁊ iste est casus in. l. cum inter. ff. de lega. ij. ⁊ ibi no. per Bart. ⁊ plenius per eum in. l. si ita quis. §. ea lege. ff. de verbo. obliga. Plus voluit glos. ſm Joan. in. l. pater filium. §. iuli. arripa. de lega. ij. ꝙ dicto casu: cum ad extraneum possunt ab intestato peruenire poterit etiam persona prohibita alienare per vltimam voluntatem in illum transferre: quia nō censetur fecisse contra probibitionem: ex quo etiam si non trāstulisset fuit ad ipsum peruentura ab intestato: sed hic prohibitio statuti non est in certas ⁊ determinatas personas sed in certum genus personarū. s. in nō soluentes onera communis: ergo nō comprehenduntur venientes ab inte. Nec poterit conqueri cōmunitas de iniuria: quia isti non negant se velle subire onera cōis pro illis bonis pro tpe futuro a die quo pacificā possessionē ipsoꝝ bonoꝝ fuerint adepti: sed volūt a se excludere iniuriā incapacitatis que cōtra eos allegatur etiā si sint parati subire onera que nō nisi duriciem statuti cōtinent. l. seruus ea. ff. de ser. expor. Unde humanū est eos admitti per illam. l. bene facit ad predicta. l. milites prohibentur. in prin. coniuncto fi. ff. de re mili. vbi milites prohibent̃ emere in prouincia in qua militāt: ⁊ tamen non probibentur succedere. facit etiā ratio: q꜡ si bñ īspiciant̃ verba vtriusqꝫ statuti ꝓhibitio non dirigit̃ in rē: vz ꝙ bona immobilia nō possint alienari in non sustinentes onera nec in ꝑsonas eoꝝ ꝙ non possint acqrere: tunc enim fortior ⁊ latior esset prohibitio ⁊ cōprehenderet forte etiā istū casuz successiōis quia fieret formaliter cōtra verba statutoꝝ ꝓdictoruz: vt pz ad sensum: sed dirigitur in ꝑsonas alienare volētiū ꝙ nō possint: sed si eis ab intestato ꝑ non subeūtes onera succeditur nō fit formaliter cōtra v̓ba ⁊ probibitionē statuti: q꜡ nō ipsi vendūt donāt relinquūt vel alienant, sed ipsa lex ⁊ ius cōmune transfert.

Cum igitur cessent verba statuti cessare debet etiā dispō prohibitiua. l. hos accusare. §. oibus. ff. de accusa. l. iiij. §. totiens. de dā. infec. Et ꝙ talis distinctio sit fiēda probatur ex his que habentur per Bar. in. l. peto. §. fratre. ff. de lega. ij. in contrarium de. l. pater filium. §. xv. de leg. iij. vbi distinguit an prohibitio alienationis sit in rem vel in personam. Et quod idem no. in. l. iij. §. si titio. ff. de adi. leg. ⁊ hec de primo dubio.

2 ¶ † Quantū ad scōm dubiū similiter videt̃ dicēdū ꝙ dicti agētes nō possint repelli a petitiōe dimidie dictoꝝ bonorum tanq̄ illa cesserit lucro mariti: q꜡ nō videt̃ verū ꝙ cēseant̃ fuisse data oīa bona in dotē virtute dicti statuti tali rōne ꝙ dictum statutū loquatur eo casu quo nulla dos fuit cōstituta: que verba cū sint multum generalia debēt generaliter intelligi. s. ꝙ per nullum modū fuerit cōstituta: vz expresse vel tacite. nam tacitū habet̃ a pro expresso[a]. l. item q꜡. ff. de pac. ⁊ si cer. pe. l. cū quid. Item ꝙ non sit cōstituta ꝑ hoīem nec ꝑ legez. q꜡ dispō legis representat factū hoīs. ff. de cōdi. ob causam. l. si pecunia. §. j. ver. plañ. C. de fideicō. aut. hoc āplius. ibi. lege non representatū ⁊c. ¶ Cōstat aūt ꝙ si hoc statutū nō esset: nō censeretur dedisse in dotem dicta dña oīa bona sua: prout determinat Bar. in qōne disputata ꝑ eū q̄ incipit. quedā mulier habēs largū patrimoniuz. sed si in ꝓcedenti matrimonio dedisset partē illoꝝ in dotē censeret̃ illā in sequēti matrimonio repetijsse: prout determinat Cy. C. de rei vxo. act. aut. sed q̄uis. in. iij. q. ⁊ Bart. in. d. q. disputata in solutiōe qōnis. ꝑ. l. dotē. ⁊. l. diui. ⁊. l. si serua. ff. de iure dot. et de pac. dota. l. cuz maritus. §. j. so. ma. l. pe. §. si vxor. que leges licet loquātur eo casu quo scōm matrimoniū reintegrat̃ cū eodem cum quo fuit primum: tñ predicti doc. volunt idem esse si contrahatur cum alia persona diuersa: quod est notanduz. Et si dicatur Cy. loquitur qñ in sequenti matrimonio fuit ꝓmissa dos nulla quantitate expressa. Respondet̃ ꝙ cum leges predicte in quibus se fundat loquantur etiam quando nulla interuenit promissio. dicendum erit idem etiam si nulla interuenit s. vt dos precedentis matrimonij censeretur repetita in sequenti: ne si aliud diceremus mulier remaneret indotata qd̓ esse non debet. l. apud celsum. §. sed si mulier. ff. de doli except. ⁊ ita sentit Bar. in. d. q. disputata. vbi simpliciter dicit dotem dataz in precedenti matrimonio censeri repetitam in sequenti etiam cōtracto cum diuersa persona: quinimo etiam si precedens matrimonium non tenuisset. vt probatur in. d. l. si serua. ¶ Nūc ergo ad propositū statutum istud satis potest operari in duobus casibus. s. quando mulier nubens nulla certa dote cōstituta: nullum aliud matrimoniū per prius contraxerat. vel quādo cōtraxerat: sed in illo nullā dotem habuerat: nec in scd̓o in dotem cōstituit: quibus casibus de iure cōmuni non erat prouisuz de dote etiam si mulier habebat plura bona: quia nō censebatur illa in dotem dedisse ſm Bart. in. d. q. Nec posset astringi ad se dotandum. per ea que not. in. l. obligamur. §. lege. ff. de actio. et oblig. per Barto. post Guil. ⁊ colligitur si subtiliter inspiciatur in. l. vxorem. §. pater naturalis. ff. de leg. iij. ⁊ istis casib꜄ locum habent iura dicentia ꝙ matrimonium pōt esse sine dote: lꝫ non econuerso. C. de dona. ante nup. l. fi. ff. de iure do. l. iiij. Per istud ergo statutum prouidet̃ in dictis casibus ne matrimoniū sit sine dote ꝙ omnia bona censeant̃ in dotem data. Sed qñ in precedenti matrimonio dederat dotē prouisuz erat ꝑ ius cōe vt illa eadem dos censeret̃ repetita in sequēti mr̄imonio ꝑ dictas leges ⁊ autoritates. Igit̃ cessare dꝫ prouisio statuti quod videt̃ fuisse factū ad supplendū ius cōmune: q꜡ generalis prouisio dicti statuti non debet referri ad casum in quo specialiter erat prouisum ꝑ ius cōe. ff. de ver. ob. l. stipulatiōes commodissimū. ⁊. l. doli clausula. de penis. l. sanctio legū. de vul. ⁊ pupil. l. coheredi. §. qui patrē. de alimē. leg. l. alimenta. §. basilice. ⁊. l. sticbus nutricis. satis enī esse debet ꝙ suppleat ius cōe. s. in dictis duobus casibus in quibus deficiebat: ⁊ sic mulier remanebat indotata: non ergo debemus ipsum trahere vt corrigat ius cōmune ⁊ habeat locū eo casu quo ꝑ ius cōmune de certa dote prouisuz erat. arg. l. si qñ. cum ibi no. C. de inoffi. testa. quia euitanda ē legū correctio: vt in iuribus vulgaribus. ¶ Preterea in primis duobus casibus verificant̃ generalia verba statuti. s. nulla dos est cōstituta: nec expresse: nec tacite: nec ꝑ hoiem: nec ꝑ legē: sed in casu nostro nō: q꜡ si nō exꝓsse saltim tacite: si nō per hominē: saltim ꝑ legez censet̃ cōstituta: igit̃ dꝫ cessare statuti dispositio: quia deficit cōstitutio statuti: cum ibi ablatiui absoluti conditionem faciant[b]. l. a testatore. ff. de cōdi. ⁊ demon. iuncta. l. iubemus. §. penul. C. ad trebel. cum similibus.

¶ Concluditur ergo ꝙ solum dos data in precedēti matrimonio: vz. cc. ducati cēset̃ data in dicto matrimonio ꝯcto cū Aldrigeto ⁊ dimidiaz tm̄ illius fuit lucratus: ⁊ non dimidiam oium bonorum. Coadiuuatur etiam hoc ex cōfessione dicti Riciardi facta presente procuratore dictorum agentium que dicit̃ proba-

ta per tres

a ¶ Pro expresso. Adde Bal. in consi. ccccxxxiij. in. iij. parte.

b ¶ Faciāt. Et qñ. vide bald. in consil. lxix. in. j. parte.

ta per tres testes.et posito q non perfecte: vt qr concurrit iuris presumptio: et euitatur legum correctio locus est ei quod dicitur que non prosunt singula multa iuuant.l. si stipulatus.ff. de vsuris. Laus deo.

Summarium.

1 Donatio inter virum et vxorem vtrum iuramento firmetur.et.2.

2 Licet statuto non possit super iuramento disponi: potest tamē fieri vt instrumento continenti iuramentum non credatur nisi habeat certam solennitatem.

Consilium.lxi.

In christi nomine amē.

1 †Notandū est primo q lz donator iste dixerit se donare causa mortis: tñ ex alijs apparet qd voluit donare inter viuos. qd pz: qr promisit et iurauit dictā donationē attendere et obseruare: et nullo vnq tpe cōfacere vel venire de iure vel de facto. et sic eā nō reuocare qd est contra naturaz donationis cā mortis.instit. de dona.§.j.ff.de dona.cā mortis.l.seia.in fi.et no.in.l.nō omnis.circa prin.ff.si cer.pe.et sic pactū contrariū nature sue facit eā trāsire in donationem inter viuos.ff.de dona.cā mor.l.vbi ita donatur.et.l.cū precario.ff.de precario.que facta inter coniuges sine iuramen

a to non valet[a]: vt in ti.de dona.inter virum et vxo.per totuz.ff.et.C.licet secus in donatione causa mortis.ff.e.tit.si eū.§.fi.cuz l.seq. Est ergo videdū quid de ista in qua fuit interpositū iuramētū. Et vr q valeat ꝓpter iuramētū: qd potest seruari sine interitu salutis eterne.c.cū contingat.de iureiuran.et ita determinat Guil.de cu.in.l.sed et possessori.ff.de iureiuran. et Bar.in.l.si quis pro eo.in fi.sui commēti.ff.de fideius.et.l.seius et augerius.ff.ad.l.falci. Sed contrariū videt determinare ipse idem Bar.in.l.i.et.ij.ff.de dona.inter virum et vxo. qr ibi dicit q talis donatio est ɔtra bonos mores: qr facit vt matrimonia sint venalia et pberet causam separandi matrimonia si valeret qd est odiosum et turpe.l.reprehendenda.C.de institu. et substitu.sub conditione fac.et facit vt potius attendatur spoliationi adinuicem q educationi liberorum. Constat autem q etiaz hodie de iure canonico iuramētū prestitū ɔ bonos mores non tenet: vt in.c.nō est obligatoriū.de reg.iur.li.vj.et etiā ipse idē Bar.hoc tenet in.d.l.si quis pro eo.ff.de fideius. Preterea per statutū annullatur hoc instrumētū nō insinuatū. Et sic dictum instrumentū nullā fidē facit nec probat dictā donationē vel iuramētū interuenisse. Vñ etiā si prima opi. Guil.et Bart. in locis ɔ.alle esset vera q talis donatio firmaret iuramento locū haberet si de ipsa appareret per instrm cui fides esset danda. Sed hic non apparet per hoc instrm cui fides non est dan

b da: qr non est insinuatum[b]. et sic est perinde ac si facta non esset cum paria sint nō esse et non apparere.l.duo sunt titij.ff.de test.tu.et.l.rutilia polla.et.l.in lege.ff.de ɔhē.emp. Longa enim est differentia inter instrumētū et cōtractū in instrumēto contētū. iuxta ea que plene no. Bar.in.l.si librarius.ff.de regu.iur. vñ pōt ɔctus esse de se validus.et tñ instrumētū qr caret solēnitatibus esse inualidū: et proderit validitas: si alio modo q p illud instrumētū pōt probari. qr substātia contractus nō consistit in instrumento: sed probatio.ff.de pig.l.ɔhit.et similiter econtra potest valere instrumētū: qr habet oia solēnia instrumēti.de qbus habet per glo.in.l.generali.C.de tabula.lib.x.et q ptinent ad notariū.et tñ ɔctus pōt esse nullus qr cōtra legē vel statutuz vel cōtra bonos mores.l pacta que cōtra.C.de pac.vel non hz solēnitates requisitas in ɔtractu.l.iubemus.et aut.hoc ius.C.

2 de sacrosan.eccle.†Et si dicatur statutū laicorū nō pōt aliqd statuere super iuramēto qd non est hodie de iure seculari sed de ecclesiastico.vt in.c.fi.de fo.cōpe.libr.vj.et patet in.c.lz mulieres.de iureiuran.eo.lib. Rñdet verū esse de directo: vt si statuerent q talis ɔctus nō valeat nec firmet iuramēto prout dicebat olim in.l.nō dubium.C.de legi. et.l.iurisgen.§.fi.ff.de pac. Nā ille leges sunt hodie correcte per ius cano.si iuramētuz pōt seruari sine peccato.et non est cōtra bonos mores nec ɔ publicam vtili.principaliter iuxta plene no.per Bar.in.d.l.si quis ꝓ eo. de fideius. Sicut ergo nō valent leges imperiales ɔtrātes iuri canonico circa obseruantiā iuramēti: ita et multominus statuta laicoꝝ quorū omnis virtus depēdet a iure cōi.l.oēs populi.ff.de iusti.et iure. Sed in casu nostro nihil de directo statuit hoc statutū super obseruantiam iuramenti: sed statuit super viribꝫ instrumēti q attestat de iuramēto: vt sibi non credat: et hoc nō prohibent laici facere: qr instrumenta notarioꝝ sunt de foro seculari. Plus dicit Bar.q possunt statuere expresse sup iuramento non principaliter q non obseruetur si validuz est: sed in consequentiam statuendo q nisi talis solēnitas obseruet presumatur simulatū vel dolo prestitū vel vi aut metu: qd si esset verum etiaz de iure canonico non esset obseruandū: vt in.c.ij.de pac.lib.vj. Unde nec nunc obseruabitur: qr pro vero habetur ex dispositione statuti: qr multa licent in consequentiam q non licēt principaliter.ff.de auto.tu.l.j.et ita determinat Barto.in l.omnes popu.ff.de iusti.et iur.dicens q tale statutum excludit peccatū: qr non statuit q iuramentum validum non seruetur: nec ipsum de directo annullat: sed statuit aliquid circa ipsum quod si esset verū etiam ius canonicuz ipsum annullaret. Et lz de isto dicto ego sum dubius per.c.cū quid vna.de regu.iur.qr expresse statuūt super iuramento. vnde vr q sicut non possunt directo statuere: ita nec per indirectum.per.d.c.cuz qd. De casu tamen nostro nullā habeo dubitationē: qr statutum istud nec directo nec per indirectum statuit aliquid expresse sup iuramento: sed statuit super instrumento continente iuramentū qd non ꝓbet.ergo etc. Et si per aliū modū posset probari statutum talem probationē non annullat: sed deberet obseruari tenendo primam opi.

Concludo igitur tale instrumentum non valere: nec fidem facere: donatio vero predicta si aliter q per dictum instrumentum posset probari firmaretur iuramento fm opin. Barto.in locis preallega.licet fm opin.eiusdem in.d.l.j.et.ij. sit secus. super quo que sit verior presentialiter me non intromitto: quia puto non fore expediens postq instrm annullat. Laus deo.

Summarium.

1 Si statutum vetat nobiles conducere datia sub pena: an soluta pena contractus validus sit.et.2.

2 An et quando valeat actus contra legem vbi pena imponitur contrafacienti.

Consilium.lxij.

In christi nomine amen.

1 †Quod dicta cōuētio nō valeat et sic dictus nobilis non possit retinere dictam pecuniā exactā ꝓ sua parte lucri facit: qr facta est vetāte statuto etc. C.de pac.l.pacta que cōtra.ff.eo.l.iurisgentiū.§.ait pretor.et.C.de legi.l.nō dubium. In contrariuz facit quando lex prohibitiua imponit penam extrinsecam si fiat contra prohibitionem non censet voluisse actum annullare.ff.de diuer.l.fi. Nam lex iulia de maritandis ordinibus vetat liberte nupte patrono ab eo inuito diuertere et imponi sibi penam si diuertat et alteri nubat: dicit ibi in principio q si diuertit valet diuortium propter illam penaz extrinsecam: lz factū sit contra prohibitionem dicte legis. Sed in casu isto statutū imponit penā.cc.ducatoruz nobili se ipediēti de datijs: ergo nō vr voluisse actū annullare. Naz debemus stare contenti pena a dicto statuto specificata.arg.ff.de verbo.obli.l.stipulatio facta fuerit.extra de offi.deleg.c.de causis.in fi. Breuiter quicquid dicat Cy.super isto passu in.d.l.non dubium.C.de legi. Bar.plenius examinando in.l.ꝓtor.ff.de op.

2 no.nun.dicit q in.d.l.fi.ff.de diuer.†ideo actus factꝰ ɔ prohibitionem legis non est nullus: qr si esset nullus pena que imponitur non esset pena. Nam si diuortium non valeret remaneret nupta et nupta non potest nubere alteri: et si nubit imponit pena per alias leges.C.de adul.l.eū qui duas. Unde illud qd.d.l.iulia.de maritā.ordi.iponit loco pene.s.q alteri nubere non possit non esset pena: valet ergo diuortium vt sic est soluta et innupta: et nihilominus loco pene sibi iponit vt alteri nubere nō possit. Si vero pena potest concurrere cū actus annullatione tunc ipse subdistinguit.q annullatio actus tenderet in ꝑiudicium alterius q illius cui pena imponitur: et tunc idē vt actus non sit nullus.l.filiusfami.§.fi.ff.de falsis. Aut tendit in preiudicium eius cui pena imponitur: et tunc actus factus cōtra prohibitionem legis est nullus: et etiam pena incurritur. et iste est casus in.l.j.ff.de his que pro non scripto ha.

Nunc ergo ad propositum. Nos sumus in hoc vltimo casu: quia pena potest concurrere cum annullatione actus et annullatio tendit in preiudiciuz eius cui pena imponitur: igitur ista conuentio fuit et est nulla. Preterea q propter aliud statutum nouiter factum simpliciter prohibentur nobiles se intromittere et nulla pena imponitur: igitur saltim ex dispositione illius ista conuentio reddi debet nulla: vt in.d.l.non dubiū.et in alijs ɔ.alleg. Laus deo.

Summarium.

1 Si liberatio sit legata tutori gñaliter nō extenditur quominus ad reliqua q ad manus eius peruenerunt teneat.et.2.et.3.

3 Et an heres tutoris teneatur de dolo eiusdem.

Consilium.lxiij.

In christi nomine amen.

1 †Ad primum quesituz respondetur q nō obstāte dicta liberatiōe facta per testatorē pñt heredes dicti

Additio.

a Non valet. Aduerte tñ q si ɔiuges faciāt sibijnicem reciprocā donationem si cōtingat alterū premori valebit dōatio et nō indigebit cōfirmatione ꝑ mortē: et etiā nō interueniente traditiōe post mortem poterūt bona peti. ita singu.dixit Cyn.et post eū pau. de ca.in.l.si pater puelle.i fi.C.de ioffi.test. qd dictū multū exclamat ibi pau.de ca.dicēs q frequēter pōt contingere de fctō. q istud dictū referte sequit pro valde no. Hyppo.marsil.sing. 50.incip. donatio inter viruz. H.F.

b Insinuatuz. Nungd aūt iuramētū operet q nō possit oppōi exceptio insinuatiōis. vide d.alex. de imo. in ɔsi.iiij.i.vij. col.in.j.parte.et in ɔsi.xij.in.iiij. col.ea.parte.et ɔsi.xxvij.v.col. ea.parte.

Henrici compelli ad restituendum quicquid ad manus dicti Henrici puenit de bonis dicti Ludouici quõdã pupilli: qr p̄fata liberatio nõ se extẽdit ad reliqua quominꝰ teneaẽ ipsa restituere sed solũ ne scrupulosa fiat inquisitio ꝛ ne cogaẽ emendare damnũ ex culpa vel negligẽtia tutoris illatũ pupillo. ff. de admi. tuto. l. qdã decedẽs. de leg. j. l. si quis rationes. de lib. leg. l. nõ soluz. §. pe. ꝛ. l. lucius. ꝛ. l. aurelio. §. gaius. in fi. ꝛ. l. fi. §. titia. Et etiam quominus teneaẽ edere libros rationum. ea. l. §. inter cetera. pro hoc. l. dominus. in. §. fi. ꝛ qđ ibi p Bar. ff. de pecu. leg. Nec ob. l. si quis rationes. ff. de lib. causa. per quã videẽ ꝙ qñ testator mãdat heredibus quicquid exegerint eidẽ restituãt: videanẽ per hoc remissa legata reliqua ꝛ etiã dolus: qr lex illa dz intelligi ẽm Dy. ꝛ Bart. qñ relicta fuit liberatio

2 ab administratione preterita non qñ a futura: † qr dolus futu

a rus nõ potest remitti [a]. l. si vnus. §. illud nulla. ff. de pac. ꝛ. l. cõuenire. de pac. dota. ꝛ ita no. Bar. in. d. l. si quis rõnes. ꝛ in. d. l. aurelio. §. gaius. ꝛ in. d. l. quidaz decedẽs. de admi. tuto. post Dy. ibidẽ. ¶ † Nec ob. si dicaẽ ex dolo defuncti nõ dari actionem ꝫ heredes: nisi quatenus probaẽ ad eos puenisse. ff. de dolo. l. si plures. §. fi. qr illud est verũ qñ dolus purgaẽ per acti. de dolo. secus si per actionẽ descendẽtem ex cõtractu vel quasi. ff. depo. l. si hominẽ. §. datur. ꝛ hic est huiusmodi: qr per actio. tute. que est ex quasi contractu ꝛ est expressum ꝙ heres tutoris teneẽ de dolo ꝛ lata culpa tutoris: lz nõ de leui. C. de here. tu. l. j. ꝛ. l. fi. Preterea postꝙ dicte pecunie exacte fuerũt apud tutorem p̄sumunẽ esse apud heredẽ eius. ff. de fideiuſ. tuto. l. j. §. qđ penes heredẽ. Et hoc de primo quesito.

a ¶ Remitti. Adde. d. Bar. sozi. in ꝯſ. ccxxxij. 3 circa fi. iiij. col. ꝛ se. in. ij. parte. vbi cõsuluit idẽ qđ. d. Paul. in hoc ꝯſi. ꝛ latiꝰ ꝛ pleniꝰ. p q̄ materia vide etiaz p eũ in ꝯſi. ccj. p fotuz. ea. parte.

¶ Quãtũ ad scđm non expedit insistere stãtibus his que dicta sunt in p̄cedẽ. articulo. Sz eis cessantibus vr̃ dicẽdũ ꝙ ex quo prefatus Henricus nõ fuit cõdẽnatus in vita sua defecerit cõditio sub qua fuit ei relictũ quicquid ab eo fuerit exactum vel in quo fuerit cõdẽnatus. qr nec fuit ꝯdẽnatus nec ammodo cõdẽnari põt cũ sit mortuus. ff. que sen. sine appel. rescin. ꝛ. l. pe. l. de qua re. §. cum me absente. ff. de iudi. lz possit cõdẽnari heres eius. Sed certe alia est persona heredis alia persona defuncti. C. de iureiuran. l. generaliter. ꝛ conditio cuz debeat formaliter impleri si collata est in personaz defuncti non potest impleri in personam heredis. l. si decem cum petiero. in fi. a contrario sen su. ꝛ ibi no. ff. de verbo. oblig. per Bar. ꝛ bene facit. l. qui rome. §. augerius. ꝛ qđ ibi no. eo. tit. ꝛ no. de condi. ꝛ demon. l. a testatore. Defecta autem conditione relicti: constat etiam relictum ipsum debere deficere. C. ad trebel. l. iubemus. §. penul. ꝛ sic remanemus in dispositionem iurium primo loco allegatorũ que volunt ꝙ liberatio generaliter relicta non extendatur ad aliqua. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ Qui succedit in bonis p fideicõmissum dicẽ heres primi testatoris relinquere. nõ aũt illius qui grauaẽ.

Si tres fratres grauanẽ restituere iter se supstitibꝰ ꝛ filiis ipsorum masculis an videaẽ prohibita trebellianica ꝛ falcidia.

2 Si in presenti casu vnus masculus superſit ꝛ mater ꝛ soror alterius grauati q̄tum restituant he due: ꝛ q̄tum retineant pro legitima.

3 Si dicta mater faciat compositionem cum masculo cui dicitur hereditas restitui non preiudicat sorori sed ipsi matri etiaz erranti. ꝛ qualiter preiudicet ipsi masculo.

4 Et an dicta soror dotata a patre nihilominus possit petere dotem de bonis aui subiectis restitutioni.

¶ Consilium. lxiiij.

In christi nomine amen.

¶ Licet plura queranẽ in suprascripto pũcto reducẽdo tñ ad cõpendiũ. Circa quinqz vr̃ principaliter insistẽdum. Primũ est invidẽdo quis succedat iure hereditario ꝛ vniuersaliter ꝛ directo prefato Simoni Georgij. An mater: an soror ab intesta. an Simon Philippi qui de iu

1 re dicitur patrueẽ. qr nati erãt ex duobus fratribus. ¶ † Et notandum est ꝙ dum de dicto Simone Philippi querirẽ inepte subijcitur in themate. An ipse succedat virtute testamenti Michaelis de rosa primi testatoris: vel virtute instrumenti ꝛ compositionis facte cum domina Donata: quia nec dictus Michael auus paternus potuit dicto Simoni Georgij facere directum heredem post pupillarem etatem. ff. de vulga. ꝛ pupil. l. verbis ciuilibus. nec dicta domina Donata mater. i. ſtitu. eo dem titu. §. extraneo. Licet enim bona Michaelis primi testatori peruenerint pro tertia parte ad Georgium filium ꝛ illa eadem tertia peruenit ad Simonem nepotez. Alia tamen ꝛ alia dicitur hereditas vnius ab hereditate alterius. sicut enim diuerse sunt persone vere: ita ꝛ diuerse sunt hereditates que sunt persone ficte ꝛ representantes veras. l. hereditas. de acquiren. rerum do. de verbo. signifi. l. hereditas. Et post aditam hereditatem Michaelis p Georgium desijt esse hereditas Michaelis. ꝛ per coniunctionẽ incepit esse patrimoniũ Georgij: ꝛ post eius mortẽ incepit esse hereditas Georgij. ꝛ similiter ea postea adita p Simonẽ incepit esse post eius mortẽ hereditas Simonis. l. j. §. veteres. ꝛ ibi no. ff. de acquirẽ. poſ. l. sed si plures. §. q filio. de vulga. ꝛ pupilla. l. qui titij testamẽtum. in prin. de his qui. vt indig. Et lz virtute testamẽti dicti Michaelis prefata tertia pars bonorum quondã Michaelis q̄ puenit ad Simonẽ Georgij deductis deducendis subiacẽt restitutioni p fideicommissum fiẽde dicto Simoni Philippi. Non tamẽ p hoc diceretur Simon Philippi prefato Simoni Georgij succedere vel esse eius heres: quia p fideicommissum non succeditur grauato sed testatori: qui ipsum reliquit. l. coheredi. §. cum filie. ff. de vulga. ꝛ pupilla.

¶ Dicẽdum est ergo ꝙ cum directa successio: vel hereditas ab intestato deferatur p legẽ propinquioribus. ꝛ hic extat mater ꝛ soror que sunt propinquiores non est tractandum. de Simone Philippi an succedat Simoni Georgij. s. directo: an sit eius heres maxime eo modo quo q̄ritur. s. an ei succedat virtute testamẽti Michaelis. ꝛ compositionis facte cum domina Donata: p id quod. ꝭ. dixi. Sz solum est tractandum de matre ꝛ sorore reytrinqz coniuncte licet bñ sit tractandum: an bona q̄ fuerunt primi testatoris. ꝛ nunc repiũtur in hereditate dicti Simonis Georgij veniant p fideicommissum restituẽda dicto Simoni Philippi ꝛ inquantum. Sz p hoc ipse Simon Philippi non succederet Simoni Georgij: lz Michaeli primo testatori ꝛ ipsius heres vniuersalis non directe diceretur. l. si filius. ff. ꝙ cuz eo. Et ista fuerunt necessario premittẽda ne sub impropꝛietate verborũ positorum in puncto contingat errare circa subiectũ eius de quo queritur.

¶ Vidẽdum est ergo de matre ꝛ sorore. ꝛ breuiter clarum est ꝙ de iure communi succedunt ambe equaliter ab intesta. ꝛ quelibet earum dicitur heres pro dimidia dicti Simonis Georgij. C. ad tertul. auf. defuncto. ꝛ i corpore vnde sumitur. Nec video ꝙ p statutum sub rubrica ꝙ si quis mortuus fuerit absqz descẽdẽtibus ꝛc. aliquid in casu nostro immutetur: quia illud statutum loquitur quando extat pater vel auus paternus. ꝛ vult ꝙ illi primo veniant ꝛ cum eis fratres defuncti ꝛ filij fratris premortui. Fateor igitur ꝙ si hic esset pater vel auus paternus prefata mater non admitteretur: sed nec dicta soror: quia statutũ cum patre vel auo solos fratres ꝛ filios fratris vocat: sorores aũtẽ non vocat nisi quando extant ascẽdẽtes vel fratres lz extẽt filij fratrum. hoc ergo opatur dictum statutum ꝙ extãte patre vel auo excludit matrẽ ꝛ sororẽ quod non est de iure communi: immo simul admittuntur salua gradus p̄rogatiua inter patrẽ ꝛ auum. Cum vero pr̃ vel auus non extat statutum nihil disponit: ideo dico standum esse tunc dispositioni iuris communis: vt si extat mater admittatur. ꝛ cum ea fratres si extant: ꝛ si non extant admittantur sorores vt in casu nostro: quia casus omissus a statuto relinquitur dispositioni iuris communis: nõ aũtẽ ad ipsum extẽditur dispositio statuti cõtraria iuri cõmuni ẽm cõmunẽ theoricã docto. p iura vulgaria. ff. solu. mat. l. si cũ dotẽ. in prin. de lib. ꝛ posth. l. commodissime. de condi. ob cãz. si extraneus. C. de test. l. scimus. de app. l. p̄cipimus. in fi. l. si vero. §. de viro. sol. mat. cum simi. Et satis est qđ dictum statutũ excludat matrẽ existẽte patre vel auo: vñ esset absurdum dicere quod voluerit eam excludi etiam ipsis non existẽtibus cum hoc statutum non dicat. C. de colla. illam. circa medium. ibi. eo ꝙ nulla constitutio ꝛc. ꝛ ibi dum dicit in personis tantummodo auunculorum ꝛc.

2 ¶ † Nunc ergo scđo loco vidẽdum est vtrum dicta mr̃ ꝛ soror tanꝙ heredes ab intestato dicti Simonis Georgij teneantur restituere p fideicommissum dicto Simoni Philippi bona q̄ fuerunt dicti Michaelis aui primiqz testatoris repta in hereditate dicti Simonis. ꝛ hoc virtute testamẽti p̄fati Michaelis: qui voluit bona stabilia sua deuenire ad masculos. de alijs nanqz bonis q̄ aliunde puenissent ad dictum Georgium vel Simonem ꝙ a dicto Michaele. Claruz est ꝙ illa in dicto fideicommisso non cadunt. l. coheredi. §. cum filie. ff. de vulg. ꝛ pupversi. nec fideicommisso.

¶ Et breuiter dicẽdum est ꝙ dicta mater ꝛ soror tenẽtur dicta bona stabilia restituere dicto Simoni Philippi per fideicommissum: sicut quando testator mandat aliqua bona nõ alienari quia vult ea in sua familia remanere. l. peto. §. fratre. de legij. deducta tamẽ legitima debita Georgio. ꝛ sic Simoni eius filio in qua non potuit grauari. C. de inoffi. testa. l. quoniam in priorib. trebellianica vo puto ꝙ nõ sit detrahẽda: lz fideicõmissum fuerit cõditiõale; qr cũ testõr phibuerit ea alienari: qr voluit penes suos descẽdentes masculos remanere: sicut cessaret in eis

ret i eis falcidia.C.ad.l.fal.auf.si ea.ita debet cessare trebellia nica cum possit hodie prohiberi sicut z falcidia. iuxta no.in.l. marcellus.ff.ad treb.z dicto casu ideo cessat: qz cẽseẽ prohibita detractio ꝑpter prohibitionẽ alienatiõis. Cuz igiẽ in dicta hereditate esset tertia pars bonoꝝ q̃ fuerũt Michaelis in qua Georgius fuit heres institutus.z ipsi essent tres fratres: legitima dicti Georgij erat tertia dicte tertie.C.de inoffi.testa.l.pa rẽtibus. que tertia tertie debet esse cõis inter matrẽ Simonis Georgij z sororẽ heredes eius apud quas debet remanere.C. ad.l.fal.l.q̃q̃.Relique due ptes seu tertie dicte tertie puenire debent iure fideicõmissi ad Simonẽ Philippi tanq̃ masculuz solum superstitẽ de descẽdẽtibus primi testatoris. Aduertẽdũ tñ q̃ cũ in fideicõmisso nõ veniãt nisi bona immobilia si apud predictas essent tot mobilia que facerẽt quãtitatẽ necessariaz ad legitimã deberẽt illa i legitimã cõputari.l. omnimodo.C. de inoffi.testa.nisi vellent eã detrahere de ipsis rebus immobi libus: qz tunc possent.l.scimus.§.repletionẽ.C. de inoffi.testa. debebũt tñ refundere ꝑtiũ eius qd detrahẽt de ipsis reb⁹ mobi libus: ne cõtingat ipsas retinere plus q̃ eis debeatur. Quãtuz vero ad tertiam in qua fuit institutus Simon frater z filius maior dicti Michaelis z que peruenit ad Philippũ z Georgium ex compositione facta cum filia dicti Simonis data certa quantitate pecunie.

¶ Notandũ q̃ q̃tuz ad duas tertias illius tertie que cadebãt in fideicommisso non habuerunt illi necesse dare pecuniã: censenẽ ergo dedisse pro tertia tertie que remãsura erat apud illã pro legitima patris. Si igitur ille due tertie p̃fate tertie q̃ fuit Simonis primo mortui bonoꝝ immobiliũ nõ fuerũt alienate repiẽ vna illarũ penes Simonẽ Philippi: vñ illaz petere amplius nõ põt. Altera vero tertia que puenit ad Georgiũ repiẽ in hereditate Simonis Georgij: z illaz põt prefatus Simon Philippi petere ex dicto fideicõmisso: qz in tali fideicõmisso generali z recepto non solũ cadebat z cadit tertia pars hereditatis in qua Georgius fuit heres institutus: immo etiaz illud qd ad dictũ Georgiũ puenit iure fideicõmissi a fratre suo.l. sce uola.z ibi no.in fi.ff.ad treb.z.l.heredes mei.§.cũ ita.e.tit.z.l. marcel.§.quidaz liberis.nec aliquid venit detrahẽdũ de dicta tertia tertie ratione legitime debite Georgio: qz sibi non debebaẽ nisi de sua tertia in qua ipse fuit istitutus nõ de illa in qua fuit institutus Simon primo moriens: de illa enim debebatur ipsi Simoni. ¶ Sic ergo apud dictũ Simonẽ Philippi repletur de bonis que fuerũt Michaelis. Primo vna tertia integra in qua fuit istitutus pater suus. Scdo de alia tertia in qua fuit institutus Georgius due tertie ꝑpter mortẽ Simonẽ filij eius. De tertia in qua fuit institutus Simon primo mortuus similr due tertie: vna que puenit ad Philippũ patrẽ eius: altera que ad Georgium. De altera vero tertia illius tertie que censetur fuisse redempta ex pecunia data filie dicti Simonis illa pro dimidia est dicti Simonis Philippi. Altera dictarum matris z sororis que nõ cadit in fideicommisso tanq̃ aliunde q̃ a primo testatore acquisita.z idem de alijs aliunde acquisitis. Et hoc de secundo dubio.

3 ¶ † Tertio principaliter vidẽdũ est de cõpositione facta p dominã Donatã cũ dicto Simone Philippi: z in hoc est dicendum q̃ non habuit in aliquo preiudicare dicte sorori: quominus petere possit id qd ad ipsam pertinet de dictis bonis in hereditate dicti Simonis reptis: ẽm ea que.s̃.dixi.ff.de trãsac.l. ij.in prin.z.§.fi.de pac.l.si vnus.§.ante omnia.sed bene preiudicat ipsi matri: vt ea que tanq̃ heres dicti Simonis pro dimidia poterat petere ẽm ea que.s̃.dixi propter dictam compositionez que vim transac.habet qz metu future litis facta fuit.C. de transact.l.ij.petere non possit: sed remaneant apud dictum Simonem Philippi: z ipse simon tenetur sibi seruare ꝑmissa: licet prefata domina Donata mater errauerit in transigendo putans omnia ptinere ad dictum Simonem Philippi.ff.de condi.inde.l.in summa.§.j.z quod ibi no. Sed nec prodest dicta compositio dicte sorori: vt per eam possit aliquid plus petere q̃ posset ea non facta: qz non fuit facta vt ꝓficeret sorori: sz dicto Simoni Philippi. ergo zc.l.si actionẽ.z qd ibi no.C.de pac. Et qz sicut nõ est damnosa ita non debet esse lucrosa.ff.de tribu.l.iij.§.iulia.aũt.ver.dolũ.ibi.sed nec zc.

¶ Quarto loco principaliter est vidẽdum: qz dictus Simon Philippi per dictã cõpositionẽ factam cum matre credidit integraliter habere omnia bona immobilia q̃ fuerant dicti Michaelis reperta in hereditate dicti Simonis Georgij: z tñ nõ habet nec cõsequiẽ omnia: qz nõ illa q̃ ptinẽt ad dictã sororem occasione legitime debite Georgio: vz dimidia tertie vtrũ rele uerẽ ab onere promissionis quam fecit dicte matri: z vxori dicti Simonis Georgij de restituẽdo eis dotes suas.z vr̃ q̃ sic. arg. l.cũ quis decedẽs.§.j.ff.de leg.iij.vbi promissio facta cõteplatione certi emolumẽti futuri illo nõ secuto nõ vẽdicat sibi locũ: sed certe ibi emolumẽtũ cuius cõtẽplatione facta fuit promissio erat de sui natura reuocabile: ideo cẽsebaẽ habere in se tacitam cõmissionẽ si nõ reuoceẽ.arg.l.stipulationẽ.ff.de iure do. Sed hic non fuit facta promissio cõtẽplatione alicuius emolumenti reuocabilis sed cõtẽplatione emolumẽti qd sperabat ad se vel ad dictã matrẽ ptinere cũ nõ pertineret: ideo dicẽduz est q̃ q̃tũ ad dictã matrẽ vel vxorẽ nõ põt euitare dict⁹ Simõ quominus eis soluat qd promisit.s.qz ille sibi debitũ recipit.l. si donaturus.§.siquis in debitã.al's est lex.ff.de condi.ob cãm. Verũ qz illud onus soluẽdi dictas dotes pricipaliter ꝑtinebat ad heredes dicti Simonis Georgij.z sic ad matrẽ z sororez ex contractibus dotalibus celebratis cuz Georgio z Simone et de bonis non subiectis restitutioni: si illa sufficiunt al's de subiectis: vt in auẽ.res que.C.cõia de legatis.z in corporevñ sumitur. Dico q̃ pro dimidia pte dictarũ dotiũ que incumbebat dicte sorori si bona nõ subiecta restitutiõi sufficiebãt p̃fatus Simon coactus est soluere virtute sue ꝑmissionis. z cũ illã sororẽ liberet ab obligatiõe dicte dimidie p̃fatarũ dotiũ poterit ab illa repetere.ff.de neg.ge.l.soluẽdo.cũ simi. Si vero bona z portio nõ subiecta restitutioni nõ sufficiant: tũc eatenus posset diminui de fideicõmisso relicto dicto Simoni.vt in.d.auẽ.res q̃. z in corpore vñ sumiẽ.ideo eatenus nõ repeteret qz soluẽdo gereret negotium suum non dicte sororis.

4 ¶ † Quinto loco vidẽdũ an dicta soror possit petere dotẽ sibi relictã a Michaele primo testatore de bonis subiectis restitutioni: nõ obstãte q̃ sit dotata a patre suo. Breuiter puto q̃ sic: debet tñ sibi cõputare in eã illud qd de dictis bonis retinet pro legitima debita patri suo: qz intẽtio primi testatoris fuit q̃ haberet dotẽ tm̃: residuũ vero esset masculoꝝ. Si ergo retinet aliquid pro legitima dz de illo dotari: z si illud nõ sufficit tũc põt diminui de bonis restitutioni subiectis sicut qñ posset se dotare ex dispositione lega.C.cõia de leg.auẽ.res que. ibi dum dicit.si legitima portio non sufficit zc.z in corpore vnde sumiẽ. z ff.ad treb.l.mulier.§.cum ꝓponereẽ.Nã dispositio ista testatoris succedit loco dispositionis lega.qz etiã si testator hoc nõ disposuisset: potuisset tñ ista hoc facere: vt in.d.auẽ. Debet ergo dispositio heredi.testatoris que venit ad executionẽ dispositionis hominis legalis eodẽ modo intelligi quo z legalis ad cuius executionẽ venit. Sicut ecõtrario cõtingit in legali q̃ tẽdit ad executionẽ dispositionis hominis.l.si pecuniã.§.j.ff.de cõdi.ob cau.in fi. Dotatio vero quã pater eius fecit nõ auferẽ sibi hoc ius petẽdi: qz pater tenebaẽ dotare de suo.C.de dotis promis.l.fi. Licet ista haberet hoc ius legati. ¶ Preterea hoc legatum incepit post mortẽ patris z fratris sui: qz tũc extitit conditio fideicõmissi relicti in masculos. Vñ non possumus dicere q̃ illa dotatio fuerit facta animo compensandi cuz hoc legato: cuius conditio nondum extiterat. Et licet sit dotata. iteruz tamẽ potest dotari z augeri dos: vt in si.no. Bart.in.l.lucius. la prima in fi.ff.de lega.ij.

¶ Quãtũ vero ad statiões q̃ sunt i platea idẽ vr̃ dicẽdũ de eis qd de alijs bonis vt debeaẽ de ipsis legitima sicut de alijs: solũ enim disposuit testator vt ille nõ diuidereñẽ sed essent semper cões q̃ testõris dispositio euanuit postq̃ cõio amplius esse non põt: qz oẽs alij fratres z masculi sunt mortui z cõio nõ nisi iter plures esse põt.ergo zc. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ Si quispiam immutat cursuz publici fluminis cũ vicinorum damno pñt vicini cõqueri z agere interdicto. ne qd in flumine publico.ꝑsertim qñ al's piclitareñẽ siti.z.2.

2 Ut ius ducẽdi aquã acquiraẽ nõ sufficit longissimũ tẽpus: sed eius cuius memoria non existit in contrarium.

¶ Consilium.lxv.

In christi nomine amen.

¶ In questione aque que vertitur inter cõe mon.tur sij zerni egedi z montis belli agentes ex vna. Et cõe z homines de Arzignano cõuẽtos ex altera comitatus Vincẽtie: visa petitione dictorum communium agentium z respõsione facta ad eam. Necnon articulis vtriusqz partis z multitudine testium receptorum. Videtur mihi breuibus z claris verbis posse demonstrari prefatos agentes esse in casu victorie: sententiamqz fore ferendam in eorum fauorẽ z ẽm petita per eos tali

1 ratione. † Nam per plures testes examinatos pro parte dictorum agentium: immo per omnes z p q̃plures examinatos pro parte cõmunis de Arzignano: vz Antoniũ Jacobi Joãnem vnguitionis qui bene videntur declarare istud negotium qualiter roza extracta de flumine p illos de Arzignano: postq̃ seruiuerat omnibus molẽdinis eoꝝ consueuit reintrare veterẽ alueum fluminis z inde deriuari ad villas inferiores z ad ipsas

rum molendina & rozas. verum a. xxxvj. annis citra prefati de Arzignano post regressum dicte roze in veterē alueū fecerūt in dicto flumine quandam aliam rozam aliquātulum inferius p quā deriuabant aquā ad eoruz campos. & de ista secunda roza non queruntur dicte ville inferiores: q2 forte non erat eis multum dānosa. Nunc vero ab annis quinq3 citra fecerunt vnam tertiam rozam super prima & veteri roza que deseruit molēdinis: per quā totam aquā dicte veteris roze diuertūt ad quoddam aliud molendinum nouum qd fecerūt aliquātulum vltra & destruxerūt vltimū molēdinū & illud loco eius reposuerunt. & nunc nouiter a duobus annis citra fecerunt quoddam aliud remotius: & similiter ad illud eandem aquaz deriuāt: ita q nō permittunt illā rozā veterē reingredi veterem alueum fluminis sicut antiquitus & semper reingredi cōsueuerat sicut narratur in petitione dictorum agētium. Et de isto conquerunt pfate ville inferiores: q2 per hoc recipiunt magnū detrimētū & incommodū tam pro molēdinis eor: q2 nō remanet in alueo veteri dicti fluminis tanta aqua que sufficiat ad macinandum in hyeme: in estate nihil: q2 vt dicūt quasi oēs testes in estate totā aquā fluminis immittunt per illā rozā: ita q in alueo veteri nihil remanet. & sic flumen desiccat: & cursus eius immutatur. tū etiaz pro ipsorū bestijs ad aquā appullēdis & pro alijs necessitatibus eorum: ita q siti periclitantur cuz sine illa aqua pfate ville stare non possent vt ijdē testes dicunt & etiam ad oculum potest demonstrari. l. si irruptā. §. ad officium. ff. fi. reg. Et certe ipsi habēt ius cōquerēdi: q2 casus est plurium legū pro eis q possunt agere interdicto & petere q aqua reponatur in pristinū statū. ff. ne qd in flu. publi. l. j. §. si qs ex riuo. ver. si mō. & . v. simili modo. in tex. & glo. vbi est casus quasi in terminis q talis roza que de iure cōi appellat incille per quā vl qd aqua extrahit de flumine publico etiā nō nauigabili & ducit ad alia loca nō pōt fieri cū incōmodo accolētium: maxime qñ immutat aque cursus & flumen desiccat: vt hic in estate cōtingit. ff. de flumi. l. j. §. s3 labeo scribit. de aq quoti. & esti. l. hoc iure. §. ex flumine. de ser. rust. pdi. l. imperatores. per quas. l. limitat. ll. quominus. ff. de flumi. vbi dicit q de flumine pub. licitū est aquā extrahere vnicuiq3 nisi impator vetet: vel nisi sit nauigabile vel ex eo fiat aliud nauigabile vel nisi sit ad vsum publicum. Certe idez est si nullū istorū esset si tñ extraheret cū incōmodo accolētium seu vicinorū vel si immutaret aque cursus vel deficcaret quorū quodlibet hic contingit maxime in estate: vt p3 in dictis iuribus. Et hec etiam clare patēt ex no. per Bar. in. d. l. quominus. in. j. & . ij. oppo. Est etiam statutū Vincētie de aquis non auertendis conforme iuri cōmuni. † Et l3 aliqui testes illor de Arzignano dicant q a. xxxvj. an. vel circa viderunt aquā dicte roze deseruiētis molēdinis postq eis deseruiuerat duci ad eor campos: & qd reuertebat ad veterē alueū fluminis. dicto tñ ipsorum non est standū nec in aliquo releuat. primo q2 testes asserentes contrarium tam examinati & inducti pro parte agētiū q etiaz illorū de Arzignano sunt multo plures numero & dicūt verisimiliora. s. q istud non fuit nisi a quinq3 annis citra. prius eniz permittebant reingredi veterē alueū & postea per aliam rozam ducebant ad campos que forte non erat tantuz illis nociua q2 forte non tantam aquā ducebant quanta est in roza deseruiēte molendinis: s3 nec illud fecerāt vbi a. xxxvj. annis citra s3 a. v. annis citra duxerūt totaz aquā dicte roze ita q nunc pati non pñt q2 pclitant. Et nō est verisimile q tanto tēpore potuissent iste ville pati: immo fuissent penitus derelicte put ad oculum pōt apparere: d3 ergo stari pluribus[a] & verisimiliora asserentibus. l. ob carmē. §. fi. ff. de testi. Tū etiā q2 dubito q dicti testes fuerūt subornati q2 sunt testes nouiter recepti post didicita testificata priorū. C. de pbatio. auf. vt qui semel. & in cle. testibus de testi. Tum etiā q2 posito q esset verū qd dicūt: tñ illud facere prohibitū est per iura nō potuerūt pscribere nisi tāto tpe cuius cōtrarij memoria nō existit: vt est casus in. l. hoc iure. §. ductus aque. ff. de aqua quoti. & esti. & in. c. sup qbusdā. §. pterea. de v. sig. & per Bart. expsse in. d. l. quominus. in. j. & . ij. q. prin. q2 talis pscriptio habet vim cōcessionis principis: vt in dictis iuribus. & talia phibita a iure non pñt obtineri nisi ex concessione principis expssa vel tacita. de aqua plu. ar. l. qd principis. l. seruitutes. §. publi. ff. de seruitu. de aqua quoti. & esti. l. j. §. pmittunt. cū cōcor. allegatis ibi in gl. S3 hic l3 fuerit articulatū de tāto tpe: nō tñ fuit pbatū per eū modū qui requirit in. l. ij. §. itē labeo. de aqua plu. ar. & . l. si arbitri. de pba. testes eniz expsse dicunt de. xxxvj. vel. xl. an. & non vltra.

Cōcludo igit q res vr mihi clara & etiā vr in se habere humanitatē ne dicte ville periclitent sniam ferēdā esse pro eis & fm cor petitionē etiā si apparet pdictos de Arzignano fuisse i qsi possessione ducēdi dictā aquā: q2 nō pacifice sed illis semp cōtradicētibus. & sic eis non prodest. l. j. §. j. ff. q vi aut clam. & q2 per pfatas villas fuit deductū petitoriuz qd pferk possessorio. c. cum ecclesia. & c. cum dilectus. de causa pos. & proprie. & c. j. cum ibi no. de resti. spo.

a Pluribus. Adde idez p. d. Bar. sozi. i psi. ccliij. vsi. pterea ille. circa fi. ver. in. ij. parte.

Summarium.

1 Qui cōsentit vēditiōi rei sue pignorate nō pōt postea eā petere a creditore: sed si est minor potest petere resti. i inte. corā iudi. seculari si sit laicus.

2 Ad probandum contractum feneratitium non sufficit probare emptorē fuisse vsurariū: quando apparet pecuniam exbursata etiam ex coniecturis.

Consilium. lxvi.

In christi nomine amē.

In cā que vertit corām dño Vicario domini Episcopi Feltrensis & bellimen inter zanātoniuz barberium ex parte vna agētē & dñam Catherinā tutricē Floreuātis filij sui & quondā ser Feltrini sui mariti.

Visis actis & actitatis in cā super eo qd querit que debeant esse ptes dicti dñi Vicarij in sentētiādo. † Dico q inquātū pfatus zanantonius petit illā cōdēnari ad restōnē quorūdā bonorum vēditorū dicto ser Frācisco per fratres dicti agētis tanq negotiorū gestores patris sui q sunt in libel. specificata. & que vt ipse agēs asserit re vera nō fuerūt vēdita s3 pignorata si ista sunt illa eadē bona que postea per ser Feltrinum fuerunt vēdita de cōsensu dicti agētis magistris Vēzono & Leono sub noie cuiusdaz māsi in anno. M. cccc vj. pro lib. cccxx. Dico q ab ista parte libelli dicta dña Catherina d3 sine dubio absolui: posito etiaz q foret verū id qd agēs asserit. s. q ista non fuerit vera vēditio s3 pignus. Et hoc iō q2 nec possidet dicta bona. & sic non h3 facultatē restituēdi: nec dolo vel culpa ipsius ac dicti ser Feltrini factū est quominus possiderēt postq ille agēs cōsensit in dicta vēditiōe: igit liberati sunt a restitutiōe pdicta: posito etiā q aliqñ fuissent obligati. ff. de 3hē. emp. qd sepe. §. si res. si cer. pet. cū fundus. §. seruū tuū. & qd ibi no. in vlti. gl. C. de pig. act. l. que fortuitis. & . l. pignus. iuncta. l. sicut. §. si volūtate. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. Nec ob. allegatio minoris etatis facta per dictū agētē: q2 nō repio dictam minorem etatē pbatam fore in processu: que probatio sibi incumbebat. C. de in integ. resti. l. si te minorē. cum ibi no. & . l. nam & postea. §. si minor. ff. de iureiur. Et posito q esset pbata indigeret restitutiōe in integ. quaz iudex ecclesiasticus non vr posse concedere inter laicos: sed est remittēdus ad secularem: vt. d. §. si minor. ibi. s3 plerūq3 ipsum pretorem &c. cum ibi no. p Barto. que remissio non fuit postulata: sed corām eodē domino vicario petita. & sic inepte. Et posito q aperte quia fieret iudex competēs: tamē dicta restitutio non potuit nec debuit impetrari cōtra heredes ser Feltrini vt teneant restituere bona q sine dolo & culpa ser Feltrini translata sunt in alium: s3 cōtra emptorē: vt non obstante consensu dicti minoris possent ab eo vēdicari. l. i cause. §. interdū. ff. de mino. & restituto ptio conuerso in vtilitatē minoris. l. emptor. in prin. ff. de rei vē. Ex quibus etiam p3 dictam dominaz fore absoluēdam a fructibus pceptis vel q pcipi potuerūt a tpe quo dictus ser Feltrinus desijt possidere cum illos ipse non pcepit: sed emptor nec dolo vel culpa fecerit quominus pciperet: ex quo vēdidit consentiēte dicto zanantonio. Restat solū videre de pceptis a tēpore quo ipse ser Feltrinus emit quod fuit in cccc x. vsq3 ad tēpus quo vēdidit qd fuit in. cccc xvj. & sic sex annis. Et hoc est vidēdum † an sit probatum dictum contractum fuisse feneratitiū & potius pignoris q emptionis. Et certe si cōstaret bona pdicta fuisse vēdita minori ptio q valerēt vel dictū emptorē non exbursasse tantam pecuniam de quāta cantat instrumētum: psumerē sine dubio feneratitium postq constat illum fuisse publicum vsurarium. S3 q2 dicta bona p dictū emptorē fuerūt postea vēdita etiam minori ptio q ipse emerit consentiēte isto agēte psumo in dubio ipsa non valuisse plus q2 ex psenti psumit in pteritum nisi contra probet. C. de proba. l. ex psona. neq3 enim est credēdum q vēdiderit minus q valeāt. ar. l. cum indebito. ff. e. tit. Itē quia assignant certe & speciales cause in dicto instrumēto in quas dict9 emptor dicit exbursasse pecunias ptij q cause sunt vere: & tunc suberant & repiunt exolute. qd p3: quia iste zanātonius tanq heres patris sui nō molestat a fisco pro eis qd non fieret si non essent exolute. Credendum est ergo de pecunia exbursata p istum emptorē prout continet in instro ex quo nō apparet de 3rio. ar. l. ij. C. de ali. pu. pstan. & . l. fi. ff. de exer. & qd no. in fi. in. l. triticū. ff. de ver. ob. quia sic est verisimile. ar. ff. de reg. iur. l. in obscuris. & q2 i dubio pro reo psumendum est. l. arrianus. ff. de actio. & ob. Si igit dicta bona non plus psumunt valuisse q fuerint vendita: & si pecunia qua fuit vēdita psumit fuisse exbursata. nescio videre qre dictus 3ct9 debeat iprobari posito qd ille fuerit publicus vsurarius. Nam

rarius. Nam z publici vsurarij possunt veros z non simulatos nec feneratitios ɔtus facere. hinc est qd ad pbandū ɔtū feneratitiū z simulatū nō sufficit pbare qd ille erat vsurarius: sed requiruntur alie cōiecture. de quibus in.c. illo vos. de pig. z.c. ad nostrā. de emp. z ven. z no. in.l. emptione. C. plus valere qd agitur. Resultat etiā magna presumptio q ille exbursauerit quātitatē de qua loquitur instrm pro soluendo illā cōdēnationem postq reperitur inquisitio in archiuio publico z cetera ptinentia ad eam reperiuntur extracta de libris. Nā iste agēs potuit hoc fieri facere ne per acta publica posset ipugnari sua intentio: qz ex sequētibus declarant illius pcedētia.l. sz iul. §. qd dicitur. ff. ad macedo. z.l. cuz quis. ante finē. C. de natu. libe. qz igitur iste nunc agit z impugnat contractū: z ex illis actis publicis defendebatur: resultat presumptio q ipse fecerit ammoueri. ar. ff. de pecu.l. summa. §.j.

¶ Cōcludo ergo q alio nō dato q viderim ex pcessu pfata tutrix vel eius actor debent absolui a petitione agentis: z agens in expensis condemnari tanq temere litigans.

¶ Summarium.

1 ☞ Si pr relingt certū qd filiab' p pte sua an valeat testm. z.

2 Filia dotata z exclusa a statuto an poterit rumpere testamentū patris si a patre fuit preterita.

3 Si pater ex duobus ipuberibus reciproce substitutis vltimo morienti substituit pauperes christi reliqua bona dentur z distribuantur inter pauperes nullo assignato executore: q̄ substitutio dicatur ista: an pupillaris: an vero fideicōmissaria: z qd habeat mater z soror in bonis vltimo morientis.

¶ Consilium.lxvij.

In christi nomine amē.

1 ¶ † In casu psenti qtū ad id qd primo loco qrit de valore testamēti facit dubiū: qz filiabus feminis nō fuit relictū iure institutiōis: ideo vr testm non valere: vt in auf. vt cū de appel. cog. §. aliud quoqz capitulum. z qd no. in.l. institutio. z.l. his verbis. ff. de heredi. insti. p Bar. post alios. Sed ɔtrū est verius qz religt eis p earū pte z falcidia. que verba ipoztāt vt videat reliquisse iure institutionis. put determinat Bar. in auf. vñ si parens. C. de inoffi. test. z Bald. in.l. humanitatis. C. de impube. z alijs substitutio.

2 † Itez qz solent esse statuta q extantibus masculis filie femine non succedāt: sed debeant dotari quo casu tales filie pnt pteriri: qz nō debet eis legitima: vt no. Barto. in.l. si. ff. ad tertul. z Bal. in.l. maximum vitium. C. de libe. pte. z si aligd eis relingtur sub cōditione: nō reijcit inde cōditio: vt pz ex no. per Bar. in.l. titio cētū. §. titio genero. de cōdi. z demon. z eadē rōne potest eis relinqui dos quoquo relicti titulo.l. omnino. C. de inofficio. testamen.

¶ Quantū vero ad id quod querit qualiter succedatur in hereditate pdictoz. Sciendū est primo q de hereditate primi testatoris nō est qō. Nā in illa successerunt dūtaxat filij masculi instituti. Querēdū est ergo de hereditate filiorū in qua reperiū tur esse bona paterna p expssam immixtionē si eā fecerūt filij.l. sz si plures. §. filio. ff. de vulg. z pup. vel p trāsmissionē iure suitatis. C. de iure delib.l. iij. si de expssa immixtione non appet.

3 ¶ † Et breuiter in hereditate primi filij moriētis successit frater superstes ex substitutione reciproca facta inter eos qñcūqz alter ipsorū decederet sine liberis cū decesserit in pupillari etate: qz lz facta fuerit per verbuz cōe accrescat. z lz mater esset in medio: valuit iure pupillaris infra pupillarē etatē vt est casus in.l. pcibus. C. de impube. z alijs substi. z in.c. si pater. de testa. lib. vj. fm intellectū cōem modernoz. Si ergo repiunt omnia bona paterna in hereditate vltimi morientis: qz frater supstes hereditatē pmortui iure suitatis trāsmisit ad suos heredes etiā si de expssa immixtione nō apparet. p.l. sz si plures. §. quos possum. ff. de vulg. z pup. substi. ergo postea facta sub cōditione si oēs decesserint sine lib. censet facta vltimo moriēti.l. codicil. in prin. ff. de vsufru. leg. Uidēdū est ergo qs succedat vltimo morienti. Et hic aduertēdū qz testator si oēs decederēt sine filijs fecit plura legata particularia. Et postea in fine subiunxit q residuū bonoz suoz daret z distribueret p anima sua z parentum suoz. z nō dixit p quē vel p quos. Et nō pōt intelligi. s. p executores in principio testamēti nominatos: qz put ibi appet exverbis testatoris fuerūt solū deputati ad exequēdū legata in principio facta z ante deputationē executoz: nō aūt illa que postea fierēt: qz dedit eis ptātē vēdēdi zc. Et postea dixit vlqz ad integrā satisfactionē oium zc. suprascriptorū zc. Que verba suprascriptoz nō comprehēdūt relicta postea descripta: put determinat expsse bar. i.l. talis scriptura. circa fi. ff. de leg. j. Debet ergo intelligi dum in fi. dicit q residuū det z distribuatur pro anima sua zc. s. p illum ad quē ptinet distributio relictoz pioz.l. per episcopum.l. siquis ad declinandā. z.l. nulli. C. de episco. z cle.

Uidēdum est ergo vtrum ex dictis verbis resultet substitutio pupillaris vel nō: qz si resultaret tunc cū sit expssa mater z soror excluderent in totū. z omnia deberent sumi per episcopum z distribui: vt in. d.c. si pater. de testa. lib. vi. ¶ Breuiter Bar. determinat istam questionem. in.l. centurio. ff. de vulga. z pupil. in. ij. q. princi. de substitutione compendiosa facta per verbum obliquū. z dicit q si testator dixit q bona dētur z distribuantur per suos executores: tūc est directa pupillaris: qz executores tenēt tūc locū heredū z vidētur instituti. p id qd habet i.c. cū tibi. de testa. in tex. z p Inno. Sz qñ nō dixit p quos: tūc verba illa dētur z distribuant sunt de se obliqua: non erit directa pupillaris sz fideicōmissa. Et eps veniet eo iure quo veniūt pauperes qz talis heres habeor qualis ē is per quē heres efficior.l. q aliena. §. interdū. ff. de acqui. here. Sz eps venit loco pauperū z si pauperes sunt directo instituti vel substituti: similiter z eps cēsebit institutus vel substitutus: vt. d.l. sigs ad declinandā. Si vero per fideicōmissum z ipse eps similiter erit per fideicōmissum. Dico igit q dicta substitutio est fideicōmissa. qz facta per verba mere obliqua in qua nō veniūt bona ipsius filij: z sic nō venit legitima que reputat de bonis filij.l. coheredi. §. cū filie. ver. nec fideicōmisso. ff. de vulg. z pup. z p eā nō succeditur ipsi filio: sz primo testatori: vt ibi. Si ergo hereditas pdicti filij vltimo moriētis est i cā intestati. Et sic succedit mater z soror vtrinqz ɔiuncta. C. ad tertul. auf. defuncto. Mater tñ qz trāsiuit ad scda vota tenet reseruare filie sue pprietatē bonoz q̄ fuerūt mariti sui si tēpore sue mortis superit filia nō aliter siue trāsiuit ad scda vota ante mortē filij siue post. C. de secū. nup.l. ij. §. pe. seu fi. z auf. ex testamēto. ibi posita ad tertul.l. mater. Sic ergo pfata mater z soror potuerūt adire hereditatē pfati filij vltio moriētis. z retēta legitima debita filio soluēt legata particularia facta in dictū casum z residuū distribuet p epz inter pauperes: trebellianicā vero nō detrahet cū sit fideicōmissum ad piā cau
a sam [a] iuxta no. per Bar. in.l. marcellus. ff. ad treb. sz falcidiam de relictis particularibus non factis ad piam causam detrahent. Unde si bona valebant trecēta z particularia legata facta ad non piam causam ascendunt ad cētum: detrahebēt primo tertiam. z sic cētum pro legitima. Et de cētum particulariter relictum ad non piam causam detrahēt. xxv. pro falci. de alijs cētum q̄ cōtinētur appellatione residui distribuēdi inter pauperes nihil detrahēt. Illa autē cētū vigintiquinqz erunt cōia inter matrē z sororē quousqz vixerint z si mater pmoriet nō poterit de sua parte testari si filia tūc repietur viuere: sz tenebit eā illi reseruare: vt in.ll. s. alleg. ¶ Sz si filia tunc non reperietur viuere poterit mater de sua portione facere quicquid vult. quia onus sibi iniunctum est conditionale si alij filij reperiētur viuere: vt. d.l. femine. §. fi. Et sic decedēs filia conditione pēdēte nō transmittet ad suos heredes. C. de cadu. tol. §. sin autē sub conditione. ff. de vulga. z pupil. sz si plures. in prin. Quod aūt dixi debere detrahi tertiā totius hereditatis pro legitima intelligo partim ex psona primi moriētis: partim ex psona vltimi. Et si dicatur q immo non vr detrahēda qz lz filius non possit p fideicōmissum grauari in sua legitima: si tñ moriet in pupillari etate hñ possunt grauari eius veniētes ab intestato. p.l. si fundum per fideicōmissum. §. fi. cū.l. seq. ff. de le. j. fm Dy. vt refert Cy. in.l. ex tribus. C. de inoffi. testamē. z istud fideicommissum relictum post mortē omnium filiorum cēset potius relictum ab heredibus veniētibus ab intestato dicti vltimi moriētis q ab ipso vltimo moriēte: vt no. Bar. in.l. qui duos. ff. de vulga. z pup.

¶ Breuiter ɔrium vr expsse probari in.c. si pater. de testa. lib. vj. a contrario sensu. Nā ibi facta fuit substitutio de pauperibus post mortē omniū filiorū. Et dicit ibi q iō nulla fit detractio legitime vl trebellianice: qz illa substitutio fuit directa pupillaris: īnuit ergo q si eēt fideicōmissa. hñ fieret detractio saltim legitime. Et sic vr q nō cēseret relictū a veniētibus ab intestato impuberis sz ab ipso impubere. vt etiā no. idē Bar. in.l. coheredi. §. cum filie. ff. de vulg. z pup.

¶ Cōcludo ergo vt. s. dixi cū ista substitutio facta de pauperibus p vba de quibus. s. sit fideicōmissa. vt dixi.

¶ Summarium.

1 ☞ Propter canonē non solulū non est emphiteota ipso iure priuatus: sed requirit snia: secus in alienatiōe dño irrequisito psertim si dictum sit in cōcessione.

2 Et quid si emphiteosis fuit hypothecata. an preiudicent creditoribus.

¶ Consilium.lxviij.

In christi nomine amen.

1 ¶ † In casu pnti puto sic dicēdū q ppt canonē nō solutū fuerit ille liuellari' ipo iure puat': sz regrebat

[a] ¶ Cām. Ad de eādē pau. s. in cōsil. ccciiij. z qd ibidē dictuz fuit in apostil.

sententia. per. l. ij. C. de iure emphi. ꝛ p auf. qui rē. C. de sac. san. eccle. ꝛ ibi Bart. hoc expresse determinat. Et hoc etiam plene disputando determinat Spe. in ti. de loca. §. nūc vero aliqua, ver. xlvij. ꝛ rationes que ad hoc inducunt̄ ponunt̄ ibidē p eos: ideo non curo referre. Sed propter alienationem factam nō requisito monasterio superiore domino bene fuit priuatus ipso iure ꝛ absq₃ alia sentētia: tū q₂ inter partes in dicta cōcessione fuit hoc expsse actū. s. ꝙ si fieret nō valeat. ꝛ dictū ius statim reuersuz esse itelligat̄ in ipsuz mona. ꝛc. Nā ex illo vbo statim. ꝛ ex illo verbo reuersum. qđ est preteriti tēporis hoc colligit̄. p id qđ no. C. de sac. san. eccle. l. iubemus. §. sane. in glo. sup vbo priuetur. ꝛ in auf. de incest. nup. circa prin. per glo. ꝛ per Bar. in. l. imperator. ff. de iure fisc. ꝛ no. in. l. in criminali. C. de iuris. om. iudi. iuncta. l. j. ꝛ. l. fi. C. de iure emphi. in qbus dicitur pacta ɔtēta i instrīs taliū rerū emphiteoticarū fore seruanda: tū etiā q₂ ꝛ si dictū pactū nō esset appositum: idem tū esset per. l. fi. in fi. ꝛ qđ ibi not. in fin. super verbo cadat. C. de iure emphi. ꝛ in vsib. feu. ti. de probi. feu. alie. per Fede. in. l. imperialem. §. callidis. in glo. super verbo reuertatur. que hoc expresse determinat. Similiter etiā propter finitas personas seu deficiētiaz heredū: q₂ concessio predicta censet̄ facta ad tempus incertū. s. quousq₃ durant heredes proprij corporis. Ipsis ergo deficientibus finitur concessio ipso iure: q₂ concessum ad tempus post illud censetur prohibitum. l. statuliberum. §. stichum. ff. de leg. ij. ꝛ. l. imperator. ff. de postulā. de leg. iij. l. pater filium. §. fundū. Ex his sequitur ꝙ dñs Abbas potuit illos inuestire absq₃ alia sententia priuationis cū ille iam esset priuatus: sicut in fi. no. per Bar. in. l. cū querebatur. ff. de re iudi. ꝛ. C. de sentē. que sine certa quāti. l. fi. in qōne qua querit̄ qñ prima sentētia non valet an valeat secunda non facta declaratione super nullitate prime. ꝛ in. c. auditis. ꝛ in. c. cōsiderauimus. de elec. Non tamē posset repelli posterior non facta declaratione predicta p sentē tiam. ꝛ hoc totū probatur in. c. si episcopus. de preben. lib. vj. et qđ no. in. l. iij. §. si causa cognita. in. §. bonorū. ff. de bono. pos. per glos. ꝛ. l. j. C. qui admit. ad bo. pos. possunt. per Bal. Erat enim apertum dictum liuelluz prefato dño Abbati absq₃ alia sententia. ꝛ concessio seu inuestitura potuit fieri sine preiudicio possessoris: non sic ablatio possessionis: qm̄ concessio bz in se cōditionem si prefato dño Abbati erat apertū: ꝛ si hoc erat nulli fiebat preiudiciuz: q₂ nullus habebat ius ꝙ dñs Abbas. si hoc non erat similiter non fiebat preiudicium habenti ius q₂ illud intelligitur reseruatuz. ꝛ hoc no. glo. in simi. in. l. iij. §. bonor. ff. de bo. pos. Hoc est etiā qđ voluit glo. in. d. l. imperialē. §. callidis. super verbo reuertatur. que dicit ꝙ ipse iure reuertit̄ ad dominum ꝙtum ad vasallum non ꝙtum ad emptorem nisi mediante sentētia vult dicere ꝙ vasallus cadat a iure suo ipso iure: ꝛ pōt illud in alium transferri: sed emptor non pōt repelli a possessione nisi mediante sententia: vt. d. c. si episcopus. de preben. lib. vj.

2 †De pīudicio aūt creditorum non est tractandū q₂ in generali hypotheca non veniebat emphiteosis que specialr̄ non poterat obligari. l. obligatione generali. ff. de pigno. ꝛ qđ no. in. l. j. in prin. ff. de offi. eius cui man. est iurisdi. in glo. no. argumentū triplex. ¶ Et posito ꝙ cecidisset seu venisset: finito tn̄ iure datoris. s. liuellarij finiri vr̄ ius pignoris. l. lex vectigali. ff. de pigno. hoc tū procedit solum qñ finitur ex causa necessaria vt propter defectum heredum: non sic qñ ex voluntaria vt propter alienationē. l. iij. in fi. qui. mo. pig. vel hypo. sol. no. Bar. in. l. diē. de aqua plu. arcē. Non ergo transit in secūdos inuestitos cum onere obligationis qđ aut nullum fuit aut fuit finituz vt patet ex predictis. Laus deo.

¶ Summarium.

1 Matertera magna ex vno latere tantum coniuncta pfert̄ in successione filijs matertere alterius vtrinq₃ coniuncte ꝛ similiter patrui magni filio agnato quia attenditur prioritas gradus non pluralitas vinculorum.

¶ Consilium. lxix.

In christi nomine amen.

¶ Narratio facta in puncto suprascripto satis est prolixa ꝛ confusa ppter multitudinē personarū de quibus in ea fit mentio nec expediebat tot vba effundere.

1 †Nā primo fuit satis ineptum querere ad quē pertineat legatum de mille relictum per Bartholinum primum testatorem prefate Beatrici filie post mortem omnium descendentium suorū masculor si tūc reperiret̄ viuere Beatrix. Et si tunc nō reperiret̄ viuere tunc dictas mille libras reliquit heredibus dicte Beatricis. Nā casus ꝛ cōditio dicti legati extitit post mortē Bonsignori pnepotis dicti testōris decedētis sine liberis masculis. ꝛ tūc repiebat̄ viuere Gerardus filiꝰ ꝛ heres dicte Beatricis. et sic cessit dies legati in personā dicti Gerardi, vñ cū in dicto legato non fuerit aliqua alia substitutio facta nō est amplius tractandū de ipso: sed solū de hereditate dicti Jacobi ꝛ Beatricis vltimo decedentium ad quos vel ad quem ptineat: q₂ cū dictum legatum sit in hereditate ad illū dicit̄ ptinere ad quem pertinet hereditas predictorum: posset tū aperte procedere qđ si legatum predictum non esset adhuc solutum: vt queratur ad quem petinet. i. quis possit ipsuz petere. Et ego rñdeo ꝙ ille q est heres predictorū Jacobi ꝛ Beatricis. videndū est ergo qs est heres eorū. Et certe si diuersis temporibꝰ mortui sunt alter alteri succedit tanꝙ pximior exclusis omnibus alijs: vt in auf. cessante. C. de legi. here. est ergo vidēduz de hereditate vltimi morientis ex eis. Ille enim decessit relicta Regalia matertera magna. i. sorore beatricis auie paterne q̄ erat dicto vltimo morienti: de cuius hereditate agitur in quarto gradu de iure ciuili. Naz ipsa Regalia erat soror Beatrici in scđo gradu: ꝛ Gerardo filio dicte Beatricis in tertio: ꝛ Jacobo ꝛ Beatrici filijs Gerardi in quarto multiplicando gradus s̄m multiplicationē personarū: vt etiā habet̄ expsse in. l. iurisconsultus. §. iiij. ff. de gradibus. ibi dū dicit matertera magna. i. auie soror ꝛc. ex altera parte extāt filij alterius matertere magne: vz Joāne que fuit vtrinq₃ coniuncta dicte Beatricis auie materne: scz Vincentius Petrus ꝛ Cōstantinus: sed dicta Regalia fuit soror vterina dicte Beatricis. Et iste Vincētius Petrus ꝛ Constantinus erant in quinto gradu prefato vltimo moriēti de cuius hereditate agit̄. Naz si mater eorum erat in quarto gradu: ergo ipsi in quinto per multiplicationē psonarum: vt in. d. l. iurisconsultus. §. quinto gradu. Itē ex altera parte extat Antonius filius patrui magni: vz Jacobi qui fuit frater Bartholomei aui paterni dicti vltimi decedētis qui similiter erat in qnto gradu dicto vltimo decedēti de cuiꝰ hereditate agit̄. ¶ Queritur ad quē vl̄ quos ex predictis ptineat hereditas pdicta. Et certe pro dicta Regalia matertera magna facit ppinquitas gradus: q₂ proximior cum sit in quarto: alij vero in quinto. p filijs vero alterius matertere magne facit pluralitas vinculorum: q₂ illa erat vtrinq₃ cōiuncta sorori auie paterne pdicte: sz ista ex vno tantum latere que pluralitas dz attendi ꝛ pponi: vt in auf. defuncto. ad tertul. ꝛ auf. cessante. de legi. here. ꝛ in corpore vñ sumitur. Pro filio vero patrui magni facit q₂ ille erat agnatus ꝛ coniunctus ex latere patris illi de cuius hereditate agitur. Sz alij sunt cognati. i. coniuncti per feminas. Et statuta terrarum solēt primos pferre secundis. Queritur ergo qd iuris. Breuiter si vigeret ibi statutum ꝙ agnati preferantur fater rer hanc vltimam partē esse veram: sed si non viget ꝛ sumus in dispositione iuris cōmunis: dico dictam hereditatē ptinere ad dictam Regaliam magnam: quia in proximiori gradu. s. in q̄rto alij in quinto: vt in auf. post fratres. la. ij. C. de legi. here. ꝛ in corpore vnde sumit̄. Nec ob. ꝙ dictus Antonius sit agnatus: q₂ sublata est hodie dicta differētia vt ibi. Nec etiaz obstat alia matertera ex qua extant filij ꝙ erat vtrinq₃ coniuncta: q₂ hoc non attēditur nisi in fratribus ꝛ filijs eorum: vt not. Jacob. de bel. in auf. de here. que ab intest. §. si non. ꝛ Bar. in. l. post consanguineos. §. legitima. ff. de legi. here. Laus deo.

¶ Summarium.

1 Per consensum pstitū in alienatiōe rei hypothecate pdit̄ ius hypothece in re tm̄ in qua cōsensuz est: secus in alijs.

2 Et quanto tpe pscribatur hypothece.

¶ Consilium. lxx.

In christi nomine amē.

1 ¶ Breuiter in casu psenti dicēdum est† ꝙ pfatus Jacobus p cōsensum pstitum p eum in alienationibus dictarum rerum paternaruz factis p patrē suum cēsetur renuntiasse iuri hypothece qđ habebat in illis p dote materna. l. sicut. §. si volūtate. ff. quib. mo. pig. vel hypo. sol. Non aūt ipsi doti materne nec actiōi psonali quā habebat pro ipsa recupanda. Nec etiam iuri hypothece qđ habebat in alijs bonis paternis non vēditis nec alienatis: sz penes patrē remanētibus. C. ad vell. l. iubemus. vbi casus. Et iō cū in illis bonis concurrat ipse Jacob. cū filio secundi matrimonij tanꝙ pretēdēs causaz priorē ꝛ anteriorē tpe dz illi pferri. C. qui poti. in pig. habe. l. assiduis. §. exceptis. ¶ Quātum vero ad bona alienata si queritur an valeat alienatio quo ad dominij trāslationē clarum est ꝙ sic: q₂ facta ab ipso domino qui potuit dñiū qđ habebat in aliū trāsferre quoad sui ꝛ heredis sui pīudiciū: non quoad pīudiciū creditorū habētiū illa obligata quominꝰ a quolibet possessore possent illa aduocare. l. si conuenerit. §. si fundum. ff. de pig. actio. l. si fundus. §. in vendicatione. ff. de pigno. nisi consenserint alienationi vt fecit iste Jacobus: vt. d. l. sicut. §. si volūtate. Sed si queritur an emptores pscripserint. dicendum est ꝙtum ad pīudicium Jacobi non est de hoc querendum cum

rendum cum sibi preiudicauerit per consensum prestitum tempore venditionis. Unde alia prescriptione non fuit opus. arg. l. sequitur. §. lana. ff. de vsucap. Sed q̃tum ad filium secundi matrimonij qui habebat dicta bona obligata si dos sue m̃ris fuit data ante venditionẽ dicẽdum est ꝙ prescriptio nõ potuit currere nisi a tempore soluti matrimonij quo dos peti potuit. C. de iure doti. l. in rebus. circa fi.

¶ Uidẽduz est ergo an ab illo tp̃e citra cucurrerit tñ tp̃s ꝙ sufficiat ad p̃scribẽdum vel non. 2 † Nã nõ valenti agere nõ potuit prescriptio currere. C. de anna. excep. l. j. in fi. tempus aũt quo prescribitur hypothecarie per habentẽ titulum ⁊ bonã fidem est decem annorum inter presentes ⁊ viginti inter absentes. C. si aduer. cre. l. j. ⁊. ij. licet per non habentem titulum non p̃scribatur nisi spacio. xxx. an. Et ipse debitor non nisi. xl. an. l. cum notissimi. C. de prescri. xxx. an. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ An per hec verba. relinquo vxorem dominaz ⁊ vsufru. sit vxor heres instituta.

2 A verbis testatoris non est recedẽdum: licet sit presumptio ꝙ aliter senserit q̃ notarius scripserit: vt si vxore trãseunte ad secundas nupt. pauperes instituit si in viduitate moriat̃: aliter videatur statuisse q: standum est verbis.

¶ Consilium. lxxvi.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Ad primum breuiter respondeo ꝙ dicta vxor potius intelligit̃ relicta vsufructuaria q̃ heres instituta primo q: verba illa. domina ⁊ gubernatrix. potius ex consuetudine loquendi ad hoc adaptãtur. iuxta no. C. si secundo nupserit mulier. l. j. ⁊ aut. ibi posita. ⁊. ff. de lega. ij. l. titia. §. fi. per Dy. ⁊ Bar.

¶ Secũdo q: de vniuersalibus heredibus specialiter ⁊ exp̃sse prouidit in ver. in omnibus autem suis bonis ⁊c. Et ideo verba illa. domina ⁊ gubernatrix. cum sint dubia non important institutionem. per ea que no. in si. de verbis illis relinquo oĩa bona mea tali ⁊c. q: si alius est institutus vniuersaliter nõ important institutionem sed fideicommissum al's institutionem. l. his verbis. in p̃n. ⁊ ibi plene no. ff. de here. insti. ¶ Preterea generalis clausula non refertur ad ea de quibus specialiter est prouisum nec illa cõprehendit[a]. l. doli clau. ff. de ver. ob. de postulã. l. i. §. deinde. ⁊ sic verba illa dubia non cõprehendũt vniuersalem institutionẽ de qua specialiter fuit prouisum in p̃sonam Sempronij ⁊ gaij. Ex his pꝫ responsio ad scd̃m q̃sitũ. s. ꝙ heres vxoris non dꝫ habere quartã hereditatis: tum q: nõ fuit vxor heres vt patet ex predictis. ⁊ quarte detractio nõ cõpetit alteri q̃ heredi. l. lex falci. §. nunq̃. ff. ad. l. falcid. ad trebel. l. j. §. pe. ⁊ fi. ⁊ ibi plene no. tum q: directa institutio facta de Sempronio ⁊ gaio non patitur defalcationẽ. l. siqs ad declinandã. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ in. c. si pater. de testa. lib. vj. Nam heres detrahit legatario vel fideicommisso non econuerso: sed hic esset econuerso.

2 ¶ † Quantum vero ad tertiũ quesitũ vr̃ dicẽdũ ꝙ heredes instituti p̃nt adire ⁊ potuerũt etiã ab ipso initio: qm̃ eoꝝ istitutio non fuit cõditionalis nec collata post mortẽ vxoris sed simpl'r ⁊ pure facta: vt patet ex eius tenore lꝫ vsusfructus viuente vxore pertineret ad eam: ⁊ ista p̃nt simul stare. ff. de vsufru. l. omniuz. ff. de vsufru. lega. l. vxori. ⁊ p aditionẽ ipsorũ relictũ vsusfru. potuit ꝯfirmari. Nõ ergo est eis restituẽda hereditas per heredes vxoris: q: istud p̃cederet si vxor fuisset instituta. qđ hic nõ fuit: vt. s. ostẽdi. sed ipsi Sempronius ⁊ Gaius: vñ non habent recipere de manu alterius sed per seipsos. iuxta no. i. c. i p̃sentia. de proba. per Inno. de acqui. pos. cũ heredes. in prin. ⁊. l. fundi trebatiani. de vsufru. leg. qui satisda. cog. l. inter omnes. Nec venit distribuẽda inter pauperes q: testator hoc mãdauit fieri si vxor transiret ad secũda vota: sed iste casus nõ euenit: ⁊ alius casus q̃ expressus nõ cõprehẽdit̃. l. cõmodissime. de li. ⁊ posth. l. si cũ dotẽ. in prin. solu. mat. de cõdi. ob cau. si extraneus. Nec p̃t dici ꝙ institutio istoꝝ censeat̃ collata dũtaxat in illũ casuz si trãsiuerit ad secunda vota: q: sic fuisset inutilis ⁊ sine fructu cum tunc expresse voluerit bona distribui inter pauperes aduersus quos nõ possent detrahere trebellianicã. iuxta no. in. c. si pater. de testa. lib. vj. in nouella. ⁊. l. marcellus. ad treb. p bar. Sed dico ꝙ dicta institutio cẽset̃: ⁊ fuit facta simpliciter ⁊ pure ⁊ potuerunt statim adire. ⁊ dicta domina manẽte in viduitate debuit habere vsumfructũ: ⁊ ea moriẽte in viduitate ⁊ nõ trãseunte ad secunda vota vsus consolidari debet cũ proprietate: ⁊ sic debent esse bona penes institutos pleno iure proprietatis ⁊ vsusfructus: sed si ad secunda vota trãsisset: tũc fuissent distribuẽda inter pauperes quibus prefati instituti censent̃ fuisse rogati de restituendo: ⁊ ista est s̃nia ⁊ effectus verborũ testatoris ⁊ sonus eoꝝ: lꝫ sua dispositio videat̃ fuisse indiscreta ⁊ irrationabilis: q: non potest comprehẽdi quare magis voluerit eam distribui inter pauperes finito vsufructu vxoris per transitum ad scd̃a vota q̃ p mortẽ ei᷒. ⁊ q̃re dicta vxor potuerit facere p̃iudiciũ dictis istitutis trãseũdo ad scd̃a vota q̃ p mortẽ q̃cq̃d sit verba testatoris sic cantant a quibus nõ est recedẽdũ. l. j. §. si is qui nauez. ff. de exercito. ⁊ forte fuit defectus notarij q nesciuit intẽtionẽ testatoris exprimere. Et lꝫ si de ea cõstaret error notarij nõ deberet ei officere[b]. l. errorẽ. C. de test. ex quo tñ de ea nõ cõstat aliter stãdũ est verbis. ff. de vsufru. leg. si alij. q: talis p̃sumit̃ fuisse intẽtio qualẽ verboꝝ p̃prietas importat. ff. de leg. iij. l. non aliter. de suppel. lega. labeo. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ Pẽdẽte appellatione sup decimis si appellãs fecit se ab episcopo inuestiri talis inuestitura nõ p̃iudicat appellatis.

2 Et rescriptum principis ⁊ inuestitura semp intelligitur ne p̃iudicium fiat tertio.

¶ Consilium. lxxii.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † In causa appellatiõis que vertit̃ inter Frãciscum Perti ⁊ Andreaz Uictoris de la fontana appellãtẽ ex parte vna: ⁊ fatiũ ⁊ Uictorẽ fratres ⁊ filios quõdã ser zasii appellatos ex altera sup decima fogolaris cuiusdã sediminis in qua lata est sentẽtia pro dictis Fatio ⁊ Uictore tanq̃ si ipsi ⁊ eoꝝ autores fuerint de decima dicti sediminis inuestiti: qm̃ cõprehẽdit̃ sub coherentijs inuẽtarij ad qđ inuestiture predicte se referunt. Dubitat̃: q: predicti appellantes produxerunt in dicta causa quãdaz inuestituram eis factã a domino Episcopo feltrẽsi de decima fogolaris dicti sediminis pẽdẽte causa principali. vtruz dicta inuestitura habeat in aliquo releuare dictos appellãtes ⁊ nocere appellatis. Et vtrum debeat p ep̃m p̃dictum reuocari: prout coram eo petituz est per dictos appellatos.

¶ Et breuiter ad primuz respondetur ꝙ nõ releuat nec aliq̃d facit ad propositum nec fundat intẽtionẽ appellantium in aliquo: ⁊ sic tanq̃ impertinẽs dꝫ reijci. iuxta no. in fi. ⁊ in. l. si duo patroni. §. idẽ iul. ff. de iureiur. l. siquis libertatẽ. de peti. here. ⁊ qđ no. in. l. momentanee. C. qui legi. perso. de proba. ad p̃bationẽ. ⁊. l. neqꝫ natales. 2 † Qđ aũt sit imp̃tinẽs probat̃: q: dicta inuestitura nouiter facta p dominum Episcopum hꝫ in se tacitam conditionez a iure subintellectam. s. sine preiudicio iuris alieni: ⁊ ita demum si alius vel alij non sunt vel non fuerunt p prius de dicta decima inuestiti quibus non credit̃ prefatus dominus Episcopus voluisse preiudicare: nec preiudicare potuit nec eis auferre ius per prius acquisituz ex alijs precedentibus inuestituris. ista probantur ex his que habẽtur p glo. in fi. ff. de bo. pos. l. iij. §. bonoruz. ff. ne quid in lo. pub. l. ij. §. marito. ⁊ §. siquis a principe. extra de vsupal. ex tuarum. de offi. delega. super hoc. de verbo. sig. c. dilecto. C. de fun. pa. l. patrimonialis. lib. x. ⁊ quod ibi p Bar. in fi. facit. c. si episcopus. de p̃bẽ. lib. vj. Sed isti appellati fuerãt de ista decima p prius inuestiti: q: de omnibus contẽtis ⁊ comprehẽsis in inuentario. Et istud sedimen comprehẽditur sub coherẽtijs inuẽtarij prout al's fuit consultum ⁊ clare demonstratum. Igitur dicta inuestitura pro nõ facta habet̃: q: deficit conditio tacita sub qua fingitur ⁊ p̃sumitur fuisse facta cuius conditionis defectus facit esse ⁊ haberi proinde ac si facta non fuisset. ff. si cer. pet. l. pecuniaz ante fi. de pericu. ⁊ cõmo. rei ven. l. necessario. §. i. q: tacita conditio pro expressa debet haberi. l. itẽ quia. ff. de pac. si cer. pe. cum q̃d. ¶ Et ex hoc sequit̃ responsio ad scd̃m ꝙ p p̃fatuz dominũ Episcopũ debet reuocari quatenus de facto processit. ff. de acti. empt. l. ex empto. §. is q via. de rescin. ven. l. fundus qui Lucij Titij. l. minor. in prin. ⁊ qđ ibi no. ff. de euic. Habebãt em̃ dicti appellantes in causa appellationis si volebãt obtinere solum hoc ostendere. s. ꝙ sedimen de quo agit̃ non cõprehẽdit̃ sub coherentijs inuẽtarij: ⁊ hoc sufficiebat eis: sed hoc non probarũt nec p̃bare possunt: q: reuera cõprehẽdit̃ si cõsideret̃ simul cũ sedimine vẽdito: p̃ut dñs Uicarius q tunc erat vt rẽ oculis subiecerat per suã informationẽ missam inscriptis asseruit: ⁊ hoc presupposito ꝙ etiã iudex appellationis p̃cipere poterit intẽtio appellantium fuit ⁊ intẽtio appellatorũ fundata est cuz de omnibus cõprehẽsis sub dictis coherẽtijs prefati Fatius ⁊ Uictor habeãt inuestituras p se vel p suos antecessores: i quoꝝ locũ successerũt ⁊ si ita est inuestitura postea facta de dicto sedimine p̃fatis appellantibus nullius fuit vel est valoris: q: facta fuit de re nõdũ aperta dño Episcopo inuestiẽti: sed alteri infeudata: cui dñiũ vel ius prefatus dñs Episcopus auferre non potuit. ꝺ l. patrimoniales. C. de fundo patrimonio. libro. x. Et posito ꝙ potuisset non presumitur hoc voluisse per iura. s. alleg. ¶ Ualde

a ¶ Cõprehendit. Adde do. pet. phil. cor. in cõsi. cc. inci. consuluerũt. in l'ra A. in. iij. pte. ⁊ i consil. ccxciij. in l'ra. H. ea. pte.

b ¶ Officere. Et qual'r talis error p̃bari possit. vide. d. bar. sozi. i ꝯsi. xciiij. ver. circa scd̃m. in fi. i. j. pte. vbi ponit ꝙ p coniecturas probari potest.

ergo fuit impertinens productio dicte noue inuestiture in cā appellationis cum in nullo possit releuare producentes: qꝛ intelligitur facta sine preiudicio iuris alieni. ꝛ si alij de dicto feudo non fuerint per prius inuesti. per glosam que in. d. l. iij. §. bonorum. ff. de bono. pos. Tunc ergo locum sibi vēdicaret si dicti appellantes ipsa circunscripta obtinerent in causa appellationis: vt qꝛ probarēt dictum sedimen non comprehēdi sub coherentijs inuētarij. Sed tunc certe tali inuestitura non indigerēt tunc etiā fuit necessariū appellatis petere coram Episcopo dictam inuestituram cassari ꝛ reuocari qꝛ de hoc incidēter habebat cognoscere iudex appellationis, ꝛ erat ꝛ est articulus preiudicialis ad primam litē vñ poterat opponi exceptionē litis pēden. l. fundi. ꝛ. l. fundum. ꝛ. l. ſꝫ si ante. ff. de excep. Sed quia non fuit opposita ꝛ regula est quod de qua recognouit iudex de ea pronuntiare debet. l. de qua re. ff. de iudi. prefatus dominus Episcopus volens sequi semitam iuris ꝛ iustitiam ꝓprio commodo preferre dꝫ pronuntiare sue intētionis non fuisse dictis appellantibus ꝛ eorum iuri vel inuestiture si quā habeant de dicto sedimine p̄iudicare. ꝛ quatenus dicta vltima inuestitura posset in cōtrarium interpretari sicut de facto emanauit: ita ꝛ de facto ipsam reuocat per iura ꝛ rationes supra alleg.

¶ Et posito ꝙ nō fieret ista reuocatio per episcopum non multum esset curandum postq̄ dicta inuestitura non nocet: ꝛ forte melius esset dictam litē coram eo ceptam non prosequi ſꝫ solū causam appellationis.

a ¶ §. qui impleto. Pro cuius text. intellectu vide. d. Alexā. de imo. i ꝯs. j. in pe. col. in. ij. pte.

¶ Summarium.

1 Si de societate inita singulis annis solebat inter socios reddi ratio: ꝛ per aliquos annos non fuerit ratio reddita: p̄sumitur eo tempore non fuisse societatem.

2 Et qualiter testes debeant probare societatē. ꝛ. 3.

3 Reconductio tacita nō intelligitur facta nisi aliquid interueniat ex quo tacitus consensus colligi possit.

¶ Consilium. lxxiij.

In christi nomine amē.

¶ In causa que vertitur inter Gabrielem dictū Galestratium agentē ex parte vna: ꝛ Michelinū conuentum beretarium ex parte altera coraꝫ domino potestate Triuisij. Uisis actis ꝛ actitatis in causa ꝛ attestationibus testium vr̄ dicendum partes iudicis esse in absoluendo dictum Michelinum a petitiōe dicti Gabrielis tali ratione. 1 † Nam vtraqꝫ pars cōfitetur ꝙ societates inite per tempora preterita inter eos fuerunt inite de anno in annū incipiēte anno in paschate resurrectionis ꝛ finiente in carnisp̄riuio immediate sequēti: ꝛ tunc in fine cuiuslibet anni consueuerūt saldare rationes illius anni preteriti prout patet in articulo secūdo tertie intētionis dicti Michelini incipiēte. Itē ꝙ mos ꝛ cōsuetudo. ꝛ ex responsione facta ad ipsum per Gabrielem. Confitetur autem micbelinus se fuisse socium dicti Gabrielis per totuꝫ annum. M. ccccxxiiij. inceptum in paschate ꝛ finitum in carnisp̄riuio sequēti ꝙ fuit in. M. ccccxxv. Sed abinde citra dicit se socium non fuisse: p̄fatus autē Gabriel dicit societateꝫ fuisse renouatam annis sequentibus vsqꝫ ad. xxviij. Habebat ergo necesse facere vel probare expressam renouationē vel etiā aliquid ex quo resultauerit tacita renouatio de iure communi vel etiam consuetudineꝫ ꝙ intelligitur tacite renouata etiam ipsis nihil dicentibus vel facientibus: dummodo de cōtraria voluntate non appareat: quam consuetudinē p̄fatus Gabriel allegat in responsione quā facit ad dictum capitulum dicēs ꝙ semper ita practicatum fuit. Als nullo istorum probato fundata est intentio Michelini ex responsiōe predicta dum dicit ꝙ omni anno initur societas ad festum pascbe ꝛ durat vsqꝫ ad carnisp̄riuium futurum: ꝛ tunc fiunt rationes anni dicte societatis ꝛc. tot ergo sunt societates quot anni. Sed p̄fatus Gabriel nullum de p̄dictis tribus probauit. Nam exp̄ssam renouationem non probauit: nec de ipsa capitulauit: ꝛ etiam videtur fateri ꝙ non interuenit: nec etiam dictam consuetudinem ꝛ practicam ꝙ intelligatur renouata ipsis etiam omnino tacētibus ꝛ nihil faciētibus. Nam nec de tali consuetudine aliqd articulauit. ¶ Restat videre de secūdo. s. an probauerit aliquid propter qđ fuerit inducta tacita renouatio de iure communi. Nam non sufficit ad hoc sola taciturnitas: sed requiritur rei interuētus. s. vt aliquid fuerit factum: ex quo possit colligi tacita voluntas: puta lucrorum communicatio vel positio capitalis in communi vel quid aliud quod citra ius ꝛ nomen societatis geri non potuerit. ff. pro socio. l. iiij. in prin. ꝛ quod not. p Bar. post Oldra. in. l. titiū ꝛ meuiū. §. altero. ff. de admi. tuto. ꝛ per Bal. C. cōmunia vtriusqꝫ iudi. l. si patruus. Sꝫ hic istud nō fuit probatum lꝫ fuerit articulatum. s. qđ de anno. M. ccccxxv. post pascha ꝛc. ꝛ. M. ccccxxvj. ꝛ. xxvij. posuerit certas bestias in communi ꝛ ad macellum: tñ istud fuit negatū p Micbelinum: ꝛ p Gabrielē minime ꝓbatum: nec est verisimile ꝙ ita fuerit ꝛ ꝙ ꝑ illis annis durauerit: qꝛ si tm̄ tacuisset Gabriel: immo credēdū est qđ voluisset quolibet anno videre ꝛ calculare rōnē in carnisp̄riuio sicut fecerat in annis p̄teritis. Et tñ ipse Gabriel in suo libello narrat ꝙ dictus Micbelinus non reddidit rōnē ab anno īcepto i. M. ccccxv. post pascba vsqꝫ ad. M. ccccxxviij. ꝛ petit ipsum compelli ad reddēdū: nec dicit se vnq̄ illum interpellasse ꝙ redderet: vñ nō est verisimile ꝙ tm̄ tacuisset si societas inter eos fuisset. ar. l. procula. ff. de probatio. in rōne sui. 2 † Et lꝫ aliqui testes dicāt ꝙ fuerūt socij dicto tpe: tñ non probant: qꝛ boc non percipit̄ sensu corporeo sed iudicio intellectus sicut dominiuꝫ: vñ sicut non sufficit ad ꝓbationē dominij testes dicere ꝙ talis est dominus nisi reddant sufficientē causaꝫ dicti sui etiam si non fuerint interrogati: vt no. Inno. in. c. cuꝫ in causam. de testi. ꝛ Bar. C. e. l. solā. s. deponēdo de aliquibus actibus qui sensu percipiunt̄: puta qꝛ viderunt ipsum tenere ꝛ possidere ꝛ fructus recolligere p tm̄ tempus tanq̄ dominum. l. titia. ff. de solu. ita nō sufficit ad ꝓbandū contractā vel renouatam societatē deponere ꝙ fuerūt socij nisi deponāt de aliquibꝰ actibus interueniētibus inter eos ex quibus societas resultet iuris presumptione. iuxta ea que no. p Bart. in. d. §. altero. qđ hic minime factum est vt patere potest ex dictis attestationibꝰ. pro hoc etiam facit qđ babet̄ in. l. item q̄rit̄. §. qui impleto[a]. ff. loca. 3 † vbi non intelligit̄ facta tacita recōductio nisi īteruenia t aliquid ex quo possit tacitus cōsensus colligi: ꝛ etiā qđ in si. habet̄ in aditione bereditatis que non inducit̄ ex sola volūtate in mēte retēta: ſꝫ ita demū si ꝓcessum est ad aliquos actus exteriores. iuxta ea que habētur in. l. potuit. C. de iure delib. ꝛ. l. ꝓ herede. ff. de acqui. here. ꝛ. l. gerit. eo. ti. p Bar. Sed hic de nullis actibus exterioribus ꝓbat̄ qui soli societati dictorū annorū cōueniant. Producunt̄ etiā certe cedule priuate q̄ nullam fidē faciunt ꝛ potuerūt falso fabricari p Gabrielē. ar. l. repetita. cum ibi no. ff. de fide instru. iuncta. l. rationes. C. de proba. cū nō sint scripte vel subscripte manu Micbelini.

¶ Cōcludit̄ ergo ꝙ tam defectu probationis agentis q̄ ex verisimilibus coniecturis: qꝛ dictus Gabriel non fecit sibi reddi rationē quolibet anno in carnisp̄riuio prout cōsueuerat in annis p̄teritis in dictis tribus vel quattuor annis de quibus est questio: prefactus Michelinus debet ab eius petitiōe absolui quia non presumitur inter eos fuisse societas in dictis tribus annis. Laus deo.

¶ Summarium.

1 Nota de statuto ꝙ venditio rei immobilis nō valeat in p̄iudicium agnatorum ꝛ vicinorum.

Stante statuto ꝙ agnatus vel vicinus possit rē vēditam quādocunqꝫ oblato eodē p̄tio auocare ab emptore: quid sit si non fuit vera vēditio ſꝫ ficta.

2 Quot modis possint cōiecturari non fuisse veram venditionē: sed pignus.

3 An vicinus ꝛ agnatus possint vigore statuti p̄dicti auocare rē vēditam primo venditori ex pacto de retrouēdēdo.

¶ Consilium. lxxiiij.

In christi nomine amen.

¶ In cā mota per dominā dorotheam ꝯ Nicolauꝫ belanchā ꝛ Nicolaū barberiū sup reuēditione cuiusdam possessionis. 1 † Notādū est ꝙ statutū in quo dicta domina se fundat quod incipit siquis decetero vendet ꝛc. quo disponit̄ qđ vēditio rei immobilis non valeat in p̄iudiciū agnatorū vel vicinorꝫ[b]: ꝛ quod vicinus vel agnatus possit quādocūqꝫ vēdicare ꝛ repetere talē rem vēditam ab emptore dato eodē p̄tio dꝫ sine dubio intelligi de vēditiōe vera ꝛ valida: p quā fit alienatio ꝛ trāslatio dominij de vēditore in emptorē. Nā qꝛ cōuenientius est ꝙ pro eodem p̄tio potius habeat eam agnatus vel vicinus si eam vult q̄ vnus extraneus: voluit statutū ꝙ si facta fuit ipsis irreq̄sitis possint q̄ñcūqꝫ oblato eodē p̄tio vēdicare ꝛ alienationē retractare sicut cū emphiteota vēdidit dño irreq̄sito ꝓpter eandē rōneꝫ. C. de iure emphiteo. l. fi. Interim igit̄ anteq̄ pretium offerat̄ ab agnato vel vicino tꝫ alienatio ꝛ dominium transfert̄ si tradēs erat dominus qꝛ voluit a se abdicare. Uñ nō dꝫ interim stare in pēdēti vel in aere. iuxta no. in. l. si ego. ff. de neg. gest. p glo. ꝛ de solu. qui hominē. §. si gener. ꝛ ad hoc. ff. de in diem adie. l. vbi autē. v̄. ſꝫ ꝛ marcellus. ꝛ si nō erat dominus trāsfert vsucapiēdi conditionē ꝛ emptor vsucapit ad commodū agnati vel vicini postea reuocātis alienationē. argu. ff. de do. cau. mor. l. si alienam. de condi. indebi. l. indebiti. §. ſꝫ si nūmi. ꝛ qđ ibi no. in gl. q̄ incipit. qd ergo. Et cum postea p̄tiū offert retractat̄ vēditio ꝛ alienatio vt exnunc. s. ex tempore oblationis facte non vt extūc. s. ex tpe facte vēditionis vel alienatiōis: quia cum

b ¶ Uel vicinorū. Ad materiā discurre trac. de iure prothomiseos. ꝛ q̄ habent̄ p eūdē Pau. s. in consi. j.

quia cū dicta oblatio ⁊ resolutio depēdeat ex mera voluntate ipsius agnati vel vicini nō trahit retro: sed operat effectū suū: vt exnunc non vt extunc. ff. que res pig. obli. pos. l. fi. qui poti. in pig. ha. l. j. in fi. Si vero venditio non fuit vera sed ficta ⁊ simulata tunc per eam noluit vendens alienare nec dñium a se abdicare. ff. de contrahē. emp. l. nuda. ꝑ cōsequens dictū statutū locuz non habet: qꝛ sicut agnatus vel vicinus non potuisset veterem dñm cōpellere ad sibi vendēdū si ipse vetus dñs alteri non vēdidisset vel insolutum dedisset. l. nec emere. C. de iure delibe. ita ⁊ finxit se vendere ⁊ non vendidit: qꝛ talis venditio non est venditio: ⁊ perinde est ac si facta non fuisset: vt. d. l. nuda. ⁊. C. plus valere qd agitur. per totū. Et idem dicendum est si alia ratione venditio fuisset nulla: puta facta a pupillo vel minore contra dispositionem iuris cōmunis vel municipalis: quia tunc pro non facta habetur ⁊ appellatione vēditionis facta a statuto non cōtinet. l. iiij. §. condēnatū. ff. de re iudi. l. non putauit. §. non queuis. ff. de cōtrata. qꝛ per eam nō fieret alienatio nec dñium recederet a venditore. vnde si agnatus vel vicinꝰ admitterentur auferrent eam venditori non emptori: sed statutū vult ꝙ auferāt ab emptore: igit nō potest locū habere nisi in vera ⁊ valida venditone per quaz transit in emptorem.

2 ¶ †Nunc ergo ad propositū si posset clare probari ꝙ dicti contrahentes noluissent facere verā venditionē sed fictā seu simulatam: ⁊ potius cōtractū pignoris res esset clara per ea q̄ dicta sunt ꝙ dictū statutū non habet hic locuz: ⁊ ꝙ dicta domina nō deberet audiri volens dictā possessionē auferre dicto ser Nicolao belācha: qui re vera nunꝗ̄ vendidit lz vēdere simulauerit: qꝛ statutū loquitur qñ quis vendidit: qd verbum non verificatur in ficta venditione sed solum in vera: vt in. d. l. nuda. de cō trahen. emptio. Sed dubiū est qꝛ de ista simulatione nō appareret nisi per assertionē quam nunc faciunt partes quibus non videtur credendū in preiudicium vicini ⁊ in ipsarum fauorem. l. seia mancipia. in prin. ff. ad velleia. l. si quis in graui. §. j. ad sille. qꝛ potuerūt inuicem colludere in dānū alterius. ar. l. repetita. ⁊ qd ibi no. ff. de fide instru. ⁊ bonus tex. in. c. super eo. de eo qui cogno. consang. vxoris sue. Nam tales simulationes deberent liquido ⁊ euidentissime probari. l. sed si maritus. §. fi. ff. q ⁊ a quibus. vnde videt standum instrumento. C. de proba. l. ꝑcibus quia non est credendū in dubio ꝙ aliud voluerint ꝙ̄ verbis expresserint. l. labeo. ff. de suppellec. leg. ⁊ sic ꝙ fuerit venditio: qꝛ sic sonat instrumentū nec apparent hic ille coniecture q̄ faciunt presumi cōtractū pignoratitiū. s. ꝙ res multo plus valebat: ⁊ qd fuerit appositu pactū de retrouendēdo: ⁊ qd emēs esset vsurarius ſm ea que notant ⁊ habētur in. c. illo vos. de pigno. ⁊. c. ad nostram. de emptio. ⁊ vendi. Et per consequens videtur fuisse acquisitum ius vicino retractandi dictā venditionem ad sui cōmodū qd postea partes resoluendo cōtractuz earū propria volūtate non potuerunt auferre. ff. quibus mo. pig. vel hypo. sol. l. iij. in fi. ⁊. l. iiij. in fi. ꝑn. ibi. nisi ex volūtate ⁊c. de edil. edic. l. bouem. §. pignus. ⁊ no. glo. in. l. vbi autez. §. sed marcellus. de in diē adiec. ⁊ Bar. in. l. in diē. ⁊. l. in cōcedēdo. de aqua plu. arcē. ⁊. l. si a te. §. iulianus. ff. de excep. rei iudi.

¶ Sed his non obstātibus in cōtrarium videt veritas: cuius rei gratia premittende sunt alique regule iuris. ¶ Prima qd ea que de sui natura liquido probari nō possunt: probant ꝑ verisimiles coniecturas per indicia ⁊ presumptiones. ⁊ ista regula ponitur in. l. non omnes. §. a barbaris. ff. de re mili. facit qd no. glo. in. l. j. ff. de probatio. ⁊ de ſm tab. l. qui ex liberis. in prin. ⁊ Cy. in. l. j. C. ad. l. cor. de sica. in fi. de iniur. si non conuitij. in. j. op. ⁊ Inno. in. c. cum officij. de test. Sed in simulationibꝰ est huiusmodi: quia occulte fiunt ⁊ non adhibentur testes: sed alter de altero confidit: ideo probantur ꝑ coniecturas[a]. ⁊ est casus in. d. c. illo vos. ⁊. d. c. ad nostram. ⁊ lz ibi fiat mentio de aliquibus coniecturis: tñ qꝛ exempla non solent artare regulam. l. regula. §. fi. ff. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊. l. dāni. §. fi. de dāno infect. non excluduntur alie verisimiles coniecture. ¶ Itē est alia regula ꝙ probatio que fit per coniecturas legales dicitur euidentissima[b]. C. de peri. tu. l. si tutor. ⁊ ibi no. in. glo. ff. de leg. j. l. lz imperator. ⁊ sic nō ob. l. sed ⁊ si maritus. §. fi. ff. qui ⁊ a quibus. vbi videt dici ꝙ ꝓbatio simulationis debet esse apertissima et euidentissima. ¶ Tertia regula est ꝙ per sequētia declaratur qualis fuerit animus in precedētibus. ff. ad mace. l. sed iul. §. proinde. ver. intelligendūqꝫ ab initio ⁊c. C. de natu. libe. l. cum quis. ante finem. ibi. neqꝫ eñ verisimile. ff. de priuile. credi. l. ventri. §. fi. rerum amo. l. qui cōcubinam. §. res amotas. in fi. ⁊ no. xviij. distin. peruenit.

¶ His premissis dicoꝰ ꝙ hic sunt plures verisimiles coniecture ⁊ presumptiones ꝙ partes noluerunt istam fore veram venditionem sed fictam ⁊ potius pignus.

¶ Et prima presumptio resultat ex tempore quo durauit: qꝛ ꝑ paucos menses cum facta fuerit de mēse Aprilis ⁊ resoluta de mense Augusti vnde cum venditiones soleant fieri: vt res perpetuo sit penes emptorē non sic pignorationes: qꝛ quousqꝫ debitū soluat. l. si rem. §. omnis. ff. de pig. act. credendū est ex tam paruo interuallo qd noluerunt vendere sed pignorare. ⁊ istud optime probat in fi. per. l. pleriqꝫ. ff. de ri. nup. vbi si mulier q̄ recessit a marito reuersa est infra breue tēpus censet idem matrimoniū nec censet recessisse animo diuertendi ⁊ matrimonium dissoluēdi prout etiā in. l. iiij. §. si ab ignoto. ff. de manu. vbi qñ fuit actum a principio ꝙ emptio modico tempore habeat durare presumitur emptio simulata. ⁊ ita dicit Bar. per illū tex. in quodā suo consilio qd incipit. Petrus Nicole. vbi ponit de triplici specie simulationis. ⁊ istam ponit ꝑ vna. facit. l. si ventri. §. fi. ff. de priuileg. cred.

¶ Scđa cōiectura resultat ex eo: qꝛ vt dicit iste venditor semp remansit in possessione: lz constituerit se nomine illius emptoris possidere: ⁊ etiā de tradita possessione confectū fuerit instrumentū sed totū hoc simulate censeat factū ex quo re ꝑa in possessione remansit. l. sicut. §. superuacuū. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. ⁊ no. Bar. in. l. post contractum. ff. de dona.

¶ Tertia resultat presumptio ex modo recedendi a dicto contractu: quia per restitutionem instrumentoꝝ incisorum ⁊ ꝑ modū recessus a dicto contractu si modum noue vēditionis quod fecissent si a principio habuissent animum faciendi verū cōtractum facit. l. cum hi. §. modus. ff. de trans.

¶ Quarta resultat presumptio quia ab ipso initio egerūt qd quādocūqꝫ vēditor restitueret pecuniā perceptā: venditor teneret restituere rem suam prout attestatur notarius super dictis instrumētis cancellatis habētibꝰ prefatas partes fuisse confessas coram eo cui confessioni videt standū: eo qꝛ non pōt dici ꝙ facta fuerit in fraudē ⁊ preiudiciū istius dñe vicine que nullaz litē controuersiam vel questionē adhuc mouerat sup ista reuenditione fienda: nec mouit de illis duobus vel tribꝰ annis post. vnde non est credendū ꝙ cogitauerint de ipsa fraudāda. iuxta ea que notant de futuris creditoribus in aut. sed iaz necesse. C. de dona. ante nup. ⁊ in cor. vnde sumitur. per glo. ⁊ doc. qꝛ non cēset cogitata fraus aduersus illos de quibus verisimiliter nō cogitarūt partes maxime si ex magno iteruallo tp̄is postea superuenerūt: ⁊ si ita est quod dicte confessioni sit standū cum ista cōuentio facta inter partes habeat vim pacti de retrouendendo sic illud pactū facit cum alijs presumptionibus censeri contractū fictitiū ⁊ simulatū ſm tradita ꝑ doc. in. d. c. illo vos. ⁊. c. ad nostram. ita ⁊ istud multofortius: quia plus appropinquat simulationi pactū de restituēdo rem ⁊ pretiū ꝙ̄ pactū qd retrouendat cū hoc scđm presupponat aliam venditionem ꝓcessisse: sed primū non. Nam non potes mihi retrouēdere si tu primo a me non emisti: sed restituere rem bene potes. Nec ob. si dicatur qd hic non sunt alie cōiecture que requirunt simul cum illa: scꝫ qd emptor sit vsurarius ⁊ res plus valeat: quia illa requirunt ad ꝓbandum cōtractū feneratitiū. Nos autē non querimus de hoc: sed soluz qd ꝓbetur simulatio que potuit esse posito ꝙ res non plus valeat ⁊ ꝙ ille non sit vsurarius. Cōmuniter aūt doc. dicunt qd sufficiunt tres presumptiones ad ꝓbandum contractum fictitiū ⁊ feneratitium. ⁊ aliqui dicunt sufficere duas. de quo no. C. plus valere quod agi. l. emptore. per doc. quāto magis ad probandum fictitium tantum.

¶ Concluditur ergo ꝙ ex isto capite: qꝛ iste non vendidit: licet se vendere simulauerit nullū ius fuit quesitum dicte domine ad acquisitionē dicte possessionis: sed posito ꝙ ꝓdicta cessarent et ꝙ ista fuerit vera venditio: videndū est qd iuris esset ⁊ sine dubio hoc presupposito si prefatus emptor ꝑ modū reuēditionis: ⁊ sic noui ꝯctus transtulisset in venditorem primū posset dicta domina agere ad retractandū hāc scđam venditionē nō primā. patet hoc vltimū. Nā statutū cōcedit sibi vt agere possit cōtra emptorem apud quē res est: ⁊ qui hꝫ facultatem restituēdi eaz: ⁊ ex eo oritur cōditio ex dicto statuto. ff. de condi. ex lege. l. j. C. de peti. here. l. fi. Et hoc quousqꝫ emptor rem habet apud se ⁊ habet facultatē rei restituende. si vero desinit possidere sine dolo ⁊ culpa desinit teneri ipso iure cum nō teneat ex suo ꝯctu vel quasi: sed ex dispositiōe statuti ꝓdicti: ⁊ sic cessat equitas actionis dande contra eum. Nam etiam si ex suo cōtractu teneretur ad certam speciem si eā sine dolo ⁊ culpa de qua teneretur desineret possidere desineret teneri: saltim ope exceptionis. l. ꝙ sepe. §. si res. circa mediū. ff. de contrahen. emptio. ⁊. l. cū fundus. §. seruū tuū imprudens. ⁊ ibi no. in vlti. glo. ff. si cer. peta. quousqꝫ igit primus emptor possidet pōt vicinꝰ offerre sibi ⁊ astringere ipsum ad restituēdum sibi. Sed si anteꝗ̄ ipse agat ⁊ offerat prefatus emptor vēdidit ⁊ tradidit alteri seu primo venditori seu alteri extraneo pōt vicinus agere ꝯ scđm emptorē ex iure sibi nouiter quesito ex dicta scđa vēditione facta ipso irrequi

a ¶ Per coniecturas. Adde idē ꝑ. d. Bar. so zi. i cōsil. cclxiiij. inci. visis. ver. se ptimo ⁊ vlti. circa fi. in. ij. parte. sꝫ qd si ps confiteat instra talis notarij esse simulata: ⁊ testis dicat se audiuisse a pte cōfitēte de oibꝰ: an talis testis probet. vide bal. in cōsi. ccxcviij. i. iij. parte. vbi etiā qd ꝓbatur ex ꝯfationibus: lz als ꝯctꝰ fuerit factus.

Additio.

b ¶ Dicit euidētissima. An ligdissima sit ꝓbatio illa q̄ fit per ꝓsumptiōes vel cōiecturas a iure approbatas. Vide Fely. i. rubri. de ꝓba. in. ij. col. ver. scđa cōclusio.

sito: q2 qua ratiõe debuit requiri in prima debuit requiri in secũda. Et sic licet ius acquisitũ sibi ad retractationẽ prime venditionis fuerit finitũ primo emptore desinẽte possidere sine dolo ⁊ culpa incipit ius nouũ acquiri ex secũda venditione ad retractationem ipsi⁹ scđe. Sed in casu nostro retrãslatio facta in dictũ venditorẽ non fuit facta p viam noui cõtractus seu noue vẽditionis: sed p viã resolutiõis veteris cõtractus prout ex instrumẽto inde ꝯfecto. vnde ista retrãslatio nõ fuit cõtract⁹ nouus sed noua venditio: sed fuit distractio ⁊ resolutio prime: iõ si ex forma statuti deberet solui gabella de cõtractu vẽditionis non solueretur de ista resoluione. vt hec habentur in tex. ⁊ gl. et per Bal C. quando lice. ab emp. disce. l. j. Et ꝙ iste non sit nouus contractus postꝙ̃ partes non fuerunt vse verbis tendentibus ad nouum contractum patet ex his que habentur per glo. in. l. si vnus. §. pactus ne peteret. versic. ꝙ si nõ vt tolleret. ⁊ qđ ibi not. in glo. i. ff. de pactis. ⁊ quod not. Cy. in. l. pacta nouissima. C. de pactis. ⁊ Bar. in. l. iurisgen. §. adeo. ff. eo. titn.

3 ¶ † Videndũ est ergo an ex ista resolutiõe veteris cõtract⁹ fuerit dicte domine vel alteri vicino ius quesitũ de nouo ad sibi rẽ restituẽdã. Et certe dicendũ est ꝙ non: q2 statutũ loquiẽ in contractu. s. qñ res vendiẽ vel insolutũ datur: nõ aũt loquitur ĩ distractu: ideo cũ sit cõtra ius cõmune ad hunc casum non extenditur in iurib⁹ vulgaribus: q2 casus omissus ⁊c. l. si extraneus. ff. de condi. ob causam. Cũ igitur p̃fata dña ius sibi acq̃situm cõtra primũ emptorem ex prima vẽditione ꝑdiderit primo vẽditore desinẽte possidere sine dolo ⁊ culpa cũ solum contra ip̃m foret acq̃situm: vt patet ex tenore statuti dũ dicit qđ possit petere ⁊ vendicare a quocunq3 emptore ⁊c. ⁊ postea subdit. Et teneaẽ quilibet q̃ decetero emet ⁊c. iũctis. ll. s̃. alle. ⁊. l. ꝙ sepe. §. si res. de cõtrahẽ. emp. ⁊. d. l. cũ fundus. §. seruũ tuũ. si cer. peta. ⁊ qđ ibi no. in vlti. gl. Et ex ista resolutione nõ fuit nouũ ius sibi acquisitum cõtra ipsum vẽditorẽ: q̃ rem suã recuperauit per resolutionẽ cõtract⁹: q2 statutũ nõ loquiẽ de distractu sed de cõtractu. ¶ Sequiẽ ꝙ dicta dña nullo mõ esi audiẽda tãꝙ̃ agẽs sine actione. l. si pupili. §. fi. ff. de neg. gest. q2 iste primus venditor dicere poterit: ego nõ emi de nouo hanc possessionẽ: quo casu loquitur statutũ: sed recuperaui resoluto priori ꝯctu: quo casu statutũ non loquitur: ⁊ sic patet ꝙ petitio dicte domine duz dirigitur cõtra magistrum Nicolaum barberiũ q̃ primo emit non ꝓcedit: q2 ipse non possidet nec dolo vel culpa desijt possidere: ideo cũ esset debitor certe rei liberatus est vel ipso iure vel ope exceptio. per iura supradicta. Item dũ dirigitur cõtra ser Nicolauz belancham siẽr nõ procedit: q2 si fundat se in prima venditiõe nõ fuit ipsi dñe agenti ortũ ius agenti cõtra eum sed cõtra emptorẽ primũ: vt patet ex tenore statuti in locis de q̃b⁹ s̃. dixi. si v̇o fundat se in recuperatione postea facta: tunc ex illa cũ non sit venditio noua sed resolutio vẽditiõis veteris nõ fuit sibi ius quesitũ ex dicto statuto qđ loquiẽ de vẽditiõe: sicut non teneređ soluere gabellã virtute statuti dicentis qđ debeat solui de vẽditionibus. per ea q̃ no. in. d. l. j. C. qñ lic. ab emp. disce. ꝑ gl. ⁊ Bal. ⁊. l. ab emptiõe. ff. de pac. Preterea si ita est qđ ĩter dictũ venditorẽ ⁊ emptorem fuit actũ ab ipso principio ꝙ quã docũq3 vẽditor restitueret pretium tenetur emptor restituere rem prout notarius attestaẽ partes corã ipso fuisse ꝯfessas: cui cõfessioni videẽ standũ tanꝙ̃ carenti oĩ suspitiõe fraudis: vt. s̃. dixi. licet inde nõ fuerit cõfecta scriptura: tñ iure naturali tenebatur ⁊ astringebaẽ emptor dictam cõuentionẽ seruare. ar. l. q̃ntus. ff. mand. ⁊. l. cũ vnus. de ali. lega. ⁊ sic ex quadã necessitate fuit facta resolutio dicti cõtract⁹. ¶ Fateor etiã ꝙ restituto pretio dicta conditio videẽ defecisse ⁊ facit deficere ius offerẽdi super ipsa prima vẽditione. Sed dubiũ est an ex scđa venditiõe q̃ fit postea p̃tio restituto vicino acq̃raẽ nouũ ius offerendi ⁊ rem auocãdi ab ipso scđo emptore ⁊ primo vẽditore. Et dubiũ facit ꝙ sic ex quo illa est noua vẽditio ⁊ non est resolutio prime ꝑ supradicta. Sed in ꝯtrariũ facit rõ hic assignata: q2 dicta scđa venditio q̃ fit primo vẽditori fit ex necessitate precedẽtis cõtractus: ideo statutũ qđ dat vicino ius offerẽdi nõ videẽ habere locũ in tali vẽditione que fit ipsi primo vẽditori ex necessitate p̃cedentis cõtractus. Illud aũt certũ est ꝙ licet Nicolaus belancha vnus ex socijs possessionis vicine exclusus fuerit a iure presentãdi facto suo: Nicolaus tamen barberius cũ quo erat cõis ipsa possessio vicina ab ipso iuris p̃sentãdi nõ est exclusus sed pars ipsius Nicolai belãche sibi accreuit: ideo debet obtinere remissionẽ possessiõis cũ illa videaẽ petita insolidũ: cuz ius petẽdi apud quẽlibet eoꝝ sit insolidũ: ⁊ iura in cõtratiũ alle. non loquũtur in his terminis: nec iure p̃ñtandi qđ cõpetit ex statuto: sed iure quod competit ex pacto: quo casu etiã loquiẽ Bar. in. l. cum vsufr. de vsuf. leg. Et per ꝯsequẽs oẽ ius quesitũ dicte dñe fuit resolutum: q2 censeẽ quesitum cum eadem cõditione. s. nisi p̃tiũ restituaẽ a venditore. l. lex vectigali. ff. de pig. ⁊. l. vbi.

Additio.

a ¶ Causa mortis. Aduerte ꝙ qñ in donatione cã mortis est facta promissio de ea nõ reuocãdo: tũc assumit naturaz donatiõis inter viuos. do. Iason in. l. non oĩs. in. ij. not. ff. si cer. peta.

b ¶ Reuocari. Adde idẽ p bal. in cõsi. cxiij. in. j. parte.

c ¶ Premoriẽte. Adde que habẽtur ꝑ eundẽ. j. in consil. lxxxij.

§. sed marcellus. ff. de in diem adie. cum si. ¶ Cõcluditur ergo dictaz dñam ex pluribus capitibus repellẽdã fore. Laus deo.

¶ Summarium.

1 Si statutũ requirat instrumentũ insinuari: al's non faciat fidem an stante nullitate instrumenti possit cõtractus donationis in eo contentus sustineri.

2 Donatio oĩm bonoꝝ presentiũ ⁊ futuroꝝ reseruato vsufructu donanti cum pacto ⁊ iuramento ne reuoceẽ: an dicatur inter viuos: an causa mortis: ⁊ an tollat facultatem testandi. Et testes ⁊ notarius pñt ꝓbare donationem l3 deficiat instr̃m.

¶ Consilium. lxxv.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Notandũ est ꝙ p̃fatũ statutũ annullat instrumentũ si nõ reperiẽ insinuatũ statuẽdo qđ nulla fides ei adhibeaẽ ⁊ ꝙ nullas vires habeat. de cõtractu v̇o cõtẽto in instr̃o nihil disponit. ⁊ clarum est ꝙ ista sunt diuersa: q2 in instrumẽto nõ cõsistit substantia ꝯtract⁹ s3 ꝓbatio. ff. de pig. l. contrahiẽ. nisi in casib⁹ in q̃bus scriptura esset de substãtia cõtractus qđ hic nõ est q2 nõ est de casibus enumeratis ꝑ gl. in. d. l. cõtrahiẽ. ⁊ in. c. j. de cẽsi. li. vi. ergo ⁊c. l. patre furioso. de his qui sunt sui vel alie. iur. Patet etiã qđ dixi q2 instr̃m et eius substantia ꝯsistit in his que incumbunt notario: ⁊ que ad ipsum pertinent: sed cõtractus ⁊ eius substantia cõsistit in his que incumbũt partibus: ⁊ que ipse partes voluerunt: vt pt3 ex plene no. per Bar. in. l. si librarius. de re iudi. ¶ Ex his sequiẽ ꝙ potest esse instr̃m nullũ: ⁊ tamen ꝯtractus de quo ibi fit mentio est validius ⁊ ecõuerso: q2 in separatis ⁊ diuersis de vno ad aliud non inferẽ. ff. de mino. l. papi. exuli. de calum. ff. de acq. pos. l. naturaliter. §. nihil commune. ad carbo. l. de bonis. ⁊ ibi not. Et sic perdito instr̃o nõ annullatur ꝯtractus: imo põt per testes probari vel ꝑ aliud instr̃m confectum de eodẽ. C. de fide instru. l. j. ⁊. l. sicut iniquũ. ⁊. l. solẽnibus. ⁊. l. nõ iccirco. q̃ loquitur de instr̃o donationis. iũcta. l. vnum testiũ. ff. de test. Itaq3 viciato instrumẽto rõne alicuius solẽnitatis omisse seu alterius requisiti: qm̃ paria sunt nõ reperiri instr̃m vel reperiri ⁊ esse nullum. arg. l. j. §. quib⁹. in fi. ff. qđ cuiusq3 vni. no. Unde si instr̃m testi nõ cõtinet nisi. vj. testes nõ põt ꝓbari testm̃ per tale instrumentũ: q2 notarius nõ põt tunc tenere locũ testis ⁊ notarij siẽ. ⁊ sic tale instrumẽtũ est nullũ vel nulli⁹ valoris seu efficacie: ⁊ tñ testm̃ non est nullũ: q2 poterit probari per illos sex testes: ⁊ per notarium si viuũt deponẽtes cũ iuramento. prout tradunt doct. nostri in. l. hac cõsultissima. in fi. C. qui testa. fa. pos. ⁊ in. l. domitius. ff. de testa. Et si dicatur ꝙ immo dictũ statutũ nõ solum annullat instrumentuz dum dicit ꝙ nulla adhibeaẽ sibi fides: immo etiã cõtractum dũ subdit ⁊ nullas vires habeat: vt pro hoc aliquid addat. Rñdeẽ nõ esse verũ: q2 dictũ verbũ habeat refertur ad verbũ instrumentũ ⁊ illud determinat. constat aũt ꝙ per ista verba instrumẽtũ nullas vires habeat nõ annullatur ꝯtractus de ꝓprietate v̇boꝝ cũ ista possint siẽ stare. s. ꝙ instrumentũ nullas vires habeat. s. ꝓprias ⁊ quas ꝯsueuit habere: videlicet fidẽ facere de cõtentis in eo. In hoc em̃ stant vires eius: ⁊ tñ cõtractus in eo cõtẽtus bñ habet vires si põt per aliũ modũ probari: vt in iurib⁹. s̃. alleg. vnde a ꝓprietate v̇boꝝ nõ est recedendũ. l. j. §. nõ aliter. de leg. iij. l. j. §. si is qui nauem. ff. de exer. Frequenter autem accidit ꝙ in legibus vel statutis repetiẽ idem: licet per alia verba ad maiorẽ expressionẽ. vnde gl. iuris ciuilis solẽt dicere qñ hoc reperiũt in aliqua. l. inculcatio verboꝝ ⁊c. vt no. ff. si cer. pe. l. certi cõditio. ĩ prin. in. ij. gl. mag. in prin. ⁊. l. lecta. circa princi. in glosella que incipit inculcatio verboꝝ ⁊c. ⁊ ita hic dũ primo dixit ꝙ tali instrumẽto nulla adhibeatur fides. ⁊ postea subdit nullas vires habeat ⁊c. sufficiebat enim dixisse primum ⁊ sic fuit inculcatio verborum.

¶ His ergo visis ꝙ ꝑ hoc statutũ non infringaẽ donatio s3 solum instrumentum. videndum est si viuũt testes ⁊ notarius an possint examinari sup ea cũ iuramẽto: ⁊ an si pro ea deponũt ꝓsit dicte dñe vt possit retinere dicta bona ex dicta donatione. ¶ Et ad primũ clarũ est ꝙ sic. C. de test. l. publicati. extra de testi. c. significauit. ⁊. c. albericus. etiam si adhuc sibi pro his que possidet non est lis mota sed speratur moueri. C. de testi. aut. si quis ab aliquo. extra vt lite non contesta. quoniam frequenter. §. sunt ⁊ alij. fortius si est mota.

2 ¶ † Quãtum v̇o ad scđm facit dubiũ ꝙ ista videẽ fuisse donatio inter viuos licet dixerit se donare causa mortis[a]: cũ noluit posse reuocari[b] nisi donataria premoriẽte[c]: qđ patet q2 ꝓmisit nõ cõtrafacere vel venire: sed ꝑpetuo attendere ⁊ obseruare ⁊c. ff. de do. cã mor. l. vbi ita donaẽ. iũcta. l. alienã. §. j. ver. s3 ⁊ sic. ⁊ qđ ibi no. in gl. ⁊ ꝑ Bar. post Iac. de are. ⁊ Dy. ⁊. l. senatus. §. mortis. ante fi. ibi. ⁊ sic donatari⁹ ⁊c. ⁊ qđ ibi no. in gl. que incipit ⁊ tũc. Et ꝑ cõsequẽs fuit inualida. de dona. inter vi. ⁊ vxo. ꝑ totũ. nec

totum.nec fuit morte cõfirmata:quia non interuenit traditio
vel aliud qđ loco traditiõis haberet.ff.de dona.inter vi.⁊ vxo.
l.pap.¶ Sed in cõtrarium videt verius ꝑpter iuramẽtũ qđ in
teruenit:⁊ sic videt fuisse a principio valida ⁊ nõ indiguisse cõ
firmatiõe:q hodie de iure canonico donatio inter cõiuges fir
matur iuramẽto[a]:q põt seruari sine iteritu salutis eterne.ꝑut
determinat Bar.in.l.si qs ꝑ eo.in fi.cõmenti sui.ff. de fideiuſ.
⁊ in.l.seius ⁊ augeriꝰ.ad.l.fal.⁊ Guil.de cu.in.l.sed ⁊ si posses
sori.de iureiur.¶ Nec videt obstare si dicat ꝙ cum fuerit facta
de oĩbus bonis pñtibus ⁊ futuris si dicamus ꝙ sit donatio ĩter
viuos ⁊ irreuocabilis propter iuramentum.Alia rõne videtur
esse nulla.s. ꝙ aufert liberam testamenti factionem:q ipsa stã
te valida non reperiet qui velit esse heres suus.iuxta no.ꝑ doc.
in.l.fi.C.de pac.⁊.l.stipulatio hoc modo.ff.de verbo. obli. Et
per cõsequens non videt firmari iuramento tanꝙ sit contra bo
nos mores.vt in.c.non est obligatorium.de reg.iur.li.vj.⁊ no.
ꝑ Barto.in.ll.s.allega.q doc.in.d.l.fi.dicunt ꝙ si reseruauit
sibi vsumfructũ in vita sua valebit:quia in fructibꝰ poterit te
stari ⁊ habere heredem.Sed hic dicendo se donare causa mor
tis censetur sibi voluisse reseruare vsumfructum in vita sua.qđ
etiam patet:q voluit ꝙ si donataria premoreretur dicta dona
tio haberet pro non facta solum ergo dicitur inter viuos pro
pter hoc quia voluit quod esset irreuocabilis quod non est de
natura dona.cã mortis.vt.l.qui mortis.iuncta.l.vbi ita dona
tur.de dona.inter virũ.¶ Sed quãtũ ad cõmodum fructuum
percipiendorũ habet vim dona.cã mortis:vt non nisi post mor
tem donantis talẽ cõmodũ perciptat.Igit tanꝙ si expresse sibi
reseruasset vsumfructũ erit valida ⁊ in fructibus interim per
ceptis poterit donator habere heredẽ.vel aliter q dicta respõ
sio nõ multũ placet:eo q nec de vsufructu posset testari cũ mor
te eius finiatur.C.de lega.l.vxor patrui.nec de fructibꝰ q ex eo
superessent q illi cõprehenderentur appellatione bonoꝝ futu
roꝝ:⁊ sic cederent in donatiõe:vnde superesset adhuc ratio pre
dicta ꝙ tolleretur facultas testandi.potest dici melius ⁊ subti
lius ꝙ immo isto casu postꝙ fuit facta de oĩbꝰ bonis presenti
bus ⁊ futuris cũ pacto ⁊ iuramẽto de non reuocando prefatum
pactum non facit ipsam transire in donationẽ inter viuos ⁊ ir
reuocabilem:quia si hoc esset redderet donatio nulla rõne pre
dicta quoniam auferret liberã testamenti factionẽ. Et regula
est ꝙ nõ debet fieri talis interpretatio ex qua reddat actus nul
lus:sed potius ex qua valeat.l.quotiens.de rebus dubijs.l. si
quis a filio.⁊ ibi no.in glo.⁊.l.talis scriptura.ꝑ Bar.de verbo.
obli.l.titia.§.idẽ rñdit.Tunc aũt tale pactũ facit ipsam transi
re in donationem inter viuos ⁊ irreuocabilẽ:qñ ex hoc ipsa do
natio inter viuos redderet valida:vel quãdo nõ redderet om
nino inualida:sed post aliquod tps futura esset valida vt con
tingit ĩ do.causa mortis facta per virũ vxori cũ dicto pacto de
nõ reuocando.Nam ⁊ illud pactũ facit illã transire in donatio
nem inter viuos.d.l.vbi ita.in fi. q ipsa donatio inter viuos
inter virũ ⁊ vxo.nõ est oĩno inualida sed post mortẽ viri donã
tis valitura est si ille premorit ⁊ sic tale pactũ aliquãdo potest
operari effectum ad quẽ factũ est ⁊ ita intelligatur illa.l.vbi ita
donatur.ff.de dona.causa mortis.Sed cum in casu nostro ta
le pactũ aliquo tpe nõ possit hoc operari:q sic faceret donatio
nem istam oĩm bonoꝝ presentium ⁊ futurorũ transire in dona
tionem inter viuos:illa omni tpe redderetur inualida vt dictũ
est.Dicendũ est potius ꝙ ipsum pactũ ⁊ iuramẽtũ vitiet tãꝙ
prestitũ ꝯtra bonos mores:⁊ prefata donatio remaneat dona.
causa mortis:sicut facta fuit ⁊ sicut esset si dictũ pactũ de nõ ve
niendo cõtra nõ interuenisset:q fuerũt apposita post donatio
nẽ factam.ſm ea que notant in simi.in.l.per seruum.ff.de vsu ⁊
habi.super verbo deniqꝫ.per gl.⁊ in aut.ingressi.C.de sac.san.
eccle.Possunt eñ ista abinuicez separari.s.donatio facta cau
sa mortis a pacto de nõ reuocando:ideo vtile per inuti. nõ vi
tiatur[b] vt in regula iuris:⁊ plene habetur in.l. si sponsus. §. et
generaliter.ff.de dona.inter virũ ⁊ vxorem.Sed si non dixisset
se donare cã mortis:tunc censeretur tũc voluisse donare inter vi
uos.l.filius.ff.de dona.iõ ratione talis pacti ⁊ iuramenti red
deretur donatio nulla ratione ꝑdicta q auferret liberam testa
mẽti factionẽ non q essent facta inter coniuges q illud vitiuz
seu defectus tollitur propter iuramentum.vt.s.dixi.ſm Bar.
Vitiaretur ergo tunc rõne perplexitatis q videret voluisse va
lere vt donatio inter viuos ⁊ irreuocabiliter ꝑpter iuramẽtũ et
ista duo simul stare non possunt postꝙ facta est de oĩbus bonis
presentibus ⁊ futuris.ergo ⁊c.l.si titius ⁊ seius.de verbo. obli.
sed qñ dixit se donare causa mor.ita demũ censet ab hoc ꝑposi
to recessisse si pactũ qđ postea subijcit ⁊ iuramentum de non ve
niendo cõtra possint simul valere cum dona.sed qñ nõ possunt
se cõpati cũ dona.nõ censet voluisse a dicto proposito recedere
sed potius ꝙ valeat modo quo dixi. s. iure donationis cã mor.
quia talis donatio cũ sit reuocabilis nõ aufert liberam testa
menti factionem ⁊ ideo non redditur nulla ex eo ꝙ facta fuit de
omnibus bonis presentibꝰ ⁊ futuris. vt no.in.d.l.fi.C.de pact.
per doc.Et pro ista interpretatiõe bene facit.l.si iure.ff.de leg.
iij.vbi licet regula sit ꝙ ꝑ consequẽs testm̃ censeat quis velle re
cedere a primo.vt insti.qui.mo.testa.infir.§.posteriore.tamen
dicitur in.d.l.si iure.ꝙ istud est verũ si seqũes est validum al's
non censet voluisse recedere. Sic in proposito dicendum est ꝙ
non cẽsetur voluisse recedere a dona.cã mor.quã dixit se facere
per seqũes pactũ ⁊ iuramentũ de nõ reuocãdo nisi tale pactum
⁊ iuramentum possint valere ⁊ operari in transferẽdo ipsam in
donationem inter viuos sed hoc esse nõ potest hic.ergo ⁊c. Et
hoc presupposito ꝙ fuerit dona.cã mor.fuit morte confirmata
postꝙ reuocata non fuit nec requirit ꝙ fuerit processum ad tra
ditionem veram vel fictaz.qđ patet:q potest talis donatio fie
ri nõ solũ cũ incipit a traditiõe:sed etiã cũ a ꝑmissione siue in
terueniat stip.siue pactũ nudũ hodie.vt no.ĩ.l.cũ pr̃.§.meuio.
ff.de leg.ij.per glo.⁊ doc.⁊ in.l.j.de do.cã mor.ff.⁊.C. per doc.
non sic in dona.facta inter cõiuges inter viuos:q illa est prohi
bita a lege:ideo non cõfirmatur si non interuenit traditio[c] ve
ra vel ficta.l.papi.ff.de dona.inter virum.⁊.l.ij.C.de do. cau.
3 ¶ † Sed donatio cau.mor.nõ est ꝑhibita etiã inter cõiuges.ff.
de donatio.inter virum.l.si eum.in fi.cũ.l.se.¶ Cõcluditur er
go ꝙ si dicta domina facit examinari testes qui interfuerũt di
cte donationi inter quos etiã notarius esse poterit.iuxta no.in
l.domitius.de testa.⁊ testes deponãt pro dicta dña.licet instru
mentũ nõ faciat fidẽ:q non registratũ fundata erit intẽtio di
cte dñe super dicta donatione tanꝙ sit donatio cã mor.⁊ morte
fuerit cõfirmata nõ obstantibus in cõtrarium alle.Laus deo.

a ¶ Iuramẽto. An ⁊ qñ valeat talis donatio.et an iuramẽto firmetur.⁊ quid de remuneratoria. vide.d.Bar.so ꝫi.i.cõsil.lxvij.ꝑ totũ.⁊ ĩ ꝯsi. seq. ꝑ totũ.⁊ in cõsil. cxv.circa pn. iij. col.in.j.parte.

b ¶ Non vitiat. Adde Bal.i cõsi.xlij.⁊ in ꝯsilio cccclxxv.i.j.pte.

c ¶ Traditio. Adde Bal.i cõsi.ccxlj.in.j.pte. ⁊ vide euz in ꝯs. cccxcviij.ea.pte.

¶ Summarium.

1 ☞ Si ago contra eum qui causam habuit a me siue titulum: an is possit mihi mouere questionem dominij.
2 Utrum sententia de cuius processu non constat propter antiq tatem sustineatur: ⁊ an probet dominium vẽdentis si declaret venditioaem fuisse nullam.
3 Snia lata ꝯtra alios a qbus tñ habeo causam mihi ꝑiudicat.
4 Et an mala fides autoris noceat ad prescribendum.

¶ Consilium.lxxvj.

In christi nomine amen.

1 ¶ In facto isto quattuor sunt videnda. † Primũ
est an isti actores debeant succũbere ex eo qđ de dñio
ipsoꝝ vtili vel directo non ꝑbarunt nec de quasi dñio videlicet
de possessione cum titulo qđ erat eis necesse postꝙ deduxerunt
in libello rei vẽdicationem ⁊ publicianã dicendo ad se ꝑtinere
iure dominij vel quasi.iuxta no.in.c.abbate sane.de re iu.li.vj.
iuncta.l.in rẽ.ff.de rei vẽdi.⁊ his que habẽtur in.l.j.C.de alie.
iudi.per doc.licet forte ꝑbauerint de quadam preterita seu ve
teri possessione sua vel suoꝝ autoꝝ q̃ non sufficit qñ dñium vel
quasi deducitur in iudiciũ prĩcipaliter.iuxta plene no.ꝑ Bar.
in.l.pe.ff.de cõdi. insti.⁊ per Io.an.in nouel.in.c.illud. de pre
sump. Al's nõ eẽt differẽtia inter possessoriũ ĩ quo sufficit ꝑba
re de possessione ⁊ petitorium cuiꝰ cõtrariũ volũt oĩa iura. Et
certe videt ꝙ ꝑpter hoc nõ debeãt succumbere: q agunt cõtra
illos qui habẽt causam ⁊ titulũ emptiõis ab eis vel suis auto
ribus mediatam vel immediatã:⁊ sic nõ possunt referre qõnẽ
dñij cũ emerint ab eis tanꝙ a dñis.l.ita vt si fur.ff.cõmo. ⁊ qđ
no.in.l.cũ res.C.de ꝑba.per glo.magnã ⁊ doc.Sed breuiter il
lud esset verũ ⁊ ꝑcederet si agerent ex illa cã vel titulo quaz vel
quem illi habent ab agẽtibus vt cũ cõmodãs locans vel depo
nens ageret actione cõmo.loca.vel depo.pro re restituenda cõ
tra cõmodatarium cõductorem vel depositariũ. Si vo agant
non ex illa causa vel titulo sed agãt rei ven.⁊ sic non tanꝙ cõ
modatarium conductorem vel depositarium sed tanꝙ contra
quẽlibet possessorem:tunc habẽt necesse ꝑbare de dominio vel
quasi sicut si ageret contra quẽlibet tertium nullam causaz ha
bentem ab agente.ita determinat expresse glo.ſm Ioan. quã
tenent doc.in.d.l.ita vt si fur.ff.cõmo.⁊ per Bar.in.l.si alienã.
ff.solu.matri.⁊ Cy.C.loca.si quis cõduc.sed hic est huiusmodi
quia isti non agũt contra istos tãꝙ contra emptores:nec ex cõ
tractu emptionis:sed q dicũt eos detinere ⁊ possidere iniuste
res ad se ꝑtinentes iure dominij vel q̃si.⁊ sic tanꝙ cõtra quosli
bet possessores.l.de eo.§.fi.ff.ad exhib.vnde habebant necesse
probare dominium vel quasi.⁊ ex quo nõ probarunt debẽt suc
cumbere:vt in iuribus vulgaribus.C.de eden.l. qui accusare.
de proba.l.actor.cum simi.

2 ¶ † Scđo principaliter est vidẽdum vtrũ intẽtio ꝑdictoꝝ agẽ
tium sit fundata ex dicta sententia annullatoria dictaꝝ vendi
tionũ. Rñdeo non duplici rõne. prima quia dicta snia est nul
la cum nõ appareat de actis ⁊ solẽnitatibꝰ requisitis.C.de sen

ten.l. platam. cũ ibi no. ¶ Non ob. ꝙ qñ sententia transiuit in rem iudicatam standum est sibi etiam si nõ producant acta: qꝛ presumunt oĩa solenniter acta: vt in.c.bone.lo primo.de elec. ꝛ ibi per Inno. ꝛ quod no. Bal.in.l.emancipatione.C.de fide instru.qꝛ rñdeo ꝙ illud est verũ pluribꝰ cõcurrentibꝰ.s.ꝙ in sententia fiat mẽtio de actisᵃ: vt qꝛ dicat visa petitione cuiꝰ tenor talis est. ꝛ visa litis cõtest. ꝛc. ꝛ sic de singulis put moris est. Itẽ ꝙ sit lata contra ꝑsentẽ ꝛ nõ cõtradicentẽ vel contra absentẽ citatũ ꝛ cõtumacẽ: vel sit ita antiqua ꝙ difficile ꝛ quasi impossibile sit repire acta. Si vo de actis nulla fit mentio in sñia nũꝙ presumit pro eis etiã si sit antiqua nisi quatenus ꝓprietas verbor instrumenti importat vt si diceretur sentẽtialiter ꝓmulgata. Nã presumeret ꝙ iudice sedente ꝓ tribunali ꝛ descripti recitatione: vt hec patent ex no. ꝑ Bar.in.l.sciẽdũ.ff.de vbo.obli. Item si de ipsis fiat mentio in sentẽtia etiã si sñia sit antiqua: si tñ lata est cõtra absentẽ tũc adhuc nõ ꝓsumit ꝓ actis nisi de ipsis allegatis appareat.sm Inno.in.c.cum in iure.de offi.dele.ꝛ in.c.innotuit.de eo qui fur.ordi.suscep.licet quidã dicunt idẽ si contra absentẽ ꝛ cõtumacẽ.per illud.c.bone.vt no.ꝑ do.Anto.de but.in.c.in ꝑsentia.de renũ. Sed primũ dictum vr̃ sequi Bar.in.l.j.C.de rele. Sed in casu nostro quodcũqꝫ illorũ teneamus habemus intentũ qꝛ hic de actis nulla fit mentio in sñia ꝛ lata est cõtra absentes nec apparet ꝙ fuerint citati. Nec est ita antiqua quin acta possint sine magna difficultate reperiri.ergo ꝛc. Et hoc etiã totum satis patet ex no.ꝑ Bal.in.d.l.emancipatione.ex cuius dictis patet clara responsio ad id qđ alleg.in cõtrariũ. Scđo dico posito ꝙ sñia illa esset valida: tamen adhuc nõ ꝓbat intentionẽ agẽtiũ: qꝛ per illã nõ declarant dicti agentes esse dñi: sed solũ irritant venditiões ꝛ ꝓnũtiatur eas fuisse ficticias ꝛ simulatas ꝛ per metũ extortas ꝛ reijciunt ipsi a possessione. Cõstat aũt oĩa ista posse stare ꝛ esse vera absqꝫ eo qđ venditores essent dñi cum potuerint vẽdere res alienas: ꝛ sñia nõ plus importat ꝙ̃ verba eius de necessitate importẽt. l.j.C.si plures vna sñia. Sicut igitur si cõmodãs vel locãs agit rei vendi.nõ sufficit ꝙ probet se cõmodasse vel locasse: sed habet necesse docere de dñio. vt ptꝫ ex no.ꝑ gl.ꝛ doc.i.d.l.ita vt si fur.ff.cõmo.qꝛ censetur se ad hoc astrinxisse cũ sit de natura illius iudicij.ergo ꝛc.argu.l.habebat.in prin.de insti.ita ꝛ in casu nostro non sufficit probare ꝑ dictas sentẽtias se vẽdidisse cũ potuerint vendere res alienas. Sed habuerũt necesse probare dominiũ postꝙ̃ illud in iudiciũ deduxerũt vel quasi dominiũ cuꝫ per dictã sententiã hoc non declaretur nec potest dicta sñia induci ad aliud ꝙ̃ ad id qđ continet. Et posito ꝙ illud esset verum.s.ꝙ dicte vẽditiões fuissent nulle: stat tñ hoc ꝙ isti emptores possident: ꝛ posito ꝙ de facto tamen actores succumbere debent si de iure ipsor non docẽt.l.fi.C.de rei vẽdi.qꝛ actor nõ metitur ius nec obtinere potest ex nõ iure rei: ſꝫ ex iure suo.l.j.post prin.ff.si pars here.peta. Al's absoluit possessor iure quo possessores sunt potiores licet nullũ ius habeãt.ff.si vsufru.peta.l.vti frui.§.qđ si forte. Ulterius dicit ꝙ sunt aliq̃ de istis cõuẽtis qui nõ nominant in dicta sñia ꝛ de illis est clar ꝙ dicta sententia eis nõ nocet nec cõtra eos potest induci.argu.ff.de ꝓba.l.ad ꝓbationẽ.vt ibi.sed que tenor ꝛc.ff.de fideiuss.l.fideiussores.§.ꝓ aurelio.ibi.lecta subscriptione ꝛc.ꝛ hoc de secundo.

3 ¶ † Tertio principaliter est vidẽdũ posito ꝙ dicta sñia teneret ꝛ probaret intentionẽ agentiũ: an cũ sit lata cõtra aliũ vl' alios noceat istis cõuentis qui non fuerũt in illo iudicio nec fuerũt citati. Ad qđ breuiter est dicendum ꝙ aut isti cõuenti nõ habuerunt cãm ab illis: ꝛ tũc sine dubio eis non nocet. per ea que habentur in tex.ꝛ glo.ꝛ per doc.in.l.in cause.la prima.in.§.inter dum.ff.de mino.ꝛ ex qui.cau.maio.l.cum miles.§.fi.ꝛ per Cy.in.l.j.ante fi.C.de aduoca.diuer.iudic.si propter publi.pen.l.l.si deserta.extra de maio.ꝛ obediẽ.c.inter quattuor.ꝛ qđ no.Bal.in.l.ab eo.C.qñ ꝛ quãdo iudex. Si vo isti conuenti habuerũt causam ab illis ꝯtra quos lata fuit dicta sñia: ꝛ tũc aut ante latam sñiam ꝛ idẽ aut post: ꝛ tũc secus.l.si superatus.§.fi.ff.de pigno.C.eo.ti.l.preses.cum ibi no.in glo.qꝛ non plus iuris potuerũt transferre ꝙ̃ haberent.l.alienatio.ff.de acqui.re.do.ꝛ non debent esse melioris conditionis emptores ꝙ̃ venditores.ff.ad velle.l.fi.§.j.ꝛ hoc de tertio.

4 ¶ † Quarto ꝛ vltimo loco vidẽdum est presupposito quod predicta cessarent: ꝛ ꝙ intentio istor agentium esset fundata quo ad dominiuꝫ.vtrũ dicti conuenti possint se iuuare ratione prescriptionis longi temporis. Et dubiũ istud procedit presupposito ꝙ ipsi habuerint causam ab illis contra quos lata fuit dicta sentẽtia: qꝛ si ab alijs clarũ esset ꝙ sic.ꝛ videt dicendũ ꝙ nõ: qꝛ saltim illi fuerũt malefidei ꝓpter dictã sñiam: qꝛ sciebant se illicite tenere ꝛ posse cogi ad res restituendas.ꝛ sic hodie ꝑ aut.malefidei.C.de prescrip.lon temp.nõ sufficit lõgum tempus etiã si emptores fuerunt bonefidei.sed requirunt anni.xxx.vt ibi habet. ¶ Breuiter istud esset verũ si dñi ignorassent dictas vẽditiones: al's seruanda iura vetera que volunt ꝙ malafides vẽditoris rei mobilis nõ noceat emptori bonefidei.vt in.d.l.j.de prescrip.lon.temp.sed hic isti agẽtes q asserunt se dominos nõ possunt pretẽdere ignorãtiam de dictis vẽditionibus cum sint de eodẽ loco vel propinquo ꝛ viderẽt res trãsportatas in alias manus.igitur ꝛc. Cõsulo etiam ꝙ interrogent de hoc ꝛ si expedit fiat articulus prout prudenti aduocato videbitur.

¶ Ex quibus apparet que debeant esse partes iudicis in ꝓnũtiando: quia debet absoluere conuentos. Laus deo.

> **a** ¶ De actis. Ad hoc vide.d. Alex.de imo.in consi.xlij.in vlt.col.in.iiij.parte.ꝛ in cõsi.cxxij.in ij.col.in.ij.pte.ꝛ in ꝯsi.cxxxv.i.v.colũ.cum seq.in ij.parte.vbi qđ si lata sit contra ꝑñtes.ꝛ qđ si cõtra absentes.et qđ si in ea nõ fit mẽtio de actis.
>
> **b** ¶ Hereditarias. Uide Bal.in cõsil.cxliij.in.iiij.parte.

¶ Summarium.

1 ¶ Iure etiã nouissimo creditor testatoris grauatꝰ ꝑ eũdẽ vl' fideicõ.nõ facto iuẽtario debitũ deducit aduersus fideicõmissariũ: secꝰ quo ad legatarios ꝛ ceteros debitores hereditarios.
2 In fideicom.vniuersali nõ venit id qđ hꝫ grauatꝰ ex cõtractu.
3 Per omissionem inuentarij nõ perditur trebel.sm cõmunem opi.ꝛ per que verba possit prohiberi.
4 Si plures grauantur: ꝛ portio vnius ad alium reducatur: an ꝛ quatenus is portionem illam teneatur restituere.
5 Res vendita de consensu fideicõmissarij non venit in fideicõ.sed eius pretium.in ver.cum sextum quesitum.
6 Fideicom.non agnitum transmittitur ad suos heredes si ꝛ ipsi a primo testatore vocati sunt in substitutione.
7 De rebus subiectis fideicom.alienatur pro dote restituenda: ꝛ datio insolutum per tutorem cũ decreto iudicis non aufert ius quod habet fideicõmissarius.

¶ Consilium.lxxvij.

In christi nomine amẽ.

¶ Uisa facti narratiõe satis longa respõdebo singulis dubijs per ordinem. Et ad primum dico sine dubio ꝙ rata dotis materne que obuenit Rodulpho venit detrahẽda de dicto fideicommisso: † quoniã in fideicommisso vniuersali non veniunt bona propria grauati.ff.de vul.ꝛ pup.l.coheredi.§.cum filie.versi.nec fideicõmisso.sed dos materna est de proprijs bonis grauati.igitur ꝛc. Nec ob.ꝙ actio de dote est cõfusa per aditionem hereditatis nõ confecto inuẽtario.l.fi.§.in cõputatione.C.de iu.delib.a contrario sensu.quia dico ꝙ istud erat etiã iure veteri ꝛ ante illam.l.qꝛ cre.succedit debitori.C.de pac.l.debitori.ꝛ tamen poterat deducere debitum aduersus fideicõmissarium vniuersalem.vt.l.debitor.ff.ad trebel.ꝛ etiã aduersus legatarios ꝑticulares.l.in imponẽda.ꝛ.l.irritũ.C.ad.l.fal.qꝛ illis non tenebatur vltra vires hereditarias.ff.ad treb.l.j.§.si is q.cccc.ver.ꝛ mihi videt.C.de leg.l.sed vniuersa.sed aduersus creditores hereditarios non: qꝛ illis tenebat vltra vires hereditarias.C.de iure delibe.si te bonis.ff.solu.ma.l.que dotis.hodie vo si confectum est inuẽtarium similiter confundunt ipo iure: sed in effectu ꝙ̃tum ad hoc vt possit deducere etiã aduersus creditores non censent confuse: qꝛ non tenet illis vltra vires hereditarias.vt in.d.§.in computatione. Sed si non est ꝯfectũ inuẽtarium: tũc qꝛ hodie tenetur non solũ creditoribꝰ vltra vires hereditariasᵇ sed etiã legatarijs.vt in aut.de here.ꝛ fal.§.si vo non fecerit.ꝛ no.in.l.fi.§.fi.de iure delib. Aduersus neutros potest deducere sed fideicõmissario vniuersali non tenet vltra vires hereditarias: etiã hodie non ꝯfecto inuentario: qꝛ in illo non venit nisi ipsa hereditas: ꝛ ea q̃ i ipsa sunt cũ debitis ꝛ creditis nulla facta deductione onerũ. Igit non nocet omissio inuẽtarij quominus proprium debitũ licet sit confusum deducere possit sicut iure veteri poterat deducere.vt.d.l.debitor. ¶ Conclusio est ergo ꝙ qñ cre.succedit debitori tam olim ꝙ̃ hodie confecto vel non confecto inuẽtario confundit actio ipso iure: qꝛ si non confunderetur esset dicere ꝙ creditor esset obligatus sibiipsi quod esse non potest. vt l.frater a fratre.ꝛ ibi plene not.in fine prime gl.magne.ff.de cõditione indebi.sed si queritur an cõfundantur cum effectu quãtum ad hoc vt deducere vel retinere non possit. Est distinguendum inter iura vetera ꝛ noua vel nouissima de iure veteri. ffor. aduersus fideicõmissum vniuersalem: ꝛ etiã legatarios deducebat: quia eis non tenebat vltra vires hereditarias. aduersus vo creditores nõ: qꝛ eis bene tenebatur vltra vires. hodie vo si confectũ est inuentariũ aduersus omnes deducit: qꝛ nullus tenetur vltra vires.d.l.fi.§.etiã si prefatã. Si vo nõ est confectũ tunc aduersus creditores: idẽ hodie qđ olim aduersus legatarios particulares: aliud hodie ꝙ̃ olim: qꝛ hodie tenetur eis vltra vires: olim non: aduersus vo fideicommissum vniuersalem similiter idem hodie quod olim: qꝛ sicut olim nõ tenebat ei vltra vires: ita nec hodie ꝛ sic potest deducere. ꝛ si dicatur quare aliud in fideicõmisso vniuersali ꝙ̃ in singularibus. respõdetur quia singularia relicta possunt fieri vltra vires hereditatis: qꝛ nõ fiunt de ipsa hereditate: sed de alijs rebus. Nam qui habet centum in

centum in bonis potest legare ducēta: sed fideicōmissum vniuersale nō pōt fieri vltra vires hereditatis cū fiat de ipsa hereditate. Et ista sunt clara ꝛ q̄ palpanť manib⁹ ꝛ sunt ipsa ꝟitas.

2 ¶ † Quantum ad scōm quesitum rn̄deo ꝙ dicta dom⁹ quā Rodulphus habuit insolutū ab alexandro nō venit restituenda: qꝛ in fideicōmisso vniuersali nō cadit nec venit id qđ grauatus nō habuit iudicio testatoris sed aliūde. s. ex contractu iter viuos: prout est in casu nostro et sic non vt beres. text. est plurium legum de hoc. s. ff. ad treb. l. debitor. §. fin. ꝛ. l. si res. in pri. §. ibi. ita summat Bar. de do. preleg. l. iij. §. vxor. in fi. de leg. iij. l. vxorē. §. testō quo. in fi. ꝛ qđ no. in. l. si mulier. in princi. in glo. que incip. quid si inter. Et si dicať saltim pro hereditaria puenit ad eum tanꝗ̄ ad heredem in dicta domo respōdeť verū esse a principio: sed illam portionem per diuisionē transtulit in alexandrum ad quē deuenit in partē ꝛ loco eius habuit i alijs rebus portionē tangentē alexandro que in fideicōmisso venit: sicut veniret portio sua domus si eam per diuisiōem non transtulisset in Alexandrum. l. cum pater. §. hereditatem. lo scōo. ff. de leg. ij. non ergo dꝫ venire portio dom⁹ que ad ipsum a principio peruenit postꝗ̄ venit portio aliarum rerum que loco illi⁹ fuit surrogata sicut nō veniret si prefata portio domus nunꝗ̄ ad ipsum Rodulphum peruenisset: sed tota dꝫ remanere apud heredem grauati: qꝛ tota vr̄ ad Rodulphum puenisse aliunde ꝗ̄ ex vltima voluntate. s. ex ꝯtu vel datione insolutum et non tanꝗ̄ ad heredē: sed tanꝗ̄ ad Rodulphum per iura predicta.

3 ¶ † Circa tertiū q̄sitū rn̄deo ꝙ ꝓpter nō ꝯfectionē inuētarij nō perdiť trebellianica lꝫ pdať falci.[a] ꝛ ita disputādo tenuit Jac. de bel. Et ponit in auť. de here. ꝛ falci. §. hinc nobis. in. xiij. q. ꝛ inducit Rofre. bene. id tenentem. idē tenuit oldra. in. l. fi. C. de iure deli. idem tenet Jo. an. in addi. Spe. de instru. edit. §. fi. in addi. q̄ incipit de trebellianica. Et adducit hāc rōnem. s. ꝙ heres coheredi suo nō teneť facere inuentarium sed solū creditoribus ꝛ legatarijs: sed fideicōmissari⁹ reputať heres. l. si filius. ff. ꝙ cū eo. hoc idem sequiť ꝛ firmat Bar. in. l. marcellus. ff. ad treb. in vlti. q. a quoꝝ opinionib⁹ temerariū videť recedere i decidendo: licet Bal. in auť. sed cū testator. C. ad. l. falci. videať tenere cōtrariū per tex. in corpe vnde sumitur. ver. illo adiecto. quē dicit nō fuisse ponderatū ab alijs: sed tuti⁹ est tenere cōem opi. ¶ Ad aliud dū queriť an per verba supra relata in quesito censeať prohibita trebellianica presupposito ꝙ possit prohiberi. rn̄deo ꝙ nō: tum qꝛ verba illa nō fuerūt apposita in substitutiōe de qua agiť. tū qꝛ nō sunt sufficiētia ad ꝓhibitionē: eo qꝛ ꝓhibitio dꝫ fieri exp̄sse. in auť. de here. ꝛ fal. §. si ꝟo expressuꝫ. Et tunc diciť expresse fieri quando saltim apponūtur talia verba que non possunt aliud importare: vt si dixisset ꝙ restitueret hereditatem totā integram sine aliqua diminutione. l. x. cum ibi no. ff. de fideicō. liber. Et Bal. in auť. sed cū testator. §. quero si testator dicit. Et Bar. in. l. centurio. ff. de vul. ꝛ pup. in. iij. q. prin. de cōpendiosa facta per ꝟbū cōe post prin. Sed dicēdo ꝙ restituat totā hereditatē. istud verbū totā: hoc necessario nō importat: quia ꝛ si simpliciter iussisset hereditatem restitui intelligereť iussisse de tota nō de parte. ff. de reiuendi. si in rē. ꝛ ibi no. in simi. per glo. super verbo totā. ꝛ tamen nō censereť ꝓhibita detractio trebellianice. Bal. tamen in. l. precibus. C. de ipu. et alijs substi. in. xv. colū. ver. procedo vlterius. videť tenere ꝙ ꝑ dicta verba censeať facta prohibitio. sed min⁹ consideranter loquitur ꝛ largius ꝗ̄ expediat: vt patet per rationē. s. tactā. Facit. l. si totam. ff. ad trebelli. ꝛ ita vidi al's consultum per valentes viros Florētie: vt inspiciať an sint talia verba que nō possunt aliud importare an possint.

4 ¶ † Circa quartum quesitum dicēdū ꝙ illud qđ obuenit Rodulpho ex portiōe seu ex ꝑsona. Joannis tanꝗ̄ heredi ipsi⁹ Joānis nō iure fideicōmissi: ꝛ ex reciproca substitutiōe: ꝑut ē illud qđ poterat Joānes retinere pro legitima ꝛ trebellianica ꝑ dote materna que nō cadebant in fideicōmisso relicto a Joanne ꝺm ea que dixi in primo quesito ꝛ que trāsmissa fuissent ad quē cūqꝫ aliū qui fuisset heres Joannis: puta ex testō eius. dico ꝙ illa similiter nō veniunt in fideicōmisso relicto a Rodulpho: eo quia ipse Rodulphus non fuit illa cōsecutus tanꝗ̄ fideicōmissarius ꝛ ex iudicio primi testatoris. sed tanꝗ̄ heres Joannis ab intestato ꝛ ex dispositiōe legali. Unde sicut ipse Joannes nō potuit in illis grauari ita nec heres eius. Facit. l. si arrogator. §. sed an ipuberi. in. fi. ff. de adop. ꝛ si in fideicōmisso relicto a Joanne non cadebāt nō possunt deberi ab herede ei⁹ vel ab herede heredis: qꝛ ipsi nō tenentur nisi ex persona Joannis ꝛ ad id ad qđ tenebatur Joannes. ¶ Nec ob. quod licet Joannes nō posset grauari in predictis: heres tū eius videť potuisse grauari. l. si fundū per fideicōmissum. §. fi. ff. de le. j. ꝛ qđ no. Cy. post Dy. in. l. ex tribus. C. de inof. testa. quia illud ꝓcederet si Joānes decessisset in pupillari etate quo tēpore substituēdo pupillariter potuisset auferre Rodulpho ꝛ alijs fratrib⁹ in potestate ab intestato veniētibus hereditatē Joannis. vnde non substituēdo videť eis tacite reliq̄sse. l. si quis cū nullū. ff. de inr. codi. Ideo potuisset eos grauare: sed postꝗ̄ decessit post pupillarē etatē secus est. ꝑut est tex. in. l. fideicōmissum. que statim sequitur post illam. l. si fundū ꝑ fideicōmissum. qꝛ tūc cessat dicta rō cum post pupillarē etatē nō potuerit illi Joāni substituere directo. l. verbis ciuilib⁹. ff. de vul. ꝛ pu. ꝛ sic nō potuit auferre veniētib⁹ ab intestato legitimā successionē Joannis: ꝛ ꝑ consequēs nō censeť illā eis tacite reliquisse. Igiť eos in illa grauare non potuit quā ab eo dictus Rodulph⁹ nō habuit nec habuisse fingitur: sed a lege vt dictū est. Et ita no. Cy. post Dy. in. d. l. ex tribus. Quantū ꝟo ad illud qđ ꝑfatus Rodulphus consecutus est ex persona Joānis nō tanꝗ̄ heres Joannis: sed tāꝗ̄ fideicōmissarius ꝛ ex reciproca substitutione facta inter filios substitutos ꝑut est residuū bonoꝝ que fuerunt patris deductis legitima ꝛ trebellianica ꝛ portiōe dotis materne dico ꝙ illđ venit in fideicōmisso qđ debeť Gētili ꝛ Alexādro per mortē Rodulphi virtute illius reciproce substitutiōis ꝑdicte. casus est in l. heredes mei. §. cū ita. ꝛ ibi per Bar. ff. ad treb. ꝛ no. per eūdeꝫ eo. titu. l. sceuola. in fi. qꝛ nō censetur quilibet ex filijs rogatus solum deportatiōe sua: quo casu non veniret portio quam habuisset a fratre. l. pater filium. §. xv. ff. de leg. iij. sed etiā de portione quā a fratre iure fideicōmissi: ꝛ sic ex iudicio defuncti cōsecutus esset. vt dictis. ll. habetur ꝛ no. per Bar.

¶ Circa quintū q̄sitū non video quare dicta Hieronyma vltra de quibus. s. nō possit retinere libras quingētas sibi relictas in casu quo Rodulph⁹ morireť sine filijs masculis ꝛ cū filia femina postꝗ̄ cōditio extitit ꝛ volūtas testatoris seruanda est in eo quod nullo iure prohibēte disponere potuit: sed non est dubiuꝫ ꝙ tale onus in residuo bonorum potuit apponere vt restitueretur fratribus deductis libris quingentis: nec potuit apponi nisi in residuo bonoꝝ sicut nec onus fideicōmissi vniuersalis cū sit eadem ratio: igitur de illo veniunt detrahēde dicte libre quingēte non de eo qđ ꝑ legitima ꝛ trebellianica ꝛ ꝑ dote materna retinendū est. Nec ob. ꝙ ista Hieronyma nō fuit nata vel concepta viuēte Jacobo primo testatore: qꝛ istud haberet nocere si vellet venire ad successionē Jacobi ab intestato tāꝗ̄ ei⁹ descēdens vel attinēs ꝛ ex sua persona. l. j. §. si quis proximior. ff. vnde cogna. l. titius. cū. l. seq. ꝛ seq. ff. de su. ꝛ legi. Non sic cum vult venire ex dispositiōe exp̄ssa ipsi⁹ inter viuos vel vltime voluntatis. vt no. Bar. in. d. l. titius. ꝛ in. l. qđ dicitur. in fi. ff. de ver. obli. ꝛ Cy. in. l. fi. qs filiū. C. de inoffi. testa. in. j. glo. vel etiā ex iure ad eū trāsmisso ꝑ aliū: vt idē Cy. ibi. no. ꝛ etiam in. l. j. C. de his qui ante apertas tab. ꝛ Dy. in. l. gallus. de lib. ꝛ posthu. in magna distinctione.

5 ¶ † Circa sextū quesitū qđ est satis inuolupatum. Considerandū est ꝙ si dictū magazenū qđ vt dicitur fuit estimatū. cxxiiij. duca. non fuisset traditū insolutum. Gentili ꝑ duca. centuꝫ: sed remansisset penes ipsum Rodulphum cui obuenit in parte dimidiā ipsius veniret in hoc fideicōmisso relicto a Rodulpho ꝛ vltra dimidiā posset retineri per Hieronymā heredē Rodulphi pro legitima ꝛ trebel. dicto Rodulpho debita. Nūc qꝛ fuit traditū ꝛ de voluntate Alexādri nō pōt aliquid peti de dicto magazeno virtute dicti fideicōmissi. l. nihil. §. oib⁹. de leg. Sed pōt peti de estimatiōe ipsius que censeť ad ipsum Rodulphuꝫ puenisse per dationē insolutū que fuit q̄dā venditio. l. elegāter. in prin. ff. de pig. actio. ꝛ lōga manu cēseť ad dictū Rodulphū puenisse pretiū ꝛ postea per eundē retraditū Gentili vsqꝫ in cētum aureos qui sibi debebanť: residuū ꝟo remāsisse videť apud dictū Rodulphū de dicto ꝑtio: vicꝫ. cxxiiii. ꝑ qb⁹. cxxiiij. ꝛ etiā pro. xlviij. q̄ eidem Rodulpho debebanť ab ipso Gētili censeť ipse Rodulphus reemisse dictū magazenū a dicto Gentili cuꝫ ꝑ eis habuerit insolutū. Ipsum ergo magazenū etiā si esset penes dictā Hieronymā nō posset peti rōne huius fideicōmissi. tum rōne quā. s. dixi: quia Alexander cōsensit: tum qꝛ nō esset apud Hieronymā vel Rodulphā tāꝗ̄ penes heredē: sed ex suo cōtractu: ergo in fideicōmisso nō cadit. l. debitor. §. fi. ff. ad trebel. cū alijs. s. allega. sed venit ꝛ cadit i fideicōmisso estimatio q̄ loco eius successit. ff. de leg. j. si fundum per fideicōmissum. et sic pōt peti dimidia estimationis ꝛ sic. cxij. tum de dicta dimidia possunt deduci duca. quinquaginta in quib⁹ Alexāder tenebať Gētili de summa centū quā debebat habere ab vtroqꝫ ꝛ que quinquaginta ipse Rodulphus censeť soluisse dicto Gētili pro ipso Alexādro. ꝛ sic erūt in fideicōmisso. lxij. de pretio dicti magazeni ꝛ nō vltra nec etiā ipsum magazenū venditū. Et ista. lxij. poterunt cōputari in legitimā ꝛ trebellianicam detrahendam de alijs rebus: si cōmode non possunt alie res diuidi. arg. l. non amplius. §. fi. ff. de leg. j. cum. l. sequē. in ratione sui.

6 ¶ † Ad septimū quesitū vr̄ dicedum ꝙ ex quo tpe mortis dicti

ee iij

[a] ¶ Falci. Vide bal. i ꝯs. ccxxix. i. iij. parte. ꝛ i cōsi. cccliiij. i. v. pte. ꝛ eūdē Paul. de ca. s. in consi. xxxvi. ꝛ qđ ibi dixi in apost.

Rodulphi quo extitit casus z cõditio substitutiõis p̃dicte veniebãt filij masculi dicti Bonacursi vocati fuerũt ad dictã substitutionẽ sicut Alexander in stirpẽ. q2 nõ solum supueniẽtes filij fuerũt substituti: sed etiã p̃mortuoꝝ filij ideq3 nepotes vt ex tenore substitutionis appet. vñ cũ dies fideicõmissi cesserit in psonam ipsoꝝ transmiserunt portiões ipsoꝝ ad suos heredes licet nũq̃ ipsum agnouerint vel acceptauerint nec fuerit restitutum eis. l. postulãte. in prin. z. l. cogi. §. idẽ metianus. ff. ad trebel. C. de fideicõmis. l. iij. z. l. si in personã. z plene no. per Bar. in. l. cum filio. in vlti. col. ff. de leg. j. Si ergo soror ipsorum est eorum heres venit ad partez dimidiã dicti fideicõmissi iure trãsmisso. Et sic dicta Hieronyma potest excludere agentes ad totum pro vna dimidia ex iure tertij quod est exclusiuũ iuris agẽtium ipso iure. C. de rei vendi. l. si.

7 ¶ † Circa octauũ quesitũ notanduz q̃ per auf. res que. C. cõia de leg. grauatus tunc põt diminuere fideicõmissum ob causam dotis qñ sua legitima z trebellianica nõ sufficit ad eam. Si autem sufficit secus vt ibi habet. z in corpore vnde sumitur. Si ergo in casu nostro illud qđ venit detrahendũ pro legitima z trebellianica debita Rodulpho sufficeret ad dotem vxoris restituendã poterit vxor predicti quõdaz Rodulphi eligere de bonis illis que pro dicta legitima z trebellianica assignabunt rez quã volet fm formã conuentiõis. C. de pigno. l. iij. de aliis võ seu de residuo subiecto restitutioni nõ poterit eligere seu diminuere al's secus: qm̃ persona grauata potest diminuere fideicõmissum nõ solum pro dote sua sicut mulier vel filie si est masculus: sed etiam pro dote sue vxoris restituenda vt in corpore. vnde illa auf. sumitur de restitu. z ea que parit. §. quamobrem.

¶ Circa nonũ z vltimũ quesitum dico q̃ iudex qui tulit illam sñiam. s. q̃ superuacuo fuerit appellatũ potest z debet illã interpretari z declarare ob quã causam fuerit supuacuo appellatum cũ plures z diuerse cause possint subesse. ff. de app. l. ab executore. cum sua materia. Cessante tñ tali interp̃tatiõe notãduz q̃ nec tutor dicte Hieronyme dãdo insolutũ illam possessionẽ nec iudex primus interponendo autoritatem et decretum potuerunt modo p̃dicto facere p̃iudicium dicto Gentili z Alexãdro: z citra ordinẽ iudiciarium z sententiam diffinitiuam auferre eis ius si quod habẽt. C. cõmi. vel epi. l. iudex. hoc autem an ius habuerint vel non: est in pendẽti z pẽdet ex futuro euentu litis vertentis inter ipsos gentilẽ z Alexã. ex parte vna: z dictã Hieronymam ex altera: q2 si p̃nuntiabitur ipsam Hieronymã posse detrahere legitimã z treb. z p eis fuerit eidẽ assignata dicta possessio: tunc datio p̃dicta insolutuz remanebit firma. Si võ non assignabit Hieronyme pro legitima z trebel. sed dictis Gentili z Alex. p fideicõmisso: z ea que assignabunt Hieronyme pro legitima z treb. sufficiẽtia erunt ad restitutionẽ dicte dotis: tũc datio p̃dicta reuocabit etiam si appellatũ non fuisset. si võ non sufficiẽt secus fm ea q̃. s̃. dixi in precedenti articulo. Interim ergo est in pẽdenti z ex futuro litis euẽtu appebit de virtute huius donatiõis: sicut in si. dr. ff. de acqui. pos. l. exit⁹ ꝯtrouersie. de reb. dub. l. q̃dã. Merito igit videt superuacuo appellatum: cum etiã appellatiõe non interposita ius istoꝝ remanebit saluũ. facit qđ no. gl. in. l. iij. §. bonoꝝ. ff. de bo. posses. Interim ergo stabit huic dationi quousq3 p euẽtum litis appareat quid iuris esse debeat. ar. l. peto. §. predium. ff. de leg. ij. de iure fis. statius. §. cornelio. in ratione sui. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ Potest quis duo interdicta contraria intentare diuersis respectib⁹: vtpote interdictũ retinẽde pos. respectu ciuilis pos. z adipiscende ratione naturalis possessionis.

2 Et concludens in libello se nõ turbari videtur etiam petere naturalem possessionem.

¶ Consilium. lxxviij.

In christi nomine amen.

¶ Uidetur dicendum dictũ actorẽ debere succumbere: † q2 in suo libello si bene inspiciatur videtur deduxisse duo possessoria inter se cõtraria. s. possessorium retinende dum asserit se possidere z in possessione turbari z petit aduersarium a molestia coherceri. Item possessoriũ adipiscende possessionis dum dicit in eodẽ libello imminere falcidiã z propter hoc se debere possidere: q̃ verba cõueniunt interdicto quoꝝ legatoꝝ. iuxta ea que habent in tex. z glo. C. quoꝝ legatoꝝ. l. j. z ff. e. l. j. in quo interdicto p̃supponit aliuz possidere: z sic sibiipsi videt cõtrariari: z per cõsequens videt repellendus. C. de furtis. l. j. ff. qñ ap. sit. l. ij. §. j. z qđ no. in. l. si de vi. ff. de iudi. Item q2 in interdicto retinẽde in quo solo videt cõcludere videt in p̃batiõe deficere cũ quasi oẽs testes tã a se q̃ a reo producti videatur deponere q̃ reus pro suo legato fuit z est in possessione a tpe mortis testatoris: z duo insolidum possidere nõ possunt. ff. de acqui. pos. l. iij. §. ex cõtrario. Nec in interdicto adipiscende videtur apte cõcludere: q2 licet illud videat in libello deduxisse. p id quod. s̃. dixi. tñ q2 solum petit pronũtiari z declarari se esse possessorem z aduersarium a molestia coherceri solum in interdicto retinende videtur cõcludere non adipiscẽde: q2 debuisset petere aduersarium ad dimittendũ possessionem condemnari. Preterea posito q̃ ex forma statuti translata fuerit in ipm̃ z cõtinuata possessio defuncti quod fieri potuit a statuto sicut a cõsuetudine. iuxta no. per Cy. C. de cõdi. ob causam. l. ea lege. z extra de consue. c. ij. tñ videtur eã perdidisse pusillanimitate: q2 passus fuit z patitur illum possidere cũ ipsum potuisset suã propria autoritate expellere pro defensione sue possessionis. ff. de acq. pos. l. sed z si nolit. z. l. si ideo. §. si forte. iuncto eo quod no. in. l. clam possidere. §. qui ad nũdinas. e. ti. per glo. z doc. Preterea cum ex forma statuti legata debeant etiam hereditate nõ adita: videtur q̃ per hoc nõ habeat legatarius recipere de manu heredis: sed possit p̃pria autoritate occupare: al's non existente herede non possent legata cum effectu deberi.

¶ His tamen nõ obstantibus cõtrariũ est dicendũ q̃ immo dictus actor debet obtinere z pronũtiandũ est bene fuisse z esse iudicatum z male appellatum. Nam posito q̃ primũ esset verum scz q̃ videret deduxisse in libello duo possessoria. s. retinende et adipiscende possessionis: tamen non fuit sibiipsi contrarius eo quod diuersis respectibus potuit hoc facere: scilicet intentare possessorem retinende respectu possessiõis ciuilis: que est apud eum tam ex forma statuti q̃ etiam q2 possessionem rerum fuit realiter ingressus: vt patet per publicum instrumentũ. l. cũ heredes. in prin. ff. de acq. pos. z aliud. s. adipiscẽde respectu naturalis seu respectu detẽtationis existẽtis penes reum: prout in simi. habetur de interdicto retinende z de rei vendi. z possunt sic cumulari dictis respectibus: vt plene no. in. d. l. si de vi. ff. de iudi. z. l. naturaliter. §. nihil cõe. ff. de acqui pos. z. l. incerti. C. de interdic. z de rei vẽdi. l. ordinarij. p Cy. Et per hoc etiã tollitur alia obiectio de p̃batiõe possessionis: q2 potest se referre ad naturalẽ vel ad detentationẽ de qua testes potuerũt deponere p sensum corporeũ. Ciuilis aũt de qua sic non potuerunt deponere est apud heredẽ ratione supradicta. Nec potest dici q̃ eã amiserint negligentia: q2 requiritur longũ tp̃s ex quo inducatur oblivio quod hic nõ fuit. iuxta no. in. l. j. in fi. magne gl. ff. de acq. pos. z. l. licet. C. de acqui. pos. Nec pusillanimitate postq̃ elegit ad iudicẽ ire. l. de pupillo. §. meminisse. ff. de ope. no. nũ. z no. in d. §. qui ad nundinas.

2 ¶ † Et ex his etiã sequit q̃ cõclusio facta in libello q̃ non turbet est apta ad vtrũq3 interdictũ: q2 cũ istud nõ possit fieri nisi restituat naturalis vel etiã detentatio censet petitũ q̃ ad talem restitutionẽ condẽnet. per ea q̃ no. in. d. §. q ad nũdinas. per gl. z doc. Et q̃ ita sit fiẽdũ patet i. d. l. j. in. C. quoꝝ leg. z. ff. e. l. j. z p totũ. Nec ob. statutũ q2 licet p repudiationẽ z nõ aditionẽ hereditatis nõ irritent legata fm ipm̃: nõ tñ sequit q̃ vbi hereditas adit: z sic heres repitur: possit legatarius p̃pria autoritate cõtra iuris dispositionẽ occupare res legata cũ sit stricti iuris z vltra q̃ expediat extẽdi nõ debeat. l. ꝯstitutiõib⁹. ff. ad munici.

¶ Preterea verendũ est pei⁹. s. ne legatarius p̃dictus a suo iure ceciderit: q2 post aditã hereditatẽ z apprehensam possessionem per heredẽ occupauit. per. l. non dubium. C. de leg. qđ pro nunc aliter non determino: q2 tanq̃ magis preiudiciale maiori deliberatiõe indiget. ff. ad carbo. l. j. §. sed z si quis. z quia de hoc presentialiter non queritur. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ Testes probantes confessionem factam parte absente nõ prosunt producenti.

2 Confessio p̃bata p̃iudicat cõfitenti non tertio cui ius est q̃sitũ.

¶ Consilium. lxxix.

In christi nomine amẽ.

¶ Ad id de quo queritur satis clara patet respõsio de iure: videlicet q̃ etiã si dicti testes nõ essent singulares sed cõtestes z p̃barent id super quo deponũt: nõ tamen releuant producentẽ eos duabus rationibus.

1 ¶ † Prima q2 ipsi deponunt de confessiõe tãtũ dicti. C. primi cessionarij z sic decedẽtis facta i articulo mortis z absente parte que nunc est rea: z nemine pro ipsa recipiẽte: z sic fuit ipso iure nulla z non probat plene liberationem etiam si multi testes pro ea deponerent. l. certum. §. si quis absente. ff. de confes. que licet loquatur in confessione iudiciali locum habet etiam in extraiudiciali: vt patet ex no. per glo. in. l. cum de indebito. in fi. ff. de proba. z per Bar. in. l. vnica. C. de cõfes. in. ij. q. prin. quicquid dixerit Pe. vt refert Cy. in. l. generaliter. C. de non nume. pec. z idem Bal. Nec ob. si dicat q̃ illud est verum qñ confessio tendit ad obligandũ. Si võ ad liberandũ tunc ex confessione facta parte

facta parte absente acquiritur doli exceptio. prout glo. ordi. in l. non solum. §. liberationis verba. ff. de libe. leg. Sed respondeo q illa glo. non est vera[a]. & contraria est gl. in. l. idez in duobus. ff. de pac. & illam tenet Bar. & aliam que est in. §. si liberationis verba. reprehendit per multas rationes ibidem. & etiã in. d. l. vnica. C. de confes. in. ij. q. prin.

2 ¶ † Secũda ratio quare non releuant dicti testes: est q3 posito q dicta confessio esset valida de se: quia pars altera fuisset presens: non tñ potuit preiudicare illi cui ipse cesserat vel habenti causam ab illo cum illis iam esset ius quesitum per cessionem. arg. l. si partem. §. fi. ff. quẽad. serui. amit. & no. Bar. in. l. facta. §. si heres. ff. ad trebel. nisi cessio fuisset facta ad cõmodũ cedentis & ad ipsum foret cõmodũ reuersurũ. vt no. in. l. fi. C. de pcu. per Cy. & no. in addi. Spe. ti. de cessi. acti. §. j. in addi. que incipit. Guil. de suza. Nec ob. statutum quod vult posse confessionem probari per tres testes: quia debet intelligi de confessione valida & de illa que soli confitenti non alteri nocet. l. seia. in prin. ff. ad velle. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ¶ Hereditas patris non adita transmittit per infantem ad quoscunq3 heredes.

2 Statutum vrgens affines ad cõpromissum non habet locũ in his qui desierunt esse affines solu. matri.

3 Statutum vocans certos agnatos cum matre ad successionem in dubio censetur vocare in stirpes & nõ in capita vt minus ledatur ius cõmune.

¶ Consilium. lxxx.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Super primo dubio seu quesito respondet q cõmunis opi. doc. iuris ciuilis est q filius qui erat in potestate patris tpe mortis eius vel qui fuisset si tũc nat⁹ fuisset cũ natus sit post mortẽ eius hereditatẽ paternã sibi delataz ex testõ vel ab intestato trãsmiserit etiam non aditam iure suitatis ad quoscũq3 heredes extraneos nõ solũ matrẽ etiã si erat infans & annicul⁹ & sic ignorauit eam sibi delatam. per. l. lucius ff. de iure fis. de stip. ser. l. liber homo. C. de iure delib. l. iij. ff. de test. mili. l. ex militari. §. fi. cuz. l. seq. & ibi plene per Bar. & plenius per eundem in. l. ventre. ff. de acqui. here. licet Jac. de bel. & Mar. fil. disputando terminauerunt cõtrariũ in infante. per l. si infanti. C. de iure deli. ver. si vo vel non sit. sed oẽs docto. reprobant: vt ibi no. Bar. & Cy. in. l. apud hostes. C. de su. & legi. Glose etiam ordina. tenuerunt q regulariter filius iure suitatis non transmittat hereditatem paternã non aditã nisi ad matrem: vt. d. l. apud hostes. Et sic siue teneam⁹ opi. doc. siue opi. glosarũ saltim in casu nostro: ex quo queritur an transmittatur ad matrẽ. dicendum est q sic. Nec reperio q Dy. dixerit contrarium: vel q approbauerit aliquam glo. tenentem contrarium: vt patet ex relatis per Cy. in. d. l. apud hostes. & p Bar. in. d. l. ex militari. §. fi. & in. d. l. ventre. qui recitãt opi. multorum. & tñ de Dy. non faciunt mentionẽ q cõtrariũ tenuerit. Trãsmittitur autẽ dicta hereditas eo modo quo erat apud ipm transmittentem. s. cũ ptãte se immiscẽdi vel repudiãdi. l. si quis filium. §. j. ff. de acq. here. nõ aũt tãq irreuocabiliter infixa: q3 nec sic erat apud transmittẽtem: sed erat infixa mero iure ciuili cum ptãte abstinẽdi de iure ptorio. insti. de here. quali. & diffe. §. sed & his. ff. si qs omis. cau. testa. l. j. §. qui sunt in ptãte. C. si vt se ab here. absti. l. j. ¶ Ex quibus oĩbus cõcluditur q dicta hereditas paterna fm cõem opi. doc. cum ptãte se immiscendi vel abstinẽdi reperitur in hereditate dicti infantis: & sic illi ad quos pertinet dicta hereditas dicti infantis poterunt eam adire. et reperitur duplex aditio. Primo de hereditate ĩfantis: & postea de hereditate patris infantis: q3 nõ nisi tanq heredes infantis adire eam possunt: vt. d. l. si quis filium. §. j. de acqui. here. ¶ Tenendo aũt opi. glosarum sola mater q̃ est heres dicti infantis pro quarta parte posset eam adire quia ad ipsaz solã potuit transmittere fm glo. in. d. l. apud hostes. Et si reperitur Dy. approbasse illã gl. illa esset seruãda Verone ex forma sui statuti. Nec esset nouum q nõ sit heres infantis insolidum: & tamẽ bona paterna cõsequatur insolidum. Nam & al's hoc videmus in simi. cũ qs decedit relicto fratre ex latere patris tantũ: & altero ex latere matris tantum: quia l3 quilibet eorum sit heres fratris p dimidia: bona tamen paterna pertinent insolidũ ad fratrem consanguineuz: materna vo ad vterinũ. vt no. glo. ĩ auf. itaq3. C. cõia de succes. & ĩ auf. post fratres. C. de legi. heredi. Ego tñ non reperio Dy. illam glo. plusq alias approbare: ideo standũ dicto cõi opinioni doct. q oẽs heredes infantis ipsam vna cum hereditate infantis adire possunt. Qui autem sunt illi. j. patebit. Et ex his remanet responsum ad dubium primum: et dubiuz scdm tanq superfluũ & nulli⁹ valoris remanet sublatũ.

2 ¶ † Ad tertium q̃sitũ quo querit an dicta mr possit cõpelli ad compromittẽdum virtute statuti veteris vel noui. s. ducis Mediolani. rñdetur q non. Nam virtute veteris non: q3 nõ est de affinibus ibi nominatis cũ loquatur qñ vertit questio inter socerum & nurum vel leuirum & leuiram quod hic nõ est. virtute aũt noui quod generalius loquitur de affinibus similiter nõ: quia illud cũ simpliciter loquat debet intelligi de illis qui sint affines tẽpore litis seu quo petitur cõpromissum non de illis q fuerunt sed esse desierũt. tex. est in. l. cui eorum. §. affinitates. ff. de posthu. sed hic desijt vxor esse affinis cõsanguineorum viri p mortem viri & etiã ipsi desierunt affines eius quãtum ad vsum huius priuilegij proueniẽtis a statuto: vt no. glo. ordi. ĩ. l. sed hoc ita. ff. de re iudi. licet quãtũ ad prohibitionem matrimonij nõ. insti. de nup. §. affinitatis. nec qñtum ad ius succedendi quod prouenit de iure cõmuni. l. fi. C. de verbo. signi. Et ita determinat expresse Bal. in. l. fi. C. de verb. signi. videlicet q statutuz dicat q cause inter affines cõpromittant q socer quõdã qui de sijt eẽ socer pter mortẽ filij nõ cogit cõpromittere cũ nuru quõdam. & hoc p. d. §. affinitatis. in. l. cui eorum. ff. de posthu. & p glo. in. d. l. sed hoc ita. et ita dicit tenuisse antiquos doc. perusinos. Nec ob. illa. l. in fi. de vbo. signi. quia fm Oldra. vt ipse refert: aliud est velle admitti ad aliquid qd fit de iure cõi: & est admittendum: aliud ad aliquod beneficiũ de iure speciali vt est hoc.

b Nam de iure cõmuni nõ cogitur[b] quis cõpromittere cũ suo aduersario. l. si dictuz. §. si cõpromisero. ff. de euicti. no. Bar. in. l. furti. §. qui iussu. ff. de posthu. & Bal. in. l. ex stipulatione. C. de sentẽ. statutum ergo istud disponẽs contrarium dicitur cõcedere bñficiũ seu priuilegium qd est cõtra ius cõe. iuxta plene no. in c. j. extra de rescrip. Ad qd beneficium vel priuilegiũ non debet quis admitti tanq affinis post dissolutã affinitatem per mortem. vt in tex. & gl. s. allegata. Nec ob. q statutũ vetus dicit taz qui essent q qui fuissent &c. q3 hoc non reperitur in statuto nouo: nec censet repetitum. arg. l. aliam. ff. de noua. maxime quia cũ sit cõtra ius cõe seruandũ est vt iacet & extendi non debet. l. cõstitutiõibus. ff. ad munici. l. quicquid astringẽde. de vb. ob. Si autem duraret affinitas videretur q ligaret dictã dñaz ibi agentẽ licet sit de alio territorio quasi cõcernat modũ & ordinẽ pcedendi. Et constat q q̃tum ad hoc seruant statuta loci vbi iudiciũ agitur. ff. de testi. l. iij. in. fi. C. de epis. & cleri. l. cum cleris. in fi. & ibi per Cy. de priui. schol. l. fi. & Inno. in. c. j. de libel. obla. Et qd no. Bar. in qõne disputata p euz. de qua facit mẽtionẽ in. l. pcu. ad exhi. §. j. ff. rem ratã haberi. de iudi. vẽditor. ¶ Ad quartũ quesitũ respondet q dicti. A. B. & C. filij dicti Marchi & dicta Juliana filia filie quondã Ambrosij non debet vocari ad successionẽ dicti Petri infantis vna cuz matre & patruelibus dicti infantis. Nã ex persona ipsorũ non quia sunt remotiores in gradu: ex persona patris & matris non quia excepti filijs fratrũ defuncti de cuius successione agitur non succedunt alij in locũ parentũ suorum vt sic veniant cum primioribus in gradu cũ quib⁹ poterãt eorum parẽtes venire. vt habet in auf. post fratres. la secũda. C. de legi. heredi. & ĩ corpe vnde sumit p doc. in. d. auf. post fratres. Si isti nõ filij fratrũ carnaliũ de quibus loquitur illa auf. qui succedunt in locũ parentũ sed fratrũ patruelium vt patet ad sensum qui nõ gaudẽt eodẽ priuilegio. de leg. ij. l. lucius. §. sempronia. & ibi no. p Bar. hoc etiam no. Bal. ĩ auf. cessante. post mediũ. C. de legi. heredi. vt dicit q vlteriores a fratrib⁹ defuncti & filijs fratrũ succedunt p se & nõ cõsiderat psona parentũ ideo veniũt in capita nõ in stirpes & non possunt venire cuz alijs qui sunt in propinquiori gradu q̃ ipsi sint. Sed hic extat mater & filij patruorũ qui erant illi infanti cõiũcti in quarto gradu de iure ciuili in secundo de iure cano. isti vo filij vnius ex dictis filijs patruorum aut vnius filie sunt in quinto de iure ciuili & in tertio de iure canoni. ¶ Preterea statutum dicit expresse q veniat mater cum agnatis in gradu primis: & satis est q recipiat iniuriam ab illis quos de iure cõmuni debent in totũ superari: vt in auf. defuncto. C. ad tertul.

3 ¶ † Quantum ad vltimũ quesitum in quo videtur vis huius questionis q̃plurimum consistere. dicenduz est q hereditas dicti infantis: et per consequens etiam hereditas patris sui illi iuncta ratione suitatis, debet diuidi in quattuor partes put asserit mater infantis in suo libello: quarum vna pertinet ad eam: altera ad filios Antonij: altera ad filios Ambrosij. s. Guilelmum & Ursulam: altera ad iuliã filiam Bartholomei: & sic debet fieri diuisio in stirpes & non in capita qd sic ostẽdit. Nam de iure cõmuni si non extaret mater infantis illi succederẽt in capita nõ in stirpes: quia nõ sunt fratres carnales sed patrueles: nec filij fratrũ carnaliũ sed filij patruorum. ergo &c. vt. d. auf. post fratres. la scda. C. de legi. heredi. Itẽ extante matre si nõ esset statutũ ipsa mater eos in totuz excluderet: vt auf. defuncto. C. ad tertul. ¶ Statutum aũt istud facit matri hãc iniuriam: q3

b ¶ Nõ est vera. Vide Bal. cõiũ expresse tenentẽ in cõs. ccccxcij. ĩ. j. parte. & in consi. cccclxvj. in. iiij. pte. vbi dicit q Bar ĩ. d. §. libe ratiõis. male loquit & hoc idẽ tz in cõsi. x. ĩ. v. pte. in pñ. j. col. vide tñ totũ cõiũ per Signo. de homod. ĩ cõsi. xxxiij. p totũ. & maxie in versi. & ideo. & duo verba ĩ cõsil. xcvj. post me. iij. col. in versi. nec aliquid.

b ¶ Non cogit. Et anz qñ ad cõpromittẽduz cõs necessitat. vide d. Mari. sozi. in cõsi. iiij. ĩ. j. parte. et adde dominũ Bar. sozi. in cõs. ccxxj. vsi. cõcurrit etiez cõs. in. ij. pte. & d. Ne. pbi li. cor. ĩ cõs. lxxvi. ĩ lfa. M. i. j. pte.

admittit istos agnatos vna cũ matre. Cum igit iniuriosum sit ꝛ contra ius cõe debet restringi vt q̃minus fieri possit cõtineat odiũ. vt. in. c. odia. de regu. iur. de lib. ꝛ posthu. cũ quidam. sed plus cõtinet odij si admitterentur per capita: q꞉ non haberet mater nisi vnam partẽ de. xij. sed si illi vocentur in stirpem habet vnam de quattuor. Preterea non debet esse mater ista deterioris conditiõis concurrendo cum filijs patruoꝝ: q̃ si cõcurreret cum patruis qui fuissent dicto infanti coniuncti in tertio gradu: sed filij eoꝝ in quarto. Sed si concurreret cũ patruis: videlicet Antonio Ambrosio ꝛ Bartholomeo parẽtibus istoꝝ qui nunc volunt cum ea cõcurrere vocaretur dicta mater ad q̃rtam partem ꝛ quilibet illoꝝ ad aliam quartam ꝛ hoc est clarũ. ergo idem debet esse in filijs eoꝝ ne sint melioris conditionis q̃ parentes eoꝝ. ar. C. de bonis mater. l. si viua matre. ¶ Preterea statutum hoc expresse dicit: dum dicit primo q̃ vocent̃ equaliter q̃ inter eos viriles fiant portiões. deinde subdit. Et taliter q̃ filij loco premortuoꝝ parentum succedant in stirpes ꝛ nõ in capita ꝛc. Primum dũ dicit q̃ vocentur equaliter ꝛ fiant viriles. debeant intelligi qñ mater cõcurreret cum talibus agnatis: qui non nisi ex psona propria: non autem parentũ eoꝝ possunt vocari: ꝑut esset in casu nostro si cõcurreret cum patribus istoꝝ eiusdẽq꞉ patruis scilicet Antonio Ambrosio ꝛ Bartholomeo. Scdm̃ vo dum subdit ꝛ taliter ꝛc. locũ habet qñ cõcurrit cum illis qui possunt venire ꝛ cõsiderari ex psona alterius: ꝑut est in casu nr̃o: quia isti cõsiderari possunt ex personis parentum suoꝝ qui si viuerent venirẽt ad successionẽ huius infantis ꝛ excluderent proprios filios tanq̃ remotiores. l. fi. circa medium. C. de verb. sig. ꝛ sic diuersis casibus debent intelligi vba dicti statuti ne sibijpsi cõtrarietur. Nec ob. allegata in contrarium: q꞉ procedunt in successione que fit de iure cõmuni: ista vero fit preter ꝛ cõtra ius cõe cum extet mater: vt. s. dixi. Nec ob. ratio q̃ statutũ debet intelligi vt quãtominus possit deroget iuri cõi ꝛc. q꞉ hanc rationẽ retorqueo cõtra allegãtes: plus enim derogaret iuri cõi si venirent in capita: q꞉ plus lederent matrẽ q̃ si in stirpem: vt. s. dixi. q꞉ isti agnati contra ius cõe vocãtur cum matre: igitur vocatio est restringenda. Laus deo.

¶ Summarium.

1 Hic agitur de materia possessoꝝ: ꝛ an duo insolidũ possint possidere iurisditionem: ꝛ an quis dicatur spoliasse: an vo continuasse possessionem.

2 Si assumat̃ tertius inter duos arbitros discordantes non valet sententia ipso tertio non cognoscente de causa.

3 Non valet snĩa non facta relatione per nuntium: licet constet ꝑ acta de ip̃a citatione: ꝛ qñ citatio generalis sufficiat.

4 Prescriptio. xl. annorum quomodo procedat priuato contra ecclesiam.

¶ Consilium. lxxxi.

In christi nomine amen.

¶ In cã que vertitur inter reuerendum patrẽ ꝛ dñz dominum Episcopũ cõcordiẽsem agẽtem nomine ecclesie sue ex parte vna. Et nobiles de fericia cõuentos ex altera super iurisditione ꝛ garritu tramontis. visis actis ꝛ actitatis ꝛ etiã deductis in causa coram locumtenente patrie Foriliuij q̃ sententia veniat ferẽda pro dictis nobilibus absolutoria pro quibus multa fuerunt scripta et consulta solẽniter quodq꞉ pronuntiandũ sit bene appellatum per dictos nobiles a sententia nouiter lata contra eos in possessorio sapientis ꝛ male fuisse pronuntiatum sic breuiter ꝛ sub compẽdio demonstrat̃. Prefatus dominꝰ episcopus deduxit in suo libello petitoriũ ꝛ possessorium recuperande possessionis asserens quo ad primum dictam iurisditionem ꝛ garritũ ad ecclesiam suam pertinere: ꝛ super hoc nihil penitus probauit. vnde dicti nobiles in hoc bene ꝛ merito fuerũt absoluti. ¶ Quãtũ vo ad scdm̃ deduxit in suis articulis solũ possessionẽ quinquẽnalẽ: videlicet q̃ quidã frater Petrus eps̃ cõcordiensis tẽpore vite sue. s. in anno domini M. ccclv. ꝛ añ ꝛ post vsq꞉ ad tp̃s mortis sue q̃ fuit in anno. lx. postea sequẽti exercuit iurisditionẽ ꝛ garritũ solus ꝛ insolidũ in loco p̃dicto. Et ꝑpter istam solã possessionẽ tam modici tẽporis. s. quinq꞉ annoꝝ nitit̃ aduocare possessionẽ ab istis nobilibus q̃ vt etiã asserit p̃fatus dñs eps̃ fuerũt in possessione a dicto tp̃e citra. s. a morte dicti fratris Petri q̃ fuit in. M. ccclx. et sic per annos. lxx. asserens p̃fatus dñs eps̃ p̃fatos nobiles post mortẽ dicti fratris Petri dictã iurisditionem ꝛ garritum per vim ꝛ violentiam occupasse dictam suam ecclesiam spoliãdo.

1 ¶ † Primũ igitur illud occurrit valde ponderandũ q̃ cũ dñs eps̃ sit actor ꝛ habeat seu ꝑ se alleget tam debile fundamẽtũ: q꞉ solã possessionẽ qnquẽnalẽ p̃teriti tp̃is nõ est iustũ nec equũ q̃ auferat istis nobilibus possessionẽ quã habẽt de presenti ꝛ habuerunt iam a tanto tp̃e: nisi clare ꝛ liquido doceat q̃d intendit ꝛ deduxit in suo libello scilicet q̃ solꝰ frater Petrus exercuerit iurisditionem ꝛ garritũ in loco p̃dicto q̃ ecclesia sua fuerit spoliata a dictis nobilibus per vim ꝛ violentiã. Al's in dubio fauẽdũ est possessoribus. ff. si vsufru. peta. l. vti frui. §. j. ibi. quo possessores sunt potiores lz nullũ ius habeãt ꝛc. si pars heredi. peta. l. j. §. j. C. de rei vẽdi. l. fi. ꝛ q̃d no. Joã. an. i. c. illud. extra de p̃sump. q̃ enim spoliationẽ allegat ipsam ꝑbare tenetur al's succumbit. c. consultationibus. ꝛ ibi no. extra de offi. dele. Nec sufficit actori q̃ ius habeat agẽdi si ineptam ꝛ incompetentem actionez itẽtauit. l. j. ff. si mes. fal. mo. dixe. c. examiata. de iudi. q꞉ dz probare in illa actione quã itẽtauit ꝛ in illa cã quã libello deduxit: al's succũbit etiaz si ꝑbet i alia nõ deducta: ꝛ sic appareat ipsum ius habere: vt no. Inno. i. c. j. de litis contest. et Bar. in. l. j. §. illud autẽ. de aqua quoti. ꝛ esti. ver. dũtamen. et probat̃ in. l. non possumus. ff. si pars here. pet. et. l. habebat. in prin. ff. de instito. de in rẽ verso. l. quidaz. Sed p̃fatus dñs eps̃ posito sine p̃iudicio veritatis q̃ probasset illum ep̃m fratrem Petrum exercuisse iurisditionẽ ꝛ garritũ in villis tramõtũ ꝑ v. annos ante mortem suã vt ipse asserit: cuius tñ 5ziũ per ɔsulentes fuit ostẽsuz. Attamẽ clarũ est q̃ non probauit illũ soluz ꝛ insolidũ exercuisse nec ꝑbare potuisset: q꞉ ẽ mere negatiua. vt in. c. cũ ecclesia. de cã pos. et proprie. Nam ista possunt stare simul q̃ ille exercebat aliqñ ꝛ etiam aliqñ isti nobiles: q̃m istud exercere cõsistit in actibus interpellatis ꝛ que diuersis temporibus locis ꝛ causis fieri possunt vt patet ad sensum. Et si hoc fuisset prout etiam esse potuit nõ dicerentur dicti nobiles spoliasse dictã ecclesiã: sed suã possessionẽ cõtinuasse. Nã iurisditio ordinaria põt cõpetere pluribus insolidũ ꝛ est melior cõditio occupãtis. l. j. ff. de offi. procõ. no. Bar. in. l. inter tutores. in fi. ff. de admini. tuto. ꝛ nota. in. c. pastoralis. de offi. ordi. per canonistas. Fuerũt ergo dicti nobiles vsi iure suo ꝛ imputetur ep̃is qui postea fuerũt quare similiter ꝛ ipsi non miserunt castaldiones ad vtendũ iurisditione predicta: quos si misissent ꝛ fuissent a dictis nobilibus prohibiti tunc dicerent̃ fuisse spoliati. Sz hoc neq꞉ probatũ neq꞉ deductũ fuit ꝑ parte domini ep̃i: igitur spoliatio non est probata ꝛ per consequens dz succũbere dominus episcopꝰ qui se in spolatione fundauit. casus est in. c. cum ad sedem. de resti. spolia. Et q̃d plus est non solum ex deductis et probatis per dominum ep̃m non probatur spoliatio sed etiam ex deductis ꝛ probatis per dictos nobiles apparet manifeste q̃ ipsi non spoliauerunt nec indebite occuparunt sed eoꝝ quasi possessionem continuarunt. nam probarunt per xij. testes inter alios productos per eos etatis. lxx. annoꝝ. et vltra vsq꞉ in centum quos ego signaui in processu cum vna manu qui deponunt de bono recordatu ipsorum de annis. lxx. ꝛ etiã vltra q̃ prefati nobiles possidebant iurisditionez et garritum predictos et per suos castaldiones exercebãt. qui testes fuerunt examinati iam sunt anni qnq꞉ ꝛ sic cõprehendunt etiã tempus allegatum per dñm ep̃m: vz annum. lv. vsq꞉ ad. lx. Et plus credi dz istis affirmãtibus q̃ cẽtum pro parte dñi ep̃i negãtibus[a] cũ possibile sit q̃ dicti nobiles iurisditionem ꝛ garritum exercuerũt. ꝛ tamen testes dñi ep̃i non viderunt. ff. de arbi. l. diẽ proferre. §. si plures. ꝛ ibi no. in glo. hinc est q̃ quousq꞉ potest probari affirmatiua non admittitur probatio super negatiua. de proba. ad nostram. ꝛ quod ibi no. facit quod no. Inno. in. c. veniens. de verb. sig. Postq̃ ergo ita est q̃ iste probatiões possunt se adinuicẽ cõpati: ꝛ q̃ eps̃ possederit ꝛ exercuerit iurisditionẽ p̃dictã ꝛ garritũ: ꝛ etiã dicti nobiles vno ꝛ eodẽ tp̃e ꝑut hincinde probatũ est: nõ põt dici q̃ prefati nobiles spoliauerint ecclesiam p̃dictam. sed q̃ eoꝝ possessionẽ continuauerint: cũ nõ sit ꝑbatum nec deductũ q̃ ipsi ipediuerint vnq̃ aliquẽ officialẽ vel castaldionem dñi ep̃i volentẽ vti post mortẽ dicti fratris petri. Et vltra hoc etiã ꝑbat̃ p̃fatos nobiles dudũ ante possedisse per compromissuz factum inter dñm ep̃m et ipsos in anno xxxvij. quo tp̃e erat inter eos magna q̃o de dicto garritu: et sic est verisimile q̃ vtraq꞉ pars exercebat. qualr̃ ergo põt dici q̃ iniuste occupauerit post mortẽ dicti fratris Petri cũ appeat ex dicto cõpromisso dudũ ante fuisse litẽ ꝛ q̃onẽ. Nec plus debemꝰ credere q̃ tp̃e facti cõpromissi solus eps̃ possideret q̃ q̃ soli nobiles. Aut q̃ vtraq꞉ ps cuz aliter de hoc non appeat: vñ p̃sumã i dubio potius pro hoc vltimo arg. l. reos. §. cum tabulis. de duobus reis. in rõne sui: maxime q꞉ nunc sunt rei qui sunt fauorabiliores ꝛ quia possident de p̃senti: ꝛ ex p̃senti presumitur in preteritum. l. ex persona. et ibi no. C. de proba. Patet etiam ex instr̃o antiquo de annis ducentis qualiter dicti nobiles cum diuiserunt bona paterna possidebãt dictã iurisditionem ꝛ garrituz: q꞉ in instr̃o predicto egerunt vt remaneret cõe inter eos: cui instrumento propter eius antiquitatem magna fides danda est. iuxta not. per Inno. i. c. veniens. de verbo. signi. ꝛ q̃d no. in Spec. de proba. §. viden dum. ver. ij.

[a] ¶ Negantibꝰ. Et q̃ño ꝛ qualr̃ eis credat̃. vide d. Alex. de imo. i ɔs. cx. i. iij. col. i prima parte.

dum.ver.ix.Sed dñs eps nõ habet pro se nisi illã possessionez quinquenalẽ ab anno.lv.vsqz ad.lx.nec alia vel vlterior possessio est probata: q ergo iniquum esset auferre dictis nobilibus tam longissimam possessionẽ ꝑpter tam modicã que olim fuit apud epm: quilibet in seipso iudicare põt. ¶ Cõcluditur ergo q ex testibus in hac cã ꝑductis pro vtraqz parte multo melius est fundata intentio dictor nobiliũ q pfati dñi epi. Et q fundamentũ dñi cõsultoris assumpti in hac causa dũ dixit q dicti nobiles non probarunt nisi de processu a tpe spoliationis citra: z sic a morte dicti fratris Petri nõ est verũ: qz immo per.xiij.testes etatis.lxxx.z.xc.z vltra ãno. pbaᷓ possessio etiã de tpe vite dicti dñi epi: z forte ipe nõ põderauit illor etates.

¶ Restat nũc tollere qdã iura inducta per pfatũ dñm epm ad fundandã suam intẽtionem que facillime z clare tollũtur. Et primo inducit quosdã testes examinatos anno. M.cccxxxvi. per epm qui tunc erat ante factũ cõpromissum pro informatione sue conscientie: qui dicunt iurisditionẽ z garritũ predictos pertinere ad dñm epm: sed illi nihil probant: quia nõ fuerunt examinati per iudicẽ competẽtem: sed ab ipo dño episcopo qui erat pars vel a notario.ergo zc. in auf. defunc. seu fu. §. illud. C. de testi. solam secundã expositionẽ ibi not. in prin. glo. de testa. l. hac consultissima. §. fi. de liber. cau. l. iubemus. de fide instru. auf. apud eloquentissimum. ff. de testi. l. iij. §. diuus. et qd not. per Inno. de proba. quoniam contra. circa princi. z in. c. j. de offi. deleg. in cle. per glo. z qd not. Bart. in. l. instar. in fi. C. de iure fis. lib. x. ¶ Itẽ fuerũt examinati parte aduersa nõ citata. ergo zc. C. de testi. l. si qñ. extra eo. c. in noĩe domini.

2 ¶ † Secũdo inducit pro se dñs eps quandã sententiã arbitralem tunc latã in fauorẽ epi q tunc erat: quegdẽ sñia manifesta ratione patet nulla. ¶ Primo qz lata per duos ex tribus arbitris: tertio absente[a] z nõ legitime regsito. ff. de arbi. l. si in tres. fuit enim ille absens requisitus solũ per vnũ ex illis q sententiã tulerunt qd nõ sufficiebat sed debebat requiri ab ambobus. c. prudentiam. in prin. de offi. deleg. ¶ Itẽ fuit lata ex arrupto non viso nec examinato processu per alterũ ex illis duobus q illã sñiam tulerũt: z qui fuit a partibus electus pro tertio ceteris duobus discordãtibus. Qd ptz qz alter cũ nõ posset concordare cum collega suo anteq conueniret cũ illo tertio et ipsum de aliquo informaret prefixit terminum ad audiendã sentẽtiã de solo capite suo: z monuit partẽ solus z a seipso vt in illo termino adesset: et postea conuenit cum illo z virtute dicte monitionis z citatiõis dederunt sententiam in illo termino. Cuz ergo ille alter qui fuit assumptus pro tertio in casu discordie nũq fuerit locutus cũ partibus nec vnq audiuit partem dictorũ nobilium: nec vnq ipsam monuit q compareret ad allegandum de iure suo: sed solum fuit monita q cõpareret ad audiẽdam sententiã. Dico q posito q fuisset monita ad hoc per ambos: ex quo tamen ille tertius ipsam nunq audiuit nec etiam monuit ad allegandũ de iure suo dicitur dedisse sententiã parte inaudita z non cognito de cã: z per cõsequẽs fuit sñia nulla. extra de resti. in integ. tũ ex lr̃is. C. de senten. ex peri. reci. l. ij. z not. de sen. l. prolatã. per Bar. ante fi. C. si per vim vel alio modo. l. fi. Fuit nanqz preposteratio magna monere partẽ ad audiendã sententiam anteq per ipsam esset monita ad allegandum de iure suo vel anteq vnq fuisset ab illo audita. ergo zc. arg. C. de heredi. actio. l. vt debitum. cum simi.

3 ¶ † Tertio inducit prefatus dñs eps pro se quandã sentẽtiã cuiusdã iudicis subdelegati apostolici q multiplici de cã apparet euidenter nulla. primo ꝑpter defectũ citationis ad ipam sñiam audiendã: lz in actis reperiaᷓ fuisse decreta citatio: non tamen apparet relatio nũtij q vnq facta fuerit vel executioni mandata. igitur zc. l. j. §. itẽ cũ ex edicto. ff. que sen. sine ap. rescin. z in cle. sepe. ver. sñiam. de ver. sig. z qd no. in auf. iubemꝰ. in vlti. vel penul. glo. C. de iudi. Et si dicaᷓ ꝑpter antiqtatem oĩa presumũtur solẽniter acta. p ea que no. in. c. bone. de elec. per Inno. Respõdetur verũ esset hoc si nõ reperirenᷓ acta ex quorũ tenore posset colligi z dephendi defectus: lz qz tũc reperiunᷓ z sunt ꝑducta ex ipsor inspectione apparet defectus citationis nõ staᷓ illi pſumptioni: qz tollit per euidentiã facti q tollit oẽm pſumptionẽ cõtrariã cũ nulla sit maior probatio q per rei euidentiã. vt no. Inno. in. c. ꝑposuisti. extra de pbatio. facit. l. emptorem. in prin. de actio. emp. Constat autẽ q negatiua vel aliqd nõ fuisse factũ pbatur per inspectionẽ scripture. l. fi. z ibi no. C. de reb. cred. de leg. j. l. titie textores. z ibi no. per Bar. z qd not. Jo. and. in solu. q. posite in regula sine possessione. in mercu. z expresse per eũ in addi. Specu. ti. de senten. §. vt autẽ. in addi. que incipit supple p emptorẽ. circa mediũ. z per eundem in. c. qñ contra fal. in fi. de proba. z fuit dictũ in. c. cuz ad sedem. de resti. spo. vt ibi not. Jo. an. z do. Anto. de but. in c. in presentia. de renuntia. Item oẽs alie citationes facte ad media cause fuerũt facte per edictũ: z nulla peruenit ad notitiam citatorũ: hoc aũt fieri nõ potuit de iure canonico sine speciali cõmissione pape. vt in clemẽ. j. de iudi. z ibi not. z p Bar. in consti. ad reprimẽ. super verbo per edictuz. que cõmissio hic facta nõ reperiᷓ: z sic dicti actus possunt dici facti contra nõ citatũ. ergo sunt nulli. l. de vnoquoqz. ff. de re iudi. ¶ Et si dicatur hic pcessit prima citatio generalis ad totã causam que non fuit facta per edictũ sed in personam: virtute cuius postq in illa nõ cõparuit poterat procedi ad oẽs actus etiã vsqz ad sentẽtiam inclusiue ipso vel ipsis citatis vlterius nõ citatis: fm ea q not. per Inno. z alios in. c. cõsuluit. de offi. deleg. z. c. auditis. de procu. z not Bar. in extrauagã. ad reprimẽ. z per Abb. plene in. c. fi. de dilatio. in verbo super dicto termino zc. Et probatur in. l. cõsentaneum. C. quomodo z quando iudex. z si ita est multo fortius põt procedi factis citationibus per edic. arg. C. de rei vxo. actio. post prin. ¶ Sed ad hoc respondetur q illa citatio generalis nõ potuit nec põt fieri nisi qñ citatur aliqs absens valde a remotis: quẽ laboriosum esset citare ad singulos actus: z tunc virtute dicte citationis bene proceditur ad alios actus factis citationibus per edictum que in curia fiunt in audiẽtia cõtradictorũ. Sed quãdo absens non est multũ a remotis non debet nec potest fieri talis citatio generalis ad totã causam sed debet singulariter z specialiter fieri ad singulos actus. ita notabiliter z eleganter not. Joan. and. in addi. Specu. titu. de cita. §. viso. in addi. que incipit super illo. fm Hostien. z in. c. auditis. de procu. Sed hic locus vbi erant dicti citati non multum distabat a loco vbi erat iudex delegatus z subdelegatus. ergo nec prima citatio sic generaliter fieri potuit: nec p cõsequens sequentes fieri potuerunt per edictum per iã dicta. Facit qd not. in. c. eũ qui. de dolo z contu. lib. vj. in glo. Totus ergo processus z sententia tanq facta contra non citatum ruũt. Et huius nullitatis satis presumitur fore conscius dñs episcopus qui in hac causa incepit agere via ordinaria z actione prima qua egerat in illo iudicio. Nam si crederet processum illuz z sententiam valere nõ expediebat ita agere: quia potuisset petere executionem illius sententie qd erat sibi vtilius z expediẽtius. ff. de mino. l. minor. xxv. an. cui fideicõmissum. z ideo fatuum fuisset ita agere vt dicit glo. de execu. rei iudi. l. si a te. §. si quis fundũ. Cũ ergo non presumatur de aliquo fatuitas. l. fi. C. de here. insti. credendũ est q ideo ita fecerit: qz credit processum predictũ z sententiam non valere. vnde nõ voluit super uacaneam litẽ incboare. l. j. ff. de inoffi. testa. Est etiã alius defectus patens: quia dictus subdelegatus fuit constitutus dũtaxat ad sententiã proferendam: z debuit anteq citaret partẽ ad audiendã sñiam citare ipsam ad dicendũ quicquid vellet contra suã delegationẽ. vnde cũ hoc non fuerit factum nõ constabat de sua iurisditione. c. ij. de dila. z per ꝯsequẽs nõ tenebatur cõparere pars ad audiendã sententiam illius quẽ non con stabat esse suũ iudicem. vt in. c. ij. de dila. z in auf. qui semel. C. quomodo z quando iudex. ibi dũ dicit. z per ipsum aduersario cognitis zc. z sic nõ potest dici fuisse contumax. l. vir bonus. iudi. sol. Debebat z in citatione prima facta per dictũ subdelegatum inseri tenor subdelegationis qd factũ nõ fuit: z sic non valuit per dicta iura. z iste est defectus patens z manifestꝰ ad quẽ non põt responderi. Neminem ergo terrere debẽt prefata iura pcessus z sñie: vel inclinare animũ alicuiꝰ ꝯ dictos nobiles indefensos inscios z inauditos: z qui nullã defensionẽ fecerunt. eo qz ignorabant que contra ipsos agebanᷓ. Sed potius quilibet bonus iudex debet considerare diligenter q debile sit fundamentũ dñi epi qui se fundat in possessione tam modici temporis. s. quinquẽnalẽ ad auferendũ possessionẽ istis nobilibus tam magni temporis precedentem z sequentẽ illã quã eps pre-

4 tendit. † Sed vltra predicta dicti nobiles manifeste defendun tur pscriptio. anno. z vltra que sufficit etiã sine titulo ꝯ ecclesiã qñ ius cõmune nõ facit ꝯ prescribentẽ. vt in auf. quas actiões. C. de sacrosan. ec. z in. c. j. de prescrip. lib. vj. ¶ Nec ob. si dicaᷓ ipsi fuerunt malefidei saltim virtute dictarum sententiarũ. Respondetur non esse verum: quia non apparet illas fuisse eis notificatas: quod erat necesse postq late fuerunt cõtra absentes ad hoc vt in mala fide constituerentur. iuxta not. per Barto. in. l. labeo. ff. de iureiuran. ad qd. l. quidã decedẽs. §. fi. ff. de admi. tut. C. vbi in rem actio. l. ij. ff. de tuto. z cura. da. ab his. l. fi. ¶ Nec obst. q saltim sciebant litem motam: quia hoc non cõstituit eos in mala fide vera. l. illud. z. l. sed si lege. §. scire. de peti. heredi. z si dicatur saltim in ficta: z sic fuit error iuris qui non prodest ad prescribendum. Respondetur verum esse prescriptione longi temporis: sed longissimi sic. vt not. glo. in. c. de quarta. de prescrip. quia excusat a mala fide. vt not. Bart. in. l. celsus. ff. de vsucap. in penulti. colum. facit quod not. Archi. in. c. cum persone. de priuileg. lib. vj.

[a] ¶ Absente. Sz qd si iste tertiꝰ malitiose se absentauit. vide Bal. in cõsi. viij. in. iij. pte.

¶ Preterea ⁊ si illi cōtra quos fuerunt late dicte sn̄ie fuissent malefidei ⁊ nō potuissent prescribere saltim successores eoꝝ fuisse presumuntur bonefidei. vt in regula iuris. qui in ius alterius succedit ⁊c. ⁊ sic potuerunt incipere prescriptionem a se. ¶ Nec obst. l. cum heres. ff. de diuer. ⁊ tēpo. pscrip. cū aliis allegatis per consultorē q dixit ꝙ ex quo defunctus non potuit prescribere ꝓpter malāfidē: nec etiā heredes eoꝝ q quantū ad hoc succedere videtur in mala fide defuncti per dicta iura. Nā respondetur dupliciter. ¶ Primo ꝙ illud procedit de rigore iuris ciuilis. Sȝ de eqtate canonica secus: q: possunt inchoare prescriptionē a se. ita tenuit Dy. in. c. possessore malefidei. circa finē. de regu. iur. lib. vi. quē videt̄ sequi Bar. in. d. l. cum heres. sed hec causa cū ptineat ad ecclesiā videtur terminanda fm ius canonicū. vt in. c. qd clericis. de foro cōpe. cū ibi no. ¶ Secundo respondetur ⁊ ista adhuc plus placet ꝙ iura dicētia heredem esse successorē vitioꝝ ⁊ malefidei loquūtur ⁊ debēt intelligi quantū ad vsucapionem ⁊ prescriptionē longi temporis q currūt cū titulo. vnde si defunct⁹ nō habebat titulū ⁊ sic nō poterat vsucapere vel prescribere longo tempore si hoc soluȝ sibi deficiebat: q: erat bonefidei heres eius si est bonefidei pōt incipere vsucapionē ⁊ dictā prescriptionē a se: q: ipse bene habet titulum hereditariū qui deficiebat defuncto ⁊ vsucapiet vel prescribet vt heres. Si vero defuncto non solū deficiebat titulus: sed etiā bonafides: tunc q: heres prescribit vt heres: ⁊ idem si deficiebat sibi bonafides: sed non deficiebat sibi titulus: q: cuȝ titulum defuncti heres habeat a defuncto: ⁊ vt heres illius dicitur prescribere: ⁊ heres ideo non pōt a se pscriptionē incipere cum illo titulo defuncti quē habebat defunctus sicut nō posset incipere cū titulo heredis cū sit eadē rō nō vt ipē nō pōt ad dictā pscriptionē longi tpis inchoare quā nō potuit defunct⁹ ex cuius psona venit: sicut loquitur dicta. l. cū heres. cū simi. Sȝ in pscriptione longissimi tpis in qua nō reqritur titulus heres non prescribit vt heres sed vt ipse. Et iō titulus heredis nil cōfert ad eā. vñ si ipse est bonefidei pōt inchoare prescriptionē a se nec sibi nocet malafides defuncti ex cui⁹ psona nō venit. glo. est ordi. que hoc vult in. c. cū qs in ius. de reg. iur. lib. vj. Nam illā glo. dū dicit ꝙ heres pōt inchoare pscriptionē a se quā defunctus ꝓpter suā malāfidē inchoare non poterat: non pōt intelligi in prescriptione longi tpis: q: esset cōtra dictas. ll. ⁊ cōmunē opi. legistaruȝ. Est ergo necesse ꝙ intelligatur in prescriptione longissimi tēporis: ⁊ tunc dicit veritatē ⁊ est notabilis: ⁊ est tunc ratio subtilis: lȝ heres possit prescriptionē lōgissimi tpis a se inchoare ⁊ eā cōplere per rationē. s. dictā. q: tamē defunctus erat malefidei ⁊ decessit cū cōscientia rei aliene vt dicitur: † videt̄ ꝙ heres teneatur animā illius exonerare[a]. in. c. fi. de sepul. in. c. in lr̄is. de rapto. ⁊ sic rem ipsam restituere licet ex prescriptione facta fuerit ipsius cū non possit ipsam animā defuncti aliter exonerare nisi rem restituat. ⁊ hoc tȝ But. Abb. sicu. ⁊ Imo. in. c. si diligenti. de pscrip. ⁊ Ioan. de imo. in. c. fi. eo. ti. in. iij. col. per dictā rōnē ꝙ heres exonerare tenet̄ animam defuncti. dicendū est ꝙ ⁊ malafides defuncti de iure canonico noceat heredi vt pscribere non possit rē quā defunct⁹ ꝓpter malamfidē suā pscribere non poterat etiā si velit incipere prescriptionē a se ⁊ velit sine titulo pscribere per tēpus longissimum xxx. vel. xl. āno. ⁊ hoc volūt doc. in. d. c. si diligēti. ⁊. c. fi. ⁊ Bal. in aut̄. ad hoc. de vsur. in. vij. col. versi. sed quid dices in herede prescribente. ⁊ vera illa quā. s. dixi. Et sic cōcludit̄ ꝙ ⁊ si oīa alia deficerent saltim hoc defendit dictos nobiles: q: tenuerūt ⁊ possiderūt. xl. an. ⁊ vltra post dictas summas pacifice ⁊ quiete ⁊ bonafide dictā iurisditionē ⁊ garritum: posito ꝙ antecessores eoꝝ contra quos fuerunt late sn̄ie fuissent malefidei: que malafides nō habet nocere heredibus eoꝝ volētibus inchoare prescriptionē ex persona eoꝝ non tanꝙ heredes sed tanꝙ ipsi prescripserunt aduersus ius quesitū ep̄o ex dictis sentētiis posito ꝙ fuissent valide cū de ipsis nō appareat illos aliquam notitiam habuisse: ⁊ etiam prescripserūt iurisditionē ⁊ garritū posito sine preiudicio veritatis ꝙ pertinuissent ad ep̄m vel ei⁹ ecclesiā: qd tñ nō fuit probatū per iā dicta: ⁊ tam cōtra petitorium ꝙ etiam possessoriū a dño ep̄o pretensum.

¶ Casus talis est.

¶ Domina Apolonia vxor quōdā egregij artium ⁊ medicine doctoris magistri Nicolai de cauazolis de Uincentia sana existens ⁊ sine vllo pro tunc mortis periculo donationē fecit eidem marito suo effectualiter sub hac forma. Dedit tradidit ⁊ donauit eidē marito suo ibi psenti stipulāti ⁊ recipiēti ꝓ se et suis heredibus titulo donationis cā mor. oīa ⁊ singula sua bona mobilia ⁊ immobilia vbiqȝ sistēria psentia ⁊ futura: ⁊ qcunqȝ iura ⁊ actiones que ⁊ quales ipsa dña Apolonia habet de presenti seu in futurū habitura esset ꝯ quācunqȝ personā quacunqȝ rationē ⁊ causa: adeo ꝙ ipsa dña Apolonia pdecedente sine liberis anteꝙ dict⁹ magister Nicolaus idē donatarius habere debeat oīa bona mobilia ⁊ immobilia ipsius dñe Apolonie: ⁊ quecunqȝ iura sua ⁊ de eis disponere pro suo libito tanꝙ dñs ⁊c. sub certa modificatione cuiusdā legati ad pias cās ⁊c. quā suā volūtatē asseruit esse velle: ⁊ ex causa donationis causa mortis valere ⁊ tenere. Que oīa ⁊ singula predicta prefata dña apolonia per se ⁊ suos heredes per solēnē stipulationem promisit ipsi magistro Nicolao ibidē presenti pro se ⁊ suis heredibus stipulanti ⁊ recipienti: ⁊ iurauit corporaliter ad sancta dei euangelia manu tactis scripturis habere ꝑpetuo firma rata ⁊ attendere ⁊ obseruare ⁊ nullo vnꝙ tpe cōtrafacere vel venire aliqua ratiōe vel cā de iure nec de facto sub pena piurij ⁊ ducentoꝝ ducatoꝝ auri solēni stipulatione promissa totiens cōmittenda ⁊c. Et pena soluta vel nō pdicta oīa ⁊ singula attendere teneatur ⁊ cōtractus iste in sua firmitate perduret.

¶ Primo queritur an dicta donatio cēsenda sit causa mortis vt sonat vel potius inter viuos cum ipsa premoriente non habuerit potestatem reuocandi: sed per stipulationem penalē fuerit obligata donatario ⁊ heredibus suis.

¶ Secūdo an attento statuto cōmunis Padue inquantū dicta donatio censeatur inter viuos valeat vel ne: et quid de iure cōmuni.

Laus deo.

¶ Summarium.

1 Pactum appositū donationi causa mor. vt nō reuocetur nisi pmoriēte donatario an faciat cēseri dona. inter viuos.

2 An donatio oīm bonorum iuramento cōfirmetur: ⁊ an statuētes possint super iuramento.

¶ Consilium. lxxxij.

In christi nomine amē.

¶ † In ista donatione fuit actū vt non retractet̄ nisi donatario premoriēte[b]. qui casus ponitur in l. si alienam. §. j. ver. sed ⁊ sic donari. ⁊ in. l. senat⁹. §. mortis causa. ante finem. ibi. ⁊ sic donari potest vt non aliter reddatur ꝙ si prior ille q accepit decesserit ⁊c. ff. de dona. causa mor. Est ergo videndum an tale pactum faciat ipsam transire in donationem inter viuos: sicut quando agitur ꝙ nullo casu reuocetur: quo casu nō est dubiū ꝙ sic. ⁊ glo. in. d. l. si alienam. §. j. que incipit sed an tunc. videtur velle ꝙ nō: q: dicit ꝙ nō obstante dicto pacto poterit reuocari si toti⁹ volūtatis peniteat. sed glo. in. d. l. senatus. §. mortis. que incipit. ⁊ tūc per penitentiam. dicit expresse ꝯriū. Dy. ibi videtur tenere primaȝ glo. dū sup illa glo. apostillat hoc modo. imo dic vt no. s. ea. si alienā. §. marcellus. Dy. Iaco. vero de ra. tȝ cōtrariū dicens. s. ea. gl. si glo. not. cōtrariū sed male. s. ea. si alienā. §. j. Bart. in. d. l. si alienā. distinguit aut fuit facta in vltima volūtate vt testamento vel codicillis: ⁊ procedit glo. que est ibi: aut per viā contractus ⁊ tunc procedit alia glo. ⁊ dictū Iaco. Dy. etiam in. d. l. si alienam. §. j. ver. sed sic donari potest. videtur tenere istam partem dū apostillat hoc modo super verbo decesserit subaudi: et hoc est extra naturam donationis causa mortis. vt. j. e. q mortis. si cer. pet. §. nō oīs. insti. de dona. in prin. Dy. Et istā partē puto verā: nā ista donatio censet̄ facta sub cōditione si donans premoriatur. Si vero premoriatur donatarius nō fuit facta sicut ergo si fuisset facta cū alia cōditione facta foret ⁊ irreuocabiliter: puta si nauis ex asia venerit diceret̄ inter viuos illo casu adueniente. l. donatio siue. C. de dona. ita ⁊ nunc ex quo fuit actū de nō veniēdo ꝯ eo casu quo facta fuit: lȝ alio casu quo nō fuit facta nil fuerit actū: ⁊ ita pōt intelligi ibi dū dicit nullo casu nō pōt intelligi. s. quo facta fuerit: nā eo casu quo nō fuerit facta ineptū foret pactū de non reuocando: q: cū reuocatio sit priuatio psupponit habitū. l. x. de vbo. obli. ⁊ sic eā fore factaȝ: sed aliqñ fit pure ⁊ simpliciter: ⁊ tūc in oēm casum censet̄ facta ideo tunc cadit pactum de nō reuocādo vllo casu. Aliquando fit sub conditione: ⁊ tunc censet̄ facta in casum conditionis euētus: nō aūt in casum deficiētis: iō pactū de nō reuocādo non cadit in oēm casum sȝ solū in illum in quo facta est: ⁊ tñ dȝ operari dictū pactū in faciendo eā trāsire in donationem inter viuos dicto casu quantum vbi nullo casu reuocetur quādo pure et in omnem casum facta est. ⁊ hoc credo voluisse Bar. in. d. l. si alienam. §. j. in fi. dum dicit sicut potest fieri per pactū ne vllo modo reuocetur ita ne aliquo casu ⁊c.

2 ¶ † Super scdo an ista donatio valeat clarū est ꝙ si nō interuenisset iuramentū etiam de iure cōmuni esset inualida postꝙ dicis ꝙ est inter viuos per titu. de dona. inter virū ⁊ vxo. Tamen morte donantis nō facta per prius reuocatione videtur confirmata. l. cum hic status. §. j. eo. ti. nec tunc statutū qd incipit mulierum fragilitatibus. aliqd operaret̄: q: dictū statutuȝ debet intelligi vt aliquid operetur in alienationibus que de iure cōmuni essent valide si hoc statutum non esset: et ad illas infirmandas

a ¶ Exonerare. Adde idē p do. Bar. sozi. in cō si. lxij. versi. scdo obijcit̄. in. j. pte.

b ¶ Premoriēte. Adde eūdeȝ s. cōsi. lxxv. numero. vij.

firmandas tendit: sz in his q̃ de iure cõi essent inualide dictum statutũ foret supfluũ: qꝛ qđ nullũ est amplius annullari nõ potest. l. nã ⁊ si sub cõditione. de iniusto rup. ⁊ irri. testa. vñ nõ est dicendũ ꝙ in talibus voluerit aliqd statuere ne sit supfluũ. l. j. §. fi. cũ sua glo. ff. ad munici. Nec põt dici ꝙ saltẽ in hoc dictũ statutũ posset opari. s. ꝙ annullet confirmationẽ q̃ fit p mortẽ: qꝛ cũ dicta ꝯfirmatio sortiat̃ vim vltime volũtatis. p ea q̃ no. in aut. ex testamẽto. C. de colla. in. q. illa. an donatio facta per patrẽ filio veniat cõferenda cũ fratribꝰ. Nã dicũt ꝙ si fuit nulla a prin. sed morte fuit cõfirmata non cõfert̃: qꝛ hz vim prelegati ⁊ prelegata nõ cõferũtur ⁊c. Sed istud statutũ nõ intẽdit annullare sed cõtractus tm̃. l. vba ꝯtrxerũt. ff. de verb. sig. veruz qꝛ interuenit iuramentũ si hoc statutũ nõ esset videret̃ iuramẽto cõfirmari ⁊ valere vel valuisse ab ipso prin. prout determiat Bar. in l. seius ⁊ augeriꝰ. ad. l. fal. ⁊. l. si qs p eo. in fi. de fideius. Est ergo vidẽdũ an istud statutũ potuerit disponere ꝯtrariũ. s. ꝙ nõ obstãte iuramẽto talis ꝯctus nõ valeat. ⁊ istud dubiũ tãgit ⁊ decidit bal. in. aut. sacra. pu. ⁊ dicit ꝙ sic: sed in ꝯtrariũ facit qꝛ laici sup iuramẽto ꝙ nõ est de foro ipsoꝝ nõ videret̃ posse aliquid statuere: vñ ⁊ leges imperiales statuẽtes nõ valere iuramẽtũ sunt correcte: vt. l. nõ dubiũ. C. de legi. l. iur. gẽ. §. fi. de pact. ¶ Breuiter sup istis nõ videt̃ insistendũ. primo qꝛ si nõ fuisset interpositũ iuramẽtũ prefata donatio nõ fuisset morte ꝯfirmata qꝛ non apparet ex instrõ ꝙ fuit processuz ad traditionẽ verã vel fictã. ergo ⁊c. l. papi. ff. de dona. inter vi. ⁊ qđ no. in. l. qđ de suo. C. de dot. cau. nõ nu. Itẽ nec per iuramentũ fuit ꝯfirmata qꝛ cũ fuerit facta de oĩbus bonis presentibꝰ ⁊ futuris si cõfirmaret̃ iuramẽto ⁊ efficeretur irreuocabilis auferret̃ per eaz libera testi factio: qꝛ nõ reperiret̃ qui vellet esse eiꝰ heres fm cõem sententiã doc. de qua. in. l. fi. C. de pac. ⁊. l. stipulatio hoc mõ. ff. de ver. ob. ⁊ sic iuramẽtũ esset ꝯ bonos mores: vt dictis legibꝰ. pro tãto nõ valet etiã de iure cõi ⁊ cano. c. nõ est obligatoriũ. de reg. iur. lib. vj. ⁊ not. Bar. in. l. si qs pro eo. ff. de fideius. Unde etiã si dictũ statutũ nõ esset p̃fata donatio ⁊ etiã iuramẽtũ nõ valeret de iure cõi. tũ qꝛ facta cõiugi ⁊ inter viuos: tuz qꝛ facta de oĩbus bonis presentibus ⁊ futuris nec cõfirmaretur morte quia non fuit processum ad traditionem: non ergo oportet disputare de potestate statuentium. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ Ex eadẽ statuti ratiõe plures casus decidunt̃: nec dicit̃ extẽsio. ⁊ hic pulchre qd differat an sit eadẽ an vo similis rõ. ⁊. 2.
2 Legũ correctio nõ iducit̃ etiã ex maioritate rõnis. ⁊ ibi i apost.
3 Rubrica generalior nigro est sufficiẽs ad decisionẽ cause.
4 De interpretatiõe statutorum ꝙ masculus excludat feminam dotatam. ⁊. 5.
5 Lex videt̃ nõ solũ quod expresse dicit sed etiã quod ex eius sententia potest tacite colligi.

¶ Consilium. lxxxiij.

IN christi nomine amen.

¶ Presens casus modicã dubitationẽ habere videt̃ si nolumus cauillare sed sequi realitatẽ ⁊ mentẽ dictorũ statutoꝝ sicut facere debemus. ff. de legi. l. benigniꝰ. [1] † nec propter cõtentionẽ verborũ que pertinacibꝰ est relinquẽda. vt no. gl. in prin. infortiati. ne recedamꝰ ab eo qđ est euidẽter verũ ad id qđ est euidẽter falsum. ff. de reg. iur. l. ea est natura cauillatiõis. ⁊ propter minimã subtilitatẽ fraudemꝰ mẽtẽ statutorũ predictoꝝ. C. de insti. ⁊ substi. sub cõditiõe fac. l. si quis heredẽ. in fi. Ecce eñ qd iuris sit de iure cõi nõ est questio: qꝛ clarũ est feminas pariter admitti cũ masculis ad successionẽ intestati sublata differẽtia sexus. ĩ aut. de here. q ab ĩtest. post prĩ. posita. C. de suis ⁊ leg. in aut. in successione. de legi. here. l. leg. xij. tab. ne simus accusatores nature cur nõ totos masculos ꝓcreauerit: ⁊ vñ generent̃ nõ fiãt. C. de lib. prete. l. maximũ vitiũ. sed remanet questio qd iuris sit attẽta forma dictorũ statutorũ que videtur voluisse ꝯtrariũ: vz feminas dotatas nõ succedere cũ masculis sed debere esse cõtẽtas dote sicut per Italiã cõiter sunt statuta. vt no. bar. in. l. titio cẽtũ. §. titio genero. ff. de ꝯdi. ⁊ de. que qdẽ statuta cõcernere dicunt̃ publicã vtilitatẽ ad quã ptinet ꝙ ad masculinã prolẽ cõmittent̃ paterne ⁊ auite diuitie prout ĩquit Ia. de are. in. q. disputata per eũ que incipit. statutũ est vel consuetudo. ⁊ refert Io. an. in addi. Spe. ti. de succes. ab ite. super rub. ⁊ Cy. C. de adulte. l. j. Nec est nouuz vt idẽ ingt propter naturalem equitatem derogari naturali equitati. ff. de vsucap. l. j. ad. l. aquil. l. ita vulneratus. quia per masculinam prolem cõseruatur eterna memoria. ff. de verb. signi. l. liberorum. ⁊ Bal. in. l. certum. C. vnde legi. talia statuta esse bona propter bonuz publicum: sed non equa qđ esse põt. vt not. ff. de iusti. ⁊ iur. l. j. circa prin. in glo. que incipit. hic potest. in fi. Et ideo quia bona voluit Iaco. de are. in. d. q. ⁊ etiam Ioan. and. vbi. s̃. ꝙ extendatur de psona ad psonã vbicũqz subest eadẽ ratio: ⁊ sic de filio ad nepotem ex filio ⁊ excludat sicut excludet filius: ⁊ de filia ad neptẽ vt excludatur sicut filia: qꝛ vbi ratio statuti vel cõsuetudinis subest locũ debet habere statutũ vel consuetudo fm eum. C. que sit long. consuetu. l. j. ff. de legi. l. de quibus. Et licet Barto. in. l. liberorum. de verb. sig. reprehendere videatur dictam rationẽ dicens ꝙ illud esset verũ si ratio predicta foret expressa in statuto: qꝛ tunc extẽderetur ad omnẽ casum in quo vigeret dicta ratio etiam si veniat ad correctionem iuris cõmunis: secus quãdo nõ est expressa: quo casu per indẽnitatem vel similitudinẽ rationis nõ debet induci legũ correctio. iuxta not. in aut. quas actiones. C. de sacrosan. eccle. per glo. Bal. tamẽ in. l. maximũ vitiũ. C. de libe. prete. prefatam rõnẽ Iac. de are. approbat dicẽs ꝙ vbi non potest nisi vna ratio assignari de eo qđ disponit statutũ talis ratio habetur pro expressa. glo. est ordi. in fi. de hoc. C. de fideicõ. l. q̃uis. Sed de tali statuto excludente feminas propter masculũ nõ põt alia ratio assignari nisi illa de qua. s̃. s. vt familiarũ salua sit dignitas que per masculos conseruatur. l. j. ante fi. ff. de ven. inspi. ⁊ no. Cy. in. l. j. C. de adul. igitur habetur pro expressa. ¶ Cõstat autem ꝙ quando ratio exprimitur in statuto trahitur ad alium casum nõ expressum in statuto in quo vigeat eadem ratio: etiam si sequatur correctio iuris cõis. glo. est ordi. in cle. j. de elec. super verbo eligatur. ⁊ idẽ Bal. expresse in aut. quas actiões. C. de sacrosan. ec. facit. l. emptor. §. fi. ff. de rei ven. ibi. ⁊ ea ratione reddita ⁊c. ⁊ de vsuris. in fideicõmissi. §. cũ pollidiꝰ. ibi. idqz cũ sibi ⁊c. Nec dicitur tunc fieri extensio de casu ad casuz: qꝛ vt inquit Bal. subtiliter in. l. de quibꝰ. ff. de legi. ⁊ fuerũt originaliter verba Pe. ⁊ Cy. eo. titu. l. iura. nisi in singulos in lec. Quando in pluribꝰ casibus est eadem ratio: tunc vna et eadẽ ratio numero decidit omnes casus non per extensionem: immo sicut genus comprehendit species: sic generalis ratio diuersas species casuũ emergentiũ. Sed quãdo sunt rationes specie differentes tamẽ similes tunc ista est extensio que est quedã progressio de termino ad terminũ per adequationẽ seu paritatẽ. ista sunt vba Bal. pulchra vera ⁊ subtilia. ⁊ hoc vltimo casu loquit̃ glo. in aut. quas actiones. Nã fauor publicus ⁊ fauor pius sunt diuersi specie lz similes: ideo lz. l. fi. C. de sacrosan. eccle. que loquitur de vtroqz corrigatur inquantũ loquit̃ de pio ⁊ ecclesiastico non propterea corrigitur inquantũ loquitur de publico per illã aut. qꝛ esset [2] extendere legẽ correctiuã de vno casu ad aliũ. † male ergo allegatur illa glo. ꝙ per indẽnitatem rationũ nõ debet induci legũ correctio: qꝛ illa glo. hoc nõ dicit sed debet allegari ꝙ a paritate vel similitudine rationis nõ inducitur[a]. hoc etiã voluit Cy. post Pet. in. l. qđ vero cõtra rõnẽ. de legi. ꝙ vbi est eadẽ ratio numero non dicitur fieri extensio sed ex virtute eiusdem statuti determinat̃ ⁊ oritur directa lz deficiant verba. facit. l. de pupillo. §. si quis riuos. ff. de ope. no. nun. C. de reuo. dona. l. his solis. de indi. vidui. l. ij. ff. ad mace. l. filium. statutum ergo excludẽs filiam propter masculum cẽsetur excludere neptem in qua est eadem vel maior ratio excludendi. vt inquit Bal. in dicta l. de quibus. ⁊ Cy. post Nico. mat. in. l. j. C. que sit long. consue. Et fm predictam debet intelligi glo. que est in. c. j. de tẽpo. ordi. lib. vj. dicit etiam Bal. in. d. l. de quibus. tale statutum nõ esse odiosum sed fauorabile[b]: qꝛ causa motiua fuit fauor domꝰ conseruande. igitur ⁊c. l. qui exceptionẽ. ff. de condi. indebi. et qđ not. in. l. si quis nec tamẽ. ff. si cer. peta. ¶ His peroratis ad euidentiã facit dubium contra dictos fratres masculos et pro dicta sorore: qꝛ nulluz de statutis. s̃. relatis excepto vltimo veteri loquitur in casu in quo sumꝰ in presenti: scilicet in filia dotata a patre vel ab auo paterno: sicut hoc fuit vtrum excludatur a successione sui patris extantibus masculis fratribus de quo presentialiter queritur. ¶ Nam primum statutum loquitur de hereditate materna. ¶ Secundum non disponit eã repelli sed admitti collatis dotibus. ¶ Tertium loquitur de dotata post mortẽ patris a fratre qđ patet: quia loquitur quãdo est dotata de bonis cõmunibus et tunc proprie sunt cõmunia: videtur velle eam excludere a successione fratris dotãtis propter id quod in fine ipsius dicitur si de predictis fratre vel fratribus legitimi heredes remanserint ⁊c. ¶ Quartum vero statutum vetus videtur abrogatum per nouam compilationem statutorũ: vt in secũda cõstitutione. C. casus ergo iste tan ꝙ omissus videtur remanere in dispositione iuris. l. cõmodissime. ff. de libe. ⁊ posthu. cũ simi. ¶ Sed in cõtrariũ est veritas ꝙ immo ex quolibet dictorũ statutorũ deciditur iste casus pro di[3]ctis masculis ⁊ contra istã dominã Ysottam sororem. † Et primo ex primo sub rubrica ꝙ mulier dotata non succedat extantibus masculis. Nã rubrica est generalis. vnde potest intelligi generaliter ꝙ non succedat patri vel matri: lz nigrum loquatur specialiter ꝙ non succedat matri vel auie vel auo mater-

Additio.

a ¶ Nõ inducit̃. Adde etiã ꝙ ex maioritate rõnis nõ iducit̃ legũ correctio fm Alex. in aut. qđ sine. in vsi. itẽ qꝛ als. C. de testa. vbi dicit ꝙ ita cõiter tenet̃ p nota. in aut. quas actiones. C. de sacrosan. eccle. ⁊ plene p Imol. in l. si vxo. §. de viro. ff. sol. ma. D. F.

b ¶ Fauorabile. An aũt dicat̃ odiosum: an vo fauorabile. Uide do. Alexan. de imol. in cõsi. xvi. in. j. col. i. j. parte. ⁊ in consi. vij. in. iij. col. et seq. in. ij. parte.

Additio. a

a ¶ Arguere a rubrica. Et qb⁹ modis argui possit ex rubricis imperfectis. Uide Alex. in l. j. i. iij. colũ. ver. ad hec etiã. ff. si cer. pe. ꝛ vide eũdẽ alex. in cõsi. cccxxxv. incip. mature digestis. in. ij. col. v. qnto qꝛ statutũ. in. ij. vol. vbi ꝙ qñ rubrica cõtinet orõnẽ pfectã põt allegari ꝓ tex. et adde ꝙ qñ rubrica est generalis lex gñaliter intelligi dꝫ. vt no. idẽ Alex. i cõsi. cix. inci. viso ꝓcessu. in. ij. col. v. alia rõne. in. v. vol. D. F.

not. licitũ aũt est arguere a rubrica[a]. ff. si cer. pe. l. j. not. in. l. j. ante fi. glo. mag. C. ne fideiuſ. do. dẽ. ꝛ in aut. nullum creden. agri. circa princip. in glo. super verbo legem. circa finem. Similiter ex nigro dicti statuti quod vult mulierem dotatam a patre excludi ab hereditate matris ac etiã aui ꝛ auie materne si extant masculi descendentes ex illis. Si ergo dotatio facta a patre excludit dotatã ab hereditate alterius quantomagis excludere debet ab hereditate propria ipsius dotãtis fauore prolis masculine descendentis a patre dotante in qua cõseruaꝝ agnatio ipsius dotãtis: sed in descẽdẽte a matre nõ. † Nã 4 statutũ simpliciter excludens mulierẽ dotatã a successione debet restringi ad successionẽ dotantis ꝫm Bal. qui hoc dicebat per glo. q̃ est in. l. j. in vlti. glo. C. de legi. here. Et vt effectus cõmensureꝝ sue cause. l. ita aũt. in prin. ff. de admi. tut. ꝛ in. §. j. de bis que in testa. delen. l. cancellauerat. si ergo inducitur per statutũ vt excludat a successione alterius ꝙ dotantis fauore masculine prolis alterius quantomagis dicendũ est voluisse statutũ eã excludi a successione dotantis fauore ipsius ꝛ sue plis: ergo pro expresso habetur in statuto lꝫ expressum non fuerit: qꝛ subest eadẽ vel maior ratio non similis per ea que superius dicta sunt. † ꝛ qꝛ lex videꝝ dicere nõ solũ qd expresse dicit sed etiã 5 ꝙ ex eius sñia tacite colligi põt. vt ingt Dy. in. l. nõis ꝛ rei. §. verbũ ex legibus. ff. de verb. sig. per illũ tex. qui hoc vult. ꝛ per l. his solis. in fi. C. de reuo. dona. Nec est ista extẽsio de casu ad casum postꝙ subest eadem vel maior ratio. per ea que. s̃. dicta sunt: attento etiã ꝙ publica vtilitas cõseruãde prolis masculine hoc suadet. vñ dꝫ dispositio ampliari. C. de cadu. tol. ante fi. Constat aũt istã fuisse dotatã a Petro patre suo: tum qꝛ Petrus predictus vna cũ Christophoro patre suo dotauit: tũ qꝛ et si solus dñs Christophorus dotasset censereꝝ dotasse cõtẽplatione Petri filij sui ex quo erat sibi neptis: ꝛ sic ab ipso Petro fingitur dotata. ff. de colla. dotis. l. dedit dotẽ. igitur ab hereditate dicti Petri sui patris debet esse exclusa similiter ex secundo statuto sub rubrica ꝙ nupte in succedẽdo ꝯferant dotes ꝛc. Nã illud statutũ disponit ꝙ filie nupte possunt venire ad successionẽ patris intestati nõ superstite aliquo legitimo masculo vna cũ non nuptis: dũtñ conferant dotẽ ꝛ ex primo modo inquãtum vult eas posse succedere non extante masculo: colligitur a contrario sensu ꝙ eo extante non possit succedere ꝙ argumentum est validũ etiã hoc casu: prout expresse determinat Cy. cõsulendo super statuto Florentino quo caueꝝ vt filia possit succedere matri nõ extante masculo. Nã Cy. cõsuluit ꝙ eo extante non possit succedere a contrario sensu statuti: vt refert Bal. q etiã hoc idẽ tenet in. l. conuenticulã. C. de episco. ꝛ cle. ꝛ dicit Dy. idẽ consuluisse in cõsilio qd incipit ciuitas Pistorie. quoꝝ auto. nõ parue sunt in casu nostro: immo sunt decisio presentis questionis ꝛ dubij. Nec ob. theorica Jaco. bu. ꝛ Bart. qui dicunt tale argumentũ a contrario sensu nõ procedere in statutis qñ sequereꝝ legis vel iuris cõis correctio[b]. vt not. Bart. in l. oẽs populi. ff. de iusti. ꝛ iure. arg. l. ij. ꝛ qd ibi not. per Bar. C. de condi. inser. ꝛ qꝛ est ex interpretatione. l. apud antiquos. C. de fur. Nã dictũ eorũ ne cõtrarietur decisione Cy. Dy. ꝛ Bal. in. d. l. conuenticulã. debet intelligi sane. s. eo casu quo statutũ non esset superfluũ reiecto arg. a cõtrario sensu: sed hic esset superfluũ. s. ꝙ possent succedere non extante masculo si etiã eo existente possent: ideo ne sit superfluũ debemus sensum contrariũ assumere. per id qd habetur in. l. j. in fi. cuꝫ sua glo. ff. ad muni. Nec ob si dicatur immo nõ est supfluũ: qꝛ inducit certã formaꝫ in cõferendo dotẽ que seruabiꝝ non extante masculo: sed eo existente non ꝫm formã iuris cõmunis: qꝛ respondetur ꝙ istud est trufatorium dicere: qꝛ immo non inducit nouam formã in conferendo dotem cum illud idẽ qd dicit sit etiã de iure cõmuni vt seruandum sit existente masculo sicut non existente. C. de colla. l. dotis. ꝛ per totũ. vnde vere esset superfluũ si nõ sumereꝝ sensus cõtrarius. s. ꝙ masculo existente nõ possent succedere. Itẽ ex tertio statuto sub rubrica ꝙ mulier dotata ad successionem non veniat similiter colligiꝝ decisio presentis casus. primo ex rubrica que est generalis vt. s̃. dixi. scdo ex nigno qd vult si dotata fuerit a fratre post mortẽ patris de bonis cõibus nõ possit amplius venire ad successionẽ vel diuisionẽ dictorũ bonorum. Nam si pater eam non dotauit in vita sua: ꝛ sic successit patri vna cum masculo ꝛ effecta sunt bona paterna cõmunia fratre postea dotante dissoluiꝝ cõmunio ꝛ auferꝝ sibi dñiuꝫ ꝛ ius q̃situ in bonis paternis p successionẽ: quãtofortiꝰ si deꝝ a patre in eius vita dꝫ impediri acq̃sitio futura ꝛ ptãs succedẽdi: qd facilius fit ꝛ tolliꝝ ꝙ tollaꝝ iã facta. l. pr̃e furioso. cuꝫ ibi not. ff. de his q sunt sui vel alie. iur. Dotatio ergo q̃ sufficiẽs est tollere ꝛ auferre ius quesitũ vt cũ fit a fratre sufficiẽs esse dꝫ ad impediẽduꝫ acquisitionẽ fieri cũ fit a pr̃e. Preterea põt dici dotata de bonis cõibus cũ fratribus si dotata fuit a patre viuẽte attento

b ¶ Correctio. b Adde do. Bar. sozi. i cõsi. lxixij. v. ꝑterea dictuꝫ statutũ. ꝛ in ꝯsi. lxxxi. circa me. iij. col. ꝛ in cõsi. cxlvij. vsi. iiij. qꝛ nõ. in. j. pte. ꝛ in quibus casibꝰ sumere dꝫ ꝛ in qbꝰ nõ. vide ꝑ euꝫ in cõsi. clxv. v. ꝑterea. cũ. v. seq. ꝛ in cõsi. cclxxviij. v. preterea non debet. in. ij. parte.

ꝙ etiã tũc possunt dici cõia fictione attenta. l. in suis. ff. de lib. ꝛ postbu. ꝛ rõne spei ꝓbabilis in succedendo pr̃i. l. scripto. ff. vñ lib. l. nihil. §. facilior. de bonis lib. l. cũ rõ. de bonis dã. vñ cũ verba nõ oĩno repugnẽt prefatũ statutũ põt etiã hũc casum cõprehẽdere. arg. l. ab oĩbus. ff. de leg. j. post prin. ꝛ. l. cũ filius. §. heres meꝰ. ff. de leg. ij. s. vt si fuerit a patre dotata nõ possit postea venire ad diuisionẽ cũ fratre quousqꝫ ipse pater viuit: nec etiã post eius mortẽ si ex eo remãserint filij masculi: al's secus vt sic exclusio non sit ꝑpetua sed temporalis. s. quousqꝫ extabũt masculi nõ vltra vel descẽdentes masculi ex eis. iuxta plene no. in l. ij. §. fi. ff. ad tertul. per Bar. Nõ ergo ꝫm rei veritatẽ fuit intẽtio dicti statuti excludere eã a successione fratris sed potius sui patris. Et voluit ꝙ si de bonis paternis habuit dotẽ etiã a fratre post mortẽ patris quo tpe sunt effecta vere cõia nõ possit vltra petere in eis: fortius ergo si a patre: nec debemus tm̃ inspicere verborũ corticẽ dicti statuti ꝛ rudẽ dictionẽ ꝙ recedamus a mẽte. l. nõ dubiũ. C. de legi. maxime attẽtis his q̃ premisi: qꝛ qñ de volũtate ꝛ intẽtione legis vel statuti cõstat seruanda est: qꝛ ex qbuscũqꝫ cõiecturis colligere possumus debemus facere etiã vim verbis. vt ingt Cy. Nico. ma. in. l. j. C. q̃ sit long. cõsue. in. j. q. in fi. p. l. benignius. ff. de legibus. quã in prin. allegaui ꝛ quã sic intelligũt vt dixi: multomagis si possumus eã seruare absqꝫ eo ꝙ vim verbis faciamus. ¶ Quintũ ꝯo ꝛ vltimũ statutũ qd dr̃ esse vetus istũ casum expresse decidit qꝛ duos casus ponit. s. qñ mulier fuit dotata a pr̃e sine malitia. Item qñ nõ fuit dotata ꝛ stetit nupta per. xxx. annos ꝛ nõ petit partẽ bonorũ paternorũ ꝛ vult eã excludi extãte masculo. ꝓmũ ergo dictũ dꝫ intelligi vt statim excludaꝝ si fuit dotata sine malitia: al's dicti casus nõ differrẽt adiuicẽ si deberet expectari lapsus. xxx. annoꝝ in dotata sine malitia sicut in nõ dotata qd est expresse ꝯ intẽtionẽ statuti ꝛ rectũ sensum. Si ergo dictũ statutũ nõ reperiꝝ expresse abrogatũ per nouã cõpilationẽ statutoꝝ non video cur stare ꝓhibeatur cũ semel auꝫ. cõis senarũ habuerit. l. scimus. C. de testa. de appel. l. ꝓcipimꝰ. cũ in nouis statutis nil reperiatur ꝯtrũ dicto statuto sed potius cõforme. Et sic nõ obst. c. j. de cõsti. lib. vi. nec scda cõsti. c. vbi expresse abrogãꝝ. ll. preterite. Nec curo de alijs q̃sitis circa dictũ statutũ vltimũ: qꝛ satis sufficit qd dixi. Et illa q̃sita ꝓcederẽt si nõ fuisset dotata vel fuisset cũ malitia: tunc eñ regrereꝝ cursus. xxx. annorum: malitia aũt nõ presumitur nisi probetur maxime circa filiã. l. quotiens. §. qui dolo. ff. de probatio. Corroborantur etiam predicta ex cõmuni vsu intelligendi dicta statuta qui dicitur fuisse a quinquaginta annis: ꝛ etiam posse probari ꝙ dotata a patre dicatur dotata de bonis cõmunibus. l. si de interpretatione. ff. de legi. ꝛ etiã si fuit ita obseruatum a tãto tempore qd verisimile est pluries istum casum euenisse. vnde si mulieres dotate a patribus non reperiantur vnꝙ venisse ad diuisionem bonorũ paternorum cum fratribus introducta fuit consuetudo tacito consensu populi approbata et etiam collecta ex patientia tanti temporis: licet in cõtradictorio iudicio nunꝙ fuerit hoc obtentum nec etiam oppositum. vt not. Cy. C. que sit long. consuetu. l. j. in. ij. q. Laus deo.

¶ Summarium.

1 Agnatus cõsentiens inuestituris aliorum agnatoruꝫ in solidum de feudo cõmuniter ad se pertinente tacite vel expresse priuatur iure suo. ꝛ. 2.
2 Ratio sanguinis an faciat presumi donationem.
3 Qui non petit inuestiturã in tẽpore an sit priuatus feudo ipo iure: an debeat priuari per sñiam.
4 Confirmatio pape ex certa scientia non validat inuestiturã nisi de inualiditate eius fiat mentio.
5 Clausula ex certa scientia nihil operatur in his que apparent ignorata.

¶ Consilium. lxxxiij.

In christi nomine amẽ. ¶ Questio ista vertitur vt audio inter Corraduꝫ Ludouicum ꝛ Guidonẽ filios Philippi ꝛ pronepos dicti Jacobi vltimo moriẽtis: ꝛ Corradino 1 fratre suo ex vna parte† qui pretendũt dictũ feudũ per mortẽ dicti Jacobi deuolutũ ad se tanꝙ ad primiores agnatos descendentes a domino Ludouico qui fuit primus inuestitus: et Guidonem abnepotẽ dicti Jacobi ex alio fratre. s. Feltrino ex parte altera qui pretendit totũ qd erat apud dñm Jacobuꝫ de dicto feudo ptinere ad se vtute infeudatiõis facte sibi post mortem dicti Jacobi de dicto feudo p dñm Joãnẽ franciscũ pñtem dñm Mãtue ad quẽ dr̃ pertinuisse etiã viuẽte dicto Jacobo vigore inuestiture facte patri suo. s. Francisco de toto feudo per epos Mãtuanos tanꝙ reuerso ad eos ꝓpter inuestiturã nõ petitã: ꝛ cõfirmate vt dr̃ p sedẽ aplicã: de qbꝰ inuesti turis. s. factis Guidoni

ctis Guidoni ꝛ dicto dño Francisco non fit mentio in puncto: licet vt dicitur dictus Jacobus quousqꝫ vixit possederit: non autem dictus dñs Franciscus pater pñtis dñi: nec presens do minus ipse.s. Joães Fraciscus possederit. dubitatur ergo an ad dictos Guido. Ludo. ꝛ Corra. filios Philippini pronepotes dicti Jacobi: an vero ad dictum Guidonem filium Feltrini abnepotem eiusdem.

¶ Et hic est primo notandum qḋ in puncto narratur ꝙ post mortē dñi Ludouici primi inuestiti fuerunt inuestiti quinqꝫ tātum descēdentes ex eo lꝫ dicatur habuisse nouē filios ex diuersis vxoribus: fuit eñ inuestitus Guido primogenitꝰ cui remāsit dñium ciuitatis qui erat ex vna vxore. Item Azo Joānes ꝛ Jacobus qui erant ex alia vxore ꝛ vtrinqꝫ inuicē coiuncti. Itē Philippinus filius Corradini fratris eorum premortui viuēte patre: ꝛ sic de dicto feudo facte fuerunt quinqꝫ partes ꝑ indiuiso sicut quinqꝫ fuerūt persone inuestite. Quare autē alij filij dicti dñi Ludouici nō fuerint inuestiti sicut isti quinqꝫ non dicitur in puncto: vnde nec me de hoc intromitto: sed presupposito ꝙ totum istud feudum remanserit penes dictos quinqꝫ inuestitos alijs exclusis vel morte vel repudiatiōe expssa vel tacita seu etiā negligētia nō petite inuestiture vel q̄cūqꝫ alia cā.

¶ Secundo notandū ꝙ de quinta parte dicti feudi que obuenit in partem Philippino vni de dictis quinqꝫ inuestitis nō est dubium ꝙ illa pertinet ad Corra. Ludo. ꝛ Guidonē filios suos quā ipse hodie possident vt audio. Remanet ergo dubiū solum de alijs quattuor partibus q̄ fuerunt Guidonis Azonis Joānis ꝛ Jacobi similiter inuestitorum.

¶ Et hic est tertio loco notandū ꝙ portio dicti Guidonis primogeniti ꝛ dñi Mantue peruenit ad dictos Azonem Joannē Jacobum ꝛ Philippinum ex tacita eius Guidonis vel filiorum eius repudiatione: qꝛ lꝫ fuerit inuestitꝰ vna cū alijs quattuor: dicitur tñ ꝙ ipse nunꝙ possedit sed passus est alios quattuor inuestitos in totū ꝛ insolidum possidere. Et post eiꝰ mortem filij ꝛ nepotes eius passi fuerūt dictos Azonē Joannē Jacobū ꝛ Philippinuꝫ insolidū inuestiri: immo dicit ꝙ de ipsorum voluntate: scꝫ filiorū ꝛ nepotum dicti Guidonis prefati Azo Joānes ꝛ Jacobus fuerunt inuestiti ꝛ insolidum possiderunt illis scientibus ꝛ patientibus tamen ante confirmationem apostolicam quā habuit do. Franciscus pater presentis dñi de inuestitura facta in eum de toto dicto feudo: ꝙ post eā: qꝛ non fuit dictus dñs Franciscus nec filius eius presens dñs vnꝙ ea visus viuente dicto Jacobo: propter q̄ dico ꝙ si de ipsorꝫ expresso consensu adhibito in dictis inuestituris factis Azoni Joanni Jacobo ꝛ Philippino insolidū apparet dictus Guido ꝛ filij: ꝛ descendentes statim ceciderunt a iure qḋ habebant in quinqꝫ partes dicti feudi. per. l. sicut. §. si voluntate. ff. quibꝰ mod. pig. vel hypo. sol. C. de rei vend. l. mater. ver. si autē postea. in verbo proprietatem eius amisisti ꝛc. Si vero de expresso consensu non apparet: sed de sola scientia ꝛ patientia: tunc ꝑ lapsum anni viderentur om̄i iuri ipsorū renūtiasse filij ꝛ descēdentes dicti Guidonis fauore dictorum agnatorū inuestitorū insolidum possidentiū illis scientibus ꝛ patientibꝰ. text. est nota. cum glo. in propria materia feud. in. c. titius. si de feu. fuerit contro. in fi. pro quo etiam facit. c. j. de alie. feud. pater. versi. ꝛ licet. vbi dicitur ꝙ licet regulariter sit probibita alie. feudi: tamen inter agnatos permittitur: quia non censetur res alienata quādo remanet inter agnatos. arg. C. de fideicō. l. volūtas. eodem modo inducitur ꝛ ꝓsumitur consensus ꝛ repudiatio ex patiētia minoris tēporis quādo fit agnato ꝙ quādo fit extraneo: qꝛ per solum cursum ꝛ patientiā anni. vt. d. c. titius. Sed si extraneo requireretur cursus longissimi tēporis. s. xxx. annorum. vt ibi no. gl.

2 ¶ † Quicqd ergo dici soleat in alia materia
a super illo pūcto an ratio sanguinis faciat ꝓsumi donationē[a]. de quo plene ꝑ Bart. in. l. que dotis. ff. solut. mat. In materia tamen feudi ꝛ ꝓpria habemus tex. cum glo. not. in. d. c. titius. ꝙ concurrente fauore agnatorū ꝛ patientia anni ꝓsumitur donatio ꝛ renuntiatio iuris sui que ambo hic concurrunt: qꝛ dicti Azo Joānes Jacobus ꝛ Philippinus inuestiti erant proximiores agnati ad quos quarta portio dicti feudi pertinens ad Guidonem primogenitum erat peruentura ipo Guidone sine liberis decedente: ꝛ etiā patientia anni filiorum dicti Guidonis ꝙ ꝑdicti inuestirentur de toto ꝛ fuerūt inuestiti: quinimmo etiā lōgissimi tpis vt dꝛ. ergo ab eisdē molestari non poterāt etiā si nō fuissent agnati. ꝑ gl. q̄ est in. d. c. titius. ꝛ ꝑ. l. fi. C. de fun. patri. lib. xi. si affuisset patientia ꝛ cursus. xl. annorū.

¶ Et qḋ dixi de dicta qnta portione feudi idē dico de om̄i alia portione in qua ius habuissent filij ꝛ descēdentes dicti Guidonis primogeniti rōne inuestiturarū factarꝫ eis ꝛ cōfirmatarum per sedē apostolicā: qꝛ eadē rō subest in ea. l. j. ff. de fonte. lꝫ illa papalis cōfirmatio videat̄ modici effectꝰ: qꝛ fuit in forma cōi. vnde nō plus iuris cōfert ꝙ prius habebat. iuxta plene not. ꝑ Bart. in. l. priuilegia. C. de sacrosan. eccle. extra de confir. vtili vel inutili. dilecta. de priuile. ex parte. de ꝯces. preben. qꝛ diuersitate. de cōsti. ex parte. cū ibi not. in glo. Et ex tenore inuestiturarū cōfirmatarū apparet illos ex eis nō acquisiuisse ius: eo qꝛ fuerunt inuestiti de portionibus aliorꝫ filiorꝫ ꝙ eorꝫ de quibus. s. facta est mentio tanꝙ de reuersis ad dñm epm̄ ꝓpter inuestiturā nō petitā qḋ fieri nō potuit nisi p̄cedente snia priuatiua: qꝛ lapsus anni ꝛ diei vel anni ꝛ mēsis non priuat quē ipso iure feudo ꝓpter inuestiturā nō petitā sed venit priuandus per sniam. vt ptꝫ in. c. j. quo tpe miles. in fi. in ꝟbo dānet̄. ꝛ in. c. fi. eo. ti. qḋ etiā ptꝫ ꝑ rōne: qꝛ si iustā cām habuissent. s. iusti impedimenti nō erant priuādi. vt in. c. fi. de ꝓhi feu. alie. ꝑ Lot. igitur debebant citari ad dicendū causam quare nō debebāt priuari. per. l. iij. l. si ad diem. cū ibi not. per Bar. ff. de re mili. ꝛ requirebatur snia declaratiua ꝑ ea q̄ no. ponit Inno. in. c. bone. de eta. ꝛ quali. ꝛ ꝑ Bar. in. l. fi. ff. ad tertul. de qua snia hic non apparet nec etiā fit de ea mentio in dictis inuestituris ꝙ interuenit: ideo nec interuenisse ꝓsumit̄. ſm ea que no. Bar. in. l. sciēdum. ff. de verbo. oblig. iuncta. l. q̄cunqꝫ. ff. de publi. Cōfirmatio ergo papalis fuit surreptitia qꝛ facta fuit tanꝙ super validis inuestituris q̄ erant inualide. ergo ꝛc. c. sup lřis. ꝛ. c. ad audientiā. de rescrip. facit. l. fi. ff. de consti. pecu. Remanemꝰ ergo ꝙ dictū feudū remanente Azone Joanne Jacobo ꝛ Philippino prefatum feudū totū erat ipsorū ꝛ ꝙ filij ꝛ descendentes dicti Guidonis primogeniti ꝛ apud quos fuit dñium ciuitatis ꝛ nullum ius habuerunt in dicto feudo: immo ex ipsorꝫ patiētia ꝛ ratione dignitatis eorꝫ multomagis presumitur liberalitas ꝛ munificentia erga agnatos. arg. ff. de iudi. sed ꝛ si susceperit. §. ij. ꝛ qḋ ibi not. de vsu ꝛ habi. plenum. §. equitij. de auro ꝛ argen. leg. l. antepe. §. fi. de ali. leg. §. pe. ꝑmo respō. de act. ꝛ obli. l. vltra. in fi. extra de dona. c. j. de simo. ꝛ si oēs. ꝛ not. Jo. and. in addi. Spec. ti. de feu. §. j. ver. sic igitur conficietur instrumentum ꝛc.

¶ Subsequenter mortuus est Azo cuius portio deuoluta est ad Joannem ꝛ Jacobū fratres eius: ꝛ ad Philippinū filium fratris exclusō dño Joanne franci. qui erat abnepos ex fratre ꝛ sic remotior: vt in. c. j. §. his deficiētibus. de gradi. suc. in feu. si quā ergo portionem habuit prefatus dñs Joānes frāciscus de dicta portione Azonis de facto habuit ꝛ non de iure ꝛ sic illam in alium transferre non potuit: qꝛ nemo dat qḋ nō

b habet[b]. de acqui. rerū do. l. tradito. extra de iurepatro. qḋ añt. cum concordā. allega. ibi in glo. Guido etiam filius Feltrini qui litem facit in presenti causa nullū ius habuit in dicta portiōe Azonis: qꝛ similiter erat abnepos dicti Azonis: sicut dñs Joānes frāciscus: ꝛ sic remotior. postea mortuus est Joānes: ꝛ sua portio ꝛ etiam illud qḋ ad euꝫ peruenit de portione Azonis deuoluta est ad Jacobum ꝛ Philippinum si viuebat: vel ad solum Jacobum si Philippinus mortuus erat alijs exclusis tanꝙ remotioribus: qꝛ proximiores vocantur: vt in. c. j. §. deniqꝫ. in fi. in verbo sed ad proximos. que fuerit prima causa bene. amit. Tandē ꝛ vltimate mortuus est Jacobus superstitibus Guidone Ludouico ꝛ Corrado filijs Philippini q erant sibi ꝓnepotes ex Corradino fratre: ꝛ sic in quarto gradu de iure ciuili. ꝛ dño Joā. frā. q erat sibi abnepos ex Guidone fratre ꝛ sic in quīto gradu. ꝛ Guido feltrini q similiter erat abnepos ex alio feltrino fratre: ꝛ sic in qnto. Quis ergo dubitat ꝙ dicti Guido Ludouicus ꝛ Corradus tāꝙ ꝓximiores ꝛ in q̄rto gradu excludūt illos q sunt in qnto. Et sic ꝑfatus Guido Feltrini nec ex ꝑsona sua pōt venire nec ex ꝑsona dñi Joānis Franci. q ipꝫ inuestiuit de iure qḋ ipse habebat cū nullū ius haberet: ꝛ sic inuestitura fuit facta de nihilo seu de vēto. arg. C. de fal. cā. l. si nō designata. ff. de here. vē. l. ꝙ si nulla. Sꝫ si ius aliqḋ habuisset bñ potuisset de illo ipm̄ Guidonē inuestire bona fide: ꝛ tāꝙ de feudo: lꝫ aliā alienationē tāꝙ de allodio facere nō potuisset: nec etiā tāꝙ de feu. nō bona fide sꝫ callide p̄tio accepto: ſm ea q̄ plene not. ꝛ habent̄ ꝑ gl. mag. in. c. j. de capi. cor. ꝛ in. c. j. post p̄n. q̄liter olim feu. ali. pos. ꝛ de ꝓhi. feu. alie. §. callidis. ꝑ Fede.

3 ¶ Nec ob. id qḋ ī ꝯtrariū allegat̄ ꝑ dictū Guido. s. ꝙ dictꝰ Jaco. ꝑdiderat dictū feud. ꝓpter inuestiturā nō petitā: ꝛ sic erat deuolutū ad epm̄ q inuestiuit dñꝫ Joā. frāci. ꝛ ipe dñs Joā. inuestiuit ipꝫ Guido. qꝛ dꝛ asserit̄ posse ꝓbari ꝯtrariū ꝙ imo petijt eā infra tps debitū: lꝫ ipaꝫ obtinere nō potuerit. Et h̄ sufficit. s. ꝙ fecerit qḋ in eo erat. vt pꝫ i. c. j. q̄ tpe mi. inuesti. pe. de. ꝛ i. c. j. post p̄n. de capi. cor. ꝛ in. l. impialē. §. p̄terea si qs de ꝓhi. feu. alie. ꝑ Fe. q tex. solū dicūt ꝙ vasal. dꝫ ifra ānū ꝛ mēsē si ē miles adire dñm ꝛ petere iuestiturā ꝛ polliceri fidelitatē: nec ei dꝫ nocere ꝙ dñs sine iusta cā nō iuestiuit ne sit i ꝑtāte dñi ipꝫ ꝑuare feu. sine iusta cā. ar. l. iij. §. j. ff. de iureiu. ꝛ i ti. de feu. si. cul. nō amit. p̄ter ea vt. s. dixi etiā si nō petijsset nō fuisset ꝑuatꝰ ipo iure sꝫ veniebat ꝑuādꝰ ꝑ sniaꝫ qꝛ illi tex. dicūt ꝑdat feu. ꝛ dānet̄ ꝛc. nō aūt di

a ¶ Donationē. Uide. d. pe. cor. in ꝯsi. ccij. in cip. circa. in lřa x. in. ij. parte.

b ¶ Nō habet. Et dicit Bart. i. l. vniuerse. C. de lega. ꝙ mal da chi nō ha dice la cāpana de san Piero.

cũt priuatus sit. iuxta ea que habẽtur. C. de sacrosan. eccle. l. iubemus. §. sane. per glo. ꝛ in auт. de incest. nup. post prin. in glo. que incipit. sed nã gd. qꝛ requiritur ꝙ sine iusta causa nõ petierit. vt. d. c. j. quo tpe miles. ꝛ in. c. fi. de prohi. feu. ali. per Lot. et de hoc oportet constare ideo requiritur cause cognitio ꝛ sentẽtia declaratoria. facit. c. porro. de diuor. quod Inno. no. in. c. bone. de eta. ꝛ qua. de qua sñia qð interuenerit hic nõ apparet.

4 Nec etiam obst. † ꝙ papa dicit se ex certa scientia ꝯfirmare inuestituram factam do. Frãcisco patri presentis. do. Jo. Fran. ꝛ sic videtur eis validare etiã si fuissent inualide. per id qð not. glo. in. c. ad hoc. de rescrip. in fi. glo. ꝛ per. l. idẽ vulpian⁹. ff. de excu. tuto. ꝛ. l. quidã consulebat. ff. de re iudi. qꝛ habet plenitudinem potestatis ꝛ potest auferre ius alterius. c. proposuit. de conces. preben. ꝛ not. in Specu. titu. delegato. §. nunc ostendendum. ver. lxxxix. qꝛ istud esset verum si sciens eam inualidã tãq̃ inualidam volens eam facere validam cõfirmasset ꝛ volẽs alteri preiudicare. vt in. c. j. de transac. Sed hic cõfirmauit eaꝫ tanq̃ validam ignorans esse inualidã ꝛ se alteri preiudicare: qꝛ no fuit aliquid expressum de inualiditate vel de preiudicio qð alteri fiebat: vnde non presumitur voluisse tollere defectus suppressos ꝛ tacitos. l. ſꝫ si bac. §. patronũ. ff. de in ius vocã. de pecu. lega. l. cũ dñs. per Jaco. de are. Nec alicui preiudicare nisi hoc dixit expsse. l. j. ꝛ. l. fi. ff. de na. resti. ꝛ in. c. q̃uis. de rescrip. lib. vj. de verbo. signi. dilecto. de offi. delega. super eo. ꝛ qð ibi

5 not. in glo. que incipit argu. † Nec obst. illud verbũ ex certa sciẽtia[a]: qꝛ non operatur aliquid in his que apparẽt ignorata. vt patet ex plene not. per Bart. in. l. fi. §. idẽ quesĳt. ff. de condi. indebi. ¶ Si igitur attẽtis predictis feratur sñia pro dicto Corrado Ludouico ꝛ Guidone filĳs Philippini super dicto feudo prout ferri debet: similiter super fruc. interim perceptis a tẽpore quo aduersarius indebite occupauit ꝛ malã fidẽ habuit vel habere debuit ferenda est. ff. de rei vendi. l. ex diuerso. §. j. licet a percipiendis excusetur propter titulum. C. eo. tit. l. si fundum. cum ibi not. in glo. Laus deo.

a ¶ Scientia. Quã virtutẽ habeat ꝛ quõ intelligaꝛ i rescriptꝫ: ꝛ in quib⁹ locuꝫ habeat. vide. d. Bar. sozi. in cõsi. clxiiij. v̇. cõfirmaꝛ ista opi. cuꝫ iiij. ver. seq. in secunda parte.

¶ Summarium.

1 ☞ Si dubitetur an petitoriũ ꝛ an possessoriũ fuerit intẽtatũ attenditur narratio non conclusio libelli.

2 Et an iudex passit declarare libellantem dominũ si id nõ fuit petitum expresse.

3 Et an super momentanea possessione possit appellari.

¶ Consilium. lxxxv.

In christi nomine amen.

¶ In causa mota per ser Jacobũ ꝓcuratorẽ Simonis zantis de titulo: ꝛ zantis Antonĳ cõtra dñm Fabium maximũ in qua prefatus do. Fabius fuit absolut⁹ de cõsilio dñi Jacobi Aluaroti super eo qð queritur: an a dicta abso

1 lutoria possit appellari. videꝛ ꝙ nõ: † qꝛ inspecto tenore libelli videtur dũtaxat possessorium adipiscende possessionis intentatum: vt patet ex conclusione libelli que principaliter est in hoc attendenda: qꝛ que actio videatur intentata cognoscitur per medium concludẽdi: prout no. Bar. in. l. certi conditio. in prin. ff. si cer. pet. ꝛ Cy. in. l. edita. C. de eden. Sed in conclusione dicti libelli solum petit prefatum dñm Fabium amoueri de possessione: ꝛ se vel patrem suũ in eam induci ꝛ inductũ defendi: que verba pertinent ad simplex possessoriũ. ff. ne vis fiat ei. l. si quis missuꝫ. ergo ꝛc. C. si de momen. pos. fuerit appel. l. vnica. Sed in contrarium videtur veritas. Nam non solũ conclusio inspicitur sed etiam narratio: qꝛ illa actio videtur intentata que ex narratione libelli concipi potest. ff. de libe. ꝛ posthu. l. gallus. §. j. ꝛ ibi no. per Bar. in fi. Sed hic in dicto libello nõ fuit deducta aliqua materia ex qua possit resultare aliqð possessorium restituende vel adipiscende possessionis si bene inspiciatur: sed solum materia ex qua resultat petitoriuꝫ. i. vtilis rei vendicatio: narrat eñ qualiter predicti quorũ est procura. fuerunt inuestiti iure feudi ꝛ sic habent vtile dñium: vt plene not. in. c. j. de capi. corra. per glo. ordi. ꝛ illud censetur in iudiciũ deduxisse: ꝛ sic vtilem rei vendicationem intentasse. ff. si ager vecti. per totum. Nam in vtili ꝛ directa rei vendi. petitur aduersarium condemnari ad restitutionem possessionis officio iudicis sicut in peti. heredi. l. regulariter. in fi. ff. de peti. heredi. qꝛ non nisi contra possessorem vel debitorem dantur. C. de ali. iudi. l. vnica. Et sic cõclusio huius libelli lꝫ cõueniat possessorio cõuenit etiã petitorio: ꝛ per cõsequens potius censetur deductũ petitoriũ qð colligitur ex narratione q̃ possessorium qð ex illa nõ

2 colligiꝛ. ¶ † Nec obst. ꝙ in petitorio petit qs declarari de iure suo: ꝛ sic se dñm qð hic factũ nõ est. l. ex diuerso. §. i. ff. de rei vẽ. Nam vt ibi not. Bar. expresse licet hoc fieri possit ꝛ debeat nõ propterea reprobatur libellus in quo hoc non fit sed dũtaxat petitur condemnari aduersarius ad restitutionem possessiõis. Nam dicit ipse ꝙ hoc expresse petendo censetur tacite ꝛ in consequentiam petĳsse etiam se dñm declarari: qꝛ qui vult vnũ cẽsetur etiam voluisse aliud sine quo illud esse non põt. l. illud. ff. de acquiren. heredi. de procu. ad rem. ꝛ. l. ad legatum. Et ideo iudex põt ipm declarare dñm licꝫ expresse non fuerit petitum: qꝛ non solum super petitis põt pronũtiare sed etiam super causa petendi. vt not. Inno. expresse in. c. cum ecclesia sutrina. de causa pos. ꝛ proprie. parum post prin. ibi. Item not. hic ꝙ non solum fertur sententia super eo quod petitũ est ꝛc. ꝙ etiaꝫ vult Bar. in. d. l. ex diuerso. §. j. ꝛ dicit Rofre. ꝛ Specu. ita formare libel. in rei vendi. vt dũtaxat petatur aduersarium cõdẽnari ad restitutionem rei. Absolutio igitur simpliciter facta censetur facta ex eo: qꝛ narrata in libello non sunt probata. vt plene not. in. l. iul. ff. de condi. indebi. ꝛ sic est diffinitiua. vt not. gl. C. quomodo ꝛ quando iudex. auт. qui semel. super verbo locũ in fi. ꝛ sic potest ab ea appellari. l. ꝛ in maioribus. C. de appel. quia si appellari non posset istis agentibus per aliud iudiciũ consului non posset: qꝛ nõ esset dare aliud qð in isto non fuerit disceptatum. ergo ꝛc. vt not. Bar. in. l. ĳ. ff. de appel. reci. Preterea vt ipse Bar. ibidem subĳcit illa. l. vnica. C. si de momen.

3 pos. non dicit † ꝙ a sententia lata super causa momẽ. possessionis non possit appellari: sed dicit ꝙ appellatio nõ impedit executionẽ sentẽtie que executio postea retractabitur si apparebit bene appellatũ sicut appellatio ab interlocutoria: sed hic hoc non expedit de executione tractare: quia sententia absolutoria trahit secum executionẽ. ꝛ Bal. refert hanc fuisse originaliter sententiam canonistaꝝ: vt ipse not. in. l. ĳ. C. de episco. audien. ¶ Concludendo ergo dico ꝙ propter nullam causam prohibẽda est appellatio in casu nostro. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ Cõfessio mariti de dote recepta si de numeratiõe aliter nõ constet presumitur in fraudẽ donationis prohibite inter viruꝫ ꝛ vxorẽ ꝛ tale instrumẽtũ non meretur executionẽ de iure cõi.

2 Ratio preteriti scire futura ꝛ presentia intelligere facit.

3 Infans trãsmittit ad auũ maternum ius resti. in integ. aduersus omissam aditionem hereditatis.

¶ Consilium. lxxxvj.

In christi nomine amen.

¶ Visis ꝛ consideratis omnibus de quibus. s̄. videtur dicendum partes iudi. esse in pronuntiãdo dictũ instrumentũ dotale non mereri executionẽ cõtra magistrũ Petrum Bettini de quo. s̄. obstante prima exceptione opposita

1 scꝫ † ꝙ dicta cõfessio mariti facta cõstante matrimonio de dote recepta cũ aliter de receptione non appareat q̃ ex dicta confessione presumiꝛ fuisse facta in fraudẽ donationis. pro quo facit quod not. in. l. ab anastasio. ꝛ in. l. per diuersas. C. mãda. et ꝛ in rubri. C. de suffra. qꝛ vbi timeꝛ de fraude faciliter p̄sumitur vnde apparet cõfessatum in fraudem dona. prohibite inter cõiuges ꝛ potius animo donãdi q̃ ꝓ veritate. per. l. qui testamentum. ff. de ꝓba. ꝛ per. l. cum quis decedens. §. titia. ff. de leg. iĳ. que donatio non potuit cõfirmari morte mariti donantis cuꝫ vxore donataria predecesserit: qꝛ requiriꝛ ꝙ donans predecedat vt cõfirmatio fiat. C. de dote cau. nõ nume. l. ĳ. de dona. inter virũ ꝛ vxo. l. donationes. Nec ob. glo. que est in. d. l. qui testamentum. dũ dicit. l. illã loqui in confessione facta in vltima volũtate ad vtilitatem incapacis vt p̄sumatur facta in fraudẽ legis: ꝛ secus dicit esse quãdo fit inter viuos. nam doc. illã glo. reprobant dicentes potius p̄sumi fraudem in actibus inter viuos q̃ in vltima volũtate. arg. l. ex hoc edicto. §. sed heredẽ. ff. de alie. iudi. ꝛ. l. j. C. de natu. libe. ꝛ ita not. Jaco. de bel. in quadam sua disputatione: quã ibi ponit Bar. expresse in. l. si is q. ff. de vulga. ꝛ pupil. in fi. ꝛ Azo in summa de natu. libe. §. q autem ex dãnato. ꝛ. §. neqꝫ pretermittendũ. facit. l. quẽadmodũ. C. de agri. ꝛ censi. ꝛ qð not. glo. in auт. de nup. §. de augmentis. que incipit ꝙ nõ dꝫ. ꝛ in auт. de equali. do. §. primũ. que incipit al's nõ. de dona. cã mor. l. qð cõditionis. facit etiã ad predicta scꝫ ꝙ dicta cõfessio presumatur fuisse facta in fraudẽ donatiõis prohibite inter cõiuges. qð habetur ꝛ not. in. l. si forte. ff. de castren. pecu. per doct. ꝛ. l. si donatione. C. de colla. ꝛ qð no. in addi. Specu. super rubri. de reb. eccle. non alie. ꝛ de instru. edit. §. nunc vero aliqua. in addi. que incipit ad istũ fi. Pro hoc etiaꝫ facit instrumentũ cõfessionis in quo al's fuisse simile instrumẽtum confectũ: ꝛ tñ nullã numerationẽ interuenisse ptꝫ. vñ p̄sumendũ est etiã in ista nõ interuenisse: † qꝛ ex p̄terito p̄sumitur

2 in presens. l. ĳ. C. de proba. ratio eñ preteriti scire futura ꝛ presentia intelligere facit. arg. ibi. ꝛ qð not. in. l. ĳ. ff. de ꝓbatio. per glo. Potest ergo dicta exceptio simulationis ꝛ fraudis obĳci cõtra dictũ instrumentũ ad impediendũ eius executionem cũ sit notoria in iure ꝛ extrinseca probatione non egeat. iuxta not. per doct. in

per doct.in.l.iiij.§.cōdemnatū.ff.de re iudi.z.l.a diuo.§.si su per rebus.z.l.ille a quo.§.si de testamento.ad treb.nisi per statutum disponeretur q̄triū q̄ instrumēta mittant executioni nō obstante quacunqz exceptione.iuxta no.in.l.j.in prin.ff.qd vi aut clam.per Bar.Posito vero q̄ predicta cessarēt:z q̄ dictū instrumentū probaret verā numerationē dotis adhuc dictus magister Petrus auus paternus heres dicti Christophori infantis potest se iuuare quantū ad dimidiā dicte dotis ex alio capite. Nam hereditas materna fuit delata filio z filie predicte de iure cōmuni. vt in auk.de succes.C.de suis z legi.here.et dictus filius masculus suā dimidiā z non aditā transmisit ad filium suū per ti.C.de his qui ante aper.tab.qui vult q̄ hereditas ascendētis cuiuscunqz trāsmittit ad descendentes.†Prefatus autem infans si eam non adiuit ex iure transmisso lz eaz non transmiserit mero iure ad auū maternū: trāsmisit tñ beneficium restitutionis in integrū aduersus aditionē omissam[a]. argu.l.pātonius.ff.de acqui.here.z no.doct.in.l.si infanti.C.de iure delib.z.l.qui duos.ff.de reb.dub.per Bar.z est cōmunis sñia. Si ergo nō est transactū quadriēniū cōtinuū a morte dicti infantis petat dictus magister Petrus restitutionē in integrum:z interim vel impedietur executio vel fiet prestita cautione.vt in auk.que supplica.C.de preci.impera.offe.extra de resti.in integ.c.suscitata.in fi.ad auum vero paternū trāsmisisset mero iure.vt.d.l.si infanti.Et ista pro nunc sufficiant: cetera vero tacta in puncto z in allegationibus.s.factis tanq̄ nō necessaria pretereo. Laus deo.

Summarium.

1 Sentētia lata super cōparatione litterarū que trāsiuit in rem iudicatam facit q̄ scriptura facit plenam fidem.z.2.

2 Litterarū sola cōparatio in appocis non facit plenam fidem sed semiplenam.

3 An contra subscribentem possit agi ad penam auk.contra qui ꝑpriā.C.de non numera.pecu.

Consilium.lxxxvij.

In christi nomine amen.

Quantū ad contenta in prima posta non est dubium q̄ debet sequi condemnatio postq̄ veritas illius probatur per testes:posito q̄ de scriptura per comparationem litterarum nō cōstaret cū veritas vel substātia non consistat in scriptura:sed sola probatio que si aliunde habet de scriptura non est curandum.C.de fide instru.l.si constiterit.cuz legibus prece.z seq.ff.de pig.l.contrahitur.

1 †Quantū vero ad contenta in scḋa posta:que non probantur aliter q̄ per dictā scripturā similiter non videtur dubiū q̄ debet sequi condemnatio postq̄ facta cōparatione litterarum pronūtiatū fuit dictā subscriptionē esse de manu Juliani. Nā dicta pronūtiatio lz fuerit interlocutoria:trāsiuit tamen in rē iudicatā sicut diffinitiua.c.cū dilec.de ele.z no.per glo.in.c.cū cessante.de appel.z probatur in.l.arbitro.in prin.ff.qui satisda.cog.z sic habetur pro veritate.ff.de reg.iur.l.res iudicata.z per cōsequēs est perinde ac si ille Julianus esset cōfessus illā subscriptionem fore de manu sua: quo casu nō esset dubiū licet posta illa scḋa non sit scripta de manu sua:qz dicta subscriptio facit haberi pinde ac si de manu sua esset[b].ff.de pac.l.emptor.§.lucius.z ibi per Barto.expresse.C.plus valere qd agit.l.fi.in verbo subscribere.a q̄trio sensu illius.l.ff.de pigno.si fideiussor.§.j.iuncta.l.cū de indebito.circa fi.ff.de proba.z bis q̄ plene not.Bar.in.l.nuda.ff.de dona.z.l.admonendi.de iureiu.z C.de fide instru.auk.z si cōtractus.In quibus dicit q̄ si cōstat de veritate scripture priuate per cōfessionē scribētis dz seq condēnatio. Idē ergo si constat per sñiam que trāsiuit in rem iudica.vt est hic per.d.l.res iudicata.de reg.iur.Non ergo expedit disputare an illa cōparatio litterarū fecerit plenam fidem vel non postq̄ ꝓnuntiatū est q̄ sic:qz pronūtiatio postq̄ transiuit in rem iudi.presumitur iusta tam ex ordine q̄ ex causa: nec de ipsius iniustitia pōt ammodo queri.c.in presentia.de renū tia.ff.de iudi.si pretor.in prin.z not.per Inno.in.c.cū in iure.ante fi.de offi.deleg.z not.in Spec.de sen.§.quoniā.versi.penul.Sed si nō esset ita ꝓnuntiatū tūc esset dubiū ꝓpter ea que not.Bar.in.ll.s.allega.qui tenet† q̄ in appocis sola cōparatio litterarū nō facit fidem plenā sed semiplenā[c].Et idē glo.in.l.admonendi.z in.l.in bonefidei.de iureiurā.per auk.de instru.cau.z fide posita.C.de fide instru.z si cōtractus.Sed in libris rationū z alijs scripturis tenet.l.cōparationes.eo.titu.fore incorrecta que vult facere plenam fidem:in casu autem nostro lz nō fit appoca:sed quidā libriūculus dicti Vinciguerre. idem tñ videt dicendū in eo qd in appoca:postq̄ est penes creditorem. Nō sic esset in libro rationū dicti Juliani qui penes ipsum Julianū remansisset qz in illo cessaret presumptio falsitatis:qz Vinciguerra non sic posset falsificare scripturam non existentem penes se sicut existentem:vt ptz ex not.per Bart.in dictis locis vbi se fundat in hac ratione quaniū ad appocam: que ratio viget etiā in casu nostro.vnde videt q̄ dicta comparatio non plenā sed semiplenam fecerit fidem.Et licet quantitas non sit parua: tamen quia presumptio est contra dictum Julianum qui cōuictus est de mendacio saltim super cōtentis in prima posta que ipse negauit:z etiā de periurio propter qd eius conditio aggrauatur.l.cū de indebi.post mediū.ff.de proba.l.non omnis.§.barbaris.ff.de re mili.videtur q̄ dicta semiplena probatio iuncta cum dicta presumptione sufficiat ad faciendum deferri iuramentū in defectū probationis.per ea que habentur in.l.si duo patroni.post princip.in ver.tamē fideic.ff.de iureiur.z in.l.j.C.qui z aduersus quos.in tex.z glo. Ista tamen non sunt necessaria postq̄ pronūtiatio predicta interuenit z transiuit in rem iudicatam vt pluries dictum est:quia facit fidem plenam ac si foret confessata.

3 †Super alio quesito:videlicet an contra istū Julianū possit practicari auk.contra qui ꝓpriam.C.de non nume.pecu.vr ꝓmo q̄ nō:qz poste iste nō sunt scripte manu illi⁹: sz solū facta subscriptio.q̄triū est verius quia paria sunt ista.vt.s.dixi.per l.emptor.§.lucius.ff.de pac.Et hoc firmat Bal.in dicta auk.post principiū.per vnā colū.versi.item quero quid si est chyrographum tertij subscriptū zc.Item ad idem videtur adhuc q̄ nō:quia non est probata veritas secunde poste quod requiritur fm Nicolaū de mat.vt ibi no.Bal.in versi.sed quero reus. Sed certe satis est probata veritas presumptiue vel lapsum biennij:z hoc sufficit fm eosdem in fine. Tertio adhuc propter id quod ibi no.glosella super verbo conuenitur.quia ista est scriptura de mutuo iam facto:z sic facta fuit potius ad probationem q̄ ad obligationem:ergo locū nō habet illa auk.per illam glosellam quā videt tenere Bar. Sed Bal.eā simpliciter non tenet sed dicit q̄ posset dicere verū si negaretur sola numeratio:qz illa nō est in scriptura contenta vt in ea fundet obligatio:secus si negetur scriptura cū de numeratione. Preterea dicit ipse credo locū habere penam istius auk. Vel aliter si iste Vinciguerra probasset testes veritatem vtriusqz poste tunc aduersarius de negatione scripture proprie non puniretur: qz negatio non erat nociua cre.postq̄ de mutuo extabāt alie probationes.z hoc voluit illa gl. que probatur per id qd habetur in l.fundum.in fi.vlti.glo.ff.de euic. Sed quia de contentis in secunda posta non habebat alias probationes prefata negatio erat nociua Vinciguerre si nō probasset scripturam fore de manu illius.Et ideo qz necessario fuit grauatus in onere probandi dictā subscriptionem fore de manu illius per cōparationez litterarū debet puniri: qz pōt dici q̄ ex ista scriptura conueniebatur ex quo necessaria erat actori ad fundandā suā intentionem postq̄ non habebat alias probationes:z sic pōt dici facta ad obligandū:qz obligatur ex mutuo qd nō nisi ex ista scriptura probari poterat.Et nisi sic intelligat si vera esset illa glo.raro vel nunq̄ haberet locū illa auk.qz scripture priuate vt plurimum fiūt sup q̄ctu iā celebrato:nō aūt per ipsas celebrat nisi p epistolā.l.titius.ff.de q̄sti.pecu.z sic restringeret ad epistolas tantū qd esset absurdū.Ideo nō obstātibus.s.alleg.in q̄triū videtur dicendū dictā auk.z eius penā posse exerceri z practicari in casu nostro:eo maxime qz cōpater z mercator:z sic in eo requirebatur fortius lingua verax quā in vno alio: iō acrius venit puniendus.arg.l.presbyteri.C.de epi.z cleri. Laus deo.

Summarium.

1 An z quando admittatur purgatio more.

2 Tempus appositū in pacto non currit ignoranti factū post qd debebat incipere cursus dicti temporis.

Consilium.lxxxviij.

In christi nomine amē.

1 †Videtur dicēdum prefatum Bartholomeū z Antoniū nō debere audiri post lapsum anni ad offerendū:qz ex parte actoris pro actione cōsequēda de nouo prout hic est:qz isti tractāt de agrēdo actionē contra illos Zenonē z Scutū ꝑ recuperatione illorū bonorum post lapsum temporis appositi ad implendā cōditionē nō admittitur oblatio nec more purgatio etiā infra paucos dies.l.thays ancilla.§.intra.ff.de fideicō.liber.lz ꝑ actione quesita cōseruāda bene admittatur infra paucos dies.l.si ita quis.§.seia cauit.ff.de verbo.oblig.z ita not.p Bar.ff.de verb.obli.l.si insulam.quinimmo quando est dies z pena prout fuit in casu nr̄o: quia fuit actum q̄ si infra annū nō soluerent bona predicta remanerent penes illos qd loco pene dici pōt appositū etiam de actione q̄sita cōseruanda agat nō admittit etiā infra paucos dies.vt probatur.C.de trāsac.l.si super possessione.sicut nec ex

---

a Omissam. Vide.d.pe.phi. cor.i q̄si.lxxxvij. inci.cira.in pñ. z in cōsi.cclxxv. incip.cōstat.per totum.in.j.pte.

b Esset. Vide oino.d.alex. de imo.in consi. cxlv.in.ij.col.in ij.parte.

c Semiplenā. Adde q̄ hñtur p eundē Paul.in cōsi.cccclxvij.in nume.viij.s.in j.parte.z qd ibi dez dictū fuit in apostil.

parte rei admittit.l.magnā.C.de cōtrahen.stipu.ff.de actio.⁊
⁊ obli.l.traiectitie.§.de illo.⁊ multominus: qꝛ lapso tēpore fa
cta est executio ipso iure: qꝛ quesitū est ius excipiendi reo: et con
stat ꝙ post factam executionē ab homine vel a iure semper de-
negatur more purgatio.l.qui ob rem non defensam.ff.de cōdi.
indebi.de leg.ij.§.si is cui.⁊ per Bart.in.d.l.insulam.etiam reo
qui fauorabilior est ꝙ actor.l.arrianus.ff.de act.⁊ obli.fortius
actori qui tractat de obligando aliū per suā oblationē vt est
in casu nostro. Dicta em̄ pecunia nō est debita per dictū Bar
tholomeū ⁊ Antoniū nec in obligatione sed in conditione ⁊ in
oblatione vt illos possint sibi obligare ad restitutionē dictoꝝ
bonorū: ⁊ sic sumus in arti.illo: an ex parte actoris admittat
purgatio more que difficilius cōceditur ꝙ reo qui tractat de cō
sequenda liberatione: sed actor de cōsequēda actione. Breui
ter omnia ista procederent si predicti Bartholomeus ⁊ An-
tonius habuissent notitiam de solutione vel concordia facta p
illos Zenonē ⁊ Scutum cū illo de caualcātibus: a quo tempore
solutionis et cōcordie debebat incipere cursus anni ſm tenorē
compositionis facte inter eos. Tunc em̄ diceretur per dictum
Bartholomeū ⁊ Antoniū stetisse ⁊ eos fuisse in mora merito
non admitterent post lapsum anni: qm̄ annus eis cucurrisset.
⁊ hoc patet ex.d.l.thais.§.intra.dū dicit si p ipsos stetisset ⁊c.
Nam non dicitur stetisse per ipsos nisi sint in mora.vt patet ex
his que habentur in.l.si duo.§.fi.de cōstitu.pecu.⁊ in.l.qd te.
ff.si cer.pet.⁊ in mora dicitur esse qui scit vel scire potest aliqd
sibi incumbere: ⁊ illud nō facit.d.l.qd te.secus si ignorat vel iu
stam cām credendi in contrariū habeat.l.si quis solutioni.de
de vsur.verū qꝛ presupponitur ꝙ ignorauerūt de dicta solutio
ne vel concordia: ⁊ per cōsequens ꝙ annus eis incepisset curre
2 re.dicendū est ꝙ currere non incepit: † qꝛ lʒ dicatur cōiter ꝙ in
dubio tempus intelligitur esse continuū.vt not.ff.de diuer. et
temp.prescrip.super rubrica.istud debet intelligi ex postfacto:
idest postꝙ incepit currere sed a principio est vtile.s.vt non in
cipiat currere ignoranti: vt ptʒ ex plene not.per Bart.in.l.ge
nero.ff.de his qui not.infa. Et ptʒ per bonos tex.⁊ expressos.
ff.de admini.tuto.l.quidā decedens.§.fi.C.de excu.tuto.l.qn
quaginta.ff.de tuto.⁊ curato.da.ab his.l.fi.de requi.reis.l.j.
§.j.⁊ sic in verbis dicte compositionis dum in ea dicitur a die
quo soluerint vel fuerint in cōcordia ⁊c.subaudiri debet ⁊ no-
titiam dicti Bartholomeus ⁊ Antonius de dicta solutiōe vel
concordia habuerunt.tex.est cū glo.in.l.quinquaginta.ff.de
excusa.tuto.super verbo nominationis.facit.l.iij.§.si qs here-
di.ff.de statu. Debebāt ergo dicti Zeno ⁊ Scut⁹ notificare pre
fato Bartholomeo ⁊ Antonio se soluisse vel fore in concor-
dia cum illo de caualcantibus si volebant dictum annum inci
pere currere pfatis Batholomeo ⁊ Antonio prout in siml.di-
cunt docto.qn̄ assignatur terminus absenti. Nam ad hoc vt in
cipiat ei currere dʒ sibi significari: al's non inciperet currere. vt
est tex.in.l.ij.C.vbi in rem actio.post prin.ibi.eoqʒ ad notitiā
eius perducendo ⁊c.⁊ per Bar.in.l.labeo.ff.de iureiuran. Et
quando fertur sententia cōtra absentem ad hoc vt tempus ap
pellandi incipiat ei currere quod ignorāti currere non incipit.
l.ab eo.C.quomodo ⁊ quando iudex.

¶ Concluditur ergo dictū annū nō incepisse currere nisi a tem
pore scientie ⁊ ꝙ scientia est probanda: qꝛ in facto alieno psu-
mitur ignorantia.l.fi.ff.pro suo. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ Statutū prohibēs alienationē rerū immobiliū nō cōpre
hendit ecclesiasticos nō tñ vitiatur quo ad laicos.

2 An tale statutū phibēs alienari in non subditos excludat mu
lierem alibi nuptam sed ibidem oriundam.

3 Forensis quis dicatur.

¶ Consilium.lxxxix.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Posset quis dicere ꝙ statutū non valeat tāꝙ
sit ꝯ libertatē ecclesiasticā per ea que not.per doct.
in.d.l.fi.C.de sacrosan.eccle. Sed respondetur ꝙ
istud posset procedere inquantū loquit de ecclesijs ⁊ pijs locis
⁊ ecclesiasticis psonis vt eis non possint bona immobilia alie-
nari tanꝙ non subiectis ⁊ non sustinentibus onera: non autē
inquantū loquitur de laicis ⁊ secularibus. vnde cū ipsi possint
separari a primis seqtur ꝙ vtile per inutile non vitiatur[a].l.pe
cunie fenebris.ff.de vsur.de dona.inter virum ⁊ vxorem.si spō
sus.§.⁊ generaliter.cum ibi not.⁊ in reg.iur.vtile.

¶ Scdo posset dici ꝙ nec quantū ad laicos non subditos va-
leat vt possit eis auferre facultatem emendi ⁊ acquirendi con-
cessam a iure cōmuni vel gen.ff.de iusti.⁊ iure.l.ex hoc iuregē
tium.iuncta.l.ij.in fi.ff.de vsufru.earū rerum q̄ vsu consu.⁊.l.
dudum.C.de ꝯhē.emp.iuncta etiā.l.cūctos populos.de sum-

a ¶ Nō vitiat. Adde Bald.in cōsi.xlij.⁊ in cō-sil.cccclxxv.in prima parte.

ma tri.in vbo quos nrē clemētie regit imperiū ⁊c.a ꝯrio sensu.

¶ Sed respondetur ꝙ immo tale statutum vʒ ne forenses ⁊ nō
subditi possint acquirere.ff.de contrahen.emp.l.si in emptiōe.
§.j.ibi.vel mores ciuitatis ⁊c.⁊.l.in quorū.ff.de pig.⁊ qd not.
Bar.in.l.multū.ff.de verb.oblig.C.non lice.habi.metro.l.j.
lib.xj.maxime in casu nostro qꝛ prohibitio dicti statuti dirigi
tur in personas alienantes que subdite sunt statuentibus non
in eas in quas fit alienatio que nō sunt subdite: ⁊ etiam effect⁹
prohibitionis dirigitur in res existentes infra territorium sta-
tuentium que similiter sunt subdite: et sic potuerūt statuentes
eas afficere hoc onere ne in alios trāsferantur sicut ⁊ alio one-
re reali.ff.de mune ⁊ hono.l.rescripto.§.fina.et quod not. In-
nocen.de foro competen.c.postulasti.

2 ¶ † Tertio posset dici ꝙ dictū statutū non habeat locū in ista
dn̄a Christophora matre: qꝛ si reliquisset bona immobilia i di-
cta ciuitate Belluñ. vnde est oriūda sustineret onera patrimo
nialia in dicta ciuitate ex illis bonis lʒ alibi nupta sit.vt est tex.
in.l.j.in fi.C.de mulie.⁊ in quo loco.lib.x. Si ergo nō sustinet
hoc accidit ex eo quia bona non habet ibi: nō ex eo ꝙ sit inha-
bilis ad sustinendum: igitur videtur ꝙ non sit inhabilis ad ac
quirendum sicut nec quilibet alius de dicta ciuitate Belluñ.
qui ideo non sustineret qꝛ nulla bona haberet: nam absurduʒ
esset dicere ꝙ propter hoc esset inhabilis ad acquirendum: qꝛ
dictū statutū debet intelligi dū loquitur de nō sustinēte onera:
scʒ habitu vel actu: secus in eo q habitu lʒ nō actu qꝛ bona non
possidet ne sequatur incōueniens de quo.s.

¶ Sed ad hoc respōdetur verū esse ꝙ si dicta dn̄a reliqsset ibi
bona immobilia vel ea ibi haberet sustineret ibi onera patri-
monialia.s.mere realia vt in tributiones que ipsis rebus im-
ponuntur ⁊ sunt onera ordinaria.C.de episco.⁊ cleri.l.iij.⁊ ita
debet intelligi.l.illa.j.C.de mulie.⁊ in quo loco.in fi. Sed illa
que imponuntur personis propter res vt sunt collecte que si-
militer dicuntur patrimonialia.l.rescripto.§.fi.ff.de mune.et
hono. Sunt tamen extraordinaria qꝛ nō semper nec vniformi
ter sed aliquando ⁊ ſm occurrentiam casuū imponuntur nō su
stineret: qꝛ illa nō imponūtur nisi subditis ⁊ municipibus: nō
aūt nō subditis lʒ bona ibi possideant.d.l.rescripto.§.fi.qꝛ so-
la possessio nō facit eos subditos.l.libert⁹.§.sola.ff.ad muni.
C.de incolis.l.cū neqʒ.⁊ hoc voluit glo.fi.in.d.l.vnica.C.de
mulie.⁊ in quo loco.dū opponit de illis legibus.mulier autem
alibi nupta non est subdita vt sic possint sibi imponi onera que
imponūtur persone pter res ⁊ multominus mere personalia.
l.fi.§.idem rescripserūt.ff.ad munici.l.cum quedā.ff.de iurisd.
om.iudi.non est ergo bona cōparatio de dicta muliere ad aliū
oriundū de Belluñ.vel ibi habentē domiciliū sed nō bona: qꝛ
ille licet nō sustineat onera patrimonialia: sustinet tñ mere pso
nalia. Et si haberet bona non solū sustineret onera mere realia
que rebus imponunt sed etiā illa que personis pter res: vt.d.
l.rescripto.§.fi. Sed ista nec mere psonalia sustinet in Belluñ.
nec si haberet bona sustineret illa patrimonialia que imponun
tur personis propter res vt dictū est: ⁊ si ꝯtrariū fieret hoc esset
potius de facto ꝙ de iure: igit potius comparat penitus extra
neo vel forensi qui nō propterea reputatur habilis ad acquirē
dum ꝙ si ibi haberet bona sustineret onera mere realia: qꝛ sta-
tutum cum loquatur simpliciter requirit ꝙ persona cui fit alie-
natio sit subdita ⁊ habilis ad sustinendum om̄ia onera tā pso-
nalia ꝙ realia vel mixta ad hoc vt alienatio valeat al's eluso-
rium esset statutū predictū si sufficeret ꝙ esset habilis ad onera
mere realia. Nā statim ꝙ acquireret efficeret habilis ad illa:
igitur inhabilitas ante acquisitionē nō noceret: qꝛ per acqui-
tionem purgaretur nō sic inhabilitas respectu personalium: il
la enim nō tollitur nec purgatur per acqsitionē bonoꝝ.vt.d.l.
cum neqʒ.et.d.§.sola. Ad not.vero per Bar.in.d.l.fi.§.iteʒ re
scripserunt.responderi pōt vt.s.responsum est per dn̄m primo
consulentem: qꝛ ipse loquitur in statuto prohibēte fieri aliena-
tionem in forensem hic in non subditum ⁊ non subeuntē onera
lʒ enim talis mulier nō possit om̄ino dici forensis: potest tamē
proprie dici non subdita ⁊ non subiens munera: hec em̄ duo con
sistunt in iure.primū vero in facto qd nō pōt ita tolli ⁊ offusca
3 ri.l.absumptum.ff.ad munici. † Forēsis enim est ille q ibi nat⁹
non est. Si vero est nō est vere forēsis: lʒ pro forēsi possit habe
ri si desijt esse subdit⁹ ⁊ subire onera.⁊ aliud est esse talē ⁊ aliud
haberi p tali.iuxta not.in.l.si maritus.§.j.ff.de adulte. lʒ bene
potest dici ꝙ vere non sit subdita nec sustineat onera per iura
s.alleg.qꝛ que in iure consistunt induci possunt ſm veritatē:
ideo non inducuntur ſm fict.iuxta not.per Bar.in.l.si is qui
pro empto.ff.de vsuca. ¶ Concluditur ergo vt.s.per preceden
tes eximios cōsultores est conclusum dicta bona pertinere po-
tius ad auiam maternam ꝙ ad matrem: qꝛ si contrarium dice
remus peruenirent de matre ad filios secundi matrimonij qui
sunt penitus

sunt penitus forẽses qd esset cõtra intẽtionẽ statuti. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ¶ Iuramentum appositum ad corroborandam donationẽ non insinuatam: an liget iudeos inter se contrahentes.
2 Iudeorũ anime nõ pertinent ad protectionem ecclesie.
3 Et quid si donaret christiano cum iuramento.

¶ Consilium.xc.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Uisa quadã scriptura priuata inter Musetũ filiũ Sabbati iudeũ habitantẽ in Mõtagnano ex parte vna τ quosdam suos nepotes: vz Bonifaciũ τ Bonauẽturã τ Helyam filios Bactali p̃mortui filij dicti Museti τ dictũ Sabbatũ patrem dicti Museti τ auũ dictor nepotũ recipientem vice τ noĩe ipsor ex altera: qui quidẽ Musetus vt dicit erat emãcipatus a dicto Sabbato patre suo. in qua scriptura ɔtinet φ dictus Musetus dat τ relaxat dictis suis nepotibus bãchũ in pristi. qd habet in Mõtagnano cum oibus existentibus in eo τ ad ipsum ptinentibus: ac etiã certis massaritijs τ libris lega. hebraicis necnõ certa iura τ actiões que τ quas hñt cõtra certos suos debitores de Uerona de Bononia τ de Senis: q̃ omnia vt dr ascẽdebant ad summã duor miliuz ducatorũ τ satis vltra. ¶ Uiso etiã quodã publico instrõ cõfecto Bononie inter p̃dictos p qd dictus Musetus cõfirmat oia singula τ contenta in dicta scriptura priuata ex cã mere τ pure donationis τ irreuocabilis inter viuos: τ promittit non venire cõtra cũ iuramento. ¶ Uisa etiã quadã petitione nouiter porrecta p dictũ Musetũ corã potestate Montagnani cõtra prefatos donatarios p quã nitit reuocare dictam donationem certis de causis contentis in ea: maxime qz dicit φ non fuerũt obseruata ex parte dictorum nepotum seu dicti Sabbati pacta τ conditiones cõtente in prima scriptura priuata. Dubitatur vtrum ex aliqua causa possit dictus Musetus reuocare donationem predictam. τ videtur postpositis alijs causis per ipsum allegatis vna videtur vrgens subesse pp̃ter quam reuocare possit qua tenus excedit summã quingentor aureorum: qz nõ interuenit insinuatio. C. de dona. l. donatio siue. in fi. τ. l. si quis pro redemptione. §. fi. Nec habet obstare φ donatarij sint nepotes ex filio sed potius cõfirmare quod dixi. per. l. datam iam. eo. ti. vbi casus. τ. l. donationes. C. de dona. inter virum. in quibus patet φ multomagis requiritur insinuatio inter tam coniunctas personas: quia magis subest fraudis presumptio propter quam excludendam solẽnitas insinuationis inuenta est. Sed videt obstare iuramentum qd sine interitu salutis eterne potest seruari. vt arg. in. c. cum contingat. de iureiuran. qd videt firmare Jo. an. in addi. Specu. de instru. edit. §. porro. in vlti. magna addi. vbi tangẽdo istum passum arguit pro τ cõtra. τ finaliter videt inclinare φ si non sit dolo vel metu p̃stitum sit seruandũ: τ sic cũ iuramẽto videt posse renũtiari iuribus de insinuatione loquẽtibus licet sine iuramẽto: secus fm eũdẽ in eadẽ addi. Barto. aũt tangens istũ passuz in. l. modestinus. ff. de dona. in fi. nil decidit: sed remittit ad no. per eũ in. l. si qs pro eo. ff. de fideiuss. et ex ibi not. hoc specifice nõ apparet. Sed ex diuersis dictis p eũ ibidẽ posset colligi varia determinatio. Bald. autẽ in. l. illud. C. de sac. san. eccle. vbi ponit hãc materiã post Guil. de cu. in. v. q. determinat exp̃sse ɔ̃trium. s. φ nõ valeat renũtiatio etiã cũ iuramẽto: qz donationes clãdestine sint prohibite p legẽ pp̃ter publicã vtilitatẽ ad obuiandũ fraudibꝰ: vt ibidẽ no. Guil. de cu. p dictã. l. datã iam. τ in his q̃ sunt ɔtra publicã vtilitatem iuramẽto nõ attendit etiã de iure canonico. c. si diligenti. de foro cõpe. τ no. Barto. in. d. l. si qs pro eo. de fideiuss. Et quia hoc non est introductum in fauorẽ renũtiãtis sed in odiũ recipientium clandestinas donationes τ ne qs prodigaliter vtatur re sua et qz legi statuenti certam solẽnitatem seruari non potest renũtiari. l. nemo põt. ff. de leg. j. etiã cũ iuramẽto. vt no. Bart. in. d. l. si quis pro eo. ff. de fideiuss. nõ tñ allegat Bal. Jo. and. sentientem contrariũ in loco supra allegato. opi. Bal. videtur verior: quia pluribus suffulta rõnibus maxime in casu nostro. s. inter iudeos: qz iuramentũ hodie maiorẽ hz autoritatẽ de iure canonico φ̃ olim haberet de iure ciuili. nã olim si nõ valebat ɔ̃ctus principalis nec etiã iuramẽtũ valebat: vt. l. nõ dubiũ. C. de legi. τ. l. iurisgentiuz. §. fi. ff. de pac. de leg. j. si qs inquilinos. §. fi. hodie nõ sic de iure canonico dũmõ possit seruari sine pacto. d. c. cũ cõtingat. τ hoc pp̃ter periculũ anime qd ius canonicũ considerauit circa christianos quor papa est protector τ director φ̃tum ad sp̃ualia τ cõcernentia periculum animarum: ideo in illis seruandum est ius canonicũ non ciuile cõtradicens ei. iuxta no. in. c. ij. de reg. iur. lib. vj. per glo.

2 † Sed iudeorũ aĩe nõ pertinent ad protectionem pape vel ecclesie[a] cũ nihil ad eam de his que foris sunt. ij. q. j. multi. de diuor. c. gaudemus.

3 † Si tamen iurasset iudeus in cõtractu inito cũ christiano cogeretur ei stare non ex eo φ deum offendant nõ seruando: sed qz offenderent hominem christianum. ar. eor que no. per glo. in. c. post miserabilem. de vsuris. Tamen vero iurat in contractu celebrato cuz iudeo nullo respectu videtur φ ecclesia debeat se intromittere: ideo tale iuramentum videtur destitui autoritate iuris cano. et remanere in sola autoritate iuris ciuilis veteris: τ per ɔ̃ns habere locum. d. l. non dubium. cum alijs. s̃. alleg. vz φ ex quo nõ vz principalis cõtractus vltra quingentos aureos sine insinuatione non valeat etiam iuramentũ. vel si quis dubitaret hoc fateri cum tamen probabilissimum videatur: saltim non debet vereri posse ex hoc saltim in casu nostro roborari autoritate Bal. in loco. s̃. alleg. φ hoc iuramentum non validet hanc donationem. ¶ Quo presupposito aptandus erit libellus porrectus p dictum Musetum in alia forma φ̃ stet vt ad propositum cõcludat τ dirigendus erit cõtra omnes tres nepotes donatarios: τ illis q sunt minores dandus erit curator. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ¶ Statutum preferens masculos feminis debet intelligi de agnatis non de masculis filijs feminarum.
2 Statutum disponens φ filia dotata non succedat: an intelligitur de hereditate dotantis: an etiam aliorum. τ. 3.
3 Nomine ascendentis cõprehenditur pater τ mater.
4 An statutum p̃ferens descẽdeñ. per lineam masculinã in hereditate habeat locum in successione matris.

¶ Consilium. xcj.

In christi nomine amen.

1 Presupposito † φ dictum statutum locuz habeat in hereditate matris et ascendentium per matrẽ clarũ est φ sicut dicta filia si viueret excluderetur per predictos filios masculos: ita τ nepos iste descendens ab ea ne melioris conditionis sit nepos qui venit occasione sue matris qui per illam coniungitur φ̃ esset ipsa mater si viueret. l. si viua matre. ff. de bo. mater. circa me. Et ista est communis determinatio doc. vt patet ex no. per Cy. in. l. j. C. que sit lon. consue. per Barto. in. l. ij. §. fi. ff. ad tertul. per Bal. C. de libe. prete. l. maximum vitiũ. in. j. col. per Jo. an. in addi. Specu. ti. de testa. super rub. ad fi. pro quo tex. in vsi. feu. ti. qui feu. da. pos. §. hoc autem notandũ. Nec ob. si dicatur statutum defert heredi. masculis τ iste nepos est masc. ergo non excluditur: quia dico φ statutũ debet intelligi de masculis nõ descẽdẽtibus ex femina exclusa sed ex masculis nõ exclusis ne sequat inconueniens: de quo. s̃. τ etiã ne sequatur φ si filia viueret nepos ex ea admittat τ mater eius excludatur qd esset valde absurdũ. τ ita determinat Specu. in titu. de loca. §. nunc vero aliqua v̈. xlvj. τ Bal. in. l. j. C. de cõdi. inser.

2 post pn. ibi. quero an dicat decedere sine filio mas. τc. † Nec etiã ob. si dicat φ saltim i casu nrõ nõ põt habere locũ in hac m̃na heredi. qm̃ statutũ excludit feminã dotatã propter masculos: τ sic debet restringi ad hereditatẽ dotãtis: prout videtur determinare Bal. in. l. j. C. de leg. heredi. per glo. fi. illius. l. Unde cum ista fuerit dotata a patre τ de bonis patris debet excludi a bonis matris: quia limitata causa limitatum producit effectum τ dispositio seu exclusio debet restringi ad causaz. l. cãcellauerat. de his que in te. delẽ. l. ita autem. §. j. ff. de admini. tu. τ etiaz in prin. de fideiuss. l. lucius. sed causa exclusionis est dos seu dotatio. l. qui volebat. ff. de hered. insti. dz ergo restringi ad hereditatem dotãtis per iam dicta. Nam r̃ndeo φ ista procederent si statutum simpliciter diceret φ mulier dotata non succedat extante masculo: vel si diceret φ frater excludat sororem dotataz nec diceret vltra. ita caute loquitur bal. in. d. l. j. C. de legi. heredi. q. d. quia tunc nõ declarat statutuz a cuius heredi. frater vel mascu. excludat sororem vel feminã debuit restringi ad heredi. dotãtis tñ. Si vero statutũ specificaret personas a quaruz hereditate mulier dotata excluderet: puta dicit statutũ φ mulier dotata nõ succedat patri vel matri vel fratri vel patruo: tunc dico φ si esset dotata ab vno istoruz: puta a patre sufficeret hic ad excludendum eam etiam a successione matris extante masculo eiusdem gradus τ etiã fratris τ patrui: quia φ̃tũ ad dotationẽ seu dotantẽ loquit in rẽ dũ dicit mulier dotata nec dicit a quo. vnde nõ refert a quo sit dotata. quãtũ ad hoc vt excludat a successione oium personar noĩatarũ in statuto. ff. de peti. here. l. item veniunt. §. a quo. de cõsti. pecu. l. eum qui. §. qd exigimus. de ritu nup. l. palã. §. fi. qbus ex cau. in pos. ea. l. hoc aũt. §. fi. facit. l. seruũ. §. non dixit. ff. de acq. heredi. Fuit enim intẽtio statuti φ debeat stare cõtenta dote: nec debeat aliqd petere de here. specificator i statuto: τ ita vidi seruari τ practicari τ cõmuniter intelligi tale statutum qd viget in pluribus locis: quia lz posset τ iam dicto casu fieri restrictio ad here. dotantis: puta φ dotata a patre non succedat patri: dotata a matre non succedat ma

a ¶ Ecclesie. Adde idez p do. Bar. soz. in ɔ̃si. lxviij. incipi. frustra. v̈. scḋo autoritate Pet. de ancha. in. v̈. iij. hic op. τ in cõsi. lxx. inci. in p̃senti. v̈. sexto confirmatur. in. j. prc.

tri zc. tñ quia verba possunt habere largiorem significatum: vz vt dotata a quocũq3 non succedat alicui predictorum in statuto nominatorũ nõ debeamus dictã restrictionẽ facere sed intelligere. vt dixi p dicta iura. s. allegata. z ideo Bald. in. d. l. j. C. de leg. hered. non sine mysterio dicit si statutum predictum non diceret vltra zc. ¶ Cũ igitur in casu nostro statutum predictuz generaliter excludat mulierem dotatam ab heredi. ascendentis† cuius verbi. s. ascendentis nomine cõprehendit nõ solũ pater sed etiã mater. l. quicq3. §. parentes. ff. de in ius voc. perinde est ac si dixisset ab here. patris z matris: quia tñ valet gen⁹ quãtum specificatio specierum. l. si duo. ff. de admi. tut. de leg. ij. l. corpus. sed si diceret ab heredi. patris z matris clarum esset q dictum Bal. in. d. l. j. C. de legi. here. nõ haberet locũ: immo dotatio facta ab vno pdictorũ excluderet eam a successione vtriusq3 p iã dicta. ita z nũc cõfirmat hoc: q2 statutũ pdictũ principaliter habuit respectũ ad sexum mas. qtũ ad exclusionem nõ qtũ ad dotationem: licet secũdario etiã ad dotationẽ qd p3: q2 si ppter dotationem principaliter excluderet requireret q mulier etiã dotata tpe quo here. deferret. l. in delictis. §. si extrane⁹. ff. de noxa. sed hic etiam si tũc nõ sit dotata: tñ excludit a succedẽdo si extat mas. dũmõ postea dotet vt vult statutũ sup exñtia: ergo mas. est illa que principaliter z p prius excludit: ergo nõ est curandum a quo sit dotata dũmõ dotata sit qtum ad hoc vt excludatur a successione patris: al's sequeretur incõueniens. Ponamus eni q tpe mortis patris z matris mulier non erat dotata frater vult eã excludere ab hered. vtriusq3 dotãdo eam habebit necesse dare duas dotes. vnã de bonis paternis vt excludat eã a paterna. alteram de bonis mr̃nis vt excludat eam a materna. Certum est enim q dotatio facta etiã post mortem excludat vt in statuto cauetur. Et certe si diceremus hic locũ habere opi. Bald. dicendum esset q sic: quia sicut dotatio facta a patre nõ excluderet eam ab hered. matris nec econtra: ita z facta a fratre de bonis alterius eorum non excluderet eam ab heredi. alteri⁹. z istud est ridiculum dicere q deberet habere duas dotes. nam videtur actus irreiterabilis sicut alimentatio: vt no. in. l. dñs. ff. de vsufru. Concludo ergo q in casu isto licet ista fuerit dotata a patre tñ excludit ab heredi. patris z matris presupposito q statutum predictũ locũ habeat etiam in mr̃na heredi. postq non specificat a quo sit dotata: sed bñ specificat a quo2 hered. excludat sc3 ascẽdẽtiũ sub quo verbo cõprehẽditur pater z mater: nec hoc casu locũ h3 dictũ Bal. in. d. l. j. sed solum qñ diceret q frater vel masc. excludat sororẽ vel feminã nec dicit plus. vt ipsemet Bal. ibi dicit.† Nunc videndum est vtrum statutuz predictum locũ habeat in heredi. mr̃na vel ascendentiũ p lineã femininã. z certe qdã conant multũ ostendere q non sed solum in successione ascendentiũ p lineã masc. quia in illa tñ possunt saluari verba statuti: dũ dicit mascu. qbuscũq3 per ordinẽ legitime descendẽtibus p lineam mascu. zc. nam non dicuntur mascu. descendentes per lineã masc. nisi sint agnati: quia proprie loquendo agnati sunt illi qui dicũtur descendere p lineã masc. insti. de legi. agna. succes. §. j. de legi. tuto. §. j. sed mulier nõ potest habere suos descẽdentes agnatos licet ascendentes z trãsuersales agnatos bñ possit habere: ideo quia descẽdẽtes mulieris non poterant venire de iure ciuili. l. xij. tab. tanq agnati: sed solum de iure preto. vt cognati emanarũt senatuscõ. tertul. z orficiañ. z breuiter est tex. qui hoc clarius dicit q aliquis de allegatis in. l. pronũ. in fi. ff. de verbo. signi. z in. l. seq. fa. §. feminarum. vbi dicit q liberi feminarum non sunt in earũ familia i. in agnatione q2 femine familie. i. agnationis sue est finis. Cũ igitur in descẽdentibus a femina etiã masculi z p masc. nõ possunt verba statuti verificari: quia illi non dicuntur descendere p lineam mascu. cũ non sint agnati: sequit q nec statuti dispositio locum sibi vendicat in successione matris vel ascendentium per maternam lineam sed solum in paterna in qua dicta verba possunt verificari. l. hos accusare. §. omnibus. ff. de accu. l. iiij. §. totiens. de dã. infec. z in hoc stat finaliter tota intentio scribẽtis in contrariũ: licet plures alios tex. alleget ad probandũ pdicta sed non expediebat: quia tex. sunt aperti in. d. l. pronũ. in fi. z. l. seq. q non sunt agnati. sed nũc ego quero ab eis ponam⁹ q statu. diceret expresse sic q hereditas patris z matris ascendentium per eos deferatur mascu. quibuscũq3 descendentibus per lineam masc. exclusis feminis. quero igitur an dictum statutum inquãtũ loquitur de heredi. materna poterit habere locuz vel effectũ. z certe h3 pdictos q dicũt q mulier cũ nõ possit habere descendẽtes agnatos nõ põt dici q habeat vel habere possit mascu. p lineã masc. descẽdentes postq idẽ est dicere descendentes per lineã mascu. z agnatos z nõ est dare vnũ sine alio vt illi videntur velle nõ poterit dictũ statutũ valere vel aliquid operari tanq statuens aliquid impossibile: vz q heredi. mulieris deferat ad suos descẽdentes agnatos cũ tñ agnatos descẽdentes habere nõ possit: z sic erit dictũ statutũ inane qtũ ad hered. mulieris vel ascẽdentiũ p eã. Aut si hoc absurdũ reputabit q statutũ inaniter hoc statuat in muliere vel ascẽdẽtibus p eã: z ppter hoc dicamus q qtum ad eas debeant illa verba intelligi put possunt non agna. sed de filijs mascu. earum z etiam de nepotibus z pronepotibus mascu. descendentibus ex illis: quia illos sine dubio põt mulier habere licet nõ sint agnati: z sic verba illa descendentibus p lineã masc. intelligant de illis: q2 possunt dici descẽdentes p lineam mascu. i. p mascu. l3 non sint agnati. querã ab eis quare non eodem modo põt dici in casu pñti licet statutum non faciat expressam mẽtionem de matre sed generaliter disponat de heredi. ascendentium cũ illud verbuz sit adeo generale q põt cõprehẽdere nõ solũ patrẽ z ascẽdentes p paternam lineam sed etiã matrem z ascendentes per lineam maternaz. z paria sunt aliquid specificare verbis generalibus vel verbis specialibus. iuxta no. in. l. j. de vulg. z pu. per Barto. p. l. si chorus. ff. de le. iij. de admini. tuto. l. si duo. vel si ad hoc respondere non poterit quero ab eis cur tãto labore z operositate conentur ostendere statutũ hoc locũ nõ habere in successione matris vel ascendẽtiũ p eũ: z sic velint restringere verbũ illud ascẽdentiũ ad ascẽdentes per patrẽ cuz nulla necessitas nos ad hoc cogat: q2 etiã mater z ascẽdẽtes p eius lineã possunt habere descẽdentes masc. p lineã masc. licet non dicant agnati: profecto diceret q studio 3dicendi potius q pro veritate vel fm veram mentem statuti: nam statutũ istud re vera nõ habuit respectum ad agnationem sed ad sexum virilem z ad votũ parẽtũ qd pariter viget in matre sicut in patre: q2 optãt vt filij mascu. z nepotes z pronepotes mas. descendentes eis succedant eis vniuersaliter tanq per eos magis conseruet eo2 memoria q femine que sunt de aliena familia. s. patrũ earũ. Et hoc p experientiã videmus q mulieres sicut z viri instituũt heredes vniuersales filios mas. nõ feminas: immo volunt eas stare cõtentas dote. z p hoc tex. in. c. j. de eo q sibi z heredi. suis mascu. z femi. vbi mas. descẽdẽs ex femina licet nõ sit agnatus potior est q femina in materia in qua sexus masculinus põderat: licet eni cũ simpliciter loquimur de cõiunctis vel descendentibus p lineã masc. alio non dato deberet itelligi de agnatis tñ per iura q allegant in 3riũ. qñ tñ sequeret ex hoc restrictio alterius verbi generalis put ẽ in casu nr̃o de verbo ascendentium vel absurditas: quia statutum esset nullũ vel inaniter disponeret de mr̃e vel eius linea vt in casu quẽ. s. posui talia vba deberẽt magis late accipi. s. pro descẽdentibus ex mas. l3 nõ sint agnati psone de cuius heredi. agit: qm sunt verba facti nõ iuris: z sic possunt magis late accipi f3 q cõuenit personis z materie in qua proferunt. prout in si. not. Bart. in. l. tutelas. de capi. di. Nã qd repugnãt dicere q nepos ex filio vel pronepos ex dicto nepote dicat mulieri descendens p lineã mas. i. p filiuz mas. a quo linea illa cepit: qd patet. Nam descendens p lineã fe. dici nõ põt: ergo sequitur necessario q dicatur descẽdere per mascu. quia sicut ad positionem vnius de 2rijs sequitur remotio alterius: ita ecõuerso ad remotionez vni⁹ sequitur positio alterius. l. sed z si pup. §. pe. ff. de insti. z. l. j. de his qui sunt sui vel alie. iur. Filius vero a quo linea incipit nõ dr matri descẽdere p lineã masc. q2 dictio illa per: significat aliquod mediũ inter ipm descẽdentem z matrẽ p qd ille descendat quẽ hic nõ est dare: nec illa verba posita in hoc statuto per lineã masc. zc. referuntur ad filios primi gradus sed ad descendẽtes ex eis vel per eos: vt sit sensus iste q successio ascendentium deferatur filijs mascu. z alijs quibuscũq3 masculis legitime descẽdẽtibus p eos. ¶ Et iste est verus sensus statuti sicut deus est. Nam verba nõ repugnãt z intẽtio z rõ suffragatur vt dictuz statutũ locũ hẽat in heredi. z successione cuiuscũq3 ascẽdentis nõ solum patris: sed etiã matris z sue linee: z miror q ista dubitatio fiat nũc. Nã iste casus debuit i loco pdicto milies accidisse istud nõ est statutũ nouũ sed antiquũ: z sic per cõsuetudinez debuit esse declaratũ z interpretatũ: qd si esset illã interpretationem deberemus seq. l. si de interpretatione. ff. de legi. Si vero non apparet tũc qd iuris sit. s. tam plene q verisimile scripsi: nõ obstan. in cõtrariũ alle. q p dicta clare tollunt. Et illud qd docalibi dicũt q talia statuta preferẽtia masculos feminis censentur facta gratia cõseruãde agnatiõis: vt no. Cy. C. de adul. l. j. z Bar. in. l. liberorũ. de v. sig. Debet intelligi sane fm. s. dicta. s. vel sexus virilis. nã si statutũ loquitur in heredi. pina tantũ fateor q cẽsetur factũ gra cõseruãde agnationis: si vero etiam in materna tunc gratia cõseruandi masculos: licet matri non sint agnati propter votum matris qd ad eos potius dirigitur q ad feminas. vt supra dixi. Laus deo.

¶ Casus inferioris consilij.

¶ Iuus de bellais accepit in vxorem dñam Dorotheaz z non apparet aliter de instro dotis nisi p infrascriptum modum.

¶ Primo q2 qñ dictus Iuus fecit diuisionez cũ fratribus suis de bonis

de bonis eorum in sententia arbitrali per omnes ipsos fratres approbata declaratum fuit Franciscum fratrem ipsius Jui dare debere Juo siue. B. filie et heredi dicte quondam dne Dorothee vxoris dicti quondam Jui lib. ducentas pro dote ipsius dne: cui Francisco dictus Juus ex testamento successit.
¶ Item quando dictus Juus decessit in suo vltimo testamento reliquit dicte. B. legatum tenoris infrascripti: videlicet
¶ Item reliquit dictus testator iure restonis suprascripte dne. B. filie eius legitime et naturali: et olim filie etiam legitime et naturali quondam dne Dorothee olim ipsius testatoris vxoris libras centum: si et inquantum ipsa non exigat nec petat aliquid aliud ab heredibus suis occasione dotium dicte quondam dne Dorothee olim eius matris que peruenerunt penes ipsum testatorem.
¶ Modo petitur in bonis dictorum Francisci et Jui fratrum pro dictam. B. vt heredem dicte quondam dne Dorothee dicta dos.
¶ Opponitur per heredes dicti Jui quod sibi non competit vlla actio petendi: quia non constat de dicta dote per instrumentum. Et quod ex predictis nullum ius dicte. B. quesitum est: quia non erat comprehensa in compromisso a quo dicta sententia emanauit.
¶ Petitur quid iuris.
¶ Domina Dorothea vxor Jui de bellais decessit marito superstite et. A. filio eius masculo. et. B. femina fratribus infantibus relictis: decessit postea in infantili etate. A. Nec vnquam apparet quod pater eius hereditatem dicte domine Dorothee pro parte dicti. A. adiuerit: et mortuus est.
¶ Petitur nunc pro parte dicte. B. tota dos et hereditas materna que fuit in pecunia cum dicta hereditas nunquam adita fuit.
¶ Opponitur pro parte heredum dicti Jui portionem que obuenire poterat dicte. B. deuolutam esse ad dictum quondam Juum: et per eum ad eos heredes: maxime quia non expediebat quod hereditas dicti. A. adiretur per patrem: quia in infantili etate decessit. ¶ Petitur quid iuris.

¶ Summarium.

1 Confessio mariti facta in diuisione cum fratre suo de dote vxoris probat ipsam dotem: licet de ea non pateat per aliud instrumentum. et. 2. et. 3.
2 Verba enuntiatiua pro dote plenam probationem inducunt.
3 Confessio geminata inducit dispositionem et obligationem.
4 Heres patris alicuius infantis non transmittit ad suos heredes hereditatem infantis non aditam: et multominus aliam hereditatem delatam ipsi infanti simili modo non aditam.

¶ ¶ Consilium. xcij.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Quod prefata sententia arbitralis non probet dationem dotis factam per mulierem tanquam lata inter alias personas et sic alteri non debeat prodesse: videtur determinari per Cy. C. ad velleia. l. antique. in. iij. q. et in. l. desiderium. C. depo. in quibus dicit quod instrumentum confectum inter me et titium non probat aliquid in fauorem tertij: licet illud contineatur in instrumento. per. l. fi. ff. de interro. actio. ad quod etiam bene facit quod no. in Spec. de loca. §. nunc vero aliqua. v. lvij. cum seq. et de instru. edi. §. testat. v. et breuiter. Item Bart. in. l. admonendi. ff. de iureiur. circa medium. in ver. item quero quid si instrumentum publi. mouet istam questionem ad litteram. s. de instro confecto inter fratres diuidentes bona comunia: in quo continetur quod alter alteri restituit certam quantitatem: quam ille a quodam tertio recepit mutuo: et expendit in bonis comunibus: et tenet tale instrumentum quantum ad illum tertium non facere plenam fidem vt ex eo possit se fundare ad repetendum mutuum: sed dicit facere semiplenam tanquam confessio facta parte absente. c. fi. de succes. ab intesta. et no. in. l. capite quinto. de adulte. et sic si quantitas esset parua sufficeret ad faciendum deferri iuramentum in defectum probationis secus si est magna: vt est in casu nostro secundum no. per eundem Bar. in. d. l. admonendi. in fi. Idem dicit Bal. in confessione facta in vltima voluntate parte absente. C. de fur. l. j. in. vj. col. Breuiter ego reperio Bart. consuluisse in proprijs terminis in consilio quod incipit factum sic se habet. Quod si instrumento diuisionis facte inter maritum et fratrem eius continetur quod maritus ante omnia debeat deducere tantam quantitatem vel talem rem pro restitutione dotis sue vxoris ab ea recepte et posite in comuni: post vxor virtute dicti instrumenti talem quantitatem vel rem
2 petere: licet aliam probationem non habeat: † quia verba enuntiatiua pro dote inducunt plenam probationem. C. de dotis promis. l. ij. Item quia ista diuisio est quedam ratio composita inter fratres. Sed ratio inducit probationem contra confitentem etiam in fauorem absentis: ex quo confecta est scriptura. iuxta ea que habentur per eundem bar. in. l. nuda. ff. de dona. et. l. publia. §. fi. ff. depo. et. l. quedam. §. nummularios. de ede. sicut liberationum confectus inter tutores probat contra eos etiam in fauorem absentis. l. fi. C. arbi. tute. Ista sunt verba Bart. ibidem formaliter que saltim in dote que est fauorabilis videntur posse procedere: licet in alijs seruandum sit quod idem no. in. d. l. admonendi. loco. s. alleg. Bal. vero in. d. l. desiderium. C. deposi. dicit esse casum qui non est alibi quod instrumentum confectum inter me et titium probat inter me et seium: vt si titius confitetur habuisse centum in depositum: que ego a dicto seio in depositum habui. Illam dicit Bal. per illam. l. dictum seium posse dicta centum a me petere et suam intentionem fundare per dictum instrumentum. Et per hoc bene facit. c. ij. de fideius. vbi colligitur quod instrumentum confectum inter fideiussorem et credi. confitentem se recepisse a fideiussore: probat inter fideiussorem et debitorem.
¶ In casu vero nostro propter duplicem confessionem. s. vnam factam in instrumento diuisionis: et alteram in vltima voluntate videtur induci plena probatio: quia si quelibet de per se et sola facit semiplenam probationem: per ea que primo loco allegata sunt: sequitur quod ambe simul iuncte debent facere plenam. per. d. c. fi. de succes. ab intest. et per id quod no. Bar. in. d. l. admone. de iure
3 iur. † Et plus dicit idem Bar. notabiliter. C. de agri. et censi. l. cum scimus. post prin. et etiam in fi. quod licet vnica confessio non inducat obligationem sed probationem. d. l. publi. §. fi. ff. depo. bina tamen et reiterata confessio super eodem est maioris efficacie et inducit dispositionem et obligationem: sicut confessio iudicialis. ¶ Concluditur ergo dictam dominam satis habere intentionem suam fundatam per predicta. et ista est pars benior. c. in obscuris. de reg. iur. ¶ Sup alio vero an sit ei ius quesitum non expedit aliter scribere: quia sa-
4 tis patet ex predictis. ¶ † Super vltimo dicendum est quod cum hodie pater non veniat iure patrio nec titulo singulari sed tanquam heres infantis: vt ibi no. per Bar. in. l. gerit. ante fi. ff. de acqui. here. sicut hereditatem infantis non aditam heres eius non transmittit. C. de iure deli. quam sororem. de cadu. tol. §. in nouissimo. ita nec aliam here. delatam infanti et per eum non aditam cum sit eadem vel maior ratio. Laus deo.

¶ Summarium.

1 Aliud est emere: aliud est promittere et obligare se ad emendum. vnde caute formandus est libellus.
2 Qui promisit emere bona que declarabuntur esse volentis vendere non prius tenetur quam per diffinitiuam sententiam facta sit declaratio. et. 3.
3 Relatiuum quis vel qui iunctum verbo futuri temporis importat conditionem.
4 Item is qui recepit promissionem de vendendo ab aliquo non dicitur obligatus ad emendum quia potest penitere.
5 An is qui petit certam quantitatem promissam post cessionem aliquorum iurium debeat prius cedere quam possit consequi. d. pecuniam.

¶ Consilium. xciij.

In christi nomine amen.

¶ In causa que vertitur coram nobili viro dno potestate Colonie inter Baptistam de bastianis petentem ex parte vna: et dominum Cortesiam de Vincentia reum et conuentum ex altera. Mihi Paulo de castro vtriusque iuris doctori legenti Padue comissa de consensu partium consulenda. ¶ Visis duabus petitionibus porrectis per dictum Baptistam contra dictum dominum Cortesiam. In quarum prima petit. M. cxci. duca. pro resto duca. M. cccc. virtute cuiusdam compositionis et conuentionis facte inter eos ac etiam venditionis et iurium cessionis contra Franciscum fratrem dicti Baptiste debitorem eius in dicta summa. In alia vero petitione quam facit replicando ad exceptiones porrectas contra dictam primam petitionem petit ducatos. M. M. M. pro quibusdam iuribus et actionibus decimarum venditis per ipsum baptistam et Ardimentum filium eius dicto domino Cortesie. ¶ Visis etiam responsionibus factis ad dictas petitiones et duplicationibus. ¶ Visis etiam instrumentis hincinde productis et specialiter instrumentum compositionis et conuentionis facte inter ipsum baptistam et Ardimentum ex parte vna: et dictum. d. Cortesiam ex altera. Quod instrumentum habet duas partes: vt etiam asserit dictus baptista in sua replicatione: quarum prima que incipit ibi. Quia primo dicti baptista et
1 Ardimentus etc. et durat vsque ibi. Item quod dictus do. † Cortesias. prefatus baptista et Ardimentus obligant se et promittunt dicto do. Cortesie stipulanti et recipienti pro se et suis heredibus facere venditionem liberam de mille trecentis duca. quos eidem baptiste et Ardimento soluere debebat Franciscus predictus et sibi cedere omnia iura pro pretio. M. ccc. duca. dandorum et soluendorum eisdem per dictum dnm Cortesiam certis modis ibi expressis. Et ista particula non plus continet. Et super ea fundata est prima petitio baptiste in qua offert se paratum facere dictam venditionem et cessionem: ideo petunt illum pluries interpellatum de soluendo et cessantem condemnari ad dictam quantitatem mille centum xcj. restantem de dicta summa.

¶ In scda vero parte dicti instrumenti que incipit ibi. Itez ꝙ dictus do. Cortesias. ⁊ durat vsqꝫ ibi. Et pro predictis omnibꝰ ⁊c. In qua scda parte fundata est scda petitio dicti Baptiste: prefatus dñs Cortesias se obligat ⁊ ꝓmittit emere a dictis Baptista ⁊ Ardimento omnia iura ⁊ actiones generis cuiuscūqꝫ spectātia dicto Baptiste in ⁊ super possessione de albaredo: cū datio ⁊ portu casamentis ⁊ aliis iuribus que ⁊ quas sibi spectare ⁊ pertinere declarabitur maxime de decimis per dominū episcopum Vincētinū iuxta cōmissionem in eum factam cum certis etiam pactis ⁊ cōuentionibus ibi descriptis. Et hoc pro pretio quo estimantur possessiones in factoria Verone soluēdo certis modis. Unde dicit dictus Baptista in dicta scda sua petitione ꝙ ista scda pars cōpositionis impleta ⁊ purificata est: qꝛ p̄fatus. d. eps̄ per suas litteras directas dño potestati Colonie quas dicit obtinere vim sententie declarauit ad ipsum Baptistā pertinere. v. ptes sex ptiū totius decime albaredi ⁊ ronchorū ⁊ ꝙ dicte. v. partes sunt valoris ⁊ estimationis trium milliū ducatoꝝ quos petunt sibi dari offerentes se paratos postq̄ receperint cōparere corā dño epo ⁊ in manibus eius refutare dictas decimas ad hoc vt dictus dñs Cortesias inuestiatur: ⁊ ꝙ autem non tenentur refutare nisi per prius habeāt dictū p̄tium attēto tenore dicte scde pticule instrumenti p̄dicti. Viso etiā instrumēto diuisionis facte iter Baptistā ⁊ Frāciscū in quo fundanẗ principaliter exceptiones dicti dñi Cortesie q̄tum ad primā petitionē q dicit se surrogatū loco illius Frācisci p cessionē ⁊ venditionē sibi factā p illū de oībus iuribus sibi cōpetētibus virtute dicti instri diuisionis: in qua diuisione p̄fatus Franciscus elegit in partē suam possessionem de albaredo cum datio ⁊ portu ⁊ omnibus iuribus decimarum cōpetentiuz dicto Baptiste ⁊ per ipsum qualitercūqꝫ acquisitis ⁊ etiam pertinentibus ad hereditatez patris eorum. ¶ Quibus quidem iuribus prefatus Baptista promisit renuntiare in manibus dñi episcopi Vincentini ad hoc vt dictus Frāciscus inuestiretur in euentum alterius ex tribus casibus. s. vel ꝙ dictus Franciscus soluerit dicto Baptiste quantitatem. M. cccc. ducat. que sibi obuenit in partem: vel ꝙ per ipsum Baptistam steterit quominus sibi solueretur. vel ꝙ dictus Franciscus dederit dicto Baptiste bonos fideiussores qui se obligent ad dictam qnantitatem: ⁊ etiam ad octo pro centenario quousqꝫ soluere cessauerint. Et in euentum alterius ex dictis casibus prefatus Baptista extūc in dicto instrumento diuisionis renuntiat in manibus notarij recipientis nomine dñi episcopi omnibus dictis iuribus. Prefatus autem Franciscus hypothecauit dictam possessionem dicto Baptiste pro dicta quantitate s̄m ꝙ per dominū potestatē Colonie qui p suam diffinitiuam sententiam dictam diuisionē et cōtenta in ipa cōfirmauit: licet de tali hypothecatione nihil cōtineatur in instrumento diuisionis: ⁊ vltra hoc etiam dedit idoneū fideiussorē. s. dictū dñm Cortesiā qui se obligauit ad dictas q̄titates. Unde dicit dñs Cortesias extitisse tertiū casum de tribus predictis. Et sic dictus Baptista teneẗ in manibus dñi epi renūtiare dictis iuribus ad hoc vt Franciscus inuestiretur etiā si aliter dicta q̄titas mille centum ducatoꝝ sibi nō solueretur: quia sufficit Frācisco vel ꝙ soluat vel ꝙ det fideiussorem qui se obliget ad ipsam ⁊ ad octo pro centenario quousqꝫ cessat soluere: quo vltimo facto non potest astringere fideiussorem ad soluendum sortem quousqꝫ ipse vult soluere octo ꝓ centenario: sicut nec posset astringere Franciscum attento tenore diuisionis: ⁊ tamen ipse Baptista bene potest cogi ad refutandum dato dicto fideiussore prout ex tenore predicto manifeste pꝫ. Eodem ergo modo dicit dñs Cortesias ipsum Baptistam teneri ad renuntiandum dictis iuribus ad hoc vt ipse dominꝰ Cortesias in quem per cessionem translata sunt iura Francisci inuestiatur. Eo maxime quia hoc facto ipse offert se paratum soluere: licet Franciscus vel eius fideiussor ad soluendum cogi non posset quousqꝫ velint soluere octo pro cētenario: vt. s̄. dictum est: ⁊ pꝫ ex dicto instrumento. vel saltim dicit dñs Cortesias ꝙ dictus baptista ⁊ Ardimentus ratificent inuestituram factam per dñm episcopum de dicto Francisco ⁊ de dictis iuribus ⁊ cōfirment renuntiationem al's factam per Baptistam in manibus notarij ⁊ declaret euenisse alterum de dictis casibus sicut re vera dicit euenisse ⁊ paratus est soluere statim hoc facto: prefatus autem baptista dicit se non teneri ad faciendum dictā renuntiationem de dictis iuribus pro dicta quātitate. M. cxcj. duca. sed solum pro illa dicit se teneri ad faciendum venditionē ⁊ cessionem de actione personali quam habet contra dictū Frāciscum ad dictam quātitatem: qꝛ sic cōtinet prima pars conuētionis facte inter se ⁊ dictū dñm Cortesiam in qua fundata est sua prima petitio de dicta summa vt illam paratus facere dūmō hēat per prius dictam quātitatem: qꝛ sic dicit instrumentū cōtinere. Sed si dominus Cortesias vult dictam renuntiationem iurium fieri soluat tria millia ducatorum prout cōtinetur in sua secūda petitione: ⁊ in scda parte instrumenti: quoniam due cōtinentur ibi venditiones fiende pretijs diuersis. Una de actione personali quā baptista hēbat ⁊ habet contra dictū Frāciscum ad. M. ccc. duca. saluo eo qd̄ recepit: ⁊ illa habet pretiū certum. s. predicte quātitatis ⁊ non cōtinet aliud nisi dictaz cessionem. Alia de iuribus decimalibus que habet ⁊ que declarabuntur per episcopū ⁊ illa cōtinet p̄tium incertū prout solēt vēdi in factoria Verone qd̄ dicit ascēdere ad summam trium millium. Et illa bene cōtinet vt debeat renuntiare dictis iuribus factā dicta declaratione qd̄ offert se paratū facere habita prius dicta quātitate trium millium: quia non alio modo tenetur vt dicit instrumētum cōpositionis facte inter eos. Unde si illud bene inspiciatur non videẗ posse repelli a dictis suis duabus petitionibus: nec etiam ex virtute conuentionis ⁊ diuisionis facte cū Francisco. Tum qꝛ illa est diuersa ab ista ex qua agitur: vñ non videtur posse ex illa excipi. l. fin. ff. de calū. l. papi. de mino. Tum quia ex illa nō teneẗ dictis iuribus renūtiare nisi priꝰ vel recepta pecunia vel dato fideiussore. Sed hic licet datꝰ fuerit fideiussor: ⁊ tñ de cōi cōsensu baptiste ⁊ Francisci fuit ab illa datione recessum: ⁊ sic est perinde ac si non esset datus: quo casu nec teneẗ renūtiare nec videẗ extitisse conditio illius renūtiationis facte in manibus notarij que facta fuit in euentum alicuius ex illis casibus de q̄bus dictū est. s̄. quorum nullus censeẗ euenisse: ⁊ p ꝯñs inuestitura facta de dictis iuribus per dñm epm̄ in dictū Franciscū videẗ ruere qꝛ fundata est sup dicta renūtiatione iam facta ⁊ renūtiatio illa fundata erat super fideiussione: ꝓpter quā dicebaẗ cōditionē dicte renūtiatiōis extitisse: et ita ꝓnūtiauit. d. eps̄. Sublato ergo fundamento. i. dicta fideiussione de cōsensu partium sublata videtur renūtiatio p̄dicta et in cōsequentiā etiā inuestitura dictorū iuriū fundata sup dicta fideiussiōe ⁊ renūtiatione. arg. ff. qd̄ vi aut clam. l. nā origo. de exce. rei iudi. l. egi. de aqua plu. arcē. l. sed interdum. Tum etiā qꝛ vt dicitur iura dicti Francisci feudalia non erant trāsitoria ad extraneos heredes eius sed ad filios tantum. c. i. §. cum vero corradus. qui feu. dare possunt. ⁊ in ti. de alie. feu. c. ⁊ si clientulis. ergo non poterunt transire per cessionem in dñm Cortesiaz: qui est extraneus. l. ex pluribus. ff. de admi. tu.

¶ His igitur altercationibus intellectis ⁊ ponderatis que colliguntẗ ex deductis in processu: ⁊ omnibus instrumētis ꝓductis hincinde: maturaqꝫ deliberatiōe pensatis omissis multis que possent hincinde allegando dici: qꝛ quelibet pars videẗ vsa ineptitudine in his que actitando dixit ⁊ non bene ponderasse instrumenta ⁊ eorū verba: licet pars dicti Baptiste videaẗ processisse cū longe maiori cautela ⁊ astutia q̄. d. dñs Cortesias q satis simpl'r vr̄ ꝓcessisse ⁊ non bñ pcepisse mētē ⁊ viā p quā dictus Baptista incedit. ¶ Veniendo ad decisionem eius quod q̄riẗ ⁊ que debeant esse partes dicti domini potestatis super petitionibus porrectis per dictum Baptistam. 2 † Assumo secundam petitionem in qua petit tria millia duca. quibus habitis offert se paratum renuntiare iuribus feudalibus que habet in. v. partibus de sex dictarum decimarum: quia in illa minus dubitationis est. Et quantum ad illam sine dubitatione dicendum est dictum dñm Cortesiam debere absolui: tum quia secūda pars cōuentionis facte inter Baptistam et dominū Cortesiaz sup qua fundata est dicta petitio nō cōtinet venditionē vel emptionem factā sed fiendā. Promisit enim dictus dñs Cortesias emere iura dicti Baptiste nō aūt emit ⁊ Baptista agit ad p̄tium: ac si facta foret ⁊ sic inepte: qꝛ nōdū facta emptiōe non pōt dñs Cortesias teneri ad pretiū qd̄ p̄supponit eam factā: sed bñ pōt teneri ad emēdū qd̄ est longe diuersum p id qd̄ no. in. l. in bonefidei. in fi. ff. de eo qd̄ certo loco. l. ⁊ si equo. de leg. j. debebat ergo agere vt emeret sicut promiserat: nō autem ad pretium sicut si iam emisset. Tuz ⁊ fortius quia posito ꝙ emptio facta foret: fuisset tamen conditionalis. s. de iuribus que declarabuntur per dñm episcopum pertinere ad dictum baptistam. Et ista declaratio per sententiam diffinitiuam nunq̄ facta fuit sed potius in contrariū: qꝛ declarauit dictus episcopus omnia iura predicta q̄ pertinebant per prius ad Baptistam nunc pertinere ad Franciscum. Et renuntiata fuisse per Baptistam in manibus notarij ⁊ casum dicte renuntiationis extitisse ⁊ de ipsis inuestiuit dictum Franciscum: citato etiā dicto baptista vt veniret cū oibꝰ suis iuribus ⁊ monumentis: qꝛ volebat imponere finē liti. Patet etiā ex sentētia arbitroꝝ cōiter sup hoc articulo electoꝝ qui declarauerūt prefatū Baptistā ⁊ Ardimētum nihil iuris acquisiuisse vel adeptos fuisse in decimis de albaredo a tempore promissionis facte p dominū Cortesiam de emēdo. ¶ Posito ergo ꝙ dicta venditio facta fuisset: quia tamē fuit conditionalis de iuribus q̄ p dominū epm̄ declarabuntur ptinere ad dictum baptistā: 3 † quia relatiuū qs vel qui iunctū verbo futuri temporis

conditonem

a cōditionem importat[a].l.sichn̄ q meus erit.ff.de lega.i.ꝛ dicta conditio nō extitit:qꝛ dicta declaratio nō est secuta:sed potius cōtraria:seqtur ꝙ dicta emptio pro non facta habeť.ff.de peri. ꝛ cōmo.rei vē.l.necessario.§.qđ si sub cōditiōe.si cer.peta.l.pecuniā.ante fi.de cōtrahē.emp.l.nec emptio.in princ. Et p ꝯñs nō debetur ꝑtiū petitū:vt dictis iuribus. Nec obstāt littere miſſe p dn̄m epm ad dn̄m potestatē Colonie in qbus declarauit ad baptistā ptinere.v.ptes de sex:quoniā dictas lr̄as non scripsit decidēdo qōnem sibi cōmissam inter ꝑdictos:nec in eis habuit respectū ad cōuentionē ꝛ diuisionē factā inter ipsum baptistaꝫ ꝛ Franciscū.quā diuisionē ꝛ cōuentionē pro tunc forte non viderat.Sed habuit respectū ad id qđ erat ante dictaꝫ diuisionē ꝛ transac.per quam ipse Baptista transtulit iura sua dictarū decimarum ꝛ omnia alia que hēbat in dicta possessiōe in dictū̄ Franciscū cui dicta possessio obuenerat in partē pro quātitate. M.cccc.ducatoꝝ.Decidendo qōnem sibi cōmissam inter eos super hoc p diffinitiuā sententiam ꝛ pte citata declarauit Iuraꝫ.s.ꝙ ptinebant ad dictū Franciscū.ꝛ ista sn̄ia debet attendi tanꝙ lata cā cognita:ꝛ diffiniendo ꝛ parte citata:non autem dicte littere.C.cōmi.vel.epi.p totū.quoniā per illas noluit.d.ep̄us imponere finē liti sibi cōmisse:sed cōditio dicte emptionis fiende veniebat implenda ex diffinitiua declaratione:ꝛ ex illa que fieret pro cōmissione in eū facta non ex interlocutoria:ꝛ ex illa que fieret non decidendo questionē.arg.l.qđ iussit.ff.de re iud. ¶ Preterea ille littere fuerunt per contrarias litteras postea reuocate quod fieri potuit:quoniam ex eis nullū ius acquisitū erat dicto baptiste cum emanauerint Francisco non citato nec causa cognita. ¶ Item non ob.ꝙ cancellata fideiussione videtur cancellata inuestitura facta per dn̄m epm que erat in illa fū data:vt.s.tetigi:quia posito sine preiudicio ꝙ ita esset non ꝓpterea esset cancellata declaratio facta per dn̄m epm.s.ꝙ dicta iura pertinere debebant ad Franciscum post dictam transac.licet ante ipsam pertinerent ad Baptistam:quoniam ista declaratio non erat fundata in dicta fideiussione:sed sola renuntiatio facta per baptistam ꝛ inuestitura facta illius occasione. Et ita erat qꝛ posito qđ non essent renuntiata veniebant renuntiāda. Et posito etiā ꝙ dicta declaratio esset cancellata:nō tamē facta fuit alia declaratio ꝑ dicto baptista diffinitiuo modo ex qua potuerit verificari cōditio sub qua facta fuit dicta emptio. ergo ꝛc. ¶ Preterea cū dicta iura fuerint vendita Francisco pro summa.M.cccc.ducatoꝝ que ratio vel equitas esset ꝙ dictus baptista cōsequereť duplex ꝑtiū.s.predictum a Francisco:vel a dn̄o Cortesia soluēte pro Francisco:cū cōtra ipsum sint sibi ad dictam summā cessa iura:ꝛ aliud.s.trium milliuꝫ ducatorum ab eodē soluente suo nomine ꝛ pro emptione facta per eū. Nā dicta emptio p eū facta de iuribus que declarabunť p dn̄m epm pertinere ad baptistā non potest intelligi facta de iuribus venditis per baptistam Frācisco:quia illa de iure non possunt declarari pertinere ad baptistam sed ad Franciscum.

¶ Sed intelligitur facta de illis que non caderent in venditione facta Francisco.forte enim Baptista dicebat in illa venditione ꝛ transactione non venire omnia iura feudalia cum ipse Baptista haberet iura feudalia multiplicis generis.s.ex persona sua ꝛ ex persona fratris ꝛ ex persona patris:ꝛ super hoc fecerunt commissionem in epm qui declarauit quod omnia veniebant.Unde nulla remanserunt dicto Baptiste que possent cadere in venditione facta domino Cortesie:ideo nec pretium debetur.l.ꝙ si nulla.de heredi.vel actio.vendi.ꝛ.d.l.nec emptio. de contrahen.emptio.

¶ Concludo igitur:vt.s.dictū do.Cortesiam debere absolui a dicta scđa petitiōe de trib[9] millibus tanꝙ fundata sup emptione vel venditione q̄ nunꝙ facta extitit:ꝛ cuius cōditio nō euenit ꝛ sic euanuit ac si facta nō fuisset. Et puto baptistā in sua cōscientia hoc tenere pro vero:qꝛ si aliud esset in prima sua petitione hoc deduxisset sicut deduxit summā minorem. Sed quia nō putabat sibi deberi nō petijt. Postea vero icitatus ex respōsione facta per do.Cortesiam ad libellū:vbi inter alia petebat fieri renūtiationem iurium per dictum.Baptistam:prout continetur in secūda parte instrumenti vbi habeť de dicta venditione cōditionali:q̄ nō faciebat ad propositu pro domino Cortesia postꝙ conditio illius nō extiterat:ꝛ sic non erat fienda renūtiatio de iuribus declaratis per episcopum de qua ibi:quia nulla erat declarata considerans Baptista ꝙ prefatus dominus Cortesias excipiebat de illa venditione tanꝙ purificata ex quo petebat fieri renūtiationem de qua ibi habetur quod incaute ꝛ impertinenter per dominum cortesiam factum fuit:formauit baptista secūdam petitionem quam nō formasset forte si ita nō excepisset dicens si ita tu tenes ꝙ illa vēditio purificata fuerit: ꝛ ego similiter ita teneo ꝛ adduco ad probationem huius litteras dn̄i epi ꝛ ideo peto pro illa nouū pretiū:qm̄ illa nō fuit facta pro pretio.M.ccc.duca.sed pro ꝑtio declarādo.i.consueto in factoria Uerone qđ est trium millium ꝛc. ¶ Dedit ego occasionem dicte scđe petitioni allegatio dicti dn̄i cortesie de contētis in secūda venditione facta de iuribus declarandis tanꝙ declaratio facta fuerit:cum tn̄ nō esset:vnde non debuit in illa se fundare ad petendū fieri renūtiationē sibi promissam:cum nō fuerit ꝓmissa nisi in casu quo fieret declaratio. Et hec sufficiāt quātū ad secūdam petitionem dicti baptiste in qua minus dubitatiōis est pro dicto dn̄o cortesia ꝙ veniat absoluendus ꝙ in prima. Quoniaꝫ in dictis tribus millibus dictus dominus cortesias non est debitor quoquomodo dicti baptiste. Sed in quātitate cōtenta in prima petitiōe est debitor. Sed est questio an debeat eam soluere anteꝙ baptista ꝛ Ardimentus renuntient vel post:ꝛ an teneantur renuntiare dictis iuribus.

¶ Circa igitur ipsam primam petitionem videť dicendum dictum baptistam debere audiri ꝛ non posse repelli ex eo ꝙ nō renūtiauit vel nō vult renūtiare iuribus ꝑdictis:quia si bn̄ inspiciatur prima pars cōuentionis facte eos in qua fundata est ipa prima petitio nihil ibi cōtinetur de dicta renuntiatione fienda per eum:sed solum cōtinetur de venditione ꝛ cessione actionis ad dictum debitū consequendum:ꝛ has offert baptista se paratum facere.Unde si stat per dn̄m Cortesiam videntur haberi ꝑ factis.l.labeo scribit si mihi bibliothecam.ff.de cōtrahē.emp. Et licet in secūda parte dicte ꝯuentionis hoc cōtineaťtn̄ nihil ad propositū:qꝛ illa cōtinet venditionem dictoꝝ iuriū decimaliū super qua prima petitio nō est fundata sed scđa tm̄:ꝛ que nō fuit facta pro isto pretio mille trecentorum sed pro alio contento in scđa petitione.Unde cum illa venditio euanuerit deficiente ergo vt in precedenti parte dixi non est tractandum de renuntiatione que veniebat fienda pro executione ipsius:non autem prime venditionis ex qua agitur in prima petitione. ¶ Itē nec ex persona Francisci vt ex iure illius cesso domino Cortesie vi-
4 detur posse repelli per rationes.s.tactas primo loco. ¶ †Sed in cōtrarium ꝙ a dicta prima petitione veniat absoluēdus dominus Cortesias:etiā si Baptista offerret renuntiationē videť primo probari qꝛ ipse agit sine actione Nam in prima parte dicte cōuentionis ex qua agit dictus Baptista nō cōtinetur venditio sed promissio de vendendo facta per Baptistam ꝛ Ardimentum prefato domino Cortesie per solēnem stipu.ex qua ipsi promittētes fuerint obligati ꝛ sunt dicto domino Cortesie et non econuerso:quia stipulatio nō est cōtractus vltro citroqꝫ obligatorius:sed ex vna parte.s.promissoris.l.labeo.ff.de ver sig. ꝛ sic ante factam venditionem non est obligatus dominus Cortesias ad aliquid sed econuerso sic licet ea facta bene esset obligatus ad pretium. ¶ Et ideo licet offeratur a Baptista non ꝓpterea habetur pro facta quoniam dominus Cortesias talem obligationem acceptaret:quia cum ipse non sit adhuc obligatus in sua potestate est ꝛ esse debet an se obliget.l.qui pecuniaꝫ. ff.si certum peta.l.sicut.C.de act.ꝛ obligatio.l.in commodato. §.sicut.ff.commo.ꝛ videmus in contractibus innominatis:vbi
b habet locum penitentia[b] ex parte eius qui nō est adhuc obligatus licet alter obligatus sit:quia sibi est impletus ꝯtractus.l.si pecuniā.ff.de cōdi.ob cām. Si quis ergo promittit mihi vēdere vel mutuare p stipula.ipse est obligatus mihi nō ego sibi ꝛ si offerat se velle facere possum penitere ꝛ non acceptare ꝛ nō contrahere.d.l.q pecuniā. Nec ob.l.labeo.de ꝯhen.emp.qꝛ ibi vēditio erat facta:hic non. ¶ Itē ibi sub cōditione que pēdebat ex facto emptoris ꝛ alterius:ideo si stat p eū hr̄ pro impleta:hic vero pēdebat mere ex volūtate dn̄i Cortesie.ergo ꝛc.per ea q̄ not. Bar.in.l.si qs cū debitore.in fi.de iureiurā. Non ergo pōt videri sup quo dicta petitio sit fundata ad dictā ꝙtitatē cū eam nō promiserit dictus.d. Cortesias nec promisisse videť:nisi in casu quo sequereť venditio:nec etiā ꝓmisit emere. Sed Baptista ꝛ Ardimentus bn̄ promiserūt vēdere ꝛ venditio nō est adhuc facta sic ergo videnť agere sine actione.ergo ꝛc.l.si pupilli.§.si.ff.
5 de neg.gest.ꝛ qđ no.glo.C.de transac.l.vbi pactum. † Item dictus Baptista scđo videť posse repelli rōne ineptitudinis ꝛ preposterationis. Narrat enim in ipsa petitione ꝙ ipse Baptista ꝛ Ardimentus promiserūt facere vēditionem de dictis iuribus ꝛc.dūmō ipse baptista ꝛ Ardimētus per prius habuerint ꝛ receperint dictos mille trecentos ducatos ꝛc.qđ nō est verū:quia in prima parte cōuentiōis predicte in qua fundata est dicta prima petitio nō cōtineť hoc.s.ꝙ p prius ꝛ ante vēditionē de dicta actiōe debeat habere dictos mille trecētos ducatos.Sed ibi dicit sic ꝙ promiserūt facere vēditionē liberā ꝛ cedere actionē ad dictū debitū pro ꝑtio mille trecētoꝝ dādorū ꝛ soluēdorum hoc mō:vꝫ tertia pars in bonis mobilibus:residuum vero in bonis immobilibus placentibus dicto Baptiste ꝛc.nec dicit.s.ante factam venditionem. Uñ intelligitur.s.post factā vēditionem: quia preposterū est dicere ꝙ pretiū soluať ante factā vēditionē.

a ¶ Importat. Uide do. Alex. de imo.in consi. ccvij.in.ij.col.in iij.parte.

b ¶ Penitētia. Uide.d.pe.phi. cor.in ꝯsi.xxvij.i cip.i hac.p totū. in.j.parte.

Cũ igitur dictus baptista asserat ꝯtrium ⁊ putat. d. Cortesiã cõ
dẽnari censetur petijsse ⁊ se retulisse ad ea que. s̃. dixerat. s. ꝙ cõ
dẽnetur ad dandũ dictam quãtitatẽ: ⁊ ea soluta offert se para
tum vendere cum debuisset cõtradicere. s. ꝙ paratus est vendi
tionem facere qua facta vel si per eum non stat condẽnetur ille
ad soluendum. rõne ergo preposterationis ⁊ sic ineptitudinis
videtur repellendus. l. vt debitum. C. de here. actio. Sed ⁊ ter
tio licet predicta cessarent ex quo prefatus do. Cortesias offert
se paratũ soluere licet ad soluendũ cogi nõ posset ꝑ predicta: vi
detur audiendus dum ex persona Francisci in cuius locum suc
cessit per cessionem petit ꝙ prefati vel renuntiẽt dictis iuribus
feudalibus in manibus domini epĩ: vel renũtiationis al's facte
per eum in manibus notarij ⁊ etiam inuestiturã de ipsis factaȝ
Francisco ratam habeat: quia cum ipse haberet necesse hoc fa
cere Frãcisco si ab eo peteret dictã quãtitatẽ ⁊ Franciscus eam
offerret cõsignaret ⁊ deponeret si de ipso non cõsideret. l. si solu
turus. in fi. ff. de sol. ⁊ no. in. l. iulia. §. offerri. de actio. emp. in. i.
glo. ⁊ sic baberetur pro soluta. l. obsignatione. C. de solu. ⁊ exta
ret casus primus de illis tribus. s̃. nominatis. quorum quoli
bet potest cogi renuntiare: ita ⁊ tenentur facere domino Corte
sie qui factus est procur. in rẽ suam per cessionem ⁊ surrogatio
nem in locum Francisci. per. l. in rem. in prin. ff. de compẽ. Ubi
cessionarius potest obijcere exceptionem cõpensationis ex per
sona cedentis: ergo ⁊ similiter exceptione retẽtionis: vbi illi lo
cus est: vt est in casu nostro: q̃ de pecunia ad factum nõ obijcit
cõpensatio. l. si cõuenerit. de pigno. actio. sed retentio. l. si neces
sarias. §. si pignori. eo. ti. ⁊ quod ibi no. vt possit retinere pecu
niã penes depositarium quousq; fiat renuntiatio dictorum iu
rium vel confirmetur illa que facta est. Et si dicatur ad quid ex
pedit illam confirmare: nam videtur sufficere postꝙ̃ semel est
facta. respondeo quia posset in futurum cauillari: ⁊ dici ꝙ non
extiterat casus in quem illa renũtiatio facta fuit: ⁊ ꝙ inuestitu
ra fundata super illa nõ tenuit: vel quod si tenuit fuit reuocata
et cassata fideiussione. Unde ad hoc dubium tollendum cuȝ ni
hil noceat dicto Baptiste hoc facere: quia in omnem euentum
habita dicta pecunia teneatur alterũ de predictis facere faciat
nunc ad remouendum lites futuras ⁊ ad obuiandum scandala
⁊ malitias. ff. de euict. l. in creditore. Nec ob. ꝙ ista iura nõ erãt
transitura in heredem extraneuȝ Francisco: quia verum est sine
voluntate episcopi: sed cum eius voluntate: sic et eodem modo
possunt transire in dominum Cortesiam licet extraneum cessio
nariõ de cõsensu episcopi qui dicitur hic adesse. ¶ Et in istam
parteȝ tanꝙ̃ minus captiosam inclino: vȝ vt si do. Cortesias cõ
signet ⁊ deponat dictam quãtitatem restantem prefatus Ba
ptista debeat renuntiare omnibus iuribus feudalibus que ba
bebat in dicta possessione: ad hoc vt dominus Cortesias inue
stiatur sicut teneretur: si eam peteret a Francisco: ad hoc vt Frã
ciscus inuestiatur ẜm tenorem trãsactionis facte inter se ⁊ Frã
ciscum in cuius iura successit dominus Cortesias ⁊ boc facto re
cipiat pecuniam: quia si cõtra fieret captio sequi posset quod est
euitandum. l. cum aquiliam. ff. de transac. ⁊ aperiretur via ma
litie quod similiter est euitandum. l. in fundo. ff. rei vend. vel ex
presse cõfirmet ⁊ ratificet renuntiationem al's per se factam in
manibus notarij: ⁊ inuestituram inde secutam in personaȝ Frã
cisci. Et dicere: solue prius ⁊ postea faciam: potius duritiem cõ
tinet ⁊ cauillationem ꝙ̃ equitatem. l. si seruus. ff. de ser. expor.
licet si bene inspiciatur prefatus Baptista non offerat se ad il
lam facturum etiam post solutionem dictorum mille centum
xcj. nisi etiam soluãtur alia tria millia quod nõ procedit: vt. s̃.
dixi. Posset dubitari de Ardimento: an debeat renuntiare ꝓ
pter ius quod poterat habere post mortem patris si fuit inuesti
tus pro se ⁊ filijs. ⁊ videtur ꝙ nõ: quia de ipso non fit mentio in
instrumento diuisionis facte inter baptistam ⁊ Franciscum: sȝ
de sola renuntiatione Baptiste. Et ego dixi. s̃. ꝙ ex illo solo
instrumento ⁊ ex persona Francisci peti potest renuntiatio non
ex conuentione facta inter ipsos ⁊ dominum Cortesiam. ¶ In
contrarium quia ẜm hoc dominus Cortesias remanebit dece
ptus soluendo: quia moriente cras dicto baptista prefatus Ar
dimentus aduocabit ab eo dictas decimas ex proprio suo iure
non renuntiator ⁊ cui renuntiatio paterna nocere nõ põt. iuxta
not. per Bald. in. l. qui se patris. C. vnde libe. post Nico. mat.
Ista pars videtur verior. quia intentio partium fuit ꝙ Franci
scus baberet omnia iura decimalia competẽtia dicte possessio
ni pro illa quãtitate: vt pȝ ex tenore instrumenti: ⁊ sic ad quẽcũ
ꝗ̃ pertineãt cũ sint verba in rẽ prolata. l. eũ qui. §. ꝙ exigimus.
de ꝯsti. pe. Faciat ergo Baptista ipm renũtiare vel renũtiet ip
se taliter ꝙ Ardimentus non possit venire cõtra. s. de renuntiã
do per se ⁊ suos heredes ⁊ promittendo defendere pro dato ⁊ fa
cto suo ⁊ suorum heredum de non veniendo contra per se ⁊ suos
heredes. Nam si Ardimentus erit heres patris non poterit ve
nire contra sed tenebitur ratificare factum sicut beres. l. solutũ.
§. solutam. circa prin. ⁊ l. rem alienam. in fi. ⁊ not. Bal. in. d. l.
qui se patris. Si non erit heres patris non poterit petere feu
dum per ti. an agna. vel filius. Et quia vt vidi prefatus Bapti
sta in suis inuestituris fuit semper inuestitus pro se ⁊ suis here
di. ⁊ licet illud verbum in materia feudorum ponatur pro libe
ris. vt in titu. de aliena. feu. §. ⁊ si clientulis. tamẽ postꝙ̃ sub ap
pel. heredȝ fuerũt nominati requiritur ꝙ sint beredes ad hoc
vt feudũ habere possint. per ea que no. Bar. i. l. vt iurisiuran.
§. si liberi. ff. de ope. li. ¶ Concludo ergo partes domini pote
statis esse in absoluendo dñm Cortesiam a secũda petitione di
cti Baptiste de tribus millibus: quia in illis non est debitor: et
in condemnando ipsum ad soluendum pecuniam contentaȝ in
prima petitione dũmodo dictus Baptista renuntiet per prius
dictis iuribus in dicta forma ad hoc vt dominus Cortesias in
uestiatur sicut tenebatur renuntiare ad hoc vt Franciscus inue
stiretur: vel ratificare ⁊ approbare renuntiarionem al's factam
⁊ inuestituram inde secutam in personam Frãcisci. ¶ Nec ob.
ꝙ ipse domi. Cortesias non produxit in actis instrumẽtum ces
sionis sibi factum a Francisco: quia Baptista in quadam sua
comparitione que incipit. presentatio Baptiste ⁊c. cõfessus est
dictum dominum Cortesiam dicta iura cessa babere. Item non
ob. ꝙ alia instrumenta dicti domini Cortesie fuerunt producta
post terminum ad hoc assignatum: quia potuerunt produci cũ
oia essent integra. iuxta no. ꝑ Bar. in. l. mãcipiorum. ff. de opti. leg.
⁊ ꝑ glo. in clemẽ. sepe. de verb. sig. in fi. Laus deo.

¶ Summarium.

1 Qualiter alienatio rerum fideicõmisso subiectarum possit re
tractari: ⁊ qd si alienatio fiat ab ignorãte herede grauato. ⁊. 2.
2 Scientia presumitur ex bis que cõmuniter fieri solent.
3 An fructus percepti de rebus alienatis facta retractatiõe alie
nationis sint restituendi: ⁊ qualiter formetur libellus.

¶ Consilium. xciiij.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Clarum est in iure ꝙ res subiecte restitutioni
per speciale vel generale fideicõmissum non pos
sunt alienari. Et si ꝯ fiat eueniente casu vel cõdi
tione fideicõmissi si erat cõditionale resoluitur alienatio ⁊ res
possunt a possessoribus vẽdicari non obstãte lapsu cuiuscunq;
temporis currentis conditione pendente. l. fi. §. sin autẽ auari
tie. cũ seq. C. cõmunia de leg. ff. de lega. i. l. seruo legato. §. j. et
qđ ibi per Bar. fallit qñ grauatus ignorabat grauamen ⁊ etiã
ille in quem grauatus alienauit: tunc enim ꝓpter bonã fidem
vtriusq; nõ retractatur alienatio. sed grauatus vel heres eius ꝑ
tiũ qđ suscepit tenetur dare legatario vel fideicommisso. prout est
casus singularis in. l. fi. §. fi. ff. de leg. ij. Et ego al's dixi ⁊ dico ꝙ
si grauatus vel beres eius essent non soluendo ad restitutionẽ
ꝑtij posset venditio retractari: q̃ cõuenientius est ꝙ emptor ha
beret dãnuȝ ꝙ̃ legatarius vel fideicõmissus quorum cã ꝑcessit.
de boc est casus exꝑssus in. l. plane si filiũ. §. j. qui incipit. qui ro
gatus. in fi. ff. de leg. j. ex quo sequitur ꝙ cũ bereditas istius filij
grauati nõ sit sufficiens ad restitutionem ꝑtiorum perceptoruȝ
ex dictis bonis alienatis: ⁊ restitutioni subiectis per ea que su
perius in puncto narrata sunt possunt predicte fideicommissa
rie venire contra emptores ad retractationem dictarum vendi
tionum: etiam si dictus filius grauatus ⁊ alienans presuppo
natur ignorasse grauamen fideicõmissi. ¶ In dubio autem q̃
erat necessarius beres videntur dicere doc. ꝙ presumatur igno
rasse contenta in instrumento per. l. eius qui in prouinciam. in
fi. ff. si cer. peta. que revera parum aut nihil facit: quia loquitur
in seruis qui sunt necessarij ipso iure ⁊ in effectu. non sic videtur
in filijs qui licet sint necessarij heredes quo ad nomen: nõ tamẽ
sunt quantum ad effectum nisi se inmisceant vel expresse agno
scant. C. si vt se ab here. absti. l. j. vnde equiparantur emancipa
tis quantum ad effectum bereditatis. l. nam nec emãcipati. de
leg. j. Et quod operatur aditio in extraneis operatur talis im
mixtio in suis. l. eum bonis. ff. de acqui. heredi. Unde si in extra
a neis presumitur sciẽtia ẜm doc. eodem modo in filijs [a] etiam in
potestare positis. Et si in filijs presumeretur ignorantia contẽ
torum in testamento: similiter in extraneis esset dicendum cum
hodie clausis tabulis possint effici heredes. C. de cadu. tollẽ. §.
in nouissimo. qđ olim non erat. l. i. ff. de iur. ⁊ fac. igno. Ideo nõ
videtur bona differentia quã Bar. facit inter filios ⁊ extraneos:
immo in vtriusq; videtur ꝑsumẽda sciẽtia: quoniam bodie nõ
fiunt testamẽta in scriptis ⁊ clausa in quorũ apertione requiri
tur magna solẽnitas. Unde anteꝙ̃ fierẽt ꝑsumebatur ignorãtia:
sed fiunt aperta q̃ nuncupatiua. Et tã notarius ꝙ̃ testes sciunt
2 oia cõtẽta ⁊ statim post mortẽ cõsueuerũt manifestari. † Unde
ex his que cõiter fieri solent ꝑsumo scientiam. ar. eorũ que no.
in. l. j. ff.

a ¶ In filijs. Uide Bal. i ꝯs. cccxcij. i. j. parte. vbi etiã an ꝑ con iecturas ꝓbetur scientia vel igno rãtia. ⁊ in consi. ccxcv. in. iij. pte.

in.l.j.ff.de arbi.per gl.iunctis his que no.in.l.si tutor.ff.de periculo.tuto.maxime in casu nostro si reperitur q̃ habuerit iste filius instrumentū testamēti penes se.p.l.non est ferendus.ff.de trāsac.z p ea que no.in aut.at qui semel.C.de proba.de illo qui habuit penes se acta cause z attestationes q2 p̄sumit ipsas perlegisse z testificata didicisse maxime etiaz si reperitur istū filiū soluisse aliqua relicta p patrē vel voluntatem eius in testō cōtē tā impleuisse:vt pz ex no.per Bar.in.l.q rome.§.duo fratres.ff.de ver.obli. Et posito q̃ oīa ista deficerent z q̃ presumeretur ignorantia superest aliud remedium.de quo.s̄.dixi.quia hereditas dicti filij non sufficit ad restitutionē pretij:z sic cessat dispositio.d.l.fi.§.fi.de lega.ij. Et est locus regule que est q̃ ignorantia alterius non debet alteri esse nociua sicut nec proficua.ff.de iur.z fac.igno.l.iniquissimum.que in frau.cred.l.qui autem.§.si quid cum pupillo. Sed si esset soluendo non videretur simpliciter eē nociua vel captiosa dictis fideicōmissarijs. Erit ergo locus.d.l.fi.§.sinautem auaritie.cum seq.vt possint venire contra emptores z res illas aduocare. Nec est necessaria restitutio in bonis alienatis tam ex forma statuti de quo.s̄.in fi.pūcti:nec de iure communi.l.marcellus.§.res que.z ibi not.ff.ad treb.z not.per glos.z doct.in.d.§.sinautem auaritie.que incipit.immo in fine.et per Barto.in.l.qui rome.§.duo fratres.ff.de verb.obliga.in.viij.q.

¶Quantum ad id quod querit̄ quātam poterit ab eis aduocari.respondeo dimidia tantum. Nam altera dimidia remanere debet apud eos pro legitima z trebellianica debita filio in cuius ius successerūt emptores:z quo ad illam valet alienatio:vt no.d.§.res que.quantū vero ad fructus interim perceptos glo.predicta que incipit:immo tenet q̃ emptores teneātur restituere sed per oēs reprobatur qm̄ ante diem fideicōmissi cedentem ptinent ad grauatū tanq̄ pcepti iudicio testatoris.iuxta plene no.in.l.fideicōmissa.ff.ad treb.ergo z ad emptores qui loco eorum succedūt.facit.l.peto.§.predium.ff.de leg.ij. Preterea cū hic sint bonefidei eos lucrant̄.insti.de acqui.re.do.§.si quis a non dn̄o.ff.de vsuris.l.qui scit.§.fi.

¶Quātum vero ad melioramēta similiter:ex quo fuerunt bonefidei possunt aduersus vendicantes ea recuperare p viam excipiendi.vt.d.l.fi.§.fi.cōmunia de lega.super v̄bo melioratione.per glo.z.l.idemq3.§.j.ff.de actio.emp.

¶Quantū vero ad id quod queritur vltimo loco.s.qua tutiori via sit agendum. Respondeo q̃ in libello narret̄ ad defunctū pertinuisse iure dominij vel quasi z p ipsum fuisse tenta z possessa tempore sue mortis pro suis z tanq̄ sua. Et post eius mortez remanserunt in eius hereditatem. Et q̃ talis filius eius institutus ab eo ipsa bona cepit z occupauit iure hereditario z tanq̄ hereditaria bona patris sui. Et q̃ dicti possessores dicunt et pretendunt se emisse z habuisse titulo emptionis a dicto filio testatoris.z q̃ dicta venditio non valuit vel saltim reuocata est:eo quia dictus filius fuit grauatus de restituēdo tali z tali sub conditione si decesserit sine liberis.z q̃ ex forma statuti etiā nulla facta restitutione verbali vel reali translatuz est dn̄ium in dictas fideicō.z etiam possessio. Quare petant declarari p̄dicta oīa vera fuisse z esse.z pronuntiari dictā vēditionem nō valere nec tenere in p̄iudiciū dictarū fideicōmissarū pro illa portione vel rata que cadit in fideicōmissum:z ipsam fore z esse retractādam quatenus de facto processit dictosq3 possessores condēnādos fore z condēnatos cogi z compelli debere ad restitutionem dictorum bonorum pro dicta rata nō astringētes se zc.z postea de omnibus istis articulare.z etiā vltra q̃ dictus filius tenuit z possedit dicta bona tanq̄ bona hereditaria patris sui:et fuit absq3 eo q̃ dictus filius dicta bona acquisiuerit a se:vel habuit aliunde q̄ ex successione paterna.et si aduersarij confiteantur hoc satis erit absq3 eo q̃ probet̄ de dominio defuncti:quia cum predicti habeant z pretendant se emisse ab illo tanq̄ herede et tanq̄ hereditaria bona non poterunt referre questionem q̃ defunctus non erat dominus.per ea q̄ no.per glo.in.l.cum res.C.de pba.z isto modo spec.in simili format libellum in re ecclesiastica alienata per prelatum sine debita solēnitate in titu.de rebus eccle.nō alie.circa principium. Laus deo.

¶Summarium.

1 ☞Si duo empbiteote habentes causam ab vno cōtendant:is potior est qui prior fuit inuestitus.

2 In eodem libello diuerso respectu z petitorium z possessorium cumulatur.

¶Consilium.xcv.

In christi nomine amen.

1 ¶†Visis actis z actitatis inter dictas partes:z instrumentis hincinde productis de quibus.s̄.fit mētio z etiam dictis testium:satis clarum videtur q̃ intentio prefati Alberti de Bononia agentis fundata est contra dictum Ludouicum tam in possessorio q̄ in petitorio per instrumenta producta per ipsum. Quorum primum est instrumentū inuestiture factum in suam personam in anno domini.M.cccc viij.per quod acquisitum fuit sibi vtile dominium:ratiōe cuius potest rem aduocare a quocūq3 possessore etiam habente directum dominiū.l.j.§.qui in perpetuum.ff.si ager vecti.vel empbi.peta. Secūdum est instrumentuz emptionis directi dn̄ij et pprietatis facte p notarium recipientem nomine dicti Alberti in anno domini.M.ccccxvij.que ambo instrumenta:z quodlibet ipsor̄ precedunt instrumentum z inuestiturā factā in dictuz Ludouicū anno domini.M.ccccxvj. Unde cuz ambo causam habeant ab eodem dn̄o z ꝯtentio sit inter eos p̄fertur ille q prior rem titulū z traditionem habuit.C.de rei ven.l.quot.ff.de publi.l.z si quidē.in prin.z ibi plene no.de actio.empt.si ea res.§.fi. Sed in quolibet dictor̄ instrumentorū continetur traditio. Nā in primo cōstituit se cōcedens nomine dicti Alberti possidere.ergo zc.l.q̃ meo.in p̄n.ff.de acq.pos.z no.in.l.ab emptione.ff.de pac.p glo.z doc. In scd̄o vero dictus venditor confirmauit dicto Alberto possessionem quam habebat:que cōfirmatio loco traditiōis habetur.ff.de acq.re.do.l.qua ratione.§.interdū.insti.e.ti.§.interduz.z sic dz preferri dictus Albertus in petitorio siue dicamus q̃ sit intentata rei vendi.siue publicia.vt dictis iuribus.similiter in possessorio retinende:quoniā in eius absentiam retinebat possessionem ciuilē.C.de acq.pos.l.licet.z sic prefatus Ludouicus ex inuestitura sua postea facta occupauit naturalē si vacabat.l.clam possidere.§.q ad nundinas.ff.de acq.pos. Ciuilē autez nō quousq3 abn̄s reuersus non fuerit admissus vel suspicatus fuerit posse repelli:vt ibi habetur cum.l.seq.de quibus q̃ interuenerit hic non cōstat nec presumitur suspicatus posse repelli q̃ ad iudicez iuerit.l.de pupillo.§.meminisse.ff.de ope.no.nun. Ideo pro dicta ciuili potuit intentare interdic.vti possi.vt in ea nō molestetur:z q2 hoc fieri non potest nisi restituat̄ naturalis:vt plene no.in.d.§.qui ad

2 nundinas.per glo.z doc.†z iste Albertus videt̄ in prima parte sui libelli deduxisse possessoriū:in scd̄a petitoriū qd̄ fieri potuit respectu diuersarū possessionū:vt i.d.§.no.z in.l.naturaliter.§.nihil cōmune.eo.ti.z.l.si de vi.ff.de iudi.vel conditionaliter vnum in defectum alterius.arg.eius qd̄ habetur z no.in.l.qui de inofficioso.de inoffi.test.per gl.z.l.j.C.de iudi.per Cy. Uel si dicamus q̃ perdiderit ciuilem per remotionem illius quem ibi dimiserat ad custodiam:vel per eius traditionem competit dicto Alberto interdic.vnde vi.vt.l.peregre.§.quibus explicitis.ff.de acqui.pos.vel conditio ex.l.fi.C.de procur.z illud remedium intentasse videtur q̃ sibi competit cum verba libelli sint apta comprehendere quālibet viam.ar.l.gallus.§.j.cum his que ibi no.per Barto.in fi.ff.de libe.z posthu.debet ergo dictus Albertus ad suam posses.restitui per predicta.nec aliqd adminiculatur dicto Ludouico instrumentum inuestiture factum in personam Gerardi patris vt dicitur sui naturalis tantum:quia illa inuestitura fuit facta pro ipso Gerardo z heredibus suis:vt ex tenore instrumenti eius patet.z iste Ludouicus non probauit immo nec deduxit nec allegauit se esse heredem Gerardi nec etiam filium:igitur dictum instrumentum sibi nō prodest cum eius p̄sona ibidē nō comprehēdat̄ specifice vel implicite.ergo zc.C.de proba.l.ad probationem.la prima.post prin.ibi.quippe zc.z qd̄ no.Bart.in.l.vt iurisiu.§.si liberi.ff.de ope.lib. Laus deo.

¶Summarium.

1 ☞Filia dotata a patre existente in cōi cum fratre suo dicitur dotata de bonis patris non patrui.

2 An talis filia cōputet dotem z ornamēta in legitimā si alioqn est a successione exclusa pter masculos.

¶Consilium.xcvj.

In christi nomine amē.

1 ¶†Si dicta cornelia per.l.municipalem.est exclusa a successione patris propter patruum nulla legitima sibi debetur.z sic questio ista videtur superflua cum sit portio portiōis debite ab intestato.l.parentibus.z.l.cum queritur.C.de inoffi.testamen. Et non debetur sibi nisi vt heredi.ideo sicut excluso a successione patris per suam repudiationem non debetur legitima:vt no.Cy.C.de impube.et alijs sub.l.heres instituta.ita z excluse per.l.municipalem.cuz sit eadem ratio. Hinc est q̃ de relicto per patrem tali filie sic excluse non reijcitur conditio:quia nō succedit loco legitime que tunc non debetur:vt plene no.Barto.in.l.titio centum.§.titio genero.ff.de condi.z demon. Et preteritio talis filie non redderet testamentum nullum si masculus fuit institutus. Sed si exheredatus sit:vt in aut.hoc amplius.in fin.C.de fideicom.et

in.l.maximum vitium.in fi.ſm communem opi.vt no. Bart. in.l.fi.ff.ad tertul.ꝛ Bal.in.l.maximum vitiuꝫ.C.de libe.pre te.quod nō eſſet ſi legitima deberet.†Fruſtra ergo queritur an dicta dos ꝛ ornamenta cōputentur in legitimā.Si vero ex forma ſtatuti ſaltim legitima ſibi debetur poſito ꝙ a reſiduo ſit excluſa tūc procedit queſtio in qua dicendū eſt indubitanter totā dictā dotē ꝛ ornamenta debere in ipſam legitimam computari.p.l.qm̄ nouella.C.de inoffi. teſtamē.tanꝙ̄ de bonis patris ꝓfecta.Nam de dimidia nō eſt dubium:quia ipſa fatetur.de altera vero dimidia que cenſet habita de portione patrui habētis tunc bona cōmunia cum patre eius adhuc idē eſt dicenduꝫ:quia poſito ꝙ eſſet verū qd̄ dr̄ vt ille cēſeatur voluiſſe donare:talis tn̄ donatio potius cēſetur fuiſſe facta patri ſuo cuius contēplatione frater eius neptē ex eo pro parte dotauit vel dotaſſe preſumitur.argu.de col.dot.l.dedit dotē quā ſibi.plus eni affi ciebat fratri tanꝙ̄ propinquiori ꝙ̄ nepti ex eo quia erat remotior.C.de verbo.ſigni.l.fi.ꝛ ſic fratri per prius p̄ſumitur voluiſſe donare.l.cū ita.§.fi.ff.de leg.ij.ꝛ qd̄ hr̄ ꝛ no.in.l. gallus.§.j.ff.de lib.ꝛ poſthu.ꝛ ſic cenſetur dos profectitia nō aduentitia.ff.de iur.dot.l.profectitia.circa prin.ibi.qd̄ ſi quis patri donaturus ꝛc.de vulga.ꝛ pupil.l.ſed ſi plures.§.in arrogato.in fi.ꝛ per ꝯn̄s in legitimaꝫ cōputat quod non eſſet ſi eſſet aduētitia.l.ſcimus.§.repletionem.C.de inoff.teſt.Verius tn̄ eſt ꝙ hic nō preſumitur facta donatio a dicto patruo cum illa non p̄ſumatur vbi ſubeſſe poteſt alia cauſa.l.ſi cum aurū.ff.de ſolu.de ope. liber.l.campanus.l.eleganter.§.qui reprobos.in fi.ꝛ ibi no.ff.de pig.act. Sed hic poteſt ſubeſſe ꝛ ſuberat alia cauſa.ſ.vt tātūdem poſſet dare pro filia ſua quantum frater eius dabat pro iſta.ff.pro ſocio.l.ſi ſocius pro filia.poſt prin.vel ſi filiam non haberet:vt tantūdem ante partem poſſet recipere in diuiſione ſocietatis quoniam equalitas inter ſocios eſt ſeruāda[a]:vt.d.l.ſi ſocius pro filia.ꝛ.l.ſi non fuerit in prin.C.communi diui.l.penul.in fi.ꝛ ſic potius de parte patris cenſebitur dotata ꝙ̄ patrui.vt no.in ſpec.titu.de iudi.§.ſequitur.verſi.quid ſi vnus ex fratribus.ꝛ ar.ff.de colla.do.l.j.§.pe.Nec obſtat.C.de rei vxo. actio.§.excedit.quia ibi quando non ſuberat alius ad quem ptineret onus dotandi ipſam mulierem pro qua extraneus dedit dotem.Sed hic ſuberat pater iſtius mulieris ad quem pertinebat.l.fi.C.de dotis promiſ.l.qui libe.ff.de ritu nuptia. Vn̄ potius preſumitur animo repetendi ab eo vel de cōmuni:put in ſimi.videmus in matre filium alente que preſumitur in dubio feciſſe animo donandi ꝛ pietatis gratia.l. alimenta.C. de nego.geſt.niſi ſuberat pater ad quem pertineret onus alimentandi.l.ſi quis a liberis.§.ſi mater.de liber.agnoſcen.de nego. geſt.l.nenſenius.ꝛ ibi nota. ¶ Unde cōcluditur totam dictam dotem ꝛ ornamenta fore in legitimam dicte filie computandā tanꝙ̄ a patre profectam cum partim a patre partim occaſione patris prouenerit.ꝛ hoc ſufficit:vt no. Barto.in.l.in quarta. ff.ad.l.falci.in vltima colum.in verſi.formo aliam queſtionem quam bis habui de facto ꝛc.per.l.omnimodo.C.de inoffi.teſtamen.in.§.fi. Laus deo.

a ¶ Seruanda. a Adde.d.maria. ſozi.in ꝯſ.iiij.circa fi.j.col.ꝙ ex q̊ eq̄litas inter fratres ē inductiua nutritiua confirmatiua ꝛ cōſolidatiua cōcordie ꝛ fraterne charitatis ꝛ affectionis:ꝛ ꝯ̄rariū incq̄litas ē nutritiua diſcordie:ꝛ iō ſeruanda eſt.

b ¶ Nepotes. Qn̄o aūt appellatōe filij veniat nepos.vide bal. in ꝯſil.lxvj.in.j. pte.ꝛ in cōſil.ccc lxij.i.iiij.parte. vbi quid in teſtamētis:ꝛ quid in ſubſtitutione.

¶ Summarium.

1 Poſt aditam hereditatem bona aui ꝛ patris efficiuntur vnū filij patrimonium.

2 Subſtitutio facta ſi filius deceſſerit ſine filijs non vendicat locum in nepotibus.ꝛ.3.ꝛ.4.

3 Nomine filiorum an veniant nepotes.

4 Nomine liberorū veniūt nepotes ex proprio ſignificatu.

5 Facta ſubſtitutione ad pauperes poſt defectum deſcendentiuꝫ interim poſſunt extranei inſtitui.

¶ Conſilium.xcviij.

In chriſti nomine amen.

1 ¶ † Ne improprijs vtamur vocabulis notādum eſt ꝙ hereditas dicti adulti longe differt ab hereditate primi teſtatoris auiqꝫ ſui ſeu a portione hereditatis dicti aui que primo peruenit ad.M.filium poſtea ad hunc adultum filium eius eundemqꝫ nepotem.Nam cuꝫ hereditas ſit ſucceſſio in vniuerſum ius ꝙ defunctus habuit tēpore mortis,l. hereditas.ff.de verb.ſig.poteſt hereditas dicti adulti eiuſdemqꝫ nepotis comprehēdere non ſolum bona que fuerunt primi teſtatoris ſed etiam illa que non fuerunt vnꝙ̄ illius:ſed fuerunt acqſita poſt eius mortem per.M.eius filium ꝛ heredē:ꝛ tranſmiſſa in hunc adultū eius filium ꝛ heredē:ac etiam poteſt comprehendere bona queſita per dictum adultum. Et ideo ſi de dicta hereditate queritur non eſt dubium ꝙ illa tota debet remanere penes matrem inſtitutam ab eo:nec virtute alicuius de dictis ſubſtitutionibus pōt in totū vel pro aliqua parte ꝓuenire ad dictos.T.ꝛ.P.ſupſtites:qꝛ in illa nō potuit teſtator poſt pupillarē etatē ſubſtituere directo:vel ꝑ fideicōmiſſuꝫ.l.vbis ciuilibus.ꝛ.l.in pupillari.ff.de vul.ꝛ pupil.iuncta.l. coheredi.§.cuꝫ filie.v.nec fideicōmiſſo.eo.ti.ꝛ.l.ex facto.in princ.ff.ad trebel. Si vero queritur de tertia parte hereditatis q̄ fuit primi teſtatoris:ꝛ q̄ tertia ꝓuenit ad.M.filium:ꝛ de ipſo ad dictū adultū filium eius ex illa deſijt eſſe hereditas ꝑ aditionem vel imixtionē.iuxta no.i.l.j.§.veteres.ff.de acq.poſſeſ.ꝛ.l.ꝑ ſeruū.de acq. heredi.ꝛ.l.eius q in ꝓuincia.ff.ſi cer.pe.ante fi.in glo.ſup v̄bo hereditati.Nec illa bona dicūtur hereditas vel quota pars hereditatis dicti adulti:ſed quedam bona in eius hereditate reperta que differunt ab ipſa hereditate.l. hereditas.ff.de petitio.here.ſi ergo queritur an illa bona veniant reſtituenda prefatis.T.ꝛ.P.patruis in totū vel pro parte v̄tute alicuius de predictis ſubſtitutionibus:q̄ quo ad ip̄m ſi qua ipſaꝝ facta diceret nō poſſet dici niſi fideicōmiſſa poſt pupillarem etatē.per iura.s̄.alleg.tūc procedit qō in qua ſimiliter dicēdum videtur ꝙ nō ſed debeant remanere penes matrē inſtitutā tali rōne.Nā ex verbis teſti.s̄.relatis tres colliguntur ſubſtitutiones.

2 ¶ † Prima fuit facta de filijs ſupſtitibus ꝛ premortuorū liberis maſculis ei qui ex filijs inſtitutis ſine filijs maſculis ſeu liberis decederet.Et ex iſta ex qua magis videretur poſſe venire:qꝛ ipſi ſunt de filijs ſuperſtitibus:ꝛ ſic comprehenduntur in perſonis ſubſtitutis venire nō poſſunt:eo quia illa ſubſtitutio fuit facta filijs īſtitutis dūtaxat:nō aūt filijs eoꝝ.qd̄ pꝫ:qꝛ dixit teſtator.ſi aliquis dictoꝝ filiorum ſuoꝝ ꝛc.Et.s̄.non fecerat mētionem niſi de tribus ſuis filijs:nō autem de filioꝝ filijs.†ꝛ cōſtat ꝙ appellatione filiorum nō veniunt nepotes[b] ex proprio ſignificatu nec etiā ex interpretatione in quacūqꝫ diſpōne legis vel hominis quādo nō tractatur de ipſorū nepotum cōmodo ſꝫ de grauamine vt hic:quia fideicommiſ.ſubſtitutio eſt grauamen. d.l.coheredi.§.cum filie.verſic.nec fideicommiſ.ideo reijcitur de legitima.l.quoniā in prioribus.C.de inoffi.teſta.ff.de leg. ij.cum patronus:iunctis his que plene no.in.l.liberorum.ff.de ver.ſig.per Barto.oportuiſſet ergo dicere ad hoc vt venire poſſent prefati patrui ex dicta ſubſtitutione hoc modo:vꝫ ꝙ ſi aliquis dictorum filiorū ſuorum deceſſerit ſine lib.maſculis. Aut eius liberi ſine liberis ꝛc.ꝛ tūc etiam eſſet dubiū qd̄ tangit barto.in.l.ꝙ ſic.ff.de lega.iij.ꝛ in.l.centurio.de vul.ꝛ pupil.ꝛ bal. in.l.ab eo.C.de fideicommiſ.allegatis.s̄.in puncto.ſed in caſu noſtro ꝙ non ita dixerit:ſed ſolum ſi aliquis p̄dictorum filiorū ſuorū decederet ſine liberis.ꝛ ille.M.deceſſit relicto filio ſubſtitutio facta dicto.M. filio expirauit:quia defecit conditio ſub qua facta fuit nec reuiuiſcit.licet dictus filius relictus poſtea mortu9 ſit.l.ſi quis heredē.C.de inſti.ꝛ ſubſti.ſub cōditio.fac. quādo dies leg.cedat.l.cū vxor.ꝛ ſic ex illa non poſſunt venire nec etiam ex alia que cēſeat facta filijs filioꝝ:qꝛ nulla cenſetur eis facta vt dictū eſt:qꝛ illi non cōprehēdunt appel.filiorū hoc caſu vt dictū eſt.ꝛ ita determinat exp̄ſſe Jo.an.in addi. Speci.de teſta.§.in primis.in fi.vbi format ad lr̄am iſtū caſuꝫ.ꝛ ita decidit.nec ob.aut.ſed ꝛ ſi qs.C.de ſecū.nup.in fi.vbi diſpoſitio facta ſub cōditione ſi filij deceſſerint ſine filijs:locum ſibi vendicat etiam ſi decedant cū filijs:ſi illi poſtea ſine filijs decedāt:quia prout ibi dicit Cy.qui etiā iſtū caſum determinat:modo quo.s̄.ſpecialis caſus eſt ille:ꝛ ſpālem rōnē hꝫ in ſe:nec dꝫ trahi ad ꝯn̄tiā.vn̄ ip̄e format qōnē cū deciſione ſupioris ꝛc.ꝛ determinat prout.s̄.dixi ꝙ nō habeat locū in ꝑſonis filiorū filij.

¶ Scd̄a ſubſtitutio cōtenta in verbis teſtatoris ſupradictis generalior eſt quia facta fuit ſub nomine liberorum dum dixit. Et ſic omnes filij maſculi ꝛ liberi deſcendentes ipſius teſtatoris ꝛc.†Nam appellatione liberorum comprehenduntur etiaꝫ

4 nepotes de proprio ſignificatu.d.l.liberorum.de verb.ſig.ꝛ ſic illa facta fuit non ſolum filijs ſed nepotibus.vnde videtur ꝙ lꝫ nō poſſint iſti venire ex illa que facta fuit filijs primi gradus:tamen poſſunt venire ex illa que facta fuit nepotibus.Tamen cōtrarium eſt verius duplici ratione. Prima quia illa fuit facta ſub conditione ſi omnes maſculi decederent ſine maſculis ꝛc. que conditio facta cum expreſſione nominis collectiui non deſiſtit ꝑ mortē primi moriētis alijs ſupſtitibus.l.pe.C.de impu. ꝛ alijs ſubſti.Secūdo quia illa ſubſtitutio fuit facta de feminis nō de maſculis:vnde iſti cum ſint maſculi non cōprehendūtur inter perſonas ſubſtitutas:nec audeo dicere ꝙ̄ verbū liberi poſitum in hac ſcd̄a ſubſtitutione cēſeat repetitum in prima ꝯn̄tia nō ſic cenſentur repetita in ſequentibus ſicut ecōuerſo:vt no.in l.quiſquis.ff.de leg.iij.in prima glo.

5 ¶ † Tertia vero ſubſtō que ſimiliter fuit generalis quātū ad ꝑſonas q̄bus facta fuit:qꝛ oibus deſcēdentibus tā maſculis ꝙ̄ feminis:tn̄ adhuc non pn̄t ex ea adhuc iſti venire:tum quia facta fuit ſub cōditione que non extitit.ſ.ſi omnes maſculi ꝛ femine decederent ſine liberis:tum qꝛ illa eſt facta de pauperibus quorum numero iſti nō cōprehendunt.Nec etiam video ꝙ iſti poſſint venire virtute primoꝝ v̄boꝝ in verſi.Item voluit ꝛc.dum

dixit ꝙ ſi

dixit q̄ si aliquis filius ⁊ descēdens masculus decesserit ⁊c. ⁊ postea subdit q̄ superuiuētes ad quos illius hereditas deuol uet ⁊c. ⁊ sic vr̄ voluisse supuiuētes substituere nō solū filijs sʒ etiā alijs descēdētibus: duʒ dixit filius ⁊ descēdens ⁊c. Sʒ certe verba illa ad quos deuoluet ⁊c. nō importāt substitutionē: q2 nō sunt verba dispositiua sed enunciatiua futuri euētus. l. iul. §. ex his. ⁊. l. pe filiū. §. fundū. ⁊ vtrobiqʒ no. ff. de leg. iij. p Bar. Itē loquit̄ de hereditate p̄cedētis quam ipse testator ex fideicōmisso nō poterat facere deuolui ad supstites. vñ nec in illa possunt verba testatoris opari: q2 non poterat nec in here ditate ppria: q2 de ea nō dixit. ff. de rebus dub. l. in ambiguo. Preterea loquit̄ qñ decessit cū filia femina qd̄ hic nō est. ergo ⁊c. l. cōmodissime. de libe. ⁊ posthu. ⁊ sic concludit̄ q̄ ex virtu te verborū de q̄bus supra predicti non sunt admittendi sed de bent remanere penes matrem ⁊ eius heredes quousqʒ omnes descendentes defecerint: ⁊ tunc deuoluentur ad pauperes vir tute vltime substitutionis. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ¶ Exceptio macedoniani non prodest filiofamilias notario ⁊ qui habet bona quasi castren. ⁊c.
2 Argumentū a 𝔷rio sensu habet etiam locuʒ in statutis quādo statutum al's esset superfluum.
3 Cedens actionem pōt iterum agere nisi in tribus casibus.
4 De īterpretatiōe statuti p̄scriptionē debiti certo tp̄e īducētis.

¶ Consilium. xcviij.

In christi nomine amen. ¶ In causa appellationis vertentis coram dñis auditoribus sententiarum cōis Venetiarum inter ser Henericum ser Euccardi de austria appellantem ex parte vna. ⁊ dominam Margaretam relictam quōdam ser Thoma di de pinzano habitatoreʒ in ciuitate predicta Austrie appel latam ex altera super certa quātitate pecunie petite per dictā dominam Margaretam tanq̄ heredē dicti sui mariti: qui dictam quātitatem dicitur mutuasse dicto ser Henerico: de quo mutuo productum fuit certum scriptuʒ manu dicti ser Henerici factum anno domini. M.cccci. ⁊ sigillatum suo sigillo: qd̄ scriptum extitit confessatum per eum. Quequidē causa mihi Paulo de castro vtriusqʒ iuris doctori legenti Padue ⁊ de collegio doctorum eius cōmissa consulenda per prefatos dominos auditores sententiarum coram quibus vertitur. Visis actis ⁊ actitatis tam in prima causa in qua fuit lata sententia absolutoria pro dicto ser Henerico q̄ in prima causa appella tionis in qua dicta sn̄ia fuit reuocata ⁊ lata fuit sn̄ia condem natoria de consilio sapiētis: vʒ dñi Antonij de belgrado con sultoris assumpti. visoqʒ dicto cōsilio ⁊ sn̄ia fm̄ ipsuʒ lata rō nibusqʒ ⁊ allegationibus hincinde factis. Visis etiā capitu lis nouiter productis coram me ⁊ receptis de mandato dictorū dñorum auditorū pro vtraqʒ parte ⁊ testibus examinatis sup eis super eo qd̄ queritur a me per prefatos dños auditores vt consulem que sunt vel esse debeant partes eorum in sentētiādo ⁊ pronuntiando: ⁊ si iuste etiam bñ per dictum dñm Antoniū fuit consultū ⁊ an bñ fuerit sn̄iatum p dñm locūtenētē vel nō: ⁊ subseq̄nter an bñ fuerit appellatū p dictum ser Henericum. Dico ⁊ consulo xp̄i noīe repetito partes dictorum auditorum esse in pronuntiando p nobilē virum dñm vitalē olim locum tenentē patrie foris iulij bñ fuisse ⁊ esse pronuntiatū ⁊ sn̄iatuʒ de consilio dicti dñi Antonij causis ⁊ rationibus in dicto con silio cōtentis: quas breuitatis cā nō repeto: q2 supfluū eēt. Et conseq̄nter male fuisse ⁊ esse appellatū ab illa sn̄ia ⁊ ipsam de bere cōfirmari p p̄fatos dños auditores: victūqʒ victori in ex pensis legitime factis in dicta cā condēnare: non obstantibus nouiter deductis ⁊ allegatis coram me: vʒ q̄ dictus ser Henericus tēpore facti mutui erat in patria p̄tāte. Et sic vr̄ inferre q̄ dicta dña dʒ excludi per exceptionē macedo. †tum q2 istud non fuit p dictū ser Henericum deductum in iudicio per mo dum exceptionis. ⁊ iō sup hoc in cā appellationis non vr̄ po tuisse articulari: prout sentit Bal. notabiliter in. l. per hāc. C. de tēpo. appel. tuʒ q2 ⁊ si illud nō esset verū: per id qd̄ no. bar. in. l. j. ff. de excep. ibi. quero qd̄ si non dico excipio: sed factū ex quo colligitur exceptio dūtaxat narraui ⁊c. tñ pro parte dicte dñe probata sunt talia ex quib⁹ dicta exceptio sublata est qm̄ probatū est ⁊ cōfessatū q̄ ipse Henericus erat notarius tp̄e fa cti mutui q̄ est officium publicuʒ autoritate ⁊ vtilitate asserēs emolumentum: q̄ emolumentum lʒ recipiatur a priuatis psonis non a publico: tñ dicit̄ peculiū quasi castrense: vt est tex. cū glo. in. l. fi. §. de alijs au. C. de inoffi. testa. in verbo memorialibus. iūcta. l. fori. ⁊ qd̄ ibi no. C. de aduoca. diuer. iud. ⁊ sic iure cōi cessat dicta excep. ff. ad macedo. l. ij. ⁊ ibi no. in gl. tuʒ etiā q2 probatum est qd̄ ipse administrabat facta domus ⁊ eaʒ regebat q̄ gubernabat tanq̄ maior domus: q2 pater suus alibi vel plurimum morabat̄ ⁊ non impediebat se de aliquo nisi de dando sibi bonum tēpus vt plures testes dicunt. vnde posito qd̄ de iure cōi hoc nō p̄ficeret nec sufficeret nisi ignorantib⁹ ipsum esse filiūfami. ff. ad macedo. l. iij. in prin. ex forma tamē statuti disponentis inter alia generaliter filiūfami. non posse efficaciter obligari nisi faciat publice ⁊ continue facta domus ⁊ ipsam domum gubernet a contrario sensu colligitur ipsuʒ efficaciter obligari ex illa dictione nisi que ponit in casu cōtrario. iuxta no. in. l. actione. C. de transa. per doc. ⁊. l. euʒ qui. §. q in iuriarū. ⁊ sic si facit publice cōtinue facta domus ⁊ ipsam gubernat efficaciter obligat̄ indistincte etiā si 𝔷hens sciat ipsum esse filiūfa. vt sic statutū aliqd operet̄ ⁊ nō sit supfluū. l. j. in fi. cū ibi no. ff. ad muni. q2 si ignoraret hoc esset etiaʒ de iure cōi.

2 †Constat enim arg. sumptū a cōtrario sensu locū habere etiaʒ in statutis[a]: vt no. in. l. cōuenticulā. C. de epi. ⁊ cle. p Cy. ⁊ bal. qñ statutuʒ al's esset supfluū al's secus: sic intelligatur qd̄ not. Bar. in. d. l. oēs populi. ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊ fm̄ Jac. but. Si igit̄ ita est q̄ ex forma dicti statuti sumpto arg. a cōtrario sensu prefatus ser Henericus est efficaciter obligatus: sequitur q̄ non habet exceptionē. ff. de verbo. obli. l. creditores. ibi. sine vlla ex ceptione ppetue ⁊c. †

3 Similiter non ob. id qd̄ dictus ser Henericus deduxit in. vij. articu. seu positione: vʒ qd̄ dicta domina Margareta iura ⁊ actionē que ⁊ quā habet 𝔷 eum cessit cuidā tertio: que positio fuit confessata per dictam dñam. Nam istud non tollit nec impedit quominus ipsa cedens agere possit ⁊ intentare directam actionem que penes ipsam remāsit nisi in tribus casibus. s. si cessionarius fuisset litē contestatus cum eo cōtra quē facta est cessio vel parteʒ debiti ab illo recepisset vel ei denuntiasset ne solueret. l. iij. C. de noua. quorum trium casuū nullus est hic deductus vel probatus. Alia deducta per dictū ser Henericū corā me sunt nugatoria ⁊ ad propositum minime facientia: iō sup eis nō insisto. sup deductis vero in alijs instantijs satis fuit sufficiēter responsum p primū cōsultorē specialiter sup articulo p̄scriptiōis: q2 statutū de p̄scrip. xv. ānoruʒ vt nō cōtineat absurditatē ⁊ excludat pactū dʒ restringi ad debitorē bonefidei. p ea q̄ no. in. c. fi. de excep. lib. vj. ⁊ de imu. eccle. eos in nouella. ff. de condi. insti. l. si quis sub condi. per Bar. ⁊ sic ad heredem debitoris qui potuit habere iustaʒ ignorantiaʒ de facto defuncti: vt in. c. cum quis in ius. cum ibi no. per glo. de reg. iur. lib. vj. Sed hic de facto suo non pōt dictus debitor ignorātiaʒ iustā p̄tēdere: vt in. l. q̄. ff. ad vell. ⁊ in. c. ab excōi

4 cato. de rescrip. †Nec ob. qd̄ no. Bar. in. l. sequitur. §. si vnā. ff. de vsucap. q2 illa opi. cōiter nō tenetur ⁊ est vna de illis in qua ipse cōiter reprobat̄[b]. vt no. Bal. in. l. ij. seu. j. C. de ser. ⁊ aqua. ⁊ ipsemet Bar. determinauit 𝔷riuʒ in. l. omnes populi. de iusti. ⁊ iure. in. iij. q. princ. dum inducit ad qōnem versic. ecclesie. aliā vbi determinat non valere statutū dispōnēs qd̄ si creditor steterit per decēnium q̄ debitū nō petierit cadat a iure suo: q2 nec. l. impialis hoc dicēs valeret: q2 includeret peccatuʒ. facit qd̄ no. Bal. in. l. j. ⁊. l. ne patronus. C. de ope. liber. ⁊ sic ibi casus noster expresse determinatur q̄ nō solū est nullū statutuʒ si dicat q̄ debitor p̄scribat: sed etiam si dicat qd̄ creditor cadat a iure suo: lʒ q̄dā de hoc dubitent: sed nō est dubitandum postq̄ ipse idem Barto. ita determinat: a cuius determinatione nō est recedendum in iudicando potissime quia roboratur autoritate Joan. andr. in. d. c. ij. de exceptio. lib. vj. in nouella. Concludo ergo breuiter vt. s. dixi. Laus deo.

a ¶ In statutis. Adde eūdē pau. s. in consi. lxxxiij. in numero. ix. ⁊ qd̄ ibidē dictum fuit in apostil.

b ¶ Reprobatur. Vide Joā. barb. seueri. in repe. d. l. oēs populi. colū. xix. in v. scdo infert Bar. hic. q dat plures solu. ⁊ sʒ opi. cōem affirmat illā q̄ aut statutuʒ dirigit v̄ba ad creditorez aut nō. ⁊ p̄cedit p regulam negatiuaʒ q̄ nō valet fauore aīe cū aliq̄bus limitationib⁹ q̄ possent adaptari ad solōnē. vnde dic vt ibi p eū. p quo vide Jaso. may. insti. de actio. in p̄n. i nu. xcix. ⁊ seq. ⁊ do. Alex. de imo. in 𝔷si. clxxxv. in. ij. parte. ⁊ Fely. in c. fi. circa med. ij. col. de p̄scri. ⁊ salua bar. dñ dicit in repe. d. l. oēs populi. qd̄ nō dʒ itelligi bʒ distinctioneʒ. s. quo ad tollēdā funditus obligationem naturalem: que tolli non potest nisi 𝔷rio actu naturali. l. nihil. ff. de re. iur. nā ita sensit bar. dñ dixit tollitur obligatio ciuilis: ⁊ elidit̄ effect⁹ naturalis.

¶ Casus consilij sequentis.

¶ In dei noīe. Factū sic se hʒ existēte expulso seu absente metu tyrannidis a ciuitate Brixie ⁊ eius dioce. olim episcopo Brixien. ⁊ residente in eadē ciuitate domino Nicolao malazāpa qui se gerebat pro vicario generali episcopalis curie ac cleri. ⁊ epātus Brixiē. contingit qd̄ coraʒ ipso tali quali vicario porrectus fuit libellus p quēdam pre. Bartholomeum asserentē se archipresbyterum plebis ⁊ ecclesie sancte Marie de chocba lio dioce. Brixi. Cōtra cōe ⁊ homines terre de casterzago eiusdem dioce. p modum ⁊ formaʒ contētum in sn̄ia his ānexa. cui petitioni fuit rn̄sum p Jacobum de chochalio asserētē se sindicum ⁊ procuratorē dicti cōis ⁊ hominuʒ de casterzago faciēdo certas exceptiones ⁊ litē contestando prout continetur in teno re dicte sn̄ie. Demum lata fuit sn̄ia p dictū vicarium sup dicta cā prout apparet in scriptura seq̄nti q̄ diligēter videat̄ citato ad ipsam sn̄iaʒ suprascripto Jacobo ⁊ quodā dño Petro asser tis sindicis dicti cōis: ⁊ in ipsa sn̄ia fuit condemnatus dictus dñs Petrus qui nunq̄ fuerat in cā a qua asserta sentētia non fuit appellatū nec de nullitate dictū: vel si fuit appellatum nō fuit facta prosecutio. Modo p̄supposito q̄ nō appareat aliam de dicto sindicatu dicti cōmunis nisi fm̄ v̄ba enūciatiua dicte sn̄ie. Presupposito etiā q̄ nunq̄ dictū cōe ⁊ hoīes vel ecclesia

de casterzago a memoria hominum citra soluerit dictam decimam. Quodqz nõ apparet nec apparere potest q dicta plebs de chochalio vel aliqui eius rectores ante vel post dictam sententiam vnq exigerint dictam decimam in totũ vel in parte. Queritur nunquid dicta asserta sententia debeat executioni mandari vel ne stantibus obiectis predictis z que inferius reperiuntur per modum questiorum: videlicet

¶ Primo nunquid dicta sententia possit inualidari eo respectu qd dictus vicarius nõ se gerebat p vicario epi sed epatus tantũ quodqz verus eps erat expulsus z qdã alius intrusus.

¶ Scdo nunqd dicti asserti sindici psumant fuisse sindici autoritate dicte sententie non apparente aliter de mandato.

¶ Tertio presupposito qd apparere possit de dicto sindicatu nunquid dicta sententia valeat pro eo qd fuit lata contra sindicum qui nunq fuerit in dicta causa.

¶ Quarto presupposito statuto cõmunis Brixi. quo cauetur q iudex laicus possit cognoscere super petitione decimarum. nunquid dictus archipresbyter teneatur sequi forum reorũ petendo executionem dicte asserte sententie corã iudice laico: an vero illam petere possit coram vicario episcopi inuitis reis an teneatur offerre libellum vel ne.

¶ Quinto nunqd dicte ecclie seu archipresbytero obstet exceptio pscriptionis qnquagenarie nõ obstãte dicta asserta snia.

¶ Sexto puideat de oibus remediis z cautelis qbus dictũ cõe z hoies se tueri possint aduersus iniquitatẽ z iniustitiam dicte asserte snie que cõtra omnẽ iustitiam fuit prolata.

¶ Summarium.

1 Snia lata per vicariũ intrusi viuente vero episcopo non transit in rem iudi.

2 Non valet snia lata contra vniuersitatem non citatã legitime etiam comparente aliquo qui asserat se sindicum. z. 3.

3 An presumatur pro snia q trãsiuit in rem iudicatam.

4 Quid si condẽnetur dominus cause mediãte procuratore qui non est litem contestatus.

¶ Consilium. xcix.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Circa primũ qsitũ dicendũ est q ex illo capite põt dicta snia impugnari tanq lata a iudice incompetẽte. s. ab illo q se gerebat p vicario: cum tñ non esset ibi positus p verũ epm apud quẽ erat iurisdi. epalis lz esset expulsus de sede sua. qd patet: qz poterat eã exercere inter subditos in terra vicina z extra suaz diocesim: vt in cle. vnica. de foro compe. iurisditio nãqz coheret persone magis q in territorio lz nõ nisi in territorio exerceatur. iuxta plene no. per Bar. in. l. j. circa fi. ff. de iurisdi. om. iu. nec perditur lz eam habens exeat territoriũ: vt no. gl. plene. ff. de offi. presi. l. iij. lz nõ possit regulariter extra territorium exercere vt ibi: sed fallit in casu isto: vt in. d. clemen. põt etiam de iure existens extra territorium delegare vel cõmittere in territoriuz cognoscendas. ff. de offic. prefec. vrb. l. fi. de offi. procon. l. iij. §. fi. Si igit dictus vicarius non erat positus a vero epo penes quem erat iurisditio: sed ab intruso penes quem non erat: vel etiã a capitulo penes qd similiter non erat viuente vero epo: nisi in casu. c. pe. de sup. negli. prela. lib. vj. dicendũ est sniaz ab eo latã non tenere. C. si a non compe. iudi. l. ij. iuncta. l. j. in prin. C. q pro sua. iuris. Et põt opponi dicta exceptio ad impediendũ executionẽ snie si notoria est vel offert probatio in promptu. iuxta plene no. p Bar. in. l. iiij. §. cõdemnatũ. ff. de re iudica. z patet ex clem. vt calũniis. de re iudi. vbi tunc demũ non admittit exceptio nullitatis ad impediendũ executionẽ qñ date fuerunt tres snie conformes pro actore q hic non est sed vna: sed etiã tunc admittit illa que prouenit ex defectu iurisditionis: vt no. gl. fi. in cle. ad compescendas. de sequestra. pos. z fruc. qz reddit totuz iudiciũ retro nullum. ergo zc. arg. C. de procura. l. licet. cum ibi no.

2 ¶ † Super scdo dicendum est qd dicti sindici asserti nõ psumũtur fuisse sindici autoritate dicte snie vel pter eius vba postq negant fuisse: z nõ ostendit nec apparet instrm sindicatus: qz verba iudicis vel notarii scribẽtis dictã sniam non pñt preiudicare dicte vniuersitati absenti z ignorãti z nõ citate ad hoc: vt patet ex eo no. per Inno. de offi. deleg. cũ in iure. de proba. quoniã cõtra. qnimo etiã si iudex pronuntiasset illos fore sindicos z habere sufficiẽs mandatũ talis pronuntiatio nõ noceret vniuersitati absenti z non citate ad ipsaz audiendũ. prout determinat Cy. C. de procur. l. lz. in. iiij. q. z etiam Bar. dicẽs hoc tenere omnes doc. z Bal. C. de fur. l. falsus. in. xi. col. ver. ad quartũ venio. z expsse in terminis Spe. in tit. de sindico. v. qd si iudex pronuntiat. z qd not. Inno. in. c. sup litteris. de rescri. z. d. Ant. de bu. in. c. j. de procur. multo ergo minus preiudicare debent pfata verba snie prolata nõ diffiniẽdo: lz enunciatiue narrando tales fore sindicos z produxisse ipsorũ mandata ex quo aliter de mandato nõ apparet. Nec fuerũt insra mandatoriũ in actis registrata: postq negant fuisse sindici. vt in auf. si quis in aliquo documento. C. de eden. z qd no. Inno. in locis prealle. Licet enim pronuntiatio iudicis super legitimatione mandati prosit qtũ ad hoc vt ammodo ab alia parte non possint repelli tanq nõ habentes mandatũ: non tñ nocet illi cuius dicit qs esse pcur. vel sindicus quominus possit asserere Zrium z offerre se paratũ ostendere Zrium si producat originale mandatũ: vt ptz ex no. per doc. in. d. l. lz. C. de procu. sic debet intelligi qd no. in Spe. de excep. §. nunc videndum. ver. fi. als aperta esset via per quã posset fieri maximum preiudicium absenti z ignoranti. s. q aliquis fingeret se procuratorez eius cum non esset z faceret se pronuntiari procuratorem consentiente aduersario z postea se cõdẽnari: z snia noceret absenti qd esse non dz. arg. de collu. dete. l. cuz non iusto.

3 † Nec ob. q presumitur pro snia postq transiuit in rem iudi. vt not. Inno. in. d. c. quoniã cõtra fal. z in. c. bone. de ele. z spe. in titu. de sen. §. iuxta. ante fi. qz verum est inter illos inter quos cõstat fuisse latam: sed hic nõ Zstat esse latã Z dictã vniuersitatẽ nisi appareat de sindicatu predictorum postq negantur fuisse sindici z non producunt acta nec instrumentũ sindicatus: maxime autẽ procedunt predicta: qz dicta vniuersitas non fuit citata vt debuit scilicet p nuntium z litteras missas ad maiores z regẽtes vniuersitatẽ. fz ea que tradunt p gl. in. c. bone. lo prio. sup vbo singulares. de elec. z in. c. si. c. de cõces. pbẽ. lib. iij. in glo. mag. sed p proclama factũ alta voce penes bancbuz dñi vicarii. z sic non arctauit vniuersitatẽ: qz vox preconis paucis inotescit: vt in auf. qui semel. C. qũo z quando iudex. Unde nõ põt dici qd valeat dicta snia: saltim rõne cõtumacie in non mittendo idoneum rñsalẽ. qz nõ tenebat mittere cũ nõ esset citata vt debuit: z sic perinde erat ac si nullo modo fuisset citata. ar. ff. qd cuius. vni. no. l. j. §. qbus.

4 ¶ † Circa tertiũ vr dicẽdũ sniam nõ valere postq non fuit lata Z illũ sindicum q fuit litẽ cõtest. lz Z aliũ q cõtestatus nõ fuerat per. l. j. C. de senten. In cõtrarium qz etiã contra ipsam vniuersitatẽ fuit lata z iudiciũ fuit agitatuz per sindicum eius qui dicit habere legitimã administrationẽ. l. munerum. §. iudicandi. z. §. defensores. ff. de mu. z bo. vnde sicut lit. cõtesta. cuz tutore vel curatore nihilominus possunt verba snie concipi contra pupillũ: vt no. Bar. in. d. l. j. in fi. C. de sen. z. l. stip. ista. §. si stipuler. ff. de verb. obli. z no. in. c. suscitata. in j. glo. extra de resti. in integ. ita hic potuerunt concipi in ipsaz vniuersitatem. facit. c. querelam. de elec. z qd ibi no. in gl. posset tñ dici qd illud procederet si concepta essent verba in ipsam vniuersitatem de directo z non mediante persona alterius sindici qui lit. contest. non fuit: sed hic illo mediãte: qz cõdemnat dñm Petrum sindicum qui lit. contesta. non fuit z per ipsum dictam vniuersitatẽ: z sic mediante psona z medio inhabili: qz si solum dñm Petrum condẽnasset videt non valere: ergo nec condemnatio facta de vniuersitate mediãte domino Petro: qz medium inhabile zc. l. tria pdia. ff. de ser. vrba. predio. l. seruitutes. §. publico. de serui. l. qui libertinas. §. posthumus. de ope. libe. C. de qd. diuo marcho. Super hoc pro nũc aliter nõ determino: quia sufficiũt alia de quibus. s. dixi ad impugnandum hanc sententiam.

¶ Et ita dico z consulo ego Paulus de castro vtriusqz iuris doctor z ad fidẽ me subscripsi z sigillaui. Laus deo.

¶ Summarium.

1 Qui promisit aliquem in iudicio presentare infra certum terminum non est in mora nisi post preceptum de presentando factum per iudicem.

2 An z qñ is q promisit infra octo dies psentare: post illos octo dies obligetur ad debitum illius presentandi.

¶ Consilium. c.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Uidetur q dictus Joãnes paulus teneatur soluere debitum quo tenet dictus Gaius ex quo ipm nõ presentauit infra octo dies prout promisit: z sic per lapsum octo dierum non fit liberatus: sed potius in obligationem dicti debiti ad qd prius nõ tenebatur inciderit: licet possit purgare morã infra alios octo dies ipsum representando: z se a dicto debito liberare. C. de fideius. l. scimus. vbi videtur ista questio determinari in tex. z glo. In contrarium videtur qd non dicatur fuisse in mora presentandi per lapsum octo dierum ex quo non fuit sibi preceptum per curiam qd illũ Gaiũ presentaret: qz dicta promissio de presentando videtur habere cõditionẽ istam. s. si z qñ iussus fuerat psentare z extũc incipiat currere dictus terminus. viij. dierum z non añ. ff. qui satisda. cog. l. si decesserit. ibi. non debebit pretor iubere zc. z in

verbo iusserit.ibi.nō debebit.absurdum em̄ videt̄ qđ debuerit presentare nō requisitus cum p̄sentatio p̄sone fieri soleat propter aliqđ explicandum circa eam p curiam: τ sic anteꝙ̄ curia requirat ignorat an presentatio sit accepta curie: sicut videmus in operis officialibus debitis a liberto: q2 dies earuꝫ nō cedit anteꝙ̄ fuerint indicte.ff.de oper.liber.l.si quis hac.§.iudiciū. in fi.i.anteꝙ̄ fuerint a patrono petite: quoniaꝫ cū concernant personam patroni absurdum est qđ aliquis faciat seruitiū persone mee anteꝙ̄ velim: vt inquit Bart.ff.de conditio.indebi. si non sortem.§.cum libertus.l.cum patronus.in prin.de ope. liber.τ.l.opere in rerum.que bene faciunt ad propositū.sic vr̄ in presentatione persone fieda curie que fit propter aliquod explicandum per curiam circa ipsam τ anteꝙ̄ curia petat presentationem fieri ignoratur an sit preparata ad illud faciendum vel explicandum. Et hoc maxime videtur verū in casu nostro vbi promisit presentare pro libito τ voluntate τc. qđ est intelligendum.s.ipsius curie: non enim potest intelligi.s.ipsius promissoris q2 non valeret promissio.ff.de actio.τ obli.l.sub hac. requirebatur ergo voluntatis curie expressio.ff.de leg.j.l.si ita legatum.§.illi si volet.

2 ¶†Sed tūc querit̄ s̄m p̄dicta nō esset adhuc in mora: τ sic nō incidisset in obligationem dicti debiti: q2 prefatus terminus viij.dierum datus ad presentandum non cucurrisset nō facto iussu vel precepto per curiam de presentando. Sed dubium est si nunc fiat an incipiat currere. τ ad hoc respondet̄ qđ si dictus Joānes paulus desiisset habere facultatē presentandi sine sui culpa: q2 presentandum esset mortuus vel perdidisset ciuitateꝫ nō valeret iussus sibi postea factus de presentādo: vt.d.l. si decesserit.τ.d.l.scimus.ante fi.C.de fideiuſ. imo esset liberatus. sed si adest facultas presentandi tunc si non fuisset appositū in promissione tempus sine dubio posset tūc iussus fieri. sed quia fuit appositum est videndum an censeatur appositum gratia finiende obligationis: q2 tūc esset sensus promitto presentare infra octo dies ab ista die quādocunq; curia volet: sed vltra dictos octo dies non volo teneri: τ tunc transactis octo dieb9 curia non iubente ꝙ p̄sentetur esset dictus promissor liberatus ope exceptionis non ipso iure.l.obligationuꝫ fere.§.placet.ff. de actio.τ obli.de verb.ob.eum qui ita.§.qui ita.an vero censeatur appositum dictū tempus cause differende presentationis.nam tunc per lapsum temporis non liberaretur sed constitueretur in mora presentandi: τ sic incideret in obligationē debiti principalis.l.magnam.C.de contraben.stip.sicut qn̄ tp̄s apponitur cā differende solutionis: q2 esset sensus p̄mitto presentare ifra octo dies a die iussus mihi facti: al's promitto soluere debitum. Breuiter intellectus precedens videtur verior q2 dixit infra octo dies proxime venturos: τ sic voluit qđ inciperet statim currere non a die iussus facti per curiaꝫ de p̄sentando: quoniam illi non essent proxime venturi.arg.eor q̄ habentur in.l.senatus.in fi.ff.ad turpil.per Bar.τ.l.si vsusfru. mihi in bieniū.ff.de vsufr.leg.est ergo sensus verborū promitto presentare infra octo dies prime venturos ad libitū τ bn̄placitū curie: τ sic si curia iussisset die sequenti ꝙ p̄sentaret tenebat̄ presentare.vn̄ nō pōt dici tēpus appositū gratia differende p̄sentationis: q2 tunc an̄ lapsum ipsius nō posset cōpelli ad p̄sentanduꝫ cū an̄ lapsuꝫ talis tēporis male agat̄.l.j.in fi.qn̄ dies vsuf. le.ce.τ hic poterat statim qn̄cunq; placuisset curie infra dictos viij.dies cōpelli ad p̄sentandū. Necesse est ergo dicere ꝙ fuerit appositū gratia finiende obligationis: q2 voluit teneri ad presentandum vsq; ad octo dies proxime venturos τ non vltra.τ infra illos dies voluit teneri quandocunq; curie placebit: sic ergo terminus octo dierum non fuit appositus ad p̄sentandū. hic em̄ posset dici si nō fuisset dictū ad libitū τ voluntatē curie: sed q2 illud fuit dictū dico qđ terminus infra queꝫ fienda esset presentatio debebat apponi per ipsam curiā cum iussisset: terminus aūt iste.viij.dierum fuit appositus vt infra illū tantuꝫ curia posset iubere presentari τ vltra illū nolebat teneri ad presentandum: igitur si postea nō p̄sentat cū nō teneat̄ nō incidit in moram in presentando. Et sic non in scđam obligationē in quā nō nisi p̄pter morā in p̄sentādo incidere potest.l.lecta.§. sed cum fortis.ff.si cer.pe. Laus deo.

¶Summarium.

1 ☞Quis presumat̄ prius decessisse an pater an vero filius.

2 Qualiter filiusfamilias possit testari sine patris voluntate ad pias causas.

3 Item quid de eo qui dubitat an sit sui iuris: τ quid si instituat ecclesiam τ ante perfectam institutionem peniteat.

4 An in tali testamento testes debeant rogari.

5 Si articulus est dubius pro ecclesia non dꝫ ipsa restitui aduersus transactionē etiā si de nouo probationes appareant.

¶Consilium.cj.

In christi nomine amen.

1 ¶†Ad primū questitum videt̄ respondendū dictū O.patrē presumi p̄decessisse filio suo: q2 sic est ordo a nature τ votum parentum[a].l.nam τ si parentibus.ff.de ioffi. testa.l.scripto.vnde libe.pro q̄bus lex presumit: vt s̄m eos casus euenerit.ff.de reb.dub.l.q duos.§.cuꝫ in bello.τ.§.fi. Sed certe Bar.in.d.§.cū in bello.tex.illos itelligit qn̄ cōstat ꝙ p̄r τ filius simul mortui sunt: puta vna ruina vel vno naufragio vel vno bello al's si hoc non constat.τ sic diuersis tēporib9 potuerint mori: τ dubitat̄ prior tenet ipse ꝙ intētio illius q dicit aliquē decessisse sine liberis sit hoc ipso fundata iuris presumptione nisi ꝯ probetur p.l.ex facto.§.si quis autē.ff.ad treb.tn̄ ille.§.loquit̄ qn̄ cōstabat ꝙ semel mortui sunt: dictū tn̄ eius vr̄ verū: q2 si ille q agit ex morte filij asserat illū supuixisse patri τ in hoc fundet̄ sua intentio: vr̄ ꝙ illud habeat necesse probare p regulaꝫ ei q.ff.de prob.τ per.l.qđ de pariter.cū ibi plene no.ff. de reb.dub.τ hoc cuꝫ agit ex dispositione hoīs inter viuos vel in vltima volūtate vt est hic in ista ecclesia que agit ex instōne facta de eo p illū. B.fore sui iuris p id qđ dicam in sequenti q̄sito.ideo nō pōt se fundare in iuris presumptiōe: qm̄ ad hoc vt ex dispositione hominis quis agere possit ex eo qđ ille vel ali9 superuixit non presumitur superuixisse nisi probetur: vt.d.l.qđ de pariter. Secus si ageret ex dispositiōe legali: τ ita loquitur §.cum in bello.τ.§.fi.s̄.in contrarium alle. Concluditur ergo necesse probatum nec iure presumptuꝫ qđ dictus. B.filius superuixerit. O.patri nisi aliter vere probetur.τ sic non est fundata intentio dicte ecclesie agentis.

2 ¶†Scđm quesituꝫ habet duos passus. Primus est presupposito ꝙ dictus. B.fuerit mortuus prio ꝙ̄ p̄r τ sit filiusfa. vtrū propter hoc tale testm̄ vel istitutio facta ad piam causam de dicta ecclesia sit nulla.certū em̄ est ꝙ si facta fuisset ad nō piam cām esset nulla.ff.de testa.q in p̄tāte.etiā si habuisset peculiū aduentitiū cuius vsusfr.nō eēt p̄ris.C.q testa.fa.pos.l.pe.secus si habuisset peculiū castrēse vel q̄si.l.fi.eo.ti. Sed dubiū est ꝙ ex eo q2 facta fuit institutio ad piā cām in qua s̄m opi. Bar.si testator est in mortis articulo etiā de iure ciui.dispensat̄ ꝯ oēm defectum iuris positiui siue proueniat ex defectu persone testantis siue illi9 circa quā testat̄ siue rei de qua agit̄ siue ipsi9 dispōnis vel solēnitatis τ remanet in sola dispositione iurisgentiū sicut testm̄ militis per.l.j.C.de sac.sanc.eccle.quam ipse sic intellexit.iuncta.l.j.in princi.ff.de testa.mili. secus dicit esse qn̄ non esset in mortis articulo de iure ciuili.per.l.generali.C.de sacro sanc.eccle.sed de iure cano.idē vr̄ statutū p.c.cū esses.τ.c.relatum.de testa. hic aūt erat in articulo mortis: τ sic vtroq; iure tam ciuili ꝙ̄ canonico vr̄ sustētāda talis institutio: lꝫ facta ab eo q de iure mepositiuo testari nō poterat.vt in iuribus primo alle. Sed ꝯriū est verius. Nā p̄dicta procederent si dictus testator habuisset peculiū aduentitium in quo pater non habuisset b vsumfru.quo casu potuisset testari[b] in eo etiā sine volūtate patris: q2 tūc nō subesset nisi impedimētū iuris positiui s̄m Bar. in.d.l.j.circa quē defectū censet̄ dispensatū s̄m eum: lꝫ ipse idē Barto.in.l.qui in potestate.ff.de testa.videatur velle qđ etiā tunc requiratur volūtas patris per.c.licet.de sepul.li.vj.τ idē Bal.in.d.l.j.reprobans primum dictū Bar.per illud.c. Sed certe potest intelligi quando pater habebat vsu. vel quādo testabatur de bonis mere paternis. vnde retēto fundamēto bar. τ suis rationibus primum dictū magis placet. sed in casu nostro non presupponitur qđ haberet peculium aduentitium: τ sic si viuebat pater videbitur fuisse testatus de bonis paternis quo ad proprietatem τ vsumfruc.in quibus viuente patre nullum ius habebat filius vere etiam quo ad legitimam que non nisi post mortem patris sibi debebatur.vt not.gl. in aut.si qua mulier.C.de sac.san.eccle.in gl.fi.τ patet in.l.j.§.sed an impuberi.ff.de colla.bono.suberat ergo impedimentum iuris naturalis: quia non poterat de alieno disponere sine illius voluntate.ff.de dona.l.filius.de dona.causa mor.tam is.circa queꝫ defectum non est dispensatum.vnde cum voluntas patris hic nō affuerit valere non potest al's valet.per illud.c.licet.de sepul.in

3 fi.†Secundus passus est posito ecōuerso qđ pater fuerit p̄mortuus: τ sic filius erat sui iuris re vera an ex eo qđ ipse hoc ignorabat vel de hoc nō erat certus: sed dubius: dicta institutio fuerit nulla.per.l.de statu.ff.de testa. Barto.tenuit qđ non. sicut nec facta a milite ex militari.§.si miles.ff.de testa.mili. Bald. contra in.d.l.j.C.de sac.san.eccle. Sed non expedit super hoc insistere propter ea que superius dicta sunt τ dicetur in sequenti alia ratione sit nulla.

¶Quantum ad tertium quesitum clarum τ indubitatum est qđ si dictus testator anteꝙ̄ haberet testm̄ pro pfecto τ absoluto penitētia ductus dixit se nolle aliqđ facere qꝗd prius fecisset:

a ¶Parētum. An τ qn̄ p̄r p̄sumatur p̄mori filio. vide bal. in ꝯs.cxlv.i.v.pte. τ in ꝯs.clxxiiij. in.iiij.parte. ꝙ cessante fama vl' cōiectura filius nō cēsetur mortuus an̄ patrem vel matrem.

b ¶Testari. Sed nunqđ de dote testari possit. vide Bal.in consi.ccccxlij.in iiij.parte.

habebit pro nõ facto etiã si prius deliberato animo dixisset talem ecclesiam heredẽ instituo: qm̃ bz in se cõditionẽ si pmanebit in eodẽ proposito quousq; actus ille absoluat. Et hoc pbatur in. l. j. §. pe. de his que in testa. delẽ. ibi. sz quasi nõ data ⁊c. ⁊. l. si ita scriptũ. de le. j. añ fi. ibi. ⁊ hoc añ cõpletum testm̃ ⁊c. lz in ꝯtrium faciat. l. si certarũ. §. si eodem. ff. de test. mili. ⁊ qd not. Bar. in. l. paterfami. testõ. circa mediũ. ibi. pone ꝙ titius. ff. de heredi. insti. p illuz. §. si eodẽ. Breuiter ille. §. nõ ob. q: dz intelligi fm litterã affirmatiuã: vel si intelligat fm negatiuã dz intelligi fm ꝙ gl. intelligit nõ fm ꝙ intelligit Bar. qui vr̃ velle ꝙ institutio iam facta etiã in eodẽ testõ. i. anteꝙ̃ ad actus extraneos pueniat nõ possit reuocari: ꝙ nec rõnẽ hz nec equitatem. Et ꝯtrium determinat Bal. fm Nico. de mat. in. l. hereditas. C. de his q. vt indi. in prin. ij. col. idistincte vbi hoc ꝙ dixi expresse determinat. Preterea etiam si nõ appareret qd penituisset: si tñ anteꝙ̃ haberet eam pro perfecta ⁊ absoluta morte preuentus fuerit dicetur nulla rõne imperfecte volũtatis ⁊ nõ valeret etiã ad piã cãm sicut non valeret inter liberos nisi esset scripta manu testatoris: vt not. Bal. in auť. ꝙ fine. C. de test. p l. si is qui. ff. eo. tit. ⁊ p. l. fideicõ. §. j. ff. de leg. iij. Quicqd Bar. ibi dicat. Et tamen institutio facta inter liberos gaudet eodez priuilegio quo facta a milite vel ad piam causam. l. hac cõsultissima. §. ex imperfecto[a]. C. de testa. defectus eniz voluntatis est defectus iuris naturalis non positiui circa quem non censetur dispensatum: vt patet ex no. per Barto. in. d. l. j. C. de sac. san. eccle. in. j. ⁊. ij. q. de furioso ⁊ pupillo. facit. l. cõtractus. C. de fide instrumen.

4 ¶ † Sup quarto nõ expedit insistere p ea que dicta sunt que satis sufficiunt ad probandum nullitatẽ huius institutiõis. fuerunt aũt opi. diuerse in dicto quarto quesito. nam bart. in. d. l. j. C. de sac. sanc. eccle. in pe. col. in. q. illa an in relictis ad piam cãm requirat solẽnitas testiũ. tenuit qd nõ requiritur vt testes sint rogati. qd vr̃ necessariũ dicere tenendo suũ fundamẽtũ: q: hic videt solẽnitas iuris positiui nõ naturalis circa quã vr̃ dispensatum fm eũ: idez lz dubitando dixit Bal. in eadẽ. l. circa fi. alij contra per. c. relatum. de testa. in verbo adhibitis. ⁊ p. l. diuus. ff. de testa. mili. Et ita dicendum est.

5 ¶ † Sup quinto ⁊ vltimo quesito dicẽdũ est debere stari dicte transac. postꝙ̃ in cã valde dubia pro ecclesia facta est p. l. p̃ses. C. de transac. ⁊ p. l. tutor. in prin. ff. de iureiurã. ⁊ cũ interuenerit consensus ⁊ autoritas vicarij episcopalis habentis ad hoc mandatũ ⁊ autoritatẽ dz esse ppetua. p. c. ij. extra de trãsac. nec videt ꝙ ecclesia possit petere restitutionẽ in integrũ: q: factum fuit a rectore id qd quilibet diligentissimus fecisset in re taz dubia lz ex postfacto alie probationes superuenirẽt p. l. veruz. §. sciendum. cum seq. ff. de mino. in fi. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ Qualiter fideicõmisso potest renuntiari.
2 An filia dotata possit detrahere ex persona patris trebellianicam vel legitimam aduersus piam causam substitutam.
3 Utrum filij sacerdotum possint legitimari: ⁊ q̃liter legitimentur: ⁊ an ita legitimati excludant substitutos.

¶ Consilium. cij.

In christi nomine amen.

¶ Uidendũ est p̃io de ip̃o Alarico q hz filias feminas legitimas ⁊ naturales qualiter possit eis puidere ꝙ nõ obstante dicto testõ succedãt in tota portione p̃na. 1 † Circa qd occurrũt duo casus vidẽdi. p̃mus est si ip̃e alaricus decederet relictis dũtaxat dictis filiabus feminis ⁊ nullo masculo ⁊ relicto dicto dño Bartholomeo vel eius filijs legitimatis q ex forma dicti testamẽti ⁊ reciproce substitutiõis facte inter eos deberent vocari ad portionem dicti Alarici: presupposito ꝙ dicta legitimatio valeat ⁊ effectum sortiť qd an sit verũ infra subijciaz si sic faciliter potest prouideri: p̃supposito eo qd mihi asseritur qd dicti fratres sint in concordia ⁊ alter alteri assentiat vt suam voluntatem erga suos filios mittat executioni: vz vt dictus dñs Bartholomeus ⁊ etiaz p̃dicti filij eius renuntient p pactũ de nõ veniẽdo ꝯ̃ ⁊ cũ iuramẽto p̃fato fideicõ. deferendo eis in dictũ casuz si euenerit qd sine dubio facere posset. C. de pac. l. j. ⁊ in. c. ij. de pac. li. vj. hoc acto exp̃sse qd dicta bona remaneant penes dictas filias feminas ⁊ earũ descendẽtes ad qd etiã. l. nihil proponitur. §. oĩbus. ff. de lega. j. ⁊. C. de fideicõ. l. quotiẽs. la. j. Alius casus est si cõtingeret dictũ Alaricum mori relictis dictis filiabus feminis ⁊ non superstite dicto dño Bartholomeo vel eius filijs masculis aut filiorum filijs: quo casu locus esset substitutioni facte in piam causam ex dictis codicillis q̃liter aduersus eam dicte filie defendere se possint. ⁊ hoc est dicẽdũ ꝙ ꝙ̃tũ ad tertiã partẽ dicte dimidie quo debebať ⁊ debeť dicto Alarico pro sua legitima clarum est qd illa non veniet dicto casu in dicto fideicõmisso. ff. de vulg. ⁊ pu pil. l. coheredi. §. cum filie. versi. nec fideicõmisso. iuncta. l. qm̃ 2 in prioribus. C. de inoffi. testa. † Sed dubiuz est si pater dictas filias dotasset an dotes eis date deberent cõputari in dictam legitimaz quã ipse Alaricus p̃r posset detrahere de dictis bonis restitutioni ⁊ fideicõ. subiectis qd videtur per auť. res q̃. C. cõia de leg. ibi. si legitima portio non sufficit ⁊c. per quem videtur ꝙ debeat eas dotare de sua legitima si sufficit. In ꝯ̃riuz q: ibi loquiť qñ grauatus dotat filias nõ exp̃ssa voluntate defuncti sed ex dispositione legali ⁊ ex mente ꝯiecturata. l. mulier. §. cum proponeretur. ff. ad treb. Sed hic testator mandauit eas exp̃sse dotari. ⁊ hoc posset probabiliter dici si tunc tẽporis non essent dotate: vz vt possent detrahere tertiam partẽ pro legitima patris ⁊ ex eius p̃sona: ⁊ etiam debeant de residuo dotari ex p̃sona propria ⁊ ex relicto eis exp̃sse facto. Si vero repiant tunc dotate debeant suis dotibus stare contẽte: q: sic testator disposuit: lz dici possit ꝙ debeãt stare contẽte: vt sic de residuo detracta legitima non petant amplius se dotari cum causa sit impleta. iuxta no. in. l. lucius. la prima. ff. de leg. ij. p doct. vt non imputẽt eas in dictam legitimam ⁊ impediatur eius detractio ex p̃sona patris: sup quo pro nunc aliter me nõ extendo: q: casus non euenit: trebel. vero non esset tunc detrahẽda de dicto fideicommisso relicto ad piam causam. iuxta no. p Bar. in. l. marcellus. ff. ad trebel. licet glo. dicat contrarium in. c. si pater. de testa. lib. vj. Sed in nouel. Jo. an. ibidẽ aliter dicit. ⁊ qd s̃. dixi pluries seruari ⁊ consuli vidi: nec ab illo recedẽdum est fauore pie cause. Restat ergo dubiuz de residuo qd est vltra legitimã. ⁊ breuiter si veruz est qd in puncto asseritur: vz ꝙ viuẽte dicto testatore bona sua fuerint confiscata desierunt esse sua. l. commissa. ff. de publica. vnde cum tempore mortis eius non essent sua: nunꝙ̃ fuerunt hereditaria: ⁊ per consequens in generali fideicommisso venire non possent. l. in fideicõmissa. §. j. ff. ad treb. ⁊ si post illius mortẽ dominus Marchio donauit ea filijs illius illi non dicuntur habere ex vltima voluntate defuncti: sed ex liberalitate domini. C. de peti. bonorum subla. l. j. ⁊ per consequẽs etiam in generali fideicõmisso non cadẽt. ff. de leg. iij. l. vxorẽ. §. testamẽto quo filium. in fi. ⁊ qd no. eo. tit. l. iij. in prin. in glo. que incipit. quid si inter. ad treb. l. debitor. §. fi. de dote prele. l. ij. §. vxor igitur. in fin. ⁊. l. si res in prin. ad trebel. ⁊ sic p istum modum possent dicte filie se defendere etiam a substitutione facta in causam piam. Oportet tñ de p̃dicta cõfiscatione ⁊ donatione legitime constare.

¶ Secundo loco vidẽdum est de ipso domino Bartholomeo habente filios masculos non legitimos qualiter possit illis cõsulere vt sua portio vel dimidia remaneat eis. ⁊ hic occurrunt plura videnda.

3 ¶ Primũ est an illi potuerint legitimari. † Et videtur ꝙ nõ: quia cum ipse Bartholomeus pater eoruz esset in sacris ordinibus constitutus tẽpore quo eos concepit cum nullum poterat matrimonium contrahere: ⁊ sic legitimos ⁊ naturales vere non poterat acquirere: ergo nec ficte p legitimationem. arg. l. qui ad certum. ff. loca. ⁊ de adop. l. adoptio. Breuiter sup hoc non insisto: quia cõmuniter tenetur contrarium: qd etiam filij sacerdotis possunt legitimari[b] maxime p papam vel eius autoritatẽ cum sacerdotes non sint prohibiti lege diuina vxores habere sz constitutione canonica: cui põt papa derogare. ⁊ ita no. Hosti. in summa ti. qui filij sint legi. §. qualiter. v̄si. nunqd ergo cum adulterio ⁊c. ibi. sz cum filio sacerdotis posset ⁊c. ⁊ est in antepe. col. ti. in fin. ⁊ idẽ no. in. c. p venerabilez. qui filij sint leg. post princi. in glo. sup v̄bo adulterinis. qd etiam sentit gl. in auť. quibus mo. na. effi. sui. §. fi. in gl. mag. que primo dicit tam de illis ꝙ̃ de alijs natis ex damnato coitu non valere legitimationẽ p dictum tex. postea dicit valere si princeps ex certa scientia: ⁊ derogando illi iuri eam faciat. Sed ista legitimatio facta fuit ab habẽte p̃tatẽ a papa: ⁊ in terris subditis ecclesie romane quo ad tpalẽ iurisditio. s. Ferrarie. ergo ⁊c. iuxta not. in fi. in. c. cũ esses. ⁊. c. relatum. de testa. ⁊ de arbi. c. fi. lib. vj.

¶ Scd̃m est an in generali potestate cõcessa dictis comitibus veniat qd possint legitimare filios sacerdotum ⁊ aliorum clericorum eorum qui sunt in sacris. ⁊ breuiter nõ video quare nõ cum data fuerit generaliter circa natos ex quocunq; damnato coitu seu illicito ⁊ nõ est magis illicitus iste ꝙ̃ adulterinus. argu. xxxij. qõ. vij. quid in omnib⁹ adulterio grauius ⁊c. iuncto eo qd habetur. in. d. c. per venerabilẽ. super verbo adulterinis. ⁊ verba generalia sunt generaliter intelligẽda. l. j. §. ⁊ generaliter. ff. de leg. p̃stan. ⁊ qui omne dicit nihil excludit. l. iul. in prin. ff. de leg. ij.

¶ Tertio vidẽdum est an valeat dicta concessio facta per papam quo ad natos ex illicito coitu cuz in cõcessione nõ ꝯtineatur clausula derogatoria. d. §. fi. cum sua glo. in auť. quib⁹ mo. na. effi. sui.

[a] ¶ §. ex iperfecto. Pro cuius tex. itellectu vide late. d. alex. d imo. in ꝯs. cxxv. i. ij. col. i. ij. pte. ⁊ in ꝯs. cix. i. iiij. pte. vbi põit an sicut valet inter liberos testamẽtum impfectuz: ita etiam valeat ad pias cãs.

[b] ¶ Legitimari. Adde bal. in ꝯsi. ccclxiij. i. v. parte. vbi põit de filio p̃sbyteri legitimato p iperatorẽ. ⁊ do. Alexã. de imo. in cõsil. lxxxvij. iiij. col. cũ seq. i ij. parte.

na.effi.sui.et vi quod non per.l.si qs in prin.testi.ff.de lega.iij.et p no.in.l.fi.C.si cōtra ius vel vti.pub.Secūdum dico quia ex certa sciētia hoc cōcessit dux expresse dixit quod possent legitimare natos ex illegitimo et illicito coitu quod tandem valet quod clausula derogatoria cum appareat de voluntate sua quod voluit illi iuri derogare ex quo dicit contrarium.s.tales nō habere illius.l. participium: et hoc sufficit.s.constare principem ita voluisse postquam in eo datur potestas.et hoc no.in.c.ad hec.in fi.glo.magne.de rescrip. Et probatur in.l.item vulp.§.j.ff.de excusa.tuto.et.l. quidam consulebat.et ibi no.ff.de re iudica.

¶ Quarto videndū est quia tam potestas data p papā quam etiā dicta legitimatio facta est cū clausula quod nō p̄iudicet successuris ab intesta. An hoc habeat impedire quominus sequatur effectus de quo.s. Rn̄deo nō: quia si dn̄s Bartholomeus īstituat dictos filios suos: prefati venientes ab inte.non pn̄t conqueri de aliquo p̄iudicio quod eis fiat cū non possint aspirare ad dicta bona nisi ex voluntate dicti dn̄i Bartholomei expressa vel tacita. vt.l.si qs cum nullū.ff.de iure codi.vn̄ si nō placet ei quod habeāt nō pn̄t cōqueri de p̄iudicio.sed si eos filios non institueret tūc posset dici quod ab intesta.non succederent extantibus alijs venientibus ab intesta.et in dicto casu tantū operabitur dicta clausula quod nō fiat illis p̄iudiciū.et p hoc bn̄ faciūt no.p Bar.in.l.si.ff.si qs aliquē testari prohibuerit.si bene et diligēter percunctetur.

¶ Quinto et vltimo videndū est an dicti filij legitimati excludant substitutos sicut filij legitime nati.et breuiter non insistendo determinatū fuit quod sic per Jac.de are.in publica disputa. vt refert et sequitur Joā.an.in addi.Spe.ti.de succes.ab intestato.circa fi.et do.Ant.de but.in.c.per venera.qui fi.sint leg. quod etiā tenet in fi.Bal.in.q.de statuto.quod stante filio masculo non succedat femina: vt habeat locū in masculo legitimato[a]. vt ipse no.in.l.cum acutissimi.l.eam quā.C.de fideicom.predicta quidem sufficere videntur ad intentionem dictorum fratrū: sed si ad cautelam facerent expresse per papam predicta confirmari vtile esset. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ Qualiter notarius condemnatus de falso possit conficere instrumentum: et an ei fides habeatur.

2 An is qui solitus est producere falsa instrumenta presumatur semper falso instrumento vti.

¶ Consilium.ciij.

In christi nomine amen.

¶ Ponitur in facto quod in causa producitur per vnum ex litigantibus quoddam instrumentū contra quod excipitur per alterum quod non debet ei fides dari duplici ratione.† Prima quia notarius qui ipsum confecit fuit condemnatus de falso instrumento per ipsum confecto: et sic presumitur etiam istud falsum et etiam videtur nullū tanquam cōfectum a no.qui erat priuatus officio notariatus propter condemnationem. Scd̄o quia producēs est persona suspecta de falsitate: quia dicitur quod fieri fecit quamplura falsa instrumenta et quod eis fuit vsus. et de oibus predictis dicitur constare per acta et attestationes receptas. Queritur ergo quid iuris an stabitur dicto instrumento. et breuiter quātū ad primū si tpe cōfecti instri erat condēnatus de falso instro.et sic de delicto cōmisso in officio: et etiā in eadem sn̄ia fuit expresse priuatus officio tabellionatus nō est standū tali instro tanquam confecto ab eo quod nō habet potestatē cōficiēdi. vt no. Spec.de instru.edi.§.restat.vsi.quid si tabellio. Idē vr si solū fuit cōdemnatus de falso cōmisso in officio licet non fuerit expresse priuatus officio: quia censetur hoc ipso tacite priuatus[b] p.l.si aliqd.C.de suscep.et archa.et quod habetur et no.in.l.si quis ex argentarijs.§.j.ff.de eden.et p Inno.qui hoc sentit in.c.fraternitatis.de here.et Spec.eo.ti.§.instrm.ver.item opponitur quod tabellio.in fi.vbi sic inquit.si tn̄ publica psona accusata et cōdemnata fuit de falso: extunc instrumēta et dicta eius rōne persone robore carebūt etc.et idē Bart.in.l.eadē.ff.ad.l.iul.repe.et bal. in.l.et militibus.C.de testa.mili.et.l.ij.C.de sen.et interlo.oium iud.secus si cōdemnatus nō esset licet multa instra confecisset: quia quousque tolleretur in officio propter publicā vtili.non prohibetur alia instra facere fm Inno.in.d.c.fraternitatis.et spe.in locis preal.et isto casu locū habent iura et rationes que in contrariū allegantur p spec.sic debēt intelligi no.per Bar.et Bal.in locis preallē.et per eūdē Bal.in.l.iubemus.§.sane.de sac.san.eccle. et Bal.in.l.cūctos populos.de sum.tri.et.l.cassius.ff.de sena. Sed si foret condemnatus de alio crimine nō cōmisso in officio tunc non esset expresse priuatus officio licet veniret priuādus nō prohibetur instra cōficere fm Bart.in.d.l.eadē.ad.l.iul.repe.sed si post instrm cōfectū fuisset cōdēnatus de falso vr quod istrm ex hoc nō vitiaretur.ar.ff.de testa.qui in potestate.§.fi.et quod no.gl.in.c.vt officiū.de here.lib.vj.in gl.p hāc.et Bal.in.d.l.j.C.de testa.quia res peruenit ad casum a quo non potuit incipere post sui consumationem et perfectionem.ergo etc.per ea que traduntur p doc. in.l.pluribus.§.et si placet.ff.de verb.obli.et.l.verbis.ad.l.fal. Puto tamen quod hoc reddat aliqualiter instrumentū suspectū: quoniam ex presenti resultat presumptio in preteritū.C.de proba.l.ij.de magi.conue.l.j.§.si magistratus.in fi.et quod not.in.l. ij.ff.de proba.ante fi.glo.magne.

2 ¶ † Circa scd̄m videtur dicendū quod dictū instrm reddatur suspectū ex persona producentis ipsum quem cōstat cōsueuisse talia fieri facere et eis vti.p ea quam no.expresse in spe.de instru.edi.§.instrm. versi.item opponitur quod tabellio. Nam semel malus in eodem genere mali semper presumitur malus.vt in regula iuris.et.l.si cui.§.bisdem.ff.de accu. Sed certe videtur quod istud sit modici effectus quia non per hoc videtur reddi inefficax vel quod sit cassandum nisi allegatio de ipsius falsitate probetur quando contra ipsum sunt alique presumptiones que non resultant ex sui forma serie vel tenore: puta quia esset rasura vel aliud vitium patēs ad oculum: quia tunc secus fm Inno.qui ita no.in.c.j.ante fi.extra de fide instru.ibi. sed obijciens si est suspectum etc.et ita limitat et intelligit.l.iubemus.C.de proba.et idem videtur tenere ibi Joan.an.referendo verba Innocen.et specu.de instrumen. edi.§.breuiter.vsi.et not. quod tabellio semp debet dicere etc. Ibi sed si suspectum est videtur abijciendū nisi producens approbauerit illud.C.de proba.l.iubemus etc.postea subdit. Sed ibi loquitur quando scriptura vitiata est vel al's est suspecta ex sui forma vel propter rasuram: al's secus: quia licet suspitiones alique adsint tamen valet nisi alius vel aliter probetur contra illud nec propter solam suspitionem cassandū est etc. sed certe idem spe.se ibi remittit ad no.per eundem eo.tit.§.restat.in pn̄. et ibi dicit quod si est suspectum aliquo de illis modis qui cōtinentur in seq.§.qui incipit instrumentum: al's incipit postremo. oportet producentem approbare veritatem eius: quod si non facit presumitur falsarius per illam.l.iubemus.C.de proba.quia calumniosa scriptura vim in iudicio habere non potest nec dz etc. sed in illo.§.sequenti.qui incipit instrumētum. inter alias presumptiones que reddunt instrm suspectum ponitur illa: quia producens consueuit falsa instrumenta facere fabricari et producere. vt patet in eo.§.versi.item opponitur quod tabellio.ergo dicendum est quod oportet istum producentem contra quem dicuntur probari illa de quibus.s.purgare dictam suspitionem que resultat ex illis: al's dicto instro non stabitur quo ad plenam fidem tanquam ex dicto instro nō resultet probatio omni exceptione maior nisi fides eius alijs adminiculis adiuuetur. iuxta ea que no.in fi.in.l.si duo patroni.in prin.de iureiurā.et in.l.ij.in prin.ff.de excusa.tu. Et per Hostiē.et Jo.an.in.d.c.j.de fide instru.ante finem. Laus Deo.

¶ Summarium.

1 ☞ Ad conuincendam vniuersitatē ville de delicto non sufficit probare quod aliqui de vniuersitate deliquerint: sed opus est probare quod collegialiter factum sit delictum.

¶ Consilium.ciiij.

In christi nomine amē.

1 ¶ † In cā sfortij quam vertitur inter cōitatē de Thesis petentem et agentem ex parte vna: et cōmunitatē Maniaci reā et conuentam ex altera sup quātitate xxx.curruū feni dicte cōitatis de Thesis cōbusti vt dicitur per cōitatē Maniaci mihi cōmissa p dn̄os auditores nouos sn̄iarum cōitatis Venetiarū corā qbus vertitur p appellationē. visis actis et actitatis in cā et etiā sn̄ia lata in fauorem dicte cōitatis de Thesis de cōsilio sapientis sup eo quod queritur que sint vel esse debeant partes predictorum iudicum in pronuntiando.rn̄deo quod nouiter coram me fuit producta quedam cōstitutio patrie fori iulij qua cauetur quod a sentētijs latis in causis sfortij seu super sfortio non possit appellari. vnde dico quod si illa cōstitutio habet locū et est in obseruantia officiū ipsorum esset in pronuntiando male et nulliter fuisse appellatum.si vero sibi derogatum est p contrariam consuetudinē prout asseritur per illos de Maniaco sup quo informationem haberi non potui: sed eam relinquo prefatis dn̄is iudicibus appellationum: et sic appellatio fuisset et esset valida: tunc dico partes eorundem esse in pronuntiando totū contrarium.s.bene fuisse appellatum et male pronuntiatum vel sn̄iatū per dn̄m locumtenentem patrie fori iulij: quia quicquid dixerit consultor: veritas est quod intentio agentiū sup eo quod petunt non est fundata contra cōitatem Maniaci contra quā petitio ipsorum principaliter dirigitur. Dicunt enī agentes quod ipsa cōitas Maniaci fecit cōburi dictū fenū.ad quod probandum: et vt cōtra cōitatem agi posset prout fuit hic actum non sufficiebat probari quod prefati homines dicti castri etiam omnes fecerint nisi etiā probetur quod hoc fecit deliberato et cōmunicato consilio[c]: al's non

a ¶ Legitimatio. Vide.d.alexan.de imol.in consi.lxxxvij.in ij.parte.

b ¶ Priuatus. An et qn̄ notarius suspectus de falso instrm cōficere possit. vide bal.i cōsi.lxiij.in iij.parte.et an et qn̄ p solā diffamationem istra sua reddantur suspecta.vide per eū in cōsi.ccccij.l v.pte.et an et qn̄ p inqsitionē cōtra eū de falso pcedatur. Vide per d.alex.de imol.in cōsil.lx.p totum.et in cōsi.lxvij.p totum.in prima parte.

c ¶ Consilio.quam aūt requirantur ad hoc quod vniuersitas dicatur delinquere.vide bal.in cōsi.cclxxxiij.in.j.parte.

Additio. Adde tu Phi.corne.in cōsi.ccxxiiij.icip.cōsiderata forma.i ij.col.v.cū cōstet quod vniuersitas.i.iiij.vol.et vide Oldra.in cōsil.lxvj.icip.an ex delicto.vbi concludit quod vniuersitas non punitur ex delicto administratorum vel psidētiū.P.F.

contra ipsam cõitatem sed cõtra singulares personas faciẽtes erat agẽdũ. prout determinat Bar. in. l. aut facta. §. si. in ulti. col. ff. de penis. per. l. semper. §. j. ff. ꝙ vi aut clam. ⁊ no. gl. in. l. alud. §. refertur. ff. de reg. iur. ⁊. l. sed si ex dolo. §. j. ff. de dolo. sed istud nullo modo est probatum: tres enĩ testes vel quattuor tantum super hac combustione deponunt: duo producti p cõmunitatem de Thesis quorũ vnus solum dicit se audiuisse ab illo famulo q ignem imposuit ꝙ illud faciebat de mãdato dñi dicti castri. Certe iste etiã si pbaret ꝙ dicit: ꝙ tñ non videt. per ea que no. per doct. ff. de iure fisci. l. deferre. §. idẽ decreuerunt. iuncta. l. liber homo. in prin. la. ij. ff. ad. l. aquil. tamen non pbaret contra ipsam cõitatem sed contra ipsum dominũ q sunt persone diuerse vna vera altera ficta: ideo de vna ad alterã nõ infertur. l. papi. exuli. ff. de mino. ⁊ delictũ vnius alteri nõ noceret. Alius testis dicit se audiuisse dici a domino dicti castri ⁊ a quibusdam hominibus eiusdem ꝙ ipsi faciebant hoc fieri. Istud etiam non probat contra ipsam cõmunitatem sed cõtra ipsos confitentes. s. pro vna dimidia contra dominum p altera. iuxta no. p Cy. in aut. causa que cũ monacho. C. de episco. ⁊ cle. ⁊ hic non fuit actum contra illos sed cõtra cõitatem totã. vnde cum per libram ⁊ solidũ sit exigenda quãtitas. iuxta no. in. l. iiij. §. si actor. ff. de reg. iu. iniustum esset ꝙ punirentur innocentes propter nocentes. ff. de penis. l. absentẽ. Alij duo testes sunt de pductis per illos de Maniaco ⁊ vnus dicit se audiuisse a quibusdam hominibus dicti castri seu se illos vidisse comburere: ⁊ iste probat contra illos tantum nõ contra cõitatem. alius testificatur de auditu alieno ⁊ iste non probat. iuxta plene no. in. l. testium. C. de testi. nec adminiculatur hic constitutio patrie fori iulij qua cauet ꝙ vbi per testes omni exceptione maiores non posset in talibus causis liquido probari tunc in odium delinquentis sufficiant bone ⁊ sufficientes pbatiões cũ iuramento damni passi ⁊c. pluribus rationibus. Prĩa qr hic nõ adsunt bone ⁊ sufficientes psumptiones ꝙ cõitas Maniaci pulsata campana ⁊ ex cõi cõsilio ⁊ deliberatiõe hoc fieri fecerit cũ hoc non fuerit allegatũ p agẽtes: nec aliqd dicat sup hoc aliqs ex testib⁹. Nec est verisilẽ: lz bñ adsint ꝙ aliq ex hominibus dicte ville ⁊ etiã dñs eius hoc fieri fecerit. Scdo qr non est deferendũ iuramentũ super eo qd iurans verisimiliter scire nõ põt vel debet. iuxta no. in. l. admonẽ. ff. de iureiur. ⁊ in. c. fi. extra eo. titu. sed hic qliter cõitas de thesis vel eius hoĩes põt haberi de hoc verisimiliter notitiã ꝙ hoĩes Maniaci cõicato ɔsilio fecerunt cũ si hoc fuisset nõ taliter fecissent ꝙ in notitiã aduersariorũ non posset peruenire imo potius ɔtrĩ ne ipsorũ propositũ possent impedire nec est de more in consilijs cõitatũ admittere extraneos: vnde non est eis sup hoc deferendũ iuramentũ ne iudex sit autor periurij. C. de indicta vidui. l. ij. debet ergo dicta cõstitutio intelligi qñ est dubium de illis q verisilr possent in verã notitiam iurantis de facili transire: prout esset in casu isto si sufficeret probare ꝙ hoĩes de Maniaco fecerint: possent enĩ notitiam de hoc habere de facili: sed ꝙ cõitas dicti castri hoc declarauerit in suis ɔsilijs nõ potuerũt de hoc notitiã verisilr habere: qr hoc fuisset potius factũ eis ignorãtib⁹ ꝙ eis scientibus. Ideo non est eis super hoc deferendum iuramentum nec de dicto casu potest cõstitutio intelligi. Tertio qr dicta constitutio vt mihi scrip. dñs locũtenens patrie fori iulij non incepit habere vigorẽ nec ligare nisi a mense octobris pxi. pterito citra: ⁊ ista cã fuit incepta dudũ anñ ⁊ etiã factũ de quo agitr dudũ ante acciderat. Nec ob. ꝙ in ea cõtinet ꝙ etiã ad preterita trahat: qr hoc nõ hz locũ in preteritis pẽdẽtibus in iudicio cause principalis vel appellatiõis sz solũ in nõ deductis in iudicio nec decisis. iuxta plene no. p Bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iure. in. iiij. q. prin. per tex. in aut. in medio litis non fieri sacri. ius. col. ix. ⁊ in aut. vt cum de ap. cog.

¶ Sed hic pendebat ista cã in iudicio cause principalis tempore dicte facte constitutionis. Preterea duz dicit constitutio in odium delinquentis ⁊c. videt debere intelligi qñ constet de delinquẽte. Sed dubitatur de aliquo alio scilicet de modo delinquendi vel de quãtitate rei sup qua delictum fuit cõmissũ. iuxta ea que in si. habentur in. l. si qñ. C. vnde vi. ⁊ in. c. si. extra ꝙ met. cã. ⁊ qd in si. habet in. l. diuus. de testa. mili. ⁊. l. prĩa. qd vi aut clam. per Bar. sed hic non cõstat ꝙ cõitas Maniaci deliquerit. vñ etiã si constaret ꝙ aliq hoĩes ex eis deliquissent nõ sufficeret hoc ad deferendũ iuramentum contra ipsã cõitatẽ. ⁊ predicta quãtum ad causam sfortij ⁊ combustionis ⁊ emendationis feni de quibus dũtaxat agitur. De causa vero petitorij vel possessorij inter dictas partes me nõ ipedio: qr nec de ipsis presentialiter agitur. Unum tamen incidenter dico non determinando: qr non expedit cum sufficiant predicta vt dictuz est: sed allegando ⁊ corroborando q dicta sunt ꝙ cõitas Maniaci per ea que deducta sunt videtur debere esse potior non soluz in proprietate sed etiam in possessione: qr lz hoĩes de Thesis probauerint se fuisse vsos dicta campanea etiam vltra viã triuianam: testes tamen cõitatis Maniaci deponunt se vidisse illos multotiens pignorari. ⁊ lz testes ville de Thesis hic nõ dicãt: sed ꝙ pacifice ⁊c. Plus tamẽ creditur testibus ville Maniaci hoc affirmantibus ꝙ illis negantibus. iuxta not. per glo. in. l. diem. §. si plures. ff. de arbi. ⁊ in. c. cum eccle. de causa possessio. et proprie. ⁊ sic patet ꝙ non fuerunt vsi pacifice. Item producunt illi de Maniaco instrumentũ quo continetur ꝙ de gratia ɔcesserunt illis de Thesis. ⁊ sic precario. vñ prodest illis possessio vel vsus predictus. Preterea constat de titulo illorum de Maniaco ⁊ de possessione etiam per cõfessionẽ illorũ de Thesis. sed de vsu ⁊ possessione illorum de Thesis non constat nisi per testes: ⁊ tñ illã negat fuisse pacificã. Cum igit nõ appareat de aliquo titulo istorũ de Thesis sed solum de titulo illorũ de Maniaco appareat psumit iustior esse possessio illor de Maniaco pter titulũ: ⁊ sic illos debere obtinere in possessorio retinende. iuxta ea que habent in. c. lz causam. de proba. ⁊ in materia ti. vti possi. p legistas. ⁊ facit lex in pba. C. de acq. posses.

¶ Concludo ergo ꝙ si dicta appellatio est valida: qr dicte cõstitutioni fuerit derogatum per contrarium vsũ partes dictorum iudicum sunt in pronuntiando vt. s. dixi bene appellatũ ⁊ male iudicatũ. ⁊ prefatos de Maniaco debere absolui a petitis per illos de Thesis saluo iudicio proprietatis ⁊ possessionis inter predictas partes quibus per predicta nullũ fiat preiudicium de expensis etiam litis videnf cõdemnandi dicti de Thesis: qr succũbunt ex primis ⁊ ex hisdem actis. iuxta not. p Io. an. in. c. ignorantia. de reg. iur. li. vi. ⁊ per Bar. in. l. properandũ. §. j. nisi iudices predicti ex aliqua iusta cã viderint cõtrarium esse fiendum. l. qui solidũ. §. etiã. ff. de leg. ij. ⁊ in aut. de iudi. ⁊. C. de epis. ⁊ cleri. aut. generaliter. cum ibi no. qd eorũ relinquo arbitrio ⁊ discretioni. Laus deo.

¶ Summarium.

1 Utrũ pupillus proximus pubertati obligetur ex iuramento interposito per ipsum super alienatione bonorum imobiliũ etiam tutore consentieñ. ⁊ iudice decretũ interponente quãdo non fit propter es alienum.
2 Qualiter agat pupillus ad rescindendum alienationem.
3 An cadat nõ soluẽdo canonẽ durãte alienatiõe si aliter soluit.

¶ Consilium. cv.

In christi nomine amen.

1 ¶ †Si non interesset iuramentũ istius impuberis in hac permutatione non esset dubium ꝙ ipse posset venire contra ⁊ retractare eam: qr est nulla: licet esset emphiteotica vel censualis. prout est casus. C. de predi. mino. l. non solũ. in verbo permutationis. iuncta. l. iij. §. si ius habeat pupillus. ff. de reb. eor. qr predia minorũ rustica vel vrbana nõ possunt alienari nisi ex necessaria cã eris alieni: ⁊ cum decreto etiam si subesset alia causa vtilitatis. ff. de reb. eo. l. magis puto. §. non passim. de transac. l. cum hi. §. si pretor. al's decreti interpositio est nulla vt ibi. ⁊. d. §. si ius. versi. proinde. ⁊. l. quãuis. fortius si non allegata fuit causa iusta. C. de predi. curi. l. j. lib. x. ⁊ qd ibi no. Barto. Sed hic nec fuit allegata nec suberat nec iudex de ipsa inquisiuit: lz ex arrupto ⁊ sine cause cognitione decretum interposuit ⁊ sic nulliter. d. §. si pretor. Sed iuramentũ prestitum ab ipso pupillo cum esset proximus pubertati: quia excesserat annum. xij. ⁊ sic erat doli capax. iuxta no. ff. de solu. l. j. videtur obstare: quia dicunt canoniste ꝙ cõpellitur ipsum seruare cum non seruando delinquat ⁊ sic puniendus: vt in. c. j. de delic. pue. ergo ne incidat in periurium debet prohiberi a veniendo contra: sicut ⁊ pubes. prout no. Hostien. in. c. cũ contingat. de iureiuran. cum quo videtur transire Ioã. an. in nouel. ⁊ Archi. in. c. ij. de pac. li. vi. Et videtur casus in. c. ex litteris. lo. ij. de sponsa. cum glo. vbi impubes compellitur seruare iuramentum: qr erat doli capax sm glo. ibidem. Et Barto. in aut. sacramenta puberum. videtur tenere dictam opi. licet nõ allegat canonistas de quibus. s. dicens doct. cõmuniter ita tenere. sed certe Pe. ⁊ Cy. tenent ibi contrarium expresse. ⁊ etiã glo. Accur. ibidẽ in. l. si. §. si. ff. de libe. causa. ⁊ etiã gl. Colũbi. tit. de pace iura. fir. §. sacram. ⁊ Bar. in. d. aut. ⁊ in. l. pactum. C. de colla. post prin. dicens ꝙ licet pupillus periurãdo delinquat: suum tamen iuramentum non habet iudicem defensorẽ: qr iuramentum eius caret iudicio. i. discretione perfecti intellectus: ⁊ constat iuramentũ debere habere tres comites[a]. s. veritatem iustitiam ⁊ iudiciũ. i. discretionẽ. xxij. q. ij. animaduertendum. ⁊ no. gl. in. l. imperialis. C. de nup. Nec ob. ꝙ erat proximus pubertati qr istud non tantum operatur quãtum perfecta pubertas. qd patet: quia si esset pubes obligaretur ex suo contractu efficaciter. s. ciuiliter ⁊ naturaliter: licet si esset lesus haberet

a ¶ Comites. Adde eundem pau. j. in consil. cxxij. i nume. xi. ⁊ idẽ p do. bart. soz. i ɔs. lxvij. v. supest nunc. ibi. qr tũc iuramẽtũ. in. j. parte.

haberet restitutionē in integrū: z tamen si est proximus puber tati non obligaretur propterea efficaciter.s.ciuiliter sed naturaliter tantum.iuxta ea que plene habentur in.l.i.ff.de noua. Sed si compelleretur seruare iuramentum censeretur in effectu efficaciter obligari. Nec etiaz obstat ꝙ ex periurio punitur: qꝛ tex.in.c.j.de delic.pue.dicit ꝙ non tantum quātum si esset pubes. z vnum exemplū est ꝙ ꝑpter iuramentū nō repellitur a retractatione alienationum bonoꝝ suoꝝ factarū cōtra formaz iuris per dictam auť.sacramenta.que figit pedes in puberibꝰ. z si voluisset idem esse in impuberibus proximis pubertatibus sciuisset hic dicere.l.j.§.finautem deficientis.C.de cadu.tollē. Quātum ad alia cogeť iuramentū seruare.d.l.fi. cum sua glo. ff.de lib.cā. Nec etiā ob.ꝙ cū tutoris auto. pōt efficaciter.i.ciuiliter z naturaliter obligari: lȝ habeat rest̄ōnē sicut adultus: qꝛ illud in his in qbꝰ pōt autorari. Sed in alienatione bonoꝝ imobilium non pōt autorari nisi subsistēte cā debiti imo est eis interdictū.vt.l.j.in prin.ff.de rebus eoꝝ.z sic in effectu videtur cōcludēdum ꝙ lȝ ꝗtum ad alia possit procedere opi.canonistarum z quorūdam legistarū de qua.s.vȝ vt iuramentū prestitū ab impubere doli capace sit seruandum z ad obseruantiā eius possit cōpelli.quātū tñ ad hoc vt ꝑpter ipsum repellať a retractione alienationū bonoꝝ suoꝝ factarū ꝯ formā iuris: secus p illam auť.a ꝯrio sensu.z p glo.que est in.d.l.j.ff.de libe.cā.z sic reducentur ad cōcordātiā dicte opi.z seruabiť equitas z vitabitur iniqtas: qꝛ pupilli de facili inducunť ad iurandum.ideo ꝛc.xxij.paruuli. Rn̄dendo igitur formaliter ad primum ꝗsitū dicenduȝ est ꝙ dicta permutatio fuit nulla nec fuit iuramento firmata causis z iuribus de quibus.s.

2 ¶ †Super scd̄o vō dubio.s.que actio cōpetat huic adulto. respondeo ꝙ sine dubio cōpetit sibi rei vendicatio.l.magis puto §.pe.ff.de rebus eoꝝ.sed qꝛ in ea necesse haberet probare dn̄iū qd̄ est difficile.iuxta not.in.l.ita vt si fur.ff. cōmoda. melius z vtilius est ꝙ imploret iudi.officium petendo declarari dictam permutationem fore nullam z se non teneri ad eius obseruātiā narrando factum z etiam causas nullitatis: qua declaratione facta ꝯdemnetur eadē sn̄ia ad restitutionē illius domus z auferendo restōnem possessionum.quā practicam ponit spe.in ti. de reb.eccle.non alie.in pri.in tertia parte Speculi. Et qd̄ possit implorari dictum officium sup dicta declaratione ptȝ ex no. per Inno.in.c.fi.de offi.iudi.z per Bar.in.l.que sub conditione.§.fi.ff.de ꝯdi.insti.z in.l.j.de ferijs. Et possit petere vtrūqȝ in eodem libello alterum sub ꝯditione alterius. z sic rescindēs z rescissorium iudiciū simul cumulari patet in.l.fine herede.§. interposito.ff.de admini.tuto.z.l.qd̄ tempore.C.de resti.mili. per Cyn.facit quod idem no.in.l.j.C.de iudi.z qd̄ no.glo.in.l. qui de inofficioso.ff.de inoffi.testa. Nec poterit referre questionem domini cum habeat causam ab agente.iuxta no.per gl.in l.cum res.C.de proba. z qꝛ non fundabit actor intentionē suā super dominio sed super dicta cā.iuxta plene nota.in.l.si alienam.ff.solu.matri.per Bar.z.d.l.ita vt si fur.cōmo.

3 ¶ †Super tertio z vltimo quesito dicendū est qd̄ lȝ dictꝰ olim pupillus non soluerit debitum canonem a tempore ꝑmutationis facte non ꝑpterea icidit res in cōmissum ad damnū ipsius tantū ex eo qꝛ aduersarius eius ꝯtinue soluit vt diciť in pūcto: cuius solutio ꝑdest z profuit huic tūc pupillo.l.lex vectigali. ff.de pigno.z arg.in.l.q fundum.z.l.nam satis. cuȝ legibꝰ precedentibus.ff.queadmodū seruitus amit.tum qꝛ si ille non soluisset: iste tñ ex quo non erat in possessione non tenebatur soluere nec sibi nocet non soluisse. prout determinat Guil.de cu.z Bal.in.l.solēnibus.C.de rei vendica.facit qd̄ no. Bar.in.l.sequitur.§.si viam.in fi.ff.de vsucap. Laus deo.

¶ Summarium.

1 Si statutum vltra ius cōmune in minoribus.xx.anno.requirit aliquas solēnitates non tamen tollit solēnitates iuris cōmunis post.xx.annum.

2 Et sic minor.xxv.an.lȝ maior.xx.nō pōt alienare imobilia nisi ob es alienū etiā interuenientibꝰ alijs reqsitis p statutū.z.3.

3 Expresso vitiato an vitieť tacitū.z vide in apostil.

4 Habēti curatorē legitimū pōt dari datiuꝰ legitimo ꝯsentiēte.

¶ Consilium.cvj.

In christi nomine amen.

¶ Incipiendo a scd̄o dico dictas venditiones prediorum fore nullas etiaz propter hoc solum ꝙ facte fuerunt a minore.xxv.annis sine cōsensu curatoris z iudi.decre.z non subsistente legitima cā eris alieni.de rebus eoꝝ.p totum.z.C.de predi.minorum.per totum.

1 † Nec ob.id qd̄ allegatur in contrariū de statuto disponente ꝙ debeat adhiberi certa solēnitas in ꝯtibus minorum.xx.annis ꝑpter ꝙ dicunt ꝙ a cōtrario sensu censetur voluisse ꝙ si sint maiores.xx. solēnitas aliqua non requiratur. Et per consequens ꝙ etas.s.xx.annuz habeatur pro legitima etate z supra annū.xxv. Nam dico verū esse ꝙ a contrario sensu dicti statuti bene posset sumi ꝙ solēnitas requisita a dicto statuto non sit necessaria si contrahens sit maior.xx.annis: que solēnitas est maior ꝗ̄ solēnitas requisita a iure cōmuni: z omissio eius plus vitiat ꝗ̄ omissio solēnitatis requisite a iure cōmuni.vt patet ad sensum siquis bene inspexerit. Unde cum per statutuȝ prefigatur tempus vsqȝ ad qd̄ requiratur sequitur ꝙ vltra illud tempus non requiriť.ar.l.si ita quis.ff.de vulg.z pupil.de leg.iij.l.pater filium.§.fundum.de pac.l.epistola.§.fi.z.l.si vnus.§.j.sed ꝙ post.xx.annos non requiratur solēnitas iuris cōmunis hoc nullo modo potest sumi a contrario sensu dicti statuti cum de illa statutum non loquatur: sed si de illa loqueret z statueret ꝙ deberet obseruari in cōtractibus minor.xx.annis.fateor ꝙ a contrario sensu censereť velle ꝙ post.xx.ānos non requireretur z sic faceret illam etatez legitimam.arg.l.inter socerum.§.cum inter.ff.de pac.dota.de testa.qui testamēto similiter. Sed cuȝ in casu nostro loquať de alia solēnitate requisita a dicto statuto dico ꝙ post.xx. annos licet illa nō requirať saltim requiritur solēnitas iuris cōis: qꝛ iste casus tanꝙ̄ omissus relinquitur dispositioni iuris.l.cōmodissime.ff.de libe.z postbu.cum si.

2 † plus dico ꝙ etiaz infra.xx. annos si alienat predia: non sufficit solēnitas statuti: vȝ cōsensus duoꝝ proximorum z curato.z iudi.decretū nisi etiaz interueniat iusta cā a iure cōi: vȝ es alienum.l.magis puto.§.non passim.z.§.si es alienum.ff.de reb.eoꝝ.lȝ enim statutuȝ reqrat illa tria in qualibet alienatione minoris.xx. annis z in quolibet contractu vel obligatione ipsius.z si vendanť mobilia debent illa sufficere: cū tñ vendunť imobilia requirunť illa z etiā vltra reqriť cā legitia.s.es alie.qd̄ reqriť a iure cōi a quo dȝ statutum suppleri.arg.ff.de re iudi.l.iiij.§.si qs cōdēnatus.v.sed si qdem. Statutum enim ꝓdictum non emanauit ad dirimendam z tollēdā solēnitatē iuris cōis sed ad ipsaȝ augendā: qꝛ requirit vltra ꝗ̄ reqrat ius cōe: non ergo dȝ operari ꝯriū effectū. ar.l.cū tale.§.falsam.ff.de condi.z demon.vñ reqriť id qd̄ reqrit ius cōe: z vltra hoc etiā reqriť id qd̄ reqrit statutū. preterea posito ꝙ esset verū id qd̄ dī p alterā ptē: vȝ vt istud statutū voluerit surrogare etatē.xx.annoꝝ z abinde supra etatē.xxv. annoꝝ: ꝗ̄ tñ est falsum: qꝛ verba eius hoc de necessitate nō important sed aliud de quo.s.dixi. Attñ posito qd̄ illud esset veruȝ: non tñ intelligereť hoc voluisse facere ꝗtum ad alienationem rerum imobilium quominus requirunť illa ꝗ̄ de iure cōi sunt necessaria.tex.est q hoc ꝓbat expresse.C. de his q veni. eta.l.ij. v.ita tñ.z.l.eos.vbi si cōcediť venia etatis ei qui est etatis.xx. ānoꝝ vel vltra p quā sua etas efficiť legitima z surrogať loco etatis.xxv.ānoꝝ: hoc tñ fallit ꝗtū ad ꝑtātē alienandi imobilia: qꝛ ꝗtū ad illā nō extendiť venia quominus sint necessaria ea que de iure cōi requirunť.si ergo hoc est in legitimatiōe etatis ꝗ̄ fit p principē principaliter z exꝑsse quāto magis dicendū est esse idē in illa ꝗ̄ colligiť incidenter z tacite a ꝯrio sensu dicti statuti cū etiā possit esse dubiū an colligať vel nō: censetur ergo facta dicta legitimatio quātum ad restitutionem in integrum vt nō possit peti nō ꝗtū ad faciēdū validas alienationes qui al's non essent: z ita sola sufficeret z abunde ad retractandas istas alienationes.lȝ vlterius diciť ꝙ nō valent qꝛ facte ab eo cui erat vel censebať interdicta alienatio z administratio bonoꝝ suoꝝ p iudicem eoipso ꝙ datus fuit sibi curator tanꝙ̄ ꝓdigo.prout determinat Bar.in.l.is cui bonis.ff.de verb.obli. nec ob.illa que alleganť contra istā dationem curatoris ꝙ nō valeat. Nam posito sine preiudicio veritatis: ꝗ̄ tñ negať ꝙ nō valeret datio: tñ interdictio administrationis z alienationis que resultat ex tali datione firma remanet.per.l. plane.la grāde.in prin.z per.l.si fideiussor.ff.de leg.j.

3 † Nec ob.ꝙ non valet expressum non valet tacitum[a].l.iij.§.fi.de serui.rusti.predi.qꝛ illud est verum quando est eadem ratio vitiandi vel qñ tacitū per se stare nō possit nō aliter: vt plene no.Cy.in auť.ingressi. C.de sa.san.eccle.sed hic non est eadem ratio vitandi: quoniaȝ interdictio censetur sibi facta tanꝙ̄ prodigo: z datio curatoris tanꝙ̄ minori.prout no.Bar.in.l.z habet.ff.de tutel.z.l.si curatorem habens.C.de in integ.resti. Item potest stare per se quoniam potest iudex interdicere alienationē bonoꝝ alicui absqȝ eo ꝙ det sibi curatorem: z talis interdictio reddat alienatiōes postea factas nullas.l.de pollicitationibus.in fi.ff.de polli.l. si creditores.ante fi.ff.de priuile.credi.z no.in.l.prosperit.qui z a quibus.per gl.l.ait pretor.de iure delib.cū si.de peti.here. l.diuus.sed vlterius diciť ꝙ dicta datio curatoris valuit non obstātibus allegatis in ꝯriū.nā primum qd̄ nō erat prodigus tolliť p ea que dixi in alio cōsilio.z p id qd̄ no. Bart.in.d.l.is cui.z.l.seie egresse.de tut.z cura.da.ab his.in fi.qꝛ de prodigalitate statur declarationi iudi.non sic de etate.

Additio.

a ¶ Non valet tacitū. Adde ꝙ vitiato expresso nō vitiať tacitū qd̄ est eque principale.vt ꝓbať in.l. fideiussor.i pn̄.ff.de leg.i. z in.l.i.§.i.ff.gbꝰ mod.pign. vel hypo.sol.z not. Allexā.in.l.j.in xj.col.vsi.lȝ qd̄ indistícte. ff. de vulg.z pupil.

4 ¶ † Ad scđm ꝙ extabat legitimus: ⁊ sic non erat deueniendū ad datiū. Rñdet ꝙ frater dicti prodigi q erat legitimus: q: ꝓpinquior fuit presens ⁊ cōsensit: q: fideiussit pro dicto curatore ꝓpter qđ colligit cōsensus. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. l. si gratuitā. §. fi. ⁊ hoc sufficit q: nulli aliū fiebat iniuria per hanc dationē nisi sibi quē prima cā tutele legitime tāgebat: vñ sufficit ipsum cōsensisse expresse vel tacite vt si ipse fuisset citatus ⁊ nō cōparuisset. ff. de ven. inspi. l. j. §. denūtiari. ⁊ qđ no. Bar. in. l. si qs istituat. ff. de heredi. isti. ⁊ de aqua plu. arcē. l. in diez. iunctis his q̄ no. p eumdē. in. l. tutor si petit. ff. de tuto. ⁊ cura. da. ab his. in qōne illa qñ fuit datus tutor cū extaret mater vel alius legitimus. vbi distiguit an mater vel legitimus fuerit in mora ⁊ valet: al's secus: fortius ergo valuit si consensit.

¶ Ad tertiū rñdet ꝙ censet dat⁹ eo modo quo dari debet. Nā Bar. dicit in. l. q hz. ff. de tute. ⁊ in. l. si curatorez. C. de in inte. resti. ꝙ debet fieri sibi iterdictio vt ꝓdigo: al's nō esset ꝓuisum ꝓdigalitati: q: plus operat talis iterdictio: q: facit ipsuz obligari naturaliter ꝙ non est in minore curatorez habente ⁊ dari curator vt minori. In hoc tñ non video magnam vim postꝙ talis iterdictio requiritur an detur curator postea vt prodigo an vt minori: nec habet istud reddere curā nullaz postꝙ vterqȝ status eius exigebat dationem curatoris. pōt eñ iudex eligere ꝙ magis expediat vnde parum est curandū de ista exceptione. Ad aliud ꝙ fuit data ad certum tempus rñdet ꝙ durante illo tempore fuerunt facte alienatiōes. Ad aliud ꝙ fuit facta sine cause cognitione ⁊c. rñdet ꝙ fuerunt presentes ⁊ cōsentientes q ledi poterant: vnde nō dicit facta sine cause cognitiōe. l. fi. C. si p vim vel alio mō. Ad aliud qđ dictus curator nō inceperat gerere nec cōfecerat inuentariū tēpore factarū alienationum. rñdet ꝙ istud nihil facit ad propositū: q: nullitas dictarū alienationum nō prouenit ex eo ꝙ curator gereret vel gerere incepisset sed prouenit ex eo ꝙ dicto ꝓdigo erat ablata seu interdicta administratio ⁊ alienatio suoꝝ bonoꝝ pure ⁊ simplr ⁊ alteri cōmissa. Cū ergo ille posset cogi ad gerēdum postꝙ acceptauerat. argu. ff. de arbi. l. iij. lz gerere nō incepisset: q: tñ poterat incipere impediebat aliū gerere cui erat simpliciter interdicta ⁊ ablata. ar. ff. de ꝯdi. inde. l. si nō sortez. §. adeo. C. de fideicō. l. si creditoris. Cōcludo ergo ꝙ ex multis capitibus dicte alienationes possunt retractari. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ Si in priuilegio conceditur autoritas legitimandi preter filios Illustri. principum: comitum: baronum: ⁊ nobiliū: qnomodo intelligatur verbum nobilium.

2 Confirmatio pape non validat legitimationem in vitijs non expressis in supplicatione. ⁊. 3.

3 Legitimatio non porrigitur ad defectus suppressos.

¶ Consilium. cvij.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Quantum ad primum dubium seu quesitū an dicta legitimatio fuerit nulla ex defectu potestatis legitimantis qui nō poterat legitimare filios illustrium principium comitū baronum ⁊ nobilium: ⁊ pater istius legitimate erat nobilis vt dicit ⁊ potest probari: ⁊ etiaz patet ex verbis legitimantis ad eam directis dum dicitur. dilecte nobis. M. nate nobilis viri ⁊c. facere potest dubium: quia illud verbum nobilium quod est generale videtur restringenduz ad nobiles similes expressis: puta regum. Marchionum ⁊ aliorū habentium superioritatem aliquam ⁊ iurisditionem in subditos seu dignitatem: non autem videt debere sic generaliter intelligi prout iacet. s. vt cōprehēdat simplices nobiles nō habētes aliquas maioritates seu ꝑeminētias in aliquos subiectos sz simplicia bona p̄rimonialia prout habent ignobiles: q: in illis nō videt fuisse aliqua ratio exceptuandi eos de ista ptāte tributa huic comiti sed esse debere in eis idem ꝙ in alijs nō nobilibus. ⁊ pro hoc. l. sed si adijciatur. ff. pro socio. vbi verbum generale lucri restringitur per speciale proxime precedens. c. vt sedes. de rescrip. † vbi generalis clausula restringitur ad similes expressis. ¶ Sed breuiter non audeo hoc dicere sed tutius fore puto verbis a principe prolatis ⁊ eorum significatui deseruire postꝙ de intentione ipsius ꝙ ita restringi voluerit nobis nō cōstat. ff. de exerci. l. j. §. si is qui nauē. de vsufru. lega. si alij. cū ad ipsum principem pertineat interpretatio ⁊ restrictio suorum priuilegiorum ⁊ rescriptorum. l. neratius de reg. iur. nam nobiles habentes maiorantias seu subditos ⁊ iurisditionem possunt comprehendi appellatione baronum: ⁊ sic nihil adderet verbum nobilium ꝙ non est dicendum. arg. l. ea tamen adiectio. ff. de lega. iij. intelligam ergo verbum nobilium ſm ꝙ verbum sonat ⁊ de oibus qui ſm cōem estimationez appellantur nobiles, iuxta ea que habētur in. c. j. de ꝯsue. li. vj. p Archi. ⁊ per Bar. C. de digni. l. si vt proponis. li. xij. potissime in casu nostro: q: dicitur mihi in facto ⁊ asseritur ꝙ est quidā nobilis in patria illa qui habet potestatez legitimandi nobiles. vnde fortius imperator huic ignobili ⁊ filio cuiusdaz notarij noluit hanc potestatem concedere in nobiles sed in sibi similes. nobiles autem ⁊ eorū filios voluit nobilibus reseruare. dr̄ etiaz qđ pater dicte legitimate non habebat simplex ⁊ ignobile patrimoniū: sed cū aliqua ꝑeminētia ⁊ maiorātia q̄ ſm vsuz patrie faciebat ipsum discerni ab ignobilibus: ideo vr̄ cadere sub exceptione contenta in priuilegio ⁊ sic dictā legitimationem nō valuisse ex defectu potestatis legitimantis ⁊ eam continere expressum errorem cum appellet eā filiā seu natā nobilis viri ⁊c. Et ipse sciebat seu scire poterat se nō posse tales legitimare. l. si expressim. ff. de appel. in hanc aūt sniam ꝓcliuior sum de presenti: propterea q: dicit dictā legitimatā mortuā esse sine liberis ⁊ fecisse heredē maritū suū penitus extraneū a cognatione sui patris ⁊ velle illū cōcurrere in maiorantiaz dicti p̄rimonij nobilis cum alijs de genere ꝙ posset esse cā scandali inter eos ⁊ non est credendum patrem hoc voluisse si cogitasset hoc euenturum. vñ istud mouet me ad fauendum dictis nobilibus institutis vna cum illa ne patrimoniuz defuncti deueniat ad extraneum ignobilem sed remaneat in familia. nō ergo ob. c. sedes. q: ibi ipsemet princeps interpretatur suū rescriptū: hic nō. nec etiā. l. sz si adijciat. pro so. nā patere pōt rñsio ex his q̄ no. bar. in. l. quesitum. §. fi. ff. de fun. instruc. ⁊ hoc breuiter de primo.

2 ¶ † Circa scđm de confirmatione facta autoritate aplica post mortem patris dicte legitimate videt ꝙ illa reddat eā validā: lz de se fuerit nulla. ff. de adop. l. adop. non iure facta. de rebus eorum. l. ij. extra de trāsac. c. veniens. in ꝯriuz ꝙ si legitimatio fuit nulla etiā cōfirmantio sit nulla. l. si ꝯstat. ⁊ qđ ibi p bar. ff. de appel. ⁊. l. si expressum. C. eo. l. nominationes. ⁊ qđ ibi plene p Bal. ⁊ qđ habet in regula nō firmat. in mercur. breuiter q̄tū ad defectū q fuit specificatus pape in libello supplicatiōis: vz ꝙ dicta legitimatio erat facta in terris ecclesie p habētez autoritatem ab imperatore: ⁊ sic erat dubium an valeret: fateor ꝙ censetur papa voluisse ex certa scientia dispensare ⁊ ꝙ censeret dispensatum concurrentibus alijs. Sed q̄tum ad defectuz de quo presentialiter agit qui nō fuit pape specificatus: imo fuit obiectum ⁊ assertum ꝯriū: vz ꝙ ille comes habebat ptātē legitimandi dictā legitimataz eo excepto: q: erat de terris ecclesie nō censet papa voluisse dispensare nec talem defectum tollere:
3 † q: legitimatio ⁊ dispensatio non porrigitur ad defectus suppressos. ff. de in ius vocā. l. sed si hac. §. patrimonium. de pecu. lega. l. cuz dñs. Iac. de are. de nata. resti. l. j. ⁊ qđ no. Io. an. in addi. Spe. ti. de clande. despon. ⁊ qui filij sint legi. super rubri. facit. c. ex parte. de offi. ordi. de sen. excō. cuz pro ea. Quinimo mandauit expresse ꝙ confirmaret ita demum si reperiret illuz habuisse potestatē legitimandi. Et iste non habebat potestatē legitimandi filios nobiliuz. ⁊ sic confirmatio fuit facta p commissarium pape preter formaz mandati. ergo ⁊c. c. dilec. de rescrip. per hoc etiam respondetur ad tertium quesitum ꝙ nulla clausula posita in rescripto pape. ⁊ nihilominus cū eadē autoritate dispenses ⁊c. hz in se illā cōditionē de qua. s. vz ⁊ quātū ad dictū defectum exp̄ssum non q̄tuz ad tacitos ⁊ suppressos. Preterea dictus cōmissarius non recte fuit partibus suis functus. vt in si. dicit tex. in. l. si pupillorū. §. si ꝑtor. ff. de reb⁹ eoꝝ. q: cuz haberet in mandatis se informare de potestate dicti comitis debuit requirere illos qui ledi poterant ex illa confirmatione. l. nam ita diuus. ff. de adop. de nata. resti. l. fi. ⁊ in. c. fi. de elec. lib. vj. ⁊ qđ no. in. l. gallus. §. ⁊ qd si tm̄. ff. de lib. ⁊ postbu. non enim poterat aliter se informare legitime. l. fi. C. si per vim vel alio modo. ⁊ sic dicitur facta sine cause cognitione ⁊ nocet non vocatis. iuxta not. per Inno. de causa pos. ⁊ proprie. cum olim. iunctis his que no. d. Fede. de se. in opere suo consilioꝝ. consi. clxxx. al's. cxl. ⁊ hoc breuiter de scđo ⁊ tertio quesito.

¶ Super vltimo clarū est ꝙ nō valētibus dicta legitimatione ⁊ ꝯfirmatiōe diuisio facta per illas dominas nō potuit afferre ꝑiudiciū filijs earū substitutis post earū mortē q nō fuerūt presentes nec cōsenserunt. C. fami. her. l. coheredibus. si in cōi eadem cā. l. j. in prin. ff. de libe. cā. si pariter. C. de reb⁹ cre. l. neqȝ filius. de aqua plu. ar. si aūt plures. ⁊ sic oīa reuocant existente casu substōnis filioꝝ. l. peto. §. ꝑdium. ff. de leg. ij. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ Dos que applicatur filijs matris mortue in matrimonio ex generali cōsuetudine an dicatur acquiri dictis filijs de bonis aui mr̄ni ad quē de iure mortua filia dos deberet redire.

2 Et qd si iste stipulatus est sibi ⁊ filie ⁊ filijs ei⁹: an isti filij computent sibi istam dotem in legitimam quam sunt habituri in bonis aui materni.

¶ Consilium. cviij.

In christi

In christi nomine amen.

1 ¶ †Dubitatio presentis articuli consistit in hoc: qr stante opi. Martini vera de cõsuetudine non de iuris rigore ẽm cõem opi. vz ꝙ dos a patre profecta non reuertatur ad eum si filia decedat in matrimonio liberis viuente patre. Sed remaneat penes virum ꝑpter liberos ꝑfata consuetudo aufert eã patri ad quem de iure deberet redire z tribuit eaz liberis: z sic liberi ꝑdicti dicũtur eã habere immediate ab auo materno cuius erat: lz nõ ex dispositione aui: sed ipsius cõsuetudinis prout in simi. dicit tex. in. l. si is qui. ff. de vulg. z pupil. ꝙ substitutus pupillaris dicit̃ capere bona pupilli ab ipõ pupillo, cuius sunt z a quo euellũtur: lz ex dispositione patris qui ipsum substituit: z si hoc est deberet eam sibi cõputare in legitimã que debet̃ eis de bonis aui mr̃ni cũ in eadẽ debeat cõputari qcquid habẽt ab ipso de ipsius substãtia. l. scimus. §. repletionẽ. C. de inoffi. test. z hec est ratio fortis ad quã non est dare respõsum ẽm Bart. in. l. iiij. ff. ad. l. fal. q dicit se in ea fundasse z bis ꝓ ista parte cõsuluisse: lz plures alij dicerẽt 𝔠trũ. vt refert Bal. q etiã in hoc fuit cõtrarius Bar. C. de colla. l. illam. per plures rõnes. sz ad hãc rõnẽ nõ videt̃ bñ respõdere: sz sue rõnes cõcluderẽt si haberẽt a matre tanꝙ heredes eius: quo casu etiã ipse Bar. nõ negat ꝙ imputare eam non deberent. Sz in casu nostro de dicta cõsuetudine factũ est ius scriptũ municipale qd illã cõfirmat: z sic illud idẽ facit z operat̃ qd operaretur cõsuetudo dicto statuto nõ extãte: facit qd not. in. l. ij. in prin. ff. de vulg. z pupil. in verbo moribꝰ. per doc. z qd no. Cy. in. l. ij. C. q sit long. cõsue. qñ de cõsuetudine efficit̃ lex vel statutum. Aufert ergo statutũ istud ꝑfatã dotẽ patri eidẽqz auo et tribuit liberis: z sic dicũtur liberi habere immediate ab auo: ergo debẽt sibi cõputare in legitimã eis debitã ab eo.

2 †Plus videtur in casu nostro ꝙ etiã ex expressa dispositione aui videat̃ habere ista infantula postꝙ ille fuit stipulatꝰ illã restitui ei cui ius dederit: nã censet̃ stipulatus ẽm ordinez iuris: videlicet ei cui deberet fieri restitutio si stipulatio nõ interuenisset. per ea que not. per Bar. in. l. vxorẽ. §. testõ. ff. de leg. iij. z. l. gaius. solut. mat. Sed si nõ interuenisset stipulatio deberet fieri dicte infantule virtutẽ dicte cõsuetudinis cõfirmate per statutũ: ergo censetur auus illi stipulatus z potuit sibi acquirere vtilẽ actionem. ꝓut est casus. C. de pac. quen. l. pater ꝓ filia. z. d. l. gaius. ff. solu. mat. z ista videnẽ multũ vrgere ꝯ dictã infantulã ꝙ teneat̃ cõputare. sed in 𝔠trũ aduertendũ: qr si pater nõ fuisset stipulatus dotẽ istã restitui: vel fuisset stipulatus precise restitui filijs dicte sue filie possent ista de plano cõcedi: sed stipulando eo modo quo stipulatus fuit. s. sibi vel filie vel filijs filie: vel illi cui ius dederit zc. censetur stipulatus sibi si filia decederet sine liberis. si vero cũ liberis cẽsetur per prius stipulatus filie sue quam censetur plus dilexisse ꝙ eius liberos eo casu quo cuz liberis decederet. vt voluit Bar. in. l. si cũ dotẽ. circa fi. princi. ꝓ illũ tex. ff. solu. mat. dicens ita fuisse disputatũ per Jac. de bel. z sic in puncto mortis cũ mori incipit cum liberis purificat̃ stipulatio in personã filie adhuc viuentis quã trãsmittit ad suos liberos tanꝙ eiꝰ heredes. z ita intelligũt. l. inter socerũ. §. cũ inter. ff. de pact. dota. s. ꝙ ibi liberi habeãt tanꝙ heredes matris in quã matrẽ censetur cõcepta taci. stipulatio in casu quo cum liberis decedat z sic purificat̃ stipulatio in pũcto mortis in personam filie. sicut in simi. habet̃ in. l. si filius heres. ff. de liber. et posthu. z. l. suus quoqz. §. marcellus. ff. de here. insti. z si ita est sequitur ꝙ dicti liberi: z in casu nostro dicta infantula non habet istã dotẽ ab auo sed a matre: nec tanꝙ de bonis z patrimonio aui de quo exiuerat. l. pater. ff. ad. l. falci. de colla. dotis. l. fi. in fi. Sed tanꝙ bona sue matris effecta per donationem patris ꝙ fieri poterat etiã iure veteri. l. põpo. filadelphus. ff. familie herci. z sic habẽt locũ rõnes facte per Bal. in. l. illã. C. de colla. vt nõ debeat cõputare. qd etiã videt̃ fuisse de mẽte Bar. in d. l. in quarta. z in. d. l. post dotẽ. que format hoc dubiũ qñ filie haberent vt heredes matris: qr pater fuisset tñ stipulatus vel sibi in vnũ casum quo casu censet̃ stipulatus filie in alterum casum. vt. d. l. si cũ dotẽ. an tunc dicti filij debeant eã sibi computare: z licet nõ soluat sed dicat se dubitare z esse pulchrũ dubiũ tamẽ innuit ꝙ non z dat clare intelligere ꝙ ea que prius dixerat locũ habẽt quãdo nõ habent vt heredes matris: sed ab ipõ auo immediate ꝙ contingeret si nulla stipulatio interuenisset vel in personã filiorũ tantũ z specifice: z ego dico ꝙ tunc habebit locũ determinatio Bal. z aliorũ qui tenuerũt cõtrariuz. s. ꝙ imputari nõ debeat in legitimã: qr dicto casu militãt rationes eorũ. vt ptz ex not. per Bal. in. d. l. illã. z si dicatur ẽm hoc resultabũt dãni patri ꝙ stipulatio censeatur per prius cõcepta in personã filie tanꝙ magis dilecte. Respondetur ꝙ sibi imputet quare specifice nõ cõcepit in personã nepotũ: qr tũc computarent in legitimã. arg. l. fi. C. de dotis promis. in fi. Item si dicatur postꝙ consuetudo vel statutũ aufert auo z dat filijs filie quomodo potuit auus per suã stipulationẽ auferre nepotibus z dare filie. Respondeo potuit a prin. z anteꝙ eis esset ius qsitum. l. quotiens. ff. solut. mat. de pac. dota. si cum dos. Itẽ qr sentiunt vtilitatẽ in hoc ꝙ non tenentur computare tanꝙ heredes sue matris. vnde conqueri non possunt. plus videtur ꝙ etiã citra vllã stipulationẽ idẽ sit qd. s. dixi. si verũ est qd asseritur per primũ dñm consulentem ꝙ dictũ statutũ fuit sic semper intellectũ z practicatũ z interpretatum Ferrarie ꝙ filij filie habeant vt heredes eius quasi tantum operatur statutum quantum stipulatio in personam filie cõcepta. l. si de interpretatione. ff. de legi.

Laus deo.

¶ Summarium.

1 Simulatio cõtractus põt coniecturis probari: z qualiter probetur fuisse cõtractus pignoris: lz instrumẽtũ cantet de venditione quãdo agitur solũ de cõputan. fructus in sortem.
2 Quãdo est qstio facti de vsuris iudex secularis est competens.
3 Et pulchre quomodo cognoscatur an causa sit in iure an vero in facto: z ꝙ crimen sit mere ecclesiasticum.

¶ Consilium. cix.

In christi nomine amen.

¶ Uisa petitione predicta z testibꝰ pro vtraqz parte receptis: z etiã sententia lata in fauorem dictoruz agentiũ super eo ꝙ primo queritur vtrũ ex deductis in processu sit probatum pignus: z sic simulatio cõtractus. respõdeo ꝙ sic:

1 † quia talis simulatio seu fraus de contractu vendi. ad contractum pignorationis probat̃ q cõiecturas z verisimilitudines tam de iure cõmuni. vt in. c. ad nostrã. de emptio. z ven. et c. illo vos. de pig. z not. per docto. in. l. emptione. C. plus valere qd agit̃. facit. l. dolũ. cũ ibi no. C. de dolo. ꝙ etiã per statutuz Pergami sub rubrica de cognoscendo per dictã potestatem z eius iudi. de cõtractibus fictitijs zc. vbi dicit̃ ꝙ possit fieri ꝓbatio ex leuibus ꝑsumptionibꝰ qd quidẽ statutũ laicorũ valet inter laicos etiã in materia vsuraria quãdo disponit super questionibus facti que sunt vel esse possunt de foro seculari: vt dicã in sequenti dubio. z ita tenet Fede. de señ. in opere suo. cõsi. xcj. si bene inspiciatur eius mens z intentio. Et inter alias cõiecturas est ista: si posset ꝓbari ꝙ debitor querebat accipere pecuniam mutuo super tali possessione: postea reperit̃ ipm fecisse vẽditionẽ de illa possessione pro quãtitate quã querebat. Nã presumitur color quesitus de cõtractu ad cõtractũ: sicut z alibi de persona ad personã. ff. ad velle. l. mulier. §. si cum esset. z hoc not. Host. in. d. c. ad nostrã. Uel quãdo cõcurrunt duo. s. ꝙ res valet longe plus ꝙ fuerit vendita z ꝙ factũ fuit pactũ de retro uendendo. Alterũ vero nõ sufficeret: qr tex. illorũ capituloruz loquitur in pluri. z sic requirũt plures adesse coniecturas. Sufficiãt ergo due. l. vbi numerus. ff. de testi. Sufficeret etiã cũ vna illarũ qualitas persone creditoris seu emptoris si consueuisset fenerari vel tales cõtractus simulatos facere. l. qui semissem. ff. de vsur. in fi. de pig. ac. l. vniuersorũ. z qd not. doc. C. de vsur. l. cũ allegatas. ff. de verb. obli. l. stipulati sumus. sz hic adsunt predicte coniecture z etiã alie plures: z primo adest prima: qr Auogarius pater istorũ agentiũ anteꝙ faceret vẽditionem de dicta petia terre querebat accipere mutuo super illa possessiõe: z eã pignorare z nõ vendere: vt ptz ex depositione. vij. testium scz Jacobi bonage q deponit qualiter dictus Auogarius ita sibi dixit: z ꝙ ipse voluit emere sed ille noluit vendere: cui Jacobo videt̃ dãda plena fides in hoc: cũ deponat de facto suo. argu. l. quero. §. fi. ff. de edili. edic. licet quando deponit de facto alieno nõ sufficiat vnus. l. vbi numerus. ff. de testi. C. eo. titu. l. iurisiurãdi. Cõfirmatur etiã hoc ex depositione primi testis q dicit ꝙ Guil. voluit dare Auogario lib. mille ducẽtas sed ille noluit recipere nisi sexcẽtas: z sic apparet ꝙ noluit vendere sed pignorare. Itẽ adsunt alie due cõiecture. s. maioritas pretij de duplo maius ꝙ datũ fuerit cũ oẽs quasi testes inducti per actores deponãt ꝙ valet mille ducẽtas lib. z vltra: z tñ vẽditio facta fuit pro sexcẽtis. Nec obst. testes inducti ꝓ alia parte: qr deponũt de tpe guerre ꝙ ꝑpter guerrã erat possessio inculta z nõ fuisset repertus qui dedisset vltra. 600. lib. qr istud nõ probat verũ pretiũ rei cũ sit tẽporale qd sperabat̃ cessare: ideo non debet attendi. l. pretia rerũ. in fi. ff. ad. l. falci. Preterea testes alij pro actoribus induci dicũt ꝙ illi met emptores dedissent. M. cc. lib. si ille voluisset facere liberã venditionẽ z sine pacto de retrouẽdẽdo: z illis magis est danda fides: qr dicũt verisimiliora. l. ob carmen. §. fi. ff. de testi. z licet dicti testes deponentes de maiori valore forte non reddũt ita sufficientem causam sui dicti sicut requireretur si ageretur de suppletiõe pretij. iuxta. l. ij. C. de rescin. vendi. qr tũc ageretur de magno ꝑiudicio. In ca

su tamē nostro q: non agitur de suppletione pretij nec de retractatione cōtractus propter pretiū: q: immo petitur retractari propter pactū de retrouendendo: nec negatur restitutio rei vel retrouēditio: immo offertur: sz solum agitur de probādo simulationē cōtractus ad finē cōputādi fructus in sortē non videt requiri tam exacta probatio sicut requireret si ageret de his q̄ s. dixi. tum q: hoc nō est magni preiudicij sicut sunt illa: tū propter naturā simulationis que per cōiecturas etiam leues detegitur. l. si maritus. §. fi. ff. qui ꝛ a quibus. de manu. l. iiij. §. si ab ignoto. l. sicut. §. superuacuū. quibus mo. pig. vel hypo. sol. et qd not. Bar. in. l. post contractū. ff. de dona. sic etiā dicti testes debent sufficere. arg. l. j. C. de rei vxo. act. post prin. Est etiā cōuentio de retrouendēdo facta eodem die. ꝛ sic magis arguit simulationē q̄ si ex interuallo. ff. que in frau. credi. l. si ventri. §. in bonis. in fi. ꝛ qd not. in. c. officij. de elec. Nec ob. q vn⁹ testis actorū dicat q ex interuallo fuit facta dicta cōuentio: q: ex tenore instrumenti apparet de cōtrario: ꝛ sic illi nō est danda fides. C. ad velle. l. antique. Sunt etiā alia indicia que arguunt simulationē predictā ꝛ coadiuuāt ea que dicta sunt vt ꝛ si per se non sufficerent qd negatur: iuncta tamē cū istis sufficere debent. iuxta illud que nō prosunt singula ꝛc. l. si stipulatus. ff. de vsur. ꝛ per. c. fi. de succes. ab intesta. ꝛ qd no. in. l. ij. in prin. ff. de excu. tuto. ꝛ. C. de rei ven. l. indicia. ꝛ. l. ob carmē. §. fi. ꝛ. l. iij. §. ij. ff. de testi. sunt autē ista. primo q: fuit actū in pacto de retrouendendo qd post certū tps ꝛ non ante teneret retrouēdere: et sic patet q voluerūt aliqd lucrari dicti emptores de eo q fecerunt. ergo ꝛc. ar. dictorū capitulorū. Itē est vnus testis: videlicet tertius in ordine q est do. Jac. filius dñi Marchi de aduocatis qui deponit de confes. partis aduerse facta presentibus istis agentibus vel altero ipsorū recipiente pro se ꝛ fratre suo qualiter re vera mutuauerat dictas sexcētas lib. ꝛ receperat illam possessionem pignori: nō aūt emerat: qui testis facit semiplenā probationē: q: si essent duo testes facerent plenā. Nā cōfessio extraiudicialis facta parte presente facit plenā fidē vel saltē releuat alterā partem ab onere probandi. iuxta not. super rubri. de pba. p Joā. and. in nouel. ꝛ. l. publia. §. fi. ff. deposi. ꝛ l. cū de indebi. §. fi. ff. de proba. C. de nō nume. pecu. l. generaliter. per doct. si duo facerent plenā: ergo vnus semiplenā. per ea que not. Bar. in. l. admonēdi. de iureiur. ꝛ ptz in. d. c. fi. de succes. ab intesta. ꝛ semiplena probatio est plus q̄ indiciū vel cōiectura. vt no. in. l. cū pba. ff. de pba. in gl. Sūt etiā plures alij testes qui deponunt de confessione facta parte absente que plene probata facit semiplenā probationē[a]. vt not. Bar. in. d. l. admonendi. de iureiurā. ꝛ lz testes in hoc videātur singulares: q: deponūt de cōfessionib⁹ factis diuersis tēporibus: negari tū non potest qn faciāt magnū indiciū ꝛ cōiecturā: ꝛ sic adminiculant ad plenā pbationē lz directā pbationē nō faciāt. vt in. d. §. fi. de succes. ab intesta. sic ergo cōcludit per illud capitulū q vel est directo pbatū pignus vel tā sufficiēter adminiculatum qd sufficit ad sentētiā p actorib⁹. ꝛ hec de primo dubio vel q̄sito.

2 ¶ † Quātū vo ad scdm dubiū an dicta sentētia reddat nulla ex defectu iurisdi. quasi iudex secularis de hac causa vsuraria[b] cognoscere nō potuerit nec pronūtiare tanq̄ de causa ecclesiastica seu spūali non pertinēte ad suū forū. iuxta not. in. c. cū sit generale. de foro cōpe. ꝛ in cle. dispēdiosam. de iudi. ꝛ per Jo. and. in. c. j. de vsur. lib. vj. in nouel. iuncto. c. si iudex laicus. de sentē. excō. ꝛ. c. vt inquisitionis. §. prohibem⁹. de hereti. li. vj. dependet ex his que not. Archi. xiiij. q. iiij. quid dicā. qui tenet sm q̄ plures q vsure possunt repeti in curia seculari. ꝛ Paul. de leaza in cle. j. de vsur. qui distinguit an sit questio facti: q̄ distinctio fuit originaliter Jo. and in casu simi. de ordi. cogni. c. tuā. ꝛ eā approbat Fede. de senis in. d. consi. xci. ꝛ Bar. in. l. titia. ff. solut. mat. ꝛ do. Pet. de ancha. in. c. ea que. de reg. iur. lz Bal. in. l. quotiens. C. de iudi. dicat q siue sit questio iuris siue facti pertinet ad forū ecclesie q puto verū actore volente: q: q̄ vult repetere vsuras vel petere declarari cōtractū esse vsurariū pōt eligere curiā ecclesiasticā si vult etiā qn est questio facti. Et ita videmus cōmuniter fieri qn moritur aliqs vsurarius de cuius cōtractibus nō vertitur questio iuris sed facti. s. quantū quis soluerit pro vsuris. Et sic est questio facti: ꝛ tn repetūtur vtplurimū in curia ecclesiastica. ꝛ hāc iurisditionē sibi appropriauerūt rectores ecclesiastici a tanto tpe cuius nō est memoria. vt not. Joā. and. in. d. c. j. de vsur. lib. vj. in nouel. Sed si volunt agere in curia seculari eo casu quo sit questio facti non est negandū quin possint. ꝛ sic saluantur no. per Archi. ꝛ alios in preallega. c. quid dicā. ꝛ per alios in locis. s. alleg. In casu autē nr̄o est q̄stio facti ꝛ nō iuris. qd ptz: 3 † q: tunc est questio facti quādo partes nō sunt cōcordes in facto sed in iure sic: q: ptes fatentur q si factū sic se haberet esset vsura: sed si non sic se haberet non esset vsura. Tum aūt dicitur questio iuris qn partes sunt concordes in facto non in iure: puta si vendātur fruct⁹ ad tempus minori pretio partes fatentur vendi. fuisse factā ad tēpus: tū vna pars dicit talem venditionē cōtinere vsurariā prauitatē: altera contradicit. Certe ista est questio iuris mere non facti: quia de facto non contenditur inter partes sed solū de iure: ꝛ ideo pertinet mere ad forū ecclesiasticū: ꝛ iudex secularis etiā ex proroga. partiū videtur q non posset cognoscere: q: videtur causa spūalis cuius nō est capax iudex secularis. c. decernimus. de iudi. ꝛ. d. c. si iudex laicus. de sen. excom. ꝛ qd no. In no. not. in. c. de causis. de offi. deleg. ꝛ doc. iuris ciuilis in materia prorogationis iurisditionis qui dicunt q in iudi. non habente imperiū nō potest fieri prorogatio de imperio mero vel mixto: q: talis potestatis non est capax: licet in contrarium faciat qd no. do. Pet. de ancha. in. d. c. ea que. q dicit q cā vsuraria nō est spiritualis sed est ecclesiastica non mere. Nā solū crimen heresis ꝛ simonia dicūtur crimina mere ecclesiastica. vt. d. c. vt inquisitionis. §. prohibemus. de hereti. lib. vj. ꝛ de illis solus ecclesiasticus potest cognoscere. Sunt quedā q̄ sunt ecclesiastica sed non mere vt sacrilegiū. vt no. in. d. c. cū sit generale. de quo etiā secularis potest cognoscere. vt. l. si qs in hoc gen⁹. C. de episco. ꝛ cleri. ꝛ sm hoc videret q de. q. vsurarū: etiā quādo esset questio iuris: posset secularis cognoscere de cōi cōsensu partiū. Sed quādo est questio facti tunc etiam reo inuito.

¶ Breuiter super isto articulo de prогatione nō insisto de presenti: q: nō expedit cū in casu nostro sit questio facti ꝛ nō iuris: ꝛ sic etiā reis inuitis potuerunt actores recurrere ad curiā secularem sm cōem opi. doc. de qua. s. q aūt sit questio facti ꝛ nō iuris patet clare: q: solū de facto cōtēdit inter ptes: videlicet vtrū fuerit inter eas q nō esset emptio ꝛ venditio prout instrumētū cantabat: sed esset pignus prout partes re vera agebāt. An autem q esset vera venditio: nā vtraq: pars fatet q si fuisset actū q non esset vera venditio: sed pignus censeretur facta simulatio de pignore ad venditionem in fraudem vsurarū. s. vt dicti cre. tanq̄ de venditione lucrarent fructus interim pceptos. C. de pac. inter empto. l. ij. quos de pignore lucrari nō potuissent sed in sortē habuissent computare. l. j. ꝛ. ij. de pig. act. Itē vtraq: pars fatetur q si fuisset actum vt esset vera venditio prefati emptores lucrarētur fructus interim perceptos. De hoc ergo facto cōtenditur inter partes: scz qd fuerit actū inter eas non autem de iure q resultaret ex facto declarato ꝛ posito pro constanti: de illo enim sunt concordes. ꝛ isto modo declarat Bar. in. d. l. titia. sequitur ergo q potuit hoc peti in curia seculari: lz potuissent actores hoc petere etiam in curia ecclesiastica si voluissent: ꝛ iō dicta snīa non est nulla ex defectu iurisditionis: ꝛ dicta exceptio nullitatis ex isto capite nō pcedit. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ¶ Ex cumulatione petitorij ꝛ possessorij retinēde pos. redditur libellus ineptus: ꝛ per cōsequens iudiciū ruit quādocunq: facta protestatione ante lit. contest.

2 Actor qui fatetur reū dñm vnius fundi pro parte pro indiuiso facit eum presumi dñm totius nisi aliter probet: ꝛ sic reus debet absolui ꝛ a petitorio ꝛ etiā a possessorio. ꝛ. 3. ꝛ. 4.

3 De cōnexis ꝛ inseparabilibus idē est iudiciū quādo est eadem ratio connexorum.

4 Dispositio facta de parte trahitur ad totum quando est eadē ratio in alijs partibus.

¶ Consilium. cx.

In christi nomine amē.

¶ In causa que vertitur corā domino locūtenēte patrie foris iulij: inter cōmunitatem ꝛ hoies ville seu castri buye petētes ex parte vna: ꝛ cōitatem vel hoīes ville osopij ex altera super dño ꝛ pprietate: necnon possessiōe cuiusdā pascui q hoies dicte ville osopij dicūt ad se iure dñij ꝛ possessiōis insolidū ptinere: ꝛ ppter hoc fecerunt pignorari quosdā de dicta villa buye reptos ibi pascuare. Prefati vo de villa buye dicūt dictū pascuū cōiter pertinere tā ad eos q̄ ad hoies dicte ville osopij: ꝛ etiā ad hoies q̄rūdā aliarū ꝛ se cōiter cū illis eē i possessiōe petūt hoc declarari: ꝛ etiā dictas pignorатiōes reuocari ꝛ retractari ꝛ eis pignora restitui.

1 ¶ † Uiso libello porrecto per homines de buya: ꝛ responsione facta ad ipsum vna cū toto processu ꝛ attestationibus testium hincinde receptorum ꝛ productorum. Uidetur dicendū homines de dicta villa osopij debere absolui pluribus rationibus. Et primo ratione ineptitudinis libelli: quia in eo proponitur petitoriū inquantū petūt declarari dictū pascuū ad se pertinere pro parte ꝛ etiā possessoriū retinende inquantū petūt declarari se esse in possessione cōmuniter cum hominibus dicte ville osopij ꝛ aliarum. Constat autem q ista duo iudicia simul proponi non possunt ratione contrarietatis: quia in possessorio retinende

---

a ¶ Probationem. Adde do. Mari. sozi. i cōsi. xv. vsi. tertius vo tractatus. circa mediū. in prima pte. q cōfessio extraiudicialis semel dūtaxat facta absente parte non nocet plene: secus vero reiterata seu geminata: quia tūc nocet cōfitenti. ꝛ adde eūdez Pau. s. in consi. lxxix. ꝛ qd ibidē dictū fuit in apostil.

b ¶ Usuraria. Adde eūdē pau. de cast. s. in cōsi. ij. ꝛ qd ibidē dictū fuit in apost.

tinende asserit se possidere: in petitorio vero videt asserere contrarium: quia illud nō competit possessori possidenti omni genere possessionis.l.j.§.interdictū aūt.in fi.ff. vti posside. nisi propo neretur ratione diuersarū possessionū qđ hic nō apparet. iuxta ea que plene habentur in.l.si de vi.ff.de iudi.C. de interdictis.l.incerti.de rei vendi.l.ordinarij.z.l.naturaliter.§. nihil commune.ff.de acquiren.pos.iuncta.l.j.C. de furtis. Sindicus autem ville osopij protestatus est de ineptitudine libelli tempore quo ad ipm respondit litē contestando: z sic censetur reseruata post litē contesta.z quādocūqz de ipsa ineptitudine postea ap

a pareat censetur retro nullū fore quicqd[a] super dicto libello factū est.l.nā z postea.§.j.ff.de iureiurā.l. pretor.§.j. qui incipit controuersia.ff.de dam.infec.z his que not. Bal.C. de rei ven

b di.l.domū.s.ꝙ libellus ineptus est ipo iure nullus[b].z.C.de iureiuran.l.actori.in fi.z qđ not.insti.de obli.circa prin.in glo.q̄ incipit istud.z qđ not.in addi. Spe.de actio.seu peti.§. sequit videre.z de offi.iudi.§.deseruit.ver.quid si libellus.

2 ¶†Secundo z fortius veniunt absoluendi dicti de osopio: quia ex confessione predictorū agētiū apparet ꝙ ipsi de osopio sunt dñi z possessores dicti pascui. Dicūt tamē agentes ꝙ non insolidū sed vna cū eis: ex quo igitur constat per confessionē predictorū ipsos fore dominos z possessores pro parte presumūtur dñi insolidū nisi dicti agentes probauerint se esse dños vna cū eis pro alia parte: eo quia dictum pascuum est vnū quid inte-

3 grum z nō indiuisum in aliquo. † z regula est ꝙ de cōnexis et inseparabilibus idē est iudicium.ff. de separa.l.j.§. preterea. de admi.tuto.l. ita autem.§. si tutor.z.l. tutor q tutelam.post princi.de dam.infec.l.si finita.§.ex hoc.ꝟ.si vo vnita.C.de nego.gest.l.si cognatis.maxime qñ est eadem ratio connexorum. vt not.in.c.preterea.de offi.deleg.in fi.glo.magne. Unde si cōstat me esse dominū in certa parte vnius fundi integri et vniti: presumor esse dominus omnium aliarum sibi coherentium et connexarum nisi probetur alium esse dominum illarum. argu. iurium predictorum facit.l. vxori.in princi.ff. de lega.iij.

4 vbi† appellatione partis totū continetur: z dispositio facta de parte trahitur ad totum quando est eadē ratio in alijs partibus.facit etiam.l.gaius.§.si.ff.de leg.ij.z qđ no. Bar.in.l.j.ff. de rebus dub. Isti autem agentes de dominio nullo modo probauerunt ex quo sequitur ꝙ etiam si probassent de possessione debent in possessorio retinende ꝑualere z obtinere dicti de osopio qui habent pro se presumptionem de dominio z proprietate super toto pascuo: cum in dicto possessorio existentibus partibus probationibus super possessione preferatur ille qui probat de proprietate ei qui non probat vel non ita bene probat. vt habetur z probatur in.c. licet causam. de proba. z in materia interdicti vti posside. quia modicum additum vni ex paribus reducit ea ad imparitatem.c.duobus.de rescrip.lib.vj.et sic veniunt absoluendi dicti de osopio tam a petitorio ꝙ a possessorio ꝙ etiam a restitutione pignorum que capta fuerūt pro defensione possessionis.

¶Tertio veniūt absoluendi dicti de osopio: quia per multos bonos testes productos per eos deponitur ꝙ dictū pascuū est de pertinentijs vel infra pertinentias dicte ville de osopo.i.infra eius territorium: z per cōsequens presumitur ad eos pertinere tam ratione dominij ꝙ possessionis: z si quā possessionem habuerunt dicti agentes in dicto pascuo postꝙ est infra territorium dicte ville de osopio presumitur iniusta: nisi iustificet aliquibus causis ꝙ factum nō est. arg.c. ad decimas.de rest.spo. lib.vj.iunctis his que not.de pertinētijs castri.in.c.cū ad sedē de resti.spo.in antiquis.per Inno.z alios.

¶Quarto veniunt absoluendi dicti de osopio a possessorio retinende: quia z si agentes de possessione vel quasi probassent: non tamen esset talis que pertineat ad huius iudicij vigorem. Quoniā ad hoc vt quis vincat in dicto possessorio debet possidere non vi: non clam: nec precario ab aduersario.l.j.in princ. ff.vti possi.sed hic non sic: quia immo per testes illorū de osopio apparet ꝙ vi possiderunt: idest contra voluntatem illorū de osopio qui predictos reptos pascuare pluries z pluries pignorauerunt vt dicunt multi testes etiam qui fuerunt ibi officiales: z dicunt se ita fecisse: z ꝙ fuerunt restituta pignora soluta pena: z sic patet ꝙ vi possiderunt.l.j.§. quid si vi factū.ff. ꝙ vi aut clam. ergo debent succumbere: quia melius probant dicti de osopio ꝙ non vi: non clā: nec precario ab aduersarijs possident qui fatentur de plano ipsos de osopio fore dominos et possessores: lz dicāt ꝙ etiā ipsi sunt vna cū eis. Laus deo.

¶Summarium.

1 ¶Qui probat quasi dominium debet obtinere in publiciana aduersus possessorem nudum qui non ostendit aliquem titulum habilem ad do.transferendum.

¶Consilium.cxj.

In christi nomine amen.

¶In causa agitata Utine coram domino locūtenente inter ser Geor.z fratrē filios ser And.radiuissi z etiā heredes agentes z petentes ex parte vna: z Paulū mariani de nimis reū cōuentum z suos manutētores ex altera super quodā terreno qđ prefatus Paulus de presenti tenet z possidet ex emptione vt asserit facta per eū a quodā ser Federico qui comparuit in hac lite z illā in se suscepit: prefati vero agentes asserunt dictū terrenū ad se pertinere iure dominij vel quasi ex emptione facta per ser Andreā patrē ipsorū iam sunt anni xlij.vel circa a quodā Jacobo mareti de nimis q dictū terrenum tenebat z possidebat tanꝙ suū z colebat: z statim eadem die locauit dictū terrenū prefato Jacobo venditori pro certo annuo affictu: quē dicunt illū soluisse quousqz vixit.z sic p.xx. annos z vltra: quia mortuus est a.xx.annis citra. Prefati vo cōuenti dicūt illū Jacobū non fuisse directū dñm: sed tenuisse dictū terrenū tanꝙ massarium loco dicti Federici z fratris: z ꝙ quolibet anno soluebat eis certū annuū censum: vnde dicūt ꝙ non potuit trasferre in dictū ser Andreā directū dominiuz qđ non habebat. Uiso processu z omibus actis z actitatis in causa: necnō attestationibus pro vtraqz parte receptis sup eo qđ queritur que sint vel esse debeant partes iudicis in pronūtian

1 do an pro agentibus an ꝓ cōuentis.† Respondeo ꝓ pma parte ꝙ pro agentibus z condemnare dictos conuentos ad restitutionem dicti terreni tali ratione: quia dicti agentes vident intentasse rei vendicationē vel publicianā qđ facere potuerunt. iuxta ea que habētur in.c.abbate.de re iudi.lib.vj.z probauerunt q̄ eis incūbūt.s.titulū habilē ad translationē dñij z traditionem saltim fictā per locationē statim factā per partē q̄ sufficit.l.quedā mulier.ff.de rei ven.C.de dona.l.quisqs. Item solutio pretij.prout de omibus istis cōstat per instrumenta ꝓducta per eos. Itē solutionē affictus probarūt per testes: aut igitur prefatus Jacobus erat dñs direct[us]: z tunc debent dicti agētes vincere in ipso directā rei vendicationē.l.in rē.in princi.ff. de rei vendi.aut erat dñs vtilis z debent vincere in vtili: quia in ipsum trāstulisset venditor: z in hoc libello censetur etiā vtile dñium deductū.vt not. Bart.post Dy.z Guil. de cun.in.l.si mater.§.eandē.ff.de excep.rei iudi.in vlti.col.aut neutro modo erat dñs: z tunc transtulit vsucapiēdi cōditionē.l.clauib[us]. ff.de contrahen.emp. Cū ergo dictus ser Andreas possederit per dictū Jacobum venditorē qui tenebat vt cōductor emptoris quousqz Jacobus ipse vixit.z sic per annos.xx.titulo z bonafide prescripsit longo tempore.z sic similiter acquisiuit vtile dñium.iuxta not.in auc.nisi tricennalis.C.de bo.mater.et sic idē qđ in precedenti. Et si prescriptio nō esset cōpleta deberēt obtinere in publiciana qm̄ agunt contra illos qui nullū ꝓbauerunt titulū sed solā possessionē. Nā Pau.principaliter conuentus: lz allegauerit titulū.s.emptionē factā a Federico: ipm tamē vel ipsam non produxit in iudicio nec ꝓbauit per testes. Constat autē ꝙ si habens titulū z bonāfidē cum traditione facta a nō dño agat cōtra simplicē possessorē q nullū titulū ostēdit debet obtinere in publicianā: quoniā dicitur habere quasi dñium z possessor nullū.vt.l.j.in princ.z per totū.ff. de publi. Prefatus etiā Federicus manutētor: lz alleget se z fratrū fuisse dominos: non tamen deduxit nec ꝓbauit aliquem titulū sufficientem ad hoc sed solā solutionē census. Sz pro maiori parte testes deponunt ꝙ propria autoritate sibijpsi soluebat faciē do vindemiare vineā a suis famulis: z qđ illum recusantē soluere fecit aliquando incarcerari: z sic probāt de violenta possessione que nō ꝓdest.C.de proba.l.vis eius.z posito ꝙ nō fuisset violenta: quia tamen non est fulcita titulo: z per consequēs est nuda non prodest aduersus agentes qui habuerūt eā cū titulo z sic non est nuda sed fulcita dñio directo vel vtili seu quasi dominio: licet si dictus Pau. principaliter conuentus probasset titulum quē allegat videretur debere obtinere in publicianaz non in rei vendicatione: quoniā titulus ille quesitus esset a diuersa psona z ipe est in possessione.l.sinautē.§.fi.z.l.se.in priu. ff.de publi.sed hic nō ꝓbauit z sic in oēm euentū debent agentes obtinere. Non ergo est curanduz ex quo capite.l. gallus.§. si eius.in fi.ff.de liber.z posthu. de acquiren.heredi.l.ꝙ si dubitet.z si dicatur prefatus Jacobus vēditor non potuit per illam fictā traditionē que resultat ex conductione facta ab emptore transferre possessionem in ipsum emptorē cum per prius teneret noīe dicti Federici: z sic Federicus erat ille q habebat possessionē ciuilē quā sibi nō potuit Jacobus auferre per dictā fictā traditionem.l.ꝙuis.§.j.ff.de acqui.pos.z p cōsequēs non potuit emptor incipe pscribere.iuxta no.in.l.j.in fi.mag.glo.

a ¶Quicquid. Sz nungd ꝓbationes dicant eē inepte ita ꝙ nō possint i alio iudicio ꝓduci vel repeti. vide do. alex. de imol. in consil. xxxvij. in vij. col.in.j.pte.

b ¶Null[us]. Qñ aūt dicatur libellus ineptus. vide do. Pe. phi. cor. in cōsi. cxxi. in lrā. J. in pma parte. vbi etiam ꝙ impedit litis ingressum. Sed quid in summarijs. dic ꝙ procedit fm eū in consil. lxij. in littera C. z. D. eadem parte.

C. de ser. fugi. iuncto. c. sine possessione. de regu. iur. Non ergo possunt dicti agentes obtinere in vtili rei vendicationē tanq̄ prescrip. cōpleta: nec in publiciana tanq̄ incohata. Respondeo per eandē viā repellendo dictā allegationē. Nā ex dictis testiū productorū per Federicū non apparet dictū Jacobū sol uisse affictū pro dicto terreno ante venditionē factā per eū pre fato Andree sed post: q2 venditio facta fuit in. M. cccl xxxvij. ꝛ sic sunt anni. xliij. ꝛ statim incepit dictus Jacob. soluere dicto ser Andree emptori. testes vero Federici deponunt de solutione facta Federico post dictā venditionē. Nā Petrus quōdam Joānis tertius testis super secūdo capl'o dicit de ānis. xx. Franciscus quondā Henrici quartus testis similiter super secundo dicit de annis. xxxij. vel. xxxiij. Odoricus. viij. testis lz dicat de. xlvj. nō tñ deponit de visu sed de auditu: ꝛ sic non probat: multi etiā alij deponūt similiter de auditu. Solus decim⁹ testis: scz Joānes dictus Zoff. deponit de annis qnquaginta: sed non sufficit. l. iureiurā. C. de testi. sunt etiā aliqui qui deponunt de solutione: sed nesciunt pro quo terreno. Solutio ergo dicti Jacobi facta ser Federico postq̄ inceperat soluere ser Andree non potuit preiudicare dicto ser Andree per. d. l. q̄uis. §. j. ff. de acqui. posses. Preterea q̄plures testes dicunt q̄ dict⁹ ser Jacobus denegabat soluere dicto ser Federico dicens se nō teneri: ꝛ q̄ ser Federicus ꝓpria autoritate faciebat vindemiari vineā: ꝛ aliqui dicunt q̄ fecit eū carcerari: ꝛ sic fuit possessio violenta que non debet illi ser Federico prodesse. l. vis eius. C. de proba. Quinimmo per tales actus violentos nō desijt Jacobus possidere: q2 nō fuit de possessione quā habebat eiectus nec ipsam voluit transferre in dictū Federicū ꝛ sic non transtulit: q2 in hoc inspicitur animus soluentis. l. iij. §. in amittenda. ꝛ. l. si colonus. de acqui. pos. qui hic non fuit. ꝛ lz aliqui testes non deponant de hac violentia: tamen nō propterea probant spontaneam solutionē postq̄ sunt aliqui ꝛ q̄plures qui deponunt de violētia. per ea que not. Inno. in. c. super hoc. de renū.

¶ Concluditur ergo q̄ cū pro parte dictorū agentiū fuerint talia producta ex quibus resultat probatio dñij directi vel vtilis seu quasi dñij: ꝛ pro parte dictorū cōuentorū non sit aliqd probatum: ex quo resultet probatio alicuius de predictis sed solū de nuda possessione prefati agentes debent obtinere: q2 fundata est ipsorum intentio. l. siue possidetis. C. de proba. Et sic partes iudi. sunt in ꝓnuntiando vt. s. dixi. Laus deo.

¶ Summarium.

1 Licet causa principalis ex statuto possit cognosci non seruato iuris ordine: cā tamē incidens que nō est eiusmodi potest retractari etiā si principalis trāsierit in rē iudicatam. ꝛ. 2.

2 Causa appellationis sicut deuoluit totā causam ad superiorē vt possit sententiam reformare: ita ꝛ cā nullitatis.

3 Sic ad prescribendū dñiū sine titulo requirūtur. xxx. anni: ita in iure personali habente similitudinē cum dñio.

¶ Consilium. cxij.

In christi nomine amen.

¶ Super primo videtur dicendū dictā sententiam valere† per argumentū a contrario sensu dicti statuti qd est validū. l. j. §. huius rei. ff. de offi. eius cui manda. est iurisdi. ꝛ. l. qui testamēto. §. mulier. ff. de testa. Nam dictū statutū vult a ↄtrario sensu q̄ a. xxv. lib. infra non reqraṫ libellus: nec ordo iuris: sz hoc erat huiusmodi: q2 principalis questio erat de duobus ducatis: sed certe non stat dubitatio circa condemnationem factā de duobus ducatis: sed circa incertionē cause quam adiecit: videlicet q̄ pensionaticū a festo sancti Michaelis vsq3 ad festū sancti Martini pertinet ad homines de villa cū veritas dicaṫ esse in cōtrariū: q̄ immo ad dictū emptorem: scz Antoniū. ꝛ ista questio nō est infra. xxv. lib. sed satis vltra cū sit super proprietate huius iuris ꝑpetui. ꝛ sic si ista sñia esset valida in om̄i sui parte. s. tā in quātitate duoꝝ ducatorū quis etiam super insertione dicte cause faceret magnū preiudicium dicto emptori: q2 perderet ius proprietatis pro dicto tēpore: ꝛ si postea sup illo iure vellet agere in ordinario iudicio obstaret exceptio rei iudicate. dicendū est ergo q̄ non valet quantum ad illud nec affert dicto Antonio preiudicium super iure pensionatico: postq̄ super illo nō fuit plene discussum etiā si quantum ad duos ducatos esset valida: ꝛ transiuisset in rem iudicatā. per id qd not. Inno. de causa posses. cū ecclesia. in vlt. colū. in glo. que incipit hic apparet. Et q2 sententia lata super incidenti causa summaria nō facit preiudiciū quominus illud possit postea principaliter deduci in iudiciū. l. pe. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. si quis a liberis. §. si vel parēs. ff. de lib. agno. ꝛ plene per Bar. in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de verb. oblig. in. iij. col. in distinctiōe. ꝛ in. l. j. C. de ordi. iudi. sed hic cā principalis erat duorū ducatorū: ꝛ illa erat summaria per dictum statutum a contrario sensu questio vero de pensionatico erat incidens: q2 per modū cause veniebat. ergo ꝛc. Nā q̄stio pēsionaticus de sui natura est plenaria: q2 in ea agiṫ de perpetuo ꝛ continuo preiudicio: ꝛ sic requirebatur ordo iuris ꝛ plena cause cognitio tam ex forma dicti statuti q̄ de iure cōmuni. l. iudices. ff. de iudi. de sentē. prolatam. cum simi. Nō ergo valet dicta sententia quantum ad insertionem dicte cause: nec in illa preiudicium affert quominus in ordinario iudicio possit dictus Antonius dicere illud ad se pertinere etiam si super duobus ducatis esset valida: nec fuisset ab ea appellatum: vt p3 ex his que s. dixi. ꝛ ad hoc etiam qd not. Bart. in. l. j. ante fi. C. qñ prouoca. non est neces. ꝛ hoc de primo quesito seu dubio.

¶ Quantum ad scd̄m dicēdū est q̄ sñia que est nulla propter defectū iudiciarij ordinis nō seruati nō potest dici q̄ reconualescat ex attestationibus postea receptis: q2 cū subsistat adhuc ꝛ nō cesset dictus defectus solēnitatis omisse qui fuit causa inducens nullitatem non debet cessare nullitas: q2 sicut cā cessante cessat effectus: ita ꝛ ea non cessante. Sed durante debet effectus durare vt sit eadē ratio cōtrariorū. l. ꝛ si contra. in fi. ff. de vulg. ꝛ pupil. iuncta. l. generaliter. C. de episco. ꝛ cleri. ꝛ. c. cum cessante. de appel. Testes enim debēt procedere sñiam ad hoc vt influant in eam: nō autē sequi: quia sententia debet esse vltimus actus iudicij. l. vbi. C. de fal. Nec pertinent testes ad ordinem iudiciarium sed ad veritatis indaginem ꝛ iustitiam cause. iuxta not. in. l. cum lite mortua. ff. iudi. sol. per Bar. vnde p istos testes non suppletur defectus ordinis non seruati: posito etiā q̄ ꝓbarēt intentionē hoīm dicte ville. vñ nec roborant sententiā iā latā: nec per se sufficiūt sine noua sententia. iuxta no. in. l. sed ꝛ si possessori. §. fi. ff. de iureiuran. per glo. ꝛ doctores.

¶ Nunc tertio loco videndū est an probent intētionem hoīm dicte ville vt sic virtute ipsorū per iudices appellationū possit ferri noua sententia pro eis: presupposita etiam inualiditate vel inefficacia prime sñie.† Cōstat enī q̄ appellatio et etiam

2 causa nullitatis deuoluit negotium principale ad superiorem vt sic possit super illo ferre nouam sñiam posito q̄ prima fuerit nulla. vt plene not. Bar. in. l. si expressim. ff. de appel. ꝛ. l. si vt proponis. C. quomodo ꝛ quādo iudex. ꝛ hic breuiter nō video q̄ dicti testes fundent intentionē dictorū hoīm contra dictum Antonium emptorē. Nam intentio dicti Antonij fundata est per instrumentum publicum emptionis super pensionatico ꝛ iure locandi pascua forensibus: qd olim erat apud factoriā seu cameram publicam: prefati autē hoīes de villa tale ius nō habebant: licet possent suas bestias pascuare sed non locare forēsibus. ꝛ hoc appet ex postis extractis de libris factorie: ex quibus apparet q̄ factoria locabat dictū pēsionaticum ꝛ aliquādo incipiebat locatio in festo sancti Martini: aliquādo de mēse octobris fm̄ q̄ pecorarij forēses veniebant. Testes etiā per ipsum inducti deponentes de pensionaticis aliarū villarū dicunt q̄ locationes solent incipere in festo sancti Michaelis: ꝛ aliquando ante. hoīes vero dicte ville non ostendunt aliquem titulum super isto pensionatico qd ad eos pertineat. Sed dūtaxat habent aliquos testes deponentes q̄ ipsi consueuerūt locare a festo sancti Michaelis vsq3 ad festū sancti Martini. Et non deponunt q̄ locauerint tanto tempore q̄ sufficiat ad p̄scri-

3 ptionē:† ad quam sine titulo necessarij essent anni. xxx. sicut in alijs iuribus incorporalibus que habent similitudinē cū dñio vt est vsusfru. ꝛ iurisditio. vt not. p Cy. in. l. ij. de serui. ꝛ aqua. licet in seruitutibus p̄dialibus sufficeret longū tempus. l. si qs diuturno. ff. si serui. vendi. Sed hoc ius nō est seruitus predialis: q2 non debetur a re rei: sed est quoddā ius qd debetur psone in re: sicut in simi. habetur in. l. pecoris. de serui. rusti. predio. Et ideo habet similitudinem cū dñio sicut vsusfru. qui est pars dñij. l. v. ff. de vsufru. l. recte. de verb. signi. sicut igitur ad p̄scriptionem dñij requirūtur. xxx. anni sine titulo. l. sicut. C. de prescrip. xxx. anno. ꝛ longū tempus cū titulo. de prescrip. lōg. tempo. per totū. ita ꝛ in p̄scriptione talis iuris incorporalis habentis similitudinē cū illo fm̄ Pe. ꝛ Cy. i. d. l. ij. C. de serui. ꝛ aqua. Requiritur etiā scientia ꝛ patiētia aduersarij contra quē prescribitur sine qua nō potest haberi quasi possessio dictis iuris. de lega. ij. de serui. ꝛ aqua. ꝛ qd plene not. Inno. in. c. bone. de postula. Testes autē dictorū hoīm: nec deponūt de annis. xxx. sed de multo minore: nec etiā de scientia ꝛ patientia dicti Antonij vel alterius a quo dictus Antonius causam habuit: ꝛ sic non probat p̄scriptionem cōtra dictū Antonium. remanet ergo intentio dicti Antonij fundata in dicto titulo et non elisa per ꝓbationes dictorū hominū. Cum enim dicti hoīes fateantur: quia nec possunt negare dictū pensionaticum pertinere ad dictum Antonium qd consistit in locando pascua forensibus. dicunt tamen illud non incipere ante festum sancti Martini. Antonius vero contrariū asserit q̄ immo incipit quādocunq3

veniunt

ueniunt pecorarij forenses qui aliquādo veniunt tunc: aliquā do per mensem ante: aliquādo per duos: maior presumptio et verisimilitudo est pro eo ꝙ ipse dicit ꝙ pro eo ꝙ dicunt dicti hoies. Tum qr non est credēdū ꝙ dictū pensionaticū fuerit ab antiquo ita diuisum vt pro vno vel duobus mensibus ante festum sancti Martini pertinuerit ad hoies dicte ville: ꝛ a festo sancti Martini vsqꝫ ad festū sancti Georgij ad factoriā seu camerā vel habētes causam ab eis. l. eum qui edes. ff. de vsucap. Tum qr ex locationibus factis per factoriā ante festuꝫ sancti Martini hoc apparet. Si ergo dicti homines aliquādo locauerunt pro illo modico tempore credendū est ꝙ sibi vsurpauerunt: non autē ꝙ fecerint ex aliquo iure. Et lꝫ sint aliqui testes qui deponant de. xxx. an. non tamē faciūt ad propositū: qr nō dicunt ꝙ locauerint forēsibus: sed solū ꝙ suas bestias pascula uerint: de hoc non est contentio quin ꝑossint. Sed de potestate locandi forensibus. Concluditur ergo dictā sniam reuocādā ꝛ ferendam esse pro dicto Antonio ꝓ quo meliora sunt iura et verisimilitudines ꝙ ꝓ dictis hoibus. Laus deo.

Summarium.

1 Licet rei vendicatio ꝛ interdictū retinende nō possint cumulari: secus tamē est in cōfessoria actione que pro iure personali competit. ꝛ. 2.

2 Actio illa censetur proposita que colligi potest ex materia in libello deducta.

3 Qui probat se vsum pascuis ꝛ iure succidēdi ligna a. xl. annis citra dicitur plene prescripsisse. ꝛ. 4.

4 Libellantis intentio declaratur ex cōclusione libelli.

Consilium. cxiij.

In christi nomine amē.

In causa que vertitur inter cōitatem Brazani agentem ex parte vna: ꝛ cōitatem Cormonij ex altera reā: se defendentē super quibusdā pascuis ꝛ iure pasculandi in eo corā egregio doctore dño Guidone de alano cōmissario ducali: viso libello porrecto ꝓ parte dicte cōmunitatis Brazani: ac etiā actis ꝛ actitatis in causa ꝛ testibꝰ pro vtraqꝫ parte inductis ꝛ examinatis super eo ꝙ queritur que sint vel esse debeant partes iudi. videtur primo dicendū ꝙ debeat absoluere partē reā ab obseruatione iudicij propter libellū male conceptū. iuxta. l. j. §. j. si messor fal. mo. dix. ꝛ. c. examinata. de iudi. 1 † qr pars actrix deduxit in libello possessoriū retinende dū asseruit se fuisse ꝛ esse in possessione dictorū pascuoruꝫ: ꝛ se in ea presentialiter turbari: ꝛ petijt partē aduersam cōpesci a turbatiōe. itē petitoriū dū petijt declarari dicta pascua pertinere in proprietate ꝛ possessione ad se. Et constat ꝙ ista duo iudicia nō pñt in eodē libello cumulari tanꝙ sibi contraria: qr in vno asserit se possidere: in altero asserit aduersarium possidere cū possidenti nō detur rei vendi. l. j. §. interdictū. ff. vti possi. ꝛ plene no. in. l. si de vi. ff. de iudi. C. de rei vēdi. l. ordinarij. vnde vi. l. incerti. ꝛ. l. naturali. §. nihil cōe. de acqui. pos. Sed ad istud de facili respondetur ꝙ procederet si cū possessorio ꝓponeretur petitoriū rōne rei corporalis: ꝛ sic rei vēdicatio que nō datur possidenti omi genere possessionis. Sꝫ hic fuit ꝓpositū petitoriū ratione iuris incorporalis. s. pasculādi. nō enī petijt ꝓnuntiari simpliciter illa pascua ꝑtinere ad se rōne proprietatis. Sed subiūxit quo ad dicta iura buscandi ꝛc. ꝛ sic nō rei ven. sed cōfessoriā vel quasi q̄ pro talibus iuribus proponitur ꝛ cōpetit. l. ij. §. j. si ser. ven. ꝛ per Inno. in. c. bone. de postu 2 la. prela. censetur proposuisse: † quoniā illa actio censetur proposita que ex materia deducta in libello colligi potest. argu. l. gallus. §. j. ꝛ ibi per Bar. in fi. ff. de libe. ꝛ posthu. ꝛ not. Cy. in l. edita. C. de eden. Sed confessoria vel quasi cōpetit possessori seu quasi possessori iuris incorporalis. l. ꝛ si forte. §. j. ff. si ser. vēdi. insti. de actio. §. eque. Et sic cōcurrere pōt cū interdicto vti possi. vtili ꝙ pro iure incorporali pōt ꝓponi. ff. si ser. ven. l. sicuti. §. aristo. in fi. not. in. l. pe. ff. de serui. Et ad predicta facit qꝺ not. Bar. in. l. si prius. ff. de ope. no. nun. in. v. oppo. Item adhuc videtur ꝙ debeat iudex partem reā absoluere ꝓpter defectū probationis tam in possessorio ꝙ in petitorio. Nam in possessorio retinēde debebat probare de presenti possessione. Sed testes quasi oēs deponunt de possessione preterita ꝛ non sequitur olim possiderūt: ergo nūc possident cū possessio faciliter ꝑdatur. l. iij. §. in admittenda. ff. de acqui. pos. Sꝫ certe hoc verū est qñ ille qui semel possedit nō asserit se hodie possidere: al's bñ presumeretur hodie possidere. vt plene no. per doc. in. l. siue possideo. C. de proba. ꝛ. l. non ignorat. ad exhiben. Preterea sunt hic ꝙ plures testes qui deponūt de presenti possessione. vt Seruasius paulir Ioānes quondā pauli. Item super petitorio nō videntur probasse intentionē suā: quia nō deponūt de aliquo titulo sed de nuda possessione. ergo ꝛc. l. nunꝙ nuda. ff. de acq. 3 re. do. ꝛ ad. d. §. nihil cōmune. † Sed respondetur ꝙ ꝓbāt de possessione tanti tēporis qꝺ sufficit ad prescribendū. l. xl. annorum ꝛ vltra si bene considerentur eorum dicta. l. sicut. C. de prescrip. xxx. anno. cum simi. in qua prescriptione longissimi temporis non requiritur titulus vt est clarum. Probant etiam ꝙ possiderunt ꝛ vsi fuerunt scientibus ꝛ patiētibus aduersarijs quod requiritur in istis iuribus incorporalibus in quibus nō pōt aliter haberi quasi possessio. l. ij. C. de ser. ꝛ aqua. ꝛ not. Innocen. in dicto. c. bone. de postula. prelato.

His ergo non obstantibus dico partes iudi. esse in ꝓnūtiando fm petita per dictā cōitatem Brazani qr plenissime probauit suā intentionē. s. ꝙ a. xl. annis ꝛ citra fuerūt vsi ꝛ hodie vtūtur dictis pascuis vsqꝫ ad cōfines descriptos in eorū libello pacifice ꝛ quiete excepta presenti controuersia scientibus ꝛ patientibus aduersarijs: preterꝙ a duobus vel tribꝰ annis citra. Et ista sufficiūt in vtroqꝫ iudicio. pars vō altera nihil deduxit vel ꝓbauit ꝙ habeat tollere vel elidere intentionem agentium qꝺ ostenditur. Nam ipsa articulauit de alijs penitus diuersis confinibus ꝙ articulauerit pars actrix. de quo valde mirandū est: ꝛ maxime de ꝓcuratore suo ꝛ aduocato. Nam sciebant vel scire debebant ꝙ etiā si ꝓbarent deducta in eorū articulis nihil concludebant contra intentionem agentium postꝙ deduxit confines diuersos: quia possunt demonstrare pascua penitus diuersa: ꝛ sic intentio actorum pōt esse vera: ꝛ etiam intentio reoruꝫ respectu diuersorum pascuorū. Debebant ergo facere vnuꝫ articulum postꝙ alios confines deduxerunt: videlicet ꝙ pascua comprehensa infra confines deductos in eorū articulis sunt illa eadem que continentur infra confines deductos in articulis actorū fm theoricā ꝛ practicā traditā per Bart. C. si vnus ex pluribus ap. ꝛ in. l. demonstratio. ff. de condi. ꝛ demō. ꝛ in. l. ij. C. de erro. aduo. vel deducere illos eosdem cōfines quos deducunt agentes in eorū articulis: ꝛ tunc aliquid cōclusissent contra intentionem agentium si suos articulos ꝓbassent. Preterea nec eorum articuli sunt probati per eorum testes: quoniā ipsi deponunt de alijs confinibus ꝙ deductis in eorum articulis ꝛ sunt oēs singulares: qr quilibet loquitur de alijs ꝛ alijs cōfinibus penitus diuersis: ꝛ vnus nō concordat cum alio: nec dicunt ꝙ scientibus ꝛ patientibus actoribꝰ fuerint vsi dictis pascuis: immo dicunt hoc se ignorare ꝛ tñ istud erat necessariū cū aliter non potuerint esse in dicta quasi possessiōe dicti iuris vt s. dixi. Posset etiā opponi ꝙ ius pasculaudi ꝛ boscandi cū sit quoddā ius vtendi potest competere cuilibet parti insolidum. l. si vt certo. §. si duobus vehiculū. v. vsum aūt. ff. cōmo. Unde cuꝫ in nulla parte libelli dixerint agentes se solos fuisse in possessione. Cōclusio libelli cū petunt ꝓnuntiare dictos homines Cormoñ. ꝛ. S. nullum ius habuisse nec de ꝑsenti habere non videtur ꝓcedere qr non sequitur ex premissis: ꝛ sic redditur libellus ineptus ex defectu conclusionis. ꝑ ea que not. Barto. in. l. edita. C. de eden. in arti. illo de mutatiōe libelli. ꝛ per glo. in. l. ij. §. circa. ff. de doli excep. Sed respondetur ꝙ immo in ꝑcedenti parte satis videntur dixisse se solos fuisse in possessione ꝛ ad se solos spectare ius ꝑfatum dum dixerunt ꝙ homines dictarum cōitatum ausu temerario a modico tēpore citra presumpserūt buscare ꝛ ligna incidere in dictis pascuis sine ipsorum licētia ꝛ etiam pignorare. Et posito ꝙ hoc non dixissent sed solum ꝙ ipsi agentes fuerūt ꝛ sunt in possessione dictorum pascuorum ex quo tamen postea concludūt ꝓnūtiari dictas siluas ꝛ nemora ad se spectare: ꝛ parti aduerse nullū ius competere satis per hoc declaratur qualiter in ꝑce. parte intellexerūt verba illa ꝙ 4 fuerunt in possessione. s. soli. † nam ex conclusione libelli declaratur intentio libellantis ꝛ qualiter verba narrationis intellexerit[a]. l. aureliꝰ. §. sticho. ꝛ ibi ꝑ doct. ff. de lib. leg. ꝛ qꝺ no. Cy. in. l. nec exemplū. C. de fal. contrariū ergo ꝓcederet quādo narratio ꝑcedens est talis cui nullo modo pōt adaptari conclusio etiam per subauditum: vt ꝙ rex est in Frācia ideo peto centū. Sed hic non sic. Dico etiam ꝙ ꝑdicti agentes hoc ꝓbauerūt: videlicet ꝙ ipsi soli ꝛ non aduersarij possiderunt ꝛ vsi sunt dictis pascuis cū dicāt ꝙ quotiēs aliqs de aduersarijs reptus est ibi pasculare fuit pignoratus: vt ptꝫ ꝑ Andreā quondā Thomasij super scdo caplo ante finem. Item per Thomasinū quondam Bartholoti similiter super secūdo caplo. Item ꝑ Paulum quondam Dominici sup eodem caplo. Item per Gallutium sup secundo ꝛ tertio. Item per Dominicum Nicolai et Simonem Martini qui dicunt ꝙ semel iuerunt ad locū propter quandam pignorationem factam ab aduersarijs infra dictos confines: et qr illi reputauerunt se ꝯiunctos restituerūt pignora. Et ita etiam per alios testes apparet de predictis. Habent ergo dicti actores intentionem suam fundatam in petitorio et possessorio: ideo sententia pro eis fm petita ferenda est vt. s. dixi. Laus deo.

[a] Intellexerit. Adde. d. pe. phi. cor. in cōsil. xviij. in lra. A. l iij. parte.

¶ Summarium.

1 ☞ Cõstitutio sinodalis φ si quis confiteatur se recepisse ab vsurario ducentum presumatur centum tm̃ recepisse non habet locum vbi notarius asserit de vera numeratiõe ⁊ vbi pars confiteatur se recepisse.

2 Creditor qui dat pecuniam suscepto periculo in se debet verisimiliter habere partẽ lucri: nec obstat φ sit vsurarius: q᷑ vsurarij quandoq₃ faciunt veros contractus.

3 Quãdo quis promittit multoplus pro lucro φ̃ nõ cõsueuit lucrari presumitur vsura.

4 Utile per inutile nõ vitiatur quãdo possunt cõmode separari.

¶ Consilium. cxxiiij.

In christi nomine amen.

¶ In causa que vertitur corã domino Uicario episcopi Tridentini inter ser Antoniũ quondam ser Bartholasij de burgo nouo actorẽ ser Dñici tutoris Alexandri pupilli filij quondã magistri Bartholomei de bonoñ. ciuis ⁊ habitatoris Tridentini petentẽ ex parte vna ⁊ magistrũ Antoniũ aurificẽ reum ⁊ se defendentem ex altera super certis quantitatibus pecuniarũ in quibus dicitur dictũ magistrum Antoniũ fuisse obligatũ dicto magistro Bartholomeo patri dicti Alexandri eius heredis prout constare dicitur quibusdã publicis instrumẽtis ⁊ etiã cedulis ⁊ scripturis factis manu dicti magistri Antonij ⁊ testiũ subscriptionibus roboratis.

¶ Uisa petitione dicti ser Antonij ⁊ responsionib⁹ ⁊ exceptionibus dicti magistri Antonij: necnõ instrumẽtis ⁊ scripturis predictis ac etiã testibus hincinde receptis super eo qđ querit̃ q̃ debeãt esse partes predicti dñi vicarij in sententiando plura occurrunt videnda. † Primũ est an dictus magister Antonius veniat condẽnandus in ducẽtos ducatos quos habuisse dicit̃ in societatem ad partẽ lucri ⁊ dãni prout cõstat instrumẽto publici notarij cõfecto anno dñi. M. cccclx. de mense Januarij. Et in hoc breuiter mihi vr̃ dicẽdũ φ sic: qm̃ ex serie dicti instrumenti apparet φ dictos ducẽtos ducatos dictus magister Antonius vere habuit ⁊ recepit: ⁊ ita attestatur notarius φ in presentia sui ⁊ testium cui notario credendum est. iuxta no. p glo. ⁊ doc. in. l. si ex cauti. C. de nõ nume. pe. Nec reperio in aliqua parte actorũ φ dictus magister Antonius negauerit se illos ducẽtos ducatos recepisse: l₃ alleget istud instrumentũ fictitiũ ⁊ simulatũ ⁊ cõfectũ in fraudẽ vsurar̃. Nam ista verba possunt intelligi quantũ ad cãm contentã in instrumento. s. φ non receperit ex causa societatis prout instrumentũ cantat sed ex causa mutui: ⁊ ad vsuras dicit etiã φ presumitur factũ de duplo vere sortis virtute constitutionis sinodalis ⁊c. Sed hoc sufficit dixisse: sed si volebat φ ita presumeretur debebat hoc allegare: videlicet φ l₃ instrumentũ cantet de ducẽtis duca. re vera nõ nisi centũ. Sed hoc postφ̃ nõ dixit in aliqua parte suarũ exceptionum vel capitulorũ non potuit allegare pro se p̃sumptionẽ dicte ꝯstitutionis: prout in simi. determinat Bar. in. l. cũ qđ. añ fi. ff. si cer. pet. p. l. si adulteriũ. §. idẽ pollioni. ff. de adulte. Nec est verisimile φ ita fuerit cũ postea dicat se fecisse illi promissionem de duca. xlij. p parte lucri pro vno anno ad rõnẽ. xx. duca. ⁊ vltra pro centenario. Et ita apparet ex instrumento publico ⁊ sic videtur cõfiteri φ vera sors erat ducentorũ nõ centũ tantum. Non eñ est verisimile φ promisisset lucrũ vel vsuras pro illis centũ quos nõ recepisset. Nec est credendũ φ fuerit ita supinus φ si recepisset centũ tm̃ obligasset se ad ducenta ⁊ vltra hoc etiã ad vsuras ducentorũ: φ hoc transcenderet vsuras centesimas. Presumptio vero dicte cõstitutionis locũ haberet si notarius non attestaretur de vera numeratione sed de cõfessione tm̃. Et quãdo pars negaret se recepisse: non aũt in casu nr̃o. Nam ipsamet constitutio dat facultatẽ probandi cõtrariũ ei⁹ qđ presumitur. ¶ Unde si posset probari per testes φ re vera habuit ⁊ recepit non video quare hoc pbari nõ possit etiã per instrumentũ qđ de hoc attestatur. l. in exercẽdis. C. de fi. instru. Non ergo bene facit denegare restitutionẽ dictorũ ducentor̃. ff. depositi. l. j. §. est autẽ. ¶ † Secũdo videndũ est an veniat cõdẽnandus ad partem lucri qđ rationabiliter ⁊ arbitrio boni viri potuit fecisse dictus magister Antoni⁹. ⁊ breuiter dico φ sic: quia ex quo prefatus magister Bartholomeus sustinebat periculum pro parte: vt patet ex instrumẽto: iustũ est etiam φ sentiat lucrum pro parte. ff. pro socio. si vnus. §. si vnus. in fi. de iure do. si mancipia. solut. mat. l. penul. §. si mancipia. ⁊ qđ not. Bar. in. l. quia poterat. in fi. ff. ad trebel. facit. l. si is qui. §. j. in fi. ff. cõmo. Nec obst. allegata per magistrũ Antoniũ φ iste nõ presumitur fuisse contractus societatis sed mutui: quia vsurarij non cõsueuerunt dare suas pecunias in causam ex qua possit incurrere periculũ. Nam ista est frustatoria allegatio. posito enim φ non consueuerint: possunt tamen si volunt. Nam ⁊ vsurarij possunt licitos ⁊ veros contractus celebrare ⁊ interdũ celebrant: vt dicunt doct. C. plus valere qđ agitur. l. emptione. Et hic constat φ ita fecit postφ̃ suscepit in se periculũ. vñ si iste magister Antonius posset ostendere φ dicta pecunia sine sui culpa fuisset perdita cum negotiarentur cum ea posset se iuuare virtute dicti instrumenti: vt iste pupillus teneret̃ participare damnũ pro dimidia. ff. pro socio. cum duobus. §. quidam sagariam. non ergo debet audiri nunc postulans id cuius cõtrarium non esset postulaturus. C. de solu. l. fi. ff. de peti. here. si et rem ⁊ pretium. Et sic sicut posset se iuuare de isto instrumento si pecuniam sine sui culpa perdidisset: ita si non perdidit tenet̃ ipsum contra se admittere ⁊ soluere partem lucri rationabilis liciti ⁊ honesti: ⁊ ad hoc estimandũ prefatus dñs vicarius debet assumere probos et rationatos viros qui habeant hoc videre arbitrari ⁊ referre. l. arbitrio. ff. qui satisda. cog. C. de fide instru. cõparationes. Nec obst. constitutio sinodalis. que presumptio de qua ibi debet cessare qñ ex tenore instrumẽti apparet euidenter cõtrariũ cum eadẽ constitutio permittat probari contrariũ: ⁊ nõ est melior probatio φ̃ per facti euidentiã. vt dicit Inno. in. c. proposuisti. de proba. facit. ff. de inoffi. test. si pars. ibi. nisi aperte ⁊c. Nam ⁊ si in instrumento nõ contineretur hoc qđ suscepisset in se periculũ ⁊ vellet hoc probare per testes sine dubio foret admittendus iste agens q᷑ probaretur vera causa ⁊ licita nõ simulata: al's nõ posset verificari dicta constitutio in ea parte qua permittit ꝯtrariũ probari. Et si ita est non video quare nõ debeat stari tenori isti⁹ instrumẽti in quo apparet manifeste de vera causa ⁊ vero ⁊ licito contractu non simulato: nec in fraudẽ vsurarũ: q᷑ cõtinet nõ solũ ea que tendunt in fauorem creditoris: sed etiã id qđ tendit in fauorẽ debitoris. s. vt creditor sustineat partem damni. vnde cessat presumptio fraudis. arg. ff. de ritu nup. l. non solum. §. j. C. de bo. prescrip. si quis post hanc. Sed si contineret solũ id qđ concerneret fauorem creditoris tũc esset standum presumptioni dicte constitutionis. Et isto modo sane est intelligenda dicta cõstitutio ad hoc vt cessent inconuenientie multe.

3 ¶ † Tertio loco videndũ est vtrũ veniat condẽnandus dict⁹ magister Antonius in illis. xxvij. ducat. de quibus in cedula scripta manu sua ⁊ subscripta testibus. Respõdeo hic puto φ non: q᷑ illa est suspecta de vsuraria prauitate: qm̃ illud debitu₃ descẽdit a debito maioris summe. s. xlij. duca. quos prefat⁹ magister Antonius ꝓmisit per publicũ instrumẽtum soluere pro parte lucri vnius anni. Sed nõ est verisimile φ fuerit lucratus licite. xl. pro centenario in vno anno de tali arte argentarie: q᷑ talia lucra licite fieri non cõsueuerunt. Ideo considerato φ ille magister Bartholomeus pur exercuit vsuras: ⁊ φ ista quãtitas lucri est excessiua ⁊ non verisimilis: presumo contra eum φ potius pro vsuris φ̃ pro iusto lucro extorserit illã promissionem: quia forte ille non restituebat sortem ⁊ partem lucri ⁊ ille ne ab eo exigeretur promisit plusφ̃ deberet. Et ista possunt stare simul φ contractus publicus fuerit licitus ⁊ honestus ex forma sui: ⁊ tamen ex postfacto propter retardatam restitutionẽ sortis ⁊ partis lucri inciderit in vitiũ vsurarũ. † ⁊ vtile p inutile nõ debet vitiari quãdo possunt cõmode separari. vt in regula iuris. ⁊. l. si spõsus. §. generalis. ff. de dona. inter virum.

4

¶ Quarto loco videndũ est an debeat ꝯdemnari in illis. viij. vntijs argenti de q̃bus etiã cõstat scriptura manu propria dicti magistri Antonij φ eas recepit. Respondeo puto φ sic: q᷑ in illa parte processus reperio negatum per eum quominus receperit vel aliqđ allegatũ propter φ restituere nõ debeat postφ̃ recepit: nec hic cadit presumptio vsurarum sicut in casu precedenti vt patet ad sensum.

¶ Quinto loco videndum est an de parte lucri liciti quod fuerit iudicatum illũ magistrũ Antoniũ potuisse facere debeant deduci quantitates petite per eũ quas dicit se soluisse. Respondeo sic: q᷑ sunt satis verisimiles: ⁊ vxor quondã dicti magistri Bartholomei cũ iuramẽto attestatur de eis: delato ergo sibi iuramento super singulis faciat dominus vicarius videri librum eius per peritos: ⁊ si referunt sibi φ eis videtur ipsum dicere verum deducat illas summas de parte liciti lucri: in qua dictus magister Antonius veniet condemnatus. In talibus enim in quibus non consueuerunt prestari probationes ⁊ confisci scripture sufficere debet leuior probatio. iuxta no. p Bal. C. de episco. ⁊ cleri. id quod pauperibus. circa fi. ⁊ in. l. scimus. C. de iudi. ⁊ si predicte summe trãscenderẽt partem lucri deducas eas de sorte. Et ex his patet qualiter dictus vicarius in expeditione istius cause debeat se habere.

¶ Sexto loco videndum est an sit verum φ procedat de iure id quod asserit dictus magister Antonius in. xxxj. cap'lo suo: videlicet φ ipse presumatur soluisse vsuras pro toto tempore preterito quousq₃ vixit dictus magister Bartholomeus ad rationem

rationē vnius grossi pro quolibet ducato ⁊ quolibet mense iuris presumptione presupposito sine preiudicio ꝙ fuerit ꝓbatū ipm magistrū Bartholomeū cōsueuisse tali modo suas pecunias dare ad vsuras: lꝫ alio modo non foret vel nō sit probatū ipm sic soluisse vt sic possit dictas quantitates repetere. Breuiter dicendū est ꝙ non. Et hoc determināt expresse doc. scilicet Cy. Bald. ⁊ aliꝫ. C. de proba. l. j. Qui enim repetit vsuras necessarie habet probare se eas soluisse: nec sufficit ꝓbare ꝙ ille a quo repetit sit vel fuerit vsurarius[a]: et ꝙ consueuit mutuare ad tantum pro floreno ꝭm docto. ibidem.

¶ Septimo vidēdū est. Utrū fideiussor receptus in primo cōtractu fuerit liberatus per cedulas postea scriptas manu dicti ser Antonij iuris p̄sumptione. Rn̄deo clarū est ꝙ nō cū in dictis cedulis cōtineatur ꝙ saluū remaneat dicto creditori om̄e ius qd habet tam cōtra ipsum principalem debitorem q̄ contra fideiussorem: ⁊ sic nō fuit facta nouatio. l. aliā. ff. de noua. talis em̄ ꝓtestatio vel reseruatio ꝯseruat ius partis. vt pꝫ ex no. per glo. ⁊ doc. in. l. eleganter. in prin. ff. de pigno. ac. C. de sen. l. libera. l. si quis aliam. ff. de solu. ⁊ qd no. Bar. in. l. fi. ante fi. de eo qd cer. loco. ⁊ probat̄ in. l. iiij. §. j. quibus mo. pig. vel hypo. sol. de libe. exhiben. l. iij. §. pe. cum simi. ¶ Illud etiam cōstat ꝙ ea que deducūtur in articulis dicti magistri Antonij ad probandū ꝙ iste contractus presumatur fuisse simulatus: et in fraudē vsurarū ⁊ potius mutuū q̄ societas: scꝫ qꝛ ipse creditor voluit se tantū cautelare diuersis modis ⁊c. parū valent. Nam etiam in veris ⁊ non simulatis: immo licitis ⁊ honestis prudētes creditores adhibent interdū tales cautelas. ergo ⁊c. l. non hoc. C. vnde cogna. ¶ Preterea ex tenore instrumenti apparet manifeste cōtrariū qꝛ voluit stare ad partē dāni sicut lucri ⁊ sic ex illo potuisset conuinci vt. s̄. dixi. ergo ⁊c. Nam coniecture cessant vbi res est certa cū in incertis nō certis locus sit coniecturis. l. cōtinuus. §. cū ita. ff. de verb. oblig. iterū. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ Ius pascēdi ⁊ eundi per aliquam viam potest esse quoad vsum apud plures insolidum.

¶ Cōsilium. cxv.

In christi nomine amen.

1 ¶ † In causa que vertitur inter cōmunitatem Brazani ⁊ Yasici ex parte vna ⁊ homines ⁊ cōmunitatē Cornioni ex altera occasione iuris eundi per quandā stratam que vocatur armentareza: ⁊ pascuandi in quodā pascuo vocato silet: al's salice ad qd transitur per dictā stratam. Uiso libello dicte cōitatis brazani ⁊ articulis eius ⁊ testibus receptis et examinatis super eis: ac etiā exceptionibus alterius partis et testib⁹ pro sua parte examinatis. Super eo qd querit̄ que sint vel esse debeant partes dn̄i Guidonis de alano cōmissarij ducalis dn̄ij. Respondeo ꝙ debet pronūtiare dictos de brazano ⁊ yasico fore ⁊ esse in possessione vel quasi eundi per stratā predictā vocatā armentareza. Et etiā pascuandi in pascuo predicto sic noīato salice seu silet confinatis prout in eorum libello ⁊ articulis cōfinantur ⁊ eos nō debere turbari in dicta quasi posses. per illos de cornioñ. sed eos de cornioñ. cōdēnare ad desistendū a dicta molestia ⁊ turbatione ꝭm qd petitū est. Et hoc duplici de causa. prima qꝛ dicta cōitas brazani ⁊ yasici plenissime probauerūt suam intentionē per testes. s. ꝙ fuerunt ⁊ sunt in quasi posses. predicta videntibus scientibus ⁊ patientib⁹ hominibus de cornioñ. ⁊ nō cōtradicentibus per longissimū tempus: ⁊ sic cōpetit eis interdictū retinende. l. sicuti. §. aristo. ff. si ser. ven. l. quof. ff. de serui. ⁊ ibi not. Item quia habent ꝓ se sententiam arbitralem latā in. M. cccc xxix. que fuit approbata ⁊ emologata per sindicos vtriusqꝫ partis. Et lꝫ etiā altera pars probasse videatur: ꝙ etiā ipsa fuit ⁊ est in quasi posses. pascuādi in dicto pascuo: lꝫ aliter ipsum cōfinauerit q̄ pars agens tū presupponitur ꝙ sit idē pascuū id qd continetur in petitione et articulis agentiū ⁊ illud quod in articulis se defendentium nihilominus qꝛ non probauerūt ꝙ ipsi soli fuerint in dicta quasi possessione: ⁊ exclusis dictis hoībus de brazano. Et istud est tale ius qd potest competere cuilibet parti insolidū. l. si vt certo. §. si duobus vehiculū. ff. cōmo. ver. vsum autem. ¶ Dicendꝫ est ꝙ probatio facta per hoīes non tollit nec impedit id quod s̄. dixi. videlicet quominus debeat pronūtiari pro parte agentium. s. ꝙ possint ire ⁊ pascuare: ⁊ ꝙ nō possint impediri ꝑ partem aduersam. Non tamē dico ꝙ debeat ꝓnūtiari prefatos de brazano solos fuisse ⁊ esse in dicta quasi posses. eundi ⁊ pascuādi exclusis illis de cornioñ. licet per eos videatur hoc petitum ⁊ articulatum: quia nō propterea fuit hoc probatuꝫ: sed poti⁹ videtur probatū contrariū per hoīes dicte ville cornioñ. Et vt s̄. dixi istud est tale ius ꝙ cuilibet parti potest insolidū cōpetere: ⁊ quelibet pars potest esse in quasi posses. eiusdem. Nec etiā propterea debet ad id pronūtiari super quasi pos. dictoꝝ de cornioñ. posito ꝙ eam plene probassent postq̄ sup hoc nullā petitionem obtulerūt. prout plene not. per Host. ⁊ Ioā. and. in. c. ex conquestione. de resti. spo. lꝫ glo. in. l. circa. ff. de proba. in ꝟ. item quero an in omni alia causa ⁊c. videatur imminere cōtrariū: sed debet intelligi ꝭm predicta. per ea que no. in. d. c. ex cōquestione. vel quando actor nō probasset de sua pos. vel iure sꝫ reus: ⁊ absolueretur reus: qꝛ per modū cause posset annecti: scꝫ qꝛ de sua possessione vel iure probauit: qd esset vtilius sibi q̄ si absolueretur solū: qꝛ actor nō probasset. iuxta not. in. l. iul. ff. de condi. indebi. ⁊ ibi de hoc not. per Bar. post prin. Sed quādo actor probauit ⁊ etiā reus nō est pronūtiandū pro reo ꝙ sit in posses. ⁊ ꝙ non sit in ea molestandus nisi super hoc petitionē suā dederit: ⁊ hoc petierit: ideo dicim⁹ ꝙ in interdicto vti pos. vterqꝫ est actor ⁊ reus: qꝛ vtriqꝫ dat petitionē suā ⁊ libellum petendo declarari se esse possessorē ⁊ in possessione nō esse turbandum. iuxta plene not. in materia dicti iuterdicti. in. l. j. vti possidet. Dico etiam nō esse pronūtiandū ꝓ dictis de brazano sup sfortio ⁊ restitutione animaliū: qꝛ lꝫ hoc fuerit petitū ⁊ articulatum: non tamē fuit probatū. ergo ⁊c. l. actor. C. de proba.

¶ Cōcludo ergo solū fore ꝓnuntiandū dictos actores fore in quasi posses. eundi ⁊ pasculandi in predictis locis confinatis ⁊ eos nō fore nec esse turbandos in dicta quasi possessiōe ꝑ partē aduersaꝫ ꝑtēqꝫ victā victrici in expēsis ꝯdēnādo. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ Prescriptio lōgissimi tpis nō ꝓdest cōductori non soluēti canonē multis rōnibus que in casu presenti cōcurrunt. ⁊. 2.

2 Et talis prescriptio nō procedit sine titulo vbi ius cōmune presumit contra prescribentem.

3 Si ex cōsuetudine fructus primi anni debētur fabrice et papa in collatione eos sibi reseruat nō fit tm̄ preiudiciū fabrice.

¶ Consilium. cxvj.

In christi nomine amē.

¶ In questione que vertit̄ inter capitulū ecclesie Tridētine ex parte vna: ⁊ quondā abbatē mona. sancti Lauretij extra muros tridentinos ꝗ hodie dicitur preposit⁹ ex altera occasione cuiusdā decime seu cuiusdam quarte partis decime site in campaniam in cōfinibus dicte abbatie. Et in limitibus plebis sancte Marie maioris in Tridēto dudū dicto capitulo vnite incorporato viso puncto mihi trāsmisso ⁊ etiam compromisso ⁊ laudo inde secuto iam sunt anni centum ⁊ vltra quo continetur ꝙ dictus abbas recognosceret dictā quartā decime a dicto capi. ⁊ ab ipso eam cōduceret ⁊ in conductā haberet in perpetuū qd etiā dicitur fuisse

1 factū: ⁊ per dictū abbatem per plures annos solutū † dubitat̄: quoniā a longissimo tempore citra. s. xl. vel. l. annis prefatus abbas nunq̄ soluit dicto capi. vtrū prescripserit aduersus ipꝫ ne in futurū soluere teneatur. Et an dictū capl'm ceciderit a iure suo per lapsum tanti temporis. Ad qd breuiter videtur dicēdū ꝙ non pluribus rationib⁹. Primo propter malā fidem abbatum ꝗ fuerunt pro tempore si apparet ꝙ habuerūt notitiam de dicto compromisso ⁊ laudo. c. fi. de prescrip. de regu. iur. c.

2 ij. lib. vj. † Secundo propter defectū tituli quia ius cōmune faciebat ⁊ facit cōtra dictum abbatem cuꝫ dicta decima sit vt dicitur infra limites parochie dicte plebis. Et sic ad ipsam plebem spectabat ⁊ pertinebat de iure cōmuni: ⁊ per cōsequēs intentio dicti capituli est fundata. c. ad decimas. de resti. spo. lib. vj. iō regrebatur titulus de iure cano. etiā ad p̄scribendum longissimo tpe. s. xl. an. vt in. c. j. de p̄scri. li. vj. ꝗ titulus hic deficit. ¶ Tertio propter defectū possessiōis: qꝛ si apparet ꝙ semel cōduxit a dicto capl'o ⁊ soluit incepit possidere dictus abbas nomine dicti capituli: ⁊ ꝑ consequēs potius capitulū incepit possidere q̄ abbas: qꝛ ille possidet cuius noīe possidet̄. l. qd meo. in prin. ff. de acqui. pos. Et lꝫ postea desierit soluere si tū nō apparet ꝙ possessionē interuerterit denegando soluere semꝑ fingit̄ ⁊ presumitur possedisse ipm capl'm vt sit cōtra ipm nunq̄ prescripserit abbas p̄dictus. vt in. l. male agitur. ⁊ ibi not. ꝑ glo. ⁊ doct. C. de p̄scrip. xxx. anno. iuncto. c. sine possessione. de regu. iur. ⁊ qd not. glo. mag. in fi. C. de ser. fugi. l. j. ¶ Quarto qꝛ dictū capl'm fuit impeditū agere ⁊ ꝓsequi ius suuꝫ vt dicitur: tū propter hostilitatem ⁊ guerram que fuit in dicta ecclesia ⁊ expulsionem ep̄i: tum quia idem abbas fuit ⁊ stetit vicarius ep̄atus vt dicitur ꝑ annos. xl. ⁊ vltra. ⁊ sic non poterat esse iudex ⁊ pars. ff. de iudi. l. pars litterarum. de iurisdi. om. iudi. l. qui iurisditioni. Et sic non cucurrit p̄scriptio tpe: sed totū illud tempus debet de p̄scriptione deduci. c. ex trāsmissa. de p̄scrip. ⁊ qd ibi per Innocen. ⁊ ꝑ Barto. in. l. naturaliter. ff. de acqui. pos. iuncta. l. j. in fi. C. de anna. excep. ⁊. l. fi. §. donec. C. de iure delibe. Potest ergo dictum capl'm ꝓsequi iura sua contra dictum

[a] ¶ Usurarius. Adde idem per Bald. in consi. cccclix. i. iiij. ꝑte. ⁊ qn̄o qs ꝓbetur vsurarius. vide per eū in ꝯsi. cclxxvij. in. iij. ꝑte. et quot incūbat ꝓbare. vide ꝑ eū in dicto consil. cccclix.

prepositum super dicta decima probando ꝙ sit infra parochiã
dicte ecclesie deducendo in iudicium compromissum ⁊ laudũ
predictum: ⁊ non obstabit ei lapsus dicti temporis quo abba-
tes non soluerunt: quia non propterea prescripserunt obstan
tibus rationibus predictis vel aliqua ipsarum vt dictum est
si aliud in contrarium non appareat. Et hoc de primo.

3 ¶ † Quantum ad secundũ quo queritur vtrum ex eo ꝙ dictus
prepositus soluit camere apostolice fructus primi anni sit libe
ratꝰ a fabrica ecclesie sancti Vigilij in tridẽto cui ex antiqua
⁊ approbata consuetudine debentur fructus primi anni bene
ficiorũ vacantiũ cum dicat se nõ teneri bis soluere. arg. in. l. bo
nafides non patitur. ff. de reg. iur. Et breuiter istud determina
tur per ea que habentur in. c. si propter tua debita. de rescri. li.
vj. in tex. ⁊ glo. ⁊ in nouel. circa fi. vbi Jo. and. refert se vidisse
reseruationes factas de fructibus primi anni per Joan. xxij.
in primo ⁊ septimo anno sui pontificatus: in qbus ipse declara
bat ꝙ per hoc non intẽdebat facere preiudicium fabrice vel al
teri cui ex consuetudine deberentur fructus predicti quominꝰ
habere debeant fructus anni sequentis. Et sic annus primus
reducitur ad secundũ quo ad fabricam predictam sicut etiã in
casu illius capituli fm lecturam glo. ibi posite que per dictas
declaratorias Joannis approbatur fm eundem Joan. and.
in nouel. ibidem in fine. Et hec de secundo.

¶ Super tertio quesito nil dico cũ dictus prepositus nõ sit de
corpore capituli. Et ideo non ligatur statutis capituli: sed solũ
qui sunt de corpore. l. fi. C. de consti. pecu. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ Quando testator legat fundũ quẽ dicit esse in vna regio-
ne ⁊ est in vicina: etiã legatum debetur licet erratum sit in re-
gione modo alie demonstrationes conueniant. ⁊. 2.

2 Nomine libertorum suorum qui veniant: nomine filiorũ qui
veniant.

3 Quis possit diuidere territoria ⁊ cõmunitates illarum.

¶ Consilium. cxvij.

IN christi nomine amen.

1 ¶ † Videtur dicendũ ꝙ dicte petie terre cadant in
legato predicto postꝙ̃ dicte insule sunt vicine colo-
nello loci troioni licet non sint de ipso colonello. per. l. pa-
tronus. §. sempronio. ⁊. §. libertis. de lega. iij. Sed certe in il-
lis. §. §. fuit facta mentio de certo nominato predio quod dice
batur esse in vna regione ⁊ non erat in illa: nec ipsum nec aliud
eiusdem nominis: sed reperiebatur esse in regione vicina vn-
de illud debetur: q2 testator censetur de illo cogitasse: alʼs lega
tum redderetur inutile: et sic presumitur errasse in regione: sed
sufficit ꝙ reperiantur alie demonstratiões vere: licet illa de re
gione reperiatur falsa. l. i. §. fina. cum ibi no. per Bar. ff. de do
te preleg. sed hic legauit non nominatim sed generaliter ꝑdia
existentia in colonello loci troioni ⁊ eius villis: ⁊ in dicto colo
nello seu villis reperiuntur aliqua in quibus legatum potest
verificari. vnde sufficit ꝙ illa tantũ veniant nec debent venire
illa quibus non conuenit demonstratio facta a testatore. vt col
ligitur ex illo. §. libertus. in ver. respondi si nullus esset satria-
nus ⁊c. quia pro conditione seu taxatione sumitur dicta demõ
stratio. l. nuper. ver. si vero incertũ corpus ⁊c. eo. titu. de auro
⁊ argen. leg. l. quintus. la. j. ⁊. l. pediculis. §. cum quereretur. in
fi. de fun. instru. l. fundus qui locatus. ¶ Item adhuc videtur
idem propter hoc ꝙ testator post testamentum locauit ꝙ̃ plu-
res petias terrarum positas in dicta insula alta Veronẽsis di
strictus cuidam Andree quẽ dixit habitare in dicta insula al-
ta longi troioni. Cum ergo in dicto contractu locationis ap
pellauerit dictam insulam altã longi troioni declaratur quali
ter intellexerit id quod dixerat in testamẽto de petijs terre po
sitis in villis longi troioni: videlicet ꝙ dictã insulam altã ac
ceperit pro villa longi troioni: quia sicut per verba prolata in
testamento declaratur qualis fuerit mens testatoris in cõtra-
ctu per prius celebrato ab eodem. l. vxori. §. fi. ff. de leg. iij. Ita
⁊ econuerso debet esse vt eadem sit ratio contrariorum. l. ⁊ si cõ
tra. ff. de lega. iij. Mens enim ⁊ intellectus testatoris declaratur
2 ex verbis ⁊ scripturis eius. † vnde si aliquem consueuit appel-
lare libertum suum continetur appellatione libertorũ suorum
licet non esset libertus suus sed libertus liberti. ff. de alimen. ⁊
ciba. lega. l. alimenta. §. i. per quem dicit Bart. ibi ꝙ appella-
tione filiorum a testatore prolata continetur nepos quẽ testa-
tor consueuit filium appellare licet regulariter non ita sit. l. li-
berorũ. cũ ibi not. ff. de verb. sig. Sed certe in dictis iuribus cõ
stat ꝙ verba fuerũt a testatore prolata: nõ sic in casu nostro: q2
verbum illud longi troioni positum post verbũ insula alta in
dicto cõtractu locationis potuit apponi a notario cũ verba in
strumenti sint concepta in personam tertij. Et ita vt dicitur atte
statur notarius ꝙ a seipõ ⁊ per inaduertẽtiã apposuit: ideo nõ
obstant dicta iura nec dicta verba ꝓbãt dictã villã altam esse
de colonello longi troioni. iuxta no. in. l. cũ aliqs. C. de iure de
libe. de contrahen. stipu. l. optimã. s. ꝙ ṽba enũciatiua notarij
non probant fines plebanatuũ ⁊ territoriorũ. Et iõ predictis
non obstantibus dicendum est dictas petias terrarum nõ cade
re in dicto legato postꝙ̃ vt presupponitur ꝑ cõstanti prefate in
sule nõ sunt de cõtinentijs longi troioni: sꝫ de cõtinẽtijs cãpa-
nee Verone: q2 dicitur esse distincta a colonello longi troioni.
Et postꝙ̃ in cõtinẽtijs longi troioni sunt alique petie terrarũ
in quibus legatũ põt verificari. vt. d. l. patronus. §. libertis. ṽ.
respondi a cõtrario sensu. ⁊. l. nup. ver. si vero incertum in ratio
ne sui. ff. de leg. iij. Nec habet obstare ꝙ per dominos rectores
loci fuerunt dicte ville copulate cum dicto colonello longi tro-
ioni ad publicũ incantũ: q2 hoc ꝓsumitur fuisse factũ gratia cõ
modioris locationis nõ vt vellet illas venire cũ dicto colonel
lo sicut ecõuerso fieri consueuit diuisio vnius fundi gratia cõ-
modioris culture nõ vt fiant plures fundi. l. gaius. §. titius. ff.
de leg. ij. iunctis his que not. ꝑ Bar. in. l. j. ff. de reb. dub. ⁊. l. q
ex pluribus. de verbo. oblig. Remanent ergo dicte ville distin
cte et separate a dicto colonello non obstante dicta copulatio
ne facta per dictos dominos rectores in publico incanto post-
ꝙ̃ constat de antiqua distinctione: licet sub vno nomine fuerint
3 copulate. d. l. qui ex pluribus. ff. de verb. obliga. ¶ † Preterea
cum ꝓfati rectores sint positi solum ad iustitiam ministrãdam
non potuissent etiam si voluissent vnire dictas insulas cũ di
cto colonello ⁊ sic remouere distinctionem que fuit ab antiquo
inter dictum colonellum ⁊ eas: quoniam illa distinctio dicitur
facta de iuregentium. ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊. l. ex hoc iuregẽtiũ. ibi.
agris termini impositi ⁊c. Et sic solus princeps ⁊ qui princips
locũ tꝫ vt est ibi ducalis dominatio posset hoc facere seu cõmu
nitas Verone in cuius territorio sunt. Et hoc patet ex not. per
Barto. in. l. i. C. de metropoli. berito. lib. xj. vbi dicit ꝙ cõmu
nia comitatus non possunt seipsa diuidere in plures sine licen-
tia ꝓncipis vel cõitatis cui subsunt nisi gratia cõmodioris ad
ministrationis sicut inter tutores remanet tñ vna tutela. l. ij. ⁊
l. inter tutores. ff. de admi. tuto. Eadẽ ergo rõne nõ possunt se
vnire vt de duabus fiat vna sine licẽtia predictorũ. Et hoc cla
re ⁊ exꝓsse ponit Bald. in. l. eadẽ. ff. de offi. asses. vbi dicit ꝙ in-
feriores a principe nec diuidere nec vnire territoria possunt cũ
sint diuise de iuregen. vt dicta. l. ex hoc iure. ꝙ simplex magi-
stratus tollere non potest. Facit. l. prohibere. §. plane. ff. quod
vi aut clam.

¶ Concluditur ergo dictas petias terre positas in dictis insu
lis non cadere in dicto legato: sed solum illas que sunt in colo
nello longi troioni. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ Statutum excludẽs sororem propter fratres intelligitur
de fratribus ꝓprie ⁊ existeñ. in eodem gradu non de fratribus
patruelibus ⁊ consobrinis.

¶ Consilium. cxviij.

IN christi nomine amẽ.

1 ¶ Statutum istud in prima parte vsqꝫ ad ver. et
si contigerit. loquitur de illo q decessit relicto fra-
tre vel fratribus quod est intelligẽdum de primis
vt consanguineis vel vterinis non de vlterioribus qui non di
cuntur simpliciter fratres: sꝫ cũ quadã adiectione. s. patrueles
vel consobrini prout not. ⁊ determinat Bar. in. l. lucius. §. qñ
tũ. ff. de leg. iij. ⁊ ꝓbatur in. l. fratris. ⁊. l. fratres. C. de inoffi. test.
iuncta. l. j. ff. eo. ti. facit qđ not. Bal. in. l. iubemꝰ. §. fi. C. ad tre
bel. ⁊ Jac. but. ⁊ Bal. in. l. ij. C. de succes. edic. iste aũt Antoniꝰ
nõ religt fratrẽ vel fratres primos ꝯsanguineos vel vterinos:
sꝫ fratres secũdos. s. filiũ patrui q dicebatur sibi patruelis ⁊ filiũ
filij alterius patrui. Et ꝑ ꝯñs ꝑma pars dicti statuti locũ non
hꝫ: videlicet vt soror dicti Antonij ꝑ illos excludatur. voluit eñi
statutũ ꝙ soror excludatur ꝑ fratres existẽtes in eodẽ gradu cum
ea: sꝫ isti sunt i remotiori gradu. Jõ iniqtas maior esset si eã ex
cluderẽt. Cessantibꝰ ergo ṽbis dicti statuti cessare dꝫ eiꝰ dispõ.
l. hos accusare. §. oibꝰ. ff. de accu. l. iiij. §. totiẽs. de dam. infect.
¶ Scđa ṽo pars dicti statuti in ṽsi. ⁊ si cõtigerit. vsqꝫ ad ṽsi.
itẽ si cõtigerit. loqtur i eo q decessit sine filijs relicto patruo vel
filijs patrui q dicuntur fratres patrueles. Et iste casus hic ꝯtin-
git: q2 dr ꝙ iste Antoniꝰ religt Antoniũ Joãnis q Joãnes fue
rat sibi patruus: tñ ista ꝑticula statuti adhuc locũ nõ hꝫ in casu
nostro: q2 loquitur qñ decessit sine filijs ⁊ sine sorore. Et hic deces
sit cũ sorore carnali. Et iõ casus iste tanꝙ̃ omissus a dicto statu
to relinquitur dispositioni iuris cõis vt ista soror admittatur exclu
so dicto Antonio patruele ⁊ dicto Bartholo. filio alterius pa
truelis existẽtibꝰ in remotioribus gradibꝰ a qbus noluit statu
tum sororem

tum sororem excludi dum eos vocavit non obstante sorore. l. filiusfa. §. cum quis. ff. de leg. j. iuncta auth. cessante. et auth. post fratres fratrumque filios. et in cor. unde sumitur. C. de legi. here.

¶ Summarium.

1 Pronuntiatio sup executione sententie facta die feriato presente parte et exceptiones opponente valet et transit in rem iudicatam si non appelletur.

2 Si statutum requirat duos consanguineos assistere mulieri agen. et feratur sententia pro ea illis non intervenientibus an valeat sententia.

¶ Consilium. cxix.

1 In christi nomine amen.

¶ Videtur dicendum super primo puncto † quod dicta pronuntia valuerit et transiverit in rem iudicatam postquam appellans ab ea non fuit appellationem prosecutus non obstante quod lata fuerit tempore feriato: quia prefatus. Bartholomeus comparendo sponte et opponendo exceptionem nullitatis contra laudum et petendo sup ea pronuntiari videtur renuntiasse feriis messium vel vindemiarum quibus potuit renuntiare tam de iure communi quam ex forma statuti. s. relati. tex. est expressus in. l. j. §. j. ff. de feriis. Nam si hoc est in causis ordinariis in quibus iudex non debet nec potest de iure recipere libellum contra absentem: nec etiam facere ipsum citari ut ibi patet: fortius esse debet in causa executionis sententie que potuit peti tempore feriato ob necessitates hominum: et etiam fieri si nihil fuisset oppositum in quo verteretur cause cognitio etiam parte absente invita: ut in. c. fina. extra de iudi. ubi casus secundum unam lecturam. et terminat Bar. in. l. ij. §. hoc autem. versi. item nuntiatio. ff. de ope. no. nun. quia ergo hic fuit opposita exceptio nullitatis laudi ad impediendum executionem super qua requirebatur cause cognitio non poterat ulterius procedi in executione tempore feriato si opponens hoc petiisset et ferias allegasset et petiisset supersederi: ut colligitur ex dictis Bart. in loco prealle. dum dicit executionem sententie in qua non requiritur cause cognitio fieri posse tempore feriato etc. Sed quia hoc non allegavit immo petiit super exceptione pronuntiari videtur feriis renuntiasse sine qua renuntiatione non poterat pronuntiari. argu. ff. de iudi. l. sed et si susceperit. in prin. iuncta. l. illud. et. l. nec is. §. heres. ff. de acqui. here. et. d. l. j. §. j. de. feriis. ubi est expressum. Illud autem constat quod dicta pronuntiatio etiam si fuisset et esset iniusta: quia laudum re vera erat nullum et sic non erat locus secunde commissioni: tamen non fuit ipso iure nulla: quia lata ab habente iurisditionem: nec continet expressum iuris errorem: et lata fuit super incidenti cum non expectaretur alia diffinitiva. Nam et si expectaretur valeret: licet ferri non debuisset. C. de ordi. iudi. l. j. iuncta. l. viro atque uxore. et quod ibi per Bar. ff. so. ma. et non fuit contra ius constitutionis sed contra ius partis. l. preses. ff. de re iudi. ¶ Item constat quod interlocutoria quando est valida etiam si foret iniusta transit in rem iudicatam si non appellatur ab ea infra decem dies vel appellationem interpositam non prosequitur. ut in. c. cum dilec. in fi. de elec. et ibi no. glo. et in. c. quod ad consultationem. de re iudi. et hoc quo ad partes non quo ad iudi. ut in. c. cum cessante. et ibi etiam per glo. extra de appel. et probatur in. l. si arbitrio. ff. qui satisda. cog. in prin. Et hoc de primo puncto.

2 ¶ † Quantum ad secundum punctum dicendum est quod postquam sententia lata fuit in favorem dictarum dominarum non potest contra mandatum dicti procuratoris opponi dicta excep. quod non intervenerit consensus duorum proximiorum consanguineorum secundum formam dicti statuti cum illud factum fuerit in favorem mulierum. unde per ipsas solas posset opponi de dicto defectu quando contra ipsas ferretur sententia non per adversam partem quando fertur pro muliere. tex. est expressus in simili probans hoc in. l. non eo minus. C. de procur. ne quod favore mulierum statutum est vertatur in odium. l. quod favore. C. de legi. Preterea si fuit adhibitus unus proximior ex parte patris et alius proximior erat absens potuit in locum illius absentis deveniri ad alium sequentem in propinquitate proximiorem post illum absentem inter coniunctos ex parte patris sicut nullis aliis existentibus ex parte patris quam uno potuisset adhiberi alius proximior ex parte matris ut vult statutum licet non fuisset ita proximus sicut erat proximus proximior ex parte patris. Ille enim absens non fuit necessario expectandus ne propter eius absentiam impediretur utilitas mulierum. arg. C. de decur. l. noiationem. sed perinde ac si non fuisset in rerum natura loco illius autoritas iudicis fuisset adhibenda qui suppleret defectum illius sicut et alibi ad supplendum defectum tutoris. C. qui admit. ad bono. posses. pos. l. bonorum. Ita determinat expresse Bal. C. de transa. l. transactionem. iuxta finem ti. quod etiam fuit factum hic. Et ultra hoc etiam fuit adhibitus alius sequens. unde videtur quod etiam si sententia non fuisset adhuc lata non posset opponi de tali defectu fortius nunc cum sit lata in favorem mulierum predictarum. ut. d. l. non eo minus. alias vero si sententia non esset adhuc lata et solennitas dicti statuti non intervenisset in contractu dicti procuratoris posset opponi contra mandatum: quia sicut sine illa non poterant alienare ita nec rem in iudicium deducere. l. aut prior. §. j. ff. de iure delib. etiam post litem contesta. vel habitam pro contest. quia ista non esset exceptio tu non potes esse procurator propter qualitatem tue persone cui clauditur via per litis contesta. l. ita demum. C. de procura. Sed est exceptio tu non habes mandatum sufficiens: et sic est perinde ac si nullo modo haberes. ff. de iureiur. l. alias. que excep. pot opponi etiam post sententiam quia reddit iudicium retro nullum in preiudicium domini. l. licet. C. de procura. fortius pot opponi post litem contesta. ut in. c. licet causam. extra de probatio. Laus deo.

¶ Summarium.

1 Si unus ex duobus patruelibus adeat totam avi hereditatem non preiudicatur alteri nisi spacio. xxx. annorum.

2 Et an per aditionem sublata sit debitio dotis matris adeuntis annorum. xxx. spacio: an vero quo ad dimidiam possit retinere adversus petentem dimidiam hereditatis avi. et nu. 3.

3 Successio habet vim solutionis.

¶ Consilium. cxx.

In christi nomine amen.

¶ Notandum est ad evidentiam quod testamentum dicti Francisci fuit ruptum propter mortem unius ex filiis instituti. s. Cozie qui reliquit filium. s. Peregrinum cum fuerit mortuus Cozia vivo patre et sic nepos ex eo qui non reperitur in testamento institutus vel exheredatus tanquam preteritus agnoscendo rupit testamentum ad similitudinem posthu. ff. de iniusto testamen. l. posthumorum. mortuo ergo Francisco fuit hereditas eius delata ab intestato pro dimidia Nicolao filio et pro altera dimidia Peregrino nepoti ex alio filio premortuo qui succedit una cum patruo in successione avi et aliorum ascendentium. C. de suis et legi. auth. in successione. et in corpore unde

1 sumitur. † Ex quo non sequitur quod nunc noviter regressus dictus Peregrinus potest petere dimidiam dicte hereditatis et bonorum ab Antonio herede dicti Nicolai et possessore omnium bonorum. ¶ Nec ob. sibi lapsus temporis. xx. annorum a morte Francisci de cuius hereditate agitur: quia ius adeundi seu se immiscendi et adeundi hereditatem durat. xxx. annis. C. de iure delibe. l. licet. et ibi no. ff. de acqui. heredi. l. iij. et ibi per glo. C. de peti. here. l. hereditatis petitionem.

2 ¶ † Est ergo videndum an dictus Antonius possit de dicta hereditate deducere antequam restituat dimidiam Peregrino dotem sue matris: et etiam alia de quibus. s. que de bonis sue matris pervenerunt ad manus dicti Francisci. Et videtur quod non. primo quia dictus Antonius solus successit patri suo Nicolao qui erat ad dictam dotem restituendam insolidum obligatus. ut patet ex instro dotali. † et succes-

3 sio habet vim solutionis. l. si ei cui. §. is qui. ff. de evic. de sol. l. stichum. §. aditio. versi. aliquando. unde cum censeatur sibiipsi solvisse insolidum adeundo hereditatem patris sui non pot amplius saltim illam dotem deducere. contrarium est veritas. Nam tunc successio habet vim solutionis quando erat tantum ille obligatus cui creditor succedit: quia tunc non resultat succedenti aliquod preiudicium quod successio habeat vim solutionis cum non habeat alium quem convenire possit et seipsum non pot convenire. Sed quando sunt duo rei deben. quorum quilibet est insolidum obligatus: tunc si creditor succedit uni tantum ex eis successio non habet vim solutionis: sed per eam persona illius tantum cui succedit et eius hereditas subducitur ab obligatione et remanet creditori actio integra et insolidum contra alterum. ff. de fideius. l. vranius. §. sed cum duo. Sed hic tam Nicolaus pater dicti Antonii quam etiam Franciscus avus eius erant obligati ad restitutionem dicte dotis: et quilibet insolidum tanquam duo rei debendi. ut patet ex instro dotali. Igitur propter hoc quod Antonius successerit insolidum Nicolao non est actio de dote competens dicto Antonio tanquam heredi sue matris in aliquo extincta iure solutionis: immo si Franciscus viveret vel alius quam Nicolaus sibi successisset remaneret dicto Antonio integra actio contra eos ut ibi. Sed quia Nicolaus successit Francisco patri suo in dimidia ab intestato qui erat alter correus. Et in consequentiam etiam ipse Antonius qui est heres Nicolai censetur in eadem dimidia successisse per regulam quod heres heredis etc. l. fi. C. de here. insti. ff. de acqui. here. si quis filium. in fi. unde censetur actio competens Antonio tanquam heredi matris sue extincte pro dimidia iure solutionis: pro altera vero dimidia qua Peregrinus succedit Francisco ab intestato firma remanet: et si Peregrinus possideret dimidiam dicte hereditatis Francisci posset Antonius agere pro dimidia contra eum sicut si ex propria persona et recta via dictus Antonius primo successisset Nicolao patri suo insolidum postea Francisco avo pro dimidia: ergo et eodem modo pot deducere

de dicta dimidia pertinēte ad Peregrinū de hereditate Francisci si ipse Antonius eā possidet ⁊ ꝑ dictum Peregrinum ab eo petitur ⁊ aduocatur ꝑ petitiōem hereditatis. l. si quid possessor. cum ibi plene no. ff. de pe. here. quia cui dareꝛ actio ꝯ coheredem si nō possideret: ſꝫ ipse coheres fortius exceptio si possidet et conuenitur. l. j. §. quod ait. ff. de suꝑficie. Ista aūt sunt paria deducere prio de tota hereditate totū id qđ debetur Antonio tanꝙ̄ heredi matris ⁊ residuū diuidere vel primum diuidere ⁊ postea de dimidia que obuenit Peregrino deducere dimidiā debiti anꝙ̄ eā restituat. l. si filia. §. hoc amplius. ff. fa. her.
¶ Scđo facit ꝯ dictum Antoniū volentē deducere longinquitas longi tpis: quia vt dicitur lapsi sunt. xxx. ⁊ vltra a tempore mortis matris. ⁊ sic tam ius adeundi hereditatem maternam ꝙ̄ etiam oīs actio ⁊ ius cōpetēs ex ꝑsona mrīs censetur extinctū. C. de ꝑscrip. xxx. an. l. sicut. cū si. ¶ Sed respōdetur ꝙ quę tpalia fuissent ad agendum ⁊ petendum si ipse Antonius non fuisset in possessione bonorum obligatorum perpetua sunt ad excipiendū ex quo fuit ⁊ est in possessione. l. pure. §. fi. ff. de doli excep. quib. ex cau. maio. l. si is cuius. cum ibi no. ⁊ l. necnon. §. exemplo. eo. ti. ⁊ quod no. Bar. in. l. filio preterito. ff. de iniust. testa. in pe. col. ibi dum dicit. Idem dico si bona hereditaria eadem ratione possederit ⁊c.
¶ Tertio facit contra Anto. quia non dicitur ꝙ dictus Antonius fecerit inuentarium super hereditate Francisci. ergo ⁊c. l. fina. §. in computatione. C. de iure deliberā. ¶ Sed respōdetur ꝙ istud posset nocere si vellet deducere aduersus creditores et legatarios quibus adeundo sine inuentario obligatur insolidum: non quando vult deducere contra coheredem cui adeundo pro sua dimidia non obligatur pro altera dimidia quando coheres suam dimidiam hꝫ a seipso non a coherede. ff. de heredi. insti. l. ſꝫ si i conditiōe. §. fi. ⁊ qđ ibi no. Bal. ꝗ p illū tex. reprehēdit gl. ꝗ̄ est i. l. si post diuisiōeꝫ. ff. de iur. ⁊ fac. igno. ꝗ̄ dicit ꝙ inter coheredes est obligatio vt alter alteri teneatur ad suam portionem dicens eam non esse veram ꝑ illū tex. d. §. fi. d. l. ſꝫ si in ꝯditiōe. de heredi. insti. ⁊ idē Bar. in. d. l. si. post diuisionem. qꝛ neuter alteri obligaꝛ ad portionē cuiuslibet ſꝫ ad implendam volūtatem defuncti quo ad alios bene obligatur adinuicem. l. bis consequenter. §. ij. ff. fami. her.
¶ Quarto facit cōtra Antoniū: qꝛ sibi fuit factum legatū aīo compensandi cum dicto debito a dicto Francisco ⁊ fuit iussus amplius non petere. ergo ⁊c. ar. c. officij. de testa. ¶ Sed respōdetur ꝙ si non acceptauit non tenetur iussum implere. l. cuꝫ ab vno. ff. de leg. ij. ver. nā cū aut suo iure ⁊c. vbi probatur.
¶ Concluditur ergo vt. s. dixi prefatū Antonium posse deducere de dicta hereditate Francisci dotem maternam et alia in quibus Franciscus sibi tanꝙ̄ heredi sue matris tenebatur. Residuum ꝟo diuidetur inter ipsum ⁊ Peregrinum: vicꝫ bona ꝗ̄ fuerunt Francisci quesita vero ꝑ Nicolaū patrē suū debēt esse precipua dicti Antonij ꝗ solus patri suo successit. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ A cōminatiōe iudicis nō potest appellari licet ex ea reddatur suspectus.
2 Post recusatiōnē iudicis non valent acta per eum perinde ac si appella. vel legitime relatum esset.
Recusatio: appellatio: et relatio: ista tria ponuntur ⁊ iudicantur ad paria.
3 A sententia reductiua ad arbitriū boni viri non appellatur.

a ¶ Cōe Adde d. Alex. de imo. i cōsi. xx. i. iiij. col. in. j. pte. ⁊ i cō si. lxxxij. i. v. col. in. iij. parte. vbi ponit ꝙ itelligēda sunt vt minꝰ ledant ius cōe.

b ¶ Grauamine. Vide. d. pe. vbi. coꝛ. in consi. lxxx. ꝑ totū in. j. parte.

¶ Consilium. cxxi.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Circa primū q̄situm est videndū vtrum adiecta cōminatiōe legitime potuerit appellari vel non: qꝛ si potuit appellari potuit iudex appellatiōis ⁊ debuit ihibere iuxta ea ꝗ̄ hn̄tur i. c. romana. ⁊. c. nō solū. de appel. li. vj. Et sic inhibito censereꝛ fuisse facta qm̄ facta fuit sub ꝯditiōe de pn̄ti ꝗ̄ erat va. s. si de iure debeo inbibere inhibeo. Jō habereꝛ inhibitio pro pure facta. l. cum in secūdo. ff. de iniusto testa. si cer. pe. cum ad presens. ⁊ per ꝯsequēs sentētia postea lata tāꝙ̄ lata ab eo cuius iurisditio erat suspensa esset nulla. vt d. c. non solū. sed si non potuit appellari tūc secus. Et ꝙ potuerit appellari a dicta comminatione videꝛ tex. in. c. cum cessante. de ap. i verbo comminando. ⁊ in verbo cōminatiōis. cū facta fuerit super eo quod ad iurisditionem cōminantis ptinebat ſm Inno. ibidem. sed ꝯrium videꝛ ibi determinare. glo. j. ⁊ Joan. an. in nouella sup verbo cōminando. ſm Host. qui volunt ꝙ non possit appellari a comminatione nisi cadat i actū iudiciarium puta in preceptum vel inbibitionem penalem: secus si non fiat iudicialiter vt i casu nostro: tunc enim ſm Host. potius est locus recusationi ꝙ̄ appellationi: qꝛ odium ⁊ inimicitiā pariūt tales comminatiōes ex qbꝰ iudex recusaꝛ. iij. q. v. qꝛ suspecti. ⁊. c. ti. de ap. c. scđo regris. Nec ob. statutū infra relatū: qꝛ loquiꝛ qꝗ dicit se grauatū vel timet posse grauari ex alia sententia interlocutoria: vel diffinitiua vel ꝓcepto vel grauamine: sed ista comminatio nec interlocutoria nec diffinitiua fuit: quia non fuit prolata iudicialiter ſꝫ extraiudicial'r nec fuit ꝓceptum nec grauamē ſꝫ cōminatio de grauādo de qua non debuit pars timere vt dicit glo. i. d. c. cum cessante. Ūn cum cessent verba statuti debet cessare statuti dispō. l. adigere. §. quāuis. de iurepatro. l. hos accusare. §. oībus. ff. de accu. de dā. infe. l. iiij. §. totiens. Spe. ꝟo in ti. de ap. §. qualiter. ver. in summa no. cautelas. post prin. videꝛ indistincte dicere ꝙ a futuro grauamine cōminato potest appellari quasi sit potius de presenti. et allegat illud. c. cum cessante. cū pluribus aliīs. nec distinguit qualiter facta sit comminatio: sed videꝛ intelligendum vt. s. dixi.
¶ Sup secūdo quesito notandum est ꝙ ista ꝯminatio fuit iusta causa allegādi dictum iudi. suspectū ſꝫ nō cōnumereꝛ inter illas ꝗ̄s enumerat Jo. an. in nouel. i. c. legitima. de ap. lib. vj. vt patet ex not. ꝑ Host. et Jo. an. i. d. c. cū cessante. super verbo cōminādo. vt. s. dixi. qm̄ etiam alie cause iuste vltra dictas enumeratas possunt subesse: vt no. in dictis iuribꝰ. ⁊ i. c. cū spālis.
2 de ap. † Hoc presupposito dubium est vtrū statim proposita recusatione sit suspensa iurisditio iudi. vt amodo per se non possit in causa ꝓcedere: si enim nollet ꝑ se procedere sed causam delegare: habemꝰ casum in. c. iudex. de offi. de leg. li. vj. Sup hoc Inno. in. c. cum specialis. dicit ꝙ non meminit se legisse ꝙ iudex procedere nō possit ⁊ sic propositio suspitiōis ⁊ recusatiōnis nō ligat manus iudicis recusati. Et idem sentit Specu. in ti. de recusa. §. qualiter. ante fi. vbi dicit ꝙ ꝓcessus habitꝰ post recusationem tenet. Idē tenet Ange. de perusio. ff. de ap. super rub. Sed Hostien. tenuit cōtrarium ⁊ dicit se audiuisse a dicto Inno. vt refert Jo. an. in. d. c. cum specialis. Et idem dicit ⁊ sequi videtur in. d. c. legitima. de appel. li. vj. vbi dicit ꝙ ista tria ponuntur ⁊ iudicantur ad paria: scilicet appellatio recusatio ⁊ relatio. Et ꝙ sicut gesta per iud. a quo post legitimaꝫ appellationem sunt nulla. ff. nil noua. ap. pen. in rubro ⁊ nigro. Ita gesta post recusationem vel relationem legitime interpositā. hoc idem tenet Bar. in. l. quia poterat. ff. ad trebel. dicēs ꝙ meminit legisse ꝙ processus est nullus. in. l. j. C. si quacūqꝫ predi. potesta. Et respondet ad obiectiōem que fieri posset. ⁊ ſm hoc dicta sententia videtur nulla.
¶ Circa tertium quesitū posito ꝙ dicta sententia esset nulla ex causa supradicta vtrū ab ea possit pars cōtra quā lata est appellare. Et videꝛ ꝙ non: † qꝛ a sn̄ia reductiua ad arbitriū boni viri
3 non appellatur: vt no. Bar. in. l. j. in fi. ff. de leg. ij. licet quidaꝫ in suis lec. nō habeant. Bal. determinat cōtrariū in. l. j. C. ne lice. in vna eadēqꝫ causa tertio prouocare. ⁊ in. l. j. C. de his ꝗ̄ pe. no. in. ij. col. ⁊ reprehēdit Bar. in. d. l. j. Contrarium tamē fuit disputatum vt ipse Bal. refert in. l. fi. C. de contrahen. emp. et Jo. an. in addi. Spe. de ap. §. in quibus. ⁊ Inno. in. c. in pn̄ti. de rescrip. ⁊ Saly. in. §. arbitrorum. vbi plene disputat.
¶ Sup quarto ⁊ vltimo puncto ꝙ cum statuta sint intelligenda ſm ius cōmune[a] si possunt. l. ij. de noxa. ⁊ no. gl. in. l. fi. §. in cōputatione. C. de iure deli. in fi. glo. magne. Et de iure cōi nō appellatur a futuro grauamine[b] vel ante sententiā. l. ante sn̄ie tempus. C. quo. ap. nō reci. vt no. in Specu. de ap. §. qualiter. versi. in summa. ꝙ dictum statutum debeat intelligi solum post sententiam diffinitiuam vel interlocutoriam non ante.

¶ Summarium.

1 ☞ An cōditio apposita vni legato cēseatur repetita in aliīs legatis sequentibus per dictionem item. ⁊ nu. 2.
2 Arbitrorū dolus presumitur ex enormi et nimia lesione.
3 An ⁊ qn̄ possit retractari laudum arbitri emologatum ⁊ iuratū per minorem in quo fuit declaratum legata deberi tanꝙ̄ pura cum de iure postmodū prebentur fuisse conditionalia.
4 Juramentum an porrigatur etiam ad ignorata: et qn̄ obliget.

¶ Consilium. cxxij.

In christi nomine amē.

¶ Viso puncto suprascripto ⁊ aliīs de quibus in eo fit mentio ⁊ toto processu cause tria vel quattuor videnda occurrunt. Primum est † vtrum di-
1 cta legata de quibus contenditur censeantur pura vel conditionalia si Tadeus decederet sine liberis. Et videntur fuisse pura cuꝫ in eis nulla appareat apposita cōditio preterꝙ̄ in primo legato facto Antoniole nepti testatoris. ergo ⁊c. l. j. in prin. ff. de cōdi. ⁊ demō. Nec cōditio illius primi legati videꝛ ꝙ cēseatur repetita in sequentibus propter dictionē item. qꝛ illud procederet quando per eam addicereꝛ oratio imperfecta vel quādo precedens esset impfecta ⁊ ꝑ illum ꝗ̄ addiceretur pficeretur: qn̄ aūt vtraqꝫ oratio tā precedēs ꝙ̄ sequens ꝗ̄ per dictionem item: additur esset

dicitur esset perfecta: tūc illa dictio itē est continuatiua non repetitiua qualitatis precedētis in sequentē: vt patet ex his que plene habentur per Bar. in. l. in repetendis. ff. de leg. iij. Facit qđ idem no. in fi. in. l. seie. §. gaio. ff. de fun. instru.

¶ Sꝫ his non obstātibus dicēdū est ꝯrium. Primo ꝑ id quod idem Bar. no. in. d. l. in repetendis. circa fi. vbi vr̄ istum casuꝫ expresse tangere ⁊ determinare in ꝯrium: videlicet ꝙ si testator primo fecit aliqua legata q̄ voluit valere ⁊ deberi viuēte filio vt fecit hic in pn̄. testamēti vsqꝫ ad v̄s. itē volo: lego: ⁊ ordino ꝙ si dictus Tadeus ⁊c. de legatis factis filiabus: deinde incepit legare post mortē filij dicendo ꝙ si dictus filius quem instituerat heredem decesserit sine filijs relinquo titio centum. Itē relinquo seie feudum. Item gaio alium fundum ⁊c. ꝙ conditio apposita i legato facto primo titio nominato ītelligiꝛ repetita in sequētibus legatis. s. facto seio: ⁊ facto gaio. licet sint facta in diuersis orationibus ⁊ perfectis ⁊ hoc propter illam aduersatiuā ꝙ si vel. si v̄o ⁊c. q̄ aduersanꝛ precedentibus ⁊ importāt hoc ꝙ filium viuentem non vult grauare vltra legata precedētia collata in eius vita. Sed si decesserit sine liberis tūc eiusdē heredes extraneos grauat in sequentibus legatis ⁊c. Et sic censentur omnia sequētia legata conferre i dictum casum mortis filij. Et ita fuit hic: quia post legatū factū filiabus quod voluit deberi a filio viuente si nuberent incepit legare post mortem in illo versiculo. item volo lego ⁊ ordino. licet ergo conditionem illam non adiecerit nisi in vno legato. s. in facto. Antoniole cēsetur tamen eam voluisse addicere etiam in sequentibus adiectis per dictionē item. licet in oratiōibus perfectis. s. in factis Catherine Antonio ⁊ Jacobo ratiōe p̄dicta. ⁊ facit. l. si ita. in pn̄. ⁊ quod etiam ibi tāgit idē Bar. ff. de lib. ⁊ posth. Pro hoc etiam facit verisimilitudo q̄ non est credēdū ꝙ plus dilexerit Catherinam Jacobum ⁊ Antonium nepotes q̄ Antoniolam que similiter erat neptis vt primis voluerit legare pure isti v̄o sub conditione. Itē q̄ ista sunt magna legata ⁊ exhauriūt magnā ptem hereditatis. vnde nō est credēdū ꝙ filiū viuētē voluerit priuare tot bonis immobilibus ⁊ voluerit ea peruenire ad dictos nepotes quos verisimiliter non tm̄ dilexit. ar. l. cuꝫ acutissimi. C. de fideicō. ⁊. l. is q. ff. de iure codi. Hoc etiā corroborant multi testes q fuerūt p̄ntes testō ⁊ dicūt cōprehendisse illam fuisse ītentionē testatoris ⁊ maxime Joānes dictus vicari⁹ q hoc certitudinarie attestatur ⁊ ad ip̄m se referūt etiam testes partis aduerse. Et vnus ex testibus Tadei reddit bonā rationem. s. ꝙ sibi videꝛ ꝙ testator voluerit cū fecerit dicta tot legata facere partitionē bonoꝝ suoꝝ post mortē sui filij qđ est satis verisimile. Sunt etiā alij q dicunt se tūc cū testm̄ foret publicatū audiuisse a dicto Antonio ꝙ parū curabat de dicto legato ⁊ ꝙ titius voluisset. x. ducaꝛ. q̄ ipse rationabiliter debebat mori ante dictū Tadeū qui testes saltim adminiculanꝛ ad probādum cōiecturatā mētē. l. cū proponereꝛ. ff. de leg. ij. ¶ Cōcludēdū est ergo secure dicta legata fuisse ⁊ esse cōditionalia ex quo sequitur ꝙ cum cōditio nōdum extiterit nullo iure debita erāt vel sunt nec ciuiliter nec naturaliter quia nō cessit dies eorū et possunt caduca fieri si legatarū predecederent Tadeo. l. j. §. sin autem sub cōditione. C. de cadu. tollen. l. heres meus. de cōdi. ⁊ demon. in prin. ⁊ ante conditionis euentū nulla nata est obligatio. l. cedere diem. ff. de verbo. signifi.

¶ Secūdo videndum est posito ꝙ ita sit an dictus Tade⁹ preiudicauerit sibi ꝑ cōpromissum ⁊ laudū. Et videtur ꝙ sic: quoniā vim transactionis[a] habent. C. de iudi. auꝛ. si v̄o. ⁊ in corpore vnde sumitur. ⁊ transactio de indebito facit debitum ⁊ impedit repetitionem soluti. l. ij. C. de condi. inde. ⁊. no. ff. eo. ti. l. eleganter. in fi. per gl. Sed contrarium est verius: nam illud procedit in vera ⁊ propria transactione quā quis sibi facit ꝑ seip̄m aliquo dato vel retēto. C. de transac. l. trāsactio. Sed ista que fit per cōpromissum ⁊ laudum non est proprie transactio vt dicit Bal. in. l. quod si ephesi. §. fi. ff. de eo qđ cer. loco. ⁊. l. furti. §. qui iussu. de his qui no. infa. ⁊ cum in illa se arbitrio alterius cōmiserit intelligitur cōmisisse sub conditione si erit equum. l. si libertus. ff. de ope. lib. c. quintauallis. de iureiurā. vnde si est iniquum nō prohibeꝛ venire cōtra quātūcūqꝫ promiserit non venire: scilicet societatem. §. arbitrorum. ff. pro socio. Iniquuꝫ autem est quādo ledit vltra septimā partē. l. vnde si nerue. e. ti. hic aūt lesit in totū q̄ dicta legata integraliter assignauit legatarijs ⁊ etiam vltra q̄ facta fuerint ⁊ sic enormissime ledit. vnde poterit Tadeus venire cōtra non obstante iuramento prestito de non veniēdo contra q̄ nō includit dolū. l. creditor. §. fi. ff. mā. † ⁊ ex enormi ⁊ nimia lesione dolus arbitrorum presumiꝛ. arg. l. omnes. §. lucius. ff. que in frau. cre. q facit exceptionē obstare. l. ita demum. ff. de arbi. C. eo. l. iij. Et ita etiam determinatur per Barto. in. §. arbitrorū. ⁊ in addi. Specu. titu. de arbi. §. sequitur de quibusdam. in additio. que incipit clarius. [2]

sic formatur hec clausula ⁊c.

¶ [3] † Tertio videndū est an saltim sibi p̄iudicauerit per approbationem ⁊ emologationē factā post latum laudum. Et videꝛ ꝙ sic. per. l. cū antea. ⁊. l. ne in arbitris. §. si quis autem post. C. de arbi. ⁊ cōmunia vtriusqꝫ iudi. l. ij. ¶ Contrariuꝫ est verū. primo quia fuit facta per errorem iuris tāq̄ legata essent pura cuꝫ essent cōditionalia q̄ sic declaratur in laudo ꝙ sunt pura quin immo subest etiā error facti q̄ ignorabat id qđ postea testes dixerunt circa probandā veram intentionē defuncti licet etiam illa nō probata fuerit ꝑ testes tamen per iuris interpretationē ꝓbata est per ea que. s̄. dixi. ⁊ id qđ no. Bar. in. d. l. in repetendis. Non nocet ergo approbatio nec solutio dictoꝝ legatoruꝫ. Nec etiā si promisit nō repetere vel nō venire cōtra. l. fi. §. idem quesijt. ff. de cōdi. inde. q̄ videꝛ eodē errore illud promisisse. l. doli. §. diuersum. ff. de noua. Secundo q̄ posito ꝙ ex certa sciētia approbasset adhuc idem quia cōtinet alienationem bonoꝝ immobilium quā facere non poterat Tadeus qui erat minor xxv. annis sine iudicis decreto. ff. de reb. eorū. l. j. in prin. ⁊. §. j. ⁊ per totū. C. de predi. mino. in rubro ⁊ nigro. qđ hic nō interuenit. Tertio quia non solum alienationē continet sed donationem cū pro ea nihil cōmodi cōsequereꝛ Tadeus ⁊ sic etiā si decretum interuenisset nō valeret. C. si maior factus ra. ha. l. fi. §. sin autem donatiōes. Nam nō nisi ex causa necessaria eris alieni exoluendi possunt alienari etiam si alia vtilitas eius subesset. ff. de reb. dub. l. magis puto. §. penul. donatio enim nō cadit in administratione curatoris cuius etiā interuētus requiritur. l. ab agnato. de cura. furiosi.

¶ Quarto loco videndū est vtrū p̄iudicauerit sibi saltim virtute iuramēti post latum laudū p̄stiti de non veniēdo ꝯtra. Et videꝛ ꝙ sic ꝑ auꝛ. sacra pube. C. si aduersus vē. Sed certe illa loq̄tur de iuramēto spōte prestito istud aūt nō pōt dici spōte p̄stitum ex quo p̄stitū fuit per errorē iuris vel facti cū crederet legata ista esse pura ⁊ tanq̄ sup puris ⁊ debitis vtroqꝫ iure p̄stitum sit: q̄ iuramētum debet referri ad cōtenta in laudo: ⁊ in laudo hoc cōtineꝛ ꝙ sunt pura ⁊ tm̄ in cōtrarium est veritas q̄ sunt cōditionalia: vt. s̄. dixi. [4] † Nec ob. etiā si dicaꝛ iuramētū porrigiꝛ etiā ad ignorata fm̄ ea q̄ no. Bar. reprehēdēdo Dy. in. d. auꝛ. sacramēta. ⁊ in. l. si duo. §. iul. ff. de iureiur. iunctis his que no. Cy. post Dy. in. l. ij. C. de rescin. vē. ⁊ Archi. ⁊ Jo. an. i nouel. in c. ij. de pac. li. vj. q videnꝛ approbare opi. Bar. Nā illud est verum qn̄ iurās est certus de facto super quo iurat licet nō sit certus de iure qđ oritur ex facto: vt quando iurat nō venire contra cōtractū ꝑ se celebratum de quo est certus licet ignoret sibi cōpetere beneficium restitutiōis vel mulier de non veniendo contra intercessionē licet ignoret auxiliū vellꝛ. sibi competere. sic loquitur Bar. ⁊ Joā. an. in locis. s̄. alle. si bene inspiciatur. Sed in casu nostro iste erat incertus de facto. i. de eo ꝙ in facto consistebat: vꝫ ꝙ legata ista essent conditionalia immo per errorem iuris ⁊ facti putabat ea esse pura. Constat autem ꝙ aliud est legatum purum aliud cōditionale sicut et stipulatio. ff. de verbo. obliga. l. j. §. si quis simpliciter. Iuramētum ergo p̄stitū tanq̄ super puris legatis non porrigitur ad conditionalia que sunt diuersa quia ideo iurauit quia putabat esse debita vtroqꝫ iure ⁊ tamē nullo iure erant debita. vt. s̄. dixi. Item adhuc videtur ꝙ saltim de iure canonico sibi preiudicauerit propter iuramentum quod potest seruari sine interitu salutis eterne. vt in. c. cum contingat. de iureiuran. Sed respondetur dupliciter. Primo ꝙ etiā de iure canonico iuramentū ad hoc vt obliget debet esse prestitum ex certa scientia non per errorem cum debeat habere tres comites[b]: scilicet veritatē iustitiam ⁊ iudiciū. xxij. q. ij. animaduertendū. ⁊ no. C. de nup. l. imperialis. ⁊ hic non habet iudicium. i. discretionem seu volūtatem. hinc est etiam ꝙ iuramētum dolo p̄stitum non obligat de iure canoni. quia nō habet voluntatem iurātis ꝓpter quam quis obligatur deo. c. ij. de pac. lib. vi. Preterea etiam si obligasset mero iure tamen potuit peti absolutio a iudice ecclesiastico etiā de iure canonico: quia licet ipse iurans seruando iuramētum non peccet illi tm̄ quibus fuit iuratū recipiendo dicta legata tanq̄ debita cum sint omnino indebita si hoc sciunt peccant quia locupletantur de alieno. Et ideo potuit peti absolutio sicut videmus in eo qui iurat soluere vsuras: nam obligaꝛ soluere quia soluendo nō peccat. c. debitores. de iureiuran. Sed quia creditor vsurarius recipiēdo peccat ⁊ tenetur restituere tanq̄ indebite solutum potest iurans petere absolutionē a iuramēto. c. j. cum ibi not. de iureiu. Hoc etiaꝫ videm⁹ in iuramēto p̄stito ꝑ metum. iuxta plene no. ꝑ Inno. in. c. venerabilē. in fi. de elec. Et idem vbicūqꝫ cōtract⁹ est prohibitus odio creditoris. vt no. Bar. i. l. si quis ꝓ eo. ff. de fideius. in. iiij. q. Quando aūt iurans seruando peccaret tunc ipso iure non obligaret iuramentum etiam iure canonico fm̄ Inno. in. d. c. venerabilē. in fi. Nec esset necessaria absolutio vt

[a] ¶ Trāsactionis. Adde bal. in consil. xix. i. ij. parte

[b] ¶ Comites. Adde eundem pau. s̄. in ꝯsi. cv. numero. iiij.

ibi no. Quando autem neuter peccaret tunc obligat et est ser-
uandum ⁊ absolutio non posset peti nec deberet concedi. d. c.
cum contingat. Ex quibus omnibus sequit ꝙ sententia debet
ferri pro dicto Tadeo ⁊ ꝙ aduersarij eius debent compelli ad
restituendum dicta legata tanq̄ indebite soluta non obstāti-
bus omnibꝰ predictis ⁊ maxime iuramento a quo fuit obtenta
absolutio a iudice cōpetēte ne esset iniquitatis vinculum.

¶ Summarium.

1 ☞ Si actor nō probat intentionē suā reus est absoluēdus ⁊
actor in expeñ. condemnañ.

2 Et prestatio fictus de aliquo predio facit presumi illum cui p̄-
statur esse dominum.

Consilium. cxxiij.

In christi nomine amen.

¶ Uiso processu cause vtētis inter Clautanū de fanna seu procuratorem eius petentem ex pte vna. Et
nobiles viros ser Jacobum et Simonem de pulcinico ex alia
reos ⁊c. ⁊ ꝯuētos ex altera sup cassatiōe quorūdā instrumētoꝝ
recognitionis ⁊ alliuellatiōis de certis bonis quā p̄fatꝰ Clau-
tanus asserit se indebite insicienter ⁊ per errorez fecisse a dictis
nobilibus cū asserat dicta bona fuisse quōdā Ualconi patrui
dicti clautani pleno iure dn̄ij directi ⁊ proprietatis cui Ual
cono dicit ⁊ asserit prefatus. Clautanꝰ se successisse ab intesta.
⁊ sic dicit ꝙ non tenebat recipere ad liuellum nec recognoscere
a dictis nobilibꝰ dicta bona ⁊ sic instrumēta emanauerūt p er-
rorē iō petit ea cassari ⁊ ānullari ⁊ dictis nobilibꝰ mādari vt oc
casiōe dictoꝝ istroꝝ nullā faciāt dicto Clautano noxiā vel no
uitatē. ¶ Sup eo ꝙ q̄rit q̄ sint vel esse debeāt partes iudi. visis
omnibus productis ⁊ alleg. in causa. Rn̄deo ꝙ esse debent in
absoluēdo dictos nobiles a petitis p dictum clautanum per re-
1 gulam vulgatā † ꝙ actore nō probāte suā itētionē reus absol-
uit. C. de edē. l. q accusare. de pba. l. actor. Cōstat enim ꝙ ille
q dicit se idebite aliqd soluisse fecisse vel pmisisse dz hoc pba
re ꝙ idebite soluerit fecerit vel pmiserit qm̄ ꝯ eū est iuris p̄sum
ptio ꝙ immo debite cū nō presumat ita supinus ꝙ indebite ia
ctet suū. ff. de proba. l. cum de idebito. ⁊ hoc cū aduersarius nō
negauit nec negat solutiōem pmissiōez vel factum prout est in
casu nr̄o: al's si negauit ⁊ postea fuit conuictus sup hoc de mē-
dacio trāsfert propter hoc onus probādi i ip̄m aduersarium ꝙ
debite solutū promissum vel factum fuerit. vt. d. l. cū de indebi-
to. qd hic non fuit. Iste aūt Clautanus ad probādū suā inten-
tionē formauit certos articulos ꝙ quedā bona cōtenta in fine
ipoꝝ ⁊ in suis cōfinibus designata fuerūt dicti oliz Ualconi
⁊ ad ip̄m ptinuerunt iure dn̄ij vel q̄si. Et hoc non probat q2 te
stes sup hoc examinati non deponūt nisi de simplici possessiōe
Ualconi ex qua sola cuz allegat de preterito non resultat pro
batio dn̄ij ad effectum agendi nisi sit iustificata titulo habili
ad acquisitionem dn̄ij ⁊ etiā diuturnitate lōgi tpis habilis ad
p̄scribēdū res immobiles. vt plene no. i. l. pe. ff. de ꝯdi. isti. per
Bar. iūctis his q̄ no. p Jo. an. in nouel. i. c. illud. de presump.
⁊ qd no. Cy. in. l. cum res. C. de proba. Sed hic de titulo Ual
coni et de tpe quo possedit testes non deponunt sed dn̄taxat
ꝙ possidebat vt dominꝰ ⁊ aliqui ⁊ q̄plures dicunt ꝙ nesciunt
si erat dominus: an autē teneret ⁊ recognosceret ab alio. Pre-
terea probatum est p testes dictorum nobiliū ꝙ illa eadem bo-
na prefatus Ualconus cum vixit ⁊ etiam ipse Clautanus te-
nebat ad affictū ⁊ recognoscebat a dictis nobilibus. Nā actus
possessionis gesti per Ualconum erant differētes: quia ita ca
debant in colono sicut in vero domino vnde nō sequitur tene-
bat ⁊ possidebat ⁊ vtebatur illis bonis vt dominꝰ ergo erat do
minꝰ alio nō dato quia etiā non dn̄s tenet ⁊ possidet et vtit eo
modo quo dominꝰ vnde non probat hoc esse ⁊c. l. nō hoc. C. vn
de cogna. al's facillima esset pbatio dominij: cū tamē gl. ⁊ doc.
dicunt ꝙ est difficilis in. d. l. cum res. de probatio. ¶ Preterea
posito ꝙ esset probatum dn̄ium bonoꝝ descriptoꝝ in fine arti-
culorum fuisse Ualconi non tamen est probata intentio agen
tis quoniam non cōstat ex processu ꝙ illa sint eadez bona que
continent in dictis instr̄is que petit cassari cum describant di-
uersa confinia ⁊ non fuit factus articulus de idētitate corpoꝝ ⁊
bonoꝝ sicut debebat fieri i tali casu. iuxta nota. per Bar. ff. de
cōdi. ⁊ demon. l. demonstratio. in fi. prin. ⁊. C. si vnus ex plu. ap
pel. l. vnica. ⁊ de erro. aduoca. l. ij. Sequitur ergo ex p̄dictis ꝙ
cum non sit probatū dn̄ium dictoꝝ bonoꝝ fuisse dicti Ualco
ni: ⁊ per cōsequens nec istius Clautani ex p̄sona illius nō est p-
batum ip̄m indebite recognouisse a dictis nobilibus: q2 in hoc
fundat intentio sua ꝙ sua bona propria recognouit vt aliena:
scilicet dictorum nobiliū cū eoꝝ nō essent qd pbatū nō est: qn-
immo illi nobiles vident probasse cōtrariū. s. ꝙ dicti Ualconꝰ
⁊ Clautanus tenebāt dicta bona ad affictū ante alliuellationē
ab eis ⁊ reddebāt affictū: ⁊ tunc retinēt ad liuellū ⁊ soluit Clau
2 tanus liuellum: † ex qua solutione affictꝰ ⁊ liuelli pbatur pos-
sessio. C. de agri. ⁊ censi. l. litibꝰ. ⁊. l. qui vniuersas. §. qd p colo-
num. ⁊ ibi no. p gl. ⁊ Bar. ff. de acq. pos. Et constat ꝙ q̄tuz ad
excipiendū possessor presumitur dn̄s si actor nō probauit cōtra
rium: vt no. in. d. l. pe. ff. de cōdi. insti. p. l. fi. C. de rei vēd. Pro-
ducit etiā actor iste q̄dā antiqua instr̄a de emptiōibꝰ quorūdā
bonoꝝ factis p quosdā q̄ nihil sibi proficiūt triplici rōne. Pri-
ma q2 nō probauit se illis emptiōibus successisse. Scd̄a q2 non
probauit ꝙ illa sint eadez bona cum illis de quibus agitur de
presenti. Tertia ꝙ illa bona potuerunt postea ad istos nobiles
redire. ¶ Cōcludo ergo dictos nobiles fore absoluendos a pe-
titione dicti Clautani: ipsumq3 Clautanū cōdēnandum in ex-
pensis tanq̄ temere litigantem. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ Ptās Pergami dederat cōmissionem vnius cause vica-
rio Brixie: in causa appellatiōis ptās Brixie dederat iudicē
facta prius pronuntiatione ꝙ iurisditio dādi ad se pertineret.
⁊ queritur quid iuris.

2 Itē cōpromissum factū per procuratorē nō habē. ad id specia-
le mādatum non facit quin instañ. appellañ. non labatur.

¶ Consilium. cxxiiij.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Uiso pūcto ⁊ allegationibus ac etiam statutis suprascriptis videt primo dicendum ꝙ nec ad
potestatem Pergami nec ad potestatē Brixie per
tineret dare iudi. in causa appellatiōis interposite a sententia
dn̄i Jac. vicarij ptātis Brixie: sed ad dominationē Uenetia-
rum vel si ad alterū ipsoꝝ pertinebat ꝙ ille erat potiꝰ potestas
Pergami sicq3 cū fuerit datus a ptāte Brixie nō valuerit da-
tio nec processus factus corā tali dato tanq̄ carente iurisditio-
ne ex defectu dantis. C. qui pro sua iurisditio. l. j. in princi. Nec
videt fuisse progata iurisditio: q2 pars dicti Jo. litigauit pre-
missa protestatione de incōpetentia iurisditionis vt in puncto
narrat que prodest in oībꝰ actibꝰ subsequētibꝰ lz amplius non
fuerit repetita. p ea q̄ no. Bar. post Jac. bu. in. l. pacta nouissi-
ma. C. de pac. iuncta. l. fi. C. de excep. Qm̄ aūt ad neutrū p̄dicto
rum ptātum ptineret: sed ad illustre dn̄ium. Uenetoꝝ sic osten
ditur. Nā statutū Pergami quo cauet ꝙ appellans a sn̄ia cu-
iuscūq3 iudi. ciuitatis ⁊ districtꝰ Pergami teneat petere iudi-
cem appellationis a ptāte Pergami tanq̄ a delegato supio-
ris dominatiōis ad qd tendit statutū vetus ⁊ nouum dicte ter-
re Pergami. s. scd̄o ⁊ tertio loco relatū nō videt habere locuz
in casu nr̄o cū tractat de appellatiōe interposita a sn̄ia domi-
ni Jac. vicarij ptātis Brixie: qm̄ ille non potuit dici iudex ter
re Pergami sed iudex dn̄atiōis Uenetiarū. Primū patet: q2
illi possunt dici iudices terre Pergami q vtunt ⁊ fungunt iu-
risditione q̄ est apud cōitatē terre Pergami lz non sint de Per
gamo nec fuerint ea vsi in Pergamo vt sunt iudices ordinarij
dicte terre vel dati ab illis ordinarijs: oēs em̄ p̄dicti vtunt illa
iurisditione q̄ est apud ip̄am cōitatem Pergami. iuxta no. per
Bar. in. l. j. ff. de dam. infec. Unde in appellatione primo loco
interposita a sn̄ia ptātis Pergami tāq̄ ordinarij bn̄ potuit pe
ti iudex ab eodē tāq̄ delegato ab ipsa dn̄atione: quia potestas
Pergami in eo quod fecit vt ordinarius fuit vsus iurisditiōe
existēte penes cōmunitatem Pergami ideo poterat dici iudex
Pergami. Sed prefatus dn̄s Jac. datus ab eo vt legato i cau
sa appellationis non fuit vsus iurisditione existente penes cō-
munitatem Pergami. quoniam iurisditio in causis appella-
tionis pertinet ad superiorem. c. veniente. de iureiur. Fuit ergo
vsus iurisditione existēte penes supiorē: videlicet dn̄ationem
Uenetoꝝ ideo poterat dici iudex dicte dn̄atiōis quia datꝰ fuit
a ptāte Pergami tāq̄ cōmissario ⁊ delegato dn̄ationis ⁊ sic est
perinde ac si fuisset datus ab ipsa dn̄atione cuius noīe datus
fuit. ff. qd cuiusq3 vniuer. nomi. l. item eoꝝ. §. si decuriones. de
leg. ij. l. vnū ex fam̄. §. si de falcidia. ⁊ ar. in. l. ꝙ meo. in fi. prin.
de acqui. pos. Debuit ergo a dicto delegato appellari ad dele-
a gantez[a]. l. j. §. fi. ff. quis ⁊ a quo. C. q pro sua iurisdi. l. j. cum ibi
no. delegās autem fuit ip̄a dn̄atio q̄ delegauit p aliū: vic3 p po
testatez Pergami suū delegatum mediante statuto ciuitatis
Pergami p dn̄ationē approbato. Nā ⁊ alibi de iure cōi habe-
mus simile. ff. de dam. ifec. l. j. i fi. vbi pretor mortuus p suū edi-
ctū causam iperij ptinētem ad se ⁊ ad p̄torē viuū delegat magi
stratui municipali ad quē nō ptinēt cause iperij s3 simplicis iu
risditiōis. ¶ Ad ip̄az ergo dn̄ationē debuit appellari a suo iu
dice delegato ⁊ ad ip̄m ptinebat dare iudicem. Et eadem rōne
dicēdū est nō ptinuisse hāc ptātem dādi dictū iudicē ad ptātem
Brixie loquēs in sili forma dz intelligi qn̄ appellat ab aliquo
q fuerit vsus potestate ⁊ iurisditiōe existēte penes cōmunitatez
Brixie. Tales

a ¶ Ad delegātem. Et an hoc sit necesse. vide dn̄m Pe. pbi. cor. in ꝯsil. xv. in ci. in pn̄ti. in lr̄a A. i. iij. parte. ⁊ Bald. in ꝯsilio cccclxix. i. j. pte.

Brixie. Tales eñ possunt dici iudices ciuitatis Brixie. Sed dict⁹ dñs Jac. vicari⁹ ptātis Brixie nō fuit vsus iurisditiōe re sidente penes cōitatem. Brixie licet cognouerit in Brixia sed residente penes dñationem Venetiarū eū illam habuerit a potestate Pergami tāq̄ delegato dñationis. Nō enim debemus inspicere locum vbi talis delegat⁹ vel datus iudex cognouerit cum in quolibet honesto loco possint cognoscere qui nō habēt certum tribunal. vt no. in. l. cum sententiam. C. de senten. p glo. Sed debemus inspicere cuius iurisditione vtatur vt sciam⁹ cu ius iudex dici possit. ff. de iuris. om. iudi. l. solet. i fi. de offi. eius cui man. est iuris. l. j. §. qui mādata. Jurisditio vo in causis appellationū est ipsius dñationis. ergo rc. Nec ergo ptās Pergami nec Brixie habuit dare iudicē pdictū sed dñatio ad quā fuit appellādū: quia cessant statuta vtriusq̄ ciuitatis q̄ loquūtur cum appellat a iudicibus earū vt sunt illi qui vtunt iurisditione earū r penes eas residente q̄ hic nō est: r sic iste casus tāq̄ improuisus a statutis predictis remanet dispositioni iuris cōmunis. l. si cū dotem. in prin. sol. matri. r de iure cōi debuit appellari ad delegantē. Delegans aūt censetur fuisse dñatio Venetiarū que p suū delegatū delegauit. vel si dicamus q̄ cū p. l. scriptam municipalē fiat ista delegatio potestati pergami dicatur ei cōpetere iure magistratus r sic iure proprio. per ea que no. gl. in. d. l. j. ff. de dā. infec. que incipit delegatio. Poterit dici q̄ delegans fuerit ipse ptās Pergami r sic ad ipsum fuit appellandum r ipse habuit iudicē appellationis dare non iudex seu potestas Brixie ad quē ex nullo capite potuit recursus haberi in hac causa q̄ nullo modo ptinebat ad suā iurisditionez.

¶ Breuiter licet ista vigeant tñ vnico verbo tollunt. s. q: ptās Brixie vocatis r auditis partib⁹ r in ipsar presentia pronuntiauit se esse iudicē cōpetētem in hoc a qua pnūtiatione potuit pars dicti Joānis appellare. vt no. gl. in aut. habita. C. ne fili⁹ pro patre. Et ex quo nō fuit appellatū trāsiuit in rē indicataz r fecit ius quo ad partes: r sic fecit illū competentē vbi primo erat incompetēs postq̄ ipse fungebat iurisditiōe ordinaria rōne cuius pertinuit ad ipm cognitio. An sua esset iurisditio. l. si quis ex aliena ff. de iuris. om. iud. Jta pluries repetēdo determinat Bar. i. l. ex quacūq̄z. ff. si qs in ius voc. nō ierit. r Inno. in. c. sup. lr̄is. in pbo forsan. de rescrip. Nā si sup ipso negotio principali pronūtiasset inter dictas partes se fore iudicē cōpetentē acqsiuisset iurisditionē lz eā prius nō haberet non q̄ eam acqsiuisset a seipso q: nō debet esse in sua ptāte dare sibijpsi iurisditionē. Sed acqsiuisset eā ab ipsa lege que dat sibi ptātem cognoscēdi r pronūtiandi an sua sit iurisditio. vt. d. l. si quis ex aliena. ne si aliud diceremus frustratoria esset talis potestas sibi data a lege. argu. l. iij. §. non frustra. ff. de iureiur. idem ergo debet si pronuntiauit dūtaxat super hoc articulo pertinere ad se iurisditionē r ptātem: videlicet in dando iudicē predictum. Non sic si funditus careret quis iurisditio. quia nō posset pronuntiare illam ad se spectare. vt patet ex no. per Inno. in loco prealle. Et ex pdictis sequitur q̄ cū illa pronūtiatio pro veritate habeat in. l. res iudicata. ff. de re. iur. sicut si illud fuisset verum q̄ ad ipsum ptineret datio potuisset dare r ille dat⁹ postea finiendo officium potuisset relinquere causam in manibus successoris ḿ formam statutorū Brixie ita r nunc posito q̄ illud non fuisset verum postq̄ hic nō potest allegari post pronuntiationem que trāsiuit in rē iudi. ar. eorum que no. glo. in. d. l. qui habebat. ff. de ma. testa. in fi. quia dato vno rc. sequitur aliud. l. ex diuerso. §. j. ff. de rei vendi. C. de rescin. ven. l. ratas. in aut. vt iud. sine quoquo suffra. post prin. r no. in. l. diuortio. so. ma. in glo. super verbo alioquin. de vulga. r pupil. sed si plures. §. in arrogato. Postremo si verum est qd dicitur in pūcto q̄ sententia illius dñi Jac. fuit lata post finitū tempus instātie cause appel. nō valuit: q: sententia prima domini ptātis Pergami trāsiuerat in rem iudi. vt in clemē. pe. de appel. iuncta clem. sicut. eo. ti. r sic prima sentētia dñi potestatis Pergami lata in fauorem. R. mittenda esset executioni nō lata per dñm Jac. fauorez Joannis.

2 † Nec compromissum factum cum procuratore dicti Jaco. pendente causa appel. fecit dormire tēpus instantie dicte cause. iuxta aut. si tamen in medio. C. de tempo. appel. cū dicatur illum procuratorē nō habuisse speciale mandatū ad cōpromittendum quod erat necessarium r sic nō valuit compromissum: vt no. in. l. mandato generali. ff. de pcur. per Bar. iuncto. c. nō pstat. de re. iur. lib. vj. Nec potuit ratificari finito tempore instantie. vt in. l. bonorū. ff. rem ra. habe.

¶ Et sic per hec pauca concludit clare in fauorem dicti. R. et q̄ petitio executionis facta p Joā. de snia dñi Jac. non debeat effectum sortiri: q: illa vel nō valuit vt in hac vltima allegatione: vel fuit legitime reuocata vt in prima. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ¶ Utrū comes palatin⁹ habēs ptātē legitimādi possit eam exercere in terris ecclesie. vbi distiguit inter terras ecclesie Ro. r aliarum: r an fiat legi. viuente patre.

2 Ut priuilegium legitimādi se extendat ad oēs illegitimos requiritur qd inserat clausula non obst. rc.

3 Et an ipse comes possit clausulam non obstā ñ. rc. apponere si non est in priuilegio.

4 Si in priuilegio excipiūtur filij nobilium: qs dicatur nobilis: r quid si comes appellat legitimatum nobilem.

5 Et an diuidentes hereditatem cū aliquo quē postea dicūt non coheredem possint auocare illaz partem: r an teneantur ad penam de non venieñ. contra diuisionem.

6 Qui si nō reperiat ptbocollū legitimatiōis manu nota. scrip.

7 Ad diuidentes hereditatē preiudicent filijs substituti.

8 Cōfirmatio pape sup legitimatione facta p comitē in terris ecclesie: r quid operetur.

¶ Consilium. cxxv.

In christi nomine amen.

1 ¶ Dubitatur primo † an comes palatinus habens ptātem legitimandi ab imperatore possit legitimare i terris q̄ sunt de tpali iurisditiōe ecclie [a] r q̄tū ad bona sita in dictis terris r earum territoriis presupposito q̄ non sint feudalia sed allodialia. Et q: qd est trita r discurrit p multa scripta supfluū ē ire p argumēta. Ja. de bel. disputādo tenuit q̄ sic. r disputationē suā posuit i aut. q. mo. na. effi. sui. r Joā. an. in c. per venerabilē. q̄ filij sint legi. r Joā. cal. quod etiam ɔsuluit Bar. i ɔs. lxxxj. vt refert Bal. i. l. j. C. de iure anu. aur. Jac. bu. quē seqt bal. i. d. l. j. tenuit ɔ̄riū. r etiā An. de bu. i. d. c. p venerabilē. qm̄ cū papa nō legitimet i terris impij vt ibi satis esset absurdū q̄ impator vel ei⁹ comes posset i terris ecclie cū sint iurisditiōes separate. in aut. qūo opz epos. in prin. c. nouit. de iud.

¶ Breuiter dici pōt sup hoc q̄ aut illa terra nō ē subdita imediate romane ecclie sz alteri ecclie iferiori: vt sunt plures epatus i alamania r vt est ptriarchat⁹ aquilegieñ ad qs eccl'ias p sumunt ex donatiōib⁹ ipialib⁹ puenisse tpales iurisditiōes terrar: r i illis potest ipator r ei⁹ comes legitimare: q: p tales donatiōes non cēsent ipatores totalē iurisditionē a se abdicasse sz retinuisse penes se supioritatē in tm̄ q̄ a plātis dictar eccl'iarū appellat ad dictū impatorē. ita determinat expsse Joā. an. i addi. spe. ti. de iuris. om. iu. §. j. i addi. que icipit vidistis duas opi. i fi. Aut dicta terra subdita est immediate ecclie ro. vt sunt ille qs habuit ex donatiōe Cōstāti. r tūc in illis nulla ptās vel supioritas remansit apud impium sed oīs translata fuit in ecclesiam: vt inquit Joan. and. in addi. specu. in loco preallég. r patet in. c. fundamenta. de elec. lib. vj. r i clemen. j. de iureiur. r quantum ad tales terras procedunt varietates doctorum de quibus. s. r hoc casu placet distinctio Bal. quam ponit in prohemio codi. in fi. q̄ aut legitimatio facta est viuēte patre r ad eius instātiā r tūc vz etiā q̄tū ad bona sita in territorio ecclesie: q: ex hoc nō infert alicui piudiciū si sibi p legitimationē succedatur cum posset sua bona pijcere in mari: r nullus eo viuente ius habebat in eius successione. l. j. §. si ipuberi. ff. de col. bono. r sic nullus fuit citādus in tali legitimatione. iuxta no. p bar. i. l. gallus. §. r qd si tm̄. ff. de lib. r postbu. Et hoc etiam voluit Host. expsse in. d. c. p venerabilē. sup̄ bo reqsisti. lz loquat in casu ecōuerso qn̄ papa legitimat i terris imperij de volūtate patris. Aut legitimatio fit post mortē patris et tūc si fieret de cōsensu illor qbus fit piudiciū i succedēdo. idē ḿ Host. i loco pdicto. Ad qd. l. nā ita diu⁹. ff. de adop. de nata. resti. l. fi. r. l. j. cū actus sit volūtarie iurisditionis r sic iter ɔsentiētes pōt exerceri etiaz i alieno territorio ab eo qui hz iurisditionē a pncipe. l. emancipari. §. apud. ff. de adop. r. l. ij. ff. de offi. procō. r leg. Si vo fieret sine ɔsensu illor tūc locū habet alia opi. dicētiū legitimationē nō valere p rōnes eor. bal. aūt i. l. eā quā. C. de fi deicō. i. xj. col. adducit vnā rōnē ad partē negatiuā q̄ nō possit legitimare. s. ne fiat piudiciū fisco ecclie ad quē deuenire deberēt bona i defectū legitimi successoris. quā rōnē tāgit. Spe. in tit. de lega. §. fi. v. sz illd qrit. q̄ rō locū haberet etiā si pte ɔsentiēte fieret legitimatio. Sz certe de isto piudicio solus fiscus ecclesie posset cōqueri. l. his ɔsequenter. i prin. cū ibi no. ff. fami. herci. Preterea tex. notabilis in. l. cū rō. §. si plures. ff. de bo. dā. tollit hoc ɔ̄riū seu istam rōnem. s. q̄ fiscus r impator seu ali⁹ pnceps apud quē sit ipe fiscus nō curat de hoc preiudicio. dicit enim ibi pnceps i fauorē filior vt ad eos transeant bona paterna potius q̄ i fiscuz deueniāt q̄ ampliari impiū hominū adiectione potius q̄ pecuniarum copia mali ideoq̄z illis paterna sua concedi volo. Ad qd etiaz bonus tex. C. de cadu. tol. §. pe. vbi vult vtilitates subiectoruz preferri fisco r ipm fiscum non nisi i defectū oim venire. facit etiam. l. j. C. de s. cū. nup. ibi. ne fisci nr̄i videamur habere rōnē rc. Et hoc de primo dubio.

a ¶ Ecclesie. Ad materiā vide que habent p d. Pe. pbi. cor. in ɔs. ix. incipi. memini. i littera D. in. iiij. pte. et vide p eum in cōs. j. in lr̄a. G. in iij. pte. vbi ponit nūqd legitimatio facta ab ipatore in terris ecclesie de subdito ipsi impatori valeat. r vide bal. i ɔs. ccclxxxviij. i. v. pte. vbi pōit an habēs ptātē legitimādi possit vbiq̄z etiā extra territorium suū legitimare.

Additio.

Adde tu Fely. i c. q̄m in ecclesiarū. in. xiij. col. v. q̄rta declaratio ē. de ɔstitu. vbi an legitimatio spurij cōcessa alicui p priuilegiū ipatoris noceat legitimis heredibus r habentib⁹ ius in rē. M. F.

a ¶ Nobiles. 2 Vide Bal. i cõsilio. cxxix. in. ij. parte.

2 ¶ † Secũdo dubitatur si i priuilegio comitis palatini quo sibi cõceditur ptãs legitimandi sit apposita clausula generalis non obstãtibus legibus ⁊ cõstõnibus quibuscũqz ⁊c. nõ tñ fiat expressa mentio de aliqua speciali lege: an valeat. Et Bal. format hoc dubium in. d. l. eã quã. i. xj. col. Et refert Jo. cal. tenuisse ꝙ nõ requiratur talis clausula nõ obstãte etiam generalis. sz sufficiat ꝙ ipse comes cũ postea legitimat apponat. ipse tñ bal. post plura vba tz cõtrium nõ tñ declarat an sufficiat generalis an requiratur ꝙ fiat specialis mẽtio de tali lege puta de. §. fi. i aut. q mo. na. effi. sui. q prohibet spurios ⁊ incestuosos legitimari. Sed Jo. an. plenius in. c. j. de exces. pla. li. vj. in nouel. refert. v. opi. anti quorum qñ pnceps rescribit cõ ius positiuũ an requiratur clausula nõ obstãte ⁊ qualis ⁊ nõ apparet i q se firmet gl. i aut. hoc iter liberos. C. de testa. tz ꝙ requiratur specifica ⁊ singularis mẽtio dicendo non obstante tali lege. ¶ Breuiter si concederet ptãtẽ legitimãdi naturales natos ex cõcubina nõ esset necessaria aliqua clausula nõ obstãte: quoniã cõtñ ad illos non precedit aliqua lex habẽs clausulã derogatoriã ꝙ non possint legitimari: sed potius cõtrium: qz iura pmittũt eos multis modis legitimari. vt in aut. qui. mo. na. effi. legi. ⁊ q. mo. na. effi. sui. ⁊ cõstat ꝙ clausula nõ obstante non requiritur nisi qñ pcedũt iura clausulã derogatoriam habẽtia. l. si qs i prin. testamẽti. de leg. iij. ⁊ isto casu procedit opi. illorum q dicunt dictã clausulã non obstante non requiri. Sz sufficere ꝙ princeps ex certa sciẽtia rescribat. l. idẽ vulpi. §. j. ff. de excu. tuto. l. quidã consulebat. de re iudi. Sz qñ cõcedit ꝙ possit legitimare spurios ⁊ natos de dãnato coitu tũc in illis pcedit clausula derogatoria. in aut. qui. mo. na. effi. sui. §. fi. vbi dicitur ꝙ tales non habent illius. l. participium vt debeant vel possint legitimari modis de quibus in illa aut. Ideo quo ad illos requiritur non obstante. vt ibi no. glo. Sed si requiritur qualis debeat esse. Respondeo sm doctrinã Bar. in. l. fi. C. si cõtra ius vel vti. pub. ⁊ in extraua. ad reprimẽdum. super verbo nõ obstãtibus. ꝙ nõ sufficit. generalis puta non obstante aliqua lege vel iure. Nec requiritur singularis: puta non obstante tali lege nominãdo eam. Sed sufficit specialis puta non obstante aliqua lege contrariũ deponẽte vel habente clausulam derogatoriam. p. l. si qs in prin. testamenti. que loquitur de spãli non de generali vel singulari. Si ergo dicat clausula nõ obstãtibus quibuscũqz legibus impialibus quibus oibus inquãtum legitimationi predicte cõtradicerẽt derogamus etiaz si de his de iure vel de cõsuetudine deberet fieri mẽtio spãlis: satis est ⁊ eã dico sufficere: qz est spãlis nõ generalis sicut si diceret non obstante aliqua lege cõtrarium disponẽte quo casu sm Bar. sufficeret: sed verba pdicta idẽ importãt in effectu inquãtũ si ⁊ inquãtũ legitimationi pdicte aduersarentur. igitur ⁊c. qz de equipollẽtibus verbis idẽ debet esse iudiciũ. l. mulier. ff. ad trebel. C. de insti. ⁊ substi. si mater. cũ si. de acqui. here. si quis mihi bona. §. sed ⁊ si quid. Et ita est in casu de quo queritur.

3 ¶ † Tertio dubitatur si i priuilegio comitis sibi cõcedit ptãs legitimãdi spurios ⁊ sit apposita clausula ꝙ eos legitimare possit nõ obstante alia lege vel iure: ⁊ sic nõ est sufficiẽs: vt. s. pri. dictuz est. Utrũ comes cũ postea legitimat possit apponere specialẽ dicẽdo nõ obstante alia lege que contrariũ disponeret vel singulare: puta nõ obstante. §. fi. in aut. quibus mo. natu. effi. sui. Et sic faciat legitimatio valere ⁊ sit derogatũ illi. §. vel alterius legi de qua noĩatim sit facta mentio. Et ad hoc breuiter est dicendum ꝙ nõ ne sit in sua potestate attribuere sibi officiũ ⁊ potestatem a principe sibi nõ cõcessam. ff. de testa. tute. l. ex sententia. iuncta. l. ne in potestate. ⁊. l. non distinguemus. §. quesituz. ff. de arbi. Nam ex quo princeps in priuilegio cõcessiõis specialem clausulam non obstante nõ apposuit nõ censetur voluisse cõcedere potestatẽ legitimandi spurios pter clausulã derogatoriã contentã in. d. §. fi. q remouet volũtatem principis ab actu sequenti nisi illius clausule spãliter ⁊ expresse peniteat. vt. l. si quis in prin. testi. ff. de leg. iij. de leg. j. si mihi ⁊ tibi. §. in legatis. si ergo princeps nõ dedit qño posset comes apponere vba aliqua i legitimatiõe quã facit p que pinde faciat eã valere ac si princeps eam sibi dedisset vel cõcessisset nõ video. nõ em põt sibijpsi ptãtẽ attribuere: vt dictũ est: sicut em si princeps p seipz legitimaret spuriũ non apposita clausula spãli nõ obstante nõ valeret legitimatio. vt colligitur ex no in. d. §. fi. per gl. itaz si cõcedit alteri ptãtẽ legitimãdi spurios nõ valet cõcessio: qualr ergo poterit comes facere ꝙ valeat per appositionẽ suorum verborum. facit. ff. de iureiur. l. iij. §. j. ibi. alioquin ⁊c. Ita tñ non habent locum in casu de quo queritur: qz ibi fuit in priuilegio comitis apposita clausula nõ obstãte spãliter ⁊ i bona forma vt dixi in prece. arti. circa. fi. Ideo potuit comes in legitimatione quã postea facit apponere illam eãdem vel similem.

4 ¶ † Quarto dubitatur si in priuilegio comitis cõtineatur hec exceptio: videlicet natis Illustriũ principũ comitũ baronum et

a nobiliũ dũtaxat exceptis ⁊c. q dicantur esse nobiles^a vt sciamus an filios eorum potuerit legitimare. Rñdeo puto stãdũ in hoc cõsuetudini loci vbi fit legitimatio prout videtur determinare Bart. in. l. si vt proponis. C. de digni. lib. x. in. xij. col. versic. quarto infertur ⁊c. ⁊ vsic. tertio ex pdictis ⁊c. vbi dicit ꝙ p statuta ⁊ consuetudines locorum potest aliqs dici nobilis q de iure cõi non est nobilis: ⁊ aliqs põt esse nobilis in vno loco sm statuta ⁊ consuetudinem illius loci q in alio non est nobilis: vt patet Uenetijs vbi oẽs qui sunt de officijs publicis seu de cõsilio sunt nobiles: ⁊ tñ hoc in alijs ciuitatibus nõ reperitur: lz etiã de iure cõi hoc sit. l. spurij. in prin. de decur. item ptz qz in multis ciuitatibus milites sunt nobiles quod nõ est de iure cõi nisi in militibus vrbis Rome. C. de equestri digni. l. j. ⁊ ibi no. lib. xij. sed Florentini hanc dignitatem non admittunt. Nam nõ ois militia facit quẽ nobilem sed quẽ populus acceptat: vnde milites curiarum seu istriones non sunt nobiles. ⁊ ad predicta facit qd no. Archi. in c. j. de cõsue. lib. vj. Uerba aũt principis seu rescripti videntur intelligenda sm cõsuetudines ⁊ diuersitates locorum ad que referuntur sicut sm qualitates personarũ. l. plenũ. §. equitij. de vsu ⁊ ha. l. si quis filio. §. irritum. ⁊ de iniusto testa.

¶ Quinto queritur. si comes cũ legitimat appellat eũ nobilez vel filium nobilis: an probetur ex hoc nobilis. Rñdeo posse dici ꝙ stetur huic narrationi quousqz probetur cõtrariũ sicut si ab ipo principe facta esset dicta narratio. iuxta ea que habẽtur in cle. litteras. de proba. in tex. ⁊ glo. ⁊ in. c. si papa. de priui. li. vj. cuz proferantur a comite qui tenet locum principis. ar. l. j. in fi. ff. de offi. prefec. preto. Sed illud. c. si papa. facit in cõtrariũ ⁊ etiã gl. in. d. cle. litteras. sup verbo fundatur. quia in hac narratiõe seu nobilitate fundatur intentio legitimantis. ⁊ ideo videtur ꝙ ex illis verbis nõ probatur nobilis nisi als doceatur quid sit. iuxta no. in si. in. l. optimã. C. de cõtrahen. stipu. ⁊. l. cum aliqs. C. de iure deliberan. de verbis instrumẽti narratiuis ꝙ non pbant fines plebanatuum: quoniaz attestantur de eo qd nõ erat in ptãte attestantiũ inducere. C. de testa. l. verba testamẽti. ⁊ p id qd no. glo. super dicta clem. litteras. in verbo fundatur.

5 ¶ † Sexto dubitatur si plures coheredes diuiserũt inter se hereditatem. vtrum aliqui ex eis possint postea venire cõtra diuisionem dicẽtes vnũ ex eis nõ esse coheredẽ ⁊ aduocare ab eo nõ partem. Respõdeo sic si per errorem iuris vel facti cum illo diuiserunt ignorantes ipsum nullũ ius habere in hereditate. ff. fami. hercis. l. qui familie. ⁊ arg. ff. de iure fisci. l. ij. §. fina. Et multomagis filij predictorum coheredũ qui fuissent eis substituti post mortem. Nã non potuissent parentes diuidendo suis filijs preiudicium generare: quia ex propria persona veniũt sicut nec aliter alienãdo. l. peto. §. fratre. ff. de leg. ij. cum si.

¶ Septimo queritur vtrũ dicti coheredes veniẽdo cõtra diuisionẽ ⁊ molestãdo coheredẽ incurrãt penam priuatiõis hereditatis appositã eis a testatore si molestauerint. Uidetur ꝙ sic p ea que no. in. l. lucius. §. tres heredes. ff. ad treb. per glo. ⁊ docto.

¶ Breuiter dicendũ est ꝙ si preceptũ de non molestando fuisset turpe vt quia ille fuisset spurius testatoris qui prohibetur capere eius bona odio ipsius patris ad cõtinentiã refrenandam l. fi. C. de natu. libe. ⁊ tunc penã nõ incurrerẽt: qz testator aduersus istũ defectum nõ potuisset dispensare ⁊ ideo nec penã apponere si ppter ipsum veniretur cõtra ⁊ pceptũ sperneretur. C. de his que pe. no. l. j. ⁊ ff. e. titu. l. j. ⁊ de leg. iij. l. vxorem. §. heres. Sed si preceptũ nõ fuisset turpe vt qz ille erat legitimatus tũc aut habuerũt iustã causam veniẽdi cõtra: qz de viribus legitimationis potuit rõnabiliter dubitari: ⁊ tũc excusatur a pena: quoniã iusta causa veniẽdi cõtra excusat ab oi pena tam legali. vt no. in. c. j. de elec. lib. vi. in nouel. ꝙ cõuẽtionali ⁊ arbitrali. iuxta no. per Bar. post Dy. in eo q petijt laudũ reduci ad arbitriũ boni viri. in. l. qui rome. §. duo fratres. de ver. obli. ⁊. l. iulia. de cõdi. inde. ⁊ Jo. an. i addi. spec. ti. de arbit. §. fi. in pe. char. i addi. q incipit. Dy. in regula sciẽti. de reg. iur. tractat plene ⁊c. in fi. sm Guil. de suza. alleg. l. fi. ff. de re iudi. de appel. l. negotiorum. de vsuris. l. tutor. ⁊ Bal. in aut. gñaliter. in fi. ij. col. C. de epi. ⁊ clerici. ⁊ facit qd no. Bar. in. d. §. tres heredes. als si nõ habuissent iustã causam pena cõmitteretur. Sed cui applicaretur dubiũ est si testator non expressit. per ea que no. ⁊ habentur in. d. l. vxorem. §. heres. de leg. iij. per Bar. ⁊ Bald. in. l. j. C. de his que pe. no.

¶ Octauo qritur. An dicti coheredes litẽ mouẽtes vni ex eis teneantur ad dãnum interesse ⁊ ad penã iuxta promissionẽ cõtentam in instrõ diuisionis si veniretur cõtra. Ad qd põt rñderi vt in pcedenti ꝙ aut obtinebũt quasi p errorẽ facta fuerit illa diuisio ⁊ promissio de nõ veniẽdo cõtra: ⁊ tũc nõ tenebuntur ad pdicta: qz dicta promissio intelligi debet qñ veniretur cõ indebite ⁊ iniuste sed cõtrium apperet si obtinerẽt. vt ptz ex no. p. Bar. post Dy. i. l. iulia. ff. de cõdi. ide. ⁊. l. q rome. §. duo frẽs. de ver. obli. in. q. de illo q promisit non petere reduci laudũ ad arbitriũ boni viri si postea petijt

postea petijt z obtinuit qz nō incidit in penā cōpromissi: qz promissio sua intelligitur si laudū fuerit equū z sic idebite veniret cōtra. Aut succūbent dicti coheredes in dicto iudicio quo veniēt cōtra. Et tūc aut habuerūt iustā causam veniendi cōtra q excusat a dolo z culpa. z idē fm Jo. an. in loco. s. alleg. in pxi. precedenti articulo. Aut nō habuerūt iustam causam z sic fuerunt in culpa vel dolo: z tūc tenerent ad penā ac etiam dāna et interesse. vt in. d. §. duo fratres. vbi casus. z nō solum ex forma dicti cōtractus sed etiam de iure cōi quātū ad dāna z interesse. C. de fruc. z litis expen. l. non ignorat. z facit quod not. Bald. in. d. auf. generaliter. C. de epis. z cleri. Et in precedentib⁹ duobus casibus alter p altero tanq manutētor non teneretur: quia si nō committeretur stipulatio contra principalem nec contra manutentorem seu fideius. l. postq. in prin. ff. vt lega. nomi. cauē. In vltimo vo casu alter pro altero teneretur si promiserunt defendere aduersus quācūq personam quoniam intelligitur etiam aduersus seipsos. arg. ff. de tuto. z cura. da. ab his. l. romanus appulus. iuncta. l. frater a fratre. in fi. prin. in versi. porro. ff. de condi. indebi. cum concor. ibi allega. in glo.

6 ¶ † Nono dubitat si reperitur instrumentū legitimatiōis scriptum manu publici notarij iam defuncti sed inter suas imbreuiaturas seu prothocollos non reperit ista vel iste de ista legitimatione lz reperiat quedam nota in quodā folio separato nō posito in libro sed scriptū manu alteri⁹ z subscriptum manu dicti notarij. Queritur vtrum ex hoc vitietur dictū instrumentū legitimationis. z videtur q sic quasi presumatur falsuz ex quo nō reperit matrix z originalis scriptura manu eiusdem notarij. vt in auf. de tabel. §. fi. qm̄ ad originalē debet recurri qn̄ oritur dubitatio de fide instrumēti inde sumpti. l. si quis ex argē. §. pe. ff. de edē. z p Bar. in. l. sempronius. ff. de leg. ij. de re. iur. l. si librarius. ante fi. ¶ Contrarium videt expresse determinare Bal. fm Nico. de mata. C. de fide instru. sup rub. in. viij. col. in ver. Sed secundo quero si ista imbreuiatura originalis nō reperitur zc. dicens q spāle est in instrumentis confectis in ciuitate Constantinopolitana q non valeant si non reperitur originalis z matrix scriptura seu pthocollus: z q secus est in alijs locis: qz si alia non reperitur originalis: ista que reperitur in publica forma cens fuisse originalis nisi celebrat⁹ esset actus in scriptis: qz tunc in prima scriptura stat substantia fm Bal. Posset quis dicere q dicti doc. loquuntur quando nullo modo reperitur liber prothocollorum. quo casu quia potuit casualiter perdi potius hoc presumitur q q non fuerit cōfectus z sic non debet nocere amissio. C. de testi. l. testium. ver. fin vo facta. z quod not. in. l. in emancipationib⁹. C. de emancipa. li. per gl. z Cy. sed hic reperit originalis scriptura sed vitiosa: quia scriptura manu alterius qd fieri nō debuit: qm̄ originalis scriptura seu prothocollus debet scribi manu illius q fuit rogatus: vt idem Bal. no. sup dicta rub. in seq. col. dicēs. tria esse que notarius alteri cōmittere non debet. s. audire partes: scribere pthocollum: z subscribere instrumento publico. Sed potest dici q postq illa cedula erat subscripta manu eiusdem notarij pinde sit ac si tota foret scripta manu eiusdez. l. emptor. §. lucius. z ibi per Bart. ff. de pac.

7 ¶ † Decimo dubitat si fuerunt due mulieres institute z post earū mortez liberi earum z ille institute diuiserunt hereditatē cum quadā tertia tanq cum coherede: vtrū potuerint hāc diuisionē facere in preiudiciū filior substitutorum eis post earum mortē. ¶ Rñdeo si illa erat vera coheres sine dubio potuerunt z portiones que p diuiso obuenerunt eis succedūt loco portionum in quibus fuerāt institute pro indiuiso z in illis remanet ius fideicōmissi filior. casus est fm vnam lecturam quā Bart. etiā approbat in. l. cum pater. §. hereditatem post mortē zc. ff. de leg. ij. Sed si diuisissent cum nō vera herede per errorē sicut nō piudicauerunt sibijpsis ita z multomin⁹ filijs earum quib⁹ preiudicare nō potuerunt alienādo cū subiacerent bona restitutioni eis fiende. C. cōia de leg. l. fi. z auf. res que. cum simi.

8 ¶ † Undecimo z vltimo. si papa ꝯfirmat legitimationē factā a p comitē palatinū in terris ecclesie an faciat eam valere[a] z tollat eius defect⁹ z causas nullitatis. Rñdeo sic si fuerunt exprssi vel exprsse z sic ex certa sciētia cōfirmauit. ff. de adop. l. adoptio non in iure facta. de rebus eor. l. ij. extra de transactio. c. j. lz defectus suppressos non tollit. l. sed si hac. §. patronum. de in ius voc. de pecu. leg. cum dominus. per Jaco. de are. Laus deo.

¶ Summarium.

1 Socius administrās res z merces societatis pariter cum alio socio cogitur reddere rationem de administratis: lz possit agi actiōe pro socio quatenus plus ad alteram peruenerit.

2 Per separationem que durauit decem annos vel vltra presumitur diuisio societatis.

¶ Consilium. cxxvi.

In christi nomine amen.

¶ Non sequēdo ordinez suprascriptorum dubior: qz punctus suprascriptus fuit imperfecte et parum intelligibiliter compositus. Tota dubitatio prout cōprehendo ex informatione oretenus habita vertitur circa gesta administrata ante diuisionem: nam de tempore post diuisionem nō queritur: qz separatim z diuisim dicte partes vixerunt et administrarunt.

1 † De tpe vo quo durauit societas petitur per filios dicti Joannis a filijs dicti Antonij reddi ratio administrationis dictarum apothecarum tanq recte et gubernate fuerunt per solum Antonium quousq vixit: z post eius mortem per filios eius. Et sic partim ipsorum gerentiū nomine z partim nomine dicti Petri Joannis tanq ab ipo prepositi p parte que spectabat ad ipsum Petrum Joannem. ff. de exerci. l. si non plures. ver. j. ibi. sed si plures exerceant zc. z si cer. pe. l. eius qui in puincia. i fi. Ideo volūt dicti agētes vt dicti cōuenti reddāt rationē administratiōis de eo q ipsi cōuēti z pr ipsorum gesserunt nomine ipsor agentiū z sic pro dimidia quor agētiū intētio fundat i. l. q proprio. §. procurator vt in ceteris. ff. de procur. in prin. pro socio. l. verū. §. si cū tres. Sz hoc fundamētum sublatū est p testes suprascriptos: qz filij dicti Antonij cōuenti dicunt z per dictos testes bñ z sufficiēter probant q immo nec dictus Antonius pater eor nec post mortez eius ipsi filij vnq dictas apothecas rexerūt z gubernauerunt soli: sed cōiter vna cū dicto Petro Joanne filijs eius. z q dict⁹ Petrus Joannes clauabat de sero apothecas z portabat pecunias ad domum suā. Et q cōiter oia faciebant z non magis vn⁹ q alter. Ex quo sequitur q alter alterū nō cēset ppposuisse z sic quilibet censet administrasse per se. Et ex hoc sequitur aliud q alter ab altero non pōt petere sibi reddi ratiōem generalē administrationis geste: quoniā ab eo q meo noie nō gessit sed suo nō possum hoc petere. Et hic vt dixi quilibet suo proprio noie z pro parte quā habebat in societate pro indiuiso gessit et administrauit non nomine cōsocij vel parte illius. ergo zc. casus vi i fi. ff. de admini. tuto. l. actor. vbi tutor a cōtutore hoc petere non pōt. Nam q rōne vnus posset petere ab altero similiter et alter ab illo ideo iure cuiusdā tacite cōpēsationis alter ab altero dz eē liber. ar. ff. de leg. ij. l. vnū ex familia. §. lz si vno. i fi. de cōpē. l. si ambo. si tn̄ ad man⁹ vnius plus puenisset ex pecunia cōi seu ex mercibus q ad alterum non prohibetur alter agere pro socio vt refunder quatenus plus percepisset non vt rōne generalis administrationis redderet. vt. d. l. verum. §. si cū tres. et. l. actione. §. si cōis. pro quo poti⁹ videt q filij dicti Antonij possent agere ꝯ filios Petri Joānis q Petrus Joannes vt dicunt testes cōsueuerat portare pecunias ad domum suam q econuerso. Un si illi tacent honeste facerēt etiā isti tacere z supervacuā litez nō instituere. l. j. ff. de inoffi. test. Tollit etiā ex altero intētio dictor agentiū: quoniā dict⁹ Petrus Joānes fecit diuisionē dicte societatis cuz filijs dicti Antonij iam sunt xx. anni vel circa. et ex post steterunt diuisi z separati nec vnq petita fuit reddi dicta rō. Un credēdū est ex taciturnitate tanti tpis z rōne societatis q est qdā fraternitas q oia i dicta diuisione fuerunt inter eos terminata z rō hincinde reddita q si non etiam nō est credēdū q tāto tpe tacuissent vel q diuisiōem fecissent q nō solet fieri nisi super certis z indubitatis. ar. ff. fami. hercis. l. j. z pro hoc. ff. de proba. l. procula.

2 † Diuisio autez qtū ad bona immobilia dicit probari p instrm publicū: qtū vo ad mobilia probatur psumptione iuris posito q testes de ipso non disponerēt. s. quia p lōgū tps. s. x. ānor z vltra steterūt separati z diuisi[b] z quilibet p seipsum habuit suā apothecā ex quo resultat presumptio diuisionis. gl. est ordi. que communiter tenetur in. l. penul. C. cōi diui. z per Bar. in. l. cum de in rem verso. ff. de vsur. Sunt etiam duo testes qui dicūt se fuisse presentes diuisioni pannorum. s. tertius et sextus. Nec sunt singulares qz non discordant in loco vniuersali tempore: lz de ipsis. s. loco z tempore non deponant: qz non fuerunt inrerrogati sed hoc non vitiat dictum ipm. per ea que no. in. l. solē. C. de testi. z. ff. eo. l. ob carmen. §. fi. et per Inno. in c. qualiter z quando. de accu. et in Spec. de inquisitio. §. nunc tractemus. ver. item sufficit. et licet tertius testis sit affinis et sic videatur aliqliter detrahi fidei sue attamen quia adsunt alij qui testificantur de auditu z q erat publica vox z fama tollitur per hoc suspitio et suppletur dictum illius. per ea que no. in. l. si duo patroni. in prin. ff. de iureiur. z. l. excusantur. in prin. ff. de excu. tuto. z. l. iij. §. j. de testi. z in. c. fi. de succes. ab inte. Ex quibus patet responsio ad omnia quesita supra facta. Et cōcluditur dictos agentes debere succūbere inquantu petunt a filijs dicti Antonij sibi reddi rōnē administrationis dictarum pecuniaruz z in expensis debent condemnari. Laus deo.

a ¶ Ualere. Uide do. Alexan. de imo. in consil. lxxxvij. in. iij. parte.

b ¶ Et diuisi. Uide Bal. i cōsil. ccccxxxvij. in j. parte. z in ꝯsil. ccccxcvj. ea. pte.

¶ Summarium.

1 ☞ Qui intentat viam incõpetentem omissa competẽti debet succumbere ⁊ condemnari.

¶ Consilium. cxxvij.

In christi nomine amẽ.

¶ Visis que superius egregie consulta sunt circa absolutionẽ fiendam de dicto Iuncta. Et viso libel. dictoꝝ agentium ⁊ replicationib⁹ factis ad exceptionem dicti Iuncte ⁊ maxime ad nonam ibi. Itẽ nõ habet modo aliquo obstare nona exceptio ĩ fine. ⁊ etiam saldo seu recordo facto vel habito inter partes de anno dñi. M.cccxxvij. de mense Iulij de quo fit mentio in dicta replicatione facta ad vim exceptionis in fine. Et in quo saldo seu recordo ꝓcurator dictorum agentium facit magnum fundamẽtum immo totum ad probandũ ꝙ istud nõ fuerit cambiũ sed mutuum videt̃ mihi idem qđ superius est cõsultum. s. ꝙ dictus Iuncta sit absoluendus vel a petitione agẽtiũ vel ab obseruatione iudicij. Posito etiam ꝙ cãbia de Venetijs que Florentie frequentant̃ cum littera ⁊ sine littera essent illicita sine p̃iudicio veritatis de quo ad presens disputare non intendo. † Et primũ ꝙ veniat absoluendus a petitis videtur posse probari satis euidenti ratione q: prefati agentes in libello ipsorũ non fundant se in hoc ꝙ cãbia predicta sint illicita q: non dicunt ꝙ istud fuerit cambium sed dicunt ꝙ fuit mutuum ad saluum capitale ⁊ ad saluum lucrum immo in prefata replicatione facta ad nonam exceptionem prefatus procurator dicit se nolle disputare de presenti de dictis cambijs an sint licita vel non q: istud non fuit cambium sed mutuũ factũ sub specie cambij qđ dicit probari ex dicto saldo. s. ꝙ stabat ad saluum capitale. Dato igitur ꝙ ex dicto saldo hoc non probetur. s. ꝙ non sit cambiũ sed mutuum sed poti⁹ probetur cõtrarium ꝙ immo fuerit ⁊ sit verum cambiũ: tamen cambiũ sine littera vel vt aliqui dicũt cambio secco. Et dato ꝙ tale cambium sine littera nõ sit licitum ⁊ ꝙ illud qđ ex eo percipitur veniat restituendum nõ solum in foro penitentie sed etiã iudiciali habeo propositum ꝙ actores debent succumbere ⁊ ꝙ reus debet absolui ad petitionem ipoꝝ eo quia dicti actores nõ deduxerunt in iudiciũ illam causam ex qua poterant vincere vel obtinere nec viam eis competentem sed causam ⁊ viam incompetentem. debebant enim asserere ꝙ istud fuit cambium ⁊ ꝙ fuit illicitum.

a ¶ Cãcellato. Adde bal. ĩ ɔsi. cxlv. in. ij. parte. ꝙ qui permittit cãcellare instr̃m videt̃ pacisci de non petendo.

b ¶ Pluralitas Adde idem per Bal. in consil. j. in. iiij. parte.

¶ Summarium.

1 ☞ Si partes dicant notario ꝙ instrumentum alicuius debiti cãcellet nec publicet ⁊ is omnino publicet: nõ tamẽ debet habere tale instrumentũ executionem: ⁊ tenuta illius instrumenti vigore concessa retractari debet. ⁊ nu. 2.

2 Instrumẽtum potest non solum cancellari facto sed etiã verbo qñ partes agunt ꝙ habeatur pro cancellato.

¶ Consilium. cxxviij.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Viso dicto instrumento ⁊ tenuta concessa virtute ipsius ⁊ attestationibus receptis contra dictũ instrumentum ceterisq; actis ⁊ actitatis dico dictam tenutam fore reuocandam tanꝙ factam occasione falsi vel inutilis seu inefficacis debiti. ff. ne vis fiat ei. l. j. §. hec verba. de fideicom. liber. l. si ꝟo. §. subuentum. ⁊ plene not. in. l. fulcinius. §. cum autem. ff. quibus ex cau. in pos. ea. quia dictum instrumentum de cõsensu vtriusq; partis fuerat euacuatũ ſm ea que testes deponunt cum de quãtitate contenta in dicto instrumento fuerit facta compensatio vsq; ad concurrentem quãtitatem cũ maiori summa debita dicto magistro Petro a dicto magistro Henrico ⁊ sic fuerat extinctum prefatum debitum. ccl. lib. cum compẽsatio vim solutionis habeat. ff. qui pot. in pig. ha. l. iiij. in fi. Et ꝓpter hanc causam prefatus magister Hẽricus creditor dicte summe mãdauit notario qui rogatus fuerat ⁊ nondũ publicauerat ꝙ non publicaret sed cancellaret prout deponunt duo testes qui fuerunt presentes. s. magister Bartholomeus ⁊ magister Andreas quorũ dicta licet de se sint satis sufficientia adiuuantur tamen depositione duoꝝ doc. qui fuerunt arbitri ĩter dictas partes in alia causa ⁊ deponunt de verbis prolatis a dicto magistro Henrico: videlicet ꝙ si vellet malignari prout debebat malignari contra dictum Petrum posset ab eo petere dictam summam sed ꝙ nolebat immo volebat realiter incedere ex quibus verbis videbatur expresse innuere ꝙ iuste ⁊ honeste non potuerit dictam summam petere. Et per cõsequẽs ꝙ esset verum illud quod primi duo testificati sunt ⁊ hec coadunatio per iudicia ⁊ presumptiones multum prodest. l. si duo. in prin. cum ibi no. ff. de iureiuran. l. excusant̃. in prin. cum ibi no. ff. de excu. tu. ⁊. l. iij. §. j. ⁊. ij. de testi. Et si dicatur quicquid ille dixerit non propterea dictus notarius cancellauit imbreuiaturam ⁊ prothocollum. Sed potius ex illis instrumentum sumpsit et publicauit ꝙ nunc in publicã formam non violatum nec vituperatum in iudicio fuit productũ. Et sic verba illa non vident̃ ꝓdesse. ar. l. edicto. C. de edic. diui adri. tollẽ. † Respõdet̃ ꝙ immo proficiunt quia instrumentum potest nõ solũ cancellari facto sed etiã verbo qñ partes agũt ꝙ habeat̃ pro casso ⁊ cancellato[a]. l. emptor. §. luci⁹. circa mediũ. ff. de pac. vbi casus. ⁊ ibi not. p Bar. in fi. ⁊. l. ab emptione. e. ti. p eundẽ. ⁊ probat̃ ĩ. l. nihil interest. ff. de adimẽ. leg. C. de solu. l. inductũ. qđ enim venit cancellandũ de consensu partiũ etiam anteꝙ cancellet̃ pro vacuo ⁊ inutili reputatur. arg. ff. de condi. indebi. l. si non sortem. §. adeo. C. de fideicom. l. creditoris ⁊ fidẽ in iudicio nõ facit. ita no. expresse in addi. Specu. de instru. edi. §. ostẽso. in addi. que incipit. dixit Rolandinus ibi item sciendum ⁊c. Et quod no. p Bar. post Dy. de banno qđ debebat cancellari ⁊ non erat adhuc cancellatũ. in. l. iij. §. si seruus. ff. de acqui. posses. Itẽ non ob. si dicat̃ nõ constat ꝙ dictus magister Henricus senserit de isto instrumento vnde cũ potuerit esse aliud videtur ꝙ ei⁹ verba non habeãt huic officere. arg. in. c. cũ ioannes. extra de fide instru. Rñdet̃ ꝙ ser Ioannes cui dixit dicta verba ꝙ nõ publicaret sed cãcellaret deponit se nõ fuisse rogatũ inter eos nisi de isto. Et ideo nõ potuit nisi de isto sentire. facit qđ no. doc. ĩ. l. ij. C. de erro. aduo. ⁊ Bar. in. l. j. C. si vnus ex plu. ap. Preterea posito ꝙ notarius nõ deponeret tñ ex quo de alio nõ apparet p̃sumitur ꝙ senserit de isto q: nõ presumit̃ pluralitas[b]. vt patet ex no. per Bar. in. l. si qs seruũ. §. si inter duos. in fi. ff. de leg. ij. ⁊ p ipsum ⁊ alios in. d. l. ij. C. de erro. aduo. ¶ Concludit̃ ergo dictam tenutã fore reuocandam ⁊ dictũ instr̃m executionẽ nõ mereri: sed pro casso ⁊ cancellato debere haberi. Laus deo.

¶ Summarium.

1 ☞ Si obligatio ẽ alternatiua: ⁊ sentẽtia iudicis refert se ad vnam tm̃ partem alternatiue est nulla presertim cuz non sit cõformis petitioni.

¶ Consilium. cxxix.

In christi nomine amẽ.

¶ Vltra ea que. s̃. narrantur in puncto presupponitur in facto ꝙ dicta pignora ex forma statuti veniebant ⁊ debebant consignari in cameram cõis: et non tradi dicto Aloysio si dicta promissio sicut proponitur facta non fuisset: ⁊ ꝙ aliter dictus decanus liberari non poterat a consignatione ipoꝝ quã facere tenebatur: presupponitur etiam ꝙ intererat sua potius cõsignari in camera ꝙ̃ ꝙ traderetur ipsi Aloysio: quia dicit̃ re vera debita ꝓpter que capta fuerunt soluta sunt: ⁊ potuisset tunc hoc probari ⁊ liquidari: quo facto non fuissent ꝑuentura ad manus istius Aloysij sed nunc hoc fieri non potest si virtute hui⁹ sententie sint ad eius manus peruentura. † Quibus presuppositis sequitur ꝙ electio illi⁹ alternatiue posite in promissione deponendo in fortiã dicti Aloysij vel ad cameram ꝑtinebat ad ipsum decanum quia censetur fuisse apposita eius fauore postꝙ̃ in hoc pretendebat interesse. per. l. plerũq;. §. fina. ff. de iure dotiu;. Et presumendũ est ꝙ elegisset viam sibi vtiliorem scilicet deponendo ad cameram que erat sibi vtilior duplici respectu. de quo. s̃. vnde potius illud censebatur esse in obligatione ꝙ̃ aliud qđ continebatur in altera parte alternatiue sicut videmus in eo qui promittit. x. aut v. quia. v. tm̃ sunt in obligatione cũ presumatur ꝙ eliget. v. nõ x. ff. de verbo. obli. l. si ita stipulatus. x. aut. xv. Ex his infertur ꝙ sententia ista ꝙ consignet det ⁊ tradat dicto Aloysio dũtaxat omissa altera parte alternatiue ꝙ consignet in camera est contra tenorem obligationis ⁊ continet plus causa. institu. de actio. §. plus. ver. huic. Et per consequens videt̃ contra tenorẽ libelli vel petitionis quia producẽdo instrumẽtu; loco petitionis videt̃ petijsse prout in eo cõtinet̃. s. consignari sibi vel poni ad cameram. Et eodem modo debebat ferri sententia. Et p cõsequens videt̃ cõtra formam. l. municipalis. disponentis rationem ⁊ ius debere fieri ſm ꝙ quis in aliquo instrumento se obligauerit. Sed hic aliter facta est: quia se obligauit alternatiue. Et si alternatiue fuisset condẽnatus potuisset eligere partem illam deponendo ad cameram. Et ista est presumendum ꝙ fecisset postꝙ̃ hoc est sibi vtilius. Nunc ꝟo ſm tenorem dicte sententie non põt hoc eligere: sed tenet̃ precise cõsignare Aloysio. Et sic per hanc sñiam aufert̃ sibi electio quã habebat ex forma cõtractus quod facere iudex non potuit. ff. de eo ꝙ cer. lo. l. non vtiq;. ⁊ quod no. insti. de actio. §. curare. in. j. gl. Videtur ergo dici posse dicta sñia nulla p. l. si. C. de fideicõ. lib. ⁊. l. j. §. itẽ ta; cõtra sacras. ff. que sen. sine app. rescin. vel si dicamus ꝙ cu; se referat ad formam dicte promissionis dicendo in omnibus ⁊ p omnia ſm formam promissiõis facte per dñm Antonium noluit recedere

luit recedere ab ea censeatur dicta cōdēnatio de dando z tradē do dicto Aloysio facta sub tacita conditione si non cōsignaue rit ad cameram cōis poterit iste decanus consignare ad came ram z faciet istam condēnationem cessare sicut in si.hē.ff.de he re.insti.l.si quis heres institutus.si legim⁹ in pen.ar. Et sic ha bebit iste decanus intentionem suam: qz vellet hoc principali ter facere ad hoc vt possit ostendi debita fore soluta: z verba di cte sententie dum dicunt fm formam obligationis zc. aliquid operabunt z cessabit nullitas. Laus deo.

1 In annua prestatione iuris realis competit z petitoriuz z possessorium: nec ad obligandum soluentem requirit spaciū x.ann.sed sufficit vna solutio z in dubio trina.

Consilium.cxxx.

In christi nomine amē.

1 † Premittendum est ad euidentiam dicen dorz q̄ Antonius iste censetur in hoc iudicium deduxisse omne ius suum z sic tam petitoriū q̄ possessorium.ff.de iudi.l.solemus.de cā posses. z proprie.cum ecclesia sutri. Cōstat enim q̄ in annua pēsione persoluenda quando soluitur pretextu alic ui⁹ iuris realis est reperire vtrunq3.de elec.querelam.z no.per do cto.in.l.si cer.annis.C.de pact.qz computatur inter immobi lia in auten.de non alie.§.hoc igitur.C.de sacrosan.eccle.l.iube mus.circa prin.z ibi no.

Scdo notandū q̄ in quasi pos.pcipiendi annuam pensionē dr quis esse non solum si perceperit per longum tps sed etiā si mi nori. Quinimmo etiam si vno anno tm̄ apparet q̄ soluens eo animo soluit vt quolibet anno solueret.ff.de aqua quot. z esti. l.j.§.quod autem.z qd no. Bar.in.l.j.§.ij.in prin.ff.de iti.actu q3 priua.z glo.in.d.§.cum ecclesia.que incipit ex hoc videt. al's forte requireretur bina vel trina solutio per annos continua tos.ar.l.iij.in fi.C.de epi.audien.ad probandum quod eo ani mo soluerit.

Tertio notandū q̄ in dicta quasi pos.recipiens est tuendus in uito soluente etiam si minori tempore decennij recepit.

1 An substitutio facta sub conditione si filius sine liberis decesserit extendatur ad nepotes.

2 Et vtrum si reperiatur substitutio scripta in margine instrumē ti manu notarij z sit cancellata nec appareat per que3 sustinea tur instrumentum z substitutio.

Consilium.cxxxj.

In christi nomine amē.

1 † Dubium facit qz posito q̄ illa verba libe rorum z descendentium posita in margine non essent cancellata z essent infra corpus instrī nō in margine fideicō.tm̄ predictum relictum a ne pote testantis videtur nō valere cū nihil fuerit illi relictum ex presse sed dūtaxat filijs nec tacite cēsetur eis relictū l3 filij fue rint grauati si decederent sine liberis.vt no.in.l.lucius.ff.de he re.insti.la.ij.ergo zc.C.de fideicō.l.ab eo.z ibi p Bal.expsse: s3 contrarium determinat Bar.in.l.centurio.ff.de vulg.z pupil. in.ij.q.prin.de compendiosa facta per verbum cōe.q.pe.z sen tit in.l.si sic.de leg.iij. Et istud puto verius.arg.l.a patre.z.l.se quen.co.ti. Et quotidie videmus hoc fieri q̄ testatores relin quūt fideicommissa si filij eorz instituti decesserint sine liberis vel eorz liberi sine filijs: z absonum esset ea non sustentari cum bona ratione sustentari possint vt censeantur relicti ab ipsis fi lijs institutis sub duplici conditione.s.si ipsi decesserint sine li beris vel eorz liberi sine liberis z cessabit ptrarium fm Bar.s3 Bal.loquitur qn̄ fuit fideicommissum iniunctum expresse ne potibus qd hic non apparet ergo zc.

Item facit dubium ineptitudo verborum qz disponit q̄ here ditas decedentis perueniat ad superstites q̄ facere nō potuit nisi de pupillo per pupil.substi. Hic vero decessit maior. Sed hec obiectio tollitur per.l.ex facto in prin.z.l.sceuola.ff.ad tre bel.per quas apparet q̄ fideicōmissum tale restringitur ad he redem z bona testatoris. Et sic verba directa que non possunt valere iure directo obliquantur.de leg.iij.cum si quis.§.seia.z l.pater filium.§.final.z not.in.l.verbis ciuilibus.de vulgar.et pupilla.

2 † Tertio facit dubium qz dicta verba liberorum z descenden tium zc.non fuerunt incorporata in instrumento sed posita in margine. Unde etiam si non essent cancellata non videret eis standum si notarius non attestatur se ipsa posuisse de volunta te defuncti.l.j.ff.de his que in testa.delen.ver.z ideo. Idē si re periuntur cancellata. Et sic etiam si essent incorporata nō vide retur eis standum: quia censentur fuisse cancellata consulte: et de voluntate testatoris in dubio per id quod no. Bar.co.titu. l.proxi.in fi.z.C.de testa.si vnus.perinde ergo videtur esse ac si dicta verba non fuissent apposita quo casu cum substitutio re ciproca non sit facta nisi inter personas filiorum institutorz nō debet extendi ad nepotes per tex.cum glo.not.in auten.de re sti.fideicom.§.nos autem.col.ix. Sed ad ista potest respon deri posito q̄ dicta verba non fuissent apposita z q̄ prima sub stitutio reciproca facta fuerit inter filios tantum: z q̄ illa non extendatur ad nepotes tm̄ ex substitutione compendiosa post ea facta masculis si omnes decederent sine liberis de filiabus feminis colligitur alia tacita reciproca substitutio non solum inter filios sed etiam inter eorum filios qm̄ dicta compendio sa facta fuit non solum filijs sed etiam inferioribus.vt pz in vbo liberi z in verbo descendentes.ff.de ver.sig.l.liberorum.de in ius voc.sed z si hac.§.liberos.ex qua resultat taci.reciproca substi.inter eos.l.titia seia.§.seia.ff.de leg.ij.z qz.d.consultor primus plene prosequitur ego aliter prosequi omitto. Preter ea posito q̄ dicta tacita non resultaret ex illa compendiosa tm̄ ex verbis illis si non essent cancellata resultaret expressa si con stat q̄ sunt de manu eiusdem notarij l3 non sint incorporata qz non presumitur falso apposuisse ad qd facit quod no. Bal.C. de testa.l.nostram. Nec nocet q̄ notarius non attestatur se fe cisse qz istud tunc requiritur cu3 aliquid reperitur de quo igno ratur a quo factum fuerit ad tollendum suspitionem non cum constat.ar.l.continuus.§.cum ita.ff.de verb.obli. Ad aliud de cancella.respondetur q̄ ex quo non constat quis eam fecerit z potuit fieri ab alio q̄ a notario. Et posito q̄ a notario tamen potuit fieri dudum post testamentum scriptum z non habet te stimonium notarij quam ob causam facta fuerit: z posito q̄ ha beret tm̄ non h3 diem z consulem nec testes ergo haberi d3 pro non facta. Et ea non obstante d3 releuari instrm ac si dicta ver ba non essent cancellata: sic disputando tenuit Mart.sil.vt re fert Jo.an.in addi.Spe.ti.de instru.edit.§.offenso.in add.ma gna que incipit dixit Rolan.qui tenuit q̄ etiam si reperit scri ptum manu eiusdem notarij cassum cancellatum de voluntate partium zc.q̄ istis verbis non sit standum licet debeat releua ri instrm ac si dicta cancellatio non esset: de qua etiam disputa tione facit mentionem. Bal.in.l.si vnus.z.l.nostram.C.de te sta. Coadiuuatur etiam cōclusio de qua.s.per verba posita an te insti.heredis in quibus non solum de filijs sed etia3 de alijs descendentibus fit mentio: z l3 illa verba de se non sint sufficiē tia ad inducendum fideicommissum qz sunt conditionalia.l.ex facto.la picola.ff.de here.insti.l.si quis sub conditione.si quis omis.cā test.tamen voluntate defuncti ostendunt q̄ dirigeba tur ad omnes. Et sic vna cum alijs ,platis postea in substi.com pendiosa declarant q̄ illa verba que reperiuntur in margine a cancellata non deberēt esse cancellata qz fuerunt apposita de voluntate defuncti cum ex precedētibus z sequentibus media declarentur.l.si seruus plurium: §.fi.ff.de leg.j.

Concludo ergo cum suprascripto dño consultore.

1 Accusator d3 in libello certum annum z mensem inserere alioquin accusatus absoluitur: nec sufficit dicere delictum cō missum esse hoc mense vel alio de quo probabitur.

Consilium.cxxxij.

In christi nomine amen.

Omissis his que.s.narrantur in puncto: quia non expedit super illis insistere dico dictos accu satos fore absoluendos propter defectum accusa

1 tionis que deficit in substantialibus. † Nam inter alia requi ritur pro forma z substantia eius quod contineat certu3 annū

a certum mensem maleficij commissi[a].vt in.l.liberorum.in princ. ff.de accu. Et non solum quando agitur criminaliter ad pena3 applicandā fisco. Sed etiam quando ciuiliter ad pena3 appli candam parti quando agitur ex maleficio vel ratione doli cō missi per accusatum quia in criminibus non debet vagari in in certo in preiudicium accusati.l.item exigit.z ibi per Barto.ff. de dolo.z plenius per eundem in.l.pretor.ff.de iniur.z ,pbatur in.c.tue.c.de procur. Sed iste accusator non posuit certum an num nec certum mensem sed incertum dum locutus fuit alter natiue dicendo de anno z mense presenti seu de illis anno z mē se de quibus probabitur. Et sic videtur voluisse prosequi du plicem annum z duplicem mensem.s.presentem si de eo poterit probari vel alium de quo probabitur si de isto probare nō po terit: z istud facere non potuit in illis in quibus non potest va gari vt in casu nostro tex.est per quem hoc deciditur in.c.vt qs duas.de elec.lib.vj. Et ibi glos.que inducit ad questionem.de appel.alternatiua quod ratione incertitudinis non valeat.de qua per Jo.an.in regula in alternatiuis in merca. Debuit igi tur accusator eligere annum vel mensem quos prosequi volebat ad hoc vt accusati redderentur certi an vellent cedere vel con

a Cōmissi.vide.d.pet.pbi.cor.in psi.ccv.inci.videt in lra.B.in scda parte.z in consil.xlj.in littera.B.in.iiij.parte.z adde do.bar.sozi.i cōsi.cxlvj.circa me.vij.col.in.j.parte.qd qn̄ i libello accusatorio fuit appositus indeterminat⁹ z q̄ possit declarari sustinet: z ad id qd hic dicit Paul.d castr.vide do. Alex.de imo.in psil.lxxij.in v.col.cū seq.i j.parte.z i cōsi.clj.in.ij.col.in.ij.parte.z i consi.clxxij.in v.co.ea.ij.parte.vbi ponit qd si non apponant ann⁹ z mensis z ps non opponat an procedat.

tendere. vt. d. c. vt quis duas. Naz diuersitas tempoꝝ inducit diuersitatem in substantia: qm̄ aliud dr̄ maleficium commissum vno tempore aliud cōmissum alio tempore iuxta no. per glo. et doct. in. l. pantonius. §. rei perduellionis. ff. de acqui. here. ⁊. l. denunciasse. §. quid tñ. ff. de adul. per Bar. Et sic iste loquēdo sic alternatiue censetur deduxisse in accusationem duplex maleficium ⁊ nullum certum. s. vel istud vel illud qđ fieri non potuit maxime aduersario opponente vt hic fuit qꝛ dederunt excep. generales contra lib. in quibus ista de inepta conceptione libelli potest comprehendi. Et posito ꝙ non excepisset tñ iste est talis defectus qui etiam parte tacente reddit libellum ⁊ iudicium nullum: ⁊ potest qñcunqꝫ opponi prout expresse determinat Bar. in. l. edita. C. de eden. in. ij. col. in art. de mutatione quia est circa substantialia libelli. Constat aūt istos fore accusatos tam ciuiliter ꝙ̄ criminaliter: qꝛ ad penam tam parti ꝙ̄ fisco applicandā ⁊ etiam ratione doli qꝛ dr̄ de malo animo seu modo ⁊ eius superbia ⁊ audacia q̄ denotāt dolum. Et sic debebat poni certus annus ⁊ mensis non incertus vel alternatiuo mō. Et istud sufficere dꝫ ad absolutionem istoꝝ de iuris rigore cum etiam subsint alia de equitate vt audio maxime: qꝛ magis errore censentur isti fecisse que fecerunt ꝙ̄ malitia putanꝰ contractum predictum liuelli fore annullatum postꝙ̄ instrumētuꝫ non erat registratū: ⁊ ideo virtute licentie sibi date in contractu vendi. posse ingredi tenutam: ⁊ sic erat error aliqualiter tolerabilis: ideo videtur eis pena remittēda. per tex. no. C. de his qui sibi ascrip. in te. l. penul. in fi. facit. l. senatus. eo. titu. ⁊. ff. de adulte. l. si adulterium. §. idem pollioni. maxime quia prouenit ex cul. accusatoris non facientis registrari: ⁊ sic non potest illđ eisdem imputare. vt not. in. l. secunda. ff. quando ac. de pecu. est anna. ¶ Concludo ergo predictos fore absoluendos propter accusationem male conceptam. l. libelloꝝ. §. quod si libelli. ff. de accusa. Laus deo.

1 ☞ Qui producit inuestituram debet probare inuestienteꝫ fuisse dominum.

2 Qui innititur prescriptioni percipiendi aliquid dꝫ ꝓbare se fuisse in possessione percipiendi.

3 Qui facit expensas presumitur facere ex cā necessaria potius ꝙ̄ ex cā de nouo acquirendi.

¶ Consilium. cxxxiij.

In christi nomine amen.

¶ Iste Martinus ex deductis in hoc iudicio nō videtur posse obtinere ꝙ intēdit tali rōne. † Naz aut innititur soli inuesti. sibi facte: ⁊ tunc oportuisset ipsum probare de iure inuestientium. s. ꝙ haberet in ista aq̄ in redditibus istius molendini istud ius qđ ipse ṗtendit se habere ꝙ non dꝫ esse melioris conditionis ꝙ̄ essent sui autores. l. fi. §. j. ff. ad velle. qꝛ nemo plus iuris in alium trāsfert ꝙ̄ ipse habeat vt in reg. iur. ⁊. l. alienatio. ff. de contrahen. emp. de acqui. re. do. l. traditio. Hic est ꝙ ad ꝓbationem dn̄ij non sufficit probare vel ostendere titulum habilem ad ipsius dn̄ij acquisitionem nisi etiam ꝓbetur ꝙ autor erat dn̄s ideo ꝓbatio dn̄ij redditur difficilis. vt plene legitur ⁊ no. in. l. cum res. C. de proba. iste aūt Martinus in hoc iudicio lꝫ dixerit ad illos ptinuisse

2 ista iura non tñ probauit igitur ⁊c. † Aut innititur ṗscriptioni ad quam sufficit titulus habitus a non dn̄o qꝛ si esset dn̄s non ius ṗscribendi sed ipsum dn̄ium transferret ex titulo. l. clauibꝰ ff. de contrahen. emp. ⁊ tunc adhuc non potest ex isto capite obtinere. primo qꝛ in suo libel. non deduxit quasi possessionē huiꝰ iuris percipiendi hoc emolumentum ex isto molendino cū non dicat in eo se vnꝙ̄ percepisse sed potius dicit contrarium ꝙ nō percepit eo qꝛ totum dictum emolumentum fuit semper expensum in reparationibus molendini ⁊ aque predicte. Et posito ꝙ in lib. deduxisset non tamen probauit qꝛ omnes testes eius dicunt se nunꝙ̄ hoc vidisse ꝙ ipse aliquid perciperet ex redditu dicti molendini: ⁊ constat ꝙ sine quasi possessione non ṗscribuntur ista iura incorporalia. l. seruitutes. la grande. §. de serui. C. eo. l. secunda. cum simi. sicut nec res corporales. c. sine possessione. de reg. iur. Nec aliquid videtur sibi prodesse ꝙ sustinuit onera refectionis istius seriole pro certa parte qꝛ hic subest alia causa propter quam potuit subire. s. propter emolumētum quod habet in baiōcello ⁊ in molendino ibi situato sine q̄ refectione commodum illud sentire non posset. ff. communia ꝑdi. l. refectionis. ideo propter regulam que est ꝙ qui habet cōmoda debet sentire onera iuxta illud: commoda qui sentis iūgas onus emolumentis: ⁊ patet in. l. si pendentes. §. si qđ cloacarij not. ⁊c. ff. de vsufruct. ⁊. l. fina. ⁊ quod ibi per Barto. C. de

3 immu. ne. conce. lib. x. † ⁊ presumitur in dubio participasse de dictis expensis refectis: non autem ad finem vt dictum ius ꝑcipiendi per prescriptionem acquireret contra illos de societate quorum est molendinum. Nam oporteret ꝙ nulla alia causa subesset propter quam potuisset illa onera subijsse ꝙ̄ ista ad hoc vt dicta onera censeretur ꝑpter hāc acquisitionē subijsse. Sed cū alia cā subsit que arctabat ipsum ad hoc: non censetur sufficiens ad hanc acquisitionem. arg. optimum. ff. depositi. l. prima. §. ij. ibi. eum enim ⁊c. quia presumitur potius ob causam necessariam ⁊ que ipsum ad hoc arctabat hoc fecisse ⁊ sic ad finē soluendi debitum ꝙ̄ ob causam voluntariam ⁊ ad finem acquirendi ꝙ non habebat. ar. eius quod in fi. habetur in. l. vxorem. §. pater naturalis. ff. de leg. iij. ⁊. l. sed si vir lana. in prin. ff. de dona. inter vir. ⁊ vxo. in glo. ⁊ quod no. Barto. in. l. triticum. ff. de verb. obli. Preterea molendinum respectu proprietatis ⁊ edificij est illorum de societate ⁊ ipse Martinus habet in eo partem tanꝙ̄ de dicta societate ⁊ tanꝙ̄ inuestitus de baiōcello et aqua non participat de expensis ⁊ refectionis molēdini ergo nec de commodis eius participare debet per eandem regulaꝫ de qua supra.

¶ Concludo ꝙ ego non ꝑpendo ex his q̄ videntur in processu prefatum Martinū posse in isto iudicio obtinere ⁊ sic aduersarios eius debere a sua petitione absolui. Laus deo.

1 ☞ Si fiat legatum vxori propter dotem datam et fratres mariti negant dotem fuisse datam cui incumbat onus probandi causam legatorum fuisse veram etiam si certa quantitas fuerit relicta. nu. 2.

2 Error presumitur in his que dependent ex facto alteriꝰ eoipso ꝙ apparet rem aliter se habere.

¶ Consilium. cxxxiiij.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Pro ista muliere facit expressio certe quantitatis facta in hoc instrumento per quaꝫ videtur ꝙ releuetur ab onere probandi causas ibidem alle. s. dotem datam ⁊ legata sibi facta fuisse licet si non fuisset certa quantitas expressa secus esset. C. de fal. causa adiec. lega. l. si non designata. vbi probatur vtrunqꝫ dictum. Sed contra eam facit. l. j. in fi. eo. ti. vbi patet ꝙ etiam si fuit expressa certa causa si tamen per errorem confitentis vel legantis credentis causaꝫ alle. esse veram cum sit falsa non nocet ⁊ non debetur idem si ꝑmittentis: qꝛ stipulatio ⁊ promissio facta sine iusta cā qñ nulla fuit expssa vel fuit expressa cā q̄ erat falsa per errorem promittentis: qꝛ stipulatio ⁊ promissio facta sine iusta causa non valetꝰ in

2 effectu quia sibi obstat doli excep. Et dicitur non subesse iusta causa qꝛ nulla fuit expressa vel fuit expressa causa que erat falsa per errorem promittentis. ff. de doli exce. l. secunda. §. circa. Nam quando est talis que si esset vera esset obligatoria prout erant iste que fuerunt hic specificate presumuntur finales. Et ideo ipsarum defectus ⁊ falsitas vitiat in effectu promissioneꝫ vt contra eam detur exceptio ⁊ etiam contra solutionem vt inducatur repetitio per condi. inde. vel sine causa. ff. de condi. indebi. l. damus. cum ibi not. per doct. ⁊ per Bal. C. de condi. ob

2 causam. si repetēti. † Error autem presumitur in his que dependent ex facto alterius eo ipso ꝙ apparet rem aliter se habere. l. si post diuis. C. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ plene per Bar. in. l. non fatetur. ff. de confes. Iste autem cause que hic allegantur dependent ex facto alieno ⁊ nisi ostendantur non presumuntur. s. qđ dos data fuerit vel legata fuerint facta. cuꝫ sint facti ⁊ facta nō presumuntur. l. quinqꝫ. ff. de publicia. iuncta. l. consilio. §. fin. ff. de cura. furio. ⁊ sic apparet reꝫ aliter se habere eoipso ꝙ per dictam mulierem non ostenduntur esse vere: nec incumbit onus probandi istis fratribus quod dos non fuerit data ⁊ ꝙ legata non fuerint facta: quoniam ista est negatiua non coartata loco vel tempore que per rerum naturam est improbabilis. l. actor. C. de proba. ⁊ quis ad impossibile non tenetur. l. impossibilium de regu. iur. Et sic incumbit potius dicte mulieri que affirmat. ff. de proba. l. ei qui dicit. ⁊. d. l. actor. Nec obst. ff. de condi. indebi. l. cum de indebi. post prin. vbi dicitur ꝙ ille qui repetit indebite solutum si aduersarius non negauit solu. ⁊ receptionē necesse habet probare quod solutum erat indebitum: quia ṗsumptio iuris est contra eū ꝙ si fuisset indebitum non soluisset nisi sit mulier: miles vel rusticus. Et sic probat negatiuam que est causa intentionis. Nā glo. ibi super verbo ignoratia dicit hoc esse verum quando potest hoc de facili probari. Et ponit exemplum quia fuit solutum ex causa testamenti quod producebatur ⁊ soluens dicebat ipsum nullum: ⁊ per consequens solutus indebitum: ⁊ sic non negabat factum sed ius. Sed in casu nostro isti fratres negant factum. s. dotem fuisse vnꝙ̄ datam et testamentum fuisse factum vel legatum ⁊ ista negatiua facti non potest probari: quia non est coartata loco vel tempore: et ideo fratres predicti censentur probare indebitū promissum eo ipso ꝙ datio dotis vel testamentum in quo facta sint legata non ꝑducitur

a ¶ Non valet. Sed quid de ꝑmissione ad liberandum sine cā an teneat. vide do. Pe. phil. cor. in ꝯsi. lxvij. in lr̄a. D. in. iiij. parte.

ducit:ꝛ et qđ per ignorantiam ꝛ errorem promiserint vt habetur in ea.glo.in prima solutione probatur per.l.verius.eo.tit. Sicut ergo predicta sufficerent eis si soluissent ad repetendū solutum vt patet ex predictis. Ita ꝛ fortius ad se defendendū ꝛ excipiendum aduersus dictam ꝑmissionem per regulam cui damus ꝛc.l.prima.§.quod ait.ff.de superficie.ꝛ quia non est efficacior promissio ꝙ solutio immo equiparatur.ff.de don.l.cū patronus.C.ad.l.fal.l.fi.

¶Concluditur ergo dictos fratres fore absoluendos nisi per dictam dominam probentur dicte cause esse vere cum magna ꝑsumptio sit pro dictis fratribus ꝙ per errorem fecerint hanc promissionem:quia tempore quo ille frater eorum mortuus est ꝛ dicebatur fecisse testamentum isti vt dicitur erant absentes: ꝛ sic non poterunt habere noticiam de hoc nisi per relatuꝫ ꝛ qꝛ agitur de alieno facto. Et magna presumptio est contra illam que non producit instrumentuꝫ dotis vel testamenti que deberent esse apud eam si re vera interuenisset.ar.l.si quis ex argen.§.pe.ꝛ.l.si legatum.ff.de eden.

1 ¶Hic habetur longa discussio de quadam appellatiōe an esset deserta nec ne ꝛ concluditur ꝙ si ex causa iudicis vel notarij fuit impeditus appellans prosequi appellationem qđ non dicitur deserta.

Et hic habentur multa de materia desertionis appellationuꝫ nume.2.

2 Judex ex cā tempora appel.ꝓsequende prorogare potest:ꝛ potest facere ꝙ dormiat ꝛ ꝙ tempus aliquod non currat.

¶Consilium.cxxxv.

In christi nomine amē.

1 ¶†In cā desertionis appellationis que vertitur Utini coram locūteñ.patrie fori iulij inter do.Ant.baldē.ꝛ fratres ex parte vna.ꝛ ser Georgium de archalanis ex altera interposita a quadam sententia lata per olim.d.Baldasarē de piscia vicarium tunc ꝛ cōmissarium prefati.d.locūtenentis qui tūc erat Viso ꝛ pluries reuiso processu diu ꝛ per plures annos agitato inter partes predictas satis inuoluto confuso ꝛ infrascripto super articulo mihi commisso per prefatum.d.locūteñ.vcꝫ an dicta appellatio censeatur esse deserta.

¶Capio tria fundamenta que reperio facta per.d.ser Georgiū pro parte affirmatiua ꝙ sit deserta examinando ipsa per ordinem an procedant. Et primum fundamentum sit de quadaꝫ veteri constitutione seu consue.que dicitur esse ꝙ appellans debet ꝓseq̄ ꝙ citius potest ꝛ ꝙ elapsis.xx.seu.xxx.diebus si non facit diligentiam appellatio est deserta vt inquit prefatus ser Georgius in vlti.ꝛ penul.exceptionum suarum quas fecit contra libellum appellantium. Et quantum ad istud fundamētuꝫ cum dicta constitutio ꝛ antiqua consuetudo negate fuerint ꝑ dictum do.Anto.ꝛ ex processu non apparet aliquam earū fore vel fuisse probatam dicendum est ipsum non procedere cū contrarium sit de iure communi ꝛ ea que allegantur facta sunt ꝛ in facto consistunt.vt in.c.j.de consti.lib.vj. Et ea que facta sunt

2 non presumuntur[a] nisi probentur.ff.de publ.l.quecunq̄.ꝛ hoc est clarum.

¶Secundo allegatur quedam noua constitutio sub rubri.de ꝓba.faciendis in cā appel.que vult ꝙ per lapsum trium mēsium intelligatur esse deserta nisi in certis casibus ibi specificatis ꝛ vult ꝙ locum habeat in causis pendentibus. Et quantum ad istam dicendum est ꝙ si verum est id qđ allegat dñs Anto.vcꝫ qđ fuit publicata postꝙ in hac cā desertionis fuit conclusuꝫ ꝙ fuit in anno.M.cccc.xxvij.de mense aprilis non habet locum nec aliquid potest operari in hac cā:quinimmo etiam si añ conclusionem ꝛ post inceptam cām istam desertionis idem est quia pendente ista cā desertionis tanꝙ preiudiciali ad cām appellationis vel eius pendentiam vel ipsius prosecutionem nihil poterant agitare dicti fratres in cā appellationis tanꝙ pendēte cum allegaretur esse deserta ꝙ si erat non pendebat. Et si non erat si voluissent isti appellantes aliquem actum facere super dicta appellatione fuissent repulsi per excep.ne fieret preiudicium huic iudicio desertionis inchoato ꝛ pendenti.l.fundi.ꝛ.l.fundum.ff.de excep.de peti.here.si quis libertatem. Non ergo est dicendum ꝙ dicta noua constitutio voluerit istos appellantes arctare ad id qđ facere non poterant.s.ad ꝓsequendū hāc appel.ar.l.si ideo.cuꝫ ibi no.C.de his qui.indig.ff.que sen.sine appel.rescin.l.fi. Nec etiam ꝙ voluerit eos punire pena desertionis si non facerent id quod facere non poterant.l.si decesserit.ff.qui satis.cog. Si vero ante inchoatam cām desertionis ꝛ tempore quo appellatio penderet ꝛ non esset deserta fuisset publicata hec constitutio tenerem ꝙ esset bonum fundamentuꝫ ꝛ qđ ligasset istos fratres appellantes ad faciendum causaꝫ appellationis finiri infra tres menses a die publicationis dicte constitutionis:licet a principio appellationis interposite non essent ad hoc obligati ꝛ hoc quia dicitur in ea expresse ꝙ extēdatur ad causas pendentes vt in auten.vt cum de app.cogno. in prin.ꝛ in auten.in medio litis ꝛc.ꝛ qđ no.Bar.in.l.oēs populi.ff.de iust.ꝛ iur.in.iiij.q.prin.a quo tempore ligent statuta qui dicit ꝙ per.l.specialem non pōt fieri ꝙ trahatur ad pendētia per viam appellationis vel cause principalis qꝛ illud intelligo veruꝫ quando disponeret super ipso negocio preterito de quo pendeat lis. Sed hic disponit super ipsa lite ꝛ super eo qđ restabat fiendum non super eo quod erat factum. Unde etiaꝫ si in ea nō diceret hoc expresse ꝙ locus habeat in pendentibus tamen locum haberet quantum ad id quod restaret fiendum tex.est.ꝛ ibi per Bar.ꝛ Bal.C.de iura.calum.l.ij.§.penul. qui incipit.finautē cause adhuc pendentes ꝛc. Quā autem dicta cōstitutio fuerit publicata non reperio in scripturis mihi transmissis. Et ideo relinquo hoc iudici cause inuestigandum ꝛ ꝓm quod reperiet ita faciat. Causa vero huius desertionis fuit inchoata in.M.cccc.xxvij.die.xiij.mensis nouembris vt patet in facie ꝓcessus.lxiiij.in.xxj.actu.qui incipit die veneris ꝛc. Predicta tamen vera nisi essemus in aliquo de casibus exceptis ꝑ statuta.s.impedimenti prouenientis ratione infirmitatis vel absentie iudicis vel procuratoris.

¶Tertio principaliter allegatur dispositio iuris communis taꝫ ciuilis ꝙ canonici ꝓm que datur annus ꝛ ex iusta causa biēniū vt in auten.ei qui.C.de temp.appel.ꝛ in cle.sicut appellationē de appel. Et hic transacti sunt anni.vij.vel.viij.ꝙ ista interpellatio fuit interposita vel inchoata prosequi.videlicet de anno M.cccc.xxiiij.die.vj.februarij. Et hic ꝙplurimum est insistendum. Et primo videndum est an per lapsum primi anni qui incepit die predicta ꝛ finita fuit eadem die anno sequenti. videlꝫ M.cccc.xxv.deserta fuit appel. Et hoc breuiter est dicendum ꝙ non:qꝛ appellantes fuerunt diligentes in prin.anni.postea de mense septembris eiusdem anni cum dedissent suum libellū ꝛ appellatus dedisset suas exceptio.quibus dicebat non debere libel.respondere vicarius domini locumtenentis suspendit hunc terminum vsq̄ ad conualescentiam domini locūtenen.q̄ fregerat sibi tibiam que conualescentia fuit de mense Janua. circa fi. Et sic fuerunt isti appellantes impediti prosequi per menses quattuor ꝛ vltra quibus potuisset causa commode terminari. Et hoc facto iudicis ꝛ vsq̄ ad finem primi anni:igitur iusta fuit causa vt ipso iure sibi daret scđm fatale.i.secūdus annus cum etiam minus tempus sufficiat.s.mensis ꝓm Bartol. in auten.item si appellatione.C.de temp.ap. Et aliqui dicunt ꝙ etiam vna dies.iuxta ea que plene no.in.c.ex ratione.de appella.per Innocen.ꝛ Jo.an.in nouel.ꝛ per eundem Jo.and.in addi.Specu.eo.ti.super rub.in.iij.parte Specu. Et etiam ad a uocatus dicti ser Georgij videtur hoc de plano fateri in suis allega.quia dicit ꝙ in primo anno pur fuit impeditus:ꝛ sic mereb atur habere secundum annuꝫ:vnde non facit vim in primo anno sed in secundo qui incepit in.M.cccc.xxv.die.vj.Feb.et finitus fuit in.M.cccc.xxvj.eadēꝫ die.vj.Feb.quo tempore dicit dictos appellantes nullam fecisse diligentiam vt cā appell. expediretur que ex actis appareat nec aliquam protestationē ꝙ per eos non stabat:lꝫ post illum annum reperiantur plures fuisse facte sed ille non videntur prodesse:quia post desertā appel.nec etiam pronunciatio facta in mense Septemb.dicti anni.xxvj.ꝙ tempora appella.non cucurrissent.qꝛ non potuit iudex auferre appellato ius quesitum ex desertione non cognito de causa ꝛ eo non vocato.l.de vnoquoq̄.ff.de re iudi.et.C. commi.vel epi.l.programa. Nec ob.no.in Specu.de appel.§. nunc breuiter.ver.hoc etiam scias.ꝛ ver.sed in causis totius orbis ꝛc.quia loquitur de causis vertētibus in romana curia de longinquis partibus in quibus dicit rigorem iuris non posse seruari propter remissiones que solent in eis fieri ad partes longinquas. Et ideo dicit qđ licet viderit pluries excipi de desertione per lapsum anni vel biennij:raro tamen vidit super ea pronunciari. Sed de causis vertentibus in curia vel in locis propinquis dicit seruari ius commune. Sed hic est huius modi quia in patria fuit appellatio interposita ꝛ ventilata et sententia ibi lata.vnde dictum Specu.licet allegetur ꝑ appellantem re vera facit contra eos. Similiter non ob.consue.patrie allegata ꝙ cause appellationum consueuerunt durare per plures ꝛ plures annos ꝛ non consueuerunt pronunciari deserte:quia illud potuit contingere etiam de iure cōi qñ non stetit per negligentiam appellantium.vt in.d.c.ex ratione.de appel. Nec testes super hoc examinati taliter deponunt ꝙ appareat consuetudinem esse contrariam iuri cōi immo potius cōtrariū qꝛ dicunt aliqui lꝫ non omnes ꝙ viderunt in dictis casibus appellantes protestari al's haberentur pro desertis. Cōtra istaꝫ

[a] ¶Non presumūtur. Adde eundē.§.in ꝑcedenti consi. nu.3.

obiectionem dñs Antonius defendit se dicens non posse sibi imputari in negligentia dicti anni secundi: qz non stetit p eum sz per iudicem: τ sic ipso iure non cucurrit. C. de tē. ap. auten. itē si appellatum. ibi nullum preiudiciuz partibus τc. qđ tenet gl. in cor. vnde sumitur. τ Jac. but. in. d. auten. item. lz. j. glo. ibi sentiat φ detur restitutio. Sed prima opi. verior est. vt ptz ex no. per glo. τ doct. in. d. c. ex ratione. de app. lz alia impedimenta ꝑuenētia a iudice faciant concedi resti. ad tātū tp̄s quantū fuit impeditus[a]: non aūt faciunt dari tertium annum. vt ibi no. per Innoc. τ alios τ quodcunqz illorum teneamus siue φ impedimentum illatum a iudice faciat vt ipso iure subducatur tēpus impedimenti siue φ per beneficium restitutionis habeam⁹ cū dem effectum. qz ẜm Bar. in. d. auten. item si appellatione. dicta restitutio pōt peti incidenter sine datione libe. l. τ sine ordinario processu. Et ita hic fuit petita. vt patet ī facie processus.

¶ Qđ a ūt impedimentum ꝑuenerit a iudice seu a curia nitit̄ ostendere pluribus modis prefatus Antonius. primo φ nūφ fuit vocatus a notario cause: τ nisi vocaretur non poterat aliquem actum facere ẜm formam τ stilum curie immo erat sibi penale. Sed ad hoc respondet̄ primo φ non fuit vocatus: qz non sollicitauit vocari φ si fecisset fuisset vocatus: τ ita est verisimile. vnde notarius videtur fecisse ꝓut lex requirit φ faciat. C. de temp. app. l. fi. Nam ordinatio illa fuit facta ne omnes litigantes simul confluant coram iudice τ notario: τ resultet confusio prout contingit in curia in audientia causarū coram auditoribus palatij: ideo fuit ordinatū φ vadāt per ordinem sicut erūt vocati: debent tñ sollicitare qđ vocarentur: τ si sollicitauerint τ non vocarentur debent protestari. Preterea non apparet ex processu qđ dictus. d. Anto. vel eius procurator se presentauerit in quolibet termino: qualiter ergo potuit vocari forte enim non erat ibi: τ sic non sequitur non fuit vocatus ergo non fuit negligens nisi ostendat φ erat presens: τ φ si fuisset vocat⁹ potuisset actum exercere. Item dicit dictus. d. Anto. quod iudex terminos non expeditos ꝓrogabat ad alios terminos: sed ad hoc potest eodem modo respōderi φ ꝓdesset sibi si apparet de ipsius diligentia[b] al's secus p tex. in. l. φ cōmeatus. in fi. ff. de re mili. ibi se ꝑfectum se ꝓber. τ p id qđ expresse τ ad propositum no. bart. in fi. in. l. ij. §. si quis tñ. in fi. ff. si quis cau. Supest aliđ qđ magis facit ꝓ predictis appellantibus: qz lz non appareat ex ꝓcessu de ipsoꝝ diligentia adhibita circa prin. anni scđi qui incepit in anno. M. cccc. xxv. die. vj. Feb. tñ apparet de ipsorū diligentia postea adhibita coram. d. Sancto venereo de mēse Septemb. τ Octo. eiusdem anni assumendo cām τ in volendo dare replicationes ad excep. datas contra libellum ꝓ appellatum: in quibus dicebat libe. non esse admittendum ẜm stilū patrie. Et φ iudex appellationis ex primis actis habebat iudicare partibus inauditis: τ φ in cā appellationis nō admittit̄ noua ꝓbatio τ noua allegatio: petebat ante omnia super his tanφ in preiudicialibus pronunciari anteφ cogeretur respōdere libe. τ auditis pluribus alleg. d. locūteñ. noluit recipere replicationem appellantium in quibus ista negabant: sed dixit se velle deliberare τ videre ꝓcessum. Et dicte replicationes fuerunt restitute dño Ant. Et expost non apparet φ declarauerit intentionem suam super dicto libel. τ exceptionibus an esset respondendum libello vel non nisi φ transacto dicto scđo anno τ de mense Martij sequētis anni. vcz. M. cccc. xxvj. reperitur φ replicationes predictas recepit τ dixit se velle audire partes. Nunc ergo dico φ cū tēpore quo dicti appellantes inceperūt habere diligentiam coram. d. Sancto. ve. de mense Septemb. anni scđi superessent. iiij. menses cū dimidio vel circa de anno secundo: infra quos cā predicta cessante impedimēto potuisset cōmode terminari: tñ ẜm Bar. in auten. item si appellatiōe. C. de temp. app. ꝓsumatur posse terminari infra mensem dato impedimento per dictum tempus quattuor mensium cū dimidio facto iudicis vel facto appellati prefatum tempus ipo iure nō currit vel deducitur per resti. in integ. incidenter τ sine solennitate intentata τ sine libello totum ꝓfatum tempus impedimenti ẜm diuersas opi. notatas in. d. auten. item si appellatione. C. de temp. app. in cor. vnde sumitur per glo. τ doc. in. c. ex ratione de app. per glo. τ Inn. τ Jo. an. facit. l. intra vtile. ff. de mino. et l. si cum ipse. de excu. tuto. τ quod no. Cy. C. de adul. l. fi. sed ī casu nostro est hmōi qz propter exce. oppositas a parte iudex tardauit facere responderi libe. appellantium: τ sic ꝓuenit impedimentum tam a parte appellata φ a iudice. Si igit̄ apparet nunc exceptiones predictas fore friuolas τ debuisse libello responderi apparebit tempus non cucurrisse appellātibus. Si vero apparebit contrarium: s. dictas exce. fuisse iuridicas τ nō debuisse libe. responderi tunc apparebit φ tempus cucurrisset τ sic apparet fore desertam per ea que habentur τ no. per Cyn. in. l. contra maiores. ff. de inoffi. te. τ p Bar. in. l. ij. §. nō solū. ff. ad tertu. τ. l. si finita. §. iul. ff. de dā. infec. in. iiij. col. in fi. ibi. sed quid si in prima citatiōe. Nec videtur obstare φ dicti appellātes non reperiuntur fuisse protestati dño locūtenente φ ꝑ eos non stabat τc. qz lz fuisset cauti⁹ hoc fecisse tñ ex quo apparet de impedimento manifeste non nocet vel obstat: nec omissio ꝓtestationis videtur obesse: ꝓut videtur sentire Inn. expresse. in d. c. ex ratione. post prin. ibi immo plus dicimus φ etiam si nō protestetur τc. Nam τ forte de locūteñ. pluribus alijs occupati nec vacant circa expeditionem ꝓcessuum τ causaꝝ nec patiuntur se sollicitari vel eis protestatiōes fieri prout mihi asseritur qđ an sit verum relinquo illis qui nunc presunt τ habent istam cām expedire vt si eos cognoscant hoc veꝝ esse lz ex scripturis ꝓcessus non appareat sufficiat illis hoc eis ꝑ experientiam liquere. ar. ff. de excu. tu. l. scire oportet. §. sufficit. in fi. Addit̄ preterea impedimentum ꝓueniens a notario qui tardauit ordinare ꝓcessum: qđ etiam ipse notarius fatetur in processu. si ergo istud potuit esse cā retardandi expeditionem cause de quo nō possum esse certus ex processu: sed ipse iudex qui hz cām expedire pōt se de hoc informare ex officio suo τ etiam debet vt veritas reperiatur τ ei sit locus τ non occultetur. ff. si quis cau. l. si eum. in prin. C. de eden. l. ij. ff. de proba. l. fi. in fi. cum ↄtra ipm notarium non possit dari regressus ad interesse appellantium qz non dolose fecit: sed propter eius occupationes. ff. si mensor fal. mo. dix. l. j. §. hec actio dz similiter deduci tempus talis impedimenti: per ea que habentur τ no. in. l. arbitro. §. dolo cuius ff. de dolo. τ ar. l. ꝓperandum. in fi. C. de iudi. τ quod no. in fi. in l. inde neratius. §. j. ff. ad. l. aquil. Illud etiam videtur esse clāruz φ postφ incepit disceptari cā istius desertionis quod fuit in anno. M. cccc. xxvij. die. xiij. Nouemb. vt pz in facie ꝓcessus lxiij. xxj. actu non potuit deseri ista appellatio per prius non erat deserta: τ ex tunc tempora si qua restabant fuerunt suspēsa: qz ex tunc non potuerunt appellantes ad vlteriora ꝓcedere in cā appellationis ob. alle. desertionis tanφ ꝓiudicialis. Et sic facto appellati fuerunt impediti: ergo τc. per id qđ not. Cy. in. l. fi. C. de adul. τ per. l. intra vtile. ff. de mino. τ per. l. si cū ipse. de excusat. tuto. Similiter tpē quo non fuit redditum ius per dictum. d. Sanctum venereuz qđ dr̄ fuisse de anno precedenti. vcz. M. cccc. xxvj. de mense Julij vel Augusti cum pluribus sequentibus quo etiā tpē dictus Anto. fuit vt dr̄ relegatus propter noua guerre τ gentium supuenientium non potuit deseri dicta appellatio si ꝑ prius non erat deserta: immo dictum tempus deducenduz est qz in eo fuit impeditus. d. Anto. τ fratres ꝓsequi facto iudicis non reddentis ius ergo τc. p id quod habetur in. d. auten. item si appellatione. C. de tem. ap. τ p gl. τ docto. in. d. c. ex ratione. de ap. Similiter si non erat deserta ap. ante ꝓnun. factam per. d. Sanctum ꝓdictuz de anno ꝓdicto. M. cccc. xxvj. de mense Septem. qz tēpora non cucurrissent in causis appellationum ꝓfata tempora ꝓterita. de ap. ꝓdicta deduci debent† qm̄ iudex potest ex cā ꝓrogare tempora app. ꝓsequendi[c]. vt no. Bar. in. l. ij. ff. de re iudi. fortius potest facere φ dormiat τ φ tempus aliquod non currat qz hoc facilius fit. vt patet in cle. φdiu. de app. in tex. τ glo. solum ergo restat videndū vtrum in secundo anno qui incepit. M. cccc. xxvj. die. vj. Feb. τ durauit vsqz ad diem sextam sequentis Feb. M. cccc. xxvj. ꝓfati appellantes receperint impedimētum facto iudi. vel facto appellati tanto tempore quantum fuit a die. vj. Feb. M. cccc. xxvj. quo finiebatur secundus annus vsqz ad. xvij. Junij eiusdem anni quo tempore dictus Antonius fuit relegatus τ asserit extunc non fuisse tentatum iudicium per plures mēses post τ infra illos fuit facta dicta pronunciatio: τ sic per mēses. v. vel circa. Nam cum tempus dicti impedimenti contingentis in secundo anno debuisset suppleri de tempore tertij anni: sequitur φ si tātum fuit tempus impedimenti secundi anni quantū fuit tempus predictum: τ facta suppletione de tempore tertij anni nondum appellatione deserta superuenerunt cause ꝓdicte que impediuerunt decetero deseri dicetur non deserta. Qđ autem interuenerit impedimentum tanti temporis etiam vltra videt̄ probari ex his que superius dixi: quia prefatus domin⁹ Sanctus de anno secundo. M. cccc. xxv. de mense Septem. cum restarent adhuc menses. v. de anno secundo incepit asserere impedimentum non faciendo responderi lib. appellantium propter excep. oppositas per appellatum: super quibus petebat pronunciari anteφ cogeretur litem contestari: τ in nolendo recipere replicationes appellationum τ in dicendo se velle deliberare τ videre processum. vt patet in facie processus. xxiiij. et xxv. actu. xiij. τ processus nunφ fuit expeditus per notarium vt potuerit vid ere: τ sic extunc a mense Septem. secundi anni cuz restarent adhuc menses. v. de dicto anno secundo semper videtur dicti appellantes fuisse impediti tam facto iudicis φ facto appellati non opponentis τ respondere libe. tardantis et contendentis

a ¶ Impedit⁹. vide. d. Pet. ꝑhil. cor. in cō si. xliij. in littera. B. ī tertia parte. vbi ponit si pl'es annos duraret ī pedimentū restituat̄ ad annum.

b ¶ Diligētia Que aūt diligentia reqrat̄ vide do. Pe. ꝑhil. cor. in. s. alle. cōsi. xliij. in lra. B. ī. iij. parte.

c ¶ Prosequē de. Sz an partes possint ꝓrogari tp̄s ꝓsequende appellationis vide. d. Alex. de imo. in consil. xxiiij. in vl. co. in fi. in quarta parte.

contendentis non teneri respondere nisi prius pronunciatio su per suis excep.et facto etiam notarij. Et ideo si dicte excep.apparent friuole et quod eis non obstantibus erat respondendum dicta appel.non est deserta:al's sic.vt.s.dixi per no.per Cy.in.l. contra maiores.C.de inoffic.testamen.et per Barto.in.l.secunda.ad tertiu. Et hoc discutiendum relinquo iudici cause qui potest habere noticiam de stilo,curie et consue.patrie in causis appellationum:qui et que per appellatum allegantur in suis exceptio.datis contra libellum super quibus petijt pnunciari:vnde ex dicta pronuncia.dabitur aditus et noticia ad articulum de quo queritur:et qui mihi commissus est.s.an ista appella.sit deserta. Laus deo.

1 ☞ Etiam arbiter de iure et de facto non potest aliter iudicare quod ex libello petitionis fuerit coram ipso deductum.

¶ Consilium.cxxxvj.

In christi nomine amē.

¶ Uiso libello dicti Joannis et etiam positionibus suis et attestationibus testium examinatorum super eis. Et presupposito eo quod supra dicitur in fine huius narrationis quod constet istam ysabettam fuisse sororem carnalem huius federici de cuius hereditate agitur:lz hoc in processu non reperiā dico ipsam fore absoluendam posito et sine preiudicio veritatis quod dictus Joannes pbauerit se fuisse agnatum dicti Federici in tertio gradu de iure canonico sicut visus fuit probare deducendo quod patres eorum fuerunt fm ipsorum vulgare germani.i.filij duorum fratrum qui de iure communi dicuntur patrueles. Et sic quod ex forma statuti Pergami debeant preferri dicte sorori in duabus tertijs totius hereditatis:licet non sic de iure communi:quia soror tanquam propinquior debet in totum succedere: quia est in primo gradu de iure canonico:et in secundo de iure ciui. Iste vero fuisset in tertio de iure cano.et in.vj.de iure ciui.ideo de iure communi non potest concurrere cum sorore: sed vocatur post

1 eam.C.de legi.here.auten.post fratres.la secunda. Attamen si bene inspiciatur et consideratur libellus eius iste Joannes non intentauit dispositionem seu viam statuti:sed dispositionem iuris communis:quod patet quia narrat in eo dictum Fede.decessisse ab intesta.sine filijs relicto se propinquiori agnato et concludendo petijt declarari totam heredi.ad se pertinere non faciendo mentionem quod dicta ysabetta esset soror:et tamen non erat verum quod ipse esset proximior:immo ipsa soror erat. Et si ipse voluisset intentare viam statuti debuisset de sorore mentionem facere et dicere ad se pertinere duas partes de tribus totius here.et ad sororem tertiam ex forma statuti et petere ita declarari. Cum ergo non sic fecerit sed tanquam ista non esset soror:et sic tanquam a nulla alia persona precederetur in gradum petijt totam heredi.patet quod censetur intentasse ius commune quod hoc dictat: non autem statutum quod aliter dictat cum illa actio et remedium censeantur intētate que ex verbis libelli concipi possunt ff.de lib.et posthu.l.gallus.§.j.et quod ibi no.et per Bar.in fi.et plene per Cy.in.l.edita.C.de eden.in.v.q.et quod not.in.c.examinata.de iudi. Sed in via iuris communis intentata non potest obtinere quia soror eum excludit in illa vt dictum est. In via vero statuti similiter obtinere non potest quoniam illa non fuit in iudicium deducta.vt.l.non potest videri.ff.de iudi.et si constaret ex isto processu ipsum in illa fouere iustitiam.ff.de instit.l.habeat.in prin.si pars here.peta.l.non possumus.et quod no.Inn.in.c.j.de lit.contest. ¶ Et sic concluditur partes arbitri fore in absoluendo dictam ysabettam a petitione dicti Joannis ratione predicta. Nec est ob.si dicat in istum arbitratorem fuit factum compromissum de iure et de facto et datum arbitrium et sic posset supplere defectum predictum:quia verum est primum dictum.s.super deductis in libe.coram iudice porrecto.vt patet in instrumento cōpromissi.in prin.vbi fit mentio de dicto libello et per cōsequēs sup illo iure quod fuit in dicto libello deductum et non super non deducto.l.si cum dies.§.plenum.ff.de arbit.C.de transact.l.si de certa. Sed in libello predicto fuit deductum solum ius commune non ius municipale:quia sic infertur ex narratis in eo. Sed de iure communi iste nullum ius habet: ergo virtute sui arbitrij non pōt dictam ysabettam in aliquo condemnare ex capite iuris municipalis quod nō fuit in compromisso deductum. Et sic super eo nullum fuit datum arbitrium vel potestas.argumen.l.non distinguemus.§.de officio.ff.de arbitr.et quod notat Bart.in.l.filius.de donatio.et.l.ex imperfecto.de lega.tertio. Laus deo.

1 ☞ Cedula scripta manu notarij non probat institutionē ecclesie nisi habeat duos saltem testes.

2 Et qualiter verba enunciatiua disponant in pia cā.

¶ Consilium.cxxxvij.

In christi nomine amē.

¶ In causa que vertitur Pergami coram consulibus inter consortium misericordie seu sindicum eius petentem ex parte vna et ysabettam de totelinaus seu procuratorem eius reum et ream ex altera super hereditate Federici fratris dicte ysabette. Uiso libello seu petitione dicti consortij et articulis eius et attestationibus receptis super eis et toto processu videtur prima facie dictum consortium debere obtinere:dictam quoque ysabettam fore condemnandam tribus rationibus quibus tamen non obstantibus concludam contrarium.s.ipsam fore ab soluendam.

¶ † Et primo facit pro consortio:quia institutio facta de ipso quam

1 pretendit videtur probari per cedulam quam scripsit notarius de mandato testatoris. Nam licet institutio ibi contenta dicatur esse imperfecta ratione solennitatis:quia non fuit coram testibus publicata.l.fideicom.§.i.ff.de leg.iij.fuit tamen pfecta ratione voluntatis:quia testator habuit ipsam pro perfecta et absoluta:et nihil plus volebat disponere:vel aliter circa ipsam: lz quantum ad suos parentes et consanguineos dixerit se velle cogitare si vellet eis aliter relinqaere. Et sic quo ad eos fuit imperfecta ratione voluntatis.l.si is qui.et quod ibi no.p Bart.ff.de test.ver.quero quid si testator scripsit in cedula &c. ¶ Quantum ergo ad dictos consanguineos habetur pro imperfecta vt in.d.l.si is qui.et ar.l.ij.ff.de here.insti.C.de insti.et substi.l.pen. Quantum vero ad consortium videtur quod non quoniam imperfectio ratione solennitatis non nocet in relictis ad piā causam si adest perfectio ratione voluntatis:iuxta plene no.in.l.j.C.de sacrosan.eccle.et in.c.cum esses.et.c.relatum.de testa. vnde sicut valet inter libe.talis voluntas coram testibus non publicata.vt vult Bar.in.d.l.fideicom.§.j.de leg.iij.ar.l.hac consultissima.§.ex imperfecto.de testa.et quantum ad libertates.l.in testamento.de fideicom.libe.quia saltim probatur voluntas.l.fi.ff.de reb.eorum.ita debet valere ad piam causam cum ista equiparentur.vt no.in.l.eam quam.C.de fideicom. ¶ Sed contrarium videtur verius.nam omnia ista procederent si dicta voluntas legitime probaretur vel per scripturā pub.vel per duos testes qui requiruntur ad minus ad probationem veritatis:licet nō ad solennitatem prout in fi.dicitur in.l.diuus.ff.de testa.milit. Al's perinde est ac si facta non esset postquam de ipsa non constat l.duo sunt.de testa.tu. Sed in casu nostro non probatur ista institutio legitime:nam per solam scripturam non licet sit a notario confecta quia non est in forma publica sed priuata:et sic nullam facit fidem. Per testes vero non probatur nisi per ipsum notarium qui pro ea attestatur:secundus enim testis qui erat in camera dicit non audiuisse testatorem instituisse consortium:quia ibat per cameram hincinde:licet per prius bene audiuerit ab eo quod volebat instituere. Sed hoc non sufficit ad probandum quod instituerit:poterat enim mutare propositum. Similiter et alij testes non deponunt de ista insti.quia nec potuerunt deponere cum non fuerint presentes:lz deponāt de verbis predictis quod intendebat instituere quod non sufficit vt dictum est. Ideo dicta voluntas dispositiua contenta in dicta cedula remanet nō probata nisi per vnum testem quod non sufficit vt dictū est.arg.contra quod no.in.d.l diuus.de test.mi.cum alijs.s.alle.

¶ Item secundo facit pro consortio depositio predictorum testium qui dicunt se audiuisse quod volebat instituere consortium quod videtur sufficere.arg.l.pamphilo.§.propositum.ff.de legat.iij. Sed contra est quia ibi loquitur quando testator protulit dicta verba animo deliberato et animo condendi vltimam voluntatem.vt ibi patet dum dicit quod accersitis amicis dixit se velle relinquere tali tale quid:et postea interrogatus an ita vellet dixit quod sic sicut dr in fi.in.c.fi.extra de succes.ab intesta. Sed hic non dixit eo animo.vt tūc cum dicebat se velle cōdere vltimam voluntatem et insti.facere:sed dicebat se velle in futurum facere:et sic nil facit ille.§.ad propositum.

¶ † Tertio facit pro consortio quia negari non potest quin verba

2 de quibus testificantur testes fuerint verba enunciatiua que videntur sufficere in relictis ad piam causam.vt in.c.fi.de suc.ab inte.et per Bar.in.d.l.j.de sacrosan.eccl.in.vj.q.prin.q.ij. Sed certe hoc verum in enunciatiuis de preterito. Et ita loquitur illud.c.fi.et ita credendum est Bar.intellexisse dum in illo se fundat:et etiam quando hoc dixisset vel in illa protulisset deliberato animo condendi vltimam voluntatem.vt ibi dr expresse in ter. Sed hic neutrum istorum fuit:quia non fuerunt de preterito sed de futuro:que regulariter dispositionē non inducunt.l.iul.§.ex his.et.l.pater filium.§.fund.de leg.iij.et no.per Bar.eo.ti.l.pamphilo.in prin.et quod habetur in.l.titia cum testō.in prin.ff.

de leg. ij. l3 de p̄terito bene inducant aliq̄n. l. ex hac scriptura. ff. de dona. Item non fuerunt emissa animo cōdendi tunc cū pfe rebantur vltimā voluntatem: sed animo declarandi qd̄ in futurum facere volebat: ⁊ per manus notarij: vnde cum non constet legitime ipsum eam fecisse vt operantur dicta verba. ar. dicte l. ij. de here. insti. ⁊ d. l. pe. C. de insti. ⁊ subst. ⁊ l. cum pater. §. fin. ff. de leg. ij. Non video ergo ex quo capite possit consortiū obtinere. Nam ⁊ dicti testes sunt omnes singulares: q2 nō deponunt de eisdem verbis eodem tempore ꝓlatis sed diuersis tēporibus. Et sic nulla earum remanent ꝓbata nisi per vnum testem ergo ⁊c. c. licet. de probat. cum diuersitas tempoꝝ diuersitatem verborū inducat: iuxta plene no. p Bar. in d. l. denūciasse. §. quid tū. ff. de adul. ¶ Ideo concluditur dictam ysabettaz absoluēdā in puncto iuris. Laus deo ⁊ beato Paulo ꝯuerso.

a ¶ Concludēdi. Adde do. Pe. phil. cor. in consil. xcij. ī littera. D. in quarta parte,

1 ☞ Si q̄s petat bona alicuius tanq̄ heres ipsius l3 dixerit in libello eum fuisse dn̄m non tū cogitur id probare: sed sufficit probare possessionem. nu. 2.

b ¶ Actor3. ad de. d. Petruz phil. cor. in cōsi. xcj. ī lra. G. in. iiij. parte,

2 Ex conclusione apparet qualiter quis intellexerit narrata.

3 Et illa actio videtur intentata que magis cōducit actori: modo verba libelli id patiantur.

4 Qualiter contra titulo possidentem non detur petitio hereditatis.

¶ Consilium. cxxxviij.

In christi nomine amen.

¶ † In cā que vertitur coram locūtenente patrie fori Iulij inter ser nicolaum ⁊ ser iacobū fratres ⁊ filios ser Rasmigli ⁊ Samaritanā filiam ⁊ heredem ser nicolai fratris dicti ser rasmigli agentes ex pte vna: ⁊ ser Nicolaum ser Brandalusium ⁊ ser Thomasium fratres ⁊ filios ⁊ heredes olim ser Andree de brandis reos ⁊ conuentos ex altera super quibusdam bonis que dicuntur per dictos agentes fuisse dn̄e Drusiane auie paterne ipsoꝝ agentium: ⁊ ea post eius mortem ptinuisse ad patres eoꝝ filios dicte Drusiane tanq̄ heredes illius. ⁊ in cōsequentiam ad ipsos agentes illorum filios ⁊ heredes ꝓ duabus tertijs: p̄fati vero ꝯuenti negant illa bona fuisse vnq̄ dicte dn̄e Drusiane: sed dicūt ea fuisse cuiusdam p̄sbyteri Pantalusij vnius ex tribus filijs dicte dn̄e Drusiane ⁊ fratris dictoꝝ ser Rasmigli ⁊ ser Nicolai parentum dictoꝝ agentium: ⁊ dicunt se esse heredes dicti p̄sbyteri Pantalusij mediante ꝑsona ser Andree patris eoꝝ quez dicunt fuisse heredem insolidum institutum a dicto presbytero. Uiso libello ⁊ articulis ⁊ attestationibus super his receptis ⁊ toto processu: dubitatur vtrum dicti agentes tm̄ talia ꝓbauerint q̄ sufficiunt eis ad victoriam obtinendam. Et allegatur ꝑ alteram partem q̄ non: q2 ipsi videntur deduxisse in iudicium dn̄ium vel quasi dum in prin. libelli dicunt illa bona iure dominij vel quasi pertinuisse ad dictam dn̄am Drusianā auiā paternam: cuius dicunt se heredes mediantibus ꝑsonis patrū suoꝝ ⁊ sic debebant dn̄ium vel quasi dicte dn̄e probare cum videantur intentasse rei vendicationem: per ea que no. glo. ⁊ doct. in l. ita vt si fur. ff. cōmo. vbi tenent q̄ qn̄ cōmodans asserit se dn̄m: necesse h3 se dn̄m probare l3 si hoc non appareret: secus q2 sufficeret se aduersario cōmodasse: sed hic isti non ꝓbauerūt dominium vel quasi l3 probauerint possessionem dicte dn̄e q̄ cum sit de p̄terito non sufficit ad ꝓbandum dn̄ium maxime qd̄ principaliter in iudicium fuit deductum ꝑ ea que plene no. ꝑ Bar. in l. pe. ff. de condi. insti. ⁊ per Io. an. in nouel. in c. illud. de presump. ¶ Sed hoc non ob. dicendum est contrarium q2 non est verum q̄ videatur intentata rei ven. dumtaxat quo casu procederent q̄ supradicta sunt in cōtrarium sed censetur intentata etiam petitio hereditatis que potest cum rei ven. concurrere q2 in ea veniunt res hereditarie. s. quarum dn̄ium pertinebat ad defunctum ⁊ etiam non hereditarie. s. in quibus defunctus nō habebat dn̄ium sed possessionem vel detentationem ⁊ custodiā l. ⁊ non tm̄. in prin. ff. de peti. here. vnde in petitiōe hereditatis non requiritur probatio dn̄ij: sed sufficit probare q̄ defunctus tenebat ⁊ possidebat tempore mor. tanq̄ dominus absq3 etiā probatione alicuius tituli. Et hec est ratio quare petitio hereditatis non datur contra titu. possidentem q2 ille innititur cāe fortiori. vt no. glo. in l. hereditatem. C. in qui. cau. ces. long. tēp. prescrip. quod autem isti agentes non se restrinxerint ad rei vēdi. patet quia in conclusione libelli non petierunt declarari se dominos vel aduersarium condemnari ad restituendum quia ipsi sunt domini. Sic enim concludi debet in rei ven. sed petierūt declarari dicta bona pertinere ad se quia sunt heredes patrum suorum ad quos pertinebant dicta bona tanq̄ heredes matris eorum: sic enim concluditur in pe. hered. vt hic patet ex no. per Barto. in l. ex diuerso. §. j. ff. de rei ven. in prin. Nec ob. q̄ in narratione dixerunt dicta bona pertinuisse ad dictam dominam iure dominij vel quasi: † quia que actio censeatur in iudicium deducta cognoscitur penes medium concludendi[a] nō penes medium narrationis. vt patet ex no. per Bar. in l. certi conditio. in prin. ff. si cer. peta. ⁊ per Cy. in l. edita. C. de eden. in v. q. Nam ex conclusione apparet qualiter quis narrata intellexerit. l. aurelius. §. sticho. ⁊ ibi no. ⁊ per Guil. de cu. ⁊ Bar. ff. de lib. le. similiter ex prosecutione. l. licet. C. de iudi. cum ibi no. Et isti in prosequendo non se restrinxerunt ad dominium sed articulauerunt de possessione: q2 possedit vt domina per quod apparet q̄ isto modo intellexerunt illa verba posita in narratione libelli dum dixerunt q̄ pertinuerunt ad illam dominam iure dn̄ij vel quasi. nam intellexerunt. s. presumptiue. s. q2 possedit vt domina ꝓpter quod presumitur fuisse dn̄a. vt pt3 ex ꝓsecutione ⁊ articulis: non q̄ vellent se astringere ad probationem dn̄ij cum hoc non esset necessarium in petitione here. intētata: prout determinat expresse Cy. in l. cum te. C. de proba. Uerba enim libelli semper sunt interpretanda in fauorez actoris[b] cum fieri potest. ff. de iud. l. si quis intentione. ⁊ plene no. l. inter stipu. §. j. ff. de ver. ob. Et hoc fieri potest q2 hec narratio de dominio vel quasi defuncti non contrariatur petitioni hereditatis: cum heres possit res hereditarias non solum petere ꝑ pet. here. in qua sufficit probare de possessione l3 fuerit narratū de dn̄io: sed etiam per rei ven. ff. de peti. here. qd̄ si in diem. in fi. sicut videmus in agente interdic. vnde vi. q2 licet narret se dominum tū sufficit probare de possessione. l. si quis emptionis. §. hoc super illis. C. de prescrip. xxx. an. sicut videmus in eo q̄ agit saluiano interdic. Nam h3 necesse narrare rem fuisse sibi ⁊ fore obligatam: ⁊ per consequens eam fuisse in bonis obligantis tempore obligationis contracte: al's non potuisset sibi obligari. l. ⁊ que nondum. §. quod dicitur. ff. de pignori. C. si alie. res pi. da. sit. per totum. ⁊ tū non h3 necesse ꝓbare dn̄ium: sed solu3 posses. obligantis. C. de interdic. sal. l. j. ⁊ ibi no. ⁊ per Bart. in l. si alienam. ff. de pig. ac. Item si aliquis in eodem libello deducit petitorium ⁊ possessoriu3 recuperande si probat in possessorio: l3 deficiat in petitorio d3 sn̄iam in possessorio obtinere. vt in. c. cum ecclesia sutrina. de cā pos. ⁊ proprie. pari ergo ratione si deducit in code3 libello rei ven. ⁊ peti. here. qd̄ fieri pōt q2 non sunt contrarie: ⁊ probatur in peti. here. ⁊ non in rei ven. d3 in peti. here. obtinere per dictum. c. cū ecclesia. ⁊ ita est hic. Sic enim non semper actor h3 necesse probare narrata per eum in suo libel. sed solum qn̄ sunt necessaria ad actionem intentata3 per eum. ꝓut no. Cy. in d. l. cum te. C. de ꝓba. facit quod no. gl. in. c. ij. de rescrip. Et que actio sit intētata colligit̄ ex ꝯclusione ⁊ ex prosecutione vt superius dixi. † Et si fieri potest salua ratione recti sermonis d3 cōclusio semper adaptari ad illā actionem que vtilior ⁊ expeditior est actori per. l. si quis intentione. cum ibi no. ff. de iudi. ⁊ quod no. in. d. l. de die. in prin. qui satisda. cog. ⁊ hic pōt conclusio adaptari ad peti. here. postq̄ narrant q̄ ꝑtinuerunt ista bona ad patres eoꝝ tanq̄ heredes sue matris: ⁊ nunc ad se tanq̄ heredes patrum suoꝝ: † ⁊ si dicatur petitio here. non datur contra ti. possidentes. ⁊ isti priores possident cum tit. hereditario. Rn̄detur dupl'r: primo q̄ bene hn̄t titulum in prima hereditate q̄ est iuris vniuersitas nō in istis rebus in hereditate reꝑtis: q2 nō fuerunt eis spāliter relicte: ⁊ sunt res diuerse ab ipsa hereditate. l. hereditas. ff. de peti. her. Scd̄o rn̄detur q̄ tunc titulus excludit petitionē here. qn̄ fuit habitus ab eo q̄ non poterat peti. here. ꝯueniri: puta si fuit habitus in vita defuncti: secus si ab illo q̄ poterat peti. here. ꝯueniri ⁊ ꝯdēnari: q2 tunc successor eius singularis hn̄s ab illo titulū non d3 esse melioris ꝯditionis q̄ eius autor. l. fi. §. j. ff. ad velleia. Et hoc colligit̄ ex no. ꝑ Bar. in l. cogi. in fi. C. de pe. here. ⁊ per Bal. in l. edicto. C. de edi. di. adri. tol. in. ix. ⁊. xj. op. in fi. viij. col. sed isti habent titulum ⁊ cām ab illo presbytero qui poterat a suis fratribus conueniri peti. here. ꝓ duabus tertijs cum illas possideret p̄cario a fratribus vt dicunt testes: ⁊ potuisset conuinci ⁊ condēnari ergo ⁊ heres eius vel heredes nec sint melioris conditionis q̄ defunctus. l. heredem. ff. de reg. iu. Item si dicatur hic non apparet ex actis q̄ patres eorum adiuerint hereditatem matris: ergo non transmisit eam ad filios. C. de iure delibe. l. quoniam sororem. Respondeo quod immo transmiserunt per titu. C. de his qui ante aper. tab. cum sit hereditas ascendentis que transmittitur ad descendentem per illum titulum. Et posito q̄ esset transmissa vt adhibenda non vel adita. l. si quis filium. §. primo. ff. de acqui. here. isti sic agendo vt agunt censentur adiuisse tam paternam hereditatem q̄ etiā auitam per. l. ij. ⁊ l. si auia. C. de iure delibe. ⁊ l. pro herede. §. papi. ff. de acqui. here.

a penes medium concludendi.

b Verba enim libelli semper sunt interpretanda in fauorem actoris.

¶ Concluditur ergo sententiaz ferendam pro agentibus causis ⁊ rationibus suprascriptis. Satis etiam f̄m bonam conscientiam patet dictos actores fouere iustitiam ⁊ veritatem per ea que dicunt

que dicunt testes: qz re vera dicta bona fuerunt dicte Drusiane z per conuentos non est aliquid deductum vel probatuz in contrariũ. vnde propter vnicum verbum posituz in narratione libelli per imperitiã illius qui concepit ipsum quod non erat necessariũ exprimi: vz ꝙ pertinuerũt ad illam iure dominij vel quasi cuz sufficeret dixisse ꝙ tenuit z possedit vt sua: quod si fecisset res esset clara pro agentibus nõ debent ipsi agentes succumbere ne error et imperitia dictatoris habeat eis nocere. C. de erro. aduo. l. j. z. ij. maxime cum possit intẽtio ipsorũ ex alijs sustentari per iam dicta. Et prefati testes dicũt satis verisilia: ergo zc. l. ob carmen. §. fi. ff. de testibus. Laus deo.

1 Qualiter intelligatur ꝙ ecclesia non potest de nouo decimas in feudum dare laico.
2 Et an liceat ecclesie rem ab antiquo datam ad liuellum de nouo infeudare. z de differentia feudi z liuelli. 3.
3 Dictio heredibus in concessione feudi sumitur pro filijs z descendentibus.

Consilium. cxxxix.

In christi nomine amen.

1 † Dubiũ facit circa primũ qz ecclesia non põt infeudare de nouo rem non consuetam infeudari: maxime decimã laico. de decimis. quãuis. z. c. prohibemus. z. c. ad hec. de loca. c. vestra. xvij. q. vij. in vẽditionib⁹. et in vsibus feu. in ti. epm vel abb. Sed dicit̃ ꝙ ista decima nõ fuit consueta dari in feudũ sed in liuellũ: cuius conditio est diuersa a conditione feudi. igitur zc. Tamen hoc non obstante puto contrariũ: quia quod supra dixi procederet in rebus que essent de mensa prelati in quibus ecclesia haberet dñium directum: z nullus alius vtile: iuxta not. in. c. vt super. de reb. eccle. non alie. per Inno. z per gl. in cle. frequẽs. de exces. prela. z per
2 Barto. in. l. fi. C. de bo. vacan. li. x. † Sed ista decima non erat hmõi: sed titius ab antiquo z sui predecessores habuerunt istã decimã iure liuelli. Nam si de tempore non apparet presumuntur habuisse ante conciliũ quod prohibet de nouo concedi. vt no. Jo. an. z Ant. de bu. in. c. cũ apostolica. de his q̃ fiunt a pla. Et sic licite tenebat: z per cõsequens non erat de mensa sz erat alienata respectu: vt sic dicã vtilis iuris. Si ergo renũciauit vt alius inuestiretur iure feudi z factũ fuerit non põt dici alienatio noua: sed ɔtinuatio veteris sicut si titius habuisset iure feudi. z sic fieri potuit p. c. ex pte. de feudis. Nec ob. ꝙ alia est cõditio liuelli z alia feudi: qz pro eccl'ia melior est ɔditio feudi q̃
3 liuelli: cũ feudũ non transmittat̃ nisi ad descendentẽ. † Et verbum heredibus in cõcessione feudi sumit̃ pro filijs vel descendentibus de alie. feu. §. z si clientul⁹. Sz liuellus vt mihi dr̃ de ɔsue. trãsit ad quoscũq3 hr̃des etiã extraneos sicut z emphiteosis: q ɔsue. seruanda est. vt no. Bal. in auc. si quas ruinas. C. de sac. san. ecc. lz de iure cõi emphiteosis ecclesiastica transeat ad filios tm̃: vt no. in. l. etiã. in prin. ff. so. ma. Item in feudo iurat̃ fidelitas nõ in liuello. Item dz feudatarius petere inuestiturã infra annum z diem a nouo dño vel successore al's perdit feudũ ti. de prohi. feu. alie. per fe. §. preterea si quis. Non sic in liuello: z sic conditio ecclesie ex ista variatione de liuello ad feuduz efficitur melior non deterior: igitur zc. de loca. ca. vestram. cum si. concludo ꝙ potuit infeudare.

Ad scdm dicendũ est ꝙ si Gayus qui fuit inuestitus iure feudi decessit sine descẽdentib⁹ relicto herede Sẽpronio nato ex sorore: prefatũ feudũ reuersum est ad ecclesiã qm̃ in personã dicti Gay fuit feudũ nouũ cum habuit originẽ in persona sua lz respectu eccl'ie possit dici antiquũ qz consuetũ alienari fm ea q̃ supradicta sunt. Et ex hoc sequit̃ ꝙ ad collateralẽ non transiuit. vt in ti. de gradi. suc. in feu. §. j. z de du. fra. de nouo ben. inuest. c. j. sed reuertit̃ ad dñm vt ibi hr̃. Et hoc si Semproni⁹ nõ fuit inuestitus ad instantiã Gay vel fuit: sz sub ɔditione si dñs prior tenebat̃ ipsum inuestire z non al'r: qz non turbat̃: z sic cõditio illa de presenti tanq̃ falsa reddidisset inuesturã nullaz. ff. si cer. pe. cum ad presens. de iniu. test. cum in scdo. z ꝙ non te
a netur pz qz dñs nõ cogit̃ recipere aliũ vasallũ q̃ qui sibi placet sicut nec vasallus alium dñm.[a] de. l. cor. c. j. §. j. de fideico. lib. l. inuitus. in prin. cum ibi no. Et hec est ratio quare vasallus nõ potest alienare feudum sine voluntate dñi ne dñs alium q̃ sibi placet recipere cogatur: vt in iuribus vulgaribus.
Laus deo.

1 Qui est in possessione aliquid faciẽdi presumitur solus possedisse nisi contrarium probetur.
2 Qui inuenit venam cotis efficitur dñs totius vene: lz catur ad eam per cuniculos suppositos predijs aliorum. 3.
3 Diuisio est illa que de vno toto facit plura.

Consilium. cxl.

In christi nomine amẽ.

Uisis allegationibus suprascriptis. ego Paulus de castro vtriusq3 iuris doctor idem
1 concludendo dico. † vz ꝙ ex probationibus factis satis apparere videtur saltim iuris p̃sumptione: ꝙ predicti pro quib⁹ intercedit dictus ser Antonius fuerunt in possessione istius partis vene vel cuniculi de qua cõtenditur postq̃ probatum est: vt euidenter appareat ꝙ in parte illa fuit cauatum ab antiquo tempore in magna quantitate cotum. Et non apparet ꝙ alius vel alij cauauerint q̃ isti vel eorum auctores: vt isti dicunt se vel eorum auctores cauasse. Nã licet possibile sit quod alij cauauerint: possibile est etiã ꝙ isti vel eoruz auctores cauauerint. Et ista pars verisimilior est postq̃ sunt in possessiõe hostij vel introitus sine quo non potuisset ibi cauari. Et postq̃ ita asserunt: z ista est talis presumptio iuris que sufficit ad pronunciandum pro eis. Et pro hoc induco tres auctoritates doc. in fi. Prima Cy. et aliorum in. l. si qua per calumniam. de epi. z cle. qui dicunt ꝙ si produco vnum instrumentum in quo Titius fecit procuratorem Gayum ad agendum. et ego assero me esse illum Gayum: aduersarius xo negat incumbit onus probandi ꝙ sit alius: et nisi probet postq̃ habeo instrumentum meum et assero me esse illum presumor esse ille de quo fit mentio in instrumento postq̃ possibile est ꝙ ego sim ille: licet etiam sit possibile ꝙ alius sit: z ista presumptio est efficax ad pronunciandum quia est iuris. Alia auctoritas est Bar. in. l. si seruum. §. si inter duos. in fi. ff. de le. ij. z in. l. demõstratio. de condi. z demon. qui vult ꝙ si produco testamentũ in quo sit legatum Titio Petri de tali loco: et ego probo me vocari Titium Petri de illo loco z assero me esse illum de quo testator sensit. aduersarius xo negat dicens ꝙ potest esse alius eiusdem nominis incumbit sibi onus probandi hoc al's p̃sumor esse ille de quo testator sensit postq̃ hoc assero z habeo presumptionez pro me. z ista etiam presumptio est sufficiens ad condemnationez. Alia est eiusdem Bart. in. l. rem que nobis. ff. de acquiren. possess. et. l. rem alienam. de pig. ac. qui vult ꝙ si non possum al'r probare dominiũ rei quã possideo si assero ꝙ tempore quo ipsam occupaui non erat in alicuius bonis nisi aduersarius probet ꝙ erat in bonis alicuius presumptio est pro me: z sic probo dominiũ: quia quod in nullius bonis est occupanti conceditur. Sic in proposito isti sunt in possessione hostij z introitus sine quo non potest accedi ad illum locum: z fuerũt longissimo tempore z etiam probauerũt: et notorium est ꝙ fuerunt in possessione cauandi in illis partibus dicte vene z cuniculi: z apparet ꝙ in parte de qua contenditur fuit cauatum licet testes eorum non dicerent ꝙ fuit cauatum per eos: ex quo tamen ipsi asserunt: z pars aduersa nõ probat contrariũ: quid mouere debet animum iudicantis ad presumendũ potius pro illa parte cum nihil habeat pro se ex quo possit resultare dicta presumptio: nisi ꝙ sic est possibile ꝙ ali⁹ vel alij fuerint cum isti agentes habeãt simile fundamentũ pro se: quia etiam est possibile ꝙ ipsi fuerint. Et vltra hoc etiaz habent alia pro se scz antiquissimã possessionem tam hostij vel buche q̃ aliarum partium cuniculi. Certe bonus iudex inclinare debet animum pro parte agente pro qua plura sunt per ea que plene not. Bar. in. l. admonendi. ff. de iureiuran. Sed pro deo quid expedit in his friuolis immorari. Nam vt al's in ista causa pluries consulendo dixi: z credo dixisse veritatem: nisi penitus caream intellectu: quod non puto. Cuniculus iste vnicus est a principio vsq3 in finem: quia fine vlla discretione facta per regiones per quã discretionẽ resultat pluralitas z non pri⁹: vt l. si quis duas. §. j. ff. cõ. pred. z idem est dicendum de vena propter quam factus est cuniculus: quia ꝑpter quod vnũquodq3 z illud magis. C. de sac. san. ec. auc. multomagis. Igitur apprehensa possessione cuniculi z vene in vna parte censetur apprehensa in toto. l. iij. in prin. ff. de acquirẽ. possessio. si alie partes non occupabantur per alium: al's secus. l. quod meo. §. fi. ff. de acquirenda possessio. Nec obstat violenta z cauillosa respon- a sio partis aduerse dicentis ꝙ immo iste cuniculus non debet censeri vnicus: sed plures fm ꝙ plura sunt predia superiora quibus subest cum cedat eis pro regione cuiuslibet eorũ. l. pro regionẽ cuiusq3 ipsorum. ff. de acquiren. rerum domi. l. pro regione pro socio. l. pe. quia leges ille faciunt de directo in contrarium. Nam quousq3 lapis natus in confinio duorum prediorum coheret solo: et sic non reputatur vt lapis sed vt solum est cõmunis pro diuiso sicut soluz. sed postq̃ est euulsus a solo et sic consideratur per se vt lapis: tunc est vnicus: z est cõmunis pro indiuiso: vt in dictis. ll. dicitur. Sic dico in proposito antequ ista vena esset aperta non cõsiderabatur vt vena sed vt solum nec per se. Et ideo posset fateri ꝙ cedebat a superficie vsq3

a Confirm. Ad de Bal. in cõsilio. cccxxvij. i prima parte.

ad centrū cuilibet dominorū superiorum pro regione: ⁊ sic pro diuiso. Unde vnus eorū non poterat fodere nisi quousqꝫ suuz predium protendebatur: iuxta no. in. l. fluuium. §. fi. cum. le. sequen. ff. de dā. infec. sed postq̄ fuit aperta cōsideratur de per se et non simpliciter tanq̄ solum sed tanq̄ vena. Et ideo dꝫ equiparari lapidi euulso: vt sic presupposito sine preiudicio veritatis quod remansit in dominio dominorū superiorū erit eorum cōmunis pro indiuiso: quia diuisio illorum fundorū non se extendit ad hanc venam que mediante cuniculo separata est a solo quod est supra celum cuniculi: et quod sustinet superficiem prediorū superiorū: ⁊ sic cum illa diuisio se non extēdat ad hāc venam: ⁊ ipsa de se est cōtinua sicut linea ⁊ sine diuisione actuali non potest dici nisi vena: quia diuisio est illa que de vno toto facit plura[a]. l. si quis duas. §. j. cōmunia prediorum. Igitur sequitur bene ꝙ apprehendendo possessionē partis censetur apprehendisse possessionez totius. Nec obstat si dicatur hoc non esse verū quando pars altera erat per alium occupata vel possessa: quia dico ꝙ domini prediorum superiorum licet possiderent ⁊ possideant illos fundos nunq̄ tamen possederunt hanc venam: posito etiam ꝙ essent domini huius vene: quia non apparet eos apprehendisse possessionē eius tanq̄ vene nisi a tempore istius inuasionis de qua contenditur: ergo ⁊c. licet enim ante apertam venam posset dici ꝙ possiderent solum ratione coherentie ⁊ tanq̄ solum: ⁊ sic in vniuerso post ipsam inuentam cuz sit res penitus diuersa requirebat̄ noua apprehensio. arg. l. cum qui edes. ff. de vsucap. de acquiren. posses. l. cum heredes. in princi. Potuerunt ergo prescribere isti agentes ex quo tanto tempore totam venam possederunt: posito ꝙ remansisset in dominio illorum dominorū superiorum post inuentionē eius. Sed etiam dico hoc falsum quia fuit effecta inuentorū per ea q̄ not. in. l. cūcti. C. de metalla. Et per ea que pluries dicta sunt alias. Et per consequens est istorum. Nam aut isti causam habuerunt ab illis ⁊ habeo propositum. Aut dicitur per alteram partem quod non habuerunt ab illis causam: ⁊ tunc ostendat quod tempore quo isti ⁊ sui auctores inceperint occupare ali⁹ vel alij essent domini istius vene: quod cum facere non possint quia quasi est impossibile diceretur effecta occupātiū ꝭm theoricam Bar. in. d. l. rem que nobis. ff. de acquirē. posses. Omissis ergo alijs rationibus al's factis pro ista parte ⁊ etiā rationibus partis aduerse que potius ingerunt difficultatē q̄ realitatem. dico ⁊ consulo sine scrupulo ⁊ sine dubitatiōe quacūqꝫ sententiam ferendam pro parte agentium. Nec vnquā vidi aliquam bonam ⁊ vrgentem rationem pro altera parte licet suas multiplices allegationes ⁊ diuersa consilia viderim que me ab hac sententia non retraxerunt in bona et pura conscientia. Et videtur mihi ꝙ sibi fuerit alias facta magna iniustitia. Et si haberem ferre sententiam: in nullo dubitarem ferre pro eo.

a ¶ Plura. Et qn̄ dicat̄ fieri diuisio et quō, vide Bal. ī cōsi. cccix. ⁊ ī ꝯsi. cccciiij. in prima parte.

Laus deo.

1 ☞ Ad probandum ꝙ vena cotis sit perpendiculariter sub aliquo fundo seu superficie alicuius non debet iudex plus credere visui aliorum q̄ suo. 2.

2 De probatione dominij.

3 Rationem querere vbi habemus sensum est infirmitas intellectus.

¶ Consilium. cxlj.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Uisis allegationib⁹ suprascriptis ⁊ quibusdam alijs pactis per eundem allegantē super eodem articulo scꝫ an sufficiēter sit probatum per partem aduersam ꝙ ista pars vene vel cuniculi de qua est controuersia sit pars fundi partis aduerse idest de directo et perpendiculariter vt solent astrologi dicere sub fundo seu superficie fundi dicte partis aduerse per testes qui hoc asserunt: sed in causa scientie interrogati nullā aliam assignant nisi quod viderunt ⁊c. teneo cum predicto allegante ꝙ non sit hoc sufficienter probatum. immo nullo modo per tales testes quia istud quod perpendiculariter ⁊ per directam lineam subiaceat superficiei dicti fundi non potest sensu oculoꝝ vel visu percipi: sed solum iudicio ⁊ discursu rationis: lꝫ enim ipsa superficies possit videri ⁊ etiam cuniculus: attenta tamen distantia et profunditate que proponitur in facto nō sic potest videri ꝙ subiaceat de directo: sicut nec potest videri dominiū: sed comprehendi ex his que videri possunt in actibus possessionis. 2 † Unde sicut ad probationem dominij non sufficeret reddere rationem per visum ipsius dominij: quia potius iudicaret testis q̄ testificaretur: sed est necesse ꝙ aliam rationē assignet ꝭm ea que notat Innocen. in ca. cum causam. de testib⁹. et per docto. in. l. solam. C. eo. ita hic debebant testes aliam rationem annectere per quam iudicio rationis posset illud comprehendere: puta ꝙ bucha dicti cuniculi est de directo ⁊ per rectā lineam ex opposito fundi vicini. Et ꝙ cuniculus vene semper a principio vsqꝫ ad finem vadit per rectā lineam ⁊ in nulla parte distorquet. ⁊ sic de alijs. Nec sufficiebat dicere vidi: cum videri non possit vt dixi. Quinimmo ꝭm figuram quam vidi de isto cuniculo ⁊ foramine ricabone manifeste ⁊ ad oculum videtur probari contrariuz: cum illud foramen qd̄ incipit in fundo partis aduerse non tendat totum per rectam lineam in hūc cuniculum: sed cum distortione quando est in vltimo profundo: quia distorquet a linea recta per quam fecit discensum: et incipit ire per transuersum. Quicquid sit iudex vel consultor qui potest rem subijcere oculis ⁊ certificari per rei euidentiam qua maiorem non est dare. vt notat Innocen. in cap̄. proposuisti. de proba. non habet plus credere dictis testium de ista re q̄ ipse possit suo sensu visu ⁊ iudicio rationis coprehendere. Uideat ergo locum et comprehendat an dicti testes necessario vel presumptiue concludant: ⁊ si comprehendit ꝙ non potius credat sibiipsi q̄ illis. l. si irruptione. §. ad officium. ff. fin. reg. qui tex. non propter aliud q̄ propter dictas questiones ⁊ simi. factus est: querere enim visum alterius vbi possumus habere propriū 3 dementia videtur † sicut dicit Aristo. ꝙ querere rationem vbi habemus sensum est infirmitas intellectus. Utvnum sciamus ꝙ alteri parti incumbit hoc onus probandi ꝙ ista pars cuniculi et vene subiaceat per rectā lineam predio suo cum per hoc intendat excludere intentionem agentium. l. in exceptionibus. ff. de prob. cum si.

Laus deo.

1 ☞ Si res detur colono in locationem ad nouenniū: que de sterili facta sit fertilis: debet locatio fieri ꝑpetua lꝫ singulo nouennio renouari debeat.

2 De intellectu. c. ad aures. de reb. eccle. non alie.

3 Non debet inuestitura antiqua innouari ⁊ de emphitheosi facere simplicem locationem in fraudem colonorum.

¶ Consilium. cxlij.

In christi noīe amen.

1 ¶ † Uidetur dicēdum ꝙ dictus dominus prior modernus possit dictas possessiones auferre p̄fatis colonis de zotulis si per hec redditur conditio ecclesie melior quia reperitur alium colonū plus offerētem nisi offerunt plus postq̄ locationes seu inuestiture illis facte semper fuerunt facte ad tempus certum octo vel nouem annorū ⁊ vltra hoc: ⁊ per duos annos proximos per Abbates precedētes fuit additū īuestituris iure mere ⁊ simplicis locationis. Et hoc per textuz. C. de loca. predi. ciuiliū. l. fi. §. fane. ⁊. l. congruit. in quibus videtur esse casus. et quod habetur eodem titu. l. ij. in textu ⁊ glo. lib. xj. Quod videtur esse verum etiam si dicti de zotulis cultura ⁊ diligentia reddiderunt illas terras meliores. vt in. d. l. ij. ibi quinqꝫ meliores ⁊c. īūcto v̄bo nec conditionis: a contrario sensu ꝭm ꝙ glo. ibi intelligit. et in cap̄. ad aures. de rebus ecclesie non alienan. licet expense meliorамentorum sint eis restituende. vt ibi nota. per glo. et doctores ne defleant suos labores ad alios peruenire. C. de allu. et pallu. l. fina. Nec vnde ob. d. l. fiñ. in princi. quia loquitur in colonis quibus iure perpetuo semel facta est cōcessio. talibus enim non essent auferen̄. vt ibi. ⁊. l. cotem. §. agri. ff. de publica. et. l. ij. §. qui in perpetuum. ff. si ager vecti. Nec etiam ob. l. fiñ. C. de fun. patri. eodem libro. quia debet intelligi quando non constabat de locatione vel eius forma quo casu si per quadraginta annos tenuit vt colonus conseruandus est in suo statu. vt ibi. ⁊ quod notat Cy. C. de prescrip. triginta an. l. comperit. hic cōstat ꝙ ad tempus. Nam aliquid videtur importare temporis appositio cum concessum ad tempus censetur post tempus denegatum. l. imperator. ff. de postul. l. statulibe. §. stichū. de legatis. ij. Et etiam verba illa iure mere pure ⁊ simplicis locationis. l. si quando. de legatis. j. cum simil. Et ideo sicut illi post tempus non possent retineri inuiti. l. nō intelligitur. §. cuz quinquenniū. ff. de iure fisci. ita videtur non possint retinere in ista locatione priorem seu monachū inuitum vt equalitas seruetur. C. communia predio. l. penultima. in fine. Uidemus ꝙ sicut pater non potest realiter emancipare filium inuitum in autentica. quibus modis naturales efficiuntur sui. §. ⁊ generaliter. cum ibi not. ita nec filius potest realiter patrem inuitum cōpellere ad

compellere ad emancipandum.ff.de adop.l.non potest.

¶ Sed his non obstan.in contrarium videtur veritas ⁊ equitas ex eo maxime quia proponitur in facto dictos colonos vel eorum autores prefatas terras de siluis inutilibus fecisse arabiles ⁊ vtiles:propter quod non debent eis auferri:sed perpetuo iure eis dimitti eo tamē modo ⁊ censu quibus hucusq̧ retinuerunt cum reuocationibus fiendis de tempore in tempus.⁊ hoc per.l.quicunq̧ defectum.⁊ quod ibi no.Bart.C.de omni agro deser.lib.xj.Nā illa lex non videtur intelligenda in eo cui fuit perpetuo concessa vel locata:quia tunc etiam si eam non meliorasset non deberet sibi auferri:vt dicta.l.fi.de loca.prediorum ciui.lib.xj.⁊ dicta.l.cotem.§.agri.ff.de publi.Prefata vero.l.q̄cunq̧.fundat se solum in hoc ꝙ desertum fundum ⁊ inutilē fertilem ⁊ idoneum reddidit.Debet ergo intelligi in eo cui concessio fuit facta ad tempus quia per hoc meretur vt fiat in per-

2 petuum.†Et hoc etiam vult text.in dicto.c.ad aures.de rebus eccle.non alie.quia loquitur in temporali colono.Et vult ꝙ ecclesia propter hoc possit sibi perpetuo iure concedere:⁊ licet loqui videatur per verbum possit tamen videtur intelligenda ꝙ etiam teneatur ⁊ debeat per dictā.l.quicunq̧.quod etiam glo.in dicto.c.ad aures.videtur expresse tenere dum dicit ꝙ si tempore prime concessionis temporalis ecclesia non fuit decepta:quia non reperiebatur aliquis qui recepisset cum maiori emolumento ꝙ colono res non debeat auferri:⁊ tamen loquitur sine dubio in colono temporali.Sed si fuisset decepta:quia tempore contractus reperiebatur alius qui plus dedisset:tunc si alius reperitur hodie qui plus offerat aufertur primo qui eam meliorauit nisi ille offerat illud plus quod reperitur ab alijs.Et iste est intellectus illius.c.ſm glo.quem etiam tenet Hosti.ibi ⁊ in summa eodem titulo.§.secundo.versicu.quarto ⁊c.Et dicit esse ibi casū in quo gratia equalitatis seruande potest ecclesia alienare in perpetuam emphiteosim.Et ideo si hoc est vt seruetur equalitas videtur ꝙ ecclesia non solum possit:sed etiā teneatur saltim de honestate ⁊ de ratione naturali:que obligatio ita videtur astringere sicut ciuilis ⁊ naturalis.argumen.ff.de ali.lega.l.pecunie.in fin.⁊ quod ibi notat Barto.⁊.l.quintus.ff.mandati.Aliter enim ecclesia non seruaret equalitatem nec iustitiam erga alium quia benefacientem sibi non remuneraret quod facere non debet cum sit cultrix iustitie:vnde nil iniustum pati debet in se vel in alium fieri vt in vsi.feu.de alie.feu.§.diuisum.Est enim ista iustitia commutatiua ratione seruande equalitatis.Et licet Joannes andree.videatur intelligere illud.c.eo casu quo prima temporalis locatio facta fuit cum illo pacto ꝙ si faceret illas arabiles extirpatis siluis concederetur sibi in perpetuum.Uerius tamen videtur ꝙ etiam si sine dicto pacto facta fuit idem sit per dictā.l.quicunq̧.Nam illa esset nimia restrictio ad illud.c.⁊ non haberet tunc probabilem dubitationem:nec loqueretur text.per verbum poterit vel potest sed per verbum debet.Pro hoc etiam facit.l.fin.eodem titulo.de omni agro deserto.que vult quod propter tales meliorationes non debeat augeri pensio.Et Barto.ibi dicit not.legem contra insatiabiles prelatos.sic de agri.⁊ censi.cum satis.§.caueant.⁊ in quibus causis coloni censiti.l.prima.co.libr.xj.Et quod idem Barto.no.in.l.secunda.C.de loca.predio.ciui.de prelatis qui post meliorationes factas per colonos volunt dicere ecclesiā fuisse deceptam:vt etiam no.in.l.secunda.de predijs nauicula.eodem titulo.ꝙ non debet audiri.Nec obstat.d.l.fi.§.sane.⁊.l.congruit.de loca.predio.ciui.quia loquuntur in illo qui rem non meliorauit ideo si conduxit ad tempus nulla sibi fit iniuria si post tempus sibi res auferrēt ⁊ etiam loquuntur in illo cui non consueuit de tempore in tempus refirmari.Sed in casu nostro concurrunt ista duo que suadent vt eodem modo refirmari debeat sicut hactenus consueuit postꝙ isti ⁊ eorū autores meliorauerunt ⁊ de inutilibus fecerūt vtiles prout dicitur esse probatum.Nec etiam obstat dicta.l.secunda.de loca.prediorū ciuiliū.que innuit ꝙ quando quis habuit iure simplicis locationis ꝙ possit sibi auferri:posito ꝙ eam reddiderit meliorē:quia potest intelligi quando in aliquo non ex toto de inutili facta est vtilis prout dicitur hic vel ibi quando interuenit princip.rescriptum quod hic non est.vt in dicta.l.cotem.§.agri.ff.de pub.Nec obstat ꝙ ſm hoc appositio temporis nihil operabitur:quia immo multum operatur propter renouationes:quia ex qualibet earum sentit ecclesia aliquod emolumentum:⁊ etiam obuiatur pscriptioni que posset allegari contra ecclesiam vel si de facto vellet dicere se nō habere ab ecclesia iuxta

3 no.per Cy.C.de prescrip.xxx.anno.l.comperit.†Nec etiam obstat ꝙ ſm hoc dicta verba iure mere ⁊ simplicis locationis nil operabuntur:quia fateor ⁊ dico ꝙ non debuerunt apponi:tum quia precedē.inuestituris nunquam fuerunt apposita per tam longissimum tempus centum annorum ⁊ vltra:⁊ pacta insolita in talibus reprobantur quādo per simplices administrationes apponuntur.C.de pascuis pub.l.j.li.xj.⁊ qđ ibi per Bart.Soli enim duo prece.Abbates sine capitulis eorum forte fecerunt ⁊ deceperunt istos colonos qui dictum verbum non ponderarunt.Unde iniquum esset ꝙ preiudicaret eis qui credebant recipere more solito:⁊ valde male ⁊ malitiose fecerunt pdicti duo Abbates apponi faciendo dicta verba preter antiquū morem ⁊ consuetudinem inuestiendi quem seruare debebāt.argu.ff.de aqua plu.arcen.l.prima.§.fi.cum.l.seq.in prin.de polici.l.imperatores.in fi.C.de testa.l.testamenta omnia.Non autem debuerunt immutare modum consuetum sine consensu recipientium in illorum preiudicium:vnde debuisset fieri expressa mentio in instrumento ꝙ licet hactenus consueuerūt aliter fieri inuestiture:nunc de cōmuni consensu faciunt sic.Nec credendum est ꝙ isti consensissent in hoc:tum etiam q: dicta verba cōtrariantur nature inuestiture q̄ est vt fiat in perpetuum ⁊ locatio non sic:ideo inuestitura tanꝙ antiquior debet preualere:tū q: pensio modica q̄ soluta fuit conuenit ꝑpetue inuestiture non locationi.Nec etiam obstat ꝙ.ll.de quibus.§.loquuntur in rebus ōfficijs.l.imperialibus:q: ille ⁊ res ecclesiarum equiparantur.C.ne rei domi.vel templo.in rubro ⁊ nigro.⁊ etiam in dictis legibus aliquādo fit mentio de vtrisq̧.

¶ Concludo ergo dictum priorē maxime per dictas meliorationes factas non posse predictis res illas auferre.

1 ☞ Quando agitur de ꝓbando simulationem cōtractus vel pactum de retrouendēdo admittuntur presumptiones:lʒ directa probatio deficiat.

2 Si constat fuisse simulatū pignus sub nomine venditionis:tēpus appositum pacto de retrouendendo reijcitur tanꝙ de pignore.ʒ.

3 Confessio facta parte presente habet vim perfecte ꝓbationis.

¶ Consilium.cxliij.

In christi nomine amē.

1 ¶ †Uiso processu ⁊ attestatiōibus de quibus supra fit mentio ⁊ allegatiōibus suprascriptis videtur primo dicendum ꝙ dicti fratres de bulgare non sint audiendi dicentes dictum contractum fuisse ficticium ⁊ simulatum ⁊ potius pignoris ꝙ venditionis cum huic exceptioni rei non sic geste fuerit expresse renūciatum in instrumento venditionis ⁊ iuratum nō venire cōtra:igitur ⁊c.vt no.Bar.in.l.fi.C.de non nu.pecu.Sed ad hoc pōt dupliciter responderi.¶ Primo ꝙ isti si bene inspiciantur in eorum libello non fundant se in simulatione immo dicunt se fecisse instrumentum libere venditionis:sed fundant se in pacto de restituendo pro eodē precio qđ fieri potuit etiam presupposita veritate contractus.C.de pact.inter empt.l.secunda.⁊ pariter actionem.prescrip.verbis ⁊ acti.ex vendito.informatam:quia dicitur fuisse appositū incontinenti:vt ibi.⁊.l.in bonefidei.C.de pac.cum si.Non ergo veniunt contra iuramentum nec cōtra renunciationem predictam petendo pactum eis seruari.¶ Secundo respondetur posito ꝙ allegarent contractum simulatū non obstare eis iuramentum quia vt mihi dicitur obtinuerunt relaxationem a curia ecclesiastica q̄ relaxatio fieri potuit ⁊ debuit cum sine peccato recipientium non poterat iuramentū obseruari:sicut ⁊ iuramentum de soluendis vsuris.c.debitores.et c.j.de iureiuran.Et patet ex no.per Bar.in.d.l.fi.C.de non nu.pecu.⁊ in.l.si quis pro eo.de fideiusso.versiculo.iiij.⁊c.¶ Nec etiam obstaret renunciatio exceptionis:que cū facta fuerit in eodem instrumento non videtur valere quasi censeatur eadem fragilitate vel imminente necessitate facta qua facta fuit etiam simulatio:vt no.Bar.in.l.in contractibus.ante fi.C.de non nume.pecu.per.l.doli.§.diuersum.ff.de noua.Et benefacit ad predicta glo.que est in.l.emptione.C.plus valere quod agitur.que dicit iuramentum non firmare contractum simulatum ⁊ merito quoniam eadem simulatio subintelligitur in eo.de non nume.pecu.l.fi.Nec enim ligat nisi quatenus est de mente partium sʒ mens earum est vt seruetur quod vere agitur non quod simulate concipitur.¶ Secundo videtur dictos agentes debere succumbere q: non probant pactū de retrodando in quo se fundāt ⁊ instrumētum venditionis illud nō continet.Nā nullus testis deponit se fuisse presentē dicto pacto lʒ aliqui deponāt de confessione Alberti:⁊ aliqui de tractatu ꝑcedente actū venditiōis Et tū etiam in illis de qbus deponunt videnť singulares q: deponunt de confessionibus diuersis ⁊ factis diuersis temporib⁹ igitur ⁊c.c.licet causam de proba.Sed hic diligenter aduertendum ꝙ ꝓbationes requirunť in vnoquoq̧ negocio ſm negocij

a ¶ Qualitatē. Adde. d. bart. sozi. in consili. cclxiij. ver. vij. ꝛ vlt. in. ij. pte.

b ¶ Judicis. adde. d. bar. sozi. in ꝯsi. clxxxvij. in v̄. ex q̄b' oibus ī p̄n. in. ij. parte. ꝛ in ꝯsil. cclxij. in ver. p̄terea etiā. circa fi. ea. pte. ꝛ ī ꝯsi. ccxxxv. ver. ſm istaʒ opi. ea parte.

ADD Jtio.

c ¶ Perfecte ꝓbationis. Aduerte tñ q̄ confessio nō est ꝓbatio sed ꝓbationis releuatio ſm ꝯmunē opi. doc. d. quo ꝓ scribē. in. c. j. de ꝯfes. in. vj. ꝑ Anto. i. c. si sacerdos. in p̄n. de offi. ord. Et ideo tene mēti q̄ post lapsas oēs dilationes pōt pars ꝓbare ꝑ cōfessionē aduersarij ita Jnn. in. c. vltra tertiā de testi. ꝛ ibi eū sequit' Bal. dicēs q̄ in quacūq̄ pte iudicij. immo etiā post sniaʒ pōt fieri cōfessiōes alleg. gl. j. in. l. iulianus ff. de ꝯdi. ideb. qd̄ dictū refert ꝛ sequit' ꝓ val. de no. Hypo. c marsil. sing. no. icip. cōis doc. opi. H. Fer.

d ¶ Credulitate. Vide domi. Alex. de imo. ī in ꝯsi. lxx. in. iij. col. ꝛ in consil. lxxij. ꝛ in consi. c. in vi. col. ꝛ in ꝯsil. cxliij. in. v. col. in. j. parte.

qualitatem[a] vt si sit tale negotium in quo soleāt adhiberi ꝛ parari probationes per testes vel instrumenta vt sunt cōtractus qui apparenter et existenter celebrantur: ꝛ alij actus si. tunc requiruntur probationes liquide ꝛ exacte quia contra non liquide probantem est iuris presumptio resultans ex communiter accidentibus. l. j. cum ibi not. C. de arbit. Si vero sit tale negotium quod consueuit celebrari occulte ꝛ non adhiberi testes: vel quod de sui natura liquido probari non potest vel non solet tunc alleuiatur onus probationis: quia non ita exacta requiritur probatio: sed sufficit ꝓbare coniecturas tales q̄les in illo negotio cadunt. ff. de re milita. l. non omnes. §. a barbaris. ꝛ quod habetur in. c. preterea. de testi. in tex. ꝛ glo. ꝛ qd̄ not. glos. in. l. j. in fine glos. magne. ff. de probatio. ꝛ. l. qui ex libe. ff. de secun. tabul. ꝛ Cy. C. de sicca. l. j. in fine. de iniurijs. si non conuitij. in prima oppo. ꝛ Inno. de testamen. cum in officijs. facit l. consensu. §. super plagis. C. de repudi. Et hoc ne veritas pereat cui iura semper volunt esse locum. ff. de probatio. l. finali. Propter hoc dicit Bartol. in. l. si quando. vnde vi. quod probationes relinquuntur multum in arbitrio iudicis[b]. l. iij. §. tu magis. ff. de testi. quia probare nihil aliud est nisi iudicem ad perfectā credulitatē ꝓducere al's īducere iuxta ea q̄ plene no. per eundem in. l. admonendi. ff. de iureiuran. quod fieri potest interdum ex plurimis vehementibus indicijs licet non sint probati. C. de rei ven. l. indicia. ¶ † Nunc ergo per ea quilibet sani capitis posset colligere ex dictis testiū prefati de valuasina conuenti voluerunt habere instrumentum libere venditionis ꝛ sine pacto de retrouendendo dubitantes ne si dictum pactū apponeretur tenerentur fructus in sortem computare tanq̄ fuerit contractus pignoris quod ex duobus presumitur scilicet ex dicto pacto ꝛ ex paruitate precij. c. ad nostram. de empti. ꝛ venditio. que ambo hic erant: licet non haberent de hoc dubitare postq̄ non sustinebant onera matrimonij per. c. salubriter de vsuris. Non ergo voluerunt quod de dicto pacto appareret scriptura vel testes sed quod de fide illorum confiderent dicti de bulgare vt sicut illis committebant personas sororis et amitte. ita ꝛ committerent bona. C. de pactis conuen. l. hac lege. ꝛ ipsi ita fecerunt. graue est ergo fidem fallere. l. j. in princi. ff. de consti. pecu. ¶ Dico igitur concludendo quod istud pactum vel conuentio de restituendo pro eodem precio predictis attentis est talis nature de se: quod ad probationē ipsius sufficere deberent vehementes presumptiones ꝛ coniecture: posito quod directe probationes deficerent attento quod partes censentur hoc egisse ꝛ voluisse quod directe probationes non adessent per iura supra allegata. Sed hic sunt vehementissime probationes que simul iuncte debent sufficere: licet non tanq̄ directo probantes saltim tanq̄ vehementer adminiculantes: vt in. c. finali. de successio. ab intestato. Non enim frustra locutus est iurisconsultus in. l. ob carmen. §. finali. ff. de testi. quod iudex confirmare debet motum animi sui: argumentis ꝛ testimonijs ꝛ que rei aptiora ꝛ vō proximiora esse compererit: qd̄ etiam si semper requireretur exacta probatio immo interdum non requiritur: ꝛ tunc locū habet quod ibi dicitur. Et si iudex ex multis coram eo gestis perpendit indubitanter ita esse lʒ ꝓbatio directa facta non sit salua cōscientia nō pōt absoluere sʒ debet condemnare: vt in. c. abbate. de re iudi. lib. vj. Modo hic adsunt vehementissime coniecture q̄ dictum pactum interuenit. Et primo est vnus testis. scilʒ Antonius filius quondam Gerardi qui deponit de confessione Alberti facta presente Juliano fratre suo ꝛ tacente per quod videtur etiam ipse consensisse. argumentum. ff. communi diuidun. l. sabinus. in fi. de aqua pluuia arcenda. l. labeo. mandati. l. qui patitur. et etiam facta presente parte agente. ꝛ sic fuit valida ꝛ sibi ex ea ius fuit acquisitum. iuxta plene no. in. l. cū de indebito. §. fi. de proba. ꝛ. l. generaliter. C. de non nu. pecu. Et si haberet contestem etiā vnū solum clarū est q̄ sufficeret absq̄ omnibus alijs testibus receptis: † quia confessio facta parte presente vim habet perfecte probationis[c] quoniam releuat ab onere probandi: vt not. extra de confes. super rub. in nouella. ꝛ. ff. depo. l. publia. §. fi. Sed q2 non habet contestem prefatus Antonius solus nō facit probationem plenam: sed semiplenam: quia si duo contestes facerent plenam sequitur q̄ vnus facit semiplenam: vt no. Bar. in. l. admonen. de iureiuran. Et ista semiplena probatio plus est q̄ indicium vel coniectura: vt no. glo. in. l. cū probatio. ff. de proba. ꝛ per Bart. in. d. l. admonendi. Videndum est ergo vtrum illa que dicūt plures alij testes pro dictis agentibus examinati equaleant vni alteri testi qui foret contestis dicto Antonio; licet ipsi nec sint testes Antonio nec inter se. ꝛ primo adest Joānes Jacobi primus testis qui attestatur de confessione Alberti facta presente Bartholomeo quando ambo accesserunt ad eum volentes ei committere differentiam que erat inter eos quia dixit expresse dictum pactum interuenisse. Et iste similiter facit semiplenam probationem quātum ad illam confessionem de qua loquitur. Item adest secundo frater Bartholomeus qui deponit sil'r de alia confessione dicti Alberti facta sic ꝛ dicto Bartholomeo presente pluribus vicibus. Et licet videatur in prin. sue depositionis dubitatiue loqui quia dicit suo credere ꝛ suo iudicio hoc tamen non habet vitiare. argu. l. prime. post princi. ff. de iusti. ꝛ iure. in verbo nisi fallor. ꝛ ibi per Bal. qui etiam allegat ad hoc tex. in. l. prima. in princip. ff. de excu. tuto. facit. l. qd̄ tamen. §. si arbiter. ff. de arbi. ꝛ not. per Barto. in. l. prima. ff. de ven. inspi. Nam interdum admittitur testimonium de credulitate[d]. vt no. in. l. secunda. §. item labeo. de aqua plu. arcen. in gl. sic ergo. ꝛ in Specu. de teste. §. primo. versi. item q̄ deposuit de credulitate. preterea idem testis postea loquitur affirmatiue dicendo q̄ idem Albertus sibi hoc semel rescripsit per suas litteras: dictum ergo huius religiosi multum fidei ꝛ autoritatis debet habere penes iudicem. ff. de iureiuran. si duo. post princip. versicu. multum. tum quia religiosus qui non presumitur mentiri. facit quod no. glo. in. l. titio fundus. ff. de conditio. ꝛ demōstratio. de dolo si quis affirmauerit. tum quia testificatur de sepius iterata confessione. l. cum scimus. ꝛ quod ibi not. Barto. C. de agri. ꝛ censi. ꝛ. l. si mulier. C. ad velleia. Est etiam Ambrosius qui testificatur de confessione Alberti facta absente parte. Est etiam Thomasius qui testificatur ita fuisse conclusum in tractatu facto cum Tiraferro fratre maiore dictorum Alberti ꝛ Juliani: ꝛ matrimonium fuisse statim postea subsecutū Et constat q̄ dicta in precedentibus censentur in subsequentibus repetita quando non ex longo interuallo sunt secuta. l. tertia. §. idem respondit. ff. de verbo. obliga. l. item quia. de pac. de vsuris. l. per retentionem. cum ibi no. est etiam dictum alterius religiosi. scilicet fratris Nicolai qui deponit de cōfessione eiusdem Tiraferri fratris maioris. Cuius ergo iudicis animus bene informatus non moueretur ad firmam credulitatem ex tot testium dictis in idem ꝛ ad eundem finem tendentibus. ꝛ consonantibus. Non ergo debet nocere singularitas: quia tunc tātum nocet q̄tum probatio remanet dubia: quia potest se habere ad esse ꝛ non esse. Sed hic tendunt omnia ad esse ꝛ ad eundem finem sine quacunq̄ dubietate: vt patet ex his que notat Bald. expresse. C. de testa. l. prima. circa finem pe. col. Ad maiorem tamen cautelam licet predicta debeant abunde sufficere: quia depositiones predictorū debent valere non solum tantum quantum vnus alius testis qui foret contestis Antonio: sed etiam loge plus consulo q̄ fiat vnus articulus de publica voce ꝛ fama ꝛ probetur propter ea que nota. in. l. tertia. ff. de testi. ꝛ per Barto. in. l. de minore. §. tormenta. ff. de questio. in vltima colum. Et etiam petatur iuramentum deferri in defectum probationis si quis esset quod quidem minime poterit denegari consideratis predictis. Et hoc per ea que nota. Barto. in dicta. l. si quando. in fi. C. vnde vi. Et dicta. l. admonendi. ad fi. Et tunc remanebit fundata intentio dictorum agentium sine dubitatione quacunq̄. ¶ Restat solum respondere ad id quod allegatur de lapsu temporis ad quod sufficere videtur responsio supradicta per dominum allegantem q̄ cum re vera istud fuerit potius pignus ſm intentionē partium q̄ vera venditio pactum q̄ lapso termino non possit luere appositum a principio expresse non valeret cum sit in pignoribus reprobatum. l. fina. C. de pac. pigno. idem in tacito quod hic resultat ex appositione termini ne plus valeat tacitum q̄ expressum. l. qui ad certū. ff. locati.

Laus deo.

1 ¶ Debitor frumenti vel aliarum rerum deponendo ꝛ consignando legitime potest se liberare inuito creditore non obstante pacto q̄ creditor non cogeretur accipere nisi ad suum beneplacitum. 2. 3.

2 Dispositio etiam vltime voluntatis q̄ est contra publ. vtilitatē non valet.

3 Pactum q̄ non liceat creditori vēdere pignus nō valet tanq̄ factum contra publi. vtili.

¶ Consilium. cxliij.

In christi nomine amen.

1 ¶ Pactum istud † q̄ non liceat debitori soluere vel offerre nisi ad beneplacitum creditoris. Et q̄ semper sit i ipsius creditoris arbitrio ꝛ libera potestate accipere ꝛ petere non valet alia ratione q̄ propter fraudem vsurarum cū fieri possit in oblatione certarum specierū ꝛ rerum immobilium in q̄bus cessat dicta ꝓsumptio vsurarū. Dico igit' ipm̄ nō valere: q2 est ꝯ publicā vtilitatē. Nā cū debitores sint

fint quodammodo serui z clientes suorum creditorū.l.fideic.§.si rem.z ibi no.in glo.super verbo accipere.ff.de leg.iij.C.de noua.l.iij.circa fi.in verb.cliēte.interest cuiuslibet posse ab hac seruitute liberari ne homines liberi retineant a quo inuiti a seruitute vel specie seu vmbra vel imagine seruitutis.ff.de lib.ho.

2 exhibe.l.secunda z tertia.argu.de leg.j.si homo.§.fi.† Et ideo dispositio etiam vltime voluntatis que sui natura est fauorabilis per quam huiusmodi libertatis acquisitio impeditur non valet:nec est seruanda.ff.de conditio.z demonstratio.l.titio cētum.§.secundo.cum ibi not. tanq̄ contra id quod publice omnium interest sicut in casu.l.de die.cum legib⁹ sequen.ff.de pac.dota. Nam ibi reprobatur:quia contra publ.vtil.l. prima.ff.solu to matrimonio. Item sic in casu.l.conuenerit. in fi.cum.l.seq.

3 ff.de pigno.actio.† vbi non seruatur pactum q̄ non liceat creditori vendere pignus: immo eo non obstante potest vendi interueniente triplici denunciatione:quia peccatum istud est contra publicam vtilitatem z ibi no. Item in casu.l.quos prohibet ff.de postula.z plene no.in.l.si quis in conscribendo.C.de pact. per glo.z doc. Item in pacto.l. commissorie. vel ei simile quod in pignoribus est reprobatum eadem ratione ne homines indigentes pecunijs depauperentur disponēdo talia pacta ad que propter indigentiam faciles sunt.C.de pac. pigno.l.prima.z.l. fi. Et ibi videtur esse glo.ordi.decidens hoc dubium:dicit eni3 non valere pactum q̄ debitor non possit soluere debitum z liberare rem suam datam pignori si in eo non apponitur certum tēpus quasi sit fi.pacto legis commissorie. eodem modo non debet valere ne possit soluere pro liberando personam suam ab obligatione personali qua tenetur cū libertas persone dignior sit q̄ libertas rei:sicut z ipsa persona dignior est q̄ res.ff.de vsuris.l.in pecudum.C.de sacrosanct.ecclesi.iubemus. Et plus interest hominum posse liberare seipsos q̄ res suas:eo quia si nō posset quis pro libito voluntatis soluendo se liberare cogetur perpetuo esse procurator z custos creditoris in custodiendo rē debitam:quod esse non debet.ff. soluto matrimo.l. si mora . ad trebel.l.postulante.§.fina.z dabitur materia malignandi creditori:quia petet eo tempore quo debitor non habebit facultate3 soluendi z angustabit debitorem qui obtulit tempore quo sine suo incommodo poterat soluere z credi.sine iusta causa recusauit recipere quod tolerari non debet.ff.de actio. empti.l.si per emptorem.in fi.cum ibi nota.in glo. que facit satis ad propositum.de peri.z commo.rei vendi.l.illud.§.fi.z quod no.in Specu.de arbi.§.finali.versi. pone igitur. Ne igitur det materiam committendi talem dolum debet conuentio esse nulla.l. conuenire.ff.de pac.dota. Preterea posse offerri credi.quod ei debetur z se liberare vel etiam rem suam competit debitori iure cuiusdam facultatis:sicut ire per viam publicam non ratione iuris formati propter quod dicunt docto.quod huic facultati vel aduersus eam nunq̄ prescribitur. argumen.l. viam publicam. ff.de via publica. non sic in iure offendi quod habet secundus creditor.aduersus primum vt confirmet sibi pignus:quia illud non iure mere facultatis competit: sed tanq̄ ius in esse formatum vt nota.per doc.in.l.cum notissimi. circa princip.C.de prescript.triginta annorum. z.ff. de vsucap.l. pigno. per Barto. Sed ea que competunt alicui per modum nude z simplicis facultatis nō potest quis per pactum a se abdicare: quia nō sunt quid separatum ab ipsa libertate que est naturalis facultas ei⁹ quod cuiq̄ facere libet.ff.de statu homi.l. libertas.quam quis solo pacto non potest a se abdicare nisi quando vendit se ad p̄cium participandum:vt hec patent ex no.per Barto.in.l.is potest.ff.de acquiren. heredita. in primo z secundo respon. quod etiam confirmatur. Nam si debitor per lapsum temporis seu p̄ prescriptionem non potest hanc facultatem offerendi z se liberandi perdere:multominus per pactū: quia potētior est in hoc prescriptio q̄ pactum.l.sed si inter.cum ibi no.ff. de serui.vrba. predio.z not.in.l.proprium.communia predi. z not.in.l.prima. C.de ser.fugi.in.iij.oppo.per Cyn. de diuer. z tempo.prescrip. l.longe.

¶ Concludo ergo dictum debitorez non obstante dicto facto posse offerre z se liberare ipso iure si hoc facit in iudicio.l.si rem.§. fina.ff.de pigno.actio.vel extra iudicium: si etiam consignet et deponat.l.obsignatione.C.de solu.vel ope excep.si non in iudicio nec consignet.z postea contingit frumentum perdi.l. qui decem.in princi.ff.de solu. Laus deo.

1 Si duobus discordantibus tertius arbiter iungatur:an tertio an vero alijs sit standum.

2 Et perfecta venditione periculum est emptoris nisi aliter conuentum sit.

¶ Consilium.cxlv.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Uidendum est primo cuius istorum trium sententie standum sit. Et videtur q̄ sententie illius qui absoluit.ff.de re iud.l.inter pares.post prin.versic.in alijs autem causis zc. Sed ibi loquitur qn̄ iudices sunt pares numero. Hic vero sunt dispares Ideo videtur dicendum q̄ standum sit sententie vltimi qui cōdemnauit in lib.xxv. duplici ratione. Prima quia in illa summa concordat etiam primus qui condemnauit in duc.l.† cū in

1 maiori summa insit minor [a]: vt est casus in.l. diem proferre.§.si plures.ff.de arbi.z in.c.j.extra eo.ti.lib.vj.z ibi est glo.ord.q̄ si ex tribus arbitris duo concordant in condemnando:z etiam in summa condemnationis:puta in.x.tertius vero absoluit statur sententie duorum condemnantium.sed hic dicti duo concordāt in dicta maiori summa:igitur zc. Secunda ratio est quia dicitur q̄ ille tertius fuit assumptus in casu discordie. Et per consequens videtur q̄ eius solius sententie standum sit etiam si ali⁹ secum non concordaret [b] prout videt esse tex.in.l. item si vnus. §.principaliter in fi.ff.de arbi.C.de appel.l.in offerendis. versi. ita tamen zc.z no.in Spe.de arbi.§.fi.versi.sed nūquid. iste tertius sic datus est arbiter zc.in fi. l3 Bal. aliter videatur dicere in.l.j.C.de his que pene no.in.j.oppo.q̄ non statur sententie solius tertij: sed debeat concordare cum altero ex duobus. Sed quancunq̄ opinio.teneamus habemus intentum quia hic concordat vt dixi.

[a] ¶ Minor.ad de Bal.in ɔsi. cxlvij.i.j.pte.

[b] ¶ Nō concordaret. S3 q̄d si ambo arbitri cōcordarēt s3 terti⁹ discordaret cui sniē standū sit.vide d.Bar.sozi.in ɔsi.liiij.p totū in.j.pte vbi ēt an p electionē arbitri videat amittere potestatē laudādi.

2 ¶ † Secundo videndum est an sententia dicti tertij fuerit z sit iusta. Et videtur q̄ nō quia iste reus z emptor debuit omnino absolui. Nam licet post perfectam emptionem periculum rei empte pertineat ad emptorem siue contingat casu fortuito siue culpa leuissima venditoris de qua non tenetur: quia cōtractus celebratur gratia vtriusq̄.l.necessario.ff. de pericu. z commo.rei vendi.iuncta.l.si vt certo.§.nunc videndum.ff.commod.potuit tamen venditor in se suscipere dictum periculum: z tunc de ipo tenetur:quia contractus ex conuentione legem accipiunt.l.j.§.si conuenerit.ff.depo. Sed hic suscepit: vt patet ex dispositione primi z vltimi testis. Si ergo fuit actum in compromisso q̄ deberent pronunciare de iure tantum videtur dicta sententia nulla:quia non seruata forma compromissi:vt no.Bart.in.l.diem. §.stari.ff.de arbitris. Laus deo.

1 In rebus emphiteoticis vel feudalibus debet ante oīa tenor inuestiture attendi z obseruari.

2 Si pater acceptat pro se filijs z heredibus suis rem in emphi. qui non erit here- patris in bonis patrimonialibus:an succedat in bonis emphiteoticis:necne.

¶ Consilium.cxlvj.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Uiso puncto suprascripto cum his que supeo scripta z cōsulta sunt: considerandū est primo q̄ in his bonis de quibus agit debet succedi fm tenorem inuestiture postq̄ per illam datus est ordo succedendi non fm formam statuti vel decreti summi pontificis:que tūc debent locum habere qn̄ de ordine inuestiture aliter non apparet als ille precipue seruandus est:vt in vsi.feu.de duo.fra.de nouo benefi.inuesti.c.j.ad fi.z qd ibi p Bal.expresse.C.de iu.emphi. l.j.circa prin.ff.de ver.obli.l.si quis stipulatus stichum aut pāphilum.ibi respiciēdus erat seruo zc. Tenor aūt inuestiture dicit pro se suisq̄ filijs z nepotibus masculis:z eis deficientibus feminis legitimis z liberis q̄ viros legitimos habeant vel acci

2 piant z res patris possideant zc.† Notanda sunt ad ꝓpositum verba illa z res patris possideant que exponunt .i.bona seu hereditatē.C.de pac.l.l3 circa prin.z ibi Bar.hoc notabiliter colligit.facit.l.nam qd in fi.cum.l.se.in prin.ff.ad trebel. Perinde est ergo ac si dictum fuisset pro se z suis liberis z heredibus primo masculis deinde feminis. Et sic requiritur q̄ sint heredes inuestiti liberi qui petant se admitti ad successionem istoru3 bonorū:licet si dicta verba non fuissent apposita:secus non tamen succedent pro portionibus hereditarijs sed viriliter:vt hec habent ex no.p Bar.in.l.vt iurisiu.§.si liberi.ff.de ope.lib.de lib. z posthu.gallus.§.j.ante fi.z Bal.C.de oper. liber.l. liberti liberteq̄.in.viij.col.ver.quero quid si filius renunciauit. plus dicit Bald.in.l.ij.C.de su.z legi.q̄ emphiteosis ecclesiastica non trāsit ad filios vel nepotes nisi sint heredes patris vel aui.z q̄ ista duo requiruntur q̄ sint descendentes z q̄ sint heredes. per tex.in auf.de non alie.§.emphitheosim.z per glo.q̄ est in.l.etia3 in prin.ff.so.matri.sicut in feu.vt in vsi.feu.ti.an ag.vel si.c.fi.nisi fuerit dictum expresse contrariu3 q̄ transeat siue sint heredes siue non. Et ea que not.Barto.in.§.si liberi.dicit procedere in alia emphi.non ecclesiastica fm que etiam si hec verba predicta

et res patris possideant nõ fuissent apposita in investitura: idẽ esset vt nepotes non possent venire ad ista bona nisi essent heredes aui. Modo ex his que narrantur in puncto apparet q̃d iste nepos et neptis non sunt heredes auo quod patet quia dicitur quod pater substituit filias tantũ et de nepotibus ex eis non fecit mentionem. Et quod due de dictis filiabus: ex quibus dicti nepotes nati sunt mortue sunt viuente patre eodẽq̃ testatore superstite tertia filia scilicet Ursolina sicq̃ portiones illarum defunctarum sibi accreuerunt. C. de caducis tollẽdis. §. pro secundo. et. §. his ita. circa medium. exclusis nepotibus qui nec ex testamento possunt venire: quia non fuerũt substituti. ff. de here. insti. quidam cum filium. nec ab intest. stante causa testati. l. quamdiu. ff. de acquirenda hereditate. nec iure transmisso: quia spes institutionis non transmittitur sicut nec substitutionis. legẽ sed si plures. in principio: et lege qui habebat. ff. de vulgari et pupillari. nec hereditate non adita. C. de iure deliberandi. lege quoniam sororem. Nec obstat si dicatur quod immo testamentum istud debet dici nullũ: quia dicti nepotes reperiuntur in eo fuisse preteriti sine causa tempore mortis aui materni subductis matribus eorum de medio. ergo. etc. ff. de iniusto testamento. lege posthumorum. iunctis his que notan. per glo. in autentica de here. et falci. §. exheredatos: quia si verum est quod in puncto proponitur q̃ extaret agnatus qui ex forma statuti filias feminas excludit: et per cõsequens descẽdentes ex illis a succes. intest. iuxta no. per Bart. in. l. ij. §. fi. ad tertul. et per Bal. in. l. maximum vitium. C. de libe. prete. preteritio ipsorum vel ab eis descendentium non vitiat testamentũ vt ibi no. quoniam eis non debetur legitima cum sit portio portionis debite ab intest. l. cum queritur. et. l. parentibus. C. de inoffi. testa. Et hic nulla portio debetur filiabus predictis vel descendentibus ab eis de successio. ab intesta. stante agnato: licet ipse filie sint dotande. Sed hic dos non est portio vel quota hereditatis propter quam possit dici eas succedere et legitima deberi eis. Constat autem q̃ preteritio non vitiat nisi cũ fit de illis de quib' debet̃ legitima: vt patet ex no. per doct. in locis p̃alleg. et per Bar. in. l. titio centum. §. titio genero. ff. de condi. et demonst. Preterea si dictus agnatus fuisset heres institut' excluderet filias et descendentes ex eis a rumpendo ratione preteritionis sicut excluderet eas a succedendo ab intesta. ne fit deterioris conditionis: cum habeat voluntatem defuncti expressam q̃ cum non habet arg. ff. de leg. ij. l. titia seyo. §. fin. de vulg. et pupil. si filius qui patri. ver. presertim. Eodem ergo modo si fuit instituta filia vel etiam quidã extraneus ipso agnato pretermisso: quia talis institutus subrogatur in locum dicti agnati: prout in fi. not. glo. in auc. hoc amplius. C. de fideicom. circa medium. et in corp. vnde sumitur. et sic excludere debet a rumpendo sicut excluderet ipse agnatus institutus cuius loco subrogatur. arg. ff. de condi. et demonstra. l. titia. §. filia. si quis cau. eum qui. §. qui iniuriarum. cum si. Item non obstat si dicat̃ in bonis ecclesiasticis de quibus agitur non succeditur ab intest. fm formam statuti sed fm formam iuris cõmunis virtute decreti apostolici: vnde ab intestato nepotes isti successissent in istis bonis vna cum filia testatoris eorum matertera post q̃ non extabat filius masculus. Et sic videtur q̃ saltim q̃tũ ad ista bona debeat censeri testamentum istud nullũ: nec videtur hoc inconueniens q̃m iste testator censetur duplex habuisse patrimoniũ postq̃ habebat bona diuersarum conditionum in quorum quibusdã succedebatur ex forma iuris municipalis: et in quibusdã ex forma iuris communis: sicut dicunt doc. de illo qui habet bona in diuersis territorijs in quibus sunt diuersa statuta in modo succedendi. vt no. Cy. et alij in. l. cunctos popu. C. de summa tri. sed respondetur q̃ immo isto casu non successissent isti nepotes ab intestato vna cum filia in bonis istis postq̃ stante isto agnato nõ successisset in alijs. Et hoc propter tenorem inuestiture que requirit q̃ res patris vel aui habeãt ad hoc vt succedant in istis et sic q̃ sint heredes patris vel aui in alijs bonis quod hic non est. Prefatũ ergo decre. locum haberet quãdo inuestitura fuisset facta simpliciter pro se et suis descen. seu filijs et nepotibus: et sic non requireret q̃ essent heredes: presupposita tamen opin. Bar. qui sentit q̃ tunc non requiritur q̃ sint heredes. in. d. §. si liberi. licet Bal. contra vt. s̃. dixi in. d. l. ij. C. de suis et legiti. Et in dicto casu procederet oppo. s̃. facta. vz. q̃ saltim quantũ ad hec bona testamentum posset dici nullum: et per consequens in alijs bonis sola filia succederet ex testamento: in istis vero tam filie q̃ nepotes et neptes ab intestato: sicut videmus in milite q̃ potest in vno patrimonio decedere testatus in alio intestat'. C. de testa. mil. l. j. et. l. q̃q̃. cum ibi plene no. Et constat q̃ nepotes et vlteriores ex vno filio succedunt cum patruis et materteris filijs: et filiabus testatoris. C. de suis et legiti. l. iij. Nõ ergo excluduntur isti nepotes et neptes ab istis bonis per statutum predictum: cui decre. papa vult derogare quãtum ad ecclesiastica bona vt non deferantur fm formam statuti sed fm formã iuris cõmunis: sed excluduntur propter tenorem inuestiture cui papa derogare voluit: q̃ requirit vt quis sit heres patris in alijs bonis ad hoc vt succedere possit in istis. sed isti non succedunt in alijs stante agnato ex forma statuti cui papa in hoc et quantum ad alia derogare noluit: igitur nec in istis: et per predicta tollũtur plures perplexitates tacte in allegationibus si bene inspiciatur. Nec ob. q̃ iste est nepos masculus et sic comprehendi videtur in inuestitura. Nam contrariũ determinat Spe. in titu. de locato. §. nunc vero aliqua. ver. clxvj. q̃ non comprehẽditur nisi descendat ex masculo. et Bald. in. l. j. C. de condi. inser. et in auc. si quas rui. in fi. C. de sacrosan. eccle. et Ricar. malum. in. q. disputata per eum que incipit titius habẽs duos fratres. quã refert Jo. an. in addi. Spe. ti. de testa. sup rub. in vlti. q. Preterea etiam in eo viget defectus predictus q̃ non habet bona aui materni. Quod aũt dicitur de ordine inter filios et nepotes nõ multũ viget q̃ illud pcederet de filijs ad nepotes vel neptes ex eisdem q̃ illi procedunt a parentibus eorũ: ideo debent vocari post illos. iuxta plene no. in. l. gallus. §. j. ff. de lib. et posth. Non autem procedit de filijs et nepotibus seu neptib' ex alijs filijs vel filiabus: q̃ illi succedunt loco parentum suorum et cõcurrunt cum patruis auunculis amitis et materteris: sicut et parentes eorum concurrissent. C. de suis et legi. l. iij. Concludit ergo per primas rationes tm̃ filiam predictam preferendam in his bonis emphiteoticis prefatis nepotibus et neptibus hereditatem aui materni non habentibus. Laus deo.

> a Propter stuprũ. Sz nũq̃d propter stuprũ priuet̃ successione filij. vide Bal. in cõsi. ccxcix. i. iij. pre.

1 Pulcherrim' casus. Mulier vidua pter cõmissum stuprum ita perdit dotẽ applican. agnatis defuncti sicut viuente marito si cõmittat adulterium. 2. 3. 4.

2 Vidua non habens vnde se alat debet ali de bonis quõdã mariti etiam si nõ habuisset dotem.

3 Exceptio dilatoria orta ante litẽ contest. et non opposita nõ poterit postea opponi.

4 Defunctus qualiter offendatur.

Consilium. cxlvij.

In christi nomine amẽ.

1 † Reuocatur in dubium si mulier existẽs in viduitate cõmittat stuprum: deinde agat cõtra fratrem et heredem quondam mariti ad repetitionem dotis: an possit repelli et dos debeat cedere lucro dicti heredis ratione predicta. Et videtur dicendũ q̃ non debeat lucro cedere: nec possit repelli triplici ratione. Prima quia iura loquentia de hac materia loquuntur in adulterio quod committitur a nupta: vt propter ipsum debeat dotem perdere: quia per ipsum violatur matrimonium. C. de re pud. l. consensu. post medium. et in. c. plerumq̃. de dote post diuor. resti. Sed in vidua committitur stuprum non adulterium. ff. de adulte. l. prima. l. inter liberas. §. primo. nec per ipsum videtur violari matrimoniũ quod non est. igitur etc. Sed ad hoc potest responderi q̃ non solum propter adulterium per q̃d violatur verum matrimonium mulier perdit dotem: sed etiam propter stuprum a per quod violatur matrimonium putatiuum: vt patet cum putatur matrimoniũ tenere: et tamen non tenet: vt no. per glo. in. d. c. plerumq̃. et etiam per alios docto. et etiam in dicta. l. consensu. in glo. mag. super verbo annum. in fi. que hoc tenet per tex. in auc. de nup. §. si vero ab initio. eodem modo videtur q̃ perdat propter stuprũ per quod violatur matrimoniũ fictum quod est durante viduitate: quo tempore censetur et fingitur precedens matrimonium durare. in auc. de nup. §. soluto. C. de bo. mater. l. fi. ff. ad munici. l. filij. §. vidua. de sena. feminis. in fi. et quod no. in. c. ex parte. in fi. magne glo. de foro compet. Sic enim durante viduitate gaudet priuilegio primi matrimonij. vt. d. ll. et quod in eis no. ita debet eam inuiolatam conseruare alias debet puniri sicut violans matrimonium putatiuum: ratione cuius sortitur priuilegium in quasi dote sicut in vera dote. l. si cum dotem. §. fi. ff. soluto matrimo. Sicut enim non licet violare verum matrimonium ita nec opinionem matrimonij vel fictionem. argumen. not. in dicto. c. plerumq̃.

2 † Nam existens in viduitate deberet ali de bonis quondam mariti si esset egena etiam si dotem non habuisset. vt not. Cynus. in dict. l. fina. C. de bo. mater. propter memoriam bene transacti matrimonij. l. vnum ex famil. §. fi. ff. de leg. ij. Igitur et penam de ipsius violatione sustineat: iuxta illud. Commoda qui sentis iungas onus emolumentis. de reg. iu. fm naturam.

Secundo facit pro hac muliere q̃ res non debet incipere ab eo casu quo cepta finiretur. ff. de vsufru. l. titio cum morie‹tur›: sed si adulterio

adulterium fuisset cōmissum viuēte viro. Et sic fuisset acquisitū viro ius accusandi eā pro lucro dotis eo mortuo in iudiciū illo non deducto non transmitteret ipsum ad suos heredes: sed extingueretur morte. l. rei iudicate. §. j. in fin. ff. so. ma. C. de reuo. dona. l. fi. no. in Spe. de dona. inter vi. ꝛ vxo. §. formatis. versi. quid si mulier. igitur non debet hoc ius querele in persona heredū incipere postꝙ ceptum in persona viri finiretur in ꝑsona heredū. Sed ad hoc respondet ꝙ non est eadem rō: ideo nō valet argumentatio. Nam si ceptum esset in ꝑsonam viri ideo nō transiret ad eius heredes: qꝛ moriendo censeret ipsum remisisse sicut ꝛ al's accusationes tendētes ad vindictā: vt iniuriarū. ff. si quis cau. eum qui. §. qui iniuriarū. de priua. delic. l. j. sed si non erat ortum viuente viro non pōt dici remissum per eū: ideo non ꝓhibetur incipere in ꝑsonā heredū. † simi. videmus in excep.

3 dilatoria que si orta erat ante lit. conte. ꝛ non fuit opposita non pōt postea opponi: quia censet remissa. C. de ꝓcu. l. ita demum. Et tñ si oriatur post lit. cōte. non prohibet opponi: qꝛ non pōt dici remissa per ꝯtestationem que tūc nata non erat sed nata est post. C. de conf. eiusdē li. l. ij. Et in mora que commissa ante lit. ꝯte. non potest postea purgari: ꝛ tñ si committitur post purgari potest vsqꝫ ad sententiam. C. de transac. si maior: ꝛ ibi no. ꝛ in l. sine apud acta. ꝛ ibi no. circa fi. glo. fi. eo. ti. ¶ Tertio facit pro hac muliere: qꝛ tunc vir lucratur cum accusat vxorem de adul-

a terio [a] ad separationem matrimonij olim ꝛ se inscribit ad penā talionis: in auc. vt lice. ma. ꝛ aue. §. qꝛ vero. ꝛ no. Bart. in. l. miles. §. ij. ff. de adul. vel hodie ad separationem thori: vt in c. plerunqꝫ supra alle. Sed hic neutrum istorum fecit: sed certe primum non est verū: qꝛ cum accusat criminaliter ꝛ se inscribit dos non cedit lucro viri sed mulier vna cum dote ꝛ alijs suis bonis detruditur in mon̄. ne fit ei onerosa certa parte ipsorum assignata consanguineis. in auc. vt nulli iudi. §. adulterā. posita. C. de adul. auc. sed hodie. Secundum vero quod agatur ciuiliter ad separationem thori bene est necessarium. vt. d. c. plerunqꝫ. ꝛ no. glo. in. l. consensu. s. allega. in glo. ma. in. iij. solu. ꝛ probatur in c. tue. de procura. tamen tunc est illud necessariū cum matrimonium constat. Sed si solutum erat olim diuortio sufficiebat excep. vt colligitur ex. l. cum mulier. ff. sol. ma. ꝛ quod not. Spe. in d. §. forma. ver. quid si mulier. in fi. secundum Alberi. pap. cum quo Jo. an. ibidem in addi. dicit concordare Accur. in. l. j. §. illo proculdubio in. j. glo. C. de rei vxo. act. idem ergo in casu nostro vbi solutum est morte stātibus his de quibus. s. ¶ Quarto facit pro ista domina: qm̄ pena amissionis dotis ꝓpter adulterium imponitur propter offensam ꝛ iniuriam que fit marito l. consensu. C. de repudi. Sed mortuo non videtur posse inferri iniuria vel offensa: quoniam defunctus non habet animū qui possit ad iracundiam prouocari: ergo ꝛc. C. de inoffi. testa. cum te. ꝛ l. filia in orbitate. ꝛ quod plene no. Bar. in. l. licitatio. §. qō

4 illicite. de publi. † Sed hic respōdetur ꝙ immo defunctus potest offendi. ff. de his qui. vt indi. l. j. ꝛ no. C. eo. titu. l. sororem. ff. de religio. ꝛ sump. fune. l. ꝛ si quis. §. iudex. ꝛ prosecutio talis iniurie vl' offense pertinet ad eius heredes. ff. de iniurijs. l. j. §. ꝛ si forte. ¶ Predictis ergo non obstantibus sub correctione potioris sentētie. ff. qui pot. in pig. ha. l. claudius felix. videtur dicendum de rigore iuris dictam mulierem propter dictum stuprum in viduitate commissum debere dotem perdere: ꝛ sic eam posse repelli excep. si eam petit: ꝛ ꝙ debet apud fratrē dicti defuncti ꝛ heredes eius remanere tanꝙ principaliter offensum ex offensa facta defuncto per iura. s. alleg. ꝛ etiam per text. cum glo. ꝛ per id quod ibi no. Bar. in. l. penulti. C. de adulte. vbi patet quod vidua non debet viduitatē stupro maculare. Et si contra facit maritus si viuit quia si matrimonium fuit solutum diuortio principaliter offenditur ꝛ prefertur in accusatione omnibus alijs sicut si commisisset adulterium durante matrimonio. Et eodem modo si solutum est per mortem viri tam ipse vir defunctus ꝙ heredes eius: ꝛ eius consanguinei similiter principaliter offenduntur: vt ibi signāter no. Bart. Igitur possunt petere eam puniri sicut puniri deberet si durante matrimonio cōmisisset adulteriū: ꝛ ꝙ pena debeat eis tanꝙ principaliter offensis applicari. ff. de litigi. l. fi. ꝛ. d. l. j. §. si forte. ff. de iniurijs. iūcto. c. plerumqꝫ. de dote post diuor. resti. Laus deo.

¶ Particula testamenti domine. F.

¶ Item reliquit Dorothee eius nepti quōdam Alexādri de Vēturino duc. centum auri pro maritando ipsam ꝛ in auxilium ipsam maritandi: ꝛ si decederet anteꝙ nuberet voluit ꝛ ordinauit dicta testatrix ꝙ dictum legatum deueniat in heredem suum infrascriptum.

1 ☞ Legatum factum pro aliqua maritanda debetur etiā ea nubente per vitam relinquentis si non mutetur testamentum.

¶ Consilium. cxlviij.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Proponitur in facto quod quedā testatrix in suo testamento reliquit cuidam sue nepti non dum nupte duc. centū pro ipsa maritanda ꝛ in auxilium nubendi. Et ꝙ postea ipsa testatrice viuente prefata neptis fuit maritata ꝛ dotata ꝑ aliū. Et ꝙ postea dicta testatrix decessit cum eodem testamento aliter non mutato.

¶ Queritur nunc vtrum dicta legataria possit petere dictum legatum. Et videtur ꝙ non: quia causa propter quam dictum relictum fuit factum videtur finita ꝛ ꝙ amodo non possit impleri ex dicto legato postꝙ iam nupta est. ergo ꝛc. per ea que habent per Barto. in. l. lucius. la prima. ff. de lega. secundo. Sed Guillel. de cu. mouet istud dubium in proprijs terminis ꝛ determinat contrarium in. l. cum is. §. si mulier. ff. de condi. indebi. per l. publius. in princip. ff. de conditioni ꝛ demonstrationi. vbi videtur hoc expresse probari. ꝛ Ray. de forli. tenuit idem per. l. hec ergo. la prima. eodem titulo. vbi dicit esse casum. Nec ob. no. per Barto. in dicta. l. lucius. quia Bald. ipsum ꝛ rationem suam reprehendit in. l. filia legatorum. C. de leg. vbi dicit quod causa non dicitur finita vel extincta: sed adimpleta. Ideo non debet extingui legatum. Preterea si quantitas legati est tam magna ꝙ conueniat doti censetur relicta pro dote non pro expensis nubendi. sed dos potest augeri constante matrimonio. [a] ergo ꝛc. ꝫm eundem Barto. in dicta. l. lucius. qui hoc tenet quādo relictum fuit factum pro dote. Si vero esset parua ita quod non videretur relicta pro dote dicto casu videtur legatum deberi. per dictā. l. publius. vbi reliquit in honorem consulatus: ꝛ sic pro expensis incumbentibus. ꝛ tamen ibi dicitur legatū deberi: licet legatarius viuente testatore consulatum fuerit adeptus ꝛ expensas de suo fecit preterea testatrix si sciebat eam nuptam ꝛ testamentum in illa parte non mutauit censetur voluisse decedere cum eodem testamento: vt. l. athlete. §. dat remissionem. cum ibi no. ff. de excu. tuto. Laus deo.

[a] ¶ De adulterio. Quib' autē casib' vir ꝑpter adulteriū vxoris lucret vel non lucret dotē. vide bal. in cōsi. cc.xxj. in ij. parte.

¶ Et ita dico ego Paulus de castro vtriusqꝫ iuris doctor ꝛ ad fidem me subscripsi ꝛ sigillaui.

¶ Casus.

¶ Quedam domina. K. nupsit cuidam. P. nulla dote interueniēte qui. P. postea superstitibus tribus communibus filiabus decessit testatus: dicte eius quondā filie in modum transactionis ꝛ concordij habuerunt tertiam partem hereditatis. reliquas vero duas partes habuerunt. F. ꝛ. N. testatoris agnati. deinde dicti. F. ꝛ. N. certas possessiones cesserunt ꝛ tradiderunt memorate domine. K. que aliter inops erat ex bonis dicte hereditatis: ꝛ similiter postea predicte eius filie cum autoritate iudicis tutorum ꝛ curatorum suorum cum vna tunc earum esset pupilla alie vero adulte seu puberes earum matri certas alias possessiones cesserunt ꝛ tradiderūt vt apparet ex publico instrumento sub his verbis. videlicet. Cum hoc sit ꝙ dicta. K. vxor quondā dicti. P. restaret habere debere a filiabus suis predictis communibus sexcentos ducatos pro completa solutione omnium dotium suarum ꝛ omnium iocalium suorum que omnia. scilicet dos ꝛ iocalia pro bono pacis ꝛ amicorum interuentu per heredes quondā dicti. P. in mille ducentis ducatis constituta fuerunt: ꝛ pro partibus. F. ꝛ. N. assignate fuerunt dicte domine. K. tales possessiones pro sexcentis ducatis. vt ibidem partibus presentibus dicta domina manifeste confessa fuit: propterea dicte eius filie cesserunt tradiderunt transtulerunt ꝛ mandauerunt predicte earum matri iure proprio ꝛ pro libero ꝛ expedito saluo iure conductorum talia bona ꝛ possessiones spectantia ꝛ pertinentia dictis sororibus que per predictum. P. earum patrem que tenebantur ꝛ possidebantur tempore vite ꝛ mortis sue ad habendum tenendum possidendum: ꝛ quicquid predicte domine. K. deinceps placuerit continue faciendum cum omnibus ꝛ singulis actionibus iuribus integro vsu ꝛ actione dictis filiabus pertinentib'. Constituentes etiam ipsam procuratricem in rem suam ac se possidere eius nomine donec tenutam ꝛ corporalem possessionem apprehenderit. Promittentes insuper quod predicte earum matri vllo tempore non inferrent questionem litem ꝛ controuersiam pro bonis predictis: immo defendent conseruabunt ꝛ manutenebunt ꝛ in nullo vnꝙ contra facient vel contrauenient. hoc insuper pactum adijcientes ꝙ quandocunqꝫ dicte domine vel earum heredes offerrent dicte earum matri dictos sexcētos ducā. infra tempus duodecim annorum ipsa teneatur restituere bona ꝛ possessiones supradictas: renunciaueruntqꝫ cum iuramento conditioni sine causa restitutioni appellationi supplicationi: ꝛ similibus remedijs ꝛc.

¶ Subsequenter ante finitum tempus memoratum duodecim annorum maior eadem. K. an. xxx. contracto ꝛ consummato secūdo

matrimonio cum. V. alienigena ꝛ nihil in patria habente nulla dote propterea specialiter constituta ac nullo dotis instrumento confecto ex eodem duas genuit filias: possessiões predictas per. F. ꝛ. N. consignatas ꝛ vt supra traditas de consensu secundi mariti alienauit cuidam: demum eadem domina. K. condito testamento decessit in quo filias primi mr̃imonij in exigua quãtitate instituit etiam longe minori legitima. filias vero secundi matrimonij vniuersales heredes instituit quibus substituit ei⁹ scdm̃ virum: ita vt toto tempore vite sue sit vsufructuarius: eo vero defuncto medietas bonorum deueniat in fratrem testatricis ꝛ eius heredes: alia vero medietas in filias primi matrimonij ꝛ earum heredes quos maritum. S. ꝛ fratrem predictos commissarios ordinauit ꝛc.

¶ Nunc presupposito statuto quo cauetur ꝙ si mulier aliqua cõtrahat matrimonium cum aliquo: ꝛ consummatũ sit nulla dote constituta: ꝙ omnia bona res vel iura que habet seu possidet dicta mulier intelligantur ꝛ sint dotalia ꝛ in dotem data per dictam mulierem. Ita ꝛ taliter ꝙ omnia iura ꝛ ordinamenta ciuitatis loquentia de dote vera locum habeant in dote ꝛ bonis siue iuribus suprascriptis ac si per dationem vel possessionem in dotem data seu constituta forent. In dubium reuocatur an bona de quibus supra que prouenerunt ad ipsam dominam. K. ex bonis prioris matrimonij reuerti debeãt. ꝛ quomodo ad filias prioris matrimonij. Et an omnia an ex patre ꝛ ꝑ quota ꝛ quanta parte. ¶ Presupposito quod precia dictarum possessionuꝫ venditarum sunt in loco tuto: ꝛ possunt haberi ꝛ extorqueri a dictis filiabus secundi matrimonij.

1 Filijs primi matrimonij tradentibus res immobiles matri: vt possit de eis velut de dote sua facere pro libito sue voluntatis: an ipsa mater possit eas res relinquere filijs secundi matrimonij ꝛ inquantum.

¶ Consilium. cxlix.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Sine disputatione questio supradicta videtur decisa ꝙ bona predicta omnia spectẽt integre ad filias prioris matrimonij: quoniam ex patrimonio ꝛ substantia earum patris processerunt. per. l. femine. per totam. l. ꝛ ibi Angelus post alios doctores cum pluribus alijs. ll. C. de secundis nuptijs. ꝛ in autẽ. de nup. §. si vero fit soboles. colla. quarta. ꝛ in auten. vt lic. ma. ꝛ auie. §. quia vero legem. collat. viij. Et videtur etiam expresse decidi per auten. preterea. C. vnde vir ꝛ vxor. ꝛ ibi Bald. ꝛ in corpore vnde sumitur. non enim heredes ipsius. N. dotes ꝛ iocalia constituerunt eidem. K. quasi talia priori marito non dedisset: sed moti equitate dicte auten. preterea. tales dotes pro futuris contrahendis nuptijs ꝛ alimentis recipiendis constituerunt ꝛ fecerunt ex concordio ꝛ in modum pacis ex interuentu amicorum in vim transactionis. Quinimmo dato ꝙ hec bona sibi fuissent insolutum tradita: ex eo ꝙ alias dotẽ dedisset priori viro: attamen cum non tantumdem reliquerit liberis prioris matrimonij ꝙ̃tum tacite dedit in dotem secundo viro nulla ei dote expresse constituta integre ad liberos prioris matrimonij pertinent non ad filias scdi: per text. in. l. quoniam preterite. et auten. ad eos. ibi posita. ꝛ vnde sumitur coniuncto memorato statuto. C. de secundis nupt. ꝛ in aut. de nup. §. optime. ꝛ. §. nec illud. col. iiij. illa enim verba statuti iura ꝛ ordinamenta ciuitatis vt aliquid importent debent intelligi fm̃ iura ciuilia ꝛ communia vt differat ab ordinamentis municipalibus sicut in similibus per Bar. in. l. rerum ammotarum. ff. de re. ammo. Amplius cum predicta testatrix studuerit filias prioris matrimonij decipere ꝛ omnino excludere tam per alienationeꝫ predictam factã de consensu ꝛ forsan melius stimulis ꝛ precibus mariti secundi forensis contra iura municipalia: tam quia eas quasi in nihilum instituit relinquens vniuersales heredes filias secũdi matrimonij eis substituens mariuꝫ succedere debent filie prioris matrimonij quasi per excogitatam fraudem. studuerit ad secundum viruꝫ bona sua contra legis dispositionem transferre. per l. hac edictali. ver. omni circunscriptione. C. de secũdis nuptijs. Per quam insuper legem solet vulgo tradi doctrina quod saltem non potest mater etiaꝫ mortuo secundo viro plus relinquere filijs secundi matrimonij ꝙ̃ relinquat filijs prioris matrimonij. Ex quibus apparet pluribus rationibus quod bona predicta: tum quia fuerunt ex substantia prioris matrimonij: aut saltim propter fraudes ꝛ machinationes excogitatas spectant ꝛ pertinent in totum aut saltim pro parte maxima filiabus prioris matrimonij per iura preallег. diuersis respectibus de quibus. s. Et illa verba dationis insolutum ꝛ cõsignationis ex ꝓprio iure ꝛ pro libero ꝛ expedito vt continue possit dicta domina. K. facere de eis bonis ad libitum sue voluntatis hoc important ꝙ vbi alias possessio non transferretur in ipsam dominã. sed sola possessio ꝛ vsufructus vsq₃ ad diem mortis sue. per. d. l. femine. ꝛ per dictũ. §. quia vero legeꝫ. hoc casu transferatur ꝓprietas pro tempore eius vite non ꝙ possit transferre in alios post eius mortem quasi subiaceant restitutioni. vt indicant verba traditionis que nunꝙ̃ nominant eiusdem domine heredes. sed ipsam tantummodo: ꝛ illud verbum continue ꝛ nunꝙ̃ intelligantur vsq₃ ad mortem matris ipsarum. per. l. primã. ff. pro socio. cum simi. Quando ergo tradiderunt proprietatem etiã dicte restitutioni vt dixi subiacentem plus debito fecerunt ꝛ ea ꝙ̃ tunc pupilla erat que iurare non potuit si tempora petende restitutionis non perierint posset in integrum respectu hoc restitui. Non obstat insuper his que predicta sunt memoratum pactum ꝙ dicte priores filie reluere possint dictas possessiões vsq₃ ad. xij. annos hoc enim in earum fauorem appositum est. vnde sibi plenum preiudicium parere non debet; nec omnimodam exclusionem. per. l. quod fauore. ff. de legi. Tantoq₃ forti⁹ quia pro centum ducatis cõuentum fuit vt bona valentia. cc. duca. s. bona antedicta. vcꝫ. tam habita a filiabus ꝙ̃ ab alijs coheredibus. F. ꝛ. N. lui ꝛ exigi possint quasi per hoc vsumfructuꝫ ꝛ vtilitatem quam in vita sua mater esset perceptura ex oĩbus his bonis cõmuni consensu in duca. centum estimauerint: fm̃. l. precia rerum. ꝛ. l. circa. l. ff. ad. l. fal. cum simi. Laus deo.

1 Si non constat de dote data: ꝛ per trãsactionem heredes mariti dederint mulieri aliquid an censeatur datum pro restituẽda dote: an vero propter dispositionem iuris iubentis vxorem non dotatam habere quartam in bonis mariti premortui diuitis.

Et an talia bona possit relinquere filijs secundi matrimonij et est idem casus cum precedenti consilio.

¶ Consilium. cl.

In christi nomine amē.

¶ Uiso casu ꝛ allegationibus suprascriptis satis iustum ꝛ rationabile piumq₃ videtur iuuare filias primi matrimonij aduersus impietatem matris eaꝝ que ipsas ita contempsit ꝛ male tractauit: quinimmo contempsit legis consilium ꝛ suasionem. Nã imperator Iustinianus in aut. de nup. §. pe. qui incipit illud instruit consulit ꝛ suadet parentibus qui tam ex primo matrimonio ꝙ̃ ex secundo liberos habent si volunt boni pij ꝛ iusti videri ꝙ non relinquant filijs primi matrimonij legitimam tantum quam per legem necesse habent relinquere: ꝛ filijs secundi matrimonij totum residuum: quia sic viderentur obliti prioris matrimonij: ꝛ nullam libertatem exercere circa liberos ex illo cum in necessitatibus non dicantur fuisse liberales. l. rem legataꝫ. ff. de adi. leg. Et sic viderentur nullũ amorem vel dilectionem habere ad filios primi matrimonij: sed totuꝫ ad liberos secundi. quod est iniustum ꝛ impium si filij primi non sunt ingrati: vnde consulit ꝙ faciat eos equales imitando dispositionem legis q̃ ipsos vocat equaliter ab intestato: si tamen habent vnũ vel aliquem filium ita festiuũ ꝛ eis gratũ ꝙ ipsum vltra alios diligũt permittit ꝙ sine reprehẽsione aliquid vltra alios sibi relinquere possint: non tamen taliter vel tantum ꝙ alijs non nisi legitimam relinquant: immo debẽt eis relinquere aliq̃d plus: alias nõ solum inuidia generatur inter fratres: sed etiaꝫ odium interdũ mortale vt contingit in filijs Iacob qui Ioseph vltra alios filios immense diligebat. dicit eniꝫ sancta scriptura ꝙ hec inter alios contra eum inuidie ꝛ odij fomitẽ subministrant: ideo lex mãdat inter filios equalitatẽ seruari. C. õmunia vtriusq₃ iud. l. fi. Mater aũt ista non solum aliquid vltra legitimam filiabus ex primo non reliquit: sed nec ipsam legitimã reliquit sed parũ quid: vt sic videatur non solũ spreuisse legis consiliũ sed ipsam legẽ ꝛ legis conditoreꝫ derisisse: adeo ꝛ aduersus gesta ꝑ eam legem insurgere debent. arg. C. de adul. l. cum vir. q₂ non erubuit vocari velut mater impia ingrata ꝛ crudelis erga carnem suam quã vr̃ potius odio habuisse ꝙ̃ amore. contra eã q̃ not. in. l. j. §. ij. ff. in ius voca. vt eant. Debet ergo in dubijs fieri interpretatio contra eam ꝛ gesta per ipsam. arg. ff. de serui. vrb. predi. l. si arborem. §. fi. ¶ Nunc ergo ad propositum propius accedendo.

1 † Dico si constaret verum esse quod in themate presupponitur vcꝫ. ꝙ ista mulier nullaꝫ dotẽ habuit in primo matrimonio. ꝛ ꝙ heredes primi mariti constituerint sibi dotem de bonis ipsius primi mariti ꝛ virtute aut. preterea. C. vñ vir ꝛ vxor: q₂ erat pauper ꝛ apta ad nuptuꝫ ꝛ defunctus diues tũc res esset clara q̃ ea mortua dos ꝑdicta tanꝙ̃ ꝑfecta ex bonis primi viri ꝛ occasione primi

ne primi matrimonij deberet integraliter ad filias ex illo matrimonio redire.per.d.auf.preterea.z per.l.femine. cu3.l.seq.C. de secun.nup. Nec ob.q cum filiabus primi mariti successerunt etiam agnati ex illo pro duabus tertijs z sic ista mulier non habuit a filiabus primi matrimonij nisi tertiam partem dicte dotis z sic illa tantum tertia videtur ad filias illas debere redire tanq ab eis profecta non autē alie due tertie que ab illis agnatis sunt profecte quia respondetur contrarium cu3 istud sit priuilegium filiorum primi matrimonij vt ad eos redeāt bona inde profecta etiam si in nullo sint heredes illius primi coniugis a quo pfecta sunt.C.de secun.nup.l.generaliter.§.in his.z auf. hec res.z in corpore vnde sumitur.multo fortius .i.si sint heredes, in aliquo:de quo etiam est casus in auf.de nup.§.si vero filios. col.iiij.sc3 q si primo cōiugi successerunt liberi z extranei lucra tamen ab illo prouenientia redeunt ad solos filios non ad extraneos vt ibi dicitur. Item non ob. si dicatur q lex femine cu3 concor.loquuntur in lucris que binubus coniunx habuit a primo coniuge:sed dic nō a primo viro: sed ab heredibus eius habuisset dicta mulier si vera sunt que presupponuntur:quia immo z ab illo censetur habuisse qui recipiendo illā sine dote censetur consensisse in eo q disponit auf. preterea.arg.ff. de diuer. z tempo.prescrip.l.de accessionibus.in fi. Item dicta.l.femine. post principi. loquitur si bene inspiciatur in rem non in personam disponendo de quibuscunq lucris obuenientibus de bonis primi mariti:nec requirit q ab ipso marito.ergo zc.ff.de acquiren.heredi.l.si seruum.§.non dixit.de constitu. pecu.l.eum qui.§.quod exigimus. Nec etiam obstant predictis verba instrumenti q dicta domina de dictis bonis possit facere velle suu3 zc.quia intelligitur.scilicet pro tempore quo vixerit z quo penes eam sunt mansura:non autem censentur per dicta verba renunciasse iuri de futuro.ve3 q post illius mortem redeant ad filias predictas si supererunt vel eorum filios.argu.l.qui rome §.duo fratres.ff.de verbo.oblig.cum ibi plene no.de lega.iij.l. paulo calimacho.

¶ Nunc est videndum vtrum ex verbis dicti instrumenti dationis insolutum sit fundata intentio dictaru3 filiarum primi matrimonij.videlicet q mater earum non dederit dotem in primo matrimonio:z q virtute auf.preterea.C.vnde vir z vxor.prefata bona fuerunt sibi data. Et videtur q sic.nam dicte filie hoc afferunt:z verba dicti instrumenti ad hoc adaptantur:quia dicunt q pro bono pacis z amicorum interuenta fuit dicta dos prefate domine per heredes primi mariti constituta zc. Si em dedisset dotem in primo matrimonio:non dixisset constituta s3 reddita. Uerbum enim constituta significat q de proprio ipsorum heredum:z aliud est reddere aliud quasi de suo dare.ff.de po.l.j.§.eleganter.in fi.verbum ergo constituta. positum in instrumento nullo modo conuenit ei quod asserunt filie secundi matrimonij. videlicet q mater predicta dedisset dotem primo marito:z q pro restitutione ipsius fuerunt sibi data insolutum dicta bona: tunc enim dos non fuisset constituta per heredes cum dudum primo z tempore matrimonij contracti constituta fuisset per ipsam dominam consentiente marito in dicta quantitate. Et regula est q in obscuris id quod verisimilius est debet assumi.z alio non apparente statur proprietati verboru3.de regu.iur.in obscuris.z.l.semper in stipu.cum ibi not. Nec fuissent necessaria verba illa q pro bono pacis z interuentu amicorum zc.si prefata domina probasset se dote3 dedisse.immo dicta verba probant clare q ipsa non ostendebat se dotem dedisse.z paria sunt non dedisse z nō ostēdere nec apparere q dederit.l.duo sunt.de testa.tu. Et si dicatur potuit esse q non ostendebat plene.sed aliqualiter. Et propter hoc puenerunt ad trāsactionem. Respondetur non esse verisimile q pro transactione in re dubia tam magnam quantitatem.s. M.cc.duca.constituissent se soluturos. Nam z si vere dedisset z probasset se dedisse:s m tamen ea que comprehendo ex qualitate persone non dedisset tantam dotem:quia forte non erat ita diues ipa vel ei9 pater quod tantam dotem dare potuisset. vnde non est credendum quod pro transactione z vt a lite recederet fuerit plus vel tantum datum quantum petebatur. potius ergo est verisimile quod hoc factum fuerit virtute auf.preterea.C.vnde vir z vxor. z propter qualitatem z conditionem primi mariti:quia erat diues z illa pauper z sine dote.huic enim sensui z interpretationi bene conuenit talis z tanta quantitas non transactioni in qua modicum quid dari solet respectu quantitatis petite.C.de trāsactio.l.transactio. Si enim totum quod petitur datur non trāsactio sed solutio dici potest:ideo solet partim dari partim retineri.z hic non est verisimile q dederit vltra mille ducentos: sed nec tantum ex qualitate persone:ergo non est presumendum q pro transactione quantitatis per eam petite tanq tradite primo viro: sed bene est verisimile q cum ipsa assereret se debere succedere viro suo in quarta parte virtute dicte auf.quia erant tres filie z matrimonium erat sine dote z mulier erat pauper defunctus diues. Prefati vero heredes resisterent: quia non sole filie succedebant:sed agnati:z sic erat questio in quantum succederet illa transegerunt per Mille.cc.z si hoc est quod adaptaretur negocio z verbis instrumenti habet intentum:quia virtute dicte auten.preterea.dicitur habuisse dicta mulier non autem insolutum pro dote quam dedisset: nec ex transactione facta super debito dotis date:sed ex facta super quantitate debita virtute dicte auten.preterea. Et per consequens debent ad filias primi matrimonij integraliter redire vt ibi. Et posito q transactio facta fuisset super debito dotis date: quia tamen illud erat dubium:alias transactioni non fuisset locus.ff.de trāsactio.l.prima.censentur dicti heredes fuisse moti principaliter propter hoc:quia siue fuisset data erat restituenda siue non:saltum venire poterat virtute illius auf.preterea.vnde cum in omnem euentum foret aliquid habitura: deliberauerunt pro bono pacis dare:z sic cum ista causa magis vigeret q aliqua alia scilicet contemplatio dicte auten. censetur habuisse virtute illius potius q ex alia causa.scilicet quia dotē dedisset.l.prima. cum sequen.ff.de soluti.z sic adhuc dicendu3 erit idem quod in casibus precedentibus.scilicet vt ad dictas filias debeat dicta dos integraliter redire tanq habita mere ex bonis primi mariti:z ex liberalitate legali que succedit loco liberalitatis ipsius primi mariti non ex causa debiti dotis date. Forte enim dicti heredes non transegissent si non fuisset timor dicte auf.preterea propter quam in omnem euentum erat aliquid habitura siue dotem dedisset siue non:z ita est verisimile postq non ostendebat se dotem dedisse: alias transactio z interuentus amicorum non fuisset necessarius. Sed presupposito q predicta cessarent:z q dicta bona fuissent data insolutum pro dote data in primo matrimonio. Et sic non deberent redire integraliter ad filias primi matrimonij virtute auten. preterea.C. vnde vir et vxor.vel virtute.l.femine.C. de secundis nuptijs. quo dicto casu locum non haberent.vtrum saltim redire debeant pro parte virtute.l.hac edictali.eodem titulo.videlicet vt primo habeant legitimam debitam iure nature: z de eo quod supererit habeāt viriles portiones. Nam vtrumq debent habere s m Bal.ibidem qui dicit se pluries ita consuluisse.scilicet q illud quod reuocatur virtute dicte legis non computatur in legitimam. sed debet ipsum habere vltra legitimam licet quidam contra vt ibi refert Cy. ¶ Et hic breuiter facit dubium quia per.l. illa3 non reuocatur dos nisi quando data est cum pacto de lucrando qd hic non fuit. Et licet sit statutum tamen locum non habet quia loquitur quando decederet sine liberis z hic decessit cum liberis. ¶ Sed ad hoc potest responderi fatendo hoc de plano q hic non agitur de retractando titulum z dationem dotis ratione predicta sed institutionem factam de filiabus secundi matrimonij que fuerunt insolidum institute. Sed tunc occurrit dubium quia Bald. fuit in opinio. q licet non possit relinquere secundo marito plus q vni ex filijs primi matrimonij per illa3 legem bene tamen potest relinquere filijs secundi matrimonij plus q filijs primi dummodo filij primi suam habeant legitimam z hoc per text.in auten. de nupt.§. penulti. qui incipit illud.vbi dicit esse casum licet male faciat z contra consilium ibi traditum ab imperatore.z hoc plene disputando ponit in.l.prima.C.de inoffici.doti.z in dicta.l.hac edictali. z ita consuluit licet alij consuluerint contrarium scilicet dominus Francis. de albergo.de aretio.dominus Ioan.de ligna.z dominus Ricardus de salyce.de quorum consilijs Bal.qui ea vidit truffatus est z miratus est de tantis viris q consuluerint contra casum dicte auten.in dicto.§.penultimo. z ad rationes eorum sigillatim respondit. Item quia.l. hac edictali.solum prohibet relinquere plus secundo coniugi:non ergo debemus extendere prohibitionem ad filios ex eo cum lege cautum non reperiatur.argumen.C.de colla.l.illam.ff.soluto matrimo. si vero. §.de viro. ¶ Nec obstat textus dicte.l. dum dicit omni circunscriptione cessante zc.quia fatetur q alteri q secūdo viro non posset quādo esset rediturum ad virum sed hic non sic. ¶ Breuiter text9 quem Bald.allegat pro casu non probat suam opinionē.quia solum loquitur in muliere que habet filios ex primo z secundo matrimonio nec exprimit q viuat secundus maritus vnde potest intelligi quando etiam secundus maritus mortuus est et tunc est clarum quia non potest dici q reliquerit filijs secundi mariti contemplatione patris eorum. Nos loquimur quando superest z viuit secūdus vir.vnde possunt hic distingui tres casus prout in simili distinguit Bartolus.in questione de nepote legitimo z naturali quem quis habet ex filio spurio: vt ipse notat in.l. Gallus.§. si eius.ff. de liberis z posthumis. quod aut constat quod contemplatione patris vt illi acqui-

ratur vsufructus ⁊ non valet: vnde in terminis in quibus consuluit Bal. videlꝫ ꝙ pater stipulat⁹ est pro filijs nascituris: videtur ꝙ illi alij melius consuluerint ꝙ̄ Bal. qm̄ ad nascituros non poterat mulier habere affectionē q̄ causatur ex gratitudine. arg. in. d. §. illud. in verbo festiuū. que non pōt esse in nō nator: sicut nec ingratitudo. l. siquis in suo. C. de inoffic. testa. Aut constat ꝙ instituit contemplatione ipsorum filiorum tm̄ vt si ꝓhibuit patri vsumfructum acquiri. ⁊ tūc valebit institutio. Aut dubitatur qꝛ instituit iam natos ad quos poterat habere affectionem ⁊ non prohibuit acquiri patri vsumfr. ⁊ tunc censet instituisse contemplatione filiorum tm̄: ⁊ sic tacite voluisse ꝙ vsufructus nō acquiratur patri: nec acquiretur ⁊ valebit institutio per ea q̄ idem no. in. l. j. ff. de auto. tu. ¶ In casu autē nostro instituit filias scdi matrimonij iam natas ⁊ non prohibuit patri vsumfructum acquiri: ⁊ si vltra non processisset posset dici locuꝫ habere id qd̄ dicit Bar. in dicto tertio casu dubio. videlꝫ ꝙ cēserentur fuisse institute ipsarum tantum contemplatione nō patris earum: ⁊ sic patri non acquireretur vsus ⁊ valuisset institutio ⁊ non retractaretur per filias primi matrimonij: ⁊ isto casu posset procedere determinatio ⁊ opinio Bal. in locis p̄allegatis. sed hic vltra processit qꝛ filiabus decedentibus substituit maritū in vsufructu toto tpe vite sue ex quo apparet eā voluisse etiā viuentibus filiabus dictū maritū acquirere ⁊ hr̄e vsumfructū ⁊ per cōsequens ꝙ eius cōtemplatiōe instituerit eas. vn̄ fecit fraudē legi de psona ad psonā. l. si ꝑ impressionem. in fi. C. qd̄ metus cā. de cōtractibus iudi. l. j. in fi. ⁊ sic videt̄ ꝙ possit reuocari ꝑ filias primi matrimonij ac si ipm maritū instituisset argu. l. queritur. ff. de bonis liber. ¶ Nec obstat qd̄ saltim ꝓprietatem nō censetur reliquisse contēplatiōe scdi mariti qꝛ illi non veniebat acquirēda ergo quo ad illā non venit institutio retractanda. Nam si in ea instituisset scdm virū veniret institutio retractanda ⁊ tn̄ ipse secundus vir eam optasset ad filias peruenire. l. nihil. §. facilior. de bo. lib. Presumitur ergo hoc fecisse ad postulationem ⁊ voluntatem: scdi viri qui tm̄ diligebat illas institui in ea quantū se ⁊ sic in necessitate filiarū primi matrimonij qd̄ est presumēdū qꝛ tales scdo nubentes non solū bona sed etiā vitam filiorū primi matrimonij solēt addicere scdo viro vt sibi cōplaceant. l. lex q̄. ante si. C. de admi. tut. Et pro hoc. l. mulier. al's incipit sulpitius. ff. de dona. inter virum. vbi sufficit qd̄ voluerit aliq̄d acquiri incapaci lꝫ non totū ad hoc vt actus dicatur nullus.

1 Qui promisit stare sententie super vno articulo non censetur approbasse sententiaꝫ quatenus sibi preiudicaret in alijs preterꝙ in his de q̄bus fuit lis ante ꝓmissionē standi sentētie.

¶ Consilium. cli.

In christi nomine amen.

¶ Super primo de quo queritur. Uidi ꝓcessum ⁊ acta facta inter partes ⁊ cōprehendo ꝙ tempore responsionis facte per dictū Aloysium erat cōtentio inter ipsum ⁊ prefatum dn̄m Thomasium solum sup ipm affictum quem dictus dn̄s Thomasius petebat ab illis affictalibus: qꝛ dicebat sibi fuisse adiudicatas terras quas tenent dicti affictales pro dimidia: ⁊ sic petebat dimidiā affictus de duabus petijs terre quas illi tenebant. Prefatus vero Aloysius dicebat illi non fuisse adiudicatā nisi dimidiam vnius petie terre pratiue qui est vnus campus: ⁊ de illa tm̄ debebat habere dimidiam. Et ꝙ ille Dn̄icus affictalis tenebat ab eo duos campos prati. s. dictam petiam terre adiudicatā pro dimidia: ⁊ etiā vnum alium campum dicti Aloysij contiguum dicte petie terre ⁊ ꝙ dictus dn̄s Thomasius de illo alio nihil debebat habere. Sed prefatus dn̄s Thomasius replicabat ꝙ ambe dicte petie terre comprehendebantur sub confinibus adiudicationis sibi facte: ⁊ sic ambe erāt sibi adiudicate. ⁊ de ambabus debebat habere dimidiam affictus. Et cum vterqꝫ ipsorum super dicta differentia referret se ad sententiam adiudicationis: prefatus dn̄s potestas interrogauit predictum Aloysium si volebat stare dicte sententie qui respondit ꝙ sic in omnibus ⁊ per omnia: prout supra continetur in puncto.

¶ † Nunc ergo dico ꝙ dicta responsio debet restringi ad illū articuluꝫ de quo tunc erat cōtentio inter partes. videlꝫ. An esset adiudicata vna tantuꝫ petia terre pro dimidia prout asserebat Aloysius. An due vel ambe prout dicebat dn̄s Thomasi. Nō aūtē referri ad aliud de quo tunc non erat contentio inter eos videlꝫ an dicta bona essent dicti Aloysij virtute donationis allegate per eum. An vero pertinerent ad dictuꝫ dn̄m Thomasiū virtute testamenti per ipsum allegati. Nam de hoc pro tūc non erat inter eos lis vel cōtrouersia. Sed solū de hereditate occasione testamenti vel codicillorū inter ipm dn̄m Tho. ⁊ matrem dicti Aloysij: qui Aloysius non mouerat adhuc litem alicui ꝑdictorum inter se litigantium. Sed solū fuerat protestatus eis ꝙ dicta bona pertinebant ad se virtute dicte donationis in solidum: non aūt ad aliquem predictoruꝫ litigantium in totū vel pro parte. Solum ergo erat contentio inter dn̄m Tho. ⁊ Aloysium pro tunc de affictu: qꝛ Aloysius dicebat ꝙ etiā si adiudicatio facta dn̄o Thomasio foret iusta ⁊ valida: qd̄ tn̄ ipse non fatebatur: tn̄ dictus dn̄s Thomasius petebat plus debito: qꝛ cū deberetur sibi dimidia vnius campi tm̄ petebat dimidiam de duobus. In hoc ergo voluit ⁊ voluisse censetur Aloysius stare ⁊ parere sententie: non aūt in alio articulo de dona. sibi facta vt censeatur ꝑ hoc illi renunciasse: immo sup illo remanet sibi ius saluum. tex. est qui hoc probat expresse. ff. de arbi. si cum dies. §. plenum. ver. sed si forte. ⁊. C. de transac. l. si certa. Preterea non presumitur animus donandi ⁊ iactandi suuꝫ vbi potest subesse alia causa. ff. de sol. l. si cum aurum. de pigno. actio. l. elegāter. §. qui reprobos in fi. Sed si diceremus per dictam responsionem ipsum voluisse renunciare donationi ⁊ approbare sententiā in oibus ⁊ per omnia: prout generalitas verborum suoruꝫ importat: prima facie iam censeretur voluisse donare ⁊ iactare suū qd̄ minime presumendū est: postꝙ apparet alia causa propter quā potest dici ipsum fecisse dictam responsionem. Item dictuꝫ simplex restringitur ad causam dicendi sicut ⁊ alij actus. l. cancellauerat. ff. de his que in testa. delen. qꝛ limitata causa limitatū ꝓducit effectum. l. ita autem. §. j. de admini. tuto. de fideic. l. luci⁹. Sed causa interrogationis facte per dn̄m potestatem ⁊ responsionis facte per Aloysium fuit contentio que erat inter ipsuꝫ ⁊ do. Tho. de quantitate affictus: igitur ad illam tm̄ refertur dicta responsio. Preterea dicta interrogatio non fuit facta ꝑ dominum potestatem ad instantiam do. Tho. ⁊ sic nec eius ꝓcurator. sed a seipso ⁊ ex officio. vnde videtur ꝙ dicto do. Tho. nullum ius ex ea fuerit acquisitum. per id qd̄ no. Bart. in. l. j. C. de confes. in. v. col. in questione illa qua queritur an ex confessione facta in iudicio requiratur ptis pn̄tia. Preterea dicta respōsio fuit incontinenti declarata reintegra: ⁊ tpe quo ius aduersarij non erat effectum deterius. Et sic videtur illi declarationi standum. arg. ff. de offi. deleg. l. mancipiorū. cū ibi not. ff. siquis cautio. ⁊ si post tres. ⁊. l. de etate. §. fi. ff. de interrog. actio. vbi videt̄ esse casus. ¶ Concludo ergo dictam rn̄sionem nullū facere preiudicium dicto Aloysio in rei vendi.

¶ Super scdo quesito vel dubio: clara est ⁊ indubitata rn̄sio ꝙ lꝫ dictus Aloysius potuerit appellare a dicta sn̄ia lata in fauore dicti. d. T. contra matrem dicti Aloysij sup dictis bonis attāmen si non appellauit nullū preiudiciū facit sibi res inter alios acta posito etiā ꝙ sciuerit cām agitari sup dictis bonis interꝑ dictos cū prefatus Aloysius in iure qd̄ pretēdit se habere sup dictis bonis nullā cām habuerit vl' habeat ab aliquo dictorū litigantiū sed ab illa dn̄a ingrauata donāte. Et sic nō poterat illos impedire vel ꝓhibere inuicē litigare. text. est expressus in l. sepe. ff. de re iudi. ⁊ expressior in. c. cū sup. in fi. de regu. ⁊. c. quuis. in fi. extra eo. ti. Et si dicat̄ si nō facit preiudiciū ei quare dicis ꝙ potuit appellare. rn̄deo rōne qualisqualis p̄iudicij non pleni. ff. de app. l. a sinaꝫ. Preterea ⁊ si cām habuisset ab aliquo illorū. Et sic sibi scienti deberet p̄iudiciū gn̄ari. vt. d. l. sepe. §. j. ⁊. d. c. quāuis. attamē ex quo cōparuit in iudicio ⁊ protestat⁹ est ⁊ eis inhibuit sup dictis bonis litigare tanꝙ ad illos spectantibus virtute vltime volūtatis dicte ingrauate cū ad illos non ptineret sed ad se virtute dona. prius facte dicto Aloysio quā dicta dn̄a non potuit reuocare dico ꝙ in casu isto nō pōt p̄iudicare: qꝛ sufficit illa cōditio ⁊ protestatio: lꝫ appellationē nō interposuerit: cum ꝑ eam appareat ꝙ illis litigantibus nō cōsentiebat: ⁊ hoc ei sufficere debet vt pꝫ ex illa. l. sepe. ⁊ qd̄ in fi. habetur in. l. cum antea. ver. si aūt minime. C. de arbi. in verbo attestatio missa ⁊c. Et qd̄ ibi per Bal. qui dicit sufficere attestationem absqꝫ eo ꝙ appelletur. Preterea illi litigarunt principaliter sup hereditate illius dn̄e que cōsistit in iure. Sed iste Aloysius non pretendit se heredem sed donatarium illius dn̄e ⁊ sic illis non contradicit: merito dicta sentēria tanꝙ lata super alio ⁊ inter alios non habet huic Aloysio preiudicare. l. cum queretur. de excep. rei iudi.

¶ Concluditur ergo ꝙ si dicta sn̄ia mittenda sit executioni cōtra matrē dicti Aloysij: ius tn̄ dicti Aloysij saluū ⁊ illibatū remanet vt ipm possit in iudiciū deducere pro libito voluntatis: pꝫ est casus expressus in. d. c. cum sup in fi. Laus deo.

1 An ⁊ qn̄ substitutio facta ꝑ verba directa mere ciuilia iāctis verbis cōibus possit obliquari post pup. etatem.

2 Restitutio verbalis in fideicō. vniuersali tm̄ valet quo ad iura vtilia: quantū aditio quo ad directa.

3 An possessio in pium locum trāsferatur sine apprehensione ipso iure.

4 Legitima debita filio detrahitur per matrem aduersus piū locum non

cum non sic in trebel. vel falci. ⁊ decedente legatario ante fini tam conditionem fideicō. legatum acquiritur fideicōmissario.

¶ Consilium.clij.

In christi nomine amē.

¶ Uiso puncto ⁊ dubio suprascriptis ⁊ allegationibus factis super eis dico ꝙ ille qui allegauit pro hospitali vidit ⁊ dicit meram veritatē Et allegationes facte cōtra hospitale nihil penitus valent.† Procederent enim si ista compen. substitutio fuisset facta per verba mere directa ⁊ ciuilia sine adiunctione verborum communium vel directorum non ciuilium ⁊ a iure ciuili nō inuentorꝫ: sed ab vsu loquendi: puta si dixisset qñcunqꝫ filius meus decesserit talis sit heres vel talē instituo. Uerba enim ista sit heres ⁊ instituo sunt directa ⁊ ciuilia: ⁊ a iure ciuili inuenta ad faciendum directam institutionē vel substitutionem ⁊ cum eis non fuit adinuentum aliquod verbum cōmune vel directum non ciuile: sed ꝯsuetudinariū qd̄ hꝫ vim cōis vt verbum moriatur: de quo in.c.j. de testa. lib. vj. Isto ergo casu lꝫ ista substitutio quo ad verba videatur compen. qꝛ sub compēdio illius verbi qñcunqꝫ complectūtur plura tpa. s. tā pupillaris etatis ꝙ post: tamen in effectu non comprehēdit nisi substitutionem pupillarem conuenientē primo tpi. non aūt fideicommissariam conuenietem secundo tēpori: qꝛ cū facta fuerit per v̄ba mere directa ⁊ potuerit semel valere ⁊ effectū habere iure directe pupillaris si filius decessisset in pupillari etate nō obliquatur si non decedat. j. illā sed post nec trahitur ad fideicōmissum. Et iste est casus in.l. verbis ciuilibus. ⁊.l. in pupillari. ff. de vulg. ⁊ pupil. fm̄ intellectum glosarum ⁊ antiquorū doctorum. Et ita etiam loquitur bar. in.l. centurio. eo. tit. in.j. q. de compendiosa facta per verba directa. Isto etiam mō possent ꝓcedere illa que dicuntur ⁊ scribuntur per dominum allegantē contra hospitale. lꝫ Jo. an. in.d.c. si pater. de testa. li. vj. in nouella voluerit fm̄ do. Pet. de cer. qui disputauit ꝙ indistincte obliquetur: ⁊ ꝙ verba licet directa intelligantur iure directo ⁊ iure obliquo fm̄ diuersitatem temporū ad que referūtur per.l. pater seuerinam. §. conditionū verba. ff. d condi. ⁊ demon. quam opi. tenet Bar. eo casu quo essent directa non ciuilia vt verbum moriatur vl̄ succedat que habent vim cōium potius communia ꝙ directa dicātur. Sic intelligit Bar. c. si pr̄ ⁊. c. ray. vbi Jo. an. se fundat. Sed si sunt directa ⁊ ciuilia: tunc tenet primam ⁊ communem opi. ꝙ non obliquētur post pupillarem etatem. ¶ Bald. vero in.l. precibus. C. de ipub. ⁊ alijs substi. tenet ꝙ etiam illa obliquentur quando nō fuerūt relata solum ad personam filij: sed etiam ad personam testatoris: vt si dixisset quandocunqꝫ filius meꝰ decesserit talis sit mihi heres. Nam tunc possunt verba saluari in fideicommissaria substitutiōe post etatem pupillarem: qꝛ fideicommis. largo modo dici potest heres[a].l. si filius. ff. qd̄ cum eo. ⁊ sic verum erit dicere ꝙ sit heres testatoris: lꝫ per fideicommissum: sed si referanť dūtaxat ad filium: puta sit ille heres ⁊c. tunc dicit ꝓcedere opinionem antiquorꝫ ⁊ bar. ⁊ dictā.l. verbis ciuilibus. ꝙ nō obliqueť: qꝛ si obliquaretur nullo mō posset saluari verbum illud. Si enim succederet per fideicommissum post pupillarē etatē non esset per hoc heres filio prout importāt verba sed ipsi patri.l. coheredi. §. cum filie. ff. de vul. ⁊ pup. Et ista videtur ipsa veritas. ⁊ in casu nostro cum verbo instituit quod est directū ⁊ ciuile fuit adiunctum verbum substituit qd̄ est cōe: ⁊ etiā verbum succedat qd̄ precedit: qd̄ etiā est cōe.l. restituta. in fi. cum l. seq. ff. ad treb. ⁊ per bar. in.d.l. centurio. circa fi. vel si est directum: non tñ mere: sed hꝫ vim cōis. Itē verba non fuerunt relata solum ad filiū: sed fuerunt prolata in rē. s. in dicta hereditate. ⁊ sic potius ad testatorem cuius erat illa hereditas in qua substitutionem faciebat ⁊ ēt expresse dixit sibi ⁊ dicto Uenturino ⁊c. quācunqꝫ ergo opi. de predictis teneamus: vel Jo. an. qui voluit indistincte obliquari pro saluanda mente defuncti etiam quando fuit facta per verba mere directa: siue bal. qui tenuit idem quando verba directa non fuerunt relata mere ad filium: siue bar. qui voluit idem quando sunt directa non ciuilia que habēt vim cōium dicendum est istā substitutionē post pupillarem etatē valuisse ⁊ valere iure fideicōmissi siue cōsideremus verbum directum instituit tenendo opi. Jo. an. ⁊ bal. siue verbum substituitur ⁊ verbum succedat tenendo opi. bart. qm̄ significatum istorum verborum que sunt cōia non restringuntur propter verbum directum qꝛ sic resultaret supfluitas verborum ⁊ eorꝫ inculcatio quod esse non dꝫ. Sed potius ipsa addunt ad dictum verbum ⁊ significant quod testator non solum directo voluit substituere si contingeret filium mori infra pupillarem etatem propter verbum instituit sed ēt per fideicōmissum si decederet post propter verbū substituit: ⁊ ꝓpter verbum succedat. Uerbum nāqꝫ instituit qd̄ est directum facit: vt infra pupillarem etatem valere potuerit iure directe pupillaris lꝫ mater esset in medio qd̄ non esset si solū apposuisset verba cōia fm̄ bar. qui ita tenet in.l. centurio. in. iij. q. prin. de compen. facta per verbum cōmune. ⁊ etiam verba illa ꝙ in oibus bonis ⁊ sine diminutione ⁊c. fm̄ eundem bar. qui dicto casu qñ mater est in medio tenet opi. antiquorꝫ ꝙ cōpēdiosa facta per verbum commune valeat semper vniformiter. s. iure fideicommissi nisi ex aliquibus cōiecturis appareat de cōtraria voluntate. s. ꝙ voluerit valere iure directo infra pupillarem. Sic ergo quando facta fuit per verbum cōmune nullus dubitat qn̄ post pupillarem etatem valeat iure fideicommissi: vt sic sit vniformis pro toto tempore ⁊ hoc tenuerunt gl. ⁊ doct. antiqui an possit valere iure directe pupillaris. Et bar. distinguit an mater sit in medio vel non. Et an ex coniecturis possit constare de mente. Hic autem potest constare ꝙ voluit illo tempore valere iure directo propter directum verbum instituit. Econtra vero quando facta fuit per verba directa non est dubium de tempore pupillaris etatis quin illa valeat iure directo: sꝫ de tempore post pupillarem an obliquetur. Nos vero sumus in tertio casu qꝛ fuit appositum verbum directum ⁊ etiam verba cōmunia ⁊ sic sumus extra omnem dubitationem: quia propter verbum directum potuit valere sine dubio iure directo infra pupillarem etatem posito ꝙ mater esset in medium ⁊ propter verba communia sine dubio post pupillarem etatem valuit iure fideicommissi. Fuerunt enim apposita verba communia ad augendum significatum directi vt sic aliquid operarenť. non ecōuerso verbum directum fuit appositum ad astringendū significatum cōium: qꝛ sic cōia nil operarentur ⁊ fuissent superflua quod non est dicendum. ar.l. si quando de leg. j. iuncta.l. ea tamen adiectio. de leg. ij. Prefate igitur allegationes in contrarium facte locum non habent in casu nostro: sed haberent locū si solum verbum directum fuisset appositum ⁊ si fuisset relatū ad solum filium quorum neutrum hic est ideo locum habent allegationes facte pro hospitali que continent veritatem.

¶ His ergo visis respondeo per ordinem ad singula quesita. Et ad primum respondetur ꝙ aut querimus an dictum hospitale sit heres dicti quondā Accursini directus ⁊ a quo directa iura ⁊ est dicendum quod nō: qꝛ nec ex sua persona cum ipsum non fuerit institutū a dicto Accursino sed Uenturinus filius eius qui adiuit ideo ipse fuit directus heres nec desijt esse per mortem.l. ei qui soluendo. ff. de here. insti. Et duo non possunt esse heredes eiusdem insolidum.l. quod contra. §. vni duo. ff. de regu. iur. Nec ex persona Uēturini similiter potest dici directus heres Accursini licꝫ Uenturinus ipsum hospitale instituerit postꝙ hereditatem eius repudiauit. Si autem adiuisset tunc esset heres directus illius accursini mediante persona Uenturini per duas regulas quarum vna est ꝙ heres heredis testatoris est heres. C. de here. insti.l. fi. alia est ꝙ talis heres habetur qualis est is per quem heres efficior. ff. de acqui. here.l. qui aliena. §. interdum. ⁊ etiam per tertiam regulā: qꝛ tunc fuisset heres directus venturino: ergo ⁊ ei qui Uēturinus fuerit: posito etiam ꝙ alio iure vēturinus fuisset: per id quod legi. ⁊ no. in.l. iij. ff. de peti. here. in glo. or. magna. Si vero querimus an dictum hospitale sit heres accur. non directus sꝫ obliquus. s. fideicommissarius vniuersalis. ⁊ sic quo ad iura vtilia dicendū est ꝙ sic. Et sic in effectu dicitur heres accursini potius ꝙ noie accursini: lꝫ repudiauerit hereditatem venturini. Nam intelligitur acceptasse fideicommissū ab accursino relictū post mortem venturini vt verba intelligantur fm̄ subiectam materiam l. sed ⁊ si possessori. §. sed ⁊ si rerum. ff. de iureiu. Et sic debeť ab herede venturini. videlꝫ a m̄re que illiꝰ hereditatē acceptauit aduersus quam transiuit actio ex testamento qua venturinus tenebatur post eius mortem. iuxta no. in.l. ⁊ epistola. C. ad trebel. Maxime autem propter dictam clausulam codicillarem. Nā posito ꝙ dicta substitutio facta fuisset per verba mere directa: ⁊ sic non deberet obliquari ex natura ipsorum verborū propter illam tamen clausulam obliquaretur fm̄ Bald. ⁊ an. qui sic limitant illam.l. verbis ciuilibus. pro quibus videtur glo. ord. insti. de pup. substi. §. masculo. ⁊ tex. C. de fideicom.l. si fratris tui. in fi.

¶ † Ad scđm quesitū r̄ndeť ꝙ facta restōne verbali per matrē heredem dicti venturini de dicto fideicōmisso ⁊ l' p̄fato hospitali: vel habita ꝓ facta cū illa tm̄ opereť in fideicōmisso vniuersali quo ad iura vtilia quātū aditio hereditatis in herede quo ad iura directa. ff. ad treb.l. facta in prin. ⁊.l. restituta. ⁊ d fideicō. here. pe.l. j. cū ibi no. in gl. Et in heredē directū post aditā here. continuatur ⁊ transferť possessio que erat apud defunctū ex forma statuti qd̄ est validū: ⁊ potest hoc facere sicut consue.

[a] ¶ Heres. add̄ d. barth. fozi. i̇ ꝯsi. cclix. ꝟ. sꝫ huic obiectioni. circa mediū in. ij. pte. ꝙ fideicōmissarij successores dicunť cum loco heredū successores habeantur: ⁊ in eos iura defuncti actiue trāseant.

iuxta no. per Cy. C. de cdi. ob cām. l. ea lege. iuncto. c. s. de csue. lz de iure cōi hoc nō fit. l. j. §. sceuola. ff. si quis testa. lib. esse ius. de acq. pos. cum heredes in prin. dici pōt q sicut dñium & alia iura transmissibilia de iure cōi translata sunt in ipsum per restitutionē predictā factam vel habitā p facta. l. j. in princi. cum alijs. s. alleg. ff. ad treb. ita & possessio que fuit apud Accursinum defunctum & continuata fuit in Venturinum heredem directum: similiter & in dictum hospitale fideicōmissariū vniuersale fuerit translata ex forma dicti statuti.

3 ¶ † Circa tertium quesitū bal. in. l. pe. C. ad treb. determinat expresse q in ecclesiam vel pium locum trāsferūt iura hereditaria sine verbali restōne ipso iure per. l. fi. C. d san. ec. cuius autoritas non parua[a] est in cāis decidendis nō apponēte alio in cōtrarium. l. labeo. §. idem tubero. de supel. leg. cum ēt sunt alij casus in quibus ipso iure transeunt. vt. d. l. pe. Idem bar. in. q. disputata que incipit filiū. & Bal. in. l. fi. de sac. sau. ec. Preterea si cepit possessio sine vitio: puta cum autoritate iudicis. l. iuste. ff. de acqui. pos. vel sciente & patiente matre dicti Venturini. l. quedam. ff. de rei ven. & ar. l. labeo. de aqua plu. arc. videtur legitimus ꝯtradictor vt aduersus dictam matrē possit se defendere: lz illa non fecerit verbalem restōnem si ageret interdicto quor bonor vel quor legatorum ad adipiscendam possessionem. l. j. §. redarguunt. ff. quor legator. Et hoc per. l. filiā fratribus. & qd ibi no. ff. ad treb. & ibi per bar. & sic perinde potest retinere ac si verbalis restitutio fuisset facta.

4 ¶ † Circa quartum & quintum clarum est dictam matrem tanq heredem Venturini posse retinere legitimam debitam iure nature filio suo sicut & alia debita: qz illa non cadebat in fideicommisso vniuersali: lz relicto pio loco. l. qm̄ in prioribus. C. de inoffi. testa. & qd no. eo. ti. l. ex tribus. de epi. & cle. si quis ad decli. de vul. & pup. l. coheredi. §. cum filie. ver. nec fideicōmisso & qd no. in. l. papi. post prin. ff. de inof. test. in gl. que allegat autoritatem Augustini que legitima debetur heredi dicti Venturini. l. q q. C. ad. l. fal. trebellianicā vero non potest detrahere aduersus pium locum[b] sicut nec falcidiam de singularibus relictis s̄m q determinat bar. in l. marcellus. ff. ad treb. quam determinationem fui semper secutus. Et vidi eā cōiter teneri & seruari: lz Jo. an. al'r in. c. j. de testa. li. vj. in gl. Sed in nouel. loquitur aliter. Ideo ista tanq tutior tenēda. ff. de relig. l. sunt persone. in fi. cum si.

¶ Super sexto & vltimo dicendum est: q ex quo dicta amita & soror legatarie decesserunt ante euentum conditionis legatorū eis factor. s. anteq Venturinus decederet sine liberis legatum predictum fuit effectum caducū & nō fuit transmissum ad heredem earum. s. dictam matrem: sed remansit penes grauatam personam. s. dictum hospitale ad qd illud onus pertineret si predicte legatarie hodie viuerent. C. ad treb. l. fi. iūcta. l. j. §. finaūt sub conditione. C. de cadu. tollen. Laus deo.

> a ¶ Nō parua. Tū vide eūdē pau. i. l. de tutela. C. de in ite. rest. mino. dicētē eū fuisse subtilis igenij & talis q ex nimia subtilitate. lz tū nō malitiose frequēter variabat Alexā. do i. l. morib⁹ in fi. iij. col. i ṽ. pratica. ff. de vul. & pu. dictū suū vbi ꝯdictione caret magne esse autoritatis. ꝯcordat h cum Paul. raph. ful. i ꝯsil. xxvj. ad fi. q i n iudicādo bal. autoritas tenēda est.
>
> b ¶ Locū. adde eūdē pau. s. in ꝯsi. ccciiij. in. j. parte & in ꝯsil. lxiiij. ea. pte. ij. & q in ijsdē locis dictū fuit i apostil.

1 ☞ Actio pro socio non datur ad exigendum vsuras a cōsocio cum sit societas illicita.

2 Liber rationum scriptus manu vnius ex socijs nō obligat alterum etiam si sit frater modo non sit heres eiusdem.

¶ Consilium. cliij.

In christi nomine amen.

¶ In cā arbitrali que vertitur Brixie inter Antonium Christophorum & Vinciguerrā fratres filios quondam & heredes Riziardi de soldo nomine ipsor ac vice & nomine Georgij fratris & coheredes eorum agentis ex parte vna: necnon Tononū de limesaneis reū & conuentum ex parte altera occasione cuiusdam societatis fenoris que dicitur olim fuisse inter dictum Riziardū patrē dictorum agentium ex vna parte. & dictum Tononum & Joannē fratres quondā eius ex altera: in qua dictus Riziardus posuit vt dicitur certas quantitates pecuniar: & prefatus Joānes vice & nomine omnium trium vsuras exercebat & feneRabatur cōitatibus & exigebat sortes & vsuras: d quib⁹ exactis petunt nunc dicti fratres tanq heredes dicti Riziardi rōnē eis reddi a dicto Tonono cū restitutione partis eos ꝯtingentis: lz de dicta societate non appareat aliqua scriptura vt dicitur. Visis quibusdam scripturis & extractis mihi transmissis videtur dicendū ex tribus capitibus dictos agentes debere succumbere dictūq Tononū debere absolui a petitione ipsorum.

¶ Et primo qz prout cōstare dicitur & videtur ex quadā vacchetta scripta manu dicti Joānis institoris & exactoris prefat⁹ riziardus rehabuit ab eo multo plus q ascenderet sors & capitale positum per ipsum Riziardum in ipsa societate impresto rum seu fenoris: in cuius sortis & capitalis extenuationem cōuertitur solutum etiam si pro vsuris indebitis solutio facta foret. l. si non sortem. in priu. ff. de condi. inde. de transac. l. & post rem. §. j. Quod ergo nunc petitur non nisi pro vsuris exactis per dictum Joannem peti potest quarum portionem ad se asserūt pertinere iudicio societatis dicti fratres.

1 † Sed hoc petere non possunt: qz talis illiciti cōmertij societas nulla fuit & quesitum ex eo non venit iudicio societatis communicandum ff. pro socio. l. quod autem ex furto. l. ne quicquā. Cum ipsi exigentes etiam vt institores alieni & alieno nomine & eorum heredes teneantur ad restitutionem illis a quibus extorserunt. xlvj. distin. c. sicut nec sua. Et si dicti Tononus & Joannes eisdem fratribus tradiderint partem dictarum vsurarum exactarum possent ab eis repetere cum postea condēnati essent ad restitutionē illis a quibus extorsissent. ff. pro soci. l. si igitur. Ergo & possunt illos nunc agentes repellere per excep. dolo facti: tis petere quod restituturi estis: quoniam iam sunt condēnati in foro diuino: nec habent expectare aliam condēnationem Joannis quam possunt agnoscere bonam fidem & exonerare consciētias eorum. iuxta ea que no. in simil. in. l. atq natura. §. cum me habente. ff. de neg. gest.

¶ Secundo debent succumbere ex alio capite: quoniam agunt contra solum Tononū ac si ad ipsius solius manus dicte pecunie exacte peruenissent: & tamen hoc non probant: quoniam liber quem producunt ad hoc probandum quem dicunt scriptum manu dicti Joānis hoc non continet. s. q ad manus dicti. Tononi peruenerint pecunie exacte. cum omnes poste solu entium ibi contente personaliter concepte sint: vnde cum extranea persona non debeat in dubio subaudiri. l. si ita stipulatus. §. grisogonus. ff. de. ver. obli. potius probatur ex dicto libro q ipse Joannes qui scripserit & q de facto suo attestabatur exegerit: & q ad ipsius solius manus primo loco peruenerint possibile autē ē q sibi eas retinuit & prefato tonono nūq aliquid tradidit: nec presumendū est contrariū nisi. hoc appareat cum consistat in facto & facta non presumūtur. l. quicunq de publi. maxime qz clarū est q ipse Joannes erat ille q fenus exercebat cōmuni nomine & per manū eius omnia transibant & ipse mutuabat & exigebat vt ex dicto libro apparet. ¶ Ex facto autem fratris & de eo quod ad illius manus peruenit prefatus. Tononus non tenetur cum non sit eius heres sed filij vnde contra illos erat agendum. Nec obst. quod dicitur illos fuisse socios omnium bonorum: qz nō propter hoc alter ex cōtractu alterius tenetur: sicut nec alteri per alterum ipso iure acquiritur: lz iudicio societatis cōmunicare cōpellatur. ff. pro socio. l. si quis societatē. Nec ēt ob. q erat cōis institor: qz cum hoc sit cā q ipsi ex facto & contractibus illius ab his teneantur ff. de instito. per totum non dz esse cā q alter in alterum agere possit. argumētū vete. regule que traditur. C. de furtis. l. apud antiquos. de procura. l. qui duos.

2 ¶ Tertio & vltimo videtur debere succumbere. † qz dictus liber continet priuatam scripturam que fidem non facit nisi cōtra scribentem. Et hoc ita demum si constat cuius manu scripta est. l. rationes. cum. l. sequen. C. de proba. ff. de eden. l. quedam. §. nummularios. cum ibi no. Posito ergo q constaret ipsum scriptum manu dicti Joannis. & quod in eo continetur expresse q Tononus exegisset hoc non probaret contra eū. Sed nec constat q sit scriptus manu dicti Joannis: qz negatum est hoc & non est probatum per comparationem literarum: sed nec per testes. Tum qz si bene inspiciantur ipsorum dictamon dicunt q iste sit ille liber in quo viderunt illum scribere: licet dicant se vidisse illum scribere in quodam libro talis forme &c. Et possibile est q iste non sit ille: sed ei similis: vnde non probata idētitate corporis non releuat probatio. iuxta not. per Barto. in. l. j. C. si vnus ex pluri. appel. & in. l. ij. de erro. aduo. & l. demonstratio. de condi. & demonstra. Tum etiam qz isti testes dicuntur esse illi ijdem qui dicuntur soluisse: & sic non creditur eis qz in propria causa videntur testificari cum ex testimonio possint consequi vtilitatem: qz possent repetere quod soluerunt: ergo &c. C. de testi. l. omnibus. ff. de iure fis. l. deferre §. idem decreuerunt. cum ibi no. per bar. ¶ Concludo ergo videtur dictus Tononus absoluendus.

1 ☞ Vtrum mulier que transit ad secunda vota non reddita ratione administrate tutele puniatur pena iuris ciuilis. Et de intellectu. c. cum secundum. extra de secun. nup.

2 Et quid si petijt tutorem dari: sed statim nupsit eo nondum dato.

¶ Consilium. cliiij.

In christi nomine amen.

¶ Pro ista domina q non perdiderit dictum legatū † facit primo quia pene. l. j. C. de secun. nup. ad quas refertur dicta auten. ijsdem penis sunt hodie sublate per. c. cum s̄m. extra de secū. nupt. s. quantum ad mulierem

a mulierem nubentē infra annū luctus[a]: ergo sublata videntur quātum ad nubentē nō reddita administratione tute. cū equi parent vt ibi p3: ergo qđ statuit in vna censet statutū in altera per ea que no. gl. ff. de iudi. l. heres absens. §. j. in gl. mag. ⁊ ar. C. de nup. l. fi. in fi. Sed rñderi pōt q̄ consequētia nō est bona q: non est eadem rō corrigendi. Nam ⁊ plus videt delinquere secunda q̄ prima: vt in corpore vnde sumitur. de nup. §. finaū tem tutelam. Nam ⁊ autoritas apl'i in qua fundatur correctio quo ad nubentē infra annū luct⁹. videlʒ mortuo viro nubat in domino: non vendicat sibi locum in nubente non reddita rōne tute. cū intētio apl'i non fuerit p̄iudicare filijs: sed impunitam reddere nimiam festinantiā: igit ⁊c. qđ enim non mutat ⁊c. C. đ ap. l. precipimus. de test. sancimus. Gl. vero in. l. heres absens facit p̄ ista pte. q: vult q̄ equiparatio intelligat quo ad illa q̄ erant statuta tpe facte equiparationis: nō quo ad ea que post. Sed ista correctio facta est post illā aut. ijsdem penis. ergo ⁊c.

¶ Secundo facit pro dicta domina: q: ille pene videntur imponi quando tria copulatiue cōcurrunt simul. videlicet q̄ mulier non petijt tutorem alium dari: nec reddidit rōnem administrationis: nec reliqua. Sed hic petijt tutorem: ⁊ sic non est verum dicere q̄ illa tria non fecerit. q: oratio que sumitur ex vniuerso si in vno falsificatur tota falsa redditur. l. si is qui ducēta. §. vtrum. ff. de reb. dubi. ¶ Sed ad hoc potest responderi q̄ ex mente legislatoris que poti⁹ est attendēda q̄ verba. ff. de legi. benignius. ⁊ l. scire leges illa copula ponatur pro disiuncta vt sit sensus q̄ oīa illa tria facere đbeat si nō vult īcidere in illas penas ⁊ si aliquod illoꝝ omiserit incidat. Non aūt si oīa: nam alias non prouideretur indēnitati filioꝝ cui voluit illa autē. prouidere si sufficeret sola petitio alterius tutoris. Nunq̄ em̄ plus faceret mulier si hoc sibi sufficeret ad euadendū illas penas: ⁊ sic frustra dixisset īperator de redditiōe rōnis ⁊ reliquorum. Et ad hoc. d. l. si is qui ducēta. §. vtrū. ⁊. §. cū ita. ⁊. l. generaliter. C. de insti. ⁊ substi. sub condi. fac. cum simi.

¶ Tertio facit pro matre: q: pene p̄dicte aut. vident imponi principaliter p̄pter hoc: q: nubendo veniebat contra sacramentū: cum tunc iuraret nō nubere. Sed hoc sacrm̄ ista nō prestitit. q: nec prestare tenebatur hodie. C. si secūdo nup. mulier. autē. sacramentum hoc. Et sic videntur sublate pene dicte aut. Et ita sentit glo. illa in fi. Sed contra determinat ibi Cy. ⁊ etiaʒ glo. C. in qui. cau. pig. ta. contraba. l. pe.

¶ Quarto facit pro ista domina: q: đr q̄ non renūciauit secundis nup. nec vell'. nec alijs auxilijs cum suscepit tutelā: ⁊ sic nō fuit legitime constituta nec vera tutrix. iuxta ea que plene no. per bar. in. l. siquis sub conditione. de testa. tute. ⁊ in aut. matri ⁊ auie. C. qñ mu. tute. offi. fun. pōt. sʒ ille pene imponunt ei que vera fuit tutrix. ergo ea nō patitur ista que nō fuit prout videmus in simi. in ea que non fuit vera vxor propter affinitatē vel consanguinitatem lʒ putaret: q: non incurrit penā adulterantis vt perdat dotem: q: non fuit adulteriū: sed stuprum: vt not. glo. in. l. consensu. C. de repudi. circa fi. gl. mag. per tex. in aut. de nup. §. si vero ab initio. † Sed certe contrariū determinat gl. ⁊ communiter doc. in. c. plerūq3. extra de dona. inter vir. ⁊ vxo. q: đʒ puniri affectus cū opere subsecuto. c. nup. de biga. Nec đʒ ista esse melioris conditionis ex eo q̄ nō legitime fuerit decreta tutrix q̄ foret si fuisset legitime decreta. arg ff. q̄ vi aut clā. l. seruus. qui. ad liber. procla. non lʒ. l. iiij. de testa. lib. cū heres. §. ij. extra de preben. eum qui lib. vj. cum si. Preterea illa que non legitime suscipit tutelam filij non euitat penā perditionis hereditatis: put determinat gl. no. ⁊ doc. in. l. ij. §. si mater. ꝟ. quid si pater. ff. ad tertul. in verbo non legitime. igit nec istas đʒ euitare. pōt dici sequēdo humaniorem sñiam qđ istud pendeat ex futuro euentu: q: si reddita tunc rōne administrationis tutele appareat penes illam nulla fuisse reliqua que restituenda forent non puniatur prefata dña: qm̄ ex eo q̄ nō restituerit reliqua que non erunt nō đʒ puniri. Nec ex eo similiter q̄ rōnem administrationis nō reddiderit: qm̄ redditio rōnis non nisi propter reliquorum restōnem fienda est: ⁊ vbi nulla sunt reliqua non est necessario rō reddēda: vnde libertas relicta sub cōditione si rōnes reddiderit si nulla sunt reliqua cēsetur pure relicta ⁊ cōpetunt statim adita here. etiam rōne nō reddita. ff. de cōdi. ⁊ demon. l. iulius paulus. de euic. qui libertis. §. seruus. cum concor. ibi alleg. in glo. Item ⁊ petitio tutoris innuebat fieri p̄pter duo precedētia quilibet vt posset sibi reddi rō ⁊ restitui reliqua qñ reliqua forent: al's nō p̄pter hoc q̄ tutorem non petijsset debere pati dictas penas. Si enim tutelam non assumpsisset non pateretur penas. l. j. C. de secūdis nup. propter hoc q̄ nupsisset nō petito tutore filio: q: hoc nō repetitur iure cautum nisi cum tutelam assumpsit. in auten. de nup. §. finaūtē tutelam. lʒ si non peteret infra annū etiam si non nupsisset pateretur penam perditionis hereditatis. Quādo ergo tutelam assumpsit ideo artatur ad petendū tutorem vt ei reddat rōnem ⁊ reliqua: si ergo reliqua nulla sunt cū excuset a restitutione illoꝝ: similiter ⁊ a reliquis duobus que p̄pter illa lud sunt vr excusari: † q: vbi duo vel tria p̄pter vnū ibi vnum tantum: vt. d. l. qui libertatis. §. seruus. ⁊ no. Cy. C. de iur. calum. l. ij. §. qđ si actor. in fi. al's seqret inconueniens q̄ si decreta tutela cū adhuc nō cepisset aliud administrare nec alia reliqua penes eam forent nuberet non petito tutore ⁊ non reddita rōne administratiōis incurret tantas penas: q: offendisset corticem verborū dicte aut. qđ tamē nunq̄ fuit de mente ipsi⁹: sed solum qñ administrauit ⁊ apud se erant reliqua que veniebant restituenda. qñ vero nulla tunc satis est q̄ propter nō petitum tutorem infra annuʒ excludatur ab hereditate filij decedentis in pup. etate. ar. de verbo. ob. l. si ita stipul'. fuero siuero reddita rōne administrationis apparebit apud eam fore reliqua que veniebant restituenda ⁊c. debebit ista mulier pati dictam penam ⁊ perdere: dictum legatuʒ: non solū p̄pter defectū non reddite rōnis ⁊ non restitutorū reliquorū: sed etiam nō pe
2 titi tutoris: † qm̄ lʒ ipsuʒ petierit perfunctorie ⁊ non legitime petijt. debebat enim ipsum petere cum effectu. i. facere q̄ daret ⁊ administratio legitie sumeret anteq̄ nuberet. C. de admi. tu. l. fi. §. personis. in tex. ⁊ gl. ⁊ per bar. Et exp̄sse per Jac. de bel. in corpore vnde sumitur illa aut. de nup. §. finaūt tutelā. quod hic non fecit: sed vna die petijt ⁊ altera nupsit eo non dato. Et sic petijsse non videtur. ff. ad tertul. l. ij. §. non solum in verbo perfunctorie. de euic. l. qua libertatis. §. penu. in verbo perfunctorie. de admi. tu. l. tutor qui reperto. §. j. ibi: debuit enim ptibus suis fungi. non quidē p̄cipiti festinatione ⁊c. Et hoc non obstante q̄ legitime nō fuerit decreta tutrix postq̄ nō fecit debitas renunciationes ex quo realiter administrauit lʒ non legitime ne ex hoc sit melioris conditionis q̄ si legitime vt. s̄. dixi per iura. s̄. alleg. Laus deo.

ADDITIO ¶ Annū luct⁹ Et vt mulier scđo nubens ⁊ filios hñs euitet penas iurʒ cautela ē q̄ faciat filios consentire tali matrimonio q: h̄ mō euitabit omnes penas: nā pena q̄ ipo nit mri trāseūti ad scđa vota nō hʒ locū qñ trāsit de volūtate filiorū vt no. Phil. dec. in ∂sil. ccvj. ici. querit an diuisio i. ij. col. ver. ⁊ p̄ fundamento in. ij. volu. ⁊ vide Lu. Ro. ∂sil. ccxix. ici. ex themate ꝟ. iiij. idē p̄bat i ij. col. H. F.

1 ¶ Testes deponentes super confessiōe aduersarij de eo qđ actor deduxit in libello nihil probant.
2 Confessio facta de matrimonio parte absente: etiam si per testes probet de iure cano. non releuat.
3 Testimonium de auditu auditus quando valeat.

¶ Consilium. clv.

In christi nomine amen. ¶ In causa que vertitur coram domino vicario domini Archidiaconi Aquilegiēsis inter Elianam filiam Antonij ⁊ Jacobuʒ gasatiui ambos de sancto Daniele super matrimonio p̄tenso per dictaʒ dominam ⁊ negato per dictum Jacobum. Visa petitione ipsius domine ⁊ testib⁹ examinatis pro parte ipsius dico ptes dicti domini vicarij fore ⁊ esse debere in absoluendo dictum Jacobuʒ a petitione dicte mulieris per regulam que est q̄ actore nō p̄bante re⁹ absoluit. C. de edē. qui accusa. de proba. l. actor. Nā dicta mulier induxit. v. testes ad p̄bandū duo que cōtinent in sua petitione: quorum primū est p̄missio dicti Jacobi de recipiendo dictam Elianam in vxorem si consentiret eius copule carnali ⁊ sic sponsalia de futuro. Aliud est dicta copula carnalis subiecta que facit sponsalia de futuro transire in matrimonium de p̄senti: vt in. c. j. de ∂spōsa. impu. li. vj. circa me. ibi nisi per carnis copulam ⁊c. quoꝝ quidē testium nullus est qui deponat de aliquo predictoꝝ duoꝝ: lʒ aliqui ex eis: vʒ secundus quartus ⁊ quintus vʒ Martinus Jacobus ⁊ Menia vxor Martini deponant de confessione dicti Jacobi gasatiui facta extra iudicium: ⁊ absente parte quoꝝ dicta nil p̄sunt pluribus rationibus. ¶ Prima q: deponunt super alio q̄ super eo ad quod producti sunt cū fuerint producti ad p̄bandum cōtenta in petitiōe dicte Eliane que sunt illa duo de quibus dictum est supra: ⁊ ipsi deponunt super alio penitus diuerso. s. de confessione: prout expresse determinat Specu. in titu. de teste
1 §. j. ver. sed pone egi. qui dicit † q̄ si in libel. dico me mutuasse ⁊ testes producti super eo de hoc nihil dicunt: sed solum depo
b nunt de confessione[b] aduersarij mei tales testes intentionem meam non probant: ⁊ sic debet sequi absolutio. Sic ergo si volo q̄ dicti testes mihi prosint debeo dictam confessionem allegare ⁊ deducere in libe. vel in articulis: ⁊ tunc tales testes fundarent intentionem meam per indirectum: q: confessio aduersarij mei releuat me ab onere probandi: vt no. extra de confes. super rubrica in nouel. Et isto modo debet deduci in practica mea confessio vt si quis vult ex ea se iuuare debeat ipsam allegare in libe. vel in articulis alias nō prodest: licet testes de ea deponant fm Specu. in prealleg. versic. maxime in fine. quod
2 hic factum non reperio. † ¶ Secundo non proficiunt dicti testes: quoniam ⁊ si fuisset dicta confessio allegata ⁊ in dubium deducta: attamen nō fuit facta parte aduersa. s. dicta Eliana

b ¶ De ∂fessione. vid. d. alex. de imo. in ∂sil. clxxvj. i. j. col. in. ij. parte.

presente sed absente ꝛ sic nihil valet ad veram ꝛ perfectam pꝛobationem: vt. l. certum. §. si quis absente. ff. de confess. ꝛ not. in glo. in. l. cum de indebito. §. fi. ff. de pꝛoba. ꝛ per canonistas. in. c. ex parte de confess. qui habent hoc pro indubitato: vt refert Cy. in. l. generaliter. C. de non nume. pecu. in. iiij. q. lȝ de iure ciuil. Cy. ibi ſm Petrum aliter dicat. Sed Barto. in. l. j. C. de confess. in. ij. q. tenet idē quod supra dixi: quicquid dicat Petrus. Preterea ꝛ si opinio Pet. esset vera de iure ciuili in casu vero nostro: qꝛ agiť de cā mrimoniali que est ecclesiastica[a]: vt in clemen. j. de iudi. ꝛ etiam sumus in terris subditis ecclesie etiam quo ad temporalem iurisditionem seruandum est ius canonicum: vt in. c. quod clericis. de foro compe. ꝛ quod no. in. c. fi. de arbi. lib. vj. per glo. ¶ Tertio non proficiunt dicti testes: qꝛ sunt omnes singulares in dictis suis cum deponunt de confessionibus factis diuersis temporibus: ꝛ sic etiam si dicerent de presentia partis non prodessent vt in. c. lȝ causaȝ. de probatio. cum si. Primus autē testis nihil penitus probat: qꝛ nec de dicta confessione attestatur per suum auditū: sed attestatur de † auditu auditus quod nihil valet: vt no. in. l. testium. C. de testibus. nisi vbi agitur de probanda memoria cuius initij memoria non existit: iuxta. l. si arbiter. ff. de proba. ꝛ. l. ij. §. iteȝ labeo. de aqua plu. arcen. Tertius etiam testis penitus nihil probat quia deponit de quibusdā verbis platis ab ipso Jacobo que non continent in se confessionem de se licet dixerit illam habere maritum ꝛ alium assumere non posse. ¶ Concludo: ergo vt supra.

Laus deo.

a ¶ Ecclesiastica. Adde ideȝ per. d. Mari. sozi. in osi. xij. §. pterea ēt ex ... in prima parte.

1 ¶ Si debitor offert se paratum soluere residuū impedit vēditionem pignoris non obstante pacto ꝙ infra tantum tēpus pignus vēderetur non soluente debitore.

2 Non dicitur turbasse iurisditionē qui iure eam dȝ habere recisa vēditione facta per creditorem de aliquo castro pignorato.

¶ Consilium. clvj.

In christi nomine amē.

¶ Uisis actis ꝛ actitatis coram domino locūtenente patrie fori Julij inter dominaȝ Margaritam filiam quondā domine Magdalene ꝛ Leonardi iugalium agenteȝ ꝛ petentē ex pte vna seu eius procuratorem: ꝛ magistrum Nicolaum fabruȝ de vtino reum ꝛ possessorem ex altera. Super quodaȝ manso qui fuit dicte quondam dñe Magdalene matris dicte quondam agentis datus in dotem cum pacto ꝙ post mortem dicte domine Magdalene pertineret ad communes heredes seu filios. 1 † Et postea per dictam dominam Magdalenam viduam fuit obligatus cuidam ser Francisco notario de cormono pro duca. quinquaginta cum pacto ꝙ si infra certum tps non restitueretur posset vendi: de quibus per dictam dñam dicunť fuisse restituti. xxv. inter pecunias ꝛ certas res dictum mansum per heredes dicti ser Francisci fuit positum ad incantum pro residuo requisita dicta dña Magdalena ꝛ contradicente offerēte se velle residuum soluere facta calculatiōe ꝛ viso quid soluere debebat. Et nihilominus hoc nō obstante fuit venditus dicto magistro Nicolao pro. xxv. ducat. cum dicatur ꝛ probatur valere in triplo vel saltim in duplo plus: vnde vendicatur nūc per dictam dominam Margaritaȝ a dicto magistro Nicolao possessore tanꝙ non legitime venditus fuerit. ¶ Sup. eo qđ queritur que sint vel esse debeant partes iudicis in pronunciādo. Respondeo ꝙ dȝ pronunciare pro dicta actrice ꝛ condēnare dictum magistrum Nicolaum ad restitutionem dicti māsi soluto tamen sibi eo qđ dato calculatore ꝛ facta calculatiōe reperietur ꝙ dicta domina Magdalena restabat dare dicto ser Francisco cum precium solutum per dictum emptorem dicto ser Francisco fuerit conuersum in vtilitatem dicte domine Magdalene ꝛ in liberationem eius. ff. de rei ven. l. emptor. in prin. ꝛ no. plene per glo. C. de iure fisci. l. iij. lib. x. in princi. glo. fi. magne. Quod autem dixi probatur tribus modis. ¶ Primo quia fuit venditus tam paruo precio cum valeret in duplo plus vnde censetur venditio facta mala fide ꝛ ob gratiaȝ ꝛ fauorez emptoris: ideo vel est nulla vel dȝ rescindi: vt patet in. d. l. iij. C. de iure fisci. ꝛ l. j. de fide istru. ꝛ iur. aste fisca. li. x. cū ibi no. in glo. de prescrip. xxx. ann. l. j. de rescin. vend. l. si quos. Si enim hoc est quando venditur pro debito fiscali vt dictis iuribus: fortius quando pro debito priuato: quod non est tantum priuilegiatum. Nec obst. si dicatur ꝙ statutum dicit rem subastatam debere dari ꝛ deliberari plus offerenti: quia dico statutum predictuȝ debere intelligi sane idest ſm ius commune iuxta nota. in. l. fi. §. in computatione. in fin. magne glos. C. de iure delibe. ꝛ. l. ij. C. de nota. ꝛ sic quando inter id quod offertur ꝛ verum precium non est excessus in magna quātitate alꝰs presumitur dolus ꝛ mala fides: ꝛ sic nō debet valere per dicta iura iunctis his que no. barto. in. l. si societatem. §. arbitrorum. ff. pro socio. per. l. omnes. §. lucius. ff. que in frau. credit. De lesiōe in magna quātitate. ¶ Secundo probo. quod dixi: qꝛ posito ꝙ non esset iste excessus sed fuisset venditus iusto precio vel quasi attamen ex quo dicta domina Magdalena tempore facte subastationis ꝛ venditionis requisita comparuit ꝛ contradixit petens videri ꝛ calculari quod ipsa restabat soluere ꝛ offerens se paratam soluere residuum: sed spreta dicta oblatione facta fuit venditio vel est ipso iure nulla vel debet rescindi. casus est in terminis in. l. residuum. C. de distra. pig. ff. de rescind. vendi. l. fundus. qui lucij titij. cum suis glosis. per quas. ll. presens casus determinatur. ¶ Tertio probatur quod dixi quia posito ꝙ predicta cessarent dicitur ꝙ cum post mortē dicte domine Magdalene prefatus mansus esset peruenturus ad dictam dominam Margaritam ex pacto apposito in instrumēto dotali inter dominam Magdalenam ꝛ Leonardum eius maritum parentes dicte Margarite: ex quoruȝ pacto potuit ipsi Margarite ius acquiri. l. quodcunqꝫ. §. j. ff. de verbo. ob. non potuit prefata domina Magdalena alienare in preiudicium filie sue vel pactum apponere in contractu pignoris ꝙ possent vendi nisi pro tempore quo ipsa viueret. l. peto. §. predium. ff. de leg. ij. ꝛ ea mortua: quia finitur ius datoris firmari debet ius acceptoris cum firmetur ex causa de preterito ꝛ necessaria. ff. de pig. l. lex vectigali: quibus mod. pig. vel hypo. sol. l. iij. ꝛ quod plene not. Bartol. in. l. in diem. ff. de aqua plu. arcen. Et istam causam deducit dicta domina Margarita in suo libel. sed precedentes potest deducere replicando postquā reus excipiendo deduxit emptionem predictam cum subastatione. 2 ¶ † Ex predictis apparet quid iuris sit in causa sfortij mota per dictum contra ser Bartholomeum quē dixit intrasse violenter in domuȝ rustici ꝛ laboratoris dicti mansi ꝛ aliqua violenter abstulisse pro faciendo executionem cuiusdam laudi lati contra dictum rusticum asserendo se hoc fecisse exercendo iurisditioneȝ nomine dicte domine Margarite: ad quā dicit spectare iurisditionem ꝛ garritum in dicta villa ꝛ manso inter suos rusticos ſm morem dicte patrie. Prefatus vero magister Nicolaus dicit iurisditionem ꝛ garritum pertinere ad se sicut ꝛ dominium dicti mansi ratione dicte emptiōis ꝛ se fuisse in ipsius quasi possessione turbatum ꝛ contra ipsum cōmissum sfortium. Uidetur enim ꝙ bene dicat: quia in creditorem censetur per pignorationem transiuisse exercitium iurisditionis ꝛ garritus quam ꝛ quem habebat pignorans per. l. elegāter. §. penu. seu circa fin. in verbo cohercuit. ff. de pigno. actio. per quem dicebat Bal. me audiente ꝙ creditor. cui obligatur castrum pōt in homines illius exercere iurisditionem ꝛ imperium puniendo ipsos de maleficijs. igitur ꝛ in emptorem predictum censetur transisse in quem transit omne ius vendentis creditoris: ꝛ etiam vltra: vȝ dominium quod ipse non habebat l. si conuenerit. ff. de pig. act. ¶ Sed ista procederent si venditio fuisset legitime facta ꝛ foret irretractabilis. Sed quia cōtrarium est vt supra dixi predicta non procedunt. Si enim dicamus ꝙ venditio fuit nulla tunc non transiuit dominium: quia vendens non erat dominus: nec habebat potestatem transferendi dominium alienum nisi cum legitime venderet. Si vero erat aliqua: sed veniebat rescindenda: tunc licet esset translatum veniebat restituēdum. Idem ergo debet dici per omnia de iurisditione ꝛ garritu qui sunt sequela dominij: cum idem sit iudicium de connexis ꝛ dependētibus. l. si cognati. C. de nego. ge. ꝛ de separa. l. j. §. preterea. Et siue non fuit translata iurisditio siue fuit translata: sed retractabiliter non potest dici turbatus prefatus magister Nicolaus in quasi possessione illius per illam seu ministrum illius ad quā dicta iurisditio spectabat vel ad quam erat reuersura. ar. optimum in. l. si creditoris. C. de fideicom. in ratione sui. ꝛ quod no. glo. l. si non fortem ff. de condi. inde. ꝛ de pac. l. si intra. in ratione sui. ¶ Causa ergo precedēs est preiudicialis ad istam causaȝ sfortij. Et sic in ea pronunciabitur pro dicta domina Margarita ꝛ contra dictum magistrum Nicolauȝ put debet pronunciari per ea que in precedenti margine dicta sunt: similiter ꝛ in hac causa sfortij dicendum est. Debet ergo prius terminari causa precedēs cuius controuersie exitus dabit viam ad hanc. ff. de acquiren. possess. l. exitus controuersie. iuncta. l. preses. C. ad. l. flauiam. de plagia. ꝛ. l. j. C. qui accu. non pos. de adulte. l. quoniaȝ ad alexandrum. Et preterea posito ꝙ dictus magister Nicolaus in precedenti causa contra ius ꝛ iustitiaȝ obtineret. Attamen de sfortio predicto non potest conqueri coram domino locumtenente patrie fori Julij: quia dicitur ꝙ locus vbi commissum est sfortium non est de sua iurisditione: sed cuiusdam comitis ad quem dicitur cognitio pertinere: super quo me non extendo quia questio facti est. l. aretusa. de statu. hominum cum similibus.

milibus. Laus deo.

1 Quomodo differat interrogatio a positione.
2 An statutum requirens certam formam respondēdi possit impleri per aliud verbum equipollens.
3 Liuellarius interrogatus a domino an esset simplex cōductor an vero liuellarius si dicat se non tenere possessiones eo modo quo dominus interrogauit non cadit a iure suo tanq̄ mēdax ex forma statuti cuz fateatur in positionibus se esse liuellariū.

¶ Consilium.clvij.

In christi nomine amen.

1 a † ¶ Ad primum quesitum dicendum est q̄ clerici possunt vti beneficijs statutorum laicorum[a] sicut alij laici de populo q2 reputant̄ esse de vniuersitate populi sicut ecclesie de vniuersitate edificiorū.l.j.§.ius publicum.ff.de iusti.z iur.l.pupillus.§.territorium.de verbo. signifi.sicut determinat Oldra.in consil.xxxj.per.c.si in aduitorium.x.di.vbi casus.z bal.in.l.cunctos populos.C.de sum. tri.in.vij.vel.viij.col.dicens clericum habentem instrumentuz guarentigie quod ex forma statuti meretur executionem sicut sententia posse petere executionem sicut z laicus:lz contra statuta laicorū non ligent clericos fm communez opi.Sed aliud est tractare de fauorabili inclusiōe aliud de odiosa fm Bald. ibidem.Primo enim casu includitur:z sic potest itelligi quod no.Jo.an.in.c.fi.de offi.deleg.in nouel.lib.vj.Secundo nō sic loquitur tex.in.c.si sñia.de sen.excom.li.vj.vbi interdicto populo nō censetur interdictus clericus:z lz clerici munera ciuilia cum laicis non faciant:z sic applatione municip.etiā quo ad fauores non videantur includi.ff.ad munici.l.j.circa princ. q2 istud pcederet oīno in forēsibus a q̄bus laici nullum habēt subsidium:vnde nec debent gaudere beneficijs statutorū.Nos loquimur in clericis aquibus laici habent subsidia spiritualia:licet non temporalia vnde non est iniustum:immo debitum q̄ pro spiritualibus metant temporalia vt dicunt canones.

¶ Quantum ad fm quesitum dicendum videtur q̄ si hoc est: vt s̄.dixi fundata sit intētio dicti domini Abbatis contra dictuz Joannem laicum ex responsione facta per ipsum Joannez ad interrogationem dicti domini Abbatis: q2 non fuit facta fm formam statuti.s.per verbum credit vel non credit:z sic dz haberi interrogatio pro confessata fm formā supra relati statuti s.pro illa parte que fauorabilior est interroganti.l.de etate.§. qui tacuit.ff.de interrog.act.z q̄d no.in.l.quādiu.la grande.ff. de acqui.here.per glo.z doc.de lapsu termini assignati ad aliquid faciendum.Et sic q̄ ipse Jo.teneat iure cōductitio.i.tanq̄ simplex conductor nō tanq̄ liuellarius.

2 † Sed contrarium est verius primo q2 dictum statutū loquit̄ in positionibus que fiunt aliquid affirmando vel ponēdo vt patet ibi.Et positionibus seu capitulis zc.Sed ista nō fuit positio sed interrogatio que fit non ponendo aliquid vel affirmando:sed querēdo: z sic dubitatiue inter que longa est differētia.Qui enim ponit b affirmat z confitetur[b] id quod ponit ideo sibi posset esse nociua talis positio si contineret aliquid ptra se.C.de lib.cau.l.cū precum.sed non sic interrogatio pōt esse nociua interroganti cum in ea nihil asserat interrogās:vnde materia interrogationum fuit inuēta a iure cōmuni scripto.ff.de inter.ac.per totuz materia vero positionum non sed a consuetudine iuxta plene not.in.c.j.de confes.per glo.z in spe.deposi.§.j.z per Cy.in.l. ij.§.sed q2.C.de iura.calū.per bar.in.l.offilius.ff.de leg.j.Statutum ergo predictum quod loquitur in positionibus z est penale cum in hoc q̄d hz pro confesso non rñdentē fm formā a se datam z etiam contra ius cōe nō dz extēdi ad interrogatiōes que sunt penit⁹ diuerse:q2 in diuersis z sepati de vno ad aliud non infert̄.l.papi.exuli.ff.de mino.de cal.l.fi.ad carbo.in.l.de bonis.C.de dona.inter virum z vxo.si maritus.z sic remanet in dispositione iuris cōis iste casus.l.cōmodissime.C.de libe. z posthu.l.si cum dotē.in prin.solu.ma.fm q̄d rñsuz est sufficienter. Sed certe ēt attēta forma statuti videt̄ rñsum sufficiēter: q2 cum statutum dicat debere rñderi per verbum credit vel nō credit dz intelligi vel per aliud equipollēs.per id quod no.in fi.Bar.in.l.ab emptione.ff.de pec.hic est q̄ lz conditio debeat impleri in forma specifica.l.meuius z.l.qui heredi.ff.de condi. z demon.Attamen sufficit si impletur equipollēter.l.iul.eo.ti. z.l.si mater.C.de institu.z subst.sub conditiōe fac.z.ff.ad treb. l.mulier.in prin.de statu lib.l.peculiuz.§.j.in fi.Nec ob.dictio taxatiua posita in statuto dum dicit q̄ per soluz verbum credit vel non credit.Respondeat̄ q2 non excludit aliud omnino simile:z idem importās.C.de predi.mino.l.ob es.cuz ibi no.de sac.san.eccl.l.illud in fi.Satis eniz esset absurdum dicere q̄ si pono te esse debitorem meū in centū ex tali cā z tu respondeas nego me esse debitorem in aliquo ex dicta cā q̄ dicta respōsio non diceretur sufficiēs z q̄ tu haberis pro cōfesso q2 nō respōdisti formaliter fm q̄ requirit statutum.s.per verbum non credit.Hoc eniz nō creditur fuisse de intētiōe statuti: q2 esset quedam superstitiosa z verbalis obseruantia:z esset lex imposita potius verbis q̄ rebus quod non est dicenduz.l.j.C.cōmu.de le.Unde nō sunt verba statuti captāda vel calūniāda.ff.ad exhiben.l.pe.Sed aliter intelligendū vt mens eius seruet̄.ff.de legi.l.scire leges.z.l.benignus.Et sic dum dicit q̄ per solū verbum credit dz intelligi non per aliud dissimile vel non idē importās.sed per oīno simile.sic vt in iuribus.s̄.alle. ¶ In casu autē nostro rñsum est per verba equipollentia:immo clariora q̄ sit verbum credit vel non credit.Nā interrogatio cōtinet duo Primū si tenebat z possidebat cnā talem petiā terre. Et ista responsio clarior est q̄ si dixisset credit z magis reddebatur interrogās certus de eo quod querebat scire q̄d solum creditur statutum voluisse.ar.ff.de confess.l.certum in prin.

3 † Secūduz est q̄d continet dicta interrogatio.s.si tenet z possidet an tanq̄ simplex conductor:non iure liuelli vel tanq̄ liuellarius. Et ad istā partē respondit Joānes q̄ non recognoscebat eā a dicto abbate eo modo quo abbas fecit interrogationem.s.iure conductitio z tanq̄ simplex conductor non iure liuelli. Et ista verba ista nō si min⁹ īportāt q̄ si dixisset nō credit nec minus redditur certus interrogās ex eis.Quid eniz aliud querebat abbas scire nisi vtrum ille esset simplex conductor qui nullum ius hz in re.l.nō solet.ff.loca.Et satis hoc clare percipit z sine dubitatione quacunq̄ ex dicta responsione sicut si dixisset nō credit.Et sic censetur satisfactum intētioni statuti predicti:z hoc sufficit.l.ij.§.j.ff.de iudi.non tamē negauit se tenere iure liuellario:z sic non vt conductor simplex:z vt habēs vtile dominiū l.ij.§.qui in perpetuum.si ager vec.vel emphi.peta.immo confessus est in suis positionibus postea factis:vnde si non appa ret contrarium eius quod negauerat.s.se esse simplicem cōductorem non dz puniri tanq̄ negauerit possessionem z proprietatem domino virtute alterius statuti pter hoc solum q̄ ex suis capitulis apparet ipsum liuellarium.Nam istud ipse nō negauit nec hoc arguit ipsum fuisse mendacem in precedēti negatione cuz aliud sit tenere vt simplex conductor sine dominio z possessione:sed cum simplici detentatione.C.commu.de vsuc. l.j.Et hoc ipse negauit aliud iure liuelli cuz vtili dominio z naturali possessione.Et hoc non negauit:sed confessus est:vnde per hoc in mendacio non dephēditur:ergo per hoc penā mēdacij non incurrit tanq̄ primo negans vnum z postea illud cōfitens.Preterea do.Abbas in suo lib.dicit Joānem negasse suam interrogationem.Si ergo nunc ad fundandum suam intentionem z ad probandum contrarium negationis predicte diceret illam interrogationem haberi pro confessa sibi ipsi cōtradiceret:z sic non deberet audiri.l.ij.ff.quando appel.sit.z h̄ est ratio demonstratiua contra eum.Sed posito q̄ primo negasset z postea illud idem fuisset confessus:si tamen antequā actor fuisset grauatus in onere probandi:cum per talem cōfessionem releuetur ab illo onere:similiter releuatur a pena negationis quam fuisset incursurus actore postea contrarium probante:per ea que plene habentur z no.in tex.z per doc.in.l.eū qui.ff.de iureiu.in prin.Sed nec ex alia probatiōe facta in cōtrarium per Abbatem eius quod fuerat negatum venit puniendus ex forma statuti supra primo loco relati:quoniam Abbas minime probauit q̄ dictus Joannes possideret vel teneret tanq̄ simplex conductor cuz nullos testes induxerit. Sed potius probauit ipse Joannes q̄ teneret iure liuellario tā per instrumentum publicū de sua inuestitura vt dicitur in apostilla facta super septima positione q̄ per libros archiuij domini Abbatis in quibus non sunt descripti simplices cōductores sed solum liuellarij:vnde cum iste Joannes ibi reperiatur descriptus post Petrum precedentem liuellarium talis esse creditur qualis sunt alij iter quos scriptus reperitur.ar.C.si ser. expor.ve.l.moueor.tamen ex quantitate quā soluit pro affictu q2 tantam soluebat quātam soluebat Petrus quē constat fuisse liuellarium hmōi possessionis.ar.eius quod no.glo.ff.de superficie.l.j.§.j.super verbo ex conducto in glo.que incipit agēdo in ver.sed qualiter dignoscit̄.z de reg.iur.semper in stipulationibus.Tum etiam ex attestationibus testium receptorū pro parte dicti Joannis z primo illorum qui viderunt ipm tenere per.xiiij.an.z sic per longum tempus z vltra:vnde nonvidetur simplex cōductio:iuxta no.in.l.codicillis.§.instituto.ff. de.leg.ij.z in cle.j.de reb.eccle.non alie.z.l.j.§.qui in perpetuū ff.si ager vec.Tum per Uincentiuz qui dicit se fuisse pñtez qñ Petrus liuellarius cessit dicto Joanni iura sua z cum eo cōcordauit.Tum per petrum qui fuit factor Abbatis qui dicit q̄ aliquo tempore pro Abbate receperit a Joanne affictum,z postea tali anno recipere recusauit:q2 sciuerat ab eo q̄ nō ha

ii iij

[a] ¶ Laicor.ad de bal.in.cōsi. cxxxvij.i.j.pte. sz nūquid tale statutū possit disponi q̄ ei⁹ bñficiū nō psit eccl.vide p eū cōsi.cclxj.z psi. cclxx.i.iij.pte.

[b] ¶ Cōfitet̄.vide.d.Alex.de imo.i psi.lxxj. in.j.col.in.iij. parte.

bebat liuellum. Ex hoc sequitur ꝙ per prius receperat tanq̄ a liuellario q: si recepisset tanq̄ a simplici conductore frustra postea recipere eodē anno recusasset: vnde vr̄ sibiipsi cōtrariari dictus testis. Cum primo dicit ꝙ recipere recusauit: q: sciuerat ab eo ꝙ non erat liuellarius: ⁊ postea dicit ꝙ primo receperat ab eo non tanq̄ a liuellario: sed tanq̄ a simplici conductore: q: si hoc erat frustra recusauerat recipere: ⁊ id quod primo colligitur ex eius verbis ⁊ ex dicta recusatione versimilius est q̄ id quod postea dixit cum illo concor. alie cōiecture: ergo ⁊c. l. ob carmē. §. fin. ff. de testi. Sequit̄ ergo si prius soluerat vt liuellarius est in quasi possessione dicti iuris pro qua presumit̄ ff. de proba. quidā. hoc no. Bar. in. l. j. §. iul. de lib. agno. ⁊ Cy. in. l. nō nudis. ⁊. l. non epistolis de proba. Sequitur ergo ꝙ cū dictus dominus Abbas nō ꝓbauerit ipm̄ Joānem fuisse mendacem in negando se fore simplicem conductorem cuȝ esset: q: non est probatum ꝙ esset: immo ꝓbatum est contrariū nō incurrit penam statuti primo loco relati. s. vt ceciderit a iure suo q: statutum illud requirit ꝙ probet̄ cōtrarium eius qd̄ fuit negatū: vt pȝ ibi dum dicit si predicti vel eoꝝ aliquis ⁊c. Et sic ꝙ deprehendatur in mendacio insti. de act. §. item mixta est actio contra eos cum si. Et hec de secundo quesito.

¶ Ad tertium patet responsio ex his que dixi in p̄cedenti articulo circa prin. q: dicta interrogatio non dȝ haberi pro cōfessata propter hoc solum ꝙ non fuit responsum formaliter s̄m ꝙ req̄rit statutum nec iudex dȝ ꝓnunciare haberi pro confessata per ea que ibi dixi.

Laus deo.

a ¶ Heredi. vide. d. Alex. de imo. i. ɔsi. lxiiij in. iiij. pte. ⁊ in ɔs. cx. i. iiij. col. in. j. pte. ⁊ i ɔsi. lxxxiiij. in. j. ⁊ pe. col. ea. pte ⁊ in ɔsi. xxxix. i ij. pte ⁊ in cōsi. lxxxix. ea. pte.

☞ 1 Si alienetur res subiecta fideicō. contradicente fideicōmissario an heres emētis possit prescribere cum sua bona fide ⁊ titulo p̄decessoris sui eiusdem mala fide non obstante.

2 Et ponitur hic vna differentia inter ius ciuile ⁊ cano.

3 Prescriptio rei fideicōmissarie incipit ab aduentu conditionis fideicommissi.

¶ Consilium. clviij.

In christi nomine amen.

¶ Uisa suprascripta facti narratione ⁊ p̄supposito sine preiudicio veritatis ꝙ dicta domus iuxta viam publicam quaȝ habebat dictus Dn̄icus alias Coptus post ipsius Dn̄ici mortem fuisset reuersura ad dictum Augustinum si non fuisset alienata: tum propter tenorem inuestiture ꝓpter illa verba vnum alteri succedendo ⁊c. x. col. de duo. fra. a capita. inuesti. c. j. in fi. ff. de ver. ob. si quis stipu. stichum aut pamphilum ibi respiciendus erit sermo stipulationis ⁊c. Tum q: est emphiteosis antiqua seu auita sicut videmus in feudo: vt in ti. de gradi. suc. in feu. c. j. ver. his deficiētibus. ⁊ qui feu. da. pos. §. cum vero corradus: ⁊ per bart. ff. de ver. ob. l. si mihi ⁊ tibi. Dubitatur relectis aliis dubiis supra 1 tactis. † Utrum dictus Martheutius filius dicti masij prescripserit eam spatio. x. ann. inter presentes ex titulo p̄ris sui ⁊ ex sua bona fide ⁊ possessiōe a tēpore quo dictus Augustinus agere potuit contra eum vȝ post morē Dn̄ici. Et vr̄ ꝙ non pluribus rōnibus quibus tn̄ sigillatim rn̄debo ⁊ contrarium concludā. Primo per malā fidem Dominici alienantis. C. de p̄scrip. lon. tēpo. aut̄. malefidei. Sciebat enim vel scire debebat ad illum Augustinum fore post eius mortem reuersuram eandem. Sed ad hoc respondetur ꝙ dictus Augustinus ad queȝ erat reuersura sciuit dictam alienationem factam: vt pȝ ex. s̄. narratis. Et sic mala fides alienantis non nocet in hoc ei cui facta fuit alienatio: vt ea. aut̄. ver. si vero is. quominus longo tempore. x. anno. potuerit prescribere sicut potuisset si alienās fuisset bonefidei: vt ibi pȝ. Secūdo ꝓpter malā fidē illius cui facta fuit alienatio cū omnibus illis tribus fratribus. s. Petro mansio ⁊ Nauzo fuerit facta ꝓtestatio per dictum Augustinuȝ ꝙ non emerent: per quā ꝓtestationē inducit̄ mala fides C. de rei ven. si fundum. ff. que in frau. cre. ait p̄tor. §. si quis princeps. de leg. prestan. l. virilis. §. pe. Sed ad h̄ respondet̄ ꝙ mala fides est vitium personale ⁊ personam nō egreditur. l. an vitium. in prin. ff. de diuer. ⁊ tempo. prescrip. ⁊ sic non transiuit in Mattheutium filium ⁊ heredem Masij cui facta fuit protestatio: q: presumitur bonefidei. c. qui in ius. de regu. iur. ⁊ co. ti. c. cum quis in ius. li. vj. ⁊ qd̄ ibi no. in glo. Sed tertio vr̄ idē per theoricam glo. d. c. cum quis in ius que vult ꝙ istud ꝓcederet in prescrip. lon. tempo. in qua nō requirit̄ titulus vt heres propter bonam fidem suam possit prescribere id quod defunctus ꝓpter suam malam fideȝ prescribere non poterat. Nō sic in prescrip. long. tempo. in qua requiritur titulus. In illa eniȝ lȝ mala fides autoris non noceat singulari successori bonefidei: vt. d. l. an vitium. ⁊. l. j. C. de prescrip. long. tempo. Bene tn̄ nocet heredi qui reputatur eadem persona cuȝ defuncto: vt est casus in. l. cuȝ heres. ff. de diuer. ⁊ tempo. prescrip. ⁊ de public. l. eum qui. §. in hac. ⁊ ibi plene per glo. Sed ad hoc respondet̄ ꝙ istud procederet si defunctus malefidei non habuisset iustū titulum aptum ad prescribendum: ⁊ sic heres eius volens lōg. tempo. prescribere necesse haberet allegare titulum pro herede ex sua persona: qui titulus pro herede facit ipsum cēseri eandem personam cum defuncto: ⁊ ita sentit glo. in. d. c. cum quis in ius. Sed hic habuit titulum de se iustum ⁊ habilem ad prescribendum. Sed sibi solum deficiebat bona fides que reperitur in persona heredis: vnde videtur sibi sufficere si nō vult vti accessione temporis ⁊ possessionis defuncti: sed incohare prescriptionem a se: q: ille titulus non facit ipsum reputari ꝓ eadem persona cum defuncto sicut sufficeret singulari successori: vt. d. l. j. C. de prescrip. lon. tempo. Et pro hoc benefacit quod no. ⁊ determinat Bar. in. l. celsus. ff. de vsuca. post prin. in ver. 2 pone pater tuus ⁊c. † ¶ Secundo respondetur ꝙ illa. l. cū heres. ⁊ ille. §. in hac. cum ibi no. per glo. procedunt de rigore iuris ciuilis. s. vt mala fides defuncti noceat heredi bonefidei et nolenti a se incohare prescript. Non sic de equitate canonica: prout determinat expresse Dy. in. c. ij. in pe. q. de reg. iur. li. vj. ⁊ refert ⁊ tenet Bar. in. d. l. cum heres. ⁊ Cy. in. l. nihil. C. ꝓ herede. pro qua opi. facit ratio ꝙ contrariorum dȝ esse eadē disciplina. l. ⁊ si cōtra. ff. de vul. ⁊ pu. de leg. iij. l. fi. ¶ Sed videmus ꝙ de iure ciuili bona fides defuncti prodest heredi malefidei. C. de vsucap. transfor. l. ista. ⁊ ibi no. sic econtra dȝ esse ꝙ mala a fides defuncti dȝ nocere heredi[a] bonefidei: vt. d. l. cum heres. Sed bene iure canonico bona fides defuncti non prodest heredi malefidei: q: bona fides dȝ esse ɔtinuata a principio vsq̄ in finem prescriptionis: vt plene no. in. d. c. ij. de regu. iur. lib. vj. per Dy. Pari ergo rōne mala fides defuncti nō dȝ heredi bonefidei nocere vt eadem sit ratio contrariorum: vt. s̄. dixi.

¶ Cum ergo ciuitas Camerini in qua questio vertitur sit subdita in temporalibus ecclesie romane debet etiam in foro seculari seruari ius canonicū ibidem quādo contrariatur iuri ciuili. iux. no. per glo. in. c. fina. de arbi. lib. vj.

¶ Sed quarto videtur obstare defectus tituli: q: filius in potestate non potest prescribere titulo pro herede nec in titulo pro suo. C. pro herede. l. nihil cum ibi no. in glo. ⁊ sine titulo prescriptio long. tempo. non procedit. C. de rei vendi. l. nullo. Sed videtur ꝙ ista oppositio procederet si defunctus non habuisset titulum: ⁊ sic heres indigeret titulo proprio queȝ filius in potestate non habet: per rationem que colligitur ex. l. in suis. de lib. ⁊ posthu. Sed hic defunctus habuit titulum habilē ad p̄scribendum propter quem potuisset prescribere si fuisset bonefidei: sed lȝ ipse non potuerit propter suam malam fidē potuit filius heres eius virtute tituli paterni: licet non proprij: quoniam ad ipsum transiuit effectus tituli paterni qui consistit in facto. ⁊ propter malam fidem defuncti non est nullus: lȝ apud eum fuerit sine effectu: sed apud heredem in quo cessat cā erit cum effectu: pro quo bene facit quod no. in. l. fi. in prin. C. de iure doti. vbi actio que est inutilis apud cedentem potest esse vtilis apud cessionariū quando in eo cessat ratio inutilitatis que erat in cedente. pro hoc etiam quod no. gl. in. l. si is qui pro empto. §. si quis bona fide. ff. de vsucap. s. ꝙ interruptio prescrip. ⁊ possessionis non interrumpit effectum precedentis ti. ⁊ ideo ex noua possessione vna cum titu. p̄cedē. potest quis reincipere vsucapere si erat bonefidei: vt ibi no. glo. quam bart. dicit esse singularem. Sic dico hic ꝙ heres ex noua possessione cuȝ sua bona fide potuit incipere vsucapere virtute tituli queȝ habuit defunctus qui cum consisteret in facto. l. consilio. §. fi. ff. de cura. furio. semper fuit verus in se. iuxta no. per glo. in. l. j. §. veteres. ff. de acqui. poss. Pro hoc etiaȝ quod expresse determinat Bar. in. d. l. celsus. ff. de vsuc. in versi. pone pater tuus. vult ꝙ filius qui titulo pro herede vel pro suo nō potest vsucapere si non potest probare verum titulum defuncti debet ipsum allegare ⁊ probare per aliquas coniecturas se putasse illum fuisse verum ⁊ sufficiet sibi putatiuus titulus defuncti lȝ careat proprio. Quanto ergo fortius sibi prodesse debet verus titulus defuncti si potest ipsum probare vt est hic: loquitur tamen Bartol. quando defunctus erat bonefidei: ⁊ sic poterat ipse ex illo titulo vsucapere. Sed ego dico idem si malefidei ⁊ heres bonefidei ex quo ipse heres potest vsucapere de equitate canonica vt dictum est. s̄. q: si bene consideretur est eadeȝ ratio vt heres bonefidei possit prescribere ex titulo defuncti id quod defunctus propter suam malam non poterat ex quo illa non nocet heredi de iure canonico sicut posset illam quam defunctus poterat propter suam bonam: lȝ heres non posset ꝓpter suam malaȝ de rigore iuris ciui. dicta. l. ista. de vsuc. trāsf. 3 ⁊ quod no. Bart. in. d. l. celsus. ¶ † Quinto videtur obstare huic prescriptioni. l. fi. §. sin autem auaritie. C. cōmunia de lega. vbi si res subiecta restitutioni alienatur potest existente conditione

ditione restitutionis vendicari sine obstaculo prescriptionis. Sed ad hoc faciliter respõdetur q intelligitur de prescriptio ne temporis precedẽtis ante conditionis existentiam. Naz il la non potest allegari: qz non potuit agere z non valenti agere de iure non currit prescriptio ipo iure. l. cum notissimi. §. illud C. de prescrip. xxx. an. Et ita intelligit glosella illum. §. finaũt auaritie dum alleg. illum. §. illud. assignando dictam rationez z. l. j. §. fi. de an. excep. Sed post euentum conditionis post quẽ incipit agere posse bene incipit contra eum prescribi z pscribi tur: vt pz in. l. iubem⁹. in fi. C. de iure do. Et ita vult expsse Cy. in illo. §. finaũt auaritie. in secundo no. Hic autem postq̃ exti tit casus rõnis. i. post mortez. Dominici cucurrit tempus suffi ciens ad dictam prescriptionẽ z vltra: igit̃ zc. ¶ Sexto z vlti mo videt̃ obstare ĩ eodẽ. §. finaũt auaritie. ibi quasi nec scripta zc. qui fingit titulũ nõ interuenisse: sed si non interuenisset si cut non potuisset defunctus prescribere longo tempore sine ti tulo etiam si fuisset bonefidei: vt. d. l. nullo. ita nec filius ei⁹ he res qui caret pprio titulo. Sed respondet̃ q ille tex. intelligit̃ quantum ad trãslationem dñij: qz resoluit̃ ac si alienatio facta non fuisset: non quantum ad prescriptionem postea secuturaz vt pz ex ibi notatis per Cy. ¶ Concluditur ergo dictũ Mat theutium tutum fore prescrip. x. an. Laus deo z beato Pe tro in vinculis die vltima Julij. 1431.

1 ☞ Si pater z tres filij sint inuestiti de feudo empto: z pecu nia sit patris. an dicant̃ inuestiti p virili an vero pater pҏio in solidum: z post eius mortem filij.

Et sic vtrum ex tali inuestitura dicat̃ feudũ antiquum an nouum vt agnati vnius ex filijs inuestitis excludant filias eiusdem. 2.

3 Et si sit feudũ nouum an epš possit gratificare agnatis an de beat filiam defuncti al's inuestiti de nouo inuestire.

¶ Consilium. clix.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Punctus istius qõnis consistit in vidẽdo vtrum istud feudum fuerit nouum in personis fi lioꝝ dicti dñi Joannis q̃ fuerunt inuestiti simul cum patre an vero paternum. ¶ Primo nãq3 casu inspiceret̃ voluntas z intentio cuiusq3 eoꝝ p se in portione sua que cense retur fuisse in prospiciẽdo sibi suisq3 heredibus tam masculis q̃ feminis quibus magis afficit̃ seu descendentib⁹ potius vel prius q̃ fratribus suis vel filijs fratrum z sic filie vnius eorũ defuncti ex intentione patris eoruz preferrent̃ patruis z filijs patruorum masculis seu consaguineis vel agnatis vt est text. in. c. de duo. fra. a capi. inuesti. ¶ Secundo casu inspiceret̃ in tentio domini Joannis patris primi inuestiti in cuius psonã habuisset originem que non censeretur fuisse maior ad descen dentes ex vno filio q̃ ad alios filios descendentes ex alijs s3 equalis ad omnes sicut esse dz de iure in aut. d̃ nup. §. pe. bene tamen censeretur fuisse maior ad masculos q̃ ad feminas pro pter naturam feudi que est vt ad feminas non transeat nisi sit actum. c. j. §. hoc aũt nondũ. qui feu. da. pos. Et si fuit receptum tam pro masculis q̃ pro feminis censetur primo loco receptũ pro masculis: z eis deficientibus pro feminis siue sic conditio naliter fuisset locutus siue copulatiue pro masculis z feminis: vt in ti. de succe. feu. §. filia vero. z de eo qui sibi z heredi. suis masculis z feminis. c. j. in prin. z in rubrica. z sic isto casu etiaz in portione illius fratris predefuncti fratres alij superstites z filij fratrum predefunctorum masculi deberent preferri istis feminis: de quibus agitur filiabus vnius ex filijs predefuncti in portione pr̃is eaꝝ fm intentionem aui eaꝝ que potius de beret attendi q̃ eaꝝ patris. z per regulam que ponitur in. d. c. j. de eo qui sibi z heredibus suis zc. ver. non eniz. ¶ Ad h̃ aũt de quo dixi faciendũ inuestigãdum est vtrum istud feudum ha buerit originẽ z principium in personis oĩum istoꝝ quattuor inuestitorum simul non solum domini Joannis patris: sed ẽt cuiuslibet filiorum qz tunc fuisset cuiuslibet eorum viriliter ac quisitum. vz pro quarta parte. ff. de duo. reis. l. reos. §. cuz tabu lis. z sic esset feudum nouum in persona cuiuslibet eoꝝ. An ve ro fuerit acquisitum primo patri insolidũ quousq3 vixit z post eius mortez filijs eius: z tunc diceretur fuisse paternũ videlz a patre in cuius persona sumpsisset originem: vt hec pbant̃ in ti tu. de gradi. suc. in feu. ℣. quod ita est intelligenduz. Ad quod sciendum notanduz est diligẽter q si solus pater fuisset inuesti tus recipiendo pro se z filijs suis absentibus vel etiam psen tibus clarum esset q primo loco fuisset acquisitum totum sibi z post eius mortem filijs eius ex ordinata charitate que icipit a se. C. de ser. z aqua. l. preses. Et hoc determinat bar. expresse ff. de lib. z posth. l. gallus. §. j. ante fi. z de ver. ob. l. quod dicitur ver. induco ad questionem. z Cy. in. l. liberti liberteq3. C. de op. liber. z sic foret feudum paternum: prout expresse determinat Bar. in emphi. ff. de verb. ob. l. si mihi z titio. in ℣. quero si em phiteosis est concessa patri recipienti pro se z filijs suis zc.

2 ¶ † Sed dubium est qz hic omnes quattuor presentes fuerũt ab ipso principio inuestiti: propter quod videtur fuisse z cẽ no uum in personis singulorum z cuilibet acquisitũ pro pte quar ta. z per ea que no. idem bar. in eadem. l. si mihi z titio. ver. bre uiter veritas est ista zc. vbi dicit q inter plures fratres sic pre sentes originaliter inuestitos non est locus iuri accrescẽdi al tero eorum mortuo sine liberis: qz est emphiteosis noua z ha bens originem in personis ipsorum fratrum primo loco inue stitorum: quod totum etiam probatur in. c. j. de duob. fra. de nouo bene. inuesti. ¶ Et si hoc esset in casu nostro filie femine dicti fratris predefuncti preferrentur patruis earum propter intentionem dicti patris que talis fuisse presumitur: vt. d. c. j. de duo. fra. a capi. inuesti.

¶ Sed his non obstantibus puto in contrarium fore veritatẽ q immo censeatur fuisse actum quod istud feudum esset [illegible] z primo loco dicti domini Joannis patris quousq3 vixerit z post eius mortem filiorum suorum z non ante. Et q in illuz ca sum mortis censeatur fuisse collata inuestitura facta in perso nis filiorum z non in vita patris: vt sic eo viuente partem ali quam habeant dicti filij: sed ipso demuz mortuo sicut si pater solus fuisset inuestitus pro se z filijs suis. iux. no. per doc. in lo cis. s. alle. ¶ Moueor autem ex duobus principaliter: primo qz istud feudum fuit emptum re vera per. d. Joan. patrẽ de sua pecunia. Et hoc dicitur constare vnde credendum est q volue rit sibi per prius acquirere: non autem simul sibi z filijs: qz tũc vnicam tm̃ quartam habuisset viuentibus filijs quod non est credendum fuisse de mente sua postq̃ totum precium soluebat de pecunia sua. arg. in. c. j. de bene. fra. circa finem: ibi nisi de cõ munibus bonis zc. Et qz causa huius acquisitionis fuit dicta pecunia z effectus solet regulari fm suam causaz. l. cancellaue rat. ff. de his que in testa. delẽ. ¶ Nec ob. l. j. C. si quis alteri vel sibi. qz ibi constabat emptionem fuisse factaz alterius nomine q̃ soluentis pecuniam z inter eos non erat ordo affectiõis iõ repetere potest per actionem negociorũ gestorum: sed hic nõ apparet emptionem fuisse factam nomine filiorum: lz filij fue runt inuestiti: qz inuestitura potest intelligi collata post mor tem patris quantum ad effectum. Nec potest dici q pater vi deatur emisse nomine filiorum animo repetendi ab eis pecu niam in vita sua: immo censetur voluisse gerere negocium suũ eo viuente z post eius mortem filiorum suorum: qz tale est z cẽ debet votum paternum vel parentum. l. nihil. §. facilius. de op. liber. z fm istum ordinem nature censetur intentionem habuis se iuxta no. in locis preallega. s. quod etiaz pz ex tenore instru menti inuestiture post prin. in ℣. quã decimam zc. vbi fit mẽtio de emptiõe dicti feudi z ibi non nominatur nisi. d. Joães qz ipse solus emit ad hoc vt ipse z filij sui inuestirentur. Emptio ergo predicta censetur facta nomine ementis tantuz in dubio non filiorum. arg. ff. de sol. l. z magis. ¶ Secundo moueor qz in eodem instrõ parum post datur facultas dicto. d. Joã. diui dendi dictum feudum inter filios. Igitur censet̃ actum vt pri mo loco acquiratur patri. Al's non pertineret ad ipsum diui sio sed ad ipsos filios. Et ad hoc quod in si. habetur in. l. femi ne. C. de secũ. nup. z. ff. de assig. liber. per totum. ¶ Preterea si solus. d. Joães fuisset inuestitus z postea refutasset dictũ feu dum in manibus domini vt filij eius inuestirentur z fuissent in uestiti simpliciter censerentur fuisse inuestiti tanq̃ de feudo ve teri z paterno vt est casus in. c. j. de vas. decre. etatis. Et simili ter si patre mortuo fuissent inuestiti simpliciter vt colligitur in c. j. de duo. fra. de no. bene. inuesti. in verbo nõ de paterno a cõ trario sensu: z expsse determinat Bar. in. d. l. si mihi z tibi. an te fi. q dicte reuocationes simpliciter facte intelligũtur fm na turam prece. contractus. argu. ff. de vsu. l. si stipulatus. loca. si vno. in prin. ¶ Nam ad hoc vt ex veteri z paterno fiat nouũ requiritur q hoc dicatur expsse in inuestitura quãdo fit in per sonam illius qui posset in eo succedere tanq̃ i paterno z veteri vt in. c. j. de eo qui fi. fecit agna. in fi. ibi vel nisi. ad hoc. Si igit̃ hoc esset facta fuisset inuestitura in personam filiorum ex post facto. ¶ Debet illud idem dici in casu nostro lz facta fuerit a prin. simul cum patre postq̃ nihil repugnet immo omnino cõ sonat q effectus dicte inuestiture facte in personis filioruz cẽ seatur collatus post mortez patris sicut tacite inerat si solus pater fuisset inuestitus vt sic expressio nihil operetur. C. de fi deiu. l. non recte. z censeatur fuisse habitus respectus ad. l. in suis. ff. de posthu. s. q filij viuente patre sunt ficte domini bo norum paternorum propter spem successionis. l. scripto. ff. vn de lib. rõne cuius ficti dominij z spei fecit pater eos inuestire in vita sua non vt vellet eos secum concurrere in vita sua cum ef fectu: qz sic nõ potuisset disponere nisi de quarta parte fructuũ

dicti feudi que ipsum tangeret. quod non est dicẽdum ipm voluisse maxime: qꝛ cuz sit acquisitum de pecunia paterna censet̃ profectitiũ ꝛ per consequẽs ẽt habere viuẽte patre ꝛ queritur sibi non filijs etiam si per filios fuisset facta acquisitio cũ in ꝓfectitijs hodie imitetur ius vetus: prout hec habent̃ in. l. cum opꝫ. de bo. que libe. fortius si acquisitio fuit facta per patrẽ ꝛ de sua pecunia: put vult bar. in. d. l. gallus. §. j. ante fi. ff. de lib. ꝛ posth. ibi hoc etiaz in filijs in potestate ꝓbatur alia rõne ꝛc. Concluditur ergo rationibus predictis ꝙ dictum feudũ debet reputari fuisse paternum ꝛ habuisse originem insolidu in personam. d. Jo. patris. Et post illius tm̃ mortem pertinuisse ad filios eius: ꝛ sic patrui ꝛ patruorum filij masculi preferunt̃ feminis in portion e patris earum predefuncti recepta intentione dicti. d. Jo. primi inuestiti non patris dictarum filiaruz per ea que dicta sunt. ¶ Confirmantur predicta qꝛ non videt̃ posse assignari bona differentia inter casum quando solus pr̃ recepisset inuestiturã pro se ꝛ filijs quo casu bar. in locis. s. alleg. vult ꝙ sit antiquũ tanq̃ in ipso habuerit originẽ: ꝛ tñ si filij fuerunt presentes etiam ipsi vident̃ inuestiti. ar. l. doñ. in cõ cu. §. species in prin. ff. de dona. ꝛ. l. die sponsaliorꝫ. ff. de po. ꝛ casum nostrum: vnde ẽt hic sicut ibi idẽ dicendum: cum bart. in casu illo loquatur indistincte: ꝛ sic si filij fuerunt ꝑsentes. Nec obstat predictis quod no. bar. in. d. l. si mihi ꝛ tibi. ver. breuiter veritas est ista ꝛc. s. in contrarium alleg. qꝛ ipse loquitur quãdo duo fratres sine patre receperunt inuestituram in quo casu cessant ratiões predicte. Nos loquimur quãdo pr̃ ꝛ filij simul ꝛ occasione emptionis facte per solum patreꝫ ꝛ de pecunia fratris: in quo casu ꝛ rõ ꝛ equitas dictat vt in patre per prius habuerit originem ꝛ fundamentum acquisitio feudi ꝛ post illius mortem transitũ fecerit ad filios: ꝛ fm̃ dictum ordinem censet̃ fuisse facta dicta inuestitura in personis eorum cum sit acquisitio executionis: iuxta no. d. Dy. in. c. j. de regu. iur. lib. vj. ꝛ sic debet fm̃ illam regulari. ff. de edẽ. l. siquis ex argen. §. rationeꝫ in fi. de iudi. siquis in lega. vbi constitutum super re factum regulatur fm̃ naturam primi debiti. Nec est nouuꝫ ꝙ copula fm̃ hoc coniunget patrem ꝛ filias ꝛ disiunget patrem ꝛ filias: per ea que no. in. d. l. gallus. §. j. in gl. ꝛ per doc. ¶ † Preterea posito sed nõ concesso ꝙ esset nouum in personis filiorꝫ dicitur tamẽ ꝙ ille qui decessit reliquit masculum filium ꝛ istas filias ꝛ sic dicte filie fuerunt semel excluse propter superexistentiam fratris earuꝫ masculi. Unde lꝫ mortuus fuerit filius predicte amplius non vocant̃: sed domino fuit apertuꝫ: vt est casus. i. c. j. §. quinetiam. in ti. epm̃ vel abb. ꝛ probatur de iure: qꝛ femine non vocantur existentibus masculis etiam cum pro masculis ꝛ feminis fuit receptum: vt in. c. j. §. filia vero. de succes. feu. Ideo ad perpetuam exclusionem feminarum sufficit superexistentia masculi lꝫ non durauerit insti. de heredi. ab intest. §. ita demũ. Secus si excluderent̃ per hec verba. quãdiu masculi supersunt vt plene no. bar. in. l. fi. ff. ad tertul. ꝛ bal. no. in. d. §. q̃n etiam. quod hic non est: immo excludũtur si masculi supersunt vt. d. §. filia. Igit̃ sufficit semel extitisse vt perpetuo remaneãt excluse ꝛ sicut fuerit apertũ domino. Sed dñs inuestiuit istos masculos igit̃ ꝛc. ¶ Nec ob. ꝙ debuit inuestire istas feminas lꝫ essent excluse: ꝛ non inuestiendo fecit eis iniuriam. l. j. §. permittit̃. ff. de aqua quo. ꝛ esti. cũ ibi no. qꝛ dico ꝙ hoc debuissent petere domino epo anteq̃ ipse masculos inuestisset: vnde si nõ petierunt cum inuestitura facta de masculis tenuerit: qꝛ facta ab eo cui erat iam apertum: non potest eam reuocare nec venire contra factum suum. ff. de ado. l. post mortem. ꝛ sic illi preferuntur. de rei vendi. l. quotiens. ꝛ iste potius de se conq̃rant̃ ꝙ non petierũt. l. iiij. §. hoc aũt iudicium. ff. de dã. infec. vel nõ appellauerũt. C. de posth. l. j. q̃ de domino cui non fuit imputandum. ¶ Preterea si res esset integra potius masculos postq̃ supersunt deberet inuestire q̃ istas feminas propter naturam feudi: ꝛ sic non obstant no. in. §. permittitur. qꝛ ibi non superãt alij qui merito deberent preferri petenti: h̃ sic: vnde licitum esset domino masculis gratificare postq̃ si foret feudum nouum omnes venirent ex gratia. ar. l. siquis in graui. §. si cum omnes ad solẽnia. Ista tñ nõ sunt necessaria presupposita prima parte consilij ꝙ istud fuerit feudum paternum. ¶ Quod autẽ. s. dixi de patruis ꝛ eorũ filijs idem dico in cõsanguineis ꝛ agnatis alijs descendentibus a dicto Joanne. Laus deo. ꝛ beate Marie virgini die. xiiij. Augusti. 1431. in. vj. hora. noct.

1 ¶ Testator disposuerat in testamento certam partem bonorum distribui inter pauperes decedẽtibus filijs sine masculis: aliam vero partem filiabus.

2 An decedente filio sine masculis ꝛ feminis pauperes debeãt aliquid habere ꝛ quantum. 2.

3 Item an mater dicti filij debeat gaudere fructibus oĩuz bonorum in vita ꝛ post eius mortem dari portio pauperibus ex eo ꝙ testator reliquerit eam dñam ꝛ gubernatricem omnium.

¶ Consilium. clx.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Considerandũ est ꝙ filij huius testatoris heredes instituti eo casu quo omnes decederẽt sine liberis masculis ꝛ relictis feminis fuerũt grauati in totam heredi. vꝫ in vna dimidia quã testator voluit esse penes feminas: ꝛ in altera dimidia quã deductis legatis quibusdam voluit distribui inter pauperes: ꝛ si casus iste euenisset sic fuisset ꝓcedendum: qꝛ debuissent primo deduci bona quesita per eos aliunde q̃ a testatore deinde de q̃tis a testatore debuisset deduci legitima que ẽ tertia pars ꝛ sic quattuor vncie in quibus omnibus non potuissent filij grauari per fideicommissum: nec etiam in eo caderent dicta bona. l. coheredi. §. cum filie. ff. de vulg. ꝛ pup. in ver. nec fideicõmisso. ꝛ sic pertinuissent predicta ad matrem heredem dictorꝫ filiorũ l. q̃ꝙ. C. ad. l. fal. De residuo vero debuissent fieri due partes equales: quarum vna debuisset esse feminarum: altera vero deductis legatis debuisset distribui inter pauperes deducto tamen per prius de omnibus ere alieno. ¶ Et si dicat̃ quarevis tu ꝙ legata deducant̃ potius de dimidia distribuẽda ĩter pauperes q̃ de remansura penes filios: immo videt̃ de duobus simul detrahenda cũ sint ad pias causas de quibus falcidia nõ detrahitur: ꝛ sic loco eris alieni habentur: sicut relicta libertatuꝫ. ar. ff. ad. l. fal. l. eris alieni. ꝛ no. bar. expresse in. l. si quis seruum. §. fi. ff. de lega. ij. circa fi. Respondeo ex coniectura mẽte defuncti que colligitur ex duobus. ¶ Primo qꝛ mandauit primo deduci portionem dimidiam: quam reliquerat filiab' secundo legata: qui ordo loquendi attenditur. ff. de vsufru. le. l. quot. ¶ Secundo qꝛ de vna pos. voluit quartam parteꝫ pertinere ad quosdam extraneos ꝛ quartam distribui inter pauperes: ꝛ sic reliquam dimidiam integrã voluit esse penes feminas. Et sic similiter est credendum ipsuꝫ voluisse ꝺ alijs bonis ar. l. si seruus pluriuꝫ. §. fi. ff. de leg. j. ꝛ de residuo detrahi legata: nihil enim certum reliquit pauperibus: sed id quod supererat deductis legatis: ꝛ dicta dimidia quod est bene ponderandum. ff. ad treb. l. cogi. §. inde quare siquis hered. Filiabus vero reliquit certam partem: videlicet dimidiam quod etiam est ponderandum per ea que no. idem bar. in. d. l. siquis seruũ. in fi. ar. l. qui quadringẽta. ꝛ. l. marcel. ff. ad treb.

2 † Quia igitur casus iste non euenit ꝙ decesserint sine filijs masculis relictis feminis in quo solo casu testator prouidit immo decesserũt sine masculis ꝛ sine feminis. Resultat dubium non paruuꝫ. An nihil sit inter pauperes distribuendum an totum an pars. ¶ Pro prima parte facit defectus vnius ex duabus ꝯditionibus sub quibus mandauit distribui quarum vna fuit si decesserint sine liberis masculis. ꝛ ita extitit: altera fuit si decesserint cum feminis: ꝛ ista non extitit: ꝛ sic relictum videtur defecisse. ff. de condi. insti. l. heredi plures. ¶ Sed ista ratio nõ est bona: ꝛ per cõsequens nec ista pars est vera. nam non est veꝛ ꝙ pauperibus fuerit relictum sub illa duplici conditione immo sub vna tantum subiecit si decederẽt omnes sine liberis masculis: illa enim conditio induxit testatorem ad relinquendum pauperibus id quod. s. dixi. Altera vero conditio si decesserit cuꝫ feminis non fuit causa quare illud reliquerit: sed fuit causa quare nõ plus reliquerit: quia si voluit vnam dimidiam integram esse filiarũ non ergo potest dici defecisse vnam ex duabus conditionibus appositis: immo vna tantum fuit apposita ꝛ illa extitit. ergo relictum debet habere locum per argu. a contrarijs quia sicut defectus conditionis facit deficere relictum. l. iubemus. §. pe. C. ad treb. l. ita ꝛ existentia facit ipsum habere effectum. ¶ Pro secunda parte facit argu. a contrario sensu: nam noluit totum distribui si extarent femine: ergo si non extarent cẽsetur hoc voluisse per argumen. a contrario sensu quod est validum. l. j. §. huius rei. ff. de offi. eius cui man. est iurisditio. ¶ Sed nec ista pars est vera quoniam a contrario sensu conditionis predicte non licet arguere. C. de cõdi. inser. l. ij. vbi casus. ꝛ ibi Bald. determinat istum casum si pater exheredat filium si non redierit ad patriam non propterea censetur ipsum instituisse si redierit: qꝛ ex dispositionibus priuatis non resultat habitus. ff. de here. insti. l. ex facto. nec resultat affirmatio. ff. de manu. testa. l. titia. §. fi. vbi casus de eo quod dico ꝛ cõtrarium loquitur in dispositione lega. Casus ergo iste habet̃ pro omisso a testatore non ꝓ tacite disposito. ff. de lib. ꝛ posth. l. cõmodissime. Et sic non venit distribuendum id qḋ distribuẽdũ non fuisset existentibus femis: qꝛ ꝛ si credenduꝫ foret ꝙ voluerit h̃ testator non sufficit hoc postq̃ nõ disposuit expsse vel tacite. ff. de vsufr. lega. si alij. de rebus dub. in ambiguo. ¶ Restat ergo

stat ergo ꝙ tertia pars est vera videlicet ꝙ pars dictoꝝ bonoꝝ debet distribui inter pauperes ⁊ pars non: sed debet remanere penes matrem.

¶ Nunc ergo videndum que sit illa que debet distribui ⁊ que sit illa que debet remanere. videt̃ dicendum ꝙ illa tantũ debet distribui que venisset distribuenda si femine extarent ⁊ residuum remanere debet apud matrez ⁊ sic debeat primo deduci legitima. vcz. iiij. vncie. deinde de reliquis octo alie. iiij. pro dimidia debita filiabus. Et iste pertineāt ad matrē relique vero quattuor deductis legatis distribuant̃ inter pauperes. ¶ Quod enim erat distribuendũ existētibus feminis quas testator dilexisse presumit̃ lz magis pauperes in eo qd̃ voluit distribui multo fortius nō existētibus sz vxore tantũ quā nō ita vt filias presumitur dilexisse per arg. a fortiori. ¶ Plus vero q̃ tũc forent distribuēde nō videt̃ debere distribui qm̃ pauperes in plus nō habent volũtatez defuncti ⁊ ꝙ relictũ nō reperit̃ remanere debet penes here. ⁊ eorũ heredes. ¶ In contrariũ videt̃ ꝙ immo aliq̄d plus qꝛ nō videt̃ ꝙ hoc casu ꝙ cũ extant filie debeat detrahi legitima ante oīa: sed debeat diuidi hereditas in duas partes equales quarũ quelibet ꝯtinet. vj. vncias ⁊ vna ꝑtineat ad matrē altera deductis legatis ad paupes tali ratione. Naz si extarent filie ideo veniebat legitima detrahenda ante omnia qꝛ tunc fuissent filij grauati in tota here. partim danda filiab⁹: partim pauperibus. ¶ Sed nunc eis non extantibus non reperiuntur grauati nisi in vna media danda pauperibus deductis legatis de ipsa. altera ergo dimidia que remanet debet in legitimam computari qꝛ capitur ex vltima voluntate ⁊ iudicio testatoris. l. omnimodo. C. de inof. testa. §. impuberi. ⁊ qd̃ plene no. Bar. in. l. iiij. ad. l. fal. ⁊ postq̃ iste casus euenit iste solus cēsetur fuisse a testatore dispositus iuxta ea que no. in fi. per bar. in. l. cēturio. ff. de vulg. ⁊ pupil. in. iij. q. principali de cōpēdiosa facta ꝑ v̈. cōmune ꝑ vnā col. ⁊ vltra post p̄n. in v̈. si v̈o neq̄z mater nec aliqua illaꝝ ⁊c. Sed si in istũ casuz solũ ꝓuidisset disponendo ꝙ nullis relictis liberis masculis aut feminis dimidia distribueret̃ inter paupes deberet ita fieri: vt. s̄. dixi qꝛ nō deberet detrahi legitima cũ apud ipsos ⁊ eoꝝ heredes esset remāsura altera dimidia que legitimā trāscēdit ḡ nec nunc augebit̃: ergo portio pauperũ in duabus vncijs: nec erit istud augmētuz preter voluntatē defuncti: immo ꝰm voluntatē que presumitur fuisse ꝰm contingentiā casus ⁊ ꝰz iur. dispositionē q̄ adaptatur ad illā iuxta ea que habent̃ in. l. sed nisi. ff. de iure dotiuz. ⁊. l. iij. §. fi. de admi. reꝝ ad ciui. perti. ⁊ qd̃ no. Cyn. in. l. fi. C. ad. l. fal. ⁊ Bar. in. d. l. cēturio in loco. s̄. alleg. ⁊ cōpenset̃ hoc cōmodum cũ onere legato qd̃ eis ⁊ incũbet sicut prius. ar. l. j. §. fi. de aqua plu. arcen. habebit ergo mater dictoꝝ filioꝝ sex vncias sine onere legatoruz de bonis que fuerũt primi testatoris deducto ere alieno: ⁊ etiā q̄cq̄d acq̄siuerũt filie qd̃ patri nō fuerit acquisitũ inter quas sex vncias habebit dimidiā integrā illi⁹ pos. cuius quartā alijs legauit. aliā quartā habebũt paupes qꝛ non plus voluit testator de illa pauperib⁹ dari: vt patet ex eius testamēto ⁊ ista pars mihi eq̇or ⁊ securior videt̃ vt nulla fiat detractio legitime: sed habeat dimidiā que in legitimā cōputet̃: ⁊ alterā paupes cũ onere legatorũ. Et hec sufficiāt de primo puncto.

3 ¶ † Super scd̃o v̈o quo querit̃ an mater dictoꝝ filioꝝ a marito suo fuit relicta gubernatrix ⁊ dña ⁊ sic viuētib⁹ filijs erat habitura alimēta vtrũ eis mortuis debeat habere integrũ vsumfruc. Et sic bona nō debeāt sibi auferri quousq̄z vixerit pro distribuēdo inter paupes: loquor de illa parte que distribuenda erat: naz de altera hz ꝓprietatē plenā vnde nō cadit in ea questio de vsufr. Et breuiter si v̈ba testamēti starēt more solito: qꝛ reliq̄sset eam dñaz ⁊ vsufru. quousq̄z vl' donec caste ⁊ honeste viueret ⁊ vitā vidualē seruaret: clarũ videret̃ ꝙ viuētib⁹ filijs debuisset habere soluz alimēta de cōsue. obtēta in cur. bul. ꝰm. l. ij. cum sua glo. C. si scd̃o nup. mulier. Ipsis v̈o mortuis ⁊ succedētibus alijs extraneis integrũ vsumfruc. qꝛ sic cōsuluit Bar. in cōsilio qd̃ incipit matheolus. ex eo qꝛ lega. censet̃ fuisse annuũ ꝓpter illā dictionē quousq̄z ⁊ donec: ⁊ sic pro tp̄e post mortē incipit ꝑsona extraneoꝝ heredũ filij vel filioꝝ: vt idē Bar. no. in l. titia. §. fi. ff. de leg. ij. in fi. qd̃ ergo esset alijs extraneis institutis heredibus hoc idē debet esse ipsa instituta quo ad portionem distribuendā pauperibus. arg. ff. de cōdi. inde. frater a fratre. v̈si. porro. ¶ Sz dubiũ est ꝙ testator nō dixit nec apposuit istud verbũ vsufru. sed solũ dixit ꝙ esset gubernatrix ⁊ dña vnde ex neutro istorũ verboꝝ videt̃ ꝙ possit sibi vēdicare vsufru. ex primo dum dixit gubernatrix: nō qꝛ refert̃ ad verbũ filioruz ⁊ denotat gubernatricē facti circa ꝑsonas eorũ. Nec ex secũdo videt̃ qꝛ illud verbũ dñaz refert̃ ad verbũ bonorũ: ⁊ similiter significat quēdaz dñatuz facti idest quandā preeminentiaz sicut eam habebat in vita mariti: vt in. l. j. ff. rerũ amotaꝝ. Sed in cōtrarium facit: qꝛ hoc scd̃z est verũ fauore filioꝝ: sed eo cessante stat ꝓprie ⁊ significat dñatum iuris: lz duraturũ quousq̄z vixerit. l. fi. C. de lega. vnde sicut si nō existentibus filijs testator disposuisset ꝙ vxor eius esset dña oīum bonorũ suorũ haberet verum dñium: ⁊ per consequens vsumfru. casualem quousq̄z viueret. d. l. titia. §. fi. ff. de leg. ij. ⁊. d. l. fi. C. de lega. ita ⁊ nũc post mortem filioruz: qꝛ cessat eorũ fauor. l. titia seyo. §. vsuras. ff. de leg. ij. iuncto eo quod not. Barto. in dicta. l. titia cum testamēto. §. fi. eo. tit. ⁊ in dicto consilio matheolus. Et sic differtur distributio quousq̄z vixerit: negari eniz nō potest quin dicta verba debeant in ea operari quousq̄z vixerit: dicere autem ꝙ solum operentur vt habeat nuda alimenta ⁊ sit procuratrix pauperũ ⁊ teneatur eis reddere rationem de fructibus annuatim obseruandum nō videtur. ff. ad trebel. l. postulante. in fine. qꝛ sic nō prodesset sibi immo noceret dictus dominatus facti qd̃ nec ad cōmodum suum nec filiorum haberet quod non esset quando ad commodum filiorum quibus afficitur et quibus ex voto maternali parat omne commodum post suam mortem. lege nihil §. facilior. ff. de oper. liber.

1 ☞ Si donator dicat ꝙ intelligantur plures donationes an propter hoc si donatio excedat quingentos aureos: vitietur in eo quod excedit.

2 Minor vigintiquinq̄z annis non potest donare rez immobilē: etiam stāte statuto quod contractus eorum qui sunt decem et viij. anno. si sint publici mercatores valeāt ac si essent. xxv. ann.

3 Mercator an quis dicatur per vnicum actum.

¶ Consilium. clxj.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Non est dubiuz qd̃ dicta donatio quatenus excedit summam quingentorum nō valet[a] ꝓpter defectum insinuationis non facte. C. de dona. l. fi. in fine. Nec aliquid prodest illa cautela quod fuerit dictũ vt plures intelligātur donationes ne sit in potestate donantis legē eludere: vt notant doctores in. l. modestinus. ff. de donatio. ⁊. l. illud. C. de sa. san. ec. Sed dubium est an valeat vsq̄z ad quingentos aureos: nam in illo dictus defectus non nocet: vt dicta. l. fi. in fine. C. de donatio.

2 † Sed est dubium an noceat minor etas. Et hic aduertendum ꝙ si dictum statutum non esset: claruz esset qd̃ de iure cōmuni non valeret dicta donatio facta de re immobili. Tũ qꝛ non fuit interpositũ decre. iudi. nec interuenit autoritas curatoris que requiruntur in alienatione rerum immobilium minoris: vt in toto titulo. C. de predi. mino. et. ff. de rebus eorum. Et sic non solũ fuit impedita dñij translatio in qua cōsistit alienatio. l. alienationis verbo. ff. de verb. sig. sed etiā natiuitas obligatiōis ciuilis aut naturalis que ordinat̃ ad illā. scilicet dñij translationē ⁊ alienationē. ff. de spon. l. oratio. ⁊ est tex. in. l. si ad resoluendam. C. de predi. mino. ⁊ no. Bar. in. l. multũ. ff. de ver. obli. ante fi. ⁊. l. j. de noua. in pe. col. ibi p̄dicta que dixi ⁊c. ⁊ qd̃ habetur in. l. cum lex. ff. de fiddeius. Tum etiam qꝛ dona. rerum immobilium facta a minore etiam cum decre. iudi. non valet. C. si maior factus ratũ habuerit. l. fi. §. cum autem. si aduersus donatio. l. fi. Et etiam cum curatoris autoritate quia donare non cadit in generali admini. etiam cum libera. ff. de manumis. l. ab agnato. de cura. furio. l. ab agnato. de pac. contra iuris. §. fina.

¶ Sed est dubiũ ꝓpter dictum statutum qd̃ disponit vt si minor. xxv. an. maior. xiiij. sit mercator publicus vel al's agat faciat et contrahat tanq̄ pater fa. ex oībus eius contractibus teneatur ⁊ cōueniatur sicut quilibet maior: ⁊ sic efficaciter: qꝛ sic tenetur maior etiam si habeat curatorem ⁊ eius autoritas non interuenerit. Sed iste vt dicit̃ erat paterfa. nullum habens curatorem ⁊ se regebat ⁊ faciebat facta sua per seipsum affictando ⁊ locando possessiones suas ⁊ affictus recipiendo ⁊ in suam vtilitatem pro libito conuertendo. Et sic videtur ꝙ dicta dona. fuerit ⁊ sit valida virtute dicti statuti quicquid sit de iure cōmuni cui videtur per statutũ derogatuz qd̃ loquitur generaliter in quolibet contractu ⁊ dona. est contractus. C. qd̃ me. cau. l. si donationis. Propter illa verba statuti vel al's agat contrahat ⁊ faciat ⁊c.

¶ Sed in contrariũ videtur veritas tam de rigore iuris q̃ de equitate. Cuius rei gr̃a considerandũ est ꝙ intentio dicti statuti fuit introducere duos casus vltra ius cōe in quibus minor. xxv. maior. xiiij. habēs curatorē ⁊ cōtrahens sine ipso mero iure obligaretur qui non erant nec sunt de iure cōi. vcz si public⁹ mercator. Item si agat faciat ⁊ contrahat tanq̄ paterfa. Nam de iure cōmuni si habet curatorez mero iure non obligatur sine ipsius autoritate. l. si curatorem habens. C. de in inte. resti. Itez considerandũ est ꝙ cum in duobus casibus satis operetur statutum predictum cōtra dispositionem iur. cōmunis non est trahendum ad alia q̄ essent contra ius cōe: tum quia vitanda est legum correctio: vbi dispositio potest sine ea ne vno verbo cen-

[a] ¶ Non valet. Adde do. bar. sozi. in cōsilio lxxviij. ver. circa scd̃az dubitatiōem. in prima parte. ⁊ in cōsil. lxxvij. circa me. v. col. cũ versi. seq. vsq̄z ad finem.

¶ Semel ad de idē p Bal. i cōsil. cccc. xcv. in prima parte

seantur statuētes omnē iuris. obseruationē subuertere voluisse postꝙ̄ statutum sine hoc nō est supfluuz: iuxta ea que habentur ī tex. ⁊ glo. C. de inof. testa. si q̄n. tum etiā q̄ regulariter traditur ꝙ statuta cōsuetudinis debēt semꝑ intelligi ſm ius commune ⁊ taliter qḋ quanto min⁹ fieri pōt ius cōmune offendat: maxime ne quis indebite dānū patiat̄. l. ij. C. de noxa. ⁊ not. gl. in. l. fi. §. in cōputatiōe. in fi. magne glo. de iur. delib. ⁊ de muneribus ⁊ hono. l. vt gradatim. §. ⁊ si lege. ⁊ in. c. cum dilectus. de cōsue. nisi resultaret ex hoc superfluitas. l. j. ī fi. ff. ad muni. Ex his sequit̄ ꝙ cū in dictis duobus casib⁹ statutū p̄dictū voluerit minorē obligari sine curatoris autoritate sicut de iure communi obligaret̄ cum ea similiter nec in dictis casibus obliget̄ sine ea ne dicti duo casus sint efficaciores ad obligāduz ex forma statuti ꝙ̄ esset autoritas curatoris de iure cōi. Naz hoc minime voluit dictū statutū: sed potius oppo. qḋ ex eo patet quia in ver. eo saluo ⁊c. vult ꝙ si fuit clamatū ꝑ preconē ꝙ nullus cōtrahat cum eo ꝙ tunc nō obliget̄ in dictis duobus casib⁹ sine curatoris autoritate: licet sit publicus mercator: vel lꝫ c̄hat publice vt paterfa. ⁊ tamē statim subijcit ī ver. nisi cōtraxerit: ꝙ cū autoritate curatoris bene obliget̄ etiā tūc. Et sic vult ī effectu ꝙ efficacior sit curatoris autoritas ad obligādū: q̄ p̄ualet preconio ꝙ̄ esse publicū mercatorē vel c̄here vt paterfa. q̄ preconium p̄ualet istis. Sed sic est vt in prin. p̄misi ꝙ curatoris autoritas: ⁊ etiā iudicis decre. nō sufficerēt de iure cōmuni ad faciēdum valere istā donationē factā de re immobili: ergo multominus esse publicū mercatorē vel agere se pro patrefamil. ⁊ sic cōtrahere: valde em̄ esset absurdū dicere statutum hoc voluisse ꝙ ista duo essent maioris autoritatis ⁊ efficacie ꝙ̄ iudicis decretum ⁊ curatoris autoritas: pro quo facit optime immo quasi videtur casus in. l. ij. ver. ita tamē. ⁊. l. eos. C. de his qui veniā etatis impetra. que facit quē reputari maiorē. xxv. in cōtrahendo nihil operat̄ in alienationibus bonoꝝ immobiliū si nō interuenit iudicis decretū: ⁊ eadē ratiōe nō opareret̄ si interuenerint eo casu quo eius interuētus nō facit c̄ctū valere vt in donationibus: q̄ vtrobi est eade ratio: eodeȝ ergo modo prouisio hui⁹ statuti in dictis duobus casibus in quibus quodāmodo cōcedere videtur veniā etatis. Debet ergo statutū predictū intelligi soluz in casibus in quibus autoritas curatoris prodesset de iure cōmuni ad obligandū q̄ in eisdē prosit esse publicuz mercatorē vel publice vt paterfa. cōtrahere ⁊ vbi autoritas curatoris nō prodesset: nec etiā aliquod istorū duoꝝ prosit. Item dico ꝙ cū de iure cōi cōtrahēdo cū curatoris autoritate: nihilominus restitueret̄ in integrū si esset lesus. C. si tu. vel cu. inter. l. etiaȝ. ⁊ per totū. similiter ⁊ in dictis duobus casibus: q̄ statutū solū voluisse censet̄ facere cōtractū validū mero iure: ⁊ etiā obligabilem. Nō autē censet̄ voluisse auferre beneficium restitutionis in integrū ⁊ facere in rescissibilē rōne lesionis. per id qḋ plene disputādo determinat gl. in. l. j. C. si de momen. pos. fuerit appe. ⁊ etiā in aut̄. si captiui. C. de epis. ⁊ cleri. ⁊ qḋ ibi plene per Bart. ⁊ in aut̄. quas actiōes. de sac. san. eccle. Ideo posito sine preiudicio veritatis qḋ ista donatio fuerit valida mero iure quo ad efficaciā obligandi p̄pter dictū statutū: qḋ tamē est falsum: vt. s̄. dixi: tamē q̄ negari nō pōt ꝙ ex ea fuit lesus: q̄ donare est dissipare. l. filius. ff. de do. l. interdū. §. qui tutelaȝ. ff. de fur. cōpetet ergo heredi istius donantis restitutio in integruz si tp̄a petendi suffragant̄ scꝫ quadriēnij cōtinui a dicta donatiōe facta ⁊ nō sit excessus maioris etatis: trāsmisit ei beneficiū resti. ad heredē suū. l. nō solum. ff. de in integ. resti. Nec inceperat currere tēpus in vita sua: iuxta plene no. in. l. interduȝ. ff. de mino. sed incepit currere in personaȝ heredis maioris ab adita hereditate ⁊ si ante lapsum tp̄is ille decessit relicto herede minore prout audio qḋ est residuū tp̄is nō currit ipso iure durante minori etate huius vltimi heredis. iuxta ea que plene habentur in. l. ea que. C. de tēp. in integ. resti. Nec ob. si dicat̄ ꝙ dispositio istius statuti erit inutilis si dicat̄ cōpetere resti. ī integ. q̄ negatur. Nam est vtilis: vbi nō contingit lesio: ⁊ etiā vbi cōtingit q̄ si cōtract⁹ nō rescindit̄ per restōnem infra quadriē. remanebit firmus qḋ nō esset si statutū nō faceret ipsum validū mero iure. ¶ Itē nō ob. si dicat̄ ꝙ statutū disponit ipsum valere ac si factus fuisset a maiori. xxv. q̄ istud debet sane. scꝫ intelligi ipso iure ⁊ cum effectu q̄n in cōtractu nō cōtingit lesio vel contingit: sed nō petit̄ restitutio infra debituȝ tēpus al's ipso iure: sed nō cuȝ effectu. per ea que no. glo. in. d. l. j. C. si de momē. pos. fuerit appel. ¶ Non ergo expedit inuestigare per quos actus ⁊ quantū tēpus requirit̄ qḋ minor egerit ⁊ cōtraxerit vt paterfamil. ⁊ publici. Ad hoc vt statutū vēdicet sibi locū: q̄ vt. s̄. probauit etiā ⁊ hoc esset in casu nostro vel etiam si fuisset mercator publicus: nihilominus statutū predictuȝ ⁊ eius dispositio non potest in casu istius dona. locum habere nec ex dispositione ei⁹ reddit̄ valida postꝙ̄ nec ex interuētu cura. aut iud. valida redderetur de iure cōmuni: ⁊ postꝙ̄ etiā si foret valida daretur aduersus eam restitutio: posset tamē dici † ꝙ nō sufficit semel: [a] sꝫ requirat̄ actuū reiteratio. scilꝫ ad hoc ꝙ dicat̄ mercator. iuxta no. per Bar. in. l. legatis suis. ff. de leg. iij. cū simil. illa duo coniungantur in statuto. ergo ⁊c. ar. l. iam hoc iur. ff. de vulg. ⁊ pupil. Sed in cōtrarium ꝙ sufficiat semel facit quod habetur per eundem in. l. mella. §. j. ff. de ali. ⁊ ciba. lega. ⁊. l. j. C. quomodo et quando iudex. non determino aliter nunc.

¶ Quod autem queritur an ad allegandum inualiditatem dicte dona. sufficiat ostendere ꝙ dictus donans semper remansit in possessione rerū donatarum. videt̄ ꝙ sic si instrumentuȝ cōtinet quod tradidit: q̄ iste actus retentionis esset huic verbo cōtrarius: ⁊ sic presumeretur simulatus. l. sicut. §. superuacuū. ff. qui. mod. pig. sol. nisi reseruasset sibi vsumfructuȝ in vita sua vel cōstituisset se illius nomine possidere. iuxta nota. per Bartol. in l. post contractum. ff. de donatio. Laus deo.

1. ☞ Cōfirmatio facta sine tp̄e de aliqua assignatiōe alicuius redditus ad tēpus puta quinquēnij nō facit dictā assignationē perpetuā sed intelligitur tempus repetitum. 2.
2. Tempus in vna lege appositū an censeatur in alia repetitum.
3. Utrum generalis refirmatio reddituum ⁊ prorogatio extēdatur etiam ad collectas ⁊ redditus qui solent tātum ad tempus ⁊ cum meta aliquorum annorum imponi. 4.
4. Dictio vel disiungit verba ⁊ mentē secus in dictiōe seu vel siue que non faciunt veram ⁊ propriam disiunctiuam.

¶ Consilium. clxij.

In christi noīe amen.

¶ Uisis ⁊ pōderatis oībus de quibus. s̄. pro clariori elucidatione eius de quo queritur duo principaliter sunt videnda. ¶ Primum est presupposita inualiditate ordinationis cassetaruȝ facta per officiales del la maritia pro tēpore quinq̄ annorū incipiēdoꝝ prima die septē. anno dñi. M. cccc xx. incipiēdo annos dñi ab incarnatione de mense Martij vt fit in loco vbi vertit̄ p̄sens questio. † Et hoc propter defectū bailie ipsoꝝ prout dicit̄ fuisse cōsultuȝ ꝑ plures doctores ⁊ approbatū ꝑ dños ⁊ collegas: cuȝ postea in anno sequenti. M. cccc xxvj. fuerit hoc non obstante prefata ordinatio approbata per oportuna consilia simpliciter ⁊ sine tēporis appositione: vt patet. s̄. folio quinto. vtruȝ censeat̄ facta dicta approbatio ⁊ confirmatio cum dicta tēporis appositione. scꝫ pro quinq̄ annis incipiendis ⁊ finiendis vt. s̄. an vero sine ea. Et videt̄ hec secūda pars vera q̄ qui cōfirmat actum ipso iure nullum censet̄ actū illum tunc de nouo facere: iuxta ea que plene no. per docto. in. l. j. ff. de iuris. om. iudic. per. l. adoptio. ff. de adop. ⁊ valet vt ex tēpore cōfirmationis nō retro. l. obseruare. §. fi. ff. de offi. procon. ⁊ lega. ergo si ibi nō apponit̄ tēpus nō debet subintelligi. ff. de condi. ⁊ demon. l. j. circa prin. sed diceretur esse prouisio perpetua per tex. videtur esse casus. ff. de ventre inspiciendo. l. j. §. meminisse. de excu. tuto. iurisperitos. in fine prin. † tempus enim appositum in vna lege non censetur in alia lege diuersa: licet super eodem facto repetitū: vt not. Bar. per illū. §. in. l. pretor. §. eritq̄ differentia. ī fi. ff. vi bono. rapto. maxime facta ex interuallo. arg. l. per retentioneȝ. cum ibi not. C. de vsur. sicut nec appositum in vno. c. legis censetur in alio. c. distante repetitum: vt no. insti. de rerū diui. §. itē lapilli. ⁊. l. qui fundum. ff. de cōtrahen. emp. ⁊ no. Barto. in dicto. §. eritq̄ differentia. ⁊ in. l. j. in priuci. de publica. Uerba enim dicte confirmationis vident̄ referri ad substantiam non ad qualitatē contentorum in dicta prouisione. l. si cui. ſm omnes. §. j. cuȝ ibi not. ff. de lega. j. de libe. leg. l. fi. §. penul. tempus autem potius videtur respicere qualitatē ꝙ̄ substantiā vt colligit̄ ex aut̄. que suppli. C. de preci. impe. offeren. cum ibi nota. per Bal.

¶ Sed his nō obstantibus c̄riuȝ est dicendū ex natura cōfirmationis que est addere robur confirmato: non autem ipsuȝ ostēdere vltra id quod originaliter contineret si actus non indiguisset confirmatione. ff. de libe. lega. l. aurelius. §. testamento. ⁊ quod not. Bal. C. si aduer. rem iudi. l. iij. Sed multū adderet si tempus non intelligeretur repetitum qḋ de tēporali efficeret perpetua. insti. de actio. §. plus. extra de plus petitio. c. j. ¶ Itē q̄ ea que dicit̄ in lege interpretata cēsetur repetita in lege que venit ad interpretationē illius: vt in aut̄. de filijs ante dota. instru. natis. §. si vero. ⁊. ff. de coniungen. cum emanci. libe. l. nihil ergo. ⁊ id qḋ dicit̄ in lege confirmata censetur dici ⁊ repeti in. l. confirmante: q̄ confirmatur species interpretationis: est arg. eius qḋ no. per glo. in. l. j. §. qui operas. ff. ad tertul. ⁊ per Inn. de rescrip. c. olim. Item quia id quod refertur ad aliud censet̄ referri ad illud cū oībus qualitatibus suis. l. j. §. finali. ff. si familia fur. fecis. dica. ⁊ ibi per Bar. ⁊ ꝑ eundē. in. l. j. ff. de recepta.

¶ Ad

Ad contrariā patet de se respōsio quā gratia breuitatis omitto. Et concludo ꝙ prouisio predicta facta de dictis cassetis tā ex sui origine ꝙ ex dicta confirmatione tempus habebat quinquennale sue durationis quod incepit ꝛ finitum fuit circunscripta omni prorogatione: vt. s. in prin.

3 ¶ † Secundo videndū est vtruz dictum tēpus videatur fuisse prorogatū per generales reformatiōes de quibus. s. factas per consilia oportuna super re firma montis: constat enim ꝙ dicta consilia hoc facere potuissent si voluissent ob causam publice vtilitatis ꝛ necessitatis. arg. l. item si verberatuz. §. j. ff. de rei ven. ꝛ qđ no. in. l. fi. C. si contra ius vel vtili. publi. C. de ope. publi. l. omnes. licet secus si nō subesset publica vti. vel necessitas l. totiens. §. j. ff. de pollici. cū ibi no. cuz dicti nō percipiāt dicta emolumēta ratione publicoꝝ officioꝝ que exercēt. Et videtur dictum tēpus fuisse primo prorogatuz virtute refirme facte in M.cccc.xxvij. de mense Martij. Nam per illā fuerūt ꝓrogata assignamēta facta pro solutione interesse montis tam illa que tunc vigebant cum facta fuit reformatio ꝙ etiā illa que tūc nō vigebāt. Sed viguerant de mense Decēbris ꝓxime pterito ad quattuor annos incipiēdos die prima Januarij ꝓxime preteriti ꝛ vt sequebaꝛ finiendos. Unde cū tunc restarent adhuc tres anni de dictis quinqꝫ de quib⁹. s. videbatur sub dictis verbis que ad presens vigent ꝛc. positis in dicta reformatione cōprehendi assignamētū factū de cōmodo dictaꝝ cassetarū: ꝛ sic vbi erat dictū cōmodū duraturū tribus tantū annis ꝛ finiturū per totum mēsez Decēbris anni dñi. M.cccc.xxx. effectū fuerit duraturum quattuor ꝛ finiturū per totum mēsem Decēbris anni dñi. M.cccc.xxxj. ꝛ videꝛ fuisse ista ꝓprie prorogatio: qꝛ facta ante lapsum tꝑis iuxta ea que habenꝛ in. l. sed si manente. ff. de precario. ꝛ. l. iiij. de dam. infec. in prin. superueniēte postea alia ꝛ vltima ꝓrogatiōe facta in. xxxj. de mense Martij de his que tunc vigebāt ꝛ de his que viguerant de mēse Decēbris proxime preterito in eadē forma qua ꝑcedēs: videꝛ etiā istā cōprehēdisse virtute illoꝝ verboꝝ seu que vigebāt de mēse Decēbris proxime ꝑterito ꝛc. qꝛ iste videbaꝛ tūc viguisse virtute ꝑcedētis prorogationis que istam ꝓuisionem extēderat vsqꝫ ad per totum mēsem Decēbris dicti anni. M.cccc.xxxj. vt. s. dixi. Et sic secunda ꝓrogatio cū facta fuerit: post lapsuz tꝑis diceretur prorogatio impropprie: licet ꝑcedens ꝓprie que facta durante tempore: vt. d. l. sed si manēte. Videꝛ ergo ꝙ adhuc durare debeat tribus annis dicta prouisio cassetaruz: ꝛ si postea fient similes prorogationes efficieꝛ ex accidenti perpetua que fuit originaliter tꝑalis qđ erit durissimū notarijs. Et in hoc stat tota vis huius q̄onis. Nec videꝛ verū id qđ allegaꝛ pro parte artis notarioꝝ ꝙ prima prorogatio facta in. xxvij. fuerit facta solū de assignamētis finitis in mēse Decēbris: istud nō erat finituz: sꝫ restabāt adhuc tūc tres anni. Nam primū dictū est expresse cōtra tenorem refirme cū in ea dicaꝛ que ad presens vigēt seu que vigebāt de mēse decēbris ꝛc. Et illa verba que ad ꝑsens vigēt sunt apta cōprehendere nondū finita: immo nō nisi in illis possunt verificari: ꝛ sic tam vigentia tunc ꝙ finita de mense Decēbris voluit prorogare ¶ † Nec ob. qđ immo nō ambo propter

4 dictionē seu que disiūgit ꝛ adveritatē disiūctiue sufficit alterū: qꝛ verū est in vera disiūctiua que induciꝛ ꝑ dictionē vel que disiungit verba ꝛ mentē: nō sic in dictiōe seu vel siue que nō faciūt

a verā ꝛ propriā disiūctiuā cū disiūgāt verba sed nō mētē.ᵃ iuxta illud Alexāder siue paris: vnde habēt naturā copu. ff. de aur. ꝛ argē. leg. l. si qs ita. de leg. iij. cum quis decedēs. §. fi. ꝛ vtrobiqꝫ ꝑ Bar. Nec etiā ob. ei qđ dixi verba illa posita in. c. dicte refirme vcz prout ordinata fuerāt pro tꝑe finito de mēse Decēbris ꝓpter que quidā arguūt ꝙ noluit prorogare nisi finita q̄m argu. nō est bona cū ex prece. verbis appareat manifeste contrarium: ꝛ in incertis nō certis locus est coniecturis. l. continuus. §. cum ita. ff. de verbo. oblig. ꝛ illa verba referuntur ad illa que tunc vigebāt: tum qꝛ illis nō cōgruunt: tum qꝛ remotiora sunt iuxta ea que habenꝛ ꝛ no. in. l. si idē cū eodē in fi. ff. de iur. om. iudi. Nec restringunt prorogationem ad finita dumtaxat.

¶ Sed breuiter his non ob. lꝫ prima facie multū videanꝛ vrgere manifeste probaꝛ contrariū ꝙ immo dicta prouisio ꝛ onus cassetarum fuerit finitū in anno. xxx. nec fuerit prorogatū per aliquam de dictis refirmis: cuius rei gratia ne ꝑcedamus in equiuoco ꝛ implicemus in verbis impertinentibus ꝛ superfluis: cōsiderandum est in presupposito duplex tēpus scilicet tēpus appositū in redditu qui assignatur monti pro solutione interesse. Nam commune de quo in puncto habet quosdaz redditus cōtinuos et perpetuos ꝛ etiam habet quosdam temporales vt est iste redditus vel emolumentum cassetarum quod fuit inductū cum in etate certi temporis scilicet pro tempore quinqꝫ annoꝝ. Item augmentuz precij salis ꝛ gabelle dominationum de quibus in prima refirma facta in. xxiij. Nam comprehendo quod illa augmenta fuerunt facta pro certo tempore non perpetuo ꝛ quantum ad istud tēpus non reperio qđ fuerit specialiter prorogatuz nisi in illis que continentur in dicta prima refirma qđ fuit prorogatū per illā ꝛ per alias sequentes spāliter ꝛ expresse cum in qualibet earum contineaꝛ illud. c. Item quod augmentuz precij talis ꝛc. in eadem forma qua in prima ꝛ inter illa que continenꝛ in illo. c. nō est ibi redditus ꝛ cōmodū cassetarum cū ipse prime refirme non esset adhuc in esse productus: ideo dici non potest qđ tempus quinquennij posteaädposituz in eo fuerit per primā refirmam prorogatū que ad futura non extendebatur: posito etiā qđ generaliter loqueretur. l. damnū. §. si is qui vicinas. ff. de dam. infec. ꝛ qđ no. in. l. omnium. ff. de ꝓcur. multo minus loquendo specialiter de quibusdam ibi specificatis ad alia non est trahenda etiā si tunc fuissent in esse producta. arg. l. si vn⁹. §. ante omnia. ff. de pactis. ¶ Nec etiam pōt dici fuisse prorogatum dictum tempus quinquennij cassetarū per sequentes refirmas. ꝛ. c. contenta in ea loquentia de augmento precij salis ꝛc. ratione ꝑdicta qꝛ nō loquunꝛ generaliter sed specialiter de quibusdaz tꝑalibus emolumentis introductis in anno. M.cccc.xxiij. ꝑ alios speciales qui tunc erant: ideo nō extendātur ad istud qꝛ inter illa nō contineꝛ: lꝫ tēpore secunde ꝛ tertie refirme de quibus. s. foret in esse ꝓductum. arg. d. §. ante oia. lꝫ si loquerentur generaliter dicta secunda ꝛ tertia refirma in dictis capitulis in quibus fit prorogatio huius primi temporis de quo premisi potuisset istud comprehendere: quia tūc erat in esse productum.

¶ Est ꝛ aliud tempus considerandū vcꝫ illud qđ appositum fuit in ipsa assignatiōe facta monti pro solu. interesse. Nam fuerūt plura assignamenta de multis redditibus ꝑpetuis ꝛ continuis ad dictum vsum temporaliter ꝛ vsqꝫ ad certū tēpus: quo finito si non fuissent facte prorogationes fuissent finite assignatiōes ꝛ rediuissent ad alias capsas camere quibus alias fuissent assignati: non autem per hoc fuisset finitus ipse redditus assignatus si de sui natura erat perpetuus sed rediuisset ad aliuz locū vt dixi. arg. l. titia. in ꝑn. ff. de annu. leg. Et sic dicta tēpora sunt penitus diuersa. Nam aliud est tempus quo durare debet assignatio ad dictū vsum solutionis interesse. aliud est tēpus quo durare debet ipse terminus assignatus. Isto enim finito finitur redditus: sed finito precedente non finitur redditus sed assignatio ad illum vsum de qua loquitur. l. quidā testamento. ff. de lega. j. ꝛ reddit ad alium vsum vt dixi: ꝛ lꝫ sint ista tꝑa diuersa tamē fuit equiuocatū in isto negotio ꝛ sumptū interdū vnuz pro altero. ideo resultauit obscuritas ꝛ dubitatiōes resultātes ex his que. s. in cōtrariuz allegaui de dictis refirmis ꝛ prorogationibus factis in eis. Nam re vera non loquuntur de primo tempore quod apponitur rei assignate seu redditui temporali: sed de secundo qđ appositū erat in ipsa assignatione si bene aspiciantur verba: dicūt enim. Item ꝙ assignamenta ꝛc. Nā

a verbū illud debet exponi. idest assignationes ꝛ sic pro actu: nō aūt exponiꝛ idest redditus assignati ꝛ sic pro re assignata. ista enīz esset mala expositio q̄m assignationes fiunt monti pro solutione interesse etiā de redditibus ꝑpetuis in quibus quo ad se nō cadit prorogatio tꝑis postꝙ tēpus nō habēt sicut ergo finito tꝑe assignationis nō sequitur ꝙ sit finitus redditus assignatus si de sui natura erat perpetuus sed reddit ad aliū vsuz vt. s. dixi. Ita ꝛ prorogato tꝑe assignatiōis nō sequiꝛ ꝙ sit prorogatū tempus rei assignate idest appositū duratiōi redditus assignati ex quo erat temporalis: vt contrarioꝝ sit eadē disciplina. l. ꝛ si ꝑ. ff. de vulg. ꝛ pup. l. fi. de leg. iij. Nā in diuersis et separatis de vno ad aliud nō inferꝛ. l. papi. exuli. ff. de minor. l. pe. de calū. ad carbo. de bonis. in princi. Potissime qꝛ tꝑe assignationis facte monti poterat prorogari sine cuiusꝙ iniuria. Potuit enim cōitas suos redditus assignatos ad vnum vsum remouere ab illo ꝛ deputare ad alium vsum: qꝛ hoc nulli alteri nocet. Sed redditus introducti ad certum tēpus cū alioꝝ grauamine vt erat istud de cassetis nō poterat ad longius tempus prorogari sine illoꝝ grauamine: idcirco prorogatio predicta facta de assignamentis dꝫ in dubio primo modo intelligi postꝙ cōmode sic pōt: nō aūt scđo. ar. l. ij. §. si quis a prin. ꝛ. §. merito. ne ꝗd in loco pub. cū simil. ¶ Praue aūt intelligentes possent assumere istud verbū assignata tam pro ipsa assignatiōe ꝙ pro introitib⁹ assignatis qđ minime fieri debet qꝛ sic sequereꝛ duplex prorogatio seu duplicis tꝑis qđ nō credendū fuisse de mēte statuentiū: sed vnica de benigniori fuerint contenti ꝓpter id qđ. s. dixi: ꝛ ꝑ id qđ in simil. no. gl. ff. de cōdi. inde. l. frater a fratre. in. ij. glo. magna: ceterū nō nego quin dicte generales ꝓrogatiōes assignamētoꝝ poterint aliqđ operari etiā in assignamēto istaꝝ cassetaꝝ si tꝑe quo facte sunt dicte ꝓrogatiōes assi-

a ¶ Mentem. Adde idē per do. Pet. phi. cor. in consilio cxiij. incip. circa in lr̄a. B. in iiij. parte ꝛ cuz sit disiunctiua dictio seu qđ operaꝛ. Vide bartho. sozi. in cōsil. lxiiij. ver. capiēdo etiam secūdā ibi: naꝫ dictio ꝛ ibi circo: in ꝑma pte.

gnationes dictaꝝ cassetaꝝ erãt in minori tpe quadriẽnio duratu re: vt si fuisset facta assignatio pro trib⁹ annis de quibus lapsi erant duo ⁊ sic restabat vnus: sꝫ de tpe q̃nq; annoꝝ durationis cassetaꝝ superessent tres. Nam p p̃dictaꝫ prorogationẽ fuisset effectũ vt assignatio duraret per totũ tp̃s triẽnij quo duraturũ erat onus cassetaꝝ non anno tm̃ q̃ restabat de triẽnio assignationis: nõ tñ fuisset effectum qd̃ duraret integrato quadriẽnio cũ ipsum emolumentũ assignatũ nõ tm̃ esset duraturũ: qꝛ vbi deficit substantia ⁊ qualitas. l. si seruum. ff. de actio. empti. si cert. pe. l. eius qui. in fin.

¶ Concludit̃ ergo p̃fatũ tp̃s. v. annoꝝ stabilitũ cassetis fuisse finitum in anno. xxx. in fi. mense Decembris. nec per aliquã predictarum refirmarũ fuisse prorogatũ per iam dicta. Laus deo.

1 ☞ Statuto disponente quod a primis arbitris pro diuisione hereditatis possit peti scd̃a commissio nec vltra intelligitur hoc ita esse si laudum secundorum arbitrorum est cõforme cuꝫ laudo primorum. 2.

2 An liceat tertio prouocare.

3 Reductio semel petita an iterato peti possit.

¶ Consilium. clxiij.

In christi nomine amẽ.

¶ † Proponit̃ in facto q̃ duo fratres vcꝫ Gof fre. ⁊ Homobonus habẽtes paterna cõmunia p indiuiso cõcorditer elegerũt quattuor cõmunes amicos tanq̃ arbitros ⁊ arbitratores ad diuidẽdum inter eos dicta bona: qui arbitri cõcorditer diuiserũt dicta bona ⁊ quedã assignauerũt in partẽ vni eoꝝ quedaꝫ alteri. Prefatus aũt Homobonus sentiens se grauatũ ex dicto laudo seu diuisiõe dixit ipꝫ laudũ nulluꝫ: ⁊ in casu quo foret aliqd̃ petijt fieri noua cõmissio. idest nouũ cõpromissuꝫ in alios cões amicos ꝑm q̃ dictat statutũ loci quo cauet̃ in effectu q̃ a sentẽtijs arbitrorũ in summa que sit vltra q̃nquagita labras possit peti nouã cõmissionẽ infra decẽ dies q̃ si petita nõ fuerit nihil possit postea opponi ꝯ lauduꝫ nec appellari nec querelari nec peti reduci vel de nullitate opponi ⁊ si fuit petita dicta noua cõmissio ⁊ facta fuerit q̃ a sñia illoruꝫ quibus facta fuerit non possit appellari vel de nullitate dici sꝫ oĩno executioni mandetur. Et breuiter obtinuit dictã cõmissionẽ scd̃am vel nouã fieri in tres alios cõmunes amicos licet altera parte contradicente. Qui secundi arbitri concorditer tulerunt aliud laudum ⁊ fecerunt aliam diuisionem inter p̃dictos penitus diuersam a prima assignãtes dicto Homobono in partẽ suã alia bona diuersa a primis assignatis ⁊ nõ illa de qua diuisione dict⁹ Homobonus sentit adhuc se plus grauatũ q̃ ex prima. ¶ Et cum dictũ laudũ scd̃ꝫ latũ foret absente dicto Homobono ipse ignorans ipsuꝫ latũ petijt corã iudice ordinario diuisionẽ fieri cõtra cuius petitionẽ cũ opponeret̃ de dicto laudo ip̃e p modũ replicatiõis dixit ⁊ allegauit ipꝫ fore nullũ: ⁊ si de ip̃o appereret petijt adhuc fieri nouã cõmissionẽ ꝑm formã statuti.

a ¶ Prouocari. Et h° adeo ẽ verum q̃ princeps ⁊ papa p viam rescripti ex ordiaria potestate idulgere nõ possunt. Et nũquid de plenitudie potestatis p viaꝫ priuilegij. vid̃ per do. Bart. sozi. in cõsilio. clviij. ver. circa primã difficultatem. cuꝫ. iiij. vers. seq. i scd̃a parte.

¶ Queritur nũc vtrum dicta noua cõmissio sit fiẽda: ⁊ an sic potuerit peti p modũ replicationis. Et breuiter ad primuꝫ videt̃ expeditã fore r̃nsionẽ q̃ nõ. p̃io ꝑpter suprascriptũ statutũ qd̃ vult vt. s̃. dixi q̃ a sñia secũdoꝝ arbitrorũ assumptorũ p noua cõmissione nõ possit appellari vł de nullitate dici ⁊ postea subdit sꝫ oĩmodo executioni mãdet̃ ⁊c. p que vltima v̓ba tollit̃ omne remediũ impugnatiuũ: ⁊ sic petitio noue cõmissionis que si posset fieri nõ deberet executioni mãdari. ¶ Itẽ ex eo q̃ dicta petitio noue cõmissiõis hꝫ vim petitiõis reductionis ad arbi. boni viri q̃ nõ põt ab eadẽ parte peti nisi semel. vt no. Bart. in l. j. in fi. ff. de leg. ij. licet quidã in suis lect. hoc ibi non habeant. ⁊ Inno. in. c. presenti. de rescrip. ⁊ Bal. in. l. fi. C. de contrahen. emp. ⁊ in. l. vnica. C. ne liceat in vna ea. q; cã. ter. prouo. in pe. col. Sed iste Homobon⁹ semel petijt a sñia primoꝝ q̃tuor arbitrorum ⁊ succubuit vñ videt̃ q̃ eã petere nõ possit a sñia scd̃orũ arbitroꝝ p p̃dicta: sꝫ i ꝯ̃rium videt̃ veritas qꝛ p̃dicta ꝓcederẽt si secundũ laudũ esset cõfirmatoriũ primi. Et sic pars petens haberet duo lauda ꝯformia ꝯ se. Tũc eñ sicut de iure cõi si sñia primi iudi. bis cõfirmet̃ in causis duarũ appellationũ: ⁊ sic habet pars tres cõformes sñias ꝯ se nõ põt tertio ꝓuocare. vt. d. l. j. C. ne lice. in vna ea. q; cã. nec de nullitate dici quousq; facta sit executio: vt in cle. vt calũnijs. de re iudi. ita ⁊ hec ex forma dicti statuti si habet cõtra se duo lauda cõformia: sed si scd̃m laudũ nõ cõfirmat primũ sed est penitus diuersuꝫ ab illo: tũc statutũ de quo supra nõ põt habere locũ qd̃ manifeste ꝓbat̃: qꝛ si aliud diceremus sequeret̃ absurdũ intolerabile. Ponamus enim q̃ primũ laudũ fuit latuꝫ primo cõtra te facta fuit noua cõmissio ad tui instãtiã. Secũdi arbitri reuocãt primũ laudum ⁊ ferunt aliud pro te ꝯ me nõne ego petere potero nouã cõmissionẽ fieri: videt̃ q̃ nõ. si verba dicti statuti intelligant̃ simpliciter put iacent: vcꝫ. q̃ a sñia secundorũ arbitroꝝ nõ possit appellari vł querelari sed debeat executiõi mãdari. Sed in cõtrariũ est veritas ⁊ equitas qꝛ si nullũ laudũ esset latum pro me possem ab isto tanq̃ a primo petere nouã cõmissionẽ fieri vt in precedenti parte statuti. multo ergo forti⁹ in casu nostro in quo latũ fuit primũ laudũ pro me qꝛ nõ debeo per hoc esse deterioris conditionis cum plus habeã habẽdo primũ laudũ q̃ si nõ haberẽ. ff. de iniur. l. si vnius. §. si seruo. de capti. in bello. §. si quis seruo nam habeo pro me p̃sumptionem que resultat ex primo laudo. l. herẽnius. §. gaya. ff. de euict. extra de renun. c. in presentia. C. de offi. ciui. iudi. l. ij. extra de ꝓcur. c. in nostra. que p̃sumptio debet facere me non deterioris sed melioris cõditiõis. ff. de probatio. l. cum de indebito. Et eadẽ rõne dico q̃ sicut altera pars põt petere nouã cõmissionẽ dicto casu nõ obstãte dicto statuto qñ ꝑm laudũ reuocat primũ qꝛ nõ sunt lauda cõformia quo casu debet statutũ sane intelligi si sunt cõtraria. Ita ⁊ eadẽ pars que semel petijt nouã cõmissionẽ fieri si succubuit: ⁊ per ꝑm laudum vltra vel aliter grauat̃ q̃ fuerit grauata per primuꝫ poterit petere nouã cõmissionẽ fieri eatenus q̃tenus vltra vel aliter grauat̃: ⁊ sic centies hoc fieri qꝛ in illo in quo vltra vel aliter q̃ per ꝓcedentia grauat̃ nõ dicit̃ scd̃m vel tertiũ aut quartũ: sꝫ dicitur primũ. arg. l. ij. ff. qui potio. in pigno. habean. † Et qꝛ videmus in simil. in sentẽtijs diffinitiuis iudicũ a quibus nõ potest tertio prouocari[a]: qꝛ hoc est verũ: qñ sentẽtie sunt ꝯformes: qꝛ vna cõfirmat alterã: secus quãdo sunt ꝯ̃rie vł diuerse: qꝛ tũc quatenus diuersificãt põt tam aduersa pars q̃ etiã eadem pluries ⁊ pluries appellare: vt patet ex no. in Spe. de app. §. quotiens. ver. primo ⁊ scd̃o. ⁊ de excep. §. viso. ver. itẽ no. ꝑm Ober. de bobio. ⁊ p Cy. in. l. j. C. ne lice. in vna eadẽq; cã. Cũ igitur in casu nostro scd̃m laudũ nõ cõfirmet primũ: sꝫ potius infirmat ⁊ adijcit nouũ vel diuersum grauamen a primo assignando vel alias res diuersas in prefato Homobono in suaꝫ partẽ nõ primas ⁊ deteriores q̃ primas: dico q̃ ideꝫ Homobonus q̃ semel petijt nouã cõmissionẽ adhuc eam petere põt: nũc per no. in dictis locis. Et qꝛ q̃tum ad nouum grauamẽ non põt dici scd̃m laudũ sed primũ: licet habito respectu ad actũ proferendi bene dicatur fuisse scd̃m. Et qd̃ dictũ statutũ inquantũ vult laudum secũdoruꝫ arbitrorũ nõ posse impugnari: sed debere mitti executioni debet necessario intelligi qñ cõcordat cũ primo: vel in eo in quo cõcordat: nõ in eo in quo discordat: qꝛ in illo tam altera pars q̃ etiam eadẽ põt petere nouaꝫ cõmissioneꝫ ne aliter dicendo sequat̃ absurditas intolerabilis de qua. s̃. Et per dictum modũ respõdet̃ ad dictũ statutũ q̃ prima facie videt̃ obstare intentioni dicti Homoboni. † Et eodẽ modo r̃ndetur ad aliam allegationem de qua supra dum dixi q̃ qui semel petijt reductioneꝫ ad arbitriũ boni viri ⁊ succubuit maxime si de causa reductionis cõpromisit vt hic fuit: amplius volẽs petere nõ auditur: iuxta no. per Bal. in. d. l. j. C. ne lice. in vna eadẽq; causa tertio prouo. Nam debet intelligi quando sententia reducẽtis cõcordat cũ sñia primi ꝓferẽtis: ⁊ eam cõfirmat: nõ aũt qñ discordat vel aliqd̃ nouũ adijcit per iam dicta.

¶ Super eo vero qd̃ querit̃ an potuerit peti modo predicto scilicet in actu replicandi vel per modum replicationis. Respondeo sic postq̃ erat infra tempus a statuto prefixum qd̃ est decẽ dierum a die legitime denunciationis si pars fuit absens tempore sententie vt patet ex statuto ⁊ iste fuit absens ⁊ sibi nõ fuerat facta denũciatio. tex. est de hoc in si. in. l. nam postea. §. si minor. ff. de mino. cum ibi plene nota. per glo. ⁊ docto. ⁊. l. nec non. §. exemplo. ⁊. l. si is. cum vtrobiq; notatis. ff. quibus ex causis maiores. ¶ Ex predictis apparet que sint vel esse debeant partes iudicis videlicet quod pronunciet nouam commissionem petitam a dicto Homobono debere fieri adiecta causa scilicet qꝛ laudum scd̃m non confirmauit primũ: sed est penitus diuersum ⁊ diuersum addicit grauamen. Laus deo.

1 ☞ Ex hoc cõsilio habes pulcherrime an filius primogenitus regis excludat patruum idest filium secundogenitum. Et primo arguit Paulus ex consuetudine Hispanie et deinde ex concessione regis qui preferebat filium primogenitum ⁊ eius descendentes. 2.

2 Quod procedi debeat de similibus ad similia.

3 Item seposita consuetudine tenet Paulus quod de iure communi nepos excludat patruum pulcherrimis argumentis ⁊ co maxime caro patris censetur viuere in filio et sicut pater prefertur ita et filius preferri debet. 4. 5. 6.

4 Conditio illa si decesserit sine filijs ex se vel ex suo corpore descendentibus deficit si decessit nepote relicto ex filio predecũcto viuente patre.

5 Filia quando renunciauit paterne hereditati cum iuramento an hoc noceat nepoti vel nepti ex ea.

6 Princeps tenetur seruare contractum cũ subdito celebratũ.
7 Et in fine consilij habes ꝙ non valet consuetudo vel statutum ꝙ clerici non succedant in maiorijs.
8 Et qualiter differat maioria a feudo: ⁊ quando dicatur feudũ.

Consilium. clxiiij.

In christi noĩe amen.

In pñti causa que vocat̃ maiorie hispalensis. Uisis ⁊ examinatis allegationibus hincinde factis tam per aduocatos huius cause ꝙ etiã p antiquos doctores qui passum istum multum pompose examinarunt ⁊ p exquisitas nimiũ rationes qꝛ contingit in magnis successionibus regnorum vel ⁊ dñorum ideo meruit dotem ṗci
1 puam. arg. ff. de lib. leg. l. legaui. circa ṗnci. † Uisa etiã quadam lege regni hispanie de successione fiẽda in regno que vult ꝙ filius ṗmogeniti ṗdefuncti viuo patre suo ṗferatur secũdogenito: que cõsuetudo ſm Bal. in. l. cũ antiquioribus. C. de iure delib. multũ inoleuit etiã in magnis regnis. scꝫ francorum ⁊ anglorũ: cuius quidẽ tanti viri relationi standũ est: tum ṗpter eius autoritatẽ qꝛ credendũ est ꝙ nõ ita affirmasset si nõ sciuisset vel non vidisset ita obseruari. arg. eius qđ in simil. not. glo. in. l. ij. C. si scđo nup. mulier. ⁊ Bar. in. l. conficiunt̃. ff. de iur. codicil. multo enĩ tpe vixit me teste. qui discipulus eius fui vnde tpe suo potuit videre ita obseruari. Et etiaꝫ qꝛ agit̃ de re antiqua ⁊ sic p talia indicia fit plena ṗbatio. arg. extra de ṗbatio. c. cum cãm. ⁊ qđ no. Inno. in. c. veniens. de verbo. sig. de iur. cal. cum in cã. ⁊ Bal. in auc̃. quas actio. circa fi. C. de sac. sanc. eccle. Uiso etiã tenore cõcessionis facte p regeꝫ huic. Petro affan. de Ribbera p cuius mortem orta est ⁊ vertit̃ cõtentio inter nepotem eius ex filio primogenito ⁊ filiũ secũdogenitũ: videt̃ dicendũ ꝙ nõ expediat intrare difficultatẽ illaꝫ in qua doctores antiqui tot ⁊ tanta disputando dixerũt tam Oldra. in consil. cclxxiiij. ꝙ Jo. an. in ti. de feu. in addi. Spec. ꝙ Bal. in. l. cũ antiquioribus. de iure delib. ⁊ in. l. si viua matre. de bo. mater. vbi etiam p Cy. ⁊ Bar. in auc̃. post fratres. de legi. here. ⁊ idẽ bal. in. l. liberti liberteq;. C. de ope. liber. ⁊. l. iij. de suis ⁊ legi. qꝛ oĩa illa loquunt̃ qñ nõ reperitur aliqđ sup hoc statutũ. Sed hic apparet ⁊ reperit̃ statutũ pro nepote ex primogenito: primo ex dicta lege regni que cũ facta sit in successione regni qđ est caput debet seruari etiã in mẽbris ⁊ in successionibus inferioꝝ dignitatum ⁊ maioriarũ ⁊ feudorum existẽtium infra regnum ⁊ que deferũtur primogenitꝭ. Tum qꝛ non decet a capite mẽbra discedere: vt in. c. cum non deceat. de ṗscript. Tum qꝛ videmus in simil. ꝙ cõsuetudo vrbis Rome que erat caput mundi seruãda erat in ṗuincijs vbi deficiebat ius scriptũ ⁊ etiam specialis cõsuetudo. ff. de legi. l. de quibus post prin. Et cõsuetudo ciuitatis que est caput cõmunitatis. l. j. §. cũ vrbem. ff. de offi. ṗfec. vr. ⁊ etiã statutũ debet seruari in comitatu. vt no. glo. ff. de postul. l. ex ea. Tum etiã qꝛ in negotijs dubijs ⁊ a iure nõ decisis ↄsuetudo vicinoꝝ locorũ etiã que nõ sint vt caput seruãda est si non est ↄ̃ ius sed laudabilis ⁊ ratiõe subnixa. extra de cõsue. cũ oliꝫ ⁊ per Inno. in. c. dilecto. de offi. archidi. sed hic est hmõi: qꝛ hoc dubiũ non reperitur a iure scripto decisũ: ⁊ multe ⁊ fortes rationes allegant̃ pro nepote ex ṗmogenito: ⁊ nõ solũ in regno his
2 panie: sed etiã in alijs regnis obseruat̃ ſm Bal. † ꝙ nepos ex primogenito succedat.ᵃ Tum qꝛ de similibus ad similia debe
3 mus ṗcedere nõ solũ in decisis a iure scripto in vno casu vt extẽdantur ad aliũ similẽ: sꝫ etiã in decisis a cõsuetudine. vt not. gl. ff. de legi. l. non possunt. ⁊ est tex. in. l. j. C. que sit longa cõsue. qꝛ debet inspici ratio ṗpter quã fuit inducta cõsuetudo in vno casu: que si habet locũ in alio fit extẽsio sicut in iure scripto. ff. ad l. aquil. l. illud. de fonte. l. j. sed nulla ratio potuit esse statuendi hoc in successione regni que etiam locum sibi non vendicet in ista successione: ergo ⁊c.

Secũdo dico dubiũ istud tolli ex tenore regie cõcessionis qui inspiciẽdus est: vt in. c. porro. de priuil. ff. de verbo. oblig. si ita stipulatus. §. grisogonus. in fi. ⁊. l. si quis stipulatus sit stichuꝫ. de fideiuſ. l. fideiussores magistratuum. §. pro aurelio. ibi: lecta subscriptione ⁊c. Sed ex tenore ⁊ ex verbis dicte cõcessionis apparet manifeste ꝙ rex voluit filiuꝫ primogeniti eundẽq; nepotẽ debere ṗferri filio secũdogenito recipiẽtis. dicunt eniꝫ verba sic quodq; post obitũ vestrũ succedat ⁊ hereditet dictam medietatẽ ⁊c. vester filius maior quẽ habueritis de legitio matrimonio ⁊ alij filij ⁊ filie ⁊ heredes qui ab ipso vel a vobis descenderint ex recta linea ⁊c. Notandũ est diligenter ꝙ illa verba ⁊ alij filij ⁊ filie ⁊ heredes qui ab ipso vel a vobis ⁊c. sane intelligẽdo nõ possunt intelligi nec locuꝫ habere nisi eo casu quo filius maior de quo primo fuerat loquutus ṗmoriatur viuente patre ad quẽ sermo legis dirigebat̃. arg. ff. de lib. ⁊ posth. l. gallus. §. j. in tex. ⁊ glo. per docto. Et patet manifeste qꝛ si superuiueret patri ⁊ ex voluntꝫ ipse solus hereditaret: nõ aũt filij eius vel alij filij minores. vnde esset cõtradictio in verbis quã euitare debemus. arg. eorũ que not. Cy. in. l. cuꝫ falsa. C. de iur. ⁊ fac. igno. in fine. ⁊ Bart. in. l. si. §. ideꝫ quesijt. ff. de condi. inde. Et si dicatur ꝙ etiã si superuiuat locuꝫ habeãt dicta verba nõ vt filij eius ⁊ alij filij fratresq; ipsius simul cũ eo admittant̃: sed solus post mortẽ eius. rñdet̃ qđ in dicto casu ṗfata verba fuissent superfluo apposita: quia tũc si filius maior superuixisset ⁊ sic successisset: ⁊ postea relicto filio decessisset nõ esset dubiũ ꝙ ad filiũ trãsmisisset excluso fratre: vt in simil. habet̃ in feudo. in titulo de natu. suc. feu. ⁊ in ti. de gradi. suc. feu. ⁊ ipso filio nõ relicto venissent alij fratres qꝛ est cõcessio antiqua seu paterna vt in dictis textibus: vnde nõ fuisset necesse hũc casuꝫ declarare in dicta cõcessione: dicendũ est ergo ꝙ dicta verba intelligant̃ in casu magis dubio vt est ille de quo. s. dixi. scꝫ qñ filius maior ṗmoreret̃ viuẽte patre. arg. eius qđ habet̃ in tex. ⁊ glo. in. l. j. in fi. ff. ad muni. Uel saltim negari nõ põt quin dicta v̾ba cuꝫ
a sint generalia nõ specificãtia casuꝫ aliquẽ si locũ habẽt eo casu filius maior superuiuat patri ⁊ sic succedat ⁊ postea moriat̃ relicto filio vel nõ relicto locũ etiã habẽt eo casu quo ṗmoriatur patri similiter relicto filio vel nõ relicto cũ sint apta cõprehendere vtrunq; casum sicut in simil. dicimus de cõpẽdiosa ꝙ propter generalitatẽ v̾borũ cõprehẽdit etiã casum qñ decedit grauatus viuente testatore vel ante aditã hereditatẽ: sic cõprehẽ
b dit vulgaremᵇ: vt plene no. per Bar. in. l. centurio. ff. de vulg. ⁊ pupil. Nunc ergo sic arguo: certũ ⁊ indubitatũ est ꝙ eo casu quo filius maior seu primogenitꝰ superuixisset relicto filio ex eo verba ṗdicta deberent intelligi ꝙ ille deberet ṗferri in succedendo patri suo filio maiori seu primogenito alijs filijs minoribus fratribus patris sui: qꝛ sic est de iure: vt in tit. s. alleg. ⁊ verba cũ fieri põt sunt intelligẽda ſm ordinem iuris ⁊ ad illũ sunt redigenda. ff. de iure dotiũ. l. sed hoc nisi. cum sua glo. ⁊. l. ij. in fine. de admi. rerum ad ciui. perti. Sed si filius maior seu primogenitus decederet post mortẽ patris nõ relicto filio tũc succederet secũdogenitus: qđ etiã patet ex verbis dicte concessionis dum dicit ex recta linea: ⁊ dum dicit gradatim vnus post alium ⁊c. qꝛ nepos ex primogenito est per rectam lineã sed frater per indirectã ⁊ trãsuersalẽ: ⁊ si ita est in casu isto ꝙ qñ filius maior decederet post mortẽ sui patris relicto filio ipse filius ṗferretur patruo scđogenito: ⁊ istud nõ est dubiũ vt dictuꝫ est tã de iure ꝙ de intẽtione cõcedentis que credit̃ esse cõformis iuris. Et qꝛ dicto casu cessaret potissima ratio que allegat̃ cõtra nepotem eo casu quo pater predecessit viuo auo. scꝫ ꝙ tũc non potuit transmittere ad nepotẽ ius qđ nõ habebat adhuc in re sed in spe: qꝛ ista ratio cessat qñ morit̃ post mortem patris sui eiusdemq; aui: qꝛ tũc habebat ius in re ⁊ sic potuit ipsum transmittere. Sequit̃ ꝙ etiã eo casu quo decessit viuẽte auo ṗfatus filius maior relicto filio eodemq; nepote quod ipse nepos debeat ṗferri patruo nõ ex vi trãsmissionis sed ex forma concessionis predicte ex volũtate cõcedentis qui potuit rei sue legeꝫ quã voluit apponere. l. legẽ. C. de pac. que quidẽ volũtas colligitur ex eo ꝙ quãdo vna determinatio respicit plura determinabilia debet ea pariter ⁊ vniformiter determinare. l. iam h̾ iure. ff. de vulg. ⁊ pup. cũ simil. sed hic illa verba. Et alij filij ⁊ filie ⁊c. respiciũt ⁊ determinãt duos casus. vnus est qñ filius maior nõ superesset qꝛ decessisset viuo patre suo. aliꝰ qñ nõ supesset qꝛ decessisset post mortẽ patris sui: qñ aũt superesset dicta v̾ba locum habere nõ possent: qꝛ ipse solꝰ succederet ⁊ nõ filij eius vel alij filij minores: vt. s. dictũ est. Cõstat aũt ꝙ ſm casum qñ decessisset post morteꝫ patris prefata v̾ba censerent̃ determinare modo quo. s. dixi. scꝫ ꝙ si decessit cũ filio ille preferat̃ patruo: si vero sine filio tũc patruus admittat̃: igitur ⁊ eodẽ modo censetur determinare casum primũ scꝫ qñ nõ superesset qꝛ decessisset viuente patre suo vt si decesserit relicto filio ille preferatur patruo qui est filius secundogenitus seu minor vt sic par ⁊ vniformis sit determinatio vtriusq; casus. per dictam legem iam hoc iure. ff. de vulga. et pupilla. cum simil. Si vero volumus quod illa verba ⁊ alij filij ⁊ filie ⁊c. solum intelligantur ⁊ locuꝫ habeãt in primo casu scꝫ qñ filius maior nõ superesset qꝛ premortuus esset patri suo: non autem in secundo quasi in illo essent superflua. vt supra tetigi: ⁊ sic cessaret ratio supradicta de. l. iam hoc iure. tũc adhuc subest alia ratio fortis per quam idem est dicendum scꝫ ꝙ filiꝰ ṗmogeniti ṗferat̃ scđogenito: qꝛ primo noiant̃ filij maioris filij ꝙ alij minores: g̃ tanq̃ in hoc magis dilecti. p l. quotiẽs. ff. de vsuf. p quã hoc bene ṗbatur ⁊c. de fideiuſ. auc̃. hoc amplius. ff. de le ij. l. cũ ita. §. fi. ibi: qui noiati sunt aut post eos omnes ⁊c. ⁊ arg. ff. de stipul. seruo. l. si cõmunis serꝰ ita ⁊c.

a Succedat. Uide omnino do. Bartho. sozi. in cõsilio. cclxxxij. in. ij. parte.

b Uulgarem. Uide ad h̾. d. Alex. de imol. in consil. clix. p totũ in. ij. parte.

in ratiōe sui. ¶ Itē filij maioris filij fuerūt noīati cū pr̄e copu
latiue q2 dixit vester filius maior ꝛ alij filij ꝛ filie ab ipso descē
dentes: sꝫ alij filij minores fuerunt noīati alternatiue dū sub-
iunxit vel a vobis ꝛc. Et sic primi videntur preferendi. scd̄is ex
natura istarū dictionū quarum vna regulariter coniungit ꝛ sic
nō significat regulariter ordinē: altera disiungit: ꝛ sic ordinem
significat. l. cū pater. §. pe. ff. de leg. ij. ad treb. heredes mei. §. pe
to. iunctis hic que no. per Bar. in. l. gallus. §. j. post princip. ff.
de libe. ꝛ posth. in solu. quā dat ad illā. l. cū pater. §. pe. Nepos
ergo ex primogenito tanꝙ magis coniūctus patri suo per co-
pulam ꝛ preferri dꝫ paruo tanꝙ disiūcto: ꝛ sic in posteriori gra
du posito: ꝛ ista satis abundeqꝫ videntur debere sufficere pre
fato nepoti ex primogenito pro victoria reportāda in casu no-
stro: nec expedit rn̄dere arg. ꝛrōnibus que fiūt ꝯ nepotē per an
tiquos ꝛ moder. docto. q2 locū habēt si lex prefata de successio
ne fienda in regno per nepotē nō esset ꝛ si ex tenore cōcessionis
de iustitia nepotis nō appareret cuius cōtrariū est hic vt ex pre
dictis apparet. Et no. Bal. ꝫ Nico. de mat. in. l. liberti liber
tiqꝫ. C. de oper. liber. vbi dicit primo ꝛ ante oīa recurrendū ad
verba vtrū ex illis possit cōprehēdi cōcedētis intentio vel non
ꝛ qd̄ idē no. in. l. cū antiquioribus. Posito aūt ꝙ p̄dicta cessa-
rēt ꝛ qd̄ oporteret nos venire ad ātiquū dubiū seu disputatio-
nem omissis pluribus rōnibus que plus videnť terrere ꝙ edi-
ficare: ꝛ maioris sunt apparētie ꝙ existētie: facio solū vnā quā
etiā sentit Oldra. sed eam nō plene explicat ꝛ ad quā nō repe-
3 rio fore responsum † nec de presenti bonā video rn̄sionē. scꝫ in
fauorē nepotis ex primogenito vt excludat patruū. ꝛ est ista scꝫ
q2 ipse pōt dicere se primogenitū sicut poterat ꝛ posset dicere
pater eius si viueret: eo q2 portio paterni corpis transfusa fuit
in procreationē filij. C. de agri. ꝛ censi. l. cum scimus. ante finē
vbi est tex. expressus ꝙ filius est portio paterni corporis: que
portio lꝫ cōuersa sit in nouum hominē ppter nouā ꝛ diuersam
aīam negari tn̄ nō pōt quin remāserit vera caro ꝛ corpus pr̄is
qui vt dicunt naturales p̄bet formā in creatione filij ꝛ mater
8 materiam[a] ꝛ forma est que dat esse ꝛ substātiā rei. ff. de acquir.
rerum do. l. adeo. §. insulā. ante fi. ad exhi. l. iul. §. si quis rem. in
fi. ad leg. fal. si is qui ecclesia. §. quedā. nō capio formā pro ani-
ma quā sol9 deus infundit. Licet ergo residuū corpis qd̄ apud
patrē tanꝙ radicē remāserit extinctū sit hic tamen portiūcula
que in procreationē filij fuit trāsfusa nō est extincta sed aucta ꝛ
augmētata est ꝛ noua aīa ꝛ nouo spiritu infusis adhuc viuit: et
ideo per respectū ad solū corpus pōt dici corpus ꝛ caro filij ve
re corpus ꝛ caro patris: lꝫ ppter nouā aīam ꝛ nouū spiritū di-
catur nouus homo vere sed ficte idē: sicut si de radice vitis ali-
quis ramus ppagareť deinde siccareť vetus radix non ppter
ea siccareť ramus ppagatus q2 nouā emisit radicem que loco
anime habeť. l. adeo. §. fi. ꝛ. l. qua ratiōe. in p̄ncip. de acquir. re.
do. ꝛ dicereť eadē vitis cū illa: vnde pcessit. lꝫ renouata ꝛ noua
radice alita. facit qd̄ no. p glo. in. l. obligationū fere. §. placet. ff.
de acti. ꝛ obli. l. dāni. §. si is qui vicinas. de dā. infec. lꝫ alio respe
ctu ppter nouā animā. idest nouā radicē seu alimētum dicať ar
bor noua. ff. de acquir. re. do. l. sed si ex meis. §. arbor: sicut etiā
nepos isto respectu diciť nouus homo: lꝫ nō respectu substātie
corporalis: sed adducamus exēpla legalia. Uidemus em̄ ꝙ si
vna actio: puta ex testamēto trāsfundať in alterā: puta ex stipu
latu animo nouandi: lꝫ prima extinguať nō tamē censeť extin-
cta ex quo superest alia loco eius subrogata in quā fuit trāsfu-
sa substātia prime: nec est falsū dicere ꝙ illud sit debitū ex testa
mento: lꝫ nō debeať actiōe ex testamēto. ff. de leg. ij. l. cū filius.
§. heres meus: q2 non titulus actionis sed originalis cā inspi-
ciēda est. ff. de fideiuss. l. tutor. de dona. qui id qd̄ ꝛ ad hoc vt ali
quid dicať verū sufficit ꝙ habeat aliquid veritatis admixtum
ff. de ꝯhen. empti. l. q̇d tamē. Et vt aliq̇d dicať extare sufficit qd̄
quantūcūqꝫ modicū de illo extet. eo. ti. l. domū. ver. si vero quā-
tacūqꝫ. de vsufru. l. si cui vsuf. insule. ꝛ istas duas. ll. allegat Ol
dra. Sequiť ergo ex p̄dictis qd̄ nō diciť primogenit9 mortu9:
vel desijsse extare ex quo superest nepos ex eo in quē corpus et
substātia patris fuit trāsfusa ꝛ viuit. ff. de admi. tuto. l. tutores
qui post. §. adolescens. in fi. qui bene facit. sequiť etiā ꝙ nepos
predictus pōt etiā vere dicere se primogenitū sicut poterat pa
ter eius attēta natiuitate patris sui cui9 corpis pars vna cum
coherētia qualitatis tpis fuit in ip̄m trāsfusa: ꝛ lꝫ iterū sit nata
ex vtero matris ipsius nepotis ꝛ sic renata non tolliť ppterea
quin p prius fuerit nata ex vtero auie. scꝫ matris sui patris. ar
gu. ff. de verbo. sig. l. verbū reddēdi. de leg. ij. cū quidā. de lega.
iij. lucius. §. j. ꝛ hoc sic ostēditur q2 video qd̄ nepos diciť natus
4 ex auo ꝛ ex pproprio corpore ipsius aui. † Et ideo conditio il-
la si decesserit sine filijs ex se vel ex suo corpore descendentibus
deficit si decessit relicto nepote ex filio predefuncto viuente pa
tre: vt est casus in. l. lucius. La secūda. ff. de here. insti. dum cir-

a ¶ Materiā. Unde dicit. d. Mari. sozi. in cōsil. j. ver. cū ergo iste. in fi. i j. parte ꝙ fili9 ꝫ medicos pl9 accipit de m̄re ꝙ de pr̄e respectu carnis: vt Galienus ait: sperma hoīs ē velut fidas ad ceram. id est instrumentū ad materiam.

ca princi. dicit qd̄ fuit apposita conditio si filiū filiāue ex se na-
tum non habebit: ꝛ postea in fine dicit ꝙ si decessit liberis reli-
ctis conditio illa deficit: ꝛ tamē cōstat ꝙ illud verbū liberis est
generale ꝛ verificatur etiā in nepote ꝛ pnepote. l. liberoꝝ. ff. de
verbo. signi. Et hoc expresse tenet Barto. in eadē. l. liberorū. p
illam. l. lucius. in vlti. col. in ver. quero quid si in aliqua disposi
tione. ꝛ Bal. etiā hoc dicebat per. l. j. C. de cōdi. inser. vbi dicit
etiam ꝙ auus etiā maternus qd̄ est plus diciť suscipere nepo-
tem ex filia: ergo diciť nasci ex corpore aui etiā materni ꝫ bal.
tamē maior ratio est in paterno ppter ea que dixi. s. patet ergo
per. d. l. luci9. ꝙ nepos ex filio p̄defuncto pōt dici filius de pro
prio vel ex pprio corpore aui natus: quādo dispositio nō sum-
psit originē in psona filij prout fuit ī casu nostro ꝛ voluit Bar.
in. d. l. liberoꝝ. in loco ꝛ in ver. s. alleg. Constat autē ꝙ illa di-
ctio ex vel de: significant cām primā ꝛ immediatā. l. eo tpe. in fi.
ff. de pecul. de incen. rui. ꝛ nau. l. j. §. ex incendio. de ali. ꝛ cib. leg.
l. iiij. in princip. ibi ex predijs vel ppter predia. C. si ser. exte. l. j.
Sed hoc ꝙ nepos dicatur immediate nasci ex auo vel eius cor
pore nō pōt esse ppter aliam cām ꝙ illam de qua supra dixi: q2
in ipso est portio paterni corporis: que vna cū patre nata fuit
immediate ex auo ꝛ postea renata vel iterum nata ex filio. Et
si ita est sequitur quod si filius erat primogenitus: similiter et
nepos ex eo natus eodem respectu potest dici primogenitus:
q2 generatio habet secum cōcomitantiam temporis necessari-
am: vt in. c. abbate sane. de re iudi. li. vj. Unde si dicitur genit9
ꝛ natus ex alio propter hoc: quia pater eius cuius ipse est por
tio genitus ꝛ natus ex illo est: sequitur quod etiam tunc tem
poris dicitur genitus ꝛ natus: quādo ille genitus ꝛ natus fuit:
lꝫ etiā iterū natus fuerit que iterata natiuitas nō tollit nec ob-
fuscat veritatē prime. arg. ff. de libe. ꝛ posthu. l. filio quē pater.
ad muni. l. assumptio. in princ. Et ppter hoc dicūt iura qd̄ pa-
ter ꝛ filius natura reputantur eadem persona. l. fi. C. de impu. ꝛ
alijs substi. ante. fi. Notandū dum dicit natura. q. d. nō p fictio
nem iuris positiui sed s̄m veritatē iuris naturalis ppter ratio
nes supra tactas. Sed vlterius pro dicto nepote ex primoge-
nito induco determinationē expressam Jac. but. in. q. disputa-
ta per eum: quā etiā Bar. refert ꝛ tenet in dicta. l. liberorū. s. al
leg. ff. de ver. sig. in ver. his premissis ꝛc. in. q. statuti dicentis q
existēte filio masculo nō succedat filia femina sed debeat dota-
ri. Et aliquis decessit relicto nepote ex filio p̄defuncto in eius
vita: queritur vtrum dictus nepos gaudebit priuilegio statuti
p̄fati vt excludat amitam que erat in ppinquiori gradu. Cer-
ta ista questio est oīno similis questioni nostre: q2 sicut ī natura fi-
lius primogenitus ppter primogeniturā p̄fertur fratri suo se-
cundo genito: licet sit in eodem gradu secum: ꝛ sic persone eius-
dem gradus reducuntur ad instar diuersorum graduū: ita ꝛ in
casu questionis p̄dicte Jacob. but. filius masculus ppter sexū
masculinum p̄fertur sorori existenti in eodem gradu secum: ꝛ re-
digit ipsam ad instar secundi gradus. Item sicut in question
nostra queritur an nepos ex primogenito p̄defuncto gaudeat
priuilegio excludendi patruū: lꝫ sit potior in gradu ꝙ ipse ne-
pos. ita ꝛ in dicta qōne queritur an nepos ex masculo gaudeat
priuilegio excludendi amitā que erat potior in gradu ꝙ ipse.
Et determinant p̄dicti docto. ꝙ dictus nepos tali priuilegio
gaudeat ex psona sui patris: licet p̄defuncti viuēte auo: ꝛ sic nō
iure transmisso q2 non potuit transmittere ius succedendi ꝛ ex
cludendi quod viuente suo patre non habebat in re: sed in spe
prout dicunt illi qui allegant contra nepotē. Sed ex eo quia
beneficium datum filio ꝛ priuilegium ꝛ honor transit ad nepo
tes. C. de questi. l. milites ꝛ. l. diuo marco. de pe. l. decurionum.
de senato. l. emancipatū. C. de p̄uil. do. l. j. Et notandū ꝙ p̄fati
docto. inducūt illas leges etiā ad hoc priuilegium excludendi
per successiōem vt quantūcunqꝫ viuente patre dicatur consiste-
re in spe: ꝛ non in re. l. j. §. impuberi. ff. de colla. bono. ꝛ. l. ij. §. in-
terdum. ff. de vulgari ꝛ pupil. et sic non sit trasmissibile. lege
sed si plures. in principio. et lege qui habebat eodem titulo. ta-
men transeat ad nepotem ex dispositione illarum legum: sicut
beneficia et priuilegia de quibus ille leges loquuntur: non ta-
men iure transmisso: sed tanꝙ ambulet de persona ad per-
sonam: prout in simil ff. de vsufruc. lege sed et si quid. §. si ope-
ras. Uel melius et subtilius dico ꝙ non ambulat nec transit:
nec transmittitur in casu nostro: vel illius questionis mote
per doctores ius succedendi quod erat apud primogenitum
vel apud masculum vna cum iure excludendi secundogenitū
vel feminam: immo cum persona illius finitur. Et ex tunc in-
cipit locum habere aliud ius penitus diuersum quod erat in
persona nepotis cum dicto priuilegio similiter excludendi: qd̄
tamen viuente filio erat obfuscatum: quoniā ab ipso initio cum
nepos fuit natus fuit in esse pductum aliud ius diuersum ab
illo qd̄ erat apud filiū: et similiter nato p nepote creareť aliud

in personam illius diuersum a predictis duob⁹:ꝛ sic quot sunt persone descendentes ex primogenito tot creanť ꝛ producunť in esse iura diuersa:tamē eandē naturā excludēdi habētia. Primum tamē qđ est in persona filij suspendiť vna tantū cōditiōe. scȝ si superuixerit suo patri. Scđm vero qđ est in persona nepotis suspendiť sub duplici scȝ si filius premoriatur auo : ꝛ si nepos superuixerit auo. Tertiū vero sub triplici cōditione vt patet intuenti:mortuo ergo filio viuēte auo ius qđ erat apud ipsȝ extinguiť:ꝛ ius qđ erat apud nepotē ingrediť locū illius ꝛ purificať ab vna cōditione ꝛ remanet suspensuȝ altera tantū:sicut si filius nunꝙ fuisset in reꝝ natura:sed iste nepos fuisset filius ꝛ immediate procreatus. Et ꝙ ita debeat dici ꝛ cōsiderari:patȝ primo per.l.si seruus cōmunis meuij ꝛ castrensis peculij.§.fi.ff. de stip.ser. Ubi si seruus fructuarius locat opas suasꝛ stipulatur aliquid annuum loco mercedis diciť ibi qđ quousqȝ durat vsufru. Ipse vsufructuarius agit ex tali stipulatione:sed eo finito agit proprietarius nō qđ stipulatio semel quesita fructuario deambulet in proprietariū:sed immo illa finiť:ꝛ incipit noua que fuit radicata in persona proprietarij:tamē nō habebat locum durante vsufructu:ꝛ hoc si probat:qꝛ ab ipso initio cum seruus fuit stipulatus:vnicuiqȝ ipsoꝝ fuit actio acqsita prout ꝛ q̄tum ratio iuris permittit.idest vsufructuario pro tpe quo durabit vsufructus:ꝛ proprietario pro tēpore post illū finitū: ꝛ sic necessario oportet dicere ꝙ tot censenť fuisse stipulatiōes ꝛ actiones quot erant persone:tamē habētes ordineȝ successiuum:ꝛ prima extincta incipit altera vigorē habereꝛ loco illius subrogari. ¶ Item ostendiť hoc si ponanť plures fuisse vulgariter substitutos gradatim vnū post alterū. Nam mortuo primo ante aditā hereditatē ius adeundi competens illi seu spes extinguitur:ꝛ sequens substitutus venit ex iure suo et in eius personam inchoante:nō autem ex iure primi transmisso vel deambulante vel transeunte in sequentē gradū.l.ꝙdiu la grande ff.de acqui.here.in fin. Hinc est ꝙ vltim⁹ substitutus seductis prioribus venit perinde ac si ipse solus fuisset substitutusꝛ ingrediť locū p̄cedentiū.l.coheredi.in prin.ff.de vulg.ꝛ pupil.nō iure trāsmisso: sȝ ex suo iure ꝛ ꝓpria psona. Itē videm⁹ ħ in successione intestati si sunt plures gradus subordinati.nam cuilibet gradui de per se deferť successio per legem:ꝛ excluso primo gradu a iure suo per exp̄ssaȝ vel tacitā repudiationē:ius illius non trāsmittiť ad sequentē gradū:qꝛ ius repudiatū nō trāsmittitur vt patet in.l.si quis filiū.C.de inof.test.sed extinguiťꝛ sequens venit suo iure ꝛ ex sua psona.vt patet ex no.per Bart.in l.qui superstitis.ff.de acqui.here.ꝛ p Bal.in.l.fi.C.de pact. in q.illa.† qñ filia renūciauit hereditati paterne cū iuramēto : an hoc noceat nepoti vł nepti ex ea:ꝛ certe si vellet venire tanꝙ heres filie noceret:sed si vult venire ex sua psona p successoriū edictum non nocet:qꝛ illud est ius nouum cui renunciatū nō fuit.ꝛ hoc maxime ostēdiť si filia que renūciauit mortua fuit ī vita patris sui ꝑm Bald.in.d.l.fi.qꝛ tunc ea subducta neptis venit ex sua ꝓpria psona ꝛ ex iure radicato in ea cui renūciatū nō fuit. Patet etiā hic in querela inof.test.repudiata per filiū tacite ꝑ lapsum tpis vel expresse.nam nepos ex eo non admittiť ad illā querelā repudiatā iure trāsmisso ꝛ ex psona repudiātis.l. siqs filiū.C.de inof.test.ꝛ tamē ꝑm oēs bene pōt venire ex sua ꝓpria persona ad nouā querelā cōpetentē sibi qꝛ ipse censeť exheredatus lȝ fuerit preteritus qꝛ nō tenebat primū locuȝ in suitate ꝑm Bar.in.l.pater filiū.ff.de inof.test.l.in suis.de lib. ꝛ posth. ꝛ venit per successoriū edic.l.si is qui.ff.de inof.test. ꝛ qđ sit noua ꝛ diuersa ab illa que cōpetebat filio repudianti.ꝛ nō cōpetat nepoti ex psona filij sed ex sua propria patet:qꝛ in ea nō attendūtur merita vel demerita filij.sed ipsius nepotis.l.iiij.§.si emancipat⁹ fili⁹.ff.de bo.pos.contra tabu. Applicando igitur ista ad nostrū casuȝ:dico qđ idē dȝ esse qñ qs recipit feudū vel emphyteosim seu maiorīā ꝓ se ꝛ filijs ꝛ liberis suis:vt in quolibet gradu filiorū ꝛ liberoꝝ censeať esse vna receptio ꝛ stipulatio de per se:vt sic excluso primo gradu filioꝝ veniat seqũēs nepotum iure suo nō iure trāsmisso.l.stipulatio ista.§. si quis ita. ff.de verbo.obli. Et si fuit actū ꝙ primogenitus primo loco vocetur:tūc si habet plures filios reducunť ad instar capitū que habebat edictū p̄roris in succedēdo p bono.pos.qꝛ erat caput liberorū primo. Et postea legitimoꝝ ꝛ agnatoꝝ scđo. Et postea cognatoꝝ. Et quousqȝ aliqs superat de primo capite nō veniebat seqũēs caput.ff.si tab.test.nul.extra.l.j.§.j.ꝛ pater⁹ex ordine tituloꝝ:qꝛ primo vnde liberi:vnde legi. postea vnde cog. iunctis his que no.C.ne fide.do.den.super rubri. Si ergo decedat talis relictis tribus filijs cēsenť esse tria capita successiue. vnum facit primogenit⁹.alterū secūdogenit⁹. alterū tertiogenitus. Quousqȝ igiť aliquis extat de primo capiteꝛ de radice primogeniti non vocatur sequens caput secūdogeniti. Merito nepos ex primogenito ꝛ etiā ꝓnepos ꝛ deinceps tanꝙ de primo ꝛ potiori capite excludūt secūdogenitū qui est de capite sequenti.facit.l.j.§.quibus.ff.de suc.edic. Et nō veniet nepos iure transmisso vel eo a quo pater eius fuit exclusus:sed iure suo nūc purificato per seductionē filij de medio,ꝓpter qđ nepos lȝ sit in secūdo gradu incipit tenere locū filij ꝛ efficiť de primo:vt inqt Bar.in.d.l.liberoꝝ.in antepe.col.in.q.de qua.s. per tex. insti.de exhere.lib.§.posthumoꝝ.de here.que ab intest.§.cū filius.ꝛ.l.gallus.§.videnduȝ.de lib.ꝛ posthu. Et ista determinatio docto.in.q.p̄fata quā etiā tenet Bal.in.l.maximū vitiū.C. de lib.p̄te.ꝛ Joā.an.referēdo in addi.Spec.ti.de suc.ab intest. videť ꝓprijssima ad casuȝ nostrū ꝛ decisiua hui⁹dubij,p ne pote per quā etiā de leui pōt rn̄deri ad principalia fundamēta q̄ fiūt ꝯ nepotē ꝛ magis apparētia.vt est illud.s.ꝙ fili⁹viuēte p̄re non habebat ius in re sȝ in spe ꝛ sic nō potuit in nepotē trāsmittere Et ꝙ qualitas iūcta v̄bo dȝ intelligi ꝑm tp̄s verbi vnde cū loquať cōcessio de successiōe fiēda post mortē p primogenituȝ:dȝ intelligi de illo qui tpe mortis reperiť primogenit⁹.arg.l.titi⁹. de testa.mili.l.in delictis.§.si extraneus.de noxal. ꝛ nō attēdiť qs fuerit primogenit⁹ p̄terito tpe.ff.de suis ꝛ legi.l.ij.§. finali.

¶ Nam ad primū respondetur ꝙ nepos nō venit iure trāsmisso p filiū cū possit venire etiā si nō sit heres filij.l.si oparuȝ.in tex. ꝛ glo.ff.de ope.lib.ꝛ no. Bar. in.l.vt iurisiurā.§.si liberi.de op. libe.ꝛ Bal.in auť.si quas ruinas.C.de sac.san.ecc. Et ius succedēdi nō trāsmittiť nisi ad heredē vt no.p gl.C. de his q̄ ante aper.tab.l.j.q̄ incipit no.ergo ibi. sed q̄d si hi. Sed venit ex iure suo ꝛ ex donatiōe regis q̄ cēseť fuisse facta primo p̄ri postea filio suo primogenito postea nepoti ex eo. Et potuit p patrē recipientē ꝛ stipulantē noīe illorū illis acqri.l.qđ diciť.cū ibi not. ꝛ.l.qđcunqȝ.§.j.ff.de ver.obli.quinimmo etiā extrane⁹ dicto casu.s.in donatiōe.l.quotiēs.C.de dona.q̄ sub modo. Et qꝛ p subductionē sui p̄ris de medio redactus est ad cōditioneȝ illius.l. sȝ si in cōditione.§.nepotes.in fi.q̄ bene facit.ff.de here.insti.cū censeať facta donatio primogenito ꝛ toti sue proli: cui dȝ prodesse ꝓrogatiua primogeniture p̄ris sicut ꝛ alie ꝓrogatiue priuilegia ꝛ honores per iam dicta.

¶ Ad ꝑm rn̄deť ꝙ aliud est cū successio deferť ꝓximiori aliud cū primogenito. Nam primū verbum proximior intelligiť per respectū ad illū cui succediť si ergo tpe quo titius decedit ego reperior sibi proximior lȝ ante mortē alius fuerit proximior mihi defertur qꝛ verum est me esse sibi nunc proximiorē. Sed ꝑm verbum.s.primogenitus non dicitur p respectū ad illum cui succeditur sed p respectū ad scđogenitū. facit.l.si qs ita heredes.ff. de here.insti. Si ergo nunc cū titius moriť ego sum scđogenit⁹ lȝ ꝑm proximior titio non tñ est verū ꝙ ego fuerim primogenitus sed frater meus qui p̄mortuus est. Et ideo si aliquis extat ex eo descēdens nō possuȝ vēdicare mihi ius primogeniture: sȝ ipse sibi primo nascendo vēdicauit pro se ꝛ pro suis posteris qꝛ est qualitas habēs actū instantaneū ꝛ acquiriť in momēto cuȝ nascitur. Sed proximitas habet tractū successiuū vt patet recte et subtiliter intuere volenti ideo ꝑȝ qualitatē tpis variatur sed altera non sic.arg.l.insulā.§.biennīū.ff.de ver.obli.ver.neqȝ enim. Preterea ꝛ forte contrariū formatū procedit in successione intestati que potest auferri per illuȝ cui succediť alium instituendo.l.conficiuntur.ꝛ.l.si quis cum nullum.ff.de iure codicil loruȝ .ꝛ qđ not.in lege si fundum per fideicommissum.§.finali cum lege sequenti.ff.de legatis primo . Sed nos loquimur de successione fienda primo recipienti hanc donationem non ab intestato:nec per vltimam voluntatem tacitam vel expressam sȝ ex dispositione inter viuos ꝛ ex lege apposita in donatione per ipsum regem donantem quod succederet primogenitus:quam legem ipse donatarius tollere nō dū poterat:nec facere qđ alius succederet ꝙ primogenitus.argu.ff.de solu.l.aliud.† vbi aliter ex contrahentibus non potest legem contractui appositam immutare:iuncta.l.legem.C.de pac. Unde nec ipse rex donans poterat dictam legem mutare vel variare.C.de donatio.que sub mod.l.perfecta.ff.de donatio.l.aristo. Non debet ergo ista successio regulari secundum naturam successionis ab intestat. Et ideo volendo sustinere quod primogenitus transmiserit posset per dictam rationem responderi ad rationem que fit in contrarium scilicet† quod illa que deberentur ex vltima voluntate non transmittuntur viuente testatore:cum ipse possit illa reuocare:quia hoc non cadit hic:immo debetur ex contractu irreuocabili vt dictū est:ergo ꝛc.inst.de verb.ob.§.ex conditionali.facit qđ no.in spe.de loca.§.nūc v̄o aliq.ver.lxxiij.in p̄mis argumentis. ¶ Nec ob.si dicať ꝙ filij primi recipientis dicunť h̄re ex mortis causa capione ab ipo recipiente.ff.de dona.cā.mor.l. mortis cā capimus.ꝛ.l.mortis causa capiť. §. fine. ꝛ sic poterat ipe primus recipiens suū primogenitū p̄uareꝛattribuere secū-

dogenito.per.l.femine.C.de secū.nup.ꝛ per id qd̄ no. Spec. in d.ver.in.ij.parte argumētorum.ꝛ Bal.in aut.si quas rui.C.de sac.san.ec.qꝛ istud posset procedere si quis recepisset pro se ꝛ liberis suis simpliciter:qꝛ assignādo vni verificarent̄ verba receptionis nō sic posset oēs priuare ꝛ assignare cuidā extraneo qꝛ nō verificarent̄ vba cōcessionis. Et eodē modo si recepit pro se ꝛ pro p̄mogenito:qꝛ viuēte p̄mogenito nō posset assignare secundogenito:qꝛ verba nō verificarent̄ ꝛ alterarer̄ concessio qd̄ facere nō posset.arg.d.l.aliud.ff.de solu.ꝛ sic nil facit ad ppositum dicta ratio de mortis causa capiōe. Preterea tūc posset reuocari mortiscausa capio:qn̄ processisset a solo reuocāte vt si legaui vel institui sub cōditione si daret.x.titio. Nam sicut possum reuocare legatū vel institutiōem:ita ꝛ cōditionem dandi que dicit̄ mortis cā capio.l.qd̄ cōditionis.ff.de donatio.causa mortis iuncta.l.ff.de adi.leg.l.iij.§.conditio. Sed in casu nostro dicta mortis cā capio non datur primogenito a recipiente tantū.sed etiā a donante:qꝛ donauit cū illa lege ꝛ pacto vt ad primogenitū trāsiret:quā legē donatarius reuocare nō pōt:cū ab illo solo primogenitus nō habeat.facit.l.si cum fundū.ff.de pa.ꝛ.l.fi. ¶ Sꝫ ꝯ hoc facit qd̄ expresse no.Bar.in.l.qui rome.§.flauius hermes.ff.de ver.ob.vbi tenet ꝙ si donaui Titio rem tradendam Seyo post certū tēpus:lꝫ illi Seyo ius querat̄. vt l.quot.C.de dona.que sub modo.tamē ego solus vel ego ꝛ Tytius possumus reuocare dictū pactuꝫ inuito illo seyo:lꝫ heres meus nō per illum.§.flauius.ꝛ per.l.iij.ff.de ser.expor.ꝛ sic hꝫ vim vltime volūtatis quo ad illū seyū.cuius contrariū.ꝯ̄ dixi Sed illud dictū bar.non est verum ꝛ contrarium tenet expresse Jo.an.in addi.spe.ti.de instru.edi.§.nūc vero aliqua in addi. q̄ incipit per superiora.p.l.ij.§.si quis dederit.ff.de dona.ꝛ idē tenuit solēnis doctor do.Fran.de albergotis de Aretio in.d.l.iij.ff.de ser.expor. ¶ Nec ob.illa lex ꝛ.d.§.flauius.qꝛ ibi non erat illi tertio ius perfecte quesitū cū esset seru⁹ cui nō pōt acqri ciuilis obligatio ꝛ actio etiā conditionaliter:sed hic primogenito potuit acquiri saltim conditionaliter vel ad tēpus.scꝫ post morteꝫ sui patris.ideo potuit transmittere tanꝙ̄ ius quesitum ex contractu paterno:ꝛ qd̄ ipse pater vel rex in preiudicium ipsius primogeniti cui erat quesitum auferre non poterāt ff.solu.matri.l.insulam.§.fi.ff.de pactis.l.fi. Et hoc volēdo tenere ꝙ iste nepos possit venire iure transmisso. Sed vt.ꝯ̄.dixi non habet nepos venire per istam viam cum possit venire iure proprio ꝛ ex sua persona. ¶ Item non ob.qd̄ not. Bar. in.l.si mihi.ꝛ titio.ff.de verbo.obligatio.qꝛ ipse loquit̄ quando vnus ex fratribus decessit sine prole.quo casu portio sua paterne emphytheosis accrescit fratri suo tanꝙ̄ mortis causa capio. Sed si reliquisset prolem. Bar.innuit ibi ꝛ ita est verū qd̄ tūc nō accresceret:sed ad illam transmitteretur. Sed in casu nostro decessit primogenitus cum prole. ¶ Item non obstat.l.seya.ff.de dona.cā mor.de qua fit magnū fundamentū:qꝛ immo nihil penitus facit. Nam loquitur in donatione causa mortis quā donans pōt reuocare ꝛ ideo quousqꝫ viuit nō pōt astringi ad soluendū nec etiā ad vlterius promittendū de dando cū ipse morietur:ꝛ ideo dicit̄ imperfecta anteꝙ̄ donator moriat̄. Sed hic fuit ista donatio inter viuos ꝛ irreuocabilis tam in persona ipsius primi recipientis ꝙ̄ etiaꝫ illorūꝫ pro quibus ipse recepit:ꝛ iam erat processum ad traditionem:ꝛ sic erat perfecta:ibi nō. bene ergo potuit primogenitus transmittere si vellemus ire p istam viam transmissionis qꝛ non impediretur transmissio propter imperfectionem donatiōis. ¶ Item nō ob.ꝙ gratia principis equiparatur vltime voluntati:qꝛ conditio apposita in ea non trahitur retro.vt in.c.si pro te.de rescrip.lib.vj.sicut in vltimis voluntatibus.l.j.§.j.ff.ad silleya.sed secus in contractib⁹.l.potior.ꝛ.l.qui balneū.qui potio.in pigno.habean.qꝛ dico qd̄ illud procedit in gratia que potest reuocari qꝛ non fuit facta p viam contractus sed ad similitudinē priuilegij.iuxta plene no. per Bal.in.l.qui se patris.C.vnde libe.ſm Nico.de mata.vnde nimirū si tunc retro non trahitur qꝛ dicitur mere potestatiua cum pendeat a mera voluntate eius:nam idem esset in contractibus.l.fi.ff.que res pigno.obli.pos.ꝛ.l.j.qui potio.in pig.habean. Non sic quando per viam contractus:qꝛ tunc non potest reuocari:† cum etiam princeps teneatur seruare contractū celebratum cum subdito.[a] vt no.in.l.digna vox.C.de legi.per Ey.ꝛ patet in.c.j.de probatio. Sed hic per viam donationis qui est cōtractus.l.si donationis.C.quod metus causa.qꝛ perficitur consensu vtriusqꝫ.l.absenti.de dona.ꝛ sic nō esset isto casu conditio potestatiua si fuisset apposita.ꝛ ideo traheretur retro qꝛ non penderet ex voluntate donantis eam reuocare per ea que no.Bal.in.d.l.qui se patris. ¶ Item non ob.ratio quā quidā faciunt.vcꝫ quod de equitate non de rigore fuit introductum quod nepos ex filio qui est in gradu inferiori succedat auo vna cum patruo qui est in potiori.ff.de suis ꝛ legi.l.j.§.si filius.que equitas cessat quando nepos solus vult venire ꝛ patruum excludere:qꝛ dico quod immo non cessat. Nam qua ratione in heredi.diuisibili inter plures nepos in portione sui patris:etiam ex sua propria persona patruum suum excludit cum tamen de rigore videretur debere peruenire ad patruum qui est in potiori gradu sicut in successione liberti videmus contingere.l.si libertus preterito.§.j.ff.de oper.liber.quia equum est quod nepos qui est eadem persona cū suo patre succedat in locum illius ꝛ censeatur esse de illo gradu de quo erat ille vt dicit Barto.in dicta.l.liberorum.de verbo.sig.in loco supra allegato eadē ratione in heredi.indiuisibili:ꝛ que non nisi ad vnuꝫ potest peruenire:qꝛ hoc contingit ex natura rei:nō ex eo quod augeatur equitas ex vna parte:ꝛ inducat̄ iniquitas ex altera.ꝛ hoc videmus cōtingere in eo qui stipulatus est vel acquisiuit seruitutem itineris per fundum alterius:qꝛ licet ipse sit solus:ꝛ ex hoc fundum seruiens non multuꝫ grauetur:si tamen decessit pluribus heredibus relictis quilibet agit ꝛ vtitur insolidū ꝛ sic multum grauabitur sed patienter ꝛ equo animo debet dominus illius fundi sustinere qꝛ hoc contingit propter naturaꝫ rei.arg.ff.de aqua plu.arcen.l.j.§.pe.ꝛ fi. non vt iniquitas augeatur vel inducatur. Ita est ꝛ hic debet patruus patienter tolerare qꝛ natura hereditatis hoc inducit. ¶ Et eadem ratio equitatis viget in tota hereditate quādo est indiuisibilis que viget in parte quando est diuisibilis.l.que de tota.ff.de rei vē. ſm Oldra.in alleg.suis qui tangit hanc rationem. Item non ob.ratio Bar.in aut.post fratres:quia quod nepos succedat in locum sui patris cum agitur de succedēdo auo fuit introductum ex illa equitate quia reputatur eadem persona cum eo cū sit pars corporis illius:vt in iuribus primo loco allegatis. Sed ista ratio ita locum habet quando agitur de successiōe nō hereditaria sed feudali vel simili sicut quando de hereditaria qꝛ propter hunc respectum quod successio sit hereditaria non fuit illud introductum. Sed ex eo quia si filius succedere debet patri quia est eadem persona secum ita ꝛ nepos auo qꝛ est eadem persona cum patre suo qui est eadem cum auo. ¶ Et p hoc respondetur ad.l.si libertus preterito.de oper.liber.qꝛ ibi succeditur liberto in qua successione dicta ratio identitatis cessat quia filius patroni non succedit liberto ex eo quod ipse sit eadem persona cum liberto sicut succedit filius patri. ¶ Itē non ob.quod in his que sunt contra ius commune non recipitur casus fictus sed verus.l.iij.§.hec verba.ff.de nego.gest.qꝛ dico quod in casu nostro non est contra ius commune quod solus primogenitus succedat postꝙ̄ ita fuit actum in donatione regis qui potuit apponere legem quam voluit et de iure communi est seruanda.l.legem.C.de pactis. ¶ Et quia etiam ſꝫ veritatem nepos potest dici primogenitus attenta genitura sui patris cuius patris corporalis portio in eo est.que ꝛ si iterum genita fuit non tamen negari potest quin etiam tunc fuit genita vt supra tetigi. ¶ Item non ob.quod in primogenitis regū sit alia ratio ꝙ̄ in primogenitis aliorum:qꝛ habent certas preeminentias:etiam patre viuente:quod non est in alijs.vt not. vij.q.j.ꝙ̄ periculosuꝫ:qꝛ illas preeminentias habent non propter ius quod tūc habeant:sed propter id quod sperant habere in futurum. Et ille preeminentie tanꝙ̄ personales nō transmittuntur quia personale.ff.solu.matri.ꝛ sic nō est maior ratio in illis ꝙ̄ in alijs. Si ergo ius p̄mogeniture in succedēdo trāsmittitur in successione regni:ergo ꝛ idē in alijs maiorijs vel successionibus que deferuntur primogenito qꝛ eadem est ratio cū vtrūqꝫ sit ī suspēso viuente patre. ¶ Preterea vt dixi vtrobiqꝫ filius primogeniti venit ex sua persona non iure transmisso:sꝫ tanꝙ̄ subrogatus in locū patris sui ꝛ in gradum illius. ¶ Itē non ob.dum dicitur quod concessio facta Karolo erat magis dubia qꝛ ibi non fuit facta mentio de secundo genito.sed tantū de filijs primogeniti ꝛ tamen papa pronūciauit pro rege Roberto secundogenito forte hic vbi mentio facta fuit:quia dico quod ibi postꝙ̄ de secundogenito non fuit facta mentio:sed solum de primogenito ꝛ filijs eius non potuit denotari ordo aliquis in verbis ex quo potuerit per verba dubiuꝫ istud decidi:ideo fuit decursum ad alias rationes que pro tūc mouerunt papam. Sed in casu nostro postꝙ̄ fuit facta mētio primo de filijs primogeniti ꝛ copulatiue. Postea de alijs filijs secūdo vel tertio genitis apparet ex ordine verborū quis debeat preferri:qꝛ primo nominato ſm ordinem scripture:vt.l.quotiens.ff.de vsufruc.ꝛ.l.cum pater.§.penul.de legatis.ij. Nec est tolerabile qd̄ in contrarium dicitur ꝛ allegatur per aduocatum alterius partis scilicet quod illa nominatio de filijs primogeniti primo ꝙ̄ de secundogenitis fuerit facta per inaduertentiam scribentis:quia cum in curia principis sint periti et littere transeunt per multas manus peritorum non est credendum ꝙ talis inaduertentia fuisset tolerata:si per errorem ꝛ preter intentionem concedentis

a ¶ Subdito. Adde idē per do. Pet. phi. cor. in consilio lxx.incip.ī hac ī lr̄a. M.in.ij.parte.ꝛ nunqd possit suū contractum reuocare. Vid̄ bal. ī cōsil.cccxxvij ī prima parte. ADDItio. ¶ Adde tu Bal.in.c.j.de natura feudi ī vsib⁹ feud. vbi qd̄ lꝫ de⁹ subegerit imperatori leges ꝛ pape canones nō tn̄ sibi subegit obligatiōes ꝛ cōtractus vn̄ obligat̄ p̄nceps ad instar p̄uati ꝛ arguit ibi ꝯ Celestinū q̄ d̄ mane vni cōferebat grām ꝛ de sero auferebat ꝛ alteri cōferebat vn̄ cardinales lꝫ scirēt ꝙ renūciaret p fatuitatē papatui tn̄ qꝛ erat vnuꝫ pec⁹ libenter acceptauerūt refutationē ꝛ creauerūt Bonifacium octauū q̄ depingit̄ vulpis ī introitu:leo ī accubitu:ꝛ canis ī occasu suo:ꝛ an p̄nceps liget̄ suis ꝯctibus. vide late Andreaꝫ Barb.in cōsilio inserto ī cōsilijs Alexan. cxxxiiij.incipi. clemētissimi dn̄i in.vij.col.vers.ꝛ qd̄ voluit in quarto volu. H.F.

cedentis contigisset. arg. eoꝝ que habent in. c. ad audientiã. el primo. de rescrip. in tex. ⁊ gl. in. c. ꝙ graui. de crimi. falsi. ¶ Nec etiam ob. ꝙ verba prolata inter ꝑsonas inter quas cadit affectio ordinata debẽt intelligi ſm ordinẽ affectionis. d. l. gallus. §. j. ff. de lib. ⁊ posthu. cum ibi not. Sed hic Petrus cui fiebat cõcessio maiorẽ affectionẽ ꝑsumit habuisse ad filiũ suum ꝙ ad nepotẽ. vt. d. l. gallus. §. j. cũ ibi no. ergo fili⁹ pferẽdus est nepoti. ¶ Nam ad hoc rñdet dupliciter. Primo qꝛ illud est verũ quãdo ꝑsone inter quas cadit affectio copulãtur seu per copulam cõiungunt seu noiant: quo casu cũ per verba nõ possit denotari ordo sicut per disiũctam: qꝛ copula cõiungit: recurritur ad ordinẽ affectionis ex cõiectura mente: sed qñ per disiũctiuam: tũc nõ attendit ordo affectiõis sed scripture vt est casus expressus in. d. l. cũ pater. §. pe. de lega. ij. qꝛ ibi primo nominãtur illi ad quos testatrix minorẽ habebat affectionem. scꝫ liberi heredes instituti. scꝫ mariti: postea illi ad quos maiorẽ scꝫ propinqui testatricis: ⁊ tamẽ ibi dicit ꝙ attendit ordo scripture vt veniãt primo noiati. ⁊ idẽ ꝓbat in. l. heredes mei. §. peto. in fi. ff. ad trebel. ⁊ l. cũ ita. §. fi. de lega. ij. qꝛ cũ de colligẽda mẽte loquentis agit primo ⁊ ante oĩa debem⁹ recurrere ad verba vtrũ ex eis vel eoꝝ ordine possit de ipsa perpẽdi: postea ad alias cõiecturas. iuxta no. in. l. si seruus pluriũ. §. fi. ff. de leg. j. ⁊ l. semp in stipulatiõe. de reg. iur. qꝛ ergo primogenit⁹ ⁊ filij sui fuerunt noiati copulatiue põt ꝓcedere ꝙ inter eos seruet ordo vt prio veniat primogenitus ꝓterea eius filij etiã si filij fuissent primo nominati. Sed alij filij fuerũt noiati disiũctiue: ⁊ ideo nõ curat ordo affectionis sed scripture. ¶ Scdo respondet ꝙ Iriuꝫ ꝓcedit de affectione loquẽtis: ⁊ eius ordine ad ꝑsonas de quib⁹ loquitur vł ad quas loquit: vt patet in. d. l. gallus. §. j. Sed hic rex nõ maiorẽ affectionẽ habebat ad secũdogenitum Petri ꝙ ad nepotẽ ex primogenito: lꝫ ipse Petrus haberet. Unde cuꝫ tractemus de interpretãdis verbis ipsius regis: qꝛ ab ipso fuerũt prolata nõ debemus recurrere ad affectionẽ Petri ad quẽ fuerũt directa postꝙ quo ad regẽ nõ erat ordo affectionis: sed ad ordinẽ verboꝝ vt dictũ est. ¶ Item nõ ob. autoritas pape Bonifacij: qꝛ vt dicit Bal. in. l. ij. C. de suis ⁊ legi. papa fuit magis motus ꝓpter prudentiã regis Roberti qui fuit alter Salomon: ⁊ qꝛ filio primogeniti sufficere debebat regnuꝫ Ungarie ꝙ alia ratione. Et ipse idẽ Bald. dicit in. l. si viua matre. C. de bonis mater. ꝙ rex Robertus cõscientia ductus studuit regnuꝫ Apulie trãsferre ad regẽ ⁊ regnũ Ungarie dum fecit Reginaꝫ Joãnam despõsari a rege Andrea filio regis Ungarie. Et sic satis ibi sentit pro filio seu nepote ex primogenito. Itẽ ipse idẽ rex Robertus in Auinione pronunciauit pro nepote ex primogenito vt referũt scripta Oldra. ⁊ tamẽ allegationes facte per Oldra. in fauorẽ nepotis sunt vt plurimũ fundate in iure cõi magis ꝙ in aliqua cõstitutiõe regni: lꝫ Jo. an. in addi tio. Spec. dicat nõ esse credẽdum ꝙ ꝓnũciauerit ꝯ seipsuꝫ nisi propter tales cõstitutiones. Sed certe etiã hic est in successione regni ⁊ in forma cõcessionis vt. s. dixi. Unde ⁊ si de iure esset dubia intẽtio primogeniti ex vno tantũ capite debet iuuari ex altero. arg. in. l. stipulatus. ff. de vsur. ¶ Itẽ non ob. autoritas Cy. ⁊ Ricar. malũ. in. l. si viua matre: qꝛ ille tex. parũ facit pro eis. Nõ enĩ dicimus ꝙ filius sit deterioris conditionis ꝙ nepos: sed qd̃ est ⁊ esse debet deterioris cõditionis ꝙ pater nepotis: in cuius locũ ⁊ gradũ ipse nepos subrogat⁹ est: ⁊ sic sapit ⁊ retinet illius naturã ⁊ priuilegiũ. l. si dona. §. si sponsus. de donatio. inter vir. ⁊ vxo. de condi. ⁊ demon. l. filie. §. titia. si quis testamẽ. libe. esse ius. fue. l. j. §. hec actio. extra vt lit. pendẽ. c. eccle. Preterea pro nepote est autoritas Jo. an. qui fuit talis ⁊ tantus ⁊ arguẽdo pro nepote vltimo loco: ⁊ respõdendo allegationibus factis in contrariũ sentit pro ipso. arg. eoꝝ que notant in. l. qui filius. §. sabin⁹. ff. ad trebel. ¶ Concluditur ergo tam ex primis fundamentis ꝙ ex alijs pro dicto nepote ex primogenito: quia si prima per se nõ sufficerent iuuantur ex secundis vel econuerso. Et hoc de primo ⁊ principaliori quesito.

7 ¶ † Super alio quesito. Utrum valeat consuetudo ꝙ clerici non succedant in maiorijs: videtur clare dicenduꝫ qd̃ non: sicut nec statutum quia disponit specialiter ⁊ expresse in ꝑsonas nõ subiectas. ff. de iurisd. om. iudi. l. fi. ⁊ in. c. ecclesia. de cõsti. ⁊ per Bar. in. l. cunctos populos. C. de summa trini. in. q. illa an statuta laycoꝝ ligent clericos vel ecclesias. ¶ Item quia retraherẽtur homines a vita clericali. ergo ⁊c. arg. in auth. de sanctis. episco. §. sed hoc presenti. C. ad trebel. auth. contra rogatus. cuꝫ ibi not. ¶ Nec ob. quod in feudis talis cõsuetudo valet: vt in vsibus feudoꝝ. si de feu. fue. controuer. c. qui cleric⁹. ⁊ de mi. li. vasal. qui arma bel. depo. c. j. ⁊ quod not. glos. in. l. de quibus

8 ff. de legi. ⁊ Joan. an. in regul. sine culpa. in mercur. † quia dico quod ista maioria non est feudum: cum in concessione verbum istud feudum non fuerit in aliqua parte expressum: quinimmo fuerunt expressa aliqua per que apparet contrarium quod nõ sit feudum: quia fuit dictum quod habent tanꝙ rem suam propriam ⁊ liberam ⁊c. Constat autem ꝙ res propria ⁊ libera dicitur illa que non est data in feudum: sed in ea habetur plenum ⁊ directum dñium: vt est tex. expressus in vsib. feudo. titu. de conten. inter dñm ⁊ vasal. de inuestitura. c. j. post mediuꝫ ibi qui dicant rem esse propriam dñi non infeudatam ⁊c. ¶ Item fuit dictum ꝙ succederet in ea filius legitimatus quod non est in feudis. vt in. c. naturales. si de feudo fuerit controuersia. ¶ Item qꝛ feudum dicitur a fidelitate vt in titu. per quos fiat. inuestit. c. finali. Sed hic nulla prestatur fidelitas vel fidelitatis iuramentum: vt patet illo verbo liberam. ¶ Nec ob. quod appellat eum fidelem ⁊c. quia verum est quod fidelis est alio respectu: ⁊ quia subditus: non ratione harum rerum. Nec etiã ob. ꝙ reperiuntur feuda libera ⁊ franca ⁊c. quia illud verum qñ constat de intentione concedentis: quia concessit in feudum cuꝫ illo tamen pacto: ⁊ ita loquitur titu. de feudo non habente propriam feudi naturam. Sed quando hoc non constat presumit ex illo pacto quod noluerit dare in feudum vt patet in simil. qꝛ in deposito non transfertur dominium ſm suam naturam si tamen fuit translatum: ⁊ fuit actum expresse: quod esset depositũ adhuc dicetur depositum non tamen habens propriam naturam depositi. l. lucius. ff. depos. sed si non dixisset expresse depono: non esset depositum ex quo dominium fuit translatuꝫ. iuxta plene nota. per docto. in. l. ij. §. j. ff. si certum petatur. Nec ob. cõsilium Feder. de senis. lxxvij. quia ibi statutum non fuit factuꝫ in odium ecclesiarum vel clericoꝝ: sed laycoꝝ magnatuꝫ qui erant subditi: ne possent recipere cessiones: vnde nec a clericis vel ecclesijs possunt nec damnificantur clerici vel eccle. qꝛ possunt alijs cedere non magnatibus. Sed hic damnificantur clerici ⁊ cessat ratio ꝓdicta vt etiam videtur in questione Oldra. per Fede. recitata ⁊ per Joan. and. in. c. eos. de immuni. ecclesi. lib. vj. ¶ Item non ob. quod contra ecclesiam prescribitur spacio. xl. anno. ergo ⁊ consuetudo laycoꝝ similiter inducitur: quia non est similitudo bona. Nam prescriptio rerum ecclesie roboratur iure cõmuni cum per leam non propterea clerici vel ecclesie efficiantur de iurisdi. laycoꝝ: licet rem earum vel ipsorum perdant: sed talis consuetudo non toleratur a iure improbatur: quia efficerentur de iurisditione laycoꝝ quod nulla prescriptiõe potest induci vel consuetudine introduci sicut nec per expressum conuersum: vt in. c. si diligenti. de foro competen. iuncto. c. finali. de cõsue. cum simil.

1 ¶ Si non valet ingressus seu tenuta de aliquibus bonis non valet datio insolutum de eisdem quando ita ex statuto requirebatur. 2. 3.

2 Instrumentum non liquidum executionem non meretur etiam si statutum dictat quod instrumenta executioni mittantur.

3 Nuncio an credatur.

4 Nõ põt cõiuncta ꝑsona pro minore acceptare bona insolutũ.

5 Et viciata datione in parte quo ad minorem: viciatur in totum quo ad alios.

¶ Consilium. clxv.

In christi nomine amen.

¶ Uisis ⁊ ponderatis allegationibus supra factis ac etiam vtroqꝫ processu agitato inter partes predictas. vꝫ †primo super obtinenda licentia vel parabola ingrediendi tenutã dictoꝝ bonoꝝ: scdõ super datione insolutuꝫ cum eoꝝ dependentibus ⁊ cõnexis: videtur tandeꝫ de duplici maxime capite dictã dationẽ insolutũ posse impugnari: ⁊ de nullitate redargui prima licẽtia ingrediẽdi possessionẽ ⁊ mandatũ datũ nũcio sup hoc solũ factũ fuit sup bonis que quondã fuerunt illius dñi Joã. de sancto Gallo patris Saluini rei in hac cã. ⁊ ingressus factus fuit in quibusdam bonis descriptis in processu tanꝙ de bonis dicti quondã dñi Joannis. Primo ergo dictũ iudici. Secundo a quo petita fuit datio insolutũ liquere constareqꝫ debuit necnõ liquidari ⁊ fides fieri qualiter dicta bona fuerunt dicti dñi Joannis tpe sue mortis saltiꝫ presumptiue: probãdo qd̃ erat in possessione ipsoꝝ: iuxta not. per Cy. C. ne vxor pro marito. l. ob maritoꝝ. ⁊ per Bar. in. l. a diuo pio. §. si super rebus. ff. de re iudi. al's non debuit secundus iudex ea dare in solutum: tum qꝛ si non fuissent dicti domini Joãnis non valuisset ingressus: quia factus contra ⁊ preter formã licentie ⁊ mandati predicti. l. diligenter. in principio. ff. mandati. ⁊ non valente ingressu nõ potuissent insolutum dari: quoniã statutuꝫ de datione insolutũ requirit quod precedat introitus validus ⁊ nõ cassus: ⁊ sic deficerent requisita a statuto: ergo ⁊c l. cum hi. §. si pretor. ff. de trãsactio. Tum quia iudex debet esse certus de sua potestate: ⁊ nisi sit certus posito quod eaꝫ habeat non valet actus quẽ gerit. l. quero. ff. de eo qui pro tutore. l. hic

autem.post principium.ff.quib.ex cau.in posses.ea.cū ibi not.p
Bartol.⁊ plenius per eundē in.l.multū.ff.de condi.⁊ demon.
⁊.l.si finita.§.iul.ff.de dam.infec.⁊.l.properandum.§.j.C.de iu-
di.⁊ sic non sufficit qḋ ista bona fuerint prefati dñi Joā.postq̃
2 de hoc non fuit facta fides iudici.† Tum quia instrumentū nō
liquidum non meretur executionem etiam statuto dictante qḋ
a instrumenta mittantur executioni[a]:quia debet intelligi de liq-
dis.arg.C.depositi.l.si.ꝭm Bald.qui ita not.C.de exe.rei iud.
l.si causam.ad quod facit qḋ not.Barto.in.l.creditores.C.de
pigno.⁊.l.j.in fine.ff.de lega.ij.⁊.l.j.iudi.sol.C.de sen.que sine
cer.quanti.l.ij.Sed instrumentū debiti,pro quo fuit petita exe-
cutio quantū ad bona super quibus permittit executiue proce
di:⁊ pro quibus petita fuit executio non est liquidū:q̄ loquit̃
de bonis dicti dñi Joā.Sed an ista sint huiusmodi nō appa-
ret ex tenore instrumenti.Igitur saltim post inceptam executio
nem idest post introitū debuit hoc liquidari anteq̃ cōsumaret̃
idest daret̃ insolutum ꝭm no.per Bartol.in locis.s.allega.qḋ
minime factū fuit.Nec in hoc statur relationi nuncij ꝯ negātē.
Tum q̄ non plus debet sibi soli credi in hoc q̃ crederetur duo
bus vel tribus testibus asserentibus dicta bona fuisse quondā
dicti domini Joannis:quod patet q̄ de testibus non dubita-
tur quin fidem faciant cuꝫ omnia concurrant in eis necessaria.
Sed de relatione nuncij etiam iurati quamplurimū fuit inter
antiquos dubitatū:quorū opi.diuersas refert Joan.an.in ad-
ditio.Specul.titu.de citatione.§.sequitur videre.⁊ Cy.in.l.ea
quidem.C.de accus.Sed duobus vel pluribus testibus asserē
tibus etiam cum iuramento dicta bona fuisse dicti quondā do
mini Joannis non crederetur nisi redderent sufficientem cau-
sam sui dicti etiam non interrogati:q̄ istud non percipitur sen
su corporeo:sed iudicio intellectus.iuxta not.singulariter per
Inno.in.c.causam que.de testi.⁊ per Bart.in.l.solam.C.eo.ti.
de testi.Iste autem nuncius causaꝫ sui dicti quomodo scit fuis
se domini Joan.non assignat:igitur ⁊c.Tum etiam q̄ licet de
cōmissis sibi credat̃ ei ꝭm plurimorū sententiam.arg.l.puto.§.
ne passim.ff.de rebus eorū.de non commissis tamē sibi non cre
ditur:vnde si sibi fuit commissa citatio creditur sibi quod ci-
tauerit:sed de responsione facta sibi per citatum puta quod di
xerit nolle venire vel alia verba iniuriosa seu de cōmissione sibi
b facta quod citet non creditur[b] sibi ipsi ꝭm quod plene disputan
do determinat Joā.an.in addi.Spec.tit.de contuma.§.j.⁊ qḋ
not.Cy.in.d.l.ea quidem.de accusatio.⁊ hoc de primo.

a ¶ Executiōi. Quō autē intelligat̃ statutum: vide dñm Alex.de imol. in ꝯsil.clxxxv. in.j.col.in secūda parte.

b ¶ Non creditur. Vide dñꝫ Pe.phi.cor. ī cōsil.lxxix.incipien.viso in litera.h.ī tertia parte.

4 ¶ † Secundo videtur posse impugnari de nullitate dicta in-
solutum datio:propterea quia fuit petita ⁊ concessa non solum
pro ipsis petentibus:⁊ per illos quoruꝫ procuratorio nomine
fuit petita:⁊ a quibus asserebat se mandatum habere:sed etiaꝫ
pro duobus pupillis seu minoribus a quibus nō asserebant se
mandatū habere:sed illorū nomine tanq̃ persone cōiuncte pe-
tierunt.Constat autem qḋ quantum ad personam illorū mino-
rum datio prefata non tenuit:cum in hoc non consenserit:nec
illi potuerunt tanq̃ coniuncte persone illorum eam petere vel
recipere quod patet:q̄ datio insolutū est ficta solutio.Fingū-
tur enim bona insolutū data per prius vendita ei cui data sunt:
⁊ ab ipso pecunia nomine precij recepta:⁊ deinde eidē loco so-
lutionis et pro solutione debiti reddita et restituta ideo libe-
ratur debitor ipso iure sicut de directo soluisset:nisi fuerit ex-
presse contrarium actum:ꝭm ea que plene habentur ⁊ notan.in
l.eleganter.ff.de pignora.actio.in principio:sed de sol.l.si quis
aliam.C.de senten.l.libera quidem theodora.

¶ Sed constat coniunctā personam tanq̃ coniunctam ⁊ sine mā-
dato nō posse solutionem recipere etiā volendo de rato cauere:
licet bene possit agere:prout est casus in.l.ij.ff.vt leg.no.caue.⁊
l.non solum.solu.matri.⁊ ibi no.per docto.ergo nec dationem
insolutum.⁊ pro hoc.l.fundus ille.ff.de contrahen.emptio.vbi
si quis dicat fundus ille sit emptus mihi ⁊ titio a quo mādatuꝫ
non habebat nō valet emptio in personam titij:⁊ sic in casu no
stro non valet in personam illorum pupillorum insolutum da-
tio:quia non compelluntur emere.l.nec emere.C.de iure delibe
randi ergo nec insolutū recipere quod est emere:vt dicta.l.ele-
5 ganter.de pigno.actio.† ⁊ si non valet in persona illorum:ergo
tota ruit etiam quo ad personas aliorū.Tum quia si valeret re
periretur facta pro maiori quantitate q̃ eis deberetur:quoniā
fuit facta pro tota summa debiti.scilicet pro libris.800.⁊ ta-
men tota summa predicta non debetur eis cum non sint here-
des insolidum creditoris:sed vna cum illis pupillis:prout ipsi
confitentur in eoruꝫ petitionibus quibus contra eos statur.l.
cum precum.C.de libe.cau.⁊ per consequens redditur nulla in
totum:prout determinat Bartol.in.l.si non sortem.§.si centuꝫ.
ff.de conditio.indebi.per rationem de qua ibi.Tum etiam q̄
fuit iudicialiter facta ⁊ per sententiam iudi.vnde cum vnicum
fuit iudicium:q̄ cōtra vnū intentatum lꝫ per plures personas
pretendentes eandem ⁊ cōmunem cām.l.si quis cuꝫ procurato-
rio.§.vnius litis.ff.de procur.cū ibi not.per Bartol.⁊ per eun
dem in.l.vbi.§.fina.ff.de verbo.obli.nō potuit pro parte ⁊ quo
ad quosdam valere pro parte nō.ff.famil.hercis.l.in hoc iudi-
cio.⁊ quod no.in.l.j.C.si aduer.rem iudi.⁊ per Bar.in.d.l.v.§.
fi.ff.de verbo.oblig.ante fi.Et ex his patet nō obstare.d.l.fun
dus ille:que vult valere in personam loquentis:q̄ ibi in mera
emptione non in datione insolutū que facilius vitiatur:q̄ pro-
pter minimam quantitatē:vt no.in.d.§.si centum.non sic in em
ptione simplici:que nō nisi propter deceptionem vltra dimidiā
iusti precij:nec tunc vitiatur ipso iure.l.ij.cum ibi plene nota.C.
de rescin.vendi.Item loquitur illa.l.fundus ille.in contractu
extraiudiciali:nos loquimur in iudiciali datione que propter
naturam indiuisibilē vnius iudicij facilius vitiatur ⁊ inutile tra
hit ad se vtile sicut ⁊ alibi.ff.de iniusto testamēto.l.penul.nō sic
in extraiudicialibus:quū separari possunt.ff.de dona.inter virū
l.si sponsus.§.⁊ generaliter.cuꝫ ibi plene not.⁊ in.c.vtile.de re.
iur.Ex quibus sequit̃ potuisse de nullitate dicte datiōis que-
relam proponi.Nec obstaret statutum q̄ inhibet appellari:et
sic presupponit dationē insolutum valere:qm̄ ab actu nullo su-
perfluo appellatur.l.si expressim.cum ibi not.ff.de appel.Tol-
lendo ergo remedium appel.non censetur abstulisse querelam
nullitatis tanq̃ remedium diuersum.argu.in.l.si domus.ff.de
ser.vrb.predio.⁊ plene in simil.per glo.in.l.j.C.si de momē.pos.
fue.appe.Et posito qḋ mero iure teneret ista datio:potuit ta-
men ab ea tanq̃ indebite facta appellari rōnibus quibus.s.et
nō obstāte statuto predicto qḋ loquit̃ de dationibus factis ꝭm
formam a statuto p̄dicto traditam.sed hic dicitur facta contra
formam ꝓpter ea que dicta sunt.Cuꝫ statutū p̄supponat debe
re p̄cedere validum ingressum:⁊ hic dicitur contrariū:q̄ nega-
tur bona ista fuisse domini Joannis:⁊ sic ingressus non valuit
l.j.§.hec verba.ff.ne vis fiat ei.l.fulcinius.§.cum autem.cū ibi
not.quibus ex causis in possessio.eatur.Item presupponit eaꝫ
factam pro vero creditore:sed hoc non est hic quatenus illi nō
erant here.creditoris:igitur ⁊c. Laus deo.

1 ☞ Qui confessus est se possidere pro herede potest reuoca-
re confessionem vel ante litem contestatam ad reijcienduꝫ libel
lum agentis petitione hereditatis vel ad obtinendam absolu-
toriam post litem contestatam. 2.

2 Intellectus ad glo.in.l.cogi.C.de petitio.here.

3 Post sententiam que transit in rem iudicatam non potest op-
poni exceptio quē de euictione tenet actio ⁊c.sed potest retētio
nem prouideri donec interesse soluatur.

¶ Consilium. clxvj.

In christi nomine amen.

¶ Visis actis ⁊ actitatis in ista causa ⁊ etiam in
sententijs diffinitiuis latis tam in causa princi-
pali q̃ appellationum ⁊ eis matura deliberatio-
ne ponderatis ⁊ examinatis:comprehendo quod istis de Bo-
zijs reis et possessoribus in hac causa petitionis hereditatis
fuit facta magna ⁊ manifesta iniustitia ꝑ duas diffinitiuas sen
tentias:quarum vnā tulit dominus dauid ⁊ ser.Petrus eius
collega.Alteram confirmatoriam tulit dominus Baptista de
Padua.In ea parte qua condemnauerūt dictos fratres reos
⁊ possessores ad restitutionem omnium possessionum que fue-
runt de hereditate de qua agitur non comprehensaruꝫ in duo-
bus instrumētis emptionū productis per dictos reos ante li-
belli dationem in petitione hereditatis quantūcunq̄ dicti fra
tres super illis similem titulum emptionis haberent ab alio co
herede:licet instrumentum emptionis non produxerunt ante
libelli dationem:sed post litem contestatam:⁊ quod ille senten-
tie anq̃ iniuste ⁊ iniquissime remedio supplicationis veniunt
retractande ne tanta iniquitas pertranseat tolerata:⁊ primo
quia vidētur fecisse aliquale fundamentum in eo:quia dicti fra
tres in termino interrogatorij eis assignato ꝭm formam statuti
noluerunt respondere:an possiderent titulo ⁊ quo.dicentes se
non teneri dicere titulum sue possessionis ⁊ fuerunt male con-
sulti:q̄ licet in rei vendicatione hoc sit verū:secus tamen in pe
titione hereditatis:q̄ si volebant agentē excludere a limine iu
dicij super illa actione que non datur contra titulo possidentē.
C.in quibus cau.ces.long.tempo.prescrip.l.hereditatem.debe
bant tituluꝫ allegare ⁊ probare:vt.l.cogi.C.de petitio.heredi.
in tex.⁊ glo.⁊ ideo quia non allegauerunt titulum fuit pronun
ciatum per consules interrogatoria haberi pro confessatis ꝭm
formam statuti:⁊ sic quod possidebant pro herede vel pro pos-
sessore.⁊ per consequens quod poterant cōueniri petitione he-
reditatis:et dicitur quod ista pronunciatio fecit ius.Nam di-
co quod ista pronunciatio posito quod transiuisset in rem iudi.
⁊ fecisset ius vt dicunt:nō tamen potuit plus operari q̃ fuisset

operata vera cōfessio.scz qd̄ possideret pro herede vel pro possessore: qm̄ ista pronūciatio iuncta cū cōtumacia cōmissa in nō respōdendo vt debebant habet vim ficte cōfessionis ex forma statuti que nō pōt plus operari ꝙ vera.l.qui ad certuz.ff. loca. 1 l.filio.de libe.ꝛ posthu.ꝛ hoc est clarissimū.† Sed si p̄dicti fuissent expresse cōfessi se possidere vt heredes vel se possidere: qꝛ possidebant.ꝛ sic pro possessoribus:ꝛ per cōsequens apperuissent aditum volenti agere petitione hereditatis ꝛ iustam cām dedissent ei porrigendi libellum super dicta actiōe: nihilominus licuisset dictis reis ante litē cōtesta.penitere dicti responsi ꝛ reuocare dictam cōfessionem vere ꝛ expresse factam: si actor nō erat cōtra aliaz personā acturus:ꝛ potuissent dicere se possidere titulo habito a tali ꝛ excludere agentē similiter a limine iudicij probando dictū titulū ante lit.cōte. sicut nunꝙ fuissent cōfessi se pro herede vel pro possessoribus possidere.ff.de interroga.actio.l.de etate.§.fi.maxime si actor sciebat eos titul. possidere vt dicitur esse hic.ff.de rei ven.l.si is qui se obtulit. cuz.l. seq.ergo ꝛ eodē modo licuit istis hoc facere post dictā fictā cōfessionez ꝛ pronunciationē predictā que nō plus valere potest ꝙ vera.vt.s̄.dixi. Sed isti fratres vt dicitur hoc fecerunt qꝛ penitentia ducti:ꝛ vsi saniori cōsilio statim post dictā p̄nunciationem allegauerunt titulos suos. Igit̄ illa prima ficta cōfessio ꝛ pronunciatio nō nocet eis quominus possint excludere agentem: sicut nō noceret eis vera cōfessio vt dictuz est. Nec obstat friuola allegatio facta in contrariū.vcz ꝙ istud p̄cederet si terminus non fuisset prefixus a statuto vel a iudice. Sed hic fuit prefixus:ꝛ sic non videtur hoc licuisse: per ea que no. Innoc. in c.cum in tua.qui matri.accus.pos. quia factum post tempus dicitur factum contra formam legis.

¶ Nam dico ꝙ lapsus tēporis fecit istis hoc preiudiciuz: qꝛ potuerunt pronunciari haberi pro cōfessis: sed non abstulit eis licentiam datam a iure scilicet reuocandi confessionem predictā re integra in his preparatorijs iudiciorū que non sunt magni preiudicij. Ideo mitiꝰ agit̄ in eis ꝙ i decisorijs.l.ꝛ si post tres. cum ibi not.ꝛ.l.si seruus.§.si plurin.ff.si quis cau. p̄cederet em̄ allegatio facta in cōtrariū: si ius cōmune nō cōcederet hāc licētiam penitēdi: sed qꝛ cōcedit nō est dicēduz ꝙ statutū prefigēs certū terminū ad respōdendū: alias volēs quē haberi pro confesso voluerit auferre illam licētiā postꝙ satis operatur in vno l.si quādo.cū ibi not.ff.de inof.test. nisi dicat expresse ꝙ postea nullo modo audiat̄ volēs penitere ꝙ hic nō est.ꝛ satis operat̄ lapsus termini: quia nō admittentur ad reuocandū primā cōfessionem: nisi refusis expensis factis propter illā forte in dando libellū quē habebit retrahere.C.de eden.edita.in fine.ꝛ per Bal.in.l.cogi.de pe.here. Nō ergo hic ponit̄ tp̄s ad purgationem more: sed solū ad inducēdum fictā ꝯfessionē. Hoc igit̄ fundamentū ꝙ nō allegauerint titulū a principio ꝛ infra terminū penitus non est bonū: nec cōcludit intentionē actoris advictoriam obtinēdā. Nec primi iudices fuerunt hoc secuti: lz quidā cōsultor de ipso fecerit magnū cōputū: qꝛ video qd̄ primi iudices absoluerunt prefatos reos:ꝛ conuētos ab illis possessionibus: que continētur in duobus instrumētis productis corā eis ante libelli dationē:ꝛ sic in illis admiserunt penitentiā ꝛ reuocationē prefatā:ꝛ in hoc bene fecerūt. Sed melius fecissent repellere a limine iudicij:ꝛ nō cōpellere eos respondere libello super petitiōe hereditatis: postꝙ illa nō datur contra titulo possidentē:ꝛ hic eis cōstabat de titulo:ꝛ per cōsequēs impediebatur litis ingressus: p ea que no. Barto.in.l.nam ꝛ postea.in prin.ff.de iureiur.qui dicit exceptionē orientem ex lege dicente actionem nō dabo litis ingressuz impedire:ꝛ hic est huiusmodi cum multe leges hoc dicant petitio.heredi.nō dari cōtra titulo possidentē. debebant ergo p̄nūciare dictū agentē audiri nō debere: nec libello suo fore r̄ndendū tanꝙ cōtinēti actionē ineptam: que p̄nunciatio fuisset interlocu. Ipsi vero p̄miserūt litem contestari ꝛ absoluerūt diffinitiue:ꝛ sic p̄miserūt actorem fatigari superuacanea lite: in qua videbant ipsum obtinere nō posse qd̄ facere non debuerunt.ff.de inoff.testa.l.j. Sed trāseat hoc postꝙ predictos absoluerunt a predictis sicut debuerunt. Sed inquantū cōdēnarunt in alijs quorū tituli non fuerunt producti ante litem contestatā: licet fuerint producti post male 2 fecerunt ꝛ pessime.† Forte enim se fundauerunt super gloss. dicte.l.cogi.que vult quod ille qui allegat titulum debeat ip̄m statim probare: al's habebitur pro non allegato. sed illa gloss. debet intelligi sane.vt ibi not.ꝛ declarat Bal. in.iiij.col. scilicet quantū ad excludendum agentē a limine iudicij: quia si hoc facit libel. super petitione hereditatis nō debet recipi: nec tenetur reus illi respondere. Non autem debet intelligi glo.illa ꝙ sit necesse docere de titulo ante litem contesta.pro victoria obtinenda: per diffinitiuam ferendam super petitione hereditatis: quoniam iura que producuntur pro tali diffinitiua obtinēda debent produci post litem contesta.non ante.extra vt lit.nō contesta.per totum.C.de probatio.l.exceptionem.cum ibi not. vel forte mote fuerunt ex his que notat Cyn.in additio. in.d.l. cogi.in fine:ꝛ dicitur fuisse opi. Ricar.malū.vcz.qd̄ excep.tituli dicitur dilatoria:ꝛ sic est probanda ante litem contesta. Sed certe debuissent videre Bar. Guil.de cu.ꝛ Bal.qui dicunt qd̄ est etiam peremptoria: qꝛ ponit ius agentis:ꝛ ideo potest proponi ꝛ probari post litem cōtestatam in vim peremptorie pro diffinitiua obtinenda: si non fuit proposita vel probata ante litem contestatam: licet etiā sit dilatoria ꝛ possit proponi ꝛ probari ante litem contesta.ad impediendum processum.vt.s̄.ostēdi. Sicut videmus de exceptionibus litis finite vt rei iudicate transactionis ꝛ iurisiuran.l.eleganter.§.si quis post.ff.de cōdi.indebi.ꝛ in.c.j.de lit.contest.lib.vj. Debuerunt ergo absoluere diffinitiue etiam ab illis quarum tituli ꝛ instrumenta fuerunt producta post lit.contesta. sicut ab illis quarum instrumēta fuerunt ante producta. In illis autem que fuerunt ante producta poterat libellus a principio reijci: vt.s̄.dixi sed in alijs non. sed sententia diffinitiua debuit obtineri sine quacunqꝫ dubitatione cum iudicibus constaret de meliori ꝛ fortiori iure ꝙ pretenderet agens: s̄m ea que plene no. per docto.in dicta.l.cogi. Fuit ergo dicta cōdēnatio iniustissima maxime quādo agētem nō solum poterāt repelli per exceptionem tituli: sed etiam per exceptionē quē de euicti.tenet actio. cū pater istius agētis diuiserit ista bona cū autore istorū fratrū ꝛ se obligauit ad defensam:ꝛ ille cessit istis fratribus oīa iura ꝛ actiōes quas habebat occasione illarum rerum:ꝛ sic isti fratres nō soluz habebāt exceptionem que trāsit in singularē successorez.ff.de iur. delib. l.etiam in rem. sed etiaz actionē cessam.ff.de euictio.l.si res.

3 ¶ † Sed si queritur an in executione dictarū sentētiarū si cōtingeret eas nō retractari possit opponi dicta exceptio quē de euictione tenet actio, respondeo ꝙ nō siue fuit opposita ꝛ repulsa siue nullo modo opposita: sed debet agi de euictione text. in l.vendicantē.cuz.l.sequē.ff.de euictio.al's frustratorie essent dicte sn̄ie elusorie. Nam peremptorie exceptio.nō possunt opponi post sententiam[a] que trāsiuit in rem iudicatā.l.peremptorias. C.sen.rescin.non pos.exceptis illis de quibus in.l.j.C.de iur. ꝛ fact.igno.inter quas ista nō est. Nam per eam impugnaret̄ sententia de iniquitate: si posset opponi ad impediendum executionē simpliciter: ideo nō debet admitti cum sentētia postꝙ trāsiuit in rem iudicatam nō possit de iniquitate redargui: nec de illa que insit re ipsa nec de illa que fraude ꝛ consilio.l.si pretor.in principio.ff.de iudi. Sed excep.per quam non impedit̄ simpliciter executio sed modificatur: vt est exceptio ne quis exigatur vltra quam facere possit vel exceptio inuentarij: ne vltra vires hereditatis quis cōueniatur que magis cōcernūt executionem ꝙ sentētiam bene possunt opponi in executione.l.nensenius.§.fi.ff.de re iudicata.solu.matri.ex diuerso.§.fi.ꝛ vtrobiqꝫ not.ꝛ ad predicta facit quod not. Specul.in titu. de exceptio.§.finali.versic.illud queri.qui dicit excep.precij nō soluti non posse opponi post sentētiam in executione. Sed per viam agendi debet peti: quod etiam refert ꝛ tenet Barto. in.l.si duo patroni.§.si quis iurauerit.in fine.ff.de iureiurando. Nec etiā est tractāduz de excep.dolo facis petere quod restituturus es: quoniam non esset iste actor conuentus ꝛ cōuictus de euictione restituturus ista eadem bona sed precium ꝛ interesse.

a ¶ Post sentētiam. Sed qd̄ in minore dic idem quando sententia trāsiuit in rem iudicatam: sz bene pōt restitutionē in integ. petere. ita do. Bart. sozi. in cōsil.cccxix. ꝟ. sz maiorē ibi: nam licet in secunda parte.

¶ Sed bene videtur probabiliter dici posse quod possit opponi exceptio retētionis istorum bonorum quousqꝫ sit istis fratribꝰ restituta pecunia quam soluerant in emptione ꝛ omne interesse ab isto agēte qui ex persona patris sui cuius est heres:ꝛ qui ad hoc tenebat̄ cum se obligauerit ad defensionem ad hoc tenentur cum omnis actio competens autori istorū fratrum occasione istorum bonorum fuerit eis cessa:ꝛ sic pro illo debito qd̄ possunt incontinenti per ostensionem instrumenti ostendere: videntur habere retentionem istarum rerum. Tum ex eo quia occasione dicti precij soluti ad eos peruenerunt dicta bona. per ea que habentur ꝛ nota.in.l.si non sortem.§.si centum de condictione indebiti.in fine per Bartol.ꝛ.l.si cum aurum.de solu. de pigno.actioñ.eleganter.§.qui reprobos.ꝛ per Cynum in.l. finali.C.cōmo.pro quo etiam tex.in lege si duo.§.marcel. de iureiurando. Tum quia ista exceptio nō impedit simpliciter executionem: sed differt ad tempus:ꝛ sic non redarguit sententiaz de iniquitate: sed limitat executionem respectu temporis:ꝛ sic videtur idem quod in illa que limitat respectu rerum.l. miles ita heredem.§.et quia diximus.de testamē.milita. secus in illa que simpliciter impediret.vt supra dixi. Propter que videtur dicendum quicquid dicat Specul.ꝛ Bartol.in locis supra allegatis.quod excep.precij non soluti possit opponi in executione sententie si in primo iudicio non fuit opposita: quia non impugnaret sententiam nec impedit simpliciter executionem: per

a ¶ Executores. Uide quod habetur per d. Alex. de imo. in cons. xcviij. in pe. col. i. iiij. parte in consi. xcix. eadem parte.

b ¶ Trebellianica. Adde eun dem Paul. s. in consil. ccciiij. i. j. parte. et in consil. lxvij. nu. 4. et in consil. clij. nu. 6. in hac eadem parte.

ADDITIO. ¶ Adde tu Alex. in consil. xij. incip. attentis verbis testamenti. col. fi. v. de trebellianica in iiij. vol. vbi dicit se semper secutum fuisse hanc opin. legendo et consulendo. et ita consuluit etiam Lud. ro. in consil. 239. incipien. in re hac breuis ero ver. quoad secundum vbi dicit hanc esse communem et ab ea in iudicando et consulendo non discedendum. W. F.

dictum. §. marcellus. Et hec vera nisi aliquid opponeretur contra instrumenta propter que redderetur dubium: an iste teneretur de euictione vel non quoniam exceptiones requirentes altiorem indaginem non debent retardare executionem[a] eorum que liquida sunt. l. ille a quo. §. si de testamento. ff. ad trebel. l. ij. C. de edic. diui adria. tollen. et hoc relinquerem arbitrio iudicis exequentis: quia non est simplex executor: sed cum iurisdic. vt videat si illa que opponerentur contra instrumentum diuisionis: in quo pater istius agentis se obligauit ad defensam et ad non veniendum contra sint probabilia. et tunc faciat executionem et illa reseruet in ordinario iudicio quo de euictio. agetur. an non: et tunc executionem differat. per ea que not. per Barto. in. l. a diuo pio. de re iudicata. in principio iuncta. l. nam et postea. de iureiurando. et. l. si is a quo. §. finali. vt leg. no. cauea. et quod not. in. c. decetero. de re iudicata. per Innocen. et. c. pastoralis. §. quia vero. de officio delegati. Et hec dicta sint quo ad principalia bona.

1 ¶ Trebellianica non detrahitur de relictis ad piam causam sicut nec falcidia.

2 Legata dicuntur pia: non respectu eorum quibus relinquuntur: sed respectu cause propter quam relinquuntur.

3 Hospitale dicitur locus pius etiam si sine autoritate episcopi erectum fuit. et quid differat locus pius a sacro et religioso.

4 Relictum pro anima videtur relictum ad pias causas.

¶ Consilium. clxvij.

In christi nomine amen.

¶ Presupposita pro vera opinio. predicta † quod de relictis ad piam causam non detrahatur trebellianica[b]: sicut non detrahitur falcidia quam tenet Spec. in titu. de instrumen. edit. §. compendiose. et Bartol. in. l. marcellus. ff. ad trebel. et Bald. in autentica similiter. C. ad legem falcidiam. pro eo quod dicit ista domina quod istud hospitale de quo queritur non debeat gaudere hoc priuilegio si non apparet ipsum fuisse constructum autoritate episcopi interueniente quasi per hoc non possit dici locus pius vel religiosus. Facit primo quod habetur in autentica. de ecclesiasticis titulis. §. si quis autem voluerit. et. §. si quis in sua domo. Item quod not. Hostien. in summa. de religiosis domi. §. ij. ante finem. et. §. iij. Item facit glo. in clemen. quia contigit. in fi. de religio. domi. et quod expresse notare videtur Bald. in aut. hoc ius porrectum. C. de sac. sanc. eccle. in fi. j. col. in ver. ij. videndum est. vbi dicit talia hospitalia non gaudere priuilegijs pie domus. alleg. xviij. q. ij. quidam in glos. et ad idem quod ipse idem Bald. no. in. l. orfanotrophos. de episco. et cleri. ante finem vbi dicit legem illam que priuilegiat talia pia loca non habere locum nisi quando sunt erecta autoritate episcopi. Alioquin 2 enim dicuntur prorsus prophana. ergo &c. † Sed in contrarium diligenter est aduertendum quod istud priuilegium quod non detrahatur falcidia vel trebellianica de relictis non datur loco cui relinquitur. sed datur cause ob quam relinquitur: vt patet expresse in aut. similiter. C. ad. l. fal. et in corpo. vnde sumitur de eccle. titu. §. si autem heres. in quibus dicitur cessare falcidiam de relictis ad pias causas: non autem dicit de relictis pijs locis. Unde si relinqueretur pro anima simpliciter vel pauperibus generaliter non restringendo se ad certum locum. Et sic episcopus haberet capere: et distribuere vel dispensare non dato executore testamentario: vel eo dato et negligente per annum in autentica de eccle. titu. §. si quis pro redemptione. C. de episcopis et clericis nulli. et aut. licet locum haberet in tali relicto prefatum priuilegium quarte non detrahende: vt not. Bal. in. d. aut. similiter. et Specul. in titu. de instru. edit. §. nunc vero aliqua. ver. et scias. Et hoc non nisi propter prerogatiuam cause ob quam fuit relictum: non propter prerogatiuam loci: quia non fuit relictum loco: sed personis incertis. † Sed constat quod posito quod esset verum illud quod sibi in contrarium dixi. scilicet quod tale hospitale non diceretur locus pius: quod tamen est falsum vt statim dicam: nihilominus legata et fideicommissa tali loco relicta tanquam relicta pia et ob piam causam vel miserabiles personas capere potest episcopus non ipse locus sicut si fuissent facta simpliciter personis idest pauperibus sine expressione certi loci: vt inquit Bald. in dicta aut. hoc ius porrectum. loco. s. alleg. igitur cessare debet falcidia vel trebellianica: sicut et in illis que relicta sunt sine expressione certi loci. Si tamen constaret de contraria voluntate defuncti quod episcopus non capiat. sed regentes dictum hospitale et quod ipsi distribuant illi preferuntur episcopo sicut et tutor testamentarius prefertur legitimo. et ita est in casu nostro: quia deputati sunt executores in dicto loco super his que relinquuntur. Unde relinquentes hoc scientes censentur eorum iudicia committere distributioni illorum. argumentum bonum

c ¶ Causam. s. quod si relinquatur diuiti et non egeno per testamento dicatur quod relinquitur pro anima ad pias causas. an ob piam causam relinquitur dicatur: et tale testamentum in quo non esset solennitas seruata valeat: vide bal. in consil. cccxxx. in 3 quinta parte.

d ¶ Pietatis. vide do. Pet. phip. cor. in consi. cccviij. in lra. J. in. iij. parte.

ad hoc. ff. de acquirenda hereditate. l. si duo in fine. ¶ Non est ergo curandum quod locus non sit religiosus: posito quod hoc esset verum seu pius postquam causa ob quam fuit relictum: 4 est pia sine dubio: † quoniam quicquid relinquitur pro anima dicitur relinqui ob piam causam[c]: vt no. glo. que reputatur singularis in. l. si quis titio. ff. de lega. ij. et Bal. in. l. vlti. §. sed si quis. C. communia de leg. et postquam hoc priuilegium datur cause non loco. Longa enim est differentia inter ista: prout in simil. not. de priuilegijs dotis quorum quedam dantur rei quedam contractui quedam actioni quedam cause vel instantie: iuxta ea que plene not. in. l. j. ff. solu. matri. Preterea non est verum quod non sit locus pius: immo est cum pius dicatur ab operibus pietatis[d]: et negari non potest quin ibi exerceantur opera pietatis: vt dicit Spec. in dicto versi. et scias. Sed fateor quod non est locus ecclesiasticus seu religiosus: vel sacer vt ibi possint sacramenta celebrari: vel erigi altare vel campanile aut cimiterium que sunt signa non dico pij loci: sed sacri vel religiosi: et ita loquuntur in contrarium allegata. et si aliquid istorum haberet: licet aliter de autoritate episcopi quod interuenisset a principio non appareret ex hoc tamen presumeretur: vt not. in dicta clemen. quia contingit. in fine. Nec esset locus perpetuus sed posset ad nutum destrui si non interuenisset alias secus: vt ibi not. et in aut. de san. epis. §. si quis autem volueritis. versi. si vero semel. nec requiritur solennitas in alienatione bonorum sibi obuenientium que requiritur in bonis ecclesiasticis: ita loquitur Bald. vbi supra. sed pius locus est et relictis sibi factis gaudent priuilegijs relictorum ad pias causam: scilicet ne patiantur detractionem: vt. s. dixi. Laus deo.

1 ¶ Agens hypothecaria debet probare dominium fuisse pignorantis rem tempore contractus alias succumbit probando solam possessionem: secus in saluiano interdicto.

2 Bona filij heredis an veniant in generali obligatione facta per patrem.

3 Tempus voluntarie absentie non detrahitur de prescriptione aduersus actionem hypothecariam.

¶ Consilium. clxviij.

In christi nomine amen.

¶ Uiso puncto suprascripto etiam omnibus alijs de quibus supra videtur finaliter dicendum prefatam sententiam latam in fauorem dicti domini Antonij fore reuocandam in causa appellationis dictumque Joannem fore absoluendum a petitione dicti agentis ea potissima ratione: quia prefatus dominus Antonius non probauit ea que sibi incumbebant 1 ad fundandum suam intentionem. † Nam ipse egit hypothecaria non saluiano interdicto in quo sufficit probare possessionem sui autoris: in hypothecaria vero non sufficit. Sed est necesse probare dominium directum vel vtile seu aliud ius in re puta quasi dominium vel aliud propter quod autor potuisset aduocare rem a possessore. ff. de pig. l. si ab eo. et. l. et que nondum. §. quod dicitur. vbi dicitur quod habet necesse probare qui agit hypothe. rem fuisse in bonis obligantis tempore obligationis contracte. et non dicitur fuisse nisi pro ea haberet tam exceptionem quam actionem. l. rem in bonis. ff. de acqui. rerum domi. Iste autem dominus Antonius non articulauit nec probauit quod ille Joannes qui hypothecauit bona sua pro ista dote restituenda fuerit dominus istius rei petite directus vel vtilis vel quod aliquod ius in re habuerit: sed solum quod tenuit et possedit eam pro sua et tanquam sua. et testes eius de sola possessione deponunt. Quidam de decem annis. Quidam de viginti: nec aliquid deponunt de titulo. Constat autem quod sola possessio longi temporis sine titulo. etiam si sit cum bona fide non sufficit ad acquisitionem dominij directi vel vtilis vel alicuius iuris realis propter quod possessor si caderet postea a possessione posset rem ab alio aduocare. C. de rei vendi. l. nullo. licet sufficiat ad acquisitionem seruitutis predialis. l. si quis diuturno. ff. si serui. vendi. sed propter eam non potest res aduocari. Sed solum ipsum ius seruitutis. l. ij. codem titulo. Ergo talis possessio sine titulo non sufficit agenti hypothecaria: ita determinant hoc scilicet Specul. in titulo de obligatio. et solu. §. j. versicul. si probo. et Cy. in. l. cum res. C. que res pig. oblig. pos. et Bartol. in. l. rem alienam. ff. de pigno. actio. licet quidam distinguant. An possessor contra quem agitur habeat causam a debitore qui obligauit vel non. Et si habet an ei innitatur vel non: vt not. in Specul. loco supra allegato. versi. sequen. post illum. versic. quid si probo. et Cy. in dicta. l. cum res. Sed Bar. illam distinctionem reprehendit in dicta. l. rem alienam. dicens quod haberet locum in agente non in excipiente: et tenet quod indistincte non sufficiat probare posse: debitoris nisi probetur aliud quod iunctum cum ea sufficeret ad acquisitionem dominij: puta titulus et longa possessio vel longissima possessio sine titulo quorum neutrum est hic. nec ob. si dicatur:

licet nõ sit probatus titulus dicti Joannis: bene tamẽ videtur probatus titulus filij sui. sc3 hereditarius qui sufficiẽs est quo ad prescriptionem longi temporis. ff. pro herede. per totum.

2 ¶ † Sed respõdeo dupliciter primo qd filius in potestate nõ potest prescribere titulo pro herede nec pro suo. ff. de herede. l. nihil. cum ibi plene no. ⁊ posito qd potuisset tamen nõ caderet dicta res acquisita per filium ⁊ heredem in generali obligatione facta per patrem eius de bonis que habebat vel habiturus erat tex. est no. in. l. paul. in princi. ff. de pigno. solũ enĩ illa cadebant que erant sua tpe cõtracte obligationis vel postea effecta fuerũt sua ante mortẽ ⁊ ante dissolutã obligationẽ. l. j. in principio. ff. de pigno. nõ illa que nunq̃ fuerunt sua: l3 post eius mortem acquisita fuerint per heredem: vt dicta. l. paulus. Hic vero ex deductis ⁊ probatis non apparet q̃ ille Joãnes debitor principalis habuerit aliquod dominium directũ vel vtile seu quasi dominium ex quo non est probatus titulus nec possessio lõgissimi tẽporis: sed longi dumtaxat. posito etiã q̃ dicti testes probent longam possessionẽ ipsius l3 cõtrariũ dicat. q̃ autem iste videatur intentasse hypo. ⁊ nõ saluianũ interdictũ in quo sufficit probare possessionẽ autoris satis colligitur ex cõclusione libelli que debet attendi. iuxta no. in. l. aurelius. §. sticho. de lib. leg. Nam petit declarari petiam terre de qua agitur fuisse in bonis dicti Joãnis qd est necessarium in hypo. nõ in saluiano interdicto: non autem ipsum tenuisse ⁊ possedisse: l3 in narratione hoc posuerit: sed magis inspicitur conclusio: vt not. in dicto §. sticho. vtrũ aũt deductis tpibus deducendis decursu3 fuerit legitimũ tps ad prescriptionẽ necessariu3: ⁊ an vetus statutu3 vel nouum locũ habeat in casu nostro ex causa prosequi omitto: q2 neq3 est necessarium pro intentione dicti rei ⁊ possessoris cu3 suprascripta sibi sufficiant. l. qui accusare. C. de eden. s3 vnũ nõ omitto q̃ presupposito qd locus sit veteri statuto in hac prescriptione fm q̃ in hypothe. sufficiebat tempus. xxx. ann. ⁊ qd illud tempus sit decursum deducto tpe quo dictus dñs Antonius stetit in carceribus propter decretu3 dñi Mant.

3 † Non est dicendũ qd enim debeat deduci tẽpus quo stetit absens ⁊ in potestaria: qm̃ talis prescriptio lõgissimi tpis ⁊ etiam longi currit cõtra absentem ⁊ ignorantem. l. fi. C. de prescriptio. long. tempo. ⁊ de prescrip. xxx. ann. l. sicut. nec obuiat statutum Mãtue: q2 loquitur de illo qui abest ex causa necessaria: vt patet ex eius tenore. sed hic dicitur quod aberat ex causa volũtaria: cũ suo cõmodo ⁊ honore: ⁊ sic est sibi imputandum quare non misit procuratorem ad interrumpendum prescriptionem. ff. de diuer. ⁊ tempo. prescrip. l. j. vbi casus. nec etiam est sufficiens ad impetrandum restitutionem talis volũtaria absentia. iuxta plene nota. ff. de in integ. resti. l. finali. per glos. ⁊ docto. Similiter nec pretensa ignorantia alleg. quod ignorabat sororem suam cuius dicit se heredem fuisse creditricem heredem mariti de dicta dote quod non potuit esse iusta ignorantia postq̃ fecit se heredem illius: q2 debuit inuestigare iura illius ad effectũ agẽdi: licet aliud sit quantum ad effectum excipiendi. iuxta ea que habentur in. l. qui in ius alterius. ff. de regulis iuris. ⁊ quia verisimile est quod sciuerit facta sororis. l. octaui. ff. vnde cogna. ⁊ quia posito quod aliquando ignorasset si postea peruenit ad eius noticiam ante completam prescriptionem: ⁊ potuit ea3 interrumpere ⁊ non interrupit. Sed permisit eam compleri: sibi imputet: quonia3 tempus negligentie absorbet tempus ignorantie vt ad illud non possit peti restitutio in integrum vt deducatur de prescrip. iuxta plene not. in. l. quod tempore. C. de restitutio. mili. ff. quibus ex causis maiores. l. ab hostibus. §. sed quod simpliciter. ⁊ ista pro nunc dicta sufficiant. Laus deo.

1 Instrumentum debiti in quo non apparet de certa ⁊ efficaci causa non meretur executionem.

2 Et si continet causam que potest esse efficax ⁊ turpis tanq̃ dubitatio tale instrumentum non releuat producentem.

3 Probatio dubia que potest se habere ad esse et non esse: non releuat probantem.

4 Singulares testes alijs coniecturis concurren. faciunt probationem presertim in probanda simulatione contractus.

5 Judicium executiuum licet sit summarium habet suam instantiam sicut ordinarium ⁊ in eo habet locum iurisditionis preoccupatio sicut in ordinario.

¶ Consilium. clxix.

In christi nomine amen. ¶ Viso puncto ⁊ dubio suprascripto. Ac etiam viso ⁊ examinato vtroq3 processu tam principalis cause q̃ appellationis: necnon dictis testium examinatorum in hac causa. Videtur finaliter dicendum superfluis omissis. ⁊ inspecta veritate que luce clarius potest iudici apparere. Et quã quilibet bonus iudex defensare debet toto conatu: quoniam ad nihil aliud positus est: nisi vt veritatem tueatur. ff. si quis cau. l. si eu3. §. j. de probatio. l. finali. C. de eden. l. ij. in fine. ⁊ ibi not. in fine glos. que incipit officio. ⁊ in autentica de tabel. in principio. Quod iudex appellationis debeat reuocare quicquid factum est per iudicem prime cause: et prefatis petentibus debeat silentiu3 imponere super dicto pretenso instrumento obligationis pluribus de causis omisso ordine dubiorum. s. formatorum.

1 ¶ † Et primo q2 dictum instrumentum non videtur continere causam probabilem ⁊ efficacem ad obligandum. dicit enim ex precio ⁊ ex mercato ⁊ solutione quattuor centum auri ⁊c. que verba sunt obscura ⁊ possent pluribus modis intelligi ⁊ interpretari scilicet quod eis mutuauerit vel quod pro eis alteri soluit vel pmisit: vel ex causa honesta seu turpi ⁊ inhonesta: prout re vera dicitur hic fuisse fm quod ex pluribus colligitur: q2 vt dicitur fecerat quandam promissionem officialibus pro dictis promissoribus vt decapitarent quẽdam eorum inimicum quem captum habebant quod fuit turpissimũ etiam si ille erat culpabilis. ff. de calũ. l. j. ⁊ per totum. C. de pena iudicis. auẽ. nouo iure. ⁊ per totum. C. quando prouoc. non est neces. l. venales. cum simil. q2 iudex tenebatur hoc facere ex suo officio si erat culpabilis: ideo turpiter recipiebat. l. finali. ff. de condi. ob turp. cãm per quod tollitur allegatio facta per aduocatum alterius partis qui dicit hoc fuisse licitum: qd falsissimũ est ⁊ contra omnia iura. Nescit tamen negare quin fuerit facta ex ista causa. licet dicat eam non fuisse turpem: ⁊ dicit eam fuisse impletam: quia ille fuit decapitatus: nec apparet an ille fuerit culpabilis vel non nec presumitur pro sententia nisi quantum ad illum contra quem lata est non quantum ad alias personas. C. res inter alios acta. per totum.

2 † Cum igitur ad propositum redeundo verba predicta sint dubia ⁊ obscura: quia pluribus modis possunt intelligi. l. si ita fidei. ff. de iure fisci: ⁊ possunt continere nõ solum causam efficacem ad obligãdum: sed etiã inefficacem nõ dicitur prefatum instrumentum continere legitimam ⁊ sufficiẽtem causam ad obligandũ: ⁊ per consequens ex eo non resultat efficax obligatio: immo obstat doli exceptio. ac si nullam causam contineret: cum stipulatio ⁊ promissio non obliget nisi contineat causam obligatoriam. a ff. de doli exceptio. l. ij. §. circa. et quia ex tenore instrumenti producti hoc cõstabat iudici. ⁊ per consequens vt iudici non fuit necessarium per partem opponi. Sed ipse iudex ex officio debuit petentem repellere. iuxta not. per Bartol. in. l. eum qui ita. §. qui ita. ff. de verbo. obligatio. ⁊ qd not. glo. in. l. vbi pactum. C. de transactio. ⁊ in. l. j. ff. de offici. assesso. ⁊ per Innocen. in. c. constitutum. de filijs presbyteroru3 ⁊ quod not. glo. in. l. ij. §. quod si actor. C. de iuramẽ. calum. que incipit. per hoc. Nec ob. si dicatur debere sufficere ad intentionem petentium quod dicta verba possunt importare causa3 efficacem: q2 immo dicendum est econuerso quod sufficere debet ad intentionem reorum contra quos dictum instrumentum inducitur ad probandu3 quod possint continere causa3 inefficacem:

3 † cum dubia probatio que potest se habere ad esse ⁊ non esse non releuet probantem. l. non hoc. C. vnde cogna. ⁊ in. c. in presentia. de probatio. vnde sicut si testes producti ad probandum intentionem predictorum dixissent dicta verba: non probarent eam ratione predicta: ita et instrumentu3 continens ea non probat. argu. C. de fide instru. l. in exercendis.

a ¶ Obligatoriam. Sed qd si sit ad liberãdum an fine cã teneat: vide. d. Pet. phi. cor. in consil. lxvij. ĩ littera. D. in quarta parte.

¶ Secunda ratio manifesta ⁊ euidens quare debeãt reuocari gesta per primum iudicem est quod huic debitor etia3 hypothece fuit prescriptum posito quod fuisset efficax cum a tempore instrumenti confecti vsq3 nunc lapsum sit tempus. 5o. annorum ⁊ vltra. l. cum notissimi. C. de prescrip. xxx. anno. Nec obstat statutum Pergami quod disponit certa tempora deducenda de prescriptionibus: q2 dicitur q̃ fuit nouiter factum iam sunt duo anni. Vnde cum tunc iam esset decursa ⁊ cõpleta prescriptio: ⁊ ex ea quesita parti exceptio: statutum predictu3 generale quod tendit ad exceptione3 prescrip. tollendam non extenditur ad illam prescrip. ita determinat expresse Bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iur. in. v. q. pncipali. q. vlti. in qua tractat an statuta trahantur ad preterita. ⁊ determinat in illa vltima q. q̃ si in statuto nõ dicit̃ hoc expsse qd ad pterita trahatur ⁊ tẽdit ad tollẽdum exceptionem: si quidem exceptio erat iam orta tẽpore cõditi statuti ad casu3 illũ statutu3 nõ extẽdit̃. per. l. cãs vel lites. C. de trãsac. Sed si erat in actu oriẽdi secus: q2 impedit eam oriri: qd facilius sit q̃ orta tollat̃. arg. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vl' alie. iur. ⁊ licet dominus aduocatus alterius partis alleget illud dictũ Bar. in pfata. v. q. vlti. pro se.

tamē Bar. exp̄sse ꝛ clare determinat ꝯ̄ se ꝛ decidit hoc dubium, scꝫ ꝙ p̄fatum statutū nihil operatur in hac p̄scriptiōe iam cōpleta tp̄e quo fuit editū. Plus etiā idē Bart. determinat in ea. q. v. in. j. q. huius articuli ꝙ etiā si cōtinet̄ exp̄sse in statuto ꝙ extendat̄ ad p̄terita: attamē nō extendet̄ ad preterita decisa ꝛ determinata p̱ sn̄iam transactionē iussu vel p̄scriptionem. ꝛ iste vltimus est casus noster. ff. ad tertul. l. j. §. fi. Nec obstant not. per bar. in. l. natural'r. ff. de vsucap. ꝛ. c. trāsmissa. de prescrip. alleg. p̱ aduocatū partis aduerse: qꝫ loquunt̄ q̄n tp̄e guerre vel pestis ius nō redditur in ciuitate qd̄ hic vt dicit̄ nō fuit tp̄ibus cōprehensis in statuto: ꝛ posito qd̄ fuisset non fuit de hoc facta fides in hoc iudicio per quē etiā tollit̄ alia allegatio facta per aduocatū. scꝫ ꝙ per p̄scriptionē longissimi tp̄is actio nō tollit̄ ip̄o iure. sed paratur aduersus eam exceptio. ꝛ quod dicta exceptio fuit sublata p̱ statutū. Nam immo nō fuit sublata: prout determinat Bar. in loco p̄alleg. qꝫ cū statutū sit generale nō est verisimile ꝙ voluerit tollere ius alteri quesitū postq̄ꝫ satis pōt operari in illis in quibus nō est quesitū. Sed sperat̄ queri lꝫ sp̄aliter statuendo potuissent tollere ius quesitum. l. antiocēsium. de priuil. credi. l. totiens. de pollici. Ita dicit ibi Bar. ꝛ in. l. ambitiosa. de decre. ab ordi. facien. lꝫ prefatus do. aduocatus alleg. Bar. pro se in dictis legibus. sed si bene aduertat̄ ꝛ ꝯ̄sideret̄ casus noster facit expresse ꝯ̄ se. Nec etiā obstat si dicat̄ ꝙ hic per cessionarium fuit interrupta p̄scriptio cōtra Joannē de lanzis qui fuit filius ꝛ heres vnius ex duobus reis debendi: ꝛ sic etiam cōtra alterū ꝛ eius heredes censet̄ interrupta. C. de duobus reis. l. fi. qꝫ cum ille cessionarius succubuerit vt dicit̄ cū dicto Joanne nō pōt ille processus allegari ad fauorem istorum petentium: sed potius ad damnum. argu. ff. de excep. rei iudi. l. euidenter. cum ibi not. ꝛ quod in simil. not. Bart. in. l. sepulchri ff. de sepul. viola. ꝛ. l. vbi ceptum. ff. de iudi.

4 ¶ † Tertia ratio principalis est: qꝫ hic plures euidentes adsunt conjecture ꝙ ex dicto instrumēto nihil debebat̄ huic Doratino: qꝫ nullam pecuniā soluerat istis p̱missoribus nec alteri pro eis vt patet ex dictis q̄ꝫ plurium testium quoꝝ plures dicunt audiuisse hoc a dicto Doratino: ꝛ ex liberatione quā fecit Leonardus filius eius de mandato vt asseruit patris sui p̱p̄t cām predictā. ꝛ lꝫ testes videantur esse singulares: ꝛ sic nō faciāt directā p̱bationem: tamē cōcurrētibus alijs indicijs ꝛ presumptionibus scꝫ lapsu tāti tp̄is ꝙ etiā si p̄scriptionē nō induceret inducit tamē p̄sumptionē que iuncta cū alijs p̄sumptionibus sufficit ad plenā p̱bationem inducendā. l. procula. ff. de probatio. prudenter alleg. per aduocatum reoꝝ: iunctis etiam his que vulgariter dicūtur in loco quod ista promissio facta fuit ob illam causam de qua. s̄. et attento quod plene probare aliquid nihil aliud est quam iudicem ad indubitatam fideꝫ adducere ᵃ iuxta no. per Barto. in. l. admonendi. ff. de iureiur. non solum per testes directo probantes: sed etiam per indicia et presumptiones: quia non debet iudex ad vnam speciem probationis animum suum alligare sed argumentis et testibus ipsum informare ꝛ his que apertiora sunt ꝛ verisimiliora. ff. de testi. l. iij. §. eiusdem quoqꝫ. ꝛ. l. ob carmen. §. fi. qꝫ p̱bationes multū dependent ex animo iudicis ꝛ eius arbitrioᵇ. d. l. iij. §. tu magis. ff. de testi. ꝛ qd̄ no. Bar. in. l. si quādo in fi. ff. de vi ꝛ vi arma. Iccirco dicendū est qd̄ lꝫ ex predictis nō resultaret directā p̱bationem resultat tamē adeo adminiculata ꝙ sufficit ad intentionē maxime reoꝝ fundandā: vt in. c. fi. de succes. ab intesta. vbi casus. facit. l. indicia. C. de rei ven. Ex quibus iudex discretus in se cogitet ꝛ perscrutetur vtrum in animo suo remaneat clarus certus ꝛ indubitatus ex his que coram eo producta sunt qd̄ istud debitū nō sit efficax ꝛ qd̄ fuit contractū ex cā turpi ꝛ si ita tenet in animo suo prout tenere debet: postposita eū affectiōe debet sine dubio facere qd̄ dixi: qꝫ pro eis facit dispositio iuris cōmunis: de qua supra dixi ꝛ etiā statuti p̄dicti qd̄ vult ex leuibꝰ presumptionibus p̱bari simulationē ꝛ iste nō sunt leues: immo vrgentes. Nec obstāt allegata in contrariū de. l. post cōtractū. ff. de dona. Nam ad p̱bandā donationē factā in fraudē criminis fateor ꝙ oportet p̱bare crimē: sed nos loquimur de probāda simulatione in qua sufficit probare p̱ conjecturas ꝙ vnum fuit actum apparenter aliud existēter. scꝫ ꝙ nihil sit: ꝛ ita fuit hic. l. imaginaria. de reg. iur. de cōtrahen. emp. l. nuda. cum simil. ꝛ est sciendum ꝙ lꝫ in liberatione facta per Leonardū istis de forestis reseruauerit sibi ius cōtra heredes correi hoc non habuit vitiare liberationem quantū ad dictos de forestis: qꝫ pōt vnus de correis liberari etiā per acceptilationē reseruato iure cōtra alterum: prout not. Bart. in. l. ex duobus. in. ij. q. ff. de duobus reis. ꝛ. l. ꝛ per iusiuran. §. si legatorū. ff. de acceptil. ad qd̄ facit. l. in his. §. j. cum ibi not. ff. de solutio. illud etiā notandū qd̄ iudicium executiuū lꝫ sit summariū ꝛ in eo lis nō cōtestet̄ nihilominus iudicium est ꝛ habet suam instantiā sicut ordinariū: vt not. Bal. in. l. j. post prin. C. de iura. calum. Ideo in eo ita locuꝫ habet preoccupatio iurisditiōis sicut in ordinario. l. si iudex postq̄ꝫ ff. de iudi. postremo videtur posse opponi contra processum qd̄ ad executionem instrumenti non liquidi nō debet procedi nisi prius liquidetur: vt not. Bal. in. l. ij. C. de exceptio. rei iudi. vnde debuit hic liquidari quod isti petentes essent filij ꝛ heredes illius Doratini quod factum non fuit ideo videt̄ executio nulla: per ea que no. Bartol. in. l. multum. ff. de conditionibus. ꝛ demonstratio. cum similibus. Laus deo.

a ¶ Inducere. Adde idē per d. Bar. sozi. in cōsil. clxxxvij. in versi. ex quibus oībus. in fi. in. ij. parte. ꝛ in cōsil. lxxix. in fin. vj. col. in prima parte.

b ¶ Arbitrio Adde idē per d. Bar. sozi. in cōsi. cclxij. versic. p̄terea etiā circa fi. in scd̄a parte.

1 ¶ † Per fictam numerationem puta conuertendo vnum debitum in aliud efficitur verum depositum contra quod non datur compensatio.

2 Qui vendit nomen debitoris et promisit indemnem conseruare emptorem debet sustinere eum fuisse verum debitorem: non autem quod sit soluendo.

3 Si cessionarius perdit causam non tenetur cedens non vocatus sicut in euictione.

¶ Consilium. clxx.

In christi nomine amē.

¶ Uiso puncto suprascripto notanduꝫ est pro euidentia eius de quo queritur qd̄ prima allegatio quam facit dictus Petrus ꝙ hic re vera nulla interuenit pecunia posito quod de se hoc

1 esset verum: non tamen sibi prodest in aliquo †: quia cum ipsemet fateatur quod istud instrumētū depositi descendat ex quadam cessione actionis facte cōtra duos debitores cedentis ex causa venditionis pro p̄cio ꝛ nomine p̄cij librarum centū octogintaquinqꝫ: quas quidē libras cōfessus est dictus Petrus se habere ꝛ tenere ex causa depositi lꝫ non interuenerit vera numeratio cēsetur interuenisse ficta: quia fingitur Petrus eas per prius soluisse dico campolōgo pro precio actionis empte ꝛ facte cessionis ꝛ postea incōtinenti fingitur Campolongus easdem retradidisse Petro ex causa depositi quod tantūdē valet ad constituendū verū depositum: ac si vera numeratio interuenisset cum obligationis nō defecerit substantia: qꝫ debitum ex vna causa potest cōuerti in aliam causam per indirectum siue pecunia esset parata solutioni siue non. C. si certum petatur. l. si ex precio. ꝛ etiam per pactum si parata erat [illegible] lutioni. l. singularia. ff. eodem titulo. Hic autem in instrumento depositi continetur stipulatio vt puta quia notarij solent vt plurimum in suis instrumentis apponere: iuxta not. per Barto. in. l. j. in fi. C. de condi. ob causam. Dicendum est ergo quod hic fuit verum depositum licet ficta interuenerit numeratio: nec ista sunt inter se contraria: vt patet in pos. ꝛ dominio que per traditionē acquiruntur. C. de pactis. l. traditionibus. ꝛ potest interuenire ficta traditio ꝛ bene erit vera possessio ꝛ verū dn̄ium: vt no. per Bartol. in. l. quod meo. in princi. ff. de acquiren. possessio. ꝛ hec inuestigatio est vtilis propter id qd̄ infra dicaꝫ de natura veri depositi q̄ est qd̄ aduersus repetitionē eius nō admittit̄ exceptio cōpēsa. ꝛ sic male fuit h̄ recepta ꝛ admissa. C. de po. l. fi. ꝛ. j. p̄dicta.

2 ¶ † Secūdo premittendū fore existimo ꝙ cui vēdit nomē debitoris nō tenet̄ p̄stare illū fore locupletē vel soluendo: sed dūtaxat ip̄m fore verum debitoreꝫ ꝛ sine exceptione. ff. de here. vel actio. vendi. l. si nomē. ex quo sequit̄ ꝙ exceptio apposita per dictum Petrū ꝙ illi nō sunt soluēdo alio nō dato nō est legitima: nec fuit admittenda. facit. l. inter cās. §. abesse. ff. mandati.

¶ Tertio p̱mittendū est ꝙ stipulatio simpliciter interposita super aliquo cōtractu debet intelligi f̄m naturā illius cōtractus nec aliter obligat vel in plus q̄ꝫ obligaret ipse contractus si stipulatio interposita non fuit nisi aliud specialiter fuerit actum. ff. de leg. j. l. si legati ser. nomine f̄m vnā lecturā. ꝛ ibi p̱ Bar. ꝛ de vsuris. l. si stipulatus. ex quo sequit̄ ꝙ illa exceptio p̱ dictū Petrum opposita ꝙ dictus Campolōgus promisit dicto Petro defendere ꝛ guarentare ꝛ indēnem cōseruare ꝛc. etiam si probatum hoc foret nō prodest opponēti quantū ad id qd̄ dicit̄ illos fore nō soluendo: qꝫ nō censet̄ Campolongus p̱ dicta verba se obligasse ad p̄standum eos idoneos ꝛ soluēdo cū istud non sit de natura cōtractus. vt. s̄. dixi: sed solum ꝙ sint veri debitores ꝛ sine exceptione cum verba p̄dicta possint ad hoc restringi. restat nūc videre de illa exceptione quā opponit dictus Petrus ꝙ illi negant se debitores: ꝛ qd̄ dictus Campolongus nō ostēdit ipsos fore debitores nisi per suos libros quibus non creditur de tanta summa. Et dicit se non teneri aliter ostendere sed pars aduersa contrarium dicit. ꝛ certe prefatus Campolōgus dixit mihi oretenus se posse probare per legitimos testes vltra suos libros ꝙ si est frustra super hoc laboratur: sed est vidēdus posito qd̄ hoc nō diceret an dicta exceptio fuerit bene apposita in hoc iudicio in quo repetitur depositum ea forma qua. s̄. in puncto premittit̄. Ad quod breuiter dicendū est ꝙ nō: pluribus ra-

3 dus ratiõibus. Primo† qꝛ opposita inepte nõ eñi sufficiebat dicere ꝙ Cãpolongus teneť ipm defendere ⁊ guaretare in actione cessa. id est ostendere ꝙ illi cõtra quos facta sit cessio sint veri debitores aliter ꝙ per libros suos si expedit quantũ ad excludendum ipsum Campolongũ ab agendo depositi iur. compensationis vni⁹ obligationis ad alterã cũ illa obligatio Campolongi sit obligatio facti: patet quia obligatio Petri est obligatio quãtitatis quia cõpensatio locũ non habet nisi de quãtitate ad quantitatẽ nõ de quãtitate ad factũ seu ad speciem. l. si conuenirent. ⁊ ibi no. in prin. ff. de pig. act. sed debebat subiungere in sua exceptione ⁊ etiã probare ꝙ dictus Cãpolongus requisitus a dicto Petro in lite mota per ipsum Petrũ cõtra illos debitores vt defenderet ⁊ guaretaret. i. ostẽderet illos esse veros debitores cũ illi negẽt se esse hoc fecit. ꝑpter qđ prefatus petrus perdidit causam: quia illi fuerũt absoluti: tunc enim opposuisset compensationẽ. sc3 de quãtitate ad quantitatem que post moram dicti Cãpolongi successisset in obligatione facti. l. si quis ab alio. §. j. ff. de reg. iur. sed hic minime factũ est nec credo ꝙ dictus cãpolongus fuerit vnꝙ requisit⁹ legitime ꝙ hoc faceret: ideo nõ teneť nec teneri potest dicto Petro ad quãtitatem ex eo ꝙ non fecerit qđ facere debebat sed solu3 tenetur ad factum. Non ergo potest excludi excep. cõpensationis: et si dictus Petrus egisset iure cesso ⁊ perdidisset causam nõ teneretur Cãpolongus si non fuit requisitus vt defenderet sicut dicimus in causa euictionis. ff. de actio. empti. l. si fundo. §. fi. cõstat autem excep. ineptã ⁊ nõ cõcludentẽ fore repellendã. ff. de flumi. l. j. §. j. de leg. j. l. titie. cũ ibi no. ⁊ per Bar. in. l. j. ff. de excep. sicut ⁊ actionẽ. l. j. ff. si messor fal. mo. dix. de acces. l. j. Laus deo.

1 ¶ Stante statuto ꝙ mulier non possit alienare immobilia potest tamen renunciare donationi facte sibi anteꝙ dicte donationi consentiat etiam si extraneus pro ea consenserit.

2 Et ꝙ secus sit in legato qđ acquiritur ignoranti licet irreuocabiliter.

3 Nec prodest renuncianti si postea acceptet donationem.

¶ Cõsilium. clxxj.

In christi nomine amen.

1 ¶ † In casu presenti visis omnibus de quibus s. videtur dicendum ꝙ si cõstaret vel appareret dictam dominam margaritã semel acceptasse dictam do. anteꝙ fecisset dictã renunciatiõe3 nõ potuisset postea ei renunciare obstante statuto. s. proxime relato qđ incipit. mulierum. queniam bona fuissent iam effecta sua quo ad proprietatem tanꝙ sibi tradita propter retẽtionem vsufru. C. de dona. l. quisquis. ⁊ quia constituit se donator illius nomine possidere. l. qđ meo. ĩ pñ. ff. de acq. pos. nisi dicam⁹ statutũ ꝑdictũ nõ habere locũ in casu nr̃o vbi filia donataria prĩ donatori eadẽ bona donata redonauit q̃si hec dona. magis priuilegiata cẽseať ꝙ si facta fuisset alteri ꝙ donatori vel de alijs bonis ꝙ de donatis ar. ff. mandati. l. si vero nõ remunerandi. §. inde papi. in fin. ⁊ qđ no. in. l. si fundum. ꝑ fideicõmis. in prin. ff. de leg. j. non tñ hoc affirmo: sed sub dubio relinquo. Sed si nõ apparet ipsam vnꝙ ꝑ prius acceptasse quẽ puto esse casum de quo principaliter dubitať tunc sibi nullum ius erat quesitũ in re per ꝑdictam dona. nec de iure cõi. ff. de nego. gest. l. si ego. cum ibi no. in glo. ⁊ in. c. si tibi absenti. in prin. de preben. lib. vj. Nec ex forma statuti de quo. s. qđ incipit si quis vel vt nuncius ⁊c. Cum illud reqrat illum cuius noĩe recipiť cõsentire vt patet añ finem ibi ꝯsentiẽte illo ⁊c. ⁊ propterea secuta refutatione cõtra ꝑdictã perinde est ac si dicta dona. facta nõ fuisset. ff. de leg. j. l. legatarius. §. j. ⁊ l. si tibi homo. §. cũ fuus. ⁊ si cer. pet. l. proinde. cũ si l'i. si eñi hec est in legatario cui quesitum erat ius ⁊ etiam ignoranti. licet ⁊ nõ perfecte vel irreuocabiliter sed reuocabiliter. l. cu3 pater. §. surdo. ff. de lega. ij. quanto fortius in donatario cui nullum ius q̃ritur anteꝙ suum prestet assensum. d. l. si ego. ff. de neg. gest. ⁊ si hoc est quod nullũ ius sibi quesitum erat añ ratihabitionẽ seqtur quod statutum de quo. s. quod incipit mulierũ. locu3 nõ h3 qm̃ illud loquitur in rebus que sunt ipsarum mulierũ: vt p3 ibi du3 dicit in quibuscũq3 bonis immobili. ipsius mulieris ⁊c. qꝛ

a genitiuus casus significat dñiu3[a]. l. ij. ff. de relig. ⁊ no. per. Bar. ff. de oper. no. nun. super rub. Sed ista nõ erant in dominio dicte dñe. ⁊ sic nec eius dicebantur ante dictam ratihabitione3. ergo ⁊c. Nam vbi cessant verba statuti similiter ⁊ statuti dispositio. ff. de dam. infec. l. iiij. §. totiens. nec mirum si facilius potest repudiari querendum ꝙ abdicare a se quesitum. ff. que in frau. credito. l. quia autem. in prin. de dona. inter virum ⁊ vxo. l. si spõ

2 sus. §. si maritus† Nec ob. ff. de rebus eorum. l. magis puto. §. fundum. quia loquitur in legato quod acqui. fuit ignoranti licet reuocabiliter cum pendeat ex voluntate vnius tantum. sc3 testatoris: nos loquimur in dona. que non acqui. etiam reuocabiliter nisi scienti ⁊ consentienti cum sit cõtractus: ⁊ sic pendet ex voluntate duorum: ideo repudiatio legati dicitur alienatio merito non potest fieri a pupillo sine tuto. ⁊ iudi. auct. Sed repudiatio donationis nondum acquisite non potest dici alienatio: vt colligiť ex. d. §. fundum. a cõtrario sensu: vnde posset dici statutum istud bene habere locũ in legato rei immobilis relicto mulieri de re testatoris vt mulier nõ possit ei renunciare ꝑpter dictum statutum per illum. §. non in donatione per alium recepta suo nomine. ⁊ ecõtra potest dici qđ licet minor. xxv. nõ possit rem immobilem alienare sine decreto iudicis: si tñ alius non dico cura. sed extraneus recepisset donatione3 de re immobi. suo nomine posset ipsam non ratificare sed repudiare ⁊ valeret mero iure sine iudi. decre. si curatorem nõ habebat: quia nõ esset alienatio per illum text. a contrario sensu: ideo dixi de extraneo: quia curator acquireret sibi vtile dominium etiam ignoranti sicut ⁊ vtilem actionem personalem. l. cum qui. §. pen. ff. de consti. pec. ⁊ sic esset idem quod in legato. Item ideo dixi si curatorem non haberet: quia si haberet non posset sine eo. non ex eo quod dicta repudiatio esset alienatio: qꝛ immo non esset ꝑpter id quod dixi: sed ex eo qđ tunc equiparatur pupillo qui non habet legitimam administrationem bonorum. l. si curatorem habens. C. de in integ. restitu. et sic non solum actus continentes alienationem facere põt sed nec alios preiudiciales. ff. de iureiur. l. iusiuran. ⁊ ad pecunias. §. j. statutum vero de quo. §. solum prohibet actus pertinentes ad alienationẽ: non autem generaliter omnes actus preiudiciales: quia potuit acquirere ⁊ non acquisiuit: ⁊ sic non potuisset fieri ab ea que legitimam administrationem bonorum non habuisset: ab ista tamen que habebat cum esset adulta fieri potuit patri suo: quia in hoc etiam patri consensit ⁊ quia non erat in eius potestate cum esset emancipata: quoniam alienationem non continet cum nondum esset quesita. ⁊ sic non est contra dictum statutum vt superius dixi. Nec ob. si dicatur immo videtur fuisse quesita dicte Margarite. ipso iure etiam ignoranti propter statutum de quo. s. quod incipit si quis vt sic aliquid addat ad ius commune alias videreť superfluu3: ⁊ sic quod ibi dicitur consentiente illo ⁊c. debeat intelligi quantum ad perfectam ⁊ irreuocabilem acquisitionem. Sed primaria ⁊ reuocabilis fiat ipso iure etiam ignoranti sicut fit legatario de re legata: ⁊ sic per istud statutum compărentur legatis dicte receptionis que alieno nomine fiunt. Sed ad r̃ñdetur qđ imo ista nõ fuit intẽtio dicti statuti si bene inspiciatur: nã ⁊ sine hoc qđ dixi tria de nouo inducit vltra ius cõe.

¶ Primũ est in actione personali quã quis recipit nomine alterius: nã de iure communi non acquiriť illi cuius nomine recipitur sine cessione: sed acqui. ipsi recipienti quam cedere tenetur. l. possessio quoq3. §. et si possessio. ff. de acquiren. possess. sed per istud statutu3 efficitur vt ipso iure acquiratur sine cessionẽ generaliter ⁊ regulariter: cum tamen de iure communi hoc non fit nisi cum ille qui tenetur cedere non reperitur. ff. de instit. l. j. in fi. cum. l. seq. Ite3 secundo addit quia de iure communi post cessionem acquiritur vtilis: directa vero remanet penes cedentem qui obligationẽ cõtraxit a cuius ossibus nõ fuit separata que põt per eũ intẽtari non obstãte cessione preterꝙ in casibus positis. C. de noua. l. iij. ff. de peculio. l. quis ergo casus. ⁊ l. iij. ff. pro socio. Sed ꝑ istud statutũ efficiť vt directa actio etiã queratur recta via illi cuius noĩe recipiť: ac si ipse ꝑsonaliter contraxisset ⁊ qđ nihil acquirať ipsi recipienti noĩe alieno nec aliquid apud eum remaneat vt manifeste colligiť ex verbis dicti statuti in locis supra ꝑ me signatis: sicut ꝯtingit cũ filiussa. vel seruus stipulať noĩe dñi. d. l. cum qui. in fi. ff. de consti. pecu. Et sic istud statutũ in h̃ quẽlibet extraneũ recipientẽ noĩe alterius cõparat ⁊ equiparat filiofamil. ⁊ seruo penes quos erat obligatio: immo vox eorũ dicebať vox patris vł dñi. insti. de inutil. stipul. §. ei qui. ¶ Itẽ ⁊ tertio opať dictũ statutũ vltra ius cõ-

a mune: qꝛ vult ꝙ nõ sit vis qualiter verba stipulationis cõcipiatur: sicut quãdo seruus vel filiusfamil. stipulať vel ꝯ̃dit: vt dicunt docto. in. d. l. cu3 qui. §. de. cũ tamen de iure cõmuni qñ extraneus stipulať noĩe alterius magna vis est: qꝛ si verba obligatiua conferantur in personã stipulantis ⁊ executiua in personam illius cui stipulať vt promittis mihi dare illi potest vale. re stipul. si vel mea interest: vel stipulor illius nomine tanꝙ procurator vel negotio. gestor. l. stipulatio ista. §. itẽ si insulã. ff. de v̄bo. oblig. de leg. j. l. huiusmodi. in princi. cũ ibi no. sec⁹ si vtraq3 verba in personã illius cuius nomine vel cui stipulatur concipiantur: vt dicũt docto. in. §. alteri. cũ seq. in. l. stipulatio ista. de verb. oblig. per. l. quecũq3 gerimus. ff. de actio. ⁊ obligatio. nisi sit legitim⁹ administrator qui stipulať. d. l. cu3 quo. §. pe. cu3 ibi no. per istud vero statutu3 efficiť ꝙ quicũq3 sit stipulator ⁊ qualitercũq3 cõcipiat verba valet stipulatio ⁊ acqrať illi cuius nomine stipulať: oĩa tamẽ ista volunt ꝑcedere si ille cuius nomine

[a] ¶ Dominiũ. adde idem per do. Bar. sozi. in consi. cclij. in litera. B. in ij. pte. vide tamẽ per eum in consi. ccciiij. in litera. L. in. iij parte. vbi ponit ꝙ non semper importat dominiũ: de quo etiam in cõsil. xxiiij. in litera F. ⁊ in cõsi. cclxxxij. in litera P. in. iiij. pte.

stipulat vel cōtrahit postea cōsentiat vel ante vel per prius cō senserat: postq̄ ergo tantū operat statutū vltra ius cōmune: et sic nō reddit superfluū: lz cōsensus illius reqrat sicut requiritur de iure cōmuni nō est dicēdum qd etiā hoc voluerit contra ius commune vt acquiratur ignoranti sicut in legato cum fienda sit interpretatio vt quantominus possit deuiet a iure communi. c. cum dilectus. de consuetu. ⁊ arg. eorum que nota. in. l. si quando. in principio. C. de inofficio. testa.

¶ Cōcluditur ergo dictam dn̄am Margaritā potuisse dictā donationem suo nomine receptam non acceptare sed repudiare: vt fecit: si nō apparet ipsaz per prius acceptasse nō obstante dicto statuto de quo supra: q sibi nullum ius erat quesitum ante acceptationem: ⁊ per consequens nō fecit cōtra dictū statutum quod prohibet alienationē bonorum mulieris que nō alienauit bona sua repudiando sed solum impediunt acquisitionem sibi fieri ⁊ constat non esse eandem rationem lucra non facere ⁊ damna sentire. C. de codicil. l. si.

3 ¶ † Secundo concluditur ex his qd ea que facta seu dicta sunt post repudiationem prefate domine pro nō factis seu nō dictis habentur. Nec potuisset postea mutare voluntatem ⁊ de nouo acceptare postq̄ semel se abdicauit sine noua voluntate dona. ff. de solutio. l. dispensatorem. in fine cum ibi not. cum donator voluntatem mutauerit: vt in. c. licet. de procura. lib. vj. ⁊ ad predictorum corroborationem ⁊ vt ista domina Margarita non debeat nunc audiri si vellet venire contra dictam renunciationem ponderanda sunt verba eius contenta post princ. instrumēti in loco supra assignato vbi asseruit nunq̄ fuisse de intentione patris sui dictam donationem facere. Et sic quodammodo ipsum fuisse deceptum et dolo inductum. Et similiter se nunq̄ fuisse intentionis eam recipiendi vel ei assentire: ⁊ sic affirmat se illaz nunq̄ acceptasse per prius: vnde si nunc diceret contrarium videtur non esse audienda. C. de non nume. pecu. l. generaliter. Item sunt ponderanda verba eiusdē instrumenti in alio loco. s. signato ante fi. vbi iurauit corporaliter tactis scripturis se fore maiorem et non venire contra ratione minoris etatis vel alia quacunq̄: vnde similiter contra proprium iuramentum non debet audiri. C. si minor se ma. dix. l. si alterius. iuncto. c. cum contingat. de iureiur. et quod no. Bar. C. de non nume. pecu. l. fi. et Jo. an. in. c. quod semel. de regu. iu. in mercu. ne inde sit auctor periurij.

1 ☞ Notarius cui imbreuiature alterius notarij cōmittūtur non pōt extēdere imbreuiaturas sine speciali mādato iudicis.

2 Et quid si statutum aliter disponat scz q possit apponere clausulas consuetas per dictum notariuz apponi.

¶ Consilium. clxxij.

In christi nomine amen.

1 ¶ Uidetur dicenduz † q dictus notarius cui dicte imbreuiature sunt cōmisse non possit facere dictas extensiones virtute generalis cōmissionis facte: sed solum debeat scribere illud qd reperit in imbreuiatura nihil addito vel a diminuto: a vt no. in Spec. de instru. edit. §. ostenso. versi. illud. ⁊ versi. titius autem cui facta est predicta commissio. ⁊c. ⁊ hoc videtur tenere Bartol. in. l. gallus. §. idem credendum. ff. de liberis ⁊ posthumis. scz quod requiratur specialis auto. iudicis ad quem pertinet interpretatio dictarum imbreuiaturaruz qd sub eis voluerit notari comprehendi ex p̄cedentibus ⁊ sequentibus scripturis eiusdem notarij. l. si seruus plurium. §. finali. ff. de lega. ij. iuncta. l. voluntatis. C. de fideicom. ⁊ ita dicit esse in communi vsu. licet Spec. vt ipse Bartol. refert. e. §. ostenso. versic. quid si imbreuiatura: sentiat contrariū scilicet q notari possit extendere a seipso sine speciali iudicis autoritate. Idem quod Barto. videtur tenuisse Nicol. de mata. vt refert Joan. an. in additio. Specul. in dicto versic. quid si imbreuiatura. in additio. que incipit ⁊ versic. sequen. scilicet quod alius notari quam ille qui scripsit imbreuiaturam nihil possit addere etiam ex scripturis eiusdem notarij: sed ipse Joan. an. dicit ibidez qd iste est excessiuus rigor iur. ⁊ quod sibi plus placet quod not. in sequen. versi. vbi Specul. videtur tenere quod possit licet dicat tutius esse quod fiat cuz speciali iudicis autoritate. 2 † Sed breuiter omnia ista procederent vbi non esset statutum loquēs in forma de qua supra. quia tūc generalis commissio fit simpliciter: ⁊ notari cui fit cōmissio prestat simpliciter iuramen tū fz formaz quam ponit Spec. in dicto versic. illud. vnde quia tunc extendendo vltra q̄ reperiat scriptum videtur facere vltra formam commissionis ⁊ resultare potest probabilis dubitatio in qua predicti discordant vt dixi: sed statutum predictum videtur hanc dubitationez tollere: quia vult quod not. cui facta est generalis commissio iuret releuare instrumenta fm formā abbreuiature notarij defuncti: ⁊ postea subdit ⁊ formam contractuum consuetam ⁊ vsitatam per ipsum notarium defunctum ⁊ cōmuniter in ciuitate Uincen. ⁊c. Nam dicta verba non possunt intelligi vt aliquid operentur nisi quando abbreuiatura reperitur taliter abbreuiata quod ibi deficiunt illa que per eūdem notariuz consueuerant apponi in instrumentis similibus extensis ad robur instrumenti non mutata substantia: si enim reperiretur extensa cum oībus clausulis necessarijs ⁊ vsitatis posset notarius releuare virtute precedentium verborum dicti statuti dum dicit fm formā abbreuiature notarij defuncti: nec fuisset necesse addere in statuto sequentia verba si voluisset notarium posset illam transgredi: cum ergo non sit credendum q voluerint statuentes v̄ba sequentia frustra apponere vez ⁊ formam contractuum consuetam ⁊c. arg. ff. de iureiuran. l. iij. §. nō frustra. ⁊ cum debeant aliquid operari. ff. de lega. primo. l. si qū. Dicendum est statutum istud voluisse dare tali notario autoritatem interpretandi ⁊ supplendi per seipsum quā consequi posset a iudice si statutum hoc non esset nec fuit hoc absonum statuere scz vt talis not. haberet illam autoritatem a lege scripta vel statuto quam esset habiturus a iudice ne defectus vel simplicitas notarij defuncti nimis abbreuiantis suam imbreuiaturam noceret partibus tex. est valde notabilis ad propositū in. l. fi. C. de fideius. ⁊ quod not. in vltima glos. nec obstat si dicatur immo videtur fuisse hoc iniustum: quia si debuisset adiri iudex ille non interposuisset autoritatem nisi parte vocata que posset ledi. ff. de adoptio. l. nam ita diuus. sed notarius non citat partes nec adhibet cause cognitionem: vnde fuisset iniustuz hoc cōmittere notario in preiudiciuz partis: sed respōdeo nullum preiudicium fit parti volenti postea ostendere prefatuz instrumentum non debuisse ita extendi: quia alia instrumenta similia eiusdem vel alterius notarij non reperiuntur ita extensa: deberet eniz audiri si vellet hoc dicere postq̄ in releuatione nō fuit vocata: quia releuatio censetur fuisse facta saluo iure suo. Ideo non vitiatur actus propter defectum citationis partis postq̄ ius suum remanet saluuz. ff. de fideicom. libe. l. si eum. §. finali. ⁊ quod not. ff. de bonoꝝ possessio. l. iiij. §. bonorum. ⁊ §. si causa cognita. per glossam ordinariam. ⁊ per Bald. in. l. j. ante finem. C. qui admit. ad bono. possessio. ⁊ quod not. Innocen. in simil. in. c. dudum. de presumptionibus. ⁊ glo. in clemen. prima. de officio delegati in executore apostolico qui potest assumere partes executoris ⁊ exequi gratiam parte aduersa non vocata ⁊ tunc reseruatur ius parti dicendi contra executionem ⁊ etiam potest iudex partem citare: ⁊ tunc fiet illi preiudicium: ⁊ ita foret hic si iudex adiret. Non ergo poterit conqueri pars postq̄ remanet sibi ius contradicendi: sed si non ostenderit quod allegabit remanebit extensio firma quod non esset si notarius sine speciali iudicis autoritate non potuisset extendere etiam si extendisset eo modo quo iudex fuisset concessurus: quia omisset vnum ex substantialibus. l. cum hi. §. si pretor. ff. de transac. de restitutione in integrum. l. diuus. ibi ⁊ si facile ⁊c. Et in hoc fuit vtilis prouisio huius statuti: quia facit extensionem factam per notarium remanere firmam nisi probet per aduersam partem non sic fuisse fiendam nec iudicem sic fuisse concessurum: licet iudicis autoritas specialis non interueniat: tutum tamē videtur: ⁊ ita consulerem not. ad maiorem cautelam vt in fine instrumenti mentionem faciat de particulis quas suppleuit ⁊ qd dicat se illas reperisse in alijs instrumentis extensis eiusdem notarij repertis in suis prothocollis in casib simil. per ea que not. Specul. in dicto. §. ostenso. ver. quid si foret in rogatione ipsa ⁊c. ⁊ propter autoritates predictorum doctorū etiaz Joā. an. in loco preallegato.

a ¶ Diminuto. Ad materiam vide oīno dn̄m Alex. de imol. in cōsil. xxviij. p totū in. ij. pte vbi ponit qšo tales ibreuiaturas extende re habeat ⁊ an fieri debeat fz stilum notarij rij p̄mortui: an v̄o fz stilū alio ruz gnaliter: et in cōsi. cxxxvj. in. vij. col. in. ij. parte. vbi ponit nunqd possit sumi ex originali ab alio q̄a notario rogato et qūo h fieri possit.

1 ☞ Ea que fiunt post venditionē perfectam non faciunt eam presumi simulatam.

2 Item nec retentio possessionis cum non contrarietur instrumēto venditionis.

3 An pater in preiudicium filiorum possit vendere feudum paternum et auitum.

¶ Consilium. clxxiij.

In christi noīe amen. ¶ Presuppositis his de quibus supra ⁊ potissime vltimo. vez † qd dicta venditio erat iam facta tempore quo testes dicunt interuenisse illos sermones inter partes, de faciendo ipsam simulatā: ⁊ sic ex dictis sermonibus de quibus testes deponunt venditio ista nō potest de simulatione redargui: tum quia fuerunt circa venditionem fiendam: vnde nihil operant in iam facta. l. solemus. ⁊. l. si iam facta. ff. de conditio. ⁊ demonstratio. de legatis. ij. si ita sit scriptum. §. finali. sicut econtra. presens vel preteritum tempus futura non cōprehendit: de aur. ⁊ argē. leg. si ita. de leg. iij. vxori. §. vxori. de leg. ij. si ita scripsisset. de verbo. obliga. cū stipulemur. de fideius. si a colono. tum q venditio erat p̄fecta

erat perfecta cum constitutione precarie possessionis ⁊ non in
teruenit actus retro si.⁊ sic ab ea non fuit recessum per dicta v̾
ba vel sermones. iuxta ea que plene disputãdo determinat gl'
⁊ doc.in.l.ab emptione.ff.de pac. Presupposito etiam ꝙ gra
tia per prefatum.d. Patriarcham nõ possit impugnari:lʒ fa
cta ante confirmationẽ ex eo ꝙ fuerunt postea approbata ⁊ ra
tificata vel ex alia cã:lʒ de iure cõi videat̃ secus:quoniã ex die
confirmationis ⁊ non ante consequitur ea que sunt iurisditio
nis inter que sunt illa que concernunt vasallos ⁊ feuda.de ele.
transmissam cum his que ibi no.in glo. Remanet ergo dubiũ
2 in duobus.† Primo vtrum dicta venditio possit dici fuisse si
mulata ex eo ꝙ venditor remansit in ↄtinua possessiõe qđ vide
tur per.l.sicut.§.superuacuum.ff.qui.mo.pig.vel hypo.so. ⁊ in
Spe.de dona.§.j.ver.pone aliquis.Sed contrarium determi
nat Bar.in consilio qđ incipit Petrus Nicole. ꝙ hoc solum
non sufficit sed requiritur ꝙ etiam subsit ⁊ appareat causa si
mulationis seu propter quã voluerint contractum simulatum
facere:⁊ ita apparebit si creditor qui sñiam dederat excludere
tur:at hic non apparet que cã fictionis tunc subesset: ꝙ etiam
Bal.ostendit in.l.illud.C.de sa.san.eccle.tali ratione: quoniã
emptor habet tempus.xxx.an.ad petendum sibi traditionẽ fie
ri.l.sicut.cum si.C.de prescrip.xxx.an.nec prius excluditur la
psis tẽporibus.l.j.C.ð an.exceptio. qđ non esset si ex lapsu mo
dici tẽporis quod iudi.arbitrio relinquitur ꝺm Bar.in.l.post
contractũ.ff.de dona.semper ⁊ indistinc.presi.merctur eẽ simu
latio. Preterea tunc ex retentione possess.presumitur simula
tio quando instr̃m venditionis continet contrariũ.s.tradi.fuis
se realiter factam:⁊ sic se non compatiuntur inuicem instr̃m vẽ
ditionis ⁊ retentio possessionis:immo sibi contrariantur: sed
si se compatiuntur qꝛ instr̃m nõ continet traditionem realiter:
lʒ contineat ꝙ verbal'r constituendo se emptoris nomine possi
dere vt hic fuit excluditur illa presumptio simulationis que re
sultat ex retentione possessionis ꝺm Bal.in.d.l.illud.ante fin.
C.de sac.san.eccle.qꝛ instr̃m ⁊ retentio predicta se compatiun
tur. Nec ob.l.j.C.de suffra.per quã Bar.videtur contrariũ di
cere in.d.l.post contractuʒ.qꝛ loquitur quando persone essent
suspecte vel ꝓhibite.ff.de proba.qui testamentum.l.cum q̃s.§.
titia.ff.de leg.iij.quod hic non est: nulla enim suberat h̾ causa
quare predicti contrahen.inuicem impedirentur contrahere:
⁊ sic constitutio precarij non potest videri fuisse simulate facta
ꝺm Bal.in.d.l.illud.qui etiam concor.cum bar.in dicto ↄsilio
ꝙ non sufficiat retentio possessionis ⁊c.si h̾ contradicat instr̃o
vendi.ad probandum simulationem nisi etiam concurrant alie
coniec.⁊ appareat causa simulationis.⁊ ita intelligit illum.§.
superuacuum.sed hoc nõ apparet qꝛ cã expulsiua de terra sua
de qua testes deponunt vt dicitur non suberat tunc temporis
facte venditionis sed inceperat postea subesse.

3 ¶ † Secundo remanet dubium qđ dicitur ꝙ istud est feudum
antiquum vel auitum in quo pater vendendo non potuit ꝑiu
dicare filijs non consentientibus.vt in.c.j.de alie.feu.pater. lʒ
ad hoc respondetur per id quod presupponitur in pũcto. vide
lʒ dictos filios fuisse ⁊ esse heredes patris sui:lʒ ipsi dicant cõ
trarium:⁊ sic non possunt venire contra factuʒ patris.per.l.vẽ
dicantem.ff.de euic.⁊ plene per bal.post Nico.de mat.in.l.qui
se patris.C.vnde lib. Nec vltimo potest dici simula. venditio
propter paruitatem precij cum ⁊ si minus dimidia iusti precij
sit dicatur vera ⁊ valida venditio : lʒ agi possit ex.l.ij.C. de re
scinden.vendi.ꝙ vel suppleatur preciuʒ vel venditio rescinda
tur:vt ex nunc non vt declaretur fuisse simulata. Illud autẽ sa
tis mouet ad dicendum ꝙ simulata non fuerit si verum est qđ
mihi asseritur.s.vere interuenisse pecuniam de qua in instr̃o.s.
M.duc.que nullo modo tecum simulat.compatitur arg.l. ne
mo predo est.ff.de regulis iuris. Laus deo.

1 ☞ Qui accipit cẽtum a iudeo ad vsuras ⁊ promittit duplũ vtrum possit se defendere ne vltra duplum vsuraruʒ soluat qñ stipulatio dupli fuit facta ad alium finem.

2 Utrum si non sint promisse vsure peti possint ex tacita conuentione facta que colligitur ex capitulis iudei cũ ciuitate initis.

3 Et an sufficiat ꝙ perdatur pignus post certum tempus.

¶ Consilium.clxxiiij.

1 In christi nomine amen.

¶ † Uidetur dicẽdum ꝙ dictus iudeus nõ pos
sit petere pro vsuris vltra duplum contentum in
instr̃o. Primo qꝛ ꝓmissio dupli dʒ aliquid ope
rari ⁊ non frustra fuisse apposita.l.si quando.ff.de leg.j.⁊.l.iij.
§.nõ frustra.ff.de iur.iur.sed nihil operatur si vsure temporis
decursi vsqꝫ ad rationem sortis non ascenderent ad dupluʒ:qꝛ
non posset propterea peti duplum:licet esset promissum:lʒ dũ
taxat vsure que cucurrissent vt premittitur in temate:igit̃ ope
retur saltim in casu ↄtrario.s.quãdo vsure que cucurrerũt trã
scendit duplum vt non possit vltra dupluʒ peti quasi fuerit ap
positum causa taxationis sicut stipulatio penalis quando pre
cedit obligatio ex causa lucratiua:quoniaʒ limitat interesse vt
vltra penam non transcendat:ideo nouat prece.obligationem
l.obligationum fere.§.fi.ff.de act.⁊ ob.⁊ plene per bar.in.l. ita
stipu.de verbo.obli. Secundo qꝛ vsure citra vinculum stipula
tionis non debẽtur nec possunt peti:licet si creditor habet pi
gnus possit pro eis retineri. C.de vsur.l.iij.⁊.l.iiij. sed iste non
habet pignus:nec fuit stipulatus vltra duplum:igitur ⁊c. Ter
tio qꝛ si haberet pignus quod valeret duplum vere sortis non
posset vltra petere:igitur nec nunc quasi loco pignoris succe
dat in hoc instrumentum dupli in casu nostro.

¶ Sed in contrarium facit ꝙ immo petere possit tantum quãtũ
ascendunt vsure:etiam vltra dupluʒ:primo qꝛ dicta stipulatio
dupli non fuit apposita ad istum finem vt limitaret vsuras: sʒ
ne iudeus pateret̃ damnum sortis:qꝛ cum consuetudo ibi esset
vt proponitur quod instr̃a vsurariorum presumerent̃ semp de
duplo vere sortis s̃ mutuabantur centum ⁊ non fuisset cõfectũ
instr̃m nisi de centum:tale instr̃m non probasset verum mutuuʒ
nisi vsqꝫ in quinquaginta.⁊ sic si debitor ⁊ post.xv. dies obtu
lisset quinquaginta ⁊ vsuras de q̃nquaginta que cucurrissent
per.xv.dies liberatus fuisset ⁊ iudeus residuum sortis perdi
disset:⁊ sic remãsisset in dãno vbi credebat lucrari. Idcirco ad
hoc vt instrumentum probaret mutuum de centum sicut re ve
ra inuentum fuit vt fieret instr̃m de ducentis ne remaneat iu
deus in damno. Et ista dicitur fuisse cã quare faciebat fieri in
str̃a de duplo de cõmuni concordia partium. sicut ergo dicere
mus ꝙ si induceretur taxatio vsuraꝝ sequeret̃ ꝙ inducta ⁊ in
uenta pro iudeo ne reciperet dãnũ operarent̃ contra euʒ qꝛ lu
crum amitteret. Nam si non fuisset stipulatus duplũ ⁊ probas
set mutuum de centum per testes potuisset petere vsuras ẽt vl
tra duplum si duplum transcenderent:sed ex quo fuit stipulat⁹
non ꝙ esse nõ dʒ de iure.s.ꝙ inducta pro aliquo interpretẽtur
contra euʒ.l.ea lege.in prin.ff.loca.⁊ sequeretur ꝙ inducta ad
vnum finem operarentur oppositum ꝙ similiter esse non dʒ.l.
cum tale.§.fi.ff.de condi.⁊ demon.l.legata inutiliter. de leg.j.
de condi.indebi.l.cum his.§.j.cum simi. Et sequeretur ꝙ cau
sa ꝓduceret maiores effectus q̃ sit natura eius ꝙ similiter esse
nõ dʒ:qñ cã ꝑpter quã aliquid fit limitat ⁊ restringit illud qđ
fit.l.ita aũt.in prin.⁊.§.j.ff.de admini.tuto.de his que in testa.
delen.l.cancellauerat.de leg.ij.cum pater.§.dulcissimis.de le.
iij.nomen.§.fi.vnde dicimus per dicta iura ꝙ limitata cã limi
tatum producit effectum.facit.l.in fideicõmis.§.cũ pollidius.
de vsuris.in versi.idqꝫ cum sibi mater ⁊c.⁊.l.emptor.§.fi.de rei
vendi.ibi ⁊ ea ratione reddita ⁊c.

¶ Concluditur ergo ꝙ sufficit dictam stipulationem dupli ꝓdu
cere effectum ꝑpter quem fuit interposita.s.vt iudeus non re
maneat in damno sortis ꝑpter consuetudinem de qua p̄mit
titur in puncto.⁊ his finibus contenta non producit vlterius
effectum suũ.s.vt limitet cursum vsurarum vsqꝫ ad duplum:vt
in simi.dicit glos.ff.de condi.indebi.l.frater a fratre.circa me
dium.ij.glo.magne.maxime talem que fit contra iudeum cum
pro eo fuerit interposita vt dictum est.⁊ sic remanet responsum
prime rationi facte in contrarium.

2 ¶ † Ad secundam similiter videtur posse responderi ꝙ quate
nus transcenderet duplum non patet ex aliqua stipulatiõe ex
pressa. Sed ex capitulis ⁊ conuentione facta cum duce Vene
tiarũ que vim legis habẽt:⁊ subditos ligãt.ff.de publica.l.ce
sar.⁊ qđ ibi per bar.⁊ per eundẽ in.l ciuitas.ff.si cer.pe.⁊ sic ex
tacita stipulatiõe que fingitur interuenisse.ar.ff.de fideius.tu.
cum ostendimus.§.fi.conductus enim fuit ad hunc finem solũ
vt mutuaret ad vsuras ⁊ data est sibi licẽtia vt pro mutuis que
facit eis recipiat vsqꝫ ad tantam summã ⁊ ipse est talis qui nõ
nisi ad vsuras mutuat:vnde lʒ in mutuo nulla fuerit facta mẽ
tio de vsuris tamen tacite videtur actum ⁊ conuentum de soli
tis ⁊ conuentis.arg.ff.de edil.edic.l.ꝙ si nolit.§.qui assidua.q̃
tacita conuentio.d.l.ducalis ↄuationis confirmatur. ar.ff.de
pac.l.legitima.⁊ sic patet responsio ad ꝺm de quo.s.

3 ¶ † Ad tertiam vero rationem respondetur ꝙ cum iudeus re
cipit pignus cõsuetudo est vbiqꝫ ⁊ etiam hic fuit actũ ꝙ trãsa
cto certo tempore pignus sit perditũ:⁊ ꝙ iudeus possit de illo
facere velle suũ:nec aliquid vltra petit.⁊ qꝛ põt eẽ ꝙ valeat in
triplo plusq̃ mutuauerit dʒ hoc sibi sufficere ꝑpter cõsuetudi
nẽ ⁊ propter cõmoditatem quã habet in soluendo sibi ꝑsi: ⁊ in
ampliando sibi pignus quam non hʒ cum est tantuʒ chyrogra
pharius:qꝛ grauatur in exigendo tam sortes q̃ vsuras ⁊ sic in
alio videtur releuari:vt sicut maiores potest vsuras petere: vt
patet ex dictis capitulis:ita ⁊ vt possint duplum transcende
re:quid ergo dicemus. ¶ Breuiter premissa protestatione

ꝙ non intendo fauere iudeo predicto in exigendis vsuris: qꝛ sibi in nullo teneoꝛ: vt dicit Hostiē. in summa de vsuris. ⁊ quia vtriusq; testamenti pagina reprobantur ⁊ ad quarum restitutionem potest iudeus compelli. de vsuris. c. post miserabilem.

¶ Sed presupposito quod propter necessitates hominum dicti iudei tolerent̄ ne xp̄iani tali crimine inuoluātur. ⁊ presupposito ꝙ de facto tales vsure exigantur ⁊ de ipsis reddat̄ ius ac si essent licite: si queritur a me que pars predictarum sit verioꝛ in puncto iur. ⁊ quam partem haberem necesse sequi si essem iudex de stricto iuris rigoꝛe videtur dicendum salua correctione melius ⁊ sanius sentientis ꝙ secunda pars verioꝛ sit causis ⁊ rationibus. s. assignatis. ⁊ cum positus sim ad respondendum de iure cuilibet petenti non video posse de iure aliter responderi. Laus deo.

1 ☞ Si bona principalis debitoꝛis sunt penes tertios possessoꝛes nō tamen ipsi prius conueniēdi sunt: sed fideiussoꝛes.
2 Et licet fuerit actum contra tertium possessoꝛem: non tamē nocet quin agi possit contra fideiussoꝛem.
3 Qui appellat se patrēfamilias cum non sit nō facit fideiussio eum valere contra statuta.

¶ Consilium. clxxv.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Ad primum quesituz clara est rn̄sio ꝙ cōtra dictum fideius. agi potest lz reperiant̄ tertij possessoꝛes bonoꝝ principalis debitoꝛis ⁊ hec manifesta rōne: qꝛ contra dictos possessoꝛes agi non potest hypothecaria quousq; prius sit actum tam contra principalem debitoꝛem q̄ contra fideiussoꝛes ⁊ mandatoꝛes ⁊ quoscunq; obligatos ⁊ quousq; fuerint excussi. C. de actio. ⁊ obligatio. autē. sed hodie. de pig. autē. hoc si debitoꝛ. ⁊ in coꝛ. vnde sumitur in autē. de fideius. ⁊ sic datur iste oꝛdo a iure: ergo est seruandus. C. de appe. l. j. ff. de iud. l. si de vi. C. de rei ven. oꝛdinarij. de interdic. l. incerti. Nam si non posset agi quousq; extarent possessoꝛes nun q̄ posset agi cum contra possessores non possit agi quousq; extant fideiussoꝛes. ⁊ sic ne hoc sequatur dicendum est agi posse. ff. si cer. peta. l. fi. in prin. vbi pꝛobatur hec ratio.

2 ¶ † Super secundo quesito similiter est clara responsio ꝙ licet fuerit actum per prius contra tertium possessoꝛem contra quem agi non poterat non prohibetur dicta domina Catherina agere contra fideiussoꝛem: qꝛ per id quod fecit non censetur renunciasse iuri quod habebat contra fideiussoꝛem: nec sibi pactum aliquod de non petendo fecisse tex. est in si. in. d. l. fina. ff. si cer. peata. in versic. at si cum seio. ſm verum intellectum quem tenet ibi Barto. reprobato quodam alio intellec. quem ibi ponit glo. qui vult contrarium. Nam quando inter duos est oꝛdo vt prius conueniatur vnus q̄ alter sicut per cōuentionem primi non facta exactione non liberatur secundus ita nec econuerso. ⁊ ita summat Bart. illam. l. Sed hic est oꝛdo inter istos vt dixi ⁊ exactio non fuit secuta ex conuentione possessoꝛis. ergo ⁊c.

ADD. Jrio a ¶ Sub indefinita cōpꝛehēsoꝝ. Aduerte ꝙ nō eq̄pollet vl̄i in dicto testis ita sing. dixit panoꝛ. in. c. auditis in. iiij. col. v̄. mihi nō plz de p̄script. post Jnno. ibi allegat rōnem dicēs ꝙ hͦ ē qꝛ pꝛbatio seu dictū testis dz d̄ necessitate cōcludere. c. in p̄sentia de pꝛba. ⁊ ponit hypp. marsil. singul. clxxj. incip. audiuisti alias. H. F.

3 ¶ † Circa tertium quesitum dicendum est ꝙ propter hoc solum ꝙ dictus magister Chꝛistophoꝛus in instrumento fideiussionis appellauit se patrem fami. cum non esset nō redderetur obligatio eius valida facta sine patris consensu contra foꝛmā statutoꝛum: pꝛout determinat expꝛesse Jaco. de bel. in questione disputata per eum que incipit. lege perusina ⁊c. ⁊ refert Joan. and. in additio. Specu. in titu. de sen. §. vtruz autem. in addi. que incipit ad hec. in prin. d. §. Sed ex alio: quia se gerebat vt patrez fami. omnia per se gerendo sicut in dicto statuto. ⁊ l. zenodoꝛus. C. ad macedo. ff. e. l. iij. in prin. Nec obstat ꝙ statutum requirit etiam vt per se habitet ⁊ hic habitabant simul: qꝛ presuppositis his que dicuntur in themate censebatur pater habitare cum filio non econuerso. ff. de precario. l. ⁊ habet. §. j. statutum autem voluit tunc filium requirere patris consensuz quando habitat cuz patre: ita ꝙ pater est principalis in domo ⁊ filius accessoꝛius: ⁊ tunc dicitur viuere vt filiusfami. Sz quādo habitat seoꝛsum a patre: tūc stat ⁊ viuit vt paterfami. ⁊ idē quando retinet patrez secum. vt dicta. l. ⁊ habet. §. primo. ⁊ qd̄ no. Bar. in. l. sempꝛonio. §. j. de vsufruc. leg. qꝛ nihil gerit pr̄ sz solus filius. Laus deo.

1 ☞ Litere secunde generales derogant primis specialibus quando secunde emanarunt a maioꝛe potestate vt hoc in casu huius consilij.
2 Jndefinita equipollet vniuersali quādo est eadē ratio omniū compꝛehensoꝛum sub indefinita.

b ¶ Falsa. Ad de idem p bal. in cōsil. cccciij. in. v. parte.

¶ Consilium. clxxvj.

In christi nomine amen

¶ Videtur ꝙ predictus agere possit contra dictuz Joseph ⁊ ab eo petere possit id qd̄ pignoꝛa plus valebant q̄ eēt soꝛs ⁊ vsura. ⁊ hͦ virtute literaꝝ ducalium primarum datarum. M. cccc. xxij. per quas recessum vr̄ fuisse a pactis que dictus iudeus habebat cum communitate feltri: vt pz in capitulo pactoꝛum: vbi post annum ⁊ post factas cridas potest facere de pignoꝛibus qd̄ vult tāq̄ de rebus suis propꝛijs: ⁊ nihil tenetur restituere. ⁊ ita dicitur fuisse dictum capitulum intellectum ⁊ practicatum. 1 † sed dicte litere que vt in eis continetur emanauerunt de cōsensu iudei volunt oppositum. s. ꝙ pignoꝛa post annum non vendantur per eum: sed per massarium communis positum super pignoꝛibus ⁊ ꝙ si vendantur vltra restituatur illud vltra illi cuius fuerūt pignoꝛa: si minus teneatur illi iudeo refundere quotiens deficeret: ⁊ sic a contrario pacto facto cum dominatione videtur a primo recessum. C. de pac. l. pacta nouissima. Nec videntur obstare litere secunde date in. M. ccccxxix. duplici ratione. Prima qꝛ sunt generales. s. vt dicto Joseph seruentur pacta que habet cuz communi Feltri que plura continent capitula. Sz litere prime sunt speciales quantum ad septimuz tantum capitulum de quo supꝛa: ⁊ constat ꝙ in omni quasi materia generi per speciem derogatur: etiā si in speciali dispositiōe nulla fiat mētio de generali: ⁊ siue precedat specialis siue sequatur. ff. de leg. iij. vxoꝛem. §. felicissimo. de preben. quāuis tibi. ⁊ c. duduz circa medium. lib. vj. de reg. iur. generi. eo. titu. ⁊ qd̄ no. Jo. an. in nouel. in. c. eos. de immuni. eccle. eo. titu. post princi. ⁊ Bar. in. l. quesitum. §. fi. de fundo instruc. ⁊ habetur in. c. j. de rescrip. Secunda ratio est qꝛ dicte prime litere emanauerunt de cōsensu iudei: ⁊ sic continent pactum ⁊ conuentionem: per ea que in si. no. in. l. ij. C. communia vtriusq; iudi. cui pacto ⁊ conuentiōi non videtur dominatio voluisse derogare per literas sequentes. de decimis. c. ex multiplici.

¶ Sed his non obstantibus contrarium videtur verius pꝛpter dictas secūdas literas per quas videtur recessum a primis: qꝛ eis contrariantur cum in secundis contineatur ꝙ pacta seruētur: 2 ꝙ est intelligendum de omnibus: † qꝛ indefinita equipollet vniuersali quando est eadem ratio omnium sub indefinita compꝛehensoꝛum a. l. pluribus. ⁊ ibi no. per doc. ff. de leg. ij. ⁊ in. c. vt circa. de elec. lib. vj. per glo. Nec obst. prima ratio facta in cōtrarium. scilicet ꝙ prime sint speciales secunde generales: quia procederet si alie processissent ab eadem superioꝛitate vel potentia sed hic non sic: quia prime solum a dominatiōe. idest domino duce ⁊ consiliarijs. secunde vero a consilio togatoꝛum ꝙ est maioꝛis autoꝛitatis: vnde non debēt limitari vel restringi per primas speciales sicut nec restringerētur per eas si fuissent secunde vel secunde generales fuissent prime. ff. manda. si hominem. sicut enim dominus dux cum solis consiliarijs suis non posset in totū tollere vel reuocare literas primas generales que emanassent a consilio togatoꝛum: quia inferioꝛ legem superioꝛis non potest tollere. cle. ne romani. de elec. C. de offic. prefec. pꝛeto. l. foꝛmam. ita nec posset eas limitare vel restringere. ff. ad. l. falc. ꝙ de bonis. in fi. ⁊ qd̄ no. Cy. in. l. comperit. in fi. in addi. C. de pꝛescrip. xxx. anno. facit qd̄ no. in. c. cum venisset. de iudi. Et si non posset tollere vel limitare primas similiter: nec secundas: quia species sequens foꝛtioꝛ esse debet ad derogandum generi precedenti q̄ sequenti: quia vltima voluntas vel posterioꝛ preualere debet prioꝛi. l. si mihi ⁊ tibi. §. in legatis. ff. de leg. j. ⁊ d. l. pacta nouissima. C. de pac. Nec etiam obstat alia ratio facta in contrarium. scilicet ꝙ iudeus consensit in primis literis specialibus ꝙ dicitur mihi ꝙ non fuit iste Joseph: sed quidam alius socius suus in bancho fenoꝛis: cuius pactum vel consensus non potuit huic Joseph preiudicare. ff. de pac. si vnus. in princip. ⁊ ibi per Bartol. ff. ad. l. falci. l. in lege facilius hoc obseruandum. ⁊ per eundez in. l. ex duobus. de duobus reis. Preterea in illa prima litera continetur quod debeant huic Joseph seruari pacta que habet cum communitate ⁊ aliter non teneatur ipse seruare contenta in litera. Sed ipse dicit pacta in quibusdam sibi non fuisse seruata sed fuisse violata: ergo si verum est nec ipse tenetur seruare contēta in dicta litera. ff. loca. quero. §. inter locatoꝛem. C. de pact. cum pꝛoponas. Nec obstat si dicatur istud procederet si in nullo fuissent pacta seruata: quia immo etiam si in vno seruata non fuerunt verum est dicere pacta non fuisse sibi seruata: quia quando oꝛatio sumitur ex vniuerso si in vno est falsa b reputatur in totum falsa. l. si is qui ducenta. §. vtrum. ff. de reb. dub. Non ergo possunt dici pacta seruata si in vno fuerunt violata. ⁊ per consequens possunt dici non seruata: quia duoꝝ cōtrarioꝛum hec est natura ꝙ ad positionem vnius sequitur destructio alterius

alteriꝰ ⁊ ecōuerso.l.sed si pupillus.§.pe.⁊ ibi no.ff.de instito. ⁊ si ita est pena tota cōmittit̄ vel id quod loco pene fuit appositum:lʒ in vno tm̄ pacta seruata nō sint.l.eadē.§.cato.circa fi. ff.de ver.ob.facit.l.quādiu.C.de distrac.pigno.⁊ qḋ no.glo.in l.cōi diui.in prin.ff.cōi diui.⁊ in aut̄.qui rem.C.de sac.san.ecc. preterea vltra predicta allegatur snīa lata per vicariū dn̄i potestatis inter massarium cōis positum super pignoribus reducendis ad cameram cōis:⁊ istum iudeū a quo dictus massariꝰ petebat pignora ſm tenorē prime litere ducalis vt reducerent̄ ad cameram:⁊ per ipsum venderentur ⁊ vicarius absoluit dictum iudeum ⁊ pronunciauit seruāda fore pacta ſm tenorem scḋe litere ducalis.Et sic voluit primaʒ per secundā fore reuocatam transiuit ⁊ snīa in rem iudicatam:que snīa videt̄ preiudicare cōitati ⁊ singularibus hominibus cum istud negocium non tangeret vniuersitatem tanꝙ vniuersitati sed tanꝙ singularium de ipsa.argu.c.si snīa.de sen.excō.lib.vj.ante fi. Unde cum dictus massarius habeat mandatum vt dicitur a cōmunitate Feltri de reducendo pignora ad cameram ⁊ de faciendo compelli contradictores.⁊ per consequens ad omnia sine quibus hoc expediri non posset.s.de litigando contra resistenteʒ ⁊ de faciendo declarari si expedit.l.ij.ff.de iuris.om.iudi.ꝙ cēsetur quantū ad hoc de quo querimus habuisse a singularibꝰ personis quos negocium tangit vel tangere posset vel a cōmunitate de ipsoꝝ voluntate.⁊ per consequens snīa lata cōtra dictum massarium illis preiudicat a quibus habebat mandatuʒ ff.de procu.l.in cause.circa prin. Laus deo.

1 ☞ Si testator ordinauit certos executores collegij qḋ erexerat.an dicti executores possint alios substituere post mortē eorum:an vero administratio pertineat ad episcopum.

2 Commissio an possit fieri de aliquo incerto eligendo.

¶ Consilium.clxxvij.

In christi nomine amen.

¶ In qōne que vertitur inter reuerēdissimum in xp̄o patrem ⁊ dn̄m don petrum donato Paduanum antistitem ex parte vna.Et dominum archipresbyterum Paduanum ⁊ priorem hospitalis domus dei ac etiam priores sancti Benedicti ex altera super gubernatione collegij scholarium de padua vocati del sancto cōstructi ⁊ fundati a recolende memorie domino Pilleo cardinali dicto de Rauena seu ꝑ suos cōmissarios de bonis suis. Uiso testō p̄fati domini cardinalis ⁊ executione cōmissa tam sup̱ dicto collegio ꝙ super alijs pluribus executoribus ⁊ specialr̄ spectabili militi dn̄o paulo de leone ⁊ eximio doctori dn̄o Frācisco de ʒabarellis postea facto cardinali Florentino.visaqʒ declaratione postea facta per prefatum dn̄m paulum ⁊ dn̄m Frāciscū apud cameraʒ imprestoꝝ de Uenetijs ad quos videlʒ post eorum obitum deberet ꝑtinere gubernatio dicti collegij.s.ad p̄fatos tres de quibꝰ.s̄.saluo tn̄ ⁊ reseruato iur̄ dominij episcopi paduani qui esset pro tp̄e.Uisa ēt parte rogatoꝝ serenissime ducalis dn̄ationis Uenetiarum cuius vigore per dictū dominū archipresbyteꝝ asseꝛit secuta ⁊ emanata predicta declaratio facta ad camerā imprestoꝝ.que tamen pars rogatoꝝ nil facere videtur ad propositum.Uisa etiam commissione nobis facta per spectabilem ⁊ magnificum virum dominuʒ Nicolaū capello potestatem paduanum de mandato ducalis dominationis:⁊ audito prefato domino archipresbytero in his que suo ⁊ suorum sociorum nomine dicere voluit cōtra nostram cōmissionem ⁊ etiam a nobis appellante.

¶ Requisiti tandem vt debeamus saltim per viam cōsilij declarare quid nobis videt̄ ⁊ ad quem pertineat gubernatio dicti collegij de iure an ad dictum dominum ep̄m an ad prefatuʒ archipresbyterum ⁊ socios:attentis predictis de mandato prefati domini potestatis omni via iure ⁊ modo quibꝰ possumus vel vt iudices ⁊ commissarij deputati inter dictas partes vl̄ vt simplices consultores.† Dicimus ⁊ declaramus gubernationem predictam de iure spectare ⁊ pertinere ad prefatum dominum ep̄m Paduanuʒ ⁊ suos successores ꝓpter defectuʒ executorum deputatoꝝ in testamento dicti dn̄i Pillei qui oēs mortui sunt cum iste sit locus deputatus pro pauperibus scholaribus:quoꝝ ep̄s est ⁊ esse dʒ pater ⁊ gubernator ⁊ caput tam de iure ciuili ꝙ cano.C.de epis.⁊ cle.l.nulli.⁊ aut̄.lʒ ibi posita.⁊ ḋ eccle.ti.§.siquis pro redemptione.extra de testa.tua. Nec aliquid vʒ vel operatur declaratio facta in contrariuʒ per prefatos dn̄m Paulum ⁊ dominum Franciscū ꝙ ad prefatos tres scilʒ dn̄m archipresbyterum ⁊ dictos duos priores post eorū mortem debent pertinere propter plura.

¶ Primo qꝛ ex tenore testamenti non apparet hoc eis fuisse cōmissum vt aliquē vel aliquos post eoꝝ mortem deputarent vn̄ cum tota potestas talium executoꝝ testamentarioꝝ pēdeat ex testamento:prout in si.dicitur de potestate arbitroꝝ.l.non distinguemus.§.de officio.ff.de arbi.querendo de potestate ipsoꝝ inspiciendus est tenor testamenti:vt alibi dicit text.in.l.si stipulatus sim stichum aut pamphilum.ff.de verbo.ob. Et ita dicit Bal.in.l.id quod pauperibus.C.de epi.⁊ cleri.in.iij.col. ver.venio ad quartum.⁊ id qḋ nō reperit̄ eis cōmissuʒ ex tenore testamenti pro nō cōmisso habet̄.ar.l.fideiussores magistratuum.§.pro aurelio.ff.de fideius.ibi lecta subscriptione ⁊c.⁊ hͦ presupposito ꝙ non fuerit eis hͦ cōmissuʒ a testatore sequit̄ necessario ꝙ alijs hͦ cōmittere nō potuerūt:tunc qꝛ cōmiserūt ꝑ tp̄e quo ipsi potestatē nō erāt habituri.s.post eorū mortem cuʒ mors omnia soluat.in aut̄.de nup.§.deinceps.iuncta.l.eū qui §.fi.ff.de iuris.om.iudi.⁊.l.fi.ff.de penis.tum qꝛ illis erat commissa executio incerta certificāda eoꝝ arbitrio:⁊ sic videt̄ fuisse electa industria personarum illorū iō alijs hͦ cōmittere non potuerūt.ff.de diuer.⁊ tēpo.l.pe.§.j.de offi.deleg.c.is cui.li.vj. ⁊ qḋ no. Cy.in.l.j.ff.de off.procu.cesa.⁊ Bar.in.l.si procuratorē.§.j.ff.mand.⁊ ita tenet archi.⁊ Jo.an.in.c.fi.de testa.lib.vj. ⁊ Bal.in.l.nulli.C.de episcop.⁊ cleri.in verbo ꝓ sua conscientia ⁊c.per illum tex.

2 ¶ † Secūdo qꝛ posito ꝙ testōr hoc eis cōmisisset.s.ꝙ deputarent aliquem vel aliquos post eoꝝ mortem nō nominando aliquem vel aliquos certum vel certos vr̄ ꝙ nō valuisset cōmissio.ita determinat Jo.an.in nouel.in.c.j.in fi.de ꝓcu.li.vj.per l.ij.ff.de procu.⁊ per illū tex.in q̇bus dr̄ ꝙ ꝓcu.nō dʒ dari incertus sed certus:ergo nec cōmissio potest fieri de incerto eligendo.bar.tn̄ aliter videt̄ distinguere in executore vltime volūtatis in.l.quidam relegatus.ff.de reb.dub.⁊ Bal.in.l.id qḋ pauperibus.in.iij.col.ver.venio ad quartum.

¶ Tertio qꝛ posito ꝙ eis specialiter ⁊ expresse dixisset in secreto ꝙ volebat post mortem illoꝝ ꝑtinere gubernationē ad prefatos tres:cū tn̄ prefati dn̄s paulus ⁊ dn̄s Franciscus declarauerūt apud camerā imprestoꝝ ita fuisse de mente testatoris debebant iurare:qꝛ tanꝙ testes viderent̄ fuisse locuti:⁊ alr̄ nō erat eis credendum.l.theopompus.ff.de dote preleg.sed nec hͦ sufficiebat si nō apparet ex tenore testamenti ꝙ eis cōmiserit declarationem voluntatis sue secreto illis specificate:⁊ etiā ꝙ alique cōiecture cōcurrent ꝙ ita fuerit voluntas defuncti: vt pʒ ex.d.l.theopompus.ff.de dote p̄le.iuncta.l.quem heredi.ff. de reb.dub.⁊ ꝙ ibi no.sed nullum istoꝝ fuit hic.igitur ⁊c. nam ⁊ ipsi cum fecerunt illam declarationem nō dixerūt istaʒ fuisse voluntatem defuncti ꝙ regimē dicte domus foret apud illos tres post eorum mortem:⁊ ꝙ hoc eis cōmiserit in secreto: sʒ solum dixerunt voluntatem defuncti fuisse ꝙ faceret ordinationes in dicta domo:⁊ ꝙ inter alia ordinanda hͦ erat p̄cipuuʒ de prouidendo ad quos post eoruʒ mortē gubernatio pertineret: ⁊ sic non fuerunt nudi declaratores volūtatis defuncti sed arbitratores:qꝛ eorum arbitrio hoc fecerunt ⁊ communicato cōsilio inter eos:nec iurauerunt.

¶ Quarta rō est qꝛ reseruauerunt ius ⁊ ptātem dn̄i episcopi paduani ⁊ sic videntur dictā electioneʒ ⁊ declarationē fecisse sub conditione si ⁊ inquantum prefata gubernatio non pertineret ad episcopum Paduanum vel si pertineret nollet eaʒ acceptare alias non intendebant nec poterant illi preiudicare vel derogare cuʒ nec testator potuerit.C.de epi.⁊ cle.autē.lʒ.⁊ in corpore vnde sumitur.Reperto ergo quod non facta dicta declaratione prefata gubernatio pertineat ad prefatum dominum ep̄m prout ex superioribus satis pʒ.sequitur ꝙ dicta declaratio cessare dʒ prefato dn̄o ep̄o volente dictaʒ gubernationē acceptare ꝓpter dictā reseruationē:⁊ sic habet̄ dicta declaratio pro nō facta:sicut in si.cū p̄stat̄ cautio sub exceptiōe.ff.de dā.infec.l.pretor.§.j.⁊ eo.ti.l.qui vias.ff.qui.mo.pig.vel hypo.sol. l.iiij.§.j.ibi:nisi salua cā pignoris ⁊c.de liberis ex.l.iij.§.pe.de aqua quoti.⁊ esti.l.pe.ibi sine preiudicio ⁊c.de testa.tu.l.idem fiet.ibi sine vllo litis preiudicio ⁊c.C.de agri.⁊ censi.l.litibus §.hmōi.concludimus ergo vt.s̄. Laus deo.

1 ☞ Quando statutum compellit consortes ad cōpromissuʒ legitimati quoꝝ legitimatio per aduersarios negat̄ valere nō possunt petere ꝙ compromittatur.

2 Nomina denotantia naturam puta filij fratres ⁊c. de quibus intelligantur.

3 Et an venditor possit ex persona sua petere compromissum si causa sit cum emptore.

¶ Consilium. clxxviij.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Sup̱ eo vero qḋ querit̄ vtrum dicti legitimati veniētes ad defensam emptoris ꝯ quem p̄fate dn̄e litē mouēt possint petere cōpromissum fieri tanꝙ consortes ex forma statuti Lucani.Breuit̄ dicēduʒ vr̄ qḋ

non: qr prefatum statutum dz intelligi eo casu quo consorteria non negatur: nec est de ipa qõ sed de alio. sed in casu nostro negatur consorteria: qr negatur legitimatio valere per ea que superius dicta sunt. et si hoc eet verũ q non valeret: tunc non possent dici consortes de patrimonio et de eodẽ cippo: et sic agnati eo mõ quo statutum requirit: qr loquitur de consortib⁹ et attinẽtibus legitimis et naturalibus q ex eo pz: qr loquit de cõsortibus vsqz ad talẽ gradũ: sed non est dare gradum consorterie seu agnationis inter non legitimos. l. spurius. et l. hac parte. ff. vnde cognati. qr vbi non est dare agnationem: nec ẽt gradum agnationis: cuz qualitas sine subiecto esse non possit. l. si seruum. §. si. ff. de ac. emp. Cum igitur ille qui petit cõpromissum fieri tanq̃ consors de pr̃imonio. i. de eodez cippo: sicut statutum loquitur necesse hz probare se talẽ esse consortẽ. qr q̃ petit aliquid tanq̃ talis dz probare se talem si hr negat. C. qui accu. non pos. l. non ignorat. de lib. agno. l. fi. qui satis. cog. l. si vero. §. qui pro rei qualitate. et no. Cy. in. l. cum te. C. de proba. et questio hereditatis que vertitur inter istos depẽdet ab hoc articulo. s. an sint legitimi consortes vel non de quibus statutum loquitur sequitur q non possunt prefati legitimati tanq̃ consortes vti beneficio statuti cum non constet eos esse consortes sicut statutum requirit per. l. diuus. et quod ibi no. Bart. ff. de testa. mili. et optime facit in rõne sui. c. si a subdelegato. de offi. deleg. lib. vj. et qõ no. bar. in. l. j. in prin. ff. q vi aut clam. de statuto loquente de instro publico: qr ante omnia opz constare q sit publicum instrumentum ad hoc vt dispositio statuti locum habeat. Pro hoc etiam facit q si isti admitterentur tanq̃ cõsortes de patrimonio ad petendum compromissum fieret preiudiciũ in causa et negocio principali que et quod dependet ab isto articulo an sint consortes de patrimonio prout dicit statutum et sic an sint legitimi: qr consortes de patrimonio dicunt agnati. i. attinentes ex latere patris et agnati non sunt nisi illi inter quos sunt materia legitima. et sic legitimi: non autem illegitimi. Ne igitur fiat preiudicium questioni principali non debẽt admitti ad petendum vt tales per. l. siquis libertatem. ff. de peti. here. et per tex. expssum in fi. in. l. non distinguemus. §. siquis ff. de arbi. Item confirmantur predicta. s. q statutũ faciens mẽtionem de consortibus vt possint petere compromissum intelligatur de consortibus legitimis et naturalibus et nõ legitimatis[a] vt dixi: qr hoc determinat expresse Bal. post Cy. in. l. quisquis. C. ad. l. iul. ma. vbi dicit: † q quicquid sit quando ista nomina denotantia naturam: puta filij fratres etc. proferuntur a lege. q intelligantur etiaz de non legitimis. l. parentes. ff. de in ius vocan. cum. l. sequen. et l. tutelas. cum ibi nota. de capi. dimi. vel quando a testatore. l. ex facto. §. siqs rogato. ff. ad treb. quando tamen proferuntur a statuto cuius verba intelligunt sm communem vsum loquendi. l. liberorum. §. quod tamen cassius. ff. de leg. iij. intelliguntur de legitimis et naturalibus tantum: qr in vsu loquendi de talibus intelligimus. facit ad hoc glo. ordina. in clemẽ. j. de baptis. cum igitur vertatur hic in dubium an isti sint legitimi et naturales sequitur q non possunt vti beneficio statuti quousqz fuerit hoc declaratum: qr statutũ fundat se in hac qualitate: igitur est probanda. l. pretor. §. docere. ff. vi bono. rap. Preterea cuz istis legitimatis non vertitur principaliter questio sed cum illis qui emerunt ab eis † et licet Barto. disputando tenuerit venditorẽ venientem ad defensam emptoris posse petere compromissuz ex sua persona vt in questione que incipit statuto ciuitatis Pisañ. et per eundez in. l. procura. ad exhibendum. §. j. ff. rem ratam habe. tamen Bald. per plures rationes tenet oppositum. C. vbi in rem actio. l. j. Laus deo.

a ¶ Et nõ legitimatis. vide d. alex. de imo. in osi. lx. i. iij. et v. col. in. ij. pte vbi ponit ẽtian comprehẽdat spurios.

1 ¶ Creditores decoctoꝝ seu fallitoꝝ debẽt omnes eẽ equales pro rata debiti et bonorum repertorum.

2 Et quid si aliqui creditores absoluerunt fallitos pro decẽ solidis pro libra et abeis quinqz sint sublata ad ratam bonorũ inuentorum an dicti falliti sint liberati.

¶ Consilium. clxxix.

In christi nomine amen

¶ Viso puncto suprascripto et allegationibus: necnon concordijs et alijs de quibus fit mentio in eis dicendum est breuiter super primo quesito † q cum per statuta cõis Floren. in materia cessantium et etiã artis mercantie ciuitatis eiusdem debeat solui et satisfieri creditoribus cessantium per solidum et libram nulla considerata prioritate vel potioritate seu priuilegio personaliuz vel realiũ actionum immo sunt omnes equales non potuerunt dicti cessantes in preiudicium creditorum de roma vel romana curia promittere creditoribus de Florẽ. quibus soluerunt solidos x. pro libra conseruare ipsos in dictis solidis. x. quominus reperto postea nihil aliud supesse ex quo possit illis creditorib⁹ de roma satisfieri potuerint dicti credi. de roma quandocũqz consentientes dictis concordijs petere se adequari cum creditoribus de Florẽ. et ẽt petere contra dictã ratã imponi et reuocari solutiones factas pro dimidia per tex. expssos. ff. de bo. auf. iudi. pos. l. si non expedierit. §. j. ver. q si vtraqz de his q̃ fraudem credi. l. qui añt. §. fienduz. ver. qui vero post. l. pupillus. cũ ibi plene no. per doc. et l. verum. §. si cum tres. ff. pro socio. in q̃bus habet q quãdo credi. debent esse equales vt est ð iure cõmuni quando pariter instant et nullus habet priuilegiũ vel pariter habent seu etiam quando bona per vnum inceperunt ex primo decre. possideri quo casu censentur omnes immissi. l. cuz vnus. in prin. ff. de bo. auf. iudi. pos. non potest debitor gratificare vni in preiudicium alioꝝ et si gratificat possunt alij renocare et petere se adequari cũ illo: sed in casu nostro ex forma dictoꝝ statutoꝝ creditores fallitoꝝ sunt omnes equales vt dixi ergo etc. per dictas leges iuncta. l. nõ dz alteri per alterũ. de regu. iur. Et si esset casus in quo aliqui creditores deberent esse potiores alijs rõne alicuius priuilegij tunc illi possent reuocare totum q esset solutuz alijs creditoribus non priuilegiatis l. ex facto. §. si. ff. de pac. q cum eo. l. iij. de iure fisci. l. deferre. §. fi. Potuerunt ergo dicti sindici et sex officiales mercantie ad quos pertinebat ponere dictam contra ratam si non erãt alia bona de quib⁹ posset illis satisfieri sine ea et sine iniuria creditoꝝ de florẽ. quibus erat solutum alias fecisset illis iniuriã. l. ij. §. merito. et §. siquis a prin. ne quid in loco pub. Nec obst. q istis creditoribus florẽtinis erat acq̃situ ius per solones eis factas q auferri non debebat nec poterat: per ea que not. in l. totiens. ff. de polli. de priui. credi. antiocensium. qr non est verum q esset acquisitum ius in preiudicium alioꝝ creditorũ de Roma vt. s. dixi per iura. s. allega.

2 ¶ † Quantũ vero ad scdm questitum respõdeo q dicti cessantes bene potuerunt in ipsorũmet preiudicium pmittere pfatis creditoribus florentinis conseruare eos in. x. solidis quos soluerit eis pro libra q pz manifeste: qr et si non pmisissent tamẽ de iure tenebantur virtute dicte cõcordie in qua promiserũt. x. solidos pro libra que promissio debet intelligi. s. cum effectu et taliter q ab eis non aduocẽtur. l. j. §. fi. ff. qõ quisqz iur. de bere. vel actio. vendi. l. ij. §. illud peruenisse. v. illud. Unde posito q soluẽdo fuerint liberati a dicta concordia seu promissione de dando solidos. x. insti. quibus mo. tollit. obli. in princ. Attamen secuta reuocatione de solidis. v. restituetur de iure communi prefatis creditorib⁹ Florẽtinis actio vel direc. sm quosdam vel vtilis sm alios in eosdem debitores fallitos et in fideiussores eorum si illi non soluissent. scilicet ipsi falliti: vt est casus in dicta. l. deferre. in fin. et l. sed reuocata. ff. de iure fisci. facit. l. ij. in fin. C. si aduer. tran. Prefata ergo conuentio de conseruando illos in dictis. x. solidis promissis et solutis concordat cum dispositione iuris communis: et sic potest dici conuentio legitima. non enim videntur soluisse qui taliter soluerunt q aduocari poterat. ff. de solutio. l. qui. x. §. penu. et l. cum quis §. qui hominez. et l. si rem. cum ibi not. et si dicatur in illis legibus dicitur q non liberatur ipso iure. Tu vero dixisti. s. q mero iure liberatur: sed actio restituitur respondetur q in illis fuit soluta species et non fuit facta perfecte recipientium maxime secuta consump. l. non omnis. §. fina. ff. si certum petatur. et reuocatio non fuit facta de illo eodem corpore pecunie sed de tantumdem in genere. l. quod indebite. in fin. ff. de condi. inde. Nec etiam obst. his que. s. dixi. Quod statutum mercantie videtur disponere q falliti postq̃ soluerunt id de quo in concordia fuit actũ nõ possint molestari nisi peruenerint ad pinguiorem fortunaz qõ est intelligendum vt non possint molestari et pro bonis que remanserunt eis post concordiam et solutiones et que tempore concordie habebant quasi pro his que tunc habebant creditores remanserint contenti de summa concordata: et residuum voluerint eis dimittere et in eo non molestare: debebunt ergo creditores volentes eos molestare vltra summam concordatã probare q aliqua bona peruenerunt ad eos post concordiam alias non audiuntur per dictum statutum q hoc non possunt forte facere. igitur etc. Sed ad istud respondetur per id quod dixi: qr verum esset si isti vellent illos molestare pro maiori summa q̃ summa cõcordata vel vltra. x. solidos si vero pro summa concordata et non soluta vel nõ perfecte soluta vt est in casu nostro: quia solutio fuit reuocata pro dimidia: tunc quia concordia non censetur eis obseruata: nec ipsi tenentur dictis fallitis obseruare. ff. locati. l. quero. §. inter locatorem. saltim quominus possint agere: vt eis suppleatur quod per contra ratam fuit eis diminutum etiam de bonis que pfatis fallitis reperiũtur: qr lz prefati creditores videant dictis fallitis per dictam concordiam promisisse de non molestando

stando eos super eis hoc dz intelligi dummodo concordia eis servaretur et dicti .x. solidi pro libra cõservarentur eis et non diminuerentur. per. d. §. inter locatorem. quinimo etiam si nulla bona remanserunt eis nec aliqua de novo acquisiverunt nec nunc habere reperiuntur adhuc prefati creditores agere possunt ut cõserventur in dicta summa .x. solidorum et restituant eis solidi .v. ablati: quia difficultas solutionis non eximit dictos fallitos a dicta obligatione quam cõtraxerunt per concordiam dissolvendo .x. solidos pro libra. ff. de ver. ob. l. continuus. §. illud. et sic potuerunt dicti credi. florentini contra dictos fallitos non restituentes eis id quod per contra ratam fuit diminutum procedere secundum formam iuris cõis et statutorum cõmunis florentie. de cessantibus etiam si dicti cessantes nihil habeant: sic ergo recolligendo dictos casus si prefati cessantes aliquid de novo acquisivissent post dictam concordiam: et nunc illud haberent possent a dictis creditoribus molestari etiam ut solverent ultra dictos .x. solidos quatenus illud pateretur etiam si .x. solidi non essent eis diminuti et hoc ex forma dictorum statutorum. si vero nihil de novo acquisiverunt non possunt molestari ut solvant aliquid ultra dictos .x. solidos. Sed bene possunt cõveniri ut prefatos creditores conservent in dictis .x. solidis et ut suppleant si quid eis fuit diminutum per dictam contra ratam sive aliquid eis remansit de bonis que habebant tẽpore facte concordie: sive nõ quã tũcunque per dictam concordiam videntur dicti cre. promisisse de non molestãdo ultra dictos .x. solidos pro libra nisi pro eo quod de novo acquirerent: quia dicta promissio intelligitur facta si dicti .x. solidi solvantur et post solutionem non diminuantur eisdem: et sic cum effectu servetur eis concordia: alias secus. d. l. quero. §. inter locatorem. ff. locati. C. de pac. l. cũ proponas in fi. Item non ob. predictis si dicatur quod secundum hoc tolleretur dictis cessantibus beneficium cessionis cõtra no. in. l. alia causa §. eleganter. in fi. ff. solu. mat. quia istud non est verum: non enim negatur quin cedere possint bonis de iure cõmuni salvo si aliud statueretur per statuta cõmunis flor. plus videtur quod etiam de iure communi cedere non possint quasi dolose versati fuerint si tempore facte concordie nõ habebant bona sufficientia ad solvendum omnibus creditoribus .x. solidos pro libra: eo quia promittendo prefatis creditoribus florentinis de cõservando eos in dictis .x. solidis adversus quoscunque alios creditores cẽsentur asseruisse se habere tot bona que sufficerent eis ad solvẽdũ omnibus usque ad dictam quãtitatẽ .x. solidorum cum scirent vel scire deberent id quod in statutis continetur. s. quod oẽs creditores debent esse pares. et etiã id quod continetur iure cõi. vz quod quando debitores debent esse pares si gratificetur quibusdam põt illud quod eis solvitur revocari pro rata: ut in iuribus s. allega. iuncta. l. quod te. ff. si cer. pe. in fi. pro empto. qui fundum §. servus meus. Si ergo reperitur contrarium. s. quod bona sufficientia ad hoc non habebãt tanquam dolo induxerint dictos credi. flor. ad componendũ cum eis pro dictis .x. solidis qui si hoc scivissent cum eis forte non composuissent sed fuissent contra illos usi aliis viis rigorosis secundum quod eis permittitur ex forma statutorum. contra mercatores cessantes non possunt uti beneficio cessionis etiam de iure communi et etiam si per statuta Floren. non inhibeatur eis. Et hoc per tex. in. l. penul. in fi. ff. de iure do. per quem hoc videntur tenere doct. et per. l. siqui dolo. in prin. ff. de re iudi. Laus deo.

1 ☞ Procurator solvens non liberat dñm principalem ipso iure: nec põt repetere a dño quod solvit si cũ ipse dñs conveniretur tacuit de solutione cũ posset eam opponere et sic liberare dominũ.

¶ Consilium. clxxx.

In christi nomine amẽ. ¶ Visis omnibus que suprascripta et allegata sunt super quod pñtialiter queritur que sñia sit ferenda per dñm cõmissarium virtute rescripti dñi Lucani super dictis duabus sentẽtiis: quarum una data fuit in curia dñi potestatis Lucani in favorẽ cessionarii vel heredis eius que etiam in rem iudicatam dicitur trãsivisse et fuisse executioni mandata. Altera vero per curiã mercatorum in favorem dñe Magdalene contra quã facta fuerat cessio et ut dicitur fuit revocatoria prime: et que ipsarum sit iustior et an debeat retractari solutio facta virtute prime.

1 ¶ † Breviter videtur dicendũ quod debeat pronũciare in favorem prime sñie et quod solutio facta virtute ipsius non debeat retractari nec virtute secũde sentẽtie late in curia mercatorum: nec virtute rescripti noviter obtenti a dño Lucano. et hoc tali ratione quia prima sñia fuit iuste et recte lata non obstante sol. facta per Terium vero procuratori creditoris: quia per talem sol. non fuit dicta domina liberata ipso iure cum censeatur fuisse facta principaliter pro obligatione ipsius Terii prout plene ostendi in primo consilio per me reddito super isto negocio in favorem dicti terii quod posset repetere quod solverat: quia nõ fuerũt sibi servata premissa. nec etiã fuit liberata ope exceptiõis nisi fecerit illam solutionem retractabilem. vz. solvẽdo dicto Terio id quod prefatus Terius pro ea solverat vel offerendo sibi cum per terium staret ut dixi plene in secundo consilio per me reddito in favorem dicte domine magdalene quia cum dicta solutio facta per terium esset retractabilis ut in primo consilio: quousque durabat retractabilis non pariebat aliquam liberationẽ. l. cum his. §. i. ff. de condi. inde. poterat tamen facere eam retractabilem solvendo vel offerẽdo. et si hoc probasset dicta dña se fecisse in iudicio agitato inter ipsam et cessionarium poterat et adversus cessionarium se defendere. vel etiam si nõ probasset si tamẽ apparuisset se alterum predictorum fecisse et cavisset de defendẽdo procuratorem creditoris adversus Terium non retractaret adhuc sed defendere poterat alias secus ut in dicto secundo consilio per me reddito plene discussi. Nunc ergo ad propositum in his que. s. scribuntur non dicitur quod dicta dña assereret se fecisse aliquod predictorum. et ideo posito quod de solutione facta per Terium excepisset et fuisset addita: nec propter cõtumaciam de non satisdando de iudicio sisti repulsa nihilominus sibi nihil profuisset: quia de solutione predicta non poterat se iuvare nisi etiam ipsa solvisset terio vel obtulisset quorum neutrũ dicitur fecisse et pro constanti supra ponitur: nec etiam dicitur quod allegaverit se aliquod illorum fecisse et quod obtulerit cautionem de defendendo procuratorem creditoris adversus terium. Igitur posito quod propter contumaciam in non satisdando de iudicio sisti: non fuerit audita dum allegavit de solutione facta per terium nil ad rumbum: cum etiam si fuisset audita et eã probasset sibi non proderat postquam de solutione vel oblatione per se facta Terio nihil proponitur allegasse. ff. quis or. in bono. pos. l. fi. §. queri. in fi. ubi dicta ratio probabatur. et isto mõ respondetur clare ad id quod. s. alleg. per advocatum dicte domine. vz. quod dictum meũ haberet locum quando solveretur autoritate sñie obtẽte in cõtradictorio iudicio etc. quia dico quod attentis predictis idem esse dz in casu pñti. Preterea si fuit contumax in faciendo id quod facere debebat ex forma statuti: et propter hoc fuerit ex dispositione statuti repulsa ab allegando id quod allegare poterat hoc sui culpa contingit: et sic sibi dz imputare: de reg. iur. dãnum. li. vi. quia seipsam videtur exclusisse. ar. ff. de iti. actuque priva. l. veteres. in fi. de lib. ca. l. imo. de rei ven. l. nam si actor. Sñia igitur lata contra eam fuit iusta: quia lata secundum formam iuris et statutorũ: ut pz ex. s. dictis. Tum quia actio competens contra eam non erat extincta: nec ipso iure nec ope excep. postquam solutio facta per Terium non erat facta irrevocabilis per dictam dñam: ut. s. dixi: et sic potuit efficaciter cedi. Tum quia et si facta fuisset irrevocabilis per solutionem factam ad eam dñam prefato Terio iuste potuit sibi denegari audiẽtia super hoc propter eius contumaciã in non cavẽdo de iudicio sisti ex forma statuti: et sic est perinde ac si dictam defensionẽ nõ habuisset: postquam super ea clausum erat sibi os ne posset eã allegare. ff. de manu. testa. qui habebat. in fi. cum sua glo. extra de excep. cum ecclesiastice. ff. si cer. pe. l. lecta. in glo. que incipit in mensem. et quod no. Cy. in. l. siquis conductionis. C. loca. et Bar. in. l. ubi pactum. C. de transa. et si ita est quod dicta sententia domini potestatis fuit iusta sequitur necessario quod sñia lata in curia mercatorum illi contraria fuit iniusta cum natura contrariorum hec sit quod uno posito aliud destruitur. l. pompo. §. si is pcur. de instito. l. sed et si pupillus. §. pe. et ibi no. in gl. Prefatus ergo commissarius virtute rescripti quod habeat videre que sentẽtia ex predictis fuerit et sit iustior non potest prõnũciare nisi super iniustitia prime potissime: quia nõ proponitur quod in rescripto dicatur circũscripta contumacia dicte domine in non satisdãdo de iudicio sisti: et sic non tollit iustitiam seu ius quod dicto cessionario competit virtute dicte cõtumacie. si enim hoc diceretur tunc esset videndum: utrũ talia allegasset propter que potuisset se iuvare adversus dictum cessionarium vel nõ. et que sint illa habetur in. d. consilio secundo loco per me reddito ad instantiam dicte domine. et secundum ea que comprehendo nullus illorũ allegavit: igitur nec nunc posset pronunciari contra dictam primam sententiam: necessario ergo pronunciandum est cõtra secũdã. Preterea scda sñia sñia prie est ipso iure nulla. C. quãdo pro. nõ est neces. l. i. Nec enim pnunciat super nullitate prime: sed sup negocio pncipal. et posito quod pnũciaret sup nullitate prie sñ valeret: quia officiales mercãtie nõ erãt superiores iudices dñi ptãtis: igitur de nullitate sñie dñi ptãtis cognoscere vel pnunciare non potuerunt: quia vel ipse idẽ iudex vel superior dz adiri super hoc. iuxta no. per bar. in. l. si ut pponis. C. quõ et qñ iudex. et l. si expressim. ff. de appella. Concludo ergo secundum ea que. s. narrantur aliis non visis pronunciandum esse pro prima sentẽtia

⁊ ꝙ solutio facta virtute ipsius nō est reuocanda non obstantibus in contrarium alleg. Confirmātur etiam predicta qꝛ dicitur ꝙ dictus Terius qui soluerat pro dicta domina ꝓcuratori creditoris fecit dictam dominā cōueniri a cessionario tanꝙ̄ si nō soluisset ipsa: nec aliquis pro ea ⁊ passus est ⁊ tacuit nihil allegando de dicta solutione: ⁊ etiam passus est dictam dominam condēnari ⁊ partem pecunie pro ea solui dicto cessionario pro executione sententie: prout. s. in allegationibus dicitur. Igitur per hoc videt̃ tacite voluisse ꝙ prima solutio facta per eum dicto procu. non prodesset dicte domine postꝙ̄ ad illius domine ꝓficuum ipsam non allegauit cū sciret eam conueniri ⁊ posset illam defendere virtute dicte solutionis: ꝓut ēt plene dixi in dicto secundo consilio quod facere debebat si intendebat ab illa domina repetere. vnde non defendendo eā cēsetur assensisse de nō repetendo ab ea. arg. ff. de aqua plu. ar. l. labeo mandati. l. qui patitur. ⁊ sic per consequēs censet̃ voluisse se nolle repetere a dicta dña per ac. neg. gest. sed potius a dicto procur. per actio. prescrip. verb. rōne pacti appositi in solutione vel per conditionē ob causam quasi causa ob quā dedit s. vt cederet̃ actio contra illam non fuerit secuta. Igitur nunc si vellet repetere a dicta dña non posset: immo ipsa dña posset ipsum agentem contra eam repellere dicendo si tu soluisti pro me debebas comparere in iudicio cum scires me conueniri tāꝙ̄ si nō soluisses ⁊ dictam solutionē allegare ⁊ me defendere ꝙ cum nō feceris tua solutio mihi non profuit: ⁊ sic non vtiliter gessisti negocium meum: qꝛ nullo modo me liberasti. Igit̃ a me repetere non potes per act. neg. gest. ff. d' neg. ge. sed an vltimo cum simi. sed repetas ab illo cui soluisti. ⁊ si ita est ꝙ potest dicta domina se defendere aduersus dictum Terium sequitur ꝙ non potest molestare cessionarium: qꝛ non interest sua cū ipsa haberet semel soluere. s. vel cessionario vel Terio. postꝙ̄ ergo soluit cessionario sciente ⁊ non contradicente Terio sequitur ꝙ non hꝫ soluere Terio: ⁊ sic fuit liberata ⁊ iuridice soluit ergo solutionem retractare nō potest. sed si dictus tertius posset ab ea repetere: tunc interesset sua cessionario non soluisse: ⁊ ideo nō haberet aliquē colorē id qd' ipsa nūc facit: sed attēta sciētia ⁊ patientia dicti terij: nullum colorē hꝫ: ⁊ ista ostendunt clarissime veritatem huius rei cui oīa consonāt: ⁊ prouidetur per hoc omnibus. s. dicto cessionario. Itez dicte domine: qꝛ remanet a dicto debito liberata: ⁊ nō interest sua ex qua solutione liberata sit. ad qd' bene facit optima gl. que est in. l. j. §. pen. ff. quarum rerum actio non det̃. in glo. que incipit. sed cur sec⁹ Itez prouidetur Terio: qꝛ remanet sibi actio contra ꝓcu. igit̃ ista via est amplectenda: qꝛ per eam nemo fraudatur. ff. que in frau. credi. l. ex his. in fin. Prouidet̃ ēt dicto procuratori: qꝛ si restitueret terio non soluet creditori vel heredi eius: ⁊ si iā soluit repetet ⁊ dictus creditor habebit ius suum nec locupletabitur cū aliena iactura. videlꝫ bis recipiendo idez creditū. s. semel per ꝓcuratorem ⁊ postea per cessionarium. Et prouidebit̃ contra malitiam Terij qui tacuit ⁊ forte collusit cū dicto ꝓcuratore ⁊ ēt cōtra malitiam ꝓcuratoris qui ne haberet soluere subgessit vt dicta domina in curia mercatorum molestaret cessionarium: quibus malitijs pro posse est obuiandum. l. in fundo. ff. de rei vendi. Laus deo amen.

		Petrus Paulus
		Catherina
		Verda
	Albertus	Beatrix
dñs Bailardinus		
	Franciscus	
		Chichinus
		Bartholomeus

¶ Dictus dominus Bailardinus pro se ⁊ suis heredib⁹ vtriusꝙ sexus fuit inuestitus de quodaz feudo: ⁊ de quo feudo etiā predecessores sui fuerant inuestiti tanꝙ̄ recto ⁊ auito ⁊ antiquo prout pꝫ ex inuestituris antiquis. de quo feudo soluebat̃ monasterio sancti zenonis certa quātitas cere quolibet anno pro recognitione dicti feudi. decessit dictus dominus Bailardinus relictis post se dictis alberto ⁊ francisco filijs suis legitimis ⁊ naturalibus ⁊ heredibus suis. qui albertus ⁊ Franciscus post mortem dicti domini Bailardini patris sui fuerunt rite ⁊ recte inuestiti a dicto domino abbate sancti zenonis de dicto feudo spacio temporis dicti albertus ⁊ franciscus vēdiderunt cuidam petrozanno certam ꝑtem dicti feudi de voluntate ⁊ consensu dicti dñi abbatis. qui dñs abbas inuestiuit dictum petrūzānum de dicta parte dicti feudi sibi venditi per dictos fratres: deinde dictus franciscus primo decessit relictis post se bartholomeo ⁊ Chichino filijs legitimis ⁊ naturalib⁹ pupillis ⁊ heredibus qui nunꝙ̄ fuerunt inuestiti de dicto feudo. secundo dictus dñs Albertus fuit inuestitus de toto resto dicti feudi pro se ⁊ heredibus suis masculis tantum. tertio dictus dominus Albertus decessit relictis post se supra uiuentibus dicto petro paulo ⁊ dictis tribus sororib⁹ suis. post mortem dicti domini Alberti dictus Petrus paulus ⁊ dicte sue sorores fuerunt inuestiti in totum de toto resto dicti feudi nō alienati moritur dictus Petrus paulus filius quondā dicti Alberti sine filijs d. Mcccciiij. ⁊ de dicto Millesimo decessit dicta Catherina d. Mccccxx. decessit dicta Verda. Decessit dicta Beatrix. de. Mccccxxvij. ⁊ dicte sorores virtute inuestiture facte simul cum dicto Petro paulo ⁊ dictis sororibus tenuerunt ⁊ possederunt totum dictum restuz dicti feudi vsꝙ ad earum mortē: mortua dicta Beatrice. Qꝛ dictus Chichinus tempore mortis sui patris erat infans ⁊ nunꝙ̄ sciuit ꝙ restum dicti feudi nō alienati etiā spectaret dicto Chichino nec vnꝙ̄ sciuit ꝙ ipse Chichinus haberet aliquod ius in eo. Ideo ipse nūꝙ̄ petijt se inuestiri debere de dicto resto dicti feudi nō alienati: immo dictus Albertus indebite fuit solus inuestitus. ⁊ post mortez dicti alberti dictus suus filius ⁊ dicte sue filie fuerunt vt. s. inuestite. mortua vltimo dicta Beatrice: tunc paruz post fuit deductum ad noticiam dicti Chichini ꝙ dictum feudū de iure spectabat ⁊ ꝑtinebat de iure dicto Chichino. Qui Chichinus perquisiuit reperire instr̃a inuestiturarum ⁊ inuenit aliquas inuestituras vobis nunc trāsmissas ⁊ visis dictis inuestituris dictus Chichinus. j. mensez post mortē dicte beatricis legitime comparuit coram domino feudi. ⁊ petijt ⁊ petit se inuestiri de dicto feudo non alienato inter alia allegādo dictam suam ignorantiam ⁊ ꝙ dictum feudum fuit antiquū auitum ⁊ paternum. ⁊ ꝙ attēto tenore inuestituraꝝ aui ⁊ predecessorum dicti dñi Bailardini dicti Chichini dictum feudum dꝫ transire solum in masculos per lineam masculinam descendentes: ⁊ ꝙ dictus chichinus est solus masculus descendens ex linea masculina. ⁊ nō obstantibus predictis deductis per dictū chichinum. d. feudi siue eius vicarius delegatus dicti domini prenunciauit ⁊ declarauit dictum chichinum nō habere aliqd' ius in dicto feudo ⁊ feudū esse deuolutuz ad dñm que sñia fuit dicta nulla per chichinum ⁊ inquantū fuisset aliqua fuit ab ea appellatū tanꝙ̄ ab iniqua ⁊ iniusta. ⁊ his non obstantibus dictus dñs delegatus inuestiuit quēdaz oīno extraneū de dicto feudo qui inuestitus nō erat de agnatiōe nec de cognatiōe dictorū domini Bailardini Alberti ⁊ Francisci.

¶ Queritur vtrum dictus dñs vicarius ⁊ delegatus dicti domini abbatis fuerit iudex competens ad cognoscendū inter dictū d. Abbatem. d. feudi. ⁊. d. chichinum litigantem. s. adinuicē de dicto feudo. ⁊ videtur dicendū ꝙ non: qꝛ pares curie debebāt esse iudices in hanc questiōe. Premitto ꝙ in hoc monasterio sunt multi ⁊ infiniti feudales.

¶ Querit̃ qꝛ dictus. d. vicarius dicti. d. abbatis pronūciauit se esse iudicem competentem: ⁊ ab ista pronunciatiōe chichinus non se appellauit an ista talis pronunciatio fecerit dictuz do. vicarium iudicem competentem inter dictum. d. Abbatez ⁊ dictuz chichinum adinuicem litigantes de dicto feudo.

¶ Queritur postꝙ̄ ipse. d. vicarius pronūciauit se iudicem competentem dictus vicarius pronūciauit dictum feuduz fuisse ⁊ esse deuolutum ad dictum dominum Abbatem: ⁊ dictū chichinum non habere aliquod ius in dicto feudo cū aliquibus rōnibus quare fuit motus ad sic sententiandum a qua sententia fuit supplicatum. i. d. d. V. Que. i. d. d. Venet. scripsit prout in litera dicte. i. d. d. Ve. continetur dictus dominus vicarius non obstante dicta supplicatione facta. i. d. d. Ve. ⁊ etiam non obstante dicta litera siue rescripto. i. d. d. V. inuestiuit de dicto quēdam oīno extraneum qui non erat de agnatione nec de cognatione illorum de Bailardino.

¶ Querit̃ vtrū stantibus suprascriptis pro veris vtruz dicta inuestitura facta in dictū prorsus extraneū fuerit ⁊ sit valida. ⁊ si quo remedio posset infringi dicta talis inuestitura dicti feudi presupposito ꝙ fuisset valida dicta inuestitura.

¶ Queritur qꝛ dictus Chichinus fuerat minor: immo erat infans tempore mortis dicti Francisci patris sui. ⁊ qui Chichinus nunꝙ̄ sciuit patrem ⁊ predecessores habuisse aliquod ius in dicto feudo nisi post mortem dicte Beatricis vltime defuncte ⁊ sciuit: qꝛ per aliquos post mortē dicte Beatricis vltimo defuncte fuit denunciatum sibi Chichino ꝙ dictum feudum ad eum spectabat: ⁊ habita notitia: ⁊ repertis aliquibus instrumentis inuestiturarum dicti feudi infra mensem post mortem dicte Beatricis petijt dictam inuestituram a dicto domino Abbate de dicto feudo an aliquo iure possit succurri Chichino predicto ⁊ saltem ex clausula generali si qua mihi iusta causa esse videbitur.

1 Si vnus ex agnatis pscribit partē feudi auiti aduersus aliū agnatuz nō acquirit dño: sz ipsi agnato prescribēti. ⁊ post mortem reuertitur ad eum contra quem fuerat prescriptum.

2 Et quid siquis renunciet parti sue: an post mortez ad eummet totum feudum reuertatur.

¶Consilium.clxxxj.

In christi nomine amen.

¶Notandum est φ dictus Albertus ⁊ eius filij non potuerūt inuestiri de pte residui dicti feudi pertinēte ad filios Francisci nne illoꝝ voluntate: vt in vsi.feu.ti.de alie.feu.pat.c.j. Et sic filijs dicti Francisci competebat vtilis rei vendicatio contra dictum Albertū ⁊ eius filios possessores pro portione que ipsos tangebat: vt in tit.de inuesti.de reb.alie.fac.§.rei autē. ⁊ qd̄ plene.no.in.c.j. de capi.corra.in.§.preterea.per glo.⁊ in ti.de controuer.inter vas.⁊ alium de benefi.

1 ¶†Uidendum est ergo vtruz filij dicti Francisci ceciderint a iure qd̄ habebant ad petendū partē predictam.ex eo φ non petierunt inuestituram infra annū ⁊ diē a tempore mortis patris φ videtur: vt in.d.c.j.in prin.de capi.corra.⁊ d̄ prohi.feu.alie.per Fede.§.preterea siquis.contrarium est verius duplici rōne. Prima quoniam ad hoc vt istud pcedat requiritur incuria ⁊ negligentia vasalli: vt.d.§.preterea siquis.⁊ dolus: vt in.c.fi.de phi.feu.alie.per Lota.⁊ hic nullū istoꝝ fuit ex quo filij dicti Francisci fuerunt ignorantes: qꝛ remanserūt pupilli: vt in.d.§.preterea.⁊.l.qui iurasse.de iureiurā.de calum.l.annus.de edili.edicto.l.cum sex. Secunda ratio qꝛ nō possidebāt dictam partem feudi nec vnquā possederunt: sed ipse albertus ⁊ filij eius. Et ideo dictus terminus anni non cucurrit nec eis nec dictum onus petendi inuestituram vnquam eis incubuit. prout determinat Guil.de cu.⁊ Bald.in.l.solennibus. in fi. C.de rei vendica.

¶Secundo loco videndum est vtrum saltiz sint exclusi filij dicti francisci vendicatione dicte partis per lapsum.xxx.annorū.videtur φ sic.l.sicut.C.de prescrip.xxx.annoꝝ.breuiter hic est videndum vtrū sit decursa prescriptione predicta.xxx.anno. Nā ex ea deducitur tps pupillaris etatis.d.l.sicut in fi.quo deducto si lapsi sunt anni.xxx.a tempore mortis patris.s.dicti Frācisci: a quo tempore inceperūt filij eius posse agere dici potest φ mero iure essent exclusi: tamen de equitate ppter iustā ignorantiam concederetur beneficiū restitutionis in integ.ex clausula generali: per id qd̄ no.bar.in.l.j.§.siquis ppter inūdationem.ff.de itine.actuqꝫ priua.⁊ in.l.ab hostibus.§.sed φ simpliciter.ff.qui.ex cau.maio.⁊ glos.in.l.sicut.⁊.l.si partem. queād. serui.amit. Tamen dico φ etiā absqꝫ restitutione in integ. posset venire de iure cōi per aliam viam. Naz posito φ per lapsuz xxx.annorum essent mero iure exclusi a portione eos tangente illa tamē portio non fuit reuersa ad dñm: sed accreuit filijs dicti Alberti qui aliam portionem habebant ⁊ portionē filioꝝ dicti francisci sinē ⁊ refutationē fecisset eis de portione ipsoꝝ ar.ff.de ver.sig.l.alienationis verbo.iūcta.l.siquis obligationis.de reg.iur.⁊.l.j.§.interdum.de vsufru.ac.mortuis autē filijs dicti Alberti: filij dicti Frācisci tanφ ppinquiores agnati possunt vendicare portionem que fuit dicti Alberti ⁊ postea filiorum suorum: ⁊ tunc propter eoꝝ defectū cum feudū sit antiquū deuoluit ad proximiores agnatos: vt in ti.de natu.suc. feudi.c.j.circa fi. Non dico per ius accrescendi quoniam portio accrescit portioni: ⁊ isti portionem non haberent si per prescriptionem predictam essent ab eo exclusi: ⁊ sic per viam iuris accrescendi venire non possent.ff.de acqui.here.l.totiens. sed venient virtute prime inuestiture ⁊ sequentium eam confirmātium bm quas agnati censent inuicez substituti: sicut in relicto facto familie cum hoc φ de ipsa non exeat.l.peto.§.fratre.ff.d̄ leg.ij.⁊.l.cum ita.§.fi. Nam in illa nō potest dici cucurrisse eis prescriptio cum petere eam non potuerint nisi post mortē omnium filiorum Alberti: vt.l.j.in fi.de anna.excep.iuncto.d.c.j. in fi.de natu.succes.feu.cum illa aūt portione que fuit Alberti ⁊ filioꝝ eius consequenter dicti filij francisci etiam portionē propriam quam per prescriptionez amiserunt: ⁊ iuncta fuit cū portione dicti Alberti ⁊ filioꝝ per ius accrescendi: vt dixi sicut si illam repudiassent vt illis accresceret.⁊ hoc optime probatur in fi.in.l.si tu ex parte.ver.item situ.ff.de acqui.here. vbi vnus ex coheredibus inuicē substitutis repudiando portionē suam ex institutione non prohibetur acceptare portionem coheredis postea repudiatam ex substitutione: ⁊ cum illa consequitur etiam portionem quam repudiauerat. Et breuiter de hoc est quasi casus in terminis in titulo de eo qui finem fecit agnato de feudo pater.equiparando prescriptionem repudiationi seu refutationi ⁊ de qua ibi.

2 †Nam si vnus ex pluribus agnatis idem feudum habentibus refutatiōem facit alteri de sua portione: mortuo postea illo cui refutatio facta fuit potest venire ad portionem illius ⁊ etiā ad illam quā refutauit illi ac crescētē vna cū alio q̄ nō repudiauit rōne quā.s.dixi nisi repudiauerit omnino.i.tam suam φ illius quā per mortem sperat sibi obuēturam: vel nisi repudiauerit vt ille tanφ de nouo feudo inuestiretur vt ibi habetur quoꝝ neutrum est h: qꝛ prescriptio vim hꝫ repudiationis partis prescripte non alterius non prescripte cum sit stricti iuris ⁊ restringenda: vt no.glo.ff.qui. mo.pig.vel hypo.sol.l.solutur.in prin.super verbo discedat. ⁊ quod no.Inno.de deci.tua.ex his sequitur φ sñia lata per vicarium domini Abbatis fuit iniusta: ⁊ venit in cā appellationis retranctanda: posito sine preiudicio veritatis φ mero iure valeret propter hoc φ primo pronunciauerat se fore iudicē competentem: cum tamen non esset sed pares curie: vt in ti.de contē.inter dñm ⁊ vas.de inuesti.postφ non fuit appellatū.per ea que no.Inno.in.c.super literis.circa medium.de rescript.⁊ Bar. in.l.ex quacunqꝫ.ff.siquis in ius voca.nō ierit.sequitur etiam ex predictis φ inuestitura facta per eundem vicariū de dicto feudo in personam illius extranei tanφ de aperto ⁊ reuerso ad dictum dñm Abbatem nihil valet cum apertum ⁊ reuersum non foret vt dixi ⁊ ostendi. Et regula est φ nemo dat qd̄ non hꝫ.l.traditio.de acqui.reruz domi.extra de iure pat.φ autē.cum concor. Laus deo.

¶Casus inferioris consilij.

¶Inter spectabiles ac generosos ser Nicolaum ex vna ⁊ Uluinum ac Henricū adultum ipsius ser Nicolai nepotes.s.filios duorum fratruz ipsius ser Nicolai ex alia orta materia qōnis super hereditate diuidenda que in cōmuni inter ipsos possidebatur instante ⁊ petente ipso ser Nicolao vt ipsa diuisio fieret: quoniam volebat bona sua cognoscere vt apparet in quadam citatione ⁊c. Producto libello in iudicio ipsius ser Nicolai diuisionem petentis de communi consensu ser Nicolai ⁊ ser Uluini ipso adulto Henrico excluso compromissuz fuit in egregium decretorum doctorem.d.A.de belgnado: promiserunt tamen ipse ser Nicolaus ⁊ ser Uluinus se facturos ⁊ curaturos pro posse φ Henricus adultus arbitriuz obseruaret siue sententiam arbitri ⁊ omnia ⁊ singula contenta in compromisso ⁊c. Tandē per arbitrū arbitratū est: ⁊ prioφ ser Uluinꝰ habeat certam partem bonorum vt in sententia: deinde de resto totius cumuli ipse ser Nicolaus ⁊ ser Henricus adultus debeant detrahere vnam marchā in reditu pro quolibet vbicūqꝫ voluerint: dūtamen nō in Ualuesono. Item arbitratur postea super vna marcha etiā detrahenda de vna quarta per ipsum ser Nicolaum: ⁊ postremo reliqua bona equaliter diuidit: per ser Nicolaū: ⁊ per Uluinū laudatur sentētia arbitri: Henricus adultus nō laudat: ⁊ licet citatus fuerit ad cōsentiendū nunφ voluit cōsentire: immo expresse protestatus est se nō cōsentire sententie ipsius arbitri: ⁊ post sententiā noluit eam laudare reputans se grauatuz: immo citatus protestatus est vt in processu ⁊c. Finaliter per iudicem ordinariū deputantur boni viri vt cognoscant si ipse Henricꝰ sit lesus cui deputationi ipse nō cōsensit: postremo declarauerunt ipsi boni viri vt apparet in ipsoꝝ declaratione ⁊ inter cetera declarauerūt φ ipse Henricus adultus nō grauabatur in eo φ ser Nicolaus eius patruus debebat eligere vnā marchā ⁊ ipse aliam de toto cumulo: a qua declaratione ipse Hēricus siue eius curator appellauit: nec fuit per iudicē admissa ipsa appellatio: immo noluit.d.locūtenens φ ipsius appellatio scriberetur. Citātur ipsi ser Nicolaus ⁊ Uluinus ad videndū restitui ipsum Henricū in integrum nec auditur per iudicem ipse Henricus: immo repellitur ⁊c. ex his de infrascriptis dubitatur.

¶Primo an ser Nicolaus non seruando sententiā incurrat penam cōpromissi cū per eum nō stet quin cōpromissum siue sententia seruetur: sed per Henricū adultū qui cōpromisso ⁊ sententie nō vult cōsentire.⁊ per ↄsequēs nō sua culpa ipsius ser Nicolai sed Henrici qui nō permittit ipsum ser Nicolaū eligere vnā marchā vbicūqꝫ vult iuxta tenorem sententie arbitri.

¶Item quia in ista hereditate sunt certa bona que vocātur habitationes siue prouisiones: ⁊ hec bona cōceduntur per ipsos nobiles ad beneplacitum quibuscūqꝫ volūt propter aliquod seruitium: puta aduocationem vel quid simile. An ipsa bona debeāt diuidi quoniā per ser Uluinū allegatur ipsa bona nō debere diuidi nulla assignata ratione: ⁊ sic an ser nicolaus possit eligere de ipsis bonis habitationū pro illa marcha que sibi debetur vbicūqꝫ voluerit eligendo iuxta tenorem sententie.

¶Item an teneatur ipse ser Uluinus ipsi ser Nicolao reficere fructus quos percepisset ex duabꝰ marchis de redditu iuxta

tenorem snie ac si assignate fuissent sibi ipse marche: cum ipse ser Uluinus in possessione fuerit fructus recolligendo certarum terrarum ⁊ mansorum sibi ex cumulo per sententiam arbitri assignatorum: nec tamen ipse ser Nicolaus potuerit habere fructus dictarum marcharum que sibi assignantur per ipsam sententiam sine culpa sui: ⁊ an de damnis teneatur ille ser Uluinus.

1 ☞ Compromissum factum super diuisione hereditatis inter duos fratres cõpromittẽtes etiã pro nepote filio alterius fratris nõ vz nec quo ad nepotez: nec quo ad ipsos: ⁊ ideo nec pena promissa in compromisso.

2 Et iterum debet diuidi hereditas per ordinariuz si aliter partes non concordant.

¶ Consilium. clxxxij.

In christi nomine amen.

¶ † Circa primum quesitum notandũ est ad euidentiam ꝙ snia diuisoria lata per dñm Antoniũ nõ valuit nec vz in aliquo ẽt quo ad Nicolaum ⁊ Uluinum postq̃ Henricus tertius consors nõ cõsensit in cõpromisso nec ipm ratificauit. Et per ɔ̃ns illi duo nullũ potuerunt illi facere p̃iudiciũ in compromittẽdo noie illius: nec ẽt arbiter ab eis assumptus. ff. de reg. iur. l. non dz alteri per alterum iniqua conditio afferri. ⁊ est quasi casus in terminis. C. fami. herci. l. coheredibus. facit. C. si in vna eademq̧ cã. l. j. in pn. de reb. credi. l. neq̧ filius. ff. de publi. cotẽ. §. dñs. ad trebe. quidam. §. siquis filium. vnde cum non valeat snia respectu illius nec etiam potest valere respectu aliorum duoꝝ per. l. in hoc iudicio. ff. fami. her. vbi casus: q̄ reputatur esse vnũ negociũ hec diuisio: lz plures tangat personas ff. de quibus rebus ad eundem iudi. eat. l. j. de iuris. om. iudi. si idem. ⁊ sic dz in totũ terminari non per partes: alias snia non tenet in aliquo: vt not. C. si aduer. rẽ iudi. l. ij. ff. de doli excep. l. apud celsum. §. vnde queritur. lo primo. de arbi. qualez. §. j. alias est. l. dicere. ⁊ ibi in glos. que incipit no. facit qd̃ no. gl. ij. q. vj. §. item cũ certa. ⁊ in Spe. de sen. §. iuxta. v. item est nulla rõne quãtitatis. ⁊ qd̃ no. glo. ff. de iuris. om. iudi. l. fi. ⁊ Ey. C. de erro. cal. l. j. de re iudic. l. j. Potest ergo dictus Nicolaus venire contra dictam diuisionem ⁊ sniam postq̃ est nulla. ⁊ petere iterũ diuisionẽ fieri ⁊ facere ambos predictos suos consortes citari. l. queẽadmodũ. C. de agrico. ⁊ censi. lib. x. ⁊ per conseqnẽs nullã penam põt timere: q̄ qd̃ legitime fit penam non meret̃. l. gracchus. C. de adul. Nec potest Uluinus sibi imputare: cur non facit illum henricum ratificare sicut promisit: q̄ promissio fuit reciproca. ⁊ sic admittit̃ hincinde compẽsatio culparum ⁊ negligentiaruz. ff. de compẽ. si ambo. sol. ma. l. viro atq̧ vxore. fiat ergo iterũ diuisio de consensu omnium. Nec põt. d. locũtenens cõpellere dictũ Henricum ad ratificandũ cõpromissum vel sniam ẽt si non doceat de lesione. C. de iure deli. nec emere. lz possit eũ cogere ad diuidẽduz alio prouocante. l. si pupilloꝝ. in prin. ff. de reb. eo. Nec ẽt potest cogere ad compromittendũ nisi statutũ hoc disponat.

2 iuxta no. per Bar. in. l. furti. §. qui iussu. ff. de infami. † Sz ipso recusante compromittere iudex ipse debebit diuisionẽ facere si aliter iter se non concordant. C. de nup. l. in copulandis. cũ si. ⁊ hec sufficiant de primo dubio: ⁊ facit ad predicta glos. que est in. l. ij. §. dubitandum. ff. fami. hercis.

¶ Ad secundum vero quesitum respondeo dicta bona debere diuidi si possunt cõmode diuidi: postq̃ aliqua bona ratio in contrarium non allegatur per text. in. l. cetere: que est. l. quarta: in prin. ff. fami. hercis. vbi datur regula: ꝙ omnes res diuisibiles veniũt in diuisorio iudi. exceptis quibusdã de quibus hec nõ sunt: debemus ergo adherere regule alio non dato sicut bononiensis carractio: vt no. glo. in. l. ois diffinitio. de regu. iur.

¶ Ad tertium quesitũ respondeo ꝙ si dictus ser Nicolaus venit ad rescindendũ istã diuisionẽ quatenus de facto processit petẽdo iterum eam fieri ſm ea que primo loco dixi non potest petere a dicto Uluino sibi solui fructus quos ꝑcepisset ex duabus marchis: si ipsas habuisset iuxta tenorẽ snie: tum q̄ eẽt sibijpsi contrarius cum hoc petendo diceret sententiam validaz ⁊ debere effectum sortiri ⁊ dicendo primum dixit contrarium: ergo ⁊c. l. ij. ff. quando ap. sit. C. de fur. l. j. Tum q̄ non ipse Uluinus impediuit ipsum habere: sed ipse Henricus qui non consensit compromisso vel sententie. Sed bene potest petere: vt ipse Uluinus communicet fructus quos ipse solus ex sua parte percepit quam sibi de facto occupauit tanq̃ non iuste occupauerit postq̃ diuisio non valuit vt. s. dixi: ⁊ sic dictus ser Nicolaus communicauit suos ac si nulla diuisio facta foret. ff. pro socio. l. actio. §. si communis. cum. §. sequen. in fi. Laus deo.

¶ Et ita dico ⁊ consulo ego Paulus de castro vtriusq̧ iuris doctor ⁊ ad fidem me subscripsi ⁊ sigillaui.

a ¶ Cõsanguineoꝝ. Add. d. Pe. phi. cor. ĩ ɔsi. cxlvij. inci. q̄. in lr̃a. M. ⁊ se. i. ij. parte.

¶ Casus.

¶ Contra Titium agitur per Bertam ⁊ Seium matrem ⁊ fratrem ꝙ dictus Titius stuprum cõmisit ⁊ cũ antisa. filia ipsius Berte ⁊ sororis ipsius Seij d̃ anno pñti vz. Mccccxxxiij. Titius vero negat stuprum per ipsum commissum esse ⁊ casu quo reperiretur cõmissum esse se tutum ⁊ munituz asserit vigore statuti disponentis ꝙ infra annum a tempore.

¶ De anno presenti. 1433. ⁊ mense presentis Junij.

¶ Accusatur Titius per Bertam ⁊ Semproniũ eius filiũ ꝙ de anno. 1431. de mense Februarij cõmiserit stuprum cum Seia filia ipsius Berte ⁊ sorore dicti Sempronij ⁊ petunt ipsuz cõdẽnari ⁊ puniri prout in suprascripta accusa. continet̃: dictus vero Titius negat se cõmisisse tale stuprum cum dicta Seya. preterea opponitur per ipsum ꝙ ex forma statutorũ communis Uincentie accusari non põt: nec debet contra ipsum procedi: replicatur per dictam Bertam ⁊ Sempronium ꝙ immo potest accusari: ⁊ contra ipsum potest ⁊ dz procedi propter dictum stuprum commissum pluribus ⁊ rõnibus ⁊ causis: ⁊ maxime q̄ ex forma dictorum statutorum potest quilibet accusari ⁊ contra quemlibet potest procedi: quãdo delicta sunt enormia ſm formam dictorum statutorum sicut in proposito. naz dicunt istud delictũ esse enorme: ⁊ quod ita debet declarare ⁊ arbitrari. d. potestas ⁊ eius curia: ꝙ istud delictum sit enorme ex forma dictorum statutorũ. ¶ Modo queritur visis suprascriptis statutis ⁊ visa dicta accusa. quid iuris.

1 ☞ Stante statuto prefigente certum tempus accusan. de delicto nisi sit delictum occultum vtrum stuprum de quo quis accusatur si fuit manifestum post aliquod tempus includatur in statuto prefigente terminũ accusantibus ex quo fuit a principio occultum.

2 Consanguinei presumuntur scire facta consanguineorum.

¶ Consilium. clxxxiij.

In christi nomine amen

1 ¶ † Uidetur ꝙ ista accusatio sit admittenda: lz lapsus sit annus a die maleficij commissi: q̄ hic concurrunt due qualitates propter quas statutum vult posse accusare infra tẽpus legale quod est. xx. annoꝝ secñdum no. in. l. querelam. C. de fal. vz: quia maleficiũ est enorme cum sit publicum ⁊ puniatur pena legis. iuli. de adul. insti. de publi. iudi. §. sed eadem. iunctis his que no. per glo. in. l. auxilium. §. in delictis. ff. de mino. per Barto. in. l. non solum. §. si mandato. ff. de iniurijs. ¶ Item fuit clam ⁊ occulte commissum: vt patet in statuto sub rubrica vsq̧ ad quod tempus ⁊c. in versi. Et saluo ꝙ si delictum esset enorme ⁊ occultum ⁊ clam commissum ⁊c. ibi infra tempus a iure permissum ⁊c. In contrarium facit: q̄ posito sine preiudicio veritatis ꝙ sit enorme: ⁊ ꝙ fuerit clam commissum ⁊ sic a principio fuerit occultum: attamen occultum non remansit: quia sunt iam duo anni ⁊ vltra: vt mihi diciturꝙ incepit esse manifestum: cum dicta puella fuerit ingrauidata ex dicto stupro: ⁊ peperit iaz sunt duo anni vel circa: ⁊ mater dicte puelle retineret ⁊ nutriret puerum quem fecit in domo secum: ⁊ nunq̃ voluit ipsum restituere dicto iuueni accusato patri suo: sperans illum inducere ad recipiendum illam puellam in vxorem. Unde cum a tẽpore quo venter puelle cepit intumescere: ⁊ fortius post partuz inceperit matri esse notum filiam suam commisisse stuprum. Et etiaz verisimile est ⁊ iuris presumptio ꝙ sciuerit cum qua persona ex ore ipsius filie que certa erat de facto suo. c. excommunicato. extra de rescrip. ⁊ presumendum est ipsam reuelasse matri sue. argu. l. octaui. ff. vnde cog. ⁊. l. de tutela. C. de in integ. restitu. † quia cõsan-

2 a guinei presumuntur scire facta consanguineorum[a]: vt nota. Barto. per illas leges. in. l. j. ff. si cer. peta. Sequitur ꝙ a dicto seu tempore notitie inceperit sibi currere annus a statuto concessus generaliter ad accusanduz de crimine non occulto: sicut si a principio fuisset nõ occultum: vt in dicto statuto in ver. de alijs vero maleficijs ⁊c. ⁊ subducto tempore quo fuit occultum Et hoc per. l. annos. in fi. ff. de calum. vbi videtur casus: q̄ annus iste videtur vtilis a principio: q̄ non incepit currere ignoranti. sed superueniente scientia currere incepit: ⁊ ex post incepit esse continuus. iuxta not. per glos. ff. de diuer. ⁊ tempo. prescrip. super rub. ¶ Et si dicatur sufficit ꝙ fuerit occultũ a principio vt propter hoc debeat cõcedi tempus legale ad accusandum licet postea desierit esse occultum: cum initium sit inspiciendum. argu. l. clam possidere. in princip. ff. de acquiren. possess. Respondetur non esse verum: quia statutum requirit ꝙ maleficium sit occultum ⁊ clam commissum. Inquantum dicit clã commissum: denotat principium: inquantum vero dicit occultum ne sit verborum inculcatio superflua denotat progressum: vt sit

vt sit sensus ꝙ requiratur vt sit occultū a principio ꝛ ex postfacto: quo casu durat potestas accusandi per totum tempus legale: vz.xx.an.iuxta no.in.d.l.querelam.C.de fal. ꝛ si infra dictum tempus nunꝙ perueniret ad lucem: nihilominus prefatū tempus.xx.an.curreret ignorantibus: quia est continuū etiam ab ipso initio vt currat tam scientibus ꝙ ignorantibus.l.fi. C.de prescrip.long.temp. Sed si infra dictū tempus ad lucem peruenit: ex tunc incipit currere tēpus statuti: scz annus qđ prius propter ignorātiam currere non inceperat: quod etiam probatur in.d.l.annus. Et per rationē: quia cessante ignorantia que erat causa impediendi cursum cessare debet effectus .s. dictum impedimētū.c.cum cessante.de ap.ꝛ.l.titia seio.§.vsuras. cum ibi not.de leg.ij.cum habeant causam successiuā tam ignorātia ꝙ temporis cursus.l.generaliter.C.de epis.ꝛ cle.cum ibi plene no. Nec ob.lex clam possidere.q: ibi ne due qualitates contrarie concurrant in eadem posses.ꝙ dicatur clandestina ꝛ violēta quod esse non dꝫ.l.si quis ante.e.ti.statuitur illud qđ inspiciatur initium.i.illa que primo affuit. ¶ Sed hic nulla contrarietas adest.s.ꝙ maleficium ꝑ vno tempore fuerit occultum ꝑ alio vero incipiat esse manifestum cum tempus recipiat diuisionem et distinctionem: iuxta no.in.l.apud antiquos.C.de fur. Et sic cōcluditur ꝙ illi quibus ex forma statuti cōmittitur ꝙ habeāt arbitrari an sit occultum: vel non debeant declarare fuisse occultum a principio. Sed ex postfacto incepisse esse non occultū sꝫ manifestū ꝛ a tanto tempore ꝙ accusatio non sit recipiēda tāꝙ porrecta post tempus a statuto prefixum.

¶ Et ita mihi Paulo de castro vtriusq̄ iuris doc.dicendum videtur de iure ꝛ ad fidem me subscripsi ꝛ sigillaui.

1 ☞ Legatum factum filie que tunc reperietur vidua valet in perpetuū modo reperiatur vidua tempore cedentis legati nec finitur si filia transeat ad secundas nuptias.nu.2.

2 Dictio tunc.extremitatem temporis designat ꝛ de dictione donec.vide ibi.ꝛ in consi.seq.nu.2.

3 Bar.commendatur ꝛ Bal.doc.illustrem vocat.

¶ Consilium.clxxxiiij.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Ex facto proponitur ꝙ testator quidā legatum in suo elogio fecit infrascripti tenoris. Item lego ꝛ adiudico dn̄e Magdalene cōsorti mee proda decem milium ducatoꝝ de imprestitis que ad presens habeo aut habebo ad cameram imprestitoꝝ cōis Venetiaꝝ donec duxerit vitā vidualem. Post aūt obitum ei⁹ volo ꝙ dicta proda habeat filia aut filie mee: que tunc foret aut forent vidua aut vidue donec vixerint. Post vero decessum filie aut filiarum mearum volo ꝙ fideicommissarij mei dicta proda omni anno imperpetuum in tales pios vsus ꝛc. demum expirauit hic testator post certum vero temporis interuallum dicta domina Magdalena ei⁹ vxor diem claudit extremū dn̄a Isabella filia dicti testatoris vidua existente ꝛ se in viduitate reperiente: que filia certo tempore dicta proda fuit consecuta vigore dicti relicti: deinde se matrimonio copulauit. Dubitatur an amplius petere possit dictum legatum.

¶ Reiectis illis que possent in contrarium adduci gratia breuitatis qua moderni gaudent.l.j.ff.qđ me.cau. Capio illā partē que mihi verior esse videtur.s.ꝙ dicta dn̄a Isabella nō est per transitum ad secunda vota priuata commodo dicti relicti: sed id omnino debet consequi. Primo enim certum est cōtrarioꝝ eandem subsistere disciplinam.l.j.ff.de his qui sunt sui vel alieni iur.ꝛ.l.fi.ff.de leg.iij. ¶ Sed si testator reliquerit filie aliqđ si nupserit sufficit ꝙ semel nubat: nec est opus ꝙ in maritali cōsortio persistat nec cōmodo priuatur: ꝛ si vidua fiat ꝛ in viduitate permaneat.C.de insti.ꝛ substi.vel resti.sub conditio.fa.l. si quis heredem. ꝛ ibi not.ergo idem est hic ad firmandum ꝙ satis fuit ꝙ dn̄a Isabella vidua esset tempore mortis domine Magdalene. ¶ Nec est opus ꝙ in viduitate perduret quia charitas ꝛ affectio disponentis ꝙplurimum attenditur in dispositionibus.l.gallus.§.quidam.ꝛ ibi no.ff.de libe.ꝛ posth.nā cum natura mulieres produxerit vt partus ederent: ꝛ in hoc illis maxima viduitas sit constituta.C.de indi.vidui.l.ij.non est credendum patrem voluisse a filia illam viduitatem exigere ꝙ illam haberet contristare: cum ipsa pietas paterna cogat eum sepissime pro ipsa ꝛ eius vita ꝛ commodo cogitare.ff.ad.l.iuli. de adul.l.nec in ea Quinimmo non est credendū ꝙ contra se ipsum voluerit disponere: cum enim per liberos nostros memoria producatur in eum.l.liberorum.ff.de verb.sig.ꝛ magis per nepotes ꝙ per filios.ff.quod met.cau.l.isti quidem.in gl.ꝛ ob hoc pater filium magis ꝙ seipsum etiam diligere presumitur. vt in ipsa lege disponitur non est credendum ꝙ illam viam disponendo voluerit eligere que sibijpsi refragetur.argu.ff.de testa. mili.l.si miles qui.ꝛ sic quod voluerit ad viduitatem filiam inuitare ꝛ ad illam ipsam coartare.

¶ Confirmatur ꝛ scđo: q: talia sunt subiecta qualia demonstrāt predicata.ff.de fun.instruc.ꝛ instru.lega.l. fundum instructum. et.C.de codicillis.l.si idem.et verbis ipsis apparet voluntas et intentio testatoris.ff.de cōdi.insti.l.quidam in suo.ꝛ.ff.de supellectili legata.l.labeo.cum verborum ministerio putamus vt nostra volūtas ꝛ intentio detegatur: vt ibi modo ex verbis ipsis colligitur ꝙ testator solum id voluit ꝙ vidua reperiretur tempore mortis vxoris: non autem ꝙ haberet necesse in viduitate

2 perdurare.hoc probant verba primo dum dicit † que tunc vidua erit: que dictio denotat ꝛ designat extremitatē temporis. ff.de condi.ꝛ demon.l.si bis legatum est.§.j.ꝛ sic per eam datur intelligi ꝙ satis fuit ipsam filiā tunc viduam extitisse: sicut enī primum est id quod nihil precedit vt probatur in consti.ff.§.in reliqua.ita ꝛ id est extremum vltra quod nil intelligere licet: vnde non aliud tempus est attendendum: cum nec aliud posset intelligi propter virtutē dictionis tunc: si enim testator voluisset omnem viduitatem attendere dixisset que vidua erit: non autē que tunc vidua erit: per ea que habentur in.l. in substitutione. ff.de vulg.ꝛ pupil.vbi dispositio que perpetua esset ꝛ ad omne tempus extenderetur propter dictionē tunc restringitur. Colligitur insuper hoc ex sequenti parte dum dixit donec vixerit:

a que dictio donec[a] designat.i.quousq̄ vixerit probatur in Spe cu.de dispo.§.post hec.vers.item dictio.non autem dixit donec in viduitate permanserit.quod profecto si voluisset facile erat exprimere.vt dicit Iusti.C.de cadu.tol.l.vna.§.si a deficiente. nec est ratio cur sic debeam⁹ intelligere: aduertenda enim sunt dispositionis verba ꝛ inspiciendum est ad quid illa sint apposita: ꝛ enim testator qualitatem viduitatis adesse voluit tempore mortis vxoris: non autem quamdiu viueret ipsa filia indixit viduitatem: igitur satis est ꝙ eo tempore vidua fuerit: lꝫ in viduitate non durauerit vt eleganter probat tex.egregius in similí quem multum noto ad propositum.ff.de testa.mili.l.titius prius ꝙ triemius.

a ¶ Donec.vide Bal.in cō.cliij.ꝛ in consi. ccccx.in.v.pte ꝛ in cō.xliij.in scđa pte.ꝛ do. Alex.de imo. in cō.iiij.in.ij. ꝛ.ix.col.in prima parte.ꝛ in consi.xxix.i.j. col.in.iiij.pte. ꝛ in consi.iiij. in.v.col.

¶ Tertio non insistendo in verbis probatur: nam quotiens qualitates determinant verbū ꝑ qđ significatur ipse actus disponēdi sufficit illas qualitates semel adesse.vt.l.mella. in princi.ff. de ali:ꝛ cib.leg.vbi relicta fuerīt alimēta puero vel puelle: ꝛ sufficit qđ semel fuerit puer: lꝫ desinat esse sic idē qn̄ qualitas adijcitur verbo: per quod significatur tempus in quo dispositio assumit effectū.ff.de auro ꝛ argē.leg.l.iij.qualitas enim adiuncta verbo significat ſm tempus eius.l.in delic.§. si extraneus. ff.de noxa.vnde satis est ꝙ eo tempore in quo fuit colla.dispositionis effectus.i.tēpore mortis dn̄e Magdalene vxoris qua

3 litas viduitatis inesset ipsi dn̄e Isabelle. † ¶ Ad hec peroptima doctrina elegās et singularis sideris inter alios doctores seu matutina stella rutilantis Bart.in.l. ex facto.ff. de vulg. et pupil.faciunt etiam no.per Bal. doctorem illustrem in.d.l. si quis heredem.C.de condi.insti.dum vult si rusticus more rusticano facit testamentum dato postea ꝙ mutetur qualitas rusticitatis ꝛ efficiatur ciuis: non propterea corruit testamentū. arg.ſm eū.l.fi.C.de testa.iuncta ipsa.l.si quis heredē. Quib⁹ ex omnibus mihi videtur iure licito concludēdum ꝙ domina Isabella non perdiderit commodum relicti per transitum ad secunda vota.

Laus domino nostro Iesu Christo.

¶ Et ita dico, ꝛ consulo Ego Antonius de Andarellis olim de Gradaria ꝛ nunc de Arimino solo nomine legum doctor ꝛ ad fidem scripsi ꝛ sigillaui salua sententia potiori.

1 ☞ Idem casus cum precedenti ꝛ no.ꝙ aliud est dicere ꝙ testator meli⁹ fecisset aliter disponere ꝙ disposuerit aliud est querere an possit infringi volūtas qđ reprehēsibiliter disposuerit

2 De dictione tunc.

¶ Consilium.clxxxv.

In christi nomine amen.

¶ Suprascriptus egregius dn̄s consultor bene et sufficienter probauit per bona ꝛ pertinētia argumēta ꝛ iura ꝙ dicta domina Isabetta non debeat perdere legatum predictum ad quod sibi semel fuit aperta via: quia tempore mortis vxoris testatoris reperit se esse viduam: ꝛ ad ipsum percipiēdum semel fuit admissa: licet postea nupserit: quia testator non requisiuit filiabus suis ꝙ perseuerent in viduitate: sed solum ꝙ reperiantur vidue tempore mortis vxoris: licet in persona vxoris bene hoc requisiuerit. Nam legatum vxoris fuit factū per hec verba.donec duxerit vitā vidualem. Sed legatum filiarum per hec.s.ꝙ habeat filia vel filie: que tunc foret aut forēt vidua vel vidue: nec dixit quousq̄

vel donec vidua erit vel erunt: seu vitaȝ duxerint viduale͂: sicut dixerat in precede͂ti legato facto vxori quod est ponderandū. Sed dixit donec vixerit vel vixerint. Unde cum non adiecerit conditionem vel qualitate͂. s. in viduitate non est per nos adijcienda. l. j. in princi. ff. de condi. et demon.

¶ Sed breuiter omissis argume͂tis de hoc est casus in terminis C. de indic. vidu. l. fi. §. sed quia. cum sua gl. super verbo permaneat. que incipit sufficit. ergo etc. ꝙ si alicui mulieri fuit factuȝ legatum simplex vel etiam annuū prout est in casu nostro sub conditione: si vidua erit: sufficit ꝙ semel fuerit effecta vidua et aperta sibi via ad legatum: et quātūcūq; modico tempore perseuerauerit in viduitate: quia si nupserit nō propterea perdit legatum. Unde Bal. ibi post principium determinando questionem nostraȝ clare et aperte dicit: ꝙ si pater legat filie alime͂ta sub conditione si aduersa fortuna vidua erit non potest ante petere legatū quam sit vidua: sed statim ꝙ est vidua aperta est sibi via ad legatum: nubat postea vel non nubat. ¶ Ista sunt verba Bal. formalia: quid ergo vltra egenus testibus vel argumentis: multa enim possent adduci: quoniā veritati omnia consonant. legatum namq; istud censetur factum cuilibet filie sub ista cōditione si vidua erit: quia factum fuit per hec verba que vidua erit cum relatiuum quis vel qui iunctum verbo futuri temporis conditionem importet [a]. l. sticum qui meus erit. ff. de lega. j. ¶ Nec obstant motiua facta in contrariū per dominos executores testamenti in quadam cedula porrecta per eos in qua petunt reuocari sententiam iuste et iuridice datam pro ista parte: dū dicunt ꝙ si hoc procederet sequeretur ꝙ si contingat alias filias tempore mortis vxoris q̃ nō erāt vidue viduari: nihil habebūt de dicto legato seu de dicto proficuo. sȝ totū erit dicte Isabette quod videtur esse contra ratione͂: et contra me͂tem patris: quia respondetur fatendo hoc: ꝙ nihil habebunt: quia in illis non implebitur conditio per testatorem apposita que fuit illa. s. si tunc. s. te͂pore mortis vxoris erit vel erunt vidua vel vidue cuȝ iste non tūc essent: sed postea facte sunt: † quoniam illa dictio tunc requirit qualitatem illam illo tempore adesse: al's facit legatum euanescere. l. in substitutione filij. §. fi. ff. de vulg. et pup. per quod patet non esse verum ꝙ istud sit contra intentionem testatoris cum illa censeatur fuisse testatoris intentio que per verba ab eo prolata: et proprietate͂ illorū importat. ideo verbis eius: et proprio significatui eorum standum est: si aliter de sua intentione non cōstat ex alijs verbis ab eo prolatis vel aliter. ff. de leg. iij. l. non aliter. etiam si re vera alia fuerit. ff. de vsufru. lega. l. si alij. Nemo enim censetur velle quod non loquitur: si aliter non apparet. l. labeo. ff. de supelle. leg. Et quando verba testatoris sunt clara: et habent certum et determinatum significatum a iure prout sunt ista. vt patet ex tex. et glo. et per Barto. in d. l. fi. de indic. vidui. non admittit̃ questio voluntatis. l. ille aut ille. §. cum in verbis. ff. de lega. iij. si ergo sic testator censet̃ voluisse prout fuit locutus: et prout verba eius important: non est verum ꝙ aliquod absonum et irrationabile subsequatur: si ista sola legatum habeat alie non: quia potuit hoc facere testator de suo sine iniuria aliarum: maxime quia conditio ista potuisset existere in alijs et in ista deficere: et tunc alie nō reputassent hoc iniquū: non ergo poterunt si hoc accidat dicere illud quod si condi. in earum persona extitisset non fuissent dicture. arg. l. peñ. C. de solu. ff. de peti. here. l. si et rem et precium. cum ibi no. sustineant igitur ergo equo animo id quod voluissent istam sustinere: si casus econuerso contigisset. arg. C. de trāsa. l. de fideicō misso. ¶ Si ergo questio ista debet terminari de iure scripto: veritas est illa quam suprascripsi ꝙ dictum legatum non perditur: licet dicta domina desierit esse vidua: sed durat quousq; vixerit et alie filie: licet postea viduaretur: et illud non admitteretur et prefata sententia iuridice lata fuit. ¶ Et que in contrarium allegantur de iure non procedunt. Et potius arguunt testatorem ꝙ aliter facere debuit q̃ fecerit q̃ quod id quod fecit infringāt. Si quis enim diceret nō ne melius et rationabilius fecisset testator si disposuisset ꝙ quandocūq; aliqua ex filiab9 remanebit vidua consequatur legatum predictuȝ etiam si alia per prius fuisset ad totū admissa: posset dici ꝙ sic. Sed si queritur an quia hoc non fecit possit eius dispositio irritari et reduci ad id quod rationabiliter facere debuit. prompta est responsio quod non: quoniam quilibet suorum bonorum est moderator et arbiter. l. in re mandata. C. man. et eius dispositio est seruanda: si non est a iure improbata vel contra bonos mores vel inhumana vel inepta: licet reprehensibiliter disposuerit. l. meuius. ff. de condi. et demon.

Laus deo.

a ¶ Importet. Uide eundem Pau. s. in ɔs. cclxxxiij. in. j. parte. et qd ibidem dictū fuit in apostil.

b ¶ Ultra vires Sȝ quid si in inuētario vnā rem solū omittat an illaȝ solā an totū amittat. vide Bal. in ɔsil. ccxix. in prima parte.

1 ☞ Heres grauat9 vniuersali fideicō. potest deducere quod sibi debetur etiam non confecto inuentario.

2 Et an grauatus post mortem restituere possit adire iudicem et facere sibi assignari ea que in tempore restitutionis essent detrahenda.

3 Et quis sit iudex in casu isto.

¶ Consilium. clxxxvj.

In christi nomine ame͂.

¶ † Dubium facit in omnibus predictis que sitis excepto vltimo: quia ista non confecit inuentarium. Si enim confecisset nulli dubium esset ꝙ omnia predicta posset deducere aduersus fideicommissarios vniuersales. C. de iure delib. l. fiñ. §. in computatione. sicut posset ea petere a quolibet alio instituto herede. argume͂. ad hanc rationem in. l. sequens questio. ff. de leg. ij. ¶ Siue dicamus ꝙ per aditionem heredi. actio que primo competijsset filie contra patrem fuisset confusa ne inueniretur obligata sibiipsi. iuxta no. in. l. frater a fratre. in fi. prime gl. magne. ff de condi. inde. Uel ꝙ faciendo dictas impeñ. non potuerit sibiipsi contra seipsam obligatio et actio oriri: quia vere essent ista quātum ad effectum retinendi contra predictos. l. in imponenda. et. l. irritum. C. ad. l. fal. ¶ Siue dicamus ꝙ facto inuētario fingatur quo ad predicta hereditas non fuisset adita: sed iacens vt sic actio primo competens contra defunctū non sit cōfusa: sed duret contra hereditatem sicut duraret si adita non fuisset: et etiam noua potuerit contra eam incipere s'm ꝙ intelligere videtur Bal. illum. §. in computatione. tam ibi q̃ in. l. debitori. C. de pac. nec potuit testator prohibere detractione͂ legitime sicut nec eam diminuere. in aut̃. vt cū de ap. cog. §. ceterum. iuncta. l. quod de bonis. §. fi. ff. ad legem falci. et quod not. Bald. in. l. si quando. §. final. C. de inofficio. testa. Uerum quia non confecit inuentarium videtur secus dicendum per illum eundem. §. in computatione. a contrario sensu. Sed aduertendū est subtiliter et diligenter ꝙ hodie nō confecto inuentario remanemus in illis terminis in quib9 eramus olim de iure digestorū quo non fuit cognita confectio inuentarij: et etiam in durioribus q̃tum ad legata: et fideicōmissa particularia: quoniam ad ea non tenebatur heres vltra vires hereditatis. ff. ad trebel. l. j. §. is qui. 400. in fi. Sed hodie nō confecto inuentario tenetur ad ea insolidum: etiam vltra vires [b]: et sic de suo soluere. vt in aut̃. de here. et fal. §. si vero non poterit fecerit. et not. C. de iure deliberā. l. fi. §. fi. per glo. et sic hodie idem in eis quod in creditoribus quibus olim et hodie tenetur insolidum. l. que dotis. ff. solu. matri. C. de iure deliberan. si te. licet olim inter eos esset differentia: vt. s. dixi. ¶ Nunc ad propositum de iure veteri fforꝫ heres aduersus cre. hereditas non potuisset deducere verum debitum in quo defunctus sibi tenebatur: nec etiam legitimā debitaȝ iure nature nec funeris impeñ. nec aliquid aliud si per talem deductioneȝ efficeretur: nec integra ipsorum credita consequerentur cum de proprio teneretur eis ītegraliter soluere. vnde frustratoria esset deductio si quid deductū esset per vnam mañ. per alteram postea reintegrandū esset. iuxta not. in si. per doc. in aut̃. sed cum testator. C. ad. l. fal. Aduersus vero legatarios et fideicommissarios particulares quibus olim non tenebatur insolidum deducebat. d. l. in imponenda. et. l. irritum. Et similiter contra fideicōmissum vniuersalem. ff. ad tre. debitor. et no. eo. ti. ita tamen. §. si ex trebel. in gl. j. hodie non confecto inuentario idem quod olim in cre. quibus olim tenebatur insolidum. In legatarijs vero et fideicōmissarijs particularibus que possunt transce͂dere vires hereditarias in facto: licet non in iure. ff. de leg. j. l. si quis testame͂to. §. fi. Aliud olim aliud hodie: quoniam olim poterat deducere: hodie non confecto inuentario: non tamen equiparentur creditorib9 hodie vt eis insolidum teneatur. Unde est in eis eadem ratio que in creditoribus. Sed in fideicōmisso vniuersali dico esse idem hodie qd oliȝ vt aduersus eū possint ista deduci: quia tale fideicōmissum non fit nisi de propria heredi. vel eius quota: et sic non potest transcendere vires heredi. sicut possunt transcendere legata particularia: vnde etiā hodie nō ɔfecto inuētario nō pōt heres teneri fideicō. vniuersali vltra id quod reperitur in here. licet singularib9 legatarijs possit cum legata consistūt in maiori quantitate q̃ possit redigi ex venditione rerum corporaliū hereditariarum. Cessat ergo in vniuersali fideicōmisso illa ratio non detrahe͂di predicta que adest in particularibus legatis. s. ne ꝙ per vnam mañ. detrahitur per aliam remittatur: quia non potest hoc contingere in fideicōmisso vniuersali: cui non potest in plus teneri heres q̃ in bonis hereditarijs sit: et in illis non dicitur esse nisi illud quod superest ere alieno et funeris impensa deductis. l. pap. §. quoniam autem quarta. ff. de inoffi. testamen. nec talis deductio dicitur fieri de ipsa hereditate que est ius cum fiat de corporibus que non possunt ex iure deduci. ff. ad treb. cog. §. unde dicitur, sed dicitur fieri de hereditarijs seu rebus

rebus que non sunt hereditas.l. hereditas.ff. de petitio. here. ideo non videtur diminuere fideicõmissum quod principaliter consistit in ipsa hereditate. licet in consequentiam veniant ipse res. Et propter ista al's dixi consulendo: et dico quod propter non confec. inuentarij non perdat heres ius deducendi legitimam debitam iure nature: nec etiam verum debitum in quo defunctus sibi tenebatur: vel alteri cui ipse heres successit prout est in casu nostro: nec expeñ. factas per eum in funere que deduci solent vt es alienum defuncti. vt in.d.§.quarta.et in.l. prima. §.fi.ff.ad.l.fal. Nec aliquid aliud quod ipse impendisset pro soluendo cre. hereditarijs et legatarijs quoniam ista sunt onera pertinentia ad fideicommissum si restitutio fideicommissi preueniret solutionẽ eorum.l.fi.C.ad treb.et.ff.eo.l.q̃ q̃dringẽta.et.l. marcel. et vtrobiq͂ no. et in.l.is qui. et in.l.prima.§.fina.in glos. vnde sicut si fideicõmissarius fuisset directo institutus alius soluẽs predicta posset ab eo repetere per actionem nego.gest.C.de petitio.here.l.fina. Ita si solum fuit institutus: et illi de restituendo grauatus potest aduersus eum deducere sicut et quilibet bonefidei possessor aduersus verum heredem.l.si quid possessor. §.sed et ipsi.ff.de peti.here. ¶ Sicut et poterat olim de iure digestorum cum propter non confect. inuentarij non in plus teneatur heres fideicõmisso hodie q̃ olim videlicet aliquid dare de suo vltra vires hereditarias: sed solum id quod in hereditate reperitur.ff.ad trebe.l.in fideicommisso.§.quotiens. ¶ Et nõ dicitur reperiri nisi id quod superest deductis predictis: et illõ tantum in effectu censetur esse in fideicommisso.eo.titu.l.q̃ quadringenta.ver.et quod heredes. vbi casus. Non sic possunt ista deduci aduersus legatarios singulares hodie quorum legata possunt transcendere vires hereditarias si consistant in quantitatibus vel corporibus non hereditarijs cum teneatur illa cõplere et insolidum soluere hodie: licet olim non sic: et istam conclusionem puto verissimam. ¶ Et semel vidi quoddam consilium.d. Raph. ful. idem tenentis ex quibus remanet respõsum ad omnia quesita: excepto vltimo quia ista filia fuit post suam mortem grauata onere fideicõmissi vniuersalis: videlicet de dimidia omnium bonorum suorum danda pauperibus: et de altera dimidia danda filijs ipsius filie: licet nõ sub nomine hereditatis sed bonorum.l.nam quod.§.fina.cum.l.sequen.ff. ad treb. et per Barto.in.l.si quis seruum.§.fina.ff.de leg.ij.versic. sed quero quid si testator instituit me.ibi. Idem si rogat⁹ sum restituere medietatem bonorum vni medietatem alteri etc. Et sic poterit omnia predicta deducere: quoniam si pauperes et eius filij fuissent heredes directo istituti posset dicta filia predicta omnia consequi ab eis per viam agendi: fortius nunc per viam retinendi. argum.l.prima.§.quod ait.de superficie. iuncta.l. sequens questio.de lega. secundo. in ratione sui: quia ea habitura esset etc. Confectio namq͂ inuentarij potius incumbit fideicommisso vniuersali: si non vult vltra vires hereditatis teneri cum ad ipsum sint omnia onera hereditaria deuentura q̃ ad heredem a quo sunt abfutura.l.prima.§.primo.ff.ad treb. iũctis his que no. per Barto.in.l.in ratione.§.quod vulgo. ad.l.fal. ideo omissio non nocet heredi. non solum in predictis in quibus certat heres de damno vitando: sed nec in detractione trebellianice in qua certat de lucro fm cõem sen. doct. de qua per Bar.in.l.marcellus.ff.ad treb. et Jo.an.in addi.de instru. edi. §.fi.l3 Bal. contra in auten. sed cum testator.

¶ † Circa vltimum quesitum duplex occurrit inspectio: prima est 2 cum dicta filia instituta et de restituendo grauata post ei⁹ mortem adhuc viuat: et sic non est locus restitutioni fiende quo tempore.s.cum restituitur solet fieri deductio vtrum ipsa possit nũc viuens adire iudicem: et petere de dictis bonis quantum sufficiant ad omnia predicta sibi consignari vt sic de illo possit testari et facere velle suum. Breuiter Bald. determinat q̃ sic in.l. iubemus.C.ad treb. et de pact.l.debitori. dicens q̃ debebit fieri citato fideicommissario. Et sic in casu nostro citata filia hui⁹ filie et requisito episcopo vel eius vicario tanq͂ patre pauperum l.nulli.C.de episco. et cleri. et etiam executoribus testamenti.

3 ¶ † Secundo videndum est quis erit iudex competens. respõdeo potestas Padue quantum ad filiam huius filie que sue subest iurisdi. Sed etiam idem videtur quantum ad pauperes qui sunt etiam layci: licet quo ad eos etiam episcopus sit et esse possit iudex: prout determinat Bal. in simili. in.l.quarta.ff. de alimen. et ciba. lega. versicu. quero coram quibus. et.l.cum senatus. de rebus dubijs. et.l.semper.§.quibusdam. de iure immu. et glo. in cle.j. de religio. domi. et Bal. in auten. hoc ius porrectũ. C.de sacrosan. eccle. versi. secundo quero. et in.l.si quis ad decli. versicu. decimo quero. de episco. et cleri. et.l.illud. de sacrosanct. eccle. Potuisset etiam totum expediri coram vicario episcopi de commissione domini potestatis per no. per eundem Barto. in.d.l.iiij. versicu. quomodo quid si heredes. de alimen. et ciba. lega. quia ista videtur causa delegabilis maxime de consensu partium. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Vencenlaus dei gratia Romanorum rex semper augustus et Boemie rex volens et intendens proprio motu non ad alicui⁹ petitionis instantiam in preclarum et strenuũ militem dominũ Jacobum de verme ciuem Veronensem fidelem et dilectum ei⁹ virtutibus et probitati munificentiam imperialem exercere: tale priuilegium infrascripti tenoris disponendo indulsit atq͂ cõcessit. Donationem et concessionem tibi factam per nobiles Antonium et Bartholomeum fratres de la scala ciuitatum Verone et Vincentie imperiales vicarios. De omnibus et singulis villis terris bonis et possessionibus rebus proprietatibus iuribus et rationibus titulis iurisditionibus dignitatibus honoribus domibus curtiuis et alijs quibuscũq͂ que fuerũt quõdam nobilis Petri de verme militis aui tui et nobilis Jacobe matris tue: cum eisdem dependentibus et connexis. De qua donatione et concessione publicum apparet instrumentum traditum per Thomeum filium Francisci de montagnana Imperiali autoritate notarium publicum: ac omnia et singula in dictis donatione et concessione contenta non ad tue petitionis instantiam: sed proprio nostro motu: nec per errorem sed ex certa nostra scientia et plena cause cognitione prohabita: sicut rite et rationabiliter processerunt: sano principum et procerum nostrorum accedente consilio approbamus ratificamus confirmam⁹ roboramus et validamus omnem iuris et facti defectum supplẽtes: qui quomodolibet fuisset in eis et perinde haberi decernimus ac si tenor ipsius donationis et concessionis in p̃senti priuilegio nostro esset de verbo ad verbum descriptus. ¶ Attendentes quoq͂ quantum tua fidelis et obsequiosa deuotio nos inuitet ad exhibendam gratiam pleniorem: predictas omnes et singulas villas terras bona possessiones res proprietates iura rationes titulos iurisditiones dignitates honores domos curtiuos et alia quecunq͂ que fuerunt quondam Petri de verme predicti et Jacobe supradicte: ac castrum et villas loca et terras subsaneuti et sanguenedi veronensis diocesis. ¶ Item terram et villã pupilli parmensis diocesis quã a Joanne galeaz vicecomite pro sacra maiestate nostra Mediolani Parme etc. Vicario generali habes et tenes exemptam penitus et immunẽ cum eorum et earum etiam cuiuslibet eorum et earum fortilicijs presentibus et futuris terreno territorijs limitibus atq͂ districtibus honorantijs aquaticis et pascuaticis vasalis vasallagijs iuribus iurisditionibus hominibus habitantibus et habituris in eis ac quibuscunq͂ regalibus que in ipsis imperium habere dignoscitur cum mero mixto imperio omnimoda iurisditione et plena gladij potestate non per errorem aut improuide: sed ex certa scientia nec ad tue petitionis instantiam: sed proprio nostro motu et de nostra regie Romanorum plenitudine potestatis. De nouo damus concedimus et gratiose ac irreuocabiliter inter viuos donamus tibi liberis et descendentib⁹ ac successoribus tuis et in te liberos et descendẽtes ac successores tuos pleno iure transferimus. Ita et taliter q̃ tu liberi et descẽdentes ac successores tui omnia et singula supradicta: et omnia bona tua et descendentium tuorum presentia et futura vbicunq͂ sint vel vnq͂ in futurum esse reperiantur: ac homines habitantes et habituri super eis cum eorum redditibus fructibus et prouentibus sitis et sint exempti exempte exempta liberi libere libera ab omnibus et singulis oneribus et muneribus realibus et personalibus atq͂ mixtis ordinarijs et extraordinarijs et quibuscunq͂ alijs quecunq͂ illa sint et quocunq͂ nomine nuncupentur impositis et imponendis per communia Vincentie Verone et Parme: aut aliud quodcunq͂ commune vel per aliam quancunq͂ singularem personam cuiuscunq͂ status et coditionis existat. Et cum totali separatione a ciuitatibus districtib⁹ et diocesibus veronensibus Vincentinis et Parmensibus et ab alijs quibuscunq͂ ciuitatibus diocesibus et officialibus eorũdem etc. Deinde vero post indultum dictum priuilegium et gratiose concessum prefato domino Jacobo de verme per annos tredecim vel circa spectabilis dominus Franciscus de barbarijs procu. et procuratorio nomine domini Joannis galeaz tũc ducis Mediolani etc. vt constat dicte procurationis instrumẽto publico et autẽ. titulo et ex causa permutationis et cambij dedit tradidit et permutauit predicto strenuo militi domino Jacobo de verme ibi presenti sti pulanti et recipienti infrascripta omnia et singula posita et iacentia in territorio Veronensi per egregium virum Faciolum de riprandis factorem factorie verone transmissa iuxta formam litterarum prelibati domini spectabilibus dominis magistris intratarũ extraordinariarũ domini memorati videlicet de spirumbecho. Primo vnã petiam terre aratiue pratiue valiue paludiue buschiue cum domibus

partim copatis iacentem in villa spirumbechi cum omnibus suis dacijs decimis vicarijs regulis bannis manifestationib⁹ ⁊ condemnationibus ⁊ cum omnibus alijs bonis iuribus honoribus suis ⁊ iurisditionibus sitis infra hos deganeos ⁊ confines cui coheret ⁊c. De carpi primo vnam petiam terre pratiue aratiue buschiue vigre valiue paludiue ⁊ cassi. cum domibus paleatis que appellatur carpi cuȝ omnibus suis iuribus cui coheret ⁊c. De castagnario primo petiam vnaȝ terre cas. cũ domibus paleatis cum vna turresella cuȝ terris aratorijs pratiuis buschiuis valliuis ⁊ paludiuis cum omnibus suis iuribus ⁊ honoribus que appellatur castagnarium cum villa bona cui coheret ⁊c. Item ⁊ omnia iura omnesq; commoditates iurisditiones ⁊ vtilitates spectantia ⁊ competentia ⁊ spectantes ⁊ competentes quouis modo causa ⁊ iure prefato domino duci in predictis superius permutatis ⁊ quolibet ipsorum. Et versa vice suprascriptus strenuus miles do. Jacobus de verme dedit tradidit ⁊ permutauit prefato viro domino Francisco de barbauarijs procuratori ⁊ procuratorio nomine prelibati domini Joãnis galeaȝ ducis Mediolani ⁊c. ⁊ ibi presenti stipulanti ⁊ recipienti totam ⁊ vniuersam illam possessionẽ quaȝ prefatus do. Jacobus habet tenet ⁊ possidet in territorio de vigano comitatus Mediolani: ⁊ quam solitus erat habere tenere ⁊ possidere quondam. d. Galeaȝ de vicecomitibus et successiue do. Jo. Galeaȝ dux Mediolani ⁊c. videlicet castrũ vnũ situm in loco de vigano muratum circuncirca de lapidibus coctis cum fossato vno ⁊ alijs suis iuribus ⁊ pertinẽtijs ⁊c. ⁊ hoc in contracambium ⁊ permutationem predictorum bonorũ ⁊c. prout de predicta permutatione constat publi. instrumẽtuȝ ⁊c. ¶ Postmodum vero a dicto tempore permutationis citra p̄fatus do. Jaco. de verme ⁊ post eius mortem. M. Lud. de verme eius filius exercuerunt merum ⁊ mixtum imperium ⁊ oĩeȝ iurisdi. tam in locis suprascriptis sic permutatis ꝙ̃ imperiali autoritate concessis ⁊ confirmatis ⁊ maxime a viginti annis citra probatur per scripturas publicas tabellionum de exercitatione meri ⁊ mixti imperij in dictis locis: videlicet denũcijs institutis per massarios vel massarios dictorum locoruȝ: accusis ⁊ inquisitionibus factis ⁊ institutis per vicarium generalem p̄dicti Aloysij de verme ⁊ sententijs condemnatorijs inde subsecutis cõtra malefactores ⁊ delinquẽtes in dictis locis. Nũc vero orta est exitatio ⁊ altercatio vtrum stantibus ⁊ attẽtis priuilegio imperiali ⁊ instrumento permutationis suprascriptis ac duabus litteris ducalibus Serenissime dominationis nostre vna sub data in. M.ccccxv. altera sub data in. M.ccccxxviij. quarum tenor videri potest ⁊ quadam sententia dñi potestatis Verone lata de. M.ccccxxviij. de mense Septembris: ac etiam possessione vel quasi iurisditionis cum mero ⁊ mixto imperio quam exercuit ⁊ habuit Aloysius de verme in locis suprascriptis spectant ⁊ pertinent de iure prefato Aloysio de verme suprascripta bona ⁊ specialiter sic permutata cum mero et mixto imperio ⁊ gladij potestate. ¶ Item vtrum dicte possessiones ⁊ castra magnifici Aloysij de verme ⁊ hoĩes habitantes in eis possint de iure grauari aliquibus oneribus realibus p̄sonalibus seu mixtis ordinarijs seu extraordinarijs: nisi quatenus sit de voluntate ⁊ consensu prefati magnifici Aloysij.

1 ☞ Princeps donans alicui strenuo militi castruȝ censetur in eum transferre merum ⁊ mixtum imperium cum omnimoda iurisditione.

2 An quando princeps eximit castrum quod donat a iurisditione aliarum ciuitatum quibus subijcebatur videatur donatario ipsam applicare. nu. 3.

3 Jurisditio an dicatur coherere territorio.

4 Jurisditio comprehendit merum ⁊ mixtum imperium.

5 An supremus princeps per generalem impositionem onerum videat̃ grauare exemptos ⁊ immunes: an vero solum dicantur exempti ab oneribus imponendis per ciuitatem cui suberant.

¶ Consilium. clxxxvij.

In christi noĩe amen.

¶ Notandum est ꝙ ista imperialis cõcessio tres partes hȝ principales quantũ attinet ad nostrum propositũ. ¶ In prima parte que durat vsq; ibi. Attendentes ⁊c. cõfirmat donationem factam ab illis de la scala. Et in ista particula nulla fit mentio de mero vel mixto imperio. 1 † Vnde cum de natura confirmationis sit solum dare robur confirmato[a]: non autem aliquid addere. ff. de libe. lega. l. aurelius. §. testamento. qui est. §. primus ⁊ no. Bal. per illum tex. in. l. tertia. in fi. C. si aduer. rem iudica. ⁊ argu. in clemen. j. in primo ⁊ secundo casu de preben. virtute isti⁹ particule: non diceretur donatarius ⁊ eius heres habere merum ⁊ mixtum imperium: nisi quatenus in donatione facta per illos de la scala hoc comprehenderetur etiaȝ in rebus donatis ab illis per predicta.

a ¶ Dare robur ꝯfirmato Quid autem tribuat cõfirmatio. vide Bal. in consi. cxxxv. i tertia parte. ⁊ adde d. Pet. phil. cor. in ꝯsil. ix. i littera. C. in tertia parte.

b ¶ Cum. Vide do. pe. phi. cor. ꝯsili. iij. in lr̃a. C. ⁊. D. in prima parte.

¶ In secunda vero particula que durat ab illo versu attendẽtes vsq; ad versiculum ⁊ ita taliter ⁊c. Prefata bona donata per illos de la scala ⁊ etiam quedam alia donata per duceȝ Mediolani: tunc tñ non duceȝ sed imperialem vicarium tã in veronẽsi districtu ꝙ̃ parmensi de nouo donat pleno iure. Et in ista particula bene apponitur clausula illa cum mero ⁊ mixto imperio Sed aduertendum ꝙ potest determinare verba que ibi precedunt. s. habes ⁊ tenes. Et tunc idem videretur qđ supra veȝ ꝙ ita demum haberent si probarent fuisse ab illis donata cũ imperio ⁊ non aliter. Potest etiam determinare verba sequentia s. donamus damus ⁊ concedimus ⁊ tunc importaret augmentum: veȝ ꝙ etiam si illi non donassent cum imperio ipse tñ princeps Romanorum rex cum imperio donabat que dictio cuȝ[b]. auget. l. si cui serui. in prin. de lega. j. Et hec interpretatio in dubio est assumenda cum hoc indultum contineat beneficiũ principis qđ largissime est interpretandum. ff. de consti. princi. l. beneficium. extra de dona. cuȝ dilectus. C. de bonis vacan. l. si qñ libr. x. ¶ Et qꝛ ista est noua donatio in qua etiam si verba illa cum mero ⁊ mixto imperio non fuissent apposita tacite veniret imperium ex natura rei donate cum donatur castrum vel villa. ff. de offi. prefect. vrbis. l. j. §. cum vrbem. ⁊ ex qualitate donantis: quia princeps. C. de agen. in reb⁹. l. hac saluberrima. post medium. extra de dona. c. j. Et ex qualitate persone donatarij: qꝛ nobilis ⁊ strenuus miles est consuetus habere talia. arg. ff. de iudi. sed ⁊ si susceperit. §. sed ⁊ si p̄ponas. de aur. ⁊ arg. leg. l. titia. §. fi. Et hoc tenuit Oldra. in consi. ad questionem qua q̄ritur ꝙ donando castrum censeatur donasse iurisditionem et imperium: posito etiam ꝙ per se non possent transferri qñ cuȝ vniuersitate castri vel ville transferuntur. ff. de contrahen. emp. l. in modicis. ⁊ per Inno. expresse in. c. ex litteris. de iurepatro. ⁊ de hoc plene in Specu. de iurisdi. om. iudi. §. j. ⁊ per Jo. an. in addi. ⁊ expresse per Bart. in. l. j. in fi. ff. de iuris. om. maxime qꝛ hic dixit pleno iure. arg. eius qđ no. Inno. de offi. deleg. preterea super verbo plenaria. ⁊ arg. eius quod no. ff. de rei ven. l. iul. scribit. si hominem. in vltima glo. sup̲ v̓bo plenũ. de ver. ob. si ita stipu. §. j. in fi. de annuis leg. titia. post prin. C. ad tertu. l. mater per Bal. Et qꝛ posito ꝙ illa clausula cum mero ⁊ mixto imperio determinaret verba precedentia. s. tenes ⁊ possides: tamen qꝛ hoc affirmant ⁊ ponunt pro constanti faciunt super hoc plenam fidem: lȝ sint de alieno facto cum videatur super eis fundari intentio concedentis etiam si aliter non probetur. vt i cle. j. de proba. cum ibi no. in glo. ¶ Quantum ergo ad dicta bona donata. nulli dubium dicto Aloysio competere meȝ ⁊ mixtum imperium in eisdem virtute dicte scđe particule prefati indulti per ea que supradicta sunt.

¶ † In tertia v̓o particula que incipit in ver. ita ⁊ taliter ⁊c. 2 Prefata bona donata: ⁊ etiam omnia alia bona que tunc habebat dictus donatarius ⁊ etiam que in futurum tam ipse ꝙ̃ filij sui acquirent: ac etiam dictum donatariũ ⁊ eius filios ⁊ etiam homines morantes super eisdeȝ liberat ab omnibus muneribus realibus personalibus atq; mixtis. Et hic etiam non fit mentio de imperio sicut nec in prima parte. Nec cõueniebat ita facere sicut facta fuerat in secũda: qꝛ in illa parte bona illa de nouo dabantur: ideo conueniebat etiam datio imperij tanꝙ̃ accessorij. Sed hic non dantur: sed eximuntur a muneribus: que exemptio non sic dȝ includere dationeȝ imperij: cuȝ sint species omnino differentes sicut datio ⁊ donatio reruȝ includit dationem imperij: cuȝ similitudineȝ habeant inter se. s. datio cũ alia datione. Sed non exemptio cum dationẽ. † ⁊ cõstat ꝙ in habentibus simbolum facilior est transitus ꝙ̃ non habentib⁹. l. sȝ cuȝ patrono. ⁊ ibi no. ff. de bonoruȝ posses. Resultat ergo satis probabile dubiũ. Vtrum virtute hui⁹ indulti prefatus donatari⁹ ⁊ eius heres habeat merum ⁊ mixtuȝ imperium in alijs bonis suis que tunc habebat: ⁊ que postea acquisiuerunt aliunde ꝙ̃ ex donationibus de quibus fecerat mentionem in partib⁹ precedentib⁹. Et specialiter in dictis bonis acquisititis ex dicta permutatione dudum postea facta. Cum enim in illis non habeant titulum dominij a principe: quod dñium est quid principale: sed solam exemptionem a muneribus non videt̃ ꝙ in cõsequentiam veniat imperium: ꝙ non debet attrahi a qualitate rerum predictarum sed a dñio: in quo consistit substantia. Nec etiam repetitur expresse in hac tertia p̄te: ⁊ sic nec tacite videt̃ repetitum. arg. ff. de leg. j. l. si cui serui omnes. §. j. ⁊. l. si quis a filio. ¶ Sed his non obstantibus contrarium est dicendum ꝙ licet non veniat in istis imperium virtute tacite repetitionis. Nec ex natura eius quod conceditur in hac tertia parte. s. solius immunitatis ⁊ non dominij: ⁊ sic qualitatis ⁊ non substantie: qꝛ

tie:qȝ qualitas non dȝ ad se trahere substantiam cuȝ sit minus potens:sed vna substantia pōt tanq̄ principalis aliā ad se trahere.l.ꝛ si non sint.§.perueniamus.ff.de aur.ꝛarg.leg.Attamē ꝓpter aliud videtur p̄fatus donatarius in p̄fatis bonis aliun de vel post acquisitis habere merum ꝛ mixtum imperium virtute dicte tertie particule p̄fati indulti:lȝ in ea nulla fiat mētio de imperio.Et hoc ex eo qȝ dicta omnia bona totaliter exim̄ūt ꝛ separant in illa tertia particula a ciuitatibꝰ q̄buscunq̄ ꝛ ab eaꝝ districtibus ꝛ officialibus quaꝝ ꝛ quoꝝ iurisditioni ꝛ imperio per prius suberant.l.qui ex vico.ff.ad munici.Et per ōns censentur dicta loca ꝛ bona exempta ꝛ separata ab imperio ꝛ iurisditione dictarum ciuitatuȝ ꝛ officialium suoꝝ postq̄ sunt separata ab earum districtu ꝛ territorio que hoc important.ff.de v̄.sig.si pupillus.§.territorium.ꝛ in.c.vbi periculum.de ele.li.vj. Cuȝ igitur hec separatio facta fuerit fauore ꝛ contemplatione dicti donatarij:sequitur q̄ omnis iurisditio ꝛ imperium q̄ priꝰ in dictis locis ꝛ bonis cōpetebant p̄fatis ciuitatibꝰ vel ex pace constantie vel ex antiqua consuetudine s̄m ea que notant per glo.magnam in fi.auten.de defenso.ciui.§.nulla fuerit attributa ꝛ attributum seu concessum prefato donatario tali ratione: qm̄ facta separatione predicta nouo preside indigebant dicta loca ꝛ bona ꝛ nouo magistratu.ff.de offi.asses.l.si eadem vbi cā ꝛ qd̄ no.in.l.j.C.de metropoli.berito.al's remansissent acephala ꝛ sine capite vel superiore qd̄ minime credendum est principem voluisse.arg.vij.q.j.c.in apibus.de maio.ꝛ obe.c.ij. ¶ Cū ergo de alio superiore non prouiderit quo ad iurisditionem et imperium censetur ipsam ꝛ ipsum transtulisse in dictum donatarium cuius contemplatione dictam separationem fecit. arg. l.seruo legato.§.si testatoꝛ.ff.de leg.j.de lega.iij.l.fideicōmissa. §.interdum.ꝛ quod no.Bar.in.l.ij.§.fi.ff.ad tertul.ꝛ cui committebat regimen dictoꝝ locoꝝ ꝛ bonoꝝ.arg.l.j.§.cum vrbem. ff.de offi.prefec.vrb.ꝛ.l.illicitas.§.qui vniuersas.de offi. presi. in verbo tegunt. ¶ Nec obstat qd̄ no.Bar.in.l.j.C.de excusa. mune.lib.x.vbi dicit q̄ cum cōmittitur regimen alicuius terre non videtur concessum merum imperium:sed solum qm̄ prouincia.vt in auten.de defen.ciui.per totum.ꝛ de manda.prin.ꝑ totum.Fallit in ciuitate romana in qua dicit esse speciale vt.d.§. cum vrbem.qȝ illud qd̄ ipse dicit procedit de iure cōi s̄m qd̄ imperium non erat apud vniuersitatem ciuitatū vel inferioꝝ locorum.Sed apud illam que faciebat prouinciam ꝑut etiam ipse no.in.l.j.ff.de dam.infec.Sed dato q̄ ex priuilegio vel ex consuetudine sit apud ipsam ciuitatem vel eius vniuersitatem sicut olim erat apud vrbem romanam:tunc commisso regimine illiꝰ ciuitatis censeretur cōmissum imperium qd̄ esset apud eam. vt in.d.§.cum vrbem.Nam in hoc consistit specialitas vrbis romane:qm̄ apud ipsam solam tanq̄ vnam ciuitatem:ideo apud alias non erat:sed apud presidem sui suberant erat olim imperium:qȝ non suberat alicui alteri presidi alie sic.ff.de offi.presi. l.ex omnibus.Cum igitur apud ciuitatem Verone ꝛ Parme ꝛ reliquarum esset imperium per totum suum districtuȝ vel territorium.iuxta no.per glo.in.d.§.nulla.de defen.ciui.dicēdum est q̄ sicut in commissione regiminis dictarum ciuitatum cum suis territorijs ꝛ districtibus ante dictam separationem venisset imperium super toto.vt in.d.§.cum vrbem.ita ꝛ post factaȝ dictam separationem dictoꝝ locoꝝ ꝛ bonoꝝ a districtu ꝛ territorio earum ꝛ cōmissionem eoꝝūdem locoꝝ factam dicto donatario censetur saltim quo ad illa translatum imperium.arg.de toto ad partem.ff.de rei ven.l.que de tota.† Et qȝ iurisditio dicitur cohere territorio a s̄m quamplurimos.C.vbi ꝛ apō quē l.fi.ꝛ sic pro rata territorij transit insolidum cum qualibet particula sicut seruitus diuiso fundo remanet insolidum apō quālibet eius partem.ff.de serui.rusti.predi.l.via constitui.§.fina. ꝛ.l.si partem.Et quia diuiso territorio ꝛ districtu quelibet ꝑs retinet nomen totius.l.plane.§.fi.la prima.ff.de legat.j.Et sic idem esse debet de qualibet parte de per se qd̄ erat priꝰ de ambabus simul.vt.d.l.si eadem.ff.de off asses.Preterea dux Mediolani qui permutauit dicta bona habebat in illis sine dubio imperium.Cum igitur ex cā permutationis transtulerit ea in dictum do.Jacobum cum omnibus iuribus ꝛ iurisditionibus suis.vt patet ex tenore permutationis:† ꝛ nomen iurisditio est generale ꝛ comprehendit meꝝ ꝛ mixtum imperium tanq̄ species eius:iuxta plene no.in l.imperium.ff.de iur.om.iud.ꝛ per glo.in.d.§.nulla.cum sit potestas de publico inducta cum necessitate iuris dicendi ꝛ equitatis statuende.vt not.in.l.prima ff.de iurisdit.omni.iudic.que diffinitio conuenit mero ꝛ mixto imperio ergo ꝛ diffinitum.iuxta no.in.l.j.§.j.ff.de dolo. Et sic omne imperium dicitur iurisditio:dicendum est q̄ transferendo dicta bona ex dicta causa permutationis cum omni iurisditione censetur transtulisse cum omni specie iurisditionis.arg. ff.de leg.iij.l.iul.ꝛ sic cum imperio mero ꝛ mixto.Ex quibꝰ concluditur dictum Aloysium habere merum ꝛ mixtum imperium in dictis bonis ꝑmutatis sicut in illis bonis donatis.Et hoc tam virtute dicte tertie particule prefati indulti inquantum ꝑ eam separantur a districtibus ꝛ territorijs aliarum ciuitatum in fauorem dicti domini Jacobi patris eius ꝛ de alio superiore qui in illis exercebat imperiuȝ non prouidetur ne remaneāt sine superiore particulari:qȝ generalis superioritas imperatoris:licet remaneret non sufficeret ad bonum regimen ipsoꝝ locoꝝ vnde fuit necesse prouidere de particulari:nec de alio credendum est principem sensisse q̄ de dicto domino Jacobo quā etiam ex translatione facta de dictis bonis in eum ex causa ꝑmutationis cum omni sua iurisditione per illum qui habebat in eis imperium.Cum insuper prefatus Aloysius meꝝ ꝛ mixtum imperium in dictis locis exercuerit iam sunt anni.xx. ꝛ vltra vt in puncto ponitur sciente ꝛ patiente dominatione Venetiarum cui subsunt dicta loca cōstitutus fuit in quasi possessione.l.j.ꝛ.ij C.de serui.ꝛ aqua.ꝛ cum habuerit titulum saltim putatiuum prouenientem ex principis rescripto videtur q̄ p̄scripserit spacio longi temporis.arg.C.de appari.l.viros.libꝛ.xij. ꝛ quod no.Cy.C.de emancipa.lib.l.j.Et posito q̄ non prescripsisset:negari tamen non potest quin dictus Aloysius tempore ducalium litterarum directarum potestati Verone in eius fauorem fuisset solitus exercere dictum imperium:cū istud verbum solitus etiam in vna vice verificatur.l.mela.§.j.ꝛ ibi per a Bar.ff.de alimen.ꝛ cib.leg.ꝛ per eundem Bar.in.l.j.C.quō ꝛ qm̄ iudex.Cum igitur littera saltim vltima ducalis mādet ip̄m conseruari in suis iuribus ꝛ iurisditionibus solitis:sequit̄ q̄ in possessione vel quasi dicti imperij conseruandus sit:etiam si omnia alia primo loco dicta deficerent.Et hec de primo quesito in quo tota vis dicitur consistere.

¶ Territorio Adde.d.bar. sozi.in consil. lxxiiij.ver.primo.qȝ ex quo circa fi.i.j.pte q̄ coheret territorio ꝛ inest eo tanq̄ nebula super paludem.

¶ † Quantum vero ad secundum pauciora sufficiunt.Et certe quantum ad onera que imponerentur per communitatem Verone non prouenientia a ducali dominatione:clarum est q̄ illa non tenetur subire prefatus Aloysius seu dicte possessiones ꝛ castra ꝛ homines eoꝝūdem:quoniam ab illis specialiter ꝛ exp̄sse reddūtur immunes ꝛ immunia per dictum indultuȝ. Et etiā ducales littere de illis sine dubio intelliguntur vt pro eis molestari non possint.Sed pro illis que proueniunt a ducali dn̄atione ꝛ que imponuntur Verone ꝛ veronensi districtui seu comitatui vel territorio.Et per communitatem Verone postea distribuuntur inter illas de territorio maior est dubitatio:eo quia prefata ducalis dominatio exercet in illis supremam superioritatem sicut imperator ꝛ in ea superiorem non recognoscit.Et si vellet specialiter p̄fatis terris ꝛ castris seu possessionibus vel hominibus eoꝝūdem imponere seu dicto Aloysio ꝑ eisdem posset non obstante dicto indulto seu priuilegio: qd̄ sicut non ligat manus ipsius principis concedentis:ita nec dicte dominationis que loco eius succedit.Et q̄ non liget manus concedentis patet primo ex tenore ipsius.Nam solum liberat illa a muneribus ꝛ oneribus imponendis per cōmunitatem Verone Vincentie ꝛ Parme seu per quancunq̄ aliaȝ cōmunitatem seu singularem personam.Non autem dicit aliq̄d de imponēdis per ipsum principem concedentem:vnde sibi noluit hanc legē īponere ne talia onera posset ip̄e īponere.argumentum optimum ad hoc.ff.de dona.inter virum.l.quod autē. §.penultimo.ibi dum dicit:quia venditor siue donator non sibi vult legem imponere ne possit:sed ei qui accipit ꝛc.sic hic nō sibi sed alijs inferioribus a se.facit.l.si quis.in prin.testamenti ff.de leg.iij.Cum ergo negari non possit quin dicta loca ꝛ possessiones sint infra vniuersitatem territorij seu districtus Veronensis:licet sint exempta ꝛ immunia quantum ad onera iponenda per cōitateȝ Verōn.qȝ hoc non facit quin de territorio ꝛ districtu dicantur sicut videmus in ecclesijs que sunt de vniuersitate territorij in quo sunt:lȝ sint exempte.Et in clericis q̄ sunt de cōitate ꝛ ppl'o laycoꝝ:lȝ sint exempti a potestate eoꝝ ꝑut determinat Jo.an.in nouella in.c.fi.post prin.de of.dele.lib.vj.sup verbo districtu.q̄ allegat ad hoc.c.accedens.ij.vt lite non contest.ꝛ.c.principes.xxiij.q.v.ꝛ idem Oldr.in consi. quod incipit qd̄ est.facit.l.si quis in hoc genus.C.de epi.ꝛ cler. Et sicut de vniuersitate gregis mei dr̄ ouis q̄ est infra illam:lȝ ipsa non sit mea.l.iij.ff.de rei ven.ꝛ lapides ꝛ tigna de vniuersitate domus mee:lȝ ipsa non sint mea.l.cum qui edes.ff.de vsucapio.Videtur dicendum ꝑ p̄dicta q̄ cum impingitur ꝑ ducalem dn̄ationem aliquod onus cōitati et districtui Veronen. cōprehendantur ēt possessiones ꝛ bona dicti Aloysij:postq̄ infra illū districtum dicuntur esse.Et postq̄ imponit ꝑ dictā ducalem dn̄ationem q̄ posset sp̄aliter ꝛ expresse dictis possessionibus ꝛ locis iniungere cum tm̄ valeat gn̄alis dispō quo ad oīa sub gn̄alitate cōprehēsa q̄tū sp̄alis in q̄busdam.l.si duo.ff.de admini.tut.l.si choꝛus.de lega.iij.cum simi.Et q̄ dicte imposi

ll iij

tiones cū fiunt ꝑ ducalem dñationem his qui vel que sunt īfra districtum seu de districtu vel territorio intelligantur prout de facto sunt de vniuersitate dicti territorij ⁊ districtus: q₂ sunt infra confines non attenta dicta separatione facta a principe q̄ potius in iure q̄ in facto consistit. arg. optimuʒ. ff. de his qbus vt indi. l. eum qui. §. ꝑ parte. Et etiā littere ducalis dñationis dum mādant illū vel eius bona grauari vident̄ restringēde ad alia grauamina nō ad illa q̄ imponerent̄ eius auctoritate. argumentum eoꝝ que no. glo. in. c. petitio. de iureiuran. ⁊ argu. l. inquisitio. C. de solu. ⁊ arg. l. qui insulam. in fi. ff. loca.

¶ Sed tñ his non obstantibus ꝯtrarium est dicendum pluribꝰ rōnibus. ¶ Prima q₂ lʒ fateremur ꝙ ducalis dñatio si vellet specialiter ⁊ expresse grauamina dictis bonis ⁊ personis imponere posset. In generali tñ impositione facta per eam cōitatiue rone ⁊ veronensi districtui: non est presumenduʒ ipsam voluisse includi dictum Aloysium ⁊ eius bona: † qm̄ per gñaleʒ dispositionem non intelligitur superior voluisse derogare priuilegijs singularium ꝑsonarum etiā si generalis dispositio fiat ꝑ modū legis: ⁊ sic pertineant ad publicā ⁊ perpetuā vtilitatem. vt est tex. in. ij. ꝯsti. C. §. si que vero pragmatice. ⁊ de silen. l. decurionibus. lib. xj. ⁊ glo. in. c. j. de capel. mona. lib. vj. in glo. antepe. ⁊ archi. in. c. renouantes. xxij. dis. Ideo qñ summi pontifices imponunt decimas vel alia onera diocesibus si volunt includi exemptos hoc expresse faciunt in bullis appoui al's non venirēt. facit. c. cum ordinem. de rescrip.

¶ Scōa ratio est q₂ lʒ loca exempta ⁊ ꝑsone exempte cōprehēdātur in vniuersitate territorij ⁊ ppl'i in his q̄ concernunt ipsoruʒ vel eaꝝ fauorem puta vt gaudeāt ⁊ vti possint priuilegijs ⁊ statutis territorij ⁊ populi ꝓ se. arg. x. dist. si in adiutorium. ⁊ not. Bal. in. l. cūctos populos. C. de sum. tri. in. q. illa. an clerici cōprehendantur in statutis laycoꝝ q̄tum tñ ad ea q̄ cōcernerent ipsoꝝ exemptoꝝ odium ⁊ grauamen non cōprehenduntur ꝭm Bal. ibidem. immo eq̄parantur locis ⁊ ꝑsonis existentibus extra territorium. xviij. q. ij. c. luminoso. ⁊ patet in. c. cum eꝑs. de offi. ordi. li. vj. vbi locus exemptus non censetur esse infra diocesim vt eꝑs possit ibi tribunal erigere: lʒ in quolibet alio loco non exempto existenti infra diocesim possit. Ex quibꝰ patet responsum ad id quod supra in contrarium allegando dixi. s. qō sunt de territorio ⁊ districtu non obstante exemptione: q₂ veꝝ est in concernentibus eoꝝ fauorem ⁊ non derogantibus exemptioni: secus in derogantibus vt esset hic ꝙ tenerentur ad munera. Similiter non ob. l. eum qui. §. pro parte, de his quibꝰ vt indi. qm̄ etiam ibi agitur de fauore si fiat illa interpretatio ⁊ inducitur ex ea fauor si bene consideretur. Sed hic induceretur odium ⁊ derogatio priuilegiorum si intelligetur facta impositio illis qui vel que sunt de facto infra territorium ⁊ districtuʒ lʒ videantur non esse de iure propter exemptionem. ¶ Nec ēt obstat id quod dixi de generali dispositione ꝙ tantum operat̄ generalis dispositio in omnibus q̄tum specialis in quibusdā q₂ hoc non est semper veꝝ: immo in multis plus operatur spālis ⁊ specifica. vt ptʒ ex his q̄ habētur ⁊ notant̄ in. l. sed ⁊ si q̄s. §. questitum. ff. si quis cau. Et in casibus in quibus non sufficit gñale mandatum qui notant̄ per glo. in. c. qui ad agendum. de procura. li. vj. ¶ Procedit ergo illud vbi est eadem rō omniū sub generalitate comprehensoruʒ. iuxta not. in. c. quia circa. de electio. libro sexto. per glo. ⁊ l. si pluribus. de lega. secundo. per Dy. ⁊ Bar. Sed hic non est eadem ratio exemptorum et non exemptorum ergo ⁊c.

a ¶ Suꝑ. adde Bal. in consi. ccccciij. in tertia parte,

¶ Sed ⁊ tertio dico ꝑfata loca ⁊ bona non comprehendi in gñali impositione facta per ducalem dñationem: qm̄ ex hoc ꝑfata ducalis dñatio non leditur in aliquo: cum impositio facta per eam ciuitati ⁊ districtui veronēsi non diminuitur in aliquo: immo tota residet in alijs non exemptis quos solos cēsetur dñatio voluisse grauare non faciendo aliam mentionem de exemptis maxime cum sciat Aloysium ⁊ bona sua ⁊ homines suos exemptos ⁊ exemptas: ⁊ quod plus est mandando ꝙ non grauentur: sed sua priuilegia obseruentur: ⁊ hoc per. l. ab omnibꝰ. in prin. ff. de leg. j. ⁊ per id qō ibi no. Bar. ꝭm Jacobum de are. Redundat ergo hoc in grauamen aliorum non exemptoꝝ non in damnum dominationis posito ꝙ dictum Aloysium ⁊ bona sua non intelligatur voluisse includere in generali impositione grauaminis facta per eam: ⁊ sic non obstant no. in. c. petitio. de iureiur. q₂ ibi induceretur grauamen loquentis hic non vt dixi. ¶ Postremo cum verba legis vel alterꝰ dispositionis debeant intelligi in his que frequentius accidunt: ⁊ in illis magis adaptantur. ff. de legi. l. nam ad ea. Et grauamina que imponuntur per communitatem Verone suis districtualibus vt plurimuʒ habent originem a ducali dominatione que dicte cōmunitati Verone cum suo districtu iniungit. dicendum est litteras prefate dominationis mandantes dictum Aloysium et bona sua non grauari debere intelligi etiam de dictis grauaminibus que a dicta dominatione procedunt ⁊ que magis frequentantur. Et sic concluditur dictum Aloysium ⁊ eius homines ⁊ bona non teneri subire aliqua grauamina personalia vl' realia seu mixta que ipsis hominibus vel bonis specialiter et expresse non iniungerentur tam de iure q̄ etiam de expressa voluntate dominationis: que per dictas litteras manifeste apparet: etiam si sint talia onera que per dominationem prefatā generaliter iniungerentur cōmunitati Verone ⁊ suo districtui ⁊ territorio.

1 ☞ Utrum per diuisionem cum promissione de non cōtrauiniendo videatur remissum fideicommissum.

2 Pulchra distinctio an non facto inuētario perdatur legitima trebellianica vel falcidia.

3 Qualiter ⁊ quando fructus percepti post mortem testatoris computentur in trebellianicam etiam in filijs primi gradus cōtra. l. iubemus. C. ad trebel.

¶ Consilium. clxxxviij.

In christi noīe amen.

Quia dubia. s̄. formata satis trita sunt et examinata per doc. scribentes quorū dicta ⁊ scripta communiter per omnes habentur non insistam in superflua recitatione ipsoꝝ. Sed more consulentium breuiter dicam qō in singulis sentiam: eo maxime q₂ dñs allegans. s̄. satis plene ⁊ seriose modoq₃ disputatiuo vt suaʒ virtutem ostēderet retulit que per antiquos ⁊ maiores nostros atq₃ modernos scripta reperiuntur. Et super primo dubio quo q̄ritur. † An per dictam diuisionem factam inter fratres ꝑdictos censeantur inuicem remisisse reciprocum fideicommissum relictum si aliquis eorum decederet sine liberis: non multum expedit insistere q₂ clarissimum est ꝙ non si solam diuisionem attendimus. ff. de leg. ij. l. cum pater. §. hereditatem. lo secundo. vbi casus. ⁊ per Bar. in. §. duo fratres. in prima questione. ¶ Nec etiam per illa verba in fine instrumenti diuisionis apposita qō inuicem promiserunt non venire contra diuisionem sed eaʒ firmam ⁊ ratam habere: ⁊ in nullo contrafacere vel venire per se vel alium modo aliquo ratione vel causa ⁊c. de quibus verbis plus q̄ de aliquibus alijs contentis in dicto instrumento videbatur dubitandum: q₂ Dy. tenuit per ea remissionem fideicommissi induci si fideicommissum ipsum sciebant. Sed Bar. ipm̄ reprehendit per plures rationes dicens dictam opinionem fore falsam ⁊ falsissimam per plures rationes inter quas est ista: q₂ petendo fideicommissum post mortem in nullo facit contra diuisionem: si enim faceret non posset petere etiam promissione predicta non facta. Tum quia non potest venire contra factum suum[a]. l. post mortem: ff. de adop. nec contra id qō semel voluit. l. in concedendo. ff. de aqua plu. arcē. Tum q₂ de euictione tenetur alter alteri. l. in fami. hercis. cum ibi no. C. fami. herc. iuncta. l. vendicantem. ff. de euic. Et tñ constat ꝙ simpliciter facta diuisione sine appositione dictoꝝ verboꝝ non prohiberet alter post mortem alterius fideicommissum petere: vt. d. §. hereditatem. ergo sequitur ꝙ petendo non facit contra diuisioneʒ: ⁊ si sic sequitur ꝙ nec facit contra ꝓmissioneʒ: qm̄ nihil aliud ꝓmisit nisi contra diuisionem non venire. Nil est ergo ꝙ prohibeat ipsum petere. vt hec habentur plene per Bar. in. d. §. questione secunda. Allegat etiam Bar. rationem q₂ dicta promissio de non veniendo contra diuisionem dʒ intelligi ꝭm naturaʒ diuisionis super qua facta est ⁊ nihil amplius importat. l. si legati serui nomine. ⁊ ibi notatur ꝭm vnam lecturam. ff. de leg. j. l. si stipulatus. ff. de vsur. Sed natura diuisionis hec est ꝙ propter ipsam solam non censetur quis renunciasse fideicommisso vt supradixi: ergo nec propter dictam promissionem. Allegat etiam pro casu. l. fi. §. idem quesijt. ff. de condi. indeb. Et concludit ꝙ etiam si diuidentes sciuerint dictum fideicommissum nō censeatur fuisse remissum per dictā promissionē. ⁊ postea subdit in. iiij. q. hoc veꝝ nisi fuerit adiectum in dicta promissione de non veniendo contra. s. etiam ratione fideicommissi debiti vel debendi ex testō paterno: dummodo dicatur inspectis et cognitis verbis testamenti: vel appareat ꝙ de ipsis notitiam habuerit: ⁊ sic requirit specialem ⁊ expressam mentionem de dicto fideicommisso ad hoc vt videatur ei renunciatum. Postea vero in quinta ⁊ sexta questione videtur velle ꝙ sufficiat generalis: puta ꝙ remiserit ius fideicommissi qō habet vel habere sperat ex quocunq₃ testamento dummodo renūciantes sint de illis qui presumantur scire ⁊ possint renunciare ⁊ non sit aliud ius ad quod dicta verba possint restringi: al's restringerentur ad illud. C. de transac. l. si de certa. Sed in casu nostro nulla cōtinetur renunciatio de aliquo iure fideicommissi nec in specie nec in

nec in genere ⁊ erant sui heredes in quibus p̄sumebatur igno- rantia ꝯtentoꝝ in testō.arg.l.eius qui in prouinciam. in fi.ff.si cer.pe.⁊ isti qui nunc petunt erant minores qui non poterant eoꝝ iuri renunciare:vnde concludit sine dubitatione quacūq; ꝙ dicto fideicommisso non censetur renunciatum per dictaȝ di uisionem vel aliqua verba ipsius:etiam per illa in quibus de- derunt inuicem licentiam alienandi ea que cuilibet eorum ve- nerunt in portionem si alienatio non est secuta vt idem deter- minat eodem.questione octaua. Et hoc de primo quesito seu dubio.

¶†Super scd̄o quo queritur vtrum filius ꝓpter non ꝯfectionē 2 inuentarij perdiderit ius deducendi legitimam debitaȝ iure na ture. Pro concordia opi.puto distinguendos tres casus. Nā aut vult eā deducere contra credi.hereditarios si forte facta de ductione bona non sufficiunt ad satisfaciendum eis. Et est di- cendum sine dubio ꝙ non:q2 etiam si factum fuisset aduersus eos deducere non posset:cuȝ legitima non sit nec debeatur nisi ere alieno deducto seu de eo qd̄ superest deducto ere alieno.l. papi.§.qm̄ aūt quarta.ff.de inof.testa. Et sic es alienum prece dit legitimam. Aut queritur an possit eam deducere aduersus singulares legatarios vel fideicōmissarios generis vel quan- titatis. Et tunc hȝ locum varietas opi.de quibus.s̄.in allega- tiōibus mihi placet opi.scd̄a ꝓ parte negatiua ꝙ deducere nō possit etiam ad minuendum legata. Et ista disputando istū ar- ticulum alio anno Padue tenebam per rationem illaȝ cui nō video posse dari responsum:q2 heres non conficiens inuenta- rium etiam veꝝ debitum in quo sibi tenebatur defunctus non posset deducere aduersus tales legatarios quibus si bona nō sufficiunt hereditaria tenetur soluere integraliter de suo:in au ten.de heredi.⁊ fal.§.si vero nō fecerit. Et sic tales legatarij cō parantur hodie creditoribus aduersus quos non detrahit ve rum debitum non conficiens inuentarium:sed eius actio peni tus confunditur.C.de iure delibe.l.fi.§.in computatione a con trario sensu. Nultominus detrahere pōt legitimam que non est veꝝ debitum sed quasi.vt no.in.l.ij.C.de iur.⁊ fac.igno.⁊.l.si quis legatum.ff.de fal. Et dicere illud qd̄ dicunt doc.ꝙ fit de- tractio vt minuantur legata tanq̄ in illo facta sint vltra vires patrimonij ⁊ ꝓ reliquo p̄stentur insolidum.arg.eius qd̄ in fili habetur in.l.si post missionem.⁊.l.in quantitate.§.fi.in fi.ff.ad l.fal.est vna fantasia. Nam in illis legibus deducitur primo lo co quatenus sunt vltra vires patrimonij ⁊ reducuntur ad vi- res. Sed per istam deductionem legitime factam non reducū- tur ad vires. Quid enim si adhuc remanerent vltra vires certe integraliter soluerentur. Ad quid ergo fieret illa deductio so- lius legitime tanq̄ in illo sint vltra vires postq̄ pro eo qd̄ re- manet facta deductio predicta soluūtur insolidum etiam si re- maneat vltra vires ⁊ si habebat in bonis ducēta ⁊ legauit.cccc. Si deducatur tertia pars ducētoꝝ ꝓ legitima adhuc vltra vi res remanebunt. Si ergo deduceretur tertia vt efficiant̄ intra vires deberet deduci etiam vltra veȝ integra ducenta. Si hoc non fit ad quid prodest tertiam tm̄ deducere non video:preter ea legata prestanda sunt inso.sicut credita etiam si sint vltra vi res:quare ergo fieret deductio legitime tm̄ quasi in hoc sint vl tra vires. Cum istud non noceat quominus insolidum p̄stētur etiam de ꝓprio heredis. ¶ Interdum querimus vtrum possit deducere legitimam aduersus fideicommissum vniuersale. Et hic puto dicendum ꝙ sic indistincte:q2 tale fideicōmissum vni- uersale nunq̄ pōt excedere vires hereditatis vel bonoꝝ:cū nō fiat nisi de eo qd̄ est in hereditate vel in bonis. Et si in eis nihil reperiretur teneretur heres etiam inuentarium non conficiēs ⁊ sic non tenetur aliquid ponere vel dare de suo tali fideicōmis so vniuersali. Sed legatarijs particularibus generis vel quā titatis sic:q2 illa legata possunt vires hereditatis transcende- re:vnde illa legata possunt cōparari creditis. Sed fideicōmis sum vniuersale non:cessat ergo rō p̄dicta in tali fideicommisso vnde sicut de iure ffoꝝ quo non erat introductum beneficiū in uentarij poterat heres aduersus tale fideicommissum vniuer- sale deducere verum debitum.l.irritum.C.ad.l.fal.l.debitor.ff. ad treb.⁊ etiam legitimam que in tali fideicōmisso non cade- bat.l.coheredi.§.cum filie.ver.nec fideicōmisso.ff.de vulgar.et pup. Et tū aduersus cre.hereditarios quibus tenebatur etiaȝ vltra vires.l.que dotis.sol.ma.non poterat.nec etiam aduer- sus particulares hodie legatarios generis vel quantitatis q̄ comparantur hodie creditoribus inuentario non facto.vt.s̄. dixi. Ita ⁊ hodie non confecto inuentario poterit heres aduer sus fideicommissum vniuersale deducere verum debitum ⁊ ēt legitimam:q2 remanet in illis terminis in quibus erat de iure ffoꝝ.⁊ non in deterioribus quantum ad fideicommissum vni- uersale cui non tenetur vltra vires hereditatis. Sed de iure ffo rum poterat predicta detrahere ergo ⁊ hodie. Sed quantū ad legata particularia que vires facultatum possunt transcende- re remanet in deterioribus hodie non facto inuentario q̄ oliȝ esset de iure ffoꝝ vel codici.q2 tunc solueret de suo ⁊ vltra vires de iure autē.qd̄ in fideicōmisso vniuersali nō est. Et ista est rō demonstratiua ⁊ subtilis ⁊ vera sicut euangelium:vt puto lȝ ꝑ doctores nostros non tacta:⁊ sic concludo ꝙ in casu isto mater ista poterit detrahere legitimam debitam illi Marco filio te- statoris in qua successit filius eius ⁊ ipsa postea filio cum isti qui cum ea litigant sint fideicommissarij vniuersales non parti culares per iam dicta.

¶ Super tertio quesito an per non confectionem inuentarij per a datur[a] hodie trebellianica. Ego al's consulendo fui secut⁹ opi nio. Barto.quam ponit in auten.sed cum testator.ꝑ tex.quem allegat in corpore vnde sumitur.vbi dicit esse casum per docto. non ponderatum. Et propter rationem illam q2 presumit̄ sub traxisse ⁊c. Et cum ista opi.que etiam per modernos approba- tur quos refert suprascriptus dominus allegans videt̄ posse transiri pro nunc.

a ¶ Perdat̄. vide do. Pe. phi.cor.in cō- si.clxviij. i lr̄a I.in.iij.parte.

¶†Super vltimo quesito de fructibus an in trebellianicam cō 3 putentur[b] posito ꝙ in casu nostro detrahi posset ego al's dixi b ⁊ puto verissimum esse ꝙ posset de iure defendi ꝙ etiam si dica mus istud fideicommissum fuisse relictuȝ a filio sub duplici cō ditione si ipse decederet sine liberis vel eius liberi sine liberis. Non autem a liberis eius quibus nō videbatur aliud relictū ne ex hoc reddatur fideicommissum inutile ꝛm Bal.in.l.ab eo C.de fideicom.⁊ dixi in alio consilio.nihilominus in trebellia- nicam cōputantur ꝛm regulam generalem positam in.l.in fidei commissa.ff.ad trebel. ¶ Nec obstat ꝙ erat de liberis primi gradus.vt.l.iubemus.C.ad treb.qm̄ lex illa loquitur qn̄ vnaȝ tantum quartam detrahebat filius.s.trebellianicam.vt ibi ptȝ dum dicit dodrans restituatur:quo casu ideo fructus non cō- putantur in causa est q2 illa trebellianica tunc computatur in legitimam debitam iure nature in qua licet olim tales fructus computarentur.l.pap.§.si conditioni.C.de inoffic.testa.lex i.la iubemus.voluit non computari in liberis primi gradus post- ea in.l.scimus.§.repletionem.de inoffi.test.que nouior est im- perator generaliter statuit in quibuscunq; ꝙ in legitimam nō computentur verum si ponimus ꝙ detrahat duas quartas.s. legitimam prius in quam non computat:⁊ postea trebelliani- cam:qd̄ lȝ de iure ciuili non videatur posse fieri de iure tantum canonico approbatur ꝙ fieri possit qn̄ est in diem vel sub con- ditione fideicōmissum:iuxta no.in.l.q̄q̄.C.ad.l.fal.nō habeo legem dicentem ꝙ tunc in trebellianicā non cōputent̄ fructus iudicio testatoris ꝑcepti:nec tunc subest illa rō q̄ est qn̄ trebel- lianica tm̄ deducitur.vt ptȝ ex his q̄ dixi. Et ideo puto standū regule q̄ est in ꝯtrariū in.d.l.in fideicōmissa.ff.ad trebe. Et ita legendo al's dixi ⁊ consului. Laus deo.

b ¶ Cōputen- tur. Vide do. pe. phi.cor.in ꝯsi.clxxx.i lr̄a y.in.iiij.parte ⁊ in cōsi.clviij. in lr̄a. F.i.iij. parte.

1 ☞ Prior vel abbas qui inuestiuit per errorem extraneū he redem contra formam veteris inuestiture potest venire contra factum suum ⁊ reuocare emphiteosiȝ non obstan.iuramento. nume.2.

2 Nomine heredum qui veniant.

¶ Consilium.clxxxix.

In christi nomine amē.

Uiso instrumeto cuiusdam inuestiture de qua dam emphitheosi ecclesiastica facte in anno. M.cccxcix.ꝑ do. Thomaȝ priorem sancti Ni colai de vergiañ.diocesis Brixieñ.in quendā 1 Jacobum de chizolis ꝓ se ⁊ suis heredibus recipienti.† Et vi so etiam quodaȝ alio instrumento renouationis inuestiture de eadem re facte per modernum priorem eiusdem loci in ꝑsonas quorumdam extraneorum heredum dicti Jacobi non descen- dentium ab eo. ¶ Queritur q2 dictus dominus prior moder- nus vellet ipsam vltimam concessionem seu renouationē infrin gere ⁊ reuocare:an possit tanq̄ male facta fuerit ⁊ in ecclesie p̄ iudicium ⁊ videtur ꝙ non pluribus rōnibus.

¶ Primo:q2 illa prima concessio facta fuit dicto Jaco.pro se ⁊ c 2 suis heredibus † appellatione quoꝝ cōprehenduntur q̇cunq; c heredes[c] etiam extranei in infinitum.l.sciendum.⁊.l.heredis appellatione.⁊.l.heredis appellatio.ff.de ver.sig.etiam cū pre fertur in concessione emphitheosis.vt no.in Spe.de lo.§.nūc vero aliqua.versi.cxiij. Maxime qn̄ apponitur verbum perpe tuo seu perpetuam:qm̄ heredes saltem extranei videntur ꝑpe- tuo durare:sed descendentes non iuxta no.ff.ad treb.l.ex facto §.si.per glo.⁊ doc. Sed hic si concessione perpetua illud conti net ꝙ possit concedere in perpetuam emphiteosim illi Jacobo ⁊ suis heredibus ergo ⁊c.C.de sa.san.eccle.aut̄.si quas ruinas ⁊ auten.perpetuo.⁊ quod nota.in Spec.alle.tit.⁊.§.versic.vij. Et si sic est data concessio ⁊ renouatio in personam predictorū

c ¶ Heredes. Adde idē per d. Bar.sozi.in ꝯsi.cclvij.versi. aliqñ.⁊.iiij.ibi ex q̇b⁹ in ꝓposi to.in.ij.parte.

videtur debito modo facta: quia fieri debebat ꝛ si facta nō fuisset: fuisset eis facta iniuria. l. i. §. permittitur. de aqua quoti. et esti. immo videtur non fuisse necessaria si non fuit hoc expresse actum quod fieret: quia ipso iure transiuit in eos nec ab eis poterat auferre ius semel quesitum eis sicut nec ab ipso Jacobo qui potuit pro suis heredibus accipere ꝛ eis acquirere. l. au⁹. cum ibi no. ꝛ. l. si tibi. §. si pactus. ff. de pactis. Multomin⁹ nūc post renouationem. Non enim erat finita emphiteosis p mortē Jacobi nec ad ecclesiam reuersa si vera sunt que supra dixi.

¶ Secundo quia posito ꝙ fuisset finita ꝛ ad ecclesiam fuisset reuersa: qꝛ non transiuisset ad extraneos heredes. Attamen dominus prior solus ꝛ sine alia licentia pape vel forte etiaꝫ sui cōuentus si eum haberet poterat alteri concedere etiam si iuramēto tenebatur astrictus non alienare bona monasterij Romano pontifice inconsulto quia istud deberet intelligi de bonis que essent de mensa: non de his que desierunt esse de mensa per concessionem legitime factam in feudum vel emphiteosim. c. fi. extra de feud. vbi casus. Postꝗ̄ semel fuit licite alienata effecta est perpetuo alienabilis. ff. de leg. iij. l. pater filium. §. xv. et ibi no. per Bar. C. de impo. lucra. de scrip. l. j. §. contra quoqꝫ.

¶ Potius autem fienda erat renouatio in personas dictoruꝫ heredum ꝙ aliorum extraneoruꝫ. vt. d. l. j. §. permittitur. de aq. quoti. ꝛ esti. Al's fuisset eis facta iniuria. vt ibi not. Nec dicat quis ꝙ illud. c. fi. de feudis. loquatur in re consueta dari in feudum vel emphiteosim. Et ista non apparet nec potest dici consueta ꝓpter vnicam vicem: qꝛ illud posset procedere si non appareret ꝙ semel licite fuisset in emphiteosim concessa: tunc em̄ ex prescripta consuetudine presumeretur licite fuisse data. Sꝫ hic apparet ex cōcessione pape. vnde si ille Jacobus nō tenuisset vltra. viij. dies. ꝛ reuersa fuisset ad ecclesiam potuisset prior alteri concedere tanꝗ̄ effectam emphiteosim per text. illius. c. fi. q̄ non requirit aliud nisi ꝙ per morteꝫ vasalli res sit ad ecclesiam reuersa. i. eius qui verus sit vasallus. Et idem esset in vero emphiteota. Sed ver⁹ vasallus vel emphiteota est ille queꝫ constat semel habuisse iustum titulum feudi vel emphiteosis: sꝫ si non constat de origine iusta recurritur ad cōsuetudinem prescriptam. c. cum de beneficio. de preben. lib. vj.

¶ Tertio facit contra dn̄m priorem qꝛ non videtur posse venire contra factum suuꝫ. ff. de adop. l. post mortem. ꝛ quod notat Innocen. in. c. diuersis fallacijs. de clericis coniuga. de filijs presby. veniens. nec contra iuramentum quod pōt seruari sine interitu salutis eterne. c. cum contingat. de iureiur.

¶ Quarto facit cōtra qꝛ dicitur ꝙ dictus Jacobus meliorauit rem faciendo ibi molendinum propter qd̄ videtur ꝙ etiā si al's non transisset ista res ad extraneos heredes: nunc tn̄ eis auferri non possit per tex. ꝛ per id quod ibi no. Bar. in. l. quicunqꝫ. C. de omni agro deser. lib. xj.

¶ Quinto ꝛ vltimo facit contra ipsuꝫ statutum Brixie quo disponitur vt extranei succedant in emphiteosim etiam ecclesiasticam. Nam consuetudo in hoc esset seruanda. vt no. Bal. in auten. si quas ruinas. C. de sacrosan. eccle. Et tantum facit ꝛ operatur statutum per vnam horam quantum consuetudo per longissimum tempus. vt in simili not. C. de dotis promis. l. secunda. ꝛ probatur in. l. de quibus. ff. de legibus. vbi non refert suffragio ꝛc.

¶ His tamen non obstantibus contrarium videtur verius ꝙ immo dictus dn̄s prior possit venire cōtra: qꝛ omnia dicta fundamenta tolluntur. Nam primum procederet in emphiteosi priuata vt transeat ad extraneos heredes vel reipublice laycorū. Sed emphiteosis ecclesie non transit nisi ad liberos. vt no. per glo. que cōiter tenetur. in. l. etiam. in prin. ff. sol. matri. ꝑ text. in auten. de non alie. §. emphiteosim. ꝛ expresse in Specu. de loca. §. nunc vero aliqua. s. allegata. in ver. cxiij. in fi. vbi facit istam dn̄iam ꝛ si esset ecclesia Constantinopolitan̄. non nisi vsqꝫ ī tertiam generationem. vt no in eo. §. ver. cxv. ꝛ ver. vij. Sed in casu nostro videtur fuisse actum expresse ꝙ non transiret nisi ad masculos propter illud pactum appositum iuxta finem instrumenti ꝙ solutio affictus fieret per vnam manum tantuꝫ ex successoribus ipsius Jacobi ex linea masculina descendentibus: que verba bene considerata non possunt aliud importare nisi ꝙ succedant descendentes masculi dumtaxat. Et ꝙ si sint plures non possint eam diuidere saltim quo ad solutionem affict⁹ vt habeat fieri per plures. Sed ꝙ fieret per vnum noīe omniū si enim transiret ad extraneos heredes vel ad feminas dictum pactum seruari non posset vt patet ad sensum. Qui autem volunt vnum censentur etiam velle aliud sine quo illud nō potest. ff. de acquir. here. l. illud. Constat autem pacta apposita in tali contractu si licita sunt fore seruanda. C. de iure emphi. l. j.

¶ Secundum fundamentum etiam tollitur: quia procederet si ꝑfatus dominus prior sciens feudum vel emphiteosim ad se reuersam propter defectum masculorum ꝛ se non teneri ad inuestienduꝫ extraneos heredes vltra ꝙ̄ vellet spōte ꝛ ex certa scientia eos inuestiuisset: sed in casu nostro colligitur ex verbis instrumenti ꝙ ipse putabat se teneri ꝛ necessitatum esse ad hoc faciendum: vel quia illi erant heredes Jacobi licet extranei: vel propter renunciationem ꝛ cessionem eis factam a filia de omni iure quod ad eam spectaret in dicta emphiteosi: prout colligitur manifeste ex illis verbis instrumenti dum dicit ꝙ dictus dominus prior habens notitiam ꝛ scientiam de morte dicti Jacobi ꝛ de eius testamento in quo predictos quos nominat instituit heredes sciens illos de iure fore inuestiendos ꝛc. Notandum est hoc verbum inuestiendos qd̄ importat necessitateꝫ iuxta no. ff. de eden. super rubrica: ꝛ subdit cōsiderata antiqua inuestitura ꝛ considerata dicta renunciatione facta ꝑ filiaꝫ ꝛc.

¶ Ex quibus manifeste patet ꝙ errauit in iure credens se teneri cum nullo iure teneretur propter pactum predictuꝫ quod transiret ad masculos tantum ꝛ sic potest repetere: qm̄ iuris error inducit repetitionem soluti qd̄ nullo iure debebatur ciuiliter ꝛ naturaliter. l. sed ꝛ si me putem. ff. de condi. indebi. ꝛ plene notatur in. l. j. co. tit. C. de iur. ꝛ fac. igno. l. cum quis. Male ergo sciuit compillare instrumentum ille notarius: qꝛ potius debuit dicere totum oppositum. s. sciens se ad infrascripta non teneri de iure ꝛc. prout traditur per Bar. in. l. fi. §. idem quesit. ff. de condi. indeb. ꝛ cōiter fiunt instrumenta per cautos notarios. Ipse auteꝫ dixit econtra sciens se teneri de iure ꝛc. Et sic tanꝗ̄ erronee facta potest retractari.

¶ Tertium etiam fundamentum tollitur qꝛ nomine ecclesie pōt venire contra factum suū: ex quo erat inualidum ꝛ factum per errorem vt in toto titulo. ff. ꝛ. C. de condi. indeb. qꝛ etiam si non esset factum per errorem si tn̄ esset inualidum posset nomine ecclesie venire. l. iubemus. §. sane. ꝛ. §. iconomus. C. de sacrosanc. eccle. Proprio aūt nomine vbi non verteretur vtilitas ecclesie non: ꝛ sic loquuntur in contrarium allegata. Juramentuꝫ etiā non obstat qꝛ interpositum per errorem sicut ipsa principalis inuestitura. l. fi. C. de non nume. pecu. ꝛ sic non obligat: qꝛ caret voluntate iurantis ꝛ animo cum error impediat animum. l. si per errorem. ff. de iurisdi. om. iudic. ꝛ iuramentum non obligat nisi ex animo iurantis. Nec etiam pōt preiudicare ecclesie sicut nec alicui tertio. c. ij. de pac. lib. vj. ꝛ qd̄ no. Bar. in. l. cum quis. §. titia. ff. de leg. iij. ꝛ Bal. in. l. j. C. de inof. dona. in. v. col. ꝛ Bar. in l. titia seya. §. imperator. de leg. ij.

¶ Quartum etiam fundamentum non obstat qꝛ Bar. in. d. l. quicunqꝫ. de omni agro deser. loquitur dubitatiue ꝛ nil affirmat: nec hic procedere pōt dictum suum: qꝛ fuit actum expresse ꝙ deberet rem meliorare: ꝛ tamen videtur fuisse actum ꝙ deficiente linea masculina rediret ad ecclesiam.

¶ Quintum etiam ꝛ vltimum non ob. quia procederet in consuetudine vel statuto ecclesie. ꝛ ita loquitur Bal. in auten. si quas ruinas. Sed statutum ꝛ consuetudo laycorum non potest ecclesie nocere. c. ecclesia. de consti. maxime quando est actum expresse contrarium. Nam etiam laycis non preiudicaret: qꝛ deberet intelligi nisi partes contrarium egerint quibus non intendit viam claudere. ¶ Ultimo per alteram viam posset consuli priori. s. per restitutioneꝫ in integrum si est lesa: qꝛ maior factus repetit. vt in. c. j. de ī inte. rest. ꝛ no. Bar. in autē. qui rē. C. de sacrosan. eccle. circa fi. Laus deo ꝛ beate Marie virgini.

1 ☞ Si auus est inuestitus de emphiteosi ita vt canon soluatur per vnum ex descendentibus per lineam masculinam: an nepotis ex filio dicatur descendere ex linea masculina vt possit succedere in emphiteosim ꝛ est super eodem casu cum consilio preceden. nume. 2. 3. ꝛ. 4.

2 Jus omne potentius est in cā ꝙ̄ in causato.

3 Mens an potius inspiciatur ꝙ̄ verba.

4 Emphiteosis si concedatur alicui ꝛ suis descendentibus masculis nepos ex filia non admittitur.

¶ Consilium. cxc.

In christi nomine amen.

1 Noui͂ter reuocatur in dubium: vtrum ꝑ illa verba ꝙ fiat solutio affictus ꝑ vnam manum ex descendentibus per lineam masculinam videatur exclusa filia istius inuestiti. ꝛ dr̄ ꝙ non de proprietate verborum qm̄ verum est dicere ꝙ est descendens: ꝛ ꝑ lineam masculinā attenta persona sui patris inuestiti: ꝛ idem dr̄ de nepote ex filio masculo ipsius vel pronepte ex nepote quasi voluerit iste inuestitus prouidere sue agnationi. ar. eoꝝ q̄ no. in. l. j. C. de adul. ꝑ Ey. Et sic sufficit ꝙ ꝑsona de qua querit̄ sit agnata nec curat. An sit masculus vel femina. C. de legi. heredi. xij. tabularum.

¶ Sed omnes de quibus supra sunt agnate igitur ꝛc. ¶ Sed aduertendum est quod proprie loquendo ꝑfata filia dici non potest

potest descendens p lineam masculinam:lz sit descendens dicti inuestiti. Sed dicitur principium linee feminine: eo quia linee agnationis τ cognationis dicti inuestiti non incipiunt in ipso cum sit stipes qui debet demi:sed incipiunt in personis filiorũ τ filiarũ.s.filiorũ masculina.τ filiaꝝ feminina. Si enim inciperet linee ab ipso tam descẽdentes a filio q̃ a filia dicerenꝫ descendentes p lineam masculinã habito respectu ad principiũ qḋ est potissima pars.l.j.ff.de orig.iur.

¶Ad propositum ergo cũ filius masculus sit principiũ linee masculine τ filia femina feminine. Et p istã inuestiturã vocenꝫ descẽdẽtes a masculo filio q̃ dicunꝫ descẽdere p lineã masculinã vocaꝫ etiã ipse filius nõ ex propria vi verboꝝ:qꝛ nõ dicitur descendens p lineã masculinã cũ ipse principiet illã lineam. Sed p aliam regulam q̃ est q͂ iuris est de numero idẽ iuris est de vnitate q̃ est principiũ numeri. Et qḋ iuris est in affinibus idem iuris est in viro τ vxore q̃ non sunt affines sed principiũ affinitatis.C.de pcu.l.maritus.τ ibi no.p Cy.τ alios. Item p eandẽ regulam sequiꝫ q͂ sicut p hec verba a cõtrario sensu excluduntur descendẽtes ex filia femina:ita τ ipsa filia femina fortius excluditur:† qm̃ oẽ ius potentius est in cã q̃ in causato:vt inq̃t Ja. bu.C.de legi.l.digna vox.p illã.l. vnde cũ in descendẽte ex filia vigeat ius exclusiuũ fortius in ipsa femina: τ sic concluditur q͂ etiã attenta vi τ proprietate verboꝝ prefata filia debet excludi a successione huius emphiteosis.

¶Sed vlterius q͂ tam ipsa q̃ quelibet mulier etiã ex masculo descendens excludaꝫ vt neptis ex filio vel pneptis ex nepote attẽta partiũ intentione:posito q͂ ꝓprietas verborum repugnaret potius q̃ verborũ cortex sic ostenditur.

¶†Certum est enim q͂ non solũ sicut in vltimis volũtatibus q̃ dependent ex volũtate vnius tm̃ inspicitur ipsius testatoris volũtas potius quã verba vel verborũ cortex.C.de fideicõ.l.quãuis ita in cõtractibus inspiciꝫ mens vtriusq͂ cõtrahentiũ potiꝰ q̃ verba.ff.cõia pdi.l.si in venditione.in fi.τ ibi glo.C.q̃ res pig. obli.pos.l.fi.ff.de reg.iu.l.semp in stipulationibus. Sed sic est q͂ in talibus cõcessionibus qñ fit mentio de masculis censetur cogitatũ de masculis orientibus ex masculis nec cõprehenderetur nepos ex filia lz sit masculus:τ sic vis verboꝝ patereꝫ ipz cõprehendi:sed potius inspicereꝫ mens vt dixi:prout determinat Spec.in ti.de loca.§.nunc vero aliqua.ver.cxlv.dicẽs.† q͂ si conceditur emphiteosis alicui τ suis descendẽtibus masculis nõ admittitur nepos ex filia[a] lz sit descendens τ sit masculꝰ: qꝛ de talibus masculis non censetur concedẽs sensisse:sed de oriẽtibus ex masculis:τ sic duo censetur requisiuisse.s.q͂ sit masculꝰ τ q͂ sit agnatus. Nam interdũ vocatur q̃s ad aliqḋ cõmodum sub noĩe agnationis τ tunc nõ curatur an sit masculus vel femina dũmodo sit agnatus vel agnata vt olim faciebat.l.xij.tab. q̃ vocabat agnatos ad successionẽ.vt.d.l.lege.xij.tab. Interdum vocantur aliqui sub noĩe masculorũ τ tunc requiriꝫ vtraq͂ qualitas.s.q͂ sint agnati τ etiã masculi:vt in casu pdicto cum conceditur alicui τ suis descendẽtibus masculis:qꝛ non sufficit q͂ sit descendens τ masculus nisi etiã sit agnatus.i. descendẽs ex masculo ſm Spe.in loco p̃alleg.sic dicã in proposito cũ aliq̃ vocantur tanq̃ descendentes ex masculo vt nõ sufficiat quẽ esse descẽdentem τ etiã ex masculo ad hoc vt cõprehendatur. Sed etiam requiritur q͂ sit masculus:qꝛ isti sunt casus correlatiui:τ sic qḋ de vno dicitꝫ:de alio etiam dictuz videtur.ff.de accep.l.fi. Et sic excluditur oĩs femina etiã descendens ex masculo: τ oĩs descendens ex femina etiã si sit masculus:vt in.c.j.§.nondum. qui feu. da.pos.τ qḋ no. Bar.in.l. ij.§.fi.ff. ad tertul. Sz si dicatur ista argumentatio non videꝫ bona propter diuersitatẽ rõnum: qm̃ cum excluditur femina excluditur etiã descendẽs ex femina: qꝛ remotior τ ex infecta radice. Sed econtra si excluditur descendens ex femina non sequitur q͂ debeat excludi femina q̃ est propinquior:rñdetur q͂ exclusa femina non excluditur descendens ex ea:qꝛ remotior: sed qꝛ natus ex femina nec sibi prodest proprius sexus masculinus sed nocet sibi femininꝰ sue matris. Si ergo sexus matris nocet filio suo in quo deficit ille sexus quanto magis nocere debet ipsi matri propter regulam quaz.s. dixi q͂ omne ius potentius esse debet in cã q̃ in causato:alioquin sequeretur absurdum. ¶Pone dicit statutum q͂ existente filio vel nepote ex filio masculo non succedant descendẽtes ex feminã:extat filius vel nepos ex filio τ etiam filia vel neptis an excludentur a successione.videtur q͂ non ſm eos qui dicunt de vi verborum eas non cõprehendi appellatione descendentiũ ex femina lz sint femine. Sz hoc ridiculosum esset dicere attenta mẽte statuti que fuit preuidere vt bona remaneant in agnatione τ non perueniãt ad extraneas manus seu ad cognatos.iuxta notata in.d.l.j.C.de adulte.per Cy. Sed hic si filia vel neptis admitteretur ad succedendum p eas postea exirent de agnatione cum sint finis sue agnationis τ peruenirẽt bona ad extraneos cognatos. Non ergo debet inspici cortex verborũ statuti q͂ pdicte non dicantur descendẽtes ex femina sed ex masculo:τ sic cessent verba statuti exclusiua:imo debet inspici mens vt dixi:quoniam compillatores statutorum τ contractuum non semper vtũtur proprijs verbis seu vocabulis:vt nota.glos.ff.de testa.tute. q͂ si nepotes.

¶Concluditur ergo dictam filiam τ descendentes ex ea τ etiam alias mulieres:licet descenderent ex masculis tam de vi verborum q̃ de intentione partium ad istam emphiteosim nõ fore admittendas. Et hec interpretatio sumenda est in dubio:quia fauorabilior ecclesie.argu.de reli.l.sunt persone.

Laus deo τ beate Marie virgini.

1 ¶Filia femina exclusa semel a successione feudi p patruum an cẽseaꝫ exclusa ꝑpetuo:ita q͂ moriẽte patruo sine liberis feudum qḋ erat antiquũ reuertaꝫ ad directũ dñiuz cũ ex tenore inuestiture etiã femine potuissent succedere.

2 Sta.excludens filiam feminam a succes.patris extante masculo:mortuo postea masculo an sit exclusa a succes.fratris.

3 Si duo fratres inuestiunꝫ nouiter de feudo antiquo:τ apponãtur aliqua verba non p̄iudicantia agnatis vel cognatis:sz dño solũ:an p hoc videaꝫ immutata prima inuestitura.

4 Verba illa masculis τ feminis apposita in inuestitura quõ intelligantur.

¶Consilium.cxcj.

In christi nomine amẽ.

¶Visis τ diligenter examinatis his q̃ per diuersos doctores eximios scripta cõsulta τ allegata fuerunt in facto istius feudi: quorũ quidã consuluerunt pro dño epo Mantuano directo dño ipsius feudi q͂ ad ipm sit reuersum. Alij vero per prius cõsulerant q͂ pertineat ad filias Federici primo mortui q̃ Frãcischinus eius frater. Alij vero q͂ ad Jacobũ filium Isabette sororis eorum.† Videtur mihi breuiter dicendum q͂ prefatuz feudum ad dñm epm non sit reuersum sed ptineat ad filias Federici primo mortui:prout voluit primus consultor:longo tñ τ diffuso sermone:sed ego paucioribus verbis vtar τ ad proposi-tum facientibus ne in fastidium legentiũ veniant. Et q͂ ad dñz epm non sit reuersum probatur vnica tantum ratione que sufficit:vcz qꝛ tunc reuertitur feudum ad dñm per mortez vasalli:qñ deficiunt legitimi successores ipsius:non quando reperiuntur: vt in ti.de gradi.success.in feudũ.§. his vero deficientibus.i fi. sed hic non deficiunt vt ostendam:ergo τc. q͂ non deficiant ptz ex duobus.primo qꝛ posito q͂ portio Federici primo loco mortui peruenisset ad Francischinum eius fratrem exclusis filiabus Federici per regulam que traditur in.c.j. de eo qui sibi et here.suis.quia erat masculus descendens ab illo qui primo inuestitus fuerat de hoc feudo:τ q͂ ille Francischinus portionez illam agnouerit quod videtur fuisse necesse si diceremus ad ipsum peruenisse iure successionis dumtaxat.argu.C. de iure deli be.l.quoniam sororem.secus si iure accrescendi.ff.de here.insti. l.liber homo.§.titius.in fi. Jacobus autem de bel.dicit expresse in ti.qui feu.da.pos.in.§.cum vero corradus.q͂ inspecto iure consuetudinario tam iure successionis q̃ iure accrescẽdi deuoluitur. Et in ti.de duobus fra.a capi.inuesti.dicit expresse per illum tex.in fi.q͂ tale ius accrescendi locum habet etiam post ius semel acquisitum τ resolutum sicut in vsufructu. vt.l.j.§.interdum.ff.de vsufruc.accre. Et sic agnitio non fuit necessaria: sed ipso iure fuit effectum Francischini totum dictum feuduz: partim iure suo partim iure accrescendi:sicq͂ filie Federici fuerũt excluse a successione patris earuz scilicet dicti Federici in hoc feudo propter superexistentiam patrui masculi. Attamen mortuo postea patruo sine prole non excluduntur a successione ipsius etiam in portione que fuerat patris earum τ a qua semel fuerunt excluse:quia ista est diuersa successio:nec veniunt nunc vt filie sed vt agnate: nec ad istud feudum tanq̃ patris carum: sed tanq̃ patrui.s. Francischini.tex.est qui hoc pbat in.l. q̃ tibi testamentũ.in prin.ff.de his qui.vt indi.iuncta .l.iij.§. plane si mater.ff.ad carbo.de leg.iij.l.fi.in prin.in rõne sui. Et lz quidam dicit q͂ in feudo quantũcunq͂ p diuersas manus trãsiuerit semp videꝫ succedi primo inuestito nõ vltimo morienti:dico q͂ istud nõ est verũ p tex.in.d.§.cum vero corradus.vbi dicitur q͂ in feudo paterno frater succedit fratri[b].no.dñ dicit fratri nõ patri:qḋ dicere debuisset si illa opi.vera esset. Et etiam ptz per rõnem.qꝛ si feudũ de primo puenit ad scḋm:τ de secundo ad tertium si tertius nunc moritur non potest dici q͂ nunc agaꝫ de successione primi:qꝛ illa semel fuit deuoluta ad scḋm:τ per ipsum

[a] ¶Ex filia.vide q̃ habenꝫ p do. Pet.phi. cor.in csi.ij.in cip.vñ.ĩ lra.C. τ seq.in.iij.pte τ ĩ csi.cccxxxiij. p totũ in.iij.pte.

[b] ¶Fratri. Secus aũt ẽ si feudũ assignatum sit vni fratrum τ frater decedat sine filijs: qꝛ nõ reuertiꝫ ad fratrẽ: τ sic regulariter frater ĩ feudo nõ succedit fratri vt p.d. Mari. sozi.in csi.xix. in ṽ.verũ pdictis: circa mediũ.τ ĩ cs.xxiij. ṽsi.vij.pbat ex no.in.j.parte.

agnita: ergo amplius nõ deuoluit: ⁊ semel fuit sibi successum ꝑ secundum: ergo amplius sibi non succeditur. ff. de succes. edic. l. fi. Et idem est dicendum de secundo cui fuit successum ꝑ tertiuz est ergo necesse dicere ꝙ agatur nunc de successione ipsius tertij: cui adhuc non fuit successum: ⁊ que hodie deuoluitur in qua debet inspici tempus quo deuoluitur: vt insti. de here. qui ab intest. §. ita demum. cum ergo tunc non reperiatur aliquis masculus descendens ex isto vltimo moriente q̇ habeat istas puellas excludere: sequitur ꝙ licet fuerint excluse a successione patris earum non propterea excluduntur a successione patrui que est diuersa. arg. ff. de serui. vrb. pred. l. si damus. de aqua plu. arcen. si prius. in prin. † Nam ⁊ si statutum excluderet filiam feminaz a successione patris extãte filio masculo: mortuo postea masculo non excluderetur a successione fratris que est diuersa: in qua haberet etiam bona que fuerunt patris a quibus fuit exclusa: q2 non habet ea tanq̃ patris: sed tanq̃ fratris vltimo moriẽtis per iura. s̃. alleg. iuncta. l. sed ⁊ si plures. §. filio. ff. de vulg. ⁊ pupil. Nec ob. l. si is qui. eo. ti: quia ibi volebat quis venire ad successionem fratris ex dispositione patris a cuius patris bonis excludebatur odio ipsius patris: sec⁹ si vellet venire ex alia dispositione. vt ibi not. Hic vero nec odio patris fuerunt iste filie Federici excluse a succedendo patri suo: sed propter patruum masculum. Nec nunc volunt venire ad successionem patrui scilicet Francischini ex dispositione Federici patris earum sed iure suo.

2 (margin)

¶ Ex his videtur ꝙ dictum Bal. in. §. quin etiam. in ti. episcopũ vel abbatem. non sit verum dum dicit ꝙ filia semel exclusa propter superexistentiam fratris perpetuo remanet exclusa [a]: etiaz si frater postea sine filijs moriat̃: q2 licet fuerit exclusa a succedẽdo patri propter masculum non debet nunc excludi a succedendo fratri patris cum nullus masculus existat qui ab ista successione eam excludat que hodie defertur ⁊ cessante causa exclusionis debet exclusio cessare. c. cum cessante. de appell. C. de episc. ⁊ cle. l. generaliter. Uerum q2 glo. ibi posita videtur sentire a cõtrario sensu idem quod Bal. dum dicit ꝙ si masculus incontinenti moreretur femina non excluderetur: ⁊ sic innuit a cõtrario ꝙ si non incontinenti perpetuo excluderetur: ⁊ per consequẽs a succedendo tam patri q̃ fratri masculo. Et etiã q2 multi dicũt ꝙ intellectus quem supra dedi nõ haberet aliquod dubiuz. s. ꝙ femina semel exclusa non admittatur vlterius. s. ad successionẽ illam a qua fuit exclusa: ideo dicunt debere intelligi aliter. s. ꝙ non admittitur vlterius. s. ad succedendum in dicto feudo: ⁊ sic etiam masculo postea morienti: maxime q2 ista non est proprie successio sicut est successio vniuersalis que fit in hereditate per quam representatur persona defuncti. l. hereditas. de acqui. reruz domi. Et ideo sicut sunt diuerse persone ita sunt diuerse hereditates ⁊ diuerse successiões: sed ista successio in feudo est successio singularis in qua non representatur persona cui succedit̃ sicut nec in legato. vt no. Bal. in aut. cessante. C. de legi. here. sz solum ipsa res in qua succeditur ⁊ sic cuicunq3 succedatur cum res ipsa non varietur non videtur variari successio: sed dicitur vna ⁊ eadem: sicut est vnum ⁊ idem feudum. ⁊ per consequens femina semel exclusa a feudo amplius ad illud non admittit̃ sine noua inuestitura. pro quo bene facit. l. fi. ff. de succes. edic. ⁊ l. fi. C. de remis. pigno. Jccirco nolendo recedere ab isto intellectu postq̃ est roboratus autoritate Bal. ⁊ etiam glo. ⁊ quem etiam omnes consulentes in hoc negocio sequuntur supcrest alia ratio fortis ⁊ difficilis per quam probatur istud feuduz ad solas filias dicti Federici pertinere. Nam ẽm intellectum precedentem licet ad dominum episcopum non esset reuersum: q2 non deficerent successores Francischini vltimo mortui: tamen non ille sole succederent Francischino: sed etiam Jacobus fili⁹ Jsabette: q2 est in eodez vel pari gradu cum illis: eo q2 Francischinus erat illius patruus: huic vero auũculus: ⁊ sic in tertio gradu de iure ciuili. Et licet sit natus ex femina exclusa: tamen illa exclusio non plus deberet sibi nocere q̃ noceret matri eius: sed matri eius noceret solum quantum ad successionẽ fiendã patri a qua fuit exclusa ꝑpter fratres ⁊ etiam quantũ ad succedendũ fratri primo morienti ꝑpter aliuz superstitẽ. non aũt esset exclusa si viueret a succedendo fratri vltimo morienti ꝑ iam dicta: ergo nec Jacobus eius filius quinimmo videret̃ debere preferri tanq̃ masculus prout quidã consuluerunt. ꝑ text. in. d. c. j. de eo qui sibi ⁊ heredi. suis mas. ⁊ femi. Sed ẽm istam rõnem quã nũc tangaz nec p̃fertur illis: nec cũ eis concurrit: sed ille sole veniũt Et ratio est ista. † Nam presupposito ꝙ ẽm tenorẽ inuestiture prime [b] ⁊ etiam secunde inquantũ facta fuit illis fratribus pro se ⁊ suis heredibus vtriusq3 sexus: sicut fuit facta prima: ⁊ sic in hoc regulatur ⁊ intelligitur ẽm illam arg. ff. de vsu. l. si stipulat⁹ de leg. j. l. si legati serui nomine. ⁊ l. dam. infec. stipulatio. §. fi. de dam. infec. Prefata Jsabetta cum omni prole sua tam masculi

3 (margin)

[a] ¶ Exclusa an ꝑpetuo vel tpaliter excludat̃: ⁊ an ⁊ qñ cessãtib⁹ masculis reintegret̃ vide p. d. Mari. sozi. i. s̃. alleg. ꝯsi. xix. in ver. ⁊ posito in casu fortiori. ⁊ per bar. soz. in cõs. xcij. in v̉. circa quartã dubitationẽ: cum v̉ũ. seq. in. j. ꝑte. et vide bal. in ꝯsi. cclxvij. i. v. ꝑte.

ADDitio.
[b] ¶ Et an ⁊ qñ prime. Inuestiture ꝑ aliã posteriorẽ videat̃ derogatũ vide late ꝑ Phili. dec. i ꝯsi. cxciij. incip. ⁊ ꝑ tenui in primo vol.

na q̃ feminina fuerit exclusa a successione istius feu. per illũ. §. quinetiam. ne sit melioris conditionis filius eius q̃ ipsa ar. C. de bo. mater. l. si viua matre. ⁊ ne sequatur inconueniens ꝙ hodie mater eius viueret ipsa excluderetur ⁊ Jacobus admitteretur. per. l. illam si viua matre. Et etiam dicte filie Federici similiter essent ꝑpetuo excluse ꝑpter superexistẽtiaz patrui. Attamẽ admittuntur dicte filie ex illis verbis positis in vltima inuestitura dum inuestiuit illos pro se ⁊ suis heredibus vtriusq3 sex⁹ vel alterius eorum. Nam ex illis verbis vel alterius eorum inducitur noua inuestitura in persona filiarum alterius eorum ꝙ ipse possint succedere patruo vltimo morienti sine liberis ꝑut contingit in casu nostro. Nam ꝙ possent succedere patri ipsarum inducebatur per prima verba dum fuerunt inuestiti pro se ⁊ filijs suis: verba ergo illa vel alterius eorum vt aliquid operentur importãt vt possint succedere etiam patruo. Nec potest considerari alius casus in quo dicta verba possint aliquid operari q̃ iste in quo sumus de presenti: tunc ergo non obstabũt ea que. s̃. dicta sunt seu ꝙ iste filie semel fuerunt excluse ab isto feudo propter superexistentiam patrui. ⁊ sic deberent remanere ꝑpetuo excluse. Nam istud esset verum: vt. s̃. dixi si non haberent inuestituram nouam quam videntur habere propter dicta verba fuerunt ergo excluse ⁊ excluse remanent virtute prime ⁊ etiã virtute secunde inquantum concordat cum prima: ⁊ sic intelligitur ẽm illam: non autem inquantum discordat. vc3 in dictis verbis vel alterius eorum sic ergo sunt excluse sc3 nisi contrariũ sit actum. Potuit autem dñs episcopus in hoc preiudicare sibi ⁊ preiudicauit: q2 si dicta verba non apposuisset sine dubio feudum fuisset ad se reuersum ꝑpter perpetuam exclusionem Jsabette cum tota prole sua ratione superexistentie fratrum: ⁊ propter perpetuam exclusionem puellarum predictarũ ratione superexistentie patrui tenẽdo dictam opi. Bal. ⁊ intellectũ ad dictum. §. quinetiaz. Sed ipse censetur prefatas puellas de nouo inuestisse propter dicta verba si contingat eas superesse tempore quo alter illorum sine liberis moriatur: non ergo veniunt iste puelle virtute prime sed virtute huius vltime inuestiture.

¶ Nec ob. responsio facta per quosdam consulentes ad hanc rationem. vc3 ꝙ dicta verba intelligantur cum hoc moderamine. sc3 ꝙ veniant femine alterius eorum ad successionez vltimi morientis. s. si nõ supersunt masculi. Nam fateor istud tñ debet intelligi de masculis alterius eorum qui receperunt inuestituraz illo mõ: non aũt de masculis alterius qui inuestituram hanc secundam non recepit vt est iste Jacobus. Nam Federic⁹ ⁊ Francischinus qui receperunt vltimam inuestituram illo modo censentur voluisse prospicere sibi ⁊ heredibus seu descendentibus suis: non aũt Jsabette sorori ipsorum vel suis descendentibus vt in. c. j. de duobus fra. a capi. inuesti. ⁊ ista est rñsio solẽnis per quam fundamentum. s̃. factuz sustinetur ⁊ defensatur ab impugnatione predicta.

¶ Jtem non ob. si dicatur ꝙ cum istud esset feudum antiquum nõ potuit inuestitura secunda poni aliquid diuersum ab inuestitura prima in preiudicium agnatorum vel cognatorum. vt in. c. j. §. hoc quoq3. de succes. feu. ⁊ de alie. feu. pater. c. j. Quia fateor istud de agnatis vel cognatis ad quos feudum esset reuersurũ si illud non fuisset adituz: ⁊ per illud efficitur ꝙ non reuertitur ita loquuntur illa capitula. Sed in casu nostro si verba illa nõ fuissent apposita: non propterea feudum fuisset reuersurum ad Jacobũ: nec etiã ad dictas puellas tenẽdo ĩtellectũ Bal. i. d. §. quin etiam. quem etiam tenent omnes consulentes in isto negocio: sed fuisset reuersurum ad ep̃m: vnde bene potuit dñs ep̃s sibi preiudicare apponendo dicta verba propter que non reuertitur ad eum: sed ad dictas puellas. Non ergo fuit effectum p̃iudicium Jacobo propter verba predicta postq̃ erat exclusus etiam si apposita non fuissent sed domino episcopo. Sed tenendo primum intellectum quem. s̃. tetigi. scilicet ꝙ posset venire tanq̃ ad successionem nouaz Francischini a qua non fuisset exclusus fateor ꝙ dicta verba non potuissent apponi in eius preiudicium.

¶ Jtem non obstat capl'm primum de eo qui sibi ⁊ heredi. suis ꝑ qd̃ videtur ꝙ solus Jacobus succedat q2 masculus: q2 nil facit ad propositũ. Loquit̃ eñ in masculo nato ex radice nõ exclusa si bene ponderet̃. Sed iste Jacobus natus est ex radice exclusa Jtem ibi ille femine quas ille masculus excludit nõ habebant nouã inuestiturã hic sic rõne dictorũ verborũ: q̃ si apposita nõ fuissent: nec Jacob⁹ nec dicte femine admitterent̃: sed reuersuz esset ad ep̃m ẽm dictum intellectũ Bal. sed ẽm primũ tactuz primo loco solus Jacobus videretur admittendus.

¶ Jtem nõ obstat ꝙ iste Jacobus deberet admitti ex sua persona tãq̃ masculus nõ obstãte inhabilitate matris. ar. in. l. j. §. fi. ff. de contratabu. ⁊ l. si necem. §. si deportatus. de oper. liber. q2 istud non est verum in successione feudi in qua etiã si fiat receptum

ceptum pro masculis & feminis: femine admittuntur sub conditione si masculi non sunt tempore delate successionis: al's repelluntur ac si pro eis non fuisset receptū. vt. d. §. quinetiā. & de succes. feu. §. filia. & per consequens oīs earum proles: sicut repelleretur si pro femina receptum non fuisset vt in. c. j. §. hoc autē notandum. qui feu. da. pos. Deficit em̄ conditio sub qua censetur fuisse facta inuestitura pro feminis. s. defectus masculorum: & ex hoc sufficit ad perpetuam exclusionem feminarum licet masculi postea deficiant: sicut econtrario existentia conditionis sufficit ad perpetuam admissionem lz postea deficiat. l. si quis heredē. C. de insti. & substi. Et idem esset in vniuersali successione hereditatis si ex forma statuti filia vocaretur masculo non extante. Nam ipso extante & acceptante filia cum oī sua progenie esset exclusa lz masculus postea deficeret: nec filius filie posset ex ꝓpria sua persona venire. iuxta plene no. per Bar. in. l. fi. & in. l. ij. §. fi. ff. ad tertul. & Cy. in. l. ij. C. q̄ sit long. cōsue. & Bal. in. l. maximum vitium. C. de libe. prete. Et eodem modo non posset Jacobus venire ex stipulatiōe facta eius nomine: qr illa intelligitur facta ꝯm naturam feudi predictam. s. si masculi non extabunt: & sic eis extantibus cōditio stipu. deficit. arg. iurium. s̄. alleg. Et eodem modo in successione vniuersali que deferret̄ de iure cōmuni in defectum aliorum. puta defertur agnatis in defectū liberorum & cognatis in defectū agnatorum. Certe existentibus primis & acceptantibus sequentes sunt perpetuo exclusi. l. fi. ff. de succes. edi. sed si primi deficiūt vel sunt inhabiles tunc sequētes in capite vel in gradu venire possunt ex eorum propria ꝑsona sic loquitur. l. j. §. fi. cum simi. ff. de contratab. nepos enim vocatur in defectum filij: ideo filius est inhabilis: nepos vocat̄ ex sua propria persona: sed in materia feudi nepos ex filia nō vocatur in defectum matris tantum: sed in defectum matris & masculorum. si ergo masculi extant deficit vna ex conditionib⁹ sub quibus vocatur. ergo &c. l. si heredi plures. ff. de condi. insti. Et sic concluditur in casu nostro prefatas filias Federici preferendas in dicto feudo tam Jacobo quam domino episcopo ꝓpter nouam inuestituram que censetur facta de ipsis ex illis verbis appositis in secunda inuestitura scilicet vel alterius eorum que verba si non fuissent apposita fuisset reuersum ad dominū episcopum exclusa Isabetta perpetuo cum omni sua prole per existentiam fratrum. Et exclusis dictis filiabus Federici propter existentiam Francischini patrui. Nec placet quod quidam dicunt ꝙ immo dicte filie Federici non fuerunt excluse a succedēdo patri ipsarum propter superexistentiam patrui quia in feudis descendentes preferūtur collateralibus: vt in. c. j. de gradi. succes. in feu. Sed respondeo verum est ceteris paribus scilicet ꝙ descendentes sint masculi sicut collaterales: vel si sunt femine etiam collatetales sint femine: sed hic nō sunt termini pares quia collaterales sunt masculi: & descendentes femine: & sic collateralis prefertur propter tenorem inuestiture ꝯm quem succe-

4 ditur. † Item dicunt illa verba masculis & feminis apposita in inuestitura intelliguntur scilicet de descendētibus: sed patru⁹ seu frater patris non est de descendentibus: sed non aduertūt ꝙ Francischinus licet non fuerit de descendentibus Federici fuit tamen de descendentibus primi inuestiti in cuius inuestitura fuerūt illa ṽba apposita & fuit ꝓpinquior illi prīo īuestito q̄ꝫ filie Federici scilicet in primo gradu: quia filius ille in secundo: quia neptes. vnde credendum est ꝙ ille primus inuestitus per prius voluerit prouidere Francischino si vltimo superuiueret q̄ꝫ filiabus Federici duplici ratione: tum quia masculus: tum quia propinquior: sed inuestitura quam postea recepit Federicus fateor ꝙ ipse nō censetur voluisse prospicere fratri suo sed suis descendentibus primo masculis postea feminis illis non existentibus: vt in. c. j. de duo. fra. a capi. inuesti. tamen hoc non habebat nocere Francischino: quia licet ipse nō posset venire ad partem Federici virtute secunde inuestiture: nec ex sua prouisione nec ex prouisione Federici: quia quilibet eorum censetur prospexisse sibi tantum & heredibus suis: non autem frater vt. d. c. j. de duo. fra. a capi. inuesti. potuit venire ex inuestitura recepta per patrem suum & excludere filias Federici: qr pater suus sic voluisse videtur duplici ratione: vt supra dixi: q̄ patris sui prouisio non censetur fuisse sublata per nouam inuestituram: vt in. c. j. §. j. de succes. feu. & in. c. j. de alie. feu. paterni. Et si dicatur immo fuit sublata: quia ipsi fratres communiter receperunt hanc secundam inuestituram: & sic censentur inuicem cōsensisse ꝙ quilibet eorū reciperet portionem suam pro se & suis heredibus. ff. quibus modis pig. vel hypo. sol. l. titius. in prin. & quod no. Bar. in. l. cum pater. §. libertis. in. fi. ff. de leg. ij. Nec censetur aliquis ipsorum ledi postq̄ꝫ alter alteri consensit. arg. l. de fideicommisso. C. de transa. videtur ergo Francischinus cōsensisse ꝙ portio Federici potius ad filias illius perueniat ꝯm intentionem ipsius Federici quā ꝙ ad se. Respondetur lz obiectio sit fortis ꝙ immo non censetur alter alteri consensisse nisi ꝯm naturam prime inuestiture postq̄ꝫ simpliciter fuerunt inuestiti: secus si fuisset expresse actū ꝙ inuestirentur tanq̄ꝫ de nouo feudo: vt in capi. primo. de eo qui finem fecit agna. ad fi. Requiritur enim ꝙ hoc agatur expresse vt ibi patet: alias censentur inuestiti tanq̄ꝫ de paterno: & sic secūda inuestitura intelligitur ꝯm primam.

¶ Item dicunt esse casum in. c. j. de duo. fra. a capi. inuesti. ꝙ filie Federici preferebantur Francischino: quia licet ibi loquatur quando fuerūt inuestiti de feudo nouo. Idē tamen videtur quādo de paterno: qr nulla ratio diuersitatis potest reddi. ar. l. iij. ff. de iniusto testa. Sed certe immo est ratio clara & manifesta: qr quando de beneficio nouo. tunc inuestitura regulatur ꝯm intentionem ipsorum fratrum ipsam recipientium. Sed certum est ꝙ quilibet eorum censetur potius prouidisse sibi & suis heredibus seu descendentibus q̄ꝫ fratri suo: ideo esset contra intentionem suam si frater suus preferretur filiabus suis. & hoc est quod voluit ibi tex. Sed quando inuestiuntur de feudo antiquo non sic quia tunc inuestitura prima regulabatur ꝯm intentionem primi inuestiti: respectu cuius iste Fracischinus erat descendens non collateralis & ideo sibi potius q̄ꝫ neptibus ex altero censetur prospexisse per rationes. s̄. tactas. vnde licet sit contra intētionem fratris ꝙ preferatur filiabus fratris: non tñ est contra intentionem patris: immo ꝯm eā que debet attendi non obstante scđa inuestitura ꝑ quam nō censetur aliq̄s ipsorum renūciasse alicui iuri qđ haberet ex prima. Et ideo tex. in. d. c. nō sine misterio dicit de nouo beneficio.

¶ Concludo ergo vt. s̄. dixi ꝙ dictum feudum fuit totum effectum Francischini: & ꝙ de ipso ꝑuenire debet ad filias Federici excluso domino episcopo & dicto Jacobo ꝓpter verba apposita ī scđa inuestitura: que si nō fuissent apposita perueniret ad ep̄m retenta opinione Bal. in. §. quinetiā. quam oēs consulentes sequuntur finaliter. Laus deo & beate Marie virgini.

1 ☞ Inuestigatio subtilis super depositione testium deponētium super quibusdam rebus q̄ dicebantur saccomanate: an ꝓbent easdem res esse quas dicit depositarius fuisse ablatas vt liberetur a deposito.

2 Testibus deponentibus de dñio alicui⁹ rei ꝙ sit alterius quādo credatur.

3 Dictio & vltra ꝓlata a teste nihil operatur.

4 Et testes verisimiliora dicētes: lz pauciores preferunt̄ alijs cōiecturis suffragantibus.

5 Et an testes recipiant̄ super contrarijs articulis post dicta testificata. & quid in causa appellationis.

¶ Consilium. cxcij.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Uisis & ponderatis oībus & de quib⁹ supra & attestationibus nouiter receptis in hac cā appellationis sup saccomano facto vt dicitur in anno. M. ccccij. in domo dñi Guidini de soardis de robba q̄ dicebatur esse dñi Benalij. videtur mihi satis clare dicendum ex pluribus ꝙ per dictas attestationes non plus iuuetur p̄fatus Marsilius ad obtinendū absolutionem a petitione heredum p̄fati dñi Benalij que ꝑ alios testes productos in cā principali sufficientissime probata erat: prout ꝑ consilia sup hoc reddita fuit clare ostensum q̄ꝫ si recepte non fuissent. Et ꝙ in nullo ꝑ eas fundetur intentio dicti Marsilij cōtra dictos agentes. Et primo qr cum tota multitudine & superfluitate verborū testium predictorum & etiā impertinentium ad hanc cām. Et posito ꝙ oīa que dicti testes dicunt essent in se vera. vz ꝙ dictum saccomanum de quo deponunt fuerit factū & ꝙ res & bona & pāni de dicta domo asportati forent vt dicebatur dicti dñi Benalij et tanq̄ꝫ ipsius dñi Benalij rebellis vt dicebatur fuerint asportati: non tñ concludunt nec probant sufficienter ꝙ ita esset rei veritas. s. ꝙ essent dicti dñi Benalij: qm̄ ꝙ essent dñi Benalij nō reddunt aliam rōnem dicti sui nisi ꝙ ita dicebatur cōiter & vulgariter vel ꝙ ita erat publica vox & fama. Constat autem ꝙ ista possunt simul stare & esse vera, vz ꝙ ita cōiter & vulgariter dicebatur: & tamen veritas erat in cōtrariū. vz ꝙ non erat dñi Benalij: sed ipsius dñi Guidini vel alterius qui apud ipsum depo suisset sicut deposuerat dñs Benalius. fama namq̄ illa ortum habere potuit ex eo ꝙ sciebatur dictum dominum Benalium deposuisse petias pannorū. lxx. & vltra penes dictum dominum Guidinum: & istud bene erat verū publicum & notoriū: ideo credebatur ꝑ illos qui viderūt saccomanari & ꝑ ipsos saccomanātes: ꝙ ille petie q̄s ipsi repererunt essent ille eedē: & tamen in cōtrarium erat veritas: quia illas fecerat dictus domin⁹ Guidi-

nus ad aliam locum asportari scilicet ad castrum quoddã suuz prout dicunt testes qui deposuerunt pro agentibus. Et si hoc esset non fuisset pfatus dñs Guidinus ex dicto saccomano liberatus a dicto dño Benalio cuius panni ablati nõ fuissent. Cõstat autem ꝙ probationes debent concludere vel necessario vł presumptiue presumptione a iure approbata: alias non probat hoc esse quo ab hoc contingit abesse. C. vnde cogna. l. nõ hoc. de proba. non nudis. ⁊ l. non epistolis. iũcta. l. siue possidetis. ⁊ ꝙ dubia probatio non releuat probantem. c. in presentia. de pba.

2 † Et ꝙ de dominio alicuius rei ꝙ sit alterius non creditur testibus [a] hoc asserentibus nisi reddant sufficientem causam sui dicti etiam non interrogati: cum dominium non percipiat̃ sensu corporeo: sed iudicio intellectus: vt no. Inno. in. c. cum cãm. de testi. ⁊ Bar. C. eo. ti. l. solã. Item posito ꝙ essent domini Benalij non tamen constat ex dictis prefatorum testium ꝙ essent ille eedez petie panni que fuerunt deposite ⁊ potuerunt esse alie diuerse: quod si fuisset ab allis tantum fuisset liberatus nõ a depositatis. debuit enim de identitate fieri articulus. iuxta nota. per Bat. in. l. j. C. si vnus ex pluribus appel. de erro. aduo. l. secunda. quod factum non fuit. Item dicti testes non deponũt de quantitatibus pannorum ablatorum: sed dicunt ꝙ viderunt asportari de pannis qui dicebantur esse domini Benalij: quod verbum de pãnis poterat et potest verificari in duabus vel tribus petijs tantum: cum tamẽ fuerint depositat. lxx. ⁊ vltra. put probatum est: vnde dictum predictorum testium non debet extẽdi ad plures petias ꝙ̃ virtus dicti verbi pluris scilicet de pannis necessario importet. vcz ad duas vel tres ⁊ in ceteris remãserit obligatus. argu. ff. de opti. lega. l. j. de leg. ij. legatorum. §. qui plures. ⁊ quod no. eodem titu. meuius. §. eum qui. in glo. fi. etiam si dixisset de tribus petijs ⁊ vltra.

3 † qꝛ illa dictio. ⁊ vltra prolata a testibus qui debent clare loqui non operatur. vt not. Cy. in. l. si quis in suo in fi. C. de inoffi. testa. sicut ⁊ verba sententie non extendũtur vltra ꝙ̃ proprietas verborum necessario importet. C. si plures vna sententia. l. prima. ⁊ no. Barto. in. l. Julia. post prin. ff. de conditio. ⁊ demonstra. per. l. penul. de his qui sunt sui vel alieni iuris. Sicut enim illa sunt stricti iuris: ita ⁊ verba testium per illam rationem ꝙ dubia probatio non releuat probantem. Nam loquendo in plurali ⁊ non specificando numerum vel quãtitatem dubium est an senserit de duobus vel tribus an de pluribus: in quo dubio tenenda est illa pars que facit contra producentem vt intellexerit de duobus vel tribus tantum quem numerum pluralitas necessario requirit. l. vbi numerus. ff. de testi. ad trebel. l. si. ⁊ ad plures vel plura non extendatur postꝙ̃ in illis potest verificari. vt. d. l. legatorũ. §. qui plures. in fi. ⁊ no. in. d. l. meuius. §. eum qui. per glo. ⁊ doc. vltra predicta etiam adsunt testes examinati pro parte actorum deponẽtes cõtra. vcz ꝙ prefatus dominus Guidinus prefatas petias pannorum penes eum depositas per dictum dominum Benalium portari fecit ad quoddam castruz suum: ⁊ ꝙ ex eis fecit incidi caligas aliquas ⁊ vestes. Et ꝙ̃plures vẽdi fecit ⁊ isti sunt contrarij de directo testibus nũc examinatis quos testes alias examinatos pronunc non vidi.

4 † Sed dico ꝙ cuz illis assunt ⁊ concurrunt alie ꝙ̃plures coniecture que faciunt eos etiaz si sint pauciores numero preualere testibus nunc nouiter receptis. vcz ꝙ nec dominus Guidinus alias dum viueret conuent⁹ ad restitutionem dictarum petiaruz: nec etiam dictus Marsilius in prima instantia se defendit ex isto saccomano facto in. M. cccc. iij. Nec de ipso articularunt: sed de facto dudum post: vnde in mentem cuiuslibet iudicis boni ⁊ discreti cadere potest ⁊ debet non esse veruz quod dicunt testes nouiter examinati pro dicto Marsilio: ꝙ dictum saccomanum factum fuerit in dicto anno. M. cccc. iij. vel si factum fuit non fuerunt saccomanate p̃fate petie depositate sed alie: quia si illud esset ⁊ foret veruz qđ ipsi dicunt verisimile est ꝙ de dicto saccomano fuisset alias articulatum ⁊ probatum: tam per prefatum dominum Guidinuz quam per dictum Marsilium: quod tamen non fuit. Sed nũc apertis attestationibus ⁊ viso ꝙ nõ prosunt ipsi Marsilio ad absolutionem obtinendam nisus est redimere testes nouiter pductos qui presumuntur corrupti ⁊ subornati deposuisse poti⁹ falsum quam verum: vel si deposuerũt verum debent reduci ad concordiam cum testibus alias receptis. vcz. vt non fuerint saccomanate petie predicte depositate. sed alie. c. cuz tu. extra de testi. ¶ Primis enim testibus potius lux veritatis assistit propter dictas coniecturas ⁊ etiam propter aliam: quia do. Guidinus impetrauit liberationem a dño Pandulpho quod non fuisset sibi necessarium si dicte petie fuissent sibi ablate: qm̃ ex hoc solo fuisset ipso iure liberatus. l. x. ff. de verb. oblig. Et constat ꝙ coniecture [b] ⁊ presumptiones pro vna parte subsistentes faciunt testes ipsius preualere testibus alterius partis ⁊ grauant alteram partem in onere probandi. ff. de iureiuran. l. si duo. in prin. ⁊ ibi no. de excusa. tuto. l. excusantur. in prin. ⁊ ibi etiam no. iuncta. l. ob carmen. §. fi. ff. de testi. Et his que habent̃ in. c. fraternitatis. de testi. ⁊ eo. ti. in clemen. c. fi.

5 † Nam posito etiaz ꝙ potuerint dicti testes recipi ⁊ examinari propter statutuz qđ vult exceptionem reseruari in calculo ferende sententie: ⁊ ꝙ debeant examinari saluo iure impertinentium ⁊ non admittendorum super quo insistere non intendo: qꝛ non expedit dici potest ꝙ si nunc apparet ipsos non fuisse admittendos de iure cõi: qꝛ post didicita testificata super cõtrarijs articulis perinde sic ac si recepti non fuissent: ⁊ ꝙ etiam indicium non faciant. per ea q̃ habentur in. l. maritus. ff. de questio. iuncto eo quod no. in. l. prętor. circa prin. ff. de dam. infe. quando aliquis admittitur sub exceptione ⁊c. determinatio etiã dictorum capitulorum locuz habet ſm veritatez etiam in foro ciuili ⁊ seculari: ꝙ repellantur in causa appellationis sicut in causa principali: qꝛ fundatur in iure naturali scilicet in timore subornationis: quod ius semper ⁊ vbiꝗ bonum est ⁊ equum. ff. de iusti. ⁊ iure. l. penul. in prin. Nõ immerito Bar. cuius decisiones vt plurimum fundabantur in iure naturali partem istam tenuit in. l. per hanc. C. de tempo. appel. Et quia potius videntur ille decretales tendere ad declarationem dubij quod erat de iure ciuili quam ad constitutionẽ noui iuris: vt patet in ratione quã assignant: vnde leges nõ dedignantur illos canones imitari cum dici non posset in rei veritate ꝙ. ll. voluerint contrarium: licet opi. quorundam fuerit contraria. iuxta notata in. l. penul. C. de sacrosan. eccle.

¶ Sed ⁊ posito ꝙ dicti articuli non fuerint ijdem nec directo contrarij: sed per indirectum: quia primus fuit ꝙ fuerunt portati ad castrum domini Guidini. Secundus ꝙ fuerunt saccomanati: ⁊ sic non portati propter quod videntur potuisse testes predicti recipi. c. ex tenore. ⁊. c. si ⁊ res. cum ibi nota. extra de testi. posset dici ꝙ istud esset verum quando tenderetur ad reprobationem priorum testium de falsitate quod hic factum nõ fuit vel ꝙ propter alias coniecturas existentes in contrarium hoc cesset in casu nostro vt non debuerint recipi etiam super contrario per indirectum licet non directum: quoniam ex didicitis testificatis augetur presumptio contra Marsilium ꝙ testes subornauerit videns se per primos non probasse suam intentionẽ. Item ꝙ non debuerint recipi facit statutum loquens de testib⁹ absentibus ꝙ quibusdam semel nominatis in causa nõ debeat addi. Nam causa appellationis est eadem cum principali licet instantia sit diuersa. Ideo qui tenetur probare in prima tenetur probare in secunda: vt no. in. l. hi qui. C. de appel.

¶ Quod autem quidam testes deponũt super quarto capitulo. scilicet ꝙ duo plaustra pannorum portatorum ad dictuz castrum domini Guidini erant cuiusdam domini Luce non facit ad propositum quia ista possunt simul stare ꝙ dictus dominus Lucas misit dicta duo plaustra. Et ꝙ etiam dominus Guidinus misit alia plaustra onerata de pannis dicti domini Benalij. Nam illi testes non dicunt contrarium: ⁊ si dicerent non crederetur eis: qm̃ astruerent negatiuam. c. cum ecclesia. de causa poss. ⁊ proprietatis.

¶ Concluditur ergo vt supra. s. p dictos testes nouiter receptos nõ pl⁹ esse fundatã intẽtionẽ Marsilij ꝙ̃ pri⁹. Laus deo amẽ.

¶ Casus.

¶ Punctus qui transmittitur consulendus talis est. Nobilis et egregius miles quondam dominus Matheus de sarafinis ciuis Messane dum existeret in humanis considerãs vt asseritur puram affectionem ⁊ dilectionem quas dixit se gessisse erga nobilem Violantem de mauro ⁊ dominam Margaritã eius vxorem ⁊ sororez dicte Violantis: ac satis grata ⁊ accepta seruitia beneficia ⁊ honores: que ⁊ quas dicta domina Margarita eius vxor: ⁊ dicta Violans soror eius eidem domino Matheo taz debite ꝙ̃ deuote gratanter contulerunt ⁊c. in constantia matrimonij eiusdẽ domine Margarite ⁊ domine Violanti eius vt asseritur motu proprio ⁊ certa eius scientia: ⁊ eius bona grata ⁊ spontanea voluntate ⁊c. donauit irreuocabiliter inter viuos ⁊ habere concessit predictis domine Margarite ⁊ domine Violanti ciuibus Messane ibidem presentibus ⁊ recipientibus donationem eandem pro eis ⁊ earum heredibus imperpetuum totum ⁊ integrũ quoddam directum dominium ⁊ ius annuus emphiteoticum vnc. duarum ⁊ tarenorum quinꝗ quod dictus dominus donator habet in ⁊ super certis terris cum vallona vocato de Rafaeli cum custerijs sitis ⁊ positis in flomaria sancti Blasij pertinentiarum fari prope terras quondam Joan. murtill'r. ⁊ secus molendinuz ⁊ ad confines: olim concessis per ipsum dominum Matheum in emphiteosim imperpetuuz Nicolao murtilli. ⁊ Bartolo murtill'r. fratribus habitatorib⁹ Casalis de primo quas terras tenent ⁊ habẽt a dicto donatore in emphiteosim imperpetuum dicti Nicolaus ⁊ Bartolus murtilli. sub annua emphiteotica prestatione dictarum vnc. duaruz ⁊ tarenorũ

a ¶ Testibus. Dño aũt dñiũ pbari possit: ⁊ an sit difficilis ei⁹ pbatio. vide. d. Alex. de imo. in ɔsi. iiij. in. ij. col. in. ij. pte ⁊ in ɔsi. lxxj. in. ij. col. in. j. pte ⁊ in. ɔsil. j. in vlti. col. in. iiij. pte. ⁊ in ɔsi. x. ⁊ in ɔsi. xj. eadez pte. ⁊ in ɔsi. xv. in. ij. col. ⁊ ĩ ɔsi. xxx. eadez. iiij. parte.

b ¶ Cõiecture. Vide. d. Alex. de imo. in cõsi. xxiij. ĩ fi. ij. col. ⁊ in ɔsi. vl. ĩ. iij. col. in. iij. pte.

⁊ tarenorum quinq; sub certa forma contenta in quadam sede
publica de concessione ipsa Messane inde confecta manu no-
tarij Andree de Messana: retento tamē ⁊ reseruato vsufructu
ipsius directi dominij ⁊ iuris annue emphiteotice solutiōis di-
ctarum vnc. duarum ⁊ tarenorum quinq; in vita ⁊ per totum tē
pus vite sue. Post cuius donatoris obitum, dicto vsufructu cō
solidato ad easdem dñam Violantem ⁊ dñam Margaritā so-
rores donatarias ⁊ tenetur quo ad proprietatem ⁊ post ei9 obi
tum ad donatarias libere reuertat. ⁊ propterea ⁊c. ⁊ easdē quo
ad proprietatem ⁊ vsumfructum in corporalem possessionem in
duxit psistere ⁊c. cōstituens se ab eis precario possidere quous-
q; de eo corporalem acceperint possessionem ⁊c. quam donatio
nem ⁊c. promisit habere ratam ⁊c. obligando ⁊c. iurauit ⁊c. ī for
ma communi ⁊ voluit fieri instrumentum in forma ampliori ad
cautelam dictarum donatariarum ad consilium sapientum sub
stantia non mutata: vt hec omnia patent ex contractu inde cele
brato in eadem ciuitate Messane sub anno incarnationis do-
minice Millesimo quatricentesimotertio decimooctauo Fe-
bruarij secunda indic. manu notarij Andree ⁊c. Demuz die pri
mo Aprilis indictionis eiusdem. Idez quondam do. Mathe9
presente ⁊ ab eo legitime stipulante nobili domina Violāte de
qua supra animo donandi ⁊ proprietatez confitendi sponte cō
fessus est ꝙ cum prefatus dñs Matheus donationem irreuo-
cabilem fecerit tam pfate dñe Violanti ꝙ nobili dñe Marga
rite ei9 vxori ac sorori dicte Violāti cuiusdam directi dñij ⁊ iu-
ris annue emphitheotice solutionis census vnc. duarum ⁊ tare
norum quinq; quod dictus donator habet in ⁊ super certis ter
ris cum vallono vocato de Rafaeli ⁊ consterijs olim concessis
per prefatum do. Matheum Bartholomeo ⁊ Nicolao murti
lit. fratribus sitis ⁊ positis in flomaria sancti Blasij pertinen
tiarum fari prope terras Joannis murtilit. patris eorum et
alios confines prout hec ⁊ alia clarius liquet tenore cuiusdam
publici cōtractus eiusdē donationis messane inde confecti ma
nu predicti notarij. xviij. mensis Februarij pxime preteriti eius
dem indic. de quo contractu. s. proxime mentio facta est. Et cū
prefata domina Margarita contentetur ꝙ dictum ius emphi
teoticum vt. s. donatum integrum acquiratur prefate dñe Vio
lanti eius sorori sine diuisione. Ideo prefatus do. Matheus p
sente prefata dña Margarita eius vxore ⁊ consentiente dictū
ius emphiteoticū donatuz prefate dñe Margarite vt. s. dona
uit irreuocabiliter inter viuos tradidit ⁊ habere concessit pfa-
te dñe Violanti pñte. R. consolidato ad pfatam dñam Violā
tem ⁊ heredes ipsius Violātis libere reuertat dicta dña mar-
garita prefate Violante ꝯsentiente ⁊ acceptante pdicta oīa vt
cōstit. Et propterea ⁊c. de quo ⁊c. eandē dñam Violantē dona
tariam: ⁊ tūc quo ad proprietatē ⁊ post eius obitum: quo ad p-
prietatem ⁊ vsumfructum in corporalē possessionē induxit per-
sistere ⁊c. cōstituens se precario possidere ⁊c. quam donationez
⁊c. promisit habere ratam ⁊c. sub pena ⁊c. obligando ⁊c. ⁊ renū-
ciando ⁊c. iurauit ⁊c. in forma cōmuni ampliori ad consilium sa
pientis. Demuz vero dictus do. Matheus in sua vltima volū
tate solenni relicta herede vniuersali nobili ⁊ egregia dña Re-
gali nepte sua: eandē dñam Margaritam suā vxorē heredem
particularē instituit sub hac forma. Ego q supra predicta testa
tor instituo heredē meā particularē nobilē dñam Margaritā
vxorem meā filiā quondā egregij do. Philippi de manio ⁊ dñe
Nicolie iugaliuz in oībus infrascriptis bonis meis mobilib9
⁊ stabilibus: ita tñ ⁊ sub hac. l. ⁊ conditione ꝙ dicta dña Mar
garita vxor mea teneat se bene contentam ⁊ integre satisfactaz
tam de oībus dotibus suis mihi testatori constitutis ⁊ per eaz
datis in bonis mobilibus ⁊ stabilib9 ac pecunijs seruis vtrius
q; sexus ꝙ de oībus bonis stabilib9 tam contingentibus ex cō
fusione bonorum suorum ⁊ meorum propter natiuitatem quon
dam Nicolie filie communis: necnon ⁊ de quocūq; alio iure ti-
tulo ratione vel cā: quibus seu altero quorū dicta dña Mar-
garita pretēdere aliquod ius haberet vel habere speraret ī bo-
nis meis: ⁊ si forte contingeret ipsa domina Margarita vxor
mea in aliquo contrauenire per se vel suos dispositioni ⁊ ordi-
nationi ac voluntati mei predicti testatoris ꝙ ipso casu ⁊ ipso
facto cadat ⁊c. ⁊ habebat tunc vnam. x. ⁊c. Quo domino Ma
theo a rebus humanis exempto dicta domina Margarita le-
gatum opulentuz acceptauit recepit ⁊ habuit ac tenuit ⁊ habet
in pace ⁊ sine contradictione quacunq;: necnon dicta domina
Violante virtute dictarum donationuz de quibus supra tenet
⁊ possidet dictum directum dominium dicti iuris emphiteotici
Predicta vo domina Regalis heres vniuersalis dicit dictuz
directum dominium dicti iuris emphiteotici ad se spectare tan
ꝙ heredem vniuersalez dicti domini Mathei non obstante di
cta donatione quam dicit non valere ex diuersis capitibus siue
causis. Queritur quid iuris.

¶ † Et ꝙ dicta donatio non valuit allegatur pro parte heredis
1 quod donatio facta inter virum ⁊ vxorem constante matrimo-
nio non tenet nec firmatur iuramento: quicquid dicat Guil. in
l. sed si possessori. §. item si iurauero. ff. de iureiur. ⁊ Bart. in. l. si
quis pro eo. in fi. principij. ff. de fideius. ⁊ in. l. seyus ⁊ augerius
ff. ad. l. fal. quia dicendum ꝙ in casu prohibito donatio non fir-
matur iuramento: licet enim iuramentū interueniat non tamen
cessant rationes prohibite talis donatiōis: de quibus in. l. j. ij.
⁊. iij. ff. de dona. inter virum ⁊ vxo. ergo durare videtur cā prohi
bitionis. ⁊ consequenter iuramentum non stringere per iura q
ita dicam. Et maxime attento ꝙ ille mutuus amor qui inclinat
⁊ inuitat ad donandū facilius inclinaret ad iurandū de non ve
niendo cōtra: ergo ⁊ in hoc casu iuramēti debet durare prohibi
tio. p casum in. l. doli. §. diuersum. ff. de doua. ⁊ per Bar. Et pro
hoc etiā addo qd no. in simili Bar. in. l. aurelius. §. fi. ff. de libe.
leg. vbi dicit ꝙ hec cōfessio testatoris cū iuramēto ꝙ ab alio re
ceperit pecuniā serui dicit sibi ⁊ heredibus. l. cū qs decernis. §.
ij. ⁊. §. iij. de leg. iij. sec9 tñ qñ ab vxore ⁊ ita hēat partē no. Bar.
inclinare in. d. l. j. de dona. inter virum ⁊ vxo. quasi talis dona-
tio sit cōtra bonos mores vt ibi ergo ⁊c. de reg. iur. non est obli
gatoriuz. pro hac. l. iuregentiū. §. ⁊ gñaliter. ff. de pac. ⁊. l. nō du
bium. de legi. sororē. s. dñam Violantē vt expresse colligitur ex
themate ⁊ ex multiplicatione cōtractuū ex qua presumit fraus
vt dicit dñs Ang. de peru. dicūt em talis donatio est funditus
inualida nec morte confirmat. pro quo facit qd expresse tenuit
do. Anto. de butri. in. c. quanto. in glo. sup verbo in fraudez. de
priuil. ⁊ qd no. in. c. fi. de dona. inter virū ⁊ vxorem. dicit em frau
dem factā de psona in psonam qm ista vxor supposuit sororem.
faciunt q habent in. l. ij. §. j. ff. de dona. inter virū ⁊ vxo. Nā ipsi
vxori videtur donasse qr donauit cui ipsa vxor voluit ꝙ appa-
ret ex illa clausula. ⁊ cum pfata dña Margarita contentasse ꝙ
dictū ius emphiteoticum vt supra donatum integrum acquirat a
prefate dñe violanti eius sorori sine diuisione ⁊c. pro quo est fa
cta ⁊ ibi bona verba Bar. in. l. qui id qd. §. fi. ff. de dona. ¶ Nec
a ob. ꝙ donator dicit qd donat pter grata ⁊ accepta seruitia. a

> a ¶ Seruitia. An p hec vba probent seruitia ⁊ q vide. d. Alex. de imo. ī ꝯsi. lv. ī. iij. col. ī j. pte. ⁊ in cons. lxxxj. ī. j. col. ea dē pte vbi po- nit qñ dicatur donatio cū me ritis. ⁊ in ꝯsili. viij. in fi. ī. ij. p- te. ⁊ in ꝯsi. pe. ī ij. col. in. iij. pte ⁊ in ꝯsi. xliij. in j. ⁊. ij. col. ī. iiij. parte.

¶ † Quia ista seruitia debent probari potissime qñ non sunt spe
cificata per no. in aut. vñ si parens. C. de inoffi. testa. ⁊ in. l. si do
nationes. C. de colla. ⁊ eo. ti. aut. ex testō. per Bal. Eo maxime
inter tales psonas: vt refert Bar. in. l. si forte. ff. de castren. pec.
nam talis assertio seruitiorū inter tales psonas semp presumit
in fraudē: ideo opus est qd probent merita. l. qui testiū. ff. de p-
ba. ⁊ bene dicit dñs Ang. in. l. si tibi. §. si pactus. ff. de pac.
¶ † Nec est dicere ꝙ talis donatio morte sit ꝯfirmata quia illud
3 procedit qñ nō est psupposita vt pdixi alia psona pter fraudē
Item qñ non apparet de tacita ⁊ expressa reuocatione: vt pba-
tur. d. c. fi. de dona. inter virū ⁊ vxo. vt est in casu nostro: nam do-
nator aīo cōpensandi reliqt pfate sue vxori legatū opulentum
cū clausula qd teneat se ꝯtentā ⁊ integre satisfactaz tam de om
nibus dotibus suis mihi testatori ꝯstitutis ⁊ pro cā data in bo
nis mobilibus ⁊ stabilibus ac pecunijs seruis vtriusq; sexus
quā de oībus bonis mobilibus ⁊ stabilibus tam contingenti-
bus ex ꝯfusione bonorū suoꝝ ⁊ meorū pter natiuitatē quōdā
Nicolie filie cōis: necnō ⁊ de quocunq; alio iure titulo rōne vel
cā: qbus seu altero quorū dicta domina Margarita ptende-
ret aliqd ius habere vel habere speraret in bonis meis: ⁊ si for
te cōtingeret ipsam dñam Margaritā vxorē meā in aliquo cō-
trauenire p se vel suos dispōni ⁊ ordinationi ac voluntati mei
pdicti testatoris ꝙ ipso iure ⁊ ipso facto cadat ⁊ habeat tantū
vnā. x. qm ipsa dña Margarita acceptauit legatū: ⁊ tenet ⁊ pos
sidet: ⁊ sic videtur ꝯmisisse. ar. l. si compensandi. C. de here. insti.
Ex quibus oībus ꝯcludit dictā donationē nō valere. Nec ob.
vt pdixi ꝙ vltimo loco donatio videt collata in dñam Violan-
tem: qr vt predixi eius persona fuit supposita in fraudem ⁊ fuit
facta fraus de persona in personam.

1 ☞ Donatio facta a marito sorori vxoris sue an presumatur
facta in fraudē vt sub noīe illius acquiratur vxori.
2 Et an possit reuocari non obstante iuramēto ⁊ vtrum videatur
reuocata ex eo ꝙ maritus in testamento voluit vxorē esse contē
tam certo legato.
3 Et an si vxor acceptet legatū videatur tacite renunciasse dona
tioni que fuerit hincinde compensata.

¶ Consilium. cxciij.

In christi nomine amē.

¶ Super isto puncto occurrunt tria videnda.
Primum est vtrum ista donatio potuerit reuo-
cari per donatorez. Scōm est posito ꝙ potuerit
reuocari vtrum videatur reuocata per verba ap
posita in testamento dum fecit legatum vxori. Tertium est posi-

to q non diceretur facta reuocatio per dicta verba vtrum saltim ex eo quia vxor acceptauit legatum qd habebat illud onus perditum fuerit ius petendi dicta bona virtute donationis etiam si fuisset irreuocabilis.

¶ Circa primum videtur dicendum q reuocari non potuerit triplici causa. ¶ † Prima qz ista fuit donatio inter viuos lz effectus collatus fuerit post mortem.l. vbi ita donatur.ff.de dona. causa mor.de cuius natura est q non possit reuocari qñ est valida.l.Aristo.ff.de dona. Sed hic fuit valida qz nõ donauit vxori sue sed cognate sue.vcz sorori vxoris que soror non habebat vxorem in potestate sua nec ipsa soror erat in potestate dicte vxoris non erant ambe in potestate alicuius alterius: τ sic non contingebant se per potestatẽ. Et per dñs non habet obstare titulus de dona.inter virum.spẽaliter in.l.iij.in.§. qui in eiusdẽ. Et videt casus.e.l.§.socrũ nurui.vbi socrus põt donare nurui:[a] et sic econtra qz non contingunt se per potestatẽ: ergo τ marit[9] cognate τ socrui eadẽ rõne.vnde si ista donataria esset mater vxoris valeret donatio p illum.§. qz qua rõne nõ põt nurus donare socrui.i.matri mariti: vt ibi: eadem rõne gener põt donare socrui.i.matri vxoris: τ multo forti[9] sorori vxoris: τ hoc vult glo. in.d.§.socrũ.per.l.si mater vestra.C.de dona.ante nup.τ de dona.inter virum si te in vacuã. Et si dicat q ppter coniunctionẽ psone censetur facta fuisse fraus legi quasi fuerit interposita dicta soror ab vxore vt accõmodaret nomẽ in dicta donatione: sz re vera fuerit facta donatio ipsi vxori: τ sic non valeat.iuxta no. p glo.in.l.contra legẽ.ff.de legi.τ.d.l.iij.§.non tm̃.τ.l. si spõsus in prin.de dona.inter virum.τ qd no.Bar.in.l.post cõtractum. ff.de dona.per.l.pe.C.de bonis dam.τ facit.l.heres meus.§.fi. ff.de condi.τ demon.qz istud posset procedere si cõstaret de submissione facta ab vxore. ita loquitur.§. non tm̃.τ.l. si sponsus. alias secus per iura.s.alleg.in quibus erat cõiunctio personarum: τ tñ qz non cõtingebant se p eandem potestatem valet donatio qd non esset si fraus p̃sumeretur. Preterea tunc presumitur fraus qñ quis donat consanguineo suo scz ipsius donãtis: τ donatio potest tendere in p̃iudiciũ tertij: puta fisci ne illi fiat preiudicium: ita loquitur quod no.Bar.in.l. post contractum vel qñ fieret consanguineo alicuius incapacis quantum ad preiudicium illius incapacis ne ad illum perueniat. arg.l.nihil.in prin.ff.de bo.lib. Sz hic fuit facta non cõsanguineo mariti donantis: τ sic cessat dictum Bar.in.l.post contractum. nec agit vt presumatur fraus ne fiat preiudicium tertio: qz de nulli[9] hic tertij preiudicio tractatur: sed solius donãtis. Nec agimus de presumenda fraude in preiudicium incapacis: qz istud procederet si vxor vellet pro se ista bona: τ diceret valere donationẽ ppter hoc solum: qz ipsa non fuit noiata sed soror: τ sic cessat.l.nihil.de bo.lib.in prin. Sed ipsa soror dicit se donatariam τ sibi non vxori donationem factam fuisse: τ se non fuisse grauatã tacite de restituendo vxori. Et ideo dicit non esse presumendam fraudem in sui tm̃ preiudiciũ.s.ne valeat quo ad sui cõmodum: qz ppter hoc q sit soror alio nõ dato non debet esse deterioris cõditionis q̃ si esset extranea: quo casu sine dubio valeret quo ad se si nõ probet rogata de restituẽdo incapaci.casus videtur esse in.l.fi.in prin.C.de his q̃.vt indi. ¶ Scdo videt non posse reuocari etiã si vere vel p̃sumptiue videret facta vxori ppter illa verba q pro bonis meritis[b] τc. τ sic nõ fuit mere cã lucratiua sed onerosa.l. aquilius.τ.l.si pater.ff.de dona.iuncto eo qd habetur τ no.in.l.ex annuo.ff.de dona.inter virũ. ¶ Tertio ppter iuramentuz.p ea que no.Bar.in.l.si quis pro eo.in fi.ff.de fideiuss.τ.l.seyus τ augerius.ad.l.falci.

¶ His non obstantibus contrariũ videtur verius q potuerit reuocari quasi facta fuerit potius vxori q̃ sorori vxoris iuris presumptione: q illa soror nomen tantum suum accommodauerit iuxta.l.multum.C.si quis alteri vel sibi. Et per hoc non ob.illa l.iij.in.§.socrum.cum concor. quia loquuntur quando re vera fuit facta non vxori vel coniugi: sed consanguineo coniugis nõ contingenti eam per potestatem. sed hic presumitur facta vxori: τ sic fuisse facta fraus legi de persona ad personam ex multis coniecturis: non ex sola ratione coniunctionis personaruz: sed ex eo quia vt mihi asseritur iste donator retinebat in domo sua simul cum vxore tempore donationis dictam cognatam suam: τ fecit donationem vtriq simul prima vice τ postea de voluntate vxoris totam transtulit in cognatam. Item etiam vt dicitur hodie stant simul: creditur τ verisimile est q simul gaudent dictis bonis: vnde presumitur q ab ipso initio fuerint inuicẽ machinate super hoc: τ q ita fuerit actum inter eas.arg.l. si concubinam.§.res amotas.ff.rerum amo.ad macedo.l.sed iulianus. §.proinde.C.de natu.libe.cuz quis circa fi.ff.de manumis.l.iiij. §.si ab ignoto.qui τ a quibus q si maritus.circa fi. ¶ His igitur coniecturis concurrentibus cum consanguinitate resultat presumptio fraudis manifesta.l.lz imperator.de leg.j.l.si tutor cum ibi no.C.de pericu.tuto.iñcta.l.si stipulatus.ff.de vsur. Et hoc vult Bar.in.d.l.fi.in prin.ff.de his qui.vt indig. q etiaz in casu illius.l.que magis videtur obstare nostro proposito lz sola ratio sanguinis non sufficiat ad faciendum presumi fraudez taciti fideicõmissi vel grauaminis de restituendo incapaci: iuncta tñ cum alijs piecturis sufficit: p.l.penul.de bonis libe.τ idẽ tenet in.l.post contractũ.de dona.in ver. quartus casus.per.l.si quis post hac.C.de bonis pscrip. Et hoc habet locuz potissime qñ relinquitur vel donat propinque psone incapaci.C. qd metus cã.si p impressionẽ.in fi.de cõtra.iudi.l.j.circa fi.facit.l.hac edictali.de secũ.nup.ver.oĩ circũscriptione τc. Et sic cessant oĩa s.in contrariũ allegata: qz procederent vbi dicte coniecture nõ essent sed sola ratio sanguinis.

¶ Ad secundam vero rationem factam in contrarium respondetur q non statur illis verbis generalibus postq̃ nõ erat in potestate donantis donare vxori.per ea que no.Bar.in.l. si forte. ff.de castren.pecu.C.de colla.l.si donatione.τ Bal.in auf.et testamento.eo.ti.facit.l.qui testamentum.ff.de proba.de leg.iij.l. cum quis decedens.§.titia.

¶ † Ad tertiã rõnem rñdetur q Bar.in.l.j.cũ seq.ff.de dona.inter virũ.tenet oppositũ eius qd tenet in.l.si qs pro eo τ.l.seius τ augerius.s.q talis donatio nõ firmat iuramẽto: qz est contra bonos mores: vt.l.ij.τ.iij.de dona.inter virũ.ergo τc.vt in.c.nõ est obligatoriũ.de reg.iur.li.vj.τ p eundẽ in.d.l.si qs pro eo. Et ista videt verior opi. Et posito q nõ esset tñ ex quo cõtract[9] est expresse reprobatus p legẽ ne malũ τ inconueniẽs inde sequat posito q iuramentũ valeret τ seruari deberet contractus: tñ de se non roborat immo postq̃ fuerit iuramentũ executioni mandatũ poterit res repeti.p.c.debitores.de iureiu.τ p id qd idem Bar.no.in.d.l.si qs p eo.in ver.quarto.τ q sit psonale ex parte iurantis τ nõ transeat ad heredem.p id qd no. Inno.in.c.veritatis.de iureiur.τ sic heredes istius donantis non tenentur illud seruare si contractus nõ fuit validus: alias secus per id qd no.Bal.in auf.sacramenta puberuz.in fi. Ex quibus oĩbus videtur concludendum prefatam donationẽ censeri fuisse factam potius vxori q̃ cognate donãtis sorori vxoris. Et p cõsequẽs potuisse reuocari.l.cũ hic status.§.ait oratio. de dona.inter virum.τ hoc de primo dubio.

¶ Super scdo vero dubio videt q per dicta verba testamẽti non censeat donatio reuocata.p.d.l.cũ hic status.§.penitentiam.in fi.vbi dicitur q requirit euidens volũtas ad hoc: τ q in dubio nõ censet voluisse reuocare. Nã in dubio non p̃sumit mutatio voluntatis.ff.de leg.ij.l.lucius.la prima.de leg.iij.l.xj.§.si rem. τ qd no.in.l.iij.ff.de proba. Sed certe satis apparet hic de euidenti volũtate: qz verba illa necnõ τ de quocũqz alio iure τc.nihil possent releuare vel importare nisi importarẽt hoc. ergo τc. arg.ff.de fun.instru.l. fundus q̃ locatus.de auro τ argen. lega. l.pediculis.§.item quereretur. ad trebe.l.heredibus.§.fi.iuncta.l.si quando.ff.de leg.j.

¶ Secunda ratio fortis est: quia per verba predicta testamẽti videtur relictum animo compẽsandi cum his que per vxorẽ possent peti a viro actione personali dumtaxat: non autem cũ his que actione reali seu que per vxorem possent a viro vendicari. per.l.aurelius.§.meuia.τ.l.fi.§.titia.ff.de lib.leg.τ no.Barto. eodem titu.l.non solum.§.fi.nisi fuerit expresse dictum contrarium. Et expresse per Bald.C.de here.actio.l.si adulta.τ quod no.Barto.in.l.vt iurisiurandi.§.si liberi.de oper. liber. sed dicta vxor si prefata donatio non dicatur fuisse reuocata poterat dicta bona donata vendicare: quia sibi seu sue vxori nomine est fuit facta traditio ficte per retractionem vsusfructus in vita donãtis.C.de dona.l.quisquis. Unde licet a principio non fuerit translatum dominium iure prohibente.ff.de dona.inter virum. l.tertia.§.sciendum.tamen ex die mortis quo censeretur confirmata censeretur dominium fuisse translatum licet non retrotraheretur translatio.l.donationes quas.cũ ibi no. C. de dona.inter virum. Et sic poterat dicta dña vendicare prefata bona donata ab herede donantis tanq̃ a quolibet possessore.l.de eo.§. fi.ff.ad exhi.ergo non tenetur compensare virtute dictoruz verborum cum legato: qz verba pdicta testatoris non censent relata ad ea que vendicari poterant vt dictũ est: τ sic non censet reuocata dicta donatio potissime: qz de specie ad speciem non fit compensatio.l.si conuenerit.in prin.ff.de pigno.actio. Sed ad predicta rñdetur per ea que not.τ habentur in tex. per glo.in.l. vnum ex familia.§.si de falcidia.in fi.ff.de leg.ij.q ista non dicitur proprie compensatio sed computatio cum debeo tibi vnam rem τ relinquo tibi aliã cuz conditione q illã petere nõ possis. Item q põt fieri pro re que poterat vẽdicari: qñ apparet de expressa voluntate defuncti: vt ibi patet.τ per Bar.in.d.l.non solum.§.fi.ff.de lib.lega. Sed hic satis apparet q voluit fieri compensationem cum istis rebus donatis que poterant vendicari si dictũ

a ¶ Nurui. Uide.d. Alex. de imo.i osi.cliiij. in vlt.col.in.ij. parte.

b ¶ Meritis. Uide eundem Pau.de ca.in osi.lij.τ in cõsi. lxxv.τ qd ibidem dictũ fuit in apost.

si dictum legatum cum dicta conditione factum nō fuisset: qꝛ nihil aliud possunt illa verba operari:⁊ sic operantur reuocationem donationis. Et per consequens impediunt dn̄ium ꝑ mor. Preterea viuēte donatore non poterant vendicari: qꝛ nō erat translatum dn̄ium vt dixi:⁊ sic cessant leges.s̄. in cōtrarium allegate.qꝛ loquuntur de rebus q̄ tempore testamenti poterāt vēdicari:vt de illis testator non videatur sensisse cum reliquit cū illa clausula ꝙ legatarius nihil aliud vł plus petere possit.per ea que no. Bal.in.d.l. si adulta.C. de here.acti. Plus videť ꝙ nec post donatoris mortem etiam si diceremus donationē istam non fuisse reuocatam poterant dicta bona ꝑ vxorem vendicari. Et ꝙ per mortem non fuerit ista donatio confirmata tali ratione:qꝛ non confirmatur nisi interuenerit traditio [a] etiam si interuenit stipulatio:vt.l.papi.ff.de dona.inter viruꝫ ⁊ vxo. Et reperio disputatum per quendam dn̄m. A.filiuꝫ dn̄i Ray.de for.ꝙ illa traditio debet esse vera ad hoc vt faciat eaꝫ morte cōfirmari.sed si est ficta nihil operatur qꝛ precedit contractus a iure reprobatus:⁊ sic non legitima cā sicut requiritur ad hoc vt ficta traditio operetur.l.qꝺ meo. in prin.ff.de acqui.pos. Et pro hoc bene facit.l.j.§.si vir.eo.ti.vbi dicitur ꝙ ideo si fuit facta vera traditio transfertur possessio ex tali contractu reprobato licet nō dn̄ium:qꝛ talis traditio cōsistit mere in facto:⁊ ius ciuile qꝺ infirmat talem donationem non pōt infirmare ea que facta sunt: nec facere quominus sint facta. Sed non fiat vera traditio sed ficta puta constituendo se illius nomine possidere. d.l.qꝺ meo. vel retinendo vsumfructū vt fuit hic.l.quisquis.C. de dona.clarum est ꝙ consistit in iure potius q̄ in facto.⁊ per consequens a cōtrario sensu illius tex.videtur ꝙ a iure infirmetur talis ficta traditio:⁊ eius effectus:sicut ⁊ dn̄ij translatio.⁊ pro hoc.l.j.cuꝫ ibi no.per Cy.post Pe.C.ꝑ quas perso.no. acqui.⁊.l.j.de suffra.⁊ qꝺ no. Bar.in.l.post contractum.ff.de dona. in versi.iij.ꝑsumitur ibi. Sed quid si emptor se constituit ⁊c. lꝫ in contrariū faciat qꝺ habetur per gl.⁊ doc.in.l.quod de suo.C.de dote cau. non nu.qui videntur expresse determinare contrariū.vcꝫ.ꝙ sufficiat interuenisse aliquid qꝺ loco traditionis habeatur vt confirmatio fiat:⁊ sic non requiritur vera sed sufficit ficta.possumꝰ respondere verum esse in terminis quos ponit illa glo.de acceptilatione ⁊ descriptione postea facta in causaꝫ dotis:⁊ sic duo actus interuenerunt quorum vnus fuit explicatus a donataria ⁊ alter explicatur postea a donante:secus quando vnus tantuꝫ explicitus a donante:qꝛ funiculus duplex ⁊c.vt in.c.j.de treu.⁊ pace.C.de adop.l.cum in adoptiuis.§. si vero pater naturalis. Quicquid sit prefata determinatio disputātis ⁊ rationes ⁊ leges quas supra pro ipsa adduxi faciunt rem dubiam.scꝫ ꝙ morte non fuerit confirmata postq̄ non interuenit vera traditio sꝫ ficta:presumendo ꝙ ista donatio censeatur facta potius vxori q̄ cognate propter coniecturas de quibus.s̄.

¶ †Super tertio dubio quo queritur presupposito ꝙ ista donatio fuerit irreuocabilis propter iuramentum:vel ꝙ fuerit reuocabilis:tamen non censeatur reuocata per verba testamenti: et qꝛ morte fuerit confirmata vtrum saltim ex eo ꝙ dicta domina acceptauit dictum legatum relictum cum illa conditione ꝙ staret illo contenta pro omni iure qꝺ haberet vel habere speraret in bonis ipsius donātis ⁊ cessit exclusa a dicta donatione etiā si bona donata plus valebant q̄ bona legata. Et videtur ꝙ nō ꝑ tex.ī auť.vt cū de appella. cogno.§.ceteruꝫ.⁊ qꝺ no. Bal. in.l.si quando.C.de inoffi.test. Sed certe speciale est in filio cui aliquid relinquitur pro legitima cum clausula:ꝙ debeat illo relicto stare contentus. Nā posito ꝙ simpliciter acceptauerit nō preiudicat sibi quominus residuum petere possit qꝛ illud onus adiectū non valuit sed ipō iure reijcitur.l.qm̄ in prioribus.e.ti. de inoffi.testa. Sed in casu nostro non reijcitur. Item adhuc videtur idem per.l.titia.§.qui inuita.ff.de lega.ij.solu.ma. si cum dotem.§.si pater.vbi fit cōpensatio vsqꝫ ad concurrentem quātitatem.⁊.l.pe.de ali.rei lega. Sed in illis relictum fuit factum simpliciter non cum clausula ꝙ deberet illo stare contenta legataria vnde lꝫ ibi lex presumatur relictum animo compensandi qꝛ precesserat debitum necessarium:presumptionem tn̄ suam limitat.s.vsqꝫ in concurrentem quantitatem. Sed hic fuit exp̄sse dictum ꝙ staret contēta pro oī eo ꝙ petere posset. Item adhuc videtur idem per ea que no. Bar.in.l.vt iurisiurā.§.si liberi.de ope.liber.qui dicit ꝙ si relinquitur filie cum dicta clausula vel conditione licet acceptet non prohibetur propterea petere dotem maternā. Sed ibi verba illa intelligūtur ꝙ nō possit plus petere ex eo:qꝛ filia vel ratione filiationis si sibi debebať plus ab intestato:⁊ sic ꝙ non possit plus petere iure hereditario ⁊ tā q̄ filia:non autē ꝙ non possit petere illud qꝺ posset petere quilibet alius extraneus heres matris sue. Sed in casu nostro nō possunt dicta verba videri dicta nisi pro his que ratione dicte donationis petere posset cum omnes alij casus ex quibus posset ius pretēdere essentꝰ specificati ⁊ dicta verba non poterant referri ad specificatos.l.doli clausula.ff.de ver.ob.cū ꝯcor. Itē adhuc videtur idem qꝛ dixit de bonis suis ⁊ sic videtur intellexisse de alijs non de istis que non videbantur sua sed donatarie presuppositis his que.s̄.dixi. Sed certe habuit respectū ꝙ sua fuerunt ⁊ etiam adhuc videbantur ex quo ipsis vtebatur ⁊ fruebatur vt suis vnde non erat omnino falsuꝫ quod iuuabatur primordio veritatis.l.cum filius.§.heres meus.ff.de leg.ij.

¶ Et ideo predictis non obstantibus videtur dicenduꝫ prefatam dn̄am excludi ex dictis bonis donātis saltim ex isto capite qꝛ dictum legatum relictum cum tali onere acceptauit sine protestatione ⁊ simpliciter etiam si plus valeant q̄ bona legata et hoc per tex.expressum.in.l.cum ab vno. ff.de lega. ij.versic.nam cum .⁊ in.c. officij.de testa. vbi est expressum in si. ⁊ per id quod no.glo.in dicta.l.titia.§.qui inuita.de leg.ij.⁊ per.l. imperator. §.j.eo.ti. Laus deo.

1 Sententia diffinitiua lata post appellationem ab interlocutoria cuius damnum est irreparabile non tenet etiam de iure ciuili.
2 Potestas cui ex statuto datur licētia cōmittendi appellatiōes non pōt cognoscere an appellatio sit iusta nec ne.
3 Lex facta ob vtilitatē publicā ꝑ verba simplicia nō recipit restrictionem de habilitate persone.
4 Lex concernens fauorabilem ⁊ piam cām extenditur ad alium casum similē etiam si sit ibi dictio taxatiua si alterius legis correctio non sequatur.
Lex facta ꝑpter publ.vtilitatem dicitur fauorabilis ⁊ pia.

[a] ¶ Traditio. an ⁊ qn̄ donatio inter virū ⁊ vxorē ꝯfirmeť ꝑ mortē ⁊ q̄ traditio requirať vide. d. Alex. de imo.in cōsi. xxvj.in.ij. col.ī ij.parte.

¶ Consilium.cxciiij.

In christi nomine amen.

¶ Uiso puncto suprascripto ⁊ etiam oppositionibus q̄ fiunt contra id qꝺ principaliter petitur. †vcꝫ ꝙ causa istius appellationis interposite ab isto grauamine illato ante diffinitiuam sn̄iam ⁊ post conclusionem in causa cōmittatur per dn̄m potestatem specialiter dico illis non obstantibus eam fore cōmittendā sicut interpositam a diffinitiua cum ꝑsupposita validitate appellationis intersit appellantis cognosci de ipsius instantia ⁊ de vero grauamine qꝛ si pronūciabitur iusta sn̄ia diffinitiua postea lata reddetur hoc ipso nulla.de appel.non solum.lib.vj.nil noua.appel.pen.in rubro ⁊ nigro. Nec ob.prima allegatio facta in contrarium dum dicitur ꝙ ista appellatio non tenet de iure ciuili qꝺ ibi seruatur qn̄ interposita a grauamine illato ante diffinitiuam sn̄iam qꝺ poterat reparari per appellationē interpositam a diffinitiua qꝛ istud nō est verum ꝙ possit reparari qꝛ preceptum eis factuꝫ cogebat eos ad factum.s.ad probandum vel faciendum fidem de contentis in precepto:qꝺ postq̄ est factum non potest haberi ꝓ infecto.l.ī bello.§.facte.ff.de captiuis.ideo potest appellari sicut ab alio grauamine facti vt a tortura vel alapa.l. si quis prouocatione.C.de app. Et ita determinat expresse Bal.C.de epi. audi.l.ij.in.v.⁊.vj.q.qn̄ iudex pronunciat fore procedendū sup libello inepto vel obscuro:dicens ꝙ potest appellari ratione ꝑdicta. In ista enim probatione fienda incumbebat tam labor ꝑsone q̄ expensa que damna non poterat recuperare per appellationem a diffinitiua:vt pꝫ ad sensum. Preterea dn̄s potestas non habet cognoscere de hoc an dicta appellatio valeat vel nō. Tum quia statutum facit ipsum executorem in cōmittendo causas appellationum. Et per consequens nullam cognitionē debet in se assumere sed simpliciter exequi: per ea que no. Bar.in fini.ff.de publi.l.si.§.diui.⁊ per tex.in.l.si pretor.in princi.ff.de iudi.⁊ extra de re iud.c.de cetero.de offi.deleg.pastoralis.§.qꝛ vero.cum ibi plene no. Tum qꝛ statutum de appel. expresse disponit in versi. Et etiam per prius cognoscat ⁊c.ꝙ ille q̇ cōmittitur habeat hoc cognoscere ⁊ decidere infra terminum sex dierum an fuerit appellationi deferendum. Et sic per consequens videtur alteri. scilicet domino potestati denegatum.l. cum pretor.in princi.ff.de iudi.cum ibi no.in glo.de adminıst.tuto.l.tertia.§.j.C. de testa.l.consulta diualia.de episco. ⁊ cleri. repetita. Simile videmus in iudice a quo appellatur:quia nō habet cognoscere an sit appellationi deferendum . Sed iudex ad quem vt no.in clemen.j.de dolo ⁊ contuma.per glo.magnam circa medium.⁊ in.l.prima.ff. nil noua.appella. pen. per glo. ⁊ Barto. Sicut quando appellatur a diffinitiua non debet dominus potestas retardare cōmissionē facere ꝑpter hoc:qꝛ diceret appellationē fore nullā:vel qꝛ sn̄ia lata cōtra veruꝫ contumacē vel ex alia cā que ꝓhibet appellationē interponi.C.quorū appel.non reci.ꝑ totum. sed deberet cām committere ⁊ istam cognitionē ⁊.

decisionem relinquere cōmissario prout vult expresse statutum: ita & in casu isto presupposito q ipse possit hanc appellationez cōmittere sicut interpositam a diffinitiua.

¶ † Nunc est videndum vtrum possit. & dicitur q non: qr statutū 2 predictum loquitur in appellationibus interpositis a diffinitiua: vnde sicut delegationes que fiunt ab hoīe sunt stricti iuris & non extenduntur vltra causas expressas in rescripto nisi ex prorogatione tacita vel expressa. l. de qua re. §. j. cum ibi no. ff. de iudi. de offi. deleg. de causis. & c. cuz olim. ita & hec delegatio facta per statutum dño potestati q cōmittat appellationes interpositas a diffinitiua videt̃ non debere extendi ad interpositas ab interlocutione. arg. ff. de dam. infe. l. iiij. §. duas. iuncta. l. j. eo. ti. que bene faciunt. Sed contrarium est verius: nam in ciuitate Brixie non est dare alium iudicem appellationis in his appellationib⁹ que interponuntur ab alio q̄ a potestate nisi cōmissarium quem potestas eliget de numero doc. collegij. vt pz ex forma statuti ibi in illis que interponuntur a potestate aliuz. s. ducale dñium. Si ergo diceremus q dñs potestas non posset cōmittere appellationes interpositas ab interlocutione vel grauamine lata vel illato ab alio q̄ a potestate iam sequeret̃ q populus Brixiensis remaneret sine iudice appellationis in talibus appellationibus non interpositis a potestate qd̄ esset contra publicam vtilitatem cum intersit cuiuslibet posse appellare in casibus a iure permissis. l. j. in prin. ff. de appel. Hoc aūt non est dicendum sed potius q potestas possit: lz verba statuti non paterentur propter publicam vtilitatem ne remaneant sine iudice. Ita determinat in simi. Bar. no. C. de nauicularijs. l. cum nauarcorum. lib. xj. Et si dicatur immo non remanent sine iudice: qr saltim superest ducale dñium. Respondetur q eorum potius interest q interponantur & committantur Brixie q̄ q habeant accedere Venetias: tum qr traherentur extra domiciliū qd̄ iura abhorrent: vt pz in. c. statutum. de rescrip. lib. vj. tum ppter sumptus & expensas. C. de annonis & tribu. l. pro locis. & l. mediterranee. lib. x. cum ibi no. Statutuz ergo predictū de causis appellationum interponendis & cōmittendis Brixie tanq̄ concernens publicam vtilitatem: & ob illam factum debet interpretatione iuuari: & etiam extendi ad appellationes istas in quibus est eadem vel maior ratio q̄ in interpositis a diffinitiuis p l. illud. ff. ad. l. aquil. de foren. l. j. de iniusto testa. l. iij. post prin. ibi. nec ratio diuersitatis reddi potest &c. & specialiter p. l. si qs in graui. §. vtrum. ver. hi qui. ff. ad sille. † vbi lex facta propter 3 publicam vtilitatem per verba simplicia non recipit restrictionem de habilitatione persone sed generaliter debent verba intelligi lz al's deberet fierijtalis restrictio. l. vt gradatim. §. & si lege. ff. de mune. & hon. sed publica vtilitas facit vt nō fiat sed generaliter intelligat̃. vt. d. ver. hi qui. & qd̄ ibi no. Bar. inducēdo no. ad. q. & Bal. in. l. j. in fi. C. de preci. imp. offer. Pro hoc etiaz 4 lex illud. in fi. cū sua glo. C. de sacrosan. eccle. † vbi lex cōcernēs fauorabilem & piam cām extenditur ad alium casum similē etiā si sit ibi dictio taxatiua si non sequatur alterius legis correctio & per Bar. in. l. si constante. ff. sol. ma. in. v. & vj. col. Sed oīs lex facta ob publicam vtilitatem dicitur fauorabilis & pia. l. j. §. fi. C. de cadu. tol. l. ad instructionē. C. de sacrosan. eccle. l. j. sol. ma. cum simi. Nec sequitur hic ex ista extensione iuris cōis vel alicuius statuti correctio. Igitur istud statutum debet extendi de similibus ad similia. l. non possunt. cum. l. seq. & l. de quibus. ff. de legi. lz eīn loquatur in appellationibus interpositis a diffinitiua hoc tū non dixit cā restringendi se ad ipsas & excludendi interpositas a grauamine vel interlocutione qr non suberat cā vel ratio restringendi vel excludendi eas sed potius includēdi sicut dicunt doc. de statuto excludente feminā propter masculū q non potest dici odiosum qr non meretur mulier odium. l. maximum vitium. C. de libe. prete. sed dicitur factū fauore masculi sic hic. Ideo de interpositis a diffinitiuis fuit locutū qr erat in materia diffinitiue vt pz ex precedentibus & sequētibus. Et qr de illis maius poterat esse dubium cum sint maioris importantie & preiudicij nō vt vellet idem esse in interpositis a grauamine vel interlocutione. ¶ Preterea verba dicti statuti possunt etiam istas includere dum dicunt lata vero dicta sententia diffinitiua &c Et postea subijcit possit pars q̄ succubuit. Et quilibet alius cui de iure licz appellare &c. Nam ille vers. & quilibet alius &c. potest dupliciter intelligi. Primo vt prosequatur eūdem casum. s. cum appellatur a diffinitiua vt siue appellet ille q̄ succubuit siue alius tertius qui de iure possit appellare pro suo interesse &c. Scd̄o potest intelligi vt adijciat alium casum. s. de quocunq appellante cui liceat appellare non solum a diffinitiua de quo dixerat sed ab interlocutione vel grauamine & etiam extra iudiciuz in casibus in quibus potest appellari fm ea que plene no. Bar. in. l. fi. ff. de appel. reci. debeat tenere moduz qui sequitur. Et hunc intellectū innuunt verba sequentia dum subdit infra terminum sex dierum a die late sentētie vel a terminatione seu diffinitione vt dicta verba singula singulis referātur vt no. C. de neg. gest. l. si negocium ne sit superfluitas & inculcatio verborum & certe nullus potest negare quin dicta verba seu dictus versicul⁹ possint pati vel recipere istum intellectū. Ideo cum sit probabilis est sumendus. ff. de leg. j. l. ab oibus. in prin. qr nec refragatur ratio nec mens statuentium & vterq est bon⁹ Per predicta pz responsio ad oēs obiectiones factas in cōtrarium excepta vltima que inepte fit dum dicit q appellatio fuerit interposita ad ducale dñium & prosecutio facta fuit corā potestate & sic videtur illi appellationi renunciatuz. Nam qño potest dici facta prosecutio coraz potestate cum cā appellationis non sit per ipsum adhuc cōmissa & prosecutio non sit coram potestate sed coram cōmissario. Forte ergo voluit dicere q si volebat cām committi per dñm potestatem non debuit appellare ad ducale dñium sed ad cōmissarium qui dabitur per potestatem fm formam statuti. Cum ergo aliam viam elegerit. s. appellando ad ducale dñium hoc sibi pateat & petat eam committi a dicta dominatione. ar. ff. quod me. cau. si mulier. §. fi. & si ita fuisset locutus opponens apertius dixisset. Sed non obstat qr cuz statuta Brixiensia sint approbata a dñatione ptz q dñatio nō vult q in appellationibus que interponuntur ab alijs q̄ a potestate possit appellari ad eam omisso medio. s. dño potestate vl commissario dando ab eo sicut de iure ciuili non appellatur ad principem omisso medio [a]. l. imperatores. ff. de appel. lz factum fuerit contrarium nō reddit̃ appellatio nulla immo perinde est ac si fuisset interposita eo modo quo debuit interponi. s. secundum formā statuti & eodē modo potest appellans eaz prosequi scz coram potestate in petendo eam cōmitti & facta cōmissione coram cōmissario vt est tex. in. d. l. imperatores. & co. ti. in. l. j. §. si quis in appellatione. ¶ Cōcluditur ergo vt. s. non obstantib⁹ obiectis cām fore committendaz dictamq appellationē valuisse & tenuisse & fuisse iustam. & sic diffinitiuam postea contra eam latam non tenere. Laus deo.

a ¶ Medio. vide Bal. in csi. xcix. in iij. pte. & eundē Pan. de ca. s. in csil. ccxxvj. i nūe. x,

1 ☞ Cōmissio facta per principem notario vt extendat imbreuiaturam instrumēti donationis repertā inter scripturas notarij defuncti non subscriptā manu ipsius non vz si non citent̃ in publicatione quorum interest.

2 Vtrum donatio facta absenti recepta p notarium sicut est irreuocabilis ex parte donantis si non fuit ratificata in eius vita possit ratificari p heredes donatarij.

3 Ratificatio non pōt fieri in preiudicium tertij cui interim quesitum est ius & dominium etiam ex causa habita a debitore. Ratificari an possit p heredem gestū noīe defuncti.

4 Petitioni hereditatis an prescribat̃ longo tempore.

5 Et pulchre in fi. vtrū donatio nō insinuata firmet̃ iuramēto.

6 Cōtractus simulatus nō firmatur iuramento.

7 Iuramentum qñ transeat ad heredes.

¶ Consilium. cxcv.

In christi nomine amē.

¶ Visis his que narrant̃ & plene allegata sunt & cōsulta per diuersos doctores super donatione que asseritur fuisse facta p quondam Opicinum asinarium ciuem astensem Margarite filie sue & post illius Margarite mortem Petro de gelēnis marito illius & genero dicti Opicini absentibus & notario publico recipiēti pro illis. ¶ Dicam breuiter id qd̄ mihi videtur super tribus articulis tactis per dños allegantes non repetēdo scripta per eos satis diffuse ne sim superfluus sed solū eligēdo partem que mihi verior videtur de iure.

1 ¶ † Et primo super eo qd̄ queritur an valuerit cōmissio facta per dñm ducem sabaudie cuidam notario q illud instrumentū repertum inter scripturas cuiusdaz notarij defuncti manu illi⁹ non subscriptum nec signatum & sic nec publicatū ab illo deberet publicare & autenticare fm tenorem. c. cum. p. tabellio. de fi. de instru. cuz in dicta cōmissione nō fuerint citati heredes dicti Opicini quorum intererat non publicari: & an valeat publicatio facta per illum virtute talis cōmissionis. ad qd̄ respōdeo q Io. an. determinat expresse fm Host. in. d. c. cum. p. tabellio. circa fi. super verbo in publicam formā. q in tali publicatione requiritur citatio partis cuius interest per hec verba formaliter hoc est quintum: & fm Host. requiritur etiam sextum q vocētur etiam hi quos res tangit & sup vocatione fiat publicum instrumentum remittit se ad hoc. s. de testi. significauit. & c. albericus cum cōcor. Ego & Boati. & Guil. in Spec. de instru. edi. §. ostēso. versi. qualiter aūt fiat publicatio &c. Hec sunt verba sua pro quibus etiam regula q̄ traditur in. l. nam ita diuus. ff. de adop. ¶ Rñdeo igitur ad quesitum dico q cōmissio & publicatio nō valuit nec valet in preiudicium dictoruz heredum Opicini nō citatorū

citatorum quominus possint opponere quicquid potuissent si
fuissent vocati comparuissent ⁊ siquidē illud est tale quod tūc
allegatum impediuisset publicationē fieri similiter nunc post
eam factam impediet effectum eius:qꝛ censetur fuisse facta si-
ne preiudicio predictorum non vocatorum quibus verisimile
est principem noluisse preiudicare.c.dilecto.de verbo.sig. cum
concor.l.ij.§.merito.ff.ne quid in loco pub.⁊.§.siquis a princi
pe.⁊ sic ius opponendi intelligitur reseruatum oībus non cita
tis prout in fi.no.⁊ habet̃ in bonorum possessione decreta per
iudicem vni alio non vocato.ff.de bo.poss.l.iij.§.bonoruꝫ.⁊.§.
si causa cognita.per gl.⁊.C.qui admit.ad bonoꝝ pos.l.j.ꝑ bal.
⁊ de executore apostolico.in cle.j.de offi.delega.per glos.⁊ per
Inno.in.c.dudum.de presump.⁊ in aut̃.si vero testes.C.de te-
sti.in fi. Sed si illa que nūc allegarentur essent talia que si fuis
sent a princ.allegata non impediuissent publicationeꝫ fieri si
militer nec nunc impediet eius effectum:qꝛ nec citandi videbā
tur qui non poterant actum impedire vt pote iustam cām con-
tradicendi non habentes.ff.de capti.l.in bello.§.medio. solu.
ma.l.dotem.⁊.l.si cum dotem.§.eo autem tempore.⁊.l.ij.§. fin.
versi.nam vbi.quod ergo no.Bal.in aut̃.siquis in aliquo.cir-
ca fi.C.de eden.dꝫ intelligi ꝟm predicta:vꝫ ꝙ notarius cui fa-
cta est generalis commissio de publicando protbocolla nota-
rij defuncti potest publicare non citata parte:qm̄ ad eum non
pertinet citatio:tamen remanet non citatis facultas opponen
di ne publicatio noceat eis quam habuissent sicuti fuissent ne
fieret:⁊ sic vires publicationis sunt impendenti ⁊ ex his que
postea opponentur apparebunt. l.j.§.si pendeat.ff.ad maced.
Sed si ille qui petit publicari vult cautius agere ⁊ ꝙ publica-
tio non stet impendenti debet iudicē adire ⁊ facere citari quos
a res tangit[a] non autem dico ꝙ hoc pertineat ad officium nota
rij publicantis citari facere. Cum ergo in casu nostro dicat̃ ꝙ
scriptura istius donationis erat in quibusdam folijs simul li-
gatis nō in libro protbocolloꝝ ⁊ ꝙ lꝫ eēt scripta manu illius
notarij non tamen erat subscripta nec signata ab eo ⁊ sic nō cō
stat an ipse fuerit rogatus de dicto instrumento postq̄ ipse de
hoc non attestatur. An vero alius quod esse poterat qꝛ potuit
alius notarius rogari ⁊ alijs impeditus vel volens euitare la
borem commisit huic extensionem instrumēti positurus post-
ea suam subscriptionem ⁊ signum ꝟm ea que habentur in spe.
de instru.edit. §.restat.ver.quod de hoc ꝙ faciunt.⁊ per bart.
in.l.diuus.§.item senatus.ff.de fal.de eden.quedam.§.nihil.⁊
per bal.in.d.aut̃.siquis in aliquo.⁊ de fide instru. super rubri.
cum igitur non constet qualiter negocium processerit ⁊ vtrūqꝫ
potuit esse nō debuit publicari tanq̄ instr̄m vel protbocollus
titij qd vel qui poterat esse seij ⁊ sic potuerūt isti heredes si cita
ti fuissent hoc allegare ⁊ īpedire ne fieret dicta publicatio igit̃
⁊ nunc possunt obijcere ne contra ipsos sortiatur effectum ra-
tione incertitudinis notarij qui fuerit rogatus de quo per di
ctam scripturam sic separatam a libro protbocollorum illius
⁊ non subscriptā nō apparet ⁊ quod multipliciter intelligi po
test eius veritas ignoratur.l.ita fidei.ff.de iure fisci.satis eniꝫ
resultat suspitio ex predictis ꝙ dictus notarius cuius manu
reperitur scriptum consuetudinem suam in eo non seruauit vt
poneret in libro vel signum ⁊ subscriptionem suaꝫ apponeret
⁊ etiam ꝙ non fuerit completum vel habitum pro completo ex
eo ꝙ donatarij non reperiuntur vnq̄ ratificasse donationē p̄-
dictam viuente donatore vel etiam post mortem:sed passi sunt
per plures annos bona illa teneri ⁊ possideri per heredes do
nantis ac si donata nō fuissent vnde ista sunt talia que debuis-
sent mouere iudicem ad non interponendam suam autoritatē
super publicatiōe fienda si fuisset adhibita cause cognitio an-
te factam publicationem ⁊ ad impediendum ne fieret tanq̄ si-
bi nō constaret nec liqueret de veritate ⁊c.arg.l.hec autem.§.j.
quibus ex cau.in pos.ea.ibi ꝯstare liquereqꝫ dꝫ pretori ⁊c.⁊ de
trā.cum hi.§.in cause.cū se. igitur ⁊ nunc pōt opponi ad impe
diendum effectum istius instrumenti ⁊ publicationis ne fideꝫ
faciat qꝛ non dꝫ esse maioris effectus q̄ ipsa scriptura origina
lis vnde sumptum est hoc instrumentum.ar.extra de hereticis.
fraternitatis.iij.q.iij.nullus.xvj.di.c.j.⁊ in questiōe posita su
per regula cum quid vna.in mercu.⁊ quod no.Bar.in.l.admo
nendi.de iureiur.circa medium.in questiōe illa an priuata scri
ptura faciat semiplenam probationem. Sed huic scripture vn̄
fuit sumptum hoc instrumentum repertum in folijs separatis
a libro protbocolloꝝ non crederetur si per seipsam producere
tur in iudiciū:qꝛ non hꝫ substantialia instrumēti.s.subscriptio
nem ⁊ signum notarij ꝟm ea que no.in Spec.de instru. edit.§.
ij.qui incipit breuiter.circa prin.vbi ponit.ix.substantialia in
strumenti pub.⁊ inter alia ponit nomen notarij ⁊ signum ⁊ eo.
titu.§.instrumentum.versi.item ꝙ non est a tabellione subscri
ptum.⁊ versi.item ꝙ non est signatum signo autētice ꝑsone ⁊c.
⁊ per Cy.⁊ bal.C.de fide instru.l.contractus in fi.non sic si ꝓ-
duceretur liber protbocolloꝝ qꝛ cum in eo contineatur intitu
latio in prin.libri cum signo notarij que referuntur ad omnes
contractus ibi descriptos.l.siquis ex argentarijs.§.si initium
ff.de eden.facit fidem lꝫ dicta subscriptio ⁊ signuꝫ in quolibet
contractu de per se non contineantur iuxta no.per Cy. in.l.cō
tractus.in fi.C.de fi.instru.⁊ ēt per bal.ideo instr̄m pōt inde su
b mi sed ad ista folia separata[b] non extenditur subscriptio ⁊ si-
gnum posita in libro.vt no.Bar.in.d.§.si initium.igitur dicta
scriptura tanquā imperfecta ⁊ nō faciebat fideꝫ de se.ergo ⁊c.
nec potuit dare robur alteri.s.huic instrumento.ar.ff.de nego.
ge.l.qui aliena.§.q̄q̄.ibi qꝛ nec ipsa ⁊c. Et si dicatur bald. in
d.l.contractus.dicit ꝙ tali scripture non ꝯtinenti subscriptio
nem ⁊ signum non statur tanq̄ imperfecte nisi sit publicata au
toritate iudicis ꝟm formā.c.cum.p.tabellio.sed hic fuit publi-
cata dicto modo.ergo ⁊c.⁊ sic dictum bal.videtur potius face-
re contra: sꝫ dictū eius intelligi dꝫ quādo publicatio est facta
causa cognita ⁊ vocata parte ꝟm no.per Hostiē.⁊ Jo.an.in.d.
c.cum.p.⁊ posset esse iusta cā hoc concedendi si notarius mor-
te preuentus non posuit in protbocollo vt contingit tempore
pestis quod hic non fuit.vnde non potuit esse iusta cā permit-
tendi publicari si heredes istius donātis fuissent citati ⁊ audi
ti qꝛ scriptura erat imperfecta. ¶ Concludo ꝙ istud instr̄m fi
dem non facit contra istos heredes rōnibus quibus.s̄.

2 ¶ † Secundo videndū est qꝛ dicit ꝙ non reperit̃ nec ꝯstat di-
ctos donatarios vnq̄ ratificasse dictam donationem factam
donatario recipienti nomine ipsoꝝ:vtrū dn̄ium reꝝ donatarū
⁊ possessio fuerit eis ignorantibus acquisitū vel acquisita.⁊ sic
dicta bona fuerūt i bonis ⁊ p̄rimonio illius generi ⁊ vltimi do
natarij tp̄e donationis facte per eum de oībus bonis suis fra
tri suo qui nunc molestat heredes dicti Opicini primi donan
tis tenentes ⁊ possidentes dicta bona donata per Opicinuꝫ
tanq̄ nunq̄ exiuerint patrimonium dicti Opicini.⁊ sic an fra
ter predictus possit hec bona vendicare a dictis heredibꝰ opi
cini tanq̄ effecta sua mediantibus ambabus donationibus.
Ad quod breuiter ⁊ sine dubitatione quacūqꝫ dico p̄fato do-
natario.videlꝫ genero dicti donantis non fuisse quesitum do-
minium si de ratificatione eius non apparet:per ea que habē-
tur ⁊ no.in.l.si ego.ff.de neg.gest.⁊ per.§.gn̄aliter.in aut̃. qui-
bus mod.na.effi.sui. Et qꝛ sp̄ale est in mutuo vt alteri per alte
rum etiam ignoranti acquiratur actio.l.certi conditio.§.si nū
mos.ff.si cer.peta. Et qꝛ iste notarius nō erat in p̄tāte dicti do
natarij constitutus quo casu bene fuisset sibi acq̄situm.l.si ser-
uus vetante.ff.de verboꝝ.ob. Nec ob.no.in.l.iij.ff.rem pu.sal.
c fo.qꝛ fateor ꝙ notarius potest stipulari absenti ⁊ ignoranti[c]
quātum ad hoc vt secuta ratihabitione illius queratur illi vti
lis sine cessione ꝙ nō esset in alio q̄ in notario qui stipularet̃ si
bi nomine absentis ēt secuta ratihabitione nō acquireret̃ illi
actio sine cessione:sed acquireretur sibi stipulanti quā teneret̃
postea cedere.l.possessio quoqꝫ.§.⁊ si possessio.ff.d acqui. pos.
sufficit ergo hoc ꝙ si fuissent per illum ratificata potuisset illi
actio sine cessione acquiri. non aūt est dicendum ꝙ fuerit acq̄-
sita non ratificanti nec etiam dn̄ium.l.absenti.ff.de dona.⁊ per
iura ⁊ rōnes.s̄.tactas.remansit ergo dominium penes donan
tem ⁊ eius heredes.vt no.in.d.l.si ego.in glo.fi.⁊ de sol.cuꝫ q̇s
§.j.⁊.l.qui hominem.§.si debitorem.per glo.⁊ doc.qꝛ dn̄iuꝫ est
istius nature ꝙ non abdicatur nisi abdicetur.l.nec vtilem.ff. q̇
bus ex ca.maio. Et ex hoc videt̃ ꝙ per heredem dicti donata-
rij non potest hodie ratificari in preiudicium hereduꝫ dicti do
nantis in quos heredes dn̄ium est trāslatum ante ratificatio-
nem:ideo ab eis inuitis descendere non potest per tex. qui vi-
detur hoc optime probare.ff.de iure dotium.l.si ego.§.si res.⁊
3 † qꝛ ratificatio nō potest fieri in preiudicium tertij cui interiꝫ
ius ⁊ dn̄ium est quesitū etiam ex cā habita a debitore:vt no. in
spe.de obli.⁊ sol.§.j.ver.item ponē obligasti.⁊ no.in.l. si inde-
bitum.§.j.ff.rem ra.ha.⁊ facit.l.si partem.§.fi.ff. quemad. ser.
amit. Nec ob.ꝙ gestum nomine defuncti potest ratificari per
heredem:vt no.per Dy.in regula ratum.de reg.iur.⁊ per bar.
in.l.bonorum.ff.rem ra.ha.qꝛ verum esset hoc re integ.i. si do-
nans non fuisset mortuus:⁊ dominium non fecisset transitum
de ipso donatore in alium singularem vel vniuersaleꝫ successo
rem ipsius per iam dicta. ¶ Preterea non interest heredū di-
cti donatarij ratificare dictam donationē:qꝛ hoc non prodes-
set eis sed fratri dicti donatarij cui vt dicitur ipse donauit om
nia bona sua:⁊ sic si possent ratificare non remaneret dominiū
dictorum bonorum apud eos:sed transiret in dictum fratrem:
non ergo videret̃ posse ratificare ad commoduꝫ alterius sicut
nec potest quis alteri stipulari cuꝫ sua non interest.l.stipulatio
ista.§.alteri.⁊.§.si stipuletur.⁊.§.si quis insulam.ff. de verbo.
obli. Sola vero reuocatio donationis facta per donatorem

a ¶ Tāgit. Vide idem ꝑ do. bar.sozi.ī ꝯsil. cxciiij.xv. ⁊ iste duersīsiōesibi cū v̇s. p̄tereaꝛ scd̄o ꝙ lꝫ in.ij. ꝑte.ꝙ ex iusta cā ab eo cuius interest petioꝫ ⁊ ad eius instā tiā iuri ꝑte ci-tata ⁊ iudicis autoritate po-nit ēt an ⁊ qn̄ solēniter facta presumatur.

b ¶ Separata. Quid aūt ī se cōtinere dēat ī breuiatura ad h̊ vt ꝓbet: vid̄ d. alex.d̄ imo.ī cōsi.clj.in pen. col.ī.ij.ꝑte.vbi ponit q̇d pos-sit facere nota rius cui est cō-missuꝫ vt extē-dat rogatiōes alteriꝰ notarij. vbi ēt ponit d̄ istis notis reꝑ tis in filia.

c ¶ Et ignorāti adde.d. Pet. phi.cor.in ꝯsi. cxxxix.ilr̄a.C. in.iij.parte.

alio non dato non potuisset impedire ratihabitionem postea factam: qr donatio iam erat facta quantum ad donantez. l. aristo. ff. de dona. iuncto. c. si tibi absenti. de preben. lib. vj. z. l. per fundum. ff. de ser. rusti predio. sed mandatum factum de traditione fienda pro donatione nondum facta: sed fienda bene potest reuocari. ff. de don. l. ij. ff. si quis donaturus. z posito φ predicta cessarent: z φ ad heredes dicti Petri donatarij transiuisset ius ratificandi vt transire potuisset: dico φ fuit extinctū z sublatuz negligentia vel silentio longi temporis: qr dicitur φ heredes Opicini donantis a tempore mortis dicti Opicini tenuerunt ista bona per annos. xvj. tanφ bona hereditaria z de hereditate simpliciter istius Opicini. vnde constat φ etiam si ipsi non fuissent nec essent heredes: si tamen iusto errore ducti putassent se veros heredes tanto tempore prescripsissent totam hereditatem contra verum heredem titulo putatiuo † z est spālis casus in quo petitiōi hereditatis longo tēpore prescribitur. glo. est ordi. in l. hereditatem. C. in quibus causis ces. lon. tpis pscri. z videtur casus in. l. cum solus. ff. de vsuca. limitando prout ibi quando possessio rerum hereditariarum non fuit interim per alium occupata prout nec fuit h̄. Si igitur isti potuissent totam hereditatem prescribere longo tempore ꝑpter iustum errorem lz non essent veri heredes multofortius has res tanφ hereditarias posito φ non essent cum vere sint heredes z sic habēt verum titulum circa vniuersitatem lz circa ista bona tantum putatiuum vt in toto titulo ff. pro herede. ¶ Et si dicatur si dominium istoꝝ bonoꝝ ꝑpter ratificationem non factam remansit penes donantem z heredes ei⁹ vt. s. dixi qualiter potest dici φ heredes ea prescripserint. l. sequitur. §. lana. ff. de vsuc. respōdeo φ immo potuerūt prescribere eatenus quatenus diceremus φ ratificatione facta per heredes donatarij possent ista bona aduocari ab heredibus donantis qr eatenus non videtur esse coꝝ per. l. in bello. §. si quis seruum. ff. de cap. z per ea que not. in. l. sequitur. §. fructus. ff. de vsu. per bar. z hec de secundo dubio.

¶ † Superest tertium z vltimum dubiuz vt videamus an donatio nō insinuata quatenus excedit legitimam summā cōfirmetur iuramēto[a] in quo puncto bal. in. l. illud. C. de sa. san. ec. tenet expresse z audacter φ nō per rōnes quas quilibet in sua lectura videre pōt: z per allegantes in hac causa referūtur qd̄ etiam videt̄ fuisse de mente Fede. de senis in consi. cclxxj. bar. in. l. modestinus. ff. de dona. non determinat sed remittit ad dicenda per eum in. l. si quis pro eo. ff. de fideiuſ. z ex dictis ibidē per eum potest ar. pro z contra qr hunc casum ibi non determinat expresse Joan. an. in addi. Specu. de instru. edit. §. porro. inclinat in partem affirmatiuam arguendo tamen primo ꝓ, z contra. z sic bene innuit φ res sit dubia nec multū audacter determinat pro affirmatiua sicut determinat Bal. pro negatiua qd̄ est ponderandum.

¶ Ego alias cōsulendo secutus sum determinationem Bald. z nunc occurrit mihi duplex rō satis efficax ad propositum.

¶ Prima est generalis quo ad omnem casum z est ista. Naz donatio quatenus est vltra legitimam summā si nō est insinuata censet̄ ficta z simulata z fingit̄ non facta. C. de dona. l. sancimus. post prin. vbi. Sed hoc pro non scripto vel intellecto eē credatur vnde cum ista sit simulatio a iure presumpta z sic nō indiget probatione: iuramentum super ea interpositum nihil operatur ēt de iure canonico qr fingit̄ eandem simulationem habere: z sic deficere consensum ita determinat expresse Bal. C. de ope. lib. l. ne patronus: ante fi. ibi in his etiaz in quibus lex presumit simulationem: nec est necessaria probatio hominis z iuramentum nihil operatur nec est necesse adiri epm pro relaxatione eius. ff. de proba. qui testm̄. de leg. iij. cum quis decedens. §. titia. z. §. codi. de pac. iurisgē. §. generaliter. hec sunt verba sua. Et. s. dixerat φ lex ciuilis potest interpretari iuramentum z statuere ne extendat se ad cōtractus illicitos. de legi. non dubium. de lega. j. l. si quis inquilinos. in fi. ne fideiuſ. do. dē. l. ij. Et in omni contractu ius ciuile censetur reseruatuz nisi sit ei expresse renunciatum supple. z renunciari potuerit: sz iste cōtractus est illicitus z reprobatus propter fraudes. l. datam. C. de dona. † nec potest renunciari iuribus de insinuatiōe loquentibus[b] ſm oēs doc. igitur zc. Facit ad predicta gl. que est in. l. emptione. C. plus valere quod agitur. que dicit φ contractus simulatus non firmatur iuramento z paria sunt simulationem probari liquidissime per testes vel per iuris presumptiones. l. lz imperator. ff. de leg. j. z quod no. in. l. si tutor. C. de pericu. tuto. z. l. siue possidetis. de probationibus. ¶ Secunda ratio est specialis in casu nostro in quo iurās est mortuus z talis communiter traditur per doct. φ donatio vltra summā legitimam prohibetur sine insinuatione non fauore donantis sed odio recipientium clandestinas donationes vt no. per eos in. d. l. illud. C. de sac. san. eccle. Sed Bar. in. l. si quis pro eo. ff. de fide. in ver. quarto zc. tradit hanc doctrinam φ quando cōtractus prohibetur non fauore debitoris sed odio creditoris iuramēto non firmatur lz ipsum iuramentum sit seruanduz vt in. c. significante. de pigno. z ibi hoc innuit z sentit Inno. quādo vero fauore debitoris tunc iuramento firmatur quasi cum iuramento liceat contrahere z cesset prohibitio vt not. glos. in aut. sacramenta puberum. z idem Bar. in. d. l. si quis pro eo. in ver. circa tertium z huius inuestigationis effectus est magnus qr quando contractus non firmatur iuramēto tunc lz iuramētum sit seruandum si potest seruari sine peccato postφ tamen fuerit seruatum repeti potest solutum. c. debitores. de iureiur. z pōt peti absolu. a iuramēto si seruare nō vult. e. ti. c. j. qd̄ non est quando prohibetur solum fauore debitoris: vt idem bar. tenet expresse in. d. l. si quis pro eo. in versi.

¶ Quarta ratio est qr in primo casu contractus remanet reprobatus in secūdo non ex hoc sequitur alia differētia: qr qn̄ iuramentum non firmat nec approbat contractum lz illud sit seruandum sz pōt sine peccato tamē est mere personale z extinguitur cum persona iurantis: z ita loquitur dictum Inno. in. c. veritatis. de iureiu. z ad heredes eius non extendunt̄ vires iuramenti si qn̄ firmatur iuramento: secus qr cum contractus factus sit validus ꝑpter iuramentum: qr censet̄ cessare prohibitio legis transit contractus ad heredes iurantis cuz efficacia sibi data a iuramento lz ipsum iuramentum non trāseat: vnde si non seruat non est periurus heres: sed seruare cōpellit̄ in pcedenti vero casu nō compellit̄ heres seruare nec est periurus hec voluit expresse Bal. in. d. l. emptiōe. C. plus valere qd̄ agitur. circa mediuz. z. l. fi. de pac. in antepe. col. ¶ Ex quibus cōcluditur φ isti heredes Opicini nō tenentur seruare iuramētum defuncti qr extinctū est z sic nō indigent relaxatione eius fienda ab epo: z si viueret Opicinus posset petere relaxationem z fortius heredes eius si ad eos transiuisset iuramentuz quod tamen non est vt dixi. Laus deo.

---

a ¶ Iuramēto. vide. d. bar. fozi. in ɔsi. lxxvij. circa me. v. col. cū. ɔsic. se. vsφ ad fi. in. j. pte. z d. Alex. d imo. in cōsi. iiij. i. xij col. z i ɔsil. xij. i iij. z vl. col. i. j. pte z i ɔsi. lxxxiij. in vl. col. in ij. parte. z i ɔsi. cliiij. in vl. col. ea parte. ij.

b ¶ Loquētib⁹ adde eūdē pau. s. in ɔsi. cccclv. nume. xviij. et qd̄ ibidē dictū fuit in apost. z i ɔsi. cclxxxv. nume. ij.

c ¶ Absolutio a iuramēto. Uide ad hui⁹ cōsi. materiā. do. bar. sozi. i ɔsil. cxv. inci. circa primā. q. p totum in. j. pte.

---

1 ¶ Si dubitetur an iuramentum veniat relaxanduz cognitio est iudicis ecclesiastici: z mixtura persone inhabilis viciat actum iudiciarium.

2 Donationis species est remittere exceptionem quesitam domino ex iuramento.

Procurator generalis non pōt renunciare exceptiōib⁹ cōpetētibus domino nec eas remittere.

3 Sententia que fundatur super relaxatione iuramenti z restitutiōe in integ. nulliter interpositis an sit nulla: an rescindenda per appellationem.

4 Bannito si non debet reddi ius ex forma statuti non opposita exceptione nō tenet ꝓcessus in eius fauorem.

5 Non facta estimatione rerum venditarum non est perfecta vēditio z sic fructus computantur in sortem.

6 Ubi est discrepantia inter ius ciuile z cano. cui sit stan. z quid si statutum sit pro iure ciuili in terris ecclesie.

¶ Consilium. cxcvj.

In christi nomine amē.

¶ † Super primo quesito dicendum est dictā relaxationē iuramenti non tenere: qr cognitio an iuramentum sit licitū vel illicituz seruandū vel non seruandū: z multofortius absolutio a iuramento[c] valido licito z seruando pertinet ad iudicez ecclesiasticum tanφ articulus spūalis: non autē laicum vel secularem: vt in. c. venerabilem. in fi. de elec. lz executio iuramenti. s. facere ipsum obseruari pertineat non solum ad ecclesiasticum sed etiam ad secularem iudicem: vt in. c. licet mulieres. de iureiuran. li. vj. de foro compe. c. cum. C. laicus. eo. ti. z ibi plene p Jo. an. in nouella. circa fi. Non ergo potuit iste articulus spiritualis specialiter z expsse cōmitti prefato domino Bartholomeo mero laico z bigamo: vt dicit̄. de iudi. c. decernimus. de arbi. c. contingit. z per consequens nec cadebat in generali cōmissione facta dño epo imolensi z etiam prefato dño Bartholomeo de causis cōmissis dño Maurianēsi z vertentibus coram eo: per ea que habentur in. l. j. in prin. in tex. z glo. que incipit. ar. triplex. in fi. ff. de officio eius cui man. est iurisdi. de constitu. insti. l. si quis sub conditione. z quod ibi per Bart. Igitur relaxatio facta ab vtraφ simul non valuit: per. c. cum super abbatia. de off. deleg. iuncta. l. pedius. §. j. de arbi. qr mixtura persone prohibite cum persona non prohibita reddit actum nullum. c. cum terra. z. c. massana. de elec. z quod plene no. in questione disputata per Marsi. quā refert Jo. an. in addi. Speci. de requisi. cum si. circa finem. quia persona prohibita attrahit ad se non prohibitam in actu iudicandi qui est actus indiuiduus. l. in hoc iudicio. ff. fami. hercis. iuncta. l. apud trebatium de aqua

de aqua plu.arcen.⁊.l.j.§.item queritur.de aqua quoti.⁊ esti.⁊
§.trebatius.† Nec ob.cõsensus procuratorum partium:quia
non potuerunt hoc facere virtute generalis mandati ad lites
⁊ causas:in quo non venit donatio.l.cõtra iurif.§.j.ff.de pac.
2 †Et remittere exceptionem quesitam dño ex iuramẽto est spe
cies donationis.argu.l.siquis obligatione.de regu.iur. Et ex
presse deciditur per Inno.ꝙ generalis procura.non potest re
nunciare exceptionibus competentibus domino: nec eas re-
mittere in.c.cum olim.ante fi.de offi.dele.⁊ etiam Bar.in.l.fi.
in prin.ff.que in fraudem credi.pro hoc.ff.de sol.l.hoc iure.cũ
ibi no. Est etiam nulla dicta iuramenti relaxatio ⁊ in integ.re-
sti. simul facta ad agenduꝫ non obstante laudo qꝛ facte fuerũt
preter formam commissiõis ⁊ preter formam iuris communis
ergo ⁊c.de rescrip.c.cum dilecta.vbi colligitur de primo.ff.de
arbi.quid tamen in prin.vbi de secundo. Et primum pꝫ qꝛ si-
gnatura supplicationis sic stat audiat ⁊ informet se de premis-
sis.d.episcopus maurianensis relaxet iuramentum si cõstet de
enormi lesione exponentium ⁊ alijs expositis ⁊ restituat laudũ
reformet prout iuris ⁊ equitatis fuerit ⁊ iustitiaꝫ faciat ⁊c. Et
sic pꝫ ꝙ non cõmisit pure ⁊ simpliciter ꝙ relaxaret sed sub cõ-
ditione si constiterit de enormi lesione ⁊ de expositis. Debuit
ergo per prius liquidari de enormi lesione exponentium ⁊ su-
per ea probationes recipi ad hoc vt conditio diceretur extitis
se ⁊ cõmissio diceret̃ purificata anteꝙ̃ fieret relaxatio ⁊ restõ
predicta vt in cle.cũ ei quem de concef.preb.l.hec añt.§.j.qui
bus ex cau.in pos.ea.ibi liquere constareꝗ ⁊c. Secũdũ patet
qꝛ etiam si prefata signatura hoc non importaret tamẽ erat de
iure cõi qꝛ non debebant restitui ad agendum contra laudum
nisi constito de lesione.ff.de iureiur.l.nam ⁊ postea.§.si minor.
Et ibi Bar.notabiliter dicit ꝙ quando minor petit se restitui
aduersus appellationem omissam non sufficit ad probandum
lesioneꝫ ꝙ tempus appellãdi trãsiuit ⁊ ꝙ nõ appellauit qꝛ po
test esse ꝙ non intererat sua appellare qꝛ fouebat iniustaꝫ cãꝫ
dꝫ ergo fidem facere ꝙ habebat bonam cãm ⁊ ꝙ si appellasset
verisimiliter obtinere debuisset quo facto ⁊ nõ ante dꝫ restitui
ad appellandum ⁊ appellatione postea interposita debebit ite
rum probare de iustitia cause:qꝛ prime probationes non suffi
cerent ad obtinendum in negocio principali cum ad hoc facte
non fuerint sed solũ super articulo restõnis extra de testi.c.ve-
niens.ita dicit ibi bar.⁊ al's vidi decisionem Rote super hoc
idem continentem effectum.⁊ etiam habetur expresse per Cy.
in fi.in.l.qd tempore.C.de test.mil.in.iij.iiij.⁊.v.q. Sed in casu
nostro nulla adhuc facta examinatione testium super lesione
enormi:nec adhuc facta declaratione precij vel estimationis ꝑ
vicariuꝫ ptãtis nec vlla facta declaratione ꝙ essent enormiter
lesi prefati cõmissarij relaxauerunt iuramentum ad finem agẽ
di ⁊ in integrum restituerunt ⁊ sic ex arrupto ⁊ preter formam
iuris ⁊ commissionis ⁊ cã non cognita quod fieri nõ debuit.l.
in cause.§.causa cognita.ff.de mino.ergo non valet qd egerũt
l.ij.C.de sen.ex pe.reci.⁊.l.prolatam.cum ibi no.de sen.⁊ interl.
3 om.iudi.⁊ in iuribus.s̃.alleg.†Et si ita est ꝙ relaxatio iura-
menti ⁊ in integrum restõ ad effectum agendi non valeãt vt di
ctum est sequitur necessario ꝙ nec processus postea factus nec
sentẽtia postea lata super principali negocio per quã dicti ca
stellanus ⁊ alij de goꝫadinis fuerunt condemnati in.Mcccc.
duc.per prefatum dominum Maurian͂.valere possunt qꝛ fun
dantur in predictis relaxatione iuramenti ⁊ in integrũ restitu-
tione vt ex tenore sententie pꝫ dum de illis facit mentionem.⁊
constat ꝙ deficiente fundamento ruit quod superedificatũ est
ff.de exce.rei iudi.l.egi.quod vi aut clam.l.naꝫ origo. Et quia
dicta relaxatio iuramenti ⁊ in integrum restitutio debebãt ne
cessario precedere cum stante iuramento ⁊ laudo deneganda
esset audientia.d.c.licet de iureiuran.⁊.c.fi.de foro compe.lib.
vj.quia laudum parabat ⁊ producebat exceptionem litis fini
te cum sit quedam transac.vt in aut̃.si vero contigerit.⁊ in cor
pore vnde sumitur.C.de iudi.iñcta.l.si fratris.C.de transf.que
impedit litis contest.⁊ processum de litis contest.c.j.lib.vj.vn-
de cum audientia foret illis deneganda ⁊ hoc iudici constabat
ex narratis per illos de monte renꝫulo cum tam de iuramento
ꝙ̃ de laudo fecerant mentionem:debebat etiam parte non op-
ponente denegare audientiam:quousꝗ relaxatio iuramẽti ⁊
in integrum restitutio rite concesse essent:per ea que nota. per
glo.C.de transf.l.vbi pactum.⁊ per Bar.in.l.euꝫ qui ita.§.qui
ita.ff.de verbo.ob.quia liquebat sibi vt iudici.⁊ si contrarium
fecit.s.ꝙ illis non concessis aut non rite cõcessis quod est idẽ
l.quotiens vitiose.ff.qui.satis.cogan.audientiam dedit videt̃
non valere quod egit prout in si.determinant doct. in bannito
4 †cui ex forma statuti debet audientia denegari ꝙ si non fuit
denegata: nec etiam exceptio opposita non valet processus ⁊
sententia in eius fauorem lata :vt not.Bal.fm Jac.de are.in
l.j.in pe.q.C.de here.insti.⁊ Joã.an.in addi. Specu.in titu.de
sen.§.iux.in addi.que incipit qui hoc notat ⁊c.vel saltiꝫ venit
retractãda in causa appellatiõis:qꝛ fuit preposteratio vnius
iudicij ad aliud cum deberet procedere iudicium rescindens ⁊
sequi rescissorium.iux.no.in.l.qui proprio.§.item queritur.ff.
de procu.⁊.l.in honorarijs.§.sed cum recissa.de actio.⁊ ob. Et
hic non precessit rite factum vt dictuꝫ est ⁊ sic perinde ac si nul
lo modo factuꝫ esset ⁊ talis preposteratio nocet vt remedio ap
pellationis faciat rescindi quod gestum est.C.de appell.l.j.ff.
de euic.l.si mancipium.§.si communi diuidundo.facit in fi.l.
j.§.fi.ff.que sen.sine appel.rescin.
5 ¶ †Preterea diligenter aduertendum ad vnum ꝙ laudum
de quo prefati de monte renꝫulo conqueruntur non soluꝫ eos
enormiter non lesit:immo nullo modo lesit:quinimmo potius
lesit castellanum ⁊ fratres ⁊ sic nõ iuste fuerunt de ipso cõque-
sti:quod ex eo manifeste pꝫ:qꝛ tunc cum latum fuit nondũ erat
facta declaratio precij dictaruꝫ possessionũ do.Bonifacij per
vicarium domini potestatis:sed fuit facta pendente instantia
presentis cause: ⁊ si sic est tũc fructus illarum possessionum nõ
cedebant lucro illorum cum emptio nondum esset perfecta sed
pertinebant ad illos de goꝫadinis.l.necessario.§.ꝙ si penden
te.ff.de peri.⁊ cõ.rei ven.iuncta.l.fi.C.de contrahen.emp.⁊ sic
debebat estimare sortem.l.j.⁊.ij.C.de pigno.acti. prout etiam
ipsi arbitri declarauerũt in dicto laudo ⁊ bene in hoc.sed post
ꝙ̃ ita est male fecerunt condẽnare prefatos de goꝫadinis in li
bris quadringentis:immo potius econuerso condẽnare debe
bant prefatos de monte renꝫulo:quia prout postea repertũ est
vt mihi asseritur si dicti fructus debent in sortem cõputari pre
fati de monte renꝫulo reperiuntur debitores dictoruꝫ de goꝫa
dinis in maximis quantitatibus : ⁊ pluribus milibus libra-
rum vltra ex computatione sortis.prefatum ergo lauduꝫ illos
non lesit nec per illos dici poterat iniquum:nec enormem lesio
nem continere: ⁊ per consequens non continebat dolum arbi-
trorum verum vel presumptum ex quo sequitur ꝙ iuramentuꝫ
non erat relaxandum de iure:nec concedenda restitutio ratiõe
minoris etatis propter interuentum iuramenti quod ẽt de iu-
re ciuili tollit tale beneficium restitutionis cessante vi dolo vel
metu partis vel arbitrorum expresso tacito vel presumpto:po
sito etiam ꝙ minor sit lesus re ipsa:vt in autẽ. sacramenta pu-
berum.C.si aduersus ven.⁊ hoc est quod voluit Jo.cal. in sua
q.disputata.de qua facit mentionem Jo.an.in addi. Specu.
ti.de arbi.§.fi.in addi.que incipit clarius sic formatur ⁊c. quã
do partes iurarunt non venire contra laudum.voluit enim ꝙ
si laudi obseruantia nutriret peccatum vel appareret de dolo
arbitrorum vero vel presumpto qꝛ enormiter lesisset non tene-
retur quis iuramentum seruare immo sine alia relaxatiõe pos
set venire contra qꝛ non censeret̃ iurans de tali laudo sensisse
ar.l.venire.ff.de pac.dota.l.si vnus.§.illud nulla.ff.de pac. Et
constat iuramentum non ligare vltra intentioneꝫ iurantis.de
iureiuran.c.veniens. Si vero potest seruari sine peccato ⁊ ces-
sat metus ⁊ dolus:tunc posito ꝙ re ipsa ledat iuramentum est
seruandum ⁊ non relaxandum fm eum.de iureiuran.⁊ si chri-
stus.in glo.qualitercunꝗ.⁊ patet in dicta auten. sacramenta.
sed hic est huiusmodi:ergo ⁊c. Etiaꝫ posito ꝙ isti forent lesi re
ipsa:quia non fecerant precium declarari. Naꝫ pro hoc dolus
arbitrorum etiam presum.non deprehenditur sed illorum ne-
gligentia:non enim poterãt arbitri laudare nisi fm producta
coram eis:⁊ hic non fuit producta declaratio precij : ergo non
poterant declarare fructus cedere lucro illorum. Cum igitur
signatura supplicationis mandet iustitiam fieri ⁊ de iure non
veniebat fienda relaxatio iuramenti nec cõcedenda restitutio
per iam dicta male fecerunt illi cõmissarij contrariũ facere nõ
ergo valet quod fecerunt ⁊ quod inde secutum est.
¶ Ex his respondetur ad tertium quesitum:qꝛ videtur dicta sen
tentia domini Maurianensis fore nulla: quia fundata super
dicta relaxatione iuramenti ⁊ super dicta restitutione in inte-
grum que fuerunt ⁊ sunt nulle vt dictum est.s̃.⁊ deficiente fun
damento ⁊c.ff.de excep.rei iudi.l.egi.⁊.s̃.dixi vel saltim venit
retractanda in causa appel.quia debuit precedere absolutio ⁊
restitutio predicta rite facta que non precesserunt.igitur ⁊c.l.
j.C.de app. ¶ Item posito ꝙ esset aliqua et non retractãda ex
dicta causa videtur iniusta ⁊ retractãda ex pluribus alijs cau
sis. ¶ Primo quia pronunciauit laudum predictum fore ⁊ eẽ
iniquum quod est falsum. quia attento tempore ipsius laudi
non erat iniquum quo ad illos de monte renꝫulo:cum tunc nõ
esset facta declaratio precij et estimationis dictarum possessio
num per vicarium potestatis:et per consequens cum venditio
non esset adhuc perfecta fructus non cedebant lucro illorum
de monte renꝫulo vt.s̃.dixi et hoc est clarum et hoc presupposi
to prefati de goꝫadinis non erant debitores sed creditores il-

lorum de monte renzulo prout postea per communes amicos repertum est: quia fructus omnes debebant in sortem computari: ⁊ sic potius poterant conqueri illi de gozadinis quia fuerunt indebite condẽnati in quadringentis libris q̃ econuerso cum illi deberent prefatis de gozadinis condẽnari. ¶ Secũdo videtur iniusta ⁊ retractanda ex alio quia posito ꝙ dicti fructus cederent lucro predictorum ⁊ non essent in sortem computandi tamen facta vera computatione ⁊ deductis deducendis prefati de gozadinis non reperiuntur debitores prefatorum de mõte renzulo nisi in libris mille vel circa prout postea per communes amicos repertum est de consensu vtriusq; partis ⁊ tamen prefatus dominus Maurianensis cõdẽnauit eos in ducatis mille quadringentis. ¶ Tertio quia declaratio facta per vicarium potestatis non valuit nec purificauit dationem insolutũ seu venditionem. ⁊ sic prefati fructus in sortem erant compensandi ꝙ pluribus rationibus ostenditur. ⁊ sic intro nunc secundum principale dubium ⁊c.

6 ¶ † Super vltimo dubio de appellatione clarum est ꝙ de iure canonico potest appellari ad papam omisso medio[a]. ij. q. vj. ad romanã. extra de ap. si duobus. ⁊ c. solicitudinem. de priuil. sed secus de iure ciuili. l. imperatores. ff. de ap. Item certum est ꝙ in terris que sunt de temporali iurisditione ecclesie sicut est Bononia si in aliquo casu est diuersitas inter ius canonicum ⁊ ciuile debet seruari ius canonicũ iuxta no. in. c. fin. de arbi. li. vj. ⁊ per glo. extra de testa. c. cum esses ⁊ c. relatuz. ⁊ habetur in d. c. si duobus. de appellatio.

a ¶ Medio. ad de eundẽ pau. s. in cõsi. cxciiij. ĩ nume. ix. ⁊ quod ibidez dictum fuit in apost.

¶ Solum restat respondere ad duo. s. statutum ciuitatis Boñ. quo disponitur ꝙ vbi est discrepantia inter ius ciuile ⁊ canõicum seruetur ius ciuile. Sed ad hoc respondetur ꝙ talia statuta non sunt approbata per sedem apostolicam nisi quatenus non sunt contra libertatem ecclesiasticam vel contra iurisdi. ⁊ superioritatem romane ecclesie: vt in puncto premittitur licet alias mihi fuerit presuppositum pro constanti ꝙ tale statutuz erat approbatum simpliciter quo presupposito non potuisset appellari ad papam omisso medio. Et ita tunc dixi: sed nũc dicitur ⁊ presupponitur contrarium: ⁊ sic contraria sententia locum habet. Nam non potest negari quin hoc veniat in derogationem iurisditionis sedis apostolice ⁊ ecclesie romane. de iureiuran. venientes. ⁊ sic sub generali confirmatione non venit hoc ꝙ ad papam non possit appellari omisso medio.

¶ Preterea presupponitur ex narratis in puncto ꝙ non apparet de alia confirmatione q̃ de dicta bulla quam scripsit papa Martinus ancianis ciuitatis Bononie tẽpore statu. popularis ꝙ regerent dictam ciuitatem secundum statuta laudabilia ⁊c. q̃ bulla seu litera expirauit superueniente statu. ecc. Nec ẽt est dicendum ꝙ per eaz voluerit papa preiudicare sibi vel sue iurisditioni. per ea que no. in fi. in. c. petitio. de iureiur. per glo.

¶ Item restat respondere ad decreta dominorum legatorum de quibus in puncto in quibus disponit̃ ꝙ non possit appellari nisi ad eos ad que de facili respõdetur dupliciter. ¶ Primo ꝙ nõ fuit eorum intentio prohibere appellationem ad papam sed solum ne ĩterponatur ad illos quattuor iudices vel doctores ad quos interponitur tempore statu. popularis prout manifeste colligitur ex decreto primo Baldassaris cosse. ¶ Secundo quia posito ꝙ contrariũ voluissent non potuissent derogare iuri canonico contrarium disponenti nec illud tollere. iux. not. per glo. in. c. statu. de her. lib. vj. quia inferior ⁊c. cle. ne romani. de ap. de maio. ⁊ obe. cum inferior. xxv. q. ij. institutionis. C. de off. preto. orientis. l. forma. ⁊ quod not. Ioan. and. in. c. fi. de appe. lib. vj. in nouel.

1 ☞ Utrum filius teneatur habere ratum ⁊ gratum factũ defuncti vltra id in quo fuit heres institutus.

2 Et an succedẽdo fratribus debeat etiam cõprobare factũ patris pro parte fratrum in qua ex postfacto successit.

Heres an sit eadem persona cum defuncto.

3 Per inobedientiam an heres cesset esse heres. an restituat per fideicommissum ⁊ quid de fructibus perceptis.

¶ Consilium. cxcvij.

In christi nomine amen.

¶ Uisis dubijs de quibus nouiter petitur consilium exhiberi vltra illa dubia super quibus in precedenti consilio eximij vtriusq; iuris doctoris domini Matthei consultum fuit primo aduertendum puto ad illud quod in primo quesito tacite presupponitur pro cõstãti absq; preiudicio veritatis vz ꝙ Helisabetta ⁊ Agatha filie quondam ⁊ nunc heredes Florentini teneãtur habere ratam licentiam datam per Florentinum. Nam illud presuppositum non procedit sine dubio. 1 † Nam quãuis regula sit ꝙ heres non possit venire contra factum defuncti[b]: vt. l. cum a matre. C. de rei vendi. ⁊ l. cum ab eo. C. de neg. gest. sicut nec etiam heres potest redarguere defunctuz de mendacio: vt no. per gl. ⁊ Bar. in. l. rem alienaz. in fi. ff. de pig. actio. tamen illa regula fallit quando defunctus voluit fraudare heredem in iure sibi debito: vt. l. si pater. ff. de inoffi. dona. ⁊ ibi no. bald. qui dicit ꝙ ibi resultat mirabile. videlz ꝙ heres venit cõtra factum defuncti: ⁊ ideo venit quia heres est: quia alias venire non posset ibi per familie herciscunde iudicium contra factum defuncti: cũ illud iudicium non competat nisi heredi. Cum itaq; in casu isto florentinus dando illam licentiaz pro se ⁊ suis heredibus voluerit fraudare. Helisabettam ⁊ Agatham superuenientes in iure eis quesito per testamentum Iuliani inquãtum filia sua recederet de domibus montis Florẽ. ⁊ non ex aliquo facto ipsius Florentini ⁊ per consequens iure proprio admittebantur: videbatur ꝙ Helisabetta ⁊ Agatha possent venire cõtra factuz defuncti. Propterea predicta regula fallit quãdo defunctus non relinquit heredi id quod necessario heres debebat consequi. Nam tunc heres licite potest impugnare factuz defuncti. vt. l. j. ⁊ ij. ff. siquis in frau. patro. ⁊ no. Bal. in. d. l. cum a matre ⁊. d. l. si pater. vnde cum necessario superuiuentes filij Florẽtini consequantur illud ius ex testamento Iuliani ex eorum persona propria adeo ꝙ non potuissent illo iure priuari etiam si Florentinus expresse hoc voluisset exheredando eas: vt patet ex plene no. per Bar. in. l. j. ff. de interdic. ⁊ rele. ⁊. l. iurisiur. §. si liberi. de ope. liber. ⁊ per Bal. in. l. liberti. C. eo. titu. videbatur etiam dicendum ꝙ etiam ex hoc secundo capite filie predicte possint impugnare factum Florẽtini. ¶ Item ⁊ tertio videt̃ hoc posse persuaderi tali ratione. Nam Florentinus dedit licentiam pro se ⁊ suis heredibus. Sed vt predixi prefate filie si petant hereditatem Iuliani veniunt iure proprio ⁊ non tanq̃ heredes: ⁊ sic obseruant quod promisit Florentinus quia non promisit pro filijs tanq̃ filijs sed tanq̃ heredibus. vñ hec qualitas iuncta verbo videt̃ cõsiderari debere: vt. l. titius. ⁊. l. querebatur. de testamento mili. ⁊ plene no. Bar. in prin. in. l. ex facto. de vulg. ⁊ pupil. rursus etiam sic petẽdo non videntur impugnare factum Florẽtini quia Florẽtinus promisit pro se ⁊ pro heredibus suis: vnde non dicẽt iste filie ꝙ Florẽtinus nõ potuerit hoc agere dando licẽtiã pro se ⁊ heredibus suis quãuis dicant illam licẽtiam non trahi de virtute verborũ ad ipsos filios non veniẽtes vt heredes. hoc tamẽ vltra non prosequor cum de hoc non queratur in puncto.

b ¶ Defuncti. vide. do. Per. phi. cor. in cõsi. ccciiij. ĩ lr̃a. F. in. iij. pte. ⁊ icõ si. cxij. in litera I. in. iiij. pte.

¶ Uenio igitur ad primum quesitum: vz an quia dicte filie erãt cõstitute in minori etate quando adiuerunt hereditatem Florẽtini pro quinta parte ⁊ apparet eas esse lesas si ex eo quia forent heredes patris priuate essent commodo hereditatis Iuliani quam consequi eis magis expediret docto de minori etate ⁊ lessione possint petere se restitui: posito ꝙ hodierno tempore Agatha reperiatur etatis. xxvj. annorum super quo indubitate respondendum est ꝙ sic. Nam adhuc est infra quadrienniũ quod hodie datur ad petendam restitutionem in integrum loco anni vtilis qui olim competebat: vt. l. fina. C. de tempore in integ. restitutio. licet nõ competat minori restitutio aduersus lesionem que contigisset in quadriennio: vt. l. doli mali. §. aduersum. ff. de noua.

2 ¶ † Quo ad secundum quesitum notandum venit ꝙ quãuis vt superius tactum est clausula sit ꝙ heres nõ possit impugnare factum defuncti: tamẽ illa regula militat pro quota pro qua successit heres defuncto: ⁊ non vltra: vt probatur in. d. l. cum a matre. ⁊. l. cuz ab eo. ⁊ bene de hoc loquitur glo. in. l. j. de preto. stipu. vnde cum Helisabetta ⁊ Agatha quelibet sit heres pro quinta parte cum Florẽtino quinq; successerint filij pro quinta parte dumtaxat venire prohibentur contra licentiam datã per Florentinum. sed vlterius aliud insurgit dubium ex dicto quesito: nam cum Helisabetta ⁊ Agatha successerunt eorum fratribus predefunctis pro dimidia parte ⁊ pro alia parte matter: vt in autẽ. defuncto. ad tertu. hesitatur an pro illa rata pro qua successerunt fratribus etiam heredibus Florentini venire possint contra dictam licentiam. ⁊ videtur dicendum ꝙ non nam heres heredis testatoris est heres: vt. l. fin. C. de heredi. insti. ⁊ sic pro rata pro qua successerunt fratribus perinde videt̃ habendum ac si ipsi Florentino a prin. successissent. Nam heres est eadem persona cum defuncto: vt in autẽ. de iureiuran. a mo. presti. §. j. adeo ꝙ factum a defuncto dicitur factum ab herede: vt no. glo. in. l. qui exceptione. §. si pars. de condi. indeb. ⁊ bene facit quod sin. no. Bar. in. l. si seruus. ff. de condi. fur. Sed tamen predictis non obstantibus in contrarium se hz veritas ad quod dicendum me mouet. Nam ratio quare heres non venit contra factuz defuncti est quia vt predixi cẽsetur eadẽ eẽ psona cum defuncto vt no. glo. ⁊ doc. in. d. l. cuz a matre. vnde quãuis iuris fictiõe hoc inducatur in persona primi heredis sup qua fictione

fictione consistit habilitas q: immediate succedit non tamen hoc dz dici in tribus personis nec reperitur hoc iure cautum q heres heredis dicatur esse eadem psona cum primo defuncto ppter mediam personam que tollit habilitatem extremoꝝ nam esset causare et cõiungere plures fictiones qd fieri nõ dz vt in.l.j.C.de iossi.do.et plene no.Bar.in.l.si is qui pro empto re.de vsuca.et hoc satis pbatur in.l.qui liberi.§.hec verba.de vul.et pup.vbi substõ quis mihi heres erit nõ trahit ad heredem heredis.facit et quod no.bal.in.l.fi.C.de her.insti.dum q rit.an preceptũ penale factum heredi porrigatur ad heredẽ heredis. Propterea heres non põt ĩpugnare factũ defuncti:q: nõ põt venire cõtra factũ eius a quo lucrũ sentit sed hereditas filioꝝ florẽtini accessit ad sorores fato et fortuna et nõ ex aliqua prouisione ipsius florentini ergo propter talem obuentionem non debent astringi vt non possint impugnare licentiam datã per florentinum quatenus non sibi sed fratribus successerunt argu.no.in.l.ab eo.C.de fideicommiss.et.l.si fundum.§.fi. cum l.seq.de lega.j.

3 ¶ †Uenio ad tertium quesitũ vz an fructus et redditus possint peti pro illis partibus p quibus Helisabetta et Agatha non astringuntur habere ratum.et certe dicendum est q sic siue dicamus q eoipso q domina Blonda recessit de domib᷒ mõtis floꝝ:et iuit ad habitandum Ariminũ desierit esse heres directo non ex solo cursu temporis sed propter inobedientiã testatoris vt voluerunt aliqui sequendo Mar.filli.vt referunt scribentes in.l.here.ex die.ff.de here.insti.Siue etiã dicamus q nõ desierit esse heres directo.sed videatur grauata de restituendo per fideicommissum tamen fructus medio tẽpore percepti veniunt in restõne vt not.in.l.fideicõmissa.ff. ad trebel.et multofortius in primo casu quãdo desiisset esse heres directo q: heres domine Blonde penitus nullum ius habuisset retinendi bona dicti Juliani.

¶ Et ita vt superius scriptũ est dico et cõsulo iuris esse ego Salustius domini Guilelmi de monte morcino leguz doctor et ad fidem me subscripsi et feci consuetum sigillum apponi veriori consilio semper saluo.

¶ Et ita vt.s.cõsultum est per eximium leguz doctorẽ dñm Salustium dico et arbitror iuris esse ego Nicolaus de sicilia Abbas.monacẽsis Senis tantũ legens et in testimonium me propria manu subscripsi et sigillum meum imprimi feci.

1 ¶ Qui substituit filio suo si decesserit sine masculis filias p prias et ex suo corpore descendentes:an videatur etiam filias filij instituisse.

2 Nomine propriarum filiaruz continentur neptes ex benigna interpretatione.

3 Et ista filia restituens partem hereditatis amitis suis detrabit legitimam et treb.

4 Quanta erit legitima filij instituti.

5 Et an perdatur trebellianica non confecto inuentario.

¶ Consilium.cxcviij.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ †Super primo quesito videt̃ primo dicendum q testator intellexerit de filiabus suis p prius et eis nõ extãtibus de filijs filiaruz et de filiabus filioꝝ per posterius tanq̃ filias proprias q: magis cõiunctas magis dilexerit qd et pz hic q: maiorem quãtitatem reliquit pro dotibus suis filiabus.q.cclx. pro qualibet q̃ Nicarde filie Fran.q.cxx.tñ.ergo etc. per.l. cũ ita.§.in fideicommis.ff.de leg.ij.et quod plene legitur et no. in.l.gallus.§.j.ff.de lib.et postb.facit lex que conditio.§.j.ff.de condi.et demon. Et etiam ratio generalis q: verba sunt intelligenda per prius et in potiori significatu.l.prima.§.qui in perpetuum.ff.si ager vecti.Et fm hoc sola Catherina deberet vocari exclusis omnibus alijs filijs filiarum et etiam exclusa Nicarda.Sed econtra videtur q immo sola Nicarda debeat habere bona in quibus fuit institutus franciscus pater suus vel tanquam sola vocata per prius ad istam substitutionem vel tanq̃ faciens cessare conditionem sub qua alij erant substituti primũ videtur posse pbari tali ratione:q: testator qua rõne predilexit franciscum omnibus alijs in eo in quo ipsum instituit eadem rõne censetur in illo pdilexisse oẽm eius vel illius posterioritatem tam masculinam q̃ femininam C. de fideicõ. l.cum acutissimi et ibi Bal. vtit̃ istis verbis.q: si pater grauat vnum ex filijs de restituendo etiam alteri filio intelligitur.s.si grauatus decesserit sine liberis masculis vel feminis vt ibi. et l.cum auus.ff.de condi.et demon.et sic filios et filias illius grauati censetur predilexisse alteri filio suo lz instituto et substituto.s.in eo quod reliquerat illi grauato sicut et illum grauatuz similiter i illo pdilexerat fratri suo substituto. ¶ Et si hoc est videtur q cum testator iste substituerit filias post mortẽ oĩum filiorum sine filijs masculis nec declarauit de quib᷒ filiabus intellexerit.Et istud põt intelligi de filiabus pprijs testatoris vel de filiabus ipsoꝝ filioꝝ qd in dubio itelligat̃ cuilibet filioꝝ masculoꝝ substituisse filias proprias cuiuslibet eorum in defectum filiorum masculoꝝ:quasi voluerit portionẽ cuiuslibet suoruz filioꝝ post eorum mortem peruenire ad filios masculos eoꝝ si illos relinqueret al's ad feminas eiusdez:et q: in defectum masculoꝝ et feminarum decedentis voluerit vocare filias proprias suas et filios et filias earũdez non al'r. Nã et tale esset votũ cuiuslibet filioꝝ vt portio sua per prius perueniret ad suos filios masculos:et eis nõ extãtibus ad filias suas feminas:et deficientibus eis ad suas sorores vel ad nepotes et neptes ex sororibus predefunctis:ad quod votuz et affectionem cuiuslibet grauati prefatus testator videtur se voluisse referre per rõnem quã.s.tetigi.Sed certe si hec rõ procederet sequeret̃ q iste testator magis prouidisset filiabus feminis cuiuslibet filiorum grauatorum:q: eas substituisset patrib᷒ suis in defectum masculoꝝ q̃ prouidisset ipsis masculis quos non substituit sed in conditione apposuit si sine eis decederẽt:et sic possent patres alienare bona in preiudicium filiorũ masculorum suoꝝ et non in preiudicium feminarum.iuxta no.in.l.luci᷒ la.ij.in fi.ff.de here.insti.per Bar.quod verisimile nõ videtur Sed nec hoc põt negari q: filij masculi decedentium in nulla parte sunt substituti parentibus:sed solum in conditione appositi ad excludendum substitutiones factas de filiabus:et tñ filie bene fuerunt substitute:vnde nõ dz videri miruz id quod s.dixi.Quod autẽ dicta Nicarda posito q non censeret̃ substituta per prius patri suo q̃ alie:et sic ex capite substõnis non posset alios excludere saltim excludat tanq̃ faciens deficere conditionem sub qua alij sunt vocati seu substituti videt̃ persuaderi posse quoniaz precedens substitutio reciproca in qua filij masculi fuerunt inuicẽ substituti fuit facta sub conditione si decesserint sine filijs:nec fuit dictũ masculis vel feminis:et sic etiam filie femine filij precedẽtis fecissent eã cessare.l.cognoscere.§.liberoꝝ.ff.de ver.sig.ista Nicarda excluderet patruũ si franciscus eius pater decessisset relicto fratre:fortius nũc dz excludere amitã et filios et filias amite predefuncte tanq̃ min᷒ dilectos a testatore.ar.l.publius.§.titia.de condi.et demõ.Et sic retinebit prefata Nicarda heres patris sui bona ista oĩa aduersus substitutos tanq̃ non euenerit conditio sub qua filie et ipsarum filij fuerunt substituti q: pater suus non decessit sine filijs masculis vel feminis sub qua cõditiõe cẽsentur substitute sicut et alij filij testõris si nati fuissẽt erãt inuicẽ substituti

¶ Sed his nõ obstãtib᷒ puto verius eẽ dicẽdũ q ex ista substõne vocet̃ Chaterina filia testatoris ad vnã tertiam et tres filij domine Angele filie predefuncte in aliã tertiã q: cum fuerint vocati sub noĩe collectiuo loco vnius hñtur.l.si pr̃ filio.cuz cõ coꝝ.ff.de vul.et pup.et q: sic succederent ab intestato testatori de iure communi.s.in stirpem loco matris coꝝ vna cum amita.C. de suis et legi.autẽ.in successione.et in coꝝ.vnde sumitur.ad quẽ iuris ordinem cẽsetur in dubio testator se retulisse.ar.eius qd no.in.l.dotis fructus.in fi.cum.l.se.ff.de iure doti.in glo. pfata vero Nicarda vocetur ad aliam tertiam q: non dz esse deterioris cõditionis ipsa q: est filia filij q̃ si esset filia filie. ¶ Nã lz de filiabus filiorum masculorum in dicta substõne prima facie non videatur facta mẽtio:sed solum de filiabus testatoris et de ipsarum filijs et illas tantuz substituit in casu quo omnes filij masculi decederent sine filijs masculis:attamen credendũ est q non minus censuerit de filiabus filiorum:q: illud verbũ filias feminas põt commode intelligi tam de proprijs ipsius testatoris q̃ de filiabus filiorum masculoꝝ.q: hoc satis bene patit̃ proprietas verboꝝ et et verisimilis cõiectura mentis defuncti.l.ab oĩbus.in prin.ff.de leg.j.et etiam iuris rõ. Nam et si expsse dixisset filias proprias tñ q: tractat̃ de ipsarum commodo

2 †appellatione propriaꝝ filiarum comprehenduntur neptes ex benigna interpretatione vt plene no.in.l.liberoꝝ.de v̾bo.sig.per Bar.et etiam si dixisset ex proprio corpore descẽdẽtes vt ibi no.per Bar. per.l.lutius.la.ij.ff.de here.insti. Nam et in neptibus verificatur verbum proprias et etiam verbũ descendentes ex proprio corpore q: descendũt lz alio vel alia mediante. Nam malleus facit gladium nihilominus et faber ipo malleo mediante fortius ergo in casu nostro vbi simpliciter dixit filias feminas et non dixit proprias vel de proprio corpore potest comprehendi neptis predicta etiam de proprio significatu non ex interpretatione quia potest referri non soluz ad se sz ad filios de quibus fuerat locutus quibus filijs erãt pprie loquendo filie lz testatori non proprie filie sed neptis sed improprie etiam filie sibi dici poterant cum tractatur de ipsarum commodo vt dixi. ¶ Nec ob.allega.primo loco pro Ca-

therina q̄ lz inter filios ⁊ filiorū filios sit ordo inter se vt primo loco videatur vocasse filium vel filiam meam secundo loco nepotes ex eis per ea que no. in. l. gallus. §. j. non sic inter vnuz filiū vel filiam ex vna parte ⁊ filios alterius ex altera vnde in successiōe intestati lz filius vel filia preferat̄ nepotibus ex eis q̄ filius vl' filia sunt in gradu potiori nō sic p̄ferunt̄ nepotibꝫ ex alio vel alia qui locum patris vel matris ingrediūtur ⁊ succedunt vna cum patruis amitis ⁊ materteris lz ipsi sint in gradu remotiori vt. d. autē. in successione. ¶ Nec etiam ob. alleg. secundo loco pro sola Picarda. Nam prima ratio tollitur ꝑpter exp̄ssam mentē defuncti qui in portione cuiuslibet filioꝝ predilexit filios masculos eorum sicut ⁊ in ipsos sed nō sic feminas: q̄ eis substituit si decesserint sine filijs masculis vnde lz filij masculi filioꝝ excludant feminas substitutas ⁊ earū filios ⁊ filias sicut ⁊ ipsi filij masculi excludunt q̄ pariter cēsentur dilecti cum eis vt in rōne predicta. s̄. in contrariū facta nō sic filie femine filiorum excludunt postq̄ substō facta fuit sub conditione si decesserit sine masculis: q̄ nō subintelligitur vel feminis prout determinat expresse Bart. in. l. cum auus. ff. de condi. ⁊ demon. ver. quero dixit testator ⁊c. ¶ Nec etiam obst. alia ratio facta pro sola Picarda q̄ faciat cessare conditionē sub qua filie femine ⁊ earum filij fuerunt substituti: q̄ hoc non est verum q̄ illa substō fuerit facta sub conditiōe si omnes filij ⁊ eorum filij masculi decederēt sine filijs mascu. nec ibi subaudiendum est vel feminis prout determinat bar. in. d. l. cū auus ⁊ lz in p̄cedenti substōne reciproca non fuerit appositum illud verbum masculis † tamen ex his que postea sequunt̄ pōt dici q̄ censeatur solum de illis sensisse. ar. l. qui filiabus. ⁊. l. si seruꝰ plurium. §. fi. ff. de leg. j. Et sic non est verum q̄ ista Picarda excluderet patruum si extaret vnde nec excludit amitam vel filios amite predefuncte. Sed vocatur vna cum eis ad tertiam eius qd̄ superest deducta legitima ⁊ trebellianica que sunt ambe detrahēde cū fideicōmissum fuerit conditionale. iuxta no. ī l. q̄q̄. C. ad. l. fal. ⁊ ille pertinent ad Picardam ex persona patris sui grauati si est heres. d. l. q̄q̄. sed si alius esset heres ptineret ad illum vt ibi residuū diuidet̄ in tres ptes quarum vnā habebit Catherina. nec de filio dicte Catherine. s. Gaspar retractandum est cum precedatur a matre. C. de verb. sig. l. fi. v̄si. nullo ⁊ enim mō ⁊c. Aliam tertiaz habebunt filij Angele qui loco vnius habentur ⁊. s̄. dixi. ⁊ a matre ipsorum nō preceduntur ⁊ veniunt cum amita: lz sint in remotiori gradu q̄ nō cēsentur esse cum veniāt loco matris eoꝝ que erat in eodē. Aliā tertiam retinebit sibi Picarda tanq̄ vna de substitutis. argu. ff. de lega. j. l. ab omnibus. §. si a titio. de condi. ⁊ demon. l. qui heredi. §. plautius. cum sit heres grauati ⁊ habeat tradere alias duas tertias cum substitutis vt in dictis iuribus. Et hec sufficiāt de p̄io quesito qd̄ per p̄dicta remanet plene expeditum.

4 ¶ † Nunc est videndum de secundo quesito. Quanta sit legitima[a] que debebatur franc. an tertia tertie totius hereditatis attento q̄ de iure communi ipse successisset ab intestato solum in tertia cum sorore ⁊ filijs alterius sororis: ⁊ legitima est tertia pars illius portionis quam quis fuisset habiturus ab intestato. l. parentibus. C. de inoffi. testa. iuncta. autē. nouissima. eo. titu. An vero erit tertia totius hereditatis attento q̄ sorores ⁊ earum filij erant exclusi a successione intestati propter superexistentiam masculi ⁊ competētes dotes quas habuerant ex forma statutorum predictorum vt sic habeātur pro mortuis ⁊ non faciant partem in legitima dicto Francisco ac si nō fuissent in rerum natura. arg. l. j. §. fi. ff. de contratab. loquor autez de bonis que supersunt deductis dotibus q̄ ille non computantur in patrimonio a quo abscesserūt. ff. de colla. dotis. l. fi. in fi. ad. l. fal. l. pater filiam in prin.

¶ Breuiter omissis his que dici possint allegando propter diuersas opin. doct. recitatas in. l. pater filium. ff. de inoffi. testa. plus placet hec secunda pars q̄ sit tertia totius hereditatis non ex eo q̄ portiones filiarum exclusarum sibi accreuerint si volumus tenere opi. Bar. qui tenet q̄ in legitima non habeat locum ius accrescendi cum sit successio particularis ⁊ sibi non sunt coniuncte inter se nisi coniunctione legali. ergo ⁊c. l. ⁊ proculo. ff. de leg. ij. Sed ex eo q̄ remouetur obstaculum masculo q̄ dicte excluse pro mortuis habentur. d. l. j. §. fi. ⁊. l. si necez. §. si deportatus. ff. de bo. lib. ⁊. l. j. §. si pater. de coniung. cuz emā. lib. sed si essent vere mortue non facerent partem in legitima sicut nec in successione. ⁊ in hanc rationem tangit Bal. qui tenet contra Bar. vel si volumus tenere contrarium eius quod tenet Bar. videlz q̄ immo in legitima locum habeat ius accrescendi q̄ etiam tenet Bal. in illa. l. pater filium. habemus tex. hoc expresse probantes fm̄ Old. ff. de bo. lib. l. communi liberto. insti. de succes. liber. §. sed nostra. ⁊ in autē. quibus mo. natu. effi. sui. §. siquis autē legitimos. xxv. si vero. col. vij. ⁊ q̄ not. in. l. siue. §. ex duobus. de bo. lib. Quinimmo etiā tenendo opinio. bar. quantum ad casum nostruz procedit quod dixi q̄ iste franciscus fuit institutus vniuersaliter. Naz ipse tenet q̄ quādo ille filius qui tractat de quantitate legitime est institutus vniuersaliter portio legitime illius qui excludit̄ sibi accrescit q̄ sui fauore cēsetur facta exclusio ⁊ sic debet sibi esse proficua. Et pro ista ratione do glo. ordi. que hoc dicit in fi. in. l. hoc amplius. C. de fideiusso. que incipit. Nam nullo. circa mediuz. v̄. Et est ratio ⁊c. ibi cum lex faciat eos heredes loco repulsi ⁊c. ⁊ si. glo. est in cor. vnde sumitur. de here. ⁊ fal. §. exheredatos. Et sic poterit ista Picarda si est heres patris sui retinere pro legitima ⁊ trebellianica dimidiam totius vz primo tertiam pro legitima ⁊ de residuo quartam pro trebellianica que faciūt dimidiā totius ⁊ altera dimidia diuiditur in tres ptes vt supra dixi. ⁊ sic de dictis. M. vj. habebit. M. lxvj. vel circa. vz. p̄io viij. ⁊ postea tertiaz aliorum octingentorum pro substitutione Et hec sufficiant de secundo quesito.

5 ¶ † Super tertio ⁊ vltimo quesito lz bald. teneat in autē. sed cum testator. C. ad. l. fal. q̄ propter non confectionem inuentarij perdatur trebellianica[b] ⁊ dicit esse tex. in cor. d̄ hered. ⁊ fal. qui per doc. non ponderatur: non tamen in consulendo ⁊ decidendo tutum est recedere a cōi opi. que est in contrarium ⁊ eaz tenet bar. in. l. marcellus. ff. ad treb. ⁊ Jo. an. in addi. Spec. de instru. edi. §. dicto. addi. que incipit de trebellianica dubitat̄ licet contraria opi. posset satis roborari sed non curo sup hoc superfluo insistere.

¶ Casus talis est.

¶ Proponitur q̄. d. Catherina heredem sibi vniuersalem instituit ad vitam ser Hectorem maritum ⁊ post eius mortem sibi substituit dominam Jacobaz ipsius testatricis neptem ex fratre premortuo. Defūcta testatrice ser Hector hereditatē adijt ⁊ inuentarium confecit diminutum quidem ⁊ non iustū in quo multa dolose suppressit de bonis hered. demum mortuo Hectore petijt. d. Jacoba ab herede ipsius ser Hectoris inter alia fructus multos certorum immobilium que dicta. d. Catherina in matrimonio vltra dotem habuit ius petitionis tenor talis fuit. Coram vobis ⁊c. procurator. d. Jacobe agendo cōtra ser Joannem heredem ser Hectoris exponit ⁊ dicit quod do. Catherina supradicta habebat ⁊ habuit in villa Monteglani infrascripta bona ⁊ mansos vz tale ⁊ tale ⁊c. Quos mā sos ⁊ bona ip̄a. d. Catherina incepit possidere in. Mccccxcv. ⁊ deinde possedit successiue donec vixit. vz vsq̄ ad. Mccccxxxiiij. Et per dicta tēpora fructus ⁊ redditus ex dictis bonis percepit. Item q̄ eadem. d. Catherina a tempore mortis quondam d. Margarite matris eius quousq̄ vixit ipsa. d. Catherina. vz. a. Mccccxix. vsq̄ ad. Mccccxxxiiij. habuit ⁊ possedit etiā certos alios mansos ⁊ bona immobilia que fuerunt quondaz dicte. d. Margarite ⁊ ser Odorici eius filij p̄mortui. Et redditus fructus ⁊ prouentus ex eisdem bonis percepit ⁊ habuit insuper dicit ⁊ exponit qd̄ fructus redditus ⁊ prouentꝰ quos d. Catherina seu ser Hector eius maritus pro ipsa ⁊ eius nomine percepit ⁊ habuit tam ex bonis ante scriptis sitis in villa Monteglani q̄ etiam ex alijs bonis que fuerunt quondaz domine Margarite ⁊ ser Odorici predictorum possessis per eandem dominam Catherinam ipsa domina Catherina sibi lucro fecit ⁊ eidez fructus ipsi cesserunt ⁊ ipsiꝰ fuerūt non autē dicti ser Hectoris ⁊ q̄ ipsi fructus redditus ⁊ prouentus seu eoꝝ estimatio post mortem ser Hectoris pertinebant ad dominā Jacobam supradictam ⁊ sibi restituendi erant. Quare cuz predicta ita sint petit procurator domine Jacobe predictus p vos sententiari fructus bladorum ⁊ alterius modi perceptos per quondam dominam Catherinam ex mansis sitis in villa Monteglani ⁊ etiam perceptos ⁊ habitos per eandem ex mā sis qui fuerunt quondam domine Margarite ⁊ ser Odorici possessis per ipsam dominam Catherinam. Qui fructus seu eorum estimatio ⁊ preciuz ad manus dicti ser Hectoris p uenerunt seu estimationem fructuum predictorū restituendos esse per heredem predictum ser Hectoris domine Jacobe predicte tanq̄ heredi substitute dicto ser Hectori ⁊ etiam tanquā persone ad quam spectant ⁊ pertinēt de iure ⁊ ad hoc petit eūdem heredem ser Hectoris per vos sententialiter condēnari ⁊ condēnatum iuris remedijs compelli petens in premissis ⁊ circa premissa per vos sibi iustitiā ministrari omnimodo ⁊ forma quibus melius fieri potest ⁊ ad predicta vestrum officium requirit prout sibi magis expediat ⁊ hoc saluo iure addēdi minuendi declarandi ⁊c. Idem procurator domine Jacobe certa capitula in causa fecit ⁊ produxit in hac forma vz coraz vobis ⁊c. probare intendit ⁊c.

¶ Item q̄ ser Odoricus frater domine Catherine in. Mcccc xciiij. de mense Decembris emit pro ipsa domina Catherina

deipsius

a ¶ Legitia. vide plene p do. bar. sozi. ī ɔsil. ccxxx. in v̄. circa scd̄az dubi. cū v̄. se. ⁊ ī ɔsil. ccxlix. v̄. iij. q̄ritur. cir. p̄n. ⁊ in ɔsil. cclxxxviij. v̄. p̄ia ɔclu. in ij. pte. ⁊ vide p eūdē pau. sup in ɔsi. clxxxvj. ⁊ qd̄ ibidē dictū fuit ī apos.

b ¶ Trebelliāica. Uide eūdē pau. de ca. sup in ɔsil. xxxvj. ⁊ qd̄ ibidē dictū fuit in apostī. ⁊ in ɔsi. lxxvij. nume. iiij.

de ipsius pecunijs mansos infrascriptos sitos in villa Monteglani etcetera.

¶ Item ꝙ de mense aprilis tunc sequenti idē ser Odoricus accepit tenutam ꝛ possessionem corporalem dictorum mansorū nomine predicte domine Catherine.

¶ Item ꝙ a tempore dicte emptionis ꝛ tenute vsqꝫ ad tempus quo decessit domina Catherina: ꝛ per dicta tempora ipsa domina Catherina ī domo ser Hectoris existēs per se seu per ipsum eius virum exegit ꝛ percepit affictus ꝛ redditus bonorū supradictorum tanꝙ ipsorum bonorum domina proprietaria ꝛ possidetrix ꝛ de hoc fuit communis opinio notorium ꝛ publica vox ꝛ fama.

¶ Item ꝙ ser Hector ꝛ domina Catherina vxor eius a tempore mortis quondam domine Margarite vꝫ a. Mccccxix. de mense Octobris vsqꝫ ad tempus quo decessit dicta domina Catherina videlꝫ vsqꝫ ad. Mccccxxiiij. de mense Aprilis posséderunt mansos ꝛ bona certa infrascripta que fuerunt partiꝫ de bonis proprijs quondam domine Margarite ꝛ partim que fuerunt de bonis ser Odorici eius filij premortui ꝛ per dicta tempora affictus ꝛ fruct⁹ ex bonis ipsis perceperūt annis singulis.

¶ Item ꝙ tempora proxime.s.dicta massarij ꝛ coloni bonorum predictorum soluerunt annis singulis affictus debitos ꝛ consuetos predictis iugalibus ꝛ ipsos ad domum predictorum conduxerunt.

¶ Testes autem ꝙ plures domine Jacobe probant ꝙ ipse ser Hector predictus percepit a colonis affictuarijs bonorū supradictorum presertim sitorum in villa Monteglani magnaꝫ partem affictuum petitorum: iudex vero absoluit heredem ser Hectoris a petitione fructuum predictorum motus certis cōsiderationibus suis vt apparet in sententia appellauit domina Jacoba.

¶ Jam igitur in causa appellationis queritur an dicti fructus parafernalium eorum percepti per maritū vxore sciente ꝛ patiente consumpti computari debeant in hereditate dicte vxoris ꝛ sic veniant in fideicommisso vniuersali relicto dicte domine Jacobe. Secundo si sic vtrum virtute libelli predicti ꝛ verborum in eo contentorum ꝛ probationum factarum super articulis de quibus supra heres dicti mariti veniret eidem domine Jacobe condemnandus vel non.

1 Fructus rerum parafernalium non efficiūtur mariti: sꝫ vxoris: ꝛ ideo augens vxoris hereditatem: vnde maritus grauatus restituere hereditatē vxoris tenetur ꝛ ad fructus.

Et hic habentur.v.opi.doct.circa istos fructus.ꝛ de intellectu.l.penu.ff.ad.l.falci.

2 Qui narrat in libello se percepisse ꝛ petit aliuꝫ condēnari ad restituenduꝫ an sit contrarius si is ficte perceperit per illum ꝛ vxor per medium mariti.

3 De libelli sustentatione.

¶ Consilium.cxcix.

In christi nomine amen.

¶ Super primo reperio diuersas opiniones.

1 ¶ † Prima fuit opi.glosarum ꝙ fructus reruꝫ parafernalium non seruiant viro nec cedāt lucro eius:[a] sed veniant vxori restituēdi ꝛ sic augeant eius hereditatem.per.l.pe.in prin.ff.ad.l.fal.vbi dicitur esse casus de eo qꝺ presentialiter queritur quasi in terminis. Nec obst.l.fin.C.de pactis conuentis.qꝛ loquitur in vsuris pecunie parafernalis exactis vna cum sorte per marituꝫ a debitore vxoris quas potest maritus circa se ꝛ vxorem expendere ꝛ non tenetur de illis reddere rationem quia in exigendo laborem habuit non sic in fructibus fm glo.que h tenet in.d.l.fin.ꝛ in.l.vbi adhuc.C.de iure doti.que incipit.sic ergo. Potest etiam assignari alia ratio in vsuris qꝛ sunt lucrum inhonestum ꝛ odiosum ideo circa ipsas facilius presumitur remissio.ar.l.cum post.in prin.ff. de iure do.ꝛ.l.qui semisses. in prin.de vsuris.ꝛ.l.cum quidam.§.j.eo.titu.ꝛ.C.eo.l.vsuris.ꝛ no.Bar.in.l.que dotis.solu.matr.in.j.vel.ij.col.per illas.ll. Et qꝛ non habemus tex.aliqueꝫ qui faciat pro viro nisi tex.illius.l.fi.in versi.ꝛ vsuris ꝛc.qui loquitur de vsuris. Sed pro vxore videtur casus in terminis in.d.l.penu.ff.ad.l.fal. Videtur inter diuersas opinones doc.securius ꝛ consulendo ꝛ iudicando sequi sententiam glosatorꝝ propter eorum autoritatem maximam pre ceteris.sic eniꝫ dicit alibi Jac.but.ꝛ cōiter dicunt doct.fiendum esse.

¶ Secunda fuit opi.Cy.qui arguendo ex ratione gl.dicit ꝙ vbi in recolligendo fructus esset labor vt cōtingit in fructibus industrialibus esset idem quod in vsuris secus si non esset labor vt sunt fructus naturales vt poma in quibus habeat locū sententia glosarum. ¶ Sed aduertendū ꝙ licet in industrialibus sit labor: non tamen talis qualis est in exigendo vsuras ab inuitis: ideo gl.que sciebat in talibus fructibus esse laborem: qꝛ tamen non talem qualem in vsuris indistincte voluit ꝑpter eū tales fructus non cedere marito: lꝫ vsure cedant vnde dictum Cy.contrariatur de directo intentioni glo. Preterea Cy.nō considerauit ꝙ in vsuris subest etiam alia ratio.s.odij quā supradixi licet glo.eam non ponat que non subest in fructibus: ideo argumentatio de vsuris ad fructus industriales non est bona.posito etiam ꝙ labor esset in illis vt.ff.de here.insti.l.si non lex.de infamibus.l.liberorum.§.notantur.cum ibi no.insti.de nup.§.affinitatis. Preterea ꝙ maritus teneatur reddere rationem vxori de pomis ꝛ non de segetibus vino ꝛ oleo est contra rationem.cum poma consueuerint esse modice estimationis ꝛ consueuerint consumi in promiscuo vsu vtriusqꝫ ꝛ cōmunis rationis ideo esset amarum ꝛ tanꝙ inter infestos agere: ꝛ sic potius sit dicendum econuerso ꝙ de illis non teneatur vir reddere rationem sicut nec quibusdam operis seruorꝝ vxoris prestitis viro.l.si id quod.§.ij.ff.de dona.inter vi. Sed de frumento vino ꝛ oleo ꝛ alijs que possunt ascendere ad magnā summam secus qꝛ in illis non presumitur vxor per patientiaꝫ voluisse vti liberalitate sicut in paruis ꝛ idem in naturalibus magni precij vt fetubus pecorū per ea que habentur in.l.omnino ꝛ.l.quod dicitur.in fin.ff.de impensis.ꝛ.l.vtrum de dona.inter virum.ꝛ per Bar.in.l.que dotis.s.alleg.in.ij.colum.ꝛ per gl.in.l.cum quis in fi.glo.magne.si cer.peta.ꝛ.C.de dona.inter virum.l.filij tui.que incipit cum pro eis. Nam eo casu quo dicti fructus cederent lucro viri ꝑuenit hoc ex tacita donatiōe que resultat ex patientia vxoris quod patet qꝛ doc.omnes tenent ꝙ si contra vel preter voluntateꝫ eius vir perciperet nullo modo eos lucraretur: sed animus donandi inter coniuges presumitur circa parua vel modica non circa magna vt patet ex dictis iuribus ꝛ auto.ergo illa distinctio potius erat fienda ꝙ distinctio cy.esset vera: in casu tamen nostro non faceret contra dominam Jacobam petentem.quia cy.vult ꝙ in fructibus industrialibus sit idem quod in vsuris: sed de vsuris pecunie parafernalis exactis tunc demum non tenetur rationem reddere vxori quando eas expendisset circa se ꝛ vxorem vel communem vsum vtriusqꝫ prout dicit tex.in.d.l.fi.sed si alias in suam vtilitatem conuertisset secus vt ibi colligitur a contrario sensu.ꝛ ar.eius ꝙ in fi.habetur in.l.titius rogatus.ff.ad treb.vbi licet rogatus restituere quicquid superérit possit consumere ꝛ consumendo non teneatur reddere rationeꝫ si tamen non consumpsit vel in proprios vsus conuertit bene tenetur ibi iuncta.l.imperator.§.fi.cum.l.seq.ff.de lega.ij. Sed ꝙ iste maritus consumpserit in communem vsum sui ꝛ vxoris hoc nō apparet nec presumitur: quia vt audio probatum est ꝙ erat diues ꝛ non indigebat eis pro sustentatione communis familie cum haberet de proprijs.ꝛ sic etiam stante dicta opinio. Cyn.non tollitur intentio dicte domine Jaco.petentis.

¶ Tertia fuit opi.Martini sillimani qui disputando hanc questionem terminauit ꝙ in duobus casibus maritus teneatur restituere.s.si extant vel si sunt consumpti ꝛ fuerunt contra vel ꝑter voluntatem vxoris percepti. Extra istos casus tenuit indistincte ad restitutionem ipsum non teneri siue sint naturales siue industriales per illam.l.si id quod.vbi non tenetur restituere operas serui que possunt equiparari naturalibus cuꝫ in eis[a] nullus labor mariti versetur. Bar.tamen aliter recitat opini. Marti.in.d.l.pe.ꝛ appropriat Mar.distin.illam inter naturales ꝛ industriales quam re vera ipse non facit sed Cyn.ꝛ ad l.pe.ff.ad.l.falci.vbi videtur eē casus contra eum respondet ꝙ si dicimus eam loqui in fructibus lꝫ illa.l.dicat maritum teneri rationem reddere non tamen dicit ꝙ teneatur eos restituere si sint consumpti. Breuiter ista distin.in primis duobus casibus sine dubio est vera sꝫ in tertio ꝙ extra illos nullo modo teneatur quicunqꝫ sint fructus videtur omnino falsa ꝛ contra tex.d.l.pe.que simpliciter loquitur ꝛ sic tam de extantibus ꝙ de ꝯsumptis taꝫ de naturalibus ꝙ de industrialibus ꝛ querit de hoc.s.an id quod ex administratione rerum apud maritum resedisse cōstiterit cū ceteris bonis restitui debeat ꝛc. Et postea respondet ꝙ illud quod venit in rationem ꝛc.vnde vt responsio adaptetur interrogationi qꝺ fieri dꝫ insti.de inut.stipu.in §.preterea.videtur dicere ꝙ sit restituendum.certum est eniꝫ ꝙ illa verba id quod ex administratione rerum resedisse penes maritum ꝛc.possunt optime verificari in fructibus per eū perceptis.ꝛ in suam vtilitatem consumptis.verum est enim ꝙ illi resederunt ex quo eos non restituit vxori ꝛ velle restringere illā

[a] ¶ Ex⁹.quos fructus lucret̄ vir ꝛ quos tenet̄ restituere. vide bal.in ꝯs. ccxciij.in.iij. ꝑte.ꝛ d̄ fructib⁹ parafernaliū. vide ꝑ eū ī ꝯsi. cclxxvj.ꝛ ī ꝯsi. ccccxviij. ī.iij. ꝑte.ꝛ ī ꝯsi.cccclxxviij.in q̇rta ꝑte.ꝛ q̇d si extant ꝛ q̇d si nō extant.vide.d.per.pbi.cor.in consil.cxxix.in iiij.parte.

legem ad res principales: ⁊ ꝙ nõ loquatur de fructibus nulla lex vel necessitas seu ratio ad hoc nos compellit: sed potius in contrarium vt statim dicam. Item intellectus quem dat ille legi vz ꝙ lz ibi dicat vt ꝙ teneat̃ reddere rõnem non tñ dicit ꝙ teneat̃ restituere est cõtra illum tex. de directo. qꝛ de hoc ibi q̃ritur an restitui debeat. preterea si non debet restitui nec ratio esset reddenda. per. l. iulius paulus. ⁊ . l. cum seruus. ff. de cõdi. ⁊ demon. preterea ratio suadet vt teneatur qꝛ de rebus alienis ⁊ quas sciebat alienas percepit vnde nõ potest dici bonefidei possessor vt sic eos lucretur pro cultura ⁊ cura. quoniam ille dicitur bonefidei quo ad hec que possidet cogitatiõe domini. C. de fur. apud antiquos. idest credit se dñz: ⁊ sic percipit tanꝙ ex re sua ⁊ per dñs suo noĩe vr̃ percipere. sed quãdo scit se nõ dominũ ⁊ tanꝙ de re aliena ꝑcipit vr̃ percipere noĩe dñi sicut cuz quis vendit rem alienam tanꝙ alienam. C. de neg. gest. ab vno fami. her. l. in familie. ⁊ vtrobiq; per Bar. ⁊ sic statim fuerũt effecti vxoris sicut si ipsa percepisset ⁊ extantes poterat vẽdicare consumptos condicere. iuxta no. in. l. certum. C. de rei vend. vel actione mãdati vel negocioꝝ gestoꝝ petere nec põt ꝑsumi animus donãdi in muliere: qꝛ si hoc esset ẽt extantes petere nõ posset quos passa est eũ percipere cuius cõtrariuz ipse Mar. vult. nam perceptio fit ea sciente ⁊ patiente sed cõsumptio posset fieri ea ignorãte vnde si animus donãdi presumeret̃. potiꝰ esset in patiendo ipm percipere ꝙ in patiendo eum consumere Item qꝛ circa magnam quãtitatem non presumit̃ animus donandi vt in iuribus. s̃. alleg. sed in paruis tantum ne amare ⁊ tanꝙ inter infestos inter eos res geratur ⁊ ita loquitur tex. ille in quo Marti. silli. se fundat in. l. si id quod. §. si quas. ff. de dona. inter virũ. ⁊ sic non est bonũ fundamẽtum vnde sua opi. contra tot rõnes ⁊ cõtra tex. expressum nõ mouet me cõtra istã dñam Ja. lz sua autoritas nõ sit parua a qua tñ recedendũ est per vrgentes ⁊ bonas rõnes. ff. de sup. leg. l. labeo. ante fi.

¶ Quarta fuit opi. Bar. quez Bal. in. l. si viua matre. in fi. C. de bonis mater. refert consuluisse contrarium. s. virũ teneri heredibus mulieris ad ipsoꝝ restitutionem lz in. d. l. penul. videat̃ transire cum distinctione Mar. similiter ⁊ Cy.

¶ Quinta fuit opi. Bal. in. d. l. si viua matre. limitantis bart. vt eius dictum sit verum quatenus excedunt vsum cõem hoc idẽ videtur tenere Ang. de peru. in. d. l. pe. vz vt quatenus eẽnt cõsumpti in cõmunẽ ⁊ promiscuũ vsum nõ teneat̃ restituere quatenus autẽ esset vltra secus. ¶ Cum igitur in casu nostro non appareat ꝙ eos consumpserit in promiscuum vsum nec sit verisimile qꝛ vt dicitur est probatum ꝙ erat diues ⁊ non indigebat eis pro sustentatione cõis familie cum haberet de ꝓpriȷ̃s siue teneamus opi. glosaꝝ cum qua securius est transire in cõsulendo ⁊ decidendo vt. s̃. dixi. siue opi. bal. ⁊ Ang. siue etiam bar. in. d. consilio si ita consuluit vt bal. refert habet hec domina suam intentionem fundatam vt heres mariti fuerit ⁊ sit cõdẽnandus ad estimationem dictorum fructuum perceptorum tanꝙ ex eis augeatur hereditas testatricis ⁊ cadant in fideicommisso vniuersali vt. d. l. penul. ⁊ quod no. glo. ff. de lega. iij. l. quod his verbis. in glo. j.

2 ¶ † Circa scdm quesitũ videt̃ posse dici ꝙ attentis narratis in petitione. vz ꝙ dicta dña catherina fructus dictorum mansorum percepit quod pluries in dicta petitione repetit̃ nõ potuerit heres dicti mariti condẽnari qm̃ ipse maritus nõ tenebatur nisi ad illos quos ipse percepit ⁊ in suam vtilitatem cõuertit. ⁊ sic conclusio dicti libelli dum petiȷ̃t heredez mariti cõdẽnari non sequebatur ex narratis ⁊ per consequens libellus videtur fuisse nullus per ea que no. bar. in. l. edita. C. de edẽdo in articulo de mutatione libelli. Debuit enim narrare ꝙ ipse maritus percepit ⁊ in suam vtilitatem conuertit. ⁊ tunc bñ potuisset cõcludere heredem eius condẽnari. Nec videt̃ur sufficere probationes facte ꝙ maritus percepit cum hoc in libello non fuerit deductum. per id quod no. Inno. in. c. j. de lit. cõtest. Sz contrariũ est verius quinimo potuit ⁊ debuit cõdẽnari ⁊ ꝙ libellus non fuit ineptus. ¶ † Circa qd notãdũ ꝙ ꝯm cõmunẽ

3 doctrinam doc. qñ libellus ⁊ eius verba pñt quoqño sustẽtari

a ⁊ adptari ad intentionẽ petentis dz semꝑ hoc fieri [a] vt expsse dicit Inno. in. c. examinata. in fi. de iudi. ẽt si sit necesse aliqualiter verba improprîari vt dicũt doc. in. l. sz ⁊ si possessori. §. ꝙ si rerum. ff. de iureiuran. per illum tex. qꝛ in primordio litis fauẽdũ est actori in sustentatione libelli. iuxta no. in. l. de die. in ꝑn. ff. qui satisda. cog. ⁊ quod no. Bar. C. d his qui ex publicis rationibus. l. sciant. in fi. lib. x. vnde dicit Cy. in. l. nec exemplum C. de falsis ꝙ qui narrat aliquem confecisse falsum instrumẽtũ lz non dicat per dolum si tamen petiȷ̃t ipm puniri ⁊ condẽnari censetur illud dixisse cũ aliter hoc petere non posset. l. quid sit falsum. ff. ad. l. cor. de fal. vnde censet̃ dixisse omne illud sine quo sua petitio non procederet. ⁊ Specu. in titu. de oblig. ⁊ solu. §.

a ¶ Fieri. adde idẽ ꝑ. d. Maria. sozi. in ꝯsi. xxxix. §. veruz. qꝛ in terminis circa finẽ. i. j. ꝑte. ⁊ ꝑ. d. Pet. phi. cor. in ꝯsi. xcj. in lra. B. i iiij. parte.

sequitur. versic. quid si libellus. ⁊ Bal. in. l. scimus. C. de sacro sanc. eccle. dicũt ꝙ siquis petat rem ⁊ estimationẽ copulatiue non est ineptus libellus: sed exponitur ⁊ pro vel vt sic videatur petiȷ̃sse eo ordine quo dz. s. rez si extat ⁊ si nõ extat estimationẽ. iuxta no. in. l. vinum. ff. si certum petatur. Habemus etiaz aliã communem theoricam ꝙ verba prolata in iudicio per actorez vel per reuz intelliguntur prout melius expedit proferenti. l. siquis intentione. ff. de iudi. de verbo. oblig. inter stipulantem §. j. cum his que ibi plene no. per docto. ¶ Cum igitur ad propositum veniẽdo duplex sit perceptio. scilicet vera quam quis facit per seipsum ⁊ ficta quam facit per alium quia qui per alium facit non vere facit sed facere videtur. l. j. §. deiecisse. ff. de vi ⁊ vi arma. Dicendum est ꝙ ista domina Jacoba dicendo in suo libello dominam Catherinam percepisse fructus ⁊ petendo heredem mariti condẽnari ad istorum estimationem censeatur sensisse non de vera perceptione: sed de ficta quam videtur fecisse per maritum. idest ꝙ ipse maritus vere percepit: sed nomine vxoris. ⁊ sic vxor ficte percepit. i. percepisse videtur ⁊ hoc ideo quia si aliter intellexisset conclusio libelli nõ processisset quod ipsa minime censetur voluisse per autoritates ⁊ iura supra alleg. Sed intelligendo hoc modo procedebat optime: qꝛ maritus vere percepit nomine vxoris ⁊ vxori non restituit ⁊ sic ad eorum estimationem tenebatur. Hoc ergo totuz videtur dixisse: quia sic sibi expedit pro sustentatione sui libelli ⁊ sue intentionis ⁊ hoc roboratur ex verbis libelli in duobus locis.

¶ Primo dum postea subdit quos dicta Catherina seu ser. Hector eius nomine pro ipsa suscepit ⁊c. ⁊ ibi clare colligitur qualiter intellexit verba precedentia dum pluries repetendo dixit dominam Catherinam percepisse simpliciter ⁊c. cum ex sequentibus precedentia declarentur. l. si seruus plurium. §. fi. de leg. j. ¶ Item manifeste colligitur ex his que postea subdit qui fructus seu eorum estimatio ⁊ precium ad ipsius ser hectoris manus peruenerunt. idest primo fructus postea preciuz eorum: qꝛ eos vendidit ⁊ precium non restituit: ista namq; interpretatio non est impertinens: nec incongrua: immo cõgruentissima ⁊ necessaria ⁊ sustentabilis: ideo qui consuluit reũ absoluendum propter dicta verba superstitiose ⁊ cauillose se habuit in hoc non considerans predicta que summe considerãda erant. Nec enim credendum est procuratorẽ actricis ita fatuum fuisse ꝙ voluerit narrare contra seipsum. Et ꝙ intellexerit illa verba eo modo quo intellexit ipse consultor argu. ff. de testa. mili. l. miles. qui destinauerat. sz eo modo quo ego supra dixi: ideo dicta sentẽtia est retractanda ⁊ aduersarius condẽnandus declarante dicto procuratore se vel dicta domina sic intellexisse vt dixi et petente sententiam reformari postꝙ probatum est dictos fructus fuisse traditos et solutos dicto ser Hectori per plures testes nec est probatum ꝙ eos restituerit. Laus deo.

¶ Casus sequentis consiliȷ̃.

¶ Nobilis vir Natalis qui filios non habebat nisi Raynaldũ naturalem tantum legitimatum tamen ab olim domino papa Bonifacio quo ad ordinationes benc. dig. pontificales impetrauit vna cum nobili Franciscchino fratre eius Natalis etiã liberos non habente dispensationem a domino papa Joãne ꝙ dictus Raynaldus vna cuz eius heredibus ex eo legitime descendentibus posset et deberet tanꝙ si de legitimo thoro natus esset succedere dictis Natali et Franciscchino in quibuscunq; bonis etiam feudalibus que tunc possidebant et in futurum acquirerent deficientibus legitimis heredibus ex eisdez Natali et Frãciscchino descendentibus et non alias. idẽ Natalis postea susceptis filiȷ̃s legitimis et eis orbatus exponẽs ꝙ optabat ꝙ dictꝰ Raynal. deberet et in bonis omnibus succedere literas alias dispensationis impetrauit vna cum ipso Raynaldo a domino papa Martino ꝙ idem Raynaldus in bonis omnibus propriȷ̃s ⁊ feudalibus ipsius Natalis libere ⁊ licite posset ⁊ deberet succedere ab intestato etiam extantibus filiȷ̃s legitimis ex eodem Natali nascituris si prefatus Natalis huiusmodi filiȷ̃s per eum susceptis eiusdem fuerit voluntatis ⁊ cum quibuscunq; aliȷ̃s veniẽtibus ab intestato eq̃s portionibus. Postea vero cum dictus Natalis liberos legitimos suscepisset ⁊ haberet ⁊ etiam cum prefatus Franciscchinus similiter liberos legitimos haberet ad supplicationẽ ipsius Franciscchini exponẽtis ꝙ ipse ⁊ Natalis predictꝰ frater eius habebãt in partibus suis vnum solẽne castrũ ⁊ certa alia bona feudalia ad ecclesiam aquilegieñ. pertinen. que nobilibꝰ dicte patrie consueuerũt in feudũ cõcedi per dñm patriarchã pro tꝑe existentẽ ⁊ ꝙ minus dignũ ⁊ honestum foret ꝙ in talibus bonis feudalibus dictus Raynal. deberet succedere extistente aliquo filio legitimo dicti Natalis vel extante ipso frãciscchino fratre aut eiusdẽ Frãcis. pro legitima ex quo ẽt si cõtingeret

tingeret eundez Raynaldum in eisdem bonis succedere pos-
sent grauia scandala exoriri inter ipsum Raynal. ⁊ filios le-
gitimos ⁊ naturales siqui tunc extarent: vel inter ipsum Ray-
nal. ⁊ francis. aut inter ipsū Raynal. ⁊ heredes legitimos ipsius
Francis. Memoratus dñs Martinus papa optās scādalis
obuiare ⁊ pacē fouere litteras supra dictas ꝑ eū raynaldo con
cessas ⁊ oīa in eis cōtēta ⁊ quecūq; inde secuta autoritate apo-
stolica ꝑ suas lrās irritauit ⁊ nullius roboris vel momēti fore
decreuit ⁊ nullū ꝑ eas ꝑiudiciū ꝑfato franciscbino ⁊ eius filijs
ac filijs legitimis ⁊ heredibus dicti Natalis generari in suc-
cessione quorūcūq; bonorū dicti Natalis. Ad hec aūt nō fuit
presens neq; vocatꝰ dictus Raynal. voluit tamē dictus marti.
papa per hoc nō debere in aliquo derogare lrīs ꝑfati do. Joā.
pape quominus ipse in suo robore ꝑmaneret. Postea aūt me-
moratus Natalis ignarus forte impetrationis istius vltime
per fratrē obtēte filiū aliū habens ex legitimo matrimonio cuz
prefato Raynal. certū cōcordiū ⁊ pactuz fecit ⁊ cōclusit vt ipse
natalis dedit ⁊ consignauit dicto Ray. certa bona pro integra
portiōe totius eius ꝙ ipse Raynal. in futurū posset petere ab
eodem Natali ⁊ eius heredibꝰ tam occasione successionis eius
ex testamēto vel ab intestato ⁊ occasione sue legitime ꝙ occasio
ne lrarū quas ipse Natalis a dño papa Mar. impetrauit ꝙ
etiā quacūq; alia ratione vel cā cuz hoc tamē ꝙ si ipse Rynal.
absq; legitimis filijs decederet relictis filiabꝰ legitimis qō ipe
filie deberēt maritari ⁊ dotari iuxta vires hered. ipsius Ray.
Residuū vō debere redire ad domū ꝑdicti Natalis ⁊ ad suos
heredes. saluo tñ iure trebellianice dicto Ray. Et insuper ex-
presse cū hoc qō reseruata esset eidez Ray. gratia bulle de qua
s. impetrate a dño Jo. papa in qua cōtinet qō deficiētibus he
redibus masculis domus ipse Ray. possit ⁊ debeat succedere
tam in bonis proprijs ꝙ feudis. vocauit aūt dictus Ray. se cō
tentū ⁊ tacitū de bonis sibi assignatis cū pactis predictis ⁊ de
oībus ⁊ quibuscūq; alijs fecit dicto Natali patri suo absolu-
tionem liberationē finē ⁊ remissionē ⁊ pactū de vlterius nō pe-
tendo renunciādo exceptionibus ⁊ beneficijs doli ꝙ vi me. cā
restitutiōis in integrū deceptionis vltra dimidiā debite portio
nis ⁊ alijs quibuscūq; sibi cōpetētibus vel cōpetituris cuz qbꝰ
cōtra predicta se posset quomodolibet iuuare postmoduz ela-
psis annis duobꝰ cū dimidio idē Natalis rursus priuatus li-
beris legitimis cōdidit testamētuz in quo dicto Ray. reliquit
bona illa sibi alʾs in partez assignata ⁊ quedā alia partim sua ⁊
partē franciscbini. ad id cōstricto dicto franciscbino ipū Ray.
in eis instituēs heredē ⁊ volēs ꝙ ea ipsa sibi alʾs data assigna-
ta ⁊ tūc sibi relicta haberet pro sua quacūq; portione ⁊ legiti-
ma si quam de iure posset petere ⁊ qō de ipsis deberet esse taci-
tus ⁊ cōtentus ⁊ qō ex nulla cā deberet suuz heredē vniuersalez
inquietare nec aliquid de bonis quibuscunq; ipsius Natalis
cuiuscūq; cōditionis vel generis existant vlterius petere: here-
dem aūt in oībus ⁊ singulis alijs bonis suis mobilibꝰ ⁊ immo-
bilibus qbuscūq; ⁊ iuribus ⁊ actionibꝰ sibi vniuersalē heredez
instituit prefatum franciscbinum fratrem suum. Et mandauit
ipse Natalis testator quod dicta eius vltima voluntas debe-
ret notari ⁊ clausulari per tabellionem cum consilio sapientis
ita quod effectum sortiretur.

¶ Deinde vero prefatus Natalis eodez anno quo cōdidit testa
mentū ex proposito ⁊ animo deliberato vt dicebat aduertēs ad
personā ⁊ demerita dicti Ray. filij sui Bastardi ⁊ ad personā
⁊ merita dicti francisc. sui fratris ⁊ cōsiderās ꝙ indignū ⁊ scan
dalosum foret ꝙ extante sibi aliquo filio legitimo aut extante
dicto fratre suo. vel eius filijs legitimis ipse Ray. deberet sibi
in bonis aliquibus succedere adhibito notario ⁊ testibus dixit
⁊ declarauit ꝙ penitens ⁊ male cōtentus erat ꝙ aliqua dispen
satio vel gratia legitimationis pro dicto Ray. vnq̄ per eū vel
per alios fuisset impetrata ab olim dño Jo. papa ꝙ etiā a dño.
Marti. papa ꝑsertiz ad finē qō ipse Ray. succedere posset vel
deberet in bonis aliquibus ipsius Natalis. Et qō volebat qō
tam supra dicta legitimatio ⁊ gratia a dño papa Jo. impetra-
ta ꝙ etiā quecūq; alia per quācūq; personā impetrata pro di-
cto Ray. de qua in litteris memorati do. Martini ⁊ alijs qui-
buscunq; continet foret ⁊ esse deberet irrita ⁊ nulla ac nullius
efficacie imperpetuū. Et qō vigore alicuius earuz idem Ray.
non posset nec deberet succedere ipsi Natali in quibuscūq; bo
nis proprijs vel feudalibꝰ: sed qō ipse Ray. deberet remanere
in eo statu ⁊ cōditiōe in quo erat ante legitimationē seu tpe sue
natiuitatis. Uixit ex postea idem Natalis annis duobus ⁊ vl
tra ⁊ nulla alia mutata voluntate mortuus est superstite dicto
Ray. ⁊ Francis. ⁊c. Jam vero ipse Ray. pretendens saltez sibi
deberi legitimā ex bonis dicti quondā Natalis patris sui pe-
tit ipsius legitime supplementū cū bona sibi assignata ⁊ in te-
stamento relicta non ascendant ad legitimam. Econtra Fran-
ciscbinus predictus pretendit nil sibi deberi vltra ei assignata
⁊ relicta presertim qꝛ in litteris prefati dñi Joan. pape. dicit̄ ꝙ
Raynal. posset ⁊ deberet succedere in bonis ipsorū Natalis ⁊
franciscbi. deficientibus legitimis heredibus ex dictis Nata-
li ⁊ francis. descendentibus. ⁊ non alʾs.

¶ Item qꝛ idem Natalis per q̄plures eius voluntates declara-
uit qō non intendebat qō dictus Raynaldus deberet censeri
iure legitimus vt patet ex superius descriptis in casu. Et quia
ipse Raynal. finem ⁊ liberationez fecit eidem patri suo vt pro-
ponitur. Itaq; recēsitis partibus omnibus casus supra dicti.
Queritur an Ray. debeatur legitime supplementum.

1 ¶ Si filius vnius ex duobus fratribꝰ ad petitionē amboꝝ
legitimet̄ vt succedat in oībus bonis patris deficientibꝰ legiti
mis heredibꝰ ex eisdē an superstite patruo possit succedere.

2 An papa vel princeps qui concessit priuilegium possit non ci-
tata parte reuocare.

¶ Consilium. cc.

In Christi nomine amen.

1 ¶ Uisa suprascripta facti narratione ⁊ etiam for
malibus verbis bullarum papalium principalium
de quibus in ea fit mentio dubitatio presentis quesiti depēdet
ab intellectu concessionis facte per papā Joan. xxiij. in ea par-
te qua concessit vt dictus Ray. in omnibus bonis patris ⁊ pa
ternis etiam feudalibus succedere possit ⁊ debeat deficientibꝰ
legitimis heredibus ex eisdem qualiter debeāt dicta verba in-
telligi an coniunctiz an diuisim: quia si coniunctim esset sensus
quod alteri primo morienti sine legitimis heredibus idest libe
ris non possit succedere superstite altero vel eius heredibus le
gitimis. C. de impubez. et alijs substitutio. l. penultima. Et sic
in casu nostro si Natalis pater eius decessisset intestatus non
posset Ray. ab intestato succedere existēte patruo. ⁊ filijs eius
et per consequens nec legitima sibi debetur que est portio por
tionis debite ab intestato. C. de inofficioso testamento. l. paren
tibus. iunctis his que nota. per Bartol. in. l. titio centum. §. ti
tio genero. de filia exclusa a successione patris propter mascu-
lum qui tenet quod tali filie non debetur tunc legitima ideo de
relicto facto sibi pro dote non rejicit̄. tenet conditio per. l. quo-
niam in prioribus. Et consequenter non deberetur hoc casu
supplementum quia si posset relinqui sibi minus tempore pos-
set etiam relinqui minus re sicut econuerso sm Bartolum ibi-
dem qui facit hanc equiparationē. Si vero verba predicta in-
telligantur diuisim tūc ad succedendum patri ab intestato suf-
ficeret ipsum sine liberis decessisse licet superesset patruꝰ ⁊ eiꝰ
filij. ff. ad trebellianum. l. lucius. §. gayo. Et tunc sequeretur ef
fectus contrarius quod sibi deberetur legitima et per conse-
quens supplementum cum papa velit ibi quod perinde succe-
dat ac si esset de legitimo matrimonio procreatus. Constat au
tem dictam concessionem Joan. xxiij. non fuisse reuocatam per
vltimam reuocatoriam Martini immo expresse reseruataz vt
patet circa finez eius ibi per hoc tamen litteris prefati episco-
pi ⁊c. nec eis fuisse renunciatum per dictum Raynaldum in pa
ctis que fecit cum patre: immo expresse eam sibi reseruauit vt
patet in instrumento pactorum post medium ibi reseruato ta-
men ipsi Raynaldo ⁊c. Oportet ergo recurrere pro decisio-
ne dubij de quo queritur ad intellectum verborum de quibus
supra ⁊ hic videtur dicendum quod secundus intellectus sit ve
rus quod dicta verba intelligantur diuisiz postq̄ fuerunt pro-
lata sine expressione nominis collectiui et tendatur ad diuer-
sos effectus idest ad succedendum diuersis personis ⁊ in diuer
sis hereditatibus quo casu pluralitas resoluitur in plures sin
gul. ff. de cōditio. ⁊ demonstratio. l. falsa. §. finali. de legatis. iij.
si chorus. in prin. de admini. tuto. si duo. in fine.

¶ In contrariū videt̄ ⁊ est veritas: primo qꝛ tunc vna pluralitas
resoluit̄ in plures singularitates qñ ex ea nulluz resultaret in-
a conueniensᵃ vel contrariū menti loquentis alʾs secus vt coniū-
ctim debeāt verba accipi. ita vult ⁊ dicit Bal. in. l. penul. in vlti
ma colūna. C. de impube. ⁊ alijs substi. per illā. l. que licet loqua
tur bene plata est cū expressione noīs collectiui locum tamē ha
bet etiā quādo sine illo resultaret absurdū ⁊ cōtra mētez loquē
tis sm qō Bal. intelligit. Idem voluit Bar. lz ꝑ alia vba in. l.
quidam testamēto proculū. ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊. l. heredes mei
§. cum ita. ff. ad trebel. vcz qō etiā quādo profert̄ absolute ⁊ si-
ne expressione dicti noīs: si tamē mortuo vno ex pluribus qui-
bus facta est substitutio supereſt alter qui ex ꝑsumpta mēte de-
functi substitutū excludit nō vocat̄ substitutꝰ vt si facta eēt duo
bus filijs sub cōditiōe si decesserint sine liberis ⁊ alter sine eis
decessisset: nam non vocaret̄ substitutus sicut si fuisset dictum si

a ¶ Inconue-
niens. Uide
do. Mari. so-
zi. in cōsil. xlij.
ver. qō etiā. ij.
⁊ vō. non obstat
cū ver. seq. ⁊. d.
Bartho. sozi.
eius do. Ma
ria. filiū in con
sil. lxxij. vō. se-
cūdo. videt̄. cū
seq. in. j. parte.
⁊ i pñ. cclxxxv.
circa fi. iij. col.
⁊ in cōsilio. cc-
lxxxviij. ver. cō
firmat̄ ista in-
telligentia. cuz
ver. seq. in scda
parte.

ambo vel si vtrique et sic intelligat illa. l. lucius. §. gayo. quando fuisset facta duobus extraneis quorum alter superstes non sit presumitur habere voluntatem defuncti in excludendo substitutum a portione premortui sicut alias filius. sic in proposito: intentio pape loquentis presumitur fuisse secundum intentionem supplicantium: vt insti. de inutil. stip. §. preterea. ff. de interro. actio. si defensor. §. j. Sed intentio amborum fratrum supplicantium pape Joanni presumitur fuisse talis quod dictus Raynaldus tunc veniat cum ambo defecerint sine legitimis heredibus. Neque enim Franciscinus presumitur fuisse vt mortuo Natali sine legitimis heredibus ipso Francischino vel eius liberis superstitibus vocaretur Raynaldus ad bona Natalis et ipse francischinus et eius liberi excluderentur. Et idem econuerso credendum est de Natali si Francischinus moreretur sine liberis superstite Natali vel eius legitimis heredibus quod voluerint se potius vocare et suos heredes legitimos quam Raynaldum. Quilibet enim potius et per prius sibi et heredibus suis prospexisse credendum est quam alteri vt in vsibus feud. de eo qui sibi et heredibus suis. c. j. talis ergo presumitur fuisse intentio pape concedentis. Nam vt ex tenore concessionis apparet ad postulationem amborum fratrum facta fuit quorum neuter presumitur plus dilexisse Raynaldum quam se vel suos liberos legitimos sicut nec testator plus extraneum substitutum in portione premortui filij quam alterum filium superstitem secundum notata per Bartolum in dicta. l. quidam testamento proculum: et in dicta l. heredes mei. §. cum ita. debent ergo verba predicta intelligi coniunctim non diuisim vt dum dicant deficientibus legitimis heredibus ex eisdem intelligatur id est ex vtroque ipsorum et etiam deficientibus ambobus tam ex presumpta mente ipsorum supplicantium quam etiam pape: et hoc tam in feudalibus quam in allodialibus. Sed si concessio pape Martini primo facta quod possit succedere vna cum filijs legitimis et naturalibus et cum quibuscunque alijs venientibus ab intestato eque portionibus reuocata non fuisset tunc intelligerentur diuisim quia mortuo Natali etiam superstite francischino vel eius filijs vocaretur Raynaldus ad successionem vel cum liberis Natalis equaliter vel excluso francischino et eius filijs vel cum ipso francischino aut eius filijs quia sic iacent verba concessionis et sic aliquando vt filius defuncti Natalis vt quando cum filijs eius legitimis aliquando vt frater defuncti vt quando cum francischino fecit illi aliquando vt nepos ex fratre vt quando cum filijs francischini et sic esset anormala successio et sine regula quia non ex ordine iuris deferretur. Sed pro motu principis in quo sufficit pro ratione voluntas. l. j. de consti. prin. de legi. l. non dubium. verum quia concessio illa cassata et reuocata fuit non est ex illa fundamentum fiendum vt in secunda consti. C. §. hanc igitur. Sed remanet in concessione pape Joannis in qua de hoc est vt supra.

¶ Preterea notandum est quod dicta concessio Joannis non continet legitimationem que non potest nisi vniuersaliter fieri quo ad omnia. vt not. glo. in. c. cum inhibitio. de clan. despon. Sed continet dispensationem vt patet ex tenore ipsius que potest fieri quo ad quedam et est stricti iuris restringenda solum ad casus expressos et alios sine quibus illi esse non possunt. c. j. in fi. de fil. presby. lib. vj. de consan. et affi. quod dilectio. et no. Jo. an. in nouel. in. c. cum ex eo. de elec. lib. vj. Nec extenditur vltra quam significatus verborum necessario importet sicut dicimus de verbis sententie. C. si plures vna sen. l. j. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. pe. et no. Bar. in. l. iul. in prin. ff. de condi. inde. Cum igitur possit dicta dispensatio satis operari in successione que fiat ex voluntate patris expressa vel tacita ad quam habilis non esset sine dicta dispensatione non debet extendi ad illam que fit contra voluntatem cum sit odiosa. l. titia cum ibi no. ff. ad. l. falci. petendo autem supplementum cum iussus fuerit stare contentus nititur contra voluntatem. Et si admitteretur ad hoc similiter admitteretur ad dicendum testamentum nullum si nihil fuisset sibi relictum vel ad querelandum si fuisset exheredatus quod nunquam de intentione patris supplicantis fuit vt ille admitteretur ad impugnandum sua iudicia et per consequens nec pape concedentis. restringatur ergo ad illas successiones que habent voluntatem patris expressam vt testamentariam vel tacitam vel intesta. l. si quis cum nulli. de iure codicil. postquam ille sunt fauorabiles et satis potest in eis operari nec reddatur et nec extendatur ad successionem odiosam. id est que fit contra voluntatem testatoris postquam non est necesse et postquam est stricti iuris et debet restringi quantum potest dicto. c. primo. in fine. de fil. presbytero. libro. vj. iuncta l. si quando. in fine cum ibi not. C. de inofficio. testa. ¶ Potissime quia successio que fieret secundum voluntatem esset simplex et sine mixtura actus extranei sed que fit contra voluntatem habet mixturam rupture testamenti vel conditionis ex lege et dispensatio non extenditur ad actus extraneos et non expressos et verba in dubio debent intelligi simpliciter et non secundum quid. Item illa proprie est successio quia vniuersalis. l. hereditas nil aliud est. ff. de regulis iuris. Sed supplementum legitime est particularis et sic improprie. l. quotiens. C. de heredi. instituen. cum legitima sit magis debitum quoddam et certa portio bonorum quam hereditatis vt ibi notatur. per Baldum ponit Jacob. butri. et verba potius sunt intelligenda secundum proprium significatum quam secundum improprium. l. non aliter. ff. de leg. iij. ¶ Et confirmatur predicta quoniam ex prima impetratione facta a Martino apparet quod noluit Natalis illum sibi succedere cum filijs legitimis nisi secundum voluntatem ipsius Natalis vt patet ibi dum dicit si prefatus Natalis eiusdem fuerit voluntatis &c. Eiusdem ergo intentionis et propositi presumitur fuisse in impetratione ipsius facta a papa Joan. quoniam ex his que postea per aliquem geruntur declaratur qualis fuerit animus in precedentibus. C. de natura. libe. cum quis. circa medium. ff. rerum amotarum si concubina. l. res amotas. ad macedonianum sed iul. proinde. de priuileg. credito. l. venter. in fine. et quod no. xviij. di. pcnit. de electione officij. cum si. ¶ 2 Postremo questio ista clare deciditur per vltimam bullam pape. Martini reuocatoriam sue prime in qua ante finem post verba. s. relata in puncto subijciuntur infrascripta verba que tollunt omnem dubitationem. vz. Nec dictum. Rai. in bonis ipsis quibuscunque. Francischino filijsque et heredibus prefatis aut eorum aliquo superextantibus ex testamento vel ab intestato succedere quoquo modo posse aut debere auctoritate predicta decernimus et etiam declaramus. Non solum ergo. Mar. per dictam vltimam bullam reuocauit aliam suam concessionem sed etiam declarauit concessionem et dispensationem pape. Joan. quam statim in sequenti versu per hoc autem. &c. reseruauit vt debeant intelligi verba super quibus vertitur presens dubitatio modo quo. s. dixi. s. coniunctim non diuisim et quod mortuo Natali patre suo superstite. Francis. vel eius filijs et heredibus nullo modo possit. Rainaldus in bonis patris succedere etiam secundum voluntatem expressam vel tacitam sed solum ipsis deficientibus tunc quia non agitur de illorum preiudicio voluit habere locum concessionem. Jo. et isto modo debet intelligi reseruatio pape facta de dicta concessione. Jo. in. ver. sequenti per hoc tamen &c. si saluis his que dicta sunt. s. ne videatur fuisse papa. Mar. sibiipsi contrarius quod non est dicendum ad quod bene facit quod no. Bar. in. l. fi. §. quesumus. ff. de condi. inde. et. Cy. in. l. tamen falsa in fi. C. de iur. et fac. igno. et ne videatur penitus esse incontinenti eius quod statim dixerat quod similiter non est dicendum. l. nam ad ea cum ibi. no. ff. de condi. et demon. ¶ Nec ob. si dicatur quod Rainaldus in hac vltima reuocatoria non consensit vnde cum afferat sibi preiudicium in iure sibi quesito ex prima concessione. Jo. non videtur valere. ar. l. quotiens. C. de preci. impe. offer. ff. de nata. resti. l. fi. in prin. respondetur quod potest dici quod non tollit ius quesitum sed declarat non esse quesitum et qualiter illa concessio sit intelligenda et posito quod quesitum fuisset et quod verba illius concessionis reciperent alium intellectum attamen quia quesitum erat ex sola concessione papali potuit idem papa et alius eius successor illud auferre absque iniuria iuxta illud meum non tuum tibi denego auxilium. l. assiduis cum ibi no. C. qui po. in pig. ha. et quod expresse no. Baldus post Nico. mata. in. l. qui se patris. circa medium. C. vnde libe. qui dicit principem posse reuocare priuilegia et concessiones factas subditis pro libito volunta. et sine iniuria si non transiuerunt in contractum. Et licet in dubio non videatur voluisse reuocare etiam quod ipse concesserat si tamen apparet quod reuocare voluerit seruanda est eius voluntas etiam absque alia clausula derogatoria tamen sufficiat certa scientia que ex verbis eius colligi potest. l. idem vulpianus. §. j. ff. de excus. tuto. ex quibus omnibus res ista remanet clarissima contra dictum. Rainaldum. Laus deo ¶ Et ita dico et consulo ego. Paulus de castro vtriusque iuris doctor et ad fidem me subscripsi et sigillaui.

¶ Viso tenore legitimationis siue dispensationis facte per Joan. xxiij. et reuocationis facte per Martinum quintum de quibus supra in casu et consilio fit mentio dico ego Prodocimus de comitibus iuris vtriusque doctor indubitanter dicere verum esse id quod supra in consilio conclusum est si bene ponderentur verba posita in dicta gratia Joan. xxiij. et ad fidem me subscripsi et sigillo consueto muniui.

1 Qui tantum est dispensatus non legitimatus potest sibi per pactum preiudicare in successione etiam sine iuramento: et est idem casus cum precedenti.

¶ Consilium. ccj.

In christi nomine amen.

¶ Visis impetrationibus factis a Bonifacio Jo. et duabus a Mar. instrumento conuentionis contracte inter Natalem et Ray. et declarationis facte per ipsum Natalem circa

talem circa impetrationes ac etiã testamento ipsius Natalis. Visis etiaz cõsilijs famosorũ preceptorũ meorum suprascriptorum dico et cõsulo idez qd ipsi primo reuocatoriã. M. validã fuisse et esse licet Ray. non fuerit citatus per ea que habentur et not. in.c.j.de rescriptis.et quod not. Inno.et docto.in.c.nouit.de iudicijs:et sic tentandum est solũ de iuribus impetrationis facte a Joan.† Item quod sm impetrationẽ illam cũ Ray.soluz est dispensatum vt succederet demũ mortuis et deficientibus omnibus vcz Natali et Franciscbino et cuiuslibet eorũ descendẽtib⁹ per ea que supra in primo consilio elegantissime deducta sunt quibus addo conuentionem factam inter ipsos Ray. de qua supra est facta mentio in ver.reseruato etc.vbi apparet expresse quod ipsi impetrãtes intellexerunt illum indultũ Jo. vt Raynaldus posset succedere deficiẽtibus oibus de domo vtriusqz et non alterius tantũ.facit.ff.de iudi.l.si quis intentione ambigua.de probatio.per tuas.C.de libe.cau.l.cũ precũ. cum simil.

¶ Item dico qd cum dictus Raynaldus nõ fuerit legitimat⁹ sed solũ cum eo dispensatum vt habeatur pro legitimo quo ad quedã:sm ea que supra deducta sunt in primo consilio que dispensatio est stricte intelligenda sm not.per Inno.in.c.per venerabilem.qui filij sint legitimi.super glo.ij.et in.c.ij.de filijs presbyte.lib.vj.qd etiam si Raynaldus esset in casu successionis preiudicasset sibi per talem conuẽtuz et remissionẽ:lz nõ interuenisset iuramentũ.c.ij.de pactis.lib.vj.et.l.pac.C.de coll.loquuntur quando aliquis esset habilis ad succedendũ de iure cõmuni alijs etiã non priuato tantũ quo casu non potest renunciare sine sacramento vt in predictis iuribus. Si autem succederet solum dispensatiue et ex priuilegio tali priuilegio suo qd dicit lex priuata.iij.distinctio. priuilegia posset renunciare. de prescriptio.veniẽs.de foro cõpe.si diligenti.C.de pactis.l. si quis in cõscribendo.de regula.ad apostolicam.in simil.ad que optime facit not.tex.l.fi.ff.de suis et legi. Ex quib⁹ forte inferri posset quod tamẽ nõ sumus in casu dispensationis quod Natalis nõ potuisset nec in testamento nec extra aliquid dare ipsi Raynaldo naturali extantibus eius liberis et vxore:eis autem non extantibus solum vsqz ad duas vncias.auc.licet.C.de naturali. liber.et.l.j.eodem titulo.et.l.humanita. Laus deo.

¶ Et ita consulo ego Paulus de Aretio iuris vtriusqz doctor minimus et solum de subscriptiõe requisitus me ad fidem subscripsi cum sigillo cõsueto.die.ij.Januarij.M.ccccxxxv.

¶ Casus.

¶ Addito ad casum vltra scriptum quod in instrumento inuestiture facte per dominum Mathauiam predictis fratribus Natali et Franciscbino de castro Zopole cuz bonis ad ipsuz pertinentibus et iuribus etc. Apparet qd ipsi fratres petierunt et habuerunt dictam inuestituram pro seipsis et eorũ heredib⁹ ita quod vno vel duobus ex eis decedente seu decedentibus absqz legitimis heredibus vel cõmittente seu cõmittentibus feloniam vel aliud crimen alius vel alij in dicto feudo succedant seu ipsoruz heredes. Et eis vel ipsorum alteri accrescat dictũ feudum sortiatur eandem naturaz ac si esset et fuisset antiquũ penes et progenitorum ipsorum precipue attento quod ipsum feudum dicto peculio ipsorum factum emptum fuit.

¶ Queritur an Raynaldus vt in casu proponitur legitimatus succedat in parte dicti castri et feudi que fuit Natalis an vero succedat Franciscbinus.

1 ☞ Iste est idem casus cum precedentibus:et not.quod imperator non potest legitimare ad feudum ecclesiasticum.

¶ Consilium.ccij.

In christi nomine amen.

¶ Ad hoc breuiter respondetur quod si predict⁹ Raynaldus fuisset simpliciter legitimatus nõ ex presso quod posset in feudis succedere non posset virtute inuestiture de qua supra quam dicti fratres receperunt pro se et heredibus eorum succedere patri suo in dicto feudo. Sed succederet Franciscbinus vel eius liberi si non extaret Franciscbinus quãquam quilibet eorum prius sibi et heredibus suis quam fratri et heredibus fratris prospexisse censeatur: vt in vsibus feudorum de eo qui sibi et heredibus suis.c.primo quia in materia feudorum legitimi heredes dicuntur filij seu descendentes vt in titulo de alienatio.feudi.c.et si clientulus. et nota in lege ex facte.§.finali.ff.ad trebellianum.nec etiaz comprehẽduntur non legitime nati ne sit in potestate vasalli filiuz bastardum legitimando domino vel agnato preiudicare ad quos feudum est deuenturum in defectum legitimorum: vt est casus in naturales si de feudo fuerit controuer.iuncta.l.si ita quis.§. finali.ff.de legatis secundo.in ratione sui.† Idez in casu nostro in quo feudum est ecclesiasticum si legitimatio fuisset facta ab imperatore vel ab habente potestatem ab eo:quia non possunt legitimare ad feuda ecclesiastica etiam si dictam clausulam expresse apponerent quod in feudis posset succedere prout determinat Bald.in.l.eam quam.C.de fideicom. Sed hic facta fuit apposita nec tamen fuit legitimatio sed dispensatio quod posset in omnibus bonis etiam feudalibus succedere que quantũ ad hunc effectum tantum operatur quantum vera legitimatio. argu.l.cum ex oratione.ff.de excusa.tuto.de iure fisci.l.sed si accepto. Et ideo si fuisset pure facta vel etiam sub conditione et cõditio extitisset posset dictus Raynaldus patri succedere in dicto feudo ex tenore inuestiture de qua supra iuncta dicta dispẽsatione que faceret ipz haberi pro legitime nato quo ad hoc verum quia fuit facta dicta dispensatio sub cõditione vcz si deficerent legitimi heredes dictorum fratrum et nõ aliter. Et ista verba intelligi debent coniunctim nõ disiunctim idest vtriusqz fratris prout in alio consilio per me reddito super supplemento legitime qd dictus Raynaldus petit manifeste et clare ostẽdi. Et ista conditio non extitit immo defecta est quia tempore mortis patris et delate successionis extabat Franciscbinus et eius filij dico dictum Raynaldum fore exclusum a successione dicti feudi et eam fuisse delatam Franciscbino virtute dicte inuestiture ac si pater dicti Raynaldi decessisset sine aliquo legitimo herede. Et sic conditio dicte inuestiture sub qua alter alteri potest succedere extitit. Et conditio dicte dispẽsationis per quam dicta reciproca successio poterat impediri defecit et sic dico succedere Franciscbinum in dicto feudo excluso dicto Raynaldo.

¶ Et ita dico et consulo ego Paulus de castro vtriusqz iuris doctor et ad fidem me subscripsi et sigillaui.

1 ☞ Tenuta seu possessio cõcessa pretextu instrumenti nõ concordantis cũ suo prothocollo in quãtitate debita vtpote ex falso instrumento cõcessa non valet.

2 An notarius qui plus inseruit puniatur de falso.

3 Et quid de vtentibus instrumento falso.

¶ Consilium.cciij.

In christi nomine amẽ.

¶ Quantum ad primum dicendum est dicta instrumenta non mereri executionem.† Primum ideo quia continet falsitatem in parte quantitatis debite cum sit de trecentum et re vera non debebantur nisi.ccl. et hoc manifestum factum est ex inspectione prothocolli ad quam recurritur vt in auc. de tabel.in.§. pen.vel fi. et no.in.l.sempronius.ff.de leg.ij.per doc.vnde cum ista falsitas sit super parte substãtiali siue scienter fuerit commissa siue per errorem totum illud instrumentum reddebatur vitiosuz et inutile etiam in summa vero debita cum vnica tantum summa fuerit expressa mixta ex vera et falsa et propter annexionem false totuz vitiatur vt patet ex no.per Innocen.et Joan. and.in nouel.et in c.fraternitatis.de hereti.in fi.de instru.edi.§. instrumentum.versi. quid si aliquid.iuncta.l.scire debemus.de verbo.obliga.et de in diẽ adiec.quod si vno.de donatio. inter virum.fi id quod.§. finali ex dictis in ratione sui.ex quo sequitur quod tenuta data virtute illius instrũ ipso iure fuerit nulla:et sic debuerit reuocari tanquam surreptitia vel obreptitia tanquam ex inutili et falsa causa.vt.ff.ne vis fiat.et lege prima.§.hec verba.de fideicommis. liber.si vero.§.subuentum.et quod notatur in lege fulcinius.§.ij. ff.quibus ex causis in possessionẽ eatur.facit.l.seye egre.et.l.tutor petitus.ff.de tutor.et curato.datis ab his. ¶ † Secundum vero instrumentum non meretur executionem quia caret subscriptione secũdi notarij et apposita ex forma statuti tam Mediolañ.in cuius territorio factum fuit quam Pergami vbi agitetur.ergo etc.vt in Spec.de instru. edit.§.instrumẽtuz.ver. item qd nõ est a tabellione subscriptum.

¶ Quantum ad secundum quesitum iuris dicendum quod cum dicta instrumenta contineant diuersas sententias et sint facta super contractu reiterabili presumitur prima facie continere duos contractus et duo debita diuersa.arg.ff.de proba.l.quinquaginta.quod no.in.l.cum centum.ff.de adi.leg.et tamen re vera non erit nisi vnum debitum.vcz de.ccl.et debuerunt ergo dicti creditores cũ petierũt executionẽ primo de vno postea de altero protestari et dicere quod vnica solutione de.ccl.erant contenti cum dictũ tamẽ esset debitũ quod nõ fuerũt sed potius oppositum quia interrogati responderunt se velle insistere in executionem vtriusqz:et sic vident voluisse petere vtrãqz summã tanquam vtrãqz debitam.vcz.clxx.ex primo quantum ad illam se restrinxit et prima protestatiõe.et.ccl.ex scdo pro ea que no.Bar.in.l.iij.§.fi.ff.de

duo.re.τ q̄ no.in.l.j.ff.de fideiuſ.tutoꝝ.per glo.ideo videntur incidiſſe in penam plus petentium ex forma ſtatuti.

2 ¶ † Super tertio τ quarto ſimul notandū q̄ crimē falſi requirit dolū:τ ſine dolo non cōmittitur falſum punibile[a]. C.de fal.l.nec exemplum.cū ibi.not.licet non punibile:prout ſumitur ꝓ eo quod non eſt verum vnde poſſet cōmitti ſine dolo.ff.de fal.l.quid ſit falſuꝫ.τ ibi per Bart.τ q̄ñ error eſt tolerabilis potius preſumitur error ꝙ malicia.C.de his qui ſibi aſcribūt in teſtamento.l.pe.τ.l.ſenatus.τ ibi per Bar.ff.de adul.l.ſi adulteriuꝫ cū inceſtu.§.idē polioni:qꝛ quelibet cā etiā minus ꝓbabilis excuſat a dolo.ff.de lib.cā.l.igitur.τ q̄ no.glo.mag.in fi.ff.ſi q̄s ius dicē.nō ob.τ in notario qui cōficit inſtrumētū aliter ꝙ ſtet prothocollus ſi dicat per errorē feciſſe:videt̄ dicere Bar.in.l.ſi libra.ff.de reg.iur.ꝙ oſtenſo prothocollo ꝓbat̄ error:ſed hic etiā ſuberat alia cā que fecit notariū cadere in errorem:vt ipſe aſſerit:ideo interpretādo rē dubiā in benigniorē partē puto notariū iſtū nō debere puniri de falſo[b] ꝓpt̄ fabricationē dicti primi inſtrumēti:ſed qꝛ poſtea ſua propria auto.τ ſine licētia iudicis cōfecit aliud inſtrumētuꝫ cōforme in quātitate τ in prothocollo poſt motā cōtrouerſiā inter partes ſuper errore primi q̄ facere nō debuit.no.Jo.and.in addi.Specul.in titu.de inſtru.edit.§.inſtrumentū.ver.ſed nunquid cōfecto.in fi.in addi.que incipit.nec ſoli.ſm Nico.mat.videt̄ poſſe puniri pena extraordinaria pro motu iudicis.argu.eius q̄ no.in.l.iij.C.de ſacroſan.eccle.de eo qui fecit contra legem.τ.ff.de crimi.fal.l.iij.§.j. Ex quo apparet an potuerit relaxari de carceribus cum fideiuſſoribus.

3 † Quantum vero ad vtentes dicto inſtrumēto falſo an incurrant penā ſtatuti oportet probare ſcientiā vtētis[c] τ in procuratore preſumit̄ ignorantia:qꝛ agit̄ de facto alieno.ff.pro ſuo.l.fi.ſed in ipſis creditoribus videtur ſecus:qꝛ de ipſoꝝ facto agebatur in quo nō potuerūt ignorātiā pretendere.ff.ad velleya.l.ꝙꝙ.videat tamen curia rectoris quid ſuper hoc agēdum. ¶ Ego eī̄ ſuper hoc me vltra nō extēdo:qꝛ nō eſt de more doctorum conſulere in cauſis criminalibus ad offenſaꝫ:maxime vbi agitur de pena perſonali. Ex quibus patet reſponſuꝫ ad omnia ſi bene inſpiciatur. Laus deo.

a ¶ Punibile. An aūt puniatur falſum ſine dolo τ ſi nō nocet vel nocere nō potuit.vid̄ d.Alex.d̄ imo.in ɔſil.vij.i pe.col.i ɔſi.lxxvij.τ i ɔſil.lxxiij.i iij.et.vij.col.i fi.in.j.pte.τ ꝑ eūdē Pau.s̄.τ in cōſil.cxxx.τ q̄ ibidē dictū fuit in apoſtil.

ADDitio.

b ¶ Puniri,de falſo. Et q̄liter puniat̄ notari⁹ faciēs falſuꝫ i̇ ſtrumētū imunitatis.vid̄ lu.do.romā.ſingu.cclxxx.incip.pone q̄ notarius vbi dicit ꝙ punit̄ pena ignis τ ſubdit ibi ꝙ ſi ſcribat inſtr̄m ſimulatuꝫ ꝙ p̄dit manuꝫ τ ſi ſcribat vſurariū inſtr̄ꝫ eſt periur⁹ nec pōt ampli⁹ cōficere τ pōt ꝓnunciari infamis. H.F.

c ¶ Vtētis. ad de q̄ vt falſitas teſtamētorum ꝓductoꝝ nō noceat producēti debet ꝑ eū ꝓteſtari q̄ nō intendit vti aliqua falſitate.vt ꝑ.d.Pe.pbi.cor.in ɔſil.ccxxxiij.in lr̄a.D.in.ij.parte.

1 ¶ Filius petēs legitimā ſibi ſuppleri an agat contra heredem ſolū:an vero cōtra legatarios proportionabiliter.

2 Verba in iudicio prolata ab actore vel reo intelligi debēt put magis proferenti expedit.

¶ Conſilium.cciiij.

In chriſti nomine amen.

1 ¶ † Super primo dubio Bar.in.l.in quarta.ff.ad l.fal.ante fi.tenet ꝙ ſupplementuꝫ legitime debeat fieri nō ſolū ab herede:ſed etiā a legatarijs ꝑ.l.libert⁹ ſub conditione.§.libert⁹.in fi.ff.de bonis liber. Et ad.§.ceterū.in auē.vt cū de app.cog.qui dicit ꝙ ab hereditate. Reſpondet quod ibi ſtatim ſubijciuntur iſta verba in tex.ſcilicꝫ ſm nr̄as leges τc. Que verba dicit ipſe ꝙ referunt̄ ad illū.§.libertus.vt ſic nō in totum ab heredibus:ſed pro rata. Bald.no.in.l.oīmodo.C.de inoffi.teſt.τ in.l.ſuus ꝗ.ff.de here.inſti.dicit hoc eſſe verū quādo legata cōſiſtunt in ſpeciebus hereditarijs:qꝛ tunc cū legitima debeat̄ de ipſis rebus hereditarijs:vt.C.de inoff.teſta.l.ſcimus.§.repletionē. Poteſt filius de ſingulis rebus vendicare partem:qꝛ tale ſupplemētuꝫ ipſo iure fit τ reſecat ſingulas res quo ad dn̄iuꝫ ſicut τ falcidia debita iure inſtitutiōis:vt.l.plautius.τ.l.linea margaritaruꝫ.ff.ad.l.fal. Sed ſi legata cōſiſtant in quantitatib⁹ vel generibus ſolus heres habet ſupplere. Certe etiā Bar.in eo quod dicit loquit̄ quādo cōſiſtebāt in ſpeciebus. Alium vero caſum quando in quantitatib⁹ nō tangit. Et ſic ſm vtriuſꝙ opi:cū proponat̄ hic legata conſiſtere in ſpeciebus videtur quod dicta ſuppletio nō potuerit peti a ſolo herede.ſed debuerit peti etiam a legatarijs. Sed text.in.l.omnino.circa mediū videt̄ probare ſimpliciter q̄ ab heredibus vniuerſalibus debeat peti:dum dicit ꝙ ſi tali petenti non imputauit defunctus ingratitudinē ipſi heredi eam ſibi imputare non poſſunt. Sed ſi peteretur a legatarijs etiaꝫ de ipſis loqueret̄ ſicut loquitur de heredibus. Preterea petitur conditio ex illa lege que eſt actio perſonalis τ non ſequitur fundum ſed vniuerſitatem.l.ſi fideicōmiſſum.§.tractatum.ff.de iudi.cum ſimil.

¶ Breuiter in iſto articulo veritas eſt iſta ſoluendo dicta τ mentem omnium. Q̄ q̄ñ legata conſiſtunt in quantitatibus que non ſunt res heredi.ſed ex eis redigi poſſunt filius pōt τ debet agere contra ſolū heredem vniuerſalē nō cōtra legatarios qui nihil hereditariū poſſident ſed pecuniam ſolutam forte cōſumpſerunt. Et ſic non cadit hic illa reſecatio reſpectu dn̄ij de qua ſupra dixi:nec etiam diſpoſitio.§.repletionem. Sed ſi cōſiſtant in ſpeciebus hereditarijs tunc ſi filius vult habere partē in illis ſicut in alijs pōt ab eis partes vendicare nō aūt condicere propter.§.repletionē. Et ita intelligantur Bar.τ Bal.tamen dicti legatarij potuerunt ab herede ſcripto recuperare eſtimationem partium euictarū ſi deductis legatis remanet ſibi quarta pars eius quod ſupereſt deducta legitima τ ere alieno cum potuerit grauari vſꝙ ad dodrantem eius quod ſupereſt facta dicta deductione eris alieni per prius τ legitimatione per poſterius.l.j.in prin.ff.ad.l.falci.iuncta.l.papiū.§.quarta.τ.§.q̄ñ aūt quarta.ff.de inof.teſta. Et cuꝫ pater ſciret vel ſcire poſſet ius filij ſcꝫ qꝛ poterat vendicare a ſingulis partes videt̄ voluiſſe heredem teneri illis de euictio.iuxta plene nota.in.l.ſi domus.§.de euictiōe.ff.de leg.j.C.de legi.l.cum alienā. Sed ſi nō curat filius habere partem in ſingulis rebus ſed contentat̄ habere ſupplementum in eſtimatione partiū dico ꝙ poterit agere cōtra ſolū heredeꝫ conditione ex illa.l.omnino:quia non ſubeſt ratio quare non poſſit. Nec heres poteſt conqueri quod ipſuꝫ ſolum grauet τ non legatarios quoniā τ ſi legatarios grauaſſet agendo contra eos per indirectum etiam heres grauaretur vt ſupra dixi. Nam τ ſi nunꝙ heres tradidiſſet res legatas fuiſſet actum contra ipſum ad ſupplementuꝫ τ habuiſſet heres neceſſe ſupplere τ poſtea legata ſoluere ſi ſibi remanſiſſet integra ſua legitima τ quarta ergo τ nunc idem eſſe debet. ¶ Et ſic cōcludo ad primum dubium quod agi potuit contra ſolum heredem vniuerſalem ſi ſoluꝫ legit vt ſuppleatur legitima τ debebit ſuppleri eſtimatione non de corporibus rerum legatarum pro illis enim debuiſſet agi contra illos tantum. ¶ Circa ſcd̄ꝫ dubium dicendum eſt. Quod cum legitima debeatur ex ipſis corporibus rerum hereditariaruꝫ. Et prefati redditus annui qui poſt mortem veniunt percipiendi nunꝙ fuerunt hereditarij.l.in fideicommiſſaria.§.primo.ff.ad trebellianum.non tenetur monaſterium illos in legitima computare.vt in dicto.§.in computatione. Sed quia poſſeſſionem illaꝫ teſtator prefate filie aſſignauit quo ad redditus τ illaꝫ ſibi preoptauit τ predilexit poterit monaſterium petere quod illa ſibi pleno iure conſignetur pro dicta legitima etiam quo ad proprietatem τ perpetuo ſm ea que nota.in lege filium.C.famil.herciſcūde.per glo.τ doctores.τ lege marcellus.§.res que.ff.ad trebellianum.per Bartolum.et lege non amplius.§.finali cum.l.ſequenti.τ de legatis prior:τ debebit dari ſi alia legitima cauſa nō obſiſtat per not.in locis preallegatis.τ tunc in legitimam cōputabitur.

¶ Ad tertium et vltimum dubium dicendum eſt. Quod dicta reſponſio intelligitur non facta deductione dicti fideicommiſſi. Tum quia hoc vtilius eſt ipſi reſpondenti quia tanꝙ minus fuerit in bonis τ hereditate minor erit legitima:et verba in iudicio prolata ab actore vel reo intelliguntur prout magis expedit proferenti.lege ſi quis intentione.ff.de iudicijs.lege inter ſtipulantem.§.primo cum ibi plene notatis.ff.de verborū obligatio. Tum etiam quia proprietas verborum hoc patitur et intentio nō refragatur ergo τc.lege ab omnibus.in principio.ff.de legatis primo. Nam iſta erat ſubſtitutio fideicomiſſa.in qua ante reſtitutionem verbalem factam nullum ius habet fideicommiſ.ſed demum ea facta.ff.ad trebellianum.l.facta.τ.l.reſtituta. Unde verum erat dicere vel eſſe poterat in bonis illius defuncti remanſiſſe ſex milia tamen ſubiacebant reſtitutioni que antequam fierent ſaltim verbo erāt in hereditate illius. Tum etiam quia verba predicta debent intelligi prout de facto remanſerunt non prout iuris ratio ſeparabat partem que veniebat reſtituenda per fideicommiſſum a parte que remanſura erat pro legitima τ trebellianica penes heredem grauati.argumen.ff.de his quibus vt indignis.lege eum qui.§.pro parte. Ex quibus ſequitur quod ſi ſex milia remanſerunt in bonis illius cum tria milia cadant in fideicommiſſo et alia tria milia veniant retinenda pro legitima et trebellianica debitis illi defuncto illa tria milia tantum reputabantur eſſe in bonis defuncti:quia erant remanſura non illa que erant reſtituenda.ff.de legatis primo.lege non quocunꝙ in principio.τ.§.primo. Et ſic de illis tantum tribus milibus que reſtituenda nō erant debebatur legitima filiabus dicti Cortiſini que eſt tertia:et ſic mille ſi erant pauciores quinꝙ inter omnes diuidenda vel ſi plures erant dimidia:ſm ea que habentur in autentica nouiſſima. C.de inofficioſo teſtamento. Ex quibus patere poteſt quantum erat ſupplendum monaſterio predicto pro legitima dicte filie monialis. Laus deo.

1 ¶ Qui non pretendit dominium paſcui non poteſt alios repellere ſi ſolum vſum ſuum eſſe probauerit.

Que requirantur ad hoc quod dicatur commiſſum ex fortium vel ſpoliatio.

2 Violentia eſt delictum quod in perſonam committitur.

3 Actor debet probare negatiuam quando eſt fundamentum ſue intentionis.

Et qui

4 Et qui habet sniam pro se lz nullā excusať a pena puniente violentos τ violēter turbantes possessores in sua possessione.

¶ Consilium.ccv.

In christi noie amen. ¶ In cā que vertitur corā locūtenēte patrie fori Julij super sfortio inter cōitatē Muzañ. ex parte vna agentem: τ certos homines de cōmunitate sancti Andrati conuentos: ex altera. Uisis actis τ actitatis τ testibus hincinde receptis ac etiā iuribus vtriusq; partis super eo quod queritur que debeant esse partes dicti domini locumtenentis in iudicando videtur dicē- 1 dum ꝙ in absoluendo pluribus rationibus. † Et primo quia dicti agentes deduxerunt aliqua in ipsorum petitione seu libello ad que probanda tenebantur tum quia sunt τ erant de natura actionis intentate sine quibus actio non cōpetebat: tum qr τ si non fuisset attamen τ ad ea probanda viderentur se astrinxisse. Et tamen ea non probauerunt. ergo τc. C. de eden. l. qui accusare. de probationibus. l. actor. Nam primo deduxerunt vim τ violentiam illatam a conuentis: vt patet ex tenore libeli in duobus locis in quibus de ipsis mentionem faciunt. Et dico quod vis τ violentia sunt de natura actionis intentate scilicet super sfortio quia constitutio loquens de sfortio requirit occupationem seu inuasionem que duo presupponunt violentiam a sine qua non committuntur[a]. C. vnde vi. l. inuasor. τ etiam dolū alias non punitur vt ibi patet. Et sic necesse habebāt illam pbare. ff. vi bonorum raptorum. l. pretor. §. docere. τ ne quis euz qui in ius voca. est vi exi. l. penul. §. docere. in quibus patet qd de qualitate requisita a lege ad hoc vt aliquod factum puniatur oportet docere ad hoc vt super illo possit sequi condemnatio. quia ipsa cessante cessat actio. Et posito quod constitutio non requireret expresse. Attamen quia deduxerunt vim τ violentiam per modum qualitatis dum dicunt temere et de facto per vim τ violentiam. τc. videntur ad causam probandam se astrinxisse. per ea que not. Bartol. ff. de re indicata. l. diuus. quibus ex causis in possessione eatur. l. fulcinius. §. cum autez. τ per consequēs nisi probent similiter succumbere debent. ff. de instito. l. habebat. in principio. τ qd habetur τ not. in. c. licet. extra de probatio. τ in. c. vt circa. de electio. lib. vi. in glo. si autem. in fine: τ quod notat Bartol. in. l. is qui reus. ff. de publi. iudi. in penulti. colum. de illo qui posuit diem commissi criminis in accusatione cum ipsuz ponere non teneretur: τ quod idē Bar. no. in dicta. l. diuus. ff. de re iudicata. τ dicto. §. cum autem. in. l. fulcinius supra alleg. Sed dictam violentiam dicti agētes nō probarunt quia testes eorum non deponunt nisi de possessione ipsorum de introitu vero in siluam τ de exportatione lignorum de quibus loquitur quartum capitulum pars rea confitetur. Sed non propterea per hoc apparet de violentia τ per consequens de sfortio immo. vij. capitulum continens quod commiserunt sfortium negauit. Et constat quod introitus τ asporta- 2 tio lignorum fieri potuit sine vi τ violentia quod patet † qr violentia est delictum quod committitur in personam. vt not. glos. τ Bartol. in. l. itaq; fullo. ff. de furtis. Et sic requiritur persone presentia cum non fiat sine impetu illato in personam ex quo infertur metus. ff. ꝙ metus causa. l. j. in fine. τ per Bar. in. l. j. §. fi. ff. ad. l. iuliam de vi publica. Hoc autem ꝙ ipsi agentes fuerint presentes tpe predicti ingressus τ asportationis lignoruz nec est probatum nec deductū nec cōfessatum. Nec etiaz ꝙ ipsi agentes expresse inhibuerint illis quod non intrarēt vel ligna asportarēt. Nec tunc dicerenť vi fecisse. ff. qd vi aut clam. l. j. §. quid si vi factū τc. Et sic nō pōt dici ꝙ ꝯ ipsorū volūtatē illi fecerint licet forte preter. Sed hoc nō sufficit qr ipsi copulatiue loquuntur dicendo ꝙ preter τ ꝯ eoꝝ volūtatem τc. Et sic alteꝝ nō sufficit. l. si heredi plures. ff. de condi. institu. Itē dicūt dicti agentes se fuisse τ esse in quasi possessiōe dicti iuris pascēdi sine comunione hoīm sancti Andriati ꝙ etiā necesse habuerūt probare cū opponant qualificatiue ſm not. per Bar. in. d. l. diuus ff. de re iudi. Et etiā est de substātia intentionis agentiū qr siue sint soli in possessione predicta siue etiā illi fuissent τ essent non dicerentur ab illis turbari in possessione nec ab illis violētiam recipere. Sed quelibet pars vtereť iure suo. l. fi. ff. vti pos. ꝙ facere possent ambe partes cū pascuū sit latū τ sufficiens ad vsuz vtriusq; partis. ff. cōmo. l. si vt certo. §. si duobus vehiculū. ver. vsum aūt balnei τc. τ arg. ff. de serui. rusti. predi. l. ij. in fine. Ad hoc ergo vt procederet τ cōcluderet ipsorū agentiū petitio qd per ingressuz illoꝝ in dictū pascuū τ asportationem dictorū lignorum fuerit eis cōmissuz sfortiū necesse habuerūt dicere qd ipsi soli erant in possessione dicti iuris pasculandi τ boscandi τ non aduersarij qr cum non pretendant se habere dñium nemoris nec possessionem respectu dominij qr nō possunt esse penes plures insolidū sed solū ius τ facultatem boscandi τ pasculādi vt patet ex illis verbis libelli dum dicunt quo ad facultatem boscandi ligna incidēdi τc. Et ista facultas que nō est nisi ius vtendi seu ipse vsus potest esse penes plures insolidum vt patet ex iuribus. ꝯ. allegatis. quo casu si omnes vterentur non diceretur alter alteruz turbare sed iure suo vti in quo quilibet est conseruandus. l. fi. ff. vti pos. Non cōcluderet libellus dicēdo. Nos sumus in possessione boscandi in tali nemore vos intrastis τ boscastis ergo nos turbastis in iure nostro τ sfortiuz cōmisistis cuz illi potuerint illud idē ius habere τ sic libellus esset nullus τ reijciendus etiam reo non petente sicut si dicerem peto te mihi condemnari ad. x. quia rex est in francia vt no. Bar. in. l. edita. C. de edendo. in. ij. colū. in articulo de emendatione libelli. Oportet ergo addere ad dicta verba quod ipsi soli τ non aduersarij habebant ius pascendi vel quod pascuum non sufficit ad vsum vtriusq; partis postq̃ ergo habuerunt necesse illud apponere in dicto libello ad hoc vt procederet similiter et probaret. Nec ob. quod concludit negatiuam vt in. c. licet cām. 3 de probatio. † nam etiā illā teneť actor probare qñ est funda- b mentum sue intentionis[b] iuxta plene probata per Barto. in. l. hoc iure. ff. de verbo. oblig. Sed ipsi hoc nō probarūt scz quod aduersarij nō haberent cōmunionē cum eis in dicta quasi possessione boscandi. Nam oportuisset probare ꝙ alias volentes boscare fuerunt repulsi vel pignorati τ acquieuerunt quod per nullum testem sufficienter probatum est. Et sic videtur ꝙ actores debeant succumbere τ rei absolui etiam si de ipsorū iure vel possessione ipsi nihil probassent τ hoc eo iure quo actore non probante quod sibi incumbit reus absoluitur etiam si nullum ius habeat vel habere cōstet. ff. si vsufru. peta. l. vti frui. §. quod si forte. si pars here. peta. l. prima in principio. Preterea si nemus sufficiat vtriq; parti. Et aduersarij fuerunt ingressi istis absentibus nec vnq̃ impediuerunt istos agentes boscare τ pascere quam iniuriam violentiam preiudicium vel damnum possunt isti agentes pretendere de eo quod illi fecerunt postq̃ non pretendunt dominium nemoris quia tunc eis non consentientibus non potuissent illi quicq̃ facere in alieno cum omnes cōmoditates pertineant. Sed pretendunt solum commoditatez et vsum pascendi τ sic solum in eo quod est eis necessarium ad vsum ius habent. ff. de vsu τ habitatio. l. plenum. §. primo. Et si vltra abundant: quid habent ipsi agere si illi perceperint: etiam si ius percipiendi non haberēt eadem. l. §. iij. qui incipit iubentius. in fine in ratione sui oportebat ergo alia deducere et probare pro fundanda et obtinenda intentione ipsorum q̃ simplicem vsum vel facultatem boscandi postq̃ ille vel illa possunt esse penes vtranq; partem insolidum in re sufficientem vtriq; parti vnde vel debeat dici et probari quod vtriq; parti non sufficit vel quod non vsus tantum sed vsusfructus ad eos pertinebat: τ per consequens oēs fructus etiā vltra sufficientē ad vsum. Et lz forte ista nō bene pōderentur per oēs: verissima tū sunt in puncto τ subtilitate iuris. Preterea nō solū ex defectu pbationis agentiū de quo. ꝯ. videnť rei absoluēdi: sed etiaz ex pprio iure de quo cōstat ex snia producta per agentē p quā fuerūt absoluti a petitione dictoꝝ de sancto Andraco qui egerunt de spoliatione dicti nemoris τ spoliationez nō pbauerūt. Nam narrat ibi cōsultor τ iudex q̃ cōsiliū eius sequiť ꝙ cū tales agentes haberēt necesse duo pbare. scz possessionē tpe spoliationis τ ipsam spoliationē. iuxta no. per glo. in. c. cōsultationibus. de offi. deleg. lz ipsi possessionē sufficienter probauerint per. xvj. testes nō tamē pbauerūt spoliationē: τ ppter hoc solū absoluerūt pfatos de muzana: modo cum isti de muzañ. producant dictam sniam pro se teneň ei stare pro eo qd cōtinet contra se. scz ꝙ illi sufficienter pbauerint in illo iudicio dictā possessionē per glo. que est. ff. de eden. l. j. §. editiones. in fin. magne glo. τ Spec. in ti. de instru. edi. §. videndū. ver. quid si aliquis. τ Bar. in. l. j. C. vt que desunt aduo. par. in. j. col. qr pducens instrumentū censeť fateri vera esse oīa cōtenta in eo: vt no. Inno. in. c. olim. de censi. τ tangiť per Bar. in. l. post legatuz. ff. de his qui. vt indig. ¶ Et ille attestationes facte in illa cā fuerunt in ista producte. Unde cum sint publicate τ facte fuerint inter easdem personas fidem faciunt in ista vero causa iuxta plene nota ta. C. de eden. l. ij. de re iudicata. l. gesta. Et si sunt in possessione dicti de sancto Andraco sicut τ isti agentes non dicuntur commisisse sfortium vel iniuriam seu turbationem aliquam si suam possessionem continuarunt sed fuisse vsi iure suo. ff. de iniurijs. l. iniuriarum. §. primo. Sed potius isti de muzana videntur illis iniuriam et turbationem facere volendo illos repellere.

4 ¶ † Item debēt absolui quia nō dolose nec temerarie ingressi sunt. de bona fide ppter sniam quam habēt pro se latam a capitulo aquilieñ. que posito ꝙ esset nulla loquēdo sine preiudicio veritatis excusat a dolo τ mala fide τ per consequens a pena que ppter dolū incurriť. ff. de exc. tut. l. q̃ testamēto. de libe.

[a] ¶ Nō cōmittunť. Adde. d. Pet. phi. cor. i cōsil. ccvij. in littera. T. i scda parte. τ an cōmittať p intrātem in pos. absente parte. vide per eum in consil. clxxij. in littera. D. in tertia parte.

[b] ¶ Intētionis Adde idē per do. Pet. phi. cor. in cōsilio. lxxxvij. in littera. B. τ in csl. lxxxix. in littera. N. in tertia parte.

causa.l.igitur.& quod no.glo.in.l.j.in fi.ma.gl.ff.si quis ius di cen.non ob.† quod enim nõ mala fide fit penam non meretur. ff.de acqui.heredi.si seruum.§.non dixit.versicu.amouere.& ibi no.in glo.de condi.& demon.l.quamuis. Constitutio ergo req̃rit dolum: vt patet ex verbo inuaserit.C.vnde vi.l.inuasis. iunctis his que no.Bar.in.l.j.ff.si quis test. liber esse iuss.fue.& ad turpil.l.ij. ¶ Item excusantur quia dicti egentes confessi sunt primam positionem conuentorum in qua continetur quod nemus predictum est intra confinia dictorum conuentorum.ergo &c.c.ad decimas.de restitutio.spolia.libro.vj.

¶ Concluditur igitur dictos accusatos pluribus de causis fore absoluendos. Laus deo.

1 ¶ An filius possit reuocare alienatum feudum per patrem et quid si sit heres.

2 An ipsi agnati possint reuocare quando est feudum antiquum

¶ Consilium. ccvij.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Dico dictum Bartholomeũ & danielem nõ posse de iure petere dictã medietatẽ feudi aliena tam duplici ratione. ¶ Prima q: presupponit̃ q̃ sint heredes dicti Nicolai aui materni mediante psona matris eorũ qui fuit primus alienator. Et sic nõ possunt venire cõtra factũ illius: immo possunt repelli per exceptionem quem de euictio.tenet actio.ff.de euictio.vendicationẽ. Et legis ex qua persona.de reg.iur.& hec voluit glo.que incipit.sed quid si frater in titu.de succes.feu.§.hoc quoq̃.in vsi.feu.& Jaco.de bel.& Bal.ibi.& per eundem in.l.qui se patris.circa medium.C.vnde libe.nisi quatenus possent venire cõtra alienationẽ bonorũ ipsorum non feudalium factã per eundẽ: vez si cõfecissent inuentarium & nihil vltra legitimam matri debitã ad eos de bonis aui peruenisset: iuxta ea que plene notant̃ in.l.cum a matre.C.de rei ven.& l.fina.in cõputatione.C.de iur.delib. ¶ Secundo repelluntur q: sunt de liberis dicti alienãtis.l.j.C.de cõdi.inser. quibus factũ aui seu alienatio nocere põt vt cõtra eam venire nõ possit posito q̃ alijs agnatis nõ noceret & q̃ alij possent venire cõtra alienationẽ. Et hoc voluit glo.magna in.d.§.hoc quoq̃ sicut videmus in alio delicto vasalli nõ cõmisso cõ dñm de directo q: lz nõ noceat agnatis in feudo paterno bene tamen nocet filijs vt in.c.si vasallus.si de feu.fue.contro.& in ti. si vasal. feu. priu.cui defe.c.j.& que fit prima cã bene.amit.§.deniq̃. ¶ Hoc tamen verũ nisi in inuestitura facta fuerit expressa mentio de liberis: q: fuit quis inuestitus pro se & liberis suis: q: tunc nec alienatio patris eis nocet vt plene.disputãdo determinat bal. in.d.§.hoc quoq̃.nec delictũ vt no.Cyn.C.de libe.& eo.lib.l. ij. quasi tunc magis a dño habeant q̃ a parentibus. Hinc est qd possunt tunc cõsequi feudũ: lz nõ sint heredes patris.ff.de ver. ob.l.quicq̃.§.si quis ita.isti fi. ¶ Nec habet tunc locũ titulus an agnatus vel filius in vsi.feu. Sed solũ qñ cõcedit̃ alicui simpliciter: quo casu etiã transit ad liberos vt in titu.qui feu. da. pos.§.cum vero cõtra. Tamẽ ita dicit si sunt heredes.vt in dicto.c.an agnatus vel filius.& ita ibi sentit Bal.& Bart.in.l. ij. ff.de interdictis & releg. ¶ Sed in casu nostro nõ exprimit̃ qd facta fuerit inuestitura pro se & liberis masculis & feminis. Sz solum dicit̃ q̃ istud tale feudum quod ex consuetudine transit ad feminas. Et istud posset contingere etiam eo casu quo fuisset simpliciter facta nõ facta mentione de liberis: quo casu alienatio & delictũ patris noceret liberis: licet non agnatis p text. s̃.alleg. ¶ Ex hoc apparet nõ esse necesse hic itrare dubitationem illam an alienatio feudi facta dño irrequisito faciat feudũ statim ipso iure deuolui ad dominum tanq̃ ipse fuerit offensus

2 exclusis agnatis etiam si sit feudũ paternũ.† Et sic fit in potestate vasalli preiudicare agnatis[a] in quo tex.videt̃ expresse qd sic in titu.que fit prima cã bene.amit.§.fi.& de vasal. qui contra constitu.Lotha.c.j.& de prohibi.feu.alie.per Fede.§.callidis. Jn contrarium q̃ agnati admittantur ad reuocandum alienationem: & nõ dñs aliqñ post mortem alienantis aliquãdo etiam ipso viuente.d.c.j.de succes.feu.§.hoc quoq̃.& si de feu.fue.controuer.§.titius.glo. in.d.§.hoc quoq̃.inclinat in hanc secũdã partem.& tex.s̃.alleg.in contrariũ intelligit in feudo nouo vl' qñ non extant agnati: & ista etiã pars videt̃ equior & verior. Ja. de bel.& Bal.ibidem licet in dicto.§.fi.que sit prima causa. videatur aliter sentire. ¶ Sed nos non sumus in hoc casu: q: hic non extant agnati: qui velint reuocare. Sed dũtaxat liberi ipsius alienantis qui nullo modo admittũtur ad reuocandũ alienationem: nisi fuerint nominati in inuestitura fm ea que dicta sunt. ¶ Et sic istud feudum per dictam alienationem fuit apertum domino fm nota.in dicto.§.hoc quoq̃. in glos.qui dominus postea inuestiuit vltimum emptorem: vt proponitur a quo dicti Bartholomeus & Daniel aduocare non possunt per iam dicta. Laus deo.

[a] ¶ Agnatis. vide que habẽtur p do. alex. de imol.in consil.cxj.per totũ in.iiij.pte. vbi ponit qño possit fierit alienatio in p̃iudiciũ descendẽtium seu succedentium.

1 ¶ Prescriptio inchoata contra vnum continuatur in eum in quem transfertur actio de re prescripta & si cepit fm formam vnius statuti potest finire fm formam alterius noui.

¶ Consilium.ccviij.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Ad primũ respondet̃ q̃ prescriptio inchoata contra dictam mulierem continuata fuit contra heredem eius qui etiam sunt heredes dotãtis prout determinat glos.C.de tempo.in integ. restitutio.l.ea que cum nota.in gl.in fine ibi.sed prius inchoata &c.per.l.si predio.in principio.& §.si post.ff.de in diem adiec. facit.l.ceptam.de vsucap. Nam continuatur contra hereditatẽ iacentem fm illam glo.fortius contra heredem post aditam hereditatem.l.finali.ff.de vsucapio. Et posito quod isti heredes dotantis non essent heredes mulieris tamen ex forma statuti post mortem mulieris in eos transferretur actio in qua contra mulierem cepta fuisset prescriptio similiter contra eos continuaretur.l.si fundum.ff.de fun.dota.quia trãsfertur in eos cũ sua causa.l.gayus.ff.de manumis.

¶ Ad secundũ respondetur q̃ pro tpe precedenti statutum nouũ cucurrit prescriptio fm statutum vetus. ¶ Sed pro tempore secuto post statutum nouum cucurrit fm formam statuti noui. arg.l.fiscus.ff.de iure fisci.& arg.eius qd no.C.de sac. san. eccl. aut̃.quas actiones.in fi.glo.magne qñ ecclesia cõtra quã non cucurrit minor p̃scriptio.xl.anno.in rebus immobilibus successit priuato cõtra quẽ cepta erat prescriptio longi temporis: & non cõpleta. ¶ Nã determinat̃ vt dixi: vnde si cõtra priuatũ cucurrerat medietas p̃scriptionis.xx.anno.quia lapsi erãt anni.x. Ad complendam aliã medietatẽ cõtra ecclesiam requiruntur anni viginti qui faciunt dimidiam de.x. & sic curret prescr. xxx.ann.partim contra priuatũ.scz.x.partim contra ecclesiam. scz.xx.ann.vt ibi declarat Bar.in fi. ¶ Sic in proposito si ante statutum nouum de prescriptio.xx.ann.que currebat fm vetus statutum lapsi erant anni.xviij. & sic nouem partes totius prescriptionis & restabant solum duo qui erant decima pars propter statutum nouum quod addit ad prescriptionem annorum quinq̃ debet addi ad dictam decimam de.xx.que restabat decima pars de quinq̃ annis & sic medius annus. ¶ Requirent̃ ergo ad dictam prescriptionẽ cõplendã anni duo cum dimidio vbi sufficessent anni duo: si statutum nouum factum non fuisset: pro quo.C.de prescriptio.lõgi temporis.aut̃.malefidei & aut̃.quod si quibusdam.in ratione sui. Laus deo.

¶ Casus est talis.

¶ Illustris do. Marchio esteñ.tulit quandã sñiam cõtra Nicolaum bergaminum & ipsum cõdemnauit in tribus milibus ducatis de administratione facta per ipsum Nicolaum bonorum dicti dñi Marchionis.postmodũ ex interuallo.xviij.vl'.x.dierum confiscauit omnia bona dicti Nicolai existentia in ferraria & districtu ferrarie que bona ascendunt ad valores quindecim milium ducatorũ. ¶ Et de dictis bonis dictus Nicolaus habebat de patrimonio & de propria bona ascendentia ad valorem quinq̃ milia duca. Cetera aũt bona sibi libere donauerat do. Marchio. Et dictus Nicolaus habebat de imprestitis in ciuitate Veroñ.vj.milia duca.quod do. Marchio confiscare non potuit. Et suprascripta sententia lata fuit ante cõfiscationem bonorum. ¶ Dubium est si dñs marchio debet prior ante omnia facere executionẽ sententie supra per ipsum latẽ contra dictũ Nicolaum in bonis suis existẽtibus ferrarie siue eius districtus anteq̃ ipsa cõfiscet. Et vtrum possit confiscare dicta bona et facere executionem dicte sententie in impreštitis positis Venetijs.

1 ¶ Si fiscus est creditor eius cuius bona occupauit vl' cõfiscauit an habeat actionem cõtra bona cõfiscati alibi existentia.

2 Et an pactum loquens de ciuibus comprehendat ciues ex priuilegio.

¶ Consilium.ccix.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Circa primũ notãdũ est. Qd cũ vtute p̃ie sñie in trib' milib' p̃fat'.d. March.ceperit esse credi. dicti Nico.in dicta q̃titate triũ miliũ: & p ɔfiscationẽ postea subsecutã de bonis existentibus Ferrarie videatur eidem iure hereditario successisse.ff.de fideius.inter eos.§.fi.C.ad.l.iul.de vi pub.l.iij.prefata obligatio qua dictus Nicolaus sibi tenebatur: tam principalis q̃ accessoria si quos fideiussores dedisset de soluendo penam cõdemnationis predicte fuit extincta iure confusionis

confusionis vel solutionis sicut confunditur regulariter quotiens cre. succedunt debitori vere mortuo. l. stichuz. §. aditio. de solu. de fideius. l. heres a debitore §. q si stipulator. C. de pac. l. debitori. ¶ Ita determinat expresse Barto. ff. de fideius. l. capitis. per. l. in fraudem. §. si principalis. ff. de iure fisci. et ibi videtur esse de hoc tex. cuz glo. magna. in princi. licet secus videatur quando non per viam confiscationis cre. fiscus bona debitoris occupasset: qr non extingueretur obligatio principalis et accessoria ipso iure et indistincte: sed ita demū si bona essent soluendo ad dictū debitum fm Bar. in. d. l. capitis. et patet p glo. in. d. §. si principalis. et per tex. in. l. heres a debitore. §. q stipulator. ver. arg. de fideius. ¶ Sed idem Bar. in ea. l. in fraudem §. si principalis. vtroqz casu tenet idē qd etiā si per viam confiscationis non cōfundatur nisi bona sint soluendo. p. l. j. §. an bona. de iure fisci. lz in priuato cre. aliud sit: qr videtur esse soluendo. ff. ad. l. fal. l. querebatur. et no. in gloss. in. d. §. si principalis. ¶ Sed quācunqz opi. teneamus in casu presenti cum bona essent plus q soluendo qr proponitur qd valebant et valent. xv. mil. Clarissimum est dictam obligationez fore extinctā. et dictū do. M. sibijpsi videri soluisse dictā condemnationē. iij. mil. Et per consequens ipsum amplius non posse petere q fiat executio super bonis existentibus Vene. † qr bona fides non patitur vt bis idez exigatur. vt in regul. iur. pro quo etiā qd expresse no. Hy. et Bar. ipsum refert in. l. si debitori deportatio. in principio. ff. de fideius. qui dicunt q fideiussor datus pro maleficio liberatur si bona principalis confiscantur ratione predicta.

¶ Pro hoc etiam ratio viua et manifesta. Nam per confiscationem omniū bonorū confiscatus eximitur ab omni obligatione qua tenebatur suis credi. et omnis obligatio passiua qua ipse confiscatus tenebat suis creditoribus tam ciuilis q naturalis transit in fiscuz qui incipit dictus creditor obligari et ipsi confiscato incipit exceptionem competere aduersus illos: et fiscus debet illam aduersus creditores extraneos defendere: vt hec habent in dicta. l. si debitori deportatio. in principio. ff. de fideiussorib'. et. d. l. iij. C. ad. l. iul. de vi. et C. de fideiusso. l. j. ff. de duo. reis. l. finali. ¶ Sicut ergo tenet fiscus confiscatuz defendere aduersus alios extraneos illis soluendo: ita aduersus seipsum. si prius erant credito. confiscati: et sibijpsi soluat de bonis confiscatis et confiscatum amplius non molestet. ff. de conditio. indebi. l. frater a fratre. in fi. prin. ibi porro. &c. ¶ Si enim iste Nicolaus fuisset debitor aliorū priuatorz debuisset fiscus Ferrarieñ. illis soluere: et non posset eos remittere Venec. ad faciendum eis solui: sed de his que habet ibi confiscatis Ferrarie. arg. l. procuratoris. §. si plures. ff. de arbi. idem ergo faciēdo de seipso: vt dicto. §. porro. Et sic prefatus. d. M. nulla via potest aspirare ad bona existentia Vene. nec ratione sententie confiscationis: qm dicitur in the. quod fuerunt confiscata solū bona existentia Ferrarie. ¶ Et posito qd fuissent simpliciter omnia bona confiscata: tamen qr iurisditiones sunt diuerse: et etiā burse fiscales sunt diuerse: et in dicta generali cōfiscatione etiā oiuz bonorū nō venirēt bona existentia Vene. put determinat Bar. expresse et plene disputando in. l. cunctos populos. in vltima questione. C. de sum. trini. nec etiam ratione prime sententie condemnatore de. iij. mil. potest venire ad dicta bona: qr ille snia sibi est solutū per cōfiscationē postea subsecutaz: et omnis obligatio cōpetens pro illa fuit extincta per dictā confiscationem vt. s. plene et clare probaui. ¶ † Et per predicta patet responsio ad secundum quesitum infra formatuz ac etiā ad aliud dubium qd posset fieri: vcz. vtrum saltem virtute pactoruz que sunt inter dños Venetos et Ferrarienses in ver. item de omnibus sententijs datis supra ferrarieñ. &c. et in ver. et idez per omnia vt contrarium superius de Venetis debeāt ferrarieñ. obseruari &c. Respondetur q nec virtute dictoruz pactorū potest dñs Marchio ad dicta bona aspirare triplici clara et manifesta ratione. ¶ Prima qr ille versic. item de omnibus sentētijs &c. loquit quādo cōdemnatus nō soluit nec habet vnde soluat in loco in quo condēnatus est. Sed hoc hic locuz non habet qr hic habebat ferrarie vnde solueret tempore condemnationis: et soluisse videtur per confiscationē vt superius ostendi. ¶ Secundo qr illud. c. pactorum. loquit eo tantū casu quo ferrarieñ. esset condemnaturus Veneto: vel econtra Venetus ferrarieñ. Sed nos sumus in tertio casu ibi non tacto. scilz qd ferrarieñ. fuerit condemnatus ferrarieñ. non Veneto: ad quē casum dicta pacta nō debent extendi. ff. de verbo. obli. quicquid astringende. de pact. si vnus. §. ante omnia. Et si dicatur immo casus iste potest comprehendi sub dictis pactis seu verbis eorum: qr dictus Nicolaus est venetus ex priuilegio vt dicitur. Et sic vere licet sit ciuis venetus: attamē appellatio venetoz simplr plata nō cōprehēdit cū illi dicant ppzie veneti qui sunt inde oriūdi. ff. de tuto. et cura. da. ab his. l. j. et ibi no. per Bar. circa medium. ff. de excu. tuto. l. reprobari amplius. versi. si enim ad manū existens. circa medium &c. Item posito q ciuis dici possit. tam originarius q etiam ad ciuilitatez receptus. C. de incolis. l. ciues. Attamen in dispositione faciente mentionem simpliciter de ciuibus super odiosis vel onerosis soli originarij cōprehendunt prout determinat Bald. post glos. in. l. ciues et incole. C. de appel. pro quo facit qr verba debēt in dubio intelligi simpliciter non fm quid. l. hoc legatū. de leg. iij. et in potēriori significatu. l. j. §. si in perpetuū. si ager vecti. Sed iste receptus ad ciuilitatez nō est simpliciter ciuis qr non quo ad omnia: sed solum quo ad quedam: vcz vt possit acquirere pecunias super imprestitis: nō autem quo ad alia cōmoda ciuiū: & nec incōmoda que habent alij debet sentire. l. fm naturā. de reg. iur. et qd no. Bart. in. l. iij. §. si emancipatus. ff. de contratab. Potius em dicit dispensatus quo ad ciuilitatem: sicut videmus in legitimatione quo ad quedam qr nō dicit proprie legitimus cū ista qualitas nō possit proprie adesse nisi adsit quo ad oia iuxta not. per glo. in. c. cū inhibitio. de clande. despon. Itē Bar. in. l. puinciales. de verb. signi. dicit qd Perusini dicunt origine vel domicilio. Sed iste tempore dicte sententie neutro modo poterat dici venetus: qr nec inde est oriundus nec tunc ibi domiciliū habebat. ¶ Tertia principalis et optima ratio est qr posito qd predicta cessarēt et q dictus Nicolaus cōprehenderet appel. venetoruz sub dictis pactis. Attamen istud posset pcedere eo casu quo sententia lata esset contra eum per vicedñm ibi existentem pro Venetis nō quando per alium iudicem ferrarieñ. qr tunc nō esset data cōtra eum tanq cōtra venetuz. sed tanq cōtra ferrarieñ. Et hoc patet: qr ex retentione dicti vicedomini qui habet reddere ius inter ferrarienses et venetos: apparet qd veneti volunt ibi posse iudicari rōne cōtractus vel alia ratione: nisi per dictū vicedominum et alios iudices reputentur incompetentes quo ad venetos: ergo &c. l. j. de iuris. om. iudi. qd etiā patet ex dictis pactis in quibus habetur inter alia q instrumentū cōfectū a notario ferrarienti nō faciat fidem contra venetum nisi sit subscriptum a vicedomino. Et sic habeat autorita. a cōmuni venetiarum: multo ergo minus sententia lata cōtra venetum sine autoritate cōmunis Venetiarum: qr nō a vicedomino: sed ab alio sine illius cōsensu vel autoritate debet posse venetum ligare vt est in casu nostro. Laus deo.

1 Valet cōpromissum de cā vsuraria facta in laycū: etiaz si sit questio iuris dummodo illud sit ius statutarium de quo iudex ecclesiasticus non potest se impedire.

2 Et iuramentum remissum a parte: si iterum remittatur a iudice ordinario non tribuit sibi iurisditionem in tota causa.

¶ Consilium. ccx.

In christi noīe amen. ¶ Visis et ponderatis omnibus de quibus. s. videndum est ante omnia vtrū cōpromissum factū inter duas partes fuerit validum. Nam dicitur q non qr de causa vsuraria tanq ecclesiastica et spiritualis nō potuit in laycū cōpromitti. c. contingit. de arbit. iuncta clemen. dispendiosam. de iudi. in verbo vel vsuris. Sed veritas est in contrariū qr inter dictas partes coram iudice seculari vertebat questio facti nō iuris: qr dicebat qd instrumentū erat de duplo vere sortis: et offerebat se probaturum: et ita probauit: et sic erat clarum q erat cōtractus vsurarius: nec aliqua dubitatio iuris super hoc cadebat: vnde cum esset questio meri facti nihil habebat spiritualiter admixtum. Ita determinat Bartol. expresse in terminis in. l. titia. ff. soluto matrimonio. et C. de iudi. l. quotiēs. Et fuit orginaliter opi. Paul. de eleaza. in clemen. j. de vsu. et potuisset iudex secularis coram quo questio vertebatur super hoc pronunciare: ergo et in laycuz potuit compromitti. Preterea posito quod hoc nō fuisset probatum: sed fuisset allegata presumptio iuris municipalis loci predicti quo cauetur quod instrumēta mutui facti per vsurarios intelligantur vsuraria: et de tertia parte vltra veram sortem. Et quod talis vsurarius presumatur recepisse tantum pro libra quolibet mense quo pecunia non fuerit restituta. Et sic esset questio iuris et non facti. Attamen idem quod supra vt potuerit compromitti: quia non fuisset questio iuris canonici quod potest inducere spiritualiter et facere causam spiritualem et ecclesiasticam: sed iuris municipalis laycoruz quod hoc facere non potest: immo statutum tale inter laycos non valet nec est seruandum in curia episcopi. Ita determinat Federicus de Senis in questione sibi commissa per vicarium episcopi Perusini per pulchras rationes: vt habetur in consilijs suis. consilio. xcj. fm vnam questionem et incipit consilium. Apparet quedā lex seu statutū factū per cōmune Perusij &c. Dicens q sicut iudex secularis seu laycus nō pōt de cā vsuraria

iuris cognoscere ita nec super ea possunt layci statuta cõdere: qm̃ a pari potẽtia: scz iurisditionali procedit vtraq; potestas. scz cognoscẽdi seu iudicandi ⁊ statuendi. Ex quibus patet responsio ad id de quo pricipaliter dubitaẽ: vcz an iste condẽnatus per sniam arbitralẽ in quinquaginta ⁊ conuentus in curia seculari ad ipsa soluenda possit declinare forũ secularẽ: ⁊ petere se remitti ad curiã ecclesiasticã ꝑpter absolutionez a iuramẽto ibi petitã. ad quod est dicẽdũ ꝙ nõ: q; ipse nõ cõqueriẽ nisi de hoc ꝙ fuit condẽnatus in illis quinquagita ⁊ vult se ibi iuuare de prefato statuto laycorũ quo caueẽ ꝙ presumaẽ vsurarius expsse recepisse quattuor denarios pro libra singulis mẽsibus pro vsura: quorum sors fuerit restituta. Unde vult dicere tanto tempore stetit sors penes eum quod dicte vsure que ꝑsumuntur per illum recepte ascendunt ad dicta quinquaginta in que debent computari: et sic dictum debitum vere sortis erat extenuatum per computationem dictaruz vsurarum presumptiue solutarum. l. si non sortem. in prin. ff. de condi. ⁊ demõ. Unde non debuit in illis quinquaginta condemnari: vt patet in causis nullitatis ⁊ grauaminis per eum allegatis in quinto articulo vbi allegat presumptionem dicti statuti. Sed ex his que. s. dixi patet quod ista allegatio nõ est bona: quoniam etiam postꝙ fuisset absolutus a dicto iuramento nõ posset dictũ statutuz laycorũ in curia dñi episcopi allegare: nec de ipso se iuuare cuz nõ sit ibi seruandũ ẽm Fede. de senis. in dicto cõsilio: nec vicarius episcopi habet iudicare ẽm statuta laycorũ in causis ecclesiasticis vel spiritualibus: sed ẽm iura canonica vel ciuilia per canones approbata: sed clarum est ꝙ de iure cõmuni cano. vel ciuili. de foro cõpe. qd clericis. ⁊ licet constet creditorẽ fore vsurarium nõ tamẽ cõtra eum militant ꝑsumptiones inducte per dictũ statutũ scz qd eius instrumentũ mutui presumaẽ de tertio pluri ꝙ sit vera sors aut qd vsure ꝑsumanẽ solute nisi ista probentur ẽm Pe. Cy. ⁊ Bal. in. l. j. C. de probatio. ⁊ Archi. vt refert Joan. an. in nouella. in. c. ꝙꝙ. de vsur. lib. vj. Cum etiã vsurarij possint cõficere veros ⁊ licitos cõtractus: vnde nõ sufficit de iure cõmuni ad probandũ cõtractũ simulatũ ⁊ factũ in fraudem vsurarũ hoc soluz probare ꝙ creditor sit vsurarius nisi cõcurrant alie coniecture: vt not. Bal. in. l. emptione. C. plus va-

2 lere qd agitur. † Postꝙ ergo dictus condẽnatus ad faciẽdum rescindi sniam nõ fundat se nisi in statuto laycorũ: nec etiã fundare se põt: dicendũ estꝙ etiã si obtineret relaxationẽ iuramenti in curia ecclesiastica q; creditor vellet iuramentum remittere remittendus esset ad curiam secularem pro dicta allegatiõe faciẽda cuz de illa iudex ecclesiasticus se impedire non habeat. Et sic non obstant not. per Bal. in. l. ordinarij. C. de rei ven. q; debẽt intelligi qñ tale quid postea corã eo allegaretur de quo posset se impedire: quia fundaretur in iure cõmuni canonico vel ciuili. Preterea Bal. loquiẽ quãdo iudex ecclesiasticus absoluit a iuramento tunc q; fuit vsus iurisditione in preparatorio acquisiuit eam in preparato ẽm eum: ad qd facit optime: lz ipse non alleget tex. in. l. minore. xxv. annis. in fine ꝑcipij. ff. de euictio. ⁊. l. cum vendente. C. vbi cause fiscales. cũ ibi not. ꝑ Bald. post Jac. butri. Sed in casu nostro nõ absoluit nec absoluere potest: q; cum absolutio tendat ad relaxandũ iuramentũ validum ⁊ vigorẽ habens vbi nõ subsistit validũ iuramẽtũ non cadit aliqua absolutio cũ priuatio presupponat habitũ. l. x. ff. de verbo. oblig. Et si qua absolutio fieret esset facti potius ꝙ iuris: ⁊ sic nec perpetuaret nec extenderet iurisditionẽ: iuxta not. in. l. si pater. C. ne de statu defun. ⁊ in. c. plures. de offi. deleg. lib. vj. de inualida citatione. Sed hic nõ ꝑcedit validũ iuramentũ postꝙ pars in cuius fauorẽ emanauit ipsum remisit ⁊ remittit. Nam hoc facere potuit ⁊ per dictam remissionem tollitur tam illa obligatio qua ex iuramẽto tenebatur partiᵃ ꝙ illa qua tenebatur deo. Nam illa habebat in se cõditionẽ si parti placuerit. Nihil enim aliud querit deus quantũ ad hoc nisi sit si pars cui fuit iuratũ vult iuramẽtũ seruari: seruetẽ si non vult nõ vltra querit deus: vt hec probanẽ: vt ibi per Bar. in. l. j. §. ⁊ post operis. de ope. no. nun. ⁊ patet in. c. j. de iureiu. ¶ Quod aũt remissum est a parte ⁊ penitus annihilatũ amplius per iudicem ecclesiasticum remitti non põt. ff. de iniusto. testa. l. nam ⁊ si sub cõditiõe. §. post defectũ. extra de despon. impub. c. ad dissoluẽdũ.

¶ Ideo cõcludo ꝙ Ptãs seu alius iudex secularis corã quo fuit porrecta dicta vltima petitio super dicto iuramẽto si ille aliud nõ allegat debet ipsum cõpellere ad soluẽdũ non obstante friuola exceptio. predicta. Et si iudex ecclesiasticus sibi inhiberet posset ei facere responsionem de qua. s. colligiẽ. scz ꝙ ad ipsum non pertinet cognitio super his que depẽdent a statuto laycorum: ⁊ que colliguntur ex actis ⁊ deductis per partẽ ⁊ petereꝙ relaxaret inhibitionem tanꝙ indebite factam. Et ꝙ si vult allegare laudum propter presumptiones resultantes ex statuto debet hoc facere corã iudice ipsorum statuentium: non coraz alio cui statuentes non intenderunt aliquam super hoc iurisditionem attribuere. Laus deo.

a ¶ Parti. Ad de. d. bar. sozi. in cõsil. lxviij. ver. ij. respõdetur cũ seq. in. j. parte. vbi idez ⁊ qd sicut iuramentũ pstituz ad suã vtilitatez pars remittere possit a eadẽ rõne exceptiõez periurij remittere põt surgen. ex iuramẽto pstito ad eius vtilitatez vnõ simulatio allegeẽ ⁊ pbeẽ ⁊ pars aduersa excipiat de periurio poterit replicari ꝙ videẽ remissuz piuriũ inquãtum cõsensit ꝯtractuz fieri simulatum. ita not. dicit ipse ibidẽ.

1 ☞ Factum legatum sub die incerto mortuo legatario ante aduentum diei deficit.

2 Si filia vnius fratris sit dotata de bonis cõmunibus an alter frater possit in diuisione partem repetere.

3 Expensas nuptiarum vel studij licet pater pro vno ex filijs fecerit non propterea videtur voluisse ꝙ pro alio post eius mortem fiant de communi.

¶ Consilium. ccxj.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Ad primũ respondeẽ ꝙ dictũ legatũ quingentorum fuit extinctũ: q; collatũ in diem incertum an ⁊ qñ: vcz cum frater testatoris legatarius peruenerit ad diuisionez cũ herede suo qui dies incertus facit conditionẽ: maxime in vltimis voluntatibus. l. dies incertus. ff. de condi. ⁊ demon. sz talis legatarius nondum impleta conditione decessit: ergo ⁊c. l. j. §. sin autem sub conditione. C. de caducis tollendis.

¶ Ad secundum respondetur qd posito ꝙ nõ esset extinctũ: nõ tamen põt adhuc peti donec alia soror que est in monasterio nõdum professa vel mariteẽ cũ possit adhuc maritari vel profiteatur: ⁊ sic deficiat spes maritandi cũ frater dicti testatoris legatarius mandauerit heredibus suis ꝙ dictã quantitatez nõ petant quousq; nepos ei⁹ maritauerit sorores suas et habuerit eas maritãdas. Sed nõ diciẽ ille maritasse sorores suas si vnã tantũ maritauit: q; qñ plura copulanẽ ꝑpter aliud ꝙ ꝑpter se requiritur cõcursus oĩum copulatoꝝ ad hoc vt sequaẽ effect⁹ ad qd copulanẽ. l. si heredi plures. ff. de condi. insti. Et qñ oratio sumitur in vniuerso si in vno est falsa diciẽ in totum falsa. l. sis qui ducenta. §. vtrum. de reb. dub. Et q; pluralis locutio nõ verificaẽ in vno tantũ. l. fi. ad trebel. ⁊ qd no. in. l. menius. §. cuꝫ qui. in vlti. glos. ff. de leg. ij. Et q; altera lz sit in monasterio: q; tamen nõ est professa põt dici ꝙ habeatur maritanda quousq; spes maritandi deficiat. C. de indic. vidui. auẽ. cui relictum. Et tunc deficiente dicta spe vel ea maritata posset peti si legatũ nõ foret extinctum: cuius contrariũ supra dixi.

2 ¶ Ad tertium puto ꝙ mero iure nõ possint ꝑdicti petere partem dicte dotis postꝙ ipsis sciẽtib⁹ ⁊ consentiẽtib⁹ fuit maritata ⁊ dotata de cõmuni q; fauore dotis ꝑsumiẽ animus donandi etiã si credebãt se teneri cũ sint attinẽtes. l. cũ his. §. si mulier ff. de condi. inde. iñcta. l. j. §: accedit. C. de rei vxo. actio. Nec obstant no. ꝑ glo. in. l. fi. C. de do. promis. q; loquiẽ in illo q̃ administrabat bona mulieris qui presumiẽ dotasse de bonis illius. arg. l. fi. ff. de peti. here. Hic isti nõ administrabãt bona illi⁹: licet haberẽt bona cõmunia cũ fratre illius. Itẽ nõ erãt debitores mulieris q; tũc animo cõpensandi viderenẽ dotasse. l. vxorem. §. pater naturalis. cũ ibi no. per Bar. ff. de leg. iij. Itez nõ obstant no. in Spec. de iudi. §. sequitur. versicu. quid si vnus ex fratribus: q; fateor ꝙ non tenebantur consentire ꝙ maritareẽ de cõmuni: sed poterant dicere ꝙ maritareẽ de portione patris sui eiusdẽq; patrui predictorum: vt ibi not. Sed si non contradixerunt immo consenserunt videnẽ fecisse animo donandi. Si tamẽ erant tũc minores tanꝙ lesi vidẽnẽ posse petere restitutionem in integrũ. Nec puto dictũ Gayũ fratrẽ Titij voluisse grauare heredes suos de maritãdo filias Titij de cõmuni: ꝑpter hoc solũ ꝙ ipse in vita sua vnã ex filiab⁹ Titij cõsenserit de cõmuni maritari si aliud nõ expressit: vt est casus in. l. iij. §. fi. in fi. ff. de mu. ⁊ hono. cũ ibi no. per Bar. ⁊. ff. famil. hercis. l. filia. §. idem scribit. ⁊ si filius. in fine. per que iura dicũt docto. † ꝙ lz pater pro

3 vno ex filijs fecerit expẽsas nuptiarũ vel studij: nõ videẽ ꝑpterea voluisse ꝙ pro alio post ei⁹ mortẽ fiant de cõmuni sed de sua tantũ parte. ¶ Et ex predictis videreẽ dicendũ ꝙ si dictũ legatum nõ foret extinctũ ⁊ dicti heredes Gay. petent restitutionẽ in integrũ aduersus dotationẽ factã de cõmuni ipsis cõsentiẽtibus ꝙ facta diuisiõe ⁊ maritata vel professa illa que est in monasterio: possint dicti heredes Gay. petere tam dictum legatuz quingentorum ꝙ etiam partem dotis date de cõmuni inspecto rigore verborum. Sed in contrarium videtur fuisse mens dicti Gay dum mandauit heredibus suis quod si venirent ad diuisionem anteꝙ eius nepos maritaret sorores: nullo modo possent nepotem suum grauare de dicto legato: quod potest intelligi. scilicet nec anteꝙ maritarentur nec post: propter illã dictionem nullo modo. Sed si venirent ad diuisionem post ipsas maritatas tunc posuit in eorum arbitrio. Si ergo bene consideretur eius intentio non potest dari alia sufficiens ratio dicte distinctionis nisi quia primo casu si diuidant anteꝙ maritentur veniunt postea maritande non de cõmuni sed de propria parte dicti nepotis. Ideo testator iste voluit tunc dictum legatuz eis

remittere

remittere quod ſm intentionē Titij primi teſtatoris poſſet peti ſi non eſſet extinctum cum ille voluerit ſimpliciter peti poſſe facta diuiſione ſiue filie eius ſint maritate ſiue non: ⁊ ſic maiorē affectionem videtur habuiſſe Gayus ad filiū Titij ꝙ ipſe Titius. Si vero veniant ad diuiſionem illis maritatis: ideo tunc voluit dictum nepotem grauari poſſe de dicto legato: q͛ cogitauit ipſas maritandas de communi ſicut maritata erat prima. Et ſic tacite videtur ꝙ de communi maritentur ambe filie. Unde cum illa que eſt in monaſterio non ſit maritata de communi: nec ſperetur maritari poſt factam diuiſionem de communi dato ꝙ etiam propter cauſam dictum legatum non fuerit extinctum morte: fuit tamen extinctum repudiatione legatarij qui noluit poſſe peti niſi ambabus maritatis de communi. Licet ergo dictus Gayus propter illud ſolum ꝙ vnā filiam Titij conſenſit de communi maritari non cenſeatur voluiſſe ſuos heredes grauare ſimiliter de alijs vt dixi per.l.iij.§.ſi.ff.de mune. ⁊ hono. ꝓpter verba tamen predicta cenſetur voluiſſe contrarium ꝙ vel ambe dotentur de communi ⁊ ante diuiſionem: ⁊ tūc poſſit legatum peti. vel ſi non fuerint ambe de cōmuni dotate ante diuiſionem: ⁊ ſic veniant a ſolo nepote dotande: legatū predictum non petatur. Et ſic non erit dare caſum in quo filij dicti Gay poſſint petere vtrūq͛.ſ. ⁊ legatum ⁊ partē dotis date de cōmuni. Et per conſequēs reſtitutio in integrum peti nō poterit q͛ nō ſunt decepti ipſorum facilitate. Sed fecerunt id quod eis fuit a patre mandatum.

Laus deo.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Domina Margarita de Padua habens filium vnum pro rebelli a dn̄is rectoribus Padue reputatum fecit donationē inter viuos oīm ſuorū bonorū mobilium ⁊ immobiliū dn̄o abbati ⁊ monachis monaſterij ſancte Juſtine de Padua: retento in ſe vſufructu dictorū bonorū qua donatione facta dicti abbas ⁊ monachi intrauerunt in poſſeſſionē dictorū bonorū ⁊ in quadam poſſeſſione ad eorū inſtantiam laborata de dictis reb' ſibi donatis expenſum fuit ꝑ eos vltra ducatos ducentos in meliorametis prefate poſſeſſionis. Elapſis annis quinq͛ poſt dictā donationem moritur dicta dn̄a Margarita ſuperſtite dicto filio. Fiſcus vero Uen. dicit dicta bona ad eū deuoluta: cum enī filius matri ab inteſtato ſuccedat: ⁊ ipſe fiſcus loco filij ſit ipſa bona debent ad ipſum cōmune Uenetiarum ſpectare: tanq͂ bona ad ipſum rebellem aſſertū deuoluta ⁊ eius perſona mediāte ad ipſum cōmune cum talis donatio nulla ſit cum non ſit inſinuata ſtante forma ſtatuti Padue qđ incipit. Si ad aliquē deuoluta fuerit hereditas quo breuiter cōtinetur donationes nō inſinuatas eſſe inualidas de his rebus quas defunct' tp͡e eius vite poſſidebat. Cum ergo iſta domina fuerit fructuaria: ergo erat in poſſeſſione ⁊ ſtatutum vendicat ſibi locum pro parte vero monaſterij replicatur ꝙ poſito ſine preiudicio iſtum eſſe rebellem ergo non ſuccedit cū deportato ſimilis cenſeatur nec inſinuatio habet dictam donationem infringere cum tale ſtatutum non liget eccleſias nec perſonas eccleſiaſticas: ⁊ quia dictum ſtatutum loquitur quando defunctus poſſidebat bona que donauerat hic autem poſſeſſionem ciuilem ⁊ naturalē trāſtulerat in donatariū: licet vſufructuaria remaneret domina antedicta: ita quia rebelles cum ſint banniti non gaudent ſtatuto Padue. Et per conſequens non ſunt capaces: ⁊ ſi non ſunt capaces. Nec fiſcus qui ex perſona filij viui ſuccedere vult. Queritur.

¶ Primo an talis rebellis ⁊ bannitus noſtri tp͡is vt aſſerunt dn̄i rectores deportatis ſimilet͛ ⁊ vtrū ſucceſſio delata ꝑ ius cōe ⁊ ꝑ ſtatuta ciuitatis de qua bannitus eſt priuetur.

¶ Scdō an dictum ſtatutū in caſu noſtro vendicet ſibi locum cū pateat dictos abbatē ⁊ monachos tp͡e mortis dicte dn̄e poſſediſſe lʒ fructuaria eſſet.

¶ Tertio poſito ꝙ iſta mulier tunc poſſediſſet an tale ſtatutū dicatur eccleſiaſticos non ligare tanq͂ factum contra libertatem eccleſie.

¶ Quarto an poſito ꝙ dictus fili' in aliqua parte ſuccederet de dictis bonis prius debeat fieri detractio expenſarū in vtilitatem dicte poſſeſſionis factarū per donatarios antedictos.

¶ Quinto poſſet queri nunq͛d in locū dicti filij de iure ip̄e fiſcus ſuccedat ⁊ bona ad ip̄m filium deuoluta poſſit accipere.

1 ☞ Si filius fiat rebellis ante mortē patris an fiſcus ſuccedat patri tanq͂ ſubiens in locū filij.

2 Banniti ⁊ rebelles q̇ poſſunt impune offendi equiparātur deportatis.

Rebelles habentur pro penitus extraneis.

3 Et an donatio facta eccleſie ſine inſinuatione valeat non obſtāte ſtatuto requirente inſinuationem.

¶ Conſilium.ccxij.

In chriſti nomine amē.

¶ Omiſſo ordine ſupraſcriptorū dubiorū: q͛ prout patebit ex ſequētibus non multum expedit ſuper illis inſiſtere. Queſtio iſta determinatur expreſſe per Guil. de cu. ⁊ alios poſt eū ſcribentes. ⁊ .l.ſi qua pena.ff.de his q̇ ſunt ſui vel alie.iur. qui dicit per illā legem † ꝙ ſi filius viuente patre fuerit bannitus ⁊ ei' bona confiſcata: deinde pater moriatur inteſtatus non pōt venire fiſcus ad bona paterna ad que veniret filius ſi bannitus ⁊ confiſcatus non fuiſſet: q͛ fiſcus loco filij hoc caſu non ſuccedit cum in ipſum non tranſeant iura conditionalia: immo per confiſcationem abſorbentur ⁊ extinguuntur.ff.de noua.l.quotiēs. in fi. Et ius ſi qđ habebat filius in bonis patris ipſo patre viuente ratione legitime erat conditionale ſi pater premoreretur filio integro ſtatu ſibi permanente que conditio tempore confiſcationis pendebat: lʒ proprius dici poſſit ꝙ immo viuente patre nullum ius in bonis competit filio etiā conditionaliter ratione legitime cū illa non debeatur niſi poſt mortem parentis. l.j.§.ſed an impuberi.ff.de colla.bonorū. ⁊ .C.de ſacroſan.ecc. aut͛.ſi qua mulier in fi. cum ibi no. Et patet q͛ ſi deberetur ſaltim conditionaliter tranſmitteret eā ad ſuos heredes.inſti.de verb.oblig.§.ex conditionali. ⁊ ſic etiam ad fiſcum ſi tranſirent ad eum iura conditionalia cum loco heredis habeatur.l.inter eos.§ fi.ff.de fideiuſ. Et tamen contrarium eſt q͛ non tranſmittit ſed ipſo de medio ſubducto velut mortuo fit locus ſequenti in gradu vel alijs venientibus ab inteſtato: quod nō eſſet ſi ad fiſcum tranſiret vt eſt caſus in.d.l.ſi qua pena. quā Guillel. ſic inducit: ⁊ patet in.l.j.§.fi.ff.de contratab. ⁊ .l.gallus.§. ⁊ quid ſi tantum.ff.de libe. ⁊ poſthu. ⁊ .l.ſi neceſſe.§.ſi deportatus.ff.de liber. ⁊ poſthu. † Et tales banniti ⁊ rebelles qui poſſunt impune offendi equiparantur deportatis [a]: iuxta no.inſti.quibus modis ius pa.pote.ſol.§.relegati. ⁊ per Bar.in queſtiōe diſputata que incipit Lucane ciuitatis. qui deportati ſunt incapaces ⁊ per eos nihil fiſco acquiritur.l.j.ff.de hered.inſti. Sicut ergo mortuo patre vel matre dicti cōfiſcati veniūt ſequētes ī gradu vel alij venientes ab inteſtato qui non habent expreſſam volūtatem defuncti: ſed tacitam excluſo fiſco ⁊ excluſo etiam filio rebelli ⁊ confiſcato ſm Guil.de cu.per.l. ⁊ iura predicta ita ⁊ alij voluntatem expreſſam parentis habētes ⁊ multofortius ſiue ꝑ actum vltime voluntatis ſiue inter viuos cum debeant eſſe melioris cōditionis.l.titia ſeyo circa fi.ff.de lega.ij.de vulg. ⁊ pupul.l.ſi filius.verſi.preſertim. Et ſic donatarij ⁊ alij q̇cunq͛ cauſam habentes a parentibus q͛ preferuntur venientibus ab inteſtato: vnde locum habet regula ſi vinco vincentes te ergo vinco te.l.de acceſſionibus.ff.de diuer. ⁊ tempo.preſcrip. Cum venientes ab inteſtato vincant fiſcum vt dixi. Et confirmantur p̄dicta: q͛ rebelles habentur pro peregrinis ⁊ penitus extraneis ſeu forenſibus.ff.de capi.dimi.l.tutelas. in fi. ſed forenſes ⁊ extranei ſunt penitus incapaces acquiſitionis immobiliū ex forma ſtatutorum Padue: immo audio ꝙ eſt ſpeciale ſtatutum de rebellibus ſuper hoc: ergo poſito ꝙ iſta ſucceſſio deferatur de iure cōmuni non ex forma ſtatuti: attamen huic quo ad immobilia deferri non potuit etiam vſq͛ ad legitimam: q͛ ſtatutum predictum eſt generale in quacunq͛ acquiſitione: ⁊ ſic habetur pro mortuo. ⁊ procedit prefata determinatio Guil.de cu. quē tenet Ray.de for. ⁊ Bar.ibidem. Ad predicta etiam facit glo.ordi. vulgaris que eſt in.l.nam ad ea.ff.de condi. ⁊ demonſt. que vult ꝙ in generali confiſcatione bonorum non veniunt niſi ea q̄ confiſcatus habebat tempore confiſcationis: non aūt queſita poſt ⁊ probatur in.l.ſi tibi mandauero.§.is cuius bona.ff.manda. et l.ſi deportati ſeruo.ff.de leg.iij. Unde poſito ꝙ iſte filius rebellis non eſſet incapax iſtorum bonorum ſeu ſaltim legitime nec eſſent huic monaſterio donata attamen non debent deuenire in fiſcum cum ſint queſita poſt confiſcationē: ſed deberent apud eum remanere: ꝙ̄ꝙ̄ vt audio de proceſſu facto contra eum ⁊ de confiſcatiōe nihil appareat. Rurſus Speculator plene diſputando pro ⁊ contra determinat expreſſe ꝙ filio condemnato et confiſcato viuente patre non fit executio in bonis patris ſibi filio non conceſſis in peculium etiam quatenus ſibi poſſet deberi pro legitima vel pro alimentis. Et idem tenēt canoniſte in.c. ij.de delictis puerorum. ⁊ Specu.in titu. de execu.ſen.§. ſequitur.verſi.quid ſi filius. Uidetur concluſiue dicendum ꝙ officiales fiſcales non poſſunt prefatum monaſteriū moleſtare ſuper dictis bonis donatis etiam vſq͛ ad quantitatem legitime debite prefato filio rebelli cum tempore mortis matris nulla deberetur: quia pro mortuo habebatur: facit quod no. Bal.in autē. excipitur.poſt principium.C.de bonis que lib. Nec obſt. ſtatutum allegatum in contrarium de inſinuatione non facta. Nam faciliter reſpondetur ꝙ loquitur quando donatarius ſe oppo-

[a] ¶ Deportatis vide.d.Alex.ſ͛ imo. ī ꝯſi.cxv.ī ij.col.in.ij. ꝑte. vbi etiā q̇ꝑdāt ⁊ adde Bal. ī ꝯſil.cclxxxiiij.ī j.parte.

ADDItio.

¶ Et an valeat donatio bonoꝝ rebelliū ⁊ quō q̇s ꝓbet͛ eſſe rebellis et q̇s appellet͛ rebellis vide pleniſſime ꝑ ꝓbil. corne.in conſi. xcvj.inci.lʒ videat͛ in hac cōſultatiōe in q̄rto vol.P.F.

nit ei qui tanꝙ heres defuncti petit se immitti in tenutā bonorum: ⁊ allegat causam iustam ⁊ rationabilem ex qua potuit sibi deferri hereditas: ⁊ non loquitur nec habet locum in alio casu: vt patet ex dicto statuto ad finem ibi. Et hoc in casu missionis petite ex forma huius statuti ⁊c. Sed hic fiscus non allegat causam iustam ex qua dicta bona vel pars ipsorum fuerint ad ipm tanꝙ ad heredem deuoluta: ⁊ sic nec habet beneficium dicti statuti vt petat se immitti in tenutam bonorum. per ea que. s. dixi.

3 ergo ⁊c.† ¶ Preterea donatio que fit ecclesie vel pio loco nō requirit insinuationem de iure cōmuni prout determinat Bar. in. l. illud. C. de sacrosan. eccle. per. l. si quis pro redemptione. in fi. C. de dona. Igitur in generali dispositione huius statuti nō comprehenditur donatio facta ecclesie cum satis possit operari in factis alijs personis. Primo ne corrigat ius commune cum legum correctio sit vitanda. l. precipimus. C. de appella. Secundo ne sub generalitate comprehendatur id quod specialiter statuentes facere non potuissent: iuxta no. per glo. ff. de offic. eius cui man. est iurisdi. in glo. que incipit argumen. triplex iuncta auten. cassa. C. de sacrosanc. eccle. ⁊ c. ecclesia sancte Marie de constitutio. Tertio quia donationes ⁊ relicta facta ad piā causam sicut non subiacent solennitatibus iuris communis vt. l. j. C. de sacrosan. eccle. fm intellectum Barto. ⁊ c. cum esses. ⁊ c. relatum. de testa. ita nec solennitatibus statutorum generaliter disponentium cuȝ possint in alijs operari prout singulariter determinat Bal. in. l. generali. C. de sacrosan. ecclesijs.

a ¶ Colonos. adde Bal. i cō si. cccxv. in. j. parte. xi cō. cccxxx. eadem parte.

¶ Et posito ꝙ iste filius rebellis esset capax hereditatis ⁊ successionis materne tanꝙ delate de iure communi non ex forma statutorum: per ea que notan. per Iac. de are. ⁊ Bart. post eum in. l. ex facto. §. ex facto. ff. ad trebel. ⁊ in dicta questione disputata que incipit. Lucane ciuitatis. tamen negari non potest qn valuerit ista donatio in eo quod est vltra legitimaȝ etiam si fuisset facta de omnibus bonis presentibus ⁊ futuris: vt notāt docto. in. l. fi. C. de pac. Et sic monasterium est legitimus contradictor ad impediendum saltim in eo quod est vltra legitimaȝ missionem in tenutam cum possideat sine vitio scilicet ex voluntate donantis que retinendo vsumfructum transtulit dominium et possessionem ciuilem in monasteriuȝ. C. de dona. l. quisquis. ratione cuius ciuilis licuit sibi post mortem dicte domine occupare naturalem maxime vacantem. iuxta plene no. in. l. clam possidere. §. qui ad nundinas. ff. de acquirē. poss. ergo ⁊c. l. filiam fratribus. ff. ad trebel. cum per ostensionem instrumenti donatiōis liqueat de iure suo incontinenti: ergo ⁊c. l. ille a quo. §. si de testamento eodeȝ titu. ad treb. ¶ Et si opponatur per officiales fiscales de statuto. Responderi potest vltra al's responsiones supra datas ꝙ dictus rebellis non potest vti beneficio statutorum. per no. in. d. questione. Lucane ciuitatis. ergo nec fiscus ex eius persona. ff. de reg. iur. l. heredem. Nec etiaȝ video qualiter fiscus possit peruenire ad dictaȝ legitimam qȝ non se habet ad istum rebellem ad similitudinē monasterij ad monachuȝ vt oēs successiones que deuoluuntur ad rebellē deuoluantur ad fiscū sicut ille que deuoluuntur ad monachū deuoluuntur ad monasteriuȝ. l. deo bobis. C. de epis. ⁊ cle. Hoc em̄ non memini nec recolo me alicubi legisse: sed potius contrariū ꝙ penes ipsum rebellem si est talis successio a qua nō sit exclusus saltim quousqȝ viuit rebellis ⁊ in fiscū transeunt illa que habebat tpe confiscationis dumtaxat ⁊ non postea quesita nisi post mortē si rebellis moriatur in rebellione: vt pȝ ex his que habētur in. l. ij. C. de bonis proscripto. iunctis his que habentur in iuribus. s. alle. loquētibus in deportato. Isti vero officiales fiscales per ea que petunt videntur velle istum rebellem equiparare monacho ⁊ fiscum monasterio. Nec ostendunt sententiam aliquam vel confiscationem: vnde non vident̄ habere fundamentuȝ iuris cum nō debeat haberi ꝓ rebelle nisi sit condēnatus: etiā si crimē fuisset cōfessus in iure cum in criminalibus cōfessus non habeatur ꝓ condēnato. l. si confessus. de custo. reorum. Laus deo.

¶ Et ita mihi Paulo de castro vtriusqȝ iuris doct. dicēdum videtur de iure: ⁊ ad fidem me subscripsi ⁊ sigillaui.

1 ☞ Exceptio dominij non admittitur contra spoliatos etiaȝ si incontinenti offeratur probatio: ⁊ an bona immobilia ecclesie possint dari cognatis potentibus.

2 Quanto tempore prescribatur contra ecclesiam directum: non soluendo: ⁊ quanto vtile soluendo: ⁊ quare conductor nullo tēpore prescribat.

3 Recognitio de re emphiteotica facta per procuratorem an p̄iudicet ⁊ an per recognitionem rerum singularium videatur tota vniuersitas emphiteotica.

¶ Consilium. ccxiij.

In christi nomine amē.

¶ Viso puncto suprascripto cōfuse obscure et inepte formato: ac etiam tenoribus instrumētorum supra relatorum tam inordinate ꝙ inperfecte qȝ plura deficiunt de narratis in puncto que videri expediuisset. ¶ Ex his tm̄ que non sine labore in intelli-

1 gendo facti seriem colligere potui.† Primo ⁊ ante oīa dico dictam dn̄am Ludouicam fore restituendā ad possessionē bonoꝝ predictorum: qȝ fuit spoliata cū possideret per suos factores co-

a lonos[a] ⁊ laboratores quibus deiectis ipsa videtur fuisse deiecta in tantum ꝙ ciuilem ⁊ naturalē possessionē etiā ignorans ꝑdidit. l. peregre. §. quibus explicitis. ff. de acqui. pos. ideo ante oīa restituenda est non admissa exceptione ꝓprietatis: etiam si offeratur probatio incontinenti. C. ad. l. iul. de vi. l. si quis ad se fundum. de dona. inter virum ⁊ vxorem. si maritus. ⁊ in. c. j. cum in no. de restitu. spolia. ⁊ quod no. Cynus in. l. ij. C. de edic. diui adria. toll. ⁊ quod not. docto. in. l. si de vi. ff. de iudi. super glos. magna in fi. que videtur tenere contrarium: sed procedit in possessorijs adipiscende non recuperande fm omnes docto. vt no. in dictis locis.

¶ Secundo sciendum est ꝙ concessio facta per dominum Abbateȝ prefato comiti Guidoni fratri suo de dictis bonis videtur nulla quia frater diues ⁊ potens. per aut. quibuscunqȝ modis. C. de sacrosanc. eccle. ⁊ per. c. decēter. lxxxix. distinctio. Nec obstat. c. non satis. lxxxvj. dist. allegatum ibi in glo. pro contrario: quia loquitur in elemosynis que dantur pauperibus indigentibus. Nam ille potius sunt dande propinquis ꝙ extraneis. Nos loquimur in concessione bonorum immo ecclesiasticorum que non est fienda propinquis qui possunt esse formidolosi ecclesie vel successori: al's iura illa frustra membranas occuparent si restringerentur ad consanguineos male vite: prout glo. videtur ibi restringere cum etiam extraneis male vite non sint concedenda: ⁊ sic non esset differentia fienda inter consanguineos prelati ⁊ extraneos: quam tamen illa iura facere volunt. Post ꝙ ergo dicta domina Ludouica fuerit restituta ad possessionem dictorum bonorum poterit contra dictum dominum Guidonem agentem vel heredes eius obijcere exceptio. de non iure ipsius vel ipsorum ⁊ debebit absolui etiā si aliter de iure suo non diceretur.

¶ Tertio veniēdo ad fortiora: ⁊ ad illud de quo principaliter dubitatur: dico ꝙ intentio dicte domine Ludouice super proprietate dicti Casolaris ⁊ hodie castris monti porci ⁊ sue curie fundata est optime ꝙ sit proprium non emphiteoticum per instrumenta suorum auctorum qui acquisiuerunt titulum a laycis tanꝙ de bonis proprijs ⁊ nō emphiteoticis dicti monasterij: ⁊ semper ⁊ continue possederunt vt propria a quadraginta annis citra. ⁊ etiam ipsa domina continuauit possessionem absqȝ eo ꝙ vnꝙ pure vel simpliciter recognouerit ab abbatibus dicti monasterij: vel aliquid de eo soluerit eisdeȝ tanꝙ de re feudali seu emphiteotica: vt patet in instrumento facto in. M. ccclxxj. in quo continetur emptio facta per Ioannem Guigliozi ab Antonio Guidoni. Et in instrumento facto in millesimo nonagesimotertio vbi continetur venditio facta per eundem Ioannem ⁊ filio ⁊ procuratori domini Pandulphi de malatestis: q̄ postea donauit Petro Galeoti cui successit Galeotus predictus. Et Galeoto Guaspar ⁊ Guaspari dicta domina Ludouica qui omnes vt dixi tenuerunt dictum Casolare vt propriuȝ ⁊ iure proprij. Nec vnꝙ pro ipso aliquid soluerunt nec cogno-

2 uerunt a dicto monasterio vel ab abbate.† Et sic etiam si directum dominium fuisset apud monasteriuȝ tanto tempore immo minori scilicet quadraginta annis p̄scripsissent. C. de sacrosan. eccle. aut. quas actiones. cū concor. sicut prescripsissent vtile dominium si tanto tempore soluissent ⁊ recognouissent vt emphiteote: iuxta no. per Cy. C. de prescriptio. triginta annorum. cōperit. in quarta ⁊ quinta questiōe. ⁊ in vsi. feu. si de feu. fuerit cōtrouersia. c. si quis per. xxx. annos. etiam si constaret de directo ⁊ pleno dominio monasterij. Et econuerso si constaret de directo ⁊ pleno dominio layci possidentis: si tamen triginta annis soluisset ecclesie tanꝙ directo domino prescripsisset ecclesia contra illuȝ directum dominium remanente illi vtili: iuxta no. per Cy. in. d. l. comperit. §. fi. Pari ergo ratione laycus tenendo rem ecclesie tanꝙ suam ⁊ nihil ei soluendo per annos quadraginta prescribit cōtra eam omne dominium etiam directum posito ꝙ constaret illud fuisse apud ecclesiam per dictam aut. Nec obstat. l. male agitur. C. de prescriptio. triginta annorum. quia loquitur de illo quē cōstat ab aliquo semel conduxisse. Nam ille contra locatorem de quo constat nullo tempore prescribit siue soluat pensionē siue nō: qȝ nō fuit forte petita qȝ non possedit sed detinuit ⁊ sine possessione prescriptio nō ꝓcedit vt in regula iuris. Non em̄

Non enim potuit solo aio mutare sibi cām possessiōis ⁊ facere se de nudo detentore possessorem non interueniente actu extrinse co. C. de acqui. poss. cum nemo. Secus si pensio fuisset petita et denegata: qꝛ tunc fuisset possessio interuersa. l. cum fundus. ⁊ l. colonus. ff. de vi ⁊ vi ar. ⁊ ex tunc de iure ciuili inciperet possidere vt no. in dicta. l. male agitur. Sed in casu nostro non constat autores istius domine Ludouice vnꝗ conduxisse vel recognouisse ab ecclesia dictum Casolare. ⁊ sic eos fuisse aliquando detentores simplices saltim respectu directi dominij: ergo potuerunt contra ecclesiaʒ prescribere: cuius nomine non tenuerunt sed ipsoruʒ proprio: ⁊ sic ciuiliter ⁊ naturaliter. Nec obstat predictis quedam recognitio facta per Joānem Guigliozi primū auctorem istius domine in millesimo tricētesimo septuagesimo secundo: de qua s. ⁊ sic per vnum annum postꝗ emerat ab Antonio Guidi Bartoli vt proprium quia dicta recognitio si bene inspiciatur non fuit facta de dicto Casolari montis porci vl' de ipsius curia: sed de quibusdam alijs ibi descriptis cum suis coherentijs existentibus in comitatu quorundam alioꝝ castrorum. Et etiam in comitatu seu territorio seu curia montis porci. Nec apparet que sint illa: ⁊ sic nihil operatur. l. si nō designata. C. de fal. causa adie. lega. extra de prescrip. auditis. Et posito ꝙ appareret non faceret ad factum: qꝛ nūc est questio de ipa vniuersitate castri ⁊ territorij sub qua comprehenditur iurisditio. l. pupillus. §. territorium. ff. de verb. sig. Sed ipsa recognitio fuit de certis bonis particularibus. ar. l. j. cum ibi not. ff. de enic. vbi venditor vniuersitatis non tenetur de euictione rerum singularium. Item etiam non obstat quedam alia recognitio facta in anno millesimo tricentesimo nonagesimoquinto per procuratorem domini Galeoti aui dicte domine Ludouice ⁊ penultimi sui autoris de ipso casolari mōtis porci: qꝛ illa poti⁹ facit contra monasterium vel abbatem ꝙ pro. cum facta fuerit sub conditione si vllo vnꝗ tempore apparebit illud casolare fore emphiteoticum. Et postea subduntur hec verba: vcʒ qđ ad presens non videtur apparere ⁊c. Et sic videtur dictus abbas confessus tā ꝑ dicta verba ꝙ per instrumenta facta vsqʒ ad illū diem de quibus ipse abbas habebat notitiam nō cōstabat nec apparebat dictum casolare fore emphiteoticum dicti monasterij que confessio videtur facere preiudicium dicto monasterio. arg. l. optima. C. de contrahen. stipulatio. Et sic instrumenta facta vsqʒ ad illum diem non videntur posse induci ad probationem huius nisi appareat ipsa fuisse de nouo reperta tanꝗ confessatum sit per ea non apparere de iure dicti monasterij.

¶ Preterea dicta recognitio fuit facta per procuratorem domini Galeoti qui non potuit in hoc facere preiudiciuʒ huic domino nisi habuerit speciale mandatum vel generale. cuʒ libera. l. mandato generali. ff. de procura. Nec etiaʒ constat hic ꝙ esset procurator nisi per dicta verba enunciatiua notarij que nō possunt facere preiudicium domino abbati: vt in aut. si quis in aliquo documēto. C. de eden. ¶ Sed vltra predicta dicitur ꝙ per alia instrumenta inducta per dominum abbatem de quibus. s. ⁊ etiam per aliqua alia de quibus fit mentio in puncto quoruʒ tenores supra non describuntur: lʒ in puncto ponatur effectus non apparet probata intētio domini abbatis contra dictā dominam Ludouicam: qꝛ quedam eorum nullam faciunt mentionem de isto casolari. Et illa que mentionem faciunt non fuerūt facta cum autoribus istius domine qui potuissent ipsi dñe preiudicare: sed cum diuersis personis a quibus ista dña non pretendit se causam habere: ideo non potuerunt illi facere sibi preiudicium pretendenti se habēre causam a diuersis personis i dictis instrumentis non nominatis. ar. ad hoc. l. ⁊ siquidem. ff. de publi. ⁊ qđ no. Cy. C. de po. l. desiderium. ⁊ ad velle. l. antique. in iij. q. facit. l. ad probationem. la prima. C. de proba. ibi sed queʒ tenor ⁊c. ⁊ quod no. in Spe. de instru. edi. §. postꝗ. ver. ⁊ breuiter. ¶ Preterea ad probationem dominij vel possessio. alicui⁹ a rei fiendam cōtra vnum non sufficit locatio [a] facta alij vel alijs extra de fide instru. c. inter dilectos. ante finem. Sed bene sufficeret ad probationem possessionis solutio mercedis. l. qui vniuersas. §. quod per colonum cum ibi no. ff. de acqui. poss. Posito autem ꝙ dicta instrumenta continerent locationes vel concessiones factas alijs: non apparet ꝙ illi possederint ⁊ soluerint monasterio tanꝗ pro re emphiteotica: ⁊ sic nihil probant contra istam dominam. ¶ Ex quibus concluditur dictaʒ dominam Ludouicam quo ad dictum castrum montis porci cuʒ suo territorio vel curia quod ⁊ que veniant in eius consequentiam ff. de offi. prefec. vrbis. l. j. §. cum vrbem. debere obtinere non solum in possessorio recuperande vt dixi in principio: sed etiaʒ in petitorio: ⁊ ꝙ debet pronunciari ad eam pertinere vt proprium ⁊ iure proprij non iure emphiteosis pretense. Quantū vero ad alia bona que cōstat fore emphiteotica ⁊ que dominus abbas tanꝗ recaduta propter defectum masculorum antecessoruʒ dicte domine Ludouice concessit domino comiti Guidoni ꝓ dimidia. et Joanni lamberti pro altera dimidia. Et postea dict⁹ Joannes lamberti de licentia domini abbatis suam dimidiam transtulit in socerum dicte domine Ludouice recipientem ꝓ ea que licentia dicitur fuisse data per dominum Abbatem cuʒ modificatione ꝙ dicta domina consentiret vt dictum castrum mōtis porci remaneret penes dictum dominum comitem Guidonem. Ipsa vero domina huic modificationi non assentit: immo vult castrum pro se vt proprium ⁊ bona predicta vt emphiteotica vel ex dicta concessione ⁊ translatione facta per dictum Joannem lamberti de licentia abbatis vel iure noue inuestiture cuʒ reperiantur plures inuestiture facte per abbates preteritos tā pro masculis ꝙ pro feminis an debeat audiri. pro nunc nihil dico pro vel contra quia inter superiora instrumenta non continetur instrumentum licentie date per dominum Abbatem dicto Joanni lamberti: qui sine dicta licentia non potuit in aliū trāsferre. C. de iure emphiteotico. l. ij. Nec continet instrumentū dicte concessionis. Unde super hoc illis non visis male possuʒ iudicare an ex isto capite non acquiescendo modificationi predicte possit obtinere. Nec etiam an ex alio capite possit obtinere si dicta consuetudo fuit obseruata in alijs non in istis. An aliquando etiā in istis de quo mihi non constat: ideo super hoc me non extendo tanꝗ ad plenū non informatus de his q̄ sunt in facto. Et de quibus oportuisset informationē habere. Laus deo.

1 ¶ Habes ex hoc cōsilio ꝙ pensiones q̄ debētur vsufructuarie transferuntur ad eius heredes ea mortua ante diē pensionū modo essent iam per colonos collecti fructus.
2 De intellectu. l. defuncta. ff. de vsufr. ⁊ an pensiones tales dicātur hereditaria debita de quibus noluit testator disponi ꝑ heredem heredis sed restitui fideicōmissarijs.
3 De intellectu. l. postulāte. §. sed ⁊ in hmōi. ff. ad treb.
4 Et an actio transfusa ꝑ heredem grauatū in aliam actionē cōperat heredi grauati an fideicōmissario.
5 Fictio ⁊ veritas qñ circa idem cōcurrunt ad cōtrarios effect⁹ amplectimur fictionē ⁊ veritatem respuimus.

¶ Consilium. ccxiiij.

In christi nomine amen.

¶ Super primo ⁊ secundo quesito tria sunt q̄ videntur facere dubium. Primo verba illa testatoris dum dixit de fructibus ⁊ redditib⁹ bonorum immobilium quos percipiet ⁊c. Et sic de illis quos non percipiet videtur velle ꝙ disponere ⁊ ordinare non posset a contrario sensu: quia quod de vno permittitur de alio videtur prohibitum. ff. de iudi. l. cum pretor. in prin. 1 † De predictis autem pēsionibus de quibus in primo ⁊ secūdo dubio nihil percepit dicta in primo quia dies solutionis nondum venerat in eius vita lʒ segetes essent percepte in scđo: qꝛ lʒ venerit in eius vita ⁊ oēs fructus essent percepti: tñ coloni fuerunt in mora soluēdi vel ꝓpter paupertatem soluere non potuerunt.

¶ Sed aduertendum diligenter ꝙ testator locutus est de fructibus non de pensionibus: ⁊ pensiones non sunt proprie fructus sed accessiones ciuiles: licet largo modo possint dici fructus. l. si nauis. ff. de rei ven. iuncta. l. si frugem. ff. de verbo. signi.

¶ Cuʒ ergo testator iste sciret se locasse suas possessiones: ⁊ sic fructus fore percipiendos per colonos non per dictam dominam Palmam loquendo de fructibus percipiendis per ipsaʒ debet intelligi de illa perceptione quaʒ faciet per colonos qua si illa videatur fieri per eam cum pro talibus fructibus percepti per colonos debeant ipsi pensionem dicte domine que est precium fructuum ⁊ qui precio fruitur re frui videtur. ff. de vsu fruc. l. qui precio. vt sit sensus verborum ꝙ ipsa possit dispone a re de fructibus quos percipiet: idem de pensionibus fructuum quos ipsa percipiet per manus coloni. Non enim possunt verba stare vt iacent: videlicet ꝙ ipsa possit disponere de fructib⁹ qui recolligentur: quoniam illi pertinent ad colonos qui numis colunt. ff. de fur. si apes. §. fi. Sed de pensionibus fructuuʒ qui percipientur per colonos quasi talis perceptio censeat̄ fieri per eam licet pensio non fuerit percepta: quia hec interpretatio est iuri communi confor mis. 2 † Nam ⁊ si testator dicta verba non apposuisset hoc tamen esset de communi per dictaʒ. l. defuncta. ff. de vsufruc. Non eniʒ debuit esse ista domina Palma deterioris conditionis ex eo ꝙ fuerit heres instituta: ⁊ post ei⁹ mortē rogata de restituendo: ⁊ sic plus iuris habeat in vita sua scilicet proprietatem ꝙ si fuisset relicta solum vsufructuaria. argu. ff. de capti. in bello. §. si quis seruū. versi. rursum. Sed si fuisset relicta dñtaxat vsufructuaria: ⁊ dicta verba ꝙ posset disponere de fructibus perceptis per eam nō fuisset in testamēto ap-

[a] ¶ Locatio. vide Bal. in cō. cccxxx. i. j. pte. ⁊ do. Alex. de imo. in cō. x. in j. col. in. iiij. pte ⁊ in cō. xij. p to tū. ⁊ in cō. xliij. i. iij. col. ea. iiij. parte.

posita pensio que deberetur pro fructibus perceptis per colonos: deberetur heredi suo posito ꝙ sibi soluta non fuisset vel ꝙ dies solutionis non venisset vt in primo dubio. ⁊ in. d. l. defuncta. vel quia venisset ⁊ coloni fuissent in mora soluendi vt in secundo dubio. Et multo magis tunc ne illorũ mora sit alteri nociua: ergo ⁊ idem si fuit heres instituta ad vitam ⁊ post mortem de restituendo fuit grauata postꝙ̃ non debet esse deterioris cōditionis: vt dixi. rursus si in vtroqꝫ casu hoc esset nō appositis verbis predictis vt dixi: ideꝫ debet esse eis appositis si possunt ad istum intellectum iuri consonum trahi modo quo supra dixi quia trahi debent. ff. de iure dot. l. sed nisi. in prima cartha. ⁊ ibi no. per glo. ⁊. l. curatores. §. fi. ff. de admini. rerum ad ciui. pertinen. Et quia ista interpretatio vitio caret: sed si intelligerentur verba vt iacent ꝙ pensiones non percepte qualitercũqꝫ non ptinerent ad heredem dicte domine primo corrigeretur ius commune. Secundo sequeretur inconueniēs quod esset in potestate colonorum auferre dicto heredi ⁊ dare fideicōmis. quod esse non debet arg. l. in potestate. ff. de arbi. de iurisdi. om. iudi. si idē cum eo. §. j. in fi. ⁊ ꝙ mora illorũ dicto heredi noceret contra regulam non debet alteri. ff. de regu. iur. Et iste interpretationes vitiose non sunt fiende [a]. l. si quis a filio ⁊ talis scriptura cũ ibi no. ff. de lega. j. facit. ff. de regu. iur. l. semper in dubijs. ⁊. l. quotiens ideꝫ sermo. de rebus dub. de legi. l. in ambigua. ibi que vitio caret ⁊c. Preterea testator iste non apposuit dicta verba ad diminuendum ius dicte domine: sed potius ad augendũ quod ex eo colligitur: quia non solum concessit licentiam disponendi de fructibus recolligendis post eius mortem qui non dicebantur res hereditarie. l. in fideicommissa. §. j. ff. ad trebel. ⁊ non cadebant in fideicommisso: etiaꝫ si dictam licentiam non dedisset quia percepti fuerunt iudicio testatoris. l. mulier. §. si heres. eo. titu. sed etiam dedit licentiam disponendi de rebus mobilibus hereditatis que tanꝙ̃ res hereditarie cadunt in fideicommisso ⁊ non potuisset de ipsis disponere sine expressa licentia. Nō ergo debent operari diminutionem. ff. de fundo instru. l. si mācipia. de auro ⁊ argen. lega. si quis legauerit aurum: vcꝫ vt potentiam disponendi voluerit restringere ad pensiones perceptas cuꝫ de iure communi ea non data expresse competeret etiam in nō perceptis: si tamē fructus pro quibus deberetur percepti essent: vt d. l. defuncta. ff. de vsufru. Non enim debet sumi argumentuꝫ a contrario sensu verborum qui esset cōtrarius iuri communi. C. de condi. inser. l. ij. cum ibi no. de epi. ⁊ cle. l. cōuenticulam. Et sic concluditur in vtroqꝫ dubio ꝙ pensiones predicte quatenus debentur pro fructibus perceptis viuente dña Palma pertinēt ad eius heredem posito ꝙ per eam non fuerint percepte nō obstantibus verbis testatoris: de quibus supra: siue dies solutionis cessit sed non venit vt in primo dubio. scꝫ viuente dicta domina: siue cessit ⁊ venit multo fortius vt in secundo per dictas rationes.

[a] ¶ Fiede. Ad de Bal. in psi. xxxiiij. in. v. pte. ꝙ cōgrua interpretatio est fienda.

¶ Secundo principaliter faciunt dubium circa predicta duo prima quesita verba testatoris que sequuntur post illa de quibus supra scꝫ ꝙ dicta domina Palma possit petere ⁊ exigere a quibuscunqꝫ debentibus ipsi testatori: ⁊ ipsis facere vocationeꝫ de soluto in vita sua tantum ⁊c. Et sequitur ꝙ post morteꝫ eius tota sua hereditas pleno iure deueniat in Nicolaum ⁊c. quorum verborum sensus est ꝙ ipsa tantum in eius vita habeat ius exigendi debita testatoris. Et ꝙ post eius mortē heres meus non habeat: sed dumtaxat ille Nicolaus vel pauperes si ille nō extabit ad quos voluit totam suam hereditatē deuenire quacũqꝫ diminutione: ⁊ sic cum iure exigendi. Dictio enim illa tãtum nõ excludit dominam Palmam post eius morteꝫ quia superfluo fuisset apposita cum mors sola foret eam exclusura: etiam testatore nolente que omnia soluit. in aut. de nup. §. deinceps. Sed excludit eius heredem: de quo poterat dubitari si dictio illa tãtum non fuisset apposita vt saltim ante factam restitutionem francisco posset exigere sicut ipsa domina Palma quod remouet illa dictio taxatiua tantum. Postꝙ̃ igitur dicta domina non exigit videtur per dicta verba quod heres eius exigere nō possit sed pauperes fidei commissarij. Sed respondetur quod dicta particula solum loquitur ⁊ habet locum in his que debebantur defuncto vt patet ibi dum dicit dare debētibus ipsi testatori cuiusmodi essent pensiones debite pro fructibus perceptis viuo testatore. Nam ille ⁊ actiones competentes pro eis sunt hereditarie: ⁊ sic cadebant in fideicōmisso vniuersali. Nec eas potuisset dicta domina Palpa exigere ad sui commodum sed commodum fideicommissarij vt teneretur illi reseruare. Sed ipse testator voluit per dicta verba quod ipsa tantum in eius vita posset exigere ad sui commodum: ⁊ de ipsis exactis tanꝙ̃ de mobilibus facere posset quod sibi placebat. Sed si ipsa nō exigeret heres eius non posset quoquomodo sed fideicommissarius. Et fuit iusta causa restringendi hanc concessionem ad personam domine Palme cum de sui natura non posset dicta domina exigere ad sui commodum: nec de exactis facere quod volebat postꝙ̃ illa sunt hereditaria: sed veniebant in restitutione post eius mortem sicut certa bona vt dixi. Sed debita ⁊ pēsiones de quibus loquitur primum ⁊ scdm dubium debentur pro fructibus perceptis post mortem testatoris predicti qui nunꝙ̃ fuerunt hereditarij. vt dicta. l. in fideicommissa. §. primo ff. ad trebel. ⁊. l. quod his verbis. in principio. ff. de legatis. iij. Et per consequens nec pensiones que debentur pro eis: quia succedunt loco eorum. l. j. §. hec actio. si quis testa. libe. esse ius. Nã actiones cōpetentes pro eis nunꝙ̃ competierunt defuncto: sed inceperunt competere heredi ⁊ in eius personaꝫ cesserunt. Nec ob. l. hereditarium. ff. de bo. auto. iudi. pos. quia ibi de actione que competit pro re que potuit esse defuncti. Sed fructus percipiendi post eius morteꝫ nunꝙ̃ potuerunt esse eius vel melius posito ꝙ esset obligatio hereditaria: quia prouenit ex contractu defuncti: non tamē ita proprie sicut illa que competebat defuncto pure pro fructibus perceptis in eius vita cum esset conditionalis si fructus nascentur alias veniebat fienda remissio. Non ergo locum habent verba testatoris: de quibus. s. in istis debitis: que saltim cum effectu non inceperunt in personam defuncti: sed in personam heredis eius cum in illis nō possunt saluari dicta verba dum dicunt dareqꝫ debētibus dicto testatori quod intelligitur cum effectu. l. creditores. ff. de verbo. signi. ⁊c. Ergo nec eius dispositio. l. hos accusare. §. omnibus. ff. de accu. l. iiij. §. totiens. ff. de dam. infec. cum simil. Non obstante ꝙ debeantur ex contractu facto per defunctũ cum ille referatur ad diuersos fructus percipiendos per diuersa tempora: ⁊ sic diuersimode debeat iudicari prout ratio iuris patitur ⁊ pmittit. ff. de stipula. ser. l. seruus meuij ⁊ castrensis peculij. §. fi. circa medium. ⁊ argu. in. l. pater seuerinam. §. conditionum verba. ff. de conditio. ⁊ demonstratio. ¶ Potest ergo heres dicte domine exigere dictas pensiones non obstantibus dictis verbis secundis p iam dicta.

¶ † Tertio circa predicta duo prima dubia seu quesita facit dubium iuris communis dispositio etiam si dicta verba testatoris cessarent que est ꝙ heres de restituendo grauatus non lucratur pensiones prouenientes ex contractu defuncti nisi eas exegerit. Sed pertinent ad fideicommissarium vniuersalem sicut ⁊ alie res hereditarie: quia reputantur hereditarie. ff. ad trebel. l. postulante. §. sed in huiusmodi. §. cum post eodem titulo. postꝙ̃ in illis nunꝙ̃ versata sit heredis industria: nec in contrahendo nec in exigendo per rationem ibi positam in fine dicti. §. sed in huiusmodi. ¶ Breuiter licet ista videatur fortis oppositio ⁊ videatur destruere omnia que. s. dixi maxime dum dixi ꝙ iste pensiones nō sunt hereditarie: quia ibi videtur dici expresse contrarium. Si tamen locationes iste fuissent facte per dominam Palmam clara esset responsio per fineꝫ illius. §. sed in huiusmodi. Sed presupposito ꝙ facte fuerunt per primum testatorem quod in puncto non declaratur adhuc dupliciter respōdetur. Primo ꝙ ille. §. sed in huiusmodi. re vera loquitur in herede pure grauato qui non fuit in mora restituendi: quia non fuit interpellatus sed fideicommissarius fuit negligens petere quo casu heres lucratur fructus in penaꝫ negligentie non petentis per rationem que ibi ponitur in tex. ne heres cogatur esse procurator fideicommissarij nec imputat eos in quartam. l. mulier §. si heres. eodem titu. Ideo istud lucrum tanꝙ̃ odiosuꝫ restringitur tunc ad illas pensiones in quibus aliqua industria versata est vel in contrahendo vel in exigendo. In alijs vero in quibus nulla eius industria versata est locum habeat quod ibi dicitur vt pertineant ad fideicommissarium sicut ⁊ alie res hereditarie: ⁊ tunc reputantur hereditarie dicte pensiones. Et ꝙ loquatur in pure rogato patet dum dicit ꝙ per heredeꝫ non fuit facta mora restitutioni: ⁊ sic loquitur quando potuit fieri ⁊ nō fuit facta quia non fuit interpellatus. Nam si fuisset grauatus sub conditione vel in diem frustra illud dixisset cum tunc nō potuisset illam committere vbi nulla erat petitio. l. pupillus. de v. oblig. Tunc ergo quando fuit rogatus in diem vel sub cōditione lucratur fructus interiꝫ perceptos iudicio ⁊ ex voluntate testatoris. vt d. l. mulier. §. si heres. ⁊ sic non est lucrum odiosum: nec in penam alterius inductum: ideo non sic restringenduꝫ: quia cessat ratio: de qua in fine. d. §. sed huiusmodi. Non ergo sic debet restringi sed ampliari vt saluetur voluntas testatoris que fuit vt commoda medij temporis ad ipsum grauatum pertinerent. Unde non debet sibi nocere exactio nō facta postꝙ̃ habet voluntatem defuncti nisi in vsuris que sunt lucrum odiosum: ideo illas etiaꝫ tunc non lucratur nisi exegerit. d. l. deducta. §. cũ post. quod in alijs non odiosis non reperio: ideo puto quod supra dixi per dictam rationem. ⁊ per. d. l. defuncta. que loquitur in pensione non exacta: ⁊ potest ita intelligi in locatione facta a testatore

testatore sicut a fructuaria si non cauilletur littera. Et ista dña vt.s.dixi non debuit esse deterioris conditionis q̃ si fuisset relicta dumtaxat vsufructuaria. Maxime autem vel ad minus dico predicta procedere quando heredi non potest imputari negligentia in exigendo vt fuit in primo dubio in quo tps soluẽde pensionis viuente illa nondũ venerat: in scdo in quo fecit quicquid potuit: per eam non stetit. Sed per colonos ne illorum mora fuerit dicte dñe nociua non fuerit in illorũ potestate priuare dicto commodo heredem dicte dñe ipsũ tribuere fideicommissarijs. per iura. s. alleg. per. l. si non expedierit §. j. ff. de bo. auto. iudi. possi. vbi ne alterius &c. de reg. iur. nõ debet alteri per alterum. Sed si heres fuisset negligens in exigendo tunc possent procedere iura in cõtrarium alleg. Si quis vellet pur dicere ea debere intelligi etiam in fideicommisso relicto sub conditione vel in diem in lucro non odioso: tunc cessaret omne inconueniens. alias sequeretur q̃ si testator qui oẽs suas possessiones locasset ad longum tempus institueret vxorẽ suam in vita sua post eius mortẽ pauperes q̃ dicta vxor esset heres nudo nomine si conductores nollent sibi soluere: licet ipsa summa ope nixa fuerit exigere non potuerit culpa malitia illorũ quod esset valde iniquum contra intentionem testatoris q̃ vel transmitteret ad suos heredes. Nec obstat predictis argu. quod posset fieri in contrarium de. l. si marito. §. si voluntate. ff. solu. ma. quia ibi heredes patris non sentiunt damnũ si diligẽtia patris non prodest eis in impediendo consolidationẽ actionis de dote fienda in filiam: quoniã filia volendo succedere cũ eis habebit necesse eam conferre cũ eis. Sed hic heredes isti⁹ dñe receperunt damnum si diligentia dicte dñe facta in volẽdo exigere: lz non potuerit: non operetur transmissionẽ fiendaz in eos de pensionibus non solutis si transirent ad pauperes fideicõmissarios. Et ista sufficiant de primo scdo quesitis in quibus maior vertitur difficultas.

¶ † Circa quartum quesitum videtur dicendum partem dicti debiti non exactam nõ posse exigi per heredẽ dicte domine Palme sed pertinere ad pauperes christi propter verba testatoris de quibus in eo. Nam illa verba proprie cadunt in dicto debito quia illud debitum fuit ipsi testatori cum fuerit ratione fructuum perceptorum in eius vita: sic fuit hereditarium de sui natura cadebat in fideicommisso nec potuisset exigi ad cõmodum dicte domine Palme: nisi quia testator hoc voluit q̃ posset fieri per eam non per eius heredem. Sed in contrarium: qr licet dicta pars debiti non fuerit per dictam dominaz exacta vere: fuit tamen exacta ficte cum ipsa liberauerit debitorem p acceptilationez que habet vim solutionis: vt colligitur ex. l. iij. §. nunc de effectu. ff. de libe. lega. iuncta. l. duobus. §. j. ij. de iure iuran. Constat autem q̃ in hoc tantum valet fictio quantũ veritas: quia quando ista duo concurrunt circa idem ad contrarios effectus inspicimus fictionem abijcimus veritatem. l. retro. l. in omnibus. ff. de capti. no. Bar. in. l. j. §. hoc senatus. ff. ad sille. Item post dictam acceptilationem idem debitor eidem domine Palme dictam quantitatez promisit: sic de obligatione hereditaria per acceptilationem extincta fecit propriã que non cadit in fideicommis. l. si heres pecuniam. ff. ad trebell. de fideius. l. heres a debitore. Et potuit hoc facere in p̃iudiciũ fideicommis. quia testator dedit sibi licentiaz disponendi de bonis mobilibus sue hereditatis pro libito voluntatis. Et ista actio computabatur inter mobilia cum in ea veniret pecunia. iuxta no. per glo. doc. in. l. j. C. si aduer. transf. in. l. potest. ff. de auto. tuto. vnde potuerat in alium transferre illã vendendo donando cedendo vel delegando ad sui commodũ eam de fideicommis. eximere simili modo debuit posse in se trãsferre eo modo quo transtulit propter dictam licentiam a testatore dataz q̃ posset disponere de rebus mobilibus ad sui cõmodum. Et ita verisimile est q̃ facere voluerit tenẽdo modos quos tenuit. Si enim noluisset ipsam de fideicommis. ff. eximere ad sui commodũ non expediebat q̃ liberaret debitorem per acceptilationem si soluere non poterat: ipsa volebat sibi facere terminũ: sed sufficiebat sibi terminum facere dumtaxat. Sed ipsa considerans q̃ si hoc solũ fecisset non fuisset habita pecunia pro soluta. Et sic si interim decessisset non transmisisset ius exigendi ad suum heredem. iccirco volens heredi suo prouidere: etiam debitori de termino seruire tenuit modum predictum transferendo dictum debitum in se propter dictam licentiam a testatore datam quod facere nõ potuisset si data non fuisset: immo inspiceretur origo debiti. ff. de fideius. tuto. de dona. qui id quod. de lega. ij. cum filius. § heres meus. colligitur ex. d. l. si heres pecuniam. in fine principij.

¶ Concluditur ergo q̃ heres dicte domine potest dictaz pecuniã exigere non pauperes fideicommissarij: quoniam actio hereditaria competens defuncto fuit extincta per acceptilationez factam a domina Palma. Et actio surrogata loco illius per dictam dominam Palmam erat sua propria que in fideicommissum vniuersale per restitutionẽ non transit. Et q̃ nõ potest per actionẽ ex testamẽto compelli heres dicte dñe eaz cedere pauperibus: qr dicta dña per ea que fecit voluit ipsaz in se transferre de hereditate eaz eximere alienare: qr facere potuit propter dictam licentiam sibi datam.

¶ Super quinto vltimo dubio dicendum est heredem dicte mulieris posse detrahere de dictis bonis peruenturis ad pauperes omnia que probantur fuisse per dictam dominam tradita marito suo testatori predicto cum sibi teneretur ad illorũ restitutionem. l. irritum. l. in imponenda. C. ad. l. falci. Non enĩ potest presumi q̃ dederit animo donãdi cum alia presumptio sub esset scilicet q̃ potius in dotem. l. si cũ aurum. ff. de solu. de ope. libe. l. campanus. vel causa custodie. l. si ego. §. fin. ff. de iure do. Et hoc etiam si non confecit inuentarium: qr illud haberet nocere quantum ad alios creditores hereditarios: vel quantum ad legatarios particulares: quorũ credita diminuerentur per detractionem istius sed fideicommissum vniuersale non diminuitur in qualitate licet diminuatur in quantitate. vt satis colligitur ex dicta. l. irritum. d. l. in imponenda. si bene considere tur. ¶ Et posito q̃ animo donandi dedisset non valuit nec fuit confirmata morte donantis qui predecessit. l. cũ hic status. §. j. ff. de dona. inter virum.

1 ☞ Habes hic an preteritio nepotum ex filia rumpat testamentum.
2 An per secundum compromissum quod euanuit sit recessum a primo.
3 Ex qua lesione dicatur laudum iniquum.
4 Et an valeat renunciatio de nõ reduceñ. ad arb. boni viri. q̃d qñ tempus petendi est elapsum.
5 Qui iuste possidet non est remouendus donec sit satisfactum.

¶ Consilium. ccxv.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ Primo videndum est † vtrum preteritio dictorum nepotũ pronepotum ex filia reddiderit testamentum dicti domini Galeoti aui materni nullum. Ad quod respondetur q̃ sic de iure communi. saltim hodie de iure auč. per. §. aliud quoq̃ capitulum. in auč. vt cum de appell. cogno. no. glo. ordi. in auč. de here. falci. §. exheredatos. quando facta est sine causa. p doc. in auč. ex causa. C. de libe. prete. in. l. filio preterito. de iniusto testa. ff. Sed si statutum vigeret ibi q̃ femine non succedant extantibus masculis: tũc esset secus: quia exclusa filia a successione: similiter omnes ab ea descendentes excluduntur. Et p consequens etiam a rumpendo. iuxta notata. per Bart. in. l. secunda. §. fina. ff. ad tertu. per Bal. in. l. maximum vitium. C. de liber. postbu.

¶ † Scdo videndum an per scdm cõpromissum factũ in Joannẽ
2 roberti fuerit recessum a laudo p prius lato p alios arbitros q̃ adiudicauerant dictis nepotibus octauã partez. Rñdeo q̃ sic cũ fuerit factũ plenissime sup oĩbus litibus differentijs occasione dicte hereditatis. Et in eo narratur q̃ non obstante dicto laudo partes remanserãt in discordia plus q̃ primũ. sic ptz q̃ voluerũt ab illo laudo recedere: de nouo cognosci: potuerũt hoc facere per. l. diuersa. C. de transac.

¶ Tertio videndũ est posito q̃ laudum scdm esset iniquũ vel nullum: an primũ reassumat vires. Rñdeo non. qm̃ ab eo fuit recessum per cõpromissum scdm: non aũt per scdm laudum. vnde sufficit q̃ valuerit cõpromissum. Et pro hoc. l. plane. la prima. in principio. ff. de lega. j.

¶ † Quarto videndũ est an laudũ scdm sit iniquũ. Et sic est dicẽ
3 dum q̃ sic si res stat eo modo quo dicitur. vcz q̃ bona dicti testatoris valerent tpe sue mortis viginti milia vel sexdecim: qr non haberet filium nepotes ex filia medietas dictorũ bonorum p tinebat ab intestato ad dictos nepotes qui poterãt retinere tertiam eius pro legitima si testamentũ habebat clausulã codicillarem quã constat habere locũ etiam cũ testamentũ est nullũ ex causa preteritionis. vt. l. generaliter. §. ex testamento. ff. de fidei com. liber. no. Bar. in. l. j. ff. de iure codi. sic eis debebanť p legitima tria milia quingenti. Et eodẽ modo si bona valebant sexdecim milia: qr legitima fuisset esset tertia pars de octo milibus que ascendit ad duo milia. 800. & ipe arbiter iudicauit solum de quingentis. sic est lesio excessus in maxima quantitate. iuxta nota. per Bar. in. l. si societatem. §. arbitrorũ. ff. pro socio. qui dicit esse iniquum si sit excessus in sexta parte. per. l. vnde si nerue. co. ti.

¶ † Quinto videndum est an possit peti reductio ad arbitriũ bo-
4 ni viri. posito ꝙ mero iure esset validũ cum partes promiserint stare laudo. Rñdeo sic: qꝛ intelligitur si erit equũ. l. si libertꝰ. ff. de ope. liber. ꝛ in. c. quintauallis. de iureiu. etiã si fuisset renũciatum reductioni [a] ꝓdicte ſm nota. ꝑ Dy. in. l. quidam cũ filiũ. ff. de ver. obli. ꝛ in regula sciẽti. de reg. iur. lib. vj. qꝛ non fuit dictũ ꝙ posset ledere in magna quãtitate. ꝛ posito ꝙ fuisset dictuz: nõ tñ potuisset in nimis magna prout est in casu nostro: qꝛ ex illa ꝓsumitur dolus. ar. l. oẽs. l. lutius. ff. q̃ in frau. credi. q̇ de originali dispositione intelligiť exceptuatus. l. si creditor. §. lucius. ff. man. ꝛ ita no. Bar. in. d. §. arbi. ꝛ canoniste in. d. c. quintauallis. ꝛ Jo. an. in addi. Spe. ti. de arbi. §. fi. in magna addi. in qua recitat disputationem Jo. cal.

[a] ¶ Reductiõi. Et q̇d si iuramentũ interpositũ fuit. vide d. Alex. d̕ imo. in ɔsi. cxxx. i. v. col. in. ij. parte. vbi nonnulla ad ꝓpositũ ꝛ notã. ꝛ oĩno ꝑ d. Bar. sozi. in ɔsi. ccxx. ꝑ totũ in. ij. parte.

¶ Sexto videndum est quid si tp̃s petendi reductionez ex forma statuti foret lapsum. Rñdeo adhuc per viã exceptionis cũ possideat castrum hereditariũ poterit petere si ab eo repetatur castrum quasi ꝑ adeptionem possessionis videať interrupta ꝓscriptio. per ea que habentur ꝛ notanť in. l. necnon. §. exemplo. ꝛ. l. si is qui. ff. quibus ex causis maio. ꝛ arg. l. pure. in fine. ff. de doli exceptione.

¶ † Septimo queritur: an iste Joãnes qui est in possessione dicti
5 castri noĩe dictorum nepotum filiorũ suorũ sit de ipsa deijciendus ante oĩa. Rñdeo non cum legitime vt dicitur ꝛ auctore pretore fuerit eã adeptus. l. iuste possidet. ff. de acqui pos. ꝛ sic est legitimus cõtradictor vt possit dicte possessioni incũbere quousqꝫ declaratũ fuerit quantũ sibi pro legitima debeatur noĩe predictorum ꝛ eã fuerit cõsecutus. l. filiã fratribus. cũ ibi no. ff. ad treb. ꝛ no. in. l. edicto. C. de edic. diui adri. tol. Itez habet rescriptum domini super hoc. Laus deo.

¶ Et ita mihi Paulo de castro vtriusqꝫ iuris doctori Padue legenti iura ciuilia dicendum videtur de iure ꝛ ad fidem me subscripsi ꝛ sigillaui.

1 ☞ An protestatio agnatoꝝ ꝙ habeãt ius in feudo possit ꝓhibere dñm ne inuestiat eũ qui est in possessione ꝛ qui ab alijs ꝓdecessoribus fuit inuestitus.
2 Et an dño nolente inuestire sit cautũ feudatario petenti.

¶ Consilium. ccxvj.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Per ea que cõprehẽdo ex supra ꝓxima scriptura solum queritur de presenti vtrũ stante protestatione ꝛ contradictione dictorũ agnatorũ facta dño epo moderno ꝙ non debeat inuestire seu inuestiturã renouare in personam dicti Nicolai eam nunc ex debito petẽtis propter nouum dñm seu prelatũ: qui etiam fuit apud predecessorem dicti dñi epi inuestitus facta simili ꝓtestatione ꝛ appellatione prout nunc possit ꝛ debeat prefatus dñs eps dictam inuestiturã facere ꝛ renouare ſm formã precedentis inuestiture non obstante dicta protestatione vel cõtradictione. ¶ Ad q̇d breuiter dicendum est ꝙ sic ꝑ ea que notat ꝛ expresse determinat Inno. in. c. cuz in cunctis. de his q̃ fiunt a prelatis. ꝛ in. c. dilecti. de maio. ꝛ obe. qui dicit. ꝙ qñ interponitur appellatio extraiudicialis ab aliquo ne aliquẽ actuz faciat que habet vim protestationis ꝛ contradictionis non debet ille a quo interponiť dimittere vel desistere quominꝰ actũ faciat. Sed debet ꝛ põt ad actũ procedere. Et ex futuro euentu apparebit an valeat vel non q̇d fecit: ꝛ ꝙ nõ debet talis actus reuocari per modũ attentati. Sz ita demũ si veritas cause legitime inserte in appellatione vel ꝓtestatione probetur. Quod etiã voluit glo. magna circa mediũ in. c. non solum. de appel. lib. vj. Allegat etiã Inno. bonũ tex. c. debitorem vendi. pig. impedire non poss. in rubro ꝛ nigro. facit auť. sed iam. C. deposi. pro quo facit ratio: qꝛ speciale est in nunciatione noui opis: vt siue iure siue iniuria fiat impediat actuz fieri ꝛ faciat ipsum reuocari ꝑ modum attentati. ff. de ope. no. nun. l. j. in prin. ergo cõtrariũ est ius cõe. l. j. in fi. ff. ad munici. ꝛ no. Bar. in. l. fi. ff. de appel. reci. ¶ Et subdit Inno. in. d. c. dilecti. ꝙ si appellans non prosequitur appellationem presumptio est contra eum ꝙ ius non habeat [b]. ꝛ sic si postea vult ordinarie agere ad rescissionem actus aggrauatur eius conditio in ꝓbãdo per ea que no. in. d. l. si duo patroni. in princ. ff. de iureiuran. ¶ Talis namqꝫ cõditio ꝓtestatio vel appellatio habet alios effectus de q̇bus ibi per Inno. puta in consistendo quẽ malefidei si postea apparebit de iure ꝓtestantis. C. de rei vendi. si fundum. ff. de his q̃ in frau. credi. pretor. §. si q̇s particeps. de lega. ꝓstan. l. virilis. Non aũt istum vt actũ impediat vel reddat nullum nisi probata veritate cause. ꝛ tunc ipsa causa nõ protestatio hoc faciat per iam dicta.

[b] ¶ Nõ habeat. Adde idẽ ꝑ. d. Mari. sozi. in ɔsil. xxiiij. inci. visis. ver. circa scd̃am. q. circa mediũ i. j. ꝑte.

¶ Secundo probatur predicta: qꝛ dicta inuestitura posito ꝙ fiat contra dictam protestationem ꝛ contradictionem nullum est allatura preiudicium: dictis protestantibus in iure ipsorum si q̇d habent: quominus illud in iudicium ordi. possint postea deducere cuz intelligatur fieri sub conditione: si talis inuestitus vel inuestituram petens potius ius habeat q̃ contradicente vel ꝓtestante ꝛ saluo iure dictorum protestãtium: de quo tpe inuestiture non discutitur. per ea que in simili ꝛ bene ad propositũ no. per glo. ff. de bo. pos. l. iij. §. bonorum. ꝛ. §. si cã cognita. circa fi. glo. magne. ꝛ q̇d habetur in. c. lz eps. de preben. lib. vj. Et q̇d in simili habetur in executore dato ad cõferendum beneficium qñ assumit partes executionis non iudicis in. c. duduz. de ꝓsump. per Inno. ꝛ in cle. j. de offi. deleg. ꝑ glo. Potest ergo sperni dicta nunciatio ꝛ ꝓtestatio tanq̃ non continens iustam cãm. ff. de mino. l. tutor. vrgentibus. de ope. no. nun. de pupillo. §. si q̇s riuos. ꝛ. l. j. §. si quis purganti. ff. de cloacis. Et ad maiorem cautelam dñs eps si vult potest expresse apponere ꝙ facit eam saluo iure cuiuscunqꝫ.

¶ † Tertio ꝙ dñs eps non solum possit sed etiam debeat dictam
2 inuestituram ꝛ teneatur facere non obstante dicta contradictione: patet: qꝛ si eam non faceret ad solam protestationem illoruz qui adhuc de iure ipsorum nihil docuerunt: immo contra quos vehemens est presumptio ꝙ nullum ius habeant postq̃ appellationem quam alias interposuerunt non fuerunt prosecuti. ſm quod dixi supra ſm Inno. in. d. c. dilecti. de maio. ꝛ obe. faceret iniuriam dicto Nicolao qui fuit a predecessore suo inuestitus: ꝛ est in possessione. Nam quodammodo ipsum de facto ꝛ causa non cognita de sua possessione priuaret ꝛ faceret eã vel ius suũ vacillare ꝙ fienduz non est. C. de prohi. seque. pecu. l. j. Ideo dicunt glo. ꝛ doc. iuris canonici ꝛ ciuilis ꝙ possessor debet continuare possessionem suam non obstante aliqua appellatione vel contradictione aduersarij. vt no. in. d. c. non solum. de appella. lib. vj. ꝛ facit. ff. nil. no. appel. pen. per totum. Postq̃ autem dictus Nicolaus fuerit inuestitus si predicti agnati super dicto feudo contra dictum Nicolaum volunt aliquid dicere tanq̃ potius ius habentes debent ipsorum petitionem in forma contra eum coram dño epo qui est dñs feudi producere: vt in. c. ceteruz de iudi. de fo. cõpe. veruz. Et tunc habebunt necesse probare ꝙ fuerit antiquum ꝛ illius a quo ipsi descenderunt. Et hoc ostenso erit videndũ an renunciatio facta in manibus epi per illuz a quo ipsi descenderunt ꝛ inuestitura facta illi Jacobo illius Joannis vel ei a qua ipse descendit post renunciationem ꝓdictam ꝓiudicauerit istis agnatis protestantibus vel non. Et si non ꝓiudicauit eis sola renunciatio: an preiudicauerit eis lapsus temporis tanq̃ contra eos sit ꝓscriptum. vel ꝙ dictus Jacobus et dictus Nicolaus sint vel fuerint de eadem agnatione vel in pari gradu cum ꝓdictis. vel etiã in remotiori ſm diuersas opiniones not. in. c. j. de aliena. feu. pater. de quibus omnibus non est nunc tractandum ante litem motam per illos contra dictũ Nicolaum. Sed ipse Nicolaus in suo statu ꝛ possessiõe conseruãdus. arg. in. l. si coloni. C. de agri. ꝛ censi. extra de electio. querelam. cum si. ¶ Et quod dixi de Nicolao dicendum est etiam de illis agnatis cum quibus ipse est in concordia ꝙ secum vel soli ipsi Nicolao refutanti ad hunc finem vt inuestiantur: quia ad hoc sibi soli nocet ꝛ non alijs. Et de eo q̇d habet potest facere quod vult in preiudicium sui non alterius. C. manda. l. in re mãdata. Laus deo ꝛ beate Marie virgini.

1 ☞ Pater alienans feudum antiquũ non põt preiudicare filijs heredibus cũ beneficio inuentarij.
2 Et an creditores patris possint petere executionem sui crediti in bonis feudalibus.
3 Feudum non cadit in fideicommissum.

¶ Consilium. ccxvij.

In christi nomine amẽ.

¶ Premittendum est ꝙ cum dicta venditio facta fuerit de cõsensu dñi episcopi directi dñi dicti feudi: ꝛ sic non contra naturam feudi: nec illicite immo licite. de prohi. feu. aliena. per Fede. post principium ibi sine ꝑmissione illius dñi ꝛc. a contrario sensu dicti fratres ꝛ filij non potuissent patre alienante viuente dictam venditionez reuocare nec auferre ipsi patri in cuius locũ emptor successit. ff. de leg. ij. l. peto. §. prediũ. lz si alienatio fuisset illicite facta. i. sine dñi consensu etiam ipso viuente potuisset filijs extantibus per agnatos reuocari si fuisset feudũ antiquũ quod haberet agnatos. si de feu. fue. controuer. c. titius. ff. de lega. ij. cum pater. §. libertis. cum ibi notatis. Et si nouum ꝑ dñm de ꝓhi. feu. aliena. ꝑ Fede. §. callidis. ꝛ que sit prima causa bene. amit. §. fi. filijs exclusis vtroqꝫ casu nisi sint nominati in inuestitura. vt infra dicam. Sed queritur nunc quid iuris pre mortuo.

1 tuo.† Et hic videtur dicendum dictos fratres admitti debere ad reuocandam dictam alienationem factam sine ipsorum consensu. primo per textum in.c.j.§.hoc quoqꝫ.de succes. feu. in verbo sine herede masculo ⁊c.a contrario sensu. Nā ibi innuit ꝙ si alienans reliquit heredem masculum ille preferť agnato idest fratri alienantis in reuocando alienationeꝫ post illius mortē. Sꝫ eo deficiente admittitur frater alienantis. Et loquitur ille textus quando alienatio fuit licita: vt ibi nota.per glo.⁊ doctores ⁊ etiam loquitur in feudo antiquo. Item probatur per rationē quia pater alienans non potuit plus iuris transferre in emptorem q̄ ipse haberet.ff. de regu.iur. nemo de contrahen.emptio. l.alienatio. Sed ipse pater habebat ius temporale duraturum in eius vita tantum. Post eius vero mortem incepturuꝫ esse filij. Resoluto ergo iure patris per mortem eius resolutum fuit ius emptoris.l.lex vectigal.ff.de pigno. Et sic eius filij possunt ex eorum persona ⁊ ex iure nouiter eis acquisito per mortē patris aduocare ab emptore non tanq̄ heredes patris. Sed tanq̄ filij cum confecerint inuentarium ⁊ sic non habentur pro heredibus vbi agitur de ipsorum preiudicio.C.de iure delibe.l.fi. §.licentia.iuncta.l.cum a matre.C.de rei ven.⁊.l.ij. si in frau.patro. ¶ Non enim videtur pater potuisse facere preiudicium filijs non consentientibus sicut nec alijs agnatis licet affuerit cōsensus domini: vt in.c.j.de aliena.feu.pater. Et hec pars est vera in casu nostro. Sed obijciuntur fortiter duo. Primuꝫ est qꝛ istud est feudum nouum acquisitum per patrem istoruꝫ reuocare volentium, in quo factuꝫ patris potest filijs preiudicare ꝓut videntur tenere doctores.scilicet Jaco.de bel. ⁊ Bal.sequēdo ipsum in princip.distinctio.in.d.c.j.§.hoc quoqꝫ.de success.feu. Quinimmo etiam si esset antiquum acquisitum per auum licet pater istorum non potuisset preiudicare alijs agnatis: filijs tamen suis bene potuit preiudicare vt in simi.c.si vasal.culpaꝫ. si de feu.fue.ꝯtrouer.⁊ si vasal.feu.priue.cui defe.c.j. ⁊ patet in.d. c.ticius.§.allegato. Et sentit glo.in.d.§. hoc quoqꝫ in tertia solutione secundi contrarij vt ibi refert Jaco. de bel.dicens glos. sentire ꝙ patris alienationes nunq̄ filij reuocant lꝫ agnati reuocare possint si erat antiquum. Secundo qꝛ isti sunt heredes patris lꝫ cum beneficio inuentarij. ⁊ sic si sunt bona sufficientia patris etiam non facta deductiōe legitime.quia lꝫ non subijciatur oneri legatorum subijcitur tamen oneri creditorum.l.papinianus.§.quarta cum sequen.ff.de inoffi.testa.tenentur emptori de euictio. ⁊ per consequens possunt repelli a reuocando per illam exceptionē quem de euictione tenet actio ⁊c.ff.de euictio. vendicantem.iunctis his que plene notantur per Bar.⁊ alios post glo.in.d.l.fi.§.licentia.C.de iure delib.⁊.d.l.cuꝫ a matre.C. de rei vendi.

¶ Sed ad primuꝫ respondetur ꝙ tunc factū patris nocet filijs [a] in feudis quando filij vel liberi nō sunt expresse nominati in inuestitura quo casu nihilominus succedunt in feudo liberi vsqꝫ ī infinitum: dummodo sint heredes patris: vt in.c.j.§.cum vero. qui feu.dare pos.iuncto.c.j.an agnatus vel filius.quod ita debet intelligi ſm Bal.ibidem.⁊ in.l.ij.C.de liber. ⁊ eorum liber. Constat autem ꝙ quis potest suo heredi preiudicare sicut sibi. l.pater filium.§.penul.⁊ quod ibi ꝑ Bar.ff.de lega.iij. Sed qn̄ filij vel liberi sunt nominati in inuestitura vt fuit in casu nostro quia recepit pro se ⁊ liberis suis vt supra narrať in puncto tūc alienatio patris non nocet filijs sicut nec alijs agnatis. ita determinat expresse Bal.in.d.c.j.§.hoc quoqꝫ.de succes.feu.in.v. colū. ⁊ in.iiij.conclusione ibi dum dicit quod dixi de liberis ⁊c. Nam tunc possunt habere feudum etiam repudiata hereditate paterna.arg.ff.de verbo.oblig.l.quodcunqꝫ.§. si quis ita.in fi.quod tenet Jaco. de bel.⁊ Bal.in.d.c.j.an agnat⁹ vel filius merito factum patris eis preiudicare nō potest: quia non dicūtur habere a patre vel ex eius persona. Sed a primo inuestiente propter tenorem inuestiture. ergo ⁊c.l.si arrogator.§. sed an impuberi.ff.de adop. Et hoc plene disputando videtur concludere Bal.in.d.§.hoc quoqꝫ.de successio.feu.,ver.pone ego recepi feudum pro me ⁊ filijs.in.ij.col.⁊ Cy.in.l.ij.C.de liber.⁊ eorū liber. Et ſm istam limitationem debet intelligi quod notat idē Bal.in.d.§.hoc quoqꝫ.in vlti.col.ver.vltimo distingue in principio distinctiōis.dum dicit ꝙ in feudo nouo regulariter factū patris nocet filijs. Nā vt supra dixerat debet ītelligi ne sibijꝑi cōmitteretur scꝫ qn̄ non sunt noīati in inuestitura.ꝓ hoc qd̄ idē Bal.post Cy.nota.in.d.l.ij.C.de libe.⁊ eorum libe.⁊ Bar.in.l. iij.ff.de interdic.⁊ relega.

¶ † Ad secundam obiectionem respōdetur ꝙ in bonis paternis
2 vt mihi asseritur nihil erat vel esse reperitur deductis bonis feudalibus que tenebat pater: ⁊ deductis dotibus ad quas pater tenebatur. Et sic dicti filij non tenentur de euictione propter confectionem inuentarij vnde dicta exceptio cessabit. Et si dicatur feudalia non debent deduci cum possint capi pro debitis quo ad commoditatem cum agitur actione personali ⁊ in causam iudicati.vt notat Barto.in.l.si finita.§.si de vectigalibus. in vltima colum.ff.de dam.infec. Respondeo verum est pro debitis ipsius feudatarij cuius sunt tempore quo capiuntur vt si viueret pater ⁊ conueniretur de euictione vel si caperetur hodie pro debitis ipsorum filiorum. Sed nunc caperentur pro debito patris cuius esse desierunt ⁊ inceperunt esse filiorum non vt heredum patris sed vt filioruꝫ. Et facto inuentario res filiorum non hereditarie non possunt capi pro debitis paternis he-
3 reditarijs.vt.l.fi.§.licētia.C.de iure delibe.† ¶ Quod autem feudalia non sint hereditaria: patet ex notatis per Dy.⁊ Bar. in.l.si patroni.in principio.ff.ad trebel. qui dicunt ea non cadere in fideicommisso vniuersali in quo veniunt hereditaria.l. in fideicommissaria.§.primo.eodem titulo. Laus deo ⁊ beate Marie virgini.

1 ☞ In habentibus vsumfructū ex diuersis dispositionibus non habet locum ius accrescendi.
2 Si tres executores testamenti relinquantur ⁊ duo moriantť an officium tertij expiret.

¶ Consilium.ccxviij.

IN christi nomine amē.

¶ Ad primum ⁊ tertium quesitum simul respōdetur ꝙ vsusfructus bonorum donatorum matri per mortem eius redit ad hospitale heredeꝫ institutum vniuersaliter sicut in dicta donatione fuit expresse actum.non autem accrescit vxori testatoris duplici ratione.prima quia veniunt ex diuersis dispositionib⁹ cuꝫ mater ad vsumfructum illorum bonorum veniret ex donatione inter viuos. Vxor vero non ad illum: sed ad alium veniebat ex
1 testamento. Et ex diuersis dispositionibus etiam † in vsufructu non hꝫ locū ius accrescēdi etiam si sint diuersa testamēta.ff. qui.mo.vsufru.amit.si sub cōditione in fine.de testa.mili.si duobus.C.eo.l.ij.cum ibi notatis.de acqui.here.qui patri. Secundo quia in vsufru.illorum bonorum non sunt coniūcte sed disiūcte re ⁊ verbis cum ille fuerit donatus soli matri: licet in vsufructu aliorum bonorum que testator habebat vltra illa quorum vsumfructuꝫ donauerat matri ⁊ qui solus venit in relicto facto in testamento fuerint coniuncte re ⁊ verbis. vnde in primo non est ius accrescendi in secundo sic.ff.de vsufruc. accrescen.l.j.§.j. ⁊.l.pe.de leg.ij.l.⁊ proculo.cum simi. Non enim potuit testator: [a] ⁊ per consequens nec voluisse presumitur in testamento velle relinquere matri ⁊ vxori vsumfructum illarum rerum quarū pri⁹ matri soli donauerat cū ille non esset in suo patrimonio nec poterat donationem reuocare.l.aristo.ff.de dona. ¶ Censetur ergo sensisse de vsufructu alioruꝫ.facit.l.meuius.in prin.de leg.ij. Et dimidia illius que pertinebat ad matreꝫ fateor ꝙ accrescit vxori ratione coniunctionis verbalis ⁊ realis: ⁊ quia veniebāt ex eadem dispositione seu testamento. Sed ille qui pertinebat [b] ad solam matrē ex donatione redijt ad hospitale heredē vl'em.

¶ Circa secundum quesitum dico ꝙ relictum illud factum matri ⁊ vxori testatoris ꝙ essent donne ⁊ domine massarie ⁊ vsufructuarie ⁊c. importat plenum vsumfructum non alimenta tan-
b tum lꝫ extarent filie testatoris.[b] Nam ea que no.C.si secū.nup. mul.auť.ibi posita.⁊ per Bar.in.l.titia.cuꝫ testamēto.§.fi.ff.de leg.ij.ꝙ importet alimenta tantum fuit introductum in fauorē filiorum vt satis colligitur ex ibi no. Et sic locum habent soluꝫ eo casu quo filij vel filie sunt vniuersaliter instituti vel institute qꝛ tunc potest hoc operari fauore filiorum: qm̄ habebunt residuuꝫ quod est vltra alimenta. Sed istis filiabus tm̄ quantitas iure institutionis fuit relicta ⁊ iusse fuerūt stare contente: vnde non esset earum fauor ꝙ importaret dūtaxat alimenta cum residuum non essent ipse habiture sed hospitale.igitur ratione cessante dicte consuetudinis standuꝫ est proprie significationi verborum.l.non aliter.ff.de lega.iij.l. adigere.§. q̄uis.de iure patro.cum simi.

¶ † Circa quartum ⁊ vltimum quesitum dicēdum est ꝙ si fuissent
2 duo tantum commissarij per testatorem deputati ad arbitrandum vno mortuo tota potestas remansisset penes superstitē hodie per.c.vltimum.§.sane.de testa.lib.vj.licet quidam dicant ꝙ illud capitulum loquitur solum cum deputantur super relictis ad piam causaꝫ quod sentit Bal.C.quan.prouo. non est neces. l.cuꝫ magistratus.qꝛ vero fuerūt tres ⁊ duo sunt mortui tenuit Lapus abbas non habere locum illud capitulum vt tota potestas remanserit penes tertiū superstitem: quid ergo erit ex quo solus non potest vel quia non ad piam causam vel quia plures sunt mortui.scꝫ duo ⁊ vnus tantum remansit. Bald.in.d.l.cum

[a] ¶ Filijs. Vide Bal. in ꝯsi. clix. in. iij.ꝑte. vbi ponit an filij amittāt feudum ꝓpter feloniā patris.

[b] ¶ Filie testatoris. vide do. Alex.de imo.ī ꝯsi.lix.ꝑ totū.ī iij.parte.in ꝯs. lvij.ea.parte.

ma gistratus. determinat commissionem illis tribus factam expirasse etiam quo ad superstitez. per. c. vno delegatorū. extra de offi. deleg. ⁊ arbitramentum deuolutum fore ad iudicez ecclesiasticum si super relictis ad piam cām. l. nulli. C. de epis. ⁊ cler. vel ad secularem si non ad piam cām: qꝛ non pro anima per. l. solēt. ff. de alimen. ⁊ ciba. lega. ¶ Verius ⁊ equius puto vt voluntas testatoris seruetur in eo in quo seruari pōt ꝙ qui superest non excludatur in totum: sed ꝑ iudicem cōpetentem lo. o mortuorū aliȷ̄ surrogentur. qui vna cuz illo habeant arbitrari. per. l. si sub cōditione. circa mediū. ff. de testa. tute. ⁊ per id qd̄ notat Jo. an. in. d. c. fi. in fi. j. col. ꝭm Jo. de deo qui dicebat alium nō esse surrogandum qn̄ superstes potest solus expedire: ergo si nō potest solus surrogandus est a contrario sensu per id qd̄ in simili no. Bal. C. de sen. l. post sententiam. circa fi. ⁊ in auť. hoc amplius. C. de fideicommiss. Laus deo.

1 ☞ Venditor agri qui asseruit eū esse. viȷ̄. iugera an teneatur ad diminuendū precium si reperianť pauciora iugera.

2 Et iudex non debet absoluere diffinitiue eū a quo sit petitū interesse: ⁊ super eo nulle sunt facte probationes: sed debet absoluere ab obseruatione iudiciȷ̄.

a ¶ Accipiunt. adde idē ꝑ do. Bar. sozi. i ɔs. clxviȷ̄. in ṽ. postremo. ⁊ in ɔsi. cluiȷ̄. circa ṗn. in. ȷ̄. parte.

¶ Consilium. ccxix.

In christi nomine amē.

1 ¶ † In causa que vertitur coram dn̄o potestate Mestre inter ser Franciscum de agolantibus procuratorem ⁊ procuratorio nomie vxoris sue petentem ⁊ agentem ex parte vna: ⁊ ser Andreā de plauentis seu eius procuratorem reum ⁊ defendentem ex altera super quantitate ducatorū. xx. de maiori summa. cxx. duca. quos dare tenebatur dictus ser Andreas dicto ser Francisco procuratorio noīe: de quo supra in quinqꝫ terminis pro precio ⁊ nomine preciȷ̄ cuiusdam clausure pertinentis tunc ad vxorem dicti ser Francisci: ⁊ per eundem vendite ad incantum procuratorio nomine quo supra dicto ser Andree: de qua summa dict᷒ ser Andreas soluit in tribus terminis ratas quas soluere debebat. Sed in quarto termino. vcꝫ in festo sancti Luce ꝓxime preteriti non soluit dictos. xx. duca. quos soluere debebat sumpta occasione: qꝛ dictus Franciscus in instrumēto venditionis asseruit dictam clausuram esse. viȷ̄. camporū vel circa. Et tū nō reperitur esse nisi camporum. v. Et sic dicit debere fieri diminutionem dicti preciȷ̄ pro rata. Sed dictus ser Frāciscus dicit eā non debere fieri: ideo petit dictum ser Andream condēnari in dictis. xx. duca. quos soluere debuit in dicto q̄rto termino trāsacto: ⁊ in damnis interesse ⁊ expēsis que ⁊ quas dicta dn̄a sustinuit propter cessationem solutiōis factā in dicto termino saluo ⁊ reseruato sibi iure petendi alios. xx. duca. in sequēti ⁊ vltimo termino. ¶ Viso processu actis ⁊ actitatis in causa etiā instrumento venditionis ⁊ quodam alio instrumento continente terminos ꝑdictos solutionum. Super eo qd̄ a me queritur per ꝑfatum dn̄m potestatem qui mihi cām istam cōsulendā commisit que sint vel esse debeant partes eius in condēnando vel absoluendo.

¶ Videndum est prius an dicta diminutio preciȷ̄ propter dictam cām fieri debeat. ⁊ videtur ꝙ sic. per. l. si seruum. §. si modus. ⁊ ꝑ l. iulia. §. si titius. ⁊ per. l. si duorum. ff. de actio. emp. in quib᷒ videtur probari ⁊ esse casum expressum. Et qꝛ si reperirentur esse plures campi deberet preciuz augeri. ff. de contrahen. emp. qui fundum. §. qui agrum. ergo ⁊ si pauciores debet minui vt cōtrariorum eadem sit disciplina. ff. de vul. ⁊ pupi. ⁊ si contra. de lega. iȷ̄. l. fi. ¶ In contrarium videtur veritas: qꝛ hoc esset verū si vēditio fuisset facta ad mensuram vcꝫ tantum pro quolibet agro: quo casu non diceretur perfecta venditio quousqꝫ mensuratio esset facta. ff. de ɔ̄hen. emp. l. qd̄ sepe. §. in his. iuncta. l. si in venditione. §. fi. ff. de pericu. ⁊ commo. rei vendi. Et ita debent intelligi leges primo loco in contrarium allegate vt patet ex glo. ordi. ibidem positis que ita intelligunt illas leges. Non sic quando venditio modo fit ad mensuram. Sed in specie tanq̄ de certo corpore dicto. §. in his. post prin. ibi. Nam si omne ⁊c. Et imputet sibi emptor quare non fecit mensurari anteq̄ de certo precio conueniat vt dicit glo. in. d. l. iul. §. si titius. Nisi forte cum emptor vellet hoc facere venditor asseruit non expedire: qꝛ ita erat vt asserebat: qꝛ tunc emptori nil esset imputandū: sed venditori ꝓpter temerariam assertionem: siue sciuit ɔtrarium siue non vt. d. §. si titius. ⁊. d. l. iuli. post prin. qd̄ hic nō fuit. Sed potius cōtrariū prout apparet ex rn̄sione quā dict᷒ ser Andreas fecit ad tertiū capl'z in quo cōtinet ꝙ cū ambo essent supra locū dictus ser Frāciscus dixit. penso che la sia ben campi. viȷ̄. ⁊c. Et sic non fuit locut᷒ assertiue ⁊ certitudinarie sed opinatiue: ⁊ sic non habent locum iura que loquuntur de temeraria assertione punienda.

¶ Preterea nō dixit de. viiȷ̄. prout dicit instrumentum sed de. viȷ̄. Et ser Andreas fatetur articuluz: ⁊ sic derogatur in hoc instrumento. ff. de pactis iurisgenti. §. quod fere. in fine. ¶ Item continet in eodem capitulo ꝙ dictus ser Andreas respōdit. Mo fosse ella pur siei ⁊c. Et sic apparet ꝙ cum conuenerit de certo ⁊ determinato precio. cxx. duca. ⁊ tamē dubitabat an esset sex camporum: imo potius credebat ꝙ non q̄ ꝙ sic: ꝙ intentio sua fuit dare totum dictum integrum precium etiam si reperiretur terra non esse sex camporum: quia si contrarium voluisset debuisset vel prius facere mensurari vel conditionaliter promittere si est viȷ̄. camporum ⁊c. Et confirmatur ex replicatione quam statim fecit dictus ser Fraciscus dicendo. voi sapete meglio quel che la e cha mi. Io ve la vendo per quela grandeza ⁊ quantita che la e. Et sic patet ex dictis verbis ꝙ intentio venditoris fuit nolle habere minus de. cxx. duca. etiam si reperiretur non esse. v. camporum ⁊ prefatus ser Andreas non respondit huic replicationi. Et sic ei videtur assensisse ⁊ acquieuisse. ff. nau. caupo. stabula. l. fi. §. item si predixit. Et omnia ista fatetur ser Andreas respondendo per verbum credit cum ad omnia referatur. l. si idez cum eodem in fi. cum ibi no. ff. de iurisdi. om. iudi. ⁊. l. fi. de reb. dub. Contractus autez ex conuentione legem accipiunt [a] etiaz si vltra vel preter naturaz contractus conuenerint partes. l. j. §. si conuenerint. ff. deposi. Hoc etiam fuisse de mente partium patet ex instrumento venditionis quo cauetur ꝙ vendidit pro precio. cxx. duca. non pluri aut pauciori ⁊c. q̄ verba nihil aliud possunt importare nisi ꝙ si reperiatur esse vltra cāpos. viiȷ̄. nō vult propterea augeri precium. ⁊ si minus non vult diminui cui᷒ cōtrarium esset si fuisset constitutum dictum precium per respectū ad numerum camporum. d. l. qui fundum. §. qui agrum. ff. de cōtrahen. emp. ⁊ in legibus. s̄. alleg. Et sic patet ꝙ potius in spēz respectu certi corporis quod est valde considerandū in proposito. vt no. expresse. Joan. and. in addi. Specu. titu. de emptio. et venditio. §. videndum. in fi. ⁊ etiam Spec. idem sentit ibi. Hec etiam esse vera patet ex dispositione illius testis examinati. s. Petri qui fuit mediator in omnibus. Et dicit ꝙ in concludendo mercatum nulla fuit facta mentio de quantitate camporuz. Sed ꝙ intētio partium fuit vendere ⁊ emere totum illud quod per ipsum laborabatur. Et sic ad ipsam non fuit habitus respectus. Sed solum ad corpus possessionis vt tale ⁊ tantum: quale ⁊ quātum erat censeretur venditum pro illa quantitate: vnde non nocet venditori si reperiatur non esse tot camporum quot esse putauit. argumen. ff. de heredi. vel actio. vendi. scilicet ꝙ si in venditione. Verba ergo dicti instrumēti in ea parte qua dicitur octo camporum vel circa videntur dicta potius causa demonstrationis q̄ gratia dispositionis idest obligationis contrahende si tot non reperiantur cum verbum quod potest dici ⁊ duobus modis intelligi in dubio debeat intelligi primo ⁊ non secundo modo. ff. de libe. leg. l. fina. §. titia. ⁊ quod notat Bart. in. l. centurio. ff. de vulga. ⁊ pupilla. in quarta questione principali. versicu. quero iuxta predicta.

¶ Demonstratio ergo falsa non vitiat sed tantum venit in venditione quantum reperitur ⁊ non vltra. Nec vltra peti potest. l. si seruus. §. qui quinqꝫ. ff. de leg. j. qui loquitur etiam in contractibus: vt ibi patet in verbo stipulatus. cum stipulatio possit interponi etiam in contractu emptionis ⁊ venditionis. l. si stipulat᷒. ff. de vsu. ꝙ etiam ista fuerit intentio dicti emptoris: patet quia soluit in tribus terminis nulla facta mensuratione terreni. Et sic habuit venditionem pro pura ⁊ perfecta. argu. ff. ad macedo. l. sed iulia. §. fi. Sed si fuisset habitus respectus ad mensurā vēditio non fuisset perfecta nec pura ante mensurationē: sed imperfecta ⁊ conditionalis. d. l. qd̄ sepe. §. in his. ff. de cōtrahen. emp. ⁊. d. l. si in emptione. §. fi. ff. de pericu. ⁊ cōmo. rei ven. ¶ Ex quibus cōcludo dictū ser Andream satis calūniose ⁊ cauillose resistentiā fecisse in defendēdo se ex dicta cā sic pretensa a solutiōe dictorū. xx. ducatorū fienda in dicto quarto termino. s. Luce ꝓxime preteriti: ipsumqꝫ fuisse in mora ꝑdicto termino. l. si necessaria. §. si annua. ff. de pig. actio. Et sic eū teneri ad damna ⁊ interesse in quo incurrisset dicta venditrix ꝭm formā ⁊ tenorē promissionis contente in scd̄o instrumento facto inter partes.

2 ¶ † Sed si queritur q̄ debeant esse partes ꝑfati dn̄i potestatis in ꝓnunciando dico ꝙ debet ipsum condēnare ad dandū ⁊ soluendum dictos. xx. duca. saluo ⁊ reseruato iure petēdi alios. xx. in quinto ⁊ vltimo termino ⁊ etiā debet ipsum condēnare in expensis factis in hac lite. C. de iudi. l. ꝓperandū. §. siue autez. In dānis vero ⁊ interesse receptis rōne more cōmisse i dicto termino ⁊ etiā in expēsis factꝫ illi᷒ occasiōe nō video ꝙ possit ipm̄ cōdēnare lꝫ i libello fuerit petita: qꝛ sup eis nulla facta est ꝓsecutio nec

tio nec liquidatio: qđ erat fiendum si actor volebat super illis consequi sniam: iuxta no. in. l. j. §. fi. qui argentum. ff. deposi. insti. de actio. §. curare. Et quod no. Inno. in. c. significantibus. de libel. obla. Sed dꝫ ipsum absoluere non diffinitiue sed inter locutorie ab obseruatione iudicij postꝗ̄ super eis nulla facta est prosecutio. Et sic non potest dici super eis nihil esse ꝓbatū sed potius nihil sufficienter actitatum quo casu nō absoluitur diffinitiue: qꝛ non probatum quo casu non admitteretur actor iterū ad agendum. l. argentarius. §. cum aūt. ff. de eden. Sed ab obseruatione iudicij. d. l. properandum. §. τ si quidem. C. de iudi. τ per Bar. in. l. admonendi. ff. de iureiur. post finitas oppositiones in prima questione que est qñ dicatur non esse ꝓbatū. Et sic super illis poterit inchoari nouum iudicium cuꝫ illa sententia non pariat excep. rei iudi. in negocio principali. l. prima §. primo. ff. si mensor. fal. mo. dixe. Et si dicatur quomodo poterit hoc fieri cuꝫ ista sint accessoria. l. terminato. C. de fruct. τ lit. expen. ff. de eo quod cer. loco. l. fi. Respondeo verum est si venirent solum in officio iudicis mercennario. Sed hic veniunt iure actionis qꝛ fuerunt promissa. vt ptꝫ in scđo instrumento. ergo τc. C. de iudi. l. prima. τ no. glo. in. l. non solum. ff. de rei ven. τ no. per docto. in. l. iij. §. si rem. ff. de leg. iij. Et etiam ad cautelam iudex in sententia poterit sibi ius illud iterum agendi reseruare quod sufficeret per ea que notat Bar. in. d. l. fi. circa finem. ff. de eo quod certo loco. τ arg. de leg. iij. si quis. in prin. §. miles. Laus deo τ beate Marie virgini.

1 Utrum iuri offerendi prescribi possit: vel actioni oriture per oblationem.
2 Et an prescripta pignoratitia actione censeatur prescriptum pignus.
3 Dispositio. l. cum heres. ff. de diuer. τ temp. prescri. non hꝫ hodie locum si heres vult a se prescriptionem incipere.

Consilium. ccxx.

In christi nomine amē.

Ego Paulus de castro vtriusqꝫ iuris doctor puto iuris esse prout superius est consultum. s. ꝙ huic debito sit prescriptum vt peti nō 1 possit. † Nec obstat prima ratio facta in cōtrarium ꝙ ante protestationem τ requisitionem dictoꝝ cōmunium non videbatur orta facultas agendi τc. Quia posito sed non concesso ꝙ esset verum: qꝛ tamen in potestate predictorum cōium fuit facere eam oriri faciendo protestationem predictam prescriptum fuit natiuitati dicte facultatis agendi per regulam iuris: qꝛ qui potest vel potuit facere vt possit agere cēset agere potuisse. ff. de regu. iur. l. qui potest. per quam regulā glose determinant pignoratitie actioni posse prescribi: lꝫ ante solutionem vel oblationem debiti non sit orta cum fuerit in potestate debitoris facere eam nasci offerendo debitum. vt notat glo. C. de prescriptio. xxx. annorum. l. cum notissimi. §. j. in fin. q̄ incipit: quid ergo. in fi. bene facit. l. quibus diebus. in princi. ff. de condi. τ demon. τ quod ibi per Bar. τ quod habetur in. c. fi. de elec. Facit etiam. ff. de contrario. iudi. tute. l. iij. §. quid ergo §. τ si quidem. non postulauit sibi imputet τc. Item non obstat l. ij. C. de seruitu. τ aqua. vbi prescriptio non currit contra ignorantem: qꝛ ibi loquitur in prescribenda seruitute super re aliena in qua non est dare quasi possessionē nisi scientiam τ patientiaꝫ eius contra quē prescribitur. ff. de seruitu. l. quotiens. Sꝫ libertas ꝯtra seruitutem bene prescribitur ignorante eo q̄ seruitutem habebat. ff. quemadmo. serui. amit. l. si partem. §. fin. et 2 notatur per glo. in. l. si sic. eo. ti. † Nos aūt loquimur si prescripta sit pignoraticia τ ius offerendi prescripta videbitur etiam res pignorata per ipsum creditorem: vel melius dic ꝙ res pignorata non intelligitur p̄scripta: sed illa remanebit apud ipm creditorem ex causa cuiusdam prescripte dationis insolutum quasi debite: τ voluerit illam sibi insolutum dare ex quo neglexit illam reluere per tantum tempus ꝙ p̄scriptum sit pignoratitie τ iuri offerendi debitum τ illam reluendi. vide oīno Bal. in. c. j. de feu. dā. inuicem. l. cōmis. de liberatione ab obligatione vel actione personali: τ sic nihil facit ad propositum. l. illari. C. de ser. τ aqua. quam reperio allegatam in quibusdam allegationibus in fauorem dictarum communitatum.

† Nec etiam obstat. l. annus. ff. de calum. τ de edil. edi. cuꝫ sex. vbi tempus non currit ignoranti: quia loquuntur in actionib' pretoriis que producuntur in esse cum meta certi temporis vtilis quod non currit non valentibus agere. l. prima. ff. de diuer. τ tempo. prescript. Nos loquimur in actionibus ciuilibus de sui natura perpetuis in quibus statuitur certum tempus ad agendum quod in dubio presumitur continuum si aliud nō reperiatur iure cautum. vt no. glo. super rubrica. ff. de diuer. τ tēpo. prescrip. Nec etiaꝫ obstant notata in. l. genero. ff. de his qui no. infa. quia non loquuntur in tempore prefixo ad agendum τ sic ad alium molestandum: sed ad alium actum qui fit et exercetur sine molestia alicuius. vt quod executor vltime voluntatis exequatur infra annum: tunc annus non currit ignoranti. sed tempus prefixum ad agendum τ ad alium molestandum tanꝗ̄ magis odiosum sit alium molestare bene currit ignoranti. l. fi. C. de dolo.

Item non obstat ꝙ aduersus talem prescriptionem poterit peti restitutio propter iustam ignorantiam. vt no. glos. magna. in fi. in. d. l. si sic. ff. queadmo. seruit. amit. τ Barto. in. l. prima. §. si quis autem propter inundationem. ff. de itine. actuqꝫ priua. qꝛ re vera dicitur ꝙ iste cōmunitates sciuerūt quod probatur ex eo ꝙ semel requisierunt heredem vt solueret: τ sic presumuntur perseuerasse in scientia. argumen. ff. de adimen. leg. l. filio. in fi. in prin. ibi respondi cum memor τc. C. de contrahen. stipulatio. l. magna. τ quod not. glo. in. l. qui fundum. §. seruus meus. ff. ꝓ emptore. Et posito quod communitas diceretur semper ignorans: quia est persona ficta que veram scientiam non habet. ff. de fideiusso. l. mortuo. ff. de dolo. l. sed ex dolo. §. j. tempus restitutionis petende incepisset currere a die lesionis complete. vt in cle. de in inte. resti. qꝛ si sic non esset nunꝗ̄ incipet sicut nunꝗ̄ incipit esse sciens quod esset absurdum.

† Nec etiam obstat ꝙ heredes non potuerunt prescribere: licꝫ 3 fuerint ignorantes: quia eis nocet malafides defuncti. l. cū heres. ff. de diuer. τ tempo. prescrip. quia lex illa non habet hodie locum de iure canonico si volunt prescriptionem incipere a se ſm Dy. in. c. ij. de regulis iuris. τ Bar. in. d. l. cum heres. quod ius canonicum in hoc est seruandum hodie. vt notatur in. d. c. ij. de reg. iur. Concludo ergo vt supra. Laus deo et beato Michaeli archangelo.

1 Si testator relinquat vxorem vsufructuariam cum precepto ne molestetur per heredem sub pena: an incurrat eam penam petendo ab ea vt caueat de restituenda proprietate finito vsufructu.
2 An remissio inuentarij facta vsufructuarie vxori valeat.
3 Priuato herede propter contrauentionem cui applicent̄ bona hereditaria. nu. 4.
4 Uxori si testator legat vsumfructum τ si heres eam molestauerit hereditatem perdat: si heres eam molestat hereditatem perdit τ vadit ad coheredes.
5 Exceptio concludens actionem non competere ipso iure de iure cōi impedit litis ingressum.

Consilium. ccxxj.

In christi nomine amen.

Anteꝗ̄ veniam ad dicta dubia p̄mittēda sunt duo per que videbuntur dubia prefata relinq̄ su 1 perflua. † Primum est quod testator non potuit remittere vxori sue quam in effectu relinquebat vsufructuariā bonoꝝ suoꝝ cautionem solitam ab vsufructuario prestari[a] scꝫ de vtendo fruendo arbitrio boni viri τ de restituendo res finito vsufructu. ff. vsufruct. quemadmo. caue. l. j. in prin. qꝛ nō fuit testatoris causa fuit inuenta. Sed fauore heredis proprietarij τ vt auferatur materia delinquendi. C. vt in pos. leg. l. scire. τ ibi no. ff. eo. l. pecunie. C. de vsufruct. l. j. in quibus est casus. facit. l. conuenire. ff. de pac. dota. τ quod no. Bar. in. l. nemo pōt. 2 ff. de leg. j. † Ex quo sequitur ꝙ nec valuit prohibitio inuentarij conficiendi que ordinatur ad predicta. Non enim bū posset sciri aut fuerit vsa arbitrio boni viri: τ an plenam faciat restitutionem eorum que ad suas manus peruenerunt nisi de illis facta fuerit descriptio que inuentarium appellatur. ff. de vē tre in pos. mitten. l. prima. §. penul. C. de iure fisci. facultas. lib. x. cum ibi notatis. Et si ita est sequitur ꝙ etiam si dictus Calimachus viuēte vxore testatoris petijsset τ obtinuisset ab ea dictam cautionem prestari τ inuentarium confici non incidisset in penam priuationis hereditatis cum p̄cesserit preceptuꝫ seu ꝓhibitio impossibilis τ reprobata de iure. C. de his q̄ pene noīe. l. j. in fi. ff. eo. ti. l. j. de leg. iij. l. vxore. §. heres. Similiter non incidit in dictam penam priuationis ꝓpter occultationē aliqua rum reꝝ hereditariaruꝫ: qꝛ per hoc non dicitur proprie turbasse inquietasse vel molestasse dictam vxorem in vsufructu predicto. Cum predicta presupponant violentiam quandaꝫ illatam in personam. ff. de vi τ vi armata. l. vim facit. τ quod notat Bar. in. l. j. §. j. ff. si quis testa. libe. esse ius. fue. τ. l. itaqꝫ fullo. de furtis. quod hic non est.

Secundo premitto quod etiam si dictum preceptum vel prohibitio testatoris valuisset: si tamen dictus Calimachus petijt cautionem prestari et inuentarium confici et non obtinuit sed fuit repulsus propter dictam prohibitionem similiter non

[a] Prestari. vide Bald. in consil. lxxxvij. τ tertia parte.

incidit in dictam penaz priuationis. vt est casus in. l. lz. ff. vt le ga. nomi. caue. & de condi. & demon. l. auia. §. fi. Quid enim ob fuit conatus &c. l. j. §. fi. ff. quod quisq iuris. Nec sufficit de fa cto fieri ad talem penam committendam si non est secutus effe ctus. arg. C. si manci. ita fue. alie. l. ea quidem. ff. de verb. obl. cō tingens. §. cum quis. bene facit. l. q̄uis. ff. de in ius vocan. & qd̄ nota. C. ne lice. poten. l. prima. in glo. que incipit. videtur ergo.

¶ Ex quibus videtur concludendum prefatum libellum por rectum per sindicum dictorum pauperum non procedere: quia fundatur in contrauentione que hic facta non fuit duplici ra tione vt dixi: & sic pena non est nec fuit commissa. per ea que no tat Bar. in. l. paterfamilias testō. ff. de here. insti. Et ēt inquā tum petit declarari ipsuz fore priuatum ipso iure: q2 hoc nō est verum etiam si fuisset contrauentum immo iure fideicommissi vt no. Bar. in. d. l. paterfamilias. in fine. & patet in. l. lucius. §. tres heredes. ff. ad trebel.

¶ † Sed & tertio posito q valuisset prohibitio & q pena fuisset 3 commissa quod negatur: tamen testator non declarauit in quē deberent deuenire bona seu proprietas relicta Calimacho in dictū casum priuationis eius. Et ideo videtur q debuerit ap plicari dicte vxori offense per. l. fi. ff. de litigio. in fi. & quod no. glo. C. de his qui poten. no. ti. ascri. l. prima. que incipit. Sz cui dabitur. Et etiam quia erat coheres dicti Calimachi. Lz eniz fuerit instituta dumtaxat in vsufructu & Calimachus dumta xat in proprietate ipsa viuente. attamen detracta mētione vsus fructus & proprietatis habentur & habebantur pro institutis equaliter quo ad quotas. i. quilibet in dimidia: sed vsufruct9 censebatur prelegatus vxori & proprietas Calimacho. ff. de he re. insti. ex facto. la grande. & l. si alterius atq alterius. eo. titu. iunctis his que notat Bald. C. de episco. & cleri. l. id quod pau peribus. in. xiij. q. ¶ Bar. āt in. l. vxorem. §. heres. ff. de leg. iij.

4 dicit † q quando legatur vsufruct. vxori: & mandatur heredi q eaz non molestet al's priuat eum hereditate: & non dicit ad quē perueniat quod debet peruenire ad substitutū vulgarē si ipm hz vel si nō hz tunc ad coheredem. ¶ In casu vero nostro nō ha bebat iste Calimachus tempore contrafactionis substitutum vulgarem: sed bene habebat coheredem. s. dictam vxorem. Un de posito q ista nuda proprietas quam habebat Calimachus tempore contrafactionis & priuationis non debuisset perueni re ad dictam vxorem tanq ad offensam ex contrafactiōe quasi id locum habeat in penis lega. vt. d. l. fi. C. de litigio. non in te stamentarijs saltim debuit ad eam deuolui tanq ad coheredē cum deficiat substitutus vulgaris: fm ea que no. Bar. in dicta l. vxorem. §. heres. ff. de leg. iij. quoniaz si alius fuisset coheres añq ipsa peruenisset ad illum: multoforti9 postq ipsa erat he res debuit ad eam peruenire: q2 non debuit esse deterioris cō ditionis q̄ vnus alius extraneus immo melioris. Cuz in ipsa concurrat duplex ratio. s. q2 coheres: & quia offensa ex contra uentione: sed in alio vna sola cui due preferende sunt. ff. de leg. tertio. re coniuncti. §. prefertur. de questi. l. si quis viduam. C. de rap. virg. post prin. Hoc igitur presupposito pro fundamen to quod debuerit dicta proprietas peruenire ad dictam vxorē per priuationē: & sic coniuncta fuerit cum vsufructu. Mortua postea dicta vxore superstite dicto Calimacho locuz habuerit institutio vel substitutio postea facta in ver. testamenti. qui in cipit. Et ipsa Lucia naturaliter mortua &c. vbi post mortez na turalem dicte Lucie vult ꝓprietatem & vsumfructum simul vni ri & pertinere ad Calimachum. ¶ Et si dicatur in quo ergo di cetur fuisse nociua dicta priuatio dicto Calimacho ex quo pro prietas & vsusfructus ad eundem reuertitur. Respondet q po tuit esse nociua i hoc: q2 si calimachus decessisset post priuatio nem & ante dictā vxorē nil ad suos heredes transmisisset: q2 ni hil habuisset: immo tam ꝓprietas q̄ vsusfructus illi coniūct9 remansisset penes vxorem sine onere & eos trāsmisisset ad suos heredes: qd̄ non fuisset si dictus Calimachus non fuisset priua tus: q2 cum fuisset pure institutus in ꝓprietate transmisisset eā ad suos heredes decedendo viuente dicta vxore cū qua postea vxore mortua fuisset vsusfructus consolidatus: ver q2 dictus Calimachus superuixit dicte vxori lz dicta proprietate fuisset priuatus ꝑ cōtrafactionē qd̄ tū non ꝯcedo & transiuisset ad vxo rem ipso iure: ꝑ mortē tū vxoris fuit reuersa ad eum vna cū vsu fructu virtute instōnis vel substōnis de qua supra contente in illo ver. testamenti. Et ipsa Lucia naturaliter mortua &c. Nec est hoc incōueniens. vt ptz. ff. ad treb. epistolā §. fi. ad. l. fal. si a me. C. de leg. l. fi. Et hoc ꝓsupposito q dicta bona rediuerunt ad calimachū ꝑ mortē vxoris succedit vltima substō de paupe ribus & de Sempronio facta sub ꝯditione si calimachus decesse serit sine liberis q̄ adhuc pendet & pōt existere vel deficere: iō non potuit syndicus pauperum interim & ante conditiōis euē tum agere. l. bouem. §. sub conditione. ff. de edil. edict.

a ¶ Ingressum Que autē sint exceptiones q̄ impediunt li tis ingressum: vide do. Ma ria sozi. in ꝯsil. xxxviij. ver. cū ergo d iure. cū &. seq. in. j. pte.

¶ Ex his respondetur ad primum quesitum: vez q dictus Cali machus contrauenisset & fuisset priuatus non fuit effectus lo cus substōni fideicōmissarie facte de pauperibus & de Sempro nio sub conditione si calimachus decesserit sine liberis cuz illa conditio pēdeat adhuc: ꝑ quo bene facit quod no. bar. in. l. pe culium. §. fi. in fi. ff. de leg. ij. qui dicit q fideicōmissum relictuz alicui post mortem instituti si ipsi īstituto auferatur hereditas ex cā preteritionis vel exheredationis & vadat ad veniētes ab intestato non debetur statim vel pure. Sed dūtaxat post mor tem instituti: lz hoc nil ꝓficiat instituto qui non habet bona: lz venientibus ab intestato qui habent. Nam sufficit ad exclusio nem fideicommissarij q conditio sub qua fideicomissum fuit relictum nondum euenit. Et q2 vt dixit non extante substituto vulgari factus est locus coheredi. s. dicte vxori per dictam pri uationem que erat pure instituta fm Bar. in. d. l. vxorem. §. he res. ff. de leg. iij. non fideicommissarie facte sub conditione que adhuc non euenit. vt. s̄. dixi.

¶ Ad secundum vero quesitum respondetur q posito qd̄ per di ctum Calimachum fuisset contrafactum & pena fuisset cōmissa videtur tamen q anteq̄ hoc esset declaratum cum de se esset et sit dubium non debuerit procedi ad electionem & nominationē pauperum per executores & commissarios testamenti: q2 erant incerti de ipsorum potestate dupliciter. ¶ Primo q2 per testa mentum datur eis potestas in vno tantum casu. s. si calimachus decesserit sine liberis: vnde est dubium an extendatur ad alium scz si fuerit priuatus de hereditate per contrauentionē. ¶ Se cundo quia erat probabile dubium an per ea que proponunt facta per calimachum videretur fuisse contrafactum & pena cō missa. Et constat q in altero istorum casuum habebat potesta tem eligendi & nominandi pauperes in altero non. Cum ergo essent incerti an eam haberent vel non videtur q posito q reve ra ipsam haberent non potuerunt ea vti per. l. quero. ff. de eo q pro tuto. & per. l. hec autem. §. j. ff. qui. ex cau. in pos. ea. & per id quod no. bar. in. l. multum. ff. de condi. & demon. & l. properan dum. §. j. C. de iud. & in pluribus alijs locis de iudi. qui ignorat se posse procedere cum tū possit: & per id quod no. in cle. illa de procu. de iudi. delegato nondum presentato rescripto: & de pro curatore nondū presentato instrumento procurationis in glo. super verbo receptis. & Specu. in ti. de procur. §. j. ver. sed qd̄. & Archi. e. ti. c. ij. lib. vj. & Bal. tangit in. l. falsus. C. de fur. q licet habeant ptātē non tū hn̄t exercitiū. Et ꝑ id qd̄ plene haber i. c. auditis. de elec. qd̄ si prima electio est nulla: si tū nullitas non erat notoria non pōt ꝓcedi ad scd̄am prima non cassata vl' nul la ꝓnunciata: & ꝑ id qd̄ in simili no. Bar. in. l. si vt proponis. la prima. C. quō & q̄n iudex. & l. cum querebatur. ff. de re iudi. q̄n ꝓ ma snīa est nulla an possit ad secundaz procedi anteq̄ sit cogni tum vel ꝓnunciatum sup nullitate vbi videt' distinguere eodēz modo. Sup hoc tū non multū videt' oportunū insistere: q2 reve ra calimachus nō videt' ꝯtrauenisse vt in penā priuationis in cidat ꝑ ea que in principio dixi: & sic clarum est electionez & no minationem pauperum fuisse & esse elusoriam.

¶ Sup tertio rn̄detur q dicti cōmissarij non potuerūt cōmittere electionē puellaꝝ maritandaꝝ dictis pauperibus quos elege runt: cū in hoc videat' fuisse electa ꝑsonaꝝ suaꝝ industria. vt in c. is cui. de offi. dele. lib. vj. & no. in. c. fi. de testa. lib. vj. in nouella & in addi. Spec. tit. de instru. edit. §. nunc vero aliqua. in addi tione magna q̄ incipit hoc dictum placet Nicolao &c. circa fi. ibi. querit ipse Nicolaus &c. & Bal. in. l. nulli. C. de epis. & cle. & Bar. in. l. si procuratorem. §. j. ff. mandati.

¶ † Ad vltimū respondetur q omnis exceptio ꝑ quam ꝯcludit 5 agenti non cōpetere actionem ipso iure de iure cōi impedit li a tis ingressuz a ꝑ. l. si pupilli. §. videamus. ff. de neg. gest. ꝑ q̄ hoc tenet Bar. in. l. nā & postea. in prin. ff. de iureiu. & ꝑ. l. cū q̄rebat ver. proinde. ff. iudi. sol. qd̄ etiam tenet Spec. in ti. de except. §. dicto ver. est & alia. in. viij. col. circa fi. Sed hic est hmōi quod dr̄ ex narratis in libello dicti sindici paupeꝝ dr̄ apparere cōsi deratis his q̄. s̄. dixi. Et sic videt' libellus reijciendus nec sup eo fore ꝓcedendum. per glo. ordi. notabilem que est. C. de iura. calū. l. ij. §. quod si actor q incipit ꝑ hoc apparet: & per alias que est. C. de transact. vbi pactum. circa medium glo. magne. & ff. de pac. si vnus. §. pactus. in glo. in opponendo. & de assess. l. j. & per Inno. de fil. presby. constitutus.

¶ Casus talis est.

¶ Antonius habens tres filios. s. Paulū & Joannem minorem quinq annis Benedictā & Honestam impuberes: veniens ad mortem fecit testamentum in quo predictis filiabus fecit prele gatum quinq milium libraꝝ pro qualibet sibi dandarum cum fuerint facte nouitie & non ante ꝑ sua dote & legitima cum ꝯdi tionibus & substōnibus de quibus in dicto testamento plenī9 continetur: & qd̄ testamētū in formam publicam transmittitur vt totum

vt totum videat consultor et diligenter consideret precipue in omnibus locis vbi fit mentio de ipso Paulo ad hoc vt consultor comprehendere possit an ipse testator reputauerit ipsum pro demente vel non: et quomodo testator vtitur verbo directo in suo testamento in pluribus locis et factis pluribus alijs legatis subiungit quod in casu quo dicte eius filie: aut aliqua earum non essent maritate ante mortem Pauli eius filij quod post mortem ipsius dicte filie superuiuentes habere debeant lib. octo mille. s. pro qualibet cum omnibus modis et conditionibus contentis in ipso testamento facientibus mentionem de dotibus Honeste et Benedicte predictis sine detractione alicuius falcidie vel debite iuris nature vulgariter directo et per fideicommissum: et in casu quo tunc vna premoreretur sine liberis quod tunc superuiuens habere debeat in dotem libras sexdecim mille: et ipsa decedente sine filijs possit ordinare de dicta dote libras duo mille. residuum peruenire debeat in heredes dicti testatoris vulgariter directo et per fideicommissum sine aliqua detractione falcidie trebellianice vel debite iuris nature. Postea interiectis aliquibus alijs legatis. In omnibus suis alijs bonis mobilibus et immobilibus suum heredem instituit dictum Paulum eius filium et posthumos et filios eorum: et cum hoc quod Paulus non possit vendere de bonis dicte hereditatis donec fuerit etatis. xx. anno. Et subdit post mortem vero dicti Pauli et posthumorum et heredum eius substituit vulgariter et pupillariter directe: et per fideicommissum sine detractione alicuius falcidie trebellianice vel debite iuris nature scolam sancte Marie de batutis cum conditione quod bona sua non debeant alienari: sed de redditibus distribui inter pauperes pro eius anima vt in testamento et codicillis latius continetur mortuo testatore nec vxore pregnante relicta postea decesserunt dicte filie impuberes relicta matre et dicto Paulo qui Paulus postea crescens ad annos discretionis visus est precipue ab annis. x. vsque ad. xiiij. non integri sensus ab annis vero. xvj. vsque. xxvij. quo tempore obijt demens effectus dictus autem Paulus cum eius matre in domo quondam testatoris habitauit ac vixit super fructibus bonis et redditibus dicte hereditatis. Nec aliter factus est heres sororum suarum. Mortuo dicto Paulo sine filijs et vxore oritur contentio inter scolam sancte Marie ex vna parte et matrem ac auiam maternam et alios coniunctos Pauli ex alia super hereditate et bonis dicti quondam Antonij precipue. stante quodam statuto ciuitatis quod est sub rubrica de masculorum successione: precipue in fine. ibi: nec liceat ascendentibus relinquere extraneis personis vel locis quod excedat tertiam partem suorum bonorum et si fiat non valeat sed debeant due partes venientibus ab intestato applicari: propter quod statutum videtur quod due partes sint applicate ipsi Paulo sine aliqua substitutione et consequenter mater seu auia vel alij ab intestato succedentes Paulo ipsas duas partes habere debeant. De tertia vero parte videtur quod dicta scola debeat habere cum onere legatorum contentorum in testamento. ¶ Item videat prouisiones aliquas ducales circa legitimam et circa verba directa et obliqua posita in testamento et circa hospitalia et alia loca pia quomodo possint percipere bona stabilia.

1 ¶ Verbum quod potest intelligi appositum demonstratiue et dispositiue: an in dubio intelligatur positum demonstratiue.

2 Primum dubium an ipsa scola ex aliqua exemplari possit succedere Paulo. nu. 3.

3 Relicta ad pias causas licet non subijciantur solennitatibus statutorum nec solennitatibus iuris communis: bene tamen subijciuntur detractioni legitime.

4 Item si ex ipsa exemplari aut alia potest venire: an in totum an in tertiam tantum possit succedere attento dicto statuto.

5 Tertium an mater vt heres insolidum filiarum ante omnia possit legitimam dotium filiarum tanquam legitimam ipsarum petere attento dicto statuto in sui principio.

6 Suitas an tollatur per dationem substituti vulgaris. Suitas operatur transmissionem hereditatis expresse non adite.

7 Filius grauatus legitimam acceptare potest residuum repudiare vt ad substitutum vulgarem deuoluatur: secus si non esset grauatus.

¶ Consilium. ccxxij.

In christi nomine amen.

¶ Super primo dubio non est diu consultum an verba dicte substitutionis de natura ipsorum importent substitutionem exemplariam alio non dato: et si important an excludant matrem a legitima: in vtroque respondi quod sic: primum patet ex illo verbo directo posito in substitutione: quia vel dicemus quod veniat ad qualificandum vel enunciandum qualitatem vel naturam precedentium substitutionum dum dixit vulgariter pupillariter et sit sensus quod ille sunt substitutiones directe: et tunc verbum illud directo superflue fuisset appositum cum et sine eo satis notum erat hoc ex iuris dispositione. Verba autem nunquam sic sunt intelligenda vt superfluo videantur apposita vel frustra si alius sanus intellectus possit eis dari. ff. ad municip. l. prima. §. fi. de iureiur. l. iij. §. non frustra. de leg. j. si quando. cum si. Aut dicemus quod importet diuersam speciem substitutionis a precedentibus directis et sequenti fideicommissaria: quod est dicendum vt effugiamus inconueniens de quo supra. Et tunc nullam aliam importare potest quam exemplariam: vnde cum qualitas persone cui substituebatur pateretur hanc substitutionem sub verbo illo comprehendi debet intelligi secundum illam. ff. de leg. iij. l. cum filio de vsu et habit. l. plenum. §. equitij. de testa. mili. l. ex militari. in prin. de inuisto testamen. si quis filio. §. irritum. ¶ Nec obstat quod in pluribus locis dicti testamenti testator vsus est dicto verbo: quia secundum diuersas materias de quibus in alijs locis loquitur diuersimode debet intelligi. l. si vno. in prin. ff. loca. Sed in particula de qua loquimur non potest congruentior dari significatus et vltra hoc etiam est fauorabilis dicta substitutio sicut pupillaris: quia est testamentum filij. l. ex tribus. C. de inoffic. te-

1 sta. ¶ † Nec etiam obstat quod verbum quod potest intelligi appositum demonstratiue et dispositiue in dubio intelligitur positum demonstratiue. l. fina. §. titia. ff. de libe. lega. et no. Bar. in. l. centurio. ff. de vulga. et pupilla. in penul. col. ibi. quomodo iudex predicta: quia illud verum quando demonstratio importare potest aliquam vtilitatem vel effectum: vt quia fit a testatore cum a iure scripto facta non esset et sic non est superflua quod non est in casu nostro cum a iure scripto sit facta nec expediebat amplius eam a testatore fieri. ¶ Nec etiam obstat quod testator credebat illum esse sane mentis: quia per hoc non tollitur quominus credatur hoc voluisse si in futurum contrarium appareret. arg. l. tale pactum §. fi. cum ibi no. ff. de pact. secundum vero. s. quod exemplaria expressa proueniens ex verbis testatoris excludat matrem a legitima patet ex notatis per Bart. in. l. ex facto. ff. de vulga. et pupilla. in. v. et vj. col. ver. iuxta hoc quero vtrum mater possit preteriri. et ver. fic. vlterius quero vtrum substitutio ex exemplaria excludit ma-

2 trem &c. † Verum nunc proponitur vnum aliud quod tunc mihi propositum non fuit nec de ipso fuit a me tunc quesitum quod me in contrariam trahit sententiam: videlicet quod hic non potuit esse a prin. tempore testamenti exemplaria non propter defectum verborum quod eam non patiantur: sed propter defectum substituti: quia cum tempore testamenti dictus mentecaptus haberet sorores que necessario erant sibi substituende postquam filios non habebat. C. de impub. et alijs substi. l. humanitatis. in fi. et nor. glo. institu. eo. §. qua ratione. que licet loquantur de fratribus comprehendunt etiam sorores. ff. de pact. l. tres fratres. et non fuerunt substitute vel omnes vel aliqua earum: sed scola predicta non potest valere substitutio tanquam exemplaria: quia facta contra formam legis. C. de legi. l. non dubium. et si testator expresse dixisset substituo exemplarie propter inhabilitatem scole substitute: quia cum. l. illa mandet fratres et sorores substitui videtur vetare ne alij substituantur illis existentibus. l. cum pretor. in princip. ff. de iudi. et si alij non possunt specificer expresse substitui: ergo nec sub illo generali verbo directo potest comprehendi exemplaria repugnante conditione et qualitate persone substitute. ff. que in frau. credi. si pater. et quod no. glo. que incipit. argu. triplex. in fi. in. l. j. in prin. ff. de offi. eius cui mand. est iurisdi. vel si continetur est nulla tanquam si facta non fuisset: et sic pro non scripta. C. de here. institu. l. prima. Nec reconualuit dicta substitutio ex postfacto per mortem dictarum filiarum contingentem post mortem testatoris ante mortem Pauli mentecapti. l. quod ab initio. ff. de reg. iur. quia tribus temporibus necesse est extraneum institutum esse habilem. ff. de here. instit. l. si alienum. §. in extraneis. s. tempore testamenti: et hoc hic non erat et mortis testatoris. Et hic filius non erat: et hoc si inspiciatur mors patris tanquam conditoris: sed si filij exemplarie substituti cuius in effectu censetur testamentum secus: sed hoc non prodest si primo tempore erat inhabilis: pro hoc quod in simili dicunt doctores in tacita pupillari comprehensa in expressa vulgari si mater est in medio cui non nocet an hoc sit ex eo quod tunc in expressa vulgari non comprehendi tur: an vero comprehendatur: sed contra matrem non habeat effectum. Et tenent hanc secundam partem et probant hoc modo quia si prima opinio esset vera quod a principio non comprehenderetur: nec etiam ex postfacto mortua matre antequam pupillus moriatur inciperet comprehendi per. l. quod ab initio. de reg. iur. Sed ego video quod tunc substitutus potest succedere ex pupillari matre de medio sublata vt est casus in. l. fina. in fi. C. de insti. et substitu. ergo comprehende

batur ante mortẽ matris sed non habebat effectũ cõtra eã: al's ex postfacto nõ posset incipere cõprehendi. ita no. Bar. in. l. cẽturio. post prin. de vulg. ⁊ pup. ⁊ Bal. in. d. l. fi. Cũ ergo in casu nostro certum sit ꝙ ꝓpter existentiam soroꝝ tempore testamẽti q̄ non fuerunt substitute ꝓut debebant substitui in exemplaria in verbis dictaꝝ substitutionum non poterat exemplaria contineri ꝓpter defectum ⁊ qualitatẽ scole substitute non põt dici ꝙ ex postfacto ꝓpter mortem soroꝝ predictarum inceperit cõprehendi: ad quod facit. l. serui filij. post prin. ff. de fur. ibi neq; enim ⁊c. de verb. obli. l. insulam. ꝟ. biennium. ver. neq; enim in ratione sui. Et similiter si comprehẽdebatur ⁊ erat nulla nõ reconualuit ex postfacto. vt. d. l. quod ab initio. Ex quibus seq̄tur ꝙ dicta scola non potuit venire ad dicta bona nisi ex fideicommissaria substitutione: qꝛ decessit sine liberis post aditã hereditatem: ⁊ post pupillarem etatem: ⁊ ex hoc sequitur aliud in quo vertitur tota vis q̃onis q̄ est inter matrẽ ⁊ scolã ꝙ cum talis fideicõmissaria substitutio sit testm̃ patris non filij. l. coheredi cum filie. ff. de vulg. ⁊ pup. Et ꝺm formam statuti Triuisiani ascẽdens. i. ille qui liberos hꝫ non põt in vltima volũtate relinquere ꝑsone extranee vltra tertiam partem bonoꝝ suoꝝ: relique due tertie debent applicari venientibus ab intestato. i. liberis postq̄ in parte superiori locutum est statutum de ascẽdẽtibus qui non possunt dici nisi qui liberos habent cum sint correlatiua: sequitur ꝙ dicta scola non potest venire virtute dicte fideicõmissarie substitutionis nisi ad tertiã partẽ: reliq̄ due tertie ꝑtinent ad matrem Pauli heredem eius ab intestato: sicut enim in dicta fideicõmissaria substõne non venit legitima debita filio de iure cõi: vcꝫ tertia nec alia bona filij. d. l. coheredi §. cum filie. ver. nec fideicõmissario. ff. de vulg. ⁊ pup. sed ꝑuenire debẽt ad heredes filij grauati. C. ad. l. fal. q̄q̄. ita nec veniũt dicte due tertie que ex forma dicti statuti succedunt loco tertie que debentur pro legitima de iure communi sed debentur heredibus filij. i. matri. Statutuꝫ enim istud alterat ius cõe in hoc qꝛ ius cõe ꝑmittit ascendenti testari de duabus tertijs bonoꝝ suorum sed de alia tertia non: immo vult eam reseruari filio vel filijs si non sunt vltra quattuor. Statutuꝫ vero istud prefert filios ascendenti ⁊ disponit econtrario ꝙ possit ascendens testari in extraneum solum de vna tertia de alijs duabus non: sꝫ eas reseruet descendentibus pro earuꝫ legitima quotcunq; sint descendentes: ⁊ in hoc etiam deuiat a iure communi: qd̃ facit differentiam in numero liberoꝝ vt in auten. nouissima. C. de inof. test. Item aduertendum ꝓ intelligentia statuti: qꝛ loquitur qñ testaretur in extraneos. Si vero in vnum ex liberis cessarent ꝟba statuti: ⁊ sic eius dispositio. l. hos accusare. §. omnibus, ff. de accusa. ⁊ sic sufficeret alijs filijs reseruare legitimam que dat̃ a iure communi: ⁊ ista sit conclusio ꝙ qñ testatur in extraneos. i. alios q̄ filios legitima filioꝝ quotcunq; sint: sunt due tertie q̄ non possunt auferri filijs: nec in eorum vita nec post eorũ mortem sicut nec legitima debita de iure communi de qua reijcitur omne grauamen tam in vita filij q̄ post eius mortem. l. quoniã in prioribus. C. de inoffi. testa. ff. de lega. ij. cum patronus: sꝫ si ascendens testaretur in vnum ex descendentibus tunc statutuꝫ non haberet locum ⁊ legitima filiorum esset illa quam dat ius commune ⁊ non vltra.

¶ Et ex his respondetur ad id qd̃ dici posset in contrarium. s. qd̃ iste testator nil fecit contra statutum posito ꝙ in ista substõne facta de scola veniret vltra tertiam cum filium instituerit insolidum nec in eius vita. s. filij reliquerit extraneo vltra tertiã. Nã respondetur ꝙ immo fecit contra intentionem statuti ꝙ censetur voluisse vt descendentes habeant duas tertias ꝓ se ⁊ suis heredibus irreuocabiliter ita ꝙ in eis nec in vita nec post mortem grauari possint sicut vult ius commune de vna tertia quaꝫ vult filio ꝓ legitima reseruari. Sed si diceremus ꝙ in hac substitutione facta de scola veniret vltra tertiam diminuerentur dicte due tertie: ⁊ sic fraudaretur intentio statuti quod non est dicendum. ⁊ ita consultum reperio super dicto statuto Triuisano per recolende memorie dñm Angel. de vbaldis. de perusio tunc Bononie legentem. s. ꝙ venientes ab intestato seu descẽdentes instituti insolidum ab ascendente non possunt vltra tertiam grauari per fideicom. nec pure nec in diem vel sub conditione: ⁊ sic nec in vita nec post mortem eorum ne fiat ꝯtra mentem dicti statuti al's de facili posset fraudari: ⁊ dicit ipsam veritatem que satis patet ex equiparatione quam feci. Idẽ tenuit consulendo dominus Franciscus de ramponibus in eodem puncto saluo quod addidit quod etiaꝫ in fructibus tertie possunt grauari quod fateor si hoc dicat expresse: al's fructus tales percepti pendente die vel conditione tanq̄ iudicio testatoris percepti cedunt lucro grauati. l. mulier. §. si heres. ff. ad trebel. Sed si dicta substitutio facta de scola foret directa exemplaria vel pupillaris venirent omnia bona filij de iure communi non obstante statuto Triuisano de quo supra quod prohibet relinqui extraneis vltra tertiam: quoniam non censeret̃ factum contra tale statutum quod sic probatur. Nam aut consideramus dictas substitutiones prout sunt testamentuꝫ patris i. a patre facte vel condite. l. patris ⁊ filij. ff. de vulg. ⁊ pupilla. ⁊ tunc talis testator non fecit contra dictum statutum qd̃ emanauit dumtaxat in fauoreꝫ descendentium: qꝛ nihil contra filij fauorem videretur fecisse testator tales substitutiones ei faciendo in omnibus bonis que sunt filio fauorabiles nõ odiose: qꝛ faciunt eum decedere testatum qui decessisset intestatus: vnde de talibus substitutionibus filius non potest conqueri nec dicere se grauatum. C. de inoffi. testamen. l. ex tribus. Aut consideramus dictas substitutiones prout sunt testamentuꝫ filij: qꝛ per eas succederet filio immediate. Et tũc similiter non potest dici factum cõtra statutum predictum: eo quia loquitur in ascẽdente relinquente extraneo vltra tertiam partem: sed ascẽdẽs non dicitur nisi respectu descendentium: sicut nec pater nisi respectu filij. Et qui nullum habet descendentem nec potest dici ascendens vel pater: qꝛ in correlatiuis vno destructo reliquum etiam destructum esse ratio demonstrat. ff. de acceptil. l. fina. C. de indic. vidui. l. ij. in fi. Sed si ipse fili⁹ cui facte sunt dicte substitutiones eas sibi fecisset licet extraneuꝫ sibi instituisset in totum non facte contra dictum statutum quod loquitur in ascendente: ⁊ ipse non est ascendens cum non habeat descendentes. Et loquitur quando per insti. vel relictum factum extraneo vltra tertiam fieret preiudicium descendentibus in duabus tertijs quas statutum vult eos habere: quod similiter hic non est cum nulli sint descendentes quibus preiudicium fiat seu quibus debeantur dicte due tertie: ⁊ sic cessant verba statuti: ⁊ per consequens eius dispositio. l. iiij. §. totiens. ff. de dam. infec. vnde si aliud statutum non extaret quam predictum essem⁹ in iure communi ꝺm quod in talibus substitutionibus venirẽt oĩa bona filij matre exclusa. l. sed si plures. §. ad substitutos. ff. de vulga. ⁊ pupil. iuncta. l. papi. §. sed nec impuberes. ff. de inoffi. testamen. ⁊. l. precibus. C. de impube. ⁊ alijs substi. cum concordan. Sed quia hic est aliud statutum ꝙ legitima sit semper salua ascendentibus ⁊ descẽdentibus quid iuris sit dicaꝫ in scd̃o dubio seu quesito. Et si dicatur statutum de quo supra dixi generalius loquitur q̄ tu dicas: qꝛ dicit ꝙ due tertie debeant applicari venientibus ab intestato. Et tu restringis illud verbuꝫ ad descendentes tantum: qd̃ videtur non esse fiẽdum: sed quod etiam si quis non habeat descendentes: si tamen habeat alios venientes ab intestato non possit in illorum preiudicium relinquere extraneo. i. qui non sit de venientibus ab intestato vltra tertiam: ⁊ sic non erit verum ꝙ in casu nostro non offendat̃ statutum si in dicta exemplaria vel pupillari veniat vltra tertiã cũ dictus filius habeat matrem que sibi succedit ab intestato. Sꝫ respondeo ꝙ si aliter diceremus illud verbum ascendentib⁹ frustra fuisset appositum in statuto qd̃ minime dicendum est. l. ij. §. non frustra. ff. de iureiur. qd̃ me. cau. l. j. ⁊ ad municip. l. j. §. fi. Conuenientius ergo fit restrictio illius verbi venientes ab intestato ⁊c. ad descendentes testatoris cum ⁊ ipsi veniant ab intestato immo ipsorum potior est causa. vt in auten. in successione. C. de suis ⁊ leg. q̄ ꝙ illud verbum ascendentibus dicat̃ fuisse frustra appositum: eo maxime quia talia sunt subiecta qualia predicata demõstrant. l. fi. §. cui dulcia. de vino triti. et oleo lega. ⁊. l. iij. ff. de fundo instru. vnde cum precedat intestato verbum ascendentibus datur per hoc intelligi de quibus venientibus ab intestato: postea subijcit. s. de illis qui dicto verbo cõueniant ⁊ subijcit ei correlatiui vt descendentes: quod etiaꝫ ratio suadet vt statutum voluerit prouidere descendentib⁹ quibus hereditas ascendentium est debita de iure naturali. l. cum ratio. ff. de bonis dam. potius q̄ collateralibus quibus nõ est debita: ⁊ quod voluerit augere legitimam debitam descendentibus vsq; ad duas tertias potius q̄ constituere legitimaꝫ eis quibus non debetur: non enim verisimile est ꝙ voluerit auferre vel astringere potestatem testandi de bonis suis ꝓpter collaterales sed propter descendentes: qꝛ in hoc se conformat iuri cõi: quod etiam aufert vsq; ad legitimam debitam descendẽtibus sed non sic ꝓpter collaterales. Adhuc dicet aliquis ista que tu dicis videntur esse contra casum legis si is qui. ff. de vulga. ⁊ pup. vbi qui non potest capere bona testatoris ex institutione vel substitutio. vulga. seu fideicommis. ⁊ sic tanq̄ testatoris similiter non põt ea capere ex pupillari. ⁊ sic tanq̄ bona filij que quondam fuerunt patris ⁊ eadem ratione nec exemplaria: tu autem supra dicis contrarium. s. quod extraneus stantibus liberis non potest capere vltra tertiam bonoꝝ ex fideicõmis. substõne sed ex pupillari substõne vel exẽplaria sic de quo cupit dñs aduoca. declarari. sed ego declaro sic ꝙ in. l. illa non poterat quis capere bona testatoris ex vulgari vel fideicõmis.

propter

propter odium testatoris:q2 erat superius eius ꝛ ꝓpter refre-
nandum testatoris vitiuz.C.de natu.libe.l.fi.ꝛ idem si propter
odium ipsius.ideo nec potest cōsequi ex pupillari vel exempla
ria bona que quondā fuerunt testatoris cū duret eadē cā odij.
Nam lz ea capiat vt bona filij non vt bona patris:attamē q2
semel fuerunt patris ꝛ a patre ꝓuenerunt ad filiū ꝛ capiuntur
ex vera patris dispositione lz ficte sint filij non pōt ea capere:
q2 non refrenaret̄ vitiū paternū cū subsit eadem rō:lz ex vͣa dis
positione ipsius filij posset capere etiā illa q̄ quondam fuerunt
patris.Non em̄ ꝓhibetur spurius capere bona patris sz que
quondam fuerunt patris non ex vera dispositione patris:sz ex
vera dispositione alterius quam patris.Non ꝓhibetur cape-
re etiā bona q̄ quondaz fuerunt patris:sed postea facta fuerūt
alterius ei relinquentis.vt no.ꝑ glo.in auten.quibus mo.nat.
effi.sui.§.fi.ꝛ tangitur per Bar.in.l.j.ff.de iure fisci.ꝛ argu.l.q̄
testīn.ff.de his quibus vt indig.Sed in casu nostro extraneus
stantibus descendentibus non ꝓhibetur capere ꝓpter odium
testatoris vel eius vitium refrenandum:sed ne fiat preiudiciū
descendentibus in duabus tertijs quas statutuz vult apō eos
remanere.Cum aūt capiuntur ex pupillari vel exemplaria nul
lum fit descēdentibus ꝑiudicium:sed fauor qui vertitur in hoc
vt bona sint apud filiū ꝛ eius heredē ꝛ nunc ita erit:q2 in vita
erunt filij post eius mortem erunt substituti qui est eius heres
vnde non est curandū ꝙ sit extraneus sed ex fideicōmis.nō pōt
substō capere vltra tertiā:q2 non caperet vt heres filij sz vt he-
res patris ideo fiet ꝑiudiciū filij:q2 ꝛ si non sibi saltim suo he-
redi diminueren̄t due tertie ꝯtra mentem statuti ꝛ hec est rō vi
ua vera ꝛ demonstratiua:ꝛ lz ꝑdicta non faciant in casu nostro
ꝓ intentione matris:voluit tū sensisse ad elucidationē materie
ꝛ ꝓ intellectu talis statuti.Concludendo ꝙ cū dicta scola non
possit venire ex exemplaria postq̄ꝫ suberant sorores Pauli mē
tecapti tpe testamenti ꝛ non fuerunt substitute vt in prin.dixi.
sed dūtaxat ex fideicōmis.ꝙ non pōt venire nisi ad tertiaz:de
qua etiam alia legata facta extraneis debent detrahi:q2 nec ꝑ
fideicom.vniuersale nec ꝑ particularia relicta facta extraneis
pōt testator minuere duas tertias debitas filio:faciunt ea que
habētur in.l.qui quadringenta.ꝛ.l.marcellus.ff.ad trebel.ꝛ hō
3 de primo quesito.† Nec ob.predictis ꝙ relictum piū nō subij
citur solennitatibus statutoruz:sicut nec solennitatibus iuris
cōis.vt no.Bald.in.l.generali.C.de sacrosanct.eccle.q2 bene
subijcitur detractioni legitime statute a lege municipali sicut
statute a iure cōi.eo.ti.auten.si qua mulier.ꝛ.l.si quis ad decli-
nandam.de episco.ꝛ cleric.ꝛ qō notatur in.l.papi.§.j.vel.iij.ff.
de inof.testa.vbi glo.allegat dictum Ang.Sed hic due tertie
subrogantur per statutum loco legitime debite de iure cōmu-
ni:ꝛ sic sapiunt eandem naturam.l.prima.§.hec actio.si quis te
stamento liber esse iussus.ꝛ hoc facere potuit statutum:q2 taxa
tio quantitatis legitime est de iure positiuo.vt p3 ex auten.no
uissima.C.de inoff.testamen.per quam fuit aucta de quarta ad
tertiam vel semissem secundum numerum liberoruz:ꝛ sicut ibi
per principem secularem potuit in preiudicium priorum loco-
rum augeri generaliter quo ad omnia loca:ita ꝛ per statutum
quantum ad locum statuentium cum hoc faciant autoritate iu-
ris scripti ꝛ principis secularis.l.omnes populi.ff.de iusti.ꝛ iu
re.Nec videtur factum in derogationem pie cause cum dispo-
nat generaliter quo ad omnes:ꝛ fuit bona ratione inductum:ꝛ
sic dz recipi ab ecclesijs vel pijs locis.arg.c.cum venisset.de eo
qui mit.in pos.ꝛ quod no.Bartol.in.l.cunctos populos.C.de
summa trini.ꝛ fide catho.maxime cum tractant de lucro captā
do:ꝛ quicquid habent de lucro habent.vt no.glo.in.l.si quis a
filio.§.penul.ff.de leg.j.

4 ¶ † Super secundo vero quesito breuiter dicendum est:dico em̄
ꝙ inquantum queritur si dicta scola veniret ex alia substōne q̄ꝫ
exemplaria vel ex fideicommis.ad quantam portionez seu quo
tam venire posset.Et adhuc plene responsum est supra ꝙ ad
tertiam tantum.Sed inquantum queritur si veniret ex exēpla
ria in quantum vocaretur:dico ꝙ inspecto iure communi voca
retur ad omnia bona filij matre penitus exclusa etiam a legiti
ma sibi debita in bonis filij vt dixi circa principium:ꝛ etiam in
alio consilio.Sed q2 extat aliud statutum ꝙ mihi tamē ostēsuz
non fuit nec de ipso facta fuit mihi mentio sub rubrica q' legi-
tima intelligatur in omnibus testamentis semper salua tā ascē
dentibus q̄ꝫ descendentibus in rubro ꝛ nigro.in fi.ꝙ ita dispo
nit:dico ꝙ etiaz si dicta scola succederet ex exēplaria nō succe-
deret nisi i duabꝰ tertijs alia vͦo tertia debita matri de iure cōi
ꝓ legitima dz sibi salua remanere vͦtute dicti statuti ꝙ vt aliqd
operet̄ ꝛ non sit superfluum:locū hz ēt in casibus in quibꝰ posset
per testatorem ascendentibus auferri.vt cum substituit pupil-
lariter vel exemplarie.l.papi.§.sed nec impuberes.ff.de inoffi.
testa.alīs superfluuz esset si intelligeretur solum qū non posset
auferri cum ꝛ sine eo remaneret salua qō non est dicenduz.l.si
quando.ff.de leg.j.

5 ¶ † Sup tertio ꝛ vltio dico ꝙ attenta dispositione iuris cōis et
dicti statuti de successione masculoꝝ in principio ꝙ excludit fe
minas in totū a successione parentū stante masculo ꝑfata ma-
ter nō pōt tanq̄ꝫ heres filiaꝝ petere quantitates predictas eis
relictas ꝓ dotibus:qm̄ illud relictū fuit conditionale si ꝛ quā-
do maritabunt̄:tum q2 testator sic expressit cum legauit:tuz q2
ꝛ si non expressisset legatum relictū ꝓ dote talē ꝯditionē dr ha
bere in se de iure sicut ꝛ stipulatio.l.stipul.ꝛ.l.tale.ff.de iure do.
ꝛ per Bar.in.l.titio centum.§.titio genero.ff.de condi.ꝛ demō.
Nec tale legatuz hoc casu succedit loco legitime:q2 nulla legi
tima debetur propter dictum statutum excludens ipsas a suc-
cessione intestati:cū legitima sit portio successionis debite ab
intestato:ꝛ hic non est debita ꝓpter dictū statutū:ideo talis cō
ditio si nupserint de dicto relicto non reijcit̄ lz de legitima reij-
ciatur:ꝓut plene legitur ꝛ no.ex his q̄ scripsit Bart.in.d.§.ti-
tio genero.quicqd dixerit Ricar.malū.in qōne disputata per
eū de qua fecit mentionē.Cy.in.l.sancimus.C.de nup.q̄ repro-
bat ipsum:ꝛ etiam Bar.reprobat lz do. Ang.de perusio.in cō
silio de quo supra feci mentionē:ꝛ etiam dn̄s Rapha.fulgo.in
quodam alio consilio videant̄ sequi decisionem Ricar.de quo
miror:ꝛ dn̄s fran.de rampo.de Bononia cōsulens in eodē pū
cto dixit cōtrarium sequens Bar.post Cy.cum igit̄ dicte filie
decesserint ꝯditione ꝑdicta nondū impleta legatū predictū de
fecit nec fuit ad heredem transmissum sed remansit penes here
dem grauatum.C.de cadu.tol.§.sin autē aliquod sub conditio
ne:posset aūt procedere qō dixit Ange.predictus in consilio si
statutum non excluderet feminas a successione intestati sed so
lum diceret ꝙ debeant stare contente his que fuerunt eis reli-
cta pro dote:prout dicit dictum statutum post prin.

¶ Nam tunc tale relictum videretur subrogatum loco legitime ꝛ
haberet locum dictum Jaco.but.qō allegat ipse Ange.qui di
xit ꝙ tunc filia dz stare contenta relicto pro dote solum respe-
ctu quantitatis:q2 si sibi relinquitur minus quasi sibi deberet̄
pro legitima non potest conqueri:non aūt necesse hz stare ꝯten
ta respectu temporis vel conditionis apposite per testatorem
immo deberet remoueri vt habeat pure:q2 dictum statutum vi
detur corrigere.l.omnino.C.de inof.test.vt non possit agere ad
supplementum non autem.l.qm̄ in prioribus.ꝛ sic ipse est pro
hac parte ex iunctione illarum duarum legum:ꝛ ita forte fuit ꝓ
positus casus dn̄o Angel.q2 non fuit sibi facta mentio de pri-
mis verbis statuti que excludunt a successione:sed de secūdis
tantum que dictis exclusis prouident de dote:sicut ꝛ alīs mihi
accidit in hoc eodem statuto:verum quicquid dixerim attento
iure communi ꝛ dispositione dicti statuti de masculoruz succes
sione in prin.tamen attento alio statuto disponente ꝙ in om-
nibus testamentis legitima sit ꝛ esse debeat salua tam ascendē
tibus q̄ꝫ descendentibus:videtur mihi dicendum ꝙ dictum re
lictū pro dote subrogetur loco legitime:ꝛ sic debuerit reijci cō
ditio quoniam cum vnum statutum debeat cum alio concorda
ri si fieri potest.l.j.C.de inoffi.do.de electione.cum expediat.li
bro sexto.prefatum statutum de successione debet intelligi fm
aliud statutum quod vult legitimam saluam esse:ꝛ sic subaudi
ri in eo ꝑterq̄ꝫ a legitima:ꝛ econuerso statutum ꝙ reseruat legi
timam debitam de iure communi debet intelligi fm statutū de
successione masculorum scilicet preterq̄ꝫ filiabus stante mascu
lo:quia pro legitima ipse debent dare contente quantitate re-
licta eis per patrem ꝛ sic nulla erit contrarietas.vt in prima cō
sti.C.§.quibus poterit mater vt heres filiarum petere dictas a
quantitates relictas pro dotibus:q2 relictū censetur fuisse pu
rum:ꝛ sic non deficit per mortem filiarum sed ad matrē heredē
earum transmissum:ꝛ debent dicte quantitates ante omnia de
dicta hereditate deduci:q2 non fuerunt relicte personis extra-
neis:ꝛ residuum bonorum debebit diuidi in tres partes:qua-
rum vnam habebit scola ꝛ duas mater.

¶ Sz quarto nouiter dubitat̄ an dicta scola possit venire ex vul
gari substitutione:constat enim ꝙ si posset venire ad totā here
ditatē matre exclusa:qm̄ vulgaris non ꝯtinet grauamē filij in-
stituti cū locū habeat si filius institutus non vult aut nō potest
esse heres.l.iij.ff.de heredi.institu.ꝛ neutro casu pōt filius con-
queri de testatore sed vel de seipso vel de casu.ꝓut satis colligi
tur ex.l.si posthumus.§.quod vulgo.ff.de libe.ꝛ posthu.de he-
re.instit.l.iam dubitari.potuit ergo testator substituere extra-
neum filio insolidum instituto vulgariter in omnibus bonis:
nec dr fecisse contra statutū:ꝛ videt̄ ꝙ dicta scola venire possit
ex dicta vulgari:q2 Paulus mentecapiꝰ nō videt̄ fuisse heres
6 nec rōne suitatis:† q2 datio substituti vulgarī expꝛsse facta tol
a lit existentiā sui heredis ꝛ facit filiū de necessario voluntariuz
propter licētiam abstinendi q̄ data videtur.ff.si quis omi.cau.

ADDitio
¶ Tollit exi-
stentiā sui.De
isto articłovaldedubio ꝛ sub
tili an suꝰ trās-
mittat heredi-
tatem non adi
tam ad quos-
cunq̄ꝫ ꝛ an per
dationē substi
tuti vulgaris
tollat̄ existen-
tia suitatis.vi
de Maria so-
zy.in consil.xx.
inci.visis actis
ꝛ productis in
vj.col.vers.nec
ob.si diceretur
in primo volu.
P.F.

test.l.j.§.si pponat.iuncta.d.l.iam dubitari.z.l.verba.de cōdi. insti.z.l.si filius heres.de lib.z posthu.vbi Dy.dicit esse casum ideo nec rōne suitatis que sublata est transmittere potuit.glo. est de hoc in.l.fi.§.sinaūt perpetuus.C.de cura.furi.q̄ incipit vt sic statim possit in si. Nec per seipsum aut eius curatorem videtur ꝙ potuerit se heredem facere adeundo.e.l.§.nos aūt.vtraqꝫ ideo videtur hereditas tota deuoluta ad scolam ex vulgari. e.l.§.sinautem in furore.in vltima col.

¶ Sed his non obstan.dico contrarium ꝙ immo dictus fili⁹ fuit suus heres effectus per.l.licet furiosus vel mentecaptus.vt.e.§.sinautem perpetuus.in verbo z suus heres zc. z.l.j.§.q̄ sunt in potestate.ff.si quis omis.cau.test.que sui heredis existentia ſm veram opi.operatur transmissionem hereditatis exp̄sse nō a adite[a].vt ple.no. Bar.in.l.ex militari.§.fi.ff.de testa.milit. de acqui.here.l.venter.lꝫ glo.tenuerit contrariū q̄ cōiter reprobatur ideo non ob.glo.q̄ est in.d.§.sinautem perpetuus. z aditio facta per eius heredē.i.matrem ad quā transmissa fuit vt ad eū da.l.si quis filium.§.j.ff.de acqui.here.excludit substitutū vulgarem qui intelligitur datus si institutus non erit heres per se vel alium scꝫ suum heredes non fecerit heredem.vt no. Bar.in l.j.ff.de vulg.z pupil.in heredem q̄ transmisit ius deliberandi vt heres eius qui adiuit ex illo iure transmisso substitutuꝫ vulgarem excludat fortius si transmisit ratione suitatis tanꝙ sibi per legem acquisitam licet reuocabiliter. Nec illa opi.qd̄ tollatur existentia sui heredis per dationem substituti vulgaris z impediatur transmissio vera est:z communiter per modernos reprobatur sicut facta in legato non impedit dominij acquisitionem que fit a iure nec transmissionem.ff.de adimen.lega.l. tertia.§.primo.quia conditio sub qua fit dicta substitutio non opponitur circa dictam acquisitionem sed circa resolutionem: quia non instituitur fili⁹ sub cōditione si voluerit:quo casu nō esset heres nisi declaret se velle.d.l.iam dubitari.z.l.si ita legatum.§.illi si volet.ff.de legatis primo z per plures alias rationes credo istam opinionem efficacissime probasse in his que legendo dedi in scriptis in.d.l.si filius heres.ff.de libe.z posthu. Et posito ꝙ illa opinio esset vera.s.quod tolleretur dicta existentia non haberet locum quando cuꝫ vulgari coniungeretur fideicommissa.vt qn̄ substitueret vulgariter pupillariter z per fideicommissa quia tunc non videretur data licentia abstinendi:prout determinat Bal.expresse in.l.non iustam.C.ad trebellia.z ita est in casu nostro. Item angelus frater eius in.l.si fili⁹ heres.dicit quod si tolleretur necessitas:non tamē tollitur suitas que consistit in continuatione dominij.l.in suis.eo.tit. nec transmissio ad heredes sicut nec cum facta est in legato.d.l.iij. §.primo.ff.de adimen.lega. Plus dico z videbitur nouum et pulchrum dictum:si est verum z magna autoritate firmatum: scilicet dicti Bal.quod si datio substituti vulgaris tolleret existentiam sui heredis:quia faceret de necessario voluntarium:z impediret transmissionem dicta substitutio vulgaris contineret grauamē filij sicut fideicommissa:qꝛ interest filij ꝙ ad suos heredes transmittatur hereditas paterna non adita:ideo reijceretur hodie de institutione filij saltim vsqꝫ ad legitimam sibi debitam ex forma legis vel statuti : vt illam ad suos heredes transmittat:licet residuum de quo non reijceretur ad vulgareꝫ substitutum deuolueretur. Hoc pulchre z singulariter determinat Bald.in.l.quoniam in prioribus.C.de inoffi.testamen. in filio instituto sub conditione si voluerit:que institutio valebat de iure veteri:z sine dubio faciebat filium de necessario voluntarium.vt.l.corne.z.l.iam dubitari.ff.de heredi.insti.de condi. insti.l.verba.z non transmittebat nisi declararet se velle.l.si ita legatum.§.illi si volet.ff.de leg.primo.certe dicit Bald. ꝙ hodie talis conditio reijcitur de legitima tanꝙ continens grauamen:qꝛ expedit filio ꝙ ista conditio non inseratur ꝑpter transmissionem:ista sunt verba Bal.j.in prin.ij.col.lꝫ de iure veteri talis conditio sicut z cetere conditiones potestatiue non videretur continere grauamen:si igitur ſm Bal.debet reijci dicta conditio si voluerit de institutione filij:ergo z illa conditio z si noluerit esse heres vel si non erit talem vulgariter substituo: qm̄ tenentes illam opi.necesse habent dicere ꝙ tantum importet ista secunda ꝙ̄ prima:z ſm hoc iste transmisisset ad matrem duas tertias ex dispositione statuti debitas:z de iure cōi trāsmisisset suam legitimam.s.tertiam:residuum pertineret ad scolam ex vulgari. Nec est nouum ꝙ hoc casu concurrat institut⁹ cum substituto vulgari cū z alibi hoc reperiatur ne fili⁹ sua legitima defraudetur sicut in patrono.ff.de bonis lib.l.si libert⁹ patrono.§.quid ergo.z per Bar.expresse in.l.j.ff.de vulg.z pupilla.in tertia vel quarta col.z.l.gerit.ff.de acqui.heredi. z qd̄ 7 not. Bald.in.l.scimus.C.de inoffi.testa.qui dicit † quod fili⁹ grauatus legitimam potest acceptare:residuum repudiare vt deuoluatur ad substitutum vulgarem:non sic si grauatus non esset ita debet intelligi qd̄ no. Cy.in.l.heres instituta.C.de insti.z substi. Laus deo.

a ¶ Non adite adde idē per do. Pet.phi. cor.in ɔsil.cl.i lra. A.z in cō si.ccviij.in lra A.z sequen.in scd̄a parte.

1 ¶ Si vni relictuꝫ sit pensionaticum totius ville z alteri ꝓprietatis eiusdem:an per specieꝫ derogetur generalitati legati cum sint difformes dispositiones.
De intellectu.l.si alij.de vsufr.lega.nu.2.
2 Nomine domus includitur habitatio.

¶ Consilium.ccxxiij.

In christi nomine amen.

¶ Uiso dicto puncto obscuro et male formato tria sunt subtiliter videnda ꝓ clara responsione ad id de quo queritur. ¶ † Pri mum est vtrū ge 1 neralis donatio de toto pensionatico totius ville de lauzade facta Anto.z Michaeli fratribus cōprehendat etiam petiā terre specialiter donataꝫ Blaxio quo ad proprietatē quarte partis z cum capulo z pasculo:vt sic dictus Anto.z Michael habeant pensionaticum super dicta quarta parte terre:z videtur ꝙ dicta generalis donatio terram illam non comprehendat:z sic super illa predicti Anto.z Michael pensionaticum non habeant super dicta petia terre specialiter donata dicto Blaxio qm̄ specialis dona.predicta derogat generali facte predictis fratribus:z facit illam petiam terre sub illa generali non comprehendi.ff.de leg.iij.l.vxorem.§.felicissimo.z qd̄ ibi no.in vltima glo.de reg.iu.in toto.cum simi.z hoc videtur expresse determinare.Bal.in.l.quotiens.in vltima questione fami.herc. per l.si fideicommis.ff.vt in posses.leg. ¶ Sed in contrariū est veritas. Naꝫ quod dixi procederet si generalis z specialis dispositio essent vniformes puta ambe de ꝓprietate vel ambe de vsufruct.vel si in casu nostro fuissent ambe de pensionatico:sic loquitur.§.felicissimo.cum simi. ¶ Sed in casu nostro dicte donationes fuerunt difformes: quoniam generalis fuit de pēsionatico totius dicte ville quod habet simil.cum vsufruct. Specialis vero facta blaxio fuit de proprietate quarte partis dicte terre:quo casu generi per speciem non derogatur:nec de genere talis species eximitur.casus est in.l.sempronio.ff.de vsufruct.lega.z ibi expresse per bar.qui p̄ hec notabiliter dixit:qd̄ vxor cui relictus est vsufruct.omnium bonorum generaliter habebit ipsum etiam in rebus alijs specialiter legatis quo ad ꝓprietatem per illum tex. Et bal.qui videtur expresse determinare contrarium in.d.l.quotiens.non meminit de dicta.l.sempronio.nec de dicto bar.ibidem nec ipsum allegat:ideo non est tenendum cum eo nec aliquid facit pro eo.l.fideicom.qꝛ ibi ambo legata erant specialia:sed vnum consistebat in pecunia aliud in specie certa:vnde primus pro suo speciali pecuniario nō est mittendus in pos rei alteri spāliter lega.qꝛ in illa specie preferendus est legatarius speciei. Nos vero loquimur in alijs terminis penitus diuersis:qꝛ vna donatio fuit generalis de pēsionatico:altera specialis de proprietate.

¶ Secundo videndum est posito ꝙ ita sit vt dixi ꝙ illa petia terre includatur sub dicta generali donat.vtrum in pensionatico concurret tam specialis donatarius ꝙ̄ etiam generalis. An vero non concurrāt sed esse debeāt insolidū dicti Antonij z Michaelis generalium donatarioꝝ:z videtur prima pars vera ꝑ illam eandem.l.sempronio.cum ibi no.per bar.z.l.si alij.eo.tit. vbi videtur clarius probari. Sed certe hoc posset procedere si verba spālis legati vel donationis possent de sui natura cōprehendere id quod esset generaliter legatū vel donatum vt si vni esset donatus vsufru.omnium bonoꝝ.alteri vero fundū qd̄ verbum fundum importat proprietatem z vsumfru.eo.titu. de vsufru.leg.si titio fundum.de verbo.obliga.l.qui vsufruc.vel si vni qui vnus prestabat alteri domum z ipse prestabat habi 2 tationem. † Nam app.domus includit habitationem.vt not. in.l.cum antiquitas.C.de vsufruct. ¶ Sed in casu nostro in verbis specialis donationis non includitur pensionaticum generaliter donatum:qꝛ donauit vnam petiam terre. Nam hoc importat proprietatem non pensionaticum.z licet subdat cuꝫ capulo z pasculo zc.verba ista scd̄m quod mihi dꝫ que sunt vulgaria dicti loci habent significatum diuersum a pensionatico videlicet vt possit pro se z suo vsu boscare z suas bestias pasculare:pensionaticum non importat vt alijs possit pascua locare dictum a pensione que percipitur ex locatione:ideo in verbis specialis donationis nullo modo comprehenditur pensionaticus z per consequens non concurrūt. Sed esse dꝫ dumtaxat dictorum fratrum sicut si vni esset legata proprietas alteri vsufructus alicuius fundi non concurrent in vsufruc. sed esset illius dumtaxat cui legatus erat.vt colligitur ex.d.l.si alij.ver.nam dicto zc.ff.de vsufru.lega.

Tertio

¶ Tertio videndum est vtrum dictus specialis donatarius vel ꝗ eius loco successit cum habeat proprietatem cum capulo & pasculo potuerit alteri locare capulum & pasculum. Respondeo non si verum est quod mihi dr̄.&.s̄.dixi ꝙ ſm vulgarem sensum & intellectum dicta verba importent ꝙ pro suo vsu possit capulare.i.boscare & pasculare. Nā vsuarius non potest alteri seorsum a se vsum locare.ff.de vsufru.& habi.l.sed neqꝫ locabunt.q̄ est.l.vij.in princip. Preterea si aliud esset non esset differentia inter ista duo vocabula scilicet pasculum & pensionaticum qđ non est dicendum.l.si idem.C.de codicil.vnde non sine vsus loquendi distinxit. Preterea si aliud esset parū valeret: aut nihil dictis fratribus habere pensionaticum in dicta terra specialiter donata. Item statutum supra relatum iuuat dictos fratres quia soli fuerunt in quasi posses.dicti pensionatici per annum: ideo sunt in ea conseruandi. Ex quibus omnibus infert̄ ad id de quo queritur dictum manifestatum fore condēnandum si ꝓbata sunt alia necessaria ad hoc. Laus deo.

☞ Qui fecit legatum vxori de alimentis an videatur prohibuisse ne petat dotem.

¶ Consilium.ccxxiiij.

In christi nomine amē.

¶ † Legatum predictum ꝙ vtatur & fruat̄ &c. importat dumtaxat alimenta existentibus liberis testatoris ſm ea que notantur.C.si secū do nup.mulier.auten.hoc locum.& Bar.in.l.titia.§.fi.ff.de leg.ij.quod est priuilegiatū vltra alia.ff.de transa.cum hi. Sed si aliud legatum non priuilegiatū fuisset huic vxori factum posset illud petere & etiam dotem.C.de rei vxo.actio.§.sciendū.fortius idem in hoc casu. ¶ Preterea si testator voluisset dotem non repeti quousqꝫ prestarentur alimenta nullū commodum contineret legatum alimentorum: potius enim alimentaretur de fructibus sue dotis q̄ de patrimonio testatoris quod non est presumendum testatorem voluisse: sed potius voluisse grauare heredes suos quod vltra dotem prestent etiā alimenta.argumen.ff.de lega.secundo.meuius.in princi.ibi.nam incredibile.& versi.sed verisimile.de lega.tertio.l.qui concubinam.§.qui ortos.&.l.patronus.§.codicillis.& per Bar.eo.tit.l.his verbis.in fi.de leg.primo.cum seruus.&.l.apud iul.§.si titius.ver.si fundum.& Cy.C.de cadu.tol.§.ne autem.in quibus patet ꝙ ne legatū reddatur inutile presumitur testator voluisse interdum grauare heredem duplici prestatione quod alias non presumeretur.ff.de legatis secundo.titia.§.qui in vita ante finem. Maxime in casu nostro: quia grauauit vxorem duplici conditione si volebat dictum legatum alimentorum scilicet ꝙ viueret in viduitate & quod regeret & gubernaret filios & eorum bona. Unde non est verisimile ꝙ voluerit etiam grauare tertio onere.s.ꝙ dotem non repeteret.arg.ff.de leg.primo.l.licet imperator.versi.quid enim. Si enim hoc voluisset verisimile est ꝙ expressisset sicut expressit precedentia duo argum̄.C.de cad.tollen.§.sin autem ad deficiētis. maxime quia consuetū est ꝙ illi qui volunt hoc exprimūt: dicendo post suprascriptas cōditiones. Et dotem suam non repetierit &c. Quo casu doctores querunt. Quid si recepit eam a sponte soluente an perdat legatum alimentorum no. Barto.in.l.amplius non peti.ff.rē ratam hab.& Bald.C.de leg.l.prima. Et esset hoc legatum cū onere & sine vtilitate.vt patet ex ꝓdictis. Preterea in casu nostro dicti filij consignauerunt matri certa bona sponte pro parte dotis vt dicitur in themate. Et sic dicte conditioni posito ꝙ fuisset apposita censeretur renunciasse.vt dicit Bal.in dicta.l.prima.C.de leg.pro quo facit auten.sed cum testator.versi.itē si quedā.C.ad.l.falci. ¶ Nec obstant illa verba testatoris quēadmodum vtebatur & fruebatur in vita testatoris &c. quia dicta verba fuerunt apposita in fauorem vxoris cui legabatur: & sic debent & possunt intelligi vt operentur fauorem: videlicet ꝙ habeat sine diminutione aliqua prout habebat in vita testatoris: inspecta tamen qualitate persone: quia debebit habere vestimenta non vt nupta: sed vt vidua.iuxta no.per Bal.in dicta l.prima.C.de lega. Non ergo dicta verba posita in fauorē vxo. debent operari odium & diminutionem: videlicet vt non repetat dotem: sicut non repetebat in vita testatoris. argumē.ff.de fun.instru.si mancipia.ibi tamen non minuendi &c.de aur.& argen.lega.si quis legauerit aurum &c. ¶ Concluditur ergo dictam dominam posse repetere residuum dotis: & etiam alimenta postq̄ per eam non stat quominus stet cum filijs & eos & eorum bona regat & guberuet prout testator voluit. Sed ꝑ filios cum perseueret in viduitate.ff.de condi.& demō.l.iure ciuili.de leg.iij.qui concubinam.§.vxori.in fine. Laus deo.

¶ In millesimo quadringentesimo decimo inditione tertia die sabbati primo meusis Februarij &c.

¶ Nobilis & egregius vir dn̄s Nicolaus filius quondam nobilis & egregij viri dn̄i Jacobi de paielis ciuis Uincē.suum vltimum condidit testamentum: in quo inter cetera contenta in dicto suo testamento legauit vt infra.

¶ Item legauit & de bonis suis dari iussit Dorothee nepti sue & filie.q.petri filij sui in dotem nomine dotis & pro portione hereditatis sibi spectantis tempore quo maritabitur trecentos ducatos auri computatis arnixijs concedentibus in ipsis trecentis ducatis auri: eam sibi heredem instituit & iussit fore tacitam & contentam: & interim habere debeat victum & vestitū ac tractari & honorifice ſm ꝯdecentiam suā in domo hereditaria & de bonis ipsi⁹ testatoris & si contingeret dictā Dorotheā decedere in pupillari etate vel postea quandocunqꝫ ante matrimonium contractum & legitime consummatum: eidem Dorothee substituit infrascriptos suos heredes vniuersales vulgariter pupillariter & per fideicōmis.& omni modo iure via & forma quibus melius fieri potest: ita ꝙ dictum legatum libere et sine vlla diminutiōe ad dictos suos heredes vniuersales infrascriptos reuertatur. Item legauit &c.

¶ In omnibus autem alijs suis bonis mobilibus & immobilib⁹ & se mouentibus generis cuiuscunqꝫ de iuribus & actionibus tam presentibus q̄ futuris Guidonem filium suum legitimū & naturalē ac.q.f.nobilis domine Anne ipsius testatoris vxoris legitime pro quarta parte hereditatis Bonzilium nepotem suū &.f.q. Petri filij sui pro quarta parte hereditatis Andream & Christophorum nepotes suos.&.f.q. Antonij filij sui pro quarta parte hereditatis. & Cardum filium suum legitimū & naturalem natum ex domina Katherina eius legitima vxore pro alia quarta parte hereditatis sibi vniuersales heredes instituit & esse voluit & ex nunc predictos Andream & Christophorum nepotes suos pupillos inuicem substituit: ita ꝙ si eorum alter decederet in pupillari etate vel postea quandocunqꝫ sine liberis masculis legitimis & naturalibus premorienti superuiuens succedat in totum sine aliqua diminutione: & ꝓmortui fratris filij seu liberi masculi legitimi & naturales succedāt & sic successiue donec masculi legitimi & naturales erunt de stipite illi vulgariter & expresse per fideicommissa: & omni modo & forma quibus melius fieri potest sed salua semper & sane intellecta condi.substitu.dictorum Andree & Christophori fratrum.vt supra si contingat vnum vel plures ex filijs vel nepotibus suis suprascriptis & naturalib⁹ in pupillari etate vel postea quandocunqꝫ decedere sine filijs legitimis & naturalibus & descendentibus suis masculis legitimis defuncto seu defunctis substituit & heredes esse voluit fratrem seu superuiuentem & nepotes ex dictis filijs suis masculis & descendentes eorum superuiuentes in stirpem & non in capita: & hoc vulgariter pupil.expresse compendiose per fideicommissum & omni modo iure via forma quibus melius fieri potest: & si contingeret ꝙ vn⁹ vel plures ex predictis filijs suis ac nepotibus legitimis decederēt in pupillari etate vel postea quandocūqꝫ sine filijs legitimis & descendentibus masculis eis defunctis substituit & heredes esse voluit ceteros filios suos superuiuentes & nepotes et eorum filios ac descendentes suos masculos legitimos & naturales: intelligendo semper in stirpes & non in capita: sic & taliter ꝙ eorum hereditas libere deueniat in substitutos sine aliqua detractione alicuius quarte legitime seu trebellianice seu falcidie. Insuper rogat illos &c.

¶ In millesimo quadringentesimo quintodecimo inditiōe octaua die Jouis.vndecimo mensis Aprilis &c.

¶ Assignatio facta per infrascriptos heredes suprascripte Dorothee vigore legati suprascripti.

¶ Cum hoc sit quod Guido filius quondam & heres & hereditario nomine pro vna quarta parte nobilis viri Nicolai de paielis.q.eius patris. Cardus filius quondam & heres & hereditario nomine dicti domini Nicolai pro vna alia parte. Andreas filius quondā Antonij.q.filij prefati domini Nicolai faciēs pro se & Christophoro eius fratre & filio.q. dicti Antonij pro quo promisit ꝙ habebit firmum & ratum similiter heredes & hereditario nomine dicti domini Nicolai.q.eorum aui paterni ꝓ vna alia quarta parte.& Bonzilius filius Petri.q.filij prefati domini Nicolai similiter heres & hereditario nomine dicti domini Nicolai.q.eorum aui paterni pro vna alia quarta parte fecissent diuisionem omnium suorum bonorum possessionū & iurium que quodam fuerunt dicti domini Nicolai de paielis non alienatorum excepto quod de infrascriptis: & ipsi Guido Cardus Andreas.vt supra faciēn.& Bonzilius volentes & intendentes assignare infrascripta bona et possessiones dandas & assignandas domine Dorothee filius quondam Petri.q.filij prefati domini Nicolai de paielis pro eius dote assignauerunt mihi notario infrascripto tanq̄ publice persone sti.& reci-

pi. pro dicta domina Dorothea dicta infrascripta bona ⁊ posses. infrascriptas sibi danda ⁊ assignanda pro eius dote cũ oĩbus fictibus ipsarum posses. infrascriptarum de cetero percipiendis ⁊ habendis per dictam dominaz Dorotheã. ¶ Quã quidem assignationem dicti Guido Cardus Andreas. vt supra faciẽ. ⁊ Bonzilius promiserunt mihi notario infrascripto tanꝙ publice persone stipu. ⁊ reci. vt supra se semper habere et tenere firmam ratam ⁊ gratam ⁊ nunꝙ contrafacere vel venire aliqua ratione vel causa sub obli. sui ⁊ omnium suorum bonorum mobilium ⁊ immobilium presentium ⁊ futuroꝝ ad pignus de sub pena refec. ⁊ resti. damnorum omnium interesse: ⁊ expensarum factarum ⁊ passarum per dictam dominam Dorotheam seu alios eius nomine in faciendo predictos Guidonem Cardum Andream vt suprafacien. ⁊ Bonzilium p̄dicta attendere ⁊ obseruare ⁊ eis solutis non nihilominus predicta attendere teneantur: ⁊ presens contractus in sua maneat firmitate renun. dicti Guido Cardus Andreas vt supra facien. et Bonzilius excep. non sic facte assignationis dictarum infrascriptarum pos. ⁊ non sic facti ⁊ stip. presentis contractus modo ⁊ forma predictis excep. doli maliq; metus causa simulationi deceptioni ⁊ fraudi beneficio resti. in integrum minori etati concesso: ⁊ omni alio legum auxilio quibus possent contrafacere vel venire ac omni remedio appel. ꝙ pacto expresso remanserunt: pro quibus omnibus ⁊ singulis sic attendendis ⁊ plenius obseruandis dicti Guido Cardus Andreas vt suprafacientes ⁊ Bonzilius obligauerunt mihi notario infrascripto tanꝙ publice persone. vt supra stip. ⁊ reci. sese ⁊ omnia sua bona mobilia ⁊ immobilia presentia ⁊ futura ad pignus et dicti Guido Cardus Andreas vt suprafacien. ⁊ Bonzilius manu tactis scripturis ipsis delato iuramento per me not. infrascriptum iurauerunt ad sancta dei euangelia non contrauenire p̄dictis causa minoris etatis: nec aliqua alia ratione vel cã sed omnia ⁊ singula predicta semper firma habere ac inuiolabiliter attendere ⁊ obseruare: quibus omnibus ⁊ singulis p̄fatus dñs iudex rationis rationem suam ⁊ qua fungitur pro cõi vin. autoritatem interposuit ⁊ iudiciale decretum.

¶ Bona assignanda ⁊ vt supra assignata ꝑ dote dicte dñe Dorothee. f. q. Petri. q. dñi Nicolai de paielis de quib⁹ supra fit mentio sunt infrascripta: vcz De cereda.

¶ Primo vnus campus terre ⁊c. Item vna petia terre ⁊c. Item vna petia ⁊c.

¶ In millesimo quadringentesimo vigesimonono indic. septima die sabbati vigesimoprimo mensis May Vin. ⁊c.

¶ Instrumentum permutationis facte occasione hereditatis. q. Guidonis suprascripti heredis instituti defuncti. Ibiq; Christophorus. q. Antonij de paielis ciuis Vin. faciens pro se: et Andrea fratre suo ⁊ promittens se facturum ⁊ curaturum cum effectu ꝙ idem Andreas presentem cõtractum ratum habebit ⁊ ipsum ad omnem voluntatem infrascripti Leonardi laudabit ⁊ ratificabit: ⁊ Bonzilius quondã Petri de paielis ciuis Vincen. nomine ac titulo cambij ⁊ permutationis dederũt tradiderunt ⁊ permutauerunt ad proprium ⁊ iure proprij ꝑ libero ⁊ expedito alodio: saluo tamen iure conductorum respõdẽtium. vt infra Leonardo quondam Card. de paielis ciui Vi. ibi presenti pro se ⁊ suis heredibus recipi. infrascripta bo. pos. ⁊ iura vcz. Primo vnam petiam terre pra. ⁊c. ⁊ dictus Leonardus pro cambio ⁊ permu. dictarum petiarum terre domorum ⁊ affictuum sibi datorum ⁊ permutatorum vt supra dedit tradidit ⁊ permutauit dicto Christophoro recip. pro se ⁊ dicto Andrea fratre suo ⁊ mihi notario vt publice persone pro eodẽ Andrea recipienti ⁊ facienti ac dicto Bonzilio recipienti pro se ⁊ suis heredib⁹ tertiã ꝑtẽ hereditatis ⁊ bonorum quondã Guidonis quondam domini Nicolai de paielis ciuis Vin. Quã tertiam partem idem Leonardus dixit ad ipsum spectare ⁊ ꝑtinere hereditario noĩe predicti quondam Guidonis de paielis pro tertia parte dantes ⁊ permutantes dicte partes sibi ad inuicem dictas res pos. domos affictus iura ⁊ hereditatem. vt supra a se premutatas ad habendum tenendum ⁊ possidenduz ⁊ quicquid eis ⁊ suis heredibus deinceps placuerit faciẽ. vna cum omnibus ⁊ singulis que infra predictos continetur confines vel alios si qui forent accessibus ⁊ egressibus suis vsq; in vias pub. ⁊ generaliter cũ oĩbus ⁊ singulis que habẽt. s̃. se itra se seu infra se omniq; iure ⁊ actione vsu seu requisitione eis ꝑ dictis rebus ⁊ bonis ac possessi. a se permutatis ⁊ ipsis modo aliquo spectantibus ⁊ pertinentibus: ⁊ ex causa huius permutationis dicti contrahentes vicissim sibi cesserunt transtulerũt atq; mandauerunt omnia iura sua ⁊ actiones reales ⁊ personales vtiles ⁊ directas tacitas ⁊ expressas generis cuiuscũq; eis competentes ⁊ competituras in dictis rebus a se permutatis: ⁊ pro eis contra quemlibet sese adinuicem procure constituentes in predictis vt in rem suam propriam: ita ꝙ de cetero vtraq; pars dictorum contrahentium possit actionibus vtilibus ⁊ directis sibi vicissim cessis vti experiri quemadmodum cedentes facere poterant ⁊ potuissent: ⁊ constituerunt dicte partes vicissim videlicet vna pars pro altera res a se permutatas et datas. vt. s̃. nomine alterius partis possidere vsq; quo vtraq; ꝑs rerum sibi permutatarum ⁊ datarum pos. corporalem apprehẽderit. quam apprehendendi ⁊ accipiendi propria autoritate et deinceps retinendi vna pars alteri adinuicẽ omnimodam licẽtiam contulit atq; dedit. Promittentes quoq; dicti permutatores vna pars alteri pro se ⁊ suis heredibus stipu. mutuis et solenni stipula. hincinde interuenientibus litem vel controuersiam de rebus a se permutatis alteri parti ⁊ eius heredibus litem vel controuersiam vllo tempore non inferre nec inferẽti cõsentire. Sed vnaqueq; pars rem ⁊ res a se permutatas alteri ⁊ eius heredibus adinuicez ab omni homine vniuersitate semper legitime defendere guarentare manutenere autorizare ⁊ disbrigare ⁊ predictam permutationem ⁊ omnia alia ⁊ singula p̄dicta perpetuo firma rata habere tenere ⁊ non contrafacere vel venire per se ⁊ alios: aliqua ratione vel causa vel de iure vel de facto sub pena dupli estimationis seu valoris rerum a se ꝑmutatarũ solenni stipulat. adinuicem hincinde promissa inter dictos contrahentes ⁊ refect. ⁊ resti. damnorum omniuz interesse ⁊ expensarum litis ⁊ extra. Et pro predictis omnibus ⁊ singulis attendendis firmiter ⁊ obseruandis dicte partes obligauerunt sibi adinuicem se se ⁊ omnia sua bona mobilia ⁊ immobilia presentia ⁊ futura ad pignus constituentes se dicte partes vicissim vna pars pro altera dicta bona sic obligata possidere vsq; ad integram satisfactionem omnium predictorum.

¶ Insuper dictus Leonardus iurauit ad sancta dei euangelia manu tactis scripturis ei per me notarium infrascriptum delato sacramento huic presenti contractui non contrafacere vel cõtrauenire ratione minoris etatis: dicendo tamẽ se maiorẽ esse annorum viginti ⁊ renun. beneficio resti. in integrum habenti minorem etatem concesso.

¶ Et presupponitur statutum ciui. Vinc. disponens ꝙ dicta Dorothea ab intestato supra dicto testa. auo suo paterno non potuisset succedere sed debuisset dotari: quod statutum vigebat tempore vite dicti testatoris suprascripti cuius statuti tenor talis est videlicet.

¶ Item statuimus ⁊ ordinamus ꝙ sorores cum fratrib⁹ neptes cum nepotibus proneptes cum pronepotibus equaliter non succedant ab intestato: nec hereditatem paternam maternam auitam ⁊ proauitam ⁊ deinceps equaliter diuidant: sed dotentur secundum facultates hereditarias: ⁊ quod pax finis et remissio per ipsas facta de heredi. dicta valeat ⁊ teneat ⁊ infringi non possit aliquo modo vel iure: ⁊ si in alterius potestatem consistant.

¶ Item p̄supponitur aliud statutum disponens ꝙ dñium ⁊ possessio bonoꝝ subiacentiuz restitutioni ipso iure transeant in fideicommissarium ⁊ sine aliqua apprehensione ⁊c.

¶ Casus talis est.

¶ Dominus Nicolaus de paielis ciuis Vincen. suum solẽne cõdidit testamentum apposita clausula codicillari ⁊c. In quo testamẽto multa legata fecit ⁊ inter cetera legauit Dorothee nepti sue ex filio p̄mortuo prout supra continetur in tenore legati sui. Item fecit institutiones ⁊ substitu. prout supra continet. Mortuo vero dicto testatore remanserunt superstites oẽs heredes instituti ⁊ in hereditate se. imiscuerũt: deindeq; ipsi heredes per publicum instrumentum tenoris supradicti assignauerunt dicte Dorothee certas posse. ratione suprascripti legati dotis peruentas in ipsos heredes ex hereditate dicti testatoris. Que quidem Dorothea dictas posses. certo tẽpore possedit deinde Cardus supradictus heres institutus decessit relicto Leonardo pupillo ei⁹ filio herede vniuersali. deinde ipsa Dorothea adulta decessit anteꝙ nuberet condito per eam testamento ⁊ instituto herede vl'i Bonzilio supradicto sciente se heredem institutum: postea vero dictus Guido decessit nullis relictis descendentibus: post cuius Guidonis mortem supraſcripti Bonzilius Andreas ⁊ Christophorus ⁊ Leonardus filius quondam Cardi supradicti minor annis. xxv. deuenerunt inter se ad conuentiones ⁊ permutationes de quib⁹ apparent instrumento publico permutationis: in qua permutatione supradicti Bonzilius Andreas ⁊ Christophorus assignauerunt dicto Leonardo multas posses. inter quas assignauerunt ipsi Leonar. minori annis. xxv. pos. suprascripte Dorothee al's assignatas per dictos heredes pro legato dotis ignorante dicto Leonar. dictas pos. fuisse de pos. alias assignatis dicte Dorothee: ⁊ tamen dictus Leonardus in dicta permutatiõe ⁊ vlterius lesus fuit q: portio hereditatis sibi Leonardo spectans

spectans per mortem Guidonis ex substitutione erat maioris precij ꝙ bona sibi assignata in pmutatiōe pdicta p substitutū.
¶ Ex premissis eliciuntur infrascripta dubia. vz.
¶ Primum vtrum moriente Dorothea post mortem Cardi here dis instituti pro quarta parte ⁊ ante mortē aliorū heredum dicta Dorothea potuerit testari de dictis bonis sibi assignatis: vel potius ipsa bona debeant remanere seu deuenire apud heredes: ⁊ dictū Leonardum filiū Cardi. licet ipse Cardus decesserit ante mortem dicte legatarie presertim tanꝙ legatum illud censeri debeat conditionale: ⁊ similiter assignatio per heredes facta ipsi Dorothee dici debeat fuisse conditionalis attento quod ipsa Dorothea nunꝙ nupsit ⁊c.
¶ Secundum vtrum dictus Leonardus possit infringere dictaz permutationem: ⁊ quomodo: ⁊ presertim ex quo capite: qꝛ Bōzilius Andreas ⁊ Christophorus videnꝉ hoc egisse vt trāsferrent dñium in Leonardū bonoꝝ sibi Leonardo assignatoꝝ: cum tamen portione spectāte dicto Leonardo pro parte ipsiꝰ Leonardi in bonis predictis Dorothee assignatis nō videantur trāstulisse cū videatur dici posse dñiū pro illa parte fuisse dicti Leonardi ignorantis tūc ius sibi cōpetere in illis bonis: ⁊ de cōclusione libelli: ⁊ quod dictus Leonardus possit habere regressum ad quotam hereditatem Guidonis que sibi Leonardo spectabat non ob. permutatione.
¶ Tertium vtrum bona dicte Dorothee assignata debeāt equaliter diuidi inter predictos Bonzilium ex vna parte: Andreaz ⁊ Christophorū ex altera: ⁊ dictum Leonardum ex altera: et subsequēter an dictus Leonardus possit petere redditus pro tertia parte spectante dicto Leonardo anteꝙ Leonardus dicta bona ex permutatione possideret ⁊c.
¶ Quartum vtrum dictus Leonardus possit petere partez sibi spectantem de bonis Guidonis vigore substitutionis cum fructibus perceptis a tempore mortis dicti Guidonis vsꝙ in presentem diem.

1 Si pater institutis filijs masculis relinquat filie mille cū nubet: et fratres tradant ea mille ante nuptias: an videantur remisisse conditionem legati.
2 Et an si filia moriatur ante nuptias tale legatum reuertatur equaliter ad fratres ⁊ filios fratrum premortuorum.
3 Et quid si pars eius legati perueniat ad filium fratris ex permutatione que erat ipsius an permutatio vitietur.

¶ Consilium.ccxxv.

In christi nomine amen.

¶ Pro euidentia dicendoꝝ pmittendū est: qd prefatū relictū factū Dorothee fuit cōditionale: tum qꝛ collatum fuit in tempus quo nuberet qd erat incertum an ⁊ quādo: ideo facit conditionē tam in vltimis volūtatibus. l. dies incertus. ff. de cōdi. ⁊ demon. ꝙ in actis inter viuos. l. stipulatio ista. §. inter incertā. ff. de verb. ob. tum qꝛ relictum pro dote ⁊ dotis noīe. ff. de iure do. l. promittendo. ⁊ l. tali. in prin. ⁊ plene p Bar. in. l. titio centū. §. titio genero. ff. de condi. ⁊ demon. Nec reijcitur conditio vsꝙ ad quantitatē legitime: qꝛ cum ex forma statuti Vincentini nō posset succedere cū masculis ab intestato nō debebatꝉ sibi legitima que est portio portionis debita ab intestato. l. parentibus. C. de inoffi. testa. qd etiā determinat Bar. in dicto. §. titio genero.

1 ¶ Secūdo premittendū est qd in assignatione facta dicte Dorothee per dictos fratres institutos subintelligitꝉ repetita eadem conditio. argu. ff. de verbo. obliga. l. qui sic stipulatur. ⁊ l. j. §. si quis sub conditione. ff. vt in possef. lega. de lega. j. si legati serui nomine. cum ibi not. non enim credendū est illos voluisse alicui iuri ipsorum de futuro renunciare postꝙ hoc expresse non continetur in instrumento assignationis predicte: vt plene not. per docto. in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de verbo. obliga. Nam oīa vba ⁊ pmissiones de nō veniēdo ꝯ ibi cōtēte possunt ⁊ debēt sane intelligi: scz si cōditio legati vel relicti extiterit vel quousꝙ existere poterit sicut cū fit pactū de nō veniēdo ꝯ diuisionē. vt. d. §. duo fratres. in. ij. q. plenissime p Bar. ⁊ ar. l. quero §. inter locatorē. ff. loca. sz ea deficiēte locū nō habēt dicte promissiones. ⁊ si dicatꝉ quare ḡ fecerūt dictā assignationē ante cōditionis euentū si nolebāt cōditionē remittere respōdetꝉ: vt dicta dña de assignatis bōis ⁊ cōmoditate seu interusurio medij tpis seipsā aleret cū haberēt necesse sibi alimēta pstare. l. ꝗ filium. ff. vbi pu. edu. debeat. ⁊ etiā in testamēto habetꝉ: vñ nō fuit ista assignatio facta ad plenū ius. arg. ff. de leg. ij. cū pater. §. pater pluribus. de bono. pos. fm tab. l. ij. §. sub cōditione. ⁊. l. sub cōditiōe. iūcta. l. filiusfamil. §. apud marcellū. versic. certe. ff. de

2 leg. j. in rōne sui. † Ex quibus seqꝉ qd deficiēte cōditione relicti: qꝛ mortua anteꝙ nuberet perinde est ac si relictū nunꝙ factū fuisset. ff. si cer. pe. l. pecuniā. circa fi. ⁊ sic remāsit penes grauatos ⁊ heredes eoꝝ: lz aliqs ex eis mortuꝰ esset tpe deficiētis cōditionis. l. j. §. finalī sub cōditiōe. C. de cadu. tol. sicut eñ ad heredē defuncti transiuisset onus soluendi si assignatio pdicta vel solutio facta nō fuisset: ⁊ cōditio fuisset impleta. ff. de cōdi. ⁊ demon. l. legato relicto. Ita ⁊ deficiēte cōditione debet ad heredem eius trāsire emolumentū: vt sic dicā remāsionis. eo. titu. l. publius. §. titia. vbi bene pbatꝉ in ratione sui. ⁊ l. seruus si heredi. post princi. ff. de statu. lib. Nec obstat qd spes substitutionis cōditionalis ad heredē substituti nō trāsmittitꝉ. l. sz si plures. in prin. ⁊. l. qui habebit. ff. de vulg. ⁊ pupil. qꝛ dico ꝙ si here des predefuncti. vt est dictus Leonardus nō venit ad patrem relicti facti Dorothee virtute substitutiōis cōditionalis facte de patre eius: ⁊ de alijs fratribꝰ suis: qꝛ etiā si illa facta nō fuisset veniret: sed venit ex defectu cōditiōis apposite in relicto facto Dorothee que facit ipsū relictū haberi pro nō facto: vt dixi: sed si factū nō fuisset bona illa relicta venirēt diuidēda inter superuiuentes ⁊ heredē pmortui: ergo ⁊ nūc: ⁊ sic posito qd per mortez vniꝰ euanuisset substitutio quo ad eum: nō tamē euanuit ius: de quo supra simile. ff. de acqui. heredi. qui patri. ⁊ si dicatꝉ: immo etiā illud ius euanuit: qꝛ portio que tetigisset Cardum patrē Leonardi si tpe mortis ipsius vixisset accreuit fratribus suis superstitibus virtute substitutionis facte de omnibus filijs ⁊ heredibus prefate Dorothee excluso herede dicti Cardi scz Leonardo: qꝛ quo ad illos superstites substitutio nō deficit. casus videtur ad litteram in. d. l. sed si plures. in principio. ⁊ glo. in. d. l. qui patri. in solutione contrarij de dicta. l. sed si plures. Respondeo qd loquuntur in hereditate pupillari que ad heredes extraneos defuncti non erat peruētura nisi virtute pupillaris substitutionis de qua ibi. Nos loquimur de isto relicto conditionali facto huic Dorothee: quod deficiente conditione non erat nec computabatur in bonis vel hereditate puellē: et sic in substitutiōe facta dicte Dorothee: posito quod esset pupillaris non cadebat tanꝙ in pupillari sed tanꝙ in vulgari poterat cadere: que vulgaris facta fuit super eo super quo etiā si facta nō fuisset reuersum fuisset ad eosdem propter defectum conditionis: ⁊ sic cēsetur facta pro executione dicti iuris reuertendi: vnde sapit eandem naturam. argumē. l. si stipulatus. ff. de vsu. de lega. primo. si legati serui nomine. cum ibi no. vbi stipulatio super aliquo contractu vel obligatione apposita pro executione intelligitur ⁊ limitatur fm naturam illius legis prime §. si quis sub conditione. ff. vt in possef. lega. Sed illud ius reuertendi ad grauatos in defectum conditionis transmittebatur ad heredē precedentis: sicut ⁊ onus soluendi si conditio defecisset: vt supra probaui cum fit sequela illius: ergo ⁊ spes istiꝰ substitutiōis vulgaris facte pro executione dicti iuris: que ratio cessat in casu dicte legis: sed si plures. si bene inspiciatur: qꝛ substitutio pupillaris de qua ibi non fuit facta pro executione alicuius iuris transmissibilis quod habuisset locū substitutione non facta: licet ea facta locus sit iuri accrescendi etiam in hereditate pupilli quod est transmissibile: vt dicta. l. qui patri. et sic dici potest dictū Leonardū venire posse etiā virtute substitutionis vulgaris que non expirauit per mortem Cardi: sicut nec ius remanendi vel reuertendi ad grauatos coheredes in defectum conditionis legati: ⁊ hec sunt subtilia ad perscrutandum ⁊ vera: que etiaz probo ⁊ roboro autoritate Bar. quasi in fi. ff. de leg. ij. titia cū testamēto. §. fi. Nam si lego titio fundum quousꝙ vixerit: clarū est qd etiā alio nō dicto post eius mortē reuertitur ad heredes meos: ⁊ etiā ad eoꝝ heredes si primi heredes tunc non viuunt: vt in dicto. §. fi. ⁊ in. l. fi. C. de leg. Pone ergo ꝙ testator post mortē titij substituit ī illa re suos heredes ⁊ tpe mortis titij primi heredes erant mortui an veniant eoruz heredes. determinat Bar. ꝙ sic: qꝛ censentur substituti vt heredes ⁊ cōtemplatione hereditatis ad quā rediuisset etiā substitutione non facta: ⁊ cum dicta qualitas hereditarij nominis reperiatur apud heredes heredū. C. de heredi. insti. l. fi. similiter ⁊ ius substitutionis facte illius contemplatiōe. Ex quibus patet respōsio ad oīa contenta in primo quesito si bene inspiciatꝉ.

3 ¶ † Ex his patet responsio ad scdm quesitum vz qd dictus Leonardus potest dicere dictam permutationem fore in totuz nullam: quia recepit pro ea partem dictorum bonorum assignatorum dicte Dorothee que erat ipsius Leonardi per ea que dicta sunt in precedenti articulo: ⁊ tamen non recepit eam vt suaz: sed vt alienam scilicet aliorum qui permutabant cum eo: vnde credidit dominium acquirere. et non acquisiuit. l. sequitur. §. si via. in fine. ff. de vsucapio. de contrahen. emptio. rei sue. Et in permutatione requiritur hincinde translatio dominij in totum ff. de rerum permutatio. l. j. et si in aliqua parte non transfertur tota permutatio vitiatur ipso iure. ff. de solutio. l. si quis aliam. vbi casus. sicut datio insolutū vitiatur ex toto seu modico fuit erratum. l. si non sortem. §. si centuz. ⁊ ibi per Bartol. circa finē.

ff.de condi.indebi.nec obſtant promiſſiones de non veniendo contra:q2 non nocent probato dicto errore quod recepit partẽ dictorum bonorum tanꝙ alienam credens aliquid vel eam de nouo acquirere cum eſſet ſua:⁊ ſic acquiſiuit eam:vnde non debet remanere deceptus.eodem titul.de condi.inde.l.fi.§. idem queſiẏt.non enim decipiendi ſunt contrahentes[a]. ff. de inſtitutio.l.ſed et ſi pupillus.verſic.ſed ſi alias.C.de pactis.l. ſi quis in conſcribendo.circa medium.poteſt ergo dictus Leonardus partem ſibi tangentem licet de hereditate dicti Guidonis petere:reſtituendo tamen quicquid aliud habuiſſet ex dicta permutatione vltra illam portionem bonorum que pertinet ad euz de bonis aſſignatis Dorothee:⁊ per eius mortem ad eos communiter reuerſis:poſtꝙ permutationi ſtare non vult.ff.de condi.inde.l.eleganter.§.ſed ſi poſt.

a ¶ Contrahẽtes. Adde idẽ per Signo.de homo. in cõſilio.xc.

4 ¶ † Ad tertium queſitum patet etiam reſponſio per predicta. ſcilicet quod dicta bona aſſignata Dorothee fuerũt equaliter reuerſa ad predictos heredes inſtitutos vna cũ dicto Leonardo pro hereditariis portionibus:⁊ ſic ad dictum Leonardum pro quarta parte:ſicut a patre ſuo receſſerunt pro quarta. arg. ff.ad treb.quotiens.in princi.de leg.j.turpia.in fine.cũ debeat rem anere penes grauatos.l.j.§.ſi autem aliquid ſub conditione.C.de cadu.tollen.ergo quatenus grauati erant:⁊ ſic emolumentum correſpondeat oneri.facit in ratione ſui.l.plautius.verſicul.nam quẽadmodum.ff.de conditio.⁊ demonſtratiõ. Sed poſtea cum Leonardus ſucceſſerit Guidoni pro tertia debet habere tertiã ſue quarte:⁊ ſic in effectu pertinet ad dictũ Leonardum tertia pars bonorũ aſſignatorum dicte Dorothe: ⁊ illaz poteſt retinere poſtꝙ ad eũ peruenit ſine vitio ⁊ cetera reſtituere ſi vult reſcindere permutationẽ:⁊ petere tertiã partẽ hereditatis Guidonis:vel ſaltim eam offerre. An autez poſſit petere fructus perceptos per coheredes ex illa tertia anteꝙ ſibi tradita fuiſſet ex cã permutationis:videndum eſſet an illi fuerint in mala fide ſcientes eam ad Leonardũ pertinere ⁊ poſſet peti an in bonafide:⁊ tũc an ex illis fuerint facti locupletiores ⁊ idẽ an nõ:⁊ tunc ſecus per ea que habentur.ff.de petitio.heredita. item veniunt.§.cum anteꝙ verſic.inter eos.⁊ ver.eos autem. et l.ſed ⁊ ſi leg.§.quod autem.cum ſequentibus.⁊.§.conſuluit. in dubio nõ video qualiter poſſunt dici fuiſſe in bonafide:⁊ quare debuerint credere potius ad ſe ſpectare ꝙ ad dictũ Leonardum:cum omnia que vigebant in perſonis eorum vigerent in perſona dicti Leonardi:⁊ ſi aliter crediderũt fuit ſupina ignorantia:⁊ ſi nulla aliqua cauſa poterat colorari non debet prodeſſe in lucris acquirendis cum debuerint ⁊ potuerint conſulere peritiores.ff.de bonorũ poſſeſ.l.in bonorum.de iuris ⁊ facti ignoran.l.iuris ignorantia.ſed ſi aliquam excuſationem haberet dicta iuris ignorantia caruiſſent dolo etiã ſi fuiſſet in iſta ⁊ nõ potuiſſent dici p̃dones.l.ſz ſi legẽ.§.ſcire.ff.de peti.here.

¶ Ad vltimũ reſpondet̃ idem qd̃ in precedenti quo ad redditus. Item quo ad portionem hereditatis Guidonis ſupra reſponſum eſt ſi predictis delata eſt hereditas Guidonis ab ĩteſtato vt portio certa ſpectans ad Guidonez iure inſtitutionis deuoluta eſt ad iſtos iure fideicõmiſ.virtute ſubſtitutiõis. Naz idẽ in ea dicendum quod in portione hereditatis.

b ¶ Ciuis. vid̃ que habent̃ ad materiã p bar. ſozi.in cõſilio. xcvij.in princi. cũ verſi.poſtremo.in.j.parte. ⁊ per Bald.in cõſil.ccx.in. v. parte.

¶ Et ita dico et conſulo ⁊c. Ego Paulus de caſtro.⁊c.

1 ☞ Notarius vnius territorij poteſt facere inſtrumenta in alieno territorio inter ſuos ciues ſeruatis ſolennitatibus ſui municipij.

2 Legitimare in terris eccleſie an poſſit imperator vel comes ab eo creatus.

3 Epiſcopus exiſtens extra ſuam dyoceſim beneficia exiſtentia in ſua dyoceſi conferre poteſt.

4 Si agatur ex ſententia arbitratoris lata contra plures vnuſquiſqz pro parte debet conueniri:ſecus ſi ex promiſſione compromiſſi:quia poteſt agi contra vnum inſolidum iuxta ſtipulationem dicti compromiſſi.

c ¶ Eccleſie. vide do. Alex.de imol. in conſil. lxvij.in.x.col.ĩ p̃ma parte vbi ponit etiaz q̇d econtra.

ADDitio. ¶ Add̃ tu philip.cor.in conſil.j. in. iij. col. verſ.tertio ex alio videt̃ in tertio vol. vbi an legitimatio facta ab imperatore ĩ terris eccleſie de ſubdito ipſi imperatori valeat.

¶ Conſilium.ccxxvj.

In chriſti nomine amen.

1 ¶ † Super primo quo querit̃ an dicta inſtrumenta compromiſſi ⁊ laudi vitiẽtur ex eo quod fuerunt confecta in territorio Mediolanenſi:cum tamen notarius nõ eſſet originarius ciuis[b] Mediolanenſis nec in matricula notariorum Mediolanenſium prout requiritur ex forma ſtatuti ciuitatis Mediolaneñ.ad hoc vt quis poſſit ibi conficere inſtrumenta quod in caſtris ſui territorij videtur debere ſeruari iuxta notata.ff.de poſtulan.l.ex ea.in vltima gloſ.reſpondeo ꝙ iſtud non habet vitiare:q2 prefatum ſtatutum ſicut non poteſt habilitare perſonas forenſium inhabiles ſm Bartol. qui hoc tenet per.l.j.ff.de tuto.⁊ cura.da.ab his. Ita nec habiles inhabilitare:vt idem Bartol.⁊ etiam Bal.no.in.l. cunctos populos.C.de ſumma trini.ſuper ſtatuto habilitatiuo vel inhabilitatione perſone.ix.col.vel.x.ibi nunc econtra de inhabilitante vtrum ſtatutum poſſit inhabilitare non ſubdituz in territorio contrahente ⁊c. Si ergo dictus notarius erat habilis ad conficiendum dicta inſtrumenta ſi dictum ſtatutum nõ eſſet nõ potuit per dictum ſtatutum Mediolaneñ.inhabilitare. Sed hic queritur ſecundo loco an dictus notarius cum eſſet pergamenſis ⁊ haberet officium notariatus a communi Pergami vel ipſius ſtatuti eſſet habilis ad facienduz inſtrumenta inter Pergamen.extra territorium Pergamenſe:poſito ꝙ ſtatutũ Mediolaneñ.non eſſet quod haberet vitiare:⁊ videt̃ quod nõ eſſet habilis ⁊ ſic ex defectu proprie poteſtatis que non extenditur vltra territorium Pergamen.videtur quod prefata inſtrumenta vitientur.ff.de iuriſditione omnium iudicum.l.fin.de officio preſidis.l.iij.de offi.prefec.vrb.l.fi.⁊ ita videtur cõmuniter determinari per docto.vtriuſqz iuris:vt no.Spec.de inſtrumen. edit.§.reſtat.verſic.quid de his.⁊ per Joã.an.ibi in additio.⁊ p Bar.in.l.ij.ff.de offi.procon.⁊.d.l.cunctos populos.⁊ Guil.de cu.in.l.repetita.C.de epiſco.⁊ cleri.⁊ Antoniuz de but.in.c.per venerabilem.qui filij ſint legiti. Sed iſtud ſine dubio eſſet tenẽdum ſi confectum eſſet inter non Pergamenſes vel ſi haberet mitti executioni in alio territorio ꝙ Pergamenſi.ſed quia confecta ſunt inter Pergamenſes:⁊ petuntur executioni mandari in ciuitate Pergami ⁊ contra Pergamen.⁊ confecta ſunt p notarium Pergamen.cum ſolennitatibus ſtatutoruz Pergami:non animaduerto in quo loco vbi perſonaliter ⁊ corporaliter tempore confectorum inſtrumentorum erant partes.⁊ notarius poſſit dictis inſtrumẽtis officere. Et repio tenuiſſe Bal. in.l.extra territorium.ſ̃.alleg.tali ratione:quia recipere inſtrumenta vel rogatum eorum non eſt actus iuriſdit.voluntarie vl contentioſe:ſed eſt quoddam officiuz publicum:vnde ſicut tutor datus infra territorium poteſt gerere officium : ⁊ autorari etiam extra territorium:ita et notarius inſtrumenta conficere. Sed precepta guarentare que conſiſtunt in voluntaria iuriſ. facere non poſſet extra territorium cum habeat autoritatez ab inferiore a princi.l.ij.ff.de offi.proconſul. Et ſic tollitur fundamentalis ratio doctorum tenentium quod non poſſit per illam l.ij.q2 illa loquitur in voluntaria iuriſditione cuiuſmodi actus iſte nõ eſt.hoc idem ſenſit expreſſe Bal.in dicta.l.cũctos populos.in.xij.col.dum tractat de ſtatutis permiſſorijs.in ver. nunc quero circa hoc de effectu iſte clericus confecit inſtrumenta ⁊c. ibi forte poſſet dici qd̃ valet inſtrumentuz quo ad ſubditos ſtatuentium ⁊c. Et ſubdit qd̃ officium cui non eſt annexa iuriſdi. non limitatur per viam territorij inter conſentientes . de ſolu. quero:⁊ hoc teneo ⁊c. Vult ergo Bald.expreſſe quo ad caſum noſtrum quod notarius Pergamen. poſſit extra territorium Pergamen.conficere inſtrumẽta inter Pergamen. mittenda executioni Pergami.ad idẽ facit qd̃ ipſe idem not.in ea.l. cunctos populos.in.x.col.circa ſtatuta habilitatiua perſone: vt ſi dicat qd̃ filiuſfamil.poſſit teſtari. Nam non attenditur locus vbi teſtamentuz fit ſed perſona faciens:vt ſi ſit ſubdita ſtatuto poſſit facere teſtamẽtũ etiã extra territoriũ:⁊ econtra ſi inhabilitat non poſſit etiam extra territorium:ſed hic habilitatur perſona Pergamen.ad facienduz inſtrumenta.ergo poterit ea facere vbiqz inter Pergamen. Ad idem bene facit quod not.idẽ 2 Bal.in.l.ij.ante finem.C.de iure.an.aur.in queſtione illa qua queritur.an imperator vl' comes ab eo creatus poſſit legitimare in terris eccleſie.[c] Naz iſtud poteſt intelligi duobus modis. Primo an poſſit legitimare ſubditum eccleſie ad bona ſita in terris eccleſie:⁊ tunc dicit quod nõ:ſiue tempore quo legitimat ſit in terris eccleſie ſiue in terris imperij. ¶ Secũdo poteſt intelligi an ipſe corporaliter exiſtens in terris eccleſie poſſit legitimare ſubditum imperij ad bona ſita in imperio ꝙ ſic:quia nõ debet ĩſpici locus in quo corporaliter exiſtit ĩtẽpore quo legitimat:ſed locus in quem dirigitur effectus legitimatus: vt eſt in imperium in quo eſt ille quem legitimat ⁊ bona ad que legitimat que ſubſunt ſue iuriſditioni. Sic in propoſito:nam nõ debet inſpici locus vbi ſunt confecta inſtrumenta ſed perſone inter quas conficiebat què erant ſubdite ſtatuto a quo ip̃e habebat autoritatem ⁊ vbi executio erat fienda.pro hoc.c.nouit. de 3 offi.leg. vbi † epiſcopus extra ſuã dyoceſim exiſtens poteſt cõferre beneficia exiſtentia in ſua dyoceſi:quia eſt voluntarie iuriſdi.facit etiam.l.fina.de offi.prefec.vrb.vbi iudex extra ſuum territorium exiſtens poteſt delegare cauſas infra ſuum territorium eadẽ ratione.determinatio ergo docto.in locis ſupra allegatis intelligitur cum determinatione ⁊ legitimatiõe de qua ſupra:ſcilicet quando nollet conficere inſtrumenta inter illos qui non ſubſunt ei a quo notarius poteſtatez habet. Alias ſecus per iam dicta.et eadem ratione dicendum eſt quantum ad ſolennitatem inſtrumentorum predictorum:q2 ſufficit quod in

eis

eis reperiatur solennitas requisita p statuta Pergami postq̄ ibi petitur executio: et cōtra Pergamēses nō attēto qd nō fuerunt ibi confecta sed in territorio Mediolaneñ. qr non debet attendi locus in quo verba fuerunt prolata: sed locus in quem fuit collatus effectus sicut attenditur locus in quē collata fuit solutio: non in quo fuerunt prolata verba contractus quantū ad sortiendum forum. l. contraxisse. ff. de actio. et oblig. et no. in. l. heres absens. §. fina. ff. de iudi. ¶ Nec ob. nota. per docto. in. l. cunctos populos qui dicunt inspici debere consuetudinem loci contractus per. l. si fundum. ff. de conditio. Nam faterer hoc si talia instrumenta fuissent confecta per notariū Mediolaneñ. et ibi matriculatum qui posset conficere inter Pergamē. ſm tamen statuta Mediolaneñ. que ipse tenetur seruare: sed notarius Pergamēsis debet seruare statutū Pergami non Mediolani: et est clara responsio: vnde concluditur qd dicta instrumenta merent executionem in ciuitate Pergami ac si forēt ibi facta si habent omnia que requiruntur ad hoc ſm formam statutorum dicte ciuitatis Pergami. non obstantibus his que in contrarium opponuntur.

4 ¶ † Super vltimo quesito videt esse casus pluriū. ll. qd licet p̄cederet obligatio de quolibet istorū insolidū attamen postq̄ hoc non fuit dictum in sententia arbitratoris sed semper cōdēnauit eos in. ccc. libris censetur quilibet condemnatus pro parte. ff. mandati. si mandato titij. §. paulus respondit vnum. C. si plures vna sententia. l. j. cū concordan. Breuiter puto hoc verum si agatur ex laudo vel petatur ipsum laudū executioni mādari: qr virtus condēnationis laudi nō plus importat cum sit stricti iuris: vt dictis iuribus: et nō plus importat q̄ verba eius de necessitate includant: vt no. Bar. in. l. iul. post prin. ff. de conditio. indebi. sed si agatur ex cōpromisso per laudū impleto seu ex promissione in eo contenta qd fieri potest postq̄ fuit stipul. vallata. vt no. Bar. in. l. ij. C. vbi et apud quē. et gl. in. l. ij. C. qui. ex cau. maio. tunc potest agi contra quemlibet insolidum hz qd illa facta fuit plus: videtur quod etiam possit peti executio dicte promissionis que videtur promissio de iudicato soluendo. in qua non requiritur nouus processus de iure cōmuni: sed potest executiue procedi: iuxta nota. per Barto. in. l. j. ff. iudi. sol. et arg. l. tale pactū. §. qui prouocauit. ff. de pactis posito quod statutum loqueretur de laudo quod executioni mittatur. Nam non tollit dispositionem iuris communis. arg. ff. de actio. et obliga. l. quotiens et not. in. l. j. ff. vi bono. rapto. Nec potest dici quod per laudum nouata sit p̄cedens obligatio. l. j. cum ibi not. C. de iudi. maxime que oritur ex stipula. iudica. sol. cum illa potius purificetur et impleatur per laudum vel sniam q̄ tollat cum sit cōditionalis. scz si laudabitur et de eo de quo laudabit: vt patet ex notatis in iuribus preallegatis. Laus deo.

1 ☞ Episcopus nouus pōt cogere heredē alterius p̄defuncti reddere rōnem administrationis. et edere librū rationum.

2 Tutor et curator tenentur conficere librū rationis et illum edere pupillo vel adulto.

¶ Consilium. ccxxvij.

1 In christi nomine amen. ¶ † Respondeo et dico qd dictus successor epī tenetur librū rationū epatus exhibere tribus aut quatuor rationibus. Prima ex qualitate rei que petitur exhiberi quia dicitur q̄ sunt libri rationum rerum episcopatus et de iure rationes sunt edende ei ad quem pertinent qr sunt cōmunes cum eius mandato censeantur descripte. l. pretor. in princip. ff. de eden. et. l. si quis ex argentarijs. §. pertinere. iunctis his que not. Inno. in. c. j. de probatio. in principio. et Bar. post Jac. butri. in. l. j. C. de eden. de publico mercatore vel cāpsore quod teneatur edere libros suos his qui habuerunt agere secum: quia censentur scripsisse de mandato illorum: licet aliter de dicto mādato non appareat. Sed hic dicuntur pertinere ad ipsam dignitatem episcopalem cuius modernus episcopus est administrator quia scripti sunt super bonis episcopatus. l. post mortē §. primo. ff. quando ex facto tuto. Ergo potest petere nomine sue ecclesie fieri editiōem a successore idest herede episcopi defuncti dicta. l. si quis ex argentarijs. §. j.

¶ Secunda ratio est ex persona scribentis vel scribi faciētis qui fuit dominus episcopus preteritus qui non erat dominus sed administrator. c. ij. extra de donatio. Et tenebatur tam ipse q̄ heres eius reddere rationem administrationis successori in dignitate. C. de episcopis et clericis. l. si quis presbyter. et ibi not. per Bartol. in. c. qualiter et quando. el secundo. de accusatio. in glos. sed qualiter. per Innocen. de priuilegijs. cum et plantare. et quod nota. xij. questione. iiij. quicunq;. sicut tutor et curator:

2 vt ibi dicit glos. † Sed tutor et curator ratione administrationis quam habent tenentur librū cōficere rationis et illū edere pupillo vel adulto: vt est tex. in. l. prima. §. officio. ff. de tute. et rationū. distrahē. et de eden. l. quedam. in principio: et vtroq; casu cum die et consule: et etiam ad intentionem agentis fundandam. l. non est nouum. et. l. iustum. et. l. finali. C. de eden. et per Innocē. in dicto. c. primo. ergo et iste prelatus et heres eius dicto successori in dignitate nomine sue ecclesie ad quā hoc pertinet. et hoc siue ipse episcopus defunctus siue alius loco eius scripsit vel mandato: quia videtur ipse scripsisse. ff. de falsis. diuus. §. item senatus. circa medium ibi. videri enim ait &c.

¶ Tertia ratio est ratione iuris petentis editionē fieri: quia pretendit interesse dominiū dicti libri. Nam presumitur scriptus in chartis episcopatus de pecunia episcopatus cum quicquid episcopus acquirit &c. nisi appareat contrariū. C. de episcopis et clericis. auf. licentia. et ibi per Baldum qui vtitur istis verbis circa medium. Nam quicquid prelatus reperitur possidere post prelaturam: et non constat de titulo vel possessione antiquiori presumitur esse ecclesie et nomine ecclesie possideri: vnde prelatus de his testari non potest vt in corpore huius autenti. &c. hec sunt verba Baldi ibidem. ex quibus patet quod dominium dicti libri non est apud heredē domini episcopi: sed apud ecclesiam et successorem in dignitate: et per consequens detinetur iniuste per heredem et potest ab eo vendicari. Ergo et petī eius exhibitio per actionem ad exhibendum in dicta. l. iij. §. penultimo. ff. ad exhiben. et quod notat Bartol. in. l. j. C. de eden. in magna distinctio.

¶ Quarta ratio est quia si non pretenderet ius dominij pretendit saltim ad interesse quia scriptus est super bonis episcopatus: et sic per inspectionem ipsius apparere possint bona episcopatus: et hoc sufficit ad petendum exhibitionē fieri. dicta. l. iiij. §. sciendum. videtur dicendū quod iudex ad instantiam agentis possit et debeat mittere ad domum heredis denegantis exhibere et facere aperire capsam vbi verisimiliter et ipsum accipere et exportare habita fide quod talem librum episcopus habebat et remansit post eius mortem. per ea que nota. in Specul. in titul. de instru. edit. §. videndum restat. ver. pone instrumenta patris mei &c. Laus deo.

¶ Infrascripte sunt allegationes facte per reuerendum patrem et eximium doctorem dominum Ludouicum romañ. Prothonotarium apostolicum et in sacro concilio Basiliensi legato illustrissimi Regis Aragonum anno domini. M. ccccxxxvij. super quibusdam dubitationibus quas cum vidisset sanctissimus dominus noster Eugenius Papa. iiij. ita commota sunt viscera eius vt vix a fletu contineret.

1 ☞ Tempore Eugenij quarti cum ageretur de loco vbi concilium deberet celebrari: Auinionenses promiserant certā pecunie quantitatē vt in Auinione fieret erat elapsum tempus solutionis queritur.

2 Vtrum possint moram purgare vt eligatur is locus.

3 Et an minor pars possit nouum locum eligere maiore nolente et contradicente.

¶ Consilium. ccxxviij.

1 Spiritussancti gratia inuocata amen. ¶ † Queritur primo vtrum dominī Auinioneñ. satisfecerint cedule concordate inter patres sacri Basiliensis concilij. et quidem quo ad personā dicti Capitanei galearum dicendum arbitror qd non illo prius presupposito procuratorem constitui non posse ad stipendium ex publico percipiendum. casus est singulariter in. l. iubemus. al's incipi. per hanc. C. de erog. mil. anno. lib. xij. Illud autem ostenditur eo quia debebat infra certum terminū sacrum concilium certum reddi quod Auinionenses satisfecissent dicto capitaneo. Nunc autem dicitur produci instrumentum quoddam in quo tantum apparet procuratorem quendā dicti Capitanei confessum fuisse se habuisse et recepisse ab Auinionensibus pecuniam capitaneo debitam. non est autem dubium quod si procurator constitutus sit ad solu. recipiendam:

a nō sufficit enim confiteri [a] sibi solutum vel solutionem recepisse: qm̄ aliud est recipere et aliud confiteri se recepisse. l. j. si quid in frau. pat. in. §. si mutuam. l. ij. §. verbis. ff. si certum petatur. et ita ibi Bartol. determinat premissa ratione: et in. l. si debitor ff. de solu. Idem Feder. de senis in suis consilijs consilio. lj. tex. est optimus pro hac conclusione in. l. nō abstulit. C. de nouatio. vbi est expressum procuratorem ad solutionem recipiendam cōstitutum non posse quietationē facere: est enim hoc quid a mandato separatum et dñs Anto. refert in. c. si cautio. de fide instru. Ceterum nec censetur satisfecisse quo ad secundam partem cedule vbi dicitur eos in certum terminum debere reali numeratione soluere certe pecunie quantitatē: vt enim dicatur realiter

a ¶ Confiteri. Adde eundē Paul. ſ. in cō sil. lxxxvj. et i cō sil. ccccxxxvij.

soluisse requiritur realis pecunie numeratio.l.solutā.ff.de solutio.ꝛ.l.solutionis verbū.vbi plene Bar.declarat.hoc autem in casu proposito nō cōtingit:ꝛ lꝫ dicat̄ qḋ fuit magna q̄ntitas ibi oblata super quodā tapeto non aliter ꝛ realiter numerata: certe hoc nō sufficit etiā ad effectū simplicis oblationis: vt patet cū dicimus nō sufficere offerri pecuniā in folle vl' marsupio nisi coraꝫ testibus fuerit primo realiter numerata:vt in auten. vt ex actio.instāte do.§.ij.ꝛ.l.cū seruus.ff.de cōdi.ꝛ demon.que iura ita ibi intelligit bar.ꝛ alij sequunt̄ in.l.acceptā.C.de vsur. Ceterū etiaꝫ si ipsi sacri cōcilij oratores confessi fuissent se habuisse ꝛ recepisse nec hoc sufficiens reputaret̄:q̄uis enim cōfessio ꝑcuratoris rei publice legitime facta de habitis ꝛ receptis precijs rerū vēditaꝝ ꝛ sublationibus tributoꝝ probet contra rem publicam:vt patet in.l.in cōtractibus.§.sed qm̄.C.de non nume.pecu.ꝛ.l.oēs.§.ad hec.de quadri.prescrip.ꝛ not.in.l.ij.de conuen.fis.debito.lib.x.ꝛ in.l.j.C.de cano.frumē.lib.xj.tamē illa cōfessio nō est sufficiens obligare rem publicā ex mutuo per primo allegata.ꝛ huius est ratio:qꝛ nō sufficit ꝑcuratori nomine rei publice mutuatū esse nisi etiam pateat in eius vtilitatem mutuum esse conuersum.ff.si certū petatur.ciuitas.ꝛ in auten. hocius.de sac.san.eccle.x.q.ij.hoc ius.ꝛ in.c.grauis.de deposito. Accedat qḋ dicit̄ de cōfessione tutoris de recepto nō sufficere ad probationeꝫ receptionis contra priu.dicti tex.not.ſm intellectum Bar.in.l.lucius.§.tutor conuentus.alias incipit tutele.de administra.tuto. Quinimmo nec per ea verba per que dicuntur ambasiatores securi existere ꝛ contenti de dicta pecunia sufficiūt ad probandū naturalem solutio.quoniam ea verba non solum ad naturalem solutionem referri possunt. Sed etiam ꝛ ad nudam cautionem ꝛ satisdationē ſm diuersitatē materie:vt est expressum.ff.qui satisda.cogan.l.j.ff.de preto. stipu. l.j.§.cōmunis.l.pretor ait.§.hoc interdictuꝫ prohibitoriuꝫ. de oper.no.nun.ꝛ hoc de primo quesito.

2 ¶ †Quo ad scḋm in quo queritur nunquid per ipsos Auinionēses possit infra paucos dies post terminum mora purgari in solutione cōmissa. Breuiter dicendum quod non.

¶ Primo qꝛ q̄uis regulariter vbi in cōtractu adijcit̄ dies tātum siue pena admittat̄ purgatio more tamē vt illi fiat necesse est illam fieri infra paucos dies ꝛ ꝙ alterius partis nō intersit nec ex mora eius ius factum sit deterius vt est expressum.de verbo. ob.si ita quis.§.seya.per quā hanc regulam in materia tradūt doctores in.l.insulam.ꝛ.l.magnaꝫ.ꝛ.l.ꝛ si post tres. ꝛ canoniste in.c.potuit.de loca.in regno presenti cōsiderata celeritate quā presens actus vnionis desiderat etiā videtur mora posse purgari qꝛ non potest esse tanta tēporis paucitas que ratione subiecte materie non inducat temporis prolixitatem. Ceterum et ecclesie sancte dei interest per Auinionenses moram non purgari quoniā ex purgatione sequetur detractio loci Auinionensis que quideꝫ pro dolore si sequatur posituri essent in ecclesia dei scandalosum scisma.

¶ Secundo qꝛ vbicunqꝫ post lapsum certi termini constitutio inducit canonem late sententie nunq̄ ad summouenduꝫ canonis effectum purgatio admittitur not.glos. ordi.in.c.cupientes.§. ꝙ si per.xx.de electio.lib.vj.in.c.mora.de regul.iur.lib.vj. Sed in casu proposito post lapsum termini dispositio sacri cōcilij de qua in cedula:inducit canonem late sententie: vt patet qꝛ post illum lapsum decernit electionē loci Auinionensis irritā: ꝛ ex tunc decernit concilium posse ꝛ teneri venire ad aliam electionem:ergo ꝛc.

¶ Tertio aduertendum:qꝛ Auinionenses intendunt admitti ad more purgationem pro querenda actione cōtra conciliū:vt decretetur electio loci Auinionensis. Sed ad actionē querendā: etiam vbi est dies tantum sine pena nō admittitur regula ꝛ purgatio more:vt est casus notabilis in.l.thays.§. intra. de fideicommis.liberta.igitur.

¶ Quarto considero hos Auinionenses in duplici mora fuisse constitutos: neqꝫ enim soluerunt promissam pecuniam infra primum bimestris primi terminum:nec etiam infra vltimuꝫ huius cedule.non est autem dubium more geminationeꝫ excludere facultatem purgationis:casus est notabilis ſm vnum intellectum in.l.traiectitie.§.de illo.de actio. ꝛ obligatio. iuncto versi.fina.eiusdem legis. Sed recte intuenti est etiam expressum in dicta.l.si insulam.vbi patet moram duplicatam per lapsum termini ꝛ per litis contesta.purgationis excludere facultatem. Dicit̄ autē Auinioneñ.fuisse impeditos intra terminū adimplere:ꝛ sic conditionem cedule purificari facto tertij.scilꝫ sanctissimi domini nostri pape. ¶ Respondetur quod cū queritur an impedimentum prestitum per tertium implemento cōditionis faciat conditionem haberi pro impleta[a] distinguitur aut impedimentum prestatur legitime ꝛ habetur conditio pro impleta.l.si titius statuas.de condi.ꝛ demon. Aut illegitime ꝛ

a ¶ Pro impleta. Uide dn̄m Alex.de imol. in cōsil. xlix. p totū.in.ij.ptc.

tunc non resultat implementū:sed datur actio contra impedientem.l.idem neratius.§.idē iulia.ad.l.aquiliā ita distinxit Bartol.in.l.in testamento.de condi.ꝛ demon.ꝛ alij in.l.j. de insti. et substi. Cum igitur sacra synodus asserat illegitime prestitum: ergo ꝛc. Ceterū impedimentū habenti implere in terminuꝫ certum prestitum per tertium:ad quod tollendum potest impeditus sibi prouidere per aditionem superioris non suffragatur impedito non adeunti.l.quibus diebus.in princi. de condi.,et demon. Sed asserit sacra synodus se potuisse prouidere aduersus impedimenta per papam prestita. Auinionenses autem negligentes extiterunt in adeundo synodum.igit̄ ꝛc. ¶ Postremo impedimentum per tertium prestitum non impedit lapsum termini statuti. Sed datur contra impedientem de dolo actio. vt si non fuerit soluendo aduersus lapsum conceditur restitutio.l.fina.in principio.de eo per quem factum est.l. arbitrio.§. dolo.de dolo.l.sed et si.ex quibus causis maio. cum similibus. et hoc de secundo.

3 ¶ †Quo ad tertiuꝫ in quo queritur an his stantibus scilicet quod Auinionenses nō satisfecerint ꝛ qḋ admitti non possint ad more purgationem:ꝛ consequenter quod sit locus noue electioni iuxta formaꝫ cedule. Unus etiam solus incorporatus Basiliensi concilio possit impedire maiorem partem seu totus reliquum concilium:volens procedere gratiose in fauorē Auinionensium ad decretationem loci Auinionensis cuius electio euacuata est vt predixi:ꝛ in hoc dubio ꝑdicenduꝫ arbitror ꝙ sic. primo per casum ad propositum vnicum ꝛ singularem:nec bucusqꝫ ab aliquo in materia notatū.in auč. de defensoribus ciuita.ad finem.vbi est expressum:quod tota vniuersitas vno contradicente non potest procedere ad renouationem seu reintegrationem actus cuius iam est expiratio causata. Ibi enim dicitur ꝙ si ad reeligendū magistratuꝫ ciuitatis:cuius iam expirauit officiū:velit procedere vniuersitas vno solo contradicente nō potest:ꝛ ita limitatur.l.quod maior.ad municipa.l. aliud §.referr̄.de reg.iur.c.sane.cum sequen.lxv.distinctio. ꝛ titulus de his que fiunt a maio.parte capituli. Ita in proposito ad reelectionem loci Auinionensis cuius iam expirauit electio non potest vno contradicente conciliū procedere:ille ergo.§.si.est casus decisiuus huius questionis. ¶ Secūdo aduertendū qḋ sepe nominata cedula fuit per sacrum concilium constructa ad concordiam dissidentium patrum:quoruꝫ aliqui ad decretationem loci volebant venire alij contra quāobrem illa inter dissidentes patres sacre synodi continet hanc conuentionem quod nisi Auinionenses infra tantū terminū satisfecerint cōcilio ꝛc. ex tunc synodus possit ꝛ debeat procedere ad nouam electionē: quāobrem ex eadem propter non satisfactioneꝫ Auinionensiū est quesitum ius illis nollendi decretare.ꝛ sic volendi ad nouaꝫ electionem venire. Tunc sic maior pars vniuersitatis cōtra minorem contradicentem statuere non potest aliquid in preiudicium ipsius minoris cui quesitum est ius ex aliqua rationabili ordinatione precedente constitutionem ipsam quā maior pars facere intendit hic est casus expressus in.c.cum omnes.de constitutio.quem tex.Bal.in.l.veterem.C.de auto.prestan.allegat sic.scilicet. Nota quod maior pars vniuersitatis non potest cōstituere contra id quod prius concorditer ordinatū fuit ab omnibus. Cum igitur ex dicta cedula cōcorditer ordinata fuerit ius quesitum minori parti volendi procedere ad nouam electionem. Igitur est consequens vt pars maior cedulā ipsaꝫ ex qua ius quesitum non possit infringere:ꝛ sic ad decretationem loci procedere. ¶ Tertio eadem conclusio manifestatur: qꝛ pars maior vniuersitatis contradicente minore quod iuri contrariū est non potest statuere.casus est ſm verum intellectum in.c.humilis.de maio.ꝛ obedien.ꝛ probatur per locum a maiori in.l.finali.ff.de colleg.illici.quod etiam allegat do. Bald.in dicta.l. veterem. Sed in casu proposito maior pars contradicente minore vult procedere ad id quod est iuri contrarium. scilicet ad decretationem Auinionis.ex qua consequenter tollitur ius noue electionis quesitum parti minori.igitur ꝛc. ¶ Quartus qꝛ nedum maior pars vniuersitatis:sed etiam tota vniuersitas nō potest procedere ad derogationem ordinationis que facta est in honorem et vtilitatem ecclesie:vt notat Innocē.de priuileg. in cap͠lo accedentibus.argumen.in.c.j.de his que fiunt a maiori parte capituli. Laus deo.

1 ¶ Prescriptio incepta contra maiorem perseuerat contra minorem etiam pupillum de iure communi.

2 Prescriptio.xxx.annorum de iure communi currit contra minorem.xxv.ann.post pupillarem etatem.

Et noua prescriptio.xx.annorum inducta per principem debet esse eiusdem nature cum illa in cuius locum inducitur.

3 Qui emit pignus a creditore credens illum habere plenum ius potest prescribere titulo pro suo.

In

¶Consilium.ccxxix.

In christi nomine amen.

1 ¶†Venditio ista dicit̃ fuisse facta per heredez mulieris anno dñi.M.cccc.viuente vnico filio ꝛ herede mariti maiore.xxv.annis contra quē dicitur fuisse inchoata prescriptio qui postea per modicū spacium decessit relictis tribus filijs ꝛ heredibus.quorū duo erant maiores.xiiij.annis. Alius vero erat anniculus ꝛ cucurrit prescriptio vsq; ad annū presentē.M.ccccxxv.quo mota est lis:ꝛsic per annos.xxiiij.integros.Dubitatur ergo an deductis ānis deducendis ex forma iuris vel constitutionis seu decreti dominationis ducalis dicatur cōpleta prescrptio viginti annorum: de qua loquitur constitutio patrie vel aliqua alia breuior: de quā disponat ius cōe.

2 ¶Et breuiter quantum ad illos duos filios nepotes ꝛ heredesmariti qui erant maiores.xiiij.tempore venditionis clarū est φ sic:quia cū ista prescriptio.xx.anno.inducta per constitutionem tam super personalibus actionibus q̃ etiā sup realib⁹ incurrat realibus etiā sine titulo succedit in locū prescrip.xxx. annorum inducte per ius cōmune:ꝛ sic idē per oīa debet in ista censeri qđ in illa:vt not.Bar.in.l.ij.§.fi.ff.pro empto.bene facit.l.in contractibus.post princi.C.de nō nume.pecu.ibi dum dicit bienniū pro quinquennio ꝛc.Sed cōtra minorē.xxv.an-a nis post pupillarē etatē currit prescriptio.xxx.annorū[a] de iure cōmuni.l.fina.C.in quibus cau.in integrū restitu.nō est neces. in fi.igitur ꝛ ista.¶Item etiam prescriptio lōgi tempo.vel minoris quando fuit inchoata cōtra defunctum maiorem currit contra heredem minorē etiam durāte pupillari etate.l.j.cū sua glo.C.si aduersus vsuca.ꝛ.ff.de mino.l.etiā ei.ꝛ nota.in.d.l.fi. C.in quibus cau.¶Item etiaz dicta constitutio nō exceptuat nisi pupillarē etatez:ꝛsic potuit inchoari contra predictos qui dictam pupillarem etatem excesserant:tam ex forma dicte constitutionis q̃ etiaz de iure cōmuni:ꝛ multofortiꝰ cōtinuari post q̃ inceperat contra defunctum maiorem.¶Nec veniunt deducendi q̃tū ad istos nisi.ix.anni currētes ante annū.M.ccccxx. quo anno.d.d.habuit dominium patrie virtute decreti dicte.d. dominationis.Quibus.ix.annis deductis remanent.xx.integri et vltra qui sufficiunt secundum dictam constitutionem.

¶Quantumvero ad illum tertium filium qui a principio dicte p̄scriptionis erat āniculus plus dubitatiōis est quia quantū ad illum deduci debent etiam anni.xiiij.pupillaris etatis: tam ex forma dicte cōstitutionis q̃ de iure cōmuni.l.sicut.ante finem.C.de p̄scrip.xxx.anno.qui cum primis nouem faciūt.xxij Sed quia cauda vnius temporis:scilicet dictorū.xiij.per duos annos reperitur concurrisse cum principio alterius temporis scilicet dictorum nouem.ꝛ sic inuicem per duos annos se cōfunderunt illis duobus semel tantum deductis.remanet in effectu deductio.xx.annorum dūtaxat.Cucurrit ergo cōtra predictuz prescriptio prefata ab anno dñi.M.ccccxx.et sic non est cōpleta cum requirantur.xx.fm formam dicte cōstitutionis:ꝛ hic nō sunt nisi.xiiij.etiaz posito quod ante dictam constitutionez que facta fuit in.M.ccccxxix.non requirerētur nisi.xvj.de quibus erant decursi nouem restabat.vij.quibus additur vnus per nouam constitutionem:ꝛ sic restant.viij.vsq; ad complementum de quibus non sunt decursi nisi.v.ꝛ sic deficiunt adhuc tres. Vnde fateor de plano qđ dicti emptores seu heredes emptoris:aut qui emit ab eis non possunt se tueri prescriptio.xx.annorum introducta a dicta constitutione contra predictum:sed dico qđ bene possunt se tueri prescriptione.xx.annorū introducta a iure cōmuni cum titulo ꝛ bona fide contra presentē.idest in eadē prouincia existentē.C.de p̄scrip.lōg.tēpo.l.fi.talez eniz prescriptionē minoris tēporis vel aliā similiter minoris vt vsucapionē.triēnij sup reb⁹mobilibus non intendit dicta cōstitutio tollere vel earuz tēporis elongare vel protelare:sed potius ecōuerso tēpus maiorū p̄scriptionū.vt.xxx.vel.xl.anno.decurtare ꝛ abbreuiare ꝛ reducere ad annos.xx.qđ patet qꝛ vult dictam prescriptionē.xx.annorū currere in actionibus personalibus sui natura perpetuis.C.de consti.pecu.l.ij.Et etiā in realibus indistincte non requirens titulū nec bonā fidez. Qđ vltimum an facere potuerit est dubiuz.Sed de primo nulla est dubitatio.Cōstat autē qđ inducta ad dominationē nō debēt operari.arg.ff.de leg.j.l.legata inutiliter.de adimē.lega.l.legata. de condi.ꝛ demon.cuz tale.§.fi.sicut nec econtra.de fun.instru. si mancipia.de manu.testa.l.titia.§.fi.cū simil.Non em̄ vult dicta constitutio si bene inspiciatur qđ prescriptio non possit esse minor.xx.annis:sed qđ non requirat̃ maior.Et sic corrigit ius cōmune in maioribus nō in minorib⁹:alias sequeretur absurditas scz qđ nō plus iuris haberet ille qui habet titulū ꝛ bonā fidem:q̃ ille qui non habet si eodē tēpore prescriberetur quod non est dicendū:vt patet ex diuersitate titulorū.C.de prescripti. long.tempo.ꝛ de prescri.xxx.vel.xl.anno.ꝛ sic sequeret̃ duplex correctio iuris cōmunis cū intelligi possit cuz vna tm̄ intelligēdo vt dixi φ potius est fiendū:vt no.glo.ff.de dam.infec.l.damni infecti.§.si is quivicinas.in fine.[que.incipit.quidaz iudaice ꝛ si dicat̃ prescriptio long.tēpo.de iure cōmuni nō currit minori.xxv.annis:etiā post pupillarē etatē.per.l.fi.C.in quib.cau.ꝛ sic nō cucurrisset huic nisi post annū.M.ccccxxiiij.postq̃ compleuisset.xxv.iste qui a principio erat annicul⁹.Rñdeo adhuc hoc sufficeret qꝛ a.xxiiij.anno finito vsq; ad.xxxiiij.completum sunt integri.x.anni qui sufficiunt sine interruptione que nō fit nisi per lit.cōtest.C.de rei vendi.l.mote litis.ꝛ hic fuit mota lis post.xxxv.annū inchoatuz.Preterea qñ prescriptio long.tempo.inchoata fuit cōtra maiorē cui successit minor: continuatur etiam hodie cōtra minorē:vt.d.l.j.C.si aduersus vsucap.ꝛ.s̃.dixi:licet detur restitutio finita prescriptione nisi post minorem etatez tacuerit ꝛ neglexerit agere cū posset de iure cōmuni ante prescriptio.completaz per quattuor annos cōtinuos:vt not.p docto.in.l.fi.C.de tēpo.in integ.resti.Sed hic neglexit agere p annos.x.post suaz etatē.xxv.anno.cōpletaz videlicet ab anno. M.ccccxxiiij.Preterea tota ista prescriptio.x.annorū cucurrit ab illo anno citra ꝛ sic post cōpletam minorem etatez:vnde cessant dicte obiectiones tam de cursu q̃ de restitutione petenda.Item si dicatur tu presupponis φ iste emptor ꝛ heredes ei⁹ habeāt titulū ꝛ bonā fidē super istis rebus:quorū vtrūq; videtur falsuz.†Primū ideo qꝛ si bene cōsideretur instrumētuz vēditionis nō fuerunt vendite res iste sed ius qđ venditor habebat in eis:illud aūt erat ius pignoris ꝛ hypothece:ꝛ illud trāsferre potuit in emptorē sine personali actio.vt no.in.l.si pignori.ff.famil.hercis.ꝛ.l.fideiussor obligari.in princi.ff.de fideius. per Bar.C.de here.vl'acti.ven.l.fi.per Cy.Nec in hoc fuit necessaria prescriptio.l.sequitur.§.lana.ff.de vsucap.Cum ergo res non fuerint vendite:sed dictuz ius qđ est penitus diuersuz nonvidetur qđ emptor habeat aliquē titulū in eis propter quē potuerit ipsevel eius heredes requirere dominiū longo tempore:quia si nullū ius habuisset venditor nihil videretur fuisse vēditum.ff.de here.ven.φ si in venditione.Et videtur hoc determinari per Dy.Bart.Bald.ꝛ Angel.in.l.si sit.§.fi.ff.de leg.j. Sed ad hoc respondeo:qꝛ ꝛ si nō habuissent titulū emptionis ratione predicta tamen si credebant venditorem habere plenū ius dominij acquisiuerunt titulū pro suo qui sufficit ad dictaz prescriptionem.ff.pro suo.in rubro ꝛ nigro.ꝛ quod no.in.l.si ergo.§.partus.ff.de publi.ꝛ.l.ancille.C.de fur.Item videtur qđ nō habuerint bonam fidem:tum ꝑpter confessionem dicte domine factam heredi.mariti:tum ꝑpter rñsionez factā ab herede emptoris φ si restituerent̃ sibi sue pecunie restituēt res heredibus mariti.Sed ad primū respōdetur φ mala fides mulieris nō nocet emptori volēti prescrip.inchoare a se ꝛ nō vti accessione possessionis ex persona vēditoris cum sit vitiū personale qđ nocet successori vniuersali.l.cum heres.de diuer.ꝛ tēpo.p̄scrip. Non singulari.l.j.cū ibi no.de p̄scrip.long.tēp.ꝛ.l.vitia.de acq̃ren.pos.Ad fm dico qđ illa rñsio nō probat malā fidez:qꝛ potest intelligi facta sub cōditiōe si heredes mariti ostendent me teneri ad res restituēdas:qđ in dubio presumit̃. Laus deo.

a ¶Triginta anno.videque habent̃ per.d. Alex.de imol. in cōsil.cij.invlti.col.in.j.parte.ꝛ in consilio lxxxviij.in.iij. col.in.ij.parte vbi ponit an currat ɔ̄ pupillum ꝛ in cōsil. clxvj.in.iij.col. cū se.in.ij.p̃te.

1 ☞Vtrum ciuitas recognoscens supiorez possit in aliq̃bus causis puta iudeorū creare nouos magistratus ꝛ iudices.

2 Et an deputati ad eligendum possint seipsos eligere.ꝛ de hoc in lectu.c.cum in iure.de electio.

3 Et quid si confirmetur dicta creatio officialium:an validetur ex qno est nulla.

4 Et de interpretatione statuti iubentis iudeos assignare pignora massario communis ꝛc.

¶Consilium.ccxxx.

In christi nomine amen.

¶Quia de defectibus cōcernentibus iurisditionem ꝛ p̄tātem aliq̃d faciēdi.Primo ꝛ ante oīa vidēdum est.C.de exceptionibus.l.fi.videndū est primo de eo qđ vl1 timo vel penultimo loco tangit̃ in pūcto videlicet†an cōmunitas Padue per sua cōsilia potuerit nouos iudices ꝛ officiales facere cōtra dictos iudeos qui nō erant tpe capitulorū initorū inter eos ꝛ dictā cōmunitatē.Ad qđ breuiter dicendum est qđ nō.Primo per tex.in auč.de defensoribus ciuitatum.§.nulla. versi.sed neq;.vbi habetur quod in ciuitatibus subditis imperio non debent inconsulto principe creari aliqui alij magistratus q̃ sint defensores idest potestates earum:ergo nec Padue subdite dominio Venetorum inconsulto prefato dominio quod loco principis ꝛ imperatoris est.argu.eorum que notan. per Cy.C.de conditio.ob cau.l.ea lege.ante fi.ꝛ Bart.in.l.hostes.de captiuis.Scđo qꝛ nemo dat qđ nō habet.ff.de acquir.

verū domi. l. traditio. in. q. vij. daibertū. extra de iure patro. qd autē cū cōcordātijs. ibi nota. in glo. Sed cōmunitas Padue nullam habet iurisditionē cū oēs ipsi⁹ iurisditionē ₇ imperium transtulerit in dn̄iuz Venetorū. l. j. in prin. ff. de cōstituta pecu. de orig. iur. l. ij. §. nouissime. vnde nec possunt statuta penalia et iurisditionalia facere sine licentia ₇ cōfirmatione prefati domi nij Venetoruz: vt no. Bar. post Guil. de cu. in. l. omnes populi de iusti. ₇ iur. in. j. q. principa. in qua tractat qui vel que vniuersitates possint statuta facere: sed istis officialibus datur iurisditio contra iudeos: ergo ₇c. Tertio ꝓpter eorū priuilegia vel conuentionē quam habēt cū dicta cōmunitate Padue. scʒ qd durante tēpore firme ipsorū: nihil contra ipsos innouabiť: vt in primo capitulo supra posito in puncto: sed ista non est parua innouatio. ₇ si dicatur ꝺm hoc erit eis licitum impune fraudare homines. R̄ndeo nō est verū cū assit potestas ad quē possit recurri super talibus de officio ꝑfecti vrbis. l. j. pacta eñ sunt dictis iudeis seruanda. ff. de pactis. l. j. in prin. Cū etiā hostibus seruanda sit fides publica. eo. titu. l. conuentionū. Cum graue sit fidem fallere[a]. l. j. in princi. ff. de consti. pecu.

[a] ¶ Fallere. ad de eundē paul. de cast. s. in cō sil. cxlviij. in numero. vij.

2 ¶ † Secundo queritur posito ꝙ predicta cessarent ₇ ꝙ dicta deliberatio consilij ₇ cōmissio facta domino Potestati ₇ quattuor deputatis ad vtilia valuerit. An electio facta per eosdem de duobus ex eis vno eorum dante vocem alteri: ₇ econuerso fuerit ₇ sit valida. ₇ videtur dicendum quod sic per. c. cum in iure. de electio. vbi cōpromissarij possunt eligere vnum ex seipsis. ₇ valet electio si facta fuit a maiori parte ipsorū cōputata etiā persona electi. ₇ licet tex. ille loquatur quando fuit hoc actū expresse in compromisso. Doctores tamē ibi tenēt qd idē sit etiaʒ si nō fuit hoc expresse actuʒ: licet glo. ibi teneat contrariū. Et lʒ quis nō possit eligere seipm̄ de iure patro. c. per vestras. de institu. cum ad nostram. Tamen non prohibeor eligere illum qui eligit me. Et hoc vides in electione pape: q₃ cardinales sibi inuicem dant vocem. Breuiter ista procedunt quando vnus tantum est eligendus: puta prelatus ecclesie: cum ecclesia plures prelatos habere non debeat: tanꝙ monstrum habens duo capita. vt in. c. qm̄ in plerisqʒ. de offi. ordina. Sed quando veniūt eligendi plures: vt est in casu nostro vbi fuit data potestas eligendi duos: ₇ ita poterat dari de eligendo tres vel quattuor. Tunc videtur secus ne incidamus in inconueniens ₇ qd posset fieri vna via quod altera prohibet. Si enim concederemus hāc electionem valere: qd neuter eorum seipsum elegit: sed alter alterum cum tribus alijs: ₇ sic quilibet eorum habet maiorē partem non cōputata persona sua. Sequeretur cadeʒ ₇ pari ratione ꝙ si data fuisset eis potestas eligēdi quattuor: potuissent eligere semetipsos per istum modum per quē elegerūt istos duos faciendo: vcʒ quatuor electiones separatas de quolibet eoruʒ vnam: in qua tres darent vocem quarto: quia nullus eorū diceretur electus a seipso: sed a tribus collegis ₇ sic a maiori parte. Nam illa eadem ratio esset in isto casu que esset in casu nostro: de quo querimus. ₇ tamen si eligerēt semetipsos vnam electionem faciendo non valeret: sicut non valeret si esset vnus tantuʒ cōpromissarius qui semetipsum eligeret: vt ibi not. in glo. ₇ supra dixi. ₇ probatur in. l. si tibi mandauero. §. si tibi. ff. manda. Et sic per vnam viam fieret quod per alteraʒ prohibeť contra regulam iuris. cum quid vna. lib. vj. de tuto. ₇ cura. dat. ab his. Melius est ergo dicere ne incidamus in hoc absurduʒ qd no. in dicto. c. cum in iure. non habeant locuʒ quādo plures veniūt eligēdi: vt possint eligere compromissarij de seipsis: nisi fuerit expresse dictum in cōpromisso. Et hoc casu possit saluari glos. que est in dicto. c. preterea hic notātur ambitio ₇ captatio quedam si eligo te: vt eligas me. sicut instituo te: vt me instituas: et sic nō videť valere. arg. l. ille autem institutiones. ff. de here. institu. vel debere cassari. arg. in. l. si queꝙ. C. de epis. ₇ cleri. tanꝙ suspecti: q₃ se ingerunt. arg. l. que omnia. ff. de procur.

3 ¶ † Tertio principaliter queriť. Presupposita nullitate dicte electionis: an confirmatio si qua fieret per dominationem ducalem esset valida ₇ an validaret electionē. Respondeo non valeret: q₃ non reperiret subiectum confirmabile. ff. de appel. l. si constat. ₇ ibi per Bar. ₇ plenius per Bald. in. l. nominatiōes C. de appel. Nisi facta esset a sciente defectum nullitatis ₇ volente illum tollere. ff. de adoptio. l. adoptio nō iure facta. de rebus eorum. l. ij. extra de transactio. c. j. Non tamen debet confirmari in preiudicium iudeorū: quibus sunt pacta seruāda ne aliquid contra eos innouetur. Nam interest eorum non habere nouos iudices qui eos deuorent ₇ redimi faciant sub colore fictarum fraudum ₇ eos concutiant. ff. de concus. per totum. C. qd metus cau. si per impressionem. iuncto. c. j. extra de proba.

4 ¶ † Quarto ₇ vltimo queritur: posito quod predicta cessarēt an dicti officiales possint dictos iudeos impetere super his de quibus impetunt scʒ quod non presentarunt ad cameram pignora post lapsum anni a die pignorationis. Item quod receperunt vsuras post presentationes pignorum ad cameram. Et breuiter non video qua fronte ₇ quo colore moueantur ad dicendum hoc contra dictos iudeos. Cum scriptura ₇ pacta ipsoruʒ dicant aperte contrarium. Et sic calūniosissime mouētur ad dicendum ista. ₇ forte quantum ad primū forte capiunt fundamētuʒ ex statuto communis Padue facto sub domino Marcho dandalo quod incipit. Massario pignorum ₇c. circa medium. in versic. quod dictum est ₇c. Dum dicit quod feneratores teneanť assignare massario pignorum omnia pignora que finito termino ꝺm formam decreti sui vendenda erunt ₇c. Sed certe non bene ponderant verba illa que vendenda erunt. Non eniʒ dicit que penes se habent: sed que sunt vendenda. Nam nō omnia que penes se habent ₇ in quibus transactus est terminus anni sunt vendenda: sed illa tantū que ipsi volunt vendere. Nō enim transacto anno artantur ad vendendum de iure cōmuni: licet possint artari ad ostendendum si dominus vēdere vult. ff. de pigno. actio. l. ꝙuis. Nec etiam ex forma capitulorum suoʒ: quia in eis non dicitur quod teneantur vendere: sed quod possint finito anno: vt patet i capitulis factis in. M. cccc xx. in principio. Ad que etiam alia capitula cum alijs postea facta referuntur: ₇ specialiter vltima vbi dicitur quod debeant disponere ꝺm hactenus obseruata: que semper fuit vt dicitur ꝺm quod continetur in illis factis anno. xx. Preterea si aliud diceretur hoc redundaret in grauamen ₇ odium illorum qui habent penes illorum pignora. Quorum potius presumitur interesse ꝙ non vendantur. argumen. ff. de verborum obligatio. l. stipulatio. §. insulam. circa finem. Preterea in sententia lata pro iudeis in anno. M. cccc xxiij. ₇ capitulis factis in eis in ãno. xxv. cauetur expresse qd iudei non possint accusari. qd pignora non presentauerint ad cameram finito anno: nisi fuissent per eos vēdita: absqʒ presentando ad cameram: ₇ tunc solū per dominos pignorum quorum interest non per alios. Non ergo debent iudei de bono o pere lapidari si pignora noluerint vendere: licet potuissent ipsa dn̄is reseruare: ₇ propter hoc ad cameram non portauerunt: sed potius laudari debent. ff. de periculo ₇ cōmodo rei vendite. l. j. §. penulti. vel fi. Sed etiaʒ de his que presentauerunt ad cameram qd vsure currant quousqʒ fuerunt vēdita cauetur expresse in dictis capitulis factis in. M. cccc xx. in capitulo quod incipit. Item qd post lapsum. ante fi. ₇ etiam ratio dictat. Quid enim si nunꝙ venderent nō dictat ratio quod pecunie eorum stent mortue: cuʒ per eos non stet postꝙ ad hoc deputati sunt. argu. ad hoc. l. iiij. §. sed quod. ff. de condi. ob turpem causam. Nec debet credi massario cōmunis contrariū asserenti: cum contra se habeat tam rationem ꝙ instrumentuʒ capitulorum predictorum. Maxime postꝙ venduntur ad cōmodum dominorum: non iudeorum: quibus nō debetur ex precio pignorum nisi sors ₇ vsure: residuum datur dominis: ₇ si aliud diceretur daretur materia dn̄is pignorum retinendi pecunias iudeorum sine vsuris longo tempore: ₇ impediendi venditionē pignorum: quibus malicijs obuiandum est. l. in fundo. ff. de rei vendicatione.

Laus deo.

1 ¶ Inuestigat hic Paulus de falsitate cuiusdam testamenti ₇ colligit multas coniecturas contra illud.

2 Plures testes etiaʒ non instrumentarij possunt subuertere testamentum.

¶ Consilium. ccxxj.

In christi nomine amen.

¶ In questione que vertitur inter Sopranam filiā quondam ser Venerani scorzarij ciuis ₇ habitatoris Taruisij siue eius actorem petentem ex parte vna. ₇ ser Petrum qnondam ser Blanchini ex altera. de ₇ super hereditate Liberalis fratris quondam Soprane predicte tenta ₇ possessa per dictum ser Petrum virtute cuiusdam testamenti factivt dicitur per dictum ser Petrum per prefatum Liberalem anno dn̄i. M. cccc xxiij. xxviij. Julij: in quo prefatum ser Petrum ₇ ser Joannem fratrem dicti ser Petri eius Liberalis barbanos heredes vniuersales instituit. Quod quidem testamentū prefata Soprana vel eius actor asserit esse nulluʒ: eo qd lʒ instrumentum dicat ipsum esse factum de mense Julij xxviij. die. Talis dies fuit falso apposita ad anticipandum etateʒ. Quia re vera dictus Liberalis mortuus fuit ₇ decessit de mense Junij eiusdem anni: quo mense dictus Liberalis complebat annum. xiiij. cum fuit natus anno. M. cccc x. in fine illius mensis

1 Junij. † Quoniam ex quinterno baptismi apparet ipsum fuisse baptizatum die. iij. Julij: vnde cum vt plurimū consueuerint baptizari per. v. vel. vj. dies post natiuitatem arguendo a communiter accidentibus qd est argumentum bonum: vt not. in. l. j. C. de arbi. presumendum est qd fuerit natus in. xxvj. vel. xxvij. Junij

Junij dicti anni. M.ccccx. unde dicitur qđ dictꝰ Liberalis nō erat etatis perfecte quando fecit dictum testamentum: ⁊ sic est inualidum. per. l. qua etate. ff. de testa. Contra dicit ser. Petrꝰ quod immo mortuus est de mense Augusti dicti anni: ⁊ sic excesserat etatem legitimam per mensem. Et vult etiā quod dies prefatus in dicto instrumento non fuit appositus falso: sed vere. ⁊ vtraq́ pars asserit suam intentionem probasse per testes a se inductos. Querit ergo visis attestationibus hincinde receptis que pars melius probauit intentionem suam. Circa quod est aduertendum quod partes videntur esse concordes de tribus. primo de tēpore natiuitatis dicti Liberalis quod fuerit natus dicto anno. M.ccccx. circa finem mēsis Junij postq̃ apparet scriptura baptismi: de qua. s. que male videtur posse negari. Item sunt concordes de anno quo mortuus est. videlicet. M.ccccxxiiij. Quo anno cōplebat. xiiij. annum: q2 Soprana de hoc articulat: ⁊ ser Petrus fatetur: vt in. c. iij. dicte Soprane patet. Item sunt concordes ꝙ infra spaciū. xiij. vel. xiiij. dierum mortuus est Mattheus frater dicti Liberalis primo: et Isabetta soror secundo. Et postea ipse Liberalis tertio ⁊ vltimo loco: sunt tamen discordes in mense quo mortui sunt: q2 ser Petrus dicit ꝙ mortuus est circa finē mēsis Julij. In festo vel post festuz sancti Jacobi Isabetta ⁊ Liberalis in mense Augusti sequenti circa prin. Sed Soprana dicit qđ Mattheus mortuus est in festo sancti Antonij de Padua qđ est. xiiij. die Junij: ⁊ per cōsequēs etiā Isabetta ⁊ Liberalis eodem mense postq̃ infra. xiij. vel. xiiij. dies mortui sunt oēs vt fatet̃ ser Petrus in quarta positione dicte Soprane: ⁊ sic nō compleuisset adhuc. xiiij. annū: s3 deficeret adhuc vna dies vel vltra. ⁊ tale tp̄s considerat̃ de momento ad momētū: vt. d. l. qua etate. Notādū etiā diligenter ꝙ testes inducti per Sopranā nō deponunt de morte Liberalis cum non fuerit mortuus in Taruisio: sed in villa nisi per audituz a dicto ser Petro. sed soluz deponunt de morte Matthei ⁊ Isabette dicētes se interfuisse sepulture ipsorum. Et q2 sunt ⁊ erant vicini que videt̃ sufficiēs redditio rationis. per ea que not. Bar. in. l. j. ff. si certū peta. Econtra vero testes inducti per ser Petruz de villa deponunt solū de morte Liberalis: sed de morte Matthei ⁊ Isabette nō: q2 non interfuerunt. Tres vero testes dicti ser Petri dumtaxat deponūt de morte Matthei quod fuit circa finez mensis Julij: vt dicit ser Petrus. Sc3 dn̄a Uendramina: Francischinus de lappu pa: et dn̄a Maria.

Uidendū ergo quis melius probauit de morte Matthei: an Soprana ꝙ mortuꝰ fuerit in festo sancti Antonij de Padua ⁊ sic de mense Junij: an dictus ser Petrus quod de mense Julij. Quoniā ex morte Matthei colligitur ⁊ probat̃ mors Liberalis quando fuerit postq̃ ser Petrus fatetur qđ per. xiij. vel xiiij. dies post mortuus est Liberalis. ⁊ certe dicendū est quod longe melius probauit Soprana: q2 per. x. vel. xj. testes qui omnes deponunt quod de mense Junij: ⁊ reddunt sufficientem rationem dicti sui. scilicet quia erant vicini: ⁊ quia interfuerūt sepulture. Et de predictis. xj. sunt sex qui dicunt quod mortuus fuit in festo sancti Antonij de Padua: ⁊ licet aliqui eorum dicant se non recordari quo anno vel millesimo. Non tamen est vis postq̃ partes sunt concordes super hoc quod fuit in. M.ccccxxiiij. Pars vero altera non probauit nisi per tres testes. Constat autem qđ statur maiori numero ceteris paribus. l. ob carmen. §. fi. ff. de testi. Maxime quia ille Francischinus inductus per ser Petrum est vilis persona vt audio: ⁊ vna de illis mulieribus inductis per eundem est eius vxor: ⁊ sic suspitio est qđ non sint credendi in causa magne q̃titatis. Resultat etiam presumptio cōtra dictū ser Petrum nō parua qđ nō facit examinari testes descriptos in instrumento testamēti: qui vt audio viuunt ⁊ sunt persone notabiles ad probationez scripture que redarguit̃ de falsitate diei apposite nō de falsitate testamenti. Forte eīm deposuissent qđ dictū testamētuz nō fuit ꝯfectuz mēse ⁊ die contentis in instrumento. Ideo dicta scriptura nō approbata per testes ibidē descriptos: ⁊ in dubiuz reuocata redditur vehementer suspecta. C. de pro. l. iubemus. sicut dicit bar. in probatione fame. Quod cū possit probari per plures testes si nō inducitur nisi vnus nō facit semiplenā probationē: vt ip̄e no. in. l. admonēdi. ff. de iureiuran. Resultat etiā p̄sumptio contra dictū ser Petruz: q2 frater eius ser Joānes institutus vna cum eo noluit se impedire de dicta hereditate: immo ea3 repudiauit ⁊ vltra hec etiā redarguit ser Petrū qđ nō benefecit facere fieri dictū testamētuz: cū pater illoruz recōmendauerit eis filios suos prout deponit vnus testis ⁊ credo ꝙ sit filius dicti ser Joannis: ⁊ sic videbat ꝙ contra conscientiam fecerant qđ forte nō erat etatis legitime. Resultat quoq́ p̄sumptio cōtra dictuz ser Petruz ex verbis ab eo prolatis prout deponit idē testis qđ fecerat fieri quoddam relictū cuida3 schole vt esset in auditorium dicti testamēti. Na3 ex hoc patet qđ dubitabat de eius viribus forte ratione etatis non legitime: alias non indiguissent dicto fauore. que oīa aggrauant parte3 dicti ser Petri ⁊ adiuuant probationes factas per Sopranā vt ex eis reprobetur saltim per indirectū dictū instrumētuz testamēti de positione falsi mensis. ff. de fide instru. l. repetita iūctis his que notat Bartol. in. l. j. §. fi. ante fi. ff. queādmoduz testamē. aperi.

2 † qui tenet quod pōt instrumentuz reprobari etiā per testes in testamento nō descriptos[a] dūmodo sint plures numero q̃ sint illi quoꝝ vim habet instrumentū. Sed hic habet vim septe3 testium ibi necessario descriptorū: iuxta no. in. l. fi. C. de fideicommis. ⁊ testes cōtradicentes ei quantū ad mense3 ⁊ diē saltiz per indirectū sunt. x. vel. xj. qui dicūt ꝙ de mense Junij mortui sunt omnes ⁊ sic de. xxviij. Julij sequentis non viuebat Liberalis: ergo falsuz est ꝙ illa die ⁊ mēse factū fuerit: immo si factum fuit non nisi de mense Junij factū fuit: ⁊ sic nō est certū an cōpleuerit etatem legitimam: q2 licet sit certū ꝙ baptizatus fuerit die tertia Julij: non tamen est certū qua die natus fuit ⁊ potuit esse natus die prima vel secūda eiusdē mensis. Uidet̃ dicta Soprana habere intentionē suam fundata3 ex dicta scriptura baptismi non probato per ser Petrum qđ natus fuerit de mense Junij: vel saltim redditur probatio ser Petri adeo dubia qđ eum non releuat in. c. in presentia. de probatio. ceterū res mali exempli fuit qđ ipse ser Petrus qui fuerat tutor illius Liberalis: ⁊ quē liberalis habebat in reuerentiā ⁊ nesciuisset sibi propter reuerentiā cōtradicere induxerit eum ad tale testamentuz. Nā videtur quodāmodo coactus fecisse. l. j. §. que onerāde. ff. quaꝝ reruz actio nō det̃. ergo ⁊c. si q̇s aliquē testa. prohi. per totum. Nec ob. l. fi. co. ti. vbi nō est prohibitū inducere quē per blandicias ad se instituēdū. quia loquit̃ in vxore que non tanta reuerentia tenet̃ erga maritū q̃ta pupillus vel proximus pubertati penes tutorem quondam suū: ⁊ hoc ciuilibus notuz est ad sensum. Resultat etiā presumptio ꝯ ser Petrū ex consueta obseruantia: q2 fecit dictū testamentū fieri in cancellaria cōmunis. arg. eoru3 que not. ⁊ habent̃ in. l. si quis sub cōditione. ff. de cōditio. insti. Uidetur ergo in hac re potius fauendū dicte Soprane que pro se habet etatē ⁊ ius naturale q̃ dicto ser Petro qui sine dubio fecit qđ nō debuit in inducendo dictū puerū ad dictū testamentū: ⁊ in faciēdo excludi sororē carnalē: cui magis erat debita hereditas fratris q̃ ibi. Hoc quidē equitas suggerit ⁊ ius scriptū nō refragatur. Sed iuuat vt superius dixi seu ostendi. ⁊ ad confirmationē predictoꝝ ꝙ in isto testamēto fuerit cōmissa falsitas in appositione mēsis ⁊ diei facit vnū qđ perpendi post p̄dicta scripta. Nam dictus ser Petrus dicit quod Isabetta mortua est de mense Augusti: ⁊ sic viuebat tēpore testamenti quod factū fuit die. xxviij. Julij. s3 Benedictus filiꝰ ser Joānis fratris dicti ser Petri in sua testificatiōe quā facit predicta Soprana dicit qđ dictus ser Petrus ipso p̄sente in domo sua habuit dicere ista verba. Mattheus mortuus est: et Isabetta mortua est: sic etiā possibile est ꝙ Liberalis moriat̃. ⁊ ipso moriente ipsa hereditas ⁊ bona ꝑuenirent in ipsius aliā sororē. sc3 Sopranā que erat ex alia matre viuente. Ego volo tenere modum qđ ista bona deueniāt in domū nostrā. ⁊ sic mortua erat Isabetta tempore conditi testamenti cuius contraria dicit nunc ser Petrus: ⁊ hoc magis est credendum: q2 Isabetta erat soror ex latere patris ⁊ matris. Unde non est verisimile ꝙ si voluisset eam excludere sicut voluit excludere Soprana3: ne ea mortua perueniret ad matrem. Presumptio est ergo contra dictum ser Petrum qui in hoc deprehenditur sibijpsi contrarius. argumen. l. qui falsa vel varia. ff. de testibꝰ. ⁊ hec coadiuuat que supra dixi.

Laus deo.

[a] Nō descriptos. Addđ idē p. d. Bar. sozi. in ꝯsi. cclxxiiij. incip. in cā x̃si. postremo duo circa p̄nc. in. ij. parte. vbi ꝙ ꝑ duos testes ēt nō descriptos qui sint optīe opinionis.

1 ☞ Si fideiussor soluit non potest principalis debitor opponere quod non fuerit citatus.

2 Nec potest debitor opponere fideiussori soluenti qđ non vsus sit beneficio excussionis.

Consilium. ccxxxij.

In christi nomine amen.

In causa que vertitur coram domino Capitaneo ciuitatis Uincentie inter Joannē perini de Uenetijs seu procuratorem eius ex parte vna. ⁊ Bonfranciscum quondā Joannis bonadmenti de tienis seu procuratorem eius reuz ⁊ defensore3 ex altera super quibusdā quantitatibus pecuniaruz quas dictus Joan perini petit ex diuersis causis: mihi Paulo de castro vtriusq́ iuris docto. cōsulenda commissa per prefatum dominum Capitaneum Uincentie ex consensu vtriusq́ partis.

Uisis actis ⁊ actitatis ⁊ attestationibus hincinde receptis: super eo quod queritur que sint vel esse debeant partes dicti dn̄i Capitanei in iudicando. Notandū est quod dictus Joannes

primo narrat se condemnatum ⁊ compulsum soluisse pro dicto
Bonfrancisco ⁊ tanq̄ eius fideiussorem cuidam Jordano de
proxima libras.cccxiij. In quibus idē Bonfranciscus eidem
Jordano tenebat̄ occasione venditionis cuiusdaꝫ quantitatis
vini ⁊ hoc in vna manu. Item in alia manu similiter se fuisse cō-
demnatuꝫ ⁊ soluisse pro dicto Bonfrancisco ⁊ tanq̄ eius fide-
iussoreꝫ dño Andree Mauroceno de Venetijs ducatos.xxx-
viij. ⁊ ꝑduxit super prima quantitate instrumentuꝫ sentētie cō-
demnatorie. ⁊ sup̄ scd̄a quasdā litteras dñoꝝ cōsulū. Petens
in predictis quātitatibus executionem fieri cōtra dictum Bō-
frāciscum et eius fideiussores realiter ⁊ personaliter.

¶ Secūdo loco narrat se mutasse cuidam ser. Antonio quondaꝫ
Bonacij ducatos auri centum: pro quibus dictus Bonfran-
ciscus extitit fideiussor ⁊ renūciauit beneficio excussiōis. Et cū
dictus Antonius sit in carceribus pro debitis aliorum: et sic
appareat ipsum non esse soluendo petit dictus Johannes peri
ni prefatum Bonfranciscum ad dictam quantitatem condem
nari: ⁊ condemnatum compelli ad soluendum eidem.

¶ Tertio loco narrat se fuisse cōdēnatum ad dandum ⁊ soluen-
dum pro dicto Bonfrancisco ⁊ tanq̄ eius fideiussorem Jaco-
bo quondā Boniporti de tienis ducatos.xxx. quos tamē nō-
dum soluit: idē petit vt conseruetur indēnis a dicta cōdēnatio
ne.s. q̄ vel illi soluat vel faciat ipsum Johannem liberari a di-
cta condēnatione. prefatus aūt Bōfranciscus nō negat quo-
minus ipse foret obligatus illis quibus ipse Johānes perini
soluit primas quantitates: ⁊ etiam illi cui prefatus Johānes
condēnatus fuit vltima quantitate. Nec etiā negat quominus
ip̄e fideiusserit pro illo Antonio cui prefatus iohānes mutua-
uit dictos centum ducatos: sed dicit se de Vincētia transmisis-
se dicto ioanni de anno. M.ccccxxxj. tres naues vini vt vende
ret cū esset socius suus in illa negociatione: ⁊ q̄ ipse iohannes
vendidit ⁊ rationē eidē Bonfrancisco non reddidit: nec pecu-
niam inde redactam restituit in totū vel pro parte: que ascēdit
ad maiorem summam q̄ sint oēs predicte. iteꝫ dicit q̄ de anno.
M.ccccxxxj. misit sibi vnam nauem vini quā similiter ipse ha-
buit: ⁊ pro ea soluit primā quantitatem. videlicet. ccc. libras. il-
li iordano. ⁊ ad probandum predicta produxit quosdaꝫ testes
per prefatuꝫ aūt Joannē perini probat̄ sufficienter qd̄ ipse di-
cto tpe nō erat socius dicti Bonfrancisci: sed erat famulus ad
certū salariū: ⁊ qd̄ socius erat quidam Antonius cappa. Et q̄
prime tres naues vini non fuerunt assignate sibi vt socio: sed
prefato Antonio vt socio ⁊ sibi vt famulo. ⁊ qd̄ pecunie que in-
de redacte fuerunt peruenerunt ad manus dicti Antonij: qui
eidem Bonfrancisco rōnem reddebat. ⁊ ista probat tam ex te-
stificatione dicti Antonij cui credendū videt̄ cū in eius p̄iudi-
cium hoc tendat q̄ etiā per alios testes: ⁊ partitas descriptas
in libro societatis: ex quibus declarātur dicta testiuꝫ predicto
rum per dictum Bonfranciscū dum dicunt quidā ex eis qd̄ vi-
derunt dictas tres naues vini assignari vtriq̄ȝ ipsoꝝ. Naꝫ nō
dicūt qualiter eis assignate fuerint ⁊ qualiter illi recipiebant.
Sed ex probationibus factis per dictū Joannē apparet q̄ re
vera non ipse recipiebat: sed Antonius qui erat socius. ipse au
tem Joannes aderat ⁊ assistebat vt famulus ⁊ vt nudus mini-
ster qui iuuabat dictū Antoniū ad vendendū cū ad hec tantuꝫ
erat cōductus cū solus ille facere nō potuisset. Ceterū ille tan-
tum Antonius pecuniā percipiebat: ⁊ sic apparet ex predictis
falsam ⁊ calūniosaꝫ esse allegationeꝫ dicti Bonfrancisci quan
tum ad dictas tres naues: posito etiā q̄ esset probata dicta assi
gnatio eis facta qd̄ tamen negat̄: q2 dicit̄ q̄ testes sunt attinen
tes dicti Bonfrancisci: ⁊ sic nō sunt omni exceptione maiores.
iuxta not. in. l. qui testamēto. §. j. ff. de test. Similiter calūniosa
nimis ⁊ falsa esse videtur allegatio de quarta naui missa in an-
no. M.ccccxxxij. quia posito qd̄ h̊ esset probatū dictū Joāneꝫ
perini dictam naueꝫ recepisse per duos tamē testes inductos a
dicto Joanne vcꝫ Joāneꝫ zanam ⁊ Antoniū cappā: apparet q̄
dictus Joannes emit ab illo ⁊ qd̄ sibi soluit preciū. Nam pri-
mus deponit q̄ vidit dictū Joannē perini soluere dicto Bon
francisco ducatos. lxxxij. ⁊ audiuit illū cōfiteri parte p̄sente qd̄
sibi erat integraliter satisfactum de illa naui. idem dicit scd̄us
testis se ab illo audiuisse. ⁊ lꝫ nō sint cōtestes attamē iuuari po
test eorum testificatio per iuramentū. c. fi. de succes. ab intest. et
sic non erant sibi sequestrata per alium creditorem: ⁊ ipse illi
soluit dictas quantitates vt liberaretur debet posse illam pe-
tere actione negotioꝝ gesto. a dicto Bonfrancisco quem li-
berauit. ff. de nego. gest. l. soluendo. Allegat etiam dictus Bō-
franciscus ad sui defensionem quedam alia friuola in iure tan
tum consistentia: q2 dicit qd̄ dictus Joannes non recte petijt
sententias latas contra se mitti executioni contra Bonfran-
ciscuꝫ contra quem late non fuerant. Sed hoc non obstat quia
hoc non principaliter: sed virtute cuiusdaꝫ tacite consequentie
fieri potuit. arg. l. cum vendente. ⁊ quod ibi not. Bald. post Ja
cob. butri. C. vbi cause fiscales: ⁊ quod not. Bar. in. l. cum eoꝝ
C. de sententijs. Preterea nō ille sentētie sed sua cōfessio mit-
titur executioni contra eum q2 non negat: immo fatetur se de-
buisse illis quantitates illas pro quibus iste Joā. fideiusserat:
nec negat dictū Joāneꝫ soluisse illis nec potest negare quoniā
apparent instrumenta: sed solum dicit dictū Joannem habuis-
se dictum vinum. Sed apparente contrario per predicta ap-
paret ipsum Bonfranciscum suum esse debitorem per propriā
confessioneꝫ que mittitur executioni sicut sententia. l. si debito-
1 ri. ff. de iudi. † Dicit etiam dictus Bonfranciscus quod sentē-
tie late contra dictum Joannem non faciunt sibi preiudiciū: q2
non fuit ad illas citatus. Sed ista allegatio procederet si nega
ret se fuisse debitoreꝫ illorum quibus Joānes soluit. Sed ipse
hoc non negat. Unde Joannes soluendo illis etiaꝫ sine aliqua
sententia: ⁊ etiam sponte quia pro illo non fideiussisset posset a
dicto Bonfrancisco repetere: vt dicta. l. soluendo. Quanto er
go magis si soluit coactus per sententias. licet ad eas vocatus
non fuerit Bonfranciscus: nullū eniꝫ sibi preiudicium faciunt
dicte sententie ⁊ solutiones. Sed ei prosunt cū ipsum liberaue
2 rit ab illarum obligationibus. † Dicit etiā quod dictus Joā-
nes debuit allegare beneficium excussionis. scꝫ qd̄ primo con-
uenirent ipse ser Bonfranciscus principalis: sed certe hoc nō
potest Bonfrāciscus imputare dicto Joanni cū ipse ex hoccō
modum senserit: quia non fuit exactus. l. cū fundo. §. si fundus.
ff. de iure dotium. preterea exceptio ista soli Joanni compete-
bat: vnde non potest sibi imputari cur ea vsus non fuerit. l. si fi
deiussor. §. finali. ff. manda. ⁊ plene nota. glo. eadem. l. §. quedā.
Concluditur ergo partes domini capitanei fore in pronūcian-
do s̄m petita per dictū Joāneꝫ perini. Laus deo.

1 ☞ Terminus dandi libellum in causa appellationis decre-
tus a statuto non potest preueniri.
2 Terminus iudiciarius semper videtur esse cōmunis vtriusq̄ȝ
partis licet vni parti datus sit.
3 Confessio tendens ad liberandum habet exceptionem non nu
merate pecunie infra. xxx. dies: vltra non admittitur probatio
in contrarium.
Quomodo differat exceptio. xxx. dierū ab exceptione biennij.

¶ Consilium. ccxxxiij.

In christi nomine amen.

¶ Uiso casu ⁊ allegationibus supra scriptis ⁊ toto
processu ac etiam attestationibus testium vtriusq̄ȝ
partis. Super eo quod primo loco dicitur appellationeꝫ dicti
Alexandrini fore desertam ex eo quod libellum appellatorium
non dedit s̄m quod dicit statutuꝫ scilicet die iuridica immedia
te sequenti post datum iudicem appellationis. Sed eamet die
qua datus fuit iudex et acceptatione facta videtur dicendum
1 quod istud sit verum: † quia quando vni ex litigantibus assi-
gnatur certa et determinata dies pro termino non est illi lici-
tum illam diem preuenire et ante illam actum facere. glos. est or
dinaria in clementi. quamuis. de appellatione. que incipit no-
ta. et si fiat ante illam diem perinde non valet ac si factum fuis-
set post. ita expresse determinat Bald. in. l. finali. C. qui admit-
ti ad bonorum possessio. possunt in fine prime colūne. Nec ob-
stat. l. stipulatio ista. §. inter certam. ff. de verborum obligatiō.
vbi licitum est debitori terminum solutionis preuenire. Quia
hoc ideo in illo termino: quia in dubio censetur datus fauore
debitoris. l. eum qui calendis. §. finali eodem titulo. Secus
si gratia creditoris vel vtriusq̄ȝ vt ibi nota. in glo. per. l. in fidei
commissi. §. cum pollidius. ff. de vsuris. ⁊ l. si ita relictum. §. pe-
gasus. ff. de legatis secūdo. l. eum qui alias incipit iabolenus.
2 de annu. legatis. † Sed terminus iudiciarius videtur semper
esse communis vtriusq̄ȝ partis: licet datus sit vni parti. per. l.
petende. cum ibi notatis. C. de tempo. in integrum restitutio. ⁊
per. l. fina. C. de fruc. ⁊ lit. expen. ⁊ sic non debet nec potest ab il-
la parte cui datus est preueniri: s̄m glos. et Bald. in locis preal
legatis sed ad vnguem seruari. Pro quo etiam facit statutum
disponens qd̄ verba statutorū Pergami seruentur ⁊ executio
ni mandent̄ ad lr̄am ꝓut verba sonant ⁊ iacent nullo alio intel
lectu adhibito: vt in clemen. exiuit de paradiso. de verborum si-
gnifica. Sed vlterius veniendo ad merita cause videtur ma-
nifeste dicendum qd̄ sententia iudicis appellationis fuerit ⁊ sit
iniusta ⁊ sic sit de illis q̄bus loquit̄ tex. l. j. in principio. ff. de ap-
pella. scꝫ qd̄ nonnunq̄ iudices appel. primas sententias impu
ne reformant. ⁊ qd̄ prima sententia consulum absolutoria Ba-
xiani a petitiōe dicti Alexandrini seu Brachi fuerit iusta. Et
hoc duplici ⁊ efficaci ratione.

¶ Prima q2 dictus Baxianus habet pro se cōfessionē dicti bra
chi contentam in instrumento venditionis. Qualiter recepit
a dicto

a dicto Baxiano libras quingentas.x.pro precio rerum venditarum.† Aduersus quā cōfessionē cū tendat ad liberandum emptorē ab actione ex vendito non poterat obijci exceptio nō numerate pecunie:nisi vsqꝫ ad.xxx.dies a die facte confessiōis C.de non nume.pecu.l.in contractibus.§.super ceteris.lꝫ quādo tendit ad obligandum possit obijci infra bienniuꝫ.vt in principio illius.l.item transactis.xxx.diebus non licet creditori dicere se non recepisse pecuniam:quam recepisse confessus est:vt in.d.§.sup ceteris.in fi.per quem dicit ibi bald.notabiliter ꝙ etiam si vellet in se assumere onus probandi dictam negatiuā ꝙ non recepit:non debet audiri post.xxx.dies. Qui si prohibetur hoc dicere ꝙ non recepit per illum tex.Ergo ꝛ probare ꝙ facere non potest:nisi primo dicat.argu.l.oratio.ff.de sponsa.Secus in confessione que tendit ad obligādum:quia facta a debitore:nam licet post lapsum bienniꝫ non possit obijci exceptio non numerate pecunie.de cuius natura est ꝙ ille qui obijcit non teneatur eam probare:sed aduersarius numerationeꝫ. Non tamen prohibetur debitor allegare numerationem factā non fuisse ꝛ assumere in se onus probandi[a]:vt plene no. in.l.si ex cautione.C.de non nume.pecu.ꝛ sic in duobus differunt cōfessiones predicte vt ex predictis apparet:ꝛ merito quia prima fauorabilis que tendit ad liberandum.l.arrianus.ff.de actio.ꝛ obliga.secunda odiosa que tendit ad obligandum : ideo ꝛc. l.cum quidam.ff.de liber.ꝛ posthu.de regu.iur.odia.item prima continet dispositionem:quoniam habet vim pacti de non petendo.l.tale pactum.in prin.ff.de pactis.post quaꝫ quis nō auditur: cum tollat naturalem obligationem ꝛ elidat ciuilem actionem ꝛ producat exceptioneꝫ.l.si vnus.§.pactū.ff.de pac. secunda vero dispositionem non continet.l.obligationem nisi cum fit in iudicio.C.de confes.l.vnica.sed continet meram numerationem.l.publia.§.fi.ff.deposi. Que cum falsa est recipit probationem in contrarium.l.cum falsa.C.de iur.ꝛ fac.ignor. Cum veritas per eaꝫ non immutetur nec noua inducatur. Videtur ergo ꝙ probatiōes quas dictus Brachus facere visus est in contrarium.s.ꝙ nullam pecuniaꝫ recepit nō valeant:nec in aliquo releuent cum ad eas fiendas admitti non debuerit. per.l.si maritus.ff.de questio.Cum fuerint admisse si ꝛ inquātum admitti debuerint vt moris est.

¶Secunda ratio efficax pro baxiano ꝛ contra brachum est. Preposito ꝙ predicta cessarent ꝛ ꝙ brachus debuit admitti ad probandum contrariū.Et posito ꝙ omnia que dicunt testes eius essent vera:non prosunt sibi. Nam dicunt dictum brachum fiducialiter fuisse confessum se recepisse dictas quingentas.x.libras cum tamen non receperit:ꝛ ꝙ audiuerunt baxianum presente bracho hec confiteri. Certe posito ꝙ testes dicti brachi essent contestes:quod tamen non est:ꝛ ꝙ ita esset rei veritas ꝙ tempore venditionis facte nulla pecunia interuenit:ꝛ ꝙ dictā confessioneꝫ fiducialiter fecerit ꝛ sub spe future numeratiōis. attamen non sequitur ꝙ postea ex interuallo numeratio secuta non fuerit.sed testes baxiani ꝙ plures qui sunt omnes contestes clare deponunt se fuisse presentes qualiter de mense Junij sequenti qui fuit post duos menses post factum instrumentum super quadaꝫ lobia predicti baxianus ꝛ brachus fecerūt inuicem calculum de his que per prius habuerāt agere simul ꝛ ꝙ viderunt dictum baxianum vel alium eius nomine numerare certam pecunie quātitatem dicto bracho:ꝛ ipsum brachū confiteri sibi dictas libras quingentas decē integraliter fuisse solutas.ꝛ si hoc fuit verum:quod indubio presumitur cū testes dicti baxiani non sint reprobati:ꝛ licet inter eos sint duo fratres sui:attamen non repelluntur.sed minor fides eis adhibetur: vt plenius nota.in.l.qui testamento.ff.de testamentis. ideo cum extent alij ꝙ plures omni exceptione maiores iuuat eorum dictuꝫ.argumen.C.de probatio.l.iubemus. sequitur ꝙ non nocet dicto baxiano ꝙ tempore facte venditionis non soluerit.ꝛ etiam ad hoc credendum inducit instrumentum conuētionis factum inter eos:cuius copiam vidit ante factuꝫ instrumentum venditionis:vbi dictus brachus obligat se ad faciēdum dicto baxiano cartham ꝛ instrumentum venditiōis dictarum terrarum pro precio quingentarum decem librarum.cum venditione ꝛ pacto ꝙ in dicta summa computetur quedā alia quam ipse baxianus tunc tēporis manualiter soluit dicto bracho.Ex quo instrumento manifeste comprehenditur ꝙ dicta venditio non fuit simulata : sed vera. ꝛ ꝙ etiam dicta confessio de recepto non fuit ex toto facta spe future numerationis ꝛ sub fiducia:sed pro parte. Cum dictus brachus teneretur eidem baxiano in certa quantitate pecunie ex alia causa.l. fina. ex precio.C.si cer.peta.quam voluerunt in precium computari ꝛ dictum instrumentum conuentionis ante confectum instrumentum venditionis multum corroborat:ꝛ fidem prebet testibus baxiani:per quos testes brachi ꝛ omnia que per ipsum dicuntur redduntur vacui ꝛ vacua:quia ꝛ illa potuerunt esse vera:ꝛ etiam ista que dicit baxianus.s.ꝙ fidem suam obseruauit ꝛ adimpleuit.Et quod ille non potest conqueri de fide rupta: sed ipse potius baxianus de iniquitate brachi qui petit quod non debet ꝛ sibi solutum est. Videtur ergo partes iudicis appellationum esse in pronunciando pro dicto Baxiano vel super assertione appellationis.vt in primo articulo dixi vel super iniquitate scientie iudicis appel. ꝛ corroboratiōe sentētie primorum iudicum. Laus deo.

1 ¶Sustinetur libellus in quo quis dicit se non possidere ꝛ tamen petit se defendi in possessione ab inquietatiōe aduersarij distinctione naturalis ꝛ ciuilis possessionis.
Possessorium retinende non datur nisi possidenti.
2 Dictio seu stat potius copulatiue ꝙ disiunctiue.
3 Ciuilitas superueniens conualidat etiam preteritas acquisitiones.
4 Licet fratres minores non possint institui:potest tamen eorū ecclesia ꝛ qualiter syndicus eorꝫ possit adire hereditatem.

a ¶Probādi. vide.d.alex.de imo.i osi.clv.i penu.col.circa mediū.i.ij.pte.

¶Consilium. ccxxxiiij.

In christi nomine amē. ¶In causa appellationis que vertitur coraꝫ dominis auditoribus nouis sniarꝫ ciuitatis Venetiarum inter syndicum ꝛ procuratorem monasterij fratrum minorum sancti Francisci de conegliano appellantem a quadam snia lata per dominum potestatem ciuitatis bellunē.ex parte vna.ꝛ syndicū regulariū de farra plebis alpagi appellatum ex parte altera:mihi paulo de castro vtriusqꝫ iuris doc.cōmissa per prefatos dominos auditores nouos consulenda:an dicta sententia bene vel male lata sit.ꝛ per consequens:an bene vel male fuerit appellatū: ꝛ que debeant esse partes dictorum dominorum auditorꝫ in iudicādo. Visis actis ꝛ actitatis in causa predicta ꝛ oībus scripturis mihi trāsmissis in quodā sacculo per pfatos dominos auditores.ꝛ ipsis diligenter examinatis cōprehēdo in effectu ex oībus ꝙ dicti fratres fouēt veritatē ꝛ iustitiā in predicta cā Quoniā mons de le prese:de quo agitur re vera fuit ser Salatini de serrauallo ciuis. Bellunē.ꝛ per ipsum tentus ꝛ possessus per longissimum tps:ꝛ vsqꝫ ad mortē suaꝫ:vt dicunt quasi omnes testes.ꝛ qđ dicti fratres:seu locus eorū successit in hereditate dicti ser Sallatini virtute substitutiōis pupillaris facte de ipso loco filio dicti ser Sallatini:qui vt dicitur decessit in pupillari etate.Et ꝙ syndicus dicti monasterij seu dictum monasterium ꝛ fratres petierunt se mitti in tenutam bonoruꝫ hereditariorum coraꝫ domino potestate Serreuallis:ꝛ fuit pnūciatū eos fore mittēdos:ꝛ fuerūt missi in tenutā domus nomine illius ꝛ aliarꝫ rerꝫ hereditariarū vt cōstat instrō publico facto anno.Mccccxxiij.manu ser Guarnerij mihi in sacculo trāsmisso:ꝛ ꝙ dicti fratres per suos colonos ꝛ factores possederūt bona hereditaria dicti ser sallatini:vt dicūt quasi oēs testes:lꝫ de isto monte spāliter nō dicāt. Prefati aūt regulares de farra nō allegāt aliquē titulū pprietatis de dicto monte:sꝫ solā possessionē ꝛ testes eorꝫ deponūt de possessione modici tēporis.s.a tribus vel quatuor aut quinqꝫ annis citra.in q̃b'dicti fratres dicūt se fuisse turbatos p eos i possessiōe dicti mōtis:ꝛ faciunt aliquas exceptiones ꝛ articulos obiectiuos de nō iure agentiū:ꝛ de effectu pcessus plus ꝙ de iurib'eorꝫ. Vñ in via arbitratus vbi non itur per iuris apices:sed fm bonaꝫ fidem veritatē ꝛ equitatē.l.si fideiussor.§.quedā.ff.māda. non esset dubiū ꝙ snia ferenda eēt contra eos ꝛ pro dictis fratrib' Sed qꝛ questio de presenti venit decidenda fm rigorem iuris videndum est:an fm ipsum iuris rigorem iustitia dictoruꝫ fratrum possit sustentari in hoc iudicio:ꝛ defensari ab his que cōtra eos ꝛ eorum processum opponunt. Quod facere iudex debet iuxta posse:cum veritatē cognoscit pro vna parte.ff. de probati.l.fi.siquis cau.si eū.§.j.C.de eden.l.ij. Si aūt non pōt tūc sequi dꝫ iuris rigorē.ff.de condi.ꝛ demon.l.in his.de verb. ob. si seruum.§.sequitur. Maxime aūt in causis pijs iuuanda est veritas:que facit pro cā pia.l.sunt persone.ff.de relig.ꝛ sump. fune. Nam semp male offendit veritas ꝛ si ea pōt defensari:iudex defensor veritatis eē dꝫ vt in iuribus ante dictis:alias nil pernitiosius contra deum.

1 ¶† Veniendo igit̃ ad ea que satis apparenter ꝛ colorate opponunt primo snia lata ɔtra dictos fratres fundatur in duobus.s.in defectu libelli seu petitiōis:ꝛ in defectu probationis. Dicit̃ enim ꝙ in libello sindici dictorꝫ fratrū cōtinet̃ quedaꝫ repugnātia ꝛ ɔrietas:ꝛ tale q̃d per qđ vr̃ apparere de non iure

agentium. Nam dicūt se turbari in possessione dicti montis; ⁊ petunt aduersarios condēnari ad desisteñ. a turbatione ꝑ que videnť asserere se esse in possessione tpe dati libelli: cum videā tur intentare possessorium retinende qd̓ non datur nisi possidē ti: iuxta plene no. in. l. si de vi. ff. de iudi. ⁊. l. naturaliter. §. nihil cōe. ff. de aqui. pos. Et tñ in eodē libello asserunt exp̄sse contrarium. s. se non possidere de presenti: nec possedisse a quattuor annis citra: prout pꝫ ex narratione libelli: dum dicunt se possedisse per se ⁊ suos auctores per longissimum tp̄us preterꝙ a Mccccxxix. citra: ⁊ in cōclusione dñ petunt cōdēnari aduersarios ad interesse pro tpe predicto quo non potuerunt possidere. Videtur ergo ex predictis cōcludeñ. ꝙ inepte petierint aduersarios cōdēnari ad desisteñ. a tali molestia ⁊ turbatione sꝫ debuerint agere interdicto seu possessorio recuperande: ⁊ sic libellus veniebat tanꝙ ineptus reijciendus ⁊ aduersarij absolutio ab obseruatione iudicij per. l. j. cum ibi nota. de offi. assesso. ff. ⁊ per id quod no. glo. in. l. ij. §. ꝙ si actor. C. de iura. calñ. ⁊ l. j. ff. si messor fal. mo. dixe. ⁊ quod no. Inn. in. c. constitutus. de filijs presbyte. Item posito ꝙ in libello non esset iste defectus. Videtur tamen esse in probatione: qꝛ licet sit probatuꝫ de possessione ser Sallatini: non tamen est probatum de possessione dictorum fratrum si bene testes inspiciantur. Et constat ꝙ possessio defuncti non continuatur in heredes[a]: sed requiritur eorum apprehensio. l. j. §. sceuola. siquis testamento liber esse iussus fuerit. ⁊. l. cum heredes. in prin. ff. de acquirē. pos. Nec sufficere videtur apprehensio aliarum rerum: nisi etiā facta fuerit de monte: de quo agitur cum sint inter se res separate. per ea q̄ habentur ⁊ no. in. l. iij. in prin. de acqui. pos. Et iste defectus ꝓbationis sufficiens fuisset ad absoluendum diffinitiue. per. l. q̄ accusare. C. de edendo. iunctis his que no. glo magna in fi. C. quomodo ⁊ quando iudex. etiam si nō fuisset ineptitudo libelli que inducit absolutionem ab obseruatione iudicij. Et ista fuit poti⁹ amplectāda. iuxta notata per Bar. in. l. edita. C. de eden. in quarta vel quinta columna. ¶ Ista sunt in effectu fundamenta dicte sententie: que non sunt parua sed multum colorata: ⁊ apparentia prima facie: propter que videtur dicta sententia bene ⁊ iuridice lata cum debeat fieri ſm acta ⁊ probata non ſm ꝙ est rei veritas. l. illicitas. §. veritas. ff. de offi. presid. cum ibi notatis.

¶ Sed sustinendo cām fratrum rñderi pōt clare ad vtrūqꝫ fundamentum. ¶ Et primo ad primum ꝙ ſm communem ⁊ veraꝫ opi. due sunt possessiones. s. ciuilis ⁊ naturalis. Ciuilis que retinetur animo. ⁊ naturalis que retinetur corpore vt plene not. in. l. j. in prin. ff. de acquirē. pos. Et possunt esse penes diuersos quelibet per se insolidum. l. si duo. in prin. ff. vti possid̄e. Et ille qui hꝫ ciuilem iustam dicitur turbari in ea per illam qui hꝫ naturalem iniustam. Idō potest agere contra illum qui hꝫ naturalem iniustaꝫ: interdicto vti possidetis: vt desistat a turbatione cuius iudicij exitus hic erit vt ille condēnetur ad restitutionē naturalis sine qua restitutione non potest desistere a molestia nec per hoc quod agit censetur suspicatus se posse repelli: ⁊ sic ciuilem non perdit: vt hec omnia habentur in tex. ⁊ glos. ⁊ per doc. i. l. clā possidere. §. q̇ ad nūdinas. ff. d̓ acq̇. pos. ¶ Cū igiť verba libelli sic sunt semꝑ īterpretāda si fieri potest: vt sustineatur ⁊ non ruat: vt no. Inno. in. c. examinata. in fi. de iudi. Etiaꝫ si expediat impropriationem fieri. l. sed ⁊ si possessori. §. sed ⁊ si rerum. ⁊ ibi no. ff. de iureiuran. Cum in primordio litis fauendum sit actori: maxime in hoc: vt no. in. l. de die qui satsda. cogan. ff. Et etiaꝫ taliter dꝫ interpretatio fieri ꝙ quis sibijpsi nō videatur fuisse ꝯtrari⁹ iuxta no. per Cy. in. l. cum falsa. in fi. C. de iur. ⁊ fac. ignoran. ⁊ per Bar. in. l. fi. §. idem quesijt. ff. de cōdi. indebi. ¶ Dicendum est ꝙ cum sindicus dictorum fratruꝫ dixerit in suo libello ꝙ dicti fratres ꝑ se ⁊ suos auctores fuerunt in pacifica ⁊ quieta possessione dicti montis longissimo tempore: preterꝙ a Millesimo quadringentesimo vigesimo nono citra. voluit dicere ꝙ ab illo vigesimonono citra non fuerint in aliqua possessione: nec etiaꝫ sint de presenti: qꝛ tunc cōtrariatus fuisset sibijpsi: dum postea petit illos condēnari ad desistendum a molestia fratrum: ⁊ dum subdit post illa verba: ꝙ ab illo tempore citra dicti fratres a dictis regularibus fuerūt inquietati: ⁊ sic presupposuit per predicta fratres possidere tempore dati libelli. Alias non dicerentur inquietati. l. vim facit. ff. de vi ⁊ vi arma. Sed debent dicta verba ⁊ etiā possunt congrue intelligi. videlicet ꝙ ante. xxix. annum fuerunt in possessione ciuili ⁊ naturali ⁊ sic pacifice ⁊ sine molestia: sed ꝙ ab illo tempore citra illi occuparunt naturalem clam. Et sic fratres possederunt ciuiliter tantuꝫ: ⁊ aduersarij naturaliter propter quod turbati fuerunt ab illo tempore citra in ipsa ciuili ⁊ sic possederunt: sed nō pacifice nec quiete prout per prius possederant: sed cum molestia ⁊ inquietatiōe: ideo petijt illos cōdēnari ad desistēdum a molestia: ⁊ per consequens ad dimittēdum naturalem predictam. Necꝫ enim dicunt se vel suos colonos fuisse expulsos: vel nō fuisse admissos: vel ꝙ suspicati fuerint posse repelli: qꝛ tunc viderentur dixisse se nullo modo etiā ciuiliter possidere. l. peregre. §. quibus explicitis. ⁊ dicta. l. clā possidere. §. fi. cum. l. seq. de acquir. posses. ¶ Et procederent tunc in contrarium allegata. Sed ꝙ ante illud tempus possederūt pacifice ⁊ sic ciuiliter ⁊ naturaliter. Ab illo vero tempore citra non pacifice. quia ciuiliter tantum occupata per illos naturali. per quā turbantur in eorum ciuili. Cuius occasione competit eis ius agendi ne turbentur. Et ista est vera ⁊ ꝯgruissima interpretatio dictorum verborum: per quam dictus libellus defenditur ab ineptitudine ⁊ contrarietate. Nec est aliq̇d quod huic interpretationi repugnet si bene considerabuntur omnia verba ipsius: ⁊ remanet sublatum primum fundamentum dicte sententie. Sed etiam fundamentum ipsius videtur posse tolli: dum dicitur ꝙ lꝫ probata videať possessio ser Sallatini: non tamen apparet probata possessio dictorum fratruꝫ. Naꝫ immo potest dici ꝙ sit probata per duos testes. s. Iordanum teuthonicum: qui super secundo capitulo dicit se vidisse dictum ser Sallatinuꝫ seu eius heredes quiete ⁊ pacifice possidere illum montem ⁊c. Dicti autē fratres sunt eius heredes mediante persona filij qui fuit primus heres. l. fi. C. de heredi. institu. † ⁊ dictio seu stat copulatiue[b] potiusꝙ disiunctiue. ff. d̓ auro ⁊ argen. lega. siquis ita. ⁊ no. Archidia. lxiij. distin. c. ego ⁊ in. c. statutum. §. cum vero. de rescrip. in. vj. in. c. bone. el prio. de postula. in fi. Et cuꝫ dicat de heredibus simpl'r intelligitur de omnibus tam de primo ꝙ etiam vlterioribus. ff. de verb. signi. l. sciendum. ¶ Item per ser Sādrum ciuem Serrauallis qui dicit ꝙ post mortem ser Sallatini dicti fratres ⁊ factores sui tenuerunt ⁊ possederunt tenent ⁊ possident omnia bona dicti ser Sallatini. ¶ Si omnia ergo ⁊ istum monteꝫ qui fuit de eius bonis vt pꝫ ex inuentario ⁊ etiam per testes ⁊ instrumenta. Qꝛ qui omne dicit: nihil excludit[c]. l. iulia. ff. de leg. iij. Nec nocet ꝙ rōnem dicti sui non assignant postꝙ nō fuerunt interrogati[d] vt no. in. l. solam. C. de testi. ¶ Probatur etiam ꝑ instrumētum tenute date sindico dictoꝝ fratrum post mortem filij dicti ser Sallatini per dñm Iustum venere. potestateꝫ Serrauallis in. Mccccxxiiij. de mense Augusti. de bonis que fuerunt dicti ser Sallatini. qui ꝓnunciauit dictos fratres ponendos esse in tenutā ⁊ possessionē oīum bonorum dicti ser Sallatini ⁊ eius hereditatis tanꝙ impleta cōditione substitutiōis per mortem filij dicti ser Sallatini in pupillari etate. ¶ Et lꝫ executio ⁊ immissio facta fuerit solū in domo attamē dictū fuit ꝙ noīe ipsius ⁊ oīum bonoꝝ aliorum hereditariorum ⁊ sic videtur ꝙ cum oīa comprehenderenť sub vna vniuersitate ſm ꝙ est hereditas ⁊ concurreret hic volūtas iudicis tradētis ⁊ tradi mādātis fuerit dicto sindico ⁊ fratribus acquisita possessio omnium alioꝝ per ea que no. Bar. de castro ⁊ eius territorio ſm Iaco. de bel. qui disputauit in. l. iij. in prin. ff. de acq̇r. pos. ⁊ Inno. in. c. in literis. de restitutio. spolia. ⁊ in. c. ꝯstitutus. de religio. do. ¶ Et per illud idē instr̄ꝫ tolliť etiā q̄dā alia obiectio que fit fratribus ꝙ pro parte ipsoꝝ nō fuit articulatum nec ꝓbatum de morte filij dicti ser Sallatini in pupillari etate. Cū ex illo instrumento totum hoc appareat ⁊ acta facta in illo iudicio cum sint publica videntur facere fidem in isto. per ea que notantur in. l. j. C. de eden. ⁊ cum illud instr̄m fuerit mihi transmissum cum alijs. Presuppono ꝙ fuerit productū vel in prima cā vel in cā appellationis ꝙ sufficit. l. per hāc. C. de tempo. appel. ¶ Omnibus ergo istis simul saltem iūctis satis videť constare de possessione fratrum: que requirebatur in hoc iudicio per eos intētato. ¶ † Sed vltra predicta ⁊ extra cōtenta in snīa ꝑdicta opponiť de incapacitate ser Sallatini: qꝛ dī ꝙ nō erat ciuis Belluñ. in cuius territorio consistit dict⁹ mons tpe quo ip̄m acq̇siuit ⁊ sic nō potuit acquirere obstāte statuto loci ⁊c. Sed hec tolliť ꝓpter ciuilitatē postea adeptā que fecit ipsum habilem non solum in postea querendis sed etiā in quesitis. per. l. siquis filio exheredato. §. irritum. de iniusto testamen. Vbi indulgentia testandi concessa per principem extenditur ad testamentum iam conditum. eo maxime: quia ciues Belluñ. passi sunt ipsum tenere ⁊ possidere dictum montē quo usqꝫ vixit. Et etiam apparet descriptus in libro antiquo estimi communis licet in nouis non. Sed satis est ꝙ per primam descriptionem factus fuit capax ⁊ habilis ad acquiren. quoniam statutum obuiat acquisitioni fiende. non autem irritat iam factas.

¶ Vlterius ēt opponiť de incapacitate fratrum minoꝝ ⁊ de inhabilitate ipoꝝ ad petendum in iudicio vt in clemē. exiuit. de verbo. signi. Super quibus ꝓ nūc non intēdo multū insistere: ne videar ponere os in celū ⁊ qꝛ puto ꝙ prefati dñi auditores nolunt

[a] ¶ In heredes addō. d. pe. phi. cor. i ꝯsi. xcj. in litera. h. in. iiij parte.

[b] ¶ Copulatiue. An aūt capiať ꝑ copula vide. d. Alex. de imo. in ꝯsil. xxij. in. ij. col. ⁊ seq. i. j. pte. ⁊ i ꝯsi. lxxx. i. ij. colū. in. j. parte.

[c] ¶ Excludit. adde eūdē. j. i. ꝯsi. ccxlj. nu. ix.

[d] ¶ Interrogati. Nunq̇d aūt testis cū ē īterrogatus rōnē dicti sui reddere teneať. vide d. alex. de imo. in ꝯsil. lxxij. in viij. col. in. j. pte. ⁊ in cōsi. iij. i. vj. col. ⁊ seq. ī iiij. parte.

nolint talem disputationem admittere. Sed videre solum an presupposita eorum habilitate sententia fuerit bene lata. Visis actis ⁊ actitatis: ⁊ causis expressis in sentētia.† Dicendū est ꝙ prima obiectio de inhabilitate eorum quo ad hereditates directas ꝓcederet si fuissent instituti vel substituti ipsi fratres vel conuentus. Secus si ipsorum ecclesia vel locus vt plene disputando determinat Bar. in libello minoricarum lib. j. distin. v. que incipit. Si aliquis in suo testamento instituit heredem ecclesiam fratrum minorum vel locum ⁊c. Sed hic fuit huiusmodi qꝛ testator moriente filio in pupillari etate substituit locum seu monasterium sancti Francisci ⁊c. vt pꝫ ex tenore instrumenti testamenti. non autem ipsos fratres. Et sindicus a fratrib⁹ nominatus potuit adire nomine romane ecclesie: in cuius dominio dictus locus ⁊ ecclesia sunt vigore literarum pape Martini quarti: quas isti fratres habent ⁊ fuerūt mihi transmisse in sacculo. Unde puto ꝙ fuerūt producte saltim in causa appellationis. Et quas Bar. ibidem dicit nō fore correctas isto casu per illam extrauagantem Jo. xxij. que incipit. ad conditorem. Et per quam etiam respondetur ad obiectionem que fit de inhabilitate agendi ⁊ petendi in iudicio per eundem nominatum ab eisdem. prout ipse idem Bar. no. in eodem opere libro secundo di. xj. que incipit. de sindicis vero fratrum minorum sciendum est ⁊c. Et ad ibi notata me remitto: qꝛ nimis esset longum illa hic examinare: nec expediēs est. ¶ De alijs autē que opponunt parum videtur mihi curādum: qꝛ non sunt talia que debeant facere periclitari iustitiā ⁊ veritatem dictorum fratrum. Sed videtur mihi concludēdū partes dictorum dominorū auditorum esse: ⁊ esse debere in ꝓnunciando bene appellatum ⁊ male iudicatum saltim ex nouiter deductis ⁊ allegatis coram eis: ⁊ ipsos fratres vel sindicū eorundem non fuisse necesse molestādos ab hominibus dicte plebis in possessione dicti montis: cum probauerint de antiquiori ⁊ iustiori possessione ꝙ dicti regulares vel eorum sindicus tam sua ꝙ̄ auctorum: a ceteris vero contentis in petitione sindici dictorum fratrum illos absoluere: qꝛ non sunt probata sufficienter. s. illa dāna ⁊ interesse: ⁊ condēnare dictos regulares ad resistendum a molestia ⁊ turbatione in futurum sm formam petitionis.

1 ¶ Emptor fundi qui dicit habere se ius adaquādi dꝫ probare venditorē habuisse ius reale ⁊ non personale.
Et qualiter probetur prescriptio in huiusmodi iure adaquañ.

¶ Consilium. ccxxxv.

In christi nomine amen.

¶ Uiso puncto suprascripto: ac etiam toto ꝓcessu agitato super ista accusa: ⁊ etiā dictis testium vtriusqꝫ ptis. † Notandum est pro euidentia ei⁹ de quo queritur ꝙ dictus Bartholomeus qui suscepit in se hanc litem motam contra dictum Aldigerium cuꝫ in defendēdo dictum Aldigerium fundet se in venditione dicte terre sibi facte per Guilelmum cum omnibus iuribus suis. s. dicte petie terre empte. Et asserat eidem petie terre competere ius adaquandi eam diebus festiuis ex aqua rozie quam dictus Guilelmus ⁊ sui auctores ducere consueuerunt: tam ad ipsam petiam terre vendite ꝙ̄ ad alias duas que remanserunt eidē vēditori: necesse habet probare ꝙ illi petie terre cōpetat hoc ius reale: cum quo dicit ad se transisse. l. via constitui. §. si fundus. ⁊ l. antepenul. ff. de seruitutibus rustico. predio. Cū instrumētum venditionis de hoc iure specialem mentionem non faciat sed generaliter loquitur. argu. C. de fal. cau. adiec. lega. l. si nō designata. Et quod no. Bar. post Dy. ff. de legatis. j. l. si sic. §. fi. Et quod nota. in Spe. de loca. §. nunc vero aliqua. versicu. lviij. Facit extra de ꝓsum. c. auditis. Et posito ꝙ ꝓbaretur dictam terrā fuisse adaquatam per venditorem ⁊ suos autores. Si tamen ius adaquandi non fuisset reale seu rei acquisitum: sed personale seu personis dicti Guilelmi ⁊ suorum antecessorum quesitum pro illis terris quas ipsi vellent adaquare non transiuisset hoc ius ad singularem successorē rei consuete adaquari. e. ti. de serui. rusti. predio. l. penul. que incipit. lutius. alias est antepenul. cum. l. sequen. Facit. l. fi. §. fi. ff. de contra. ben. emptio. ⁊ de legatis. j. apud iulianum. §. siquis alicui. De serui. legata. l. pater cum ibi plene no. per Bar. ⁊ per eundem in. l. si sub vna. §. fi. ff. de verborum obliga. ¶ Hoc autem qualiter dictum ius competierit Guilelmo ⁊ suis auctoribus nō potest constare per publicam scripturam: quia non extat oportet ergo recurrere ad vsum ⁊ modum vtendi. Et hic notanduꝫ ꝙ de vsu dicti Guilelmi ⁊ suorum antecessorum per longissima tempora: ⁊ tali cuius in contrariū memoria non extat quātum ad petias terre non venditas: sed que sibi remāserunt cōstat per confessionem partis aduerse factam in respondendo ad articulos accusatoris predicti vnde quin sibi competat nō reuocatur in dubium. An autem sit personale nō respectu successorum vniuersalium: sed respectu terrarum que per ipsum adaquantur non expedit quantum ad illas que remanserunt presentialiter disputare. Postquam apud eum sunt sed expedit si potest dicere ꝙ sit personale: quia sic vendendo illas simpliciter non transiret in emptorem: sed posset eo vti ad alias terras suas etiam nouiter acquisitas. ¶ Quantum vero ad petitam terre contentam in accusa ⁊ venditam dicto Bartholomeo an competeret venditori ius adaquari ⁊ posito ꝙ competijsset an erat ius reale vt sic transierit in emptorem an ꝑsonale. ⁊ sic non transierit vt sic totum remāserit penes vendentem pro adaquando petias terre que sibi remanserunt vel al's loco illarum subrogandas illis simpliciter alienatis nō est clarum immo dubium qꝛ Guilelmus negat Bartholomeus asserit. l. iij. C. quibus ad libertatem proclama. non li. Est ergo videndum an Bartholomeus qui necesse hꝫ illa duo ꝓbare sufficienter ꝓbauerit per testes a se inductos.

¶ Et breuiter dicendum est ꝙ neutrum predictorum duorum ꝓbauerit ⁊ sic debeat succumbere in hac causa. Primum ꝙ non probauerit ad venditorē hoc ius respectu dicte petie terre vēdite pertinere pꝫ ex pluribus. ¶ Primo qꝛ ipse articulauit de vsu adaquandi dicti venditoris ⁊ suorum auctorum per annos. xl. vnde posito ꝙ iste articulus foret probatus. Quod tamen non est verum tamen ex hoc non fuisset sibi acquisituꝫ dictum ius cum habeat causam discontinuā: qꝛ requiritur ad talem vsum factuꝫ hominis diuertentis aquā cum habeat interualla dierum ⁊ sic requiritur vsus tanti temporis cuius cōtrarij memoria non existat. l. hoc iur. §. ductus aque sm vnam lecturam Dy. ff. de aqua quoti. ⁊ esti. ff. de seruituti. l. seruitutes la grande cum ibi notatis. ¶ Secundo qꝛ iste articulus non fuit probatus cum requiratur probatio extenuate possessionis per tempus lege diffinitum. l. iij. ff. de vsuca. ⁊ sic per totuꝫ tempus. xvj. q. iij. volumus. ⁊ quod not. Bald. in. l. edicto. C. de edicto diui adriani tollen. in. xv. op. Et Bartol. in. l. celsus ff. de vsuca. in penul. vel vltima colum. vbi etiā dicit ꝙ si testes dicunt talem possedisse. xl. annis citra vel nunc sunt anni. xl. nō probant continuatam possessionem totius dicti temporis: qꝛ dicta verba verificari possunt in possessione vnius mensis. Debent ergo dicere ⁊ adiungere ad verba predicta. scilicet ⁊ per dictum tempus. Sed hic testes dicunt ꝙ viderunt adaquari. possunt esse. xl. anni ⁊ aliqui dicunt de minori que verba idem important in effectu ꝙ si dixissent iam sunt tot anni vel a tot annis citra. Et sic non probant continuum vsum immo interrogati de vicibus ⁊ diebus dicunt de quibusdam ⁊ non de omnibus ⁊ per totum tempus. Nec obstat si dicatur si dicunt ꝙ aliquando sic fecerunt videtur probari ꝙ semper postea fecerint sicut in possessione: quia illud procederet si ille qui dicit se semel possedisse. ⁊ probat asserit se hodie possidere al's secus vt ibidem no. Cy. ⁊ barto. in. l. non ignoret. C. ad exhiben. ⁊ l. siue possidetis. C. de probatio. Sed hic iste venditor qui asserit aliquando sic fecisse negat postea fecisse vnde non presumitur contra eum. ¶ Tertio posito ꝙ probatus fuisset vsus dicti temporis tamen per istum venditorem ꝓbata est interruptio per ꝙ̄plures testes idoneos deponentes se obturasse plures de mādato dicti Guilelmi foramina per que aq̄ rozie posset transire ad dictam petiam terre venditaꝫ vel ad quamlibet aliam etiam suam ⁊ reseruasse solum illa per que posset transire ad petias terre que dicto Guilelmo remanserunt per quā obturationem fuisset interrupta ꝑscriptio si fuisset inchoata: vt est tex. in simili in. l. hoc aūt. in fin. ff. de seruitu. rusti. predio. ¶ Quarto qꝛ posito ꝙ foret probatum dictum Aldigerium tempore quo tenebat illam petiam terre cum dicto Guilelmo per totum tempus necessarium ad ꝑscriptionem adaquasse dictam petiam terre de aqua dicte rozie. Non tñ est ꝓbatum ꝙ hoc fecerit de voluntate ⁊ mandato dicti Guilelmi. Et sic non potuit petie terre seruitutē hāc acquirere vt pꝫ in. l. si vnus. de seruitu. rustico. ꝑdio. cōia ꝑdiorum. l. fin. l. ꝓ parte. de seruitu. de verbo. oblig. §. si sub vna. §. fi. in quibus patet ꝙ nō pōt quis acquirere seruitutem rei cōmuni inter se ⁊ aliuꝫ fortius rei in totum aliene. Naꝫ ⁊ si ad fundū suum stipulatus esset quis seruitutem ⁊ ante ipsum cōstitutam alienasset fundum stipulatio euanesceret vt dictis iuribus.

¶ Concluditur ergo dicto Bartholomeo non competere ius extrahendi dictam aquam ad dictam petiam terre. Sed dicto Guilelmo tantum per ea que apparent ex actis. Et sic accusatio fuit recte instituta. Et Bartholomeus qui suscepit in se litem venit condemnandus. iuxta not. in. l. liberto. §. fi. ff. de

nego.gest. Laus deo ⁊ beate Marie virgini.

1 ☞ Quod nõ potest fieri principaliter sine speciali mãdato potest fieri si veniat incidenter.
2 Qui appellat ab interlocutoria cuiꝰ grauamẽ põt facilr̃ tolli non auditur.
3 Et an snĩa appel. sup interlocutoria sit diffinitiua.
4 Si statutum punit simplicem violẽtiã an cõprehendat qualificatam ⁊ an pena possit augeri.

Consilium. ccxxxvj.

In christi nomine amen

¶ Uiso puncto suprascripto vna cũ ꝓcessu toto sequenti: rñdet per ordinez ad q̃sita. 1 †Et ad primũ dico ꝙ lz in ꝓcuratorio istoꝝ nõ cõtineat expsse ꝙ possint appellare: qꝛ tñ habuerũt spãle mãdatũ ad cõparendũ pro cõstituente: in hac cã cẽsent habere in ꝯsequẽtiã ad oĩa incidẽtia dependentia ⁊ connexa. arg. in. l. ij. ff. de iuris. omnium iudi. l. ad rem mobilẽ. ⁊. l. ad legatũ. ff. de ꝓcur. Etiaz si illa sint talia que de se requirerent si principaliter agerentur spãle mandatum. vnde procurator constitutus ad causam. põt si leditur in aliquo incidẽti articulo petere restitutionẽ in integrum sine speciali mandato: lz ad ipsam principaliter petẽdaz requiratur spãle[a]. l. illud ff. de minori. iunctis his que no. Inno. in. c. suscitata. de in integrum restitutio. ⁊ bar. in. l. cum procurator. ff. de ope. no. nũ. ⁊. d. l. illud. in fi. ⁊ põt appellare ab interlocutoria. ⁊ appellationẽ prosequi sine alio spãli mãdato.[b] Sed bar. in. d. l. cũ procurator. lz a diffinitiua soluz appellare non prosequi virtute spãlis mandati ad lites. l. inuitus. C. de ꝓcu. cum ibi notatis. Sed si haberet gñale posset ẽt prosequi ſm doctores ibidem. Hic aũt non solũ hz speciale ad hãc cãm sed etiaz generale ad omnes: vnde nõ video quare predicti nõ potuerunt appellare ex defectu mandati. Facit. ff. quando appella. sit. l. si procura. Et an per alium cause appel. l. si procurator cum ibi notatis.

a ¶ Spãle. Qñ ⁊ ĩ q̃bus spãle req̃rat̃ vide. d. Alex. d imol. ĩ cõsi. xxxiij. ĩ. iij col. in. ij. pte.

b ¶ Mãdato. An aũt ꝓcurator ꝯstitutus ĩ cã ꝓncipali intelligat̃ ꝯstitutus ẽt in cã applõnis vid. d. Alex. de imo. ĩ cõsi. xxxvj. ĩ vl. col. in. ij. pte.

2 ¶ †Ad scdm rñdetur ꝙ lz ex defectu mandati nõ prohiberẽtur isti appellare propter aliud: tñ videntur nõ potuisse appellare. s. qꝛ bannum predictum erat interlocutoria postꝙ̃ sperabatur diffinitiua: a qua vt dicitur poterat appellari: ⁊ per illaz appellationẽ tolli poterat grauamẽ illatum per dictã interlocutoriã: ⁊ sic succedit regula prohibitiua tam de iure cõi. ff. de appel. recipiẽ. l. ante snĩe tp̃s. cum similibus: ꝙ̃ etiam ex forma statuti Cesene sub rubrica de appellatione ab interlocutoria. Poterat etiam sine aliqua appellatione grauamen istius iterlocutorie euitare. s. comparendo in termino: ⁊ soluẽdo q̇nq꜡ solidos ex forma statuti sub rubrica de citationibus ad finẽ. Et appellatio fuit inuenta ad tollẽdum grauamẽ illatũ per aliuz quod non est in potestate grauati per alium modum tollere. l. j. ff. de appellationibus. Sed si potuit tam leuiter tollere ⁊ nõ fecit sibi imputet: qꝛ non debuit querere vt tolleretur per aliũ nisi per iudicẽ appellationis quod per seipsum tollere potuit ff. de condi. insti. l. qꝛ ratio. Facit. l. iam dubitari. ff. de heredi. instituen. in ratione sui.

¶ Ex his apparet responsio ad tertium ꝙ iudex appellationis debuit pronunciare dictam appellationẽ nõ tenuisse ex causis predictis ⁊ interponi non potuisse.

3 ¶ †Ad quartum dico ꝙ bal. tangit istum passum quando appellatur ab interlocutoria ⁊ pronunciatur super tali appellatione: an snĩa iudicis appellationis dicatur interlocutoria sicut ꝑma. an vero diffinitiua: ⁊ determinat in aut. hoc sacramẽtum. C. de iura. calũ. posita super. l. j. ⁊. l. cum ⁊ minores. C. si ad uer. rẽ iudicatã. ꝙ si pronunciat male appellatuz: ⁊ sic remittit cãm ad primum iudicẽ dicat̃ diffinitiua respectu iudicis q̇ nõ sperat aliã dare: sed respectu partium que sperant aliã dari dicatur interlocutoria. Et ita dicit se consuluisse. Sed q̇d iuris si ꝓnunciat bñ appellatum. Hoc ibi nõ tãgit: sz in. l. fi. §. sz ⁊ si quis. C. cõmunia de legatis. sentit ꝙ sit diffinitiua ẽt respectu partiuz tanꝙ̃ a diffinitiua possit appellari sine expressiõe grauaminum. l. j. in fi. ff. de appel. cuius autoritas sufficit pro presenti absq꜡ alia inuestigatione.

4 ¶ †Sup vltimo que pena veniat ĩponẽda de isto excessu vr̃ ꝙ pena statuti sub rubrica de priuatis carceribus. ver. ⁊ si q̇s aliquem tenuerit carceratum ⁊c. Nã verba illius versiculi videntur valde congruere casui nr̃o si bñ considerer̃. Sed considerãdum est ꝙ dictum statutum nõ fuit in hac inq̇sitione deductuz seu intentatũ. Debuissent enim apponi formaliter verba dicti statuti dicendo illam mulierem retinuit carceratam seu detentam: ⁊ ꝙ ꝑtextu carceris seu detentionis extorsit ab ea dictam tunicã ⁊c. Qd minime factũ fuit. Preterea vider̃ loqui de violentia cõpulsiua in qua est volũtas lz coacta. Nã tunc proprie diceret̃ extorqueri metu carceris. Hic vero fuit ablatiua in q̃ non fuit voluntas illius. c. sacris. qd metus cã. vnde nõ põt dici ꝙ metu carceris eã illi tradiderit qꝛ nõ tradidit ipsa sz violenter ille ei abstulit. Qd facere potuisset ẽt sine detẽtione vel incarceratione ⁊ sic non bene congruunt ṽba dicti statuti. An aũt debeat puniri pena statuti sub rubrica de pena inferentis alicui violẽtiã expulsiuã turbatiuã seu cõpulsiuã dr̃ ꝙ nõ qꝛ illud loquit̃ de simplici violentia. Sz hic nõ fuit simplex sed cũ ea fuit admixta detẽtio amenatio gladij ⁊ mine que vident̃ aggrauare violentiã. ⁊ sic ꝙ simus extra illud statutũ. argumẽ. ff. de questioni. si quis viduã: de adulte. si adulteriũ cũ incestu. C. de raptu virgi. l. j. post principiũ ibi qd duplici crimine ⁊c. de sepulchro violato. l. qui sepulchra. Sed in contrarium qꝛ statutũ predictũ loquit̃ ita gñaliter ꝙ põt trahi non solũ ad simplicem violentiã sine dictis qualitatibus sed etiã cũ eis. Nõ enim in eo comprehendo esse aliqd verbum restrictiuũ ad simplicem violentiam ideo ꝙ̃ꝙ̃ nimis parua pena videatur ad tã presumptuosum ⁊ mali exempli excessum quantus iste fuit tamen potius inclinarem in hanc partez sequẽdo iuris regulas in minorem partem fienda sit interpretatio ⁊ ꝙ mitior. l. videatur intentata. ff. de penis. si preses. Cum hoc tamen ꝙ propter dictas qualitates possit iudex augere penaz dicti statuti. Nã si illa de qua loquitur statutum posset imponi pro simplici violentia. iustum ⁊ equum est ꝙ iudex in eodem genere pene pecuniarie premissa cause cognitione possit augere penam. ff. de penis. l. hodie. ⁊. l. quid ergo. §. pena grauior. ff. de infamibus. ⁊ quod vtrobiq꜡ notatur expresse per Barto. sicut etiam posset causa cognita minuere. l. ⁊ si seuerior. C. d infamibus. Facit. l. aut facta per totum. ff. de penis. Dixi autem in eodem genere pene qꝛ non posset transgredi ad diuersum genus vt de pecuniaria ad corporalem vel de pecuniaria certe quantitatis ad quotam partem bonorum. Cum illa hodie non sit in vsu licet olim sic. l. iij. ff. ad. l. iul. de vi priuata. Et sicut videmus in prorogatione iurisditionis que potest fieri in eodem genere iurisditionis non in diuerso. iuxta notata per Innocẽ. in. c. de causis. de offi. deleg. ⁊ no. in. l. j. in vltima glo. ff. de iud. Unde si ex forma dicti statuti pro simplici violentia veniret puniendus in quinquaginta: quia tunica valebat viginti quinq꜡. nõ reputo absurdum propter dictas qualitates punire ipsum in centum ⁊ vltra prout iudici equum videbitur attenta etiam qualitate persone si est arrogans ⁊ aptus ad similia iterum facienda ⁊ ad compescendum arrogantiam seu audaciam. arg. ff. ad carbonia. l. j. §. pomponius inaudacissimus quisq꜡ ⁊c. Et per istum modum seruabit iudex statutuz sub rubrica de penis nõ prouisis. assimilando hanc violentiam ablatiuam cũ alijs violentijs. Et etiam statutum sub rubrica de robore statutorum. Quia non deueniet ad penam iuris communis de vi publica cum possit procedere de similibus ad similia. Et satisfaciet iudex motiuo suo quia sine dubio fuit bonum vz vt dicta violentia qualificata puniatur acrius ꝙ̃ simplex. ⁊ sic omnibus erit prouisum quod fiendum est. arg. ff. de his que in frau. credito. l. ex his. Laus deo ⁊ beate Marie virgini.

1 ☞ Quis dicatur ꝓprie appellatiõi deferre an iudex a quo an vero iudex ad quem.
Uerbum deferendum duobus modis sumitur vt hic.
Et qualiter appellationi a termino per iudicem parti assignato sit deferendum per iudicem ad quem. 2.
3 Et an valeat snĩa diffinitiua lata per iudicem a quo pendente appellatione ab interlocutoria apparente rationabili.

¶ Consilium. ccxxxvij.

In christi nomine amẽ.

¶ Uiso puncto ⁊ allega. suprascriptis qꝛ deb principalr̃ querit̃ ⁊ ꝓnũciari petit̃ ꝑ dictũ cõmissariũ an dicte appellationi interposite ab interlocutoria vel grauamine sit vel fuerit deferẽdum ne sub equiuoco ꝓcedamus notandum puto 1 † ꝙ verbuz illud deferendũ põt duobus modis assumi.

¶ Primo pro delatiõe fienda per iudicem a quo ⁊ si de ista quereretur clara videretur danda responsio ꝙ nõ qꝛ vel iudex sentiebat se grauasse partem appellantem ⁊ tunc non debebat deferre: sed grauamen reuocare: ⁊ fecisset appellationem cessare vt in. ca. cum cessante. extra de appellatio. aut cognoscebat se partem non grauasse: ⁊ sic reputabat appellationem esse friuolam tunc similiter non habebat necesse deferre ne iurisditionem a se abdicaret. Sed poterat in causa procedere quousq꜡ sibi inhiberet per iudicem ad quem capitu. cum appellationibus. ⁊. c. non solum. de appellatio. lib. vj. Et ita fecit hic iste iudex quia in causa processit ⁊ sententiam diffinitiuam dedit in cã principali nõ obstãte dicta appellatione ⁊ de ista delatione non

non puto queri de presenti cum constet ipsum factum non fuisse nec expedit de illa querere nec est opus vel vtile.

¶ Secundo pōt sumi verbum istud pro receptione appellōnis fiē da per iudicē ad quē ⁊ ista vī fuisse facta eoipso ꝙ ptās eā alteri cognoscēdā cōmisit. casus vī i. c. pastoralis. §. preterea. de officio deleg. Licet ēt delatio quā facit iudex a quo ⁊ de qua dixi in pcedenti articulo dicaṫ receptio. ff. de appellatio. recipiē. in rubro ⁊ nigro ⁊ specialiter in. l. ⁊ cui. Sed receptio quā fecit iudex ad quē non sic proprie dicitur delatio cum delatio pertineat ad iudicem a quo vt. d. l. cuꝫ appellationibus. de appellationibus. lib. vj. Et si dicatur ꝙ in casu nostro iudex ad quem est ipse commissarius quē dat potestas Brixie: non ipse potestas quod patet: quoniam ad ipsum commissarium dādum appellatio interponitur vt patet in statuto in ver. lata ⁊c. ibi ad iudicem appellationis daudum vel constituendum per dominum potestatem ⁊c. Et sic ad ipsum commissarium pertinet cognoscere an appellatio sit recipienda vel non vt eodem statuto. ver. qua appellatione ibi. Et etiam per prius cognoscat ⁊c. Et si pronunciauerit eam esse recipiendam procedat vlterius cognoscendo an appellatio fuerit iusta vel non. Si vero nō esset recipienda vlterius se non intromittat sed remittat partes ad primum iudicem. Et sic in casu nostro articulus iste non est adhuc decisus per commissionem quā fecit dominus potestas. Tunc enim esset decisus si potestas foret iudex appellationis Et ad ipsum fuisset appellatuꝫ ⁊ ita probat ille. §. preterea. qō hic non est. Respondetur ꝙ sic ita tamen dico ꝙ iste cōmissarius dꝫ pronunciare dictam appellationem fore recipiendam seu sibi fore deferendam vt vtar verbis statuti. Et ideo qꝛ quātum ad hoc vt super iustitia vel iniustitia appellationis possit iudex appellationis procedere ⁊ cognoscere vt pronunciet bene appellatum vel male: eoipso appellatio per ipsum recipienda est sibi deferendum ꝙ non est apparenter inepta vel nulla: sed hꝫ formam essendi: vt quia est interposita in scriptis vel est interposita ab interlocutoria vel grauamine. Et cum expressione causarum grauaminum: ⁊ que sint tales que non sint euidēter frustratorie ⁊ aliquo istorum deferente non deberet eam recipere. Nec partem appellatam citare: sed ex officio suo etiam nomine petente eam reijcere ⁊ lacerare sicut reijcit libellum ineptum. ff. de officio assesso. l. j. sic loquitur ⁊ debet intelligi. c. romana. §. cum autē. de appel. lib. vj. Si vero ista concurrant: tūc posito ꝙ existenter esset nulla: quia tamen non apparenter debet eam recipere ⁊ ad vlteriora super ea procedere vꝫ ad inhibitionem fiendam iudici a quo: ⁊ ad iurisditionem ab eo aduocandam seruatis seruandis ſm formaꝫ. c. si vero vocatis. cū seq. eo. c. romana. Et ad istam distinctionem an sit apparenter nulla vel non bene facit glo. que est in. l. j. ff. nil noua. appel. pēden. super verbo fiat. in versicul. item quid si patenter appareat ⁊c. Que tamen loquitur in iudice a quo: sed idē est in iudice ad quem si bene inspiciatur. facit quod no. Bart. ff. de fal. l. siquis legatum. circa principium. vbi distinguit in simili inter testamentum nullum apparenter qꝛ non hꝫ debitam formam ⁊ non apparenter sed existenter vt qꝛ hꝫ formam apparentē. Sꝫ ex occulto defectu puta preteritionis filij de quo non constat erat nullum. In casu aūt nr̄o cōcurrūt oīa predicta que faciūt apparere dictam appellationē validam. Nec enim cause expresse in appellatione ista sunt apparenter nulle sed vel valide ⁊ legitime vel dubie. Jō dictus cōmissarius dꝫ pronūciare dicte appellationi fuisse deferendū ⁊ esse vt satisfiat statuto ⁊ super ea ⁊ ex iustitia fore ⁊ esse procedeñ. ad vlteriora an bene vel male fuerit appellatum qm̄ dicta appellatio prima facie ⁊ apparenter est apta non inepta. Et de ista tali pronunciatione sine dubio statutū intellexit non de vltima qua pronūciatur bn̄ vel male appellatū qō pꝫ qꝛ vult eam fieri infra sex dies vtiles ⁊ ꝙ cōmissarius de ea nullū habeat salarium que duo in vltia pronunciatione: qua pronunciatur bene vel male fuisse appellatum: locum non haberent vt patet ad sensum. Est enim ista quedam preparatoria ad processum fienduꝫ super appellatione sed altera est decisoria cause appellationis. Et hec patent ex eodem statuto in eo quod sequitur in ver. si post quā statim procedatur ⁊c. vbi post dictam pronunciationem vult ad vlteriora procedi super ipsa appellatione ⁊ per aliam diffinitiuaꝫ sententiam ferendam infra dies vtiles causam terminari. Si vero queritur facta pronunciatione predicta preparatoria ꝙ huic appellationi fuit ⁊ est deferendum. i. fuit recipieñ. ⁊ super ea procedendū. ad quod tendit statutum sed non allegationes suprascripte. Et cognito postea de causa qualiter debeat vltimate pronunciare an bene vel male fuerit appellatuꝫ ad quod tendunt allegationes supra facte. Si vero mens statuti in illa parte qua infra sex dies vult pronunciari. an sit appellationi deferendum. Tunc est discutiendum an de iure cōmuni vel municipali potuerit ab isto grauamine appellari. Et alias super isto articulo consului ꝙ sic: quia continet tale grauamē ꝙ per appellationem a diffinitiua non potest reparari cum consistat in facto ⁊ in labore persone ⁊ expensarum prout voluit Barto. ⁊ Bald. in locis in consilio allegatis: ⁊ etiam dominus aduocatus in principio suprascriptarum allegationum refert ⁊ allegat. Sed in contrarium nouiter allegantur quedam satis friuola que oporter tollere.

2 ¶ † Dicitur enim primo ꝙ lꝫ iudex parti ree assignauerit illū terminum ad faciendū fidē de cōtentis in eo ⁊ lꝫ hoc facere nō debuerit vel non debuisset attamen partem ream nō vī aggrauasse qꝛ non arctauit eam ad illud plus ꝙ̄ vellet. Poterat enī si volebat si nolebat non cogebatur. Sicut cum quis citatur conditionaliter vt compareat allegaturus de iure suo si vult non videtur per hoc grauari. argu. extra quod no. glo. C. si mācip. ita fuerit alienatum. l. ea quidem. in glo. fi. ⁊ Bal. C. de testa. l. testā. Sed ad hoc respondetur ꝙ imo grauata fuit ex dicta termini assignatione qꝛ lꝫ nō fuerit arctatus precise ad faciendum fidem de illis videbatur arctari causatiue si nolebat contra se ferri sn̄iam. † Qui enim assignat terminum videtur comminari de excludendo quem post terminum cuꝫ istud sit de natura termini. iuxta no. in. l. quādiu. ff. de acqui. here. ⁊ l. j. §. quod dicitur. ff. si cui plus ꝙ̄ per. l. falc. vnde si non appellasset timore ne contra eum ferretur sn̄ia non parendo termino coactus fuisset dictas probationes facere contra omne debitum rationis ⁊ sic sensisset grauamen irreparabile. Jdeo licuit appellare ne sentiret. l. siquis prouocatione. C. de appel. ⁊ Bar. ⁊ Bal. in locis preallegatis.

¶ Secundo allegatur ⁊ dicitur ꝙ non apparet iudiciū fuisse motum ad dandā sn̄iam diffinitiuam contra appellationē ex isto capite qꝛ non paruit precepto vel termino. Sed ista allegatio friuola est qꝛ nec apparet contrarium. s. ꝙ fuerit motus ex alia causa non ex ista: vnde presumitur motus ex ista sicut ex alijs postꝙ̄ ista colligitur ex actis nō apparente de cōtrario. iuxta no. in. l. siquis ad exhibendum. ff. de exceptio. rei iudica. Preterea sufficit ad iustificādum appellationeꝫ ꝙ verisimiliter poterat de hoc dubitare propter naturam assignationis termini vnde iudex si non intendebat moueri ex ista causa debebat reuocare preceptum ⁊ termini assignationem ⁊ fecisset appellationem cessare vt in. c. cum cessante. de applō. Nō cum nō fecerit videṫ pstitisse in illo pposito vt nisi pareret cōtra illū sn̄iaꝫ ferret ita presumendum est ipsum fecisse.

3 ¶ Tertio dī ꝙ q̄cq̄d sit de iure cōi: de iure tñ municipali a nulla interlocutoria appellaṫ ēt cōtinēte grauamē irrecuperabile. Qō dupliciter pbaṫ. Primo qꝛ statutū vult oēs exceptiones dilatorias ⁊ alias quascūq̄ reseruari in fine litis ⁊c. quaꝫ rōnē nō video qualiter aptent ad ppositum. Nā posito ꝙ obseruato statuto nō videaṫ fore locus applōni rōne alicuius interlocutorie ferende sup exceptionibus: qꝛ nulla ferṫ si reseruātur. Si tñ iudex statutum nō seruaret: sed sup aliqua exceptione pnūciaret qō facere posset ⁊ valeret. l. viro atq̄ vxore. ff. sol. mat. cū ibi notatis per bar. nulli dubiū est ꝙ posset appellari: sed contineret grauamē irreparabile per appellatione a diffinitiua: nā dato ꝙ nō expedit sequiṫ ꝙ nō oportet. C. de rescin. venditio. l. ratas. In casu aūt nostro iudex pnunciauit dictuꝫ preceptum faciendo ⁊ terminum assignādo. Quid ergo repugnat dictum statutū huic appellationi: nō video. preterea nos non sumus circa reseruationē exceptionum: sed in alio grauamine aliter illato. Item dicunt statutū imponere metaꝫ. xl. dierum instantijs causarum. Sed si posset appellari ab interlocutorijs tale statutū violaretur: que ratio falsissima est. Nā nō obstante dicta appellatione si iudex ei nō detulit: nec per superiorem fuit inhibitum pōt iudex infra terminum instantie cām expedire. c. non solū. de appel. lib. vj. Et posito ꝙ nō posset: qꝛ esset inhibitum non offendereṫ statutuꝫ: qꝛ dꝫ intelligi sane: vꝫ nisi legitimū superuenerit impedimētū: vt qꝛ sit appellatum ab interlocutoria. Nā ⁊ ius cōe mādat iudici ꝙ cām expediat infra terminū: ⁊ tñ pmittit appellare a quibusdā interlocutorijs propter quas appellatiōes protelabitur expeditio vltra triennium ⁊ suspēdeṫ instantia triennij. l. intra vtile. ff. de minoribus Et sic quod dicit. l. pperādum. C. de iud. dꝫ intelligi nisi fuerit appellatum ab interlocutoria ⁊ inhibitum per supiorē. Prefate ergo rōnes tanꝙ̄ friuole ⁊ impertinētes nō probāt quod intendūt dicere. vꝫ ꝙ statutū tollat appellationes a qualibet interlocutoria: ⁊ sic stamus in dispositiōe iuris cōis ſm ꝙ in multis casibus pōt appellari. Quorum vnus est casus noster per rōnes tactas in consilio: ⁊ sic per predicta verba satis breuia remanēt sine supfluitate vbor euacuate rōnes nouiter facte i cōtrarium ⁊ contra dictā appellationē. Et concludendū est ptes iudicis esse in pronūciando bene appellatū a dicta termini as

signatione: ⁊ per cõsequẽs quicquid interim post ⁊ contra dictã appellationẽ attẽtatũ est: fore ⁊ eẽ nullũ ⁊ d facto reuocatũ sicut de facto pcessit: ⁊ per consequẽs ẽt dictam diffinitiuã sententiam dicto. c. non solum. ⁊ nil noua. appel. penden. in rubro ⁊ nigro. Laus deo ⁊ beate Marie virgini.

¶ Casus talis est.

¶ Quidam dñs Joannes de salgardis de feltro suum vltimum ⁊ solẽne testm̃ cõdidit in quo sibi heredes instituit pro medietate Sandrũ ⁊ Bouum fratres ⁊ filios quondã ser Frãcisci quondam ser Sandri de salgardis: ⁊ eos inuicẽ substituit vulgariter pupillariter ⁊ per fideicõmissum. Et pro alia dimidia instituit heredes suos Victorem ⁊ Zandanielem fratres ⁊ filios quondam ser Antonij salgardi fratris ser Sandri de salgardis ⁊ eos inuicez substituit vulgariter ⁊ pupillariter ⁊ per fideicõmissum ⁊ sic post mortẽ alterius eorum. Et si omnes filij masculi dicti francisci decederẽt absq; filijs masculis ꝙ Victor ⁊ Zandaniel ⁊ quilibet ipsorum succedant. Et similiter si Victor ⁊ Zandaniel decedent absq; filijs masculis ꝙ filij predicti Francisci masculi tantuz succedant ⁊ ꝙ nulla mulier possit petere aliquam debitam iure nature ⁊c. ¶ Item voluit dictus testator ꝙ dictus Victor quondam Antonij salgardi nec Zandaniel eius frater possint alienare aliqua de bonis immobilibus relictis per ipsum testatorem eisdem. Et si Victor alienauerit ꝙ dictus Zandaniel possit vendicare ⁊ statiz non expectata morte alienãtis ⁊ si Zandaniel alienaret ꝙ victor possit vendicare ⁊ si Victor ⁊ Zandaniel non vendicarẽt intelligitur vel per eos non steterit. l. iij. §. j. de adimen. lega. ꝙ filij masculi dicti Francisci quondam ser Sandri vendicare possint vt dicta bona remaneãt in domo dicti testatoris videlicet de salgardis ⁊c.

¶ Primi heredes testõris scilicet Sandrus ⁊ Bou⁹ filij quondam Francisci decesserunt sine filijs masculis: propter qđ successerũt sibi Victor ⁊ Zandaniel fratres dictus autẽ Victor vẽdidit duas possessiões que fuerunt dñi Joãnis testõris cuidam Sandro de petracho qui non est de domo de salgardis: ⁊ ista venditio facta fuit tempore quo viuebat zandaniel frater dicti Victoris venditoris. accidit ꝙ Zandaniel decessit relictis post se duob⁹ filijs legitimis ⁊ naturalibus ⁊ ex diuersis mulieribus natis superstite dicto Victore vẽditore deinde decessit itestatus ⁊ sine filijs predictus Victor superstitibus dictis duobus filijs pdicti zandanielis. Isti nãq; duo filij zandanielis intẽdunt agere cõtra dictũ Sandrũ de petracho emptorẽ ⁊ voluñt vẽdicare illas terras ⁊ possessiões quas vẽdidit dict⁹ Victor eoꝝ patruus. ¶ Querit quid iuris an ipsi filij dicti zandanielis possint vendicare terras ⁊ possessiones venditas per dictũ Victorẽ eoꝝ patruũ an nõ possint de iure vendicare: ⁊ super hoc fiat consilium prout iura disponunt.

1 Si testator phibuit alienari bona extra familiã ⁊ vnus ex institutis non vendicet in eius vita an transferat ius vẽdicandi alienata in suos heredes.

2 Et quid in extraneos heredes ⁊ quid si alienata sint post mortem debentis vendicare an filij eius non nominati in testamento vendicent.

¶ Consilium. ccxxxviij.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Videt dicendũ ꝙ filij dicti zandanielis possint vendicare. Qz cũ facta fuerit expssa prohibitio alienationis per testatorem statim facta alienatione per Victorem contra phibitionez expressam incepit zandaniel cõpetere ius vendicandi rem alienatam nõ expectata morte Victoris vt no. glo. ⁊ doc. in. l. cuz pr. §. libertis. ff. de leg. ij. ⁊ pz in. l. peto. §. fratre. co. ti in. d. §. libertis. qz dicta alienatio facta contra expressam prohibitionem nõ tenet sz ab ipso principio est ipso iure nulla lz si non fuisset facta expssa prohibitio valuisset viuẽte Victore ⁊ demum eo mortuo retractaretur vt ibi no. glo. notabilis. Quia solum subesset tacita prohibitio legalis que non tantum inficit alienationem quantuz expressa prohibitio testõris que reddit eam nullã a principio ⁊ purificat fideicõmissum cõditionale ⁊ sic vbi ea nõ facta nõ deberetur nisi post mortem Victoris virtute reciproce substitutionis fideicõmissarie ⁊ per consequens zandaniel pri⁹ mortuo non transmisisset ad eius filios ⁊ heredes. l. j. §. si autẽ sub conditione. C. de cadu. tollen. ff. de condi. ⁊ demon. l. heres meus. in princi. Facta tamen expressa prohibitione ⁊ secuta alienatione contra eam fuit fideicommissum statim purificatum ⁊ per consequens videt ꝙ trãsmiserat ad suos filios ⁊ heredes per. l. cum quidem. circa mediuz in ver. sceuola. ⁊ in fi. vbi videtur esse casus. ff. de leg. ij.

¶ Breuiter hoc putarem ego verum si testator in defectum zandanielis non transmisisset ius vendicandi in alium vel alios. Sed hic transtulit dicendo ꝙ si Victor ⁊ zandaniel nõ vendicarent filij eiusdem Francisci vendicare possent que verba referuntur ad diuersos casus. Hoc modo vz. si Victor alienaret ⁊ zandaniel non vendicaret qui est casus noster vel econuerso. Quos casus testator in precedentibus expresserat. ⁊ sic singula singulis referantur. C. de neg. gest. l. si negocium. vnde cum dicta verba executiua. vz si non vendicauerint ⁊c. relata sint ad honoratum. i. ad fideicommissarium quantũcunq; fideicõmissum fuerit purificatuz in persona dicti zandanielis non tamẽ potuit ipm transmittere ad suos nisi fuerit moraz passus invẽdendo: vt qz incepisset agere lz adhuc non fuisset consecutus: qz cum per eum non stetisset haberetur perinde ac si vẽdicasset ⁊ sic defecisset conditio translationis in illos. Veruz si ipse zãdaniel neglexerit vendicare toto tempore vite sue. tunc in articulo mortis debet extitisse conditio translationis in filios dicti Francisci ⁊ eis debet dicta res non filijs dicti zandanielis De hoc est casus in. l. iiij. §. si quis titio. in princi. ff. de adimen. lega. ⁊ ibi per Bar. ¶ Predicta vendicant sibi locum in casu nostro in quo alienatio per Victorem facta fuit viuente zandaniele. Et sic fuit ipsi zandanieli aperta via vendicãdi: ⁊ queritur an eam transmiserit ad suos filios ⁊ heredes: ⁊ sic an dicti filij veniant ex persona patris. ⁊ illud idem queri posset de alijs heredibus extraneis qz nõ possent filij venire vt filij ⁊ ex propria persona cum pater eos precesserit: cui primo loco fuit aperta via vendicandi. C. de verbo. signi. l. si. ff. de lega. ij. cũ ita §. in fideicõmisso. ⁊. §. fratre. Sed si fuisset facta alienatio post mortem zandanielis tunc posset esse dubium an filijs dicti zandanielis aperiretur via vendicandi. Et sic an ex propria persona venire possent. ⁊ videtur ꝙ nõ: qz testator de ipsis nõ fuit locutus sed solum de zandaniele. arg. eius quod no. gl. in aut. de restitutione fideicõ. §. nos aũt. coll. iiij. Sed in contrarium facit ratio quã testator assignauit. s. vt dicta bona remaneãt in domo testatoris ⁊c. Et sic contemplatione omnium de domo fecit dictam prohibitionem: ideo filij dicti zandanielis videntur vocati post mortem lz non fuerint specificati. argu. ad hoc ff. de leg. j. l. seruo legato. §. si testator. de leg. iij. fideicõmissa. §. interdum. iuncta. l. nomen debitoris. §. si. vbi inspicitur ratio per testatorem assignata. ⁊. l. peto. §. frater. de lega. ij. cum his que ibi notantur. Et ista pars forte videretur verior. De iure tamen aliter pro nunc non decido qz de hoc non queritur. nec est casus noster. Laus deo.

1 Si pater facit substitutionẽ duobus ĩpuberib⁹ si ambo moriant in etate pupillari: vel qñcunq; sine liberis an requiratur vtrũq; aut mori in ea etate aut etiam sine liberis.

2 Substitutio facta post mortẽ omnium vel pluriũ cẽset facta vltimo tm̃ moriẽti nisi ex hoc vitiosa redderetur.

Et an si vnus in pup. alter sine liberis in adulta etate. qđ iuris.

Et an dicitur facta substitutio vltimo morienti vt detrahatur solum trebellianica.

¶ Consilium. ccxxxix.

In christi nomine amen

¶ Pro declaratione eius de quo primo loco q̃ritur ⁊ in quo maior vertitur dubitatio. Tria sunt per ordinem videnda.

1 ¶ Primum est vtrum secunda substitutio contra facta de filiabus testatoris post mortem amborum filiorum institutorũ fuerit ⁊ sit purificata: ⁊ videtur ꝙ non: qz facta fuit sub duplici conditione alternatiue concepta vz. si ambo decederẽt in pupillari etate. ecce primam. Et ista non extitit: quia vnus tantũ decessit in etate pupillari alter post: vel postea quandocunq; sine liberis. ecce secundam. Et nec ista extitit eadem ratione: qz vnus tantum decessit post pupillarem etatem sine liberis. Et sic videtur defecta substitutio. arg. C. de impube. ⁊ alijs substi. l. penul. iuncta. l. iubemus. §. penulti. C. ad trebellia. ¶ Sed quicquid sit inspecto verborum cortice: inspecta tamen testatoris intentione que preualet: veritas est in contrarium: quoniam ⁊ si ambe cõditiones defecissent in persona primi morientis: qz decessisset pubes ⁊ cuz liberis. Et in persona vltimi morientis extitisset altera tantum quia decessisset post ⁊ sine liberis substitutio predicta locum haberet inspecta testatoris intentione ⁊ reiecto verborum cortice. ff. ad trebellia. l. heredes mei. §. cum ita. per rationez que ibi assignatur: ⁊ hoc in portione vltimi tãtum moriẽtis nõ primi que ad vltimũ nõ peruenit Fortius in casu nostro in quo vna dictarum cõditionum extitit in persona dicti moriẽtis: ⁊ sic ei⁹ portio deuenit ad substitutẽ vltimo moriẽtẽ. Itẽ altera conditio extitit in personã dicti vltimi

vltimi morientis:qꝛ decessit post etatē pupillarem:ꝛ sine liberis. Et sic in hereditate eius reperitur ēt portio primi in:q̄ꝫ casum testatoꝛ multomagis vr̄ voluisse puidere:ꝙ q̄n nō repiref:vt ibi colligitur ex tex.tūc aūt defecisset predicta si in psonam primi morientis altera pdictaꝝ conditionum extitisset:ꝛ in persona vltimi defecisset vtraq̄. Et ita loquit̄.l.pe.C.de impub.ꝛ alijs substi.in contrarium allega.

¶Secundo principaliter est videndum cui censetur facta dicta scd̄a substitutio an vltimo tantum morienti:an ētprimo in quo cōsistit dubitatio eius de quo queritur:qꝛ si vltimo tantuꝫ ille solus reperit̄ grauatus per fidecōmissum. Et sic ex illius tantū persona detrahēda esset legitima:qꝛ grauamē non recipit. l.q̄m in prioribus.C.de inoffi.testa. Si vero vtriq̄ tūc vterq̄ videret̄ grauatus ꝛ sic ex persona vtriusq̄ videret̄ detrahēda fm̄ bal. in.l.ex tribus.in fi.C.de inoffi.test. Et videt̄ hoc vltimū verius qꝛ locutus fuit testatoꝛ in plurali dicēdo vel eis ꝛc. Et sic nō tm̄ vni substituere voluit si in personā vnius tm̄ extaret altera de dictis conditionibus per id qd̄ dixit ei in singulari sꝫ ēt ambobus si in persona amboꝝ extarent ambe vel altera in personā vnius altera in personā alterius per id qd̄ dixit eis in plurali qd̄ nō verificat̄ in vno tm̄ regula.l.fi.ff.ad treb. de optio. lega.l.j. ¶Contrariuꝫ dico ꝙ imo vltimo tm̄ moriēti facta videt̄.per.l.codicillis.in prin.ff.de vsufru.leg.vbi bar. ibi dicit esse casum singulareꝫ ꝙ substō facta post mortē oīuꝫ vel plurium non censetur facta cuilibet sed vltimo tantum morienti[a] nisi ex hoc redderet̄ vitiosa quo casu loquunt̄ notata p eum in.l.sed si sic.ff.de lega.iij.ꝛ.l.centurio.circa mediū. de vulga.ꝛ pupil.ꝛ.l.coheredi.§.cum filie.ꝛ per eundem in.d.l. codicillis.dum respondet ad omnia.

¶Secundo qꝛ testōꝛ hic fecit duas substōnes. Et de prima clarum est ꝙ fuit facta primo morienti. Quid ergo expedit dicere ꝙ ēt scd̄a fit illi facta nisi dicamus ꝙ ēt illi facta fuit secūda Non tamen directo ꝛ principaliter seu imediate sed solum mediante persona vltimi:qꝛ si portio primi moriētis reperitur in persona vltimi. Substitutus vltimo censetur substitutus etiā primo mediante persona vltimi vt dicā in sequenti quesito sicut heres heredis primi testatoris est heres nō immediate sed mediāte p̄rio herede.C.de hered.instituē.l.fi.quod placet. ꝛ sic dꝫ exponi dictio illa pluralis numeri.s.eis. Nos aūt querim⁹ an pricipalr̄ ꝛ imediate dicta scd̄a substitutio videat̄ facta primo morienti:qꝛ in illo cōsistit pōdus dubitatiōis. Et in hoc clare dicendū est ꝙ nō:qꝛ per primam substōnem satis fuit illi puisum vn̄ scd̄a non dꝫ ad eum referri nisi per modū per quē dixi.arg.ff.de verbo.obl.l.doli clausula.de vulg.ꝛ pup.l. coheredi.§.qui patrem.de alimentis lega.l.alimēta.§.basilice.ꝛ.l. stichus nutricis. Nec ob.dictum Bal.in.l.ex tribus. qꝛ loquit̄ quando dixit eis ꝛ cuilibet eoꝝ:que dictio cuilibet distribuit ꝛ attribuit actum cuilibet in solidum.l.non distinguemus.§.si plures.ff.de arbi.de lega.ij.si plurib⁹. Hic vero non dixit ꝛ cuilibet eoꝝ. ¶Preterea dictuꝫ bal.videtur sane debere ītelligi q̄n testōꝛ vnicā tm̄ substōneꝫ fecisset duobus filijs quoꝝ̄ vnus erat impubes alter pubes eis ꝛ cuilibet eoꝝ̄. Quo casu si nō dixisset cuilibet eorum videret̄ vltimo tantum morienti substituisse ꝛ inter eos reseruasse ius legitime successionis sicut si apposuisset dictionem collectiuam si ambo vel si vterq̄.d.l.pe.C. de impub.ꝛ alijs substi.iunctis his que notantur per bar.in.l. quidaꝫ testamento procnlum.ff.de vulg.ꝛ pup.ꝛ.d.l.codicil.in prin. Sed dicendo ꝛ cuilibet eoruꝫ cessaret hec presumptio qꝛ verba non possunt sic glosari imo cuilibet per se principaliter ꝛ immediate facta fuit sꝫ q̄n testatoꝛ fecit duas substōnes vnā primo moriēti alterā generaliter eis cuilibet eorum quicquid ipse sentiat non comprehendo:qualiter vltra possit dici facta cuilibet principaliter ꝛ immediate si diuersis temporibus mortui sunt:ꝛ prima sortita est effectū.ꝛ sic extinxit secundam: etiā si ad eundem fuisset relata.argu.ff.de verbo.obl.l.si ita stipulatus fuerit.siue nauis iudicatum solui.l.cuꝫ querebatur:qꝛ cessarent alternatiue relatē cum nō possint ambe in persona eiusdem sortiri effectum. Sed celerioꝛ.i.que prius existit cum sumat effectum suum. Et illa verba ꝛ cuilibet eorum possent tūc intelligi.s.vni vꝫ vltimo morienti immediate alteri vero.s.primo morienti mediante vltimo.

¶Tertio principaliter est videndū vtrū in hac scd̄a substōne fideicōmissaria facta vltimo moriēti vt dixi veniat non solū portio sua.s.dimidia in qua fuit institutus sed ēt portio primi morientis ꝛ etiaꝫ tota hereditas illius que peruenerat ad vltimū morientem virtute pupillaris substitutionis facte primo morienti. Et istum casum decidit bar.ꝙ sic in.l.ita tamē.§.qui suspecta.ff.ad trebel. Quia precessit substitutio pupillaris ꝛ subsecuta est fideicommissaria sicut dicimus de prelegatis quādo queritur an veniat in substitutione fideicommissaria.C.de fideicom.l.cum virum.cum ibi notatis. Et sic venient non soluꝫ bona que primo moriens habuit a patre vltra legitimam sed etiam ipsa legitima ꝛ etiam bona quesita aliunde ꝙ a patre cū omnia venerint in pupillari.l.sꝫ si plures.§.ad substitutos.ff. de vulg.ꝛ pupil. Quia licet ipse pupillus non potuerit aggrauari in sua legitima:nec in bonis aliunde quesitis per fideicōmissum:qꝛ illa non habuit a patre:sed a lege vel ab alio extraneo.l.coheredi.§.cum filie.versi.nec fideicommisso.ff.de vulg. ꝛ pupil. Heres tamen ipsius pupilli vel ex testamēto vt substitutus pupillaris vel ab intestato bene potest a patre grauari in dictis bonis cum in eo cesset ratio predicta:qꝛ habet a testatoꝛe vel ex volūtate eius expressa.s.substitutio.vel tacita vt veniens ab intestato:cui poterat pater auferre alium pupillareꝫ substituendo.l.siquis cum nullum.de iure codicilloꝝ̄ fm̄ Dy. ꝛ omnes per.l.si fundum.per fideicommissum.§.fi. cum.l.seq. ff.de lega.j.C.de inoffi.testa.ex tribus.per Cy.ꝛ per bart.in.l. j.de vulga.ꝛ pupil.in.d.§.cum filie. Et istud fideicommissum non fuit relictum a pupillo:cum ipse non fuerit primo moriēs sed ab eius substituto qui fuit. Ad quod etiam facit qd̄ notat bar.in.l.qui duo.ff.de vulg.ꝛ pupil.

¶Ex his patet responsio ad id quod primo loco queritur.s.ꝙ legitima venit detrahenda solum ex persona vltimi morientis:ꝛ sic de vna tantum dimidia in qua ipse fuit institutus:qꝛ in illa fuit per fideicommissum grauatus:ꝛ in illa sibi debebatur legitima.vꝫ. tertia dimidie.ex persona vero pupilli primo decedentis nō:nec ex dimidia in qua ipse pupillus fuit institutus. Nam ipse pupillus non habuit ius detrahendi eaꝫ aduersus suum substitutum:quia per illam substitutionem non fuit ipse pupillus grauatus:qꝛ erat directa pupillaris:ꝛ sic poti⁹ eius promissio dicta.l.ex tribus. Ergo nec dictus substitutus pupillaris potest ex persona dicti pupilli detrahere aduersus suos substitutos quod ipse pupillus detrahere non potuit.ff.de regu.iur.l.heredem. aut substitutus predictus vult detrahere ex sua propria persona legitimam de bonis pupilli. Et similiter non potest.quia in bonis fratris sui non debetur sibi legitima[b] nisi turpi persona herede instituta.l.fratris.ꝛ.l. fratres C.de inoffi.testamen.quod hic non est. Tanꝙ autem fratri debitam similiter illam detrahere nequit:quia non nisi vt heres eius posset ꝛ vt heres eius nō potest qꝛ nec ipse pupillus posset vt dixi ꝛ hoc etiam expresse decidit Bald.in.d.l.ex tribus. in fi.eo casu quo substitutio fideicommissaria nō fuit facta pupillo primo morienti:sed adulto secundo morienti. Et ego supra ostendi ꝙ ita est hic. Et hoc de primo quesito. De secundo vero brevioꝛ est ꝛ expedita respōsio ꝙ trebellianica ex neutri⁹ persona pōt detrahi postꝙ fuit per testatorē expsse prohibita per ea que plene no.bar.in.l.marcellus.ff.ad trebell. Nec hic opus est vlterius insistere: quia dubitationem nullam recipit. Laus deo.

[a] ¶Moriēti. Qūo ꝛ q̄n substō fcā plurib⁹ locū hēat vno pmoriēte:vide alex.in c̄si.lv.i xij.col.in.iiij.parte ꝛ i c̄s.lxxxvj in.ij.col.eadeꝫ pte.ꝛ in c̄si.xj. per totū.in.iij. parte.

[b] ¶Legitima. vid̄.d.pe.phicoꝛ.in cōsil.cl. xxvj.in litera. D.in.iiij.pte.

¶Casus talis est.

¶Franciscus vigore sui iuris exequibilis accepit tenutā de bonis Joannis sui debitoris pro centū sexaginta florenis. Sup qua tenuta proceditur ad notificationem proclamationem ꝛ oblationem vltimi precij quod fuit centum decē floreni:ꝛ ad illos actus fm̄ formam statuti ciuitatis eorum ꝛ potissime statuti positi sub rubrica de tenuta data in causa iudicati ꝛc. ¶Demum per residentem datur dicto Francisco licentia de vendēdo dictam tenutam pro vltimo precio oblato vel maioꝛi offerēdo vsq̄ ad confectionem instrumenti que licētia trāsiuit in rē iudicatam. Postq̄ licentiā sic transitā in rem iudicatā Frāciscus vendit dictam tenutam Anselmo qui imediate ante dictam venditionem obtulit centū viginti florenos p dicto precio. Modo Joānes fatetur dictam licentiā d̄ vēdendo esse validam. Sꝫ dicit dictā vēditionē esse nullam:qꝛ preciuꝫ oblatū per dictum Anselmum post dictam licentiā de vendendo ꝛ immediate ante dictam venditionem.s.centum viginti floreni nō fuerunt sibi Joanni notificati per dictum Frācīscum sicut debebat fieri ꝛ notificari stante additione facta dicto statuto super qua fundat se cuius additionis tenoꝛ talis est.vꝫ. Hoc addito ꝙ prestet dictas solēnitates in presenti statuto comprehēsas creditoꝛ teneatur ante venditionem per ipsum faciendam de tenuta predicta ꝛ ante licentiam sibi datam vendendi denūciari facere debitori personaliter vel ad domū sue familie quātitatem oblatam per futurum emptorem dicte tenute vel estimationē factā cū ipsam tenutā recepturus est insolutū ꝛ aliter ad venditionē ꝛ dationē insolutum procedi nō possit ꝛ si contra fieret ipsa talis vēditio seu insolutū datio sit ipso iure nulla. Frācīscus rñdēdo dicit vēditionē tenere ꝛ esse validā ꝛ firmam. ¶Primo qꝛ ipse Frācīscus seruauit integraliter totū

dictum statutum cum dicta additiõe vt patet ex actis. Nõ em vult dicta additio q fiant due aut tres vel plures notificationes. Sed vna sola notificatio que fieri debet ante licentiã de vendendo et ante venditionem coniunctim et non diuisim vt ex lectura dicte additionis apparet manifeste. Cum enim in nulla alia parte et capitulo dicti statuti mãdetur notificari preciũ oblatum vt ex lectura totius dicti statuti apparet: additum est q notificetur oblatum precium ante licentiam et venditionem coniunctim et non diuisim et vna notificatio et nõ plures et si hoc factum est aliter nihil operaretur licentia de vendendo. immo in talibus notificationibus esset processus in infinitum. Sẽper enim debitor faceret offerri aliquid plus et vna notificatiõe facta insurgeret alia ex minimo vel paruo pluri p̃cio oblato nouissime quod est absurdum et contra mẽtem statuti et additionis predicte. Frustraq acciperentur tenute que nunq̃ vendi possent. ¶ Secundo q: li et posita in dicta additione exponitur pro. idest. Eo q: venditio non põt fieri nisi habita licentia de vendendo. Si ergo exponitur talis copulatiua ante venditionem per ipsum faciendam de tenuta predicta. i. ante licentiam sibi datam vendendi etc. ¶ Tertio q: tale statutum cum additione predicta nunq̃ fuit intellectum allegatum nec practicatum in dicta ciuitate vz. q post licentiam de vendẽdo aliquod aliud precium quod offerretur notificaretur debitori immo data licentia de vendendo nulla alia fit notificatio sed solum p̃cedit ur ad venditionem. Et hoc p̃batũ est per tres testes p̃curatores dicte ciuitatis nec aliquis processus similis reperitur in contrarium factus a. xl. et lxxx. an. citra. Et hoc est satis cõsonum iuri et equitati. Si enim consideretur recte mens statuentis talem additionem adiecit pro vtilitate debitoris vt si vellet reluere dictam tenutam ante licentiam de vendendo possess. sz non vt deluderet creditorem et fieret processus in infinitũ et q licentia esset frustra. Qui enim non reluit pro cẽtum decẽ multominus relueret pro centum viginti vt est notum sano intellectui. ¶ Queritur modo quid iuris an dicta vẽditio facta Anselmo teneat an non.

¶ Sup hoc p̃rio ɔsultũ fuit ab Antonio de andarellis. Deinde a Paulo. cuius consilij copia hic registrata est vt sequitur.

1 ☞ De interpretatione statuti requirentis denũciationẽ fieri debitori p creditorẽ de precio oblato pro tenuta vendẽda.

2 Et an obtenta semel licẽtia de vendendo pro decem si ego vẽdo pro viginti sit iterum facienda denunciatio.

¶ Consilium. ccxl.

In christi nomine amẽ.

¶ Subtiliter et plene ɔsiderauit suprascript⁹ consultor egregius ea que consideranda sunt in suprascripto puncto. Ridiculum nãq esset dicere q cũ p̃cesserit licentia et etiam cõsensus debitoris q res predicta venderetur pro centum decem requireretur alia licentia et consensus q venderetur pro centũ viginti cum istud cõprehendatur in licẽtia iam data et in cõsensu iam p̃stito. † Qui enim consentit vel licentiam dat vt res sua vendatur pro centum decem videtur etiam dedisse vt vendatur pro pluri si mandatarius potest: cum ex hoc conditio mãdatoris melior efficiatur sicut econuerso. Si mandassem vt mihi emeres rem pro centum decem videor etiam mandasse q emas pro minori si potes vt dicit tex. in. l. instrm. ff. mandati. §. is qui exequitur. in fi. Q: contrariorum eadem est disciplina. ff. de vulg. et pu. l. et si cõtra. Nõt enim mandatarius egredi formã mandati qñ facit cõditionem mandãtis meliorem nec facit rem oĩno aliam vel diuersam ab ea que continetur in mãdato: nec cogit ipsuz ad exbursandum plus q̃ voluerit: q: tunc nõ diceretur eius conditio fieri melior si sibi displiceret. iux. no. in. l. paulus. ff. de solutionibus. per glo. Hec habentur. ff. manda. l. iij. que incipit. p̃terea. cum. l. seq. et sequẽti. vsq ad. l. si renunciãdi. in textu et gl. et de acquirenda hereditate. l. si quis mihi bona. §. sed si mãdauit. ver. q ex parte. et. l. si quis pro eo. in fi. et. l. rogatus. eo. titu.

1 mandati. ¶ † Constat autem in casu nostro q si requireretur iterata notificatio de precio predicto oblato post licentiam et ante venditionem: videlicet de centum viginti. Requireretur etiam iterata licentia et iteratus consensus q pro dicto precio centũ viginti daretur: qm̃ ad nullum alium finem requisiuit statutum prefatum notificationẽ fieri de vltimo precio oblato nisi vt obtineretur licentia et consensus vẽdendi: ne posset debitor dicere rem suam fuisse venditam minori precio q̃ valeret: et sic mala fide et ob gratiam vel ambitionem: et per consequens venditionem fore retractandam. iuxta ea que habentur. C. de iure fisci. l. iij. li. x. et. l. j. de fide instrumentorum. et iure aste fiscalis. eo. lib. per gl. ordina. et. l. j. C. de prescrip. xxx. annorum. ideo lex mãdat debitorem debere vocari tẽpore venditionis ne ista dicere possit. C. de distractio. pignorum. l. creditor hypothecas. ¶ Istud

2 ergo statutum conforme est iuri cõmuni. † Si igitur dicta notificatio soluz fit pro obtinenda licentia et consensu vt dixi. Et ex ista licentia et consensu ex qua seu ex quo res vendatur non solum pro centum decem: sed etiam pro centum viginti et pro pluri si vendi potest. argumentum dicti. §. his qui exequitur. in fi. cum alijs supra allegatis sit iam obtenta vel obtẽtus: non expedit amplius ipsas obtinere: q: supfluis actibus non est vtendũ. l. hec stipulatio. §. diuis. vt lega. nomine cauea. ergo nec est necesse vt expeditum est amplius notificationem fieri: q: sublata cã propter quã notificatio predicta fit: dz esse sublatus effectus dicte notificationis. c. cum cessante. de appellatio. cũ similibus. ¶ Nec ob. verba statuti que possunt trahi ad aliũ sensum. q: non eẽt bonus: iõ abijciẽdus vt supra dixit consultor. ¶ Itẽ q: incipit a venditione dicendo ante venditionem vidẽtes statuentes illud sufficere subiunxerunt et ante licentiam vt sic si a venditione incipiatur non sufficiat illa sola. Sed si a licentia illa sola sufficeret: vt in simili not. glo. in. l. actor. ff. rem ratam haberi.

¶ Concludo ergo idem quod supra conclusum et consultum est per suprascriptum egregium consultorem non me vlterius extendens. Tum q: res est clarissima penes me. Tum q: per ipsas alie que possunt ad hoc adduci: plene tacta sunt.

Laus deo et beate Marie virgini.

¶ Punctus talis est.

¶ Antonius buti suum vltimum condidit testamentum in quo post multas particulares dispositiones talẽ fecit institutionẽ. ¶ In omnibus aũt alijs suis bonis mobilibus et immobilib⁹ iuribus et actionibus tam presentibus q̃ futuris: et tam p̃prijs q̃ emphitheoticis vbicunq sunt et reperiri poterũt dñam thitam suam vxorem et dominam Gaudentẽ sibi heredes vniuersales instituit et fecit ipse testator pleno iure in vita earum tm̃. Et quecunq earum decesserit substituit alteram superuiuentem. Et non prouiso de alio herede vniuersali post earum mortem: fecit multa legata particularia. Nunc queritur mortuis dictis heredibus institutis in vita earum tm̃. ad quem pertineat hereditas dicti Antonij. An ad succedẽtes ab intestato dicto Antonio. An vero ad heredes dictarũ institutarũ in vita earum tm̃. Cum dicta Gaudens primo decedens instituerit dictã dominam Thitam que veniens ad mortem condidit testamentũ et de heredibus sibi prouidit.

1 ☞ An institutio facta vsq ad mortẽ instituti tm̃ valeat necne. et de intellectu. l. hereditas ex die. ff. de heredib⁹ insti. 2. Et quis erit heres post mortem talis instituti: et quid operetur dicta taxatiua tm̃ an importet fideicõmissum restituendum venientibus ab intestato.

3 Et quid si fiat institutio ex die an pendente die agnati debeãt possidere et de detraheñ. trebellianica.

¶ Consilium. ccxlj.

In christi nomine amen.

¶ Super hoc puncto duo sunt vidẽda. Primũ

1 est † vtrum dicta institutio fuerit ab ipso principio vitiosa p̃pter hoc q: instituit illas in vita earum tantum et per consequens totum testm̃ cuius institutio est caput. l. proxime. ff. de his que i testamẽ. delentur. et sine qua valere nõ põt nec ẽt dici testm̃. l. non codicillum. Et sic hereditas dicti Antonij ab intestato pertinuerit ad eius veniẽtes ab intestato ab ipso principio. Nõ autem nũc ad heredes dicte thite quasi non potuerunt dicte mulieres heredes effici ex dicta

2 institutione nulla. C. de fideicom. eã quã † Et videtur hoc ẽẽ verum propter naturã illius dictionis taxatiue tm̃ apposite in institutione que est exclusiua vlterioris t̃pis sicut aliarũ rerum. iuxta notata per glo. in. l. rõnes. C. de proba. et in. c. cum ecclesia. de cã possessio. et proprie. sicut et alie dictiões taxatiue. l. iij. §. cũ titio ff. de adimẽ. legatis. Et sic videtur testator voluisse facere institutionem seu cãm testati temporalem quousq ille institute viuerẽt et eis mortuis eã finiri et incipere cãm intestati quod facere non potuit. per. l. hereditas ex die. ff. de heredi. insti. Quia sic decederet pro parte temporis testatus pro parte intestatus q esse non põt in pagano sicut nec pro parte rerum. de reg. iur. l. ius nostrum. lz secus in milite vt. l. miles ita heredem. in principio. ff. de testamen. militis.

¶ Videtur ergo q dicta dictio tanq̃ contra naturã institutiõis vitiet eam arg. eius qd̃ habetur in tex. et glo. fi. ff. de vsu et habi. l. p̃ seruum. §. fi. Q: ex verbis p̃dictis inducitur quedã p̃plexitas et incõpatibilitas inter volũtatem testatoris et iuris dispositionem que perplexitas dispositionẽ ẽt vltime voluntatis vitiat ff. de cõdi. institu. l. si titius. Et istam partẽ tenuit bar. put ipse examinat

examinat ⁊ determinat expresse in dicta.l.hereditas ex die.in fi.Et si dicatur Bar.loquitur qñ quis instituitur ad diem certam an ⁊ qñ puta vsq; ad decem annos cum adiectione ꝙ vltra dictum tps nullo modo sit heres.Sed in casu nostro fuerūt pdicte institute ad tps incertum saltim qñ.s.quousq; vixerit qd tps incertum non videtur vitiare sed institutionez conditionalem reddere.l.in tps.ff.de here.insti.⁊.l.cum filio.⁊ no.gl.in.d.l.hereditas ex die.Respondetur ꝙ illud verbum qñ in tēpus mortis extranei qd an veniat viuente instituto vel non incertū est.Nos loquimur qñ in tempus mortis ipsarum institutaruz quod certum est euenturum ipsis viuentibus:qz viuens morit̄ l.qui duos.ff.de manumis.testa.l.nam ⁊ si cum moriar.ff.de.condi.indebi.vnde non facit conditionez vt notatur in.l.extraneū ſm vnam lecturam.C.de here.insti.¶ Item est verum qñ tēpus apponitur ex parte ante ad inchoationem institutionis.Sed ex parte post ad ipsam finiendam nullum tempus pōt apponi etiam omnino incertum vt faciat institutionem q̄ semel inchoauit per aditionem hereditatis ⁊ nomen hereditariū insit adeū ti possit finiri ⁊ esse desinere sicut dicimus in obligatione psonali.l.nemo potest.ff.de leg.j.l.obligationum fere.§.placet.ff.de act.⁊ obliga.de seruitu.l.iiij.Et hoc voluit Bald.in.d.l.extraneum.post principium per vnam colūnam:⁊ si dicatur mors omnia soluit.in auten.de nup.§.deinceps.⁊ sic adiectio pdicta non videtur contra naturam dispositionis seu institutiōis sed ſm eam ⁊ sic eam non vitiare.Respondeo ꝙ immo non soluit ea que transmissibilia sunt ad heredem cuiusmodi est nomē hereditarium.Hinc dicimus ꝙ heres heredis testatoris est heres ex primi heredis persona in ipsum transmittentis.C.de heredibus institu.l.final.et talis qualis fuit primus heres:scilicet ex testamento vel ab intestato.vt nota.in.l.tertia.ff.de peti.heredi.

¶ Sed his non obstantibus veritas est in contrarium ꝙ institutio predicta propter appositionem verbi ⁊ dictionis predicte taxatiue non fuit a principio vitiosa nec propter mortem institutarū finita sed ad heredes vltime morientis transmissa.Primum patet tali ratione quia si dicta dictio non fuisset apposita sed dumtaxat fuissent institute quousq; vixerint subintelligebatur ⁊ non vltra.Quia permissum ad tempus censetur post tempus prohibitum.l.statuliberum.§.stichum.de leg.ij.l.j.§.si mulier.de lib.agno.de pac.epistola.§.fi.⁊ tñ non fuisset institutio ex hoc vitiosa:immo tempus reijceretur.vt.d.l.hereditas.ergo ⁊ nunc qz expressio eius quod tacite inest nihil operatur.C.de fidei.l.non recte.de leg.j.l.iij.

¶ Item qz de vltima voluntate reijcitur cōditio impossibilis de iure vel de facto seu de natura.ff.de condi.insti.l.j.⁊ de condi.⁊ demon.l.obtinuit.ergo ⁊ inutilis modus seu modificatio tā circa res.ff.de here.insti.l.si ita quis heres institutus excepto feudo.in penultima charta ꝙ circa tps.arg.in.l.miles ita heredū §.⁊ qz diximus.ff.de testa.mili.

¶ Item qz verbum qd pōt dupliciter intelligi dz intelligi ſm sensum qui non vitiat dispositionem non ſm illū qui vitiat.l.quotiens.in stipu.ff.de verb.obli.cū cōcordantijs.sed hic dictio illa taxatiua pōt taliter intelligi ꝙ nullum resultat incōueniēs vel pplexitas aut impossibilitas vt statim dicā p qd soluit̄ contrarium de.d.l.si titius.qz loquitur qñ perplexitas non potest dissolui:al's secus.vt ibi notatur.Eodem modo tollit̄ determinatio Bar.in.d.l.hereditas.in fi.qz posito ꝙ esset vera non tñ facit ad casum nostrum:qz loquitur qñ testator dixit exp̄sse ꝙ nolebat institutum vltra tps appositū in institutione quoquo modo fore heredē qd intelligit̄ nec ipso iure nec quo ad effectū vel cōmodū:qz qui omne dicit nihil excludit[a].l.iulianus.de lega.iij.Et ideo qz primum.s.ꝙ post tps non fit heres facere non potuit testator.l.ei qui soluendo.in fi.ff.de here.insti.Reddit̄ institō totaliter vitiosa ne fiat contra voluntatem testatoris.s.ꝙ fiat heres ⁊ non desinat put testator desinere voluit.argu.in.l.penul.ff.de iniust.test.⁊ qd idem Bar.no.in.l.quotiēs.§.si duo ff.de here.insti.¶ Sed in casu nostro dictio illa taxatiua tantum non importat de necessitate vt post mortem non sint heredes ipso iure saltim per earuz heredes:immo pōt restringi ꝙtum ad effectum vel cōmodum:⁊ ista possunt simul stare vt remaneant heredes nomine non quo ad effectum:qz hoc est tolerabile in iure.vt ptz in fideicōmisso vniuersali post hereditatē restitutam.ff.ad treb.l.j.in prin.⁊.l.si heres institutus.Prima determinatio Bar.etiam in terminis in quibus ipse loquitur reprehendit̄ per Bal.in.d.l.extraneuz.⁊ puto ꝙ Bal.dicat verum.Posito etiam ꝙ determinatio bar.quam ponit in.l.quotiens.§.si duo.ff.de here.inst.esset vera.s.ꝙ prohibitio iuris accrescendi de quota vitiet institutionem.Quia dico ꝙ non sic in tempore quia prima operatur circa principium institutiōis ⁊ ex parte ante:videlicet vt quis sit heres ex testamento in dimidia ⁊ in altera nullus quo casu volūtas ⁊ causa intestati trahit ad se causaz testati.Sed in tempore operatur ex postfacto vult enim ꝙ sit heres certo tempore ⁊ eo finito desinat quo casu causa testati que semel cepit effectum sortiri trahat ad se cāz intestati ⁊ eam absorbet etiam vbi de voluntate testatoris ī cōtrarium manifestissime constat per dictam.l.si ita quis heres institutus fuerit excepto fundo supra allega.quia inutilis adiectio facta post actum perfectum ⁊ consummatum vitiatur ⁊ nō vitiat actum.l.cum precaria.ff.de preca.Et quod not.glo.in.l.per seruum.de vsu.⁊ habi.supra allega.versicu.si autem prius.⁊ in auten.ingressi.C.de sacrosan.eccle.⁊ quod no.in.c.fina.de conditio.apposit.

¶ † Secundo loco dicendum est presupposito vt dixi ꝙ prefata institutio non fuerit a principio vitiosa ⁊ sic dicte dñe adeūdo fuerunt effecte heredes ex testamento ⁊ ꝙ per earum mortē causa testati non fuerit finita:sed ad heredes earum transmissa:et per consequens causa intestati locum habere nō possit quo ad directam successionem:an saltim virtute taciti fideicōmissi possint venientes ab intestato petere bona dicti testatoris sibi restitui ab herede vltime morientis ex dictis mulieribus deducta quarta trebellianica:⁊ hic videtur dictum ꝙ sic pter illaz dictionem taxatiuam tantum que debet aliquid operari.l.si qñ de legatis primo.Nec frustra videri apposita.l.iij.§.nō frustra ff.de iureiuran.Nec potest videri apposita quo ad personā prime morientis nisi fauore coheredis superstitis nec in psonam vltime morientis nisi fauore venientium ab intestato.l.peto.ff.de lega.secundo.in primo versi.idem dicemus.⁊ qd not.barto.in dicta.l.quotiens.§.si duo.dum allegat illam.l.peto.vt sic prima moriens videatur fuisse rogata partem suam restituere superstiti coheredi:⁊ vltimo moriens venientibus ab intestato testatoris ⁊ pro hoc facit.l.fina.C.de leg.⁊.ff.de leg.ij.l.titia cum testamento.§.fi.Ubi ille cui relinquitur ad certum tempus vl' ad tempus vite censetur rogatus post tempus vel post mortez restituere heredi.Et sic cum prime morienti successit supuiuēs ex testamento quartam partem dimidie illius habuit vt heres illius que non subiacebat restitutioni ex quibus ali⁹ heres potuisset eam retinere ex persona prime morientis pro trebellianica illa defuncte debita.l.quamꝙ.C.ad.l.fal.Alias vero tres partes dicte dimidie habuit dicta superstes non tanꝙ heres p morientis sed tanꝙ fideicommissaria ex duplici substitutione Quaruz vna fuit expresse facta altera resultabat ex illa dictione taxatiua tantum apposita in institutione illius premorientis.Deinde cum altera mortua fuit extitit quoq; substitutio q̄ censetur sibi facta de venientibus ab intestato testatoris in q̄ veniunt tres partes dimidie vltimo morientis ⁊ etiam ille alie tres quas habuit de prima moriente.per ea que no.per Bart.in.l.sceuola.in fi.ff.ad trebel.⁊.l.marcellus.§.quidam liberis.⁊ probatur in.l.heredes mei.§.cum ita.ff.eo.titu.¶ Due autē quarte que pro trebellianica veniunt detrahende de vtraq; dimidia debent remanere penes heredes vltimo morientis:quia ille non cadunt in aliqua de predictis substitutionibus.l.titia ad.l.falci.Et pro ista decisione facit determinatio bald.in.d.l.extraneum reprehendentis bar.qui tenuit in.d.l.hereditas.ꝙ si vnus est institutus vsq; ad annum alter post annum tempus reijcitur de institutione cuiuslibet ⁊ sic erunt coheredes p illam.l.hereditas.Sed hoc est falsum ſm bal.⁊ contra intētionem testatoris ꝙ noluit eos concurrere eodem tempore in eadem hereditate:⁊ est casus in.l.verbis ciuilibus.ff.de vulga.⁊ pupil.ver.sed qui non admittitur.⁊ etiam in fi.⁊.l.cum in testamento.in prin.de here.insti.vnde dicit bal.in.d.l.extraneuz.qd in dicto casu primus institutus vsq; ad annum erit heres perpetuo mero iure sed post annum tenebitur restituere hereditatem secundo instituto post annum vt sic mens testatoris salue tur eo mō quo melius saluari potest non offendendo iuris regulas.Idem ergo debet esse si vnus tantum fuit institut⁹ vsq; ad annum tantum vel quousq; vixerit ⁊ post dicta tempora nō disposuerit ad quem deueniret.Nam presumitur voluisse qd veniat ad venientes ab intestato.A quibus vsq; ad illud tempus auferebat.arg.d.l.fi.C.de leg.⁊.l.titia.cum testamento.§.fi.de lega.ij.⁊.l.peto.post prin.ver.idem dicemus.eodem titul.

¶ Bal.ergo in eadem.l.extraneum.dum reprehendit bartol.in eo quod dicit in.d.l.hereditas.in fi.scilicet institutionem vitiari si dixerit testator quod post tempus volebat institutuz esse heredem melius dixit quam Bar.secūdū omnes qz imo nō vitiatur sed vitiātur dicta verba.et his non obstantibus heres erit perpetuo mero iure sed imperfecte fuit locutus quia non declarauit an dicta vitientur ex toto an non.sed indicat saltim tacitum fideicommissum et in cuius personam et similiter illi qui consuluerunt in fauorem heredum vltimo morientis sequentes Bal.bene consuluerūt quod non vitietur insti-

[a] ¶ Excludit.adde eundē.s.in cōsi.ccxxxiij nume.8.

tutio: nec fuerit tempore finita ipso iure. sed ad illos heredes transmissa: sed omiserũt tangere hunc scḋm punctũ in quo stat tota vis questionis. Nam de primo nunꝗ dubitaui rationib⁹ quibus supra: sed de secũdo sic: quia tactum non reperio. Sed mihi videtur dicendum vt supra dixi: salua correctione melius sentientis. ¶ Institutus ergo vsqꝫ ad diem etiam post diẽ est heres sed tenetur restituere: sꝫ quid de instituto ex die. nã ante diem nihilominus est heres: sed an tenebitur restituere veniẽtibus ab intestato donec veniat dies sicut enim instituendo ad diem post diem voluit esse venientium ab intestato a quibus abstulerit vsqꝫ ad diem ita instituẽdo ex die vsqꝫ ad diem voluit esse venientium ab intestato a quibus non abstulit vsqꝫ ad diem. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Quidam nobilis de Dragoneo de pedemontiuꝫ qui vocatur Stephanus Azardi habuit filios nouem masculos ex duab⁹ vxoribus. Ex prima habuit istos sic vocatos vꝫ Guilielmum Gofredũ Lionellũ Ludouicũ. Ex secũda habuit istos vꝫ Cõstantinũ Guilielmũ Bartholomeũ ⁊ Martinũ et Joannem. Dictus pater duos istorũ omniũ fecit studere: vnus quidẽ ex prima vxore vꝫ Ludouicus doctoratus est in vita patris. Altero v̄o ex secũda vxore vꝫ Guilielmo adhuc studente pater vita functus est: omnibus relictis heredibus equaliter modo in diuidenda hereditate. Dubitatio oritur an isti duo fratres vꝫ doctor ⁊ scholaris debeant libros conferre: cum satis exinanitum sit amplũ patrimoniũ patris propter multiplices particulas inter fratres omnes. Et dubiũ facit quia pater quondã in quodã suo rationali siue libro rationum siue quaterno siue memoriale in quo dictus pater vt faciũt nobiles describebat data seu mutuata per eum facta et etiã recepta. Cui libro tali dicti omnes filij maximam dant ac dederunt fidem eiqꝫ assistunt tanꝗ euangelio. In isto libro reperitur sic descriptũ in vulgari stilo. Item per denari imprestati a Aluisio per cõprare vno condego ducati. xxx. Item per cõprare vno Bartholo al predicto io ho imprestato dodece ducati ⁊c. Eodem modo et eodem tenore reperitur descripsisse de libris emptis ipsi dño Guilielmo filio secũde vxoris. Dubium ergo facit inter alios fratres quia pater vsus fuerit in suo libro illo sermone imprestati ⁊c. Tum etiam potissime facit dubium: quia dictus pater quando viuebat aliquas nurus recepit in domo et expensas nuptiales satis amplas fecit: tam circa vestes nuptiales ꝗ circa nuptias Quarum expensarũ memoria sub alio modo dicendi in dicto libro patris reperit̃ descripta vꝫ sic. Item mi Stephano azardo ho expeso in le noze de Goffredo fiorini tanti. Item ho expeso per vna veste de malines per la mugliere del dicto Goffredo fiorini tanti ⁊c. Et sic de alijs coniugatis. Resolutio ergo dubij stat in hoc quia in expensis factis circa libros filiorum ⁊ conuentũ alterius vtitur hoc sermone imprestati. Et in expensis factis circa nuptias filiorũ ⁊ vestes sponsarũ vtitur hoc sermone. Jo ho expeso ⁊c. Item in casu p̄supponitur ꝙ pater per duos annos anteꝗ moreretur fecit testamentũ ⁊ cum illo mortuus est. ¶ Queritur ergo quid iuris an dicti libri in diuisione ipsa veniãt cõferendi: ⁊ etiam expense facte in doctoratu fratris doctoris de quo supra ꝓpter predicta verba. Laus deo.

☞ Libri empti filio studẽti per patrẽ ⁊ preciose vestes sunt conferendi cum fratribus in diuisione hereditatis.

¶ Consilium. ccxlij.

In christi nomine amen.

¶ Videtur dicendum † ꝙ dicti libri non veniant conferendi cum fratribus [a] sed debeant esse precipui in diuisione hereditatis illorũ quorũ nomine fuerunt per patrẽ cõparati ⁊ eisdem traditi. per id quod habet̃ per glo. ⁊ docto. C. famil. hereiscũ. l. filiꝰ cuius. cum censeantur illis per hoc donati paterna pietate que tales expensas facere pro filio recusare non debet. ff. e. l. que pater. vbi videtur esse casus; que donatio si fuisset filius emancipatus fuisset statim ⁊ a principio valida. d. l. que pater. Sꝫ si in potestate non valuisset a principio; sed secuta emancipatione vel etiam secuto doctoratu illius primi filij fuit confirmata: ⁊ inceperũt esse quasi castrensis peculij vnde doctor dicitur militare militia legali ⁊ sic potest habere peculiũ quasi castrense. Cuius est capax viuente patre taꝫ quo ad proprietatẽ ꝗ quo ad vsumfructũ. C. de aduocatis di. iudi. l. fori. ⁊ l. aduocati. ⁊ ita no. per Bar. ĩ illa. l. filie. et in. l. j. §. sed nec castrense. ff. de colla. bo. in tractatu de duob⁹ fratribus cõpillato per eum. Item per glo. que est in. l. macedoniani. C. ad macedo. que dicit ꝙ si filius est in studio de voluntate patris tenetur ei pater emere libros: et sic videntur esse sui p̄cipui tanꝗ sibi debiti sicut legitima ⁊ sicut dos vel testes quotidiane quas pater facit et facere tenet̃ filio: iuxta id quod habetur ⁊ not. in. l. id vestimentũ. ⁊ l. peculiũ nascitur. §. j. et quod no. Bar. de vestibus vxoris in legibus. s̄. alleg. Item per aliã glo. que est. ff. ad mace. l. sed iulianus. §. quod dicitur. que vult plus scꝫ ꝙ etiam si non de voluntate patris expressa: si tamen non contradicat tenetur pater illi ministrare expensas necessarias: ⁊ sic ad debitum cõtractum per filium occasione illarum. et idem si contradicat si tamen filius est aptus ad studiũ ⁊ studeat ꝙ tenetur pater hoc ratum habere tanꝗ vtiliter gestũ facit. ff. ad carbo. l. de bonis. §. non solum. vbi pupil. educ. debe. l. ij. de rei vẽdi. l. sin autẽ. §. fi. cum. l. seq. ⁊ in aut̃. neqꝫ virum quod ex dote. §. pe. ꝙ etiã tenet Guil. de cu. in d. §. quod dicitur.

¶ Sed his non obstantibus contrariũ est dicendum videlicet ꝙ immo dicti libri sunt conferendi fratrib⁹ tales quales sunt non dico ꝙ debeant diuidi inter fratres: qꝛ nec cõmode posset hoc fieri nec alijs non studentibus conueniunt: sed debent remanere penes eos penes quos sunt ⁊ precium eorum debet eis computari in eorum portionem. sicut ⁊ dos data filie cum venit ad diuisionẽ cum fratribus. C. de colla. l. dotis. licet pater necesse habuit eam filie dare. C. de do. promis. l. fi. ff. de ritu nup. l. qui liberos. Non tamen tenetur pater eam filie donare. Ideo remanet adhuc profectitia si non fuit donata: ⁊ debet conferri sicut et alia profectitia. C. fami. hercis. l. certum. secus si pater dotem filie donasset vt si fuisset eam soli filie stipulatam ſm ea que habentur per Bar. in. l. post dotem. ff. solut̃. matri. in. iiij. q. Et ex his respondetur ad glo. l. macedoniani. ⁊ illius. §. ꝙ dicitur. qꝛ dato ꝙ esset vera scꝫ ꝙ pater teneretur ei libros emere in casibus supradictis: non tamen tenetur eos sibi donare si nõ vult. Et hoc expresse voluit Bal. in. d. l. macedoniani. lꝫ Bar. in tractatu de duobus fratribus: in. §. sed nec castrẽse. sentiat ꝙ nec emere tenet̃ nec ip̄m in studio tenere cum nõ reperiatur in iure cautũ eo modo quo reperitur de alimentis ⁊ de dote. Sed precedens opinio plus placet si pater potest ⁊ filius est aptus ad studium: non tamen iure actionis ⁊ ob. astringitur: sed iudicis officio de equitate ⁊ iure naturali sicut ad dotem dandam ⁊ alimenta prestanda iuxta ea qua habentur ⁊ notãtur in. l. obligamur. in. §. lege. ff. de actio. ⁊ obliga. et alie expense facte per patrem in studio que non extant sed sunt consumpte non cõferuntur nec in portionem sibi debitam computantur: sed expense librorum qui extant quãꝗ necessario fuerint a patre empti si nõ fuerint filio donati bene conferuntur ⁊ in portionem debitam computãtur vt dixi ⁊ ista voluit Bal. in. d. l. filie. C. fami. hercis cum. ⁊ in. d. l. macedoniani. Per hec etiã tolluntur prima allegata in contrariũ scꝫ. d. l. filie. cum glo. ibi posita. ⁊ cum not. ibi per Bar. qꝛ loquuntur ⁊ debent intelligi quando fuerunt filio per patrem donati qḋ presumitur ſm gl. eo ipso ꝙ filij nomine pater emit. sed ſm Bar. in. d. §. sed nec castrense. hoc non sufficit nisi etiã tradiderit. p. l. ij. C. si quis alteri vel sibi. ⁊ ita Bart. reducit ad concordiã doctores super hoc variantes arti. Sed ista presumptio cum sit iuris non de iure recipit probationẽ in contrariũ. iuxta no. in. l. siue possidetis. C. de proba. hic autem apparet de expressa voluntate patris in contrariũ dum scripsit in libro suo se illis prestitisse pecunias de quibus emit predictos libros ꝙ verbum cõtrariatur nature donationis quoniã prestare dicitur quis cũ habet animũ repetendi sed donare qñ non habet. iuxta no. in. l. ij. in prin. ff. si cer. pe. constat autem ꝙ ex tali scriptura probatur animus scribentis. iuxta no. p Bar. in. l. si patruus. C. cõia vtriusqꝫ iudi. ⁊ l. gerit. ff. de acqui. here. et. l. nensenius. ff. de nego. gest. Probatur etiam dictus actus ex verisimilibus cõiecturis puta ex numero liberorũ ſm Bal. qui ita not. in. d. l. filie. quia cum haberet octo filios masculos inter quos diuisa hereditate parum tangit quẽlibet eorũ non est verisimile ꝙ voluerit tales expen. donare. Et idem dicendũ est de vestibus preciosis ⁊ iocalibus emptis per patrem pro nuribus ⁊ eis traditis vt non censeantur donate sed commodate licet non eodẽ modo scripserit in dicto libro de ipsis ꝙ eis prestiterit sicut scripsit de libris prout determinat Bar. ⁊ Bal. in locis. s̄. alleg. ⁊ sic veniunt conferende ⁊ in portionẽ eorũ computande secus de alijs expen. factis in studio ꝗ in emptiõe [b] librorum. Nec possent alij fratres nunc post mortem patris petere ꝙ tales expense fiant pro se de communi sed debent de sua propria portione facere. l. si filia. §. idem scribit. cum seq. ff. fami. herci. de mune. et hono. l. iij. §. fi. ⁊ quod not. in. l. lucius. §. j. ff. ad municipa. per Bar. in Spec. de iudi. §. sequẽ. ver. quid si alter ex heredib⁹. ⁊ ver. quid si vnus in quarta parte Specu.

¶ Concludo ergo ꝙ dicti libri et dicte vestes preciose et iocalia debent conferri. i. precia eorum in illorum portionẽ computari. Cetere expense consumpte ⁊ vestes quotidiane facte nurib⁹ nõ debent cõferri nec in portionem illorum computari. Que omnia colliguntur ex nota. per Bar. ⁊ Bal. in locis supra in contrarium allegatis. Laus deo.

[a] Fratrib⁹. Vi de Bal. in ꝯsi. cccclix. in. iij. parte: et in ꝯsi. cclxxxiiij. in. ij. parte. vbi ponit quid si pr̃ legauit libros. ll. filio disponenti studere in. ll. deinde ei emit nouos: an isti nouiter empti videant̃ legati seu donati.

ADDItio.

[b] ¶ In emptione librorũ vide de materia plenissime p alex. in ꝯsi. cclxxxv. incip. circa primam dubitationẽ i n. ij. vo. P. F.

1 Petens se non impediri quominus aqua ex tectis suis decurrat in domum vicini quia sic solet currere dicitur male cõcepisse libellum: z quid requiratur vt talis seruitus acquiratur.nu.2.

2 Verbum solita verificari potest in vna vice tantum z quid de verbo consueta.

¶Consilium.ccxliij.

In christi nomine amẽ.

¶Uidetur q non possit sequi nisi absolutio vel propter ineptitudinem.l.j.§.fi.ff.si mes.fal. mo.dixerit.extra de iudi.c.examinata. vel propter defectum.pbationis.C.de eden.qui accu. 1 primũ ptz qz conclusio libelli non sequitur ex narratis.† Narrat enim q aqua pluuia descendens de suo tecto in suã curtez solita erat intrare curtẽ domus sui aduersarij z per ipaz trãsire ad alium locum: z q nunc aduersarius impedit dictum trãsitũ z nihil aliud substantiale narrat. Et ex hoc concludendo petit aduersariuz condẽnari ad dandũ locũ transitus. Certe ista cõclusio z petitio tam male sequitur ex pmissis sicut ista: rex est in Francia: ideo peto te condemnari ad danduz mihi centũ. Cõstat enim q iste libellus esset ineptus z nullus: z in quacunqz parte iudicij posset de ineptitudine opponi.vt no.Barto.in.l.edita.C.de edendo.in articulo de emendatioue. Et alleg.gl.in l.certa.ff.de doli excep.z sñia lata p actore sup ipso foret nulla vt no.glo.q̃ incipit istud insti.de act.z Bal.in.l.actori.in fi. de iureiuran.de rei vendi.domum.de procura.l3.C.vt que desunt aduo.partium.l.j.per Cy. Hoc sic ostenditur.nam si actori vel eius domui non erat quesita seruitus super domo istius Cusmini recipiendi dictam aquaz licitum fuit dicto Cusmino ipaz aquam a se excludere z aliquid in suo solo facere propter qd aqua in suam curtem non ingrederetur: etiaz si ex hoc nocumẽtum actori vel eius domui inferatur.ff.de aqua plu.arcẽ.l.ij.§.pe. Multomagis si non nocet: qz eque bene z comode sine sui damno potest actor per alium locuz eam diuertere qd facere tenetur ex quo alteri prodest z sibi non nocet ea.l.ij.§.itẽ varus. 2 in fi.† Sed non sequitur solita est ita currere: ergo seruit⁹ est acquisita qd patet: qz illud solita potest verificari in vna tantũ vice.l.mella.§.j.ff.de ali.leg.z ibi per bart.z per eundem in.l.j. C.quõ z qñ iudex.l3 aliud sit in verbo consu eta: qz intelligeref per decennium.c.cum de beneficio.de preben.lib.vj. Sed ad talem seruitutem acquirendam requiritur continuus cursus longi temporis.l.si quis diuturno.ff.si ser.ven.l.j.C.de ser.z aqua. Requirebatur etiam qd diceret z probaret aliquid interuenisse propter quod merito dictus actor z sui antecessores putauerunt sibi hanc seruitutem competere supra dictam domum: puta vel quia interuenit aliqua concessio ab illo facta qui eam facere non poterat vel famam vel quod ita audiuerunt a suis antecessoribus: al's non censebitur fuisse vsus iure seruitutis qd requiritur.l.fi.ff.quemadmo.ser.ami.nec etiaz q bonafide qd similiter requiritur.vt ibi no.in glo. cum ius commune faciat contra prescribentem vt hec habentur plene z clare per Bart. in.l.j.§.j.ff.de itine.actuqz priua.qui allegat ad hoc.l.j.§.sed si iure al's est ver.sub.§.hec interdicta.de aqua quoti.z esti.z per Innocen.in.c.bone.de postulatio.prelat.la secunda. Ac etiam q scientibus z patientibus dominis domus in qua seruit⁹ acquirebatur cuz aliter non dicatur haberi quasi possessio dictorum iurium.l.quotiens.ff.de ser.fine qua nec longo nec longissimo tempore possunt prescribi.c.fine possessione.de regu. iur. Non constat autem q illi qui tenuerunt domum quam nũc habet Cusminus fuerint illius domus sine quorum situ dicta aq̃ currere sic non potuit z potuerunt esse simplices conductores quorum scientia z patientia non potuit vero domino nocere vt nota.in.l.prima.C.de serui.z aqua.z tertia z vltima lectura gl. magne. Preterea potest esse q dicta aqua p seipsam sine opere manufacto naturaliter descendebat in curtem dicti Cusmini: vnde non censeretur dictus agẽs ipsam sic tenuisse z habuisse iure seruitutis sed ita demuz si opere suo hoc contingebat vt patet ex no.per Bar.in.d.l.j.§.j.de itine.actuqz priua.de actibus quos quis licite facit in alieno etiam si seruitutem et ius faciendi non acquisiuit.z per Innocen.in.d.c.bone.hoc autez licite sic habere potuit si curtis vicini erat inferior.l.j.§. fin.ff. de aqua plu.arcen. Preterea si aliquis dominus domus dicti Cusmini fecit bona fide aliquod opus per quod aquaz excluſit z abinde citra transiuerunt.x.anni inter presentes q aqua inde transiuit vt dicitur prescripta fuit libertas etiam si seruitus prius fuisset quesita.l.hec autem.de serui.vrba. prediorũ. ¶Cõcludo ergo vt supra quia ista necessaria nec narrata nec probata fuerunt. Laus deo.

¶Ex puncto predicto multis hincinde rationibus z allegationibus irroborato ipsoqz inter alia dubia eliciuntur super quib⁹ consilium postulatur.

¶Primo nũquid Thomas pater Perini infantis nepotis dicti Secreti ex filia qui in quinquaginta simul in testamẽto dicti Secreti fuerat institutus mortuo ipso testatore z successiue dicto Perino adita hereditate per dictum eius patrem possit petere supplementum debitum iure nature sibi ex persona filij sui competentem non obstante q dictus Thomas testm̃ dicti Secreti post eius mortem z dicti eius filij nisus fuerit impugnare ipsum vsurarium publicum allegando.

¶Secundo nunquid dos data matri dicti Perini peruenta ad manus dicti Saraceni patris dicti Thomasij z aui paterni dicti Perini cum pacto quod ipsi Secreto redderetur sibi siue eius filijs cuz filij decesserint ante sex annos debeat in dicta legitima z supplemento imputari quam dotem ipsum Perinuz habuisse non constat.

¶Tertio an ex inuestitura in dictam soceram facta de dictis bonis emphiteoticis per quam stipulationem apparet dicta bona pro se filijs z nepotibus vsqz in tertiam generationem vocet filius filie tanq de sua generatione non obstante q de dictis bonis emphitheoticis per ipsum testatorem aliter prouisio facta fuerit que ab ipso Secreto fuerunt primitus acquisita non autem per antiquos.

¶Quarto nunquid bona emphiteotica quesita per dictum Secretum auum maternum dicti Perini de quibus specialiter in suo testamento disposuit debeant in cumulo hereditatis dimitti ita q etiam de eis legitima detrahatur an v̀o de propria substantia ipsius testatoris amotis bonis predictis.

¶Ultimo ex fine puncti qui separatus potius videatur duo dubia insurgunt. Primũ an confessio qua maritus confessus est se decem habuisse in dotem a.C.que sibi in testamento legauit post donationẽ factam cuidam.B.de omnibus bonis presentibus et futuris executionem habere debeat cõtra dictum.B. heredem etiam in dicto testamẽto institutum vel eius heredes bona dicti donantis integraliter possidentes.

¶Item posito q filio et heredi dicti.B. heredis dicti.C.cederet actiones pro dictis.x.relictis pro dicta dote possit se defendere aduersus cedentem: quia docere non potest per testes vel instrumenta dictam dotem fuisse datam dicte.C. sub pretenso colore donationis cum successit titulo singulari maxime cũ dicta cessio non fuerit infirmata.

1 Si gener ex persona filij dicat testamentum nullum q socer fuerit vsurarius an possit succumbens petere legitimã debitam filio suo vtpote nepoti illius defuncti.

2 Et an in eam legitimam debeat computare dotem matris dicti nepotis cum auus ipsius eam habuisset nec essent bona ei⁹ aui soluẽ.

3 Si inuestitura capiatur pro se filijs et nepotibus vsqz in tertiam generationem an veniat nepos ex filia.

4 An de emphiteoticis detrahatur legitima.

5 Qui emit actionem ex testamento pro decem licet succedat debitori: tamen tenetur ad precium cedenti vel vendenti: licet sit extincta actio.

¶Consilium.ccxliiij.

In christi nomine amẽ.

Uiso z examinato suprascripto pũcto satis cõfuso z inuoluto respondebo per ordinem suprascriptis dubijs que colliguntur ex eo. ¶† Et 1 ad primum respondeo q dictus Thomas non prohibetur petere supplementũ legitime in bonis ser Secreti ex persona Perini infantis filij sui et nepotis ex filia dicti ser Secreti propter hoc soluz q allegauerit dictũ ser Secretũ fuisse publicum vsurarium z testamentũ suum nõ valere: sicqz totam eius hereditatez pertinuisse ab intestato ad dictum Perinũ: z per consequens ad se triplici ratione. Prima qz qui dicit testamentũ nullum z succumbit nõ repellitur a cõmodo relicto sibi in testamento: nec ab altero quod venit in consequẽtiam illius: l3 secus si dixit testamentum falsum.ff.de his quibus vt indignis.l.post legatũ.circa principiũ. z ibi no. et que sit ratio diuersitatis.no.p Cy.C.eo.ti.l.polla.z per Dy. in.c.ex eo quod.de reg.iur.lib.vj. Sed dicendo testatorẽ fuisse vsurarium non impugnat testamentũ de falsitate: sed de nullitate.c.q̃q̃.de vsuris.lib.vj.ergo zc. ¶Secunda ratio est quia dictus ser Secretus q̃tũ in se fuit conatus fuit dictũ Perinũ fraudare sua legitima portione cũ modicam quãtitatẽ sibi reliquerit et iusserit ipsum stare contentum z amplius petere non posse. Et ideo tam ipsi Perino q heredi suo licitum fuit face-

re quicquid potuit vt ille decederet intestatus: allegando nullitatez testamenti ex quacunqz cã. Nec per hoc videtur fraudẽ cõmisisse sed eam exclusisse. ff. de leg. ij. cum pater. §. titio quem Bar. singulariter ad hoc allegat in questione disputata ꝑ eũ: que incipit pupillus. posita super. l. ij. ff. qui pet. tuto. qđ autez est licite factum penam non meretur. l. gracchus. C. de adulte.

¶ Tertia ratio est qꝛ etiam si ista foret iusta cã exheredatiõis non secuta tamen exheredatione non sufficeret ad priuandum quem sua legitima. Duo enim requiruntur vel tria. s. ꝙ exheredetur ꝛ qđ exprimatur iusta causa ꝛ ꝙ illa sit vera: ꝛ sic primum non sufficit ita nec alia sine primo in auten. vt cum de appella. cogno. §. illud quoqz capitulum. ¶ Sed ꝛ quarto videtur casus ꝙ lꝫ quis accuset aliquem suum attinentem de aliquo crimine non propterea priuatur eius successione. ff. vnde cogna. l. accusatio. Fallit in patrono accusante libertum suum de capitali crimine ꝛ succumbente: ꝛ sic calumniose: secus si obtineat: licet accusatus fuerit restitutus: vel alio modo non punitus. l. qui cum maior. in princip. ꝛ in fi. cum. l. sequenti. ff. de bonis liber. sed hic deficiunt omnia ista: qꝛ accusans non erat patronꝰ accusati. Nec accusauit de capitali crimine: nec succubuit sed obtinuit in accusatione quia fuit pronunciatum illuz fuisse vsurarium: licet pronunciatio fuerit postea reuocata ꝛ sic non potest dici fuisse calumniator ergo ꝛc. d. l. qui cum maior. §. fi. cuz l. sequen. sed postremo posito ꝙ esset iusta causa priuatiõis nõ tñ veniret priuandus ipso iure sed per sñiam ꝛ applicaretur fisco non heredi vniuersali: ideo non potest heres vniuersalis vl' eius heres hoc obijcere. ff. fami. her. l. his consequenter. in pri. ꝛ quod ibi notatur in glo.

a ¶ Non sunt. quid aũt comprehendat generatio. vide do. Pe. phil. cor. in consilio ccxxiij. in lra D. ꝛ E. ꝛ J. i iiij. patre. vbi ẽt an descẽdẽtes ex femina dicant de gñatione aui ꝛ ꝑ aui. de quo ẽt ꝑ eum in ꝯsil. cxc. in lra. E. i tertia parte,

¶ Concludo ergo ꝙ dictus Thomas potest petere supplementum legitime in bonis dicti ser secreti licet memoriam eius accusauerit de vsuraria prauitate rationibus predictis. Et hoc de primo quesito seu dubio. De validitate vo vel nullitate dictarum pronunciationum factarum per curiam episcopalẽ nil possem dicere nisi viderem processus ibi agitatos: potest etiaz Thomas petere hereditatem domine Lucie proauie materne dicti Perini transmissam ad eum per dominam Nicolosaz eiꝰ matrem etiaz non aditam per titulum. C. de his qui ante aper. tabu. si per dictum Thomam viuente Perino vel post eiꝰ mortem tanqꝫ per heredem Perini fuit adita per. l. si infanti. C. de iure delibe. cum ibi no. Nam hodie non iure patrio sed hereditario post mortem infantis adit. vt ibi no. sed in eius vita sic et tanqꝫ legitimus administrator dꝫ tñ de dote dicte dñe lucie deduci pars quaz ex forma statuti Franciscus vir eius debebat lucrari premortua vxore.

¶ † Super secundo quesito respondeo ꝙ dictus Thomas non 2 tenetur cum dicto supplemento ꝛ dote dicte domine Lucie cõpensare ꝛ computare dotem domine Nicolose vxoris sue que venit restituenda ser secreto ꝛ heredibus eius fm formam ꝛ tenorem instrumenti dotalis nisi bona ꝛ hereditas saraceni patris dicti Thome qui solus dictam dotem recepit ꝛ ad eius restitutionem se obligauit sint soluendo: cum ipse Thomas non sit de ipsius dotis restitutione obligatus nisi vt heres patris seu Saraceni qui eam recepit non autem suo scilicet Thome proprio noĩe: iuxta ea que plene leguntur ꝛ notantur in. l. si cũ dotem. §. transgrediamur. ff. solu. matri. Posito etiam ꝙ ratã habuerit traditionem factam patri suo qꝛ ille non recepit eam cõi noĩe. s. suo ꝛ dicti Thome sed suo ꝓprio: vnde ꝯsensus thome non fecit negocium non gestũ suo nomine fore suum. l. si pupilli. §. sed si ego. ff. de nego. gest. Et per consequens ex illo nõ fuit suo nomine obligatus sed solus saracenus. per nota. in d. §. transgrediamur. ꝛ etiam ipse Thomas tanqꝫ heres cũ beneficio inuẽtarij. Si ergo bona Saraceni nõ sũt soluẽdo ipse non tenetur. C. de iure delibe. l. fi. §. ꝛ si prefatam: ꝛ ꝑ ꝯsequens non tenetur illam secum compensare cum cõpensatio requirat debitum hincinde subsistere. ff. de compensa. l. j.

¶ † Super tertio quesito videtur dicendum ꝙ dictus Perinus 3 cõprehendebat in verbis dicte inuestiture q̃ facta fuit ꝑ se liberis ꝛ nepotibus: cum ipse esset nepos: lꝫ natus ex filia. ff. de verbo. signi. l. cognoscere. §. liberorum. C. de condi. inser. l. j. eo maxime qꝛ dꝛ in inuestitura tam masculis ꝙ feminis. Et sic videt ꝙ non fuerit habitus respectus ad generationem masculinam plus ꝙ ad femininã. c. j. de scisma. lib. vj. circa medium. ꝛ erat intra tertiam generationem ꝛ ad hoc. ff. qui satisda. cog. l. j. §. qđ ait pretor. liberosue suos ꝛc. ¶ In contrarium facit qꝛ lꝫ diceretur nepos recipientis inuestituram ꝛ de numero liberoꝝ vt dictis iuribus. Non tamen erat de ipsius generatione seu posteritate sed de generatione patris sui. ff. de senato. l. liberos senatorum. in fi. de libe. agno. l. penulti. de mune. ꝛ hono. l. vacatio. de iure immunitatis. l. j. §. fi. de penis. vbicunqꝫ. libro sexto de hereticis. c. ij. iuncto. c. statutum. lo secundo. eo. titu. ꝛ eodem lib. ꝛ ibi videtur tex. cum glo. expresse. Constat autem ꝙ adhoc vt comprehẽdatur in inuestitura non sufficit ꝙ sit vel fuerit nepos vel de numero liberorum sed etiam debebat esse de generatione ser secreti propter sequentia verba vsqꝫ in tertiam generationem ꝛc. que restringunt precedentia. ff. pro socio. l. nõ adiecit: sed de generatione non sunt[a] nisi descendentes ex masculis. vt patet ex dictis iuribus. Et in euangelio Matthei liber generationis Jesu christi ꝛc. vbi alij non enumerantur. Mater autem dicti Perini bene comprehendebatur in inuestitura licet esset femina. Et sic intelliguntur verba inuestiture dum dicunt tam masculis ꝙ feminis. ꝛ patet in. d. c. statutum. de hereti. lib. vj. in tex. ꝛ glo. magna que ipsum exemplificat ꝛ declarat. Est autem effectus huius inuestigationis quia postqꝫ Perinus non comprehendebatur in inuestitura potuit ser Secretus illo inuito ꝛ sine illiꝰ iniuria dicta emphiteotica alteri penitus extraneo relinquere fm formam capitulorum que sũt inter communitatem Vrbini ex vna parte ꝛ episcopum ꝛ canonicos ex altera. Secus si fuisset comprehensus quia nunc ius sibi quesitum ex contractu aui materni nõ potuisset per ipm auũ auferri sine suo consensu. ff. de pact. l. fin. solu. matri. l. insulam. §. fina. de iure dotium. l. stipulatio. de dote. iuncta. l. quodcũqꝫ. §. j. ff. de verb. obli. Et patet in quarto capitulo habito cum canoni. in fi. quod incipit. Item quod liceat vnicuiqꝫ. in fine vbi vult expresse quod renouatio non fiat in preiudicium alicuius habentis potiora iura ꝛ hoc in personã penitus extranei. Sed si essent plures filij vel nepotes comprehensi in inuestitura bene potuisset vni eorum in totum assignare in preiudicium aliorum fm Bal. qui ita determinat in auten. si quas ruinas. C. de sacrosan. eccle. pro quo facit. ff. de assigna. liberto. per totuz C. de secun. nuptijs. l. femine. circa medium. Sed in contrariuz facit auten. lucrum hoc. ibi posita ꝛ quod plene habetur in Specu. titu. de locato. §. nunc vero aliqua. ver. clxxviij. qui plene allegando pro ꝛ cotra dimittit hoc indiscussum: licet in extraneo penitus ponat pro certo ꝙ in illum non potest fieri alienatio etiam volente domino inuitis descendentibus comprehẽsis in inuestitura. Et pro hoc quod not. Cy. in feudo quod quis recepit pro se ꝛ filijs vt in eo non possit per suum delictum filijs ꝑiudicare: licet etiam si filij non essent expresse comprehẽsi in inuestitura secus ꝛ tamen adhuc feudum transiturum fuisset ad eos. vt in. c. primo. §. eum autem. qui feudum dare possunt. Et hoc etiam sensit Barto. in. l. secunda. ff. de interdic. ꝛ releg. Et hoc expresse determinat Bald. in vsibus feudo. titu. de success. feudi. §. hoc autem notandum. post prin. per vnam col. ꝛ Joan. and. in additio. Specu. titu. de loca. §. nunc vero aliqua. circa finem. in additio. que incipit. questio non esset dubia ꝛc. vbi facit istam differentiam an filij vel nepotes sint expresse nominati: vel non quantum ad effectus predictos de quibus. s. Nam quãdo sunt expresse nominati in inuestitura possunt venire ad feudum ẽt si non sint heredes patris. arg. d. l. quodcunqꝫ. §. j. et sic habentur vt filij non vt heres merito pater non potest eis ꝑiudicare per contractum vel delictum. Sed quando nõ sunt expresse nominati in inuestitura non possunt habere feudum nisi sint heredes patris: sic intelligitur titulus an agnatus vel filiꝰ Et quis potest suis heredibus preiudicare. facit. l. pater filiũ. §. penul. cum ibi no. ff. de leg. iij. Non est ergo fienda differẽtia inter primum inuestitum ꝛ sequentes qñ queritur an qs possit preiudicare in feudo vel emphiteosi suis descendentibus ꝑut quidaz opinantur: sed solum an illi quibus vult ꝑiudicare sint expresse cõprehensi in inuestitura vel non. ꝛ hec est veritas ꝑ ea que dicta sunt. An aũt poterint dicta bona emphiteotica ꝑ ser secretũ in cuiꝰ ꝑsona finiebat inuestitura postqꝫ nõ extabat aliquis de sua gñatione relinqui Francisco penitus extraneo ꝛ de Francisco ꝑuenire ad fraternitatem non petita licentia ab epõ vel canonicis non prosequor: tum qꝛ de hoc a me non queritur: tum qꝛ posito ꝙ non potuisset hoc non ꝓdesset Thome: episcopo vel canonicis de quorum iure Thomas allegare nõ potest qꝛ ipsius non interest. per no. in. l. his ꝯsequenter. in principio. ff. fami. hercis. ꝛ in. l. secunda. ff. si ager vectig. in parua glossella. ꝛ. l. cum seruus quispiam. C. de seruis fug. per Cy. ꝛ. l. ij. de exce. rei iud. per Bar. Preterea in narratione puncti dicitur ꝙ ipse petijt licentiam disponendi: ꝛ hoc tollit omne cõtrariũ si verum est. Nec potest dicere Thomas ꝙ immo renouatio vel finiebat fiẽda in personam Perini filij sui posito quod nõ esset comprehensus in inuestitura: ꝛ sic finiebatur emphiteosis in ꝑsona ipsius ser Secreti postqꝫ nullus superat de sua generatione per illud. c. habitum cum canonica. quod incipit. Itez quod si contingat aliquam personam ꝛc. ꝛ per aliud habitum cuz episcopo quod incipit. Itez quod si aliqua res ꝛc. quia saltiz erat de liberis ser Secreti. vt dicta. l. cognoscere. §. liberorum. ff. de verboꝝ. significatio. ergo ꝛc. per illa capitula. Nam respondeo qꝛ lic.

q2 licet esset de liberis non bene successit ser Secreto vniuersaliter ex testamento vel ab intestato prout requiritur ex forma dictorum capitulorum sed successit Franciscus. Si eniz bene inspiciantur dicta capitula non solum requirunt ꝙ dicti remanentes ex tali in cuius persona finita sit emphiteosis sint ab intestato sibi successibiles: sed etiam ꝙ cum effectu succedāt: alis sequeretur ꝙ si extaret filius qui repudiaret ⁊ alter remotior q̄ adiret deberet inuestiri filius ⁊ nō qui adiret: ⁊ ꝙ si filius esset exheredatus ⁊ alter remotior institutus similiter quod est contra mentem ⁊ verba dictorum capitulorum si bene inspiciant. Preterea in.d.c.item ꝙ si contingeret. dicitur dictam renouationem fiendam in liberos: vbi ipsa res aliter singulariter non fuerit relicta alteri vel in alterum alienata per talem decedentem. sed in casu nostro per ser Secretū fuit relicta singulariter et expresse Francisco quem ipse instituit vniuersaliter in omnibus bonis exprimēdo etiam emphiteotica: ⁊ sic cessabat dispositio dictorum capitulorum: eo maxime quia succedentes ex testamento preferuntur successuris ab intestato: sed Franciscus et fraternitas succedunt ex testamento: igitur ⁊c. Et hec de tertio quesito sufficiant.

4 † ¶ Super quarto quo queritur vtrum dictus Thomas possit ex persona filij petere super dictis bonis emphiteoticis saltim supplementum legitime. Et hic licet multa fuerint scripta per aliquos qui consuluerunt in isto negocio: clarissimū videt mihi ꝙ nō: quia legitima debetur de bonis hereditarijs idest eorum que fuerūt de substantia testatoris. l. scimus. §. repletionem. C. de inofficio. testa. cum sit portio portionis debite ab intestato. C. de inoffi. testa. l. parentibus. sed ab intestato non debentur nisi bona hereditaria. Feudalia vō ⁊ emphiteotica sic recepta pro se ⁊ liberis seu pro se filijs ⁊ nepotibus vt sunt ista a non possunt dici hereditaria [a] cum filius ⁊ nepos etiam si non sint heredes immo alio existente herede vniuersali possint eam vendicare virtute dicte receptionis. d. l. quocūq;. §. j. ff. de verb. obligatio. iuncta. l. sequens questio. ff. de lega. scdo. vbi probat ratio predicta: ideo in fideicommisso vniuersali in quo non veniunt nisi hereditaria bona. l. in fideicommissa. §. j. ff. ad trebel. non veniunt talia emphiteoticalia. vt no. per doc. in. l. si patroni. in princ. ff. ad trebel. ⁊ in Specu. titu. de loca. §. nunc vō aliqua. circa fi. per Jo. and. in addi. que incipit. questio non esset dubia per Bal. C. de fidelcom. l. cum virum. Nec veniunt in petitione hereditatis et etiam non possent deuenire ad filios nisi sint heredes: quia nō propterea veniunt vt heredes nec pro hereditarijs portionib' sed viriliter. l. vt iurisiurandi. §. si liberi. ff. de ope. libe. iunctis his que no. per bar. in. l. item videndum. §. fina. ff. de peti. here. Preterea vel dicimus ꝙ possit peti supplementum legitime super dominio directo: ⁊ hoc est falsum q2 illud nunꝙ fuit ser Secreti sed superioris dñi directi. s. dñi episcopi vel canonicorū. Aut dicimus ꝙ possit peti de vtili quod fuit ser Secreti. et idem quia illud fuit extinctum statim mortuo ser Secreto cum fuerit acquisituz pro se filijs ⁊ nepotibus de sua generatione et tempore mortis eius non extabat filius vel nepos de sua generatione vt supra ostensum est. vnde cum receptio facta pro se foret personalis ei' morte fuit extincta. l. quia personalis. ff. solu. matri. l. pater. de serui. lega. ⁊ dominiū directū fuit ab illa seruitute vtilis dominij liberatū. l. si tibi homo. §. fi. de leg. j. ⁊ reintegratum seu consolidatum in sua plenitudine ⁊ vtilitate. Nec transiuit ad Franciscum institutum heredem nec per aditionem hereditatis sibi fuit acquisituz: quia non erat in rerum natura sed extinctum cum esset temporale: et sic finito tempore fuit finitum. arg. l. statuliberū. §. stichum. de leg. ij. Et de hoc videtur casus in simili in. c. j. in fi. de inuestitura. de reb. alie. fac. in vsi. feu. vbi quarta debita vxori de bonis mariti non detrahitur de feudalibus bonis. Uerum propter capitula que cōitas hz cum episcopo ⁊ canonicis ipe episcop' ⁊ canonici tenebantur inuestire ⁊ renouare in personam dicti francisci heredis ꝙ si factuz fuit nouum vtile dominium seu de nouo creatum fuit in esse productuz in personam dicti heredis l. stipulatio ista. §. si quis ita. ff. de verb. oblig. ꝙ nunꝙ fuit ser Secreti ergo de illo legitima non debetur: ⁊ idem de acquisito fraternitati propter institutionem factam a francisco qd̄ est nouum non illud qd̄ habuit ser Secretus licet propter illud ⁊ propter institutionem fuerit habitum. Et hec sufficiant de quarto quesito.

¶ Super quinto ⁊ sexto quesito simul que colliguntur ex vltimo themate diuerso quod incipit nouissime super hoc dubio queritur ⁊c. Dicendum est ꝙ donatio illa facta per. A. B. recipiēti pro se ⁊. F. filio ipsius. B. de omnibus suis bonis presentibus ⁊ futuris mobilibus ⁊ immobilib' fuit nulla ipso iure fm cōem opi. docto. notataz in. l. fi. C. de pac. ⁊. l. stipulatio hoc modo. ff. de verbo. obli. per bar. q2 per indirectum auferebat liberam testamēti factionem vt ibi no. Ex quo sequitur ꝙ dicti donatarij non potuerunt adipisci nec acquirere nec possidere dicta bona ex dicta donatione que nulla erat. l. nuda. ff. de dona. de acqui. rerum domi. nunꝙ nuda: q2 ex inutili contractu quādo est contra legem nō transfertur dominium [b]. C. de legi. l. nō dubium. ⁊ no. Bar. in. l. prima. §. si vir. in fi. ff. de acqui. pos. sed contra legem est contractus qui est contra bonos mores. l. pacta que contra. C. de pact. ⁊ contra bonos mores est donatio q̄ aufert liberam testamenti factionem. d. l. stipulatio hoc modo. Necesse est ergo dicere ꝙ dictus. B. tenuerit ⁊ acquisierit dicta bona ex institutione facta de eo non ex donatione inualida ⁊ sic vt heres ⁊ similiter. F. filius eius tanꝙ heres heredis post 5 mortez patris. l. fiua. C. de here. insti. † Ex quo sequitur respōsio ad id de quo queritur ꝙ dictus dominus tanꝙ heres vxoris dicti. A. potest a dicto. F. petere dicta. x. sibi relicta ab. A. pro dote sua vel actione ex testamento si dictus. F. dicat cessionem sibi factam non valuisse. Nam posito ꝙ non ostendat instrumentū dotale vel dotē datam fuisse a dicta vxore dicto. A. valuit tamen relictum factum de certa quantitate non obstante falsa demonstratione. C. de fal. cā adiect. lega. l. prima. ⁊. l. si. quod transmisit ad suos heredes etiam ignorans. l. cum pater §. surdo. ff. de lega. ij. Si vero dicamus cessionem valuisse tunc cum facta fuerit per. x. videtur facta titulo emptionis: licet hoc in instrumento non diceretur. l. final. C. de predi. curi. lib2. xj. et nota per docto. in. l. prima ⁊ secunda. C. ne lice. poten. ideo potest petere dicta. x. tanꝙ preciū vēditionis facte de dicta actione ex testamento per actionem ex vendito. ff. de actio. empt. iul. §. ex vendito. Et lz postea dicto. F. cessionario succedente. B. patri suo contra quem dicta actio cessa fuerit iure confusionis extincta fuerit: q2 creditor successit debitori. C. de neg. gest. ab eo. de pac. debitori. Hoc tñ dicto cedenti ⁊ vendenti non preiudicat: quominus precium pdictum petere possit cum periculuz peremptionis rei vendite post perfectam venditionem pertineat ad emptorem. l. necessario. ff. de pericul. ⁊ commo. rei vēdi.

1 ☞ Si plures inuestiantur de feudo nouo an valeat pactuz ꝙ alter alteri succedat etiam si non sunt fratres.
Et quid differat an fiat pactum in acquisitione an postea.

¶ Consilium. ccxlv.

In christi nomine amen.

1 ¶ † In casu presenti parum est curandum de prima inuestitura facta in personaz Alberti recipiētis pro se ⁊ Mario filio suo naturali: ac etiaz de secunda facta in personam Marij recipientis pro se ⁊ Nicolao filio pupillo legitimo ⁊ naturali dicti Alberti postꝙ adest tertia facta in personas dictorum quattuor. s. Domini ⁊ Bonagiunte filiorum Marij ⁊ Bartholomei Machabrini ⁊ alterius Bonagiunte Alberti presentium ⁊ petentium tanꝙ de feudo aperto ⁊ deuoluto ad epm pter inuestituram non petitā a pdecessore: ⁊ sic tanꝙ de feudo nouo: qm̄ ab ipis incepit inuestitura ex qua veniebant non ab alijs cum illor inuestitura esset finita propter deuolutionem ad epm ex cā predicta: que inuestitura fuit valida etiam si prime non fuissent valide: q2 dicti Dominicus ⁊ Bonagiunta descendentes ex Mario erāt habiles ad recipiendum dictam tertiam ⁊ nouam inuestituraz lz non fuissent habiles ad succedendum patri in inuestitura in qua ipse non fuisset nominatus. c. naturales. si de feu. fuerit cōtrouer. Nec dico eam fuisse subreptitiam ex eo ꝙ tacuerūt tūc inuestienti se fore vel fuisse inhabiles ad succedendum patri pter exceptionem predictaz cum ipsi non fuerint inuestiti tanꝙ habiles ad succedendum patri: eo q2 ⁊ si habiles fuissent succedere non potuissent si pater eorum pter inuestituram non petitam ceciderat a iure suo. Et dicitur in tertia inuestitura cui est standum inter partes ⁊ eos qui a partibus causam habuerunt. l. optimam. C. de contrahen. emptio. Fuerunt ergo inuestiti tanꝙ habiles ad recipiendum hanc nouam inuestituram: ⁊ ita erat ꝙ erant habiles: vñ nihil fuit tacitū qd̄ si fuisset expressum inuestiturā pdictā non habuissent. Cū eñ res esset cōsueta infeudari si non inuestisset illos: inuestisset alios postꝙ [b] erat ad se reuersum. extra de feud. c. ex parte. Cum autem in pdictis nulla esset macula propter quaz redderentur inhabiles ad feudum non subest ratio quare non inuestisset istos sicut inuestisset alios etiam si illud non tacuissent. Et sic non potest dici fuisse subreptitia dicta inuestitura. arg. c. super litteris. de rescrip. Ualuit etiam pactum ꝙ succederent adinuicez eo modo quo factum fuit: licet factum fuerit etiam inter non fratres: q2 nihil ad rumbum de hoc. cum ista differentia inter fratres ⁊ nō fratres non reperiatur: ⁊ ēt lz sit preter naturaz noui feudi: qm̄ tenor inuestiture qui cōsistit in talibus pactis prefertur omni

a ¶ Hereditaria. Uide do. Alex. de imo. in ɔsi. iij. inult. col. in. iij. parte vbi qd̄ de bonis feudalib'. ⁊ qd̄ de bonis emphiteotic.

b ¶ Dominiū. Uide. d. Pe. phi. cor. in ɔsi. cccxxj. in littera. J. i. iiij. pte.

feudorum nature de duobus fratribus a capi. inuesti. c. primo. ⁊ ibi Bal. no. illum text. solenniter ad hoc. ⁊ etiam patet in. c. j. de duobus fratribus de nouo bene. inuesti. in vsi. feu. Nec de lesione ecclesie potest allegari per alium q̄ per ipsam ecclesiā. ff. fami. hercis. l. his consequenter. in prin. ⁊ ibi not. in glo. Ex q̄bus infero ad dictum de quo queritur q cum dicta pars cum dimidia de quattuor partibus quam habebat dictus Bonagiunta Alberti peruentura esset post illius mortem ad dictū Franciscum virtute dicti pacti non potuit dictus Bonagiunta refutare in manu domini episcopi vt alij inuestirentur quaꝫ dictus franciscus immo ipso Bonagiunta mortuo ille Franciscus de ipsa inuestiendus est non obstante inuestitura facta de alijs per refutationeꝫ dicti Bonagiunte que non potuit in preiudiciuꝫ Francisci durare. vltra vitam Bonagiunte. arg. l. peto. in. §. predium. ff. de leg. ij. l. statius. §. cornelio. ff. de iure fisci. Et hec patent ex his que plene notā. per Bal. post alios in titu. de alie. feu. pater. c. j. Et concludo dictam partem cū dimidia de qua queritur pertinere solum ad Franciscum ⁊ ipm fore de ea inuestiendum non dictum Baptistā vel Benedictū Nec obstat q conditio sub qua debeat ad Franciscum deuenire extitit tempore presentis episcopi. Et sic cum inuestitura non receperit perfectionem tempore precedecessorum qui eam vel fecerunt vel ratam habuerunt non tenetur presens episcopus eam ratam habere. vt in tit. q̄ succe. tene. in vsibus feud. qr illud hꝫ locuꝫ qñ facta fuisset de feudo alterius qui post mortē illius esset sortitura effectum qd hic non fuit qr nullius alteri⁹ fuit tempore quo facta fuit dicta tertia inuestitura cum iā esset ad episcopum deuoluta. Et si dicatur saltim pactum qd deuenirent ad Franciscum post mortem dicti Bonagiunte Alberti fuit de feudo alterius scilicet dicti Bonagiunte. Et qd post mortem eius sortiretur effectum in personam Francisci ergo ⁊c. Respondetur tripliciter. Primo q ibi loquitur de inuestitura facta in personam vnius de feudo alterius post mortem cuius est sortitura effectum que videtur quodammodo odiosa cum prebeat votum captande mortis. l. fi. C. de pactis. Hic vero non fuit inuestitura facta in personam Francisci de feudo bonagiunte: sed fuit quodammodo pactum ordinatum ad futurā inuestituram fiendam cum Bonagiunta q post eius mortem perueniat ad Franciscum qd pōt fieri per donātem. l. quotiēs C. de dona. que sub modo: inuestitura vero venit fienda post mortem Bonagiunte. Sed in 2º facta fuit illo viuente cui⁹ erat ⁊ collata post illius mortem qd est magis improbatum. arg. in c. ij. extra de conces. preben. Item istud pactum fuit appositum ab ipso initio tempore quo Bonagiunta inuestiebatur. Et sic non erat ius adhuc perfecte quesitum sed erat in actu acquirē di. Sed in contrario qñ post ius erat perfecte quesitum alteri quod est magis odiosum. Et ista differentia probatur ex his q̄ habentur in. l. siautem dominicam. ff. de pactis. in tex. ⁊ glo. ⁊ per docto. Item contrarium loquitur quando preter voluntatem illius cuius est feudum: secus si de eius voluntate vt ibi. et arg. in. l. fi. C. de pac. hic aūt affuit voluntas dicti Bonagiunte ⁊ sic cessat dicta oppositio. Ideo concluditur vt. s. Laus deo.

1 ☞ Qui emit aquas colligentes se ⁊ intrantes per vnaꝫ bucham an videatur emisse aquam que post bucham vēditis immiscetur.

2 Si aqua oriatur in fundo meo ⁊ deducatur ad alium fundum meum hoc vendito censetur ⁊ aqua vendita.

¶ Consilium. ccxlvj.

IN christi nomine amē.

1 ¶ † Visis suprascriptis allegationibus ⁊ testibus hincinde examinatis ⁊ toto processu dico q si aqua de qua contenditur tempore dicte venditionis fecisset discursum suum p bucham venditam res ista nullum haberet dubiū: qm̄ sicut alie aque per dictam buchā intrantes ⁊ discurrentes censent vendite ita ⁊ ista cum non sit inter eas dare rōnem diuersitatis. arg. eoꝝ que in simili habentur. ⁊ no. in tex. ⁊ gl. in. l. si ita relictum. in prin. ff. de leg. ij. Nam dñ dicit testis examinatus p dicto Azino qui fuit presens venditioni fuit vēdita bucha cū omnibus aquis q̄ per eam discurrebāt. Sed vt mihi dr ⁊ ex inspectione designamenti mihi transmissi apparet q dicta aqua non faciebat cursum suū per dictam bucham inferiorem nec p eā intrabat. Sed habebat tpe venditionis quendā meatum ⁊ cursum de p se. Et ex parte superiori ita q non coniungebat cū alijs aquis in introitu dicte buche sed post dictam buchaꝫ per aliqd spacium intrabat scolatorium aquarum exiens a dicta bucha: ⁊ coniungebatur cum dictis aquis que iam exierāt bucham. Et vna cum eis transibat ad vezolam seu seriolam Azini. ita q dictus Azinus de dicta aqua habebat vtilitatē in omnibus ⁊ per omnia sicut de alijs aquis intrantibus p dictā bucham. Unde posito q non fuisset expsse vendita cessit tñ rei vel aquis vēditis. Et hoc nititur pbare dñs allegans supra scriptas p bonas leges ad hoc factū ppter qd dr p̄fatum Joānez venditorem non potuisse diuertere cursum dicte aque: nec vtilitatem eius auferre dicto emptori. Ad qd vltra iura p ipm allegata allego bonā. l. C. de serui. ⁊ aqua. l. fi. manifeste. ff. de aqua plu. arcē. l. fi. Sed per alteram partē dicunt duo in contrariuꝫ in effectu. Primū est q dictus Azinus emptor a tēpore dicte emptionis nunq̄ habuit p dictū scolatoriū maiorem cursuꝫ aquarum quā nunc habeat. Et q dicta aqua de qua cōtendit nūq̄ venit ad vtilitatem Azini sed semp eā deriuauit ad suā pprias vtilitatem dictus Joannes cui⁹ tñ contrariū pbant testes Azini quibus in hoc magis est credendū cū deponāt de affirmatiua: testes vero venditoris negatiuā. Unde si essent centū non tantum valerent quantū vnus vel duo de affirmatiua. vt not. in. l. diem pferre. §. si plures. ff. de arbi. Scdo dicit dictus Joānes venditor: ⁊ istud videt habere colorē in se iuris q posito quod ea q̄ dicunt p Azinū emptorem essent verauꝫ q ex cursu dicte aque de qua cōtendit habuit dictus Azinus vtilitatem p tpa preterita: tñ attento q dicta aqua non fuit vendita: sed solū ille que transibāt p bucham licuit dicto Joanni nihil faciendo in alieno. Sed dūtaxat in suo solo dictā aquā auertere a dicto solito cursu ⁊ auferre dicto emptori vtilitatē predictam que sibi pueniebat ex suo solo. i. ipsius venditoris: dūmodo non fecerit vt emptori noceat: sed vt sibi venditori pficiat: put hic fecit. ff. de dam. infect. pculus. de aqua plu. arcen. l. j. §. deniq꞉ marcellus. ⁊. l. si in meo fundo. C. de seruitu. ⁊ aqua. ⁊. l. si tibi. in fine. Ista em̄ aqua vel nascit in solo dicti Joannis ⁊ est sua. Nec cogitur ipsam cū aliquo cōicare si eā non vendidit. eo. ti. l. aquaꝫ ⁊. l. preses. vel oritur in solo cuiusdā tertij seu publico: ⁊ postea suo cursu est ingressa ⁊ tunc secus. ff. de aqua quoti. ⁊ esti. l. j. §. illud. in fine. ⁊ no. glo. in. d. l. aquam. in fine prime glo. ⁊ oīa laboreria que p ipsum Joannem facta sunt ad diuertendum cursum dicte aque ad sua p̄dia: ⁊ ad auferendum eam emptori predicto facta sunt sup solo ipsius Joannis vt dicūt testes ei⁹ sup viij. c. Et sic videt q dictus Azinus non habeat ius petēdi qd petijt. ¶ Sed cōtrarium est verius: ⁊ ad ista respondet q pcedere possent duobus concurrentibus. s. q dictus Azinus non habuisset cām cōsequendi dictā vtilitatem a dicto Joanne. vñ si aqua nascens in meo decurrit naturaliter ad funduꝫ tuū quē tu a me non habuisti sed ab alio possuꝫ eā tibi auferre faciēdo

2 quid in meo non in tuo. Et ita loquuntur iura p̄dicta: † sꝫ si de vno fundo meo in quo nascitur aqua deriuat ad alium funduꝫ meum ⁊ hunc secundum tibi vendo videtur actum inter nos in dubio vt ita sit apud te sicut erat apud me: ⁊ cuꝫ illa qualitate ⁊ actu seruitutis que apparebat ⁊ cām continuam vel quasi habebat vt ptꝫ ex plene no. p bar. ff. de serui. lega. l. j. vbi hoc tenet per illam legem. ⁊ per. l. qd conclaue. ff. de dam. infec. dicēs non esse fiendam differentiam an perueniat ex contractu vel ex vltima voluntate qñ talis actus haberet causam permanenteꝫ lꝫ secus qñ non habet. Et pro hoc faciunt iura supra per dñm consultorem alle. Sed hoc tempore venditionis dicta aqua deriuabatur a solo venditoris ad riuum seu scolatorium eiusdeꝫ venditoris seu vezolam lꝫ non p bucham per quam alie aque put ptꝫ ex dispositione vigesimi testis qui fuit presens tempore venditionis. Et ex dispositione secūdi testis qui deponit de annis quadraginta. Et sic vendendo dictas aquas cum quibus ista cōmiscebatur censetur ⁊ istam voluisse vendere cū deriuaretur a suo. s. ipsius venditoris ⁊ sic erat in potestate sua facere quod perseueraret. Nam tunc non censeretur hoc promisisse quod perseuerabit nisi hoc dixisset expresse ita loquitur lex in vendendo. ff. de contrahen. emptio. in versi. quedam in verbo aqueductum prestitum rei ⁊c. Quod autem ista fuerit intētio dicti Joannis venditoris ab ipo initio q prefatus emptor gauderet etiam aqua de qua contenditur patet ex patiētia subsecuta: quia passus est ipsum gaudere per plura tempora. Et quando ipse eam diuertebat ad defossum castri tempore guerre pro eius securitate ne dictus emptor conquereret faciebat ibi vnam bucham per quam aqua redibat ad vezolam ⁊ seriolam dicti domini Azini. Et ita respondebat illis qui mittebātur ad eum pro parte domini Azini ad conquerendum de diuersione aque quod irent ad illum defossum ⁊ exturarent bucham vt aqua liberetur ad commodum dicti Azini vt dicunt primi testes dicti Azini qui fuerunt per eum aliquando missi. Naꝫ ex his que postea facta sunt declaratur quis ⁊ qualis fuerit animus prece. ff. rerum amo. si concubinam. §. res amotas. C. de naui.

C.de natu.libe.l.cum quis.circa fi.ibi .neq enim &c.& no.xviij. distin. peruenit. Ad predicta q dicta patientia subsecuta psit emptori bene facit.l.si a te.ff.si serui.vendi. Secundo dico q requiritur ad hoc vt procedat in contrarium allegata q ille ad quem decurrit aqua ex meo non habeat hoc ex iure acqsite seruitutis: & tunc posset sibi auferre faciendo opus in meo: al's secus.ff.de aqua plu.arcen.si in meo.in fi.C.de serui.& aqua.si tibi. Sed hic posito q tempore facte venditionis dicta aq non immisceretur, cum aquis emptis saltim postea incepit misceri & dictus Azinus eam tenuit longo tempore vt suam & sic acqsiuit hanc seruitutem aqueductus sciente & patiente venditore. l.j.§.fi.&.l.ij.in prin.ff.de aqua plu.arcen. ¶ Et sic concluditur dictum Joanem non potuisse diuertere & ipsum condenari debere ad reponendum.C.de seruitu.& aqua.si quid pars.&.l.si in edibus.ff.si serui.vendi.si eo loco. Laus deo.

1 ☞ Qui fecit pactum cum dno ne noua molendina fiant in flumine an possint fieri in riuis eiusdem fluminis.
Et an vetera molendina possint refici et ampliari non obstante pacto.

¶ Consilium.ccxlvij.

In christi nomine amen.

1 ¶ Notandum est† q dictum pactum habet vim legis inter subditos.J.dominationis cum factu fuerit cum commissario suo habente ad hoc mandatu ab ea. Et sic cum ea factum videtur que potest inter suos subditos legem condere.ff.de pubii.l.cesar.& no.Bart.in.l.ciuitas.ff.si cer.pe.&.l.iiij.§.si actor.ff.de re iudi. Si ergo dictum molendinum nouiter factum de quo queritur reperiatur factum contra tenorem dicti pacti tanq factum contra legem & sic illicite debet dirui.ff.de leg.ij.fideicommissa.§.si quis illicite. Videndum est ergo an sit factum contra tenorem dicti pacti. Et videtur q non triplici ratione. ¶ Prima quia pactum predictu videtur loqui de eo quod fieret de nouo: vt patet ex verbo innouari.& sic non comprehendit opus quod fieret ad refectionem veteris.ff.de ope.no.nun.l.prima.§.si quis edificium. Sed hoc videtur huiusmodi postq ante dictam emptionem cosueuerat ee molendinum in eodem loco. Sed certe non potest dici refectio sed noua constructio cum ampliatur & dilatatur forma vetus & ei adijcitur: sed solum cum vetus in suo statu conseruatur.ff.de itinere actuq priua.l.iij.§.reficere.de riuis.l.j.§.fi.de iustit.et iure.l.ius ciuile. Sed hic adijcitur ad veterem formam quarta rota cum in primo non essent nisi tres adijcitur etiam seca: que non erat in prima. Preterea refectio diceretur si primum edificium non esset ex toto dirutum sed in aliquo maculatum. Sed ex quo fuit incauatum q nulla signa apparent vt dicitur de veteri immo aqua cursum suum naturalem qui erat anteq aliqd molendinum ibi factum foret recepit. Non dicitur ista refectio sed noua constructio.ff.de ver.obliga.inter stipulantem.§.sacram.circa finem. Cum perinde videatur esse: ac si nunq aliqd molendinum ibi fuisset.ff.de acqui.rerum domi.l.quod in litto re.de vsucap.l.fina.& plene nota.Bar.in.l.quominus.ff.de flumi.in.xv.q.arti.iij. ¶ Secunda ratione videtur q non sit contra pactum quia prefatum factum videtur intelligendum de eo quod fieret in preiudicium emptorum dictorum molendinoru. Tunc autem videretur facere preiudicium quando edificia molendinorum empta incommodare videtur puta propter restagnationem aque quia tunc inferret damnum. Secus si edificia predicta non incommodantur: sed solum aufertur lucrum: quia pauciores vadunt illuc ad macinandum: quia tale preiudicium non videtur considerandum.arg.ff.de iurepatro.l.quero.de obsequijs.l.fina.de ope.lib.l.medicus.& per barto.in.d.l.quominus.in.vj.q.in fi. Sed respondetur q quicquid sit de iure coi non interueniente pacto predicto vt tamen dictum pactum aliquid operetur debet intelligi etiam de tali preiudicio per quod lucrum perderetur: immo principaliter propter hoc censet fuisse appositum cum de alio non timeret emptor ad hec.de lega.j. si quando.de leg.prestan.l.j.§.generaliter. ¶ Tertia ratio in contrarium est: quia pactum dicit q no fiat in illo flumine: nec in vicino.f.flumine. Sed hoc non est factum in illo nec in vicino flumine sed in riuo illius fluminis: ergo non est factum contra tenorem pacti: sed hoc faciliter tollitur ex verbis pacti. Dicit enim q non possit fieri super flumine super quo cstructa sunt molendina: sed cum molendina non sint constructa in alueo magno principali fluminis[a]: sed in duobus riuis exeuntibus ex illo manifeste coprehenditur q verbum istud super flumine submitur pro riuis illius fluminis que sunt eius pars. Et sic ponitur totus pro parte: & est sensus q nec super illis riuis nec super vicino riuo. Cum autem non sit dare alium vicinum censet de isto sensisse.arg.de fund.instruc.fundum.de auro & argen.lega.pediculis.§.item cum qreretur. ¶ Concluditur ergo dictu nouum molendinum dirui debere tanq factum contra tenore dicti pacti & sic legis. Laus deo.

1 ☞ Alienatio facta per prodigum ante interdictum bonorum valet & si petitur restitutio in integrum qn detur.nu.4.&.5.
2 Qualiter fieri debeat interdictio cum exactissima cause cognitione.
3 Sentetia lata sine cause cognitione est nulla: & ex breuitate temporis presumitur non adhibita cause cognitio.
4 An credendum sit vicinis dicentibus q alicui sit interdictum bonis.
5 Conclusio apta requiritur in ciuili: alias libellus dicitur ineptus.

¶ Consilium.ccxlviij.

In christi nomine amē.

1 ¶ †Uisis & ponderatis omnibus de quibus s.q dict.d.Tadeus non possit obtinere i ista ca: sic ostenditur. Ipse enim in suo libello petit in effectu alterum de duobus.s.q vel pronuncietur venditione fuisse nulla tanq facta post interdictione bonorum & in consequentia declaretur bona predicta vendita pertinere ad se iure dnij vel quasi & aduersarium condemnari & compelli ad restone bonorum.vel q si dicta venditio reperiatur aliqua petit se in integrum restitui ex clausula generali si qua mihi iusta ca &c.per ea que no.per glo.in.l.ij.C.de cura.furio.et p bar.in.l.marcellus.ff.de fideius.&.l.si infanti.C.de iure delibe. & Bal.in.l.si curatorem hab ens.C.de in integrum resti.qui dicunt prodigum qn leditur posse petere restitutionem ex dicta clausula sicut pot minor ex edicto.de mino.l.pater pro filio.in fine principij.ff.de mino.qd est intelligedu qn ledit in Jctuvali do: al's non indigeret resti.l.in cause.la.ij.in prin.ff.de mino.vl in prescriptione.vt nota.in additio.Spec.in titu.de prescript. super rubrica. Allegat autem pro ca lesionis q: precium sibi solutum non habet saluum sed ipsum perdidit & dissipauit et tamen non petit se restitui ad precium tanq male solutum. Sed ad ipsa bona tanq male vendita qd est ponderandum: q: hic est error libellantis.vt.j.dicam. Uidetur autem procedere dicta forma libelli per.c.constitutus.de resti.in integ. ¶ Ex prima vero parte libelli non potest obtinere q: non est verum qd dicta venditio fuerit vel non sit nulla. ¶ Nam propter sola pdigalitatem sine interdictione facta a iudice etiam si sit notoria [b] non perdit administrationem nec potestatem alienandi vt nota.glo.que communiter tenetur in.l.j.in princ.ff.de cura.furio. licet contrarium teneat in.l.is cui.ff.de test.que communiter reprobatur per.l.iul.ff.de cura.furio.q: notorietas facti no plures potest operari quam notorietas que fieret per sententiam declaratoriam que non sufficeret sine interdictione.vt.d.l.iul. sm Bar.qui ita notat.ff.de verbo.obli.l.is cui bonis.quicqd dicat Bal.in.d.l.j.de cura.furio.cui standum non est q: nec in bona ratione fundatur: & alij tenent cum bart.† Item propter 2 interdictionem expresse factam & dationem curatoris similiter non est nulla: q: non valuerunt cu eis non fuerit adhibita cause cognitio que requiritur plenissima.de cura.furio.l.obseruare.q loquitur etia qn ad instantia & requisitionem ipsius pdigi facta fuit vt colligit ibi dn dicit q multi fingut dementia quo magis curatore accepto onera ciuilia detractent: immo maior [c] resultat psumptio qd velit alios fraudare.arg.l.q oia.ff.de pcur. Statim em dns potestas nullo spacio interposito post petitionem dedit curatores & interdixit bonis post secutam petitionem illius & sic non valuit.l.cum hi.§.pretor.ff.de transact. 3 sicut† non valeret snia diffinitiua lata sine cause cognitioe q requiritur[c].l.iudices.de iudi.vt no.bar.in.l.prolatam.ante finem C.de sen.per.l.ex stipulatione.eo.ti.& p.l.ij.de sen.ex peric.reci. facit.C.de app.ne causas ibi.qm verecundu &c. Et qd no.Inn. de appel.ptrea.in vl.col.ibi & hec vera.& ex breuitate tpis hoc colligit q no fuerit adhibita cause cognitio sm Bar.in.d.l.platam.circa fi.&.d.l.ex stipulatione.in fi.& est tex.in.c.cum ex lris. de in integ.rest.ad fi.& glo.in.l.sed & si p ptore.§.quotiens.ff.q. ex cau.maio.post prin.& qd no.in Spec.de app.§.breuiter.vsi. 4 ite iusta.† Debebat em reqri cognati & attinetes vicini & amici & explorari ab eis veritas ne ex fictione & ca decipiedi alios pfatus tunc Tadeus illud peteret qd petebat.l.fi.ff.vbi pupi. edu.debe.qbus ex cau.maio.l.ergo.& qd not.in.l.si tutor.ff.de bo.pos.iuncta.l.ob seruare.in fi.de cura.furio.& ne cotrahetes cu eo postea deciperent.ff.qd fal.tut.l.j.in prin.debebat statim pconizari p ciuitate & an hoc factum talis interdictio & curatoris datio quo ad pIudiciu otrahentiu cu eo p non facta habebat.ff.de instito.sed & si pupillus.§.j.de solu.q hoiem.§.si titiu

a ¶ Fluminis. Ex quo autem flumine licite aqua ad moledina trahi possit.vide.d.pet. phi.cor.in dsi. cclxviij.in lra. M.&.P.la.ij. in.iiij.parte.& vide ad materia q habetur p Bal.in osil. lxij.in.iij.pte.

b ¶ Alienandi vide bal.in co sili.ccxlix.in.ij. parte.& in dsi. cccxci.in.v.pte & in dsi.cclxxxvij.ea.parte.

c ¶ Requirit. Adde idem p do.bar.soz.in dsi.clv.versi.j. q: tale iurame tu.in.ij.parte. & do.Maria. sozi.eiusde.d. bar.genitorem in dsi.xxxij.v. quatu enim ad primum.in pri ma parte.

Hic autem talis preconizatio facta fuit dudum post factā venditionem. Et sic posito sine preiudicio veritatis φ valida fuisset talis interdictio ⁊ curatoris datio nō potuit infringere vēditionem precedentem legitime factā. c. factum legitime. de regu. iur. lib. vj. nec potest preiudicare emptori cui quesitum erat ius perfecte cum retro non trahatur quo ad hoc. vt no. ff. rē ratam habe. l. si indebitum. §. fi. in glo. penul. ⁊ no. in Spe. de sol. §. j. ver. item pone. ⁊ ver. quid si p. rem motam. ⁊ in ver. q̄uis. de rescrip. lib. vj. Nec obstat dum dr φ iste sciebat dictam interdictionem ⁊ dationem curatoris. Et sic non erat quo ad eū alia notificatio. l. j. §. fi. ff. de actio. empt. qr de ista scientia fuit articulatum per alteram partem ⁊ per emptorem negatum nec ad hoc probandū inducitur nisi conuersatio quam inuicem habebant que non est sufficiens nec concludens: qr conuersatio nō erat continua sed habebat actus interpellatos. arg. ff. de serui tu. l. seruitutes. la grande. ver. nemo enim. ⁊ sic potuerūt illa fieri tempore quo non erat simul vt in simi. no. p doct. in. l. j. §. j. de itine. actuq; priua. Et posito φ aliter ꝓbaretur hoc tū nō fuisset nisi per auditum ab illis ad quos negociū non pertinebat quibus iuste potuit non credere. ff. qd fal. tut. auto. l. ij. nec sibi potest imputari cur illis non credidit. ff. de eo per quem factū est. l. j. §. j. depo. l. si quis inficiatus. de mino. l. tutor vrgentibus nisi ostendissent sibi instrumentum interdictionis ⁊ dationis. C. que res pigno. obli. pos. l. nomine. in verbo certior factus. et vtrobiq; per Bartol. ⁊ plenius per eundem in. l. si non solum. §. fina. ff. de ope. no. nun. in. ij. q. princi. de protestatione inhibitoria maxime in tertio articulo ibi secundo casu quando causa est de prerito ⁊c. Hoc autem quod sibi fuerit ostensum instrumentum non posset probari quia nec est verum. Sed si fuisset ei facta notificatio per iudicem ad quem hoc pertinebat etiā si instrumentum non ostendisset debuisset illi credere. iuxta no. per Barto. in loco supra allegato. facit quod not. Cyn. in. l. si fundum. C. de rei vendi. Plus dicitur quod cum dictus Tadeus offerret se velle vendere huic emptori dicta bona ipse autem emptor dubitaret emere propter illud quod forte audiuerat de dicta interdictiōe ⁊ datione curatoris prefatus Tade' vt ipsum induceret ad emendum dixit sibi φ non haberet dubitare quia nihil valebant: ⁊ quod de hoc habebat consilium cuiusdam doctoris quod eidem ostendit ⁊ tradidit ⁊ ipsum penes se habet. Ex quo sequitur φ cum inductus fuerit suasione dicti Tadei ad credendum ipsum Tadeum habere potestatē alienandi etiam si re vera non habebat non videt' φ possit illi impingere cur sibi credidit qr dolo versatus est: deceptis enim ⁊ non decipientibus iura subueniunt. ff. ad velleia. l. ij. §. verba ⁊. l. si decipiendi. C. eo. ti. iuncta. l. j. cum ibi no. per glo. al's est §. fi. l. j. ff. q̄n ac. de pecu. est anna. ⁊ quod no. bartol. per illam. l. in. l. non fatetur. ff. de confes. in tertia col. ibi. Item pone exemplum quando quis est inductus persuasione aduersarij. facit etiam. l. iul. ff. de actio. empti. post prin. ibi. Sed non debuit talia que ignorabat asserere ⁊c. ¶ Illud autem constat φ sententie confirmatorie dicte interdictionis ⁊ cure non habet nocere dicto emptori: q̄n operatur ex tunc non retro: nec quo ad bona que iam exiuerant patrimonium dicti dn̄i Tadei. arg. ff. de his qui no. infa. l. furti. §. j. ver. q̄uis. in verbo hodie. ⁊ in verbo non retro ⁊c. de offi. procon. l. iij. §. fina. ⁊ quod nota. C. qui pro sua iurisditio. l. j. in glo. que incipit. i. consensu. in fine. ⁊ quod not. glo. in. §. de pig. l. tertia. ff. eo. si superatus. in principio ibi probanti res in bonis eo tempore quo pignus contrahebatur ⁊c. Et sic concluditur ex predictis φ ex primo capite libelli nō potest iste actor obtinere nec inquantum petit pronunciari venditionem fuisse nullam. Nec inquantum vēdicat dicta bona alienata cum venditio fuerit valida ⁊ dn̄ium translatum fuit. Et loquitur dictus actor minus honeste ⁊ minus iuridice in dicto libello: dum dicit dicta bona fuisse inuasa ⁊ occupata p emptorem ⁊ petit ipsum condemnari ad fructus etiam qui pcipi potuerunt cum nemo qui precium soluit dici possit predo vel fur. l. nemo predo est. ff. de reg. iur. Nec qui de voluntate dn̄i vl' possessoris possessionem accepit prout hic fuit. ff. de acqui. possess. si ex stipulatione. in fi. in verbo sine voluntate ⁊c. a cōtrario sensu. de rei ven. l. hoc si res. in prin. Et qr titulus excusat a percipiendis. C. de rei ven. si fundum. ⁊ ibi no. in glo. Item prima pars libelli tendit ad rei vendicationem ⁊ sic ad petitorium dūtaxat ⁊ tū in ver. quare petunt ⁊c. non concludunt in illo: sed in possessorio recuperande. vt ptꝫ in verbo restituendum: ⁊ in verbo reintegrandum qd tū in narratione non fuit deductum. vnde nec ex narratione posita in principio pōt obtinere sniā nec

5 in petitorio: qr in eo non pclusit vt debuit. † Et cōstat φ in ciuili requiritur cōclusio apta: al's libellus dicitur inept'. vt no. Cy. C. de accu. l. in causis. ⁊ no. in. l. j. in prin. ff. de eden. C. e. edita. ¶ Et q̄n conclusio non sequitur ex premissis non pōt ex eo sequi valida snīa. vt ibi no. Bar. in articulo de emendatione. ⁊ qd no. glo. insti. de obli. in prin. ⁊ Bal. in. l. actori. in fi. C. de iureiur. Item ex conclusione predicta primo loco facta sīr obtinere nō potest: qr nihil narrauit ex quo illa sequatur. Nō enim narrauit se spoliatum: vnde non congrue petijt se restitui ⁊ reintegrari ad tenutam ⁊ possessionem qd innuunt verba pdicta si bene considerētur: postea vero in versiculo ⁊ si predicta vidēs se inepte conclusisse voluit emendare: sed non curo de hoc sed de iustitia cause quam dictus emptor habere videtur: ⁊ qr emit iusto precio. ¶ Ulterius dico φ nec ex secunda parte libelli q̄ petit restitutionem potest obtinere. Primo qr tunc datur pdigo restitutio in integrum ad exemplum minoris q̄n minori cōparatur. Sic intelligi debent sane glo. ⁊ doct. de hoc loquētes Tunc autem comparatur minori cū sibi legitime bonis est interdictum. ff. si cer. pe. l. certi conditio. §. q̄m. in fi. prius vero nō habetur pro prodigo vt superius est dictum ⁊ sic priuilegium non meretur. Et si dicatur hoc non potest procedere: qr q̄n bonis est interdictum venditio facta per eum est ipso iure nulla. Et sic non indiget restitutione. l. in cause. ff. de mino. la. ij. Respondetur verum esse si sine consensu curatoris: sed si cū eo tūc valet: Sed si fuit lesus restituitur sicut videmus in pupillo vel in adulto curatorē habente. vt in. l. si curatorē habens. C. de in integ. restitu. ¶ Hoc ergo casu debent intelligi glo. ⁊ doct. dantes sibi restitutionē. Sed in casu nostro dicta interdictio non legitime facta fuit vt supra fuit ostensum. Et posito φ fuisset legitime facta non fuerat legitime publicata tempore facte venditionis predicte: ⁊ sic pro non facta habebatur quantum ad preiudicium ipsius emptoris vt. s. ostendi: non solum q̄tū ad hoc vt non reddat venditionem nullam. Sed etiam quātū ad hoc vt restitutio non concedatur cum non habeatur pro prodigo vt dixi: ⁊ sic non meretur priuilegium prodigi. Sed posito φ predicta cessarent non apte petijt restitutionem. Nam petijt eam ad ipsa bona vendita. Certe vt posset eam consequi debuit narrare se fuisse lesum sui facilitate in vendendo dicta bona qr expediebat sibi non vendere sed retinere ⁊ habebat necesse probare. Sed hoc non fecit sed solum dixit se lesum in eo qd precium sibi solutum non est saluum sed ipsum dissipauit. Certe ista possunt simul stare qd in vendendo non fuit lesus immo expediebat sibi vendere ⁊ vendidit iusto precio tū sibi precium fuit male solutum ⁊ non cōuersum in suā vtilitatem. Sed hoc non p̄bet iustā cām petendi restōnem ad ipsas res: sed dūtaxat ad precium q̄n illud restituit seu reddit restitutio qd abstulit lesio. l. qd si minor. §. restitutio. ff. de mino. Et sunt verba doc. in materia. l. qd tempore. C. de resti. mili. Nec ergo ad bona restituendus est qr non fuit allegata nec deducta lesio circa alienationem ipsoꝝ nec ad precium male solutum: q̄n super hoc non fuit petita restitutio. Et si fuisset petita ad hoc nō debuisset peti ad bona: qr non dꝫ habere bona ⁊ etiam precium: qr esset sollicitus de pda qd esse non dꝫ. ff. de admi. tut. l. si minoris actum in fi. Iste aūt facit 9riū qr vult tā bona φ pciū qd dicit non habere necesse restituerū. qr pditum. Et sic beneficium iuris vult ad iniquū trahere cōpendium ɔtra. l. fi. C. de vsucap. p empto. ⁊ si peteret restitutionem ad precium necesse haberet probare ipsum perditum. vt hec habentur per Bar. in. l. j. C. si aduer. credi. ⁊ per Cy. in. l. fi. in fine. C. de in integ. resti. ⁊ per glo. in. l. si prediorum. C. de predi. mino.

1 ☞ Stante statuto φ coherēs possit offerre precium rei alteri alienate heres coherentis poterit offerre.

2 Et ius redimendi ⁊ similia iura an transeant ad heredes. Debitor si incarcerari pōt pro debito similiter eius heres incarcerabitur lꝫ non fiat mentio de herede instituto.

3 An statutum extendatur ad correctionem iuris cōis.

¶ Consilium. ccxlix.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Statutum Padue admittit ad presentandum tunc coheredes quando fuit facta vēditio oblato precio. Quidam Uictor quintus volebat admitti ad presentandum occasione successionis materne ⁊ an possit dubitatur quid iuris Et primo videtur dicendum quod non quia verba statuti sunt intelligenda stricte. l. quicquid astringende. de verb. obli. cum si. quia tempore vēditionis dictus Uictor tunc non erat coheres sed eius mater: ⁊ ideo deficiunt verba statuti ⁊ debet deficere dispositio illius. vt in. l. iiij. §. totiens. ff. de dam. infe. ⁊. l. hos accusare. §. omnibus. ff. de accusatio. ⁊. l. si seruum. §. non dixit pretor. ff. de acqui. heredi. Secundo statutum admittit tūc coheredes ⁊ est contra ius commune. vt. l. dudum. C. de contrahē. empt. ⁊ debet stricte intelligi. vt in. l. quicquid astringende. si. de verbo. obliga. ⁊ in. l. constitutionibus. ff. ad munic. ⁊ nullam facit mentionem

facit mentionem de herede ipsius coherentis. Et ideo cum mater dicti Uictoris non fuerit vsa beneficio presentandi que tūc coherebat eius heredes non habent hoc beneficiuꝫ.l. si vero.§. de viro.ff. soluto matrimo. Tertio statutum admittit coheredes oblato precio ꝛ isti ablatiui absoluti resoluuntur in conditionem a:si tunc coheres obtulerit precium a testatore.ff.de conditio. ꝛ demonstratio.ꝛ.l. euictis aquis. ff. de euict. ꝛ domina Maria non impleuit talem conditionem:quia nunq̄ precium obtulit ꝛ heredes non possunt conditionem implere:vt in.l. pretor.in princip.ff.de collatio.ꝛ in.l. si decem cum petiero.cum ibi no.ff.de verbo.obligatio.ꝛ in.l.qui rome.§.augerius.ff.de verbo.obligatio.

¶Sed predictis non obstantibus veritas est in contrarium.Et ꝙ dictus dominus Uictor tanq̄ heres matris sue possit p̄sentare cui competebat ius presentandi tempore venditiōis: quia ipsa domina Maria tunc coherebat tempore venditionis ſm formam statutorum Padue:ꝛ pro eodem precio debebat p̄ferri extraneis emptoribus eodeꝫ modo dominus Uictor eius filius ꝛ heres ꝛ pariter domin⁹ debet posse oblato precio vti iure presentandi:vt est casus in.l.commissa.ff.de pub.ſm vnum in
2 tellectum quem ponit ibi Bar.qui inquit † quod ius redimēdi rem que incidit in cōmissum transit ad heredem:ꝛ sic potestatem redimendi rem quam habuit defunctus habet eius heres: vt est casus ſm tex.ꝛ Bar.in.d.l.cōmissa.ꝛ ad idem est casus in l.ij.C.de pac.inter emp.ꝛ ven.vbi habetur ſm glo.que ibi hoc dicit.nota ꝙ potestas redimendi rem que competebat defuncto competit etiam heredi q̄uis in puncto de eo nulla fuerit facta mentio:ꝛ ad idem facit bonus tex.in.l. necessarias.§. si de vendendo.ff.de pigno.act.in.l.sicut.§.si debitori.ff.quibus modis. pig.vel hypo.soluitur.ꝛ ad idem benefacit tex.in.l.edicto.§.ad heredes sunt.de iure fisci.vbi premium quod cōpetebat defuncto datur etiam ꝛ heredi.ꝛ ad idem optimus tex.in.l.postulante.in princi.vbi actiones que dari debebant contra defunctum si facta fuit restitutio:dantur similiter cōtra heredem.ꝛ bene facit quod no.ibi Bar.qui dicit si debitor potest incarcerari pro debito similiter incarcerabitur ei⁹ heres q̄uis de herede instituto non fiat mentio.ꝛ ad idem bene facit tex.cum glo.in.l.predio.ff.de in diem adie.iuncta glo.ij.

¶Non obstat quod primo loco dicebatur q̄m non deficiunt verba statuti que admittebāt dn̄am Mariam que tunc coherebat que domina Maria transmisit ad heredem facultatem presentandi vt statim dicam.

¶†Non obstat qd̄ secundo loco allegabatur q̄m fateor ꝙ statu
3 ta que sunt stricti iuris non recipiunt interpretationem exten
b siuam sed recipiunt passiuam b interpretationem:qꝛ leges extēdunt ipsa statuta.vt in.l.ij.C.de noxali.ꝛ in.l.fi.§. in cōputatione.C.de iure delib.ꝛ no.Bart. in.l.j.§.res fal.ff. ad.l.fal.ꝛ in.l. omnes populi:ff.de iusti.ꝛ iur.vbi tractat de interpreta.statutorum quicqd dixerit Bal.qui aliquando est iussus tenere ꝙ statuta que corrigunt ius cōe non recipiſt ab eo interpretationē: qd̄ est contra cōem sententiam ꝛ eius dictum reprobat Ludo.ro.in.l.si quis prior.ff.ad treb. ꝛ per iura que supra allegaui ꝓbatur ꝙ quāuis statutum non faciat mentionem de herede: sed solum de coherede vel agnato:tamē heres debet admitti ad beneficium presentandi per iura.s̄.alle.qd̄ etiam confirmatur q̄m istud ius presentandi potest cedi cuꝫ re:vt no.in.l.ij.ꝛ ibi Guil. ꝛ Pau.de cast.ꝛ in.l.j.§.fi.ff.de noui operis nūcia.ꝛ facit.l.sub vna.ꝛ qd̄ ibi no.glo.ff.de ver.oblig.ꝛ firmat Bal.in tractatu ꝓ thomiseos:ꝛ sequitur Pau.in.l.apud antiquos.C.de fur.sicut ergo potest cedi:ita transmittitur ad heredes:vt in.l.si ex pluribus.ff.de admi. tuto. ꝛ maxime quoniam domina Maria non potuit vti beneficio statuti propter factum contrahentium qui occultarūt contractum:ideo debet trāsmittere ad heredes suos facultatem presentandi:sicut transmittit̄ hereditas ꝛ ius adeūdi quando defunctus heres fuit impeditus iusto errore vel facto alterius:vt in.l.scribit.C.ad carb.ꝛ in.l.illud.§.fi.cuꝫ.l.seq. ff.de bo.pos.contratabu.ꝛ no. Bart. post glo.in.l. ventre.ff.de acqui.here.

¶Non obstat qd̄ tertio loco adducebatur : q̄m facultas implēdi conditionem transit ad heredem q̄n ex implemento conditiōis aliquid acquiritur ei qui ex implemēto conditiōis est futurus obligari:vt probatur in.l.ij.de pac. inter emp.ꝛ ven. ꝛ sequitur Bar.in.l.si decem cum petiero.de verb. ob. Et sequitur Bar. in.l.diem proferre.§.j.ff.de arb.Et preterea sicut res cuius cōtemplatione competit ius presentandi transit ad heredem : ita facultas implendi conditioneꝫ.vt in.l.seruus si heredi.ff.de statu lib.quem tex.allegat Pau.de cast.ad hoc propositū in quo dam suo consilio extraordinario. preterea statutuꝫ incipit a dispositione dicendo ꝙ non valeat venditio in preiudiciuꝫ vicinorum. Et ideo verba que sequuntur in statuto ꝙ possit vicinus

oblato precio recuperare non faciunt conditionem: sed potius modificationem quandam.vt in.l.multo.§.si sub conditio.ff.de tute.ꝛ in.l.pretor.in prin.ff.de calū.ꝛ bene facit tex. ꝛ qd̄ ibi no. in.l.fideiussor obligari.ff.de fideiusso.in.§.fi.Et quod no.Cy. in.l.si plures.in.iij.q.C.de condi.institu. Ex quibus concluditur per dictum dominū Uictorem tanq̄ heredeꝫ domine Marie potuisse fieri depositum ꝛ sibi competere ius presentandi eū ꝙ posse acquirere ꝛ habere dictam rem venditam ſm formā statutorum Padue.Et ita iuris esse prout suprascriptum consu a luit excellentissimus vtriusq̄ iuris interpres dominus me⁹ dominus Jo.baptista roselus in causa magnifici domini Ludouici quirini Patricij Ueneti ꝛ ad fidem premissorū se manu ꝓpria subscripsit suoq̄ solito sigillo magno muniuit: ꝛ ex originar io proprio assumpsi omissis tn̄ alijs articulis sed solum arti b culum istum transcripsi tanq̄ magis facientē ad intellectuꝫ statuti Paduani incipientis.si decetero.ponentis materiaꝫ iuris presentandi.

a ¶In cōditiones.Uide bal. in ɔsi.lxix.in.j. parte.

b ¶Passiuam. adde idē ꝑ do. Pe.phil.cor.ī ɔsi.ccliij.ī lra. J.in.iiij.pte.

1 Mulier agens ad rem datā in dotē per tertiū possessam debet succūbere ꝛ in expē.condēnari qꝛ sine actione.
2 Sententia valida non pōt sequi ex inepto libello.
3 Sufficit possessori ad iustā possessionem patiētia dn̄i que durauit quinquēnio ne molestetur etiā si per testes singulares ꝓbetur traditio possessionis.
4 Mediator nō probat etiā semiplene nisi receptus ad testimonium de consensu vtriusq̄ partis.

¶Consilium.ccl.

In christi nomine amē.

¶Uiso puncto suprascripto ac etiam processu ꝛ attestationibus vtriusq̄ partis sup eo qd̄ q̄ritur q̄ sint vel esse debeant partes predictoruꝫ arbitratorum respondeo ꝙ esse debēt in absoluendo dictos fratres reos conuentos a petitione dicte Jsabette ꝛ ipsam condemnari in expen.tanq̄ temere litigantem pluribus rationibus.

¶†Et prima est:quia ex tenore libelli apparet manifeste de non
1 iure dicte Jsabette agentis. Narrat eniꝫ dictam domum fuisse sibi datam in dotem tempore contracti matrimonij inter ipsam ꝛ Doratinum.Et si ita est ius agendi pro ea recuperanda non competit sibi cum constet matrimonium sed competit ipsi Doratino.C.de rei ven.l.doce ancillam.ff.de re iudi.l.sepe.circa medium ibi aut maritus soceruꝫ ꝛc. ¶Nemo autē sine actione experitur .l.si pupilli.§.fi.ff.de neg.gest. immo si iudex de hoc perpendit potest ꝛ debet etiam reo non petente repellere actorē ex officio suo a limine iudicij vt no.glo.C.de transac. vbi pactum. facit quod habetur in tex.ꝛ glo.in.l.j.ff.de assesso.ꝛ per Innoc. in.c.constitut⁹.de fi.presby.Et si hoc non fecit a prin.facere debet in fine:qꝛ debet absoluere conuentum vt est tex. cū bona gl. C.de iura.calū.l.ij.§.ꝙ si actor.que incipit per hoc apparet.facit quod no.Bar.in.l.absentem.ff.de penis.in vltima questio.

¶Nec quicq̄ facit in cōtrarium.ꝙ isti sunt arbitratores ꝛ possunt procedere ꝛ pronunciare etiam de facto qꝛ non per hoc est dicendum ꝙ si reperiunt ius agendi non pertinere ad petenteꝫ ꝛ compromittentem sed ad aliuꝫ debeant ius alterius alteri q̄ illi cuius est dare.facerent enim per hec iniuriaꝫ ꝛ iniustitiā reo qui non debet molestari ad instantiā non habentis ius: etiaꝫ si ipse ius nō habet.ff.si vsussru.pe.l.vti frui.§.j.si pars heredi.peta.l.j.circa prin.C.de rei ven.l.fi.Ideo potest se defendere ex iure tertij q̄n est exclusiuum iuris agentis ip̄o iure ꝛ de ipso opponerent dictis iuribus.ꝛ ꝑ Bar.in.l.ij.ff.de excep.rei iudica.hic aūt satis opposuerunt dum dixerunt petitionē fuisse factaꝫ ad instantiaꝫ persone cui nullum ius agendi cōpetebat.Et posito ꝙ non fuisset oppositū ex tenore dicte peti.ꝛ libelli deprehenditur qd̄ sufficit:vt.s̄.dixi scilꝫ vel ad repulsionem liminis iudicij vel victorie.

¶Scd̄a ratio est propter ineptū modū narrationis:dixit eniꝫ ꝙ domus de qua agitur fuit in bonis dicte Jsabette:ꝛ sic de p̄terito loquitur nō de p̄senti ꝙ hodie vero sit ꝛ dicta verba de p̄terito habēt viꝫ cuiusdā abnegatiōis ꝙ hodie nō ita sit:ideo tenēt doc.talē libellū non cōcludere in rei vē.sed fore ineptum:vt no. Bar.in.l.certū.§.sed si fundū.ff.de ɔfes. ꝛ Cy.C.de ꝓbatio.l.si ue possidetis.in vltima.q.ꝛ Bal.in l.edita.C.de edē.in.xij.vel xiij.col.in ver.sed hic q̄ro vtrū sufficiat narrare cām ꝑ verba de p̄te.ꝛc.Et idē esset si qs narraret titiū fuisse sibi obligatū in.c. ex tali cā:qua propter peteret eū cōdēnari :lꝫ eūi qui fuit semel dn̄s presumat̄ hodie dn̄s:nisi probet̄ contrariū:ꝛ qui fuit semel obligatus presumat̄ etiam hodie fore si aliud non apparet. Et propter hoc sufficit in articulis deducere dominiū ꝛ obligationem de prete.ꝛ etiam probare:qꝛ dn̄ium ꝛ obligatio solo tractu

temporis non mutatur: non tamen sufficit ad aptitudinez libelli sic in libello deducere: sed debet deduci dñium ⁊ obligatio de presenti: qm̄ ad hoc vt aliud presumatur debet allegari p illum qui hoc vult: vt no. Bar. in. l. cum quid. ante fi. ff. si cer. petat. l. si adulterium. §. idem pollioni. ff. de adul. Et ista allegatio in iudicio debet fieri in ipso libello alias est ineptus: qꝛ dñium vel obligatio de prete. non causat mihi acti. Sed quando est de p̄senti. l. in rem. in princ. ff. de rei ven. ⁊ quod plene no. in simi. per Bar. de pos. ff. de cōdi. insti. l. pe. † Ex inepto autem libello nō potest sequi apta vel valida sententia:[a] vt no. glo. insti. de obli. in prin. que incipit istud. ⁊ Bal. l. actori. in fi. C. de iureiurā. Et no. in addi. Spe. in ti. de actio. seu petitio. §. sequitur videre. et de offi. iudi. §. de serui. ver. quid si libe. ⁊ per Ja. bu. ⁊ Bal. in. l. lz. C. de procu. ⁊. l. domum. C. de rei ven. per Cy. C. vt que des. ad uo. par. l. j. ⁊ quod dixi in rei ven. idem dico in possessorio legis cuz querebatur. ⁊. l. inuasor. C. vnde vi. Si ista domina Isabetta voluit aliquod illorum intētare. Nam eius libellus est adeo pregnans qꝫ potest etiam ad illa adaptari: vt patet bene intuenti: ⁊ in illis apparet etiam narrare de presenti dominio: quoniam non dantur nisi domino vt ibi no. per doc. Et lz nō requiratur ex actis probatio dominij: bene tñ requiritur apta allegatio: vt patet per ea que ibi no. Bart. in interdicto vero vnde vi sufficit narrare de prete. pos. Sed illud non creditur istam voluisse intentare postqꝫ narrauit rem fuisse in bonis suis iur. dominij quod necesse facere habet in tali interdi. lz verbum inuasit vel inuaserunt appositum in dicto libello possit ad illud interdictuz adaptari. l. inuasor. C. vnde vi. sed ex adiuncto restringitur eius significatus ⁊ mens loquentis. ff. pro so. l. sed si adijciatur. illa enim actio censetur in libello deducta que ex verbis eius concipi potest. ff. de lib. ⁊ posthu. l. gallus. §. j. ⁊ ibi no. per Bar. in fi. Et posito qꝫ illud interdictum fuisset intentatuz: nō tamen posset in ipso obtinere: quia requirit spoliationem q̄ cōmittitur cum fit violentia in personam: que spoliatio hic non fuit probata nec in articulis deducta: ergo ⁊c. c. cum ad sedem. de resti. spo. In nullo predictorum quattuor remediorum potest dicta domina obtinere. s. nec in rei vendi. nec in condi. ex. l. cum querebatur. nec ex. l. inuasor. nec in interdicto vnde vi. rationibus predictis: sed nec in conditione ex cano. reintegrāda. iij. q. j. vel. l. si coloni. C. de agr. ⁊ censi. † qm̄ non habet locum contra eum qui ex voluntate possessoris expressa vel tacita pos. accepit vel occupauit ⁊ sic licite ⁊ iuste: vt pꝫ ex no. per Jo. an. post Inno. in. c. sepe. de resti. spo. sed hic est huiusmodi: vt patet ex depositione Bartholomei Jo. qui dicit se fuisse presentem quando Doratinus in presentia dictorum fratruz mandauit inquilino qui conduxerat ab eo qꝫ restitueret ⁊ consignaret domuz predictam prefatis fratribus enunciando eis domum prefatā. Constat enim qꝫ si fuit data in dotem vt ipsa asserit sicut dominium erat apud Doratinum maritum: ita ⁊ possessio: vt patet ex. l. dotis. C. sol. ma. Item ex depositione personali que tendit ad idē.

Et licet videantur singulares iuuantur tamē ex presumptione que resultat ex patientia quattuor vel quinqꝫ annorum quibus passus est dictus Dorotinus ⁊ Isabetta dictos fratres tenere ⁊ possidere dictam domum ⁊ in ea laborare ⁊ melioramenta facere: ⁊ sic ex eius voluntate presumuntur fuisse adepti possessionem: qꝛ si contrarium fuisset credendum est qꝫ statim contradixisset. argumen. ff. ad macedo. si filius iuncta. l. qui patitur. ff. mandati. maxime quia hoc nō erat magni preiudicij cum per hoc non perderet ius suum: sed quod habebat in proprietate domus: ergo de facili presumitur consensus ex patientia: iuxta no. per Bartolum in dicta. l. cum de in rem verso. ff. de vsuris. coniunctis ergo simul istis: licet non resultaret directa probatio: resultat tamen vehemens adminiculatio qꝫ licite ⁊ de voluntate dicti Doratini prefati fratres fuerunt adepti possess. dicte domus que debet sufficere: vt in capitulo fi. de success. ab intesta. vnde dicto Doratino nullum remedium possessorium competeret ad reintegrandum sibi possess. Et multominus cōpetit dicte Isabette cum constet adhuc matrimonium. d. l. doce ancillam.

Sed ⁊ tertia ratio quare debeat ista succumbere resultat ex cōtrarietate quam implicat in suo libello dum dicit quod ista domus erat fundus dotalis: ⁊ sic innuit quod fuit data inestimata vel etiam estimata tali estimatione que non faciebat emptionē ⁊ per consequens debeat ad eam redire soluto matr. Et postea dicit simpliciter qꝫ fuit data estimata libris. ccccc. ⁊ quia non ascendebat nisi ad. cccc. dictus Dorotinus dedit ⁊ soluit socero suo vt dictam domum integre ⁊ libere haberet prout postea deducit in. vj. articulo. Et si hoc est non potest dici fundus dotalis: quia talis estimatio faciebat emptionem quod in dubio presumitur: iuxta nota. per glo. in. l. si inter virum. C. de iure doti. iuncta. l. quotiens. eodem titu. ⁊ de fun. dota. l. j. quia sol. matrimo. non poterit mulier petere domum sed lib. cccc. vt etiā patet ex verbis dicti sexti articuli dum dicit qꝫ acquirendo eam libere ⁊c. Non enim acquisiuisset eam libere si necesse haberet eā solu. matrimo. restringere. argumen. ff. de leg. j. non quicqꝫ. post princi. Tanqꝫ ergo sibiipsi contraria videtur repellenda. C. de fur. l. prima. ff. quando appel. sit. l. secunda. §. j. ex quo etiam clarius deprehenditur sibi non competere ius agendi pro ista domo que non est ad eam reuersura soluto matrimo. ⁊ ex quo non est declaratum fore locum consignationi dotis: tunc enim posset agere hypothe. sicut p alijs bōis mariti. C. de iure doti. vbi adhuc. cum concor.

Est ⁊ quarta ratio quare debeat ista succumbere propter generalitatem libelli vel actionis in eo deducte: qm̄ verba eius sunt ita generalia ⁊ pregnantia qꝫ possunt adaptari ad petitionez. s. rei vendi. Item ad possessorium. l. inuasor. ⁊. l. cum querebatur. C. vnde vi. ⁊ etiam ad interdictum vnde vi. dum dicit qꝫ fuit inuasa dicta domus. Et contra talem generalitatez que parit obscuritatem. l. ita fideicommissi. ff. de iure fisci. fuit oppositum ⁊ petitum declarari eligi seu distingui. Ideo debuit sequi declaratio ⁊ electio vnius ex predictis vt dicti conuenti scirent ⁊ possent se defendere. ff. de reg. iu. l. nemo ex his. §. quotiens. l. qd̄ in heredem. §. eligere. de tribu. qd̄ factum nō fuit ideo debet dicti conuenti absolui nec tenebantur respondere libello prout determinat Specu. in titu. de libe. concep. §. fi. ver. cautus. ⁊. §. iuxta. versi. item non valet libel. si generaliter loquatur. ⁊ de actio. seu peti. §. sequitur. versi. illud quoqꝫ. Solum enim permittitur actori plures actiones deducere in libello pro vna re quādo facto vel culpa conuenti redditur incertus que actio sibi cōpetat. ff. quorum legato. l. j. §. quia autem. qd̄ hic non est vñ in pniciem istorum conuentorum petentiuz declarari ⁊ distingui vt scirent a quo se defenderent non debuit actrix ista vagare ⁊ in dicta generalitate persistere: quoniam licet libellus generalis interdum admittatur [b] quando de generalitate non opponitur. l. fi. C. de anna. excep. non sic si officium: vt patet in locis. s̄. alleg. ⁊ in eo quod no. Bar. in. l. edita. C. de eden. in articulo de emendatione libelli. Responsio vero facta ad libellum intelligitur facta saluo iure respondentium vt in calculo feren. sententie videatur an debuerit fieri. ⁊ si reperiatur qꝫ non habeatur pro nō facta. argu. l. nam ⁊ postea. circa princi. ff. de iureiurā. ⁊ de dam. infe. pretor circa prin. ⁊ ita moris est hodie vbiqꝫ ne cursus iudiciorū impediatur. † Postremo debet ista succumbere quia non probauit illud quod erat principalis causa sue intētionis. scilicet qꝫ ista domus data fuerit sibi in dotem nisi per vnum testem qui dicit se fuisse intercessor idest mediator ad dictum matrimonium contrahendum cui testi etiaz non est danda semiplena fides ex quo nō fuit productus ex consensu vtriusqꝫ partis in aut. de testi. §. quoniam vero. col. vij. ⁊ no. Bar. de testi. cogē dis. dilectorum. ⁊ glo. in. c. j. de testi. lib. vj. super verbo ciuiliter ⁊ posito qꝫ faceret semiplenam fidem non habet contestem: quoniam alij solum deponunt de auditu quod non sufficit. l. testiuz cum ibi no. C. de testi. igitur ⁊c. C. de testi. iureiuran. iuncta. l. qꝛ accusare. C. de eden.

Concludo ergo vt in prin. dixi prefatos fratres fore absoluendos ⁊ actricem in expen. condemnandam. Et hoc bene patitur natura arbitrij vel arbitratus: vt patet ex nota. per Bart. in. l. quod si ephesi. §. fi. ff. de eo quod cer. loco. Laus deo ⁊ beato Siro episcopo Papiensi.

a ☞ Snia. Adde. d. Pe. philip. cor. in cōsi. cclxxvij. in lr̄a B. in. iij. pte qꝫ libellus inept⁹ annullat omnia acta.

b ☞ Admittat. adde do. Pe. philip. cor. i cōsi. cclxxxviij. in lr̄a. E. in. iij. parte qꝫ libell⁹ generalis non est oino nulius.

1 ☞ Cessio facta per filiam patri de dote sua siue per modum donationis siue emptionis presumitur fraudulenta: nec valet in preiudicium neptis ⁊ eius heredis.

Consilium. cclj.

IN christi nomine amen.

1 † Viso quodam instrumēto dotis librarū octingentarum quas dñs Guidinus de soardis de pergamo dedit cuidā Federico similiter de pgamo pro dña Franciscbina filia ipsius dñi Guidini vxore dicti Federici ⁊ fuit stipulatus eam restitui solu. matri. prefate dicte Franciscbine vel heredibus suis. scz dicte dñe: ⁊ similiter dicta dña fuit stipulata de voluntate patris ibidē presentis. Viso etiā quodā instrumento cessionis quā dicta dña Franciscbina q̄ vidua remāserat ex dicto Federico cū vna filia cui⁹ noie Joanna p̄fato dño Guidino patri suo cū quo se reduxerat ad standum de iure qd̄ habebat contra heredē dicti Federici: ⁊ sic contra dictam Joannam filiam suam q̄ erat illius heres super recuperatione dicte dotis. queritur ⁊ dubitatur an filij ⁊ heredes dicti domini Guidini possint virtute dicte cessionis agere pro dicta dote contra ⁊ aduersus filios ⁊ heredes dicte domine Joanne qui mediante dicta domina Joanna sunt etiam heredes dicti

dicti Federici qui tenebatur ad restitutionem dicte dotis prefate domine Francischine cum vixit: cuz nec dicta domina Joanna nec eius filij ⁊ heredes quicꝙ aliud habeant de bonis dicte domine Francischine matris ⁊ auie predictorum: ita ꝙ si cogerentur eam soluere forent penitus priuati ⁊ fraudati bonis dicte matris ⁊ auie per dictam cessionem. ¶ An vero predictis attentis habeant filij ⁊ heredes dicte Joãne contra dictos agẽtes ⁊ contra dictam cessionem exceptionem aliquam. Circa qd̃ considerandum est ꝙ cum prefatus dominus Guidinus fuerit dictam dotem stipulatus reddi non sibi: sed dicte domine Frãcischine ⁊ eius heredibus: ⁊ similiter dicta domina de voluntate sui patris cẽsetur illius filie per eius patrem donata: ⁊ sic ad ipsam solam pertinebat ⁊ in ea tanꝙ in proprio patrimonio petatur filios suos ⁊ etiam alios habere heredes sicut si mortua fuisset sui iuris effecta: ⁊ sic si fuisset aduentitia non profectitia: vt hec patent ex plene no. per Bar. in. l. post dotem. ff. solu. matrimo. in. iiij. questio. principali. per. l. inter socerum. §. cum inter. ff. de pac. dota. solu. matrimo. si cum dotem. in prin. iuncta. l. pompo. philadelp. ff. famil. her. Ex his apparet ꝙ p̃fata domina Francischina non potuit donando patri iura dicte dotis filiam suam Joannam fraudare sua legitima que sibi debebatur in dicta dote pertinente ad ipsam sicut super alijs bonis suis ⁊ sicut si fuisset sui iuris. in auť. vt cum de appella. cogno. §. aliud quoꝗ capitulum. qui loquitur etiaz quando quis est in patris potestate. Et contrafaciendo cum dona. reddatur inofficio. re ⁊ consilio: quia sciebat se filiam habere. ff. de inofficio. testamẽ. l. cum mater militem. ⁊ ibi nota. in glo. redditur in totum nulla: cum non fuerit facta in alium filium vel filiam sed in patrem: sicut si in quemlibet alium extraneum facta fuisset: vt plene not. per glos. ⁊ docto. in. l. j. C. de inofficio. donatio. per. l. si libertus. in fin. ff. de iure patrona. ⁊. l. titia. §. imperator. ff. de lega. ij. per Barto. ⁊ si dicatur ista cessio non fuit facta ex causa donatioñ. sed ex causa venditio. ⁊ pro precio librarum octingentarũ quas dicta domina cõfessa fuit se a patre recepisse: ⁊ sic videtur ꝙ nõ possit retractari per. l. non vsꝗ adeo. ff. si quis a paren. fue. manu. per quam Cy. hoc videtur tenere in. l. ij. circa finem. C. si q̇d in frau. patro. Respondetur ꝙ dicte confessioni non statur in preiudicium dicte filie: quia presumitur simulata cum persona sit suspecta ⁊ materia prohibita. ff. si quid in frandem patro. l. j. §. si mutuam. in fine: iuncto eo quod no. Bar. per illuz. §. iij. l. ij. in fi. ff. si certum petatur. ⁊ sic videtur fuisse potius gratuita per illum. §. si mutuan. in fi. ⁊ per. l. qui testamentum. ff. de pbatio. de legatis. iij. cum quis decedens. §. titia. Et quod no. Bar. expresse hoc determinando in cessione actionis in. l. per diuersas. C. mandati. dicens ita fuisse consultum per plures docto. facit l. seya mancipia. ff. ad velleia. ⁊ quod habetur ⁊ no. in. l. si forte. ff. de castren. peculio. C. de colla. l. si donatione. potissime q2 ista domina erat in domo ⁊ potestate ipsius patris ⁊ ab ipso alimẽtabatur: vnde verisimilie est ꝙ ob nimiam reuerentiam nõ valens sibi resistere hoc fecerit male gratibus suis: quia poti⁹ voluisset apud filiaz suam remanere: ergo non debet esse rata. l. prima. §. que honorande. ff. quarum rerum actio non datur.

¶ Preterea ſm Hosti. in. c. raynal. de testa. prouisum est contra fraudulentas alienationes parentum factas etiam titulo non grauato sed oneroso: ⁊ licet Cy. in. d. l. ij. in fin. C. si quid in frau. patro. videatur tenere contra. d. l. nõ vsꝗ adeo. Bar. dicit l. illam loqui in factis per filiam in fraudem patris. Nos econtra q2 plus est debita patris heredi. filio ꝙ̃ econtra. l. pater filium. cum. l. sequen. ff. de inoffici. testa. Unde concludo filios et heredes dicti Guidini agentes contra dictam Joannam vel eius heredes ex dicta cessione debere succumbere rationibus ⁊ iuribus predictis.

1 ☞ Legitimatus non excludit filias ab hereditate patris: lz statutum dicat ꝙ extañ. masculis filie femine nõ succedant.
2 Legitimatus an dicatur vere legitimus.
Legitimorum due sunt species.
3 Natus ex coniugata censetur legitimus si maritus non fuerit absens.

¶ Consilium. cclij.

1 In christi nomine amẽ.

¶ † Questio ista determinať per id quod habetur in fine legitimationis facte de Prospero vbi dicitur ꝙ per dictã legitimationez non vult legitimans preiudicium aliquod fieri filijs ⁊ heredibus legitimis ⁊ naturalibus quominus cum dicto legitimato succedant equalibus portionibus: ex quo sequitur ꝙ ipse vel eius filij qui veniunt ex persona illius in stirpez. C. de su. ⁊ legi. auc. in successione: non possunt vti dicto statuto ad excludendum dictas feminas: qm̃ fieret contra dicta verba ⁊ contra intentionem legitimantis qui noluit ipsum haberi ꝓ legitimato quantum ad exclusionem legitimorum: sed solum quantũ ad concurrendum cum eis tam masculis ꝙ̃ feminis: ⁊ sic ponere eũ in dispositione iuris cõmunis secundum ꝙ masculi cum feminis pariter succedunt: vt in. d. auť. in successione.

¶ Nec obstant no. per Bal. C. de fideicõ. cuz acutissimi. qui dicit contrariuz vcz ꝙ legitimatus excludit feminas ex forma statu. sicut legitimatus ⁊ naturalis: q2 debet intelligi dictum eius co casu quo dicta clausula de qua supra nõ esset in legitimatione. Preterea etiam tunc videtur dicendũ contrariuz quicq̇d dicat Bal. qm̃ semper debet intelligi cuz concessiones principis vel alterius superioris semper intelligantur si fieri potest sine p̃iudicio iuris alieni. l. ij. §. merito. ⁊. §. si quis a princi. ff. ne quid in loco publico. satis aũt operatur legitimatio si faciat legitimatum admitti cum legitimis qñ constat legitimãtem hoc voluisse qd̃ de iure cõi non presumitur in dubio: vt in auť. qui. mo. natu. effi. sui. §. ⁊ generaliter. potuit em̃ princeps ex certa scientia derogare: ⁊ alius habens manda. ab eo. Inno. no. eo. tit. §. fina.

¶ Non ergo debet ĩtelligi: vt etiã possit virtute statu. feminas excludere cum talia statuta princeps ignoret: nec sit credenduz ꝙ voluerit legitimatum eis vti in preiudicium legitime prolis cum ei faciat vnam iniuriam: q2 facit legitimatum cum feminis admitti cum quibus non admitteretur si legitimatus non fuisset sed ipse sole: non ergo debet addi alia iniuria videlz vt etiaz eas excludat. argu. ff. ad. l. rhodi. l. nauis. §. cum autem in prin. preterea verba statuti sunt intelligenda ſm communem vsuz loquendi. l. librorum. §. quod tamen cassius. ff. de lega. iij. l. cuz de 2 lanionis. §. asinam. de fun. instru. † Constat autem ꝙ licet legitimatus de proprio significatu dicatur vere legitimus [a] ⁊ naturalis natura ⁊ iuris dispositione cooperante: vt dixit Jaco. de are. in quadam dispositione ⁊ refert Joan. and. in addi. Speculi. de successio. ab intesta. in fi. ⁊ Bal. tenet in. d. l. cuz acutissimi. tamen communis vsus loquendi non sic se habet sed appellantur naturales: cum enim legitimoruz due sint species: q2 quidã originarij quidam non ⁊ inter eos in multis est differẽtia cõmunis vsus loquendi vt singuli eorum singulis appellationibus distinguãtur. institu. quib⁹ mo. testa. infir. §. alios originarios tantum legitimos ⁊ naturales appellat alios non sed factos legitimos vt sic verba intelligãtur in potiori significatu ⁊ simpliciter non ſm quid. l. j. §. qui in perpetuum. si ager vec. ⁊. l. hoc legatum. ff. de legatis. iij. statutum ergo predictum ꝙ extantibus masculis legitimis ⁊ naturalibus femine nõ succedant vt ꝙ̃ minus fieri potest iniuriã inferat feminis debet intelligi ⁊ restringi ad legitimos legitime natos. argu. C. de his qui veni. eta. impetr. l. fi. Et sic legitimati non possunt eo vti contra feminas nisi in eorum legitimatione diceretur hoc expressej vel equipollenter: vcz ꝙ succederent in omnibus ⁊ per omnia sicut si essent de legitimo matrimonio nati etiã quo ad exclusionem legitime ꝓlis quod hic non est: sed potius dicit contrariũ in fine vt supra dixi. Nam ille finis nõ potest melius exemplificari: vt supra dixi ⁊ vt verba conueniant ꝙ̃ vbi viget tale statutuz ꝙ masculi legitimi ⁊ naturales excludant feminas a successione: iste autem legitimans vult ꝙ legitimatus non excludat: sed simul cuz eis veniat ſm que dicta hereditas veniebat diuidenda in tres partes: quarum vnam haberent dicti filij dicti Prosperi legitimati: alteram dicta Tadea neptis: ⁊ alteram dicta Paula filia. Cuz igitur dicti filij ⁊ dicta Tadea diuiserunt inter se in duas dimidias poterit dicta paula tertiam vnius dimidie: ⁊ sic duas vncias vendicare a predictis filijs Prosperi: ⁊ tertiam alteri⁹ dimidie a dicta Tadea q2 tam ista ꝙ̃ ille habent vnam tertiam plusꝙ̃ debeant habere: iuxta ea q̃ no. ⁊ habenť in. l. mater decedens. ff. de inoffi. testa. Et predicta ꝓcedunt presupposito etiaz qd̃ dictus Prosper fuerit vere filius dicti Petri natus ex coniugato ⁊ cõiugata. † Super eo vero qd̃ queritur an hoc presumatur in dubio rñdeo sic si fuit ꝓcreatus tp̃e quo non potuit ꝓcreari a marito: vt q2 erat absens. Nam non p̃sumeretur ex marito. l. filiũ. ver. sed mihi. de his qui sunt sui vel alie. iur. sed dicti Petri postꝙ̃ ipsum tenuit ⁊ tractauit vt filiũ: iuxta no. in. c. mi 3 chael. de fil. presby. Sed si fuit cõceptus tp̃e quo potuit ꝯcipi ex marito censetur ⁊ presumitur potius ex illo cõceptus: lz mater fuerit adultera. ff. de adul. l. miles. §. defuncto. sed an hec p̃sumptio tollatur ex eo ꝙ dictus Petrus ipsum tenuit: ⁊ tractauit vt filium satis est dubium: ⁊ ideo super hoc de presenti nihil dico sed consulo dicte domine Paule ꝙ super hoc pronunc nõ insistat: sed eligat primam partem que tutior est ⁊ vera vt contẽtetur de tertia parte hereditatis: cuius tertie dimidiam petat a dictis filijs ⁊ alterã a dicta Tadea. Laus deo ⁊ beate Marie virgini.

[a] ADDitio. ¶ Dicatť vere legitim⁹. Uide plenissime ꝑ do. Jasonẽ in repe. l. si is q̇ ꝓ emptore in. lix. col. x̃. nota. diligẽter ⁊ ꝑpetuo teneas cordi. ff. de vsuca. vbi an fili⁹ spuri⁹ vel naturalis legitimat⁹ sit vere legitimus ⁊ nõ ꝑ fictionẽ ⁊ an statutũ loquẽs de filijs legitimis cõprehẽdat legitimatos. H. Ferran.

1 Filiusfami. accusatus nõ comparens infra debitũ terminum banni habetur pro cõfesso ex forma statuti: lz pa tris autoritas non accesserit.

2 Utrum patris autoritas requirat̃ in litis ↄtestatione: an vero sufficiat in quacunq̃ litis parte adhiberi. ꝛ nu. 1.

Consilium. ccliij.

In christi nomine amẽ.

1 ¶† Sup primo dubio lz fuerint diuerse opin. qꝛ quidam dicũt q̃ cum filiusfa. agit vel conuenitur ad validitatẽ ꝛ solẽnitatez processus ꝛ ad integrandum personã filij quasi nõ habeat hodie legitimam personã aliter standi in iudicio requirit̃ consensus patris [a] in ipsa litis cõtestatiõe in qua iudiciũ substantiat̃ l. si cum dotem. §. eo aũt tpe. ff. so. ma. iuncta. l. fi. §. necessitatem. C. de bo. q̃ libe. ¶ Nec prodest ipsum postea interuenire qd̃ tenet gl. in d. §. necessitatẽ. ꝛ Pe. vt ibi refert Cy. i. iiij. q. ꝛ Spe. in ti. de actiõe. ver. sed pone q̃ lis in prima parte Speculi. ꝛ videtur tex. in. c. fi. de iud. lib. vj. inquantũ dicit extra cãm illi⁹ capituli regulariter patris cõsensum requiri: ꝛ etiã Bal. in d. §. necessitatẽ. videtur hanc opi. sequi dum dicit adherendũ carroctio in opi. glo. lz alij aliter dicant Jaco. de are. Oldra. Bar. ꝛ plures alij: vt refert Jo. an. in d. tit. de actore in addi. q̃ incipit. inter quos vcꝫ q̃ sufficiat qñcunq̃ patris ↄsensus interueniat qꝛ non requiritur ad solẽnizandũ iudiciũ. Nec ad integrandũ personam filij qm̃ de iure ffo rum. si erat maior. xxv. personã integram habebat standi in iudicio cũ alio q̃ cum patre. l. tam ex cõtractibus. ff. de iudi. ꝛ per iura noua. C. eodẽ modo non est diminuta sed aucta cõditio eius: vt pꝫ in ti. de bo. mater. ꝛ de bo. q̃ libe. attamen posito q̃ prima opi. esset vera iste bo. Jo. accusatus allegãdo eam pro se in casu p̃senti ꝛ dicendo se nõ potuisse litem cõtestari nec se excusare sine patris cõsensu nec ꝑdesse patris ratificationẽ percutit sibi pedem cũ ligonẽ. qꝛ si hoc necessario sequitur q̃ ipse fuerit cõtumax in ꝯ excusando infra terminum banni: qꝛ paria sunt se non excusasse vel non legitime. l. quotiens. ff. qui satisda. cogan. l. non putauit. §. non queris. ff. de contratab. videtur aũt ipse fuisse cita. vt legitime cõpareret. ff. de iniurijs. sed si vnus. §. si procu. C. qui da. tuto. pos. l. in vniuersis. ꝛ no. Bal. C. de ꝓcu. l. fi. Sic ergo postq̃ ipse fuit citat⁹ censetur cõtumax ex quo non legitime comparuit scd̃m ea que habentur per Bar. in. l. j. §. si procu. ff. si quis iusdicen. non obtemp. Et per consequens ex forma statuti pro cõfesso habetur ꝛ debet ad petita condẽnari: perinde ac si legitime cõparuisset ꝛ cum patris autoritate vel cõsensu confessus vel cõuict⁹ fuisset qm̃ in hac ficta confessione q̃ prouenit ratione contumacie patris ↄsensus non requiritur: vt no. Bal. in. §. necessitatẽ. in. iiij. col. in versi. modo quero q̃d si filius latitat. de ista vero nõ legitima cõparitione fuit ꝑ accusantem oppositum. Non ergo non fuit nullus totus ꝓcessus sed sola excusatio ꝛ sic in preiudiciuz accusati nõ accusantis: si eñ poterat fieri ꝓcessus ad cõmoduz accusantis accusato nullo modo cõparente ex forma statuti similiter ꝛ non legitime cõparente cum sint paria. Preterea scd̃a opi. melior est ꝛ equior ꝛ melioribus fundatur rõnibus q̃ sufficiat consensuz qñcunq̃ post litem cõtesta. interuenire cũ ratificatione prius gestorum prout in casu nostro interuenit: qꝛ non requiritur ad solennizandũ iudicium vel ad integrandã personam filij: vt demonstrat Jo. an. in addi. de qua. s. que incipit inter quos. ꝛ qꝛ hoc est de natura cõsensus regulariter: iuxta no. ꝑ Bar. in. l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. de acqui. her. ¶ Nã etiam scd̃m eos qui tenent primã opi. sufficeret consensus p̃ris adhibitus ante ↄtesta. ꝛ quidẽ generalis ad oẽs lites ꝛ causas p̃sentes ꝛ futuras. vt no. Cy. etiã sm̃ Petrũ qui tenuit primaz opi. in d. §. necessitatẽ. in. iij. q. per. l. honores. i fi. ff. de decurio. ꝛ idem Bal. in d. §. necessitatẽ. in pen. col. versi. quero nunquid cõsensus patris possit interuenire ex parte ante cuz se. ꝛ in auꝫ. cã que fit cum monacho. C. de epi. ꝛ cle. ergo non est verum q̃ requiratur ad solennizandũ iudiciũ: qꝛ requireretur in ipso actu contestationis sicut autoritas. l. obligari. §. tutor. ff. de auto. tuto. ¶ Sicut ergo sufficit ipsum interuenire qñcunq̃ ante litez cõtesta. immo nullo modo litem inchoatã. Jta ꝛ fortius qñcunq̃ lite pendente lz sit lis cõtesta. ¶ Preterea hic interuenit ex parte ante duz pater cõsensit filijs q̃ facerent generalẽ ꝓcu. ad lites ciuiles ꝛ criminales: vt pꝫ ex instrumento ꝓcu. Et si dicat̃ ipse non cõsentit q̃ bo. Joannes litigaret ꝑ se ꝛ in propria ꝑsona sed per procuratorem. Rñdetur q̃ ille procu. met videt̃ suscepisse in se iudiciũ noĩe oĩm accusatorũ: qꝛ dixit interesse bon. Joannis illos defendere. Unde posito q̃ nõ valeret actus factus per bon. Joannem in propria persona: valent actus facti per procuratorẽ constitutũ de voluntate patris ꝛ p̃iudicant bon. Joanni constituenti. Preterea si consensit vt posset litigare per procuratorem: ergo ꝛ per se postq̃ erat maior bon. Joannes cum sit eadẽ ꝛ fortior ratio non sic sequeret̃ si fuisset minor qꝛ per se potuisset decipi facilitate etatis nõ sic procu. qui erat

2 maior. l. cũ minor. ff. rem ra. hab. ¶ † Preterea Cy. in d. §. necessitatem. in. iiij. q. in fine. quẽ etiam sequitur Jo. and. in addi. Spe. loco de quo supra. distinguit pro cõcordãtia dictarũ opi. Quod aut iudiciuz agitatur sup re vel rebus in quibus pater habet vsumfr. ꝛ sic est legitimus administrator. ꝛ tunc procedit prima opi. q̃ requiratur patris consensus ab ipso prin. id est tpe cõtestationis nec sufficit adhiberi ex postfacto: aut vertitur litigium super re cuius vsusfru. non pertinet ad patrẽ: ꝛ sic non est legitimus administrator: ꝛ tunc procedit scd̃a opi. vcꝫ q̃ vel patris cõsensus non requirit̃: sed hodie sicut olim potest filiusfa. esse in iudicio sine eo vel si requiritur rõne alicuius preiudicij qd̃ sibi possit inferri vel in signũ repudiationis vsusfructus sufficit ipsum quẽcunq̃ adhiberi: etiã ex post facto ꝛ post lit. cõtesta. Sed in casu nostro lis non agitatur super dñio rei ex qua fructus fuerunt asportati sed sup ipsa asportatione facta propria autoritate asportantis de fructibus rei per ipsum accusantem possesse: ꝛ sic sup delicto ꝛ super pena inde resultante fisci scõ applicanda siue parti sup quibus dictus pater nõ erat legitimus administrator. Nõ eñ est in delictis vel in penis filij: lꝫ in gubernatione bonorũ aduenticiorũ de quibus hic nõ tractamus: ideo prima opi. locũ hic non habet: vt requiratur p̃ris cõsensus a prin. sed ad solennizanduz processum. Sed scd̃a vcꝫ vt sufficiat interuenisse ex postfacto rõne preiudicij qd̃ posset sibi inferri si filio condẽnato fieret executio in bonis profecticij peculij vel aduenticij in quibus pater ipse haberet vsumfru. iur. l. iij. §. sed vtrũ. in fi. ff. de mino. ꝛ qd̃ no. in. l. ꝛ si condẽnatus. ff. de noxa. ꝛ per Bar. in. l. filiofa. ff. so. ma. ꝛ de dam. infec. si finita. §. si de vectigalibus. Et si dicat̃ immo qd̃ est etiam de fructibus asportatis qui possunt ad patrẽ pertinere si res erat illius filij accusati. rñdetur verũ est q̃ est questio sup restitutiõe illor̃ fructuum fienda tanq̃ ablatio nõ debite facta fuerit: sed vi aut cla de re per aliũ possessa non de proprietate ipsorũ vnde nõ obstãte restitutione q̃ fiet remanebit ius saluũ dicto bon. Joanni et patri eius super proprietate rei ꝛ fructibus inde perceptis. l. a diuo. §. si super rebus. ff. de re iudi. qꝛ iste accusator tanq̃ indebite spoliatus debet ante oĩa restitui. l. si quis ad se fundum. C. ad. l. iul. de vi. per que oĩa pꝫ sufficienter rñsum ad primum dubium formatum per dñm consultorẽ ꝛ concludendũ fore dictus accusatum fore condẽnandum ad petita: lꝫ consensum sui p̃ris non habuerit tpe litis cõtest. cum sufficiat interuenisse ante vel post: ꝛ posito q̃ nec ante nec post: ꝛ q̃ fuisset necessarius venit condẽnandus ex contumacia tanq̃ non legitime se excusauerit infra terminos banni.

¶ Super scd̃o vero dubio facilis est rñsio quod fundatur sup falso: vcꝫ q̃ immo filius istius accusatoris cõsensit patri accusanti: vt pꝫ ex actu quẽ iste filius fecit in iudicio die. vj. mensis Nouembris immediate post porrectam excusationem ꝑ bon. Joannem accusatum simul cũ patre: vcꝫ opponendo q̃ ille non erat habilis sine cõsensu patris: ꝛ sic videt̃ alter alteri consensisse. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. l. titius. in prin. ꝛ qd̃ no. Bar. in. l. cuꝫ pater. §. libertis. ff. de leg. ij. Jtem per alium actum factum per eundem filium in hac lite die. xxij. dicti mensis Nouembris: vt patet ex actis.

¶ Casus talis est.

¶ Sempronius coram iudi. datiorũ instituit duas accusationes cõtra Lucium pro datio fraudato: dictus Lucius citatus fuit personaliter ꝛ peremptorie ad se excusandũ: a dictis accusationibus: qui Lucius non cõparuit accusata fuit eius cõtumacia per dictũ Semproniũ: dictus iudex expectauit dictũ Luciuz ꝑ sex dies post vltimã citationẽ: ꝛ absq̃ alia citatione ad audiendam sñiam autoritate vltra scriptorũ statutorũ condẽnauit dictum Luciũ iuxta petita per Semproniuz. Queritur an dicte sñie valeant nec ne non obstãte q̃ citatio ad audiendam sñiam fuerit omissa vigore vltra scriptorum statu. ꝛ citra.

1 Qui citatus ad se excusañ. non cõparet põt etiã non citatus denuo accusata prius eius cõtumacia condemnari.

2 Citatio non cõtinens certam diem an valeat.

3 Si qs citetur ad audiendam sñiam certa die an possit sine alia citatione alia die condemnari.

¶ Consilium. ccliiij.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Uidetur dicendum dictam sententiam non valere ꝑpter omissam cita. ad ipsam audiendam per tex. in cle. sepe. de verbo. sig. in ver. sñiam. vbi dicitur

[a] ¶ P̃ris. Uide Bal. in ↄsi. ccxvij. in. ij. pte ꝛ in ↄsil. cxciij. i iij. parte.

dicitur ꝙ in cā in qua potest procedi summarie ⁊ de plano sine strepitu ⁊ figura iudicij: ⁊ sic omissis solēnitatibus iuris: prout est in casu nostro requiritur citatio specialis ad sniam audiendam. qd etiaz tenet Bar. in extrauagā. ad reprimen. sup verbo figura iudicij. ante finē. ⁊ per glo. q̄ est in aut. iubemus. C. de iudi. in fine que incipit. ob hāc cām. Et per rōnem qꝛ cum citatio ordinetur ad defensam fundatur in iure naturali qd tolli non potest iure positiuo: vt in cle. pastoralis. de re iudi. ⁊ in. §. sed naturalia. insti. de iure naturali. Cōtrarium est verius. nam qd dixi procederet si citatus vt veniret ad se excusandū ɔparuisset ⁊ satis fecisset primo termino sue citationis: tm̄ qꝛ excusatio sua non fuisset legitima veniret condēnandus: tunc em̄ vt condēnetur bene requiritur citatio spālis ad sniam audiendam [a] ita debent intelligi q̄ supradixi ⁊ dicta cle. in. §. sniam. verum qꝛ non cōparuit ⁊ sic fuit contumax ⁊ cōtumacia durabat: potuit virtute illius cōtumacie procedi ad sniam diffinitiuā: ac si fuisset ad eam specialiter ⁊ expresse citatus hoc vltra expresse statutum supra proxime relatum qd incipit. Itez si aliqua persona ⁊c. circa finem ibi ⁊ pretex. dicte cōtumacie ⁊c. Nam in prin. mandat ꝑsonaz accusatā citari modis ibi contentis qd intelligitur ad se excusandum a contentis in accusatione: ⁊ ita consuetudo ⁊ stilus interpretatur: postea subijcit ꝙ si non comparuerit habeat̄ pro contumace ⁊ cōfesso: postea dicit ꝙ virtute dicte contumacie. s. cōmisse in non veniēdo ad se excusandum iudex possit ⁊ debeat talem personā accusatam ⁊ citatam condēnare: vnde p̄fatum statutum tollit funditus hoc dubiū: sed qd plus est etiam de iure cōi hoc qꝛ dicta prima citatio est ⁊ cēsetur generalis ad totam cām cum statutū non specificet ad quid fiat: sed solum dicit ꝙ citetur semel personaliter vel bis ad domū: virtute cuiꝰ generalis citationis si citatus nō comparuit pōt procedi ad oēs actus etiam vsq̄ ad sniam diffinitiuā inclusiue si erat talis causa in qua poterat procedi lite non cōtesta. ita determinat expresse Bar. in dicta extraua. ad repri. in verbo sup dicto crimine. ꝑ illum tex. Et ita limitat qd dixerat supra in verbo figura iudicij. qd etiam tenent canoniste in. c. cōsuluit. de offi. deleg. ⁊ de dolo ⁊ contu. c. cuz q̄. lib. vj. in nouella circa finem. ⁊ probatur in. l. consentaneum. C. quomodo ⁊ quādo iudex. ⁊ no. in addi. Spe. ti. de cita. §. viso. in add. Spec. que inci. super illo verbo ⁊c. hoc etiam videmus vbiq̄ seruari per Italiam in sententijs q̄ feruntur in arēgis in causis criminalibus cōtra citatos ad se excusandum ⁊ non cōparentes ⁊ ꝓpter hoc positos in banno. Naz virtute dicte cōtumacie feruntur etiā non facta alia cita. ad ipsas audiendas prout expresse determinat Spe. in ti. de sententijs. §. j. ver. quid de istis in. ij. col. Remanet ergo prefatum dubium penitus sublatum.

¶ Sed vltra hoc cōprehendo per quandam cedulā ꝙ fuerint alia tria. ¶ Primum qꝛ dicitur ꝙ non apparet de cōmissione iudi. facta nuncio citanti: ⁊ sic videtur ꝙ non valeant dicte citatiōes tex. videtur lz faciens dubium non alleget. in. l. noīe. C. de reqr. reis. Sed non ob. qꝛ loquitur de citatione reali que fit ꝑ capturam persone q̄ requirit spālem cōmissionē ꝺm vnum intellectuz glo. ibidem ⁊ Bal. Sed in ꝑsonali seu verbali citatione ⁊ in cā ciuili vbi agitur de cōmodo pecuniario partis: vt est hic qñ citationes fiunt per nuncios ɔsuetos curie nō est de more vel cōsuetudine ꝙ de alia spāli expressa cōmissione iud. appareat: qꝛ censentur hanc generalē cōmissionem de citādo quēcunq̄ pars requirens voluerit. hoc dicit Io. an. in noue. in. c. qm̄ contra falsam. de proba. sup verbo citationes. vnde sufficit ꝙ in actis reperiantur relationes nunciorū lz non reperiantur cōmissiones facte per iud. ꝺm Io. and. ibidem. ⁊ ita seruatur vbiq̄ ⁊ minime 2 sicut mutanda ⁊c. ff. de legi. l. minime. ¶ † Item scdo obijcit̄ cōtra vltimam citationē qꝛ caret termino ⁊ sic videtur non valere ꝺm Cy. qui ita no. in. l. fi. C. de ferijs. sed in cōtrarium quod no. Spe. in ti. de cita. §. sequitur. ver. q̇d si non prefixit. ⁊ videt̄ casus in. c. eos. §. fi. de sen. excō. lib. vj. Bart. ⁊ Ang. tangunt in. l. liber homo. §. x. ff. de ver. obli. ⁊ non bene declarant: veritas est ꝙ aut q̄s citatur ad actum expediendum ꝑ iud. vt ad sniam audiendaz ⁊ tunc debet continere certā diem [b] in qua iudex dicat se velle sniam ferre: ⁊ ad illam diez ⁊ horā debet pars citari al's nō valeret qꝛ non redderet̄ certa qñ habeat cōparere. tex. est in l. aut qui aliter. §. j. ff. qd vi aut clam. Ita debet intelligi dictuz Cy. ⁊ Bar. aut quis citatur ad actū expediendum ꝑ ipsum citatum vt ad se excusandū vel ad rñdendum petitiōi vel articulis ⁊ tunc potest valere cita. non continens certā diem ⁊ censetur citatus vt q̄ pri. potest infra paucos tm̄ dies cōpareat: ita debēt intelligi allegata in contrariū: ⁊ in hoc casu sumus de presenti 3 ⁊ sic non obstat oppositio supradicta. ¶ † Tertio ⁊ vltio opp. ꝙ snia non fuit lata in termino citatiōis: sed post. vj. dies post ⁊ sic nō vr̄ valere. l. nō eo die. C. qñ prouo. non est ne. l. aut q̇ aliter. §. j. ⁊. l. si vi. §. fi. ff. qd vi aut clam. sed hoc non obstat qꝛ procederet si fuisset citatus ad audiendum sniam ferendā certa die ⁊ fuisset lata alia die non immediate sequenti: qꝛ tunc idem qd in illo. c. consuluit. de offi. deleg. sicut si fuisset citatus ad certuz locum ⁊ fuisset lata in alio loco. l. si vt proponis. C. quō ⁊ qñ iudex. sed hic non fuit citatus ad sniaz audiēdā: sed ad se excusandum. vnde lz fuisset dictum certa die tm̄ illa non erat dies ferende snie ⁊ sic pars non remansit decepta. Preterea etiā si fuisset citatus ad audiendū sniam certa die ⁊ fuisset lata alia die quantuncunq̄ remota: ex quo tm̄ fuit contumax nō potest conqueri: sed potius assurgere iudici ⁊ parti ꝙ ipsum tm̄ expectauit. ita determinat Bal. in. d. l. cū non eo die. dicēs se consuluisse ꝙ qñcunq̄ postea pōt iudex ferre sniam accusata partis cōtumacia: sed si cōparuisset illa die ⁊ non fuisset tunc lata sed alia: nō valeret si noua citatio nō interuenisset: qꝛ prima propter cōparitionem fuisset circūducta: ⁊ sic videretur lata contra citationē coñ. l. ea que. C. quomodo ⁊ quādo iudex. ¶ Et hec est ipsa veritas: ⁊ ita alias consului. Laus deo.

1 ☞ Exceptio reductionis ad arbitriū boni viri: sicut alie debet opponi ꝺm formam statuti: alias non releuaret.
2 Quibus casibꝰ renunciatio de non reducendo noceat: ⁊ de magna maiori ⁊ maxima lesione.

¶ Consilium. cclv.

In christi nomine amē. [a]

¶ Primo ⁊ ante oīa videnduz est de intellectu dicte ɔstitutionis in ver. addicientes. ¶ Scdo de virtute pacti de non reducēdo ad arbitrium boni viri circunscripta dicta ɔstitutiōe. ¶ Tertio de virtute littere ducalis dominij que super isto compromisso fiendo emanauit.

¶ † Circa primū si bene cōsideramꝰ contextū constitutiōis a p̄n. 1 vsq̄ in finē tota videtur tendere ad finē ⁊ effectū: vt lauda mittantur executioni ⁊ nō impediat̄ executio ꝓpter aliquā excep. que opponeretur cōtra cōpromissum vel laudū vel alia instrumenta nisi opponat̄ ⁊ probet̄. j. x. dies a die cōtradictionis: verum qꝛ totū hoc posset reddi iutile ⁊ vanū si corā iudi. exequēte ꝑs ɔ̄ quā laudū foret latū diceret se reclamasse ad arbitriū bōi viri tanq̄ contra laudū iniquū: ⁊ cū hoc habeat vim appellationis. l. nō distinguemus. §. cuz quidā. ff. de arbi. nil debet interiz innouari: vt in ti. nil inno. ap. pen. ⁊ sic q̇cq̇d erat dictū a prin. dicte cōstitutionis vsq̄ ad ver. addiciētes. redderetur ꝑ hanc excep. inutile ⁊ impediret̄ executio: iccirco addicit in ver. addiciētes. ꝙ eo casu quo pactū interuenerit de non petē. reductionem [b] nullo modo possit peti reductio: subaudio quantū ad effectum impediendi executionē: vt colligitur infra dum dicit: sed laudū executioni mandetur ⁊c. Item intelligo nullo modo. s. etiā si dolus vel enormis lesio allegetur nisi dolus euidens vel enormis lesio doceretur qd est. j. subaudi corā iudice exequente vel exeq̄ volente ⁊ infra. x. dies de quibus. s̄. loquutus est vt sicut alie excep. que opponerentur cōtra laudū vel cōpromissum debēt opponi. j. x. dies. ⁊ etiam probari al's postea non auditur: vt pz in superioribus: ita ⁊ ista excep. de petita reductione: sed laudum executioni mittatur: nec postea audietur ad executionem retractandam: vt supra dictū fuit de alijs executionibus. ⁊ hoc vt finis litibus imponatur ⁊ executio non retardetur. istum sensum vel intellectum valde bene patitur contex. verborū: ⁊ est etiam rationabilis in se alias prima pars cōstitutionis esset inutilis: qꝛ coram iudi. exequente. non haberet necesse probare dolū vel lesionē: sed sufficeret ipsum vel ipsam allegare ⁊ dicere se petijsse vel petere velle reductionem: ⁊ ꝙ coram superiore probabit̄ ⁊ per istum modū faceret supersederi in execu. lz petitio de se foret calumniosa ⁊ sic cōtra mentem cōstitutionis. Saltim ergo eo casu quo renunciauit voluit cōstitutio eū sic arctare ⁊ sibi imputetur cur renunciauit cū posset ab hoc abstinere: vnde cuz sciret vel scire deberet hāc constitutionē censetur se illi subiecisse. ff. de acqui. her. si duo sint heredes. in fi. nec quicq̄ facit contra p̄dicta ꝙ hic ille idem qui est iudex executionis est etiā iudex reductionis. Nam hoc non est considerandum qꝛ de facto si accidit: sed considerandū est ꝙ contingere posset. s. ꝙ essent diuersi p̄terea tenet vicem duorū. s. superioris ⁊ inferioris: ⁊ sic iudicandum est de ipso qd iudicaret̄ de duobus. l. tutorē. ff. de his q̇. vt indi. vnde si adeatur vt ordinarius inferior sup executione non debet admittere excep. de petita reductione corā se tanq̄ superior ad retardandā executionē nisi. j. x. dies saltim summatiz doceat de euidenti dolo vel enormi lesione: si vero infra dictos. x. dies de p̄dictis vel altero eorū doceat tunc supersedebit̄ in execution quousq̄ corā iudice reductiōis cā ipsiꝰ reductiōis fuerit expedita ⁊ laudu z fuerit confirmatū. Nam poterit esse ꝙ lz

a ¶ Audiendā. Vide. d. alex. de imo. in ɔsil. cxxij. in. ij. col. ī ij. parte. ⁊ vide Bal. in consil. cclxxviij. in. j. ꝑte. vbi pōit q̇d si q̇s citatꝰ sit ꝙ cōpareat q̇libet die ⁊ hora ad audiēdā sniaz an valeat snia lata post dictā citatiōez ꝑ longū tp̄s.

ADD Itio.
b ¶ Certā diez. Vide oīno alexā. ibi ver. subdit Bar. ⁊ ponit ibi in fi. q̇d si apponit̄ dies ⁊ non hora. H. Fer.

coram iudice exequente et in summaria illa cognitione sup dolo et euidēti lesione obtinuerit et executionē impediuerit. In ordinaria vero.s.reductionis succumbet.l. a diuo pio.§. si sup rebus.ff.de re iudi.C.de edic.diui adri. tol.l.fi.§. si autem aliqs. nec per illā exceptionē lz in ea obtinuerit laudū infirmabitur. qz non ad hunc finē fuit opposita sed solū vt executio retardaretur.de ordi.cog.cum dilectus.ff.de infami.l.lucius. dicto aūt casu quo predicti docerent infra.x. dies de pdicto dolo euidenti vel enormi lesione et sic essent remissi ad iudiciū ordinariū reductionis. Uidendū restat de secundo passu.s.de virtute dicti pacti de non reducendo.

¶ Circa scdm articulum in quo tot fuerunt sententie quot capita:lz plurime recitentur opi.doc. taz iuris ciuilis q̄ canonici in c.quintauallis.de iureiu.per doc.moder. ibi scribentes omissa ipsarum opi. recitatione gra breuitatis dico q si bene considerantur oēs possunt reduci finaliter ad tres: tñ in equiuoco pcedamus.s.vt sciamus in quo versatur discordia:et varietas inter eos excludendi sunt casus non dubij in quibus oēs concordāt.

¶ Et primus est qñ lesio esset modica: et non interuenisset dol' arbitratoris. His duobus concurrentibus clarū est fm oēs q reductio non posset peti [a] etiā si renunciatio vel pactū de nō reducendo non interuenisset:qz laudū nō esset iniquū:cum de natura arbitramēti sit vt videat data potestas dandi de iure vni' alteri in modica quantitate.l.si debemus.§.recepisse.cū ibi no. ff.de arbi.et reductio non debet peti nisi pter iniquitatē laudi l.si societatē.§.arbitrorū.cum.l.seq.ff.pro socio.

¶ Scds est qñ interuenisset verus dolus arbitratoris et tunc indistincte fm oēs posset peti reductio etiā pro modica lesione:et etiā si interuenisset specificū pactum de nō petendo reductionē qz verus dolus futurus nō pōt p pactū remitti ne detur materia delinquendi.l.si vnus.§.illud nulla.ff.de pac.iuncta.l.conuenire.de pac.dota.et ad hoc.l.iij.C.de arbi.ff.eo.ita demum.

¶ Restat ergo dubitatio quando dolus verus arbitratoris non interuenit:et lesio sit vltra modicam quantitatem quibus duobus concurrentibus laudum dicitur iniquum re ipsa non ex pposito et si non interuenisset renunciatio vel pactum in cōtrariū sine dubio posset peti:vt in.d.§.arbitrorum. Est ergo dubiū an per tale pactum talis facultas vel ius tollatur: [b] sicut per pactū tollitur facultas appellādi.C.de temp.appel.l.fi.§.fi.et hic sunt principaliter tres opi'. quoniam etiam sunt tres gradus lesionis. Est enim magna quam Bal.in.l.penulti.C.de arbi.appellat tolerabilem. Item maior que communiter appellatur enormis. Et iste non includunt dolum presumptum. Item maxima que dicitur enormissima quādo est de toto vel quasi toto: et ista includit dolum presumptum.l.omnes.§.lutius.ff.de his que in fraudem creditorum.

¶ Prima ergo opi.fuit originaliter Dy.quam plures sequūtur q dicta renunciatio vel pactum in nulla istarum lesionū psit: sed si inualida vel inualidum:qz in eis subintelligitur de tacita et presumpta mente partium conditio si laudum erit equū non si iniquum.arg.ff.locati.quero.§.inter locatorem.de ope.liber. si libertus.de verb.oblig.quidam cum filium et dicto.c.quintauallis.sed ex quacunqz istarum lesionum redditur laudum iniquum et sic deficit conditio sub qua pactum fuit factum ergo et vires pacti.arg.C.ad treb.l.iubem'.§.penul.si cer.pe. pecuniā. ante fi.et aliud dicūt esse in pacto de non appellando per aliqs rationes persuasiuas non multum vrgentes vel concludentes.

¶ Ista opinio. non videtur vera: quia ratio in qua fundatur non est bona: procederet enim in simplici promissione de stando laudo. Nam fateor q in illa potest commode subintelligi dicta conditio:si erit equum non aliter nec redditur dicta promissio inutilis ex subintellectu dicte tacite conditionis: sed vtilis eo quia posito q sit equum non producit actionem de iure communi eo modo quo sententia diffinitiua iudicis. Est ergo necesse q interueniat dicta promissio de stando laudo si erit equum: ex qua promissione poterit agi vel excipi: sed si ista cōditio subintelligeretur in pacto de non reducendo ad arbitrium boni viri:tunc ex ea redderetur pactum inutile et superuacuum:quoniā etiam sine tali pacto non potest pēti reductio quando laudum est equum:vt supra dixi. Conditio vero q̄ haberet vitiare actū et reddere ipsum superuacuū:non est subintelligenda.l. si quis a filio.ff.de lega.j.et quod habetur eo.ti.l. talis scriptura. facit l.iuris gen.§.sed si fraudandi.ff.de pac. ¶ Nec enim est verisimile q partes voluerint apponere pactum nugatorium:sed potius validum et habiturum effectū.per id qd no. p glo.in.l.si qs locuples.in fi.ff.de manu.testa. Credendum est ergo partes voluisse dictum pactū porrigi ad casuz quo eo nō apposito posset peti reductio:vt sic aliquid operetur.argu.l.si qñ.ff.de leg.j. Et p hoc bon' tex.in.c.pastoralis.in prin.et versicu.primo.extra de appel. Et est mirandum q Dy.et eius sequaces non considerauerunt.sed Fede.de senis in cōsi.cxxv. bene considerauit:qñ fecit differentiā inter pmissionē de stando laudo [c] cui dixit inesse dictam conditionē tacitam:et ita probant.ll.alleg. per Dy.et pmissionem de non reducendo ad arbitrium boni viri in qua nō inest ratione predicta.

¶ Secunda fuit opi.econuerso ad precedentem vcz q dicta generalis renunciatio vel pactū generaliter operetur et valeat quo ad oēs predictas tres lesiones quaz Bal.in.l.pe.C.de arbi.dicit fuisse Jaco.but.per rationes ibi recitatas per eum quas nō recito qz dicta opi. cōmuniter non tenetur cum sit periculosa et nimis generalis et nociua.

¶ Tertia fuit opi.distinguentium et ista subdiuiditur in al's tres. nam quidaz distinguūt aut pactum stat in sua generalitate nec descendit ad numerationem specierū et locum habet prima opi. Aut descendit ad enumerationē specierum et nunc operabitur in speciebus enumeratis.vnde si dicat pro enormi et enormissima lesione pro nulla earum poterit peti reductio et ista videtur fuisse opi.Hosti.et aliorū disputantium Bonoñ.et si diceretur pro magna et enormi posset peti pro maxima et enormissima fm Ange.in sua disputatione. Sepe enim plus operatur enumeratio specierum q̄ ipsa generalitas.l.sed et si quis.§. quesitum. ff.si quis cautio.lz regulariter secus.l.si duo.ff.de admini.de le. iij.si chorus.et ad enumerationem vnius non sequitur enumeratio alteri'.l.si domus.ff.de serui.vrb.predio. ¶ Alij distinguūt etiam eo casu quo non fuit processum ad enumerationeȝ specierum sed statur in sua generalitate q aut fuit iuratuȝ aut non.p l.si quis maior.C.de transac.fm Fede.de senis.et Jo.calde.qui hunc arti. disputauit quando iuramentum interuenit et de his duabus opi.non curo in proposito nostro qz in eo nec fuit iuratum nec fuit processum ad enumerationem specierum sed solum simpliciter et sic generaliter vel indefinite pmiserunt nō petere reductionem. Unde fuit tertia opi.dicto casu.quod aut fuit lesio in magna q̄titate et sic erat tolerabilis et tunc pactuȝ operabitur vt pro ea non possit peti reductio vt sic pactum predictus aliquo casu valeat. Aut in maiori vel maxima et sic lesio fit enormis vel enormissima et tunc secus qz cum possit operari in precedenti et esse validum non debet extendi ad sequentes vt sic quāto minus possit ledat pactum prefatum. Et istam tenet Bal.in l.penul.C.de arbi.in.iij.col.que mihi videtur equa. Et reducendo rem ad practicam si porrigatur libel. reduc. si opponatur q non sit recipiendus obstante pacto de non petēdo reduc.et queratur an sit vel non sit recipiendum. Respiciendus videtur tenor libelli qz si libellans in eo narret maiorem vel maximam lesionem ille est recipiendus lz lesionē aliter non probet quia hoc non expedit sicut dicimus in libel.appel. ab interlocutoria qui recipiēdus est si in eo exprimatur causa que si vera sit esset legitima causa recipiendi eodem modo recipiendus est libel.in causa redu. Si in eo narretur et exprimetur causa maioris vel maxime lesionis que si vera esset: esset legitima causa concedende reduc.et in processu cause reductionis probanda erit lesio:et si non probabitur illi denegabitur:et ex tunc apparebit eum incidisse in penam vel periurium si iurasset: si probabitur obtinebit reduc. nec dicetur petens incidisse in penam vel periurium.iuxta no.in.l.iul.verum debitorem. Sed si cōtra libellum reduc.nō opponatur q non sit recipiēdus. Sed opponatur solummodo q reductio non est concedenda:tunc res est plana:qz ad cognoscendum hoc de quo queritur:an sit vel non sit concedēda videndum est an fuerit lesus maiori vel maxima lesione:an magna iuxta opi.istam que dicto modo placet et iuridica fm quaz in casu nostro isti de venzono virtute dicti pacti solum excluderentur a petendo reductionem rōne magne sed tolerabilis. Pro maiori vero et enormi et fortius pro enormissima non prohiberent petere ratione solius pacti. Uerum qz cū dicto pacto fuerūt subiuncta verba illa alte et basse que fm doc.non minus important q̄ pactū:immo etiam sine pacto predicto tollerent potestatē petendi reductionem predictā fm no.per doc.in.c.humilis.de maio.et obe.siue dicamus q tollerent pro enormi siue p magna tātum iuncta tantum cuȝ pacto predicto ne frustra et superuacuo videantur fuisse apposita operabuntur:vt nec pro enormi lesio ne possit peti.arg.ff.de vsur.l.si stipulatus.maxime etiaȝ pter illa verba plenā et liberā potestatē etc.l.fideicō.§.q̄q̄.ff.de leg. iij. ¶ Quantum vero ad enormissimaȝ me non extendo postq possunt operari in enormi:maxime tenendo q illa dolum plum includat:fm qd dicit Bar.que lz forte posset tolli per pactum specificum si fuisset actum quod nec pro enormissima posset peti fm opi.illorum disputantium a qua Bal.in dicta.l.pe. C.de arbi.in.iij.colum.dicit se non audere recedere per generalia:tamē verba predicta cum possit satis operari in enormi non puto fieri extensio ad enormissimā.arg.ei' q in fi. no.gl.in.l.me ui'.§.cū q.ff.de le.ij.i rōne sui:dicet aliqs q ostitutio circa finē cōtrariat

[a] ¶ Peti. An et qñ peti possit: vide.d. Bart. sozi.in csi. ccx. ver.circa scdaz difficultatē.cū §.seq.i.ij.pte.

[b] ¶ Tollat. vide Bal.in csi. ccclxxx.i.j.pte.

[c] ¶ Laudo. Sz qd de pmissione de nō zueniendo etc. dic q hz viz pmissionis de nō petēdo reductionē fm Ang.i.l.iij. in pnc.rem ra. hab. lz Bart. ibi videat sentire zriū et idez vr i simplici pmissiōe de stando suie:vt vim habeat promissionis de nō zueniēdo et per zñs hēat viz pmissiōis de nō reducēdo:et sic differētia hec Fed.de senis. non vr bona.

contrariatur ei quod dixi dum dicit nisi dolus aut enormis le-
sio ⁊c. ⁊ sic pro enormi videtur velle ꝙ possit peti: cuius contra-
rium.s.dixi: igitur ⁊c. Laus deo.

1 ☞ An ciuitas vtens statutis iamdelctis per longum vsum videatur ea statuta approbare.
2 Superfluis vtendum non est.
Concessum ad tempus censetur post illud prohibitum.
3 An ad validitatem statuti requiratur confirmatio superioris.
4 Et quid si statutum superioris hoc disponat ꝙ statuta inferiorum confirmentur de triennio in triennium.

¶ Consilium.cclvj.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Videt̃ manifeste posse probari quod ista amita nullo modo possit excludere matrem per argumentum a sufficienti partium enumeratio
2 ne qđ est validum in iure a.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.l.patre furioso. Nam aut se fundat super statutis veteribus que vigebant ante submissionem ciuitatis Pistorij: et hoc non potest: q2 illa euanuerunt ⁊ anihilata sunt tam per expressam cassationem cōis Florentie. C.de sacrosan.eccle.aut. cassa ⁊ irrita. quam per tacitam resultantem a iure per solā submissionem propter quam transiuit in potestatem cōis Florentie: vt se regeret s̄m illi⁹ statuta: vt no.ff.de posthu.ex ea. non ꝓpria nisi a communi Florentie approbarentur. vt no. Bart. C. de leg.l.fi.li.x. Igitur ipsa non licet allegare: perinde ac si nunquam fuissent in rerum natura.ff.de fal.l.fi.cum ibi no. Aut se fundat in obseruantia que fuit a tempore cassationis.sc3 ab anno.M.cccc.primo vsq3 ad annum.M.cccc.xvij. ⁊ tunc idem videtur. Nam aut diceret ꝙ illa obseruantia introduxerit cōsuetudinem de eo quod primo continebatur in statutis qđ dici potest: ex quo longo tempore durauit.ff.de legi.l.de quibus. ⁊ l. diuturna. ⁊ ex quo non precedebat ius scriptum statutorū rōne qua.s. q2 si precessisset diceretur potius obseruantia eorū quasi ꝯsuetudo.arg.ff.de noua.si ita stipulatione.§.fi.cum.l.seq. ⁊ no. per Cy. que sit lon.ꝯsue.l.ij.in.iij.q. ⁊ tunc cū ꝯsuetudo ꝓcedat ex tacito ꝯsensu populi: vt.d.l.de quibus. secuta postea cōpilatione statutorū facta in anno.xvij. continentium illud idē que ꝓcessit ex ꝯsensu expresso censetur euanuisse: q2 expressum facit cessare tacitum.l.cum ex filio.§.filio.ff.de vulga. ⁊ pupilla. Et ideo si de eo de quo erat consuetudo fiat lex vel statutum non erit amplius consuetudo sed lex vel statutum: vt not. expresse ꝑ Cyn.in loco.s.allega.C. que sit lon.consuetu.l.ij.in.iij.questione. Aut dicimus ꝙ dicta obseruantia non introduxerit consuetudinem: sed quandam tacitam confirmationem veterum statutorum accedente tacito consensu populi Florentini scientis et patientis eo ipso ꝙ officiales illuc missi per eum sciuerunt: vt sic scientia eorum reputetur scientia populi Florentini qui quo ad dictam ciuitatem Pistorij per illos se regere videtur. ff.ad municip.l.municipes.de trib.l.iij.in fi. ⁊ l.procuratoris. ⁊ sic ꝑ dictam obseruantiam prefatis statutis que adhuc vigebāt sine vite spiritu fuerit ipse vite spiritus insufflatus ⁊ informata fuerint a dicta obseruantia sicut saccus vacuus informatur a frumento quod in ipsum immittitur. Et tunc talis confirmatio tacita non debet posse plus durare quam expressa.argu.ff.loca.q̇ ad certum. sed expressa non duraret vltra triennium: quia sic caueret reformationem communis Florentie: ergo nec ista tacita que resultauit ex obseruantia longi temporis.sc3.x. annorum inceptorum in anno.M.ccccj. quo cassa fuerunt statuta vetera ⁊ finitorum in anno.xj. potuit plus durare: ⁊ sic saltem finito anno.xiiij. censetur expirasse. ¶ Preterea per compilationem statutorum nouorum factam in.xvij. continentium illud idem qđ vetera vt proponit̃ videtur ab illis veteribus recessum iure cuiusdam nouationis.argu.ff.de preto.stipu.l.valerianus. loca. cum in plures.§.lege dicta.

2 ¶ † Et q2 vetera relinquuntur superflua propter noua: ⁊ superfluis non est vtendum: vt no.in.l.i.§.fi.ff.ad municip. ⁊ l.nō cogendum.§.sabinus.de procura. ¶ Et q2 post compilationem nouorum fuerunt vsi nouis non veteribus: ⁊ sic apparet qđ autores voluerūt rescindere compilando noua: q2 ex his que post ea fiunt declaratur qualis animus fuerit a principio.l.si concubinam.§.res ammotas.ff.rerum ammo.C.de natu.lib.cū quis. facit.l.posthumus.§.si paganus.ff.de iniu.testa. ⁊ ad treb.l.si quis priore. vbi agitur ex ꝯfirmante non ex ꝯfirmato: ⁊ hec noua statuta ad ꝯfirmationem veterum cum ꝯtineant illud idē vt dicitur. Aut ista amita se fundat in statutis nouis factis ī.xvij. Et tunc clarum est ꝙ non pōt: q2 cum illa indigerent confirmatione etiam de iure cōi, vt no, Bar.in,s,allega,in fi.C,de leg,li, x. ⁊ ꝯfirmatio facta fuerit pro tp̄e triennij finito illo remanent sine ꝯfirmatione: ⁊ sic inutilia q2 concessum ad tp̄s censetur post illud prohibitum.l.statuliberum.§.stichu3.ff.de leg.ij. sicut ecōuerso.l.pater.§.fundum.de lega.iij.de postu.l.puto.§.fi. ⁊ l.imperator. Et sic neutra statuta vigent: nec vetera: q2 etiam si confirmata dicant̃ per illam obseruantiam que viguit vsq3 ad cōpilatione3 nouorum sublata fuerunt per noua. Nec etiā ip̄a noua q2 tempus confirmationis eorum expirauit.ff.de iniusto testa.l.iij.§.s3 si stante. Aut se fundat in obseruātia que fuit postquam expirauit confirmatio predicta: ⁊ tunc etiam clarum est qđ non pōt: q2 cu3 illa non fuerit ꝯsilio duorum aut trium annorum: nec consuetudinē potuit introducere nec confirmationem aliam prouenientē ex tacito cōsensu ad quarū quālibet requirebat̃ cursus longi temporis.ff.de legi.l.de quibus. ⁊ l.diuturna.de vsur.cum de in rem verso. Videt̃ ergo ꝙ ista amita quomodocūq3 se vertat reperiat se destitutā omni auxilio ad excludēdum matrem quod etiā vt ita sit: coadiuuat fauor matris cui magis est debita luctuosa filij hereditas.C.de insti. ⁊ substi.l.fi. Et innititur iure cōmuni sed amita cōtra ius cōmune. ⁊ sic magis sibi resistendū videt̃ cū faciat iniuriā matri auferēdo sibi de a bitam hereditatē.l.nam. ⁊ si parētibus.ff.de inoff.testa. sed ecōuerso mater nullā iniuriā faceret amite auferendo lucrū statuti cum iniuria ⁊ lesione matris cōcessum.l.cum pater.§.ticio.ff.
3 de lega.ij. que in frau.credi.l.qui aūt.§.simili modo. ¶ † Hinc est quod in dubijs substitutionibus fauore matris multe fiunt interpretationes.s.ne vulgaris expressa contineat tacitam pupillarem: ⁊ vt cōpendiosa facta per verbū cōmune nō cōprehendat directam infra tempora pubertatis: vt.l.precibus. ⁊ ibi no. C.de impu. ⁊ alijs substitu. ⁊ no.in.l.cēturio.ff.eo.tit.per Bar. in.iij.q. ¶ Coadiuuat etiā predicta: q2 benignior videt̃ interpretatio quod in hoc casu seruet̃ statutū Florentinū per qđ reditur ad ius cōe ⁊ non pistoriense per quod ab eo recedit̃. arg. ad hoc.ff.de pac.l.si vnus.§.quod ⁊ in specie dotis.

¶ Breuiter licet ꝓdicta multū videant̃ vrgere contra amitam in tantū vt vix possit dari ad ea cōgruū responsum. Attamē q2 ex his que proponunt̃ in facto apparet ꝙ intentio populi Pisto
4 riēsis est regere se s̄m statuta sua non s̄m statuta Florentie. † Nec in hoc pretendit populus Florentinus q̇ superior est aliquod interesse cum ius sue superioritatis in aliquo nō ledatur per talia statuta que solum inter ipsos Pistoriēses ⁊ de bonis ⁊ negocijs eorum disponunt. Et ideo non requirit̃ consensus seu approbatio dicti populi Florentini ratione alicuius preiudicij quod pretendat. per ea que habentur per glo.in.c.cōstitutionem.super verbo statutū.de verb.signi.lib.vj. sed potius ratione cuiusdā preeminentie ⁊ recognitionis.arg.de causa possel. ⁊ proprie.c.fi.cu3 ibi no. ⁊ vt discutiatur an inter ea sit aliqđ statutum preiudiciale dicto cōmuni Florentie ꝙ si reperiat̃ de capitularibus remoueatur.de sacrosan.eccle.aut̃.cassa. si vero nullum sit sed solum disponant de negocijs ⁊ bonis Pistoriensium intra se: videtur ꝙ a iure cōmuni censeantur eo ipso approbata sine aliqua alia approbatione cōmunis Florentie: sicut ⁊ statuta collegiorum vniuersitatum de ciuitate Florē.ff. ⁊ C.de consti.pecu.l.ij.in fi. ⁊ quod no.glos.in.d.c.cōstitutionem. super verbo statutum.de verbo.signi.lib.vj. Et si dicat̃ nos videmus de facto ꝙ statuta vniuersitatū approbantur a cōmuni Florē. ⁊ etiā statuta terrarū subditarū ⁊ lex cōmunis Florē. hoc vult. Respōdeo ꝙ hoc nō fit nec requirit̃ ad hoc vt talia statuta valeant inter eos: quia valent ex approbatione iuris cōmunis ex quo non nisi de factis ⁊ negocijs eorum disponunt: et non sunt statuta iurisditionalia. per glo. que est in.d.c.constitutionē. sup verbo statutum. ⁊ ꝑ tex.in.d.l.ij.in fi.C.de cōsti.pecu. sed requiritur ⁊ fit propter causas de quibus supra. ⁊ ideo lex vel reformatio disponens ꝙ debeāt approbari potius afficit personas debentium petere dictam approbationem q̄ꝙ afficiat ipsa statuta vt faciat ea nō valere si nō fuerint approbata: nisi hoc in tali le
5 ge seu reformatione dicat̃ expresse scilicet ꝙ aliter nō valeāt. † sic in simi. videmus ꝙ si statutum mādat iudici vt causam expediat infra tot dies tale statutu3 afficit personam iudicis nō autem instantiā vt faciat eā durare minus q̄ꝙ duret de iure cōmuni. vt no.in.l.properandum.C.de iudi. puniuntur ergo nō faciētes approbari si talis reformatio penam aliquā imponit. nō tñ propterea statuta predicta que solum facta ⁊ negocia eoru3 disponūt sine aliquo preiudicio cōis Floren. sunt nulla immo va
6 lent approbatione iuris cōis. vt dixi. ¶ † Et potissime quādo talis approbatio sup eisdē statutis req̇reret̃ pluries vt etiā in ciuitate Pistorij vbi requirit̃ in singulis triennijs etiam si nō essent in aliquo innouata. Nam non potest dici ꝙ tūc requirit̃ nisi pro lucro aut cōis Floren. aut cācellarie. ¶ Et ideo si nō fiat solū videt̃ hoc iportari vt possint cogi illi q̇b⁹ mādatū erat ꝙ facerēt approbari ꝙ soluāt illud qđ soluissent si approbari

a ¶ In iure.adde do. Mari. sozi.in ꝯsi.xxv. circa ꝓn. ⁊ ī cōsi.seq.ver. ⁊ primo ibi: qđ aūt. ⁊ in ꝯsi.xxxj.ꝟ. quāuis em̄.circa fi.in.j.pte.

fecissent quasi per eos steterit. ff. de contrahen. emp. l. labeo. nõ autem vt statuta semel reuisa & reformata non cõtinerent aliqd in preiudicium cõis Floren. sed solum qd disponẽtia inter eos sint nulla nisi reformatio dicat expresse contrariũ. qr qd nõ mutat̃ &c. C. de appel. pcipimus. & de iure cõi talia statuta sint approbata. Reformatio aũt predicta mandãs approbari põt intelligi modo quo supra dixi & non obuiauit iuri cõi. Igitur sic est intelligenda.

¶ His ergo considerationibus motus q̃ fundate sunt super veritate facti securius progredior ad defensandum amitã pdictã ab illis que supra primo loco fuerũt contra eam obiecta. ¶ Et dico q̃ ista amita põt se fundare ad excludendum matrem tam in statutis nouis factis in anno. xvij. q̃ in veterib⁹. ¶ Nec obstat primo q̃ confirmatio ipsorũ nouorum expirauit qr dico q̃ non pptera expirauerũt statuta rõne qua supra: sz ipsi Pistorienses cogi possent ad faciendũ iterum approbari aut ad soluendum qd soluerẽt si approbari fecissent: qr cum ppter hoc solum talis approbatio videat̃ requiri eo qr nulla alia ratio põt assignari q̃ ista. & sic haberet pro expressa. C. de fideicõmis. l. q̃uis & ibi no. circa finẽ magne glo. videtur hoc solũ sufficere. ar. ff. de euic. l. qui libertatis. §. seruus. ¶ Item põt se fundare in veteribus que lz fuerint cassa: tñ ex obseruantia postea subsecuta p decenniũ & vltra sciente & patiente pplo Florentino postq̃ sciuerunt eius officiales illuc missi quorũ scia reputatur q̃ ppli per iura. s. alle. reassumpserit vires: qr pistorienses non fuerunt vsi ad finem introducendi consuetudinẽ cum non tanq̃ cõsuetudine: sed tanq̃ statutis fuerunt vsi: & sic ex vsu & patientia tanti tpis resultauit quedam renouatio dictorũ veterũ statutorum resultans ex tacita voluntate vtriusq; ppli. s. pistoriensis & Florentini collecta ex dicto longo vsu: vt. l. de quibus. s. alle. ad qd etiam videbatur sufficere voluntas solius pistoriensis ppli: qr lz populus Florentinus cassauerit vetera statuta: non tñ prohibuit nec prohibuisse videtur ea renouari. ar. ff. de legi. l. cuz lex. valuissent absq; aliqua alia approbatione cõis Florentie nisi vt dixi reformatio dicat cõtrarium igitur & nunc. ¶ Nec etiaz potest dici qd fuerint sublata dicta vetera statuta p sic renouata dixi p dictam obseruantiã & tacitum cõsensum per aliam renouationem postea factã in nouis statutis continentibus illud idem: qr non aĩo tollendi ea: sed potius renouandi & cõfirmãdi facta fuerunt noua: ex quo continet illud idem vt dixi nisi contrarium fuerit dictũ in eis expresse. arg. ff. de cõtratab. l. iij. §. si emãcipatus. ibi cum rescissio &c. & lz ipsi fuerint vsi tanq̃ nouis statutis: non propterea censentur a veteribus recessisse. Sz potius voluisse sibi retinere ius & potestatem vtendi vtrisq;. ar. ff. qui. mo. vsufru. amit. l. is qui. & pro hoc qd no. Cy. in. l. ij. C. que sit lon. cõsue. loco. s. alle. vbi bene ad propositum. Nam per legem nouam continentẽ idem qd vetus non censetur recessum a veteri. vt ibi not. ¶ Ex quibus concluditur q̃ ista amita bene habet super quo se fundet ad matrem excludẽdam. Nec me mouet qd statutum Florentinũ fauens matri sit in hoc equius: qr Pistorienses sic statuẽdo in ciuitate ipsorum reputauerũt hoc ius melius: & constat q̃ interdũ ius est bonũ: & tñ non equũ. & pfertur equo: vt plene no. ff. de iust. & iure. l. j. §. j. Et sic ɔcluditur dictam matrem p amittam excludi. Laus deo.

1 Pretextu instrumẽtorũ de nouo repertorũ: an & qñ retractetur sententia. cũ nu. seq.
2 Quibus remedijs succurratur indebite condẽnato postq̃ sententia transiuit in rem iudicatam: si potest clare de solutione cõstare.
3 Restitutio conceditur aduersus sententiam propter instrumẽta de nouo reperta in causa fiscali seu reipu. & in causa ecclesie vel pupilli.
4 Intellectus ad glo. in. l. fideiussor. §. in oĩbus. ff. man.
5 Et de interpretatione phibentis ne contra sententie executionem exceptiones opponantur.
Nomine exceptionum officium iudicis non cõprehenditur.

¶ Consilium. cclvij.

In christi nomine amen.

¶ In causa que vertitur Parme inter Andreã filium quõdam Christofori petentẽ ex parte vna & Jacobum filium quondam Nicolai reum ex altera super executione sententie late contra ipsum Jacobum: qr plurima scripta fuerunt tam consulendo q̃ allegando in fauorem dicti Jacobi & contra dictum Andream qui fouet iniquissimam causam cum pertinaciter petat debitum quod videt nũc patri suo fuisse solutũ per cameram cõis Parme ad quã principaliter pertinebat. Et sic vult tam dispositionem iuris cõis q̃ etiaz statutum trahere ad iniquum compendium contra. l. fi. C. de vsuca. pro emp. Et est de preda sollicitus cõtra. l. si minoris actum. in fi. ff. de admini. tuto. Et nititur contra ius diuinũ: qr facit contra bonam fidem. ff. de reg. iu. l. bona fides non patit̃. & contra naturalem: qr querit cum aliena iactura locupletari. ff. de condi. inde. l. nam hoc natura. & etiam positiuum qr rigore iuris inuentum vt lites tollantur preter eius intentionem conuertit ad lucrum proprium contra. l. damni infecti stipulatio cõpetit. §. pe. in fi. ff. de dam. infe. Et sub autoritate iuris scientie cõtra bonum & equum molitur in quo genere plerumq; dicit iureconsultus erratur. ff. de verbo. oblig. si seruum. §. sequitur. in fi. 1 propter que nostri preceptores & antiqui doctores: vt vtar verbis iurisconsulti in. l. si edibus. ff. de dam. infec. volentes cõtra tam perniciosum venenũ qd habere videtur fomentuz a rigore iuris ciuilis disponentis per instrumenta de nouo reperta non debere sententias retractari antidotum preparare diuersa adinuenerunt remedia: vt pz ex no. per glo. & doc. in. l. j. C. de condi. indebi. & l. si fideiussor. §. fi. in omnibus. ff. manda. & in Specu. de execu. sent. §. postremo. ver. illud. & de instru. edit. §. postq̃. in addi. que incip. per easdem. & Ange. de peru. in. l. si fine. §. q̃ si procurator. rem rataz habe. Et inter alia remedia illud qd magis expeditum & iuridicũ videtur esse & qd nunc prosequi intendo est q̃ petatur restitutio in integrum aduersus sententiaz non dico ratione doli petẽtis vel false cause in qua sit fundata sententia: vt voluit Cy. in. d. l. j. C. de condi. indebi. quia iste vie possent in casu nostro impugnari: sed ratione iusti impedimenti: quia de suo iure probare non potuit. Et sic ex clausula generali si qua mihi iusta causa &c. ff. qui. ex cau. maio. l. j. in fine. Et hoc potuit esse altero de tribus modis in casu nostro: vel quod ignorauit solutionem factaz vel quia ignorauit vbi esset instrumentum vel quia posito quod sciuerit vtrunq; fuit impeditus producere vel habere prout clare & expresse ponit Inno. in testibus in. c. vltra tertiam. super verbo nequiuerit. extra de testi. & Barto. in. l. j. C. de sen. aduer. fis. latis. lib. x.

¶ Constat autem talem resti. in integrum aduersus sententiã petitam impedire executionem eius. C. si ex fal. instru. l. fi. ff. de in integ. resti. l. ... di. si pretor. §. marcellus. in fi. qñ offertur probatio in promptu vt ibi no. p Bar. prout est in casu nostro qr particule solutionũ sumpte de libris camere realiter producuntur: ita q̃ solutio iã facta est manifesta & notoria cum ista colligantur & inducantur ex inspectione scripture: vt no. Bar. C. de pig. l. iij. in vit. vel pe. col. & Inno. de appel. ex insinuatione. in fi. de filijs presby. cõsti. & glo. in. c. cum olim. de verbo. signi. facit de resti. in integ. audiẽtis. vbi dicitur euidenter constare illud quod constat ex inspectione priuilegij. & l. edicto. C. de edic. diui adri. tol. vbi mittitur executioni tanq̃ notorium id quod ex inspectione scripture testamenti colligitur. bene facit quod dicitur in simi. de exceptio. peremptoria. non tamen litis finite que non potest opponi ante lit. contest. ad illam impediẽdam nisi sit notoria. vt no. i Specu. de excep. §. dicto. ver. sed pone quod in causa appel. in fi. ſm Mar. de fano. & no. Arch. in. c. vt circa. extra de elec. lib. vj. Dicitur autem notoria si de illa potest constare per scripture inspectionem puta per instrumentum: vt not. in. d. §. dicto ver. sed an reus. & in. c. fi. de libel. obla. Sicq; apparet sententiam condemnatoriam dicti Jacobi fore manifeste iniquã: nõ ex aĩo iudicis sed re ipsa: & per cõsequens officiũ eius debere exuberare. ff. de inoffi. testa. si pars. ver. si aperte. ne sub obtentu & ministro iustitie preda fiat: etiaz si de rigore iuris deficiat excep. ff. de peti. here. l. plane. & l. fi. & ne inde nascatur iniuria &c. C. vnde vi. l. meminerint. ¶ Cõstat etiam talẽ restitutionẽ in integrũ posse peti per modũ contradictionis & incidenter corã iudice exequenti q̃ non est merus executor nec requirit̃ tunc libellus nec litis cõtesta. vt pz ex no. p Bar. C. de temp. appel. aut̃. item si appellatione. ante fi. iunctis his q̃ habẽtur in tex. & p eundem in. l. nã & postea. §. si minor. ff. de iureiuran. de inoffic. testa. papi. §. si filius. de contratabu. si preteritus. lz si principaliter & per modũ agendi peteretur requireretur litis contesta. & libel. ff. de mino. l. papi. exuli. l. fi.

¶ Restat solum rñdere his q̃ faciunt in contrariũ: quibus sublatis remanebit clare consultũ dicto Jacobo aduersus iniquã intentionẽ petentis & petens remanebit illusus q̃ de rigore iuris cõis & statutorũ cõfidit. ¶ Et primo obstare videt̃ qr exceptio solutionis fuit in primo iudicio opposita. & ea nõ obstante lata fuit snĩa contra opponentẽ. Sicq; videt̃ qd amplius in hoc iudicio executorio pponi nõ possit. l. finasit. §. fi. ff. de nego. gest. l. qd in diẽ. §. si rõnem. ff. de cõpen. ¶ Sed faciliter rñdetur q̃ eadem leges qd hoc procederet si fuisset expresse p iudicem reprobata tanq̃ nõ vera alias secus vt illi tex. met. pbant sed hic nõ fuit reprobata sed qr non pbata iudex eam secutus nõ fuit nũc vero probatur ideo debet admitti.

¶ Scdo

2 ¶ † Secundo videtur obstare quoniã ex eo quod fuit opposita patere videtur quod opponens sciebat eã sibi competere ꝛ sic videtur quod cessct equitas restõnis cõcedende. ¶ Sed respondetur ꝙ si sciuisset eam sibi competere. ꝛ non opposuisset nunc vero vellet restitui vt eam posset opponere ꝛ probare faterer contrarium qđ non esset audiendus si eã potuit tũc opponere ꝛ probare: sed per eum stetit. istum respectum ꝛ intellectum habuerunt doc. qui consuluerunt super isto negocio dũ se fundaret in hoc quod dictus Jacobus ignorauit istam exceptionem sibi cõpetere. ¶ Naꝫ ista distinctio scientie vel ignorantie procederet eo casu quo peteretur restõ ad opponenduꝫ eam non oppositam: ꝛ eo casu quo potuisset non soluꝫ opponere: sed etiam probare: al's non posset sibi imputari si non opposuit eam quam probare nõ poterat. Sed in casu nostro nõ potuit iste Jacobus probare dictam solutionem in primo iudicio: qꝛ nesciebat vbi esset instrumentuꝫ vel scriptura de solutione ꝛ iustam habuit causam ignorantie: vt in regula qui in alterius. de regu. iur. Unde posito ꝙ sciuerit eam sibi competere restitui debet etiam si prius eam non opposuisset: qꝛ non esset sibi imputandum postquã non videbat posse probare: ꝛ sic nihil profuisset opponere. ff. quis ordo in bo. pos. ser. l. fi. §. pen. fortius si eã opposuit. ꝛ sic in hoc fuit diligens ex quo eã ꝓbare nõ potuit siue ex eo ꝙ ignorabat ꝙ ĩ camera ꝛ in libris eius hoc appareret: siue quia non potuit inde extrahere vel habere vt patet expresse per no. per Innoc. in. d. c. vltra tertiam. super verbo nequerit. Et restituetur vt iterum opponat: qꝛ sñia claudit sibi viam iterum opponendi: ꝛ vt probet quod probare non potuit. ¶ Preterea non sequitur opposuit ergo sciuit eam sibi competere. Non opposuit generaliter vna cũ alijs exceptionibus in qua generali exceptione vel oppositione cum fiat ad cautelam cumulat quis non solum quas scit sibi competere: sꝫ etiam quas ignorat vt videmus quotidie de facto fieri: vt sic postea super qua velit ꝛ possit probationes inducat que super non exceptis induci non possent tanꝙ in iudicium non deductis: iuxta no. in. l. si duo. §. idem iul. de iur. iur. l. momentanee C. qui leg. perso. ꝛ quod no. Bal. C. de temp. app. l. per hanc in vij. col. ver. quero reus opposuit. ꝛ ibi expresse hoc dicit. Potuit etiam scire per vehementem opi. non de vera ꝛ certa scientia. iuxta ea que probantur in tex. ꝛ glo. ff. de aqua plu. arc. l. ij. §. item labeo ait. cum queritur. super verbo sciat. ¶ Et qꝛ veram scientiam non habuit probare non potuit: ideo restitutionem meretur: nec sibi nocere dꝫ quod sciuit vehementi opinione eam sibi competere: qꝛ etiam si vere sciuisset nõ noceret: nec ꝙ eaꝫ opposuit: sed potius debet prodesse: qꝛ fuit diligens in eo quod potuit.

3 ¶ † Tertio videᷓ obstare. Et ista est fortis ꝛ substantialis oppositio: qꝛ spãle est in cã fiscali seu reipublice: ꝛ in cã ecclesie vl' pupilli: vt propter instrumenta de nouo reperta cõcedatur restitutio aduersus sñiam[a]. ff. de re iudi. l. Imperatores. cum ibi nota. in glo. ergo in contrarium est ius cõe. ff. ad municip. l. j. §. fi. Et expresse hoc dicit gl. in. l. j. C. de sen. aduer. fiscum latis ꝙ alius priuatus non esset restituendus. ¶ Sed Bar. ibi notabiliter ad hoc respondet ꝙ priuatus si vult restitui propter instrumenta de nouo reperta necesse habet allegare: ꝛ etiam ꝓbare ꝙ in primo iudicio non habuit facultatem producẽdi talia instrumenta: ꝛ tunc restituitur per ea que no. Innoc. in. d. c. vltra tertiam. Sed fiscus respublica ecclesia vel pupillus non habent necesse hoc allegare vel probare. Sed solum ꝙ instrumenta sint de nouo reperta: clarius dici potest ꝙ dicte persone priuilegiate restituantur etiam propter instrumenta nõ ꝓducta: nunc vero producenda: lꝫ non sint de nouo reperta: qꝛ persona facit locum restitutioni: non autem iustum impedimẽtuꝫ. ff. de mino. l. minor. xxv. annis. omissam. de condi. inde. l. interdum. Sed alia persona non priuilegiata nõ restituitur nisi ratione iusti impedimenti: ꝛ sic ita demum si sunt de nouo reperta. Restituitur ergo respublica vel fiscus ꝓpter instrumẽta de nouo reperta: ꝛ sic non producta: vt dicta. l. imperatores: qꝛ restituerentur etiam si non fuissent de nouo reperta: si tamẽ ea non produxerant facilitate vel negligentia administratorũ sed non sic in priuato non priuilegiato. qꝛ regitur per seipsum Possent etiam dici de nouo reperta: tamen si diligens fuisset adhibita inquisitio fuissent a principio reperta: qꝛ forte erant intra domum ꝛ tunc hoc non prodesset priuato non priuilegiato: sed personis priuilegiatis proderit quibus culpa administratorum imputari non potest: sed propria sic vt restitutio cõcedatur. Et hoc credo fuisse de mente Bartoli in dicta. l. j. C. de sen. aduer. fis. dum dicit fisco sufficere ꝙ sint de nouo reperta quasi dicat etiam si fuit culpa commissa in non reperiendo: quia erãt apud se: secus in priuato. ¶ Sed in casu nostro nulla culpa vel negligentia potest imputari dicto Jacobo: cuꝫ instrumenta penes se non essent: sed in camera communis: ꝛ si iustissimam ignorantiam potuit habere.

¶ Quarto videtur facere dubium qꝛ text. in. d. l. imperatores. ꝛ l. sub pretextu. ff. ꝛ. C. de re iudi. simpliciter ꝛ indistincte dicunt sententiam non rescindi per instrumenta de nouo reperta. Sꝫ respondetur ꝙ debent intelligi: sane. s. ipso iure: ꝛ eoipso sunt de nouo reperta. Non autem videtur dicti tex. excludere beneficium restitutionis in integrum infra tempus debituꝫ ex causa iusti impedimenti. glo. est ordi. que ita plene disputando determinat in simi. C. si de momen. posses. fue. appel. l. j. in gl. magna. ꝛ alie. gl. que sunt in simi. in. l. si sic. in gl. magna. ꝛ. l. si partem. §. fi. in. j. glõ. ff. quemadmo. serui. amit. que propter iustaꝫ ignorantiam concedunt restitutionem ei contra queꝫ cucurrit prescriptio: licet talis ignorantia cursum prescriptionis non impediuerit. C. de prescrip. lon. tempo. l. fi. ꝛ no. Barto. in. l. j. §. siquis propter inundationem. ff. de itinere actuqꝫ priua. Eodem modo respondetur ad statutum quod videtur precise loqui. Sed non propterea censetur beneficium restitutionis excludere per glo. predictas: ꝛ qꝛ statutum postea concedit expsse beneficium restitutionis. ꝛ cum tendat ad obseruantiam iuris communis: qꝛ dicit illud idẽ quod vult ius cõmune debet ẜm ius commune limitari. iuxta nota. per glo. magnaꝫ in simi. C. de iure delibe. l. fi. §. in cõputatione. Nõ ergo ꝓpter instrã de nouo reperta rescinditur sñia sine restitutione qꝛ sic quãdo cunqꝫ producerentur etiam post quadriẽniuꝫ a die rescinderetur hoc solo ꝓbato: ꝛ sic lites de facili resuscitarẽtur cui leges ille voluerunt obuiare. ¶ Sed prehabita restitutione infra tempus debitum. causa cognita sic.

¶ Quinto facit dubium. l. admonendi. ff. de iureiurã. Ubi priuatus propter noua instrumenta de nouo reperta non restituitur aduersus sententiaꝫ nisi eo casu quo lata fuerit virtute falsi iuramenti necessarij prestiti per alteram partem qꝛ tũc videtur lata per falsam probationem ꝛ sic restitutio daretur per titulum si ex fal. instru. ꝛ per. l. diuus. ff. de re iudi. ꝛ ita sentit ibi glo. in contrario quod format de dicta. l. iperatores. ꝛ de. l. sub pretextu. dicens quod in illis non interuenit iuramentum sed in. l. admonendi. sic. Et sic innuit quod intentio dicte. l. imperatores. ꝛ. l. sub pretextu. sit quod etiam per restitutionem in integrum sñia non rescindatur quando iuramentum predictum non interuenit ꝛ hoc est difficile. ¶ Sed respondeo quod illa l. admonendi. loquitur in actore contra quem lata fuit sententia absolutoria: qꝛ ipse non probauit suam intentionẽ quo casu si reus fuisset absolutus sine iuramẽto qꝛ actor nullo modo probasset non restitueretur actor propter instrumẽta de nouo reperta qꝛ est quid sibi imputetur cur liteꝫ mouit anteꝙ instrumenta reperiret contra consilium legis. C. de edendo. l. qui accusare. ꝛ contra. l. qui in alterius. ff. de reg. iur. in fine. ¶ Sed si reus sine iuramento non fuisset absolutus: qꝛ actor forte semiplene probauerat visum tamen fuit iudici deferre iuramentum potius reo ꝙ actori delaturus actori si reus non iurasset tunc suadet equitas quod si reperiat instrumenta de nouo per que possit ꝓbare falsitatem iuramenti restituatur qꝛ dolus rei falsum iurantis preponderat culpe actoris in nõ plene ꝓbando. l. item si obstetrix. §. fi. ad. l. aquil. ¶ Nos sumus in reo cui non sic imputatur cum in sua potestate non fuerit quando conueniretur. d. l. qui in alterius.

¶ Sexto ꝛ vltimo posset fieri dubium qꝛ hic erãt due obligationes ex diuersis causis orientes vna ex contractu mutui. Altera ex sententia. Et sic videtur ꝙ altera per alteram non tollaᷓ ff. de iureiuran. si actor. de actio. empti. non est nouuꝫ licet cõpeterent ad idem. ¶ Sed respondetur veruꝫ esse si habuissent originem in personis diuersorum qui non reputarentur idem licet postea deuenissent ad personam eiusdem qꝛ tunc haberẽt s. quelibet earum effectum solide exactionis. ita loquitur. l. nõ est nouum. quod hic non est qꝛ hic est in personis diuersorum qui reputabantur idem. s. defuncti ꝛ heredis: vel quando vna tollitur sententia absolutoria vel iusiurandum ita loquitur. l. si actor. de iureiuran. Secus si ex actiõe vel solutione. ff. de cõsti. pecu. l. item illa. §. fi. ꝛ de his qui deie. vel effu. l. perceptiõe. Nam sunt ambe persecutorie ꝛ tendẽtes ad idem ꝛ habuerunt originem in personis diuersorum qui reputabantur idem. Et vna fuit sublata solutione: vel ꝓprius contrariuꝫ loquitur: qñ semel concurrerunt: hic non: qꝛ vna sublata per solutionem altera incepit per erroreꝫ: qꝛ fundatur super prima ac si illa extaret cum esset sublata. quarũ prima erat ex contractu mutui. secunda ex sñia. ꝛ sic nihil ad propositum facit oppositio. ¶ Remanet ergo defensata prefata via restitutionis in integrum ꝯ dictam sñiam ad impediendum executionem. Datur etiã alia via vera ꝛ iuridica. vꝫ opponẽdi excep. dolo facis petere ꝙ restituturꝰ es. ff. de do. excep. l. dolo facit. que quidẽ exceptio põt

[a] ¶ Sñiaꝫ. Et anꝫ qño de‹fta›lis restõ. vide d. Alex. d imo. in ɔsi. lxxxiiij. i iiij. col. i. j. pte. ꝛ qđ de sñia ꝙ trãsiuit in rem iudicatã. vide p eum in cõsil. clxvj. i vlt. col. in. ij. parte.

opponi etiam in iudicio summario et executiuo quando nõ requirit altiorem indaginem: vt hic est. C. de edic. di. adr. tol. l. ij. Et non solum quando restituturus est excipiendi: sed etiã qñ alteri qui tñ recipienti restituturus est. ff. de condi. ob causam. si donaturus. §. fi. et plene p bar. in. l. si socer. §. lutius. ff. so. ma. ¶ Sz in casu isto est huiusmodi: qr si fieret executio istius sententie posset camera cõmunis Parme repetere quod prius ipsa soluerat per conditionem sine causa: qr lz illa solutio facta fuerit ob causam debiti. Attamen postq̃ creditor vel eius heres dicte solutioni non stetit: lz iterũ petijt et habuit: prima causa reducitur vel reducta est ad nõ causam. ff. de condi. indeb. l. eleganter. §. sed et si post ver. et ideo. et ver. sane. vbi casus. et videtur glo. ordi. in. l. iul. circa medium. ibi et videtur redire ad non causam etc. et quod ibi per bar. ¶ † Et isto modo saluari dz gl. que est in. l. fideiussor. §. in omnibus. ff. man. dum dicit cõpetere conditionem sine cã quã Petrus reprehendit dicens indebitum solutum per sñiam nec per conditionem indebiti posse repeti. nec per conditionem sine cã: qr sñia impugnaretur que de indebito facit debitum: et de nõ cã facit causaz. Sed ipse verum dicit si soluens vellet retractare secũdam solutionem factam virtute sñie. Sed ego dico q̃ non illam: sed primã retractare potest: qr per hec non redarguit sñiam de iniquitate: sed ideo repetit: qr reducta fuit prima solutio ad nõ causaz ꝓpter secundam solutionem: et sic ex cã noua. l. si fullo. ff. de cõditio. si ne causa. ¶ Et isto modo intelligendo prefata glo. nõ meruit reprobari: qr dicit ipam veritatem. Et hoc credo voluisse dicere bal. C. de re iudi. l. sub pretextu. dum dicit posse obijci exceptionem compensationis. Et hoc semper fuit mihi visum verum lz doc. scribentes hanc viam clare non tangant que est verissima et clara et expedita. Nam camera predicta in cuius vtilitatẽ prefatum debitum fuit conuersum quod exigeret per cõditionez sine causa teneretur restituere dicto Jacobo qui pro ea nouiter soluisset vel sibi actionez cedere. Igitur vt videtur circuitus poterit dictus Jacobus recta via dictam exceptionem dolo facis obijcere. ff. de condi. indeb. l. dominus testamento. et. l. cum fundus. §. seruum tuum imprudens. si cer. peta. lz enim petens nõ fecerit a principio dolo: qr potuit ignorare solutionẽ factam patri suo nunc tamen cum sciat et perseuerat dolo. facit l. ij. §. circa. ff. de doli excepti. ¶ Datur et tertia via satis expedita videlicet vt iudicis officium imploretur loco exceptionis que propter seruãdum iuris rigorem deficit cum subsit eq̃tas contra rigorem a iure approbata. per. l. plane. et. l. fi. ff. de peti. heredi. et bar. in. l. j. quod vi aut clam. † Nec obstat q̃ statutum videtur tollere non solum exceptionem sed etiam officiuz iud. dum dicit vel nisi sit exceptio vel defensio etc. quod verbum defensio latius est q̃ verbum exceptio vt comprehendat officium iudicis quod defensio dici potest. ¶ Nam diligenter et subtiliter notandũ est q̃ illud verbuz defensio in isto statuto nõ ponitur in regula prohibitiua que precedit. illa enim solum prohibet exceptiones dum dicit nõ obstãtibus aliquibus exceptionibus iuris vel factiᵃ: nec subijcit vel defensionibus etc. ¶ Cõstat autem q̃ appellatione exceptionum non comprehenditur iudi. officium vt patet ex dicta. l. plane. et. l. fi. ff. de peti. hereditatis. ¶ Postea vero cuz ponit tres fallen. a regula: in quibꝰ permittit exceptionem opponi. in vltima de illis apponit illud verbum defensio non vt tollatur. sed vt concedatur. Mõ nos habemus duas regulas. Una est q̃ exceptio licet fiat per ampliora verba q̃ sit regula precedens: illam tamen non ampliat vt faciat eam importare plus q̃ importat proprietas verborum positorum in regula. ff. de vsufr. lega. l. generali. §. vxori. versi. respondi ibi et his que mercis causa etc. et ibi no. per bart. licet confirmet regulam in non exceptuatis. l. nam quod liquide. §. fi. de penu. lega. Sed hic cum regula prohibitiua precedẽs loquatur de exceptionibus tantum: si diceremus propter illud verbum vel defensio positum in vna de exceptionibus comprehendi officium iudi. ampliaretur regula per exceptionez generalem positam vltra q̃ patiatur natura verborum regule quod non est dicendum vt dixi. ¶ Alia regula est q̃ verba posita ad vnum finem non operatur oppositum. l. cum tale. §. fi. ff. de condi. et demonst. Et posita ad diminutionem non operantur augmentũ: nec econtra. l. legata inutiliter. de leg. j. de fun. instru. si mancipia. sed hic illud verbum vel defensio positum in vna de exceptionibus positum fuit ad ampliandum modum excipiendi contra regulam que tendit in oppositũ. s. ad restringẽdum et tollẽdum. Si ergo diceremus per ipsum regulam ampliari per iudi. officium operaretur illud verbum vel defensio contrarium eius ad quod fuit appositũ et diminueret modos excipiẽdi cum fuerit appositum ad agenduz contra dicta iura quod non est dicendũ. ¶ Et sic concluditur dicto Jacobo succurrendum fore per officiũ iudi. ex equitate quãuis stricto iure sibi denegaretur exceptio. Et qr dicte tres vie liquide sunt et expedite et defensate a contrarijs nõ curo alias prosequi quas docto. tangunt in locis circa principium allegatis. Poterit autem Jacobus omnibus vti et omnes accumulare ad cautelã ff. de excep. l. nemo prohibetur. ¶ Et nullus iudex sani capitis debet esse ita temerarius q̃ aduersus tot et tanta debeat dictã sententiam executioni mandare timore dicti statuti vel legum dicentium pretextu instrumentorum de nouo repertorum: ex quo sibi per dictos libros cõstat de reali solutiõe quibus sine dubio credẽduz est lz sint scripti manu priuata: vt in aut. ad hec C. de fide. instru. et no. p doc. in. §. nũmularios. Sup articulo de nouatiõe nõ insisto: qr nõ expedit: sed cũ alijs scribẽtibus transeo. Die. xvj. mẽsis Februarij. Mccccxxxvj. in qua die occurrit festiuitas beate Juliane. Laus deo.

a ¶ Vel facti. Mõ aũt tale statutũ intelligat vide. d. alexã. d. imo. i ɔsi. xcviij. l. ij. col. et in ɔsil. xcix. p totũ i. iiij. pte.

¶ Casus talis est.

¶ Georgius Joannes Galeottus et Bonsostegnus de marinetis tenuerunt et possederunt iam sunt anni. xl. quedam pascua et valles ac terras aratorias positas in villa guardie districtꝰ Ferrarie: vbi dicitur le commune: vel ipsa loca vocantur le cõmune: et successiue mortuis dictis Georgio Joanne galeotto et Bonsostegno dicta loca tenuerunt aliquo tẽpore ac possederunt. Et nunc tenẽt et possident Georgius Galeottus et Ludouicus iuuenes de marinetis qui dicũt se esse heredes et hereditario nomine tenere dicta bona p̃dictorum Georgij Joannis galeotti Bonsostegni antiquorum et antecessorũ suorꝫ: qui iuuenes de marinetis accusarũt de damno dato sup dictis rebꝰ homines certos cõmunis guardie districtus Ferrarie. Qui accusati defendẽtes dicunt in iudicio p̃dicta bona spectare et pertinere ad homines et cõmune guardie iure dñij vel quasi vel possessionis vel quasi: et sic nullum ius cõpetere dictis de marinetis accusandi etc. et super hoc petunt pronunciari. Postea in processu ante litis contestationem dicunt esse vel fuisse spoliatos a Georgio Joanne Galeotto et Bonsostegno de marinetis antiquis: quorum isti iuuenes de marinetis dicunt se heredes: et ideo debere restitui ante oĩa post lit. contest. ante publi. processus petunt prius procedi et terminari super hoc possessorio: iuuenes de marinetis pro fundamento intentiõis eorũ allegant antecessores suos et successiue ipos dicta bona tenuisse et possedisse per annos. lx. continue bona fide et iusto titulo. et tõ prescripsisse et de possess. tanti tẽporis recte ꝓbãt: lz nõ separate vt cognosci possit quãto tpe possederunt isti iuuenes: et producunt aliquos titulos emptionis ꝑmutationis et locationis aliquarũ rerũ contẽtarum in p̃dictis rebus sonantes in psonas dictorum antiquorum de marinetis. et inter cetera producunt sñiaz arbitralẽ et diuersoriam dictarum rerum inter tres diuisas familias. s. ipos de marinet. illos de zogolis et illos de cazanemictis latam non citatis neqꝫ monitis: immo ignorantibus dictis hominibus et cõmune guardie. allegant ẽt statutũ in ciuitate Ferrarie tenoris infrascripti. vz q̃ siquis aliquas res immobiles iusto titulo acquisitas pacifice et quiete tenuerit et possederit per se aut ante ipm tente et possesse fuerint ab vno vel pluribus a quibus causam habuerit spacio. xxx. anno. nulla interpellatione vel ꝑtestatione sibi facta in publico nec aliqua conuẽtione preuia vel lite mota inter dictum tps: nullo modo eã ipso dicto tẽpore. xxx. annorum ipse nec successores sui i dictis rebus molestari turbari vel inquietari possint directe vel indirecte a quauis persona cuiuscunqꝫ conditionis et etatis fuerit: siue pupillus vel adultus fuerit in dicto tẽpore: siue absens: siue presens fuerit a quibus non possit excipi beneficium pupillaris: aut minoris etatis: nec aliquod aliud auxilium ex quauis cã predictis personis competere possit. Que omnia locũ habeant nedum respectu directi dñij sed vtilis etiaz si originẽ traxerit a proprietate ecclesiastica. Et presentem prouisionem locum habere mandauerunt et voluerunt nedum in futuris: sz in preteritis et pendentibus. ¶ Et siquis contra hanc ꝓuisionem et statutum hoc attentauerit ipso facto intelligatur ei perpetuum silentium impositum extitisse et cadat in penam duorũ milium ducatorum applicandorũ ei qui fuerit in quietatione. Et in penam perpetue infamie. Et hoc non obstantibus aliquibus statutis prouisionibus et reformationibus duodecim sapientum ciuitatis Ferrarie in contrarium loquentibus et iure aliquo non obstante: quibus ex nũc dictus iudex et dicti sapiẽtes ex certa scientia mandant et volunt quãtũ ad p̃dicta esse in omnibus derogatum et per consequẽs dicta bona spectare et ptinere ad eos. ¶ Ex aduerso cõe et hoĩes guardie dicũt ab annis. xl. vltra per plures annos p̃dicta bona tenuisse et possedisse pro suis et tanq̃ sua et dictos antiquos de marinetis p vim occupasse et spoliasse dictos homines et commune et ipsis possidentibus

dentibus arripuisse iō pscriptionez nullo pacto sibi obesse cū mala fide omnes de marinetis tenuerunt ꝛ possederunt ꝛ quia contractum est vitium reale in predictis rebus quoniam probatum est per testes dictos homines ꝛ commune spoliatos ꝛ dictos de marinetis per vim ꝛ potentiam occupasse ꝛ arripuisse ab ipsis hominibus ꝛ commune possidentibus. Et sic prescriptionem non nocere ex possessione que hunc vitiosum initiuz ꝛ malamfidem que transit in successorem vniuersalem pari ratione. Nec statutum habere locuz in hoc casu qꝛ quāuis nō faciat mentionē de bonafide: tñ intelligi dʒ fʒ ius cōmune. ¶ Scd̄o propter verbū iusto qd̄ vr̄ amplecti bonāfidē ad hoc vt iustus dicat̄. ¶ Tertio per multas alias rōnes allegādas ꝛ publicato processu ꝛ presupposita validitudine eius querit̄ an ferēda sit snīa in fauorē dictorum hoīm ꝛ cōis guardie nō obstātē pscri. ꝛ dicto statuto talijs allegatis per dictos de marinetis.

1 ☞ Statutum loquens de prescriptione debet ita intelligi ne contrarietur canoni. 2.
2 Et an aduersus interdictum vnde vi possit prescribi.
3 An si predecessor non potest prescribere nec heres eius prescribat. 4.
4 De intellectu. l. cum heres. ff. de diuer. prescrip.

¶ Consilium. cclviij.

IN christi nomine amē.

1 ¶ † Uiso puncto suprascripto et allegationibus factis super eo. Et p̄supposito quod spoliatio predicta sit probata super quo tamen aliter me non extendo qꝛ in quibusdam alijs allegationibus factis post istas dicitur quod hoc presupponitur pro constanti ac etiam presupposita validitate processus videtur clare dicendum ꝙ snīa veniat ferenda in fauorem dictoruz hominum seu cōmunitatis guardie non obstante exceptione
2 prescriptionis per possessores allegata. ¶ † Constat enim patres istorum iuuenum qui dicunt̄ spoliasse non potuisse p̄scribere nec aduersus rei vēdi. que cōpetit spoliatis. C. de prescri. pti. xxx. anno. si quis emptionis. §. sed hoc super illis. nec aduersus interdictum vnde vi. vʒ. in factum loco eius subrogatū insti. de interdi. §. fi. quātumcūqꝫ longissimo tempore possedissent propter ipsorū vitiosum ingressum ꝛ malāfidem. extra de prescript. c. fi. de regu. iur. c. possessor malefidei. lib. vj. que iura seruanda sunt in foro ciuili ꝛ in terris imperij quia tendunt ad excludendum. peccatum ꝛ ad salutem anime vt ibi notatur. † et p ipsa sunt correcte leges ciuiles permittentes prescriptionem longissimi temporis currere cum mala fide: qꝛ canones in hoc ꝯtrīuz disponentes preferuntur legibus. iuxta no. in. c. j. de ope. no. nun. ꝛ in. l. priuilegia. C. de sac. san. ecc. ¶ Nec ob. statutum. s̄. allegatum quod ne videatur superfluuz videtur etiā intelligi in possessoribus malefidei. Nam si statutum hoc voluisset et si expresse hoc dixisset non valeret: qꝛ induceret peccatum. Et hoc determinat Jo. an. in. c. fi. de excep. lib. vj. in nouella. ꝛ bar. expresse in. l. omnes populi. ff. de iust. ꝛ iur. in. iij. q. pn. in qua tractat super quibus possunt fieri statuta. in versi. ecce aliam. vbi per id quod supra dixerat: ita decidit exp̄sse. Postquam ergo dictum statutum hoc expresse non dicit non videat̄ voluisse id quod velle non poterat. ff. que in frau. credi. si pater ad munici. lucius. §. pe. de ritu nup. quāquam. de condi. insti. si quis sub conditione. dʒ enim generalitas dicti statuti restringi ad possessores bonefidei p ea que in fi. plene no. Jo. an. i. c. eos de immu. ecc. li. vj. in nouel. ꝛ in. c. ij. de consti. eo. lib. sup verbo noscuntur. facit. ff. de ope. lib. l. hoc demum. de fideicom. libe. l. cum fidei. heredis. ꝛ qd̄ no. ff. de of. eius cui man. est iurisdi. l. j. in prin. in gl. que incipit. argumentuz triplex in fi. ¶ Nec erit statutum propterea superfluum cū statuat talē prescri. xxx. an. currere ēt contra pupillum qd̄ nō est de iure cōi. C. de p̄scr. xxx. anno. l. sicut. §. fi. quāquam dici possit ꝙ illa loquit̄ qn̄ talis p̄scriptio currit sine titulo. sed hoc statutum requirit titulū: q̄cquid sit adhuc tolerabilius est dicere ꝙ sit superfluū q̄ ꝙ voluerit statuere aliqd illicitum: vel qd̄ special'r ꝛ exp̄sse statuere nō posset: ꝛ sic ꝙ nō valeat per iura ꝛ allegatiōes supradictas: qꝛ non est sumendus intellectus qui hʒ vitiare. l. siquis a filio. ff. de leg. j. ꝛ no. eo. ti. l. talis scriptura.

¶ Ex quibus oībus concluditur predictos possessores nō posse
3 tueri prescriptione ex persona parentum suoꝝ quasi ille p̄scripserunt: nec de iure cōi: nec ex forma dicti statuti. † Sequitur videre an possint se tueri ex ꝓpria psona quasi ipsi p̄scripserint si volunt prescriptionem a se inchoare ꝛ nō vti adminiculo possessionis ex persona suorum parentum. Et videt̄ ꝙ nō duplici ratione. ¶ Prima qꝛ res est vitiosa vitio reali. s. violentie qd̄ non reperitur fuisse purgatum. ergo ꝛc. insti. d̄ vsuca. §. furtiue C. de acqui. pos. l. vitia. cum ibi plene no. ¶ Secunda ratio qꝛ sunt heredes quibus nocet mala fides defunctoruz ēt si velint a se prescriptionem inchoare. ff. de diuer. ꝛ temp. prescrip. cum heres. cum concor. ¶ In contrariū quia re vera iura predicta locum sibi vendicant in prescriptionibus longi temporis. x. vel xx. anno. ꝛ in vsuca. triennij que currunt ꝛ currebant etiam de iure veteri cum ti. ꝛ bonafide. Sed prescriptionem longissimi temporis. xxx. anno. Nec reale vitium furti vel violentie impedit qd̄ pʒ qꝛ ēt fur ꝛ raptor tanto tpe p̄scribunt: non vt querāt dominium directum vel vtile: sed dūtaxat exceptionem ꝓpter negligentiam non petentis. C. de euicti. excep. l. j. circa mediuz
4 † Nec etiam mala fides defuncti nocet heredibus si volunt inchoare prescriptionem a se: cum fuerint bonefidei: ꝛ sic locum non habet in ea. d. l. cum heres. gl. est ordi. in. c. cum quis in ius de reg. iur. li. vj. Plus dixit Dy. ꝙ de equitate canonica si heres vult inchoare prescriptionem a se mala fides defuncti nūꝙ sibi nocet etiam in prescriptione longi temporis. Et sic illa l. cum heres. non habet locum de iure canonico fm̄ eum. Sed certe hoc non est verum: qꝛ ius canonicum non extendit materiam prescriptionum vltra terminos iuris ciuilis vt faciat posse prescribi eo casu quo ius ciuile ꝓhibet. Sed potius eam restringit: qꝛ vbi ius ciuile permittit posse prescribi cum mala fide ius canonicuz prohibet. Et vbi ius ciuile dicit sufficere bonam fidem in initio prescriptionis: ius canonicum corrigit: ꝛ vult ꝙ toto tempore eius adsit: vt in. c. possessor. de reg. iur. Cū igitur ius ciuile disponat in prescriptione longi temporis qd̄ mala fides defuncti noceat heredi: vt eam cōplere vel inchoare non possit etiam si a se velit inchoare non est dicendū ꝙ ius canonicum velit contrarium cum factum sit ad restringendum materiam prescriptionum. Tunc autem ampliaret quod dicēdum non est. l. legata inutiliter. ff. de lega. j. in prescriptione vero. xxx. annorum. bene procedit dictum Dy. Nam in illa de iure ciuili mala fides defuncti non nocet heredi qꝛ nec ꝓpria mala fides heredis sibi noceret. Jus autez canonicum vult ꝙ mala fides noceat. ꝛ sic corrigit ius ciuile. Hec autem correctio limitatur ꝛ restringitur vt mala fides propria noceat non aliena. qꝛ lʒ heres reputetur eadem persona cuz defuncto diuersa
a tamen est in veritate[a] ꝛ in his que concernunt pactum non reputatur eadem: vnde aliud est iuramentum defuncti aliud heredis similiter ꝛ periurium. l. generaliter. C. de non nume. pec. Nam anima que peccauerit ipsa morietur. Et alia est mala fides defuncti: alia heredis. Et ita reperio Bal. tenere in. l. nihil. C. pro herede. ꝙ illud dictum Dy. positum in regula possessor. de regu. iur. lib. vj. ante fi. quod etiam refert bar. in. l. cū heres. de diuer. ꝛ tempo. prescrip. vʒ ꝙ de equitate canonica mala fides defuncti non noceat heredi volenti prescriptionē a se inchoare non sit verum in prescriptiōe longi temporis ꝛ sic nō corrigatur lex illa cū heres. cum concordā. Sed bene sit v̄a in prescriptione longissimi tēporis. Et in ista debeat intelligi gl. que est in. d. c. cū quis in ius. de reg. iur. li. vj. que probat dictū Dy. Hoc autē non est ex equitate canōica quasi rigor iuris ciuilis dictet contrarium. Hoc enim non est verum vt dixi. sʒ est ex eo qꝛ ratio ꝓpter quā ius canonicuz resistit prescriptioni. s. mala fides cessat in psona heredis bonefidei quando vult prescriptionem a se inchoare.

[a] ¶ In veritate. Adde idē p. d. bar. sozi. in cō. lxj. ver. sed hec obiectio. circa medium in. j. parte.

¶ Breuiter propter duo vel tria videtur dicendū prefatos possessores etiam ex propria persona non posse se in p̄scriptiōe defendere. i. etiam si nolint vti adminiculo possessionis ex psona suorum auctorum sed inchoare a se. ¶ Prima ꝓpter defectuz tituli si volūt se iuuare ex statuto: quoniam statutum requirit titulum iustum vt patet ex principio dum dicit iusto titulo acq̄bent. Nam titulum inter viuos nullum titulum iustum habent. Nam titulum inter viuos nullum habent vt dicitur per allegantem. Titulum autem pro herede non possunt allegare cum sint sui heredes. C. pro herede. l. nihil. ff. eo. l. ij. §. fi. nec ēt titulum pro suo: vt ibi notatur per glo. ꝛ doc. Titulum autem vel titulos quos habebant defuncti auctores eorum allegare non possunt. Tum qꝛ vt dicitur non sunt tales qui sufficerent ad translationem dominij etiā si illi a quibus habiti sunt fuissent domini vt dicitur per allegantem lʒ eos non viderim: ergo ꝛc. l. clauibus. ff. de contrahen. emptio. Tum quia etiam si forent tales qui sufficerent ad acquisitionem dominij si forent habiti a domino: non tamen sufficiebant defunctis ad acquisitionem quasi dominij idest vsucapiendi conditionem si habiti sunt a non domino ꝓpter eorum malam fidem: ꝛ sic erant vitiosi: qꝛ iuncti cum mala fide. Igitur nec proficiunt heredibus ēt si essent heredes extranei. glo. est ordi. in. d. c. cum quis in ius. in fi. de reg. iur. qꝛ sicut cū quis vtitur adminiculo possessiōis

ex persona sui autoris dz ea uti cum sua causa suisqz vitijs.l. pomponius.C.cum quis.ff.de acqui.pos. Ita ꝛ cum vtitur adminiculo tituli sui autoris cum sit eadem ratio. ¶ Secũda ratio est: qꝛ etiam si possent allegare titulum pro herede vel pro suo: non tamen eis hoc sufficeret nisi etiam allegarent ꝛ probarent possessionem suam tanti temporis quod sufficeret ad inchoandum ꝛ finiendum prescriptionem: ꝛ sicqz ipsi possederũt annis.xxx. post mortem suorum parentum postq̃ habẽt necesse inchoare prescriptionẽ a se si volunt q̄ mala fides suoꝝ autorum eis non noceat: quod vt dicitur minime fecerunt: qꝛ lz probauerint inter se ꝛ suos auctores possedisse quadraginta annis hoc non sufficit: qꝛ hoc esse põt etiam si sui autores possederunt annis.xx. ꝛ ipsi decẽ: qd̃ tps decem annorum nõ sufficeret ad inchoandã ꝛ finiendaz prescriptionẽ ex sua persona. Debebant ergo articulare specifice ꝛ probare de possessione propria.xxx. annoꝝ post mortem parentum: cum alia sit possessio defuncti alia heredis.l.j.§.sceuola.si quis testa.liber eẽ iussus fue. quod cum non fecerint videtur q̄ debent succumbere cum tempus predictum esset de substantia intentionis eorum ꝛ sic erat necessario probandum vt no.glo.in.l.ob carmen.§.fi.ff.de testi.facit.C.de proba.matrem tuam.cum ibi not.ꝛ.l.cum actum.ff.de neg.gest.ꝛ quod no.Bar.in.l.non solum.§.sed vt probari.ff.de ope.noui nũcia. ¶ Tertia ratio est: qꝛ ex quo hic ex forma statuti requiritur titulus in prescriptione.xxx.anno. ꝛ ego.s.probaui q̄ etiam requiritur bonafides etiam si in personam predictorum concurrerent omnia ista tria.s.titulus bonafides ꝛ possessio.xxx.annoꝝ. Attamen mala fides auctoruz suorum habeat eis nocere sicut de iure ciuili noceretur in prescriptione longissimi temporis in qua titulus ꝛ bona fides requiritur: vt.d.l.cum heres.de diuer.ꝛ temp.prescri. Secus in prescriptione.xxx.anno.in qua non requireretur titulus: sz sufficeret bona fides vt supra probaui. Et hoc si predicti se fundant in prescriptione statutaria. Secus si in prescriptione iuris cõis in qua titulus non requiritur: sed sufficit bona fides. ¶ Per predicta patent tacta oĩa que in superioribus allegationibus continentur facienda ad ꝓpositũ. Iura vero in quibus tractatur. An ex delicto defuncti teneatur heres quatenus ad eum peruenit vel vltra non multum faciunt ad ꝓpositũ: qꝛ presupposito q̄ teneretur: non tamen sequitur quominus legitima prescriptione posset liberari. Laus deo ꝛ beate Marie virgini amen. Die.xxiiij. Februarij.1436.

1 Qualiter intelligatur statutum annullans acta in diebus feriatis: ꝛ qualiter istud intelligendum sit vt equalitas seruetur inter ambas partes litigantes.

2 Utrum statutũ possit annullare vires iuramenti ꝛ quando sit petenda relaxatio a iuramento: ꝛ an in ea relaxatione sit citanda pars: ꝛ quid operetur talis relaxatio.

¶ Consilium.cclix.

In christi nomine amen

¶ Circa primum questitum dubitatio videtur in hoc consistere † [1] q̄ cum statutum sub rubrica qui dies sint iuridici ꝛ qui feriati velit q̄ acta ꝛ gesta tempore feriato ꝓpter messes sint ipso iure nulla: videtur velle ꝑ consequens q̄ talibus ferijs nõ possit renũciari sicut nec ferijs inductis in reuerentia Dei: qꝛ si posset eis renũciari:[a] acta ꝛ gesta contra pñtem ꝛ sponte litigantez ꝛ nõ opponentẽ exceptionem non essent nulla sed valerent.ff.de fer.l.j.§.j.ꝛ.l.si feriatis de arbi. Et per consequens predicti dies tanq̄ non vtiles nõ videntur computandi in numero.xl.dieꝝ vtilium quibus cõpromissum durat ex forma statuti: ꝛ sic sñia arbitroꝝ non vr lata extra terminum statuti. Sed in contrarium: qꝛ si cena duci potest sine correctione ducenda est: vt dicit glo.ff.de dam.infe.l.damni.§.si is qui vicinas.circa finem in glo.pe.sed si hoc eẽt corrigeretur per dictum statutum taz regula generalis que est q̄ quilibet potest renũciare his que pro se introducta sunt.C.de pac.siquis in conscribendo.cum concor.q̄ etiaz spãlis que colligitur ex legibus supra allegatis. Et ideo prefatum statutum quatenus annullat acta ꝛ gesta tꝑibus ꝛ diebus feriatis de quibus supra fuerat locutum videtur intelligendum sm ius commune vz inquantum se refert ad feriatos in honorẽ dei indistincte. Sed quantum ad feriatos ꝓpter messem qñ ꝓcessum esset contra absentem ꝛ non consentientẽ. per ea que not.gl.C.de iure delia.l.fi.§.in cõputatione.in fi.gl.magne: vel q̄ intelligatur eo casu quo nõ fuerit expresse renunciatum ꝛ velit corrigere solum specialem regulã: que colligitur ex.d.l.j.§.j.de ferijs.s.qd̃ nõ videatur tacite renũciatum sponte litigando: non aũt generalem.s.quominus possit expresse renunciari: fortior enim debet esse renunciatio expressa que ꝓuenit ex indubitata

a ¶ Renũciari a Uide alex.de imol.in consil.xxxvj.i.vl.col.in.ij.parte.

b ¶ Nõ vocata Uide.d.Ant.d pra.vete.alexã.de imo.i cõsi.xlix.iter ɔsi.d.Alex.in.rj.col.in.iiij.pte.tan ꝛ qñ ꝛ qño absolõ a iuramẽto peti possit.vide.d.alexã.de imo.i ɔsi.cxxv.in.ix.col.in.j.pte.ꝛ i ɔsi.xxxix.i.iij.col.in.iiij.pte.ꝛ oĩno ꝑ eũdẽ pau.de ca.s.in ɔsil.cxcvj.ꝑ totuz.

voluntate q̄ tacita que prouenit ex cõiecturata: qꝛ in incertis non certis ꝛc.l.continuus.§.cum ita.ff.de verb.ob. Et pro hoc bene facit.l.iiij.in prin.ff.de manu.vindi. Nulla enim bona ratio posset assignari quare dictum statutum voluisset dictis ferijs non posse renunciari saltim expresse. Cuz igitur hic fuerit expresse renunciatum ferijs sequitur quod dicti dies erãt vtiles: ꝛ sic computabantur in numero quadraginta dierum prefixorum a statuto ad causas arbitrales terminandas quod et pars aduersa pro qua sententia lata est fuisse videtur confessa, rebus ipsis ꝛ factis: qꝛ dicto tempore feriato produxit testes ꝛ aliquos actus iuridicos: vt dicitur: fecit qui fieri nõ potuissent si dies nõ fuissent iuridici: que confessio tacita resultans ex dictis actis tantum videtur valere quantuz expressa.ff.de legi.l.de quibus.C.de insti.ꝛ substi.l.rephendenda. Et sic sequitur q̄ in numero dictoꝝ.xl.dierũ vtilium prefati dies computabantur Et per consequẽs dicta sñia lata est extra terminos cõpromissi ꝛ sic est nulla tanq̄ lata ab eis quoꝝ potestas erat finita.ff.de arbi.l.antepe.ꝛ.l.labeo.ꝛ hec de primo.

¶ Circa scdm̃ questitum dicendũ est q̄ cum in iudicijs equalitas sit seruanda.C.de fruc.ꝛ lit.expen.l.fi.ꝛ etiaz in arbitrijs.ff.de arbi.l.si cum dies.§.pe.ꝛ ibi no.per glo.que allegat plures concor.ꝛ in Specu.eo.ti.§.fi.ver.circa hoc.cuz seq.si dicti dies nõ erãt vtiles quo ad cõmoduz dicti Baptiste vt cõputentur in numero dierũ compromissi quod pro eo faceret: vt sic sñia sit nulla post quã lata est contra eum similiter dici deberet non fuisse vtiles quãtum ad cõmodum partis aduerse.s.vt valeãt actus iudiciales gesti per eum dictis diebus feriatis: qꝛ non debent esse validi cum nõ debeant esse vtiles quo ad vnam partem ꝛ inutiles quo ad alteram: qꝛ sic claudicasset iudicium vel arbitrium quod esse non debet.de excep.cum inter. Unde posito q̄ dicta sententia esset valida mero iure: foret tamen iniqua si arbitri secuti gesta per alteram partem dictis diebus tulissent ꝑ ea sentẽtiam: ꝛ sic deberet reuocari.C.si ex fal.instru.l.pe.extra de re iudi.cum.I.ꝛ.A.

2 ¶ Circa tertium questitum dico † q̄ statutum non potuit reuera annullare vires iuramenti que sibi dantur a iure canonico: de cuius foro est hodie iuramentum.iuxta no.in.c.fi.de foro cõpe.lib.vj.lz Bal.videatur dicere contrarium in aut.sacramẽta pube.C.si aduer.ven.ꝛ de ope.liber.l.ne patronus.hñ tamẽ posset statutum auferre iuramento illas vires quas ei dant iura ciuilia ꝓpter ptãtem datam pupillis a iure ciuili cõdendi ibi leges inter se et cõtrarias iuri cõi.l.oẽs populi.ff.de iusti.ꝛ iur.quod non facit ius canonicum. Ideo inferiores non pñt ius illud tollere: vt in cle.ne romani.de elec. Potuit etiam statutuz facere q̄ a sñia arbitroꝝ posset appellari ꝛ peti reductio ab arbitrium boni viri non obstante quacunqz ratione vel pacto facto in contrarium: qꝛ ista erant de foro statuentiuz inter subditos: ꝛ ideo in casu nostro valuit appellatio ꝑ Baptistaz interposita: lz interponendo fuerit periurus: sicut cũ qs iurat non contrahere vel non testari. Nam tale iuramẽtũ non vitiat nec reddit nullum talem contractum vel testamẽtum quia sunt actus extraiudiciales: sed reddit iurantem periuriũ.iuxta no.per Inno.in.c.dilecto.de preben.ꝛ per Jo.an.plene in.c.pia.de excep.lib.vj. Appellatio vero videtur potius actus extraiudicialis: qd̃ pz qꝛ potest fieri die feriato.C.de ferijs.l.j.ꝛ sic fuit valida quantum ad impediendum ne sñia transiret in rem iudicatam. Sed ad prosequendum appl̃onem iudex ipsuz nõ deberet admittere cõtra ꝓprium iuramẽtũ: qꝛ nõ dz iudex esse auctor periurij si iuramentũ erat validum. Dz ergo petere absolutionẽ a iuramẽto si vult ꝓsequi: al's currerẽt sibi tẽpora appellatiõis ꝓsequẽde sicut si posset ꝓsequi qꝛ põt facere vt appellatio sit.vt in regula iuris: ꝛ probatur in.c.fi.de elec.

¶ Circa quartum ꝛ quintum dubiuz si petijt absolutionẽ: an fuerit sibi concedenda: ꝛ an potuerit concedi parte absente nõ vocata[b] per epm̃. Notandum est q̄ si arbitratores fuissent in vero dolo tale iuramentuz nõ ligaret Baptistã ad eius obseruãtiam: qꝛ in generali iuramento talis casus nõ includitur cũ de oi generali locutione dolus intelligatur exclusus ꝛ exceptuatus l.creditor.§.lucius.ff.mandati. Et qꝛ etiam si spãliter ꝛ expsse iurasset obseruare laudum et si arbitri dolose laudauerint nõ valeret tale iuramentum tanq̄ contra bonos mores: qꝛ induceret arbitros ad delinquendum.c.non est obligatorium.de regulis iur.li.vj.iuncta.l.cõuenire.ff.de pac.dota.ꝛ.l.si vnus.§.illud nulla.ff.de pac. Et hoc expresse terminauit Jo.cal.in questione disputata per eũ quã Jo.an.refert in additio.Spe.ti.de arbi.§.fi.in addi.que incipit clarius sic formatur dicta clausula ꝛc. Et sic non foret necessaria absolutio episcopi postquã iuramentum est nullum: lz posset peti ad cautelam.iuxta not.per Bal.C.de ope.libe.l.ne patronus.iuncto.c.soler.de sen.exco.lib.vj.ꝛ quod no.glo.in.c.ij.de iureiurando. Si vero fuerint in dolo

dolo presumpto quod esset si moderate lesissent. iuxta notata per bar. in.l.societatem.§.arbitrorum.ff.pro socio.tūc ex quo specialiter ⁊ expresse talem licentiam dederunt in casu nostro quod non conquererentur etiam pro maxima lesione:nō tamē aliter de vero dolo apparet.tunc tale iuramentum mero iure ligat iurantem:qꝛ potest ipsum seruare sine peccato lꝫ fuerit interpositum super pacto nullo:qꝛ statutū istud tale pactum annullat cum disponit ꝙ eo non obstante possit cōqueri iuramētum nō tamē annullat:non qꝛ nollit:immo expresse vult:sed qꝛ non pōt vt supra proximo articulo dixi:quoniam hanc in se tacitam conditionē hꝫ:vꝫ vt sit semper seruanduꝫ si potest seruari sine interitu salutis eterne:etiam si sit interpositum super cōtractu nullo:nec ipsum statutum dedit vires iuramento nec ēt ius ciuile a quo statutum recipit auctoritatem nisi in casu auť. sacramenta puberum. quando contractus esset nullus ex priuilegio minoris etatis vt ibi notatur:immo ius ciuile regulariter annullat iuramentum eo casu quo annullat cōtractuꝫ.C. de legi.l.nō dubium.sed istā vim dat iuramēto ius canonicum qd fundať a iure diuino:a quo statutum non hꝫ vires. Igitˀ nō potest statutū predictum auferre vires quas ipsum non dedit: nec ius ciuile a quo statutuꝫ recipit auctoritatē.l.si arrogator §.sed an impuberi.ff.de adopt.ibi dn̄ dicit hoc non iudicio eiꝰ ad ipsum peruenit:sed ex principali prouidentia ⁊c. Stant ergo ista simul ꝙ pactum de non appellando nō valeat ꝑpter statutum ⁊ tamē valet iuramētum ⁊ ligat de iure canonico ex quo iurans potest ipsum seruare sine peccato suo. ¶ Sed aduertēdum:qꝛ non sine peccato partis aduerse qꝛ laudum est iniquū ideo pars que aliquid extorquet ex eo peccat: iuxta nota. per Inno.in.c.qꝛ plerique.de immu.eccle.ideo dixit Hosti.ꝙ dicto casu iudicis officio:scilicet ecclesie:prouidendum est qꝛ potest adiri ⁊ peti ab eo ꝙ absoluat a iuramēto:qꝛ non debet esse iniquitatis vinculum vt refert Jo.an.in addi.de qua supra. ⁊ in c.quintauallis.de iureiuran.sicut videmus in iuramēto de soluendis vsuris quod ligat iurantem:qꝛ potest ipsum saluare ⁊ soluere sine suo peccato.c.debitores.de iureiuran.sed qꝛ nō sine peccato recipientis potest peti absolutio ⁊ est concedenda etiam altera parte inuita.c.j.⁊.ij.⁊.c.ad nostram.de iureiuran. Sicut iuramentum metu extortum ligat mero iure: sed ab eo potest peti absolutio dicta de causa:vt in.c.abbas. ⁊ ibi plene notatur.qd metus causa.de electi.venerabilem.per Inn. circa finem.⁊ per Archi.in.c.ij.de pac.lib.vj.Dico igitur ad propositum redeundo ꝙ cum hic allegatur dolus arbitrorum ⁊ iniquitas laudi:qꝛ non solum ledit in maximo:sed in toto: qꝛ cum sit questio an venditio sit retractanda vel nō per errorem iuris iudicauerunt eam in totum retractandam cum in nihilum retractanda foret prout apparet clare ostensum per alia consilia super hec reddita dico ꝙ absolutio a dicto iuramēto concedēda fuit ⁊ est per dominum episcopum siue ad cautelaꝫ si fuit verus dolus arbitratorum siue proprie si de illo non apparet qꝛ saltim fuit ꝑsumptus qui colligiť ex enormissima lesione per quā laudum redditur iniquissimum:⁊ pro hoc determinatio Bar. in.l.siquis pro eo.de fideiusso.in quinta specie iuramenti. Sꝫ remanet dubium quid si fuerit concessa altera parte non vocata an valeat.[a] respondeo quantum ad habilitandum ipm̄ Baptistam ad iudicium ⁊ quantum ad hoc vt non incurrat periurium petendo se admitti ad probandum dolum arbitrorum ⁊ iniquitatē laudi non fuit necessaria partis aduerse citatio : qꝛ non agitur de aliquo preiudicio ipsius sed solum de excludēdo periurium petentis igitur ⁊c.l.recusare.in prin.ff ad trebe. sed talis absolutio non facit quominus in probatione postea fienda per eum necessaria sit partis vocatio qꝛ tunc de ipsius preiudicio agitur.iuxta ea que in simili habetur in.c.lꝫ eps.de preben.lib.vj.facit etiaꝫ ad ꝑdicta qd in simili habemus in bonorum possessione. Nam ille que ius non faciunt ⁊ sic preiudicium graue non afferunt conceduntˀ summarie ⁊ de plano etiā parte non vocata. Secus in his que ius tribuūt ⁊ preiudiciuꝫ faciunt vt plene no.in.l.iij.§.causa cognita.ff.de bono.pos.Et si dicatur intererat alterius partis ꝙ iuramentum non relaxaretur ⁊ ꝙ Baptista nō habilitaretur qꝛ per hoc euitasset eius molestiam ergo debuit citari ad talem relaxationeꝫ.respōdeo ꝙ sua contradictio non potuisset impedire eam fieri postquaꝫ petebatur ex cā ex qua ius ꝑmittit ꝙ fiat alias esset in eius potestate beneficium iuris alteri concessum auferre.contra.c. indultum.de reg.iur.lib.vj.Unde cū ipsa altera parte inuita cōcedenda foret fortius ea absente ⁊ non citata.ff.de regulis iuris.qui potest inuitis.de fideicom.liber.l.iiij.§.ij.Ille autē citandus est qui comparendo potest actū impedire:alias secus l.recusare.in prin.ff.ad treb. Predictuꝫ ergo interesse non est iustum prefata enim relaxatio iuramenti habebit in se tacitaꝫ conditionem si vera sunt que afferunt.s.ꝙ dolus arbitrorum vel enormissima lesio interuenerit prout in simi.no.glo.ff.de bon. pos.l.iij.§.bonorum.in glo.magna.⁊.§.si causa cognita.in fi.glo. Et sic alteri parti reseruatur ius:ratione cuius posset contradicere ⁊ impedire relaxationem iuramenti.s.qn̄ dolus ⁊ enormis lesio non interuenisset:aut ergo probabitur interuenisse ⁊ non poterat sibi denegari relaxatio:aut nō probabitur ⁊ relaxatio non intelligetur facta. Et sic incurret Baptista periurium veniendo contra iuramentum ex cā non cōcessa ⁊ relaxatiōe iuramenti nō facta:⁊ sic non continebit retractationē laudi. Non ergo interfuit alterius partis citari in relaxatiōe fiēda:qꝛ reseruatur ius eius:sed sufficit ꝙ citetur cum super allegatis recipienť ꝓbatiōes. ¶ Posset ēt dubitari an si predicta dictus baptista probabit erit necessaria alia relaxatio iuramenti. videť ꝙ sic quasi predicta non fuerit plena relaxatio sed solum quo ad effectuꝫ agendi vt habilitareť ad illud:vnde videtur necessaria alias ad effectū obtinēdi retractationē laudi.arg.extra de testi.c.veniens.⁊ quod no.bar.in.l.nam ⁊ postea.§.si minor.ff.de iur.iur. Contrarium dico qꝛ si per relaxationem iuramenti data fuit sibi licentia vt agat videtur data ēt vt peragat parte tamen vocata in peragendo.ff.de procur.l. qui procuratorem dat. Et pro hoc facit vt lꝫ a principio nō fuisset plena repleatur ex postfacto probatiōibus:facit id quod in simi.habetur in bo.pos.ſm tab.petita per heredem scriptū sub conditione ea pendente:qꝛ lꝫ tunc non tribuat ius sed nudam facti administrationem.l.siquis instituatur.ff.de heredi. insti. Existente tamen vel deficiente conditione plenior efficitur qꝛ conuertitur in ſm tabulas vel contra tabulas tribuentes ius ne sit necesse iterum bonoruꝫ possessionē petere.l.ij.§.si sub cōditione.⁊ ibi no.ff.de bonorum possessione ſm tabu. Ita ⁊ hic ne sit necesse iteruꝫ absolutionem petere sufficere dꝫ prima: vt lꝫ fuerit concessa ad finem agendi proficiat ad finem obtinendi ⁊ peragendi ne sit necesse eā de nouo superfluo petere. Nec obstat.c.veniēs.de testibus.qꝛ alio casu loquitur.s.in ꝓbatione interesse ad effectum agendi que fit summarie. Unde requiritur plenior ad finem obtinendi sed hic pariter ⁊ eodeꝫ modo fieret secunda vice sicut facta fuit prima cum consistat in facto solius absoluentis:⁊ sic secunda fieret superfluo:ergo ⁊c.l.hec stipulatio.§.diuus.vt lega.nomi.caue. Facit etiaꝫ qd dicitˀ in simili de absolutione a sententia excō.nā si excōmunicatus dicat sniam nullam non dꝫ audiri:nisi primo fuerit absolutus: ⁊ talis absolutio fit ad finem vt possit audiri super cā nullitatis ⁊ dicitur absolutio ad cautelam:qꝛ si probabit de nullitate apparebit ꝙ non erit ligatus:⁊ sic ꝙ non indigebat absolutione si nō probabit de nullitate apparebit ꝙ erit ligatus:⁊ illa absolutio que prius fuit ad cautelam conuertitur in veram absolutionem. Nec alia absolutio est necessaria vt hec habentur in c.per tuas.de sententia excō.eodem modo in ꝓposito absolutio a iuramento ꝑstari debet ei qui dicit dolo iurasse vel se deceptū ad fineꝫ vt non obstāte iuramēto audiatur. Et ne sit piurus lꝫ postea non ꝓbauit dolum vel metuꝫ. Dici tamen potest ꝙ si non probauerit dolum vel metum reincidit in ipsum iuramentum a quo fuit absolutus. Ideo concedi debet. Canoniste cōmuniter tenent contrarium ꝙ non sit concedenda nisi ꝓbato dolo ⁊ deceptione qꝛ si concederetur ea non probata ⁊ concessa videretur sub conditione si dolus probabitur ⁊ daretur causa periurandi qꝛ si non probaretur videreť fuisse periurus qꝛ minori non est concedenda restitutio nisi lesionē ꝓbet multominus concedenda est absolutio a iura.absque alia ꝓbatione doli vel deceptionis. Nec in ea videtur citanda pars ⁊ prestita videť sub conditione si verum sit ꝙ dolo iurauerit vel ꝙ deceptꝰ fuerit. Si ergo postea probat dolū vel deceptionem non est necesse ꝙ absoluatur amplius ⁊ absolutio iam facta videť ad cautelam facta si non probat dolum apparet ꝙ non est absolutus. Super duobus vltimis quesitis nihil dico qꝛ non expedit. Laus deo ⁊ beato Siro papieň.

[a] ¶ Valeat. Vide.d.Anto.de pra.vet.in cōsi.xlix.§.in prin. ꝑcedētis apostil.in nu.vij.

¶ Casus de quo queritur talis est.

¶ Quedam vniuersitas iam est tantum tempus cuius contrarij non extat hominum memoria conduxit in emphiteosim perpetuam cum pacto renouationis certa terrena vallina inculta ⁊ penitus sterilia pro affictu annuo librarum septem boň.⁊ pariuꝫ duorum caponum a quodaꝫ epō:cui ⁊ successoribus de affictu responderunt homines dicte vniuersitatis vsque in tēpus quo dominus Baldasar cossa dum erat legatus apostolicus in ciuitate Bononie eidem vniuersitati in emphiteosim perpetuā dicta terrena concessit pro totideꝫ affictu quē mandauit solui camere apostolice per speciales bullas eiusdem domini legati. Et postea dum idem baldasar cossa ad pontificatum assumptus esset huiusmodi concessionem ⁊ bullas per alias apostolicas bullas confirmauit. Qua cōfirmatiōe stante dicta vni-

uersitas dicta terrena a quodã Abbate cuiusdam abbatie asserente ad suã abbatiam dicta terrena spectare post priuationem dicti sic ad pontificatũ assumpti priuati in cõstãtia cõduxit dicta terrena pro eodẽ affictu: sic iam al's conducta per homines dicte vniuersitatis. Qui abbas dedit concessit locauit ⁊ confirmando renouauit seu relocauit confirmando oẽm possessionẽ naturalẽ ⁊ quasi habitam per dictam vniuersitatẽ oĩa iura ipsius vniuersitatis eidem penitus reseruãdo ĩ emphiteosim perpetuam pro eodẽ affictu ad terminũ. xx. anno. tũc ꝓxie futurorum ⁊ ipsis finitis ad renouãdũ cum pacto ꝙ dicta vniuersitas tpe cuiuslibet renouationis soluere teneat̃ dicto abbati ducatos q̃nquaginta auri occasione dicte renouationis: ⁊ in dicta locatione perseueratũ est per. xx. annos ⁊ duos menses ⁊ vltra ⁊ acq̃etum per ambas partes per totũ dictũ tp̃s oĩ contradictione cessante: ⁊ sic euenit locũ ⁊ tp̃s renouationis ꝓpter qd̃ homines dicte vniuersitatis petierũt a dicto abbate renouationẽ dictoꝝ terrenoꝝ. Qui abbas occasione dicte renouationis faciẽde ſm formã dicte locatiõis ⁊ instrumẽti supinde cõfecti habuit ⁊ recepit ab hominib⁹ dicte vniuersitatis ducatos quinquaginta auri quib⁹ habitis cessauit dictã renouationem facere: imo dixit hominibus dicte vniuersitatis ex certis causis non teneri renouare. Et primo qꝛ allegat tractatus non ꝑcessisse dictam locationem. Itez qꝛ dicit monasteriũ seu abbatiã fuisse lesum ⁊ deceptũ: ⁊ per remediũ restitutiõis in integrum restituendum in eo statu in quo erat ante dictã locationẽ attento prout allegat ipse abbas ꝙ pro affictu annuo dictoꝝ terrenoꝝ habere põt centuz ducatos: ⁊ nomine renouationis mille ducatos: cui pro parte dicte vniuersitatis ⁊ hũ respondet̃ ꝙ tpe antiquissime ⁊ prime locationis per eum renouate dicta terrena erãt valliua sterilia ⁊ penitus inutilia. Et ꝑ homines dicte vniuersitatis fuisse iam est tp̃s de quo supra ⁊ abinde citra ⁊ de pñti reducta ad cultũ ⁊ meliorata intantũ ꝙ cessat ⁊ cessare dꝫ dicta lesio ⁊ per consequẽs restitutio: ⁊ vltra dicit̃ pro eorũ parte attentis verbis positis in instrumento dicte locationis per que clare demonstrat̃ ipsa terrena a longissimo tempore ⁊ vltra cõtinue cõsueta fuisse cõduci per vniuersitatem predictam. ac etiam dicta vniuersitas melioratiões fecisse in dictis terrenis vel edificia ⁊ alia cũ magna expensa: qꝛ erant inutilia ⁊ non fructifera: ⁊ ob hoc pro eoꝝ parte ꝓtestatum fuit solẽniter dicto abbati ꝙ debeat renouare vniuersitati ⁊ hominibus predictis terrena predicta: qꝛ obtulerunt se paratos renouationem acceptare: ⁊ qui iam soluerũt pro dicta renouatione quinquaginta ducatos: ⁊ ꝙ nõ stetit per eos ꝙ nõ adimplerentur contenta in dicto instrumento locatiõis. Qui abbas nihilominus cessat in dicta renouatiõe ⁊ persistit in allegatione predicta.

¶ Modo querit̃ vtrum stantibus predictis dict⁹ abbas teneatur renouare ſm conuentionem prehabitam in dicto instrumẽto locationis ⁊ vltra in quibuscunqꝫ partibus presentis casus quid iuris: ⁊ maxime casu quo nõ teneatur renouare ſm supra dictam conuentionẽ: an saltim vniuersitas possit tollere ⁊ consequi sua melioramẽta: ita quod dictus abbas teneatur resarcire dicte vniuersitati dicta melioramenta.

1 ☞ An ecclesia contra quaz erat prescriptum si recognoscat̃ ab emphiteota possit dicere inuestituraz nullã prextu lesionis vel tenuis pensionis vel solẽnitatis non seruate.

2 Limitatio ad. c. j. de in integ. rest.

¶ Consilium. cclx.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ Notandum est † ꝙ aut dictus Abbas vel eius monasterium nullũ ius habebat in dictis terrenis anteq̃ dictã vniuersitatẽ de ipsis ĩuestiret qd̃ satis ꝑsumit̃ si de ipso nõ docet postq̃ a tanto tẽpore: de cuius contrario nõ apparet vt dicitur: dicta vniuersitas recognouit ea vel a quodam episcopo vel a camera apostolica pro quibus presumit̃. arg. l. hoc iure. §. duct⁹ aque. de aqua quotidia. ⁊ esti. Et tunc clarum ꝙ potuit inuestire sine solẽnitate a iure requisita: qm̃ illa requirit̃ cũ agitur de preiudicio ecclesie. Sꝫ h̃ non agebat̃ de ꝑiudicio vel dãno monasterij vel de alienatione bonorum eius ex quo nõ erant sua nec vnq̃ fuerũt: sed potius de vtilitate ⁊ acq̃sitione fienda sibi de bonis que sua non erant. arg. C. de ꝓcura. l. non eo minus. al's iura inducentia solẽnitatem in fauorem ecclesie retorquerẽtur in odium ⁊ lesionem quod esse non dꝫ. l. quod fauore. de legi. Aut semel habuit ius: ⁊ tunc fuit perditum per ꝑscriptionẽ ⁊ translatum in illum epm ⁊ postea ab illo ablatum ⁊ translatũ in cameram apostolicam per literas Joãnis pape: ⁊ tũc idẽ est dicendũ ꝙ concessio facta per abbatem tendebit ad recuperationem iuris deperditi vel per alios occupati: non aũt ad alienationem bonoꝝ monasterij. ⁊ est casus in. c. fi. de feudis. extra in versi. alia cã in certo fine. Et pro predictis optime facit tex. in ratione sui in. l. si sponsus. §. fi. de donatio. inter virum ⁊ vxorem. Deberet ergo potius dictus dominus abbas assurgere dicte cõmunitati ⁊ ipsam laudare que voluit ab ipso recognoscere: ⁊ sic inuit ip̃m ad recuperandum id qd̃ monasteriũ perdiderat q̃ molestare ipsam vel denegare inuestituram cũ posset dicta vniuersitas denegare dicto monasterio recipere ĩuestituraz a monasterio vel abba. ⁊ permanere in primis inuestituris ff. de peri. ⁊ cõmo. rei ven. l. j. §. licet. de custo. re. l. diuus. in fi. C. depositi. l. iij. de natura. lib. cum quis. Et si dictus abbas perseueraret in suo proposito: consilium esset ꝙ dicta vniuersitas minetur sibi de recipiendo inuestituram a camera apostolica vel a primo episcopo contra quos dictus abbas nõ potuit ꝑscribere: sed dicta vniuersitas recognoscẽdo ab abbate potuit primos inuestitores priuare possessione ipsorũ per prius acq̃sita. l. quãuis. §. j. de acqui. pos. l. j. §. si tibi fundũ. de itine. actuqꝫ priuato. cum ibi notatis. l. pomponius. quibus mo. vsufru. amit. Et sic per indirectuz metu huius inducetur abbas ad faciendum quod dꝫ. argu. in simili in. l. si pacto quo penam. C. de pactis. ¶ Item contra istum abbatem inhiantem lucris contra honestatem. Facit textus in. l. ij. C. de loca. prediorum ciuilium lib. xj. Et quod ibi no. bar. qui dicit. ¶ Nota hic contra prelatos qui post edificia facta in ruinis volunt dicere se deceptos ⁊c. ⁊ textus in. l. ij. de predi. naui. de agri. ⁊ censi. l. cũ sim⁹ §. caueant. ⁊. l. j. C. in quibus causis coloni censi. lib. xj. Nã a ꝑpetuarijs colonis non debent res auferri maxime meliorate ꝑ eos: ⁊ per rescriptum principis pro dãdo alijs ẽt meliorem cõditionem afferentibus vt ibi habetur in. l. fi. eo. tit. ¶ Ex quibus patet dicto domino abbati non competere restitutionem in integrum: tum qꝛ monasterium non est lesum: tuz qꝛ ⁊ si esset translatum est tempus petendi quod incipit a die lesionis: qꝛ ecclesia semper est minor vt in clemen. i. de in integrum restitu. lꝫ minori qui sperat̃ effici maior nõ incipiat nisi postq̃ factus est maior. l. de tempo. in integrũ restitutione. facit ẽt contra dictum dominũ abbatem determinatio Bar. post alios doct. q̃

2 dicit in aut̃. q̃ rẽ. C. de sac. san. ecclesijs. † ꝙ solẽnitates req̃site per aut̃. si quas ruinas. ⁊ per aut̃. perpetua. ⁊ in corpore vñ sumitur. habent locum cum res que erãt de mensa ⁊ nõ consuete dari in emphiteosim de nouo dãtur: non autem quãdo res cõsuete dari reuertuntur ad ecclesiã ⁊ postea iterum concedũtur anteq̃ effecte sint de mensa: qꝛ tunc libere ⁊ sine solẽnitate per solum prelatum concedi possunt: vt est casus in. c. ij. de feudis. Et hoc si concedãtur pro eadem pensione pro qua prius fuerunt concesse. Item tũc dicetur lesa ecclesia quãdo tempore cõcessionis prime plus reperiebat̃ ⁊ sic nõ dꝫ attẽdi ꝙ hodie pl⁹ reperit̃ sic dꝫ limitari. c. j. de in integrũ rest. Hoc aũt ꝙ tũc pl⁹ reperiebatur non docet dominus Abbas lꝫ hodie plus reperiatur vnde cessat restitutio ⁊ hoc de primo dubio. ¶ Quãtũ ad scd̃m casus est in dicta aut̃. q̃ rẽ. a contrario sensu ꝙ tũc ꝑdit meliorationẽ qñ sui culpa cadit a iure suo sec⁹ si sine sui culpa a contrario sensu. simplex aũt colonus vel inquilinus repetit ẽt si sui culpa expellat̃. ff. loca. l. pen. in prin. ⁊ in hoc est deterioris conditionis emphiteota qꝛ recipit rem ad meliorandũ. Nã sufficere dꝫ dño ꝙ eas perdat dicto casu. Itez est casus in vsibus feudorum tit. de inuesti. de rebus alienis facta. ⁊ in tit. hic finitur lex. §. penu. ⁊ ibi per Barto. ⁊ per eundem in autẽ. excipitur. C. de bon. q̃ liberis. ꝙ potest eas ea recuperare ⁊ ꝙ text. illi qui loquuntur in feudo sunt seruandi in emphiteosim.

Laus deo.

¶ Casus sequen. consi.

¶ Mccccv. Joannes domini Ferardi de confortis confessus fuit habuisse in depositum a Petro olim Jacobi notarij ducatos quingentos aui quos restituere promisit eidez Petro ad omnem eius voluntatem. Pro quibus obseruãdis obligauit dominus Joannes dicto Petro omnia eius bona cum pacto precarij ⁊ de ingrediendo in forma constituendo se eadem bona nomine dicti Petri ⁊ suorum heredum possidere ſm cõem stilum notariorũ ciuitatis Bononie ⁊ de predictis depositis confecta fuerunt publica instrumenta.

¶ Et etiam eadem die loco ⁊ testibus prefatus Joannes fuit cõfessus habuisse in depositum a Stephano quondã Michaelis de fanfredis ducatos quingẽtos boni auri quos promisit restituere ad oẽm voluntatem dicti Stephani modo ⁊ forma in alio precedenti deposito descriptis.

¶ Post que heredes dictorum Petri ⁊ Stephani deponentiũ in. Mccccxj. titulo ⁊ ex cã legitimis cesserunt iura ⁊ actiones sibi competentes vigore dictorum instrumentorũ Petro olim

Mathe

Mathei de minotis de quibus cessionibus apparent publi
ca documēta. Deinde pro parte dictorum heredum cessionarij p̄
dicti fuit legitime protestatum heredi dicti Joānis ꝙ deberet
soluere dictis cessionarijs dicta deposita ⁊ dicto herede depo-
sitarij non soluēte ipsi cessionarij vigore pacti p̄carij ⁊ de ingre
diēdo ex licentia ⁊ autoritate iudicis reuocatis dictis p̄carijs
fuerunt immissi ⁊ acceperūt tenutā de bonis dicti quondā Jo
annis depositarij p̄dicti pro dictis quantitatibus mille duca
torum auri vt supra depositorum s̄m stillum ⁊ consuetudinem
in talibus diutius obseruatam.

¶ Deinde pro parte dictorum heredum exhibita petitione qua
petierunt assumi estimatores qui haberēt estimare bona de q̄-
bus data erat dicta tenuta ⁊ pronunciari iustum preciū ⁊ verā
estimationem dictorum bonorum fuisse ⁊ esse illum ⁊ illaʒ quo
⁊ qua estimarent dicti estimatores ⁊ Joannes quondā Fráci-
sci de consortis heres dicti depositarij citatus ad petitionē di
ctorum heredum dicti cessionarij ad dandum estimatores qui
haberent estimare dicta bona de quibus data erat tenuta: vt p̄
mittitur cōparuit ⁊ produxit quādam petitionem qua in effe-
ctu dixit dictam tenutam nullam ⁊ de facto processisse ⁊ ex nul
la saltem iusta causa ⁊ in preiudicium ipsius heredis dicti de-
positarij tenentis ⁊ possidētis dicta bona pro suis ⁊ tanꝗ sua
non citati confessi vel conuicti ⁊ in quantū aliqua dixit ipsam
iniquam ⁊ de facto processisse ⁊ quatenus de facto processerat
petijt eam contrario imperio de facto reuocari dictis heredi-
bus dicti cessionarij p̄ntibus ⁊ reproducētibus dictaʒ petitio
nem super assumptione dictorū estimatorum ⁊ negātibus pre-
dicta petita per partem aduersam fieri debere vel posse ⁊ pe-
tentibus assumi estimatores predictos. Presente herede di-
cti depositarij: ⁊ negante huiusmodi estimatores assumi debe-
ri stante dicta petitione super nullitate ⁊ iniquitate dicte tenu
te ⁊ etiam qꝛ data fuerat ⁊ accepta dicta tenuta pretextu dicto
rum instrumentorum depositorum fictitiorum ⁊ simulatorum
⁊ ob aliam causam factorum ꝙ̄ in eis contineretur postea non
secutam vʒ vt prefatus Joannes depositarius metu dictoruʒ
depositorum obseruaret ⁊ effectualiter adimpleret laudanda
per dictos deponentes in quos eadem die ⁊ hora ac presenti-
bus eisdem testibus ⁊ in eodeʒ loco de quibus in dictis instru
mentis depositorum fit mentio de litibus vertētibus inter di
ctum depositarium ex parte vna ⁊ dictum Petruʒ cessionariū
ex parte altera: factuʒ fuerat compromissum per dictas partes
ex instrumento rogato per Nicolaum de folca notariū cui lau
do dictus depositarius acquieuerat ⁊ cōtra aliud aliquid nō
opposuerat ⁊ consequēter cessauerat ⁊ cessare debebat exactio
dictorum depositorū stante maxime fictione ⁊ simulatione pre
dicta ⁊ etiam stante ꝙ non contrauentum fuerat dicto laudo:
sed ipsum laudum ipse depositarius ratificauerat ⁊ sic petijsse
pronunciari estimatores predictos assumi nō debere ⁊ sic fuit
per dictas partes super ambabus petitionibus lis cōtestata.

¶ Post predicta pro parte heredum dicti cessionarij producta
fuerunt dicta instrumenta depositi: ⁊ etiam omnia actitata in
causa propter que constabat de dicta reuocatione precariorū
⁊ de ingressu ⁊ tenuta predictis ⁊ ex aduerso producta fuerunt
instrumenta laudi ⁊ compromissi de quibus supra per heredē
dicti depositarij ⁊ vltra predictas exceptiones contra dicta in
strumenta depositorum vt premittitur factas ⁊ contra reuoca-
tionem precariorum ⁊ tenutam predictam facte fuerunt nōnul
le exceptiōes ⁊ maxime ꝙ cū possessio naturalis vel ciuilis nū
quam fuit penes dictos heredes dictorum deponentium con-
sequenter non potuerunt transferre in dictum cessionariū pos
sessionem que facti erat quam nunꝗ habuerant attento maxi-
me ꝙ possessio non acquiritur per solam aditionem heredita-
tis ⁊ ꝙ dicti heredes dicti cessionarij non habuerant potesta-
tem reuocandi precarij de quibus in dictis instrīs depositoꝝ
cum talia pacta in ipsis instrumentis apposita non se extēdāt
ad dictos heredes. Cōtra quod replicatur ꝙ in dictis instru-
mentis depositorum continetur ꝙ prefatus depositarius con
stituit se nomine dictorum deponentium ⁊ eorum hereduʒ oīa
ipsius depositarij bona precario possidere: ita ꝙ ex pacto reuo
cato vel non reuocato precario dicto depositario non soluen-
te dicta deposita liceret dictis deponentibus ⁊ eorum heredi-
bus dicta bona ingredi: ⁊ earum possessionem etiam propria
autoritate apprehendere: ⁊ apud se pro iusto precio retinere: ⁊
per consequens apparet ꝙ dicti cessionarij habentes cām a di
ctis heredibus deponentium predictorum potuerunt de iure
dictam possessionem etiaʒ propria autoritate apprehendere ⁊
apud se pro iusto precio retinere.

¶ Et vltra predicta pro parte dicti heredis dicti depositarij p̄-
ducti fuerunt nonnulli testes ad probandum fictionem dicto-
rum instrumentorum depositorum ⁊ ꝙ̄plures presumptiones
per quas asserunt probari nō esse verissime huiusmodi depo-
sita fuisse ⁊ esse vera: ⁊ potissime produxerunt in testeʒ notariū
rogatum de dictis instrumentis depositorum qui in effectu at
testatur ꝙ dicta instrumenta depositorum fuerunt cōfecta ad
hunc finem dumtaxat ꝙ dictus depositarius obtēperaret lau
dandis per dictos deponentes in quos fuerat per dictum de-
positarium ex vna parte: ⁊ dictum Petrum de minotis cessio-
narium ex parte altera compromissum vt prefertur. Pro par-
te vero dictorum heredum dicti cessionarij productus fuit vnꝰ
testis qui attestatur dictum notarium rogatū de dictis instru-
mentis depositorum in presentia tutoris dictorum heredum
dicti cessionarij dixisse eidē tutori ꝙ dicta instrumenta erāt ve
ra: ⁊ ꝙ ipē poterat petere ⁊ exigere huiusmodi quantitates de
positas vigore dictorum instrumentorum. Alij vero testes de
ponūt circa assertas presumptiones quorū dicta non sumunt
quia nimis prolixa sunt: tamē in effectu deponunt ꝙ nō est ve
risimile attenta qualitate deponentiū ⁊ depositarij ꝙ dicta de
posita in veritate fuerunt facta.

¶ Preterea aduertendum ꝙ statuto huius ciuitatis cauetur ꝙ
in causa excedente summam .xxv. lib. Bonoñ. nō defertur sa-
cramentum necessarium: ⁊ si delatum fuerit non valeat ipso
iure: ⁊ sic apparet quod ad probandum fictionem ⁊ simulatio
nem dictorum instrumentorum depositorum exigitur plena p̄
batio que facta non fuit.

¶ Uerum alio statuto posito sub rubrica de probationibꝰ nō fiē
dis per testes vltra certas quātitates continetur in hac forma
videlicet ad obuiandum ne in istis casibus falsi testes produ-
cantur in quibus facile produci consueuerant. Statuimus ⁊
firmamus ꝙ si quis debitor fuerit alicuius ex aliqua cā p̄ quā
titate re vel facto de cuius quantitatis rei vel facti obligatio-
ne fuerit publicum instrumentū vel alia scriptura publica vel
priuata cui fides debeat adhiberi excedente summa seu esti-
matione quinquaginta libraruʒ Boñ. non possit probari per
testes restitutionem solutionem seu satisfactionem vel datio-
nem insolutum talis debiti quod peteretur ab eo in totum vel
pro parte: ne etiā ꝙ creditor confessus fuerit sibi restitutū vel
solutum debitum vel de eo satisfactum in totum vel pro parte
vel ꝙ fecerit ipsi debitori de ipso debito vel eius parte finē q̄e
tationem remissionem absolutionem refutationem liberatio-
nem vel pactum de vlterius non petēdo perpetuo ad tempus
vel ꝙ cum ipso debitore super predictis transegerit vel ipsi de
bitori reddiderit instrumentum predictum vel talem scriptu-
ram publicam seruatam canzellatum seu canzellatam incisum
vel incisam vel non vel ꝙ ipsum vel ipsaʒ canzellauerit vel in-
ciserit.

¶ Et preterea stante dicto statuto saltem ex idētitate rationis
ipsius statuti opponitur pro parte dictorum actoruʒ ꝙ nō po
test probari per testes asserta fictio dictorum instrumentorum
depositorum. Et posito sine preiudicio ꝙ posset probari inde
non est plene vel semiplene probata vt .s. dictum est ⁊ posito si
ne preiudicio ꝙ eēt probata semiplene vel presumptiue nō po
test deferri sacramentuʒ necessarium stante maxime dicto alio
statuto quo cauet ꝙ in cā excedente summaʒ .xxv. lib. Boñ. nō
pōt deferri sacramentum necessarium.

¶ Insuper est aduertendum ꝙ pro parte rei opponitur ꝙ dicta
instrumenta depositorum fuerunt fictitia ⁊ simulata ⁊ ob aliā
causam factorum ꝙ̄ in eis contineatur postea non subsecutam
videlicet vt prefatus depositarius metu dictorum depositorū
obseruaret: ⁊ adimpleret effectualiter laudandis per dictos
deponentes in quos eadem die ⁊ hora ⁊ presentibus eisdeʒ te
stibus ⁊ in eodem loco de quibus in dictis instrumentis depo
sitorum fit mentio de litibus vertentibus inter dictum deposi
tarium ex parte vna ⁊ dictum Petrum cessionarium ex parte
altera factum fuerat compromissuʒ per partes predictas ex in
strumento rogato per .N. de solea notarium cui laudo dictus
depositarius acquieuerat ⁊ contra illud aliquid non opposue
rat: sed illud ratificauerat ⁊ approbauerat ⁊ consequenter ces-
sauerat ⁊ cessare debebat exactio dictorum depositoruʒ sed cō
tra istud replicatur pro parte actorum predictorum ꝙ posito
sine preiudicio sed non concesso ꝙ predicta fuissent vera atta
men attento ꝙ idem depositarius non obseruauit ⁊ adimple-
uit ea ad que condēnatus fuit in laudo predicto in dando ⁊ as
signando dicto Petro cessionario ea ad que fuerat ipse depo
sitarius condēnatus potuit fieri ⁊ potest de iure exactio dicto
rum instrumentorum.

¶ Modo stantibus predictis queritur que debeāt esse partes
iudicis in iudicando super predictis.

1 ☞ Qualiter pro instrumēto publico presumatur nisi plene
probetur contra id ⁊ quid si dicatur simulatum.

2 Statutum non admittens testes contra instrumentum ad p̄-

bandum solutionem vel liberationem pari modo extenditur ad casum quãdo testes vellent dicere contractum simulatum.

2 Ex proemio ꝛ prefatione colligitur mens ꝛ intentio statuẽtiũ.

Proemium quid operetur in statutis.

3 Lex non dicitur extendi vbi est eadem ratio ꝛ omnimoda similitudo: sed casus ille includi sub eiusdem legis dispositione.

¶ Consilium. cclxj.

In christi nomine amen

¶ Uisis ꝛ consideratis his que in facto ponuntur pro breui expeditione pñtis consultationis presuppono ꝙ isti nunc agentes mediãtibus cessionibus ꝛ successionibus habentur loco deponentium ꝛ sic est idem ac si ipsi deponentes contra depositarium vel eius heredem agerent. Et totum est ꝙ intentio ipsoꝝ est fundata de iu-1 re communi qꝛ dicunt iura vulgaria † ꝙ dꝫ stari ꝛ credi instru-a mento publico[a] donec probetur contrarium. l. cũ precibus. C. de probatio. l. optima. C. de contrahen. ꝛ commit. stipula. in c. accepimus. §. interiꝫ. extra de fide instrumẽ. per que iura dixit Bal. in. c. j. in prin. in ti. de feu. dato in vic. leg. cõmisso. ꝙ simulatio nunꝙ in dubio presumitur. Nam qualis est contractus in prima sui figura talis esse presumitur in sui essentia. alleg. etiam no. in. l. iij. C. plus valere quod agitur. vbi etiam tangit: ꝛ in. c. nauiganti. extra de vsuris. ꝛ est etiam bonus text. in. c. j. in ti. de notis feudorum. per quem dicit ibi bal. ꝙ instrumentũ presumitur verum ꝛ solenne qꝛ nihil queritur nisi quod instrumentum loquitur. l. fi. C. de fal. cau. adiec. lega. facit ad ideꝫ qꝺ ipse Bal. no. in. l. iij. C. de postula. quando dicatur contractus simulatus. ꝛ in. l. pacta nouissima. in fi. ij. col. vbi ponit quomõ probetur simulatio: ꝛ instruit post Butri. ꝛ Bal. aduocatum qualiter super simulatione debeat formare articulos. ad idem etiam quod not. ipse Bald. in. l. j. C. plus valere quod agitur. vbi etiam ponit an ꝛ quando simulatio possit ꝑbari per testes ad idem quod ipse no. in. l. ab anastasio. in fi. C. man. vbi ponit quid exprimere dꝫ ille qui dicit instrumentum simulatum. ad idem etiam quod ipse no. in. l. j. C. si seruus extero se emi man. vbi dicit ꝙ ad hoc vt dicatur ꝙ contractus sit simulatus oportet ꝙ probetur ꝙ hoc fuit actum ab initio de multiplici etiam simulatione ꝛ eius probatione ponit. d. ꝛ preceptor meus. do. Jo. de imo. post. d. Ant. in. c. cum contingat. in. iiij. charta: cuꝫ sequentibus. extra de iureiurand. Et ista potissime procedunt quando simulatio obijcitur contra instrumentum depositi qꝺ est in multis priuilegiatum. in. l. fi. C. de compensa. in. l. penult. C. depositi. cum similibus. Ex quibus vt premisi clare colligitur ꝙ intentio istorum agentium est probata ꝛ fundata ꝛ etiaꝫ si recte considerentur que scribũtur in dictis iuribus pꝫ responsio ad illa que obijciuntur cõtra dictum instrumentum per heredes depositarij vt tamen clarius istud iudici constare possit respondeo particulariter ad singula que obijciũtur. Illud em̃ certum est ꝙ non sufficit dicere ꝛ allegare instrumentum esse fictitium ꝛ simulatũ nisi probetur. l. j. in prin. vbi tex. ꝛ glo. in. l. j. ff. si qua. pau. fe. dicatur Bar. in verbo asseratur in extrauagã. ad reprimen. ꝛ in. c. post electio. extra de conce. preben. in. c. nõ est. cum simi. de consti. lib. vj. Nec sequitur eadem die ꝛ coram eisdem testibus fuit factum compromissum inter deponentem ꝛ cessionarium ergo instrumentum depositi est simulatuꝫ quia nihil habet commune laudum ꝛ compromissum cum deposito l. papinianus exuli. ff. de mino. in. c. dilectus. extra de offi. ord. cum simi. probatio enim contra instrumenta publica debet esse omni iure valida ꝛ necessario concludens iuxta ea que traduntur in. c. tertio loco. extra de proba. in. c. cum Joannes extra de fide instru. in. l. in exercendis. cum simi. C. de fide instru.

¶ Non obstat quod dicitur ꝙ possessio ciuilis vel naturalis nõ fuit penes heredes deponentes qꝛ possessio non queritur sola aditione. l. cum heredes. in prin. ff. de acquir. possessio. ergo cedi non potuit. l. nemo. ff. de regu. iur. in. c. quod autẽ. cum simil. de iure patro. qꝛ respondeo ꝙ saltem ciuilis que animo queritur ꝛ retinetur. l. licet. C. de acquiren. posses. potuit queri, eo em̃ ipso ꝙ heredes deponentium adiuerunt hereditatem deponẽtium ꝛ acceperunt possessionem ipsius hereditatis videñtur accepisse possessionem dictorum bonorum que erant in hereditate dictorum deponentium. Preterea ex quo in facto ponitur ꝙ constituit se possidere nomine deponentium ꝛ eoruꝫ heredũ non est dubium. per id quod habetur in. l. ꝙ meo. ꝛ. l. interduꝫ. per Bar. ff. de acquiren. posses. in. l. ij. C. eo. libro. in. c. fina. extra de precarijs. in. c. ij. in gl. fi. ꝛ super ea. extra de consuetu. cũ similibus.

¶ Nec obstat ꝙ producuntur plures testes qui deponunt nõ eẽ

a ¶ Publico. Adde. d. bar. sozi. ĩ ꝯsi. ccxxviij. ꝑ to. ĩ. ij. ꝑte. ꝙ lꝫ ĩ dubio stet̃ instrõ. tñ si ꝑs cuiꝰ nomen appositũ ẽ fatet̃ hͦ ꝙ ĩ veritate aliꝰ fuit cõtrahẽs sꝫ eius nomẽ appositũ fuit dr̃ sufficiẽter hoc probatum.

b ¶ Statuẽtiũ. Uide. d. alex. de imo. in ꝯsil. vij. ĩ. ij. col. ĩ. ij. ꝑte. ꝛ in consil. lxxxvij. ea. ꝑte. ꝛ bal. in ꝯs. ccl. in. j. ꝑte. ꝛ ĩ ꝯs. ccclxxxij. in. v. ꝑte. ꝛ an faciat ius vide ꝑ euꝫ in ꝯs. ccccxlix. ĩ iij. ꝑte. ꝛ in ꝯsi. cccxcv. ĩ. v. ꝑte. ADDItio. Adꝺ Prepo. mediolanẽ. ĩ. c. erit añt lex in j. col. ṽ. no. ar. ꝙ scriptura di. iiij. Pau. ꝺca. in. l. si posthumus. §. siq̇s in vlt. no. ff. de li. ꝛ posth. ꝛ ꝑhi. cor. ĩ ꝯsi. lxviij. incip. aliquãdiu post ꝯsiliũ col. fi. ṽ. coadiuuat̃ in. ij. vo. ꝛ ꝯsi. lxxix. ĩci. viso ꝑcessu agitato col. pe. ṽ. ĩfert̃ ẽt ex his ĩ. iij. vo. H. F.

verisimile istud fuisse vere depositum ꝛc. qꝛ dico ꝙ iura superiꝰ in principio allegata probãt ꝙ simulatio debet plene ꝛ perfecte probari: quia ille qui allegat simulationeꝫ habet contra se presumptionem iuris ꝛ testes qui probant contra instrumentum debent esse omni exceptione maiores ꝛ debent eorum dicta necessario concludere ꝛ debent reddere sufficienteꝫ causaꝫ sui dicti. ita volunt iura ꝛ omnes scribentes antiqui ꝛ moderni in. c. cum Joannes. extra de fide instrumen. Et etiaꝫ si recte consideretur hec non est proprie simulatio: quia non negatur instrumentum esse confectum eo modo quo producitur: sed dicitur factum ob aliam causam ergo ista causa debet perfecte ꝓbari nec sufficit per presumptiones vel ꝯiecturas vel ṽsimilia quia heres depositarij fundat se ꝛ intentionem suaꝫ in ista exceptione ergo debet illam plene ꝛ perfecte probare ꝛ quod ꝓbatio necessario concludat. l. j. ff. de excep. l. in exceptiõibus. ff. de proba. Bar. in. l. si prius. ff. de ope. noui nunc. ¶ Preterea tunc demum videtur ꝙ possit derogari instrumento ex hoc capite qꝛ non continet verisimile quando istud non est verisimile probatur per aliud instrumentum ꝛ nõ per testes. Ita videtur fuisse de mente Bal. in. l. scripture. in versi. adde ꝛ considera. C. de fide instru. facit quod no. Bart. in. l. generaliter. C. de non nume. pecu.

¶ Non obstat ꝙ notarius qui fuit rogatus de deposito hoc dicat ꝙ primo qꝛ est vnus solus ergo ꝛc. in. c. licet vniuersis. ad finem extra de testi. Preterea negari non potest ex quo vnus testis dicit ꝙ notarius iste dixit contrarium tutori pupilloꝝ ꝛ heredum cessionarij ꝙ ex hoc redditur eius fides aliqualiter suspecta: ꝛ sic sibi non creditur per id quod no. Bart. in. l. eos ff. de fal. ꝛ no. in. c. cum in tua. ꝛ in. c. cũ causaꝫ. extra de testibus facit optime quod no. Cy. in. l. siquis denuo. ad fi. C. de fal. Joan. and. in ti. de instru. edit. §. restat. versi. quid si vnus. ꝛ ꝑ moder. in. c. cũ parati. extra de appel. in. c. tertio loco extra. de probatio. per Bal. in. l. j. ad fi. ff. quemadmodum testamenta aperiã. ¶ Preterea ista fictio seu simulatio vel alia causa vel q̇d simile non potest probari per testes ꝫm formam statutorum ad quorum intellectum condescendo: qꝛ ex illis apparet clara decisio huius questionis. ¶ Et primo ponderandum est ꝙ ea eo ipso ꝙ statutum vult ꝙ in causa excedente summã vigintiq̃ꝫ lib. non possit deferri sacramentum necessarium quod solet deferri in defectum plene probationis: iuxta ea que tradunt̃ in l. admonendi. ff. de iureiur. in. l. in bonefidei. C. eo. ti. in. c. fi. extra. eo. ti. cũ simi. datur intelligi ꝙ in tali causa requiritur plena probatio. Constat auteꝫ ex his que in facto deducuntur ꝙ pro parte dicti heredis depositarij non est contra instrumenta publica plene probatum ergo ꝛc.

2 ¶ † Capio nunc aliud statutum positum sub rubrica de probationibus non fiendis per testes ꝛc. Et primo pondero prohemium cum eius prefatione. Ex quibus colligit̃ ratio mens b ꝛ intentio statuentium[b]. l. fi. ff. de testamen. tutel. l. fina. ff. de here. insti. per Bar. Bal. qui dixit illam. l. no. ad statuta in. l. cuꝫ hi. in princi. ff. de transac. ad idem Bald. in prima constitutione. C. in. §. quibus. vbi dicit ꝙ prohemium multum operatur in statutis: qꝛ ex illo colligitur ratio finalis ꝛ subdit tene menti: quia non dico tibi sine causa ad idem adduco tibi bonum text. in. l. regula. §. si quis ius ignorans. versic. nam initium cõstitutionis generale est ꝛc. ff. de iur. ꝛ fac. igno. Dicitur autem in dicta prefatione. ad obuiandum ne falsi testes producantur ꝫm ergo istam prefationem debent intelligi que seqũtur in statuto: quia que in prohemio dicuntur prestant intellectuꝫ his que postea sequuntur vt dicit tex. in. l. j. ff. de origi. iur. vult ergo istud statutum ꝙ ille qui conuenitur vigore alicuius instrumenti vel scripture non possit repellere agentem per testes ꝛ esto ꝙ casus iste noster non proprie ꝛ specifice comprehendatur in casibus expressis in statuto tamen: quia in isto est eadem ratio que in illis videlꝫ ne testes falsi producantur debet idem iudicari. per id quod habetur per text. glos. ꝛ Bartol. in. l. obes. C. de predijs. mino. in. l. illud. C. de sacrosan. eccle. Joannes de lignano in. c. statutum. §. cum vero. de rescrip. lib. vj. ꝛ pro-3 batur in. c. ad audientiam. extra de cleri. non residen. † vbi est enim eadem ratio ꝛ omnimoda similitudo non dicitur lex extendi sed casus ille sub eiusdem legis dispositione includi ita dicit glo. in. c. j. de tempo. ordi. lib. vj. ꝛ satis probatur in. l. nominis ꝛ rei. §. verbum ex legibus. ff. de verb. significa. ꝛ expresse in. l. his solis. C. de reuoca. dona. ibi satis etiam tacite ꝛ cautum putamus vbi est tex. melior de corpore iuris ꝫm Bald. in rubrica. C. de nauti. feno. ꝙ vbi est similis ratio ibi est ideꝫ statutum. per illum text. etiam dixit idem Bald. in. l. per diuersas C. man. in. iij. col. ꝙ non dicitur omissum quod eadem ratione includitur. Si enim dicimus ꝙ cõuentus vigore alicuius scripture possit per testes probare simulationem fictionum vel

ob aliam

ob aliam causam scripturam factam istud statutum nihil operabitur et erit frustratorie positum et ludibrio cotra iura vulgaria quia falsi testes ita deponerent de simulatione vel fictione sicut de solutione vel satisfactione: refutatione vel liberatione: vel similia. Semper enim ille qui convenietur vigore instrumenti vel alterius scripture si habet falsos testes repellet agentem: quia paria sunt probare per falsos testes solutionem vel simulationem vel similia: Et sic statutum istud omnia tanque frustratoria et tanque positum verbis et non rebus nunquam aliquid operabitur: et sic potest in effectu et addi et aboliri ne in vanum occupet membranas statutorum. Est ergo sine dubio dicendum quod istud statutum vult quod conventus vigore alicuius scripture valide non possit repellere agentem per testes: et est sanctum statutum considerata pravitate humana prona ad malum: de quo statuto in.c.ij.extra de probatio.

¶ Ultimo si verum est illud quod in facto ponitur: vez quod iste depositarius licet acquieverit laudo verbis: non tamen facto adimpleuit. ista questio non habet dubium: quia posito sine preiudicio quod deposita fuerunt facta ad istum finem ut ipse pareret laudo. non tamen dicitur paruisse laudo nisi effectualiter adimpleuerit. lege prima. §. hec autem verba.ff. quod quisque in. debet enim intelligi de effectuali implemento et observatione laudi et non de verbali: per ea que plene traduntur per omnes in lege pretor ait. §. si quis paratus.ff. de oper.no.nun.et.l.acceptam. C. de usuris: et in.l.qui decem. §.idem respondit.ff. de solution. Facit etiam quod habetur in.l.fi.ff.de conditio.furti.in.c.j.cum multis similibus.extra de eo qui mit.in possess.causa rei servan. Et re vera ut dixi si istud est verum in facto non video quod de eo sit aliquod dubium. Est enim credendum quod si paruisset cum effectu quod fecisset canzelari instrumenta depositi.l.cum de indebito.ff.de probatio.in.c.quia verisimile.extra de prescriptio.

¶ Ex quibus omnibus clare concluditur quod ex quo intentio actoris est liquida et fundata de iure: et exceptio rei est dubia debet ferri sententia pro actore in.c.potest.et.c. cum super. extra de concessio.preben. Et sic in casu isto partes iudicis debent esse in condemnando dictum heredem depositarij secundum petitionem agentium. Laus deo.

¶ Et ita videtur mihi Joanni de anania utriusque iuris doctori.

¶ Casus talis est.

¶ Brancij et illi de zeno numero quattuor: et nomine. Primus. Secundus. Tertius et quartus fuerunt ab episcopo investiti de medietate cuiusdam decime coniunctim re quia de eadem re: sed disiunctim verbis: quia diversis investituris: videlicet brancij de per se et illi de zeno de per se in eadem forma. Alia dimidia apud plebem remanente a vigintiquinque annis ultra: brancij et illi de zeno fecerunt inter se partes de dicta decima per concursum ipsam percipiendo et inter se dividendo postea non possederunt. Moritur Primus sine prole. Secundus renunciat in manu episcopi ius dicte decime pro se et pro parte Primi tanque ad eum devoluta quia primior. Episcopus investit extraneum de illis duabus partibus. Extraneus remittit in manu episcopi illas duas partes. Moritur Tertius sine prole. superest Quartus qui nullam habuit nec petijsse videtur investituram pro sua parte: nec pro parte Tertij eius proximioris a duobus proximis episcopis: sub quibus nec ipsi de zeno nec ille extraneus neque brancij possederunt decimam. ¶ Queritur nunc nunquid episcopus possit investire extraneos de parte olim illorum de zeno consentientibus illis de zeno: videlicet secundo et quarto et preter ac contra voluntatem branciorum.

1 ¶ In feudo novo non habet locum ius accrescendi ut si due generationes sint investite una deficiente pars revertitur ad dominum. Et quid in iure non diminuendi an habeat locum quando primus est investitus deinde alter de feudo diversis investituris.

2 Fratres duo si habent feudum vel emphyteosim paternum vel paternam altero deficiente sine liberis sua portio accrescit aleri.

3 Jus non decrescendi ita habet locum inter coniunctos re et verbis sicut inter coniunctos re tantum. et quando dicantur re et verbis coniuncti.

¶ Consilium.cclxij.

1 In christi nomine amen.

¶ † Dico quod episcopus potest extraneum investire de portione illorum de zeno defecta in personis eorum: vel per generationem finitam: vel per renunciationem ipsorum: vel alio modo: seu de illorum consensu: invitis seu contra voluntatem illorum de brancijs: quia cum sint diverse generationes ut patet ex diversitate nominum.l.si idem.C.de codicil. apparet vel saltim sufficiens presumptio est quod dictum feudum non habuit originem in uno stipite a quo processerint ambe generationes sed in diversis a quibus dicte generationes processerunt. Et sic portio unius generationis respectu alterius dicebatur feudum novum etiam si per mille annos in illa generatione durasset ut inquit Bal.no.in c.j.si de feu.fue.contro. Constat autem quod in feudo novo locum non habet ius accrescendi de portione unius investiti defecta ad alterum investitum. vel ad alterum illius agnatum. ut in.c.j. de duobus fratribus de novo bene .investi. et de gradi.succe.in feu.c.j.§.j. et de beneficio fratris.c.unico.sed revertitur ad dominum ut ibi habetur. Et sic portio illorum de zeno defecta fuit reversa ad episcopum: non autem fuit devoluta ad illos de brancijs igitur consensus illorum de brancijs qui nullum ius habebant in tali investitura fienda per episcopum non requirebatur. Nec eorum contradictio potest eam impedire.l.tutor.ff.de mino. Nec si dicatur predicta procederent si simul fuissent investiti predicti de zeno et predicti de brancijs qui tunc fuissent verbis coniuncti in quibus proprie cadit ius accrescendi quod locum non habet in feudo novo sed in casu nostro non simul: sed separatim per diversas investituras fuerunt investiti de una et eadem dimidia integre decime cuius altera dimidia pertinet ad plebem. Et sic non verbis sed re tantum coniuncti erant inter quos non est tractandum de iure accrescendi per quod portio augetur per accessionem alterius portionis sed est tractandum de iure non decrescendi per quod portio non augetur sed non diminuitur defecta portione altera qua non defecta diminuebatur propter concursum alterius. C. de cad. tollen. §. finautem disiunctim.ff.de conditio. et demonstra.si separatim.cum ibi nota. C. de lega.si fortidianum. Nam quibuslibet ex re tantum coniunctis censetur res insolidum assignata quo ad primariam dispositionem et voluntatem concedentis licet ex postfacto quo ad eius dispositionem quibus partem habeat per concursum. Sed in coniunctis verbis tantum ab ipso initio partes fiunt quia nulli censetur assignata tota sed pars tantum prout tradunt docto. in hac materia in.l.re coniuncti.ff.de legatis tertio: et patet in.l.si duobus.in prin.ff.de lega.j. Modo licet in coniunctis verbis. scilicet simul investitis habeamus quod in feudo novo locum non habet ius accrescendi non sic habemus in coniunctis re tantum ut locum non habeat ius non decrescendi. Nec etiam ratio dictat. Nam aliud est denegare lucrum quod fit si ius accrescendi locum non habet. Aliud damnum inferre quod fit si ius non decrescendi denegetur.ff.que in fraudem credito. quod autem. in princi. etc. simili modo. C. de codicil.l.finali per ius enim non decrescendi portio data non augetur sed non minuitur. ut. s. dixi. Portio igitur illorum de zeno defecta videtur delata illis de Brancijs per ius non decrescendi idest eis non ablata postque cessat concursus illorum de zeno. Et sic sine consensu dictorum de brancijs videtur quod episcopus non possit de illa portione extraneum investire. ut in c.j. de alie.feu.pater. et in.c.ij.quo tempore miles.

¶ Breviter advertendum est subtiliter quod illa differentia que fit inter ius accrescendi et ius non decrescendi solum habet locum quando portio defecta non fuit a principio acquisita quia vel non fuit accepta vel dies eius inutiliter cessit. ¶ Si vero fuit semel perfecte acquisita tamen postea fuit finita dicta acquisitio inter que longa est differentia ut patet ex.l.titia.cum ibi no. in glos.ff.de annuis legatis. tunc regulariter non est tractandum de iure accrescendi vel non decrescendi que iura locum non habent post acquisitum et resolutum emolumentum nisi in usufructu. ut.l.prima.§.interdum.ff.de usufruc.accrescen. ¶ Et in assignatione liberti .ff. de assignatio.liberto.l.prima.§.penulti. et 2 in feudo veteri: iuxta notata in.l.si quis titio.de verbo.obliga. per Bartol. et idem in emphyteosi quia si duo fratres habent feudum vel emphyteosim paternum vel paternam altero deficiente sine liberis alteri accrescit sua portio. de gra. succes. in feudo capitulo primo qui feudum dare possunt.§.penultimo. ¶ Dicit autem Bar. no.in.l.re coniuncti.ff.de legatis tertio in illa questione qua querit. An inter re tantum coniunctos habeat locum a ius accrescendi[a] vel an dicatur ius non decrescendi quod si portio deficit antequam fuerit perfecte acquisita dicitur ius non decrescendi. C. de cad. tollen. §. finautem disiunctim. Si vero deficit postque fuit semel perfecte acquisita tunc eo casu quo locum habet ut in usufru. dicitur ius accrescendi non autem non decrescendi quia per acquisitionem dicitur facta divisio per concursum et una pars separata ab altera. Et ideo non potest altera earum postea deficiens alteri accedere vel cum ea coniungi nisi per ius accrescendi non autem per ius non decrescendi cum iam decreuerit: et dicit esse casum in dicto. §. interdum. et est verissimum quia ratio dictat. Cum igitur de presenti in casu predicto: quia feudum predictum. scilicet dimidie decime integralis: de qua dicte due generationes fuerunt investite. scilicet de zeno et de brancijs semel fuit perfecte acquisitum utriusque generationi ipsam dimidiam per plures annos exegerunt communiter et eam inter se diviserunt: et sic per concursum facte fuerunt inter se partes dicte dimidie: postea vero pars illorum de zeno deficit si queritur an accedat illis de Brancijs dicetur indubitanter quod non: quia vel volumus dicere quod per ius non decrescendi quia fuerant re tantum con-

¶ Accrescendi Vide Bal. in consili.ccclxij.in prima parte. ubi ponit quando dicantur coniuncti re et verbis et quando re tantum et quando verbis tantum et quando ius accrescendi inter eos locum habeat et quando non.

functi ⁊ est falsum:quoniam illud ius non habet locum post factam acquisitionem ⁊ resolutã etiã in casibus in q̇bus locũ habere possit ius accrescẽdi:vt in vsufructu ⁊ feudo veteri vel emphyteosi:multominus vbi nec ius accrescendi posset locũ habere ſm doctrinã Bar.de qua supra. Aut dicimus quod perueniat ad illos per ius accrescẽdi ⁊ adhuc falsuꝫ est:q2 ius nõ habet locuꝫ in feudo nouo:vt.d.c.j.de duobus fratribus de nouo bene.inuesti. Sed posset habere locũ in feudo veteri ⁊ antiquo quale istud nõ est respectu alterius gñationis diuerse ſm tradita per Bal.in.c.j.si de feudo fuerit cõtrouer. ¶ Sequitur ergo quod dicta portio defecta reuertitur ad ipsuꝫ dominũ directũ. Pro quo dicto videt᷑ esse casus in simili.ff.quemad.ser.amit.l.aquam.§.fi.vbi si concessi seruitutẽ aqueductus in fundo meo primo vni postea alteri:⁊ sic possunt dici re coniuncti si vnꝰ perdit ius suum per non vsum. Jus alterius non augetur: nec illi prodest aliquid perditio hec:sed prodest domino proprietatis quia liberatur a seruitute respectu non vtentis ita hic. Nam vtile dominium quod habent feudatarij species seruitutis est: vt colligitur ex.l.si tibi homo.in fine.ff.de legatis primo a qua liberatur directe dominus in casu nostro quo ad illos de zeno propter defectum generationis vel propter repudiationeꝫ. Et sic cõcludit᷑ dictuꝫ dominũ episcopum posse inuestire extraneũ contra voluntatem brancioꝝ de portione illoꝝ de zeno ad se reuersa obstante dubitatione que fit de iure non decrescendi quod re vera in casu nostro locuꝫ non habet:vt supra probaui.

¶ Preterea posito quod locum habet adhuc videtur quod illud non habeat impedire reuersionem ad episcopum in feudo nouo sic nec ius accrescendi tali ratione.† Nam constat quod inter coniunctos re ⁊ verbis ita locum habet ius non decrescẽdi sicut inter coniunctos re tantum:prout determinat.Bar.in.l.re coniuncti in.vj.vel.vij.col. Et dicunt᷑ re ⁊ verbis coniuncti quando eadem res legatur vel conceditur pluribus sine appositione illoꝝ verboꝝ equis portionibus:qñ enĩ illa ỽba forẽt apposita essent ỽbis tantum coniuncti quãdo in eadẽ oratione ſm eandem in.d.l.re cõiuncti. Sed tex.in.c.j.de duobus fratribus de nouo bene.inuestitis:non facit mentionem qd̃ dicta verba equis portionibus fuerunt apposita:sed tantuꝫ qd̃ duo fratres de nouo benefi.fuerunt inuestiti:⁊ sic erant re ⁊ verbis coniuncti:⁊ tamen ibi dicit᷑ qd̃ portio vniꝰ defecta reuertit᷑ ad dominum. Forte tamen ratio est ibi illa quam dixi:quia loquitur quando deficit post perfectam acquisitionem ⁊ sic post factam diuisionem:igitur ⁊c.

Laus deo.

¶ Et ita dico ⁊ consulo ego Paulus de castro vtriusq̧ iuris doctor:et ad fideꝫ me subscripsi et sigillari feci.M.cccc.xxvj.die xiij.Nouembris.

¶ Posito casu vt supra ponitur nullo addito ideꝫ iuris dico esse in casu premisso vt supra per dominum consulentem conclusum est et ad fidem me subscripsi. Ego Prosdocimus de comitibus iuris vtriusq̧ doctor:⁊ sigillo consueto muniui.

¶ Quia supra elegantissime consultum est per famosissimos in orbem doctores non est multum insistendũ. Sed constanter dici debet qd̃ cũ dictũ feudũ iudicet᷑ de iure nouũ nõ antiquũ:per id qd̃ ponit illustris doctor Baldus in loco p̃allegato: videlicet in.c.j.si de feu.fue.contro.⁊ prin.in vsi.feu.in.xiiij.col.ac etiã in.c.j.de contẽ.inter me ⁊ dñm.in quo feudo nouo nedum post perfectam acquisitionẽ non habet locuꝫ ius accrescẽdi vel non decrescendi:verum nec ante acquisitioneꝫ:vt in.c.j. de duobus fratribus a capit.inuestitis.in.c.j.de duobus fratribus de nouo benefi.inuestiti.in.c.j.§.j.de gra.in feu.⁊.c.vnico de beneficio fratris.immo portio deficiens reuertitur ad dominum nisi aliud cantet tenor inuestiture vt dictis testibus. certe necessario cõcludit᷑ quod inuestitura facta ab ipso in extraneos de partibus illorum de zeno defectis tenuit nullo etiam illorum de brancijs consensu extrinsecus adhibito. Et optime facit.d.l.aquã.in prin.⁊ fine.ff.quẽadmo.ser.amit.⁊ licet loquatur in seruitute:tamen ⁊ feudum instar seruitutis habet.dixit Bal.in.c.si facta.⁊.c.ij.si de feu.fue.contro. Et accedat quia quotiens cũ non habemus ius speciale seruamus ius cõmune in feudis. vt idem dixit ⁊ nota.in.c.j.de succes.feu.j.col.

¶ Quare idem de subscriptione requisitus dico iuris esse Ego Angelus domini Alexandri domini Angeli de vbaldis de Perusio vtriusq̧ iuris doctor Padue legens ius ciuile ⁊ ad fidem me subscripsi ⁊ sigillaui.

¶ Casus talis est.

¶ In omnibus autem alijs suis bonis mobilibus ⁊ immobilibꝰ iuribus ⁊ actionibus quibuscunq̧ ad ip̃m testatorem spectantibus ⁊ pertinẽtibus quoquo modo Franciscũ ⁊ Antoniũ eiꝰ filios legitimos ⁊ naturales suos hr̃des vniuersales pro equali portione reliquit:instituit:iussit:⁊ esse voluit. Et qd̃ aliquis ipsoꝝ vendere:donare:aut aliquid alienare nõ possit aliquam possessionem immobilem donec ipsi erunt ad perfectã etatem.xxv.annoꝝ. Cum hac conditione q̄ si alter ipsorum decederet sine filijs legitimis ⁊ naturalibus masculis qd̃ hereditas decedentis debeat in aliũ aut eius heredes masculos deuenire. Et q̄ ipsi nõ possint dare in dotẽ alicui sue filie femine vltra ducatos mille auri pro quaq̧. Et hoc similiter intelligant᷑ sint ⁊ esse debeãt in quẽlibet descẽdentem ex ipsis filijs suis ex linea masculina suos aũt cõmissarios ⁊c. Mortuus est p̃dictus testator relictis supradictis Francisco ⁊ Antonio filijs ⁊ heredibꝰ suis. Ex quo Frãcisco postmodũ in etate senili defuncto remãserunt Paulus doctus ⁊ Antonius Frãciscꝰ eiusdẽ Frãcisci filij nõ tñ aliter apparet eos se imiscuisse hr̃ditati p̃dicti Francisci. Ex dicto aũt Antonio remãsit vnicus filius noĩe Jacob. Ex quo etiã in etate matura defuncto remãsit ⁊ superest vnꝰ filius noĩe Franciscus quem Franciscum similiter nõ apparet aliter se immiscuisse hereditati dicti Jacob patris sui.

¶ Predicti autem Franciscus ⁊ Jacob in etate maxime senili vel prope alienauerunt multa bona ⁊ predia.

¶ Modo queritur ex premissis.

¶ Primum nũquid. Ex forma testamẽti p̃dicti supradicti Paulus doctus Antonius ⁊ Franciscus nepotes dicti testatoris: necnõ dictus Franciscus eius pronepos intelligant᷑ substituti p̃dictis Frãcisco ⁊ Antonio filijs prefati testatoris. Ac etiã inter seipsos inuicẽ substituti. Si aliquis eoꝝ decederet sine filijs masculis ⁊ hoc in bonis ipsius testatoris.

¶ Secũdo nũquid predicti nepotes ⁊ pronepos dicti testatoris inquantũ intelligant᷑ substituti prout supra possint ex cã fideicõmissi reuocare ⁊ recupare alienata p̱ dictos Frãciscũ ⁊ Jacob post cõpletam etatẽ.xxv.annoꝝ ipsorum alienantium.

¶ Allegationes in casu predicto.

¶ Quia in allegationibus p̱ me factis volui oĩa tãgere que pro parte nostra quoquo modo facere possunt nõ dubito quin multa deducta sint que rĩsum caperent. Sed vltra ea vident᷑ multa stringere quibus non ita faciliter respondetur.

¶ Primo quidẽ id quod tangitur in additione prima facta per dñm Paul.allegationibus meis qd̃ scilicet domina Lucretia possit petere supplementum legitime ⁊c.cõcedo verum nisi excludatur per statutum nostrum quod dicit q̄ filia debet esse cõtenta de eo qd̃ pater vel auus sibi dedit in dotẽ: nec vltra illud possit fratres aut patruos inquietare occasiõe falcidie nec aliquid de hereditate patris vel aui petere nisi id quod pater vel auus reliquerit in vltima voluntate donec erunt aliqui de descendentibus masculis. Dubito tamen quia hoc statutũ loquitur de fratre ⁊ patruo an extendatur ad filios patrui:vt ipsos etiam nõ possit inquietare:⁊ forte dicendũ q̄ sic:quia est eadeꝫ ratio statuti.scꝫ agnationis cõseruande: statutum auteꝫ quãq̄ stricti iuris amplectandũ est ad eos in quibus est eadẽ vel maior ratio:vt no.Joan.and.de electio.c.j.lib. vj. ⁊ glos. extra de loca.c.j.⁊ no.in aut.preterea.C.vnde vir ⁊ vxor.

¶ Secundo inducebam.l.cum acutissimi.ad quam datur responsio quod ibi non dicitur qd̃ nepos censeat᷑ substitutus filio:sed bene dicit qd̃ facit desinere substitutioneꝫ quasi insit illa conditio etiã si nõ sit expressa. Sed pro certo videtur esse fideicõmissum. Unde aduertendum quod Pap.illud statuit ex coniectura mente defuncti:vt dicit.l.cum auus.nõ ergo potest dici qd̃ talis conditio sit a lege apposita vel subintellecta:sed prouenit ex mente testatoris:quam ita declarauit Papi.vt ibi dicit᷑ ⁊ in l.cum acutissimi.ibi non aliter hoc videri disposuisse ⁊ non aliter hoc sensisse videatur:⁊ hoc est quod dicit Imperator in.l.generaliter.§.cum autem.vbi dicit quod Papi. intellectu optimo ita statuit:exponi enim debet idest interpretatione optima quam fecit:⁊ intellectu optimo quem habuit de mente testatoris:⁊ ita etiam seipsum declarat imperator:ibi ⁊ intellectu optimo hi qui ad substitutionem vocantur ⁊c. Modo ratio huius intellectus ⁊ huius interpretationis ne videretur testator alienam posteritatẽ sue anteponere: vt dicit tex in l.cuꝫ acutissimi. hanc rationem declarat glos.ibi.quia qua ratione preposuit filium fideicommissario:eadem ratione ⁊ voluisse videtur nepotem preponere. Sic ergo ſm glo.videtur voluisse preponere nepotem:ergo iste nepos venit ex coniecturata mẽte defuncti:nõ autem ex legis dispositione. Et ita etiam hic tollitur alia responsio que datur ad.l.generaliter.§.cum autem.

¶ Tertio inducebam qd̃ quando dispositio fit cõtẽplatione alicuius:lꝫ verba dispositiua non dirigantur ad ipsum illi tamen datur actio.l.fideicommissa.§.interdum.de leg.iij.cuꝫ glo. ista

verba

verba si decesserint sine filijs videantur fauore filiorum apposi ta videtur quod eis competat actio. Ad hoc datur responsio ꝙ hic non reliquit filijs contemplatione nepotū quo casu loquū tur illa iura: sed bñ voluit substitutionē factam de feminis cessa re si extarent masculi contemplatione ipsorum: quo casu leges ille non loquuntur. Sed ego dico quod quotiēscunqꝫ aliquis remouetur a lucro contemplatione alicuius illi debet appli cari cuius contemplatione remouetur. ff. de his quibus vt in dignis. l. post legatum. §. mittere. C. de lega. l. penulti. ff. de col la. bo. l. cū emancipati. §. si duo emancipati. Et ista est singula ris ratio quare Bar. in. l. ij. §. videndū. ff. ad tertul. dixit ꝙ si di cit statutū qꝺ extātibus agnatis femine nō succedant per hoc inducitur ꝙ agnati succedāt ⁊ videaꝰ ex statuto vocati: ita hic videnꝰ vocati nepotes quorū cōtemplatiōe substitutus exclu ditur. Et si dicaꝰ in casu Bar. in statuto erant ablatiui absolu ti qui inducunt fideicōmissum: vt. l. fideicōmissa. §. cum esset. de leg. iij. hic autem nō erant ablatiui absoluti. Ego respondeo ꝙ illi ablatiui absoluti habēt vim cōditōis: vt no. in. l. a testatore. hic aūt plus est: qꝛ est expressa ꝯditio: plus enim est dicere si li beri non extabunt ꝙ si dicatur liberis non extantibus.

¶ Quarto quia is videtur substitutus cuius contemplatione al ter heres prohibitus est dare. l. codicillis. §. matre. Ad hoc da tur rñsio: qꝺ idē esset hic si cōtemplatiōe nepotum filios prohi buisset alienare quod hic non facit. Sed potest argumentum adiuuari per ea que infra subduntur in allegationibus ibi cō stat omnium quod substituendo expresse ⁊c.

¶ Quinto bene facit illa. l. quāuis. C. de fideicōmis.

¶ Sexto qꝛ contēplatione sola ⁊ solo fauore liberorū quos pre dilexit videntur illa verba conditionis apposita: vt no. Bart. in. l. liberorū. ⁊ glo. in ver. cum quis. que cōiectura inducit fidei cōmissum: vt. l. cum apponeretur. de lega. ij. Et hoc solo argumē to vt dixi in allegationibus motus est do. Rapha. fulg. ad con sulendum cuius consilium vobis transmittitur.

¶ Septimo probatur in. l. lucius. in verbo pretulit.

¶ Nec videtur verum qꝺ illa sit cōmunis opinio que dicit qꝺ illa verba conditionalia non inducunt fideicōmissum. Nam ex scri ptoribus non reperio nisi Bar. ⁊ Bal. ita tenētes. nam vt scri psi plenius in allegationibus glos. in. l. lucius. non loquitur in casu nostro nec Joan. an. nec Cyn. nec Petrus ideo nō debēt allegari ad propositum. Sed pro opinione nostra est Oldra. ⁊ Salyce. ⁊ vt audio reperitur Bal. in illis recollectis. Et pro certo rationes pro hac parte sunt magis vrgentes ⁊ nō est ali qua lex aut ratio multum stringens in contrarium ideo non est dubitandum consulere pro hac opinione. ¶ Postremo ⁊ si pur aliqua fieret dubitatio propter autoritatem Bar. tamē illud aduertendum qꝺ Bartol. loquitur quando ex verbis testato ris nulla alia poterat sumi coniectura puta qꝛ nil aliud appa ret nisi quia dixit filium meum instituo ⁊ si decesserit sine liberis substituo talem: tunc enim potest dici quod illa verba nō indu cant fideicōmissum. Sed in casu nostro vltra illa ꝟba sunt plu ra alia verba ⁊ plures coniecture ex quibus potest colligi mēs testatoris quod voluit inducere fideicommissum vt plene de terminaui in allegationibꝰ ibi postremo et illud nō dubito ⁊c.

¶ Hec sunt doctor famosissime que vltra allegationes alias fa ctas mihi nunc visa sunt pro aliquali responsione ad responsio nes per vos tactas in margine. Scio autem si volueritis quod velle debetis hanc opinionem saltim casu amplecti multo eui dētioribus fundamētis ⁊ fortioribus rōnibꝰ demonstrabitis.

Ludouicus de sardis.

1 ☞ Utrum nepotes positi sub cōditione in testamento scili cet si pater moreretur sine liberis videantur patri substituti per fideicommissum.
2 Uerba conditionalia an inducant dispositionem.
3 Utrum pater prohibitus alienare vsqꝫ ad. xxv. annū post. xxv. annum possit alienare in preiudicium filij sibi substituti.

¶ Consilium. cclxiij.

1 **In christi nomine amen.**

¶ † Circa primum quesitum videꝰ dicendum quod dicti nepotes ⁊ pronepos non videanꝰ substituti pa tribus eorū cū fuerint appositi in conditione. scꝫ si aliquis eo rum filiorum institutorum sine liberis decesserit: nō autē in dis positione. ff. si quis omissa causa testamēti. l. si quis sub condi tione. ⁊ hoc sentit glossella vulgaris que ad hoc cōmuniter al legatur in. l. lucius. La secūda. in fine. ff. de here. instituen. quā ibi tenet Bartol. qui dicit illam singulariter fore notandam. ⁊ Bald. in. l. cum acutissimi. circa medium. C. de fideicōmissis. et Joan. an. in additio. Specul. titu. de testa. §. In primis. in addi. que incipit. huic questioni accedit ⁊c. in. iij. q. ibi est etiam scien dum ⁊c. ¶ Sed in contrarium facit quia tacita substitutio fi deicōmissi colligitur ex coniecturis quando ex aliquibus indi cijs que resultant ex verbis a testatore prolatis colligitur mēs testatoris quod ita voluit licet verba de ꝓprio significatu eam non importent. ff. de legatis secūdo cum proponeretur. de lega. iij. fideicommis. §. hec verba. ⁊. §. item si quis. ⁊. l. ꝗuis. C. de fi deicommis. facit de supellec. leg. labeo. circa finem ibi. Nam et prior. ⁊c. C. de fideicom. cum virum. versic. sane. de lega. cum quesi to. in fine. Sed ex dictis verbis cōditionalibus si decesserit si ne liberis apparet testatorem voluisse liberos grauati preferre substitutis vt dicit tex. illius legis lucius. in fine. ff. de here. in stituen. Et glossa in. l. filiusfamil. §. cum quis. de legatis primo dicit quod illam conditionem censetur testator apposuisse fa uore filiorum grauati vt ipsi habeant potius ꝙ substitutus er go quid repugnet dicere quod dicti liberi censeantur substitu ti grauato in casu quo cū eis decedat cum hoc ꝯgruat volunta tem defuncti ⁊ verba non refragantur. ff. de legatis primo. l. ab omnibus. circa principium. Nec obstare videtur glos. in. l. lu cius. la secunda. ff. de heredi. instituen. que solum principali ter in contrarium allegatur sed nihil facit si bene consideretur: quia refertur ad tex. illius legis qui loquitur in vulgari substi tutione qui locum habet ante aditam hereditatem ⁊ sic loqui tur quando pater institutus non adiuit ideo eius filij non pos sunt venire ex fideicommisso ad hereditatem aui primi testato ris sed veniunt ab intestato quia propinqui ⁊ excluduntur pre stitum. si vero adisset secus vt ex illo tex. colligitur: ⁊ ex glo. que est in dicto. §. cum quis. Et istam partem plene disputando te nuit Bal. in quibusdā antiquis recollectis. in. l. j. C. de condi. inser. prout ego vidi ⁊ legi: lꝫ in lectura que cōmuniter habetur hoc non cōtineatur. vidi etiam alias quoddam cōsilium domini Rapha. fulg. in quo videbatur huic sententie adherere tanꝙ 2 multū congrue voluntati defuncti. Nec ob. ꝙ ꝟba conditiona lia dispositionem non inducunt: qꝛ hoc interdum fallit in fauo rabilibus vt est tex. bene faciens ad propositū in. l. si ita stipula. ff. de oper. liber. vbi opere apposite in cōditione cēsentur pro misse. Preterea quid prodesset filijs grauati ꝙ illa conditio si decesserit sine liberis fuerit apposita fauore ipsorum vt ipsi ha beant: fm qꝺ dicit glos. in. l. filiusfamil. §. cum quis. ff. de lega. j. si non censereꝰ per hoc eos substituisse patri cum hoc dato pa ter posset intentionem testatoris fraudare vel alienando bona inter viuos vel alium extraneum heredem instituendo vniuer saliter ⁊ filios appositos in conditione exheredando vel in cer tis rebus instituendo. Et dicti filij quorum fauore dicta condi tio fuit apposita vt haberent nequaquā haberent: quia nō pos sent retractare alienationes factas inter viuos ex quo non sunt substituti: nec succedere ex testamento vel ab intestato pa tri suo alio extraneo vniuersaliter instituto. Nugatorius ergo foret testatoris cogitatus: nec foret commendandus de prudē tia consilij: de qua ipsum commendat iurisconsul. in dicta lege lucius. in fine. ff. de heredi. instituen. la secunda: que omnia ces sarent tenendo quod videantur substituti ⁊ mens testatoris nō foret ludibrio nec verba refragantur: ergo ⁊c. l. ab omnibus. in principio. ff. de legatis. j. Sed ⁊ si nolumꝰ recedere ad opi. pri ma. scꝫ qꝺ ꝓpter verba cōditionalia nō videanꝰ substituti pro pter autoritatem doctorum tenentium eam per illam glossellam que est in. l. lucius. que tamen nihil facit. vt supra dixi. Attamē in casu nostro sunt alia verba que videntur tacitam substitutio nem filiorum seu dictorum nepotum inducere. dum postea di xit. Et hoc similiter intelligantur sint ⁊ esse debeant in quenli bet descendentem ex ipsis filijs suis ex linea masculina ⁊c. Nam in superioribus tria fecerat: quia primo prohibuit fi lios suos alienare immobilia vsqꝫ ad etatem. xxv. annorum. Secundo eos inuicem substituit si contingeret aliquem eorum sine liberis decedere. Tertio eis inhibuit dare in dotem filia rum vltra mille ducatos voluit ergo testator per verba ꝑdicta qꝺ dicta tria intelligerētur repetita in filijs filiorum: ergo vo luit bona sua deuenire ad eos post mortem filiorū suorum: alias predicta tria frustra repetita fore voluisset in personis eorum. Et ex hoc resultat tacita substitutio facta filijs de descenden tibus eorum super dictis bonis. per legem titia seyo. §. seya. ff. de lega. ij. Et per. l. deniqꝫ. §. interdum. de pecul. lega. ⁊ per. l. alio. cum sua glos. ff. de ali. ⁊ ciba. lega. per quas leges hoc ex presse decidit Bart. in. l. centurio. ff. de vulg. ⁊ pup. antepe. col. in ver. Quero vlterius quid si testator dixit si filius meus de cesserit sine liberis: vel eius liberi sine liberis ⁊c. ibi cogita ui quod possemus retinere ⁊c. Nam ipse vult ibi quod si liberi appositi in conditione fuerunt per testatorem onere fideicom. grauati sup. bonis eius cēsenꝰ substituti. Et ad glo. que est in

d.l.lucius.respōdet qḋ loquit̃ ⁊ debet intelligi qñ non fuerunt
grauati:sed solum in conditione appositi. Nec ob.l. hereditas
ad statum.ff.de heredi.insti.qꝛ fateoꝛ qḋ ex grauamine nō resul
tat directa institutio:vt ibi nec etiā directa substitutio:vt colli-
gitur ex.l.vel singulis.ff.de vulga.⁊ pupil.qꝛ illa nō debēt fieri
tacite sed expꝛesse ⁊ nō per cōiecturas.C.de testa.l.iubemus. sꝫ
fideicōmissa substitutio bene pōt resultare:qꝛ illa pōt fieri taci
te per coniecturas.d.l.cuꝫ pꝛoponeretur.ff.de lega.ij.⁊ ibi glo.
magna in fine hoc expꝛesse sentit dum allegat illam legem iube
mus.per contraria.facit.l.peto.in pꝛin.eo.titu.de lega.ij.Bal.
no.videt̃ aliter loqui in.l.ab eo.C.de fideicom. Sed credo qḋ
nō viderit vel non ponderauerit Bar.in.d.l.centurio. sed solū
in.l.si sic.de lega.iij.vbi nō sic plene loquitur sicut in.l. cēturio.
Nec respondet ad.l.in quibus Bar.se fundat:ideo magis est
adherendum determinationi Bar. Nec ob.illa.l.ab eo.in qua
Bald.se fundat ad dicēdum qḋ potius fideicōmissum ⁊ onus
iniunctum non onerato est nullū ꝙ qḋ ex grauamine resultet re
lictum ⁊ substitutio in personā grauati:qꝛ verū est quādo quis
grauaret̃ super re nō hereditaria vel quando alie cōiecture nō
concurrunt:secus quando super bonis hereditatis concurrit
alia coniectura:vt in filijs filioꝝ appositis pꝛimo in cōditione
⁊ postea grauatis. Nam ⁊ si pꝛimum per se nō sufficeret ad di-
cendum ipsos foꝛe substitutos saltim iuncto secundo sufficere
debet qꝛ que nō ꝓsunt singula ⁊c.l.stipulatus.ff.de vsuris. ⁊ sic
dicte opi.possunt ad cōcoꝛdiā reduci. Ut concludamus in hoc
pꝛimo quesito ꝑfatos nepotes ⁊ pꝛenepotē testatoꝛis fuisse ta-
cite substitutos dicto Frācisco filio testatoꝛis instituto vł pꝛo-
pter pꝛimū vel ꝓpter scđꝫ vel ꝓpter vtrūqꝫ fundamētum simul
iunctū vt ex ꝑdictis patet. Et hec sub cōtraria cōditione. scꝫ si
filij sui decesserint cū liberis. Naꝫ cōditio expꝛessa sub qua fue
runt ad inuicē substituti fuit si aliq̇s eoꝝ decederet sine liberis
⁊ sub ista nō pōt dici qḋ liberi decedētis videant̃ substituti qꝛ
esset implicare cōtradictionē. Nec isto casu pōt intelligi qō do
ctoꝝ que est an liberi decedētis cēseant̃ ꝑ vᷓba illa cōditiona-
lia substituti. Nā sub illa fuit substitut⁹ frater superstes condi-
tio vᷓo tacita ⁊ cōtraria huic est cōditio si decesserit cū liberis ⁊
sub illa nō fuit facta substitutio expꝛessa de fratre superstite vł
alio substituto sed pꝛesumit̃ a iure fuisse facta de liberis ipsius
decedentis per iam dicta saltim in casu nostro. Et isto casu loq̄
tur questio docto. de qua est altercatio.

3 ¶ † Circa scđm quesitum an possint reuocare alienationes fa
ctas per patrem eoꝝ excludo tres casus nō dubios in q̇b⁹ cla
rum est qḋ reuocare nō possent. ¶ Pꝛimus est si essent hr̄des
patris eoꝝ alienātis sine beneficio inuētarij.l.cū a matre.C.de
rei ven.possent em̄ tūc repelli ꝑ exceptionē quē de euictione te-
net actio ⁊c.l.vēdicantē.ff.de euic. ¶ Secūd⁹ casus est si essent
heredes cū beneficio inuētarij tū ad eos ꝑuenissent bona pr̄is
que nō fuissent aui ⁊ sic nō subiacerēt restōni que equiualerent
bonis alienatis tunc em̄ possent repelli per exceptioneꝫ illam.
¶ Si ergo sum grauatus de restituēdo tibi si decessero sine li-
beris bona que valēt pone.c.ista bona alienaui.deinde decessi
sine liberis ⁊ te heredē institui et de bonis meis ad te peruenit
saltē vsqꝫ ad.c.nō poteris illa alienata reuocare ex qua perso-
na lucrū sentis ⁊c.de reg.iur.ex qua ꝑsona.solu.matri.si cuꝫ do
tem.§.si pater.de lega.ij.titia.§.qui inuita.⁊ plene no.in.l.fi.§.ī
cōputatione.C.de iur.delib.⁊ in.d.l.cum a matre.per glos.⁊ do
cto.nec excipio legitimam que eis deberet̃ in bonis patris pꝛe
dictis quia illa succumbit eri alieno.l.papinia. §.iiij. autentica
ff.de inofficioso testamen. ¶ Tertius casus est si dictus alie-
nans cui debebatur legitima ⁊ trebellianica in bonis paternis
non alienasset vltra eas. Nam tunc alienata computarentur in
a eis[a] ⁊ non possent alienationes retractari.l.marcellus. §. res
que.cum ibi not.per glos.⁊ docto.ff.ad trebellia.quia non ap-
paret quod malitiose alienauerit ⁊ in fraudem fideicom. debi
ti dictis eius filijs vt ibi not. Extra istos casus potest esse du-
bium an dicti nepotes ⁊ pꝛonepos posito quod videantur taci
te substituti possint alienationes pꝛedictas reuocare. Et vide
tur quod non duplici ratione. ¶ Pꝛima quia testatoꝛ pꝛohi-
buit eos alienare vsqꝫ ad certum tempus scilicet donec perue-
nirent ad etatem.xxv.annoꝛum:ergo post illaꝫ etatem censetur
eis permisisse quia pꝛohibitum ad tempus censetur post illud
permissum.ff.de legatis tertio.lege pater filiū.§.fundus. Naꝫ
depositio tempoꝛis limitata vltra illud non pꝛoducit effectuꝫ
l.si ita quis.ff.de vulgari ⁊ pupilla.de pactis.epistola.§.finali.
de postulan.l.imperatoꝛ.in fine. Cum ergo de tacita permissio
ne testatoꝛis post dictum tempus facte sint alienationes pꝛe-
dicte videntur irretractabiles.argumē.l.j.§.si pꝛoponatur.ff.si
quis omissa causa testamenti. ¶ Secunda ratio est pꝛopter iu
stam ignoꝛantiam venditoꝛuꝫ ⁊ emptoꝛū quod dicta bona sub-
iacerent restitutioni.ff.de lega.ij.l.fi.§.fi. Nam vt patet ex not.

a ¶ In eis. Et an cōputent̃ vi de Bal.in cō-silio. ccclxvij. ī iiij.parte.et in cōsil.ccclxxxij. eadem parte.

in pꝛecedēti articulo dubitatio est inter doctoꝛes an ex illis de
quibus supꝛa dixi resultet tacita substitutio ⁊ quamplures te-
nuerunt quod non et istud causat iustam causam dubitandi vel
ignoꝛandi iuxta notata per Innocen.in.c.ne innitaris.de con-
stitutio.⁊ per Bar.ff.de bono.posses.l.in bonoꝛum.in fi.
¶ Sed ad pꝛimum respondetur ꝙ duplex pꝛohibitio est hic con-
sideranda.scꝫ expꝛessa pꝛohibitio testatoꝛis. Itē tacita pꝛohi-
bitio legalis.ex eo qḋ bona subiacebant restitutioni fiende fi-
lijs ⁊ descendentibus filioꝛum pꝛohibitoꝛuꝫ pꝛima fuit in casu
nostro tempoꝛalis ⁊ facta simpliciter fauoꝛe pꝛohibitoꝛum ne
pꝛopter fragilitatem minoꝛis etatis inconsulte alienarent ⁊ cū
eoꝛum damno ⁊ pꝛeiudicio. Et istam pꝛohibitionem voluit te-
statoꝛ habere locum etiam si dicti pꝛohibiti liberos non habe-
rent ⁊ sic non extaret casus quo bona restitutioni subiacerent:
quia etiam tunc suberat causa ꝓhibitionis.C.de vsu.pꝛo em-
ptoꝛe.l.ij.⁊ talis expꝛessa pꝛohibitio reddidisset alienationem
nullam ipso iure:⁊ ab ipso pꝛincipio vt statim posset retractari
etiam nondū existente conditione substitutionis: pꝛout notat
glos.in.l.cum pater.§.libertis.ff.de lega.ij.non eniꝫ potuissent
renunciare huic fauoꝛi pꝛefati pꝛohibiti pꝛopter minoꝛem eta-
tem:per dictam.l.ij.cum ibi not.C.de vsucap.pꝛo emptoꝛe. Se
cunda vero pꝛohibitio tacita et legalis concernit solum fauo-
reꝫ descendentiuꝫ quibus bona subiacebant restitutioni ⁊ ista
non reddit alienationem nullam a pꝛincipio sed demum adue-
niente casu restitutionis fiende.C.communia de lega.l. fina.§.
sin autem sub conditione.⁊ not.in.l.seruo legato.§.j.ff. de lega.
pꝛimo.per gloss. ⁊ docto.⁊ in dicto.§.libertis. Cum ergo dicte
pꝛohibitiones sint diuerse ⁊ tendant ad diuersos effectus alte-
ra per alteram non tollitur nec de vna infertur ad alterā. ff. de
calū.l.finali.de mino.l.papi.exuli.ad tertul.l.de bonis. Fateoꝛ
ergo qḋ expꝛessa pꝛohibitio testatoꝛis facta ad tempus post il-
lud nō durat nec etiam eius effectus:immo censet̃ testatoꝛ post
illud tempus alienationeꝫ permisisse scilicet dummodo nō ex-
tet casus restitutionis fiende:puta si pꝛohibiti decederent sine
liberis. Et tamen durante tempoꝛe etiam tunc pꝛohibitio locū
habuisset:⁊ potuisset retractari alienatio. Ceterum si cum libe-
ris decederet ⁊ sic extaret casus restitutionis non est dicendum
testatoꝛem voluisse tollere legalem pꝛohibitionem:quia sic fuis
set sibi contrarius testatoꝛ volendo quod bona restituerentur
descendentibus pꝛohibitoꝛum:⁊ quod dicti pꝛohibiti possent
post illud tempus alienare ⁊ sic intentionem testatoꝛis frustra-
re. Et pꝛo hoc faciunt sequentia verba testatoꝛis:dum subiun-
xit.cum hac conditione ⁊c.quasi dicat vsqꝫ ad.xxv.annum non
possint alienare postea sic:cum hac tamen conditione si decesse
rint sine liberis ⁊ alijs non superstitibus:alias non quia volo
ad illos peruenire. Et sic quod deficit in verbis testatoꝛis sup-
pletur per legem.ff.de re iudica.l.iiij.§.si quis condemnatus.
¶ Ad secundum de ignoꝛantia. Respondetur quod ille .§. fina.
legis fina.ff.de lega.ij.loquitur de ignoꝛantia facti que resulta
bat ex eo quod testatoꝛ pꝛohibuerat codicillos aperiri in vita
vxoꝛis institute post moꝛtem grauate in dictis codicillis:sꝫ vo-
luit aperiri demum post moꝛtem:vnde iustissimam causam ha-
buit vxoꝛ grauata alienandi ⁊ credendi se non esse grauataꝫ si-
militer emptoꝛ.l.quāꝙ.ff.ad velleya.sed in casu nostro non po-
tuit esse ignoꝛantia facti cum filij instituti et grauati testamen-
tum in quo continetur grauamen haberēt penes se.ff.de trans-
actioū.l.lege non est ferendus. sed si qua fuit ignoꝛantia fuit iu-
ris ⁊ non facti que non est iusta:cum potuerint consulere peri-
tioꝛes ⁊ non consuluerunt ⁊ pꝛetendebant lucrum.l. in bonoꝛū
ff.de bonoꝛum possessioū.⁊ agebatur de pꝛeiudicio descenden-
tium ad quos testatoꝛ voluit bona peruenire per moꝛtem filio
rum. Uerbum ergo.iustam ignoꝛantiam.posituꝫ in illo.§.fina.
tollit hoc contrarium. Sed si appareret quod consuluissent pe
ritioꝛes qui eis respondissent bona non subiacere restitutioni
dictosqꝫ descēdentes nō foꝛe tacite substitutos: tunc eis credē
do potuissent pꝛetendere iustam ignoꝛantiā:sic loquitur Bar.
in illa.l.bonoꝛum.sed hoc hic non apparet:immo vt dicitur po-
tius intellexerat contrarium dictus Franciscus quia pꝛocura-
uit ⁊ tentauit quod filij sui ratificarent alienationem ⁊ sic sus-
picabatur quod possent venire contra pote.ergo videtur ⁊ pꝛe
sumitur fuisse sciens:⁊ sic cessat contrarium de.d.l.fi.de lega.ij.
vt alienatio sit irretractabilis pꝛopter ignoꝛantiam.

¶ Casus.

¶ Nicolaus de bꝛachis habens ex pꝛima vxoꝛe zanantonium et
zangasparem pupillos et vnam filiā peregre pꝛofecturus con
dito testamento filijsqꝫ institutis eisdem substituit pꝛout in
testamento continet̃:moꝛtuo zangaspare ⁊ pꝛima vxoꝛe ideꝫ te-
statoꝛ ex alia vxoꝛe suscepit alterum filium masculū quē Gas-
parem appellauit ⁊ vnam aliam filiam:postea decessit cū dicto
testamēto supstitib⁹ zanantonio filio ex pꝛima vxoꝛe ⁊ Gaspare
filio

filio ex altera ac duabus filiabus:vna ex prima et altera ex secunda.nouissime decessit Gaspar in pupillari:immo in infantili etate superstite matre ac Antonio fratre suo consanguineo. ¶ Queritur attenta forma substitutionis vtrum frater admittatur in totum ad hereditatem et successionem fratris sui pupilli predefuncti exclusa penitus matre.

¶ Eximie doctor:cōsideraui formā testamēti et video manifestam voluntatē testatoris q lz instituit zanantoniū et zangasparem filios ex sua presenti vxore et quoslibet alios sibi nascituros ex ipsa vxore vel alia quacūqz tamē in substitutione solū fecit prouisionē de zanantonio et zangaspare et de eorum descēdentibus adinuicem qd apparet ex illa particulari alter que videt respicere duos tm̄ et qd hoc sit verū ex euidentib apparet dum subijcit. Et si ambo etc. Et sic substitutio nō videt facta alijs filijs nasciturīs sic restāt difficultates et subtilitates de quibus in.l. precibus.et.l.cēturio. Restat g videre an zanantonio cognato remediū successiōis ab intestato ex forma statuti aliqd habeat si in alio possum seruire cognato vestro libētissime faciā prout sum debitor valete etc. Vester Paulus de Aretio.

¶ Casus talis est.

¶ Quidam testator habens duos filios masculos ex prima vxore viuente ipsos heredes vniuersales instituit et etiā quemcūqz alium masculum sibi nasciturum ex eadem vxore vel alia inde dixit qd si alter ex predictis filijs predecederet sine liberis substituebat superuiuentem. Et si ambo sic decederent substituebat eis quendam patruum suum viuente dicto testatore. Mortuus est vnus de dictis duobus filijs et etiam vxor qui testator accepit aliam vxorem et ex ea suscepit alium filium masculū. Postea decessit dictus testator superstitibus dictis duobus filijs vno ex prima vxore altero ex secunda et superstite dicta secunda vxore:deinde decessit filius ex secunda vxore in pupillari etate vertitur contentio de illius hereditate et de portione hereditatis paterne ad illum pertinente inter fratrem eius superstitem ex eodem patre et ex alia matre qui dicit ad se ptinere virtute substitutionis reciproce facte inter filios institutos de superstite alteri premorienti:que continebat pupillares substitutiones: quia omnes erant pupilli:comprehensa in reciproca dicitur expressa verbis tam en generalibus et sic excludit matrem in totū etiam in legitima iuxta ea que habentur in.l.lucius.ff.de vulg. et pupil.C.eo.precibus.circa finem vltime glos.iuncta.l.papi. §.sed nec impuberis.ff.de inoffi.testa.et dicta.l.precibus. Sed mater dicit substitutionem predictam reciprocam non fuisse factam filio suo nato post testamentum nec de ipso sed dumtaxat duobus filijs primi matrimonij qui tempore testamenti nati erant et inter eos tantū vt colligitur ex illa dictione si alter et si ambo qui non dicuntur nisi de duobus ex proprio significatu non de pluribus vnde dicit quod filius suus videtur decessisse intestatus et per cōsequens de iure cōmuni ipsa mater prefertur fratri ex vno tantū latere cōiuncto vt in auț.defuncto.C. ad tertu.sed ex forma statuti stante fratre masculo saltim in tertia parte mater illi prefertur. Queritur ergo quid iuris.

1 ☞ Pater reciproce substituens filijs natis per verba que eos natos tantū videntur comprehendere censetur etiam nascituros cōprehendisse ex quo eos instituit.

2 De dictionibus alter:et ambo:et numero.1.

¶ Consilium.cclxiiij.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Videtur dicēdum pro matre qz verum est qd ille due dictiōes.scz alter et ambo de pprio significatu nō dicunt nisi de duob.ff.de arbi.l.sed interpellatur.§.si ex altera.et not.in.l.si ex toto.§.j. ff.de lega.j.iūcta.l.qui duos.ff.de vulga.et pupilla. Et propri significatus verborū debet attendi in vltimis voluntatibus.l. non aliter.ff.de lega.iij.et sic inter illos tantū duos filios quos tunc habebat videt illam substitutionē fecisse nō inter illos et alios nascituros qz dictiones ille nō cōuenirent sed dicere debuisset si aliquis vel si omnes. ¶ Nec obstare videtur si dicat qd ex quo omnes vniuersaliter instituit tam natos q nascituros similiter inter omnes videtur dictā substitutionē fecisse vel facere voluisse vt sic talia sint subiecta qualia predicata demonstrant.l.finali.§.cui dulcia.ff.de tritico vino et oleo lega.de fundo instru.l.iij.in prin.qz verum esset si proprius significatus verborum non repugnaret. Nemo enim videt dixisse id cuius non suo nomine vel vocabulo appropriatus vsus est.ff.de supellec. leg.l.labeo.§.finali. Nec sufficit dicere presumēdum est testatorem sic voluisse postq non dixit:nec expressit. ff. de rebus dubijs.l.in ambiguo.de heredi.instituē. quod. circa princip. vsic. neqz eum quē voluit etc. Et patet. C.de testamē.l. iubemus. vbi testator voluit instituere plures:puta quattuor et hoc cōstabat et tamen non instituit nisi duos et dicitur ibi quod illi tantū habentur pro institutis et non alij quos scribere voluit et non scripsit.facit.l.finalis.ff.de iure codicillo. Sed in cōtrarium et pro dicta matre facit qz interdum cum expedit pro saluanda volūtate defuncti: de qua potest constare per coniecturas vna dictio ponitur et exponitur pro alia:vt not.glos.ff.de conditiō.et demon.l.eas causas.que incipit. Nam quelibet coniunctio.etc.

2 et in terminis nostris † qd dictio alter cadat interdum inter tria vel inter tres contra proprium significatum qn̄ expedit. est tex. cum glo.C.de hereti.l.quicunqz.§.vniuersi.et de furtis.l. ancille.super verbo altera:qz voluntas et intentio testatoris vel partium prefertur omni significationi verborum.C.de fideicom.l. cum virum.de lega.cum questio.in fine.que res pig.obli.pos.l. si.cū simil. Et hoc quando ex verbis prolatis et scriptis potest colligi cōiectura voluntatis.et per hoc tolluntur leges in contrarium alleg.que loquuntur quando non potest colligi ex his que scripta et dicta fuerunt. Sed hic non potest colligi. ¶ Primo ex eo quod non solum illi duo filij iam nati fuerunt instituti:sed etiam nascituri:vnde cum testator presumatur eos pariter dilexisse:similiter presumitur eis pariter prouidere voluisse in faciendo eis et inter eos omnes pupillarem substitutionem que est prouisio non grauamen.l.ex tribus.C.de inoffi.testa. et tanq fauorabilis est large interpretanda.c.odia.de reg.iur.de lib.et posthu.cum quidā. ¶ Secundo qz si aliud diceremus nō parua absurditas sequeretur quia si contigisset quod ambo filij primi matrimonij post mortem patris in pupillari etate mortui fuissent superstite fratre ex secundo matrimonio et superstite patruo:ipse patruus fuisset admissus ad eorum successionem non frater ex secundo matrimonio si dicimus ipsum non comprehendi in verbis dicte reciproce substitutiōis sed illos duos tantum:quia voluit quod ambobus mortuis patruus vocaret quod non est credendum fuisse de intentione testatoris vt voluerit patruum preferri sue posteritati.C.de fideicommis. cum acutissimi.eo maxime:quia etiam remota pupillari substitutione frater predictus et non patruus fuisset habiturus legitimam successionem eorum.ff.de vulga.et pupilla.substitutio.l. si filius qui patri versicul.presertim.quam reciprocam successionē credendum est patrem voluisse confirmare poti q infirmare.argumen.C.de impuber.et alijs substitutio.l. penulti. Preterea testator fuit vsus illis dictionib cadentibus inter duo vel duos tantum:quia non credidit debere alios filios habere: quod si credidisset verisimiliter alijs dictionibus fuisset vsus et sic adueniente casu inopinato debet esse pinde ac si illis alijs vsus fuisset prout in simili videmus de casu non expresso quem testator euenturum non putabat quoniam pro expresso habetur si euenit.C.de institutio.et substitutio.sub cōditio.fact.l.iij.ff.ad trebellia.mulier.de pac.l.tres fratres.§.finali in fine. Ex quib videtur quod iste fuerit et presumendū sit fuisse potius defectus notarij q testatoris et quod fuerit plus dictum q scriptum et sic non habeat hoc nocere veritati nec intentionem testatoris alterare.argumē.C.de testa.errore.et.l.si librarius.ff.de regulis iuris.ad hoc bene facit.l.quot.§.sed si nō in corpore.ff. de hered. instituē.vbi ille quem testator voluit instituere in semisse:et per errorem etiam testatoris non fuit scriptus nisi quadrante habetur pro instituto in semisse ratione predicta.et.l. qui quantā. de legatis primo. Et ista pars verior videtur et magis conformis intentioni testatoris et de iure sustentabilis.

1 ☞ Impetrāti beneficiū vacans eo qz alter accepit aliud beneficiū incōpatibile sufficit qd iste alter solum impetrauerit: lz non sit in pacifica possessione istius secundi beneficij.

De intellectu.c.lz episcopus de prebendis. et. c. commissa.§.j. de electioū.libro.vj.

¶ Consilium.cclxv.

In christi nomine amen.

1 ¶ † In primo articulo super quo maior vertit dubitatio puto dicēdum qd lz requiratur vt primū beneficium incōpatibile cū secūdo dicat vacare per assecutionem secūdi qd habuerit pacificā possessiōem secūdi.vt in.c.lz eps.de preben.lib.vj. Et qd nō dicat habuisse pacificam possessionem secundi si in ea non stetit aliquādiu.vt dicit glos.in.c. cōmissa. §.j.de electio.lib.vj.que lz loquatur in terminis illi.§. qui diuersi sunt a nostris tamē puto eum locū habere etiā in terminis nostris et in casu.d.c.lz:qz bene et bene cōsiderādo quātū ad hoc vertit eadē ratio lz in alijs possit dari ratio diuersitatis nec reperio doctorē aliquē scribentē facere in hoc differentiam inter casum.c.cōmissa.§.j.et casum.c.licet episcopus. ¶ Quantum ad id de quo queritur.scz quādo dicatur fuisse adept pacificā

possessionē. Et hoc quantū ad p̄iudiciuꝫ eius q̄ scd̄m beneficiū incōpatibile fuit Assecut⁹ ne sine sui culpa careat vtroq;. Naꝫ nō pōt sibi culpa imputari si ħꝫ beneficiū qd̄ forte pinguius est acceptauit q: lꝫ vnicuiq; suo cōmodo inuigilare sine alterius iniuria.l.j.§.idem ait aquā pluuiā.ff.de aqua pluuia.arcen. Et si possessio secūdi esset litigiosa vel ex cōtrouersia mota tēpore adeptionis eius vel etiā post infra modicū tēpus ⁊ in lite succūberet si diceret̄ ex ea vacasse p̄mū sine sui culpa careret vtroq; sed ⁊ si ex interuallo moueret̄ ne semper primū beneficiū stet in suspenso dicat̄ vacasse tolerat̄ ꝓpter hoc vt careant vtroq;: q: sufficere debet sibi ꝙ semel pacificā possessionē habuerit tamen vbi nō agit̄ de preiudicio ipsius qui fuit assecutus ħm incōpatibile qd̄ perdat primū. Sed agit̄ de iure impetrantis beneficiuꝫ primū tanꝙ̄ vacās per assecutionē secūdi nō debemus illud considerare q: impetrans primū tanꝙ̄ vacans per assecutioneꝫ secūdi nō habet querere nec inuestigare an habuerit pacificaꝫ possessionē secūdi vel nō q: hoc posset esse sibi occultuꝫ: sed sufficit qd̄ videat ipsuꝫ fore assecutū scd̄ꝫ incōpatibile vt ꝑ hoc possit impetrare primū tanꝙ̄ vacans etiā si possessio secundi sit nō pacifica ⁊ fortius si videat̄ prima facie pacifica q: nullus adhuc litem mouerat vel si mouerat impetrans ignorabat prout audio quod fuit in casu nostro lꝫ adhuc non trāsiuissent duo menses et sic non poterat adhuc de iure dici pacifica nec incommutabiliter.l.quicquid astringende.in fi.ff.de verbo.obliga.iūctis his que nota.per glo.⁊ Lapū in dicto.c.cōmissa.§.j. Sed forte lꝫ Lapus dicat de duobus mensibus q: tamē nullus tex.iuris ciuilis vel canonici hoc declarat possemus dicere quod relinquitur hoc arbitrio iudicis.per.l.j.§.ait pretor.ff.de iure delibe.⁊ per.l.quo enim.§.j.rem ratā haberi:⁊ nota docto.in materia pactorū quando dicatur fieri incontinenti[a] ⁊ est iudicandum ħm subiectam materiam. Sed debemus solū considerare vt videam⁹ an bene vel male impetrauerit primū tanꝙ̄ vacans per assecutioneꝫ secundi an in lite mota super secundo beneficio obtinuerit vel non ille qui secūdo fuit assecutus ⁊ sic an sibi remanserit vel ablatū fuerit scd̄m quia in primo casu si obtinuit ⁊ sibi remansit videtur impetrās primū tanꝙ̄ vacans bene impetrasse quia nunc propter victoriam in secundo apparet primū statim vacasse cum sit perinde ac si litē mouens nunꝙ̄ mouisset ex quo succubuit ⁊ beneficium nō abstulit.argu.optimum.ff.de euic.l.habere licere.circa finē: sed si nunꝙ̄ mota fuisset claruꝫ foret apud intelligentes quod impetrans bene impetrasset licet possessio secundi non esset tempore impetrationis pacifica sed litigiosa postꝙ̄ litigium euanuit alias daretur materia colludendi q: qui assecutus est scd̄m videns alium impetrasse primuꝫ si vellet illud impetranti auferre ⁊ facere ꝙ alter haberet submitteret motorem controuersie si nondum transiuerant duo menses a die adeptionis secundi ⁊ faceret qd̄ ille vel alius impetraret tanꝙ̄ vacaturum per lapsum duorum mensiū ⁊ postea cum mouente litem transigeret vel cōponeret sicut creditur fuisse factum in casu nostro per ea que percepi oretenus: talibus autem malitijs est obuiandum.l.in fundo.in fine.ff.de rei vendi. Futurus ergo litis euentus declarare debet an bene impetrauerit vel non.l.sed ⁊ si quis.§.j.ff.de vsufruc.⁊ iure fisci.l.iij.§.quando autem.videtur ergo mihi ⁊c.

a ¶ Incontinēti. Vide dn̄m Alex. de imol. in cōsil.vlti. in vlti.col.in fine in.iij. parte. et in cōsil. cxviij. i.j.col.ea. parte.⁊ in consilio xlij.in.j.col. in quarta parte.

¶ Casus talis est.

¶ Cum. A.et. B.essent socij simpliciter nō ex cōuentione omniū bonorū. A.matri sue in quadā possessione successit: que possessio de cōi durāte societate semper refecta ⁊ sustētata fuit ⁊ similiter illius fructus cōmunicati. Inter dictos dissoluit̄ cōsensu dicta societas q: conueniūt amplius a cōmunione nō stare fructibus adhuc pēdētibus: q: nec frumētuꝫ excussuꝫ ex spica: nec vua recollecta: immo nonduꝫ matura. Modo queritur cuius esse debeant dicti fructus maxime vindemia: cum adhuc quando vinum conficitur realis diuisio bonorum facta nō sit: an cōmunes an solius. A.

1 ☞ Licet societas realiter non sit diuisa sed verbis tantum: fructus tamen fundi alias communes pendentes sunt domini ipsius fundi nec cōmunicantur.

¶ Consilium.cclxvj.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Et dicendū est qd̄ cōmunes cū nondū videatur dissoluta societas: ex quo ralis diuisio non est facta ⁊ maxime cū verbalis illa diuisio iam extantibus fructibus facta sit ⁊ cū de cōmuni refecta fuerit ⁊c. in cōtrarium ꝙ solius. A. nō immo solo consensu dissoluit̄ societas quantū ad hoc vt de cetero lucra ⁊ dāna nō sint cōmunia.l.verꝫ.§.fi.cū simil.ff.pro socio. Sed ad propositū nostrū dicit̄ ꝙ illi⁹ sunt fructus pendentes cuius est solū cū sint pars soli.l.fi.que in frau.credi.l.si vsufruc.messem.quibus mod.vsufru.amit.sed solum est solius. A.ergo ⁊c. Nec ob. q: etiaꝫ durante societate solum erat ipsius. A. q: huiusmodi nō cōmunicant̄.l.si societatem.cū seq.ff.pro socio nisi expresse cōmunicent̄.sic loquit̄.l.iij.eo.titu.⁊ tamē fructus fuerunt cōmunicati: immo debuerūt de iure cōmunicari.l.actione.§.qd̄ dicimus.pro socio.in fine glo. ergo nō videt̄ verū qd̄ cuius est solū sint fructus: nam illud est propter naturā societatis oīum bonorum que est inter eos: sed vbi nō est societas eius sunt fructus cuius est solum. Sed si dominiuꝫ dicte possessionis ab initio fuisset cōmunicatuꝫ tūc per solam verbalē diuisionē non esset ipsius. A. nisi realis diuisio ⁊ traditio interuenisset.l.si diuisione.C.famil.hercis.⁊ per consequens fructus essent cōmunes sicut solū. Sed vt supra dixi talis possessio ex successione materna ad ipsum. A. deuoluta nō fuit cōmunicata. Sed in dominio solius. A.remansit. vt supra dixi.facit.l.cum in plures.§.messem.ff.locati.vbi colonus partiarius cum quo debent esse cōmunes fructus fundi: in parte sua non habet ius quousq; sint recollecti: ⁊ recollecti dicuntur quando frumentū est ex spica excussum ⁊ forte reconditū in orreo vel vua precisa ⁊ coacta.vt not in preallcg.l. si vsufru. messem.⁊.d.§.messem.⁊ si de communi hec possessio refecta fuit etiā fructus communicati fuerunt fructus autem cum talibus sumptibus computantur.l.sumptus.de rei vendi. Et si sumptus isto anno facti essent eorum ratio habenda est aliter. Et istam partem de iure veram puto Ego Angel.de castro vtriusq; iuris minimus doctor filius dn̄i Pauli de castro. saluo iudicio cuiuslibet melius sentientis.

¶ Casus talis est.

¶ Quidam testator in vltimo suo testamento certis nepotibus suis ex transuerso certa fecit legata iubens predictos nepotes hic fore tacitos ⁊ contentos vniuersales vero fecit heredes. A filiam suam legitimā ⁊ naturalē ⁊. B.nepotem suum ex predicta filia equis portionibus. Et si dictus. B.decederet sine filijs masculis legitimis ⁊ naturalib⁹ substituit. A. vl' filios masculos ex ea descendentes. Et si. A.decederet absq; filio vel filijs masculis vl' descēdētibus legitimis ⁊ naturalib⁹ voluit bona sua deuenire in dictos nepotes ex transuerso quibus descēdentibus sine filijs legitimis ⁊ naturalibus voluit dicta bona deuenire in certum hospitale quod fabricari fecerat ipse testator ⁊ inter pauperes dispēsari mortuo testatore p̄dicto orta lite ⁊ questiōe de dc̄is bonis inter predictos. A.⁊. B.ex parte vna ⁊ dictos nepotes transuersales ex altera ꝓlatis nōnullis sententijs in fauorem heredū institutorū tandem deuentū est ad compromissum in dn̄m. C.tunc dominū. Vincētie tanꝙ̄ in arbitrū ⁊ arbitratorem de iure ⁊ facto electū de partiū consensu qui viam compromissi secutus protulit sententiaꝫ seu arbitramētum vt dicta bona equis portionib⁹ diuiderent̄: vcꝫ vt medietas remaneret apud heredes institutos. Alia v̄o medietas pertineat ad dictos nepotes ex trāsuerso. Et ita ambe partes laudauerunt sn̄iaꝫ ac bona inter se diuiserunt facientes adinuicē sibi finem ⁊ quietationē renūciantes dicte partes expresse sponte et libere per pactuꝫ solēne iuramento firmatū omni iuri qd̄ ipsis partibus vl' alteri ipsarū de presenti cōpeteret vel in futurū cōpetere posset ratione testamēti ⁊ cuiuslibet vltime voluntatis dicti testatoris quibus voluerūt esse derogatū per dictū cōpromissuꝫ ⁊ arbitramētum dantes sibi partes adinuicem plenam licentiam de bonis diuisis disponendi ⁊ alienandi inter viuos ⁊ vltima volūtate nō obstātibus testamētis ⁊ vltimis volūtatibus antedictis vacantibus alienationē dictorū bonorū ⁊ renūciauerūt partes omni exceptioni ⁊c. vt oīa hic patent ex instrumētis cōpromissi finis ⁊ diuisionis. Modo cōtigit ꝙ. A. filia eq̄l'r cū. B. ei⁹ filio ħ̄rio īstituta decessit superstite. B. vnico ei⁹ filio sup̄uiuēs ꝙ̄ plura ex dictis bōis aliēauit ī vita insup cū filios nō h̄ret in testō suo certos instituit h̄des dubitat̄ mō nūquid dict⁹. B. potuerit dicta bōa ī vita alienare ⁊ de reliq̄s ad ei⁹ libitū in vltīa volūtate disponere cū in testō dicti quōdā testatoris fuerit grauat⁹ si decederet absq; liberis masculis restituere predictis nepotibus ⁊ eis deficiētibus dicto hospitali.

1 ☞ Fili⁹ grauat⁹ restituere patruelib⁹ facta etiā substōne eisdē de hospitali pōt alienare.iiij.vncias ꝑ legitima ⁊ duas ꝑ trebellianica nec pōt cōqueri hospitale lꝫ successerit in loco substitutorꝫ nepotū renūciantium fideicōmisso per transactionem.

2 Substitutus secundus efficitur primus quando persona primi de medio quoquo modo subducitur.

¶ Consilium.cclxvij.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Viuentibus dictis nepotibus ex trāsuerso venientibus prefatum hospitale nullum ius habet in dictis bonis nec etiam eis morientibus cum liberis cum fuerit

substitutū

substitutū sub conditione si dicti nepotes sine liberis decesse-rint. Et sic dicti emptores bonorū. Nec a dicto hospitali pos-sunt molestari ꝓpter defectū iuris ei⁹ etiā si ipsi nō bene emis-sent.ff.si pars heredi.peta.l.j.§.j.in prin.si vsufru.pet.l.vti frui §.qd̄ si forte. Nec etiā a dictis nepotibus qꝛ in cōtractu trans-actionis de quo supra cōsenserūt licentiā dederūt dictis insti-tutis vt possent alienare bona que eis remanebant vnde etiaꝫ si cecidissent dicta bona in fideicō. eis debendo forent exclusi a retractando alienationes predictas ꝓpter dictū cōsensuꝫ.ff. de leg.j.l.nihil.§.oībus.C.de fideicōmis.l.quotiēs. Si vero cō tingat dictos nepotes ex transuerso sine liberis decedere ꝛ sic extare cōditioneꝫ sub qua fuit eis substitutū hospitale tūc ad-huc vsqꝫ ad quātitatē legitime que debebat̄ filie testatoris que erat tertia pars oīuꝫ bonoꝛuꝫ.vt in autentica nouissima .C. de inoffi.testa.remanebunt alienationes predicte firme ꝛ nō pote-runt impugnari per dictuꝫ hospitale qꝛ in dicta tertia non po-tuit ipsa filia vel eius filius a testatore grauari[a].l.quoniam in prioribus.C.de inoffi.testa.ꝛ sic non cadit in generali fideicō.l. coheredi.§.cuꝫ filie.ff.de vulga.ꝛ pupil.ver.nec fideicō. posito quod sit relictuꝫ ad piā causaꝫ:vt patet ex nota.in.l.papi.§.j.vꝰ ij.ff.de inoffi.testa.ꝛ.l.si quis ad declinādaꝫ.C.de episco. ꝛ cler. ꝛ in.c.si pater.de testa.lib.vj. Et si dicta bona alienata vsqꝫ ad quantitatē legitime cōputari debent in ea ꝛ alienationes de-bent firme remanere si non apparet quod dolose ꝛ maliciose fa cte fuerint iuxta ea que plene habentur ꝛ not.in.l.marcellus.§. res que.ff.ad trebel.quatenus autē alienationes predicte trā-scenderent summā legitime vt qꝛ tota dimidia que remāsit di-ctis institutis fuisset alienata tunc potest esse dubiuꝫ vtrū etiā pro illo quod est vltra puta de tertia ad dimidiā remaneāt alie nationes firme ꝛ irretractabiles quasi etiā illud deberetur pre dictis ambobus institutis pro trebel. Et dubiū facit qꝛ si fidei com.debebatur dictis fratribus seu nepotibus ex transuerso venientibus quod videtur ex eo qꝛ ipsi fuerūt substituti primo loco p̄fatis institutis sed hospitale scd̄o loco dictis fratribus primo substitutis tunc dicti instituti vel heredes eorū possent aduersus eos.scꝫ fratres p̄dictos seu nepotes detrahere treb. sed ipsi primi fideicō.aduersus fm̄ fideicō.scꝫ hospitale substi-tutum eis nō habent ius detrahendi tam de iure cōmuni.ff.ad treb.l.j.§.inde neratius.cum ibi plene no.ꝙ etiā de iure specia li qꝛ locus pius aduersus quē sicut cessat falcidia.C.ad.l.falci. auť.similiter.ita ꝛ trebel.iuxta plene nota.per Bar.in.l.marcel lus.ff.ad trebel.remanerēt ergo dicte alienationes firme etiaꝫ pro eo qd̄ est vltra legitimā ꝛ sic pro tota dimidia debita ratiōe legitime ꝛ trebel.vt no.in.d.§.res que. Sed in cōtrariū facit:qꝛ immo dictuꝫ fideicō.primo loco ꝛ recta via debebit̄ hospitali: ex eo qꝛ dicti fratres seu nepotes ex trāsuerso primo loco substi tuti in cōpositione quā fecerūt cū dictis institutis renunciaue-rūt omni fideicōmisso qd̄ sperabāt virtute testamēti. Et sic di-ctum fideicō.remāsit penes institutos cū illo onere cū quo ite-rum erat ad dictos fratres:si nō renūciassent.vcꝫ vt si ipsi deces serint sine liberis bona perueniāt ad hospitale.l.j.§. pro scd̄o. cū seq.C.de cad.tollen.vnde dictū hospitale subductis perso-nis dictoꝝ fratrū repudiantiū videt̄ inspiciendū tanꝙ imme-diate substitutū dictis institutis ꝛ primo loco.ff.ad.l.fal.l. cum dotem.que bene facit.† Nam scd̄s substitut⁹ efficit̄ primus qn̄ persona primi de medio quoquo modo subducit̄.ff.de vulga.et pupil.coheredi.ꝛ in prin.ꝛ.l.si titius.arg.ff.qui potio.in pig.ha bean.l.ij.ꝛ qd̄ no.Bar.in.l.ꝙdiu.in fi.La grande.ff.de acq. he red.ꝛ si sic est cessaret treb.aduersus hospitale:vt dictū est:et sic alienationes nō remanerent firme vltra quantitateꝫ legitime. Breuiter ista possent procedere si dicti fratres primo loco sub stituti renūciassent fideicō.qꝛ noluissent se oneribus heredita-rijs implicare sed in casu nostro renūciauerūt ex eo qꝛ quod po terant ex illo consequi post mortē institutoꝝ habuerūt ꝛ cōse-cuti fuerunt illis viuentibus.vcꝫ dimidiam oīuꝫ bonoꝝ. Nam ꝛ si dicta cōpositio facta nō fuisset post mortē dictoꝝ instituto rum nō potuissent dicti fratres virtute dicti fideicō.plus cōseq ꝙ dimidiā.altera vero dimidia remāsisset penes heredes insti-tutorum pro legitima ꝛ trebel.ꝛ alienationes facte de ipsa re-mansissent firme per iam dicta ergo ꝛ nunc qꝛ per dictā renūcia tionem nihil remansit penes institutos quod peruenturū fuis-set ad dictos fratres substitutos si renūciatio facta nō fuisset: ꝛ sic fuit potius facti ꝙ iuris sicut cū creditoꝛ solutione sibi fa-cta liberat soluentem cum per solutionem iam esset liberatus. C.de solutio.l. inductum.

¶ Cōcludo ergo quod mortuis dictis fratribus sine liberis ho-spitale solum poterit petere dimidiam que ad eos peruenit: de qua nil detrahetur et dictas alienationes inquietare non poterit.

Laus deo.

¶ Et ita dico ꝛ consulo ego Paulus de castro vtriusqꝫ iuris do ctoꝛ:ꝛ ad fidem me subscripsi ꝛ sigillaui.

1 ¶ Substitutio secunda non expirat etiam si moriantur pri mi substituti viuente herede cui substituebantur.

2 Mortuo vno ex substitutis etiam ante tempus acquisitionis pars eius accrescit alijs.

3 Heres grauati ex persona filij testatoris detrahit legitimam: ꝛ falcidiam etiam non confecto inuētario per filium de bonis testantis parētis ꝛ ideo alienata non retractantur.

4 Trebellianica non perditur per non confectionē inuētarij fm̄ cōmunem opinio.

Fructus interim percepti an debeāt cōputari in trebellianica.

5 Grauatus relinquens ad vitam vxoris vsusfructus non preiu dicat fideicommissario.

6 An adiens sine protestatione possit postea facere inuentariuꝫ. [a]

¶ Consilium.cclxviij.

In christi nomine amen.

¶ In questione que vertitur sup hereditate dn̄e Iuliane ꝛ ser Gasparis filij sui inter quēdā Ioā nem heredeꝫ ser Gasparis ex testamento ex par-te vna:ꝛ dn̄aꝫ Coronam filiam dicte domine Iuliane ꝛ soroꝛē dicti Gasparis filiosqꝫ ipsius domine Corone substitute pre-fato Gaspari mediante persona filiorum Gasparis predicti omnibus de ciuitate Feltri ex altera mihi Paulo de castro cōmissa consulenda per ambas partes promittentes inuicem stare in omnibus ꝛ per omnia huic consilio ꝛ declarationi mee ꝛ contra ipsum nil facere vel venire cum sint inuicem attinētes visis punctis mihi traditis per vtranqꝫ partem vna cuꝫ dubijs elicitis ex eis licet diuersis modis. ¶ Et omnibus simul con-iunctis ꝛ examinatis. Partibusqꝫ pluries auditis ꝛ visis earū scripturis plura recolligo discutienda fore inter eosdeꝫ quoꝝ primū hoc est ꝛ alia que postea sequuntur.

1 ¶ † Primū est vtrū substitutio facta de dicta dn̄a Corona in testamento dn̄e Iuliane locuꝫ sibi vendicauerit in casu nostro cuꝫ videatur fuisse facta principaliter filijs dicti ser Gasparis remanentibus post mortē patris cui primo loco fuerunt dicti filij substituti eis postea decedentibus substituta fuit domina Corona cuꝫ filij dicti Gasparis tēpore mortis dicti Gaspa-ris nō extarent. ¶ Ad qd̄ omissis que in cōtrariū dici possent dico dictā substitutionē locū sibi vendicasse qꝛ dicta bona pro-pter nō existentiā filioꝝ Gasparis tēpore sue mortis reman-serunt penes Gasparē cuꝫ onere substitutionis predicte facte filijs suis cū vtraqꝫ esset fideicōmissaria tam facta sibi de suis filijs ꝙ facta filijs suis de dicta Corona ꝛ etiaꝫ de soroꝛe ipsi⁹ dn̄e Corone filijs dicti Gasparis per ea que nota. Bartol. in l.quādiu.La grande.in fine.ff.de acquir.here.ꝛ.l.j.§. pro secū-do.C.de caducis tollen.

2 ¶ † Secundo queritur quid de portione domine ꝫanine soro-ris dicte domine Corone substitute vna cuꝫ ea filijs dicti Gas-paris que mortua fuit viuente dicto Gaspare. ¶ Respōdeo quod accreuit dn̄e Corone cōiuncte sibi institutione re ꝛ ver-bis.vt in.d.§.pro secūdo.ꝛ sic est perinde ac si sola dn̄a Corona fuisset substituta in bonis dicte dn̄e Iuliane.

3 ¶ † Tertio queritur an Ioānes predictus heres dicti Gas-paris qui tenetur dicte dn̄e Corone ad restitutionē dictoꝝ bo norum quondaꝫ dn̄e Iuliane possit ex persona dicti Gasparis filij dn̄e Iuliane detrahere legitimā ꝛ trebellianicam debitam dicto Gaspari in bonis sue matris scilicet domine Iuliane. ¶ Ad quod respondetur quod de legitima non est dubium in qua grauari non potuit per matrem eius.C.de inofficioso te-stamento.l.quoniam in prioribus.nec perditur per non confe-ctionem inuentarij.ergo ꝛc.C.ad legem falcidiam.l. quāꝙ. sed de trebellianica dubium est quia dicitur quod Gaspar non cō fecit inuentarium de bonis sue matris tamen adhuc idem dicē

4 dum est quia doctores tenent communiter † quod nec illa per-

b ditur per non confectionem inuentarij[b] vt not. Barto.in.l.mar cellus.ff.ad trebellianum fm̄ Iaco.de bel.ꝛ nota in addi. Spe-cul.de instru.edit.§. dicto.in additio.que incipit. de trebellia. dubitatur ꝛc. Et sic dictus Ioannes potest retinere dimidiaꝫ dicte hereditatis pro legitima et trebellianica cum fideicom-missum non esset purum sed conditionale relictum post morteꝫ Gasparis fm̄ ea que habentur in.l.quamquā.C.ad legem fal-cidiam.ꝛ in capitulo Raynutius.ꝛ in capitulo Raynaldus. de testamen.que dimidia hereditatis ascendit ad.cccc.cum bo na valeant octingenta vt dicitur. Et in qua trebellianica non debent computari fructus interim percepti per Gasparem cū esset de liberis primi gradus ꝛ rogat⁹ restituere filijs suis aut eis non extantibus sororibus eius.C.ad trebel.l. iubemus,

[a] ¶ Grauari. Add̄ do. Pe. phil.coꝛ.in cō-sil.ccciij.in lra. A.ꝛ seq.ꝛ i cō sil.cccxx. in lit-tera. K. et se-quenti.in p̄ria parte.

[b] ¶ Inuentarij ¶ Vide eun-dem Paul. s. in cōsil.xxxvj. per totuꝫ.ꝛ qd̄ ibideꝫ dictum fuit in apostil. ꝛ in cōsil.lxvij. numer.iiij.ꝛ in consil .cxcviij. numero qnto.

Quarto queritur quid de bonis venditis ⁊ alienatis per Gasparem de hereditate dicte domine Juliane an poterunt vendicari per dictam dominam Coronam substitutā cum subiacerēt restitutioni sibi fiende. Respondeo non quia computantur in dictam legitimam ⁊ trebellianicam cum non fuerint malitiose alienata ⁊ in vita dicte domine Corone vt not. per glo. ⁊ doc. in. l. marcellus. §. res que. ff. ad trebel. ⁊ not. in. l. fin. §. sin autem auaricie. C. communia de legat. Et cum vt dicitur valeant. cccl. restat dictus Joannes heres Gasparis habere. 50. pro dicta legitima ⁊ trebellianica que detrahet de reliquis bonis ⁊ in eis computatur legatum ei factuz ſm ea que not. in. l. in quarta. ff. ad. l. falci. Est etiā alia ratio quare dicte venditiones nō debēt retractari q᷑ facte ab ignorante ⁊ ignorātibus cū vt dicit᷑ dict⁹ Gaspar nō haberet notitiaz testamenti dn̄e Juliane nec sciret ea subiacere restitutioni. per. l. fi. §. fi. ff. de leg. ij. Non ergo expedit querere an facta retractatione venditionū emptores habeant regressuz cōtra Joannem heredez venditoris cum retractari non possint vt dixi.

5 † Quinto queritur de legato facto per Gasparez vxori sue ad vitam eius de quodaz manso qui fuerat de hereditate dicte domine Juliane cum conditione qd̄ post illius mortez redeat ad filios dn̄e Corone ⁊ ad dictū Joannē heredē Gasparis valeat ⁊ potuerit in eo apponi dicta conditio. Breuiter rn̄detur qd̄ in p̄iudiciuz dn̄e Corone nō valet nec potuit opponi dicta conditio cū cadat in substitutione predicta facta de ipsa et sic pōt ab ea peti ⁊ vendicari de presenti. Sed si queritur an valeat in preiudiciū dicti Joannis heredis vt sic teneatur illi ad estimationem videtur q̄ sic. per. l. si alienam. C. de lega. contrarium videtur verius q᷑ Gaspar putabat mansuz illuz esse suuz irreuocabiliter ex successione dn̄e Juliane nec sciebat ip̄z subiacere restitutioni fiende dn̄e Corone q᷑ vt dicitur non potuit vnq̄ videre testamētū sue matris vnde videt᷑ reliquisse ratione iuris sui qd̄ putabat durare post mortē suam cum nō duraret ⁊ sic fuit erronea sua voluntas ⁊ opi. igit᷑ ⁊c. C. de lega. l. vxor patrui. ff. de vsufru. leg. l. sticho. ff. de lega. j. l. seruum sibi. in princi. ⁊ no. in. l. si domus. §. de euictione. eo. titu. per glo. ⁊ docto.

6 † Sexto queritur q᷑ dictus Joannes cū gessit se pro herede Gasparis non fuit protestatus de cōfectione inuentarij fiēda an possit postea facere vt sibi prosit. Ang. de Perusio videtur tenere qd̄ nō in. l. hec stipulatio. ff. si cui plus q̄ per. l. fal. puto contrariū q᷑ illud procederet si dixisset se adire animo certo ⁊ deliberato q᷑ hereditas erat soluēda. vt. l. fi. §. j. C. de iure delibe. qd̄ hic nō fuit. Et ideo sufficit qd̄ infra tēpus debitū post aditionē cōficiat. ea. l. §. si autem dubius. Et sufficit qd̄ infra tres mēses incipiat ⁊ perficiat lꝫ nō inchoauerit infra. xxx. dies vt ibi not. ⁊. e. l. §. si vero postq̄ ſm cōem opi. docto.

Et ex predictis puto respōsuz fore ad oīa dubia que fiūt inter partes predictas ſm puncta et informationes mihi tradita et traditas per ipsas. Laus deo.

Et ita dico et cōsulo ego Paulus de castro vtriusqꝫ iuris doctor ⁊ ad fidem me subscripsi ⁊ sigillaui.

1 ☞ Si vnus ex tribus socijs non est in mora soluendi partē suam emptorum ⁊ totuz alteri soluerint non est propterea parte lucri fraudandus.

2 Et quid si per confessionem sociorum soluentium solum probatur societas et an si sit extraiudicialis probet tam pro se q̄ contra se.

Consilium. cclxix.

In christi nomine amen.

1 † Viso processu agitato inter Ariginū de soluapetentē ex p̄te vna. ⁊ Bertramū pertini ⁊ Simonē de saluaneis ciues Pergami se defendētes ex altera sup quadam societate que dicit᷑ fuisse ɔ̄cta inter eos ad emēdū guadū. Visaqꝫ petitiōe dicti Arigini ⁊ attestationib⁹ receptis super eo qd̄ querit᷑ que debeāt esse partes iudicare debentiū in cōdēnando vel absoluēdo cōuētos cōsidero naturaliter ⁊ etiā iuridice incedēdo super isto negotio q̄ si de societate que pretēdit᷑ fuisse ɔ̄cta inter eos appareret per scripturā vel per testes ita ⁊ taliter q̄ si de dicto guado empto ⁊ vēdito per dictū Bertramum ⁊ Symonē fuisset perditū ⁊ non lucrū factū posset dictus Ariginus cōpelli ad participāduz damnū sicut ipse petit istos cōpelli ad cōmunicandū lucrū factū ſm qd̄ est de natura societatis. l. cū duobus. §. quidā sagariā. in fine. ff. pro socio. res videretur esse clara. vcꝫ q̄ si Arigino non existente in mora soluēdi tertiam partez precij que ipsuz tangebat prefati Bertram⁹ ⁊ Symon de propria pecunia emissent ⁊ soluissent totū preciū non propterea Ariginus foret exclusus a societate vel participatione lucri sed posset offerendo nunc quod ipsum tangit cuz omni interesse predictorum petere partem lucri quia hoc exigeret bona fides que maxime inter eos est seruanda cum vicez fraternitatis obtineat. ff. pro socio. l. verum in principio. vt pre dicti communi nomine ⁊ ad communem vtilitatem censeantur emisse postq̄ sibijnuicem fidem dederunt de hoc faciendo nec eis licuisset hoc facere proprio nomine ⁊ illum Ariginum supplantare quia fidem rupissent. arg. C. de dolo. l. j. cum simili. et probatur in dicta. l. cum duobus. in fine principij. ff. pro socio. versicul. si vero id actum ⁊c. et optime probatur in fine in. l. iiij. §. si ab ignoto. ver. vnde queri poterit. ff. de manumis. ⁊ qd̄ not. Bar. in. l. qui in aliena. §. si is qui. ff. de acqui. heredi. Sed si dictus Ariginus fuisset in mora soluendi partē suam potuissent illi emere proprio noīe ⁊ lucruz ei nō cōmunicare ⁊ hoc pbat᷑ in dicto. §. si ab ignoto. versi. siue hoc acto nūmos seruus nō dederit ⁊c. q᷑ frustra petit debitum qui qd̄ debuit nō impleuit vt in regula iuris frustra. ff. de edil. edic. ediles. §. fi. Nō enī tenebantur illi duo si nolebant soluere partem tangentez Ariginū de sua pecunia ad illius vtilitatem. Unde si emptio non poterat aliter fieri nisi solueretur totum precium. Et ille requisitus partem sibi tangentem non soluit. potuissent illi duo proprio nomine ipsorum emere nec fidez rupissent sed ille potius rupisset eis non faciendo quod sibi incūbebat vt societas sortiretur optatum finē vnde ⁊ teneret᷑ alijs acti. pro socio ad interesse si propter hoc quod ille non soluebat partem suaz fuisset emptio impedita q᷑ non potuissent alij soluere totum precium dicta. l. cum duobus. §. si quis societatem ad emendum ⁊c. ff. pro socio fortius si soluere potuerunt ne ille teneatur ad interesse potuissent emere nomine proprio ⁊ lucrum pro se retinere q᷑ benigni⁹ est hoc cum ille de hoc non sentiat damnum licet nec lucrum. ff. que in frau. credi. l. ait pretor. §. simili modo. quarum rerū acti. non detur. l. j. §. si manumisero. in fine.

2 † Uerum quia in casu nostro non apparet de ista societate per instrumentum publicum nec per scripturam de manu partium nec per testes deponentes se interfuisse contractui. sed solum deponunt de confessione Symonis ⁊ Bertrami posito quod eam probarent tamen illa non prodesset eis ad cogendum Ariginum subire damnum si fuisset perdituz de guado: immo tunc sciuisset negare societatem ⁊ est verisimile quod negaret similiter nō debet ei prodesse ad consequendum partem lucri quia non fuisset contrarium postulaturus. C. de solutio. l. penultima. de petitio. hered. si ⁊ rem ⁊ precium. Et quia iniquum esset vt dictus Ariginus posset illos compellere ad dandum sibi partem lucri cum nihil soluerit in emptiōe ⁊ tamē illi nō possent illū cōpellere ad subeundum partem damni vt est bonus tex. in simil. ff. manda. l. iij. que incipit preterea. in fine. iūcta. l. qui bona. §. si quis q᷑. in fine. de dam. infec. Nam nō seruaretur equalitas inter eos quod esse non debet. C. cōmu. diui. l. penulti. in fi. ff. pro socio. si non fuerit. ⁊. d. §. quidā sagariaꝫ. Et aperiret᷑ via malitie: q᷑ dictus Ariginus taceret quousqꝫ videret an de guado perderetur vel lucrum fieret qd̄ non est tolerandum: vt in simili not. Cy. post Petrum. C. in quib. cau. in integ. resti. non est necessaria. si tutor. iuncta. l. in fundo. ff. de rei ven. Preterea in casu nostro non est probata confessio predictorum cū testes sint omnes singulares ⁊ vnus non deponit de illa confessione de qua deponit alter. ergo ⁊c. c. licet. causam. de probatio. Et posito quod esset probata confessio non est per eam probata societas: q᷑ cum facta fuerit parte absente non facit plenam probationem sed semiplenam[a]. c. fi. de succes. ab intest. et per Bart. in. l. admonendi. ff. de iureiuran. Et posito quod faceret plenam probationē tamen fuit conditionata scilicet quod facta fuit cum pacto: qd̄ nisi ille solueret partē cōtingentez in termino non intelligeret᷑ habere partem in societate: vnde debet vel in totum repudiari: ⁊ si accepter᷑ in eo quod facit pro se debet acceptari in eo quod facit contra se. ff. depositi. publia. in fine. in autenti. de iureiurādo a mo. presti. in fine. ibi necessitatis ⁊c. ⁊ quod not. Cy. in. l. j. de confes. in. xiij. q. Sed ipse non probauit se soluisse in termino quod habebat necesse facere. C. de probatio. ff. eo. l. ij.

Concluditur ergo partes iudicis esse in absoluēdo cōuentos a petitis ⁊ in condemnando victum victoribus in expensis q᷑ temere litigauit. Laus deo.

Casus.

Stante supradicta sentētia quod monasterium debeat in possessionē mitti terrarum ⁊c. soluta tamen prius ipsis de Zoctulis estimatione melioramentorum in dictis terris impensorum et iure deducendorum. Syndicus monasterij post legitimam moram petijt executionem dicte sententie dicens alio non expectato eam debere executioni mandari: et maxime in vallibus et in his in quibus nulla melioramenta fuerunt facta offerens inquantum domino iudici videatur etiam pro dictis melioramentis

[a] Sed semiplenam. Adde idem per Rapha. fulg. in cōsilio. cxcvij. in ij. col. in ver. super eo. in fi. ꝟ. ⁊ do. Maria. sozi. in cōsilio. viij. statiꝫ post mediuz. ij. col. in. j. parte. ⁊. d. Alex. de imol. in consil. clxvj. vlti. col. ver. nō obstat etiā qd̄ dicitur contrariuz tamē ⁊ cōtra Bar. in dicta. l. admonēdi. tenere videtur do. Alex. ī consilio. clij. in vlti. col. in ver. ⁊ si contra. ibi. circa mediū. ꝟ. ibi nō obstat. ⁊ in cōsil. cliiij. in vlti. col. ver. preterea p̄supponitur. in. v. parte. Et vide Fran. de aret. in cōsil. xxxvj. ī p̄n. j. col. vbi idē qd̄ Paul. hic ⁊ do. Pet. phil. cor. in cōsil. cxiij. in lr̄a. R. La. ij. in p̄ma parte.

mentis vnum expromissorem idoneū dare dictis de Zoctulis:
immo ⁊ si ius velit ⁊ congruum depositum facere taxatione de-
bite quantitatis per dominum iudicem legitime facta. Obij-
citur per prelibatos de Zoctulis ꝙ multa melioramenta fece
runt ⁊ ꝙ pro eis prius satisfieri debeat eisdem ⁊ ꝙ non debeat
monasterium in possessionem aliquorum bonorum premissoruꝫ
poni: nisi oīm prius congrua satisfactione facta. Dicunt em̄ di
cti de Zoctulis ꝙ certā quantitatē predictarū terrarū disbo-
scauerunt reducendo eas ad terras cultiuas: ⁊ ꝙ certam quan-
titatem redegerunt ad terrā pratiuā ⁊ certā ad terras vineatas
⁊ brolluas. vcꝫ faciendo plantationes ipsarū vitium opiorū sa
licum nucum ⁊ aliarū arborū fructiferarū ⁊ illas educando: in
super dicunt se fecisse certa edificia domorū ⁊ tegetum: vnā co-
lumbariam ⁊ certū puteum. ¶ Item pendēte hac lite dicunt se
fecisse certam fornacē: lꝫ sine voluntate mona. vtpote contradi
cente. Pro quibus oībus sibi satisfieri petunt legitime dedu-
centes q̄tum cōiter dicta melioramenta cuilibet cōstitissent et
deducentes certā estimationē predictorum. Sed ex aduerso ꝓ
parte ipsius monasterij dicitur monasteriū poni debere in pos-
sessionem ſm tenorem sniē oīm petitorū: ⁊ maxime vallium ⁊ ne
morum. ¶ Item ⁊ pratorū terrarūqꝫ in quibus nil impensum
melioramēti apparet. Tum qꝛ ea sentētia nulla videt̄ in ea ꝑte
q̄ respicit solutionē melioramētorꝝ cū non cōtineat̄ in ea a quo
vel a quibus dicta melioramēta sint soluēda: ⁊ sic impersonali-
tas videt̄ ibi vitiare dictā partem sniē. Et cū sit circa exceptio-
nem siue factū ex quo datur exceptio: cetera pars sniē firma ma
net. ¶ Item ⁊ cū iudex debuerit prius de ipsis melioramentis
cognoscere ⁊ certā suꝑ ipsis ferre sniam. Unde cū nec ex snīa ip
sa nec ex actis habeat̄ dictorū melioramentorū certitudo nō vi
detur dicta snīa in ea parte valere. ¶ Item qꝛ p̄supposito ꝙ va
leret in ea parte cū sit vel videat̄ impersonalitas adiecta v̄bis
executiuis videt̄ monasteriū liberari dādo idoneū expromisso-
rem sicut se facturum offert ⁊c. ¶ Item qꝛ non pōt retineri vna
res ob melioramentorū impensum in alia re: ⁊ per ꝯn̄s absqꝫ du
bitatione in rebus in quibus impēsum nō est fieri debet execu-
tio sine exceptiōe aliqua. ¶ Item quia circa partē melioramē-
torum impensoruꝫ replicatur pro parte dicti mona. ꝙ dicti de
Zoctulis habuerūt ligna disboscationis ob q̄ quilibet in his
partibus libenter disboscationē facit. ¶ Item qꝛ habuerūt di-
ctas terras ad nouenniū pro modica pensione vt disboscationē
facerēt ⁊ ad culturā dictas terras reducerent: ob quā rem nil re
tineri eis ob dictā cām debet. ¶ Item dicit̄ ꝙ de alijs meliora-
mentis factis: vcꝫ de vineis ⁊ arboribus plantatis ⁊ educatis
nil debent habere pro expensis plantarū: ⁊ educatio modica est
prelibatis q̄ oīno terras p̄dictas laborabāt. ¶ Item qꝛ ⁊ si ma
gna foret debet cū fructibus ꝑceptis cōpensari: cū fructus non
dicant̄ nisi deducta expensa. ¶ Item qꝛ principaliter dicta im
pendia facta fuerūt grā fructuū ⁊ ad ꝓpriā ipsorū vtilitatē: vñ
non debet inspici ꝙ in cōsequentiā tendant in vtilitatē perpe-
tuam terrarū ⁊ mona. ¶ Item qꝛ plantatio dictarū arboruꝫ re
mota a mona. nullius vtilitatis eidē extat: lꝫ alijs propinquis
vtilis forsan foret. Et circa melioramēta edificiorū similiter ꝓ
parte dicti monasterij replicat̄ ꝙ aliqua gratia fructuum q̄ren-
dorum aut colendorū principaliter sunt facta ⁊ modica expēsa
ipsorū non debet refici: magna vero cū perceptis fructibus cō-
pensatur. ¶ Itē ꝙ non oīa necessaria vel vtilia ipis terris sunt
cum nō egerent tot edificijs attenta quātitate ⁊ qualitate eorū
ac attenta qualitate loci vbi sunt situata ⁊ etiaꝫ non sunt vtilia
vel necessaria dicto monasterio qō maxime de colūbaria ⁊ cer-
tis domibus videtur clarū. ¶ Item qꝛ monasteriū non tenetur
soluere dicta melioramēta si vult vel eligat qō dicti de Zoctu-
lis possint sua edificia auferre. ¶ Itē ꝙ dando quantū p̄dicti
haberēt de ipsis ablatis pōt illa retinere. Et per ꝯn̄s videtur ꝙ
monasteriū teneat̄ tm̄ ad impensam ꝑ prelibatos factā ꝑ quam
sint meliorata. ¶ Item ꝙ teneatur ad tm̄ quantum illi de abla
to edificio forent habituri.

¶ Petitur premissis oībus ⁊ singulis consiliū impartiri ⁊ maxi-
me si dicta melioramēta solui debeant an nō. Et si qua soluēda
sunt q̄ sint illa ⁊ qualiter solui debeāt vt ⁊ deprehēdi latius po
terit ex allegationibus in hac re factis. ¶ Item petit̄ consiliuꝫ
an cū fructibus perceptis ꝑ predictos post finitā inuestituram
fieri valeat cōpensatio. Cum illos nullo modo debuerint lucra
ri: sed debeant̄ monasterio: vel an saltem valeant in alio iudicio
peti. ⁊ qualiter. Et alia circa p̄dicta consulat prout viderit dn̄s
consulens expedire.

1 ☞ Sentētia iudicis condēnantis bona restitui solutis pri⁹
melioramentis an mittat̄ executioni in rebus non melioratis
nō solutis melioramentis melioratarum.

2 Verba dubia ad iuris intellectū sunt reducenda.

3 An talis snīa exequi debeat in melioratis data cautiōe de sol-
uendo qn̄ melioramenta fuerint liquida.

De quibus melioramētis habenda sit ratio qn̄ conductores re
stituunt ecclesie bona ⁊ possessiones.

4 Et quid si isti coloni successerūt eis qui melioramenta fecerūt
quid debeant probare.

¶ Consilium. cclxx.

IN christi nomine amē.

¶ Uiso puncto suprascripto ⁊ etiā multis alle
gationibus factis suꝑ eo in fauoreꝫ monasterij.
Et presuppositis sine p̄iudicio veritatis duob⁹
de quibus p̄sentialiter disputare nō intendo vi
delꝫ ꝙ illa cōditio apposita in snīa. s. soluta prius ipsis de Zo
ctulis estimatione melioramentorū iure deducendorū ⁊c. nō vi
tietur rōne impersonalitatis qꝛ non dicit̄ ibi per quē debeat so
lutio fieri. Cuꝫ videat̄ debere intelligi scꝫ per monasteriū in cu
ius vtilitatē tendunt melioramēta facta in rebus p̄dictis perti
nentibus ad ipsum ⁊ ad ipsum ꝑ dictā sniam redeuntibus. ff. de
rei ven. l. emptor. in prin. C. ꝙ metus cā. l. iij. cum ibi no. in. j. glo.
magna nec etiā vitietur rōne incertitudinis qꝛ non specificatur
quātitas dicte estimationis cū dicta ꝯditio respiciat accessoria
circa possessiones de quibus principaliter agebatur ⁊ sic incer-
titudo p̄dicta non habet vitiare. l. si in emptio. in prin. ff. de con
trahen. emp. de actio. emp. l. si q̄s cuꝫ fundū. ⁊ qō no. Inno. de or
di. cog. cū dilect⁹. post princ. de dona. inter dilectos. ⁊ Bal. post
Cy. in. l. j. C. si secū. nup. mulier. Et pōt fieri liquidatio tp̄e exe-
cutionis. iuxta no. in. l. j. in prin. magne glo. ff. de eden. ⁊. l. j. de le
ga. ij. per bar. circa finem.

¶ His dico premissis ad euitandam confusionem dicendorū plu
1 ra per ordinem sunt videnda. ¶ † Primo vtruꝫ dicta executio
sit fienda in vallibus ⁊ possessionibus in quibus apparet nul-
la melioramēta fuisse facta anteq̄ aliquid soluatur de meliora-
mentis factis in alijs. Ad quod breuiter respondeo ꝙ sic nam
verba dicte sententie dum dicunt soluta tamē prius ⁊c. possunt
salua ratione recti sermonis dupliciter intelligi. ¶ Primo ꝙ
illa dictio prius intelligatur. s. ꝙ dicti de Zoctulis relaxēt ali
quam de petijs terrarum ad quas relaxandas fuerunt in p̄sen-
ti particulariter condemnati ⁊ tunc faceret ꝓ eis. Sed si iudex
hoc voluisset nullam in se rationem habuisset: qm̄ de iure nō de
bet vna res retineri pro expensis factis in alia re vt no. in. l. si nō
sortem. §. si centum. in fi. ff. de condi. indebi. per doc. Lex autem
non presumit iudicem voluisse aliquid contra ius quando ver-
bis suis potest salua ratione recti sermonis dari alius intelle-
ctus qui sit ſm ius. C. de offi. ciui. iudi. in. l. ij. ibi qō nō arbitra-
mur. ⁊ qō no. Inno. in. c. innotuit. de eo qui fur. ordi. susce. facit
quod in simili no. in. l. j. §. fi. ff. ad munici. ¶ Scdō modo potest
intelligi prius scꝫ q̄ relaxentur petie terraruꝫ in quibus facta
sunt dicta melioramēta vt sic ista limitatio que apponitur in il
lo versiculo soluta tamen ⁊c. Circa precedentem generalitatem
de omnibus petijs terre restrigatur ad illas species seu petias
terre quibus de iure congruit. Non autem referatur ad illas q̄
bus de iure non congruit prout in simili nota. in. l. si idem cū eo
dem. §. de iurisdi. om. iudi. ⁊ quod no. glo. in. l. si negocium. C. de
neg. gest. ⁊ quod no. in. l. talis scriptura. ff. de leg. j. Et si hoc vo
luit iudex tunc faciunt ista verba pro monasterio ⁊ ita creden-
dum est eum voluisse qꝛ per hoc confirmauit se dispositioni iu-
2 ris communis † ⁊ clarum est ꝙ verba dubia reduci debent ad
iuris intellectum vt no. glo. ff. de iure do. l. sed nisi. ⁊. l. curatores
§. fi. ff. de admi. reruꝫ ad ciui. perti. Et quia ista interpretatio vi
tio caret ⁊ nihil est quod prohibeat eā fieri fienda est. l. quotiēs
de reb. dub. de reg. iu. l. quotiens idem sermo. de legi. l. in ambi-
gua. ¶ Non ergo curanduꝫ ꝙ dicatur tenere sententia quo ad
omnes petias terre postq̄ non fuerunt specificate. l. scire debe-
mus. ff. de verb. oblig. tunc enim de hoc esset curandum quādo
q̄reret̄ an posset valere quo ad q̄sdā: quo ad q̄sdā nō cū repiat̄
quod vna ⁊ eadem sententia non potest pro parte valere ꝓ par-
te non. ff. fa. her. in hoc iudicio. ¶ Sed quando vna sentētia cō
tinet plures res separatas ⁊ non connexas qꝛ sequens limita-
tio simpliciter facta ad eas possit restringi ad aliquas earum
quibus de iure congruit ⁊ non extendatur ad alias quib⁹ non
a congruat hoc non reperitur de iure prohibitū [a] immo sic ⁊ non
aliter est fiendum: si ratio recti sermonis patitur aliter secus. vt
si apposuisset dictionem collectiuam vcꝫ ꝙ nullam tenerent̄ re
laxare predicti nisi solutis melioramentis factis in quibusdaꝫ
earum. l. si necessarias. §. si annua. ff. de pig. actio. qꝛ tunc verba
glosari non possent. ad quod bene facit qō no. Cy. post Pe. C.
de excep. si ex maiore.

a ¶ Prohibitū Uide. d. Alex. de imo. in ꝯsil. c. in vlti. col. in iiij. parte.

¶ Concludo ergo fiendam esse executionem in illis petijs terrarꝫ
in quibus apparet nulla melioramēta fuisse facta etiam nō so-

lutis melioramentis factis in alijs ⁊ etiam non datis fideiussoribus de soluendo: qm̄ in illis censetur fuisse facta cōdemnatio ad relaxandam pure ⁊ simpliciter ⁊ sine limitatione que sequit̄ in versiculo soluta tamen prius ⁊c. Cum illa debet referri solum ad illas in quibus melioramenta facta sunt quia hoc est iuri consonum ⁊ verba sententie hoc patiuntur. l. ab omnibus. ff. de lega. j.

¶ † Secundo vidēdum est quid in alijs in quibus facta sunt melioramenta. Utrum fienda sit executio in illis prestitis fideiussoribus de soluendo postq̄ apparuerit quid ⁊ quantum sit soluendum ⁊ que melioramenta veniant estimanda cum dicantur esse plura diuersorum generum ⁊ qualitatum ⁊ sit dubiū an oīa vel quedam eorum sint emendanda. Et videtur q̄ sic ne impediatur executio que debet habere causam expeditā ⁊ contra eā non admittuntur exceptiones habentes altiorem indaginē sed reseruantur post factam executionem cum in executione summarie procedatur. ff. de re iudi. l. a diuo pio. §. si super rebus. iūcta. l. ille a quo. §. si testamēto. ff. ad treb. ⁊ qd̄ no. Bar. in. exceptione nullitatis sententie opposita in executione in. l. iiij. §. condēnatum. eo. tit. de re iudi. ¶ Et videtur de hoc casus. ff. de statu lib. l. statuliber. rationum. in prin. Ubi conditio reddendarum rationum apposita in relicto libertatis que importat restitutionem reliquorum. ff. de conditio. ⁊ demonstra. l. cum seruus. propter obscuritatem impletur per dationem fideiussoruʒ ne impediatur libertas vel differatur. ¶ Sed in contrariuʒ facit finis illius. l. vbi dicitur q̄ si fuit apposita conditio dandi non rationis reddende que principaliter sonat in factam. vt. d. l. cum seruus. non impletur per dationē fideiussoris sed debet impleri in forma sic. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. l. item liberatur. §. j. de cōsti. pecu. l. promissor. §. si.

¶ Breuiter omissis pluribus que dici possent. Ista secūda pars videtur verior quia verba sententie sunt clara quia dicunt soluta prius ⁊c. Unde non est admittenda questio voluntatis. l. ille aut ille. §. cum in verbis. ff. de leg. iij. Sciebat enim iudex quid ⁊ quantum foret restituenduʒ pro melioramentis ⁊ quod istud erat inuestigandum ⁊ hoc fieri voluit quia noluit solui nisi ea q̄ de iure soluenda essent. Cum subiunxit ⁊ iure deducendorū ⁊c. ¶ Et tamen voluit q̄ ista fierēt priusq̄ executio ⁊ relaxatio fieret. Possunt enim illi dicere hodie constat ⁊c. i. constare potest que ⁊ quanta sunt dicta melioramenta. ff. vt in pos. lega. l. si is a quo. in prin. Nec enim subest periculum in differendo executionem per aliquos dies quousq̄ ꝑ arbitros illuc mittendos hoc videatur ⁊ reportetur iudici more solito ⁊ per iudicem terminetur. l. ab arbitro. qui satisda. cog. Allegata vero in contrarium procederent qn̄ in differendo subesset periculuʒ: vt in casu. l. ille a quo. §. j. ad treb. ne fideicōmissum morte instituti intercideret vel qn̄ excep. non perueniret ex tenore ipsius sententie vt est excep. nullitatis probande extrinsecus. Sed hic ex ipso tenore ꝓuenit propter illam conditionē: soluta tn̄ prius ⁊c. vt no. in. d. §. condemnatum.

¶ Tertio principaliter videndum est que sint iste expense melioramentorum que de iure veniant restituende. ⁊ discurrendo per singulas dico primo q̄ expense deboscatiōis non sunt restituēde primo: quia ille pertinebant ad culturam fundorum que cultura consistit in arando ⁊ serēdo. ff. de aqua plu. ar. l. pe. §. de eo opere. de vi ⁊ vi arma. l. vim facit. ¶ Deboscatio vero preambulum est ad predicta cum fieri non possint sine ea ⁊ sic idem iuris debet esse de ipsa q̄ est de expensa facta in arando ⁊ serendo. argu. l. ad rem mobilem. ⁊. l. ad legatum. ff. de procu. ¶ Sed expēse facte in arando ⁊ serendo non veniunt repetende vel restituēde tum quia facte fructuum querendorū causa ⁊ sic veniunt cuʒ fructibus expensande. l. diuortio. §. impendia. ff. solu. matri. Tū qr consistunt in colendo fundos ad qd̄ faciënduʒ tenebantur ⁊ cogi poterant quoniam ad hoc receperant. ff. de vsufru. l. iteʒ si fundi. circa prin. ibi cogi eum pos. recte colere. Et per cōsequēs debebat suo sumptu prestare in hoc operas. ff. de oper. liber. l. suo sumptu ergo ⁊c. idem est dicendum in operis deboscatiōis que est preambulum ad culturam. Item quia dicit q̄ plus vtilitatis percipitur ex deboscatione propter ligna q̄ sit impēsa vnde quidam deboscant libenter ad mediam partem lignorū. Itē terra nouiter deboscata si aretur ⁊ seratur reddit in duplo vel in triplo plusq̄ solita seminari. Compensent ergo dictam impensam factam in deboscatione cuʒ pinguedine terre ⁊ duplicatione vel triplicatione redditūum. ff. de aqua plu. arcen. l. j. §. fi. versi. sicut aūt omnis pinguedo ⁊c. ⁊ qd̄ no. in. l. si merces. §. vis maior. ff. loca. per glo. ¶ De expensa vero facta in plantādo arbores de nouo vel vites ⁊ illas curando licet ille pertineant ad perpetuam rei vtilitatem quia durant vltra tempus cōductionis fm̄ no. per Bar. in. l. antepenul. ff. de impen. ⁊ licet predicti non tenerentur hoc facere nisi in locum demortuarū alias subrogare. ff. de vsufruc. l. agri. fm̄ tamen q̄ ibi no. in glo. quia tenētur veteres conseruare si tamen sponte hoc fecerunt talis impēsa non dicitur necessaria sed vel vtilis vel voluntaria. Si enim ex dictis arboribus nulla vel modica vtilitas resultare pōt monasterio quia sunt arbores non fructifere sed pertinent dumtaxat ad pulchritudinem vel amenitatem fundi tunc computātur inter voluntarias nec possunt repeti per viam actionis vel exceptiōis nec etiam euelli de fundo cuius pars effecte sunt. ff. de rei ven. l. si fundi possessor. Ideo dimittende sunt ⁊ cedere debēt lucro monasterij sicut alie que separationeʒ non recipiunt. ff. de impen. l. pro voluntarijs. in fin. ¶ Si vero monasterium percepturum sit vtilitatem vt si esset oliuetum vel essent arbores necessarie ad sustentationem vitium tunc ad expensas factas in illis teneretur monasterium ⁊ ope exceptionis posset excludi per l. colonus que est. l. penul. ff. loc. ⁊ per viam actionis posset eis prouideri per. l. dominus. §. j. eo. ti. quia dicerentur vtiles. l. qd̄ dicitur. §. fi. cum. l. seq. ff. de impen. sicut expense facte in plantādo vineas nec in talibus locum haberet abrasio. per. d. l. si fundi. ff. de rei ven. Bar. autem in. l. in fundo. de rei ven. videtur dicere q̄ tales expense facte in plantando cum in eis non habeat locum abrasio quoniam adiecte sunt per estimationē nullo modo repetuntur etiam per viaʒ exceptionis sed cedunt lucro fundi ⁊ domini eius sicut ⁊ facte in instruendo seruum. l. sin autem. §. fi. cum. l. seq. ff. de rei ven. ¶ Sed in cōtrarium videtur casus l. si sciens. C. de rei ven. in fi. ⁊ illud autem in bonefidei possessore qui expendit tanq̄ in re sua ⁊ sic neminem intēdebat obligare vt non habeat actio. sed exceptionem dumtaxat. l. si in area. de condi. indebi. in fi. Sed colonus qui expēdit tanq̄ in re aliena habet etiam act. ex conducto pro talibus vtilibus plantationibus. d. l. dominus horreorum. §. j. ⁊ etiam exceptionem. d. l. colonus. in prin. Item quod dixi reddendam fore estimationem meliorationis quando ex tali plantatione arboruʒ monasteriū percepturum esset vtilitatem procedit quando expensa plantationis ⁊ gubernationis esset magna vt oliuarum vel vinearuʒ. Si vero parua vel quasi nulla vt in salicibus ⁊ opijs in quorū plantatione nullus est quasi labor vel expensa nec in sustentatione si posite sunt ad sustentationem vitium: quoniam non zappantur de per se a vitibus sed sufficit eis vitiuʒ zappatio vt mihi dicitur tunc licet ex eis recipiatur non parua vtilitas attamē nil refundendum per monasterium. l. omnino. ff. de impen. ⁊ per l. hactenus. de vsufruc. ⁊ per. l. in fundo. ff. de rei ven. post princ. in versicu. ⁊ si plus. vbi patet q̄ si maior est vtilitas que accessit fundo ex impensa q̄ sit ipsa impensa nō repetitur nisi quod impensum est. Et sic econuerso si maior esset impēsa q̄ vtilitas nō repeteretur nisi estimatio vtilitatis. Ut sic semper id quod minus est repetatur ergo si nulla fuit expensa nil repetitur. l. illud §. minus. ff. de tributo. ⁊ si modica similiter. d. l. omnino. ⁊. l. hactenus. de vsufru. versi. modica. ⁊ qd̄ no. per Bar. in. l. cotem. §. qui maximus. de publica. in penul. col. quādo aūt magna: tunc distinguitur que maior an impensa an vtilitas accidēs vt dixi.

¶ Sed circa predicta occurrit talis dubitatio: naʒ predicta ꝓcedere possunt in colono qui colit iuxta mercedem vt repetere possit expensas vtiles que respiciunt perpetuam vtilitateʒ fundi: ⁊ forte tunc etiam si sint perpetue. vt. d. l. omnino. in fi. ⁊ etiaʒ in marito qui sustinet onera matrimonij que possunt excedere fructus dotis. Ille tamen non repetit paruas propter coniunctionem personarum: sed videtur eas donasse vt ibi ⁊. l. virū. fi. de dona. inter vi. ⁊ vxo. ¶ Sʒ in colonis istis q̇ coluerūt ꝓ paruissima pensioū. vt dicitur. Et hoc ideo quia receperant ipsi et antecessores eorum ad meliorandum ⁊ de nouēnio in nouenniū renouabantur locationes. Uidetur dicendum idem qd̄ in emphiteotis qui recipiunt eodem modo pro modica pensioū. ⁊ ad meliorandum: ideo suas meliorationes non repetunt nec paruas nec magnas. C. de iure emphi. l. ij. versi. nulla. de sacrosanc. eccle. aut̄. qui rem. in fi. ⁊ in cor. vnde sumitur. ⁊ no. Bar. in. d. l. colonus. ff. loca. super glo. ¶ Sed certe illud verum quādo caderent de iure ipsorum propter eorum culpam vel defectum vt propter pensionem non solutam: licet in colono qui colit iuxta mercedem hoc non fit. vt. d. l. colonis. Si vero non propter eorum culpam cadunt a iure suo: sed solum ex eo quia finitum sit ius eorum tempore: vt est in casu nostro vel propter finitam generationem: tunc Bal. in vsi. feu. ti. hic finitur lex. deinde cōsuetu. reg. incip. c. j. §. si vasallus. Dicit feudatarium vel emphiteotam non debere perdere suas meliorationes [a] licet modicā pensionem solueret emphiteota ⁊ recepisset ad meliorandū sed dicit locum habere. d. §. si vasallus. Idē ergo dicēdum est in istis conductoribus ad non modicum tempus conducentibus cum eadem sit per omnia ratio. de fonte. l. j. ¶ Prefatus autem. §. si vasallus. dicit esse in electione domini soluere expensas meliorationis vel permittere eas auferre. Sed hoc procedit in his q̄ auferri

[a] ¶ Meliorationes. adde. d. Alex. de imo. ī cō̄si. xliiij. in pe. ⁊ vlt. col. in. iij. parte.

auferri possunt vt sunt edificia que non vniuntur cuz terra: sed dicuntur coherere solo per abrasionem: non sic in plantis que vniuntur ꝛ dicuntur coherere estimationem: ꝛ sic in eis non cadit abrasio.d.l.si fundi possessoꝛ.ff.de rei ven. Unde nō possunt coloni predicti cogi ad eas asportandū si nolunt sicut nec moñ. posset cogi ad patiendum eas asportari vt equalitas seruetur. C.communi diui.l.pe.in fi. Sed cogetur monasterium soluere dictas melioꝛationes magnas ꝛ non paruas ad similitudinem vsufructuarij cui videtur comparari ꝛ ad similitudinem bonefidei possessoꝛis.vt.l.si quis sciens.in fi.C.de rei vend.ꝛ quod.s. dixi. Nec ob.predictis ꝙ dicti conductores perceperunt fruct⁹ dictarum melioꝛationum:nam ꝛ maritus percipit:ꝛ tamen si ꝑpetuam vtilitatem fundi respiciunt preciuz earum recuperat.l. diuoꝛtio.in fi.ff.solu.matri. Similiter ꝛ emphiteota per iam dicta.satis enim est ꝙ differunt eas recuperare vsqꝫ ad solutū matrimonium vel finitam emphiteosim seu conductionem:ideo debent interiz in recompensatione fructibus gaudere ꝛ eos lucrari. Nec etiam ob.lex sumptus.ff.de rei ven.quia ibi loquitur in bonefidei possessoꝛe nullam causam habente a domino ꝑcipiendi fructus. Unde lꝫ eos lucretur propter bonāfidem debet eos cum impensis vtilibus compensare vsqꝫ ad concurrentem quātitatem:quatenus vero expenſ. fructuum quantitatē excedunt dñs repetere potest sicut in simili.ff.ad treb.l.in fideicō.ꝛ.l.mulier.§.si heres. Nos loquimur in colonis causam habentibus a dño fructus percipiendi ꝛ lucrādi qui foꝛtioꝛem habent cām vt cum fructibus non compensent.vt.d.l.colonus.in princi.ꝛ.l. dñs.§.j.ff.loca.

¶ † Ad vnum tamen aduertendum in quo totuz videtur consistere ꝙ dicti conductoꝛes si volunt detrahere dicta melioꝛamenta necesse habent ostēdere se ea fecisse vel illos quibus ipsi successerunt titulo vniuersali ꝛ hereditario vel titulo singulari cū cessione iurium illis competentium. per ea que leguntur ꝛ not. per glo.Cy.ꝛ Bar.in.l.iij.C.ꝙ me.causa.ꝛ ibi Bar.in.j.col.in versi.quero quid si precium ꝛc. Quod puto eis foꝛe difficile:et ideo propter probationis defectum possent de leui succumbere quoniam iudex in dicta sententia voluit illa tantuz restitui que de iure veniunt restituenda: hoc autem necesse habent probare excipientes.ff.de excep.l.j.de ꝓba.l.in exceptionibus. Sed nō sequitur isti coloni sunt in possessione: ergo dicta melioꝛamenta sunt eis restituenda:quia poterunt fieri ab alijs a quibus dicti coloni nullum titulum vel causam habuissent vniuersalē vel singularem quo casu non transiuisset ad istos ius excipiēdi fm Bal.in.d.l.iij.C.quod metus causa.ꝛ regula est ꝙ non probat hoc esse ꝛc.l.nō hoc.C.vñ cogna.ꝛ ꝙ dubia ꝓbatio ꝛc. vt in.c.in presentia.de probationi. Ideo si nō videret se posse probare ꝙ eis incumbit consulte facient concoꝛdare cum mona. arg.ff. de inoffi.testa.l.j.

¶ Quantum autem ad edificia siquidem sunt necessaria puta ꝓ laboratoꝛibus qui non possent aliter laboꝛare tunc cū tales expense computentur inter necessarias veniunt in distinctione restituende si facte probantur ab eis vel ab illis a quibus ipsi habuerunt causam.ff.de impen.l.j.cuz seq.C.de rei vē.l.domuz.in fi. ¶ Si vero voluntarie ꝛ vtiles tunc locum dico habere id qō dicitur in.c.j.§.si vasallus. in titulo hic finiť lex. in vsibus feu. quem.§.dicit ibi Bal.locum habere in emphiteosi ꝛ eadem ratione dico ipsum locum habere in istis conductoꝛibus qui assimilantur emphiteotis sicut in simili contractus innominati iudicantur fm naturam contractuū nominatoꝛum quibus assimilantur ff.cōmoda.l.eum qui.§.si rem depositi.l.j.§.si quis seruū de p̄scrip.verbis.si gratuitam.§.j.sed in.d.§.si vasallus. diciť ꝙ dñs habet electi.an soluat expensas vel permittat vasallo ꝙ auferat ꝛ si eligeret secundam parteꝫ non audiretur dñs volēs soluere vasallo id ꝙ reperiretur de ruderib⁹ ꝛ ꝙ edificia dimitteret dicit secus in bonefidei possessoꝛe qui nullā habet causaꝫ a domino.ff.de rei vendi.l.in fundo.ver.constituimus.fm Bal. qui ita no.in.d.§.si vasallus.ꝛ in auť.excipitur.C.de bonis ꝗ libe.qōest no. ¶ Et si dicatur quare nō datur eo modo electio in plantatis sicut in edificatis vt vel soluat vel permittat auferri. l.si fundi possessoꝛ.ff.de rei ven. Responsum est supra quia edificata non ita vniuntur cum terra sicut plantata postꝙ̄ radices emiserunt. Et predicta vera nisi dicta edificia facta fuissent de voluntate monasterij vel nisi monasterium fuisset ea facturum quia tunc non esset danda dicta electio sed precise soluēda esset estimatio.d.l.in fundo.in princi.

¶ Illud autem notandum ꝙ fructus percepti per dictos conductores post finitū tp̄s locatiōis expresse vel tacite idest post denegatam relocationem per monasterium debent predicti cuz expensis vtilibus vel necessarijs compensare cum ad eos non pertineant sed veniant restituendi monasterio.ff. de rei vend.l. fructus in fine. Laus deo.

¶ Et ita dico ꝛ cōsulo Ego Paulus de castro vtriusqꝫ iuris doctoꝛ ꝛ ad fidem me subscripsi ꝛ sigillaui.

¶ Idem iuris esse dico in dubijs suprascriptis vt.s.in consilio cōclusuz est. Ego Prosdocimus de comitibus iuris vtriusqꝫ doctoꝛ ꝛ ad fidem me subscripsi ꝛ sigillo consueto muniui.

¶ Idem ꝙ supra elegantissime ac copiosissime consultuz est de iure esse videtur mihi Angelo Joannis perigli de perusio legum doctoꝛi de subscriptione requisito solum adijciens quantuz ad id qō vltimo loco per superius consulentem dicitur ꝙ expensa edificioꝛum restitui debeat vt estimatio dictaruz expensarū fieri debeat fm valoꝛem dictoꝛum edificioꝛuz habito respectu ad tempus presens non autem ad tempus quo dicta edificia facta fuerunt per tex.in hoc notabileꝫ in.l.domos hereditarias.ff.de leg.j.per quem tex.dicit ibi etiam Bar. ꝙ si heres reficiēdo domum sibi legatam expendit centum postea superuenit ꝙ edificium verisimiliter durare non potest nisi quinqꝫ annis estimabitur prout quod nunc valet ꝛ non quantum heres expendit. Cum interim heres cōmoditatem dicti edificij habuerit ꝙ idē precise dicendum est in casu nostro propter rationis identitatē l.illud.ad.l.aquil.cum si. Et ad fidem prescriptoꝛū propria manu me subscripsi meoqꝫ solito sigillo sigillare feci consilio saniori semper saluo.

1 Utrum ꝑ verba collectiua.si oēs si vterqꝫ si ambo :ꝛ similia.inducatur tacita substitutio saltē fideicōmissaria.

2 Et quando substituitur vltimo moriēti quid veniat in hac substitutione.

3 Quid operetur clausula codicillaris qñ testamentū est ruptuz preteritione filie post testamentum nate.

¶ Consilium.cclxxj.

In christi nomine amē.

¶ Quamꝙ̄ multa scripta fuerint in hoc negocio tam copioseꝙ̄ solenniter per diuersos cōsulentes:res tamen in paucis cōsistit: ideo potest ad breue compendium deduci. Uidetur eniz ꝙ dictus Joannes galeaz filius Galeaz non possit partem hereditatis ꝛ bonoꝛum dicti Manfredi senioꝛis in qua fuit institutus Thomas pater dicti Manfredi iunioꝛis consequi vel vēdicare ex testamēto dicti Manfredi senioꝛis a dicta filia Mā fredi iunioꝛis seu tutoꝛibus eius qm̄ licet in testamento Mā fredi senioꝛis filij ꝛ nepotes eius heredes instituti fuerint etiā adinuicem substituti si contingeret aliquem vel aliquos eoꝛum sine liberis masculis alio vel alijs eoꝛum superstitibus decedere:liberi tamen masculi eoꝛum si cum eis decederent non reperiuntur in testamento predicto fuisse inuicem expresse si sine liberis decederent substituti lꝫ etiam eis si omnes decessserint sine liberis masculis fuerit facta substitutio de dño Antonio episcopo Albe.filio Manfredi veteris si tunc viueret ꝛ de quodā

1 Georgio ꝛ filijs suis masculis si tunc non viueret. ¶ † Ex quibus verbis si omnes decesserint sine liberis ꝛc.nō inducitur reciproca substitutio inter eos quibus fit substitutio post moꝛtē omnium:sed dumtaxat ius legitime successionis censetur inter eos reseruatum.C.de inpube.ꝛ alijs substi.l.penul.ꝛ ibi nota. ¶ Nam dictio vterqꝫ de qua ibi est dictio collectiua duoꝛū sicut dictio omnes collectiua plurium iuxta no.per doc. in.l.hoc articulo.ff.de here.insti. ¶ Unde sicut dicendo si vterqꝫ decesserit in pupillari etate vel si ambo non inducitur reciproca substitutio inter pupillos sed reseruatio legitime successionis vt ibi. ꝛ.l.qui suos.ff.de vulg.ꝛ pupil.ita ꝛ dicēdo si omnes si sunt plu

2 res ꝙ̄ duo. ¶ † Preterea ꝛ substitutio facta post moꝛtem om

a nium censetur facta vltimo moꝛienti [a].l.codicillis. post prin.ff. de vsufru.lega.sed cum fit vltimo moꝛienti nō censentur superstites premoꝛientibus substituti sed ius legitime successiōis reseruatum inter eos.l.vel singulis.ff.de vulg.ꝛ pupil. ¶ Nō ergo potest iste Joannes galeaz venire ex tacita reciproca substitutione quasi ipse fuerit substitutus Manfredo iunioꝛi. Nec iure legitime successionis quoniam in illa prefertur vbi filia dicti Manfredi.C.de suis ꝛ legi.auť.in successione.ꝛ in coꝛpoꝛe vnde sumitur.ad quam legitimam successionem res ista fuit deducta per natiuitatem dicte filie preterite que nascēdo rupit testamentum Manfredi iunioꝛis patris sui in quo erat institutus dictus Joānes galeaz.ff.de iniust. testa.l.iij.in prin. Unde nec ex dicto testamēto videtur posse venire qꝛ ruptum ꝑ filie natiuitatem nec ab intestato qꝛ filia sibi preferť nec ex testamento Manfredi senioꝛis tanꝙ̄ substitut⁹ tacite Manfredo iunioꝛi qꝛ substitutus non fuit vt dixi.

¶ Quibus tamen non obstantibus dicendum est contrarium ꝙ

a ¶ Moriēti. Quō ꝛ qñ substitutio videať facta vltīo moriēti. Uide.d. Alex. de imo.ī cōsi.lv.in.xj.colū.in.iiij.ptc. ꝛ in cōsi.cvij.i.iij. col.ca.parte.

Immo potest hic venire ex tacita reciproca substitutione ⁊ sic ex testamēto Manfredi senioris. Nam verum est ꝙ ex appositio ne dictionis collectiue non inducitur reciproca substitutio di recta vt pupillaris vel vulgaris: qm̄ directa institutio vel substitutio non debet fieri tacite vel per coniecturas. sed palam et expresse. C. de testa. l. iubemus. ista vero esset tacita ⁊ coniecturata sed obliqua precaria seu fideicom. substitutio bene potest fieri tacite ⁊ per coniecturas. l. cum proponeretur. ff. de lega. ij. Et hoc voluit ibi glo. finalis in fi. dum allegat pro contraria legem illam iubemus. C. de testa. ⁊ non soluit sed doctores antiq̄ ita soluebant ⁊ bene. quia casus est per quem deciditur ista questio in. l. titia seyo. §. seya libertis. ff. de leg. ij. sez ꝙ fideicommissum relictum ab vltimo moriente facit eos videri tacite ⁊ reciproce per fideicommis. substitutos sed vt dixi fideicom. relictū post mortem omnium censetur relictum ab vltimo moriente per l. codicillis. ff. de vsufruc. lega. quod tamen dixi verum est quando factum fuit fideicom. super tota re pluribus relicta secus si super portione vltimi morientis tantum. l. eum qui. in tex. ⁊ glo. ff. ad trebel. in prima solu. contrarij: hic autez substitutio facta de domino Antonio episcopo ⁊ de quodam alio post mortē omnium masculorū fuit facta super hereditate relicta masculis ergo ⁊c. ¶ Preterea tunc est verum ꝙ censetur reseruatuz ius legitime successionis adinuicem: quando illud ius infallibiliter competeret inter eos quia loquuntur leges in contrarium allegate quia loquuntur ex duobus vel pluribus pupillis fratribꝰ quorum alter alteri succedebat ab intestato nec poterat premoriens illud auferre superstiti per testamentum cum testari non potuerit pupillus vnde satis saluatur mens ⁊ intentio testatoris ex illa reseruatione que mens ⁊ intentio fuit vt de vno in alterum perueniat postꝙ̄ noluit substitutum venire nisi post mortem omnium. Sed si tale ius inuicem non competeret non censeret testator de reseruatione talis iuris cogitasse puta si essent pupilli ex diuersis matribus superesset mater primi morientis que in successione intestati filij prefertur fratri ex vno latere tātum coniuncto. C. ad tertul. auf. defuncto. certe tunc in substitutione eius facta si decesserit in pupillari etate nō censetur testator cogitasse de tali iure legitime successionis ꝯseruando qđ inter eos minime locuz haberet ideo substitutus vocaretur statiz primo mortuo in pupillari etate ſm ꝙ ibi notant moderni scribentes ⁊ bene q2 superstes nec ex tacita reciproca pupillari substitutione potest vocari quia illa nō inducitur inter eos vt. s. dixi licet ex dispositione legali bene possit induci tacita pupillaris ⁊ tacita vulgaris in casibus a iure expressis. l. iam hoc iure. de vul. ⁊ pupil. ¶ Sed in non expressis non inducitur ex cōiecturis generaliter sumptis vt. s. dixi. per illam. l. iubemus. ⁊ per no. in. d. l. cum proponeretur. nec potest superstes venire ab intestato stāte matre ideo substitutus vocatur similiter si tale ius legitime successionis competeret inter eos tamen posset auferri per primum moriētem vt si facta fuisset substitutio duobus maioribus sub cōditione si decesserit sine liberis. Nam primo moriens potest testari: alium ꝙ̄ superstitem instituere et ideo non censetur cogitatum tūc de reseruatione talis legitime successionis pro saluanda mente defuncti q2 non saluaretur ideo vt saluetur potius dicendum est ꝙ inducatur tacita reciproca ⁊ pcaria substitutio que potest induci vt. d. l. cuz proponeretur. alias frustra substituisset cum expressione nominis collectiui p qđ cōprehenditur ipsum de vno in alterum peruenire voluisse ex qua voluntate tacita fideicommissum inducitur. Cum igitur in casu nostro extet filia Manfredi iunioris que omnes alios trāsuersales etiam masculos excludit non potest dici fuisse cogitatum soluz de reseruatione legitime successionis inter masculos quia illud non erat infallibiliter competiturum masculis super viuentibus igitur potius videtur fuisse facta reciproca substitutio inter eos vt voluntas testatoris saluetur qui apponendo dictam collectam censetur voluisse de vno in alteruz deuenire ⁊ in defectum omnium ad substitutos. Preterea cum prohibuit bona alienari adiecta causa quia volebat eam remanere apud ipsos filios ⁊ eorum heredes quod intelligitur. i. filios masculos cum erga eos tantū habuerit affectionez vt apparet ex pluribus verbis ⁊ particulis testamenti. arg. l. qui filiarum. ff. de lega. j. ⁊ qđ no. Bar. in. l. fi. ff. ad trebel. iūcto eo ꝙ habetur in. l. ex facto. §. fi. eo. titu. censentur omnes liberi masculi inuitati ad fideicom. si in alium ꝙ̄ liberos masculos alienentur. ff. de leg. ij. l. peto. §. fratre. ⁊. l. vnum ex familia. §. ꝙ si talia. Posito autez ꝙ pdicta cessarent ⁊ ꝙ ex testamento Manfredi senioris peti nō posset dicta portio hereditatis q̄ fuit Thome patris Manfredi iunioris a dicta eius filia per dictum Joannem galeaz saltim ex testamento ipsius iunioris Manfredi potest peti tam illa ꝙ̄ etiam alia bona que fuerunt dicti Manfredi iunioris virtute clausule codicillaris in eo apposite si nō valet vel valebit.

3 ꝉ ꝙ verbum futuri temporis valebit comprehēdit casum quo rumpitur natiuitate posthumi. l. generaliter. §. testamento. ff. de fideicō. habetur ⁊ no. per Bar. in auf. ex causa. C. de libe. prete. vel exhere. siue sciuerit siue ignorauerit vxorem fore pregnantē quicquid dicat Bar. in. l. j. ff. de iure codi. in. vj. q. quem Bald. reprehēdit ⁊ verius quia censetur de posthumis tacite ⁊ implicite cogitasse ſm Bald. quod sufficit. l. qui iure militari. ff. de test. mili. Preterea etiam si opi. Bar. esset vera non haberet locum in casu nostro quo testator predictus sciuit vxorem suaz in eius vita peperisse filium ⁊ sic testamentum suum fore ruptū natiuitate illius preterite ⁊ habuit tempus mutandi testamentuz ⁊ non mutauit vnde censetur voluisse cum eodem testamento et clausula codicillari decedere vt no. i. l. athlete. §. dat remissionē. ff. de excu. tuto. de testa. mili. l. tractabatur. ⁊ sic nō potest dici ꝙ talis clausula ⁊ fideicom. quod ex ea inducitur careat voluntate defuncti posito ꝙ ab ipso principio caruisset sed iudicio noue voluntatis reconualuerit. ff. de lega. iij. l. j. §. j. de bono. poss. ſm tabu. qui ex liberis. §. testamento. Et sic cessat fundamentū Bar. debet tamen de tali fideicommisso vniuersali quod inducitur ex illa clausula: iuxta no. in. l. ex hac scriptura. ff. de testa. ⁊ de test. mili. querebatur. de iniusto testa. l. posthumus. §. si paganus. deduci legitima debita filie: sed quarta trebellianica non q2 fuit prohibita in testamento iunioris Manfredi: iuxta not. per Bar. in. l. marcel. Illud autem clarum est ꝙ dictus Joānes galeaz fideicō. vniuersalis si possidet iuste ⁊ sine vitio bona hereditaria Manfredi iunioris ⁊ incontinenti docet de iure suo legitimus est cōtradictor ⁊ ab eo nō pōt possessio aduocari. ff. ad treb. filiā fratribus. ⁊ ibi no. lz ante verbalē restitutionē possessionē bonorū occupauerit. Naz si post nulla esset dubitatio. Ex quibus pz ad oīa quesita breuis ⁊ clara rñsio. Laus deo.

¶ De pena rapientis mulierem honestam. lviij.

¶ Item ꝙ si quis per vim rapuerit mulierē honestā ⁊ ipsam adulterauerit seu stuprauerit capite puniatur. Si vero non per vim rapuerit sed alio quouismodo mulierem dummodo non sit meretrix publica vel famosa stuprauerit seu adulterauerit puniatur ⁊ condemnetur in libris centum paruorū. Et non intelligatur quem commisisse raptum mulieris nec violentiam si de nocte vel de die: aut in nocte vel in die reperta fuerit mulier esse in domo alicuius tertie persone dūmodo eam in dictam domū manifeste apparuerit aut probatum fuerit de violentia seu dolo. Quodq3 si aliquis tenuerit aliquā mulierem publice ⁊ palā vt concubinam aut amasiā vel focariam p mensem ⁊ vltra p ipsam talē non possit accusari denunciari: nec per aliquē aliuz ex eo ꝙ diceretur ipsum aliquam violentiā fecisse eidē mulieri seu amasie vel concubine vel eaz p vim carnaliter cognouisse. Et ꝙ qui sic publice tenuerit aliquam mulierez vt supra non possit dicta occasione puniri nec condemnari.

¶ Item ꝙ nullus corporaliter puniat̄ nisi lege municipali caueatur. Sed alias seu aliter puniatur pecunialiter arbitrio dñi potestatis dicte riperie inspecta cōditione persone ⁊ qualitate delicti. Et intelligatur lege municipali tantūdem punire quez pena corporali etiam vbi lege municipali cautum sit de puniendo arbitrio dñi potestatis aliquē in auere ⁊ persona: ⁊ etiā vbi dictum sit per hec verba: vcz in auere vel persona.

1 Qui rapuit mulierem que permiserat se stuprari non punitur pena raptus: quia non dicitur honesta si statutum hoc requirat.

¶ Consilium. cclxxij.

In christi nomine amē.

1 ¶ ꝉ Queritur viso dicto statuto. Si aliqs rapuerit quandam mulierē solutaz que pmiserat se stuprari tangi ⁊ osculari an dicatur rapuisse mulierem honestā vt sic puniatur pena raptus. videtur ꝙ sic per. l. stuprum. in prin. ff. de ritu nup. ¶ Sed glo. ibi legem illam intelligit in muliere nupta in qua etiaz si viuat inhoneste committitur adulterium ⁊ stuprum: ⁊ sic etiaz raptus non sic in soluta viuente inhoneste. C. de adul. l. que adulterium cum ibi not. Plus videtur velle glos. in. l. j. C. de raptu virgi. in prin. ꝙ licet in nupta etiam inhoneste viuente cōmittatur adulterium punibile non sic committitur crimen raptus in quo requiritur honestas in muliere. quam glo. tenet ibi Cyn. in addi. plus dicit ibi Angelus ꝙ nec adulterium committitur quantū ad penam masculi: sed quantum ad penam ipsius mulieris sic: que violat thorum mariti sui. ¶ Sed si non esset nupta non cōmitteretur stuprū punibile etiam quo ad eam. vt. d. l. que adulterium.

terium.in fine.Et si in effectu videtur dicendum q iste non commisit crimen raptus:quia honestatē suam amiserat illa mulier per prius faciendo vel permittēdo se stuprari.tex.est in.d.l.stuprum.in fi.ff.de ritu nup. ¶Posito etiam q illa prima stupratio deberet puniri:quia tunc honestatem suam non amiserat.l.inter liberos.§.j.ff.de adul.

¶Casus talis est.

¶Reverendus pater olim dñs episcopus. P. Emilianus eps Vincenti⁹ obtenta licentia testādi a sede apostolica de quibuscunq bonis mobilibus per eum licite acquisitis per ecclesiam: pro decentibus ⁊ honestis expensis sui funeris ⁊ remunerationē eorum qui sibi servierunt sive essent cōsanguinei sive alij iuxta servitij meritu3 vsq ad summā.5000.duca.auri. Prius tamen de oibus predictis bonis ere alieno ⁊ quibusdam alijs necessarijs reparationibus deductis:prout ex inspectiōe dicte littere apostolice asseritur contineri. Suū condidit testamentu3.
¶In quo tum pro relictis ad pias causas tum pro remuneratione meritoꝝ ac etiam liberationibus quorūdam debitorum suorum disposuit ⁊ ordinauit de multo maiori denarioꝝ summa q̄ sint duca.5000.⁊ ipse littere apostolice cōtineāt: vt in dicto testamēto plenius apparere pōt. Quod quidē testamentū cōtinet in se legata q̄ capiunt in saluo vero circa duca.9735.de veris denarijs.⁊ circa duca.1400.de imprestitis.

¶Mortuo vero predicto testatore ad cōpulsionem iudicis secularis cōmissarij predicti testatoris soluerūt pro nōnullis legatis contentis in dicto testamēto vsq ad summā duca. 3392.cu3 dimidio.de residuis vero soluti fuerunt cōputatis expēsis exequiarum duca.1330.⁊ hoc ante possessionem adeptam per dñm epm successorem.Condēnati quoq fuerunt ad soluendum monasterio de Murano duca.1100.de īprestitis iuxta testamentū predicti testatoris.Quod quidē monasteriū seu pro eo agētes intentum suū forte non sperātes cōsequi per iudices seculares de dicto legato:impetrauerunt a.S.d.nostri pape certos iudices delegatos contra dictos cōmissarios:ac etiam contra dñm epm Vincentium successorem:coram quibus dictos commissarios ac etia3 prefatum dñm epm traxerunt in cām:agentesq cōtra prefatum dñm epm successorem destiterunt agere cōtra cōmissarios coram prefatis iudicibus cōtra quos agere maxime debebant. Attenta sententia iudicis secularis obtenta contra predictos. Ac etiam attento qd̄ habent dicti cōmissarij in manibus suis tot bona dicti testatoris que ascendunt ad summa3 duca.8000.vel circa vtputa vasa argentea libri denarij ratia ⁊ alia supellectilia que ad filium vel nepotes dicti testatoris devenerant qui tanq cōmissarij dicti testatoris soluere tenentur possunt ⁊ debent legata oīa in dicto testamento contenta tanq de bonis dicti testatoris non obstante q asseratur per eos donationem ante mortē ipsius testatoris fuisse predictis filio ⁊ nepotibus factam de argentis atq libris:q̄ donatio modicu3 valere potest in detrimentum ecclesie ac etiam in damnū ⁊ iacturā ipsius successoris:⁊ que donatio effectum tm̄ fuit sortita post vitam dicti testatoris ⁊ non ante ⁊ sic in fraude3 iuris. Asseritur etiam per dictum Abbatem nonnulla residua spectantia dicto testatori ad manus epi successoris exacta fuisse vel exigenda q̄ sufficerent ad expensas reparandoꝝ ex negligentia dicti dñi P.testatoris:⁊ ad satisfaciendū legato predicti dñi Abbatis monasterij prefati ⁊c.cui responsum fuit per prefatum do. epm se adhuc ad solutionem dicti legati nō teneri cum dicta residua sint ⁊ esse debeant in sua tanq successoris ad que3 predicta spectant cu3 summa ⁊ quantitas per papam prefinita sit,in alijs legatis adimpleta.

¶Queritur an testator predictus potuerit testari vltra summa3 denariorum contentam in litteris facultatis testandi etiam ratione remunerationis servitiorum receptorum ⁊ expensarū funerum ⁊c.Cum ius commune de illis liberam facultatem testādi ⁊ erogandi vsq ad condignam remuneratiōnē tribuat ⁊ littere facultatis includere videantur in dicta summa legata pro remuneratione servitioꝝ ⁊ expensarum funerum ⁊c. In quib⁹ litteris talia verba habētur.Nec nō de quibuscunq bonis mobilibus ad te ꝑ ecclesiam licite acquisitis pro decentibus ⁊ honestis expensis tui funeris ⁊ remuneratione illoꝝ qui tibi servierūt sive sint cōsanguinei sive alij iuxta servitij meritum vsq ad summā.5000.duca. auri disponere ⁊ alias in pios ⁊ licitos vsus convertere possis.prius tamen ⁊c.

¶Queritur an monasterium de Murano potest inquietare prefatum episcopum successorem maxime cum cōmissarij extent q̄ habent in manibus eorū de bonis testatoris:vnde soluere possunt ⁊ contra quos primo actum est ⁊ obtentum per iudiciū secularē:ac etiā contra quos impetrate sunt littere apostolice.

¶Queritur etia3 ex quo commissarij dicti testatoris de bonis in eorum manibus pervenientis vsq ad summam denariorum in litteris facultatis contentam satisfacere potuissent legatis. Tamen hoc non obstante nonnulla quantitas denarioꝝ reperta sup imprestitis de bonis dicti testatoris defuncti acquisita ratione episcopatus que obligata erat futuro successori vendita est per eos:⁊ de ipsis denarijs satisfactum est pro nonnullis legatis dicti testatoris:licet alias per commissarios vt supra dictum est satisfieri potuisset.Que quidem venditio ⁊ satisfactio facta est ex imperio iudicij secularis. nūquid talia bona sint bene vendita ⁊ potuerunt vendi:⁊ an possint repeti per successorē episcopum vel per quem:⁊ a quibus an ab illis qui illos habebant an a commissarijs forte ad quorum instantiam exbursata ⁊ vendita fuerunt.

¶Queritur etiam presupposito sed non concesso q resta sive residua exacta de bonis predecessoris sive exigenda excederent summam denariorum de quibus fieri possit habiliter reparatio omnium edificiorum collapsorum ⁊ destructorum ob negligentiam ⁊c.Nunquid Abbas de Murano legatarius de duca.1100.imprestitis vel alius quicunq legatarius possit inquietare vel agere contra ipsum episcopum ratione ⁊ pro illa quantitate denariorum excedente cum fuerit alias soluta pro legatis quantitas contenta in litteris facultatis de duca.5000. denariorum.

¶Queritur an iocalia argentea libri ⁊ supellectilia filio nepotibus legata debeant prout in testamēto continetur cōputari in sortem.5000.duca.prout in litteris facultatis concedi asserit.

¶Queritur solutione facta ex satisfactione iuxta quantitate3 in litteris facultatis contentam.vc3 de.5000. duca.legatarijs nōnullis in testamento cōtentis qui vere legatarij erant pro quātitate quam receperunt:licet alij in testamento contineantur legatarij habere debentes:cu3 testator vt supra dictum est disposuerit ⁊ ordinaverit de multo maiori quantitate quam in litteris facultatis contineatur.Et ipsi legatarij vel quicunq alij ꝑtendentes habere ratione dicti testamenti vellent agere contra episcopum successorem ratione alicuius quantumcunq quantitatis denariorum que in manibus dicti episcopi esset ⁊ foret de residuis exactis vel spolijs dicti testatoris ad ipsum episcopum pervenientis quomodocunq.Nunquid dictus domin⁹ episcopus possit inquietari ⁊ ad satisfaciendum predictis compelli pro quantitate illa quam haberet saltem in manibus suis. An vero dicta quantitas sit ipsius episcopi tanq successoris vt iura volunt ⁊c.

1 ☞ Prelatus qui obtinuit licentiam testandi vsq ad.5000. pro remuneratione benemerentium an vltra.5000. possit testari cum de iure communi posset.
2 An successor prelati vt heres sit cōueniendus a legatarijs post q̄ testator cōmissarios ordinauit.
3 An executio fuerit facienda in alijs bonis quā in his que erāt in manibus cōmissariorum.
4 An ex dicta licentia possit legari nepotibus ⁊ cōsanguineis.
5 Si fuit factum legatum in genere in testamento ⁊ in codicillis in specie nec supersint tot bona que vtrisq sufficiant. quid iuris sit.

¶Consilium.cclxxiij.

In christi nomine amen.

a 1 ¶Ad primum [a] respondetur † q testator nō potuit pro remuneratione benemerentium testari vl a tra summam comprehensam in dictis litteris.cu3 in eis contineatur q tam pro expensis funeris q̄ pro remuneratione benemerentium q̄ etiam in pios vsus posset testari vsq ad summam.v.millium.¶Et sic nec pro vna de dictis causis nec pro omnibus simul potuit excedere summam predictam taxatam.ff.de neg.gest.l.qui aliena.§.libertos.¶Nec ob. q pro remuneratione benemerentium potuisset testari de iure cōmuni sine alia speciali licentia.extra de testa.relatū.C.de sacrosan. eccle.iubemus.post prin.Et sic vt aliquid operetur licētia specialiter concessa intelligatur vt vltra relicta benemerentib⁹ posset testari de.v. millibus: q2 hoc posset procedere si simpliciter fuisset cōcessum qd̄ de.v.millibus testari posset absq expressione causarum vel saltim istius:sed cum cause fuerint expresse inter quas fuerit ⁊ ista censetur restricta ⁊ limitata licentia data a iure cōmuni vsq ad istam summam tam pro ista q̄ pro alijs causis expressis in litteris in quibus censetur aucta. Et hec breviter de primo.

¶Ad primū. De hac eade3 materia ⁊ i eadē cā:vide psul tum etiā ꝑ eundē Pau.j.i cōsi.cclxxxv.

¶†Ad scdm̄ rn̄detur:q cum istud testamentū factū fuerit vt plu 2 rimum ad pias causas nec alij appareāt heredes instituti:ꝑfati cōmissarij loco heredū habenꝰ.de testa.cū tibi.⁊ ibi no.qd̄ tenet Ros.in ti.de act.ex testamēto.ver. quid si erit.⁊ Spe.de instru.

edi. §. nunc vero aliqua. versi. item pone ꝙ aliquis. ⁊ Jo. an. ibi in addi. que incipit constat. ⁊ Bar. in. l. centurio. ff. de vul. ⁊ pupil. in. ij. q. prin. de compendiosa facta per verba mere obliqua. Sed qñ heredes habent bona hereditaria vnde possint creditoribus ⁊ legatarijs soluere ipsi sunt conueniendi.[a] nõ alij possessores rerum hereditariarum etiam si causam lucratiuam pretendunt. C. de here. act. l. fi. de iure delib. l. fi. §. licentia creditoribus in glo. que incipit prius ergo in fi. ⁊ per Cy. in. l. iij. C. qui poti. in pig. habe. ⁊ per Bar. in. l. is cui. §. postꝙ. ff. vt in pos. lega. Et sic dico prefatum monasterium de Murano: pro suo legato non posse molestare presentem dñm epm Vincentinũ qui nõ est heres sui predecessoris: nec loco heredis eius habetur: lʒ sit successor in dignitate quantũcunqȝ habeat de bonis mobilibus que pertinuerunt ad predecessorem acquisitis per ecclesiã: sed hodie pertinent ad ipsam vel ad ipsius dispensationem: ex quo sunt supra summam in litteris taxatam: ⁊ sic debuerũt successori reseruari ⁊ per ipsum capi potuerunt. xij. q. ij. c. illud ⁊ c. nõ liceat. extra de testa. c. relatum. de elec. q: sepe ⁊ c. presenti. de off. ordi. lib. vj. sed debet dictũ monasterium actionem suã dirigere contra dictos cõmissarios qui loco heredum habentur ⁊ habẽt vnde soluant. Nam ⁊ si essent alij heredes nihilominus pro relictis ad pias causas possent conueniri dicti cõmissarij. per. l. nulli. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ per Bar. in. l. firmio. §. fi. ff. qñ dies lega. q: ⁊ eos pro eisdem conuenire heredes. vt no. per Bart. in. l. si quis titio. ff. de leg. ij. ⁊ in addi. Specu. de instru. edi. §. nunc vero aliqua. in addi. s. incerta. ⁊ in addi. hoc dictum ⁊c. Et hoc de scđo.

[a] Cõueniẽdi. Vide Bal. in cõsi. cccxxvij. in v. pte vbi põit nunqd solus heres teneat soluere debita vel debeat etiã cõcurrere legatarius.

¶ † Ad tertium respondetur dictam pecuniam existentem super imprestis pertinentem ad prefatum dñm episcopum successorem in dignitate: non debuisse vendi pro satisfaciẽdo dictis legatis postꝙ commissarij habebant bona ad sufficientiam: sed ipsi cõueniri debebant vt dictum est. Uerum q: proponitur ꝙ venditio facta fuit de facto. ⁊ ex imperio dominij secularis forte pro maiori ⁊ leuiori expeditione legatariorum petentium non expedit prefato dño episcopo querere de retractando venditiones: q: frustratorius esset conatus. verum q: pecunia inde redacta conuersa fuit in liberationem cõmissariorum predictorum: ⁊ pfate hereditatis: qui ⁊ que liberati sunt a legatarijs quibus fuit solutum: potest prefatus dñs modernus episcopus ab eisdem commissarijs repetere pecunias redactas ex dicta venditiõe p. l. si fundum per fideicom. in fi. prin. ff. de leg. j. ff. de rei ven. l. emptor. in prin. ⁊ qđ no. in. l. iij. C. qđ me. cau. in glo. j. magna. Et si dicti cõmissarij vellent sup impreſtis totidẽ pecunias reponere describendas in personã prefati dñi epi sufficeret vt colligitur ex. d. l. si fundum per fideicõ. in fi. principij. de doli excep. fideiussor euictionis.

¶ Ad quartum: presupposito eo qđ dicitur prefatos cõmissarios habere in manibus eorum ⁊ habuisse de bonis mobilibus que pertinuerunt ad preteritum epm acquisitis per ecclesiã: tantum qđ ascendit ⁊ excedit summam taxatam in litteris: de qua licentiam testandi habuit: nõ curo si quantitas que reperitur exacta per prefatum dictum epm de residuis eiusdem epi preteriti: sit necessaria pro reparationibus fiendis ſm tenorem litterarũ in edificijs sua culpa collapsis: siue non: immo etiam si non esset quoquo modo necessaria: vel etiam excederet summam necessariam: non potest a dicto monasterio vel ab aliquo alio legatario molestari presens dñs episcopus: q: quicquid excedit summam. v. millium de quibus habuit licentiam testandi pertinet ad presentem dñm epm successorem eius in dignitate ⁊ ad eius dispensationem: ⁊ nullus alius potuit vel debuit illa occupare vt in iuribus allegatis. s. in. ij. arg. ⁊. xij. q. ij. hoc in huiusmodi. Nam in hereditate dicti dñi epi non erant de bonis ecclesiasticis nisi dicta. v. millia de quibus habuit licentiam testandi: residuum potuit presens dñs eps propria autoritate capere occupare ⁊ exigere tanꝙ ad ipsum ⁊ ipsius distributionem ⁊ dispensationem pertinens. Sed si de prefatis bonis non reperirẽtur nisi dicta. v. millia: ⁊ illa non peruenissent integraliter ad manus dictorum commissariorum: sed quedam peruenissent ad manus dñi epi successoris: tunc ea non posset retinere nisi pro illis que excipiuntur de dicta licẽtia concessa. s. pro exsoluendo ere alieno ⁊ reparationibus necessarijs. Et ideo tunc esset discutiendũ de eo qđ queritur: vcʒ an illa que penes eum reperiuntur excederent summam necessariam pro predictis: q: tunc posset pro illo qđ excederet molestari alias secus: primo enĩ de his que reperta fuerunt deduci debent illa de quibus supra. Et si facta dicta deductione restant. v. millia tantum de omnibus illis potuit testari: si minus de illo tantum ⁊ non vltra: si plus vsqȝ ad. v. millia tantum residuum pertinet libere ad successorem. ⁊ p hoc omnes dubitationes tolluntur. Et multominus potest molestari dñs eps si iam soluta est quibusdam legatarijs tota summa. v. millium. Nam si sunt alij legatarij quibus nihil fuit solutũ: nõ debent molestare dñm epm: sed cõmissarios qui non debuerunt integraliter soluere quibusdam cũ scirent alios legatarios sub esse dictamqȝ quantitatem. v. millium non sufficere ad satisfaciẽdum oibus integraliter. ideo deberet fieri de omnibus ⁊ singulis diminutionem pro rata. l. in quantitate. §. fi. ff. ad. l. fal. vnde vel non debuerunt soluere integraliter vel debuerunt exigere cautionem de restituendo si apparebit eos recepisse plusꝙ eis debeatur. ff. si cui plusꝙ per legem fal. per totum. ꝙ non fecerũt dolo presumuntur versati. ⁊ sic ipsi tenentur legatarijs nouiter venientibus. ff. ad legem fal. l. dolo. Et ipsi possunt repetere ab illis quibus soluerunt per conditionem indebiti quatenus plus soluerunt. ff. de condi. inde. l. ij. §. j. Et in subsidium dicta conditio daretur ipsis legatarijs nouiter venientibus ad quos nunc reperitur negocium pertinere: quia non est nouum vt vnus soluat alius repetat. vt. d. l. ij. §. j. cum legibus sequenti. ⁊ pʒ in. l. fi. §. licentia. C. de iure delibe. iuncta etiam. d. l. penul. in fi. de peti. here. per quam patet responsio ad sextum ⁊ vltimum quesitum de quo supra.

¶ † Ad quintum quesitum videtur dicendum non valere legatũ factum filijs ⁊ nepotibus de iocalibus argenteis libris ⁊ supellectilibus acquisitis post epatum adeptum per tex. in auc. de ecocle. titulis. §. interdicimus. colla. ix. ⁊ per glo. que est in. c. pſenti. de offi. ordi. lib. vj. q: non habuit licentiã testandi: nisi in tres causas. vcʒ pro condecentibus expensis sui funeris. Et pro remuneratione benemerentium de se. ⁊ in pias causas. quarũ nulla hic fuit. potius enĩ ex affectione carnali videtur eis reliquisse ꝙ in piam cãm maxime cum essent ⁊ sint diuites: iuxta not. C. de sacrosan. eccle. l. illud. in fi. per glo. Posito vero ꝙ dictum legatum valeret nulli dubium ꝙ debet cõputari in sortem seu ꝙtitatem. v. millium: de qua licentiam testandi habuit. Et eãdem sortem cum alijs suscipere debet vt diminuatur pro rata sicut ⁊ alia cum ratio diuersitatis reddi nõ possit. ff. de iniusto test. l. iij. post prin. nec debet esse magis priuilegiatũ hoc legatum ꝙ alia legata pia ⁊ fauorabilia cũ istud sit minus fauorabile. ar. C. de sacrosan. auc. quibuscunqȝ modis.

¶ † Superest rñdere ad dubium nouiter formatum: q: reperit dictum testatorem fecisse quendam codicillũ parum ante ꝙ moreretur in quo disposuit ꝙ omnia residua ⁊ debitores epatus vsqȝ ad illam diem exigantur: ⁊ distribuant hoc modo vcʒ ꝙ due partes de tribus expendantur in reparatione ecclesie maioris. Et reliqua tertia pars dispensetur in pauperes Christi: ⁊ voluit ꝙ negligentibus executoribus per eum deputatis venerabile capitulum vincentinum talem suam voluntatem exequeretur. ¶ Nunc queritur nunquid vigore dicti codicilli p caplm predictum eps successor qui fuit exactor ꝙplurimorum dictorum restorum: post mortem dicti dñi. P. epi possit inquietari: attento ꝙ voluntas testatoris fuit adimpleta ꝙtum ad summam. v. millium contentam in litteris. Et dubium facit: q: istud legatum lʒ factum dudum post testamentum: q: tamen eodem tpe. s. mortis ⁊ non ante sumpserunt oĩa originem censentur oĩa facta eodem tpe. Et sic facta in testamento non sunt melioris conditionis: ex eo q: prius facta fuerunt. l. talis scriptura. circa finẽ. ff. de leg. j. vnde debet hoc legatum cõputari in numero legatorum de quibus faciendis licentiam habuit. Et hoc presupposito: videtur ꝙ in istis reliquis ⁊ debitis que tunc erant exigenda: fabrica dicte ecclesie ⁊ etiam pauperes pro ratis de quibus s. debeant preferri oibus alijs legatarijs: q: istud legatum cõsistit in specie scʒ in istis reliquis exigendis. ff. de leg. j. l. sed ⁊ si certos nummos. ⁊. l. talis scriptura. circa mediũ. legata non facta alijs vt plurimum consistunt in genere vel in ꝙtitate: preter illa que facta sunt de denarijs existentibus sup impreſtis. Cum igitur pecunie exigende dũtaxat ⁊ non alie fuerint in isto codicillo legate: prefata fabrica ⁊ pauperes debent oẽs illas habere: siue sint magne siue parue: ⁊ alij legatarij nihil debent participare vel habere de istis: q: pfata fabrica ⁊ pauperes nihil deberent habere de alijs pecunijs si nihil reperiretur exigendum l. si sic. §. j. ff. de lega. j. Et videtur esse casus in. l. si fideicõmissorum. ff. vt in pos. leg. vbi pʒ ꝙ in re alicui specialiter legata: ipse prefertur oibus alijs legatarijs quantitatum: ⁊ pro hoc glo. q est. C. cõmu. de lega. l. j. super verbo in multis. que incipit. vt in dote ⁊c. Si ergo dicta debita exigenda ascenderent ad. v. millia illud tantum legatum valeret: q: factũ in causam concessam ⁊ totam summam complectitur: alia legata non valerent: ⁊ sic dicta fabrica ⁊ pauperes deberent habere totum ⁊ integrum legatum: alij vero nihil. Si vero ascendunt ad minorem summã: puta ad duo millia valet in illis que debent eis integraliter tradi reliqua tria millia debent distribui inter alios legatarios pro rata quibus non vltra dicta tria millia relinquere potuit ſm ea que in alijs articulis tacta sunt. Si ergo prefatus dñs episcopus exegit de predictis vel etiam cõmissarij videtur quod per caplm

capitulum Vincentinum predictum possint compelli ad totu3 qd exegerunt restituendum distribuendum: prout codicillator disposuit. ¶ Sed aduertendu3 q predicta procederent si alia legata non transcenderent summam taxatam in litteris z sic oibus posset integraliter satisfieri. Tunc eni3 fateor q legatarij quantitatum non debent molestare legatarios specierum sed agere debent contra heredes vel eos qui loco heredum sunt: vt no.glo.in.l.fi.§.licentia.C.de iure delibe.z dixi super secūdo articulo:z ita loquit z debet intelligi.d.l.si fideicōmissoz. qz tūc legata non transcenderent vires patrimonij de quo testari potuit. Sed qz nunc transcendūt dico q legatarij certe speciei vt est fabrica z pauperes in istis reliquis exigēdis non debēt esse melioris conditionis q alij legatarij quantitatum: sed debent eis ad partem vocari z habere ratam suam sicut alij. casus est singularis z subtilis.z ibi expresse determinat hoc Angel.in.l. querebatur.ff.ad.l.falci. Nam ibi testator non habebat in bonis nisi vnum debitorē q sibi tenebatur in.cccc.legauit illi liberationem z tale legatum potest dici q consistat in specie. Item legauit cuidam alteri.cccc.z istud consistit in genere. Certe primus legatarius non prefertur in suo legato secundo legatario quia tunc nihil exigeretur ab eo si esset soluendo:sed deberet in totum liberari z alter nihil habere. Et tamē dicitur ibi circa finem contrarium videlicet q non liberatur nisi in.cl.alia.cl.exiguntur ab eo z dantur secundo legatario quātitatis. z sic sunt ccc.reliqua centum exiguntur ab eo z dantur heredi pro sua falcidia. Sic ergo in casu nostro si omnia legata computato isto transcendunt summam quinq millium in quibus cōsistunt vires patrimonij de quo poterat testari pro dimidia vt qz ascendunt ad decem millia. z sic veniunt diminuenda pro vna dimidia per.l.in quantitate.§.fi.ff.ad.l.fal. Et ista reliqua exigēda ascendunt ad duo millia debentur fabrice z pauperibus mille tantum distribuenda prout in codicillis habetur: altera dimidia debetur successori de qua non tenetur aliquid dare fabrice virtute dicti codicilli.ideo si ipse exegit mille vel minus nō potest super eis molestari:quia videtur exegisse partem suam: exigat ergo capitulum Vincentinum tanq exequutor nomine fabrice z pauperum alia mille alias a debitoribus vel ab alijs cōmissarijs quia scilicet diligentia domini episcopi in exigendo sibi z non alijs debet prodesse.ff. que in fraudem credi.l. pupillus.in fi.de iure vero communi tenetur subuenire prout sibi videbitur.xij.q.ij.quattuor. Laus deo.

1 Si statutum excludat feminas earū preteritio non vitiat testamentum:possunt tū petere dotem z alimenta.

¶ Consilium.cclxxiiij.

I N christi nomine amē.

1 ¶ † Presupposita validitate testamenti hereditas istius Joannis fuit ex eo delata duobus filijs suis masculis heredib' institutis. Et moriente postea primo in infantili etate hereditas eius fuit deuoluta insolidum ad fratrem superstite3 exclusa matre z sorore virtute statuti sub rubrica quomodo successiōes deferantur:in qua hereditate primi fratris decedentis erit dimidia hereditatis paterne quam transmisit iure suitatis ad fratrem heredem suum.C.de iure delib l.iij.z no.eo.titu.si infanti. Moriente postea altero fratre superstite matre z sorore z filijs patrui sua hereditas fuit ad illos deuoluta.s.ad matrem p tertia parte:ad sororem pro altera tertia: z ad filios patrui pro altera tertia virtute eiusdem statuti post principium:in versi.si autem non extaret proauus zc.in cuius vltimi decedentis erat similiter dimidia hereditatis paterne in qua ipse fuerat institutus z similiter altera dimidia in qua fuit institutus primo moriens si ipse secundo moriens adiuit hereditatem primi morientis alias illam non transmisisset iure suitatis: quia in illa non erat suus heres sed extraneus.C.de cadu.tollē.§.in nouissimo. Fuisset ergo illa vna cum dimidia hereditatis paterne tanq nō adita per fratrem deuoluta ad eosdem:de quibus.s.sc3 ad quelibet pro tertia parte:z sic idem resultaret effectus vt concludamus q stante validitate dicti testamenti prefata hereditas Joannis patris z testatoris mediante persona fratris vltimi morientis vel vtriusq vna cum hereditate fratris aut fraterna ptinet ad dictam sororem pro tertia parte:tunc autem est dicendum testamentum valere si ibi viget statutu3 vel consuetudo q filij masculi succedant patri exclusis filiabus: sed debeant dotari prout vigent quasi per totam Italiam. Nam tunc preteritio dicte filie femine cui nihil fuit relictum iure institutionis s3 solum iure legati post mortem filiorum non haberet vitiare testamentum quia sibi legitima nō debebatur:iuxta no.per Bar. in.l.titio centum.§.titio genero.ff.de condi.z demonst.z.l.ij.§. fi.ad tertul.z per Bal.in.l. maximum vitium.C.de lib.preteritis. Sed si tale statutu3 ibi non viget testamentum foret nullu3 ratione preteritionis. Et hereditas patris recta via fuisset deuoluta masculis z feminis pro rata: tamen propter clausulā codicillarem quilibet eorum teneretur restituere dimidiā sue portionis prefatis filijs patrui :reliquam dimidiam potuisse retinere pro sua legitima z trebellianica. Videat ergo soror predicta que via sit sibi expeditior an petere.ccc. libras sibi relictas pro dote:z etiam alimenta preteriti temporis a morte patris:q petere potest si sibi non fuerunt soluta.l.cum vnus.§. verbis.ff. de alimen.z ciba.lega.de vsufru.l.quesitum.

1 Consultus an sententia arbitri sit executioni mandanda si respondeat nullam esse censetur in consequentiā iudicasse nō esse exequendam:z omnia que de necessitate pendent a nullitate esse irrita.

2 Sententia que non continet condēnationem vel absolutionē vel aliud equipollens non valet.

3 Si maritus recipit pecuniam pro vxore qua3 apparet indebite recepisse non potest impedire executionem fieri super dotalibus rebus pro suo interesse.

4 Nomina debitorū capiuntur alijs bonis deficientibus.

¶ Consilium.cclxxv.

I N christi nomine amē.

1 ¶ † Ad primum quesitu3 respondeo q dictus consulens consulendo dictam sententiam arbitrorum fore nullam videtur tacite z in cōsequētiam consuluisse ipsam nō meruisse mādari executioni.ff.de re iudi.l.iiij.§.condemnatum.z per consequēs male fuisse per iudicem pronunciatum dictam sententiam arbitrorum fore executioni mandandam z male fuisse processu3 ad executionem ipsius :z subsequenter bene fuisse appellatu3 a dicta pronunciatione vel executione quoniam omnia ista dependent ab eo super quo consuluit.s.an dicta sententia arbitrorū valeat vel non z validitas vel non validitas erat causa omnium predictorum:vnde consulendo super causa censetur cōsuluisse super causato:tum qz de predictis de quib' ipse nihil dixit fuerat ab eo quesitum per sindicos qui ad consilium eius miserunt a quibus petitum a parte pronunciari male fuisse pronunciatu3 per vicarium super executione dicte sentētie arbitralis:z male fuisse executum z bene appellatum ratione predicta qz dicta sentētia arbitralis fuerat nulla z executionem non merebatur:credēdum est ergo dictum consultorem voluisse ad quesita responde re.ar.insti.de inutilibus stipu.§.preterea.ff. de interrogatorijs actionibus.si defensor.§.qui interrogatus.tum quia si peto aliquem mihi condemnari in centū qz est debitor meus ex tali causa:l3 iudex non condemnet prout fuit petitu3:sed declaret vel pnunciet ipsum fore debitorem meum ex dicta causa quod tamen non fuerat petitum censetur super petitis pronunciasse: z sic cōdemnasse:z econuerso si pronunciasset z declarasset ipsum non fore debitorem meum censetur ipsum absoluisse.ff. de arbi. qd tamen.§.si arbiter.de iudicijs si pretor.in prin. in verbo absente debere zc. Et si petij titiū condēnari ad restitutionē talis rei: qz est mea sufficit iudice3 pronunciare z declarare q illa res est mea. Et censetur tacite ipsum condemnasse ad restitutione3.ff. de rei ven.l.ex diuerso.§.j.cum ibi no.per Bar. qz potest iudex pronunciare super causa petendi seu in qua fundatur petitio z videtur in consequētiam pronunciasse super petitis:vt no. Inno.de causa posses.z proprie.cu3 ecclesia sutrina.circa prin. Et censetur nihilominus satisfactum statuto q requirit vt pronūcietur bene vel male pronunciatum z bene vel male appellatu3: quia debet intelligi.s.per dicta verba vel equipollenter scilicet per alia verba ide3 importantia.ff.de re iudi.l. in summa.in pn. in verbo vel quo alio verbo zc. Et est glo. ordinaria z expressa in.l.j.eo.ti.in glo.fi.que allegat illam.l.z.d.§.si arbiter. Nam z lex dicit iudicem debere condemnare vel absoluere. z sententiā que non contiuet condemnationem vel absolutionem non valere [a]. C.de senten.l. preses.z.l. cum iudex. z tamen hoc intelligitur vel aliud equipollens:vt no.gl.in.d.l.prima.ff. de re iudi.et Barto.ibi z.d.l.preses.z.l.cum iudex. exemplificando modos quibus dixi : z per dictas leges. Et similiter lex dicit iudicem appellationis debere pronunciare bene vel male appellatū.C. de appellatio.l.eos. Et tamen si iudex primus absoluit ipse iudex appellationis potest condemnare absq eo q pronūciet bene appellatum z male iudicatum z nihilominus cēsentur pnunciasse male iudicatū z bū appellatū:vt ibi no.z est tex.l.cū apud

a ¶ Nō valere. S3 qd de ea q nō diffinit totū negociū vel totā summā:vide p do. Pet. phi.co3.in ɔsil. ccxxv. in pn.i iij.pte. Itē qd si p eā declarat aliqd deberi l3 nō cōtineat expressam condēnationē an valeat: vide p eū in ɔsil. xxxij.in lra. F.i ea. iij. pte.

sempronium.ff.iudi.sol. Sic ꝛ conditio debet impleri forma.l. meuius.ꝛ.l. qui heredi.ff.de condi.ꝛdemon. Et sufficit eam impleri equipollenter.ff.ad trebel.mulier.C.de instit.ꝛ substi.sub conditione fac.si mater.ꝛnot.Bar.in.l.ab emptione.ff.de pac. quia non refert quid ex equipollentibus fiat.l.cum seruus. de condition.et demonstratio.

¶ Concludo ergo fore satisfactum statuto:quia consulendo ꝛ pronunciando dictam sententiam arbitralem fuisse nullaꝫ censetur consultum ꝛ pronunciatum illam non meruisse executioneꝫ ꝛ in consequentiam eam male fuisse executioni mandatam et executionem fore retractandam:ꝛ bene fuisse appellatum ꝛ male pronunciatū. Et per consequens concludo quod omnia gesta post ea per sindicos perinde valuerunt ac si per eos ita fuisset pronūciatum sicut statutum requirit quia pronunciando in omnibus ꝛ per omnia prout fuerat consultum sicut in dicto consilio censetur super predictis consultum ita ꝛ pronunciatum.arg.ff.de heredi.instituen.l.asse toto.de conditio.ꝛdemonstr.l. si ita scripsero.cum simili. bene ergo fuit pronunciatum per sindicos super principali ꝛ super expēsis:ꝛ bene fuit incisa dicta sententia per locumtenentem ꝛ eorum sententia bene mādata executioni per iudices:ꝛ sic tolluntur omnes exceptiones ꝛ allegationes facte per partem antequam ad consilium mitteretur quia eis non obstantibus consilium venit contra eam.l.quod in diem.§.si communem.ff.de compensatio.

¶ † Ad secundum quesitum. Respondetur ꝙ posito sine preiudicio veritatis ꝙ sententia lata contra vxorem non deberet de iure mitti executioni super rebus dotalibus:nec illa capi possunt pro debito vxoris in preiudicium mariti qui sustinet onera matrimonij: pro quibus debentur sibi fructus dictorum bonoruꝫ C.de iure dotium.l.pro oneribus.attamen quia iste maritus recepit dictam pecuniam pro vxore. Et vt supra dicitur in puncto se obligauit ad ipsius restitutionem si appareret ipsum indebite recepisse. Et hoc dicitur mihi constare ex actis.non debet admitti ad opponendum dictam exceptionem contra intromissionem factam super bonis dotalibus pro suo interesse:quia sicut quem de euictione tenet actio eundem agentē repellit exceptio ff.de euicti.l.vendicantem.ita ꝛ eundem excipientem repellere debet replicatio cum sit eadem ratio. Et sua promissio cum facta fuerit iudicialiter executionem meretur.l.tale pactum. §. ꝙ prouocauit.ff.de pac.ꝛ sic potest induci ad sustinēdam intromissionem predictam in prefatis bonis:licet sup ea non sit lata sententia sicut: et posset peti eius executio contra eum:facit quod not.Bald.C.vbi cause fisca.l.cum vendente.

¶ Ad tertium. Respondetur ꝙ si dicta bona fuerunt data in dotem pro minori estimatione ꝙ̄ valerent mulieri predicte succurritur de iure communi contra maritum ad id quod valeret:ꝛ est casus specialis fauore dotis etiaꝫ si sit maior.xxv.casus est no. de hoc in.l.si res.§.mulier.ff.de iure dotium.ꝛ facit in similibus l.si cum dotem.§.si mulier.ff.sol.mat. Constat autem ꝙ creditores possunt vti iuribus competētibus suis debitoribus eis inuitis.C.de non nume.pecu.l.si cui. † ꝛ deficientibus alijs bonis possunt capi nomina debitorum[a].l.a diuo pio.§.in venditione in fin.ff.de re iudic.ꝛ iste maritus est debitor vxoris in eo quod plus valent bona vt in legibus predictis:ergo ꝛc.

[a] ¶ Debitor.ꝛ nūqd veniāt i hypotheca bonoꝝ vide bal.i consi.xxv.in.j. parte.

¶ Ad vltimum. Respondetur quod legitimatio personarum ꝑfatorum sindicorum factorum respectu quarundam aliarum ꝑsonarum ꝛ causarum non prodest in ista quominus dicta exceptio iterum possit opponi:vt patet per not.per Inno.in.c.causam.qui filij sint legitimi. Sed mihi dicitur quod in ista causa videtur fuisse legitimata persona predictorum sindicorum per consensum alterius partis que omissa exceptione incompetentie petijt ab eis dictam causam mitti ad consilium sapientis et fuit missa Mutinā vnde nunc non potest altera pars exceptionem incompetentie obijcere.l.sed ꝛ si susceperit.in prin.ff. de iudi.ꝛ qd̄ no.bar. in.l. qdā ꝯsulebat.ff.de re iud. Laus deo.

¶ Et ita dico ꝛ consulo ego Paul.de castro vtriusqꝫ iuris doctor ꝛ ad fidem me subscripsi ꝛ sigillaui.

¶ Casus.

¶ Ex facto proponitur:testator suuꝫ condidit testamentū in quo inter cetera cauit ꝛ disposuit quod si ipē decederet sine filijs masculis instituit vxorem suam pro toto tēpore vite sue ꝛ ea vidua permanente alias iussit bona sua inter pauperes distribui:filiā vero in dotem instituit vt ex serie testamenti latius patet cuius copia consulenti transmittitur:successiue moritur testator vxore ꝛ filia infante superstitibus: demum filia defuncta est in etate infantili nupsit vxor instituta que cōtinuo bona hereditaria tanꝙ̄ heres possedit ꝛ presentialiter possidet:agnati vero testatoris eiusdemqꝫ filie infantis pretendentes se heredes dicte filie vigore statuti:cuius copia consulenti transmittitur:intentāt iudicium petitionis hereditatis contra vxorē quondā testatoris:ꝛ cōtra alios pauperes possidētes bona hereditaria.queritur quid iuris. ¶ Pro parte vxoris institute allegatur ꝙ ipsa est heres insolidū ex institutione cuius cōditione fuit purificata:qꝛ testator decessit sine filijs masculis. Iteꝫ pro parte ista allegatur ꝙ ipsa debet succedere filie sue defuncte exclusis masculis ſm iura cōia:nec obstat sibi statutū predictū:qꝛ loquitur qn̄ tractaretur de successione masculi: vt ex tenore statuti deprehenditur:qꝛ dicit si q̄s ab intestato ꝛ infra dicit qd̄ defuncti verbum tm̄ videtur significare masculū. ꝛ per cōsequens cū statutum disponat contra ius cōe non est extendendū ad feminas vt in iuribus vulgaribus.l.cū vero.§.de viro.sol.ma.ꝛ in.l.sed infans.qui est intestabilis non pōt dici ab intestato decedere: ergo ꝛc.ſm quorūdam opi. ¶ Ex aduerso pro parte agnatorū allegatur primo ꝙ vxor instituta nunꝙ̄ fuit heres cū sit instituta ad diem scōm sn̄iam doctoruꝫ in .l.si hereditas. de her.institue. vbi per doc.ꝛ in.l.in pupillari.de vulg.ꝛ pupil. vnde cuꝫ filia sit instituta in dote eius institutio trahit ad se totū.l. quotiens.cū ibi no.per glo.ꝛ doc.C.de here.insti. vnde infans filia saltē beneficium restitutionis in integrū transmisit ad suos heredes secundum no.in.l.pantonius.de acqui.here.ꝛ in.l.si infanti.C.de iure delibe.lꝫ verius dici posset iure suitatis ipsa transmiserit in.l.fratris.C.de iure delib.ꝛ in.l.si filius.qui patri.de vulga.ꝛ pupil.cū infinitis. Id saltem negari non pōt: quin ipsa infans ius dotis si non totā hereditatē transmiserit ad eius heredem Residet ergo dubitatio qui sit heres infantis. Si attendimus mentē statuentium profecto res videtur clara: qꝛ possit assignari ratio differētie qn̄ moritur masculus de cuius hereditate tractatur:vt preferātur agnati ꝛ non qn̄ moreretur femina vbi aduertendum ꝙ ratio prefati statuti est in eo expressa scꝫ propter existentiam masculorū per quos dignitas ꝛ familiarū ordo seruatur.l.j.de ven.inspici.ideo talis dispositio statuti non est impia turpis vel inhonesta:nam ꝛ scōm iura antiquissima statutū causat:ꝛ hereditatem plerumqꝫ ad masculos deferret. insti.de leg.agna.suc.§.qd̄ ad feminas.que dispositio iuris antiquissimi fuit imitata ius mosaycum ſm Ange.in suo consilio. In dei noīe amen ꝛ sue matris virginis gloriose:elegāter superius allegatuꝫ est ꝛ succincte loquens ꝛc.vbi allegat.xxvij.c. in quo.c. ponderanda sunt verba ꝙ talis lex causat sancta ꝛ perpetua. Item dispositio prelibati statuti est potius fauorabilis quam odiosa:per no.per glo.ꝛ docto.in.l.qui exceptionem . de condi. indebi.quia non fuit conditum statutum principaliter in odiū mulierum:sed potius in fauorem principaliter agnatorum:ꝛ ꝓbant in.l.si quis nec causam.ff.si cer.pet.nec enim inhabilitātur mulieres:ꝛ hoc expresse voluit.in.l.publico.C.ad.l.iul.de adul. quem refert ꝛ sequitur Bal.in.l.fi.ff.de iuris.om.iudi.ꝛ alibi dicit Bal.ꝙ huiusmodi statutum est bonum in.l.certum.C. vnde cognati.ꝛ in.l.maximum vitium.C.de libe. prete. vnde cum statutum non sit odiosum:immo forte sit fauorabile: ꝛ in eo sit expressa ratio ſm Ange. vt.s̄. dixi videretur ex eadem ratione in statuto expressa comprehendi femina:naꝫ ex ratione expressa in statuto licet arguere ad alium casum causandum ꝛ oīmodaꝫ rationem habentem ſm Bal.in.l.maximum vitium.C.de libe.prete.pro hoc quod ipse idem no.in.l.omnes populi.in tertia principali.q.de iusti.ꝛ iure.nec videtur hoc casu extendi statutū cuꝫ ratio ipsius vendicet etiam sibi locum quando mulier decedit: nam ratio.l.non est aliud quam ipsa lex scōm glo.in.c.j.de tempo.ordi.ꝛ per Bald.in.l.fi.ff.de hered. insti. ꝛ adeo ratio legis est ipsa lex ꝙ ratio adiuncta facit recedi a propria significatione verborum.l.si seruus.§.qui quinqꝫ ibi: nam quemadmoduꝫ de leg.j.vbi Bal.hoc no. immo ꝛ si illa ratio non esset expressa in statuto nec vlla alia posset reddi nisi qꝛ extarēt agnati illa ꝑ expressa habetur per glo.ꝛ post eam per doc.in.l.ꝙ̄uis.C.de fideicō.pro predictaqꝫ extra rationem.l. extendatur.l. addit. qd̄ no.Bal.in auk.ad hoc.C.de vsu.

1 ☞ Statutum loquens per verbū si quis decedat ab intestato comprehendit tam masculos ꝙ̄ feminas.

2 An institutio ad tps valeat nec ne.

3 Et an statutum ꝙ masculi excludant feminas habeat locū qn̄ in testamento est extraneus institutus.

¶ Consilium.cclxxvj.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Puto sine dubio statutum predictum locuꝫ habere non solum in masculo decedente ab intestato:sed etiam in femina per.l.j.ff. de verb.signi. vbi casus:ꝛ per.l.iij.§.j.ff.de neg.gest. Nam cum illa dictio aliquis posita

quis posita sit in dicto statuto sine determinatione alicuius ter mini dicendo si aliquis decedat ⁊c. recipit determinationem a termino cōi ⁊ exponitur si aliquis. s. homo qui terminus homo cōis est tam ad masculum ꝙ̃ ad feminam cum dicatur ab humo de qua vterqꝫ creatus est. vt ptꝫ ex no. per Bar. in. d. l. j. in fine. Et q꞉ statutum hoc potius dicitur fauorabile ꝙ̃ odiosum ⁊ po sito ꝙ respectu mulieꝝ que excluduntur posset dici odiosum: at tamen odium esset rationabile ꝓpter rationes per dn̄m allegā tem supra prudenter allegatas: quāꝙ̃ respectu illius cui succe ditur possit dici ꝙ nec fauorem nec odium contineat: quia sua non interest per quem sibi succedatur potius an per masculos an per feminas. Et ideo in dubio standuꝫ est proprio significa tu illius dictionis aliquis que tam masculos ꝙ̃ feminas com plectitur. vt in. d. l. j. ⁊ l. qui duos. ff. de leg. iij. ⁊ l. tres fratres. ff. de pactis. Et maxime quia ratio diuersitatis hic reddi nō pos set. ff. de iniusto testa. l. tertia. in fi. principij. Ex quibus sequi tur ⁊ concluditur quod isti agnati masculi sunt heredes istius infantis: non autem mater eius propter dictum statutum hoc expresse disponens.

2 ¶ † Nunc est videndū quid isti agnati reperiant in eius here ditate an totam hereditatem paternam quasi non valuerit in stitutio matris facta ad tp̄s incertum. s. quousqꝫ vixerit ⁊ vitaꝫ vidualem seruauerit: ⁊ sic totum accreuerit infanti institute in re certa. l. j. §. si ex fundo. ff. de here. inst. An vero dotem dumta xat sibi relictam. Et primum sine dubio dici non potest: q꞉ insti tutio lꝫ facta sit ad tempus certum vel incertuꝫ non propterea vitiatur ex hoc: sed vitio tēporis subducto remanet institutio simplex ⁊ sine tempore. ff. de heredi. insti. l. hereditas ex die. nisi ꝭm Bar. testator expresse dixisset ꝙ post tempus nolebat ip̄aꝫ esse heredem per. l. quotiens. ff. si duo. ff. eodem titu. sed hic hoc non dixit: ⁊ posito quod dixisset idem esset: quia dictum Bart. reprobat Bal. in. l. extraneum. C. de here. insti. ⁊ melius loqui tur: importat ergo illa verba non quod desinat esse heres ip̄o iure: quia hoc testator facere non potest. l. ei qui soluendo. ff. eo dem ti. sed vt teneat̄ restituere hereditatem post tempus ei quē testator voluit post illud tempus esse heredem vel coheredi vel venientibus ab intestato: quorum fauore limitatio temporis fuisset apposita. l. peto. in prin. ff. de legatis secundo. ⁊ sic verba directa que iure directo valere non possunt post tempus obli quabuntur. l. sceuola. ⁊ l. ex facto. in princip. ff. de heredi. instit. vnde in casu nostro dicta hereditas propter transitum ad secū da vota venit restituenda pauperibus nō detracta quarta tre bellianica: iuxta no. per Bar. in. l. marcellus. in prin. ff. ad treb. ⁊ per Jo. an. in nouella. in. c. si pater. de testa. lib. vj. ipsa domi na remanente herede directa ⁊ nomine non effectu. l. j. in prin. ⁊ l. cum heres. insti. eodem titu. ad trebellia. Sed nec scd̄m vi detur dici posse quia relictum pro dote est conditionale[a] si con trahat matrimonium. l. titio centum. §. titio genero. ff. de cōdi. ⁊ demon. ⁊ quod ibi per Bar. que conditio hic defecit. † Sed certe verum est quando tale relictum pro dote factum fuisset ex tranee persone cui testator non tenetur relinquere legitimā vel quando filie que foret per statutum a successione exclusa pro pter masculum. Nam ⁊ tali non debetur legitima sed sic ei que a successione paterna per legem vel statutum non est exclusa: et sic legitima sibi debetur: talis conditio reijcitur de relicto pro dote vsqꝫ ad legitimam ꝭm Bart. in. d. l. titio genero. ⁊ sic eam transmittit ad suos heredes iure suitatis. Nam si transmittit alia bona que sunt supra legitimam ꝭm cōem ⁊ veram opinio neꝫ nota. per bar. in. l. ventre. ff. de acqui. here. fortius legitimā que magis debetur. Et sic in hereditate illius infantis reperie tur legitima sibi debita in bonis paternis que est tertia ꝑs om nium bonorum que fuerunt patris. vt in auten. de triē. ⁊ semis. posita. C. de inof. testa. aut̄. nouissima. q̄ ꝑtinebat ad istos agna tos posset q̇s dicere ꝙ dicte infanti non debebat̄ legitima: q꞉ si pr̄ ei⁹ decessisset ītestat⁹ nō sibi successisset stātib⁹ agnatis ma sculis propter dictum statutum: ⁊ ego supra dixi ꝙ filia que nō potest succedere ab intestato stante masculo legitima non debe tur: ideo conditio de relicto pro dote nō reijcitur: ergo tota ista hereditas debetur pauperibus: non autem matri vel agnatis quicunqꝫ ipsorum sint heredes infantis in cuius hereditate le gitima vel dos nō reperitur rationibus predictis. Sed potest responderi quod hoc procederet si testator iste īstituisset istos agnatos qui illam infantem ab intestato exclusissent: sed quia instituit vxorē: ⁊ sic exclusio īfantis nihil prodesset dictis agna tis perinde est ac si agnati non essent quantum ad exclusioneꝫ infantis a legitima: ⁊ sic ei debetur ac si agnati non essent: ꝑ ea que no. Bal. ꝭm Nico. de mat. in. l. pe. C. de impu. ⁊ alijs substi. in penul. q. in versicu. quid ergo in casu illius legis ad quod fa cit. l. fi. in fi. C. de insti. ⁊ subst̄. sub conditio. fac. vbi substitutus qui excluditur propter matrem si matri non fauetur q꞉ moriat̄ an̄ euentum conditionis non excludetur: ⁊ idem si eēt incapax vel hereditatem pupilli repudiaret ꝭm Bar. in. l. centurio. ff. de vulg. ⁊ pupil. ¶ Concluditur ergo dictos agnatos fore here des illius infantis ⁊ non mater: ⁊ ꝙ inter hereditatem reperiēt integram legitimam que est tertia pars totius. Cetera bona ꝑ tinebunt ad pauperes exclusa matre.

1 ☞ Statuta puniētia homicidium simpliciter intelliguntur si dolo sit commissum. de intellectu Barto. in. l. prima. §. diuus ff. de sicca. nu. 2.
2 Affectus an puniatur si non sequatur effectus.
3 Utrum maritus qui data opera cum fustibus expectauit adul terum in domo tētantem vxoris pudicitiam ⁊ ipsum interimēs debeat puniri pena capitis ꝭm statutum.
Et quid de agnatis ⁊ consanguineis quos adunauit ad id fa cinus. nu. 4. ⁊. 5.
4 Opem prestans qn̄ teneatur de occiso.
5 Defensio qn̄ videatur fieri ⁊ qn̄ vindicta.

¶ Consilium. cclxxvij.

In christi nomine amē.

1 ¶ † In causa incarceratoꝝ per dn̄m potestatē ciuitatis Mantue pro homicidio: viso casu et allegatiōibus amplis super eo factis. Pro re sponsione ad id de quo queritur: videlicet qua pena debeant puniri an pena mortis vel alia mi tiori. Nam pro homicidio vnius hominis plures participes possunt ad mortē dānari:[b] vt no. ꝑ gl. ⁊ doct. in. l. qm̄ multa faci nora. C. ad. l. iuliā. de vi publi.

¶ Premittenda sunt aliqua primo ꝙ qn̄ imponit̄ pena mortis ꝑ statutū reqrit̄ dolus ad hoc vt illa pena statutaria locū habeat sicut qn̄ imponit̄ ꝑ ius cōe: vt. l. in lege. ff. ad legē cor. de sicc. nec sufficit culpa etiā lata: vt ibi habet̄: ⁊ ita exp̄sse determinat bar. in. l. data opa. C. q̇ accu. non po. in. iiij. col. cuius verba hec sunt. Itē si statutū punit homicidā ad mortē ⁊ nō facit doli mentionē tn̄ iudex vbi nō est dolus dꝫ sniam tēperare: vt in. §. pena graui or. cū sua materia: ⁊. d. l. q̇ cdes. de incē. rui. ⁊ naufra. Nā statu ta restrigunt̄ per rōnes iuris cōis. l. si serui vestri. C. de nox. ⁊ vo luntas ⁊ propositū distinguūt maleficiū. ff. de furt. l. q̇ iniurie. ⁊ affectio tua operi tuo nomen imponit. C. de iniur. si non conui cij. Ista sunt verba sua formalia. Et in precedentibus bene per vnam columnam dicit etiam multa bona tendentia ad idem et ad propositum. Ex cuius verbis confunditur error multorum iudicum afferentium in penis statutarijs etiam mortis non de bere inspici animum: sed factum: per id quod no. in. l. j. §. diuus ⁊. l. fi. circa medium. ff. ad legem corne. de siccar. Et non intelli gentes verba Bart. nec eius mentem credunt quod pro homi[a] cidio etiam sine dolo commisso sit imponenda pena mortis ex forma statuti: cuius verbis sit inherendum more iudeorum: iux ta not. in. l. non dubium. C. de legi. non considerantes scriptu ram dicentem: litera occidit spiritus autem viuificat: nec incon ueniens quod sequeretur ex isto intellectu: videlicet quod ꝓ ho micidio commisso etiam culpa leuissima quinimmo etiam casu deberet imponi pena mortis: quia licet deficiat animus tamen[b] interemit ferro quod solum statutum punit: ⁊ sic innocens puni retur pena mortis: contra ea que not. per Bal. in. d. l. data ope ra. tam ante verba predicta quam post per vnam colum. et eti am per Bartolū. in. l. j. §. j. ff. si quis testa. liber esse ius. fuer. qui vult quod pena statutaria corporalis etiam si non sit pena mor tis requirat dolum posito ꝙ statutum de dolo non faciat men tionem ⁊ quod non sufficiat lata culpa. Nec obstant nota. per eundem in. d. §. diu⁹. ⁊. l. fi. q꞉ ipse vult ibi dicere ꝙ in penis sta tutarijs non inspicitur animus sed factum quantum ad hoc q꞉ ⁊ solus animus: sine facto subsequuto nō punitur pena statuti[c] licet de iure communi in grauioribus delictis secus. le. si quis cum telo. C. ad legem cornel. de siccar. et. l. si quis non dicam ra pere. C. de episco. ⁊ cleri. ⁊ ita patet ex verbis suis in. d. §. diuus si bene inspiciantur: non autem vult dicere quod non inspiciat̄[c] animus quantum ad hoc quod factuꝫ sine animo ⁊ dolo punia tur pena mortis: quia sibijp̄i contrariaretur in eo qd̄ dicit in. d. l. j. §. j. ⁊ sequeretur absurditas quam supra dixi. Si ergo in ca su nostro potest ostendi ꝙ in istis captis: ac etiam in occidente non fuit dolus statutum Mantuanum puniens interficienteꝫ pena capitis locum nō habet: nec in ipso principali nec in alijs tanquam prestantibus opē ⁊ fauorē: q꞉ statutū loquit̄ eo casu quo vnus proposuit occidere ⁊ alij ipsum iuuare si bn̄ inspiciat̄ Sed hic nullus proposuit occidere sed bastonare: lꝫ p̄ter ꝓpo situm vnus occiderit primo vulneratus: ab illo vnus dici non potest quod aliquis aliorum voluerit ipsum iuuare ad homici dium committendum: quod ex impetu ⁊ indeliberate processit

a ¶ Conditiōa le Uide bal. in ꝯsi. ccxix. in. iiij parte. ⁊ in con sili. ccxlviij ea dem parte.

b ¶ Damnari. Uide ad mate riā q̄ habent̄ ꝑ do. ale. de imo. in ꝯsi. xv. in pri ma parte.

c ¶ Statuti. Ui de. d. alexā. de imo. ī ꝯsi. cxxx viij in. secūda. col. in. ij. parte ADD Itio. adde tu Pa. i. c. j. in. iiij. col. ꝟ. duo tn̄ nota bilia dicta de eo q̇ mit. ī pos. cau. rei ser. Hē ricus Ferran,

l.respiciendum.§.delinquunt.ff.de penis. Et hoc etiam determinat Ange.de peru.in.l.qm̄ multa facinora.C.ad legem iul. de vi publi.dicens q in casu illius legis quando vnus fecit cogregationem ad violentiam committendam et vnus eorum interfecit ille solus tenetur de occiso: et etiam caporalis qui congregationem hominum fecit non alij et tanq̄ prestantes auxilium: qr non iuerunt eo proposito vt committeretur homicidiū et vt ad ipsum prestarent auxilium et fauorem: sed vt fieret violētia respectu rei recuperande vel occupande: secus quando cōgregatio fuisset ordinata ad homicidium committendum: quia tunc alij tenerentur tanq̄ opem prestantes. Ego autem ostendam contra q nec ille qui interfecit nec qui congregationem fecit potest dici q teneatur de homicidio quo ad imponendam penam capitalem: qr principaliter non dederunt operam rei illicite sed licite: nec fuerunt in dolo posito etiam q fuerit in culpa in excedendo modum.iuxta ea q̄ plene no.in fi.q̄onis posite in regula.qd̄ quis mandato.de reg.iur.in mer.et in regula cum q̄s in ius.multominus alij assistentes.argu.l.si is qui.la.ij.§.si tu titium.ff.de fur.et hoc de primo.

¶ Scdo p̄mittendum est ad euidentiā q quelibet cā etiam iniusta puta ignorantia iuris excusat a dolo.vt not.glo.C.ad.l.fabiam.de plagiarijs.l.plagij criminis.la.ij.p.l.igitur.ff.de libe. cā.et idem no.glo.magna.in fi.in.l.j.ff.si q̄s iusdicē.nō obtēpe. facit.l.sed si lege.§.scire.ff.de peti.here.et qd̄ no.glo.in.c.de q̄rta.extra de prescrip. Dolus et mala fides tunc est cum q̄s mouetur ad aliquod malum ,ppter solam malignitatem animi: nō propter aliquid aliud qd̄ credo esse bonum.

¶ Tertio p̄mittendū q in cōfligentibus ad idem dolus ēt culpa censetur prouenire principaliter ab ipso prouocante et aggrediente et in ipso residere non a prouocato.ff.si qua.pau.fecis.dicatur.l.j.§.cum arietes.ad finem.ad legem aquil.l.si ex plagis ante finem.versi.culpam etc.de bo.lib.qui cum maior.§.si libertus.ver.ignoscendum est enim etc.facit.l.que omnia.ff.de pcu. vbi pz esse idem in contentione verbali.

¶ Quarto p̄mittendū q in casu nostro p̄uocans ad rixam et prebens illi cām fuit originaliter occisus ille miser qui nulla iniuria recepta ab istis carceratis et nulla precedente cā p eos incepit eis iniuriari multipliciter: videlicet appellando pudicitiā vxoris vnius ex eis que aliquibus ex eis iure sanguinis attinebat vt interfectori qui erat frater eius: et a quibusdam iure affinitatis qui erant fratres mariti quibus omnib' per hoc faciebant iniuriam et eam assectando et frequentando.ff.de iniur.l. apud labeonem.§.si quis virgines.cū sequen.vsq3 ad.§.ait p̄tor. Deinde vt d̄r premissa iactatione q in domum mariti dicte dn̄e noctis t̄pe ingrederetur ad asportandum caules tādem et finaliter cōtra voluntatem eius hostiliter: et cum telo idest cū ronchono iniuriose iuit et de nocte ingressus est.ff.de iniurijs.l. qui in domum alienam: et tanq̄ fur et latro qr non per hostiū sz aliunde vt in euangelio dicitur de illo qui non intrat p hostiū in ouile ouium sed aliunde. Et hoc totum fecit ex sua praua et iniqua consuetudine: qr talia facere vt dicitur consueuerat ,put est publica vox et fama iuxta illud. Qui male consueuit cui prauus mos inoleuit raro deleuit quod consuetudine creuit. xlix.distin.hinc et enim.et no.in Spec.de instru.edi.§.instrumētum.versi.item opponitur q tabellio.ver.vnde versus. Non q̄dem prouocatus: sed prouocatus ad iniurias predictas depellendas: † vnde licuit marito istius domine sic et ī pudicitia appellante vxori sue iniungere quod fingeret se prebere aures et daret sibi tempus et horam quod ad domum suam veniret: nec ex hoc culpam aliquam incurrit.tex.est no.C.de fur.l.si quis serno.et cum hoc et congregare fratres suos et f̄res vxoris quibus oībus fiebat iniuria.arg.l.j.cū sequen.ff.de libe.cau.nō vt iret ad assaliendum ad domum ipsius qr tunc vendicaret sibi locū l.quoniam multa facinora.C.ad.l.iul.de vi: sed vt starent secum in domo ad custodiam eius et sue vxoris: qr poterat ignorare an ille veniret solus vel sociatus et premuniti bastonibus non armis ferreis: qr poterat dubitare an ille cum socijs veniret cū armis vel sine armis: vn̄ non sine ipsorū periculo stare poterat manibus vacuis: nec sine magna ipsorū verecūdia tales iniurias sub silentio pati: ideo parcendū fuit eis et si modum excessissent in hoc p̄paramento lz non excesserint p ea q̄ no. Cy.C.vn̄ vi.in fi.ij.col.ver.adhuc questio pone q quidā.iunctis his que no.p glo.in.l.iij.§.cū igitur.ff.de vi et vi arma.in glo.q̄ incipit.i. anteq̄.que vult q lz congregare amicos p depellenda circa rē fortius circa p̄sonā et q̄n cōuocat attinētes q̄ possunt eum impune iuuare ne iniuriā recipiat.vt no.in.l.vt vim.ff.de iust.et iu. p glo.et.l.culpa caret.de reg.iur.et qd̄ no. Bar.in.l.si q̄s in seruitute.ff.de fur.facit de dolo eleganter.§.si quadrupes.et.l.j.§.fina.ne quis eum q̄ in ius voc.de sentē.excō.dilecto.cum ibi no.

¶ Ex his sequitur responsio ad id de quo queritur.s.qua pena veniant isti puniendi. Nam regula traditur per doct.quam refert Jo.an.in regula qd̄ quis mandato.de reg.iu.in merc.in fi.q.q̄ fuit antiq doc. Nico.matta de Mutina Florētie Padue q q̄n ista tria concurrunt.s.q quis aggredit' factum nō dolosum et delictum seq̄tur in p̄sonam eius contra quem aggreditur p̄ter ,ppositum aggredientis et tale delictum hz aliquā probabilem excusationem nulla pena venit imponenda: sed si non haberet excusationem probabilem vl' sequeretur delictū in p̄sonam alterius quam illius contra quem aggreditur: tūc mitior pena imponit' quā sit a iure statuta et ordinata pro illo delicto qr iudex ex iusta cā potest penas augere et minuere [a].l.quid ergo.§.pena grauior.ff.de infami.C.eodem.et si seuerior.cum.l.sequen.ff.de penis.l.hodie.etiam statutarias cum statuta debeāt limitari s̄m ius commune etiam in talibus penis.vt dicit bal. in.d.l.data.s.alleg. Ita colligitur ex distinctione quam ponit Jo.an.in.d.c.quod quis.in fi.et allegat iura probantia singula membra distinctionis. ¶ Nunc ad propositū in marito isti' domine et in fratribus suis quorum ictu occisus predictus nō perijt omnia ista tria concurrunt: quoniam fuerunt aggressi factum non dolosum in conueniendo et congregando se adinuicē et fulciendo se bastonibus: quia ille interfect' prebuit eis causam que excusauit eos a dolo vt dixi in secundo euidentiali: et secutum fuit homicidium in personam illius contra quem factum hoc aggressi sunt et non alterius. Item preter propositum patet ex genere armorum qr si disposuissent ipsum interficere alia arma cepissent.l.j.§.diuus.ad legem corne.de sicca. intendebāt ipsum castigare et non mortificare.

¶ Item qd̄ fecerunt iustā habuit excusationem qr de talib' iniurijs quales ipse faciebat.s.in appellando pudicitiā dicte domine: et in sectando ipsam et attentādo puenire ad factum nō solet querela proponi coram iudice nisi per viles hoīes et impotētes qui de verecundia penes homines et vulgus non curāt: cum s̄m iudiciū vulgariū non parua sequeret' ex hoc verecundia: qr reputarentur viles et cornuti qui proprijs manibus de talibus se non vindicant sed expectant per iudicem vindicari. Sz nec iudices de talibus solent ius reddere sed truffari et cachinari et ridere: vnde iustam habuit occasionem maritus: si ad iudicem non habuit recursum: sed propria autoritate disposuit iniuriā repellere et propulsare quam sine graui verecundia pati nō poterat.ff.quod vi aut clam.si alius.§.bellissime.in fi.et quod ibi no.glo.puta si iudicis non habuit copiam etc.et quod not.C.de iude.l.nullus.et.l.ait pretor.§.si debitorem.ff.de priuileg.credi. ¶ Nec obst.l.quoniam multa facinora. quia locum haberet si isti cum bastonibus accessissent ad domum dicti interfecti causa ipsum castigandi: et sic ipsum aggressi fuissent.vt pz tex.ex illa.l.si bene.verba eius et mens consideretur quod quidem isti minime fecerunt: sed in domo propria expectauerunt vt ille potius eos aggrederetur sicut aggressus fuit cum telo: et sic animo offendendi si quos reperiret contradictores. ¶ Concluditur ergo quod concurrentibus predictis prefati maritus et fratres nullo modo debent puniri de dicto homicidio quod non ipsi sed quidam frater vt dicitur dicte domine qui captus non est: fecit quia non habuerunt intentionem committendi aliq̄d punibile.vt dicit Barto.in.l.diuus.ad legem corneliam.de sica.per.l.idē apud.§.si quis virgines.ff.de iniurijs.et quod no. in regula cum quis in mercu. Neq3 enim isti fecerunt aliquid quod secundum communem hominum et vulgi opinionem fuerat male factum: sed potius contrarium quod fuerit bn̄ factum quilibet audiens statim responderet et iudicaret aut qd̄ fuerit turpe vel contra bonos mores: sed turpe fuisset eis si non fecissent quod fecerunt attenta vulgi opi.q̄ nota est iudici: vnde reputandum est potius naturale.institu.de iure natu.gen.et ciui. post principium.in ver.quod vero naturalis ratio etc.quod ius semper bonum et equum est.ff.de iusti.et iur.l.penul.in princip.

4 † Et cum constet cuius ictu perijt alij qui non habuerunt animum occidendi non tenentur de occiso [b] nec tanq̄ opem p̄stantes cum homicidium impetu et preter propositum fuerit commissum.l.fi.ff.ad legem cor.de sic.et per Ange.de peru.in dicta l.quoniam multa facinora.et per glo.et Bar.in.d.l.fi.in princi. ff.de sicca.vbi determinatur ista questio. Nec obstat qd̄ postea Barto.subijcit circa medium.s.qd̄ alij puniantur vt opem prestantes: quia verum est quando a principio habuerunt animū occidendi: tamen vnus solus occidit assistentibus alijs etiam si non vulnerarūt: secus quando talem animum non habuerūt et sic intelligitur qd̄ ip̄e no.in principio illius legis.

5 ¶ † Quātum vero ad illum qui interfecit et qui captus non est dicendum est quod non tenetur pena capitis sed debet pena mitigari: qr fuit ab illo prius pcussus cum ronchono et grauiter vulnerat' vnde tēperare nō potuit iustū dolorē.l.gracch'.i fi.C.de adul. et p Cy.C.vn̄ vi.l.j.in vlti.col.ver.item q̄rit' pone etc.ipse tamen loquitur

[a] ¶ Et minuere. Vide bal. in c̄si.cccxxiiij. in.j.parte.

[b] ¶ De occiso Adde idem p Bal.in cōsil. cccxxxix.in.j. parte.

loquitur ibi qñ primo percutiens fugiebat ꝛ pcussus fuit ipm insecutus [a] ꝛ interfecit: tunc em̄ cū non timeret iteratam pcussionem videtur occidisse potius ad vindictam que non est licita. l. scientiam. §. qui cū aliter. in fi. ff. ad legem aqui. ideo punit̄ sed mitius ꝑpter iustum dolorem. vnde vidi Bal. Papie cōsulētem ꝙ non debebat decapitari sed pena mitigari per. d. l. gracchus. ꝛ per. l. si adulterium cum incestu. §. impatores. ff. de adulte. ꝛ per id qđ no. Cy. in. d. l. j. C. vnde vi. ver. item queritur. Sꝫ in casu nostro ꝓfatus primo percutiens non fugiebat sed instabat: vnde poterat percussus iteratam repercussionem recipere ꝛ per consequens potius ad sui defensionem censetur ipsum repercussisse in capite de quo mortuus est ꝙ ad vindictam: et sic nullo modo videtur teneri de occiso per. l. si ex plagis. §. tabernarius. ff. ad. l. aquil. ꝛ qđ no. Inno. in. c. olim. el primo. sup verbo. innotuit. de resti. spo. Nec obstat si dicatur iste occisus pcutiens cū ronchono fuerat primo pcussus cū bastono a predicto ꝛ sic culpa videt̄ residere penes primo pcutientē. vt. d. §. tabernarius. in fi. Nam rñdet̄ ꝙ si erat pcussus cum bastono non debebat repcutere cū ronchono ꝛ amputare digitū vt audio qđ fecit qꝛ ꝑ hoc excessit moderamen inculpate tutele. C. vñ vi. l. j. ꝛ ibi per Cy. in. j. q. Nec obstat qđ idem no. in seq. q. qꝛ ipse loquitur qñ aliter se tueri non poterat: sed hic poterat fugiēdo sicut postea aufugit. Preterea ipse ꝓbuerat causam verberibus illatis cum bastonibus ingrediendo taliter domum illius: preterea sicut furem nocturnum licet occidere: ꝛ etiam diurnuꝫ si se telo defendat. l. quarta. §. si. cum. l. seq. ff. ad. l. aqui. ita videtur de isto qui plus delinquebat ꝛ plus iniuriabatur.

Laus deo ꝛ beate Marie virgini.

1 Noua constitutio non inserta in numero aliarum an tollat veterem: ꝛ an sit tanti vigoris quanti sunt alie inserte.

2 Et mulieri que est pro parte heres non nocet si petat dotem totam a coherede ac si non esset heres.

3 An pactum mariti cum patre vxoris ꝙ faceret vxorem renunciare noceat.

Consilium. cclxxviij.

1 In christi noīe amen.

Ad primū respondet̄: † ꝙ lꝫ vetus constitutio reuocata in parlamento remanserit in volumine aliaꝝ cōstitutionum nō abolita nec cancellata realiter ꝛ de facto nō tñ sequitur quin sit virib' suis euacuata ꝛ abolita: qꝛ cancellata ꝛ cassata fuit verbo qđ tātūdem valet. l. ēptor. §. lucius. C. de solu. l. inductum. ff. de fur. qui tabulas. ꝛ qđ not. in. l. ex empto. §. is qui vina. ff. de actio. emp. Naꝫ multe leges sunt in volumine codicis correcte ꝑ leges nouas Iustiniani. Et tñ inde non fuerunt amote vel ibi cancellate ne destruerent̄ vel deturparentur volumina non vt in suo robore permanerēt. Similiter constitutio noua reuocatoria illius licet non fuerit inserta in volumine aliarum sed sit extrauagans non minoreꝫ vim habuit ꝛ habet ad veterem tollendam. vt patet ex not. per Bar. in. l. cum prolatis. ff. de re iudi. de iusti. ꝛ iur. l. omnes populi. in vlti. q. C. si contra ius vel vti. publi. l. si prescriptione. in quibus facit mentionem de predictis ꝙ possunt allegari ꝛ produci sicut cetera iura partis vt instrumenta: in vno tamen non sunt tante efficacie quante essent si forent in volumine inserte: qꝛ non reddunt nullam sniam latam contra ipsoꝝ tenorē tāꝙ continentem expressum iuris errorem. vt. d. l. cum prolatis. ꝛ ibi nota. Barto. al's secus. vt. l. j. §. item cum contra sacras. ff. que sententie sine appel. rescin. facit ad predicta auten. vt facte noue constitutiones ꝛc.

2 † Circa scđm dicendū est. Qđ cū hereditas dicti ser Nicolai delata fuerit ꝑ dimidia prefate dñe Andriole filie ab intestato de iure cōi qđ tempore mortis ipsius tunc ibi vigebat cassata veteri constōne q̄ masculos preferebat: ꝛ nondum ea renouata per illustrem ducalem dñationem. Et pro altera dimidia prefatis nepotibus ex filio masculis non nocuit dicte Andriole si per errorem iuris vel facti ipsa petiit ab eis totam dotē sibi vel pro se promissam tanꝙ illis descendentibus heredib' in solidum sicut non noceret sibi si ipsa esset heres insolidū ꝛ egisset contra istas tanꝙ essent coheredes. ff. fami. her. l. qui fami. her. maxime qꝛ mulier cui nō imputatur si errauit iure. ff. de iuris et fa. ig. l. j. §. fi. in text. ꝛ glo. ꝛ. l. edicto. §. fi. facit. l. formu. §. fin. Sed etiam si ex certa scientia si non fuit lis contestata: quia talis petitio continet enunciationem emissam propter aliud: nō principaliter propter se que ante litem contestataꝫ potest reuocari etiam in iudicio. vt no. Bar. in. l. ex hac scriptura. ff. de dona. in fin. Nec videtur per predictam petitionem renūciasse hereditatem quam ignorabat sibi delatam sicut nec posset dici ꝙ videatur adiuisse. l. is potest. cum ibi no. per glo. ff. de acquirē. heredi.

3 † Sed ꝛ tertio vltra predicta posset queri an dicte dñe Andriole nocere possit conuentio facta inter patrem suum ꝛ maritum qua fuit actū vt postꝙ ipsam ad domū suā duxisset faceret eam renunciare hereditati paterne. Rñdeo non: postꝙ nō renunciauit nec conuentionem illam ratā habuit. C. si in cōi eadēꝗ cā. l. j. in prin. ff. de ver. obli. l. inter stipulantem. in prin. Sꝫ nec ipsi marito qui promisit factum alienuꝫ. l. stipulatio ista. in prin. eo. ti. Et sic dotem sibi promissam petere non prohibetur licet promissuꝫ non seruauerit qꝛ nec super hoc potuit in mora constitui: cum vbi nulla petitio ibi nulla mora. ff. de ver. obli. l. pupillus. al's si pupillus.

Copia petitionis.

Coram vobis reuerendissimo in christo patre ꝛ domino Francisco malipetro episcopo Vincen. duce; comite ꝛ Marchione exponunt infrascripti vasalli: videlicet dominus Baptista miles quondam Petri de valmarana ꝛ Benedictus ꝛ Iacobus filij ꝛ heredes quondā Ioannis de valmarana ciues Vicētie. Quod alias in. M. cccc xxv. inditione. iij. die Mercurij. viij. mensis Februarij predicti dominus baptista ꝛ dictus Benedictus procurator: ꝛ procura. nomine Ioannis de valmarana patris sui iure recti feudi fuerunt inuestiti a reuerendo in xp̄o patre domino Petro emilliano episcopo Vincen. ꝛ immediate predecessore vestro de vna parte cum dimidia feudi: de qua al's erat inuestitus ser Bonazonta quondā Alberti de valmarana ꝑ indiuiso cū Francisco quondam bonazonte de valmarana ciue Vincen. ꝑ reliquis duabus partibus cū dimidia dicti feudi. Et hoc ꝑ renunciationē dicti ser bonazonte quondaꝫ alberti legitime factam in manu prefati predecessoris vestri vt constat de predictis in renunciatione ꝛ inuestitura in infrascripto instrumento publico scripto ꝛ rogato sub signo ꝛ nomine Antonij quondā Ioannis rubei ciuis ꝛ habitatoris Padue notarij ꝛ officialis epalis curie Padue. Et de quibus duab' partibus cū dimidia dicti feudi predicti dñs baptista de valmarana ꝛ Ioannes de valmarana seu eius procurator postea inuestiti fuerunt per renunciationem dicti Francisci de valmarana: ꝛ quod deinde decessit predictus Ioānes de valmarana superstitibus dicto benedicto ꝛ Iacobo eius filijs legitimis ꝛ naturalibus ꝛ sibi proximioribus ꝛ heredibus. Que cum ita sint ꝛ instet tempus petende inuestiture a prelibata. R. P. vestra predicti dominus baptista miles pro dimidia ꝛ benedict' ꝛ Iacobus quondam Ioannis de valmarana pro altera dimidia parte dicti feudi humiliter ꝛ deuote petunt se inuestiri pro se ꝛ eorum filijs masculis ad feudum ꝛ iura recti feudi offerentes se prestaturos vobis debitum fidelitatis ꝛ vasallagij iuramentum. Et predicta petunt ꝛ postulant cum omni reuerentia omni modo ꝛ forma quibus melius possunt ꝛ debēt de iure implorantes semper super premissis sibi ius ꝛ iustitiam ministrari. Presuppositis suprascripta petitione ꝛ exceptionib' ad eam facta a quondam bonazonta de valmarana effectus quarum refertur in replicationibus petitionis ꝛ dictis replicationibus ꝛ positionibus siue capitulis. Et viso casu ꝛ cōsilio quōdam celeberrimi doctoris dñi Rapha. ful. subscripto a multꝫ preclaris iuris consultis. Queritur ab excellentia domini cōsultoris de infrascriptis.

Primo nunquid sit ꝛ sufficiat ex deductis ꝛ ꝓbatis per infra feudalia vt est deductio ꝙ feudū ville castri ꝛ aliaꝝ iurisditionum de valmarana fuerit paternū ꝛ antiquū de quo extat inuestitura dñi Alberti quondā dñi bonazonte de valmarana ꝛ dñi Alberti quondam dñi Trintinelli in. M. cclxxv. ꝛ dicti. d. Alberti quondā dñi Trintinelli in anno. M. ccxl. lꝫ nō appareat inuestitura pria in cōi eoꝝ parēte ex longa diuturnitate tpis.

Scđo nunqd ex deductis ꝛ ꝓbatis per infra feudalia sufficiēter ꝓbata sit agnatio dñi baptiste ꝛ benedicti ꝛ Iacobi de valmarana ad lineam dñi Alberti quondam Bonazonte qui fuit inuestitus in. M. cclxxv. vna cum domino Alberto quondam dñi Trintinelli dicto modo non obstante ꝙ desijt inuestitura dñi zenatini patris dñi Bonazonte qui fuit inuestitus de q̄rta parte dicti feudi in. M. cccvij. ꝛ. M. cccxij. considerato qđ tempus medium inter vtrāꝗ inuestituram: videlicet ꝑmi domini Alberti quondā domini bonazonte ꝛ secundi inuestiti domini Bonazonte quondaꝫ domini zenatini fuerit satis breue ita vt fortasse nulla itercesserit inuestitura domini zenatini patris dicti domini bonazonte.

Tertio nunquid probetur ex deductis ꝛ probatis vt. s. cognatio dictorum dñi baptiste ꝛ benedicti ꝛ Iacobi de valmarana ꝛ bonazonte quondaꝫ Alberti de cuius feudi portione vna cū dimidia agitur qui videntur ꝛ sunt ex eadem linea dñi alberti quondam Trintinelli.

ADDITIO.

[a] Et pcussus fuit ipm insecutus. Et qđ si insultat' potuit fugere et nō aufugit: ꝛ se defendēdo occidat insultatorem an teneat̄. vide bar to. in. l. vt vim. ff. de iust. ꝛ iu. in fi. vbi tenet qđ sic qñ sine nota verecundie potuit aufugere. Contrariū tñ videt̄ tenere idē bar to. in. l. j. in. ij. col. ver. ꝛ ex hꝫ determino. C. vñ vi. ꝛ ibi Ange. illā tñ opi. ꝙ indistinete nō teneat̄ fugere: tenet do. Ias. in. d. l. vt vim. quā probat multis au toritatibus. H. F.

¶ Quarto queritur nunquid rite et recte replicetur et concludatur ex deductis pro parte dictorum domini Baptiste et Benedicti et Jacobi otra exceptiones dicti Francisci qui se opposuit in presenti iudicio.

1 ¶ Si sit contentio de feudo inter possessores et alios an sit antiquum vel nouum statur iuramento possidentium totū vel partem feudi.

2 Et quibus coniecturis presumatur dictū feudum habuisse originem ab vno stipite de quo possidentes descendisse psumantur. nume. 3.

3 In factis antiquis que aliter non possunt probari multum valet ab antiquis audiuisse.

¶ Consilium. cclxxix.

In christi nomine amē.

¶ Uisa petitiōe suprascripta porrecta per suprascriptum dñm baptistā benedictū et Jacobū Et exceptionibus factis otra eā p Franciscuz bonazonte quōdā Marij de valmarana. Et replicationibus factis otra eas p pfatos dñm baptistā benedictū et Jacobū filios et heredes quōdā Joānis et specialiter tertia que incipit. Item qz absqz renūciatione pdicta rc. † In qua dicti replicātes fundant se in hoc q dictū feudum erat antiquū hñs originē in psona cōis parētis a quo descēderunt dñs Albertus quondā Trintinelli et dñs Albertus quondā dñi bonazōte q reperiunt fuisse cōiter inuestiti de ipso in anno dñi. M. cclxxv. Et sic fuit vel erat inter eos diuisuz in duas dimidias: put cōstat ex inuestituris pductis p dictos replicantes q ēt dicūt se descēdisse ex linea seu colonello dicti alberti dñi Trintinelli put colligit ex inuestituris otinuatis vsqz ad eos. Et q ipsi hñt tenēt et possidēt illā dimidiā q fuit pfati dñi Alberti dñi Trintinelli: qz ipsi soli supsunt ex linea seu colonello illius. Unde ēt dicūt ad se tanq ad agnatos pertinere portionē de qua psentialiter agit q fuit pars alterius dimidie que puenit ad alterz dñm albertū dñi bonazōte a quo dr descēdisse pfatus Franciscus excipiēs et cōtradicēs mediante tñ p sona Marij aui sui q Marius nō fuit legitimus sed naturalis tm: vñ nec potuit succedere in dicto feudo nec potuit inuestiri in piudiciū dictoz replicantiū agnatoz et nō cōsentientiū dicunt ergo dicti replicantes lineā et colonellū dicti dñi alberti dñi bonazonte fuisse finitū et finitā per mortē Nicolai vltimi legitimi descēdentis ex eo. Et ex tunc totā illā dimidiam q fuit dicti dñi alberti dñi bonazonte fuisse deuolutam ad lineam seu colonellū dicti dñi alberti Trintinelli de qua ipsi replicantes sunt tanq ad lineā agnatoz et q ipsi de dicta dimidia habent duas partes cū dimidia de quattuor facta diuisione illi⁹ dimidie in quattuor partes qz quattuor fuerūt de dicta dimidia inuestiti ppter testm̄ dicti Nicolai inter quos fuerunt Bartholomeus Machabrini et bonazonta alberti q fuerunt de colonello dicti dñi alberti Trintinelli de quo ēt sunt dicti replicantes q mortui sunt et ipsi soli replicantes supsunt de dicta linea Ista sunt fundamenta predictoz replicantium put pōt colligi ex tenore replicationū et articuloz suoz q sic ad liquidū referre volui vt me ipsum intelligam: et ne in equiuoco procedaz sed sciam vbi habeam firmare pedes in hoc negocio satis implicito in quo ppter varietatem narrantium factuz seu narrationū diuersa et in diuersis articulis consilia emanauerunt diuersa et diuersoz doctoz: qz non nisi fm ea q pponerentur dari dz aut pōt cōgrua responsio. ff. ad. l. aqui. si ex plagis. §. in cliuo.

¶ Probādi. Adde. d. maria. soz. in ośi. xxiiij. ver. et iō dr. circa med. cū ver. sequē. in. j. parte.

2 ¶ † Quantū aūt ad id de quo pñtialiter dubitat clarū est qđ si fundamēta dictoz replicantiū essent in se vera vcz q dictum feudū totū. s. vtriusqz dimidie habuisset originē in psonā cōis parentis a quo descēdisset vterqz albertus tam dñi Trintinelli q dñi bonazonte: quoz inuestiture reperiunt et nō alie antiquiores et q dicti cōtendentes seu replicātes essent de eadem agnatione: qz descendissent ab eodem stipite a quo descendentes ex dño alberto bonazonte. l. pnunciatio. §. familie. in fi. ff. de ver. sig. prefati dñs baptista benedictus et Jacobus fouerēt iustitiaz: qz deficiente linea dñi alberti de bonazonta sua dimidia deuoluta fuisset ad agnatos alteri⁹ linee: put est casus in ti. de natu. succes. feu. c. j. in fi. in vsi. feu. quātūcūqz essent i remotissimo gradu a stipite: qz qcqd sit in alijs successionibus hereditarijs. iuxta no. in. l. certū. C. vnde cog. in feudis tñ antiquis succedunt agnati vsqz in infinitū sicut et descēdentes: licet oliz vlqz ad quartū vel septimū gradū. vt in. c. si vasal. feudo priuet in fi. et si de feu. fue. otrouer. c. si vasallus culpā. et ibi no. in fi. gl. mag. et q feu. da. pos. §. hoc quoqz sciendū. in vsib. feu. Sed ista negant esse vera. Et possibile est q istud feudū habuit a princ. originē in psonis duoz a quoz vno descēdit dñs albert⁹ trintinelli cū suis descendentibus: ab altero dñs albertus bonazō te cū suis. vt in ti. de duobus fratribus de nouo bene. inuestitis et in ti. de duobus fratribus a capi. inuesti. q si fuisset dimidia vnius deficiente linea sua nō deuolueret ad lineā alterius: sed fuisset reuersa ad dñm epm directum dñm vt in dictis titulis. et in ti. de gradi. succes. in feu. §. his vere. ver. qđ ita. Et sic eps q tunc erat tanq de feudo nouo et sibi aperto potuisset inuestire illos quattuor cū pacto q deueniret de vno in aliū nisi dicam⁹ illam inuestituraz nō valuisse: qz non fuit facta tanq de feudo sibi aperto p mortem Nicolai sed ppter inuestiturā nō petitā de auo q non apparet: et sic ex falsa cā ergo rc. iuxta no. ff. de of. pcu. cesa. l. j. in glo. magna. ver. fixo velut suā. sup quo tñ de psenti nolo insistere: sed solū videre an possint pdicti replicātes venire p viā per quā veniunt. s. tanq agnati et tanq ad feuduz antiquū. Et videt q nō: qz neutrū pdictoz pōt colligi ex inuestituris pductis p eos cū dicti primi duo alberti habuerunt diuersos patres qui potuerūt descendere a diuersis inuestitis: et lz fuerint inuestiti tāq de feudo antiquo potuit hoc dici respectu parentis cuiuslibet eoz in quo originem habuit. vnde non sequitur: qz in vno cōi parente habuit originē: qz non probat hoc esse rc. C. vnde cog. l. non hoc. Ei aūt qui dicit incūbet on⁹

a probandi[a] maxime cum dicit petendo vt isti faciunt. ff. de pba. l. ij. per testes aūt impossibilis est probatio propter tēporis antiquitatem. Et etiam ex quo agunt vt agnati dicti Nicolai p cuius mortem finita fuit linea domini alberti. d. bonazonte: necesse habent hoc pbare qz qui agit vt talis rc. C. qui accus. non pos. l. non ignorat. s. q ab eodem stipite descenderent. d. l. pnūciatio. §. j. in fi. de verb. sig. cōputando gradus fm qđ dr in. c. lz ex quadā. de testib⁹ qđ per testes hoc facere est impossibile. Et ex instris inuestituraz factarum post mortem dicti albetti dñi Trintinelli: licet videatur posse pbari agnatio illorum qui dicuntur ab eo descendisse. s. inter se qz de eis fit ibi mentio non sic quo ad descendētes ab altero alberto cum in illis nulla fiat mentio de predictis: vnde videntur debere succumbere i dicta via propter defectum probationis vtriusqz fundamenti. argu. ff. si vsufr. peta. vti frui. §. j. cum sit.

¶ Sed in cōtrariū aduertendū q oīa ista faciliter tolluntur si rei series recte pensetur. Nam pcederēt pdicta si dictus dñs baptista et socij eius non essent in possessione feu. sed eoz aduersarius: si sic sustinerent partes actoris. Sed hic non sic: imo sunt in possessione et fuerūt p longū tps ppter inuestiturā factaz de eis p renūciationē bonazonte alberti et nihil petunt ab aduersario: sed solū a dño epo petunt illā inuestituraz ofirmari ex noua cā dicentes q si ille non renunciasset nec fuissent inuestiti venirent nunc inuestiendi tanq vltimi agnati: sed aduersarius se eis opponit et dicit se de nouo inuestiendū: et sic ipse potius dr actor: vnde cuz isti tanq agnati sint in possessione nō solū aliarum partiuz: sed istius de qua cōtēditur: et sit questio an sit feudum antiquū in quo possint succedere an nouū: videtur qđ terminanda iuramento ipsoz. s. dñi baptiste et socioz non aduersarij eoz nisi pbet ille cōtrarium. s. q non possint isti succedere vt agnati sicut de hoc esset cōtentio inter ipsos et dñm epm p. c. ij. §. si. de cōsue. rec. feu. et per. c. j. de contentione inter me. et do. de portione feudi fratris mei. vbi videt esse casus q etiā si nō essent in possessione portionis de qua cōtendit: ex quo tñ sunt in possessione aliaz portionum eiusdez feudi tanq agnati sufficit vt debeat stari sacramento ipsorum. ¶ Sunt etiam plures alij casus in quibus statur iuramento possessoris domino deficiente in probatione. s. in titulo de conten. inter dominuz et vasal. de inuestitura. et de controuersia inuesti. c. j. §. cum autem dixerit. et in ti. si de inuestitura inter dñm et vasal. lis oriat. c. j. et no. in ti. de gradi. succes. in feu. §. fina. per Bal. post alios maxime concurrentibus alijs indicijs pro possessoribus. vt in. d. c. ij. §. si. de consue. recti feu. in si. Hic aūt assunt et prīo de agnatione adest confessio Nicolai qui in suo testamento voluit qđ Bartholomeus domini Machabrini et bonazonta alberti q erant de linea et agnatione dicti domini baptiste et sociorum: vt patet per inuestituras productas ab eis haberēt duas partes de quattuor de dimidia toti⁹ feudi tanq eius agnati: dicendo quod erant de sua domo idest agnatione. l. pronunciatio. §. familie. de verborum significa. et quod not. in. l. prima. in princ. ff. ad sille. per Jaco. de are. Et si illi erant de agnatione Nicolai necessario sequitur quod etiam dominus baptista et socij qui erant de agnatione illoruz. Nam agnatus agnati mei est agnatus meus: quoniam dicuntur cum ab eodem stipite progrediuntur. vt dicto. §. familie. in fi. ¶ Confessio autem dicti Nicolai debet preiudicare Francisco qui habuisse videt cām ab eo cū eius cōtemplatione et propter eius testamentum eps inuestiuerit bonazontam patrem eius. arg. ff. de vulga. et pupilla. l. sed si plures. §. in arrogato. circa si. de acquiren. hered. l. aditio. iuncta. l. si superat⁹. §. fi. ff. de pig. in ratione sui. Adest etiam presumptio

sumptio q primi duo Alberti essent inuicem agnati: qr non solent duo vel plures simul inuestiri de vno feudo qñ sicut penitus extranei: sed qñ sunt fratres vel attinētes de duob⁹ fratribus de nouo bene. inuestitis. ꝛa capi. inuesti. vnde arguit a cōi ter accidentibus. C. de arbi. l. j. Et si illi erant inter se: ergo ꝛ descendentes ex eis sunt inter se ex necessaria consequentia.

¶ Quantumvero ad feudū q habuerit originē in psona vni a quo descenderint pdicti duo primi Alberti: ꝛ non aduersa: facit iuris psumptio que est q in dubio non psumit pluralitas: sed vnitas: vt dicunt doc. in. l. ij. C. de erro. aduo. p ea que habētur. l. qui iurasse. §. si pater. ꝛ. l. eu3 q. §. in popularibus. ff. de iureiur. ꝛ qd no. Bar. in. l. triticū. ff. de ver. obli. Et si dicat qualiter d3 pdictis iuramentum deferri cum non possint esse certi nec de origine feudi nec de stipite agnationis. Respondeo immo possunt p relationem suoꝝ maioꝝ. ff. de test. tut. l. si quis ita §. si quis. cum simi. proinde ꝛ si quasi certus ꝛc. ꝛ quod not. Inno. in. c. fi. de iura. calum. ꝛ Jo. an. in nouella. in. iij. col. facit qd no. glo. in. l. iij. §. si pater. ff. de contratabu. que incipit. sed quō. in fi. † Et in factis antiquis q aliter probari non possunt multum valet audiuisse ab antiquis[a]. ff. de proba. si arbiter. ꝛ quod no. Bal. in auten. quas actiones. C. de sac. san. eccle. circa fi. et Inno. in. c. veniens. de ver. signi. faciūt ēt ad predicta regula iuris ciuilis q magnum est commodum possessionis insti. de interdic. §. commodum. ꝛ q actore non pbante possessor tāq potior absoluitur etiam si nullum iuramentum pstiterit. ff. si vsufru. peta. l. vti frui. §. si forte. Illud aūt certu3 est q cum quis se fundat in negatiua, necesse habet illam pbare[b]. iuxta not. per Bar. in. l. hoc iure. ff. de ver. obli.

¶ Uidetur ergo concludendum prefatos dominum Baptista3 ꝛ socios fore inuestiendos de dicta parte feudi de qua contenditur ex causis allegatis per eos si contrarium per aduersariū non probetur.

¶ Et ita mihi Paulo de cast. vtriusq iuris doc. dicendu3 videt super puncto ꝛ casu pdicto salua correctione melius sentiētis ꝛ in testimonium pdictoꝝ me subscripsi ꝛ sigillari feci.

1 ☞ Si fiat substitutio duobus filijs sub conditione si sine filijs masculis decedant: vtru3 vno moriente cum filio altero cū filia verificatur conditio.

Et an filius masculus censeat substitutus an vero vocat⁹ ab intestato ad excludendum filiam. i. patruelem suam. nu. 2.

2 Et quid si sit statutum excludens feminas.

¶ Consilium. cclxxx.

In christi nomine amē.

¶ Presupposito statuto qd dr vigere Ferrarie ꝛ est veꝝ vt postea vidi: ꝛ etiam psupponit in allegationibus factis in fauorē dicti Antonij per dñm aduocatum eius ꝛ etiam p illos q els consuluerunt sup isto testō Francischini q dictus Antonius filius Joannis in successione Philippi patrui sui excluderet Lucretiam filia3 Philippi. † Res ista super eo de quo queritur remanet clarissima ꝛ sine dubitatione quacunq nec expedit intrare dubitationē illā qua querit: an dictus Antonius censeat fuisse tacite substitutus p fideicōmissum pri suoꝝ patruo: quantū ad id de quo querit qd est an ipse possit excludere dictā Lucretiā vt nihil aliud petere possit ab eo nisi certū sibi a patre suo relictū: qr certū est q eā excludere pōt et si psupponamus q non censeat tacite substitutus p illa verba conditionalia si decesserint sine liberis sed dūtaxat ius legitime successionis sibi reseruatum. s. vt succedendo Philippo ab intestato possit portionem sui patris ab intestato consequi fm gl. que cōiter ad hoc allegatur in. l. lucius. la secunda. ff. de hered. insti. quod sic clare ostēditur. Nam aut dicta Lucretia vult aliquid petere virtute substitutionis facte per Francischinu3 de filia sua ꝛ nepotibus si filij masculi instituti decederent sine masculis ꝛ clarum est q non potest: quia illa substitutio exspirauit propter defectum conditionis sub qua facta fuit tam in portione sui patris de qua non est dubitatio: quia ipse decessit cum masculo q etia3 in portione Philippi patrui ꝛ patris dicte Lucretie: l3 decesserit sine masculis: qm l3 predicta substitutio facta fuerit sine expressione nois collectiui. Attamen ex presumpta mente defuncti vel testatoris subintelligitur pfata dictio collectiua: ꝛ est perinde ac si fuisset dictum si vterq vel ambo sine masculis decesserit: tum qr testator de tota sua hereditate disposuit in dictum casum quo sine liberis masculis decederent relinquendo vnam dimidiam feminis ꝛ alteram pauperibus. arg. ff. de vulg. ꝛ pupil. l. quidam testamento proculu3 ꝛ ibi exprese per Bar. tum qr instituti quibus facta fuit substitutio predicta erant filij testatoris. vt idem Bar. ibi no. expsse ꝛ. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad trebel. per. l. si is qui ducenta. §. sed si pater. ff. de reb. dub. ¶ Nec ob. l. lucius. §. gayo. ff. ad treb. de condi. ꝛ demon. falsa. §. fina. quia debent intelligi quādo substitutio facta esset alijs quam filijs sine appositione nominis collectiui quo casu censeretur cuilibet per se facta ꝛ resolueretur in plures: ideo in cuiuscunq persona conditio existeret siue primi siue vltimi morientis locum haberet substitutio in portione illius. ff. de iniust. testa. l. pe. non sic quando filijs. ¶ Item non ob. d. l. heredes mei. §. eum ita. vbi facta fuit filijs. Et cum expressione nominis collectiui. Et tamen si conditio existit in persona vltimi morientis locum habet substitutio in portione illius ex coniecturata mente defuncti: l3 secus fm proprium significatum dictionis predicte q requirit cōcursum vtriusq: vt ibi patet in tex. ꝛ. l. pe. C. de impub. ꝛ alijs substi. qr in. d. §. cum ita. neptis substituta poterat succedere vltimo morienti ab intestato simul cum nepote qui remanserat ex primo moriente. Unde non videbatur extare persona que ex psumpta voluntate defuncti substitutam excluderet: qr ille non excludebat neptem substitutam in totum: secus si fuisset substituta persona extranea: vel etiam neptis aut filia vltimi morientis qui cum nepote ex premortuo filio non vocaretur ad successionem intestati vltimi morientis: sed ipse nepos q ex pmoriēte remanserat in totum pferetur eisdem ex forma legis munici. put ibi determinat expresse Bar. post principium ꝛ etiā in fi. Et ita in casu nostro presupposito statuto predicto q si nō eēt

2 procederet cōtrarium. ¶ † Nec obstat q statutū dicat filiā nō posse fratres aut patruū inquietare ꝛc. nec aliquid dicat de filio[a] patrui: quia ego presuppono q illud idem statutū vel aliud dicat filium masculum patrui filiam feminam defuncti excludere: prout dominus allegans in alijs allegationibus presupponit: ꝛ etiam illi qui al's consuluerunt q non fieret per verba de quibus supra. Et hoc presupposito verba predicta supplerentur per illud vt ibi dicunt fratres aut patruos subintelligeretur aut filios eorum fratrum vel patruorum qui etiam precedunt ꝛ excludunt ab intestato. Dicta enim verba necessaria nō fuerūt[b] presupposito statuto de quo supra: sed illud sufficiebat: ideo non habent illud restringere ad fratres ꝛ patruos tantum cū non causa restringendi sed fortificandi fuerint emissa: de fundo instruc. si mancipia. cum si. Nec habet necesse dictus Antonius psupposito dicto statuto dicere vel ostendere se fuisse tacite substitutum per Francischinum patri ꝛ patruo p illa verba si decesserint sine masculis: qr posito etia3 q substitutus non fuerit: adhuc tñ substitutam illam excludit: qr facit deficere conditionem sub qua illa fuit vocata. s. si vterq decesserit sine masculis: cum non vterq sed vltimus tantum sine ipsis decesserit: nec sit casus in quo debeamus a proprio significatu illius verbi recedere pro saluanda mente defuncti: sed potius ei insistere postq superest ipse qui ex presumpta mente defuncti prefatam filiam substitutam excludit eo qr in successione intestati prefertur illi qd ius legitime successiōis creditur testator illi conseruare voluisse. d. l. penul. C. de impub. ꝛ alijs substi. ff. eo. vel singulis. Defecta igitur conditione predicta sub qua femine fuerunt substitute deficit substitutio: posito etiā q Antonius tacite substitutus non fuerit. C. ad trebel. iubemus. §. penulti. de natu. libe. auten. licet. ꝛ quod no. Barto. per illam auten. in. l. prima. §. fina. ff. de contratab. scilicet q qui facit deficere conditionem sub qua alius vocatur: facit etiam vocationē deficere: licet ipse non vocetur. Nam ꝛ si facta fuerit substitutio vni tantum sub conditione si decesserit sine liberis: licet quidam dubitent an liberi censeantur tacite substituti patri si cu3 eis decedat: nullus tamen dubitat quin liberi substitutum excludant etiam si substituti tacite non dicātur ratione predicta qr faciunt deficere conditionem sub qua substitutus fuit vocatus: dūmodo sint successibiles: al's secus vt si essent incapaces hereditatis: qr deportati vel fratres minores qui pro mortuis habentur. l. si necesse. §. si deportatus. ff. de bonis libe. de cōtra tab. l. j. §. fi. sed si sunt successibiles siue succedant siue nō succedant primo grauato qr nolūt: possent tñ si vellent. ff. de leg. j. si iussa. §. cu3 qs. quinimmo fm Pe. ꝛ Butri. ibi. ꝛ Cy. in. l. j. C. de condi. inser. idē si nō possent qr exclusi facto testatoris. vt qr exheredati. Sed in casu nostro dict⁹ Antoni⁹ succedit patruo ex testō: ꝛ sic implet desideriū testatoris q filioꝝ cā vt haberēt pfatā conditione3 apposuit. Hoc ergo sufficit dicto Antonio ad exclusionē dicte substōnis. s. q faciat deficere conditionem substōnis: ꝛ q h3 bona sua ex testō patrui grauati: qr etiā si haberet ab intestato sufficeret fm glo. d. l. lucius. qr nō d3 esse deterioris cōditionis qd h3 volūtatem expssam sui patrui q eēt si haberet tacitā ab intestato. ff. de vulg. ꝛ pup. si filius. ver. presertim. de leg. ij. l. titiam seyo tesseram. in fi. ꝛ per Bart. in. l. pf filium. in. ij. q. ff. de inoffi. testa. Tunc autem esset opus querere

[a] ¶ Ab antiqs Adde idem p do. Bar. sozi. in cōsi. ccv. ver. iiij. optime ad propositu3 in ij. parte.

[b] ¶ Probare. Adde idem p do. Pe. phil. cor. in cōsilio lxxxvij. in lra B. ꝛ in consi. lxxxix. in littera. N. i tertia parte.

an censeret tacite substitutus patruo: si patruus alienasset bona & ipse Antonius vellet alienationē reuocare tanꝙ facta de bonis subiectis sibi restōni ſm no. p bart. in. d. l. lucius. in fi. de here. insti. & Ioā. an. in addi. Spec. titu. de testa. §. in primis. in addi. que incipit huic questioni accedit &c. circa mediū ibi. Est etiam sciendum & Bal. de fideicommis. cum acutissimi. qui sentiunt ꝙ non possit reuocare: & sic non censeat tacite substitut⁹ vel esset necessarium inuestigare de illo si dictus patruus aliuz quam Antonium instituisset heredē. Et ipse Antonius vellet ab ipso instituto bona aduocare virtute substitutionis predicte. Et hic certe dn̄s Raphael & dn̄s Ioan. de imo. qui ꝯsuluerunt in isto facto sentiunt idez manifeste ꝙ non censetur substitutus dum assertiue dicunt secuti dictum Nico. de mata. quod ponit & tenet Bal. in. d. l. penul. circa fi. C. de impub. & alijs sub sti. ꝙ dicto casu quo dictus patruus institueret alium quā Antonium seu filium fratris locum haberet substitutio facta de filia & neptib⁹ & de pauperibus & ille vel illi ex expressa substitutione possent a tali scripto bona aduocare deducta legitima et trebellianica respectu mulierum: sed respectu pauperum legitima tantum: qꝛ postꝙ dictus Antonius seu filius fratris excluditur a successione: & sic a bonis primi testatoris facto ipsi⁹ patrui vltimi morientis alium instituentis prefata conditio que fuit apposita ad excludendum substitutos fauore ipsoruz filiorum positorum in conditione cum non operetur ipsorum fauorem alio extraneo instituto: nec etiam operatur exclusionē substitutionis: sed constat ꝙ si dicti filij in conditione appositi cēserentur tacite substituti a primo testatore possent ipsi a dicto extraneo instituto bona aduocare: non autez illi qui fuerūt expresse substituti quibus ipsi filij sunt prelati: & vltimo moriens grauatus sicut in illorum preiudicium non potuisset alienare bona inter viuos: ita nec in vltima voluntate alium instituendo: & sic ipsi filij premorientis aduocare possent non mulieres vel pauperes: cuius contrarium volunt doctores predicti consulentes: licet idem dominus Rapha. in fine sui consilij dubitando tamen non asserendo videatur aliter sentire ꝙ posset dici inspecta mente defuncti per. l. cum proponeretur. ff. de leg. ij. Sed contrariatur sibijpsi in eo ꝙ in superiorib⁹ si bene inspiciat: qꝛ si dicti filij fuissent tacite substituti vt sentit in fine ꝯ filij mulieres & pauperes non possent aduocare ab extraneo instituto sed filij tacite substituti cuz dicte substitutiones facte sint in diuersis & contrarijs casibus. s. expresse si filij non extarent & tacite de filijs si ipsi extarent: cuius tamen contrariuz supra determinauerat. s. ꝙ dicta expressa locum habeat & ꝙ ille mulieres & pauperes aduocarent a scripto non filij premortui: non enim possunt dicere substitutiones simul concurrere.

¶ Contra tamen determinationem de qua. s̄. que fuit Nicol. matare. & Bal. est expressa determinatio Iaco. de rauen. Pet. & Cy. in. d. l. prima. C. de condi. inser. quam etiam sequitur bar. in. l. filius. §. cum quis. ff. de lega. primo. qui volunt ꝙ filij appositi in conditione etiam si fuerint exclusi a successione facto patris eorum grauati ipsos exheredantis: & sic conditio nō potest operari fauorem ipsorum nihilominus obstent substituto: qꝛ in conditionibus meruz factum inspicimus. l. qui heredi. in prin. & l. meuius. de condi. & demon. Et dicunt hoc voluisse glo. in. l. ex facto. §. fi. ff. ad trebel. ¶ Paria vero sunt tales filios excludere ipsos exheredando vel alium extraneum heredez instituendo etiaz exheredatione non facta quando non est necessaria: qꝛ preteritio collateralium pro exheredatione habetur. vt est in casu nostro: qꝛ vtrobiꝙ facto testatoris grauati excluduntur. ¶ Cum igitur maior sit autoritas glo. Iaco. Pe. Cy. & Bar. quam etiam Bal. sequitur in. d. l. filiusfami. §. cū quis. de qua tū non fuit recordatus qn̄ in. d. l. pe. circa finem. recitauit Nico. de mat. ꝙ sit solius Nicolai. vꝫ ꝙ filij appositi i cōditione substitutionē excludant etiaz si ipsi sint exclusi a successione patris vel patrui facto ipsius patris vel patrui grauati ipsos exheredando expresse vel tacite dicendū est ꝙ etiā si iste Philippus instituisset heredem alium ꝙ pdictum Antoniuz ꝑpterea fuisset effectus locus substitutioni facte de mulierib⁹ & pauperibus. Nec illi potuissent ab instituto dicta bona aduocare deducta legitima & trebellianica vt illi doctores consuluerunt: sed vl' ipse Antonius si volumus ꝙ fuerit tacite substitutus vel nullus: si substitutus non videtur qꝛ tam mulieres et pauperes videntur exclusi per superexistentiam Antonij ꝙ ēt Antonius per institutionem extranei: an autez censeatur fuisse substitutus vel non de presenti non intēdo aliter determinare: qꝛ non expedit quantum ad propositum. de quo. s̄. cum ad ipm peruenerint bona dicti Franciscbini ſm votum ipsius qd̄ maxime sufficit ad exclusionem dicte substitutionis: multum tamē facit pro illa parte quod videatur fuisse tacite substitutus glo. que est in. l. filiusfami. §. cum quis. ff. de legatis primo. que dicit ꝙ filiorum causa vt habeant censetur apposita dicta conditio. iuncta. l. cum proponeretur de lega. ij. que vult ꝙ tacitum fideicommissum inducatur ex coniecturis que resultant ex vbis & vidi Bald. hoc tenentem in. l. j. C. de condi. inser. in quibusdā antiquis recollectis per plures rationes que congruit mēti testatoris sine dubio. ¶ Si vero dicta Lucretia non veniret ex capite substitutionis predicte: sed vellet venire de iure communi ad supplementum legitime adhuc dico ꝙ Antonius potest eam excludere virtute dicti statuti absꝙ eo & posito ꝙ nō videatur tacite fuisse patruo substitutus: qꝛ cum in successione dicti patrui dictus Antonius ipsum excluderet ex forma dicti statuti nulla legitima dicte filie debeatur cum illa sit portio portionis debite ab intestato. C. de inoffi. testa. parentibus. ff. eo. papinianus. §. quoniam autem quarta. Et hic nulla deberetur portio quota: quia Antonius successisset in totum: licet deberetur dos que non est heredis nec pars eius quota: ergo nihil debebatur pro legitima igitur non cadit suppletio eius: hic est quod eius preteritio non redderet patris testamentum nulluz si in eo nihil fuisset sibi relictum iure institutionis ſm oēs: put determinat Barto. in. l. fi. ff. ad trebel. & Bal. in. l. maximum vitium. circa finem. C. de liber. prete. Et de relicto sibi facto pro dote non reijcitur tunc conditio si nupserit: quia non succedit loco legitime que non debetur: sed debet talis filia stare contēta eo quod sibi fuisset relictum pro dote tam in quātitate ꝙ in qualitate etiam si non ascendat integram legitimam. vt pꝫ ex no. p Bar. in. l. titio centum. §. titio genero. ff. de condi. & demōstra. ¶ Preterea non dꝫ esse dictus Antonius deterioris conditionis in hereditate sui patrui si sibi succedat ex testō & ex expressa volūtate ꝙ si ex tacita ab intestato. l. si quis cū nullum. ff. de iure codicil. & s. probaui: al's imputaretur patruo cur non decessit intestatus contra. l. posthumus. post prin. ff. de inof. testa. nec dicta Lucretia dꝫ esse melioris conditionis in plus petendo contra voluntatem patris qui iussit ipsam stare contentam & plus non petere ꝙ esset ꝑter voluntatem & si iussa nō fuisset: sed si pater decessisset intestatus Antonius solus ea exclusa succederet nec illa posset vltra dotē relictā vel si relicta non foret cōgruā petere a dicto Antonio ergo nec nūc multomin⁹: tunc aūt foret necesse inuestigare an dictus Antonius videat fuisse tacite substitutus vel non quando tale statutum nō esset & sic ipsa successisset ab intestato: & sic deberetur sub legitima. Nam tunc si non videretur substitutus deberetur legitima de omnibus bonis: & sic de tota dimidia bonorum primi testatoris relicta patri suo: sed si fuisset substitutus deberetur sibi solum de dimidia dimidie que debebatur Philippo pro sua legitima & trebellianica: quia tunc illa tm̄ fuisset in bonis Philippi reperta: quia in fideicommisso non caderet reliqua dimidia dimidie computaretur in bonis Antonij fideicommissarij sed si non esset substitutus tota dimidia in qua fuit Philipp⁹ institutus fuisset reperta in bonis Philippi: ideo de tota deberetur legitima: nunc autē stante dicto statuto non est de hoc tractandum: quia nulla legitima debetur vt dixi. Similiter si alius quam Antonius fuisset institutus a Philippo foret de illo tractandum etiam stante dicto statuto. quia fuerunt quidam qui dixerunt ꝙ tunc cum ille quem statutum prefert ab intestato excludatur per institutionem alterius habetur ꝑ mortuo. & sic non obstaret filijs sicut si non esset in rerum natura: et ꝙ ipsa tunc posset contra institutum agere tam ad supplementum si aliquid foret relictum eidem iure institutionis vel expugnare testm̄ per contratab. vel per querelam si nihil iure institōnis relictum foret vt tangitur per Bal. & Ang. in. l. si emācipati & l. filie. C. de colla. & l. gallus. §. & quid si tantum. de libe. & posthu. Et dictus Antonius nihil tunc haberet si tacite non foret substitutus: nec sibi prodesset in aliquo statutum predictuz qd̄ vocat & prefert ipsum ab intestato: vnde non habet locuz facto testamento. arg. eius quod notant glo. in legibus predictis: sꝫ si foret substitutus ipse posset a scripto bona aduocare virtute substitutionis. Alij dicunt contrarium quia talis extrane⁹ institutus succedit in loco filij exclusi. vt no. per glo. C. de fideicōmis. auten. hoc amplius. & in corpore vnde sumitur. & sicut fili⁹ ex testamento vel ab intestato excluderet feminam ita & extraneus surrogatus loco filij. arg. ff. de itine. actuꝙ priua. l. iij. §. j. in fi. Sed cum non simus in dicto casu: qꝛ ipse Antoni⁹ quē statutū prefert ab intestato fuit institutus: & sic cum dispositione statuti concordat voluntas testatoris non potest dici statutum cessare: qꝛ sit factum testamentum: sed per testm̄ roborari. arg. ff. de pact. l. legitima. ideo potest Antonius contra eam dictum statutum allegare non minus: immo plus ꝙ si ab intestato veniret. vt supra dixi. An autem precedens opinio sit vā qd̄ si esset institutus extraneus perinde posset agere filia ac si dictuz statutū non esset & ac si Antonius non superesset sub iudice lis est

¶ Ex verbis Et p que verba inducat. vide do. bar. sozi. in ps. cclxix. in ver. postremo. circa i. ij. parte.

lis est:z est punctus subtilis in quo plura z diuersa vidi cōsilia doctorum Bononiensium:z ego consului cum essem Bononie in ardua questione vertente Padue super hereditate testamēto Bartholomei de leone que per viam arbitrationis fuit decisa nec expedit eam ingredi.

¶ Sed concludo dictum Antonium stante dicto statuto posse excludere dictam Lucretiam vt nihil aliud petere possit quā sibi fuerit relictum in testamento sui patris:nec iure substitutiōis expresse nec pro supplemento legitime etiam si ipse Antonius non fuerit pater z patruo tacite substitutus per illa conditionalia verba si sine masculis decederet zc.

¶ Et ita dico z cōsulo ego Paulus de cast. vtriusqȝ iuris doctor z ad fidem me subscripsi z sigillaui.

¶ Casus talis est.

¶ Cum dñis deputatis ad vtilia cōis Padue habentib⁹ libertatem z facultatem a consilio z cōi Padue conueniendi z paciscendi cum hebreis fenerari debentibus infrascripti hebrei solennibus etiam interuenientibus stipulationibus conuenerūt inter cetera vt infra vcȝ Jacob sancte Lucie pro se z socijs sui bāchi. Jacob de ancona de contrata domi ꝓ se z socijs banchi. Bonauentura turriselarum pro se z socijs suis banchi. Salomon volte nigrorum pro se z socijs banchi sui. Jacob consilij sancti Stephani pro se z socijs sui banchi.

¶ Item ꝙ oēs iudei q̄ cōducerentur ꝑ dictos cōductores ad fenerandū de cetero durante dicta locatione.x. annorū fenerari possint z gaudere oībus beneficijs z emolumētis cōprehensis in locatione dūmodo soluant z soluere debeant oēm quātitatē de qua erunt in cōcordia cū dictis cōductoribus z tā pro taxa nostri dñij z collectaꝝ nostri cōis ꝙ oīm aliaꝝ expensaꝝ occurrentiū dictis cōductoribus ex cā dicte locationis z cōductiōis hoc tñ pacto ꝙ nostra cōitas Padue nō possit se impedire in conducendo alios feneratores nisi ſm eoꝝ voluntatē: obligāt tñ se dicti iudei ꝙ in Padua ad minus erunt banchi quinqȝ fenoris habendo terminum sex mensium a die confirmationis pactoꝝ z ad cōducedū duos bāchos nec possint astringi dicti iudei per aliquem ad conducendum aliquos mutuatores vltra eoꝝ voluntatem nisi vt supra dictum est.

¶ Item nullus alius iudeus p̄ter noīatos in conducta presenti z preter illos qui cōducentur per ipsos iudeos possit nec debeat tenere nec mutuare ad vsuras in ciuitate Padue sub pena amittēdi pecuniā mutuatā que sit z esse debeat debitoris recipientis talem pecuniam z sub pena duca. centum auri ꝓ qualibet vice si mutuauerit applicanda camere ducalis dominij: z si accusator fuerit per quem sciatur veritas habeat tertiā partem dicte pecunie duca. centum:z nihilominus teneatur de credentia:z insuper talis mutuans pignus aut pignora quecūqȝ restituere teneatur illis qui pignorauerit libere z similiter eos ab oī obligatione liberare zc. cōtingit ꝙ eleuatis bāchis. vj. fenoris z adimpletis permissis pro parte iudeorum septimus hebreus non noīatus in cōducta z pactis:neqȝ socius alicuius p̄dictorum vult cum licentia z autoritate dominorum deputatorum ad vtilia:z etiam cum voluntate z consensu quorūdam hebreoꝝ ex predictis maioris partis respectu numeri personarū qui cum dicto septimo sunt in concordia ꝙ vnum banchum fenoris faciat z soluat certam ratam annualem pro oneribus bāchorum:aliqui vero ex dictis hebreis z maxime vnus cui⁹ magis interest z qui maiorem aliquo alio hebreo ratam annualeȝ dñio z cōi Padue soluit contradicunt:non tñ simpliciter recusantes ꝙ ille non possit septimum banchum eleuare:sed non ꝓ alia rata quā ceteri sunt concordes annua soluenda:nunc dubitatur.

¶ Utrum cum tale negocium particulare z singulare damnum z interesse vniuscuiusqȝ bāchi z vniuscuiusqȝ hebrei concernat, dictus hebreus superueniens possit cum assensu dñorum deputatorum seu cōis Padue z voluntate maioris partis dictoꝝ hebreorum conduci ad faciendum septimum banchum soluendo certam ratam annualem vno hebreo seu socijs vni⁹ banchi aut pluribus minorem tamen numerum hebreorum z banchorum constituentibus contradicente vel contradicentibus rōne singularis damni z interesse.

1 ☞ Unus potest impedire actum comprobatum ab alijs oībus in his que cōmunia sunt vt singulis z melior conditio est prohibentis.

¶ Consilium.cclxxxi.

1 In christi nomine amen.

Ad id de quo queritur clara videt̄ responsio:vcȝ † ꝙ contradictio vnius solius ex dictis. v. iudeis conductoribus habeat impedire:quominus ille septimus q̄ nunc admitti q̄rit admittatur maxime si p̄tēdit maius interesse quā aliquis ex alijs non obstante ꝙ oēs alij vel maior pars ipsorum consentiat ꝙ ille recipiatur vel admittat̄ postq̄ꝫ fuit actum ꝙ nullus de nouo recipiatur nisi ſm eoꝝ voluntatem zc. qꝛ dȝ intelligi.s. omnium eo qꝛ verba contrahentium debent reduci ad intellectum iuris. vt no. in. l. ij. ff. de admin. rerum ad ciuita. pertinen. z de iure dotium. l. dotis fructus. in fi. cum. l. seq. Sed de iure hoc est ꝙ in his que sunt cōia plurib⁹ vt singulis non sufficit maior pars immo nec oēs alij si vn⁹ solus contradicit sed requiritur consensus omnium z ex cōsensu nouissimi actus perficitur z non prius. ff. de seruitu. rusti. pred. per fundum. cōia prediorꝝ. l. fi. z dicto casu locum hȝ regula iuris qd omnes tangit zc. li. vj. z ibi ꝑ Dy. expresse locum etiā hȝ alia regula iuris. vcȝ ꝙ potior est cōditio ꝓhibentis. ff. cōmu. diui. l. sabinus. Fallit tamen in casu qui habetur in. l. iurisgentium. §. fi. ff. de pac. vbi statur maiori parti:qꝛ loquitur in casu quo consensus maioris partis etiā alijs prodest z habet in se casus ille specialem z singularem rationem que cessat in alijs. In his autem que sunt communia pluribus vt vniuersis regulariter statur maiori parti. ff. ad municip. l. quod maior. Sed hoc negocium de quo agitur est commune istis vt singulis non vt vniuersis:igitur zc.

¶ Et ita dico z consulo ego Paulus de castr. vtriusqȝ iuris doctor:z ad fidem me subscripsi z sigillaui.

1 ☞ Ista verba quod succedatur neptibus suis per stirpē faciunt vt q̄uis bona semel ad vnam tantum ex neptibus pertinuerint:nihilominus ea mortua equaliter succedant pronepotes ex vtraqȝ. nu. 2.

2 Et aliquid de intellectu. l. cum auus. ff. de condi. z demon.

¶ Consilium.cclxxxij.

In christi nomine amē.

Casus ꝓponitur ꝙ quidam nobilis venet⁹ vocatus. d. Joannes gego. habens filium nomine peraȝ⁹. Et ex eo duos nepotes masculos: videlicet Franciscum z Nicolauȝ z duas neptes ex eodem filio feminas:videlicet Pelegrinam et

1 Fiordelixā. † Fecit testm̄ in quo dictū filiū suū Perazū heredē vniuersalē instituit. Et in casu quo ipse filius suus decederet sine heredibus masculis:aut sui heredes masculi decederēt sine heredibus masculis qd tūc z eo casu bona sua seu reddit⁹ bonoꝝ suoꝝ deuenirēt ī filias filij sui:z in filias filioꝝ dicti filij sui q̄ reperirent̄. Et si oēs iste neptes aut ꝓnepotes morerentur voluit qd deuenirēt in heredes seu in filias dictaꝝ neptum filiaꝝ Perazi ꝑ colonello. i. in stirpē. Mortuo testatore moritur postea filius heres institutis supstitibus dictis duob⁹ filijs suis masculis. l. Francisco z Nicolao ad quos deuenerūt oīa bona q̄bus viuētibus mortua est Fiordelixa soror eoꝝ relicto quodā filio suo noīe Joannes. Deinde mortui sunt dicti Franciscus z Nicolaus sine filijs masculis aut feminis supstite Pelegrina eius sorore in quā deuenerūt oīa bona predicta virtute scdē substōnis facte de illis neptibus q̄ reperirent̄ tpe mortis eoꝝ:qꝛ illa sola neptis viuēs reperiebat̄. Deinde mortua est dicta Pelegrina supstite Dñico filio suo z supstite Joanne filio Fiordelixe p̄mortue inter quos vertit̄ ꝯtentio de dictis bonis:qꝛ Dñicus dicit debere oīa ad se ꝑtinere ex eo:qꝛ viuente Pelegrina matre sua ꝑtinuerunt oīa ad eā:ergo debent ad se filiū z heredē sue matris ꝑtinere:qꝛ loco mr̄is sue subrogatur:contra dicit Joānes filius Fiordelixe ꝙ ꝑ mortē Pelegrine extitit casus vltime substōnis in qua fuerunt substituti filij z heredes dictaꝝ neptuū in stirpē:z sic dicit se cum dicto Dñico pariter admittendū:maxime qꝛ sunt in pari gradu primo testatori cum sint ꝓnepotes ex duabus neptibus nati: vnde nō sequit̄ Pelegrina mater Dñici excludebat Joanneȝ:ergo Dñicus filius Pelegrine dȝ excludere cuȝ illa esset potior in gradu:ideo prior fuit a testatore vocata ſm ordinē affectionis. l. peto. §. fratre. z. l. cum ita. §. fi. de lega. ij. Sed isti ꝓnepotes sunt in gradu pares:ideo pariter sunt vocati. Queritur ergo quid iuris.

¶ Breuiter dubitatio cōsistit in hoc an substitutio facta vltimo morienti q̄ colligitur ex illis verbis testatoris dū dixit e si tute queste morisse zc. l. codicillis. in fi. prin. ff. de vsufru. leg. q̄ vltimo moriens fuit dicta Pelegrina censeatur facta sub cōditione tacita. s. vltimo moriens decesserit sine liberis zc. Nam tunc conditio dicte vltime substitutionis non euenisset postq̄ꝫ reliquit dictum Dominicum filium suum heredem:sed ad ip̄m dicta bona peruenirent exclusis filijs Fiordelixe. ff. de hered. in-

2 sti. lucius. la secunda. in fi. cum ibi no. † Et videtur ista pars vera per. l. cum auus. ff. de condi. z demon. vbi filij nepotis grauati post eius mortem excludunt patruum filiuȝ testatoris substitutum:qꝛ faciūt deficere conditionem substitutionis facte post

mortem nepotis de dicto patruo: qr qua ratione pdilexit Pelegrinam viventem plus q filios Fiordelixe: qr primo fuit in solidum vocata exclusis illis eadem ratione censetur predilexisse omnez eius posteritatem posteritati alterius. vt no Bal. C. de fideicom. l. cum acutissimi. post prin. Sed certe istud procederet si post mortem vltimo morientis substituisset dumtaxat filios et heredes premortue et non filios vltimo morientis vna cum filijs premortue. sic loquitur. l. cum auus. quia non esset iustum q filij vltimo morietis excluderentur a filijs premortue. Sed hic substituit filios et heredes vtriusq quod patet: quia cuz non haberet nisi duas neptes ex filio. s. Pelegrinā et Fiordelixam locutus fuit in plurali dicens q si omnes predicti scz tam nepotes quam neptes morerentur substituebat heredes: et sic filios neptum suarum: et sic comprehendit filios vtriusq neptis non vnius tantum. arg. l. fi. ff. ad trebel. ¶ Cum ergo filij dicte Pelegrine veniant: et sic vocati ex expressa dispositione testatoris cessat tacita prouisio legis que faciebat eos pferri. l. cum ex filio. §. filio. ff. de vulg. et pup. C. de procur. l. marit. de pac. conuen. l. fi. Et sic veniunt pariter et in stirpem seu p colonello: qr si ex vna superesset vnus tantum ex altera plures: tantum habet ille vnus quantum illi plures. l. qui cum plures. ff. de vulga. et pupil. et l. si pater filio. Et istud quod deberent venire per colonello dat intelligere q testator voluit filios vtriusq neptis pariter vocari non autem filios Pelegrine tantuz aut filios Fiordelixe tantum: quia tunc dicta locutio non fuisset congrua. s. q venirent per colonello: et sic cessat presumptio legis cum auus et legis cum acutissimi: quia loquuntur quando filij grauati non fuissent substituti: sed alius extraneus vel etiaz descendens qr tunc si illa tacita conditio non subintelligeretur filij ipsius grauati totaliter repellentur a substituto: sz hic nō sic: immo pariter cum alijs vocati. Ideo concludendo puto dicta bona fore inter dictos contendentes pariter diuidēda virtute dicte vltime substitutionis facte post mortem oim de filijs vtriusq neptis: cuius substitutionis conditio extitit nec dicta tacita conditio censebatur inesse. Laus deo.

¶ Et ita mihi Paulo de cast. vtriusq iuris doct. dicendū videtur de iure: et ad fidem me subscripsi et sigillaui.

¶ Casus in terminis hic est.

¶ Gasparinus et Antonius iam centum annis elapsis inuestiti fuerunt de quibusdam feudis non apparet aliqua precedens inuestitura nec que habuerit originem in communem parentē. Ex vtroq multe generationes profluxerunt finita est generatio Gasparini: queritur an feudum Gasparini pertineat ad agnationem Antonij. Item queritur clarum est q feudū Gasparini respectu agnationis sue est antiquum feuduz: an modo feudum Gasparini respectu agnationis Antonij dicatur feudum nouum.

1 An feuduz de quo apparet duo fratres fuisse inuestitos presumatur antiquum. i. qd habuerit originem a cōi parēte an vero nouum: et an deferatur iuramentum.

¶ Consilium. cclxxxij.

In christi noīe amen.

1 ¶ † De vtroq quesito videtur casus in. c. j. §. his vero deficientibus. de gradib succe. in feudum. videlicet q feudum Gasparini seu eius portio per defectuz generatiōis eius non deuoluatur ad generationem Antonij tanq feudum antiquum et paternum postq non apparet q habuerit initium in personam cōmunis parentis a quo vterq ipsorum descenderit: sed in personis ipsorum tantum: et sic censetur inter se fuisse nouum in quo alter alteri non succedit nisi fuerit hoc expresse dictum in inuestitura: immo portio deficiens domino aperitur: vt ibi et in. c. j. de duobus fratribus de nouo bene. inuesti.

¶ In contrarium quod debeat deferri iuramentum agnato: scz descendenti ex linea Antonij si est in possessione dicti feudi vel etiam partis sue vt in titulo de contentione inter me et dominū de portiōe feudi fratris mei videlicet q habuerit originem in personam communis parentis: sed illud debet intelligi in eo q de hoc potest esse certus quod hic nō est propter longitudinez temporis. s. centum annorum: vnde sicut non posset de hoc testificari pro alia ita nec pro se. iuxta not. in. l. admonendi. ff. de iureiuran. qr sufficientem causam sui dicti per sensum corporeuz reddere non potest: igitur et c. l. testium. C. de testibus. Inspiciēdus est etiam tenor inuestiture facte in personis Gasparini et Antonij videlicet an fuerint inuestiti simpliciter de dicto feudo. Et tunc clare procedunt que primo dixi: an tanq de feudo veteri et antiquo prout in pluribus instrumentis inuestiturarum duorum fratrum vidi contineri: et tunc illa verba videntur inter eos et eorum descendentes probare: licet de alia lōgiori seu vetustiori inuestitura non appareat. l. optimam. C. de contrahen. stipulatio. vel saltim habere vim pacti q in eo succedatur sicut succeditur in feudo veteri vt verba aliquid operentur. l. si quādo. ff. de lega. primo. quod videtur tenere Bal. in vsibus feu. titu. de alie. feu. pater. c. j. Sed hoc in domino layco: secus in episcopo qui non potest de nouo infeudare: ideo verba illa non pbant feudum fore antiquum nec inducunt dictum pactum: ita determinat expresse Bald. in summa quam ponit in principio vsus feudorum in. xv. col. versi. circa hoc dubitatur de tali questione. Episcopus inuestit aliquem et c. per cuius dicta determinatur presens dubitatio: quia hic constat de origine per primā inuestituram. iuxta no. per Bal. in. c. j. si de feu. fue. controuer. vbi bene ad propositum: al's presumeretur potius antiquuz vt ibi ptz vel relinquitur arbitrio iudicis cuius sacramento questio decidatur. c. j. §. fi. de grad. succes. in feu. de consue. rec. feu. §. sacramentum. et quod ibi plene per Bal.

¶ Et ita dico et consulo ego Paulus de cast. vtriusq iuris doctor et ad fidem me subscripsi et sigillaui.

1 Fama etiam plene probata non est sufficiens ad torturā quando habuit originem ab eo qui de ea non poterat deponere.

2 Et an reus et socius criminis faciat indicium ad torturam. Item q nihil debet suggeri ei qui torquetur in aliquem sz simpliciter interrogari.

3 Testis qui non debuit examinari examinatus non facit indicium nec etiam venit puniendus vel condemnandus ex sua cōfessione.

¶ Consilium. cclxxxiiij.

In christi nomine amē.

¶ Viso quodā tali quali processu facto et agitato in patria Forliuij contra quendam pbyterum Odoricum per iudicem ecclesiasticum de quodam furto commisso in quadam ecclesia seu etiam sacrilegio de quo ipse presbyter fuit inculpatus a quodam Mita salomon layco capto et detento in curia seculari qui cōfessus est se dictū furtum et sacrilegium commisisse vna cum dicto presbytero Odorico. Et qui processus nunc pēdet per viam appellationis coram dño abbate sextensi vicario generali diocesis aquilegiensis in spiritualibus: et mihi fuit per eundem cōmissum ad consulendum que sint vel esse debeat partes eius in pronunciando et expediendo super eodem.

¶ † Visis et diligenter consideratis omnibus contentis in eodē

1 Dico primo q virtute ipsius processus et confessionis facte p dictum presbyterum: et etiam per dictum Mitam secularē captum et inculpatum de dicto crimine non potest perueniri ad aliquam condemnationem contra dictum presbyterum: eo qr nulla precessit accusatio vel inquisitio contra dictum presbyterum de crimine sine quaruz altera non potest ad condemnationem deueniri. ff. de mune. et hono. l. rescripto. §. si quis accusatore. extra de accusa. c. qualiter et quando. Item nec potest virtute dicti processus et contentorum in eo perueniri ad inquisitionem super dicto crimine contra dictum presbyterum: quia non fuerunt examinati testes super infamia prouenien te non a maliuolis: sed ab honestis et fidedignis personis quod erat necessarium maxime de iure canonico et contra presbyterum: et in patria subiecta ecclesie quo ad temporalem iurisdictionem. capitulo. cum oporteat. et capitulo. inquisitionis. eod. titul. Sed nec hodie reperirentur testes tales: quoniam ab illo solo Mita qui ipsum inculpauit potuit procedere fama vel infamia: q

Mita salomon non admitteretur in testem contra dictū pbyterum: † tum qr socius criminis[a] vt ipse asserit: tum quia de se

2 a confessus. c. veniens. el primo. extra de testi. tum quia laycus q contra clericum non admittitur in criminali. eo. tit. c. decetero. ij. q. vij. laycos. et c. sequen. Multominus causat vel producit famam probabilem cum non sit probabilis autor: et sic repellerentur testes deponentes de fama que habuisset originem a pdicto Mita qui non faceret fidem vt testis: sed nec faceret indiciū ex quo non debuit vt testis examinari. ff. de questio. l. maritus iuncto extra de hereti. fraternitatis. iij. q. iiij. nullus. xvj. distin. c. primo. et in. q. posita super regula cum quid vna. in quibus patet q repelluntur illi quorum repelluntur autores: nō eniz plus deberet credi alijs deponentibus de fama quā dicto Mite a quo habuit originem: maxime quia non est honestus nec fide dignus prout requiritur. vt. d. c. qualiter. et ibi per Innocen. et per Bar. in. l. de minore. §. tormenta. ff. de questio. Sz est suspectus q potius ad euitandum penam illum presbyterum inculpauerit sciens illum esse sufficientem ad emendationē dāni: et ipsum velle potius emendare q torqueri: posito quod eēt innocens

a ¶ Criminis. Quis aūt dicatur soci criminis et qualr et q societas in crimine puniatur vel non. vide Bal. in cōsi. ccccl xxxvij. i iiij. parte. et qd non admittatur in testē. vide p eum in ɔsi. ccclxxxiij. ea. pte.

innocens vt postea patuit ex dictis ipsius presbyteri τ habens fiduciam et spem a capitaneo qui ipsum torquebat qđ eum dimitteret pur quod ecclesia rehabeat res suas: vt etiā apparuit ex dictis eius prefatus presbyter cui cū conquereretur de ipso quod ipsum falso modo inculpauerat aliter nō respondit nisi o presbyter emendetis istas res: qꝛ potestis. et omnes erimus extra periculum et extra carceres. τ ad istum finem creditur ipsuȝ inculpasse: maxime quia ipse Mita nō nominauit a se dictum p̄sbyterū: sed quosdaȝ alios: et postea impulsus per nicolaum capitaneū ipsum torquentem qui habebat odio dictū presbyterū propter quandam differentiaȝ quā habebat cū eo de quodā quartesio: τ qui fuerat illi minatus vt dicunt testes dixit eidem Mite cū alios inculparet τ non istum: nonne fuit vobiscū presbyter Odoricus. rūdit Mita quod sic qđ fieri nō debuit: cū a lege prohibeatur: qꝛ fuit quedam suggestio. ff. de questi. l. j. §. qui questionē. τ suspecta propter cām suprascriptam. † ¶ Ex quibus etiam patet qđ deficiunt indicia propter que perueniri pōt ad torturā: et sine q̄bus nō posset iterato torqueri. ff. de q̄stio. l. j. in prin. τ. l. fi. τ si torqueret̃ τ confiteretur sine eis etiam si perseueraret in confessione[a] non esset damnandus. e. titu. l. penul. τ ibi per Barto. τ p do. Ange. de perusio in. l. qui aliena. § fi. ff. de acqui. here. † Nam testis qui nō debuit examinari ex minatus non facit indicium: nec etiam ex sua confessione venit puniendus vel cōdemnandus ex eo quod no. Inno. in. c. qualiter τ quando. de accusa. posito qđ processus non foret nullus. iuxta no. per Bar. in. l. si confessus. ff. de custo. reorꝫ. τ. c. j. de accu. lib. vj. qꝛ illa loquuntur in confessione sponte facta τ non in tormentis: vt pꝫ ex dispositiōe ser Nicolai notarij qui fuit examinatus vt testis τ primo fuerat rogatus de cōfessiōne. lꝫ in instrumento dictus presbyter asserat se sponte confiteri: sed certe eodem metu et terrore censetur dixisse illa verba quibus etiam fuit confessus. l. doli. §. diuersum. cum concor. ff. de noua. cuꝫ ex dispositione dicti notarij appareat quod fuit ligatus τ tortus anteꝗ̄ confiteretur: ergo presumitur facta metu tormentorum. iuxta plene no. per Bar. in. l. j. §. diuus. ff. de q̄sti. τ Dy. τ Gan. in materia torture: τ sic nō datur sibi fides: nec ex ea veniret cōdemnandus etiam si foret rite factus processus: postꝗ̄ in ea nō perseuerauerit ad banchuȝ iuris vt moris est. vt. d. §. diuus. cū ibi plene no. per Barto. τ in. §. si quis vltro. C. quorum appel. non reci. l. ij. circa finem. ibi formidine tormentorum ꝛc. per quā patet quod etiam si non fuisset tortus: exquo tamen erat in loco torture vel prope: dicitur confessus metu tormentorum: vt ēt dicit Gan. in tractatu torture rubrica. viij. τ sic non est ei standuȝ ber quo nō reperitur perseuerasse. l. ij. C. de cust. reorum. eo. modo quo requirit̃ pseueratio. iuxta not. in. d. §. diuus. ¶ Accedit ad predicta qđ qualitas psone sue: qꝛ p̄sbyter τ quotidie consueuit celebrare τ dicere officium: τ etiam bona fama sua de qua plures testes deponunt: nō sinūt presumere de ipso tam nefandū scel⁹ quale est illud qđ sibi obijcit̃. Et hūt ista diminuere τ tollere indicia si qua contra dictū presbyterum militarent. ff. de re mili. l. j. §. sed τ si ex impulso. τ ibi per Barto.

¶ Propter que breuiter concludo partes dicti domini abbatis vicarij fore in absoluendo dictum presbyterum a dicto processu et in pronunciando non rite nec debito modo fuisse processum contra eum per vicarium domini archidiaconi: τ in relaxādo ipsum a carceribus. Laus deo.

¶ Et ita mihi Paulo de castro vtriusꝗ̄ iuris docto. legenti Padue iura ciuilia dicendum videt̃ de iure: τ ad fidem me subscripsi τ sigillaui.

¶ Casus talis est.

¶ Reuerendus pater olim. d. P. emilianus ep̄s Vincentinus obtenta testandi licētia a sede apostolica vsꝗ̄ ad summam. v. mille duca. deductis tū prius ere alieno τ quibusdā necessarijs reparationibus vt ex ipsius tenore latius videri potest: condidit testamentuȝ in quo tum in relictis ad piascausas: tum pro remuneratione meritorum disposuit τ ordinauit computatis etiam liberationibus quorundam debitoruȝ multū plus vltra dictam summam: τ specialiter reliquit ecclesie sancti Michaelis de Murano ducat. mille centum imprestitorum vt plenius in testamento suo comprehenditur. Eo postea mortuo commissarij sui nonnulla ex dictis legatis soluerunt: et in iudicio seculari condemnati fuerunt eidem monasterio ad sibi soluendum dictos mille centum duca. imprestitorum: quibus non solutis idem monasterium impetratis a sede apostolica iudicibus delegatis coram eis pro dicto relicto conuenit Reuerendū P. d. episcopum vincentinū successore prefati domini. P. in quo iudicio per confessionem dicti. d. presentis episcopi constat ipsum presentem episcopuȝ habuisse ex debitoribus epatus per ipsum predecessorem suum relictis duca. cccc. l. vel circa. verum pro parte dicti. d. presentis episcopi etiam in dicto iudicio probatum est cum pro ere alieno videlicet funeris dicti sui predecessoris et pro reparationibus necessarijs de quibus in dicta licentia testandi fit mentio obligatum manere et partim exbursasse multum plus vltra dictam summam. cccc. et. l. duca. Item probatum est pro parte eiusdem presentis episcopi multa bona magni valoris tum vasa argentea tum libros: tum alia supellectilia peruenisse ad filium τ nepotes dicti quondam dñi P. quibus ante mortem suam inuenitur donationeȝ fecisse de dictis argentis. ¶ Modo queritur ex premissis.

¶ Primo nunquid pro dictis mille centum duca. imprestitorum stantibus supradictis prefatus do. presens episcopus conueniri potuerit et debuerit: vel potius heredes et commissarij dicti testatoris.

¶ Scđo nunqđ atteta dicta forma licētie apostolice de dispo nēdo vsꝗ̄ ad. v. mille duca. in ipsis. v. mille duca. debeāt cōpu[a]tari τ defalcari repatiōes et expēse necessarie faciēde pro cōseruandis iuribus ecclesiarum. An vero factis prius dictis defalcationibus si sufficiant facultates de quibus in ipsa licētia fit mentio potuerit defunctus episcopus integraliter disponere vsꝗ̄ ad dictam summam duca. quinꝗ̄ milium.

¶ Tertio si non apparet presentem do. episcopum de bonis relictis per suum predecessorem aliud habuisse ꝗ̄ dictos. cccc. et. l. ducat. τ appareat dictas expēsas necessarias pro reparationibus ecclesiarum tam factas quam faciendas multo plus ascendere: idem do. episcopus possit in aliquo condemnari.

¶ Quarto si de dictis expensis necessarijs non constaret an dictum monasteriuȝ de Murano debet insolidum habere dictū suum legatum: an debeat concurrere ad ratam cum alijs legatis ad pias causas quibus nihil est solutum: nec de presenti ad presentem episcopum est aliud vnde solui possit: τ specialiter si ecclesia cathedralis vincentina in multo maiori summa legatario sit dicto monasterio preferenda.

¶ Quinto cum commissarij dicti episcopi defuncti perceperint duca. quattuor milia τ vltra τ vigore sui testamenti dispensauerint: an ipsi duca. quattuor milia computari debeant in dicta summa duca. quinꝗ̄ milia de quibus est data dicta licentia.

¶ Sexto an legatum certorum supellectilium necnon legatum liberationis factū per ipsum defunctum episcopum quibusdaȝ suis familiaribus et factoribus: qui sunt debitores inuenti in magna summa τ propter dictum legatum liberati computa[b]ri debeant in dicta summa ducat. quinꝗ̄ milia.

[1] ¶ Licentia testandi data prelato vsꝗ̄ ad certam summam intelligitur de mobilibus que ipse in vita acq̄siuit non alias. Et multa de hac licentia vide hic: τ in cōsil. cclxxiij. s. eo. lib.

¶ Consilium. cclxxxv.

In Christi nomine amen.

[1] [c] ¶ † Ad primum[c] respondeo ꝗ̄ si dicti mille centuȝ ducati non erant super imprestitis pertinētes ad episcopum vincētinum tpe testamenti vel mortis testatoris: tunc nec dñs episcop⁹ pñs nec heredes vel executores possent conueniri: qꝛ legatum foret nulluȝ cū non fuerit legata quantitas in genere τ vt ꝗ̄titas sed vt certum corpus quod in rerum natura nō reperiebat̃. l. sed si certos nūmos. ff. de leg. j. τ. l. si seruus. §. qui margaritā. eo. titu. de leg. ij. l. si quis seruū. §. si quis legauerit. vel vt creditū qđ nō erat. l. si sic. §. j. de leg. j. in princi. Si vo erāt: sed per heredes vel executores fuerūt in alios legatarios distributi cū scirent etiā istas subesse qui debebāt habere portionem τ ratam suam fm ea que infra dicam: τ sibi non prospexerunt de faciendo prestari sibi cautionem de restituendo: quatenus percepissent vltra ratam eis debitam: tenerentur ipsi heredes vel executores. ff. ad. l. falci. l. dolo. iuncta. l. j. in prin. ff. si cui plus quam per. l. fal. τ in. §. si legata. cum seq. vel poterit agi per dictum monasterium cōtra illos qui percepissent plus parte sua. C. de iure deliberandi. l. finali. §. licētia creditoribus. iuncta. l. ij. ff. de condi. indebi. ibi dum dicit vel diminutiōe et pro hoc quia alijs quoꝗ̄ legata relicta sunt ꝛc. non autem potest conueniri presens dominus episcopus qui nec possidet denarios super imprestitis nec dolo vel culpa sua factum est quominus possident. ff. de petitio. heredi. l. penultima circa mediū ibi: neꝗ̄ possidet ꝛc. maxime eo modo quo conuenitur. videlicet ad prestandam tantam quantitatē in genere de qua possint emi mille centum duca. super imprestitis: quia vt dixi legatum istud non fuit factum de quantitate in genere prout petitur: sed de quantitate existente super imprestitis: quia dixit ducatos mille de imprestitis ꝛc. vnde non possunt peti nisi illi qui sint super imprestitis et qui erant tempore mortis testatoris vt in iuribus supra allegatis male ergo fuit actum et hoc de primo.

¶ Ad secundum quesituȝ respondetur quod licentia data de testando super quinꝗ̄ milibus ꝛc. debet intelligi scilicet qui su

[a] ¶ In cōfessione. Vide bal. in cōsi. cclxiij. ī tertia parte.

[b] ¶ Standum. Adde tamen do. Bar. sozi. in cōsi. ccxxviij. ver. confirmatur etiā eorꝫ dictuȝ in secūda parte qđ cōfessioni facte ī tormentis nō statur si tū alia cōfessio extraiudicialis procedat quod tunc statur.

[c] ¶ Ad primū. De hac eadeȝ materia in eadē materia. eā vide supra in consil. cclxxiij.

peressent de redditibus ecclesiasticis et alijs rebus mobilibus per defunctum episcopum relictis vt in licentia continetur deductis oneribus et impensis necessarijs fiendis in rebus de quibus percepti sunt quia non est credendū papam voluisse redditus illos cedere lucro prefati domini episcopi preteriti vt de eis posset testari et quod onera necessaria remanerēt ecclesie et successori prout videmus in similibꝰ in marito qui lucratur fructus dotis. Nam de dicto lucro debent deduci expense necessarie quibus non factis res fuissent effecte deteriores ad quas faciendas maritus non tenetur. l. prima in principio. et l. impense. et l. penultima. ff. de impen. et residuum lucratur: satis enim est quod habuit licentiam testandi de residuo quā si non habuisset pertinuisset ad successorem. de electio. quia sepe. lib. vj. de testa. cum in officijs. et c. relatum. lo secundo. cū cōcordā. Et si deductis dictis oneribus necessarijs non superarent quinq̃ milia duca. de redditibus et dictis rebus mobilibus ad episcopum preteritum pertinentibus non potuisset testari nisi de eo quod superesset quod ad ipsum si vixisset pertinuisset nō autem de percipiendis post eius mortem pertinere debentibus ad successorem quem non est credendum papam duplici onere voluisse grauare. ff. ad. l. rhodiam de iactu. l. nauis. §. cum autē. de legatis secundo. titia. §. qui in vita. de dote prelega. l. penulti. et ibi not. Plus videtur dicendum probabiliter quod si super imprestitis fuissent pecunie pertinentes ad episcopum: vel episcopatum Vincentinum que fuissent acquisite non per episcopum proxime precedentem sed per suos antecessores nō potuisset de illis testari sicut nec de rebus immobilibus dicti episcopatus: quia et ille reputarentur inter immobilia et de patrimonio ecclesie. l. iubemus post principium. C. de sacrosan. eccl. in autentica de non alienan. §. vult enim. non enim credendum est papam voluisse sibi dare licentiam testandi nisi de acquisitis tempore suo: quia illa pertinebant ad ipsum dispensanda et distribuēda in vita sua: vnde papa voluit qđ etiā in morte posset distribuere quod tamen de iure facere non poterat: sed acquisita per antecessores vel acquirenda per successorem non pertinebant ad eius distributionem ipso viuente: vnde nec in morte creditur eis data licentia disponendi. facit. l. finali. ff. de penis. de iurisdi. om. iudi. eum qui. §. finali.

¶ Ad tertium patet responsio per predicta quia si dicti. cccc. ducatos percepti per presentem dn̄m ep̄m de redditibus recollectis tempore antecessoris fuerunt necessarij in reparationibus ecclesiarū non tenetur eos restituere: quia erant deducendi de quantitate predicta quinq̃ milium duca. si aliunde non poterant haberi. Et si dicte reparationes habuerunt causam et originem tempore predecessoris: secus si post. argu. ff. de lega. j. l. apud iul. §. heres. Et multominus tenetur aliquid soluere de perceptis post mortē sui predecessoris. arg. ff. de legatis tertio l. quod his verbis vbi heres grauatus restituere quicquid ex bonis testatoris ad eū peruenerit non tenetur ad fructus per eum perceptos post testatoris mortē: quia dicuntur heredis nō testatoris cuius nunquam fuerunt.

¶ Ad quartum respondetur quod si testator predictus cum haberet licentiam testandi de quinq̃ milibus testatus est de decem milibus: et sic in duplo vltra vires patrimonij quod quantum ad propositum erat de quinq̃ milibus tantum et non vltra singula legata per eum facta debent diminui pro dimidia que vltra vires et illa primo loco est deducenda. ff. ad legem falcidiam. l. in quantitate. §. fi. et ibi casus in fine dicta vero quinq̃ milia distribuenda sunt pro rata inter omnes legatarios intātum qđ etiā legata liberationū facta familiaribus et quibusdā debitoribus rescindent̄ pro dimidia et pro vna dimidia tantū liberabunt̄: pro altera exigetur et inter alios distribuet̄. text. est in. l. querebat̄. in fi. ff. ad. l. fal. Et hoc si dicta legata liberationum debēt cōputari in dicta summa. v. miliū de quo dicet̄ in vltimo articulo. Et sic dicto monasterio nō debet̄ integrū legatum mille centū: sed quingentorū quinquaginta dumtaxat.

¶ Ad quintū nō video cur dicta summa quattuor miliū ꝑcepta ꝑ cōmissarios nō debeat cōputari in dicta summa. v. miliū: nā si nō habuisset licentiā testādi nō potuissent illa capere. Sed debuissent successori reseruare: vt. s. dictū est. Ergo si ceperūt virtute dicte licentie date receperūt: ergo necessario debent computari in dicta summa nec video rationem in contrarium.

¶ Ad sextum et vltimū videt̄ dicendū ꝙ cū prelatus possit etiam de iure cōmuni et sine alia licētia obtenta a papa suos familiares bene merentes de se remunerare iuxta officij meritū et condignum. de testa. c. relatum. C. de sacrosan. iubemus. post principium. in glo. sequē. qđ quātitates cōgrue remisse dictis familiaribus ꝓpter grata et benemerita nō cōputent̄ in summa dictorum quinq̃ miliū. Sed illa licētia intelligatur de his que sine causa non potuisset episcopus disponere vt sic aliquid operetur. l. si quando. ff. de lega. j. c. si papa. de priui. lib. vj. Quatenus autem excederet condignam remunerationem secus quod iudicis arbitrio relinquendum est: pro hoc quod not. Bartol. in. l. fi. ff. de his quibus vt indig. post principium per vnam col. ibi. Et hoc nisi excedat magnam quantitatē &c. Bal. in. l. eam quam. C. de fideicō. in. xv. col. in ver. pone: dicit decretalis et dn̄o modo non fingātur merita: vt dicta. l. iubemus. post principiū. in verbo beneficij colorati &c. et quod ibi per Bal.

¶ Casus talis est.

¶ Quidam magister Bartholomeus de Verona scholaris in medicinis studens Padue contraxit matrimonium et duxit in vxorē quādā dominā Franciscam de Padua: cui magistro Bartholomeo nomine dotis fuerunt promissi ducati quadringenti a domina Lucia matre ipsiꝰ domine Francisce: et anteq̃ duceretur in vxorem Joannes franciscus ab arena cōuenit cū dicto magistro Bartholomeo pro dictis ducatis quadringētis sic pro dote promissis dare quandam possessionem sitam in villa sancti Angeli cum certis confinibꝰ et qualitatibus: quos tamen confines tunc nō expressit sed exprimere promisit. Et ita illam possessionem dedit et tradidit loco dictorum quadringentorum ducatorum: et constituit se precario nomine possidere in veram tamen possessionem nunquam tradidit. Sed ipse Joannes franciscus ab arena et heredes sui detinuerūt et adhuc tenent: quam possessionem dictus magister Bartholomeus promisit tenere gubernare et diligenter tractare et in casum dotis restituende ipsam dotem restituere ſm quod continetur in instrumento in omnem casum et euentum dotis restituende. Et renunciauit dictus magister Bartholomeus omni exceptioni non sibi date traditionis et consignationis dotis supra specificate tempore huius contractus ſm quod hec et alia continentur in predicto instrumento. Item tempore dicti contractus celebrati et instrumenti rogati dictus magister Bartholomeus non erat ciuis Padue: et sic videbatur inhabilis ad acquirendum immobilia attenta forma statuti cuius copia transmittitur: post hec magister Bartholomeus duxit vxorem Joānes franciscus decessit non facta vera traditione et consignatione dicte possessionis: dictusq̃ magister Bartholomeus se postea habilitauit ad acquirendum Padue immobilia et iudicium mouit et instituit contra heredes dicti Joannis francisci et lata fuit sententia contra ipsum ex hac causa: quia tempore contractus celebrati instrumenti suprascripti rogati ipse non erat habilis ad acquirendum immobilia que sententia transiuit in rem iudicatam propter absentiam ipsius magistri Bartholomei: verumtamen sententia videtur fuisse iniqua quia statutum videtur requirere habilitatem tempore vere traditionis non celebrati contractus vel ficte traditionis vt apparet in predicto statuto post modum ver. obligationes bonorum &c. Et super hoc facte sunt quedam allegationes in fauorem dicti magistri Bartholomei que videantur: verum tamen est quod vxor dicti magistri Bartholomei vel tempore sententie vel postea decessit relicta vnica filia infante ex dicto magistro Bartholomeo et sic videtur extare casus dotis restituende que pertinere debet ad dictā vnicā filiā. Modo pro parte dicte filie: vel dictꝰ magister Bartholomeꝰ tanq̃ pater vellet iterū instituere iudiciū ad dictā possessionē querit nūquid posset cū spe victorie. Et cōsiderandū ꝙ ex ꝓdicto instrumēto si agat̄ actione ꝑsonali solus dictus magister Bartholomeus videt̄ agere posse. Non autē potuisset vxor nec heres vxoris et si dictus magister Bartholomeus vellet iura sua cedere ipsi filie sue nō videtur qđ cessio prodesset: cum ius suum sit elisum per sententiam. Quod autē agatur ad dictam possessionem rei vendicatione videt̄ fieri nō posse pro parte dicte infantis tanq̃ possessio data fuerit estimata dicto magistro Bartholomeo estimatione que facit emptionem. Et est aduertendum qđ rei vendicatione non videtur posse agi cū confines dicte possessionis demonstrati non sint. Et sic rem incertam agi non posset rei vendicatione. ¶ Vnde omnibus consideratis queritur quid iuris an dicta sententia fuerit iusta vel iniusta. ¶ Secūdo quo remedio consuli possit ipsi infanti contra heredes dicti Joannis francisci.

1 ¶ An pater succumbens in petitione dotis eo quia per statutum vt extraneus redditur inhabilis ad acquirendum immobilia: possit iterum agere nomine filie heredis vxoris aut sua iura eidem filie cedere.

2 Et de intellectu talis statuti et an habilitatio post acquisitionē valeat. et quid si fiat ante traditionem an sufficiat.

3 Vsurarius si tempore testamenti non prestitit cautionē ſʒ post factū testm̄ recōualescit et vide i ꝯsil. ccxcij. i. ij. col. ṽ. illud autē.

¶ Consi-

¶ Consilium.cclxxxvj.

In christi nomine amen.

¶ Videtur φ dicta sententia fuerit bene lata contra dictum magistrum Bartholomeum siue egerit rei vendicatione siue actione personali:primum patet:† qz cũ ipse esset incapax acquisitionis rerum imobilium tempore contractus propter statuti prohibitionez.l.si in emptione.§.j.ff.de contrahen.emptio.in verbo mores ciuitatis.C.nõ lice.habita.metro.l.j.non fuit in eum translatum dominium ex ficta traditione qui nec si vera interuenisset fuisset translatũ.l.qui ad certum.ff.loca.licet enim quantum ad incurrendum penam statuti.s.φ perdatur pretium ⁊ res applicetur cõmuni Padue requiratur vera traditio quasi prius nõ videatur cõplete deliquisse vel statutum offendisse:iuxta no.per glo.in.l.j.§.si rem.ff.depositi.⁊ in Specul.de loca.§.nunc vero aliqua ver.xcv. Attamen etiam ea non interueniente durat prohibitio statuti vt forensis acquirere non possit etiam per alios modos per quos solet q̃s acquirere sine vera traditione argu.in ratione sui.ff.de condit.⁊ demon.l.in testamento.la prima in fi.nõ ergo potuit agere rei vendicatione qui dominium non habebat.l.in rem in prin.ff.de rei vendi. Sed nec personali ex venditione que nulla videtur fuisse tanφ expresse prohibita per statutum quod dirigit verba prohibitionis in contractum dũ dicit.non possint vendi donari permutari ⁊c.l.cum lex.ff.de fideiuſ.de condi.indebi.si nõ sortem.in prin. Tum etiam qz etiam si expresse non prohiberet contractum sed solum alienationem censeref in cõsequentiam prohibuisse cõtractũ per quẽ ad alienationẽ peruenif.l.oratio ff.de spõsa.⁊ est casus in.l.si ad resoluendã.C.de predijs mino.⁊ ibi Bar.ita summat ⁊ in terminis nostris ita expresse determinat in.l.multum.ff.de verbo.obligatio.ante finẽ:vez qd forẽses prohibiti acquirere immobilia nõ possunt per stipulatiões promitti:nec ex promissione oritur aliqua obligatio vel actio.

† Nec obstat si dicaf iste post cõtractũ fecit se habilitari anteφ agere inciperet:⁊ sic videtur qd retroacta fuerit cõfirmata ⁊ recõualuerint licet a principio fuerint nulla:quia cessauit cã annullans ⁊ superuenit cã cõfirmãs:iuxta no.per Dyn.in regula nõ cõfirmaf.de reg.iur.lib.vj.⁊ argu.ff.de seruitu.rusti.predi.l.per fundũ cõmunia predio.l.si. Nam hoc tollitur per hoc idẽ statutũ qd excipit certos casus in quibus vult nõ nocere inhabilitatem que erat tẽpore acquisitionis si postea infra annũ faciat se habilitari inter quos iste casus non est:igitur ⁊c.l.patre furioso.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.qz exceptio firmat regulam in nõ exceptuatis.l.nam φ.§.fi.de penu lega.de vsufru.lega.generali.§.vxori.⁊ no.per glo.in.l.in his.ff.de legi. ¶ Cũ ergo ius istius magistri Bartholomei declaratũ sit nullũ p dictam sñiam que transiuit in rem iudicatã nõ põt illud alteri cedere.l.nemo põt plus iuris ⁊c.de reg.iur. Ceterũ sibi ⁊ nõ mulieri facta fuit promissio istius possessiõis:ergo nec mulier si viueret nec filius eius ⁊ hñs agere possunt ex ea.arg.ff.ad.l.rhodiam.de iactu.l.ij.post prin.ibi magister deinde ⁊c.loca.cum in plures.§.messem in fi.iuncta.l.ad probationem.la prima.C.de proba.ibi non recitantem:sz quem tenor scripture designat ⁊c.

¶ In contrarium φ dicta sententia non fuerit bene lata. Et φ licet foret bene lata sibi soli magistro Bartholomeo ɔtra quẽ lata fuit noceat:non añt potuerit nocere vxori sue nec per consequens heredi illius.s.cõmuni filio ⁊ sic ea nõ obstante possit dictus magister Bartholomeus nunc agere vice ⁊ nomine filij sui heredis matris sue tanφ pater ⁊ legitim⁹ administrator sic ostẽditur. ¶ Nam inter alios casus et exceptuatos: in statuto in quibus capacitas ⁊ habilitatio quesita forensi post acquisitionem immobiliũ saltẽ infra annũ a die acquisitiõis. Est ille de vxore ⁊ nuru forensi nupta ciui que dedit in dotẽ quãtitatem Nam pro recuperatione dotium suarũ potest acquirere bona immobilia mariti vel soceri dumtamẽ infra annum faciat se habilitari.s.faciendo se describi in estimo ad onera. Nam ciuilitatem non expedit φ de nouo acquirant qz illã acquisiuerunt per contractum matrimonij ⁊ per ductiõem ad maritũ.ff.ad municipales.l.si.§.j.⁊.l.filij.§.vidua.de iudi.l.exigere dotẽ ⁊.l.cum quedam de iurisd.om.iu.si hoc est in vxore vel nuru ciuis idem debet esse ecõuerso in marito vxoris ciuis duplici ratiõe. Prima quia natura correlatiuorũ sicut est marit⁹ ⁊ vxor est φ quicquid dictũ est de vno censetur dictũ de altero si potest illi conuenire.C.de indic.vidui.l.ij.in fi.facit.l.si.ff.de accep.de rescin.vendi.cum emptor de legi.heredi.l.si ab eo. Secunda ratio est quia illud fuit statutum in vxore ⁊ nuru fauore dotis:⁊ propter publicam vtilitatem que vertitur in matrimonijs cõtrahendis ff.so.ma.que publica vtilitas facit vt sub generali prohibitiõe non comprehendatur casus in quo illa vertitur:vt non comprehẽdatur sz intelligatur exceptuatus a prohibitiõe.l.si quis in graui.§.vtrum.ff.ad sille.⁊ ibi per bar.C.de nauic.l.cũ nauarcorum.lib.xj. Sed iste eedem rationes vertuntur ex parte viri volentis acquirere dotẽ sicut ex parte mulieris volentis recuperare immo intẽsiores ꝓpter onera matrimonij que sustinet maritus:ideo licite põt recipere vsuras dotis promisse ꝓpter moram promittentis.c.salubriter.de vsu.⁊ tamẽ nõ sic vxor moraz passa:vt ibi not.per Inn.⁊ Bar.in.l.insulã.§.vsuras.ff.soluto matrimo. Ideo pariter in alijs priuilegianf vt sicut actio ex stipulatu cõpetens vxori pro dote recuperãda est bone fidei ⁊ habet tacitã hypothecam:ita ⁊ ecõuerso cõpetens marito pro dote danda.C.de rei vxo.acti.l.j.§.⁊ vt plenius. Postφ ergo dictus magister Bartholomeus fecerat se habilitari infra annũ debuit obtinere nõ succũbere cum tpe quo incepit agere foret habilis:licet tpe cõtractus nõ. Preterea quid aliud quesierũt statuẽtes nisi vt bona immobilia nõ essent penes nõ sustinẽtes onera:lz ergo tpe cõtractus q̃s nõ sustineat onera si tñ anteφ perfecte acquirat per realẽ traditionẽ postφ põt percipere fructus quos pri⁹ facere nõ poterat:⁊ sic non poterat dici dñs.l.si tia.ff.de solu.fecit se habilitare sufficere debet:qz per hoc satis fit intentioni statuentiũ:cũ illud qd sit emptor ciuis ⁊ descript⁹ ad onera nõ req̃siuerint statuẽtes ꝓ forma ɔctus:sed pro indẽnitate cõis Padue ideo sufficere debet qd q̃ñcũφ ante realez traditionez emptor vel alius acq̃rere volẽs reperiatur habilis ⁊ descriptus ad onera:licet tempore cõtractus nõ foret. argumentum optimũ.ff.de here.institu.l.qui soluendo nõ erat duos appolonios.† ⁊ quod notant doct.in questione de vsurario testante qui tempore testamenti non cauerat de vsuris restituendis:⁊ sic videbatur nullum si postea cauit recõualescit vel retro nalidum declaratur[a]:vt not.per Jo.an.in.c.φφ.de vsur.lib.vj.in nouel.⁊ Bar.in.l.filio preterito.circa fi.ff.de iniusto testa.⁊ Bald.in.l.posthumo.C.de contratabu.

¶ Declaraf. Sz q̃d ecõtra si caruit ⁊ testatus sit ⁊ post testamẽtũ cõualuerit ⁊ vsuras ante ꝓmissas exegerit vel receperit a spõte soluente an testamentũ sit ruptũ:vide bal.i ɔsil.cclv.in.iij.pte.q̃d si nõ caruit tpe testamẽti sz postea dum ĩformat⁹ fuerit de iuris dispositiõe miserit ad epm et dum obtulerit cautionez mortuus sit an ɔsti ta illico cautio per heredes testamentũ recõualescat: vide per eum in cõsilio.lvij.in.v.parte.

¶ Nec obstat qd statutũ excipit certos casus in quibus vult habilitationem factam post cõtractuz valere:dummodo facta fuerit infra annum:qz illi casus debent intelligi quando talis habilitatio facta fuit post realem traditionem tunc prodest in illis tantum non in alijs immo pena tunc incurritur tanφ factũ fuerit cõtra prohibitionez statuti. Sed si facta fuit habilitatio ante realem traditionẽ illa sufficit quandocũφ facta fuerit ẽt post annum ⁊ in quibuscũφ casibus. Et iste est verus et sanus intellectus dicti statuti sicut deus est:⁊ sine quacunφ absurditate.sic ergo dicta sententia fuit male lata:qz debuit obtinere magister Bartholomeus.† Nunc dico qd licet transiuerit in rem iudicatam non preiudicat sibi quominus ipse idem possit iteruz agere nomine filij sui heredis sue vxoris matris illius tanφ pater ⁊ legitimus administrator eiusdem etiã si bene fuisset lata nõ solum si male:qz ipse in illo iudicio in quo succubuit non deduxit nec deduxisse censetur nisi ius suum:non autẽ sue vxoris vel heredis eius:per ea que no. Bartol.in.l.de die.§.q̃dam etiam.ff.qui satisda.cogan.⁊ ar.l.si pariter.ff.de libe.cau.⁊.l.cuiuscunφ.§.j.ff.de vsufru.⁊ Bartol.in simi.in sententia lata cõtra vsufructuariũ super proprietate qui censetur procurator proprietarij in rem suam.l.j.in fi.vsufru.quemadmo.cauea.de ope.noui.nun.l.j.§.fi.iuncto eo quod no. Bar.in.l.sepe de re iudi.in.iij.q. In illo ergo tantum ꝓiudicat quod fuit deductum non in alio.ff.de iudi.l.non põt videri.C.eo.titu.l.j.versi.superest.⁊.l.an eandem.ff.de excep.rei iudi.de pac.si vnus.§.ante omnia. Cuius rei gratia diligenter considerandum quod lz dictus magister acceperit saltim per fictam traditionẽ dictam rem estimatam pro quantitate.cccc.duca.promissa per matrem talis enim estimatio non fecit emptionẽ de qua loquitur.l.quotiens.C.de iure dotium per quaz maritus remanet obligatus ad quantitatem non ad rem datam sed de ea potest facere quicquid vult vt ibi habetur quia hic promisit dictam rem saluare ⁊ custodire:tenere ⁊ gubernare ⁊c.⁊ eam reddere ⁊ restituere dicte sue vxori in casum dotis restituende:vt supra narraf in puncto:⁊ patet ex tenore instrũ dotalis post medium. Et lz dicat qd promisit reddere ipsam dotẽ debet exponi idest ipsaz possessionem datã in dotẽ:de qua dictũ est supra:al's si videreſ ꝓmisisse restituere pecuniã frustratoria fuisset promissio supra facta: de bene diligenter ⁊ fideliter tenẽdo:saluando custodiẽdo ⁊ gubernando dictã possessionẽ oĩbus suis periculis ⁊ expẽsis:qz tunc esset propria ipsi⁹ mariti ⁊ nõ subiecisset restitutiõi:⁊ sic potuisset eam negligere ⁊ facere de ea quicquid vellet.l.in re mandata.C mãdati.fuit ergo potius quedã surrogatio dicte rei in locum quantitatis promisse:vt sic mater foret liberata a ꝓmissione quantitatis:⁊ loco ipsius matris surrogareſ Joãnes:⁊ loco promissionis quantitatis surrogareſ promissio dicte possessionis:⁊ fieret quedam nouatio:⁊ sic perinde foret ac si res non quantitas fuisset ꝓmissa ⁊ ipsa res nõ quantitas foret in dote ⁊ in restitutione:⁊ sic foret fundus dotalis: in quo licet iuris

fictione videatur dominium transire in maritum. l. doce ancillam. C. de rei ven. re tamen vera videtur remanere penes ipsam mulierem: siue ipsa dederit siue alius pro ea qui donare videtur eidem. C. de iure dotium. l. in rebus. iuncta. l. j. §. accidit. de rei uxo. acti. et solu. matrimo. res ipso iure reuertitur ad ipsam mulierem. d. l. in rebus. iure quodammodo consolidationis: quia finitur fictum quod erat apud maritum quo ad exercitium actionis deducende in iudicium et directum quod remanserat penes uxorem sterilem reassumit vires et exercitium. maritus ergo qui recipit talem fundum dotalem a tertio dante pro muliere censetur recipere partim pro se quousque durabit matrimonium partim pro uxore pro tempore post matrimonium solutum. Et in hoc ultimo dicitur procurator mulieris tamen in rem suam propter primum poterat autem contingere quod matrimonium dissolueretur altero de tribus modis. scilicet morte mariti quo casu tota dos veniebat restituenda et tunc quatenus recepisset pro muliere recepit pro persona habili ad acquirendum: vel quod dissolueretur morte mulieris decedentis cum liberis vt in casu nostro: et tunc etiam tota dos venit restituenda liberis heredibus mulieris: quia maritus tunc nihil lucratur et sic erit idem quia liberi dicte mulieris que erat habilis etiam si de se non essent habiles: quia alibi nati: vt dicitur esse ista puella quia dicitur nata Verone tamen ex quo est heres et descendens matris sue que erat habilis cum esset ciuis Paduana est habilis per dictum statutum in ver. item habilitamus ascendentes descendentes et collaterales omnium habilium etc. dumtamen infra annum faciant se describi in libris estimi quod est intelligendum scilicet a die adepte realis possessionis: non autem a die adhibite hereditatis: quia ante possessionem adeptam quandocunque etiam post annum a die adhibite hereditatis possunt facere se describi et sufficit: vt. s. dixi. In istis ergo duobus casibus quibus videtur maritus recepisse pro habili non curatur inhabilitas mariti recipientis: quia vel ipse reddebatur habilis postquam recipiebat pro habilibus et habebat habilibus restituere: arg. l. cogi. §. hi qui solidum. ff. ad trebel. et quod no. glo. in. l. eam quam. C. de fideicom. quia omissa persona interposita capientis persona spectari debet. ff. ad. l. falci. l. cum dotem. Vel posito quod non redderetur dictus maritus habilis eius tamen inhabilitas non curatur quominus possit vel potuerit acquirere habili. iuxta ea que notan. in. l. cum esset. ff. de serui. rusti. predi. et. l. quod quis. C. de procur. per Cyn. et in cle. religiosus. de procura. de procuratore inhabili constituto ad substituendum habilem. Nam licet actus gesti per procuratorem principaliter habeant fundari in personam procuratoris et de ipso transitum facere in persona domini. l. quecunque gerimus. ff. de actio. et obligatio. l. possessio quoque. §. et si possessio. ff. de acquir. pos. si tamen non possunt in personam procuratoris originem sumere faciunt transitum recta via in dominum: sicut cum geruntur per nuncium tanquam per picam et organum. l. qui ita. §. j. ff. ad trebel. et ibi per Barto. et arg. ff. de stip. seruo. l. item si seruus. versi. quod enim alteri etc. Poterat etiam dissolui matrimonium morte mulieris sine liberis quo casu maritus debuisset lucrari dimidiam partem dotis. Sed posito quod tempore contractus esset inhabilis ad acquirendum pro se sufficeret habilitas superueniens post ante conditionis existentiam l. si rem meam. ff. de verbo. obli. et posito quod non sufficeret potuit acquirere hereditatem mulieris habilibus vt sic eis acquiratur dominium in totum: et marito soluerent partem precij totius. l. cum filius. post principium. ff. de legatis. ij. de lega. iij. fideicom. §. si seruo. et quod not. in. l. multum. de verbo. obliga.

¶ Concluditur ergo quod cum dictus maritus receperit dictam possessionem tam pro se quousque duraret matrimonium quam per uxorem et filios eius postquam solutum est matrimonium agendo ex promissione sibi facta censetur deduxisse in iudicium ius suum tantum: et sententia lata contra eum sibi soli preiudicat et in illo iure quod etiam finitum esset sine sententia per dissolutionem matrimonij. Non autem potuit preiudicare uxori vel suis descendentibus quorum ius non fuit in iudicium deductum et posito quod deductum fuisset maritus tamen cecidit a causa sui culpa: quia non appellauit. Nec filie datur regressus contra patrem in cuius est potestate: et ideo remanet filie ius saluum contra promissorem. p. l. titio centum. §. titio genero. in fi. ff. de condi. et demon. et per ea que no. Cy. in. l. doce ancillam. C. de rei vendi. tam in lectura quam in additione. et Bar. in. d. l. de die. ff. qui satisdare cogan. et poterit pater nomine filie agere actione personali quia promissor non fuit liberatus a promissione quousque realiter ediderit. per. l. si heres testamento. ff. de actionum. et emptio. in prima charta. Nec requiritur alia cessio fienda per patrem: quia si eam haberet liberaretur eam cedendo. l. si socer. §. lucius. sol. matri. l. quod debetur. ff. de peni. ergo competit vtilis etiam si cessio non fiat si alio modo non remanet consultum. l. cum fundus. §. seruum tuum. si cer. peta. videtur etiam quod possit cedere si vult quia per sententiam fuit elisa actio quam habebat pro se et proprio nomine non illa quam pro uxore vel eius filia per iam dicta postquam fuerit possessionem pro ea adeptus faciat eam describi in estimo infra annum vel etiam ante cautelam sub conditione tamen.

¶ Casus talis est.

¶ Christophorus de cauagnis de Soncino draperius olim ciuis Brix. suum ultimum condidit testamentum. In quo inter cetera instituit sibi heredes in omnibus suis bonis etc. communiter et equaliter Joanninum et Thomasium infantes eius filios legitimos et naturales. Et quemlibet alium eius filium legitimum et naturalem qui superuiueret ipsum testatorem. Item legauit iure institutionis Antonie infanti eius filie legitime et naturali: et cuilibet alij eius filie legitime et naturali extante tempore eius mortis libras centum plan. pro qualibet earum ac dandas quando maritabuntur vel se dedicabunt alicui Mon. etc. saluo tamen quod sui commissarij per eum deputati possint augere et diminuere quantitatem predictam secundum suas discretionem habito respectu ad facultatem ipsius hereditatis. Item voluit disposuit et legauit: quod si quis ex dictis eius filijs extante tempore mortis ipsius testatoris decederet sine filijs masculis ex se legitime descendentibus quandocunque alij seu alius supraviuentes seu heredes talis decedentis. Et si reliquerit aliquam filiam legitimam et naturalem: quod ipsa debeat dotari etc. vt supra per ipsos successores in hereditate predicta. Et si ipsi omnes filij ipsius testatoris extantes tempore eius mortis decederent quandocunque sine filijs masculis ex se legitime descendentibus tunc et eo casu legauit pro anima sua congregationi laycorum sancti Francisci sub cuius cura regitur et gubernatur hospitale sancte Marie de la misericordia ciuitatis brixie: vnam petiam terre etc. iuris tunc ipsius testatoris. Et similiter omnia bona immobilia que tunc extabunt de hereditate ipsius testatoris quo quidem tempore extabat vna domus et dicta petia terre. Et postea ex bonis mobilibus extantibus per commissarios ipsius testatoris acquisita fuit vna alia petia terre.

¶ Item voluit et disposuit quod Belina eius uxor posset stare et habitare in domo ipsius testatoris cum filijs ipsorum iugalium: et ibi habere alimenta decentia ab eis ipsa stante honesta: casta: et sine marito. Et si dicti filij decederent sine heredibus: vt. s. et ipsa Belina supraviueret eos pro eo casu dicti sui commissarij deberent omni anno dare ipsi Beline de bonis ipsius hereditatis donec permaneret in viduitate et honestate somas duas frumenti plaustrum vnum vini et plaustra duo lignorum pro alimentis eius et. B. comodare vnum lectum fulcitum et masaritias condecentes. Et post mortem ipsius Beline ipse res distribui deberent in pauperes christi etc. prout in testamento exinde confecto plenius contineri reperiatur: quod videtur verum. Dicti Joanninus et Thomasius filij dicti testatoris decesserunt relicto et supraviuente dicto Christophoro testatore: et etiam relicta dicta Antonia filia dicti testatoris: post hec decessit dictus Christophorus testator relicta et supraviuente dicta Antonia pupilla eius filia tantum: deinde infra tres annos vel circa dicta Antonia decessit in pupillari etate relicta dicta Belina eius matre: que quidem Belina se nupsit in Joannem dictum Codoferum. Nunc vero pro parte dicti hospitalis dicitur quod dicta bona immobilia deueniunt deuoluuntur et deueniri et deuolui debent in dictum hospitale attentis verbis dicti testamenti. quod quidem per dominam Belinam contradicitur pluribus rationibus. ¶ Et primo quia institutio facta in dictos filios qui decesserunt patre viuente debet haberi pro non scripta. Et sic dicta Antonia pupilla successit Christophoro patri suo ab intestato quia institutio euanuit cum et sine herede Christophorus decesserit. Et ipsa Antonia postea decedente in pupillari etate mater succedere debet.

¶ Secundo quia istud legatum fuit conditionale dum dixit testator si omnes filij mei extantes tempore mortis decederent quandocunque: et tunc lego hospitali etc. Modo filij non extabant tempore mortis sue et sic conditio non est adimpleta in forma specifica: ergo etc.

¶ Tertio quia cum ipse testator potuerit prouidere per aliud testamentum et non prouidit habetur ac si non voluisset valere dictum legatum. Nam si permansisset in eadem voluntate ipsum confirmasset per aliud testamentum conspiciens primum non valere.

¶ Et concluditur ipsam Belinam deberet succedere in dictis bonis: sed istis non obstantibus pro parte dicti hospitalis contrarium asseritur. scilicet quod legatum hospitali factum valet et tenet: quia licet filij instituti decesserint patre viuente. Et sic institutio dicatur euanescere: et per consequens omnia contenta in testamento: attamen attento quod dicta Antonia fuit instituta in certa re tota alia hereditas accrescit ei per ius accrescendi: et sic decessit testator: et sic herede et testamentum remanet in sui firmitate cum hereditas accrescat cum suo onere legatum debetur ab ipsa Antonia vel eius here. Preterea cum sit legatum ad pias causas dicitur valere: licet euanesceret institutio: quia sola testatoris voluntas attenditur.

¶ Ad secundum dum dicitur quod legatum sit conditionale respondetur non esse verum: quia illa dictio extantes non importat de sui natura conditionem cum non sit facta per aliquam dictionem

ctionem importātē conditionē: sed fuerūt quedā verba enūcia tiua. Nam testator ita dixit qz cogitauit qđ deberet extare qđ siue decederēt filij ante testatorē: siue post voluit oīno legatum habere locum vt expresse denotant verba testamēti. Nam testa tor expresse voluit q̄ si decederent filij quādocūqz sine heredi. masculis qđ legatū haberet locū omnino: exclusa filia femina. Et sic apparet expresse qđ voluit preferre hospitale filiab⁹ suis masculis non extātibus: quare non sic si decederent filij patre viuente: non video rationē differre: pro quo etiā facit: qz istud legatum est ad pias causas: vnde sola voluntas testantis attē ditur omni iuris solennitate omissa. Preterea in dubio presu mendum est: istud legatum esse purum vt est veritas q̄ condi tionale: ad hoc vt potius legatum valeat q̄ pereat fauore vlti me voluntatis.

¶ Ad tertium et vltimum clara est responsio: qz immo postq̄ de cessit testator videns testamentū suū valere presumit decessisse in eadē voluntate postq̄ non mutauit. Et dato qđ opinio sua procederet que tamē non procedit: adhuc non succederet dicta Belina nisi in dimidia: quia adest Bartholomeus de cauagnis de Soncino consanguineus german⁹ testatoris qui succederet cū dicta Belina matre dicte Antonie in alia dimidia sm formam statutorum. ¶ Sed dato quod intentio dicte domine Beline non procederet: dicit tamen quod saltim legitima dicte hereditatis debetur ipsi Beline pro dimidia et dicto Bartholomeo pro illa dimidia. Et quod petia terre quesita de bonis mobilibus debet vendi: et preciū distribui inter pauperes Christi sm formam testamenti. etc.

1 ¶ Substitutio facta de hospitali vel de alio si filij existētes tpe mortis testatoris sine filijs masculis decederent nō euanescit ex eo q̄ filij mortui sunt viuente testatore.

Et an filia cui certa summa fuerat relicta excludat hospitale.

2 Pluralis locutio verificatur in singulari.

¶ Consilium.cclxxxvij.

In christi nomine amen.

¶ Casum istum alias premanibus habui. Et credo respondisse querenti qđ per mortem filiorum cōtingentem in vita patris non fuit irritum factū testamentū: qz hereditas accreuit filie cui certa quantitas iure institutionis erat relicta: prout determinat Bart. in .l. quotiens. §. si duo. ff. de heredi. insti. in versi. quero testator. et eo. ti. l. quotiens. et Cy. C. de inof. test. aut. nouissima. et not. in addi. Spec. titu. de testa.

1 §. in primis. in addi. que incipit huic questioni. † Et qz decesserunt sine liberis masculis et extitit conditio relicti facti hospitali de certa petia terre et de oībus bonis immobilibus: qz talis conditio cū esset casualis potuit impleri viuente testatore. ff. de condi. et demon. l. hec cōditio. la prima. vnde statī mortuo testatore potuit legatum peti a dicta filia penes quam reperiebatur tota hereditas: quia verum fuit dicere: omnes filios masculos decessisse sine liberis masculis nam de illis tantum masculis vniuersaliter institutis censetur testator sensisse dum dixit. Et si ipsi omnes filij etc. ¶ Nec ob. si dicat ipse testator locutus est in illa particula de filijs extantibus tpe mortis sue: sed illi mortui in eius vita non extiterunt tpe sue mortis: ergo non fuerunt illi post quorū mortem voluit testator dicta bona peruenire ad hospitale. Et sic dicta cōditio sub qua voluit peruenire non extitit. argu. ff. de libe. et posthu. l. cōmodissime. cum ibi not. respondetur quod et si sm corticem verborū videat possedici: vē quod ipse testator duo requisierit in dicta cōditione scilicet quod aliqui filij tempore sue mortis extent. Et quod postea sine liberis omnes decedant. Et sic altero deficiente nō dicatur conditio impleta. l. si heredi plures. ff. de condi. institu. Et per consequens nec fideicommis. debeatur. C. ad tertul. l. iubemus. §. penultimo. Attamen non potest aliqua ratio cogitari quare testator voluisset hoc necessario requiri scilicet quod filij extarent tempore mortis ad hoc vt per eorum mortem bona deuenirent ad hospitale. Et quare non idem voluit si non extarent: sed premortui fuerint sine liberis masculis. Nam de hoc vltimo potest assignari bona ratio. per legem cum acutissimi. C. de fideicom. sed de primo non cum eadem ratio sit si decesserint eo viuo sine liberis que est si decesserint post eius mortem cum intentio sua fuerit bona sua peruenire ad masculos primo loco: qb⁹ deficiētib⁹ ad hospitale qđ voluit pferri filiabus feminis. Nec ğ videant vba plata sine rōne. iiij. dist. erit autem lex. videt testatorē p illudvbū extātes voluisse potius facere demonstrationē q̄ cōditionē. ff. de lib. lega. l. fi. §. titia. et qđ no. Bar. in. l. cēturio. ff. de vul. et pupil. in. iiij. q. prin. vsi. quero iuxta pdicta. vt sic sit sensus qđ etiā si extēt tpe mortis si tamen decedāt postea sine liberis velit bona puenire ad hospitale nō solū si āte mortē testōris. Et huic mēti q̄ colligit ex rōne poti⁹

est stādū q̄ cortici vbox. C. de fideicō. cū acutissimi. de lega. cū qđ. in fi. ff. de le. iij. fideicō. §. h vba. iō ei sic testōr fuit locut⁹: qz si credidit euētū. f. q̄ filij tpe sue mortis extarēt dispositurus idē et forti⁹ si ipī pcederēt: et sic etiā ille casus venit in sua dispositione. arg. C. de insti. et substi. si mater. ff. ad treb. mulier. et qđ in simil. no. Jo. an. i addi. spec. ti. de sec. nup. de muliere cui relicta sunt bona quousqz vidua erit: et post ei⁹ mortē pueniāt ad hospitale. qrit qđ si nupsit et sic finit legatū an bōa pueniāt ad hospitale cū nō sit mortua. Et tē q̄ sic qz testōr iō reliqt hospitali post eius mortē qz credidit eam nō nubere: et sic legatū debere finiri morte dispositur⁹ idē si sciuisset vel credidisset eam nubere debere p nuptū finitū p dictas leges. Posset etiā dici qđ dicta vba: et si dicti oēs filij etc. referant ad masculos institutos vel et ēt ad feminā istitutā i certa q̄titate: qz de oīb⁹ pdictis fecerat supra mētionē nec postea se restrixit ad masculos sz gnālr fuit locut⁹ dicēdo: et si pdicti oēs etc. Nā q̄ oē dicit nihil excludit. l. iul.

a ff. de le. iij. Et masculinū ocipit femininū[a]. l. q̄ dños. eo. ti. Et si h esset cōditio pdicta videret ipleta i forma specifica: qz verū esset dicere oēs filios extātes tpe mortis testōris decessisse sine libe

2 ris ex quo dicta filia q̄ sola extabat sic decessit. † Nā pluralis locutio vificat in singulari. l. nō est sine liberis. ff. de ver. sig. C. de odi. iser. l. j. ad treb. l. iubem⁹. §. pe. tū h casu substō fctā d hospitali in dictis bonis cēseret fctā dicte filie vltio morīeti. l. codicil. in fi. prin. ff. de vsufru. lega. vñ nō habēt locū nisi post ipi⁹ mortē: sz in casu pcedēti fuisset facta masculis tm̄: et sic purificata fuisset viuēte testatore vt. s. dixi: posset autē dubitari an esset pupillaris exp̄ssa: qz tūc excluderet matrē etiā in legitima. l. pe. §. sz nec ipuberis. ff. de inoff. te. dicēdū est q̄ nō fuit pupillaris: qz fctā p vbū legauit p qđ nō fit directa sz fideicōmissa: vt not. bar. i. l. cēturio. ff. de vulg. et pup. i. j. q. prin. q. vi. Et idē si eēt facta p vbū cōe adiectū certe parti bonox vt fuit hic qz immobilia tātū fuerūt relicta. l. cogi. §. et gnāliter. ff. ad treb. et p Bar. in. d. l. cēturio. i. iij. prin. q. Et sic venit detrahēda legitima debita filie que erat tertia pars oīum bonox patris nō trebellianica: qz relictū est ad piā cām: iuxta no. per Barto. in. l. marcellus. ff. ad treb. in qua tertia parte succederet mater et agnatus qui dicitur extare sm formā statuti: tamen quia dicitur qđ mater non assumpsit tutelam filie et filia mortua est in pupillari etate: et post annū remanet mater puata hrditate filie. l. ij. §. si mater. ff. ad tertul. et ēt agnat⁹: qz tenebat pmū locū i successiōe sz formā statuti: ğ etc. l. sciāt cūcti. C. de legi. hrdi. et sic nō pñt se opponere dicto hospitali petenti. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Magister Franciscus rene habens Tarsiam filiam suam legitimam et naturalem ex quondam prima eius vxore: et Margaritam ex secunda quondam eius vxore: et Bartholomeum et Zanuictorem eius filios pupillos legitimos et naturales ex domina Appolonia tertia ei⁹ vxore. Maritauit Christophoro notario dictam Tarsiam eius filiam et ei dedit in dotem ducatos quadringentos auri: pro quibus quidem ducatis quadringentis dicta Tarsia cum autoritate eius curatoris sibi ad hec specialiter decreti fecit finem dicto eius patri de bonis paternis et maternis: et videat consultor instrumentum dicti finis in quo instrumento finis hoc etiam fuerat additum et solenni stipulatione firmatum inter dictum magistrum Franciscū ex parte vna et dictam Tarsiam ex parte altera predicti eius curatoris autoritate interueniente. videlicet.

¶ Quod si casus accideret quod deus auertat dictum magistrum Franciscum decedere sine filijs masculis: aut filios masculos dicti magistri Francisci decedere in pupillari etate vel postea sine filijs: aut sine testamento. quod in quolibet dictorū casuum dicta Tarsia venire debeat ad equalem successionē bonorum dicti quondam magistri Francisci: vel filiorum masculorum dicti magistri Francisci sic vt predicitur decedentiū simul cum alijs filiabus dicti magistri Francisci etc. vt latius in dicto instrumento apparet.

¶ Decessit postea dictus magister Franciscus intestatus relictis post se superstitibus predictis Bartholomeo et zanuictore pupillis eius filijs et insolidū heredibus ab intestato vigore statuti: et superstitibus predictis Tarsia et Margarita eius filiabus.

¶ Que Margarita recepta dote de bonis paternis et maternis fecit finem dñe Appolonie mri et tutrici dictorum Bartholomei et zanuictoris: et videat consultor instrumentū dicti finis.

¶ Postea decesserūt pdicti Bartholomeus et zanuictor pupilli superstitibus dña Appolonia eorum matre et predictis Tarsia et Margarita eorum sororibus consanguineis tantum.

¶ Queritur modo vtrum ex predictis pacto et stipulatione interposito in instrumento dicti finis dicte Tarsie ipsa Tarsia veniat ad successionem bonorum dicti quondam magistri Fran-

a ¶ Femininū. Adde eundē Paul. supra i cōsil. cxxiij. numero. v. et quod ibidē dictum fuit ii apostil. ADD. Jtio. ¶ Et qđ i materia penali et odiosa an masculinum cōcipiat femininū. vide oīno Andre. Barba. i cōsil. l. incipiē. clemētissimum deum etc. in. vj. col. versi. vnde absurdū. in āto vol. D. F.

cisci ꝛ eius filiorū vel alicuius eorū: ꝛ vtrum insolidum an pro parte: ꝛ si pro parte pro quota ꝛ quanta parte.

¶ Item queritur an dictum pactum ꝛ stipulatio dicte Tarsie ꝓsit dicte Margarite. ita vt etiam ipsa admittatur ad dictā successionem: si ꝛ inquantum non fecisset finem ꝛ inquantum appareat eam fecisse fratribus finem validā de bonis paternis ꝛ maternis querit̄ ad quē spectet portio dicte Margarite quā ipsa al's habuisset si finem nō fecisset. ¶ Et no. ꝙ dictū pactum fuit appositū in casu intestati: qñ decederent sine testamēto ꝛ sic nō impedit liberam testamenti factionem.

¶ Item queritur quid de dicta do'. Appolonia an successerit dictis eius filijs in totum exclusis predictis Tarsia ꝛ Margarita: an vero simul cum eis admittatur: an vero ipsa do. Appolonia penitus sit exclusa vigore pactorum ꝛ finis dicte Tarsie: et an in totum vel pro parte.

1 Si ex pluribus filiabus vna fecerit pactū de conseruāda successione sibi quo ad fratres an prosit alijs.
Et quid sit fratres in pupillari etate moriantur an vigore pacti directo succedat ꝛ quantum ex hereditate consequatur matre existente.

2 Dispositio. §. fi. insti. de leg. agna. succes. de qua successione loquatur.

¶ Consilium. cclxxxviij.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Notanduꝫ est ad euidētiā eius de quo queritur ꝙ si in loco in quo qō vertit̄ viget statutum ꝙ extantibus masculis filie femine nō succedant ab intestato prout audio qō est̄ cōmuniter viget ꝑ totā Italiā prefate filie femine dotate forēt exclusē tam a successiōe patris ꝑpter masculos q̄ extabāt tpe mortis patris ex forma dicti statuti: ꝙ etiā a successione fratrū pupilloꝝ de iure cōmuni cū extet mater ꝛ ipse nō erant vtrinqꝫ cōiuncte: ꝛ sic ad solā matrem fuisset eoꝝ successio deuoluta etiā si nullā renūciatōeꝫ fecissent dicte sorores de bonis paternis. C. ad tertul. aut. defuncto. nisi ꝑpter nō petitū tutorē infra annū mater foret ꝑuata successione illorūª. l. ij. §. si mater. ff. ad tertul. Est ergo vidēduꝫ vtrū prima filia potuerit sibi reseruare ꝑ pactū factum cū patre tpe dotationis stipulatione vallatum ꝑfatum ius succedendi tam patri ꝙ fratribus non obstante dispositione statuti vel iuris cōis s. allega. ꝛ videt̄ ꝙ nō: qꝛ ius succedendi prouenit a iure publico nō priuato. ff. de ver. signi. l. lege obuenire hereditatē. ꝛ l. j. de legi. ꝛ sena. cōsul. ꝛc. Et sic pactis priuatoꝝ mutari nō pōt. ff. de pac. l. ius publicū. ꝛ l. si vnus. §. itē ne experiar. cū seq̄. cōtrarium videt̄ expresse determinare Bar. i. l. fi. C. de pact. dicēs ꝙ pactū de futura successione conseruanda a qua quis erat exclusus ꝑpter aliquem iuris rigorē valet tenet ꝛ successionē cōseruat ꝛ tollit exclusionē qñ defunctus per suum testamentum vel codicillos poterat circa illam exclusioneꝫ prouidere ꝛ eam tollere per tex. insti. de legi. agna. suc. §. fi. Et ideo determinat ꝙ filia femina exclusa per statutum a successione intestati propter masculos potest sibi per pactum factū cum patre reseruare ius succedendi simul cum masculo: qꝛ pater potuisset facere testamentū ꝛ filiam vna cum masculo instituere ꝛ cessasset exclusio: qꝛ statutum nō excludit eam ex testamento sed ab intestato ꝛ illud pactum habet vim institutionis: similiter potuisset testator in casu nostro prouidere circa successionē fratrū. scꝫ substituendo dictā filiā pupillariter: qꝛ erat ꝛ mortui sunt pupilli: per quā substitutionē pupillarē exꝑssaꝫ mater fuisset oīno exclusa. l. precibus. C. de impube. ꝛ alijs substi. ꝛ l. papi. §. sed nec impuberis. ff. de inof. testa. dictū ergo pactū ꝙ posset ista succedere fratribus decedentibus sine liberis videt̄ habere vim pupillaris substitutionis per quā mater excludit̄ ex quo decesserūt pupilli: secus si decessissent adulti: qꝛ tūc pater nō potuisset prouidere circa successionē filioꝝ nec exclusionē iuris cōis tollere: sꝫ circa suā sic instituēdo filiā in sua hereditate nō in hereditate filiorū vnde videt̄ ista qō determinari ꝑ Bar. in. d. l. fi. pro. dicta filia. Et si dicat̄ Bal. ibi tenet ꝯtriuꝫ in casu quē ponit bar. dicēs ꝙ illa exclusio statutaria emanauit in fauorē masculorū: quā pater sine illoꝝ cōsensu tollere nō pōt. rñderi pōt qō bart. videt̄ melius dicere: qꝛ immo poterat pater tollere illā exclusionem testando ꝛ filiā instituēdo: eodē modo videt̄ posse paciscēdo. Et ista fuit intētio Bar. Preterea dictuꝫ Bal. nō vēdicat sibi locū in casu nostro: qꝛ reseruatio successionis paterne fuit collata post mortē filiorū si decederēt sine liberis. Et sic nō agitur de preiudicio filioꝝ quorū fauore statutuꝫ eam excludebat sed soli⁹ matris. ¶ Itē si dicat̄ nō potuit cōferri dictū ius succedendi patri ab intestato post mortē filiorū: eo qꝛ illud defert̄ tempore mortis illius de cuius hereditate agitur quādo nullū factum est testamētum. Et si dicto tempore nō fuit collatum dicte filie: sed masculis: debet dicta filia remanere ꝑpetuo exclusa: vt institu. de here. que ab intesta. §. ita demū. Respondet̄ qō cū dicta reseruatio possit fieri autoritate iuris scripti per. d. §. fi. instit. de legiti. agna. succes. fm̄ Bar. in. d. l. fi. Et ius scriptū possit facere quē heredeꝫ ad tēpus: ꝛ qō post tēpus esse desinat ꝛ alius incipiat. C. de testa. mili. l. certi iuris. ff. de vulg. ꝛ pupil. l. in substitutiōe. ꝛ ibi not. dicta reseruatio fecit vt successio masculorum esset temporalis quousqꝫ decederēt sine liberis ꝛ qō dicto casu adueniente desierint esse ꝛ filia inceperit per ea que subtiliter ꝛ notabiliter tractat ꝛ determinat Bar. in simil. ff. ad tertul. l. fi. Et sic videt̄ qō ista filia primi matrimonij tanꝙ instituta post mortē fratrū ꝛ tanꝙ eis substituta pupillariter virtute dicte reseruationis ꝛ pacti debeat in totū succedere exclusa matre illorū filiorū ꝛ exclusa sorore que dictā reseruationē non fecit nec sibi potest prodesse reseruatio sororis. ff. de pactis. l. si vnus. §. ante omnia. ꝛ sic tota hereditas huic reseruanti accrescat. C. de cadu. tollen. §. is ita. ff. de suis ꝛ legi. l. si pluribus. C. quando non pet. par. l. vnica.

¶ Breuiter predictis non obstantibus verius ꝛ equius videtur dicendum quantū ad hereditatē patris qō in illa censeatur reseruatum ius succedendi post mortem masculoꝝ potius iure fideicom. ꝙ iure directo: qꝛ sic prouidere poterat pater per viam testamēti vl' codicilloꝝ: vcꝫ quod post mortē masculoꝝ succedentium insolidū iure directo ex testamēto vel ab intestato bona sua deuoluerent̄ ad filias iure fideicō. salua legitima filioꝝ non autem poterat facere qō deuoluerentur iure directo nisi ꝑ pupillarem substitutionem: per quam non sibi: sed pupillis succederetur: ꝛ ista voluit succedere patri per talem reseruationeꝫ qō patri succederet: eodem ergo modo per viā contractus non potuit prouidere qō filie succederent sibi directo post mortem masculorū qui sibi per prius directo successerunt: sed potius ꝑ viam fideicōmissi per eandem theoricam Bar. quā ponit in dicta. l. fi. C. de pactis equiparando potestatē paternā in cōtrahēdo potestati quā habet testando vel codicillādo. ¶ Et sic tertia pars bonoꝝ que debebatur filijs pro legitima debebit esse heredis vel heredum dictorū filiorum masculorum. C. ad legeꝫ falc. l. quāꝙ. heres autē filioꝝ de iure cōmuni esset mater exclusis sororibus que nō erant vtrinqꝫ coniuncte: vt. s. dixi: tamen pater poterat matrem excludere per testamentum substituendo filias pupillariter vt etiam supra dixi.

2 ¶ † Nunc ergo est videndum an etiam per viam contractus ꝛ reseruationis predicte similiter potuerit per dictū. §. fi. insti. de legi. agna. suc. ꝛ vt sic dicta reseruatio habeat vim pupillaris substitutionis puto qō non: tum qꝛ ille tex. ꝛ Bar. loquūtur de successione que fit in hereditate ipsius patris cum quo fit pactum ꝛ reseruatio non in illa que fieret in hereditate alterius: tum quia nō subest eadē ratio cū de successiōe ꝛ hereditate possit pater testando disponere de iure cōi nō speciali sed de hereditāte filij nō nisi iure speciali: qꝛ pater ꝛ ꝑpter ꝑriam ptātem: postꝙ ergo sibi cōcedit̄ iure speciali qō possit de illa prouidere per viā testamēti tantū pupillariter substituēdo ꝛ non per aliā specieꝫ vltime volūtatis cū pupillaris substitutio nō possit fieri nisi in testamento. l. j. §. fina. cū ibi nota. ff. de vulg. ꝛ pupilla. vnde si nō potest fieri in codicillis: multomin⁹ in contractu. Et quia que specialiter introducta sunt nō trahunt̄ ad cōsequentias. l. ius singulare. de legi. Sic ergo sola mater succedet filijs masculis ab intestato: ꝛ ipsa sola habebit legitimaꝫ filioꝝ que est tertia pars bonoꝝ: videt̄ etiā qō debeat habere quartā residui pro trebellianica sicut si filij fuissent per fideicōmissa grauati post eorum mortem ꝛ sic sub conditione: per ea que notantur in dicta. l. quāꝙ. ꝛ fm̄ cōmunem opinionem canonizatā. in c. raynutius. ꝛ c. raynaldus. de testa. ꝛ sic habebit dimidiā ex ꝑsona filiorum: ꝛ tanꝙ heres eorum restat alia dimidia bonorū que deberet esse cōmunis inter istas sorores si reseruatio facta per alteram prodesset alteri. Sed quia nō prodest. l. si vnus. §. ante omnia. ff. de pac. prefata Tarsia debet habere dimidiaꝫ dimidie predicte propter suam reseruationem: ꝛ sic quartaꝫ partem hereditatis ꝛ altera dimidia dimidie sibi nō accrescit: sed remanet apud matrem heredē filiorum. per. l. si mihi ꝛ tibi. ff. de verbo. obliga. ꝛ institu. de inutil. stipul. §. quod si quis. Unde concluditur ꝙ ista Tarsia debeat de bonis paternis ꝑpter dictam reseruationē habere vnam tantū quartam ꝛ qō alie tres quarte pertinent ad matrem tanꝙ ad heredem filiorum masculorum.

Laus deo.

¶ Et mihi Paulo de castro vtriusqꝫ iuris doctori dicendum videtur de iure salua meliori deliberatione cuiuscꝫ melius sentientis: qꝛ videtur casus subtilis ꝛ dubius ꝛ autoritas Bart. non

a ¶ Illoꝝ fallit si pater dixerit vt per Bal. in cōsil. cccxcij. in iiij. parte. ꝛ nūquid ꝑueꝫ etiā legitima: vid ꝑ eū in cōsil. cxl. in. j. parte: ꝛ infra ꝙtū tps teneat tutorē petere filio. vid ꝑ eū i cōsil. xcvij. in tertia parte.

nõ parua:licet subtilitas iuris refragari videatur prima facie propter rationem primo loco factam in contrarium. Et ad fidem me subscripsi ꝛ sigillaui submittẽs ꝛc. vt supra dixi.

¶ Casus talis est.

¶ Uiscardus Parabonus ꝛ Bertholinus fuerunt fratres stãtes ꝛ habitantes in vna ꝛ eadem domo:ꝛ habentes certa bona cõmunia ipsorum trium pro virili. Deinde in processu tẽporis decessit Bertholinus superuiuẽtibus dictis Uiscardo ꝛ Parabono:ꝛ relictis post se Antonio ꝛ Catherina filijs suis legitimis ꝛ naturalibus ꝛ infantibus:ꝛ dictus Uiscardus ꝛ Parabonus penes se alimẽtauerunt ꝛ vestierũt dictos Antonium ꝛ Catherinam:similiterqꝫ bona cõia ipsorũ trium fratrũ possederunt ꝛ in processu tpis dum ipsi Uiscardus ꝛ Parabonus negotiarent circa diuersas mercantias ꝛ datia lucrãdo acquisiuerunt multa bona mobilia ꝛ immobilia faciẽdo acquisita aliqñ in personã ipsoꝝ Uiscardi ꝛ Paraboni:aliquãdo etiaꝫ pro se ꝛ noie ꝛ vice dicti Antonij minoris. Et sic steterunt adinuicem spatio.xvj.annoꝝ post morteꝫ dicti Barto. semper tenendo in domo dictos Antoniũ ꝛ Catherinã nutriẽdo:vestiẽdo ꝛ ipsum Antoniũ ad scholas mittendo. Postqꝫ in pcessu tpis dum dictus Parabonus pretenderet se diuidere a dicto Uiscardo ꝛ Antonio similiterqꝫ ecõuerso dictus Uiscardus:ipsi viscard⁹ ꝛ Parabonus petierunt corã dicto vicario mag.d.potestatis Brix.diuisionẽ bonoꝝ cõium ꝛ curatorẽ dari debere ipsi Antoniõ pro diuisiõe fienda:ꝛ datus fuit Jacobus patruus materteras ipsius Antonij pro dicta diuisione fiẽda. Et dum peruenirent ad diuisionem dictus Uiscardus ꝛ Parabonus tantũmodo cuꝫ dicto Antonio volebant diuidere bona que fuerant cõmunia tẽpore dicti Bertholini:ꝛ reddere rõnem de fructib⁹ peruẽtis pro tertia parte dictorũ bonoꝝ a tẽpore mortis dicti Bertholini citra:detractis tamen expensis factis ipsis Antonio ꝛ Catherine:vel ẽt dicta bona sic cõia vt supra vna cũ alijs bonis postea acquisitis etiã noie ipsius Antonij: dũmodo ipsi Uiscardo ꝛ Parabono restituat preciũ exbursatũ pro dictis bonis sic postea acquisitis:qꝛ fuit proprium ipsoꝝ Uiscardi et Paraboni:cum ipsi duo vna etiã cum Bernaboue filio ipsius Uiscardi negotiati fuerunt in mercantijs ꝛ datijs ꝛ etiã cũ aliquibus pecunijs prouẽtis ex bonis spectãtib⁹ ipsi Bernabo, ui ꝑpter dotẽ matris sue ꝛ vnã aliã heredi.sue auie lucrati fuerunt multos denarios de qbus sic postea emerũt alia bona:ꝛ dictus Antonius nunqꝫ negotiat⁹ fuit quicqꝫ. Pro parte aũt dicti Jacobi curatoris dr qꝫ oĩa bona tam mobilia qꝫ imobilia ꝛ noia debitorũ que tenent p ipꝫ Uiscardũ ꝛ Parabonum debẽt diuidi inter ipsos Uiscardũ Parabonũ ꝛ Anto.vcꝫ cuilibet eoꝝ designãdo tertiã partẽ nõ habito respectu ad pecuniã habitã de bonis ipsius Bernabouis:nec negotiationẽ mercãtiarũ ꝛ datiorũ exercitatorũ per ipsos Uiscardũ Parabonũ ꝛ Bernabo.ex eo qꝛ fecerũt multas expẽsas circa filios suos ꝛ vestes oĩuꝫ ipsoꝝ. ¶ Pro pte aũt ipoꝝ Uiscardi ꝛ Paraboni replicatqꝫ imo nõ dꝫ diuidi eo modo:ſꝫ imovt supra p ipꝫ narratum est:maxie qꝛ bona q̃ erãt cõia ipsoruꝫ Uiscardi Paraboni ꝛ Bertholini tpe mortis ipsius Bertholini erant modiciva loris ꝛ nõ in octaua parte eius valoris cuius sunt bona q̃ possident ipsi Uiscardus ꝛ Parabonus de pñti:ita qd nõ est verisimile qꝫ ea bona potuissent acqrere ex fructib⁹ ꝛ redditib⁹ ꝑuẽtis ex bonis cõib⁹ ipsoꝝ Uiscardi Paraboni ꝛ Bartholini:ſꝫ imo ipsa bona acqsiuerũt ꝑpter lucra facta ex causis suprascriptis. ¶ Pro parte aũt dicti Jacobi replicat qꝫ cõsiderato qꝫ saltim ipsi Uiscardus parabonus ꝛ Anto.steterũt adinuicẽ in vna ꝛ eadẽ domo ꝛ tenuerũt bona cõmunia adinuiceꝫ ipsoꝝ Uiscardi Paraboni ꝛ Bartholini post mortem ipsius Bartholini ꝛ fecerũt etiã aliqua infra emptionũ etiã noie ipsius Antonij vident voluisse ꝯhere adinuicẽ societatẽ oĩuꝫ bonorũ:ꝛ p ꝯñs diuidi debẽt in tres partes tãtuꝫ assignãdo vnaꝫ tertiã ipsi Anto. ¶ Pro parte aũt ipsi⁹ Uiscardi ꝛ Paraboni replicat qꝫ hoc nõ est veꝝ nec equũ de iure nec hoc ꝑsumẽdũ est potissime:etiã qꝛ fecerũt multa acqsita noie tãtũmodo ipoꝝ Uiscardi ꝛ Paraboni:ꝛ etiã oẽs mercãtias fecerũt semp noibus suis ꝛ necnõ etiã noie ipsi⁹ Antonij vt cõprehẽdi põt p inspectionẽ libroꝝ suaꝝ rõnuꝫ:qꝛ in aliqua parte nõ est noiatus ipse Antonius ſꝫ tãtũmodo ipsi Uiscardus ꝛ Parabon⁹. Et lꝫ fecerint aliqua acqsita ẽt noie ꝛ vice ipsius Antonij nõ illud fecerũt aĩo ꝛ intẽtione volẽdi cõicare oĩa bona:ſꝫ solũmodo qꝛ pur aliqd capiebãt d fructib⁹ ptis ipsi⁹ Anto. ex pcio ipoꝝ aliquid emerũt ẽt noie ipsi⁹ Antonij:qd volebãt esse cõe ꝛ illud fecerũt ad bonũ finẽ volẽtes ꝑuidere ipsi Antonio pupillo ꝛ minori vt aliqd plus haberet qꝫ habebat eius pater.

¶ Queritur quid iuris.

☞ Qualiter empta per administratorem patruum seu tutorem pupilli de pecunia cõmuni seu propria ipsius pupilli sint eiusdem seu inter se communicanda.

¶ Consilium.cclxxxix.

In christi nomine amen.

¶ In casu suprascripto nõ dr qꝫ dict⁹ Uiscardus ꝛ Parabon⁹ fuerint decreti tutores dicti Antonij nepotis eoꝝ ꝛ sororis:lꝫ illoꝝ negotia gesserint ꝛ eos alimẽtauerint qd nõ tm̃ valet:iuxta no.p gl.i.l.ij.§.si mater.ff.ad tertu. d neg.ge.q̃ aliena.§.quãqꝫ.iũctis his q̃ no.i.l.iij.i pn.ff.de legi.tu te. † Ex quo sequit qd ẽt si dicta bona empta ꝑprio noie ipsorum qd in dubio ꝑsumit fuissent empta de pecunia cõi ꝛ i hrditate parẽtũ eoꝝ repta ꝛ qd pl⁹ est ẽt de ꝑpria pecunia dicti Antonij ꝛ sororis nihilominus nõ sunt eoꝝ nec ẽt sunt cõicãda: ſꝫ sunt ꝑpria dictoꝝ emẽtiũ:lꝫ pecuniã vł partẽ ei⁹ tenerent eisdẽ restituere. C.cõia vtriusqꝫ iudi.l.si patru⁹.ꝛ qd ibi p Bar.ꝛ bal. de solu.l.filie. ¶ Et posito qd fuisset illis decreta tutela: tñ ad hoc vt bona empta forẽt cõicanda necesse haberet dict⁹ Antonius vel ei⁹ curator ostẽdere qꝫ de pecunia cõmuni fuissent empta puta reperta in hereditate antecessorũ q̃ erat cõis qd esset difficile. Nã posito qd fuisset redacta ex vẽditõe reꝝ hrditariarum cõium puta fructuũ vel aliaꝝ reꝝ nõ ꝑpterea esset cõis:ſꝫ propria ipsoꝝ vẽdẽtiuꝫ:vt dicũt docto.in.d.l.si patru⁹.ꝛ.l.titiũ ꝛ meuiũ.§.altero.ff.de admi.tuto.p.l.q̃ vas.§.fi.de fur.ꝛ no.gl. i.d.l.si patru⁹.tũc aũt forẽt cõia qñ ista duo cõcurrerẽt qd eẽnt empta de pecunia cõi cuꝫ minore per tutorẽ vł curatorẽ.l. post mortẽ.qñ ex facto tuto.ꝛ no.in.l.si vt ꝑponis.C.de rei vẽ.p gl. ꝛ docto.alias sec⁹.d.l.filie.ff.de sol.vel qñ cõi noie qd h nõ fuit nisi de qbusdã:ꝛ de illis nõ negat:in dubio ꝑsumunt empta de pecunia ꝑpria ipsoꝝ tutoꝝ emẽtiũ.arg.l.si defunctus.C.arbit. tute.aut q curator dicti Antonij dicit dicta bona esse cõia ꝛ cũ dicto Antonio diuidẽda tanqꝫ empta cõmuni noie:ꝛ hoc dicere nõ põt:nisi de qbusdã:alia vero ꝑprio noie ꝑdictorũ ꝑsumũtur empta.l.ꝛ magis.ff.de solutio.aut ex eo:qꝛ fuerint empta d pecunia cõmuni:ꝛ tunc habet hoc necesse ꝑbare.qꝛ nõ presumitur in dubio:ꝛ etiã qꝫ ꝑdicti patrui tutelã dicti Antonij assumpserint cũ iudicis autoritate ꝛ decreto ꝛ seruatis solẽnitatib⁹: quoꝝ neutruꝫ poterũt ꝑbare. Aut ex eo qꝫ habebãt bona hereditaria cõia:ꝛ simul habitabãt. Et hec nõ est sufficiẽs cã.ff. pro socio.cũ duobus.§.si fratres.ꝛ no.in Spec.de iudi.§.j.vsic. vt autẽ.aut ex eo qꝫ inter eos esset ꝯcta tacite societas oĩum bonorum:ꝛ hoc dici nõ põt:tum qꝛ Antonius fuit minor ꝛ infans:et sic nõ potuisset cõtrahere expresse vnde nec tacite presumit contraxisse.l.qui ad certũ.ff.loca.tum qꝛ nõ fuit negotiatus: sed illi soli patrui:ergo ꝛc.vt dictis legibus plene not. Et sic ex nullo capite põt hoc petere:ꝛ idẽ dicẽdum est de alijs lucris factis ex mercãtia siue cõsistant in pecunia siue in bonis mobilibus: non eniꝫ põt dici qꝫ videat talẽ negotiationẽ fecisse cõmuni nomine cum pater dicti Antonij talẽ negotiationẽ nõ ceperit cuꝫ eis facere ꝑm Bal.in dicta.l.si patruus. Et posito qd tutelã assumpsissent:non tamẽ tenebant negotiari pro pupillo.C.de administra.tuto.aut.nouissima.ꝛ no.Bar.in.d.§.altero.

¶ Concluditur ergo dictum Antonium vel eius curatorẽ iniuste petere cõmunionẽ dictorũ bonorũ preterqꝫ expresse emptoruꝫ cõmuni noie qd de paucis est. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Orta lite inter spectabileꝫ militẽ dñm Jacobũ de thieñ.ratione cuiusdã feudi ꝛ Baptistã de repetis facientẽ nomine ꝛ vice Marci puberis eius filij ad quẽ dictũ feudũ spectare dicebat suprascripti Baptista ꝛ Marcus de cõsensu patris ad cõpositionẽ cũ antedicto dño Jacobo venerunt. Et inuestituraꝫ feudi de quo cõtrouersia erat facta domino Jacobo per episcopũ Uincentinũ laudauerunt ꝛ approbauerunt vt in instrumento laudationis patet. Nũc vero Marcus maior factus qui paternam hereditatẽ repudiauit querit dictũ instrumentũ infringere ꝛ annullare quoquo modo. Queritur in genere vtrum sit via vel per formã dispensationis vel supplicatiãis vel aliqua alia via annullandi dictum instrumentum quod diligentissime examinet consultor.

¶ Item queritur vtrum per vias infrascriptas possit suprascriptum instrumentũ infringi. Et primo vtrum possit fieri absolutio sacramenti in contractu in quo minor.xxv.annis maior cuꝫ factus dicit se lesum:in quo etiam contractu interuenit patris autoritas:ꝛ plures sunt clausule de non contraueniendo sub certa pena ꝛ de non petendo in integruꝫ restitutio. ꝛc. prout in instrumento plene patet.

¶ Item presupposito quod dicta relaxatio possit fieri an possit lesus in integrum restitutionem petere si in contractu interuenit patris autoritas et renunciauit restitutioni in integrum certioratus ꝛc.prout in instrumento continetur neqꝫ infra quadriennium in integrum restitu.petierit.

¶ Item an possit restitui vt non incurrat penam quam promisit vt in instrumento.
¶ Item presupposito quod aliqua via nō competat dicto Marco: an filij Marci possint petere feudum antiquum Marco viuente: cui feudo Marcus renūciauit ꝛ promisit pro se ꝛ descendentibus suis nunꝙ aliquid petere sub pena trecentorum ducatorum ꝛc. vt in instrumento laudationis patet.
¶ Item an dictus Marcus possit restitui aduersus prescriptionem annorum .xx. postꝙ est factus maior.
¶ Item an statuta laycorum habeant locū in feudis inter priuatas personas.

1 ¶ In feudo antiquo renunciatio facta ab vno non preiudicat reliquis agnatis.
2 Quid si pater renunciat cum consensu filij: an filius possit reuocare ꝛ quid si iurauit: ꝛ an ordinarius absoluat a iuramento ꝛ quid de pontifice.
3 Papa non potest tollere ius ciuile non inducens peccatū: nec potest tollere ius quesitum non subditis vt laycis.
Imperator nō pōt per legem imperialem tollere ius quesitum ecclesie vel clericis.
4 An filius viuente patre possit reuocare feudum et quid post mortem.

a ¶ Iuramēto. Uide p eundē supra in cōsil. ccxcvj. per totū ꝛ qd̄ ibidē dictum fuit i apostil. ꝛ in cōsilio cclix. nume. vij. ADDItio.
b ¶ Jus quesitum subditis. Aduerte tamē ꝙ nō dꝫ ius alteri quesitū auferre sine cā vt not. gl. i. c. j. xij. dist. i gl. q̄ incipit nec papa. Ita dixit Jo. an. i addi. spec. i ti. ō legato. §. nūc ostēdēdū. ꝟ. lvij. ꝛ no. Innocē. ꝛ Jo. an. i. c. innotuit. de elec. ꝛ i. c. cōstitutus. post gl. ō relig. do. ꝛ le giste i. l. fi. C. si ꝯ̄ ius vel vtil. cū suis cōcor. ꝛ Alex. in consi. cxliij. incip. cir pmū dubiū in penulti. col. in ij. vol. H. F.
c ¶ Etate. vid̄ oino do. Pet. phi. cor. in cōsilio. cccxvj. incipien. in pñti litera. E. in tertia parte.

¶ Consilium. ccxc.

In christi nomine amen.

¶ Uisa suprascripta facti narratione cum dubijs. Notandū ꝙ dictū feudum virtute primarū inuestiturarum factarum in personis masculorū: videtur quo ad personas masculoꝝ fecisse finem in persona Marci fratris Bonfrancisci: qꝛ ipse Bonfranciscus ꝛ Jordanus eius filius predecesserunt Marco: ꝛ ipse solus Marcus masculus remāsit in quo remāsit totū feudū exclusa domina Joanna nepote marci ex fratre sororeq̄ꝫ dicti Jordani: ꝛ in cōsequētiā excluso Frācisco de caldogno filio dicte Joanne: qꝛ masculo superstite nō patebat locꝰ femine nec descēdentibus ex femina in vsibus feu. de eo qui sibi ꝛ heredibus suis mas. ꝛ femi. c. j. iuncto. c. j. §. hoc autem notandū. qui feu. da. pos. Mortuo vero dicto masculo Marco incepit feudum facere transitū ad feminas. Et sic trāsiuit ad dñam Antoniam ꝛ dñam Catherinam filias Marci remanente exclusa dña Joanna sorore Jordani ꝛ nepote dicti Marci: ꝛ etiā dicto Francisco de caldogno filio suo qui semel fuerūt exclusi ꝑpter superexistentiaꝫ Marci patrui: vt in. c. j. §. quinetiam epm̄ vel abbatē. ꝛ insti. de here. ab intesta. §. ita demum. ꝛ qd̄ no. Bar. in. l. ij. §. fi. ff. ad tertul. ¶ Ex quo patet qd̄ nō valuit inuestitura facta in personam dicti Francisci de caldogno de toto dicto feudo cum de ipso nihil ad eū ꝑtineret sed ad dictas dñas Antoniā ꝛ dñam Catherinā filias Marci: et sic fuit inuestitus de alieno feudo pure: ergo nō valuit vt in titulo de clerico qui inuesti. accepit. c. j. ꝛ quo tempore miles. c. ij. Et ex hoc sequitur aliud. scꝫ qd̄ per renunciationeꝫ factaꝫ per dictum Franciscū de dicto feudo in manibus dñi epi non fuit ad ipsum dominum episcopum reuersum: qꝛ iuri quod non habebat renunciare non poterat cum priuatio presupponat habitum. l. x. ff. de verbo. obligatio. ff. de lega. ij. si ita sit scriptum. §. si sub conditione. vbi casus in fine. §. ¶ 1 Non ergo valuit inuestitura postea facta in personam dñe Antonie ꝛ dñe Catherine tanꝙ deuoluta ad episcopum per renunciationem ꝑdictā ꝛ sic tanꝙ de feudo nouo: sed erant inuestiēde tanꝙ de feudo veteri ꝛ antiquo cū antique inuestiture fuerint recepte etiā pro feminis deficientibus masculis: ꝛ in talem inuestiturā dicere possumus illam fuisse conuersam. arg. ff. de transactiōn. ꝛ post rem §. j. ꝛ. l. cum hi. §. si eidem in ratione sui. ¶ Mortuis vero predictis dñabus scꝫ Antonia ꝛ Catherina ac etiam filiabus feminis dñe Catherine superstite alio Marco ex domina Antonia portio dñe Catherine deuoluta fuit ad dictuꝫ Marcuꝫ natum ex dña Antonia postꝙ erat feudum antiquum nō auteꝫ ad epm̄ fuit reuersa nō obstāte renunciatione facta per vltimaꝫ filiam dicte Catherine scꝫ agentē que fieri nō potuit in preiudicium dicti Marci sine eius consensu: vt in. c. j. de alie. feudi. pater. nō videtur ergo qd̄ prefatus dñs Jacobus de tienis potuerit inuestiri de medietate domine Catherine vxoris sue tanquam deuoluta ad dñm episcopum per mortem predictarū trium filiarum eius: seu per renunciationem vltimo morientis cum illa foret ad dictum Marcum reuersa.

2 ¶ Restat nunc videre de compositione facta inter dictum Marcum ꝛ dictum dominum Jacobum: qui Marcus cū autoritate ꝛ consensu sui patris legitimi administratoris ipsius approbauit ꝛ ratificauit inuestituram factam in personam dicti domini Jacobi: vtrū ex hoc fuerit illa cōfirmata que a principio nō valuit sine illius consensu: ꝛ presupposito sine preiudicio veritatis: qd̄ dictus dñs Jacobus nō potuisset inuestiri de dicto feudo sine cōsensu dicti Marci: dum queritur primo an dicta inuestitura fuerit confirmata ex ratificatione dicti Marci cum patris sui autoritate postea facta: respondeo ꝙ sic: quia si a principio consensissent valuisset: vt in. c. ij. quo tempore miles. a contrario sensu. ꝛ in ti. qui succe. tene. c. j. ibi consentiente eo ꝛc. sed ratificatio comparatur mandato ꝛ retrotrahitur. l. fi. C. ad macedo. Et quando actus est nullus propter defectū cōsensus alterius secuta ratihabitione illius validatur fm̄ theoricam omniū doctorū. ff. de iudi. l. licet. Et qui cōsensit ipse sua iura perdit. C. de admi. tuto. l. cum quedam. post medium. de rei vendi. l. mater. Et hec sine dubio essent vera si Marcus predictus fuisset Maior. xxv. tempore dicte compositionis ꝛ ratificationis. ¶ Sed qꝛ erat minor: licet maior. xiiij. vt narratur in instrumento: ꝛ vt ipse dicit ex ea fuit lesus est dubiū: tamē propter iuramentū quod interuenit cessat dubium: per auc. sacramenta puberum. C. si aduersus vendi. que tollit tam nullitatem que proueniret ratione minoris etatis ꝙ etiam beneficium restitutionis in integrum: fm̄ communem opinio. gloss. ꝛ docto.

a ¶ Sed dubitatur nunc an possit peti absolutio a iuramentoª: vt sic sit perinde ac si iuramentum non interuenisset: respondetur quod ab ordinario iudice: puta episcopo nō potest peti: qꝛ ille non potest talem absolutionem petere nisi quando iuramētum fuisset inique extortum: puta dolo vel metu: vel super re illicita puta super vsuris prestandis: ita quod obseruatio iuramenti peccatum induceret in eo cui obseruaretur licet nō in iurante. iuxta nota. per Inno. in. c. si vero. de iureiuran. de elec. c. venerabilem. circa fi. de pac. c. ij. lib. vj. al's frustratoriū esset iuramentum si semper ordinarius posset ipꝫ relaxare. Et frustratoria esset dispositio dicte autentice sacramenta puberum: que est cōfirmata per ius canonicū nō infirmata cū illud augeat vires iuramenti non minuat: sed ordinarius episcopus ius canonicum tollere nō pōt qꝛ inferior legeꝫ superioris ꝛc. vt in clem. ne romani. de electio. ꝛ no. in. c. statu. de hereti. lib. vj. per glo. fa cit qd̄ no. Inno. in. c. dilectus. de tempo. ordi. qd̄ eps nō pōt dispensare ꝯ̄ dispositionē iuris cōis nisi in casibus expssis in iure. ¶ Sed dubiū est de papa qui est supra ius: ꝛ pōt illud tollere: vt in. c. proposuit. de cōces. pben. ꝛ etiam ius alteri quesitum: vt no. glo. in. d. c. statuta. de here. lib. vj. ꝛ in Spec. titul. de lega. §. j. ꝟsi. habet etiā. in. x. col.

3 ¶ Rñdeo lꝫ possit tollere ius canonicū nō pōt tollere ius ciuile nō inducens peccatuꝫ: qꝛ potestates ꝛ iurisditiōes sunt distincte ꝛ separate: iuxta no. in auc. quomodo oporteat epos. in prin. extra de iudi. nouit. q̄ fil. sint legi. b ꝑ venerabilē. ¶ Et lꝫ possit tollere ius quesituꝫ subditis. barg. eorū que no. Inno. de iniurijs. nostra. nō sic quesituꝫ nō subditis vt laycis nō solū per legē impialeꝫ. Sed nec si per ius canonicuꝫ sicut ecōuerso nō pōt impator tollere ius quesitū ecclesie vel clericis ꝑ legē imperialē: vt no. Inno. in. c. nouit. de iudi. super ꝟbo Theodosius. sed per auc. sacramenta puberū. fuit ius quesitum do. Jac. super cōtractu celebrato cuꝫ dicto Marco: vt ꝑpter iuramentum efficeretꝰ validus ꝛ inexpugnabilis rōne minoris etatis: qꝛ fm̄ omnes representat cum maiorē ꝛ facit videri ꝛ fingi ipm̄ tpe ꝯ̄ctꝰ fuisse maiorē. xxv. ꝙ si fuisset ꝯ̄ctus nō subijceretur alicui dubitationi ratione minoris etatis: ergo papa absoluendo predictum a iuramento non potest istud ius tollere domino Jacobo vel eius heredibꝰ quia non fuit ei quesitū cum aliqua iniquitate: puta dolo vel metu: seu cum aliquo peccato: licet possit facere quod non incurrat peccatum veniendo contra: quia hoc est de foro suo. iuxta notata. in. c. ij. de regulis iuris libro. vj. ¶ Et posito quod posset tollere ꝛ facere: vt perinde habeatur ac si iuramentum non fuisset interpositum. Attamen quia dictus contractus factus a pubere ꝛ cum autoritate patris fuit validus mero iure: licet potuisset petere restitutionem in integrum: ꝛ iam tempus petendi eam transiuit: quia est etatis. xxxvj. annoruꝫ. C. de tempo. in integ. restitutio. l. finali non posset dictus Marcus eaꝫ petere etiam si obtineret absolutionem a papa per quā reponeretur in eo statu in quo fuisset si iuramentum non prestitisset: ne plus operetur fictio ꝙ veritas. ff. locati qui ad certum. ¶ Sed ꝛ si contractus vel ratificatio predicta circunscripto iuramento fuisset ipso iure nullus attamen prefatus dominus Jacobus habens titulum inuestiture potuit prescribere longo tempore. x. annorum inter presentes de iure cōmuni que tamen prescriptio non potuit incipere c currere durante minori etateᶜ. l. finali. C. in q̄bus causis in integrum restitutio. non est necessaria. tempore auteꝫ prime inuestiture dñi Jacobi que fuit facta in. M. cccc xj. dictus Marcus erat etatis. xij. annoruꝫ qd̄ patet qꝛ tpe trāsactionis ꝛ ratihabitiōis trāsierat etatē. xiiij. annoꝝ. que facta fuit ꝑ duos annos post. scilꝫ in. M. cccc iij. Et sic sunt. xxvj. anni vel circa qd̄ dñs Jacobus

Jacobus habuit titulum. Deducantur ergo.xiij.anni minoris etatis ab.xj.in quo erat.xij.annorum vsque ad.xxv. restant.xij.vel xiij.in quibus potuit prescribere de iure com̄i nec subest Vincētie statutū disponēs aliter: et sic cōpleta esset prescriptio in maiori etate et longe post.xxv.annum vnde restitutio contra cursum eius non competit iuxta no.in.l.fi.C.de tempo. in integrum. restit.et de resti.mili.quod tempore.

4 ¶†Ex predictis patet rn̄sio ad tria prima q̄sita. Sed ad quartum rn̄detur q filij Marci viuēte Marco qui eis preferrēt nō pn̄t ex propria persona venire cōtra dn̄m Jacobum vel eius heredes cū eo viuēte nullum ius habet: facit.l.fi.C.de ver.sig.ff.de coll.bonorum.l.j.§.si quis ipuberi.et possent prius decedere q̄ pr̄ igit̄ etc. tex.est in simi.ff.de leg.ij.l.peto.§.predium de iure fisci statius §.cornelio.benefacit.l.queritur.ff.de bo.liber. Mortuo vero Marco si filij sui erūt heredes eius simil'r non poterūt venire contra factū patris qui pmisit per se et suos heredes nō venire contra: vt patet ex tenore instr̄i: vnde et ex propria psona nō poterunt venire cōtra.C.de rei vē.l.cū a matre.secus si nō essent heredes eius: vt ibi patet et no.et per bal.fm̄ Nico.ma.in.l.qui se patris.C.vnde lib. Statutū autem laycorum gn̄aliter disponens non specifice de bonis ecclesiasticis videt̄ hēre locum inter laycos et in feudis ecclesiasticis quātum ad ius qd̄ ipsi habent nō in preiudicium ecclesie: per ea que no.bar.in.l.cunctos populos.C.de summa trini.in.q.illa an ligent clericos per.c.cum venisset de eo qui mit.in pos.

¶Et ita dico et consulo ego Paulus de castro vtriusque iuris doctor et ad fidem me subscripsi et sigillaui.

1 ¶Statutum excludens feminas et admittens masculos in totum non excludit in bonis maternis que est quedam particularis successio.

2 Considerandū nō est id qd̄ casualiter contingit.

¶Consilium. ccxcj.

1 In christi nomine amen ¶†Clarū est q de iure cōi pdicte sorores cū sint vtrinque piuncte pferent̄ in successione pdicta fratri piuncto ex latere pr̄is tm̄ in oibus bonis que dicta Elisabeth habuisset vndecūque de heredib' que ab intes. §.reliquum quinimmo in bonis que habebat a matre: et si fuissent cōiuncte ex latere matris preferentur: lz in alijs que nec a patre nec a matre habuissent equaliter et in capita venirent cū eodem.C.de legitimis heredi.l.cū emancipatis.§.fi.et no.gl.in aut̄.post fratres.eo.ti.et cōia de succes.aut̄.itaque. Statutū autē predictum correctoriū iuris cōis dz restringi: vt q̄to min' fieri pōt corrigat dummodo non sit superfluū: sed aliquid operetur.C.de inoffi.test.si quādo.pōt enim satis operari in alijs bonis aliunde quesitis: et et in quesitis a patre in quib' iste sorores venirent preferende et postponuntur. Non ergo dz extendi in bonis quesitis a matre in quibus maior resultaret iniq̄tas si extraneus a matre vocaretur et coniūcte ex latere matris excluderent̄. Et esset statutum impium et iniquum qd̄ dicere nō debemus si aliud possumus.iiij.dist.erit autē lex debemus ergo dicere q in illis non corrigatur ius cōmune: sed intelligat̄ fm̄ ipsum: iuxta no.per glo.magnam.in fi.l.fi.§.in computatione.C.de iure deliberandi.ff.de mune.et ho.vt gradatim.§.et si lege.

2 †Et si dicatur ista non habebat nisi bona a matre quesita. Respondetur q istud casualiter contingit: vnde non est considerandum.argu.in.l.iul.ff.qui et a quibus. Sed sufficit qd̄ habere potuerit vt statutū nō dicat̄ supfluū vel inutile et facta restrictione pdicta. Nec et ob.qd̄ dicit statutū q succedat in totum: qz pōt saluari quo ad vniuersalē successionē nominis hereditarij: sed ista q succedāt sorores in mr̄nis est q̄dā successio particularis sicut de iure veteri reperiebat̄ iterdū in filiafa.q habebat heredē in dote pfectitia donata.et nō i alijs: iuxta plene no.pbar.in.l.post dotem.ff.so.mat.in.iiij.q.et bal.C.de here.actio.l.si adulta. Laus deo.

¶Casus talis est.

¶Quidam Nicolaus de Senis suum condidit testm̄ in anno. Mccccxxxvij.et de mense Nouēbris in quo post electionem sepulture reliquit dn̄o Senēsi epo libras quinque denariorum p sua canōica portione. Ita quod plus de bonis suis petere nō possit. ¶Item reliquit operi sancte Marie maioris ecclesie libras.v.denariorum pro artamine ipsius operis et dicte ecclesie. ¶Item iure legati reliquit dn̄e Bartholomee eius vxori vsum et vsumfructum oīum bonorum suorum et rerum: dn̄tamen statum vidualem obseruet. Et hoc fecit dictus testator cū hac cōditione: q si dictum legatum acceptauerit nō possit petere de dotibus suis nisi dn̄taxat quingētos aureos. Si aūt predictū legatum vsusfructus oīum bonorū nō acceptauerit infra quatuor menses legauit eidem dn̄e Bartholomee integras dotes suas que fuerūt et sunt circa mille florenos auri. ¶Itē legauit sibi in casu pdicto vsumfructum aliquarum possessionum: deinde in eodem testō suū vniuersalē heredē instituit Galganum Jacobi nepotē suū ex fratre carnali in oibus bonis et rebus suis iuribus et actionibus sub instr̄o vulgari tenore. In tutti gli altri mei beni mobili et imobili rōni et actioni psenti et futuri instituisco et esser voglio mio herede Galgano cō questo inteso che tutti y mei beni mobili et imobili di qualunque cōditione si siano con ogni loro cagione et pertinentia: Li lasso generalmente et so mio herede con questa autorita posso e como io son oggi signore cosi lui doppo la mia vita ne sia signore con modi et forma appresso dichiararo. ¶Item lasso generalmente ogni mio bene per qualunqua ragione si fosse cioe masaricie in qual modo si sieno et ogni altre sempre per inteso non possi ne debbi in niun modo adimandare a Bartholomea mia donna la quale a lei lasso souiniente de vita vsufructuaria di tutti i mei beni: et non voglio gli sia dato impacio ne intrigata anche rimanga libera et la conserue como vede e la mia intentiōe: doue cosi non facesse ne seria mal contento. Et doue el dito Galgano in niuno modo la molestasse et cossi apparesse per via de corte: lo priuo cioe lo priuo et casso dogni mio legato et dogni mia heredita. Ancho voglio et li comando per qual modo so meglio posso lui honori come se fosse madre et intēdi cō effecto come deui fare per debito et figliolo a la madre questa e la mia volunta et cosi voglio doue el contrario facesse sia priuato come ditto e: et succeda como appresso qui disotto diro.

¶Item intendo voglio et comando che galgano de Jacomo lo quale lasso mio herede se obseruara el modo preditto se intenda essere herede generale: cō modi appresso diro. In prima lui sia tenudo ad far o farfare infra el tempo de tre mesi vno inuētario de le possessione case et bestiame detto et particularmente de tutte le cose di me remanera de tutto lo inuentario far fare vna copia ad se: vna a quelli de casa nostra di bichi faciasseno vno recordo in su vn libro autentico: et vno altro a ifrati de sancto Augustino secondo appare ad perpetua memoria le cose lasso. lequali detto galgano herede nō possa ne debia per niuno modo ne vendere ne transmutare ne cōtratare ne impegnare per debiti gli concorresse non si possa de ditta heredita manchare ancho in perpetuo mantenerla.

¶Item intendo voglio et comādo alo ditto herede o quale si sia tenuto nel nome de dio tenere o fare tenere vn conto et hauere vno libro de carte trecento o piu et scriuerli su lo inuentario di tuta la mia heredita di tutte le cose partitamente come sarano aggiongendo la copia del mio testamento: loquale libro tenga vno lo herede et sia in sul dicto libro tutta lentrata de la mia heredita. de laquale intrata sia tenuto assignare ragiōe a imei fideicōmissarij infrascripti. et di quelo serra sia lentrata laquale se debbi dispensare come appresso e qui disotto diro.

¶In prima el terzo de ditta intrata si spēde in acconcime et mantinimento de vigne case et altre cose bisogneuoli de la dita heredita: et se auanzasse voglio se ne facia capitale et inuestiasse acrescimēto de la dita heredita: come a lui et fideli commissari piacera. Laltro terzo voglio et cōmando si distribuisca p dio. Laltro terzo voglio et comādo sia de lo mio herede: cioe di galgano ditto acui succedera et ne modi ordinati et detti di sopra succedera nel nome de dio come ditto et nō altramente. Et doue contrafacisse lasso et instituisco alui herede cum simili modi et conditioni gioanne di guccio mio nepote: et doue lui cōtrafacesse et non ne obseruasse li ditti modi lasso et substituisco a lui herede ifrati de sancto Augustino et loro conuento. Deinde testator predictus facit aliqua legata post que quasi in fine testamenti fecit aliud capitulum infrascripti tenoris et continentie videlicet.

¶Item che in tute le parti grauissi lo herede debe fare inuentario non che habia esser in preiudicio se non quando Bartholomea mia donna hara preso partito. Et post hec legata et disponēs subdunt clausule generales que solent poni in testamētis. vz et hoc voluit esse suum testamentum et vltimam voluntatem quod et quā valere voluit iure testamenti vel codicillorum etc. Cassans etc. deinde dictus testator de āno. Mccccxxxviij. et die.xxiiij.mēsis Aprilis suos fecit codicillos pfirmās testm̄ supra factum in q̄bus codicil. intra certa reliq̄t paulo Antonij magistri Ciuoli vnū modiū grani et vnū modiū vini: amore dei ¶Itē reliq̄t iure legati ser Nicolao vnū modium grani boni amore dei p salute aīe sue. ¶Itē oīten' dictus testator reliq̄t dn̄e Joāne possentis amore dei vnū modiū grani: et de hoc vltimo legato nihil scriptū ē in codicil. nec in testō. Deide facto dicto testō et codicil. dict' testator de dicto āno et mēse moritur superuiuentib' sibi dicto galgano Jacobi herede īstituto. Et

superuiuente sibi dicto Joāne gucij substituto: nec supuiuēte sibi dicta do. Bartholomea ei⁹ vxore: que do. Bartholomea de anno. Mccccxxxviij. die. xviij. mēsis Junij declarauit suaȝ ⁊ acceptauit dictum legatū vsufru. oium bonorum dicti Nicolai. Quam declarationē notā ⁊ manifestam fecit dicto Galgano heredi instituto. Qui quidē Galganus heres institut⁹ die xxx. mēsis Maij prime preteriti soluit supradicto paulo antonij magistri ciuoli vnū modiū grani boni cōmunialis. Quod modium grani sibi fuit relictum in codicil. ¶ Item eodē anno ⁊ die dictus Galganus soluit dicto Joāni Nicolai vnum modium grani boni seu cōialis sibi relictū in dictis codici. ¶ Et similiter de dicto anno ⁊ mēse Junij ꝓxime ꝑteriti dict⁹ Galganus soluit supradicte dn̄e Joāne possentis dictum modium grani sibi relicti oretenus a dicto Nicolao ſm ꝙ dicta dn̄a ioanna ⁊ Galganus asseruerūt: ⁊ cōfessi sunt in instr̄o liberationis ⁊ quietātie: ⁊ de his solutionibus seu prestationib⁹ fuerūt confecta publica instr̄a. In quibus in effectu dicti legatarij ꝗetauerūt dcm̄ Galganū sub hoc tenore verborum vȝ Paulus Antonij Joānes Nicolai ⁊ do. Joāna possentis eoꝝ libera ⁊ spontanea voluntate: ⁊ ex certa sciētia fuerūt ꝯfessi ⁊ recognouerunt a Galgano Jacobi de senis ꝑsenti ⁊ recipienti pro se ⁊ suis heredib⁹ se ab eo habuisse ⁊ recepisse ⁊ eis fore mēsuratū modium vnū grani pro quolibet. Ad quē dictus Galganus: ⁊ heres Nicolai de senis ex test̄o rogato ⁊ publicato manu mei notarij tenebat̄ ⁊ obligatus erat eisdem vigore ⁊ occasione codicilloꝝ post dictuȝ test̄m celebratoꝝ de quibus constat manu mei no. infrascripti: ⁊ de ꝑdictis modijs grani dicti legatarij finiuerūt quietauerūt ⁊ liberauerūt: ⁊ absoluerūt dictuȝ Galganum ꝑn̄tem ⁊ recipientem pro se ⁊ suis heredibus: vt heredem predictū ⁊ pactū fecerūt de vlterius nō petendo. Cum alijs reliquis vsitatis ⁊ cōsuetis in similibus instr̄is ꝗetationum ⁊ liberationum. Deinde pur de anno ꝑsenti ⁊ mēse Junij dictus Galganus heres prędictus soluit ⁊ numerauit dn̄o senēsi ep̄o seu alio pro eo recipiēti libras ꝗnqꝫ relictas sibi in dicto test̄o pro sua canonica portione. Deinde post dictus Joannes substitutus ꝑdictus videlȝ de anno ꝑsenti ⁊ die. xiiij. mēsis Octobris videns ꝙ dictus Galganus heres institutus non confecerat inuentarium nec dederat copias inuētarij nec copiam dicti inuentarij in autētico libro posuerat ſm quod disposuerat dictus testator: vt ex superioribus patet ac esse videns ⁊ sciēs ꝙ dictum tp̄s trium mensium iam erat elapsum siue fiat cōputatio a die mortis testatoris: siue a die adite hereditatis ꝑ solutionē supradictoꝝ legatoꝝ siue a die scientie dicti Galgani siue a die acceptationis legati vsusfructus omnium bonorum dicte domine Bartholomee. Nec non videns ⁊ sciens ꝙ dict⁹ Galganus heres institutus possessor bonorum predictorū hereditariorum non apprehenderat: sed erat vacua: non ad iniuriam alicuius sed pro conseruatione suorum iurium sua propria autoritate intrauit ⁊ apprehendit tenutam ⁊ corporalem possessionē omnium bonorum ⁊ singulorum ⁊ reruȝ dicte hereditatis: de qua tenuta fuerit cōfectū publicū instr̄m seu publica instrumenta. Post hec dictus Galganus heres institutus de dicto anno ⁊ mense videlȝ die. xvij. mensis Octobris porrexit petitionem suam coram iudice in qua in effectu petijt se tāꝙ̄ heredem dicti Nicolai mitti in possessionem omnium bonorum ⁊ reꝝ que remanserunt in hereditate dicti Nicolai ⁊ que per ipsum tenebantur ⁊ possidebantur tp̄e mortis sue. Implorando ad hoc officium iudi. ⁊ beneficium. l. C. de edic. diui adr. tol. Et pro predictis ⁊ ad ꝑdicta petijt citari omnes agnatos ⁊ cognatos dicti Nicolai ⁊ maxime supradictum Joāne institutū: ⁊ generalr̄ oēs qui sua putauerint interesse. Post hec in termino cōparet dict⁹ Joānes substitut⁹ ⁊ dicit dictū Galganum nō esse mittendū in possessionē dictoꝝ bonoꝝ ⁊ reꝝ ex pluribus causis. Et maxime qꝛ dictus Joānes tȝ ⁊ possidet dicta bona ⁊ res iustis ⁊ legitimis causis ⁊ titulis quos hȝ ⁊ habuit a dicto Nicolao vigore dicti testamēti: ⁊ in eis hȝ potiora ⁊ meliora iura dicto Galgano: ⁊ sic offert se paratum ꝓbare statim ⁊ incōtinēti ⁊ infra terminū cōpetentē quem sibi ex nūc postulat assignari. Inquantū expediat ⁊ nō aliter dicens cum hodie constet hodie agat̄. Itē dictus Joānes opponit exceptionem dolo facis competere quā offert se paratū similiter statim ⁊ incōtinēti probare. Item dictus Joānes dicit dictū Galganum nō esse audiendū in dicto iudicio possessorio cum sit exclusus ꝓpter nō cōfectū inuentariū. Et ꝓpter modū ⁊ formā non seruatā de quibus supra replicat idē Galganus dicens ꝙ dicte exceptiones nō habent impedire hoc summariū iudiciū cū requirat altiorē indaginē: nec dictum Joānēȝ tenere ⁊ possidere. Et si pur tȝ ⁊ possidet: vitiose possidet ⁊ cōtra ius ⁊ iustitiā. ¶ Item qꝛ dicte exceptiones dolo facis non habent locum in possessorio iudicio priuilegiato quale est illud quod est intentatum. Item Joānes duplicat dicens ꝙ sua possessio est iusta ⁊ ꝙ de suis exceptionibus dȝ cognosci in isto iudicio cum obtulerat se paratum probare statim ⁊ incontinenti. Et duplicado dicit quod inquātum expediat per viam contradictionis ⁊ in modum exceptionis petit declarari dictus Joānes dictum Galganum institutum non seruasse formam ⁊ moduȝ testamēti maxime circa confectionem inuētarij infra debita tp̄a: ⁊ ꝯ cōsequens locum fore substitutioni. Et piu per viam ꝯtradictionis dictum Galganum se ⁊ quatenus opus sit cogi ⁊ ad restitutionem verbo dicte hereditatis.

¶ His ergo visis ⁊ consideratis de pluribus dubijs contingit dubitari.

1 ¶ Primum dubium. An dicta institutio facta de dicto galgano sit modalis vel conditionalis: visis ⁊ cōsideratis verbis testamenti supradicti: vel adeo sit formalis vt sit necessariū dictam formam testamenti primo impleri anteꝙ̄ dictus Galganus potuerit adire dictam hereditateȝ vel petere se immitti in possessionē dictorum bonorum.

2 Succedere idem est ꝙ adire.

3 Secundum dubium. An per solutionem factaȝ per dictū Galganum de dictis legatis factis in testamento ⁊ codicillis intelligatur adita hereditas per dictum Galganum.

4 Tertium dubium. A quo tp̄e incipit currere tēpus trium mensium infra qd̄ inuētarium erat conficiēdū. videlȝ vel a tp̄e mortis vel a tēpore declarationis dn̄e Bartholomee vel aditiōis hereditatis: vel scientie dicti Galgani.

5 Quartum dubium. An post tp̄s trium mensium possit dictus Galganus inuentariū ꝯficere: ⁊ dictas copias inuētarij dare personis supra noīatis: ⁊ sic an possit moram purgare.

6 Quintum dubium. An ꝓsupposito ꝙ nō possit mora purgari vtrum dictus Galganus heres institutus sit priuatus ip̄a hereditate ip̄o iure seu iur̄ directo vel ꝑ fideicōmissuȝ cēseat̄ grauatus de restituendo hereditatem dicto Joanni substituto.

7 Sextum dubium est: an presupposito ꝙ Galganus non sit priuatus iure directo: sed per fideicōmissum censeatur grauatus. An dictus Joannes substitutus per fideicōmissum censeatur legitimus cōtradictor: ita ꝙ habebat impedire immissionem dicti Galgani ex beneficio. l. fi. de edicto.

8 Septimuȝ dubiū. an dictus Joannes substitutus possit ꝑ viā cōtradictiōis ⁊ exceptionis īpedire dictū galganū heredē ante restitutā hereditatē petēdo dictā hr̄ditatē saltē v̄bo restitui in eodē iudicio. Et silr̄ inquātū expediat ꝓnunciari ip̄m galganum ꝯtrauenisse ⁊ nō ꝯfecisse dictū inuētariū infra debita tp̄a ⁊ per ꝯn̄s locum sit de dicta substitutione ⁊ restitutione.

9 Octauū dubium. an dictus galganus non ꝯficiēdo dictū inuentariū infra dictos tres mēses a die acceptatiōis do. Bartholomee intelligatur priuatus sine alia monitione facta ꝑ iudicem. Ex quo tempus fuit institutum a testatore.

Nonum dubiū. an dictus Joānes substitutus faueat iudicio impeditorio si ꝓnunciaret̄ dictū galganū esse admittendū in possessionem bonoꝝ hereditarioꝝ reseruato iure impeditorio.

¶ Consilium. ccxcij.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Circa primum dubiū videt̄ qd̄ institutio dicti galgani nō fuerit cōditionalis sȝ modalis: qꝛ nulla dictio conditionē importans fuit apposita prout est dictio si que principalr̄ importat conditionē^a secūdario tp̄s: nec dictio cū que ecōtrario ff. de condi. inde. ꝗ ꝓmisit qn̄ dies leg. ced. si titio. in ꝑn̄. ¶ Sȝ fuerūt apposita verba que potius ip̄ortāt modū ⁊ onus ꝙ̄ conditionē: qꝛ dixit cū modi ⁊ forma appresso dechiararo. ⁊c. C. de his que sub modo. l. j. cū ibi no. in prima ⁊ secūda glo. qui modus lȝ habeatur pro conditione quātum ad faciendus quē priuari commodo si non impleat̄: vt ibi: tū non reddit dispositionem conditionalem sed puram quātū ad hoc vt non impediat acquisitionem fieri a principio: sed ex postfacto resoluat. ff. de manumis. testa. libertas. §. hec scriptura. vbi bonus text. inter que longa est differentia. iuxta no. in. l. conditionum fere. §. cōditio. ff. de conditio. ⁊ demonstra. de in diem adiecto. l. ij. ¶ Et quia non apparet de voluntate testatoris ꝙ voluerit precepta que postea facit galgano debere impleri ante aditaȝ hereditatem. Et sic cessant notata per bar. in. l. qui his diebus. §. fin. ff. de conditio. ⁊ demonstratio. post princip. ibi quid si testator voluit ⁊c. Et desunt talia que eque bene immo melius impleri possunt post aditam: sicut vel quam ante aditam. Fecit enim vnum preceptum negatiuum scilicet ꝙ non molestaret vxorem in vsufruc. per viam curie: alias ipsum priuabat. Constat autem ꝙ ante aditaȝ hereditatem nō poterat ipsam iuridice molestare per viam curie super dicto vsufructu. tum quia ipse nullum

a ¶ Cōditionē adde. d. Alex. de imo. in ꝯsil. ij. in. ij. colū. in iiij. parte.

nullum ius tūc haberet in hereditate: et sic nō intererat sua molestiam vxori facere: vel hereditatem ab ea defendere: tū quia nec dicta domina poterat aliquod ius in vsufru. pretēdere ante aditam hereditatem. l. si nemo. ff. de testa. tute. Sed post eam aditam potuisset vt heres molestiam facere de iure vel sub colore iuris: et talem molestiam censetur voluisse testator tollere: non illam que nullum colorem iuris habere poterat. ff. de verborū ob. l. continuus. §. cū quis. et l. stipulatio ista. §. si forte. et §. que situm. cum ibi plene notatis. ¶ Item quia cum testator dederit terminum trium mensium ad confectionē inuentarij si voluisset ipsum fieri antequam adiretur hereditas: quod esset dicendum si institutio redderetur conditionalis ex hoc: nam esset dare bonam rationem quare voluisset testator per tres menses differri aditionem hereditatis: vnde potius est credendum quod preceptum de conficiendo inuentarium et de ponendo in libro autentico et de assignando computum redditū quolibet anno que fuerunt precepta affirmatiua: potius voluerit testator impleri post aditam hereditatem quam ante maxime quia hoc vltimum nō nisi post impleri pōt: quia non dz assignari cōputū nisi de administratis: et administrare nō poterat Balganus nisi adiret. Dicta ergo precepta potius faciunt modum quam conditionem: vel dicuntur onera adiecta pure instituto implenda post aditam hereditatem ad testatoris autoritatem conseruandā pro quibus officium iudicis magis quam obligatio vel actio ex testō cōpetere poterat. ff. de annu. lega. l. quintus. de peti. here. hereditas. §. j. in fine. ¶ Item testator priuauit heredem hereditate si molestaret vxorē per viam curie: sed si esset institutus sub conditione: si non molestaret: nō diceret priuari: quia priuatio presupponit habitum. l. x. de verbo. oblig. Defectus enim conditiōis nō facit quē priuari sed haberi pro nō instituto. ff. si cer. peta. l. pecuniam. ante finē. ibi: perinde est enim etc. et de periculo et cōmo. rei vendi. necessario. §. j. inter que longa est differētia. ff. de his que in testa. delen. l. j. §. penul. ibi: non quasi accepta sed quasi non data etc. de leg. j. si ita scriptum. et quod ibi no. in glo. iij. super verbo ipso iure. Ad qđ etiā facit: quia testator voluit tēpus trium mensium datum ad conficiendum inuentarium non currere antequam vxor declararet intentionē suā: qđ ex tribus vel duobus legatis sibi factis volebat vel eligebat: sed dicta electio nō poterat fieri vt esset valida priusquam hereditas adiret: et si fieret pro non facta haberet. ff. de opti. leg. l. optionū. et no. in l. serui electione. in prin. ff. de leg. j. ¶ Testator aūt censetur de valida electione non de inualida: et sic de facienda post aditā hereditatem: ergo noluit prius sibi currere tēpus: sed si foret conditionalis necessario curreret ante quoniā ante necessarie habebat ipm facere. ¶ In contrariū facit quod immo dicta institutio fuerit et sit cōditionalis: primo quia paria sunt cōditionaliter loqui vel pure seu modaliter et postea conditionē adijcere vel modum redigere ad conditionem. ar. in. l. lucius. §. que habebat. ff. ad treb. quia in quacunq parte testamēti adijciatur cōditio reddit institutio conditionalis lz pure et simpliciter fuerit 1 cōcepta[a] et etiam si apponatur resolutioni. C. de insti. et substit. l. penu. in fi. ff. de condi. et demon. l. quibus diebus. §. quidā titio et qđ ibi per bar. et p eundē in. l. lecta. ff. si cer. peta. in. ij. q. Sed hic post preceptum factum de non molestando vxorem dixit quod Balgan⁹ eēt heres se obseruara el modo predicto etc. vt habetur in. ij. cap. casus supra formati. que dictio si facit cōditionē: et sic habet perinde ac si instituisset eū hoc mō si vxorem nō molestauerit: et per consequens sub conditione negatiua: vnde locus vr conditioni mutiane. ¶ Itē postea dixit quod dictus Balgan⁹ succederet ni modi ordinati e dicti di sopra: e nō altramē 2 te: vt habet circa finē tertij capituli. † Succedere autem idem est quod adire hereditatē. l. j. et ij. C. cōmunia de succes. et in rubri. C. de fideicōmiss. si in personam. ad. l. fal. l. quamquam. et not. Joā. an. in addi. Spe. de instru. edi. §. nunc vero aliqua. ante fi. et sic videt voluisse testator quod non possit adire: nisi obseruauerit oia que supra dixerat: et sibi iniunxerat: ergo cum appareat de voluntate testatoris quod illa sint implenda ante aditā hereditatē reddunt institutionem conditionalem per ea que no. in. d. l. quib⁹ diebus. §. fi. ff. de condi. et demon. post prin. Verū quia super isto articulo an sit conditionalis vel non diuersi diuersa sentiunt: nec in proposito multum esset necessarium ipsum decidere propter ea que statim dicemus omittimus ex causa ipsum decidere et sufficiat rationes predictas pro et contra tetigisse. et presupposito sine preiudicio veritatis quod non sit conditionalis: lz modalis: venimus ad decisionem aliorum dubiorū. Illud autem clarum est quod illud quod testator fieri vel non fieri mandauit non potest dici quod adijciant formam institutioni predicte aut aditioni hereditatis: cū illa que sunt de forma debeāt interuenire in ipso actu non ex interuallo. Sed ista omnia veniunt explicanda post institutionem et non per testatorem: sed per heredē. ergo etc. iuxta ea que nota. in. l. vniuersa. C. de pci. imper. offeren. et per bar. in. l. j. ff. de testamē. facit qđ idem not. in. l. filio preterito. ff. de iniust. rup. testa. in questiōe illa de cautione prestanda per vsurariū an sit de forma testamenti. et per Jo. an. in. c. quamquam. de vsuris. in nouell. qui tenent quod non ratione predicta et sic reconualescit testamentum si postea prestetur qđ nō esset si esset de forma. l. quod ab initio. ff. de reg. iur. nec possunt adijcere formam aditioni hereditatis que consistit in solo animo declarato per exteriora. l. gerit cum ibi plene no. ff. de acqui. heredi.

3 ¶ † Super secundo vero quesito rñdemus quod p solutiones dictorum legatorum factas p Balganū tanquam per heredē: et per qetationes eis factas tanquam heredi et receptiones earū factas per eum vr hereditatē agnouisse et pro herede gessisse qđ tm̄ valet quantum adire hereditatē verbo. l. gesserit. de acq. here. casus est in. l. ij. C. de iure delib. de inoff. testa. l. parētibus in qb⁹ h̄ dr̄ cum soluit debita hereditaria que in se subsistūt sine aditione fortius in legatis que sine ea stare nō pñt cū pendeāt ex testō qđ per aditionē hereditatis cōfirmatur et vires assumit. ff. de testa. tute. l. si nemo. de excu. tuto. si is qui tres. §. idem euenire. C. de fideicō. eā quā. Et si dicatur ista legata erant ad piam cām: et sic non requirebant aditionem fm quosdam. iuxta no. p doc. in. d. l. eā quā. et in. l. j. C. de sacrosan. ecc. Respōdet quod h̄ posset allegari si ista nō fecisset vt heres. Sed quia fecit vt heres hoc nihil ad propositum etiā si de seuerum esset. insti. de here. qualita. et differentia. §. penul. seu antepenul. qui incipit pro herede autem gerere etc.

4 ¶ † Super tertio vero quesito diligenter considerandum est. Quod istud inuentarium quod testator voluit fieri non est illud inuentarium de quo loquitur. l. fi. C. de iure delibe. in quo tot solēnitates requirunt quod vix pōt fieri quin aliqđ deficiat. Sz est quedā descriptio bonorum hereditariorum quā testator voluit fieri ad perpetuā rei memoriam: et voluit inde fieri tres copias quas voluit esse in diuersis locis. Et sic ad conseruationem memorie testatoris et ad grauamē heredis. Illud vero legale inuentarium ad cōmodū heredis. vnde dico quod in isto nulla requirebatur solēnitas: vel citatio creditorum hereditariorum vel legatariorum et poterat fieri manu priuata hoc dicimus pro tanto: quia de inuentario iuris de quo loquitur illa lex finalis a quo tempore incipiant currere tres menses date ad eius confectionem: an a tpe delate successionis et scientie: an vero a tpe adite hereditatis: fuerunt opiniones glosatorum et doctorū de quibus in. d. l. fi. §. finaūt dubius. et §. si vero postquam. et cōmunis opinio videt esse quod a tpe adite hereditatis. lz Jo. an. in additio. Spec. de instru. edi. §. fi. videatur tenere primam partē. In ista autem descriptione facti quam testator voluit fieri infra tres menses et non declarauit a quo tempore deberent incipere: videtur dicendum quod a morte testatoris. per ea que nota. Bar. in. l. si cui legetur. §. fi. ff. de leg. j. per. l. qui duos. ff. de manu. testa. Sed necessario debet suppleri: et scientie ne ignorās a puniatur. per ea que no. in. l. genero. ff. de infami. et etiam declarationis illius domine: quia sic voluit testator quod prius nō currerent nec heredi preiudiciū fieret: ergo etc. C. de neces. seruis l. cum quidam. in fi. posset etiam suppleri et adite hereditatis: post quā aditionē cōmodius fieri poterat: vt supplet glo. in. d. l. fi. §. finaūt dubius. et l. iij. §. si quis heredi. ff. de statu. Et ista suppletio videtur necessaria si dicimus quod declaratio illius domine que vim optionis habebat seu capere partium non potuerit fieri nisi post aditam hereditatem: taliter quod valeat et sortiatur effectū. per. l. optione. ff. de opti. lega. Sola ergo declaratio voluntatis dicte domine non facit vt tempus trium mēsium incipiat currere: quia hoc non dixit testator: licet dixerit quod antequam illa capiat partium non fiat preiudicium Balgano in tempore dato ad confectionem inuentarij quasi dixerit quod non currat tempus: sed non sequitur: ergo statim capto partito currere incipit si alia de quibus dictum est nō absunt: quia dicta verba fuerunt dicta ad beneficium Balgani vt sibi non fiat preiudicium: vnde nō debent interpretari in odium vt statim capto partito incipiat currere et preiudicium fiat. ff. locati l. ea lege. in principio. cum alijs concordan. Fuerunt autem quidam inter nos quibus visum est volendo tenere partem equiorem quod dictum tempus non inciperet currere nisi post apprehensam possessionem bonorum hereditariorum: et sic post omnia ista scilicet quod hereditas sit adita et possessio apprehensa et declaratio dicte domine facta. ¶ Sed considerauimus quod etiam si hoc esset non prodesset Balgano qui post quā gessit pro herede neglexit per tres menses petere se mitti in tenutam bonorum: et sic tempus negligentie precedens absorberet dz tps trium mensium: qđ negligētia non interueniente debuisset postea habere. iuxta ea que plene habent et no. i. l. quod

[a] ¶ Concepta. Quā aūt in dispositiōe subintelligat conditio. vide bal. i ɔsi. ccccxx. i. iij. parte et in cōsi. ccccxx. in. v. parte. vbi q̄ sint relicta q̄ de natura vel legatiōe reqrūt d necessitate ɔditiōe existet: et q̄ nō.

tempore.C.de restit.mili.z.l.ab hostibus.§.sed qđ simpliciter ff.qui.ex cau.maio.qđ etiam tz bar.in eo qui negligit adire vt etiā sibi currat tps etiam ante aditā hereditatē in.d.l.fi.§.sin aūt dubius.C.de iure delibe.Et qz cū testator dixerit ꝙ succedat dūmodo impleat modos p̄dictos:z non aliter: videtur ꝓhibuisse apprehensionem possessionis anteꝙ̄ modi sunt impleti non aditionem hereditatis que fit solo animo: prout videt̃ exp̄sse terminare Jo.an.in addi.Spe.de instru.edit.§.nūc vo aliqua.ante finē:in qōne illa cū testator prohibuit heredi suo: ne succedat anteꝙ̄ legata sint executioni mandata per executores:z hoc de tertio dubio.vl'intelligit̃ anteꝙ̄ succedāt.s.effectualiter:qz ipsis heredibus institutis vl'substitutis nō seruātibus premissa veniunt priuādi:z est locus substōni facte in dictum casum.Et ita opz intelligi quantū ad alia iuncta per testatorē que non possunt explicari nisi post aditaz hereditatē z apprehēsam possessionē sicut est in distributiōe fienda de redditibus.Et illud vbū succedāt.dz oīa pariter terminare.l.quānis.C.de impub.z aliis substi.C.de testa.mili.l.in testamento.cum simi.facit.l.eum qui edes.ff.de vsucapi.

5 ¶†Sup quarto videt̃ clare dicēdū per iura vulgaria ꝙ mora nō possit purgari postꝙ̄ est dies z pena.l.magna.C.de ꝯtrahē.stipu.l.traiectitie.§.de illo.ff.de actio.z obl.de penu leg.l.j.v.nisi forte.z qđ ibi ꝑ Dy.exp̄sse.z qđ no.bal.in.l.j.C.de his que pene nomi.ante finē:maxime post modicuz tps.l.z si post tres ff.siquis caut.z.l.si ita quis.§.seya cauit.ff.de ver.ob.in fi.Cū enim seruatio facta sit per negligentiaz infra tps aperitur via substituto:z sibi est quesitum ius:vnde nō habet locum purgatio more iure alteri quesito.ff.de lega.ij.l.si ius cui.z quod no.de elec.c.cōmissa.li.vj.z ita tz bar.ff.de vb.ob.l.si insulā.v.itez cōtra istā sol.z in testamētis etiaz nō hz locum purgatio more quando est dies z pena.per.l.j.ff.de penu lega.

a ¶Cōtrariuz. Vide eundez pau.s.eo.i ɔsi. lxxvij.nu.iiij.z qđ ibi dixi in apost.z in ɔsil. cxcviij.nu.v.z in cōsi.cclxvij. numero.j.

6 ¶†Sup quinto lz durū videat̃ dicere ꝙ ꝑpter tam modicuz defectū qz nō confecit inuētarium infra tres menses a quocūꝙ̄ tpe inceperint currēre debeat ꝑdere tantam z tam magnam hereditatem:qz pena nō cōmēsurat̃ culpe ꝑpter quod quibusdam videbatur potius abstinēdū ꝙ̄ consulēdū.Attamen voluntati defuncti qui sic voluit resisti nō pōt.Et ꝙ sic voluerit pz expresse dum dixit ꝙ nolebat ipsi preiudicium in non conficiendo inuētarium quousꝙ̄ ceperit partitum: ergo postꝙ̄ ceperit partitum voluit sibi fieri preiudicium si non fecerit infra tempus ab ipso testatore prefixum per arg.a contrario sensu l.j.§.j.ff.de offici.eius cui manda.est iurisdi.qz ergo sic voluit testator aliud dici nō pōt.C.de neces.seruis insti.l.cū quidaz.in fi.Super eo vero qđ queritur putamus securius eē tenere id qđ tz bar.in.l.p̄fami.testō.ff.de here.insti.ꝙ non ipso iure seu directo:sed iure fideicōmissi priuetur:qz nō est in potestate testatoris pagani dare hereditatem ad tps z facere qđ post tempus desinat esse heres z alius incipiat.ff.de here.insti.l.hereditas ex die.cuz speciale sit in milite.C.de testa.mili.l.certi iuris.Et pro dicto Bar.videtur text.in.l.lucius.§.tres heredes.v.item quesiuit.ibi dum dicit ex cā fideicōmissi a seyo fuit consecutus zc.ff.ad trebel.lz dici posset ꝙ ibi fuerit heres priuatus in codicillis in quibus hereditas nec dari nec adimi potest directo.C.de codicil.l.ij.Pro opinio.tamen Bal.quam posuit in.l.j.C.de his que pene nomine.in quibusdam antiquis lecturis que cōmuniter non habentur: qui tenet ꝙ ipso iure sit priuatus z desinat heres esse z alius incipiat.bene facit tex.in corpore auten.de heredi.z falci.§.in omnibus.Sed ibi priuatur a lege non ab homine:que lex bene potest illud facere:vt no.in l.in substitutione filij.ff.de vulg.z pupil.substi.l.nemo potest ff.de leg.j.

7 ¶†Super sexto dubio videt̃ dicendum ꝙ dictus Jo.sit legitimus contradictor lz occupauerit possessionē ante factam restitutionē saltim verbalē.gl.que est in.l.fi.C.de edic.diui adri.tol.super verbo legitimo.que ita determinat quare sine dubio videtur occupasse possessionē bonoꝝ ex quo vacabat z ip̄e Joannes habebat ius saltem in spe super dictis bonis: z sic non obstat lex cuz querebatur.C.vnde vi.qz loquitur in illo qui nō habebat ius in re:nec in spe.vnde cū sciret ad se nō ꝑtinere:scire debebat ad aliū pertinere:z sic debebat abstinere.Nec etiā obstat.l.j.§.rediguntur.ff.quorum lega.qz loquitur quādo iminet fal.vel trebellianica:lz hic secus:qz hic priuatur hereditate:qz non paruit iudicio testatoris priuat̃ oīum cōmodo excepta legitima.C.de fideicōmiss.aut̃.hoc amplius.Nec ob.ꝙ ibi priuatur per legem interueniente iussu iudicis: qz in his q̄ possunt induci per testatorē non minus potens est iussus z priuatio testatoris ꝙ̄ iussus z priuatio legis que fit pro conseruāda volūtate testatoris qz ꝑpter qđ vnūquodꝙ̄ z illud magis vt in autē.multo magis.C.de sacrosan.eccle.lz in his que per testatorez nō p̄nt induci maioris sit potentie priuatio legis:vt quod desinat esse heres.p ea q̄.s.dixi in quinto articulo.ꝑ hoc quod no.glo.in.c.Raynaldus.de testa.in gl.antepe.in.fi.vbi glo.tz de legato pene noīe non detrahit̃ falcidia.Inno.tamē ibi.Pet.z Abb.aliter sentiunt:tamē ex pluribus infra dicendi sapparebit etiam trebellianicam hoc casu locū nō habere.¶Nec ēt ob.si dicatur ꝙ legatarius z fideicōmissarius debet capere de manu heredis:iuxta ea que habent̃ in.l.iul.oēs.ff.q̄ satisda.cog.z non propria autoritate nisi cum hz licētiā a testatore.l.titia.§.lutius.ff.de leg.ij.alias supuacua esset licentia testatoris.z sic iste Joānes videt̃ ꝙ nō licite occupauerit sine licentia:qz dicta iura debent intelligi qñ heres possidet vel quādo iminet falcidia vl'trebellianica:alias ēt sine licētia occupādo non dicitur vitiose possidere ꝑpter spē quā hz.Et sicut nō cadit in penā priuationis seu iuris:vt no.in.l.non dubium.C.de legi.ita pōt legitime cōtradicere.Cum igitur ista tria concurrant ꝙ possessio vacabat non erat apprehensa per Galganum vel alium eius noīe z statim potest Joānes de iure suo z nō iminet trebellianica:concurrunt oīa que requirunt̃ vt sit legitimus cōtradictor de quibus per bart.in.l.filiam fratribus ff.ad treb.lz restitutio verbalis facta non fuerit nec requiritur postꝙ̄ est in corporali retentione fm dicam glo.alias nullā haberet dubitationem.Illud aūt.s.qđ facta esset restitutio saltiz verbalis requirit̃ si queretur an fideicōmissarius haberet beneficium.d.l.edicto.vt in alia glo.illius.l.fi.que incepit secus Et istud dicitur tenere Ang.in.l.filiam fratribus.ꝙ occupando possessionē vacantē dicit̃ possidere sine vitio: qđ intelligit̃ modo quo supra dictum est scilicet quādo nec imminet trebellianica detrahenda:ꝙ autem in casu nostro etiam ꝑpter aliud trebellianica non imminet:facit qz Galganus non fecit inuentarium iuris infra terminum trium mensium:quo casu lz bart.teneat non priuari heredem trebellianica:licet priuetur falcidia:vt no.per eum in.l.marcel.ff.ad trebelli.Bal.tamen tenet

a contrarium[a] ꝙ immo priuetur vtraꝙ̄:vt ipse no.in aut̃.sed cū testator.C.ad legem falci.Et dicit esse casum in autē.de hered.z falci.§.illo.in verbo fideicōmissarios.quod pōt intelligi taz de vniuersalibus ꝙ̄ de particularib'.z in verbo lucrari: quod potest verificari tam in trebellianica ꝙ̄ etiam in falci.quod dictum Bald.multum tenent:hoc tamen vltimum dicimus non assertiue consulendo: sed coadiuuando alia supradicta.Sed ꝙ trebellianica non habeat locum:hoc casu apparet manifeste dum testator prohibet venditionem transmutationem contractionem pignorationem z diminutionem percipiēdo quod in perpetuum debeat conseruari:per quod testator videtur ꝓhibere detractionem falcidie:z sic etiam trebellianice.per consequens diceretur fieri alienatio z diminutio.per tex.no.in auten.sed si ea.z in auten.vnde sumitur.C.ad .l.fal.per que clarissime apparet non esse locum detractionis trebellianice.Et sic ipsum Joannem fideicommissarium esse legitimum contradictorem.Et ita determinat Bar.in.l.j.§.rediguntur.ff.quoꝝ leg.facit optime quod no.glo.in.l.pe.§.pro lega.¶Si tamen dictus Galganus possedisset per se vel per alium dicta bona apprehensa per Joannem predicta non procederēt:immo substitutus propria autoritate occupās incurrisset penam.l.paulus.ff.ad trebel.per no.in.l.non autē.C.de leg.

8 ¶†Super septimo dicendum ꝙ per viā contradictionis possit petere Joānes declarari dictū Galganū fore priuatum vel priuandū ꝑpter nō confectionē inuētarij cū istud nō requirat altiorem indaginem:al's secus qz nō posset impedire missionē in possessionē ex.l.edicto.C.de edic.diui adri.tol.vt.l.ij.e.ti.iūcta.l.papinianus.§.filius.ff.de inoffi.testa.de cōtratab.si preteritus.de iureiuran.naz z postea.§.si minor.qui.ex cau.maio.l.nec non.§.exemplo.restitutionem vero hereditatis non expedit ꝙ petat postꝙ̄ est in posses.reali fm glo.que est in.d.l.fi.super verbo legitimo.

9 ¶†Super octauo dubio dicendum est ꝙ quātū ad confectionem inuētarij in qua fuit appositū certū tps nō requirebatur alia admonitio vel iussus iudicis:qz dies interpella.fuit eniz apposita dies z pena per testatorem conditio: z admonitio alia nō requirit̃ ad quod.l.si cū prefinitione.ff.qñ di.leg.ced.Si aūt per testatorē fuisset apposita pena z non dies ēt tūc nō esset necessaria admonitio sz sufficeret ꝑtis requisitio.ff.de vb.obli.l.ita stipulatus.ff.de penu lega.l.j.z.ff.quando dies leg.ced.l.si pactum.z ita determinat Bald.in autē.hoc amplius.circa medium.Nec ob.tex.in autē.de eccle.titu.§.siquis autē.qz ibi fuit tempus appositum z requiritur monitio iudicis ad hoc vt priuetur hereditate:qz de eius priuatiōe testator aliter nō prouiderat:sed hic prouiderat: vnde ibi fuit apposita dies z non pena.In casibus ergo in quibus non est apposita dies: nec pena:vel vbi est apposita tantum dies z nō pena: requirit̃ admonitio iudicis:sed vbi pena est apposita:talis admonitio

non

non requirit nec requirebatur lapsus anni: de quo ibi quia puisio hominis facit cessare puisionē legalē. l. cum ex filio. §. filio. ff. de vulga. ⁊ pup. de pac. conuen. l. fi. cum ibi nota.

Ad vltimum quesitum patet responsio per predicta.

Casus talis est.

Quidā franciscus possidet ⁊ possedit iam .xx. annis ⁊ pluribus certas terras pacifice ⁊ quiete: mō comparet quidam Philippus dicēs istas terras ad se spectare tanꝙ heredē Antonij cuius iste Philippus dicit istas terras fuisse dictus Frāciscus producit instrm emptionis dictaruz terrarū ī quo cōtinetur quē dam Bartholomeū dicti francisci patruū illas terras emisse ⁊ precium soluisse a quodā Jacobo patre dicti Antonij. Dicit iste philippus qd reperit in libris dicti Antonij ipm frāciscuz ⁊ suos hactenus soluisse affictū pro istis terris dicto ser Antonio. ⁊ pducit aliquos testes q̇ dicūt ꝙ audiuerūt alias a dicto Francisco ⁊ eius patre ꝙ pro istis terris affictū soluebant: nihil tamen dicūt ꝙ viderint vnꝙ aliqd solui. Sed ꝙ sunt vltra .xxv. annos ꝙ illud audierūt. s. ser franciscum ⁊ eius patrez soluere affictum pro istis terris. Duo autem testes affines dicti Antonij sunt q̇ dicunt ꝙ recordantur portasse dicto Antonio tria paria gallinarum pro pte dicti frācisci vel eius patris. ex qua aūt cā nesciūt: sz bn̄ audiuerūt dici a dicto ser Antonio ꝙ pro affictu talium terrarum: Franciscus autē respondet ꝙ posito sine piudicio veritatis ꝙ in preteritū solutum fuerit tamen post repertum instrm iam .xx. annis ⁊ vltra dicit nihil vnꝙ fuisse solutum: ⁊ dictas terras ad eius estimuz semper descriptas fuisse: ⁊ isto tpe .xx. anno. ⁊ vltra eius nomine cultas fuisse: ⁊ de affictibus ei semper responsum fuisse.

Quinimmo cuz dicto tempore ipse ser Antonius interpellasset dictum franciscum super affictu dictarum terrarum: ipse frāciscus soluere recusauit allegans se dn̄m dictarum terrarum vigore emptionis facte de qua dicebat apud se habere instrumentuz: qd tamen tunc nō exhibuit sed mō exhibet: in quo continetur qd. s. dixi videlz Bartholomeū patruum dicti frācisci emisse dictas terras a ser Jacobo qui fuit pater dicti Antonij. Et quia in hoc instrumēto sunt aliqua confinia descripta que hodie non sunt immo sunt mutata: sz ⁊ aliqua ex eis etiam hodie sunt: dicit dictus Philippus istas terras quas nunc petit nō esse illas de quibus loquitur instrumentum.

Modo queritur vtrum iste sint terre cum illis cōueniāt aliqua ex confinibus in instro descriptis: lz non oīa presumantur vel credantur esse ille quas Philippus nūc petit: ⁊ quas Franciscus dicit fuisse vēditas cū istas terras ⁊ nō alias possideat ipse franciscus: ⁊ cū ad oculū demōstrantur ꝯcordāt dicti philippus ⁊ franciscus istas vz demonstratas esse terras quas intendit petere: ⁊ illis vt dixi conueniunt aliqua ex confinibus instrumenti sed non omnia.

Scdo qrit posito ꝙ per istud instrm probetur de dn̄io francisci: vtrū si probaretur post istud instrm cōfectum aliquid solutū per istum franciscū nepotē emptoris isti Antonio vel Jacobo eius patri ⁊ vēditori anteꝙ forte instrm emptionis ad eius notitiā peruenerit: vtrū talis solutio aliquid noceat francisco.

Tertio dubitatur psupposito ꝙ per tale instrm de dn̄io frācisci nō probaretur: ⁊ sic ser Antonius pter longas pteritas solutiones dn̄s presumeretur per. l. litibus. de agri. ⁊ censi. Tertio vtrum per cessationē solutionis a .xx. ānis citra vt supra in themate sit derogatū solutioni prius facte per longū tps ⁊ psumptioni resultanti ex ea. per. d. l. litibus. Uerum quia multū fundari videatur ius francisci in hoc ꝙ a .x. vel .xx. annis citra ⁊ post repertū instrumentum nihil soluerit.

Quarto queritur si hoc in dubiū reuocetur quia frāciscus dicit se non soluisse: Antonius vel Philippus dicit immo soluisse infra istud tps cui incūbat probatio an ser francisco ꝙ nō soluerit an alteri parti ꝙ immo soluerit.

1 ☞ Utrum is qui soluit multo tēpore pensionem si reperto instrumento emptiōis cesset per .x. vel .xx. annos soluere videatur perscripsisse iuri soluendi.

Et quid si instrm non concordat in omnibus confinibus.

Et de intellectu. l. litibus. de agri. ⁊ censi. ⁊ vide infra in cōsilio .ccxcviij. vbi Ange. de castro Pauli filius in eodem casu videtur consulere.

Consilium .ccxciij.

In christi nomine amē.

Ad primū vr r̄ndendum. Nō creduntur esse ille si nō possidet alias cui conueniāt oīa cōfinia instrumenti patronus. §. sempronio. ff. de leg. ij. l. his verbis. §. paterfami. e. ti. ⁊ qd no. bar. in. l. si seruū. §. si inter duos. ff. d leg. ij. ⁊. l. demonstratio. de condi. ⁊ demon. in. vij. q. ⁊. l. j. in fi. de dote prele. in quibus predictam determinationem determinare videtur.

1 † Ad scdm vr dicendū ꝙ ēt si vsꝙ in hodiernū diē frāciscus soluerit ignorans istud instrm hodie apparēte de dicto instro ⁊ de errore soluētis qui psumitur si per aliū ꝙ per se factū fuerit. l. qui in alterius. de reg. iur. ⁊ quod no. bar. in. l. nō fatetur. de cōfes. tales solutiōes a dicto Francisco ignorāter facte sibi non noceant: cum per illas in suo dn̄io de quo hodie constabat sibi non preiudicauerit. per ea que plene no. bar. in. l. si rem aliquā de acqui. pos. Nec ob. ꝙ per tā longas solutiones ser Antonius sit psumēdus dn̄s. vt. l. litibus. de agri. ⁊ censi. ⁊ qd no. Cy. i. l. cōperit. in fi. de pscrip. xxx. anno. Nam fateor ꝙ psumitur dn̄s p dicta iura. Ista aūt est psumptio iuris. non aūt iuris ⁊ de iure: vnde admittitur pbatio in ꝯrium. l. cum de indebito. de pbatio. C. eo. ti. siue possidetis. vnde apparente de dn̄io frācisci per instrumentū pductū ⁊ de eius errore qui psumitur vt supra dixi cessat presumptio iuris illius. l. litibus. videlz qd presumatur ser Antonius dominus pter dictas solutiones sibi vel suis factas de dictis affictibus. Sed vbi de dominio soluētis. s. francisci nō appareret militaret psumptio. d. l. litibus. videlz ꝙ ser Antonius dn̄s sit. Ad tertiū r̄ndetur siue dicēduz vr. Quod quia statim ꝙ Frāciscus interpellatus sup affictu recusauit soluere sibi incepit possidere: ⁊ possessionē quā ser Antonius vigore solutionum preteritarum ⁊ autoritate. l. litibus. habebat ei interuertit. iuxta notata in. l. quāuis. de acquir. poss. vnde si ab inde citra non soluit prescripsit cum possessionem haberet tam de iure statutorum Padue fm que qui possidet pacifice .xx. annis etiam sine titulo ⁊c. prescri. ⁊ intelligitur dn̄s ꝙ etiā de iure cōi fm ꝙ .x. annis pscri. inter presentes cū tit. frāciscus autem etiam titulum habuit cum producatur instrumentū emptionis qd videtur dedisse iustam causam ⁊ sufficientem titulum ad prescribendum dato ꝙ forte non esset sufficiens ad pba. dominij propter diuersitatem confinium. l. celsus. de vsuca. ⁊ quod ibi plene no. ⁊. ff. pro suo. per totum.

Ex his videtur ꝙ ⁊ si ser Antonius in istis terris dn̄ium ptēdere potuerit vel de iure cōi p. d. litibus. vel ēt ex forma statuti: qm̄ per illas longas solutiones saltē vt possessor ex forma statuti absꝙ alio titulo prescribere potuerit. Attamen dn̄ium eius pscriptū est per cessationē solutiōis a .x. vel .xx. annis citra. Nec nocet quasi initium possessionis dicti Frācisci videatur fuisse vitiosum cum spoliauerit dictum ser Antonium ei denegando affictum: cuz enim iustā cām credulitatis habuerit propter instrumentum emptionis compertum etiam si illud de stricti iuris rigore non sufficeret ad probationem dn̄ij saltē pter ipm excusatur a mala fide posito ꝙ eēt error iuris. l. sz si lege. §. scire. de peti. here. ⁊ hoc sufficit vt frāciscus pscripserit ex forma statuti qd tm̄ bonam fidē requirit. Sufficeret etiam ad prescrip. iuris cōis talis titulus ex isto instro lz putatiuus dn̄mō in iure non errauerit. l. nunꝙ. de vsucapi. vt etiam supradixi.

Ad quartū vr ꝙ probatio incūbat ser francisco ꝙ non soluerit per regulam que esse vr ꝙ qui alias possedit ⁊ asserat se etiā hodie possidere presumitur pro eo qd possideat: vt no. Cy. C. ad exhiben. l. non ignorat. ⁊. l. siue possidetis. de proba. ⁊ bart. in. l. celsus. de vsucap. Cum ergo appareat ser Antonium aū .xx. annos possedisse p solutiones sibi factas si asserit se hodie possidere: licet non probet solutiones factas a .xx. annis citra. videtur ꝙ presumatur hodie possidere. ⁊ si franciscus vult dicere ꝙ immo ser Antonius non possideat probet se non soluisse probando enim se non soluisse: probabit ser Antonium non possidere: alias vt dixi per illas longas solutiones sicut hactenus ser Antonius possedit: ita hodie possidere presumeretur. Et sic ꝙtum ad quesitum per istam regulam probatur ꝙ onus probandi incūbere vr ser francisco ꝙ non soluerit. Sz animaduertendum qd regula supra posita locū hz in reo conuento q̇ si asserat se possidere ⁊ probet ꝙ alias possedit: presumitur ꝙ etiam hodie possideat. Sed si agēs est ille qui asserit se possidere prout est in casu nostro iste Antonius siue Philippus non sufficit probatio preterite possessionis ad probandū presentem alias male diceret. l. litibus. de agrico. ⁊ censi. que vult ꝙ ad hoc vt ex longa solutione coloni probetur dominium ⁊ cōuincatur colonus ne possit contradicere. requiritur solutio longi temporis ⁊ ꝙ illa probetur. Modo considerandū quia si sufficeret preterita possessio ⁊ ꝙ ex illa etiam presens probaretur non requireretur illa probatio longi temporis. Sed sufficeret allegare ꝙ colonus aliquando soluerit ⁊ pbare: ⁊ dicere qd cōtinue etiā postea soluit: ⁊ sufficeret etiā si non pbaretur quia presumeretur fm hoc cuius cōtrariuz vult illa. l. ꝙ immo sit probāda. Ita cōcludēdo ad dubium propositū dicēdum vr ꝙ ser Antonius probare debeat infra istos .xx. annos solutum fuisse: alias ex pteritis solutionibus nō psumatur ꝙ solutū fuerit.

Et ad predictam distinctionē ꝙ pro conuento presumat̄ quod hodie possideat ratione preterite possessionis ⁊ pro actore nō facit doctrina Bartol. in. l. si is qui. in fin. de iure fisci. ⁊ quod not. in. l. penul. de condi. insti. ¶ Pro hac sententia etiam facit qꝛ exquo cum ista negatiua ser Francisci. quod non soluerit: concurrere videatur ista iusta causa quare non soluerit scilicet instrumentū venditionis compertum videt̄ transferri onꝰ probandi in alteram partē. per id quod no. Jo. an. in mercuri. in regula iuris sine possessione. ¶ Ex supradictis etiam respōdetur ad vltimum dubiū vbi queritur siue queri posset.

¶ Quid si ser Antonius vel Philippus probent sibi solutum post venditionem factam. Nam dicendum est quod si istud instrumentum est sufficiens ad probandum dominium Franscisci: solutiones per eum errantem facte etiam post instrumentum sibi non preiudicant vt dixi. s. circa secundum dubium. Sed si sciens se dominum scienter soluisset soluēdo. x. annis per hoc probaretur conduxisse rem suam quam sciebat suam si ad hoc dicta solutio allegaretur. argu. l. cū de in rem verso. ff. de vsur. ⁊ per consequens per hanc solutionem. x. annoꝝ sibi in possessionē preiudicasset. per no. in. d. l. si rē. in articulo de illo qui scienter rem suam ⁊ per se possessam cōducit. ⁊ per cōsequēs etiā in dñio sibi p̄iudicaret si dictus Antonius corpore dicti Frācisci possedisset istas terras tempore sufficienti ad p̄scribendū ex forma statuti: nisi diceremus statutū quod vult idem quod qui. x. annis possedit intelligi dñm. ⁊ si aliter non doceat de titulo debere ītelligi in eo qui animo ⁊ corpore suo possidet. quod si esset cōcludendū esset quod si postq̄ Franciscus sciuit se dñz soluit pro istis terris. xx. annis ⁊ vltra Antonius ꝑ hoc nō p̄scripsisset ex forma statuti: qꝛ licz per has solutiones sit factus possessor: non tñ talis qui. xx. annis ex forma statuti p̄scribere possit: nec ēt de iure cōi cū nullum ti. habuerit. Si vero per istud instrumentū non probaretur dñium Francisci. tunc qꝛ ꝑ p̄teritas solutiones ⁊ etiā ꝑ factas post instrumentum si facte essent vt in dubio presupponit̄ Antonius presumeret̄ dñs. ꝑ. d. l. litibus. ⁊ eius dñio nō prescriberet̄ nisi Franciscus interpellatus cessauerit a solutiōe: ⁊ per cōsequēs possederit per tempus ad prescriptiones sufficiens sm ea q̄ dixi supra circa tertium dubium. Per hec ad oīa satis videtur esse rñsum. ¶ Et iterū breuiter est cōcludendū quod qꝛ satis probat̄ per istud instrumētum de dñio Francisci nisi alia opponātur: vt dixi in primo dubio solutiones facte ⁊ ante instrm̄ ⁊ post sibi non p̄iudicant in suo dñio. ¶ Sed ⁊ si tale instrm̄ nō sufficeret ad ꝓbationē dominij. Sed potius ser Antonius ex p̄teritis solutionibus intelligat̄ dñs. Si tñ Franciscus cessauerit. x. annis a solutione prescribit dictas terras de iure cōi. Et probatio incūbit Antonio ꝙ infra. x. an. fuerit solutum: non aūt Frācisco ꝙ nō soluerit. ¶ Ita de iure dicendū videtur mihi Ang. de cast. vtriusq̄. J. doctori: saluo semper consilio cuiuslibet melius sentientis. ideo ad fidem me propria manu subscripsi ⁊ sigillaui die xij. Martij. Mccccxxxix. Laus deo.

¶ Casus.

¶ Casus proximi cōsilij venit de bononia die. xx. octob. Mccccxxxix. ⁊ fuit qꝛ testator vxori sue legauerat. cccc. q̄ dixit habuisse in dotem ⁊ de ea cōstare per primū instrm̄ ⁊ ita cōstabat. Itē factis alijs relictis. Dixit in alijs meis bonis ⁊c. in vsufru. tātum bonorum meoꝝ Bartholomeam vxorem meam heredem instituo ⁊ in proprietate Julianū vel Rodulphū si Julianus tūc nō erit: heredes vl'es instituo ⁊c. ⁊ mortua Bartholomea vel transeunte ad scōa vota voluit cum proprietate vsumfruc. cōsolidari. Uxor ista multos fructus percepit ⁊ decessit heredes sui dotes petunt: Julianus vult cū dotibus fructus perceptos compēsari: quatenus fructus alimenta excedunt. queritur quid iuris. ⁊ Julianus cōtra se vnā sniam habuerat: ego subscripsi ⁊ habui vnū ducatū: ⁊ in subscrip. solui 3riū de. l. qō de bonis. §. qō auus. ad. l. fal. vbi probat̄ ꝙ fructus ꝑcepti in verum debitum cōputant̄. nā ibi in debito heredi extincto per aditionē qō lz in restōne deduci possit: vt in. §. in cōputatione tamen fructus percepti hanc deductionē impediunt. Sed debitum vxor. in isto casu nunq̄ fuit extinctum: cū non fuerit heres vt plene dominus in consilio declarat.

1. ☞ Si fiat legatuz vxori de dote ⁊ post legetur vsusfructus omnium bonorum: an quod superest alimentis de fructibꝰ debeat computari in dotem.
2. An si snia transierit in rem iudicatam possit postea opponi exceptio compensationis.
3. Et an vsufructuarius oīum bonoꝝ teneat̄ soluere es alienuz.
4. Legatarius. qñ possit a creditoribus hereditarijs conueniri.

¶ Consilium. ccxciiij.

In christi nomine amen.

¶ In causa que vertit̄ Bononie inter heredes dñe Bartholomee quondā vxoris Gasparini petentes dotē dicte dñe quondā traditā Gaspario ex parte vna ⁊ Julianū heredē vniuersalem dicti Gasparini reū ⁊ ꝯuentū ⁊ alias cōdēnatū ad sol'onē ipsiꝰ dotis dicte dñe per sniam que transiuit vt dicitur in rem iudica. ⁊ nūc excipiētem ꝙ dicta domina fuit de dicta dote satisfacta integraliter de fructibus ꝑceptis per eā de bonis hereditarijs dicti quondaz Gasparini post dictā ꝯdēnationē legatis dicte dñe quos dicit debere per eos compensari cum dicta dote taz ex verbis testamenti dicti Gasparini q̄ etiam ex mente ipsius.

1 ¶ Uisis ⁊ ponderatis omnibus que allegant̄ hincinde. † Dico allegata per aduocatum Juliani in eius fauorem possent ꝓcedere in altero de tribus casibꝰ: quoꝝ primus est si dicta dos non probaretur fuisse data Gasparino nisi per confessionē eiꝰ factā in testamento: qꝛ illa non faceret fidem nec probaret debitum sm veraz ⁊ cōem opi. vnde non posset peti nisi vt legata iuxta ea que habentur in. l. lucius. §. quisquis. ff. de leg. ij. nec tale legatum esset alterius vel melioris conditionis in hoc q̄ in alia quāq̄ vt debita fuissent legata. l. qui vxori. cum ibi no. bar. ff. de aur. ⁊ arg lega. Unde cum legata dependeant ex sola voluntate legātis. eo. ti. inter vestem. cuz ibi no. sicut potuit non legare: sic potuit limitationem adicere. l. videamus. §. penul. ⁊. l. in actionibus. ff. de in litem iurā. testator autem istā limitationem adiecit vt legata soluerentur de fructibus bonoꝝ hereditariorum quos voluit vendi per suos executores deductis tamen his qui essent necessarij pro victu dicte domine. Si ergo vltra illos dicta dña percepisset: deberēt cum dicto legato dotis ad qō soluendum erant destinati cōpēsare. ¶ Sz h per instrm̄ publicū vt dr̄ ꝓbatur dotis datio: ⁊ sic non petit̄ vt legata sed vt debita. l. si non designata. C. de fal. cā adiec. lega. qō debitum non pendebat ex voluntate testatoris. Unde non potuit testator disponere circa ipsam. l. vt tardius soluatur q̄ ius cōe disponat vel ex certis tñ rebus ⁊ non ex alijs inuita vl nolente dicta domina etiā si expresse de tali dote cauisset ⁊ disposuisset vt de fructibus tantum percipiendis solueretur ⁊ sic animo compensandi eos cum dote reliquisset: qꝛ hoc nō obstāte potuisset dicta dña vti iure suo ⁊ omittere relictum vsusfructus. ff. de lega. ij. cum ab vno. vbi probatur. Non ergo credendum est testatorem in generalibus verbis suis quibus mādauit legata solui de fructibus cogitasse de tali legato vel relicto dotis super quod in vita dicta dña hoc non poterat disponere: sed solum de alijs rebus de quibus poterat pro libito voluntatis ⁊ inuitis legatarijs disponere. ff. ad municipales. lucius §. pe. in fi. que in frau. credi. si pater. ⁊ qō ibi no. ff. de offi. eius cui manda. est iurisdi. l. j. in fi. prin. in glo. que incipit. arg. triplex in fi. Et per hoc respondet̄ ad id quod dicit aduocatus pōderandum fore qō testator nō fuit contentus dicere ꝙ legata soluerentur de fructibus. Sed adiecit ⁊ relicta per copulam: negari autem nō pōt quin dicta dos fuerit relicta posito ꝙ non diceretur legata. ¶ Sed certe si consideramus merum factuz sicut fuit relicta ita ⁊ legata. Si vero cōsideramus ius potius q̄ factum quod fiendum est in dubio. l. continuus. §. cum quis ff. de ver. obli. si non dicitur legata qꝛ erat debita: ⁊ sic non valuit legatum nisi in cōmodo representationis. l. si creditori. in fi. cum. l. seq. ff. de leg. j. ita nec dicitur relicta. ¶ Et sic ista verbalis differentia de nimia subtilitate ⁊ superstitione procedit l. siquis heredem. in fi. vt ac. ab heredi. ⁊ contra heredē. l. j. in fi. Sed ⁊ si dicamus ꝙ etiam de iure possit dici tam legata q̄ relicta ꝓpter cōmodum rep̄sentatiōis ⁊ ꝓpter actionem ex testamento quod competit taz pro illo q̄ pro tota summa. l. verbis ad. l. fal. de leg. ij. debitor. Attamen non est eiusdem conditionis cuius sunt alia legata vel relicta: qꝛ non potuit in quantitate vere tradita grauari. ff. d dote prele. l. iij. §. vxor igit̄. ergo nō cadit in generalibus verbis testatoris tendētibus ad grauamen mulieris. Nā ⁊ si non fuisset prelegata non caderet: ergo ⁊ idem si fuit: quoniam ad augmentum fuit factum prelegatum ⁊ ad fauorem mulieris: ergo non dz cōtrarium operari. ff. de fun. instruc. si mancipia. de auro ⁊ argen. lega. l. si quis legauerit aurum. Et hoc de primo.

¶ Secūdo possent ꝓcedere allegata ꝑ Juliano si specifice ⁊ expresse dictus vsusfructus fuisset relictus aīo cōpēsandi cū dicta dote saltim vsq̄ ad cōcurrentē quātitatē quatenus excederēt sumptus necessarios dicte dñe ⁊ quatenus excederēt dictā quātitatē dotis aīo donandi ⁊ liberalitatē exercendi vel specifice fuisset dictū ꝙ tam alia legata q̄ hoc prelegatū dotis solueretur de dictis fructibus ⁊ ipse sciens hoc onus acceptasset relictum vsufruc. qō tamen acceptare non tenebatur. Sed eo

spreto

spreto potuisset vti iure suo.d.l.cum ab vno.ff.de leg.ij.sed ipz acceptando censeret acceptasse cũ suo onere cõpensandi.c.officij.de test.hoc aũt in dubio nõ p̃sumit̃ in debito qd̃ habuit originẽ voluntariam.C.de heredi.insti.si cõpensandi.de rei vxo.ac.§.sciẽdũ.ff.de leg.ij.l.creditore.secus si necessariã originez hz.l.si cum dotẽ.§.si pr̃.cũ ibi no.ff.so.ma.q̃ iura fundãt intentionẽ dictoꝝ heredũ.cũ h̃ nõ euidẽter nec specifice testator disposuerit de legato dicte dotis vt de fructib⁹ exoluat̃:⁊ per cõsequens nec qd̃ fructus cũ ea cõpensent̃:⁊ verba eius vt dixi pñt ⁊ debẽt restringi ad alia legata in quibus est alia ratio ꝙ̃ in isto vt.s̃.dixi:⁊ hoc de secundo.

2 ¶†Tertius casus ĩ quo possent procedere allegata ꝑ Juliano in casibus supradictis si nõ esset lata sñia diffinitiua q̃ trãsiuit in remiudi.cõtra dictum Julianũ que vult expresse cõtrarium.s.ꝙ Julianus soluat dictã dotem de bonis hereditarijs. Cõstat autem ꝙ si debuisset fieri compẽsatio cõpetijsset dicto Juliano exceptio peremptoria cõtra petitionẽ dicte do. Bartholomee quã debuisset opponere vsq; ad sñiam diffinitiuã exclusiue:postea vero non potest eam opponere nisi in cã appl'onis.C.sentẽ.rescin.nõ pos.l.peremptorias.de temp.app.per hanc.Et sic nõ oblatio quã Julianus dicit̃ fecisse est illa que nocet:qꝛ potuisset illa fieri ꝑ errorez facti vel iuris:sz sñia post ꝙ̃ dictus error nõ põt allegari mero iure.C.de iur.⁊ fac.igno.l.error.Et sic nõ ob.allegatio dñi aduocati dñ dicit ꝙ cã redacta est ad nõ cãz.l.si fullo.de cõdi.sine cã.qꝛ loquit̃ quãdo post sñiam superuenit cã que prius nõ subsistebat:⁊ sic exceptio nõ cõpetebat:hic vero subsistebat siue iã.d.dña ꝑceperat tot fructus qui sufficiebant ad dotẽ:⁊ tũc cõpetebat exceptio cõpensationis vel solutionis iam facte.siue nõdum ꝑceperat sz erat perceptura ex relicto vsufr.vt alterũ p̃dictoꝝ eligeret.d.l.cuz ab vno.de leg.ij.Patet ergo ex predictis nõ esse verum quod asseritur.s.ꝙ tam ex verbis ꝙ̃ ex mente testatoris apparet debere compensationem fieri:qꝛ immo de neutro constat:⁊ posito ꝙ constaret debuisset opponi exceptio ante sñiam que cum fuerit opposita nunc opponi non potest per predicta. Et hec de tertio ⁊ vltimo casu.

3 ¶†Nunc est videndum an sit verum ꝙ ad dictã dñam vsufructuariã oium bonoꝝ ꝑtineret onus eris alieni exoluẽdi:qꝛ si h̊ esset sicut debebat soluere alijs ita ⁊ sibijpsi.ar.ff.de cõdi.inde bi.frater a fratre.ṽ.porro.⁊ allegat̃ dictũ bar.ꝙ sic in.l.fi.ff.de vsufr.lega.vbi vr̃ casus ꝼm vnã lec.vel si non in totũ saltiz pro dimidia:qꝛ cũ ipsa fuerit instituta in vsufructu ⁊ Julianus in proprietate tanꝙ̃ ambobus institutis ex rebus certis non vl'r vel in quota detracta mentione rerũ videntur ambo fuisse vniuersales heredes quilibet pro dimidia.ff.de heredi.insti.l.ex facto.⁊ sic dicta dña tenebat̃ alijs creditoribus pro dimidia:sz quatenus ipsa erat creditrix actio sua erat cõfusa pro dimidia per aditionẽ hereditatis nõ cõfecto inuentario.C.de pac.l.debitori.cũ concor.Sed hic aduertẽdum ꝙ ĩmo ipsa nõ fuit heres vniuersalis sed particularis in certa re.s.in vsufruc.tm̃. Julianus vero vniuersalis:qꝛ sic voluit testator:vt pz ex ṽbis suis:dũ in institutione vxoris apposuit dictionẽ taxatiuaz tm̃ ⁊ in instõne Juliani ⁊ Rodulphi filij sui facta in ꝓprietate dixit heredes vniuersales ⁊c.⁊ idẽ postea repetit ĩ substõne postea facta de eisdez post mortẽ.d.dñe.Est ergo perinde ac si fuisset instituta ĩ certa re dato coherede vniuersali:⁊ sic onus eris alieni hereditarij non spectat ad eam rõne instõnis:qꝛ pro legataria habebatur:sed ad Julianum vniuersalem heredez.C.de here.insti.l.quotiens.Nec ob.l.ex facto.ff.e.ti.qꝛ ibi.qñ nõ constabat de intentione testatoris quem ex institutis ex re certa volebat esse vniuersalem heredem:qꝛ instituit vnũ in vsufr.⁊ alium in proprietate:vbi vero constabat qꝛ instituit in vsuf.⁊ alium heredem vniuersalem.igitur ⁊c.C.de neces.ser.cũ quidam.in fi.de lega.cum questio.in fi.Et sic non hz locum quod dicitur in contrarium de confusione actionis pro dimidia ꝓpter aditionem hereditatis:quia non pertinuit ad eam aditio Sed quid profuit sibi institutio in dicto vsufruc.patet ex not.per Bart.in.d.l.ex facto.

4 ¶†Videndũ est ergo nunquid teneret̃.d.dña ad debita hereditaria insolidũ:nõ vt heres sz vt legataria vsufr.omniũ bonoꝝ bar.vr̃ velle ꝙ sic in.l.fi.ff.de vsufru.leg.Et ꝑ leges quas allegat vr̃ moueri tali rõne qꝛ qñ vniuersitas oium bonoꝝ defert̃ ex vltima volũtate de tali vniuersitate nõ deducũtur debita ⁊ credita:immo includunt̃ sicut sub noĩe hereditatis deferẽtur.l.nã qd̃.§.fi.⁊.l.cogi.in p̃n.ff.ad trebel.lz secus sit qñ ex dispositione ꝯhentiũ quo casu bona intelligunt̃ deducto ere alieno.l.mulier bona.de iure dotium.Item secus qñ nõ oia sz ꝑs quota bonoꝝ.l.cũ aũt.de leg.ij.⁊.l.nõ ampli⁹.§.fi.de leg.j.qñ aũt deferunt̃ sub noĩe hereditatis tunc non refert an deferant oia an ꝑs quota qꝛ vtroq; ĩcludunt̃ onera hereditaria.l.siqs seruum.§.fi.ff.de leg.ij.vñ glo.ordi.no.in.l.his verbis.ff.de here.insti.dicit ꝙ si nullo alio instituto herede dicaz in presentia vij:testiũ relinquo tali oĩa bona mea:talia verba importãt directã institutionẽ.Si vero instituerã aliũ ĩportãt fideicõ.vniuersale ⁊ vtroq; casu debita includunt̃ vt possit talis conueniri a creditoribus hereditarijs primo casu directis actiõib⁹ secũdo vtilibus:secus si relinqueret certam partem bonoruz:qꝛ tũc intelligeret̃ deducto ere alieno:⁊ sic nec esset ille heres:nec fideicõ.vniuersalis sz legatarius particularis qui non posset a creditoribus conueniri.Et sic bar.istã eandem distinctionez quã faciunt dicta iura qñ relinquunt̃ bona pleno iure quo ad proprietatem ⁊ vsufr.vt distinguatur an relinquant̃ oĩa bona an pars quota ipsoꝝ.ipse bar.vult debere fieri quã non pleno iure:sed vsufru.tm̃ vt si oĩm bonorum teneatur talis legatari⁹ ⁊ possit cõueniri creditoribus sicut si esset fideicõ.vniuersalis ⁊ hoc casu non loquitur ille tex.d.l.fi.Si vero relinquat̃ vsus certe partis bonorum:tunc legatarius non tenet̃ creditorib⁹:qꝛ intelligitur relictus vsufr.illius partis que superit d̃ducto ere alieno:sz si certaꝝ rerũ tunc legatarius nec tenet̃ creditoribus nec ab eo fit deductio eris alieni qd̃ de singularib⁹ rebus non detrahitur sed de vniuersitate.l.qd̃ dr̃.ff.de ĩpen.⁊ hoc vult lex illa ꝼm intellectum Bar.¶Sz ridiculum vr̃ dicere ꝙ ille cui legatur vsufr.oĩum bonorũ habeatur loco fideicõ.vniuersalis vt sic possit a creditoribus hereditarijs conueniri cũ iura in quibus se fundat loquant̃ in eo cui relinquũtur bona pleno iure.s.proprietatis ⁊ vsufr.qui casus longe distat a nostro. Et ideo dico ꝙ sicut qñ relinquitur vsufr.partis quote bonorum intelligitur de illa que restabit deducto ere alieno:⁊ sic legatarius non potest a creditoribus conueniri.Sed heres anteꝙ̃ tradat bona vtenda deducet es alienum ⁊ vendet bona ĩmobilia si aliunde solui non põt:⁊ sic tanto minorem vsumfru.legatarius habebit ⁊ per consequens tam heres ꝓprietarius ꝙ̃ etiam legatarius vsufructus participabit in solutiõe eris alieni:ita ⁊ cũ relinquit̃ vsufructus omnium bonoruz fieri dz qꝛ primo deducetur es alienum ⁊ sic vẽdentur bona hereditaria etiam immobilia si aliter fieri non potest ⁊ reliqua tradent̃ legatario vsufru.ad vtendum fruendum sic tanto minorẽ habebit vsumfructum.tex.est expressus de hoc in.l.vsufructu bonorum legato ⁊c.ff.ad.l.falci.in carta nona tituli que quando fuit relictus vsufru.omnium bonorum ⁊ dicit es alienuz fore deducendũ ex omnibus bonis ⁊ sic ex venditione reꝝ hereditariaruz non ex fructibus tm̃ sicut vr̃ sentire Bar.⁊ fit.deductio ab herede qui solus põt a creditoribus cõueniri nõ legatari⁹ vt sentit bar.⁊ sic vterq; participat in solutione eris alieni itaz proprietarius ꝙ̃ vsufructuarius:non aũt totum onus est vsufructuarij vt sentit bar.de hoc etiaz est tex.exp̃ssus in.l.fi.§.fin autem es alienum.C.de bonis que libe.per quem confunditur dictum bar.vt ibi legendo dixi ⁊ in scriptis scholaribus dedi. Unde ad ꝓpositum cum dicta dña bartholomea petijt dotem suam poterat Julianus vendere vnaz possessionẽ hereditariã ⁊ sibi soluere:si aliunde soluere non poterat vsumfructũ dicte domine diminuisset in illa re.Naz ⁊ ipsa petere hoc potuit:vt dos sua separaret̃ ab alijs bonis:vt no.bar.in.l.debitori.C.de pac.⁊ in simi.C.ad trebel.l.iubemus.Nunc ergo qꝛ non vendidit dictus Julianus gauisa est vsufructu illius rei:⁊ eo finito cogi dz.d.Julianus vendere ⁊ soluere:nõ aũt petere potest vt fructus perceptos cũ dote compenset.Nõ sine cã ergo bal.in consilio allegato per dñm aduocatum heredum predictorum prefate dñe miratur de decisione bar.in.d.l.fi.ff.de vsufruc.lega.⁊ determinat bal.contra eum:qꝛ ipse bar.sentit aliqua que non possunt tolerari.Primo eniz sentit ꝙ ille cui relictus est vsufr.omniũ bonoꝝ possit a creditoribus hereditarijs cõueniri:lz secus sit qñ vsufr.ꝑtis quote bonoꝝ vel reꝝ vt dixerat in p̃cedẽtibus.Et pz ibi ex tex.qꝛ tũc es alienũ prio loco d̃ducit̃ per heredẽ:sed qñ oium nõ deducit̃ sz transit in legatariuz actiue.l.vxori mee.e.ti.⁊ simil'r passiue ꝼm eũ.ꝑ.l.nã qd̃ cum.l.se.⁊ se.ff.ad treb.Et ita manifeste colligit̃ ex distinctione quaz ipse bar.facit.Et sic talis legatarius equiparabitur fideicõ.vniuersali qui similiter potest cõueniri a creditorib⁹ ꝑ dictas leges que nihil faciũt qꝛ vt dixi loquunt̃ in eo cui relinquunt̃ omnia bona pleno iure ꝓprietatis ⁊ vsufr.q̇ vel est heres alio nõ instituto:vel fideicõ.s.alio instituto:vt no.d.l.his ṽbis.ff.de here.insti.Nos loquimur in eo cui relictus fuit solus vsufru.qui est simplex legatarius in quẽ lz trãseãt actiões actiue:vt pz ex.l.vxori mee.⁊ in.l.j.C.de vsufru.e.ti.allegata per bar.quas exercebit tanꝙ̃ procur.heredis in rem suam.l.j.§.fin.ff.vsufruc.quẽadmo.caue.non sic transeant actiones passiue nec est hoc inconueniens:vt patet alibi in emptore hereditatis.C.de here.ven.l.ij.⁊.l.emptor.sed in fideicõmis.vniuersale transeunt actiue ⁊ passiue sicut in heredẽ:⁊ per cõsequẽs vult bar.

talem legatarium eidē cōparari quod est falsum. Secūdo sentit ⁊ innuit Bar. ꝙ ad ipsum solum vsufructuarium pertineat onus eris alieni non ad heredem: ⁊ sic de solo vsufruc. soluere dꝫ ⁊ non tangere proprietatē: qḋ est ēt falsum ⁊ contra dictā. l. vsufru. bonoꝝ legato. ff. ad legē falc. in carta. ix. tituli que vult quod es alienum deducatur ex omnibus rebus ⁊ ex ꝓprietatibus ⁊ ex vsufructu: qꝛ vendētur bona ⁊ vterqꝫ participabit de ere alieno: ⁊ cōtra dictā. l. fi. §. si autem es alienū. C. de bonis q̄ lib. vbi hoc dicit̄ expresse. Ex quibus oībus tollit̄ ⁊ confunditur argumētatio facta per dñm aduocatum Juliani a sufficiēti partium enumeratione ad probandum ꝙ ista dos veniebat soluenda ex solis fructibus non ex venditione ꝓprietatis. ⁊ sic dꝫ dictos fructus perceptos secum cōpensare ⁊ in eam cōputare: dum dicit aut ista dos petitur vt legata: ⁊ qꝛ clarum est qꝛ testator voluit legata solui ex fructibus vendentis per executores: quatenus erūt vltra sumptus necessarios mulieris ⁊ nō vēdi bona immobilia. Aut petitur vt debita: ⁊ idem qꝛ ad vsufructuarium omnium bonoꝝ pertinet onus eris alieni exsoluendi de suo fructu non ad proprietarium. vt vult Bar. in. d. l. fi. ff. de vsufruc. lega. Nam respondetur ꝙ non petitur vt legata sed vt debita. ⁊ quod dictum Bar. non est verum si ita sensit vt refertur qꝛ immo pertinet cōiter ad vtrūqꝫ tā proprietariū q̄ vsufructuarium: qꝛ debent bona hereditaria vendi. ⁊ heres de venditis perdet proprietatē ⁊ vsufructuarius perdet vsumfructum. Et ꝙ intellectus verus illius. l. fi. est iste. Ut multuꝫ intersit an relinquatur vsusfructus partis quote bonoꝝ vel rerum incertarum: an aūt certarum rerum vt primo casu deducatur de bonis primo es alienum per heredem vendēdo bona quatenus expedit ⁊ de residuo tradetur portio legatario vtenda fruēda: ⁊ si vterqꝫ participat d̄ ere alieno: secūdo casu nihil deducitur: qꝛ es alienum non deducitur de singulis rebus: sed de vniuersitate. l. qḋ dicitur. ff. de impē. Et sic onus pertinebit ad solum heredem qui de alijs rebus sibi remanētibus soluet. Nam ⁊ idem esset si certam rem pleno iure proprietatis ⁊ vsufru. legasset qꝛ de alijs non legatis dꝫ heres soluere si sufficiūt non de spāliter legatis alias in subsidium etiaꝫ de illis: vt no. in. l. fi. §. licentia. C. de iure deliberan. el primo in glo. que incipit prius gl. in fi. Et licet illa lex fi. in primo casu loquatur qñ fuit legatus vsusfruc. quote partis bonorum vel rerum incertarum: re tamen vera idem est quando omnium bonoꝝ vel rerum vt fieri debeat deductio eris alieni anteq̄ assignentur res vtende fruende. per regulam. l. mulier. ff. de iure dotium. licet Bar. vt dixi sentiat contrarium ꝙ non fiat deductio: sed transeat es alienum actiue ⁊ passiue in legatariuꝫ: cuius dictū multos facit errare: ⁊ q̄plurimi non intelligunt ipsum non ponderantes que superius dicta sunt. Et in hoc facto dedit plus de labore q̄ expediret pro elucidanda veritate huius negocij. Et caderet hic vna pulchra subtilis ⁊ longa distinctio ad declarationem huius arti. satis inuoluti ⁊ impliciti: queꝫ Bar. voluit explicare in. l. si quis seruum. §. fi. ff. de lega. ij. Sed nō dixit tertiam parteꝫ eoꝝ que sunt necessaria: qꝛ tñ hoc pertinet potius ad legentes q̄ ad consulentes: ne nimis prolixus fiaꝫ omitto: ⁊ sufficit tetigisse quatenus expedit.

¶ Casus talis est.

¶ Aloysius in. Mccccxix. recepit mutuo ab Abraā hebreo ducatos ducentos. xxv. ad rōnem. xvj. pro centenario in anno. ⁊ ita ꝓmisit dictus Aloysius. s. xvj. pro centenario ad rōnē quatuor denarioꝝ pro libra in mense ſm ꝙ priuilegium cōceditvt mutuare possit vsure tm̄ ascenderent ad rōnem. xx. pro cētenario in anno. vnde hebreus fecit isti bonum forum: qui de. xvj. ꝑ centenario conuenit prout in lib. d. hebrei cōtinetur ⁊ pignori dedit pro dicto mutuo aliqua pignora argētea. ¶ In. Mcccc xxj. facta ratione cum dicto hebreo ⁊ soluta certa pecunie quātitate. s. cxxv. pro sorte ⁊ vsuris dictoꝝ duorum annoꝝ. Remāsit debitor pro sorte ī ducatis. clxv. Et hebre⁹ aliqua ex dictis pignoribus restituit. Alia vero apud dictum hebreum remanserunt. Et postea multi anni preterierūt. s. xvj. a dicto. Mcccc xxj. vsqꝫ ad. Mccccxxxvij Quib⁹. xvj. annis nihil pro vsuris dictorum. clxv. solutum fuit. Modo hebreus petit vsuras dictorum xvj. annoꝝ que ad rationem. xvj. pro centenario ascendunt ad ducatos. cccc. xxxiiij. Queritur vtrum eas petere possit attento ꝙ de promissione dictarum vsurarum aliter non apparet nisi prout reperitur scriptū ī libro hebrei. s. ꝙ Aloysius promisit. xvj. ꝑ cētenario ⁊c. Et attēto priuilegio dicto abraā concesso in ea parte vbi dicitur ꝙ si quātitas mutuata sub pignoribus argenteis transcenderit summam. xxv. lib. quātacūqꝫ fuerit possit recipere pro vsuris ad rōnem. iiij. denariorum pro lib. in mense: ⁊ post annum debeat obseruare in vēditione pignoꝝ certas solēnitates: quibus seruatis post annū pignora sint hebrei ⁊ in liberam ptātem eius transeant ⁊c. Cum igit̄ transiuerit. d. annus: imo. xvj. vt dixi Aloysius nollet vł heres eius aliquis soluere nec sortem nec vsuras. Sed ꝙ post dictū annū de dictis pignoribus videatur hebreus sibi satisfecisse. Modo queritur quid iuris. Et certe si pignora que iudeo remanserunt fuerūt vēdita ⁊ idē si ceperit insolutū ⁊ nō sufficiūt ad verā sortē. clxv. quatenus deficit vsqꝫ ad illam ⁊ vsuras ei⁹ hebreus vr̄ ꝙ etiam pro istis. xvj. annis petere possit: qꝛ nō nocet creditori: si pignora non sufficientia vel idonea suscepit: ſꝫ adhuc quantitatem in quam pignus non sufficit petere potest ff. de distrac. pigno. l. quod de pignoribus. si cer. pet. l. creditorem. C. eo. si pro mutua. cum simi. Sed de vsuris totius sortis. clxv. dictoꝝ. xv. annoꝝ est dubiū si pignora nō fuerint vendita ſꝫ hebreus vēdere potuerit: ⁊ ꝙ hebreus illas petere possit facit. nam ex tenore priuilegij pꝫ ꝙ stat̄ libris eoꝝ. In libro aūt continet̄ ꝙ Aloysius promisit ⁊c. qḋ dꝫ ītelligi per stipulationem. l. titia. §. idem respondit. de ver. obli. ⁊ sic subesse videtur vinculum stipulationis sine qua vsure ex cōtractu stricti iuris non possent peti. l. j. ⁊. iij. C. de vsur. l. j. de condi. inde. cum simi. Sed ⁊ si nulla conuentio vsurarum interuenisset vsure cōsuete ⁊ concesse peti possent: qꝛ promisse censerent̄. l. ꝙ si nolit. §. qui assidua. de edil. edic. l. si pri⁹ in. §. recte. de aqua plu. ar. ¶ Nec ob. videtur ꝙ post quinquēnium. Mccccxv. quo fuit priuilegium concessum ⁊ sic vsqꝫ ad Mccccxx. ⁊ postea non fenerādi facultas cōcessa est. Nam illud est de nouo fenerare quod post quinquēnium non lꝫ. ⁊ aliud est fenus mutui facti infra quinquēnium exigere quod lꝫ etiam post quinquēnium. ad hoc. ff. de neg. gest. l. nam ⁊ seruus. §. si viuo. in fi. ¶ Priuilegiū autē in fine post dictum quinquēnium quo durat facultas fenerandi prefigit sex menses quibus hebrei necessitant̄ expectare volentes luere pignora: ⁊ inter dictos sex menses illa nō possunt vendere vel sibi iure dñij vendicare. ⁊ sic non obstat intentioni hebrei: vt post sex menses non possit vsuras petere. Queritur consilium pro parte dicti Aloysij.

1 ☞ Non obstante conuentione ꝙ iude⁹ possit ad vsuras dare ad quatuor pro. 100. si tñ accipit pignus ꝓ minori precio nō hꝫ actionē ad reliquā sortē ⁊ minus ad vsuras.

Et de intellectu. l. creditor. ff. si cer. petatur.

3 Uerbū potest affirmatiue prolatū non importat necessitatem in dispositionibus inter viuos.

2 Et solēnitas introducta in venditione pignoris in fauorē debitoris si omittatur non vitiat.

¶ Consilium. ccxcv.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Si dicta pignora fuerunt vēdita per Judeum vsqꝫ ad quātitatem redactā ex venditione: fuit extincta oīs oblīo sortis cum in eā computet̄. iuxta ea que hn̄r ⁊ no. per Cy. in. l. j. ⁊. ij. C. de pig. actio. in quantitate redacta ex venditione fructuum reꝝ obligataꝝ qui sunt obligati sicut res: ex quib⁹ ꝑcepti sunt ff. in qui. cau. pig. tacite ꝯhitur. l. in ꝑdijs. C. e. ti. quāuis. ⁊ per consequēs vsqꝫ ad dictā quātitatē desierūt currere vsure. C. de vsu. l. acceptā. vbi post oblationē ꝺpositionē ⁊ ꝯsignationē sortis q̄ hn̄t vi solōnis. C. de sol. l. obsignatiōe. desinūt vsure currere fortius post veram solutionem seu cōpensationē que viꝫ solutionis hꝫ. ff. qui po. in pig. habe. l. si debitor.

¶ Idem videt̄ dicendum si non vendidit ex die tñ quo vēdere potuit. s. post lapsum anni: qñ ex tunc effecta erant sua virtute cōuentiōis ꝑdicte: ⁊ sic cum videatur insolutū data fuit oblīo sortis extincta: ⁊ conuersa in ꝑtium ⁊ cōpensata. l. eleganter. ff. de pig. actio. ¶ † Nec obst. si dicat̄ qḋ istud est veꝝ seruata certa solēnitate que hic non fuit seruata: qꝛ illa solēnitas requirit̄ in fauorem debitoris. Sed si expedit debitori ꝙ etiam ea non seruata dicta pignora intelligantur fuisse iudei ex die quo potuit vendere ne de cetero currant vsure: non est curandū ꝙ non fuerit seruata sicut in si. no. in. l. eleganter. ff. de dolo. qñ dolus dedit cām contractui bonefidei: qꝛ contractus est nullus in fauorem dolum passi: vt possit reuocare si vult: sed si non vult vꝫ bene facit. l. ij. ff. de leg. cōmis. de in diē adiec. l. sabinus. de pig. act. l. quāuis. in prin. in ratione sui. Et si dicat̄ immo. l. illa quāuis. facit in contrarium qꝛ vult ꝙ lꝫ fuerit actū ꝙ creditor possit vendere pignus: tñ si non vult vendere non tenet̄. Respondet̄ ꝙ hic dicitur alr̄. s. ꝙ pignora sint ipsius iudei lapso anno ⁊ seruata certa solēnitate: de q̄ solēnitate si nihil dixisset lapso anno statim fuissent effecta sua: qꝛ semel sic voluit: ⁊ sicut debitor postea non audiretur inuito iudeo si vellet pignora sibi restitui. ita nec econuerso deberet audiri iudeus inuito debitore si diceret nolo ꝙ fuerint effecta mea nec ꝙ oblīo sortis fuerit extincta: ſꝫ volo tibi restituere: ⁊ ꝙ mihi restituas sortē ⁊ vsuras

que

que interim|cucurrerunt:⁊ hoc per.l.iij.que incipit.preterea.in fi.ff.man.⁊ ꝑ rōnem:qꝛ non dꝫ quis audiri postulans id cuius contrarium non esset postulaturus.C.de solu.l.pe.ff.de pet.he. si rem ⁊ precium.⁊ sic iudeus non posset.post lapsum anni renunciare dicto pacto:lꝫ videatur fuisse appositum sui fauore si erat casus quo posset concernere fauorem debitoris prout est in casu nostro inuito debitore.arg.ff.de pac.si cuꝫ fundū. Sed pacto quod posset vendere bene posset renunciare qñcunqꝫ qꝛ fauore creditoris dūtaxat censeretur fuisse appositum cum requiratur factum ipsius creditoris invendendo quod impendere non tenetur si non vult.Nam ⁊ si nondum vendidit debitor offerendo sortem posset petere sibi restitui:solennitas autem q̄ ex forma pactorum colligitur solius debitoris fauorem respicit cui potest renunciare ⁊ si sua interest ꝙ intelligantur pignora facta iudei etiam ea non seruata effecta sua sunt:ne qd̄ eius fauore ⁊c.vt in iuribus vulgaribus.C.de rei vxo.ac.§.accedit in fi.ff.loca.l.ea lege.in prin.Et si dicatur etiam hic fuit conuētum quod iudeus post certum tempus posset vēdere:⁊ sic sumꝰ in terminis legis predicte q̄uis respōdetur ꝙ illud fuit dictū in consequentiam dominij quesiti de quo prius dictum fuerat quod quidem foret etiam si dictum non fuisset:cum dominꝰ effectus facere possit de re quicquid vult.ff.de pact.l.penul.⁊ sic est perinde ac si non fuisset expresse dictum cum expressio eorū que tacite insunt nihil operetur.C.de fideiusso.non recte.ff.de legatis primo.l.tertia.in.l.vero q̄uis.de pigno.actio.non fuit actum quod dominium pignoris scilicet acquireretur creditori:sed solum quod posset post certum tempus pignus vendere si pecunia non fuerit soluta:quo casu subintelligitur conditio scilicet si voluerit non aliter:quia sui tantū fauore censetur tale pactum appositum:vt ibi patet† quod etiam significat verbum possit quod affirmatiue prolatum in dispositionibꝰ inter viuos non importat necessitatem[a].ff.de off.presi.l. sepe.de iud. non quicquid.⁊ no.ꝑ Bar.in.l.gallus.in prin.ff.de lib.⁊ posthum.Sed pactuꝫ quod transacto certo tempore pignora sint creditoris non continet dictum verbum possit:⁊ sic est precisum nec subintelligitur dicta conditio si voluerit cum non expecteť aliud factum suum sicut expectatur impotentia vendendi:⁊ constat ipsum iudeum semel hoc voluisse tempore conuentionis: ⁊ sic vlterior voluntas non expectatur.argu.ff. de aqua plu.arc. l.in diem.cum ibi nota.prefatum ergo pactum censetur factum gratia vtriusqꝫ scilicet iudei si pignus plus valet q̄ sors ⁊ vsure:⁊ gratia debitoris:si minus valet:quia tunc presumitur ip̄m non debere pignus luere.l.qui habebat.ff.de lega.iij.⁊ ibi not. ⁊ sic habere ipsum pro derelicto apud creditoreꝫ:⁊ interest sua quod cedat insolutum ne vlterius currant vsure:vnde in piudicium eius iudeus non potest huic pacto renunciare sicut nec econuerso.vt dictum est.

¶Nunc est videndū de eo qd̄ est vltra p̄cium redactum ex venditione pignoꝝ:ponamus enim ꝙ pignora valebant.centuꝫ.xxv. tempore saldi facti:⁊ qd̄ tm̄ fuit redactum ex eis:sed debitū sortis ascendebat post factum salduꝫ ad centum.lxv.vt dicitur.de quibus deductis.cxx.remanserunt.xl.pro sorte que a.xvj. ānis citra non fuerunt soluta nec petita:vtrum possint nunc peti cū vsuris currentibus a dicto tempore citra. ¶†Et quantuꝫ ad sortem.l.dicta.xl.videtur clarum qd̄ iudeus possit ea petere ꝑ certi conditioneꝫ ex mutuo:qꝛ sibi non preiudicauit retinēdo pignora minoris valoris tempore saldi:⁊ restituendo reliqua pignora sicut si ab ipso principio sic accepisset.ff.si cer.pe.l. creditor qui nō idoneū.cū cōcor. ¶De vsuris vero est maius dubium qꝛ ꝑ illis nulla cōpetit actio:cum nulla fuerit orta obligatio ciuilis vel naturalis omni iure taꝫ diuino q̄ humano:tā canonico q̄ ciuili.ff.de condi.inde.si non sortem.in prin. iūctis his que no.per glo.⁊ doc.in.l.j.C.de summa trini.⁊ in auten.ad hec.C.de vsur.Nec dicta|cōuentio facta cū cōitate q̄ hꝫ vim legis vel statuti.ff.de publi.l.cesar.C.de do.inter virum.l. donationes.potuit hoc inducere sicut si per viam statuti fuisset hoc factum:qꝛ non valeret:immo facientes essent excōicati.vt ī cle. j.de vsur.lꝫ pignora possent retineri virtute dicte conuentiōis que facilius potuit inducere retentionem ⁊ exceptionem q̄ cōcedere actioneꝫ.ar.ff.de pac.l.iurisgen.§.igitur nuda.⁊.l.rescripto.§.si.iuncta.l.j.C.per quas perso.nob.acqui.

¶Sed in cōtrariū facit qꝛ ſm hoc dicta ꝯuentio fuisset ludibriosa ⁊ nullius valoris.Et sic dicti iudei remanerēt decepti ex eis ꝙ nō p̄sumiť voluisse cōitas.arg.C.de pac.l.si quis in ꝯscribēdo.circa mediū.Si em̄ nō potuit facere vt ꝑ vsuris soluendis nasceretur obligatio ⁊ actio:similiter non potuit facere vt pro eis possent pignora retineri:qꝛ ſi ꝑsona debitoris non est obligata siľr nec res date pignori sunt obligate cū hypothecaria q̄ est accessoria sine principali nō possit a principio contrahi:licꝫ ex postfacto possit remanere.C.de luitione pi.l.intelligere:⁊ qd̄ no.in.l.si heres pecuniā.ff.ad treb.Cuꝫ ergo dicta cōuētio det facultatē dictis iudeis p̄standi ad vsuras tam sup pignoribus q̄ sup instr̄is sine pignore videť voluisse cōcedere tā retētionē pignoꝝ q̄ etiā actionē.arg.ff.de acqui.re.do.l.statuas.Et posito ꝙ stricto iure nō potuerit hoc facere:tm̄ videť voluisse qd̄ de facto seruet:⁊ qd̄ de hoc nō possit in iudicio opponi:⁊ sic tātum erit quantū esset si de iure valeret.ff.de ma.testa.q̄ habebat. in fi.in tex.⁊ glo.extra de excep.cū ecclesiastice.⁊ qd̄ no.gl.ff.si cer. pe.lecta.q̄ incipit infra menseꝫ.⁊ Bar.C.de transac.vbi pactū in pe.col.de iudi.ꝑperandū.in prin.Parū em̄ fuisset dictis iudeis potuisse mutuare ad vsuras si eas necꝫ viā agendi:nec ꝑ viam excipiendi vel retinendi possent ꝯsequi sicut in simi.dꝛ.ff. de orig.iur.l.ij.§.post originem.Breuiter dici pōt ꝙ cuꝫ dicta conuentio p̄ter oēm dispositionem iuris immo cōtra oēm vt.s. dixi toleretur ꝑpter hoim necessitates:⁊ sic facta potius q̄ de iure sit restringenda vt quāto minus possit ius offendatur. Et sic quatenus imminet necessitas pur ꝙ aliquid operetur ⁊ non sit superflua obseruetur.arg.ff.legibus.l.quod contra.de reg. iur.que ꝑpter necessitatē.de of.ꝓꝯ.l.senatus.de iu.sedꝛ si resti tuatur.§.sed ⁊ si dies.C.de inof.test.l.si qñ.in prin.cū multis similibus.Hoc aūt fiet si dicamus ꝙ ꝑ viā tm̄ retētionis pignoris possint eas cōsequi qñ data sunt pignora ⁊ ꝑ viaꝫ exceptionis si non sunt data ⁊ vsure fuerint sponte solute:⁊ sic nō cogantur eas restituere nec pignora nisi eis soluantur:qd̄ tm̄ de iure cōi non est:immo possent cōpelli ad restituendū tā vsuras q̄ pignora sine solutione vsuraꝝ.c.post miserabilem.extra de vsur. Et sic dicta cōuentio nō erit iudeis inutilis cū dictis casibus operetur satis:potuit aūt cōitas denegari facere audientiam volentibus iudeos molestare ⁊ repetere vsuras solutas vel pignora ⁊ tollere suis iudicibus iurisditionem vel eius exercitiū iuxta no.in autē.statuimus.C.de epi.⁊ cle.ꝑ Bal.⁊ iuxta illud meum nō tuū tibi denego auxiliū vt no.in.l.assiduis.C.qui po. in pig.hab.vnde nō tolleť subditis auxiliū qd̄ aliunde haberēt:puta in curia ecclesiastica maxime romana si dictos iudeos ibi reperirent:sed magistratus ipsius cōitatis habent iurisditionē[a] ab ipsa cōitate:quā cōitas sine iniuria cuiuscūqꝫ pōt eis auferre vel exercitiū suspēdere vel tollere:non sic potest cōitas suis magistratibus dare iurisditio.in reddendo ius iudeis vsuras petētibus:cū illā de iure nō possint habere ⁊ sic nec cōitas pōt eis dare sine iniuria subiectoꝝ ēt ꝯsentiētiū:qꝛ non p̄nt in hoc ꝯsentire:cū ēt si velint non possint se ad vsuras obligare sine iuramento.c.debitoreꝫ.⁊.c.ad nostram.de iureiur.Caueant ergo iudei ꝙ vel mutuent cum bonis pignoribus vel talibus ꝑsonis de quibus cōfidant ꝙ sponte soluant nec sperent posse cōsequi iustitiā sup vsuris[b] soluēdis virtute dicte ꝯuētionis: que nec istud ꝯtinēt nec exp̄sse nec sic dꝫ interp̄tari:vt ꝯtineat id qd̄ de iure facere nō potuit cōitas.ar.l.si pater.ff.que in frau.cre. l.quāq̄.de ritu nup.l.si qs sub cōditione.ff.de condi.insti. cum ibi no.ꝑ Bar.de ope.lib.l.hoc demū.⁊ no.in.c.j.de cōsti.lib.vj. in nouel.super verbo noscuntur.de immu.eccle.eos.eo.li.postq̄ talis conuentio non est eis penitus inutilis:sed aliqd potest operari quod sine ea non possent habere vt supra ostensum est. Et hoc quantū ad vsuras.Quantum vero ad sortem q̄ restat soluenda videtur ꝙ sicut pignora etiam si multo plus valeant transacto tempore sunt ipsius iudei:qd̄ tm̄ a iure improbatum est.C.de pigno.l.fina.ita si minus valeant dānū sit ipsius:et sic non habeat locum illa.l.creditoꝝ.ff.si certum pe.per titulum qd̄ quisqꝫ iuris:⁊ vt contrariorum sit eadem disciplina.l.⁊ si cōtra ff.de vulg.⁊ pupil.

☞ Eiusdem thematis cum superiore consilio:nam supra cōsuluit Paulus pater:hic vero Angelus filius.

¶Consilium.ccxcvj.

In christi nomine amē.

¶Casus p̄ns quātū ad vsuras ꝙ ille peti nō possint de iure cōi nullā aut modicā hꝫ dubitationē:nā vsuras hodie peti posse vtriusqꝫ testamenti pagina detestať[c] nec si ꝓmittantur aliq̄ nascitur obligatio.de vsur.c.iij.cū seq.⁊ adeo sunt indebite:vt etiā sciēter solute repeti possint.de cōdi.inde.si non sortem.in prin.⁊.§.si falso.⁊ ibi ꝑ Bar.⁊ dn̄s meus ēt supra aliunde hoc tetigit.Attento ēt priuilegio ⁊ facultate fenerandi iudeis per dn̄m concessa:siľr dicendum est iudeū vsuras istas petere non posse:nā lꝫ ⁊ fenerandi ⁊ cōsequēter vsuras petēdi videať concessa facultas:qñ sup chartis ⁊ instr̄is feneranť.vt in illo.c. instrumenti siue priuilegij:qꝛ tunc ex pignoribus iudei nihil lucrari possunt qñ tm̄ feneranť sub pignoribus dicēdū est dominum actionē sup vsuris non ꝯcessisse:sed tātūmodo pignorū retentionē ꝑ illis.talis em̄ ꝯcessio cū oīno exorbitet ab vtroqꝫ iu

¶Necessitatē.Quid a n̄t hoc verbū possit significet vide Bal.in cōsili.ccclxxxi.in tertia parte.

¶Sup vsuris Vide bald.in ꝯsi.cccxcv.i.v. parte.Et nun quid xp̄ianus a iudeo reexigere possit vsuras a iure ciuili ꝑmissas.vide ꝑ eū in ꝯsi. ccccxlix.in.iij. parte.

¶Detestať. adde bal.i ꝯs. cccxcv.in quīta parte.

re: sz instante dño p suos subditos esset seruanda: vt lex vel statutum. iuxta no. p Bar. in. l. ciuitas. si certū petatur. post prin. data tñ licentia loquendi et postulata venia concludendū esset nullam fore: nam si etiā iudei cõpellēdi sunt ad restituēdas vsuras p dños seculares. vt in. c. post miserabilē. iuncto eo qd not. Archi. xiiij. q. iiij. c. alio. ergo non pñt dñi tēporales eis ꝯcedere vt possint illas extorquere. si serui. ven. l. altius ibi. qꝛ quod alium facientē ⁊c. de admi. tut. cū hereditas. de elec. dudū. el. ij. Nā ⁊ lex impialis sup vsurꝭ exigēdis hodie facta nō teneret cū in cõcernentibus aīe piudiciū ꝯtra canones leges late non tenent. iuxta no. in. c. ij. de reg. iur. lib. vj. ⁊ qd plene legit p Ioan. an. in merc. in regu. iuris. peccatum. Ideo talis ꝯcessio domini restringenda est ex mēte dñi vt actionē p vsuris ꝯcedere voluerit: vbi iudei sine pignorib⁹ feneranť p iura p. d. meū in hoc algata. Nec is intellectus extraneus videri dꝫ ea rõne: qd nec retentio potuerit ꝯcedi sicut nec actio: cuꝫ nulla subsit obligatio vsurarꝫ rõne cuius pignora retineri possint. naꝫ talibi ꝯtingit in simili vt pignora retineri possint p eo ad qd non sunt obligata: si occasione crediti apud creditorē sunt. l. si nõ sorte. §. si centum. de cond. inde. l. j. ⁊. ij. C. ēt ob cyrogra. pecu. ⁊ multis iurib⁹ pbatur ꝙ retentio p eo cõsequēdo ꝯcediť p quo actio nõ competeret. de leg. ij. codicillis. in prin. l. si in area. de cõdi. inde. cū simi. l. si quis sciēs. ⁊. l. si domū. C. de rei ven. cū ibi not. Cū igiť in casu pñti data fuerint pignora p supradicta defendi potest vt etiam quatenus sors est maior pignorꝫ estimatione vsure illius pluris peti nõ possunt ēt si pignus extaret: qꝛ ad hũc finē iudeus cõseruasset vt tanti tpis vsuras cõsequereť qꝛ hoc vnicuiqꝫ sane mētis absurdissimū videť. de pbē. dudū. ver. ꝯsiderātes. l. nā absurdū. de bo. liber. l. põp. scribit. de neg. gest. Sed ēt cõcesso sine piudicio veritatis ꝙ p vsuris ꝯsequēdis indistincte dñs voluerit actionē cõcedere: nõ solū vbi non sunt data pignora sꝫ ēt vbi data sunt ⁊ illa nõ forte sufficiant p oīm annorū vsuris. Adhuc idē in pñti casu cõcludēduꝫ est vt debitor hodie nec ad sortē. clxv. ducatorꝫ nec ad eius vsuras teneť. Nā cū dñs suis subditis p hunc modū in dñio suorꝫ pignorꝫ piudicare potuerit cõcedēdo ꝙ post annū efficiant creditoris. C. de iure domi. impe. l. fi. Nec translatio dñij in creditorē impediat ex phibitione. l. cõmissorie in pignoribus qꝛ phibitio illa locū nõ hꝫ qñ cū alio quā cū debitore fit talis ꝯuētio. l. si. in prin. de ꝯhen. emp. ⁊. l. calippus. ⁊ ibi no. de solu. dicendū est ista pignora post annū effecta fuisse iudei ⁊ cõsequēter vsurarū cursum fuisse impeditū. ff. de vsur. l. in eū. ⁊ dñs meus in prin. cõsilij tetigit etiā si solēnitas citationū nõ fuerit obseruata. Illa eīm requiriť vt deprehēdať volūtas debitoris q̄ si fuerit negligens psumiť voluisse cedere pignori ⁊ ꝙ illud remaneat hebreo insolutū p sorte ⁊ vsuris decursis ⁊ amplius vsure nõ currant q̄ voluntas debitoris multomagis deprehendiť ex taciturnitate tot annorū ꝙ̄ ex bina vocatione cū sepius non solū bis pꝑter cursum menstruū vel annuū vsurarū interpellatus intelligať ad pign⁹ luēdum. Et sicut facta illa citatione ⁊ debitore nõ luēte videretur vsurarū cursus impeditus nec posset hebreus nolle dñium rei: sed velle ꝙ vsure cõtinuo currant: inuito enim creditore satisfieri potest ne currant vsure etiam si tempus restõni esset appositū ⁊ añ tps debitor satisfacere vellet. iuxta no. post glos. in. l. qui rome. in prin. de verb. obli. sicut debitor inuitus compelli posset ad restõnē sortis ēt si vellet vsuras soluere. l. fi. in fin. de iure dot. Ita ⁊ multomagis clare cõstat de hac voluntate debitoris volentis dimittere pignus: si tanto tpe neglexit ꝙ pign⁹ non plus valeat ꝙ̄ sors ⁊ vsura. d. l. qui debebat. de leg. iij. ⁊ qd not. in. l. si tibi hõ. in prin. de leg. j. Ita ꝙ ex hac tacita voluntate etiam volens post annos recuperare pignus si extaret inuito iudeo non audireť. Lꝫ eīm iudeus nõ cõpellatur solēnitatē ipsam citandi obseruare cū ex facto suo depēdeat sicut nec cõpellereť vendere lꝫ vendendi facultatē haberet. l. q̄uis. de pig. act. retinere tñ pignus in cām sortis ⁊ vsurarꝫ bene cõpellitur sicut cõpelleretur debitore expꝛsse satisfacere volente. Quinimmo si pignus ab initio minus valeret ꝙ̄ ipsa sors lꝫ in eo quod minus ex pignore redigi põt de iure non videatur piudicatum etiā vbi pignus sibi esset adiudicatū vt est tex. in. l. fi. §. sed si q̄dem. C. de iure do. impe. Dicit tñ glo. in. l. creditor. si cer. pe. qd Venetijs nõ seruatur sed ibi seruať qd creditori in illo ad qd pignus non sufficit sibi piudicauerit ⁊ sic de vsuris illi⁹ pluris quod esset in sortem quā in valore pignoris frustra dubitareť sed ⁊ si illud plus sortis petere posset: illius vsuras conseq̄ nõ potest: nec retentione: cum pignus sufficiens non habeat: nec actione ex quo ab initio cum pignore mutuauit fm ea q̄ supradicta sunt.

a ¶ Probatū. Vide bald. in cõsi. cccclxxxvj. in. j. parte. ⁊ do. Alex. de imo. in ꝯs. iiij. in. iiij. col. ver. veruꝫ quia. in scda parte.

¶ Idem ergo qd dñs meus supra cõclusit dico ⁊ consulo ego ei⁹ natus Angelus de cast. vtriusqꝫ iuris doctor: ⁊ ad fidē me subscripsi ⁊ sigillaui.

¶ Casus.

¶ Quidam magister Ioannes accepit Beatricem vxorem que inter alia bona habebat domum quādam quam ipsa Beatrix et sui antecessoris. lxxx. annis et pluribus semper possederunt vt propriam ⁊ dictam domum ipse magister Ioannes vt dotalem tenebat: licet expresse in dotem sibi data nõ fuerit. Et cum eam reficere vellet: quidā pone. A. prohibuit eum ne reficeret asserens domū esse suam. Cuius verbis aliter non discussa: nec inquisita veritate dictus magister Ioannes credidit ⁊ dictam domū conduxit ad liuellū a dicto. A. per publicum instrumentuꝫ ad solutionem perpetui liuelli se obligando. Sed post talem contractum factum iam sunt. xv. anni ⁊ plures dictus magister Ioā. nunꝙ̄ aliquid soluit. Et decessit postea etiam eius vxor Beatrix. Relicto ex hoc matrimonio magistro Iacobo filio qui etiam nunꝙ̄ post mortē parētum aliquid soluit. Mõ A. predictus volens sibi satisfieri de pensionibus preteritis: et etiam ad futuras declarari dictū magistrū Iacobū obligatū esse in iudicio produxit instrumentū suū liuelli. Et qꝛ pro tunc dicto instrumento nihil obiectū fuit: ⁊ nihil habebat vnde solueret dictus magister Iaco. missus fuit in carcerem. Et cum quidam sibi in carcere existenti suaderent: ꝙ bonum esset si vellet exire carceres: vt iuribus suis que habebat in dicta domo renūciaret. Ipse similiter ductus his verbis generaliter renunciauit omni iuri quod habebat in ista domo: quam renūciationem ipse. A. admisit licet de iure non fuisset coactus inquātum renunciabat liuello: iuxta no. in. l. is cum quo. de aqua plu. arc. et exiuit de carcere: ⁊ ipse. A. in possessionem. d. domus se induxit ⁊ stetit aliquibus annis ipsam locando ⁊ pensionem exigēdo. Modo magister Ia. experiri vellet de iuribus suis ⁊ vēdicare dictam domū de manibus titij. Dicens illam per matrem suam ⁊ antecessores eius longissimo tempore fuisse possessam: aliter dominiū suum nõ videtur posse probare. Et dicit ꝙ contractus liuelli per magistrum Io. eius patrem factus ei nullo modo habet preiudicare: nec eius matri preiudicauit cum domus ipsa non esset dicti eius patris sed matris. Nec etiā renūciatio per eum facta sibi videtur nocere. ¶ Modo queritur quid iuris. Laus deo.

1 ¶ Si maritus recognoscat rem vxoris ab aliquo in liuellū non nocet vxori vel eius heredi. 2.

2 Si confiteor rem meam esse tuam non est donatio in ista confessione.

3 Et prescriptio longissimi tēporis cum bona fide parit rei vendi. etiam aduersus verum dominum.

¶ Consilium. cccxcvij.

In christi noīe amen.

¶ Certe si dictus magister Iacobus probat de longa possessione matris ⁊ suorꝫ antecessorum etiam si alium titulum nõ ostendat: quia nec forte ex antiquitate mortalitatis testium vel aliter non possit ostendere satis videtur ad eius dominiū etiam directe in iudicium deductum probatū a: vt dicit bal. in. l. iudicia. C. de rei ven. in. vj. qõ. 1 †Et contractus liuelli per magistrum Ioannē eius patrē facti de dicta domo eius matri: ⁊ per ꝯñs nec sibi potuit piudicare: cū non esset sua dicta domus. §. ante oīa. de pact. ⁊ in regula iuris. non dꝫ. ⁊ si etiam fuisset ꝑpria cõducendo eam ignorāter ⁊ etiam soluendo pensionem sibi nõ piudicasset q̄cunqꝫ de dominio postea doceri posset. iuxta no. in. l. si rem aliquā. de acq̄r. pos. Sic dꝫ intelligi qd habeť in. l. litib⁹. de agri. ⁊ cēsi. Multo minus piudicat si non fuerit ipsius magistri Ioannis sed vxoris etiaꝫ si fuisset dotalis: qꝛ alienare non potuisset: facit quod no. in. l. doce ancillā. de rei ven. ⁊ longe minus in casu pposito vbi non erat dotalis: sed parafernalis poti⁹ dicte vxoris. Renunciatio etiam ꝑpria dicti magistri Iacobi non videtur sibi preiudicare: qꝛ facta ab eo existente in carcere ⁊ ad cõmodū ei⁹ qui eum ibi detrudi fecerat ⁊ dolose vt istam renun. cõsequeretur: qd met. cau. qui in carcerem. Nec ipse intēdebat renunciare nisi vtili dñio qd credebat habere ex contractu liuelli in dicta domo: directo aũt cū illud ignoraret non voluit renūciare. iuxta no. in. §. duo fratres. Et dato qd in directo renunciare voluerit non tñ illud perdidit qꝛ nõ abdicatur nisi abdiceť. Sed non potuit abdicari dicto. A. vt puta nulla cā subsistente ⁊c. l. nunꝙ̄ nuda. Nec est dicendum saltem subfuisse causaꝫ donatā. 2 Facit qd no. Bal. in. l. cū falsa. de iur. ⁊ fac. igno. † vbi si confiteor rem meam esse tuam in ista confessione non est donatio: lꝫ Bar. ibi cõtra sed dūtaxat resultat pbatio ꝙ res ista sit tua ꝙ̄ quam admittiť pbatio ipsius cõfitētis: vnde queriť sanū cõsilium p hac parte. ¶ Poniť ēt in facto ꝙ dictus magister Iacobus anteꝙ̄ dictā renunciationē faceret duxit vxorē cui p restitutione

stitutione dotis obligauit bona sua q̄ mortua fuit in matrimo
nio relicto ex eo gregorio cōi filio. Qui grego. in ista domo p̄
tendit ius hypothece ꝓ securitate dotis materne cū aliūde eiꝰ
pater magister Jacobus nō habeat vn̄ dictas dotes restituere
3 possit. † Si iste magister Jaco. pōt ꝓbare de possessione lōgis
simi tēporis matris sue ⁊ suoꝝ antecessoꝝ p̄sumit̄ bona fides
in eis: lꝫ de titulo non ostēdat nec pōt mala fides ꝯtra eos pre
sumpta ꝓpter defectū tituli allegari post lapsum longissimi tē
poris etiā per illū q̇ pretenderet ⁊ ꝓbare vellet se dn̄ꝫ ꝓut sing.
no. Bar. in. l. cū q̄rebat̄. in fi. C. vn̄ vi. Ex quo sequit̄ ꝙ etiaꝫ si
dictus. A. q̇ p̄tendebat se dn̄m re vera fuisset ante lapsuꝫ dicti
temporis longissimi tn̄ contra fuit p̄scriptum saltim vtile do
minium rōne cuius p̄scriptionis non solū dicta dn̄a acq̇suerat
exceptionē ⁊ ēt heres ante quousqꝫ possederunt sed ēt actioneꝫ
⁊ vtilem rei vendicationem etiam cōtra dictum. A. veterem do
minum vt est casus in. l. si quis emptionis. §. j. ver. vt si quidem
bona fide. C. de p̄scri. xxx. an. cui dn̄e vel heredi eius nō p̄iudi
cauit recognitio facta ꝑ maritū. l. sumus. §. ante oīa. ff. de pac.
nec ꝓpria renunciatio dicti eius Jacobi si fuit facta per errorē
C. de transac. sub pretextu. la secunda. in fi.

¶ Casus talis est.

¶ Ser Franciscus torus de Este ⁊ ēt sui p̄decessores soluerunt
magno tp̄e. xx. ānis. ⁊ vltra Ser Antonio papino ⁊ suis ān̄ces
soribꝰ affictū certaꝝ terraꝝ positaꝝ in comitatu Este. Cū autē
iam sunt. xx. anni ⁊ vltra dictus Ser Anto. interpellaret dctm̄
Ser. Fran. suꝑ dicto affictu ser Fran. recusauit eū soluere di
cens se non teneri ⁊ male in p̄teritum soluisse q: dicit se domi
num istaꝝ terraꝝ ostendēs instr̄m publicū vbi cauet̄ ser Bar
tholomeū toꝝ dicti ser Francisci patruū emisse a ser Jac. papi
no dicti Ser Anto. patre dictas terras ⁊ ꝓ illis p̄ciū soluisse ⁊
sibi traditas fuisse qd̄ videns ser Anto. p̄dictus a dicta sua pe
titione affictus se retraxit ⁊ vt. s̄. dixi iam sunt. xx. anni ⁊ vltra
dictus ser Franciscus nihil vnq̄ soluit: prout ipse asserit. De
cessit postea ser Anto. eius filia ⁊ heres ⁊ nūc vxor cuiusdā do.
Philippi del cortiuo de Padua ⁊. d. do. Philippus cui ī do
tem obuenerunt eius bona petunt ⁊ vendicant dictas terras di
centes eaꝝ dn̄ium ad se spectare: occasione longe solutionis di
cti affictus facte ser Antonio ⁊ p̄decessoribus. Ex hoc eniꝫ di
cunt ser Frā. sibi in suo dn̄io p̄iudicasse: ⁊ p̄sumit̄ ꝙ a dicto ser
Anto. vel suis dictas terras ꝯduxerint vel rectius ex hac solu
tione dicunt ipsi eoꝝ dn̄ium p̄sumi ꝑ no. in. c. inter dilectos. de
fide instru. qd̄ si est veꝝ ad restitutionē dictaꝝ terraꝝ videt̄ qd̄
ante oīa dictus ser Fran. teneatur per condi. ex. l. si quis condi
tionis. C. locati. non obstante exceptione ꝓprij dn̄ij: quinimmo
dictum ser Franciscū nullum dn̄ium in eis habere: q: terre q̄s
ipsi petunt: ⁊ quas ser Franciscus possidet si nō sunt ille q̄ sūt
vendite: q: nō habent cōfines in instr̄o appositos sed alios vn
de dicūt ꝙ pōt esse qd̄ dictus ser Bartholomeus emerit alias
terras cū cōfinibus ī hoc instr̄o descriptis ⁊ illas forte aliena
uerit: iste aūt quas petunt sunt diuerse ⁊ nunq̄ fuerunt empte
ꝑ dictū ser Bartholomeū. Et postremo dicūt ꝙ ēt si occasione
dicte vēditionis in istis terris ser Franciscus haberet dn̄ium
non pōt illud allegare vigore statuti vigentis Padue vbi ca
uetur qd̄ si quis possederit ꝑ se vel ꝑ suos autores possessiōes
aliquas pacifice ⁊c. ꝑ. xx. intelligat̄ dn̄s ⁊ non possit molestari:
cū itaqꝫ. xx. annis ⁊ pluribus possederint istas terras: possede
rint dico per istū colonū. s. ser Franciscū qui ex dicta longa so
lutione colonus p̄sumitur: dicūt se esse dn̄os ex forma dicti sta
1 tuti ⁊ non posse in eoꝝ dn̄io molestari molestarent̄ aūt si de pro
prio dn̄io ser Franciscus excipere posset: † naꝫ ⁊ excipiēdo reꝰ
dr̄ actorem molestare. vt no. glo. in. l. non solū. §. si status. de ꝓ
cu. nec istud eoꝝ dominium dictus ser Franciscus videtur po
tuisse prescribere etiam si magno tempore affictum seu pensio
nem non soluisset. l. male agitur. cum ibi no. ꝑ Cy. in. iij. q. de p̄
scrip. xxx. annorum.

¶ Ser Franciscus aūt econtra dicit se esse dn̄m tam rōne vendi
tionis q̄ vigore istius statuti ꝑ partē aduersam allegati. Dicit
em̄ dictas terras q̄ petunt̄ esse illas q̄ in dicto instr̄o vendunt̄:
lꝫ non oēs cōfines in instr̄o appositi veri sint: sunt em̄ aliqui ex
illis mutati: aliq̇ aūt ēt veri sunt ⁊ non mutati ⁊ se nullas alias
terras ibidem possidere. Et ꝙ lꝫ ipse ser Fran. vel sui aliquā
do soluerint ꝓ istis terris affictum male fecerunt: cū essent dn̄i
ignorantes forte venditionem factā ser Bartholomeo toro eiꝰ
patruo. Ex quo ēt a. xx. annis citra nihil soluit ipse dicto tēpo
re videtur pacifice possedisse: ⁊ sic intelligit̄ dn̄s ex forma statu
ti nec pōt in dn̄io molestari. Et breuiter suꝑ hac lite cōpromise
runt dicte partes in aliquos in isto castro Este. vcꝫ dictus dn̄s
Philippꝰ ⁊ ser Fran. ex. s̄. dictis dubitat̄ de duobus principa
liter: lꝫ plura dubia formari possent.

¶ Primum q̄ istarum partium in istis terris ius potius habeat
bene ponderatis suprascriptis. Scd̄o q: dictus dn̄s Philip
pus est filiusfa. ⁊ eius pater est in ciuitate Padue ⁊ nullum ha
bet patris vel vxoris consensum.

¶ Utrum istud compromissum valeat posito ꝙ in eo fuerit pena
promissa si non fuerit paritum ⁊ datus fideiussor qd̄ ⁊ pater et
vxori ratum habebunt.

1 ☞ An is qui longo tēpore recepit pensionem si agat debeat
probare se de nouo esse in possessionem percipiendi.
Et est idem casus cum eo de quo Paulus consulit supra cōsi.
ccxciij. hic autem consulit Angelus filius. nu. 2.
2 Cautela qn̄ variantur confines.
3 Et an cōpromisso penali debeat filiusfa. parere etiam si pater
non consenserit.

¶ Consilium. ccxcviij.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Ad primum quesitum. Dicēdum videtur
dictum Franciscū in dn̄io dictaꝝ terraꝝ vide
ri potiorem: satis em̄ docet de suo dn̄io per ea
de quibus in puncto ꝓ eo fit mētio: illa tn̄ me
lius extendendo: lꝫ non multū expediat: dico eū satis de dn̄io
suo ostēdere ostendendo ꝙ emerit istas terras ⁊ soluerit p̄ciuꝫ
⁊ qd̄ ei tradite fuerint. l. cū res. cū ibi no. C. de ꝓba. Nec obstat
qd̄ dicit pars aduersa: qd̄ iste terre petite non sunt ille q̄ vēdun
tur: q: habent alios cōfines ⁊c. lꝫ em̄ istis terris hodie non cō
ueniant oēs cōfines instr̄i: si tm̄ aliqui cōueniunt ⁊ nō possidet
alias cui omnes conueniant: creduntur esse ille q̄ vendite dicun
a tur[a]. de lega. iij. l. patronus. §. sempronio. ⁊. l. his verbis. §. pa
tersa. eo. ti. ⁊ qd̄ no. Bar. in. l. si quis seruum. §. si inter duos. in
fi. de leg. ij. ⁊. l. demonstratio. de cōdi. ⁊ demō. in. viij. q. ⁊. l. j. ī fi.
de do. p̄le. in q̇bus dicit sufficere ꝙ duo cōfines cōueniāt si nō
apparet alius cui cōueniant oēs. Et si hoc est: solutio facta aū
emptionē nō p̄iudicaret ꝯuēto: q: effectus eius fuit finitus per
acquisitionē dn̄ij. l. neqꝫ pignus. de reg. iur. nec facta post. quia
si facta fuerit ab ignorante se dn̄m non ꝑdidit dn̄ium ꝑ ea que
plene notant̄ per Bar. in. l. si rem aliquā. ff. de acqui. pos. Et sic
cessat fundamentū agentis qd̄ cōsistit in solutione facta longo
tp̄e: nā ꝓcederet si nō apparet de dn̄io conuenti. l. litibꝰ. de agri
co. ⁊ cēs. ⁊ no. Cyn. in. l. cōperit. in fi. de p̄scri. xxx. anno. Sed ex
quo apparet cessat p̄sumptio resultans ex solutione cū non sit
iuris ⁊ de iure: sed iuris tm̄ q̄ recipit ꝓbationē in contrariuꝫ. l.
cū de indebito. de proba. ⁊ eo. ti. l. siue possidetis. ⁊ sic etiā si cō
tinue soluisset vsqꝫ in hodiernum diē apparet nunc de dn̄io sol
uentis ⁊ de errore qui p̄sumit̄ si ꝑ alium q̄ per se fuerit acq̇sitū
l. qui alterius. de reg. iur. ⁊ qd̄ no. bar. in. l. nō fatet̄. de ꝯfes. non
ꝓdest agenti dicta solutio: nec nocet cōuento ⁊ soluenti per iaꝫ
dicta: sed si nō appareret de dn̄io tunc est videndū: an ꝑ cessatio
nem solutionis a. xx. annis citra fit derogatū solutioni priꝰ fa
cte per longum seu longissimū tp̄s ⁊ p̄sumptioni resultanti ex
ea. per. d. l. litibus. Et si facta fuisset minori tp̄e non sufficienti
ad p̄scrip. claꝝ est ꝙ nō per iura p̄dicta: sed ex quo ꝑ longū tē
pus videt̄ sufficere tā ex forma statuti q̄ de iure cōi cū ꝓducat̄
instr̄m emptionis: qd̄ videt̄ dedisse iustā cām p̄scribēdi: posito
ꝙ non esset sufficiens ad ꝓba. dn̄ij ꝓpter diuersitatē confinium
nā potuit saltim causare iustū errorē ⁊ credulitatē q̇ ⁊ que suffi
ciunt ad causandū titulū putatiuum qui sufficit. l. celsus. ff. de
2 vsuca. ⁊ ꝓ suo. ꝑ totum. † Dant ēt iura cautelā si mutati sūt cō
fines qd̄ fiat articulus: qd̄ talis possessio q̄ nunc hꝫ tales confi
nes est eadē cū illa que tp̄e instrumenti habebat tales et tales
in instr̄o cōtentos vt plene legit̄ in. l. demonstratio. de condi. et
demō. Sed qn̄ non sunt oēs mutati nō expedit. In casu autem
nostro terris possessis ꝑ Franciscū conueniunt aliqui ex descri
ptis in instr̄o: ergo sunt ille q̄ vendite sibi fuerunt ⁊ tradite: vn̄
satis per p̄dicta docet de dn̄io suo: vel si non doceret si dn̄m ex
hoc capite satis docet se dn̄m factum ex dispositione statuti: vt
infra ostendetur. Nec ob. sibi ꝙ pro dictis terris longo tempo
re affictum soluerit per qd̄ videt̄ presumi dn̄ium partis aduer
se ꝓut in puncto tactum est tam de iure cōi: per no. in. d. c. inter
dilectos: q̄ ex forma statuti: de quo similiter in puncto fit men
tio: nam dicendum videtur ꝙ etiam si vere pars aduersa domi
nium probaret: ⁊ vere ser Franciscus colonus esset ipsum do
minium partis aduerse prescripsisset ex forma dicti statuti cuꝫ
iam. xx. annis affictum non soluerit. nam statim quod interpel
latus a ser Antonio vt solueret recusauit: licet primo vt colonꝰ
ser Antonio possideret: nunc sibi incepit possidere vt eius pos
sessionem intrauerit. iuxta no. in. l. q̄uis. §. primo. ff. de acquir.
pos. vnde per lapsum. xx. annorum ex forma statuti prescrip. cō

[a] ¶ Dicuntur Sed nunq̇d ꝑ instr̄a ob aliō facta inciden ter de ꝯfinibꝰ mētionē faciē tia ꝓbent̄ cō finia. vide bal dum in consil. cclxxxviij. in. ij. parte.

pleuit:⁊ sic in isto statuto videt̄ casus ꝓ dicto ser Fran. nam lꝫ ex prima longa solutione affictus ser Antonius forte intelligeretur dñs eius dominium sublatum est per sequentez possessionem ser Francisci q̄ incepit ex quo recusauit vel etiam ante: si autem constituit ex noua cā illum non soluere ⁊ affictum solueret continuata est pacifice si sine lite per annos. xx. dixi sine lite qꝛ lꝫ adhuc infra istos. xx. annos fuerit extra iudicium requisitus vt affictum solueret: non ideo minus videtur habuisse pacificā possessionē: qꝛ per tp̄s statuti videt̄ habuisse pacificaz possessionem qui infra illud tp̄s sine lite possedit. vt videtur tenere glo. in alijs terminis in. c. lꝫ canon. de elec. in. vj. Per illā etiaz extraiudi. interpellationem nō videtur interrupta prescriptio statutaria: cū nec executor missus nec citatio emanauerit. iuxta no. in. l. sicut. C. de p̄scri. xxx. an. per Cy. ⁊ l. alienam. q̄ est. l. pen. ff. pro empto. vbi casus: immo req̄ritur cōtestatio litis ad interrumpendum p̄scri. longi tēporis. C. de rei ven. l. mote litis prescriptio tantum. xx. annoꝝ q̄ ex forma statuti supra sine titulo succedit loco p̄scrip. xxx. anno. de iure cōi: ideo sufficeret missio nuncij ſm bart. in. l. ij. §. fi. ff. ꝓ emptore. vbi vide. Dictus ergo ser franciscus est ille q̄ ꝑ tempus statuti pacifice possedit: non dꝫ ergo molestari a dictis aduersarijs qui extrusi sunt: hoc aūt clarnm videtur ꝙ lꝫ colonus nō p̄scribat quousqꝫ soluat affictum vel etiam si non soluat si tñ non fuit a dño requisitus nec etiam in animo suo ex noua cā constituit nolle soluere. d. l. male agitur. de prescr. xxx. anno. qñ tñ requisitus vt soluat recusat vel supuenit noua cā qꝛ possessionez intrauerat: qꝛ nō gerit amplius imaginem dñi: ex tunc sibi possidere incipit ⁊ ꝑ ꝯñs p̄scribere: ita dꝫ intelligi opi. Mar. ibi relata ꝑ Cy. q̄ dixit colonū non soluentem p̄scribere: dꝫ eñ intelligi qñ dñi possessionez intrauerit: qđ qñ sit satis dixi. Per p̄dicta in casu nostro respondet̄ ad illud de longa solutione. xxx. an. facta per ser Antoñ. et suos. naz si vera locatio non noceret: vt dixi minus nocet illa q̄ resultat ex longa solutiōe: qđ ptꝫ qꝛ colonus de cuius locatione nō cōstat nisi p̄sumptiue ex longa solutione p̄scribit ꝯtra dominum non soluendo affictum etiam si nunq̄ fuerit petitus: qꝛ presumptio locati tollitur ꝑ cōtrariam p̄sumptionē nō facte solutionis. Sic pōt intelligi. C. de fide instrum̄. l. plures apocis. Sed qñ cōstat de vera locatione colonus non soluendo non p̄scriberet nisi sup mercede interpellatꝰ recusasset ꝑ supradicta ꝓut est de mente modernoꝝ in. d. l. male agitur. Per hec etiam respondet̄ ad illud. d. l. si quis conductionis. nam dicti nō possessorium sed petitorium ꝓponunt: ⁊ si etiam ex illa. l. possessorium ꝓponerent adhuc non ob. qꝛ ser franciscus hꝫ dominium vigore pscriptionis: super quo ex forma statuti nec possessorio nec petitorio pōt molestari: ꝓcederet autem illa lex si ser fran. conueniretur ex illa. l. ⁊ ipse repelleret agentem: dicens se dñm ex cā venditionis: naz non debet audiri sed ante oīa dꝫ restituere: ⁊ postea sup dñio experiri vt ibi habetur. Respondetur ēt si diceretur initium possessionis dicti ser francisci fuerit vitiosuz qꝛ spoliauit ser Antonium ei denegando affictum: qꝛ statutum ex hoc non videtur curare.

Et qꝛ iustam cām credulitatis habuit ꝓpter instr̄m emptionis etiam si de iuris stricti rigore non sufficeret ad ꝓbationē dñij: qꝛ saltem excusat a mala fide posito ꝙ esset error iuris. l. sed si lege ⁊ scire. ff. de peti. here. ⁊ hoc sufficit ad p̄scrip. statutariam non ob. iur. cano. sed de iure cōi ſm qđ requiritur titulus ad p̄scrip. longi temporis. C. de rei ven. l. nulla. nō sufficeret error iuris. l. si vnq̄. de vsu. sed facti sic. l. ij. §. qđ vulgo ꝓ emptore. ⁊ l. celsus. s̄. allegatis. sed simplr̄ ꝙ. xx. annis pacifice possederit: odiens illū qui tanto tp̄e negligit rem suam maxime a vitioso possessore recuperare. Et iusta cā. s. emp. dictum ser franciscum forte a tali vitio excusat. arg. in. l. j. si quis ius dic. nō obtem. in fi. glo. mag. Super isto articulo facit dubium regula quam tradunt doc. ꝙ iste quez constat semel possedisse si asserit se hodie possidere: p̄sumitur etiam hodie possidere vt no. Cy. C. ad exhiben. non ignorat. ⁊ l. siue possidetis. de proba. ⁊ bar. in. l. celsus ff. de vsu. vnde cū iste agens ꝓbet se possedisse ante. xx. annos ꝑ solutiones tunc factas si asserit se hodie possidere: lꝫ non ꝓbet solutiones factas a. xx. annis citra: videt̄ ꝙ p̄sumat̄ hodie possidere: ⁊ sic per solutiones cōtinue factas apparet contrarium. Sed certe hoc procederet si esset reus ⁊ conuentus: ita loquuntur doc. cum tradunt illam regulam: non sic cum ille qui se asserit hodie possidere agit: qꝛ tunc non sufficit probatio preterite pos. ad probandum presentem al's male diceret. l. litibus. C. de agri. ⁊ censi. que requirit solutionem longi temporis ad cōuincendum colonum ne possit contradicere: nam immo sufficeret probare ꝙ aliquando soluit: ⁊ allegare ꝙ continue postea soluit: lꝫ non probaretur: presumeretur ſm hoc cuius contra. vult illa lex. Et ad istam distinctio. an sit actor vel reus iure fac. doctrina docto. quam ponit Bar. in. l. si is qui. in fi. ff. de iure fis. ⁊ ꝙ preterita possessio non sufficiat agenti ad probandum presentem: faciunt nota. per Bar. in. l. penul. ff. de condi. insti. opꝫ ergo istum agentē ostendere ꝙ. s. a. xx. annis citra ad īterrūpendum prescri. statuti.

Vlterius dubitatur quia dicit ser franci. iam. xx. annis nō soluisse: pars aduersa dicit ⁊ retro ⁊ citra. xx. annos eum soluisse: qꝛ in hoc stat ius vtriusqꝫ presupposito dicto statuto vt ex supradictis patet. Queritur cui incumbat probatio. an ser francisco quod non soluerit a. xx. annis citra. An parti aduerse qđ immo soluerit. Et videtur ꝙ vtriqꝫ qꝛ alleganti prescrip. incūbit probatio. de test. veniens. ⁊ c. cum olim. de cā pos. cum ecclesia. vterqꝫ autem allegat prescrip. vnde videtur ꝙ pars aduersa dꝫ ꝓbare a. xx. annis supra ser franciscuz continuo soluisse ꝑ tempus statuti. Item ꝙ ser franciscus probare debeat a. xx. annis citra se non soluisse: sed certe dura videtur ꝓbatio istiꝰ negatiue cum singulis annis super non solutione non cōuocauerit testes: ⁊ fauorabiliꝰ videtur ꝙ immo etiam isto casu probatio incumbat parti aduerse ꝙ immo a. xx. annis citra soluerit: qꝛ facilius per libros vel aliter affirmatiuaz probabit maxime cum ipsa tractet de dñio querendo ⁊ a dicto ser fran. auferendo mediante prescrip. statutaria. Sed ser franciscus vero tractat de dñio qđ habebat ex cā onerosa ꝑdito ꝑ p̄scri. recuperando ⁊ pro hoc facit qꝛ cū ista negatiua ser francisci ꝙ non soluit cōcurrere videt̄ iusta cā quare nō soluerit vt interrogatus quare nō soluisti vt solebas. Respōdeat qꝛ credebam me dñm vigore istius venditionis vñ ista negatiua iuncto iusto titulo videtur transferre onus ꝓbandi in alteram partē vt videt̄ determinare Jo. an. in merc. in regula iuris sine possessione in. q. ibi disputata circa determinationem. q. in ver. aut ꝓprio. ⁊ tūc aut allegat p̄scrip. xl. annoꝝ ⁊c. lꝫ ibi loquat̄ de alio titulo: ⁊ si ꝑ p̄dicta dicte parti aduerse incūberet ꝓbatio intelligo ꝙ vere ꝓbet ser franci. infra istos. xx. annos soluisse. nō aūt sufficiat ista probatio videlꝫ ꝙ probet eum aliqñ soluisse: ⁊ ex hoc inferat ēt infra annos. xx. eum soluisse ꝓut de iure videtur posse inferri. vt no. in. l. ij. de iure emph. ⁊ in p̄alle. regula iur. sine. per Jo. an. in mercu. ⁊ qꝛ passus est satis dubius pro parte ser francisci petitur circa hoc plenior declaratio.

3 Ad vltimum dubium videt̄ dicendū † ꝙ cū pater dicti do. Philippi sit Padue ⁊ sic ꝓpe: facilius eñ eius cōsensus haberi pōt: ⁊ sic ꝓ p̄nte habendus sit. l. p̄ns. cū ibi no. de ꝓcu. ⁊ exercitium iurium cōcernentium istam dotem per ipsum filium receptam sit ipsius patris si sustinet onera matrimonij. l. si cū dotem. §. transgrediamur. cum ibi no. solu. ma. Sine eius assensu

a nec coram ordinario nec coram arbitris videt̄ posse litigare[a]. l. si longius. §. j. de iudi. l. fi. §. ij. de bo. que libe. cū ibi no. ꝑ Cy. in. vj. q. post glo. Nec ob. ꝙ ꝓpria ac. patris sine eius mandato deducere posset in iudicio: cuꝫ sit coniuncta persona: multo magis istam que non est patris: qꝛ illud ꝓcederet si pater abesset: nec haberetur pro presente: sed si est vel habetur pro p̄nte: nec propriam actionem patris: nec istam potest deducere. d. l. si longius. ⁊ qđ d̄r de eo de cuius mandato dubitatur qui nō admittitur ēt cū cautione rati qñ dñs est presens vel habet̄ ꝓ presente. vt no. pulchre ang. in. l. mutus. §. j. ff. de ꝓcu. vnde videt̄ si litigare non pōt sine patris cōsensu vt dixi ēt cōpromissum non valeat. arg. de spon. l. oratio. Est eñ cōpromissum de requirentibus sp̄ale mandatū. vt no. in. c. qui ad agendū. de ꝓcur. in. vj. in. c. ꝑ tuas. de arbi. vnde ēt cōiuncta ꝑsona illa non pōt vt no. Cy. in. l. exigendi. de ꝓcu. qꝛ tñ pena ꝓmissa est si non fuerit paritum ⁊ datus etiam sit fideiussor ꝙ pater ⁊ vxor ratum habebunt si non parebitur vel nō ratificabitur cōmittetur contra dictum filium ⁊ fideiussorez pena. s̄. allegato. c. per tuas. facit. ff. eo. sed si pupillus. Sed secuta ratihabitione etiam patri ⁊ vxori noceret sñia que al's non noceret. l. sed si forte. §. j. iudi. sol. et qđ no. Cy. in. l. dote. C. de rei vendi. hoc aūt certum est ad penaz filiumfa. potuisse se personaliter obligare. l. filiusfa. ff. de acti. ⁊ obliga.

Angelus de castro vtriusqꝫ iuris doc. filius. d. Pauli de cast. in castro estensi. die. vij. septem. M. ccccxxxviij.

a Litigare. Adde Bal. in consi. cxciij. in iij. parte.

Casus talis est.

Hec est quedam inquisitio quam faciunt ⁊ facere intendūt magnificus ⁊ generosus miles dominus Andreas donatꝰ dignissimus potestas Padue ⁊ distric. ⁊ egregius iuris peritus dñs Nicolaus de Idronto eius iudex maleficiorum ex eorum mero ⁊ puro officio ⁊ bailia: ⁊ cum deliberatione totius sue curie contra ⁊ aduersus.

Dominam Cortesiam filiam quondam dñi Rigi de trapolinis vxorem Vinciguerre de armano de Venetijs.

Vinciguerram de armano de Vene. eius maritum: hoīes venificos homicidas adulteros ac male condi. ⁊ fame.

In co

¶ In eo de eo ꝛ sup eo qd fama publica referente ꝛ clamosa insinuat: subsequente non quidem a maliuolis psonis nec suspectis sed ab honestis ꝛ fidedignis ad aures ꝛ noticiam ipsoꝝ domini potestatis ꝛ iudicis auditu peruenit. Quod viuente quondam Francisco de forliuio olim marito dicte dñe Cortesie ꝛ etiam post mortem ipsa dña Cortesia deum p̄oculis nō habendo: sed potius inimicum humane nature contraxit inhonestam familiaritatem ꝛ consuetudinem improbatam cum dicto Vinciguerra de armano mediante quadam Catherina vxore Ariani blauaroli vicia dcē dñe Cortesie postq̄ se carnalr̄ imiscendo ꝛ cognoscendo. Que dña Cortesia non contenta de p̄dictis: sed potius mala malis addēdo tanq̄ immemor salutis eterne dolose ꝛ pensate animo ꝛ intentione infrascripta maleficia cōmittendi machinata est mortem predicto quondā Francisco de forliuio eius quondam viro: eum tossicando ꝛ malo veneno venenando pluribus vicibus ꝛ temporibus tam in ciuitate Padue q̄ in villa de Casali in domo habitationis ipsoꝝ quondam Francisci de forliuio ꝛ dñe Cortesie. Et maxime de anno. M.cccclxxxiiij. de mēse Maij ipsa dña Cortesia dolose ꝛ pensate tossicauit ꝛ venenauit dictum quondā Franciscū de forliuio tunc eius maritum in certis fasiolis quos sibi.d.domina Cortesia misit ex villa de Casali Paduam per quendā Nicolaum famulum tunc dicti quondam Fran.de forli.quos fasiolos cū comedisset dictus quondam Franciscus de for. ipse cum duobus eius famulis vcꝫ Christophoro theutonico ꝛ Nicolao predicto subito ceperūt maxime pati ꝛ vomere: ꝛ nisi medicinis ꝛ remedijs se iuuassent forte tunc mortui fuissent. Et etiam non contenta predictis predicta dña Cortesia: sed mala prioribus aggrauando de dicto millesimo ꝛ mense Septēbris illo die quo mortuus fuit.d.quōdam Fran.de for.etiam dolose ꝛ pēsate venenauit ꝛ tossicauit ipsum quōdam Frācisců tunc ei⁹ virum in pisto seu in brodeto quod ipsa dña Cortesia tunc fecerat ꝛ dederat ipsi quōdam Fran. de for.ad comedendum. Ex quo pisto siue brodeto sic tossicato ꝛ venenato cuꝫ gustasset et comedisset cepit vomere sanguinem de naribus: ꝛ sic adeo q̄ post aliquas horas mortuus fuit ꝛ est. Item etiā ipsa domina Cortesia tempore quo morabatur ī villa de Casali tenebat in eius domum venenum malum. Et predicta fecit ꝛ perpetrauit ipsa domina Cortesia cum dicto Vinciguerra de armano nūc eius viro ꝛ tunc eius adultero et ipsius quōdam Fran.de for. improbo thori violatore dante ꝛ prestante ipsi domine Cortesie auxilium consilium ꝛ fauorem ad predicta maleficia venenationes ꝛ tossicationes cōmittendas tam in ciuitate Padue q̄ in villa de Casali in domib⁹ habitationis ipsius quōdā Francisci de forliuio ꝛ dñe Cortesie: dādo ipsi domine Cortesie malum venenū pluribus vicibus ꝛ maxime semel in quadam petia ingropata vbi erant certa scarnutia intus habentia ipsum tossicum ꝛ malū venenū quo dictus Franciscus venenatus ꝛ tossicatus fuit per ipsam dominā Cortesiam: ꝛ hoc in villa de Casali in quadam camera domus seu turris ipsius quōdā Francisci de forliui.de anno ꝛ mense Maij predictis et coheret domui posite Padue in strata sancti Leonardi ab intra.ab vna parte ser Sicc⁹ no.a parte anteriori via.a parte posteriori heredes quōdā Christophori de brauis.coheret domui siue turri de Casali a duabus partibus via cōmunis super quibus omnibus ꝛ singulis cōnexis ꝛ dependentibus ab eisdem prorsus extraneis dicti domin⁹ potestas ꝛ eius iudex intendūt inquirere ꝛ procedere ꝛ condēnare ꝛ punire ipsam dominā Cortesiā et Vinciguerram repertos culpabiles s̄m formam iuris ꝛ statutorum communis Padue.

1 ☞ Que indicia dicantur vrgentia ad penam corporalē inferendam. nu.3.ꝛ4.

An ea que cōuincitur tenuisse malum venenū presumatur occidisse maritum de quo sit venenationis suspitio.nu.2.ꝛ.3.

2 Fama non facit probationē plenam vel semiplenā sed coadiuuat probationem factam.

4 Iudex debet iudicare s̄m acta ꝛ probata nō s̄m conscientiā.

5 Quod ter tortus dicatur purgasse omnia indicia etiā vrgētia.

In tortura debet iudex moderate procedere.

¶ Consilium.ccxcix.

In christi nomine amē.

¶ Visa inquisitione suprascripta ac etiam testibus examinatis super ea: queritur an ex eis sit fundata intentio curie sup ɔdēnatione dictoꝝ inquisitoꝝ de venenatione dicti Francisci vel retentione mali veneni cā ipm venenandi. Et circa hoc reiecta multitudine verboꝝ q̄ hꝫ obfuscare mētē iudicare debētis. Breuiter ꝛ clare videt̄ dicendū q̄ non tali rōne. † Naꝫ ad hoc vt inquisitus vel accusatus de crimine possit diffinitiue cōdemnari: requiritur alteꝝ de tribus.s.vel qd sit sponte ɔfessus vel qd sit testib⁹ necessario vel p̄sumptiue cōcludentibus cōuictus p̄sumptione iuris.i.a iure approbata: vel q̄ ɔuictus sit indicijs ꝛ indubitatis q̄ faciunt p̄sumptionem iuris ꝛ de iure cōtra quam non admittitur ꝓbatio in cōtrarium vt hec habētur ꝛ colligunt̄ ex.l.qui sniam C.de penis.quoꝝ appe.non recipi l.ij.de proba.l.fi.ff.de custo.reoꝝ.si cōfessus. Sed hic nullū istorum est immo deficiunt oīa lꝫ assint quedā vehementes p̄sumptiones q̄ non possunt dici p̄sumptiones iuris cum non reperiantur a iure approbate: sꝫ possunt potius dici suspitiōes hominis q̄ non sufficiunt ad condēnationem.ff.de penis.l.absentem.seu indicia q̄ sufficiunt ꝛ reqrunt̄ ad torturā.l.j.circa prin. ꝛ.l.fi.cū ibi plene nota.ff.de questio. Ecce em̄ hic deficit primū q2 non adest aliqua cōfessio dictoꝝ inquisitoꝝ non solū spōtanea: sed nec per torturam extorta cū perseueratione ꝛ non solū iudicialis sed nec extraiudicialis q̄ etiam si adesset non sufficeret in criminali ad condemnationem sed ad torturam.iuxta nota.in.l.capite quinto.ff.de adul.ꝛ de exces.p̄la.c.quam sit.cū ibi nota.lꝫ secus in ciuili.C.de nē nume.pec.l.generaliter. Itē deficit scdm q2 non assunt testes necessario cōcludentes qd videt̄ requiri ad perfectā ꝓbationem.C.vñ cogna.l.non hoc.de ꝓb.l.neqꝫ maxime in criminali vbi requirunt̄ ꝓbationes luce meridiana clariores[a].eo.ti.l.sciant cuncti.maxime etiā vbi agit̄ de vita hominis: ꝛ non solū vnius sed duoꝝ q2 vbi maius periculum cautius est agendum.l.j.§.pomponius.ff.ad carbo.de ele. vbi maius.lib.vj. Dicta nāqꝫ oīm testium si bene inspiciantur versantur circa quattuor vel.v.quorum nullum per se sufficit: sed nec omnia simul iuncta.l.spadonem.§.qui multa iura.ff. de excu.tut.quidam enim eorum deponunt de fama vel audire dici ꝛ hoc non sufficit: † q2 fama non facit probationem plenam vel semiplenam sed ꝓbationem factā coadiuuat[b].l.iij.§.tu magis.ff.de test.ꝛ no.expresse per glo.in.c.p̄terea.de testi.ꝛ p Barto.in.l.de minore.§.tormenta.ff.de quest.in vlt.col.vbi tractat de effectu fame: ꝛ q2 testimonium dꝫ reddi de his q̄ pcipiuntur sensu corporeo non de auditu alieno.l.testium.cum ibi not.C. de testi. quidam vero ꝛ q̄plures deponūt de cōfessione dicti Francisci qui pluries dixit q̄ vxor sua ipsuꝫ renouauerat. Et isti etiam nihil probant q2 non est standū dicto illius prout est tex.expresse.ꝛ ibi per doct.in.l.si quis in graui.§.j.ff.ad fil.non ergo creditur testib⁹ quoꝝ autor repelleretur.c. fraternitatis. de here.iij.q.iiij.nullus.ꝛ qd Bar.in.l.admonendi.ff.de iureiuran.in articulo de priuata scriptura an fidē faciat pro scribente. Quidam vero deponunt de illis raffiolis missis de villa paduana qui nocuerunt dicto Fran.ꝛ duobus famulis eius. Et similiter nihil probant q2 nullus eorum dicit q̄ viderit in eis aliquid venenosum poni per dominam Cortesiam qd erat necessarium ad perfectam ꝛ concludentem depositionem al's non probat hoc esse ꝛc.d.l.non hoc.potuit em̄ hoc accidere propter aliam cām q̄ propter dolum ꝛ malitiam domine Cortesie: vnde licet sit suspitio contra propter id quod dicit vna testis vide licet q̄ clausit hostium qn̄ ipsos fecit ꝛ quod cum vna recepisset duos ꝛ posuisset supra igneꝫ ipsa domina Cortesia accepit eos ꝛ sub pedibus eius posuit ꝛ triuit attamen q2 possibile est qd alio respectu hoc fecit non resultat concludens probatio vl' depositio maxime ad penam corporalem. Nam ꝛ post assumptionem illorum stetit sanus ꝛ hilaris p plures menses qd verisilr non fuisset si venenati fuissent. ¶ Quidā vero deponunt de illo brodeto: qd sibi dedit vxor sua ꝓpter qd euomuit ꝛ dixit se fore venenatum. Et illi etiam non probāt eadem ratione: quia non dicunt se vidisse in dicto brodeto poni aliquid venenosum per dictam dominam: ꝛ quod cognoscerent esse venenosum: qd vt dixi erat necessarium ad concludentē ꝛ necessariā ꝓbationē seu depositionem: potuit em̄ ille vomitus ꝓuenire ex alia cā q̄ ex veneno: vcꝫ infirmitatis colerice quaꝫ patiebat̄ q̄ inducit simul vomitum ꝛ secessum: vt dicunt duo solennes medici quorū dictis tanq̄ expertis est standū.C.de re mili.si semel.lib.xij. et qd no.bar.in.l.fi.circa fi.ff.ad legē cor.de sicca. Nā eoꝝ depositio purgat oēm suspitionē resultantē ex dictis alioꝝ testiū: q2 dicūt q̄ nullū signū venenationis cognouerunt: nec aliquod remediū cōtra venenū adhibuerunt sed solū cōtra dictā infirmitatem. Item purgat̄ dicta suspitio ex dispositione mulieꝝ examinataꝝ ꝓ parte dñe Cortesie q̄ dicunt se vidisse cadauer in q̊ nullū signū venenationis cognouerunt: sicut solet apparere in venenatis vt ipse al's viderunt. Itē purgat̄ ex eo q̄ dicta domina Cortesia sicut ꝛ ipse Fran. mādauit reseruari bacile cū materia euomita vt ostenderet̄ medicis qd verisimiliter nō fecisset si sensisset se culpabilē. Itē aliq̄ deponunt de certis pulerib⁹ quas viderunt eā tenere: ꝛ qd viderūt p dictā dñam de ip̄is pluribus vicibus poni in ferculo dicti fran.iste etiā non probant: q2 non dicunt q̄ cognouerunt illas puluereς fuisse venenosas

a ¶ Clariores. adde.d.Maria.soz.in ɔsil. viij.ver.nec obstat ibi itē poterat cōuerfic. se.i fi.ꝛ.d.bar. sozi.in ɔsil.cij. circa princi.ij. col.in.j.parte.

b ¶ Coadiuuat Adde Bal.in ɔs.ccccxlvij.in v.parte. q̄ fama sufficiat ad inquirendum nō ad ꝓbādū. ADD Itio ¶ Aduerte tu q̄ lꝫ regulariter fama sola nō faciat indiciū ad torturā cōtra aliqueꝫ vt no.Io.an.ī addi.Spec.in ti.de ꝓba.§.videndū.v.xiij. iuxta fi.addi. bal.in.l.milites.C.deq̄stio. Istud tñ fallit in fama vehementi q2 talis vehemens fama est sufficiēs indiciū ad torturā ita singu. dixit bar.in cōsi.suo.cxcj.īci. dño paci d bur go sancti sep. Itē fallit nisi ɔstet q̄ ip̄a fama habuerit originē ab honestis psonis nā tunc hñ facit indiciū ad torturā ita videt̄ tenere bal. in.c.j.§.item si vasall⁹ de contro.inuest.i vsi. feu.in vlti.col. idem ēt voluit Salyc.in.l.ea qdeꝫ post bal. ibi in materia fame.C.de accusa. H.F.

nec hoc ꝓsumit̃ ex quo pluries ⁊ infinitis vicibus dicit vna se vidisse ⁊ tñ nec ex dicto eius nec alioꝝ apparet ꝙ ex ꝓsumptione taliũ ciboꝝ lesionẽ assumpserit aliquã: quã si aliquã assũpsisset verisilr̃ ꝓcauisset ab altera: solũ eñ de raffiolis ⁊ de illo vltimo brodeto ꝙ nocuerint dicunt testes: ⁊ non de alio vel alijs iuribus. †Ex q̃bus cõcludit̃ ꝙ non põt dicta dña puniri de retentione mali veneni tum q̃ non cõstat de aliquo malo veneno retento ꝑ eã tñ vt dixi testes nõ dicunt se cognouisse dictas pulueres esse venenosas: nec dicunt vidisse eas poni in ferculo et nocuisse: sed potius ↄtrariũ apparet ex dicto illius q̃ dicit pluries ⁊ infinitis vicibus vidisse poni ⁊ nõ dicit ⁊ nocuisse: quod aũt in dicto brodeto fuerit appositũ non dicit se solũ ꝙ nocuit cũ ẽt q̃ ⁊ si retinuisset tñ nec apparet ꝙ cã interficiẽdi Franciscum nec inquisitio hoc dicit: ⁊ sic non ↄcludit p.l.j.circa prin. ⁊ per.l.iij.ff.de sicca.ibi hoĩs necãdi cã ⁊c.iuncta.l.pretoꝝ.§.docere.ff.vi bo.rap.quibus ex cau.in pos.eat.l.fulcinius.§.cũ autẽ. ptz ergo ex p̃dictis ꝙ ex testibus necessario cõcludentibus nõ est fundata intẽtio curie sup venenatiõe vel sup retẽtione mali veneni hoĩs iterficiẽdi grã. Nã oporteret ꝙ eẽnt duo vel tres qui dixissent vidisse et cognouisse dictas pulueres: ⁊ ipsas fuisse venenosas ⁊ retentas cã venenandi dictũ fran. qđ tñ null⁹ testis dicit. Preterea si aliud statutũ non est hic: lз de iure cõi ꝓ sola retentione veneni mali cã necãdi hoĩs incidat q̃s in legem corneliã de siccarijs sicut ille qui cũ telo dicta de cã ambulauerit.C.de sicc.si quis cũ telo.de cõsuetudine tñ id est equitate: et etiam ex forma statutoꝝ ẜm que cõsideratur effectus potius q̃ affectus: secus ẜm doc.vt no. Bar.in.l.j.§.diuus.ff.ad legẽ corneliam de sicca.facit.l.aut facta.§.euentus.cũ ibi no.in glos.ff. de penis.de extraordi.crimi.l.j.§.fi. Et sic ẽt si foret ꝓbata retentio p̃dicta nõ sufficeret ad cõdẽnationẽ mortis nisi venenatio fuerit secuta: ⁊ ẽt interitus ꝓpter eã.argu.l.j.§.fi.ff.qđ q̃sq̃ iuris.qđ hic minime ꝓbatum est.vt ptz ex depositione medicorum ⁊ mulieꝝ q̃ viderunt cadauer. Sed nec ex dictis p̃dictoꝝ testium resultat aliqua ꝓsumptio iuris aut de iure: vt sic predicta dicant̃ ꝓbata saltem ꝓsumptiue: aut ꝑ indicia indubitata: q̃ si totum corpus iuris ꝑquiratur nõ reperiet̃ hec iuris ꝓsumptio vel casus noster in terminis determinat⁹ lз reperiatur in quibusdã in q̃b⁹ ius ꝓsumit ⁊ statuit vt in casu legis si q̃ adulteri. ⁊ autẽ.si quis ei.C.de adul. ⁊ q̃m intelligiitur.ff.de infami. de iure fisci.l.eius qui delatorem. ⁊ isto modo vel in illis qui reperiuntur determinati in iure ponit exẽpla Gandinus de indicijs indubitatis q̃ videntur sufficere ad condẽnationẽ ꝑ.l.fi.C. de ꝓba.vel in casibus in q̃bus directa ꝓbatio non põt haberi l.non oẽs.§.a barbaris.ff.de re mili. ⁊ in.c.ꝓterea.cũ ibi no.de testi.qđ hic non est immo bene poterat ꝓbari directo: iõ nõ sufficiũt argumẽta quantũcũq̃ vrgentissima ẽt si sint talia q̃ mẽtem iudicantis adeo coarctent ꝙ aliud credere nõ põt vt si visus est aliquis exire de domo vel de camera cũ gladio sanguinolento ⁊ pallidus ⁊ repertus est ibi homo interfectus vel probatur ꝙ Seyus erat inimicus Titij ꝙ reptus est mortuus in agro: ⁊ ꝙ minat⁹ fuerat illũ interficere ⁊ visus est exire de agro cũ gladio sanguinolento non tñ dicunt testes se vidisse illum ꝑcutere sed alius q̃ ille Seyus esse nõ potuit: lз Thomas de piperata disputando tenuit posse dictũ Seyũ cõdẽnari: licet nõ fuit cõfessus tanq̃ ex indicijs indubitatis ꝓbatũ sit homicidiũ lз non directo: vt ẽt no. Jo.an.in addi. Spec.ti.de ꝓba.§.vidẽdum.ipse tñ Gãdinus in opere suo solẽni. rubrica.xvj. vl' xvij. que incipit de ꝓsumptionibus ⁊ indicijs q̃bus ꝓceditur ad cõdẽnationem.in prin.seu in.j.q. ⁊ ẽt circa finem dic t ꝙ oẽs doc. qui erant Bononie tpe suo: ⁊ ita ẽt vidit vbiq̃ practicari ꝙ talia indicia sic vrgentia nõ sufficiunt ad condẽnationẽ pene corporalis sed dũtaxat pecuniarie. Et ꝓpter eius dictũ nõ est diu ꝙ quendã defendi a pena capitali ↄtra quẽ erant ita fortia ⁊ indubitata indicia ꝙ animus ⁊ intellectus nõ poterat credere ꝙ alius fecisset homicidiũ q̃ ipse. Concludendũ est ergo in tutiorem ⁊ benigniorẽ partẽ.s.absolutoriã postq̃ crimina deducta in inquisitione non sunt ꝓbata nec ꝑ spontaneã cõfessionẽ nec ꝑ testes necessario cõcludentes: nec in ꝓsumptione iuris tãtũ aut ꝓsumptione iuris ⁊ de iure quantũcũq̃ magnificus dominus potestas certitudinarie credat ꝑ ea q̃ testes deponũt illos fore culpabiles: q̃ hoc non sufficit †cũ habeat iudicare scđm acta ⁊ ꝓbata non ẜm consciam.l.illicitas.§.veritas.ff.de offic. presi.vnde narrãt doct.ꝙ cũ potestas Bono.stans ad fenestrã vidisset Titium occidere seyum: si tñ corã eo tanq̃ corã iudice non fuit Titius confessus: nec per testes legitime ꝓbatũ fuit sibi cõsultum per doc. Bononienses ꝙ deberet eũ absoluere: quanto magis in casu nostro in quo non cert⁹ de istis maleficijs per ꝓprium sensum aut per ꝓpriam sciam: sed ex ꝓsumptionibus ⁊ suspitionibus resultantibus ex dictis alioꝝ. Nã in multo fortioribus casibus ⁊ magis coarctantibus mentẽ iudicis loquitur Gandinus magnus practicus maxime in materia maleficioꝝ.vt refert Jo.an.in addi.Spec.ti.de ꝓcu.§.j.in addi.q̃ incipit.per hoc videtur ⁊c. ⁊ tñ dicit omnes doc. bonoñ. qui tunc erant tenuisse ꝙ non poterat ꝓcedi ad condẽnationẽ personalẽ per tã ingentia indicia: sed si erat tale maleficiũ de quo imponebatur pena pecuniaria bene põt fieri cõdemnatio ⁊ ita dicit vidisse vbiq̃ seruari cũ toto tpe vite sue semꝑ fuerit per diuersas ciuitates ⁊ loca ꝓ iudice maleficioꝝ. Foret enim temerarium facere cõtra decisionem tanti viri ⁊ tã exptĩ in materia: ꝓterea si bene inspiciantur testes sunt singulares oẽs nõ contestes in tpe. Et ideo sicut nullus ꝑ se sufficit: ita nec oẽs simul iuncti.c.lз cãm.extra de prob. Preterea dз esse ꝓnus ad absoluendũ potius q̃ ad condẽnandum.de penis.l.absentem. ⁊ querere defensiones rei ẽt si ipse non q̃rat.l.si non defendant̃ ff.de penis. Preterea crudele foret familiã istoꝝ cõiugũ paruam orbare vtroq̃ parente: vnde summa pietas dз iudices trahere ad misericordiam potius q̃ ad rigorem: tũ q̃ optime potest de iure cũ honore curie per ea q̃ supra dicta sunt: ⁊ satis est ꝙ fecit curia debitum suum in inquirendo: tum q̃ hic nõ est accusatoꝝ qui suam iniuriã ꝓsequatur: tum q̃ questionis modus relinquitur arbitrio iudicis: vt.ff.de questi.l.questionis.et in arbitrarijs[a] iudex de eo qđ facit redargui non potest: q̃ semꝑ presumitur moueri ex iusta cã.vt no. Jnno.de accusa.qualiter. facit.l.j.C.de officio.ciuilium iudicum. †Et ideo si bis vel ter torturam adhibuit ⁊ non fuerunt confessi dз habere indicia ꝓ purg.al's videretur velle eos habere conuictos ex solis indicijs si disponeret eos non dimittere quousq̃ confiteant̃ cõtra id qđ dicit Bar. ⁊ abhominatur ⁊ appellat iudices fatuos q̃ hoc faciunt in.l.fi.ff.de questi.cũ debeant moderate ꝓcedere in tortura[b].l.de minore.§.tormenta.de questionibus. ⁊ immoderate videntur facere si vltra tres vices diuersis temporib⁹ questionem repeterent cum sit preiudicialis.argu.l.fideicom.§.si quis.x.ff.de leg.iij. Et q̃ istud est maleficium inueteratum.l.si diutino.ff.de penis. Et non põt dici fuisse occultum si verũ est quod dicunt testes ꝙ ab initio cum Franciscus mortu⁹ est surrexit hec infamia publice hoc dicebatur: vnde non potuit inquiri ẜm formam statuti Paduani quod prefigit certum terminũ sicut ⁊ in multis alijs locis tale statutum viget. ¶His ergo oĩbus tantis ⁊ talibus consideratis sanctius ⁊ cõmendabilius ⁊ humanius est predictos absoluere q̃ condẽnare: quod optime fieri põt saluo honore curie: quez sine dubio plus consequetur ex absolutione q̃ ex ↄdemnatione: dominus sit in corde indicare debentium. Laus deo.

a ¶In arbitrarijs. Adde ꝙ arbitrio iudicis relinquit̃ q̃ñ persona sit torquẽda vt ꝑ Bal.in consi. cccxxxvij.i.iij. parte.

b ¶In tortura Ant q̃ñ iudex teneat̃ de eo q̃ mortuus est in tormentis vel tortura. vide Bal.in consi. lxj.in.v.parte.

1 ¶Si pater acceperit emphiteosim pro se ⁊ masculis ⁊ feminis quo ordine succedatur.

2 Et an diuisa emphiteosi inter duos fratres si alter ipsoꝝ moriatur relictis filiabus: ante patruum vel eius filios masculos excludant.

¶Consilium.ccc.

In christi noĩe amen.

¶†Uiso quodam ꝓcessu agitato corã arbitris super quãdam rem emphiteoticam inter Mattheũ magistri Marani suo ⁊ ꝓcuratorio noĩe fratrum de camareno agentes ⁊ petentes ex parte vna. Et dñam margaritam quondã magistri francisci fratris p̃dictoꝝ agentiũ ⁊ eoꝝ neptẽ se defendẽtẽ ex alia. Uisoq̃ instro ↄcessionis facte de dicta re emphiteotica dicto magistro recipienti vice ⁊ noĩe dicti magistri Marani patris sui vsq̃ in tertiã gñationẽ masculinam ⁊ femininam cũ hoc ꝙ masculina ꝓferatur feminine: ⁊ cũ hoc ꝙ vnus alteri succedat. Uisoq̃ instro diuisionis facte post mortem dicti magistri Marani per quã dicta emphiteosis venit in partem dicto magistro francisco: ⁊ alij fratres renũciauerunt omni iuri qđ habebant in partibus ⁊ rebus illi obuenientibus ⁊ ꝓmiserunt de non veniendo cõtra diuisionẽ. Uiso ẽt testõ dicti magistri francisci qui decessit relicto filio masculo instituto herede vniuersali ⁊ q̃cunq̃ decederet sine liberis ei substituit fratres suos qui nunc agunt: relicta etiã filia femina vna vel duabus quas dotauit ⁊ prohibuit plus de bonis suis petere: qui masculus institutus decessit relicta sorore vel sororibus ⁊ sine filijs ⁊ sic substitutio locum habuit quarũ sororꝝ vna vcз domina Margarita tenet ⁊ possidet dictam rẽ emphiteoticam dicens eam ad se ⁊ sororem suam pertinere saltim ꝓpter defectum prolis masculine sui patris.s.magistri frãcisci: cui obuenerat in partem exclusis paternis suis: q̃ sicut filius masculus dicti magistri frãcisci excludebat patruos suos i.fratres sui patris predictos: ita ⁊ ipso fratre suo mortuo ipse femine debent excludere patruos predictos: q̃ quousq̃ extat aliquis de generatione illius cui venit in partem ille debet preferri

ferri alijs fratribus & descẽdentibus ab eis q̃ demũ venire pñt deficientibus oĩbus descẽdẽtibus ex linea illius cui obuenit in partem: vt est tex. melior q̃ possit allegari p dicta dña Margarita & sorore in vsibus feudoꝝ ti. de natu. succes. feu. §. j. qui incipit dũmodo scias. in fine maxime q2 cum ipse descendat ex masculo dicto Francisco possunt & debent dici de generatione masculina sicut & isti agentes: vnde nõ ꝓpterea ꝙ ipsi agentes sint masculi debent illis neptibus ꝓferri: eo q2 ꝯcessio non loquitur de masculis: sed de gñatione masculina: & iste sunt de generatione masculina lz sint femine: & hic dicit aduocatus earꝫ aperiẽdos oculos: in dubio eas fouere iustitiam: & dictos fratres agẽtes debere reputari penitꝰ extneos: postq̃ dicta emphiteosis p diuisionem penitus ab eis euolauerit & transitũ fecit ad dictum magistrum Franciscũ: & sic etiam ad suos descẽdentes primo masculos postea feminas: bene facit. c. j. de duo. fra. a capi. inuesti. vbi in feudo recepto p masculis & feminis in portione vnius fratris filia femina ipsius ꝓfertur alteri fratri: lz videatur receptum primo p masculis: scõo p feminis. de succes. feu. §. filia vero. econtra vero dicti agentes dicunt se ꝓferẽdos q2 masculi ꝓpter tenorem inuestiture vel concessionis que habet vt masculina gñatio ꝓferatur qui tenor ꝯsiderandus est vt d. c. j. de duo. frat. a capi. inuesti. in fi. Et ideo lz ipsi non sint de gñatione dicti magistri francisci cui obuenit in patrem: tñ quia sunt de generatione magistri Marani cõis patris primo loco inuestiti debent preferri feminis existentibus de generatione dicti magistri Francisci: inspecta potius affectione presumpta dicti magistri Marani quam ꝓsumitur plus habuisse ad suos descendentes masculos q̃ ad descendentes feminas. Et maxime plus ad suos filios q̃ ad neptes q̃ sunt in gradu remotiori: & pro hoc bonus tex. in. c. j. de eo q̃ sibi & heredi. suis masc. & feminis: dicunt ẽt ꝙ gñatio masculina sumit̃ p masculis descendentibus ex masculis: ita ꝙ ista duo concurrunt non aũt p feminis ẽt descẽdentibus ex masculis que lz possint dici de generatione masculina non tñ possunt dici gñatio masculina sed feminina: si sumatur generatio p persona generata: nec etiam sumitur gñatio masculina p masculis descendentibus ex feminina per ea q̃ no. in Spec. de loca. §. nunc vero aliqua. versicu. cxlvj. & in addi. Spec. ti. de testa. sup rubrica. q2 lz de proprio significatu vocabuli filius filie mee possit dici generatio mea:[a] q2 est persona a me generata mediãte filia mea & ẽt masculina q2 est masculus tñ inspecta mente loquentis qui consequit̃ habuisse regulam potius ad agnationem & ad psonas p quas cõseruatur agnatio. iuxta no. in. l. j. C. de adulte. non sumit̃ vt dixi nisi p masculis descendentibus ex masculis non p feminis vel descendentibus ex feminis. vt ptz in euãgelio Matthei liber generationis Jesu xpi &c. vbi non nominant̃ nisi masculi descẽdentes ex masculis. Et q2 sentio p ista parte tãq̃ veriore & equiore & magis de mente recipientis & ẽt concedentis emphiteosim & tanq̃ magis sustentabili de iure & magis applaudente vulgi opinione q̃ ẽ quodãmõ quoddaꝫ ius naturale insitũ naturalr̃ mentibus cuiuslibet non artificialiter. Ideo debemus cauere ne dicamus aliquid iudicando vel cõsulendo ꝙ videatur vulgo iniquum. vt no. glo. C. de transac. l. si maior annis. quãq̃ de iure scripto possit illa vulgi opi. cauillari. Idcirco p fundamẽto dicendoꝝ notandum est ꝙ lz in feudo qñ recipitur p masculis & feminis copulatiue: talis copulatiua resoluat̃ in disiũctã & intelligatur receptum: primo p masculis si extant: scõo p feminis si masculi non extant. vt in. d. §. filia vero. in ti. de succes. feudi. Et si extant masculi lz postea deficiant filia vel femina semel exclusa ꝓpter superexistentiã masculoꝝ exclusa remaneat et potius ad dñm reuertatur quã ad feminã transeat. vt in ti. epũs vel abba. §. quin ẽt. & arg. insti. de here. q̃ ab intest. §. ita demuꝫ. non tñ sic contingit in emphiteosi in qua possunt succedere masculi & femine. in autẽ. de alie. & emphi. §. emphiteosim. ideo copulatiua stat ꝓprie vt simul admittantur masculi & femine. put determinat bar. in. l. vt iurisiu. §. si liberi. ff. de ope. liber. nisi statutum in hereditate ꝓferat masculum ſm eundeꝫ. Et idẽ bald. in. l. liberti liberteq3. C. de ope. libe. in. viij. col. versi. Quidã recipit &c. vbi refert questionem & determinationem Bart. & eam sequitur. Et idem si tenor concessionis hoc habet qui est seruãdus. vt in titu. de duo. fratribus a capi. inuest. hic auteꝫ adsunt ista duo dictum statutum quod prefert masculos vsq3 ad certũ gradum vt dicitur. vnde si magister Franciscus decessisset intestatus non relicto masculo: sed dictis feminis & relictis istis fratribus nunc agentibus isti fratres fuissent prelati istis filiabus eisdemq3 neptibus in eius successiõe: ergo & in ista emphiteosi sic copulatiue recepta. Est etiam tenor inuestiture vel concessionis qui habet ꝙ generatio masculina preferatur feminine: quod intelligitur vt. s. dixi sine dubio id est ꝙ masculi descẽdentes ex masculis preferantur feminis & descendentibus ex eis: non aũt pront dicit dñs aduocatus illarum. s. ꝙ descẽdentes ex masculis siue sint masculi siue femine ꝓferantur descẽdẽtibus ex feminis: q2 si sic intelligeretur iste mulieres ꝯuẽte successissent in ista emphiteosi vna cum fratre si viueret: qđ tamen est falsum: nec credo ꝙ aduocatus hoc diceret. Nam ita & pariter diceretur generatio masculina sicut & masculus earꝫ frater: cum oẽs descenderint ex magistro Fran. & tñ cõtrarium est: q2 quousq3 vixit frater earum ipse solus successit. Sequeret̃ etiã ꝙ sorores istarum agentium succederent in eadem vna cuꝫ eis qđ etiam aperte falsum est. Sequitur igitur ꝙ isti agentes cũ sint masculi & de generatione primi inuestiti debent preferri dictis mulieribus que sunt de eadem generatione & tantomagis q2 isti erant filij dicti magistri Marani: & sic propinquiores ei q̃ dicte neptes ex filio: & per consequens maior censebat̃ fuisse affectio ad istos q̃ ad illas in hoc debet inspici affectio eiꝰ non affectio magistri Fran. que bene cẽsetur fuisse maior ad filias suas quam ad fratres: istud enim procederet in emphiteosi noua quam dicti fratres recepissent pro se & eorum liberis masculis & feminis. Ita loquitur illud. c. j. de duobus fratri. a cap. inuesti. Sed in veteri que habuit originem in personam cõis parentis secus. tex. est in. c. j. de eo qui sibi & heredi. suis mascu. et femi. &c. † 2 Unum autem est qđ principaliter facit dubium contra istos agentes p istis dñabus: q2 ista emphiteosis vel pars de qua litigatur veniret in partem dicto magistro Fran. vnde videtur ſm dñm aduocatuꝫ istaꝝ mulieꝝ ꝙ per hoc euolauerit ab alijs fratribus & transitum fecerit ad dictum magistrũ: & ad ipsius generationem: & ꝙ in personã eius fuerit adeo stabilitã ꝙ eius tantũ generatio sit inspiciẽda: & ꝙ dicti fratres expost fuerint & censeri debeant vt penitus extranei: intantum ꝙ etiã deficiente generatione. d. magistri Fran. non rediret ad istos fratres sed potius ad dñm. arg. in. d. §. quin etiam. tãq̃ ipsi fuerint perpetuo exclusi maxime ꝓpter renunciationem quã fecerunt in instrõ diuisionis de omni iure qđ habebant in bonis et portionibus obuentis. d. magistro Francisco: vel saltem non debeat ad istos agentes redire nisi deficientibus omnibꝰ de linea. d. magistri Fran. tam masculis q̃ feminis prout videtur esse casus i. c. j. §. j. i fi. de natu. succes. feu. Et istã credo fuisse in[a]tentionem dñi aduocati dictaꝝ dñaꝝ in suis allegationibus lz illud capitulum in quo stat totum factum istaꝝ non allegauerit. Sed certe fateor ꝙ quousq3 durasset generatio masculina d. magistri francisci successisset in portione tangente ipsuꝫ magistrum fran. & etiam in obueniẽte sibi per diuisionem exclusis fratribus suis & descendentibus ex eis per illum tex. sꝫ illa deficiẽte: lz extent femine sit locus masculis alterius linee ꝓpter tenorem inuestiture: & etiam magister Maranus qui fuit primus inuestitus non plus censetur dilexisse generationem vnius ex filijs q̃ alterius cum omnes dicantur gñationes sue: sꝫ plus dilexit masculos q̃ feminas etiam in portione alterius: ex quo sola femina extat. Nec ob. finis & quietatio facta in diuisione: q2 locum sibi vendicat in iure qđ dicti masculi tunc habebant. Nam in quolibet cespite vel lapide habebant partem p indiuiso & illas dimiserunt per diuisionem & quietationem: non auteꝫ extenditur ad ius succedendi: qđ habebant deficiente ꝓle magistri francisci masculina: q2 illud erat de futuro p. l. qui cuꝫ tutoribus. §. fi. ff. de transact. & per. l. qui rome. §. fi. ff. de verb. ob. & est casus in vsi. feu. de eo qui finem fecit agnato de feudo paterno: nisi oĩno refutauerint. i. etiam dicto iuri succedẽdi de futuro. vt ibi ptꝫ expresse quicquid dicat dñs aduocatus istarum dñaꝝ qui dicit ꝙ recte considerando nullum erat ius de futuro sed de presenti: q2 magister Maranus erat iam mortuus: certe verum est ꝙ ex morte illius quilibet habebat ius de presenti p rata ipsum tangente qđ ante mortem illius non habebant sed totum erat penes illum: verum cuilibet eoꝝ cõpetebat ius de futuro in portione fratris vel fratrum si contingeret illũ vel illos sine masculis decedere propter illa verba posita in inuestitura vel cõcessione: vcꝫ vnum alteri succedendo &c. & illi non cẽsentur renunciasse nec isti quo ad portiones magistri Francisc. nec econuerso. Item nec ob. qđ dicitur statutum preferens masculum in successione non hꝫ locum in rebus emphiteoticis sꝫ in allodialibus: q2 immo facit & operatur vt inuestitura recepta pro masculis & feminis copulatiue intelligatur illo eodem ordine quo succedunt in alijs bonis ſm Bart. & Bal. in locis s. alleg. qui volunt hoc expresse. similiter no. Bar. in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad treb. Item non ob. ꝙ non reperitur fuisse facta cessio magistro Marano per magistrum Fran. qui fuit stipulatus illius noie: & sic videt̃ tota remansisse penes magrm Fran. arg. l. si absentis. C. si cer. pe. q2 cũ facta fuerit ei traditio rei emphiteotice nõ est tractandũ de actione ꝑsonali oriẽte ex stipu. q̃ per traditionẽ erat sublata: sed dñio qđ potuit filiꝰ patri acquirere sine cessione recipiẽdo rem illius noie & secuta ra-

[a] Mea. Vide q̃ habent̃ p d. pe. phi. cor. in ꝯsi. ccxxxiij. inci. in hac. in lra. E. i qrta. pte & oĩno i cõsi. cxc. i lra. C. in. iij. parte. et vide. d. bar. so 3i. in ꝯsil. ccxxvij. ver. sed cõtra premissam conclusionẽ in scõa parte.

tihabitione. vt. l. per pcuratorem. C. de acqui. pos. iunctis his q̄ no. in. l. si ego. ff. de nego. gest. ⁊ hic videt̄ ratificasse rem retinē do. Concludo ergo pnunciandum esse p arbitros p dictis ma sculis petentibus: ⁊ per p̄dicta patere responsum ad oīa in cō trarium alleg. si bene inspiciatur. Laus deo.

1 ☞ Alienatio rei fideicōmissarie facta ab ignorantibus. v3. Et an fideicommissarius possit agere ad estimationem ⁊ cōtra quem. nu. 2.

2 Excōicatum se fateri videtur qui petit se absolui.

¶ Consilium. ccci.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Predicta dubia par videntur necessaria quantū ad effectū ad quē tendūt vz ne alienationes facte ɔtra phibitionē testatoris factam in codicillis de quo. s. retractent̄ attento eo qd̄ in facto pponit̄: vz q̄ dictus codicillus steterit tanto tpe occultus ⁊ erat tpe factaꝝ alienationū. Et sic p̄fatus Victor phibitus dictaꝝ phibitionē ignorauit: ⁊ etiam illi in quos facta fuit alienatio. Nam casus legis est expressus q̄ pter iustā ignorantiā eorūdem non debent alienatiōes retractari[a] sed schola ad quā debebāt puenire bona facta alienatione regressum h3 cōtra alienantē vel heredē eius ad estimationē ff. de leg. ij. l. fi. §. fi. vbi est casus singularis limitans oēs leges loquentes de materia alienationis rei phibite alienari in vltima voluntate dicentes alienationē posse retractari. vt ibi no. p Bar. ⁊ per glo. in. l. quidā. §. si quis filium. ff. ad trebel. Nā ipe Victor erat dn̄s illaꝝ reꝝ alienataꝝ: ⁊ sic potuit dn̄ium transferre. q2 translatio in scolā facta fuit sub cōditione si vēdiderit vel alienauerit: ⁊ sic per futurum subiunctiui qd̄ deriuat̄ a pterito: ⁊ per ɔn̄s post p̄fectā alienationē ⁊ dn̄ij translationē vnde non impedit̄ alienatio nec dn̄ij trāslatio nec pōt reuocari. ff. de manu. testa. l. stichus seruus meus. ⁊ expresse per bar. in. l. filius familias. §. diuus. ff. de leg. j. in. ij. col. ⁊ in cōtrario de illa. l. stichus. Nec est curandū an scola virtute gratie quā h3 a dn̄atione sit facta capax immobiliū vel non postq̄ agit̄ de estimatione cōsequenda non de ipsis bonis immobilibus ⁊ nō est incapax pter suū delictū q2 pōt ei deberi existimatio. ff. de leg. iij. fideicōmissaria. §. si seruo meo. in fi. ⁊ no. in. l. apud iulia. §. si cū. l. se. ff. de leg. j. ⁊. l. multū. ff. de ver. obli. per bar. Et si Victor vel ei⁹ heres sit nō soluēdo nō nocet emptoribus. Sed dānū erit scole. arg. l. inter cās. §. abesse. ff. manda. Et posito q̄ p̄dicta cessarent adhuc dicta scola d3 excludi a vendicando dicta bona posito ēt q̄ sit capax acq̄sitionis p̄dicte pter lapsum tpis appositi in cridis ex forma statuti. C. de remis. pign. si eo tpe: qui matri. accu. pos. cū in tua. cum simi. Nec possunt p̄tendere ignorātiam iuris sui cū dictus codicillus factus fuerit in eoꝝ vniuersitate ⁊ p̄ntibus q̄pluribus ex ea qui viuebāt tpe dictaꝝ alienationū ⁊ quidā ex eis adhuc hodie viuit. argu. in. c. cum te. in fi. extra de rescrip. Et q2 cride ille afficiunt ēt ignorantes exceptis casibus in statuto exp̄ssis. l. fi. C. de p̄scrip. lon. tēp. iuncta l. nā qd̄. §. fi. ff. de penu. leg. vbi exceptio firmat regulam in non exceptuatis. Nec possunt dicere illi de scola se non ligari a dicto statuto tanq̄ sit locus vel cōgregatio pia: tum q2 sunt mere layci ⁊ capiunt relicta ad finē distribuendi inter laycos paupe res ergo subsunt iurisditioni laycoꝝ. iuxta no. p Bar. ff. de re. dub. l. cū senatus. ⁊ per Bal. in autē. hoc ius porrectū C. de sacrosan. eccle. ver. scd̄o quero. ⁊. l. si quis ad declinandā. ver. decimo q̄ro. de epis. ⁊ cler. Et q2 non est locus ɔstructus autoritate epi. ⁊ sic cēsetur pfanus. iuxta not. in cle. q2 cōtingit. ad fi. de re li. domi. per glo. Et posito q̄ esset adhuc videt̄ excludi a vēdicando corā iudice seculari q2 statutū laycoꝝ potuit eis p̄figere terminū infra quē si non cōpareant denegare possunt eis suam audientiam. arg. l. sed ⁊ si per p̄torem. §. sed si dum decreto. ff. q̄. ex cau. maio. posito etiā q̄ essent ecclesiastice persone: tum quia non citant̄ vt p̄cipue cōpareant que citatio talis ligare nō potest sed cōpareant si volunt que citatio videt̄ ēt tales nō subditos afficere ad finem denegandi eis audientiā citātis: put plene disputando determinat bar. in. l. restituta oīa. C. de testi. p̄nt eīn dicere layci seculares nostrū non vestrū vobis denegamus auxilium. i. nostram audientiā. iuxta no. C. qui po. in pig. hab. l. assiduis. Predictis autem circūscriptis si foret expediens dictis dubijs supra formatis respondere.

[a] ¶ Retractari. vide duo v̄ba per eundē j. in consili. cclxxxviij. in numero. 2.

¶ Ad primum respōdetur q̄ cum relictum factum dicte scole fuerit conditionale si dictus Victor alienauerit non debet inspici tempus testamenti conditi ad sciendū: an scola esset habilis ad capiendū: sed tēpus cōditionis existētis quo tpe veniebat acq̄sitio fienda. ff. de ver. ob. si rem meam. de leg. j. l. cetera. §. j. in fi. de regula cato. l. pe. Si ergo tpe dictaꝝ alienationu3 dicta scola habebat grām acq̄rendi a dn̄atione: tūc erat capax dicte acq̄sitionis: ɑl's non obstāte statuto qd̄ de facto seruatur ēt ī ecclesiasticis locis ⁊ personis: ⁊ sic de potentia statuentium non est disputandū qd̄ ⁊ ipsi vident̄ fuisse ɔfessi grām postulādo a dn̄atione: sicut † q̄ petit se absolui videt̄ fateri se excōicatū. de elec. venerabilem. ⁊ qd̄ plene no. in. l. x. ff. de verb. obli. 2

¶ Ad scd̄m quesitum videt̄ dicendū q̄ si quedā alienatiōes erāt facte ante grām p̄dictam: qd̄ per p̄fataꝫ grām possit scola p̄dicta bona illa vendicare: q2 si conceditur eis vt de futuro possint acquirere censetur eis concessum vt iam factas acquisitiones possint retinere. ff. de iniu. testa. si quis filio exheredato. §. irritum. ver. qua rōne. Sed inquantū q̄ hoc posset pcedere si acq̄sitiones facte essent qd̄ hic non est. Nam ex alienationibus factis ante dictam gratiam nullum ius in dictis bonis fuit dicte scole acquisitum nec de iure nec de facto. Sed si saltim de facto bona predicta fuissent scole acquisita bene posset dici q̄ virtute dicte gratie posset ea retinere per d. §.

¶ Ad tertium quesitum respondetur q̄ dicta bona alienari phibita potuerunt obligari ⁊ alienari pro dote restituenda. in auten. de resti. ⁊ ea que parit. §. quam ob rem. ⁊ no. in auten. res q̄. C. communia. de leg. ¶ Ad vltimum patet responsio per ea q̄ dicta sunt. Laus deo.

1 ☞ Contra negantem intentionem agentium si de mēdacio ⁊ periurio conuincatur omnia presumuntur.

¶ Consilium. cccij.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Ego Paulus de castro vtriusq3 iurisdoctor. Viso ⁊ examinato pcessu agitato in hac cā tam principali q̄ appellationis: ⁊ attestationibus p parte agentium receptis ac etiam l̄ris ⁊ cedulis scriptis manu ppria dicti francisci p ipm recognitis ⁊ per cōparationē l̄raꝝ ⁊ per testes scriptos approbatis: cū tn̄ per prius prefatus fran. cōtenta in eis negauerit ⁊ de mendacio ⁊ piurio conuictus est. Visis ēt multis p̄sumptionibus ⁊ argumentis verisimilitudinibus q̄ militant contra eum nec ipsum se defendisse nisi cū scuto negationis: intantu3 vt ēt filiationem agentis negauit que d3 esse notoria in loco cōsiderans q̄ q̄ bonus ⁊ iustus discretusq3 iudex non d3 animi sui motum ad vnam speciē pbationis astringere: sed ipm confirmare argumentis ⁊ testibus q̄ rei aptiora ⁊ veritati p̄ximiora sunt: super quo certa regula dari non pōt: sed totu3 relinquitur suo arbitrio. ff. de testi. l. iij. §. eiusdem quoq3. ⁊. l. ob carmen. §. fin. ⁊ qd̄ no. Bar. C. vnde vi. l. si qn̄. in fi. ff. de infa. l. lucius. in fine. et Bal. in. l. non hoc. C. vnde cogna. Maxime vbi de natura negocij difficultas imminet pbationis. l. non oēs. §. a barbaris. ff. de re mili. ⁊ qd̄ no. Cy. in. l. j. in fi. C. ad. l. corne. de sicca. et. l. si non conuitij: de iniur. circa prin. ¶ Considerans etiā q̄ iudex toto posse d3 conari defendere ⁊ iuuare veritatem qn̄ ipsaꝫ manifeste cōprehendit. l. fi. in fi. ff. de proba. C. de eden. l. ij. si quis cau. eum qui. §. j. prout est in casu nostro ⁊ obuiare malitijs et eas resecare. ff. de rei ven. l. in fundo. ⁊ resistere calumnijs ⁊ punire mendaces ⁊ periuros in onere pbationis transferendo in eas. ff. de pba. cum de indebito. C. de non nume. pecu. auten. cōtra qui ppriam. ⁊ in q̄busdam alijs no. p Bal. in. l. j. C. de furt. Visisq3 suprascriptis allegationibus ⁊ ponderatis ipsis tāq̄ in veritate facti ⁊ iuris fūdatis adhereo: ⁊ dico male fuisse sententiatum p iudicē prime cāe ⁊ dictum fran. male fuisse absolutum cū debuisset cōdēnari: maxime q2 negauit totaliter intentionem agentium: ⁊ postea p scripturas de manu sua ɔuict⁹ est de mendacio ⁊ piurio: vnde in oībus p̄sumendum est cōtra eu3 nisi probet contrarium q̄ ipse non fecit nec eius heres: et ideo p iudicem appellationis reuocanda est. d. snīa ⁊ condēnandus est eius heres ad summam petitam recepto iuramento in litem quod est veritatis ab agentibus in defectum pbationis: tu3 p pter difficultatem probationis ⁊ dolum eius. l. in actionibus. in fi. cum. l. seq. ff. de in litem iuran. tum pter mendacium ⁊ piurium in quo fuit deprehensus. vt. d. l. cu3 de indebito. Et idē dico in herede eius postq̄ ille decessit lite contesta. per iura superius allega. per allegantem. ⁊ p no. per Bar. in. d. l. i actionibus. ante fi. ⁊ ita ego facerem si essem iudex ne ille de sua iniquitate quam ostendit negando omnia tam calumniose cōfisus q̄ agentes in probatione deficerent glorietur: de qua nunc debet reddere rōnem deo: ⁊ ne heres suus ex dolo suo turpiter lucret̄. l. in heredem. ff. de calum. Laus deo.

1 ☞ Si statutum prohibeat in causis priuatorum fieri cōpromissum in iudicem: non verificatur in ea cā in qua nondum facta est litis contestatio. nu. 2.

Et quid sit casualis questio ⁊ controuersia.

2 Verbis tantum statuti qn̄ deseruiendum sit.

¶ Consilium. cccij.

In christi

In christi nomine amen.

¶ † Glo. iuris ciuilis dicunt ꝙ cã a nõ dicit̃ ante litẽ ꝯte. sed lis dicit̃ ante, ꝛ post vt no. C. de trãsa. l. causas vel lites. ff. de testi. l. j. in princ. Et ꝓpter hoc dixit Ja. bu. ꝛ Bal. post eũ in. d. l. causas. Si statutũ dicat ꝙ absente aduocato cause sint feriate qñ abest ꝓpter ambasiatam cõis ꝙ tale statutũ nõ habet locũ qñ aduocat⁹ se absentauit ante litẽ cõte. qꝛ iste nõ est aduocatus cause cũ cã sit demum post litẽ cõte. ẜm Ja. bu. ¶ Cõtrouersia vero ꝛ qõ etiã sine lite vel cã esse põt. i. extra iudiciũ põt moueri vt no. ꝑ glo. in. l. luci⁹. §. tres heredes. ff. ad treb. de ꝓcu. nõ solũ. §. si status. cõtrouersia ẜm p̄dictos q̇ vident̃ dictas glo. approbare. Bar. aũt dicit ecõuerso ꝙ lis nõ dicit̃ ante litis ꝯte. vt in. c. ex parte vestra. de ver. sig. sed cã tam ante ꝗ̃ post vt in aut̃. q̇ semel. C. quõ ꝛ qñ iudex. q̄ loquit̃ qñ lis nõ erat cõte. sed solũ porrectus libell⁹ ꝛ facta citatio. ꝛ tñ dicit ꝙ si cãm proseq̇ differãt ꝛc. Quancũqꝫ aũt istarũ opinionũ teneamus habem⁹ intentũ quãtũ ad id de quo querit̃. Nã etiã si opinionẽ Bar. tã ibi ꝗ̃ in. l. ampli⁹ non peti. ff. rem ratã habe. verũ est dicere ꝙ ante libelli oblationẽ ꝛ citationẽ non dicit̃ lis vel cã sed dicit̃ qõ vel cõtrouersia. Statutũ aũt p̄dictũ disponit ꝙ in causis priuatorũ nõ possit fieri cõpromissum in iudicẽ dñi potestatis. Cũ igit̃ hic nõ esset porrectus libell⁹ nec facta citatio nõ dicit̃ factũ cõpromissum in cã priuatorũ. d. aut̃. q̇ semel. vbi hoc probat̃. Sꝫ in qõne cõtrouersia vel differẽtia q̄ sunt penit⁹ diuerse. ꝛ sic nõ est factũ cõtra verba statuti ergo nec cõtra ipsi⁹ statuti dispositionẽ. l. iiij. §. totiẽs. ff. de dam. infec. l. hos accusare. §. oĩbus. ff. de accu. l. j. §. loquit̃. de aq̄ quoti. ꝛ esti. l. adigere. §. ꝗ̃uis. ff. de iurepa. ¶ † Debem⁹ eñi in talibus mere positiuis ꝛ cõtra ius cõe verbis tm̃ statuti deseruire. l. j. §. si is q̇ nauẽ. ff. de exercito. ꝛ nõ extẽdere statutũ ad casum nõ expressum ꝛ vltra significatũ verborũ. l. si vero. §. de viro ff. sol. ma. C. de coll. l. illã. ꝛ casum omissum relinquere dispositioni iuris cõis. l. si cũ dotẽ. in prin. ff. solu. ma. ¶ Sed de iure cõi bene põt fieri cõpromissum in iudicẽ ordinariũ nõ tanꝗ̃ in arbitrũ sed tanꝗ̃ in arbitratorẽ. l. sed ꝛ si seruus. §. si q̇s iudex. ff. de arbi. iuncta. l. j. §. ꝛ post oꝑis. cũ ibi no. ꝑ glo. ꝛ doc. ff. de ope. no. nun. ꝛ in. d. §. si q̇s iudex. ¶ Et sic concludit̃ pro ea parte ꝓ qua. s̃. allegatũ est. s. ꝙ valuit dictũ cõpromissum ꝛ laudũ non obstante statuto predicto. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ In christi noĩe amẽ. Factũ sic se habet. Quidã noĩe. S. veniẽs ad mortẽ duos liberos habens. B. ꝛ. M. maiores. xxv. annis legitimos ꝛ naturales vniuersales equaliter instituit heredes mandãsqꝫ vt nullus ipsorũ volẽs diuidere cũ altero hereditatẽ possit deducere dotes sue vxoris quin nec ip̄e nurus ꝛ hoc ideo vt sit inter ipsos oĩmoda equalitas ꝛ vt inuidia tollat̃ inter fratres: ꝙ si q̇s ipsorũ filiorũ vel etiã nur⁹ aliqua sẽc⁹ fecerit iussit dari tm̃ de portiõe alteri⁹ alteri vt semꝑ tm̃ habeat vnus ꝗ̃ alter de hereditate paterna. Mortuoqꝫ p̄re. s. B. ꝛ. M. fratres tenẽtes indiuisam hereditatẽ paternã steterũt in cõione per annos. xx. ꝛ vltra cõicantes ꝓspera ꝛ aduersa ac oĩa lucra in cõia ponẽtes exercẽtes se in negociationib⁹ ꝛ trafficis: q̇nimmo vn⁹ ipsorũ. s. M. maritauit ac de cõi dotauit vnã filiã ac etiã neptẽ. Alter vero. s. B. filiũ vnũ bis maritauit in cuius nuptiaꝝ festiuitate ꝛ põpa de cõi sumptũ notabiliter fecit ac dotes a nurib⁹ recepit. non tamẽ cõstat aliter illas versas in cõi ꝛ vtilitate cõi. Posteaqꝫ morit̃. M. relicto. s. nepote ex filio p̄mortuo herede vniuersali instituto etatis annorũ. xv. cui petẽti extitit curator cõstitutus ꝛ datus Jo. Qui. s. ꝛ curator prouocãt ad diuisionẽ B. patruũ magnũ stante in facto ꝙ tm̃ pecunia nume. ꝛ bona mobilia sunt in hereditate vna domo excepta q̄ sola reperitur. Ex quo facto de pluribus queritur.

¶ Primo an. B. patruus magnus possit dotes vxoris p̄cipuas deducere obstãte testamento paterno qõ vetat vt in casu.

¶ Scõo vtrum dotes ille cõstitute ꝑ. M. filie ꝛ nepti potuerint de cõi cõstitui sciente ꝛ patiẽte. B. fratre an veniãt imputãde portioni ipsius. M. ꝛ successiue. s. nepti heredi.

¶ Tertio vtrũ expẽsa facta in festiuitate nuptiaꝝ filij. B. debeat sue tm̃ parti imputari nõ de cõi deduci seu illi ascribi.

¶ Quarto an. B. qui filium vnum institorem apposuit trafficis possit deducere precipue de cõi quantũ attribueretur industrie persone vnius factoris ꝛ actoris cum fuerit eius filius qui ex obedientia patris insistebat negociationi ꝛ traffico cõi patris ꝛ patrui.

¶ Quinto an posito ꝙ maior fuerit in numero capitum personarum familia. B. ꝗ̃. M. ꝛ qui. B. alimentauit ꝛ in domo cõmuni tenuit vnam priuignã annis. viij. debeat illud plus expensarum respectu capitum. B. imputari parti. B. saltim expẽsa victus facta illi priuigne.

¶ Sexto an. B. possit deducere de cõmuni ante omnia dotes nuruum suarum, absqꝫ eo ꝙ probet aliter versas in cõmuni quod non videtur.

¶ Septimo an possit. s. minor annis. xxv. ꝛ eius curator ꝓuocare ad diuisionem ꝛ si potest sufficit ꝙ si non an saltim possit trafficо ꝛ negociationi cõi constituere factorem ꝛ institorẽ inuito patruo magno.

¶ Octauo posito ꝙ. M. moriens sit testatus ꝛ in ꝓthocollo notarij reperiat̃ simplex institutio. s. nepotis ꝛ filr̃ in vna copia testamẽti data dicto. s. nepoti ac etiã in vno publico releuato dato. B. patruo ac postea ad ꝑsuasionem. A. dicti filij. B. in alio publico releuato q̄dam substitutio cõtinens post mortẽ. s. bona ꝑuenire debere in. B. fratrẽ ꝛ eius filios. ꝛ ꝙ testes testamenti aliq̇ puta duo aut tres dicãt audiuisse substitutionẽ fieri. vt. s̃. alij nõ recordari: vel qꝛ mortui sunt vtrũ releuato ꝛ primo publico debeat stari qõ cum ꝓthocollo cõcordat etiã si notari⁹ attestetur de substitutiõe simul cũ trib⁹ aut quattuor testib⁹ dũmodo nõ sint q̇nqꝫ saltim q̇ id attestentur: vt. s̃. qõ videtur ꝛc.

1 ☞ Prohibitio de non extrahendo dotes per filios non extenditur ad nepotes.
2 An frater dotans filiam de rebus cõmunibus computet in suã partem.
3 Et quid de expensis factis in solẽnitatibus nuptiarum.
4 An opere filiorum duorũ fratrum cõputentur.
5 Quid si maior sit familia vnius ꝛ an possit priuignã alere de communi.
6 An dotes presumãtur collate in cõia societatis.
7 Societas qñ censeatur finita.
8 Substitutio que non est in prothocollo potest probari per. v. testes cum notario.

¶ Consilium. ccciiij.

In christi nomine amẽ.

¶ † Suꝑ primo q̄sito dicendũ est dictũ patruũ magnũ posse deducere dotẽ vxoris sue si venit ad diuisionẽ hereditatis cũ ꝓnepote. l. si filia. §. hoc ampli⁹. ff. fami. her. ff. ꝓ so. l. actiõe. §. fi. cuꝫ l. seq. ¶ Nec ob. ꝓhibitio testatoris: qꝛ fuit ꝑsonalis ꝛ facta inter filios tm̃: nõ ergo extẽdit̃ ad nepotẽ vel ꝓnepotẽ. ff. de leg. iij. pater filiũ. §. xv. ꝛ no. gl. in aut̃. de resti: fideicõ. §. nos. ꝛ pꝫ dũ dicit tollat̃ inuidia inter fratres ꝛc. postea dũ dicit si q̇s ipsorũ filiorũ ꝛc. vn⁹ ergo frater cõtra fratrẽ ꝛ vn⁹ fili⁹ cõtra aliũ filiũ ꝓhibit⁹ fuit facere dictã deductionẽ: nõ aũt fili⁹ cõtra nepotẽ vel ꝓnepotẽ: qꝛ cessant verba ꝛ ratio ꝓhibitionis testatoris.

¶ † Circa ẜm vr̃ ꝙ vnus de dictis fratrib⁹ nõ potuerit dotare filiã suã vel nepotẽ de cõi sed de sua tm̃ ꝑte: ꝛ sic dicte dotes debẽt imputari in portionẽ q̄ tãgebat dictum. M. prout determinat Spe. in ti. de iudi. in. iiij. ꝑte. §. sequit̃. ver. q̇d si vn⁹ ex fratrib⁹. nisi aliter inter eos cõuenerit. ff. ꝓ socio. l. si socius ꝓ filia. Sed Bal. in trac. de duo. fra. quẽ Bar. inchoauit. ꝛ ipse Bal. cõpleuit ante finẽ tractatus ꝑ vnã colũnã intelligit hoc dictũ verum qñ fratres nõ essent socij oĩm bonorũ lꝫ habitarẽt simul ꝛ haberent bona cõia pro indiuiso. sec⁹ dicit ipse si essent socij oĩm bonorum: cuius verba hec sunt.

¶ Ex hoc apparet ꝙ fili⁹ fratris stare dꝫ in studio sumptibus patris ꝛ nõ de cõi patrimonio: silr̃ filia dꝫ dotari de bonis p̄ris nõ de cõib⁹ nisi sint socij oĩm bonoꝝ b. ff. de mune. ꝛ hono. l. iij. §. fi. hec sunt verba sua ẜm q̄ pactũ de quo in. l. socius ꝓ filia. ff. ꝓ socio. ꝙ de cõi dos cõstitueret̃ fuit superfluũ: qꝛ ꝛ sine ipso poterat vn⁹ ex socijs dotare filiã de cõi cũ illa. l. loquat̃ in socijs oĩm bonoꝝ: vt ibi no. in prima glosella. qõ tñ durũ vr̃ ꝛ cõtra mentẽ illius. l. q̄ facit magnã vim in pacto: ꝛ sic innuit ꝙ si illud pactũ nõ fuisset appositũ secus esset sꝫ ꝑ Bal. facit tex. in. l. cũ duob⁹. §. q̇dam sagariã. in fi. ff. ꝓ socio. Cũ igit̃ isti fratres essent socij oĩm bonoꝝ qꝛ oĩa inuicẽ cõicabãt. s. ꝓspera ꝛ aduersa vt ꝓponit̃. iuxta no. ꝑ Bar. in. l. titiũ ꝛ meuiũ. §. altero. ff. de admini. tuto. ꝛ ꝑ Bal. in. l. si patru⁹. C. cõia vtriusqꝫ iud. videat̃ ꝯcludẽdũ sequẽdo autoritatẽ Bal. ꝙ dicte dotes nõ debeãt imputari in portionẽ dicto nepoti vel ꝓnepoti: sed bona q̄ suꝑsunt debeant equaliter diuidi inter ip̄m ꝛ patruũ magnũ. ¶ † Per p̄dicta pꝫ rñsio ad tertiũ qꝛ idem ꝑ oĩa dicendũ est de expẽsis factis in nuptijs istius. b. patrui vt ille potuerint fieri de cõi ꝛ nõ sint sibi imputãde in portionẽ suã cũ sit eadẽ rõ q̄ in dotib⁹ ꝛ in expẽsa quã vn⁹ ex socijs faceret ꝓ filio in studio ẜm Bal. in loco p̄al leg. ꝛ est casus in. l. si societatẽ vniuersarũ. §. fi. ff. pro so.

¶ † Suꝑ q̄rto vr̃ dicẽdũ ꝙ de cõi possit deduci p̄ciũ oꝑarũ filij dicti. b. positi ꝓ istitore i trafficis societatis ad vtilitatẽ dicti filij ꝛ reputabit̃ aduẽticiuꝫ: qꝛ nõ dꝫ dicto filio nocere qõ eẽt i ꝑtãte dicti. B. socij. ita videt̃ expresse determinare Bal. in. d. trac. in antepe. col. in. q. de duo. fra. rusticis tenẽtib⁹ terras alienas ad

a ¶ Qõ cã. Vide Bal. in ꝯsi. cvj. in. ij. parte ꝛ in consi. cxix. eadẽ parte.

b ¶ Bonorum Vide. d. Bar. sozi. ĩ ꝯsi. cxcij. in versi. Circa quartã difficultatẽ. vsqꝫ ad ℣. Circa quintaꝫ difficultatẽ. in ij. parte.

laborandũ: quorum vnus habebat duos filios qui cõtinue laborauerunt. Nam tenet Bal. ꝙ in diuisione societatis debent deduci opere filiorũ vel earum preciũ vel ꝙ fructus diuidantur per capita qꝛ ex suis laboribus possunt filij querere. l. cũ oportet. C. de bonis q̃ libe. ꝛ ꝙ non dꝫ eis nocere ꝙ sint in potestate vnius ex socijs. plus tñ placet ꝙ deducat̃ preciũ operarũ: non aũt ꝙ reddit⁹ cũ eis ꝑ capita diuidant̃: q̃m ipsi filij nõ erãt socij sed in societate fuerũt operati: lucruꝫ aũt debet diuidi inter socios non aũt cũ operãtibus in societate cũ nõ sint socij.

5 ¶ † Ad quintũ videt̃ dicendũ ꝙ lꝫ familia. B. fuerit maior q̃ familia. M. si tñ erat talis quã necessario tenebat̃. B. alere vt si erãt filij ꝛ vxores eorũ ꝙ istud nõ sit cõsiderandũ in diuisiõe societatis. ꝑ. l. si socius ꝓ filia. post prin. ibi. nõ interest ꝙ alter socius tm̃ filiã habuerit ꝛc. ꝛ idẽ Bal. hoc determinat in. d. trac. ꝛ in antepe. col. ibi. dum dicit. Itẽ in ꝑdictis nõ considero an vn⁹ plus lucret̃ vel expendat q̃ alter: qꝛ in societate gñali hoc non attendit̃: sed oĩa sunt inter eos equaliter diuidẽda. ff. ꝓ socio. si soci⁹ ꝓ filia ꝛc. ¶ Quãtũ vero ad illã priuignã quã aluit dict⁹ B. de cõi: dico ꝙ cũ illã non teneret̃ necessario alimentare sed spõte hoc fecit dꝫ in portionẽ imputari expẽsa facta in ea ꝛ estimabit̃ arbitrio boni viri. Nã vnus de socijs oĩm bonorum non põt de cõi patrimonio donare. ar. l. cõtra iuris. §. si filius. ff. de pac. sed dicta alimẽtatio est ꝛ fuit donatio in dictã priuignã. l. si paterno affectu. C. de neg. gest. etiã si alimentauit eã nõ aĩo donãdi sꝫ repetẽdi id qđ exigeret̃ ab ea debebit societati refundi ꝛ ad ambos istos. s. patruũ magnum ꝛ pronepotẽ redire cõiter inter eos diuidendũ: vt in. d. l. si socius pro filia. versi. ceterum si numeratam dotem ꝛc.

6 ¶ † Ad sextum rñdeo ꝙ dictus. B. non põt deducere dotes nuruũ suarũ nisi doceat se cõuertisse eas in cõem vtilitatẽ: qꝛ non sequit̃ recepit eas ergo in cõem vtilitatem cõuertit. vt pꝫ in. l. si q̃s societatẽ contraxit. in vlt. carta. ꝛ. l. ꝑcedenti. in prin. ꝛ. l. cum duobus. §. antepe. ff. ꝓ socio. vbi illud qđ acquirit vn⁹ ex socijs oĩm bonorũ nõ est cõe sed cogit̃ cõicare. cũ eñ istud sit facti nõ presumit̃ nisi probet̃. l. quecunqꝫ. de publi.

7 ¶ † Circa septimũ notandũ ꝙ societas oĩm bonorũ contracta inter dictos fratres ꝑ cõitatem lucri ꝛ dãni fuit soluta morte vni⁹ l. actione. §. morte. ff. pro soc. vñ quo ad illã non expedit querere an iste minor possit ad diuisionẽ prouocare ꝛ etiã si nõ esset finita vel soluta ꝑ mortẽ subsistente iusta cã posset ad diuisionẽ prouocare. ff. pro so. l. si cõuenerit. Si vero querit̃ de diuisiõe hereditatis paterne cuius cõio ꝛ societas incidẽs non fuit finita ꝑ mortẽ: immo tũc incepit cũ prius nõ esset: qꝛ bona erant patris eo viuente nõ filiorũ ꝛ venit fienda ꝑ iudiciũ fa. her. ff. fa. her. ꝑ totum. cũ proponat̃ ꝙ in ea nõ erant immobilia: sed dũtaxat pecunia q̃ reputat̃ res mobilis q̃ seruando seruari non põt. iuxta no. in. l. j. §. fuit quesitũ. ff. ad treb. ꝑ glo. ꝛ etiã sunt alia mobilia excepta vna domo nõ video cur nõ possit ad diuisionẽ ꝓuocare sicut ꝓuocari subsistẽte iusta cã: qꝛ. l. si pupillor. ff. de re. eo. cuꝫ si. q̃ vetant minorẽ posse ad diuisionẽ ꝓuocare: loquunt̃ in diuisione rerũ immobiliũ q̃ sine decreto alienari nõ possunt: ꝛ nisi ꝑ ersoluendo ere alieno.

8 ¶ † Ad vltimum rñdetur ꝙ lꝫ dicta substitutio ꝑ notariũ nõ fuerit scripta in originali ꝓthocollo si tñ põt probari saltꝫ ꝑ q̃nqꝫ testes ipsam factã fuisse nõ nocet error vel negligentia notarij. tex. est cũ glo. ꝛ ꝑ doc. ff. de leg. ij. l. cũ proponeret. iuncta. l. errore. cũ ibi no. ꝑ Bal. C. de testa. ꝛ bis q̃ no. in. l. q̃ ex liberis. §. testamẽto. ff. de bo. pos. fm̃ tab. ꝛ. l. j. §. j. ff. de leg. iij. ꝛ. l. heredes palam. §. sed si notam. ff. de testa. Et notarius cũ autoritate iudicis nõ aliter potuit corrigere dictũ errorẽ factis ꝓbationib⁹ coram iudice. ꝑ ea q̃ no. Bar. in. l. si librarius. ff. de reg. iur. in vlti. col. ꝛ Jo. an. in addi. Spe. ti. de instru. edi. §. instrumentũ. in addi. q̃ incipit nec soli iudici ꝛc. ꝛ sup data. vj. lib. ꝛ Bal. C. de fi. instru. sup rub. in. ix. col. nõ sufficerent ergo quattuor testes cũ notario si ꝓbatio haberet fieri ꝑ instrumentũ: qꝛ tunc notari⁹ bis cõputaretur: sed debẽt esse saltim. v. testes: iuxta no. ꝑ doct. in. l. domitius. ff. de testa. C. qui testa. fac. pos. l. hac cõsultissima. ꝛ. l. fi. de fideicom.

Laus deo.

a ¶ Supplemẽtuꝫ. Sed q̃d si pater reliq̃t filie in testõ. x. ꝛ iussit eã esse cõtentã ꝛ tacitaꝫ seu ꝙ de bonis suis nõ possit plus petere vł hr̃e occasiõe legitime vel alia quacũqꝫ rõne an acceptãs legatũ ꝛ id recipiat a fratre facĩedo finẽ ꝛ refutationẽ possit aget̃ ad supplementũ legitime ex q̃ agnouit iudiciuꝫ defuncti. vide. d. Bar. sozi. i cõsi. ccxxx. ver. qr to dico nullo modo i. ij. pte.

¶ Casus talis est.

¶ Casus talis est Vgnabenus de nauo habens certa bona cõia cum Bertazolo de nauo eius fratre cõdidit testamentũ in quo inter alia iure institutionis ꝛ legati reliquit Antoniole ei⁹ filie dotem matris ipsius Antoniole libras quadringentas quinquaginta in vna parte. Item libras. ccc. in altera pro oĩ ꝛ toto eo qđ petere posset in bonis suis in oẽm casum mortis sue. Et ipsa Antoniola in ꝑsentia ꝛ ad instantiã dicti sui patris renunciauit hereditati paterne ꝛ materne: ꝛ iurauit ꝓut in instrumẽto renũcie apparet qđ videat̃. Deinde mortuo dicto Vgnabeno suo patre: ipsa Antoniola stans in cõione cũ dicto Bertazolo patruo suo: iterato renunciauit in manibus dicti Bertazoli oĩa iura sibi spectãtia in bonis hereditatis paternis ꝛ maternis ꝛ iurauit in forma q̃ videat̃. postea dum ipsa Antoniola nupsisset Christophoro de auroldis ꝛ stetisset in matrimonio ꝑ annos circa quindeciꝫ: ipse Christophorus ꝓcuratorio noĩe dicte Antoniole petitionẽ porrexit cõtra dñm Tadeũ fratrẽ ꝛ heredem dicti Bertazoli de nouo petẽdo eidẽ dimidiã bonoꝝ dictorũ Vgnabeni ꝛ Bertazoli pro indiuiso ꝛ hereditatẽ maternam asserẽdo se heredẽ patris sui ab intestato. Et in casu quo appareret de aliquo testamẽto petijt legitimã vel supplementũ legitime. Item do. Tadeus excipiẽdo dixit ipsam Antoniolã nõ esse audiendã ꝛ periurã ꝛ infamẽ obstãtibus iuramẽtis ꝛ renunciationibus ꝑdictis ꝛ obstante ꝑscriptione. v. annoꝝ ꝛ decem annoꝝ. Replicat ipsa Antoniola siue eius maritus qđ dicte renuncie ꝛ iuramẽta fuerũt ꝛ sunt nulla obstãte statuto cõis brixie posito sub rubrica ꝙ auc̃. sacramẽta puberũ ꝛc. ꝙ videat̃ Ex eo qꝛ ipsa Antoniola tp̃e ipsarũ renunciationuꝫ fuit ꝛ erat minor annis. xx. ꝛ ita probatũ est ꝛ nunq̃ ꝓnunciata fuit maior annis. xx. prout requirit ipm̃ statutũ. Item qꝛ ipse patru⁹ sciebat ipsam esse minorẽ ꝛ obstare statutũ. ꝛ ideo fecit eã iurare nõ certiorata ꝑ prius de viribus dicte renunciatiõis forma ꝛ vlterius nõ potuit renũciare statutis ciuitatis obstãte vno statuto in corpore ꝙ nõ possit renunciari statutũ ꝛc. Item dicit ꝙ ob nimiã reuerentiã ꝛ timiditatẽ patris ꝛ patrui cũ quibus habitabat q̃n renunciauit. ꝛ etiã propter fragilitatẽ sexus fecit ipsas renuncias. Allegat etiã ipsa Antoniola ꝙ habilitata fuit ꝑ vicarium dñi epi Brixie ad possendum vti de iuribus suis nõ obstãtibus dictis iuramẽtis. Et qđ nulla ꝑscriptio sibi cursa esse põt. primo ꝓpter quinquenniũ qꝛ dicte renuncie fuerunt quasi gratuite. tum etiã propter tp̃a guerrarũ q̃ subduci debẽt de medio ꝑscrip. Et ꝙ si vlla esset cursa ꝑscriptio dꝫ restitui in integrum saltẽ ex clausula gñali: ꝛ ꝙ fuit valde decepta in dictis renunciationibus: cũ hereditas patris ꝛ matris sue valerent pro vno plusq̃ sibi relictũ fuit. ¶ Queritur quid iuris.

1 Utrum filia dotata a patre renunciãs doti materne ꝛ hereditati paterne cũ iuramẽto possit deinde non obstã. his petere hereditatẽ patris aut saltẽ legitime supplementum. Et quid si renunciauit etiã in manibus patrui ꝛ quãto tp̃e prescribatur iuri reuocãdi tales renunciationes.

2 Heres tenetur liberare aĩam defuncti a peccato si sufficiũt bona hereditaria.

Dispositio auc̃. sacramenta puberum. C. si aduer. ven. ꝙ possit tolli per sta.

¶ Consilium. cccv.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Notandum est ꝙ si non interuenisset iuramentum prefate renũciationes nõ valerẽt. Prima quidẽ facta viuẽte patre de futura successione patris. ꝑ. l. pactum qđ dotali. C. de colla. Itẽ illa eadẽ de presenti successione matris iã delata. Item scđa facta post mortẽ patris ipsi patruo tam de materna hereditate in qua vt dicitur erat possessio rei immobilis magni precij q̃ etiã de iure agendi ad supplementũ legitime in paterna in qua erãt plꝫs res immobiles in q̃bus debebat̃ legitima ꝛ de q̃bus debebat fieri suppletio. l. scim⁹. §. repletionẽ. C. de inoffi. testa. qꝛ faciunt donationẽ. l. si q̃s obligatione. ff. de reg. iu. cum ex eis nihil adesset filie sed deesset ꝛ sic erant mere lucratiue. Donatio aũt rerũ immobiliũ fieri nõ põt a minore. xxv. annis etiã cũ decreto iudicis ꝛ autoritate legitimi administratoris. C. si maior factus ratũ hab. l. fi. §. cũ aũt. Ista aũt erat minor. xx. annis tp̃e factarũ renunciationũ ꝑdictarũ nec interuenit decretũ iudicis nec autoritas curatoris. Et ꝓterea supplementũ legitie est istius nature ꝙ a patre nõ põt ꝓhiberi: vt in auc̃. vt cũ de app. cognoscimus. §. ceterũ. Et si ꝓhibeat̃ habet̃ ꝓhibitio ꝓ nõ scripta: in tm̃ ꝙ si fili⁹ vel filia acceptat legatũ vel relictũ factũ cũ illo onere cõditione vel modo ꝙ nihil plus possit petere in bonis vel sup bonis paternis talis acceptatio ꝛ ꝓmissio de nõ petẽdo plus sibi nõ ꝑiudicat quomin⁹ possit petere supplementũ a etiã si fili⁹ vel filia sit maior nisi spãliter specifice ꝛ expresse de tali supplemento fecerit mẽtionẽ. ꝑ. l. si q̃n. §. fi. C. de inoffi. testa. ꝛ ibi Bal. q̃ allegat Guilel. de cune. in. l. de his. ff. de trãsac. ꝛ ꝑ eundẽ Bal. in l. hac edictali. in. vj. col. C. de secũ. nup. Et hic in istis instrumentis renũciationũ si bñ inspiciat̃ non ꝯtinet̃ spãlis ꝛ expressa mẽtio de isto iure agẽdi ad supplementũ: lꝫ acceptauerit legatuꝫ et relictũ sibi factũ cuꝫ oĩ suo onere cõditiõe ꝛ qualitate. Sed fm̃ Bal. in locis ꝑdictis cũ tale onus sit ꝓ non scriptũ: tale relictũ non dr̃ hr̃e onus: sed redigit̃ ad instar simplicis relicti facti sine onere. ꝗñ vba illa nihil opant̃: qꝛ debẽt intelligi de onere valido ꝛ ꝓbabili

ꝛ probabili.ar.in.l.non putauit.§.non queuis.ff.de bo.pos.con
tratab.quale istud nō est verū qꝛ interuenit iuramentū in vtra-
q; renunciatione videnť sublati p̄dicti defectus tam primuʒ de
l.pactū qd̓ tali.C.de coll.per.c. quāuis.de pac.lib.vj. q̄ȝ scd̓ʒ de
minori etate.ꝛ de.l.fi.C.si maior fac.ꝑ auť.sacramēta puberum.
C.si aduer.ven.q̄ȝ etiā tertius de.l.si qñ.C.de inoffi.testa. in.§.ꝑ
regulā iuris canonici.q̄ est qd̓ iuramentū qd̓ pōt seruari sine in
teritu salutis eterne seruandū est etiā in casibus in q̇bus de iu-
re ciuili nō valeret nec esset seruandū.l.nō dubiū.C. de legi.iun
cto.c.cū contingat.extra de iureiur.qd̓ ius canonicū est seruan-
dum etiā in curia seculari cuʒ agať de periculo aīe : vt in.c.mu-
lieres.de iureiu.lib.vj.ꝛ qd̓ no.in.c.ij.de reg.iur.eodem lib.

¶ Sed his non obstātibus videť ꝙ ista sit audiēda in petēdo do
tem maternā ꝛ etiā supplementū legitime in bonis quondā sui
patris. Tum qꝛ dictū iuramentū fuit relaxatū ꝑ iudicē ecclesia
sticum:vt in.c.si vero.ꝛ.c.verū.de iureiur.ꝛ qd̓ ibi ꝑ Inno.ꝛ per
eundē in.c.venerabilē. de elec.circa fi. ꝛ debuit relaxari ne esset
iniquitatis vinculū.xxij.q.iiij.īter cetera.extra de iureiu.c.quā-
to. Quid eñ iniquius q̄ȝ ꝙ pater insidieť filie ꝛ eam velit pri-
uare legitima sibi debita iure nature cū sit cōtra ius diuinuʒ et
nō dʒ fieri etiā pro dando deo vel ecclesie iuxta autoritatē Au
gustini de qua in.l.papinian⁹.§.ij.ff.de inoffi.testa.ꝛ.C.de epis.
ꝛ cle.si q̇s ad declinandā.vnde pater istius dñe cuʒ haberet tot
bona ꝛ vt dicitur circa.xx.millia grauiter ꝛ mortaliter peccauit
dum filie sue pro sua legitima nō reliq̇t nisi.ccc.lib. ꝛ tam cōtra
ius diuinū q̄ȝ ꝯtra ius naturale.l.cū ratio.ff.de bo.dam.ꝛ.l. scri
pto.ff.vñ liberi.cū nemo carnē suam odio debeat habere:vt no.
glo.in.l.j.ff.in ius vo.vt eant. ꝛ multomagis peccauit volendo
eam priuare dote materna q̄ erat adhuc magis sibi debita post
mortē matris q̄ȝ legitima viuēte patre in bonis eius.l.j. §.si q̇s
impuberi.ff.de colla.bo. Cū pater votū debeat habere thesau-
rizare filijs:nō aūt eos spoliare ꝑprijs.ff.de bo.liber.l.nihil.§.
facilior.vnde lʒ ista filia posset seruare istud iuramentū sine pec
cato:qꝛ tñ pater ꝛ heres eius nō possunt recipere dictā obseruā
tiam sine pctō:debuit dictū iuramentū relaxari ꝑ iudicem eccle
siasticū sicut iuramentū metu extortū vel de prestādis vsuris: lʒ
mero iure obligauerit:vt ꝑpria autoritate non potuerit venire
cōtra:vt no.in iuribus.s̄.alle. ꝛ in.c.ij.de pac.lib.vj. ꝑ Archi.ꝛ
qd̓ no.Bar.ff.de fideius.l.si q̇s pro eo.ver.quarto qñ odio cre-
ditoris ꝛc. Nam inducūt doc.ꝙ iuris periti cōsulentes pr̄i vel
matri ꝛ dantes sibi viā qualiter possint priuare filiū legitima si
ne iusta cā ingratitudinis mortaliter peccant: vt no.in.l.j.C.de
inoffi.dona. Quāto magis ipse pater vel mater.ꝛ do.Anto.de
2 bu.dicit † ꝙ heres debet aīam defuncti liberare a pctō si bona
hereditaria sufficiunt etiā in foro seculari:lʒ ius ciuile cōtrariū
statuat:vt in.c.fi.de sepul. Iste aūt heres auxit peccatū faciēdo
illam reiterare renunciationē predictā: vnde ratione pcti tā sui
q̄ȝ defuncti potest in curia seculari arceri ad reddendū debitum
huic filie post relaxationē iuramenti q̄ fuit necessaria quantum
ad vinculum qd̓ in eo contrahiť de iure diuino vel canonico.d.
c.si vero.de iureiur. Quantū vero ad illud qd̓ cōtrahitur de iu
a re ciui.per auť.sacramēta puberuʒ.[a] non videť fuisse necessaria
ꝑpter statutum qd̓ est vt illa auť . nō habeat locū in minore.xx.
annis:qꝛ cum dispositio illius auť.sit de iure ciui.potuit tolli ꝑ
statutum qd̓ similiter est de iure ciui.vt.l.oēs populi.ff.de iusti.
ꝛ iur. Prout etiā videmus in multis.ll.annullantibus iuramē
tum.C.de legi.l.non dubiū.ff.de pac. iurisgen.§.fi.de leg.j.si q̇s
inquilinos. Nam locū habēt quantū ad vires quas haberet iu
ramentum de iure ciuili: ꝛ quantū ad illas lex ciuilis diciť ha-
bere vim apostolici:vt no.in.l.adigere.§.q̄ȝuis.ff. de iurepatr.q̇
satisdare cog.l.fi.non quantuʒ ad vires quas ius canonicū dat
iuramento.ideo de iure cano.ll. ille sunt correcte : qꝛ inducunt
pctm̄ scd̓m doc.ꝛ istā opi.tenuit repetēdo.d.auť. sacramēta pu-
berum.ꝙ illa possit tolli ꝑ statutuʒ laycorū:nō sic ius canonicū
dans vires iuramento. ¶ Nec ob.qd̓ ista renunciauit statutis:
qꝛ qua fragilitate etatis renunciauit hereditatibus eadē ꝛ sta-
tutis:ideo sicut prima renunciatio nō valuit:ita nec scd̓a.l.doli.
§.diuersum.ff.de noua.

¶ Preterea ꝑpter lesionem in excessiua ꝛ maxima quātitate pre
sumitur dolus ꝛ fraus:vt no.Bar.in.l.si societatē.§.arbitrorū.
ff.pro socio.ꝑ legem oēs.§.lutius.ff.que in frau.credi. Sʒ etiaʒ
de iure cano.iuramentū prestitū dolo aduersarij recipiētis non
valet:vt in.d.c.ij.de pac.lib.vj.ꝛ in.c.cū contingat.de iureiur.an
te fi. Presumiť etiam non spontaneū.sed ob nimiā reuerentiaʒ
ꝛ timorē patris ꝛ patrui prestitum ꝑpter tam excessiuā lesioneʒ
ꝛ sine aliqua iusta cā que potuisset esse si pater habuisset filios
masculos vt ipsi succederent tam patri q̄ȝ matri si quātitas reli
cta sufficiebat ad congruā dotationem: sed pro fratre facere nō
debuit:sed saltim in totā dotem maternā ei relinquere ꝛ etiam
integrā legitimā vnde debet sibi suppleri.l. si non mortis.ff.de
inoffi.testa.ver.aut si minus.ꝛ etiā dos materna dari integrali-
ter:qꝛ vt dixi non sponte presumiť ista remisisse. arg.extra de re
nun.super hoc.iuncta.l.j.§.que honorande.ff.quarū reruʒ acti.
non detur. Posset quis dicere ꝙ circūscripto oī iuramento vi-
deť huic obstare lapsus tp̄is decursi: postq̄ȝ ista fuit effecta ma-
ior.xxv.annis qꝛ videtur ratificasse dictas renunciatiōes: vt in
d.l.fi.C.si maior factus. nec huic videntur obstare guerre ꝛ pe-
stis ꝑpter quas non fuit redditū ius qꝛ ista prescriptio interrū
pitur per quēlibet actū extraiudiciariū ex quo de contradictio
ne possit apparere vt ibi no.in glo. Sed respondeo ꝙ vt iste re
missiones sapiant donationem requirebatur lapsus longi tem
poris.x.annorum inter presentes ꝛ.xx.inter absentes. vt.d.l.fi.
§.quod tempus hic non interuenit:qꝛ ꝑbatum est ꝙ est.xxxiij.
annorū vel circa:ꝛ sic ꝙ post.xxv. annos non sunt lapsi nisi octo
qui non sufficiunt.

¶ Concludo ergo pro dicta dña quam pium est fouere ꝛ iuuare
contra tantam iniquitatem patris ꝛ patrui qui eam bonis pro-
prijs maternis ꝛ legitima tam pingui que sibi debebatur ex tā
pingui hereditate conati sunt priuare.

1 ☞ Si in cā principali non deducatur simulatio contractus
non pōt deduci in causa appellationis.
Iudex est fatuus qui aliter condēnauit q̄ȝ sit petitum.
2 Conclusio libelli denotat q̄ actio sit intentata ꝛ qualiter prece-
dentia intelligantur ꝛ quid si quis dicat se deducere oē ius suū
ꝛc.ꝛ qualiter intelligantur illa verba peto mihi ius ꝛ iustitiam
ministrari in fi.libelli apposita.
3 Et verbum pignus ꝛ reluitio in libello impropriātur ne sit cō-
trarietas.
4 An heres possit venire contra iuramentum defuncti.
5 Quot requirantur ad hoc vt contractus emptionis dicatur fa
ctus in fraudem vsurarum.

¶ Consilium.cccvj.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Quamq̄ȝ longa sit p̄fata facti narratio et
etiā allegationes facte in fauorē cōuentorū : vť
tñ breuiter posse demōstrari eorū iustitia.vcʒ ꝙ
in hac cā appellationis nō possit deduci p̄sens
materia vsurarie prauitatis ꝛ simulatiōis cōtract⁹.s.ꝙ nō fue-
rit vera venditio vel insolutū datio sed pignus ꝛ in fraudē vsu-
rarū tali rōne.vcʒ qꝛ nō fuit deducta in primo iudicio seu libel
lo.ergo nō pōt deduci in cā appel. tanq̄ȝ materia noua nō depē
dens a prima.C.de tēp.app.l.ꝑ hanc.post prin.ibi. q̄ non ad no
uum capl'm ꝛc. Nam appellatio nō deuoluit ad iudicē appella
tionis nisi materiā q̄ pendebat corā iudice a quo.ff.de appell.l.
ab executore.post prin.ver.ita tñ. Et sicut primus iudex nō po
tuisset suꝑ ipsa materia pronūciare etiā si fuisset corā eo imper
tinenter ꝑbata si nō fuisset in libello porrecto corā eo deducta a
vt.l.ꝑbabiliter.C.de fideicō.liber.l.fi. vbi dicitur ꝙ fatuus est
iudex qui condēnauit aliter q̄ȝ petitū est.ꝛ no. Inno.expresse in
c.j.de litis cōtest.ꝛ probanť in.l.j.§.illud aūt. ver. dum tñ.ꝛ ibi
Bar.ff.de aqua quoti.ꝛ esti.ꝛ.l.nō possumus.ff.si pars here.pe
ta.l.habebat.in prin.ff.de insti.actio.in.l.si is ad quē.ff.de acq̇.
here.ꝑ glo.ꝛ in Spe.de sen.§.qualiter.iuxta fi.ver.q̇d si lis.ꝛ in
addi.Spe.de actio.seu petitio.§.sequiť videre . Ita nec iudex
appellationis q̇ subrogatur loco primi.l.j.in princ.ff.de appel.
ꝛ sic non debet pl⁹ posse.ar.l.eū.§.iniuriarū.ff.si q̇s cau.ꝛ si sñia
absolutoria lata suꝑ deductis in primo libello nō pareret exce-
ptionē rei iudicate suꝑ ista materia vsuraria tanq̄ȝ in illa cā nō
deducta. Similiter in ista cā appel.deduci non pōt tanq̄ȝ noua
nō dependēs a veteri ſm Bal. q̇ ita notat ꝛ declarat in.d.l.per
hanc.in.iiij.col.ver.ꝛ dic breuiter.ꝙ aūt in primo libello:ꝛ ꝑ cō-
sequēs in prima cā non fuerit deducta hec materia vsuraria ꝛ si
mulationis:pʒ ex conclusione illius libelli vbi non petitur de-
clarari contractū fuisse vsurarium ꝛ simulatum ꝛ pignoris ꝛ nō
venditionis. Sed solū conuentos fore condēnandos ad facien
dum retrodatum seu retrouenditionem:ꝛ sic presupponiť de di
recto contrarium.vcʒ ꝙ contractus fuit verus seu vera vendi-
tio ꝛ vera datio insolutū ex qua fuit translatum dñium nō etiā
pignus:qꝛ tunc translatum non fuisset.l.neq; pignus.ff.de reg.
iur.ꝛ sic frustra petijsset actor sibi fieri retrodatum vel retrouen
ditionem:qꝛ nec fieri potuisset vel posset cum esset dñs.ff.de cō
trahen.emp.l. rei sue. Qui aūt dicit vnum vel vult dicit ꝛ vult
aliud sine quo illud esse non potest.l.illud.ff.de acqui.here. Vi
detur ergo intentasse act.orientem ex pacto incontinenti appo
sito de retrouendendo.C. de pac. inter emp.l.ij. ꝛ sic presuppo-
suisse ꝙ retrodatum quod fieri petebat fieri posset:ꝛ per conse-
quens se non habere dñium rei sed conuētos:ꝛ sic non fuisse cō-

[a] ¶ Puberum. Circa intelle-
ctū hui⁹ auť. ꝛ
c.q̄ȝuis. d̓ pac.
li.vj.vide oīno
d.Alex.d̓ imo.
in ꝯsi.xlij.ī.iiij.
col.cum se.ꝛ in
ꝯsi.lix. in.ij.co.
in.j.parte.

ADDitio.

a ¶ Non trāsit ad heredē. Vide late p Guido. pape in qō nib⁹ suis. i. q. ccccxiiij. incip. iuramentuȝ est qd psonale ⁊c. vbi an rōne iuramēti per defunctum pstiti heres sortiat forū ecclesiasti cum: ⁊ in qōne. cccxiiij. incip. itē fuit dubitatum vbi an heres iurātis possit agere absqȝ dispēsatiōe iuramēti p defunctum prestiti. Hen. Fer.

b ¶ Cōtra. Vide Bal. in csl. ccxv. in. ij. pte.

tractum pignoris vel in fraudem vsurarū: sed vere dationis insolutum: † qm̄ ex conclusione libelli cognoscit᷑ que actio sit intētata. vt no. Cy. in. l. edita. C. de eden. in. v. q. ⁊ Bar. in. l. certi cōditio. in fi. vel circa fi. principij. ff. si cer. pe. ⁊ ex ea restringitur et declaratur vera ratio pcedens. s. qualiter narrās illa intellexerit. ff. de lib. lega. l. aurelius. §. sticho. ⁊ ibi p Bar. ⁊ per Bal. in l. dn̄iuȝ. post prin. C. de rei ven. ¶ † Ex quo pȝ non obstare predictis qd in narratiōe libelli pfatus actor dixerit: lȝ reuera fuerit pignus ⁊c. Nam ne sibijpsi videat᷑ fuisse contrarius actor in eo qd postea petiturus ⁊ cōclusurus erat debeat intelligi. i. habeat similitudinē cū pignore: qꝛ non fuit facta libere ⁊ absolute: sed cum pacto de retrouēdendo: ⁊ sic tradita vt retradatur sicut traditur pignus: ⁊ eodē modo verbum reluere vbicūqȝ in libello vel instrumento vel in actis de ipso fit mentio debebit assumi ⁊ intelligi improprie: qꝛ ista receptio cum eodē precio similitudinem habet cū reluitione. ꝙ aūt ita debeat intelligi ⁊ interpretatio fieri vt cesset cōtrarietas in verbis: pȝ ex no. p Bar. in l. fi. §. idem quesijt. ff. de cōdi. inde. ⁊ p Cy. C. de iur. ⁊ fac. igno. l. cuȝ falsi. circa fi. similiter non ob. pdictis ꝙ in fi. libelli dixerit se deducere oē ius suum ⁊c. qꝛ debet intelligi. s. in his que inclu di possunt sub cōclusione libelli. Non aūt per dicta verba virt⁹ conclusionis ampliatur ad ea que non sunt de materia verborū eius prout in simili habetur de excep. q̄ firmat regulā in non exceptuatis: sed eam non ampliat. ff. de vsufruc. leg. l. generali. §. vxori. ad trebel. l. lutius. §. pluribus. ⁊ ibi ⁊ vtrobiqȝ per Bar. Et de confirmatione que roborat confirmatū: sed nō ampliat. ff. de liber. leg. l. aurelius. §. testamēto. ⁊ no. Bal. per illum. §. C. si aduer. rem iudi. l. iij. in fi. ⁊ in illis verbis peto mihi ius ⁊ iustitiam ministrari positis in fi. libelli quia intelligitur in pdictis scilicet petitis: non autem noua actio vel materia censeatur cumulata. vt no. in. c. cum dilectus. in prin. de ordi. cog. ⁊ in clausula non obstante: que gratiaȝ confirmat non ampliat: vt in cle. j. de conces. preben.

¶ Concluditur ergo per predicta ꝙ ista materia tanꝙ noua ⁊ nō dependens a veteri deducta in iudicio primo vel libello deduci non pōt in hac app. causa: qꝛ super ea non sunt late prime sen tentie: ⁊ appellatio non deuoluit id super quo non est lata per iam dicta. † Videntur etiā isti repellendi a proponendo istam materiam vsurariam vel simulationis propter aliud. s. qꝛ defunctus cui iure hereditario successerūt in instrumēto dationis insolutum iurauit oīa ⁊ singula. s. scripta vera esse. sed si non erāt vera sed simulata defunctus fuit mendax ⁊ periurus: heres aūt non auditur volens redarguere defunctū de mendactio vel de periurio: ⁊ sic allegare turpitudinē eius tex. est no. ff. de pig. act. l. rem alienā. C. de reuo. his que in frau. cre. l. filios. ¶ Nec ob. a ꝙ iuramentū est personale: ⁊ non transit ad heredem [a]. c. veritatis. extra de iureiur. ⁊ qd ibi per Inno. qꝛ non dico hic transiuerit in heredes: vt sic incidant in periuriū veniendo contra: qꝛ fateor qd non incidunt: ⁊ ꝙ non repelluntur a proponēdo ista ratione qd ipsi per hoc incidant in periurium: sed repellunt᷑ ex eo qꝛ si admitterentur allegarent ⁊ detegerent defunctuȝ fuisse mēdacem ⁊ periurum: qd facere non possunt: per. d. ll. Itē non ob. qd contractus simulatus non firmatur iuramēto. vt no. glo. C. plus valere qd agitur. l. emptione. ⁊ ꝙ heres pōt venire cōtra [b] etiam nō obtenta absolutione iuramēti ab epo vt ibi no. Bal. qꝛ ista procederent si defunctus iurasset nō venire contra cōtractum in futurū. Nam tunc si heres venit contra non redarguit defunctuȝ de mendacio vel de periurio: qꝛ defunctus non facit contra iuramentū: sed nec heres est piurus: qꝛ non iurauit: ⁊ iuramentū defuncti ad ipm non transiuit vt dictū est: ad qd. l. generaliter. C. de reb. cred. in princip. Sed hic iurauit de presenti non solū de futuro vera esse q̄ gesta erant ⁊ sic nō simulata: sed si erant simulata ⁊ nō vera statim defunctus fuit mēdax ⁊ piurus ⁊ ad hoc ostendendū filij eius ⁊ heredes petūt se admitti ꝙ nō possunt vt dictū est ⁊c. ¶ Posito aūt ꝙ ista materia vsuraria ⁊ etiam simulationis possit moueri in hac cā appel. in ea tn̄ non possunt appellantes obtinere p ea que gesta ⁊ actitata sunt taȝ in cā principali ꝙ appel. cuius rei gratia. † Notandū ꝙ iste cōtractus dationis insolutū ex sui forma non pōt dici fuisse vsurarius: qꝛ forma eius nō sonat in cōtractū mutui ⁊ pignoris in quo solo contrahit᷑ vsura formaliter: sed fuit cōtractus venditionis ⁊ emptionis in quo magis cōtrahit᷑ mentaliter ꝙ formaliter. c. in ciuitate. de vsur. ¶ Ad hoc aūt vt talis cōtractus dicatur vel psumat᷑ vsurarius non sufficit qd interuenerit pactuȝ de retrouendēdo: qm̄ illud interuenit etiaȝ in vero nō simulato cōtractu. C. de pac. inter emp. l. ij. ⁊ nō pbat hoc esse ⁊c. l. nō hoc C. vnde cogna. nec etiā sufficit minoritas precij vna cū dicto pacto: nisi sit excessiua quātitas. s. in dimidia iusti precij vel circa: vt est tex. in. c. ad nostrā. extra de emp. ⁊ vendi. facit. l. cū hi. §. modus. ff. de transa. ⁊ qd habet᷑ in tex. ⁊ glo. in. l. q̄ diuersas. C. māda. Nam in parua quātitate lȝ contrahētibus inter se decipere. l. in cause. §. idem pōponius. ff. de mino. ⁊ hoc not. Cy. expsse in. l. emptione. C. plus vale. qd agit᷑. Nec etiā sufficit ꝙ emptor probetur vsurarius: qꝛ interdū vsurarij faciūt veros ɔtractus fm Bal. ⁊ Cy. ibidē: sed requirunt᷑ ista simul vel saltim due cōiecture. s. pactū de retrouendēdo pro eodē pcio: ⁊ minoritas pcij in excessiua quātitate. ⁊ si nō est in excessiua quātitate requiritur alia cōiectura succedēs loco illius puta ꝙ restituat eādeȝ quātitatē cū aliquo augmēto vt. d. c. ad nostrā. vel ꝙ emptor cōsueuerit facere cōtractus vsurarios vel ꝙ actum fuerit a principio de mutuo fiendo ⁊ pignore. ⁊ hec habent᷑ ⁊ no. in iuribus allega. p doc. fm Cy. ⁊ Bal. ⁊ canonistas. Sȝ in casu nostro lȝ interuenerit pactū de retrouendendo de minoritate precij tn̄ non apparet p testes receptos in primo iudicio eo qꝛ fuerūt examinati sup arti. impertinēti. Nam cū esset litigiū solū de retrouendendo impertinēs fuit articulus de paruitate precij qꝛ paruuȝ siue magnū esset debebat pactū seruari si fuisset petitū infra terminū cōprehensum in pacto nihil ergo conferebat ad illam pfatus arti. sed erat penitus impertinēs. ⁊ de impertinētia fuit oppositū igitur testes sup eo examinati in illa cā nihil probant. in ista etiā si concluderēt deponāt glo. est ordi. in. l. mometanee. C. qui legitimā pso. s. in gl. fi. ⁊ per Bar. in. l. si duo patroni. §. ideȝ iulia. ff. de iureiur. ⁊ p Cy. de resti. mili. l. qd tpe in. d. q. Preterea nō deponūt aperte sȝ dūtaxat de cōi iudicio ꝙ tm̄ dedissent: nec dicunt de cōi estimatione fm glo. ⁊ Bar. in. l. ij. C. de rescin. vendi. ⁊ posito ꝙ aperte deponerēt assunt testes cōuentorum q̄ deponūt contrariū ⁊ aptius locuti ⁊ fm practicā glo. in. d. l. ij. et sic attenuant fidē aliorum. l. ob carmē. §. fi. ff. de testi. Preterea fuit assertū ꝙ erant plura pdia terre ꝙ esse reperiant᷑ vt dicit᷑ ⁊ fm ea q̄ reperiunt᷑ nō esset minoritas pcij nisi in modica quantitate vt mihi dicit᷑. Item fuit appositū pactum ꝙ siue plura siue pauciora reperiunt᷑ intelligant᷑ vendita vel data pro illa quātitate specificata: qꝛ ergo potuissent requiri ita pauca ꝙ recipiēs poti⁹ esset lesus ⁊ emisset p pluri ꝙ valerēt. debēt agētes equo aīo tolerare si repertrent tot quot specificata fuerunt: lȝ ex hoc ipsi ledant᷑: qꝛ pro minori data sint quā valerent. ar. C. de vsur. l. si calige. ⁊. l. si capere. Qd aūt ille Federicus cui fuit facta datio isolutū fuerit vsurari⁹ nec pbatū nec deductuȝ vel articulatum est nec aliqd facit ad propositū nec probatū releuat qd pater eius aut ille Petrus qui emit ab eo fuerint vsurarij: quoniam ex personis illorum nulla resultat presumptio: maxime in malū contra Federicū cum sint psone diuerse. C. de reb. credi. l. generaliter. in prin. ff. de calū. l. fi. de minor. papi. exuli. in fi. pn. ad carbo. l. de bonis. in prin. de acqui. post. naturali. §. nihil cōe C. de dona. inter vir. ⁊ vxo. l. si maritus. cuȝ si. nec etiam ex eo qd idem Federicus vendiderit cum eodē pacto cum quo ipse receperat: qꝛ nec alio modo vendere debuit: vt in vsi. feu. de. l. cor. §. fi. ff. de ser. expor. l. pc. vnde non debet sibi nocere si fecit qd debuit. arg. C. de adul. l. graccus. Nec illud verbum reluere positum in dicta venditione similiter facit piudicium: qꝛ intelligit᷑ fm formā ⁊ pactum appositū in instrumento dationis insolutū ad qd refertur arg. l. asse toto. ff. de here. insti. ⁊ in illo continet᷑ verbū reluere vel retrodare seu reemere fm q̄ illud verbū reluere debebit restringi limitari ⁊ declarari ne sint inter se cōtraria. ff. pro socio. l. sȝ ⁊ si adijciatur. ⁊ sic ponit᷑ pro reemere qd habet similitudinē cum relutione vt superius dixi.

¶ Ex quibus sequitur ꝙ dicti actores ⁊ appellantes nō possunt de iure opponere in ista cā appel. in ista materia vsuraria seu simulationis: melius ergo fecissent si se sumptib⁹ ⁊ lite nō vexassent. l. j. ff. de inoffi. testa. Super materia vero retrodari in qua succubuerunt in prima appellatione: multominus qꝛ sufficienter fuit probatum in alio cōsilio per me reddito ꝙ tps reemēdi erat transactum: ⁊ ꝙ restitutio in integrū nō est vel fuit concedēda aduersus lapsuȝ tpis predicti. Snīa vero prima fuit inīqua inquantū virtute pacti condēnauit cōuentos ad faciendū retrodatū rōne pdicta: ⁊ maxime dictū qui nō emit a pre istarū agentiū: ⁊ sic nō erat ei nec est suis heredibus obligatus ex illo pacto psonaliter: nec ex illo debebat agi contra ipm Petrū singularem successorem: sed contra heredes Federici venditoris eiusdēqȝ emptoris. C. de here. ven. l. ij. nec ille tenebatur iudiciū suscipere: lȝ sponte potuisset. l. ij. C. pac. hic aūt recusauit suscipere ⁊ fuit ptestatus. ideo condēnatio in psonam suā non tenet tanꝙ facta sup falso fundamēto. s. super actione q̄ non competebat. l. si pupilli. §. fin. de nego. gest. ⁊ quod not. glo. in. l. vbi pactum. C. de transac. continet etiam in se repugnantiam in quantum condemnauit ad fructus perceptos a tempore dationis in solutum: quia si fuit vera venditio prout innuit cōdemnatio ad retrodandum: fructus interim percepti non veniebant restituēdi. C. de pac. l. ij.

¶ Ex quibus patet responsio ad omnia quesita ⁊c.

¶ Casus

¶ Casus talis est.

¶ Aliqua ciuitas exemit in totū a iurisditione sua vnū castrū de comitatu suo dando sibi plenā libertatē ⁊ quo ad iurisditionē ⁊ quo ad oē aliud ius subiectionis. ¶ Dubitatur nunquid isti exempti retineāt ciuilitatē ad cōmodū suū ⁊ priuilegijs illi⁹ ciuitatis gaudere possint ac si nō essent exēpti. Et lz de mēte bar. in.l.hostes.de cap.⁊ Bal.⁊ aliorū in.l.cunctos pplos. videat̄ esse ꝙ ad eorum cōmoda non videant̄ exempti: q: tunc hec questio per maxima est: petuntur allegationes pro ⁊ cōtra ꝙ copiosius fieri possunt: ⁊ vera conclusio iuris.

1 ☞ Utrum vicus exemptus a ciuitate gaudeat priuilegijs ciuitatis si onera non sustinet ciuitatis.

Et circa hoc eleganter distinguit Paul. inter priuilegia q̄ non possunt esse sine incōmodo aliorum ciuium.

¶ Consilium.cccvij.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Uidetur ꝙ non retineāt ciuilitatē ad commodū suū nec priuilegijs ipsius ciuitatis gaudere possint postꝙ nō habēt incōmoda vel grauamina. Primo q: illa cōmoda ⁊ priuilegia dant̄ ciuibus: nō ciuibus aūt non dantur. C.de testa.l.si nō specia li.cū ibi no. ⁊ per Bar.in.l.cunctos pplos.C.de summa trini.in q̄ne de statuto dicente ꝙ ciues possint testari cum duobus vel tribus testibus. hoībus aūt dicti castri priusꝙ forent exēpti cōpetebant dicta cōmoda ⁊ priuilegia ciuiū q̄m ⁊ ipsi reputabantur ciues q: erant de territorio ⁊ comitatu suo ⁊ de vico dicte ciuitati rn̄denti.ff.ad municipales.l.q̄ ex vico. de epis ⁊ clericis. nulli.§.ꝙ si ex vico. Sed post exemptionē predictā prefatū castrū non videt̄ esse de comitatu dicte ciuitatis: q: ei non rn̄det. Nam locus existēs infra territoriū vel diocesim si eximat̄ equiparatur loco existēti extra territoriū vel diocesim. xviij. q.ij. luminoso. ⁊ no. Jo.an.de cōsti.c.vt aīarum.lib.vj.de offi. ordi.cū eps.eo.lib.in glo.sup verbo exempto. Sed si esset extra comitatum nō dicerent̄ ciues illius ciuitatis nec gauderēt priuilegijs ciuiū: ergo nec nunc: ⁊ q: dictū castrū non rn̄det ciuitati in oneribus ꝓpter exemptionē: ⁊ sic cessant verba.d.l.q̄ ex vico.ergo debet cessare effectus ciuitatis q̄ ex illo inducebat̄.l. hos accusare.§.oībus.ff.de accu.l.iiij.§.totiēs.de dam.infec.l.j.§. loquitur.ff.de aqua quoti.⁊ estiua.

¶ Scōa ratio est q: cōmoda ⁊ priuilegia ex parte vna ⁊ incōmoda seu onera ex altera se habēt adinuicē quo ad propositū tanꝙ correlatiua vt vbi sunt prima: sint etiā scōa: ⁊ econuerso: ⁊ vbi non sunt prima: nō sint etiā scōa: ⁊ econuerso.ff. de reg.iur.l. fm naturā.C.de fur.l.manifestissimi.§.sed cum in scōa.in fi.ff. ad.l. fal.l.in rōne.la scōa.in prin.pro socio. cū duob⁹.§. quidā sagariam.in fi.⁊.l.si igitur.cōmo.l.si is qui.§.si quē questum. in fin. Nam qō statuitur de vno de correlatiuis censetur in alio statutum.C.de indic.vidui.l.fi.in prin. ⁊ ibi p Bart.l.fi.ff. de accep. de rescin.ven.l.cū emptor.C. de cupres.l.j.lib.xj. Sed hoīes dicti castri nō sentiunt incōmo.nec onera ciuitatis ꝓpter exēptionem: ergo nec cōmoda vel honores seu priuilegia ei⁹ sentire debent. Ad q̄ bene facit determinatio Bal.C.de legi.l.ꝙ fauore. in.iiij.col. vbi dicit ꝙ si aliq̄s ex priuilegio vel de gratia fuit electus ⁊ receptus ad ciuilitatē videt̄ receptus nō solū quantum ad cōmoda sed etiā quantū ad incōmoda ⁊ onera. ¶ Nec ob. illa.l.ꝙ fauore.q: hoc contingit rōne cōnexitatis. nam de cōnexis idem est iudiciū.C.de neg.gest. si cognatis.ff. de separa.l.j. §.preterea.de admini.tuto.ita aūt.§.si tuto.de tutel. ⁊ ratio. distra.si tuto.extra de cōsti.c.trāslato. Sic ergo videt̄ dicendum econuerso ꝙ si fuerit remissa ciuilitas quo ad onera ⁊ incōmoda censeatur remissa etiā quo ad commoda ⁊ priuilegia ⁊ honores: q: eadē est natura ⁊ cōditio contrariorū.ff.de leg.iij.l.fi. de vul.⁊ pup.⁊ si cōtratab.⁊ ptz ex no. per glo.ff.de serui.vr.ꝑdi.si domus.de acqui.her.nec his.§.j.⁊ qō no. Cy.C.de pac.l. pacta nouissima.in fi.

¶ Tertia ratio q: non pōt quis esse in duplici statu cōtrario puta quo ad quedā sit liber: quo ad quedā seruus.ff. de libe.cau.l. si pariter.in fi.de lati.liber. tol.l.j.§.j.C.ibi. quis em̄ patiat̄ ⁊c. vel ꝙ in quibusdā sit legitimus: in quibusdā non legitimus: q: esset monstruosum: q̄ filij sint legi.c.ꝑ venerabilē. ⁊ no. glo.in.c. cū inhibitio.de clan.despō. vel in patria potestate quo ad q̄dā quo ad quedā nō. q: patria potestas est indiuisibilis. vt no. bal. C.q̄ test.fac.pos.l.seniū.circa fi. Eadē rōne vr̄ ꝙ nō possint aliq̄ esse ciues quo ad cōmoda ⁊ priuilegia: ⁊ quo ad incommoda ⁊ onera nō ciues: q: istud nomē ciues est nomē status hoīs q̄ non pōt diuidi sicut nec ipse homo diuidit̄.ff.de vari.⁊ extraor.cog. l.cognitionū.post prin.ibi illese dignitatis status ⁊c.

¶ Quarto ⁊ vltimo vr̄ determinari p Bar. ista qō in trac.represaliarū.v.q.prin.q.j. vbi determinat ꝙ incole ciuitatis nō subeuntes onera ⁊ factiōes cū ciuibus nō debēt gaudere cōmodis ⁊ priuilegijs ciuitatis: nec possunt petere a ciuibus ꝙ ipsos defendant ⁊ cōcedāt represalias aduersus alios. Sed isti nō subeunt onera ⁊ factiones ꝓpter exemptionē. ergo ⁊c.

¶ In contrariū facit q: lz aliq̄ non sustineāt onera ⁊ factiones in a ciuitate nihilomin⁹ pn̄t dici ciues [a] rōne originis vel alia rōne ff.ad munici.l.j.in pn̄.⁊ ibi no.in glosella q̄nta sup verbo ciues Sed hoc nomē frustratoriū esset si nullus effect⁹ ex eo sequeret̄ qō esse nō debet. imo vbi est nomē debet etiā esse effectus: ⁊ vbi deficit effectus nō dz subesse nomē.C.de feri.l.a nullo.in fi.facit l.defensores.l.his in fi.C.de defen.ciui.dum dicit defensores ꝙ esse dicunt̄ esse nō desinant.de inoffi.testa.l.fi.in fi.ibi.cū neq̄ nomē peculij habeāt ⁊c.non em̄ est curandū de nudo noīe.l.ij.§. si sint.ff.ad tertul.sed si nō subeunt onera nō possunt dici habere effectū noīs ciuiū nisi rōne cōmodi ⁊ priuilegiorū q̄bus hoc non obstāte gaudere possunt. Nullus em̄ posset ꝓbabiliter negare quin sint ciues originarij alicuius ciuitatis lz de facto nō sustineāt onera ⁊ factiones: sed ꝙ possint testari ⁊ cōtrahere secundū priuilegia ⁊ statuta illius ciuitatis loquētia de ciuibus puta ꝙ possint testari corā quinq̄ testib⁹: vel si a principe esset tale priuilegiū illi ciuitati vel aliud sil'e cōcessum: de quo in.l.j. §.fi.ff.ad munici.iuncta.l.si nō spāli.C.de testa. qō extēdit̄ etiā ad comitatēses.C.de aduo.diuer.iudi.l.restituēde. ⁊ qō ibi no. glo.ff.de ver.sig.l.ij.p Bar.de sen.excō.si ciuitas.lib.vj.p Joā. an.iuncta.d.l.qui ex vico.ff.ad munici. Isti aūt rōne loci ⁊ originis habēt nomen ciuiū.vt.d.l.q̄ ex vico.ergo debēt gaudere cōmodis ⁊ priuilegijs: lz onera nō subeant: quia ciuitas non potest eis hoc imputare cum hoc eis gratiose concesserit: et sic eis causam prebuit ⁊ illexit eos ad hoc. argu. optimum .ff. de ven. inspi.l.j.§.si oēs.in fi.⁊ qō no.glo.ff. q̄n actio de pecu. est anna. §.fi.al's est.l.ij.in fi.glo.de errore cui q̄s dedit cām vt ipsū non possit alteri imputare: vt etiā no. Bar.in.l.nō fatet̄.ff.de cōfess. ⁊.l.j.§.j.de eo per quē fa.est. Non em̄ possunt dici fore in culpa vel in mora seu cōtumacia nō subeundi onera ꝑfata vel factiones: ex quo de volūtate ⁊ cōfessione cōitatis creditricis hoc fecerunt: ideo penā non facientiū pati non debent: vt cōmodis ⁊ priuilegijs facientiū ⁊ subeuntiū nō possint vti.ff.loc. cū in plures.§.lege dicta.si cer.pe.l.lecta.§.sed cū sortis.de ver.obli.cū stipulatus sim a proculo.cum ibi no.

¶ Scōo ad idem q: quantūcunq̄ plena fuerit ⁊ sit exemptio attū remanet adhuc aliqualis subiectio rōne reuerētie ꝓpter quam possunt eis mādari q̄dā nō tendētia ad dānū vel grauamē etiā quantū ad ingratitudinē ꝓpter quā possent priuari dicta exēptione ⁊ reduci ad obedientiā: vt si aliquā emulationē vel ꝑditionē facerēt contra ciuitatē introducēdo inimicos eius in castrū q̄ ciuitatē offenderēt. vt pz.ff.de bo.liber.l.fi.⁊ qō ibi not.p Bal.fm Old.in fi. vnde nō est incōueniēs qō ecōuerso in recōpensationē hui⁹ rei mereāt eis cōmoda ⁊ vsus priuilegiorū ciuilitatis ꝓpter has reliquias ciuilitatis ⁊ subiectōis q̄ debēt aliq̄d operari.iuxta no.ff.de testa.tu.l.si q̄s conditionem.

¶ Tertio ad idem q: cū dicta exēptio fuerit eis cōcessa ob grāz ⁊ fauorē non dz redū dare in eorū ꝑiudiciū: vt ꝑdant cōmoda ⁊ priuilegia q̄bus p prius poterāt vti.c.ꝙ ob grām.de reg.iur.li. vj.l.qō fauore.C.de legi.ff.loc.l.ea lege. Nō em̄ rescissio subiectionis q̄ inducit̄ p exēptionē factā in eorū fauorē facit vel operatur quomin⁹ admittant̄ ad cōmoda vel priuilegia: lz quo magis.ff.de cōtratab.l.iij.§.si emācipat⁹ fili⁹.⁊ qō ibi no.p Bar.q̄ inducit ad.q.statuti dicētis ꝙ scolares tractent̄ vt ciues.nā intelligit̄ quo ad priuilegia ⁊ fauores nō quo ad onera postꝙ in eorū fauorē factū est statutū. ¶ Ex quo pz rn̄sio ad id qō.s. dixi de cōnexitate: q: ista nō sunt ita cōnexa q̄n separari possint: ⁊ quin apud vnū possint esse cōmoda: ⁊ tn̄ nō incōmoda. igit̄ ⁊c.l. cū spōsus.§.⁊ gn̄aliter.ff.d dona.inter virū.de aqua quo.⁊ esti. l.j.§.trebatius.in fi. Ideo ad remissionē quorūdā non sequit̄ remissio aliorū.ff.de ser.vr.predi.l.si dom⁹.maxime cōtra ꝓprietatem verborū. Nam exēptio ꝓprie loquēdo fit ab incōmodis et oneribus.c.si papa.⁊.c.p exēptionē.de priuil.lib.vj.a cōmodis aūt ⁊ priui.non fit exēptio sed in eis caderet priuatio: ⁊ inducta ad augmentū nō debēt operari diminutionē.ff.de fun.instru. si mācipia.de au.⁊ arg.leg.si q̄s legauerit aurū.sicut nec ecōtra.l. legata inutiliter.ff.de lega.j.cum si.

¶ Quarto ⁊ vltimo vr̄ determinari p Bar.pro ista parte in loco palle.s.in trac.represaliarū.v.q.principali.q.j.vbi q̄cq̄d pri⁹ dixisset de incolis nō ciuibus: vt nō subeūtes onera ciuitatis non gaudeāt priuilegijs cōcessis p ciuitatē: ⁊ tūc nihilominus gaudent: q: vident̄ subire. aut nō subeunt p contumaciā ⁊ morā: ⁊ tūc secus. isti aūt sunt ciues.vt.d.l.q̄ ex vico. ⁊ ista etiā pz ex no. per eundē in.l.hostes.ff.de cap.

[a] ¶ Ciues. Ex q̄bus autē q̄s fiat ciuis. vide do. Bar. sozi.i ꝯsi.cxxix.versi. scōam dubitationē. circa fi.i j.parte.

¶ Solutio videtur posse ꝓbabiliter sic distingui ꝙ aut vsus priuilegiorum ⁊ cõmodorum redundaret in damnum ciuiũ subeũtium onera. ⁊ tunc illuz nõ habeant vt si essent aliqua officia ad q̃ soli ciues ciuitatis vel comitat⁹ admitterentur q̃ essent lucrosa. Nam quousq; isti exempti exercerent ea ciues repellerentur ⁊ sic lucruz subeuntiũ onera transiret ad nõ subeuntes q̃ essent melioris conditionis ꝙ̃ subeuntes: ⁊ tunc v̄a sit prima pars negatiua aut talis vsus non tenderet in preiudicium subeuntium puta ꝙ possint testari fm statuta ⁊ priuilegia concessa ciuitati vt coram tribus vel quinq; testibus: ⁊ tunc quia nihil nocet subeuntibus onera ꝙ illi vtantur ⁊ illis prodest: ⁊ tunc vera sit secunda pars affirmatiua. l. ij. §. item varrus. in fi. ff. de aqua pluuia. arcen. Laus deo.

1 ¶ Filius protestans ꝙ bona que alienantur per patrẽ sunt sibi hypothecata ꝑpter debitum patris si succumbat in tali iudicio non potest iterum agere ad hoc vt tale debitum sibi soluatur per heredem.

2 Et qualiter exceptio rei iudicate obstet iterũ petẽti ex alia causa idem tamen debituz: etiam si reus sit absolutus propter non probationem.

¶ Consilium. cccviij.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Uisa petitione porrecta per ser Marcuz de mutonibus cõtra Mattheũ de mutonibus tanꝙ̃ heredem pro dimidia magistri Frãcischini eius aui paterni ⁊ patris dicti ser Marci. viso etiam cõpromisso ⁊ laudo alias facto ⁊ lato inter dictum ser Marcum ⁊ dictum magistrum Franciscbinum eius patrẽ super tribus protestationibus porrectis ꝑ dictum ser Marcum ⁊ supposita validitate ipsorũ prout fuit consultuz per ꝙ̃plures doc. eximios. Restat adhuc dubiũ an ex illo laudo absolutorio dicti magistri Franci. detur magistro Mattheo cõtra dictum ser Marcum nunc iterũ agentẽ exceptio rei iudi. transacte seu finite. ⁊ videt̃ ꝙ non: qm̃ ad aliud fuit actum tunc: ⁊ ad alium finem ꝙ̃ agatur nunc. Nam tunc ꝑ illas protestationes dict⁹ ser Marcus solũ tendebat ad cõseruandũ sibi ius hypothece qd̃ pretẽdebat se habere super quibusdã bonis positis ad stridas per dictũ magistrũ Frãci. ⁊ ad impediendũ ne transferretur in alios nisi cuz onere dicte hypothece qd̃ fuit sibi necesse facere: alias fuisset sibi factum preiudiciũ. C. de remis. pigno. l. si eo tẽpore. cum ꝯcor. ibi alleg. in glo. non aũt egit tunc ser Marcus ad constructionem debiti: immo fuit expresse protestatus ꝙ ad hoc pro tunc agere non intendebat cõtra patrez suũ: sed suo loco ⁊ tp̃e dixit se acturum. Nunc aũt agit ad hoc contra dictum Mattheum heredẽ illius pro dimidia vt cõsequatur dimidiã partez debiti qd̃ est penitus diuersum a primo: ideo videt̃ ꝙ debeat audiri: lz in illis protestationibus succubuerit. ff. de euic. l. sed ⁊ si exceptio. cum. l. seq. Posito ꝙ illud idem debitũ qd̃ tũc deduxit in protestationibus illis: nunc etiaz deducat in libello postꝙ̃ non ad eundẽ finẽ ⁊ effectũ. ff. de excep. rei iudi. l. ⁊ an eadem. in prin. extra de testi. veniens. vbi qñ variatur modus agẽdi non obstat publicatio ꝓcessus vel didicisse testificata [a] tãꝙ̃ causa sit diuersa lz prima ordinaretur ad scdam. ⁊ qd̃ no. Bar. in. l. nam ⁊ postea. §. si minor. circa fi. ff. de iureiurã. Eo maxime qꝛ dicte protestationes non fuerunt reiecte vel ab eis absolut⁹ prefatus magister Franciscbinus ex eo ꝙ debitum deductum in eis non esset verum: sed simpliciter. ff. de neg. gest. si autez. §. si. in prin. de compẽ. l. qd̃ in diem. §. si rationem in prin. qꝛ potest intelligi fuisse absolutus ex alia causa. s. vel ex eo ꝙ dictuz debitum non potuit in illo iudicio probari. vnde nõ prohibetur nũc deduci vt probetur postꝙ̃ diuersificatur modus agẽdi. ff. de cõdi. inde. l. iulia. verum debitorem. cum ibi plene no. qd̃ non esset si fuissent reprobate dicte protestationes ex eo ꝙ debitum non subsisteret vt ibi no. ⁊ pꝫ in. d. §. si rationem. in fi. ⁊. d. l. si autez. in fi. Et ad predicta bene facit qd̃ no. Innoc. in. c. cum ecclesia. de causa poss. ⁊ proprie. post prin. ibi: sed si non contendatur lz infirmetur electio ⁊c. Et in vltima glo. magna q̃ incipit. hic apparet. in quibus vult ꝙ si aliqui petãt electionẽ confirmari vel infirmari ex eo qd̃ ad eligentes pertinet vel non pertinet ius eligendi. Et sic si dictum ius eligendi fuit deductũ in iudiciũ non principaliter propter se: sed incidenter ⁊ propter aliud ⁊ ad finem confirmandi vel cassandi electionem: ⁊ contingat eam confirmari vel cassari addita causa: qꝛ ius eligendi pertinet vel nõ pertinet ad illos: ⁊ sententia transeat in rem iudicatam: non ꝓpterea faciet preiudiciuz super illo iure eligẽdi quominus possit per se. ⁊ principaliter in iudiciuz deduci ꝑ illos contra quos lata est sententia. Et vbi fuit pronũciatum ꝙ pertinet dicere ꝙ immo non pertinet vel econuerso quomodo per alium moduz ⁊ ad alium finem nunc deducitur ꝙ̃ in alio fuerit deductuz: ⁊ hoc etiaz inter easdem ꝑsonas potest etiã intelligi facta dicta absolutio per arbitros ꝑpter aliam cãm ꝙ̃ propter defectum probationis debiti in illo iudicio deducti: vꝫ ex eo ꝙ illi quibus volebant dare insolutuz habebãt meliora ⁊ potiora iura in eis ꝙ̃ dict⁹ ser Marc⁹. Et sic nõ debebat reseruari ius dicti ser Marci in translatione fienda in illos: vnde cum dicta absolutio potuerit optime ꝑ se stare absq; eo ꝙ sup dicto debito fuerit aliqd pronunciatum nõ censetur fuisse sup eo aliquid pronunciatum ⁊ per cõsequens nõ prohibetur ser Marcus illud in hoc iudicio deducere: prout dicit Bar. in. d. l. si aũt. §. fi. ff. de nego. gest. in prima op. quã facit de. l. j. C. si aduer. rem iud. ⁊ de. l. penul. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. ⁊ de. l. ij. C. de ordi. cogni. ⁊ in illis etiam no. ꝑ glo. ⁊ per eundẽ Bar. in. l. j. C. de ordi. iudi. circa mediũ in magna dist. in versi. breuiter ergo reassume sic ⁊c. in secundo mẽbro distinctiõis ibi: aut snĩa lata super principali potest esse vera ⁊c. ⁊. l. qui rome. §. duo fratres. de verb. obli. in. iij. col. ⁊ in magna distin. Et in simili no. ꝑ Inno. in. d. c. cũ ecclesia post prin. qñ electio fuisset simpliciter cassata: qꝛ potuit cassari ꝑpter defectum forme: vñ super iure eligentium nõ censetur q̃ ꝙ̃ pronunciatum ⁊ ꝑ consequens non prohibent̃ eligentes ius suum in alio iudicio deducere: ita ergo videt̃ hic. ex quacũq; cã censeatur facta fuisse absolutio a dictis protestationibus: siue qꝛ debitum in eis deductũ non fuit probatũ: siue qꝛ non veruz: siue qꝛ alij potiora iura habebãt: vt pꝫ ex predictis. Nec ob. d. l. si aũt. §. fi. ver. ꝙ si post. ⁊. d. §. si rationẽ. ver. aliud dicam. qꝛ in illis ad eundem finem fuit opposita exceptio cõpensationis de debito ad quem nunc proponitur actio. s. vt debitum cõsequatur. qui enim petit compensari petit sibi solui. ff. qui po. in pig. habe. l. si debitor. in fi. hic vero ad fines diuersos: qꝛ qui petijt ius suum reseruari non petijt sibi solui immo fuit expresse protestatus ꝙ hoc petere non intendebat: nunc vero agit ⁊ petit vt sibi soluatur.

¶ Breuiter lz ista multũ videantur vrgere in tñ ꝙ me aliquantulum dubitare fecerunt contra prefatos doc. cõsulentes qui ista non ruminarunt nec cõsiderauerunt: ⁊ consideranda veniebant magis ꝙ̃ illa q̃ ipsi tangunt q̃ videntur clara ⁊ sine dubitatione procedere penes recte intelligentes.

2 † Attamẽ vna cũ eis puto dicendũ. huic ser Marco obstare excep. rei iudi. propter absolutionẽ factam in dicto laudo. Nam ꝑdicta oĩa procederẽt si dictus ser Marcus in primo iudicio stetisset in finibus protestationum predictarũ ⁊ non petijsset sup dicto suo debito pronunciari. Sed qꝛ petijt sup eo ꝓnunciari vt pꝫ ex tenore dictarũ ꝓtestationum ⁊ de ipso debito fuit plene discussum ⁊ cognitũ ⁊ ꝓnunciatum: qꝛ dati fuerunt termini ad probandũ ⁊ articulatus fuit de ipso ⁊ de causis allegatis in eis ꝑdicta non procedũt: qꝛ censetur etiã tunc principaliter deductũ ⁊ ꝑpter se nõ solũ propter aliud. ideo nõ factis probationib⁹ debuit dicto ser Marco perpetuũ silentiũ imponi. C. de ꝓba. actor. ⁊ est casus in. d. c. cum ecclesia sutrina. in fi. quẽ te. ita singu. intelligit Inno. in vl. glo. q̃ incipit. hic apparet. sub verbo faciẽdas quaꝫ. s. allegaui: sed nunc eam retorqueo in contrariũ eius ad qd̃ supra allegaui vbi dicit ꝙ ideo ibi silentiũ perpetuuz imponit̃ illis clericis qui petierũt cassari electionẽ factã eis cõtentis qui cõsueuerãt in electionibus interesse ꝙ illi petierũt ꝓnunciari decetero nõ fieri electionẽ sine eis. Sꝫ si hoc non petijssent lz electio fuisset cassata adiecta cã: qꝛ eis nõ cõpetebat ius interessendi: non obstaret eis exceptio volẽtibus ius eorũ principaliter in iudicium deducere cũ prius deduxissent incidẽter. Et rñdit ad. l. si aũt. §. fi. ⁊ ad. §. si rõnem. ꝙ ille q̃ cõpensationẽ obijcit censet̃ debituz petere: ideo succubuit ex illa cã: qꝛ non debitũ ob. ei exceptio sicut si tunc cũ opposuit directaz ac. intentasset. Posset tñ aliter rñderi vt supra dixi ꝑ ea q̃ no. Cy. in. l. ꝑemptorias. sen. rescin. nõ pos. ⁊ Bar. in. d. l. si aũt. §. fi. Deducit ergo nũc Marcus in iudiciũ illud idẽ qd̃ tunc deduxerat: ⁊ ꝑ eundẽ modũ. igitur ⁊c. ff. de excep. rei iudi. l. si quis cũ totum. §. si ancillam.

¶ Sed ꝑdictis vident̃ obstare tria. Primũ qꝛ in illis ꝓtestationibus nõ fuit petitũ declarari patrẽ teneri sibi vl' obligatũ esse sed solum ad euz talia ⁊ talia ꝑuenisse de bonis vxoris dicti ser Marci ⁊ filij eius: ⁊ sic nõ videt̃ fuisse in illo iudicio deductũ debitũ ꝑsonale sicut nũc deducit̃. Rñdeo nõ erat necesse quãtũ ad hoc facere mentiõẽ de obligatiõe sed sufficiebat facere mẽtionẽ de cã vel causis ex q̃bus oriebat̃ obligatio sicut cum peto centũ ex cã mutui sufficit dicere ꝙ mutuaui absq; eo ꝙ dicã illum fore mihi obligatũ vt plene no. in. l. j. in prin. ff. de edẽ. ꝑ gl. ⁊ doc. Preterea nunc eodẽ modo narrat sicut tunc narrauit sꝫ cõsistentia in facto tantum.

¶ Scdm̃ qd̃ facere videt̃ dubiũ est qꝛ in illo iudicio nõ potuit ser Marcus p̃rem suũ sibi condẽnari ad illa debita sꝫ solũ declarari ca

a ¶ Testificata Sꝫ qd̃ si ꝓcessus sit ꝓnũciatus null⁹: an dicta testiũ q̃ deposuerũt ĩ ꝑo ⁊ fuerũt publicata valeãt in alio iudicio. vide Bal. in ꝯsi. cclxxxvj. in. iij. parte.

rari ea que in facto cōsistebant ex quibus oriebatur obligatio realis ꝛ personalis.nunc vero petit condēnari Matheum ꝛ sic alio modo videt̄ agere nunc ꝙ egerit tunc. Sed rn̄deo ꝙ imo eodem modo qm̄ etiā tunc petendo declarari censetur petijsse condēnari. Et si fuisset pronunciatū ꝛ declaratū fm̄ ꝙ petierat pro ipso ser Marco censeret̄ fuisse pater condēnatus qm̄ etiā in psonalibus ꝓcedit libellus ꝛ snīa declaratoria:q̄ habet vim condēnationis vel absolutionis.ff.de arbi.quidā tn̄.§.si arbiter.de iu.si pretor.in prin.ꝛ glo.j.in.l.iij.§.falsus.rem ra.habe.

¶Tertium qd̄ facit dubiū est qꝛ hic non fuit declaratū patrē nō teneri sed simpliciter absolutus ab illis ꝓstationibus q̄ absolutio nō intelligitur in dubio facta ex eo ꝙ nō debitū: sed ex eo qꝛ non probatū vt no.in.l.iul.verū debitorē.ff.de cōdi.indebiti.ꝛ sic non prohibet̄ probari debitū in alio iudicio etiā inter easdem psonas vt etiā ibi habetur in tex.ꝛ glo.ꝛ p doc. Sed rn̄deo verū est ꝙ potest in alio iudicio ꝓbari debitū.s.excipiēdo puta si pecunia q̄ dicebat̄ debita fuisset soluta p debitorē creditori postꝙ debitor fuerat absolutus a petitiōe creditoris ꝛ nūc ea repeteret p cōditionē indebiti. Nā si fuerat absolutus qꝛ nō probatū vel similiter quo casu idē est pōt nunc creditor ꝓbare ꝙ tunc nō probauit qꝛ non cōtradicit snīe ꝛ sic ad finē retinēdi secus si fuisset absolutus qꝛ non debitū qꝛ tunc snīe cōtradiceret. Sed creditor vult probare debitū agendo iterū.dico ꝙ nō debet audiri etiā si reus fuit absolutus solū ex eo ꝙ debitū nō fuit probatū si snīa transiuit in rem iudicatā.qꝛ talis snīa est diffinitiua vt no.glo.in auc.q̄ semel.C.quō ꝛ qn̄ iudi.q̄ incipit.si citatio.in fi.ꝛ sic imponit ꝑpetuū silentiū vt non possit iterū agi ꝛ probari etiam p instrumenta de nouo reperta.ff.de edē.argentarius.§.cum aūt.vbi hoc colligit̄.ff.de re iudi.l.imperatores.C.eo.l.sub specie.p Inno.de ordi.iudi.c.fi.post prin.ibi dū dicit qꝛ si agens interdicto mittitur ꝛ reus absoluit̄ perpetuo debet obstare actori exceptio ꝛc. ¶Iste aūt ser Marc⁹ vult iterum audiri ꝛ ꝓbare agendo ꝙ facere nō pōt de iure vt dictū est. Facit etiā dubiū reseruatio quā fecerunt arbitri cū absoluerūt a prima protestatione sed ad hoc rn̄sum est per primū consulentem qꝛ necessario debet referri ad alia iura ꝙ ad deducta in illo iudicio. Nam ꝛ ipse ser Marcus in suis protestationib⁹ dixit ꝙ reseruabat sibi alia iura q̄ possent sibi cōpetere cōtra patres ex alijs causis ꝙ ex deductis in illis protestationibus al's fuissent sibi contrarij dicti arbitri.

¶Concluditur ergo ex p̄dictis prefatū ser Marcū non debere audiri in eo qd̄ petit a dicto Matheo sed obstare sibi exceptionem rei iud.quaten⁹ deducit debita q̄ deduxit al's in dictis ꝓtestationibus a q̄bus pater suus fuit absolutus. Laus deo.

1 ¶Si statutū seu prouisio superioris dicat ꝙ delinquēs in vna ciuitate capi possit in alia debet intelligi si adsint oēs qualitates requisite per statutum.

2 Et qualiter intelligatur raptores mulierū banniti ꝛ alij an illa dictio alij intelligatur sc̄ banniti.ꝛ de ista prouisione vide lati⁹ in consi.cccxv.j.eo.libro.

3 Iudex alterius territorij qn̄ mittit executioni snīam alteri⁹ iudicis in bonis sitis in sua iurisditione debet hoc facere ad litteras ꝛ requisi.iud.qui snīam tulit ꝛ aliter facere non potest.

¶Consilium.cccix.

In christi nomine amen.

¶De iure cōi[a] clarū videtur ꝙ cum dicte ciuitates.s. Padue ꝛ Vincētie subsint vni ꝛ eidē dn̄o Venetiarū potuerit p̄dictus potestas Vincētie prefatos criminosos repertos in flagrāti crimine capi facere ꝛ 1 punire.C.de rap.virgi.§.si autē post.C.de ser.fugi.l.iij.† Et si prius ꝙ puniti essent requireret̄ a potestate Padue vt remitteret debebat ꝛ debuisset eos remittere.i auc̄.vt nulli iudi.§.si q̄s vero cōprehensorū. verū qꝛ anteꝙ dicte ciuitates venissent sub codē dn̄o. Contrarium seruabat̄ ꝛ etiā forte fuisset de iure qꝛ cum iurisditiones essent distincte potestas vnius non debebat se impedire quoquo modo de delinquentibus sub iurisditione alteri⁹ nec capiēdo vt puniat:nec vt remittat: qd̄ etiā videmus hodie fieri in ciuitatibus ꝛ locis q̄ non subsunt eidē superiori. qꝛ in illis dicte remissiones nō sunt hodie in vsu vt dicūt doct. in auc̄.qua in prouincia.C.vbi de cri.agi opor.ꝛ qd̄ no. Bar.in l.si cui.§.cū sacrilegium.ff.de accu. Et istā obseruantiā passa est dn̄atio Venetiarū durare in dictis ciuitatibus etiā postꝙ ambe peruenerūt sub suo dn̄io vsq; ad tp̄s facte ꝓuisionis de qua s. Et sic delinquētes Padue vel eius districtū ꝛ fugiētes Vincentiā erant securi vt in prin.istius casus proponit ante dictā prouisionē:nec potuissent capi p potestatē Vincentie etiā p litteras potestatis Padue sicut nec anteꝙ sub codē dn̄io peruenirent. Prefata vero prouisio statuit cōtrarium:iccirco videndum est an simus in terminis dicte prouisionis. Cum em̄ potestas Vincentie quantū ad dictā capturā faciēdam assumat potestatem ꝛ iurisditionē a dicta prouisione quā prius nō habebat necesse est ꝙ sequat̄ formā eius:ꝛ si preter eius formā cepisset nō valet captura sed essent relaxādi ꝛ ponendi in eorū libertate tanꝙ spoliati propria libertate:iuxta plene no.p Bart.in q.disputata q̄ incipit.lapus.iuncta glo.no.q̄ est in cle.j.de iure patro.q̄ incip.hic addit:post mediū.ꝛ in.c.si pro te. de rescrip. lib.vj.que incip.pone.ꝛ qd̄ no.Jo.an.post Jo.mo.in.c.romana de censi.lib.vj.in nouella.post prin.q̄ volunt ꝙ actus fact⁹ a iudice preter formā.l.q̄ dat sibi iurisditionē ꝛ potestatē faciendi sit ipso iure nullus: sec⁹ si recipiebat potestatē ꝛ iurisditionem ab alia lege ꝙ illa q̄ formā introducebat. Non dicerent̄ aūt deposit in ꝓpria libertate nisi post relaxationē daret̄ eis tm̄ spatium quo cōmode ꝛ habiliter possent exire territoriū Vincentinum ꝛ iurisditionem potestatis eius p.l. qui neq; ducatur.ꝛ ibi per Jaco.de are.ff.de verb.signi.ꝛ p Bar. in.l.qui in carcerem.ff.ꝙ me.cau.† Prefata vero noua prouisio videtur duo re-2 quirere ad hoc vt delinquētes in vna ciuitate vel eius territorio ꝛ fugientes ad aliam possint ibi capi per potestatē illius loci. Primo ꝙ sint banniti de illo crimine in illa ciuitate vel loco vbi crimen cōmiserunt vt patet ibi dum dicit ꝙ omnes raptores mulierum ꝛ omnes alij:supplendum est.s.criminosi: deinde subdit qui decetero erunt banniti ꝛc. Illa namq; verba qui de cetero erunt banniti possunt referri ad verbum raptores: ꝛ ad verbum omnes alij.s.criminosi ꝛc.ff.de rebus dub.l.fi.de iurisdi.om.iud.l.si idem cum eodem in fi.cum ibi no.ꝛ ambo illa verba restringuntur:qꝛ illud relatiuum qui apponitur sine copula l.ea tamen adiectio.ff.de leg.iij.non enim dicit.ꝛ omnes alij bāniti:qꝛ tunc posset dici ꝙ comprehenderet raptores per se etiā non bannitos ꝛ alios criminosos dummodo sint banniti. Sed dicendo vt dicit requirit ꝙ ꝛ raptores ꝛ alij criminosi sint banniti. Sed hoc deficit:qꝛ non erant nec sunt banniti de Padua igitur non potuerūt capi virtute huius prouisionis. Itē aliud requiritur ꝙ ad litteras iudicis Paduani ꝙ etiam hic deficit qꝛ fuerunt capti ante litteras domini potestatis Padue: non enī requisiuit vt ille caperet prout requirit prouisio:sed requirit vt captos propria auto.potestatis Vincentie remittat. ad quod non videtur arctandus dictus potestas Vincentie postꝙ eos non cepit ad requisitionem⁹ dicti iudicis Paduani: sed 3 debet eos relaxare tanꝙ indebite captos vt dixi.† Nam ꝛ alibi potest iudex vnius territorij ad litteras alterius iudicis facere executionem sentētie de bonis sitis in suo territorio quod facere non posset sine litteris:iuxta no.in.l.properandum.§.sin autem reus.C.de iudi.ff.eo.argentarium.§.nomine pupille.et quod plene no.in.l.a diuo pio.§.j.ff.de re iudi. per Bar.l.cum vnus.§.pe.ff.de bonis auto.iudi.pos.c.romana.§.contrahētes de foro compe.lib.vj.ꝛ sic concluditur prefatos captos fore relaxandos. Laus deo.

¶Casus talis est.

¶A.datiarius olei anni.M.ccccxxxvj.finiendo.x.Nouembris dicti millesimi conduxit.xvj.vezelos olei de lazisio vsq; ad sanctam Agatham prope Veronam causa cōducendi extra districtum Verone cū sua buleta sibimet facta die.viij. Nouembris dicti millesimi. Postea vero. V.successit in datio olei predicto incipiendo die.xj.Nouemb.dicti millesimi ꝛ duraturū p duos[a] annos ꝓxime cōpletos.ꝛ.s.scriptus. A. die.xviij. Nouē.dicti millesimi in tempore affictationis dicti. V.datiarij fecit ponderare dictos.xvj.vezelos olei cōductos ad sanctam Agathā ibi super plaustris ꝛ fecit conducere per districtum de loco ad locum vsq; gardiū ꝛ misit in naui dictos.xvj.vezelos ꝛ misit extra districtum Verone cum sua buleta.

¶Nunc vero. V.datiarius accusat dictum. A.dicendo quod cōtrafecit contra pacta datij quia conduxit extra districtum Verone tempore affictationis dicti datiarij presentis quod pactū continet in hunc modum.

¶Item qd̄ datiarij qui habebūt datiū olei ad fictū hr̄e debeāt dictum datium duabus saxionibus videlicet incipiendo die.xj. Nouembris primi anni ꝛ finiēda die.x.Nouembris scd̄i anni totius olei quod fiet in territorio gardisane. Et datium olei veteris quod repertum fuerit in tota Gardisana esse debeat dictor datiarior si cōduceretur per dictū tēpus sue affictatiōis per districtū ꝛ extra districtū Verone.vnde allegat dictus. V. qd̄ dz cōdēnari. A.qꝛ cōduxit dict⁹. A.oleū sine buleta dicti. V. in tempore suo extra districtum vnde debet condemnari in centum libris denariorum pro vnaquaq; brenta ꝛ in amissione dicti olei ꝛ in soluendo dicto. V.datiario presenti vigore huius pacti quod continet in hunc modum.

[a] ¶De iure cōi De hac eadē materia vide aliud ꝯsiliū infra.cclxxxv.

¶ Primo q quelibet psona possit portare ꝛ portari facere oleū de omnibus terris Bardisane cum buleta datiariorū extra districtum Verone ꝛ per districtum de villa ad villam soluendo dictis datiarijs solidos .xx. pro quaq; brēta olei ꝛ in ratiōe brēte ꝛ qui contrafecerit puniātur ꝛ condemnet̄ in lib. l. pro quaq; brenta olei ꝛ in rationem brente quod conduceretur de villa ad villam ꝛ soluat datium. Et centū lib. pro quaq; brēta olei ꝛ in rationem brente quod conduceretur extra districtum Verone ꝛ soluat datium. Allegatur pro parte. A. ꝛ fecit defensionem suam in hunc modum dicit q si cōduxit q potuit conducere q: soluit debitū datium vez q: soluit datium sibimet.

¶ Nunc queritur quid iuris videlz si contrafecit vel ne.

1 Conductor datij non pōt facere bulletas pro reb' exportandis post finitum tps sue conductionis.

¶ Consilium. cccx.

In christi nomine amē.

1 ¶ † De portationibus vel extractionibus fiēdis seu que facte fuerint post finitū tempus locationis dicti. A. primi conductoris non debebat solui datium ipsi. A. sed ipsi. V. cuius conditionis tempore portabatur vel extrahebatur. Et si alius fuisset datiarius q ipse. A. non debuisset. A. illi soluere. V. ergo ꝛ si ipse erat non poterat nec debebat soluere sibijpsi: sed ipsi. V. cuius conductionis tempore portauit prout in simili arguit iurisconsul. de se ad alium. ff. pro socio. l. si socius pro filia. penul. responso. de lega. ij. l. sequens questio. primum autē dictum patet q: si aliud diceremus facile esset primo conductori fraudare secundum ꝛ ei cōmoda datiorum sui temporis auferre cū esset in fi. sue conductionis ꝛ sciret plures fore extracturos oleū post finitum tempus sue conductionis componeret eīn cum illis p modico ꝛ faceret eis buletam confitendo se ab illis datiū recepisse qd in simili reprobat. ff. locati. ꝛ. l. hec distinctio. §. cum fundum. vbi casus. ꝛ per glo. ff. de vsufru. lega. l. penul. Non eīn potest precedens conductor aliquid facere vel statuere in actibus gerendis post suam conductionem finitam. ff. de iurisdi. om. iudi. l. eum qui. §. fi. de penis. l. fi. qm̄ actus illi non trahuntur retro vt videantur nisi retro gesti sunt mere voluntarij. ff. de verb. oblig. quidam cum filium. §. fi. que res pigno. obli. pos. l. fi. sec' si essent gesti post ex quadam necessitate que probari posset vt si dictum oleū debebat portari tempore quo durabat dicta conductio sed propter aliqd impedimentū hoc factum non fuit sed fuit necessariū differre ad tps secunde conductionis tunc enim esset perinde acsi tpe prime fuisset factum contra legē datij incidisset in penā. tex. est in. l. cesar. in fi. ff. de publi. Sed hoc non p bato dico dictum. A. legem datij offendisse portando sine buleta sequentis datiarij: nec iuuare ex eo q dicit soluisse sibijpsi: q: hoc facere non potuit nisi pro extractionibus fiendis tempore sue conductionis: quia ille tantum pertinebat ad eum: non autem fiende vel facte tempore sequentis conductionis vt ex predictis patet. Laus deo.

1 Iudex non potest reseruare ius offerendi conuento rei vēdicatione si non fuit petitum.

2 Si possessor conuincitur ad restituēdum rem q: ipse non sit dominus: an habeat ius retinēdi ꝛ offerēdi secundo creditori nō obstan. re iudicata.

3 Et an sit opus q iudex expresse reprobet debitum istius qui asserit se creditorem: an satis dicatur reprobatum tacite in consequentiam.

¶ Consilium. cccxj.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Super eo quod queritur. An valida sit p dicta reseruatio iuris offerendi que non fuit facta per primum iudicem nec petita in primo iudicio cause principalis nec in isto cause appellationis: nec etiam deducta. Notandum q si iudex iste per dictā reseruationem voluisset declarare prefato dnō Jacobo competere ius offerendi: ꝛ voluisset ipsū sibi reseruare sibijpsi fuisset contrarius: dum in precedenti parte sententie confirmauit primam sententiam ꝛ condemnauit dnm̄ Jacobum ꝛ fratrem ad libere relaxandum ꝛ sine conditione quacunq;: q: si possent offerre: possent contradicere relaxationi qd est contrarium eius qd supradixerat: vnde non est credendum q hoc voluerit si alius sanior intellectus dari potest. arg. eorum que no. Cy. in. l. cū falsa. in fi. C. de iur. ꝛ fac. ig. ꝛ per Bar. in. l. fi. §. quesijt. ff. de cōdi. inde. Sed etiam non valuisset nec valeret dicta declaratio ꝛ reseruatio postq nō fuit petita sed nec deducta in aliquo in istis iudicijs: vt ibi patebit per. l. fi. C. de fideicom. liberta. ꝛ p id q̄dem qd plene no. Jo. an. in nouella fm̄ Host. in. c. ex conquesti. de resti. spo. qui vult q si dominium fuit deductum per reum in iudicio per modum exceptionis: ꝛ etiam probatum non potest iudex declarare ipsum pertinere ad reum nisi ipse reus hoc petierit: ꝛ miratur de Inno. qui videtur sensisse contrarium: quod etiaz tenuit Cy. in. l. j. C. vti pos. in tex. questio. in antiqua lectu. lz in quadam addi. quam ibi fecit videatur tenere q sententiaz declaratoriam bene possit ferre iudex super iure deducto ꝛ probato in iudicio: lz non condemnatoriam si non fuit petitum: ꝛ p primo dicto facit gl. que est in. l. circa. ff. de proba. ꝛ de excep. rei iudi. l. si quis rem a non dnō. fm̄ vnam lec. Sed illud dictum posito sine preiudicio veritatis quod esset verum q: Hosti. ꝛ Jo. an. videtur sentire contrarium: immo expresse tenet in. d. c. attamen non obstaret. q: loquitur in iure deducto in iudicio ꝛ probato lz per modum exceptiōis. Sed hic lz fuerit deductum ius debiti per dictum dnm̄ Jacobum: non tamen fuit probatum vt ex inferioribus patebit ꝛ fuit deductum ad finem retinendi re ratione prioritatis iuris non ad finem offerendi in quo non requiritur prioritas: cum secundus possit offerre primo. C. si antiquior creditor. l. j. ff. de distrac. pigno. cum secūdus. ꝛ sic sunt iura diuersa. Vnde cum hoc scōm ius offerendi nullo modo fuerit in iudicio deductum: q: de illo nunq fuit facta mentio: non potuit super eo fieri aliqua declaratio. l. non potest videri. ff. de iudi. Ex quo sequitur q prima sentētia non fuit iniusta in qua dicta reseruatio declaratoria dicti iuris facta non fuit ex quo fieri non potuit: lz iudex iste dixerit contrarium ꝛ male: sed potius sua sententia fuit ꝛ est iniusta: quia fecit qd facere non potuit: si vero iudex iste noluit declarare prefatis condēnatis ius offerendi competere: sed solum ipsum reseruare si de iure sibi cōpetit ꝛ per suam sentētiam illi nullum facere preiudicium si tūc hoc facere potuit: lz petitum non fuerit: q: hoc pertinet ad declarationem animi sui a quo dependet virtus sententie. ff. de excep. rei iudi. si ex testamento. in fi. cum. l. seq. in fi. prin. queꝫ animum siue ꝛ qualiter intelligit verba sua declarare potuit etiam non requisitus: ꝛ si hoc voluit non fuit sibi ipsi contrarius: quia prima pars sue sententie condemnatoria locum habet ꝛ ius offerendi non competit de iure secūda pars si cōpetit ꝛ distinctio casuum tollit contrarietatem sicut distinctio temporū vt in prima constitutione. C. §. q̄bus. C. de fur. l. apud antiquos. tamen tūc dicta reseruatio fuit supflua ꝛ nō necessaria q: si de iure cōpetit sibi ius offerendi cum istud non contradicat sententie potuisset de ipso opponi post sententiaꝫ que transiuit in rem iudi. ꝛ in exceptione eius etiam si non fuisset in sententia reseruatū. ff. de re iudi. nensenius. in fi. so. ma. l. ex diuerso. §. fi. ꝛ no. in. l. j. C. de iur. ꝛ fac. igno. per docto. ꝛ. l. peremptorias. sen. rescin. non pos. ꝛ sic non fuit necessaria dicta reseruatio.

2 ¶ † Videndum est ergo posito q dicta reseruatio facta non fuisset per iudicem an de iure cōmuni competeret istis condemnatis ius offerendi in executione istius vltime sententie. s. de eo pro quo res predicta erat dictis actorib' obligata anteq foret eis adiudicata. Naz q̄tum ad hoc ius crediti censetur adhuc durare. l. j. cum ibi no. C. si antiqui. credito. lz non agatur contra eos hypothecaria lz rei vē. q: non intendit per hoc retinere rem ratione dnij cum illud ad actores pertineat sed ratione hypothece quousq; debitum pro quo dicunt eam prius eis obligatam consequantur et etiam id qd actoribus offeretur ꝛ soluetur restituat eisdem. Et videtur q sic q: si res adiudicatur primo creditori vel per debitorem venditur lz dnium acquisierit non tollitur ius offerendi qd habebat secundus creditor anteq primus dnium acquisiuisset prout est casus in. l. j. C. si antiquior credi. etiam si secundus creditor non possideat sed primus vt ibi. multominus cōditio si data est in solutum scdo creditori nō est sublatum ius offerēdi q habet prim' contra scōm maxime cuz hic prim' possideat. Nam possessor melioris conditionis est in iure offerendi q nō possessor. l. paulus. §. fi. ff. quib' mo. pign. vel hypo. sol. pōt eīn offerre agenti hypothecarie etiam si ipse nullum aliud ius habeat q possessionē sic nec est dnš nec creditor. Et si dicatur primus creditor contra fm̄ non vtit̄ iure offerendi sed iure retinendi non eīn habet necesse offerre secundo sed econtrario secund' sibi cum possit rem a scdo aduocare etiaz si nihil sibi offerat fortius retinere si possidet. Respondetur verum necessario sed voluntarie bene habet ius offerendi sicut retinendi si vult. q̄dem si secundus creditor offert primo qd ei debetur ad hoc vt ei auferat possessionem ꝛ ei que multo plus videtur certe potest ꝛ aufert nisi prius vt eam retineat offerat secundo qd non liceat primo. glo. est ordi. in. l. potior. §. fi. ff. qui po. in pig. ha. ꝛ est casus eo. ti. l. iij. §. cum ex causa. penultimo responso. ꝛ no. in. l. j. eo. tit. Et expedit

Et expedit huic primo habere ius offerendi qm̄ in iure retinē-di ꝙ habebat ⁊ opposuit in primo iudicio succubuit remansit ergo sibi hoc ius offerendi qđ in iudicio nō deduxit.ar.ff.de iu reiur.si actor.cū sit diuersum ab illo. Nā istud cōpetit sibi solū quod creditor vel possessor aut dn̄s. Illud vero: ideo qꝛ prior creditor ⁊ sic sn̄ia lata contra euꝫ super primo nō nocet ei in se cundo.l.cū querit̄.cum.l.se.ff.de excep.rei iudi. Breuiter ista oīa procederent sine dubio si cā ex qua ambo iura oriunt̄.s.de-bitum non esset sublatum vel sublata. Naꝫ ambo oriunt̄ ex de bito qđ ipse ꝑtendit: nisi enim esset creditor non posset offerre agenti rei ven.lꝫ agenti rei hypothecarie bene posset.d.l.pau-lus.§.fi. Sed ista cā ⁊ fundamētum sublatū ⁊ sublata est in pri mo iudicio vt ostendam ergo ⁊ ambo iura predicta que oriunt̄ ex ea vel ex eo.ff.de iureiu.l.duobus.§.colonus.⁊.§.siquis iu-

3 rauerit.cū seq.in fi.ꝙ fuerit sublatū oñditur sic.† In primo iu dicio conuenti predicti allegauerūt ⁊ in iudicium deduxerunt debitum pro quo per prius dicebant rem sibi fuisse obligataꝫ ⁊ hoc ad finē retinēdi pro debito si conuincerent̄ in rei vēd. vel publiciana contra quam excep.⁊ debitum fuit ꝑ agētes oppo-situm ⁊ replicatum ꝙ non erat verum debitum sed fictitium ⁊ simulatum.iudex aūt non obstante dicta excep.condēnauit cō-uentos ad restituendum rem que sn̄ia stare nō poterat subsistē te debito nec esse iusta. Et ideo videt̄ iudex super illo inciden-ti.s.debito tacite pronunciasse ⁊ ipsum reprobasse ex cā allega-ta in actis.s.qꝛ erat fictitium ⁊ simulatum vt patet ex no.ꝑ glo. in.l.pe.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.de ord.cogni.l.ij.⁊ per bar.C.de ordi.iudi.l.j.ante fi.in.ij.membro distinctionis iūcta glo.que est in.l.hec enim.ff.de excusa.tuto.qꝛ sentētia refertur

a ad acta[a].l.in summa.ff.de re iudi.que tacita pronunciatio ⁊ re probatio debiti facit preiudicium super codeꝫ debito deducē do in alio iudicio principali ad aliud diuersum remediuꝫ.s.ob ligationis quod tamen tendit ad eundē effectum cuꝫ primo.s. retentionis sicut si fuisset facta expresse.l.si auteꝫ.§.fi.ff.de ne go gest.l.quod in diem.§.si rationeꝫ.de compensa. ⁊ plene per Bar.in.d.l.j.C.de ord.iud.⁊.l.qui rome.§.duo fratres.ff.de v̄. ob.in.iij.col.in di.magna. ¶ Nec ob.ꝙ illi tex.videntur requi rere expressam reprobationem debiti: qꝛ loquunt̄ qn̄ sn̄ia con-dēnatoria poterat stare ⁊ esse iusta sine reprobatione vel exce-ptione debiti de quo opponebatur cōpensatio: sed hic non sic: qꝛ si verum erat debitum de quo conuenti opponebant nō de-buissent simpl'r condēnari ad resti.rei.sed ita demum si ei de di cto debito satisfieret: vt.l.j.C.si antiqui.credi.⁊ not.in locis ꝑ-alle.per bar. ¶ Item non ob.si dicat̄ illa prima sn̄ia que conti net dictam reprobationem debiti non transiuit in rem iudi. qꝛ fuit appellatum: ⁊ iudex appellationis illam tacitam reproba tionem reuocauit expresse quātum ad effectū iuris offerēdi dū ipsum reseruauit. Sed rn̄detur ꝙ reseruatio predicta paruꝫ ꝓ dest: qꝛ vel est nulla: vel est superuacua ꝺm ea que in prin.dixi: ⁊ sic pro non facta habetur.ff.de pac.iurisgen.§.sed si fraudādi. Et sic dicta tacita reprobatio debiti facta in prima sn̄ia firma remanet virtute confirmationis facte in scd̄a sn̄ia vt sic de iure cōi non possit in executione sn̄ie vt in dicto iure offerendi. Et non obstat illa.l.j.C.si anti.credi.qꝛ loquit̄ qn̄ debitum de quo opponitur non fuisset reprobatum. Laus deo.

¶ Nota di dinari recevdi da Lucio massaro al libro dētro de la staela per mi Sempronio.

¶ Primo centevintisete lib.x.ꝺ o.de.da Lucio soprascripto adi viij.de zenaro. Mccccxxiiij.

¶ Item trentasete lib.x.ꝺ.o.de.recevdi da Lucio soprascripto i qual el conta a ser Nicolo lombardo castellan in lo castello ve chio adi.xiiij.zenaro. Mccccxxiiij.

¶ Item vintisete lib.iiij.ꝺ.de.recevdi da Lucio soprascripto iq̄li el conta Antonio paiarim adi.xxv.zenaro.

¶ Item quarantasei lib.v.ꝺ.o.de.da Lucio soprascripto iquali avanza al soprascripto Lucio per vn saldo de rason fatta con Lucio soprascripto como appare in la soa nota ⁊c.xv. signal de Iesu.

¶ Sempronius socius Lucij ad certum vectigal recepit a dicto Lucio massario certi itroitus ipsius vectigalis suprascriptas denarioꝝ quātitates demonstratas vectigalis quas ipse sem proni⁹ manu sua scripsit in forma superiori se recepisse. ¶ Et plures alias quātitates tp̄e societatis recepit a dicto Lucio: deinde finita societate calculauerunt inter se rōnes societatis ⁊ lucri in quibus rōnibus fuerunt cōputate oēs quātitates re cepte per Sempronium exceptis superioribus de quib⁹ alijs

b quantitatibus receptis a dicto Lucio: exceptis supioribus in tegre fuit satisfactū dicto Sempronio de Lucio ꝓut reliquis socijs ipsius vectigalis.pro qua satisfactione ipse sempronius fecit vocationes de soluto ipsi Lucio per publicum instrm̄. Lu cius autem vult petere sibi reddi per Semproniū supradictas denariorum quātitates. Queritur vt infra.

¶ Primo vtrum Lucius possit petere cum effectu suprascri-ptas denariorum quātitates vigore illius scripture manu di-cti Sempronij confecte.

¶ Secundo an preposita scriptura confessata per Semproniuꝫ contra eum efficaciter ꝓbet adeo vt possit ab eo impugnari.

¶ Tertio nunquid si negabatur dicta scriptura possit ad eā fieri comparatio ex scripturis aliarum rationum in quaternis per Sempronium no.

¶ Quarto vtruꝫ ex huiusmodi comparatione insurgat saltiꝫ ta lis probatio per quam possit deferri iuramentū Lucio ad sup plementum sue probationis.

¶ Consilium.cccxij.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Ad primum respondet̄ ꝙ dictus Luci⁹ po-test repetere dictas quātitates a dicto Sēpronio si ex alijs pecunijs de quibus facta ē mētio in cal culo fuerat dicto Sempronio satisfactuꝫ integraliter itaqꝫ pe cunie suprascripte remanent apud eum sine cā vnde competit vel conditio sine cā vel actio pro socio ex quo erant socij.ff.pro socio.l.verū.§.si cū tres.in fi.in qua cum sint bonefidei veniūt omnia que equum est venire: lꝫ de illis non fuerit actum nec co gitatum.in insti.de obli.que ex consen.nascū.ante fi.⁊.l.fi.⁊ ibi nota.in vltima glo.ff.de condi.ob tur.causam ⁊ no.in insti. de actio.§.actionū.in gl.ff.de eo qđ cer.loco.l.in bonefidei.

2 ¶ † Ad scd̄m respōdetur ꝙ si Sēpronius ꝯfitetur illā scriptu ram esse de manu sua sine dubio sufficit ad cōdēnationē ipsius lꝫ nullam subscriptionem testiuꝫ habeat vel nulla comparatio literarum fiat.ff.de proba.l.cuꝫ de indebito.§.fi.⁊ expresse per bar.in.l.⁊ si contractus.C.de fide instru.⁊.ff.de iureiuran.l.ad monendi.de dona.l.nuda.

a ¶ Ad acta. ad de tn̄ ꝙ in sn̄ia sup iurisditio ne est inserēda cā ex quo ē me ra interlocuto ria: nec sufficit se refert̄ ad acta: vt per bal i consil.xliiij.in iij.parte.

3 ¶ † Ad tertium respondet̄ ꝙ si negabit poterit fieri cōpara-tio ex alijs scripturis priuatis ipsius Sempronij dūmō cōstet ꝙ sint scripte manu eius vel per suam cōfessionem vel alio mō nō aliter.C.de fide instru.l.comparationes.⁊ ibi no.per bal.in iiij.col.ibi. Nic.mat.addit sextaꝫ ⁊c.posset ēt cōpelli dict⁹ Sē pronius ad scribēdū aliq̄d vt ex illo possit fieri comparatio. ꝺꝫ Guil.de cun.⁊ Bal.qui dicunt esse casum in corpore. de instr. caute.⁊ fide.§.siquis igitur.lꝫ bar.tenuerit cōtrariū in.d. aut̄. ⁊ si contractus quem bal.dicit errasse tam in.d.l. comparatio-nes.ꝙ̄ in.l.fi.C.de eden.⁊ tunc nō erit necessaria alia approba tio.d.scripture ex qua fiet comparatio.

4 ¶ † Ad quartuꝫ rn̄detur ꝙ si dicta scriptura de qua.s̄.ad quā probandam fiet comparatio continetur in libro rationum ex sola comparatione faciet plenam fidem.per.l.comparationes que non reperitur correpta nisi in apocis que traduntur parti alias sola comparatio non facit nisi semiplenam fideꝫ ⁊ sic po test deferri iuramentum in defectum probationis ꝺm Bart.in d.aut̄.⁊ si contractus.⁊.d.l.admonendi.⁊ per Bal.in.d.l. com parationes.in fi. Laus deo.

1 ☞ Si ꝓnunciatur recusationem iudicis nullam esse ꝓpter non seruatam formā potest iterum opponi ex veris causis.

2 Et lꝫ sententia transierit in rem iudi.potest tamen de iudice cō queri in sindicatu.

¶ Consilium.cccxiij.

In christi nomine amen

1 ¶ † Ista pronunciatio ꝙ ista recusatio sit nulla non videt̄ posse intelligi.s.rōne causarū allega-tarum qꝛ non sint iuste legitime ⁊ ꝓbabiles ꝓut requirit suprascriptum statutuꝫ in prin.qꝛ si ita intellexisset iu dex male pronunciasset ⁊ contra iura quod tn̄ in dubio nō pre sumitur.c.in presentia.de renuncia.C.de offi.ciuilium iud.l.ij. facit.c.in vestra.de procura.⁊ quod no. Inno.in.c.innotuit.de eo qui fur.ordi.susce.ꝙ autē male pronūciasset pꝫ qꝛ dicte cau se suspitionis allegate erant iuste legitime ⁊ probabiles vt pꝫ qꝛ miles erat animatus contra istos inquisitos vt colligit̄ ex causis allegatis qꝛ non precedentibus indicijs vel nō data co pia ipsoꝝ prout requiritur ꝺm no.per bar.in.l.fi.ff.de questi.sꝫ posuit ad torturam ⁊ propter verba que protulit vt narratur: ista est iusta cā recusandi: qꝛ miles est fauorabilis alteri parti: ⁊ sic animatus contra recusantem.extra de rescrip.c.ad hec. vt lite non conte.c.accedens.⁊ no.in Spe.ti.de iudi.deleg.§.su-perest videre.cir.princ. ¶ Item qꝛ dicebatur affinis offensi vt

b no.eo.§.ver.item si sit cōsanguineus vel affinis.[b] cum se.leuis enim causa suspitionis sufficit ad iudicem recusandum intan-tum ꝙ quidam legiste tenebant non requiri expressioneꝫ cau-se sed sufficere iurare ꝙ ipsum ex iusta cā hꝫ suspectum. per.l.

b ¶ Affinis.ad de bal.in cōsi. cccclxxij. in ꝑ-ma parte.

q: poterat.ff.ad trebel.z no.per glo.in.l.apertissimi.C.de iudic.maxime in causa criminali z vbi agitur de maiori periculo.s.de pena capitali.l.j.§.sed z siquis.ff.ad carbo.de elec.vbi periculum.lib.vj.Debet ergo intelligi pronunciatio iudicis ad hoc vt presumatur iusta videlicet q recusatio erat nulla ꝓpter ineptum ordinem z modum proponendi eam z non seruata forma statuti vel iuris communis. Et ita mihi nunc asseritur.s.q propter non adhibitum notarium congruuz z si ita est non prohibentur predicti inquisiti eam iterum proponere.ff.de accusa.l.libellorum.§.quod si libelli.si messor fal.mo.dixe.l.j.§.fi.extra de iud.c.examinata.non obstante dicto statuto: q: loquitur quando quis succubuit in recusatione: q: cām vel causas suspitionis non probauit: vt patet ex eius tenore si bene inspiciatur: sed ad probationem causarum non deuenit̄ nisi cum apte fuerint proposite: al's non dicitur quis succūbere in recusatione: sed in mō proponēdi eam: z sic cessant verba statuti ergo z eius dispositio.l.iiij.§.totiens.ff.de dāno.infec.l.hos accusare.§.in oībus.ff.de accusa.facit.c.non prestat.de reg.iu.lib.vj. Nec ob. q non fuit appellatum a pronunciatione facta
2 super tortura fienda. † Nam z cum non appellatur ab iniqua snīa non propterea prohibetur non appellans cōqueri de iudice in sindicatu: prout determinat bar.in.q.disputata per eā que incipit.a snīa iudicis zc.quinimmo si bis appellauit z succubuit idem est quod est fortius: z no.Inn.in.c.pastoralis.circa fi.de offi.deleg.sup verbo iniustam.ergo nec dz prohiberi: nec eum recusare tanq̄ suspectum: lz enim qui non appellat cū potest videatur acquiescere sententie.l.j.C.q̄ postu.z si sepius in integ.resti.postu.l.j.non tamen videtur fateri eaz iustā quo minus possit conqueri de iudice: vt patet ex predictis. Nec obstant.c.supra in contrarium allegata: quia satis patet responsio ex allegationibus suprascriptis: z quia licet hoc noceret quantum ad illam causam torture subsunt alie cause suspitionis sufficientes in quibus non nocet.l.si domus.ff.de seruitu.vrba.predio. Laus deo.

1 Si mercator habet librum rationum abrasuz in loco nō suspecto quid iuris.
Instrumentum non vitiatur lz contineat aliquid falsuz quod nō tangat id de quo agitur.
2 Item si retractauit librū in vno capitulo motus autoritate publici instrumēti an perdat liber fidem in omnibus.
3 An heredes possint reprobare instr̄m cui pater acquieuerat.

Consilium.cccxiiij.

In christi nomine amē.

Omisso primo z secundo dubio super quibus credo alias ad plenū scripsisse. respondeo ad tertiū quo queritur. An debeat stari libris dicti Laurentij super quantitatibus de quib'
1 s. † Uisa pronunciatione iudicis q dicti libri exhibeantur saluo iure vtriusq; partis. An z in quibus debeat eis stari vel non stari attentis his que opponuntur quod non sit eis standum in his que concernunt fauorem Laurentij: lz standum dicatur in his que concernunt fauorem alterius partis: quorum primum est rasura z detractio super illo verbo.ecōpagni.positum in titulatione libri societatis.cuius verbi loco fuit appositum aliud verbum.s.drapiero. Sed notandum q cum verbum illud foret appositum in titulatione lib.z in facti narratiōe detractio illius verbi non hz reddere librum vitiosuz nec fide minutum in his que continent̄ in eo perinde ac si illa detractio facta non fuisset: q: non videtur esse in loco suspecto: maxime si ex alijs actis ex illo lib. appareat q ille est liber socialis.i.laurentij z sociorum z contentatur Laurentius q ibi sit illud verbum ecompagni perinde ac si cancellatum non fuisset.per glo.ordi.que hoc tz.C.de edic.diui adria.tol.l.fi.super verbo cācellatum.que incipit.vitia alia visibilia zc.z allegat.l.si ex falsis C.de transact.z.c.cum ex literis.quod est.c.ij.extra de fide instru.iuncta glo.que est in.c.cum venerabilis.extra de religio.do.in glo.fi.in ver.item quid si rasura. Et per id quod no.Innocen.in.c.fraternitatis.de hereti.vbi dicit instrumentuz non vitiari: lz contineat aliquid falsum quod non tāgat id de quo agitur: z ita est hic: q: contēta in libro possunt esse vera siue appositio illius verbi fuerit vera siue falsa. Preterea Laurē. negat illam cancellationem z detractionem fuisse factam a se vel de sua voluntate z potuit ab alio fieri.scilicet a factore vel discipulo vel a patre: quod si fuisset: nocere non deberet.C.de testa.si vnus.versicu.de his autē.z in fi.ff.de his que in test.delen.l.j.circa princip.ibi: in verbo quod non iussu domini deletum est pro nihilo est zc.i.habetur pro non deleto. Secūdo ad diminutionem fidei dictorū librorū allegātur errores in assummatione calculorum z rationum de maiori vel minori quātitate. Sed clarissimum est tales errores non nocere nec habere vitiare libros: nec habere veritatem imutare cū per inspectionem sepius iteratam possit veritas reperiri.C.de erro.calcu.l.j.cum ibi plene no.z plene per Bar.in.l.ij.C.de iure fis.li.
2 bro.x. † Tertio allegat̄ retractatio facta per Lauren. scienter z propria auto.qd facere non debuit nec potuit. Sed certe posito q hoc esset verum cum adhuc vt stetur illi retractationi de hoc sub iudice lis est z tota versatur ī hoc questio inter partes.attamen puniri non debet ex hoc dictus Lau. vt totus liber suus perdat fidē in his in quibus sibi staretur si talem retractationem non fecisset cum ad eam faciendam motus fuerit autoritate pub.scripture.s.publici instrumēti societatis renouate in. Mccccxij.quod dicit ad dimidiam lucri z dāni cui instrumento verisimiliter z pbabiliter potuit dare fidem.d.lau. z sic excusatur si volens corrigere suum errorē retractauit scripturā suam q̄ per ignorantiam facti fuerat aliter scripta q̄ diceret instrumentum cui etiam si per errorem fuit scriptum excusatur Lauren. si fidem dedit propter publicam autori.notarij iuxta nota.in simili per Barto.in.l.fi.ff.de adul. Ex futuro tamen euentu huius litis apparebit an sit standū dicte retractationi vel non q si pronunciabitur pro instrumēto stabitur alias secus non tamen ex illa retractatione que nō fuit facta malo animo punietur vt in alijs liber suus perdat fidem quā habuisset si dicta retractatio facta non fuisset.ff.de acqui.here.l.si seruum.§.ait pretor.in fi.z ibi no.in glo.super verbo.non videri.cum concor.ibi alle.in glo.

His ergo presuppositis q ista que allegantur ad diminutionem fidei dictorum librorum ipsam non diminuat videndū est quid iuris. An dictis libris debeat stari in partibus de quibus.s.queritur.s.in quantitate lucrorum perceptorū z in quātitatibus per dictum Lauren.traditis patri dictorum agentium sm q in libris predictis continetur. Et certe dicti agentes videntur tacite fateri q sic postq̄ enim se defendunt ratione predictorum dumtaxat videntur fateri q si ista non obstāt non possunt se defendere ex quo alia defensione non vtuntur a contrario sensu quod est validum in iure.l.j.§.huius rei.ff.de offi.eius cui man.est iurisdi. Et q pater istorum agentium preposuit dictū Laurē.dicte negotiationi exercende z sicut de ipso videtur confessus z dedisse sibi licentiam conficiendi librus rōnum cui esset standum in his que ad rationem pertinent: vt sunt data z accepta.ff.de eden.l.ex argentarijs.§.rōnem.iūcta l.quedam.in prin.eo.ti.z.ff.de tutel.z rō.distra.l.j.§.confectio. non enim in talibus consueuerunt alie probationes adhiberi vel parari. Et ideo standum est eius dicto vel scripto cum sacramento.iuxta no.C.de iure deliberan.l.fi.§.in computatiōe in glo.super verbo approbauerit.z.l.fi.§.vt autem.in fi.de bonis auto.iudi.pos.facit.l.theopompus.ff.de dote prelega.

3 Preterea vt dicitur pater istorum agentiuz quolibet anno habebat dictos libros in manibus suis z nunq̄ contradixit z sic videtur approbasse contenta in eis. argumen.l.labeo.ff.de aqua plu.arcen. Et quod ipse facturus fuisset si viueret censetur voluisse q sibi heredes eius facerent.tex.est quasi in terminis.ff.de conditio.z demon.l.cum seruus.§.ante fi.ibi. Naz q
3 ipse viuus erat facturus zc. † Et cum ipse etiaz approbauerit instrumentum predictuz de medietate lucri z dāni. Et sup ipo dictum Laurē.defenderit tanq̄ aduocatus ab heredibus primi socij morientis z pro ipso Laurētio fuerit testificatus: z ad dictum instrumentum tanq̄ verum se retulerit videtur q filij z heredes eius non possint contrauenire.C.de reuo.his que in frau.credi.l.filios.ff.de pig.actio.l.rem alienam.in fi. Preterea propter officiū aduocati qd scienter impendit pater istorum agentium pro dicto Lau.cōtra filios z heredes alterius socij primo loco premortui in omni z eadem causa in qua illud idem continebatur quod in ista disputatione vr̄ preiudicasse sibi z heredibus suis z renunciasse omni iuri qd poterat habere vel allegare cōtra istud instr̄m.ff.de inoffi.test.l.fin.extra de transf.ex literis.z ibi no.in.j.glo.z per Inno.z Jo.an.in nouel. in.c.inter dilectos.de fide instru.in verbo inter alios.in glo.q̄ incipit.sed nonne.z similiter eius testificatio facta pro Laurētio sibi z heredibus suis preiudicat.per.l.pe.in fi.ff.de inoffi. test. Nec quicq̄ facit q probetur alios plus fuisse lucratos q: potuerunt habere aliam formam z opportunitatez ex omnino separatis z diuersis personis non est fiēda illatio.ff.de calum. l.fina. Laus deo.

1 Iniuste captus dz relaxari z ei tm̄ dari spatij ad fugiēdū q non possit capi alias non dicitur restitutus.
Et de hac eadem materia vide consi.cccix.s.eo.libro.

Consilium

Consilium.cccxv.

In christi nomine amen

Presupposita obseruantia de qua supra in prin. presentis casus a qua fuit recessum p dictā nouam puisionē: videndum est de intellectu eius Nam eatenus censetur a dicta obseruātia recessum quatenus in dicta noua prouisione comprehendere, cōtinetur. ar. ff. d iti. actuq; priua. l. j. §. iul. qz limitata cā limitatuz producit effectū ff. de admi. tuto. ita autē. in prin. z. §. ij. de his que in testa. delē. l. cancellauerat. † Et cū dicta noua prouisio det potestati z rectoribus ciuitatis z cōitatus Vincentie iurisditionē z ptātez capiendi raptores mulierū fugientes de ciuitate vel de comitatu Padue vbi raptum cōmisserūt: quicquid faceret preter formam dicte prouisionis vel vltra foret nullum. per gl. que est in clemen. j. de iure patro: que incipit. hic addi. post mediuz. z aliā que est in. c. si pro te. de rescrip. li. vj. que incipit. pone. z qd no. Jo. an. in nouel. in. c. romana. de censi. lib. vj. in prin. post Joā. mo. Prefata vero noua puisio duo videtur requirere ad hoc vt delinquentes in vna ciuitate vel eius territorio z fugientes ad aliam possint ibi capi. Primum q sint banniti de illo crimine vel raptu in illa ciuitate vel loco vbi crimen cōmiserunt: vt pz ibi duz dicit q oēs raptores mulierū z oēs alij supple criminosi. Deinde subdit qui de cetero erunt bāniti zc. Naz illa verba qui de cetero erunt bāniti zc. possunt referri ad verbum raptores: z ad verbū oēs alij. s. criminosi: ideo vtrūq; verbum limitant z restringunt. ff. de leg. iij. l. ea tñ adiectio. iuncto eo qd no. in. l. si. ff. de re. dub. per bar. z in. l. si idem cum eodē. ff. de iurisdi. om. iud. in. §. fi. Scdm est q capiantur ad literas z requisitionem iudicis vbi maleficium cōmiserūt: z vnde aufugerūt. Sed ambo ista defecerunt in casu nostro: qz nec erant banniti de Padua tpe quo fuerunt capti Vincentie nec fuerūt capti ad literas z requisitionē ptātis Padue sed ppria autoritate capientium. Et sic videtur q captura non tenuerit de iure tanq facta a iudice incompetente z non habente potestatez capiendi: qz in eius territorio non deliquerant nec ibi sortiebantur forum rōne orginis vel domicilij. C. vbi de cri. agi opz. l. j. cum autē. ibi posita. Et per cōsequens tanq violentiam ablatiuaz passi. ff. de in ius voc. l. plerīq;. in fi. veniebant z venunt relaxādi in propria libertate: iuxta plene no. per bar. in. q. disputata per eum que incipit. lapus. facit. l. siquis liberum. ff. de proba. Et confessio quam fecissent coram potestate Vincentie tanq iudice incompetente non valeret: vt in. c. at si clerici. cuz ibi no. extra de iudi. facta vero coram dño ptāte Padue: qui est competens non dz habere effectum ad condēnationem z processuz anteq relaxarentur cum spoliatus sit ante omnia restituēdus z contra eum non admittit exceptio proprietatis. C. ad legem iul. de vi. siquis ad se fundum. de dona. inter vir. z vxo. si maritus. ita non dz admitti exceptio proprie confessionis que in casu nostro similitudinem hz cum exceptione proprietatis. Et dicentur restituti in ppria libertate si post relaxationē liberā relinquatur eis tm̄ liberum tps qd amplius non capiant. i. q possint cōmode recedere de ciuitate z districtu Padue al's non dicerentur libere relaxati. per. l. qui neq; ducantur. cum ibi no. p Jaco. de are. ff. de verb. signi. z quod no. Bar. in. l. qui in carcerem. ff. q me. causa. Laus deo.

1 Si concessa sit emphitheosis in tertiam generationē: an neptis ex filia dicat de generatiōe aui materni: z an succedat.
2 De dictione generatio.
3 Christus fuit de generatione dauid.
4 Qualiter in feudo vl' emphitheosi noua filia vnius fratris excludat filium masculum alterum in portione sui patris.

Consilium.cccxvj.

In christi noīe amen.

Suprascriptus dominus consultor bene z egregie scripsit z sine dubio verissima sunt oīa que scripsit: ac bonis iuribus z autoritatibus roborata † tamen omisit lz per functorie tetigerit discutere z examiare pas sum de quo vt mihi scribitur principaliter nunc dubitatur vz an neptis ex filia dicatur esse de generatiōe aui materni qz cōcessio pdicte emphiteosis facta fuit illis qui essent de gnatiōe recipientium vsq; in tertiam finitā vnde si non esset de generatione lz esset d descendentib' dicti Salimbeni nō esset de comprehensis in concessione respectu linee do. Salimbeni: iō portio. d. Salimbe. deuolueret ad masc. descendentē ex Joāne p pter tenorē inuestiture z concessionis qui est q alter alteri succedat. de duo. fra. a capi. inuesti. c. j. in fi. z i Spe. de loca. §. nūc vero aliqua. ver. clv. Et videtur quibusdam q non sit de generatione aui materni qz generatio dicitur a generando actiue non passiue. Cum extremum agens potētius z nobilius sit q patiens ideo dz ab eo fieri denoīatio. Sed pater agit mulier patitur in generando ergo partus est de generatione patris z nō matris. Et pro hoc tex. ff. de sta. hom. l. liberos. in fi. de iure immu. l. ij. extra de pe. c. vbicunq; lib. vj. in quibus videt esse casus. Nam si non dicitur de generatione matris nō pōt dici de gene. aui materni cū de illa non possit dici nisi mediante matre ar. C. de qōnibus. diuo Marco. ver. si tñ. ff. d op. lib. qui libertinos. §. fi. ibi q proficisci zc. de ser. rustico. predi. tria predia. Sed in contrarium sunt autoritates expresse primo Accursij in aut. de non alie. §. alienationis. in. ij. gl. que dicit. Emphiteosim ecclesiasticaz concedi posse alicui vsq; in tertiam generationem computata persona recipientis z sic in filios z nepotes z non vltra vt in. §. emphiteosim. eadem consti. Sed tex. in illo. §. emphi. dicit de filijs taz masculis q feminis z nepotib' seu neptibus ex eis. ergo glo. d. §. alienationis. nepotes z neptes descendentes nō solum ex masculis filijs sed et filiab' appellat de generatione recipientis iungendo eā cum. §. emphiteosim. ad quem se refert. Item specu. expssis in dicto ver. clv. format qōnem de illo qui recipit emphiteosim pro se z suis liberis vsq; in tertiam generationē qui postea decessit relicta filia que similiter decessit relictis duobus filijs z vnus eoz dcessit relicto vno filio. An portio patris sui ptinebit ad euz an ad patruū an ad dnm̄. z arguit q non ad eum qz ille est de quarta generatione recipientis nō de tertia z sic nō solū nepotes ex filia sed etiam pnepotes appellat de generatione aui z proaui materni. Itē tex. in. l. j. C. de condi. inser. dicit auū suscipere nepotem ex filia que susceptio nō dicitur fieri nisi generādo. Si ergo auus generat nepotē vel neptē ex filia mediante filia negari non pōt quin sint de generatione aui materni. Itē hoc nomen generatio est nomen nature descēdens ab actu naturali. s. generādo ergo non dz dria fieri inter masculos z feminas generantes. ar. l. quicq;. §. parentes. ff. de in ius vo. iunctis his que no. bar. in. l. tutelas. ff. de capi. dimi. Item vr esse casus in c. statutū in prin. de here. li. vj. duobus modis. Primū inquātum illud verbum generationē appositum in constōne Innocētij exponendo assumit per gradum dicens q in descendentibus per masculos secūda generatio sumitur pro secundo gradu sed in descendentibus per feminam pro primo gradu: sic et assumit glo. in. c. j. §. hoc quoq; sciendum. super verbo gradum qui feu. da. pos. Sed clarum est q in descendentibus ex femina respectu ascendentis est dare gradum qz filia est patri suo in primo gradu nepos vel neptis ex ea in secūdo pronepos p neptis in tertio vt aut. de here. que ab intest. in prin. seu in. §. j. qui incipit siqs igitur. in verbo cuiuslibet gradus. z in verbo siue ex feminarum genere descendens zc. ergo etiam est differētia generationum vt filia sit patri suo in prima generatiōe nepos vel neptis ex ea in secunda z sic de singulis. Secundo modo probatur ex illo tex. cum glo. que declarando tex. ponit extremum in muliere heretica dicens qeius tantum filij tanq de prima generatione eius erunt inhabiles ad bñficia non autem nepotes sic ergo filij sunt de generatione matris. per illuz tex. cum glo. lz mater sit extremum patiens ergo similiter de generatione aui materni mediante instrumento matris sicut instrumentum facit domum nihilominus z faber. iuxta not. in. l. per pcuratorē. ff. de acqui. pos. † Itē si aliud diceremus sequeretur q Xps non fuit de generatione Dauid: qz natus ex beata Virgine que fuit ex stirpe Dauid cuius contrarium voluit demonstrare euāgelista Mattheus in euāge. liber generationis Jesu xpi filij Dauid. Et si dicat ibi non demonstratur generatio Dauid sed Christi qz dicit generationis Jesu xpi. tñ detur q cum generatio sit nomen verbale z sic cōprehendat generatum z generantem: iuxta no. in. l. j. C. de procura. z. l. j. ff. de duobus reis. necesse est dicere q si ostendatur generatio Christi generati sm carnem: ostendatur etiam generatio generātis: z tamen Dauid non generauit Christum per masculum sz per feminam que fuit de stirpe sua. Sequeretur etiam q si femina non dicitur generare qz est patiens extremum sed masculus q Christus non esset generatus ex beata Virgine: z sic non fuisset homo sed purus deus quod est hereticū: qz sic purus deus fuisset crucifixus: vt habetur in sermonibus beati Leonis pape. Preterea vt dicunt phisici mulier prebet materiam pater formam in actu generandi z cum alterum sine altero non sufficiat: dicendū est q pariter operentur: vnde generatus ita potest dici fore de generatione matris sicut z patris imediate: z similiter descendentium eorundez eis mediantibus: per que patet non obstare rōnem factam in contrarium. Nam z matrimonium denominatur a matre non a patre: ergo non est incon-

Presupposita. De hacca dē materia vis aliud consi. su pra. cclxxix.

Generatio De hui' verbi significatione: vide. d. alex. de imo. in ōsi. lxj. in vlti. col. in. j. parte.

ADD Itio.

Emphiteosim ecclesiasticā. Adde Ale. in ōsi. cccviij. incip. visis duobus elegātib' post pn. i. ij. vo lu. z an neptis ex filia dicat d gñatiōe aui vide Phil. cor. i ōsi. ccxix. icip. ex duplici capite i. ij. col. v. ij. pncipal'r in. ij. vol. z ōsi. lj. incip. vr prio dicēdū in. iij. vo. P. Ferran.

Generādi. Adde. d. Maria. sozi. i ōsi. j. in ver. cū ergo iste. i fi. in. j. p te. q fili' plus sm medicos accipit de mre q d pre respectu carnis. z vt galenus ait. Sperma hoīs est velut fidasad ceram. i. instrzad materiam.

ueniens dicere ꝙ a quolibet eoꝝ dicatur descēdere generatio sicut actus generandi. Nugatoriū est ergo dubitare an neptis ex filia sit de generatione aui materni: qꝛ clarum est ꝙ sic ꝑ p̄dicta sicut dicitur de liberis eius. l. cognoscere. §. liberoꝝ. ff. d̄ verb. signi. ⁊ d. l. j. C. de condi. inser. Ad iura vero in contrariū allega. respondeť de facili: qꝛ potius faciunt pro ꝙ̄ contra arguendo a spālitate: qm̄ in. c. vbicūqꝫ de hereti. li. vj. est spāle in penis ꝓpter eaꝝ odium qū est irrationabile puniunť innocentes ꝓpter nocentes vt restringatur vocabulum gn̄atio ad ascēdentes per masculum ⁊ ad masculos qꝛ femine minus sunt auxure. l. quisquis. C. ad. l. iul. maie. ¶ Item in honoribus in quibus filij sequunť condi. patris ⁊ non matris similiter restringitur: vt. d. l. liberos. ff. de sena. Et in immunitatibus que conceduntť propter honores: vt in. l. ij. ff. de iure immu. In contrariū vero ē ius cōe quo ad alios effectus. l. j. §. fi. ff. ad muni. iūctis alijs de quibus supra. 3 † Quātuz vero ad ꝯsuetudinē que allegatur per alteram partem ꝙ in emphiteoticis sicut in feudalibus masculi preferuntur feminis: ēt si facta fuerit concessio copulatiue pro masculis ⁊ feminis. ꝙ̄ꝙ̄ bar. post alios dicat aliter in. d. l. vt iuris. §. vt liberi. de ope. libe. posito ꝙ esset ꝓbata qd̄ non habeat in p̄nti nocere dicte nepti ex Salimbene: qꝛ dꝫ intelligi in masculis ⁊ feminis descendentibus ab eodem inuestito: vt in. c. j. de eo qui sibi ⁊ hered. suis mascu. ⁊ femi. nō autē in descendentibus a diuersis inuestitis de feudo nouo seu noua emphiteosi. dico ꝙ est casus. in. c. j. de duobus fratri. a capita. inuesti. vbi diciť ꝙ filia femina vnius eorum prefert alteri masculo inuestito cū patre: ⁊ fortius masculo descēdenti ex eo qꝛ vniuscuiusqꝫ eorū censeť ꝓspexisse primo sibi ⁊ liberis suis non solum masculis: sed etiam feminis in portiōe sua ⁊ postea socijs deficientibus omnibus filijs suis vtriusqꝫ sexus. Sed hic fuit emphiteosis noua qm̄ habuit originē in personam Jo. ⁊ Salimbeni: quorum nomine Joānes recepit non autē in cōi stipite vtriusqꝫ: vt in. c. j. de duo. fratri. d̄ no. bn̄fi. inuesti. alias sequeretur ꝙ dictus proceptus filius Joānis non soluz deberet preferri dicte Perandree nepti ex filia Salimbenis: sꝫ ēt debuisset preferri ip̄i filie matriqꝫ dicte Perandree qd̄ dictus proceptus nunꝙ̄ dixit illa viuente nec nūc dicit sed solū de perandrea nepte per rōnem de qua. s̄. quasi non sit de gn̄atione salimbenis sꝫ sui p̄ris. Filia vero dicti Salimbenis matriqꝫ dicte Perandree nō potest negari nec negatur quin fuerit de generatione Salimbenis. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Dn̄s Aloysius de Gonzaga pater ⁊ dn̄i Guido Philippinꝰ ⁊ Feltrinus filij fuerunt inuestiti simul de ciuitate Mantue ⁊ Regij illas recognoscentes in vicariatu ab imperatore: deinde alijs defunctis dn̄iuz Mantue remāsit dn̄o Guidoni: ⁊ dominiū Regij remansit dn̄o Feltrino. Qui dictus Feltrinus prius in cōione ⁊ postea solus per plures annos dn̄atus est ciuitati Regij cū districtu. Deinde proditorie do. Feltrinus p̄dictus fuit expulsus de ciuitate Regij ⁊ se reduxit in citadella illius ciuitatis quā ipse cōstrui ⁊ edificari fecerat: ⁊ eo stante in obsessiōe de anno. Mccclxxj. ipse do. Feltrinus vēdidit dn̄o Barnaboui ciuitatez Regij cū districtu ⁊ pertinētijs: reseruatis sibi castris bagnoli ⁊ nuuolarie cū iurisd. ⁊ pertinentijs suis que erant de districtu Regij ⁊ cuiusdam campi a fera vbi fit forum bestiarum prope regium ab extra: ⁊ recepta possessione quarundam possessionū quas dictus do. Feltrinꝰ existens in dn̄io pacifico ⁊ libero tenebat ⁊ possidebat tanꝙ̄ vt hꝫ ⁊ alia constant instr̄o pub. quod videatur. Et sic dn̄s Feltrinꝰ post predictum contractum relaxauit libere ciuitatem Regij cum iurisdi. ⁊ pertinentijs ⁊ retenta sibi possessione dictorū castrorum ⁊ dictarū possessionū ⁊ campi a fera per plures annos cui domino Feltrino p̄ri successit dn̄s Guido. Itē dn̄o Guidoni successerunt dn̄s Feltrinus ⁊ Jacobus ⁊ dominus Feltrinus habuit in ꝑtem castrum bagnoli ⁊ dn̄s Jacobꝰ habuit castrum nuuolarie decessit do. Feltrinus relicto filio ⁊ herede domino Guido. qui de presenti etiam tenet ⁊ possidet dictū castrum bagnoli cuz iuribus ⁊ pertinentijs suis. Et ita predicta duo castra continuo cum iurisdictione mero ⁊ mixto imperio tenentur ⁊ possidentur de presenti per supradictos ⁊ tenta ⁊ possessa fuerunt per eoꝝ antecessores continuo vt. s̄. ¶ Predictum autem campum a fera per certum tp̄s post venditionē ⁊ donationes supradictas vigore donationis fuit per eos possessum ⁊ deinde occupatum per cōitatem Regij. predicte autē alie possessiones per longius tp̄s fuerunt per eos tente ⁊ possesse pacifice per totū tp̄s dn̄i Barnabouis ⁊ dn̄i ducis Mediolani qui habuerūt dn̄ium Regij vsqꝫ quo dn̄s Otto dominium illius ciuitatis occupauit qd̄ fuit de anno. ¶ Et exinde illas pos. occupauit ⁊ tenuit violenter ita ꝙ ꝑuenerunt ad manus dn̄i Marchionis ferrariensis mortuo ⁊ expulso dn̄o Ottone quas donauit cuidam armigero noīe ricobello. Et deinde dicte possessiones peruenerunt ad manus do. Alberti de la sala. Et demum illas retinuit per tp̄s. xiiij. annoꝝ vel circa asserens illas sibi concessas ⁊ donatas per cōitatem Regij ⁊ ita etiam de p̄nti tenet ⁊ possidet. Deinde de āno. Mccccxxxj. orta est differentia inter cōitatem Regij ⁊ dictos dn̄os de Gonzaga de confinibus castrorū bagnoli ⁊ nuuolarie ⁊ factus fuit processus coram certis cōmissarijs electis per illustres dominos Marchiones Ferrarie ⁊ Mantue producte petitiones facte responsiones testes examinati ⁊ instr̄a ꝓducta hincinde non tamē fuit lata sn̄ia ex processu facto super confinibus bagnoli. Et considerandum ꝙ occurrentibus guerris a. xl. ānis citra vel circa vt cognoscerentur confinia dominoruꝫ bagnoli affigi ⁊ poni faciebant arma sua publice in locis vsqꝫ ad que ꝓtendebant suos confines extendi circū circa sciētibus ⁊ patiētibus vicinis existentibꝰ de districtu Regij ⁊ se intra dicta cōfinia reducētibus pro eorum securitate ⁊ ita securi erāt ⁊ si capti fuissent relaxabantur. Que cū publica essent verisimiliter notificata erant communitati Regij: que predictis nō contradicebat. ¶ Et hec ꝓbata sunt per plures testes in predicto ꝓcessu tā subditos dicti domini Guidonis ⁊ sic de districtu bagnoli: quam ēt per alios de districtu Regij existētes. ¶ Pro parte vero communitatis Regij innititur probari contrariuꝫ per hūc modum qꝛ capitulant de certis villis vicinis ꝙ sint de districtu Regij ⁊ ꝙ pertinentie predictarum villarum se extēdunt infra predicta confinia ⁊ sic confinia bagnoli restringere volunt. Sed veritas est ꝙ testes pro cōfinibus bagnoli deponentes melius deponunt de quasi possessione iurisditiōis infra confinia pretensa per dictum do. Guidonem a predicto tēpore citra ⁊ etiam vlteriori. Uerum tamē est ꝙ versus Regiū prope confines ab intra antiquitus solebat esse vna taberna vbi vendebatur vinum ⁊ alia ad instantiam dn̄orum bagnoli quousqꝫ illa cōbusta fuit casualiter. Que combusta stetit vsqꝫ post completū ꝓcessum modo possunt esse anni. v. vel circa. Et exinde existētibus ibi ruderibus ⁊ lignamina antique domus combuste dictus do. Guido fecit reedificari dictam domum siue casonum in loco predicto ⁊ singulo anno ad ipsius instātiā fuit facta ibi taberna in die sancti Michaelis de mēse Maij non contradicente cōmunitate Regij nec aliquibꝰ vicinis de districtu regij. Id tamen verisimiliter scire valentibus cum dicta taberna sit situata super stratam publicam. Tum etiam qꝛ ad festum predictum magnus populus de ciuitate Regij illuc concurrunt ad predictum festum ac etiam propter diuturnitatem tēporis quo ibi stetit dictus casonus. ¶ De predictis autem differentijs per dictam cōmunitatem Regij ex vna ⁊ dn̄m Guidonem ex alia fuit factum compromissum in illustres do. Marchiones Ferrarie ⁊ Mantue. Quod compromissuꝫ dominus Mātue nouiter recusauit acceptare. Et nouiter post predictum cōpromissum cōitas Regij destrui fecit ac cōburi casonum in loco predicto ⁊ capi ⁊ cōduci fecit tabernarium ibi existentē cū bonis ibi existentibus ad ciuitatem Regij ⁊ postea relaxatus est per rectores Regij.

¶ Ex premissis oriuntur dubia infrascripta.

¶ Primum an predictus do. Feltrinus antiquior vicarius Imperialis Regij sic proditus ⁊ obsessus vt supra ex venditione facta domino barnaboui incurrerit penam priuationis illorū castrorum sibi retentorum lꝫ illa non alienauerit cum tunc eēnt accessoria ad dictam ciuitatē Regij. Et ipse sic expulsus ⁊ obsessus verisimiliter fuisset expulsus ēt de dictis castris sibi retētis: ⁊ sic vnde sibi licuerit redimere vexationez suā: ꝙ̄ꝙ̄ dictus dominus Barnabos non fuerit ille qui euz obsederit ⁊ expulerit: ⁊ comes Lucius ad instantiam domini Nicolai tūc marchionis estensis ⁊ dn̄i ferrarie. Uerum tamē est ꝙ dn̄s barnabos per prius obsederat Mantuam ⁊ Regium: adeo ꝙ dicti domini de Gonzaga recognouerunt in feudum a predicto domino barnaboue Mantuam ⁊ Regium cū pertinentijs suis. Et in illis reseruationibus castrorum bagnoli ⁊ nuuolarie liberauit dictum dominum feltrinum venditorem ab omni feudo ⁊ obliga. ⁊c. prout continetur in instrumento p̄misso. Et potissime attento loco tempore quod est vltra sexaginta annos ꝑ quod dicti dominus feltrinus ⁊ successores possederunt ⁊ possident dictum castrum bagnoli vt supra sciente ⁊ patiente dn̄o Marchione ferrarie do. Regij de p̄nti ⁊ alijs antecessoribus dn̄is. Qui Marchio estēsis a serenissimo Imperatore fuit inuestitus nouiter de dicta ciuitate Regij saluo iure dominiū personaꝝ: ⁊ per prius etiam illa recognoscebat in feudum a domino duce Mediolani.

¶ Secundum

¶Secundum an dictus dominus Guido licite repetere possit predictas possessiões sibi reseruatas ₇ donatas possessas vt supra attēta mala fide ipsius possessoris vel autoris sui. Et idē de predicto campo a fera non obstante cursu tpis. Atteto potissime qḋ multotiēs ꝓ parte dicti dñi Guidonis habitus est sermo tā per seipm̄met. d. Guidonē ꝙ p illustrē do. Marchionem Mantue cū illustri do. Marchione estēsi supra recuperationē dictaꝝ possessionū ₇ cāpi: lz in ꝓcessu ṗdicto corā commissarijs agitato de illis nulla habita fuerit mentio.

¶Tertiuz an licite combustus fuerit dictus casonus: ₇ facta ea de quibus supra pro parte communitatis Regij que asserit dictum dñm Guidonē illicite construi fecisse predictum casonuz super loco deducto in differentiam corā cōmissarijs suprascriptis. Cum tamen dictus dominus Guido fuerit in possessiōe predicti loci vt supra premissum est.

¶Quarto cōquerunt̄ ciues particulares Regij de dicto dño Guidone ꝙ compellit laboratores suarum possessionū posita rum in districtu bagnoli ad faciendū custodias ₇ guardias in predicto castro: ₇ qḋ nō ꝑmittit eos recedere de districtu tempore guerrarum in magnum dānum ipsorum ciuium habentiū ibi possessiones. Cum tamen dictus do. Guido asserat se semper ita seruasse contra subditos suos.

1 An feudatarius vendens ciuitatē irrequisito dño ṗdat iurisditionē castrorum que ab ea dependent.
2 Et quid si venditio fuit coacta.
Alienationis prohibitio cū pena priuationis vendicat sibi locū in alienatione voluntaria alias secus.
Afflicto non dz dari afflictio.
3 Utrum hodie de iure ciuili res occupate per vim possint ṗscri bi spacio longissi. tempo.
4 An edificia in loco litigioso facta acq̄escen̄. tacite aduersarijs possint deinde tolli impune.
5 An habentes possessiones in territorio castri teneātur facere guardias pro portis rerum.

¶Consilium. cccxvij.

In christi nomine amē.

1 ¶† Super primo quesito respōdeo ꝙ dictus do. feltrinus senior ex vēditiōe dicte ciuitatis Regij facta do. Barnaboui sine cōsensu Imperatoris a quo habebat in feudū etiā si sponte facta fuisset: ₇ sic meruisset perdere feudū dicte ciuitatis nō propterea ṗdidit feudū dictorū castroꝝ que sibi retinuit ₇ nō alienauit. Siue dicamus ꝙ fuerit vnū tm̄ feudū cōtinēs principaliter dictam ciuitatē ₇ accessorie dicta castra tanꝙ appendices ₇ sub vniuersitate territorij ₇ ꝑtinētiarū eius. ff. de acqr. her. siqs heres institutus. in verbo appēdices. prout est casus in. c. j. de vasal. qui contra consti. lotha. in vsibus feudo. vbi dicit ꝙ si totum alienat totum perdit. si partem illā: tm̄ perdit: qꝛ a pena nō dz excedere delictū[a] vt ibi no. in glo. per. l. sancim᷒. C. de penis. ₇ per. l. paulus. ff. ad trebel. ₇ de vul. ₇ pupi. subst. l. ex facto. §. iul. ver. satis enim. de his quibus vt indi. l. heres qui. Est et glo. in. l. imperialē. §. callidis. de prohi. feu. alie. per fed. super verbo amittant siue dicamus ꝙ fuerūt plura feuda vnū de ciuitate alia de castris. iuxta ea que habent̄ in. l. scire debemus. ff. de verb. ob. ₇ sic ad perditionē vnius non sequit̄ perditio aliorum que non sunt illi connexa. nec cum illo veniunt sed reseruata fuerūt. ff. de serui. vrba. predio. l. si domus. 2 † Quinimmo cum dicta venditio non fuerit sponte facta sed ex necessitate obsidionis quam venditionem si non fecisset necesse habuisset dictam ciuitatem dimittere gratis sine precio ₇ sic nihil profuisset abstinere a venditione ergo non dz nocere sibi quod vendiderit. arg. ff. quis or. in bono. pos. ser. l. fi. §. queri pōt. in fi. vt sic suam vexationem redimeret ₇ tāto minus perderet. iuxta no. per bar. in. l. iiij. C. ꝙ me. causa. qui allegat ad hoc Jnn. in. c. super. de renuncia. videtur dicendum sine dubio ꝙ nec iure feudi quod habebat in dicta ciuitate fuerit priuatus: qꝛ prohibitio alienatiōis cū pena priuatiōis locū sibi vēdicat in voluntaria alienatiōne non in necessaria ₇ extorta. ar. in. l. alienationes. ff. fami. herci. cū in illa nulla versetur culpa sine qua delictum non cōmittit̄. ff. de penis. l. respiciendum. §. delinquunt cum ibi no. ₇ vbi nullum delictuz nulla dz esse pena. C. de penis sancimus non enim danda est afflictio afflicto. ff. de off. presi. l. diuus. nec videtur vendidisse qui ad rescindendaz venditionē hz actus qḋ metus cā. ff. de reg. iur. qui actione. de acquir. pos. siquis vi. in prin. Nec quicꝙ obstat ꝙ violentia ₇ obsessio nō fuit facta per dominum Barnabouem emptorem sed per aliū. l. si cum exceptione. §. in hac. ₇ §. pedius. ff. quod metus cau. in fi. Et hec de primo quesito.

3 ¶† Ad secundum respondetur ꝙ presupposita dominij acq̄sitione semel facta de dictis possessionibus ₇ campo a fera antecessoribus dicti domini Guidonis ₇ transmissione hereditaria facta ad eum. Et hoc ex cā donationis predicte claruz videtur quod prefatus. d. Guido possit eas repetere non obstante quocunꝙ cursu temporis quo per prescriptionem longi temporis cum titulo non potuit ab eo euelli dominium cū res violenter possesse sint affecte vitio reali vt anteꝙ vitium sit purgatum per earum reuersionem in potestate domini nō possint ab aliquo prescribi etiam cum titulo ₇ bonafide prescriptiōe longi tēporis. x. vel. xx. annorum. insti. de vsuca. §. furtiue. sed nec longissimo per occupatores ₇ malefidei possessores de iure canonico quod in hoc seruandum est etiā in terris imperij. c. possessor malefidei. de reg. iur. lib. vj. cum ibi no. Et hodie etiā de iure ciuili malafides autoris nocet etiā singulari successori posito ꝙ res non esset affecta vitio persone vt longo tempore prescribi non possit. C. de prescrip. longi temp. aut malefidei. posito ergo qḋ a tempore prime occupationis facte per dominum Ottonem lapsi sint anni. xxx. ₇ vltra q̄ tū tps quo occupatores possederūt dz deduci de ṗscriptiōe tanꝙ inutile nec adminiculatur illis qui postea habuerunt titulū dona. ff. de acquir. poss. pompo. §. cum quis. ₇. §. fi. ₇ ibi no. non remanet tantum tempus quod sufficiat possessoribus modernis ad prescribendum tum propter vitium reale tum propter malam fidē autorum vt superius dixi. ergo ₇c. de regu. iur. id quod nostrum. ₇ hec de secundo.

4 ¶† Circa tertium quesitū dicendum ꝙ dicti de Regio nō debuerunt nec potuerunt propria autoritate destruere casonum predictum lz constructuz in loco de quo est differētia inter partes postꝙ ipsis scientibus ₇ patientibus vt proponitur per dictum do. Guidonem fuerat refectum ₇ per plures annos retētum ipsis non contradicentibus per. l. sabinus. ff. communi diui. §. ver. vt tamen. vbi pz quod non poterat dictus do. Guido compelli per viam iuridicam ad ipsum tollēdum multominus per viam facti ₇ propria autoritate destrui potuit: facit qḋ no. Bar. in. l. labeo. ff. de aqua plu. arcē. debuerunt ergo predicti expectare ꝙ declaretur locum illum esse de ipsorum territorio ₇ non pertinere ad dominū Guidonem: ₇ tunc potuissent facere qḋ volebant vel debuerunt a prin. prohibere: non autem pati ꝙ reficeretur ₇ putabant ꝙ illicite reponeretur per dictum do. Gui. datiendo aūt videntur tacite remisisse suam act. ff. de dā. infec. qui bona. §. siquis iuxta. ₇ ibi no. in glo. ij. saltim quo usꝙ declaratum fuerit locum illum in quo erat dictum casonū pertinere ad eos ₇ non ad dominum Gui. intentando sup hoc interdictum qḋ vi aut clam: ₇ petēdo hoc declarari per iudicē non propria autoritate destruendo: qꝛ hͦ non nisi ex magna cā ₇ in defectum iudicis ad quem recurri possit permittitur. ff. qḋ vi aut clam. si alius. §. bellissime. in fi. ₇ ibi no. iūcta. l. j. in prin. ₇ in. §. j. eo. ti. maxime si ante motam controuersiam de dicto loco per dictam communitatez prefatus dominus Guido refici[a] fecerat dictum casonū. e. l. alius. §. j. qui incipit ait iul. in fi. Debent ergo de facto reponere sicut de facto destruxerunt. arg. in l. minor. in prin. ff. de euic. cum ibi no.

[a] ¶Delictum. Unū pena quāto grauior ipo sita inuenit̄ tāto graui᷒ delictū iudicatur. nā ex quātitate ₇ q̄litate pene cognoscit̄ quātitas ₇ q̄litas delicti vt ꝑ d. bart. sozi. in cōsi. clvij. vers. fm ꝓbat. ī col. j. circa fi. ₇ ver. sz ad hͦ r̄ndendū cum x̄. seq. vsꝙ ad fi. in. ij. parte.

5 ¶† Circa quartum videtur ꝙ dicti de Regio iuste conquerantur ꝙ eorum laboratores compellātur ad dicta onera personalia ratione possessionum quas habēt in territorio bagnoli: cum propter illas non debeāt subijci dictis oneribus qꝛ nō sortiuntur ibi foruz. l. si libertus. §. sola domus. ₇. §. sola ratio ff. ad munici. nisi hoc habeat dict᷒ dominus Guido ex aliquo priuilegio vel concessione superioris vt ibi vel ex consuetudine legitime prescripta. ff. de mune. ₇ hono. l. munerum. §. preterea. de aqua quoti. ₇ esti. l. hoc iure. §. ductus aque. cū si. vel nisi propter defectum ₇ paucitatem hominum dicti castri non sufficientium ad custodiam dicti castri hoc fieret: qꝛ tunc diceret̄ onus reale cum possessiones predicte non possint bene coli ₇ conseruari nisi etiā castruz ipsum in cuius sunt territorio bene custodiat̄ ₇ cōseruet̄ sicut ₇ alia onera realia tenētur ibi subire. ff. de censi. l. forma. §. si vero quis agrū. ₇ qḋ no. Innoc. in. c. postulasti. de foro competen. ₇ bal. in. l. iubemus nullam. C. de sacrosan. ecc. facit. l. ad instructionem. eo. ti.

¶Dubia sequentis consilij.

¶Primum dubium per dictum bal. in. l. ij. C. de vsuca. ꝓ emp. videlicet ꝙ dominus Donatus vēditor nō fuit de personis quibus potuerit imponi lex per testatorē in merito bona alienata effecta sint ṗscriptibilia ₇ cōsequēter emptores tuti sunt vigore statuti postꝙ possederunt per. xx. annos.

¶Secundum dubium qꝛ do. Donatus ignorabat conditionez testamenti. ₇ fideicō. ₇ similiter emptor vnde venditio valida ₇ emptor securus. per. l. fi. ff. de leg. ij. ₇ qꝛ dominus Donatus

erat persona extranea ad ipsum testatorem unde presumptio est q ignorauerunt conditionē testamenti ut no. in. l. quidā ita §. fi. ff. ad trebel.

1 Si maritus vendat rem uxoris phibite alienare utrū pos sit ea res prescribi.

Consilium. cccxviij.

In christi nomine amen.

1 Alias in hoc facto consulendo dixi τ dico † q dictum bal. in. d. l. ij. C. de vsuca. pro empto. verissi mū est. Et fuit originaliter Pe. τ Cy. ut ipse Cy. no. in. l. fi. C. in quibus cau. in integ. resti. non est necessa. in. vj. oppo. qui dicunt q dum queritur an res prohibita alienari p legem vel testatorē si vendatur possit prescribi. distinguendū est an fuerit vendita per personam prohibitam τ tunc non pōt prescribi longo tempore quoniam venditio est nulla. iuxta no. per glo. in. l. cum pater. §. libertis. ff. de lega. ij. τ si sic non dat titulum scienti vel erranti in iure. ff. de vsu. l. nunq. sine quo titulo talis prescriptio non currit. C. de rei vēdi. l. nullo. aut fuit facta venditio per personam non prohibitam τ tunc valet etiam de alienatione facta in preiudicium vendentis τ prebet titulū habilem ad prescribendum longo tempore. l. rem alienā. ff. de contrahen. emp. τ. ff. de vsucap. per totum. C. de prescrip. lon. tē po. per totum. Sed ista vēditio facta fuit per. d. dnm Donatū maritum istius domine Catherine prohibite alienare qui do minus donatus non comprehendebatur sub alienatione. Nec ob. q domina catherina uxor sua que erat phibita cōsensit: qz per hoc non dicitur ipsa vendidisse nec ex hoc tenet de euictio ne: sed ipse tantum do. Donatus. l. aliud est vendere. cū ibi no ta. ff. de reg. iur. Potuit ergo pscribi ex dicto titulo si aliud nō ob. non obstante prohibitione testatoris etiam de iure cō muni: non solum ex forma statuti quod titulum non requirit sz solam possessionem. xx. annorum si aliud non obstat.

Super secundo dubio clarissimum est q res prohibita aliena ri in ultima voluntate seu subiecta alienationi nisi alienetur p ignorantē τ ignorāti prohibitionē seu grauamē nec dz nec po test venditio retractari a sed illi ad quē dz deuenire post mortē alienantis succurrit cōtra heredē alienātis ad precium ut est casus in. d. l. fi. §. fi. ff. de lega. ij. Sz hic non apparet q iste do. Donatus vel uxor eius sciuerit predicta. Et ista est qō ignorā tia presumitur. l. verius. ff. de probati. maxime in facto alieno l. fi. ff. pro suo. Laus deo.

a Retractari adde eūdē idē tenentē in osi. clxxj. in nu. j.

1 Utrum res empta de pecunia mea sit mea vel mihi de bita.

2 Cuius nomine sit celebrata venditio potest colligi ex libro ra tionum emptoris.

Donatio facta uxori mee per alium de re per ipm empta sed mihi acquisita non valet.

3 Simulatio probatur ex verisimilibus coniecturis.

4 Et an petens annullari instrumentū videatur fateri illud fuis se validum.

Consilium. cccxix.

In christi noīe amen.

1 Uisis τ examinatis omnib' de quibus ē. pro veriori veritatis elucidatione † notā dum q si aliquis emit rē de pecunia mea τ querit an sit mea b vel mihi debita. duo sūt casus pricipales. Primus est qn emit suo noie. Scd's qn meo. Et qlibet eoz subdistiguit i alios duos. Nā primo casu aut res fuit sibi tradita per venditorē τ tūc nul la subest simulatio qz censet in vero emisse pro se τ ut sibi rema neat sicut in exterioribus ostendit ideo dominiū acquiritur si bi τ mihi tenet ad restitutionē pecunie nō illius rei. C. de rei vē di. si ex ea. Nam speciale est in quibusdā casibus no. per glo. in. l. sicut pponis. q sit mea ergo in contrarium est ius cōc. Et est hoc verū siue ille comparauit siue ego noie illius τ de pecu nia mea: τ feci sibi rem tradi. l. j. τ. ij. C. siquis alteri vel sibi. τ in l. iij. τ ad predicta. l. ex pecunia. C. de iure dotiū. de dona. inter virum τ vxo. l. τ si de tua. C. de fide instru. τ iure aste fiscal. l. τ si instrumēta. li. x. τ qō ibi per bar. aut res nō fuit illi tradita sed mihi cuius erat pecunia. τ tunc subest simulatio: qz nō videtur ille emisse licet contrarium ostenderit sed ego ille vero nudum nomen suum instrumento accommodasse τ sic est simulatio de persona ad personam. iuxta plene no. ff. de legi. l. contra legem per glo. sic loquit. l. iiij. τ. v. C. siquis alteri vel sibi. l. autem mul tum. eo. ti. cōplectit ambos casus predictos τ sic mihi τ nō illi dominiū acquirit inspecto eo q in veritate fuit actuz. C. plus valere qō agitur per totū. Si vero dicta res empta per aliū de pecunia mea fuit empta, meo noie tunc sunt alij duo casus.

b Mea. emēs qs noie alicu ius precedēte mādato vl nō quib' actiōib' ō eū agi pōt: τ an cogat ad fa ctū ad cōdēnā dum τ traden dū aut tm ad i teresse. vide. d. bar. for. in osi. ccxxviij. in vsi. ex qua pclu. cū ver. seq. in. ij. p te. ad quā ma teriā. vide ēt q̄ hūr p. d. alex. de imo. in osil. lviij. in. j. col. i fi. τ in osil. lix. i j. parte. τ i osil. xxviij. ipe. col. in. iiij. parte.

Nam aut tractatu habito per illum cuz venditore: τ sic utroq hoc gestiente tam verbis q animo τ tunc simili'r nulla est simu latio. Et statim facta traditione ēt sibi dominiū mihi acquirit etiā ignorāti si habebat mādatū. ff. de acqui. rerū domi. l. si pro curatorē mihi emerit τc. vel post ratihabitionem meā si nō ha bebat mandatum. l. si ego. ff. de neg. ge. Aut hoc fecit tractatu habito mecū nō cū illo vēditore. τ sic ipo tm emēte hoc gestiēte in animo nō venditore qui ignorabat ipsum emere pro me cuz de me non fecerit mentionē. Et tunc dnium acquiritur illi emē ti sed per actionem mandati vel neg. ge. tenet eā mihi restitue re: τ hic est casus in. l. res ex mādato. ff. de acq. rerū do. de vo. ob. si ita qs. §. seya cauit. Si vo qui emit vel qui recipit nō hz aiuz acquirendi mihi vel nō mihi soli tradēs vo sic: tūc loquitur. l. qui mihi donatum. ff. de dona. ubi plene demonstratur.

2 † Nunc ergo applicādo predicta ad ppositum nrm videndum est primo cuius noie videat ille Tadeus primus emptor emisse an pro se τ suo noie: an noie Nazarelli de cuius pecunia ut dr emit. Et an sit veruz hoc τ appareat ex actis q emerit de pecunia Nazarelli. Nā ex instro emptionis neutrū istoruz ap paret. Et sic alio nō dato psumeret emisse suo nomine τ de pe cunia ppria. ar. l. τ magis. ff. de solu. de administra. tu. titium τ meuiuz. §. perfect'. τ qō ibi no. τ. e. l. §. altero. per bar. τ. C. cōia utriusq iudi. l. iij. p bal. Breuiter ex libro dicti Tadei empto ris scripto manu sua τ pducto in hac cā τ approbato per eius filiū q sit de manu sua apparet ōtum in utroq. vz q nō emit pro se: sed p Uanutio pre dicti Nazarelli cuius fuit ipe heres τ de pecunia ipsius Uanutij ut pz in illa pticula. Salimbene delibiam cōt. de auere τc. cui libro standū est sup h' q a sua me ra volūtate dependebat. ff. de ali. τ ciba. leg. l. a filio. §. fi. ibi dū dicit sicut in rationibus continebat τc. τ. l. alimenta. post pnci. in verbo literis suis. τ ibi bar. τ p eundē in. l. nensenius. ff. d ne go. ge. τ expsse per eum in. l. si patru'. C. cōia utriusq iudi. ubi dicit q in qōne de facto fecit sibi ostēdi librū rōnum ad cogno scendum quo noie fuisset facta negociatio: τ in. d. §. altero. pa tent ista ex cōfessione do. Hieronyme facta presente marito de qua testes deponūt: τ que dz piudicare huic Paulo agēti qui habuit cām ab ea. l. si superatus. ff. de pig. saltim ad coadiuuan dum precedentē pbationē que colligit ex libro Tadei empto ris. Et etiā sequentē cōiecturam que colligit ex eo q dict' ta deus si emisset pro se τ de sua pecunia cū esset requisitus ut re uenderet do. Gentilesche filie τ heredi venditoris fm pactum quod dicebatur interuenisse in venditione: q q de ipo nō ap paret ex tenore instrumēti venditiōis voluisset rehabere pecu niam suā: nō aūt fecisset donationem dicte do. Hieronyme ad instantiā Nazarelli. ar. ff. de proba. cū de indebito. resultat ēt presumptio ex eo q dictus Nazarellus semper possedit dictā domum a tempore dicte emptionis citra per triginta annos ut dicunt testes q Tadeus emptor verisimil'r nō fuisset passus si emisset pro se τ de pecunia sua sz qz emit pro Nazarello vl pa tre eius τ de pecunia ipsorum: ideo passus est. argu. ad hec. l. si

3 cut. §. superuacuum. ff. quibus mo. pig. vel hypo. sol. † cū igit si mulatio probetur ex verisimilibus coniecturis: ut inquit bal. in. l. emptione. C. plus valere qō agitur. sicut τ dolus. C. de do lo. l. dolum. sicut τ alia difficilia ad probandum eo qz non solēt in eis parari probationes: sed potius contra ipsa. ff. de re mil. l. non omnes. §. a barbaris. Et pz expsse ex. c. illo vos. de pig. τ. c. ad nram. de emptio. τ venditio. cum sit simulatio de contra ctu ad contractum. Hic autem adsunt q plures ad idem tendē tes que saltim simul iuncti debent mouere animum iudicare debentis. l. ob carmen. §. fi. ff. de testi. ificta. l. si stipulatus. ff. de vsu. satis apparere videtur de simulatiōe primi contractus vz q ille tadeus non fuit verus emptor: sed nudum nomen suum accommodauit in instrumento: ceterum verus emptor fuit Na zarellus vel pater eius τ illis vel eorum alteri res fuit tradita per venditorē postq semper probatur possedisse: τ sic eis fuit dominium acquisitum non Tadeo: vt. d. l. iiij. τ. v. τ. l. multum. versiculo q si emisti. C. siquis alteri vel sibi. vel si fuit res tra dita Tadeo τ sic sibi fuisset quesitum dominiuz: tamen qz vide tur recepisse procuratorio nomine Nazarelli per ea que supra dicta sunt tractatu habito cum eo nō cum venditore. d. l. res ex mandato. ff. de acqui. rerum do. qz tamen tenebatur act. māda ti: vel neg. ge. dominium dicte domus in ipsum cuius nomine vel pro quo emerat retrāsferre: vt. d. l. si ita quis. §. seya. de vb. ob. patiendo dictum Nazarelluz tenere τ possidere. immo τ cō ducendo rem ab eo censet voluisse in ipm transferre τ rē trade re sicut transferre τ tradere tenebatur. ar. C. de acqui. pos. l. ij. ō rei ven. quedam mulier. τ qō no. in. l. ex stipulatione. ff. de acqr. pos. quibus presuppositis nugatoria τ penit' inutilis fuit do natio postea facta per dominam Gentileschaz. τ per dictū Ta deum dicte domine Hieronyme cum nullum ius haberet in re vel ad

vel ad rem. Pater enim dicte domine Gētileschę per venditionem z traditionem abdicauit a se dominium nec ad ipm recuperandum habebat act. ex pacto de retrouendendo posito ꝙ interuenisset qđ tamē non apparet nisi restituto vel oblato precio qđ receperat. l. iulia. §. offerri. ff. de acti. emp. qꝛ nō debebat habere rem z precium sed neutrum istoꝝ factum fuit per dominam Gentileschām heredem eius. Quid ergo donare potuit nisi chimeram. Similiter Tadeus nullum ius habebat qꝛ dominium vel non fuit translatum in eum sed in Nazarelluz pro quo z de cuius pecunia emerat suum tm̄ nomen in instrumento accōmodādo si Nazarello fuit res tradita ꝙ presumitꝛ vel si fuit tradita sibi z sic sibi dominiū acquisitum fuit postea per ipsum tradita Nazarello patiendo ipsum possidere z sic in ipsum translatum dominium prout retransferre tenebatur ꝑ act. mandati. Nihil ergo potuit donare dicte do. Hieronyme cuz nihil z nullum ius haberet in re. Sꝫ si quid fuit operata dicta donatio cum facta fuerit de voluntate z consensu z requisitione Nazarelli qui erat dominus dicendum esset ꝙ censeretꝛ facta ab ipso Nazarello. sicut cum consentio alicui ꝙ donet alteri rem meaꝫ suo noīe. ff. de dona. l. in edibus. §. ꝙ si filius. z sic non fuit in dictam dominam trāslatum dn̄ium cum talis donatio inter coniuges sit reprobata a iure non solum cū per se sed etiam cum per alium inuicem sibi donant. ff. de dona. inter vir. z vxorē. l. iij. §. non tantum. Nec etiam possessio fuit translata que erat penes Nazarellum qꝛ nō apparet ꝙ eius traditio interuenerit immo semper remansit in possessione vt prius erat. Et sic sicut ante dictam donatio. vxor erat in possessiōe vna cū viro iure familiaritatis ita z post. arg. C. de acqui. pos. cum nemo. Et sic non potuit morte cōfirmari. l. papinianus. ff. de dona. inter virum z vxo. Preterea ex requisitione quaꝫ fecit Nazarellus vxori sue ꝙ reficeret sibi instrumentum dicte domus apparet ꝙ donatio si quam fecerat reuocabat. arg. l. cum quis §. nuptura. ff. de leg. iij. vnde confirmari non potuit. l. non om-

4 nis. ff. si cer. pe. † Nec ob. quod in contrariuz allegatur ꝙ ex dicta requisitione videbatꝛ Nazarellus fateri se non habere ius vel dominium in rem: sed vxorem suam: qꝛ hoc negatur cuz potuerit intelligi quatenus de facto processum erat: cum etiaꝫ instrumentum nullum vel sententia petatur cassari z cācellari. ff. de acti. emp. ex empt. §. is qui vina. z ibi no. in glo. de rescin. vē. fundus qui lucij titij. extra de conces. preben. proposuit. vt lite non contest. c. accedens. lo primo. Nec curo de prescrip. allegata per heredem Nazarelli qꝛ nō defendo ipsum ex capite pscriptionis sꝫ ex capite veri dn̄ij sibi acquisiti a prin. nec ablati per dictam nugatoriā donationē. Ex quibꝰ oibus apparet si bn̄ inspiciantꝛ sufficienter responsuz vel responderi posse ad omnia in contrarium allegata. Laus deo.

1 Ad probandum substitutionem factā de nepte post mortem filiorum saltim quinqꝫ testes requiruntur.

2 Si mater renunciauit hereditati paterne z materne cum iuramento sicut ipsa ita filia eius excluditur.

Consilium. cccxx.

In christi nomine amen

Uiso processu agitato coram potestate Cisoni seu vallis marine inter quandam Ellianaꝫ neptem Jacobi z Bartholomei filiorum Uendramini ex sorore predictoꝝ Jacobi z Bartholomei seu ser Pantaleonē procuratorē eius petentē ex parte vna. Et donā paulam vxorem dicti Uendramini matrem predictorum Jacobi z Bartholomei z ipsorum heredem ream z conuentam ex altera. Super bonis z hereditate dicti Uendramini in quibus dicta Elliana dicit se per fideicom. fuisse substitutam in testamēto dicti Uendramini post mortē dictoꝝ filiorum si sine liberis decesserint: qui casus euenit vt dicitꝛ. Uisisqꝫ attestationibus testiuꝫ hincinde examinatoꝝ. Et omnibus diligēter ponderatis dico z cōsulo dictam dn̄aꝫ Paulā fore diffinitiue absoluē-

1 dam a petitione dicte Elliane seu ser Pantaleonis ꝑcuratoris predicti tali rōne † qꝛ dicta substitutio fideicom. facta eo modo quo ꝑtenditꝛ. s. imediate post mortē filiorum nō ꝓbatur nisi per vnum testem. s. Matheum de guarda qui est tertius in ordine processus z ad carte. xiiij. precedētes vero testes. s. Antonius miozini z Laurentius dictus gardelinꝰ dicunt ꝙ facta fuit post mortez do. Paule quā testator voluit esse vsufructuariam quousqꝫ caste z honeste vixerit z vitam vidualem seruauerit quod z fecit que verba licet viuentibus filijs importarent dumtaxat legatum alimentorum post tamen eoruz mortem important plenum legatum vsufr. iuxta no. C. si secūdo nup. mulier. l. ij. cum auꝉ. ibi posita. z l. titia. §. fi. ff. de leg. ij. ꝑ bar. Ipsa autē domina paula viuit: z sic si facta fuit substitutio post mortem illius pendet adhuc conditio substitutiōis. l. heres meus. in prin. ff. de conditio. z demonstra. quando dies lega. ce. l. iiij. vnde ista Elliana male egit z ante tp̄s vl' nulliter agit cū actio non sit nata ante conditionis euentuꝫ que posset deficere si decederet ante dominam Paulā igitur dꝫ sequi absolutio. l. bouē. §. sub cōditione. ff. de edil. edic. l. j. in fi. ff. quando dies vsusfru. leg. ce. Nam si bene vero testis de dicta substitutione quā pretendit Elliana nihil deponit. immo dicit se nō plus scire ꝙ id quod deponit z tamē dicit dictam dominam Paulam fuisse relictam vsufructuariam vt. s. z sic posito ꝙ facta fuisset dicta substitutio de Elliana intelligeretur facta post mortē vxoris: similiter Bar. qui de substitutiōe predicta deponit adhuc dicit illam fuisse relictam vsufructuariam si viueret caste alias ꝙ non haberet nisi suam doteꝫ vnde similiter nō nisi post eius mortem censeretur fuisse facta. ꝙ autem statim post filioꝝ mortem prout Elliana pretendit solus vnus testis deponit. videlꝫ Mattheus qui non sufficit. l. iurisiurādi. C. de testib. Sed requiruntur. v. de iure communi. l. fi. in fi. C. de codicil. vel tres secundum formam constitutionum ducalium z ꝙ infra duos mēses fuerint testes examinati qđ factum non fuit vnde etiā si omnes dicti quattuor testes qui de dicta substitu. deponunt vniformiter deponerent. s. ꝙ fuisset facta incontinenti post mortē filiorum non sufficerent postꝙ non fuerunt infra duos mēses examinati sicut requirit ordinamentum ducale a quo solo possunt testes quattuor sustentari non a iure cōmuni. z si dicatur immo etiam a iure cōmuni cuꝫ dicta Elliana sit de liberis per l. hac consultissima. §. ex imperfecto C. de testm̄. famil. hercis. l. fi. Respondetꝛ contrarium qꝛ illa iura loquūtur in liberis qui essent successuri ab intestato etiam si non fuissent instituti. Sꝫ

2 ista non sic immo mater illoruꝫ. † Nam z mater istius Elliane renunciauit hereditati materne z paterne cum iuramento quādo fuit dotata: z sic tam ipsa erat exclusa. c. ij. de pac. ꝙ eius filia ex quo concessa fuit recepisse quod sibi debebatur. iuxta nota. per Bal. in. l. fi. C. de pac. z de colla. l. pactum. z per bar. in. l. qui superstites. ff. de acquiren. heredi. Concludo ergo vt. s. dictam dominam Paulam absoluendam fore a petitione dicte Elliane. Laus deo.

1 Substitutio facta de pauperibꝰ xp̄i post mortē institutorum z substitutoꝝ censetꝛ facta vltimo morienti nec citius.

2 Et is qui restituit per fideicōmis. ei qui z ipse pie cause sit restituturus detrahit falcidiam inspecta persona cui restituit.

Consilium. cccxxj.

In christi nomine amen

Uisis z ponderatis his que superius plene scripta sunt. Breuiter sentio pro dicto Mēgolo ꝙ ipse possit venire ad dicta bona dicti Leonardi deducta legitima z trebellianica que debetur heredibꝰ dicti Thomasij filij quondam dicti Leonardi fm̄ id quod ha-

1 betur in. l. ꝙꝙ. C. ad. l. fal. in tex. z gl. † Et primo excludamus pauperes z episcopum veniente noīe ipsoꝝ qꝛ cū fuerint substituti cū expressione nominis collectiui. s. deficiētibus oibus institutis z substitutis sine liberis lꝫ extiterit conditio in personis primo morientium ex quo tn̄ superest dictus Mēgolus in cuius persona pōt deficere si moriatꝛ sine liberis venire non possunt. C. de impube. z alijs substi. l. pe. qꝛ superest psona que ex presumpta mēte defuncti substitutos excludit lꝫ si defecisset in personis primo morientiū z postea extisteret in personam dicti Mengoli vltimi morietis bn̄ posset locū habere substitutio facta de pauperibus non quidem de ꝓprietate verboꝝ que requirunt cōcursum omniū cuꝫ sumatꝛ oratio vniuers. vt. l. si is qui ducenta. §. si vtrum. ff. de reb. dub. sed ex presumpta mente defuncti z in portione ipsius vltimi moriētis. l. heredes mei. §. cum ita. ff. de reb. dub. per rōnē que ibi ponitur in tex. Nec ob. l. lucius. §. gaya. ff. ad trebel. de leg. ij. l. fi. §. filium. qꝛ loquūtꝛ qn̄ substitutio fideicō. fuit facta pluribus simplr' sine expressione nominis collectiui quo casu pluralitas resoluitur in singularitates. l. falsa. §. fi. ff. de condi. z demon. Sed etiam tunc idē esset in casu nostro in quo testator post mortem institutorum z substitutorum mandauit omnia bona sua distribui inter pauperes: z sic etiam si non fuisset apposita dictio collectiua subintelligeretꝛ. per. l. quidam testamento proculum. ff. de vulg. z pu. z ibi per bar. expresse. Nec ob. fauor pie cause qꝛ preter voluntatem defuncti venire non possunt. voluntas autem colligitur ex proprietate verborum que cōis est tam pie ꝙ non pie cause ff. de leg. iij. non aliter. z. l. qui concubinā. in prin. Nunc ad heredes Thomasij veniamus quos dico nō posse resistere dicto Mengolo quominus veniat non solum ad portionē que ipm tangeret si omnes substituti viuerent vel vixissent tēpore mortis Thomasij sed etiam ad portionem Nicolai primo morientis substituti per se in vna dimidia z etiam Petripauli substi-

tuti secū in alia dimidia. Et hoc vel virtute iuris accrescēdi vl' virtute tacite facte substitutionis reciproce. Primum de iure accrescendi quoad portionem Petripauli clare cōstat qꝛ ipse ⁊ Mengolus in vna dimidia in qua simul substituti fuerūt sine appositione illorum verborum equis portionibus. insti. de leg. §. eadem. ver. coniuncti. ff. de verb. sig. l. triplici. secundo responso ibi vt titius ⁊ meuius ⁊c. ⁊ per glo. in. l. j. §. fi. ff. de vsuf. accrescen. ⁊ per Bar. in. l. re coniuncti. in. iij. prin. q. de coniunctis re ⁊ verbis. Postq̄ ergo deficit portio Petri pauli per mortem contingentem ante conditionis euentum accedit mengolo eius coniuncto vel per ius accrescendi vel non decrescendi. iuxta no. per Bar. in. d. l. re coniuncti. in. ij. q. prin. de effectu iuris accrescendi versi. tertio quero nunquid inter coniunctos re ⁊ verbis ⁊c. iuncta. l. j. §. si autem conditione. C. de adul.

¶ De dimidia vero Nicolai similiter claruꝫ est qꝛ in ea saltim verbis ille coniunctus erat alijs duobus cum essent positi in vna ⁊ eadem ratione seu sub vno verbo ⁊ non pluribus nec in re erat omnimoda disiunctio lꝫ dimidie fuerint separate qꝛ nō pro diuiso sed pro indiuiso. vt no. glo. in. l. j. in prin. ff. de vsufr. accres. in. ij. glo. ⁊ Bar. expresse in loco allegato per dominum allegantem in. d. l. re coniuncti. in. ij. q. prin. de effectu iuris accres. ver. secundo quero an inter coniunctos verbis tantum sit ius accrescendi secus si pro diuiso. l. recte dicimus. §. fin. ff. de verb. sig. Et posito q͞ predicti non fuissent re vel verbis coniūcti: attamen videntur inuiceꝫ tacite substituti ⁊ reciproce ex eo q͞ substitutio pauperum facta fuit post mortem omnium: ⁊ sic censetur fuisse facta vltimo morienti. l. codicillis. circa fi. prin. ff. de vsufruc. lega. ⁊ in omnibus bonis: igitur ⁊c. prout est casus sing. in. l. titia seyo. §. seya. ff. de leg. ij. Et sic per mortē predictorum remanserunt portiones eorum caduce penes Thomasium heredem grauatum cuꝫ onere tacite substitutionis. ff. de vsufruc. lega. l. si ab eo. C. de cadu. tol. §. pro secundo. ⁊. §. in nouissimo. cum seq. heredes ergo dicti Thomasij tenentur restituere bona dicti Leonardi prefato Mengolo partiꝫ ex persona sua partiꝫ ex persona Nicolai ⁊ Petri pauli premortuorum rationibus. s. tactis deducta legitima debita filio Thomasij qꝛ non cadit in fideicom. l. coheredi. §. cum filie. ver. nec fideicom. ff. de vulgari ⁊ pupillari. iuncta. l. quoniam. in priori bus. C. de inofficio. testamē. que debet̄ heredibus filij. d. l. q̄q̄ ad trebel. dubitatur qꝛ post mortē Mengoli peruentura sunt dicta bona ad pauperes a quibus trebel. non detrahitur [a] f̄m communem opinio. no. per Barto. in. l. marcellus. ff. ad treb. † vnde omissa persona interposita. s. Mengolo capiētium. idest pauperum persona spectanda videtur. ff. ad. l. falci. l. cum dotē vbi videtur esse casus. Sed istud posset procedere si in omnem euētum peruentura essent ista bona ad pauperes: ita loquitur illa. l. cum doteꝫ. sed non ita est hic: qꝛ si Mengolus decederet cum liberis pauperes essent exclusi. per. l. penul. C. de impube. ⁊ alijs substi. recipit ergo dictus Mengolus nunc pro se non pro pauperibus ideo persona sua tantum spectanda est cui trebel. potest detrahi. Sed si contingat ipsum postea decedere sine liberis fideicom. debebitur pauperibus ex persona ipsius tanq̄ relictum ab vltimo moriente: vt. d. l. codicillis. in fi. prin. ff. de vsufruc. lega. qui aliam detractionem facere non poterit: non solum fauore pie cause: sed etiam de iure cōmuni: qꝛ vnus fideicom. aduersus alterum non detrahit nisi quatenus sibi detractum fuit ab herede directo. ⁊ sic integram dimidiam quaꝫ percipiet ab heredibus Thomasij tenebūtur heredes eius restituere pauperibus. ff. ad. l. falci. l. fina. §. fin. seu penul. ad trebel. l. j. §. si is qui. §. cccc. ⁊. §. inde neratius. cum ibi plene not. Nec heredes Thomasij molestari poterunt a pauperibus vel episcopo super dicta trebellianica detracta: quia non detraxerunt eam illis: sed Mengolo vltimo morienti a quo solo fideicommiss. factum pauperibus censetur relictum non a Thomasio qui non fuit vltimo moriens. Nam soli Mengolo superstiti censetur Thomasius rogatus de restituendo non pauperibus. Nihil ergo habent agere dicti heredes Thomasij cum pauperibus sed cum Mengolo sibi autem iuste detrahere potuerūt. ⁊ qd̄ legitime factum est ex casu superueniente nō dꝫ irritari. c. factum legitime. de regu. iur. lib. vj. Laus deo.

[a] ¶ Nō dtrahi tur. Adde eundē i c̄si. cccciij. s. in. j. parte. ⁊ lxvij. nu. iiij. ⁊ i consil. clij. nu. vj. ⁊ i c̄s. clxvij. nu. j. s. i hac eadē. ij. p̄te. ⁊ qd̄ dictum fuit in apost. in supra dicto consilio ccciiij.

[b] ¶ Maior. ex q̄b⁹ aūt causis mr̄ excusat̄ a nō petito tutore. vide. d. bar. so zi. in c̄si. cliij. incip. Pulchra. ver. quinto. nā mater. cuꝫ seq. in. ij. parte.

1 ☞ Substitutio pupillaris cōtenta in compendiosa per verbum cōmune. substituo. excludit matrem.

2 Substitutio pupillaris conseruatur rupto testamento ex causa preteritionis vel exheredationis sicut conseruantur legata ⁊ fideicommissa.

3 An ⁊ quando mater priuetur hereditate propter non petituꝫ tutorem.

¶ Consilium. cccxxij.

In christi nomine amē.

1 ¶ † In casu suprascripto dicendum substitutionē cōpendiosam factā dicte Agnesine p verbum cōe substituit ⁊c. de dicta Flora sorore testatoris posse dici fuisse directā pupillarē īfra tempora pubertatis: lꝫ mater dicte Agnesine foret in medio p pter hoc qd̄ dixit testator sine detractione alicuius quarte seu trebellianice ⁊c. f̄m opi. bar. no. in. l. cēturio. ff. d vulg. ⁊ pup. in iij. q. principali de compendiosa facta per verbū cōmune: lꝫ moder. teneant q͞ etiam si dicta verba non fuissent apposita idem foret qd̄ puto verius. per. l. precibus. C. de impu. ⁊ alijs subst. ⁊ per. c. si pater. de testa. lib. vj. in quibus est casus q̄q̄ glo. in. d. l. precibus. teneat q͞ omni tempore sit fideicōmissaria. Sꝫ alia glo. magna in insti. eo. circa fin. tenet id quod dixi. ¶ Constat autem directā pupillarem excludere matrem ēt a legitima q̄ est exp̄ssa vt dictis iuribus. ⁊. l. pap. §. sed nec impuberis. ff. de

2 inoffi. te. ¶ † Item constat q͞ rupto testamento ex causa preteritionis vel exheredationis sicut conseruantur legata ⁊ fideicōmiss. ita ⁊ pupillaris substitutio. lꝫ Dy. dixerit contrarium. no. bar. in. l. j. §. fi. ff. de vul. ⁊ pup. ⁊ in. l. filio preterito. ff. de iniusto. testa. in. vj. q. princi. quid contineatur appellatione ceterorum. Si ergo dicta Agnesina decessit in pupillari etate nō potuit succedere sibi mater etiam si non transiuisset ad secūda vota ⁊ etiam si tutelam eius assumpsisset nec etiam ei successit Isabetta soror ab intestato: qꝛ causa intestati cessat stante causa testati. s. pupillari substitutione. l. quādiu. ff. de acqui. here. Sed ei successit dicta Flora soror testatoris virtute substi. pupillaris predicte in tota heredi. in qua reperiet dimidiā hered. paterne iure suitatis ad ei⁹ here. trāsmissam. f̄m ea q̄ plene no. per bar. in. l. ventre. ff. de acq̇. here. ⁊. l. ex militari. §. fi. ff. de test. mili. Nec quātum ad hanc substitutionē pupillarē quicq̄ operat̄ cl'a codicillaris cū illa nō possit fieri in codicillis. l. sceuola ff. ad treb. ī hereditate v̄o Isabette postea moriētis nō pōt dicta Flora succedere virtute substōnis predicte: qꝛ illi nō fuit substituta sed dūtaxat Agnesine ideo hereditas dicte Isabet

3 te de iure cōi fuisset delata matri. C. ad tertul. aut̄. defuncto. † Sed qꝛ dicitur q͞ non petijt ei tutorē dari infra annum si mortua est dicta Isabetta post annum ⁊ infra pupillarem etatem

b fuit ipsa mater priuata ipso iure successiōe eius si erat maior [b] xxv. annis. ff. ad tertu. l. ij. §. si mater ⁊ deuoluta fuit hereditas illius ad istam Floram p̄pinquiorē cui nō nocet q͞ nec ip̄a petijt qꝛ h̊ onus spectabat ad matrē q̄ obtinebat primū locū ī successione. l. ij. §. fi. ff. ad tertul. quinīmo ēt si mortua fuisset dicta Isabetta ifra annū tū post nimiā matris negligētiā quā bar. dixit colligi ex lapsu quinquaginta dieꝝ ⁊ nō purgat negligētiā infra annū per petitionē tutoris adhuc esset priuata vt ipe no. in. l. ij. §. confestim. ff. ad tertulli. Si vero anteq̄ fuisset negligens mater fuisset filia mortua non foret mater priuata ei⁹ successione in qua erat alia dimidia hereditatis p̄ṫne. Nec video q͞ dicta Flora posset venire ex substi. fideicōmissaria cuꝫ ipsa non fuerit illi Isabette substituta: sed solum Agnesine ⁊ sic clausula codicillaris nil p̄desset per quā cōseruat̄ substitutio facta nō aūt de nouo inducit̄. Si vero fuisset illi substituta tunc talis substitutio sustentaret̄. per aut̄. ex cā. si foret pupillaris vel si foret fideicō. tam per illam q̄ per clausulā codicillarē. l. generalr̄. §. ex testō. ff. de fideicō. qꝛ facta fuit per verbū futuri temporis. s. si non valebit. iuxta not. per Barto. in. l. j. ff. de iure codicil. in. vj. q. maxime quia post illius natiuitateꝫ pater vixit per plures annos ⁊ potuit testamentum mutare ⁊ nō mutauit vnde videtur voluisse decedere cum eodem testamento. iuxta not. in. l. athlete. §. dat remissionem. ff. de excusa. tuto. ⁊ plene per Bal. in auten. ex causa. in prima opi. per duas vel tres columnas.

1 ☞ Siquis facit opus in meo solo ad deuiandā aquā a solito cursu vt sibi p̄sit non vt mihi noceat. an possit licite.

2 Et quid si nō vtor iure meo in dicta aqua. an per nō vsuꝫ. xxvj. annorum ius perdam.

Prescriptio longi temporis hodie non currit durante minori etate.

3 Et quid si erant pupilli non vtentes vel quidā maiores ⁊ quidam minores.

¶ Consilium. cccxxiij.

In christi nomine amen.

¶ Uisa suprascripta facti narratione satis p̄ lixa cōprehēdo q͞ q̄stio nō est de seriola illoꝝ de porcellagis

porcellagis quā iure licito habēt ⁊ fm formā statuti ciuitatis
l.prohibere.§.plane.ff.q vi aut clam.⁊ per Bar.in.l.quominꝰ
1 ff.de flumini.in.ij.q.ꝑn.†Sed est questio de aquis supabūdā-
tibus ex seriola de cobiado,que solebāt ire ante annū domini.
M.ccccxj.per quoddam dugale⁊ deriuari in quādā lamettā.
iuxta dictam seriolam de porcellagis⁊ predicti de porcellagis
ipsam deuiabāt in seriolam suam sine damno cuiuscꝫ alterius
⁊ absqꝫ eo qđ opus facerent in alieno quo eis licuit ⁊ sic fece-
runt eas suas.ff.de aqua pluuia. arcenda.l.j.§.idē aiunt aquā
pluuiam.vbi casus.scilicet postqꝫ in suum intrauerant. ff. de
aqua quotidiana ⁊ estiua.l.j.§.illud labeo.dicit ibi semel in su-
um ingressus ⁊c. Acquisiuerant predicti plura brachia terreni
in quod deriuabatur anteqꝫ intrarent in dictam seriolam vt in
facto proponitur.Et sic ex tunc erant effecta ipsorum: ante ve-
ro qꝫ intrarent suum licet non esset ipsorum:attamē hoc cōmo-
dum percipiebant ex alienis predijs quod eorū domini patie-
bantur per ea discurrere ⁊ intrare terrenum ⁊ seriolam istoruꝫ
quod quidem commodum predicti de vrago a dicto tempore.
scilicet anno.M.ccccxj.abstulerunt dictis de porcellagis con
uertendo totam dictam aquam subtus quendam pontem su-
periorem subtus quem parua pars aque predicte prius discur
rebat ⁊ coniungendo eam simul per aliam viam vt ex ea possent
construere quoddam molendinum videndum est ergo an lici-
te potuerint hoc facere. Et presupposito quod non an saltim
prescriptiōe sunt muniti p.xxv.ānos ⁊ vltra eā sic duxerint. Et
an dicti de porcellagis ius qꝫ acquisiuerāt super dictas aquas
tanto tpe patiēdo perdiderint.In his stat presens questio. Et
videt qđ licite facere potuerint qꝫ fecerūt dicti de Vrago quia
fecerūt vt sibi proficerēt nō vt illis porcellagis nocerent.ff. de
aqua pluuia.l.j.§.deniqꝫ marcellus.i fi.Et qꝛ aqua dicte serio-
le de cobiado erat ⁊ est priuata non publica qꝛ discurrit ꝑ ꝑdia
priuatorū ergo ⁊c.prout no.Bar.in faciente molendinū supe-
riorem per qđ nocet inferiori:in.d.l.quominus.in.j. questione.
Sed contrariū est veritas.nam ille.§.deniqꝫ marcellus. lo-
quitur cum quis facit opus in suo ex quo vicinus sentit cōmo-
dum.Nam hoc modo potest illi vicino cōmodum illud auferre
l.proculus.ff.de damno infecto.sꝫ isti de Vrago nō in proprio
ipsoruꝫ sed in alieno.scꝫ illorū de cobiado fecerūt opus ex quo
abstulerunt cōmoduꝫ qđ dicti de porcellagis percipiebant ex
solo dictorū de Cobiado nō illorū de Vrago qđ facere nō po
tuerunt:sicut nec auferre cōmoduꝫ qđ habuissent ex publico.ff.
ne quis in loco publico.l.ij.§.merito.scilicet licite vt ⁊ isti perci
piebant eadem.l.ij.§.idem ait.si in publico.in fi. Itē Bar.
in illa.j.q.loquitur quando aqua esset cōmunis ⁊ priuata inter
illum qui habebat molendinum primo factum ⁊ illum qui vole
bat facere scđm:sed hic illi de Vrago nullam cōmunionem vel
ius habebant in ista aqua quam opere manu facto diuerterunt
a solito ⁊ naturali cursu.vnde contra eos proditum erat inter-
dictum.de aqua quoti.⁊ esti.faciunt nota.per Bartol. in dicta
l.quo minus.in.xij.q.quo dicti de porcellagis vsi non fuerunt:
vel posito qꝫ in possessorio dicte aque succubuerūt:remansit ta-
men ius proprietatis.l.⁊ an eandem.ff.de exceptio. rei iudi. qđ
etiam per sententiam iudicis appellationum fuit eis reseruatū
ff.de aqua quoti.⁊ esti.l.penul.ibi:sine preiudicio ⁊c. Ad pre
dicta qꝫ illi de Vrago non potuerunt dictā aquā diuertere per
alium cursum in preiudiciū illorū de porcellagis qui prius oc-
cupauerant:facit determinatio doctorū in questione de haben
te molendinum in flumine publico ⁊ de alio volente postea con
struere aliud molendinum superius in preiudicium prioris in-
ferioris aquam occupantis:vt hoc facere non possit:quā que-
stionem gl.firmant in diuersis locis ⁊ sibi videntur contrariari.
Sed docto.ita determināt:vt no.Barto.in dicta.l.quominus.
in.j.q.per.l.ij.§.merito.ff.ne quid in loco publico.scilicet quan
do primus licite habebat seu poccupauerit sicut est in casu no-
stro:vt supra dixi.ff.ne quid in loco publico.l.ij.§.idem ait.si in
publico.in fine.Isti vero de porcellagis vel habent rei vendi-
catione si dicamus eos fuisse effectos dominos dicte aque per
preoccupationē quasi in illius bonis prius esset:vt in iuribus
vulga.⁊ tunc sufficiat eis probare preoccupationem tam de iu-
re communi qꝫ ex forma statuti Brixie fm quod ad probatio-
nem dominij sufficit probatio prioris possessionis quod nō est
de iure communi in his que per preoccupationem non querun
tur:quia consueuerunt semper esse alicuius. iuxta notata per
Bartol.in.l.penulti.ff.de conditio.institutionum.⁊ per Joan.
andre.in nouel.in.c.illud.de presumptio.vel si dicimus aquam
non fuisse effectam ipsorum anteqꝫ solum vel seriolam ipsorum
intrauerit saltim acquisiuerunt ius aque predicte ducendo per
predia aliorum per que transibat.l.j.§.aristo.⁊.§.quesituꝫ.⁊.§.
hoc interdictum.ratione cuius possunt isti confessoriam inten
tare.ff. si serui.ven.l.secunda.quod not.Barto.in dicta.l.quo-
minus.in.x.q.in fine.⁊ in.xij.q. ante finem. Ibi item habeo con-
fessoriam ⁊c. et hec de primo.

2 Quantum vero ad secundum an predicti perdiderint hoc
ius per non vsum:qꝛ per.xxv.annos:vel.xxvj. annos non fue-
runt vsi sed dicti de Vrago.Si dicerēꝰ istas acquisiuisse do-
minium aque clarum est quod non:tum quia non est completuꝫ
tempus longissimum.xxx.annorum quod requiritur in prescri
bentibus sine titulo.l.fint.C.de prescriptio.xxx.ann. tum quia
etiam si esset completum aduersarij non potuerunt prescribere
cum essent malefidei et clandestini occupatores.l.clam posside
re.de acqui.pos.iuncto.c.ij.de reg.iur.lib.vj. Si vero dicimus
eos acquisiuisse dumtaxat ius aque ducende tunc est maius du
bium:qꝛ seruitutes habētes causam cōtinuam per nō vsum lō-
gi temporis perdunt.l.sicut.C.de serui.⁊ aqua.etiā aduersario
existente in mala fide qn̄ esset seruitus rustica vt esset ista.l.seq̄-
tur.§.via.ff.de vsucap.⁊ etiā si fuerint impediti vti de facto.l. et
attilionus.ff.de seruit.rustic.predio.lꝫ detur restitutio cessante
impedimēto vt ibi habet. Sꝫ breuiter rn̄deri pōt qꝫ ꝑscriptio
longi tpis hodie nō currit durante minori etate.l. fi. C .in qui.
3 cau.ces.long.tempo.ꝑscrip.†Et isti omnes nepotes primi ac-
quirētes erant minores⁊ aliqui pupilli tēpore quo incepit illa
aqua diuerti ꝑ illos de Vrago scꝫ in.M.ccccxj.a quo tpe nō
fuerūt vsi.Et posito qꝫ dictū longū tps cucurrisset durante mi
nori etate tps tamē petēde resti.nō potuit currere ne daret re-
stitutio ad restituendum.l.finali.C.de tempo.in integ. restit. ff.
de mino.l.interdum.Fiat ergo cōputatio annorum ⁊ videatur
ex quo capite possit agi.Et si aliquis predictoruꝫ sit hodie mi
nor ita quod cōtra eum tempus non sit lapsum etiam ius alio-
rum conseruatur illesum in tali seruitute indiuidua.l.si commu
nem.ff.quemadmod.serui.amitta. Laus deo.

1 Mater si nō renunciauit secundis nuptijs tutela vitiat.
2 An repudiatio hereditatis delate pupillo facta per matrē que non renunciauerat secundis nuptijs valeat nec ne.
3 Et quid si iudex interuenit et an saltem prescribatur ita vt pupillus iterum non possit adire ex titulo acquisito per possessorem repudi. heredi.

Consilium.cccxxiiij.

In christi nomine amen.

1 †Queritur primo an datio vel susceptio tutele
facta de matre vel per matrem vitiet ex eo qđ nō re-
nunciauit secundis nuptijs fm qđ facere debebat virtute aut.
matri ⁊ auie.C.qn̄ mulier tutel.offi.fungi pōt. Rn̄deo sic prout
determinat ibi Bar.per plures rōnes⁊ etiā Bal.⁊ Ange.vidē
Bar.in.l.si quis sub cōditione.ff.de testa. tutel. circa medium
quas non refero.

2 †Secundo queritur si dicta mater tanqꝫ legitima tutrix
cum non esset vna cum filio pupillo:⁊ pupillus vna cum ea co-
ram iudice renunciauit cuidam hereditati delate pupillo quā
pupillus poterat adire an dicta repudiatio valeat: Respon-
deo non cum requiratur autoritas tutoris alias non valet .C.
de repudi.heredita.l. pupillorum que hic deficit. ex quo non
erat legitime delata vel constituta.ff.quod falso tutore auto.l. a
3 j.et.ij. et per totum.†nec prodest vel aliquid operatur presen-
tia iudicis.licet Cynus videatur dicere quod prosit in dicta
lege pupillorum.in additio.per.l.penultimaꝫ.§.finali.ff.de ritu
nuptia.⁊ arg.l.bonorum.C.qui admit.ad bono. possessio. pos-
sunt.quia Bald.ibi dicit hoc debere intelligi quando per iu-
dicem fuit super hoc adhibita cause cognitio an expediret pu-
pillo vel non quod hic non fuit.ergo ⁊c.l.cum hi.§.si pretor.ff.
de transactio.⁊ quod fuerint vocati attinentes pupilli ⁊ amici.
iuxta nota.in.l.tutor.ff.de bono.posses.quod intelligitur scili-
cet ad hoc.arg.l.ij.§.homines.ff.vi bono.rapto.⁊ quod nota.in
l.de his.ff.de transactio.⁊.ff.de verbo.obligatio.l.qui rome. §.
duo fratres.in.iiij.qōne quod hic factum non fuit licet casuali
ter interfuerint quidam attinentes:non tamen ad hec adhibi-
ti vel vocati:vt videretur an expediret pupillo vel non [a]. Re-
quirebatur etiam quod iudex ex certa scientia supplere volue-
rit defectum tutoris vel tutricis.vt dicta.l.bonorum. ff. de bo-
norum possessione. lege seruus. quod hic non fuit quia cre-
debat matrem fore legitime constitutam. Et sic non habebat
intentionem supplendi defectum tutoris: ergo nec suppleuit.
iuxta notata in lege si curatorem habens.C.de in integrum re-
stitutio.per Bartol.iuncta lege si ex testamento.in fine cum. l.
sequenti:in fine princip.ff.de exceptio.rei iudi. Sicut ergo so-
la presentia iudicis non validaret repudiationem factam a so
lo tutore vel etiam aditionem quia non est de natura actusꝰ. vt
notat Baldus in dicta.l.bonoruꝫ.versi.quero nunquid coraꝫ
iudice.⁊ versic.tertio quero.ita nec factam a pupillo sine legiti-
mo tutore.argu.C. de transactio.l.siue apud acta.in principio.

ADDitio.
[a] An expediret pupillo vel nō.Et cautela est ad excusationē tutorꝫ qn̄ faciunt aliquē actū dubiū qđ faciāt d cōsilio attinētiū ⁊ tūc si male succedat nō tenebit pupillo de culpa nā rōne ɔsilij ɔiūctorū pupilli presumit abesse dolus ⁊ culpa tutoris. vt not.Bal.in l.polla.C.de his qb.vt indignis quem refert ⁊ sequitur Alex.ibi ad fi. ⁊ idem voluit paul.de ca. ibi in col.fi.vs.interdū est talis.
H.F.

¶ Nec ob. no. in. l. j. ff. de cura. bo. dan. & in. l. in plurimi. ff. de acqui. heredi. qr presentia iudi. bene supplet defectum prouenientem a iure renunciato: vt qr erat conditionale qd sine iudice renuncia ri nõ põt. cu iudice sic: vt no. in dictis iuribus. Sed defectu pro uenientẽ ab impotentia repudiantis: nec supplet nisi cum his de quibus supra: qr ille defectus proueniẽs a persona vel a potentia disponẽtis maior reputatur. ar. ff. de testa. si queramus. de iure codicil. quidam referunt. circa medium. & quod no. bal. C. de fideicom. eam quam. in antepe. col. & de leg. l. seruis. de ser. exportandis. si minor iuncta. l. in tempus. ff. de heredi. institue.

¶ Tertio queritur an titulus acquisitus per possessorez post mortem illius de cuius hereditate agitur excludat petitionem hereditatis. Bal. dicit esse casum q non in. l. edicto. in fi. C. de edic. diui adri. tol. & miratur hoc a nemine fuisse animaduersum: vt ipse ibi no. in. ix. x. & xj. oppositione quia talis titulus acqritur post natam & fundatã petitionẽ hereditatis vnde nõ sic põt eã extinguere sicut acquisitus in vita illius potest natiuitatẽ eius impedire. arg. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. & ad hoc bene facit qd not. Barto. in. l. cogi. in fi. C. de peti. here. Similiter nec titu. putatiuus hereditarius petitionẽ hereditatis excludit. immo eam inducit cu non detur nisi cõtra eum qui possidet pro herede vel pro possessore. ff. de peti. hered. l. regulariter. Et hoc expresse no. Cy. in. d. l. cogi. in. ij. q. in fi.

¶ Quarto queritur vtrum dicti tituli: licet non excludat petitio. hereditatis saltim attenuent eius vitam vt non duret longissimo tempore. C. de peti. heredi. l. hereditatis petitionem. sed tollatur longo tpe. Rndeo sic qr cum excedat suos terminos excedit & non suis terminis vt est casus in dicta. l. edicto. & glo. in. l. hereditatem. C. in quibus causis cesset longi temporis prescri. dicta tamẽ prescriptio non cucurrit durante minori etate. l. fi. C. in quib. cau. in integ. restitutio. non est neces. Laus deo.

1 ☞ Si statutum requirat quod notarius interroget testatorem particulatim an approbet an talis interrogatio sit de forma que omissa vitiet.

2 Et quid si filij erant instituti cum extraneis an quo ad extraneos testamentum sit nullum.

¶ Consilium. cccxxv.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Testes examinati super isto testamento nõ deponunt se fuisse presentes ordinationi scripture continentis testamentum qr nec fuerũt preter primu. scz Joannẽ dictu el coza cuius filius eam scripserit sed solum dicunt se fuisse presentes lectioni & recitationi scripture composite & ordinate sine ipsorũ presentia quo casu prouisio ducalis ad obuiandũ fraudibus & falsitatibus requirit vltra ius cõmune q recitans in singulis particulis interroget testatorẽ an ita velit & sibi placeat cu tamẽ de iure cõmuni sufficeret facere dictã interrogationẽ post totam dictã scripturã lectam & recitataz. l. hac consultissima. §. at cum humana. C. qui testa. face. pos. Et fuit bona prouisio cum scriptura possit plura continere quorum aliqua sibi placerent aliqua non. Et in fine posset esse oblitus alicuius de precedentibus quod displicet vnde fuit vtilis prouisio q fierẽt speciales interrogationes ad singula. pro quo bene facit qd not. Barto. in. l. diuus. §. item senatus. ff. de falsis. quod autem hoc factum fuerit testes non dicunt: qr nec factum fuit: igit non valet: qr cum deficit aliquid ex requisitis per legem actus est nullus: licet lex ipsum expresse nõ annullet. ff. de transactio. l. cum hi. §. pretor. Et est glo. ordi. in. l. non intelligitur. §. diuus Adrianus. ff. de iure fisci. super verbo restituitur. ante fi. ¶ Nec ob. ratio facta per consultorem in cõtrarium. scz qd prouisio ducalis imponit penam notario. ergo nõ videtur voluisse testamentu irritari. l. pretor. cum ibi not. ff. de ope. noui. nuncia. ¶ Nam verum est qd imponit ei penam propter aliud scz quando non accusat illos qui preter voluntatez testatoris interfuerunt non autem quando non facit interrogationes predictas & sic remanet annullatio tacita. l. non dubium. C. de legibus. ¶ Nec etiã ob. alia ratio dñi cõsultoris q dicte interrogatiões nõ sunt de forma qr immo cu veniant fiede tpe quo testamentu condit & sint magne importãtie & magni mysterij pro saluãda mẽte defuncti reputari debent esse de forma. per ea que in simil. not. in. l. vniuersa. de preci. impe. offeren. ff. de testa. l. j. iuncto eo qd no. Bar. & Bal. in auk. matri & auie. C. qñ mulier tute. offi. fungi põt. De renũciatione secundarum nuptiaz quã illa auk. mandat fieri cu mater suscepit tutelã filij qd reputat specialis & de forma qr est magni mysterij & vtilitatis ideo eius omissio vitiat tutelã lz tex. illius auk. nõ annullet expresse. ¶ Itẽ posito qd ducalis prouisio non extaret ius cõe requirit qd saltim fiat in fi. post recitationẽ scripture & qd testator verbis fateat se agnoscere quicquid scriptu & recitatu est vt est tex. C. de testa. in. d. §. at cum humana. ante fi. & glo. ordi. in. l. iubemus. qd etiã testes predicti nõ deponũt factuz fuisse immo interrogati dicũt omnes se recordari qd post recitationẽ talis scripture testatrix aliquid dixerit approbando que lecta erant & recitata sed nec dicũt qd fuerit a legente interrogata igit &c. p rationes. s. tactas. Nec ob. q dixit testibus q essent testes illi testamẽto qr vt plures eoz dicunt hoc dixit anteq scriptura legeretur qd nõ sufficiebat cu nesciret que essent recitãda & poterant aliqua fuisse scripta & postea recitata preter voluntatez suam. vnde reprobat approbatio post recitationẽ non ante. C. de arbi. l. ne in arbitris. §. fi. qui incipit. si quis aũt post arbitri diffinitionẽ &c. & qd no. Cy. in cõsilio suo qd incipit. Tholomei manẽtis. & Bal. C. de Zhen. emp. l. fi. circa fi. & l. j. de his que pene noie. in. vij. col. bene facit. l. fi. in fi. ff. de bo. pos. in ratiõe sui.

2 † Nec etiã obstat qd in isto testamẽto fuit istituta filia & nepos qui erant ab intestato successuri qr hoc nõ prodest extraneis in illorum institutorum preiudiciu. vt. l. hac consultissima. §. ex imperfecto. C. de testa. ideo concluditur dictum testamentum non esse releuandu nec publicandu in fauorẽ illoz extraneorum et in preiudicium institutorum tanq nullum. Laus deo.

1 ☞ Si certa quantitas legetur cum hoc quod arbitrio quorundam possit augeri vel minui quibusdaz ex arbitris mortuis tota integra summa peti potest.

2 An fundus datus a debitoribus hereditatis insolutum heredi censeatur hypothecatus pro legatis.

Datio insolutum habet vim emptionis.

¶ Consilium. cccxxvj.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Super primo quesito facit dubium. l. pecuniaz. in fi. ff. si cer. pe. p quã videt q cu p arbitriu predictoz posset minui quantitas pdicta legata scz. cc. sicut & augeri nõ possit integra petitio nõdum secuta declaratione vel arbitrio predictoru. Sed certe verum esset si posset sequi declaratio predicta diminutionẽ faciẽs sed hic non põt sequi qr quidam mortui sunt & illi qui superuiuunt nõ diminuerũt. Et sic remanet firmu legatum dicte quantitatis ducentoz. arg. ff. de here. insti. l. ij. in ratione sui. de lega. ij. cu pater. §. vicos. C. de institu. & substi. l. penul. facit. l. nõ ideo minus. ff. de rei vẽdi. & qd not. Bar. in. l. iulia. ff. de condi. inde. in fi. sui cõmenti. & sic põt peti dicta quãtitas si dicta legataria est nubilis & apta ad nubendum alias secus cum sit relicta pro dote. ff. quãdo dies leg. ce. l. qd pupille. facit. l. nec semel. §. si in habitatione. eo. tit. in ratione sui.

2 ¶ † Super secundo quesito facit dubiu. l. imperator. cuz. ll. sequen. ff. de lega. ij. per quas videtur quod cum dictus fundus peruenerit ad heredem occasione debiti hereditarij debeat censeri hereditarius & sic fore obligatus pro dicto legato: sicut cetere res hereditarie. l. j. C. commu. de lega. Sed certe verum est quantum ad hoc vt veniat in fideicõmis. vniuersali: quia in vniuersalibus sicut precium succedit loco rei. l. si et rem & precium. ff. de petitio. heredi. ita & res loco precij. vt dicta. l. imperator. Nos sumus in particulari legato in quo non sic succedit precium loco rei nec econtra. iuxta ea que habentur in. l. mater. C. de rei vendi. de iure dotium. l. ex pecunia. de donatio. inter virum & vxorem. l. et si de tua. facit. l. qui vas. §. finali. ff. de furtis.

¶ Item facit dubium. l. si conuenerit. in fine principij. ff. de pignoratitia actione. vbi habetur q si ex noĩe debitoris in obligato exigo speciem illa remanet mihi loco pignoris obligata. Sed certe verum est quando exigitur per creditorem cui nomẽ erat obligatu: sed hic exactio istius fundi non fuit facta per filiam legatariam cui pro suo legato erat obligatum nomen debitoris hereditariuz sicut & cetere res hereditarie. Sed nec iste fundus erat debitus: sed fuit datus insolutum pro debito pecuniario. Sed. l. illa si conuenerit. loquitur quãdo species exacta erat debita: & sic sum extra terminos illius legis. Preterea in datione insolutum que habet vim emptionis. ff. de pigno. actio. l. elegãter. in princi. fingitur pecunia fuisse soluta heredi per debitorẽ hereditarium & postea p heredem eidem retradita pro precio rei date insolutu. l. iij. §. fi. ff. de dona. inter vir. & vxo. qd si vere factu fuisset nõ diceret res hereditaria: licet empt. de pecunia hereditaria: sed ipsius heredis dñium acquirentis qd nunq fuit penes defunctu facit. l. qd his verbis. ff. de leg. iij. & p cõsequens pro dicto legato nõ est obligat iste fundus. l. j. in fine. C. cõia de leg. facit. l. si heres pecuniaz. ff. ad trebel. vbi actio vel obligatio acquisita per heredem etiam super debito hereditario non est hereditaria. Non ergo potest per hypotecariaz aduocari: sed nec peti potest separatio postq est alienata. ff. de separatio. l. ab herede. Laus deo.

1 ☞ Qui suscepit obligationem alterius in se illo assignante sibi aliud

sibi aliud creditum exigendum: utrum si nihil potest percipere teneatur ipse soluere non excusso prius principali vel fisco qui eidem successerit.

2 Et statuto prohibente exceptiones opponi possunt tales opponi que sunt de natura contractus vel alias ex tenore instrumenti colliguntur.

3 Confiscatus non debet excuti sed fiscus eius successor in quē transierūt bona cum onere debitorum.

Consilium.cccxxvij.

In christi nomine amen.

1 †Clarū est qđ dict⁹ Jacob⁹ quaten⁹ tenet̄ finito officio depositario dicit̄ teneri fideiussorio vel intercessorio noīe p̄fati dñi Berardi cū illius obligationē in se susceperit nō trāsferēdo vel nouādo sed participādo. C. ad velle. l. senatus. ꝛ no. gl. in. l. in personā. §. j. ff. de pac. que incipit: imo qđ facere potuit nō solū cū mādato dicti dñi sed etiā sine quo casu cōpeteret actio neg. gest. l. iij. §. fi. cū ibi no. ff. de neg. ge. cū l. seq. Clarum est etiā qđ oīs intercessor cuiuscūq; speciei sit hʒ beneficiū excussionis si ei nō renūciauit vel non transtulit in se obligationē alterius animo nouādi. vt no. gl. que incipit vero differētiam in auť. de fideiuſ. in. §. j. Sed dubiū in casu nostro facit: q2 iste Jac. pmissor recepit a dicto dño Berardo p quo promisit obligationē cuiusdā eius reddit⁹ exigendi vt patet ex tenore instrumēti remissiōis ꝛ de illo videt̄ remāsisse cōtentus vnde si viueret dictus dñs Berardus nō posse petere ꝙ ipse aliter excuteretur quasi beneficio excussiōis videat̄ per hoc renunciasse recipiendo dictū cambiū qđ facere potuit vt no. ff. de pac. l. nisi per glo. Sed respondet̄ hoc posse pcedere si dictus redditus remansisset in eodem statu ita qđ posset exigi a dicto Jacobo. sed si ipse dñs Berardus viueret ꝛ redditū predictū suppressisset ita qđ fact⁹ esset inexigibilis perinde deberet haberi ac si ipsum nō recepisset q2 facto ip̄sius ablatus sibi esset ꝛ sic posset petere ipsum dñm excuti q2 sua tacita renūciatio deberet intelligi rebus in eodem statu durantibus. argu. eius qđ not. in. l. qđ seruius. ff. de cōdi. ob cām. de solutio. cū quis in p̄ncipio: nō eīn voluit de suo soluere sed de bonis dicti dñi Berardi. Cū ergo cōmunitas Camareni que dicto dño Berardo successit per cōfiscationē suppresserit dictū redditū nō pōt imputare dicto Jacobo si petit excussionē fieri de ea cum eius facto Jacobus impediat̄ exigere. bene facit qđ not. Bar. in. l. si res obligata. ff. de leg. j. Et si dicat̄ hoc nō debet nocere creditori q̄ de promissione dicti Jacobi simpliciter confidit vt nec haberet alias excussionē facere. ꝛ sic videt̄ ꝙ casus sequens non debeat sibi nocere sed pmissori. per. l. si fundus. ff. loca. R̄ndet̄ verum esse quantū ad hoc vt restituet qđ pcepisset nō vt de suo teneat̄ aliquid soluere ꝛ sic vt nō lucret̄ nō vt damnū sentiat vt ibi patet dū dr̄ qđ nō tenet̄ nisi ad restitutionē precij vl' mercedis quā pcepit nō ad interesse ne sit in dāno sʒ iste Jacob⁹ nil pcepit et sic esset in dāno si solueret. Preterea est aduertendū qđ dictus creditor si Jacob⁹ sibi solueret teneret̄ sibi actionē cedere ꝯ̄ cōitatē in quā trāsiuerūt bona cū onere p̄dicto soluēdi debita cōfiscati. C. ad. l. iul. de vi. l. tutoris. iuncto. d. tex. auť. de fideiuſ. §. j. in fi. ibi actionibus sibi cessis ꝛc. Et si actionē nō haberet vl' debitū dñi Berardi pbare nō posset excluderet̄ p actio. cedendor. ff. de solu. l. stichū. §. pe. iuncta. l. si nomē. in fi. de heredi. vel acti. ven. q2 debet docere dictū dñm Berardum fuisse debitorē suū ꝛ per cōsequēs etiā cōitatē Camareni ꝙ forte facere nō pōt ꝛ sic excludit̄ p exceptionē p̄dictā.

2 †Statutū autem p̄dictū qđ tollit omnē exceptionē. ꝛc. nō hʒ obstare q2 debet intelligi p̄ter illas que colligunt̄ ex tenore instrī vel scripture vel que sunt de natura. vnde si instrū cōtinet debitū conditionale vel in diē bene pōt obijci exceptio qđ dies vel cōditio non euenit. l. bonē. §. si sub cōditione. ff. de edil. edic. ꝛ si cōtinet emptionē ꝛ petat̄ res vēdita pōt obijci exceptio de p̄cio nō soluto lʒ iste nō sint de excep. reseruatis vel exceptis in statuto. ff. de iureiurā. l. si duo. §. si q̄s iurauerit. cū. §. sequē. Sed cū agit̄ ꝯ̄ intercessorē exceptio ista qđ excutiat̄ prīo principalis ꝛ cedat̄ actio est de natura obligationis ꝛ colligit̄ ex tenore scripture q2 stat in iure ꝛ sic nō censet̄ sublata p statutū sicut nec alie que ex forma alicui⁹ alteri⁹ statuti cōpeterēt. iuxta not. in. l. ita pudor. C. de adul. ꝛ p Bar. in. l. j. §. j. ff. qđ vi aut clam.

3 †Itē nō obstāt no. p Bar. in. l. fi. ff. si cer. pet. q2 verū est qđ cōfiscat⁹ nō dʒ excuti q2 notoriū est qđ nō est soluēdo. Sed nō negat̄ quin fisc⁹ ei⁹ successor excuti debeat ꝛ ita legēdo legē illā tradidi scholarib⁹ meis in scriptis ꝛ repi alios sic tenentes ꝛ habet in se rationē.

Concludo ergo prout superius per alios dominos consulentes fuit conclusū q2 res hʒ in se summā equitatē. vʒ ne iste Ja. soluat de suo q2 iustius ē ꝙ cōmunitas Camareni que habuit bona dicti domini Berardi soluat ꝛ sic lucrum ei auferat̄ ꝙ iste Jaco. sit in damno ꝛ illa in lucro. ar. l. sʒ si dānū. §. fi. ff. de pecu. in rōne sui ibi melius esse ait ꝛc. l. sed ꝛ si quis. §. sed si adhibita. in fi. ff. de reli. ꝛ sump. fune. Et sic pōt iste Jaco. cōuentus se defendere vt agat̄ actiōe p̄sonali ꝯ̄ cōitatē ꝛ pbet̄ debitum et obtineatur sententia contra ea. Deinde fiat discussio bonorum vt videatur quantū communitas habuit de bonis illius. Nam anteꝙ hoc fiat non est aperta via agendi contra intercessorē dictus tex. auť. de fideiuſ. §. j. ꝛ auť. presente. C. de fideiuſ. de pigno. auť. sed hoc ita. ꝛ not. Bal. in. l. ij. C. cōmuni diuidun. ꝛ si reperiatur nō peruenisse bona sufficientia tunc cedatur actio et cogetur soluere. sed si debitum non probetur secus quia cedi non possit vt supra dixi. et sic excluderet eum per exceptionem cedendarum.

Laus deo.

1 Si statutum dicat accusatos criminaliter detineri nec relaxari datis fideiussoribus: vtrum iudex arbitrio suo possit ex bona et iusta causa relaxare, sicut potest penam statuti diminuere. et nume. seq.

2 Et de intellectu. l. j. de custo. reorum.

3 Cautela pro iudice pronūciante talem accusatum esse dimittēdum sub fideiussoribus.

Indicia que arbitrio iudicis relinquant̄ ꝛ qđ vnum indicium tollat aliud.

Consilium.cccxxviij.

In christi nomine amen.

Clarū est i iure ꝙ p ea q̄ superi⁹ narrant̄ agitata in cā ciuili q̄ vtebat̄ iter assertū creditorē ꝛ debitorē nō pbat̄ instrū falsū adeo ꝙ sufficiat illa pducere i hac cā criali que vertitur inter accusatorem ꝛ notarium accusatū ad ipsius notarij condemnationem etiam si fides non fuisset data prefato instrumento adiecta causa quia erat falsum vel suspectū de falsitate. casus est legis. ff. de infa. l. lucius que loquit̄ in testib⁹ reprobatis in cā ciuili ex dicta cā f'm scđam lecturam: ꝛ eadem ratio est in instrumento. C. de fide instru. l. in exercendis. probationes enim facte in causa ciuili etiam inter easdem personas non proficiunt in causa criminali tanꝙ in pleniori: ꝛ in qua de maiori preiudicio agitur. l. sciant. C. de proba. ꝛ no. per Bar. in l. pretor. §. j. ff. vi bo. rap. Expedit ergo nouas probationes facere super falsitate predicta ad hoc vt notari⁹ iste possit de falso condemnari ꝛ lōge pleniores ꝛ clariores. Super eo vero qđ

1 queritur. †An iste notarius sit personaliter detinendus pendente accusatione prout petit accusator: videtur ꝙ sic etiam si nulla indicia essent contra eum propter hoc solum ꝙ ex crimine deducto in accusatione venit imponēda pena sanguinis ex forma statuti ne sententia condemnatoria reddatur elusoria. Tū q2 statutum hoc expresse dicit sub rubrica de modo ꝛ forma pcedendi in maleficijs: tum q2 ita est generalis consuetudo ꝛ forte etiam de iure cōi f'm Jaco. de are. ꝛ Barto. in. l. j. ff. de custo. reorum. Nec ob. illa. l. que videtur hoc relinquere arbitrio iud. q2 verum est in modo detinendi. vʒ an debeat in compedibus vel non. Sed an detineatur personaliter vel nō retineatur: sed dimittatur cū fideiussoribus de presentando non relinquitur arbitrio iudi. f'm predictos. imo debet p̄sonaliter detineri ꝛ sub fideiussoribus predictis non relaxari. facit. l. j. C. de infami. vbi

2 carceratur quis pro crimine reperiendo. †Breuiter quicqđ dicti doc. dicant. l. illa prima. ff. de custo. reorum. videtur ponere in arbitrio iudi. etiā ipsum actum detentionis vt posset eam facere si vult. Sed si ex aliqua forte iusta cā non videtur sed poti⁹ ip̄m sub fideiussoribus relaxare possit hoc facere q2 non q̄cq̄d iudicij ꝛc. ff. de iudi. nō q̄cq̄d qđ probo forti rōne. Nam pp̄ter qđ vnumquodꝙ ꝛ illud magis. C. de sacrosan. eccle. auť. multo magis. Constat aūt ꝙ talis detentio p̄sonalis fit pp̄ter penā sanguinis forte imponenda ne sñia fit elusoria. facit qđ no. in. l. pe. §. ad crimen. ff. de publi. iudi. q2 propter istam cām nō admittitur procurator ad plenam defensionē in cā criminali p̄dicta. Sed constat ꝙ oīs pena criminalis: etiā corporalis ꝛ a iure determinata relinquitur iudi. arbitrio: vt possit eam augere ꝛ minuere ex iusta cā. ꝛ causa cognita. ff. de penis. l. hodie. de infa. l. q̄d ergo. §. pena grauior. C. e. ꝛ si seuerior. vbi Bal. notabiliter dicit hoc esse verum etiam in penis statutarijs. quia statuta nō sunt intelligenda iudaice ꝛ f'm corticem sed f'm rationem: vt inquit Bal. in. l. quicunꝙ. C. de serui. fugi. in. v. colum. ꝛ in. d. l. ꝛ si seuerior. ꝛ f'm ius commune ꝛ eius determinationem. no. glo. in l. fi. §. in computatione. in fi. magne glo. C. de iure delibe. facit. l. nam ꝛ posteriores. ff. de legi. Si ergo pena propter quam fit detentio personalis est in iudi. arbitrio vt corporalem ex iusta causa possit ad pecuniariā deducere: quanto fortius ipsa p̄sonalis detentio que propter illam fit. Item suadet equitas naturalis. pone enim quidam non magne conditionis accusat aliquem probūr famosum virum quē forte hʒ odio de aliquo cri-

mine ingerēte penā sanguinis vt faciat ipsum in carcerē dedu-
ci ⁊ vituperari inter bonos ⁊ graues potius ꝙ̄ pro bono reipu
bli. Et iudex de hoc perpēdit: nōne dꝫ exuberare officiū eiꝰ nō
obstāte quacūq; lege statuto vl' cōsuetudine si contingat ipsum
absolui remaneat saltim infamis de facto: que infamia facti nō
leues ꝓducit effectus. l. nulla cū ibi no. C. de infami. quis ergo
ipsum iuste posset reprehēdere si ꝑsonaliter nō detinuit: lꝫ sta-
tutum dicat cōtrariuꝫ. si verecūdaliter ex iuxta cā ipsum detine
ret: certe naturalis discretio ipsum excusaret. l. scire oportet. §.
sufficit. ff. de excusa. tuto. sic ergo in proposito dico. Nam non
paruum preiudicium infertur vni notario si personaliter deti-
neatur pro falsario: semper enim potest sibi improperari ⁊ offi-
cio suo denegaꝛ̄ de quo habet viuere. ⁊ etiā si cōtingat ipsuꝫ ab-
solui ab accusatione qꝺ̄ ꝑiudiciū tolli sibi nō poterit: ideo cau-
tius est agendū cum eo. l. j. §. ij. ff. ad carbo. maxime si cognoscit
iudex qꝺ̄ ex odij fomite ⁊ ab inimico eius porrecta fuerit accu-
satio. Et sic nō ex bona fide. arg. l. diuus. ff. de custo. reo.

3 ¶ Consulo tamen quod faciat in actis apparere qualiter ex
tali ⁊ tali iusta causa que animū suum mouerunt pronūciat nō
esse illum personaliter detinendum: sed sub fideiussoribus di-
mittendum sicut cū penam ex causa minuit vel auget vt nota. in
dicto. §. pena grauior. Et idem dico si queritur an ex predictis
gestis in causa ciuili resultent indicia sufficientia ponendi eum
ad torturam. Nam ⁊ illa iudicis arbitrio relinquuntur: vt ex-
presse notat Barto. in. l. penulti. circa fi. ff. de questio. per. l. iij.
§. tu magis. ff. de testibus. Et vnum indicium tollit aliud. ff. de
proba. cum de indebito. ⁊ ibi nota. Laus deo.

¶ Casus ex quo dubia collecta ⁊ data sunt est talis.

¶ Quidā Ugolinus implorauit ⁊ petijt a dn̄is Preposito ⁊ Ca
nonicis maioris ecclesie cathedralis Ariminensis nomine ⁊ vi
ce cuiusdam Gasparis licentiam qua ipse Gaspar possit ⁊ va-
leat vendere sibi Ugolino certā domū emphyteoticā capl'i ip-
sorum canonicoꝝ ⁊ ꝑpositi. Et ipse Ugolinus valeat emere ab
ipso Gaspare. Quidā ꝑpositi ⁊ canonici annuentes petitioni
ipsius dn̄i Ugolini eandē licentiā. scꝫ dicto Gaspari lꝫ absen-
ti dictā domū vendēdi ⁊ sibi Ugolino illā emēdi sponte ⁊ libe-
re ⁊ benigne dederunt ⁊ cōcesserunt. Et hoc in casu quo dictus
Gaspar obtineret victoriā cause quā habet cum quodam. B.
de dicta domo. Et in casu quo dictus Gaspar nō obtineret in
dicta causa tūc voluerūt dicti dn̄s ꝑpositus ⁊ canonici talē licē
tiam nullius esse valoris roboris vel momenti ⁊ qꝺ̄ omnis con
tractus de ea fiendus sit ipso iure nullus. ¶ Contingit qꝺ̄ tali
licentia prestita ꝙ Gaspar dicto dn̄o Ugolino vendidit dictā
domū ⁊ ante reportatā victoriā post hec decedit Gaspar super
stite quodā suo filio: deinde decessit filius superstitibꝰ quibus-
dam Thomasio ⁊ Alexandro dicto pupillo Gasparis filio pu
pillariter substitutis. Nunc in prosecutione processus facta ꝑ
heredes predictos in dicta causa que inter dictū Gasparem et
Barto. vertebaꝛ̄ fiunt ⁊ occurrūt infrascripta dubia ⁊ ꝑ̄suppo
nitur ꝙ viuente Gaspare vna sententia fuit lata pro eo a qua
pars aduersa appellauit ⁊ adhuc pendet appellatio.

¶ Primum ꝙ dicta licentia vendendi et emendi non potuit sub
conditione prestari sicut nec autoritas quasi ipsa licentia illis
regulis reguletur quibus autoritas.

¶ Secundum quod dicta licentia videtur fuisse conditionalis ⁊
sic videtur concessa post impletam conditionem ⁊ non ante vn-
de videtur quod venditio ante facta non valuerit.

¶ Tertium qꝺ̄ illa conditio nō potest impleri per heredes quasi
ius illam implendi non transeat ad eos: quoniam ius emphy-
teoticum quod residebat in personam Gasparis per mortem
eius fuit extinctum nec illud transmittere potuit ad hos here-
des cum sint extranei.

1 ☞ An consensus domini in re emphyteotica vendenda pos
sit sub conditione prestari ⁊ quid differat ab autoritate.

2 Utrum dominus consentiendo alienationi facte per emphy-
teotam in quo debebat ius finiri valeat alteri inuestire nō ob-
stante consensu.

3 Et quid si consensus fuit sub conditione si venditor vinceret
in vna causa vtrum eo mortuo possit emptor ostendere de iure
venditoris.

¶ Consilium. cccxxix.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Circa primum notandū qꝺ̄ qn̄ emphyteota
vult suā ēphyteosiꝫ vēdere lex dicit debere inter-
uenire volūtatē ⁊ cōsensuꝫ dn̄i. C. de iur. emphy. l.
fi. cir. prin. de quoꝝ natura est regulariter vt possint qn̄cūq; in-
teruenire tam ante actū ꝙ̄ in ipso actu ꝙ̄ etiā post actū incōti-
nenti vel ex interuallo interuenire. ꝫm ea que nota. per docto. in
l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. de acqui. here. ⁊ in. l. fi. C. ad ma
cedo. facit. l. j. in fi. C. qui admit. ad bo. pos. si q̇d in frau. patro.
l. ij. in fi. vbi voluntas patris ⁊ patroni que requiriꝛ̄ in actu ge
sto per filiū vel libertū pōt interuenire ex postfacto licentia vo
de sui natura dꝫ actū precedere ꝫm no. per Bar. in. d. §. iussum.
⁊ Bal. in. d. l. j. in pe. col. C. qui admit. ad bon̄. pos. possunt ⁊ qꝺ̄
not. Inn. in. c. dudū. de reb. eccle. nō alie. lib. vj. per Jo. an. in. c.
qui talē. de reg. iur. in mer. Nō ergo talis cōsensus habet vim
autoritatis cū illa nō possit interuenire ante actū vel post lꝫ dꝫ
interuenire in ipso actu. l. obligari. §. tutor. ff. de auto. tuto. Et
sic nō sequiꝛ̄ autoritas nō pōt interponi conditionaliter de au
toritate tutoꝝ. l. ⁊ si cōditionalis: ergo nec cōsensus cū habeāt
diuersam naturā. l. fi. ff. de calū. de mino. l. papi. exuli. ad carbo.
l. de bonis. in prin. cū simil. Et hoc qn̄ cōsensus alterius requi
ritur in actu ne illi fiat ꝑiudiciū ignorāti vel inuito. ff. de aqua
plu. arcen. l. in cōcedendo. cū. l. seq. sicut est in casu nostro: qꝛ do-
minus dꝫ ꝑ̄ferri extraneo si ipse vult emere: vt in. d. l. fi. C. de iu
re emphy. ⁊ sic cōsensus nō est de forma vel solēnitate actus: lꝫ
de substātia: ne possit ille reuocare ratione ꝑiudicij sibi illati. l.
nō debet alteri. de reg. iur. Qn̄ vo nō requiriꝛ̄ cōsensus alteriꝰ
rōne ꝑiudicij qꝺ̄ sibi inferri possit ex actu alterius: sed potius
ne fiat preiudiciū illi qui actū gerit: vt si statutū diceret ꝙ filius
famil. nō possit se obligare vel agere sine cōsensu patris: vl' mu-
lier sine cōsensu viri vel cōsanguineoꝝ: tūc talis cōsensus req̇ri
tur pro forma ⁊ solēnitate actꝰ: ⁊ esset autorizabilis: ideo esset
idē in eo qꝺ̄ in autoritate vt in ipso actu nō ante vel post debe-
ret interuenire: vt no. in. l. fi. §. necessitatē. C. de bo. que libe. ⁊ ex
presse per Bal. in. d. l. j. C. qui admit. ad bo. pos. possunt in pe.
col. ⁊ tūc posset dici qꝺ̄ nō deberet cōditionaliter interponi sed
pure sicut autoritas: lꝫ nos nō sumus in casu isto sed in primo:
qꝛ cōsensus dn̄i nō requiriꝛ̄ ne fiat ꝑiudiciū emphy. sed ne fiat
ipsi dn̄o: ⁊ sic similitudo de autoritate nō est bona. Remanemꝰ
ergo in regula qꝺ̄ possit petere ꝑ̄stari nō solū pure sed etiā con
ditionaliter: qꝛ nō est de illis actibus legitimis qui enumeran
tur in. l. actus. de reg. iur. in quibus solis procedit quod ibi di-
citur qꝺ̄ nō recipiunt diem vel conditionē ꝫm glo. ibi ⁊ omnes
doctores. Et hec de primo dubio clare dicta sufficiant.

2 ¶ Quantū ad scꝺ̄ꝫ volo fateri sine ꝑiudicio veritatis: qꝺ̄ ista
licētia vel cōsensus canonicoꝝ fuerit conditionalis: ⁊ qꝺ̄ ante
cōditiōis euentū nō poterat dici dictū emphi. habere licētiam
vel cōsensum. l. cedere diē. ff. de ver. sig. Sed dum subdiꝛ̄ ergo
dicta vēditio fuit nulla tanꝙ̄ facta ꝯ legis ꝓhibitioneꝫ. d. l. fi.
post princip. ibi: minime licere ⁊c. iūcta. l. nō dubiū. C. de legi. di
co istud nō esse verū: procederet eīm si nullo modo fuisset adhibi
tus vl' adhibita: ⁊ sic nō spereꝛ̄ recōualescere ex cā q̄ retro fin
geret. l. qꝺ̄ ab initio. de reg. iur. ⁊ qꝺ̄ no. in. d. §. necessitate. Sed
in casu nostro fuit adhibita: lꝫ cōditionaliter: ⁊ sic cōditio exta
bit fingeꝛ̄ retro pure fuisse adhibitus qꝛ erat cōditio causalis.
l. potior. ⁊. l. q̄ balneū. ff. qui potio. in pig. hab. Est ergo in pēdē
ti. l. j. §. si pēdeat. ff. ad macedo. ⁊ futurus declarabit euētus an
valeat vel nō: qꝛ si cōditio extabit fingeꝛ̄ retro valuisse: si nō ex-
tabit fingeꝛ̄ nunꝙ̄ valuisse: prout in simil. diciꝛ̄ in. l. sed ⁊ si quis
stipuleꝛ̄. ff. de vsufru. in. §. j. de iur. fis. l. iij. §. qn̄ aūt ad silleya. si
exheredatus. interim autem nō potest dici vel allegari nullitas
cum speretur existere conditio propter quam excludetur ab al-
legatione nullitatis qui vellet eam allegare: sed dubia exclusio
nis causa vim habet exclusionis presentis ⁊ perpetue. ff. de con
ditio. indebi. l. sufficit. ⁊ quod plene per Bartol. in fine sui cō-
menti. in. l. iul. eo. titu. Et si dicatur conditio predicta nō potest
amodo existere: quia postꝙ̄ ille Gaspar venditor mortuus est
sine descendentibus omne ius suum qꝺ̄ in illa re pretendebat
fuit extinctum ne dicamus quod fuerit melioris conditionis
in casu dubio. scꝫ lite sibi mota ꝙ̄ fuerit in casu certo. scꝫ lite nō
mota: vt. l. iulia. ⁊ ibi no. in princip. ff. de cōdi. indebi. Et si per-
emptum est ius suum ergo ⁊ instantia fundata super eodem. l. si
constante. §. fi. ff. solu. matri. Respondeꝛ̄ ꝙ immo nō est extin-
cta: qꝛ dictꝰ emptor fuit subrogatꝰ in locū dicti Gasparis: in ca
su quo dictus Gaspar ius haberet ex quo posset vincere ꝓpter
quod dico dictum emptorem pro suo interesse posse litem pro-
sequi non obstante peremptione instantie quo ad Gasparem:
⁊ ostendere illum Gasparem ius habuisse ⁊ potuisse obtinere
si vixisset ⁊ facere illud declarare. per. l. vtiq;. ff. de rei vē. Et qꝺ̄
not. Inno. per illā. l. per. c. fi. in fi. de iuramē. calum. Et est tex. in
simil. qui probat in. c. finali circa fi. vt lit. pen. lib. vj. in clemē. j.
eodem titulo. versiculo si vero alter. per que patet non obstare
quod in contrarium allegatur. scilicet conditionis implemen-
tum non transire ad heredem vel alium successorem: quia ve-
rum est quando non est fundatus in iure quod ad illos trans-
mittatur: alias secus quia tunc transit in consequentiaꝫ illius:
prout

prout est casus.ff.de statu libe.l.seruus si heredi.in principio.⁊ not.per docto.in.l.si decem cum petiero.ff.de verbo.obligatio. C.de ꝯditio.inser.l.si plures. Sed in casu nr̄o fundabat̄ in iure quod habebat ille Gaspar emphyteota qui vendidit: in qd̄ ius fuit subrogatus de volūtate domini directi.emptor iste igitur ad ipsum emptorem trāsiuit ius implēdi conditionē vt possit pro suo interesse ⁊ vt ostendat se ius habere litem prosequi: ⁊ illum Gasparem ius habuisse ex quo potuisset vincere si vixisset ⁊ facere sic declarari pro suo interesse.per.d.c.fin.in fi. vt lit.pen.lib.vj.⁊ per dictam clemen.j.ver.ꝙ si alter.eo.titu.lꝫ dicta subrogatio sit alterius nature vt dicam in sequenti dubio. Sed hoc non est extraneuꝫ a predictis:vt patet in.l.iteꝫ illa.§. qd̄ addicit̄.ff.de cōsti.pecu.⁊ patet in subrogatiōe que fit in beneficio ecclesiastico per dicta capitula ⁊ per ꝓdicta patet fore responsum ad tertiū dubiū in prima parte sui. ¶ Sed in scd̄a parte sui dum dicit̄ ꝙ per mortem dicti Gasparis sine liberis fuit finitū ⁊ extinctū ius suum:⁊ per cōsequēs ius istius emptoris ne melioris cōditionis sit emptor q̄ꝫ venditor.l.fi.§.j. in fi. ff.ad velle. Et qꝛ resoluto iure datoris resoluit̄ ius acceptoris. l.lex vectigali.ff.de pigno. Respōdet̄ ꝙ hoc nō posset procedere si emptor habuisset cām a solo vēditore sine cōsensu dn̄i vt si nō vēdidisset feudū sed cōmoditatē eius vel feudū alteri locasset vel nō alienasset ex toto:sed dedisset ad liuelluꝫ qd̄ olim facere poterat:tunc enim cum ius feudi remansisset penes ipsum emphytheotā finiret̄ ex persona eius:nō ex ꝑsona scd̄i recipiētis.ff.de pericu.⁊ commo.rei ven.l.necessario.§.fi.loca. si quis domū.§.hinc subiungi.⁊ in vsibus feudoꝝ.de aliena.feu .§. ⁊ si clientulus.verū qꝛ vendidit ex toto dictam rem cum consensu dictorum canonicorum qui sunt domini directi:firma debet remanere vēditio:nec debet extingui morte Gasparis vēditoris. per eundē.§.⁊ si clientulus.sed ipsius emptoris:qꝛ in eius persona est emphytheosis noua.l.stipulatio ista.§.si quis ita.de verborū obligatio.coherēs ꝑsone sue que tamen habuit a veteri q̄ erat in persona Gasparis que fuit cā generatiōis istius noue: ⁊ sicut extincto patre vel matre nō extinguit̄ filius:ita nec ista noua extincta veteri productiua eius:⁊ hoc videmus in simil.in casu.l.item illa.ff.de constitu.pecu.in.§.quod addicitur. ⁊ in.l. si vsufru.in fi.ff.de noua.⁊ solu.matri.l.vsufructu.post medium ibi:vel si se accōmodauerit dominus proprietatis ⁊c. Ex quibus patet ꝙ si vsufructuarius cōsentiente proprietario transfert vsumfructum in alterum totaliter a se abdicando qd̄ nouꝰ vsufruc.causatur in personam illius in quem fit translatio qui finietur morte illius nō morte primi fructuarij qꝛ ius illius cū esset personale fuit finitū:vt institu.de vsufruc.§.finitur.⁊ causauit nouum in personaꝫ secundi:qui secundus potius dicitur habere a proprietario q̄ꝫ a primo fructuario:tamen etiam ab illa videtur habere eo qꝛ renunciatio illius fuit causa qd̄ iste secundus haberet. Succedit ergo iste nouus loco veteris cū alia tamen vita ⁊ qualitate:vt in dicto.§.qd̄ addicit̄. Patet etiaꝫ si aliquis renūciaret beneficio ecclesiastico vt alteri cōferat̄. Nā amodo non vacabit per mortem primi renunciantis sed secundi recipiētis. Et si dicatur istud esset verum si fuisset facta renouatio in personam istius emptoris:prout determinat Bald.in auť.si quas ruinas.C.de sacrosan.eccle.in ver.tertio fit renouatio quia expedit ⁊c. Sed hic non fuit facta renouatio in euꝫ: immo vt audio canonici predicti tanq̄ꝫ ad eos reuersam propter finitam generationem Gasparis cuidam alteri contulerunt. respondetur quod conferre non potuerunt:sed tenebantur renouationem facere in personam istius emptoris postq̄ꝫ consenserunt quod ei venderetur si Gaspar viueret ⁊ obtineret. C. de iure emphyteotico.l.finali.§.necessitatem.quod si faceret procederet quod dixi:quia non potuissent postea per mortem Gasparis aliū inuestire ⁊ auferre dicto emptori:vt in titulo de cleri. qui inuestitu. fece. §. primo ibi : si quidem pure non valet ⁊c. Mors autem dicti Gasparis nō debet nocere dicto emptori quominus adueniente tempore vel conditione:quia per sententiam apparet illum Gasparem ius habuisse ex quo vincere potuisset si vixisset:debeat dictum emptorem inuestire ⁊ ipsum renouare:vt in.c.j.qui succe.tene.⁊.c. j. hic potest esse titulus ⁊c. quia et pro facta habetur dicta renouatio. Ex quo illi parato eam recipere tenebatur eam facere.argu.l.ij.ff.de euictio. Posset quis dicere quod immo non habetur pro facta. Nam venditor tenetur et cogi potest ad tradendum.l.j. in principio . ff . de actio.emp.⁊ tamen traditio non habetur pro facta nisi fiat:nec prius emptor habet dominium vel ius in re.l.si ager . ff . de rei vendi. Et si venditor alteri postea venderet ⁊ traderet transferret in ipsum dn̄ium ⁊ preferrent̄ primo emptori.C. de rei ven.l. quotiēs. Sic videt̄ in ꝓposito ꝙ cū canonici prius inuestierūt alium post mortē illius Gasparis q̄ꝫ emptoreꝫ qd̄ ille preferat̄ emptori qui ante inuestiturā nō habebat ius in re:vt in vsi.feu. quibus modis feu.cōsti.pōt.c.j.arguendo de feudo ad emphiteosim:que argumētatio videt̄ bona vbi nō reperit̄ ꝯtriū. Nam per solā venditionē ⁊ traditionē Gasparis:nō potuit emptori acquiri ius in re:qꝛ ius Gasparis nō erat transiturū in emptorem sed morte eius finiturū.in insti.de vsufru.§.finitur.⁊ aliud nouū interuēturū per inuestiturā fiendā a dn̄is canonicis quā nō fecerant:lꝫ licētiā vēdendi dederint. Sed respōdet̄ ꝙ si de voluntate dictorū canonicorū vēdidit ⁊ tradidit:⁊ ipse emptor de ipsorū voluntate possessionem apprehendit: ius in re fuit ei quesitum sine alia inuestitura:vt in.c.j.de cōsuetu.recti feu.⁊.l. quedaꝫ mulier.ff.de rei ven.qd̄ auferre nō potuerūt aliū postea inuestiendo.l.qd̄ nostrū.ff.de reg.iur. Renouatio ergo que restat fienda potius expedit canonicis vt emptorem habeant obligatum ad pensionem quā emptor pro acquisitione iuris realis.arg.l.omnes.§.fi.ff.vsuffruc. quēadmo.cauea.in fi. vbi patet qd̄ nō est eis obligatus nisi se de nouo obligēt.⁊ ꝑ Bald.in dicta auť.si quas ruinas † Et si dicat̄ quomodo pōt dici qd̄ emptor fuerit nactus possessionē de volūtate canonicorū si nos dicimus ꝙ eoꝝ licētia fuerit cōditionalis si Gaspar obtineret in litigio qd̄ habebat super illa re:cū cōditio nōduꝫ extiterit vt dixi supꝛ scd̄o arti. Rn̄det̄ qd̄ canonici ꝑ appositionē illius cōditionis nō censent̄ voluisse suspēdere venditionē ⁊ traditionē fiendā ꝑ Gasparē vel adeptionē fiendā ꝑ emptorē sed effectuꝫ eius. Cū eñ ipse vellet vēdere tanq̄ꝫ verus emphyteota ⁊ tanq̄ꝫ habens ius in re ⁊ dicti canonici licētiam ei cōcedere tanq̄ꝫ vero emphyteote ⁊ habēti ius in re:qꝛ nec sibi poterant denegare nisi vellent emere pro se si verus erat emphiteota ⁊ vere haberet ius in re:licet morte eius esset finiturū ⁊ etiā emptorē inuestire:per.d.l.fi.§.necessitatē.C.de iure emphy. per quam notabiliter patet qd̄ per istum moduꝫ potest emphyteota impedire qd̄ emphyteosis per eius mortē ad dn̄m nō reuertat̄ scꝫ requirēdo dn̄ꝫ qd̄ emat vel emptorē inuestiat quod est mirandū. Si tamen nō est verus emphyteota nec habet ius in re:lꝫ pretēdat se esse vel habere non tenet̄ dn̄s licentiam concedere : nec emptorem inuestire:qꝛ per eius mortem non esset ad ipsum dominum reuersura. Cū aūt in casu nostro.d. Gaspar litigiuꝫ pateretur: ⁊ sic esset dubium an esset verus emphyteota: ⁊ an haberet ius in re vel non:⁊ sic an tenerentur licentiam dare vel non apposuerunt illam conditionē si obtinebis:⁊ sic apparebit te ius habere:⁊ nos teneri ad dandam tibi hanc licentiam:nō autē si succumbes:⁊ sic si appareat te non esse emphyteotā:⁊ nos tibi non teneri ad licentiā dandā que cōditio inerat etiā si nō fuerat expressa:sed simpliciter data sibi licentia tanq̄ꝫ vero emphyteote. Intantū qd̄ si postea cōtrarium apperet vēditio ⁊ licētia tanq̄ꝫ per errorē facta ⁊ data reduceret̄ ad irritū:qꝛ deficeret in cā finali.ar.l.nec apud.⁊.l.si pater.ff.ꝺ here.insti.de fideicō.eā quā. ⁊ per cōsequēs exꝑssio dicte cōditionis que tacite inerat ⁊ per eundē modū ⁊ effectum quē inerat fuit expressa nihil operatur. C.de fideius.l.nō recte.ff.de lega.j.l.iij. Sed si nō fuisset expressa sed simpliciter cōcessa licētia cēserent̄ voluisse canonici qd̄ vēditio posset de presenti fieri:⁊ etiā traditio ⁊ possessionis adeptio. Et qd̄ omnia ista tunc sortirent̄ effectū qn̄ apparebit ip̄m esse taleꝫ qualē se facit.scꝫ verū emphyteotā qd̄ erit cū in litigio obtinebit ipse vel post eius mortē dictus emptor litē ꝓsequēs pro suo interesse .si vero succūbet habebunt̄ pro nō factis:quia tunc apparebit qd̄ canonici nō tenebant̄ licentiā vēdendi dare nec dare voluerunt in alterius ius habētis preiudiciū. Fuit ergo suspensus effectus istius venditionis non actus.idest venditio ⁊ traditio vel possessionis adeptio:⁊ sic dictus emptor de voluntate dictorum canonicorum possessionem apprehendere potuit:⁊ si in litigio predicto obtinebit ⁊ faciet declarari Gasparem ius habuisse et ꝑ consequens vendere sibi potuisse et canonicos fuisse astrictos et necessitatos ad dandum licentiam apparebit se ius acquisiuisse in re a tempore venditionis ⁊ traditionis facte de voluntate canonicorum:et sic eos alium inuestire nō potuisse. Et in istis stat verus ⁊ clarus intellectus istiꝰ subtilis et difficilis puncti ⁊ consultationis per que remanent omnia dubia funditus eneruata. Laus deo.

1 ☞ Utrum vene ex quibus cotes effodiuntur dicantur esse eorum quorum est superficies prediorum sub quibus sunt cuniculi dictarum venarum.

¶ Consilium.cccxxx.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Libellus istorū agentiū fundatur in dn̄io ⁊ ꝓprietate:qd̄ ⁊ quā asserūt se habere in supꝛficiebꝰ petiarum terre subtus quas sunt iste vene rōne cuius dicūt nō licere conuentis fodere ⁊ cauere cotes in dictis venis tanq̄ꝫ ad eos spectantibus sine ipsoꝝ licentia ⁊ volūtate cuꝫ nullam seruitutem eis debeat.C.de serui.⁊ aqua.l.per agrū.ff.de dona.l.q̄

saxum.ver.sz si is qui a me.cōia predi.l.venditor.§.si cōstat.q̃bus agentib⁹ ⁊ sic se fundantibus de directo ꝯ dicit tex.cuz gl. in.l.quosdā.C.de metal.lib.xj.vbi glo.determinat sz Pi.qd talia saxa vel cotes repertas humo licituz est cuilibet defossis in alterius cuniculis sub alienis edificijs querere:etiā dn̄is inuitis si nullū dānum per hoc recipiūt ꝓpter publicā vtilitatē.per illum tex.a ꝯtrio sensu qui vetat eo casu quo dn̄s recipet dam num: qꝛ facerēt fundamēta edificioꝝ labefactare.Et ꝓpter magnum laborē ⁊ expēsas que versant̄ in talibus.eo.ti.l.cuncti. ⁊ qd ibi no.in glo.j.dum opponit de.l.j.C.de thesau.⁊ insti.de rerum diuisio.§.thesaurū.per quas glo.pōt rn̄deri ad.l. vēditor. §.si cōstat.cōia predi.cū simil.que allegant̄ in ꝯtriuz:qꝛ loquuntur in lapidicinis que sunt ⁊ fodiunt̄ in ipsa superficie:qꝛ nō tāto peragunt̄ agone vel expēsa: ⁊ qꝛ ad eas accedit̄ per ipsaz superficiem ⁊ sic nō sine molestia dn̄orum fieri posset:nec tanta versatur in illis vtilitas reipu.qꝛ ille reperiunt̄ in pluribus locis: iste vero minime ⁊ sunt iste preciosiores alijs:qꝛ nō ordinant̄ ad murandū vel edificandū:qd opus ex diuersis lapidib⁹ ⁊ materiebus fieri pōt:sed ad acuendū ferrū.ff.de pub.cotē ferro. ⁊.l. cesar.ad qd quidē ministeriū cotes iste sunt necessarie ⁊ p totū mundum portant̄:qꝛ vix in alijs locis reperiunt̄:qd minime cōtingit in lapidibus ordinatis ad edificandū que reperiunt̄ in qualibet patria sm diuersitatē locorum.Regulant̄ ergo cotes iste ad similitudinē metalloꝝ que ꝓpter eoꝝ ꝑciositatē ⁊ expedientiam reipublice licite est querere sub alienis fundis si ex h dn̄i nō leduntur:sec⁹ in alijs nō ita expedientib⁹.arg.l.iij.ff. de acquir.rerū domi.Et ista vt video male cōsiderant̄ Pergami: ⁊ male fuerūt per preterita tēpora intellecta ⁊ obseruata:cū credant quāplures iurisperiti ibi existētes qd ille vene postq̃ etiā fuerint per aliū inuēte sint illoꝝ qui habēt dn̄iuz in superficie: nō considerātes nec ponderātes illā.l.quosdā.cum sua glo.nec glo.l.cuncti.eo.ti.sed euntes post alias leges vulgares. scilz.l. diuortio.§.si vir in fundo.sol.ma.⁊ de vsufru. itē si fundi.§.j.et d.§.si cōstat. q̃ leges sm rei veritatē qꝛ loquunt̄ in alijs lapidicinis ad quas accedit̄ per superficiē ⁊ nō sunt talis speciei cui⁹ iste vene sunt.Dico ergo q̄ iste vene sunt eoꝝ qui eas inueniūt ⁊ suorū successoꝝ sicut ⁊ thesaurus.l.nunq̃.§.thesaurus.de acquiren.re.do.lz in alio differant:vt no.in.d.l.cuncti.C.de metalla.in.j.glo.Et hec est ipsa veritas iudicio meo ⁊ sic ruit fundamentum agentium.Nec est inconueniens hoc dicere quod sint diuersorum postq̃ ad eas venas habetur aditus ex publica nō per superficiem:l.si duo.§.sed supra.ff.vti possidetis.

¶ Ad probatiōem vero dn̄ij qd pretendūt nō sufficit donatio eis facta cum traditione.sm ea que not.Cy.C.de probatio .l. cum res in fi.Nec lōga possessio suoꝝ autoꝝ sine titulo.C.de rei vē. l.nullo.nec lōgissima sine bonafide sm no.C.de bo. mater. aut̄. nisi tricēnalis.Agēti vero negatoria incūbit onus probādi dominium rei pro cui⁹ libertate agit.l.vti frui.§.j.ff.si vsuffru.pet. si serui.vē.l.ij.§.hec actio.quāq̃ dici possit qd qn̄ deducit̄ dn̄iuz incidēter sufficiat ꝑsens possessio.iuxta not.in.l.sicuti.§.si querat.eo.ti.⁊ per Bar.in.l.pe.de cōdi.insti.Sz ⁊ posito qd dn̄iuz esset ꝓbatū sufficiēter quo ad hāc negatoriaz ⁊ qd cessarēt ea q̃ primo loco dicta ⁊ allegata sunt:attamē isti cōuicti probāt sufficienter per publicū instrumētū societatis cōtracte super istis venis inter ipsos ⁊ quosdā alios faciētes noīe suo ⁊ noīe illoꝝ a quib⁹ soardelatus habuit cām:⁊ etiā p testes in alia cā ꝓductos inter eosdē qualiter illi receperūt partē cotū que tāgebat eos sm instrm societatis:⁊ sic vident̄ ratificasse ꝯctū.ff.de euic. l.quidā ex parte.C.de re iudi.l.ad solutionē.iuncta.l.si tibi aree in fi.ff.de prescrip.ver.pro socio.si id qd in fi.prin. p quas patet q̄ si dicti autores soardelati erāt dn̄i istaꝝ venaꝝ prout ipse asserit ipas cōicauerūt per ꝯctū societatis ꝯ quē venire nō pōt dictus soardelat⁹ sed excep.pōt repelli.l.idēq̃.§.fi.ff.pro socio autores vero aliorum agentium renunciauerunt omni iuri qd habebant in dictis venis tempore dicte contracte societatis ex qua renunciatione oritur ius excipiendi contra istos singulares successores in quos nō potuerūt plus iuris transferre quā ipsi haberent.ff.de pigno.l.si superatus.§.fi.Et posito qd per contractum societatis non fuissent dicte vene cōicate dictis de vegis:ipsas tamen prescripserunt spacio longi temporis. scilicet decem annorum cum titulo ꝑdicto ⁊ bona fide sicut prescribitur ius vsufru.C.de prescrip.long.tempo.l.fi.ff. de publicia. si ego.§.j.de vsucap.l.iusto.§.non mutat.⁊ no.Cyn.in.l.ij.C.de serui.⁊ aqua.in.vj.q.licet seruitus predialis prescribatur etiaz sine titulo.l.si quis diuturno.ff.si serui.vē.Ista vero non potest dici predialis:quia nō debetur predio sed persone a predio vel in predio:⁊ sicut esset quoddam ius personale:sm nota.in.l. pecoris.in fine secunde glos.ff.de seruitu.rustico.predio. non tamen mere qꝛ transmitteretur ad heredem.vnde verius puto qd sit ius dominij dictarum venaruz quod fuit apud antecessores eoruz inuentores earum.Nec ob .predictis si dicatur quod isti non potuerunt prescribere nisi illas in quibus continue cauauerunt.l.j.§.iul.ff.de itinere actuq̃ priuato: sed in vna de istis paucis diebus cauauerunt:quia respondetur quod sufficit semel ad acquisitionem possessionis quod non solet concedi iure familiaritatis vel amicitie.ff.de aqua quoti.⁊ esti.§. quod autem scriptum est:maxime concurrente traditione possessoris:iuxta notata in.l.j.in principio.ff.de acquirenda possessio.in vltima glo.magna. Predicta vero non sunt necessaria quantum ad venam predictam que probatur non esse sub aliqua dictarū petiarum terre:quia in illa deficit omne fundamentum agentium:videtur etiam libellus ruere:quia diuerse persone pro diuersis venis ⁊ diuersis petijs terrarum agunt in vno et eodem libello cum requirerentur plures:per ea que colliguntur ex no. per Bartolum.in.l.supra iter.§.cassius.ff.de aqua pluuiali arcenda.

Laus deo.

☞ Si ex vno furto probato puniatur quis pena pecuniaria an si duo alia furta allegentur ⁊ non probentur nisi per fugam ⁊ malam famam:possit condemnari ad penam corporalem. Et de interpretatione quorundam statutorum circa materiam loquentium.

¶ Consilium.cccxxj.

In christi nomine amē.

¶ † Si iste inquisitus fuisset in manibus iudicis potuisset iudex ipsum ponere ad torturaz pro vltimo furto facto Catherine propter depositionem quattuor testium ⁊ vltra deponentium de publica voce et fama dicti furti:tamen si in tortura non fuisset confessus non potuisset ad mortem condemnari nisi affuissent alia indicia: et etiam vnus testis de visu sic loquitur ⁊ debet intelligi statutuz supra relatum in puncto in versicul.extatq̃.⁊ in versicul. veruz quia plerunq̃.Sed quia ipse non erat in manibus iudicis sed absens ⁊ contumax:videtur quod ad dictam condēnationem sufficere debuerit dicta contumacia:vna cum attestationibus prefatorum testium de publica voce ⁊ fama deponentium que faciunt sufficiens indicium ad torturam propter aliud statutū de quo supra in versicul.extat et aliud statutum quod vult ⁊c. quod debet restringi ad dictum casum in quo loquitur ne contrarietur statuto precedenti quod vult non sufficere:quia contumacia aggrauat vt sufficiat.¶ Cōtrarium tamen est verius quoniam dicta fama non probatur per quattuor testes nisi de furto Catherine:sed ꝓpter illud solū nō veniebat ad mortē cōdemnandus:sed propter omnia tria simul.iuxta ea que habentur ⁊ notan.per docto.maxime Bal.in aut̄.sed hodie.C.de seruis fugitiuis:⁊ sic dicta tria furta habebant̄ pro vno quantum ad vnam penam mortis imponendam.Requirebatur ergo cōcursus omniū triū postq̃ omnia tria ordinabant̄ ad vnum effectum.l.si heredi plures.ff.de condi.⁊ demon.⁊ quod not.Bart. in.l.si is qui ducenta.§.sed vtrum.ff.de reb.dub.in materia copulatiue.Et sic q̄ esset fama de omnibus:⁊ quod probaret̄ per quattuor testes.Sed de furto facto Blasio quod erat maius omnibus nulli testes deponunt de fama:nec de ipso adest nisi sola querela Blasij que nullam fidem facit in causa propria. C. de testibus .l. omnibus . de furto vero facto Stephano duo tantum testes videntur de fama deponere scilicet secundus ⁊ tertius.Restat ergo dicta duo furta nullo modo probari.Et sic pro non factis habentur:cum paria sint non esse ⁊ nō apparere.lege duo sunt titij.ff.de testamen.tute.l. rutilia.⁊ lege in lege.ff.de contrahenda emptione : non ergo potuit imponi pena mortis propter solum furtuz factum Catherine.Et si dicatur potuisset poni ad torturam si comparuisset ⁊ fuisset confessus hoc et alia . Respondetur quod forte non fuisset confessus.ff.de questionibus.l.vnus.§.primo in fine . Et sic non potest ex hoc sumi.argu.ff.de acquirē.re.domi.l.naturalem.§.j.in fine.Item si dicatur testes etiam vltra quattuor deponunt qd est homo male conditionis ⁊ fame quod videt̄ sufficere ad torturam de iure communi.vt not. Bart.in.l.penul.ff. de questio. ergo ⁊ ad condemnationem stante contumacia propter supradictum vltimum statutum de quo supra respondetur quod immo sm eundem Bartol.ibidem cum istud sit indicium generale ⁊ remotum non suffecisset ad torturā pro dictis duobus alijs furtis nisi concurrente alio indicio speciali ⁊ propinquo : puta qd habebant notam domū: sed de hoc nullum indiciū habetur quo ad furtuz factum Stephano nec etiam quo ad furtum factum Blasio nisi per dictum ipsius Blasij delatoris cui non est standum quia non debet esse testis et pars. Item si dicatur adest fuga que facit indicium.iuxta notata per glossam in lege iij.§.primo.ff.de testibus.Respondetur veruz esse quantum ad furtum factum Catherine propter quam arripuit fugam illam

de qua

de qua testes loquuntur: et sic ad alia duo precedentia non extē dit effectum suum: quia limitata causa limitatum producit effe ctum.l.ita autem.ff.de administratio.tuto.in principio.l.can cellauerat.ff.de his que in testamen.delen. Et sic concluditur quod non potuit cōdemnari nisi de furto facto Catherine. Et quod propter alia duo de quibus non constabat non potuit di cta condemnatio augeri de pecuniaria ad corporalem. per id quod not. Bal.in autentica sed hodie.C.de ser.fugi.circa me dium.in versic.sed pone q aliquis cōfitetur. Accedit ad predi cta qz vt primo premittitur iudex predictus denegando copiā iudiciorum dare que danda erat si ad torturam erat peruenien dum: vt dicit Bart.in dicta.l.penul.in fi.ff.de questio. fortius si ad condemnatio.ad quam ordinabatur tortura: vt in autenti ca multomagis.C.de sacrosan.eccle. videtur denegasse defen siones quod facere non potuit: postq statutū permittebat vni cuiqz de populo veniendi ad defensam absentis.c.in dubiuz.de reg.iur.lib.vj.ff.de ferijs.l.j.§.j.circa fi.ibi:neqz enim pretoris factum ꝛc. Nam cū sit de iure naturali nō potest tollere per sta tutum: vt not. Bart.per.l.cum mulier.ff.solu.matri. Et sic vide tur sententia nulla quasi lata sine cause cognitione que plenissi ma requirebatur.l.sciant cuncti.C.de probatio.iuncta clemen. pastoralis.de re iudicata. Et sic siue sit nulla: siue sit iniusta ve nit superioris imperio reuocanda.l.j.§.finali.ff.de questionib⁹ de penis.l.moris.§.iste fere. Laus deo.

1 Simulata venditio sicut non transfert dominium ita nec vsucapienī.conditionem.

2 Contractus quomodo presumatur feneraticius ꝛ simulatus.

3 Et quid si secundus emptor alteri vendiderit vere an currat prescriptio contra heredem primi venditoris agentis de simu latione cum fuerit minor.

¶ Consilium.cccxxxij.

In christi nomine amen.

¶ Uisa suprascripta facti narratione ꝛ etiam pro cessu agitato in causa ista. Uidetur posse reduci re
1 istam ad breuitatē quāq narratio sit satis longa. † Nam pre supposito statuto de quo supra proximo quod iudex secularis possit cognoscere de quibuscūqz causis vsurarijs. Et sic de om ni eo quod tāgit causam vsurariaz principaliter vel incidenter ff.de transactio.cum hi.ꝛ quod no. Barto.in.l.iiij.ff.de alimen. ꝛ ciba.lega.circa finem principij. Et per consequens de simula tione contractus contingēte propter illam cām.c. illo vos. ex tra de pigno.de emp.ꝛ vendi.c.ad nostram satis videtur fun data intentio partis actricis vt pronunciari debeat fm petita per eam. Ex eo maxime quia pars rea produxit ad suaz defen sionem instrumentum prime venditionis facte per dñm Luchi num de possessionibus de quibus agitur illi Begneto de gero la quasi per eam fuerit in illum translatum dñium. Et postea p illum in aliū scōm emptorem: ꝛ per scōm in tertium: ꝛ per tertiū in quartum: ꝛ sic de singulis quousqz sit peruentum ad presen tem possessorem habentem finaliter causam a dicto Begneto primo emptore: licet quāpluribus alijs mediantibus. Confi tetur ergo per hoc principale fundamentum agentis videlicet quod dñs Luchinus: cuius agens dicit se fuisse filiam ꝛ esse he redem: fuit dominus istarum possessionum quarum dominium dicit agens ad se fuisse transmissuz tanq ad heredē. Sed pars rea negat asserens fuisse translatum in primum emptorem ꝛ de ipso mediantibus alijs in eam. Non fuit ergo necesse dicte agē ti de dominio domini Luchini aliter probare ꝛ per consequens nec de suo postq vtraqz pars pretendit causam ꝛ tituluz ab eo dem domino scilicet agens vniuersalem ꝛ posteriorem: reus ve ro singularem ꝛ anteriorem. Sed solum est videndū: an ille pri mus titulus fuerit verus et vera venditio: quia tunc deberet actrix succumbere: quia in eam non potuisset tanq in heredem transferri: cum per prius fuisset translatum in emptorem: et sic tempore mortis domini Luchini non erat in bonis eius vnde non potuit in eius heredem transmitti.l.quod his verbis.ff.de legatis.iij. an vero non fuerit verus titulus sed simulatus ꝛ po tius pignus ꝛ tunc in primum emptorez.l.nuda.ff.de contrahē da emptione.C.plus vale.quod agitur.l.emptione.ꝛ per totuz. ꝛ probatur hec argumentatio de habentibus causam ab codē modo quo supra dixi.C.de probatio.l.siue possidetis. cum ibi not. Ista vero actrix agens rei vendi. mentionem fecit de di cto titulo quem pars rea posset pretendere dicens illum fuisse fictum ꝛ simulatuz: ꝛ petens hoc pronunciari si allegetur quod facere potuit licet non arctaretur.C.si aduersus rem iudi.l.ij. ꝛ qd no. Inn.in.c.cū bertoldus.cir.fi.de re iudi. Dato q̄ cōstit p batum ꝛ ostēsuz in isto iudicio q illa prima vēditio fuerit ficti tia ꝛ simulata: ꝛ qd potius fuerit pign⁹ ruit tota intētio partis rec ꝛ principale fundamentū inquantū vult pducendo instrum illius vēditionis ostēdere qd illa mediāte sit dñs etiā sine admi niculo prescriptionis qd esse nō pōt cū in illū primū emptorem nō fuerit translatū dñium: ergo nec illo mediante in ipz reū: qz mediū per qd trāsitus debebat fieri erat inhabile.ff.de oper.li ber.l.qui libertinus.§.posthumus.C. de questio. diuo marco. ff.de falsis.filius.§.sequens questio.in fi.de serui.rustic.predi. l.tria predia. Et sic nō discessit dñiuz a dño Luchino de cuius natura est qd nō abdicatur ab habente si alteri in quē nō abdi cetur vel nō acquirat.ff.quibus ex cau.ma.l.nec vtilē.in fi.ꝛ qd no.in.l.si ego.ff.de neg.gest.in vlti.glo.de solu.l.qui hoīem.§.si debitorem.quanto minus si nō intendit.de reg.iur.id qd nr̄uz. Reperiebat ergo ꝛ erat in bonis dñi Luchini tpe mortis sue ꝛ sic transiuit in hanc filiam suā heredē que succedit in vniuer sum ius qd defunctus habebat tēpore sue mortis.l.hereditas. ff.de reg.iur. Et sic potuit vendicare ꝛ debet obtinere alio non
2 dato.tex.est in.d.l.siue possidetis.C.de proba. † Quod autē si mulatio sit pbata patet ex duobus que probata sunt scz ex pa cto de retrouendēdo facto eadē die vel sequenti: lz in alio loco ꝛ ex paruitate precij: qz hz ea que testes deponūt possessiones iste valebant tpe illius vēditionis in duplo plus q vēdite fuerint ꝛ vltra. Et si iudex in aliquo dubitat circa dictā probationem maioritatis precij potest vti practica quā ponit Bar.in.l.ij. C. de rescin.vendi.vt mittat estimatores iuratos ꝛ antiquos qui nouerint ꝛ referre possint de tempore preterito sicut de presen ti. Constat autem quod ex his duobus presumitur contractus feneraticius ꝛ simulatus: ꝛ potius pignus quam vera venditio c.ad nostram.de emptio.ꝛ venditio.ꝛ ibi per docto. ꝛ per legi stas.scz Cy.ꝛ Bal.in.d.l.emptione.C.plus vale.qd agit.
3 † Cō stat etiam qd ille Begnetus primus emptor sicut non transtu lit in scōm emptorem sponsum tunc istius agentis: qz ipsum nō habebat.ff.de acqui.re.domi.l.traditio.de regu.iur.l.nemo.ita nec trāstulit ius pignoris: qz hoc non presumitur voluisse si nō dixit expresse quia non vendidit vt creditor: quod si fecisset ser uatis seruandis trāsferre potuisset ex potestate sibi a iure data l.si conuenerit.ff.de pigno.actio.sed vendidit vt dñs: ꝛ dñs nō erat.ꝛ sic qd potuit noluit ꝛc.l.multum.C.si quis alteri vel sibi. Et probatur expresse qd nō transtulit ius pignoris lz ipsuz hz. ff.de euictio.l.si cū debitor.in fi.prin.dū ibi dicit ꝛ pbat qd ille qui emit a creditore non vt creditore vendēte nō hz seruianam idest hypothecariā suo noīe: lz habeat directā vel vtilē rei ven dicationē aut publicianā.sed si fuisset trāslatū ius pignor: fal suz esset qd emptor nō habet seruianā.ff.de pigno.l.si ab eo. Et si primus emptor ius pignoris nō trāstulit in scōm nec scōs in tertiū: nec tertius in quartuz. Et sic iste reus ꝛ possessor ex iure pignoris qd habebat in dictis bonis nō pōt ea defendere ad uersus istaz agentez: lz primus emptor bene potuisset: nec tene tur agens offerre huic pecuniā quā pater suus recepit a primo emptore: ꝛ pro qua censet dicta bona pignorasse vel obligasse: nisi in instris venditionis cōtineat cessio actionū ꝛ iuriū cōpe tentiū in illis bonis ꝛ eorꝝ occasione.ff.de euic.l.si rem. quam a titio. ¶ Et si dicat saltim trāstulerant vsucapiēdi ꝛ prescriben di cōditionē vēditionis pdicte.per.l.clauibus.ff.de cōtrah.ēpti. Et prescriptio est cōpleta qz transiuit longū tēpus.xx.anno. et vltra coniunctis temporibus hominum possessorum quorū ac cessione potest reus vti.l.pompo.§.cum quis.ff.de acquir.pos. Respōdetur quod prima venditio quam fecit dñs Luchinus sicut non transtulit dominium licet ipse habet quia fuit simula ta ꝛ noluit vendere sed pignorare: ita nec vsucapiendi condi tionem. alie vero venditiones facte fuerunt post mortem domi ni Luchini: vnde posito quod fuissent de se habiles ad transfe rendum vsucapiendi conditionem: non potuit vsucapio vel pre scriptio nisi contra heredem incipere. Sed in casu nostro non potuit hoc esse: quia iste heres erat minor tempore inchoande prescriptionis quod fuit in. M.ccccxvj. prout colligitur ex aspectu: quia vt dicitur nunc est etatis.xxvj.vel.xxviij.annorū. Et sic tempore secunde venditionis et posteriorum constat quod non poterat esse nisi minor: contra quā prescriptio longi temporis non potuit incipere.l.si.C.in quib.cau.in integ.resti. non est neces.secus si incepisset contra Luchinum qz cōtinuare tur contra heredem minorem ꝛ daret restitutio.ff.de mino.l. ei qui.C.si aduersus vsucap.cū ibi no. Cōcludit ergo pronūcian dum pro actrice fm petita per eam: non obstantibus exceptio nibus in contrarium allegatis. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Presuppositis suprascriptis compromisso ꝛ processu superiu de facto: ac snia siue laudo arbitrorꝝ ꝛ arbitratorū.vt.s.ac etiā presuppositis suprascriptis statutis cōmunis Uincētie coraz arbitris vigore predicti cōpromissi petitum est p Leonardum

de parellis quod annulletur permutatio facta inter partes in dicto cōpromisso cōprehensas. et pars debita de possessionibus assignatis Dorothee virtute legati facti dotis relicte pdicte Dorothee in testamento quondā domini Nicolai de parellis pronūcietur cōpetere dicto Leonardo petitori: et subsequēter pronūcietur etiā sibi cōpetere tertia pars hereditatis Guidonis de parellis virtute fideicōmissi relicti in testamento quondam dñi Nicolai de parellis etc. super quibus tribus principaliter petitis: ac super omnibus alijs pronunciatū est per arbitros: et a dicta pronunciatione appellatū est: siue ad arbitriū boni viri reductio impetrata est cum assertione causarū certarū et non facta prosecutione appellationis vigore statutorum suprascriptorum facta etiam est executio sententie arbitrorum autoritate statutorum suprascriptorum: demū ab executione predicta appellatum est ad magnificos dños auditores sentētiarum etc. Et quāquam in hac vltima appellatiōe disputandū sit de ipsa executione: tamen quia dubitatur vtrum arbitri excesserint et egressi sint fines cōpromissi ac pronūciauerint super eo quod in cōpromissum deductum non sit an ne. Nam pro parte appellante dicitur quod cōpromisit se solum super legato dotis Dorothee ac dependētibus ex dicto legato. Et verba generalia cōpromissi ad dictā intentionem referri debent: pars autem appellata dicit quod verba cōpromissi specialiter et generaliter extenduntur et cōprehēdunt dictum legatum dotis Dorothee: et generaliter etiam capiunt quālibet aliam rationem vel causam vt in dicto compromisso patet ibi: et qualibet alia ratione vel causa. alioquin dicta verba essent superflua. Preterea prosecutio partium super petitis hoc confirmat et declarat: et quia huius causa inserta nō fuit in appellatione siue reductione quod necessario fieri debuit vigore statutorum suprascriptorum itaque consulitur super dicto puncto quid iuris.

1 Si verba compromissi sunt generalia non debet restringi potestas arbitrorum ad vnam causam principaliter inductā in compromissum.
2 Generalitas quando restringi possit.
3 Argumentum a solitis procedit.
4 Et occasione vnius litis fit transactio multarum etiam nō motarum.

Consilium. cccxxxiij.

In christi nomine amen.

Dubium videtur prima facie in predictis. l. si cum dies. §. plenum. ff. de arbi. † vbi verba generalia cōpromissi restringuntur ad causam specificatam de qua erat quod. Et idem dicitur in. l. si de certa. C. de transactio. in verbis generalibus transactionis: sed hic specificata fuit causa legati facti Dorothee pro dote cum nuberet et de alimentis quousque nuberet. de assignatione vero certorum bonorum facta pro vtroque legato: et de permutatiōe cambio seu barato facto per dictos coheredes cum dicto Leonardo. Et de certa parte hereditatis Guidonis quam Leonardus pretendit ad se pertinere nulla mentio specialiter et specifice facta fuit in dicto cōpromisso. Et sic ad illa non videbatur extendi. Et per consequens videbatur quod nō potuerit Leonardus petere super illis pronūciari sicut petijt: et consequenter quod arbitri non potuerunt super illis pronūciare: cum omnis eorum potestas ex compromisso depēdeat. l. non distinguemus. §. de officio. ff. de arbi. Sed certe non est dicendum quod tales et tanti viri doctoresque legū egregij: ac etiā practici qui detegūt alienos errores in hoc errassent quod extra potestatem eis datam in cōpromisso pronūciassent. Cum esset eis notum et etiam importātia verborū eius. † Respondetur ergo ad dictas duas leges in contrariū alleg. quod dicta restrictio tūc est fienda quā potest fieri salua ratione recti sermonis. l. si ex pluribus. ff. de solutio. secus si fieri sic non potest. l. pluribus. ff. de acceptila. fm Bar. qui ita not. in dicta. l. si de certa. C. de transactio. et Cy. C. de except. l. si ex maiore. qui dicit ibi fm Pet. quod tunc generalitas potest restringi salua ratione recti sermonis quando est prolata per verba indefinita que equiparantur vniuersalibus quando est eadem ratio in omnibus sub indefinita cōprehensis. l. si pluribus. in princip. cū. l. precedenti. in principio. ff. de lega. ij. et plene not. in. c. vt circa. de electio. lib. vj. quando ergo non est eadem ratio in omnibus fit restrictio fm proprium signatum: et sic salua ratione recti sermonis. l. legatorum. §. qui plures. cum ibi not. eo. titu. ff. de lega. ij. Si vero est prolata generalitas per verba vel signa vniuersalia non sic potest fieri restrictio: a ideo generaliter et vniuersaliter debēt intelligi et operari. ff. de acceptil. l. pluribus. Et est tex. expressus cum gl. in. l. emptor. §. lucius. ff. de pactis. ibi dum dicit cuiuscūque summe ex quacunque causa etc. cum glo. que incipit minus aperte etc. Sed in casu nostro fuit huiusmodi. Quia dicitur in compromisso post specificationem factam de legato. Et etiā de et super omnibus alijs questionibus et differentijs etc. deinde subijcitur occasione dicti legati etc. Sed omnia de quibus dixi. s. quod non fuerunt specificata veniebant in questionē occasione dicti legati quod patet: quia si legatum erat extinctum per mortē Dorothee: similiter assignatio dictorum bonorum que facta fuit pro dicto legato in quod debebat conuerti si nupsisset. Et si hoc erat dicta bona assignata redierunt ad omnes heredes a quibus processerant pro hereditarijs portionibus. C. de leg. l. fi. in fi. ff. de lega. ij. titia cum testamento. §. fi. Et si ita est cambium seu permutatio facta inter Leonardum et coheredes effectum est irritum vel irrita quia Leonardus accepit illa bona tanquam totaliter aliena scilicet dictorum coheredum cū pro parte essent sua: et in talibus si in aliquo est erratum totus cōtractus nullus redditur. iuxta not. per Bar. in. l. si non sortem. §. si centum. circa finem. ff. de condi. inde. et. l. si quis aliam. ff. de solutio. facit. l. j. ff. de rerum permu. et si ita est remansit saluum ius petendi partem quam pretendit se habere in hereditate dicti Guidonis: quia rescisso dicto contractu permutationis qui vim habuit transactionis partes reponuntur in pristino statu et in pristinis terminis. l. j. et. ij. C. de transactioni. sic ergo vnum vel alterum de predictis venit in consequentiā alterius. Et omnia videntur esse de appenditijs dependentibus et connexis dicti legati. ff. de acqr. heredi. si quis heres. extra de consti. c. translato. C. de nego. ge. si cognati. ff. de sepa. l. j. §. preterea. de admini tuto. ita autem. §. si tutor. de iudi. c. fina. lib. vj. tum quia hoc fuit expresse dictum in compromisso quod cōpromittebant de omnibus questionibus et differentijs que erant vel esse possent inter dictas partes occasione dicti legati. Et iste erant huiusmodi vt. s. ostensum est. Nam occasio significat etiam causam remotam. c. solite. cum ibi nota. de maio. et obedien. Et posito quod hoc non fuisset expresse dictum in compromisso: attamen extendebatur ad omnia cōnexa et dependētia. glo. est ordina. in. c. accusatus. de hereti. lib. vj. super verbo iudicari. plus dico quod verba dicti compromissi sunt larga quod comprehendunt omnes alias differentias et questiones que forent vel esse possent inter dictas partes etiam non occasione dicti legati. et sic non dependentes nec connexas propter generalia verba que subijciuntur post dicta verba occasione dicti legati videlicet et qualibet alia rōne vel causa. etc. Nam verba illa posita videntur ad augendum superiora ideo debent ea augere. l. ea tamen adiectio. ff. de legatis. iij. l. si ser uus seruum. §. inquit lex. in fi. ff. ad. l. aquil. si quis cau. sed et si quis. §. quesitum. cum ibi not. sed augere non possunt nisi illas que essent occasione dicti legati: nec possunt restringi dicta verba salua ratione recti sermonis: quia tunc nil importarent quod non est dicendum. l. si quando. ff. de legatis primo. Sepe autem contingit quod occasione vnius litis fit compromissum generale tam de ipsa quā de omnibus alijs inter partes. Et hoc videmus quotidie fieri vt semper compromissa generaliter concipiant † licitum est autem arguere a solitis. ff. si cer. peta. l. certi conditio. §. si nummos. C. de arbi. l. j. et ibi not. sic et occasione vnius litis mote dantur fideiussores de euictione tam pro illis quam pro alijs. ff. de rescin. ven. l. fi. §. fi. et ibi not. in. l. pe. §. fi. de periculo. et commo. rei vendi. † sic etiam occasione vnius litis super qua transigitur contingit interdū quod actor modico recepto a reo liberat ipm nō solū ab actione intētata dubia sed etiā a ceteris quibuscunque et quantūcunque liquidis: vt inquit Bar. in. d. l. si de certa. C. de transac. facit in rōne sui. l. iiij. §. si ex die. in fi. ff. de fideicom. lib. Concluditur visis omnibus de quibus. s. nihil fuisse coram dictis arbitris petitū: et cōsequēter nihil fuisse pronunciatum extra tenorem cōpromissi vel potestatem eis datā. Nec pronunciauerunt partem aliquā dicto Leonardo cōpetere in hereditate Guidonis: sed quod si qua pars sibi cōpetebat ius eam petendi saluum erat nec erat peremptum occasione dicte pronunciationis et cambij postquam erat nulla vel nullū: potuerūt tamen illud pronunciare si de illo cognouerunt licet non esset de dependentijs a dicto legato: sed quod tale ius remaneret saluū non obstante permutatione vel cambio: bene erat de dependētijs: vt patet ex superioribus. Laus deo.

1 Qualiter vnus paries cognoscatur communis: et qualiter non presumatur communis.
2 Dominium presumitur ex possessione quando possessio est de presenti et quomodo deducatur in iudicium.

Consilium. cccxxxiiij.

In christi nomine amē.

Incipiendo a secundo quesito a quo alia dependent: videtur dicendum ex his que in facto proponuntur † quod dictus paries debeat in dubio censeri fore filiorum et heredum dicti domini Jacobi de luschis

ADDITIO.
a Fieri restrictio. Vide And. barba. in cōsil. xxiij. incipiē. sapiētissimus dixit. i. ij. col. ver. et si quispiam opponat in. ij. volumi. et Phil. corne. in cōsi. iiij. incipien. diu post a cōsiliū. i. ij. col. versi. insup et si esset in. ij. vol.
P. F.

deluschis postq̄ ipsi soli vtuntur insolidū tam in oneribus fe
rendis vt supra presupponit᷑:ex quo vsu modo ⁊ qualitate vtē
di deprehenditur an sit iudicandus cōis pro diuiso vel pro in
diuiso quando ambo vtuntur vt no. Bar.in.l.inter quos.ff.de
dam.infec.ergo quando vnus tm̄ debet illius solius censeri:qꝛ
vsus in talibus per traditionē debet haberi.ff.de serui.l.pe.ex
qua tradit.queritur dñium.C.de pac.l.traditionibus.vel quasi
dñium.ff.de publiciana.l.traditionem. tam etiam ratione dicte
fenestre perforantis totum parietem ex qua redditur lumen ex
domo dicti Joannis stabulo predictorum filiorum:⁊ sic ipsi so
li consequunt᷑ vtilitatē ex eo.sed si esset dicti Joannis aut cōis
cum eo non licuisset alteri parti talem fenestram facere.ff.de ser
ui.vrba.l.pe.Ex quo ergo facta fuit ⁊ tanto tēpore sic stetit sciē
te ⁊ patiente dicto Joanne ⁊ suis auctoribus credendum est ꝙ
licite facta fuerit:vel qꝛ paries erat ꝓprius dicti domini Jacobi
⁊ suorum antecessorum:⁊ sic non potuerunt prohiberi eam face
re ⁊ lumen recipere de domo Joannis sine ipsius Joannis no
cumento.ff.de aqua plu.arcen.l.j.§.idem aiunt. aquam pluuiā
vel ex eo licite facta fuit:qꝛ dictus Jo. vel sui autores permise-
rant:⁊ sic etiam si paries foret Joannis vel cōis cum eo nō pos
set nunc eā claudere ⁊ auferre qd̄ semel concesserunt.ff. de aqua
plu.arcen.l.in diem.† Item ex possessione presumitur dñiū qñ
possessio est de presenti.l.fi.C.de rei ven.⁊ deducitur in iudiciū
per modum excipiendi:vel etiam per modum agendi non prin-
cipaliter propter se sed in consequentiam propter aliud.l.sicuti
§.si queratur.⁊ ibi no.ff.si serui.ven.l.vti frui.si vsusfru. peta.in
§.j.⁊ no.Bar.in.l.j.ff.de condi.insti. Sed hic filij dicti domini
Jacobi possident dictum parietem insolidum: qꝛ ipsi soli vtun
tur retinendo in eo tigna ⁊ dictam fenestram tanq̄ domini toti⁹
parietis:cum altera cōmoditas ex eo non percipiatur.l.titia.ff.
de sol.ergo presumuntur domini maxime qꝛ non deducūt in iu-
dicium principaliter dominium dicti parietis propter se sed ꝓ
pter aliud.s.vt defendant lumen quod percipiunt ex dicta fene
stra ⁊ vt defendant parietem seruitute oneris ferendi ⁊ supedi
ficandi.vt.d.l.vti frui.§.j.si vsusfru.peta. Similiter ex detētio-
ne facti presumitur possessio que est iuris:vt no.gl.in.l.stipula-
tio ista.§.hec quoq̄.ff.de ver.obli.Et Inno.de priuile.cū olim.
§.iste portarius.Ex quibus infert᷑ ꝙ inuitis dictis filijs ⁊ he-
redibus domini Jacobi non potest dictus Joannes claudere
vel obturare dictam fenestram: qꝛ immittent in alieno qd̄ face-
re non potest.l.sicuti.§.aristo.ff.si serui.ven. nec super dicto pa-
riete potest edificare etiam si paries esset cōis inuitis socijs for
tius vel multominus si est illorum proprius:immo propria au-
toritate predicti qui sunt in possessione parietis destruere ⁊ re-
mouere possunt quicquid per Joannem preter vel contra ipso
rum voluntatem factum foret.ff.de serui.vrba.predio.l.sed si in
ter me.in prin.⁊.§.fi.cōi diui.l.sabinus. vel per interdictū ꝙ vi
aut clam.ff.ꝙ vi aut clam.in prin.⁊.l.si vitem.§.si ad ianuam ad
legem aquil.l.quemadmodum.§.si protectum. Et sic patet res-
ponsio ad omnia tria prima quesita de quib⁹.s. Nec ob.qd̄ di-
citur de dicta parua fenestra non transcendente ab vtroq̄ late-
re quā habet dictus Joannes ex latere suo in dicto pariete:qꝛ
potuit habere clam ⁊ ignorante dicto dño Jacobo ⁊ suis auto
ribus:vnde non probatur ex hoc dictum parietem esse cōē ma
xime qꝛ in illo non stat vsus parietis:sed in sustentatione one-
rum ferendorū ⁊ tignorū immittendorū.l.sicuti.§.j.si serui.vē.
Et posito ꝙ ex hoc probaretur paries cōis attamen adhuc nō
liceret socio sine voluntate socij sup eo eidficare: qm̄ ad hoc di-
ctus paries non fuit inuentus cū tanto tp̄e steterint eo statu in
quo stat.d.l.sabinus.⁊.d.l.sed si inter me.s.allegatis. debet er-
go dictus paries dimitti stare in eo statu in quo tāto tp̄e stetit.
ff.de serui.vrb.pre.l.qui luminibus.C.de serui.⁊ aqua.l.si mani
feste.in fi. Et hec de primis tribus dubijs.

¶ Quantum ad aliud dubium seu quesitum dico ꝙ si iuxta parie
tem proprium dictorum heredum erat spacium.x.pedum vel vl
tra liberi aeris:recurrendum est ad.l.meuianam.C.de edifi.pri
ua.que vult ꝙ spacium.x.pedum liberi aeris debet dimitti:⁊ lo
quitur in edificijs vrbanis:non in predijs rusticis:vt sic nō ob-
stent ea que allegantur in contrarium de.l.fi.ff.finium regūdo-
rum.que loquitur in predijs rusticis:⁊ sic ad illam non habem⁹
necesse recurrere. Si vero non erat spaciū liberi aeris: vt qꝛ di
ctus paries proprius intermediat domū ipsorum ⁊ domū Jo
annis quam non est liberum predictis intrare illo inuito.ff. de
iniurijs.l.qui in domū.tunc est recurrendum ad.l.fistulā.de ser-
ui.vrba.predi.vc̄ ꝙ si tria concurrūt.s.ꝙ edificatio dicti muri
nihil noceat dictis heredib⁹ vel eorū parieti:⁊ ꝙ possit ꝑ se sta-
re etiā remoto dicto pariete ⁊ ꝙ nō impediat refectionem dicti
parietis proprij potuerit ꝑ illum fieri altero deficiente non per
illam.l.⁊.l.quidam hiberus.eo.ti.

☞ Pulcher casus.si plures congregantur ad aliquid faciē-
dum ⁊ illicitum:⁊ eorum vnus committat homicidium : non te-
nentur reliqui propter solam existentiā tanq̄ auxiliantes ⁊ fa
uentes.

¶ Consilium.cccxxxv.

In christi nomine amē.

¶ † Uisa ⁊ ponderata suprascripta accusatio-
ne queritur an concludat contra Bart.⁊ Bla-
sium ad penam homicidij: cum ex tenore ipsius
appareat ꝙ neuter ipsorum tetigerit Andreā
interfectum:lꝫ Blasius tetigerit Uendraminum qui nō fuit in
terfectus. Ceterū Andreā solus Symon rubeus percussit cū
lapide ⁊ interfecit. Ad qd̄ breuiter rñdetur ꝙ contra eos tanq̄
homicidas:⁊ ꝙ ipsi interfecerint clarū est ꝙ non ꝯcludit postq̄
cōstat de alio percussore ⁊ occisore.ff.ad.l.cor.de sicca.l.fi.xxiij.
q.vlti.c.fi.sed si non constaret cuius ictu perisset esset dubiū:qꝛ
glo.ibi scꝫ in.d.l.fi.tenet ꝙ tunc omnes tenerētur de homicidio
per.l.item mella.§.si plures.ff.ad.l.aqui.pro qua tex.in.c.signi
ficasti.de homi.versi.qd̄ si discerni.sed gl.in.d.§.si plures. tenet
nullum teneri de homicidio inclinans in benigniorem partem.
⁊ idem Gan.in trac.de homicidiarijs sub rubri.xj. Ceterum in
casu nostro quando constat ꝙ alterius ictu perijt: alij non tenē
tur etiam si arma suppresserint ob hoc attēta dispositione statu
torum que non considerant aīm occidendi cum assumptione ar
morum:sed considerat effectum vna cum aīo.s. ꝙ homicidiū cō
miserint: lꝫ de iure cōi sit secus hoc casu.l.si quis cū telo.C.ad
l.cor.de sicca.⁊ per Bar.in.d.l.fi.sed si queritur an cōcludat cō
tra predictos tanq̄ prestiterint auxilium ⁊ fauorem cooperati-
uum prefato Rubeo:vt sic lꝫ non sint homicide tamen eadē pe-
na qua homicida debeāt puniri tam ex forma statuti sub rubri
ca de homicidijs:q̄ etiam de iure cōi.ff.ad.l. cor.de sicca.l.nihil
videtur ꝙ sic:prout videtur expresse determinare Bart.in.d.l.
fi.de sicca.post medium.in versi.si vero percusserunt prius illi q̄
intulerunt vulnera non mortalia ⁊c. Ibi tamen aduerte quia il
le qui primo percussit ⁊c. Sed certe dictum Bar. non facit con
tra predictos qꝛ ipse loquitur qñ omnes percusserunt occisum
sed vulnera primo percutientium de se non erant mortalia sed
vltimo percutiens interfecit:qꝛ prima coadiuuant vltimū: sed
hic neuter predictorum duorum percussit Andream sed solus
Rubeus:vnde nō potest dici ꝙ eorū vulnera coadiuuauerint
vltimū. Item Bar.loquitur si bene inspiciatur progressus ver
borum suorum qñ plures fuerunt simul congregati ad hunc fi-
nem vt homicidium committerent:⁊ sic vt alter alterum adiuua
rent etiam ex sola societate ⁊ assistentia: quo casu si vnus tantū
interfecit alijs assistentibus ex ista sola assistentia facta ex pro-
posito ⁊ deliberatione tenentur tanq̄ opem ⁊ auxilium prestan
tes non tanq̄ homicide.lꝫ quidam dixerint contrariū propter
malum animū a prin.sed bar.dicit ꝙ animus solus nō conside-
ratur ex forma statutorum lꝫ secus de iure cōmuni.tamen consi
derabitur in hoc ꝙ punientur tanq̄ opem prestantes ꝓpter as
sistentiam vnde proderit hoc si ex forma statuti minor pena im-
poneretur opem prestantibus. Ceterū si non ob hoc fuerūt cō
gregati vt interficerent:sed propter aliud etiam illicitum puta
vt violentiam cōmitterent sine homicidio. Et vnus eorum pre-
ter propositum primum homicidium cōmisit ipse solus tenetur
⁊ etiam qui cōgregationē fecit:alij vero non:etiā vt opē vel au
xilium prestantes ꝓpter solam assistentiā:qꝛ illa non fuit princi
paliter ob hoc facta sed ꝓpter aliud ⁊ sic occasionaliter vū de-
bet attendi.l.ij.ff.de riuis.vt hec patent ex no.ꝑ glo.in.l.ij.§.itē
si quis.ff.vi bono.rap.que loquitur de comite Alberto.cū ibi
no.per bar.⁊.l.qm̄ multa.C.ad.l.iuliam.de vi. ⁊ ibi expresse per
Ange.multominus quando congregati fuerunt non ad malū
finem sed ad bonum vt fuit in casu nostro ꝑ iam dicta ⁊ per opti
mū tex.in.c.fi.in fi.xxiij.q.vlti.⁊ per id qd̄ expresse no.bal.C.de
accu.l.nō quominus.in vlt.vel pe.col.cuius verba formalia hec
sunt:vnde qñ plures sunt in aliquo loco cōgregati quilibet te-
netur de eo qd̄ facit:non de eo qd̄ alij faciunt nisi probetur cla-
re qualiter vnus impendisset auxiliū alteri: vt no.ff.vi bo.rap.
l.ij.§.si quis. hic autem non apparet ex tenore accusationis ꝙ
alij ministrauerint dicto Rubeo lapidem cū quo ille percussit
nec ꝙ alio modo nisi ꝓpter solam assistentiā que cū facta fuit
principaliter ꝓpter aliud non attenditur vt dixi ꝑ ea que habē
tur ⁊ no.in.l.si quis nec cām.ff.si certum pe. Itē ad predicta be
ne ⁊ optime facit qd̄ no.bal.C.de ser.fugi.l.j.in.iij.col.qui dicit
ista verba. Item qui rixam prohibere non potuit non videt᷑ de
disse fauorem nec opem.qd̄ est intelligendum.s. propter assistē-
tiam ⁊ ita fuit hic. Ad allegandum vero predicta nō expedit ꝙ
dicti accusati compareant personaliter:quia cum ista colligant᷑
ex tenore accusatiōis quilibet admittit᷑ ad hoc allegandū ⁊ iu-

dicem excitandum.p glo.q̃ est in.l.ij.§.q̄ si actor.C. de iura.cal. ꝛ per id qd̄ no.Bar.post glo.ꝛ sup ea.C.de transac.l.vbi pactū. in penul.col.in versi.ꝛ ideo iam de facto dixi. Laus deo.

1 Si mandatum sit generale cum obligatione omnium bonorum de habendo ratum ꝛ gratum quicquid fecit procurator: etiam si non sit seruata penitus forma mandati cum tenetur dominus attendere promissa.

¶Consilium.cccxxxvj.

In christi nomine amen.

1 ¶†Dubiuȝ facit in isto negocio nō paruū: q2 lȝ mutuū receptum per dictum Philippinum ꝓcuratorem suo proprio nomine non fuerit receptum ad vtilitatem dn̄i: quod patet q2 in domini vtilitateȝ conuertit pecuniaȝ propter quod videtur eo animo a prin. accepisse.arg. ff.ad macedo.l.sed vel.§.proinde.Et sic dn̄s sibi tenebat̄ actione mandati contraria ad conseruādum ipsum indēnem ab obligatione quam pro eo contraxerat in suam personam: recipiēdo ꝛ percipiendo pecuniam mutuo suo nomine proprio.ꝛ sic videtur pro eo intercessisse.ff.ad velle.l.q̄uis.§.si cuȝ esset.C. eo.l.senatus. versi.siue cum alius ꝛc. Quia lȝ non seruauerit ex toto formā mandati: non tamen ex toto omisit q2 dominus nil aliud querebat nisi vt pecunia mutuo reciperetur pro eo ꝛ in sui vtilitatem conuerteretur qd̄ factum fuit lȝ non s̄m formam traditā: tamen iuxta eam vt alibi dicit tex.nec fecit conditionem dn̄i deteriorem sed meliorem: q2 dn̄m ꝛ eius bona non obligauit mutuanti: sed se soluȝ propter qd̄ dici potest ipsum expleuisse mandatum ad que tendunt iura ꝛ rationes tacte per suprascriptos dominos consulentes: que concludunt dominum fuisse obligatum ad conseruandum ipsum indēnem tanq̄ mandatuȝ vtiliter ꝛ perfecte impleuerit.l.iij.cum.l.seq.ff.man.Et ecōuerso ipse tenebatur pecuniam receptam tradere dn̄o: q2 pro eo videbat̄ eā recepisse.ff.de acqui.rerum domi.l.res ex mandato. de verborū obli. si ita quis.§.seya. super quibus omnibus non est questio. sed an bona domini virtute dicti mandati fuerint sibi obligata super quo est ius questionis ꝛ consultum est q̄ sic. Attamen nō reperio in instrumento mādati quod ipse dominus se vel bona sua obligauerit eidem procuratori pro predictis. Cum omnes promissiones ꝛ obligationes ibi contente videantur concernere personam illius cuȝ quo dictus procurator nomine procuratorio contraheret: dedit enim ei mandatum de recipiendo pecuniam mutuo a quodaȝ tertio procuratorio nomine ꝛ de obligādo illi dominum ꝛ bona sua eodem nomine: ꝛ etiam ipse dn̄s se illi obligabat ꝛ bona sua promittendo notario tanq̄ publice ꝑsone pro illo recipiente ꝛ promisit ratum ꝛ gratum habere quicquid cum illo procuratore predictus faceret: ꝛ hoc ad cōmoduȝ ꝛ vtilitatem ꝛ securitatem illius: ꝛ vt ille posset ipsum dn̄m ex facto procuratoris nomine procuratorio celebrato conuenire: nō autem in aliqua parte videtur se vel bona sua dicto procuratori pro eo qd̄ fecerit obligare. Et lȝ hoc nō obstante resultet obligatio contraria ex natura mandati: tn̄ non habet tacitam hypothecam: q2 non est de casibus expressis in iure. Cuȝ ergo dictus procurator cum nullo contraxerit procuratorio nomine: videntur cessare promissiones ꝛ obligationes cōtente in instrumēto: immo cuȝ suo proprio noīe mutuam pecuniā receperit: ꝛ ipsam postea in dn̄i vtilitatē conuerterit: videtur ipsemet procurator mutuasse dictā pecuniam dn̄o.ꝛ sic ipsuȝ obligasse ex mutuo potius q̄ ex mandato.ff.man.idemq̄.§.si q̄s titio.pro quo non habet tacitam hypothecam a iure.

¶His non obstantibus equitas suggerit contrariū: q̄ ip̄e ꝓcurator ꝛ heredes eius habuerint bona dicti dn̄i obligata: primo ex eo q̄ ꝓmissio facta in fine instrumēti est ita generalis q̄ pōt videri facta ipsi procuratori pro eo qd̄ ipse occasione mandati impenderit in negocijs dn̄i: promisit em̄ ratum ꝛ gratum habiturum sub obligatione bonorū suorum quicquid ꝑ dictum procuratorē gestum fuerit pro dicto dn̄o: quorū verborum sensus est q̄ ipse obligat bona sua pro eo qd̄ per dictū procuratorē fuerit gestum in ipsius dn̄i vtilitateȝ. Nam hoc important illa verba sub obligatione ꝛc.iuxta no.per Bar.in.l.ad diē.in fi.ff.de ver. oblig.de pac.rescriptū.§.si pacto.de leg.ij.codicillus.§. institutio.de an.leg.si fundus.Sed inter alia q̄ iste procurator fecit occasione istius mandati fuit hoc q̄ pecuniaȝ quā suo proprio nomine recepit ꝛ sic erat sua vertit in vtilitatem dn̄i propter qd̄ ꝑ illa voluit dn̄s sua bona obligare ꝛ obligauit.s. illi ad quem ea res pertinebat: ꝛ iste erat ipse procurator cui debebat restitui. Preterea si recepisset pecuniā mutuo a tertio procuratorio nomine dn̄i ꝛ etiam pro eo fidē suam astrinxisset.l.procurator qui pro euic.ff.de procu.qd̄ fuisset quedaȝ cessio participatiua obligationis dn̄i.l. senatus.C. ad velle. ꝛ postea pro dn̄o soluisset fuisset sibi cedenda actio tam personalis q̄ hypothecaria contra dn̄m per creditorem.ff.de fideius.l.fideiussoribus.immo ꝛ sibi tradenda pignora.ff.de neg.gest.l.fideiussor.ergo ꝛ nūc: lȝ in personā dn̄i non contraxerit obligationem sed in suā personaȝ principaliter instituit suo proprio noīe recipiendo. pro vtilitate tn̄ dn̄i non debet esse deterioris cōditiōis vt sic ne remaneat in damno recta via. Et vt euitetur circuitus habeat hypothecā bonorum.arg.l.cum fundus.§.seruū tuum.in prin.ff.si cer.pe.p̄terea nil videtur repugnare q̄ sub illis generalibus verbis q̄ possit recipere pecuniā mutuo a quocunq̄ cōprehendatur etiā persona procuratoris vt ipse tanq̄ procurator recipiat a seipso tanq̄ a Philippo dictā pecuniā: cuȝ duplicē personā possit representare: sed hoc fecisse videtur recipiēdo pecuniā mutuā suo noīe proprio: ꝛ ipsam postea vertendo in vtilitatē dn̄i sicut si esset ipse pecuniā ociosam habuisset hoc fecisset. Et hoc presupposito succedit obligatio quā fecit dn̄s de se ꝛ bonis suis illi a quo pecunia mutuo reciperetur ꝓmittendo necessario tanq̄ publice persone pro illo ꝛ illis quorū interest recipienti. Et sic nō habet obstare si diceretur q̄ ipse tanq̄ procu.nō obligauit sibiipsi tanq̄ Philippo bona dn̄i: cum tn̄ hoc fecisset si ab alio recepisset: sed dicendum q̄ sufficit q̄ ipse dn̄s obligauerit cuicunq̄ a quo reciperetur ꝛ hic a seipso recepit vnde qd̄ iuris futurū erat in personam alterius si cum alio contraxisset esse debet in sua ꝑsona si a seipso recepit.arg.ff.de condi.indebi.ꝛ.l.frater a fratre versi.porro. Et sic concluditur dictum Philippum vel eius heredes preferendū in bonis dn̄i alijs creditoribus hypothecas non habentibus vel habentibus posteriorē in tempore: vt in regula qui prior.tanq̄ habentes bona hypothecata.ff. de tribu. l.procurationis.§.si plures.versi.plane.si in eadem.ibi nisi fuerint pignorate ꝛc.C.de bo.auto.iudic.possi.l.iiij. que hypotheca non extinguitur ꝑ receptionē bonorum insolutū quantū ad alios creditores ꝛ cyrographarios vel posteriores volētes dictos heredes molestare.l.j.cū ibi no.C.si antiquior creditor. illud aūt postremo dicendū est qd̄ cum dicti heredes dicta bona habuerint insolutū iaȝ sunt anni.x.ꝛ vltra ꝑpter titulū possint opponere p̄scriptionē longi tp̄is contra posteriorē creditorem agentem hypo.etiā si nullam hypo. haberent si fuit presens dictus creditor nunc agens hypothecaria.per.l.fi.C.si aduer.cre. de actio.ꝛ oblig.l.fi. Laus deo.

1 Donator non potest preiudicare donatario ꝑ suam confessionem q̄ alijs antea bona sua obligasset.

¶Consilium.cccxxxvij.

In christi nomine amē.

1 ¶†Si prima duo statuta non essent nō expediret ostendere simulationē dicti saldi ꝛ confessionis debiti facti ꝛ facte vt dicit̄ de mēse Aprilis ante dictā donationeȝ ꝑ modos de quib9.s. q2 etiam suprascripta cessarent cū originalis scriptura dicti saldi sit scripta manu priuata ꝛ per donatorē approbata vt dicit̄ ꝛ non subscripta a tribus testibus nō posset nocere dicto donatario q2 presumeret̄ falso fabricata prefato die.ff. de fide instr. l.repetita.ꝛ sic etiam si contineret dicta scriptura hypothecā bonorum q2 non debet confessio vnius alteri nocere.l.seya mancipia.ff.ad velle.in auť.de equali.do.§.primū quidē.ꝛ no.in Specu.de instru.edi.§.postremo.versi.sed nunquid.ꝛ qd̄ no. Ey.C. de iure do.l.vbi adhuc.in.xij.q.nisi appareat q̄ ille habuit cām a confitente post confessionem.ff.de pig.si superatus.§.fi.C.eo. l.preses cū ibi no.de quo non statur confessioni illius a quo q̄s cām habuit ne sit in potestate illius auferre qd̄ alteri concessit: arg.l.ne in potestate.ff.de arbi. Naȝ facile esset alicui reuocare donationem quā alteri fecisset.s.confitendo se per prius alteri donasse vel rem donatam obligasse si sue confessioni staret̄: qd̄ esse non debet.C.de reuoc.dona.post perfectam.ꝛ sic facile esset post donationē conficere scripturam priuatam manu sua continentem diem anteriorem vnde malicijs est obuiandu.ff.de rei ven.l.in fundo.ne alteri per alterum iniqua conditio inferatur de reg.iur.non debet.facit auť.sed iam necesse. cum ibi no.C.de dona.ante nup.C.de testa.l.verba.ꝛ debi.ven.pi.impe.non pos. l.j.ꝛ.l.si quis in graui.§.j.ff.ad silleia.ꝛ.l.vxori.§.fi.ff. de leg.iij. cum ibi no. Et ideȝ esset dicendū de instrumento publico facto post dictam donationem continente hypothecariam bonorum cum se referat ad dictum saldum ꝛ cōfessionem cōprehensam in dicta scriptura priuata continentem diem anteriorem: ꝛ sic non potest plus importare quam dicta scriptura priuata ad quā refertur.l.asse toto.ff.de heredi.insti.ar.de hereti.c.fraternitatis. in ratione sui cum simi. Sed dubium facit primuȝ statutum supra relatū

pra relatum quod vult donationem alicui factam non preiudicare creditoribus: etiam postea contrahentibus si tria concurrant. s. ꝙ creditoribꝰ predictis bona fuerint obligata. Et ꝙ tēpore contractus facti cum creditoribus predictis donator habet integram possessionem rei donate vel habere videretur. Et ꝙ dicta donatio non fuerit insinuata in maiori consilio ciuitatis que omnia concurrebant tempore dicti instrumenti cōfecti die. xxj. Junij. M. ccccxxxvj. Nam illud instrumentū continet saltim debitum contractum post donationem predictam factaꝫ de mense Maij. Et continet hypothecam bonorum: ⁊ tunc donator videbatur habere integram possessionem bonorū rei donate: lꝫ retinuisset sibi vsumfructuꝫ in vita sua: propter qd̄ videbatur transtulisse ciuilem possessionem in donatarium. C. de dona. l. quisquis tamen qꝛ istud non videtur ad oculum cum consistat in iuris dispositione non consideratur scd̄m intentionē statuti. Sed simplex detentatio facti que erat apud donatorem et ad oculū videbatur: ratione cuius videbatur integra possessio ciuilis ⁊ naturalis saltim apparenter fore penes eum arg. eorū que no. in. l. stipulatio. ista. §. hi qui. ff. de verb. obl. ⁊ per Innoc. in. c. olim. in glo. iste portarius. extra de priuilegijs. Item tempore dicti instrumenti confecti dicta donatio non erat insinuata in consilio prout statutum requirit licet fuerit insinuata post annum sequentem. M. ccccxxxvij. de mense Januarij. videt̄ ergo ꝙ non habeat nocere dicto Joanni quōdam Petri lꝫ postea contraxerit cum dicto donatore. ⁊ sic ꝙ super dicta re donata potuerit sibi concedi tenuta ac si foret in bonis dicti donatoris: sicut ⁊ in alijs bonis suis. Sed aduertendum est diligenter ꝙ dictum statutum non requirit ꝙ donatio fuerit insinuata tēpore contractus celebrati cuꝫ posteriore creditoris: sed bene dicit ꝙ nullum generetur preiudicium creditori postea contrahēti nisi donatarius fecerit eam insinuari: nec dicit qō vnde videtur sufficere ꝙ ante tenutā concessam creditori vel ante inchoatum iudicium contra donatarium reperiatur insinuata. arg. ff. si cer. pe. l. fi. ibi: eo tempore quo iudicium ⁊c. ⁊ hic fuit huiusmodi prout continetur in facti narratione. in ver. post hec impetrata est tenuta ⁊c. Et istud soluꝫ videtur clarissime sufficere ad infringendum dictam tenutam quo ad domum donatā tanq̄ non comprehensam in generali tenuta de bonis donatoris: qꝛ iam exiuerat patrimonium eius quo ad proprietatem. l. ij. ff. de pig. acti. ⁊ idem si specialiter fuisset concessa in dicta domo. per. d. l. ij. qꝛ sicut donator non poterat ipsam obligare postq̄ dominiū a se abdicauerat vt ibi: ita nec in ea potuit concedi pignus pretorium per iudicem cuius factum reputatur factū partis. l. si ob causam. C. de euic. Sed vltra hoc etiam si nō foret insinuata adhuc statutum predictum non preiudicat donatario predicto: qꝛ debet intelligi de veris creditoribus ⁊ veris creditis non de fictis ⁊ simulatis que nō sunt credita. ff. de reg. iur. l. imaginaria. de contrahen. emp. l. nuda. iuncta. l. non putauit. §. non que vis. ff. de contratab. de re iu. l. iiij. §. condemnatuꝫ. Simulatio vero qꝛ continet fraudeꝫ probatur ex coniecturis: vt no Bal. C. plꝰ val. quod agi. l. emptione. sicut ⁊ dolus. l. dolus. C. de dolo. ⁊ leuiores sufficiunt probationes: quia occulte cōmittuntur. l. non omnes. §. a barbaris. ff. de re mili. sed ex his que. s̄. narrant̄ satis euidentes resultant coniecture: ꝙ dictuꝫ pretensum debitū quod dictus donator dixit se habere cum dicto Joanne nō est verum sed fictum ⁊ simulatum: cum ex actibꝰ factis ante ⁊ post dictam scripturam ⁊ instrumentum appareat dictum donatorē fuisse creditorem non debitorē dicti Joannis: quod aliter non expedit deducere: cuꝫ in pūcto ⁊ narratione facti satis clare deducitur. Et dico ꝙ cum de ipso non constet nisi per confessionē dicti donatoris contentam in scriptura priuata vel publica nō est ei standum in preiudicium dicti donatarij. vt. d. l. seya. mancipia. ff. ad velle. cum alijs. s̄. alleg. ⁊. l. si quis. post Bar. C. de bonis dā. maxime qꝛ est suspecta: cuꝫ voluerit dictā donationē reuocare expresse ⁊ directe: sed videns hoc facere non posse maliciam excogitauit ⁊ tentauit reuocare per indirectum. c. cum q̇d vna. de reg. iu. lib. vj. Et sic dies precedens dictam donationeꝫ presumitur appositus falso in dicta scriptura priuata. d. l. repetita. ff. de fide instru. ita ⁊ tota dicta confessio presumitur falso facta quo ad preiudicium alterius q̄ confitentis lꝫ quo ad preiudicium suum standum sit confessioni prout dicunt doc. in materia. l. per diuersas. C. manda. cū cedens confitetur se recepisse precium cessionis facte ex causa venditionis: quia talis confessio presumitur simulata quo ad preiudicium illius contra queꝫ cessio facta est: non quo ad preiudicium confitentis: alias esset aperta via fraudibꝰ: ⁊ esset in potestate cuiuslibet reuocare donationem ⁊ alios contractus quos fecisset. Et ista sunt clarissima penes habentes iuris notitiam ideo me vlterius non extendo.

Laus deo.

1 ☞ Si concedatur emphiteosis in tertiam generationem inuestiti an ipse inuestitus computetur: an vero etiā pronepotes comprehendantur.

2 De conditione si decesserit sine liberis legiti. ⁊ na.

3 Et quis debeat ex consanguineis inuestiri finita prima inuestitura.

Consilium. cccxxxviij.

In christi nomine amē.

1 † Ad primū quesituꝫ Rūdetur ꝙ dicta Ludouica non includitur in dictis concessionibus cuꝫ facte fuerint pro se filijs ⁊ neptibus: ⁊ de pnepotibus non fuit facta mentio: ⁊ sic non comprehendūtur in istis dispositionibus que sunt stricti iuris. l. q̇cquid astringende. ff. de verb. obli. l. si vero. §. de viro. ff. sol. ma. lꝫ in dispositione legali sit aliud. iuxta no. per Bar. post alios. in l. gallus. §. vt instituens. ff. de libe. ⁊ posthu. Sed in emphiteosi ecclesiastica est hoc expresse statutum ꝙ transeat in filios ⁊ nepotes ⁊ vltra non progrediatur cum illi faciant tertiam generationem computato stipite recipiente. in aut. de alie. ⁊ emphi. §. emphiteosim. Et verba concessionum si fieri potest debēt intelligi ꝓm subiectam materiam. l. si vno. in prin. ff. loca. de iureiur. l. sed ⁊ si possessori. §. sed si rerum. Nec obst. ꝙ post dicta verba subijciuntur alia verba. s. vsq̄ʒ in ipsius tertiaꝫ generationē ⁊c. propter qd̄ verbum ipsius dicitur Bar. consuluisse ꝙ comprehendantur pronepotes: ⁊ ꝙ recipiens non comprehendatur: vt refert Bal. in aut. si quas ruinas. C. de sacrosan. eccl. Nam primo mirandum de dicta bar. determinatione: cum etiā si tale verbum non fuisset appositum subintelligeretur: qꝛ de nullius alterius generatione potest intelligi nisi ipsius recipientis ⁊ tamen ip̄e recipiens comprehenderetur ⁊ non transiret vltra nepotes recipientis. vt. d. §. emphiteosim. ergo ⁊ idem dicendum est si dictum verbum ipsius fuit appositum. Cum expressio eorum que tacite insunt nihil operetur. C. de fideiuss. non recte

2 † sicut in simili dicunt doc. in illa conditione si decesserit sine liberis legitimis ⁊ naturalibꝰ: qꝛ non refert an addātur illa verba de suo corpore descendentibus ⁊c. vel non addant̄ nec propterea plꝰ vel minus importat conditio: qm̄ subintelligerentur etiā si apposita nō fuissent. ⁊ no. per doc. C. ad treb. aut. nisi rogati. Preterea Bar. loquitur qn̄ de filijs ⁊ nepotibus non fuit facta specifica ⁊ specialis mentio sed simpliciter fuit facta ꝯcessio titio vsq̄ʒ in ipsius tertiā generationē: vel titio ⁊ suis descendētibus vsq̄ʒ in ipsius tertiā generationē. Sed cū in casu nostro [a] fuerint specificati filij ⁊ nepotes sequentia verba posita sine copula. s. vsq̄ʒ in ipsius tertiā generationē censentur potius facere demōstrationē. s. ꝙ facta dicatur in ipsius tertiam gn̄ationem ex quo facta fuit pro filijs ⁊ nepotibus q̄ importare ampliationē: ⁊ vt includantur etiā vlteriores. si em̄ ampliare voluisset ⁊ vt comprehenderentur pronepotes apposuisset copulaꝫ ⁊ dicendo ⁊ vsq̄ʒ in ipsius tertiā generationē: secus ex quo non apposuit copulā ff. de leg. iij. l. ea tm̄ adiectio. iūcta. l. sed si adijciatur. ff. pro socio. Quando em̄ aliqd̄ verbum pōt intelligi appositum demōstratiue ⁊ non dispositiue. l. fi. §. titia. ff. de lib. le. ⁊ no. Bar. in. l. centurio. ff. de vul. ⁊ pup. in pe. col. ver. quero iuxta predicta. Et sic concludo verba predicta nō importare ampliationē vltra psonas filiorū ⁊ nepotum postq̄ fuerūt apposita sine copula: sꝫ demonstrationem tm̄ faciunt: ⁊ hoc significat vcꝫ ꝙ in nepotibus finiebatur tertia generatio: ⁊ ꝙ concessio predicta dicebatur facta in ipsius tertiam gn̄ationem ex quo facta pro filijs ⁊ nepotibus: ⁊ sic concordet concessio cuꝫ dispositione iuris. d. §. emphiteosim. ⁊ quod no. in. l. fi. §. licentia. C. de iure delibe. in fine magne glo.

> ADDitio.
> a In casu nostro. Vide ad materiā qd̄ eleganter consuluit Phi. corn̄. in ꝯsi. ccxix. incip. ex duplici capite in. ij. vo. ⁊ Maria. so ꝫy. in ꝯsili. xxv. incip. do. Frāciscus sindicꝰ. in. ij. col. ver. q̄re assumo aliā scd̄am questionem. N. Fer.

3 † Ex his apparet rn̄sio ad scd̄m q̄situꝫ. vcꝫ ꝙ renouatio debet fieri in psonam Francisce ⁊ non in psonam Ludouice: tum propterea que dicta sunt: qꝛ prima. s. dn̄a Francisca includitur in cōcessionibus: qꝛ est de tertia gn̄atiōe cōputato stipite sicut dꝫ cōputari in talibus: altera vero nō: qꝛ de quarta cōputato similiter stipite: tm̄ ꝓpter tenorē inuestituraꝝ receptaruꝫ a dicto ser Bartolo qꝛ tenor debet attendi: vt in. c. j. de duo. fra. a capi. inuesti. in vsi. feu. ⁊ ar. ff. de ver. obli. l. si q̇s stipulatus sit stichū. ibi respiciēdus est sermo ⁊c. ⁊. l. si ita stipulatus. §. grisogonus. circa fi. de iure immu. l. semper. §. legem. Sed vt de themate ⁊ facti narratione tenor inuestiturarum receptaruꝫ per dictū ser Bartolum erat: qꝛ recipiebat pro se ⁊ filijs suis ⁊ nepotibus masculis ⁊ eis deficientibus pro dicta dn̄a Francisca noīatim ⁊ exp̄sse specificādo eam: q̄ conditio euenit qꝛ tam filij masculi q̄ nepotes deficiūt: q̄ ergo dubitatio ꝓbabilis pōt hic cadere: quominus dicta dn̄a Francisca sit admittēda postq̄ specifice noīata fuit non video: nec videt̄ ꝙ dicta Ludouica non noīata debeat p̄ferri sibi. ff. de leg. ij. l. cū ita. §. in fideicōmisso. in verbo q̄

nominati sunt ꝛc. vbi in relicto facto familie preferuntur noīati a testatore: plus dicendum est ꝙ etiam si specifice non fuisset noīata. ꝛ etiam si dicta Ludouica comprehenderetur in inuestituras: vt qꝛ recepisset pro se ꝛ filiis suis nepotibus ꝛ pronepotibus masculis ꝛ eis deficientibus feminis deficientibus masculis: cum fiat descensus ad feminas dicta Francisca deberet primo vocari que erat neptis ser Bartoli ꝙ̄ Ludouica q̄ erat proneptis: tum qꝛ primo noīati nepotes ꝙ̄ pronepotes: ꝛ in cōsequentiam primo neptes ꝙ̄ proneptes: igitur ꝛc. ff. de vsufru. l. quotiens. tum qꝛ precedit in gradu. C. de verb. sig. l. fi. ꝛ. d. l. cuz ita. §. fi. de leg. ij. ibi dum dicit ꝛ qui ex his proximo gradu procreati sunt. ꝛc. Nam eñ debet considerari ꝙ Ludouica erat ꝓximior Bartholomeo patri suo qui fuit vltimus masculus: qꝛ ipse non recepit dictas inuestituras sed ser Bartolus pater eius cui dicta Francisca propinquior erat ꝙ̄ Ludouica: ꝛ ꝑ cōsequens maiorem affectionez censetur habuisse ad propinquiorem ꝛ per prius sibi prouidisse vt in dictis iuribus. Tum etiaz virtute verborum testamenti dicti ser Bartoli que lȝ allegētur in fauorem. d. Ludouice inquantum iubent dicte Francisce ꝙ stet contenta suis legatis pro omni eo qđ petere posset: etiā super rebus emphiteoticis. statim tñ limitat dictam inhibitionez dum subdit extantibus ꝛ viuentibus infrascripto Bartholomeo aut eius filiis ꝛ nepotibus masculis ꝛc. Non quidem dico ꝙ testator voluerit dictam Fran. instituere in illis quantitatibus quousqꝫ viuerent masculi ꝛ non vltra vt sic eis mortuis dicta non instituta sed preterita ꝛ sic testamentum sit nullū prout ȝ. allegatur in fauorem dicte Fran hec eñ esset maligna interpretatio que habet vitiare: ideo respuenda. d. §. grisogonus. ante fi. ibi. neqꝫ eñ maligne ꝛc. de rebus dub. quotiens. cum simi. de lega. j. si quis a filio. cum ibi no. Sed dico ꝙ ista fuit intētio testatoris dictas quātitates iure insti. relinquere pure ꝛ simpliciter: sed prohibitionem quam fecerat ꝙ nihil aliud peteret de bonis testatoris propriis vel emphiteoticis limitare voluit ad tempus. s. quousqꝫ viuerent masculi postea non. Nam ꝛ si dicta Frācisca debuisset admitti ad res emphiteoticas vna cū Bartholomeo fratre suo. Et ipsa volens obedire precepto testatoris receptis legatis promisisset plus non petere ꝭm preceptum testatoris intelligeretur illo viuēte vel filiis suis masculis: nō aūt eis deficientibus: qꝛ iuri de futuro per mortē masculoꝝ deferendo sibi non censerentur renunciasse. l. qui cum tuto. §. fi. ff. de transac. l. paulo calimacho. §. fi. ff. de leg. iij. ꝛ in vsi. feu. de eo qui finem fecit agna. de feu. pater. c. j. cum his q̄ plene no. Bar. in. l. fi. ff. ad tertul. in. q. illa quando statutum excludit feminas quousqꝫ extant masculi: qꝛ eis deficientibus femina potest venire tanꝙ̄ preterita si non fuit in aliquo instituta ꝛ sic testamentum vcȝ interim sed retrofingitur nō valuisse propter naturam illarum dictionum significantium tp̄s. l. siue manifestus. §. tam diu. de condi. fur. de excu. tu. l. penul. de cōdi. inde. l. sufficit. testamentum ergo predictum ꝛ eius verba re vera faciunt pro dicta Francisca si bene inspiciatur nō pro dicta Ludouica qꝛ nō excludunt Franciscā nisi viuentibus masculis: vnde cū aliud fundamentum non habeat debet dicta Ludouica succumbere. Et predicta dico locum habere etiam in illis de quibus nō fuit inuestitus sed petiit se inuestiri cum habeatur pro inuestito ex forma capituloꝝ. s. modo consueto in aliis. Et idem si nō petiit qꝛ capitula volunt ꝙ debeat inuestiri: ꝛ ꝙ propter non petitam licentiam non incidat in cōmissum: vnde cum necessario fuisset inuestiendus eo modo quo de aliis erat inuestitus ꝛ ꝭm consuetudinem ecclesie habetur pro inuestito. arg. l. ij. ff. de euict. de testa. mili. l. penul. Laus deo.

1 Si pater in fraudem nepotum ex filia eam emancipat vt ipsi instituatur ab eadem an possit institui cum videatur factuz in fraudem.

2 Quomodo intelligat̄ ꝙ maritus secundi matrimonii nō plus lucretur ꝙ̄ filius ex primo.

Consilium. cccxxxix.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Ad primū quesitum rūdetur ꝙ dicta emācipatio facta de filia ꝯstituta in infirmitate de qua mortua fuit presumit̄ fuisse facta in fraudē filioꝝ primi matrimōii: ad quos dos ꝑuenire debebat ex forma statuti qđ loquitur indistincte dum dicit extātibus liberis ꝛc. nec dicit ex eodē vel alio matrimonio vt ad eos nō ꝑueniret. ſȝ ad patrē virtute testamēti. Et hec ꝓsumptio fraudis resultat ex eo ꝙ eadē die fecit fieri testamentū ꝛ se heredē institui: qm̄ ex actu in continenti subsecuto datur intelligi quo aīo factus fuerit act⁹ ꝑcedens. l. si ventri. in fi. cū ibi no. ff. de priui. credi. ad mace. l. ſȝ iul. §. proinde. C. de natu. lib. l. cum q̄s. circa fi. ibi neqꝫ eñ verisimile ꝛc. ꝛ qđ habetur in tex. ꝛ per Bar. in. l. si concubinas. §. si res amotas. ff. rerū amo. §. q. j. cōstat. ꝛ no. xviij. dist. ꝑuenit. ꝛ de elect. c. officii. Et breuiter est casus quasi in terminis de hoc. ff. sol. ma. l. filie mee emancipate ꝛ egre. ꝛ de diuoꝛ. l. si filia emācipata. lȝ loquant̄ in casu econuerso qñ fraus fuit cōmissa pro filiis cōtra patrē in faciēdo diuortiū: nec ad patrē qui fuerat stipulatus in casu mortis ꝑueniret sed ad filios filie emācipate: ſȝ in casu nostro ecōuerso fuit cōmissa per patrē cōtra filios filie vt non ꝑueniret ad illos ex forma statuti: sed ad se ex testamēto filie: sed eadem est ratio.

¶ Ad scōm rūdetur ꝙ posito ꝙ ex hoc testamentū nō reddat̄ nullum: qꝛ factū fuit a valēte testari ꝛ de instituto capace non tñ dicta fraus dȝ esse lucrosa patri fraudē cōmittenti nec dānosa dictis filiis sed perinde possunt petere dictā dotē vel partē ei⁹ ac si emācipata nō fuisset nec testata cōditione ex dicto statuto vel a scdo vero si eā non restituit pr̄i vel ab ipso patre si sibi restituta fuit. casus est in. d. l. si filia. i fi. ff. de diuoꝛ. ꝛ. d. l. filie mee. sol. ma. pater eñ ex improbitate sua lucrū non dȝ conseq̄ cūȝ dāno filiorum filie q̄bus dicta dos debebat̄ si testata nō fuit. l. itaqꝫ fullo ff. de fur. iuncta. l. fi. ff. de cōdi. q̄ probat ꝙ filii ꝑdendo hereditatem patris vel matris dicunt̄ recipere dānū. Et ad hoc ꝙ dict⁹ pater ꝓpter suā fraudē teneat̄ restituere dictā dotem p̄fatis filiis vel ei q̄ superest. facit optime. l. q̄dam cū filiū. ff. de here. insti. versi. si tñ cum a filio ꝛc. in ratione sui.

2 ¶ † Ad tertiū dico id qđ superius allegādo dictū est: qꝛ sic cōiter tenet̄. s. ꝙ filii primi matrimonii reducant̄ ad equalitatē cū scđo marito: vnde cuȝ essent duo filii cuilibet tangit vna tertia: lȝ ꝭm quosdā nō potuerit dare in dotē nisi tertiā: ꝛ quatenus datum fuerit vltra pro nō dato deberet haberi. ꝑ. d. l. hac edictali. C. de secū. nup. Et per ꝯñs non dȝ scđs maritus lucrari nisi dimidiā tertie si statutū dicit ip̄m debere lucrari dotem. Cōiter tenetur contrariū. s. ꝙ dare potuerit q̄cq̄d habebat in dotē quousqꝫ. vixerit: qꝛ forte tp̄e sue mortis filii primi matrimonii non viuerent: ꝛ quantū ad hoc inspicitur tp̄s primi parētis. vt in auē. de nup. §. qꝛ nō hactenus. Sed de dicta dote nō debet scđs maritus lucrari vltra quam habeat quilibet ex filiis primi matrimonii qui minus habeat: vnde si statutum loquitur de lucro dimidie reducetur ad tertiam stantibus duobus filiis primi matrimonii: vt sic sint pares: vt no. gl. in. d. l. hac edictali. per Bal. in. l. j. C. de inoffi. do. ꝛ. l. ea lege. ff. de condi. ob cau. ꝛ ita vidi obseruari. Laus deo.

1 Prohibitio de non alienādo nōn extenditur de persona ad personam.

2 Item nec ad eū qui aliter habet bona prohibita alienari ꝙ̄ per testamentū ꝛ dispositionē prohibentis.

3 Utrum verbum si q̄s intestatus extendat̄ etiā ad feminas.

Consilium. cccxl.

In christi nomine amē.

¶ Quia supra in narratione facti reperio bis cancellatū hoc nomē Catherina ꝛ dimissuz nomen infantis. Cōprehēdo ꝙ ista infans de cui⁹ successione tractat̄: forte nō fuit illa Catherina neptis filia Antonii q̄ fuit in testamēto aui spāliter prohibita alienare in predictos: sed alia filia dicti Anto. postea suscepta: alias nō video ad quē finez illud nomen Catherina bis fuisset in themate cancellatū. Et si hoc est debuisset clarius exprimi in

1 narratione facti: qꝛ res esset clara. s. † ꝙ prohibitio facta ꝛ concepta in personam Catherine: ꝛ sic personaliter cōcepta nō extenderetur ad aliam personaz diuersam. l. pater. §. xv. ff. de leg. iij. ꝛ expresse per Bart. in. l. peto. §. fratre. ff. de lega. ij. ante fi. et no. in auten. de resti. fideicommis. §. nos. per glo. que vult quod prohibitio facta filiis non extēdatur ad nepotes. ꝛ notat Barto. in. l. filiusfami. §. diui. de lega. j. ante finē. Si vero dicta infans fuit illa eadem Catherina que fuit prohibita tunc adhuc dico ꝓhibitionē cessare eo qꝛ facta fuit sub duplici conditione quarū neutra extitit. scȝ si Antonius fili⁹ institut⁹ decederet ab intest. ꝛ hoc hic nō fuit qꝛ Anto. decessit cū testamēto. Et si bona testatoris ꝑueniēt ad dictā Catherinā ex insti. vl' substi. fctā de ipsa: ꝛ hoc etiā nō fuit qꝛ substitutio facta de ipsa fuit facta sub illa ꝯdōne si decederet ab intestato ꝛ sine filiis legitimis ꝛ naturalib⁹ ꝛ ipse decessit testa. isti. vō fctā de ipā fuit fctā filio. decederet viuēte testōre ꝛ h̄ nō fuit. Et sic ista bōa nō ꝑuenerunt ad istā infantē ex dispositiōe testamēti aui p̄rni: ſȝ ex testō Antonii p̄ris sui: vñ nō vident̄ cadere sub grauamine ꝓhibitionis. arg. ff. de leg. ij. l. vxorē. §. testō. lo scđo. i fi. de dote ꝓle. l. iij. §. vxor igit̄. Pot etiā ꝓpius dici ꝙ dctā ꝓhibitio fuit fctā sub vna cōditione

vna ɔdōne.s.si ad eā ꝑueniret bōa ex substōne vl' ex instōne:⁊ ꝙ ex neutra istaꝝ ꝑuenit:⁊ sic cessat ꝓhibitio sicut ⁊ q̄libet disposi tio nō existēte ɔdōne.l.pecuniā.añ fi.si cer.pe.C.ad treb.l.iube mus.añ fi.† Sed si fuisset facta pure videt̄ ꝙ ēt iure intestati vl' hereditario nō possent ad istos ꝑuenire.p.l.codicil.§.mr̄e.ff.de leg.ij.⁊ qd̄ no.Bar.i.l.peto.§.fr̄e.e.ti. Tū qꝛ nō potuisset fieri Antonio in sua ltīa.p.l.qm̄ i priorib⁹.C.de inof.test.nec ēt dicte infanti si ad eā nō ꝑueīt vltra dictā legitimā qꝛ nō potuisset illi Ant.pupillariter substituere cū eēt maior.xiiij.l. xbis ciuilib⁹ §.ij.i pri.cū ibi no.ff.d vul.⁊ pup.al's si potuisset sibi substituere pupillariter lz nō potuisset testator tale on⁹ iniūgere filio i ltīa potuisset tū iniūgere successori eius an potuisset successionē au ferre.l.si fundū ꝑ fideic.§.fi.ff.d leg.j.cū ibi no.⁊.C.de ioff.test. l.ex trib⁹.ꝑ Cy.⁊ qd̄ no.in.l.coheredi.§.cū filie.ff.de vul.⁊ pu pil.ꝑ Bar. Illud aūt certū est ꝙ statutū potuit ꝓuare mr̄ez suc cessione filij ꝓpter agnatos sicut lex pōt ꝓpter aliā iustā cām.l. ij.§.si mater.ff.ad tertul. Et pz qꝛ lex.xij.tab. nō vocabat mr̄ez stātib⁹ agnatis qꝛ nō erat agnata nec ēt ecōtra filiū ad successio nem mr̄is:ideo emanauerūt senatuscō.tertul.⁊ orfi. Illi ꝟo q̄ ex cludit̄ a successiōe intestati nō pōt deberi ltīa:cū ltīa sit portio portionis debite ab intestato.C.de inof.test.l.parētib⁹.sic ⁊ fi lia pōt priuari successiōe pr̄is ꝓpter frēz masculū ⁊ tūc sibi nō debet̄ legitima.⁊ sic relictū sibi factū pro dote est ɔdōnale si nu pserit reijcit̄ ɔditio:qꝛ nō succedit loco legitime q̄ nō debet̄.iu xta plene no.ꝑ Bar.in.l.titio centū.§.titio genero.ff.de cōdi. ⁊ demon.⁊ ꝑ Cy.C.de nup.l.sancim⁹.sic ergo mater ista nō pōt dicere sibi deberi saltim legitima:p̄supposito ꝙ ei⁹ successio ꝑ tineat ad agnatū ex forma statuti prout est rei veritas.† Ad id aūt qd̄ in ɔ̄triū allegat̄ qd̄ statutū loquit̄ de successiōe masculo rum nō feminaꝝ:qꝛ dicit si q̊s q̄ dictio est masculini gn̄is maxi me ꝓpter adiectiuū defuncti positū in seq. particula qd̄ est etiā gn̄is masculini: vnde dictio illa.si quis. non pōt recipere deter minationem a termino cōi.s.homo propter dictū adiectiuū ma sculini generis:⁊ per qd̄ debet restringi significatum dictionis. si quis.s.ad masculum tantum:⁊ allegat̄ quoddā cōsilium qd̄ di citur fuisse dn̄i Anto.de but. Sed ⁊ si magnopere talis viri au toritas me moueret si suum fuisset non tamen vsq; adeo vt a iu re ⁊ recta rōne recederet in.l.labeo.§.fin.ff.de supel. leg.C. que sit long.consue.l.ij. Si em̄ dictio si quis que est masculini gene ris cum declinetur siquis siqua siqd̄ intelligitur si quis .s. ma sculus vel femina: qꝛ profertur in materia indifferenti ⁊ conue niente vtriq; sexui ⁊ non odiosa:qꝛ femine non merentur odiuz in materia successionis.l.maximū vitiū.C.de lib.prete. ⁊ sic non propter earū odium statuentes fuerunt moti sed propter fauo rem masculorū vt ad eos decurrant hereditates ꝑ quos digni tas agnationis cōseruatur.iuxta no.in.l.j.C. de adulte.iuncta. l.j.cum ibi no.ff.de verbo.signi.quare non eadem ratione dicē dum est idez i illa dictione intestari vt suppleat ⁊ exponatur vel intestate non video qꝛ talia sunt subiecta qualia predicata de monstrant.l.fi.§.cui dulcia. de vino triti.⁊ ole. leg.qꝛ dictio illa intestati refertur ad dictionez siquis que precedit:nec est ratio quare significatus dictionis siq̊s restringatur ad masculos ꝓ pter dictionem intestati:sed propter semetipsum non restringi tur cū sit generis masculini:nec subest aliqua bona ratio quare diuersum debeat dici in successione feminarum q̄ masculorum. Nam ⁊ fauor publicus propter quem fauetur agnatis ita ver titur in successione feminarum agnatarum vt ad eas deuoluan tur ne transeant ad extraneos sicut in successione masculorum. ⁊ lex vel statutum debet esse rationabile.iiij.dist.erit. Et vbi lo cum habet ratio legis vel statuti similiter ⁊ ipsius dispositio.ff. ad.l.aqui. illud de fonte.l.j. videtur ergo mihi vnum somnium hec allegatio. Ad cuius confutationem dn̄s aduocatus agna torum bene ⁊ prudenter allegat tex.in.l.si quis id qd̄.ff.de iuris di.om.iudi.in illa dictione in eum posita post dictionē si quis:⁊ tamen non restringit significatum dictionis si quis: sed vtrūq; sexuz complectitur vt ibi. Contemnenda est ergo ista verbalis allegatio ⁊ sine rōne ⁊ contra illum tex. ¶ Superest videre de tot sententijs que proferuntur late in contrarium an ex eis fue rit introducta consuetudo que vel interpretetur dictum statu tum tanq̄ dubium.l.si de interpretatione.ff.de legi.vel ip̄m cor rigat taq̄ sibi contraria. Ad quod postpositis multis que dici possent:qꝛ difficile est probare consuetudinem illud solum suffi cit allegare ꝙ si per eas foret introducta consuetudo :attamen non deberet extendi vltra terminos in quibus loquuntur.s.in successione matris cui fuit successum per masculos ⁊ feminas ⁊ in successione sororis. Nos loquimur in successione filie an si bi succedatur per matrem vel per agnatos super quo non repe riuntur late sententie pro matre:ideo dicta consuetudo non ex tenditur ad istum casum cum sit stricti iuris sicut p̄scriptio ⁊ nō extenditur vltra casum in quo viguit obseruantia. Ad hoc al lego determinationem Bar.in aut̄.qui rem.circa fi.C.de sacro san.eccle.⁊ Inno.in.c.tua nos.vbi bene ad propositū.extra de decimis.⁊ glo. Accursij in.l.soluitur.in prin.super verbo disce datur.ff.qui.mo.pig.vel hy.sol.⁊ Cy.ff.de legi.l.de quibus.qui dicit magis extendi legem q̄ consuetudinem:⁊ regulaz quā tra dit Bar.in pluribus locis ꝙ actus nostri voluntarij non extē duntur vltra quam geruntur.C.ne vxor pro marito.l.fi.ff.de iti. actuq; priua.l.j.§.iul.facit.l.voluntaria.C.de excu.tu.⁊ alia iu ra que allegantur per Jo.an.in prin. questionis disputate per eum quam ponit in regula accesso.in mercu. Concludo ergo nō obstantibus supradictis que nouiter in contrariuz allegantur: prout dixi ⁊ conclusi in alio consilio reddito per me in fauorez dictorum agnatorum super hac causa.

1 ☞ Si compromittatur in duos arbitratores altero mortuo an expiret arbitramentum.

¶ Consilium.cccxlj.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Circa primū facit dubium ꝙ lex diem pro ferre.§.j.ff.de arbi.cum si.dicentibus cōpromis sum expirare per mortē alterius ex cōpromittē tibus loquitur ⁊ loquūtur in cōpromisso facto in arbitros qui habent procedere ⁊ pronunciare sicut iudex.l. j.ff.de arbi.sed hoc fuit factuz tanq̄ in arbitros ⁊ arbitratores ⁊ Spe.in ti.de arbi.§.finitur.post prin.versi.sed nunquid arbi ter.dicit ꝙ arbitrator seu potestas arbitramentādi non finitur morte alterius ex cōpromittentibus: qꝛ non est proprie cōpro missum seu arbitriū:sed quoddam pactū seu transactio in quo heres succedit ⁊ ad eum transit.ff.de proba.l.pactum.l.necessa rias.§.de vendendo.ff.de pig.act.cū si.iuncta aut̄. si vero.⁊ aut̄. vnde sumit̄.C.de iudi. Sz Bar.in.l.si q̊s arbitratu.ff. de verb. oblig.circa fi.nō allegando Spe.distinguit aut arbitrator fuit assumptus sup verbo cōtractu contrahēdo: ⁊ tunc arbi.finitur morte sicut ⁊ arbitriū cum sit eadē ratio . aut sup contractu iam inito ⁊ celebrato ꝓpter aliqd̄ dubiū circa accidentalia. iuxta.l. domū.ff.de cōtrahen.emp.⁊ tunc transit ad heredes sicut ⁊ ipse cōtractus:⁊ ꝑ hoc facit.l.seruus si heredi.ff. de statulib.in rōne sui.⁊.l.fundi.§.item si amicus.ff.de acqui.pos.⁊.c. si sup gratia. de resti.li.vj. Sed qn̄ arbitrator assumitur sup lite dicitur assu mi sup contractu transactionis ineunde ꝑ arbitramentuz : igit̄ anteq̄ feratur morte alterius ex cōpromittentib⁹ quo ad vtrū q; finitur sicut arbitrium si sunt duo tantum.

¶ Circa scd̄m quesitū an dictum cōpromissum duret respectu Ja cobi non mortui:qꝛ dicitur ꝙ res est indiuidua. Ego nō cōpre hendo ex narratis qualiter res sit indiuidua. Nā qd̄ est de quo dam fideicō.qd̄ petitur ꝑ vnū a duobus heredibus. Et si fidei cōmissum consistit in pecunia vel in rebus corporalibus q̄ diui due sunt:nō propterea diceret̄ res indiuidua qd̄ simul ⁊ eodem iudicio vel libello p̄fertur a duobus heredibus: vt expresse pz. ff.de iudi.l.nō iccirco . vbi habet̄ ꝙ potest cā tunc expediri quo ad vnū ⁊ in suspenso teneri quo ad alterū.facit.l.si pariter.ff.de libe.cā.⁊ qd̄ no.Bar.in.l.de vnoquoq;.ff.de re iudi.⁊ de duob⁹ reis.l.iij.§.fi.in.iiij.q.⁊ qd̄ no.Inno.in.c.cū inter. de elec.⁊.c.cū venisset.de insti.si vero qd̄ fuisset de iure incorporali vt de serui tutibus p̄dialibus vel de iurisditione:tunc esse pōt dubium an inutile trahat ad se vtile vt sic ꝓpter mortuū expirauerit etiam quantū ad superstitez: qd̄ tenet glo.in.d.l.diem ꝓferre.§.j.ff.de arbi.pro qua facit.l.pedius.§.j.eo.ti.ff.de iniust.testa.l. penult. de aqua quoti.⁊ esti.l.j.§.trebatius.⁊.§.item queritur. In con trarium ꝙ immo trahat ad se vtile : ⁊ ꝙ ꝓpter illum q̄ superest duret etiā ⁊ trāseat ad heredes eius qui mortuus est.ff. quēad. serui.amit.l.si cōem.in prin.de libe.lega.si is q̄ duos . de dona. inter viruz ⁊ vxo.si sponsus.§.generaliter. Breuiter quicq̊d sit de isto brocardo.de quo ꝑ Cy.in.l.si quis argentuz.C.de dona. postq̄ in casu nostro habemus determinationē dicte glo.quaz reprobatā non reperio sed approbatam ꝑ Jo.an.in addi. Spe cu.titu.de arbi.§.finitur.post prin.ſm Alber.non est ab ea rece dendum:sed ei potius adherendū in decidendo ⁊ consulēdo vt dictum cōpromissum expirauerit quo ad vtrūq; . Nec ob. ꝙ in aliqua parte cōpromissi facta fuit aliqn̄ mentio heredū:qꝛ non quo ad hoc vt cōpromissuz ad eas transeat:sed vt ꝑ heredes ser uetur laudū si contingat ipsum ferri viuētibus ambobus.vt.s̄. in puncto responsum est. Laus deo.

1 ☞ Pactum de liberando debitorem in futurum statim pro ducit exceptionem.

2 Utrum ꝓmittens liberationē collegio ꝑ personas singulares collegij acquirat̄ actio ad agendū vt collegium liberetur.

Consilium.cccxlij.

In christi nomine amen.

In cā fratalee dom⁹ dei quā habet cū Altadōna herede Fantelli: q̄ fuit rector dicti hospitalis aliqua dubia cōtra dictā frataleā: in quibus creditur fuisse fundatam sniam latā pro dicta dña ꝛ contra dictam frataleam: sed perperam q꞉ de facili tolluntur.

Et primo dicitur ꝙ posito ꝙ esset probatum dictum Fantellū dixisse fratalee: vel aliquibus de ipsa: ꝙ si reciperet̄ iterū in rectorē dicti hospitalis remitteret debitū in quo fratalea sibi tenebatur. Et posito ꝙ ꝑpter dicta verba fuisset ꝑ frataleā receptus: attamē q꞉ dicta remissio ꝛ liberatio nunꝗ̄ facta fuit in forma cōsueta non pōt dicta fratalea se iuuare de dictis verbis: ꝫ sibi imputet cur se liberare non fecit: cū aliud sit liberare: aliud liberare velle. iuxta no. in simili. C. de cōtrahen. emp. l. in ementis. Nulla em̄ pōt dici sublata obligatio ciuilis vel naturalis ꝑ dicta verba: q꞉ non fuit pactū de non petēdo: sed fuit quedaꝫ pollicitatio de paciscendo vel de liberādo: inter q̄ longa differētia est. Sed ista obiectio clare tollitur ꝛ cōfunditur ꝑ tex. l. si in

1 tra. ff. de pac. in vlti. carta vbi habet̄ † ꝙ promissio de liberādo si per debitorē aliquid fiat illo faciente parit ei exceptionē etiā anteꝗ̄ alia liberatio facta fuerit ꝫ non pariat acti. ad petendaꝫ liberationem parit tū excep. Et Bar. ibi colligit notabile in fi. Quod pactū de liberando in futurū producit exceptionē de p̄senti. Pro hoc etiā tex. optimus in. l. si creditoris. ꝛ de fideicō. versi. preceptū testatoris factū heredi de liberando debitorem suum. s. testatoris producit excep. etiā anteꝗ̄ sit facta liberatio. pro quo etiā tex. ꝛ glo. ff. de cōdi. indebi. l. si non sortē. §. adeo. super verbo condicere. que bene declarat. Et q̄d no. in addi. Specu. titu. de instru. edi. §. ostenso. in addi. que incipit. dixit Rolādinus: vbi habet̄ ꝙ si aliq̄d instrumentū veniat vel debeat cancellari ꝛ anteꝗ̄ cancelletur in iudiciū deducatur nō habet efficaciam.

2 † Plus dico ꝙ etiā actio cōpetit dicte fratalee contra heredē dicti Fantelli vt ipsam liberet. s. p̄scrip. verbis q̄ oritur ex cōtractu innoīato facio vt facias q̄ pōt celebrari cōditionaliter ꝑ se q̄n ex implemento cōditionis aliq̄d adest alteri parti. vt no. ꝑ gl. ꝛ doc. in. d. l. si intra. Nec ob. illa. l. que dicit actioneꝫ nondum: q꞉ ibi ex implemento conditionis nihil aderat alteri parti: vt ibi no.

Scd̄o dicitur ꝙ ista nō fuit nec dici pōt conuentio de liberādo q꞉ dictus Fantellus nō dixit ista verba Fratalee simul cōgregate sed quibusdā singularibus hoībus de fratalea qui nō potuerunt illi acquirere actionē. l. stipulatio ista. §. alteri. ff. de v̄. obli. Sed r̄ndetur pluribus modis. Primo ꝙ immo sunt tres testes q̄ dicunt ꝙ dixit in fratalea capitulariter congregata. s. Petrus de zabarellis sup primo capl'o. ꝛ Jo. orsatus. ꝛ Ja. magistri Clemētis. Nec ob. ꝙ scd̄s videtur loq̄ dubitatiue dicendo ꝙ videt̄ sibi ꝛc. q꞉ hoc nō hꝫ vitiare dictū testis. vt no. Bar. in. l. j. in prin. ff. de ventre inspicien. ꝛ q꞉ iuuat̄ per alios duos q̄ non apposuerūt illud verbū. Scd̄o r̄ndetur ꝙ ꝫ alteri ꝑ alterū nō possit acquiri actio sine actiōe: bene tū pōt acquiri exceptio q̄ fauorabilior est. ff. de pac. l. rescriptū. §. fi. de iureiurā. l. nam ꝛ postea. §. pe. etiā si nō habeat mādatū: vt ibi pꝫ in verbo defensoris secuta ratihabitiōe. Sed plures testes dicunt ꝙ dixit dicta verba syndico ꝛ castaldionibus fratalee q̄ potuerunt etiam actionē vtilē ei acquirere. ff. de cōsti. pe. eū qui. §. si actori. ꝛ etiā nuncio fratalee dixit. l. si sponsus. in princ. ff. de dona. inter virum ꝛ vxo.

Tertio dicitur ꝙ ex dictis testiū non pōt resultare cōuentio facta inter dictū Fantellū ꝛ frataleā. ꝑ no. per glo. in. l. j. §. fi. ff. de cōtrahen. emp. ꝛ. l. illud. C. de sacrosan. eccle. Sed r̄ndetur ꝙ illud procederet si illi retulissent fratalee verba q̄ audiuerāt a dicto Fantello a seipsis ꝛ sine cōmissione facta a dicto Fantello. Sed vt q̄n oēs dicunt ipsi habuerunt in cōmissione ꝛ fuerunt oēs rogati a Fantello ꝙ dicerēt ꝛ operarent̄: vt iterū reciperet̄ in priorē offerēdo ꝛ pollicēdo se eā liberaturā: ꝛ sic vident̄ dixisse vt nuncij eius. igitur fuit cōuentio ꝛ pactū: vt. l. q̄ aūt. §. fi. cū l. seq. ff. de cōsti. pe. Videant̄ bene dicta testiū in locis signatis ꝑ me sup eis q̄ dicūt: ꝙ ad instantiā. do. Fantelli fecerunt ambasiatā eis impositaꝫ ab eo dicte fratalee vel hoībus eius: ꝛ sic tanꝗ̄ eius nuncij fuerūt locuti. Potuit aūt iste cōtractus celebrari inter absentes ꝑ nunciū: q꞉ non contrahebat̄ verbis. ꝛ sic nō ob. l. j. in ꝑn. ff. de ver. ob. sed cōsensu: ꝛ vestiebat̄ rei interuētu ꝑ implementū cōditionis. l. iurisgē. §. j. ff. de pac. vnde cū fuerit pactū ꝛ conuentio de remittēdo debitū impleta cōditione ꝑ frataleā locū habet illa lex si intra q̄ producit statiꝫ exceptionē saltiꝫ doli: ꝛ si dicat̄ pactū vel cōuentio cōsistit in cōsensu duorū sed hic non apparet ex dictis testium nisi de oblatione Fantelli: respondetur ꝙ illa oblatio fuit quedam pollicitatio. ꝛ omnis pollicitatio cōtinet pactū secuto cōsensu alterius cui facta est vel etiā si nō est secutus si facta est pollicitatio ꝑpter honorē cōsequenduꝫ vꝫ ꝛ producit actus vel ius exigendi. ff. de polli. l. pactum. post prin. ꝛ ita fuit hic: p̄terea secutus est cōsensus fratalee dum ꝑpter dictā pollicitationē ipm̄ recepit in priorem.

Quarto dicitur ꝙ isti testes sunt singulares: ergo ꝛc. r̄ndet̄ ꝙ immo in dubio p̄sumuntur cōtestes illi tres q̄ dicunt ꝙ illa verba dixit in fratalea congregata ꝫ de tp̄e non deponāt nec de cōtestibus: ꝑ no. expresse in Spe. de inquisitione. §. nunc tractem⁹ versi. item sufficit. vsꝗ̄ ad ver. q̄d si testes: ibi dum dicit p̄sumet iudex eum cum alijs testibus cōcordare ꝛc. vbi expresse decidit hoc. Et posito ꝙ alij essent singulares hec non habēt nocere attentis depositionibus predictorū triū ꝛ attenta nobilitate personarū. ff. de testi. l. iij. §. tu magis. ꝛ q꞉ posito ꝙ nō directo ꝓbarent sufficienter tū adminiculantur: vt in. c. fi. de suc. ab intesta. ꝛ ad cautelam posset deferri iuramentum syndico fratalee vt iuraret in aīam illorum: ꝛ q꞉ probationes multū relinquunt̄ in arbitrio iudi. l. ob carmē. §. fi. de testi. ꝛ q̄d no. Bar. in. l. si q̄n in fi. C. vnde vi. ꝛ Bal. in. l. non hoc. C. vnde cognati.

Quinto ꝛ vltimo dicit̄ ꝙ dicta fratalea nō fuit mota principaliter ꝑpter dictā oblationem ad recipiendū ipsum: sed propter eius paupertatē vt dicit q̄dam testis: vel cā cōplacēdi dn̄o ep̄o Paduano q̄ pro eo intercedebat vt dicit alius. Sed certe licet non ꝑpter suā oblationem tm̄ hoc fecissent: tū etiam ꝑpter eam fecerūt: nec ꝑpter alia duo fuissent moti ad ipm̄ recipiendū nisi etiā hoc tertiū cōcurrisset. s. eius oblatio ꝛ pollicitatio: ꝛ ita p̄sumendū est vt dicta aliorū testiū concordent cū dictis duobus sufficit ergo ꝙ ꝑpter hanc oblationē ipsum receperūt: alias nō recepturi vt cōsequantur exceptionem.

Postremo dicitur sniam lataꝫ cōtra frataleā nō tenere cū ipsa vel eius syndicus citatus nō fuerit. vt. l. j. §. iteꝫ cōtra sacras. ff. que snīe sine appel. rescin. nec profuit citatio rectoris hospitalis q̄ non habebat mandatuꝫ a fratalea. facit q̄d no. Bar. C. de procu. l. procuratoribus. Laus deo.

1 An comes palatinus possit legitimare in terris ecclesie quo ad bona alibi existentia.

2 Utrum ꝑ legitimationē tollatur substitutio fideicōmissaria facta de pauperibus Christi eis non citatis.

3 Et legitimatus vtrū sit vere legitimus vt comprehendatur in statuto loquē. de legitimo.

Consilium.cccxliij.

In christi nomine amē.

1 † Circa primū articulum quo agitur de defectu potestatis legitimātis facit dubiū q꞉ ista legitimatio facta fuit viuēte patre ꝛ ad ei⁹ instantiam: quo casu Bal. in prima ꝯsti. C. circa fi. immo sup rubrica in fi. tenuit ꝛ habuit pro indubitato ꝙ legitimatio facta a comite palatino in terris immediate subiectis ecclesie romane ꝛ de subdito eccl'ie ꝛ quo ad bona ibi sita valeat. Nā sic de subdito imperij existēte in terris ecclesie ꝛ quo ad bona sita in imperio nō est dubiū ꝙ vꝫ: q꞉ non censeret̄ facta in terris ecclesie ꝫ ibi p̄sonaliter sit legitimatus: sed poti⁹ in imperio vbi cōfertur effectus. ar. ff. de actio. ꝛ oblig. l. cōtraxisse. Siit̄ si comes palatin⁹ existēs ī terris eccl'ie legitimaret subdituꝫ imperij quo ad bona situata ī imp̄io: nō est dubiū ꝙ valeret: q꞉ est act⁹ voluntarie iurisditionis si nō speratur cōtradictor ꝛ habet potestatē a principe. ꝛ sic pōt ipsam exercere vbiꝗ̄ inter subditos ꝛ bonis subditis. ff. de offic. procon. l. ij. ꝛ q̄d no. Bal. circa fi. in l. ij. C. de iure annu. aur. allegat. c. nouit. de offi. dele. Nec videt̄ obstare ꝙ ista legitimatio facta fuit in articulo mortis: ꝛ sic videtur facta in fraudē fideicō. ar. ff. sol. ma. l. filie mee. extra de renun. c. fi. libr. vj. q꞉ ista p̄sumptio videt̄ cessare hoc casu sicut in legitimatione q̄ fit per subseq̄ns matrimoniū cōtractū in mortis articulo. iuxta ea q̄ habent̄ in q̄one disputata q̄ ponit̄ in regula sine culpa. in mercu. ꝛ ꝑ Jo. an. in. c. tanta. q̄ filij sint legi. ꝫ Bal. aliter videat̄ sentire in. l. eam quā. C. de fideicom. in. x. col. Siit̄ si terra nō esset immediate subiecta romane ecclesie: sed alteri ecclesie inferiori vt sunt terre patriarchatus aquilegiēsis q̄ ad illam ecclesiā peruenerūt ex donatione principū videret̄ etiā valere: q꞉ nō sic censentur principes abdicasse a se oēm superioritatem in illis sicut in donatis ecclesie romane: vt pꝫ ex no. per Jo. an. in addi. Spe. in ti. de iurisdi. om. iudi. in addi. q̄ incipit. vidistis duas opi. ꝛc.

Breuiter dictū Bal sup prima rubr. C. in fi. s. in contrariū allegatum dꝫ intelligi ꝛ restringi vt cōsensus patris faciat valere legitimationē factā in terris ecclesie. s. quantū ad bona sua que sunt in

sunt in eius libera dispositione:vt pꝫ ex eius ratione quam assi
gnat dum dicit ꝙ pōt ea proijcere in mari ⁊c.per quam rōnem
restringit dictū eius.l.si is qui aīo.cum ibi no.ff.de acqui.pos.l.
cum pater.§.dulcissimis.ff.de leg.ij.Sed bona de quibus agit̄
non erant in eius libera dispositione cū essent restitutioni sub-
iecta.l.fi.C.cōia de leg. vnde lꝫ pater ꝯsentire potuisset quo ad
sui preiudiciū:non sic potuit quo ad p̄iudicium pauperū quibꝰ
erant ⁊ sunt restituendi.ar.ff.ad velleia.l.seya mancipia.⁊.l.non
debet alteri.de reg.iu.cū simi. Plus videtur dicendum ꝙ nec
quantū ad bona propria nō subiacentia restitutioni cōsensus
patris potuit facere legitimationē validā que sine ipso foret in
ualida:qꝛ validitas eius non pendet a cōsensu patris sed a po-
testate legitimantis:⁊ illa dependet a dispositiōe iuris sicut vi-
demus in sententia q̄ non dependet a cōsensu partiū sed a iuris
ditione iudicis.vt no.C.de transac.l.si diuersa.Nam si esset nul
la ex defectu iurisditionis vel alterius cōsensus partiū non fa
ceret eā reconualescere iure snīe sed iure pacti ⁊ conuentionis.
C.cōia vtriusq̄.iudi.l.ij.⁊ no.per Bar.in.l.iuli.ff.de cōdi.inde.
in qōne illa:an ex snīa oriatur obligatio naturalis:lꝫ em̄ bona
sua sint eiꝰ libero arbitrio quo ad dispositionē facti.l. in re mā
data.C.māda.non sic quantū ad dispositionē iuris nisi quate-
nus ius patitur:vnde non pōt facere ꝙ aliq̄s incapax heredi-
tatis sibi succedat ex testamēto ab intestato.C.de here.insti.l.j.
Eodē modo non pōt facere ꝙ comes palatinus q̄ ꝫm cōcꝫ opi.
non pōt legitimare in terris immediate subiectis ecclesie roma
ne ꝓpter defectū iurisditionis concedentis:qꝛ imperator in il-
lis nullā iurisditionē vel superioritatē habet: ⁊ sic eā alteri con
cedere non pōt:qꝛ nemo dat qḋ nō habet.l. traditio.ff. de acq̄.
re.do.extra de iurepa.qḋ aūt legitimare possit.C.de iur.om.iu-
di.l.priuatorū.Et sic prefatū dictū Bal.in contrariū allegatuꝫ
ꝙ consensus patris faciat validā talē legitimationē etiā quan
tum ad eius bona ꝓpria non subiacētia restitutioni cū pace eiꝰ
loquela non videt̄ vera:alias posset cōsentire ꝙ etiā vnus no-
tarius vel alius magistratus nō habens potestatē ab imꝑato-
re posset legitimare ⁊ valeret legitimatio ꝓpter patris cōsen-
sum ⁊ propter suā rōnem.s.Bal.qḋ est ridiculū:Nec puto ꝙ lꝫ
pluries fuisset seruatū contrariū in ciuitate Ferrarie fuerit in-
troducta cōsuetudo valida in preiudiciū iurisditionis ⁊ sup̄io-
ritatis ecclesie romane cui subest cū summi pontifices non p̄su
mantur in dubio notitiā habuisse de talibus actibus particula
rium personarū sicut nec de statutis spāliū locorū in.c.j. de con
sti.lib.vj.Et sic eis nō pōt tolerātia imputari nec cōtra eā pre-
scriptio induci minor cētenaria:vt in aut̄.vt ecclesia romana ⁊c.
⁊.C.de sacrosan.eccl.aut̄.quas actiones.facit qḋ no.Bar.in.l.
j.§.fi.ff.de aqua plu.arcen.

¶†Sed si presupponeret̄ comitē predictū potuisse dictā legiti-
2 mationē facere ⁊ q̄reret̄ an esset nulla:qꝛ sindicus seu ꝓcu.pau
perum nō consensit nec fuit vocatus de quorū pauperū preiudi
cio ⁊ exclusione agebat̄ propter superexistentiā filij legitimi et
naturalis:esset discutiendū,de quibus filijs testator videat̄ sen
sisse cū substituit pauperes sub cōditione si filij sui decederent
sine filijs legitimis ⁊ naturalibus:an tm̄ de legitime natis: an
etiā de legitimatis. Nam hoc vltimo casu citatio vel cōsensus
syndici pauperū non fuisset necessaria vel necessariꝰ:eo qꝛ pau-
peres excluderent̄ in dubio testatoris q̄ voluisset legitimatum
eis p̄ferri non facto patris grauati facientis eū legitimari:⁊ sic
nō possent de patre cōqueri.In primo xͦo casu etiā si fuisset syn
dicus citatus ⁊ non cōparuisset.⁊ sic nō videret̄ propterea con
sensisse.l.q̄.ex consensu.C.de epi.audi.nō fuisset eis factū aliqḋ
preiudiciū:immo etiā si cōsensisset solū in legitimatione: qꝛ ta-
lis nō legitime natus lꝫ legitimatus nō esset ille ꝑ quē testator
3 noluisset pauperes excludi:† qꝛ posito ꝙ legitimatus foret ve
re legitimus qꝛ legitimitas cōsistit in iure ꝫm Bart.in.l.si is q̊
pro emptore.ff.de vsucap.⁊ expresse.ꝑ Bald.in.l.cū acutissimi.
C.de fideicō.q̇ dicit ꝙ in legitimato est verus status legitimita
tis.Attamen non pōt dici legitime natus nisi ꝑ fictionē:qꝛ na-
tiuitas cōsistit in facto non in iure:⁊ similiter an tunc subesset le
gitimitas:⁊ certū est ꝙ nō posito ꝙ secuta legitimatione retro
fingeret̄ legitimus fuisse:sed testator sensit de vere natis legiti
me nō ficte.l.iij.§.hec verba.cū ibi no.ff.de neg.gest.

¶Breuiter Ja.de are.in sua disputatione quā refert Jo.and.in
addi.Spe.ti.de succes.ab intesta.in fi.videt̄ sentire ꝙ si dixit si
decesserint sine filijs legitimis ⁊ naturalibꝰ ⁊c.intellexerit etiaꝫ
de legitimatis:qꝛ sufficit ꝙ tp̄e mortis eiꝰ cui facta est substitu-
tio filius eius naturaliter cōceptus ⁊ natus reperiat̄ legitimꝰ
qꝛ non dixit sine filijs legitime natis:sed sine filijs legitimis:et
legitimatus est vere legitimus tp̄e mortis si in vita patris fuit
legitimatus ⁊ etiā vere naturalis:ideo tenuit dictus Jaco.legi
timatū excludere substitutū ex presumpta mente testatoris : qꝛ
ex quo ei cōueniunt verba censet̄ etiā mens testatoris cōuenire

l.labeo.in fin.ff.de supel.lega.quā opi.videt̄ seq̇ Jo.an.ibidem
qꝛ cum ea transit ⁊ nō reprobat ⁊ Anto.de bu.in.c.ꝑ venerabilē
qui filij sint legi.Bal.etiā in.d.l.cū acutissimi.⁊.l.eaꝫ quā.C.de
fideicō.videtur idē sentire dum dicit ꝙ statutū disponēs ꝙ fi-
lius masculus legitimus ⁊ naturalis excludit feminā in succes-
sione locū habet in masculo nō legitime nato sed postea legiti-
mato si tp̄e delate successionis reperit̄ legitimatus qꝛ in eo ven
dicant sibi locū verba statuti de masculo legitimo ⁊ naturali cū
sit vere legitimus:ergo ⁊ statuti dispositio sicut ecōuerso vbi de
ficiunt verba ⁊c.l.hos accusare.§.oībus.ff.de accu.Quosdam
vero alios in publica disputatione vidi tenere contrariū ꝙ in-
tentio testatoris dum fuit locutus de filijs legitimis ⁊ naturali
bus censetur fuisse de legitime natis ꝑ.l.fi.⁊ qḋ ibi no. Bal.C.
de his qui veni.eta.impe.Et qꝛ verba debent intelligi in potio
ri significatu.l.j.§.qui in perpetuuꝫ.cum ibi no.ff. si ager vecti.
Quosdaꝫ vero alios vidi probabiliter distinguere. An verba
sint prolata a statuto excludente feminā propter masculū legiti
mum ⁊ naturalem ⁊ debeat restringi:qꝛ est correctiuum iuris cō
munis:⁊ sic ad legitime natū:an a testatore:qꝛ tunc fauorabiliꝰ
pro filijs grauati sunt intelligenda.l.in testamētis.de regu.iur.
cum non tendant in iniuriam substituti qui tractat de lucro.ar.
eius quod no.in.l.si quis a filio.§.si plures.ff.de lega.j.Super
hoc passu pro nunc aliter non determino : quoniam sufficiunt
prius dicta:⁊ in precedenti articulo ad intentionem pauperum
obtinendam. Laus deo.

¶Casus talis est.

¶Jacobus codicillādo reliquit Ognabeno eiꝰ nepoti ⁊ etatis
duorum annorū ⁊ filio Bartholomei fratris vterini dicti Ja-
cobi ducatos centū de quibus ematur ꝑ suos cōmissarios vna
possessio:⁊ ꝙ post mortē dicti Ognabeni dicta possessio perue
niat in dictū Bartholomeū patrē dicti Ognabeni vel in eius
heredes.Et cū dictus Bartholomeus tp̄e dicte dispositiōis ⁊
mortis Jacobi aliū filiū non haberet vel filiā nisi dictū Ogna
benuꝫ:esset aūt dictus Bartholomeus iuuenis discolus immo
deratus ⁊ sepe ebrius post mortē dicti Jacobi testatoris duos
alios filios habuerit:accidit vt mortuo Jacobo dictꝰ Ogna-
benus decessit ⁊ post cū per duos mēses dictus Bartholomeꝰ
vnde cum dicti filij qui eorum bona a bonis paternis separari
intendūt ⁊ vxor dicti Bartholomei de cuiꝰ dote satisfieri vult
cum aliud parū habeat dictus Bartholomeus super dicto re-
licto. Opponitur ꝙ licet Bartholomeus dictum relictum ex
sua persona acceptauerit vel saltim nō repudiauerit : tū illa ver
ba ꝙ dicta possessio perueniat in dictū Bartholomeum vel eiꝰ
heredes inducunt fideicōmissum in filiorum ꝑsonaꝫ mortuo di
cto Bartholomeo:vnde potius bona dictorū filiorum nunc de
bent censeri.Queritur quid iuris.

1 ☞ Testator institués nepotē ex fratre: ⁊ post eius mortē eiꝰ
patrem aut heredes q̄ño censeatur instituisse.

2 Et no.cautelam ad excludendā matreꝫ a dote ꝙ filij adeant he
reditatem patris cum beñ.inuen.⁊ ex ꝑsona eiusdeꝫ repudient
hereditatē:⁊ deinde ipsi ex persona sua accipiāt tanq̄ substitu-
ti in istum casum.

¶Consilium.cccxliiij.

In christi nomine amen.

1 ¶†Substitutio ista facta Ognabeno de Bar
tholomeo eius patre aut de eius heredibꝰ alter-
natiue in dicta possessione post illius mortē sunt
de proprietate verborū sic intelligēda: vcꝫ ꝙ facta fuit de dicto
Bartholomeo si tp̄e mortis Ognabeni vixerit:⁊ si non vixerit
⁊ heredibus ipsius Bartholomei.i.de filijs eius si cōtinget eū
alios filios habere ⁊ eos relinquere: qꝛ circa filios eius osten-
dit testator affectionem habere cum dicto Ognabeno reliquit
⁊ non Bartholomeo:⁊ sic dicta substitutio fuit duplex:qꝛ respe
ctu Ognabeni fuit fideicōmissaria: qꝛ concepta post eius mor
tem ⁊ post quesitum emolumentum.Sed respectu substitutorū
inter se videtur fuisse vulgaris.s.primo de Bartholomeo si ex-
tabit tempore mortis Ognabeni ⁊ si non extabūt filij de ipsis
filijs:qꝛ hec non fuit facta post quesitum emolumentum Bar-
tholomeo:sed ante vel post si non quereretur.iuxta no.ꝑ Bar-
to.in.l.quādiu.ff.de acqui.here.la grande. ⁊ sic videtur ꝙ cū tē
pore mortis Ognabeni dictus Bartholomeus extiterit si ac
ceptauit relictum euanuerit substitutio vulgaris facta de here-
dibus.per.l.post aditam.C.de impube.⁊ alijs substi.⁊ quod no.
in.l.cum sub hac.ff.de condi.⁊ demon.per Bart.post Dy.⁊ per
consequens etiam fideicommissaria facta Ognabeno secūdo
loco.s.de heredibus Bartholomei:⁊ idem si non acceptauit ex
presse si tamen non repudiauit quia transmisit ad eius heredes

cum esset transmissibile: qꝛ dies eius cesserat. per. l. iij. §. si quis
titio. ver. cum quis. ff. de adi. leg. ⁊ sic isti filij habent vt heredes
Bartholomei ⁊ ex transmissione facta per eum ad ipsos tanq̄
heredes non vt filij principaliter substituti cum eoꝛum substitu
tio euanuerit ⁊ per consequens ꝙ de dicta possessiōe quam ha-
bent vt heredes teneantur satisfacere matri eoꝛuȝ pꝛo dote sua
pꝛo qua habebat obligatum Bartholomeū ⁊ eius bona ⁊ etiā
eius heredes.

¶ Sed aduerte qꝛ posito ꝙ ita esset si tamen nō apparet Bar
tholomeum expꝛesse acceptasse trāsmisit ad heredes suos dictū
relictum cum potestate quam ipse habebat. s. acceptandi vel re
2 pudiandi. l. si quis filium. §. j. ff. de acqui. here. † Et ideo dicti fi
lij haberent hoc remedium. vcȝ adirent hereditatem patris eo
rum cum beneficio inuentarij ⁊ postea eam aditaȝ possent repu
diare dictum relictuȝ ex persona patris ⁊ ex transmissione quo
facto deuolueret̄ ad eos ex substitutione vulgari facta de ipsis
in vnum casum. s. si Bartholomeus nō extaret tempoꝛe moꝛtis
Ognabeni. Nam extēditur ad alios casus. s. si extabit ⁊ repu-
diabit vel habere non poterit: hec est em̄ natura vulgaris substi
tutionis vt expꝛesso vno casu veniant omnes. iuxta ea q̄ haben
tur in. l. gallus. §. ⁊ quid si tm̄. de lib. ⁊ posthu. ⁊ sic possent acce-
ptare ex substitutione facta de ipsis. l. si tu ex parte. ff. de acq̇. he
re. ⁊ tunc possunt petere separationem bonoꝛum ⁊ matrem eoꝛū
excludere. Sed si Bartholomeus acceptasset expꝛesse vel taci
te via ista cessaret. ⁊ eodē modo si hereditatē paternā repudias-
set cum tunc deuolueretur ad aliuȝ pꝛoximioꝛem cū eadem po-
testate acceptandi dictum legatū vel repudiandi. iuxta no. in. l.
qui se patris. C. vñ liberi. iuncta. l. defunctus. C. de legi. here. vel
si non reperiretur qui eam vellet: concederetur creditoꝛibus cuȝ
eodem iure: ⁊ sic dicte matri. l. si quis instituatur. cum si. ff. de he-
re. insti. Posset etiam dici ꝙ illa disiunctiua vel ponatur ꝓ con
iunctiua fauoꝛe liberoꝛum dicti Bartholomei ad quos habuit
testatoꝛ affectionem. argu. l. lutius. la secunda. in fi. ff. de her. in-
sti. de reb. dub. si is qui centū. §. j. sȝ si substituisset dicto Ogna
beno dictum Bartholomeum ⁊ eius heredes copulatiue vide
retur substituisse Bartholomeum quousq̧ viueret ⁊ post eius
moꝛtem heredes suos. per no. in. l. gallus. §. j. ff. de lib. ⁊ posthu.
ſm vnum sensum: ⁊ sic vtraq̧ substitutio esset fideicommissaria
⁊ facta dicto Ognabeno. s. pꝛima de Bartholomeo: ⁊ ista tem-
poꝛalis quousq̧ viueret. l. fi. de leg. C. la secunda. de heredibus
eius. s. filijs illa finita ⁊ ista etiam perpetua: pꝛecedens tamen
via clarioꝛ est. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Duo contraxerunt societatem de certis pecunijs ad fenus mu
tuandis: ⁊ factoꝛem vnum ex eis pꝛefixerunt qui multa credita
contraxit. Queritur an ipsi socij vel saltim banchuȝ teneantur
⁊ si ipsi non tenentur an capitale eoꝛum deducere possint ante-
q̄ creditoꝛibus satisfiat.

1 ☞ Utrū institoꝛ ꝑpositus ad mutuandū possit ipse socios ⁊
pꝛeponentes obligare accipiē. pecuniam mutuo.
2 Et an vnus ex socijs possit detrahere soꝛtem suam pꝛincipaleȝ
an vero debeat venire in contributionem cum ceteris credito-
ribus.

¶ Consilium. cccxlv.

In chꝛisti nomine amē.

¶ Uiso puncto supꝛascripto ⁊ etiā quodā alio
cōsilio q̄ plura alia dubia ⁊ q̄sita nō necessaria
foꝛmātur. Uisis etiaȝ duobus cōsilijs redditis
super ipsis resecatis superfluis de tribus tm̄ q̄-
ritur ad pꝛopositum.

¶ † Pꝛimum est an dictus Musetus ⁊ Samuel frater Matha
1 sie teneātur ad debita contracta ꝑ Mathasiā seu ad pecunias
mutuo receptas ꝑ eum. Nam si hoc esset: ⁊ pecunie q̄ reperiunt̄
in bancho nō sufficerent dictis creditoꝛibus deberēt de bonis
eoꝛū soluere vt dicimus de herede non cōficiente inuentariuȝ si
bona hereditaria non sufficiunt. ff. solu. matri. q̄ dotis. C. de iu-
re delibe. l. si te bonis. ⁊. l. fin. §. similiq̧ modo. ⁊. §. si autem hoc
aliquis.

¶ Scdō queritur posito ꝙ ipsi non teneantur vltra vires banchi
an saltim ipsum banchum qd̄ est quoddā quid vniuersale: sicut
hereditas sicut mensa ⁊ peculium. l. cum pater. §. mense. ff. de le-
ga. ij. ⁊ vocatur in iure chalendarium. ff. de leg. iij. l. qui filius. si
cer. pe. l. eius qui in pꝛouinciam. in pꝛin. teneatur vsq̧ ad vires
eius. Nam si hoc esset cum in bancho dicantur remansisse quat
tuoꝛ millia lib. ⁊ debita ascēdere ad septē millia creditoꝛes ca-
perent illa alia quattuoꝛ millia: ⁊ de residuo haberēt damnū si-
cut vides in herede q̇ cōfecit inuentariū. d. l. fi. §. ⁊ si ꝑfatā. C. de
iure delib. Pꝛefatus vero Musetus reciperet solū damnū ꝑ-
ditionis suarū duarū milliū librarū quas posuit in bācho ⁊ nō
vltra: qꝛ vltra vires banchi non tenerentur.

¶ Tertiū dubium erat ꝑsupposito ꝙ nec teneat̄ dictus Muset⁹
ad dicta debita cōtracta ꝑ Mathasiā factoꝛē: nec etiā dictum
banchū. An in eo qd̄ reperit̄ in bancho debeāt dicti creditoꝛes
cōcurrere cū Museto pꝛo rata vt septē creditoꝛib⁹ dicto vero
Museto duo millia: ⁊ sic debeāt fieri de illo nouē partes vt cre
ditoꝛes capiāt septē: Musetus duas. pꝛout in simili habet̄. l. si
q̇s testamēto. §. j. ff. de leg. j. ad trebel. marcellus. in pꝛin. de he-
re. insti. clemēs patronus. de lib. ⁊ posth. si ita scriptū. in ꝑn. An
vero dict⁹ Musetus possit ante partē recipere sua duo millia li
brarū tanq̄ pꝛioꝛ creditoꝛ: ⁊ residuū distribuat̄ inter dictos cre
ditoꝛes ꝓ rata cuiuslibet debiti: pꝛout in sil'i habetur in. l. q̇ cuȝ
plures. ff. de vul. ⁊ pup. ⁊ sic dictus Musetus nullū damnū re-
ciperet sed totū esset dictoꝛū creditoꝛum.

¶ Circa pꝛimū videt̄ dici posse dictū pꝛincipalē Musetū teneri
dictis creditoꝛib⁹ satisfacere insolidū non solū de eo qd̄ habet
in bancho. sed etiā de alijs bonis suis si illud nō sufficit: qꝛ non
pōt negari ꝙ inter ip̄m ⁊ dictū Mathasiā nō fuerit cōtracta so
cietas lucri ⁊ dāni. s. pꝛo quattuoꝛ millib⁹ librarū positis ꝑ eos
cōiter ad exercitiū fenoꝛis ad cōe lucrū. ff. pꝛo socio. cū duobus
§. itē ex facto. ⁊ q̄n exercitiū dicti banchi ⁊ fenoꝛis fuerit cōmis
sum dicto Mathasie: pꝛo cui⁹ laboꝛe ꝑcipiebat de cōi annuatiȝ
ducatos q̇nquaginta: qꝛ parē q̄titatē posuerat id qd̄ Matha
sias merebat̄ pꝛeciū operarū. d. l. cū duobus. §. si in coeunda. ff.
pꝛo socio. ⁊ habet̄ in alio puncto plenioꝛi ⁊ colligunt̄ ista ex par
tita libꝛi dicti Mathasie. Fuit ergo Mathasias institoꝛ so-
cietatis. ff. de instito. l. iij. Sed lege cauet̄ ꝙ q̄n plures exercent
vnā negociationē ⁊ vnū ex eis magr̄m vel institoꝛem ei pꝛepo-
nunt ex cōtractu eius q̇libet ex alijs socijs obligat̄ insolidū. ff.
de exerci. l. si tm̄ plures. post pꝛin. in ver. sed si plures excerceant
vbi vr̄ hoc determinari. ¶ Breuiter istud ꝓcederet q̄n ille con
traxisset ſm mandatū sibi factū vel iuxta mandatū: qꝛ licet non
fuisset expꝛesse mandatū veniebat tm̄ in ꝯñtiam eius qd̄ manda
tuȝ erat alias nō obligat institoꝛ ꝑponentē. ff. de insti. l. q̇cunq̧.
§. non tm̄ oē. de exercito. l. j. §. nō aūt. ⁊. §. igit̄ ꝑsupposito. Sed
iste fuit pꝛepositus pecunijs fenerādis. d. l. q̇cunq̧. post ꝑnc. de
instito. ꝙ aūt reciperet pecunias ad vsuras hoc sibi mādatū nō
fuit expꝛesse ⁊ pꝛincipaliter qd̄ necessariū videbat̄: vt ꝑponentē
obligaret. ff. de insti. l. in eū. in pꝛin. nec etiā tacite ⁊ in cōsequen
tiam eius qd̄ erat mandatū hoc veniebat qꝛ nō erat necessariū
recipere pecunias mutuo vt mandatū sibi factū posset adimple
re: quo casu si fuisset necessariū etiam pꝛeponentē obligarunt. l.
j. §. quid si mutuā. ff. de exercito. nec apparet expꝛesse nec ꝑ con
iecturas dictā pecuniā mutuo receptā fuisse cōuersam in cōem
vel banchi vtilitatē: quo casu etiā pꝛeponēs tenet̄. l. fi. ff. de exer
cito. de neg. gest. l. liberto. in pꝛin. ff. si cer. peta. l. ciuitas. de in rē
verso. per totum. ⁊ sic videtur accepisse malo animo ⁊ consilio
fraudandi pꝛeponentem: ideo pꝛeponens non teneretur ex con
tractibus illius: vt. d. l. j. §. ꝙ si ab initio. ff. de exerci. vbi casus.
⁊ imputent sibi mutuantes ꝙ de potestate ⁊ mandato Matha
sie non exploꝛauerunt. ff. de regulis iuris. l. qui cum alio contra
hit ⁊c.

¶ Quantū ad scdm̄ videtur ꝙ saltim ipsum banchum teneat̄ vs-
q̧ ad vires eius qꝛ dicta mutua facta fuerūt ipsi bancho poti⁹
quam ꝑsonis. ff. de tribu. l. ꝓcuratoꝛis. §. si plures. ibi: si vnusq̄s
q̧ em̄ eoꝛum mereri ⁊c. Sed contrariū r̄ndetur eadē rōne: qꝛ si-
cut non poterat obligare ꝑsonā socij sine mandato expꝛesso vel
tacito: ita nec banchū pꝛo parte pertinēte ad sociū. ff. pꝛo socio.
l. nemo ex socijs. in pꝛin. cū ibi no. in glo. facit. l. j. C. si in cōi eadē
q̧ causa ⁊c.

¶ † Super tertio ⁊ vltimo videt̄ dicendum ꝙ dictus Musetus
nō debeat nec possit ꝑcipere sua duo millia librarū. Sȝ debeat
vna cū alijs creditoꝛibus venire in tributū ⁊ in cōtributionē ꝓ
rata lȝ sit anterioꝛ tꝑe. l. pꝛiuilegia. ff. de pꝛiuile. credi. ⁊ lȝ de sua
pecunia fuerit societas cōtracta ⁊ noīa debitoꝝ ⁊ pignoꝛa feno
ris acquisita. ff. de tribu. l. si ꝓcuratoꝛis. §. si plures. versi. plane.
Dicta namq̧ noīa debitoꝛū ⁊ pignoꝛa q̄ reperiuntur hodie in
bancho vident̄ acquisita Mathasie nō Museto socio: qꝛ non
eodē mō institoꝛ acq̇rit actioneȝ ꝑponenti sicut ip̄m obligat. ff.
de exerci. l. j. §. est aūt. iūcta. l. solutū. §. ꝑ liberā. ff. de pig. ac. C. ꝑ
quas ꝑso. l. j. ⁊ sic de oībus videt̄ iudicandū tanq̄ de bonis pꝛo
pꝛijs Mathasie: in q̇bus oēs creditoꝛes debēt cōcurrere ꝓ ra
ta exceptis pꝛiuilegiatis q̇ ꝑferunt̄ in ꝑsonali actione. ff. de pꝛi-
ui. cre. ꝑ totum. qualis dictus Musetus nō videt̄ esse ex causis
supꝛadictis: nec etiā creditoꝛes deponētes q̇ vsuras recipiebāt
l. hoīem. §. quotiens. ff. depositi.

¶ Breuiter contrarium est dicendum ꝙ immo dictus Musetus
pōt ante oīa deducere de pignoꝛibus ⁊ noībus debitoꝝ reptis
in bancho

in bancho sua duo millia librarum que posuit in societate pdicta:z residuũ dz distribui inter creditores predictos. Eo qz cũ dicta noīa debitoꝝ fuerint acquisita ex contractibus mutui:et mutua facta fuerunt noīe societatis:z sic cōi noīe oīm socioꝛuz cuilibet fuerunt noīa predicta acquisita ꝓ rata:z sic pro dimidia:qz dimidiam pecunie posuerat Musetus fuerunt sibi acqsita.l.certi conditio.§.si nummos.ff.si cer.pe. ¶ Nam est spāle in mutuo ꝙ alteri pōt quis acquirere obligationem z actionē suo noīe numerando z sicut acqrit actionem psonalem ita z hypothecariam sm opi. Bart.qui hoc ibi tenet p.l.ij C.per quas perso.no.acqui.non ergo reputant̄ dicta noīa debitoꝝ z pignora reperta in bancho fore de bonis mathasie z fratris ei⁹ nisi pro dimidia:qz dimidiā tm̄ pecunie posuerunt in societate:pro altera vero dimidia reputantur esse de bonis Museti:cui⁹ nomine posuerunt acquisita ex mutuis factis eius nomine:nō sic reputantur esse de bonis dictoꝝ creditoꝝ:qz eoꝝ noīe non fuerunt facta mutua per mathasiā. Nam illi mutuauerunt mathasie non autē tradiderunt sibi vt alijs mutuaret ad cōe lucrum. Prefatus ergo Musetus potest partem dimidiam dictoꝛuz noīm z pignoꝛum tanꝙ suam vt sic dicam vel ad se pertinentez non ad mathasiam vendicare:z nulla exceptio potest sibi obijci per dictos creditores.l.si filius.z.l.cum fundus.§.seruũ tuum imprudens.ff.si cer.peta.in ver.quo ad peculiares. Cum enim habeat ius in re ꝑfertur dictis creditoribus habentibus tātuz personalem.C.de bo.auto.iudi.pos.l.iiij.C.qui po.in pig. ha.l. cos.ff.de priui.cre.l.si ventri.§.in bonis.ver.si tñ. Et posito qđ dictis creditoꝛibus obligasset bona non esset obligata poꝛtio pertinens ad Musetum:sed solũ pertinens ad mathasiam.C. que res pig.oblig.pos.l.qui filios.in fi.leges ergo in cōtrariũ allegate locũ haberent in actionibus acquisitis ꝑ alios ɔtractus ex quibus non sic alteri ꝑ alterꝝ pōt actio acquiri:etiam si noīe alterius sit celebꝛatus ɔtractus. Sed acquiritur isti institori cōtrahenti quā cedere tenet̄.l.possessio quoqꝫ.§.z si possessio.ff.de acqui.pos. Sed tũc succurritur ei cui cedēda est extra ordinem officio iudicis in defectum cedere debentis si est non soluendo vel abest sed vtili actione in subsidium.d.l.j.§.est aũt de exercito.in fi.z.l.j.§.fi.cum.l.seq.de insti. Et sic haberent locum que supra dixi in casu nostro:cum mathasias sit absens et non soluendo. ¶ Quantum vero ad fratrem mathasie minorem:an ille videatur contraxisse societatem cum fratre et cum Museto:z an possit contra creditores detrahere mille libras tanꝙ pertinentes ad eum de pecunia cōi inter se z fratrē suum nil pro nunc expedit dicere:qz non q̄ritur consilium nisi pro museto:de quo ptz conclusiue ꝙ nec ipse est obligatus dictis creditoribus nec poꝛtio quam hꝫ in bancho:z ꝙ eam pōt ante oīa deducere:residuum remanere dz in questione inter creditores mathasie z fratrem eius. Laus deo.

1 ☞ Qui moꝛatur in domo alicuius:an z qñ debeat habere salarium quando non est promissum.

¶ Consilium.cccxlvj.

In christi nomine amē.

¶ † Ego Paulus de castro vtriusqꝫ iuris doctor suprascriptus. Uiso processu suprascripto dico z consulo partes domini ptātis Biassiani esse in absoluendo dictum Franciscum a petitione dicte Catherine qz dictus Franciscus nunꝙ aliquid promisit eidem: z hec ipsa fatetur respondendo ad scōm caplm. Et vltra hoc probauit dictus Franciscus per duos testes ꝙ dicta Catherina stabat in domo cōi cum fratre: z ad cōes expensas preter z contra voluntatem suam z sic nullũ premium sibi debetur licet aliquas operas impendisset in communem vtilitatem.C.de neg.gest.l.fi. Sed deberet cum sumptibus quos percepit compensari.l.sed z si vir lana.§.fin.z.l. si id quod.§.j.ff.de dona.inter virum z vxo.commo.l.in reb⁹.§. posfunt.z quod no.glo.in.l.si pater non affectu.C.de neg.ge. Nec probauit dicta Catherina ꝙ dictus Franciscus fuit alium famulum vel famulam conducturus:quod erat necessarium ad cōdemnationem etiam si de ipsius conditione nō apparet:al's debuissent opere cum sumptibus compensari z nihil hincinde repeti per predicta iura:al's secus.per ea que no. Cy.C.loca.l.ex cepto.

Laus deo.

1 ☞ Exceptuatio facta in primo contractu non censetur repetita in secundo penitus diuerso z ex interuallo inito.

2 Pecunia soluta per emptorem dz restitui si de cōsensu partis emptio conuertatur in permutationem cum alijs bonis.

3 Et pactum de dando centum singulo anno an tollatur per sequens in quo videntur contrahentes contrariari:z an aliter sit interpretandum.

¶ Consilium.cccxlvij.

In christi nomine amē.

¶ Respondendo per oꝛdinem ad singula dubia vel quesita supra formata in casu. † Dico ad primũ ꝙ dicta exceptuatio tertie partis facta in primo contractu venditionis nō intelligitur repetita in seq̄ti cōtractu ꝑmutationis. ¶ Primo qz factus fuit secundus ex interuallo post primũ.C.de vsur.l. per retentionem.vbi casus:insti.de re.diui.§.item lapilli.cũ ibi.no. per gl.ꝑ zqđ no. Bar.in.l.pretor.§.eritqꝫ dña.vi bo.rap. z.l.j. in princ.ff.de publi. ¶ Scđo qz est dispositio penitus diuersa a prima z eque principalis.vt idem Bar.no.in.l.si ita stipulatus.§.grisogonus.ff.de ver.obli. ¶ Tertio qz per istum scđm contractũ tollitur z nouatur primus voluntarie:z ista exceptio inerat primo ex dispositione contrahentiũ:z tendebat in preiudicium primi emptoꝛis.ff.de noua.si creditoꝛ.z.l.nouatione. et l.emptoꝛ.z.l.aliam.cum ibi plene no.per Bart. ¶ Quarto qz dicta exceptio non respicit actum psone sed ipsam dispositionem.ff.de contraheu.emp.qui fundũ.de ver.obli.si ita quis. in prin.z per Bar.in.d.§.grisogonus. ¶ Quinto qz verba permutationis repetitiones excludunt dũ dicunt ꝙ ꝑmutat dicta bona in oībus z per oīa ꝓut ea possidebat pater suus:ſꝫ in possessione patris sui nihil excipiebatur qz oīa possidebat: igitur zc.de iure codi.l.j.§.furiosus.ibi cum per oīa z in oībus zc.de leg.j.l.j.insti.qui.mo.ius pa.pot.sol.§.pariter.iuncta.l.asse toto.ff.de here.insti.in ratione sui.

2 ¶ † Ad scđm respondeo ꝙ dicta dña Samaritana pōt repetere quantitates solutas per eam creditoribus dicti dñi Federici per conditionem sine cā:qz soluit ex cā venditionis sibi facte:a qua de consensu partium fuit recessum:z sic habetur pro non facta:postꝙ in ea non perseuerauerunt:vnde cā ꝑpter quā datum fuit redacta est ad non cām.ff.de condi.indeb.l.eleganter.§.penul.C.de transac.l.diuersa. Item fuit soluta dicta pecunia ꝑ precio vel parte precij bonoꝝ venditoꝝ:sed nunc loco ꝑcij dictus dominus Federicus habet bona domine Samaritane permutata cum eo:z sic haberet rem z precium si dictā pecuniam non restitueret qđ esse non dz:igitur restituat pecuniaz ff.de condi.sine cā.l.si fullo.vbi casus de pigno.actio.l. eleganter.§.qui reprobos.in fi.de solu.si cũ auꝝ.in fi.de fideic.liber.l. gñal'r.§.si quis alienũ. post medium.ibi. si legatum refundere sit paratus zc.z quod no. Barto.C.de his que pene noīe.l.j.in xiiij.q.vnde non tenetur dña Samaritana tradere sua bona ꝑmutata nisi prius habeat pecuniam predictam per dicta iura. z per.l.si non soꝛtem.§.si centum.de condict.indebi.nec potest dici cancellata ista obligatio cum tunc inciperet oꝛiri:sed cancellatio restringit̄ ad precedentes obligationes.ar.ff.de vsur. si titio cum moꝛietur in rōne sui.

¶ Ad tertium r̄ñdetur ꝙ dicta dña Samaritana non incidit in penam cōtractus ex eo ꝙ dicatur ipsam nō seruasse promissa si dictus Federicus non seruauit tradendo bona que prius vendiderat sine quacunqꝫ exceptione sed integraliter prout debebat sm qđ supra in primo articulo fuit ostensum:qz in omni ꝓmissione pene q̄ fit in contractu vltro citroqꝫ obligatoꝛio subintelligitur tacita conditio si pars seruabit promissa: al's non committitur etiam elapsu tempoꝛis in promissione appositi: saltim cum effectu.l.quero.§.inter locatoꝛem.ff.loca.vbi casus z.l.fi.§.fi.qñ lꝫ ab emptione discedere.frustra em̄ petit debituz qui qđ dz non impendit.vt in regula iuris.z qđ habetur in tex. z glo.in.l.ediles.§.fi.ff.de edil.edi.non enim fuit in moꝛa cōstituta dicta dña non impleto sibi contractu ad plenum cum esset tuta exceptione.l.iul.§.offerri.ff.de act.emp.l.pupillus.de ver. ob.igitur zc.l.lecta.§.sed cum foꝛtis.ff.si cer.peta.

¶ Ad quartum clarum est ꝙ promissio de soluendo centum vnuz ducatos in quinqꝫ annis intelligitur annuatim.i.singulis annis dictoꝝ.v.annoꝝ:ita ꝙ in fi.v.annoꝝ sunt quingenti quīqꝫ ducati:vt ptz ex inferioꝛibus particulis instr̄i dicentibus hoc clare per quas declaratur precedens particula.l.si seruus plurium.§.fi.ff.de leg.j.z.l.cum pater.§.cum imperfecta.ff.de pet. herc.l.vtrum. Et hec petant in instr̄o permutationis.in versi.z si dicta dña Samaritana non dabit ducatos centum vnum singulo anno dictoꝛum.v.annoꝛum zc.

3 ¶ † Ad quintum dico quod dictum pactum de dando centuz vnum ducat.singulis annis non redditur vsurarium ratione alterius pacti.s.ꝙ possessiones ille de villa malline debeant statim emi:z statim ꝙ sint empte intelligantur date dicto domino Federico.quia illud intelligitur quo ad dominium z proprietatem non quo ad fructus durante quinquennio:cum in superioꝛibus actum fuerit quod dicta domina durante quinquennio deberet retinere dictos fructus z pro eis daret centum vnũ

ducatos in anno: al's fuissent sibiipsi contrarie quod nõ est dicendum. iuxta no. per Cy. C. de iur. et fac. igno. cum falsi. in fi. et p Bar. in. l. fi. §. idem quesijt. ff. de condi. inde. Et posito q intelligeretur vt intelligerentur date pleno iure etiam quo ad vsum fructum: et sic videretur recessum a precedente pacto. per. l. pacta nouissima. C. de pac. vel saltim censeretur pactum precedens per sequens restrictum. s. vt durante quinquennio dicta domina Samaritana retineret fructus. s. nisi dicte possessiões emerentur et traderentur dicto do. Federico vel pro traditis haberentur: quia tunc sint eiusdem domini Federici. Nam dico q tunc ita intelligendo ipsis emptis cessaret pactum de dãdo centum vnum ducatos in anno: quia cessaret causa propter quam dabantur. s. quia carebat fructibus. argumen. d. l. si fullo. ff. de cõdi. sine cã. nullo ergo casu dictus do. Federicus reperiri poterat habere fructus et precium eorum quod fecit querentem dubitare super hoc: sed ex alio videtur dictum pactum de dando centum vnum ducatos in anno continere vsuram: quia dãd: erãt pro fructibus dictarum possessionum dandarum per dictã dominam Samaritanam que date non fuerunt: et tamen dicti fructus non ascendebant vltra valorem. lx. vel circa vt ex pacto societatis postea facte deprehenditur: vnde vsque ad valorẽ dictorum fructuum potuerunt vsure promitti: quia non vt vsure sed vt interesse promittuntur: cum ipse dominus Federicus possessiones de la selua quas debebat dare dedisset et quas recipere debebat non recipiebat. iuxta not. C. de vsur. l. ij. de ac. emp. curabit. ff. eo. tit. iul. §. ibidem. pro socio. l. socium qui in eo. quatenus vero dicta summa centum vnius ducati transcendit valorẽ fructuum petet vt lucrum non vt interesse: et sic non licite de iure canonico. vt no. in. d. ll. s. allegatis. ¶ Super alijs dubijs s. formatis nihil pro nunc dico: quia pars non curauit: et quia per dñm consulentem superiorem satis scriptum est.

1 ¶ Quomodo intelligatur statutum q non extantibus cõibus filijs maritus succedat vxori intestate.
2 Et de intellectu. l. hac edictali. C. de secun. nup. nu. 2.
3 Inuehit etiam Pau. acriter in vitricum qui fecerat mori vxorem pro habenda dote et consulit arbitris vt omnia bona filio primi matrimonij ascribant.

¶ Consilium. cccxlviij.

IN christi noĩe amen.

¶ Uiso casu: allegationibus in eo factis et etiã suprascriptis ipsisque ponderatis videtur posse dici q scđa sñia lata partim pro filio primi matrimonij partim pro secũdo non fuerit bene lata. † Sed q debuit fieri vel in totum pro filio vel in totum pro marito: quia statutum qđ vir succedat vxori intestate non extantibus cõibus liberis vel restringitur ad primum maritum seu ad scđm non extantibus liberis ex primo: put dr in suprascriptis alleg. et tunc non extitisset casus in quo per formam dicti statuti vir vocatur: cũ iste sit secundus vir et extat filius ex primo: et sic ad illũ pertineret tota ista hereditas de iure cõi non obstãte dicto statuto quod casu isto non loquitur: aut dictum statutum generaliter dz intelligi prout iacet et sine subauditu: et sic tam in secundo marito q in primo et tam quando non extant liberi q etiam qñ extant vt sic aliquid operetur illa verba sine cõibus liberis etc. et illud verbum et in totum etc. positum in statuto: et tunc voluit et potuit derogare. l. hac edictali. quia est mere iuris positiui etiã quo ad legitimam debitam iure nature quã statutum potest tollere fm cõem et veram opi. de qua per Dy. in regula indultum. lib. vj. et per Cy. C. de nup. l. sancimus. et per Bar. in. l. titio centum. §. titio genero. de condi. et demon. Dictum aũt statutum fm dictũ intellectum et vim verborum predictorum non potest se cõpati cum dispositione. d. l. hac edictali. que vult haberi pro non dato: quatenus datum est fm dispositionem eius: sed statutum istud vult q succedat vir in totum: quod est intelligendum cum effectu. argu. l. j. in fi. qđ quisque iuris. et sic voluit preiudicare filijs primi matrimonij: sed fm primum intellectum non sed dũtaxat alijs venientibus ab intestato quibus voluit preferri maritum contra dispositionem iuris cõis quod vocat eum illis deficientibus. vt in ti. vnde vir et vxor. ff. et. C. Censetur ergo derogatũ dicte legi fm intellectum. c. j. de consti. li. vj. ¶ Sed in contrariũ pro sustentatione dicte sententie secunde facit quia dictus secundus maritus non debet esse melioris conditionis veniẽdo ab intestato et ex forma dicti statuti et sic contra dispositionẽ iuris cõis et preter voluntatem expressam dicte vxoris: qđ esset si veniret ex testõ et fm voluntatem vxoris: et sic de iure cõi sed potius deterioris. arg. ff. ad. l. fal. l. titia. cum ibi no. de leg. ij. titia seyo texeram. circa fi. de vulg. et pup. si filius qui patri. ver. presertim et quod no. Bar. in. l. pater filiũ. ff. de inoffi. testa. sed si ista vxor instituisset istum maritum scđm insolidum sine dubio locus bz l. hac edictali. quia filius primi matrimonij auferret sibi dimidiã hereditatis in illa. l. circa pri. in illis verbis testamẽto siue scriptura vel codicillis hereditatis vel iure etc. ergo et multo fortius in casu nostro in quo minus iuris habet vel in quo ius suũ est magis dubium cum statutum predictum possit intelligi fm primum intellectum fm quem ad nihil esset vocatus maritus: quia non dz esse melioris conditionis in casu dubio quã esset in casu certo. ff. de condi. indebi. l. iulia. verum debitorem. et per bar. post prin. de libe. cau. l. ordinata. l. si is qui. quibus ad liber. proclama. non licet. l. iij. de inoffi. testa. qui de inofficioso. in fi. dy. in. c. nullus pluribus. Et si dicatur diuersa est ratio: quia dicta domina si dictum maritum instituisset non potuisset derogare dispositioni. l. hac edictali. Sed statutum predictum bene potuit. iuxta no. per Bal. in. l. ea lege. C. de condi. ob causam. Respondetur q saltim potuit prouidere ne in statutum incideret faciendo testamentum antequam nuberet postquam nubere disponebat. arg. in auten. de mona. §. illud. et faciendo ne bona sua peruenirent ad illum qui per. l. erat prohibitus. l. codicillis. §. matre. ff. de leg. ij. per quem disputatum fuit et cõiter tenetur statutum Florentinum quo cauetur vt vir lucretur dotem totã vxoris premortue non habet locum quando extant liberi ex primo matrimonio: quia non debuit dare plus in dotem quam vni ex liberis primi matrimonij reliquerit: et si fecit contrarium ab ipso principio resecatur datio ipso iure. arg. l. plauti⁹. et. l. linea margaritarum. ff. ad. l. fal. quia censentur dicti liberi fraudati potius ab ea quam a statuto cum potuerit prouidere ne a statuto fraudaretur. argumen. d. §. matre. ¶ Preterea posito q dictũ statutum intelligeretur secundo modo. s. etiam in secundo viro et etiam extantibus liberis ex primo non: propterea videret correcta. l. hac edictali. quia statutum loquitur in successione intestati quam aufert filijs primi matrimonij et tribuit secũdo viro cõtra dispositionem iuris communis. C. ad orficia. per totũ. in auten. de heredi. que ab intesta. §. j. C. de suis et legiti. auten. in successione: sufficit ergo q hoc operetur contra ius commune. Remedium vero legis hac edictali: non est remedium vniuersalis successionis sed ablationis lucri a secundo viro: quaten⁹ plus sibi datum est etiam titulo singulari q filijs primi. Certe per dictum statutum tale remedium non est sublatum filijs primi matrimonij quominus si volunt possint eo vti contra secundum maritum existentem heredem virtute dicti statuti: quia cum sint iura diuersa competentia filijs primi matrimonij ex diuersis legibus et diuersis modis sublato vno remanet alterum sibi non connexum. ff. de serui. verba. predio. si domus. de aqua plu. arcen. si prius. in princi. Sufficit enim q dictum statutũ disponens contra ius commune operetur in vno. s. in iure succedendi ab intestato: cui verba statuti conueniunt absque eo qđ operetur et corrigat ius commune in alio ad quod verba ei⁹ nõ adaptantur. l. si quando. in princip. C. de inoffi. testamen. et qđ not. in. l. frater a fratre. ff. de condi. indebi. in. ij. glo. magna. circa medium ibi: et his finibus contenta etc. Quid enim si filius primi matrimonij non vult vti beneficio. l. hac edictali. Nam remanebit successio penes virum secundum ac si ille non extaret. l. ij. §. si sint. ff. ad tertul. et sic satis operatum fuerit statutum predictũ absque correctione dicte. l. sicut videmus in emphiteota nõ soluente canonem propter quod cadit a iure suo. l. si dominus vult sibi auferre non aliter. C. de iure emphi. l. ij. in verbo volenti. Statutũ ergo predictum non corrigit illam. l. hac edictali. sed recipit ab eo moderationem. l. nam et posteriores. ff. de leg. et supra prudenter fuit allegatum. Sic ergo bene videtur pronunciatum per iudicem appellationis. Nam q filius debeat habere ante omnia legitimam et q residuum diuidatur. sentit glo. expresse in. §. optime. in auten. de nup. et Barto. expresse in l. prima. C. de inoffi. do. et Bal. in. l. hac edictali. qui dicit se ita 3 consuluisse: licet quidam contra senserunt. † Sed a predictis non est recedendum in iudicando maxime in casu nostro in quo est filius iste adiuuandus contra iniquum vitricum qui fm ea que dicunt testes quibus magna fides adhibenda videtur: quia dicunt verisimilia: fecit vxorem suam mori pro habendo bona sua: torquendo eam ita impudenter vt testes dicunt et minãdo: et non permittendo eã visitari in sua infirmitate: et in extremo: quẽ do datum et prohibendo eam testari. Miser homo qui habendo bona temporalia et caduca perdidit animam et fidem debe rent armari iura gladio vltore maxime cum sit legum professor et tam turpiter commisit in legem et contra suam professionem fecit de quo verecundior ratione gradus: et emulor cũ dei emulatione. Et dico et suadeo arbitratoribus qui possunt rigorem iuris omittere: et secundum veritatem iudicare q visis testibus omnia dicta bona adiudicent filio primi matrimonij: et nil dimittent

mittent dicto secundo viro leguꝫ dolori sit quicunqꝫ vult:quia contra deum ꝛ iustitiam ꝛ veritatem ꝛ contra voluntatem dicte dn̄e:ꝛ in ꝑiudiciū anime sue dicta bona vel aliquid eorū habere:lucrum enim querit in bursa ꝛ damnuꝫ in conscientia: cepit vestem ꝛ perdidit fidem:miser homo nonne timet iram dei ꝛ iudicium eius cui nihil occultum. Laus deo.

An consuetudo que est Venetijs quod Veneti possint libere vendere bona immobilia absqꝫ quod propinqui possint offerre extendatur ad Triuisanos ꝛ alia loca extra confines Venetiarum.

Consilium.cccxlix.

In christi nomine amē.

†Consuetudo venetorum que allegat̄ contra istam dominam Helenam offerentem sine dubio nihil facit ad propositum contra eam: qꝛ ꝓm quod apparet ex dictis illorum qui testificā tur super ea ꝛ habentur in processu:loquit̄ quādo Veneti vendunt bona stabilia que habentur extra ꝯfines Venetiarum:sed in casu nostro venditores eius mansi vel rei que petitur non fuerunt Veneti sed de Triuisano qui non habebāt hanc prerogatiuam vt libere possent vendere cum talis consuetudo vigens Venetijs in personis Venetoꝝ se non extendat ad personas alioꝝ tanq̄ personalis.iuxta ea que no.ꝑ doc.in.l.si non spāli.C.de testa.ff.solu.mat.l.qꝛ personale.Nec insuper est dicendum q̄ talis consuetudo que habilitat Venetos ad vendendum talia bona libere eos inhabilitet ad acquirendum ꝛ ad offerendum cum venduntur per alios q̄ per venetos si sunt illorum attinentes:qꝛ sic sequeretur q̄ inducta in fauorem Venetorum retorquerentur in odium contra.l.quod fauore.de leg.C.Et qd̄ Veneti essent in terris eis suppositis deterioris conditionis q̄ eorum subditi in acquirendo ꝛ offerendo:ꝛ quod haberentur pro forensibus qd̄ est expresse cōtra litteras ꝛ deliberationes seu decreta ducalia.Nec ob.q̄ ꝑ equalitate seruanda sicut venditiones facte a Venetis de talibꝰ bonis non possunt ab alijs expugnari offerendo ratione propinquitatis:ita deberet esse ecōuerso q̄ ipsi non possent expugnare venditiones que fierent per alios q̄ per Venetos.Nā longe diuersa ratio qꝛ venditiones que fiunt per Venetos de talibus bonis sunt inexpugnabiles ratione consuetudinis vigē tis Venetijs in eorum ciuibus que eos habilitat vbicunqꝫ ipsi vendant siue Venetijs existentes siue extra Venetias qꝛ concernit personas eorū ratione ciuilitatis que sequitur eos quocunqꝫ vadant ꝛ inhabilitat omnes tam Venetos q̄ alios ab expugnando ratiōe propinquitatis.Consuetudo ergo illa venetorum seruanda est in terris eorum quo ad personas vendē tium si sunt Veneti:ꝛ quo ad personas expugnare volentium siue sint Veneti siue non.ff.de legi.l.de quibus.ꝛ qd̄ no.in.l. ex ea parte.ff.de postu.Et si dicatur verum esset si in locis nō esset contraria consuetudo vel statutum.Respondetur q̄ consuetudo vel statutum alioꝝ locoꝝ generaliter loquitur.Sed cōsuetudo vigens Venetijs loquitur spāliter in personis Venetoruꝫ ꝛ sic in illis vincit ꝛ derogat generali vt in regula generi ꝑ speciem.extra de rescrip.c.j.Preterea aduertendum subtilius qd̄ cum Venetijs vigeat eadem consuetudo de offerendo ratione propinquitatis voluerunt Veneti eam restringere ad bona q̄ sunt Venetijs vel in confines ꝛ q̄ non extendatur ad illa que sunt extra confines qui ergo vellet impugnare venditionē factam per Venetuꝫ de dictis bonis virtute consuetudinis vigē tis Venetijs q̄ propinqui possent offerre nō posset:qꝛ illa cōsuetudo per Venetosmet restringitur ad bona situata Venetijs vel infra confines sed qui vult eam impugnare ratione cōsuetudinis vigentis in loco vbi sunt bona prout est in casu nostro qꝛ ista dn̄a Helena non fundat se in ꝯsuetudine venetoꝝ re stricta ad dicta bona sed in consuetudine vigente Triuisij vel in Triuisano q̄ non est restricta immo viget in bonis sitis i triuisano vt omnes exceptis forensibus admittantur ꝛ Veneti non reputantur forenses ꝛ dummodo venditio non fiat ꝑ Venetum:prout est in casu nostro per hoc apparet nō obstare sententiam diffinitiuam que in contrarium adducitur qꝛ illa fuit lata super venditione facta per Venetum sed ista non sic.Iteꝫ non ob.exceptio facta de Venetis in statuto sub rubrica qd̄ in possessione translata qꝛ locum habet solum in duobus casibus expressis in statuto.s.cum possessio transfertur iure liuelli vl̄ iure donationis qd̄ hic non est ideo concludo predicta que cōtra predictam dominam Helenam allegantur sibi non nocere quo minus potuerit offerre. Laus deo.

Casus talis est.

Christophorus accusat Mattheum ꝛ eum petit condemnari pro eo q̄ cum.xxix.bobus pauit ꝛ damnum dedit in eius prato in lib.xix.ꝓm formam statuti de damno dato lite contestata altera parte inuita corrigit siue emendat libellum qꝛ vbi primo dixit q̄ Mattheus dedit damnum modo dicit q̄ Iacobus filiusfa.ipsius Matthei dedit ꝛ petit pur ꝯdēnari Mattheum vigore statutoꝝ duoꝝ quoꝝ copia transmittitur.

Item probatur q̄ practicatum est ꝛ intellectum statutum qd̄ incipit.si famulus ꝛc.q̄ filio aut famulo dante damnum pater et dn̄s condēnati sunt.Modo queritur an dicta emēdatio fieri potuerit:ꝛ an Mattheus recte ab inepta petitione tali absolutus sit ꝛ Christophorus in expensis condemnandus.

Statuimus q̄ si famulus vel filius alicuius habitans cum patre fuerit repertus siue bestie alicuius facere contra ꝑdicta qd̄ pater siue dominus cuius sunt bestie teneatur ad cōdemnationes prout ipsemet fuerit repertus.

Si boues vel equi vel alia animalia de die intrauerint vineaꝫ vel clausuram seu ortum alterius:dominus siue possessor animalium pro qualibet bestia soldos viginti soluat cōi.si v̄o de nocte.xl.ꝛ in vtroqꝫ casu emendat damnum.

Qui petit quēpiam condemnari tanq̄ damnum dederit potest post litem contest.declarare q̄ non ipse sed eius filiꝰ dā num dedit:ꝛ ꝓcedit libellus qꝛ non est emendatio actionis sed declaratio verbi obscuri.

Consilium.cccl.

In christi nomine amē.

†Dicta emendatio fieri potuit post litem contestatam:qꝛ potius ꝑtinuit ad declarationem verbi obscuri vel dubij q̄ ad substātiam vel variationem actionis intentate:qꝛ per eaꝫ non variabatur actio nec condemnatio:sed declarabantur illa verba damnum dedit.posita in libello accusatorio. Poterant enim dupliciter intelligi.s.per seipsum ꝛ sic vere.Item ꝑ aliuꝫ ꝛ sic ficte.l.j.in prin.ꝛ.§.deiecisse.ff.de vi ꝛ vi arma. Et vtereqꝫ istorum modorum comprehendebat̄ sub illis verbis damnum dedit ꝛc.Nunc per istā emendationem declarauit q̄ dedit dā num predictum non per se sed per filium:cuius factū statutum supradictum reputat fore factum patris:quia vult patreꝫ teneri perinde ac si ipsemet dedisset vel repertus fuisset dare. facit l.fi.C.de impuber.ꝛ ali.sub.ꝛ.l.j.in prin.in verbo familia. ff. de publica.vbi factum familie reputatur factum ꝓpriuꝫ.Cōstat autem q̄ talis emendatio pertinens ad declarationem verbi dubij potest fieri q̄ncunqꝫ lite pendente vsqꝫ ad s̄niam exclusiue ꝓm Barto.qui ita no.in.l.edita.C.de eden.in primo artic. de emendatione in fi.per.l.si quis intentione ambigua.ff.de iudi.maxime quando per eam non augetur vel minuitur condēnatio sicut est in casu nostro.Nam idem videtur si augeretur si tamen actio vel ius agendi non variaretur sed quedam qualitas.l.in delictis.§.si detracta.ff.de noxa.ꝛ per Bart.in.l.palle. non ergo debuit prefatus Mattheus absolui propter ineptā actionem intentatam:sed per dictam declarationem apparuit qualiter accusans intellexit illa verba damnum dedit ꝛc. et sic quod intentauit actionem seu conditioneꝫ orientem ex statuto supra relato.s.statuimus quod filius ꝛc.q̄ declaratio trahebat̄ retro ad diem dati libelli.l.heredes palam.§.sed si moraꝫ.ff.de testa.l.adeo.§.cum quis.in fi.ff.de acqui.reꝝ domi.ꝛ sic apparet q̄ non intentauit actionem ineptam sed aptam.Non enim se restrinxit q̄ damnum dedit per seipsum:sed simpl'r q̄ dānuꝫ dedit:qd̄ poterat intelligi dupl'r vt dixi:sed qualiter ipse intellexit patuit ex sequenti declaratione. Laus deo.

Casus talis est.

Viget statutum in ciuitate Padue conditum in.M.cccxx.q̄ cauetur vt agnati masculi ꝛ mulieres per lineam masculin. descendentes possunt quandocunqꝫ rem per vnum ex agnatis vē ditam auocare restituto precio ꝛ seruata gradus prerogatiua. Postea in.M.ccccxxx.emanauit reformatio ducalis ad illud statutum per quam declarat̄.Respondemus q̄ de statuto de presentatione propinquorum ꝛ carentium obseruetur consuetudo solita:cum hoc quod absentes a districtu Padue ꝛ hi q̄bus per ignorantiam non fuisset factum cognitum habeāt terminum vnius anni ad presentandum.

Modo in.M.ccccxxxiiij.dn̄s Karolus vēdidit vberto certum pasculum qd̄ tenuit per quattuor annos:vna dn̄a agnata dicti Karoli vult p̄ntare pciū ꝛ auocare pasculū vigore statuti qd̄ dicit q̄ncūqꝫ nisi fuerit sibi facta notificatio q̄ dicte dn̄e facta non fuit:ex aduerso Vbertus se defendit vigore reformationis ducalis:ꝛ dicit q̄ ex quo ipsa dn̄a fuit p̄ns sciuit dictuꝫ pasculū fore venditum dicto Vberto ꝛ tenuit ꝑ quattuor annos non pōt amplius p̄ntare:immo si solum per annum tacuisset.Queritur quid iuris pro parte dicti Vberti.

Consilium. cccli.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Prefata reformatio ducalis dꝫ aliqd opa ri ne videatur fuisse facta ludibrio. C. de bo. q lib. l. fi. §. non aūt filio. de cura. furio. l. cū alijs. in fi. ⁊ in. c. cōmissa. §. ij. de ele. li. vj. Sed frustratoria ⁊ ludibrio foret si illi qui fuerunt absentes vel qbus ꝑ ignorantiā non fuisset factum cognitum admitterent̄ post annū. Nā ad qd ꝓfigeret terminum vnius anni talibus ad ꝓntandū si lapsus anni eos nō excluderet. no. gl. in. l. j. §. cum dꝛ. ff. si cui plusꝗ ꝑ. l. fal. ⁊. l. iij. §. diuus. de iure fisci. fac. l. si legatario. §. fi. ff. de fideicō. li. ⁊. l. iiij. §. fi. e. ti. l. a quo. in fi. de dam. infec. qd̄ no. Inno. in. c. cuꝫ in tua qui matri. accu. pos. ⁊ Bar. in. l. aristo. de iure deliber. ¶ Corrigit ergo dicta reformatio ducalis statutum predictū inquātum admittebat illos quibus non erat notum factum qñcunqꝫ venirent siue sciuerint siue ignorauerint venditionem factaꝫ vt non admittantur nisi vsqꝫ ad annum quod est intelligenduꝫ. s. a tempore scientie. ff. de calum. l. annus. ⁊ quod no. Bar. in. l. genero. ff. de his qui not. infa. Et sic concluditur prefatam dominam volentem offerre non debere audiri si sciuit ⁊ tacuit ꝑ annum. Nam qd̄ certo tempore permittitur: postea tacite ꝓhibetur. l. statu liberum. §. stichum. ff. de leg. ij. l. j. §. si mulier. ff. de libe. agno. Laus deo.

ADDitio

a ¶ Non facit fidē. Aduerte tñ ꝙ lꝫ testimoniū vni⁹ regulariter nō probet vt habet̄ ī c. veniēs ⁊. c. lꝫ vniuersis. d̄ testi. l. vbi nster⁹ ff. e. tñ si testis solus ꝓduct⁹ ab eo ꝯtra quē fuerat corruptus pecunia ne testimoniū diceret contra corrūpentē eū hoc deponat plene probat. istud fuit sing. dictū Bal. ī. c. j. in. ij. col. si de inue. inter do. ⁊ vas. lis ori. ī vsi. feu. qd̄ dictū ꝓvalde no. refert ⁊ sequit̄ Fely. in. c. lꝫ cāꝫ in nono no. de ꝓbat. et similiter refert ⁊ seq̄tur Hyp. marsil. singul. cxij. inci. in ore duorum.

1 ☞ Utrum ex nuda conuentione duorum fratrum dicentiuꝫ adinuicem ꝙ volunt habere deinceps omnia bona communia tam acquisita ꝗ acquirenda per talia verba contrahatur societas. nu. 2. 3. ⁊. 4.

2 Societas est contractus noīatus ⁊ bonefidei q̄ solo consensu cōtrahitur ⁊ ꝓducit actionem ꝓ socio: ⁊ qñ ex eo dñium sine traditione transferatur.

3 Testis vnus an probet: ⁊ vide in apostil.

4 Pactum nudum an producat actionem.

5 Et quid si filij essent substituti an vnus ex istis fratribus ꝑ talem conuentionem preiudicet.

Consilium. ccclij.

In christi noīe amen.

1 ¶ † Uisis attestationibus receptis inter ser Joannē ⁊ ser Franciscum de strasoldo fratres ꝑ quendā notarium de cōsensu partium asserentium se velle eas valere in iudicio ⁊ extra ac si i iudicio fuissent recepte: dubitatur de ipsaꝝ importantia: ⁊ an virtute ipsarū possit ip̄e ser Franciscus petere partē oīm bonoꝝ q̄ tenent̄ ꝑ ser Joannem. maxime illoꝝ q̄ fuerunt ser Hectoris in q̄bus ipse ser Joānes ⁊ eius heredes seu filij fuerunt instituti nō aūt ser Franciscus ⁊ videt̄ ꝙ nō: qꝛ dicti testes nō ꝓbant aliquā ꝯuentionē solēnē ⁊ obligatoriā sed simplicē ⁊ nudam. iuxta no. in. l. j. C. de vsur. ꝑ glo. ⁊ doc. que non sufficit ad agendū: ⁊ sic nō hꝫ effectū nō secuta traditione. ff. de pac. l. diuisionis placitum. vbi videtur eē casus. ⁊. l. iurisgentium. §. igitur nuda. Etiā si diceret̄ contineꝛe contractum innoīatum. s. do vt non facias ꝓpter conditionē appositam quod quousqꝫ staret absens nihil posset petere vel de domo extrahere ⁊ offerre se paratū velle obseruare et cauere de obseruando pactum illud negatiuum seu conditionem. per glo. que est in. d. l. iurisgentium. circa prin. q̄ incipit. ideꝫ in alijs. in fi. ⁊. C. de pac. l. j. in fi. magne glo. Maxime qꝛ cū dict⁹ ser Joā. non fuerit solus institutus sed vna cū filijs suis copulatiue qꝛ cum intelligantur instituti ordine successiuo: ſm ea q̄ leguntur ⁊ no. in. l. gallus. §. j. ff. de libe. ⁊ posth. dicta bona videtur subiacere restitutioni post mortē ser Joannis. s. fiēde filijs eius. arg. in. l. peto. §. fratre. ff. de leg. ij. Et sic nō potuit ser Joānes alienare dimidiam in preiudiciū filioꝝ suoꝝ ad quos post mortem eius bona predicta debebāt ꝑuenire. C. cōia de leg. l. fina. ⁊ autē. res que. ¶ Sed in cōtrarium videt̄ veritas. Nam ſm ea q̄ deponit secundus testis illa conuentio non fuit nuda qꝛ fuit quedam societas oīm bonoꝝ ꝑñtiuꝫ ⁊ futuroꝝ: dicit eñ qd̄ Joannes dixit ser Fran. ꝙ siue ser Franciscus foueret iustitiam in petendo quod petebat siue non intentio ipsi⁹ ser Joānis erat cōicare fratri suo omnia bona tam predicta que fuerant ser Hectoris ꝗ alia quecunqꝫ: ⁊ tam quesita ꝗ in futurū per ipsum querenda. Et illud idem postea dixit ser Franci. eidem ser Joanni: ⁊ sic omnia bona que tunc habebant censent̄ statim effecta communia ⁊ dominiuꝫ translatum absqꝫ alia tra

2 ditione. ff. pro soc. l. j. §. fi. cum. l. seq. † Societas autem nō est conuentio nuda sed vestita: quia est contractus nominatus et bonefidei qui solo consensu contrahitur ⁊ parit actionem pro socio. vt in toto ti. ff. pro socio: immo plus est in hoc ꝯtractu qñ fit de omnibus bonis vniuersaliter transfertur ex eo dominiū sine traditione. vt. d. §. fi. quod in alijs non est. vt no. in. l. j. ff. ꝓ dote. per glo. ⁊ Bar. Et si dicatur hic non est nisi vnus testis q̄ sic generaliter loquitur de bonis quibuscunqꝫ tam presentib⁹ ꝗ futuris. Nam alter non dicit nisi de bonis que fuerunt ser

3 Hectoris. † Et constat ꝙ vnus testis quantuncūqꝫ magne au

a toritatis non facit fidem [a]. l. iurisiurandi. C. de testi. respōdetur ꝙ alter non fuit de hoc interrogatus: ⁊ dicitur mihi ꝙ si interrogabitur illud idem dicet quod dixit alter. Posset etiam deferri iuramentum in defectum ꝓbationis ex qualitate ꝑsonaꝝ ⁊ rerum si iudici videbitur. Potissime qꝛ dictus Fran. est miles: qui tempore adepte militie prestat iuramentum vt dicitur de non petendo rem iniustā ⁊ de non asserendo rem falsam: ⁊ qꝛ est frater ser Joan. vnde resultat presumptio pro eo vt sibi potius sit deferendum. iuxta no. in. l. admonendi. ff. de iureiur an.

4 ¶ † Preterea de iure cano. quod est seruandum in patria forijulij que subdita est in temporalibus ecclesie: iuxta no. ꝑ doc. in. l. priuilegia. C. de sacrosanc. eccle. Communiter dicimus ꝙ ex nuda ⁊ non solenni conuentione oritur actio: qꝛ penes deuꝫ non est fienda talis differentia: sed sola fides intuenda. c. j. de pact. vij. q. j. quotiēs cordis oculus: quinimmo etiam in terris non subditis ecclesie: tñ in foro ecclesiastico vbi subest naturalis obligatio potest quis consequi ius suum per viam denunciationis euangelice vel iudicialis ſm doc. vt no. per Inno. et Jo. an. in. c. nouit. extra de iudi. ⁊ per Bar. in extrauag. ad re-

5 primen. super verbo denunciatione. † Nec ob. ꝙ filij fuerint simul instituti cum ser Joāne qꝛ cēsentur potius vulgariter substituti patri si heres esse nollet vel non posset quā per fideicommissum si heres esset ⁊ postea decederet. vt no. in. d. l. gallus. §. j. ff. de lib. ⁊ posthu. ⁊ arg. l. fi. C. de heredi. insti. ⁊ quod not. in. l. verbis ciuilibus. ff. de vulga. ⁊ pupil. in glo. Sed dicta vulgaris expirauit per aditionem hereditatis dicti Joan. l. post aditam. C. de impube. ⁊ alijs substi. ⁊ sic dicti filij non possunt impugnare dictam conuentionem. Laus deo.

Casus talis est.

¶ Titius habens duos filios puberes ⁊ maiores. N. ⁊ C. ac vxorem. A. cōdidit testamentum nuncupatiuum coram. viij. testib⁹ in quo dictos filios vniuersales istituit heredes: ⁊ inuicē substituit si alter decederet sine liberis masculis: vxori autem. A. reliquit vsumfructum quinte ꝑtis oīm bonorum. Sed notarius q̄ predictum testamentum in publicum instr̄m redegit nullaꝫ mentionem fecit de dicta substitutione in dicto instrumento in quo predicti. viij. testes sunt descripti: verumtamen tres ad minus de testibus in instrumento descriptis: ⁊ vnus alius qui aderat tempore confecti instrumenti deponunt de dicta substitutione inuicem facta. Mortuo Titio vxor sciens dictum relictum vsufru. sibi factum habitauit simul in eadem domo cum dictis. N. ⁊ C. communibus filijs: ⁊ simul cum dictis filijs incepit gubernare vniuersum patrimonium hereditarium operando in domo ⁊ eundo rus ibiqꝫ percipiendo et faciendo percipi fructus de possessionibus dicti patrimonij. Nunquam tamen hactenus prestitit cautionem. quam vsufructuarij prestare debent. demum. N. vnus ex predictis filijs moritur intestatus superstite tantum vna filia impubere cuius noīe tutor sui petijt dimidiam partem totius dicti patrimonij quasi de iure communi ad dictam pupillam spectantem. Obijcitur per prefatum. C. fratrem defuncti de substitutione predicta inuicem per patrem communem facta. Item predicta. A. petijt estimationem vsufru. qui pro quinta parte hactenus percipi potuit ante dicto primo. ¶ Queritur ergo de duobus an satis plene intelligatur probata dicta substitutio per predictos testes attento ꝙ inter liberos est facta. An dicta. A. possit petere estimatiouem vsufruc. preteriti prout supra.

1 ☞ Substitutio omissa per notarium potest probari ꝑ duos testes ex quo fit inter liberos.

2 Et mater cui simpliciter relinquitur vsufructus non restringitur ad alimenta.

3 Et quid si non prestitit cautionem vt vsufructuaria an faciat fructus suos.

Consilium. cccliij.

In christi nomine amen.

¶ Ad primum dicendum quod cum frequenter contingat quod testator plus vel aliter dicit notarius minus vel aliter scribit per errorem. C. de testamen. erro. ff. de hered. insti. l. prima. §. si auten. ibi quasi pl⁹ nuncupatum minus scriptū ⁊c. e. tit. qꝛ error scribentis nocere non debet qñ cōstat de veritate. vt. l. si librarius. ff. de regu. iur. qui error

qui error pōt ibi pbari per testes ibi descriptos ꝛ etiam alios fm Bar.in.d.l.si librari⁹.ante fi.ꝛ Bal. in.l.errore ītantū qd probato errore posset notarius cum autoritate iudicis addere instro illud qd ipse omiserat.vt no.in Specul.de instru.edi.§. instrm.versi.sed nunquid confectio.in fi.ꝛ requirunt tot testes quot sunt necessarij ad dispōnem qn id qd fuit omissum cōcernit substantiam dispositionis.vt no.in.l.cuȝ ꝑponeretur.ff.de leg.ij.vbi videtur casus de eo qd queritur.vc3† ꝙ substitutio reciproca per errorem omissa in scriptura potest probari non solum per testes deponentes de veritate qd audiuerunt eā fieri sed etiam si de non veritate:sed de alijs coniecturis qn agit de non directa.i.de obliqua substitutiōe seu fideicommissa.idcirco videndum est ex omnibus predictis dictam substitutionē fore sufficienter ꝑbatam cum inter liberos etiam ad ꝑbanduȝ directā institutionē vel substitutionē sufficiant duo testes.C.ꝺ test.hac cōsultissima.§.ex impfecto.fa.herc.l.fi.ꝛ qd ibi not. in glo.q̄ incip.dumtn̄ duobus iūctis his q̄ no.Bal.in.d.l. errore C.de test.ꝛ Bar.in.l.j.§.j.ff.de lega.iij.ꝛ qd no.in.l.q̄ decē liberis.§.testamento.de secun tabul.

¶Circa scdm quesitum an dicta vxor possit petere estimationeȝ quinte partis vsufruc.pro tempore preterito quo non habuit: videtur ꝙ sic.per.l.quesitum.ff.de vsufr.ꝛ.l.si vsufr.mihi infra biennium.§.de vsufru.leg.

¶In contrarium qꝛ ille leges loquuntur quando stetit per heredes quominus prestaretur sed hic non stetit sed per eam quia nunꝗ petijt.Sed breuiter hoc non hȝ sibi nocere quomin⁹ petere possit ipsam estimationem sed non vsuras vel interesse ratione more in qua heredes non fuerunt.l.cum vnus.§. verbis. de alimen.ꝛ cib.leg.ꝛ.l.libertis quos.§.j.eodem tit.vbi casus.

¶Secundo videntur obstare no.in.l.ij.C.si secūdo nupse.mulier.ꝛ auten.ibi posita.Sed respondeo ꝙ illa vendicat sibi locum qn̄ vxor relinquitur vniuersaliter dn̄a ꝛ vsufructuaria oīm bonorum que verba de consuetudine importāt legatum alimētorum qn̄ filij sunt instituti.Sed qn̄ sine illa mixtura verboruȝ dn̄a ꝛc.relinquitur vsufru.maxime certe rei vel fundi tūc illa cōsuetudo cessat ꝛ verba stant ꝑprie fm Guil.de cu.Bal.ꝛ bart. in.l.titia.§.fi.ff.de lega.ij.sed hic fuit legatus vsufru.q̄nte partis:ꝛ sic non vniuersaliter nec cum mixtura illorum verborum dn̄a ꝛ vsufructuaria ꝛc. ¶†Tertio videtur obstare quia ista nunꝗ prestitit satisdationem de vtendo fruendo arbitrio boni viri:ꝛ sic non videtur fecisse fructus suos maxime:qꝛ non fuerunt percepti ꝑ eam sed per heredes ꝑprietarios.ff.de vsufru. leg.l.vxori.vsufru.bonorum.ꝛ quod ibi per Bar.Sed secūdn̄ Guil.de cu.Oldr.Cy.ꝛ.Bal.in.l.vsufructu.C.de vsufruc.qn̄ bonafide omisit nesciens se teneri:ꝛ sic errauit in iure sibi non nocet talis error vt perdat ius petendi qn̄ est mulier in qua iuris ignorantia est tolerabilis fm eos vel illud qn̄ cultura ꝛ cura pertineret insolidum ad vsufructuarium:hic vero non:quia non fuit legatus vsufructus omnium bonorum sed quinte partis pro indiuiso ꝛ sic heredes habebant colere qui plures partes habebāt:vnde potius videtur relicta quinta pars fructuū qui consistunt in corpore ꝙ̄ quinta pars vsufru.q̄ cōsistit in iure.arg.in.l.defuncta.§.fi.ff.de vsufru.ꝛ qd plene no.eo.ti.fi ita. ꝛ de vsufru.leg.l.trebatiani.Videtur ergo non obstantib⁹ predictis ꝙ petere possit deducta tn̄ de dicta quinta parte estimationis alimentorum que percepit dicta dn̄a stando cum filijs: quia potius de suo viuere debuit.argumen.ff.de collat.do.l.j. §.penul.

Laus deo.

¶Casus talis est.

¶Sunt elapsi anni.xiij.ꝙ quidaȝ ser Petrus de mello cōitatis zumellarū ꝛ diocesis Cenetensis sanus corpore ꝛ mente donauit sua bona immobilia ecclesie sancte Marie de mello cū conditionibus in.d.donatione annexis.Qua donatione sic vt premittitur celebrata immediate condidit testm̄ in quo plura reliquit legata:ꝛ inter cetera reliquit Bartholomee ꝛ Catherine neptibus suis ex filia eius premortua lib ccc.pro qualibet iure institutionis mādans ipsas fore tacitas ꝛ contentas:iubēs non posse detrahere falcidiam seu trebel.de legatis.In suis ceteris bonis immobilibus pauperes christi heredes vniuersales instituit:que omnia suprascripta lati⁹ ꝛ plenius videre poteritis in dictis donationibus ꝛ testamento:quo testamēto facto vixit dictus testator per.xij.annos semper in sua opiñ.dicti testamenti perseuerans,adeo intantum quod sunt.xv. menses quod mortuus est dictus ser Petrus.Ipso vero mortuo missi sunt commissarij ecclesie sancte Marie de mello in tenutam dictorum bonorum ecclesie predicte per eundem ser Petrum donatorum nomine pauperum christi.Missa est dn̄a Pascha eius vxor in tenutam sui legati prout habetur in testamento. Nunc vero domina Catherina filia quondā dn̄e Magdalene filie quondam ser Petri de mello ꝛ vxori dn̄e Catherine ei⁹ nepti in testō li.ccc.reliquit:petit in conclusione ꝙ dicta donatio ꝛ dictum testm̄ mittatur consilio sapientis ꝛ iurisperiti:qui videat quid ꝛ quantum spectet ꝛ pertineat ipsi dn̄e Catherine: ꝛ quid ꝛ quantum spectet pauperibus xp̄i:ꝛ quid ꝛ quantū spectet ꝛ pertineat dn̄e Pasche.Et ex aduerso cōparent dicti cōmissarij siue eoꝝ procur.ꝛ dicit ꝙ debeant dare petitionē ī scriptis ꝛ in ea specificare quid petunt cū sciant bene ad ipam dominam Catherinam ex dicto testō aliq̄d spectare qd offerunt se daturos.Et protestati fuerunt de expensis:super qua protestatione fiat argumentum ꝙ in ipsis venit ipsa condēnāda cuȝ non clarificet quid petat sed confuse:ꝛ ideo vtile est ꝙ confiderato ꝙ sunt parati dare sibi illud qd ex testō sibi deueniat.Existentibus ambabus partibus ad dandum suspectos ꝛ cōfidētes ꝛ ad producendum allegationes que debent in sacco includi:ꝛ vni partibus ignorantibus doctori ꝛ iurisperito de numero confidentium mittant cū dicta donatione ꝛ testō qui deliberet fm allegata.Itaqꝫ oībus visis ꝛ consideratis per vos fiāt argumenta ꝛ allegationes pro dictis cōmissarijs:ꝛ testamento ꝙ non dȝ dicta dn̄a Cathe.habere nisi.ccc.lib.in testamento relictas considerata illa clausula iubens ipsas fore contentas ꝛ tacitas ꝛ nō posse detrahere falci.seu trebel.de leg.Et si debet habere vsqꝫ ad legitimam vigore consilij dn̄i Pauli de dotis ꝙ vltra non habeat:ꝛ superinde fiant per excellentiam vestraȝ allegationes debite ꝛ competentes pro dictis commissa. nomine ecclesie predicte in fauorem testamenti.Et in breui fiant argumenta ad manutenendum ꝛ corroborandum testamentū cuȝ donatione ꝛ manutenendum iura ecclesie predicte ꝛ pauperum christi quibus semper debet subueniri.

☞Filia vel neptis iussa esse tacita ꝛ contenta de legato sibi facto:potest tn̄ agere ad supplementum legitime.

¶Consilium.cccliiij.

In christi nomine amē.

¶†Dicta Catherina dȝ habere legitimā suā que est tertia pars eius qd ipsam tangeret ab intestato si auus non fecisset testm̄.C.de inoffi. test.auten.nouissima.cū em̄ esset de descendentibus ꝑ lineam femineam debebatur sibi legitima sicut si ꝑ masculinaȝ postꝙ̄ a matre sua non precedebatur tempore mortis aui materni:qd ꝓtȝ qꝛ eius preteritio redderet hodie testamētum nullum si facta esset sine cā vel subijceret ipsum querele si cum cā.iuxta no.in auten.de here.ꝛ fal.§.exheredatos.qd non esset si legitima non deberetur nec per dictam donationem potuit dicta legitima tolli vel minui.Sed ita debetur de bonis donatis sicut de non donatis.C.de inof.test.auten.vn̄ si parēs de inof.dona.ꝑ totū.Et qꝛ erant due sorores ꝛ sic legitima cuiuslibet erat tertia pars dimidie ꝛ legitima vtriusqꝫ erat dimidia pars totius.l.parentibus.ꝛ.l.cū q̄ritur.C.de inof.test.si soror est ꝑmortua ꝛ ipsa sibi successit debet sibi tertia pars toti⁹ hereditatis ꝛ bonoꝝ reptoꝝ in hereditate tpe mortis ꝛ etiā dictoꝝ donatoꝝ lȝ exiuerint patrimoniū ꝑ donationē ī qua legitima seu tertia quā habere dȝ partim ex ꝑsona sua:partim ex ꝑsona sororis dȝ cōputari legatū trecētaꝝ libraꝝ factū vtriqꝫ.l. oīmodo.C.de inof.test.ꝛ in auf.vt cū de app.cogno.§.aliud q̄ȝ capitulum.ꝛ sic libre sexcente:Item ēt dos quā mater sua habuit a patre suo fm ea q̄ determinat Bart. in.l.in quartā.ff.ad l.falci.in vlt.col.Et facta estimatione oīm bonorum ꝑ̄dictoruȝ si aliquid defecit computatis predictis ad integram legitimaȝ debet fieri suppletio pro rata tam de bonis donatis ꝙ̄ de bonis legatis:quam etiā de remanentibus penes pauperes heredes institutos.C.de inofficio.testamen.l.scimus.§.repletioneȝ iuncta.l.si libertus sub cōditione.§.libertus.ff.de bonis libertorum.ꝛ quod no.Bar.in.d.l.in quartaȝ.ante fi.Cetera bona pertinent partim ad ecclesiam ex donatione partim ad pauperes ex institutione partim ad legatarios electos quos nominatim dicere non possum qꝛ ignoro.Donatio namqꝫ predicta valuit:qꝛ non fuit de omnibus bonis sed de immobilibus tantum nec de omnibus immobilibus sed de nō expressis in testō ꝛ cum reseruatione vsufructus ꝛ sic non auferebat testamenti factionem directo vel per indirectum.iuxta no.in.l.fi.C.de pa. ff.de verb.oblig.stipulatio hoc modo.per Barto.De alijs dubijs que al's occurrerunt in isto negocio nihil tango:tum quia in puncto.s̄.formato non queritur nec fit questio nisi de eo qd dȝ habere Catherina:tum qꝛ super illis consultum fuit ꝑ aliū egregie.

Laus deo.

¶Punctus super quo consilium postulatur talis est.

¶Titius habens Nicolaum filium suū legitimum naturalem ꝛ

Catherinam eius titij vxorem matrem dicti Nicolai suũ condidit testm̃ in quo inter cetera instituit heredes dictos Nicolaum ⁊ Catherinam equali portione cum hoc ꝙ dicta Catherina decedente ante dictum Nicolaum eius filium non possit relinquere partem sibi tangentem nisi Nicolao predicto filio suo. Et in casu quo ipsa non posset stare cum dicto suo filio sit heres equaliter cum dicto Nicolao dicto filio suo in vita sua tm̃ ita tñ ꝙ ipse Nicolaus teneatur partem tangentem dictaz dñam Catherinam laborare ⁊ sibi dare partez omnium frugũ ipsam tangentem. Cum hoc etiam ꝙ non possit ipse Nicolaus viuente dicta eius matre aliquid vendere de dicta hereditate sine licentia expressa dicte sue matris. Et in casu quo ipse Nicolaus ante eius mortem decederet sine filijs ⁊ legitimis heredibus: qd̃ tunc dicta Catherina habeat medietatem omnium bonorum dicti testatoris ⁊ de alia medietate detrahere possit dotem suam integram que est de libris ducentum tredecim: et contra dotem prout in eius instrumento dotis seriosius continetur. Mortuus est dictus Titius superstitibus p̄dictis Nicolao ⁊ Catherina simul cohabitantibus in dictis bonis: demum moritur Nicolaus ab intestato superstitibus sibi Joanna ⁊ Antonia filiabus suis legitimis ⁊ naturalibus ac supstite dicta domina Catherina modo dicta Catherina vult dimidiam dicte hereditatis vigore institutionis facte equaliter de ea ⁊ dicto Nicolao ⁊ de alia dimidia dicit debere detrahere dotem suam: replicatur ꝙ nullam partem habere debeat de dicta hereditate: quia maritus grauando eam ꝙ non possit relinq̃re vel disponere de sua parte nisi Nicolao predicto videtur eam potius vsufructuariaz q̃ heredem facere vt declaratur ex alia clausula quando stare non posset cum filio quo casu eam in vita tantum heredem instituit pro dimidia quod nil aliud est q̃ vsufructuariam esse dotem autem de cumulo totius hereditatis habere dz qꝛ dictus Nicolaus decessit cum filijs licet feminas tantum reliquisse dicatur: maxime cum in testamento subdat ⁊ legitimis heredibus.

¶ Modo queritur si aliqua portio dicte hereditatis spectet dicte domine Catherine vigore prime insti. An vero de dicta parte vsufructuaria.

¶ Secundo an extantibus dictis filiabus post mortem dicti Nicolai ab intestato defuncti dicatur fideicommissum euanuisse: ⁊ dictam Catherinam non posse petere dictam dotem de parte dicto Nicolao relicta simpliciter.

¶ Tertio an posito sine p̄iudicio sed non concesso ꝙ deberet habere partem dicte hereditatis pleno iure ipsam post mortẽ suã teneatur relinquere dictis filiabus Nicolai de quibus testator cogitasse videtur vel aliter disponere vt sibi libeat.

1 ☞ Si mater instituatur vna cum filio: an in sua dimidia tãtum dicatur vsufructuaria.

2 Et substitutio facta si quis sine filijs decedat expirat susceptis filiabus.

3 Et an filie posite in conditione censeantur substitute coheredi ita vt pars sua debeatur ipsis. nu. 4.

4 Arg. a contrario sensu valet tam in dispositione legali q̃ testatoris: dummodo non resultet prauus intelle.

¶ Consilium. cclv.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Ad primum quesitum respondeo ꝙ dicta dña Catherina quousq; viuit est proprietaria in dimidia parte hereditatis: postq̃ in ea fuit heres instituta non vsufructuaria tm̃: ẽtsi dicta dimidia fuisset sibi relicta ad vtendum ⁊ fruendum per. l. fina. ff. de vsu earum rerum que vsu consumuntur: de auro ⁊ argen. lega. l. species. de vsufr. procul. de dona. donationes in concubinaz. §. species. ⁊ quod ibi no. in glo. que incipit per que verba.

2 ¶ † Ad secundum quesitum respondetur ꝙ Nicolaus non dr̃ decessisse sine filijs ex quo filias feminas reliq̃t: qꝛ masculinũ concipit femininum in materia indifferenti ⁊ non odiosa. de lega. iij. qui duos. de pac. tres fratres. ⁊ l. j. cum ibi plene no. ff. de verbo. signi. ⁊ probatur in. l. j. C. de condi. insertis. vbi non dicitur sine filijs decedere qui reliquit nepotem ex filia: ergo nec q̃ reliquit filiam cum nepos ex ea non veniat nisi propter eaz. argu. C. de sacrosan. eccle. auten. multomagis: deficit ergo fideic. vel onus dotis detrahende de dimidia Nicolai qd̃ fuerat relictum sub ꝯditione si Nicolaus decesserit sine filijs: postq̃ illa conditio deficit. C. ad trebel. l. iubemus. §. penul. Et sic sine dubio dicta Catherina nõ potest petere vt tota dos sua detrahatur que fuit Nicolai: sed solum dimidia pars dotis pro altera dimidia in qua ipsa fuit heres instituta actio de dote que sibi contra maritum competebat fuit per aditionem hereditatis confusa. C. de neg. gest. si ab eo. cum concor. vbi probatur etiam dictum precedens.

3 ¶ † Ad tertium quesitum quod est magis dubitabile si Nicolaus superuixisset nulli dubium ꝙ in dimidia in qua dicta dña fuit instituta censebatur substitutus post mortez dicte domine tum ex eo quod dicta domina fuit grauata non relinquere eaz alteri q̃ dicto Nicolao. Et sic apparet ꝙ voluit eam post mortem dicte domine peruenire ad Nicolaum: igit̃ ⁊c. ff. de leg. iij. fideicõ. §. hec v̾ba. ⁊ §. itẽ si q̇s. in fi. de leg. ij. cum proponeret. C. de fideicom. cum virum. tum qꝛ voluit ipsam fore heredez in vita sua tantum: ⁊ sic censetur per mortem grauata de restituendo coheredi suo. ff. de leg. ij. l. peto. in prin. ⁊ l. titia. §. fina. la prima. C. de leg. l. fi. cum simi. quia vero decessit prius Nicola⁹ cũ filiabus: est dubium an filie censeantur etiam substitute in dicta dimidia domine Catherine si extabũt tempore mortis ei⁹. Et videtur ꝙ non qꝛ filij Nicolai fuerunt appositi in cõditiõe s. si Nicolaus decesserit sine eis: ergo si cum eis non censentur substituti. per gl. que cõiter tenetur q̃ est in. l. lucius. la scd̃a. ff. de hered. insti. qꝛ que sunt in conditione non sunt in dispositione. l. si quis sub condi. ff. si quis om. cã testa.

¶ Contrarium tñ videtur verius: qꝛ testator voluit dictam dimidiam fore dicte dñe Catherine libere ⁊ expedite solum eo casu quo Nicolaus decederet sine filijs: ergo a contrario sensu si decesserit sine filijs voluit dictam Catherinam dictam dimidiaz

4 habere libere vt sic de ipsa possit libere disponere: † qd̃ argumentum a contrario sensu validum est in iure tam in dispõne legali q̃ testatoris si ex eo nõ resultet absonus intellect⁹: iuxta ea que habentur in. l. secunda. C. de condi. inser. hoc autem importat vt dictis filijs quorum contemplatione hoc voluit censeatur rogata restituere. argu. d. l. peto. iunctis his que notan. per glo. in. l. filius. §. cum quis. ff. de lega. j. Nec ob. alleg. in cõtrarium: quia illud quando quereretur an filij Nicolai censerentur substituti patri suo Nicolao. Nos querimus an cẽseãtur substituti dicte domine coheredi Nicolai i quo subest alia ratio quam. s. dixi.

¶ Casus talis est.

¶ Titius habens triũ milliũ libraꝝ valorẽ condidit testm̃ i quo Anastasie eius nepti ex filia. x. iure institutionis reliquit ⁊ demum Bertam eius vxorem ⁊ Sempronium sibi testatori extraneum heredes instituit deinde infirmus grauissima infirmitate ⁊ decrepitus simpl'r ⁊ inter viuos donauit Berte eius vxori ⁊ Sempronio qui vt supra heredes in testõ relicti erãt domus sue hereditatis ⁊ massaritias ⁊ mobilia in ea existentia q̃ sunt valoris. lib. 800. bene quo ad ꝓprietatẽ reseruato sibi vsufructu postq̃ donationem predictam fecit per sex dies mortu⁹ est superstitibus dictis heredibus ⁊ donatarijs ⁊ prefata eius neptis pupilla.

¶ Queritur modo.

¶ Primo an dicta eius testatoris neptis habere debeat legitimam bonorum dicti testatoris ⁊ que possidebat ante dictã donationem. An vero eorum solum que possidebat tempore mortis ⁊ per consequens an ante omnia dicti heredes ⁊ donatarij possint detrahere dictam donationem de residuo autẽ dare dicte nepti suam legitimam.

¶ Secundo si de donatione facta dicte ei⁹ vxori saltim dicta ei⁹ neptis debet habere legitimam in casu quo non deberet etiam habere de parte donatiõis facte dicto Sempronio. Si ista donatio que valet. 800. lib. non detrahetur legitima istius neptis esset mille lib. bonorum valentium tria millia. Si vero deducẽda est vt es alienum in bonis remanent duo millia ducente lib. de quibus legitima esset septingente. xxxiij. ⁊ vna tertia. Cum ergo ista donatio facta sit ab illo qui sperabat cito se moritur videtur facta animo fraudandi ⁊ minuendi legitimam isti⁹ neptis: ⁊ per consequens non videtur valere vel saltim quaten⁹ per eam minuitur ius ⁊ legitima istius neptis. arg. l. post ꝯtractum. cum ibi nota.

1 ☞ Parens qui certum quid iure institutionis reliquit nepti instituta vxore ⁊ extraneo in reliquis si ex eisdem heredib⁹ donet inter viuos quedam bona non propterea diminuere potest legitimam neptis sue.

Donatio qñ dicatur inofficiosa.

¶ Consilium. cclvj.

In christi nomine amen.

¶ Dubitatio que fit contra istam neptem procederet si residuum bonorum deductis bonis donatis remansisset penes ipsam neptez quia alios nõ instituisset. tunc enim si duas partes eorum donasset reseruata tertia que ad legitimam sufficeret: et illa tertia peruenisset ad neptem ex testamento sine onere vel ab intestato non posset

possit donationē impugnare q: non esset fraudata sua legitima: ⁊ sic donatio non esset inofficiosa cum inofficiosa non dicatur nisi qñ legitima fraudanť filij. Sed in casu nostro dictū residuum bonoꝝ non ꝑuenit ad neptē sed ad institutos ⁊ sic si donatio non diceretur inofficiosa nō posset petere supplemētū nisi de alijs bonis non donatis cū si donatio facta non fuisset posset petere supplementum de oībus: ideo dr̄ ⁊ redditur ꝑ hoc inofficiosa sicut qñ pater donaret duas ptes bonoꝝ reseruata tertia ꝑ legitima filij. Nā donatio non esset inofficiosa si i illa tertia filium institueret ⁊ ipsum non grauaret sed si ipsum grauat sic si propter grauamen illa tertia minuitur: incipit esse inofficiosa ex postfacto ⁊ propter hoc grauamen reijcitur ꝑut determinat glo. ⁊ doc. C. de inoffi. dona. l. j. in. vj. q. Nec est cōueniēs dicere ꝙ donatio q̄ a principio non fuit inofficiosa efficiatur ex postfacto. vt ibi no. glo. in ver. item etiā vltima relicta ⁊c. per. l. penales. §. annua. ⁊. l. in quantitate. §. sed ⁊ si legata. ⁊. l. plauti⁹ ff. ad. l. fal. Sic in ꝑposito donatio nō fuit inofficiosa viuente testatore: q: superant cetera bona nō donata valētia plusꝙ deberetur huic nepti ꝑ legitima. Sed effecta fuit ex postfacto scꝫ eo mortuo cū eodē testō in quo alios extraneos istituerat ⁊ nō neptem sicut si post donationē illos eosdē donatarios instituisset non neptem vel etiā neptē: ⁊ eam intantū grauasset ꝙ nō remaneret integra legitima. i. tertia oīm bonoꝝ etiā donatorū ꝑ ibi no. qualitercūqꝫ eñ fraudetur quis legitima per donationem dr̄ inofficiosa. C. de inof. test. auten. vnde si parens. ⁊ in corpore vnde sumitur: hic aūt fraudata fuit ista neptis non solū re ꝑ iā dicta sed etiam cōsilio. Eo q: cū predictos extraneos heredes instituisset vniuersales ⁊ esset ꝑpe mortem: q: cū esset senex ⁊ infirmus vt apparuit q: in paucos dies mortuus est: nō expediebat ꝙ illis eisdem institutis bona predicta donaret si pure intendebat ⁊ volebat dūtaxat sua bona ad illos ꝑuenire: quatenus iuris rō patiebatur ⁊ necessarium erat si fraudare volebat sufficiebat eñ sola institutio ad hoc quam non timetur debere reuocare rōne predicta q: prope mortem erat: vnde dictam donationem non pōt credi fecisse: nisi q: cōsilium fraudis cōceperat ꝯtra neptem quā sciebat vel stare poterat posse petere supplementum de oībus bonis repertis in hereditate tpe sue mortis si in sola inst. permansisset. vt. l. scimus. §. repletionem. C. de inoffi. testa. vnde cogitauit alienare dicta bona ꝑ donationem inter viuos: vt sic non reperiretur in hereditate sua tēpore sue mortis: ⁊ sic tanto minus sibi suppleretur: alia eñ rō esse nō potuit. vnde illa ꝑsumitur fuisse cā motiua. vt in simi. no. glo. C. de fideicō. l. ꝗuis. ante fi. glo. magne. ibi dū dicit. Nam ob quam aliam cām ⁊c. sicut in simi. dr̄ in. l. titia. §. imperator. ff. de leg. ij. de illo qui ad subuertendū q̄relam inofficiosi testamenēti fecit donationem. Suppleant ergo dicti instituti legitimaꝫ dicte neptis vt habeat tertiam integram omnium bonoꝝ etiam donatorum: perinde ac si donatio predicta facta non foret: vt dcā auten. vnde si parens. Quinimmo cum facta fuerit extraneis et fuit inofficiosa re ⁊ consilio vt dixi videretur posse in totū reuocari per. l. si libertus. in fi. ff. de iurepatro. quod tenet Bar. i. d. l. j. C. de inoffi. dona. licet Bal. aliter. quod tamen non affirmo pro nunc.

Laus deo.

Casus talis est.

Factum sic se hꝫ. Apparet quedam seriola siue aqua manu facta nomine minera que extrahitur de flumine melle quod est flumen publicum que iam longissimo tempore in cuius cōtrariuꝫ memoria non habetur lapsa est per territorium de cobiado super quo est bucha ipsius seriole: ⁊ deinde per territoriū de vrago ⁊ per certa alia territoria successiue super qua sūt multa molendina ⁊ ex ea possessiones adaquantur: que semp manutenta est per cōe de vrago ⁊ etiam molinarios ⁊ ciues quoꝝ sunt molendina terre de cobiado vt in curando bucham ipsius seriole que sepe inundatur propter ipsius melle impetum ⁊ etiam in nerezando totam seriolam ⁊ eam curando hoc tñ modo. Quia cōmune de vrago ⁊ dicti de cobiado in simul curabant ad ipaꝫ bucham: ⁊ etiam per dictam seriolam donec durabat vsus ipsorum de cobiado: abinde vero infra curabatur solum ꝑ dictos de vrago manutenendo pontes super eam dum stratas publicas transuersat ⁊c. Nunc aūt sunt anni. lx. vel circa: apparet ꝙ q̄dā Antoni⁹ fieri fecit vnā seriolam in eodem flumine melle: ⁊ infra dictam seriolam primam bene per vnum milliare: deinde apparet ꝙ certa pars aque seriole prime superabundabat ripis propter abundantiam aque in vno certo loco: ⁊ ita discurrebat per quoddam dugale in vnum certum pratum ⁊ ibi faciebat vnam lametam. Et deinde ipsa lameta sgolabat in seriola secūda ipsius Antonij: ⁊ ipsa lapsa est forte per annos. xvj. vel xx. ⁊ hoc de per se sine facto alicuius hominis. Uerum modo sunt anni. xxvj. vasum seriole prime illorum de vrago fuit ampliatum alargatum ⁊ curatum ita ꝙ aqua illa que superabundat abinde citra est lapsa per suum vasum ⁊ non in dictā lametam: nec per consequens in dictam secundam seriolam: dubitatur nunquid illi de vrago potuerint illum vasum alargare ⁊ curare ⁊ totam aquam ibi facere in illum in ꝑiudicium scōe seriole ⁊ dicti anto. siue eius filioꝝ qui remanserunt post eius mortem. Et ꝑsupposito ꝙ essent minores tempore dicte alargationis ⁊ curationis ⁊ ab inde citra.

1 Potest quis ampliare conductum suum ob superabundantem aquam colligendi etiam in preiudicium alterius ꝯductus modo nihil in alieno edificetur.

Consilium. ccclvij.

In christi nomine amē.

1 † Notandū est ꝙ dicta prima seriola ⁊ aq̄ discurrens ꝑ eam est illoꝝ de cobiado in quorum territorio hꝫ originem ⁊ caput: ⁊ ꝑ qd̄ discurrit ⁊ postꝙ ingreditur territorium de vrago est illoꝝ ⁊ sic est aqua priuata nō publica: q: per priuata territoria ⁊ loca discurrit sicut dicit glo. de rapo ⁊ melloncello. ff. de flu. l. j. §. fluminū. ⁊ ita determinat Bar. s. ꝙ sit priuata. eo. ti. l. quominus. in. xij. q. dicens ꝙ de iure cōi appellatur incile. ff. de riuis. l. j. §. incile. in aliquibus locis appellatur formula. s. loc⁹ predictus cōcauus ꝑ quem ducitur aqua de flumine publico ad predia priuatoꝝ. C. de aqueduc. l. j. vel. ij. in partib⁹ istis appellatur seriola alicubi vallum vel vallatum fm eundē Bar. q determinat ibi esse locum priuatum ⁊ ꝙ sit eoꝝ in quoꝝ territorio hꝫ originem siue caput. ptꝫ. ff. de aqua quoti. ⁊ esti. l. j. §. hec interdicta. de aqua plu. ar. l. apud terbatiū. in prin. C. de serui. ⁊ aqua. l. aquam. cū eñ ex flumine publico non nauigabili cuilibet concedatur aquaꝫ ducere. vt. d. l. quominus efficitur occupantis. vt ptꝫ ex ibi no. per Bar. in. j. q. ⁊. l. si quis ex argen. §. si initium. ff. de eden. q: non pōt ꝑ superiorē vel inferiorē aliqd fieri ꝑ qd̄ incōmodetur vsus eius q̄ ꝑuenit ⁊ auferatur sibi vtilitas quam hꝫ ex publico vt ibi not. ⁊. l. ij. §. merito. ⁊. §. si quis a principe. ne quid in loco publi. lꝫ non sit proprie occupatio de eo ꝙ in nullius bonis est q: dicta aqua fluminis publici est publica ⁊ in dñio rei publice non aūt in bonis nullius. vt no. bar. in. d. l. quominus. in. v. ⁊. xv. q. sed est similis illi. facit. l. si pluribus. in fi. ff. de leg. j. Et ex his patet responsio ad id de quo queritur: vcꝫ ꝙ illi de vrago potuerunt in vase dicte seriole scꝫ prime facere qd̄ voluerunt tanꝙ in re sua propria ⁊ ipsum ampliare sic vt totam aquam posset continere ⁊ totam ducere. Et sit offerre incōmodum aquarum que propter superabundātiā superueniebat in secundam seriolam quia non fecerunt principaliter vt alteri nocerent: sed vt sibi prospicerent ⁊ nihil immiserunt in alienum vel in eo fecerunt: sed in proprio ⁊ nullam seruitutem debebant secunde seriole vel eius dño. C. de seruitu. ⁊ aqua. l. si tibi seruitutem. in fi. vbi casus. ff. de aqua plu. arc. l. j. §. deniqꝫ marcellus. ⁊. §. precedenti. idem aiunt ⁊c. in fi. Nec videntur iniuriam vel damnum inferere inferiori vel secunde seriole vel dominio eius ex eo quod lucrum sibi auferant. ff. que in frau. credi. l. prima. §. simili modo. quarum re. actio nō detur l. j. §. si manumisso. in fi. maxime ꝙ proueniebat ex suo. i. ex vaso prime seriole non valente totam aquam continere que seriola prima erat ipsorum vt. s̄. probaui. iuncta. l. proculus. circa fin. ff. de dam. infect. Nec ob. l. j. §. fi. ff. de riuis. in verbo dilatet vel extendat ⁊c. quia ibi in eo qui habebat riuum in solo alieno q̄ potest prohiberi a domino soli si vult ipsum riuum dilatare vl' extendere in preiudicium domini soli. Nos loquimur in illis qui habent riuum in solo proprio qui non pōssunt ab aliquo prohiberi facere in suo quicquid volunt etiam auferendo lucrū alteri proueniens ex suo dummodo non immittant in alienum vel causa nocendi non faciant sed sibi prospiciendi per iura ꝑdicta. facit. l. prima. §. sunt qui putant. in fi. ff. ne quid in flumine pub. Laus deo.

Casus talis est.

Titius ⁊ Seius fratres magno tempore omnium bonorum socij vixerunt omnia enim prospera ⁊ aduersa communicauerūt: qua societate durāte Titius filiam propriam maritauit cui de bonis cōibus. C. in dotem dedit ⁊ decessit relicto. A. ei⁹ filio ⁊ herede. Seyus vero tribus filiabus suis dotes legauit: videlicet earum cuilibet flo. cc. ⁊ decessit relicto. B. eius filio ⁊ herede. Qui. A. ⁊. B. fratres consanguinei in cōionem ⁊ societatē omnium bonorum in qua ⁊ eorum parentes fuerant perseuerauerunt magno tempore: ⁊ dicta societate durante dotes relicte per Seyum patrem ipsius. B. ⁊ alia legata per eundem facta de cōi per dictum. A. ⁊. B. soluta fuerunt. Nunc vero dicti. A. ⁊. B. cum vellent a dicta societate discedere quia de aliqui-

ADDitio

a ¶ Vestes q̄tidiane. Et q̄d de vestibus ⁊ anulis q̄ sunt i vsu quotidiano: ⁊ maxime vxoꝝ diuitum an soluto m̄ri monio repeti possint. Vide Alex. in consi. xlij. incip. in cā ⁊ lite vertente su. v. vo. H. F.

bus dubitatur vt diuisio cum concordia transiret vellent informari quid iuris circa illa: videlicet.

¶ Primo vtruz dotes ⁊ alia legata a patre ipsius. B. in testō relicta ⁊ de cōi soluta ꝑ ipsum. A. ⁊. B. intelligant̄ de cōi soluta an vero de parte tm̄ ipsius. B. cū ab eius patre relicta fuerīt. Et posito ꝙ videant̄ date de cōi ex natura societatis oīz bonorum: an si de p̄nti q̄n ad diuisionem veniunt dictus. A. hz aliq̄s filias nubiles possit illas de cōi maritare ⁊ dare tm̄ plus quantum pro sororibus dicti. B. datum fuerit.

¶ Scd̄o querit̄. Si dictus. A. ⁊. B. tp̄e diuisiōis habent vestes quotidianas ⁊ etiaz festiuas quō ad illas agendum sit. An nō sint diuidende an sint diuidende: ⁊ si sunt diuidende f̄m quam estimationem sunt diuidende: vcz. An sint appreciande q̄tum constiterunt: an vero quantum de p̄nti valent cum forte sint attrite ⁊ antique ⁊ minus valeant q̄ constiterunt.

¶ Tertio queritur. Si dictus. B. ⁊ etiam. A. obligationes aliquas ⁊ contractus durante societate fecerint qui non spectent ad communem vtilitatem an d̄niium ex illis debeat esse cōe. An vero eius tm̄ qui contraxerit: ⁊ petitur consilium ꝙ damnuz sit eius qui contraxit ⁊ non commune.

1 ☞ Filie sociorum in omnibus bonis dotate cēsent̄ de cōi: ⁊ filie nubiles tempore diuidende societatis itidem sunt dotande de communi.

2 Qualiter quotidiane ⁊ festiue vestes fratrum sint diuidende ⁊ estimande.

3 Et debita contracta per vnum ex fratribus non occasione societatis contrahenti debent imputari.

¶ Consilium. cccluiij.

In christi noīe amen.

1 ¶ † Ad primū videt̄ ꝙ dotes date ꝑ sororibus. B. debeant in diuisione societatis computari in portione ipsius. B. vt sic videantur date de portione. B. seu p̄ris sui: non de cōi: ⁊ similiter dos data pro sorore. A. computetur in portione. A. seu Titij patris sui eadem rōne per. l. si socius ꝑ filia. a cōtrario sensu. ff. pro socio. † q̄ vult qd̄ tunc vnus ex socijs posset filiam de cōibus bonis dotare sic vt in suam portionem nō cōputet̄ q̄n fuit h̄ actū exp̄sse tp̄e cōtracte societatis qd̄ hic non fuit cū tacite fuerit cōtracta. Et pro hoc qd̄ no. in Spec. de iudi. §. sequit̄. versi. quid si vnus. ⁊. l. j. §. pe. ff. de colla. do. in rōne sui. ⁊ ita fuit aliq̄n mihi visum: postea reperi Bal. tenentē ꝯtrarium in socijs oīm bonoꝝ q̄ debēt inuicez cōicare ꝓspera ⁊ aduersa: vcz vt quilibet possit maritare filiam suā de communi: nec in suam portionem cōputetur etiaz si alter filiam non habebat: et etiam si aliter dictum non fuit per iam. dicta. l. si socius pro filia: que licet loquatur quando fuit expresse actum. Idē tm̄ si non fuit rōne p̄dicta. vt ipse no. in tractatu de duobus fratribus simul habitantibus: inchoato ꝑ Bar. ⁊ finito per ipsum Bal. ante fi. in duobus locis vbi hoc expresse sentit ⁊ tenet. Cuius autoritas ⁊ ratio nō paꝝ me mouet in cōtrarium. l. labeo. §. fi. ante fi. de supel. leg. Nam video ꝙ debitum in qd̄ incidit vnus ex socijs oīm bonoꝝ sine sui culpa dz de cōi exsolui: ⁊ sic in suā partē nō cōputatur: secus si sui culpa. ff. pro soc. l. cū duobus. §. fi. q̄ incipit. ꝑ cōtrarium quoq̧ in fi. ⁊ in. §. damna. in prin. ⁊. §. quidam sagariam. in fin. sed hic est hmōi. ¶ Nam non pōt sibi culpa imputari ꝙ filias ꝓcreauit. C. de libe. p̄te. l. maximū vitiū. Et ex hoc lex ipsum inuitum ⁊ sic sine sui culpa obligat ad dotandum. l. qui liberos. de ritu nup. l. fi. C. de dotis promis. l. obligamur. §. lege. cum ibi not. ff. de act. ⁊ obli. similiter ⁊ frater heres sui patris tenetur dotare sororem: si pater in testō suo sibi hoc mādauit: ⁊ sic sicut p̄r ipse socius sui fratris pōt de cōi dotare sic potuit filio suo ⁊ heredi hoc mandare: sicut no. Bar. in. l. si. in bonis restōni subiectis vt sicut q̄s de ip̄is pōt dotare filiā ita pōt heredi suo mandare qd̄ dotet. vt ipse Bar. no. in. l. a filia. in prin. ff. ad treb. ⁊ in auten. res q̄. C. cōia. de leg. maxime in casu nostro in quo filij p̄dictoꝝ fratrū ꝯtinuauerunt eandē societatē oīm bonoꝝ dico tm̄ in casu nostro ꝙ eadē rōne ⁊ vt equalitas seruet̄ inter fratres. C. cōia vtriusq̧ iudi. l. fi. cōi diui. l. pen. in fi. ⁊ vt tollat̄ materia dissensiōis. l. cū pater. §. euictis. cū ibi no. ff. de leg. ij. Similiter filie. A. postq̄ sunt effecte nubiles durante societate inter. A. ⁊. B. ⁊ sic incepit obligari dictus. A. ad ip̄as dotandas: lz sub conditione si nupserint poterit eas dotare de cōibus bonis q2 istud cēsetur debitum societatis: cū in ip̄m inciderit. A. sine sui culpa. Et si prius diuidant societatem quā nubant interponēda est cautio ꝙ adueniente casu nuptus dictus. B. participabit cuz. A. in hoc onere. ff. pro socio. l. omne es. Aut igitur. B. computet in suam partem dotes sororis aut patiatur. A. suas filias de cōi dotare f̄m naturam societatis omnium bonorū. l. cum duobus. §. damna. ⁊. §. quidam sagariam. in fi. ff. pro socio ⁊ hoc de primo quesito.

2 ¶ † Circa scd̄m dico ꝙ vestes quotidiane a date cuilibet eoruz a p̄cipue sunt nec debent conferri nec in portione eoꝝ computari q2 debuerunt viuere de cōi ⁊ appellatione victus veniunt vestes quotidiane sed p̄ciose ⁊ festiue censent̄ potius ab ipsa societate vnicuiq̧ eoꝝ ad vsum cōmodate: ⁊ ideo veniunt inuicē cōferende tales quales sunt ⁊ quilibet eoꝝ vult suas retinere debēt estimari quantū tunc tp̄e diuisionis valebunt non quatenus constiterunt ⁊ eatenus in suā portionē cōputabunt̄ prout determinat Bar. in fi. in vestibus traditis ꝑ patrem nurui vxori vnius ex filijs. ff. de colla. bo. l. j. §. sed nec castrense. in penul. col. ver. vlterius q̄ro. pone ꝙ pater ꝓ filio ⁊c. ⁊ Bal. post Guil. de cuiīg. in. l. filie cuius. C. fami. hercis. in libris traditis vel emptis ꝓ vno ex filijs eo casu quo non vident̄ donati sed ad vsuz accommodati. Nam dicunt eos conferri debere cum alijs fratribus tales quales sunt ⁊ si vult eos retinere debet in suā portionem computare tantum quantum hodie valent vt ip̄e Bal. ibi no. in. iij. vel. iiij. col. in ver. itez posito ꝙ ista non esset donatio simplex ⁊c. ibi dum dicit secus in libris qui extant. Nā quales extant nunc tales debent sibi imputare ⁊ cōferre f̄m Guil. facit qd̄ no. in. l. in his. ff. solu. matri. per eundem Bar. ⁊. l. id vestimentum. cum ibi nota. ff. de pecul. ⁊. l. peculium nascitur. §. j. ff. eo. ti. ⁊ hoc de secundo.

3 ¶ † Circa tertiuz ⁊ vltimū clarū est ꝙ debita contracta ꝑ vnū ex socijs non occasione societatis vel vtilitatis cōis: sed sua ꝓpria non debent de cōi exsolui sed de portione illius tm̄. Nam non dr̄ debituz societatis sed ꝓprium vt videmus in debito cōtracto per vnum ⁊ ratione doli vel culpe sue. vt. d. l. cum duob⁹. §. dona. ver. quod si a fure. ⁊ in. §. quidam sagariaz. in fi. ibi. qd̄ non cul. socij ⁊c. ⁊ in. §. fi. circa finem. ibi deinde vnus cū ad iudicium non adesset ⁊c. idem si non est proprie dolus vel culpa sua sed factum suum voluntarium. Quid enim si voluit alteri donare naz debuit donare de suo non de alieno. arg. de dona. filius. al's esset in potestate vnius ex socijs totam societatē exinanire quod non est dicendum. arg. ff. de arbi. ne in potestate. de iurisdi. omnium iudi. ne in potestate. cum simi. ⁊ apud predicta quod no. in Spec. loco. s̄. alle. ver. qd̄ si vnus ex coheredib⁹ ⁊ versi. precedenti.

¶ Casus talis est.

¶ Casus super quo iuris consilium postulatur sic subijcit̄. Quedam mulier Helena nuncupata matrimonium contraxit cum Morixio de morixis ciue Ast. q̄ ab ea dotem florenoꝝ ducentoꝝ recepit. Ex ipsisq̧ iugalibus procreatus natus est fili⁹ masculus Georgius nuncupatus. Idem vero Morixius morit̄ superstitibus vxore ⁊ filio predicto que vxor ad secunda vota transiuit ⁊ matrimonium secundo contraxit cum Odone lupo ciue Ast. qui ab ea confessus est habuisse ⁊ recepisse dotis noīe florenos ducentos. xxv. cū renunciatiōibus opportunis quos florenos ducentos. xxv. idem Odo per se ⁊ suos heredes promisit eidez Helene presenti stipulanti ⁊ recipienti pro se ⁊ suis heredibus dare soluere ⁊ restituere eidem Helene vel suis heredibus in omnem cām ⁊ euentum dotis restituende f̄m vsum cōsuetudines ⁊ statuta ciuitatis Ast. vt constat publico instrō Ex ipsis vero iugalibus procreati ⁊ nati sunt Antoni⁹ ⁊ Ioānes. Et demum moritur ipsa Helena superstitibus predictis Georgio ex primo matrimonio nato: dicto marito scd̄o et dictis duobus filijs: vcz Anto. ⁊ Io. infantibus. Expostq̧ idem Odo ad scd̄a vota transiuit ⁊ matrimonium contraxit cū. B. Ex quibus ꝓcreati sunt ēt filij. Estq̧ mortuus dictus Ioānes pubertati ꝓximus sup̄stite Ant. fratre ⁊ Odone patre: demū idem Georgius asserens se heredē matris ꝓ dimidia libelluz obtulit cōtra Odonē scd̄m virū p̄dictū. In quo effectu petijt ab eo dimidiā dicte dotis vigore. l. hac edictali. de secun. nupt. Qui Odo suo noīe ⁊ paterno noīe dicti Anto. eius filij tunc puberis ꝯtra dictū Georgiū ⁊ dictā petitionē se opposuit asserens dictum Geor. fore exclusum a petitione dicte dotis vigore statutoꝝ ast. quoꝝ copia vobis tradit̄ ⁊ inferius sunt descripta. Expost vero moritur idem Anto. pubes factus sup̄stite dicto Odone patre ⁊ dicto Georgio eius fratre vterino ⁊ alijs filijs ꝓgenitis ex alia scd̄a vxore ipsius Odonis vcz. A. ⁊. B. ibi. Postremo post annum ⁊ paucos dies moritur dict⁹ Odo superstitib⁹ dicto Georgio Morixio ⁊ alijs filijs ipsi⁹ Odonis ex vltima eius vxore progenitis. ¶ Queritur igit̄ an idez Georgius aliquo iure possit dotem predictam seu partem consequi a filijs ⁊ heredibus dicti Odonis.

1 ☞ Quomodo intelligatur statutum ꝙ maritus secundus lucretur dotem non extantibus filijs.

2 Et an filij primi matrimonij vna cum filijs scd̄i dicantur vocati ad successionem matris.

Et morientibus

3 Et morientibus filijs secũdi mariti: an pater succedat an vero accrescant filio primi matrimonij.

¶ Consilium.ccclix.

IN christi nomine amen.

¶ Suprascriptus dñs cõsultor egregius bene cõsiderauit omnia que sunt consideranda in casu presenti. ¶ Ego autẽ breuior ero in verbis: qr resvidet͂ mihi clara & nõ multũ laboriosa. †dico enim qd hereditas dicte dñe Helene decedẽtis ab itestato fuit deuoluta pariter ad tres filios suos quos reliquit: vez vnũ ex primo viro duos ex secundo: vt in autentica de nup. §. penu. qui incipit. illud versic. si eñ intestatus: & sic ad quẽlibet pro tertia: nec cessit dos lucro secũdi viri vigore consuetudinis vel statuti: qr loquuntur cum mulier decessit sine liberis: sed hic decessit cum eis: & sic liberi fecerunt deficere conditionem sub qua vir vocatur ad lucrum: igit͂ & dicta vocatio cessauit. C. ad trebel. iubemus. §. penul. ff. de lega. j. filius. §. cum quis. cum ibi no. ad trebel. ex facto. §. fi. Nec etiã cessit lucro filiorũ secundi matrimonij qr ipsorum contemplatione vt habeant videatur in statuto apposita dicta cõditio: iuxta notata per glo. in dicto. §. cum quis. Tamẽ qr cõmunis sententia doctorum est qꝫ p dicta verba conditionalia liberi nõ vident͂ propter ea vocati: vt nota. per glo. & Bar. in. l. lucius. la secunda. ff. de heredi. institu. & Bal. in. l. cum acutissimi. C. de fideicõ. & Jo. an. in addi. Spec. titu. de testi. §. in primis. in addi. que incipit huic questiõi accedit &c. & est casus in. l. ex facto. §. ex facto sunt. ad trebel. in primo casu si bene inspiciantur. Nec obstant not. per Bar. in. l. ij. §. videndum. ff. ad tertul. qr diuersus est casus. Nam aliud est aliquem vel aliquam excludere si tales extant: puta quod existentibus agnatis mater excludatur: & tũc agnati qui ponuntur in contradictione affirmatiue videntur vocati. sic loquitur Bar. qr frustratoria esset exclusio matris si agnati non forent vocati. Nam possent subesse cognati propinquiores q̃ agnati qui vocarentur exclusa matre. Et sic exclusio matris que fieret propter agnatos & eorum contemplatione prodesset alijs q̃ agnatis quod esse nõ debet. C. de pactis. l. si actionem. cum ibi not. l. seruo legato. §. si testator. ff. de lega. j. l. fideicom. §. interdũ. ff. de leg. iij. Aliud est aliquẽ vocare post mortẽ alicuius si ex illo nõ extabũt liberi & sic liberi ponunt͂ in conditione negatiue quo casu liberi si extant non censentur vocati sꝫ faciunt deficere vocationem alterius: tum qr liberis illis aliter prouideretur vez qr vocari possunt ab intestato ad bona de quibus agit͂. vt no. glo. in. d. l. lucius. la scđa. ff. de heredi. instit. & in cã intestati non est dare alios potiores q̃ sint liberi. C. de suis & legi. aut͂. in successione. & in corpore vnde sumitur. tum etiam qr quãdo ponunt͂ negatiue si non extiterint & ipsi extant tũc nõ extat cõditio exp̃ssa a testatore vel a statuto sꝫ extat cõditio 9ria expresse. Sed quãdo ponuntur affirmatiue puta qd existẽtib9 agnatis mater nõ succedat tũc si extãt dicitur extare formaliter cõditio exp̃ssa a statuto que debet esse fortioris nature q̃ eius 9ria nõ exp̃ssa cũ argumẽtũ a 9rio sensu nõ semper sit validũ. l. ij. C. de cõdi. inser. Sed ab expressis v̂bis semp est validũ. l. j. §. si is q̃ nauẽ. ff. de exercito. l. p̃spexit. ff. q̃ & a quib9: tũ etiam qr statutũ disponẽs qꝫ vir lucret͂ dotẽ vxoris p̃mortue sine liberis cẽset͂ liberos pretulisse marito siue extent ex eodẽ viro siue ex priore qr nõ distinguit͂ ideo tale statutuꝫ nõ p̃iudicat dispositioni. l. hac edictali. facte in fauorẽ liberorũ primi matrimonij ſm oĩum doctorũ sententiã immo intelligit͂ ſm illã. iuxta nota. per docto. in. d. l. hac edictali. & per Bal. in. l. j. C. de inof. do. & l. ea lege. C. de condi. ob cau. 2 †Sed nec ob. in casu nostro filio primi matrimonij statutũ qd incipit detestanda &c. ibi exclusis liberis primi matrimonij &c. qr statutũ illud loquit͂ eo casu qꝫ mulier disponit de bonis suis in preiudiciũ filiorũ primi matrimonij & vult qd valeat eius dispositio & qd possit derogare dispositioni. l. femine. cum alijs pluribus ad idem tendentibus & etiã dispositiõi. l. hac edictali. qd facere nõ poterat si statutum hoc nõ esset. eodẽ titu. aut͂. lucrũ hoc in fi. Sed ista dña Helena nõ disposuit de suis bonis in preiudiciũ filiorũ vel filij primi matrimonij nisi qr ea tradidit in dotẽ secũdo viro que traditio intelligit͂ facta quousqꝫ vixerit & matrimoniũ durauerit. Igitur eo soluto per mortẽ eius finita est illa traditio & dispositio temporalis. l. statuliberum. §. stichum. ff. de legatis. ij. & de postula. l. imperatores. Et sic remanemus in dispositione iuris communis que est vt ad successionem eius tam liberi primi matrimonij q̃ secundi vocent͂. vt in dicta aut͂. de nup. §. penultimo non obstante statuto predicto quia eius verba hic cessant g̃ reius dispositio. l. adigere. §. quãuis. ff. de iure patro. cum alijs similibus. 3 ¶ †Presupposito autem quod hic filius primi matrimonij successerit matri sue in vna tertia si hereditas predicta pro alsij duabus tertijs delatis filijs secundi matrimonij non fuit per eos adita nec per patrẽ eorũ nomine si erant infantes iuxta. l. si infanti. C. de iure deliberandi portiones predicte accreuerunt filio primi matrimonij. ff. de suis & legi. here. si ex pluribus. C. de cadu. tollen. §. his ita. cũ similibus. ¶ Necꝫ enim transmiserunt ad patrem potentiam adeundi hereditatẽ matris nisi decesserint in etate infantili. vt dicta. l. si infanti cum ibi not. & l. non pro numero. C. ad orfi. Posito autem sine preiudicio veritatis quod vel illi vel pater eorũ nomine si erãt infantes adiuerit hereditatem matris vel viderent͂ adiuisse ſꝫ determinationeꝫ Bar. in. q. disputata per eum que incipit. debitor in diem. & in. l. gerit. ff. de acquirẽ. heredi. quã tamẽ determinationem Bar. reprehendit Bal. in multis locis prout prudenter precedens dñs consultor allegauit dicit͂ tamen qꝫ hic nõ apparet aliquo modo patrem predictum adiuisse hereditatem filiorum suorũ natorũ ex eadẽ vxore in quorꝫ filiorũ hereditate dicta hereditas matris esse tunc diceretur. l. sed si plures. §. filio. ff. de vulga. & pupil. Nec eas nõ aditas transmittere potuit ad suos heredes quia non est de casibus enumeratis in. l. ventre. ff. de acquiren. heredi. & sic est standum regule de qua. C. de cadu. tollen. §. in nouissimo. & sic hereditates predictorum deuolute sunt ad fratres eorum quorum vnus erat vterinus scilicet dictus Georgius alij consanguinei scilicet nati ex vltima vxore Odonis. ideo in bonis que peruenissent ad illos a matre preferretur Georgius vterinus iuxta nota. per glos. ordi. & docto. C. de legi. heredi. aut͂. post fratres. & communia de succes. aut͂. itaqꝫ. & superius per dñm cõsulentẽ bene & subtiliter tactum est: & ista pauca sufficiant. Laus deo.

1 ☞ Doctor & notarius plene probant tenoreꝫ instrumẽti deperditi: & hoc qꝫ sit deperditum iuramento partis probatur.

2 An valeat sententia lite non contestata & nemine comparente pro donatario absente qua declaratur instrumentum donationis non valere.

3 Qualiter donatio reuocetur que pretextu alimentoruꝫ fuerat facta & quando dicta testium non concordant cum confessione partis nisi per interpretationem iuris.

4 Presumptio iuris & de iure admittit probationem in contrarium per confessionem partis.

¶ Consilium.ccclx.

IN christi nomine amen.

1 ¶ †Circa primum videt͂ qd tenor dicti instrumẽti qd dicit͂ deperditũ nõ sufficiẽter probet͂ per dictos duos testes qui dicunt se vidisse quantũ ad hoc vt sufficiant eorũ dicta sicut produceret͂ originale instrum: sed solũ faciant semiplenã p̃bationẽ vt possit deferri iuramentum. per glo. ordi. que est in. l. sicut. C. de fide instru. ¶ Sed contrarium est verius cum vnus de dictis testibus sit doctor legum: alter notarius expertus qui potuerunt perpendere si aliquis defectus ibi erat. & attestantur quod non: prout determinat Bartol. in dicta. l. sicut. & in autentica si quis in aliquo documento. C. de edendo. ff. de iure fisci. l. ij. §. j. c. cũ olim. extra de priuileg. vbi dicit esse casum. Possunt tamen conuenti ad cautelam petere sibi iuramentum deferri ſm dictam glo. & erit res sine dubio: quia sufficient eorum dicta cum iuramento: perinde ac si produceretur instrumentum predictum: vel perinde ac si fuissent presentes conuentioni predicte: vt no. idẽ Bar. nec expedit recurrere ad alias coniecturas de quibus in quesito per predictã patet r̃nsio ad tertiũ quesitum. qr superfluum est.

¶ Circa secundum quesitum dico sufficere iuramentum conuentorum ad pobandum perditionem dicti instrumenti. per tex. in l. fi. C. de fide instru. & per. l. si cum oportet. §. sufficit. de excusatio. tuto. & per nota. in Specul. de appel. igitur breuiter. versic. quid ergo. & per Bar. post Guil. de cu. in. l. ij. §. si quis. ff. si q̃s cau. Et qr agitur de modico preiudicio stantibus dictis attestationibus de tenore instrumenti que sole videntur sufficere prout videtur sentire Bartol. in dicta. l. ij. §. j. ff. de iure fisci. ergo &c. ff. ad exhibendum. l. thesaurus. Sed vbi ageretur de magno preiudicio: quia diceret quis se perdidisse reꝫ alteriusque ad manus suas peruenerat & sic se liberatũ ab obligatione qua tenebatur restituere: tunc debent probare perditionem aliter quam per iuramentuꝫ. C. de pigno. actio. si creditor. & no. Bar. in. l. si quis ex argentarijs. §. fi. ff. de eden. & Specul. in tit. de pigno. §. j. ver. & no. quod si creditor. cum seq.

2 ¶ †Circa quartum quesitum omisso tertio quod fuit expeditum cum primo videtur dicendum dictam sententiam non valere: qr lata fuit lite non contestata. & nullo vnquam comparente pro dicto Petro donatario. nec vlla facta defensione pro eo. iuxta nota. in. l. presenti. C. de his qui ad ecclesiam confugiunt in glossa magna que incipit. hoc quod dicit &c. & l. consentaneũ in. j. glo. & in autentica qui semel. C. quomodo & quando iudex.

¶ Sed in cõtrarium: qd propter hoc nõ fit nulla: qr cum nihil peteretur a parte dari vel fieri sed a iudice instrumenta producta pronunciari fore ꝛ esse nulla: ꝛ similiter donationem contẽtam in eis ꝛ eam reuocari ꝛc. nõ habebat locum missio in possessionem ex primo decreto contra contumacem: ideo potuit perueniri ad sententiam diffinitiuam, lite nõ contesta. C. si vt se ab heredi. absti. auten. si omnes. finium regun. l. iij. ꝛ vtrobiq; per Bartol. ꝛ in. c. j. de eo qui mitti. in pos. lib. vj. ꝛ not. per eundem Bar. in. l. si finita. §. iul. ff. de dam. infec. Et si nõ apparet aliud instrumentum fuisse productum in illo iudicio q̃ istud presumitur quod istud quod nunc producitur per Petrum sit illud qd tunc fuit productum per donatorem ꝛ super quo fuit lata sententia: per ea que no. in. l. ij. C. de erro. aduoc. qr pluralitas non presumitur: vt ibi no. ꝛ in. l. qui iurasse. §. si pater. ff. de iureiuran. et quod no. Bar. in. l. si seruum. §. si inter duos. ff. de lega. ij. ꝛ. l. triticum. de verbo. obliga. per eundem. Et ideo cum pronunciatum fuerit istud instrumentum donationis ꝛ ipsam donationez nõ valere obstat excep. rei iudi. l. cũ querit̃. ff. de excep. rei iudi. presupposita validitate snĩe que propter cãm de qua supra nõ est nulla vt dixi. Nec ex eo q̃ cõtineat iuris errorẽ expressuz qr hoc est falsum qr si bene cõsideret̃ nihil cõtinet qd iuris dispositioni repugnet: posito ergo q̃ donatio nõ esset nulla nec fuisset resoluta nõ põt hoc allegari per Petrum qr veniret de directo contra dictam snĩam qua pronunciatum fuit contrarium: ꝛ que pro veritate habetur. l. res iudicata. ff. de regulis iuris iunctis his que habentur ꝛ not. per glo. in. l. iul. ff. de condi. indebi. Et hoc si seruata fuerunt oĩa solennia que requiruntur ſm formam statutoruz licet esset contrarius partis. ff. famil. herciscun de. cum putarem. de re iudi. l. preses. cum simil.

3 ¶ † Super vltimo non expedit insistere presupposita validitate sententie de qua supra. Sed ea non presupposita dicendum est qd ex quo dictus Petrus in suis positionib⁹ asserit se fuisse absentem tempore quo testes eius deponunt ipsum pstitisse alimenta non prosunt sibi dicta testium quia eneruãtur per cõfessionem suam cõtrariam dictis eorum. Nam si sententia lata pro eo reciperet probationem in contrarium per suam cõfessionem. vt no. Bar. in. l. iul. verum debitorem. post princi. ff. de con

4 ditio. indebi. † qr cõtra presumptionem iuris de iure admittit̃ probatio in cõtrarium per cõfessionẽ partis. vt not. in autenti. sed iam necesse. C. de dona. ante nup. ꝛ in corpo. vnde sumitur. multomagis admittitur probatio in contrarium contra testes eiusdem ex quibus nõ talis resultat presumptio qualis ex sententia. iuxta nota. per glo. ꝛ docto. in. l. sed ꝛ si possessori. §. fina. ff. de iureiuran. Tali namq; confessioni sue contente in suis positionibus statur contra se. C. de libe. cau. cum precium. ꝛ quod no. in. l. rura. C. de omni agro deserto. lib. x. ¶ Et si dicatur dictus Petrus lz esset absens potuit dare alimenta per alium et sic non cõtrariatur sua confessio dictis testium. Respondetur quod testes dicunt vidisse dictum Petrum dare non aliuz pro Petro. Et licet per iuris interpretationẽ qui per aliũ dat ipse dedisse videtur. l. j. §. deiecisse. de vi ꝛ vi armata. Respondetur quod dicta testium debent intelligi prout sonant in facto non ſm iuris interpretationem quia illaz non percipiunt sensu corporeo sz iudicio intellectus ꝛ testis debet deponere de his que sensu corporeo percipit. l. si quis testium. C. de testibus. ꝛ ad predicta facit glo. que est in. l. stipulatio ista. §. hi qui. ff. de verboꝝ obligatione. Et sic vel contrariantur adinuicẽ confessio Petri ꝛ depositio testium vel si depositio testium est vera confessio predicta declarat quod licet Petrus antequam se absentaret aliquando dederit de pane ꝛ de vino non tamen cõtinuauit qr postea se absentauit ꝛ non dedit ꝛ sic donatio venit resoluenda vel fuit ipso iure resoluta. l. j. C. de donationib⁹. que sub modo. ¶ Item si dicatur dictus donator remansit semper in possessione dicte domus. respondetur quod hoc non sufficit donatario quia non erant alia bona donata ex quibus donator posset viuere vnde non excusabatur donatarius a prestatione alimentorum que dare promiserat propter hoc que permiserunt donatorem inhabitare domum donatam cum non propter hoc ille donauerit sibi proprietatem futuram suam perpetuo sed vt in recompensationem donationis predicte haberet ab eo alimenta modico tempore quo erat victurus. Ex quibus videtur conuentos a dicto Petro fore absoluẽdos ab eius petitione alio non dato q̃ in superioribus continetur. Laus deo.

¶ Capitulum.

¶ Item quod dicti regulares a quadragita annis citra vel ab eo tempore de quo probatur continue possederunt dicta pascua contenta inter dictos confines bona fide pacifice ꝛ quiete pasculando ꝛ pasculari faciendo ꝛ alia fieri faciendo in dictis pascuis omni ꝛ singulo anno dicti temporis tanquam in locis et pascuis dicte regule ꝛ nomine ipsius regule.

¶ Modo probatur per vicinos dicte regule quod viderit Petrum: Joannem et certos dicte regule in dictis locis pasculantes continue tempore sufficiẽti. ¶ Item probatur per eos qui sic pascularunt qui sunt de dicta regula quod pascularunt nomine ipsius regule.

¶ Item producta sunt certa instrumenta per que dicta regula et homines declarauerit que sunt pascua dicte regule intra continentur suprascripta licet dicta instrumenta annullentur per statutum: quia non fuerunt confirmata in consilio maiori: queritur vtruz sit probata possessio dicte regule in dictis pascuis. Item probata domini possessione: an potuerunt dare in emphiteosim dicti regulares Antonio certum locum de predictis cũ pacto quod deficiente eo sine filijs res reuertatur ad dictam regulam ꝛ adueniente conditione pacti nunquid habeant aliqd ius petendi dictuz locũ a tertio detinente siue possidente eum.

1 ¶ Qualiter testes de vniuersitate in causa ipsius deponãt.
2 Spacio. xl. annorum acquiritur dominium. quod vendicari potest per prescribentem etiam ab eo qui fuerat dominus et dare in emphyteosim cuilibet.
3 Possessio de preterito an sufficiat ad probationem dominij.

¶ Consilium. ccclxj.

In christi nomine amen.

1 ¶ Circa primum quesitum facit dubium † qr videtur quod homines dicte regule non sint idonei testes ad probandum possessionem dictoruz pascuorum esse apud regulam: cum ex eis consequantur vtilitatem in singulari si gratis sibi pascuantur: per ea que not. doc. C. de testibus. l. parentes. in fine per Cynum ꝛ Bald. ¶ Sed contrarium videtur verius quia hic vicini non de regula qui non habent vtilitatez pascuandi testificantur pro regula quod viderunt aliquos de regula pascuare non tamen dicunt quod nomine regule proprie vnde probatio dicitur facta per homines extraneos non de regula licet interuenientibus illis de regula: ꝛ sic probatio est legitime facta per id quod notat Jaco. butri. ꝛ Bartol. in. l. certi condi. §. quoniam. ff. si certuz petatur super prima glos. qui dicunt si statutum dicat quod debitum a centum libris supra non possit probari nisi per instrumentum. Et de promissione interesse cõstat per instrumentũ sed de quantitate interesse non sed solum per testes quod probatio dicitur legitime facta quia dicitur facta per instrumentũ putavult statutum interuenientibus testibus qui nõ dicuntur probare debitum: sed probationem factam per instrumentum declarare et coadiuuare quod non censetur a statuto prohibitum: ſm eos ita hic. vt supra dixi. ¶ Secundo potest facere dubiuz quia articulus super quo testes sunt examinati dicunt de cõtinua possessione de qua testes non videntur posse sufficienter deponere quia non potuerunt semper ꝛ incessanter videre actus possessorios sed ad hoc respondetur per nota. per docto. maxime per Bartol. in. l. j. ff. soluto matrimonio. in. iij. vel. iiij. colũ. super verbo semper. versic. semper ꝛ vbiq; ꝛc.

2 ¶ † Super secundo quesito respondetur quod probata continuata possessione. xl. annorum bona fide censetur probatum dominium si anteq̃ possidere inceperint non erant domini dicti de regula: ratione cuius dominij acquisiti per prescriptionem tanti temporis etiam sine titulo poterant dicti regulares dicta pascua vendicare a quolibet possessore etiam qui prius fuisset dominus. C. de prescriptio. xxx. anno. si quis emptionis. §. si quis. cum ibi nota. ideo potuerunt concedere dicto Antonio vnum locum de predictis pascuis in emphyteosim cum dicto pacto. l. prima. C. de iure emphyteotico. Et adueniẽte casu qd ille decedat sine liberis loc⁹ ille reuersus est ad eos. Et sic possunt dicti regulares locum illum reuersum ad eos aduocare a tertio possessore si non possedit tanto tempore quod aduersus eos esset tutus prescriptione. dicta lege si quis emptionis. §. quod si quis. versic. nisi ipse iniustus possessor ꝛc. Sic ergo nõ

3 obstat predictis † quod preterita possessio non sufficit ad probationem dominij. vt nota. per Bartol. in lege penulti. de conditio. insti. ꝛ Joan. an. in nouella. in. c. illud. de presumptioñ. qr verum est de simplici possessione non continuata tanto tpe quo sufficiat ad prescribendũ sed hic nõ sic. Laus deo.

1 ¶ Cecus testando inter liberos an debeat adhibere solennitates. l. hac consultissima. C. qui testamen. face. pos. an sufficiat duos testes adhibere: ꝛ quis dicatur cecus.
3 Maritus et vxor confessi se recepisse precium rei dotalis vendite intelliguntur recepisse vt pars ad vxorem peruenerit de qua non agit solu. matri.

¶ Consilium. ccclxij.

¶ In xpi

In christi nomine amen.

1 ¶ † Super primo dubio presupposita cecitate testatoris predicti que dicitur fore ꝓbata si testamētum istud nō esset factū īter liberos deficeret in eo solēnitas subscriptionis ⁊ sigillatiōis testiū ⁊ notarij requisita fm.l.hac cōsultissima.C.qui testa.fa.pos. ¶ Alia vero requisita per illā.l.que plura sunt videntur adesse si bene inspiciatur cuius quidē etiaȝ vnus de requisitis defectus haberet totū vitiare.ff.de transactio.cū hi.§.pretor.de adoptio.nō aliter.⁊ ibi no.glo.j.quibus ex ca.in pos.ea.l.fulcinius.§.cum hoc edicto.cū seq.C.de assesso.l.nemo.circa medium. Nec iuuaretur dictū legatū virtute clausule codicillaris quoniā solēnitas illius.l.etiā requiritur cū quis nō testatur: sed codicillatur vt ibi patet versic.que in eundē modū erūt obseruanda ⁊c.circa mediū legis. Sed dubiū facit qꝛ testamētū hoc factū est inter liberos qꝛ instituit heredes abiaticos suos idest nepotes ex filio quo casu fm plurimoꝝ sniam sicut testamētum nō subijcitur solēnitati iuris cōmunis que habetur.C.de test.l.hac cōsultissima.§.ex imperfecto.eiusdē.l.j.C.famil.hercisc.l.fi. ita nec solennitati iuris specialis requisito.per.l.hac cōsultissima.C.qui testa.fa.pos.ꝓpter qualitatē psone testatoris qꝛ cecus. Nec videtur hoc fore statutū in priuilegiū liberoꝝ qꝛ eorū interesset potius ꝙ pater nō testaretur vel ꝙ nulliter testaretur cū essent ab intestato pariter successuri ⁊ sine grauamine hoc per testamentum validum fieri potest vt inequaliter aut cum grauamine succedant:fuit hoc statutum potius in priuilegium parentis testantis inter liberos vt nō subijciat solēnitati iuris positiui sed sufficiat obseruatio iurisgentiū prout videmus in militibus.ff.de testa.mili.l.j.in princ. Et si dicatur verū est quo ad personas liberoꝝ. Sed in his que testator in eodē testamento reliquit extraneis idest non liberis nō gaudet testator tali priuilegio:vt in.d.§.ex imperfecto.versi.si vero.posset respōderi qd illud quando testator nullā solēnitatē iuris positiui adhibet sed solum obseruantiā iurisgentiū qꝛ coraȝ duobus tantū testibus fuit testatus.iuxta illud in ore duorū.⁊c.de testi.l.vbi numerus. tunc enim valet quo ad liberos non quo ad extraneos. Sed in casu nostro bene adhibuit testator solēnitatem iuris positiui.s. iuris nō tamē specialis qꝛ illa de qua in.l.hac consultissima.§.nuncupatus.C.de testa.cum simil.licet nō illam de qua in.l.hac consultissima.C.qui testa.fac.pos.que est specialis in persona cecorum. Et sic videtur ꝙ valeat tam quo ad liberos ꝙ quo ad extraneos vt sic tale testamentum propter institutionem liberorum nō subijciatur solēnitati iuris specialis.de qua in.l.hac consultissima.C.qui testa.fa.pos.sed remaneat in dispositione iuris communis vt valeat ac si non foret cecus ⁊ quo ad omnes postꝙ adhibuit solēnitatem iuris cōmunis.

¶ Breuiter quicquid per alios dicatur videtur de stricto iure probabilius dici posse qd lȝ parentes non ceci testantes inter liberos nō habeant necesse adhibere solēnitateȝ iuris cōmunis:lȝ possint sine aliqua solēnitate iuris positiui testari.vt in.§.ex imperfecto qꝛ ita ibi specialiter ⁊ expresse declaratuȝ est. Et si declaratū ibi nō foret tale testamētum factū inter liberos subijceretur solēnitati iuris cōmunis sicut factū inter extraneos quia obseruāda esset solēnitas.de qua in prin.l.hac cōsultissima .C.de testa.que generaliter loquitur ⁊ sic generaliter debet intelligi inter quoscūqꝫ quis testaretur siue inter extraneos siue inter liberos.l.j.§.generaliter.ff.de leg.prest.l.de precio.ff.de publi.cum simil. Quādo tamē parētes ceci testantur inter liberos bene habent necesse obseruare solēnitatē specialem requisitā per l.hac cōsultissima.C.qui testa.fa.pos.qꝛ in illa.l.nō reperitur nec ponitur illa exceptio de liberis sicut reperitur in.l.hac cōsultissima.C.qui testa.fa.pos.que fuit posterior.scȝ Justinia. imperatoris.vt insti.qui.nō est permis.face.testamētū.§.cecus.⁊.l. hac consultissima.fuit Theodosij qui fuit diu ante cū Justinus fuerit pater Justiniani.vt.d.§.cecus.⁊ Justinianus fecit mentionem de Theodosio.C.de cadu.tollen.§.in nouissimo. qui fuerat prius. cum ergo sint leges diuerse ⁊ diuersis tēporibus facte ⁊ a diuersis imperatoribus facte prefata exceptio posita in §.ex imperfecto.non intelligitur repetita.in.l.hac cōsultissima C.qui testa.fa.pos.per.l.j.§.meminisse.ff.de ven.inspicien.tum quia nō ponitur per modum regule sed per modū exceptionis in illo.§.ex imperfecto.fm ea que habentur in.l.pretor ait. §. eritqꝫ differētia.circa fi.ff.vi bo.rap.tum qꝛ fortior subest ratio in dicta.l.hac cōsultissima.C.qui testa.fa.pos. Nam licet omnis solēnitas iuris positiui fuerit inuenta ad tollendam suspitioneȝ falsitatis.C.de fideicom.l.fi.§.cum enī:qꝛ tamen plus timetur in testamento ceci:ꝙ in testamēto nō ceci maior solēnitas fuit statuta:vt dicta.l.hac consultissima.C.qui testamē.face.pos. in fi. vbi satis colligitur. Non ergo sequitur in testamēto nō ceci in quo timetur falsitas nō requiritur solēnitas iuris cōmunis quādo fit inter liberos:ergo nec in testamēto ceci requiritur solennitas iuris specialis quādo testatur inter liberos cū ista solēnitas iuris specialis fuerit inuēta propter maiorē falsitatis timorem: quid enim si faceret filios multū inequales:interest ergo liberorum ꝙ illa solēnitas obseruetur. Et sic postꝙ nō reperitur expresse remissa ⁊ minor subest ratio remittendi ⁊ maior subest ratio requirendi eam concludendo dicamus solēnitatē.l. hac cōsultissima.C.qui testa.fa.pos.requiri etiā cū pater testatur inter liberos. Et posito qd illa exceptio que ponitur in.§.ex imperfecto.intelligeretur repetita in.l.hac consultissima.C.qui testa.facere pos.repetitio intelligeretur cū sua causa ⁊ qualitate. de qua in.§.ex imperfecto.scȝ quo ad personas liberorū dūtaxat: non quo ad personas extraneorū.arg.l.pompo.§.cū quis.ff.de acquiren.pos.⁊.l.j.§.fi.cuȝ ibi no.per Bar.ff.si fam.fur.feci.dica.⁊ de recepta.l.j. Nec ob.ꝙ hic adest solēnitas iuris cōmunis: qꝛ dico qd in testamēto ceci illa nil prodest etiā quo ad legata: vt.d.l.hac cōsultissima.versic.que in eundē sicut in testamento non ceci nō prodest obseruātia iurisgentiū:etiā quo ad legata ff.de iure codi.l.j.C.e.l.fi.

2 ¶ Item aliud videtur facere dubiū: † qꝛ cecus est qui caret oculis:⁊ ita loquitur.l.hac cōsultissima. C.qui testa.face.pos.vt ibi patet in prin.vel qui habet oculos clausos:ita pōt intelligi.§.cecus.insti.qui.nō est permis.fa.test.sed in isto testatore neutrū istorū erat per ea que comprehendo bene habebat oculos ⁊ tenebat eos apertos sed non videbat nec de die nec de nocte adhibito lumine talis enī non dicitur cecus sed luscus vel eluscatus.ff.de edil.edic.l.idē offilius.circa finem de triticaria.l.in hac.in fi.de quo dicte leges nō loquuntur sed de ceco. Sed certe paria sunt nō habere oculos vel habere eos inutiles ad videndum.ff.quod cuiusqꝫ vniuersi.nomine. lege prima.§.quibus in fine.

3 ¶ † Circa vltimū articulū de recōuentione dicendū qd cuȝ in instrumēto emptiōis ⁊ acquisitiōis dictoꝝ bonorum facta per dictuȝ testatorē maritū contineatur ꝙ illa bona emebat vice ⁊ nomine Jacopine vxoris sue:⁊ de pecunia dicte dñe Jacopine ꝓuenta ad manus eius ex cā dotis videtur fuisse facta permutatio dotis de pecunia in corpore dictarū rerū ⁊ bonorū qd fieri potuit si mulieri proderat.ff.de pac.dota.l.si mulier dotis. Cū vero postea dicta dña Jacopina dicta bona vel quedā ex eis vendidit ⁊ precia percepit de volūtate ⁊ cōsensu mariti sui censetur maritus eidē vxori dotē suaȝ restituisse constante matrimonio ꝓpter quā restitutionē censetur dictus maritus liberatus a restitutione dotis si dicta pecunia fuit cōuersa in vtilitatē dicte mulieris ⁊ hoc ope exceptionis.vt no.per glo.⁊ per Barto.in.l.ij. in prin.ff.solu.matri.⁊ per Cy.in.l.j.C.si dos constan.ma.videtur aūt fuisse cōuersa in vtilitatē mulieris predicte ⁊ ex quo semel ad eam puenit alio nō apparente.per ea que no.ff. māda.l.creditor.§.si inter.in glo.super verbo negetur.⁊ per.l.videamus.in fi.ff.qd met.cau.cū.l.seq. Et ideo heredibus dicte mulieris petentibus dotem pōt obijci exceptio frustra petitis qd intus habetis. Et ita determinauit Bart.in cōsilio qd incipit domina B.vcȝ ꝙ si maritus ⁊ vxor vendunt rem dotalē ⁊ confitentur se preciuȝ pcepisse cēsetur ad quēlibet eorū peruenisse pro dimidia. per.l.reos.§.cū tab.ff.de duobus reis.⁊ qd pro dimidia que cēsetur peruenisse ad mulierem nō pōt ipsa vel heres eius repetere solu.mat.sed solū pro dimidia que censetur peruenisse ad maritum scȝ per actionē de dote qꝛ quo ad illā censetur facta cōmutatio de re in pecuniā qd etiaȝ fieri potuit.l.si ex lapidicinis.ff.de iure dot.⁊ etiā de vna re in alterā.l.fi.eo.ti. Laus deo.

1 ☞ Si minor se abstinuit ab hereditate ⁊ deinde restituatur ista restitutio non nocet possessoribus bonorū non citatis.

¶ Consilium.ccclxiij.

In christi noīe amen.

1 ¶ † Ad primū quesitū respondetur qd restitutio in integrū aduersus aditionē hereditatis cōcessa dicte Seye pronepti nullū preiudicium facit possessoribus bonorum dicte hereditatis immo quo ad eos pro nō cōcessa habetur per tex.in aut.si omnes. C. si se ab hereditate absti.que vult debere citari oēs quoꝝ iterest alias frustra mandaret eos citari.iuxta not.per glo.in.l.j.§.cuȝ dicitur ff.si cui plus ꝙ per.l.falcid.⁊ ita decidit expresse Bald.in dicta autenti.circa medium ibi deinde no.qd tex.huius auten.⁊c. Et etiam expressius ante finem.vbi dicit quod si aliqui fuerunt citati aliqui non valet concessio respectu citatorum: sed quo ad non citatos non. Et est hoc regulariter verū in omni actu qui tēdit in preiudicium alterius .l.de vnoquoqꝫ.ff.de re iudicata de aqua pluuia.arcen.l.in cōcedendo.⁊.l.in diē.de mino.l.in cause §.interdum.cum ibi not.quibus ex cau.maio.l.cum miles.§. fi. C.si propter publicas prestatio.l.si deserta.cum ibi not.⁊ quod no.in.l.j.de aduoc.diuer.iudi.extra de maio.⁊ obedien. in.c.fi.

cum ibi no. ⁊ per Inno. ⁊ per Bal. in. l. ab eo. C. quomodo ⁊ qñ
iudex. Ubi dicit qd̄ lȝ quo ad valorē sententie ille tantum sit ci
tandus ꝯ quē datus fuit libellus quantū tamē ad extensionem
preiudicij sunt citandi omnes/quibus quis vult qd̄ sñia preiu-
dicet. Et sic posito ꝙ concessio restitutionis in integrum facta
huic seye valeat ⁊ ꝓpter eam sit effecta heres proauī ⁊ sic quan-
tum ad hoc fuerit reposita in eo statu in quo erat ante aditionē
attamē ex quo non preiudicat possessoribus nō pōt seya virtu-
te dicte restitutionis aduocare bona a dictis possessoribus im-
mo si vult eos molestare noua restitutione in integruȝ opus est.
per ea que no. Inno. in. c. causa. ante finē. ij. col. qui filij sint legi
timi. ⁊ Io. an. in simili in. c. ij. in fi. de rescrip. lib. vj. in nouella. et
Bar. in. l. aristo. ante finem. ff. de dona. ⁊. l. at qui natura. §. cum
me absente. circa medium. ff. de nego. gest. in sentētia lata in cā
euictionis quia non preiudicat venditori cui non fuit facta de-
nunciatio ideo non prodest emptori agenti de euictione contra
venditorem producere sententiā latam contra se quod res erat
aliena: sed est necesse quod de nouo hoc probetur quod necessa
rium non fuisset si venditori denunciasset ⁊ ipsum ad sententiā
citari fecisset ⁊ etiaȝ si fuisset hic si possessor fuisset citatus quia
posset mitti executioni contra eum qꝛ sibi preiudicaret. ¶ Ex
his apparet non sufficere dicte seye generalem citationem fa-
ctam nunc de volentibus contradicere quominus ista seya mit
tatur in possessionem bonorum. Nam procurator possessionis
cōparuit ⁊ protestatus est ne fiat missio in istis bonis que pro-
testatio sufficit quia quo ad ipsum possessorem non citatuȝ ista
seya non habetur pro herede nec pro restituta. ¶ Et si dicatur
ista restitutio concessa vt se possit immiscere presupposito quod
valeat non poterit impleri nisi realem possessiōem bonorū adi-
piscatur. Respondetur quod qui hoc diceret erraret. ¶ Nam
immixtio in suo fit eodem modo quo fit aditio per extraneum.
scilicet nuda voluntate. l. gerit. ⁊. l. bonis. ff. de acquirenda here
ditate. Et in extraneo vocatur aditio quia per eam acquiritur
dominium rerum et iurium hereditariorum quod prius nullo
modo habebat. Sed in suo vocatur immixtio quia per prius
ius habebat licet non cum effectu propter beneficium abstinē-
di cōcessum a pretore. l. prima. §. qui sunt in potestate. ff. si quis
omissa cau. testa. iuncta. l. j. si vt se maior absti. Unde dicitur se
immiscere quia cōtinuat quod habet nec de nouo acquirit sed
ad effectum deducit ⁊ declarat quod vult esse heres cum effe-
ctu vbi erat sine effectu. iuxta notata in. l. si cum dotem. §. trans-
grediamur. soluto mat. in fi. ⁊ de acquirē. heredita. necessarijs.
Et hec sufficiant de primo.

¶ Super secundo non est insistendum. Illud autem constat quod
si possessor cui dicta bona fuerunt in dotem data per dictā ma-
trem eius vxorem paratus est dicta bona dimittere dummodo
sibi soluatur dos vxoris pro qua dicta bona erant obligata et
insolutum data ⁊ etiam melioramenta facta in dictis bonis de-
bet audiri indistincte etiam si fuisset citatus tempore restitutio
nis concesse ⁊ sic restitutio sibi faceret preiudicium nec cogere-
tur aliter dicta bona dimittere tex. est. C. de repudi. here. lege fi
nali. in fine. Laus deo.

1 ☞ Si notarius in publico instrumento inscripserit substitu
tionem de qua non fiat mentio in prothocollo an possit puniri
de falso.

Et quomodo ꝑsumat potius per errorē omissa substitutio ⁊c.

2 Error notarij pōt probari per vnum testem vltra ipȝ notariū.

¶ Consilium. ccclxiiij.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Incipiēdo ab vltimo quesito a quo dependent
alia videt̄ dicēdū ꝙ dicta inq̇sitio nō ꝓcedit ꝯ princi
pales inq̇sitos vcȝ illos notarios: qꝛ nō cōcludit ad crimē falsi
punibile pena. l. cornel. de fal. vcȝ pena statuti. s. amputationis
man⁹ cū in vtraqȝ req̇rat̄ dol⁹ vt patet de pria in. l. nec extremū.
de fluminib⁹. ⁊ de scd̄a ptȝ ex tenore statuti sub rub. de pe. ⁊ cri.
fal. circa prin. nec dicit̄ falsuȝ quo ad dictos effect⁹ nisi veritas
sit immutata: cū falsum dicat̄ mutatio veritatis dolose facta. l.
q̄d sit falsum. ⁊ ibi no. ff. de fal. Sed ex. s̄. narratis in quib⁹ fun
datur inq̇sitio etiā si vera sint nō apparet nec concludit̄ aliqua
veritatis mutatio nec aliq̇s dolus. Nam mutatio esset si substi
tutio nō fuisset re vera facta que fuit apposita in secūdo instru
mento tanꝙ facta: ⁊ tūc presumeret̄ dolus nisi ꝓbet̄ error. Sȝ
hic nō dicitur qd̄ re vera facta nō fuerit: sed solū dicit̄ ꝙ in pro-
thocollo ⁊ in primo instr̄o de ip̄o extracto nulla mētio fit de ea.
⁊ in scd̄o dicit̄ ꝙ facta fuit. Certe ista stant simul qd̄ re vera fa-
cta fuit: prout etiā dicunt duo testes descripti in instrumēto te-
stamenti: ⁊ tamen notarius originalis per errorem ⁊ obliuionē
omisit eam scribere in prothocollo ⁊ in prio sumpto. Error au-
tem excludit dolum ⁊ in dubio potius presumit̄ error ꝙ dolus
C. de his qui sibi ascri. in testamēto. l. penul. ⁊. l. senatus. in q̇b⁹
est bonus tex. Nam frequenter cōtingit qd̄ notarij per erroreȝ
omittunt aliqua ponere in instrumēto etiaȝ de pertinētibus ad
eos vt diem vel menseȝ confecti instrumenti. quo casu docto. di
cunt ꝙ si possunt postea recordari possunt eorum errorē corri-
gere vel ꝓpria autoritate vel cū autorita. iudicis. iuxta nota. in
Specul. de instru. edi. §. instrumētum. versic. sed nunquid confe
cto. ⁊ ibi Ioan. and. in additione. ⁊ per Gul. de cunio in. l. impe
rator. ff. de statu homi. ⁊ per Bar. in. l. si librarius. ff. de reg. iur.
Quod autem in vltimo instrumento apposuit substitutioneȝ.
non sequitur qd̄ apposuerit falso ⁊ contra veritateȝ: immo dici
potest qd̄ hoc fecit corrigendo errorē suū ex dictis illorū testiū
qui interfuerūt: ⁊ ipsum recordari fecerunt qui ad hoc sufficiūt
2 ſm Bar. in. d. l. si librari⁹. ante fi. † vbi dicit qd̄ etiā vnus testis
cum assertione notarij sufficit ad probationē erroris. Nō ergo
sufficit narratio de qua supra scȝ qd̄ in prothocollo ⁊ in primo
instrumēto nō continet̄ substitutio ⁊ in vltimo sic: ad hoc vt cō-
cludatur ad crimē falsi in quo requirit̄ mutatio veritatis ⁊ qd̄
sciēter ⁊ dolose facta sit: cū ex predictis nō appareat ꝙ mutata
sit veritas in aliquo vl' qd̄ aliq̇s dolus interuenerit a quo que-
libet cā etiā iniusta excusat. iuxta nota. in. l. j. in fi. magne glo. ff.
si quis ius dice. nō obtēp. ⁊. l. igit̄. ff. de libe. cau. Nam ⁊ si testa-
mentum cōtinet plures particulas respiciētes diuersas perso-
nas/nō male facit si cuilibet dat particulā ad se pertinētem vn-
de potest dare instituto solā institutionē que satis pōt intelligi
sine substitutione: vt. l. argentari⁹. §. j. ff. de eden. Et substituto
substitu. cū institutione sine qua nō pōt intelligi nec per hoc cō
mittitur crimē falsi qd̄ diuersimode ediderit ⁊ plus posuerit in
vna editione ꝙ in altera: igitur ista inquisitio nō concludit cri-
men falsi propter hoc solū qd̄ hic in vno instrumēto cōtinetur
substitutio in altero nō sed deberet dici ⁊ etiā probari qd̄ dicta
substitutio false fuit apposita ⁊ qd̄ nunꝙ facta fuit soluȝ si qua
reprehēsio cadit consistere pōt in hoc qd̄ ꝓpria autoritate hoc
facere nō debuit sed cū autoritate iudicis ſm consiliū Spec. in
dicto v̄sicul. sed quid si cōfecto. Sed Ioan. and. in addi. ibi di-
cit qd̄ hoc nō est necessariū nisi post motā q̄onem super errorem
qd̄ hic nō erat. Et posito qd̄ in hoc deliquisset nō meret̄ penam
falsi corpalem: sed leuem penam extraordinariā rōne culpe nō
doli vt habetur in dicto statu. ante finē. ⁊ no. in. l. fin. ff. de adul.
Nec debet iste error notarij nocere dictis substitutis: quo min⁹
visis dictis dictoruȝ testiū debeat iudex ſm editioneȝ seu ſȝ in-
strumentū factū cum substitu. confirmare ⁊ sibi suam autoritatē
prestare sicut si principio fuisset requisitus. vt. d. l. si librarius. ⁊
l. errore. C. de testa. Ex q̇bus sequit̄ rñsio ad precedētia dubia
videlicet ꝙ hic nō extāt indicia sufficiētia ad torturā. Si em̄ ex
verbis ⁊ narratis in inquisitiōe nō cōcludit̄ ad delictū necessa
rio sequit̄ qd̄ nō possunt subesse cōiecture sufficiētes ad tortu-
ram. Nam ista que deducunt̄ in inquisitione per seipsa appa-
rent. ⁊ etiam cōfessata nō sufficiūt ad condēnationem criminis
falsi nō ergo est opus aliā cōfessionē extorquere per torturam.
Et posito qd̄ in inquisitione diceret̄ ꝙ p̄dicta fuissent facta do
lose ⁊ qd̄ dicta substitutio fuit falso apposita q̄ nunꝙ facta fuit
attamē ex his que superi⁹ narrant̄ nō apparent alique cōiectu
re de p̄dictis. scȝ qd̄ dolose ⁊ qd̄ falso fuerit apposita. Sed po-
tius in cōtrariuȝ qd̄ per errorē ⁊ inaduertētiā maxime ex dictis
illorum testiū qui interfuerūt qui dicūt eam factā fuisse. iuxta no.
per Bar. in. d. l. si librarius. ante fi. Ex his etiā sequit̄ ꝙ si inq̇-
sitio nō ꝓcederet cōtra principaleȝ notariū nec cōcludit ad cri-
men falsi punibile eodē modo nec cōtra dictū Angelum ꝙ fieri
fecit per. l. si is qui. §. si tu titius. cū ibi not. per Bar. in fi. ff. de
fruc. Nō em̄ debebat ille Angelus tacere si videbat notarium
errasse ⁊ sibi nō perfecte edidisse sed iuste poterat cōqueri ⁊ pe
tere qd̄ reficeret. ff. de peti. here. l. illud: qꝛ non petebat vt falso
ꝯ veritatē reficeret immo ſm eam. Nec etiam ꝙ reficeret sine iu
dicis autoritate sȝ cū omni debita solēnitate taliter qd̄ valeret.
arg. eorū que not. in. l. huiusmodi. in princi. ff. de lega. j. per que
patet responsio ad omnia quesita. Laus deo.

1 ☞ Si iudex condemnat aliquos propter cōtumaciam ⁊ ap-
pellet eos falsarios an videantur falsarij ex quo non cōstat de
crimine nisi per contumaciam.

2 Dictiones iste donec: ⁊ tandiu significant tēpus limitatum.

¶ Consilium. ccclxv.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Notandum est primo qd̄ magister Uictor ⁊
Ioānes de aqua nō fuerūt cōdēnati de falso seu
de crimine falsi si bene inspiciat̄ sed propter eorū
contumaciam in nō cōparēdo fuerūt positi in banno ⁊ eorū bo
na publicata ⁊ sic fuit quedā bonorū annotatio de qua in titu.
de requirē. reis. lȝ iudex in ꝓnunciatiōe ipsos falsarios appel-
lauerit

lauerit sed illa fuerunt verba enunciatiua propter aliud emissa que non disponunt.l.non nudis.et.l.non epistolis.cum simil.C.de proba. Et hoc patet ex tenore eiusdem pronunciationis dum postea dixit iudex quod si peruenerint in fortiam communis veritas inquiratur et puniatur etc. Et sic iudex per hoc presupposuit veritatem non fuisse repertam per ea que coram eo erant actitata vel per testes coram eo examinatos alias non pronunciasset vt veritas inquireretur in futurum cum in fortiam communis peruenerint nec posuisset eos in banno nec bona publicasset sed eos de crimine condemnasset et vlterior inquisitio vel sententia seu condemnatio non fuisset necessaria. Et hoc vult statutum Feltri expresse sub rubrica de modo citandi accusatum. videlicet quod quando accusatus vel inquisitus non comparet et de maleficio non constat si est tale in quo pena corporalis imponitur ponatur in banno et bona publicentur donec venerit ad precepta potestatis si vero constat vel probatum est crimen condemnetur ac si esset presens et confiteretur maleficium et quandocunque capiatur fiat executio nulla alia sententia expectata. Cum igitur iudex primam partem statuti elegerit ponendo ipsos in banno et publicando bona patet quod habuit maleficium pro non probato. Et merito quia testes contra eos examinati licet videantur probare quod contenta in illo instrumento sententie confecto per Jacobum de villa bruna non sint vera quia pro parte illius communitatis non fuit petitum illud quod in dicto instrumento asseritur fuisse petitum. et per Angelum venditorem non fuisse confessatum illud quod in dicto instrumento confessatum asseritur et similiter per dominum Potestatem non fuisse pronunciatum illud quod in eodem instrumento pronunciatum asseritur. attamen nullus de dictis testibus dicit vel deponit magistrum Victorem vel dictum Joannem fecisse hoc fieri dolose vel non dolose vel suasisse dicto ser Jacobo quod illa apponeret seu adderet falso modo ad suum protbocollum: solus enim ser Jacobus fabricator dicti falsi instrumenti hoc asserit quod suasione dicti magistri Victoris hoc fecit cui non est credendum nec in preiudicium instrumenti.l.si quis in graui.§.j.ff.ad sylle. alias esset in potestate notarij suum publicum instrumentum annihilare dicendo illud fore falsum et etiam testis dictum suum si eis in hoc crederetur quod non est dicendum: vt ibi no. et in auth.si dicatur.C.de testa. et iuncta.l.ne in potestate.ff.de arbi.l.seya mancipia.ad velleya. et ibi nota. nec etiam ei creditur in preiudicium alterius quem asserit fuisse socium vel participem criminis: quia confessus de se etc. ff.de custo.reo.diuus.C.de accu.l.fi.

¶ Sequitur ergo ex predictis quod ipsis inquisitis comparentibus et in fortiam communis existentibus prefatum bannum et bonorum publicatio euanuit: tum quia propter contumaciam facta fuerunt: ergo cessante contumacia cessare debent: vt in auth.ei qui.C.de bo.autori.iudi.pos. tum propter statutum. quod vult illa duo durare donec venerit ad precepta: ergo etc. vt colligitur. [1] † ex illa dictione donec que est limitatio temporis sicut dictio tandiu: vt not. glos. in clemen.prima.de censi.circa fi.in verbo donec.in.c.ij.de censi.lib.vj.in glo.pe.in.c.presenti.de offi.ordi.eo.libro.l.siue manifestus.§.tandiu.ff.de condi.fur.de excu.tuto.l.fi.seu pe. ¶ Et sic est perinde ac si non inciperet processus contra predictos. Datur ergo eis copia defendendi: nec possunt poni ad torturam nisi data eis copia iudiciorum cum termino et potestate ipsa purgandi et tollendi.iuxta not.ff.de questio.l.penul.per Bart. nec dicti testes contra eos absentes et indefensos recepti preiudicium aliquod faciunt.l.de vnoquoque.de re iudica. Nec ob. aliud statutum sub rubrica de modo citandi: quia loquitur quando sola pecuniaria pena imponitur. ¶ Item quia nihil contra istos inquisitos deponunt: sed solum contra ser Jacobum qui solus potuit esse in dolo vel in lata culpa: quia non redegit in scrip. a principio. et sic non recordatur qualiter negotium processerat posuit ea que non erant ponenda: datur ergo predictis facultas tam eosdem quam alios testes producere ad suam vel eorum innocentiam ostendendam l.j.§.finali.de questio. Laus deo.

[1] ☞ Ex re ipsa colligitur initam societatem inter fratres et continuatam inter patrueles.

[2] Et in societate ineunda sufficit presentia tutoris non loquentis quia consensu solo contrahitur.

[3] Et quid de debitis non conuersis in vtilitatem communem.

[4] Et quid de vestibus an veniant in diuisionem.

¶ Consilium.ccclxvj.

In christi nomine amen.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio. Viso dicto puncto videndum est si inter dictos fratres Andream et Bonauenturam primum fuit societas et deinde inter dictos patrueles. Et primum [1] indubitanter credo quod societas fuerit inter illos fratres: † quia societas contrahitur re et verbis et cum contrahitur re innititur quodam tacito pacto declarato ipso actu vel re ipsa. vt.l.plane. et.l.itaque.ff.pro socio.no.in.l.societatem.coiri.eo.ti. Est enim societas contractus qui solo consensu ostenditur et non solum verbis: sed etiam factis.l.de quibus.ff.de leg. modo quod societas fuerit inter istos fratres ostenditur ex gestis eorum: ex quibus animus et consensus eorum probatur: vt in.c.in actione presentie.de peni.dist.j. nam talis presumitur mens qualis ex actibus colligi potest. vt.l.reprehendenda.et ibi glo.C.de insti.et substi.et institu.de re.diui.§.ceruos vbi in brutis animalibus actus et consuetudo exterior declarant qualitatem naturalis instinctus. Cum igitur isti fratres communicarent non solum fructus bonorum hereditariorum: sed et lucra et questus artis notarie: certe debet dici inter eos contracta societas. facit.l.procula.ff.de proba.rem in arg.l.in eo concubinatu.ff.de concubinis.et.l.in libere.ff.de ritu nup. et inter hos fuisse societatem multum facit necessitudo.idest parentela.l.si seruus.ff.de donatio.inter vir.et vxo.et.l.si seruus plurium.§.finali.ff.de lega.j. Et idem dici debet inter ipsos patrueles: vt sicut eorum parentes communiter vixerunt in societate ita et ipsi continuasse videantur. arg. l.qui semisses.§.fi.ff.de vsur.no.glo.in auth.vt hi qui obli.perhibent res minorum.§.quoniam.in verbo nutauerit.et incipit quod ergo. Et licet morte parentum vel alterius eorum dissoluta fuerit societas vt.l.actione.§.morte.ff.pro socio. tamen ipsi patrueles poterint reinchoare non ob.predictis.l.conductionibus.in fi.ff.pro socio vbi societas sine tutoris autoritate non contrahitur que debet in ipso actu interuenire ante vel post statim. vt.l.obligari.§.tutor.ff. de auto.tuto.no.in.c.dudum.de reb.eccle.non alie.lib.vj. tutore loquente et autorante. vt no.in.l.ij.§.voluntatem.ff.solu.matri. quia hec procedunt in contractibus qui verbis contrahuntur. sed in his qui celebrantur solo consensu per actum facti et tacito consensu tunc sufficit tacita autoritas etiam sine loquela ipsius tutoris. vt.l.fistulas.§.fundum ff.de contrahen.emptio. ita no. Bal.in.d.l.si patruus.C.communia vtriusque iudi. cuius sententia plus mihi placet quam illa Bar. quam ponit in.l.titium et meuium.§.altero.ff.de admini.tuto. ¶ Item non ob. si dicitur quod pupillus non negotiabatur nec aliquid gerebat et sic si nihil ponebat non poterat dici socius quia societas non contrahitur donationis causa.l.societates contrahuntur.in fin.ff.pro socio. quia tacite ponebat tutor pro eo in societate et continuantes negotiationes antiquas cum parentibus habitas videntur eodem nomine continuasse.ff.de neg. gest.l.et seruius.§.si vnio. ¶ Ex quibus concludo quod inter eos fuit societas que societas potest contrahi vno ponente solum substantiam etiam si nihil gerat. et alter operam vel substantiam et operam[a]. not. in.l.j.C.pro socio.

[a] ¶ Operam. Adde dominum Bartholomeum sozin. in consilio.cclxv. incipiente presentis consultationis.verbo circa secundam difficultatem. et per totum consilium.car.clxxj et vide dominum Cardi.in cle. j.§.finali.q.ix. de vsuris.docto.in.l.v.ff.pro soci. vbi est peculiaris locus huius materie.

¶ Modo descendendo ad quesita et primo dico quod filie socij non sunt nubende de communi nisi quando pactum esset initum de hoc inter socios. vt.l.si socius pro filia.ff.pro socio. Sed cum hic de nullo pacto dicatur videtur quod Christophorus debeat habere tricenta plus data filiabus Bonauenture.

¶ Ad secundum dubium dico quod legata coacta per Bonauenturam debent solui de parte ipsius Bonauenture quia socius non debet imputare socio es alienum in communi vtilitate non conuersum.l.iure societatis.ff.pro socio.

¶ Ad tertium dico quod vestes et ornamenta preciosa veniunt in communi ponenda et diuidenda. vt.l.ad vestimentum.ff.de pecu. quotidiane autem vestes et viles sunt forte proprie vniuscuiusque. iuxta nota.in.l.filie cuius. et ibi per Bald.C.famil.hercifcun.

¶ Ad quartum dubium est responsum ex supradictis quod es alienum quod non concernit societatem est proprium cuiusque contrahentis.d.l.iure societatis.ff.pro socio. Laus deo.

[1] ☞ Si fiat venditio ita debet intelligi si possit vt non fiat vltra dimidium iusti precij ex mente contrahentium.

¶ Consilium.ccclxvij.

In christi nomine amen.

[1] ¶ † Filius iste primi matrimonij non dicit nec vult in dicta venditione dimidie hereditatis facta sibi a suo Vitrico includi dimidiam illius possessionis date coiter insolutum illi communi creditori hereditario quantum ad hunc finem vt ille Vitricus sit obligatus ad illam dimidiam possessionis sibi tradendam et sic ad ipsam redimendam et si non tradiderat ad interesse secundum naturam venditionis. ff.de acti.empt.l.j.in princi. Nam cum ambo scirent illam datam insolutum et non esse in potestate Vitrici illam tradere non est verisimile quod de hoc cogitauerint.ff.de reg.iur.l.in obscuris. nec per hoc filius primi matrimonij posset dicere se deceptum cum hoc sciret et scienti dolus non infertur.l.cum donationis.C.de transactio. sicut in alijs rebus quas ipse priuignus nesciuisset fore alienatas per Vitricum. Nam ille bene venirent ad dictum finem ne emptor remaneret deceptus qui putabat venditorem posse eas tradere preterquam in illis duabus exceptuatis. Sed dicit prefatus emptor idest priuignus dictam dimidiam venire in ista venditione ad

finem vt de quātitate precij dimidie partis hereditatis diminuatur tantū quantū fuerit estimata illa dimidia possessionis data in solutum qr ita fuit actū inter eos videlicet qd dimidia pars hereditatis dicti Victrici esset vēdita pro certa quantitate puta quingentis et tanto minus quantū illa dimidia possessionis estimabitur. fuerat enim vt mihi dicitur data in solutum pro maiori debito ꝙ valeret nec sciebatur adhuc verum precium eius: ideo dictus priuignus voluit emere dictam dimidiam hereditatis pro dicta quantitate quingētorum: qr tantum reputabat eam valere cōputata dicta dimidia hereditatis possessiōis cum hoc qd de dicta quantitate deducere preciū istius dimidie: et ita dicit dictus emptor prōpta facie fuisse de intentione vtriusqz partis que preualet omni proprietati verborum etiā in cōtractibus. l. in venditione. in fine. ff. cōmunia predio. cū ibi not. C. que res pig. obli. pos. l. fi. ff. de reg. l. semper in stipulationibus. Et ꝙ talis fuerit mēs partiū lz notarius nesciuerit aptare verba ad intentionē satis patet ex eo qd subijcitur in fi. casus. §. formati qr si ita intelligatur et fiat vt dixi reperiretur vēditio facta pro iusta estimatione: sed si non fieret deductio precij dicte dimidie nō erit facta iusta estimatione: sed pro maiori ꝙ valeat tantum quantū valet illa dimidia et hoc non creditur fuisse de intentione partiū. per ea que no. expresse glo. in. d. l. semper in stipulationibus. Fuit autem dictus emptor deceptus: vt asserit cōsilio cuiusdam sui attinentis de quo cōfidebat qui dixit sibi ꝙ sufficiebat sibi tenor dicti instrumenti cū tamen ipse vellet aliter et melius specificare suam intentionem videtur ergo ꝙ constitutio de predictis videlicet ꝙ remaneret deceptus in precio predicto si non fieret dicta deductio et prestito iuramento per eum ad cautelam ita fuit de mente partium vt fieret dicta deductio et ꝙ dicta quantitas quingentorum intelligeretur computato precio dicte dimidie debeat fieri deductio predicta et sic inclinari debeat potius in absolutoriam. ar. l. arianus. ff. de act. et obli. et de reg. iur. fauorabiliores. et in. c. cum sunt iura. co. tit. lib. vj. et per hoc facit illud verbum spectarent positum in instrumēto quod potest exponi. s. si vendite non essent. ¶ Item qr refert se ad instrumentum dotale et ad scripta in eo in quo dicta possessio reperitur descripta. l. asse toto. ff. de heredi. insti.

¶ Casus super quo consilium postulatur sic subijcitur. In patria Montisferrati viget decretum tenoris huiusmodi. ¶ Itē voluit: statuit: et ordinauit qd mortua vxore alicuius terre sue nullis liberis ex ipso matrimonio derelictis vel si nati mortui fuerint superstite marito ipse maritus succedat in dote vxoris predicte. Quo decreto stante mulier extranea idest non subdita dominio Montisferrati sed alteri dominio habens filios ex primo matrimonio contraxit secundario matrimonium cū quodam nobili vasallo. Il. et exc. d. Marchionis Montisferrati domine dicte patrie Montisferrati et infeudato de castro cum mero et mixto imperio et omnimoda iurisdi. Qui vasallus dotem a dicta muliere recepit et in domicilio ipsius vxoris per publicum instrumentum confessus est dotem recepisse ab ea et solenniter promisit illam restituere mulieri aut eius heredibus in casibus dotis restituende. Et demum ipse vir et vxor continue habitauerunt in dicto castro feudali et in dicto castro mortua est dicta vxor nullis liberis ex ipso secūdo matrimonio derelictis nec natis sed superstite filia ex primo matrimonio nata. Ex post moritur ipse maritus relictis filijs ex alio vltimo matrimonio per ipsum maritum contracto post mortem dicte vxoris sue. demū moritur dicta filia ex primo matrimonio nata ex dicta prima muliere nō subdita pfato dominio derelictis filijs. Qui filij repudiata hereditate auita vellent consequi por. dicte dotis debitam vigore. l. hac edictali. C. de secun. nup. non obstante dicto decreto. Queritur an possint: et si concludi possit de iure quod possint scribatur in fauorem requirētis.

1 ☞ Utrum per decretum Marchionis possit preiudicari filijs primi matrimonij contra. l. hac edictali. C. de secun. nup. si non existant de suo dominio.

2 Statutum vigens in ciuitate debet in castris sibi subiectis seruari.

Et an spes rehabendi dotem a secundo marito transferatur a filio ad nepotem.

¶ Consilium. cccLxviij.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Presupposito qd prefatum decretum domini Marchionis sit seruandum in dicto castro feudali: licet loquatur de vxore terre sue. scz dicti dñi Marchionis et illud castrum non videatur posse dici terra sua qr non est suo pleno iure sz solū rōne directi dominij: cum feudatarius habeat vtile. iuxta plene not. in. c. j. de capi. corra. in vsi. feu. in glos. magna incta. l. suos. in prin. ff. leg. iij. qr dico qd immo pōt dici terra sua ratione directi dominij lz vtile sit alterius sicut ratione proprietatis solius. vt in. l. sequē. que incipit. si quis suos. Nec ob. l. precedēs. vt ibi no. in. j. glo. Nam habēs directū dñium dicitur habere directū ius. ff. de rei vendi. l. iuli. scribit si hoies. in fi. cū sua glo. et statutū vigens in ciuitate seruandū est in castris sibi subiectis. vt no. per glo. ff. de postu. l. ex ea. que incipit. arg. facti. l. de quibus. ff. de legi. post prin. C. de vete. iur. enucle. l. j. vltima col. ¶ Presupposito etiā qd dictū decretū tanꝙ vigens in domicilio viri sit seruandum in hac dote mulieris alienigene nō autem statutum vel consuetudo loci vnde est oriūda licet ibi fuerit confectum instrumētum dotale prout cōmuniter videntur determinare docto. in materia statutorū. per. l. exigere dotem. ff. de iudi. vt no. Bar. in. l. cunctos populos. C. de summa trin. in j. q. prin. ver. Ex predictis possunt solui etc.

¶ Restat videre an decreto predicto nō obstāte locum habeat in hac dote dispositio. l. hac edictali. C. de secū. nup. vcz. ꝙ si dicta vxor alia bona nō habebat ꝙ illa que dedit in dotem scdo viro possit a viro predicto aduocari dimidia pars eius vt sic liberi descēdentes ex primo viro sint equales cū scdo. p ea que ibi no. circa prin. in glo. que incipit. sz pone. Et sic dictū decretum dum vult maritū lucrari totam limitetur per illam. l. vt habeat locū in primo marito vel etiā in scdo cū ples non extat ex primo alias secus qr statuta debēt intelligi fm ius cōmune. C. de nova. l. ij. et qd no. l. fi. §. in cōputatione. in fi. magne glo. C. de iure delibe. An vō dictū decretū seu statutū debeat indistincte intelligi qr indistincte loquitur in. l. de precio. ff. de publi. et nō limitetur per illā l. hac edictali. sed eam corrigat qd videtur facere potuisse in suo territorio autoritate iuris cōmunis. l. omnes populi. ff. de iusti. et iur. Antiqua questio est in qua Bal. in. l. ea lege. C. de condi. ob cām. arguendo potius ꝙ decidendo videtur inclinare in secundam partem et sic. l. hac edictali. cū sua glo. locū haberet quādo secūdus maritus esset lucraturus ex pacto facto cū ipsa muliere que nō potuit illi derogare. l. pacta que cōtra. C. de pa. nō sic quādo ex forma statuti quod derogare potuit. ¶ Sed certe posito ꝙ hoc esset verū i se pcederet quādo filij primi matrimonij quibus derogatur essent subditi statuentibus alr nō potuerunt eis preiudicare. l. cūctos populos. in prin. a 2rio sensu. C. de summa trini. cuiusmodi nō sunt isti. ¶ Item pcederet in statuto populi qd pōt derogare iuri cōmuni in suo territorio. d. l. omnes populi. nō in decreto vel in constitutione vnius domini qui equiparatur pretori vel prefecto ptorio. iuxta nota. in. l. v. ff. de verbo. obliga. per Bar. cuius cōstitutio nō pōt derogare iuri cōmuni. C. de offi. pfec. preto. l. formā. xxv. q. ij. c. institutionis. et qd not. Jo. an. in. c. fi. de appel. lib. vj. in nouella. ¶ Sed etiam dico qd illa opi. nō est vera. et cōmuniter tenetur contrarium. vt idem Bal. refert. in. l. j. C. de inof. doti. allegans decisionem Jaco. butri. et Barto. et sic fuit Florentie publice disputatum videlicet ꝙ sicut lucrum prouenieus ex pacto rescinditur per illam. l. hac edictali. ita proueniens ex forma statuti vel cōsuetudinis. rationes autem mouentes doctores non refero qr lecture communiter habentur.

2 ¶ † Sed vnum est quod potest facere dubium in casu nostro quia filia primi matrimonij viuente matre et durante secundo matrimonio non potuit habere ius in re cum posset premori sz solum in spe quam non videtur transmisisse ad filios et heredes suos sicut non transmittitur spes substitutiōis quia potest deficere. ff. de vulg. et pupil. l. si plures. in prin. et. l. qui habebat. de suis et legi. l. si pluribus. in fi. Et sic filij eius nec ex iure transmisso possunt habere ius reuocandi ratione predicta nec ex ppria persona qr cū mater eos precederet tpe quo auia nupsit illi et nō eis fuit ius predictū delatū. C. de ver. signi. l. fi. post medium. l. cū hi proculdubio etc. sed si tenuissent primū locū illo tpe bene possent ex eorum persona venire. d. l. hac edictali. ver. quam obseruationem. et in auc. de nup. §. optime. ante finē. Breuiter possumus dicere ꝙ immo venire possint iure trāsmisso qr spes acquirendi pōt in alium trāsferri per dona. C. de dona. l. iij. ergo et iure hereditario. arg. l. ex pluribus. de admini. tuto. qr nō cōpetebat sibi iure vniuersalis successiōis sed titulo singulari. et sic nō obstant. ll. in contrarium allegate que loquuntur in spe iuris hereditarij sed hoc nō iure hereditario sed in penam matris transeuntis ad secūdas nuptias et tanꝙ filie cōpetebat. vt no. in auctenti. de nup. §. optime. in gl. que incipit hic manifeste etc. ¶ Et ad hoc qd no. Bal. C. de here. acti. l. ij. in vlti. col. ibi dū dicit: qr nō erat hereditas sed successio singularis etc. et patet in legato qd etiā ante acceptationem transmittitur nō sic in hereditate nō adita. Ex quibus patet nō obstare qd nec filia fuit heres matris nec eius filij dicte auie: qr dictum lucrū nō defertur eis vt heredibus sed vt filijs et nepotibus: vt patet ex dictis textibus: vnde nō requiritur ꝙ sint heredes. l. quodcunqz. §. ij. ff. de verbo. obliga.

ob.i.fi.Et posito qd eent hrdes nō diuideret p hrditarijs portionib⁹:s3 viriliter:igit̄ ꝛc.l.vt iurisiu.§.si liber.ff.de oper.libe. iuncta auť.hec res.ꝛ auť.lucrū hoc.ꝛ auť.ad eos.in fi.C.de sec. nup.ꝛibi est casus qd decedens trāsmittit spem dicti lucri.ꝛ in corpore vnde sumit̄.Et posito qd nō trāsmisisset possunt venire filij dicte filie ex personis eoꝝ tanꝙ ingressi in locū matris de medio subducte viuente auia.arg.ff.de iniusto testa.posthumorum.de lib.ꝛ posthu.gallus.§.ꝛ quid si tantū.vel per successorium edictum qd videt̄ habere locū in hoc remedio.l.hac edictali.sicut in querela inoffic.testa.ff.de inoffi.testa.si is qui.ꝛ.l. pater filium.de cōtratab.l.iij.§.si emancipatus.ꝛ qd no. Dyn. in.c.nō debet aliquis.de reg.iur.lib.vj.cu3 habeat instar querele propter iniuriā scdi matrimonij qui resultat toti posteritati primi viri rōne cuius tota posteritas venire pōt:sed pcedentes primo vocant̄ qbus subductis ante factā exactionē sequentes vocantur.arg.l.cū ita.§.in fideicom.ff.de lega.ij.

¶Concludo ergo pro dictis nepotibus vt reuocare possint dimidiam dicti lucri secundo marito virtute dicte legis hac edictali.non obstante dicto decreto:ꝛ non obstante quod nec ipsi nec eoru3 mater fuerint vel sint heredes dicte auie binube:de cuius dote agitur. Laus deo.

1 ¶Qui petit rem tanꝙ vtilis dñs ꝛ probat se directum vel confitetur se directum dñm non debet obtinere.
2 Et qui recognoscit feudu3 ab alio dño videt̄ priuat⁹ a primo.
3 Opponere de iure tertij qñ quis possit.
4 Qui non petit se in tenutam mitti per.xl. annos non potest possessores molestare.

¶Consilium. cclxix.

In christi nomine amen.

¶Uiso ꝛ examinato diligēter.d. scripto pūcto cum allegationibus factis super eo in fauorē cōuenti vt debeat absolui,ppter defectū iurīū agentis qui videt̄ sufficere quāꝙ de iure cōuēti nō appareret eo iure quo possessores sunt potiores.ff.si vsufru. pet.l.vti frui. post princi.ibi ꝙ si forte.de ver.ob.si seruū.§.sequitur.in fi. cū actor non metiatur ius ex eo ꝙ reus occupauit: sed ex iure suo.ff.si pars here.pe.l.j.§.j.in prin.

1 ¶†Considerandum puto ꝙ cum actor in suo libello dupliciter se restrinxerit in petitione dicti palatij cum suis pertinētijs.v3. quo ad causam proximam rei vendicatione3.s.dñij: qꝛ dixit ad se pertinere ratione vtilis dominij tanꝙ ad feudatarium q̄ nō habet directum:sed vtile.iuxta plene no.per glo.in.c.j.de capitulis corradi.in vsi.feu.ꝛ etiam quo ad causam remotam qui dixit ipsum habere ab ecclesia romana ꝛ ex concessione sibi facta per dominum legatum apostolicum:postea confirmata ꝛ renouata tam per Gregoriū.xj.vel eius auctoritate ꝙ Bonifaciū.ix.superflue frustratorie ꝛ impertinenter postea in consequendo deduxit ad probandum suam intentionem confessione3 sibi factam ab adunantia generali communis Perusij que in themate dicitur vrbis veteris:eo qꝛ per illam etiam si fuisset ꝛ foret valida ꝛ non reuocata ꝛ concessiones facte auctoritate apostolica essent nulle ꝛ sic appareret ipsum fouere iustitiam saltim ex ista:l3 non ex illis.Attamen non posset actor ex illa suā intētionem vel sniam pro se obtinere qꝛ illa probat diuersam cā3.p ximam.v3.directum dominium.Et diuersam cām proximam.s. habitu3 a communi Perusij non ab ecclesia romana que cause non fuerunt in libello.ꝛ per consequēs nec in isto iudicio deducte.ff.si pars here.pe.l.nō possumus,de insti.l.habebat.in prin. de aqua quot.ꝛ esti.l.j.§.quesitum.ꝛ quod ibi per Bar.ꝛ quod expresse no.Inno.in.c.j.de lit.contest.ꝛ Ioā.an.in addi.Spec. tit.de actio.seu petitiōe.§.sequitur videre.ꝛ quod no. in Spe. de senten.§.qualiter.iuxta fi.ver.qui similis.Nā ꝛ si succubuisset in intentatis posset ad hanc non intētatam redire tanꝙ diuersam sine metu excep.rei iudi.ff.de excep.rei iudi. si mater.§. si qs aūt.ꝛ arg.l.si minor.§.j.ff.de euic.qꝛ sicut dñiu3 est diuersum a quasi dño sic rei vēdicatio a publiciana sic ꝛ directū dominium ab vtili.iuxta no.per Bar.in.l.si quis vi.§. differētia.
2 ff.de acqr.pos.†Quinimmo nō solū est impertinēs dicto actori pfata cōcessio facta per adunantiā gñale3 ad victoriā reportandā in hoc iudicio sed etiā est dānosa ꝛ potēs ad faciēdū ipm succumbere eo qꝛ per ipsa3 manifeste deprehendit̄ infidelitas quā primi autores ipsius actoris exercuerūt in romanā ecclesiam cui iurauerāt fidelitatē ꝛ sic etiā apparet de ipsorum periurio qꝛ vt in eo cōtinet̄ posuerūt eoꝝ personas in inuādo illos qui expulerūt ecclesiā romanā ꝛ ei⁹ statu3 de dicta ciuitate. Et etiā apparet ex dicta cōcessiōe possessiōis interuersio qꝛ cū tenerēt illud palatiū ab eccl'ia romana ꝛ sic eccl'ia ciuiliter possidebat recognouerūt ipsum a cōitate Perusij standū est enim dicte cōcessioni etiā in ipm q̄ sunt cōtra ipsu3,pducēte3 cū videatur cōfessus esse vera oīa que cōtinent̄ in ea.vt no.ff. de eden.l. j.§.editionis.in fi.magne glos. ꝛ p Innocē.in.c.olim.de cēsi. in Specu.de instru.§.instr3.in fi.ꝛ per Bar.in.l.post legatū.ff. de his quib.vt indig.rōne quoꝝ excessuū veniebāt priuādi oī iure qd habebāt in dicto feudo.vt in vsib⁹feud.tit.q̄.mo.feud.amit. ꝛ in titu.de feudo sine culpa nō amit.Et cu3 de pdictis nō fuerit facta mentio Pape Bonifacio patet qd eius cōcessio fuit
a surreptitia cū tale sit tacitū^a.ꝙ si fuisset expressu3 cōcedētem retraxisset a cōcessione.c.sup lr̄is.de rescrip.ꝛ sic cōcessio Bonifacij que fuit gratiosa reddit̄ ipso iure nulla.c.ad audiētiā. cu3 ibi no.extra de rescrip.l3 rescriptum de iustitia nō ipso iure sed ope exceptionis reddat̄ nullū iuxta no.in.c.cetеꝝ.eo.ti. ¶Et si dicat̄ prime cōcessiones nō fuerūt surreptitie qꝛ tūc predicta nō cōmiserāt vnde psupposita validitate ipsaꝝ videt̄ iste posse obtinere l3,ppter pdicta cōmissa fuissent illi ꝛ etiā iste successor eoꝝ priuādus qꝛ iste possessor nō videt̄ posse cōtra agentem de predictis excipere ꝛ sic de iure ecclesie romane sed solū ipsa romana ecclesia possit hoc facere p glo.que in.l.ij. ff. si ager vecti. ꝛ p no.in Spec.de loca.§.nūc vero aliqua. ver.lxvj.ꝛ Bald.in auť.qui rē.C.de sac.san.eccle.ꝛ qd no.glo.in.l.his cōsequēter. in prin.ff.famil.hercis.nō eñi,ppter tales fellonias est feudatarius priuatus ipso iure sed venit priuādus per sniam cū sit speciale in illa que cōmittit̄ alienādo.iuxta no.per glo.ꝛ Bald. in vsib.feud.qui.mod.feu.amit.§.j.in ver.l.si cum filia.ꝛ in titu.de probi.feu.alie.alie.p Fede.§.callidis.in fin.Et sic ius romane ecclesie in faciēdo illos puari nō est exclusiuū iuris agētis ipso iure sed p sniam vnde nō videt̄ iste possessor de illo posse excipere contra agentē.iuxta nota.in.l.cū seruū quispiā. C. de seruis fugit.per Cy.ꝛ per Bart.in.l.ij.ff. de excep.rei iudi. sed adhuc respondet̄ per ea que ibi nota.per Bartol.ꝛ p Bald.in auť. q̄ rem.ante finem.sc3 allegata qd iste possessor ꝛ cōuentus in hoc palatio habet causa3 ab ecclesia romana sc3 a papa Martino cui ecclesie romane cōpeteret ius excipiēdi cōtra dictū agente3 si ipsa possideret ꝛ contra ipsam ageret̄ ꝛ tale ius excipiēdi cōpetens occasione istius rei trāsit in singularē successore3 ipsius rei.ff.de iureiur.l.etiam in rem.ꝛ qd plene nota.in.l.fluminū.§. adijcitur.ff.de dam.infec.per Dy.in.l.si tertius.§.si quis prius
3 ff.de aqua plu.arcē.ꝛ etiā per Bar.†Potest autē quis de iure tertij opponere quādo habet̄ cā ab illo tertio.etiā si sit tale qd nō sit exclusiuum iuris agentis ipso iure sed ope excep.vel per sniam fm Dy.Bar.ꝛ Bal.in.d.l.ij.ff.de excep.rei iudi.ꝛ.d.autenti.qui rem.maxime qꝛ per inspectionē dicte cōcessionis facte per adunantiā deducit̄ fellonia ex qua resultat exceptio in notorietatē quandā.l.edicto.C.de edic.diui adria.tol.ꝛ no.per Bar.in.l.iij.C.de pigno.vlti.vel penul.col.ꝛ patet in.c.auditis. de resti.in integ.ꝛ qd no.Inno.in.c.ex insinuatione.in fi.de appel.de filijs presbyte.constitu.sc3 qd per inspectionē scripture sit res notoria.de verbo.signi.olim.per glos. igit̄ ꝛc.per ea que not.in Spec.de loca.§.nunc vero aliqua.ver.xlviij.in fine.ꝛ de feudis.§.quoniā.ver.xviij.ꝛ per Bal.in vsib⁹ feud.titu.de pace iuramen.firman.circa finē.Porro cōcessio facta per Bonifacium nō solum est ꝛ fuit subreptitia,ppter taciturnitatē veri ꝙ si fuisset expressu3 nō fuisset vͥsimiliter obtenta:sed etiā fuit obreptitia propter expressione3 falsi in duobus.¶Primo qꝛ narrauit impetrans qd cōcessio facta per illum dñm Petrum cardinalem legatum fuerat cōfirmata per Gregorium: ꝛ tamē de ista cōfirmatione nō apparet:licet appareat de quadā confirmatione quam fecit ipse idem dñs Petrus legatus virtute quarūdam lr̄arum Gregorij in quibus nō dabatur sibi potestas confirmandi veteres ꝛ iam factas concessiones: sed dūtaxat faciēdi nouas:ꝛ sic preter formā.l.mandati. ergo nō valuit c.cum dilecta.de rescrip.Inquantū vero de nouo dedit ꝛ cōcessit pōt dici ꝙ valuerit sed ista non fuit cōfirmatio veteris que videtur retrotrahi ad diem cōcessionis prime sicut ratificatio ff.de pigno.si fundus.§.j.C.ad maced.l.fi.ꝛ in secūda rati.de regulis iuris.noua vero cōcessio nō trahebatur retro: sed valuit vt extunc.ff.de offi.proconsul.l.iiij.§.fi.vnde nō facit quomin⁹ mendaciū videat̄ fuisse expressum pape Bonifacio.vc3 qd illa prima concessio fuerit confirmata per Gregoriū cū nunꝙ eam confirmauerit nec confirmari mandauerit.¶Ite3 secūdo fuit expressu3 Bonifacio ꝙ qd,ppter pēsionem.x. floren0rum non solutam seu censum dicta rocha seu palatium deuoluta ꝛ deuolutum erat ipso iure ad ecclesiam romanam ꝛ sic Bonifacius tanꝙ rem suam ꝛ sibi apertam concessit ꝛ voluit de nouo transferre dñium vtile ꝛ tamen non erat verū qd propter nō solutu3 censum fuisset ad romanā ecclesiam deuoluta tum quia tēpore cōcessionis facte per legatū ꝛ in ipsa cōcessione fuit alia extrinseca pena apposita si census nō solueret̄.videlicet quingentoꝝ

a ¶Tacitum. Facit ad h̄ qd voluit rota de cīsi. cclxxxiij. incipi. sufficit in antiqs.ꝛ vide Ioan.an.in addi.ad Spe. in ti.de cā pos. ꝛ,ppie.in vsic. qd de collegiatib⁹ do.Abb.i c.dilecta. in.ij. no.de rescrip. Bar.in.l. prescriptōe.i ins. doct.in.l.sed si hac.§.patronū.ff.de in ius vocan.

florenorum auri camere apostolice applicãda vnde per hoc vi-
deretur recessuz fuisse a pena legali si de iure pena cõmissi ⁊ re-
uersionis ad ecclesiam imponeref.arg.l.fi.ff.de diuoꝛ.⁊ qd̃ no.
Cy.in.l.nõ dubiũ.C.de legib⁹.⁊ Bar.in.l.pretoꝛ.de ope.noui
nuncia. Et qꝛ per expressam prouisionẽ hominis censef reces-
sum a tacita ⁊ legali.l.fi.C.de pac.conuẽtionum.cum ibi no.de
procur.mari.ff.de vulga.⁊ pupil.cũ ex filio.§.filio. Item quia
nec de iure cõmuni ꝓpter censum vel pensionẽ nõ solutũ vel so
lutam res ad dñm ipso iure reuertitur vt patet ex plene nota.in
Specul.de loca.§.nũc vero aliqua.ṽsic.xlvj.vel.xlvij.⁊ in auf.
qui.s̃.alleg. Sic ergo papa Bonifacius per errorẽ cõcessit rẽ
tanq̃ suã que nõ erat sua sed illoꝝ quibus cõcedebat: igif nõ
valuit cõcessio quo ad vtile dñium qd̃ erat adhuc illoꝝ qd̃ non
potuit cũ id qd̃ meũ est amplius meũ fieri nõ possit.l.sequif.§.
sana.ff.de vsucap.iuncta.l.sue rei.ff.de contrahẽ.empt.de cõdi.
⁊ demon.mea res.nec quantũ ad directũ qꝛ illud concedere no
4 luit sed sibi retinere cũ concederet in feudum.† Preterea posi-
to quod valuisset concessio facta per Bonifacium videf tamẽ
ei renunciatum negligendo se facere mitti in tenutã ⁊ possessio-
nem dicti palatij per annos.xl.⁊ vltra. Nam prout apparet ex
actis factis coram episcopo Nolano. M.cccxciij.post dictam
concessionem factam per Bonifacium tempore quo facta fuit
impetrantes nõ possidebant dictum palatium sed quidam alij
quos dicti impetrantes coram dicto episcopo fecerũt citari et
petierunt a dicto episcopo lr̃as Bonifacij executioni manda-
ri ⁊ se mitti in possessionez dicti palatij nec vlterius fuerũt pro-
secuti.⁊ sic ab inde citra neglexerũt vti beneficio apostolico igi
tur ipsum perdiderunt nõ solum tanto tempore quo omne ius
perditur.l.sicut.C.de prescrip.xxx.ann.sed etiã minoꝛ.arg.ff.de
dam.infec.l.si finita.§.penul.⁊ qd̃ not.Bartol.in.l.pretoꝛ.§.fi.
ff.de bo.auto.iudi.pos.C.de iure do.impe.l.fi.ff.de nundinis.l.
j.extra de rescrip.plerũq̃.⁊.c.si autem.⁊ quod not.Bartol.de
ciuiliter possidente qui negligit recuperare naturalem cuz pos
sit qꝛ perdit etiam ciuilem vel lapsu decennij.l.furtum.§.j.ff.de
vsucap.vel minori spacio.iuxta notata per Innocen.in.c.que-
relam.de electi.de restitutio.in integ.c.ij.ff.de acquiren.posses.
si de eo.§.si forte.⁊ ibi plene per Bartol.

¶ Ex quibus omnibus sequitur dictum actorem obtinere non
posse virtute iurium productorum per cum reũq̃ ⁊ possessorez
fore absoluenduz a petitione ipsius diffinitiue. Et ista pro nũc
puto sufficere: in certis subtiliter ⁊ copiose tactis per dominuz
aduocatũ in suis allegationibus transeo cũ ipso. Laus deo.

1 ☞ Si pater ⁊ filij copulatiue instituãtur ab eo in quẽ cadit
affectio cẽsentur primo pater deinde post mortẽ filij instituti.

2 Et vtrum ea causa possit pater alienare dictam hereditatem
in vita sua.

3 Conuentio facta si quis venerit habitare in tali loco quomo
do pariat actionem.

¶ Consilium.ccclxx.

In christi nomine amen.

¶ Quia in suprascripto consilio seu allegationib⁹
principaliter fit fundamentum cõtra dñm Francis-
cum qd̃ cõuentio facta inter ipsuz ⁊ ser Joannẽ fratrez suũ he-
redem institutuz a ser Hectore de dando eidem ser Francisco
dimidiam hereditatis dicti ser Hectoris nõ possit eidem dño
Francisco prodesse posito ꝙ esset sufficienter probata ⁊ posito
1 qd̃ esset vel fuisset solennis ⁊ apta de se producere acti.† Eo qꝛ
dictus ser Joannes fuit institutus vna cum filijs suis mascu-
lis copulatiue que institutio vt ipse dicit videtur fuisse facta oꝛ
dine successiuo qꝛ cum essent attinẽtes dicti ser Hectoris erat
inter eos ordo affectionis. Et sic ser Joannes per prius ⁊ si he
res nõ esset vel esset ⁊ postea decederet viderentur instituti filij
eius masculi si qui tunc extarent ⁊ sic institutio dictoꝝ filioꝝ
habet vim nõ solũ substitutionis vulgaris vt dixi in alio consi-
lio per not.in.l.gallus.§.j.ff.de liber.⁊ posthu.sed etiam fidei-
com.que nõ expirauit ꝑ adi.hr̃ditatis lz expirauerit vulgaris.
l.post aditã.C.de impu.⁊ alijs substitu.⁊ dicũt me hoc tenere in
recollectis datis in.d.§.j.⁊ credo qd̃ dicit verũ vnde cõcludit ꝙ
in preiudiciũ filiorum suorum ad quos dicta bona sine diminu
tione quacunq̃ sunt peruentura post eius mortem non potuit
ser Joannes pacisci.l.si vnus.§.ante omnia.ff.de pactis.

2 ¶ † Sed est diligenter aduertendum qd̃ posito qd̃ predicta es
sent vera tamen non obstant dño Francisco petenti nunc dimi
diam dictorum bonorum virtute dicte conuentionis. Eo quia
licet ser Joãnes non potuerit pacisci super dictis bonis in pre
iudicium filiorum suorum: bene tamen potuit pacisci in preiu-
dicium suimet quousq̃ vixerit. Constat enim quod licet videa
tur fuisse rogatus restituere liberis suis post mortem suam in-
terim tamen quousq̃ viuit ipse solus est plene ⁊ insolidũ domi-
nus filij vero sui nullum ius habent in eis viuente patre cum vi
deantur fuisse substituti demum post mortem patris ⁊ per con-
sequens sub conditione si superuixerint patri.l.heres meus.in
principio.ff.de condi.⁊ demon.quando dies leg.ced.l.cum he-
res. Pendente autem conditione legati vel fideicom.non ce-
dit dies eius.l.j.§.si autem sub conditione.C.de cadu.tollen.
hic autem pendet quia posito quod filios habeat de p̃senti in-
certum est an tempore mortis habebit interim ergo tanq̃ ple-
ne ⁊ insolidum dñs potuit bona subiecta restitutioni alienare
in sui preiudicium ⁊ debet alienatio firma stare quousq̃ vixe-
rit pro iure quod ipse habebat eo viuente.l.peto.§.predium.ff.
de lega.ij.cum non fuerit expresse prohibitus alienare. vt nota
tur expresse.glos.in.l.cuz pater.§.libertis.eo.tit.facit.l.statius
§.cornelio.ff.de iure fisci. Cum autez postea morietur si nõ ex-
tabunt liberi masculi remanebit alienatio firma tanq̃ defecta
conditione fideicom.l.iubemus.§.penultimo.C.ad trebellia.
Si vo extabunt tunc si erunt heredes patris sine beneficio in-
uentarij non poterunt venire contra alienationem factã a pa-
tre.per.l.cum a matre.C.de rei vendi. Idem si cum beneficio in-
uentarij: sed hereditas patris vltra legitimam debitam filijs
tantum vel plus valebit quantum valet nunc dimidia heredita
tis ser Hectoris quam ser Joannes dabat domino Francisco
per.l.ex qua persona.ff.de regulis iuris.⁊ per subtiliter nota.
in.l.finali.§.in computatione.C.de iure deliberandi per glos.
⁊ docto.in dicta.l.cuz a matre.C.de rei vendi. ¶ Si vero filij
non adirent hereditatem patris vel adirent cum beneficio in-
uentarij: ⁊ vltra legitimam non esset tantum quod equiualeret
dicte dimidie ex tunc dicta alienatio posset per filios retracta-
ri ⁊ non ante. ita volunt doctores in auf res que.C.cõia de leg.
l.qd̃ bona subiecta restitutioni sub cõditione p̃nt conditione
pendente alienari ⁊ valet interim alienatio si non fuit per testa
torem expresse prohibita: sed adueniente conditione retracta-
bitur ⁊ dicunt hoc voluisse glos.in dicta.l.cum pater.§.libertis
ff.de legatis primo. Si ergo dominus Franciscus petat nunc
a dicto ser Joanne dimidiam dicte hereditatis.impleta ꝑ ipsuz
cõditione apposita in dicta cõuẽtiõe.vcz ꝙ venerit ad habitã-
dum in patria nõ poterit a dicto ser Jo.repelli.nec ex persona
sua: qꝛ in sui preiudiciuz potuit pacisci.fac.l.⁊ si is.cũ ibi no.C.
de predi.mino.ff.de vsu.cũ vir.nec ex ꝑsona filioꝝ qui eo viuẽ-
te nullũ ius habẽt ⁊ poterit esse qd̃ nunq̃ habebũt si nõ super-
uixerint vel si adhibẽt hereditatẽ patris sine beneficio inuẽta-
rij,vel cũ eo: sed supererũt bona equiualẽtia q̇bus casibus non
habebũt ius retractãdi dictã alienationẽ: vt.s̃.probaui. ¶ Ex
quibus patet manifeste nõ ꝓcedere ea que dictus dñs cõsultoꝛ
dicit circa ⁊ ante fi.sui cõsilij.vcz qd̃ viuente ser Jo.d.dñs Frã.
nõ p̃ot cõsequi ꝓprietatẽ in aliqua parte dictoꝝ bonoꝝ ꝑtinẽ-
te ad filios sz vsufru.tantũ in dimidia dimidie. Nam salua sui
pace nõ bene nec recte considerauit: procederẽt eñ illa que di-
cit ⁊ sua imaginatio si institutio filioꝝ esset coequeua cũ institu
tione p̃ris: qꝛ ser Jo.censeref institutus in dimidia ⁊ filij sui in
altera dimidia: ⁊ tũc esset verũ illud qd̃ dicit qd̃ ĩ dimidia filio-
rum pater nõ haberet ꝓprietatẽ: sed vsufru.tantũ nõ vt heres:
sed vt pater: ⁊ sic ꝓprietatẽ illi⁹ dimidie que ad se nõ spectaret
nõ posset alienare: nec etiã illũ vsufru.quẽ nõ habebat vt hr̃s sz
vt pater cẽseref voluisse ꝓmittere. Sed qꝛ in pluribus locis su
perioꝛib⁹ ipse tenet qd̃ ordine successiuo censeanf instituti: ⁊ sic
dicti filij cẽsenf ꝑ fideicõ.substituti. ⁊ ista est veritas. Nõ pro-
cedũt ea que ipse dicit: ⁊ sibiipsi cõtrariaf: qꝛ ipse ser Jo.in vi-
ta sua est plene ⁊ insolidũ dñs ⁊ habet vt heres tam ꝓprietatez
q̃ vsufru.⁊ sic bene p̃ot dimidiã alienare respectu ꝓprietatis ⁊
vsufru.⁊ illã tradere tenef. Et dum dicit ꝙ sine diminutiõe sunt
ad filios post eius mortẽ deuẽtura ex testamẽto ser Hectoris:
nõ est verũ: qꝛ ser Jo.grauato cõpetit ius detrahẽdi quartã tre
bellianicã aduersus filios: qd̃ ius transmittet ad eos si erũt sui
heredes tanq̃ ad heredes suos nõ tanq̃ ad fideicõ. Nam ⁊ si
alius esset heres q̃ ipsi: non eis: sed illi hoc ius cõpeteret.l.q̃q̃
C.ad.l.falci.de qua quarta potuit ser Joan.per viaz contract⁹
disponere in preiudiciũ filioꝝ: ⁊ sic posito qd̃ retractarẽt alie-
nationem tanq̃ fideicõ.in eo quod tangebat eos vt heredes pa
tris: debent contractum paternum obseruare.per hoc sunt so-
luta in effectu omnia que in suprascripto consilio facere vide-
3 bantur contra dominum Francis. ¶ † Super validitate con-
uentionis ꝙ sufficiens sit ad pariẽduz actionẽ vltra rõnes al's
per me tactas in alio cõsilio occurrit alia rõ: qꝛ ꝓmissio facta ꝑ
ser Jo.fuit facta sub cõditiõe si dñs Frã.venerit ad hitandũ ĩ
p̃ria Foriiulij: ⁊ sic fuit q̇dã ꝯct⁹ innoĩat⁹ facio vt facias q̇ p̃ot
fieri per si sicut per vt no.in.l.si intra.ff.de pactis.⁊ hoc voluit
Bar.in simili.in.l.oẽs populi.de iusti.⁊ iur.in statuto dante im
munitatẽ forẽsibus venientib⁹ ad habitandũ: dicit enim qd̃ di-
ctum statutũ vel immunitas dicif trãsire in ꝯctuz: iõ nõ p̃ot re-
uocari.

uocari.l.qđ semel.de decre.ab ordi.faci qđ est intelligendū vt dixi.s.in contractum innoiatū facio vt facias:ex quo ɔtractu secuto implemēto ex vna pte oritur sibi actio ꝑscrip.verbis ēt si nō fuit stipulatione vallatus.l.iurisgentium.§.j.ff.de pac.ɔ prescri.verbis naturalis.§.pe.vel fi.Si ergo dictꝰ do.Fran. venit ad habitādū vel veniet:ꝛ sic ɔctū ex pte sua ipleuerit nil est qđ sibi obstet q̄n possit dimidiā dicte hereditatis petere:po sito ꝙ societas oīum bonoꝝ nō fuerit ꝓbata:nisi per vnū testē qꝛ ista conuentio sup hereditate ser Hectoris sufficiēter est ꝓ bata per duos testes.Et ista sufficiant ad eneruationem dicti consilij.Cetera que cadunt super dictis domini consulētis di xi super eo appostilando ipsum consilium.

1 Qualiter cognoscat̄ an aliquis sit vsufructuarius:an ve ro vsuarius.
2 Causa iusta litigandi excusat a ɔdēnatione expensarum.
3 Uerba testoꝛis sicut ɔhētiū ad iuris itellectum sunt referēda.
4 Item an heres dicat̄ inferre molestiā vxori vsufructuarie.
5 Et ꝓceptio de faciēdo inuētariū infra tp̄s a quo tpe incipiat.
6 Et an faciens contra voluntatem defuncti sit priuatus ipso iu re an priuandus per sententiam.

¶ Consilium.ccclxxi.

In christi nomine amen ¶ Uiso puncto suprascripto ꝛ testō dicti.d.Ni colai:ꝛ diligēter ɔsideratis oībꝰ capitulis maxi me illis in qbꝰ fit mētio de do.bartholomea vxo re testoꝛis dico dictū galganū heredē institutū nō icidisse pe nā priuationis h̄rditatis:ꝓ ea q̄ dr̄ fecisse cū dicta do. Barth. ꝛ per cōtentionē quā habuit:ꝛ adhuc hꝫ cū ea:sup qua pendet cōpromissum.Et ɔsequenter petitionē ꝛ allegationē quā facit dictꝰ Jo.substitutionis.s.ꝙ dicta hereditas deuoluta est ad eum per dictam priuationem non procedere:nec etiam appre hensionem possessionis predicte pluribus rationibus.

¶ Et primo qꝛ nihil fecit ɔtra voluntatē testoꝛis:imo ƀm ea de negādo illi dn̄e tradere quantitates pecuniaꝝ per eā petitas Cum intentio testoꝛis nō fuerit ꝙ dicta dn̄a haberet vsumfru ctum pecuniarū vel denarioꝝ qui reperirent̄ in hereditate sua seu qui redigerent̄ ex vēditione reꝝ mobiliū quas vēdi māda uit:aut q̄ exigerent̄ a debitoribꝰ hereditarijs.Sꝫ voluit ꝙ oēs dicte pecunie reponerent̄ sup vno bancho ꝛ inuestirent̄ in em ptione reꝝ imobiliuꝫ:vt hec hn̄t clare in.viij.c.testi qđ incipit. ¶ Itē lasso intēdo ꝛ voglio ꝛc.per qđ capitulū tanq̄ spāle in hoc restringit̄ generalitas.vj.c.in quo relinquit̄ vsufructua ria in oībus bonis q̄ reperirent̄ fuisse dicti testoꝛis.l.vxorē.§. felicissimo.ff.de leg iij.Priuatio aūt inducit̄ per testatorē eo casu quo Galga.faceret ɔ intētionē vel dispositionē testoꝛis: nō q̄n ƀm eam:vt pꝫ in fi.d.c.vj.ꝛ in.c.xxvij.generalis ergo pro hibitio dictorum capituloꝝ ꝙ nullū der̄ ei impedimentum vel briga nō excludit illud vel illā qđ vel que daret̄ virtute alicuiꝰ capituli eiusdē testamēti.iuxta no.i simili.C.de adulte.l.ita pu doꝛ.per gl.ꝛ per bar.in.l.j.in prin.ff.qđ vi aut clā.alias sibijpsi fuisset testatoꝛ contrarius qđ nō est dicendū vel presumēdum voluisse iuxta no.per Cy.C.de iur.ꝛ fac.igno.l.cum falsa.in fi. ꝛ per Bar.in.l.fi.§.idem quesijt.ff.de condi.inde.

1 ¶ †Sc̄da rō ē posito ꝙ predicta cessarēt qꝛ posito ꝙ in.d.vj. c.relinquat̄ vsufructuaria:qđ si eēt deberet habere oēm fructū ꝛ cōmoditatē reꝝ ēt vltra q̄ꝫ indigeret ad vitā ꝛ vsum suum.ff. de vsufru.l.vij.ꝛ.l.item si fundus:attū si bn̄ consideret̄ disposi ta in alijs capitulis testī potius vr̄ fuisse relicta vsuaria q̄ꝫ vsu fructuaria vt sic nō oīs cōmoditas ad eā ptineret sꝫ quatenus necessariū aduitā sit sibi suisq̄ꝫ.ff.de vsu ꝛ habi.l.ij.ꝛ.l.plenū.pꝰ prin.ver.sabinus ꝛ cassius.Et quidā dn̄atus ꝛ ꝓeminentia vi deat̄ sibi relictus vel relicta sicut habuit viuēte testatore: sicut cū existētibus filijs relinquit̄ dn̄a ꝛ vsufructuaria oīum bono rum.iuxta no.per glo.ꝛ doc.in.l.ij.ꝛ auť.ibi posita.C.si sec̄do nupserit mulier.ꝛ per bar.in.l.titia.§.fi.ff.de leg.ij.Et ista pa tent ex his que habent̄ i fi.vij.ca.ꝛ in.viij.c.post prin.in q̄bus vult ꝙ possit sibi retinere massaritias necessarias ꝛ alia ɔ qbꝰ idigeret ꝛ illa ɔ qbꝰ nō indigeret māndauit vēdi:ꝛ pecuniā ide redigēdā deponi:q̄ ɔuenium̄t potius vsuarie:q̄ꝫ vsufructuarie. ¶ Itē pꝫ in.x.c.vbi nō vult ꝙ habeat vsuꝫ vel vsumfructū argen ti vel reꝝ de argēto q̄ ante ip̄m reperirent̄ exceptis duobus vr̄ tribꝰ cuslerijs ad suā electionē pro suo vsu.Itē pꝫ ex dispōne i xxix.c.dum mādat ꝙ tertia ps redditnū oīum bonoꝝ exponat in conseruatione oīum bonoꝝ hereditarioꝝ imobiliū: alia ter tia der̄ pauperibus:alia vero tertia voluit ꝙ esset Galga. sui heredis:vnde ergo habebit vsumfructum oīum bonoꝝ q̄ sibi reliquit in.vj.c.vel reliquisse vr̄ si ita fiat ꝛ dispensent̄ oēs fru ctus nō video:vnde necessario opꝫ dicere ꝙ debeat habere so

lum vsum ꝛ capere illa que sibi erunt necessaria aū oīa.reliquū vero predictorum fructuuꝫ diuidatur in tres partes ƀm qđ in d.xxviij.c.continetur.Et si dicatur illud.c.potest intelligi post mortē vxoris sed quousq̄ꝫ viuit oēs fructus debent esse sui ne contrarietur.vj.c.R̄ndetur ꝙ hoc tollit̄ per.c.xxxiiij.vbi vult ꝙ vxor sua debeat esse cuꝫ executoribus seu fideicō.sup ɔlibe ratione duaꝝ tertiaꝝ:ꝛ sic voluit ꝙ illud.c.xxix.habeat locum etiam ea viuente.¶ Si ergo ita est ꝙ cēseri debeat potiꝰ vsua ria q̄ꝫ vsufructuaria iustā habuit cām dictus Galga.denegan di sibi qđ petebat dicta dn̄a.s.traditionē dictarum pecuniarū: quia illis nō indigebat pro vsu suo.ꝛ qꝛ illa que percipiuntur ad vsum cōsumuntur nec tenetur vsuarius illa restituere:qđ in ista pecunia esse non potuit:quā testatoꝛ voluit conseruari ꝛ in emptionem immobiliū conuerti.Et posito ꝙ foret vsuaria nō vsufructuaria predictam tamen probabilem causam ꝓstiterūt d.Galga.credendi contrarium ꝛ sic fuit excusatus a mora.ꝛ ꝓ ɔn̄s ēt ab oī pena legali vel testoꝛis qꝛ nō debuit ius suū indis cussum relinquere.ff.de pet.he.l.illud.de vsuris.l.siq̄s solutiōi ꝛ in terminis q̄si nr̄is ē q̄si gl.ordiaria in insti.de actio.§.item mixta est actio ɔ eos.in ꝓn.gl.magne q̄ vult ꝙ ꝑpter cām non soluēdi legata heres excuset̄ a pena illiꝰ.§.ꝛ qđ no.Joā.an.in nouel.c.j.de elec.li.vj.ꝛ Bal.in auť.general'r.C.de epis.ꝛ cle.ꝛ in.l.properādū.siue auť.alterutra.C.de iudi.in q̄bus alle.Jo. 2 an.in.d.c.j.†sicut excusat iusta cā litigādi a cōdēnatione expē saꝝ in auť.de iudi.§.opꝫ.ꝛ.l.qui solidum.§.etiam.ff.de leg.ij. Jo.an.in addi.Spe.in ti.de arbi.§.fi.

¶ Tertia rō est posito ꝙ foret vsufructuaria non videtur venisse Galga.contra volūtatē testatoris:si legatarios vel creditores petentes ei solui remittebat ad eam dicens ad illam ꝑtinere hꝰ onus:tum qꝛ testatoꝛ noluit pro ꝓdictis vendi vel alienari bo na immobilia:vt in.c.xxviij.testi:ergo per euꝫ non erant dicta onera soluēda sꝫ per illā que percipiebat fructus.ar.ff.de vsu fru.si pēdētes.§.si q̄d cloacarij noīe.de ip̄ēsis.l.neq̄ꝫ stipēdiuꝫ. tū qꝛ si nō vetuisset alienari videret̄ idē esse per tex.in.l.fi.§.si autē legata.C.ɔ bo.que lib.ꝛ qđ no.in.l.fi.ff.de vsufru.leg.per Bar.Quibus oībus ɔsideratis nō est mirū ꝙ dictum relictū cum peruenisset ad notitiaꝫ dicte dn̄e viuente testatore ꝛ testm̄ conficiebat non fuit sibi acceptuꝫ:vt refert testoꝛ in primo.c.qꝛ bene cognoscebat ꝙ erat magis pomposum q̄ꝫ vtile:iō ꝓ alios duos modos sibi ꝓuidit:vt in.d.c.lj.ꝛ.c.liiij.vt eligeret quem vellet de tribus:magis tū hortabat̄ eam ad primum ꝓ honore ꝛ memoria ipsius testatoris vt teneret quēdam primatū in do mo ꝛ videret̄ esse dn̄a oīum sicut marito viuēte ac si ipse ad secu lum deberet redire ꝛ reperiret negocia sua in ea dispōne vel me liori in qua reliquerat potius q̄ꝫ pro eo modo ꝛ tranquilita te vxoris pro qua faciebat capere vltimum ꝑtitum vel legatuꝫ contentum in.c.liiij.s.ꝙ haberet dotem suaꝫ de qua posset pro libito testari:ꝛ habitationem cum massaricijs ꝛ certos ānuos redditus pro vita sua vt ibi continetur.

¶ Sed vlterius ꝛ quarto dico ꝙ cuꝫ priuatio hereditatis facta per testatorem sit conformis priuationi legis de qua in auť.hꝰ amplius.C.ɔ fideicō.ꝛ in corpe vnde sumit̄.dꝫ intelligi ƀm dis 3 pōnem illoꝝ iuriū†qꝛ v̄ba testatoris sicut ɔtrahentiuꝫ debēt referri ad iuris intellectum:vt no.in.l.sꝫ hoc nisi.ff.de iure do. in gl.de admi.rerū ad ciui.ꝑti.l.curatores.§.fi.de lib.ꝛ posth. gallus.§.j.de dā.infec.dāni.§.qđ in stipulatione.per Jaco.de arena.Et sic interueniente iussu iudi.cum lapsu anni a die ius sus:quem iussum ꝓcedere dꝫ cognitio ꝛ declaratio per sn̄iam si res est dubia sicut in casu nr̄o:vt hētur in libro nouellarum ru bricella sec̄da que est super primo ti.auteticorum de heredi.ꝛ fal.§.j.ꝛ ita refert Cy.in.d.auť.hoc amplius.in.ij.q.Requirit̄ ergo ꝙ fiat declaratio per arbitros postq̄ꝫ est cōpromissuꝫ fa ctum.s.ꝙ Galga.debeat dicte dn̄e tradere dictas q̄ntitates petitas postq̄ꝫ de hoc dubitabatur an tradere teneatur.Et ꝙ postea fiat iussus per iudicem ordinarium ꝛ ꝙ a die iussus la batur annus:al's non pōt Galganus incurrere penam priua tiōis hereditatis ex isto capite negatiuo.s.qꝛ nō obtēperauit voluntati defuncti.facit qđ no.Inno.in.c.extirpande.de ꝓbē. 4 ꝛ bal.in.l.j.C.de his quib.vt indig.†Nec propter resistentiaꝫ ꝛ ɔtradictioneꝫ quam fecit dicte domine prouocanti ipsum ad iudicium potest dici ip̄m concurrisse etiam non facta monitiōe quasi illa sit necessaria cum delictum cōmittit̄ in non faciendo non cū faciendo.per no.in.d.locis:ꝛ qꝛ testatoꝛ imposuit istam penā si eā molestaret:ꝛ molestia infertur etiā in resistendo.l.nō solum.§.si status controuersia.ff.de procu.qꝛ ex illa nō dꝫ quis incurrere penam cū parcendū sit sibi si se defendit non ꝓuocat l.qui cū maioꝛ libertus.in fi.ff.de bonis liber.vnde debent in telligi verba testatoris de illa molestia que illi fieret prouocā do ipsam ad iudicium non ei prouocanti resistendo.Nam di cta molestia que fit in resistēdo dicte dn̄e ꝓuocanti ad iudiciū

a ¶ Expēsarū. Uide ad h.d. Alex.de imo.i ɔsil.cxxij.in.ij. vol.ꝛ i.l.iuris C.q̄ admitti. Lafrā.i.c.qm̄ ɔ.in v̄.expēse. ɔ ꝓba.d.Car. in cle.ij.de ma gist.doc.i.c.vt debitꝰ ɔ appe.

fit ad defensam que cũ sit ꝑmissa oĩ iure diuino naturali ꝛ humano seu positiuo vt iuribus vulgarib⁹ nõ cẽset fuisse ꝓhibita a testatore ꝑ v̄ba sua gñalia: ꝫ solũ illa q̃ fieret repugnãdo al's daret̃ via ꝑti aduerse calũniose ꝛ indebite petẽdi: qḋ nõ est dicẽdũ. l. ꝯuenire. ff. de pac. dota. nec põt dicta dña dicto Galgano ĩputare molestiã cũ ipsa ꝓuocãdo ad litẽ dedit cãm. l. ij. alias est. §. fi. l. j. qñ actio de pecu. est annal. cum ibi no.

5 ¶ † Itẽ dico dictũ Galganũ nõ fecisse ꝯ dispõnẽ testatoris si non cõfecit inuẽtariũ. j. tres mẽses a tpe quo do. Bartolomea receperit ꝑtitum ẽm qḋ ꝯtinet̃ in. l viij. c. qꝛ in. xxviij. c. vbi iponit necessitatẽ faciẽdi inuentariũ in tres mẽses non declarat a quo tpe debeãt ĩcipere dicti tres mẽses. vñ cũ de iure cõi incipiant a die adite hereditatis ẽm cõez sñiam glo. ꝛ doc. per tex. C. de iure delib. l. fi. §. fi v̄o postq̃. ꝛ no. per gl. in. d. l. fi. §. finaũt dubius. sup v̄bo delatã. Eodẽ modo dꝫ intelligi dispositio testatoris que dꝫ iuri cõi ꝯformari. iuxta no. in. d. l. fi. §. i cõputatione. Nec ob. capitulum. lix. imo facit ꝑ: qꝛ illḋ ꝓbat qḋ si adita est hereditas non currat tp̃s quousq; dicta dña elegerit qḋ legatum de tribus vult cape. Et posito q̃ ꝑcedens capitulum xxix. in quo dat̃ ꝛ imponit̃ necessitas faciẽdi inuẽtariũ diceret a tpe deliberationis facte per dictam dñaꝫ deberet intelligi ꝛ subaudiri ꝛ adite hereditatis ꝑut subaudit gl. ad tex. d. l. fi. §. finaũt dubius. super verbo delatã. ꝛ probat̃ ꝑ tex. in. l. iij. §. si quis heredi. ff. de statu lib. ẽm bar. vnde cũ hic dicat̃ ipꝫ fecisse infra tres menses a die adite hereditatis: lꝫ nõ eẽt a die deliberationis facte per dictam dñaꝫ satisfactũ est intẽtioni testatoris ꝛ intentioni. l. ideo ꝛc. ff. de iudi. l. ij. §. j. in fi. Potuisset etiã mora purgari re integra. j. modicũ tempus lꝫ sit dies ꝛ pena in vltimis volũtatib⁹ † que hñt instar bonefidei. C. in q̃. cau. in integ. rest. nõ est neces. l. in minoꝝ. l. lucius. ff. de ac. emp. ꝛ qḋ no. bal. in. l. cũ allegas. C. de vsur. facit. l. insulã. §. j. ff. loca. ꝛ. l. mancipioꝝum. ff. de opti. lega. cum ibi no. per Bar.

6 ¶ † Ex quibus oĩbus cõcludit̃ dictũ Galg. nõ ĩcidisse ĩ penã priuatiõis hereditatis ꝑ ea q̃ dr̃ fecisse vel nõ fecisse cõtra vel non ẽm volũtatẽ testõris: qꝛ re vera ꝛ bñ considerãdo ꝛ subtiliter nihil fecit ꝯ volũtatẽ testõris ꝫ potius ẽm eã. dictũq; Joãnem temerarie recepisse possessionẽ bonoꝝ hereditarioꝝ ex dicta cã: tũ qꝛ nõ vera: tũ qꝛ si esset vera priuatio nõ intelligebat̃ ipso iure facta: sed videbat̃ Galga. rogatus de restituendo: vt no. per bar. in. l. paterfa. testõ. ff. de here. insti. ꝛ ante resti. saltiꝫ verbalẽ factã nullũ ius hꝫ fideicõmis. l. facta. ff. ad trebe. vnde nec põt petere se mitti in tenutã ex. l. edicto. C. de edi. diui adr. tol. vt ibi no. in gl. que incipit secus si ex re certa. ꝛ per doc. Et sic si ꝓpria autoritate recepit videt̃ cecidisse ab omni iure si quod habebat. C. de leg. l. non dubium.

¶ Casus talis est.

¶ Factum sic se hꝫ. Dona Catherina moriẽs legauit invita Lõbardo marito suo certas terras in vita tm̃ ꝛ post mortẽ Rolãdo nepoti. Catherinaq; mortua Lõbardus ĩ vita legatarius alienauit cuidã Toxeto has terras. post hec dñs Rolãdus hec persensisset cõquestus fuit Lõbardo qui Lõbardus loco terrarum subiacentium restõni post mortẽ certas suas terras dedit in cõtracãbiũ ꝛ loco dicto Rolãdo postq̃ ẽt dñs Toxetus intellexisset de predictis interpellauit Rolãdum vt vellet laudare venditionẽ sibi factam per Lõbardum: qui rolandus absente ꝛ non interueniente Lõbardo Toxeto requirẽti laudauit ꝛ approbauit vẽditionẽ sibi factam per Lombardum narrans in instr̃o laudatiõis ꝛ ratificationis. Cuꝫ hoc eẽt q̃ loco ꝛ vice reꝝ vẽditaꝝ Toxeto per lombardũ: idẽ Rolandus habuerit cõtracãbiũ tales terras ea ꝑpter laudat ratificat ꝛc. ꝓmittẽsq; ẽt de euic. ipsi Toxeto ꝓ facto suo tm̃ ꝛ suoꝝ heredũ renũcians q; oĩ iuri qḋ hẽbat habiturusq; erat in dictis terris Toxeto sic venditis per Lõbardũ. Post hec per aliqḋ tẽpus euincit̃ terra data in cõtracambium Rolando per Lombardũ tanq̃ nõ fuerit lombardi seu alij hypotheca ꝛc. Nũc v̄o Rolandus mortuo iã lombardo virtute legati vult aduocare de manibus Toxeti res ipsas subiectas restitutioni post mortem lombardi sic alienatas ꝛ laudatas. Cui rolando duo obijciunt̃. vꝫ ꝛ ratificatio ꝛ laudatio per eum facta ꝛ renũciatio iurium que habebat ꝛ habere posset in ipsis terris ẽt in futuruꝫ. Replicatur pro parte Rolandi q̃ hec duo nõ hñt obstare: qꝛ ratificatio fuit ob cãm factam ꝛ finalẽ vꝫ contracãbij habiti a lombardo qḋ cõtracãbium euictum fuit ꝛ nõ durauit: ꝛ sic cessante cã finali: ꝛ ob quã etiam renũciatio ꝛ ratificatio nulla ẽ. lꝫ renunciatio sit simplex ꝛ generalis cum restringitur ad causam preambulam cui ꝛ ob quam subijcit̃: ꝛ sic dicit his non obstantib⁹ act. ex testõ posse auocare de manib⁹ Toxeti. ¶ Queritur quid iuris ꝛ super his vestrum salubre queritur cõsiliuꝫ allegationibus iuris submixtum.

1 ¶ Si fideicõmissari⁹ approbat vẽditionẽ rerũ sibi restituẽdarũ ex eo q̃ heres grauat⁹ tãtũdẽ sibi dederit: an reb⁹ datis euictis possit fideicõmissari⁹ redire ad vendicañ. alienata.

¶ Consilium. cccl xxij.

In christi nomine amen

¶ Uiso puncto ꝛ quibusdã allegatiõib⁹ factis ꝑ dñm ꝯsultorẽ ante oĩa tangã vnũ tm̃ in dictis allegationib⁹ q̃ h̃ nõ est tractãdũ de ꝯdi. ob cãꝫ posito q̃ liberatio ꝛ quietatio facta per ser Rolandũ diceret̃ fuisse facta ob cãm cambij qḋ ipe ser Roland⁹ receperat qꝛ cõditio ob cãm dat̃ qñ fuit aliquid datũ ob cãm de futuro que secuta non est. l. j. ff. de ꝯdi. sine cã in prin. Sed h̃ fuit datũ ob cãꝫ de preterito que nõ durauit: ꝛ sic poti⁹ est tractandũ d̃ ꝯdi. sine cã quasi cã que suberat reducta fuerit ad nõ cãm. l. si illo. ff. de condi. sine cã. ꝛ de ꝯdi. inde. l. eleganter. §. pe. Sed nec de cõdi. sine cã vr̃ tractandũ: qꝛ illa cõpetit pro eo qḋ est datum: sed ser Rolandus nihil dedit ꝫ remisit ꝛ quietauit: ꝛ si dicat q̃ ẽt tũc cõpetit conditio ob cãm. l. siquis accepto tulerit. ff. de cõdi. ob cãm. ergo ꝛ conditio sine cã põt competere. Rñdetur q̃ illa loquitur qñ quis liberat̃ ipso iure ab obligatiõe personali: quo casu agitur vt quis se reponat in pristinam obligationem: qꝛ vetus obligatio erat extincta. sed si non fuisset in totum extinctavt si per pactum fuisset quis liberatus non ꝑ acceptionẽ nõ ageret̃ cõdi. ob cãm deficiente cã sed actione prima. ꝛ si excipẽret̃ de pacto liberatorio replicaret̃ de defectu cause. l. siue apõ acta. cum si. C. de transac. ꝛ hec dico ne in equiuoco ꝑcedamus qꝛ hic non fuit facta liberatio ab obligatiõe personali: cũ ille emptor nulla obligatione personali teneretur dicto ser rolando. Sed fuit liberatus potius a reali actiõe quã sperabat ser Rolandus acquirere existente conditione sui legati vel fideicõ. C. cõia de leg. l. fi. §. fi. in verbo vendicare. per quam liberationẽ non fuit quesitũ dñium liberato: sed parata sibi exceptio sed cã ob quã facta fuit durasset. d. l. siue apud acta. ante fi. ibi: rerum vendicatione ꝛc. sicut nec per sententiam absolutoriam l. exceptio cum ibi no. ff. de excep. rei iudi.

1 ¶ † Est ergo videndum an dictus ser Rolandus possit dictã rem venditam ꝛ sibi relictã vendicare cuꝫ effectu nõ obstãte dicta quietatione postq̃ res sibi data in cambium fuit euicta. Et si excipiat̃ de quietatione possit replicari de euictiõe ꝛ sic q̃ cã non durauit. vr̃ q̃ non per. l. si pro fundo in fi. §. de transac. sed loquit̃ in contractu transactionis ꝛ qñ per aliã viã erat sibi cõsultum: vnde ne lis resuscitetur non redit ad primam actioneꝫ odio litis. arg. l. si fratris. e. ti. sed hic nõ erat transactio: qꝛ nõ erat tunc lis cum conditio non extitisset: ꝛ vltra hoc per aliam viã non posset succurri. ergo ꝛc. d. l. siue apud acta. in fi. Et hoc expresse posuit bar. in. l. siquis aliã. post prin. per vnam col. ff. d̃ solu. Dico ergo per illam. l. siquis aliã. vbi dicitur determinari pñs qḋ q̃ euicta re dicto ser Rolando potest in cãbio ipe redire ad rei vendi. quam haberet si nullam quietationẽ fecisset extante condi. fideicom. Qꝛ si ipse emptor eidem ser Rolãdo dedisset illam rem in cambium: ꝛ propter hoc ipse ser Rolandus ipsum emptoreꝫ quietasset ab oĩ eo quod ab ipso poterat petere ex cã fideicommiss. nihilominus secuta euictione rei data in cambium posset redire ser Rolandus ad actio. primã: vt est ibi casus in. l. siquis aliam. qꝛ fuisset quedã permutatio cũ species datur pro specie in qua requirit̃ trãslatio dñij ab vtraq; parte ꝛ taliter q̃ non possit euelli. ff. de rerum permu. l. j. ꝛ h̃ apparet contrarium secuta euictione: igitur ꝛc. Et idem si dictus heres qui dedit dictum cambium rem subiectaꝫ resti. non vendidisset vt euicta re data in cambium posset agi contra euꝫ actione prima ex testamento non obstante quietatione sibi facta. per. d. l. siquis aliam. Idem ergo in casu nostro in quo vẽdidit ꝛ emptori facta fuit quietatio: lꝫ ipe emptor non dederit in cambium sed venditor ab emptore sed ab herede venditore qꝛ sicut culpa emptoris asserẽtis rem esse suam irreuocabiliter cũ daret in cãbiuꝫ secuta euictione ꝛ apparente contrario dꝫ sibi nocere. l. ꝛ hec distinctio. cum ibi no. ff. loca. ita ꝛ culpa heredis venditoris qui cum dedit in cambium sic asseruisse vr̃ dꝫ nocere emptori habenti cãm ab eo post culpam cõmissam. l. si fugatus. §. fi. ff. de pig. ꝛ quod no. eo. ti. l. spẽs. C. de pign. sibi añvẽditori si non vendidisset noceret vt re euicta posset actione prima ex testõ: ꝛ ẽt rei vendi. conueniri si rem nõ alienasset. ꝑ. d. l. si quis aliam. ꝛ per. l. libera quideꝫ theodora. cũ ibi no. C. de sen. ꝛ interl. ꝛ per. l. deferre. §. fi. cum. l. seq. ff. de iure fisci. ꝛ per. l. eleganter. cum ibi no. ff. de pigno. acti. ergo ꝛ emptori cãm ab eo postea habenti vt dictũ est. Nec ob. q̃ dictus ser Rolãdus nõ denũciauit dicto emptori litẽ sibi motam super re data in cambium: qꝛ cũ ab eo non habuisset cãm sed ab herede vẽdente nõ habuit illi denunciare sed vẽditori qui erat eius autor cãm ab eo habenti

eo habēti ꝓpter pteritā culpā in vēdēdo rē subiacentē restōni tanq̄ nō subiacētē p iā dicta. Posset aūt fouere iustitiaȝ dict⁹ emptor si tpe emptiōis vel aū fecisset sibi fieri dictā quietatio- nem: q꞉ tunc emptor de ea ɔfessus ad emptionē ꝓcessisset non processurus si quietatio facta non fuisset: vñ sibi dȝ iputare ser Rolandus si reseruationē aliquā nō fecisset. per ea q̄ no. cy. C. si pignus pigno. datū sit. l. j. iuncta. l. qui tabernas. ff. de ꝯhen. emp. q꞉ emptor remaneret decep. ex dicta q̄etatione simpl'r fcā si cōdi. nō exp̄ssaȝ pti recipet q̄d esse nō dȝ. l. siq̄s in ɔscribēdo C. de pac. cū si. ȝ hic cū prius emisset nō pōt conqueri de ser ro lan. q̄ ex sua q̄uietatione remaneat deceptus igitur ꝛc.

¶ Casus talis est.

¶ Magister Frāciscus rene hūs Tarsiā filiā suā legitimā ꝛ na turalē ex quondā pria ei⁹ vxore: ꝛ Marga. ex scda quondā ei⁹ vxore. ꝛ bartholomeū ꝛ zanuictorē ei⁹ filios pupillos legitiōs ꝛ naturales ex do. Apolo. tertia ei⁹ vxore: maritauit xp̄ophoro notario dictā Tarsiā ei⁹ filiā ꝛ ei dedit in dotē duc. cccc. auri. p quib⁹ q̄dē duc. cccc. dicta Tarsia cū autoritate ei⁹ curatoris si bi adhuc spāliter decreti fecit finē dicto eius p̄ri de bonis pa ternis ꝛ maternis: ꝛ videat ɔsultor instr̄m dicte finis in ei⁹ in str̄o in q̄ istr̄o finis hoc ēt fuit additū ꝛ solēni stip'lone firmatū inter dictū magistrū Fran. pte vna: ꝛ dictaȝ Tarsiam pte alte ra predicti eius curatoris autoritate interueniente vȝ.

¶ Nō si casus acciderit q̄d deus auertat dictū magistrū frā. dce dere sine filijs masculis: aut filios masculos dicti magistri frā. decedere in pupillari etate vel postea sine filijs aut sine testō: q̄ in quolibet dictorū casuū. d. Tarsia venire debeat ad equales successionē bonoꝝ dicti magi. Fran. vel filiorum masculoruȝ dicti magi. fra. sicut predicit decedētiū simul cū alijs filiab⁹ di cti magi. fran. ꝛc. vt latius in dicto instrumento apparet.

¶ Decessit postea. d. magi. Fran. intestatus relictis post se sup- stitibus p̄dictis bartholameo ꝛ zanuictore pupillis ei⁹ filijs ꝛ insolidum heredibus ab intest. vigore statuti. ꝛ supstitib⁹ p̄di ctis Tarsia ꝛ Margarita eius filiabus.

¶ Que Margarita recepta dote de bonis p̄nis ꝛ m̄nis fecit finem do. Apolonie m̄ri ꝛ tutrici dictoꝝ Bartholomei ꝛ zan- uictoris: ꝛ videatur instrumentum dicte finis.

¶ Postea decesserunt predicti Bartholameus ꝛ zanuictor pu- pilli supstitibus do. Apolonia eorū matre: ꝛ predictis Tarsia ꝛ Marga. eorū sororibus consanguineis tm̄.

¶ Querit̄ mō vtrū ex p̄dictis pacto ꝛ stipulatiōe interposito in instr̄o dicte finis dicte Tarsie ipsa Tarsia veniat ad successio- nē bonoꝝ dicti magi. Frā. ꝛ ei⁹ filioꝝ vel alicuius eoꝝ ꝛ vtruȝ insolidū an pro pte: ꝛ si pro pte pro quota ꝛ quanta parte.

¶ Itē q̄rit̄ an dictū pactū ꝛ stipulatio dicte Tarsie ɔsit dicte Margarite: ita vt ēt ipsa admittat̄ ad dictā successionē si ꝛ in quantum nō fecisset finē ꝛ inquātum appareat eam fecisse fra tribus finē validum de bonis paternis ꝛ maternis. Queritur ad quem spectet portio dicte Margarite quam ipsa aliter ha buisset si finem non fecisset.

¶ Et no. q̄ dictum pactū fuit appositum in casu intestati qū de- cederet sine testō ꝛ sic nō impedit liberā testi factionem.

¶ Itē q̄rit̄ q̄d de dicta do. Apol. an successerit dictis ei⁹ filijs in totū exclusis p̄dictis tarsia ꝛ marga. an v̄o simul cū eis admit- tat̄: an vero ipsa do. apolo. penitus sit exclusa vigore pactoꝝ ꝛ finis dicte tarsie: ꝛ an in totum vel pro parte.

1 ☞ Si statutū excludat feminas extantibus masculis vtruȝ ipse femine per pactū possint sibi conseruare ius succedē. post mortem filiorum.

Et an tale ius sit directū an vero per fideicōmissum: ꝛ quid quan do mater est in medio.

¶ Consilium. cclxxiij.

In christi nomine amen.

1 a ¶ † Notādum est ad euidētiā ei⁹ d̄ quo q̄rit̄ q̄ si in loco in quo q̄d vertit̄ viget statutū[1] q̄ extātib⁹ masculis filie femine nō succedāt ab itestato put audio: quod est ꝛ cōiter viget per totā Italiā ꝛc. Vide de ver- bo ad verbum consi. cclxxxviij. s. eo. libro.

1 ☞ Consuetudo disponēs fruct⁹ suphabūdātes pupilli effi ci tutoris extēdit̄ ꝛ ad ānuos redditus extra patriā existeū. Noie redditum quid veniat ꝛ vide in apostil.

2 Et statutum loquens de incontinentia ꝛ dilapidatione intelli gitur s̄m q̄ consuetudo est interpretata.

¶ Consilium. cclxxiiij.

In christi nomine amē.

1 ¶ Sup istis dubijs parū expedit laborare q꞉ r̄nsiones vident̄ clare. † Et quātum ad primuȝ ɔsupposita ɔsuetudine p̄dicta vigēte in cauo- distria q̄ tutores suplucrant̄ fruct⁹ quoꝝcūq̄ bonoꝝ pupil- lariter ꝛ in quocūq̄ loco positoꝝ: solutis tū debitis ꝛ cū onere ministrādi victū ꝛ vestitū pupillis et quoscūq̄ reddit⁹ eoꝝ: nō video cur dict⁹ tutor nō debuerit lucrari p tpe q̄ tutelā vl' curā administrauit s̄ȝ volūtatē defūcti redit⁹ iprestitoꝝ quoꝝ dict⁹ pupill⁹ hēbat et hȝ i venetijs: q꞉ dicta ɔsuetudo valida ē et po tuit extēdere suū effectū ad bona ēt q̄ pupillus habebat alibi rōne ɔsone pupilli subdite iurisditiōi statuētiū. ar. in. l. magis

b puto. §. illud q̄ri. ff. de re. eo. Et app'lone reditu[b] que est gn̄a- lis cōprehendunt̄ annue ɔstatiōes p̄dicte. in auf. de nō alie. §. §. h igit̄. iuncta. l. vij. ff. de vsufr. et q̄d h̄r in. l. frugis. de v̄. sig. in tex. et gl. et q̄d no. Inn. in. c. pasto. de dona. sup v̄bo redit⁹. et h̄ etiā fulcit̄ volūtate defuncti q̄ voluit inutroq̄ testō dictū tuto rē regere et gubernare dictā tutelā s̄m modos et ɔsuetudines illi⁹ p̄rie vbi viget dicta cōsuetudo: ergo ꝛc. ar. ff. de pac. l. legi- tima. Nec ob. q̄ i p̄io testō scō venetijs dixit q̄ volebat ipȝ va lere s̄m modos venetos ꝛc. ꝛ ꝓnūciatū est q̄ illud obtineat viȝ quo ad bona que sunt venetijs: q̄ ꝓnunciatio nō fuit iuridica: q꞉ nō pōt q̄s decedere cū duobus testis validis nisi sit miles: sed posteri⁹ tollit p̄cedēs. insti. qui. mo. test. ifir. §. posteriore. lȝ h nō possit h assignari ꝓpter dictā ꝓnūciationē. l. res iudicata de re. iur. Ea igit̄ ɔsupposita r̄ndet̄ q̄ verba testōris p̄dicta q̄ volebat valere testm̄ illud s̄m modos venetos dūt itelligi quā tuȝ ad solēnitatē testi seu ꝓbatiōis q̄ multū differt ab illa q̄ re quirit̄ de iure cōi. iuxta no. p doc. in. l. cūctos populos. de sum. tri. q̄ faciūt mētionē d̄ tali ɔsuetudie venetoꝝ: nō aūt dūt itelli gi quātū ad administrationē tutele vel bonoꝝ: q꞉ quo ad illa testator in p̄cedenti particula spāliter disposuit q̄ volebat in ea seruari modos ꝛ ɔsuetudines vigētes in cauodistria. iō ge- neralia verba sequētia q̄ illud testm̄ esset ad modū venetiarū non referuntur ad ea quib⁹ in p̄cedenti pticula fuerat spāliter ꝓuisum. l. stipulationes. cōmodissimum. ꝛ. l. doli clausula. ff. de ver. ob. l. coheredi. §. qui patrē. ff. de vul. ꝛ pu. de lib. ꝛ posth. l. j. §. deinde. al's sibijpsi fuisset testōr ɔ̄rius q̄d non est dicenduȝ. Ex his apparet q̄ s̄nia lata in ɔtrarium vȝ q̄ predictus tutor redderet rationem de denarijs dictorum imprestitorum quos lucrari debebat non fuit iusta.

2 ¶ † Circa s̄m quesitū r̄ndet̄ q̄ statutū loquēs de tutore accu- sato de incōtinētia seu dilapidatione bonoꝝ vt sibi debeat au ferri administratio rōne cuius lucrat̄ dictos fruct⁹ ꝛ redditus non dȝ huic nocere in lucro p̄dicto rōne accusationū factarum de ipso: q꞉ ille nō fuerūt de incōtinētia carnali prout dictū sta tutum in illo verbo incōtinētia fuit cōiter intellectum. l. si de in terpretatione. ff. de legi. Nec de dilapidatione bonoꝝ q̄ consi- stit in perdendo diminuendo dissipādo vel alienādo bona vel eis abutendo. l. deperditum. ff. de peti. here. C. de s̄niam pas. l. fi. circa mediū. quoꝝ nullūȝ fecit iste tutor: ꝛ sic nō deliquit cir ca patrimonium ꝛ bona testatoris quod importat verbum dis sipare vel dilapidare: sed fuerunt dicte accusatiōes de delicto seu falsitate cōmissa circa scripturā testi ꝛ sic circa dispositionē testōris vel circa scripturā actorū de quo vel quibus verba sta tuti non loquuntur: ergo nec eius dispō locum sibi non vendi- cauit. l. hos accusare. §. omnibus. ff. de accu. si tamē propter di cta crimina de quibus fuit accusatus ꝛ cōdēnatus fuisset exp̄s se remotus a tutela nō virtute dicti statuti quod hoc nō repor tat: sed alia rōne que iudici visa fuisset: tunc ab illa aqua remo tus fuisset ꝛ nō ante debuisset carere dicto lucro q̄d ei cōcedit̄ rōne administrationis ꝛ laboris. q̄bus cessantibus debuisset in cōsequētiam cessare lucrum. ff. de annu. leg. l. seyo amico. in fi. prin. ꝛ q̄d no. in fi. in. l. fi. C. d̄ indicta vid. per Cy. Et per hoc r̄ndet̄ ēt ad tertiū q̄sitū. sicut enim remotus ab officio tutele fu turi tpis nō timet p̄icula. ff. de suspe. tu. l. decreto. ita nec cōmo da sentire dȝ vt cōtrarioꝝum sit eadē disciplina. l. ꝛ in s̄. ff. d̄ vul. ꝛ pup. sed si ꝓpter dictas cōdēnationes nō fuisset ab officio tu tele remotus exp̄sse nō cēseret̄ ꝓpter illas remotus nec suspē- sus ab offō tutele: q꞉ nō fuerūt facte rōne delicti cōmissi i offō iuxta no. p Bar. in. l. eadē. §. hac. ff. ad. l. iul. repetūda. Et sic ēt pro tpe secuto post cōdēnationē quo administrasset debuisset lucrari. q꞉ lucrū sequit̄ administrationem bonorum.

¶ Circa vltimum quesitum ɔsiderandū est q̄ cōsuetudo dicte pa trie nō arctat tutorē lucrātē ad alimētandū pupillū secū vel in domo sua: forte enim subest iusta cā ꝓpter quā hoc fieri nō dȝ d̄ iure: vt si tutor sperat ei⁹ successionē quo casu magis est alēd⁹ penes ꝓpinquos successionē nō sperātes. ff. vbi pupil. edu. de be. l. j. C. e. l. j. ꝛ. ij. sed arctat administrādū expēsas vict⁹. Posi ergo q̄ dict⁹ pupillus fuerit alitus penes alios propinquos: h non videt̄ nocere dicto tutori in prefato lucro fiendo si ipse subministrauit illis expensas necessarias vel per eū non stetit ar. l. iure ciuili. ff. de condi. ꝛ demon. nec sit in ptāte alioꝝ dictū lucrū illi auferre. ar. ff. de arbi. l. ne in potestate. ꝛc.

a ¶ Statutū d̄ cui⁹ rōne. vid̄ d. Alex. dimo. in ɔsi. vij. in. ij. vol. ꝛ vide pul chrā limitatio nē quaȝ ponit idē. d. Pau. d̄ ca. i ɔsi. ccxxv. icip. circa pri- mū q̄situ. doc. i l. lege. C. d̄ leg. heredi. ADD Itio.

b ¶ Et app'lo- ne redditum. Adde q̄ v̄buȝ reddit⁹ ē lati⁹ ꝛ in plus se hȝ q̄ v̄buȝ fruct⁹ vt pȝ ex notat̄ p glo. i. c. gn̄ali de elec. in. vj. ꝛ ponit Socy. i ɔsi. xxxvj. icip. in cā antonij i iiij. col. v̄. x. cō- firmatur in q̄r to vol. ꝛ an ap p'lone redditu um ꝛ ꝓuentuū veniāt iura vi de alex. in. l. di uortio. §. si vir ff. sol. ma. i. iij. col. v̄. q̄ aūt ve niant app'lone vbi q̄ nō ꝛ ibi subdit not. q̄ app'lone fru- ctus venit q̄d- cūq̄ iteresse al legat tex. queȝ dicit eē no. i. l. loci corp⁹. §. j. ff. si ser. vē. quē ad h ibi nota. Bal. NF.

¶ Casus talis est.

¶ Magister Federicus ciroic⁹ ex persona vxoris tres suscepit filios dñm Albertum Floram ⁊ Honestaz ambas maritatas ⁊ dotatas ven. Et deinde ea mortua ex secunda vxore filiũ masculũ suscepit. Et veniens ad mortẽ vltimũ suum condidit testm̃ vt in forma que mittiṫ. Mortuus est ipe magister Federicus relictis dictis do. Alberto pubere ⁊ Flora ⁊ Honesta puberibus ⁊ maritatis vtrinq̧ coniunctis ⁊ dicto masculo ex secũdo m̃rimonio tunc impubere ⁊ nunc pubere ex vno latere tm̃ coniuncto. Ultimo mortuus est do. Alber. sine filijs ⁊ intestat⁹ relictis suprascriptis sororibus suis vtrinq̧ cõiunctis: ⁊ fratre masculo ex vno tantum latere coniuncto.

¶ Dubitatur de successiõe: an sorores succedãt vigore fideicommissi p̃ni, ꝑpter formã substõnis que copulatiue loquiṫ moriẽte dicto. d. Alber. sine filijs ab itest. ⁊. d. Gabriele sine filijs ⁊c. ⁊ sic vᷣ reqri ɔcursus ⁊ verificatio in extremis copulatiuis maxime stante rõne. l. municipalis. cuius copia mittitur. Ecõtra videṫ ꝙ nõ attenta dispõne iuris cõis ⁊ forma substõnis ⁊ forma testatoris: ⁊ videbaṫ oĩno. l. heredes mei. §. cum ita. ad trebel. ⁊. C. de impu. ⁊ ali. substi. l. cum quidam. cuz ibi no. per doc. modernos. ⁊ maxime per Saly.

¶ Secundo dubitatur. Qꝛ nulli dubiũ ꝙ sorores succedunt fratri ab intestato in bonis proprijs ipsius. d. Alber. non obstãte substõne fideicõmissaria ⁊ excluso altero mascu. ex vno tm̃ latere cõiuncto per auṫ. defunctoꝝ. ⁊ auṫ. post fratres. ⁊ auṫ. in successione. vt esset dos matris ⁊ in bonis emptis de pecunia sua si expresse probari posset. Ceteruz si hoc expresse ꝓbari nõ posset an sufficiat ꝓbari ꝙ habuit officia ⁊ exercitia ꝓsonalia ex quibus solent lucra percipi ad onus ꝓbandi trãsferendum in aduersari um. Loquor in libris emptis ⁊ certis possessiõibus maxime considerato ꝙ non erant tot reddit⁹ ex bonis p̃ris, ꝑcepti nec percipi potuissent ꝙ vltra victum hoc fieri potuisset ⁊ videatur Bar. post glo. in. l. cum oportet. de bo. que libe. cum alijs per eum ibidem adductis.

1 ☞ Sorores vtrinq̧ ɔiũcte admittunṫ ad bona fratris mortui excluso alio fratre consanguineo tm̃ etiaz ꝙ substitutio de sororibus videatur facta vltimo ex filijs morienti.

¶ Consilium. ccclxxv.

In christi nomine amen

1 ¶ † Videṫ ꝙ dicte sorores admittantur ex substõne predicta ad bona p̃na lz supsit ali⁹ filius masculus qꝛ ista est substõ fideicõ. ⁊ fuit facta sine exp̃ssione nominis collectiui. s. si vterq̧ vel ãbe. ꝑ tex. in. l. lucius. §. gayo. ff. ad tre. vbi vᷣ casus. Nec ob. ꝙ fuit facta copulatiue ad cuius verificationẽ requiriṫ ɔcursus copulatoꝝ. l. si heredi plures. ff. de condi. insti. qꝛ ꝓcederet si in eadẽ oratione ⁊ ad vnũ effectũ copulareṫ: puta si talis ⁊ talis decesserint sine liberis talẽ substituo: ita ꝙ illa ɔditio sine liberis semel tm̃ eẽt posita. ⁊ ita ꝓbat illa. l. sꝫ ⁊ h bis fuit repetita in persona cuiuslibet: ⁊ sic illa pluralitas resoluitur in duas singularitates: ⁊ ẽ perinde ac si in diuersis orationibus essent noiati. l. falsa. §. fi. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ sic in persona cuiuslibet de per se potest conditio predicte substi. verificari sicut si due substõnes facte fuissent. l. pe. ff. de iniusto testa. In contrarium vᷣ qꝛ predicta ꝓcederẽt institutis ⁊ grauatis extraneis inter quos nõ eẽt ius legitime successiõis ab intestato: sꝫ qñ filijs tunc ẽt si facta fuit eis substõ fideicõmissaria vel ẽt pupillaris sine exp̃ssiõe noĩs collectiui nõ vẽdicat sibi locũ si ɔditio substõnis eueniat in ꝑsonã p̃mi moriẽtis qꝛ supest alter qui ex ꝓsumpta mente ɔfuncti substitutũ excludit ſm bar. qui ita no. in. l. quidã testõ proculum. ff. de vul. ⁊ pu. ⁊ est glo. in. l. si p̃r impuberes. e. ti. que dicit ꝙ vltimoᵃ tm̃ moriẽti cẽseṫ facta substõ: ⁊ per eundẽ bar. in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad treb. secus si existeret cõditio in personã vltimi moriẽtis vt ibi: qꝛ tunc cessaret dicta rõ. Breuiter istud ꝓcederet si isti essent fratres vtrinq̧ coniuncti: ita ꝙ alter alteri posset ab intesta. succedere qꝛ tunc illud ius succedẽdi censereṫ testator voluisse inter eos reseruare ẽt in suis bonis. C. de impub. ⁊ alijs subst. l. quidã testõ proculũ. Sed h nõ sic: qꝛ ex latere tm̃ p̃ris erat coniunctus defuncto iste frater superstes ⁊ sic stantibus sororibus vtrinq̧ coniunctis nõ põt illis succedere. C. de legi. here. auṫ. cessante. ⁊ in corpe vñ sumiṫ. vnde nihil ꝓdesset huic fratri supstiti sorores excludi a substitutione: qꝛ nõ ꝓpterea ipse admittitur nec ex substõne qꝛ non fuit illi substitut⁹: lz eõ sic nec ẽt ab intest. sꝫ succedunt sorores vtrinq̧ ɔiuncte. Nõ ergo bonũ eẽt sibi fauere ad excludẽdum sorores a substõne nihil habituro. l. si post mortẽ. §. liberi. ff. ď ɔtab. Et sic ɔcludo ꝑ p̃ria pte dictas sorores fore admittẽdas ex dicta substõne. Nec obs. l. municipal. qꝛ illa excludit filias dotatas a successiõe intestati p̃ris extantib⁹ masculis: nõ autẽ

a ¶ Ultĩo. adõ ad hui⁹ ɔsi. materiã. d. Alex. de imo. in cõsi. xxxviij. i. j. vol. ⁊ ɔsi. lxxxiiij. i iiij. vo. eũdẽ. d. Pau. de ca. in ɔsi. ccxxxij. ici. dubitatio vertiṫ. doc. i. l. j. C. de ɔdi. inser. ⁊ i. c. raynaldus de testamẽtis.

a success. testati: vnde sicut p̃r poterat eas istituere directo vna cum fratrib⁹: ita põt ⁊ fortius eas substituere per fideicõ. post eorum vel alterius eorum mortem in portione illius.

¶ Quidã Jacob⁹ Cicchi moriṫ ab intestato relicta quadaz dña Philippa que fuerit soror patruelis dicti cicchi p̃ris Jacobi ac ẽt relicto quodã ciccho Thomasij. Qui cicchus Thomasij erat fr̃ ɔsobrinus seu frater cugin⁹ ſm vulgare senensiũ dicti cicchi p̃ris Jacobi: necnõ relictis trib⁹ filijs Jacobi Thomasij. Itẽ trib⁹ Mini Thomasij ⁊ trib⁹ filijs Georgij Thomasij: qui filij Ja. mini ⁊ georgij erant fratres consobrini ſm vulgare nostrum dicti Ja. cicchi ab intestato mortui: vel ſm leges erant filij cuginoꝝ seu ɔsobrinoꝝ. Itẽ relicto quodaz cione filio. d. Ludouice: que. d. Ludo. filꝛ erat soror cugina dicti Jac. Cicchi. Nunc vṫiṫ ɔtentio inter predictos de successione ⁊ hereditate dicti. Ja. attentis maxime infrascriptis statutis ⁊ reformationib⁹: sꝫ vt res clari⁹ intelligaṫ ponã arbores pentele signando personas mortuas per vnũ. M. ⁊ personas viuẽtes per vnum. U. ⁊ primo pono parentelam. d. Philippe.

Antonius. M.

Thomasius. M.	Jacobus. M.
Dña Philippa. v.	Cicchus. M.
	Ja. M. de cui⁹ h̃rditate agiṫ

Pono parentelam cicchi Thomasij ⁊ nepotum scilicet filioꝝ Jacobi Georgij ⁊ Mini.

Cicchus Bartholomei. M.

Thomasius. M.	
Cicchus. v.	Dña Margarita. M.
Min⁹. M. tres filij. v.	Cicchus. M.
Georgi⁹. M. tres filij. v.	Ja. de cuius hereditate agiṫ
Jacobus. M. tres filij. v.	

Pono parentelam Cionis filij domine Ludouice.

Antonius. M.

Meus. M.	Domina Joanna. M.
Dña Ludouica. M.	Jac. M. ď cuius hereditate
Ciones v.	agitur.

1 ☞ Si statutum dicat ꝙ propinquiores succedãt inter descẽdentes põt esse ꝙ plures sint eodez gradu: ⁊ tamẽ vnus ex his sit propinquior alijs.

Statutum loquens de gradu an intelligatur de iure ciuili an de iure canonico.

2 Sta. lz disponat idẽ qđ ius cõe tñ ex hoc resultat vtilitas.

¶ Consilium. ccclxxvj.

In christi noĩe amen.

1 ¶ † Sup isto fcõ reqsit⁹ al's pro pte. d. cicchi Thomasij nõ facta mẽtione ď cione nec de do. philippa q̃ dñr nunc pꝛter attinuisse iure ɔsanguinitatis illi Ja. de cui⁹ hereditate agiṫ. s. in tertio gradu de iure canõico: ⁊ in linea inequali ⁊ in q̃nto gradu ď iure ciuili sicut attinebat d. cicch⁹ Thomasij nõ credẽs ꝑ tũc aliũ eẽ ꝑpinquiorẽ q̃ dictũ cicchũ dicto Ja. ɔsului ꝑ eo vꝫ ꝙ hereditas dicti Ja. ꝑtinebat ad cicchũ exclusis filijs fratrũ dicti cicchi suis nepotib⁹ cũ q̃ bus ipse cicchus contẽdit de dicta hereditate tanq̃ eis fuit ꝑximior dicto Ja. q̃ dicti nepotes attinebant dicto Jac. in. vj. gradu de iure ciuili q̃ q̃ de iure cano. tam dictus cicchus q̃ dicti nepotes ⁊ filij fratrum attinerent illi Jaco. in gradu tertio sed istud non faciebat dictos nepotes eẽ pariter propinquos dicto. Jac. cum dicto cicchos: cum duo possint esse alicui attinẽtes de iure cano. in vno ⁊ eodem: ⁊ tamen alter est illi propinquior. Nam de iure cano. ego sum fratri meo in pmo gradu: filio vero fratris mei sum in secundo linea inequali: filꝛ filius alterius fratris mei est illi in secundo: ⁊ tñ qꝛ ego suz in linea inequali: illi vero in linea equali ego dicor propinquior filio vnius fratris mei q̃ filius alterius fratris mei: qđ pꝫ qꝛ de iure ciuili ego sum in tertio: filius vero alterius fratris in quarto. ff. de gra. l. iuriscõsultus. §. iij. ⁊ iiij. gradu. iuncta regula canonistaꝝ que hꝫ quoto gradu remotior distat a stipite toto distat ab alio ꝑ aliã lineã descẽdentem. de qua in. c. fi. extra ď cõsan. ⁊ affi. Nec ob. statutũ sub rub. ď successiõe descẽdentiũ qđ videṫ cõsiderare gradũ, put sumiṫ de iure cano. qꝛ vt tũc dixi ⁊ s. in allegationib⁹ tangiṫ illud nõ quãtum ad oñdendũ ꝑximitatem seu qui essent ꝑximiores defuncto de cuius hereditate agiṫ. Sꝫ quãtũ ad taxãdũ gradũ vsq̧ ad quẽ propinqui debent admitti vꝫ: vsq̧ ad quartũ gradum vulgariter intellectũ s. de iure cano. qui facit octauũ de iure ciuili cum tñ de iure cõi disponaṫ aliter. s. ꝙ vsq̧ ad decimũ: vt no. ꝑ gl. in. l. certum. C. vnde

vnde cog. ⁊ in auk. de succes. C. de suis ⁊ legi. qui decimus facit quintũ de iure cano. abinde no. s. vult statutũ admitti curiam cõis Senarũ ⁊ ꝓpinquitatẽ nõ ꝯsiderari. Ceterũ infra dictũ quartũ gradũ põt eẽ duo qui sint in vno ⁊ eodẽ gradu: ⁊ tñ vnꝰ erat propinquior altero defuncto de cuius hereditate agitur prout est in casu nostro: qꝛ dictus Cicchus ⁊ dictus Ciones ⁊ dicta dña Philippa attinebant illi Ja. de cuiꝰ hereditate agitur in tertio gradu ð iure cano. ⁊ eodẽ mõ filij fratrũ dicti Cicchi: ⁊ tñ. d. Cicchus Ciones ⁊ do. Philippa erãt illi Ja. ꝓpinquiores ⁊ per ꝯñs potiores i hereditate ꝙ filij fratres Cicchi qd pꝫ. Nam si p̃res dictoꝝ filioꝝ fratrisqꝫ Cicchi erant pares dicto Ja. taꝫ in gradu ꝙ in eius hereditate: sequitur ꝙ filij eorũ nõ ꝯñt esse equales patribus eoꝝ qꝛ pur descẽdũt per vnũ gradum: ⁊ plus remoti sunt a stipite ꝙ eorum patres. statutuꝫ aũt vult ꝙ propinqꝛores succedãt: ⁊ nõ dicit ꝙ existẽtes in ꝓpinquiori gradu de iure canoni. Nã iste esset diuersus modus loquendi. Et si ita loqueret statutũ posset dici ꝙ dicti filij fratres Cicchi pariter venirẽt cum Cicchõ Cione ⁊. d. Philippa qꝛ isti non erant in propinquiori gradu: sed in eodẽ qꝛ oẽs in tertio. Sed qꝛ dicit ꝙ propinquiores succedant: ⁊ dicti tres sunt propinquiores: vel erant dicto Ja. sequitur ꝙ illi preferũtur taꝫ ex forma statuti predicti ꝙ de iure cõi quo post fratres ⁊ eorum filios admittuntur propinquiores: vt in auk. post fratres. C. de legi. here. Nec expedit multũ laborare super intellectu statuti veteris sub rubrica de succes. qꝛ statutũ illud nõ põt glosari: ⁊ loquitur quando agit ð successione fratris carnalis defuncti inter alium fratrem carnaleꝫ ⁊ filios alterius fratris carnalis: quo casu filij fratris lꝫ sint i dispari gradu cũ patruo fratreqꝫ ðfuncti: pariter tñ admittunt cũ eo tam de iure cõi: vt auk. cessante. ẽ. ⁊ quidem p̃dicti ⁊c. C. de legi. heredi. ꝙ ẽt ex forma dicti statuti minime corrigit p sequẽs statutuꝫ sub rub. de succes. descẽdentiũ. sed potius cõfirmat ver. ꝙ filij fratrum ⁊c. Nec ob. ꝙ s̃m hoc dicta statuta nihil operant vltra ius cõe: qꝛ frequenter hꝰ cõtingit † ꝙ statutũ disponit illud idẽ ꝙ ius cõe ⁊ tñ aliqua resultat ex hoc vtilitas: iuxta no. per bart. in. l. j. in fi. prin. ff. ad. l. fal. ⁊ per glo. in. c. j. de consti. lib. vj. ⁊ quod not. bal. in. l. ij. C. de consti. pec. ante fi.

¶ Cõcludo dictum Cicchum Cionem ⁊ dñam Philippam preferendam in dicta hereditate. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Quidã Lazarus hebreꝰ suũ cõdidit testm̃ in effectu sic dicẽs inter cetera ⁊ in oĩbus suis bonis mobilibus ⁊ imobilibus iuribus ⁊ actionibus ⁊ rõnibus quibuscũqꝫ que ipsi Lazaro testatori nũc spectãt ⁊ ptinẽt. ⁊ spectare ⁊ pertinere possent ⁊ poterũt in futurũ quacũqꝫ rõne mõ ⁊ via cã ⁊ ingenio que q̃ ⁊ qd dici possit ⁊ qualitercũqꝫ excogitari i qualibet ciuitate castro loco ⁊ foro sibi instituit ⁊ esse voluit atqꝫ iussit ipse Lazarus testator vniuersales heredes eqs portionibus oẽs singulares filios legitimos ⁊ naturales: quos ⁊ quas nũc hꝫ ⁊ ipm testatorem contingerit habere in futurũ ex Anna hebrea vxore sua ⁊ posthumos. ¶ Itẽ in alia pte testi dicit. Ceteꝝ qꝛ prefatus testator est hebreus ⁊ vult ⁊ intẽdit seq̃ suũ ritũ ⁊ vsum hebreoꝝ ⁊ s̃m ipm ritũ vsuꝫ ⁊ modum ac formã: tã pro eius aĩa ꝙ p suis predictis filiabꝰ certũ dare ordinẽ in hebreo voluit ⁊ mãdauit ⁊ sic est eius finalis intẽtio ⁊ dispõ: ꝙ q̃cquid ipse testator dixit ⁊ disposuit siue dicet ⁊ disponet in hebreo ⁊ s̃m suum ritum vsum modũ formã tã de ipsis suis bonis ⁊ rebꝰ iuribus ⁊ actionibus per eũ supra dimissis ipsis suis filiabus tñ ꝙ de p̃fatis suis filiabꝰ: ac ẽt de infrascriptis tutoribus ita adimpleat ⁊ exequi debeat cũ effectu ac inuiolabilr obseruari: ac si in p̃nti suo testõ ⁊ in hac sua vltĩa volũtate ⁊ dispõne de eis oĩbus plenaꝫ ac de verbo ad verbũ fecisset mentionẽ sine aliquo obstaculo ⁊ cõtradictione: hoc addito ⁊ declarato ꝙ ipa eius dispositio ordinata seu ordinãda ab ipso testatore hebreo in nihilo nocere preiudicare ⁊ derogare possit huic suo vltimo testõ volũtati ⁊ dispositioni vel alicui sue parti: quin in oĩbus suis cõtinẽtijs hec sua vltima volũtas ⁊ dispõ in oĩbus ⁊ per omnia suum forte nõ possit sortiri effectuꝫ aut quin posset executionẽ p̃dictoꝝ oĩum mõ quoquo in aliquo impedire ordinationẽ ⁊ confectionẽ predicte vltime voluntatis. Et hoc voluit esse suum vltimuꝫ testm̃ qd preualere voluit oĩbus alijs cassando ⁊ annullando oẽs alias vltimas voluntates ⁊c. ⁊ voluit valere iure testamẽti ⁊ codicilloꝝ ⁊c. ¶ Itẽ reperit alia dispositio in hebraico sic effectu dicẽs. Ancora comãdo che mie fiole siano maridate in queste contrade ⁊ non mandarle in terra todesca sel non fosse forza: ⁊ de farle maridare cum honore: ⁊ sia partiti li mei beni infra loro equalmẽte: e qual di loro morisse torni li beni ali altri p̃di. Ma se mia mogliere ptturisse fiolo masculo in quella fiada dadi amie fiole istra a zascaduno como mezo maschio ⁊c. E piu altri legati paria ala sua dõna. E tutori ordina in q̃sto hebreo testõ nõ cõpresi in lo primo testõ. Deinde accidit ꝙ testator p̃dictus obijt cũ p̃dictis ordinatiõibus relictis post se quatuor filiabus ⁊ vxore p̃gnãte ex qua natus est posthumus masculus post p̃dicta p plures ãnos forte. xiiij. fit diuisio bonoꝝ inter filias feminas ⁊ masculum tali mõ. Qd vnaqueqꝫ filia habuit medietatẽ eiꝰ qd habuisset si fuisset masculus: mõ fuit equalis respectu bonoꝝ ipsa sed inequalis habendo solũ respectum ad hebraicũ testm̃ ⁊ ad dispõnem hebream nõ ponderatis verbis forma ac substãtia testi predicti more christiano ⁊ per tabellionem christianuꝫ compositi: super qua diuisio ne factũ fuit publicũ instrm̃ ⁊ in fine dr̃ qualr̃ habita parte eis filiabus contingẽte pro dispõne hebrea fit finis remissio liberatio ⁊ pactum super oĩ re hereditaria paterna ⁊ materna quã predicte filie vel eaꝝ aliqua petere posset: lꝫ de bonis ⁊ hereditate m̃ris nulla fuerit facta diuisio nec aliter verbum vllum. modo dubitatur de quibusdam.

¶ Primo si dispõ illa hebrea in qua testator secutus est quo ad solẽnitatẽ videlꝫ p̃sentibus duobus testibus ⁊ quo ad alia ritum ⁊ modum hebreoꝝ valeat in aliquo ⁊ in quo.

¶ Scdõ posito sine p̃iudicio veritatis ꝙ ordiatio hebrea valeat vt ordinatio: an filie debent esse equales ⁊ equalr̃ institute cuꝫ masculo maxĩe ꝓpter v̄ba xp̃iani testamẽti ⁊ potissime in illa parte ⁊ vltima que dicit hoc addito ⁊ declarato ⁊c.

¶ Tertio si dicta finis pactũ ⁊ remissio eo casu quo filie cuꝫ masculo equaliter itelligant̃ institute aliquid noceat dictis filiabus quin petere possint residuum bonoꝝ hereditarioꝛum cum fructibus perceptis per eas non habitorum sub velamine hebraice dispositionis quã existimarunt formaliter ⁊ effectualiter operari ⁊ valere.

1 ☞ Hebreus testator qui fecit testm̃ i latino in quo equauit filias masculis nõ censet̃ mutasse voluntatẽ in scdõ testõ i hebreo facto: ex quo primum erat derogatorium sequentis.

2 An quietatio noceat sorori erranti ⁊ si sit iurata.

3 Et si plus repetatur an sors tantum an etiam vsure.

¶ Consilium. ccclxxvij.

In christi nomine amen

1 ¶ † Ad primum videt̃ dicendum dispõnem hebraicã nõ valere si nõ hꝫ solẽnitatẽ ⁊ numeruꝫ testium requisitum de iure ciuili. s̃m ea qui habent̃ C. de codic. l. fi. in fi. Cũ debeãt viuere s̃m ius cõe romanorum ⁊ s̃m eoꝝ leges. C. de iudeis. l. iudei. Et nemo viuens iure romano põt facere quominus leges romane locum habeãt i sua vltima voluntate. ff. de leg. j. l. nemo põt. C. de testa. l. testãdi ff. de lega. ij. codicil. §. fi. Contrarium est verum postꝙ fuit exp̃sse confirmata testõ facto manu notarij ⁊ s̃m ritũ xp̃ianoruꝫ in quo fuit adhibita debita solẽnitas. Naꝫ est perinde ac si totũ qd continet̃ in dicta hebraica dispõne cõtineret̃ in dicto testõ solẽni cõfecto manu notarij. ff. de here. insti. l. asse toto. de cõd. ⁊ demõ. facit. l. posthumus. §. si paganus. ff. de iniust. test. ð test. mili. querebat̃. ad treb. l. si quis priore. in rõne sui: ⁊ hoc exp̃sse dixit testator in dicto solẽni testamento.

¶ Ad secundum videt̃ ꝙ dicte filie femine non debeãt esse equales sed inequales cuꝫ masculo prout continetur in dispõne hebraica que fuit posterior vꝫ. ꝙ quelibet earum habeat medietatem eius qd habebit masculus vt moris est eorum: cuꝫ posterior scriptura preualeat tam in vltimis voluntatibus. l. si mihi ⁊ tibi. §. in legatis. ff. de leg. j. ꝙ in actibꝰ inter viuos. C. ð pac. l. pacta nouissima. cum multis concor. Contrarium est verius: qꝛ quod dixi procederet si precedens voluntas non esset derogatoria sequentis: alias precedens prefertur nisi in posteriori voluntate specialiter ⁊ expresse penituerit prioris ⁊ eam reuocauerit in ea parte qua derogauit sequenti: vt est casus in. d. §. in legatis: versi. interdum. ⁊ de leg. iij. l. si quis in prin. testamẽti. in prin. Sꝫ hoc in p̃cedẽti testõ solẽni dixit ꝙ volebat valere p oĩa sequẽtem dispõnem hebraicam saluo ꝙ per illã in aliquo derogari in precedẽti testõ solẽni: vt habetur i illo ver. hoc addito ⁊ declarato. ꝙ ipsa eius dispositio. s. hebraica ordinata vl̃ ordinanda ab ipso testatore hebreo in nihilo nocere derogare vel preiudicare possit huic suo vltimo testamento voluntati ⁊ dispõni vel alicui sue parti quin in omnibus suis contẽtis hec sua vltima voluntas ⁊ dispositio in omnibus ⁊ per omnia suuꝫ forte nõ posset sortiri effectum: aut quin posset executionẽ omnium p̃dictoꝝ in aliquo ĩpedire ⁊c. In illo autem testõ solẽni fuerũt filie femine pariter ⁊ equaliter institute cum masculis: vnde si procederet sequens dispõ hebraica que facit eas inequales derogaretur dicto testamento in hoc. qꝛ simul ista stare non possunt. s. ꝙ sint equales cum masculis: ⁊ ꝙ sint inequales cum eis cum sint inter se cõtraria de quorum natura est vt vno.

posito tollat alter. l. s3 r si pupillus. §. pe. r ibi no. ff. de insti. q2 natura phibet vt cõtraria queque iungant. posita ergo ĩequalitate cessaret equalitas r sic fieret contra illum ver. hoc addito. Nec in ista dispõne hebraica dixit se penitere eius qd dixerat in primo testõ r in. d. v. hoc addito. Nã debuisset saltim dicere cũ faciebat eas inequales nõ obstãtibus qbuscũq3 vbis ĩ contrariũ platis in pcedenti testõ seu que haberẽt huic ineqli dispõni vel ordinationi pĩudicare vel derogare sm ea q plene habent r no. per bar. in. d. l. siquis in prin. testamẽti. Nec tñ p predicta redderet inutilis pfata dispõ hebraica quã tantope dixit se velle valere r obseruari debere in dicto testõ solẽni: q2 multa alia cõtinent ibi q nõ fuerũt in dicto testõ solẽni disparata. Nec sunt illa 9ria: vnde sufficit q in illis valeat r obseruet. l. si qñ. C. de inoffi. test. r qd not. in. l. meuius. §. eum qui. in vlti. glo. ff. de leg. ij. ¶ Concludit ergo q dicte filie femine debuerunt habere portiones equales cum masculo in diuisione hereditatis. Et si nõ habuerũt fuerũt decepte per errorẽ iuris q2 nõ considerauerũt nec ponderauerũt dictũ ver. hoc addito. qui faciebat pro eis sm verba imediate pcedentia in quib9 cõfirmat dispõ hebraica facta vel fienda que erat 9tra eas. Nõ aũt psumunt acqeuisse diuisioni predicte facte inequaliter ex certa scia sed potius per errorẽ. ar. ff. de proba. l. cu3 de indebito. maxime rõne sexus. ar. l. si ego. ff. ad muni. Et si ali9 vel alij fecit dictã diuisionẽ multomin9 d3 factũ illox eis nocere. C. si ĩ cõi eadẽq3 cã. l. j. 2 † Ex his p3 rñsio ad tertiũ quesitũ v3. q finis pactũ r quietatio facte per dictas filias: cũ facte fuerint p errorem iuris nõ hñt eis nocere quominus possint petere se eqri cũ masculo q2 error iuris nõ nocet in dãnis vitãdis immo prodest r repeti. inducit. l. iuris ignorãtiã. ff. d iur. r fac. igno. la. ij. maxime feminas que plus excusant si in iure errãt. l. regula. circa prin. ibi: q in feminis rc. eo. ti. r de pba. cu3 de indebito. circa medium ibi: finaliter is. ff. de proba. Qui enim errat non tam paciscit. ff. de trãsac. cũ tutorib9. q2 nõ cõsentit: ẽt si errat in iure. l. si per errorẽ. cum ibi plene no. ff. de iurisdi. om. iudi. Et pactum est duox pluriũue in idem placitũ r consensus. ff. de pac. l. j. in prin. Et iõ non extẽdit vltra intentionẽ paciscẽtium. Cũ autẽ iste vel alij eax noĩe diuiserũt cum fratre inequaliter ideo fecerunt finẽ r quietationem. q2 crediderunt habuisse partes eis contingentes: r q eis non plus deberetur. Nã r tunc fienda erat finis r quietatio. C. de condi. ex lege. l. dissolute. Non autẽ fuit eax intẽtio si plus debebat illud remittere vel donare: cũ donatio non psumat in dubio si alius animus r verisimilitudo põt subesse. l. si cũ aurũ. ff. de solu. de oper. lib. cãpanus. maxime in mulieribus quax genus auarissimũ est. ff. ad velle. si ego. Ex quib9 sequit q ẽt si fuerũt iurata dicta finis r quietatio non nocet eis quominus possint petere qd restat eis tradendum: cũ per hoc non veniat contra iuramentu3 sicut nec cõtra pactum finem vel quietationem: q2 ẽt iuramentũ nõ extenditur vltra cogitata[a] vel vltra intentionẽ iurãtis extra de iureiur. clericus. cum ibi no. in gl. in. c. queadmodũ. Et 9ditio q inest dispositioni iurate inest iuramẽto vt ibi r. l. fi. C. de nõ nu. pecu. cũ habeat tres comites. s. veritatem iustitiam r iudicium idest discretione3 r cõsensu3. xxij. q. ij. animaduertẽdũ. r no. C. de nup. autẽ. q eis. in glo. Laus deo.

[a] ¶ Cogitata. Vide ad h oĩno eundem. d. pau. de cast. in 9si. lxviij. d. alexã. de imo. in. l. sciẽdũ. col. xij. in lib. meo. de verb. ob. r i. l. si stipulat9. §. j. eo. titu.

3 ¶ Vltra pdicta querit an dicte sorores possint petere a dicto Lazaro fratre ipsax nõ solũ capitale qd eis tãgebat vt essent equales cum eo sm iã dicta: sed ẽt vsuras quas dictus Lazarus pcepit ex illo capitali dãdo r exercẽdo ipm ad vsuras suo noĩe r nõ noĩe sororũ: q2 credebat satisfecisse illis. Et vr q sic per. l. quãuis. §. fi. ff. de pig. ac. man. l. ideq3. §. ij. ver. sed r si pecuniã meã. r. §. si mãdauero procuratori. sed in contrariũ facit ille. §. in fi. S3 nõ ob. q2 loquit qñ mutuasset suo noĩe r suo piculo. ff. pro socio. l. si vn9. r qd no. bar. in. l. q2 poterat. ff. ad trebe. in fi. Sed hic nullũ periculum subijt iste Lazarus: tũ q2 recipiebat pignora sufficiẽtia: tum q2 erat bonefidei r sic si fuissent perdite ille pecunie dãnũ fuisset istax non illius. ff. de pet. here. item veniunt. §. eos. Et eodẽ mõ lucrum vsurarũ ab illo perceptax vr ad istas sorores pertinere ad quas periculũ pertinebat. C. de fur. l. manifestissimi. §. sed cum in secundam. circa fi. ad. l. faci. in ratione. la secunda. in prin.

1 Itẽ ex suprascripto themate elicit r fit alia dubitatio nũquid pdicte filie nõ obstante pdicto instrõ finis iurate possint petere r 9sequi ptẽ eis cõtingẽtẽ de dote mr̃na q nõ venit ĩ diuisionẽ pdictã dos ipsa diuisa nõ fuerit vnq inter filios.

¶ Consilium. cclxxviij.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Instrm diuisiõis dicit q diuiserũt bona pr̃na r mr̃na. s. Lazari r dñe Anne sue vxoris r parentũ dicti Lazari iunioris r parẽtũ suax inuicẽ contendẽtiũ vno r eodẽ mõ v3 q2 quelibet predictax sorox habuit medietatẽ eius qd habuit lazarus frater eax tã de pr̃nis q de maternis bonis: r sic de dote materna que computat inter bona materna cũ dos sit proprium mrimoniũ mulieris. l. iij. §. sed vtrum. de mino. Videdu3 est ergo an dicte sorores videantur fuisse decepte in diuisione bonox maternorum sicut fuerũt in diuisiõe bonox pr̃norũ: vt sic possint petere se equari cũ masculo in maternis sicut. s. dixi in paternis nõ obstãte diuisiõe quietatione r iuramẽto. videt q non q2 in pr̃nis iõ dixi q poterãt hoc petere. q2 lazarus pater eox in suo testõ solẽni facto manu notarij faciebat eas equales cũ masculis: nec erat reuocatũ per aliud testm̃ factũ sm morẽ hebraicũ: sed in bonis maternis nõ extat testm̃ mr̃is faciẽs eas equales: nec testm̃ pr̃is factũ in bonis pprijs ipsi9 pr̃is vires suas extẽdit vel extẽdere põt ad mr̃na. Breuiter 9rũ dici põt q2 l3 nõ extet testm̃ matris faciẽs eas eqles cũ masculo: attñ postq 9cessit ĩtestata extat ius cõe cui subijciunt iudei. C. d iude. l. iudei. qd ius cõe disponit vt in cã intestati femine descẽdẽtes pariter r equalr succedãt cũ masculis. C. de li. pte. l. maximũ vitiũ. v. sancim9. itaq3 ius cõe vires suas porrigit vbiq3 locox. C. de tẽp. in integ. rest. l. fi. in quib9 sunt bona. Et si dicat iudei hñt inter se cõsuetudine3 q in cã intestati solus masculus succedit exclusis feminis que debẽt dotari: sicut r q plurib9 locis r mihi asserit. Rñdet q hoc vex qñ mulier q remansit vidua iurauit se nihil habere de bonis mariti vltra dotẽ: al's sm eos r eox ritũ dos remanet in bonis mariti: q2 psumit tantũdem subtraxisse: r sic erit iudicandũ ita tanq de bonis mariti cũ non iurauerit vt mihi asserit. Quid aũt ex illis sit dixi. s. in alio consilio.

¶ Casus talis est.

¶ Inter cetera iudei feneratores pũilegiati sunt vt si questio de pignoribus oriat vel de eorum luitionibus vel solutionibus oriat stetur eorũ libris cum sacramẽto: r plena fides adhibeatur: nisi per euidentissimas r clarissimas probationes ostẽdatur de iustitia aduersarij.

¶ Modo quidam pignorauit vnã rẽ r in libro scribit res r nomen pignorãtis cũ aliquibus signis psone pignorãtis v3. talis magnus stipẽdiarius r indut9 nigro: inde ad paucos dies apparet p librũ hebrei pignus esse restitutũ pignorãti. scriptũ est enim in libro pignorãtis librũ fuisse restitutũ pignorãti tali die: vel simplr dicit tali die pignus fuisse exactũ r vult h iurare ipe iude9. Ex aduerso pignorãs vult pbare ea die qua dr fuisse restitutũ se nõ fuisse in vrbe p plures testes fidedignos: sed in alio loco distãte ẽt p dietas. ¶ Querit si hoc pbet vtr hebreus ad pignoris emendationem sit restituendus.

1 Stante decreto q iudeo d restituto pignore credat cum iuramento non prodest pignoranti probare q eo die fuerit extra territorium per dietas.

¶ Consilium. cclxxix.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Considerandũ est q si in libro hebrei scriptũ ẽ simplr pignus exactũ fuisse: q2 dr rescosso el tal di rc. nec scribit nec p quẽ in eo qd scribi. s. exactũ fuisse stat dicto libro vigore decreti l3 q pignorãti fuerit restitutũ nõ pbet h casu: q2 h scriptu3 nõ est ar. l. si adulteriũ. §. idem pollioni. ibi: vtiq3 si error rc. de adul. r qd legit per bar. in. l. cũ qd. circa fi. si cer. pe. probat ergo vt dixi pignus exactũ r restitutũ s3 cui ignorat. Si ergo pignorans affirmat sibi non fuisse restitutũ nec scitur cui: ergo probatur istud pignus iam missum esse r sic per libru3 hebrei in casu nostro probatur amissio istius pignoris nec est amissum dolo vel lata culpa vel leui de quibus creditor esse pignus tenet l. sicut. C. de pig. l. si cum venderet. §. fi. cum si. de pig. ac. vt probabo ergo hebreus venit absoluendus. l. si nulla. C. de pig. ac. Clarum est enim q dolo vel lata culpa ipsius hebrei non est amissum: cum a talibus omnis causa excusat: vt no. in. l. j. in gl. magna. in fi. ff. siqs iusdi. non obtẽp. Iste autẽ in casu nostro non solum habuit iustam causam sed quodãmõ iustissima3 credendi illi qui venit ad luendũ pignus. Ex quo enim dixit que pignora erant r qua die erant pignorata r pro quanto. Si hebreus credidit nõ est quid ei imputet r excusat nõ solũ a dolo r lata culpa: s3 ẽt a leui quãtũ ad ip3 pignorãtẽ. facit qd no. i. l. pau j. §. dolũ. d eo p quẽ factũ ẽ. i. l. titio fr̃dũ. d 9di. r demõ. i. l. paulus. §. j. de ope. lib. benefacit. c. si beneficia. de pben. li. vj. Nec ob. q creditor ẽt de segnitia tenet. l. si seruos. de pig. ac. r. C. e. l. si nulla culpa vel segnitia. r sic vr hebreo ĩputãdũ si non inquisiuit an ille esset pignorans: r quare fuit segnis inquirendo si ille qui luebat erat ille qui pignorauerat. Nam si hoc nõ fecit: tolerandum

tolerandū est ꝑpter al's enim forte occupationes tps ⁊ locus talē inq̄sitionē nō patiebat̄.l.j.in prin.de exerci. Et q2 ēt si diligentiā istā fecisset nihil ꝓfuisset:cū ēt pignorātē nō cognouisset ergo nō imputat̄ ei si illā nō fecit.ff.q̄s ordo i bo.pos. seruetur.l.fi.§.queri pōt. Preterea ēt si ista cessarēt:ex quo amissio probata est ꝑ dictū librū hebrei si pignorās vult dicere hebreū esse in dolo vel culpa hoc sibi probandum incūbit.l. quotiēs §.qui dolo.de ꝓba.⁊ in terminis nostris tenet Cy.C.de pign. acti.l.si creditor. Sed si in libro ipsius hebrei eēt vlterius scriptum:vz pignus esse restitutū pignorāti adhuc minus dubiuz esset pro hebreo:q2 vigore dicti decreti crederet̄ ⁊ fides daret̄ in eo qđ scriptū.s.pignorāti fuisse restitutū.posset tū ipe pignorans ꝓbare ꝯrium.s.sibi nō fuisse restitutū:vnde querit̄ an ꝓbādo ꝙ illa die qua scriptū est fuisse restitutum nō erat in loco sz absens ēt per dietas vt mihi dicitur eū velle probare dicat̄ probare contrariū eius qđ scriptum.s.sibi pignoranti nō fuisse restitutum.⁊ dicendū videt̄ ꝙ nō:lz enim ex illa probatiōe ꝙ fuerit absens probet ꝙ sibi personal'r nō fuerit restitutū: non tū probat qđ alteri eius noīe vel ab eo misso nō fuerit restitutū.liber aūt hebrei vbi scribit fuisse restitutū pignorāti verus esset etiam si alteri mādato vel misso a pignorante fuerit restitutuz q2 pignorās per alium pignus luendo per se luisse videt̄. vt in regula iuris ad hoc.l.solutam.ff.de solu. Et istud verisimile est attenta persona ipsius pignorantis qui stipendiarius est: vnde contra talem virum cadit presumptio ꝙ causa fraudādi hebreum alium miserit ⁊ instruxerit de qualitate pignorū ⁊ alijs facturus ipse postea qđ modo facit.⁊ ad hoc facit.l.j.§. sed ⁊ si improuiso.⁊ qđ ibi no.a ꝯrio sensu.ff.de re mili.talis ergo ꝓbatio ꝙ abſēs fuerit eū nō releuat ⁊ nō probat hoc eē ⁊c.vt.l. vulgari.⁊ in.c.in presentiā.de proba in glo. Frustra ergo laborat ad ꝓbādū de ista absentia:que ēt ꝓbata sue intētioni nō ꝓbet adminiculū:de ꝓbati.ad ꝓba.in fi. ¶ Cōcludo ergo quōcūq3 scriptū sit siue simpl'r ꝙ pign⁹ fuerit restitutū:siue ꝙ pignorāti fuerit restitutū hebreū ab impetitione stipēdiarij ēt ꝓbantis se fuisse absentem nisi aliud probet fore absoluendum.

¶ Angelus de castro fa.vtriusq3 iuris doc.

1 ☞ An iudeus de quo supra teneatur probare ꝙ is cui restituit erat verus procurator pignorantis.

2 Pactum seu cōtractus factus ab eo qui hʒ potestatē legis cōdende habet vim legis.

¶ Consilium. ccclxxx.

In christi nomine amen

1 ¶ †Videt̄ ꝙ dictus iude⁹ nō sit liberat⁹ q2 vel dicit se restituisse huic ꝑncipali pignorāti: ⁊ tunc appet ipm dicere falsuz eoipso ꝙ iste ꝓbat se illa die fuisse absentē per dietas:⁊ sic fuisse hoc impossibile. iuxta no.in.l.pantonius.§.rei ꝑduellionis.in gl.ff.de acqui.here.vn̄ nō dʒ stari libro suo cū per euidētissimas ꝓbatiōes appareat de iustitia aduersarij:vt pʒ ex forma pactoꝝ. Aut dicit se restituisse alteri de mandato istius principalis:⁊ tunc necesse hʒ ꝓbare de mādato illius ⁊ sic ꝙ ille esset verus ꝓcura.cui debitor soluēdo liberatur.ff.de sol.l.vero ꝓcuratori.al's liberatus nō erit.l.qui hoīes.§.si nullo.ff.eo.ti. Et videtur tex.cū glo. in.l.si quis vxori.§.apud labeonē.ff.de fur. Istud aūt ꝓbare nō pōt iste iudeus:ergo ⁊c. Contrariū est verius per illā eandē gl.que est in.d.§.apud labeonē.que dicit iō soluētē3 ibi nō liberari lz habuisset iustā cām credendi illū cui soluit habere mādatū cū nō haberet:q2 tenebat̄ ad quātitatē q̄ perire nō poterat: ⁊ sic ēt de casu fortuito tenebat̄. C.si cer.pe.l. incendiū.sz qn̄ tenet̄ ad spēm certam prout tenet̄ creditor ad restōnem pignoris: tūc si habuit iustam cām credendi illū cui restituit habuisse mandatum:cum tū nō hʒ liberat̄ ope exceptionis de equitate si patus est cedere cōdi.furtiuā cōtra illū cui restituit asserenti se habere mādatū.ff.si cer.pe.l.cū fundus.§.seruū tuuz imprudens. in fi.vbi est tex.cū glo.fi.q2 sufficit ꝙ nō hʒ nec dolo vel culpa desijt habere.l.ꝙ sepe.§.si res.ff.de cōtrahen.emp. Sicut ergo si probaret illū cui restituit ostēdisse instr̄m mandati:qđ tū forte erat falsum diceret̄ habuisse iustā cām credēdi ⁊ esset liberatus ope excep.d equitate cedēdo illi acti.:vt dixi:ita in casu nostro posito ꝙ nō ꝓbet hoc q2 sufficit ꝙ hoc asserat cum iuramēto ꝙ ille talia asseruit ꝑpter que merito sibi credidit ꝑpter pacta q̄ hʒ cū cōitate que potuit in hoc ꝑiudicare singularibus ꝑsonis per pactū sicut per.l.vel statutuz.vt no.C.de decretis decurio.

2 super rubrica †q2 pactū seu contractus illius qui potest legez facere vel statutum hʒ viz legis ⁊ statuti ⁊ sic debet per omnes seruari.ff.de publi.l.cesar.⁊ per Barto.in.l.ciuitas.ff.si certū peta.

Laus deo.

1 ☞ Licet exceptio nullitatis non impediat executionez quādo indiget altiore indagine:tamen si non seruet̄ forma statuti in executione non valet quod agitur.

2 Sententia contra aliam sententiam quando sit inualida.

¶ Consilium.ccclxxxj.

In christi nomine amen

1 ¶ In presenti ꝯsultatiōe seu casu facit dubiū† q2 exceptio nullitatis nō ipedit executionē snīe nec etiam litis pēdētiā sup ea nisi qn̄ nullitas apparet ex actis absq3 alia extrinseca ꝓbatione:vel qn̄ pōt in cōtinenti probari de nullitate:secus si requirat altiorē indaginē: licet pendētia cause appellatiōis bene impediat indistincte.l. j.nil innoua.appel.pen. q2 non sic repetitur ius expressuz in pēdentia cause nullitatis:vt hic habentur in.c.cū in iure de off.de leg.⁊ in Spec.de libelli concep.§.nūc dicēdum.v.fi.vt lit.ꝯte. §.pe.v.sed q̄d de cā nullitatis.per bar.in.l.iiij.§.cōdēnatuz.ff. de re iud.⁊ per bal.in auť.que supplicatio.C.de preci.ipe.offe. vel qn̄ esset lata in absentē ex falsis allegationibus.l.si ꝑtor.§. marcel.ff.de iudi.quoꝝ trium nullum ponit̄ hic adesse. Et sic videt̄ ꝙ dicta cōmissio ⁊ acceptio tenute ⁊ relatio nō sint nulle nec debeant per viaz attētari ⁊ ante oīa reuocari sed ꝙ debeat expectari finis cause nullitatis ⁊ si ꝓnunciabit̄ nulla tūc reuocabunt̄ ⁊ non al'r:prout in simili videmus in attentatis pēdēte appellatiōe ab interlocutoria si iudex a quo nō detulit appellationi vel iudex appellationis nō inhibuit.iuxta ea que habentur in.l.inter vtile.ff.de mino.⁊ in.c.non soluz.de appel. lib.vj. Breuiter hec oīa procederent attēta dispōne iuris cōis dūtaxat:sed attēta dispōne statutoꝝ Senenśiū que preualēt ibidē l.oēs populi.ff.de iusti.⁊ iu.dicendū est ꝑdicta oīa preualere sz esse nulla ⁊ debere ante oīa reuocari etiam non expectata ꝓnūciatione super nullitate snīe diffinitiue:q2 statutū dat modum formam ⁊ ordinem tenendum cum opponitur exceptio nullitatis.vz ꝙ detur terminus.xv.dieꝝ ad probandum nullitatē: infra quem si excipiens non ꝓbauerit snīa executioni mandet̄.ergo nisi hoc fuerit obseruatum vult ꝙ ad execu. non procedat̄: q2 concessum vno casu vel tpe censetur in altero prohibitum.l. statuliberum.§.stichuz.ff.de le.ij.l.j.§.si mulier.ff.de lib. agno. de vulg.⁊ pup.si ita quis. Sic ergo predicta facta non dato dicto termino non valent tanq̄ facta contra tacitam prohibitionem statuti.C.de legi.l.nō dubiū.⁊ tanq̄ nō seruata forma tradita per statutum.l.quid tamē.in ꝑn.ff.de arbi.de rescrip.c.cū dilecta.⁊ tanq̄ facta in contēptum.l.municipalis.ff.de ferijs.l. j.§.j.ver.neq3 enim.de ope.liber.l.cerdonem.in fi.⁊ quod not.

2 Jo.an. in.c.inter monasterium.de re iudica.†vbi dicit non valere snīam ꝯ aliaz snīam qn̄ alia sententia fuit allegata ⁊ ꝓducta:⁊ iudex in contemptum iuris dedit eam.l.j.C.quando prouoca.non est necesse.quod etiam vult statutum supra proxime relatum in fine. Laus deo.

1 ☞ Qualiter cōstituat̄ heres in sciētia ad hoc vt incurrat penā postq̄ sciuerit legatariam vxorē fecisse electionem iuxta disposita per testatorem.

2 Judex tanq̄ publica persona recipit etiam pro absente ⁊ illi querit.

3 Et de intellectu cle.causam.de electio.

Citatio non fit nisi vt quis compareat.

¶ Consilium.ccclxxxij.

In christi noīe amen.

1 ¶ †Super primo puncto dicēdū est dictū Lazarū heredē vniuersalez dicti testatoris nō posse se excusare:quominus termin⁹ mēsis sibi ꝑfixus a testatore ad faciēdū dicta paramēta currere inceperit ⁊ sit decursus: ⁊ sic penam incurrerit ꝑpter hoc solū ꝙ dicat se ignorasse voluntatem dicte dn̄e Pulisene in habendo dictam possessionez ⁊ electionem factam eius nomine de dicta possessiōe postq̄ dictam declarationem voluntatis ⁊ electionez noluit testator dictum terminum mensis debere currere non prius: q2 immo sciuit ⁊ sciuisse censetur ex duobus simul iunctis.s.ex notificatione sibi facta per nuncium curie de mandato iudicis de petitione porrecta per fratrem dicte dn̄e ⁊ ipsius nomine cum cedula continente totum tenorem petitionis:in qua declarabat velle dictam possessionem ⁊ ꝙ ipsam eligebat cum promissione de faciendo ipsam dominam ratificare.⁊ hoc est vnum. Item ex productione instrumenti ratificationis ⁊ mandati ad agendum ⁊ petendum dictam possessionem propter quod videnť tacite ratificasse dictā electionē ⁊ ēt eā de nouo fecisse posito ꝙ eam expresse non ratificasset.ff.qui satisdare cogantur.l.iul.per quaz domini doc.⁊ maxime Angelus ibidem videntur probare ꝙ si aliquis incepit agere nomine meo sine mandato si postea hoc sciens mādatum dedi ad agēdū:videor ratificare prius gesta.

qđ etiam dicit Jo.an.in addi. Spe. Nec ob. predictis ꝙ prefatum instrm continens ratificationē non fuit lectum dicto Lazaro nec ei traditū quorū alterum videbatur requiri ad inducendam perfectam scientiaz. per ea que no. Bar. in. l. non solū §. morte. ff. de ope. no. nun. in. ij. q. prin. de protestatione inhibitoria. per. l. nomen. C. que res pig. obli. pos. in verbo certior factus. ꝛ. ff. depositi. l. si quis inficiat. tum qꝛ bar. loquitur in ꝓtestatione inhibitoria cum tibi inhibeo ne facias id ad qđ faciēdū teneris. Nos sumus in ꝓtestatione declaratoria [a] voluntatis in qua requiritur maior solēnitas: vt idem bar. no. eo. §. in. j. q. tum qꝛ bar. in eo loco dicit illud verum cum fit protestatio sine iudice: secus dicit esse cum fit per iudicem qꝛ tunc est ei credendum lꝫ instrm nō ostendatur. l. mulier fundos. ff. de leg. cōmis. ꝛ hic fuit facta per iudicem: tum qꝛ instrm mādati continēs ratificationem presente illo Lazaro fuit productum coram illo iudice ꝛ penes eum seu penes acta dimissum: ꝛ sic est perinde ac si fuisset dimissum ipsi Lazaro [2] † qꝛ iudex tanq̄ publica persona recipere pōt et pro absente: ꝛ illi querit perinde ac si ipse absens recepisset. iuxta no. per Cy. C. de confes. l. j. in. vj. q. fortius pro presente. l. si procuratorē presentis. de verbo. ob. Nec ob. ꝙ non fuit sibi lectū qꝛ fuit in sua ꝑtāte copiā accipere ꝛ legere postq̄ pars ipm instrm produxit: ꝛ visus fuit ea. l. j. §. edenda. ff. de eden. ꝛ sic si nō fecit sibi est imputandum cū per eū stetērit. l. iure ciuili. ff. de condi. ꝛ demon. qꝛ censetur fuisse ignorantia affectata. que non prodest nec excusat. C. de incest. nup. l. qui contra. ꝛ ibi glosella super verbo affectato. ꝛ breuiter est casus in. l. lꝫ. C. de repud. ꝛ in. c. appellatio. de ap. lib. vj. l. nō est ferendus. ff. de transac. vbi imputatur ei qui incepit legere scripturam si non cōpleuit legere ꝛ pretēdit ignorantiam de nō lectis postq̄ legere potuit ꝛ per eum stetit. Preterea ꝛ si predicta nō induxissent veram scientiam induxissent saltēz vehementē opinionem que concordauit cum veritate: ꝛ sic pro perfecta sciētia dꝫ haberi: ac si fuisset oīno certus. ff. de test. tutel. l. si quis ita §. si quis cum ignoraret. ꝟ. proinde ꝛ si quasi certis ꝛc. not. in. l. iij. §. si pr. ff. de ꝯtrah. ꝛ qđ no. in. l. ij. §. qđ obseruari. ff. de iura. calū. maxime per bar. l. cum quidā. §. qđ dr. ff. de acqui. here. ꝛ qđ no. Inno. ꝛ Jo. an. in. c. fi. de iura. calū. ꝛ qđ no. gl. in. c. cuꝫ contingat. de rescrip. [3] † Nec ob. cle. cām. de elec. qꝛ vel loquimur de electione ꝛ de declaratiōe volūtatis facta corā iudice ꝑ petitionē correctā corā eo: ꝛ illa fuit legitime notificata per cedulam continentē tenorē petitionis: ꝛ trāsmissam per iudicem cui debuit Lazarus credere ſm bar. in. d. §. morte. l. ij. q. prin. ꝑ l. mulier. ff. de leg. cōmis. aut loquimur de instrō cōtinēte ratificationē ꝛ tunc postq̄ actus fiebat iudicialiter sufficiebat ꝓducere corā iudice maxime ꝑte ꝑsente ꝛ in actis dimitti ꝑ iam dicta: sed illa cle. loquitur in notificatione vel intimatione facta extraiudicialiter quo casu non subest qui recipiat pro parte nisi ipsa pars. Preterea ibi non erat simplex intimatio notificatoria: sꝫ erat et requisitio vt pars cui fiebat aliqđ faceret quo casu scienti erat fienda: vt in simili. ff. de procur. qui absentē. cum ibi no. per Bar. ꝛ in. l. denunciasse. ff. de adul. Sed in casu nr̄o erat simplex vel simpliciter notificatoria: sufficiebat enim Jānoto substituto vt inciperet currere terminus mensis dicto Lazaro ꝙ ipse lazarus sciret dictam dn̄am elegisse alterum de dictis legatis alternatiuis: nec habebat Jānotus Lazarum requirere ꝙ faceret dicta paramēta: qm̄ appositio tꝑis facta per testatorem loco interpellationis ꝛ requisitiōis habebatur. l. magnam. C. de cōtrahen. stip. vnde scienti electionem factam ꝑ dictam dn̄am nō erat fiēda alia intimatio. l. j. §. fi. ff. de act. empt. Nec fuit curandū a quo vel qualiter sciuerit. ff. de peti. here. l. item veniunt. §. a quo. vn̄ notificatio facta per dictaꝫ dn̄am de sua voluntate ꝛ electione ꝓdest dicto Jānoto substituto: lꝫ ipse Jānotus aliter nō intimauerit eā dicto Lazaro: qđ non eēt si necesse habuisset dictus Jānotus ipm Lazaruꝫ requirere: ꝙ aliquid faceret. per ea que habent in. d. l. qui absentē. de procura. ꝛ. d. l. denūciasse. đ adul. per bar. quo casu loquitur. d. cle. Nec ob. ꝙ Lazarus nō fuit citatus ad ꝓducēdū dictū instrm mandati ꝛ ratificationis ꝛ sic non vr̄ ꝓdesse productio ipsius. l. aut qui aliter. ff. ꝙ vi aut clam. qꝛ istud haberet colorē si non cōparuisset. sed ex quo cōparuit ꝛ ipso presente fuit productuꝫ hoc sufficiebat etiam si non fuisset citatus cum citatio non fiat nisi vt quis compareat: vt no. in. l. j. ff. de in ius vocan. per bart. ꝛ in c. fi. de elec. lib. vj. in nouella. Itē nō ob. ꝙ in ꝓduct. nō fuit facta mentio de ratificatione sed solū de mandato: ꝛ sic ratificatio non cēset ꝓducta qꝛ in dicta ꝓductione fuit appositū cōtētum pro continente. i. mandatuꝫ pro instrō mā. Nā instra sunt illa que ꝓducunt cuꝫ omnibus cōtentis in eis vt in Spe. đ instru. edi. §. totum. lꝫ ergo ꝓducens instrm mandati non fecerit mentionē nisi de mā. non sequit ꝓpterea ꝙ ad illud solū voluerit se restringere immo etiam alia ibi contenta censetur voluisse ꝓducere et si erant talia que facerent contra eū si aliter non fuit protestatus. iuxta not. per glo. in. l. j. §. editiones. ff. đ edē. circa fi. ꝛ in spe. de instru. edi. §. videndū. ꝟ. quid si aliquis. quātofortius in his que faciunt pro producēte: immo sine quibus producens non deberet audiri vt erat in casu nr̄o: qꝛ nisi dicta domina ratificasset electionem factā suo nomine de dicta possessione non posset procu. illam possessionē petere: ad quam tamen petendam mandatum habuit: igitur ꝛc. l. ij. cum ibi not. ff. de iur. om. iud. Preterea si dedit mandatum specificum de petendo dictam possessionē eoipso censetur eaꝫ de nouo elegisse ar. eoꝝ que hn̄r in. l. paulus per ꝓcuratorem. in tex. ꝛ glo. ꝛ per doc. ff. de acquir. here. ff. de pac. si vnus. §. sed ꝛ si stipulatus. in verbo petitione. ergo producendo manda. cēsetur produxisse ratificationem que illi inerat ꝛ sibi connexa erat cum idē sit iudicium de cōnexis. C. de neg. ge. si cognati tui. ff. de separa. l. j. §. preterea. de admi. tu. ita aūt. §. si tutor. Itē nō ob. ꝙ in actis non reperitur ꝙ iudex admiserit instrm mā. si ꝛ inquantum ꝛc. prout moris est qꝛ tacite videtur admisisse procedendo ad vlteriora ad instantiam ipsius tanq̄ procuratoris. sicut econtra cēseretur tacite repulisse si contrarium fecisset. c. ex parte. M. extra de appel. ꝛ quod no. in. l. a procedente. C. de dila. per docto.

Concludo ergo ex predictis prout in ꝑin. dixi dictum Lazarū non excusari a cursu dicti temporis propter ignorantiaꝫ electionis facte ꝛ declaratiōis dicte domine circa legatum alternatiuum. Laus deo.

[a] Declaratoria. De ꝓtestatione aūt q̄ fit clam vide ꝑ. d. bar. sozi. in cō si. cclxiij. incip. Capio primū. ꝟsi. vlti. ad do. Car. clxvij. ad materiaz autē. vide. d. alex. đ imo. in. l. nō solū. §. morte i. j. q. ꝑn. ꝟ. his ꝑmissis. ff. de noui oper. nunc. vbi copiose de materia ꝓtestationis habes.

Casus talis est.

Quidam Bartholomeus ciuis romanus Richam filiam suā maritauit nobili viro Joāni ciui romano cui in dotē dedit plura bona sua: ꝛ eam traduxit ad domum: deinde post plures annos cum nulli superessent liberi nec instrm dotale appareret. Idem Joannes Riche vxori sue pro cautione ꝑdicte dotis cū multa sua substātia deperisset per publicū instrm ad sensum sapientis cōfectū quo plus potuit in fauoreꝫ dicte sue vxoris cōfessus est recepisse in dotem ꝛ noīe dotis duo millia duca. ꝓ q̄bus restituēdis si casus contingeret obligauit se bona ꝛ heredes suos ꝛ specifice noīatim ꝛ expsse sub hypo. quorūdam bonorum suorum existētium in curia castri canarum ꝛ alioruꝫ bonorum alibi existentiuꝫ vt in instrō latius ꝯtinet: iurauitq; ad sancta dei euāgelia tactis scripturis rē obseruare ꝛ obseruari facere ꝛ ꝙ habuit recepit actualr ꝛ realr cū effectu dicta duo millia flo. quos expēdit in varijs ꝛ diuersis suis necessitatibus ꝛ vtilitatibus. Que oīa bona mobilia ꝛ imobilia ꝛ noīa debitoꝝ predict9 Joā. ex tūc noīe sue vxoris cōstituit se ꝑcario nomine possidere vel quasi donec ipsoꝝ bonorum ꝑfata sua vxor possessionē corporalē receperit: quā intrare ꝛ accipere ꝛ ingredi sibi liceat q̄ncunq; sibi placuerit propria autoritate sine cōtradictione alicuius ꝛ sine alicuius iudicis lnia vel decreto ꝑtoris. Ita tn̄ ꝙ liceat ꝑdictis. R. ꝛ ei9 heredib9 ꝑdicta bona vēdere ꝛ alienare pro se iusto precio retinere ꝛ insolutum habere ꝛ interiꝫ fructuare: dūn̄ fructus nō cōputent in sortē quousq; sibi integre fuerit satisfactū: renūciās perfatus Jo. oī legū ꝛ iuris auxilio ꝛ exceptioni dictaꝝ dotiū nō habitaꝝ non receptarum sibi non dataꝝ solutaꝝ ꝛ numerataꝝ rē rei nō sic geste cōtractus nō sic celebrati ꝛ ꝙ aliud sit scriptum q̄ dictū dolo malo ꝯditioni sine cā ꝛ de dote cauta nō numerata ꝛ oī alio bn̄ficio iuri legū statutoꝝ ordinamētoꝝ ꝛ reformationū auxilio vel fauori cōtra h9 p̄ns instrm exceptionē aliquā nō opponere ꝑ se vel per aliū nec opponēti cōsentire. Cui9 ꝓtextu ipsi9 instri executio aliqualr ledi possit retardari vel deferri sub pena ꝑstiti iuramēti ꝛ pene dupli dicte quātitatis ꝛ obligatiōis oīum bonorum suoꝝ ꝛc. vt in instrō prefato latius continetur.

Post quē cōtractū ita gestum vt cautius. B. ꝑfate. R. vxori sue consuleret. P. germanus dicti Jo. per publicū instrm ꝛ solēnem stipulationē ꝓmisit ꝛ oīa ꝛ singula cōtēta in. d. instrō cōfes. ꝑ. B. facta obseruare ꝛ obseruari facere obligādo se bona ꝛ heredes suos renūciāsq; oī exceptioni iuris ꝛ legū auxilio iurauitq; ad sancta dei euāgelia in nullo cōtrauenire ꝛ predicta duo millia duc. soluere prefate. R. si casus contingeret solu. occte dotis restituende vt apparet in forma contractus inferius inserti cum clausulis opportunis.

Deinde paucos post dies. d. S. clericus ꝛ prior cuiusdam ecclesie ꝛc. germanus ꝑfati. B. per publicū instrm ꝛ solēnē stipulationē idē promisit vt. s. fecit. s. heredes. Saluo tamē veri. instrō sti. ꝛ substi. per. l. patrem suū factū latius: vt. j. latius ꝛ in instrō constat: iurauitq; ita obseruare ꝛ obseruari facere ꝛc. sub pena in instrō contenta que. j. satis apparet.

His igitur sic stantibus post plures menses a celebratiōe dictorum contractuū predictus bartholomeus maritus. d. R. nullo condito testamento nullisq; liberis extantibus viam est vniuerse carnis ingressus.

Dubitatur

¶ Dubitatur modo nunquid mulier instante tempore repetēde dotis possit compellere prefatos.d.S.z.P. germanos olim mariti sui ad integram restitutionem duorum millium duca.et ab eis exigere prout stipulati sunt nulla ipsius germani.B.exceptione obstante z consulatur z sic pro parte mulieris pdicte.

¶ Primum dubiū an vigore huius instrumenti dotis posset hec mulier petere ac exigere has dotes confessatas: z si presumit facta marito vel censeatur facta animo donandi.

¶ Secundum dubium presupposito q̄ sit confessata donādi animo an valet seu morte saltem confirmata censeatur attentis v̄bis instrumenti presertim constitutione precarij z an debuerūt specifice bona nominari vel sufficiat generaliter precarij constitutio.

¶ Tertium an dato quod valeat vt donatio an valeat quatenus excedit quingentos aureos presertim attento iuramento z cā expressa.

1 ¶ Confessio mariti q̄ receperit duo millia aureorum in dotem non insinuata an valeat in preiudicium creditorum: z in p̄iudicium ipsius mariti z eius heredum.nu.2.

2 Confessio testatoris iurata an faciat probationem debiti.

¶ Consilium.ccclxxxiij.

In christi noīe amen.

1 ¶ † Circa primū quo q̄ritur an dicta confessio pbet veram numerationem quasi censeatur facta spe future numerationis z fuerit renunciatum exceptioni non numerate pecunie cū iuramento.iuxta no.in.l.fi.C.de non nume.pecu.p doc.q: sine iura.nō valeret renūciatio in eodem instro.vt no.in eo.ti.l.si ex cautione.in fi.p Bar.vel propter aliquā cām sit efficax ad repetitionē dicte quātitatis cōfessate: ita q̄ non cēseatur facta in fraudē phibite donationis inter cōiuges z sic sit inualida non interueniente tradition e. Ne procedamus in equiuoco. Sciendū est q̄ quattuor sunt casus in q̄b⁹ posset hoc dici clare z sine dubitatione quacunq̄ in quoꝝ nullo sumus de presenti.

¶ Primus si ista cōfessio fuisset facta ante matrimoniū ɔtractū vel tpe quo matrimoniū ɔtrahebat̄ vel añ ɔiunctionem copule carnalis quo tpe nondum incepit amor esse iugalis z sic nulla fraus tunc p̄sumit̄.vt dicit Cy.C.de dona.ante nup.auten.sed iam necesse.in.iiij.q.id qd̄ no.Bar.in.l.assiduis.C.q̄ pot.in pi.hab.sup parua glossella.z tunc talis cōfessio nō solū p̄iudicaret ipsi marito ɔfitenti sed ēt creditoribus eius q̄ postea cōtraxerunt.ff.de pigno.l.si superatus.§.fi.in rōne sui.z qd̄ no.in.l.p̄ses.C.eo.ti.p glo. Et ēt illis qui prius cōtraxerunt si erāt tales q̄bus vera numeratio noceret vt si nō habebāt hypotechaꝫ vel habebant eā tacitam: z ita cōiter seruat̄ s̄m Bar.lꝫ glo. parua ibidē senserit cōtrariū.s.q̄ creditoribus anterioribus nō noceret: qd̄ est intelligendū ēt talibus de q̄bus dixi: q: si essent anteriores z ēt haberēt expressam hypo.non esset dubiū q: illis nō p̄iudicaret etiā vera numeratio s̄m cōem opi.gl.z doc.i.d.l.assiduis.q: lex suū non tuū tibi denegat auxilium.vt ibi no.sꝫ bar. fundat se in hac glossella: q: tunc non est suspitio fraudis rōne qua supra dixi.

¶ Scōs casus esset si p̄cederet pmissio dotis deinde facta pro rem vel patrem eius: z postea sequeret̄ cōfessio de recepto. Nā tunc ēt si post cōtractū matrimoniū z secutā copulā carnalē talis cōfessio pbaret veram numerationem z statim p̄iudicaret sicut si vera numeratio pbaret̄ p testes vel instr̄m notarij de ipsa attestantis s̄m no.in.d.l.si ex caut.q: tunc sic̄r non cēseret̄ facta in fraudem phibite donationis cū subsit alia cā pbabilis nec sub spe future numerationis: ɩō nō pōt obijci exceptio non numerate dotis vel pecunie. Sed p̄sumit̄ facta p liberatione ei⁹ qui pmisit: z sic p veritate tex.est no.z sing.in.l.in ɔtractibus.§.ij.q̄ incipit illis ēt securitatibus zc.C.de non nu.pecu.qd̄ ēt expsse ponit Jo.an.in addi.Spec.de dona.inter vir.z vxo.sup rub.in fi.pbat ergo tunc dicta ɔfessio veram numeratione̅ statim z sine renunciatione dicte exceptionis z sine lapsu tpis danti ad exce.opponendā. Et si nō cōfiteret̄ tunc maritus recepisse sed liberaret pmissorem p acceptilationē cēset̄ ficte soluta: z tñ valeret quantū vera solutio z hic est casus in.l.pe.§.si vir.ff.so.ma.nos añ de p̄senti non sumus in hic casu: q: hoc non apparet q̄ hic p̄cesserit aliqua pmissio facta marito p patrem vxoris aut p vxorem q: tunc res esset clara.

¶ Tertius casus est in quo ēt res esset clara si dictus marit⁹ erat ignobilis z dicta vxor nobilis. Nā tūc ēt si ɔstante mr̄imonio fit iacta dcā cōfessio z ēt si nulla pmissio dotis dande p̄cesserit statim p̄iudicat dicta cōfessio q: nō p̄sumit̄ facta spe future numerationis: z sic exceptio non nume.pecu.non ob.ēt si nō fit ei renunciatum vel tps elapsum nec ēt in fraudē phibite donationis: sed p donatione non phibita.s.ex cā remunerationis.l.qd̄ añt.§.si vir.ff.de do.inter vir.z vxo.z sic statim valet z irreuocabiliter nec indiget ɔfirmatione p mortē. Et hic est casus notabilis in.l.si voluntate.C.de do.pmis.s̄m intellectū Cy.ibidem.z bar.in.l.si diuor.ff.de ver.ob.z qd̄ dicit glo.in.d.l.si voluntate.s.nisi aīo simulandi hec facta sunt vt cū ignobiles accipiunt nobiles zc.nō vult dicere q̄ tunc possit obijci exceptio simulationis q̄ est perpetua. Nā si non pōt opponi exceptio no nume.pecu.q̄ est tpalis s̄m doc.multominus exceptio simulationis que tunc demū opponi pōt qñ simulat̄ aliqd agi: z re vera nihil agitur.l.nuda.ff.de cōtrahē.emp.z.l.imaginaria.de reg.iur. Non añt qñ simulat̄ agi vnum z non agit̄ illud sed aliud. Nam tunc si agitur ex eo qd̄ vere fuit actum non ob.exceptio simulatiōis C.plus valere qd̄ agitur.p totum.p Bar.in.l.lucius.la scda.ff.depositi.z.l.emptor.ff.de aqua plu.arc. In casu nostro maritus ignobilis confitendo a nobili se recepisse in doteꝫ simulat se recepisse qd̄ non recepit: tñ non agitur nihil sit immo agit donare remunerationis cā qd̄ facere pōt z vt donatum in dotē cōuertatur: z hoc facere potest.C.de don.ante nup.l.j.z ideo talis exceptio simulationis non ob.

¶ Quartus casus poterat oliꝫ esse si soluto matrimo.p diuortiū iuris fuisset cōfessus se recepisse in dotem qd̄ non receperat z pmisisset illud restituere ex certa scia. Nam tunc videret̄ illō donasse z donatio nō esset phibita nec nulla.l.si is qui ppetua.ff.de condi.inde.z iste est casus in.l si diuortio.ff.de verb.ob. In casu isto nō sumus nec cōtingere pōt q̄ matrimoniū dissoluat̄ diuortio.vt no.de neg.gest.l.diuortio.in glo. in omnibus istis quattuor casibus claꝝ esset q̄ dicta quantitas cōfessata posset hodie peti ab heredibus dicti mariti tanq̄ non numerata vt in primo z secundo casu: vel tanq̄ donata remunerationis grā: q̄ donatio nō est phibita inter cōiuges vt in tertio casu: vel tāq̄ sponte z ex mera liberalitate: tñ soluto matrimonio quo tēpore nō est phibita.ff.de dona.inter vir.l.q: in hoc.sicut nec ante.l.j.C.de dona.ante nuptias.

¶ Nos añt sumus in quinto casu q: cōstante matrimonio et apparente alia pmissione facta p mulierē vel patrem eius de dote danda viro: ipse vir cōfessus est se recepisse in dotē duo millia ad q̄ restituenda se obligauit: z nō pponitur q̄ essent dispares cōditionis vñ est in q̄ne: an dicta cōfessio pbet verā numerationem q̄ prius interuenerat non spe future numerationis postq̄ cū iuramento renūciatū est illi exceptioni. Aut vero si pbet: sed p̄sumat̄ facta in fraudē phibite donationis inter coniuges: z sic non possit peti dicta quātitas nisi dicta donatio fuerit cōfirmata interueniēte vera vel ficta traditione. Bar. exp̄sse determinat p ista scda parte.in.l.cū quis decedēs.§.titia.ff.de leg.iij.p illū.§.z per.l.qui testm̄.ff.de pba.qñ inter cōiuges sit phibita donatio talis confessio de recepto p̄sumit̄ facta in fraudē etiā si fuerit iurata z q̄ ipsemet maritus pōt eaꝫ postea reuocare sicut posset reuocare donationē qd̄ nō eēt si probaret veram numerationē.l.publia.§.si.ff.depositi.nec ob.§.p̄cedēs

2 qui incipit.codicillis vbi habet̄ † q̄ cōfessio testatoris iurata etiā facta parte absente facit pbationē debiti: lꝫ secus si nō eēt iurata.l.lucius.§.quisquis.ff.de leg.ij.q: veꝝ esset qñ esset facta inter p̄sonas capaces z non phibitas capere ex donatione vel ex legato: secus qñ sunt phibite q: p̄sumunt̄ in fraudē phibitionis.vt.d.§.titia.z.d.l.qui testm̄.hoc idē disputādo tenuit Albertus Galeoti.vt refert Jo.an.in addi.Spec.de dona.inter vir.z vxorē.in rubrica: z sic magis p̄sumit̄ dolus z fraus cōstante matrimonio q̄ añ ipm s̄m Cyn.in auten.sed iam necesse.in.iiij.q.Spe.in.d.ti.de dona.añ nup.§.formatis.in vlti.col.v̄.qd̄ si vir diu post cōtractū matrimoniū zc.format istam q̄neꝫ a

a qñ a maritus cōstante matrimonio ɔfitet̄ se habuisse in augmētum dotis: z plene disputando videt̄ cōcludere q̄ talis confessio non noceat creditoribus mariti qñ cōsistit in rebus mobilibus. An añt p̄iudicet sibiipsi marito si nō sūt creditores vt ipse vel eius heres possit cōueniri ad dictum augmentū perinde ac si vere solutum fuisset nihil dicit Cy.idē dicit in.d.autē.sed iaꝫ necesse.in fi.qñ cōfitet̄ se totā dotē recepisse cōstante matrimonio q̄ talis cōfessio nō pbat numeratiōnē verā in p̄iudiciū creditoꝝ viri. Sed in p̄iudiciū suū z suoꝝ heredū nihil dicit sꝫ satis innuit q̄ sic bar.in.d.autē.in prin.hoc tenet exp̄sse q̄ sic.veꝫ q̄ p̄iudicat sibi z suis heredibus: z sic nō poterit p ipm reuocari q: nō p̄sumit̄ facta in fraudē donationis q: tunc posset reuocari: qd̄ est exp̄sse ɔtra illud qd̄ ipse bar.no.in.d.l.titia. Idē tenuit.d.Fran.ty.de pisis notabilis doctor z ɔtēporaneus bar. in repetitione illius autē.sed iaꝫ necesse.in fi.vbi distinguit qñ querit̄ an p̄iudicet creditoribus mariti: postea dicit ista verba aduerte tñ q̄ talis cōfessio semp marito p̄iudicat.qd̄ dic vt.s̄.eo.l.j.z ibi p Jac.de are.z de dote cau.nō nume.l.j.z fi.z p totū ista sunt verba sua formalia. Et si hoc est nō est veꝝ qd̄ p̄sumat̄

a ¶ Quando. Ad huius totius ɔsi.materiam.vide do.alex.i ɔs.xxvj.in.ij.vol. z i.l.si q̄s p eo.de fideinst.z in.l.si diuortio.de v̄.ob.multa.p ludo.de ro.i ɔsil.ccccxl.incip.p̄sens ɔsultatio Bar.z doc.in auten.sed iam necesse.C.de dona.añ nup.vbi est fons huius quotidiāe materie.

facta in fraudē ꝓhibite donationis qꝛ p̄iudicatet marito sed posset eā reuocare: nec dꝫ p̄sumi dolus vel fraus nisi ꝓbetur. l. quotiens. §. q̄ dolo. ff. de pb. Et ista est pars benignioꝛ ꝛ fauorabilioꝛ ꝓ dotibus ꝯseruādis qꝛ frequentissime ꝯtingit qd̄ a principio cōtracti matrimonij danꝰ dotes ꝑ mulieres ignaras iuris ꝛ nō faciūt cōfici instr̄m: cōfidētes de maritis ꝙ qn̄cunqꝫ volent eis faciēt: postea mariti cū sint se absentaturi vel in p̄iculo mortis volētes satisfacere cōscientie ꝓprie ꝛ recognoscere bonā fidē faciunt instra cōfessionū: si prima opi. bart. rigorosa vera esset multe mulieres remanerent sine dote: ideo in dubio ꝓ dotibus reoꝝ ꝯseruatis iudicādū est vt ī scd̄a iuris maxime qn̄ ꝯfessio est iurata qꝛ sibi oīno credendū est in p̄iudiciū iurātis ꝛ suoꝝ heredū. C. de ꝓba. auꝰ. qd̄ obtinet vbi casus ꝛ in corpore vn̄ sumiꝰ. l. cū quis decedens. §. codicil. de leg. iij. ꝛ ibi per Bart. circa fi. Nam ꝛ heres teneꝰ seruare iuramentū defuncti vt ibi: ꝛ nō pōt defunctū de mēdacio arguere. l. rem alienam. in fi. ff. de pigno. act. qd̄ ergo dicit Bart. in d. §. titia. posset forte ꝓcedere in ꝯfessione facta ꝑ maritū in vltima voluntate ꝛ parte absente q̄ non ꝓbat debitū sed inducit legatū si scit scienter d. l. lucius. §. quisquis. ff. de leg. ij. C. de fal. cā. l. j. nisi cū est iurata. vt. d. §. codicil. Sed nec tunc inducit ꝓbationē qn̄ fit ad fauorem incapacis donationis ꝑ personā ꝓhibitā donare. Nos loq̄mur in facta inter viuos pte p̄nte q̄ facit regulariter probationē de iure cōi ēt non iurata. C. de nō nume. pec. l. gn̄aliter. vn̄ non sic de facili p̄sumitur fraus. vt dicit glo. ij. l. qui testm̄. ff. de ꝓba. Item Bar. loq̄tur attenta virtute iuramenti quam hꝫ de iure ciuili sed hodie de iure canonico fortiorē hꝫ virtutē vt propria autoritate non possit iurans venire ꝯtra ēt si fiat sup contractu nullo si tn̄ pōt seruari sine interitu salutis eterne vt in. c. cū cōtingat. de iureiur. qd̄ non erat de iure ciuili. l. nō dubiū. C. de legi. l. iurisgentiū. §. fi. al's gn̄aliter. ff. de pac. de leg. j. si quis inq̄linos. Et sp̄aliter ꝙ donatio inter ꝯiuges firmeꝰ hodie iuramento no. ꝑ Bar. in. l. si q̄s ꝓ eo. in fi. prin. ff. de fideius. de iure cano. qd̄ de iure ciuili nō esset. vt. d. l. nō dubiū. Preterea ille §. titia. ꝛ illa. l. qui testm̄. in q̄bus Bar. se fundat: loquunꝰ in ꝑpetuo ꝓhibitis capere ex testō vt in spurio q̄bus fuit relictum sub specie debiti: vn̄ nec pōt illud peti vt debitū: nec vt legatū ꝓpter incapacitatē. Sed vxoꝛ non est ꝓhibita capere ex testamento viri sed ex donatione: sed nec tunc ꝑpetuo sed ꝯstāte matrimonio non post vn̄ casus non sunt similes. Cōcludiꝰ ergo ꝙ virtute dicte cofessionis pōt dicta dn̄a exigere dicta duo milia ab heredibus mariti. Et ꝙ dicta cōfessio inducit ꝓbationē solutionis facte tam ꝯtra maritū q̄ cōtra heredes eius. lꝫ non in p̄iudicium creditoꝝ viri ꝑ dictā autē. qd̄ obtinet. C. de ꝓba. facit. c. ij. de pac. li. vj. Et qd̄ nō p̄sumiꝰ fuisse facta in fraudem ꝓhibite donationis sed ꝑ veritate: ideo nō potuisset dictꝰ maritus eā reuocare ꝑ ea q̄ supius allegata sunt. Et maxime qꝛ ī dubijs ꝛ ambiguis ꝓ dotibus est iudicandū. vt. l. in ambiguis. de reg. iur. Et ne multe mulieres remaneant infeliciter indotate ꝛ perdant dotes suas quas dederunt ꝛ instrumentum fieri non fecerunt qd̄ frequentissime fieri ꝯtingere videmus ideo magis ꝓuidendū. arg. ff. de vsuca. l. iusto. post prin. iuncta. l. fi. post pri. C. de iure dot. ibi. ꝛ ita inueniebaꝰ forsitan ꝛc.

¶ Sup scd̄o vero dubio seu q̄sito breuioꝛ erit sermo: dico enim ꝙ posito qd̄ cōfessio ꝓbaret donationē non aūt verā numerationem cuius cōtrariū. s. dixi: attn̄ dicta duo millia p̄nt peti ab herede mariti tanq̄ donata ꝛ tradita ꝑ prius ꝛ postea in dotē cōuersa: qꝛ postq̄ maritus sibi ascripsit in dotē fingiꝰ ꝑ prius illa duo millia vxori tradidisse longa manu ꝛ iste actus occultatur celeritate ꝯiungendoꝝ actionum ꝛ actuū. Et postea fingitur ab eadē excepisse in dotem: ꝛ sic ꝑ actionē de dote ꝛ cū priuilegijs actionis de dote in quā fuerunt ꝯuersa p̄nt peti ꝑ. l. iij. §. fina. ff. de dona. inter vir. ꝛ vxo. ꝛ ꝑ. l. singularia. si cer. pe. Nec expedit fingere hic interuenisse acceptilationē qd̄ tunc foret necessarium si diceremus donationem incepisse a ꝓmissione viri. Sed ego dico posse dici ꝙ incepit a traditione q̄ fingiꝰ tacite ꝛ occulte interuenisse ꝛ a retraditione ex cā dotis. Et iste fuit ꝛ est sensus ꝛ intellectus. l. qd̄ de suo. C. de dote cau. q̄cq̄d ibi dicat glo. q̄ videꝰ diuinare dū dicit ꝙ ibi maritus ꝓmisit primo vxori aīo donandi postea vxoꝛ ꝑ acceptilationē ip̄m liberauit ex cā dotis ꝛc. Nos aūt possumus intelligere illū text. vt iacet ꝙ maritus aīo donādi vxori aliquid de suo in dotem ascripsit. Et ꝙ ista ascriptio faciat fingi illud prius vxori solutum: ꝛ ab eadē postea in dotē receptū: ꝛ sic non ob. l. papi. ff. de dona. inter vi. qꝛ ibi maritus illud qd̄ ꝓmiserat vxori ex cā donatiōis nō ascripsit sibi in dotē: ꝛ sic non fingiꝰ interuenisse traditio ꝛ retraditio sicut qn̄ ascribit. Nec ob. l. j. C. de don. ante nup. in fi. vbi videꝰ tex. in ꝯtrarium: qꝛ doct. ꝛ glo. ibi soluunt qd̄ ibi non fuit donatio confirmata morte viri sed solutum fuit matrimonium morte mulieris vel diuortio: hic secus.

¶ Circa tertiū ꝛ vltimū q̄situm videꝰ ꝙ dicta donatio posito qd̄ non fuerit valida a principio sed speraretꝰ ꝯfirmari ꝑ mortē viri tn̄ indigebat insinuatione ꝛ ꝙ ea non facta non fuerit cōfirmata ꝑ solā mortem viri quatenus excedit legitimā summā vt est casus in terminis in. l. donationes. q̄ est. l. pe. C. de don. inter virū. qꝛ fuit facta vt ꝯuerteretur in dotem sicut si facta fuisset a quodā tertio ꝓ muliere dāte non indigeꝰ. vt. l. fi. C. de iure dot. ita nec in casu nostro cū facta est a viro fauore dotis ne mulier remaneat indotata: sed possit nubere alteri vel de dote se alere qꝛ non dꝫ esse deterioris cōditionis in ea quā facit vir. Itez qꝛ fuit iuramento firmata. vt sentit Bar. in. l. modestinus. in fi. ff. de dona. iunctis his q̄ no. ꝑ eundē in. l. si q̄s ꝓ eo. in fi. princ. ff. de fideius. ꝛ Jo. an. in addi. Spec. de instru. edi. §. porro. lꝫ bal. contra. in. l. illud. C. de sacrosan. eccle. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Egregius ꝛ famosissimus artium ꝛ medicine doctor magister Bartholomeus de montagnana hꝫ vnam suam possessionem magnam vnitā ꝛ sitā in contrata vie noue cāpanee Padue.

¶ Quidam vitalis ꝛ Jo. fratres habent tenent ꝛ possidēt fm̄ eorum relationem factam in iudicio respondendo interrogatorie facte predictis pro parte prefati magistri Bartholomei videlicet si tenebant ꝛ possidebāt campos quattuoꝛ vel circa terre dando eis confinia siue infra eos confines: videlꝫ a tribus partibus prefatus magister Bartho. pro dicta sua possessiōe campos quattuoꝛ quarterium vnum cū dimidio ꝛ. j. dictos cōfines ꝛ ab vna alia parte via cōis que vocatur la via noua.

¶ Prefatus aūt magꝛ Bartho. ꝑ offiū ingrossatoꝝ intendēs dictos cāpos ingrossare ꝛ habere affirmans esse illos quattuoꝛ cāpos ꝛ non vltra iur. formam infrascriptoꝝ statutoꝝ.

¶ Statutum vetus ꝯditum ante. M. cc. xxxvj. offiū ingrossatoꝝ sit ꝛ manuteneaꝰ in Padua ꝛ Paduano districtu: et exerceri debeat per iudicem vel militem dn̄i potestatis ad victualia deputatos ꝛ per notarios ad banchū victualium officium exercētes. ¶ Qui habuit. xij. cāpos terre in vna petia possit ingrossare tres cāpos vicini sui si petia terre vicini sui fuerit trium cāpoꝝ terre vel abinde infra ꝛ non fuerit plus tribus campis. Et hoc si volens ingrossare cohereat terre vicini sui a tribꝰ partibus: vel si cohereat a duabus partibus: ꝛ a tertia parte sit via cōis seu cōsortiua vel aqua. ¶ Qui habuit. xx. vel plures cāpos terre in vna petia possit ingrossare quattuoꝛ cāpos terre vicini sui si petia terre vicini sui fuerit quattuoꝛ cāpoꝝ vel abinde infra ꝛ non fuerit plus quattuoꝛ campis ꝛ cohereat vt dictum est. ¶ Et super p̄dictis oībus ꝛ singulis sub p̄nti rubrica contentis summarie cognoscaꝰ ꝛ de plano sine strepitu ꝛ figura iudicij. Et quocūqꝫ in casu ingrossari pōt fiat cōueniens estimatio ꝛ solutio ī denarijs vel cābio arbitrio iudicis victualium ita ꝙ neutra pars decepta sit. ¶ Modo queriꝰ dato sine preiudicio veritatis: sed non concesso ꝙ campi vicinoꝝ prefati magistri Bartholomei excederent quantitatem cāpoꝝ quattuoꝛ in parua quantitate vel saltim vsqꝫ ad vnum quarteriū cū dimidio vel abinde infra prefatus magister Bartholomeꝰ possit eos campos vigore dictorum statutorum ingrossare: attento eo etiam ꝙ possessio dicti magistri Bartholomei est de campis ꝛ in vna petia.

1 ¶ Si fiat vis de numero ad numerum puta de quattuoꝛ ingeribus ad quinqꝫ ꝛ aliquid sit in medio an ꝛ qn̄ ascribatur numero quaternario vel quinario. nu. 2.

2 Pubertati vel infantie proximus quis dicatur.

¶ Consilium. cclxxxiiij.

In christi nomine amen.

¶ Dubium istud sic ꝓbabiliter videꝰ mihi dirimendū 1 † ne incidamus in absurditatē ꝛ in indicū laycoꝝ. l. non perito. C. de transac. si maioꝛ. qd̄ si illud qd̄ est vltra quattuoꝛ cāpos est tm̄ qd̄ magis appropinquat ad qn̄tū q̄ ad quartū: ꝛ tūc debemus de ipsis iudicare ac si essent quinqꝫ ꝛ non quattuoꝛ: ꝛ sic peti non possent per dictū magistrum Bartholomeū: sed haberent locū verba dicti statuti q̄ dicunt ꝛ non fuerint plus quattuoꝛ cāpis ꝛc. qꝛ tunc diceretur esse plus: sed si illud qd̄ excedit illos quattuoꝛ cāpos nō est tm̄ qd̄ appropinquet ad quintū magis q̄ ad quartum vel magis ad qn̄tū q̄ ad sextū: tūc de toto debemꝰ iudicare ac si cēnt quattuoꝛ ꝛ non vltra vel plus ꝛ sic possent peti per dictum magistrū Bartholomeū vt certe: verbigrā si essent quattuoꝛ cāpi cū dimidio ꝛ vltra cēserenꝰ esse potius quinqꝫ q̄ quattuoꝛ: qꝛ illud dimidiū ꝛ vltra potius accedit qnto ꝑ ampliorē recessum ꝛ quarto quā accedat quarto: sed si illud plus nō excedit dimidium plus vnius campi vel sit infra dimidium: tunc videnꝰ potius accedere quattuoꝛ ꝛ iudicandū esset de ipsis tanq̄ de quatuoꝛ ꝛ non plus. Et ista ꝓbanꝰ in simili in eo q̄ est ꝓximꝰ pubertat

bertati:lȝ adhuc nō sit pubes:qꝛ de ipso iudicamus tāꝗ̄ de pubere vt possit naturaliter obligari.ff.de noua.l.j. Sed si nō sit ꝓximus pubertati tunc reputaṫ ꝓximus infantie:ꝛ sic idem qḋ de infante:vt non possit naturaliter obligari.ff.de ver.ob.l.mulier que dotē dedit:† tunc aūt dr̄ ꝓximus pubertati cū excessit annum decimū cū dimidio qꝛ septem anni q̄ sunt a fine infātie vsqꝫ ad initium pubertatis diuiduntur p mediuꝫ:ꝛ q̄libet medietas ꝯtinet tres annos cum dimidio q̄ iuncti cū.vij.infantie faciunt.x.cū dimidio si vltra non excedit:vel infra dr̄ ꝓximus infantie si excedit dr̄ ꝓximus pubertati.vt no.in d.l.j.ff.de noua.per glo.ꝛ Bar.ꝛ.l.pupillū.ff.de reg.iur.insti.de inuti.stip.§. sȝ qḋ dicimus. cum igiṫ in casu nostro ꝓponatur ꝙ illud plꝰ non transcēdit quartū cāpuꝫ cū dimidio alterius quarterij:dico ꝙ iudicare debemus ac si forent quattuor ꝛ non vltra vel plus: et sic possunt peti p prefatum magistrū:alꝰs si vellemus punctualiter intelligere verba statuti vt iacent ꝙ illud verbū ꝛ plus intelligiṫ de quolibet pluri quantūcūqꝫ modico:sequereṫ ꝙ propter vnum palmū terre qḋ esset plus recedereṫ a prouisione dicti statuti q̄ fuit ꝛ est vtilis rei publice ꝛ ꝯtra mentē statuentiū: qꝛ non cēsenṫ voluisse id qḋ non hȝ in se rōnem:ꝛ sic eoꝝ verba nō sunt captanda.ff.ad exhiben.l.pe.ꝛ propter modicum inutile non debet recedi ab vtili prouisione.arg.ff.de mino.l. stichi. de dolo.l.idest vsqꝫ ad duos aureos.de dam.infec. si proprietarius.ꝛ ibi no. Laus deo.

Statuta cōis Vincentie loquentia de succes.ab intesta.

Item ꝙ si quis ab intestato decesserit sine liberis extantibus ascendentibus masculis ex linea materna ꝛ agnaticia vel collateralibus masculis p lineā masculinā paternā ꝛ agnaticiā ꝓcedentibus vsqꝫ ad tertiū graduꝫ inclusiue de iure canonico vl̄ etiam extantibus simul dictis ascēdentibus ꝛ collateralibꝰ mater ꝛ alij ascendentes p lineam maternam vtriusqꝫ sexus cognati:ꝛ per lineam maternam coniuncti ab intestato dicte persone defuncte non succedant:sed detur ꝛ assignetur ipsi matri ꝛ alijs predictis per lineam maternam coniunctis ꝛ collateralibus feminis oībus qui vel que salua gradus ꝓrogatiua supextiterit tertium eius qḋ de iure cōi ab intestato habituri vel habiture fuissent de bonis eius de cuius hereditate agitur.

Item ꝙ si aliq̄s ab intestato decesserit sine liberis ꝛ ascendentibus ꝛ collateralibus masculis p lineā paternā ꝛ agnaticiā coniunctis vsqꝫ ad tertiū gradū inclusiue de iure canonico relictis ꝓpinquis in quouis pari gradu maribus ꝛ feminis ꝙ ipse femine ꝓpinque defuncti ad eius hereditatem cū ipsis ꝓpinq̄s maribus in pari gradu non admittanṫ sed detur ei vel eis tertia pars eius qḋ de iure cōi ab intestato forent habiture de bonis eius de cuius hereditate agitur.

Viso diligentiusqꝫ examinato effectu ꝛ tenore statutoꝝ supra scriptoꝝ cōis Vincentie. Casus in his terminis figuratur qui sequunṫ vcꝫ. Tres sunt fratres masculi ꝛ vna soror femina nati ex vno ꝛ eodē patre ꝛ matre quoꝝ nōia fratrū ꝛ sororis sunt hec Franciscus Petrus Tibaldus ꝛ Sophia oēs nati ex Jo. a Tabernellis. Franciscus decessit sine liberis masculis legitimis ꝛ naturalibus ꝯdito testō in quo suo testō suos vniuersales heredes instituit ꝛ esse voluit Rizardū filiū Petri fratris sui:ꝛ Georgium filium Tibaldi fratris sui:postea moriṫ Petrus pater dicti Rizardi ꝛ filiū suū Rizardū heredē instituit. Moriṫ tertius frater Tibaldus pater Georgij:ꝛ Georgium filium suū heredē instituit:remāserūt supstites ambo Rizardꝰ ꝛ Georgi.a Tabernellis nati ex duobus fratribus.s. Petro ꝛ Tibaldo mortui.s.superstite dn̄a Sophia sorore dicti Petri Tibaldi ꝛ Fran. Et his superuenientibꝰ accidit ꝙ Rizardus filius Petri moritur ab intestato nullo condito testō relicto Georgio filio Tibaldi ꝛ relicta domina Sophia sorore Petri Tibaldi amita dicti Rizardi ꝛ Georgij natis ex duobꝰ fratribus. Et cū Georgius ꝓdictus totā hereditatē ꝛ oīa sua bona ꝓdicti Rizardi ad se aduocauerit ab annis.vj.citra:dn̄a Sophia soror patris dicti Rizardi ab intestato defuncti vellet dictam hereditatē dicti Rizardi vel in parte vel ꝓ parte sibi spectante qꝛ erat soror Petri patris Rizardi:ꝛ Georgius erat filius Tibaldi qui Tibaldus erat frater domine Sophie ꝛ patri patris dicti Rizardi.

Queritur ex isto themate ꝛ ista casus positione.

Et primo an dn̄a Sophia soror patris Rizardi ꝛ soror patris Georgij possit petere hereditatem dicti Rizardi nepotis sui ab intestato defuncti in totum vel in qua parte de iure ciuili canonico ꝛ municipali statutoꝝ cōis Vincentie:ꝛ an ipsa Rizardi hereditate dicta dn̄a Sophia penitus excludatur.

Scḋo an Georgius filius Tibaldi fratris Petri patris predicti Rizardi ab intestato defuncti iure legitimo ꝓdictā hereditatem predicti Rizardi ad se vocauerit totam. Et an eaꝫ totam hereditatem predicti Rizardi possit retinere vendere donare relinquere:vel quouis alio titulo obligare exclusa petitione domine Sophie ꝛ filijs domine Sophie ab ipsa hereditate predicti Rizardi.

Tertio an Georgius filius fratris domine Sophie ꝛ filiꝰ fratris patris Rizardi si decederet sine filijs masculis ꝛ feminis legitimis ꝛ naturalibus possit tam illam hereditatem Rizardi q̄ ad ipm̄ Georgium de iure ꝓuenit ꝙ̄ suā hereditatē ipsius Georgij cui volet relinquere donare ꝛ legare exclusa penitus domina Sophia ꝛ eius descendentibus.

Consilium.ccclxxxv.

In christi nomine amē.

De iure cōi nō est dubiū ꝙ dicta Sophia q̄ erat amita dicti Rizardi de cuiꝰ hereditate agitur qꝛ soror patris sui ꝛ sic erat sibi cōiuncta in tertio gradu de iure ciuili.ff.de gradi.l.iuriscōsultus.§.tertio gradu.in verbo amite.deberet preferri dicto Georgio q̄ erat dicto defuncto ꝯiunctus ī quarto gradu:cū esset filius fratris ꝛ sic patruelis seu cōsobrinꝰ.eadem.l.iuriscōsul.§.quarto gradu.ver.itē sorores patrueles ꝛc. ꝛ ibi:ꝛ eos quidē q̄ ex fratribus nati sunt ꝛc. Cōstat autē ꝙ in collateralibus vltra fratres ꝛ filios fratrū quicūqꝫ ꝓximiores sunt illi ꝓferunṫ in totum vt in autē.post fratres.la secūda C.de legi.here.ꝛ in corpore vn̄ sumiṫ. Sed inspecta dispositiōe statuti.s.in prima parte relati qꝛ dictus Geor.agnatus et erat ꝯiunctus defuncto infra tertiū gradum de iure cano.qꝛ lȝ de iure ciuili esset in quarto.de iure canoū.erat in scḋo. Et istud est claꝝ apud scientes iura.nec curo aliter ostendere. Idcirco dicendū est ipm̄ in totuꝫ succedere exclusa dicta dn̄a Sophia posito ꝙ illa esset ꝓpinquior de iure ciuili:lȝ de iure cano.esset in gradu scḋo sicut dictus Geor.in linea tn̄ inequali. Tn̄ tenetur dictus Georgius eidē dn̄e Sophie dare tertiā partē totiꝰ hereditatis ꝓdicte:qꝛ de iure cōi fuisset totā habitura:sic eñ vult dictū statutum qḋ pōt regulare ꝛ disponere successiones aliter ꝙ̄ disponat ius cōe:cū de iure positiuo sit hereditatum deuolutio.l.lege obuenire.ff.de verb.sig.ꝛ vt ex legi.vel senatusconsul. in rubro ꝛ nigro. Nec pōt dicta dn̄a dictā tertiā capere iure suo seu directo:sed dȝ eam recipere de manu dicti Georgij quivniuersaliter succedit ꝓpter illa verba statuta qḋ detur ꝛ assignetur ꝛc.ff.de vsufr.leg.l.fundi trebatiani:qꝛ sunt verba obliqua. iuxta no.per Bar.in.l.centurio.ff.de vulg.ꝛ pup.in.iij.q.prin. quoꝝ significatus est vt de manu alterius capere debeat.iuxta no.in.l.inter omnes.ff.qui satis.cog.

Ex his patet responsio ad scḋm quesitum qḋ necessarium non fuit:qꝛ est ita connexum cum primo ꝙ ex responsione facta ad alterum ipsorum sequitur decisio vtriusqꝫ.

Quantū vero ad tertiū ꝛ vltimū q̄situ dico ꝙ dictus Georgiꝰ tam de bonis q̄ sibi obuenient ex dicta hereditate Rizardi ꝙ̄ de alijs bonis suis pōt facere velle suū:ꝛ ipsa oīa in extraneos alienare tam inter viuos ꝙ̄ in vltima voluntate.l.nō vsqꝫ adeo ff.si quis a parē.fue.manu. Nec eius dispositio poterit rūpi vel infringi per dn̄am Sophiam eius amitā vel eius filios cū illis non teneatur aliquid relinquere si non vult. Nam excepto fratre carnali qui pōt expugnare testm̄ fratris turpi ꝑsona herede instituta[a] nullus alius veniens ex linea transuersali pōt hoc facere.C.de inof.test.l.fratris.ꝛ.l.fratres. Et sic dictꝰ georgius disponendo de dictis bonis in alias ꝑsonas pōt in totuꝫ excludere dn̄am Sophiam ꝛ eius descendentes:lȝ non disponendo possent predicti succedere ab intestato eidem Georgio si non essent alij propinquiores. Laus deo.

[a] Instituta. Adde ad huius ꝯclusio. et totius ꝯsi. materiā eundē.d. Pau.de cast. in ꝯsi.lxix.do. Alex.de imol. in.l.nec apud. C.de hered. insti.qui hanc q̄stionē late examinat.

1 Utrum beneficium.l.ij.C.de rescin.vend.habeat locū in contractu emphiteotico.nu.2.

2 Uerba enunciatiua semel emanata lȝ non probent:secꝰ si sunt geminata.

Consilium ccclxxxvj.

In christi nomine amē.

1 † In dei noīe amen:ac beate Marie virginis ꝛ beati Antonij ꝛc. Factū sic se hȝ quodā A.homo astutus ꝛ sagax in administratione bonoꝝ suoꝝ ac ēt sollicitus tpe vite sue locauit.B.certas magnas quātitates terraꝝ vallivas buschivas sterpelinas ꝛ partim prativas vt in instrō cuius copia trāsmittiṫ latius habeṫ ad liuellū reuocādū in capite.xix. annorum ꝓ octo lib.soluēdis quolibet anno ꝛc.ꝛ cuius.B.cura sollicitudinibus laboribus ꝛ expensis redacte sunt ꝙ̄plures dictarum

terrarũ ad culturas ꝛ prata: ꝛ finito quadriẽnio quo ↄtinuo dictus. B. tenuit dictũ liuellũ vendidit. F. certa alia bona predictis ↄtigua cũ melioramẽto ꝑdicto ꝑ mille centũ. xxv. duca. ex quibus quingenti ducati imputant̃ ꝛ attribuunt̃ dicto melioramento: quo solẽniter facto incontinẽti dictus. A. ꝓprietari⁹ concessit dictas terras ꝛ locauit ad liuellũ mõ quo. s̃. primo liuellario dicto. F. pro se ꝛ suis heredibus cuius copia trãsmittitur post hoc morit̃ dictus. F. supstantibus eius filijs ꝛ heredibus q̃ tenuerunt ꝛ tenent dictum liuellũ ꝛ soluerunt pẽsionẽ quolibet anno. demũ deuolutis. xiiij. annis mortuus est dictus A. relictis tribus eius filijs ꝛ heredib⁹: quoꝝ vnus adolescẽs s. xxiiij. ann. alij duo impuberes ꝛ vltimate reuolutis. xix. annis a die locationis scđo loco facte dicto. F. heredes ipsius petũt reinuestiturã a dictis heredibus legitime q̃ renuũt ꝛ in iudicio conueniunt heredes dicti quondã. F. implorando remediũ. l. ij. C. de rescin. ven. dicẽdo ꝙ dictus eoꝝ pater fuit decept⁹ vltra dimidiã iusti ꝑcij seu affictus in dicta pẽsione cõstituta: ꝛ ꝙ tũc potuisset habere libras. xl. marchesanoꝝ: ꝛ ita locate fuissent ꝛ pro eo pluri ꝛ minori de quo ꝓbabitur: ꝛ vt apparet in petitione cuius copia transmittitur. Et ꝑ his arguit̃ q2 contract⁹ emphi. hꝫ similitudinem cũ cõtractu locationis insti. loca. §. adeo ergo idem iudicandũ. l. j. §. si quis seruũ. ff. depo. sed in ↄtractu locationis remedium illud hꝫ locũ. l. item si ꝑcio. §. fi. ff. locati.

¶ Scđo fortificatur istud q2 maior est in cõtractu emphi. ꝙ in cõtractu locationis vt in autẽ. multomagis. C. de sacrosan. ecc. qđ ꝑtꝫ q2 simpliciter locatoꝛ non transfert vtile dñium: at dãs emphi. sic. l. j. ff. si ager vecti.

¶ Tertio q2 negare non põt quin locatio ꝛ conductio in genere sumpta sub se ↄtineat locationẽ simplicem: q2 ad modicũ tp̃s ꝛ non simplicẽ: q2 ad longum tp̃s q̃ transit in ꝓprium nomẽ ꝛ vocatur cõtractus emphiteosis: ꝛ ꝑ istũ modũ appellatur spẽs distincta a locatione. C. de iure emphi. l. j. nec tp̃e iuriscõsultoꝝ vocabatur locatio ad nõ modicũ tp̃s cõtractus emphiteotic⁹: sed a zenone imperatore sic fuit dictum. vt in. d. §. adeo. ꝛ ex hoc infertur ꝙ si remedium. d. l. ij. hꝫ locũ in locatione vt dictum est s̃. ꝛ in qualibet eius specie cũ eadeꝫ rõ ꝙ in casu nostro locũ hꝫ maxime cũ tp̃e. ffoꝝ. iste ↄtractus locationis diceret̃ ꝛ tp̃e illo remedium illud locũ habebat. vt. d. l. item si precio. §. fi.

¶ Quarto ↄfirmat̃: nã remediũ. d. l. hꝫ locũ in ↄtractu innoĩato do vt des. vt colligit̃ ex tex. ꝛ glo. l. fi. in. l. si olei. C. loca. ꝛ glo. in l. excepto. C. eo. que etiã vult ꝙ de quolibet contractu habente similitudinẽ cũ locatione: idem iudicanduꝫ sit qđ de locatione ꝛ hanc partem tenet Bal. in. d. l. ij. ꝛ Pe. ꝛ Abb. ꝛ Spe. de loc. ver. xc. queritur. ꝛ hanc partem tenet Bal. in. d. l. ij.

¶ In ↄtrariũ arguit̃ q2 illa. l. ij. hꝫ locũ in ↄctibus bonefidei vt ibi dicit glo. ꝛ tenent̃ cõiter doc. in. l. si ea. C. de vsu. ꝛ ꝓbat̃ in. d. l. itẽ si ꝑcio. §. fi. ꝛ ex hoc sequit̃ nisi in bonafide iudicis hꝫ locũ secus in his q̃ sunt stricti iuris. l. maritus. C. de ꝓcu. l. cũ pretoꝛ. ff. de iudi. ꝛ quantum vero in. d. l. ij. ¶ Constat aũt ꝙ ↄtractus emphiteosis nõ est emptio nec vẽditio ꝛ differt a locatione ꝛ cõductione. insti. loca. §. adeo. ꝛ. C. de iure emphi. l. j. ꝛ est iuris ciuilis. vt. l. ex hoc iure. ff. de iust. ꝛ iur. ꝛ qđ sit stricti iuris ꝑtꝫ: q2 non numeratur in. §. actionum. insti. de act.

¶ Scđo arguit̃ remediũ. d. l. ij. non hꝫ locũ in ↄtrahente scienter qui scit ↄditionẽ rei sue: q2 eq̃paratur sciẽs remittenti. l. q̃ritur §. si vẽditoꝛ. ff. de edil. edi. ꝛ hoc tenuit Bal. in. d. l. ij. in ver. iiij. q̃ro. vbi subdit ꝙ si est dubiũ an sciuerit valorẽ rei sue: ꝛ sic conditio eius ꝛ ꝑ quanto locari potuerit recurrendum est ad cõiecturas. Et si quidẽ si circa ipsas res versabit̃ ꝓsumit̃ sciã ꝛ scire valorem rei ex redditu. At in casu nostro ꝓsupponitur ꝙ iste erat sollicitus ꝛ sagax ergo ꝛc. ꝛ istam opi. etiã ibi sequit̃ Bar. in ver. quero quid si dictum est in instrõ. ibi Inn. ẽt si illa verba non erant apposita in ↄtractu ꝛc. ꝛ ex hoc in formatione libelli ipse inferius subdit ꝙ vẽditoꝛ seu locatoꝛ erroꝛe ductus vẽdidit seu locauit ꝛc. sublato erroꝛe: sublatum est remediũ. d. l. ij. q̃ erroꝛ non cadit in sciente. vt. s̃. ergo ꝛc. ꝛ per hoc tollit̃ qđ not. glo. in. l. q̃squis. C. eo. ꝛ per ea q̃. j. dicam. ꝛ hec pars fortificat̃ ꝑ verba contenta in instrõ dicte locationis ibi: q̃ oẽs petie terrarum sint ꝛ esse intelligant̃ in ꝑñti concessione ꝛc. ꝛ ibi parũpost Itẽ dugariũ ꝑdictũ gabani quotienscũq3 ꝛ quantũcunq3 sit et vbicunq3 discurrat ꝛc. Iteꝫ ꝛ qđ infra subdit ibi: ꝛ gñal'r oẽs alias ipsius Andree petias terraꝝ ꝛc. ¶ Ex q̃bus apparet de scientia ꝛ liberalitate dicti ↄcedẽtis: lꝫ forte aliq̃ dicerent ↄtra

2 riũ ex illis verbis gñalibus ꝛ hoc fortificat̃ ꝛ tertio q2 res bis dicta ꝛ facta ꝓsumit̃ deliberate facta. xxix. dis. sciendũ. facit q2

a lꝫ vba enunciatiua non ꝓbẽt^a vbi semel emanarunt: attñ sec⁹ est vbi bis. ꝛ. l. cũ scimus. ꝛ Bar. de agri. ꝛ cẽsi. li. xj. ꝛ est rõ de qua s̃. ex qua tollit̃ ꝓsumptio erroꝛis. s. ꝙ non interuenerit. ad hoc bene facit glo. in. c. ex lr̃is. de diuoꝛ. ꝛ Bal. in. l. si quidẽ. C. de excep. in fi. vbi habet̃ ꝙ deliberate facta nõ ꝑñt reuocari: q2 erroꝛ

ADDItio

a ¶ Non ꝓbẽt. Et an ꝛ q̃ñ verba enũciatiua inducãt dispositionẽ ꝛ operẽtur. vide plenissime per. d. Jas. i. l. ex his verbis. C. ꝺ testa. mil. H. F.

non posset ꝓbari ex tali actu tollit̃ ꝓsumptio erroꝛis qđ est cã ꝑpter quã cõpetit remediũ. d. l. ij. vt. s̃. dixi. ¶ At in casu nostro ipse. A. bis locauit ad liuellũ dictas terras. s. vt in facti narratione habet̃: ergo ꝛc. ¶ Hec pars fortificat̃ ẽt q2 solutio supradicta pẽsionis facta singulis annis inducit ratificationẽ ↄtractus ꝑcedẽtis. l. ij. C. de iure emphi. ꝛ ita Cy. ꝛ Bal. in. l. ij. C. de do. promis. ꝛ Bu. in. c. lr̃e. de dila. facit glo. in cle. j. de vi. ꝛ hone. cle. ꝛ qđ ratificat̃ ꝑtꝫ ex no. i. d. l. ij. ꝛ. l. si filijs. ff. ad macedo. et q̃ ratificatio põt fieri tacite sicut exꝓsse vt dicit Cy. C. q̃ admit. ad bo. pos. pos. l. j. ꝛ hanc partẽ tꝫ Spe. in terminis. in ti. de emp. ꝛ ven. §. nunc videndũ. ver. q̃d de ↄces. emphi. ꝛ ibi cũ eo ↄtransit Jo. an. ꝛ Bal. facit ipsum dictum multum notare.

¶ Tertio q2 si cõputat̃ melioramentũ de quo. s̃. ꝛ ꝙ ex ipso sequi potuit non põt dici deceptionẽ ↄsiderato ẽt eo qđ ꝑcipitur cõiter ex redditu terrarũ reductaꝝ ad culturas ꝛ ad ꝑcium. iuxta no. in. l. lij. §. diui. ff. de iure fisci. ꝛ in. l. filius. §. j. de leg. j. in. l. precia reꝝ. ad. l. fal. qđ est quattuoꝛ vel triũ ad minus ad rõnem. et in rõne octenarij deductis expensis primo ẽt vltra: vñ ex dicto melioramento deberent deduci. xx. duca. ꝛ vltra. vel. xv. ad minus q̃ vna cum octo libris constitutis ꝑ pensione ascendunt vltra summam. xl. librarum. ꝛ sic non fuit deceptio.

¶ Quarto dubius euentus q̃ posset euenire videt̃ ꝙ ipse res sic meliorate ꝑ moꝛtem conductoꝝ venirent ad ipm̃ conductoꝛẽ seu eius heredes ꝫm ẽt qđ dicimus in sil'i in. l. j. §. si heres. ff. ad tre. ꝑ Bar. ꝛ in. l. si q̃s cũ aliter. de ver. ob. ꝛ in. d. l. ij. de rescin. vẽ. dꝫ in tali ↄcessione considerari in dicta asserta allegata deceptione vt in iuribus. s̃. alleg. Ex quo apparet deceptionẽ nõ venisse: cũ primo meliorate fuerint vsq3 ad quantitatẽ q̃ngentorum duca. ꝛ multo plus ꝛ ẽt ipsi noui cõductores eas meliorauerũt tam in edificando ꝙ reducẽdo ad culturas: ꝛ postea ex plantatione arboꝝ ꝛ vitiũ vltra summam sexcentorum duc.

¶ Ultimo ꝛ videntur omnino ipsi actores repellendi: per no. per Bal. in. d. l. ij. de rescin. ven. in. xix. q. vbi dicit ꝙ si tam diu abstinuit agere ꝙ cura ꝛ sollicitudine emptoris effecta est longe melioꝛ vt est in casu nostro qđ debent repelli. s. agentes nisi offerant sumptus ꝛ precium operarum.

¶ Et super his petitur salubꝛe consilium ꝑ parte ipsoꝛum reoꝝ ac etiam super alijs que longe melius videbuntur excellentie ꝛ subtilitati consultoris. Laus deo.

1 Res ꝛ possessiones meliorate nõ debent ab antiquis colonis eximi pretextu melioris ꝛ pinguioris pensionis: asserendo ꝙ dñs fuerit deceptus vltra dimidiam: ꝛ idem est casus cuꝫ superiore consilio.

2 Pactum de non veniendo contra concessionem videtur renunciatum. l. ij. C. de rescin. ven.

¶ Consilium. ccclxxxvij.

In christi noĩe amen.

¶ Per suprascriptũ dñm allegantẽ satis plene tacta sũt illa q̃ de iure ꝑñt allegari in hoc casu. Ego aũt inclino in partẽ vltimaꝫ vcꝫ ꝙ dicti agentes debeant succũbere in hac cã: nã eoꝝ petitio videt̃ magis calũnia

1 ꝙ veritate fulciri ꝛ contra tex. dicentes † ꝙ ꝑpetuarij coloni q̃ res ↄductas steriles ꝛ incultas reduxerunt ad fertilitatẽ ꝛ culturam ꝛ edificijs meliorauerunt non debẽt in eis molestari ꝑtextu maioris pensionis q̃ reperiat̃: aut q2 ↄcedens dicat se in concessione fuisse deceptũ: q2 maioꝛ pensio fuisset repta q2 ꝓsumitur hoc potius dicere per calũniam ꝛ ꝑ factionẽ lucri ꝙ pro veritate. C. de loca. ꝑdi. ciui. l. ij. li. xj. ꝛ qđ ibi ꝑ Bar. qui dicit. No. hic contra ꝑlatos qui post edificia facta in ruinis volunt dicere se deceptos. ꝛ in. l. ij. de oĩ agro deser. eo. ti. vbi dicit bar. no. contra insatiabiles ꝑlatos q̃ ita frequenter faciunt volentes auferre res ab antiquo concessas ꝛ meliorationes pretextu deceptionis vel augere pẽsiones: ꝑ hoc. l. q̃cunq3 desertũ. eo. ti. ꝛ. l. j. in q̃bus causis coloni cẽsi. e. li. xj. ꝛ. l. cũ satis. §. caueant. de agri. ꝛ cẽsi. e. lib. ꝛ. l. iij. de fun. patri. in fi. de loca. ꝑd. ciui. l. ij. ꝛ. l. fi. in q̃bus dꝛ ꝙ eis nõ debent auferri ꝑtextu maioris pensionis q̃ hodie reperiat̃ etiam si esset maxima. vt in. d. l. fi. versi. sed nec locabit. Et si dicatur isti dicunt patrẽ eoꝝ fuisse deceptum a prin. tp̃e concessionis: q2 tũc tp̃is fuissent reperte libꝛe. xl. vel circa: ꝛ sic in duplo ꝛ triplo plus: ꝛ sic hꝫ locũ. l. ij. C. de rescin. vẽdi. vt no. in Specu. de loca. §. nunc vero aliqua. ver. ꝛc. Respõdet̃ veꝝ põt esse si ipso principio vel parũpost de hoc ↄquereretur: q2 tunc potius ꝑ erroꝛẽ videret̃ fecisse ꝙ ex certa scia ꝓpter tantã lesionem. iuxta no. ꝑ Cy. post Pe. in. l. quisquis. eo. ti. et in Spec. de emp. ꝛ ven. §. fi. ver. sed nonne semp ꝓsumit̃: sed hic non ipse qui concessit asserit se fuisse deceptum sed ei⁹ heredes contra quos est maioꝛ ꝓsumptio cum nesciant: an pater eorum fecerit ex certa scientia vel per erroꝛem. Constat aũt ꝙ primo

casu

casu cessaret:remedium illius.l.j.fm doct.ibidem.⁊ in Spec.e. ti.§.fi.ver.quid si aliqs scientet ⁊c.sed ex receptione dicte pen sionis.viij.librar⁊ facta tanto tpe.s. circa.xxiiij. annos p̄sumit̄ scientia si allegetur per emphiteotam:⁊ ad ipsam probandam inducat receptionem factam tanto tpe per.l.cum de in rem ver so.ff.de vsur.Nam presumitur titulus seu promissio qd̄ est pl⁹ vt ibi:⁊quod no.gl.in.l.seruitutes.ff.de serui.fortius certa sciē tia qd̄ est minus:⁊ quod no.in.c.peruenit.extra de censi.Et si p̄ sumitur contra soluentez in eo qd̄ facit contra eum vt ibi: eodē modo dz p̄sumi contra recipientem similiter in eo qd̄ cōtra euz facit vt seruetur equalitas pro hoc facit:qz ex negligentia lōgi temporis p̄sumitur obliuio:⁊ sic ignorantia.l.furtum.§.j. in fi. ff.de vsucap.ergo econuerso ex diligentia seu receptione facta per tantū tps dz p̄sumi certa scientia:qz contrarioꝝ dz esse ea dem disciplina.l.⁊ si cōtra.ff.de vulg.⁊ pup.¶Preterea si iste emphiteota habuisset hanc concessionem ab alio non dño quē putasset dñm soluendo eidem dictam pensionem.viij.librarum acquisiuisset ius emphiteoticum contra verum dñm per tantū tempus pro tanta pensione.per.l.fi.circa fi.C.de prescrip. lon. temp.⁊.l.si ego.§.j.ff.de publi.⁊ quod no.Bar.in.l.iusto.§.nō mutat.ff.de vsucap.⁊ Cy.in.l.ij.C.de serui.⁊ aqua.in.vj.q.⁊.c.si per.xxx.annos.fi de feu.fue.controuer.⁊ quod no.Cyn.in.l.in dicia.in fi.C.de rei ven.⁊.l.comperit.in fi.de prescrip.xxx. ann. ⁊.l.litibus.C.de agric.⁊ censi.eodem modo ⁊ fortius ex quo ha buit titulum ⁊ concessionem ab isto dño dz prescripsisse contra eum ius soluendi octo libras ⁊ non vltra:vt sic lz sibi non pfue rit solus titulus⁊ concessio quo ad hoc saltim sibi profuit solu tio tanti temporis quod plus debuit posse operari.ff.de serui. rusti.predi.l.sed si iter.⁊ quod ibi no.per glo.⁊.l.propriuz.cōia predi.⁊ quod no.C.de serui.⁊ aqua.l.j.qz propter perseueran tiam consensus interdum plus potest prescriptio elapsus tem poris q̄ pactum.argu.C.ad velle.l.si mulier.de plus peti.l.j.C. de fun.patri.l.vlti.⁊ not.in.l.q̄cq̄.C.de diuer.⁊ temp.prescript. ¶Postremo videmus etiam rem eccle.magni precij dari in emphiteosim pro pensione vnius nummi.vt no.in auten.q̄ rem C.de sacrosan.eccle.⁊ pro tribus soldis.in auten.de nō alie.§. ex itaq̄.ver.quidam enim dum ⁊c.¶Unde concludo cōtra di ctos agentes his paucis q̄ audiri non debeant:⁊ quod dictuz emphiteotam non possit molestari occasione pretense dicte pē sionis:⁊ etiam alia per dictum dominum allegantem pruden ter tacta.

2 ¶†Addo ad predicta q̄ ex pacto apposito in contractu de non veniendo contra dictam concessionē per se ⁊ suos heredes ⁊ de habendo ipsam ratam ⁊ firmam videtur renunciasse reme dio.l.ij.C.de rescin.vendi.cui potest renunciari fm doc.ibidem etiam si ignorabat illud sibi competere:qz propter generalem renunciationem vel pactuz videtur de oībus remedijs cogitasse q̄ possent sibi cōpetere saltim in gñe.ff.de rest.mili.l.qui in iu re mili.⁊ quod not.Bart.in.l.sub pretextu.la secunda.⁊.l.si de certa.C.de transac. Laus deo.

¶Casus talis est.

¶Ser Joannes tres hz filios Petrum Tibaldum ⁊ dñam Sophiam que de presenti viuit ⁊ hz plures filios viuentes.Ex pe tro oritur Rizardus.Ex Tibaldo oritur Georgius:q̄ Rizar dus ⁊ Georgius sunt fratres patrueles.Moritur deinde Ri zardus ab intestato nullis derelictis filijs superstite Georgio eius patruele ⁊ superstite dña Sophia eius amita que de pre senti viuit:deinde suprascriptus Georgius qui de presenti vi uit tenuit ⁊ de presenti tenet hereditatem dicti Rizardi qui de cessit nunc sunt anni circa.vij.vel.viij.tacente ⁊ non contradicē te dicta domina Sophia amita dicti Rizardi⁊ Georgij.Nūc vero dicta domina Sophia audiens ⁊ intelligēs se debere ha bere iure hereditario bonam partem in hereditate seu bonis Rizardi eius nepotis:adiuit ⁊ agnouit hereditatem dicti Ri zardi eius nepotis prout de hac aditione constat publico in strumento.De tribus queritur.

¶Et primo an tertiam hereditatis totius ipsius Rizardi predi cta domina Sophia petere possit stantibus suprascriptis sta tutis.

¶Scdo vtrum fructus ipsius terre quos percepit dictus Geor gius ⁊ percipere potuit donec tenuit dictam hereditatem de beat restituere predicte domine Sophie.

¶Tertio an adita hereditate dicti Rizardi per dñam Sophiā sola voluntate que declarari potest per publicū instrumentum nulla alia apprehensione corporali hereditatis dicti Rizardi ⁊ nullo alio facto interueniente si dicta domina Sophia inte rim decederet transmitteret ad filios suos.

1 Hoc consilium loquitur in casu consilij.ccclxxxv.s̄.eo.li. ⁊ breue ideo non summatur.

¶Consilium.ccclxxxviij.

In christi nomine amen.

¶Ad primum respondet̄ q̄ dicta dña Sophia dz habere tertiā partez totius dicte hereditatis: qz de iure cōi circunscripto statuto:de quo supra foret habitura totā hereditatē p̄dictā:cū foret ꝑpinquior i gra du dicto defuncto de cuius hereditate agit̄:qz in tertio gradu cū foret amita.vt.ff.de gradi.l.iuriscōsultus.§.tertio gradu.in verbo amite.dictus vero Georgius erat in quarto gradu. Et

1 constat†q̄ in transuersalibus vltra fratres ⁊ filios fratrū ꝓ pinquiores in gradu preferuntur.C.de legi.here.autē.post fra

a tres[a].Statutum vero p̄dictum excludit eam ꝑpter agnatum. s.dictum Georgiuz a successione p̄terq̄ a tertia eius qd̄ fuisset habitura ab intestato cū dictus agnatus sit infra tertiū gradū a de iure cano.cum sit in secundo:licet de iure ciuili sit in quarto: ⁊ hoc est clarum:et ita his diebus consultus respondi. et hoc de primo.

¶Ad scdm̄ respondet̄ q̄ eidē Sophie debentur etiam fructus dicte tertie quos percepit dictus Georgius si extāt vel ex eis factus est locupletior non aliter si erat bonefidei qd̄ esse dr̄ etiā si errauit in iure.l.sed si lege.§.scire.ff.de peti.heredi.vltra vero non tenetur:⁊ sic nec de percipiendis.ff.de peti.hered.l.sed ⁊ si lege.§.scire.⁊.§.consuluit.⁊.l.item veniunt.§.fructus.ad.l.fal. l.qd̄ de bonis.§.fructus.sed si sciuisset ad se non pertinere te netur de oībus.C.de peti.here.l.j.⁊.ij.⁊ hoc de secundo.

¶Ad tertium videt̄ q̄ ad dictam dñam nō ꝑtineat adire:qz sta tutum excludit eam a successione ⁊ mandat sibi assignari dictā tertiam:⁊ sic hz eam recipere de manu heredis.s.dicti Georgij. l.fundi trebatiani.ff.de vsufruc.leg.iunctis his q̄ no. Bart.in l.centurio.ff.de vulg.⁊ pup.in.iij.q.prin.et.l.inter omnes.ff.qui satis.cogā.⁊ sic hz conditionem ex dicto statuto.ff.de condic.ex lege.l.j.quam transmittere potest ad suos heredes etiam igno rans causam sibi competere.insti.de ver.obli.§.ex conditiona li:⁊ sic etiam non apprehensa possessione.

1 Si fiat cōpromissum de vna hereditate cuius verbis cō prehendi possint alia bona alterius hereditatis:si tñ ptes cre diderunt ea bona non cōprehendi non cōprehenduntur.

¶Consilium.ccclxxxix.

In christi nomine amen.

¶In qōne q̄ vertitur Utini inter dñam Elenam vxorem ser Henrici petentem executionem cuius dam laudi ex parte vna ⁊ dñam Beneuenutā vxo rem ser Nicolai de coloreto ream ⁊ conuentā ex altera de ⁊ sup bonis ser Candidi mariti quondā primi dicte dñe Beneuenu te:sup quibus dr̄ fuisse latuz laudū:qd̄ per quattuor vncias cū dimidia deberent ꝑtinere ad dictam dñam Elenā pro residuo. i.vij.vnc.cū dimidia deberent ꝑtinere ad dictam dñam Bene uenutam.In q̄bus quidē bonis dicti quondā ser Cādidi dicit dña Elena cōprehendi debere medietatē bonoꝝ quondam ser Jacobi fratris dicti ser Candidi:qui ipsum ser Candidū he redem instituit:⁊ si decederet sine filijs aut cū filijs decedētib⁹ ante quartū annū substituit quendā Joannē:⁊ ipse decessit re lictis duobus filijs pupillis:quoꝝ vnus decessit pubes fact⁹ instituta matre sua.s.dicta dña Beneuenutā:⁊ sic dimidia di ctoꝝ bonoꝝ ser Ja.q̄ ad illum ꝑuenerat tanq̄ defecta cōditio ne substōnis remansit apud dictam puberem heredēq̄ ei⁹ mix ta ⁊ vnita cū bonis ⁊ hereditate dicti ser Candidi cui videbat̄ facta substō de Joanne sub duplici ꝯditione vel euentu:⁊ sic vi debatur cōprehendi appellatione bonoꝝ ser Candidi in snīa arbitrali lata inter dictas dñas:⁊ in cōpromisso facto īter eas de bonis ser Candidi fm iuris interꝑtationem:vñ vult dicta dña Elena habere quattuor vncias cū dimidia bonoꝝ ser Ja cobi facta diuisione ipsius dimidie in.xij.vncias sicut de alijs bonis ser Candidi q̄ non ꝑuenerunt ad eum a dicto ser Jaco. Alter vero fili⁹ decessit impubes ⁊ sua dimidia ꝑuenit ad Jo. substitutū:⁊ sic accessit a bonis ser Candidi:⁊ de illa nō est du bium q̄ appel.dictoꝝ bonoꝝ ser Candidi non venit:qz de illa non poterit esse questio inter predictas.¶Prefata vero dña Beneuenuta dicit q̄ nec partes in cōpromittendo nec arbiter in pronunciando vnq̄ senserunt aliquid de bonis que fuerunt olim dicti ser Jacobi:sed solum de illis que ser Candidus ha buerat aliūde:⁊ ita dictus arbiter iuratus deponit quod vide tur sufficere dicte dñe Beneuenute per.l.expressam.ff.de exce ptio.rei iudi.l.si cum testamento.post prin.cum.l.precedenti.in fi.Sed dña Elena dicit forte q̄ de intentione partium ⁊ arbi tri censetur fuisse omnia illa que veniunt ex vi ⁊ ꝓprio signifi catu verborum fm iuris interpretationem.arg.eoꝝ q̄ habetur ⁊ no.in.l.sub pretextu.la scda.C.de transac.sed hic est hmōi:qz

¶Fres.vbi vide Bal. to tam materiam exaggerantez ⁊ vide doct. in autē. cessante. eo.titu.

postq̃ hereditas ser Jacobi fuit adita per ser Candidum pro illa parte que apud ipsum vel heredes suos remãsit non poterat amplius dici hereditas ser Jacobi: sed ser Candidi. iuxta no. in. l. eius qui in prouinciam. ante fi. ff. si cer. pe. in glo. sup v̄bo hereditati. z. l. j. §. veteres. ff. de acqui. pos. de his qui. vt indig. l. qui titij testamentum. in prin. ad carbo. l. iij. §. plane. si mater. queritur ergo quid iuris.

1 ¶ † Circa qd̄ notandum q̄ qd̄ que erat inter dictas dñas rõne cui9 deuenerunt ad cõpromissuz, puenerat rõne testamẽti ser Candidi qui filios suos heredes instituit: z si decederent añq̃ peruenirent ad. xx. annum substituit dictam Beneuenutã vxorem suam z quandam Geltrudam sororem suam in earum vita z post earum mortem quosdam alios qui alij mortui sunt viuẽtibus dictis dominabus. Conditio vero dicte substõnis euenit: q2 filij mortui sunt anteq̃ ad dictaz etatem. xx. anno. peruenirent z sic hereditas z bona omnia dicti ser Candidi peruenit ad dictas dñas z etiam remansit. Prefate vero Geltrude dicitur successisse dicta dña Elena que petebat dimidiaz partis hereditatis ser Candidi que pertinuit ad Geltrudam cuius dicebat se heredez: sed dña Beneuenuta que asserebat se heredẽ filiorum petebat deducto ere alieno deduci legitimam filiorũ que erat quattuor vncie: dicens illas ad se pertinere z residuũ diuidere per mediuz: z ita videtur fecisse arbiter qui assignauit dicte Elene quattuor vnc. cum dimidia. Sed nescio quare, illã dimidiam cum ipsam tangerent quattuor tantum. i. octo tãgebant dominam Beneuenutaz nescio etiam quare non plus. s. ratione trebellianice.

¶ His ergo premissis videndũ est: an in gñali dispositione dicti ser Candidi facta de bonis suis vt post mortem filiorũ peruenirent ad dictas duas dñas: includeretur ẽt illa dimidia bonorũ que fuerunt ser Jacobi primi testatoris: z que dimidia puenit ad illum filiũ factũ adultuz an non includantur tanq̃ post mortem ser Candidi fuerit potius illius filij facti adulti tanq̃ tacite fuit patri suo substitutus per ser Jacobum: z sic a ser Jac. cẽseatur ille filius habuisse non a patre suo ser Candido: z sic nõ includat̃ in gñali dispositione ser Candidi facta de bonis suis z breuiter si ser Jacobus fecisset substõnem de Joanne dcõ ser Candido in vnuz tm̃ casum. s. si decederet sine liberis non esset dubium q̄ liberi non cẽserentur substituti patri decedendo cũ eis: z sic ser Candidus potuisset dicta bona alienare tam inter viuos q̃ in vltima voluntate tanq̃ non subiecta restitutioni. p ea que habentur in. l. lucius. la scđa. ff. de here. insti. z per consequens venirent in gñali dispõne dicti ser Candidi facta de bonis suis sicut z alia bona sua q̄ habuisset aliunde q̃ a ser Jaco. q2 sua essent ista sicut illa cum vnicũ patrimonium faciant bona vndecunq3 quesita. l. iurisperitus. §. cũ oriundus. ff. de excu. tut. verũ q2 ser Jaco. fecit substitutionem de Joanne in duplicem casum. s. si Candidus decederet sine liberis z ista sine dubio fuit facta Candido. Item si decederet cũ liberis z illi postea decederẽt in pupillari etate dubitabatur de ista cui facta cẽseatur an Candido sicut p̄cedens: q2 tunc esset idem qd̄ in illa: lз eius conditio euenerit post mortem ser Candidi: z istã partẽ videtur sentire Bar. in. l. centurio. ff. de vul. z pup. z ante pe. co. in ver. quõ vlterius: quid si testator dixit zc. vbi sentit q̄ tunc videatur facta filijs qñ expresse z specifice filij sunt noĩati: al's cẽsetur facta herede instituto sub duplici conditione: z sic sicut in primo casu filij non censent̃ substituti patri sic: nec in scđo: et sic bona remanẽt in libera dispõne instituti si neutra conditio extat: z per ons veniũt in eius gñali dispõne facta de bonis suis

¶ In cõtrarium q̄ cẽseatur facta filijs: q2 substitutio fcã post mortem plurium cẽsetur facta vltimo morienti. l. codicillis. in fi. prin. z ibi p Bar. ff. de vsufru. lega. vnde in casu nostro si testator habuisset istos in potestate sua videretur q̄ in personaz vltimo morientis qui decessit in pupillari etate fuisset pupillaris tanq̃ magis fauorabilis. z si ita est vr̃ q̄ vltimo moriens videatur substitutus fuisse penultimo morienti z penultimo moriens primo morienti: sicut si specifice fuisset facta in personam filiorum. per ea que no. Bar. in. d. l. centurio loco prealle. z per tex. in. l. titia seyo. §. seya. ff. de leg. ij. z si hoc esset mortuo dicto Candido bona que fuerant quodã ser Jacobi peruenissent ad filios ser Cãdidi potius ex testamẽto ser Jacobi ex tacita substitutione que censetur fuisse facta per eum q̃ ex testõ ser Candidi: z poti9 q̃ ad heredes ser Candidi. z sic dispositio ser Candidi generaliter facta de bonis suis non comprehenderet ista bona que post eius mortem subiacebant restitutioni fiende filijs: z sic non erant transitura ad filios ser Cãdidi tanq̃ ad heredes eius: sed tanq̃ ad extraneos fideicommissarios: vnde de ipsis non poterat esse questio iter dictas dominas tanq̃ de bonis ser Cãdidi: q2 pertinebant ad dominã Beneuenutã tanq̃ heredem filij sui qui mortuus est pubes z ad quez peruenerunt tanq̃ bona ser Jaco. z ex testamento suo non tanq̃ ad heredez ser Candidi patris sui nec ex testamẽto ser Candidi. Ista sunt subtilia dubia satis: tamen quicquid sit posito q̄ prima pars esset verior: tamen q2 tam per partes q̃ per arbitrum putabat̃ contrarium. s. q̄ bona quõdam ser Jaco. nõ caderent in hoc cõpromisso facto super bonis ser Candidi prout tam arbiter q̃ etiam notarius rogatus de compromisso attestantur quãtũcũq3 compromissum fuerit factum generaliter de bonis ser Candidi z etiaz laudũ sic latum fuit. Attamen ista bona de quibus partes non cogitarunt non comprehenduntur. l. si cum dies. §. plenum. versi. sed si forte. ff. de arbi. C. de iudi. l. licet. z sic virtute laudi non potest peti portio de illis bonis: sed nec etiam in alio iudicio si maliciose domina Helena omisit prosequi quod dicitur presumi: cum de illis nunq̃ mentionem fecerit per. l. de rebus. in fin. ff. de arbi. scilicet quia incideret in penam compromissi. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Illustris dominus Marchio estensis cõfiscauit omnia bona ser Nicolai bergamini existentia in territorio z districtu Ferrarie. Cui Nicolao remanserunt bona existentia Venetijs vez duca. 8000. impresitorũ: qua confiscatione secuta prelibatus dñs Marchio quibusdã creditoribus dicti Nicolai existentibus Ferrarie satisfecit: quibusdã non: siue vni quorũ otractus sunt Ferrarie celebrati dictus dñs satisfacere noluit quo fit vt tales siue talis creditor vult exigere debitum suũ ab ipso Nicolao domicilium habente Padue maxime occasione bonorũ venetorũ predictorũ in totum vel saltim p rata bonorũ venetorũ que non fuerunt cõfiscata: lз bona Ferrarie fuerint valoris ducа. 20000. credita vero z es alienum parue quantitatis respectu bonorũ: dictus vero Nico. se defendit: dicẽs non teneri virtute talis cõfiscationis: sed q̄ dñs Marchio p̄libatus qui ẽt alijs soluit creditoribus tenet̃ soluere. Et p̄dictis q̄rit̃ qd̄ iuris. Si dictus Nicolaus in totũ vel parte aliqua siue respectu bonorũ venetorũ: siue respectu bonorũ de nouo acquisitorũ teneatur soluere dicto siue dictis creditoribus vel ne.

1 ☞ Creditor illius cuius bona sunt confiscata non tenetur soluere creditoribus de bonis alibi existeñ. qñ bona confiscata in loco sufficiant vnde fiscus tenetur.

¶ Consilium. cccxc.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Licet illi q̄ otraxerunt cũ dicto Nicolao Ferrarie cẽseant̃ habuisse respectum ad totũ patrimoniũ qd̄ p̄fatus Nicolaus vbiq3 habebat. ff. de pecul. l. hinc querit̃. §. põt. circa medium: q2 non nisi vnicũ patrimoniũ dicebat̃ habere: lз in diuersis locis haberet bona. l. iurisperitus. §. cũ oriũdus. ff. de excu. tut. in fi. Attñ hoc intelligit̃ ordine successiuo vt p prius ad bona existentia Ferrarie maxime q2 plura erant: z q̄ de illis primo loco satisfieret: scđo ad existentia Venetijs vt de illis satisfieret in subsidium alijs nõ sufficientibus. vt. d. §. põt. ver. certe de tribu. l. pcuratoris. §. si plures. de testa. milit. l. si certarũ. §. j. Et fm̃ eundẽ ordinem intelligunt̃ otracta hypothecaria si qd̄ debitum erat cũ hypotheca bonorũ cũ illa regulet̃ fm̃ ordinem psonalis actionis q̄ est principalis. C. cõia de leg. l. j. §. fi. ff. de auro z arg. leg. l. si non sint. §. pueniam9. z. l. cũ aurũ. in fi. z in regula accessorium. de reg. iur. vñ cum bona confiscata Ferrarie sint sufficientia: fiscus ille dз soluere isti de quo nunc agitur sicut soluit alijs. C. ad. l. iul. de vi. l. si tutoris. nec hз recursum ad bona existentia Venetijs. Laus deo.

1 ☞ Qñ in libello plures actiões colligi possunt videt̃ actor intentasse magis conducibilem.

2 Maritus nõ põt p̄scribere bona vxoris nõ data in dotẽ: et an in dubio bona q̄ pbant̃ fuisse vxoris p̄sumant̃ data in dotem.

¶ Consilium. cccxcj.

In christi nomine amẽ.

¶ In cã q̃ vertit̃ in ciuitate Masse comitatus Senarũ z corã ptãte dicte ciuitatis iter Pierũ Michaelis z Jacobã filiã Antonij vxorẽ Ambrosij seu pcuratores eorũ petẽtes ex vna parte z dñam Gregoriã relictã Michaelis neri reã z cõuentã ex altera: de z sup quadã domo z qbusdã petijs terrarũ. Viso z diligẽter examinato pcessu agitato inter ptes mihi trãsmisso p cõsilio hñdo q̄ debeant esse ptes iudicis in pnũciãdo: z ẽt qbusdã cõsilijs doctorũ habitis, p vtraq3 parte z iurib9 earũdẽ: videt̃ mihi finalr̃ in pũcto iuris ferẽdã esse sniaz p agẽtibus z dictã dñam Gregoriã fore odẽnandã ad restõnẽ bonorum deductorũ in libello: cũ intẽtio agentiũ videat̃ esse fundata z ex altera parte nihil est pbatum qd̄ habeat eam excludere. Nam ex

1 †Nam ex verbis libelli tres actiones videntur posse cõprehendi.s.petitio heredi.dũ declaratur q̃ in hereditate dñe Francischine remanserunt dicta bona q̃ petunt͛: ꝛ q̃ hereditas domine Francischine ptinet ad eos ab intestato tanq̃ primiores vl' ex psona parentum suoꝝ si eam adiuerunt vel ex psona ꝓpria ꝛ p successoriũ edictũ si eã nõ adiuerũt cũ nõ extent alij ꝓpinquiores ꝯsanguinei: sic debent suppleri verba petitionis ꝛ petũt declarari dictã hereditatẽ ad se ptinere q̃ verba ꝯueniunt petitioni hereditatis.ff.de peti.here.l.ꝫ minimã ergo illa videt͛ intentata.p ea q̃ no.ff.de lib.ꝛ posthu.l.gallus.§.j.ꝛ ibi p Bar.in fi. Itẽ cõphẽdit͛ reivendicatio ꝛ publiciana dũ petit͛ declarari dicta bona spectare ꝛ ptinere ad actores iure dñij vel quasi q̃ verba p̃dictis actionibus ꝯueniunt.l.ex diuerso.§.j.ff.de reivend. ꝛ in.c.abbate sane.de re iudi.li.vj.q̃ actiones cõcurrere pñt cuꝫ petitione hereditatis qñ res q̃ petunt͛ erant hereditarie q: fuerant in dñio defuncti vel quasi dñio.l.itẽ videndũ.§.fi.ff.de peti.here.ꝛ ẽt in plus se hꝫ petitio hereditatis: q: cõpetit ẽt ꝓ rebus non hereditarijs.q̃ tñ fuerunt in hereditate reperte puta possesse vel detẽte p defunctũ tpe sue mortis.l.ꝛ nõ tñ.in princ. ff.de peti.here. Cum aũt oẽs dicte tres actiones tendãt hic ad eũdẽ finẽ.s.vt agẽtes ꝯsequant͛ dicta bona sibi restitui:ꝫ ex diuersis principijs oriant͛: ꝛ sic vnã tenent͛ eligere reo sup hoc instante ꝛ petẽte.l.nemo ex his.§.quotiẽs.ff.de reg.iu.l.qð in heredẽ.§.eligere.ff.de tribu. Reo tñ sup hoc nõ instãte qð eligat actor expsse cẽset͛ illã elegisse p quã leuius ꝛ facilius põt suam intẽtionẽ ꝯseq̃ ꝓpter clausulã appositã q̃ p̃dicta petit oĩ meliori mõ via forma ꝛc.ꝓut determinat Cy.in.l.edita.C.de eden.in fi.v.qõnis.ꝛ sic in casu isto videt͛ intentata petitio hereditatis in qua agentibus sufficit ꝓbasse dicta bona tẽta ꝛ possessa fuisse p.d.do.Frãcischinã tpe sue mortis tanq̃ sua qð optime fuit p plures testes ꝓbatũ. Nec ob.q̃ durante matrimonio marit⁹ vt dr̃ possidebat q: nõ apparente q̃ fuerit sibi in dotẽ data p̃sumit͛ maritus iure familiaritatis vsus potius q̃ iure suo.ff.q̃b.mo.vsusfr.amit.l.si mulieri vsus domus.iũcta.l.q̃ iure familiaritatis.ff.de acq̃.pos. Nec ẽt ob.q̃ dicta dña Greg.videt͛ habere titulũ legãti qm̃ habuit ipsum a Michaele q̃ poterat ꝯueniri peti.here.ergo ipsam nõ excusat: quominus dicta actione possit ẽt ipsa cõueniri: cũ nõ debeat esse melioris cõditionis q̃ ei⁹ autor.ff.ad vel'e.l.fi.§.j.ꝛ no.Barto.expsse in.l.cogi.in fi.C.de peti.here. ¶ Preterea dicit Bald.in.l.fi.C.de edi.diui adria. tol.p tex.illius.l.in fi.qð tunc ti.excludit petitionẽ here.qñ fuit acq̃situs viuẽte testatore de cuius hereditate agit͛ secus si post

2 mortẽ vt ipse ibi no.in.ix.col.† Itẽ non ob.statutũ de p̃scri.decennali: q: d.Michael nõ potuit p̃scribere cõstante matrimonio q: nõ possidebat iure suo: sed p̃sumit͛ fuisse vsus iure familiaritatis.vt.s̃.dixi ergo ꝛc.l.fi.ff.quẽ ad.serui.amit.postq̃ apparet q̃ nõ incepit vti nisi post ꝯtractũ matrimoniũ cũ illa dña Fran.ꝛ q̃ ad manus illius dñe ꝑuenerat p prius ꝛ post morteꝫ primi mariti q̃ p plures testes ꝓbat͛ tenuisse ꝛ possedisse ꝓ suis

a ꝛ tanq̃ suis. Nã p antiq̃ori possessione p̃sumit͛[a].C.de acq̃.pos. l.improbata.c.ꝫ cãm.de pb.ꝛ no.doc.in materia interdicti vti pos. Et sic possessio dicti mariti acq̃sita post ꝯtractũ matrimo. cũ dicta Fran.q̃ possidebat p̃sumit͛ possedisse qua ꝛ potius ꝓ vxore q̃ p se: ergo nõ potuit p̃scribere.l.male agit͛.C.de p̃scri. xxx.an. Nã statutũ intelligit͛ de illo q̃ possidet p se ꝛ nõ ꝓ alio tñ intelligi debeat fm̃ ius cõeṽt no.in.l.fi.§.licẽtia.in fi.gl.magne.C.de iure delib. Sed nec post mortẽ sue vxo. potuit p̃scribere q: nõ potuit sibi mutare cãm possessionis solo aĩo nõ superueniẽte noua cã.l.cũ nemo.C.de acq̃.pos. Preterea sciebat res esse alienas quo casu statutũ nõ hꝫ locũ q: includeret peccatuꝫ vt tenet Bar.in.l.oẽs ppl'i.ff.de iusti.ꝛ iur.in.iij.q.prin.ver.ecce aliã.ꝛ Jo.an.in.c.fi.de excep.lib.vj. Itẽ nõ ob.q̃ dicta bona videant͛ fuisse data in doteꝫ ꝛ sic q̃ fuerit ea lucratus ex forma statuti: q: hoc nõ est veꝝ ex quo nõ apparet q̃ data fuerint huic scdõ marito nec ẽt primo immo ipsa habuit a primo viro: et sic nõ censet͛ data scdõ marito nec rõne scdĩ matrimonij nec ꝓpter patiẽtiã vxoris q̃ maritus teneret ꝛ possideret ꝛ fructus colligeret nec rõne longi tpis quo fuit passa ꝓut determinat Bar. in.q.dispu.p eũ q̃ ince.mulier habẽs largũ patrimoniũ: nec ẽt ob.q̃ dicta bona fuerunt posita in estimo dicti Michaelis et qð steterunt tanto tpe ꝛ q̃ soluit p eis tãq̃ ꝓ suis postq̃ apparet qualiter ad manus eius ꝑuenerunt.s.ab vxore: ꝛ sic nõ erãt sua sed vxoris p.l.solẽnibus.C.de rei ven.de ac.emp.si pater.et quod ibi p Bal.ver.neq̃ eñ. Postq̃ ergo p testes q̃plures ꝓbatum est q̃ dicta bona fuerint tenta ꝛ possessa p primũ maritũ tanq̃ sua ꝛ q̃ post eius mortem ꝑuenerunt ad man⁹ dicte domine Francischine qui tenuit similiter vt sua duobus vel trib⁹ annis anteq̃ nuberet scdõ viro: ꝛ q̃ postq̃ nupsit continuauit pos.vna cum marito vsq̃ ad annum dñi.M.cccc.xx. quo mortua est ꝛ non apparet quod fuerint in dotem data nec data p̃sumuntur vt dixi p̃ꝫ q̃ in hereditate dicte dñe vident͛ remansisse ꝛ reperte fuisse: ꝛ sic veniunt in petitione hereditatis posito qð dñium dicte dñe non foret ꝓbatum cui actioni non fuit p̃scriptum p iam dicta: ꝛ sic dicti agentes debent obtinere q: testes deponunt de parentela: ꝛ sic cõiter habebant͛ ꝛ reputabant͛ qð sufficere dꝫ: per ea que no.per doc.in.l.nec naturales.C.de proba.ꝛ per Bar.in.l.j.§.iul.ff.de lib.agno.q: sunt in quasi possessione parentele que facit p̃sumi eos esse vel fuisse tales.l.liberis.§.fi.ff.de libe.cau.nec apparet extare alios ꝓpinquiores. Nec ob.q̃ pater ꝛ mater istoꝝ agentium q̃bus fuit prima hereditas primo loco non ꝓbantur adiuisse hereditatem p̃dictam: ꝛ sic eam non transmiserunt ad p̃dictos agentes: q: posito qð ita esset ꝛ sic non possent eam habere ex psona parentuꝫ ꝛ ex iure transmisso: saltim ex ꝓpria persona ꝛ recta via p successoriũ edictum: qð hꝫ locũ tam in agnatis q̃ in cognatis de iure ciuili.insti.de legi.agna.suc.§.placebat. Item possunt ꝛ verba illa libelli sunt apta cõprehendere hunc casum si bene inspiciantur q: dicunt se fuisse primiores ꝛ alios ꝓpinquiores non extare: ꝛ ꝓpter clausulã libelli q̃ p̃dicta debent omni meliori mõ ꝛ forma q̃bus melius possint ꝛc. Preterea ẽt in reivẽ.videntur posse obtinere: q: ex dictis testium p̃ꝫ: qð dña possedit annis.xxx. ꝛ vltra: ꝛ p̃sumitur q̃ bona fide cõpleto dicto tpe.C.vnde vi.l.cum q̃rebat͛.ꝛ ibi no.p Bar.in fi.ꝛ sic acq̃siuit dñium saltiꝫ vtile ꝛ ius vendicãdi a quocũq̃ possessore.C.de p̃scrip.xxx.ann.l.si quis emptis.§.qð si quis.qð ad eius heredes transiuit.l.hereditas.de verbo.signi. Laus deo

¶ Casus qui ex hoc processu colligitur talis est.

¶ Nobilis vir ser Asq̃nus de subrogauacca duos habẽs filios vcꝫ ser Macorẽ ꝛ ser Bertoldũ ex legitima coniuge iã defuncta suum vltimũ condidit testm̃: in quo aliqua fecit legata certis psonis ꝛ ẽt pijs locis. Itẽ suos heredes vniuersales instituit p̃dictos ser Macorẽ ꝛ Bertoldũ filios suos legitimos ꝛ naturales: ꝛ si dicti sui filij heredes morerẽtur anteq̃ ad legitimam ꝑuenirent etatem aut ab intestato aut sine legitimis heredibus ab ipsis legitime descendentibus eisdeꝫ Macori ꝛ bertoldo substituit ꝛ suos vniuersales heredes esse voluit primiores de parentela ꝛ domo sua.s.de subrogauacca.deinde in fine clausulã codicillarẽ apposuit p hec verba. Et hanc suã vltimã voluntatem ꝛ vltimũ testm̃ asseruit esse velle quam ꝛ qð voluit valere iure codicilloꝝ: ꝛ si iure codicilloꝝ non valet: voluit valere quocũq̃ alio iure vltime voluntatis ꝛ testamenti quo melius vtilius ꝛ efficacius de iure valere põt ꝛ tenere. Trãsactis pluribus annis post dictum conditum testm̃ dictus ser Asquinus scdãm coniugem suscepit ex qua habuit duos filios.s.Rizardum ꝛ Bartholomeum: deinde post tempus mortu⁹ est nullo alio condito testõ dictis primis filijs ꝛ etiam secundis quorum alter erat tunc etatis circa annoꝝ quattuor ac ipsoꝝ matre supuiuentibus: existentibus tñ dictis filijs ex scdõ m̃rimonio in pupillari etate. Prefati aũt ser Macor ꝛ Bertoldus filij ex primo matrimonio se in bonis ꝛ hereditate patris immiscuerunt filiosq̃ ex scdõ matrimonio vt fratres in domo paterna rexerũt gubernauerũt ꝛ alimentauerũt vsq̃quo p̃dicti mortui sunt parũ post pupillarem etatem ab intest. Supstite tñ matre dictoꝝ filioꝝ ex secundo matrimonio: quibus mortuis p̃dicti ser Macor ꝛ Bertoldus filij ex primo matrimonio dictaꝫ hereditateꝫ ꝛ bona paterna ꝓut prius exercuerunt administrauerunt tenuerunt ꝛ possederunt fere per decem annos absq̃ cõtradictione alicuius persone. Tandem dña Truda mater p̃dictoꝝ Rizardi ꝛ Bartho.cessit cuidam dñe Bartholomee oẽ ius ꝛ actionẽ qð ꝛ quã hꝫ seu habere deberet in bonis ꝛ hereditate dictoꝝ Rizardi ꝛ Bartholomei filioꝝ suoꝝ sic ab intestato defunctoꝝ. Nunc vero prefata dña Bartholomea iure sibi cesso a dicta dña Truda agit contra p̃fatos fratres ser macorẽ ꝛ bertoldum tanq̃ possessores hereditatis ꝛ bonoꝝ quondam dicti ser Asquini patris ipsoꝝ: ꝛ petit sententiari ꝛ declarari hereditatem dictorum Bartholomei ꝛ Rizardi pertinuisse et spectasse ad dictam dominam Trudam matreꝫ: ꝛ iam ex cessione ꝛ translatione de qua.s̃.spectare ꝛ pertinere.d.Bartholomee predicte ꝛ inde per iudicem condemnari predictos ser macorem ꝛ Bertoldum ad resignandum ꝛ tradendum eidem do. Bartholomee hereditatem ꝛ bona hereditaria predictoꝝ bartholomei ꝛ Rizardi ꝛ in hoc eidem debere tradi ꝛ restitui dimidiam bonorum ꝛ hereditatem que fuerunt supradicti cõtra ser Asquinum cuivt asserit dicta domina Truda mater seu iaꝫ do. Bartholomea successerunt dicti duo filij ꝓ dimidia ab intesta.vna cuꝫ alijs duobus fratribus. ¶ Ex aduerso p dictos ser Macorem ꝛ Bertoldum respondetur se non teneri asserẽtes primi dictum ser Asquinum testm̃ solenne condidisse: et sic testatum decessisse: ꝛ primo esse heredes patris ex testõ saltẽ vi

¶ Presumit͛[a] Adde Bar.ĩ consil.lxxx.ici. In q̃ne cioli ꝛ in ꝯsi.xcvj.in ci. Mathiol⁹ eũdẽ.d. Pau. de ca.in ꝯsi.in cip. In cã que vertit͛.doc.i.c. cũ ad sedeꝫ.de resti.spolia.

gore clausule codicillaris vt sic dicti duo filij Bartholomeus ꝛ Rizardus post testamentum nati teneantur restituere per fideicommissum dictam hereditatem si qua sibi obuenisset retenta legitima dictis fratrib⁹ institutis posito quod dicti duo fratres in testamento patris preteriti ipsum testamentum tempore sue vite impugnassent ꝛ nullū dixissent: sed non apparet nec apparebit quod vnq̄ vllo tempore dicti fratres predictum patris testamentum impugnauerint seu de nullitate egerint contra predictos fratres institutos: ꝛ sic nulla facta oppositiōe de nullitate dicti testamenti dicta domina Bartholomea petit dimidiam dicte hereditatis prout in libello apparet ꝛ processu actitato. In qua etiā ser Asquini hereditate sunt plurima bona feudalia que dicti fratres dicunt nullo modo pertinere posse ad dictam matrem cū sunt feuda ꝛ bona feudalia auita ꝛ antiqua. Itē dicunt dicti fratres quod presupposito quod dicti fratres fuissent patri heredes ꝛ successissent in aliqua parte dicte hereditatis: nihilominus dicti fratres sunt potiores in succedendo dictis suis fratribus q̄ ipsa mater ꝛ hoc vigore cōstitutionis sub rubrica de here. ab intesta. lȝ per aduersam partē opponatur ꝙ dicta constitutio sit reuocata ꝛ penitus sublata vt apparet ex deductis in processu. Ex quibus dubitat̄ de pluribus de quibus petitur consilium.

¶ Et primo qꝛ non apparet dictos Bartholomeum ꝛ Rizardū filios preteritos testamentum predictum patris impugnasse seu de nullitate egisse testm̄ predictum validū remanserit quasi per quandam tacitam approbationem. Et an dictum ius dicendi nullum ad matrem transiuerit vt mater nunc ex ꝑsona filioꝝ possit dictum testamentum impugnare.

¶ Secundum dubium presupposita nullitate testamenti ex causa predicta preteritionis an predicta clausula codicillaris operetur fideicommissum ab illis filijs preteritis ab intestato venientibus ꝛ an legata in dicto testamento facta conseruentur ꝑ auten. ex cā. aut saltim per dictam clausulam codicillarem.

¶ Tertium dubium an dicta constitutio de heredibus ab intestato teneat vel sit reuocata. Item queritur si in feudis predictis mater dictorum filiorum succedere posset vel ne. Item an legata dicti testamenti conseruentur virtute dicte codicillaris clausule.

1 ☞ Substitutio facta de proximioribus si filij instituti morerentur sine prole censetur facta etiam filijs preteritis qui tacite approbarunt testamentum.
Et per hoc mater preteritorum filioꝝ ex secundo matrimo. nō succedit nisi in treb. ꝛ legitima ipsorum non aūt in totuȝ ꝓpter tacitam substitutionem.

¶ Consilium. cccxcij.

In christi nomine amē.

¶ Uiso ꝛ ponderato puncto suprascripto et allegationibus factis in fauorem conuentorū ꝛ sententia lata contra eos in fauorem cessionarie agentis ſm formam sue petitionis per quam dicti conuenti condemnantur ad relaxandum dimidiam partem bonorum que fuerunt primi testatoris: scilicet ser Asq̄ni que dimidia dicit̄ spectasse ꝛ pertinuisse ad duos filios natos ex secunda vxore ab intestato rupto testamento propter eorum preteritionem ꝛ erant alij duo nati ex prima rei ꝛ conuenti in hac lite: ꝛ sic ad quemlibet eorum pertinebat quarta pars dicte hereditatis quibus natis ex secunda ꝛ defunctis dicit̄ successisse insolidum domina Truda mater eorum exclusis fratribus ex latere patris tātum de iure cōi a qua dn̄a Truda prefata dn̄a agens habuit cessionem.

¶ Omissis dubijs supra formatis. scilicet primo secundo ꝛ tertio: ꝛ fundamētis que super eis fiunt per dominos aduocatos dictorum conuentorum ꝛ in eorum fauorem: qꝛ revera sunt dubia propter varietates que fuerunt inter doctores scribentes super eis: ꝛ presupposito sine preiudicio veritatis ꝙ ex dictis fundamentis non posset dicta sententia redargui de iniustitia ꝛ quod dominus abbas qui eam dederit veriorem partem elegerit quantum ad dicta dubia que satis plene fuerit prosecutus propter alia tamen que ipse non tangit videtur manifeste redargui posse sua sententia de iniustitia tribus de causis. Et primo inquantum condemnauit predictos ad restitutionem integre dimidie bonorū dicti testatoris: quia posito quod dicta domina Truda fuerit insolidum heres filiorum suorum: attamen sibi non debebatur integra dimidia dictorum bonorū: sed dumtaxat dimidia dicte dimidie ꝛ sic quarta pars omnium: et alia dimidia dimidie que facit aliam quartam debet remanere

1 penes dictos fratres conuētos † virtute cuiusdam taciti ꝛ reciproci fideicommissi: quod censetur fuisse factum inter filios. vt si aliquis eorum vel aliqui decesserint sine liberis portiōes eorum deueniant in superstites deducta legitima ꝛ trebellianica que faciunt dimidiam cuiuslibet portionis. Si vero omnes decesserint sine liberis tūc portiones eorum omnium deueniāt ad proximiores de parentela: hoc autem sic ostenditur: quia illa substitutio de proximioribus de parētela cum sit facta filijs licet facta fuerit sine expressione nominis collectiui non potest intelligi facta post mortem vnius vel aliquorum cum supersint alij qui ex presumpta voluntate defuncti substitute excluderēt sed intelligitur fuisse facta post mortē omnium. iuxta plene no. in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad trebel. ꝛ. l. quidam testamento proculum. ff. de vulga. ꝛ pupil. nec ob. l. lucius. §. gayo. ff. ad trebel. quia illa debet intelligi quando fuisset facta extraneis: tūc vltima substitutio facta pluribus post mortem omnium intelligitur facta vltimo morienti. l. codicillis. in fi. prin. ꝛ ibi ꝑ Bar. ff. de vsufruc. leg. Sed quando fit vltimo morienti in tota reu'l hereditate: videntur premorientibus substituti. l. titia seya. §. seyo. ff. de lega. secundo. vbi est casus singularis ꝙ fideicōmissum relictum ab vltimo moriente facit videri eos inuicem substitutos. ꝛ sic si vnus ex duobus filijs iam natis ꝛ institutis decederet sine liberis alter superstes veniret ad portionē illi⁹ et ꝟtute dicte tacite ꝛ reciproce substitutionis fideicōmissarie in qua veniret dimidia pars portionis illius premorientis quā ille non potuisset alienare: altera vero dimidia remanet penes heredes premorientis pro legitima ꝛ trebel. si quos forte extraneos instituisset.

¶ Constat autem ꝙ rupto testamento ex causa preteritiōis fideicommissum vniuersale conseruatur per auten. ex causa: sicut legata particularia qꝛ solum vitiantur directe institutiones ꝛ substitutiones per quas succeditur defuncto. vt no. doc. in auten. ex causa. ꝛ in. l. filio preterito. ff. de iniusto rup. testa. cū tractatur que contineantur appellatione ceterorum: ꝛ ꝑ cōsequēs tale fideicommissum vniuersale relictum a scriptis heredibus censetur repetitum per legem in personam preteriti vel sup tota hereditate si totam aduocat a scrip. vt quia sunt extranei vel in partem quam aduocant si erant fratres: ꝛ sic in effectu lȝ substitutio facta de proximioribus de parentela fuerit facta duobus tantum filijs institutis si ipsi tamen non successerunt insolidum sed cum duobus postea natis ab intestato censetur fuisse facta omnibus quattuor. s. si omnes morerentur sine liberis ꝛ in tota hereditate: cum voluerit totam deuenire ad dictos propinquiores: ergo portiones premorientium debēt deuenire ad superstites virtute tacite ꝛ reciproce substitutionis que censetur facta inter eos si dicta legitima ꝛ trebellianica matri q̄ sola fuit heres filiorum: que legitima ꝛ trebel. faciunt dimidiā portionum eorum: ꝛ sic dimidiam dimidie totius hereditatis primi testatoris: quod erat probandum non dico ex clausula codicillari: qꝛ tunc non foret nisi tertia: qꝛ fideicommissum resultās ex illa fuisset purificatum viuente testatore per natiuitatē posthumorum preteritorum ꝛ sic legitima tantum veniebat detrahenda non trebel. per no. in. l. quāq̄. C. ad. l. fal. ꝛ in. c. raynuti⁹. ꝛ. c. raynaldus. de testa. Sed qꝛ est dubium an illa clausula conseruetur vel locum habeat in casu nostro. Propterea qꝛ testator non videtur cogitasse de posthumis implicite vel explicite: qđ ex eo deprehenditur: qꝛ si cogitasset non substituisset extraneos post mortem institutoꝝ: ꝛ sic non est credendum qđ voluerit nascituros esse deterioris conditionis q̄ iam natos quod esset si videretur eos pure grauasse de restituendo portiōes eorum iam natis: ideo per illam viam non transeo que videt̄ magis dubia. Sed per istam quam dixi que est magis clara ꝛ minus iniuriosa istis filijs postea natis si post eoꝝ mortem sine liberis videantur fuisse grauati de restituendo fratribus: vt pȝ cuilibet ad sensum. Et iuuantur hec ex ratione posita in. l. cum acutissimi. C. de fideicom. vt bona potius deueniant ad posteritatem testatoris q̄ ad extraneos: quatenus a testamēto potuit ipsis disponere. In alio vero videtur dicta sn̄ia continere iniustitiam qꝛ non exceptuauit bona feudalia in quibus mater nō potuit succedere: sed debent antiq̄ feuda remanere penes agnatos ꝛ sic penes fratres. de gra. suc. in feu. c. j. ꝛ de suc. feu. pater. Nec etiam dixit fore prius ꝛ ante omnia deducenda ea que dictis filijs institutis debeantur super bonis paternis ex ꝑsona matris eoꝝ que tū erant in iudicio allegate ꝛ debebant deduci l. irritum. ꝛ. l. in imponenda. ff. ad. l. fal.

1 ☞ Propter dubium euentum litis potest actio ad maximā summam cedi pro longe minori summa.
Et tractat de quadam prescriptione que dicebatur non finita ꝛ qualiter tempora in ea computentur.

¶ Consilium. cccxciij.

In christi

In christi nomine amen.

¶ Pro euidentia dicendorum super dictis dubijs videndum est quid quantum petere poterat dicta Serena filia Hubertini priusꝗ̄ cesserat iura sua vt sic appareat quid potest petere cessionarius vel eius heres. Respondeo quantum ad bona que fuerunt quōdam ser Bonini aui sui paterni de quibus pater suus Hubertinus habuit dimidiam ⁊ Serenus frater suus alteram dimidiam poterat petere dimidiam dimidie sui patris pro legiti. ⁊ trebel. debita patri suo si nihil erat apud eam quod imputandū esset in eis alias tanto minus. reliqua vero dimidia dimidie pertinet iure fideicommissi ad Joannem gubertum filium Azalini ex testamento ser Bonini qui in defectum masculorum descendentium ex eo substituit fratres suos ⁊ eorum descendentes masculos. Et ex descendētibus testatoris nullus superest mascu lus ex descendentibus a fratribus solus Joannes gubertus masculus superest. Poterat etiam petere omnia bona que fuerunt matris dicte Serene cuius ipsa Serena erat insolidum heres et hoc si erāt res mobiles vel immobiles species. Si vero erat pecunia debita matri super bonis sui patris pro qua dicta bona paterna erant sibi obligata cum ipsa Serena sit heres patris sui insolidum de iure communi ⁊ etiam matris. C. de suis ⁊ leg. heredi. autē. in successione. si adiuit hereditatem patris sine beneficio inuentarij confusa ⁊ extincta esset omnis actio ⁊ obligatio quia creditor successisset debitori. C. de pac. debitori. ff. de soluti. stichum. §. aditio. cum concordā. etiam si paterna bona non essent sufficientia ad restitutionem dotis. l. que dotis. ff. soluto matrimonio. Si vero cum beneficio inuentarij tunc quatenus deficiebat dos materna poterat detrahi etiam de illa dimidia bonorum que subiacebat restitutioni ex causa fideicommissi per aut. res que. ⁊ aut. in corpore vnde sumitur. C. communia de lega. Et sic duraret actio personalis ⁊ hypothecaria tanꝗ̄ nō extincte contra Joannem gubertum fideicommissum vniuersalē. l. fi. §. in cōputatione. C. de iure delibe. ⁊ cōtra possessores alios singulares duraret hypothecaria. Et inter bona paterna cōputari debet dicta legitima ⁊ trebellianica q̄ ex persona patris [a] detrahitur. l. ꝙ ꝗ̄. C. ad. l. falci.

¶ † [1] Nunc est primum quesitum quod continet duo. Primum an huic cessionario agenti possit obijci excep. prescrip. ex forma cōstitutionis. Secundum posito ꝙ sic an habeat beneficium restitutionis in integrum cum sit minor. xxv. an. licet sit adultus. Dico ad primum si verum est quod. s̄. narratur in casu ante finem vz ꝙ decretum primum factum fuerit vt ab anno domini. M. ccccxij. die penulti. Aprilis vsqz ad annum domini. M. ccccxx. die vltima Augustini nulla cucurrerit prescriptio potest obijci exceptio prescripta quod sic ostēditur. Illa Serena cedens tēpore mortis Hubertini patris sui erat etatis vnius anni vel circa vt narratur post principium casus seu puncti formati. Et pater suus mortuus est in. M. ccclxxxiij. quo anno mortis predictorum Pau. fuit datus tutor filijs eorum vt etiam ibi narratur. Igitur bene computando predicta Serena compleuit etatem pupillarem. xij. annorum in anno domini. M. cccxciij. vel circa. Et p̄dicta facta adulta p duos annos post. s. M. cccxcvj. fecit cessionem. Erat ergo cepta prescriptio. xv. annorum cōtra eam per duos annos anteꝗ̄ cederet. s. anno. M. cccxciiij. ⁊ cucurrit anteꝗ̄ interrūperetur p annos. v. vsqz ad an. M. cccxcix. quo anno per citationem quam cessionarius fieri fecit fuit interrupta contra citatos prout colligitur ex forma dicte cōstitutionis a contrario sensu: ⁊ etiam probatur qr dicta prescriptio. xv. annorum succedit loco prescriptionis. xxx. an. que erit de iure communi: quod pz qr erit in actionibus personalibus ⁊ etiā in realibus sine ti. sicut illa: vnde sicut illa interrumpitur per solam citationem. l. sicut. C. de prescrip. xxx. anno. ita ⁊ ista que loco eius succedit. ar. C. de non nu. pecu. l. in cōtractibus. in fi. pn. ⁊ expresse determinat hoc Bar. in. l. ij. §. fi. ff. pro empto. Cōtra vero non citatos dicta prescriptio non fuit interrupta cū sit interruptio ciuilis. iuxta no. in. l. cum nouissimi. §. sed ⁊ si quis. de prescrip. xxx. an. l. cum q̇s. §. si quis pro eo. ff. de sol. ⁊. l. naturaliter. ff. de vsuca. Ex tunc ergo si ab anno dñi. M. cccxcix. incepit noua prescriptio currere: vt no. in. d. l. naturaliter. in glo. que incipit. l. pro qōnibus. in fi. ⁊. d. l. cum notissimi. in glo. que incipit hoc nomen. ⁊ cucurrit vsqz ad annū. M. ccccxiij. Ex tunc desijt currere propter dictum decretum: ⁊ tunc restabat annū ad supplementum prescriptionis qui currere non potuit vsqz ad annū M. ccccxx. propter idem decretum: nec possunt vsqz ad annuz. M. ccccxxxv. propter pupillarem etatem Jacobi Rizardi heredis cessionarij. Ex tūc cucurrit ille annus ⁊ tres vltra. ⁊ sic est completa prescriptio. Et hoc presupposito respondeo ad scdm ꝙ dicto Jacobo Rizardo minori. xxv. datur restitutio in integrum aduersus dictum cursum: lz constitutio predictam p̄scriptionem inducens excipiēdo pupillarem etatem tm̄ velit ꝙ supra illam etatem currat qd̄ est intelligendū. s. mero iure: sed non negat auxilium singulare in integrū restitutionis. gl. est ordi. in l. sicut. C. de prescrip. xxx. an. q̄ incipit. qr tunc. in versi. an aūt restituat adultus ⁊c. que determinat hoc expresse relata ad text. ⁊ alia glo. que plene disputat in simili in. l. vnica. C. si de momē. pos. Sed si vera est quedam informatio alia quam habui p litteras seu cedulam ꝙ decretum dicat non cucurrisse prescriptionem a. M. ccccvij. die vltimo Aprilis vsqz ad vltimam Augusti. M. ccccxx. tunc dicta prescriptio non esset adhuc completa: sed restarent adhuc anni tres: qr ab anno. M. cccxcix. quo noua prescriptio fuit incepta vsqz ad annum. M. ccccvij. cucurrerunt octo anni de prescriptione: ⁊ sic restabāt. vij. qui non cucurrerint nisi post annum. M. ccccxxxv. de quibus post illuz annū cucurrerunt quattuor. restant ergo adhuc tres ⁊ sic non esset necessaria adhuc resti. in integrū: qr esset tutus de iure cōi. l. in cause. ff. de mino. s̄m que oīa non expedit laborare in ostendendo cui incūbat onus probandi qñ Serena cōpleuerit pubertatez: qr ex narratis in puncto satis euidēter apparet si narrata sunt vera vt pz ex his que. s̄. dixi. qr in. M. cccxciiij. vel circa. ⁊ hoc de primo quesito.

¶ Circa scd̄m qd̄ etiā continet duo. rñdeo ad primū ꝙ Jacobus Rizardus cōtra possessores bonorū que fuerunt primi testatoris potest agere ad petitionē hereditatis quatenus tangebat dña Serena pro legitima ⁊ trebellianica debita patri suo Hubertino in bonis patris sui restitutioni subiectis in defectū masculorum: qr legitima nō poterat ei deberi vt heredi patris sui. s. primi testatoris: vt no. Cy. in. l. heres instituta. C. de impub. et alijs sub. nec trebel. quā non detrahit nisi directus heres. ff. ad trebel. l. j. §. pen. ⁊ ibi no. in glo. que incipit. no. fideicō missuz ⁊c. super verbo permittitur. ⁊ in glo. seq. super verbo quartam.

¶ Nec ob. titulus quem habent vt dicitur: qr cū sit acquisit᷒ post mortem defuncti non excludit petitionē hereditatis: prout no. Bal. in. l. edicto. C. de edicto diui adria. tol. in. ix. xj. oppo. p tex. illius. l. in fi. vidētur tū dicti possessores titulum habentes prescripsisse de iure cōi contra petitionē hereditatis lōgo tpe. s. x. [a] annos inter presentes ⁊. xx. inter absentes: qr cum excedat suos terminos vt detur contra titulos possidentes exceditur a non suis terminis vt tollatur minori spacio ꝗ̄ non soleat tolli. C. de peti. heredi. l. hereditatis. ⁊ hoc per tex. d. l. fi. in fi. cum ibi not. ideo diligenter ad hoc aduertatur: qr constitutio patrie inducens prescrip. xv. an. abbreuiat prescriptionem longioris tpis: non aūt tollit prescriptionem minoris temporis inductas a iure cōi vt pz in simili aut. quas actiones. in fi. C. de sacrosan. ecc. Et sic etiam videndū contra quem dicta prescriptio iuris cōis esset finita an cōtra minores. xxv. qr tunc competeret restitutio. an contra maiorē: qr tunc nō foret remediū. ꝙ aūt dixi posse agi petitione hereditatis procedit eo maxime attento qd̄ dicit̃ circa finē puncti. vz ꝙ dicta Serena nunꝗ̄ habuit pos. bonoꝝ hereditariorū. Secus eñ esset si habuisset vt est glo. ordi. in. l. j. ff. de fideicō. heredi. pe. ⁊ in. c. j. de cōfes. lib. vj. circa fi. glo. magne.

[a] ¶ Patris. ad de Bar. i. l. cū q̇s in. ij. col. v̄. extra glo. q̄ro. C. d̄ iuris ⁊ fac. ignorā. vbi vide Bald. in. ij. col. v̄si. sexto p batur mirabiliter ī ista materia loquētem ⁊ vide eūdem. d. Pau. de ca. in cōsi. cxxv. incip. dubia de q̄bus querit̃. qui valde no. differit.

¶ Quantū vero ad s̄m de quo queritur in eodē scd̄o dubio. dico primo nō esse verū ꝙ Joannes gubertus sit heres insolidū Hubertini mediātibus psonis illorū de quibus in puncto. Sz heres Hubertini fuit dicta Serena filia sua cuius erat prima cā successionis. C. de suis ⁊ legi. aut. in successione. lz ex testamēto primi testatoris iure fideicōmissi portio dicti Hubertini veniret ei restituēda deducta legitima ⁊ trebellianica q̄ debet remanere penes Serenam tanꝗ̄ eius heredē de quibus ipsa fecit alteri cessionē. Hoc eñ ꝙ iure fideicōmissi dicta portio Hubertini deberet ad illum peruenire non fecit nec facit cēseri heredem dicti Hubertini sed potius primi testatoris qui fideicōmis. reliquit cui dicitur succedi per fideicommissuz non heredi. ff. de vulga. ⁊ pupil. l. coheredi. §. cuz filie. iuncta. l. si filius. ff. ꝙ cum eo. ⁊. l. in testamento. in princi. C. de testa. mili. Ideo si qua alia bona habuisset Hubertinus aliunde ꝗ̄ a patre non pertineret ad dictum Jo. sed ad Serenam eius heredem.

¶ Ad id autem quod queritur an dictus Joan. gubertus qui est heres ser Pauli possit conueniri peti. heredi. pro bonis alienatis per ser Pau. vel per tutores eius. Respondetur ꝙ ad ipsa bona non quia ipsa non possidet nec dolo desijt possidere sz ad precium perceptum sic si fuit conuersum in sui vtilitatem vel dicti ser Pau. quatenus alienare non debuerunt scilicet p dimidia ⁊ trebelli. debitis Serene quia in petitione hereditatis p̄ciuz loco rei succedit. ff. de pe. heredi. l. si rem ⁊ precium facit. l. j. §. fi. ff. depo.

¶ Ad tertiū quesitū rñdetur ꝙ sicut inuentariū faciebat fidē contra ipsum ser Paulū tutorē qui ipsum confecit. C. arbi. tu. l. fi. ita contra heredem eius. ff. de reg. iur. l. heredem. ⁊. l. nemo plus

commo. ꝛ etiam contra habentes causam postea ab eo. eo. tit. l. nemo plus iuris. ꝛ in. l. his. §. nõ debeo. ꝛ. l. ad aliud. §. fi. ad vel le. l. fi. §. i. ad trebel. cogi. §. neratius. in fi. de pigno. si superatus §. fi. ꝛ qđ no. C. eo. ti. l. preses. ꝛ per Dy. extra de reg. iur. si quis in ius. ꝛ ꝑ Cy. C. de cõpen. l. eius. in. j. q. in fi. sed ꝯtra alios pos sessores q̄ non habuissent cãm a ser Paulo secus ꝑ regulaꝫ res inter alios acta. ꝛ ꝑ id qđ no. Cy. C. depositi. l. desideriũ. s. ꝙ in strumentũ confectũ inter alios alijs non p̄iudicat. s. nõ habẽti bus ab illis cãm. facit. l. ad ꝓba. la prima. C. de ꝓba. ibi sꝫ queꝫ tenor scripture designat adiuuat ꝛc.

¶ Ad quartam rñdetur ꝙ heres tutoris põt conueniri pro red denda administratione sicut ipse tutor. C. de here. tu. l. fi. ꝛ ꝑ to tum arbitriũ tu. l. tutele. ꝛ. l. si defunctus non tñ tenetur de leui vel leuissima culpa defuncti si contra defunctum lis non fuerat contestata sed de dolo tm̃ ꝛ lata culpa. l. j. C. de heredi. tuto. qua tenus ad eũ heredem ꝑuenit de bonis pupilli. d. l. fi. eo. ti. de he re. tuto. Item tanꝙ heres Azolini qui dicta bona administra uit lꝫ non tanꝙ tutor sed negociorũ gestor similiter posset cõue niri dicta actione nego. gest. ad restitutionẽ fructuum percepto rum de parte cõtingente dictã Serenã. ff. de neg. gest. l. iij. §. hec actio. ꝛ ex quo volũtarie administrauit qꝛ nemo eũ compulit te netur heres suus etiã de culpa leui defuncti vt ibi no. ꝛ in. l. cu ratoris. C. eo. ti. in glo. penul. circa finem.

¶ Circa quintũ ꝛ vltimũ quesitum videnda sunt tria. Primuꝫ est vtrum dicta actio videaꝰ vendita iusto precio pro duobus mili bus ducatis si bona q̄ possunt exigi valent multo plus. videtur ꝙ non sed ꝙ ex hoc cessio presumatur simulata. C. man. l. per di uersas. cum ibi no. Contrarium est verũ si facta estimatione im pensarum laboris ꝛ dubij euentus q̄ censetur hic venditus veri similiter non plus fuisset venditum vt ibi no. ꝛ arg. eorũ que ha bentur ꝛ no. in. l. lucius. §. fi. ff. ad trebel. d. l. si quis cũ aliter. de verb. oblig. C. de rescin. ven. l. ij. l. qđ si nulla. de here. vel acti. vẽ. Quis em̃ esset ille fatuus qui pro actione cõpetente ad centuꝫ daret manualiter centum ꝛ poneret se in dubio exigendi: debẽt ergo considerari predicta. Sed etiam sine eis considerata ꝑso na cedentis q̄ erat mulier cui dicta actio erat quasi inutilis: qꝛ ex ea nunꝙ fuisset aliquid consecuta tam rõne sexus ꝙ ratione paupertatis ꝙ etiam ꝓpter potentiã partis aduerse debet re putari iusto precio vendita etiaꝫ si multo plus ex ea poterit exi gi propter incertitudinẽ dubij euẽtꝰ. l. si ea lege. ꝛ. l. si ea pactiõe cum ibi no. ꝛ. l. oleo. C. de vsur. qđ voluit Bal. in. d. l. per diuer sas. in. xij. q. ꝛ Spe. in ti. de cessi. act. §. j. ver. sed opponitur ad ꝑ missa. vsꝙ ad versi. quid si excõicatus. ꝛ ibi maxime dum dicit: quid em̃ si cedens pauper sit: nec habet vnde cãm prosequatur ꝛc. Naꝫ ex predictis apparere potest ꝙ non aïo calũniandi vel vexandi aliunde cessionem fecit: sed alia vrgenti cã ductus ꝛ ne cessitate rei familiaris coactus sicut in casibus quibusdam po sitis in. d. l. per diuersas. versi. excep. qui extendiꝰ etiaꝫ ad alios ibi non numeratos eandem vel similẽ rationem habẽtes vt ea dem. l. in fi. in verbo quã alijs causis ꝛc. cum glo. Tunc aũt ha bet locum qđ prius dixerat non plus posse exigi ꝙ solutũ sit ꝓ cedit qñ nulla alia iusta ꝛ rationabilis cã cedendi pro multo mi nori precio ꝙ valeat potest manifeste deprehendi. Nam tũc vi detur presumptione illius. l. facta aïo vexandi ꝛ calũniandi ꝛ in redemptione latis: vt dicit expresse tex. in versi. nulla em̃ tali ra tione ꝛc. in ea. l. per diuersas. ¶ Ex his rñdetur ad scđm vꝫ si non constat de numeratione precij. s. dictorum duorum milliuꝫ nisi per confessionem cedentis an sufficiat. ꝛ Bar. cum pluribꝰ alijs consuluit ꝙ non vt ipse no. in. d. l. per diuersas. dicens con fessionem presumi simulatam ꝛ sic cessioneꝫ non valere tanꝙ ca rentem titulo. Contrariuꝫ determinat ibi Bal. ꝛ in. l. fi. C. ne li te contest. eo casu quo iusto precio facta fuerit: vt sufficiat con fessio de precio recepto: ꝛ ita dicit seruari de facto. Ex his rñde tur ad principale quesitum vꝫ ꝙ totum qđ debetur poterit exi gi etiam vltra valorem duorum millium tanꝙ illud non censea tur plus valere vel valuisse tempore cessionis ꝓpter causas al legatas. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Verolicus qui habebat Julianam ꝛ Catherinam filias mari tatas ꝛ dotatas ex bonis suis veniens ad mortem condidit te stamentum in quo dictas filias equalibus partibus heredes si bi vniuersales istituit ꝛ ita substituit: vꝫ si dicta Juliana ꝛ Ca therina decederẽt qñcunꝙ absꝙ legitimis heredibus ex ipsis descendẽtibus substituit Paulum ꝛ Fran. eius nepotes agna tos suos in dimidia bonorum ipsius testatoris. Postmodum Catherina liberos non habens decessit superstite ꝑdicta Ju liana sorore condito testamẽto in quo instituit heredẽ maritũ suum. Nunc de portione q̄ fuit predicte Catherine queritur et est controuersia inter Julianam predictam sororeꝫ predicte de functe ꝛ Paulum ac eius nepotem. pretendẽtibus ipsis Pau lo ꝛ nepote se debere admitti ad partem hereditatis Verolici que fuit Catherine vigore substitutiõis. Ex aduerso vero Ju liana pretendens se debere admitti ad illam parteꝫ ex tacito fi deicõ. qꝛ potius pater voluerit ad partem vnius filij p̄moriẽ tis sine liberis aliam superstiteꝫ vocari ꝙ extraneos. Sup hoc petitur rñsio quid iuris. ¶ Deinde posito ꝙ Juliana ad illam partem potius admittatur ꝙ predicti extranei substituti: queri tur an Franciscus heres testatoris dicte Catherine vxoris sue predefuncte in restitutione facienda Juliane debeat cõputare in legitimam ꝛ trebellianicam Catherine quam detrahet dotẽ ꝛ alia per patrẽ data ipsi Catherine gratia maritandi: ꝛ an fru ctus aliquos perceptos de bonis dicte partis etiam debeat cõ putare saltem in trebellianicam vbi duas quartas vꝫ legitimã ꝛ trebellianicam detrahet.

1 ¶ An ꝛ qñ substitutio facta duobus sine noïe collectiuo vẽ dicet sibi locum in primo moriente.
Et paria sunt ꝙ substituatur ꝑ nomen collectiuũ vterꝙ vel am bo ꝛc. vel si sine liberis instituti moriantur.
2 Et an dos ꝛ similia cõputentur in legitima.

¶ Consilium. cccxciij.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Primum quesitum nõ paruam dubitatio nem habet propter varia dicta doctorũ iuris ci uilis. s. primo nunꝙ videtur portioneꝫ dicte Ca therine premortue deuenire debere ad substitu tos postꝙ in persona dicte Catherine conditio substitutionis extitit qꝛ sine liberis decessit ꝛ substitutio fuit facta predictis duabus filiabus sine expressione nominis collectiui. vꝫ si am be vel si vtraꝙ ꝛ fuit substitutio fideicom. ff. ad trebel. l. lucius. §. gayo. de lega. ij. l. fi. §. filium. secus in directa vulgari que etiã tunc requirit vt existat conditio in persona vtriusꝙ. C. de im pu. ꝛ ali. substi. l. ꝙuis. ꝛ idem in directa pupillari vt no. glos. in l. si pater impuberes. ff. de vulg. ꝛ pupil. quod etiam tenet Bar. ꝛ Bal. in. l. penul. C. eo. ti. Item secus si cũ expressione nominis collec. vt. d. l. penul. que lꝫ loquatur in pupillari quantum tñ ad hoc vt ex persona primi morientis nõ purificetur conditio sub stitutionis qñ cum expressione noïs collectiui est idem fideicõ missaria vt ibi no. in ꝯtrario de. l. heredes mei. §. cũ ita. ff. ad tre bel. Et confirmaꝰ qđ dixi qꝛ dicte sorores institute nõ fuerunt expresse inuicem substitute sed nec tacite videnꝰ inter se substi tute per fideicõmissum etiã si expressione noïs collectiui fuisset eis facta substitutio de predictis lꝫ inter eas tunc videreꝰ reser uatuꝫ ius legitime successionis vt. d. l. pe. ff. eo. titu. l. qui duos. ad. l. fal. l. pater filiũ. §. duobus. vnde cũ dicta Catherina ꝑmo riens maritũ sibi instituerit heredẽ ꝛ sic cessat legitima successio ꝑfata Juliana q̄ sibi non põt proficere vt ad portionẽ illiꝰ Ca therine possit venire nõ debet posse nocere dictis substitutis vt eos repellat qꝛ conuenientius est ꝙ ipsi habeant eã cũ veniant ex voluntate defuncti ꝙ ꝙ remaneat apud heredeꝫ Catherine q̄ de voluntate defuncti nõ habet. l. q̄ liberis. §. hec verba. ff. de vul. ꝛ pup. Et determinat hoc expresse Bal. ſm Nico. matta. in l. pe. in vlt. q. C. de impu. ꝛ ali. substi. In contrariũ facit expresse determinatio Bar. in. l. heredes mei. §. cũ ita. ff. ad treb. l. q̄daꝫ testamẽto proculo. de vulg. ꝛ pup. in quibus vult ꝙ substitutio fideicõ. facta duobus etiam sine expressione noïs collectiui nõ vendicet sibi locũ in personam primi morientis etiã si in ea con ditio substitutionis existat si superest persona q̄ ex ꝑsumpta de functi voluntate substitutũ excludat qđ cõtingit si duobꝰ filijs testatoris facta fuit ꝑ. l. is q̄ ducenta. §. si pater. ff. de rebꝰ dub. ꝛ per. l. cũ acutissi. C. de fideicõ. ꝛ per. l. generaliter. C. de insti. et substi. vt ipse Bar. dicit in. d. §. cũ ita. in distinctione ante fi. in ver. si vero loquimur in fideicõ. ꝛc. ꝛ sic restringit. §. gayo. de. l. lucius. s. eo. ti. vt habeat locũ in extraneis secus si filijs vel alijs descendentibꝰ. Et cũ fideicõ. fieri possit etiã adultis q̄ sibi ꝑñt testari ꝛ sic excludere superstitẽ a legitima successione nõ video dictum suuꝫ posse generaliter procedere prout ipse generaliter loquitur nisi dicatur ꝙ tales descendẽtes quibus est facta sub stitutio de extraneo videantur per prius inuicem substituti in ter se ꝛ sic substitutum vocatum in defectum amborum non au tem contingat id qđ ip̄e dicit superstitem preferendum qꝛ videaꝰ inter eos reseruatum ius legitime successionis cũ tale ius inter adultos nõ sit certum qꝛ põt tolli per primo morientẽ institueñ do sibi alium. Sed inter impuberem bene est certũ ꝛ infallibile etiam hodie si sunt vtrinꝙ ꝯiuncti ꝛ non extaret mater cũ alter alteri ab intestato sit necessario successurus. Vnde nõ expedit in eis dicere ꝙ videanꝰ inuicem tacite substituti cũ sufficiat ad superstitẽ

superstitem preferendum extraneo substituto dicere q videat inter eos reseruatum ius legitime successionis.d.l.pe.C.de impu.z ali.sub.d.l.qui duos.z.l.vel singulis.z.l.pater.§.duobus. ad.l.falci.sed in fideicō. facta adultus non sufficiat hoc dicere ad preferendum superstitem substituto vt Bar.vult nisi dicamus q superstes censeatur premorienti tacite substitu.z q ambob' mortuis sit vocatus extrane'. ¶Et si hoc est dicit Bal. in.d.l.penul.ante fi.C.de impu.z alijs substit.fm Nico. matta. non esse verum scilicet quod vno ex filijs premoriente substituto extraneo vocetur substitutus extraneus etiam si substitutio facta fuerit cum expressione nominis collectiui quia immo vocaretur frater superstes ex tacita reciproca substi.etiam si facta fuisset sine expressione dicti nominis collectiui prout recte contingit in terminis casus nostri z sic Juliana posset venire ex tacita substitutione ad portionem Catherine premortue excluso marito suo herede instituto preterq in legitima z trebellianica detrahenda ex persona Catherine z exclusis extraneis substitutis.Idem tamen Bar.in.d.l.penul.C.de impube. z alijs substitutioni.ante finem.in versi.Bar.quando substitutio zc. vsq in fi.l.videtur aliter sentire.vz q quando substitutio est facta cū expressione nominis collectiui non est differentia inter directas substitutiones z fideicommissarias:quia nulla earum vendicat sibi locum ex persona premorientis:sed quando sine expressiōe dicti nominis dicit esse differentiam inter directas puta vulgarem vel pupillarem [a] in quibus idem dicendum est z in fideicō. in qua etiam si sit facta inter liberos vendicat sibi locum in personam primi morientis. licet subsit persona que ex presumpta mente defuncti deberet excludere substitutū. Et ita sentit bar. post glo.in.d.l.pater filium.§.duobus.in fi.z fm hoc in casu nostro non videretur Juliana tacite substituta sorori z per consequens substituti admitterentur ea exclusa.per dictum.§. gayo. qui fm Bar.in dictis locis locū haberet etiam cum substitutio fuit facta filijs:z sic etiaz cū superest persona que ex presumpta mente defuncti substitutum debet excludere:qz hoc non sufficit nisi eo casu quo substitutio est facta cum expressione noīs collectiui in fideicom.lz secus in directa fm quod colligit ex dictis Bar.in dictis locis.Et idem sentit Bal.in.d.l.penul.dum facit differentiam inter directam z fideicom.vt ipse not.in.d.l.pe. versi.modo reuoco in dubium zc. licet postea in versic. z ideo in vnica conclusione consisto zc.videatur dicere contrariuz in ver. aut dubium zc.

¶Ista dicta sic contraria faciunt rem istam satis dubiam. Tamē considerandu est diligenter q tunc diceretur substitutio facta sine expressiōe nominis collectiui:vt sic ad portionem primi morientis substitutus debeat vocari quādo facta esset hoc modo. vz tales instituo:z post eorum mortem talem substituo:qz cum constet ambos morituros statim vocatur substitutus: nec expedit expectare mortem alterius quā certū est euenturam. sic loq̄tur.§.gayo.z.l.fi.§.filiuz.de leg.ij.si bene inspiciatur.Et isto casu Bart.reperitur variasse eo modo z locis de quibus.s. dixi. Sed quando substituit non simpliciter post mortez sed cū alia conditiōe extrinseca.s.si decesserint sine liberis prout fuit in casu nostro cum non sit certum ambas decedere sine liberis z testator fuit locutus in plurali vel copulatiue.vz si dicta Juliana z Catherina decesserint sine liberis nec subiunxit ambas vel alteram ipsarum.potius est presumenduz quod senserit de ambabus q̄ de altera ipsaz .per.l.cum acutissimi.C.de fideicommis. Et quia testator presumitur sapiens.C.de here.insti.l.fi.z prudentes testatores ita faciunt q suam posteritatem volunt preferri extraneis.l.lucius.la secunda. ff.de heredi. insti.l.fi.z verba Bald.in.d.l.penul.post prin.z argu.l.si heredi plures.ff.de condi.insti.quia hic copulantur plura ad vnum effectuz:z sic requiritur concursus copulatorum.s.q Juliana z Catherina decedant sine liberis.l.si quis ita stipulatus. de verbo. oblig. nec resoluitur ista pluralitas in plures singularitates: quia non copulantur isto respectu plurium effectuuz: sed respectu vni' substitutionis.iuxta no.in.l.falsa.§.fi.ff.de condi. z demonstra.z.l. si is qui ducenta.§.vtrū.de rebus dubijs : videtur ergo q in casu nostro nō dicatur ista substitutio facta sine expressione nominis collectiui.Sed cum causa equipollenti vz cum copulatiua requirente concursum in persona vtriusq fit perinde ac si dixisset si ambe decesserint sine liberis zc.quo casu Bar. non reperitur variasse:immo tenet vbiq substitutioni non esse locum in persona primi morientis siue loquamur de directa.vt.d.l.penul.siue de fideicom.tam propter vim verbi:quod requirit cōcursuz q̄ propter presumptam voluntatem defuncti:qz superest persona zc.lz de equitate bene possit habere locum in personam vltimi morientis.vt.l.heredes mei.§.cum ita.ff.ad trebel.contra tamen vim verborum per rationem que ibi ponitur.z per Bal.in d.l.penul.in.j.col.Et sic isti substituti non debēt admitti ad dimidiam Catherine sed poti' videntur substituti in dimidia vltime morientis sine liberis:z sic si Juliana decedet sine liberis habebunt suam dimidiam:sed si cum eis neutram.per ea q̄ not. Bal.in.l.pen.post prin.in.j.col. Et q illa dimidia Catherine ex tacita substi.peruenire debeat ad Julianam.arg.l.titia seya. §.seya.ff.de leg.ij.deducta legitima z trebellianica que faciunt dimidiaz illius dimidie. Nec ob.illa.l.penul.que videtur velle q non videantur tacite substitute sed ius legitime successionis inter eas reseruatuz: qz ibi loquitur de directa pupillari q̄ non fit tacite z ex coniecturis.l.iubem'.C.de testa.nisi in casu in quo fingitur a iure fieri vt in tacita cōprehensa in expressa vulgari: nos loquimur in fideicō.que pōt resultare ex verisimilibus cōiecturis.l.cū proponeretur.z ibi no.de leg.ij.

¶Super secundo vero quesito clarum est q dos z alia data propter nuptias dicte Catherine computantur in legitimam [b] l. quoniam nouella.C. de inoffi.testa. sed de fructibus constat q in legitimam non computantur.l.scimus.§.repletionem.eo.ti. sed an in trebellianicam videt idem cū sint de liberis primi gradus.vt.l.iubemus.C.ad treb.Illa.l.loquitur qñ vna tm̄ quarta.s.trebellianica detrahitur vt pz ibi dum dicit dodrans restituatur ex zc.quo casu non est mirū si fructus non computat in causam qz illa computātur in legitimā debitam iure nature in quam fructus non cōputatur.sed si detrahitur tam legitima q̄ trebellianica sufficit q non cōputētur in legitimā sed bene suadet equitas q computentur in trebellianicam per regulā positam in.l.fideicō.ff.ad treb. ¶Et ita legendo ipsi super illa.l.iubemus.z in.l.mulier.§.cum proponeretur.ad treb. z ita etiaz semel consului.Bar.tamen videtur sentire contrarium in.l.q de bonis.§.q auus.ad.l.fal.Sed non ponderauit id quod supra dixi quod equum videtur. Laus deo.

a ¶Uel pupillarez. De istis duab' substitutionibus vide Oldra.in cōsi. xxx.incip. q̄dā habēs matrez. z vide.d.Alex. de imo.in.l.j.§. fi.inquantū vero.de vul. z pupill.vbi maria z mōtes aggregat.

ADDITIO.

b ¶In legitimā Et an donata simplici donatione inter viuos cōputētur in legitimā vide plenissime p Phi.corne.in cōsi.lxiiij.incip. lz meo iudicio in.ij.vo.P.F.

1 ¶Si vnus frater solus instituat contēplatione tm̄ alteri' fratris pro parte alter frater etiā censetur institutus. Et qualiter probabitur q contemplatione amboruz fuerit vn' institutus.

2 Et an si frater ingrediat domū testatoris p vim dicat cōmittere violentiā ex quo est res cōis ita vt incidat in penā legum loquentium de violentiā inferentibus.

3 Et qualiter intelligat q donec extra patriā vnus steterit nihil possit accipere de bonis testatoris.

¶Consilium.cccxcv.

In christi nomine amē.

¶In cā que vertitur in curia domini locum tenentis patrie fori iulij inter spectabilem militez dominum Franciscum de strasoldo petentem z agentem diuisorio iudicio sup hereditate quondam ser Hectoris ex parte vna. Et nobilem virum ser Joannē eius domini Fran.fratrem reum z cōuentum ex altera. Uiso libello porrecto per dictum dominum Franc. seu procuratorem suum.Et visa exceptione opposita per dictum ser Joannem de qua petit cognosci z iustitiam sibi fieri z ablata restitui priusq̄ compellatur respondere dicto libello. Uisaq pronunciatione iudicis facta super hoc in fauorem dicti excipientis ac etiaz capitulis seu articulis porrectis hincinde z testibus pro vtraq parte examinatis z toto processu super eo quod queritur q̄ sint vel esse debeant partes iudicis in pronunciando. rñdeo q esse debet in pronunciando fore p dictū ser Joannem rñdendum libello porrecto per dictum dñm Fran.z super eo fore procedendum non obstante excep.spoliationis opposita in vim dilatorie ad differendū vel impediendum processum.de ordi.cog.c. cū dilecti.de resti.spo.frequens.lib.vi.qz per deducta z probata per dictum do.Fran.apparet manifeste q per ea que proponūtur fuisse facta per eum nequaq̄ spoliauit dictum ser Joannē possessione alicuius rei proprie ipsius ser Joannis sed fuit vsus dictus do.Fran.iure suo in rebus cōibus z sic bonafide z nō mala versatus est prout innuit verbuz spoliauit vnde non cōmisit aliqd̄ sfortium vel violētiam de quibus potuerit dictus ser Joannes exceptionez obijcere.ff.pro socio.l.merito.vbi casus. Et sic dicta exceptio fuit replicatione sublata.ff. de pac. si vnus.§. pactus.Sicut enī ser Joannes potuit infra terminum sibi assignatum deducere z probare illa que sibi videbantur pertinere. ad spoliationem ita z econuerso potuit do. Fran.deducere z probare illa que spoliationem excludunt.C. de tempo. in integ.restitu.l.petende.z quod no.Bar.in.l.admonendi.post prin.ff.de iureiuran. ¶Constat autem litteram inhibitoriam dñi locū tenentis directam dicto dño Fran.qd̄ nihil noui vel propria auto.attentaret nō habere p̄dictis obstare cū illa p cōparationez

fuerit resoluta in vim simplicis citationis. Et sic perdidit vim inhibitiōis. iuxta no. in. l. de pupillo. §. meminisse. ff. de oper. no ui nun. secus si non perdidisset qꝛ tunc reuocarentur attētata ꝑ modum attentati. l. j. in prin. eo. ti. ⁊ sic posset excipi sicut de spolio cuius vim haberet dictum attentatum. facit qđ no. in. c. non solum. de appel. lib. vj. ff. ne quid in loco publi. l. fi. ⁊. l. ij. §. si q̇s nemine. ¶ Illud etiam constat quod in re communi potest alter ex socijs facere altero iuito illud ad qđ dicta res est destinata vt no. glo. in. l. sabinus. ff. communi diui. nec potest a socio ꝓhiberi. ff. de serui. vrba. predi. l. in re communi. ⁊ sic domum communem potest alter ex socijs altero inuito inhabitare qꝛ ad hoc est ordinata ſm Ricar. malum. ⁊ Ange. de perusio qui ita no. in l. duo fratres. ff. de acquiren. heredi. facit quod no. Barto. in. l. ⁊ hec distinctio. ff. loca. ⁊ Bal. in. l. j. C. qui testa. face. poss. Et si alter ex socijs clauserit domum communem vt alter non posset ingredi. potest alter propria auto. aperire: serasqꝫ ⁊ tabulas et alia impedimenta remouere tex. est cum glo. per quam videtur casus presens determinari in. l. si vitē. §. si ad ianuaꝫ. ff. quod vi aut clam. qui tex. licet loquatur in re propria per se possessa locum habet etiam in communi communiter possessa cum sit eadem ratio totius ad partem. l. que de tota. ff. de rei ven. Nam ⁊ quod commune est meum est. l. serui electione. §. fi. ff. de lega. j. ⁊ est tex. cum glo. ff. de seruitu. vrba. predio. l. sed finitur. ſm vnam lec. positam in glo. j. in versi. vel dic perdere idest restituere sua autoritate ⁊c. l. quemadmodum. §. j. ff. ad. l. aquil. ⁊c. Fit enim pro defendenda sua possessione ciuili quod licet sicut licituꝫ est absenti ⁊ ciuiliter possidenti propria auto. expellere occupatorem naturalis possessionis vacantis pro defensione sue ciuil. l. clam possidere. §. qui ad nundinas. ff. de acquiren. poss. cum ibi plene not. Quod auteꝫ dictus dominus Franciscus esset tempore quo fecit illa fecisse dicitur: ⁊ etiā hodie sit dominus ⁊ possessor pro dimidia bonorum quondam ser Hectoris. probatur ex duplici capite.

¶ † Primo quia per plures testes inductos per ipsum probatur 1 intentionem dicti ser Hectoris fuisse ꝙ bona sua peruenirent ad ambos dictos fratres quos pariter diligebat: licet vnū tantum nominauerit in testamento certo bono ⁊ probabili respectu. Et per consequens dictus Joannes insolidum institutꝰ cōtemplatione tamen cōmuni sua ⁊ fratris sui tenebatur dicto domino Francisco actione negociorum gesto. ad communicandū sibi dictam hereditatem quam communi nomine videbatur recepisse sicut teneretur actione mandati si precessisset mandatuꝫ dicti do. Fran. ff. de here. insti. l. quidam cum filium. ⁊ ibi hoc tenet expresse Bar. pro quo tex. in. l. si pupilli. §. ij. q̇ incipit. si q̇s pecuniam. ff. de neg. gest. vel tenebatur vtili actione ex testamento quasi fidem suam tacite accommodauerit testatori de hoc faciendo. C. de fideicommis. l. fi. insti. eo. §. fi. ſm Bart. in. d. l. quidam cum filium. Nec ob. ꝙ instituit Joannem ⁊ filios eius qꝛ institutio filioꝝ referri dꝫ ad illam portionem in qua censetur fuisse institutus Joannes contemplatione ipsius Joā. non ad illam in qua contemplatione domini Franci. ¶ Item non obstat si dicatur ꝙ dictus ser Hector potuit penitere illorum verborum quia non presumitur hoc maxime in breui tempore: ⁊ qꝛ post factum testamentum dixit ꝙ reliquerat bona sua vtriqꝫ vt patet ex dicto quarti testis de quo subijcitur. ¶ Testes autem ex quorum dictis patet de hac intentione ser Hectoris sunt infrascripti. Primus ser Aloisius. Ser Joannes secundus testis super. ix. cap. Sed dominus Franci. de cormono super eodem. ix. c. vbi dicit dictum ser Hectorem dedisse sibi fidē de hoc cum sibi vendidit quēdam redditum quem aliter ei non vendidisset: ⁊ est. vij. testis in ordine testiū. Tertius testis est ser Anto. quondam ser pinzani de strasoldo. x. test. super. x. c. qui dicit se audiuisse a dicto ser Hectore ꝙ quicquid emebat: pro dictis fratribus emebat. Quartus testis est quidaꝫ Midesius quōdam Nicolai de melso. xij. testis super edeꝫ. x. c. qui dicit se audiuisse dictum ser Hectorem dicentem sibi suadenti ꝙ aptaret facta sua propter suam infirmitatem vt tanꝙ sapiens esset post mortem suam laudandus. respondit ego aptaui omnia qꝛ ego relinquo domino Fran. ⁊ ser Joanni bona mea: quam responsionem dictus testis post mortem ser Hectoris retulit dicto ser Joanni: qui ser Jo. tunc dixit ipsi testi. Ego possem bene denegare partem dicte hereditatis dicto domino Francis. sed nolit deus quod velim hoc facere. Nunc autem impudenter frangit fidem deo quem innocauit ⁊ per quem iurasse videtur denegando fratri suo dictam partem: ⁊ fratrem suuꝫ fraudat contra ius naturale ⁊ diuinum. Quintus testis est quidam Nicolaꝰ quōdam Jacobi. xxvj. testis super eodem. x. capitulo qui dicit audiuisse a dicto ser Hectore ꝙ ipse intendebat dictis fratribus relinquere omnia bona sua que valebāt. x. millia. Isti quidem testes licet sint singulares: probāt tamen voluntatē dicti ser Hectoris enunciatiuam de futuro vel de preterito ex qua resultat presumptio voluntatis dispositiue scilicet ꝙ instituerit ser Joannem contemplatione sui ⁊ fratris sui data sibi fide tacita de dando dicto fratri dimidiam omnium bonorum qꝛ nemo presumitur verbis dixisse qđ mente non gesserit. l. labeo. ff. de sup. le. in qua volūtate ⁊ tacita fide presumitur perseuerasse vsqꝫ in fi. non probato contrario. ff. de proba. l. iij. de le. ij. l. lucius. la prima. ¶ Et cum ad hanc dispositiuā ⁊ presumptam voluntatē ꝓbandam inducantur non nocet singularitas in his per q̄ peruenitur ad presumptionē ipsius. per ea q̄ no. Inno. in. c. qualiter ⁊ qū. de accu. ⁊ glo. accur. in. l. ob carmē. §. fi. ff. de testi. ¶ Et hoc p̄supposito ꝙ dictus ser Jo. tenere͂ cōicare dicto. d. Frā. dictā hereditatē ser Hectoris ⁊ posset ad hoc conueniri ſm Bar. in d. l. quidam cū filium. ff. de here. insti. ad qđ bene facit. l. aditio. ff. de acqui. here. in ver. fi. si qđ a quibusdā ⁊c. ⁊ qđ no. glo. eo. ti. l. paulus. in versi. iij. dicunt ⁊c. sequi͂ ꝙ recipiendo ipm postea pluries cū sua familia ⁊ cum suis famulis in domo quondā ser Hectoris ⁊ ad cōes expēsas super redditibus dictorū bonorū de quo plures testes deponunt non solū inducti per do. Fran. sed etiam per ser Jo. cense͂ facta cōicatio ⁊ sic translatum dn̄iū ⁊ possessio qꝛ censetur ser Jo. hoc fecisse rōne obligationis qua tenebatur ⁊ sic ex cā ⁊ titulo precedente. ff. de rei ven. l. quedam mulier. ⁊ ar. l. vxorē. §. pater naturalis. ff. de leg. iij. ⁊ qđ no. in. l. sed si vir lana. in prin. de dona. inter vi. ⁊ qđ no. Bar. in. l. ij. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊. l. triticū. de verb. obli. non aūt censetur ipm recepisse precario vel iure familiaritatis vel rōne consanguinitatis qꝛ illud procederet si nulla alia cā precederet vel subesset sicut in simili. ff. de solu. si cū aurū. de ope. lib. cāpanus. de pig. ac. eleganter. §. qui reprobos. in donatione q̄ non presumitur qū subest alia cā vel potest subesse.

¶ † Bene ergo pꝫ ex predictis ꝙ dictus dn̄s Fran. aperiēdo do 2 mum predictam ⁊ recipiendo res vsuales quas recepit nō commisit sfortium vel violentiam seu spoliationem que oīa inferūtur in personam nō in rem. iuxta not. in. l. itaqꝫ fullo. ff. de fur. ⁊ hic nulla erat ibi ꝑsona sed fuit vsus iure suo ⁊ suā possessioneꝫ videtur cōtinuasse ⁊ defendisse qđ in dubio presumi͂. vt. d. l. merito. ff. pro socio. maxime qꝛ ita ꝓtestatꝰ est coram pluribꝰ quos ibi conuocauit nec aperuit cameras quas ser Joan. solus tenebat pro suo vsu ⁊ non fuit intentio sua priuare dictum ser Joā. sua possessione vel redditu dicte domus vnde nec ipsum priuauit vt no. glo. magna fi. in. §. qui ad nundinas. in versi. sed quid si hic ingressus non admitteret dominum. ¶ Non ergo locum habent iura loquentia de exceptione spoliationis quia de illa violentia pro qua non potest agi interdicto possessorio non potest etiam exceptio spoliationis opponi vt no. doc. in. c. frequēs de restitu. spolia. lib. vj. Sed pro spoliatione domus vel de domo non potest ser Joannes agere interdicto vnde vi. quia non est priuatus eius possessione cum dominus Franciscus hoc facere voluerit nec plus sua parte donationeꝫ interponere voluit cum non omnes cameras vel clausuras aperuit. ff. de acquiren. here. duo fratres. in fi. ⁊ sic potest ser Joan. pro libito voluntatis ad domum illam redire quod facere non posset ex interuallo si fuisset spoliatus sed solum incontinenti. l. qui possessionem. ⁊. l. iij. §. cum igitur. ff. de vi ⁊ vi ar. Ceterum pro rebus mobilibus non competit interdictum vnde vi: nisi accessorie scilicet cū sunt in fundo de quo quis deiectus vel spoliatꝰ est. ff. de vi ⁊ vi ar. l. j. §. illud vtiqꝫ. sed hic erant in domo de qua ser Jo. spoliatus nō est vt dixi ergo nec īterdictuꝫ vnde vi competit pro illis nec exceptio spoliationis potest opponi sed venient in iudicio diuisorio si apparebit dictum do. Fran. habuisse vltra partem suam. C. fami. her. l. iij. que incipit aduersus. Sicut em̄ ser Jo. ꝑ miscue dictis rebus ⁊ victualibus vtebatur ⁊ consumebat sine contradictione do. Fran. ita ⁊ econuerso absente dicto Jo. debuit licere. d. do. Fran. vt equalitas seruetur inter eos. C. cōi diui. l. pe. in fi. ¶ Quinimmo potius dictus ser Jo. nisus est spoliare dictum do. Fran. claudendo domuꝫ ne ingrederetur. d. §. qui ad nundinas in fi. cum. l. sequen. vnde vi. l. colonus. ⁊. l. cum fundum. qui dominus Fran. possessionem ciuilem quam habebat perdidisset pusilanimitate si nō fuisset reuersus vel nō fuisset ingressus eo modo quo fuit. vt. l. seq. que statiꝫ sequitur ideo caute fecit vt legis cōsilio non permitteret se spoliari sed ingredi eo modo quo fuit ingressus. l. iij. §. cum igitur. ⁊. l. qui poss. vnde vi.

¶ Item ex secundo capite probatur dictum dominum Franciscū habere partem dimidiam in dictis bonis tam in proprietate ꝙ in possessione posito ꝙ cessarent ea que dicta sunt scilicet ratione societatis omnium bonorum contracte inter eos tempore quo inuicem conuenerunt in goricia presente domino Nicolao de goricia eorum attinente ⁊ etiam dn̄o Francisco de cormono similiter attinente q̇ bis examinati deponūt ꝓ dicto do. Fran.

li secunda vice.s. in hac cã plenius deponat dictus Nicolaus ꝙ prima: qd valde ponderandum fore existimo penes iudicez & penes bonos & graues cũ sint viri nobiles & attinentes: & propter parem cãm affectionis cessat in eis oĩs suspitio .ff. de ritu nup.l.nõ solũ.§.j.Et sic p̄sumunt̃ dixisse purã & meram veritatem quã iudex debet sequi & defensare.ff.de pba.l.fi.C.de edẽ.l. ij.ff.si qs cau.eũ q̃.§.j. ¶ Constat aũt ꝙ cõtracta societate oĩm bonoꝝ statim cõicat̃ dñium & possessio hincinde rõne ficte traditionis q̃ videtur interuenisse q: qd qs prius possidebat suo noĩe censetur postea cõi noĩe.ff.pro socio.l.j.in fi.cũ.l.sequẽ.in tex.& glo.iuncta.l.qd in eo.in prin.ff.de acqui.poss. ¶ Nec ob. ꝙ in scða depositione dicti duo testes dicũt dictos fratres fuisse vsos verbo volo qd sit cõe &c.qd verbum non disponit.iuxta no.in.l.scðm elec.ff.de leg.j.C.de cõtrahen.emp.in emẽtis. Nã verum est in his q̃ dependent a facto: secus a mera volũtate vel solo consensu: vt si dico volo tibi vendere hanc rem pro tanto p̄cio & tu rñdes & ego volo emere.[a] Nam emptio cõtrahitur & exponuntur verba.i.volens vendo & volens emo.put in simili no. in.l.fi.ff.de reruz diui.& no.p gl.in.d.l.in ementis. contract⁹ eñi societatis solo consensu perficitur.l.cõsensu.ff.de actio.& obli. & sic non requiritur solẽnitas verboꝝ: sed sufficiunt quelibet verba consensum de presenti exprimentia: vt ibi: & in si.C.de testa.omne verbum: quinimmo cõtrahitur re ipsa & ex presumpta & tacita voluntate resultante & ex cõicatione oĩm lucroꝝ.ff.pro socio.l.iiij.& qd le.& no.in.l.titium & meuiũ.§.altero.ff.de admi. tuto.quanto magis expressa q: qd illa facit per tpa hec facit p vnam horam.C.de do.promis.l.ij.cum ibi no.hic autem expresserunt ꝙ oĩa bona quesita & querenda per eos & quẽlibet eoꝝ volebant esse cõia etiam si foret vnus cõicatus. Nec ob.ꝙ Nicolaus in prima dispositione nõ dixit nisi de hereditate ser Hectoris q:.lij.distin.potuit reddere ꝙ in prima omiserat nec sibi per hoc contrariatur cuz in prima depositione non apposuerit dictionem taxatiuaz nec subintelligebatur.C.de proba.l.ratio nes.cum ibi no.ff.de in litem iurã.cũ furti. Sed nec ipse ser Jo. consueuit negare dictam conuentionem & cõionem factam cum fratre sed dicebat se non potuisse eam facere in preiudiciuz suorum filioꝝ vt inquit vigesimusquintus testis nomine Nicolaus quondam ser Joannis. Alij dicunt ꝙ se defendit ex alio. scz q: non impleuit conditionem: sub qua facta fuit.s. si veniret ad habitandum in patria Forijulij: qd adhuc non fecit cum steterit & stet in officio Tergest.q̃ nõ est de dicta pr̃ia. Sed neutra defensio ei prodest: prima nõ: q: institutio de filijs suis censetur facta ordine successiuo & sic post mortẽ Joannis cum essent attinentes testatori.p ea que no.in.l.gallus.§.j.de lib.& posthu. Et sic eo viuente filij sui nullum ius habent cum possint premori: & sic eoꝝ institutio euanescet.l.heres meus.in prin.ff.de condi. & demon. Ipso ergo viuente nõ fit preiudicium filijs: sed sibi soli ser Joanni: debet ergo seruari dicta conuentio quousq₃ viuit ser Joannes.l.peto.§.cum predium.ff.de leg.ij.sed etiã post ei⁹ mortem non obstante contradictione filioꝝ eius tenẽdo primum fundamentum ꝙ fuerit institutus cõtemplatione etiã fratris: & sic teneretur etiam fratri cõicare: q̃ñ institutio filioꝝ refertur ad illam solam partem in qua ser Joannes fuit institut⁹ sui tãtum contemplatione: vt in illa ser Jo. fuerit institutus p prius & in eius vita: filij vero sui post eius mortẽ qd habet vim fideicõ.sed ad dimidiam restituendam dño Francisco cui⁹ etiã contemplatione ser Joannes fuit institutus: non debet referri institutio filioꝝ ser Joannis: q: esset repugnantia: immo potius ꝙ in illa succedat dñs Franci.& eius filij sicut in altera dictus ser Jo.& eius filij. ¶ † Secunda defensio similiter non prodest ser Joanni: q: bene considerando verba testium conditio illa habitandi non fuit apposita ad acquisitionem proprietatis: immo illam voluit facere pure: sed solum ad perceptionez emolumenti: q: voluit ser Joannes ꝙ ipso domino Franci.stante & habitante extra patriam nullum commodum ex illis bonis perciperet & nihil extraheret de patria. Sed aduertendum ꝙ nõ propterea voluit do.Fran.ꝙ nec etiã ser Joannes ꝙ pars fructuũ tangens dñm Fran.cederet lucro ser Joannis ipso dño Fran. absente sed ꝙ conseruaretur per ser Joannem & sic esset gubernator ad cõem vtilitatem & lucrum vt p₃ ex depositiõe verbi testis nomine Nicolaus ser Antonij super.xvij.c. cum sequẽtib⁹ qd est bene ponderandum q: declarat dicta alioꝝ testium super hoc. Et qd dicta conditio habitãdi non intelligatur apposita ad acquisitionem proprietatis sed ad perceptionẽ fructuũ p₃ per reductionem ad absurduz que resultaret ex illa dictione donec staret extra patriaz nihil possit percipere &c. quibus verbis q̃bus vtitur primus testis ser Nicolaus. Item ex illis verbis q̃bus vtitur secundus testis.s.dñs Fran.de cormono.s.& cuz hoc ꝙ eo habitante vel cõmorante extra patriã nõ debeat aliqd accipere &c. Nam subintellecte idest donec habitauerit &c.cui⁹ dictionis donec significatum est vt quousq₃ habitat extra nõ habeat & quousq₃ infra habeat secundaz quod sequeretur si referrentur ad acquisitionem proprietatis ꝙ ipso veniente ad habitandum inciperet acquisitio proprietatis sed ipso postea etiaz intra paucos dies exeunte desineret acquisitio deinde ipso redeunte rediret & sic p singula.ff.de excu.tu.l.pe.de tutel.& ratio. distra.si tutor rei.pu.in prin.& no.Bar.in.l.fi.ff.ad ter. Hoc autem foret absurdum in acquisitione proprietatis ꝙ fieret & desineret momenta.arg.C.de inoff.testa.l.filia in orbitate.in fi.de bonis que libe.l.fi.in fi.non sic est absurdum in perceptione fructuum vel emolumenti quos vel qd voluerũt non extrahi de domo sed ibi stare ad cõem vtilitatem & lucrum ipso stãte extra vt p₃ ex secunda depositione dñi Francisci qui dicit ser Joannem dixisse ꝙ si donec stabitis in Alamania non dabitis mihi impedimentuz & dimittetis me facere spero bene facere & superlucrari &c.s.ad cõem vtilitatem qd facere nõ posset si partem suã redditũm alibi transportaret.prefata ergo verba declarãt precedentia que videntur denotare conditionem in cõicationem proprietatis ꝙ immo non in ea sed in perceptione fructuum.ad qd facit.l.sed si adijciatur .ff. pro so. Itẽ debent intelligi dicta verba donec stabitis extra patriam scz in Alamania vel Ungaria prout stetistis hucusq₃ & sine vrgẽti necessitate sic a longe sed si non in Alamania nec in Ungaria sed prope patriam & in Italia & ex causa pbabili pro sustentatione vite prout est nunc non videtur fecisse de intentione partium quod dicta verba tunc sibi locum vendicarẽt & ꝙ nihil perciperet quod ex postfacto apparuit q: dictus ser Joannes sponte & sine contradictione subministrauit dicto domino Franci.pluries blada & alia necessaria in ciuitate Tergesti. Naz ex his que postea sunt declaratur qualis fuerit in precedentibus.C.de natura.libe.cuz quis.post medium versi.neq₃ enim. Nam & domicilium dicitur habere in strasoldo vbi habet omnia bona sua.l.ij.C.vbi sena.vel clari.nõ in Tergesto vbi non stat cum animo perpetuo standi sed finito officio recedendi.l.nihil.ff.de capt. Et propter paruam distantiam non videtur abesse.argumen.ff. de conditio. & demonstra. l.q̃uis.ff.de procura.l.v.cum.l.sequen.& seq.vel censetur remissa dicta conditio vel modus sponte & sine aliqua protestatione veniendi contra & dicta victualia sibi subministrando. argumẽ. C.ad.l.fal.auẽ.sed cum testator.& extra de constitu.c. cum accessissent.in fi. ¶ Ex quibus concluditur pronunciandum esse vt primo dixi scilicet ꝙ respondendum sit libello dicti dñi Fran. non obstante excep.spoliationis. Et post li.cõtesta.poterit dominus Franciscus reproducere attestationes receptas in ista instantia ad repulsionem exceptionis pro sententia obtinenda in diuisorio iudi.quia debent facere fidem inter easdem personas in eadem causa vel contingente: licet diuersificetur. iuxta no.in.l.ij.C.de eden. Laus deo.

[a] ¶ Emere. Vide ad hoc do. Alex.in.l.ij.§. si qs ita.de v̄. obli.d. Jas.de may.in.l.j.i.vj. col.cũ plurib⁹ seq.C.de sum. tri.q̃ infinitas cõcordantias adducit.

¶ Casus talis est.

¶ Quedam domina Daniela In.M.xcvij.fecit donationem inter viuos Antonio & Supertino suis filijs pupillis seu ceteris eoꝝ tutoribus acceptantibus pro ipsis & eoꝝ heredibus de q̃pluribus eius bonis stabilibus & mansis retento seu reseruato sibi vsufruc.ad vitam bonorum & mansorum predictorum. De qua donatione confectum fuit instrumentum per notarium in quo apparet ꝙ ipa tunc existens vidua mota fuit ad faciendũ illã donationẽ dictis filijs suis dubitans ne ipsa domina quauis fragilitate sua de bonis illis male disponeret et ita per expressum dicitur in princip.dicti instrumenti. Constituitq₃ se bona illa possidere nomine dictoꝝ filioꝝ donec ipsi filij ipsoꝝ bonoꝝ possessionem corporalem acceperint. Erat dicta domina tunc de rei veritate talis de qua poterat haberi suspitio quod nesciret bene cõseruare bona sua. Facta donatione illa absq₃ vlla insinuatione domina ipa remansit in possessione actuali bonoꝝ predictoꝝ & fructus eoꝝ percipiebat: postmoduz dicta domina nupsit alteri viro & vendidit vnũ mansum de bonis predictis in instrumento donationis contentis cuidam Nicolao absq₃ scientia predictoꝝ filioꝝ seu tutoꝝ ipsoꝝ. Item alium mansuz de predictis post vendidit Marcho & alium Petro. Qui emptores facta reali traditione bonoꝝ predictoꝝ statim inceperunt illa possidere cum perceptione fructuum & eo ex tunc successiue continuis temporibus pacifice possederunt. Alius annis.xxxij.& vltra.alius circa.xxxj.alius circa.xxx. Euenit quod vnus dictoꝝ filioꝝ decessit intestatus in pupillari etate: alius vero fact⁹ pubes vt dicitur condito testamento in quo instituit quosdã extraneos. dicta autem domina Daniela diu vixit post mortem predictorum filioꝝ & successiue & deniq₃ vendidit & consumpsit oĩa alia bona in instrumento donationis contenta. Nunc autẽ ea mor-

tua in cuius hereditate nihil repertuꝫ est supradicti heredes testatoris p̄dicti filij dñe Daniele vltimo defuncte vigore supradicte donationis petunt ⁊ vendicant a supradictis Nicolao Marcho ⁊ petro illos māsos ꝑ eos possessos q̄ in dicto instrumento sunt cōprehēsi. Isti se defendunt ⁊ allegāt inter alia possessionē eorū cum titulo ⁊ bonafide per tp̄a continua suprascripta pacificam ⁊ quietā ⁊ probant eā est prima cōstitutio vetus ⁊ deinde noua descrip. q̄ incipit habere locū vt in eius margine est notandum. Adducuntur in mediū decreta quedā ducalia et primo statuentia qd̄ a mense Aprilis. 1407. vsq; ad mensem septembris. 1420. tp̄a non decurrerint in aliqua prescriptione sꝫ qd̄ oīno subducantur. Et est aduertendum ꝙ dña demum post mortem predictorū filiorum fecit venditiones illas bonorū emptoribus suprascriptis.

¶ Iteꝫ notandū ꝙ illi heredes donatarij fuerunt semꝑ presentes ⁊ continuo in patria.

¶ Queritur an predicti Nicolaus Marchus ⁊ Petrus cōtra quos agitur rei vendicatione pro p̄dictis bonis ꝑ eos emptis ⁊ possessis sint tuti exceptione p̄scriptionis ex forma iuris cōis si forte ex quauis cā prescriptione ⁊ constitutione patrie non essent cōpleta vel eos non iuuaret.

¶ Et an etiam prescriptio ex constitutione preallegata eos iuuet alio non apparente in facto qd̄ obsit aduersus illam constitutionem.

1 ☞ Vtruꝫ mater q̄ donauit oīa bona sua filijs potuerit post ea alienare in preiudiciū filiorū ⁊ heredum.

2 Et qualiter emptores possint p̄scribere aduersus donatarios.

¶ Consilium. cccxcvj.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Postq̄ dicta donatrix reseruauit sibi vsūfructum in vita sua nō potuerunt dicti filij donatarij quousq; vixit aduocare ab ea dicta bona q̄ naturalis possessio eoꝝ debebat esse apud eam durāte vsufructu. l. naturaliter. in prin. ff. de acq̄. pos. Cum ad vsumfructuariū ꝑtineat colere fundū ⁊ de manu sua fructus ꝑcipere. iuxta ea q̄ plene habenť in. l. fundi trebatiani. ff. de vsufru. lega. Similiter ipsa viuente nō potuerunt dicti filij vel eorum heredes aduocare ab emptione dicta bona in quos dicta donatrix transtulit dictā naturalē ⁊ facultatē percipiēdi fruct⁹ quousq; viueret lꝫ non ius vsufruct⁹ qd̄ erat inseparabile a ꝑsona instituti. de vsufru. §. finiť. nec etiā ciuilē possessionē q̄ erat penes donatarios ꝓprietarios iuxta ea q̄ no. ꝑ glo. magnaꝫ in l. j. §. fi. ff. queād. vsufru. ca. qñ vsufructus expelliť q̄ isti casus equiparanť. l. peregre. §. quibus. ff. de acq̄. pos. non eñ proprietarius retinet naturalē corpore vsufructuarij eo modo quo locator corpore coloni cū vsufructuarius possideat naturaliter ꝑ se non ꝓprietario: ⁊ sic ciuilis ꝓprietarij nō requiescit in naturali vsufructuarij vt ibi no. ⁊ in. l. j. §. nō aūt. ff. de vi ⁊ vi arma. ī glo. ⁊ in. l. iij. §. vñ vi. in glo. que incip. retinuit ergo.

2 † Sic ergo quousq; vixit donatrix ⁊ venditrix nō incepit p̄scriptio contra dictos filios donatarios vel eoꝝ heredes tum q̄ erāt in ciuili possessione quā vt dixi nō ꝑdiderūt ꝑ vendi. ⁊ realē tradi. ⁊ contra ciuiliter possidentē nō currit p̄scriptio. iuxta no. ī fi. magne glo. l. j. C. de seruis fugi. tū q̄ emptores solā naturalē habuerūt q̄ non est sufficiēs ad p̄scribendū directū dñium vel vtile ꝙ non subalternať directo. l. acquiriť. §. fi. ff. de acq̄. rerū domi. tum q̄ nō potuerūt agere dicti filij vel eorū heredes vt dixi. l. j. §. fi. C. de anna. excep. de iure doti. l. in rebus. §. fi. demū ergo post mortem dicte dñe potuit incipere p̄scriptio quo tp̄e inceperūt agere posse. l. peto. §. prediū. ff. de leg. ij. l. statius. §. cornelio. de iure fisci non soluꝫ iuris cōis sed etiā dictarū cōstitutionū q̄ debent intelligi ſm ius cōe ⁊ ꝑ illud restringi ne q̇s indebite damnū patiatur. C. de noxa. l. ij. ⁊ qd̄ no. in. l. fi. §. in cōputatione. in fi. magne glo. C. de iure deli. Et hoc dūmodo nō subsisteret tūc aliud impedimentū impediēs p̄scrip. inchoari vel currere puta suspēsio tp̄is facta ꝑ decretuꝫ ducalis dñationis a. M. ccccvij. vsq; ad. M. ccccxx. q̄ suspēsio fieri potuit tam ꝑ legē q̄ per decretū predictū habens vim legis. l. fi. §. donec. C. de iure delib. ⁊ interim dormit p̄scriptio inchoata non aūt interrumpiť ⁊ sic deducitur tp̄s mediū non aūt inchoať de nouo inito illo tp̄e suspēsionis ⁊ dūmodo dicti donatarij nō essent ꝯstituti in pupillari etate qua durante nō currit p̄scriptio nec cōstitutionū predictarū in quibus hec etas excipiť nec de iure cōi. l. bonefidei. post p̄n. ibi veluti si pupilli. ff. de acq̄. rerū domi. Cessantib⁹ ergo dictis tribus q̄ cursuꝫ p̄scriptionis ipediūt si cucurrerūt. x. anni inter p̄ntes dicti possessores de iure cōi longo tp̄e p̄scripserūt postq̄ habent titulū nisi dicti donatarij fuerint infra minorem etateꝫ. xxv. annorū. C. in q̄bus causis cessat longi tēp. p̄scrip. Sed tūc possent recurrere ad p̄scrip. introductam per dictas cōstitutiones de qua nō excipitur nisi pupillaris etas ⁊ tp̄s absentie. Et eo foret videndū an post predicta cucurrisset tp̄s prime cōstitutionis qd̄ est. xv. anno. vl' secunde qd̄ est. xx. Et si post inchoatā p̄scrip. ſm tp̄s prime facta fuisset scd̄a constitutio ante prescriptionem completā pro tempore precedenti secundam constitutionem inspiceretur tp̄s prime pro sequenti tempus scd̄e ⁊ sic si fuissent lapsi anni. vij. cum dimidio qui faciunt medietatē p̄scriptionis. xv. annoruꝫ ⁊ postea facta fuisset secunda constitutio q̄ requirit annos. xx. pro cōplenda scd̄a dimidia prescriptiōis requirentur anni. x. ⁊ sic in totum anni. xvij. cum dimidio. C. de prescrip. lon. tempo. auť. malefidei. cum ibi no. in fi. ¶ Si ergo dicta tp̄a sunt decursa a tp̄e mortis dicte donatricis ⁊ cessationis dicte suspensionis ⁊ pupillaris etatis dicti emptores sunt tuti exceptione prescriptionis dictarū constitutionū vel iuris cōis alias non. hoc autem mihi constat ex narratis in puncto q̄ non dicitur in eo quo tp̄e dicta donatrix mortua est ideo aliter non dico. Et etiaꝫ aduertatur ad aliud qd̄ narratur primo ꝙ dicte venditiones facte fuerunt ignorantibus filijs: ⁊ sic innuitur ꝙ tunc filij viuebant postea in fi. dicitur ꝙ dicte venditiones fuerunt facte post morteꝫ filiorum que sunt inter se contraria ideo punctus retractetur. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Quedam communitas conuenit cum. I. iudeo ꝙ mutuaret ad vsuras tam super pignoribus q̄ super cartis pro certa quantitate que pacta fuerunt per potestatē illius loci cōsiliarios totū consilium ⁊ per dñationem vene. cui terra illa subdita est cōsilio rogatorum firmata. modo petit. I. iudeus sortes ⁊ vsuras scd̄ꝫ quod in cartis suis cōtinetur ⁊ pactis: vigore quorū pactorum emanauerunt sententie ꝑ predecessores illius qui nunc est potestas loci. aliqui contradicunt: aliqui nolunt soluere nisi captis pignoribus sed fatentur debitū. Ex quo casu de pl'ibus dubitatur per ea q̄ habentur in clemen. vnica. de vsuris.

¶ Primo an dictus potestas possit salua conscientia iudicare et determinare per sententiā diffinitiuam vsuras q̄ deneganť deberi vigore cartarum pactorum ⁊c.

¶ Scd̄o vtrum possit salua conscientia debita cōfessata de quibus non est contentio: lꝫ cognoscat ea esse vsuraria: solui facere ꝑcipiendo executionem fieri.

¶ Tertio vtrum sñias predecessorū suorū in simili vsurarū materia teneatur executioni mādare: aut possit salua cōscientia cum vigore sue cōmissionis sit merus executor.

¶ Quarto qm̄ in cartis de q̄bus. s̄. fit mentio poniť ꝙ si non soluerunt intra mensem teneanť ad penā dupli: ⁊ in illis fit mentio de vsuris. In aliquibus aūt poniť sil'is pena ⁊ fit mētio de vsuris. Queritur aūt vtrū saltē vigore pene possit dictus potestas salua cōscientia iudicare dictas penas in vtraq; ipsarū cartarum vel in altera tantum deberi.

¶ Vltimo qm̄ pacta vt predixi firmata consuetudo q̄ est per vniuersam Italiam ⁊ priuilegiū Martini pape. v. ⁊ Eugenij vidētur ipsos iudeos iuuare qūo quis modus esse posset quo ipsis iudeis possit salua conscientia reddi ius in similibus causis: et quō faciunt oēs rectores ⁊ officiales qui ferunt sentētias in dictis causis hoc etiā addendo ꝙ sunt littere dñationis q̄ ꝑcipiūt illi rectori vt oīno reddat illi. I. iudeo ius ⁊ iustitiam ſm qd̄ dicunt pacta sua ⁊ carte attestantur.

¶ Super his oībus rñdeatur de iure cum allegationibus vt ille qui habet iudicare possit sibi satisfacere.

1 ☞ Iudex potest reddere ius ⁊ iustitiā iudeis super vsuris. Et de intellectu cle. j. de vsuris.

¶ Consilium. cccxcvij.

In christi nomine amen.

1 ¶ Non videtur expediēs super singulis dubijs suprascriptis insistere cū iuris subtilitatib⁹: † q̄ cū vsure sunt regulariter tam diuia q̄ humana lege prohibite. iux. no. in. l. j. C. de sum. tri. ⁊ de vsu. auť. ad hoc nulla conuentione publica vel priuata possunt licite fieri vel aliqua obligatio vel actio pro eis petendis introduci. l. si non fortem. in prin. ff. de condi. inde. Et ad hoc tendit cle. j. de vsu. que improbat ⁊ detestatur statuta terrarum vel communitatum cōtrarium disponentia tanq̄ si non essent prohibita a cuius clemen. dispositione. s̄. scripta dubia videntur habere originem ⁊ fundamentum sed frustra q̄ clemen. illa voluit obuiare proteruie ⁊ insanie quorūdam laycorum volentium plus credere capiti suo q̄ scripturis diuinis ⁊ humanis. cōtra. c. ne innitatis de constitu. quibus aliqua ratio suggerit vt propter necessitates hominum vsure debeant hodie fore permisse sicut olim erant statute

statute de iure ciuili et ita ptinaciter asserunt et statuta condunt vel condi faciunt non solum in personis iudeorum sed etiam laycorum xpianorum saltim in eorum territorijs cōi sententie contradicant q̄ est in contrariū tam in psonis xpianorum q̄ etiam iudeorum. extra eo. ti. post miserabilez. talia namq; statuta et assertiones tanq̄ continentia vel continentes heresim cōstitutio illa obtestatur et annullat.[a] ¶ Ceterū obseruantia vniuersalis que tam tunc cū illa constitutio facta fuit q̄ etiam hodie viguit et viget p totam Italiam et etiā extra de tolerando iudeos et paciscendo cum eis vt stent in singulis terris et prestent ad vsuras xpianis propter immensas necessitates hoīm quibus alio modo non pōt prouideri cum tn̄ prouisio sit summe necessaria non est illius conditionis qualitatis et nature cuius erat opi. illorū q̄ dedit cām illi cle. et que per ipsam cle. reprobaf. non em̄ populi xpiani tales cōuentiones faciunt cū iudeis: qz credāt vsuras posse fieri licitas per tales conuentiones qz si hoc crederent facerent inter se non cum iudeis. immo cū sciant contrariuz volūt potius illaqueari animas iudeorū qui tenent q̄ non sit eis peccatum si mutuant ad vsur. xpianis qz tenent q̄ xpiani non sint eorum fratres et lex eorū vetat mutuari ad vsuras fratri eorum tales ergo populi potius obtestantur vsuras per prefatas conuentiones factas cum iudeis q̄ approbent si bene consideretur quid agunt. Et sic non peccant sed peccatum euitant nolentes ipsi fenora exercere: sz ea soluere. c. debitores. de iureiu. et sic nec verba que sunt in prin. illius cle. cōueniunt huic obseruātie nec illa que sunt in fi. cum nunq̄ fuerit visa grauis vel scandalosa sed potius honesta et suauis propter necessitates frequentes q̄ bus si per istum modum vniuersalis reipublice statui non prouideretur necesse foret q̄ xpiani hoc facerent inter se qd̄ esset lōge deterius tam animabus q̄ corporibus vt quilibet imaginari potest. Sicut ergo necessarium et salutiferum fuit et sine peccato talem consuetudinem introducere. s. paciscendi cuz dictis iudeis de quorum aīabus vel earum salute nihil ad nos cuz foris sint. ij. q. i. in primis. ita necessarium fuit iudeis tales conuentiones habentibus seruare fidez eis datam. ff. de pac. l. j. cū ibi no. alias nec ipsi seruarent q̄ promiserūt qz nō mutuarent et sic vtilitas et necessitas publica et cōiter vtilis fraudaretur igitur etc. l. ij. ff. de iuris. om. iudi. ¶ Consistit aūt obseruātia fidei date in concedendo dictis iudeis executores qui conuentionem quam habent cum cōitate faciant de facto obseruari pro bono cōi oīz et isti sunt potestates locorū predictorum qui vt puto procedere debent in oībus vt executores non vt iudices qz sic videf esse de mente cōitatum eos conducentium et etiā dn̄ationis venetiarum confirmantium dictas conuentiones non ergo requirēt ordinem iudiciarium nec dabunt sentētias diffinitiuas sed interlocutorias auditis partibus et visis scripturis. Cum em̄ per dictas conuētiones nō fuerint vsure approbate nec facte sint debite ciuiliter vel naturaliter non pōt dici producta aliqua actio ad eas petendas que oritur ex dictis occasionibus. Sed qz dicte cōitates volunt q̄ de facto soluantur non amissa exceptiōe vsurarie prauitatis videtur clausis oculis effecte vel censeri effecte debite eo modo quo possunt. l. qui habebat. in fi. cum bisq̄ ibi no. in glo. ff. de manu. testa. et sic inductuz fore iudicis officiū l. quintus. cum ibi no. ff. de annu. lega. in quo vel non requiritur libellus si res est clara. iuxta no. ff. de interro. actio. super rubri. sed fienda est executio. vel si nō est bene liquida requiritur qualis qualis libell⁹ et cognitio vt sic potestates sint executores iusti qz possunt executiue procedere vel adhibita quali quali cognitione preterq̄ de vsuraria prauitate nec peccant dicti rectores compellendo promissores vsurarū ad soluēdum fm formas conuentionum cum hoc q̄ non faciant sponte nec malo aīo improbato sed iussu superioris approbantis conuentiones predictas similiter non improbato sed vbiq; tolerato qui iussus eos excusat. ff. de infa. l. furti. §. qui iussu. cum concor. ibi per glo. alleg. Si em̄ hoc esset ita graue delictum vt innuit illa cle. in prin. eccle. dei. non toleraret sicut nec tolerauit illud de quo ibi: sz videmus q̄ eccle. tolerat vbiq; etiam in terris immediate subiectis pape qz nō est dare quasi terrā in qua talesiudei pducti nō sint nec est noua consuetudo sed dicunt etiam ante illam clemē. solita et inuenta non ergo clemē. illa voluit eam tollere sed solū statuta que fiebant a quibusdam laycis obstinate credentibus non solum iudeis sed etiam xpianis licere hodie fenerari sicut olim cum re vera nunq̄ licuerit lz iura ciuilia tolerauerint sed hodie nec iura ciuilia tolerant sicut nec canonica que preualent in his que concernunt periculū anime. iuxta no. in. c. ij. de regu. iur. lib. vj. tn̄ de iudeis qui sunt extra ecclesiam se nō impedit cc cle. quo ad anime salutem sed quo ad restitutionem sic. d. c. post miserabilem. Non est ergo imputandū populis si tales conuētiones faciunt cū iudeis ad subueniendum eorū necessitatibus propter q̄ obuiant periculis aīarum ipsorum xpianorum: sed potius eis est parcendum et indulgendū: nec etiam dictis rectoribus reddentibus ius dictis iudeis vel executionē facientib⁹ cōtra illos qui semel in hoc consenserunt vere vel interpretatiue sufficit aūt semel voluisse postq̄ p cōi et publica vtilitate vel necessitate factum est. ar. ff. de aqua plu. arcē. l. in diem. de rei vē. item si. §. j.

¶ Ex quibus sine dubitatione quacunq; concludo rectores pdictorum locorum salua conscientia posse procedere ad instantiā predictorum iudeorum super dictis vsuris fm tenorē pactoruz que habent cum cōitate per omnes modos de quibus in supra scriptis dubijs fit mentio. Semper tamen et in dubio tenentes vsuras fore iure diuino et humano phibitas dictisq; iudeis indebite solui et in preiudicium animarum suarum soluētibus tamen non esse peccarum nec esse peccatum eos compellere ad soluendum pro euitatione maioris mali et pro sustentatione pauperum et communis status et pro sustentatione publice fidei eis date et promisse et ad predicta facit. xxiij. questio. v. c. primo. et c. milites. Laus deo.

[a] ¶ Annullat. vide ad hoc do. Alex. in osi. lij. incipi. calimach⁹. in. iiij. vol. d. Car. i. d. cle. in. qō. xxj. do. Alex. de imo. i l. qs fit. d edil. edic.

¶ Casus talis est.

¶ Casus super quo petitur consilium. Petrus suo nuncupatiuo testamento condito inter alia disposuit. Item reliquit ipse testator iure legati seu plegati honeste domine. A. testatoris sorori lib. cccc. marc. et vltra eas reliquit etiam eidem iure antedicto vnam domum cupatam et muratam etc. positam etc. Et hoc p omni eo et toto qd̄ ipsa dn̄a. A. petere posset et sibi deberef quocunq; modo in bonis et hereditate quondam nobilis dn̄e. B. olim ipsorum testatoris et predicte. d. A. matris: et multa alia legata interserit postea subdit. In oībus autē alijs suis bonis mobilibus et immobilibus iuribus et actionibus tam p̄sentibus q̄ futuris vbicunq; consistant et esse reperirentur ipse testator quoscunq; eius filios masculos legitimos et naturales tunc natos posthumos et medio tpe natos ad lucem peruenientes vnuz et plures ex eo natos ex dicta dn̄a Margarita ei⁹ vxore seu alia quauis ei⁹ vxore legitima heredes vniuersales si fuerunt plures equaliter et heredem vniuersalez si vnus fuerit instituit sibi et esse voluit. Et si aliquis ex eis institutis si plures fuerint decesserit in pupillari etate vel quādocunq; sine liberis tūc superuiuentibus seu superuiuentem etc. eis mortui sunt seu premortuorum ex eis liberos masculos in stirpem taliter decedenti seu decedentibus substituit pupillariter vulgariter et p fideicom. Et si tempore mortis eius existerēt sibi filij masculi vnus aut plures et femine filie vna seu plures: tunc voluit q̄ ipse filie femine vna seu plures maritentur congruo tpe et dotem et fulcimenta fm facultatem ipsius testatoris et sue hereditatis et numerū filior ei⁹ et interim alimētenf et alimētenf pdecenter sue hereditatis et bonorum expensis que omnia eis et eorum cuilibet iure institutionis reliquit. Et si tempore mortis eius sibi testatori non fuerint filij masculi vnus aut plures. Sed superessent filie femine vna seu plures tūc et eo casu in omnibus alijs suis bonis vt. s. eas filias vnam seu plures heredes vniuersales instituit ipse testator equaliter si plures fuerint et heredem vniuersalez si vna fuerit et si plures fuerint et aliqua decederet in pupillari etate vel alias quandocunq; sine liberis tunc et eo casu taliter decedenti superstes ex eis et tunc premortue seu premortuarum liberos in stirpem substituit pupillariter vulgariter et p fideicom. Si autem tempore mortis eius sibi testatori non fuerint filij masculi vnus aut plures aut filie femine vna aut plures tunc et eo casu in omnibus alijs suis bonis mobilibus et immobilibus iuribus et actiōibus tam presentibus q̄ futuris vbicunq; existant et esse reperiantur ipse testator dictam. d. A. eius sororem prenominatam sibi heredem vniuersalem instituit elegit et esse voluit. Post vero mortem ipsius domine aut si ipsa tēpore mortis eius testatoris non viueret ipse testator vtroq; dictorum casuum quoscunq; filios. H. masculos equaliter et cuiuslibet eorum tunc premortui vnius seu plurium liberos masculos in stirpez substituit instituit et heredes voluit. et si postea omnes predicti filij. H. et liberi eoz decederent sine liberis quādocunq; tunc xpi pauperes Ferrarie substituit et in eos voluit sua bona peruenire debere etc. ita se habent formaliter verba testamenti.

¶ Post qd̄ testamentū decessit dictus. P. testator relictis superstitibus. d. A. eius sorore predicta instituta et. D. et. E. filijs masculis. H. substitutis. vt. s. do. A. soror testatoris instituta adita hereditate. do. P. decessit intesta. per. xv. dies vel circa post mortem dicti testatoris per quos dies. xv. fere semper egrotauit relictis superstitib⁹. D. et. E. filijs. H. substitutis vt. s. qui. D. et. E. sunt nepotes dicte domine. A. ex predicto. H. filio predicte domine. A. et relicta etiam superstite domina. L. ipsius domine. A. filia. Predicti vo. D. et. E. filij dicti. H. ac nepotes di

cte.d.A.hereditatē eius adeunt pro dimidia pro reliqua dimidia dicta dña.L.filia pdicte dñe.A.adit ꝛ acceptat in cuius hereditate.d.A.dicitur ea trebellianica detrahēda ex hereditate pdicti.P.testatoris ac etiā dicit̃ esse predictū prelegatuz.cccc.lib.ꝛ dom⁹ ꝛ sic in effectu.d.L.filia pdicte dñe.A.ex psona sua dicit ad se spectare ꝛ ptinere dimidiā dicte trebellianice.ꝛ dimidiam predicti plegati vltra alia bona que sunt in hereditate ipsius domine.A.

¶ Ex aduerso dicit̃ pro parte dictoꝝ.D.ꝛ.E.heredū tunc in effectu dicti.P.testatoris nullā trebe.esse detrahendā de bonis et hereditate pdicti.P.ꝛ quāuis esset detrahēda ꝙ dicta.A.pdidit ex quo nō cōfecit inuentariū:ꝛ sic nō debet̃ heredibus suis deinde dicit̃ ꝙ dictū prelegatū venit in resti.fideicō.ad quā resti.tenebatur ꝛ tenetur dicta.A.ipsis.D.ꝛ.E.filijs pdicti.B.vnde queritur quid iuris.

¶ Primo an aliqua treb.sit detrahēda de bonis ꝛ heredibus dicti.P.testatoris ex persona predicte dñe.A.grauate restituere post mortem.

¶ Scđo an ex eo ꝙ dicta dña non confecit inuentariū ante mortē suā dicta trebel.sit amissa ꝛ deperdita.

¶ Tertio an predictū prelegatū lib.cccc.ꝛ domus factū dicte dñe A.veniat in restitu.fideic.facti dictis.D.ꝛ.E.filijs pdicti.B.post mortē predicte dñe.A.

¶ Quarto an in hereditate ꝛ bonis dicte dñe.A.reperiat̃ dicta trebellianica ac pdictū plegatū adeo ꝙ dicta dña.L.filia pdicte.A.heres eiusdē pro dimidia debeat cōsequi dimidiū predicte trebellianice ꝛ dimidiū predicti prelegati.

1 ☞ An si grauata restituere non facit inuentariuz perdat trebellianicam.
2 Et a quo tpe debeat incipi talis confectio ꝛ finiri.
3 Mors naturalis dicitur casus fortuitus.

¶ Consilium.cccxcviij.

In christi nomine amē.

¶ Et circa primū nullū videt̃ dubiū.Nam cuz dicta.d.A.sit grauata post mortez restituere ex senatuscōsulto pegasiano pōt retinere quartaz vt instituta de fideicō.§.sed qꝛ in terminis nostris probatur in.l.post mortē.C.de fideicō.ibi retenta vel omissa quarta ꝛc.

¶ † Ad scđm dico ꝙ ꝗuis sint varie opiniones vtrū p non confe-1 ctionē inuētarij perdat̃ trebel.tñ illā partē ꝙ nō perdat̃ sequūtur ꝛ tenēt celebriores ꝛ plures doct.Nā primo Bar.firmat in l.marcell⁹.in pn.ff.ad trebel.ꝛ in aut.sed cū testatoꝛ.C.ad.l.fal.vbi dicit hoc obseruari.ꝛ ipse cōsuluit Ja.de bel.in aut.de her.ꝛ fal.§.huic nobis.idē Rof.de sena.consul.treb.in prin.ij.col.ꝛ Oldr.in.l.fi.C.de iure deli.Idē Jo.an.in addi.Spe.de instr.edit.§.fi.ver.nūc dicamus.ꝛ oēs allegāt suas rōnes quas omitto gra breuitatis.Et tandē dñs meus Rapha.fulg.solers ꝛ pclarissimus doctoꝛ dicit in aut.sed cuz testatoꝛ.ꝙ dicti maximi doc.sequunt̃ hāc partē.Et cū Bar.dicat ꝙ est equa in.d.l.marcellus in.d.aut.dicat ꝙ obseruat̃ non ab ea recedendum.nemo em̄ est qui nesciat quanta auto.sit.Bar.

¶ † Scđo dato sine piudicio veritatis ꝙ trebel.pderet̃ p nō fac.2 inuētarij tñ in casu nostro nō pōt dici deperdita qm̄ vt psupposui in facto.d.A.grauata post mortē ꝛc.decessit post mortem testatoris p dies.xv.vñ erat in termino incipiēdi inuentariūꝙ est mēsis a die hereditatis adite.l.fi.§.j.C.de iure deli.ꝛ sic nō pōt dici in mora.p.c.nō est in mora.de reg.iu.li.vj.nō pōt ei iputari de reg.iu.nā cuz aliq̇d fieri dʒ in aliquo tpe pōt in qualibet pte tpis illius facere.glo.in cle.ij.de app.in ver.j.dictū.pterea non pōt neglignes dici si post negligentiā superfluit tm̄ tps in quo posset negociū expediri si nō fuisset impeditus nec imputat̃ talis dilatio vt expsse no.in appellāte But.c.ex rōne.de appella.

3 † Item mors naturalis dicit̃ casus fortuit⁹.l.fi.C.de iure do.ꝛ Ang.in.l.interdū.ff.de iudi.sed casus fortuit⁹ superueniēs nō pcedente aliqua culpa excusat a pena.l.fi.§.j.ff.ad.l.rodi.de iactu.cū simi.Itē ad hoc facit qꝛ dicit̃ ꝙ dicta dña.A.fuit ifirma imo ante mortē ꝛ in morte ꝛ post mortē testatoris cōtinuo infirmitate grauata tandē decessit vñ vr̃ ex iusta cā excusari.ar.coꝝ q̄ no.in aut.ei q̇.C.de tēpo.app.ꝛ q̄ no.ibi p Bar.ꝛ q̄ no.in.d.c.ex rōne.de appel.vbi ponit̃ infirmitas pro iusto impedimento.ad q̄ eleganter facit tex.in.l.ij.§.cōfestim.ff.ad tertul.ibi nisi forte infirmitate impedita vel ex alia iusta causa ꝛc.

¶ Tertio ex quo dicta.A.pendēte termino cōficiendi inuētariū mors supuenit dicendū est heredē suū posse peiere in integrū resti.ex clausula gñali vel ex psona sua vel ex psona ipsi⁹ heredis.ar.coꝝ q̄ no.in.l.pātonius.ff.de acq.here.ꝛ ibi p Bar.elegāter deinde aduertat consultoꝛ qꝛ de pñti anno die.xxv.octob.dña.A.adiuit hereditatē dicti testatoris ꝛ dña.L.adiuit hereditatē pdicte dñe.A.de pñti mense decēbris d e.xxiiij.vñ adhuc sum⁹ infra tres mēses a die mortis testatoris ꝛ a die additiōis facte p do.A. Itē pōt dici ꝙ sumus in tpe initiādi ꝛ pficiendi nā sufficit ꝙ ceptū sit intra tres menses ꝗuis dicat̃ dari mensis ad initiandū vt expresse tenēt doc.in.d.l.fi.C.de iure de libe.§.j.vel in fi.prin.Et p ɔ̄ñs dña.L.heres ipsi⁹ dñe.A.recte poterit incipere ꝛ cōplere inuentariū pdicte hereditatis ipsius P.sicut em̄ ipsa si viueret ex quo sum⁹ infra tres mēses posset inchoare ꝛ perficere:vt no.in.d.l.fi.ita ista dña.L.heres eius in quā est transfusum oē ius sibi competens.

¶ Ad tertiū principale quesitū videt̃ dicendū dictuz plegatū lib.cccc.ꝛ domus nō venire in restitutionē fideicō.qm̄ primo factū est plegatum ꝛ postea grauamē seu substitutio fideicō.l.marcellus.§.cū quidā.ff.ad treb.ꝛ q̄ no.ibi p Bar.ꝛ Bal.in.l.cū virū.C.de fideicō.deinde aduertendum est ꝙ testatoꝛ dixit in institutione principali ꝛ substi.de.d.dña.A.in oibus alijs suis bonis cū fecisset legata ꝛ prelegata dixit in alijs suis bonis qđ verbū alijs est relatiuū diuersitatis nec cōprehendit ea quibus aduersatur.per ea q̄ no.glo.in.l.j.C.de condi.instit.super verbo alio.Preterea non pōt dici prelegatū qꝛ legat̃ pro oī eo ꝛ toto vnde videtur sibi relinquere tanꝗ creditrici quo casu non potest illam grauare quia de suo non dat.per regulam.l.ab eo.C.de fideicom.cum si.

¶ Ad quartū principale quesitum pʒ clara rñsio ex.s̄.dictis ꝙ.d.d.L.heres p dimidia pdicte.d.A.debet cōsequi dimidiā dicte trebel.ꝛ pdicti plegati.ad hoc tendunt oēs rōnes superius deducte vcʒ breuia ꝛ festina dicta sint quasi quedaz preambula ad excitandum animum dñi consultoris.

1 ☞ Consulit super casu presentis consilij.
Et an prelegatum ꝛ trebellianica possint simul deduci a grauato restituere.

¶ Consilium.cccxcix.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Sup dictis dubijs breuis ꝛ clara pōt dari rñsio.vcʒ ꝙ de fideicō.relicto a dicta.A.post ei⁹ mortē filijs masculis.B.nepotib⁹ dicte.A.grauata ex dicto.B.filio suo venit deducēda quarta trebel.ꝛ etiaz lib.cccc.sibi legate vna cū quadā domo sir̃ eidē plegata q̄ tria ptinent ad heredes.d.A.qui sunt filij dicti.B.p vna dimidia.ꝛ.L.filia.d.A.p altera dimidia.C.de suis ꝛ legi.aut.in succes.iuncta.l.ꝗꝗ.C.ad.l.fal.vbi casus primū de trebe.ptʒ.ex.l.iubemus.C.ad treb.in prin.vbi ascēdēs rogat⁹ restituere districte ex se detrahit quartā tre.ꝛ dodrantem restituit.Ista no.A.insti.a fratre ꝛ grauata post mortē restituere filijs erat illis ascēdēs qꝛ auia paterna ꝛ illi fideicōmissarij descendētes qꝛ nepotes ex filio in quo poterat cōsistere dubitatio.sed nō ob.p.d.l.iubem⁹ Et sic in dodrante hereditatis.i.ix.vncijs veniūt vt fideicōmissarij si ex testamēto dicti.P.primi testatoris sed immediate p dictoꝝ trium veniēt vt heredes dicte.A.auie paterne ꝛ ex tacita voluntate ipsi⁹.l.quidā referūt.ff.de iure codi. ¶ Nec ob.ꝙ illa dña.A.nō confecit inuentariū ꝛ sic vr̃ cessare trebel.sicut et fal.in aut.de heredi.ꝛ fal.§.si vero nō fecit.ſm quorūdam opi.quā tenuit Bal.in aut.sed cū testatoꝛ.C.ad.l.fal.tum qꝛ Bar.ꝛ alij tenent contrarium in.l.marcellus.ff.ad treb.ꝛ no.in addi.Spe.de instru.edi.§.fi.qđ est equius:tum qꝛ si pcedens opi.foret verioꝛ pcederet in illo vel illa q̇ consiliū.L.cōtempsisset.p mittēdo labi tps trium mensiū prefixū ad inuentarij cōfec.C.de iure delib.l.fi.§.si vero postꝗ.ꝛ nullo subsistēte impedimēto nō cōfecisset tunc dignū foret ipsuz hanc penā pati.s.ꝙ dictā quartam quā erat cōsequuturus beneficio legis non testatoris.l.in quarta.ff.ad legē falci.nō lucretur:vt satis colligit̃ ex.d.§.si vero nō fecerit.pluribus verbis cōprehēsis in eo.qꝛ frustra innocat auxiliū.l.q̇ eam offendit vel contēnit.l.auxiliū.in fi.ff.de mino.ista vero vt dicitur decessit post.xv.dies post mortē testatoris ꝛ aditā hereditatē a quo tpe aditionis incipit currere tempus trium mensiū ſm glo.in.l.fi.§.finaūt dubium.C.de iure delibe.qđ cōiter videtur teneri lʒ alij ɔtra vt ibi no.ꝛ in addi.Spe.de instru.edit.§.fi.tamen hic nihil proponitur propter quod dici possit prius currere incepisse ꝛ sic non fuit in mora conficiendi nec.L.consilium contempsit cum tantum superest de tempore ꝙ si vixisset confecisset ꝛ hoc in dubio est presumēdum.igitur ꝛc.argu.l.lecta.§.sed cum foꝛ.ff.si cer.peta.Preterea dicitur ꝙ ista.A.fuit continue infirma per illos paucos dies quibus vixit post mortem testatoris ꝛ aditam heredi.ꝛ sic impedita quia plura imminent faciēda ad que presentia ipsius fuisset necessaria vt in

ria vt in auť. de here. ⁊ fal. §. si vero absunt. ⁊ sic infirma nõ potuisset ea expedire ideo debuit euitare penã perditionis dicte quarte vel ipso iure vel ope resti. ex clausula generali de qua in l.j. §. fi. ff. qui. ex cau. maio. ar. l. ij. §. siquis in iudi. ff. siquis cau. etiam si totum tempus ad hoc prefixum transiuisset cũ tali infirmitate vt ibi cum seq. ⁊ seq. §. Dubium tamen videtur facere q2 ista. A. adiuit heredi. fratris non tanq̃ dubia de viribus eius sed tanq̃ certa q̃ esset sufficiens ⁊ soluẽdo: q2 nõ dixit se velle facere inuentarium sed simpliciter adiuit ⁊ sic videť q̃ l3 postea inuentarium fecisset sibi nõ profuisset per l. fi. §. cũ igitur. ⁊ §. finaũt dubius cũ precedentibus. C. de iure deli. multo minus si nõ fecit. Sed respõdeť illud ve2 quo ad onera heredi. subeũda non quo ad perdi. fal. vel treb. vt p3 ex no. in Spe. de instru. edit. §. fi. in pen. col. ver. ad hoc aũt vt scias ⁊c. ibi dñ dicit ideoq̃ ex confec. inuentarij nullum consequitur cõmodũ nisi quo ad beneficium. l. fal. ⁊c. ⁊ in ver. in huius aũt inuentarij ⁊c. ibi dum dicit. Item q̃ aderit heredi. dubitatiue ⁊c. Ex q̃bus concluditur circa primũ dictam quartam treb. de dicto fideicõ. debere detrahi cuius dimidia pertinet ad. L. filiã. d. A. pro dimidia ⁊ altera dimidia ad filios dicti. B. heredi eiusdem A. pro altera dimidia per. l. q̃q̃. C. ad. l. falc. vbi casus. posito q̃. A. predicta non fecit inuentarium [a] põt etiam dici q̃ heredes dicti. A. possunt inuentarium conficere si superest de tempore trium mensium dato ad conficiendum: q2 hoc beneficium transmittiť ad heredẽ heredis sicut ipsa hereditas adita cui9 occasione dať vnde si pupillus institutus non confecit põt conficere substitut9 pupillaris qui est heres ei9. iuxta no. per bar. in. l. in rõne. §. qđ vulgo. ad. l. fal. ⁊ tunc cessabunt dubia de quibus. s. q2 cessat presumptio subtractionis.

¶ Super altero vero dubio de dicto legato libr. cccc. ⁊ domus facto dicte dñe. A. an veniant detrahẽda de dicto fideicõ. relicto nepotibus dicte. A. ⁊ sit diuidendum inter ipsos ⁊ dictam filiam. A. tanq̃ eius heredes an vero totũ cadat in fideicõ. restituendi predictis nepotibus fideicõ. videť hec scđa pars verior q2 prelegatũ predictũ ꝓcessit substi. fideicõmissariaʒ ⁊ illa substitutio facta fuit simpliciter nõ sub noĩe heredi. l. cũ viruʒ C. de fideicõ. ff. ad trebe. l. marcellus. §. quidaʒ liberis. ¶ Cõtrarium est dicendũ q̃ nõ cadat in fideicõ. sed veniat diuidendum inter eos prout. s. dixi de quarta trebel. Naʒ leges in cõtrarium alleg. procederent si ista. A. fuisset instituta primo loco vna cum alio. ⁊ ipsa postea grauata post mortem tũc enim illud foret ⁊ diceretur prelegatuʒ ⁊ sicut intentio testatoris grauãtis eam post morteʒ referretur ad portionem hereditariam in qua fuisset instituta ita ⁊ ad prelegatum predictum. salua ꝓprietate verborum eius sed in casu nostro non fuit primo loco instituta sed quasi vltimo q2 primo loco filij testatoris masculi ⁊ femine ⁊ si illi successissent legata ista remãsissent dicte. A: ⁊ heredibus eius ⁊ non caderent in fideicõ. ergo nec nũc vt sic que erat illa habitura ⁊ retentura alijs existentibus heredib9 quam ipsa similiter retineat si ipsa sit heres ne sit deterioris cõdit. ex eo q̃ plus iuris habuerit. ar. l. in bello. §. siquis seruum ff. de capti. ⁊ de lega. ij. l. sequẽs questio. ver. q2 ea habitura eẽt. ⁊ alio herede extrinsecis ⁊c. ff. pro socio. l. si socius ꝓ filia. Secundo q2 dictum prelegatum fecit eidem in recompensationeʒ eorum que eidem. A. debebantur vel deberi poterãt a dicto testatore de bonis cõis patris ⁊ sic tanq̃ creditori: ⁊ l3 tale legatum non habeat vim crediti sed legati si aliud non apparet. iuxta ea que habentur in. l. lucius. §. quisquis. ff. de leg. ij. tamen intentio testatoris non censetur fuisse q̃ cadat in fideicom. q2 fecit substit. in alijs bonis q̃ legatis vt p3 ex tenore verborum testatoris circa fi. testamẽti in ver. si autẽ tẽpore mortis ei9 ⁊c. ibi dum dicit in oĩbus alijs suis bonis ⁊c. quod verbum alijs excludit legata de quibus. s. dixerat. iuxta ea que habẽtur in l. in cause. la secunda. in prin. ff. de matrimonio. multum tñ põt facere contra. l. qui vxori. in fi. prin. ff. de aur. ⁊ argẽ. leg. sed ibi fuerunt verba magis generalia q̃ hic si bene inspiciatur: q2 dixit testator q̃ quicquid ad vxorem ex testõ peruenisset restitueret alteri. Sed res legate peruenerunt ad eã ex testamento sed legate fuerint tanq̃ vxoris si non probentur fuisse eius igitur ⁊c. hic vero dixit q̃ substituebat in alijs suis bonis q̃ legatis: ⁊ sic casus sunt diuersi. vnde non ob. no. ibi per Bar. que intelliguntur quando fideicom. foret relictum eo modo quo continetur in illa litera vel simili. concludo ergo vt. s.

1 ☞ Filia renũcians patri cuʒ iuramento de legato facto per auum an possit ea renunciatione non obstante contrauenire.

2 An in renunciatione veniat pars dotis sororis non nupte sed mortue: ⁊ an omnino eius dos accrescat renuncianti sorori.

3 Et an vxor per compromissum remittens aliquid marito non seruata forma statuti possit contrauenire.

¶ Consilium. cccc.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Uiso pũcto suprascripto ⁊ oĩbus scripturis de quibus fit in eo mẽtio excepta legitimatione dictorum filiorum quã non vidi: sed presupposita validitate ipsius fm potestatẽ comitis legitimantis. Occurrit primo videndum vtrum dicta do. Clara filia Boniacobi ⁊ neptis dicti. d. Saluani ex dicto bonacobo filio possit nõ obstante pacto ⁊ renũciatiõe qđ ⁊ quaʒ fecit dicto Boniacobo patri suo ⁊ heredi dicti Saluani petere summam. cccc. duc. ei relictam cum nuberet per dictum dñm Saluanum auum suum paternum in suo testamẽto post q̃ extitit conditio dicti relicti: ⁊ etiã dies: q2 nupsit ⁊ ad domuʒ mariti transducta est: ⁊ videtur q̃ non propter dictum pactuʒ ⁊ renuncia. q2 bonafide ⁊ nullo dolo vel deceptione interueniente censentur emanasse cum interuenerit consensus mariti ⁊ soceri qui facit cessare sinistram suspitionem. C. de trãs. l. trãsactionem. in vltima carta cum concor. ⁊ facit. l. j. C. de predi. curi. li. x. ⁊ quod ibi per Bar. Item propter iuramentum quod facit valere pactum de non succedendo: ⁊ sic de iure futuro: quanto magis h quod erat super iure de presenti cui potest renunciari etiam sine iuramento. C. de pactis. siquis in conscribẽdo extra. eo. c. quamuis. lib. vj.

¶ Contrarium tamen videť verius propter statutum ciuitatis sub rubrica de bonis dota. nõ aliena. quod prohibet alienationem talium bonorum etiam que mulier h3 vltra doteʒ ⁊ annullat contractum ⁊ etiam iuramentuʒ nisi seruata fuerit certa solẽnitas que hic non fuit seruata ⁊ nisi in certis casibus quoruʒ nullus hic erat. Potest autem statutum laycorum prohibens contractum propter bonum publicum annullare iuramentum super eo interponendum fm Bal. qui hoc tenet in auť. sacramenta puberũ. C. si aduersus ven. ⁊ dicit aduocatos antiquos Perusinos hoc tenuisse q2 lex vel statutum quantũ ad hoc viʒ habet apostolici. l. adigere. §. quãuis. cum ibi no. ff. de iurepa. ⁊. l. fi. ff. qui satisda. cogan. non sic possunt statuere layci super iuramento iam prestito q2 est de foro ecclesiastico tunc. c. licet mulieres. de iureiuran. libro. vj. ¶ Preterea cum statutum dirigat prohibi. in personas mulierum videtur mulieres peccare faciendo contra ipsius prohibi. ⁊ sic non teneri eas ad obseruantiam iuramẽti q̃ sine peccato seruari non possunt fm opinio. Barto. not. in. l. siquis pro eo. ff. de fideiuſ. in quinto arti. Preterea l3 maritus ⁊ socer consensisse videantur hoc vt mihi dicitur non sponte ⁊ ex liberali proposito fecerũt: sed ne starent in briga cum dicto Boniacobo qui nolebat videre dictã Claram sed solum illos spurios ⁊ ne ad peiores terminos cuʒ illo venirent ⁊ hoc vt videtur clare poterit probari q̃ si fiet cessabit bona presumptio de qua in. d. l. transactionem. vt ibi no. in glo. fina. Et pertinebit ad iudicem ordinariũ super hoc ꝓuidere ne talis illicita vsurpatio ⁊ quodammodo violẽta vsurpatio fiat. l. illicitas. ff. de offi. presi. Et ad maiorem cautelam poterit posito q̃ mero iure iuramẽtuʒ valeret ⁊ ligaret peti absolutio a iudice ecclesiastico quoniam posito q̃ dicta domina posset sine suo peccato dictum iuramentũ obseruare non tamen sine iuramento eius qui iuramentũ recepit sicut videmus in eo qui iurauit soluere vsuras: q2 vel soluit ⁊ repetit vel petit se absolui a iuramento. c. debitores. ⁊. c. j. ⁊. c. ad audientiaʒ de iureiuran. ⁊ per Bartol. in dicta. l. siquis pro eo. in quinto artic. ff. de fideiusso. ⁊ quod no. in. l. j. quod metus causa. ⁊ hoc de primo.

2 ¶ † Secundo videndum occurrit vtruʒ possint peti duc. cccc. legati Polisene cum maritaretur que non fuit maritata s3 decessit innupta viuente patre ⁊ sorore vtrinq̃ coniuncta saltim pro duabus tertijs: quarum vna tangit matrem altera sororeʒ altera patrem tangebat fm auť. defuncto. C. ad tertul. si dictuʒ legatum tanq̃ purum fuit ad heredes eius transmissuʒ q2 predictis fuit delata sua hereditas. C. ad tertul. auten. defuncto. Breuiter ex isto capite q̃ legatum fuerit purum ⁊ trãsmissum ad heredem nequaq̃ peti potest: quia non fuit purum s3 conditionale cum fuit relictum cum nupserit que dictio cum principaliter facit tempus secundario condi. l. qui ꝓmisit. ⁊ ibi no. ff. de condi. ⁊ demon. de ver. ob. quodcũq̃. §. si ita. quando dicsleg. ⁊c. l. si titio vel cum titio. censentur eniʒ legati pro dote igitur ⁊c. ff. de iure dotium. l. ꝓmittẽdo. ⁊. l. tali. in prin. Nec potest dici q̃ dictum legatuʒ succederet loco legitime de qua reij citur cõditio, l. qm̃ in prioribus. C. de inoffi. testa. q2 factuʒ fuit per auum paternũ qui dictis nepotibus non tenebatur ad legitimã precedente filio patre illarũ sed soli filio ꝓcedenti in gradu. l. suus quoq̃. cũ ibi no. ff. d here. insti. l. siqs filio exhereda to. de iniust. testa. cũ simi. fuit ergo dictum legatum quo ad illã potius defectum q̃ transmissum ad heredem conditione defe-

[a] ¶ Inuẽtariũ vide ad h bar. in ꝯſi. inci. do. Joãni Pau. d ca. in ꝯſi. ix. docto. i. l. marcellus. in pnci. ad trebe ⁊ i auť. similiter. C. ad l. falci.

cta. C. ad treb. l. iubemus. §. penu. Sed est videndum an accreuerit sorori. s. Clare cū portiones deficientes accrescere soleāt coniunctis ⁊ iste in legando fuerunt verbis coniuncte q2 posite in vna oratione. iuxta plene no. in. l. re coniuncti. ff. de leg. iij. Breuiter dicendum est contrariū. s. ꝙ non accreuit q2 sola verbalis cōiunctio non sufficit quo ad ius accrescendi qñ in re vel quantitate relicta foret omnimoda disiunctio q2 non eadē res vel quātitas s3 diuerse fuerint relicte diuerse vt fuit in casu nostro q2 reliquit istis duabus nepotibus. cccc. duc. pro qualibet ⁊ sic diuersas quātitates ita determinat bart. in. l. huiusmodi. §. quibus. per illum tex. ff. de leg. j. ⁊ in. l. re coniuncti. ff. de leg. iij. in arti. an inter coniūctos verbis tantum locum habeat ius accrescendi; tunc autem accresceret si dixisset lego tali ⁊ tali nepotibus meis duca. octingentos equis por. q2 tunc eadē quātitas octingentorum fuisset prima fronte relicta duabus ⁊ eorum cuilibet l3 per sequentia verba fuerit postea diuisa. iuxta no. in. l. re coniuncti. de leg. iij. facit. l. dominus. §. fi. ff. de vsufr. ſm vnam lectu. vbi in legato alimentorum non h3 locū ius accrescendi ⁊ q2 non est reiterabile sic videtur in relicto pro dote tamen alia ratio est q2 dos potest augeri s3 alimenta non iuxta no. per Bar. in. l. lucius. la prima. ff. de lega. ij. Ratio ergo precedens est illa que astringit ad hoc dicendu3 quod supra proxime dixi.

3 ¶ † Tertio loco videndum est de leg. ducentoꝝ. lxx. duc. facto per dictum do. Saluanum do. Agneti nurui sue ⁊ vxori dicti Boniacobi filij sui in recompensationem cuiusdam domus dicte do. Agnetis quā asseruit dictus testator se vēdidisse ⁊ precium percepisse qd quidem legatum dicta do. Agnes videt̄ remisisse vsq3 ad summam. clxx. duc. virtute cuiusdam laudi lati inter ipsam ⁊ dictum boniacobum eius maritum cum quo dicebatur habere controuesiam occasione cuiusdam transactiōis facte inter eos. ⁊ finaliter inter alia sic pronunciauerūt ⁊ dicta do. Agnes laudū incontinēti approbauit vt patet in fi. ipsius Nunc hoc non obstante vellet integrum legatum predictū petere. Et videtur ꝙ non possit q2 remittentibus actiones suas non est dandus regressus ad eas. ff. de edi. edic. l. queritur. §. si venditor. si quid in frau. patro. l. non videtur. maxime qñ ex cā transac. ne lis sopita resuscitetur. C. de transac. l. fratri. Nec videtur obstare statutum de bonis dota. non alie. q2 debet intelligi quando fieret alienatio voluntaria non qñ ex cā necessitatis. arg. ff. fami. herci. l. alienatiōes. C. de trāsac. si quis maior. in prin. verbo nullo cogente īperio ⁊c. Sed hic facta fuit ex necessitate precedentis questionis que erat inter predictas.

¶ Contrarium videtur verius ꝙ immo possit petere totum non obstante dicto laudo ⁊ approbatione ꝙ ⁊ que non valuerūt nō seruata solēnitate statuti qd requirit presentiam duorum consanguineoru3 vnius ex latere patris alterius ex latere matris ⁊ etiam dictum potestatis que non interuenerūt nec sumus in aliquo de casibus ibi exceptuatis si bene consideretur. Quādo mulier alienat bona sua que h3 vltra dotem quorum bonorum appellatione comprehenditur accio personalis. C. de here. acti. heredem. cum ibi no. in glo. Nam probibita aliena. cēsetur prohibitum compromissum ⁊ omnis via per quā deueniretur ad aliena. l. oratio. ff. de spon. Nec ob. ratio. s. facta in cōtrarium q2 re vera nulla erat hic ratio necessitatis de iure que astringere posset ad contenta in dicto laudo quo casu locū haberet illa ratio. Posito etiam ꝙ subesset causa necessitatis facti propter importunitatem dicti boniaco. qui sic volebat in fauorem sui ⁊ filiorum non legitimorum ⁊ male tractabat ⁊ pollicebatur tractare dictam do. Agnetem suam vxore3 nisi faceret illud quod volebat: vnde potius d3 hoc sibi ꝓdesse ad rescindendum dictum laudum in illa parte ꝙ nocere: ⁊ etiam dictam approbationem que censetur fuisse facta ex eadem necessitate facti ⁊ iniusta: cum tunc subesset eadem causa timoris dicti mariti que suberat tempore facti compromissi. iux. no. per Inno. in. c. causa3 matrimonij. de offi. deleg. ⁊ no. per legistas. ff. de cōdi. ob tur. cām. l. si ob turpē. Et predicta probantur ex verbis dicti statuti post prin. ibi que dolo vel metu vel nimia reuerentia mariti ⁊c. quod quidem presumitur ex quo quicquid est in illo laudo tēdit in fauorē mariti ⁊ preter iuris dispositionē cū mater non teneatur dotare filiam sed pater[a] si potest. C. de iure do. l. neq3 mater. nec tenetur vxor remittere gratis debitum in quo maritus sibi tenetur. vnde quicqd factu3 fuit inter eos tyrannice ⁊ per timorē incursum a marito presumit̄ factū fuisse: facit. l. qui in carcerem cum ibi no. ff. qd me. cā. Nec interuenit hic iuramentu3 ⁊ facilius d3 ista do. Agnes admitti ad tractandum vt si possit petere totu3 legatū ⁊ sic opponatur de dicto laudo replicetur de statuto predicto ⁊ d his que dicta sunt C. de transac. sub pretextu. la prima.

a ¶ Pater. Facit ad h qd voluit idē d. pau. de ca. in consi. cxxiij. ⁊ vid docto. in. l. pōponius philadelphus. ff. famil. hercis. ⁊ in. l. si dotem. de fal. cā adiec.

¶ Superesset videre quarto de iure successionis. v3. an dicta. d. Clara possit succedere patri suo ab intesta. non obstāte pacto de renunciatione quam fecit ⁊ non obstantibus dictis filijs legitimatis. Et si non posset ipsa an saltim filius eius possit ex propria persona tanꝙ sibi non nocuerit pactum ⁊ renunciatio matris. Et q2 sup his expediret videre legitimatione3 quā nō vidi ideo super his duobus pro nūc nihil dico dicturus si portabitur ⁊ petetur. Laus deo.

1 ☞ Utrum prohibitio de non alienando facta filio extendatur ad nepotem.

¶ Consilium. ccccj.

In christi nomine amen

¶ Super primo quesito forte videtur facere dubium contra dictum Antonium agere volente3 cōtra extraneos heredes Prodosini ex testō. d. Joannis tanꝙ in eo substitutis dicto Prodosino si decederet sine liberis mascu. sicut decessit: q2 non est veru3 ꝙ fuerit substitutus dicto Prodosino qui fuit nepos ex filio dicti dñi Joānis l3 fuerit subistitutus bartholomeo dicti Prodosini cum substitutio reciproca in qua vult dictus Ant. se fundare facta fuerit dumtaxat filijs testatoris vniuersal'r institutis qui erāt tres. s. dictus bar. bianchinus ⁊ Rambaldus non aute3 filijs eorundem vt patet ibi dum dicit.

1 ¶ † Item voluit dictus testator ꝙ si aliquis supradictorum heredum quandocunq3 sine filijs masculis decederet superstites vel eorum heredes succedant ⁊c. Nam in superioribus nō expresserat alios heredes ꝙ predictos non posthumū vel posthumos qui nati non sunt. de filijs autem eorum filiorum nullā mentionem fecit ⁊ sic quo ad. d. bartholomeum qui decesserit cu3 dicto Prodosino filio prefata substi. videtur euanuisse. q2 defecit conditio sub qua facta fuit. l. iubemus. §. pe. C. ad treb. nec fuit repetita in personam dicti Prodosini. quinimo fit dubium inter personas iuris ciuilis an potuisset expresse repeti si noluisset testator eam repetere in filijs filioru3 quibus nihil erat relictum in insti. iuxta no. per bar. in. l. si sic. ff. de leg. iij. ⁊. l. centurio. de vul. ⁊ pup. ante pe. col. ver. quero vlterius quid si testator dixit ⁊c. Nec videt̄ quicꝙ facere qd ꝓhibuit aliena. bonorum quia dicta alienatio non fuit generalis in rem vt comprehenderet quoscunq3 possessores ⁊ sic etiam filios filiorum sed fuit in personas dictorum filiorum si bene inspiciantur tā illa que facta fuit Tadeo pmo filio ꝙ facta alijs filijs vniuersaliter institutis. dicunt enim verba sic.

¶ Ita tamen ꝙ dicti heredes vel alter ipsoꝝ non possunt vendere vel alienare ⁊c. Et sic non possunt referri nisi ad alios. s. nominatos quorum nullus alienauit sed solus Prodosinus filius vnius ex eis ad quem licite transiuit cum apponendo conditiō. illam si decesserint sine filijs masculis videatur testō ⁊ voluisse ꝙ si cum filijs ad eos perueniant saltim ab intest. l. filius §. cum quis. ff. de leg. j. de here. insti. lutius. la secunda. ⁊ sic licite potuit alienare ⁊ extraneos heredes instituere vt p3 ex no. per bar. in. l. peto. §. fratre. ante fi. de leg. ij. vnde nō videt̄ debere posse reuocare dictam alienationem iure fideicom. tanꝙ facta ab alienari prohibito qd est fundamentum do. Anto. volētis cum prohibitus non fuerit. l3 pater eius idemq3 filius fuerit prohibitus que prohibitio nō transiuit ad nepotē vt est gl. ordi. in aut. de rest. fideicō. §. nos. col. iiij. Et no. bar. in. l. filius familias. §. diui. ff. de lega. j. ante fi. in versi. v. dy. ⁊c. ¶ Tamen his non obstantibus verius vr̄ ⁊ magis de mente testatoris id qd supra consultum est per eximium doctorem do. Ang. ꝙ immo dictus Anto. agere possit tanꝙ fuerit tacite vel etia3 expresse substi. prefato Prodosino decedenti sine filijs sicut fuerat substitutus patri dicti Prodosini quoniam in prohibi. alienationis facta dictis tribus filijs vniuersaliter institutis subintelligitur repetita cā que fuit apposita in prohibitione facta Tadeo filio in possessionibus sibi relictis iure insti. q2 dixit ꝙ nolebat dictas posses. exire domum suam ⁊ ꝙ si alienarent̄ peruenirent ad infrascriptos suos heredes ideo ꝓhibuit Tadeū alienare. Constat autem ꝙ precedentia verba important fideicom. etiam si sequens prohibitio alienationis facta nō fuisset: sicut cum dicit ꝙ non exeat de familia. l. peto. §. fratre. ⁊. l. cū pater. §. libertis. Et sic dicta ratio que principal'r d3 attēdi q2 declarat animum loquentis. l. cum pater. §. dulcissimis. ff. de leg. ij. l. nomen debitoris. §. fi. ff. de leg. iij. plusꝙ dictū vt dictis. ll. q2 plures comprehendit ꝙ expressa prohibitio: generalior est ⁊ plures comprehendit ꝙ expressa prohibitio: q2 omnes eius descendentes si aliquis eorum sine descendentibus decesserit vt por. suam superstitibus tam filijs ꝙ nepotibus ex eis restituat ⁊ sic domum non exibunt prout voluit testator. Et sic etiam Prodosinus decedens sine liberis censet̄ per hoc grauatus restituere Antonio superstiti. Quod aute3 dicta causa repetita intelligatur p3 ex duobus. ¶ Primo q2 nulla

nulla alia causa prohibitionis poterat subesse.l.quāuis.⁊ ꝙ ibi no.per glo.⁊ per bal.C.de fideicom.Et qꝛ si non intelligeretur repetita dicta prohibitio tanꝙ nuda non teneret.l.pater filium.§.tusculanus.ff.de leg.iij.Sed in dubio dꝫ fieri interꝑtatio que facit rem valere.l.quotiens.de reb.dub.¶Secūdo qꝛ prohibitio predicta facta in ver.ita tñ ꝙ dicti heredes ⁊c. non solū censetur facta primis heredibus institutis.sed etiā nepotibus ex eis cum etiam illi fuerint in superioribus nominati dum eos superstites testator substituerit decedentibus sine liberis in defectum parentum.dixit eniꝫ ꝙ substituebat eis superstites vel eorum heredes masculos si illi deficerent.dicēdo ergo ꝙ dicti heredes vel alter eorū ⁊c.videtur dixisse de oībus de quibus.s.fecerat mentionem.Sed de dicto Prodosino censetur in superioribus facta mentio dum substituit eū alteri decedenti sine filijs si pater non viueret ergo etiam ipse cēsetur in superioribus facta mentio dum substituit eum alteri decedenti sine filijs si pater non viueret ergo etiam ipse censet̄ fuisse prohibitus alienare ⁊ etiam per consequēs grauatus de restituendo superstiti Anto.quo ad euꝫ de bonis testatoris ꝑuenirent per iam dicta.¶Tertio ⁊ vltimo propter substitutionem factam de ecclesia in defectum omnium tam masculorum ꝙ feminarum in omnibus bonis suis.Et sic primo morientes censetur inuiceꝫ substituisse primo masculos.secundo feminas l titia.§.seya.ff.de leg.ij.iūcta.l.coheredi.§.qui discretas.ff.de vulg.⁊ pupil.

¶Super secundo articulo dicendum est in dicto fideicom.quod censetur relictum e.Prodosino per ea que dicta sunt.Et qꝛ testator suam posteritatem censetur predilexisse extraneis heredibus vt in iuribus vulg.venire non solum tertiam partem hereditatis que directo obuenerat Bartholomeo patri suo sed etiam tertiam tertie que fuerat Rambaldi:⁊ per eius mortem deuenit iure fideicō.pro dimidia ad patrem Prodosini predicti pro altera vero dimidia ad dictum Anto.⁊ ad fratreꝫ eius ⁊ hoc per no.per Bar.in.l.heredes mei.§.cum ita.vbi videtur casus.⁊.l.sceuola.ad trebe.⁊.l.marcellus.§.quidaꝫ liberis.aliter tamen ⁊ aliter qꝛ tertia pars totius hereditatis in qua censetur grauatus vt heres ⁊ tanꝙ heres patris sui qui fuerat directus heres in illa veniet in resti.cū detractione legitime ⁊ trebel.que faciunt dimidiam dicte tertie cum fideicō.fuerit conditionale.l.ꝙꝙ.C.ad.l.fal.cuꝫ ibi no.Et sic dictus Ant.habebat dimidiam dicte tertie.Sed dimidiā alterius tertie que venit ad Bar.iure fideicom.⁊ sic tanꝙ fideicōmissarius cēsetur in ea grauatus veniet in fideicom.integraliter:qꝛ de illa nec legitima nec treb.sibi vel patri suo debebatur. Laus deo.

¶Casus talis est.

¶Constante matrimonio inter Bartholomeum ⁊ do.Antoniā domina Antonia administrauit longo tempore bona fructus ⁊ recollectus dicti Bartho.qui erat infirmus.Et dedit cōstāte matrimo.multas pecūias ad mercatiōes vt apparet per instrumenta sonantia in personam.d.domine Antonie.

¶Deinde dictus Bartho.condidit testm̄ in quo fecit legatum huius tenoris.Item reliquit dictus testator iure legati supra scripte domine Antonie eius vxori generalem confessionē ab solu.liberationem ⁊ quietationē de omnibus ⁊ singulis gestis ⁊ administratis ac venditis per dictam dominam Anto.de bonis recollectibus fructibus rebus dicti testatoris seu peruentis penes eaꝫ quocunqꝫ modo ratione vel causa:pro omnibus temporibus elapsis ⁊ tempore vite dicti testatoris.Et ꝙ dicta eius vxor nec eius heredes non possit seu non possint aliqualiter cogi nec compelli per heredem suum infrascriptum seu per heredes suos infrascriptos ad reddendum seu demonstrandū sibi rationem aliquam de quibuscunqꝫ gestis ⁊ administratis per dictam dominam Anto.seu penes eam peruētis de bonis rebus fructib⁹ seu redditibus dicti testatoris tempore vite ipsius testatoris quocunqꝫ modo ratione vel causa ⁊ quomodocunqꝫ ⁊ qualitercunqꝫ.

¶Item etiam dixit dictus testator ⁊ sponte confessus fuit in presentia infrascriptorum testium ⁊ mei notarij infrascripti ad instantiam ⁊ petitionem predicte domine Antonie eius vxoris presentis stipu.⁊ recip.pro se ⁊ suis heredibus ꝙ omnes ⁊ singule bestie bouine quas ad presens hꝫ ⁊ tenet in socidaꝫ ab ipso Ioāne piuello laboratore ipsius super possessiōe sua de vallunga in totum spectant ⁊ pertinent cum omni lucro ex eis consecuto ⁊ quod in futurum ex eis consequetur ad ipsaꝫ dominā Antoniam ⁊ non in aliquo ad ipsum testatorem:⁊ ꝙ dicte bestie empte fuerunt de denare.⁊ bonis hered. quondam domine Anne olim matris ipsius domine Antonie ꝑuentis penes ipsam dominam Antoniam tanꝙ heredem dicte eius matris. Post quod per annos quattuor.d.domina Antonia mortua est relicta herede domina Azolina cōi filia bartholomei ⁊ domine Antonie:deinde decessit dictus Bartholomeus testator ⁊ instituit heredem Franciscum dicti Bartholomei nepotem qui ꝼm dispositionem statuti ciuitatis erat successurus ab intestato:heres Bartholomei dicit omnes illas pecūias sibi deberi tanꝙ de bonis dicti bartholomei heredis mulieris debent ad se spectare vigore legate liberationis.Unde queritur an dicte pecunie date ad mercationem per dictam dominam Anto. constante matrimo.spectēt ad heredes dicti bartholomei vel ad heredes dicte.d.Antonie.

1 ☞ Si maritus facit legatum liberationis vxori ꝙ eius heres nec ab ea nec ab herede ipsi⁹ aliquid petat si vxor moritur ante testatorem legatum est caducū quo ad vxorem ⁊ etiā eius heredem.

2 Et in generali legato liberationis ab administratis non veniunt reliqua.

¶Consilium.ccccij.

In christi nomine amen.

1 ¶†Uisis his que superius narrantur videt̄ mihi sine dubio dicēdum dictas pecunias datas ad mercantiam per dictā dominam pertinere ad heredem dicti testatoris mariti sui ⁊ eidem fore cedendas act.cōtra mercatores ipsas habentes:non autem pertinent ad heredem dicte domine virtute legati:tum qꝛ legatum illud fuit effectum caducum per mortem dicte domine contingentem in vita testatoris:⁊ sic remāsit penes heredem testatoris cum dicta domina non haberet in eo substitutum vel coniunctuꝫ nec fuit eius spes transmissa ad heredeꝫ dicte.d.legatarie.l.j.§.pro secundo.⁊.§.finautem sub conditione.C.de cadu.tol.ff.de cond.⁊ demon.l.heres meus.in prin.nec ad heredem dicte dn̄e pertinet iure proprio tanꝙ sibi factū qꝛ non reliquit domine ⁊ heredi suo quo casu posset illud dici sed reliquit tantū dn̄e predicte non facta mentiōe heredis sui ⁊ sic si postea de herede eius nullam mentionem fecisset nihilominus subintelligebat̄ vt sic nec ab herede eius posset ratio peti.ff.de lib.leg.l.siquis intes. dānat ⁊c.Et nihilominus ea mortua viuente testatore legatuꝫ euanuisset non solum quo ad se sꝫ etiā quo ad heredē eius qui veniet accessorie nō principaliter ⁊ ex persona defuncte nō ex propria tanꝙ sibi fuerit facta per iura vulgaria.Sic ergo est dicendum in casu nostro lꝫ de herede.d.dn̄e post factum dictū legatum eidem tantum facta fuerit mentio qꝛ dictū fuit ꝙ nec ab herede eius posset peti:qꝛ testator expressisse potius videt̄ id quod inerat ex natura legati ꝙ fecisse nouum legatū in persona heredis dicte domine ad quem cuꝫ sibi foret incertus nō potest dici ꝗaffectionem testator habuerit.l.qui liberis.§.hec verba.ff.de vulga.⁊ pupil.⁊ sic nec ei voluisset nouum legatum facere ꝙ non nisi ob meritum vel affectionē fit.ff.ꝓ socio.l.nec adiecit.⁊ in herede dicte domine testatori ignoto talis affectio vel meritum circa testatorem non cadebat.Sic ergo expressio facta dō herede domine ꝑdict̄:nihil operat̄:qꝛ facta de eo qd̄ inerat ex natura legati ⁊ per modū per queꝫ inerat vnde nō plus importat ꝙ qd̄ inerat.ff.de leg.j.l.iij.C.de fideius.nō recte.Sꝫ illud qd̄ inerat non faciebat ipsum extēdi ad heredeꝫ ipsa dn̄a defuncta viuente testatore ergo nec exp̄ssio facta de ipso herede non per alium modū ꝙ inesset vt dictum est.

2 †Cum etiaꝫ qꝛ posito ꝙ superuixisset tum qꝛ testator nō grauauit heredē suū ꝙ liberaret sꝫ ipsemet liberatus reliquit non veniunt in dicto legato reliqua neqꝫ dolose gesta ex quib⁹ dolosus remaneret in lucro.ff.de pac.tres fratres.de lib.leg.l.aurelio.§.gay⁹.vbi casus.⁊ ibi plene per bar.post medium in illo articulo cū sit legatum liberationis ab administratione vniuersali.Sed dicte pecunie censent̄ fuisse quesite in dubio de bonis mariti tñ qꝛ illa sola administrabat vt dr̄ tum ꝓpter iuris ꝓsump.ff.dō dona. inter virum.l.quintus.⁊ non constat ꝙ aliunde acquisierit vel acquirere potuerit.iuxta no.in.l.cum oportet.C.dō bonis ꝗ lib. Et deprehēditur fuisse in dolo faciēdo instra ⁊ scripturas cantare in propria persona nulla facta de marito mētione ⁊ sic voluit sibi appropriare ꝙ suuꝫ non erat ⁊ ex isto dolo remaneret in lucro si remanerent penes eā vel heredē eius.ergo ⁊c. Nec videbitur heres mariti venire contra preceptum testatoris qꝛ non compellet eam vel heredē eius reddere rōnem de gestis ⁊ administratis vt per hoc appareat dictas pecunias fore de reliquis sed cum possit ostendere dictam dominam habuisse dictas pecunias ⁊ ad mercantiam dedisse ⁊ post eius mortē eas reliquisse satis per hoc apparet ꝓsumptiōe iuris fuisse eas de reliquis absqꝫ alia redditione rationis sibi fiende per heredē dicte vxoris qd̄ fieri testator ꝓhibuit ⁊ hoc sibi sufficit qꝛ hoc probato apparet ꝙ erant de reliquis administrationis bonorum dicti testatoris absqꝫ alia redditione rationis ⁊ per conse

quens q nō cadunt in legato qꝛ non fuerunt legate lꝫ vetitum sit eaꝫ cōpelli ad redditionē rationis que redditio consistit in facto.l.cum seruus.ff. de condi.ꝛ demon.ꝛ posset fieri etiā vbi nulla essent reliqua sed legatum reliquorum consistit in iure.s. in translatione dominij eorum vel liberationis ab obligatiōe Ad leges in contrarium allegatas satis est responsum in allegationibus. Laus deo.

1 ☞ Stante statuto q femina non succedat extante masculo filia non potest petere supplementum legitime.

2 Et dotata a patre censetur congrue dotata ideo nō potest aliud petere secus si dotetur ab agnatis.

¶ Consilium.ccccitj.

In christi nomine amē.

¶ Visis ꝛ ponderatis oībus suprascriptis ꝛ etiam duobus statutis vno modo sub rubrica de mulieribus nō succedentibus defuncto ab intestato. Altero q filia sit contenta de eo qđ pater in dotem dedit ꝛc. ¶ † Videtur mihi satis clare ꝛ breuiter dici posse prefatam.B.non posse molestare prefatum institutum vel institutos super supplemento dotis vel legitime: lꝫ ipsa deberet stare contenta dote data a patre ꝛ etiam centū li. in testō patris sibi relictis qui predictis iussit eam stare contētam:ꝛ hoc propter primū statutum sub rub.de mulieribus nō succedentibus ꝛc.ante finem in ver.ꝛ si dotate fuerint dote cōstituta debeant contentari ꝛc.nam fm illud statutum si testōr idēq pater dicte.B.decessisset intestatus prefata.B.nō successisset eidem ab intest.qꝛ extabat agnatus masculus.s. Jo.fr suus qui filiaꝫ fratris excludebat in successione intestati:lꝫ eēt transuersalis sicut si fuisset descendens ex dicto defuncto ꝛ frater.d.B.debuisset tamen eam dotare condecenter si nō fuisset a patre dotata:sed qꝛ ista fuit dotata debuisset remanere cōtēta dote vt pꝫ ex ter.dicti statuti:qui clare determinat dubiū de quo queritur. Nam ꝛ multofortius condito testamento ꝛ instituto dicto Joanne ꝛ etiam filio suo qui erant eā exclusuri ab intestato:qꝛ debent esse melioris ꝯditionis.ex testō cū habeāt voluntatem testatoris eiusdēq patris.d.B.q̄ ab intesta.quo casu haberent tacitam.l.siquis cum nullum.ff.de iure codic.iūcta.l.titia seyo tesseram.ff.de leg.ij.ꝛ quod no.Bar.in.l.pater filium.in.ij.q.ff.de inoffi.testa.ꝛ facit.l.si filius.qui patri.vers. presertim.ff.de vul.ꝛ pup.Et qꝛ excluderetur.d.B.a successione intestati patris sui stantibus dictis agnatis nō pōt dici q ei deberetur aliqua legitima cū sit portio portionis debite ab intesta.l.cum queritur.ꝛ.l.parentibus.C.de inoffi.test. Et hic nulla portio debebatur huic filie ab intest.stātibꝰ dictis agnatis eam excludētibus igitur ꝛc.iuxta no.per Bar.in.l.titio cētum.§.titio genero.ff.de condi.ꝛ demō.Et sic inepte petit sibi suppleri legitimam cum nulla legitima sibi debebatur.ꝛ sic nō cadit suppletio eius quod non est.arg.ff.de actio.emp.si seruū §.j.ibi dum dicit non potest estimari bonitas loci qui non est. de acqui.rerum do.l.adeo.§.insulam.ante finē. Sed si qua suppletio foret fienda deberet fieri de dote que est diuersa a legitima diuerseq quantitatis.s.fm quantitatem bonorū ꝛ meritum personarum ꝛ consuetudinem loci.l.quero.ff.de iur.do. lꝫ legitima hꝫ certā quantitatem qꝛ est vel dimidia vel triens portionis debite ab intesta.fm auť.nouissimam.C.de inoffi.testa. 2 † vnde posito q ista non habeat forte integram legitimam hꝫ tamen forte dotem integram inspecta quātitate bonorum ꝛ dignitate personarum. Et posito q non haberet non tamē posset eam petere postq̄ pater eam dotauit. Sed si dicti agnati instituti eaꝫ dotassent posset dici q peti posset qꝛ dictum statutū mandat eam dotari per agnatos fm quātitatem patroni ꝛ dignitatis personarum vt ex eo pꝫ vnde si diceretur secus fecisse posset peti reformatio ꝛ suppletio.arg.l.ab arbitro.ff. qui satisda.cogan. Sed pater non creditur eā incōgruēter dotasse a propter paternam affectionem:qꝛ condecens concilium censetur cepisse pro liberis vt iura dicunt.sed ꝛ siue foret fienda suppletio de legitima siue de dote computandum foret in suppletione legatum.c.librarum.ff.de inoff.test.l.omnimodo.ꝛ in corpo.vt cum de appel.cogno.§.illud quoq. Nō ob.ergo in casu nostro q nō extant hic descendentes masculi ex patre suo: qđ videtur requirere statutum secundum sub rubrica q filia sit cōtenta ꝛc. Ad hoc vt debeat stare contenta dote data in fi. dum dicit donec essent aliqui de descendentibus ꝛc.qꝛ lꝫ illud statutum sic loquitur:tamen primum sub rubrica de mulieribus ꝛc. hoc non requirit sed solum q extant agnati masculi. Et q mulier fuerit dotata ab illo cui succeditur non a succedēte. Et isti agnati ꝛ heredes non fundāt se in dicto statuto secūdo ad istā excludendam sed in primo quod illud non requirit ꝛ loquitur in casu nostro. Nec etiam facio vim q fuit dotata ab auo ꝛ q extant descendentes ab auo quia de illa dotatione non est fienda vis cum fuerit finita ꝛ dos dicta recuperat presumitur per patrem istius.B. Sed est fienda vis in dotatione facta p patrem que viget. Nam hic agitur de hereditate patris non molestanda dicta hereditate aui que fuit deuoluta ad patrem istius.B.qui precedebat eaꝫ in gradu:ꝛ sic dicta.B. fuit exclusa a molestia dicte hereditatis de iure communi etiam si dictum statutum non esset:ꝛ sic dictum statutum quod voluit feminaꝫ excludere a molestia hereditatis aui loquitur ꝛ dꝫ intelligi eo casu quo si non esset dictum statutum posset eam molestare vt quando pater eam non precederet tēpore mortis aui:sed fuisset premortuus:ꝛ sic neptis intrasset locū sui patris. Sed quādo pater neptis idemq filius eam precedit tēpore mortis aui nihil habet neptis agere de hereditate aui sed pater suus.ꝛ sic etiam si statutum exclusiuum non esset excluderetur de iure cōi hoc ergo casu statutum volens eam excludere non habet locū qꝛ foret superfluum.

1 ☞ Agnatus heres institutus idēq tutor filiabus quibus debetur legitima ab ipso tutore in bonis patris dꝫ dictam legitimam bene collocare vt aliquid acquiratur ipsis filiabus.

¶ Consilium.cccciiij.

In christi noīe amen.

¶ Visis ꝛ consideratis omnibus que supra narrantur ꝛ allegant̄ dico non esse dubium q si dicte filie vel puelle testatoris poterant patri succedere ab intestato excluso dicto instituto qui lꝫ esset agnatus testatori non tamē erat descēdens sed collateralis. Et non subest aliquod statutum in loco q ipm preferat mulieribus descēdentibus lꝫ in plerisq locis sit.de iure aūt cōi descendētes ꝑferunt̄ collateralibus.C.de legit.here.auť.in successione.ꝛ in corpore vnde sumitur.de here.que ab intesta. Debebatur tunc eisdem filiabus legitima que erat tertia pars hereditatis paterne.C. de inoffi.testa.auť.nouissima. Item certum est q pater aliū instituēdo non potuit ꝑfatis filiabus dictam legitimam auferre vel minuere nisi eas exheredando ex aliqua de.xiv.causis legitimis que ponuntur in corpore autenticorum vt cum de appe. cogno.§.aliud quoq capitulum q factum nō fuit vnde lꝫ iusserit eas stare cōtentas pro quingentis pro qualibet si tamē nō sufficiunt ad tertiam partem heredi.que facit integram legitimam potuerūt statim mortuo patre petere supplemētuꝫ remota omni dilatiōe vel mora tēporis ꝛ sic anteq̄ nuberēt vel eēnt nubiles.d.auť.vt cum de app.cogno.§.ceterum.ff.ad.l.fal.q ꝺ bonis.§.si.in ratione sui.C.de inoffi.testa.l quoniam in prioribus.qđ no.e.l.si quādo.§.si.per Bal. 1 † Ex quo sequitur q dictus heres institutꝰ qui fuit in testamēto patris relictus illis tutor debuit vel se legitime excusare a tutela infra tēpus debitum:vel assumere ꝛ a seipso dictam legitimam exigere ꝛ in vtilitatē dictarum puellarum conuertere.s.vel in emp.ꝑdiorū.de quo multa iura loquuntur.ff.de admi.tuto.vel in aliquam licitam negociationē cum nō haberēt vnde possent aliunde viuere.C.de admi.tut.auť.nouissima.ꝛ in corpore vnde sumitur in ti.vt hi qui obli.§.quoniam.ꝛ hoc nos faciēdo teneretur actione tutele ad tm̄ quantum percipi potuisset si factum fuisset.ff. de admi.tuto.l.qui negociationē.§.penul.qui incipit.pupillo. iunctis his que no.per Bar.ff.ad.l.fal.l.diuus seuerus.ꝛ bal. C.de condi.inde.l.j. Et idem si tutelam quam sciebat sibi delatam non assumpsit sed neglexit.l.quidam decedens.§.j.qui incipit.ex quo.cum ibi plene no.ff.de admini.tuto. Nam vt audio dictus heres ꝛ tutor datus non dedit istis puellis alimenta priusq̄ nuberēt qđ facere debebat.l.filium.ff.vbi pupi.edu. debe.vnde non debuerunt pro alimentis consumere quantitates eis relictas pro dotibus cum essent parue ꝛ non nubiles: sed debuit vt dixi dictus tutor cōuertere dictas summas ꝛ supplemētum ad illarum vtilitatem aliquo ex modis ꝑdictis magis commodo ꝛ habili ꝛ non retinere pro se ad suam vtilitatē. Si autem dicte mulieres fuissent excluse a successione intestati propter dictū agātū masculū ex forma alicuius statuti cū b tamen q deberēt cōgrue dotari prout in plerisq locis est tunc eis non debeatur legitima que est pars portionis debite ab intest. Sed si tunc ab intestato nulla fuisset pars debita ergo nulla foret debita legitima.per ea que plene not. Barto.in.l.titio centum.§.titio genero.ff.de condi.ꝛ demon. Et sic non haberet locum quod dixi de supplemento legitime sed nec dotis qꝛ cōgrua dos censet̄ quam pater cōgruam reputauit b qui salubre consilium censetur capere pro liberis. Nec etiam haberet locum quod dixi q debuerit a se exigere:qꝛ tunc relictum p dote fuisset conditionale ꝛ non debuisset solui ante contractū matrimonium.per ea que idem bar.no.in.d.§.titio genero.quātū vero

ADDITIO.

a ¶ Incōgruēter dotasse. Et que dicat̄ congrua dos vid. Phil.corn.in cōsi.xl.inci.circa hāc ꝯsultationē ī pe.col. v.iō puto concludēdū in.iij.vol.ꝛ plenissime ī ꝯsi.ccxlix.inci.viso supra scripto eo.vo.tertio vbi etiā an dos parua faciat q mulier dicat̄ indotata ꝛ ꝯsi.iij.ī cip.in p̄nti cōsultatiōe in.ij.col.eod.volu. H.F.

a ¶ Reputauit Vide ad h.d. Alex.ꝺ imo.in ꝯsil.xxxij.i.iiij.vol.bar.in.l.filie.de lega.iij.doc.i.l.q̄ro.ff.de iure do.vbi est locꝰ huiꝰ q̄tidiane materie.

vero ad ea que vltimo loco subijciuntur. respondetur q si culpa et negligentia dicti instituti commissa in exigendo nomina debitorum hereditariorum que erant idonea contingit periculum ipsorum imputandum est ei qz cum sciret vel scire deberet se teneri ad supplendum legitimam tanq heres ad exigenduz dicta debita quatenus ad puellam pertinebant tanq tutor ea rum negligendo hoc facere tenetur de suo restaurare qd eius culpa et negligentia perijt. Sed in nulla culpa fuit fieri dz supple tio pro rata: tam de debitis exactis et bonis alijs extantibus q de malis noibus debitoruz non autē dūtaxat de malis nominibus prout vellet heres per. l. scimus. in prin. in ratione sui. C. de inoffi. testa.

¶ Casus talis est.

¶ Agatha vidua suum nūcupatiuum cōdidit testm̄ in quo insti. et substi. fecit in his verbis. In oibus aūt suis bonis mobilib' et immobilibus p̄ntibus et futuris Titium et Isabetam ei' vxorem et neptem ipsius Agathe testatricis heredes vl'es instituit equis porti. eosq inuicem substituit: quaz here. dicta testatrix eisdem Titio et Isabette iugalib' legauit et reliquit amore dei et pro anima ipsius testatricis. Et si casus accideret qd absit q dicti ambo siue heredes instituti. vt. s. decederent seu decesserint sine filijs legitimis et naturalib' ex eisdem de legitimo matrimonio pcreatis et natis: dicta testatrix voluit et iussit et mandauit q omnia sua bona hereditaria distribuantur inter pauperes vel. &c. Modo titius decessit vno die post mortem dicte testatricis et in eadem domo ipsius Agathe testatricis relicto vno filio pupillo non adita hereditate dicte Agathe Isabetta possidet vniuersalem hereditatem dicte Agathe in totū ex p sona sua per institutionem et substi. predictam sub verbis cōceptā: eosq inuicem substituo asserens integram heredi. ipsius Agathe ad ipsam Isabettam pertinere cum hereditas ipsius Agathe non fuerit adita per ipsum titium: et sic ex ipsa substi. reciproca seu breuiloqua propter non aditam heredi. vult sibi vendicare heredita. ipsam. vnde queritur quid iuris. vz an integra hereditas dicte Agathe ex isti. et substi. predicta spectet in totum ipsi Isabette: an tantum pro dimidia sibi: et pro alia dimidia dicto filio pupillo.

1 ☞ Heres extraneus qui ignorauit se institutum nō trāsmittit ius deliberandi ad suum heredem.

Et an si talis heres fuit in iusta ignorantia habeat saltem eius filius resti. in integrum.

2 Cautela circa excludendam restitutionem in integ.

¶ Consilium. ccccv.

1 **In christi nomine amen**

¶ † Non est dubiū quod si dictus Titius ignorauit heredi. dicte Agathe fuisse sibi delatam nō trāsmisit ad filium heredem suum ius deliberandi: ad cuius transmissionem requiritur scientia de eo quod dixi. C. de iur. delib. l. cum antiquioribus. Et sic in casu nostro requirebatur q sciret dictam dominam testatricem fore mortuā et ipsam fecisse testm̄: in quo dictum Titium heredem instituit qz sine isto non potuit hereditas dicte dn̄e deferri cuz esset sibi dictus Titius penitus extraneus. Sed dubium est p̄supposito q ista ignorauerit: quod satis est verisimile presupposito eo quod dicitur q tempore mortis testatricis dictus Titius esset grauiter infirmus d morbo postifero et q mortuus fuerit per vnam diem post mortem dicte testatricis. Et q interrogauerit astantes an illa esset mortua postq iam mortua erat: et q fuit sibi rn̄sum q non: et sic oia predicta verisimile est q ignorauerit et per consequens non transmisit ius deliberandi. Et sic ius adeundi dictam hereditatem fuit ad dictam Isabettaz coheredem et reciproce substitutam delatum tā ex iure substi. vulgaris q ex iure accrescendi. C. de impu. et alijs substi. l. testamēto. et per consequens potuit et potest ipsam hereditatez in totū adire: an tn̄ qz dicta ignorantia prouenit propter iustum impedimentum infirmitatis sue: q si non fuisset verisimile est q predicta non ignorasset: et sic vel adiuisset vel ius deliberandi trāsmisisset: et sic in sue mortis articu. fuit lesus in non voledo trāsmittere dictū ius: lz p pri' lesio nō fuerit cōpleta: sz tūc cū mori inceperit cōpleta fuit an incepit sibi competere bn̄ficiū resti. in inte. ex clausula generali si qua mihi iusta cā &c. p quā etiā maiores. xxv. an. restituuntur in integ. et ipsum beneficium heredē eundēq filium transmiserit: quo impetrato per filiuz iure trāsmisso ex persona patris non ex propria: nec ratiōe sue minoris etatis: sed ratione impedimenti predicti quod fuit in persona patris: et sic potuit pater transmittere. ff. de in integ. resti. l. nō solum. Et adita post hereditate vel petita bonorum pos. per filium fm̄ diuersas opi. prefatus fili' dicti titij possit. d. Isabette auferre dimidiam partem hereditatis quā habuisset pater suus: vel etiam ipse ex iure transmisso si dictum impedimentuz non fuisset. videtur q sic per. l. patronus. in prin. cum ibi no. ff. de acqui. here. C. de resti. mili. l. j. et quod no. bar. in. l. qui duos ff. de re. du.

2 † Ideo consulerē prefate domine q secrete totā hereditatem adiret: narrando in instrō adit. se scire totā ad se deuolutam partim ex insti. de se facta partim ex iure substit. et accrescendi propter mortē coheredis contingentē hereditate nō adita. Postq vero adiuerit taceat et nihil dicat quousq labatur annus a morte dicti titij vel testatricis: que postea non poterit peti restituitur aduersus lapsum temporis: quod cum inceperit currere dicto titio non desijt currere per mortem eius C. si aduer. vsucap. l. j. et plene no. in. l. fi. C. in qui. cau. in inte. nō est neces. que datur aduersus lapsum temporis debet inchoari infra tantum tempus quantum est illud in quo quis est lesus: vt no. per glo. et doc. in. l. fi. ff. de in integ. resti. ti. generali. in p̄n. glo. magne finalis. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Quidam dominus Simon vir nobilis habens vnum filium nomine Henricū veniēs ad mortē condidit solēne testamentū in. Mccclxxx. in quo testō instituit heredē vniuersaleз dictum suum filiū Henricū ac quoscunq filios posthumos masculos tā natos q nasciturос ex ipso de legitimo mr̄imonio tpe quocunq equalibus port. inter ipsos diuidendo. deinde p̄dicto filio seu filijs substituit si oēs decederent sine filijs eo mō et forma quibus in testō latius continet' vobis trāsmisso. Post que dictus testator habuit alium filium nomine Jacobum iustum et mortuus est nullo alio condito testō: sed tn̄ vno confirmatorio dicti testamēti. Euenit casus q dictus filius. s. Henricus mortuus est nullis ex se relictis filijs cui successit dictus Jacobus iustus frater. Transactis autē multis annis post mortem patris et fratris: nouiter moritur iste ser Jacob' iustus nullis etiam relictis liberis masculis de legitimo procreatis matrimonio: sed tantūmodo relictis quibusdaз filiabus et vno filio spurio legitimato. Qui ser Jacobus iustus condidit testm̄ in quo factis pluribus legatis certos suos cōsortes heredes instituit. Nūc aūt reperit' q oēs substituti predicti filij predicti d. Simonis testatoris mortui sunt ante dictū ser Jacobū iustū filiū dicti testatoris: exceptis filijs. M. ac potentis militis. d. Fran. de Sauorgnano substituti vna cum filijs: ac etiam exceptis filijs olim do. Doymi de castello ēt substituti vna cū filijs prout latius videre poteritis ex copia testi vobis transmissa. modo autem filij prefati. M. domini Fran. ac filij p̄fati domini Doymi intendunt petere bona ac heredi. prefati quondam do. Simonis ipsius per fideicō. in suo testō relicta. obijcitur per heredes institutos per dictum ser Jaco. iustū q ea bona q dictus quondā do. Simon reliquit predictis substitutis per fideicō. sunt bona feudalia et q non potuerunt in testō relinq per dictū testatorem: et ad hoc probandum producunt quedaz instrumēta inuestituraz aliquorum cōsortium dicti do. Simonis duobus aut tribus fere annis ante conditum testamentū: nec apparet de consensu seu scientia dicti do. Simo. Et inter cetera que dicunt esse feudalia dicunt q pontasium siue ius pontasij quod habebat in quadā strata cluse cū bonis garrito galaito &c. sit feudale antiquū nō potuit per fideicō. relinqui: quibus appositionibus rn̄detur pro parte dictorum nobiliuz substitutorū q imo per predicta instrumenta non probat' ista bona esse feudalia: cum causa prima que fuit facta paruz ante testamentum predictū consortē inscio dicto testatore quā certe inuestiture sequentes facte fuerint et fieri verisimiliter potuerunt in fraudem dictoruz substitutorum ne eueniente casu substitutionis admitteret'. Item obijcitur q posito q per illa instrumēta pbarētur illa bona in inuestituris specificata eē feudalia: attamen dicunt dicti substituti qd non sunt proprie feuda et hn̄tia propriam naturam feudi: qz vt clare probabitur al's per elapsum in hmōi bonis in dictis inuestituris specificatis successerūt mulieres. Item dicūt substituti q dictū pontasium non est proprie feudum: nec hz propriam naturā feudi. Nā habentes dictū pontasiū seu ius pontasij tenētur aptare stratas et pontes certe strate cluse per quam itur in Alamaniam: et propterea cum isto tali onere conceditur dictuз pontasiū: lz expresse in dicta inuestitura non specificetur. Idcirco cum dictū pontasium non sit proprie feudū seu non habeat propriam naturam feudi: dicunt et allegāt dicti substituti q potuit ipsis in testō per dictum testatorem per fideicom. relinqui et iudicari.

¶ Ex hoc themate resultant aliqua dubia.

¶ Et primo vtrum eueniente nunc casu dicte substi. superstitib' filijs prefati quondam do. Federici ac filijs dicti quondā do. Doymi reliquis consubstitutis non extantibus portio. alioз

consubstitutoꝝ deficientium ante condi. fideicom. euenientez accreuerint hmõi substi. superstitibus ꝛ extantibus de presenti an non: tanquam caduce remaneant apud heredez vniuersalem grauatum per fideicom.

¶ Scdo dubitatur an per predicta instra inuestiturarꝝ factaruz fere duobus annis ante conditũ testm̃ per vnũ ex cõsortib⁹ dicti quondã. d. Simonis testatoris ipso inscio ꝓbenẽ dicta bona in ipsis specificata esse feuda propria ꝛ antiqua.

¶ Tertio si probatur ꝙ in hmõi bonis in dictis inuestituris specificatis successerũt mulieres ꝛ ꝙ habent ius dicti pontasij teneẽ ꝛ astrictus est aptare ꝛ preparatam tenere certam stratam ꝛ pontes qui sunt in strata predicta. vtrum dicta bona dicerentur esse proprie feuda ꝛ habentia propriam naturam feudi adeo ꝙ non possent alienari seu in testõ relinqui quemadmoduz alia queqꝫ feuda recta ꝛ regalia.

¶ Item reuocaẽ in dubiũ: an ex quo nõ apparet de natura ipoꝝ feudoꝝ: vt preferẽ: saltim veniãt in resti. fideicõ. ꝛ demũ disputetur de natura ipsorum feudorum sicut dicitur in apprehẽdẽdo possessionem heredi. per. l. j. C. de edi. di. adri. tol. Itẽ an per hmõi recogni. ꝛ receptionẽ inuestiturarum probentur illa bona esse feudalia. Insuper ꝛ an habentes causam seu ius ab herede dicti ser Simonis veniendo contra disposi. eiusdem dñi Simonis incidat in penam.

a ¶ Uniuersali Uide totã materiã cũ limitatioĩb⁹ p. d. alexã. d imo. in cõ si. xcj. in. j. vol. ꝛ in cõsi. xlvij. in. iiij. vo. doc. in. l. si patroni. ad trebel.

1 ☞ Utrum substitutus cõiunctus verbis tm̃ succedat nõ solum in parte in qua ipse est substitutus: sed ẽt in partib⁹ aliorum qui mortui sunt ante institutum per ius accrescendi. Et an aliter possint substituti succedere in totum.

2 Et an agnoscẽtes bona allodialia pro feudalibus preiudicẽt testatori ꝛ habeñ. causam ab eo.

¶ Consilium. ccccvj.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Super primo quesito vr̃ dicenduz ꝙ substituti q̃ reperiebãtur esse in reꝝ natura tpe mortis vltimi filij nõ solũ debeãt habere bona eis principalr̃ relicta ꝛ in qb⁹ fuerũt spãliter substituti: sed ẽt habere debeant bona spãliter relicta alijs substitutis qui defecerunt añ mortem vltimi filij: nec fuerunt tpe dicte mortis in reꝝ natura: qꝛ videnẽ fuisse cõiuncti verbis cum positi fuerint oẽs in vna orõne ꝛ sub vno verbo: qꝛ dixit ꝙ mortuis ambob⁹ filijs sine liberis substitu bat personas infrascriptas per modum. j. scriptuz. vcꝫ in primis tales in talibus ꝛ talibus bonis. Itẽ quosdam alios in talibus ꝛ talibus. Tertio quosdã alios in alijs bonis. Quarto quosdã alios in alijs ꝛc. Et sic quatuor genera personaꝝ diuersa ĩ diuersis bonis. Et oẽs dicte substõnes facte fuerũt sub vna orõne ꝛ sub vno v̾bo substituit. Et sic erãt cõiuncti verbis ꝓpter vnitatẽ orõnis: ꝛ verbi substituit: tñ nõ reꝫ: qꝛ nõ in eisdem bonis sed in diuersis: ꝛ per pñs habent superstites ius accrescendi ꝓprio sumpto vocabulo per ea que dẽterminat bar. in. l. re cõiuncti. de leg. iij. in. ij. q. prin. vbi tractat d̃ coniunctis verbis. ver. tertio quero nunquid per cõiunctionẽ aduersatiuã ꝛc. vbi allegat in contrariuz. l. lucius. §. que habebat. ff. ad treb. ꝛ rñdet ꝛ pro hoc qd̃ idẽ bar. no. in. l. in repetendis. ff. de le. iij. Contrarium tamen videtur verius: qꝛ non sufficit verbalis coniunctio vt locum habeat ius accrescendi: quãdo in re vel reb⁹ est oĩmoda disiunctio: prout est casus in. l. huiusmodi. §. quibus. ff. de leg. j. vt si dico titio ꝛ menio singulos seruos do lego: ꝛ sic non lego vni qd̃ alteri: sed vnũ vni: alterũ alteri: quo casu coniunctio verbalis non inducit ius accrescẽdi in rebus penitus diuersis. Et idẽ si esset vna tantum: tñ fuissent facte partes pro diuiso vt seyo ꝛ titio lego fundũ eqs portio. factis pro diuiso. ꝛ hoc determinat idem Bar. in. d. l. re cõiuncti. in arti. de iure accrescendi: qui est vnus de effectib⁹ coniunctionis in. ij. q. an inter coniunctos verbis tantum habeat locum ius accrescendi. Sed quãdo non esset omnimoda disiũctio in re vt lego titio ꝛ seyo fundũ equis portionib⁹ pro indiuiso tunc hꝫ locum ius accrescendi scd̃m eundem Bar. Sꝫ hic erat oĩmoda disiunctio qꝛ diuersa bona diuersis fuerũt relicta lꝫ in vna oratione qd̃ non prodest vt dixi ꝛ casus est rotundus in. d. l. huiusmodi. §. quib⁹. Uideẽ tamẽ ꝙ lꝫ nõ possint venire per ius accrescẽdi: possunt tñ venire ex vlti. substi. facta de residuo bonoꝝ vltra substõnes factas de ꝑdictis quatuor generibus personaꝝ de quibusdam bonis partibus: qꝛ applõne residui cõprehenditur totum. C. de here. insti. l. ij. in fi. cum concor. fortius pars postꝗ̃ assignatio facta de ipa parte quibusdã nõ fuit effectum sortita: qꝛ defecerũt ante conditionis euentuz vt dictum est: ꝛ hoc si dicti substituti qui nũc supersunt sunt de illis qui fuerunt substituti in dicto residuo bonorum.

2 ¶ † Circa scd̃m quesitũ dicẽdum est ꝙ facta vnius vel aliquorum ex ꝯsortibus recipientiũ inuestiturã de bonis que dictus testatoꝝ possidebat vt ꝓpria ꝛ allodialia nõ debuit nocere dicto testatori nec nocet nũc habentib⁹ cãm ab eo. ff. de libe. cau. si pariter. circa prin. de bo. auc. iu. pos. si nõ expedierũt. §. j. nisi ratum habuerit qd̃ per illos consortes gestum fuit. C. si in cõi eadẽqꝫ cã. l. vnica. fami. hercis. l. coheredibus. de reb. credi. l. neqꝫ filius. cũ simi. ꝓbent ergo dicti substituti ꝑfatũ testatorẽ tenuisse dicta bona tanꝗ̃ propria ꝛ eorũ intentio erit fundata si per partem aduersam nõ ꝓbeẽ sciẽtia ꝛ ratihabitio testatoris. Super alijs dubijs oĩbus dico ꝙ si bona sunt feudalia posito qꝛ in quibusdam non haberent propriam naturam feudorum: non sequitur ꝙ nec in isto debeãt nõ habere vt sic possint alienari ꝛ transeant ad quoscũqꝫ heredes vel fideicõmissarios qꝛ ex particularibus nihil sequiẽ. Sufficit enim ꝙ appareãt feudalia vt sic in eis seruẽ natura feudoꝝ preterꝗ̃ in illis in quibus contra foret statutũ vel obseruatũ. Sed de natura feudorum est ꝙ non veniat in fideicõ. vniuersali^a si fideicõmissarius erat persona ad quã nõ poterat trãsmitti sm̃ bar. post dy. in. l. si patroni. in prin. ff. ad trebellia.

¶ Titulus questionis talis est.

¶ Quidam. b. habens archidiaconatum ꝛ videns non posse percipere vsumfr. a rusticis ipsius archidiaconatus ꝑmutauit cũ quodam. M. habente clericatũ ꝛ tradidit sibi oĩa iura sua q̃ sunt ista. ¶ Primo ꝙ isti rustici possint cogi ad soluendũ pꝫ: cum enim olim nolent soluere ꝛ litigarent cum quibusdã alijs archidiaconis habuerũt duas sñias contra. ¶ Secundo pꝫ per statutũ ipsoꝝ vt pꝫ in statuto qd̃ incipit. Item ꝙ dictus archidiaconus dꝫ habere ꝛc. ¶ Item patet per dicta testiuz examinatorũ q̃ clare probant ꝛc. modo iste. M. vult cogere istos rusticos ad soluendũ dictum vsumfruc. quero nũquid per iura superius allega. possit: ipsis nihil aliud opponentibus nisi qd̃ vellent dictum. M. habitare in villa: ꝛ ipse dicit se velle facere vt sui predecessores fecerunt ꝛc.

1 ☞ Qui prestitit longissimo tempore aliquid annuuz põt cogi ad prestan. si cessit.

¶ Consilium. ccccvij.

In christi nomine amen

1 ¶ † Uisis duobus instrumẽtis duarũ sñiarum latarum anno dñi. Mcclxviij. per quẽdam dñz Nicolaũ de azonib⁹ vicariũ dñi episcopi feltrẽ. ꝛ belliñ. in fauorem archidiaconi predicti qui tunc erat cõtra dictos rusticos vt teneretur soluere que tunc petebantur ꝛ nũc petuntur dicto archidiacono qui vt in sñia vna asseritur erat in quasi possessione percipiendi. Uisis ẽt dictis testium examinatorum iam sunt anni centum. vꝫ in. Mccclx. qui deponunt illa deberi prefato archidiacono. Ac etiam statutis coꝝ mari me in ver. Item ꝙ dictus archi. Ac etiam quinternis focorum ꝛ solonum factarũ per preteritos rusticos post ꝑdicta archid. preteritis. claꝝ ꝛ sine dubitatione vr̃ ꝙ pñs do. Archi. põt petere dictas rusticas successiones coꝝ ꝯ̃ quos late fuerũt dicte sñie cogi ꝛ cõpelli ad soluẽdum illa que nũc petuntur: ꝛ tũc petebãtur tam possessorio iudi. per. c. querelã. de elec. ꝛ per no in l. si certis annis. C. de pac. ꝗ̃ ẽt petitorio ex dispõne dicti statuti cõfirmati: tunc per epm̃ feltrensem cui subsunt: ꝛ ex ꝑscriptione tãti tpis cuius ꝯ̃rij memoria nõ existit. l. hoc iure. §. ductus aque. ff. de aqua quoti. ꝛ esti. nisi per dictos rusticos aliq̃d aliud dicaẽ ꝛ in contrariũ probetur qd̃ habeat tollere dicta fundamenta: quod tamen non comprehendo ex contẽtis in suprascripto casu vel puncto. Laus deo.

1 ☞ Qualiter per secundum testamentuz non tollatur primũ continens clausulam derogatoriam.

¶ Consilium. ccccviij.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Dubitaẽ an per dicta verba cassans ꝛ annullans oẽ aliud testm̃ aut doñ. per me factam hucusqꝫ ꝛc. fuerit cassatũ aliud testm̃ ꝑcedẽs in quo alium heredẽ instituerat: ꝛ in quo continebaẽ cl'a derogatoria in fi. per ista verba vꝫ volẽs ꝛ ordinãs ꝙ si qd̃ testm̃ alicui faceret in futuꝝ ꝙ nõ valeat nec teneat aliq̃liter ipso iure: lꝫ pñs testm̃ factũ: ꝛ t. s. voluit ceteris alijs pualere ꝛc. Rñdeẽ ꝙ nõ: qꝛ verba de quib⁹. s̃. s. cassans ꝛ annullãs ꝛc. sunt verba generalia que nõ sufficiunt qñ ꝑcedens testm̃ cõtinet cl'am derogatoriam de quo. s̃. sed requiritur ꝙ sint verba spãlia. ff. d leg. iij. l. siquis in prin. test. in verbo spãliter. Et tũc essent spãlia quando specialiter facerent mẽtionẽ de precedẽti puta cassans testm̃ al's per me factum tali anno ꝛ mense manu talis notarij ꝛc. vel si diceret cassans omnẽ aliud testm̃ etiaꝫ si contineat clausulam derogatoriam ꝛc. lꝫ non exprimat verba clausule:

clausule: qꝛ tunc essent verba singularia que non requirunt̃. dꝫ ergo fieri mentio de precedēti testō ⁊ de qualitate eius ad hoc vt dicatur specialis. l. si mihi ⁊ tibi. §. in legatis. ⁊ ibi no. ff. de leg. j. generalia vero verba non sufficiunt nisi quando precederet vnicum tantum testm̃ ꝓm Bar. in. d. l. siquis in prin. vel nisi in quibusdam alijs notabilr̃ tactis per Bal. in. l. sancimus. C. de test. in quorum nullo sumus. nam vt dicitur mihi plura alia testamenta fecerat ista domina vltra illud qd̄ cōtinet clausulā derogatoriam ad que dicta verba cassans ⁊c. possunt referri ⁊ sic non tollunt dictum quod hꝫ dictaꝫ clausulam ꝓm bar. in. d. l. siquis. in versi. venio ad secundum. cum sequentibus: ⁊ sic illud remanet validum: ⁊ istud non valet per predicta. ⁊ ita determinat Fede. de senis in cōsi. suo. xlvj. expresse qui fuit summus vir. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Testator filie sue reliquit ducentas libras in quibus heredeꝫ instituit Gayum ⁊ Semproniuꝫ filios suos heredes instituit vniuersales: ⁊ si eius vxor pregnans esset ⁊ pareret filium masculum vnum vel plures ipsas vel ipsos sibi equales instituit cum alijs suis filijs predictis. Et in casu quo vnus eorum decederet sine legitimis filijs in pupillari etate vel postea quandocunqꝫ: ꝙ sua hereditas deueniat in alios supuiuentes. Et si dicta eius vxor pareret filiam vnā vel plures ipsam instituit in libris. cc. vt supra deinde post aliquot annos ipse testōr ex dicta vxore suscepit filium Petrum qui nunc est mortuus sine filijs masculis relicta vna filia ⁊ superstite Gayo fratre.

¶ Queritur an Gayus admittat̃ ad fideicōmis. an vero excludetur per filiam Petri qꝛ testator in substōne dixit si vnꝰ eoꝝ decederet sine filijs legitimis: nec adiecit masculis. vtrum illa verba sine filijs comprehendant etiam al's attenta maxime cōiectura voluntatis testatoris qui non videt̃ cogitasse qd̄ filie filiorum excludant fideicom. ne videatur eas magis dilexisse quā filias ꝓprias. ⁊ vtrū iste Petrus dicatur institu. in testō: an vero preteritus: eo qꝛ vxor testatoris tpe testamēti nō erat pregnans de ipso Petro sed facta fuit pregnans demum post testm̃: ⁊ ipsum peperit attento ꝙ non dixit si pregnans est sꝫ si pregnās esset ⁊ pareret: ⁊ infra dixit simplr̃ si pareret ⁊c. Et sic verba sunt extensiua etiam ad futurum ⁊ ad futuras pregnantis quod voluit Jacobus de arena: vt refert Albericus in. l. quod in rerum. in prin. de lega. j.

1 ☞ Utrum neptis nata ex filio instituto excludat substitutū quando testator filias proprias non instituerat̃ nisi in certis quantitatibus.

2 Et an distinguendum sit inter substitutum extraneum ⁊ alium qui sit de descen. testatoris.

3 Institutio facta de eo quem testator credidit esse in ventre vxoris extenditur ad concipiendum.

¶ Consilium. ccccix.

In christi noīe amen.

¶ Casus iste frequenter ꝯtingit ⁊ non sine difficultate decidit̃: qꝛ sunt rōnes satis apparentes hincinde. vꝫ † cum pr̃ instituit vniuersaliter masculum vel masculos: feminas vero in certis rebꝰ: ⁊ deinde substituit masculis filijs post eorum mortem si decesserint sine filijs vel sine liberis qn̄o intelligant̃ illa verba sine filijs vel sine liberis an intelligatur. s. masculis: an vero masculis ⁊ feminis. ⁊ cū essem Florētie tpe quo erat ibi papa Martinus venit ad me casus iste de ciuitate Castelli in hereditate valente circa. x. milia florenorum: qꝛ quidam habēs masculum filiuꝫ ⁊ plures feminas reliquit filiabus certas quātitates iure instōnis: masculū vero instituit heredem vniuersalē: ⁊ si sine filijs vel liberis decederet substituit sibi locum pium. qui filius post aditam hereditatem decessit relicta vna filia tantū: vnde locus pius petebat bona ex substi. dicēs extitisse cōditionē fideicō. qꝛ v̾ba ꝑdicta sine filijs vel sine liberis debēt itelligi. s. masculis qd̄ euenit: ⁊ hoc ideo qꝛ nō est credendū testatorē plus dilexisse neptes ex filio q̃ ꝓprias filias ⁊ eas filias deterioris esse ꝯditiōis q̃ neptes. C. de bonis maternis. l. si viua matre. circa mediū. Sed si intelligerent̃ dicta verba tam de feminis q̃ de masculis iaꝫ essent melioris ꝯditionis neptes q̃ filie: qꝛ facerēt deficere ꝯditionē fideicō. ⁊ sic succederent patri ab intest. ⁊ per ꝯsequēs ēt auo in oībus bonis ⁊ vniuersalr̃. ⁊ tñ ꝓprie filie fuerūt excluse ab vniuersali successione patris: qꝛ nec fuerūt vlr̃ institute sed masculis tm̃: nec ꝑ fideicō. substitute sed locus pius. ⁊ si dicat̃ saltim fuerūt īstitute in certis quātitatibꝰ: sꝫ neptes in nihilo: ⁊ sic filie magis fuerūt dilecte. Rūdet̃ ꝙ ꝑ hoc nō vident̃ magis dilecte: qꝛ pr̃ tenebatur filiabꝰ relinquere legitimā cuiꝰ loco succedūt ille quantitates: sed neptibꝰ ex filio ꝑcedente pr̃e nihil tenebat̃ relinquere sed soli patri: ⁊ tñ totū videret̃ ei reliquisse si substitutū excluderet saltim tacite ⁊ sic filie deterioris essent conditio. in eo qd̄ esset vltra legitimā. Et ꝓ hoc ꝙ dicta verba debeāt restringi ad masculos ne tale incōueniēs sequat̃ ꝙ plus videat̃ dilexisse q̃ minus diligere debuit: ⁊ econuerso minus q̃ plus diligere debuit ⁊ filias suas primi gradus voluisse facere deterioris conditionis q̃ neptē. faciūt no. ꝑ Bar. ff. de libe. ⁊ posth. l. gallus. §. ēt in ver. Quero testator instituit in. q. Ricar. mal. qui dixit verbuꝫ heredes qd̄ de sui natura īportat tā liberos q̃ extraneos restringi ad liberos ne plus videat̃ dilexisse extraneos heredes substituti quē minus dilexit q̃ extraneos heredes filij instituti quē plus dilexit. arg. l. publius. in fi. ff. de condi. ⁊ demon. faciunt ēt no. per eundē. l. fi. ff. ad treb. vbi dicit patrē qui exclusit filias feminas ab vniuersali insti. censet̃ ēt easdē voluisse excludere a reciproca substōne. ar. l. lucius. §. pater. eo. ti. ita hic ꝑdilexit masculos feminis in instōne vniuersali ⁊ quidā ēt filiabꝰ iuris ergo ⁊ in substi. censetur filiū masculū superstitē ⁊ substitutū ꝑtulisse filie femine premortui filij ⁊ sic nepti. ⁊ ꝓ ista parte ⁊ sic ꝓ loco pio substituto ⁊ ꝯtra filiā filij ꝙ substitutū nō excluderet. ego tūc ꝯsului ⁊ fui primus ꝯsultor: postea vero oēs docto. Florē. collegialr̃ quasi oēs aduocati ꝯsistoriales vno excepto demū do. Raph. hic Padue existē. ⁊ fulgosus dixit se ita tenuisse in. l. j. C. d̄ cōdi. inser. vt habet̃ in suis recollectis. sꝫ doc. bonon̄. ⁊ ꝑusini nō collegialiter cōsuluerūt contrarium. s. ꝙ illa verba filijs ⁊ liberis intelligebant̃ ēt de feminis ⁊ de natis ex feminis: ⁊ sic ꝙ illa neptis excludebat locū piū substitutū per. l. j. C. de condi. inser. ⁊ per. l. cognoscere. §. liberoꝝ. de verb. sig. ⁊ per. l. cū auus. iūcta. l. cū acutissimi. C. de fideicō. ⁊. ff. de condi. ⁊ demon. idē consuluit collegiū Auinionis tandē ꝑtes adinuicē ꝯcordauerūt. ⁊ qꝛ postea visa fuit qd̄ dubia ꝓpter multas rōnes que hincinde allegebant̃. postea pluries requisitꝰ pro prima ꝑte cōsulere recusaui. Nūc deuictus instātia amicoꝝ vt dicam quid mihi videt̃ 2 † cogitaui posse ⁊ debere sic ꝓbabilr̃ distingui vt si substitutus erat de descēdētibꝰ testatoris ꝓut in casu nostro: qꝛ est alter filius testōris: ⁊ tūc prima ꝑs seu opi. sit verior. s. ꝙ neptis premortui filij nō excludat patruū substitutū: qꝛ testator censetur habuisse respectū ad agna. suā masculinaꝫ ⁊ voluisse bona sua remanere in familia suoꝝ descēdentium masculoꝝ tā ex eo q̃ filias suas exclusit ab vniuersali insti. ⁊ subst. tū ēt qꝛ masculos substituit inuicē. Et h̄ est hodie multū ī vsu in Italia vnde sunt vbiqꝫ statuta de h̄ ꝙ masculi ⁊ agnati feminas excludunt vnde testōres censent̃ ad hunc cōem vsum habuisse respectum qn̄ subiecta materia pōt hūc intellectū pati. l. j. ff. de ven. inspi. ⁊ qd̄ no. Cy. C. de nup. l. j. ⁊ qd̄ no. in. l. liberoꝝ. de verb. sig. ⁊ sic in casu nr̃o dico dictam neptē nō excludere substitutū ex ꝑsumpta mēte defuncti ⁊ eam nō cōprehendi ap. filioꝝ in ꝑiudiciuꝫ ⁊ exclusionē filij masculi. Nec ob. l. cū auus. ff. de cōdi. ⁊ dmō. vbi erat substi. filiꝰ: ⁊ tñ premoriēte nepote ex alio filio testatoris instituto cum eo. substi. filius excluditur si reliquis liberis vt ibi dicit̃. Et imperator in. l. cū acutissimi. interpretans illaꝫ l. cum auus. intelligit illud verbū liberis. s. tam masculis q̃ feminis: qꝛ dico ꝙ lꝫ multū faciat ꝯ id qd̄ dixi tñ duplr̃ pōt rūderi. ¶ Prio ꝙ ibi nō dicit̃ ꝙ filias feminas excluserit a successione vl'i qd̄ est vnū de duobꝰ necessarijs ad faciēdū presumi ꝙ voluerit consulere ⁊ ꝓuidere agnationi masculine nō feminis vt. s̄. dixi. Nam casus ꝑsens ⁊ eius dubitatio fundatur in hoc ꝙ filias ꝓprias excluserat ab vl'i successione: qd̄ si non esset vt si filias non habuisset res esset clara pro parte aduersa ꝙ neptis excluderet patruum substitutū: nam hoc esset si cōditio ꝑdicta non fuisset specificata sꝫ tacite subintellecta: vt dictis. ll. ergo idem si fuit specificata qꝛ testator intelligit̃ specificando se retulisse ad intellectum iuris. iuxta no. per gl. in. l. sed nisi. ff. de iure do. l. curatores. §. fi. ff. de admi. re. ad ciui. pertinē. ⁊ ꝑtꝫ etiam qd̄ dixi in. d. l. j. C. de condi. inser. ¶ Item scd̄o rūdet̃ ꝙ ibi loquit̃ de iure cōi ꝓm ꝙ in successiōe nō est melior conditio agnatoꝝ masculoꝝ q̃ feminaꝝ. C. de lib. prete. l. maximū vitiū: vnde tpe illius. l. nō ꝑsumebat̃ testator habuisse respectū plus ad masculos q̃ ad feminas: hodie vero ꝓm mores Italicorum nō sic cōcurrēte natura subiecte materie vt. s̄. dixi. Si vero substi. fuerat extraneus vt erat in casu de quo supra dixi: qꝛ testōr vnicum tm̃ filium habebat: non pōt dici ꝙ censeat̃ habitus ille respectꝰ de quo supra. s. bona remaneāt in agnatione masculoꝝ: nō tūc ꝓpter solam exclusionē filiarū feminarū ab vniuersali successione nō sequit̃ ꝙ neptis femina nō debeat excludere substitutū extraneum: sicut enim est equum ꝙ agnati masculi excludāt feminas ēt agnatas ꝓm mores Italicoꝝ ita ⁊ equiꝰ est qd̄ agnate ⁊ descendētes tā masculi q̃ femine preferant̃ extraneis substitutis ⁊ eos excludant. d. l. cum acutissimi. ⁊. l. lu-

eius. la secunda in fi. ff. de here. insti. vt qua ratione testa. filiū suum preposuit extraneo substituto eadē ratiōe & omnē posteritatem filij tam mascu. q̄ femininam per dicta iura. Et sic in questione p̄dicta de qua supra neptis cōtra locū piuz fouebat iustitiā: sed in casu nostro filius testatoris substi. fouet iustitiā contra neptē premortui filij. Et hoc de primo dubio.

3 ¶ † Super secundo nō est insistenduz: sed sine dubio dicendū q̄ fauore testamenti vt valeat & fauore instōnis & hodie preteritionis dictus Petrus censetur institutus nō p̄teri. vt q: testator necesse habebat posthumū instituere si volebat testm̄ nō rumpi: nam exheredare ipm nō poterat sufficiēter: q: requirebatur cā ingratitudinis: vt in auth. vt cū de app. cogno. que in posthumo non cadebat. C. de inoff. test. si quis in suo. verba ergo illa si vxor sua esset pregnans nō cēsetur testator dixisse ad finem q̄ si tunc non erat pregnans: sed impregnaret̄ ab eodez postea venter eius non foret institutus: q: tunc elegisse videt̄ viam ad impugnandum eius iudicium qd̄ non est dicenduz. ff. de testa. mili. l. miles qui destinauerat. sed censet̄ testa. illa verba ideo dixisse: q: credebat testator se mori de illa infirmitate in qua erat. Et sic ad denotandum q̄ si tunc non erat pregnās institutio posthumi non poterat effectum sortiri. Sed si credidisset tunc non mori sed superuiuere verba predicta non apposuisset: immo instituisset quecunq: sibi nasciturum siue ex vxore tunc pregnante siue in futurum impregnanda. l. placet. cum legi. seq. ff. de lib. & posth. Et hoc preualet ac si dictuz fuisset: vt pz in. l. titius. §. j. eo. ti. vbi instō posthumi nascituri cōprehendit posthumum iam natū [a] si testator ignorabat qd̄ esset natus & dixit nasciturum: q: sic putabat nasci debere. C. de posth. her. insti. l. fi. vbi institutio posthumi nascituri post mortem testatoris: q: sic putabat testator extenditur ad natum in vita si testator non fuit mortuus: sed superuixit preter id quod cogitabat. Laus deo.

a ¶ Natū. adō doc. i. l. posthumi. §. j. de iniu. test. & i. l. titi⁹. §. lutius. ō lib. & posth. & in. l. posthūi. §. nominatim. de in iu. test. vbi late ista materia tractatur.

¶ Casus talis est.

¶ Nicolaus bonaldo in patria p̄tāte constitu. suum condidit testamētum in quo suum heredē instituit Jacobū bonaldo eius fratrem & legando ordinauit q̄ ipse Jacobus Catherinam ipsius testatoris filiam cum esset nubilis etatis maritaret & dotaret eius discretione sm̄ eiusdem Jacobi discretionē & facultatem. mortuo dicto Nicolao dictus Jacobus putās dictum testamentum Nicolai valere bonafide hereditatem & bona p̄fati Nicolai tenuit quiete & possedit tāq̄ heres p̄fati Nicolai vsq: ad tempus eius mortis & putauit ad ipm spectare & pertinere: postea factus sui iuris per mortē eius p̄ris suum vltimuz condidit testamentum in quo zanantonium eius fratrem suuz heredem instituit & legauit dicte catherine nepti sue duc. mille auri pro suo maritare sibi dandos p̄ ei⁹ dote per suum heredē tpe nubilis etatis putās se teneri ad eam dotandaz vigore dicti testamenti. Et ordinauit & iussit q̄ si dicta Catherina decederet i pupillari etate vel nō maritata ex dictis duc. mille deneē duc. cc. monasterio sanctorum. xl. pro eius reparatione: cētū pauperibus domicellis in auxilio eas maritandi: & ducati quingēti Laurentio bonaldo eius consanguineo. ¶ Mortuo dicto Jacobo testatore Catherina moritur pupilla non maritata superstite Antonia eius matre & olim vxore dicti Nicolai dicte Catherine filie sue herede petit heredi. Nicolai ab intestato a zanantonio herede Jacobi: qui zanantonius conuentus est a legatarijs per dictum Jacobū substitutis dicte Catherine in dicto legato duca. mille legauit dicta mille dicte Catherine pro satisfactione dicti oneris dotandi sibi iniuncti per Nic. p̄dictum non al's legaturus si non putasset dicta bona ad ipsuz pertinere: vnde cum cesset commodum dicte dispositiōis: q: ipsa non valet cuius respectu dictus Jaco. legauit dictos mille duc. dicte Catherine dz cessare legatū ipsum & per ɔ̄ns ois deo facta substō. Et in casu quo debeantur dicit q̄ dz indēnis conseruari ab herede Nicolai.

¶ Queritur an dicti legatarij substituti dicte Cathe. in dicto legato possunt petere dictos duca. mille.

¶ Presupposito q̄ sic. an dicta Antonia heres Nicolai per mediam personam Catherine ipsorum filie teneatur seruare indēnem zanantonium heredem Jacobi a solutione legati predictorum mille ducatorum.

¶ Presupposito q̄ sic. an teneatur insolidū vel pro parte: & pro quanta parte.

1 ¶ Institutus a fratre qui erat intestabilis si faciat testm̄: & vigore seu contemplatione dicte hereditatis faciat legata nō videtur heredem suum obligare.

2 Et cui⁹ expensis bona a legatarijs sint defendenda an ab ipso instituto cui bona auferuntur an vero ab auferentibus.

¶ Consilium. ccccx.

In christi nomine amen

¶ Uiso & examinato puncto suprascripto: ac ēt visa sn̄ia arbitrali lata inter do. Antoniā matrē & heredē Catherine petētez hereditatē dicti Nicolai pro vna dimidia delatā dicte Catherine filie ab īestato & transmissam ad ipsam Antoniam matrem ex vna parte. Et zanantonium heredem Jacobi reum & conuentum ex altera: in qua sn̄ia p̄nunciat̄ pro dicta. d. Antonia petente. s. qd̄ h'ditas dicti Nicolai p̄tinuit ad dictā Catherinā filiā Nicolai: & nūc pertinet ad dictā Antoniā m̄rem eius ab intestato: 1 † lz Nicolaus instituerit heredem Jacobū fratrē suū & ipm grauauit de maritando & dotādo filiā dicti Nico. que tn̄ nō fuit maritata: sed decessit innupta. Presupposita etiā inualiditate testi dicti Nico. q: erat intestabilis cū esset in p̄ria p̄tāte tpe conditi testamenti. l. qui in p̄tāte. ff. de testa. Et ēt p̄supposito q̄ hereditas dicti Nico. fuerit deuoluta ab intestato ad dictam Cathe. eius filiam: q: lz filiussa. nō possit decedere testa. ēt hodie pōt tn̄ ab intest. habere heredē non solum iure nouissimo auth. in aute. defuncto. C. ad tertul. sed ēt iure. C. vt. l. fi. eo. ti. Presupposito ēt q̄ dicta Cathe. sciens dictam hereditatem patris deuolutam ad eam ab intesta. non obstāte testō paterno qd̄ erat nullum ipsam paternam heredi. adiuerit & sic eam transmiserit ad matrem heredem eius. Nam nisi adiuerit eā transmittere non potuit iure suitatis: q: non potuit esse: nec vnq̄ fuit sua heres: q: nunq̄ fuit in patris p̄tāte quousq: vixit p̄r: sed fuit in p̄tāte aui paterni qui tūc viuebat. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. nam ciuiū. in fi. cū. l. seq. Et sic si nō fuisset adita expresse vel tacite nō fuisset ad matrem transmissa. sed ad p̄ximiorē in gradu ex edicto successorio deuoluta qui forte erat dictus zanantonius & ad eū p̄tineret: lz p̄nūciatū sit ɔtrariū p̄ dn̄os arbitros. Sed super hoc me nō impedio: q: non sum super h' requisitus pz ex. s. scripto casu & quesitis formatis.

¶ Respondeo ad quesita. s. facta. dico ad p̄mum q̄ p̄suppositis predictis tribus de quib⁹. s. dixi dicti legatarij vel fideicōmissarij nō p̄nt petere dictos mille duc. relictos per Jacobum primo loco dicte Cathe. & secundo loco dictis legatarijs si nō nubet dicta Cathe. q: tale relictum non tenet sicut non tenuit testamentū dicti Nicolai & grauamen cōtentū in eo: q̄ Jaco. dotaret dictam Cathe. Nam Jacobus institutus a Nicolao credens habere hereditatem Nicolai volēs exsoluere onus sibi iniunctum a Nicolao reliquit mille dicte Cathe. pro ea maritanda non relicturus verisimiliter si sciuisset se non habituruz heredi. Nico. q: non tenebatur filiā Nico. de sua pecunia maritare. l. cum plures. §. pe. ff. de admi. tu. de tute. & ratio. distr. l. j. §. j. in rōne sui. Presumendū est ergo q̄ reliquerit dicta mille. s. soluēda de heredi. & bonis Nicolai: sicut solui debebāt ab eo si penes eum dicta bona remansissent: non aūt de bonis proprijs ipsius Jaco. arg. eius qd̄ no. in. l. sed si vir. in. j. gl. ff. de dona. inter virū. & qd̄ no. bar. in. l. j. triticū. ff. de ver. ob. de condi. & demon. l. ij. s. q̄ in dubio censetur quis voluisse facere illud ad qd̄ faciendū tenebatur. Et dictus Jacobus tenebatur eā dotare de bonis que fuerūt Nicolai sui fratris & patris dicte catherine sibi Jacobo relictis non de suis. s. Jacobi. Cum ergo bona dicti Nicolai dicto Jacobo & heredi eius veniant auferenda: q: testamentum Nicolai non valet: similiter & onus dicto Jacobo per Nicolaum iniunctum non valet: & per ɔ̄ns nec relictum factum per Jacobuz de dictis mille dicte Catherine vel post illius mortem alijs substitutis si non nubent ne perdito & ablato sibi vel heredi eius cōmodo remaneat onus iniunctum sibi occasiōe dicti cōmodi qd̄ sperabat. l. cum pater. §. cū estimaret. ff. de legatis secūdo. de iure codicil. l. is qui. de lega. iij. pamphilo. §. fi. ¶ Nam eadem mille que reliquit Catherine reliq̄t substitutis si Cathe. non nuberet. Sicut ergo si Cathe. vel ei⁹ heres aufert dicto Jac. vel ei⁹ heredi bona quondā Nico. nō possent petere dicta mille: q: veniebāt eis exsoluēda de dictis bonis que auferuntur: ita nec substitutis quibus nō sunt soluenda: nec ab herede Jacobi a quo relicta fuerunt: nec ab herede Catherine a qua non fuerunt relicta: & sic dictum relictum factum substitutis euanuit rationibus predictis. & hoc de primo quesito.

2 ¶ † Ad secūdum & tertium quesitum r̄ndeo qd̄ si dicta Antonia mater & heres Catherine vult habere bona q̄ fuerūt Nicolai ex persona catherine p̄ut fuit p̄nunciatū per arbitros: & ea petit a zanantonio herede Jac. dz illi cauere de defendēdo ipz aduersus dictos substitutos volentes petere dicta mille: quia dicta sn̄ia arbitrorum nō preiudicat dictis substitutis q̄n adhuc possit

possit de facto petere dicta mille. et dicere quod immo testamentum dicti Nicolai valuit et sic eius hereditas ad Jaco. ptinuit cum onere sibi iniuncto. et p consequens fideicō. relictū eis a Jacobo si illa nō nuberet. et qd imputet sibi zanan. cur cōpromisit. l. si dictū. §. si cōpromisero. ff. de euic. vel pōt dicere de facto qd illud fideicō. censeat relictū de bonis et hereditate Jacobi que non auferunt zananto. put audio qd dicit. Nam iterato oportebit ostendere zrium et sniam sup hoc obtinere pro dña Anto. iuxta no. in simili p Bar. i. l. at qui natura. §. cū me absente. ff. de neg. gest. Sed nō esset conueniēs q ipsa Antonia teneret et gauderet bona vel bonis Nicolai ex psona Catherine. et penes zanantonium remaneret onus defendendi ea dicte Catherine vel matri eius. potius ergo ea defendat ipsa mater ꝯ dictos substitutos sicut defendit cōtra zanantoniuz: et ostēdat iterato dicta bona pertinere ad se et dictū testamētum nō valuisse nec etiam fideicō. relictū per Jaco. contēplatione dictorum bonorum suo periculo et expēsis. qd patet qz si dictus zananto. ante litē sibi motā super hereditate dicti Nicolai soluisset dictis legatarijs vel fideicom. dicta mille. et postea lite mota super hereditate succubuisset nō teneret dictā hereditatē et bona restituere dicte Antonie virtute snie nisi facta deductione dictorum mille que indebite soluisset cessa tamē conditione indebiti dicte Antonie cōtra fideicōmissarios quā suo periculo et expēsis intētabit vt est casus in. l. q si possessor hereditatis. in fi. ff. de peti. heredi. vbi est casus recte cōsiderando de eo qd queritur. Si enī eo casu quo soluisset zanantonius posset sibi cōsulere aduersus Antoniaz per deductionē et p cessionē fiendā eidē cōtra fideicōmissarios vt est ibi: casus eodē modo si nō soluit sed dubitat ne ab eo petatur: qz peti possunt saltim de facto et possint petentes obtinere si causa nō defenderetur potest et debet sibi cōsuli remedio cautionis de defendendo eum aduersus volentes petere fideicommissarium relictum cōtemplatione bonorū que dicta Antonia petit et vult habere. arg. eo. ti. si quid possessor. scdo rñso ibi. Et ideo iul. zc. Ne dicto zanantonio noceat bonafides et ppter eaz in damno remaneat. l. sed si lege. §. consuluit. et. l. item veniūt. §. pridie. ver. eos. eo. ti. Et dico qd habet cauere de defendēdo in totum qz fideicom. in totum est nullum: quia si est penes zanantonium est remansurū de bonis dicti Nicolai. Ita nihil debet remanere de incōmodo occasione dictorum bonorum. vt dicta l. cum pater. §. cum estimaret. cum simil. ff. de leg. ij.

1 ☞ In flumine publico non nauigabili licet edificare et aquā deducere vicinis inuitis qui hoc solū pretendūt interesse q ipsi postea nō poterunt edificare sine prioris edificantis iniuria.

¶ Consilium. ccccxj.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Ad id de quo querit rñdet qd dictus ser Anto. victor qui incepit edificare est ille qui licite pōt edificare nō obstāte prohibitione aduersarij qui nō debet esse potior in prohibēdo q ipse ser Antonius in edificando cuz dicta aqua sit publica et sic neuter eorum habeat ius potentius altero ideo prefertur occupans quo ad vsum et non est nauigabile ne ad publicuz vsum de scientia taciter interueniat prohibitio superiori habente vel tenente locuz principis vel senatus vt est casus in. l. quominus. ff. de flu. et qd ibi per Bar. in. ij. q. vbi dicit qd cōcurrentibus predictis ille qui primo edificauit in flumine dicit habere vel edificasse autoritate qua flumina et caruz iura sunt publica et vsus. institu. de rerū diui. §. fluminuz. et. §. riparum. et hoc de iuregen. qz lex ciuilis non pmittit ducere aquā sed declarat in flumine non nauigabili per iura ciuilia non esse prohibitum id qd de iuregentiū est licitum: dum tamē ille qui ducit primo ducat sine iniuria vicinorū: al's secus: vt in tit. seq. ff. ne quid in flumi. publi. l. j. in prin. et. §. sunt qui putāt. sed hic est huiusmodi: qz vicino phibēti nulla fit iniuria vel damnū: solum enim pretendit vt dicit hoc interesse: qz si dñs Anto. victor posset edificare nō posset ipse inferior postea edificare: qz edificando noceret ipsi ser Anto. victori qui primo edificasset propter aque restagnationē et sic cōpelleret destruere: sed certe ista non est bona: ideo qz per hoc nō infert sibi iniuria si ppter hoc prohibeat ipse posse edificare: sed auferet sibi lucrū et nō est par eademq ratio damnū admittere lucrū nō capere. C. de codicil. l. fi. et que in frau. credi. l. qui aūt. in prin. ita dicit Barto. in. d. l. quominus. in. ij. q. princi. Et vlterius in. v. q. princi. dicit si duo inceperūt edificare in eodem flumine vel aqua: vnus vna die: et alter altera die: et edificium vnius sit alteri nociuū et si nō sit tolerandum ille prefert qui primo incepit edificare et sic aquā occupauit qz que in nullius bonis sunt occupanti cedunt vt iura dicūt. ff. de acqui. re. do. l. iij. cū simil. quāq dicta iura loquātur in reb' cōibus: vt sunt ille que celo: terra: mariq capiunt: nos loqmur in his que sunt publica: tū ipe Bar. tenet idē dūmodo ille qui incepit psequat: et dicit q ille dicit incepisse: de quo in l. j. §. cepisse. ff. de publi. sed si postq incepisset negligeret dicit ipse q perderet ius poccupatiōis. Ex qb' satis apparet dictū ser Antoniū preferēdū in edificādo et ipsum nō posse phiberi ab aduersario: qz ipse ser Anto. preoccupauit et ille nō fouet iustam cām phibēdi cū nō pretēdat iustū interesse et dānuz: qnimmo dictus ser Anto. poterit prohibere aduersariū volētez edificare si edificiū qd facere vellet foret ipsi ser Antonio dānosum ppter ingurgationē seu restagnationē aque sicut ecōtra si inferior vicinus polite edificasset et postea ser. Antoñ. superior vellet edificare in preiudiciū et dānuz inferioris bz Bar. in ea. l. q. ij. et. iiij. et qd no. ff. de edē. si quis ex argētarijs. §. si initiū. C. de serui. et aqua. l. si manifeste. Et habebit pfatus ser Anto. vel interdictū de quo in tit. ne quid in flu. pub. vl' negatoriā actionez: vt p eūdē Bar. i ea. l. q. iiij. de aqua plu. ar. l. j. §. itē sciēdū. cū seq. Ex qb' pt; rñso ad ea de quibus querit. Laus deo.

¶ Et ita videt mihi Paul. de cast. vtriusq iuris docto. dicendū de iure: et ad fidem me subscripsi et sigillaui zc.

1 ☞ Licet nunciatio noui operis fiat parte non citata remissio tamen nunciationis non potest fieri parte non citata.

2 Et qualiter intelligatur quod ea que fiunt sine cause cognitione simili modo reuocātur.

3 Utrum is qui edificauit fidens in remissione iudicis que fuit nulla debeat suis expensis demoliri edificata siue iuste siue iniuste edificauerit.

Error etiam iuris excusat a dolo et non nocet: immo prodest in damnis euitandis.

¶ Consilium. ccccxij.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Uisis punctis seu casib' supradictis. Et cōsilijs redditis sup eis. Dico clarum esse qd dicta remissio nūciationis fieri non debuit nec potuit de iure: nō cōsentientib' vel nō psentib' aut nō citatis vel reqsitis illis de luporis ad quorū instantiā seu per quos facta fuit nūciatio. Et secus facta non tenet ipso iure qd patet. Naz aut non fuerunt presentes nec citati tempore quo iudex accessit ad locum. quod dicitur pluries fecisse: et cognouit an Nicolaus iuste vel iniuste edificaret. Et tunc est clarum quia talis remissio debuit fieri causa plene cognita: quia non erat tunc prestita satisdatio de demoliendo: vt patet in. l. j. circa prin. in versi. remitteretur. ff. de ope. no. nun. in verbo eaten' quaten' zc. vbi h colligitur: et ex his que ibi not. per Bart. post gl. in. viij. q. lz pstita satisdatiōe fiat remissio ipso iure et sine alia cause cognitione p edictū ptoris. de quo in. l. ptor. §. deinde. e. ti. Sed cause cognitio nō dz fieri nisi partib' pñtib' vel altera eaz absente et cōtumace: et sic citata et non comparente. l. in cause. la prima. §. causa enim cognita. ff. de mino. merita namq causarum partiū assertione panduntur. C. si per vim vel alio modo. l. fina. in fi. si propter publ. pēsi. si deserta. in fi. vnde dicta remissio nūciatiōis videbitur facta causa non cognita: et sic nulla si tempore quo iudex accessit ad locum vt videret an ille iuste edificaret vel non: illi de luporis non fuerunt presentes nec vocati de quorum preiudicio agebatur: forte enim aliqua dixissent qd iudicez traxissent in eorū sniam. ff. de arbi. l. si in tres. in fi. ideo sicut sentētia diffinitiua lata sine cause cognitione nō tenet. C. de sentē. l. prolatam. cū ibi not. ita nec ista remissio que habuit vim sententie diffinitiue cū alia snia nō expectaret. C. quomodo et quādo iudex. l. pses quasi desertam: qz vtrobiq pro substātia reqrebat plena cause cognitio cum afferret plenum preiudiciū. Nec habet obstare qd in nunciatione noui operis nō fuit facta partis vocatio: nec adhibita fuit cause cognitio qz ista nō requirūtur in ea cum fiat autoritate iuris scripti et ppter periculū qd esset in edificando interiz si hec requirerent. Et qz ille cui fit de facili pōt euadere hoc preiudiciū scilicet satisdādo de opere demoliendo quo casu poterit libere et licite edificare si habet ius edificandi. et super hoc prouidit edictū pretoris. et titu. de ope. no. nun. Non sic in remissione nunciationis que fit per iudicez nō prestita satisdatione prouisuz est vt fieri possit sine cause cognitione et parte non vocata qz est imputandū ei cui facta est nunciatio quare non satisdat si hoc vult: qz tunc remitteretur nunciatio ad tps idest quousq appareat ipsum nō iure edificare. Sed quādo nō satisdat et petit remissionē censet petere vt fiat perpetuo et ex cā qz habet ius edificādi ideo cēset velle q de h plene cognoscat vt sic fiat perpetuū et plenū preiudiciū nūcianti sed hec plena cause cognitio fieri nō potest nisi partib' psentibus vel altera ipsarū absente citata et contumace que pro presente haberet tunc. C. de iudi. properandū. §. cū autem hermo-

ditium. unde si pars est absens & nõ citata deficit id qđ est substantiale huius remissiõis fiẽde. p hoc rñdet ad ea que no. in. l. minor. xxv. an. ff. de euic. in glo. que incip. quod põt. & ad quod dicitur qđ ea que fiunt sine cause cognitiõe similiter sine cause cognitione reuocant vt in. c. j. vt lite pen. & ibi p Jo. an. etiaz de elec. querelam per Inno. & in addi. Specu. ti. de sen. §. iij. vbi de precepto facto sine cause cognitione. & per Bal. C. de pac. si pacto quo penã. in prin. Nã ista procedũt in actu nõ debite facto die feriata vel sine cause cognitiõe qꝛ nõ erat a iure scripto permissus. iõ sicut de facto pcessit ita & de facto reuocari põt. sc3 similiter die feriato vel sine cause cognitiõe. Nos loqmur in actu debito modo facto sine facti cognitione qꝛ pmissus erat a iure scripto vt est nũciatio noui operis per ea que supra dicta & scripta sunt vñ nõ põt dici ꝙ fuerit fact' de facto immo de iure. & p ꝯñs ꝙ de facto reuocari possit: imo d3 reuocari de iure. Nec põt dici ꝙ de iure videat reuocat' parte absente nõ citata: qꝛ similiter fuit facta parte altera nõ citata qꝛ ius bene permittit ꝙ fiat parte nõ citata qꝛ in hoc nõ vertit preiudiciũ sed nõ pmittit qđ reuocet parte nõ citata & nõ pstita satisdatione qꝛ tunc ageret de pleno preiudicio inferẽdo nuncianti. Et sic alia ratio pactũ idest rem reformat. C. de trãsac. l. interpositas. Nec etiã ob. pdictis no. Bar. in. l. qui opus. ff. de ope. no. nun. de qua dicitur alteram partez facere magnũ festuz. Nam nihil facit si bene inspiciat loquitur eñ qñ remittit iudex nunciationem nulla subsistente legitima cã. Et vult ꝙ si hoc facit parte presente tunc qꝛ facit cã cognita tunc valet remissio sed est iniusta & grauat partẽ. Est eñ tunc remissio rite facta pter partis presentiam. & sic nõ est nulla qꝛ nõ peccat in ordine seu solẽnitate sed in iustitia. ff. de re iudi. l. preses. Sed si hoc fecit parte absente subaudi & nõ vocata tũc dicit facta sine cause cognitione qꝛ vt dixi cause cognitio requirit alterz de duob'. sc3 partis psentiam vel citationem ideo dicitur non rite facta & per consequens nulla nõ seruato ordine iuris. Sed ego dico ꝙ nõ recte facta fuit tenendo ꝙ non subesset cã iusta. Sed vltra dico ꝙ ẽt si suberat si tamẽ facta fuit parte absente & non vocata licet nõ dicatur iniusta vel non recte facta dicit tñ facta non rite & non seruato iuris ordine. & sic fuit & est nulla licet nõ iniusta. Et iste potest esse casus noster presupposito ꝙ ille re vera haberet ius edificandi. Nam nihilominus citandi erant dicti nunciatores in cause cognitiõe: al's dicet denũciatio facta sine cause cognitiõe: & sic nulla. Sed ponamus qđ interfuerunt predicti tpe vel tpib' quo vel qb' iudex accessit ad locũ: & sic in cause cognitiõe. Sed tpe quo iudex dedit licentiã edificãdi ex eo qđ ius edificandi habebat nõ interfuerunt: nec fuerunt vocati videt tũc cessare predicta. Et ꝙ valeret vel valuerit datio licentie: per. l. q̃uis indubitati. C. de adul. in fi. videt enim sufficere ꝙ interfuerint tpe cause cognitionis: qꝛ tunc potuerũt dicere quicquid voluerunt: & si dixerunt vel nõ dixerunt conquerant de iudice nõ de parte vel de licentia vt dicãt cã nullã per illã. l. q̃uis indubitati. in fi. cõtrarium tñ videt verius: qꝛ nõ sufficit quez affuisse in toto processu q̃tũ ad hoc vt valeat sentẽtia lata cõtra eũ nisi etiã affuerit tpe sentẽtie vere vel ficte: qꝛ citatus ad ipsam & nõ cõparuit: vt p3 ex no. in gl. pe. que incip. ob hãc in aut. iubem'. C. de iudi. & in cle. sepe. de ver. sig. in ver. sñiam. in verbo ad id. & l. de vnoquoqz. ff. de re iudi. C. quomodo & qñ iudex. l. ea q̃. ff. de adop. l. nã ita diuus. C. de emanci. libe. l. nec auus. cũ simi. Nec obstant no. in. l. q̃uis indubitati. qꝛ ibi plura concurrebãt q̃ nõ hic. s. qꝛ sententia lata erat pro absente nõ cõtra: hic vero cõtra & qꝛ hoc nõ sufficeret per no. in. l. furioso. ff. de re iudi. erat aliud sc3 qđ cã erat criminalis in qua iudex potest supplere ex officio defectum absentis. ff. de pub. iudi. l. pe. in prin. hic erat cã priuata in qua non sic. Itẽ ibi erat in cã conclusum: hic non: vt patet ex ibi no. per Cy. Itẽ nõ obstãt no. per Inno. in. c. auditis. de pcur. qꝛ locũ habent in vera interlocutoria postꝙ sperat diffinitiua hic non sperabat alia diffinitiua. Et sic l3 esset interlocutoria respectu ordinis iudiciarij non seruati: tñ habebat vim diffinitiue qꝛ totũ id de quo erat questio terminabat. s. an ille haberet ius edificandi vel non. Et sic idẽ iuris in ea qđ in vera diffinitiua vt colligit ex. l. si preses quasi deserta. C. quomodo et qñ iudex. Itẽ debet intelligi dictum Inno. in interlocutoria q̃ nullius vel modici esset preiudicij. l. sed interpellat. §. j. ff. de arbi. de in integ. resti. l. scio. al's dixisset Inno. contra multa iura de quibus. s. & cõtra naturalem rationẽ vel equitatem vt iudex absenti & ignoranti & non vocato posset afferre preiudiciũ: vt in regu. non debet alteri. de reg. iur. de aqua plu. arcẽ. l. in concedẽdo cũ. l. seq. Sed hic afferret magnũ & plenũ piudiciũ dicta interlocutoria si foret valida: qꝛ clauserit os ppetuo dictis delusoris vt non possent dicere cõtrariũ. s. illũ nõ habere ius edificãdi: al's nõ esset dria iter hãc remissionẽ q̃ fit a iudice satisdatiõe nõ pstita: & illã q̃ fit pstita satisdatiõe: qꝛ fit ad tps. s. quousqz de iure doceat. Nec pptea dico ꝙ in tali remissiõe q̃ fit per iudicẽ semp requirat libelli datio & lit. cõtest. & alius ordo iuris eo mõ quo dicit glo. requiri in psecutione nunciatiõis. in l. de pupillo. §. qui opus. ff. de ope. no. nun. quid enim si p euidẽtiam facti potest apparere de iure suo. Nam cuz per hoc deducatur res in notorium. l. edicto. C. de edic. diui adria. & l. si in ruptione. §. ad officiũ. ff. finium regun. in talibus notorijs nõ reqritur probatio nec ordo iuris: vt in. c. super eo. de testi. cogẽ. et no. Jo. an. in. c. j. de appel. lib. vj. in nouel. in fi. prime col. l3 reqratur sñia. de diuor. c. porro. de appel. c. cũ sit. & qđ no. i. l. empto rem. in prin. ff. de acti. empt. tunc ergo requirit ille ordo de quo per glo. in. §. qui opus. cum res est dubia & per euidẽtiã facti nõ põt veritas cõprehẽdi: & sic est necesse deuenire ad pbationes testium vel instrorum. Et hoc tam in prosequente nunciationẽ quã in petente remissionẽ cũ vtrobiqz sit eadẽ ratio.

† Sed videndũ est nũc psuppositis supradictis: vc3 qđ dicta remissio fuerit nulla facta parte altera nõ psente cõsentiẽte vel citata: qꝛ pretermissus fuit ordo iuris: vtrũ illud qđ fuit edificatuz post dictam remissionẽ sit demoliẽdũ expensis edificantis tanꝙ factum contenta. Videt qđ sic: qꝛ paria sunt remissionẽ nõ fuisse vel nulliter factam. l. quotiẽs vitiose. ff. qui satis. cog. l. nõ putauit. §. non que vis. ff. de contratabul. l. iiij. §. condemnatum. ff. de re iudicata: sed si remissio facta non fuisset clarum hoc esset. per. l. pretor. in principio. & §. j. & per. l. j. §. s3 & si is. & per id quod habetur & no. in. l. pe. & fi. ff. de no. ope. nun. Sed in ꝯrium qꝛ contẽptus nunciationis includit & maliciam: sicut vera cõtumacia. de re iudi. Sed error etiã iuris excusat a dolo & a malitia. l. sed & si lege. §. scire. ff. de peti. heredi. qꝛ quelibet cã etiã iusta excusat a dolo. l. legitur. ff. de lib. cau. & no. in. l. j. in fi. j. glo. mag. ff. si quis ius di. nõ obtẽp. Sed iste potuit credere dictã remissionẽ valere errando vel in iure vel in facto qđ in dubio presumitur potius ꝙ dolus vel malitia. C. de his qui se ascribunt in testa. & l. senatus. & l. adulteriũ. cũ incestu. §. idem pollioni. ff. de adul. & per Bal. in. l. ij. C. de erro. aduoc. Cum igitur teneri ad demoliendum suis impensis sit quedam pena: vt patet in. l. penul. de ope. no. nun. & qui non deliquit penam non meretur. C. de pe. l. sancimus. in fi. & errans non delinquit vt dixi: & error iuris nõ nocet immo prodest in damnis vitandis. l. iuris. la secũda. in fine. & l. error. in fi. de iur. & fac. igno. dicendum videt dictum edificantem non teneri ad demoliendũ: immo si offert satisdationẽ de demoliẽdo si apparebit ipsuz indebite edificasse posse opus prosequi quousqz nũciator ostendat se iuste nunciasse. d. l. pretor. §. deinde. de ope. no. nun. Breuiter sup isto passu in quo tota vis huius cõsilij & etiã pcedẽtis disputatiõis cõsistit: q̃ p dominos cõsultores pcedẽtes nõ fuit expresse tactus vel declaratus s3 solũ cõclusuz nõ valuisse nec valere remissionẽ nũciationis qui est punct' diuersus ab isto: dicẽdũ puto ꝙ si apparet ipsum edificantẽ sciuisse vitiũ seu nullitatẽ dicte remissionis & sic dolose & malitiose continuasse edificare nõ prestita satisdatione teneatur suis impẽsis demolire: nec audiat volẽs ostẽdere se iuste edificasse. p dicta iura. s. alleg. nec ad satisdandũ quousqz dirutũ fuerit iniuste edificatũ: sed si hoc nõ appareat presumit potius ꝙ per errorẽ iuris & credẽs remissionẽ valere hoc fecerit: & qꝛ error iuris non nocet in dãnis vitandis vt dixi qđ ipse excuset a demoliendo quousqz appareat & ostensum fit p istos denunciãtes ipsum iniuste indebite edificasse quo casu tenebitur prestare patientiã vt destruat expensis denũciantiuz ne dãnum duplex sentiat sine dolo sed sufficiat vnũ per. d. l. pe. & fi. cũ ibi no. de ope. no. nun. & p. l. qui testamẽto. in fi. ff. de excu. tu. vbi probatur optime predicta distinctio. sc3 qđ error sentẽtie nulle que putatur valere excusat a damno sed si apparebit ipsuz iuste edificasse nõ demoliet. Interim aũt quousqz cõstet an iuste edificauerit vel nõ supersederi debeat in vlterius edificando etiã oblata cautione ne edificet super eo quod forte veniet destruendum. Nec ob. l. ptor. §. deinde qꝛ ibi nil erat edificatuz post nũciationem hic sic. Ceterum quando sciuit remissionem nullam non excusatur propter eam a pena: vt dicta. l. qui testamẽto. in fine. ff. de excu. tuto. l. si ex falsis alleg. l. j. & ij. in libro quinto. et ff. de mino. l. minor. xxv. annis. adito.

Casus seq. consi.

Spectabilis. d. Alexander de bonromeis ciuis Florentinus: & Venetus ex decreto tamẽ dum ageret in humanis contraxit seu causauit duas societates. Quarum alteri in ciuitate Venetiarum exercende prefecit egregium virum ciuem pistoriensem ser Lazarũ Joannis institorẽ. Alteri vero societati seu negotiationi exercẽde in bruges & londonijs prefecit institorem quendã ser Antoniũ Francisci ciuem Florentinum. Et ita hi institores cõtinue exercuerũt se in ptinẽtib' ad dictas societates. vc3 ser Laza. Venetijs vbi habuit & h3 domiciliuz iã ãnis. xxx. Et ser. Anto. Frãcis. in bruges & londonijs vbi siliter iam annis.

Dolo. Adde do. Alex. de imol. in. l. si qs. de iur. om. iu. & in. l. ij. ff. qđ qsqz iur. do. Cardi. in clemen. j. circa princi. de sepul.

ADDitio. Vide eũdẽ Alex. i. l. iuste. in antepe. col. v. itẽ nõ videt. ff. de acqr. pos. Phil. corne. i ꝯsil. cclxvj. incipi. circa primũ in. v. col. vs. iuuari etiaz põt in quarto vol. vbi ꝙ error iuris multuz dubij equipat pbabili errori facti: & an noceat qñ tractat de lucro iã radicato vid. do. Jas. in l. cũ qs. i. ij. col. v. scdo ꝙ specialius. C. de iur. & fac. igno. vbi qđ nõ per glo. quã dicit not. i l. que fideicõmissuz. ff. de lega. ij. H. F.

annis. xx. habuit ⁊ habet de pñti domiciliū. ⁊ ita processum est omni tpe quo vixit prefatus do. Alex. ⁊ societas cui prefectus erat ser Lazarus intitulabat̃. d. Alex. de bonromeis ⁊ ser Lazarus Joannis. Societas vero de bruges ⁊ londouijs intitulabat̃. d. Alex. de bonromeis ⁊ Anto. francisci. ⁊ ita pro omni tpe vite do. Alex. intitulate ⁊ nuncupate fuerunt. ¶ Mortuo do. Alexā. ⁊ institutis heredibus spectabili ⁊ generoso milite do. Anto. de bonromeis ciue Patauo: ⁊ p decretū ⁊ ibi habente domiciliū. ⁊ filio quondā do. Bōromei ciuis florētini p decretum pro tribus partibus habito respectu ad quattuor. ⁊ d. galeazio de bōromeis p quarta. Accidit ꝙ titulus dictarū societatū ex potestate cōcessa galeazio in testamēto quondā do. Alexandri mutatus est: qr societas de Venetijs que dicebat do. Alex. de bonromeis ⁊ ser Lazarus Joannis cepit intitulari Galeazius de bonromeis ⁊ ser Lazarus Joannis alia vero societas de bruges ⁊ de londouijs que intitulabat̃ do. Alexan. de bonromeis ⁊ Antonius francis. cepit intitulari Galeazius de bonromeis ⁊ Anto. francis. ⁊ sic nuncupate ⁊ appellate sunt dicte societates vsq3 in tēpus mortis dicti Galeazij. Non obstante qd in eis spectabilis ⁊ strenuus miles. d. Anto. haberet tres partes: Galeazius vero quartā partez tm̄. Defuncto galeazio visuz fuit. d. Anto. ⁊ pro honore filiorū suorū bonromei ⁊ Alexan. mutare titulos dictarū societatū ⁊ ɔhere nouas societates de suis tribus quartis tantū ⁊ ita vbi societas de Venetijs intitulabat̃ Galeazius ⁊ ser Lazarus fecit illā intitulari bonromeus de bonromeis ⁊ ser Lazarus Joannis. Itē societatē de bruges ⁊ londouijs qui intitulabat̃ Galeazi⁹ de bōromeis ⁊ Anto. fran. de quarta autē parte pertinēte ad cōmissariam ⁊ heredes quondā galeazij in his nouis societatib⁹ nullam habuit mētionē. Post hec do. Anto. ⁊ ser. Laza. Joannis creditores quondā galeazij in maxima quantitate obtinuerūt cōtra cōmissarios quōdā galeazij sñias ɔdēnatorias de duca. xvj. millibus. Que sñie laudate ⁊ approbate fuerūt in cā appellationis corā dñis auditorib⁹ veterib⁹ sñiaruz. Et legitime potuit agi iudiciū ⁊ reliqui omnes cōtractus celebrari cū cōmissarijs in ciuitate Venetiaꝝ. Ac si essent tutores ⁊ curatores etiā ante aditā hereditatē prout de p̄dicta cōsuetudine apparet ex littera ducali ⁊ sñia que trāsmittit̃. In executionē vo p̄dictarū sñiarum dicti cōmissarij dederūt insolutū prefatis. d. Anto. et ser Lazaro pro pte solutiōis quandā societatē quondam Galeazij in curia q̄ intitulabat̃ Galeazius bonromeus ⁊ Thomasius spineli q̄ erat tota Galeazij: cuius virtute ad p̄sens sit difficultas qr de facto molestat̃ qr est in curia ⁊ per cōsequēs florētie. Itē data est insolutū quarta pars societatum de bruges et londouijs que spectabat ipsi quondaz Galeazio pro octo millibus duca. ⁊ plus ⁊ minus prout exigetur: ⁊ hoc ideo qr nō poterat sciri certa quantitas que esset in dictis societatib⁹ ⁊ sunt in hac societate seu eius occasione. Quidam debitores florentini florentie qui ad presens molestantur.

¶ Nouissime dña Nanna relicta quondā Galeazij consilio dñi Juliani de auāzatis in fraudez legis Venete que cōmissarijs accōmodat plenissimā potestatē standi in iudicio pro his quorum sunt cōmissarij ⁊ exercēs oīa q̄ tutores ⁊ curatores. Trāduxit filias quondā Galeazij Paduā ⁊ ibi cōstituta corā vno iudice dñi ptātis in quadam domo secreta falso narrauit istas pupillas nunꝗ̄ adisse nec aliū pro eis. Itē qd carēt admīstratore ppter qd bona eaꝝ periclitant̃. Et petit illis dari tutorez: ⁊ ita incontinēti data est tutrix ⁊ noīe ipsaꝝ pupillaꝝ statim adiuit hereditatē cū beneficio inuētarij: ⁊ cōstituit certos pcuratores in ciuitate florentie: qui nūc sunt do. Anto. ⁊ ser Lazaro molesti modo infrascripto. Quia ante oīa fecit sequestrari bona dicte societatis de florētia. Itē noīe creditoꝝ florētinorum que spectāt ad societatē de bruges ⁊ lōdouijs. Quo facto incipientes vt supra ab executione citāt vt in citatiōe que trāsmittitur cōtinet̃ dñm Anto. ⁊ ser Laza. Item citāt do. Anto. ⁊ ser Antoniuz francisci quatenus infra. xv. dies compareant ⁊ hoc occasione sumpta qr dicūt ꝙ sunt ciues florentini cause que videtur declarare qd nō possint citari describunt̃ in littera ⁊ hic addant̃ ⁊ superaddat̃ qd citatio fit noīe dñe Percine que est vxor spectabilis dñi Andree venerio qui est ciuis ⁊ nobilis Venetiarum. Itē citat̃ dñs Anto. tam pro societate veneta ꝙ̄ pro societate de bruges ⁊ londouijs qui tamē nunꝗ̄ administrauit immo ipse dominus Anto. debet petere redditionem rationuz ab heredibus seu cōmissarijs quondā Galeazij qr nomē Galeazij inscriptum erat pro titulo dictarum societatum.

1 ☞ Si testator habeat bona in diuersis locis ⁊ in vno reliquit tutores vtruz mater quo ad alia bona possit petere se declarari tutricem.

2 Et que requirantur vt valeat tutela decreta matri in casibus in quibus posset dari.

3 Tutor non potest constituere procuratorem ad lites sed actorem autoritate iudicis.

4 Et an tutor constitutus in vno loco possit trahere debitores alterius loci: ⁊ quid si extet statutum.

¶ Consilium. ccccxiij.

In christi nomine amen.

¶ Viso dicto casu. Tria videnda occurrunt. Primum est an assumptio tutele facta Padue corā iudice potestatis Padue p dominā Nannā vxorē quondā Galeazi de filiabus cōmunibus eorūdez valuerit vel nō. Secūdū an constitutio procuratoris facta ibidem per eandem in ciuitate Florentie ad agendum ⁊ petendum similiter valuerit. Tertium est an citatio facta de domino Antonio existente Venetijs per iudicem mercantie de florētia virtute statutorum illius curie similiter valuerit ⁊ fieri potuerit vel non.

1 ¶ † Ad primuz clare videt̃ dicēduz qd dicta tutele assumptio facta Padue ⁊ decretū iudicis Padue nō valuerit etiaz si dictus iudex fuisset cōpetens ad dandū tutorē dictis puellis: qr fuissent de suo foro rōne originis pprie vl' prīne pluribus rōnib⁹.

¶ Prima qr tutorem habēti regl'r tutor dari nō debet. C. qui pe. tuto. l. cū iuris. sed iste pupille habebāt tūc tutores. s. cōmissarios relictos in testamēto Galeazi prīs: facto Venetijs de quibusdam nobilibus Venetis qui sm consuetudinē ⁊ stiluz Venetorum habēt idē officiū qd habēt tutores: ⁊ oīa possunt facere que tutores possunt: vt patet ex lr̄a testimoniali do. ducis directa florē. Quinimmo dr mihi qd Galeazius in suo testō reliquit eos nō solū cōmissarios ad disposita in testameto suo: sed etiā tutores ⁊ curatores filiaꝝ. Et sic erant testamentarij tutores nō solum legitimi vel consuetudinarij. Et acceptauerāt officiuz ⁊ administrabāt. Et si dicat̃ dicta regula fallit quādo pupilli prīmoniū habēt in diuersis locis seu pūincijs. C. in qui. cau. tu. ha. l. ppter late. ff. de excu. tuto. l. ppter litez. §. fi. Sz ita est hic qr dicte puelle patrimoniū habēt nō soluz Venetijs: vbi sunt dicti cōmissarij: sz etiā florētie vbi dicti cōmissarij nō possunt cōmode officium exercere. Respondet̃ quod ad bona gubernanda que erant ⁊ sunt florentie debebat dari tutor florentie per iudicem florentinum nō autem Padue per iudicē Paduanum: vt patet in dicta. l. propter litē. §. finali: quinimmo nō erat opus alia datione cum ibi sint officiales pupillorū constituti de publico: ad quos recurritur per non habentes ibi tutorem: vnde poterant ibi agenda per eos expediri. ff. de tuto. ⁊ curato. da. ab his. l. pupillo. ⁊ quod ibi per Barto. C. vbi petantur tuto. l. vnica. ⁊ quod ibi per Cy. ⁊ hoc si dicte pupille sortiūtur forum florentie: ratione originis pprie vel paterne: vel etiā domicilium: quia sit ibi maior pars fortunarum suarū: al's iudex domicilij vel originis vt sūt iudices Veneti potuissent dare tutorem ad illa bona idest personis earuz cuius officiuz extenderetur ad bona vbicunq3 existentia. l. magis puto. §. illud. ff. de reb. eorū. ⁊ no. Dy. ⁊ Bartol. in dicta. l. pupillo. ⁊. d. l. vnica. C. vbi petantur tuto. ⁊ sic non iudex Paduanus.

¶ Secūda ratio quare nō valeat dicta tutele assumptio facta padue. Est qr fuit obreptitia ⁊ facta ex falsa cā narrata iudici paduano. Et per errorē iudicis in facti cā: qr fuit narratū iudici predicto paduano qd dicte pupille nunꝗ̄ adiuerāt hereditatē patris nec aliū pro eis. Itez qd carebāt admīstratore propter qd bona eorū periclitabant̃: nec fuit dictuz. scz florentie. Et sic poterat intelligi tam florentie ꝙ̄ Venetijs. Et tamen hoc vltimum erat notorie falsuz: qr Venetijs habebant notabiles ciues in tutores. scz dictos cōmissarios: ideo dicta datio tanquā erronea ⁊ obreptitia fuit ipso iure nulla. tex. est expressus ⁊ in terminis in. l. tutor si petitus. ff. de tuto. ⁊ cura. da. ab his. facit l. seye egresse. eo. titu. Nam verisimile est quod iudex paduan⁹ eam non decreuisset tutricē si fuisset sibi narrata veritas in preiudicium officij tot nobilium virorum commissarioꝝ ⁊ in verecundiam eorum quod per mitterent bona periclitari quod erat falsum: immo diligentissime officium exercebant: mendax ergo precator carere debet impetratis vt iura dicunt.

¶ Tertia ratio quare nō teneat est: qr posito qd fuisset casus in q̄ ppter bona sita florētie fuisset dādus dictis pupillis ali⁹ tutor quā illi quos hēbant Venetijs: debebat dict⁹ casus specificari iudici alias diceret̃ erratū in facti cā ⁊ nō valet: vt exp̄sse dicit Bar. in. d. l. tutor si petit⁹. ante fi. vbi dicit qd si tutela nō valet nec de iure nec de facto: vt h erat in bonis exn̄tib⁹ Venetijs nō est dādus regl'r ali⁹ tutor nisi in quibusdā casib⁹. Et tunc si datur in aliquo de illis ille casus debet exprimi corā iudice ne erretur in facti cā: vt in illa. l. qd hic nō fuit factū. Nā nō fuit dictum ꝙ ppter bona exn̄tia florētie in q̇bus dicti cōmis. nō poterant cōmode interesse vel offm̄ exercere: sed simpliciter fuit dictū, qd nō habebāt defensorem ⁊ qd bona periclitabant̃; qd tm̄

erat falsum saltim Venetijs ad quem locum dicta verba poterant apto modo referri ergo ⁊c. Debuissent etiã reqri dicti cõmissarij quorũ officiũ de iure extendebat̃ etiã ad bona existẽtia florentie cum essent dati psonis dictarũ puellarũ. ⁊ sic etiam ad oĩno bona earum vbicũq3 sita. l. magis puto. §. illud. ff. de re. eorum. l3 possent ab illis se excusare. l. propter litẽ. §. fi. ff. de excu. tuto. Nam si fuissent requisiti forte per alium modum prouidissent: ⁊ sic fuit derogatum eorum officio per actum dicte domine Nãne: igitur ⁊c.

¶ Quarto posito qd̉ predicta cessarent. Et qd̉ fuisset bene data ꝓpter bona que sunt Florentie: tñ nec ipsa nec ꝓcur. eius poterant vel possent se impedire nisi de bonis ibi existẽtib⁹ ꝓpter q̃ data fuit ⁊ que carebant admĩstratore de facto nõ de iure: vt dixi: q2 limitata cã limitatũ ꝓducit effectũ. l. ita autẽ. ff. de admi. tuto. nõ autẽ poterat se impedire de bonis existẽtibus Venetijs que non carebãt tutorib⁹ nec de facto: nec de iure. Et ꝑ cõsequẽs nõ potuerũt facere citari dñm Anto. qui est ⁊ trahit moram Venetijs: q2 de illo potius haberi Venetijs vbi domicilium ⁊ habitationẽ habet: ⁊ sic pertinet ad admĩstrationẽ dictorum cõmissariorũ. ff. de administratio. tuto. l. titium ⁊ meuium. §. j. qui incipit tutores dati ⁊c.

a ¶ Jurisditionem. Vide ad istã materiã. d. Alex. de imol. in. l. j. ff. de iur. om. iudi. Bal. in. c. ad hec. in ij. col. de pa. in ram̃. fir. doc. in c. cum accessissent. de consti. vbi nouissimi scribẽtes multa congerunt.

¶ Quinto vel dicta dña Nanna assumpsit tutelam tanq̃ extranea data tutrix a iudice ⁊ nõ potuit: q2 tutela est virile officiũ. l. tutela plerũq3. ff. de tutel. ⁊ nõ ꝑmittitur nisi matri ⁊ auie. C. qñ mul. tu. of. fun. põt. aut̃. matri ⁊ auie. 3 † Aut recipit ea3 vt mater: ⁊ tunc multa habebat necesse facere que enumerant̃ ⁊ examinãtur per Bar. in. d. aut̃. ⁊ in. l. si quis sub cõditiõe. ff. de test. tutel. Nam debet renunciare secundis nuptijs ⁊ velleyano senatuscõsulto ⁊ quedã alia ꝓmittere: ⁊ si aliqd omittat̃ de reqsitis tutela cassat̃. l. cũ hi. §. si ꝑtor. ff. de transac. vnde ꝓpter illa cõtingit frequẽter tales tutelas cassari: vt patet ex ibi no. per Bar. vnde foret vidẽdũ instrumẽtu3 ibi confectũ si aliquid de cõtingentibus sit omissu3. maxĩe si nõ cõfecit inuẽtariũ tanq̃ tutrix: ⁊ sic pro se ꝑut facere tenet̃: al's admĩstratio sibi nõ cõmittit̃. l. tutor qui repertoriũ. post prin. de admini. tuto. posito qd̉ fecisse3 inuẽtarium qd̉ incũbit heredi. fiendũ qd̉ est alterius conditionis ⁊ nature: ⁊ sic sibi non ꝓdesset: q2 nõ fuisset factũ pro se: sed pro heredibus. Ex quibus concluditur vt supra dixi contra dictam dationẽ vel decretum factum Padue vt non valeat: vt supra dixi. Et hec de primo quesito.

3 ¶ † Super secũdo breuis ⁊ clara datur responsio qd̉ dicta domina Nanna posito qd̉ esset tutrix legitime cõstituta qd̉ negat̃ per iã dicta nõ potuit cõstituere procu. Florẽtie ad lites ⁊ causas prout fecit ante lit. cõtest. per ea3: q2 nõ erat dña sed debuit constitui per ipsas pupillas cu3 ipsius tutricis autoritate: vel debuit constituere actore3 cum iudicis decreto vel dari per iudice3 cu3 cõsensu tutricis: ꝑut est casus in. l. neq3 tutores. C. de procu. de app. si actor. ff. de admini. tuto. l. decreto. qd̉ factũ non est: ideo gesta ꝑ talẽ procuratorẽ nõ habẽtem legitimũ mandatum nõ valeret. l. in cause. post prin. in ver. s3 hec ita. ff. de ꝓcur. Nec põt dici qd̉ iudex Paduan⁹ interposuerit vel videat̃ interposuisse decretũ in datione ꝓcur. facta de Florẽtino nõ presente nec sibi noto: s3 existẽte ⁊ habitãte Florẽtie qd̉ erat necessarium si vellem⁹ dicere qd̉ dicta cõstitutio ꝓcur. haberi debeat pro cõstitutione actoris quasi nõ sit vis in noibus s3 in effectu. iuxta no. ꝑ Jnn. in. c. petitio. de ꝓcur. Nam dicta res iudici cõmittitur nõ negligẽda sed examinãda. l. cu3 hi. §. si pretor. ff. de transac. fiẽda ergo erat creatio actoris predicti ad lites agitãdas Florẽtie coram iudice Florẽtino: tum q2 ille potuit adhibere cause cognitionem que requirebat̃ ad interpositione3 decreti: tum q2 cora3 eo agitande erant cause ad quas talis creatio tutricis ⁊ etiam actoris ordinabatur. arg. ad hoc optimum C. de admini. tuto. l. fi. §. j. qui incipit. sed ⁊ si quis.

4 ¶ † Quantũ vero ad tertiũ ⁊ vltimũ quesitu3. Posito qd̉ predicta cessarent ⁊ qd̉ creatio dicte tutricis valeret ⁊ etiã cõstitutio procura. Potestas coru3 vertitur solũ circa bona que sunt Florentie ⁊ circa debitores hr̃ditarios pertinentes ad filias ⁊ ibi exñtes: circa que ⁊ quos ptãs executor̃ dator̃ ĩ testõ facto Venetijs ibi existẽtes nõ extẽdebat̃ saltĩ d̉ fctõ l3 d̉ iure extẽderet̃. Nã ꝓpt̃ illa tm̃ potuit valere dctã tutricis creatio: p̃suppo sito sine p̃iudicio ꝟitatis q̄ valeat: cui⁹ ɔ̃triũ. s̃. dixi in prio articulo. Nõ g̊ põt dicta tutrix vl' ei⁹ ꝓcur. ɔstitut⁹ ad bona ⁊ negotia Florẽtina ɔuenire ⁊ trahere dñ3 Antoniũ florẽtiã: etiã si dicant dictũ dñ3 Anto. fore debitorẽ hr̃ditariũ vl' dictar̃ puellaru3 seu hr̃ditatis vl' cõmissarie galeazi cũ ip̃e dñs Anto. florentie non habitet nec ibi domiciliũ habeat s3 Venetijs vl' Padue vbi p̃t cõmodi⁹ ɔueniri ꝑ cõmissarios ⁊ tutores Venetijs exñtes: vñ q̃ fiẽda sunt cu3 dicto dño Anto. ꝑtinẽt ad admĩstrationẽ cõmissarior̃ ⁊ tutor̃ existẽtiu3 Venetijs nõ ad illã q̃ competit dicte tutrici q̃ nõ est tutrix nisi in negotijs ⁊ reb⁹ florẽte existentibus. Possunt ergo dicti cõmissarij Venetijs existentes inhibere vl' facere inhiberi ꝑ iudices Venetos sub pena dicte dñe Nãne Venetijs existẽti ne per se vl' ꝑ ꝓcur. suũ noĩe dictarũ pupillar̃ vel cõmissarie galeazi molestet dictũ dñm Ant. cum illa que gerẽda sunt vel essent cũ eo noĩe dictar̃ pupillarũ vel cõmissarij galeazi pertineant ad admĩstrationẽ eor̃ datorũ vel ipsu3 galeaziũ in suo testõ. Et qd̉ eor̃ officiũ in his que ad ipsu3 pertinẽt nõ d3 nec põt ꝑ dictã dñam molestari nec turbari: posito sed nõ cõcesso qd̉ ip̃a fuisset legitime cõstituta tutrix. Et offerãt se paratos agere ⁊ cõuenire dñm Anto. Venetijs si ad aliq̇d tenet̃ dicte cõmissarie. Et requirãt eam vt eis dicat ꝓpter quid ip̃3 dñm Anto. noĩe dictar̃ puellarum vel cõmissarie dicta dña fecit citari Florẽtiam: q2 intẽdũt si iustũ est ip̃3 cõuenire Venetijs vbi personaliter adest: q2 facili⁹ obtinebũt iustitiam. Et faciant cogi dictã dña3 ad faciẽdũ desistere a dicta molestia dictum suũ ꝓcur. existẽtem Florentie. Et ista videt̃ mihi via iuridica ⁊ plana. ¶ Videt̃ etiã qd̉ cum datũ sit oĩbus magistratib⁹ publicis suã iurisditionẽ[a] defendere. l. j. in princ. ff. si quis ius dicẽ. nõ obtẽpe. q̄ si isti cõmissarij l3 nõ sint publici officiales vtilitate q2 tamẽ sunt autoritate sicut tutores possint adire Venetijs cõpetẽtes iudices ⁊ citata dicta dña Nãna petere irritari gesta per eã Padue propter cãs de quib⁹ in precedenti articulo tanq̃ etiã tẽdentia in derogationẽ officij ⁊ potestatis eor̃ ⁊ declarari eam vel eius procuratorẽ Florẽtie cõstitutum non posse se impedire de aliquibus cõcernẽtibus cõmissariam predictã que cadãt in admĩstrationẽ eor̃ ⁊ que per eos possint cõmodius expediri Venetijs q̃ per eã vel suu3 ꝓcura. Florẽtie ⁊ specificare vt sunt ea que forẽt agẽda ɔ̃ dñm Anto. tanq̃ debitorẽ dicte cõmissarie vel detẽtorẽ bonor̃ ei⁹. ⁊ habita sñia destinare eam Florentiã. Jpse etiã dñs Anto. per suum procur. ⁊ aduocatũ potest se defendere florentie aduersus eam que de facto fuerit cõtra eum in curia mercantie: ⁊ allegare qd̉ ibi nullo modo põt cõueniri: trahi vel citari cũ ibi nõ sortiat̃ forum ratione originis ꝓprie vel rõne domicilij sui nec ibi habitet vel reperit̃. Et posito qd̉ rõne originis vel ciuilitatis paterne sortiret̃ ibi forũ ꝑ. l. assumptio. §. fili⁹. ⁊ ꝑ not. ꝑ Bar. in. l. libertus. §. p̃ris. ff. ad munici. attamẽ nõ põt ibi ɔueniri vl' trahi ratione predicta nisi ibi reperiat̃ non tanq̃ viator sed habẽs pergulam vel armariũ: prout expresse determinat Bart. in illa l. assumptio. §. filius. ante fi. sicut etiã sortiret̃ ibi forũ rõne proprie originis vel ratione ɔ̃ctus vel quasi. l. heres absens. in p̃n. ff. de iudi. ⁊ in. §. j. ⁊ in. c. romana. §. cõtrahentes. de foro cõpet. lib. vj. l3 secus esset si sortiret̃ ibi forũ ratione domicilij ꝓprij vl' continue habitationis q2 tũc posset ibi citari: l3 tp̃e citationis actualiter nõ esset ibi. Nam iura abhorrẽt quẽ trahi extra proprium domiciliũ etiã ad locũ in quo sortiat̃ alia rõne forũ: nisi actualiter ibi reperiat̃: sed in loco domicilij sec⁹: vt sentit Spe. in ti. de cita. §. j. ver. ⁊ no. Et si Florẽtie forẽt aliqui debitores pertinẽtes ad societatẽ de burges o di landra: que erat cõmunis inter dominum Antonium qui habebat tres quartas: et Galeazium qui habebat vnam quartam non possunt molestari a dicta domina vl' eius procuratore ibi existente: q2 illa societas pro parte tangente Galeaziu3 ⁊ eius heredes fuit data in solutum dño donatario per dictos cõmissarios pro parte solutionis maxime quãtitatis in qua Galeazius ⁊ ei⁹ heredes tenebant̃ dño Anto. vc3 circa. xvj. millia ducator̃ in quibus do. Anto. obtinuit Venetijs duas sñias. sc3 in cã p̃ncipali ⁊ in cã appellationis ɔ̃ dictã cõmissariã seu heredes. Et idẽ de societate que est in curia ⁊ que fuit solius Galeazi qd̉ fuit data insolutu3 pro dicto debito: producant̃ ergo in curia Florentina dicte sententie late super debito: ⁊ etiã dationes insolutũ. Et petatur inhiberi procuratori dñe Nãne vel dictarũ puellaru3 ne aliquid attentet cõtra predictos tanq̃ ad dictas puellas heredes non pertinẽtes: sed ad dñm Anto. Et si pars aduersa vult aliquid dicere cõtra dictas sñias vel dationem insolutũ replicetur quod vadat Venetias vbi fuerunt late ⁊ facte: ⁊ ibi rñdebitur ei: q2 ista sunt de administratione dictorum cõmissariorũ non dicte dñe Nanne vel eius procura. ⁊ sunt Venetijs agitãda non florentie. Ante vero quã annullentur dicte sententie vl' datio insolutum non est fienda nouitas contra dñm Anto. sup his que pertinent ad ipsum virtute ipsarum: q2 gesta per vnum iudicem seruanda sunt per alios iudices quousq3 annulletur vijs debitis iuridicis ⁊ ordinarijs quod sibijnuicẽ iudices auxiliantur. iuxta no. per Jnno. in. c. j. de of. ordi. ¶ Nec obstant statuta curie mercantie ciuitatis florentie que dãt iudici illius curie iurisditionem inter ciuem ⁊ forensem. Nam primum qd̉ incipit stipendia litium ⁊c. quod dicit̃ esse primũ scdi libri põt ⁊ debet intelligi sane ⁊ in casu tolerabili a iure cõi. vc3 qñ forẽsis ageret cõtra ciuem: nam tunc forensis sortit̃ forũ rei: ⁊ sic debet adire iudicem florentinũ de iure cõmuni. C. de iur. om. iudi.

l. ij. modo

l.ij. Modo cum Florentie sint plures iudices & magistrat⁹ po tuerunt dare specialiter iurisditionem dicto officiali mercātie etiā de iure cōmuni: q2 in hoc nō fecerūt aliquid cōtra forēses: sed cōtra ciuem pro forense potius: vel eo casu pōt intelligi sta tutum qñ forensis esset reus tamē sortiret ibi forū rōne contra ctus vel quasi vel alia rōne & fuit ibi repertus quo casu de iure cōmuni pōt ibi cōueniri: vnde potuerunt florentini de iure cō muni super hoc dare iurisditionem prefato officiali: sed si forē sis esset reus nō sortiret ibi forū aliqua ratione vel si sortit nō fuit forēsis ibi repertus: clarū est qd de iure cōmuni non pōt il luc trahi vel citari. per ea que supra dixi. Ideo dicēdum est qd dicto casu nō est credendū statuētes voluisse dare iurisditionē suo iudici 3 forēsem cū in eum nō habeāt iurisditionē: vnde nec alij dare potuerunt. vt no. ff. de officio eius cui man. est iurisdi. l.j. in glo. que incipit. argu. triplex in vltimo notabili. & qd not. in. l. fi. C. de sac. san. ec. & Jo. an. in. c. eos. de immu. eccle. Et si cō trariū voluissent nō valeret & per forenses posset allegari vbiq3. Et per eundē respondet ad illud statutum qd incipit attendē tes &c. quod dicitur esse nouum.

1 Testamentum in scriptis requirit octo testes qui sigillēt vno contextu: alias ruit.

2 An miles nostri temporis gaudeat priuilegio testandi.

3 An testamentum quod non potest valere vt in scriptis: possit valere vt nuncupatiuum.

Consilium. ccccxiiij.

In christi nomine amen.

Viso & examinato suprascripto puncto videntur optime illa de iure procedere que cōtra dictum testa mentum allegant & qd ipsum reddant nullū ipso iure ꝙquā fi lia male & impudēter videat facere testamētū patris impugnā do postꝙ iure institutiōis fuit sibi relicta vna possessio pro sua legitima: que possessio si nō sufficit agere pōt ad supplemētum C. de inoffi. testam. l. oīmodo. Nam de residuo pōt facere pater quicquid vult. in auc. de nup. §. penul. C. de secun. nup. hac edi ctali. §. j. seu post prin. Et propter reuerentiā paternā filia que non est fraudata debito suo nō debet iudiciū patris impugna re sed potius approbare. ff. de manu. testamē. l. in testamēto: cū ibi no. Ecce enim opponit tria circa suprascriptiones & sigilla tiones non debite factas vt dicit. Cuius rei gratia notandum qd iste testator elegit viam testādi in scriptis vt patet ex modis quos tenuit: q2 quinternetū in quo testamētū scripserat clau sit & ligauit nec testibus ostēdit contēta in eo: sed solū dixit eis qd ibi erat scriptū suū testamentū. Et rogauit eos qd essent te stes & se subscriberēt & sigillarēt. & ista conuenerūt testamēto in scriptis in quo testes ignorāt cōtenta in eo. C. de testa. hac con sultissima. in prin. & se subscribūt & sigillant vt ibi nō nūcupati uo in quo debent oīa scire. &. l. per nūcupationes: nec subscri ptiones & sigilla testium requirunt cum fieri possit sine aliqua scriptura. ff. eo. ti. l. heredes palā. in princi. Igit ex hoc apparet q̄ fuit intētio sua. sc3 testādi in scriptis: iō si nō pōt valere vt ta le non videt valere vt nūcupatiuū. C. de testa. l. nō codicillū. cū glo. quā eñ viā elegit illa sibi & nō altera patere debet. ff. qd me tus cau. si mulier. §. fi. † Sed tanꝙ factū in scriptis valere non pōt q2 de necessarijs & reqsitis in eo deficiūt tria. s. subscriptio testatoris & etiā octaui testis loco eius surrogati quarū altera requirebat: vt in. d. l. hac cōsultissima. Itē subscriptiones oīū testium debuerūt facere in pñtia & cōspectu testatoris & etiā sigillationes eoꝝ. eo. ti. l. si vnus. & hic nō oēs sed quidā tamē & alij in alia camera in qua testator nō erat vt dr. Nec vident suf ficere qd ista interuenerint ppter imminētē casū necessitatis l. casus. &. l. cū antiquitas. eo. ti. q2 verū est in casu illaꝝ legū cū suspēsio actus sit ad tps nō cū deficiūt substātialia q2 talis de fectus est perpetu⁹: vt patet ex. d. l. casus. ver. nō tamē. & in fi. si eñ nō possent repiri nisi tres testes talis necessitas non faceret valere testm̄ corā tribus. eo. ti. l. fi. ver. si autē in illo. in fi. ibi. mi nus aūt &c. sed tertiū deficit q2 nō oēs simul se subscripserunt & sigillauerūt eodē contextu & in cōspectu oīum. Sed vt dicit q̄ dam postꝙ hoc fecerūt recesserūt anteꝙ filij faceret & eis absen tibus alij fecerūt: qd sufficere nō videt q2 nō videt factū eodē contextu: sed testes vident singulares & nō contestes per illā. l. hac edictali. ver. in omnibus. in fi. Constat autē qd qñ plura re quiruntur ad solennitatem & substantiā actus defectus etiam vnicus non solū pluriū. l. cū hi. §. si pretor. ff. de transactio. & di cta. l. si vnus. C. de testa. in princi.

Sed his nō obstātib⁹ qd piñ est defendere testa. vnde condita a talibus paruis defectibus: maxie qñ nō deficit defuncti volū tas prout hic fuit: q2 testator perfecte declarauit voluntatē suā corā testib⁹. & nihil omisit o his que p ipsū erāt expediēda: s3 fuit omissio circa expediēda per testes possunt leuiter oīa ista tolli per tres vias si qs velit in pdictis defectibus laborare. Pri mo eñ dici pōtꝙ posito ꝙ dictū testamētū foret nullū de iu re cōmuni: tamē sustētari potest ex pilegio militari postꝙ te stator erat miles armate militie & erat in expeditione militari p republica sua idest pro statu dñi sui cui subditus erat vt dr: & in cuius territorio habebat bona sicut habebāt olim milites ro mani qui erāt in expeditiōe pro republica romanoꝝ vt possent testari omissa omni solēnitate iuris positiui cū sola obseruatio ne iurisgentiū vel naturali: puta corā duob⁹ testib⁹ aliqñ roga tis aliqñ nō. C. de testa. mili. l. milites in expeditione. cū ibi not. in glo. Nec ob. si dicat ꝙ illa loquit cū miles est in expeditiōe: secus si est in domo sua cū testat. eo. ti. l. penul. C. de resti. mil. l. fi nali: q2 verū esset si fuisset ad domū suā reuersus spōte pro suis negotijs agēdis & sic nō esset ibi pro republica sed p suis priua tis negotijs agēdis: tūc eñ ratio suggerit vt priuilegio nō vta tur. Sed hic ex necessitate venit cū esset grauiter vulnerat⁹ exi stens in expeditiōe: vt faceret se curari qd facere nō poterat in castris cū intētione vt credit redeundi ad castra in qb⁹ stebat eius exercitiū: vnde non desijt posse vti pilegio militari qusq3 curabit: tum q2 non videt esse in domo postꝙ hēbat aīū reuer tendi sed poti⁹ videbat esse in castris ad q̄ reditur⁹ erat vt credi tur ex pmis gestis & ex pori consuetudine. l. nihil. ff. de capti. de lega. j. l. hmōi. §. legatū. cum concor. ibi alleg. in glo. tum q2 exi stens i domo vt faceret se curari a vulnerib⁹ receptis p sua re publica seu p suo dño q̄ eam repñtabat non min⁹ videbat gere re negotiū publicū ꝙ suū priuatū volēdo ser suā psonā conser uare ad seruitia sue reipublice q̄ maxie indiget hoīb⁹ pbis & au getur hoīū pboꝝ poti⁹ ꝙ copia pecuniaꝝ. l. cū ratio. āte fi. ff. de bo. dam. iura vo dicētia qd priuilegio nō gaudet existēs in do mo loquunt & debēt intelligi sane cū ibi exñs vacat circa priua ta non circa obseqa reipublice q̄ fuerūt cā ocedēdi militib⁹ pri uilegia militaria. de testa. mili. l. j. §. j. Nec ob. predictis qd iste elegit viā testādi de iure cōmuni: & sic videt renūciasse priuile gio militari: q2 in 3riū est casus in. l. si miles q̄ destinauerat. ff. d testa. mili. Nec etiā ob. † qd milites moderni tpis [a] non gaudēt priuilegijs militarib⁹: vt no. in. l. j. C. de iur. & fac. igno. q2 verū est in illis q̄ non vacāt circa facta armoꝝ vel seruitia reipubli ce: sed cenāt in plateas & tenēt primos accubit⁹. l. fi. cū ibi not. ff. de resti. mili. sed vacātes circa rēpublicā ppriam in factis ar moꝝ non min⁹ merent hodie moderni in dicta sua republica ꝙ olim romani circa rēpublicam romanoꝝ cum sit eadē ratio. Nec etiā ob. q2 iste stabat ad stipēdia dñi sui. Nā & romani mi lites ea recipiebant a republica romanoꝝ. C. de exec. rei iudi. l. stipendia. & tamen gaudebāt priuilegijs. Non video ergo qd aliud possit obstare: quominus istud testamentū possit valere iure militari: & sic cessare debent solēnitates iuris positiui ex qb⁹ bus insurgunt defectus qui allegantur. Et sic debēt cessare di cti defectus. † Secundo potest defendi dictū testamētum: vt licet non posset valere tanꝙ testamentū in scriptis propter dictos defectus qui solum concernunt hanc formam testādi ta men potest valere vt testamentū nuncupatiuum in quo dicti de fectus non cadunt cum contēnant solū subscriptiones & sigilla tiones que non requiruntur in nuncupatiuo in quo non requi ritur subscriptio ad substantiam: sed sufficiunt testes qui audi uerint testatorem. l. hrdes palā. ff. de testa. & si dicat illa rñ. facit contra: q2 hic non audiuerunt contenta in scriptura. Respon deo sufficit qd audiuerint implicite sc3 qd contēta in ea erant eius testamētum & de sua voluntate: prout plene disputādo de terminat Bar. in. l. si ita scripsero. ff. de condi. & demonstr. Nec ob. qd eligit viā testandi in scriptis: ergo non potest valere vt nuncupatiuū cū sit species diuersa testādi. l. nō codicillū. C. de testa. q2 non valet vt codicillus nō dicatur: q2 est species diuer sa & dissimilis: q2 proprie loquendo codicillus non est testamen tum cū non habeat institutiones: sed forme testandi in scriptis & per nuncupationem sunt diuerse: tamen similes q2 vterq3 ha bet institutionem & vterq3 dicitur proprie testamentū. Et pro bantur predicta per ea que not. in. d. l. hac consultissima. §. per nuncupationem. vbi videtur hoc decidere. Nam in habentib⁹ simbolum facilior est transitus. ff. de bono. possessio. l. sed cum patrono. Tertio potest saluari vt dum non valeret iure di recto potest dici quod valeat iure obliquo scilicet fideicommis si propter clausulam codicillarē que licet non fuerit scripta in originali scriptura fuit tñ nūcupata per testatorē corām oībus testibus: & si dicat tunc filia erit heres ab intest. & poterit retine re legitimā & trebellianicā & sic dimidiā. Rñdetur non est verū qd possit retinere trebellianicā in testamento militis. ff. ad tre bellia. marcel. post prin. Et no. ad. l. fal. l. in testamento. in glo. j. de detractiōe nō legitime parū habet curare institutus: q2 illā haberet tradere etiā si testm̄ valeret eo modo quo factū fuit. sc3 vt in scriptis cū pater dicte filie reliquerit vnam possessionem

[a] Moderni tpis. Not. istō aureū dictū 3 milites epulo nes & crapulis deditos tēpe statis nostre: q̄ anteꝙ hostē vi deant fugā ar ripiunt & adde Bart. in. l. mi les. ff. ex q̄. cau sis. & in. l. fi. §. fi. C. de iur. de lib. & ibi omnē scholā legista rum.

iure institutiōis τ si nō sufficeret ad legitimā necesse haberet eā supplere.l.omnimodo.C.de inoffi.testa.si mulier.τ nūc si dicaz testamentū valere iure codicillorum:τ sic iure fideicō. dimittat iste institutus eidē filie dictam possessionem cū supplemēto.Et omnia alia bona faciat sibi restitui vel retineat si est in possessione τ possessionem illam tradat cum supplemento:non autem quartā residui pro trebellianica que vt dixi locū nō habet in testamento militis militātis sic nec falcidia.Et iste vie tres sunt clare τ sine scrupulo ad sustentationē huius testamēti:ideo sufficiant.Nam τ posset defendi ꝙ valeat de iure cōmuni τ tanꝙ in scriptis de iure directo non obstantibus dictis defectibus. Sed qꝛ tunc aliqualis difficultas esset in respōdēdo dictis obiectib⁹ ne detur materia malignandi subsisto τ permaneo in suprascriptis vijs claris. Laus deo.

1 Si pater reliquit filio spurio habilitato ad succedenduz aliquid τ iusserit eum esse contentum eo legato:filius acceptādo videtur consentire.

2 Et an possit petere fructus beneficiorum quos pater percepit cum filius esset ecclesiasticus.

3 Instrumento:postꝙ est productum in iudicio:nihil potest addi vel minui ex consilio sapien.

Consilium.ccccxv.

In christi nomine amen.

1 Uiso τ examinato dicto puncto. † Super primo quesito videt̄ dicēdū ꝙ licet virtute instrumēti cōcordie possit esse dubiū an dict⁹ Raynal. possit repelli a petitione dictoꝝ fructuū beneficioꝝ perceptoꝝ per Natalē patrē suū τ per fratres dicti Natalis: qꝛ illud instrumentū soluz videt̄ loqui de his que dictus Raynal. posset petere de hereditate Natalis virtute legitime vel bullarū apostolicarū habilitantiū dictū Raynaldū ad succedēdū patri ac si esset legitime natus.Et petitio istoꝝ fructuū nō est de hereditate qꝛ in eis nō cōsistit hereditas tota vel quota sed fit vt dicam ab ipsa hereditate.idest a Francisco qui successit in illa et differētia est τ esse debet inter rem que petit̄ τ personā a qua petitur:attamē virtute testamēti Natalis patris videt̄ qd̄ possit repelli si acceptauit vt habuit:vt videt̄ colligi ex tertio quesito mansum sibi legatū in eo qui erat dicti Franci.cū cōsensu ipsi⁹ Francisci qꝛ fuit sibi legatū cū onere qd̄ esset tacitus τ cōtētus τ qd̄ ex nulla cā dēret ipsuz Franciscū inquietare.Et qd̄ nihil aliud posset ab eo petere que verba sunt generalia.Et possunt cōprehendere petitionē istoꝝ fructuū τ verisimile est qd̄ voluerint ipsam cōprehēdi: tum qꝛ vt videt̄ eam fecerat per prius vnde verisimile est qd̄ ad ipsam habuit testator respectū. arg. in.l. titia.§.idē respōdit.ff.de verbo.oblig.Et etiā qꝛ de duob⁹ conquerebat̄ Raynaldus per prius.scʒ de legitima.Et ista querela fuit sublata per cōcordiā per quā plura bona dictus Natalis sibi assignauit pro dicta legitima:τ pro omni eo qd̄ ex sua hereditate posset petere virtute cōcessionis apostolice:scʒ domini Martini pape.Et hoc fieri potuit etiā viuēte patre.l.cuz quo de peculio.§.fi.ff.ad.l.fal.l.si nō mortis.de inof.test.l.si qn̄.C.e. τ qd̄ ibi no.de donatiōe Franc.cū hoc qd̄ in legitimā cōputet̄: τ qd̄ not.bar.in.l.inquāta.ff.ad.l.fal.Itē petebat dictos fruct⁹ beneficioꝝ ꝑceptos ꝑ dictos fratres.τ de istis nō fuit sibi prouisum ꝑ dictā cōpositionē iō voluit ꝓuidere testā relinquēdo dictū mansuz cū dicto onere:vnde si acceptauit mansuz τ ipm̄ habuit censet̄ acceptasse etiā onus sibi adiunctū.ff.de leg.ij. cū ab vno.ver.nā cuz.τ.l.impator.§.si cētum.in fi.similiter est verisimiliter qꝛ mansus legatus erat dicti Francisci heredis cōstituti: qui dictos fructus vna cū alijs duob⁹ fratrib⁹ habuit τ cū eis cōiter τ simul viuētib⁹ gauisus est eis ideo cōsensit in dicto legato rei sue:solutū ergo fuit dicto Raynaldo de dictis fructibus per acceptationē dicti mansi legati sibi τ traditi etiā si minus valeret ꝙ esset quantitas dictoꝝ fructuū.per.d.l.impator. §.centum.in fi.Et sic sibi iterū petenti ob.exceptio qd̄ petis intus habes.l.j.C.de re iudi.τ hoc de primo quesito.

2 † Super scd̄o quesito dicēduz est qd̄ posito sine ꝑiudicio veritatis ꝙ dicti fruct⁹ possint ꝑ dictū Ranal.peti de rigore iuris attn̄ de ipsis ṗnt τ debēt deduci expēse quas dict⁹ Natalis τ frēs fecerūt in alimētādo ipʒ τ in alijs licitis τ honestis ꝯcernētib⁹ ipʒ Raynal.τ ꝑsonā suā:qꝛ postꝙ hēbat bn̄ficia de q̄rū fructib⁹ poterat illas expēsas facere nō tenebat̄ pater τ multo min⁹ frēs ṗris eas facere de suo ꝓprio etiā si erāt expēse fauorabiles τ pie:vt alimētoꝝ.l.si qs a liberis.§.ij.q̄ icipit.sʒ si fili⁹ se possit exhibere vel alie cōcernētes ꝑsonā suaz vt discipline τ forte si nō ꝑsonā ei⁹ sʒ bōa.C.ꝯ neg.ge.l.alimēta.v.si q̄d aūt. cū l.seq.Iō vident̄ eas fecisse aīo cōpēsandi cū dictis fructib⁹ ad quoꝝ restōnē tenebant̄ seu de ipsis fructib⁹.tex.est no.in.l.fi.ff. de peti.here.Nec ob.l.fi.C.de dotis promis.qꝛ loquit̄ de dote ad quā dandā tenet̄ pater pro filia etiam si filia habet propria τ aduēticia bona:vt ibi.τ.l.qui liberos.ff.de ritu nup. Ideo in dubio censetur dedisse pater dotē pro sua obligatione τ pro eo ad qd̄ ipse tenebat̄.argu.eoꝝ que habent̄ τ notantur in.l.sed si vir.§.lana.ff.de dona.inter vir.τ vxo.licet habeat penes se bona aduenticia pertinentia ad filiam vt ibi habetur. Non sic in filia naturali tantū quā pater non tenetur dotare: ideo si eam dotet cum sit debitor eius videt̄ dotasse aīo cōpensandi cuz eo in quo illi tenebat̄ τ si haberet penes se bona ipsius filie censeretur eadem ratione dotasse de illo nō de proprio vel aīo donādi.tex.est in.l.j.vxorem.§.pater naturalis.τ ibi per Bart. in fine.ff.de leg.iij.Ex quibus patet rn̄sio ad.l.que pater. ff. famil. her.qꝛ debet limitari τ restringi ad casuz in quo pater nō habebat penes se bona filij:al's secus per illam.l.fi.ff.de pe.here.facit tex.cum ibi no.per Bar.in.l.cum post.§.j.ff.de admi.tuto.τ l.stichus.de pecu.lega.per eundē.τ qd̄ no.in.d.l.fi.C.de do.promis.super qōne formata ibi per glo. Cum igitur iste Raynal. esset naturalis tantū filius τ habebat beneficia de quibus percipiebātur redditus per patrem τ patruos dicenduz est qd̄ expensas quas fecerunt circa personam dicti Raynaldi non censentur fecisse animo donandi vel gratia pietatis de suo sed de dictis fructibus τ animo cōpensandi cum eis si dicamus eos fuisse obligatos ad eorum restitutionem.

Circa tertium quesitū dicēduz est qd̄ dictus Raynaldus in petendo restōnez fructuū succūbat ꝓpter cās τ rōnes de quibus supra prefatus Frācisc⁹ nō poterit repetere māsum quoddam suum legatū dicto Raynal.per Natalē p̄rem suū de cōsensu dicti Fran.qꝛ nō deficeret cā ob quā ipse consensit dicto legato. Sed si nō obstantib⁹ his que dicta sunt obtineret:τ sic condēnaret̄ dictus Francis.ad restitutionē:tunc ipse posset repetere per conditionē sine cā dictū mansum:qꝛ cā ob quā cōsensit dicto legato deficeret τ reduceret̄ ad nō cām.Nam in dubio presumeretur consensisse non animo donandi cum alia ratio subesse possit que facit cessare presumptionem donationis.l.si cuz auruz.ff.de solutio.de pigno.actio.l.elegāter.§.qui reprobos. sed presumitur consensisse animo compensandi cum dictis fructibus si forte quantitas eorum transcenderet quantitatez expensarum de quibus in precedenti.Et eo animo ne super illis fructibus molestaret.Sed ista ratio cessaret ipso obtinente in petitione ipsorum fructuum.Igitur competeret conditio sine causa.tex.est in simil.in.l.eleganter.§.penul.qui incipit.sed τ si post.ff.de condi.inde.τ de condi.sine causa.si fullo.

Circa quartum quesitum dicendum est ꝙ ꝓpter hoc qd̄ petijt dictos fructus posito qd̄ succūbat nō pōt agi cōtra euz ad partem instrumēti cōcordie:qꝛ propter hoc nō venisset nec fecisset cōtra dictā cōcordiā nec cōtra cōtēta in instrō postꝙ verba instrumenti casum istum nō cōprehendunt:sed solū ꝙ nihil peteret de hereditate Natalis occasione cōcessionis facte a Papa Martino ꝯ quā promissionē nō faceret petēdo dictos fructus vt dixi super primo puncto.Et pena fuit promissa si fieret contra cōtenta in instrumēto illo qd̄ hic non esset:si v̄o petijt aliq̄d de hereditate:puta supplementū legitime: tūc bene fecit cōtra tenorez dicte cōpositionis.Et ideo incidisset in penā siue succubuit vel succūbat siue obtineat propter clausulam rato manente pacto.ff.de trāsac.l.qui fidē.Et si postꝙ semel succubuit iterz petat iterū cōmittet̄ pena propter illā clausulā totiēs cōmittēda τ exigenda τ cuius al's si dicta clausula nō esset semel tātum cōmitteret̄.ff.de arbi.l.si duo.§.fina.Nec dico qd̄ videat̄ plus venisse cōtra si semel tantū petijt:licet plures res occupauerit vel appellauerit τ fuerit prosecutus:quia licet isti sint plures actus:tamen ad vnam tantum petitionem ordinantur.Et propter vnam tantum conuentionem seu petitionem facti sunt:vnde reputantur vna conuentio.Ideo non faciunt plures stipulationes committi s̄m rei veritatem.

3 † Super vltio quesito si dicta instrumēta fuerūt semel in iudicio producta simpliciter nō puto qd̄ aliq̄d addi vel detrahi possit eis ꝑ cōsiliū sapiētis:qꝛ cēsent̄ approbata vt stāt:τ cēsent̄ oīa ꝯfessata q̄ i eis ꝯtinent̄.iuxta no.ꝑ Inn.i.c.cū olim.de cēsi.τ ꝑ Bar.in.l.post legatū.in.ij.col.vt.ff.de his qui.vt indi.τ ꝑ gl. in.l.j.§.editiōes.ff.de edē.in gl. mag.ante fi.Si v̄o in ꝓductione reseruasset sibi ius faciēdi detrahi vl' addi s̄m cōsiliū sapiētis ꝓut fuit actū inter partes vl' per testatorē: tūc adhuc posset hoc peti.Et tūc esset vidēdū que possit addi vl' detrahi de quo ꝑ Bar.in.l.institutio talis.ff.de heredi.insti.super quo nō insisto qꝛ non constat mihi qualiter fuit facta productio.

Et ita dico τ consulo ego Paulus de castro vtriusꝙ iuris doctor legens ordinarie iura ciuilia in almo studio Paduano: τ ad fidem me subscripsi τ sigillaui.

Site-

1 Si testator relinquat vxorẽ vsufructuariã in domo an di catur reliquisse plenum vsumfructum omnium bonorum.
2 Utrum is cui custodia pecuniarum committitur dicatur vsufructuarius eiusdem.
3 Et si nõ põt quis prestare cautionẽ cum iuramẽto an excuset.

Consilium.ccccxvj.

In christi nomine amen.

1 Ad primũ quesitum videt qd videat relict⁹ integre et plenus vsusfructus rerum: nõ autẽ victus et vestitus et preeminentia in domo postq̃ instituti nõ erant communes filij testatoris et ipsius vxoris. Sed erant extranei scilicet nepotes ex fratre testatoris: cũ qb⁹ nõ est verisimile qd posset in domo pacifice et quiete viuere: vel cum illa p̃eminẽtia et dominatu viuere cum quib⁹ vixit viuẽte viro. vñ nõ est verisimile q̃ testator senserit de illis sed de pleno vsufructu qr cessat fauor filiorũ p̃pter quẽ illa cõsuetudo: de qua no. C. si secũ. nupse. mulier. fuit inuẽta: vt ibi no. et in. l. titia. §. fina. ff. de leg. ij. Breuiter istud p̃cederet si dixisset oium bonorum: sed hoc nõ dixit. Sed solũ q̃ esset dña et vsufructuaria in domo: vnde nõ debent verba ad alia bona de quibus nõ dixit, etiã si talis fuisset intentio sua postq̃ de ipsa nõ cõstat. ff. de reb. dub. l. in ambiguo. in fi. que est. l. iij. de vsufru. lega. si alij. Nam in dubio fit interpretatio in eo qd est minus. l. apud iulianũ. §. seyo. ff. de lega. j. Nec p̃ptera dico qd videat relictus integer vsusfru. domus: qr tunc ipsa tantum et nõ heredes vel alij legatarij possent habitare: cuius tamẽ c̃triũ apparet ex dispositis in testamẽto: qr voluit qd ser Nicolaus alius nepos suus et legatarius stare posset in domo predicta gratis et haberet victũ et vestitũ regendo et gubernãdo domũ et reddit⁹ hereditatis quousq̃ dicti heredes instituti vel alter eorum rediret ad domũ et regeret facta sua etc. Ex quibus verbis adhuc clarius colligit qd nec dom⁹ de qua magis posset dubitari: nec aliorũ bonorũ voluit plenum vsumfructũ legare vxori qr tunc ad ipsam tantum pertinuisset cura et diligẽtia gubernandi bona. l. fundi trebatiani. ff. de vsufru. leg. et tamẽ testator hoc cõmisit illi ser Nicol. quousq̃ heredes abessent et postq̃ redissent vel alteri eorũ pertinet regimen ad redeuntẽ: debẽt ergo dicta verba importare id qd importare possunt. scz vsum domus et alimenta et preeminentiam sicut si fuissent filij cõmunes instituti: qr cõsideratis omnibus nõ possunt plus importare. Et aliquid debent operari. l. si qñ. ff. de legatis. j. facit. l. si habitato. §. j. qui incipit. sed si sit devsu. habi.

2 Ad scõm dico verba testatoris importare qd oĩa bona et pecunie contẽta et cõtente in inuentario stent apud dictam dominam: qr sic dicũt verba testatoris. scz que oĩa ipsa eius vxor teneat etc. qui enim omne dicit nihil excludit. l. iuli. in prin. ff. de leg. iij. Et intelligo teneat scz quo ad custodiã nõ quo ad vsumfructum: qr vsufructuarius nõ tenet tm̃ sed possidet qd est iuris: custos ꝟo est solus detentor qd in facto cõsistit. facit. l. j. cum ibi no. in glo. l. cõmunia. de vsuca. Itẽ hoc dico nec obstent dicta in precedenti articulo. Item intelligo dicta ꝟba cum suppletione. scz qd oĩa stent in custodia sua. scz quousq̃ dicti heredes reuertantur de Uenetijs vbi erãt ad standũ in loco predicto in quo factũ erat testamentũ: et etiã post quantũ ad portiones philippi quousq̃ philippus peruenerit ad etatem. xx. anno. portio ergo ser Colusij qui maior est. xxv. statim qd reuersus fuit debuit sibi tradi sicut tradent Philippo reuerso postq̃ peruenerit ad xx. annos. vt colligit a cõtrario sensu verborũ qr p̃hibitũ ad tẽpus censet post tẽpus permissum. ff. de leg. iij. pater filiũ. §. fundum. vnde nõ esset dare rationẽ quare duobus cõcurrentibus. scz qd Philippus foret reuersus et cõpleuerit etatem. xx. ann. posset petere statim partem suã. Et dictus ser Colusius reuersus nõ posset petere suam: cum tamẽ excesserit dictã etatẽ. Uoluit ergo testator in effectu qd anteq̃ aliquis eorũ rediret omnia starent in custodia penes vxorem de qua cõfidebat sed eis reuersis anteq̃ Philippus esset etatis. xx. ann. ser Colusius statim haberet suam partem. Et Philippus haberet postq̃ illam etatem cõpleuerrit. Ad tertiũ rñdet p̃ ea que dicta sunt qr si dicta dña nõ habet vsumfructũ dicte pecũie pertinẽtis ad pupillũ seu Philippũ: sed solũ custodiã. vt. s. dixi sicut depositarius nõ debet ea vti: nec alteri eam mutuare: sz retinere et custodire: al's dolo faceret. l. j. §. si rem depositam. ff. depositi. Sed posito qd posset qr videretur sibi legatus vsufruct⁹ adhuc nõ posset nisi p̃stita cautione fideiussoria dicto Philippo de restituendo sortẽ finito vsufru. ff. de vsufru. ea. rerũ que vsu cõsu. p̃ totũ. maxime in. l. hoc senatus. in princi. et. §. j. Et eodẽ modo si sola custodia fuit sibi cõmissa et ꝯ eam est orta suspitio dilapidationis vel põt sibi auferri custodia per iudicẽ ad instãtiam partis. l. imperator. ff. ad treb. vel põt cõpelli ad cauendum: per. l. in omnibus. ff. de iudicijs.

3 Ad quartũ si ponat qd dicte dñe videret relictus vsusfructus dicte pecunie vel partis eius. Et sic sit prestanda satisdatio vt dixi supra. si dicta dña dicat se nõ reperire fideiussores in dicto loco sed in alio: et hoc iuraret qd iuris sit. Dicẽdum est qd tũc satisdatio p̃dicta esset necessaria: qr ex necessitate a iure imposita prestat: vt est tex. in. l. de die. §. tutor. ver. itẽ de restituẽda ff. qui satisda. cog. et sic ad aliũ locũ esset remittẽda. eo. ti. si fideiussor. ꝟ. si necessaria. qd est intelligendũ dummodo nõ sit multum longe sed sub eodẽ regimine regatur: vt eo. §. necessaria ibi: si in aliam eiusdem prouincie etc. et dummodo actori foret consultum de fideiusso. ibi dandis non aliter. vt dicit Bart. in. d. l. de die. §. pe. qui incipit iubet. Sed si esset voluntaria non esset ad alium locum remittenda. vt ibi. Laus deo.

1 Utrum possit vnus acceptare feudum pro se et post mortẽ suam pro agnatis suis deferentibus sua arma.
Et an propter hoc dicatur prelatus alterare naturam feudi.

Consilium.ccccxvij.

In christi nomine amen.

1 Super[a] primo quesito videt dicẽdũ qd dicta inuestitura facta in. M. ccccxxiiij. non valuerit inquantum facta fuerit pro agnatis recipiẽtis deferẽtib⁹ arma sua qr hoc reperit in fratre qd põt requirere pro se et fratre suo: vt in c. j. de benefi. fra. in vsi. feu. vnde nõ debet extẽdi ad alios extraneos vel remotiores: vt no. Bal. et Odof. in. c. j. abbas feudo priuatus cui defera. in. iiij. col. ver. sed quero nunqd. Sed ipse loquit qñ vn⁹ tantũ reqrit pro se tantũ hoc acto qd quidã extraneus pro quo nullus recepit sibi post mortẽ succedat: sed si aliquis recepit pro illo: tenet ibi Bal. qd valeat inuestitura et allegat. l. huiusmodi. ff. de leg. j. de ver. ob. stipul. ista. §. si quis insulam. Sed hic ille Nicolaus recepit pro se et suis agnatis: vnde nõ videt dare bonã rõnem: quare agnatis ratificãtibus nõ potuerat ille feudũ acq̃rere sicut potuisset acq̃rere fratri: et sicut potuisset acquirere quãlibet aliã rẽ. C. de acquir. pos. l. procuratorem. ff. de neg. gest. si ego. cũ ibi no. Itẽ secundo videt ad idẽ nõ valere: qr cum istud fuerit feudũ nouum in p̃sonã istius Nicolai nõ potuissent agnati trãsuersales sibi succedere si nõ fuisset hoc appositũ in inuestitura: vt in. c. j. de duo. fratri. de nouo benefi. inuesti. sed dũtaxat liberi descẽdentes a primis inuestitis. vt in. c. j. de gradi. succe. in feudũ. et in ti. qui feu. da. pos. §. j. ij. et. iij. ergo videt qd nec potuit succedere: lz cõtrarium actũ sit: qr ibi fuit alterata per dñm Abbatẽ natura istius feudi qd nõ videt dñs Abbas facere potuisse cum iurent prelati non alienare romano pontifice incõsulto vt habet et no. in. c. cum super. de reb. eccle. non alie. Sed certe ista cõsequentia nõ sequit. scz isti agnati nõ succedunt si nõ fuisset actum: ergo nec si est actum venire pñt. Primo enĩ casu qui succedũt veniũt iure successorio etiam si dictũ nõ fuit. Secundo vero casu veniunt vt principaliter inuestiti: nec per hoc alteratur natura feudi. nam si non fuisset actum tunc per mortem Nicolai sine liberis feudũ fuisset reuersum ad abbatem: et abbas potuisset inuestire quẽcunq̃ voluisset: sed potius agnatos propinquos dicti feudatarij vltimo debuisset inuestire q̃ extraneos: et aliter faciendo videtur eis iniuriam intulisse. l. j. §. permittitur. ff. de aqua quotidia. et esti. cum ibi not. Ergo nõ fuit extraneũ nec cõtra ius deducere in pactum qd etiã sine pacto fuisset fiendũ. Nec ob. qd iurat nõ alienare etc. quia verum est. scz illa bona que forẽt de mensa prelati et sic pleno iure sed ista bona erant et sunt feudalia et sic non de mensa nec pleno iure prelati: sed tantum de iure directi dominij existente vtili penes alium: vnde non obstante iuramento predicto poterat Abbas feudum ad se reuersum alteri concedere nec incurrisset periurium: vt in. c. de feu. cum non fuerit effectum de mensa per reuersionem ad monasterium occasione mortis vltimi feudatarij decedentis sine liberis si non interuenerunt alia que requiruntur ad hoc de quibus per Bartol. in. l. finali. C. de bo. vacan. lib. x. et per Bal. in. c. j. de clerico qui inuestituram fecit. in vsib. feudo.

[a] Super. vid ad istam materiam multa per Bal. i. l. si marito. §. si voluntate. ff. sol. ma. et in. c. decedẽti q̃ feu. da. pos. et in. c. j. an agna. vel fil.

Ex quibus omnibus videtur respondendum ad tertium et vltimum quesitum. videlicet inuestituram factam ser Federico nõ valere quia facta fuit de feudo alieno et illorum agnatorum ipsis non consentientibus et pure: vt in capitulo secundo quo tẽpore miles. et de clerico qui inuestituram. fecit. capitulo primo in vsibus feudorũ: etiam si littere apostolice non interuenissent.

Nec obstat si dicatur isti agnati non fuerunt inuestiti: ergo non poterat dici feudum predictum: qr immo fuerunt inuestiti quando Nicolaus recepit inuestituram et etiam pro illis post illius mortem: Nam lz inuestiture plures renouentur nõ tamẽ renouatur vtile dominium sed continuatur: et si non petatur inuestitura cum debet peti perditur vt in titulo quo tempore miles. in vsibus feudo.

¶ Ex his patet responsio ad scđз qđ littere apostolice nō fuerūt necessarie ad ostendēduз ius ⁊ iustitiā dictoꝝ agnatorum: ⁊ qđ ex predictis apparet illi Federico nullū ius competere: ⁊ per consequens ius dictorum agnatorum fuisse ⁊ esse per dictas litteras roboratum ⁊ confirmatum. Laus deo.

1 ☞ Additio facta per iudicem vel arbitruз ad aliquam summam qualificatam in vno capitulo sententie censetur habere eandem qualitatem cum prima summa.

¶ Consilium. cccc.xviij.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Dubitatio cōsistit in vidēdo que presumat̄ fuisse intentio dictoꝝ arbitroꝝ dum in laudo declarauerūt summā capitalis quā renouari voluerunt ad renouationē .xxi. pro centenario fore ⁊ esse ducatorum duoꝝ milium. An fuerit qđ illa tantū deberet renouari ad dictam rationē ⁊ nō vltra portio ꝙ maior reperiret̄ fuisse summa capitalis vt hic contingit an fuerit ꝙ omnis summa que reperiretur fuisse de capitali debuerit ita renouari sed ideo specificauerunt summā duoꝝ milliū tantū qꝛ non maiorem pro tunc reperierunt ⁊ crediderūt nō fuisse maiorem specificaturi verisimiliter maiorem si sciuissent fuisse maiorē vt hic reperitur fuisse. ¶ Primo namqꝫ casu dictus Jacobus non posset petere dictam remunerationem vel lucrum de dictis .cxlvj. ducatis additis ad dictā summā duoꝝ milliū. ¶ Scđo sic qꝛ voluntas iudicis ferentis sententiā ⁊ etiā sensus ⁊ intentio inspicitur plus ꝙ verba similiter ⁊ arbitroꝝ. ff. de excep. rei iudi. l. si ex testamēto. in fi. cum. l. seq. in fi. princi. Et breuiter ex verbis appositis per eos in additione prime summe .cxlvj. duca. satis colligitur qđ intentio eoꝝ fuit illa quā dixi supra secundo loco. scꝫ quod voluerūt renouari omneз summā capitalis que reperiret̄. ⁊ qđ ideo nō specificauerūt maiorem qꝛ nec reperierant maiorē nec credebant fore aut reperiri maiorem specificationē sed contrarium sciuissent aut credidissent. Si enim fuisset primus sensus eoꝝ qđ ideo nō specificauerūt maiorē qꝛ noluerunt maiorē ꝙ illam taliter remunerari posito qđ reperiretur maior nō dixissent se omisisse in dicto laudo ⁊ dicto capitulo dictam summam cxlvj. duca. qꝛ omissio fit per errorē seu per inaduertentiam sed hic non fecerunt hoc per errorē sed ex certa scientia. Nam etiā si sciuissent maiorē fore summam capitalis ꝙ duoꝝ milliū tamen non maiorem expressissent: sed nolebant maiorem remunerari quā duorum milliū. Itē nō dixissent se addere ad illā summam specificatam qꝛ additio intelligit̄ fieri cū eadē cōditione ⁊ qualitate que inest ei cui fit additio. ff. de pactis. dota. l. inter socerū. §. cum inter. in fi. de pigno. acti. si cōuenerint. §. si nuda. C. de iure dotium. l. etiā. in quibus patet pactū de lucrando dotem extēdi ad augmētū postea factū: ita ⁊ hic remuneratio quā voluerunt fieri ad summā duoꝝ milliū specificatā debet extendi ad hanc summā additam: qꝛ hoc importat illud verbū addere de sui natura. Et hoc esset cōtra intentionē arbitroꝝ si voluissent solum remunerare summam duorum milliū: ergo non est credendū hos habuisse illuз sensum cui hoc nō cōgruit sed ſm cui congruit significatus dictionis addere. pro hoc qđ no. docto. in dictis. ll. qui per hos dicunt cōsuetudinem territorij extendi ad loca addita territorio: ita ⁊ remuneratio de qua hic in summa duoꝝ milliū debet extendi ad summā illi additam per dictas leges. Item iurisditio est eadē cum prima. vt no. Cyn. in l. si qui ex cōsensu. C. de epis. audi. Item si habuissent dicti arbitri primū sensuз in dicto laudo ⁊ in dicta additione nō dixissent se corrigere laudū in illa parte in qua non specificauerunt nisi summam duorum milium: qꝛ qui corrigit arguit ⁊ reprobat primum tanꝙ non bene factum et disponit contrarium: sed si habuissent primū intellectuз addendo postea dictos .cxlvj. nō arguerent nec impugnarent primū qđ fecerant. scilꝫ qđ illa tantū summa duoꝝ milliū remuneraret̄: immo vellet istud stare firmū tanꝙ bene factū. Et ꝙ vltra illā summā haberent etiaз ista sine remuneratione. Et sic non esset correctio sed additio non simplex: sed cum diuersa qualitate. verbū autē correctionis importat vt reprobet ⁊ cōtrariū statuat: ⁊ sic vbi primo tantū summa duoꝝ milliū videbat̄ remunerāda ſm corticē verboꝝ statuat contrarium: vt etiā ista summa addita remuneretur. Item si habuisset primū sensuз arbitri nō dixissent se addere dictos .cxlvj duca. ad sextuз capl'm laudi: vbi specificat̄ summa duoꝝ milliū cum dicta remuneratione: sed fecissent capitulum nouū de per se de ista summa .cxlvj. non remunerata: sed qꝛ dixerunt qđ addebāt ad illud sextū caplꝫ est diligēter pōderandū ꝙ videnť voluisse qđ oīa que ibi dicunt̄ in summa duoꝝ milliū specificata locū haberēt in hac summa addita ac si fuissent ibi specificata vna cū illa: ⁊ sic ꝓpria remuneratio locuз habeat in ista summa sicut in illa ac si fuissent vł foret vna summa nō plures. ¶ Postremo faciunt no. per Bar. in. l. j. §. fi. ff. si famil. fur. fe. dica. ⁊ in l. j. de receptatorib'. ⁊. l. sanctio legū. de pe. in. iij. col. qđ qñ vnuз disponit̄ per respectū ad aliud intelligit̄ cū omni qualitate dispositū que inest ei ad qđ fit relatio. Sed hic addit̄ ista summa ad illā maiorē: ergo cēsetur addita cū illa remuneratiōe fienda que inest ⁊ fienda est in illa. Et sic cōcludit̄ per do. Jac. vt possit petere remunerationē dictoꝝ .cxlvj. additoꝝ talem qualem de illis duobus milibus. Laus deo.

ADDItio. a ¶ Illud verbum addere vide Bal. in cōsil. cccxlviij. incipiē. facte fuerunt in. iij. col. ver. itē ille qui adijcit in prio volu. H. E.

1 ☞ Stante statuto quod mulier vel minor non possit donare sine consensu duoꝝ propinquorum: an possit renunciare hereditati paterne ⁊ materne.

2 Et an pater ⁊ mater in quorum manus renunciat filia sint idonei ad prestandum consensum.

3 An filius ex persona propria possit venire ad successionem nō obstante matris renunciatione.

¶ Consilium. cccc.xix.

In christi nomine amen.

¶ Uiso puncto ⁊ alijs de quibus fit in eo mentio. † Breuiter dico qđ renunciatio paterne ⁊ materne hereditatis facta per dñam Auriandaз tpe nuptus dictis parentibus recipientib' pro filijs masculis eorundeз: ⁊ ex cā in eo contenta. Uerū qꝛ reputabat se sufficiēter dotatā de quinquaginta ⁊ pactum de non habendo regressum ad dicta bona post mortē parentū cum iuramēto canonice prestito ⁊ cū pacto qđ faceret ⁊ curaret vt filia ⁊ filie descendentes ex ea ideз facerēt valuit ⁊ tenuit quantū ad ipsam Auriandam de iure canonico. Et fuit seruanda. licet lex pactū. cum sua glo. C. de colla. dicat contrariū: prout est tex. in. c. ꝙuis. de pac. lib. vj. per qđ patet qđ tale pactū nō est turpe nec est ꝯ bonos mores: qꝛ si hoc esset nō cōfirmaret̄ iure canonico ꝑ iuramētuз: vt c. nō est obligatoriū. de re. iur. lib. vj. lꝫ secus fit in pacto de succedendo qꝛ per illud tollit̄ libera potestas testādi ⁊ sic cōtinet turpitudinē vel est cōtra bonos mores. C. de pac. l. pactū qđ dotali. ideo nō firmaret̄ iuramēto. vt ibi no. Bar. ⁊ in. l. stipulatio hoc modo. ff. de ver. ob. ¶ Nec obstant ei qđ primo dixi statuta in cōtrarium allegata: qꝛ primū statutū sub rubrica de donationibus insinuādis. loquit̄ in donationib' que sunt ꝓprie cōtractus. C. qđ metus cā. l. si donationis. per quos dñium trāsfertur de donāte in donatariū secuta traditione: cū donatio sit doni datio. ff. de dona. cā mor. l. senatus. §. donatio. Et sic dñij trāslatio. ff. de ver. obliga. vbi autē in fi. vnde donādo diminuit quis suū patrimoniū. Sed repudians hereditatē priusꝙ ipsaз adeat nō diminuit suū p̄rimoniū: sed nō acquirit nec trāsfert in aliū dñium qđ nō habebat sed abdicat a se potētiā acquirēdi que sunt inter se diuersa. Ideo ꝓhibit' donare nō ꝓpterea ꝓhibetur hereditatē repudiare. ff. que in frau. credi. qui autēз. de dona. inter virū. si spōsus. §. si marit'. ideo nec insinuatio requiritur ⁊ posito qđ requireret̄ fuit facta qꝛ insinuare est donationem corā iudice facere: nec requirit̄ cause cognitio vel decretuз iudicis. vt no. Bar. in. l. modestinus. ff. de dona. post prin. Sed hic interuenit iudex ⁊ eius decretum vt patet ex instrumento. ¶ Et si dicat̄ immo cū habeat vim donatiōis nō valet etiā cuз insinuatiōe cū dicta Auriāda esset minor .xxv. annis vt inquit dictū statutuз nisi interuenerint illa de quibus in scđo statuto sub rubrica ꝙ minores .xxv. ⁊c. rñdet̄ qđ etiam si esset donatio cuius ꝯriū supra dixi tñ dictū statutū scđm vultꝙ cōtenta in eo locū nō habeat in renūciationibus predictis fiēdis per mulieres suis cōsanguineis: vt patet in dicto statuto scđo circa finē

2 ¶ † Et si dicat̄ saltem requirebat̄ presentia duoꝝ ex ꝓximioribus cōsanguineis vt ibi dicit̄: ⁊ hic nō interuenit. rñdet̄ qđ immo interuenit. scꝫ presentia patris ⁊ matris quibus nullus ꝓximior ⁊ qui nō ꝓsumunt̄ dolū vel deceptionē aliquā facere filijs. C. de dolo. ⁊. l. si superstiti. in fi. ¶ Et si dicat̄ dicta renūciatio fuit eis. scꝫ dictis parentibus facta: vnde nō potuerūt prestare presentiā autorizabilē ad ꝓpriū cōmodū. l. j. ff. de auto. tu to. rñdet̄ qđ fuit facta eis nō pro se nō ad cōmodū ipsoꝝ recipientiū cum effectus dicte renunciationis fuit collatus post ipsorum mortē postꝙ nihil erant habituri: qꝛ mors omnia soluit in aut. de nup. §. deinceps. sꝫ facta fuit ad ꝯmodū filioꝝ masculorūз. ⁊ illoꝝ noīe receperunt dicti parētes. ⁊ sic est perinde ac si facta fuisset filijs masculis fratrib' dicte Auriāde. Potuerūt ꝗ dicti parētes ꝓpter parē affectionē quā habebant ad prefatos liberos ꝓstare pñtiaз autorizabilē ⁊ actū reddere validuз. arg. l. nō solū. §. j. ff. de ritu nup. ¶ Et si dicat̄ immo nō potuerunt ad cōmodū filioꝝ masculoꝝ. vt. d. l. j. ff. de auto. tuto. ver. si autor fiat vt filio suo ⁊c. rñdet̄ qđ ibi loquit̄ qñ finaliter redundabat ad cōmodū patris qꝛ act' cōferebat̄ in vita patris: ⁊ illo

tēpore

tempore omnia querebantur patri per filium. hic vero non poterat redundare renunciatio hereditatis parentuȝ ad cōmodū eorū iam mortuorum tpe quo renunciatio sortiebatur effectum sed solum ad commodum filiorum masculorum ⁊ fratrum dicte renunciationis. ¶ Sic ergo concluditur quod dicta Auriāda si viueret non audiretur volens venire contra dictam renunciationem ⁊ pactum ac etiam iuramentum per dictum.c. q̄uis. de pac.lib.vj.

¶ Nunc est videndū an sit audiendus filius suus ⁊ etiaȝ pater eius.s.filij idemq̄ maritus petens dimidiā hereditatis matris sue eiusdemq̄ auie materne quasi renunciatio dicte Auriande sue matris sibi nō nocuerit. Ad qd̄ sine dubio dicendum est qd̄ non debet audiri sicut nō audiretur Aurianda si viueret vt dixi.s.⁊ hoc triplici vel quadruplici ratione.

¶ Prima qꝛ vt pȝ ex tenore libelli porrecti per Crescentinum vel eius procuratorē agentem noīe Cicolini filij dicti Crescentini ipse agit noīe ⁊ ex persona dicte Auriande matris dicti Cicolini ad quā Auriandā dicit pertinuisse dimidiā hereditatis dicte dn̄e Francisce sue matris ⁊ auie materne dicti Cicolini sui filij ex dicta Aurianda sua vxore. Et alteram dimidiā dicit ptinuisse ad Jacobum filiū masculū a quo descenderūt cuncti.⁊ dicit qd̄ dimidia q̄ pertinebat ad Auriandā pertinet ad Cicolinum filiū ei⁹ qd̄ est intelligēdū.s. iure transcusso per tituluȝ. C. de his q̄ ante aper.tab. Et q̄ indebite occupatur ꝑ conuenias. Et petit declarari dictū Cicolinū mediante psona dicte.d. Auriande eius matris fuisse ⁊ esse heredē ab intestato dicte.d. Frācisce pro dimidia ⁊c. Aut ergo vult dicere qd̄ renunciatio pdicta facta per Auriandā non valuerit:⁊ sic dicta hereditas ꝓ dicta dimidia fuit ad eam delata: ⁊ postea per dictā Auriandam ad filiū eius transmissa:vel qꝛ fuit adita vel si non fuit adita nō fuit etiā repudiata:⁊ sic ad filiū transmissa cū sit hereditas ascēdentis q̄ transmittitur etiā non adita:si tñ nec repudiata ad descendentes per illū titu. C. de his qui ante aper.tab. Et tunc nō bene dicit qd̄ immo valuit dicta renunciatio ⁊ pactū iuramēto canonico vallatū non obstantibus in cōtrariuȝ allegatis. vt.s. ostendi. Et sic dicta hereditas nō fuit delata dicte Auriāde ꝑpter dictam renunciationē iuramenti:⁊ pactū: per cōsequēs nō potuit ipsum transmittere:qꝛ non transmittitur hereditas non delata:⁊ hͦ est clarū apud itelligētes iura. Aut vult dicere dict⁹ agens vel libellans:qd̄ etiā si renunciatio valida fuerit: tñ soli Auriande nocuit ⁊ ipsam solā exclusit ab hereditate pdicta:nō aūt filium eius:qꝛ non potuit valere nisi rōne iuramenti:vt pȝ in.d.l.pactū.C.de colla.iuncto.d.c.quāuis.de pac.lib vj. Sȝ iuramentum etiā de iure canonico est psonale ⁊ non egreditur ꝑsonā iurantis.vt no. Inno.⁊ alij in.c.veritatis.de iureiurā. Sic ergo tale iuramentū facit dictaȝ Auriandā haberi pro mortua viuente sua matre. Et sic eā exiuisset de medio viuente illa de cuius hereditate agitur:⁊ ꝑ consequens filiū eius subrogatū fore in locū matris vel etiā post mortē auie per successoriū edictum qd̄ habet locū de gradu in gradū:⁊ sic de Auriāda q̄ erat in primo gradu in filiuȝ eius eundēq̄ nepotem q̄ erat in scd̄o gradu. Et tunc si volebat hoc dicere nō debebat petere se declarari heredem ex psona matris prout fecit:qꝛ sic perēdo ꝑsupponit hereditatē primo loco delatā matri:sed debebat agere ex persona ꝑpria sua tanq̄ delata fuerit sibi primo loco ꝑ successoriū edictum ꝑpter amotionē matris de medio. Et sic nō ex transmissione facta per matrē in eum:sed ex vocatiōe sui ꝑ remotionē obstaculi.i.matris q̄ sibi preferebaṫ in gradu: sic ergo inepte egisset: ⁊ ꝑ consequēs sniam validā obtinere nō posset.ꝑ glo.q̄ est insti. de obli.in prin.que incipit istud.⁊ Bal.in.l.actori.de iureiurā. C.⁊ quod no.in addi. Spe.titu.de actc .§. sequitur videre.et de offic.iudi.§.deseruit.versicu.quid si libellus.⁊ hec de prima ratione.

¶ Scd̄a ratio principalis est: qꝛ etiam si non dixisset expresse q̄ ageret ex psona Auriāde: q̄ tñ apparet ex contentis in libello: qꝛ vult succedere dn̄e Fran.auie materne nō cū auunculo q̄ fuit Jacobus:⁊ erit in primo gradu:sed cū filijs Jacobi q̄ sunt in secundo de iure canonico sicut est ipse agens:⁊ etiā cum nepotib⁹ Jacobi ex vno filio q̄ est in tertio:videṫ q̄ non ex psona matris videṫ agere sed ex ꝑpria:⁊ ꝑ consequēs q̄ renunciatio ⁊ iuramentū matris sibi nō noceat:prout determinat Bar. in.l.q̄ superstitis.ff.de acqui.her.lȝ secus dicat qñ vult succedere cū patruo vel auunculo q̄ essent in potiori gradu:qꝛ tūc ſm Bar.haberent necesse venire ex psona matris. Et ꝑ consequēs iuramentum matris sibi noceat ſm Bar. Nam dico q̄ ista distinctio ꝓcederet si iste filius Auriāde conceptus erat saltim in vita dn̄e Fran.de cuius hereditate agitur:quo casu posset venire ad successionē eius tam ex ꝑpria persona tanq̄ attinens defuncti de cuius hereditate agitur q̄ etiā ex psona sue matris ⁊ iure transmisso. Sed si nō fuit conceptus viua dn̄a Francisca de cu⁹ hereditate agitur non posset venire ex ꝑpria psona tanq̄ fuit illi cōiunctus in cuius vita nō fuit in reruȝ natura.⁊ sic nō pōt dici q̄ fuit ei cōiunctus.l.j.§.si q̄s proximior.ff.vnde cogna.de suis ⁊ legi.l.titius.cū.l.seq.sed hic nō apparet q̄ fuit cōceptus in vita illius dn̄e Fran.vnde si nō fuit probatū non pōt venire ex ꝑpria psona:sed ex psona matris iurantis. Sed nec ex psona illius q̄ erat exclusa:⁊ sic nō potuit transmittere al's secus: vt no. per doc.in.l.j.C.de his q̄ ante aper.tab.per.l.si quis filiū.super ij glo.C.de inoffi.testa.

¶ Tertia ratio principalis quare nō debeat iste agens audiri saltim in effectu:est qꝛ ista Auriāda ex cuius psona venit superuixit matri sue:cui⁹ hereditati renūciauit cū iuramēto:quo casu bal. in.l.fi.C.de pac. determinat eius renunciationē ⁊ iuramentum nocere filijs eisdēq̄ nepotib⁹ qd̄ est verissimū ⁊ probaṫ tali rōne. ¶ Nā quousq̄ vixit mater talis renunciatio nō fuit sortita effectū:qꝛ nullum ius habebat filia viuēte matre in hereditate matris.vt no.C.de sacrosan.eccle.auṫ.si qua mulier.in vlti.glo. Et qꝛ priuatio ꝓsupponit habitū.l.x.ff.de ver.obli. Contrariū qd̄ quis nō habet nec est habiturus renūciare nō pōt. Habuit ergo dicta renūciatio talē conditionē tacitā in se.s.si contingat hereditatē ad me deuolui ei renuncio ex nunc. Vn̄ si Aurianda fuisset ꝑmortua matri fuisset ad eā deuoluta Matris hereditas.⁊ si renūciatio nō fuisset necessaria ⁊ ꝑ ɔn̄s si facta fuisset annihilanṫ tanq̄ facta sup filio. ¶ Sed si dicta Auriāda superuixit matri dicta hereditas de iure cōi fuit ad dictā Auriandā deuoluta ꝑ dimidia:⁊ altera dimidia ad Jacobū fratrē eius tñ eodē instāti quo fuit deuoluta successit virtus renūciationis et iuramēti sicut si tūc facta foret renūciatio ꝑ quaȝ dicta dimidia delata Auriande defecit ⁊ accreuit fratri suo coheredi excluso filio auriā.⁊ alijs suis heredibus vel descendentibus ad quos nō potuit deuolui ꝑ successoriū edi.qꝛ illud ꝓcederet si nō extaret alius in eodē gradu cū Auriāda q̄ posset venire ꝑ ius ascendendi tunc em̄ deuolueṅṫ ad gradū sequentē sed qn̄ extat deuoluitur ad aliū.C.de cadu.tol.§.his ita. Sicut ergo si dicta renūciatio vl'repudiatio facta fuisset ad Auriādam post mortē dn̄e Frāc.sue matris illa portio delata ⁊ repudiata accreuisset fratri repudiātis ⁊ nō fuisset deuoluta ad filiū repudiātis per successoriū edictuȝ q̄ erat in sequēti gradu.ita ⁊ si facta fuit viuēte dn̄a Francisca:q̄ nō fuit tūc sortita suū effectū sed fuit collat⁹ effect⁹ in tp̄s post mortē:sȝ vt si tunc viueret Auriāda sortireṫ effectū si tūc nō viueret habereṫ pro nō facta qꝛ nō potuit effectum sortiri vt hec probanṫ in.l.quotiēs.§.fi.ff.de noua.⁊ de solu.l.sub cōditione. Nec facio dr̄iam inter renūciationē ⁊ pactū lȝ Bal.videaṫ eā facere in.d.l.fi.C.de pac.⁊ in.l.pactū.C.de colla.⁊ vult q̄ pactū de nō succedēdo noceat nepoti filioq̄ paciscētis quasi paciscēs videaṫ eodē instanti ꝑ prius acceptare ꝑ qd̄ filius eius excluditṫ ⁊ scd̄ario donare ei cui paciscīṫ. An vero renunciet qꝛ non videṫ acceptare sed se ab acceptādo excludere ⁊ sic aperit viā sequēti in gradu vt possit ex sua psona venire ⁊ sic sibi nō noceat sed prosit renunciatio matris. Sed lȝ subtiliter moueaṫ tñ dictū suū.s.q̄ renūciatio vel repudiatio viā aperiat sequēti in gradu ⁊ sic filio suo vt possit venire ex propria psona locū haberet si nō esset alius in eodē gradu cum renunciāte cui posset accrescere vt erat in casu nostro.s.dictus Jacobus qꝛ tūc illi accrescit ⁊ preferṫ existēti in gradu sequēti cū ius accrescēdi veniat ex tacita voluntate defuncti.l.titio ⁊ meuio.§.iulia.ff.de leg.ij. ¶ Preterea in casu nostro non solū fuit renunciatio sed pactum de non habendo regressum ad dicta bona.⁊ sic clarū est ſm opi.Bal.in.d.l.fi.C.de pac.non solum Auriandam fore exclusam sed etiam filium eius vt venire nō possit nec ex persona matris nec ex psona ipsius filij.⁊ sic conuentos debere absolui a petitione agentis.

¶ Quarta principalis ratio colligiṫ qꝛ dixit se sufficienter dotatā de.l.⁊ sic posito q̄ nō sufficerent ad legitimā perinde tñ est ac si sufficerēt.⁊ sic est pinde tñ ac si habuisset integrā portionē q̄ sibi debebaṫ in boñ.parentū.sȝ isto casu sequēs in gradu nō pōt venire ex ꝑpria psona parētes teneṅṫ relinquere liberis q̄ sunt in primo gradu:⁊ si hoc faciūt illi q̄ sunt in sequenti nō possunt cōueniri nec possunt venire ex psona ꝑpria sed excluduṅṫ. Vn̄ in casu nostro filius Auriāde nec ex ꝑpria psona pōt venire qꝛ mater ei⁹ habuit a parētibus qd̄ ab eis sibi debebaṫ.s.integraȝ dotē q̄ cōputaṫ in legitimā.l.qm̄ nouella.⁊ sic fuerūt liberati nō solū ab Auriāda sed ab oībus descendētibus ꝑ eā q̄ no. Bart. in.l.j.§.fi.ff.ɔtra tab.⁊ notandū q̄ ius canonicū est seruandū lȝ cā sit in curia seculari. Tum qꝛ est in ciuitate subdita ecclesie romane.tum qꝛ agitur de pctō ꝑpter transgressionē iuramēti.iuxta no.in.c.ij.de reg.iur lib.vj. Laus deo.

¶ Et ita dico ⁊ cōsulo ego Paulus de castro vtriusq̄ iuris doctor legēs ordinarie iura ciuilia in studio Paduano. Et ad fidem me subscripsi ⁊ sigillaui sȝ pro ɔuentis vt sint absoluēdi.

BB

1 Instrumentum continens ciuitatem & viciniam: sed nō locum specialem vicinie non facit fidem.
2 Clausula donationis cōtenta in instrumēto testamenti si cōtingat mutare. d. testamentū non valet.
3 Si prothocollū dicit vno die & instrumentū altero nō ppterea vitiatur sed statur prothocollo.

Consilium. ccccxx.

In christi nomine amē.

Uiso & examinato dicto casu tria sunt vidēda circa primū quesitum. † Primū est vtrū instrumentū confectū de primo testamento valeat: an vero sit nullū q2 non continet in qua domo vel apotheca vel in qua ecclesia ppl'i sancti Peregrini factum fuerit: lz dicat actum Senis in ppl'o sancti Peregrini cū in illo populo multe sint domus vel apothece vt dicitur: videtur q non valeat nec fidē faciat tanq suspectū propter nimiā generalitatem loci. ff. de iure fisci. l. ita fidei. & ppter cōsuetudinem a q̄ est vt certus & determinatus locus apponatur nisi probetur per partem q̄ asserit contrarium. s. p testes in quo spāli loco factum fuerit. iuxta no. per Jo. an. in addi. Spe. ti. de instru. edit. §. instrumentum. post prin. in addi. q̄ incipit. vide qd no. de re iud. c. abbate. lib. vj. In contrariū q valeat: & q propter hoc nō sit suspectū facit qd cōiter dicunt doc. q requiratur locus: & etiā locus loci: idest locus generalis ciuitas vel castrum: & hoc fuit hic dum dixit actū Boñ. Item locus spālis: puta in qua domo ecclesia vel apotheca. Sed locus dicti loci spālis non requiritur nisi sit talis actus q̄ non possit fieri nisi in illo certo loco spālis loci: vt si de actu iudiciario diceretur actū in palatio q2 non sufficeret si non diceret q in loco vbi sedet iudex pro tribunali: vt no. Bar. in. l. de pupillo. §. qui nunciat. ff. de ope. no. nuncia. Et sic intelligi debent no. p Cy. in. l. optimā. C. de contrahen. stip. & Jo. an. in. d. c. abbate. circa fi. de re iudi. lib. vj. p glo. & in nouella. Sed in casu nostro fuit appositus locus spālis: dū dixit in ppl'o sancti Peregrini. Unde nō videtur nocere qd non dixit in qua domo vel apotheca illius ppl'i: q2 in qualibet earum poterat testamentū fieri. Sed Bar. in. d. §. qui nunciat. Breuiter Jo. an. in addi. q̄ incipit inde qd no. in. d. §. instrumentū. de instru. edi. videtur determinare istū casum quē alij non tangūt. Uidelicet vt dicēdo actum in tali ciuitate & in tali ppl'o nō sufficiat ppter generalitatē: nec etiā dico in qua domo vel apotheca dicti ppl'i. Nam dicit nō sufficere si dicat actū Bononie in quarterio sancti Proculi quantū est dicere in effectu quantū si diceret in ppl'o sancti Proculi: ppter nimiā eīm generalitatem nō plus operatur appositio talis loci q appositio ciuitatis tm: q̄ non sufficiunt vel de iure vel de cōsuetudine fm cōem opi. no. in locis. s. alleg. nec in hoc curāda esset consuetudo notarij si in oībus instrumētis apposuisset locū modo pdicto q2 non est in arbitrio notarij omittere illa q̄ necessario sunt ponēda vel de iure vel de cōsuetudine: sicut nec in arbitrio partiū: quominus omissa vitient. iuxta no. p glo. in. c. de causis. de offi. deleg. ff. de ferijs l. j. §. j. neq eīm pto2is factū iuri publico derogare opz &c. in rōne sui: vñ concluditur per pdicta prefatū instrumentū tanq suspectū non pbare contenta in eo propter omissionē loci spālis: q2 solum loca generalia fuerūt apposita: lz vnū sit generalius altero: vt est locus ciuitatis: nam non sufficiebat dicere in ppl'o sancti Peregrini: sed debebat dicere in tali domo vel in platea vel apotheca: & tunc nō fuisset expediēs exprimere aliū, locū dicti loci magis spālem. Posito vero sine preiudicio veritatis q dictum instrumentū non esset vitiosum ex cā predicta: sed probaret contenta in eo.

a Cōsuetudinem. Uide ad istā materiā. d. Alex. & doc. in pbe. ff. & in. l. si librari⁹. de regu. iu. Bar. in quodā cōsi. incipi. Reperitur instrm. vbi multa ad materiā videbis.

† Dubitatur scdo vtrum illa clausula donationis dicte quarte partis facte dictis filiabus sub cōditione si cōtingeret ipsā mutare dictū primum testamentū fuerit & sit vitiosa tanq facta sub turpi cōditione q̄ habebat impedire liberam testamenti factionem. C. de pactis. l. fi. ff. de verb. obli. l. stipulatio hoc modo & hic parū est laborandū. Sed dicendū est q est & fuit vitiosa: & q fuit & est ipso iure inualida rōne predicta: q2 testatrix p eam inducebatur ad non reuocandū & ad nō faciendū aliud testamentū timore ne dicta clausula cōmitteretur si foret valida: si enī sibi displicere incepit legatū quarte partis bonorū factū illis filiabus & volens ipsum reuocare cogitasset facere nouū testamentum in quo legata facta in primo non intelliguntur repetita nisi expresse repetantur. l. nisi. §. inter si ipe. ff. si cui plusq per. l. falci. de leg. iij. l. si iure. recordata de dicta clausula donationis & videns q nihil valeret sibi facere aliud testamentū quo ad reuocandū dictum legatū quarte partis bonorū q2 cōuerteretur in donationem p dictā clausulā destitisset a faciēdo aliud testamētū qd fuisset cōtra bonos mores vt dictis iurib⁹ ideo reperit Dy. cōsuluisse pro ista parte priusq scriberet in. c. q simul. de regu. iur. cuius determinationē Bar. sequitur in. l. si qs in princ. testa. in vlt. col. reprobās contrariā sniam eiusdē Dy. quā scripsit in d. c. qd simul. vbi tenuit dictā clausulā valere & dicit eā cōuertere legatū in donationē si existat conditio sub qua facta fuit q faciat aliud testamentū: cuius dictū Bal. in. l. sancimus. ad fi. C. de testa. dicit pro certo fore falsum: & lz postea faciat quandā distinctionē. An clausula referatur ad vniuersalē institutionem an ad singulare legatum. postea tñ in fi. l. recedit ab ea: & tenet indistincte nō valere: q2 vtrobiq viget eadē ratio q2 tollitur vel impeditur libera facultas & volūtas testandi. Ex quo cōcluditur q in casu nostro si dicam⁹ vtrūq testamentū valere & vtrūq instrumentum vtriusq testamenti fuit reuocatum primum p fm inst. qui. mo. testa. infir. §. posteriori. nec habuit effectū clausula donationis predicta nec conuertit dictum legatum quarte partis in donationem tanq facta sunt turpi & inualida conditione & honesta.

† Sed nunc tertio loco principali restat videre an dictū testamentū vel eius instrumentū valeat vt sic fuerit p ipsum reuocatū primū q2 reus excipiēdo se fundat in scdo ex quo dicit se heredem ad excludendū agentes. q2 agunt ex primo vel ex contentis in eo. & videtur q nō valeat ppter diuersitatem que reperitur inter ipm & prothocollū in duobus. s. in die. q2 instrm dicit actum fuisse die. x. mensis. & prothocollū dicit die. xiiij. Item in clausulis codicillaribus & annullatorijs q̄ dicuntur esse in instro & tñ nō in prothocollo. & si dicatur q illud prothocollū nō sit pthocollū huius instrumēti sed alterius ppter dictā diuersitatē & q istud instrm nō habeat prothocollū q2 non reperitur prothocollum qd in eo cōcordet & q ppter hoc nō ppterea vitiatur instrm vt no. Bal. post Nico. matta. C. de fide instru. sup rubri. in. viij. col. dicetur q hoc dicere non sufficit parti ree q2 fm hoc fuissent duo testamēta. s. vnū factū die. x. mensis de quo extat instrm pdictū & nō prothocollū aliud factū postea die. xiiij. mensis de quo ecōuerso reperitur prothocollū & non instrm. & hoc scdm tanq posterius vz & tollit pcedens. insti. q̄. mo. testa. infir. §. posterior. & sic reus q̄ produxit primū & instrm eius & in ipsis se fundauit sum psit malū fundamētū. s. in & de testamēto reuocato. & sic dz succūbere. Breuiter mihi videtur dicendū q si dicte scripture ocordēt in alijs substātialibus q2 ijdē testes reperiuntur scripti in vna q̄ in altera pfatū testamentū nō vitietur ex dicta diuersitate dierū. Et q non psumantur fuisse duo testamēta sed vnū tmmodo loqtur tam instrm q pthocollū qd in dubio psumitur. q2 nō psumitur pluralitas sed vnitas alio nō apparēte. iuxta no. C. de erro. aduo. l. ij. ff. de iureiur. q̄ iurasse. §. si pater. Sup quo etiā posset fieri positio & cogi pars ad rñdendū an fuerint duo testamēta vel vnū & habito q fuerit vnū tolletur ista diuersitas dierū hoc mō q2 dicetur q fuit factū die. xiiij. prout dicit pthocollū qd est originalis scriptura & cui poti⁹ est standū in dubio q scripture inde sumpte si reperiatur varietas inter eas sed qd no. Barto. in. l. sempronius. ff. de leg. ij. q̄ allegat ad hoc. l. si qs ex argentarijs. §. pe. ff. de edē. & q dies apposita. x. in instro fuit apposita per errorē notarij q̄ debuit apponere diē. xiiij. prout reperitur in pthocollo. & hoc esse potuit de facili & etiā debet psumi in dubio q2 p hoc vtraq scriptura sustentatur sed si aliud psumetur vel vtraq vl altera vitiaretur. l. quotiēs. ff. de ver. obli. sup quo etiā notari⁹ poterit si viuit & eius dicto erit standū & reperto q ita sit poterit notarius cū autoritate iudicis errorē suū corrigere reficiendo instrm & apponēdo dictū contentū in pthocollo. p ea q̄ plenius no. in. l. si librarius. ff. de reg. iur. p Bar. iuncta. l. si qs decurio. C. de fal. & ff. de sta. ho. l. imperator. & erunt oīa plana & sine scrupulo: sed alia diuersitas de clausulis codicillarib⁹ non ptentis in pthocollo faciliter tollitur postq ibi dimisit spaciū: q2 credendum est q hoc fecerit vt eas ibi a pponeret & tūc non erit diuersitas. Ex quibus sequitur q dictū instrm tanq validū probat scdm testamentū per qd tollitur & sublatū est primū in his in quibus primū erat validū si probaretur. Sed in illa clausula donationis nō expedit dicere q fuerit reuocatum q2 fuit de se nulla ab ipso princ ipio p ea q̄ dixi in pcedenti articulo: & sic nō indigebat alia reuocatione. ar. l. nam & si sub cōdi. ff. de iniust. testa. Ex his apparet plene declaratum & examinatū fuisse primū quesitū seu dubiū & in oñam fore supflua scdm & tertiū sup quibus nil expedit scribere cū sint supflua stantib⁹ his q̄ suprascripta sunt vt pz recte cōsideranti. Et cōcluditur reum fore absoluēdum a petitione agentiū: tum ex eo q2 testamentū primū ex quo agūt non est pbatū p instrm qd fuit pductū q2 non facit fidem cū non cōtineat locū spālem & certū. Tum q2 & si pbaret fuit reuocatum p scdm qd reus pducit: qd est validū & sufficiēs ad reuocandū non obstāte diuersitate: q̄ est inter ipm & prothocollū: etiā q2 dicta clausula donatiōis facta sub cōditione testm reuocaret nō fuit valida sed nulla ppter rōnes de q̄bus supra: & sic dictum

dictum legatum quarte partis bonoꝝ nõ fuit cõuersum in do nationem nec conuertere potuit. Laus deo.

¶ Et ita dico ꝛ cõsulo ego Paulus de castro vtriusq; iuris doctoꝛ leges oꝛdinarie iura ciuilia in studio Paduano. Et ad fidem me subscripsi ꝛ sigillaui. 1440. die. 27. Nouẽbꝛis.

1 ☞ An valeat renunciatio filie cũ iuramẽto non obstã. statuto requirente cõsensum duoꝝ consanguineoꝝ.
Et an nepos succedat auo ex psona ppꝛia non obstan. renunciatione matris de quo latius supꝛa consi. 420.

¶ Consilium. ccccxxj.

In chꝛisti nomine amen.

1 ¶ † Qd̃ renunciatio istius dñe Auriãde non te nuerit: duo pꝛincipaliter videnť allegari. Pꝛimũ qꝛ facta est inter patrẽ ꝛ filiũ inter quos nulla nascetur obligatio. Scd̃o qꝛ in ea nõ fuit adhibitus ɔsensus duorum pꝛoximoꝝ consanguineoꝝ qui requirit̃ fm̃ formã scd̃i statuti: cũ Auriãda esset minoꝛ. xx. annis: ꝛ in renunciationib⁹ mulierũ vt in eo pꝫ in versi. pdicta ꝛc. ꝛ in fi. ibi: ꝛ ibidẽ in filiosfamilias. ¶ Cũ em̃ parẽtes erga sanguinẽ pꝛopꝛiũ sepius maligne se habeãt. l. iiij. ff. de inoffi. testa. magis diligentes masculos q̃ feminas p modica dote inducũt filias ad renunciandũ magne successioni ꝛ filie tenet verecũdia parẽtibus nõ resistunt. solu. ma. si cũ dotẽ. §. eo aũt. versi. quid em̃ si filia. cum sua glo. Statutum videť voluisse, puidere vt etiã in talibus renũciationib⁹ interuenire debeant alij pximi consanguinei mulieris vt cesset alia suspitio q̃ filia videat̃ dolo inducta ad renunciandũ. Facit qd̃ habet̃ in. l. polla. C. de his q̃. vt indig. ¶ Breuiter nõ obstantibus supꝛadictis puto fine dubio renunciationẽ isti⁹ Auriande valere. d. c. q̃uis. de pac. lib. vj. Nec expedit dicere q̃ valeat iure obligationis vel actionis qꝛ renũciatio ꝛ pactũ de nõ
a petẽdo qd̃ ex ea resultat de natura sui nullã producit actionẽ: sed solã excepti. vt. l. si pater. §. q̃ debitoꝛem. de iure do. ꝛ qd̃ no. Bal. in. l. vbi pactũ. in. ij. oppo. C. de trãsac. ꝛ. l. iubem⁹. ad vell. Et pꝛeterea ex quo interuenit iuramentũ qd̃ sine interitu salutis eterne seruari non põt: satis est: qꝛ officio iudeis etiã seculari repelleť Aurianda agens cõtra ppꝛiã renũciationẽ iuramento firmatã de iure. lꝫ mulieres. lib. vj. ¶ Item lꝫ stipulatio q̃ interuenit inter Auriandam ꝛ patrẽ in ipso instrumẽto renũciationis quantum ad patrẽ non valeat quantũ ad matrẽ Frãciscam ꝛ quantũ ad fillos masculos fratres Auriande vnde valet ꝛ ab illis dicitur incipere. C. vt act. ab heredi. ꝛ contra here. Et sic pꝫ pꝛimum non ob.

¶ Non ob. etiam scd̃m de statuto: nam notandũ est q̃ statutũ pꝛimo loquit̃ de cõtractibus obligationibus etiã psonalibus minoꝛum. xx. annis. Et istis vult statutũ q̃ interuenire debeat cõsensus ꝛ licẽtia duoꝝ pꝛopinquoꝝ consanguineoꝝ. ꝛ ad istuꝫ casum puto referri debere finẽ statuti dum dicit ꝛ idẽ in filiosfa. minoꝛe. ꝛc. q̃ si fuerit filiusfa. minoꝛ. xx. annis ɔtrahens ꝛ alteri se obligãs requirant̃ consanguinei. Et puto sine dubio q̃ hoc casu sufficiat consensus parentũ qꝛ qd̃ iuris est de causato. s. de cõsanguineis debet esse de causante. s. parẽtibus causantibus cõsanguinitatis. C. de pꝛocu. maritus. Et statutũ loquit̃ de consanguineis in parẽtibus q̃ sunt caput ɔsanguinitatis debet locum habere. extra de cõces. pben. post electionẽ. Requirunt̃ em̃ cõsanguinei. vt pꝫ ex verbo statuti ne cõtrahens solo aduersario inducat̃ quis natura aũt meli⁹ pcurat vtilitatẽ liberoꝝ ꝛ p eis capit cõsilia ꝛ tuentur eos q̃ faciãt parẽtes. de adult. nec in ea. C. de cura. furio. l. fi. in pꝛin. Cuꝫ em̃ statutũ loquat̃ de mino. xx. annis q̃ de iure ciui. ꝛ natura. põt obligari pꝫ q̃ non reqꝛrun tur cõsanguinei ad integrã personã eoꝝ qui de iure nõ possent obligari. Quo casu videreť q̃ patria potestas non sufficeret. l. fi. §. j. de ver. obli. Sed requirit̃ ex cã. s. dicta que nullũ magis in parentibus habet locum.

¶ Scd̃o pꝛincipaliter loquit̃ statutũ de renunciationibus mulierum ꝛ vult sibi statutũ q̃ interuenire debeant duo pꝛoximioꝛes cõsanguinei. Et istam partẽ puto intelligendã qñ mulieres renunciãtes sunt sui iuris ꝛ renunciãt fratrib⁹ vel alteri ꝛc. vt tũc interuenire debeant cõsanguinei qd̃ iustum ꝛ honestũ est. Non aũt qñ filiafa. in potestate renunciat parẽtibus qꝛ incongruum videť intelligere q̃ statutũ psumpserit fraudẽ in parentib⁹. Et ideo requisiuerit alios pꝛimioꝛes immo in dubio est psumendum pinde discrete dotasse ꝛ egisse cũ filia. Et q̃ patri pꝛo filia cõpetens visum fuit alij nõ debet videri incõpetens. ar. ff. de cura. fu. si ipuberi filio. in fi. vñ nõ puto verũ. versi. statuti. Et idẽ in filiosfa. ꝛc. q̃ loquit̃ in masculino referendũ esse ad istã parteꝫ statuti q̃ loquit̃ in feminino de renũciationibus mulierũ cũ salua rõne recti sermonis nõ possit referri. ff. ad treb. l. fi. Sꝫ puto renunciationẽ filiefamilias factã patri canonice fm̃ formam. c. q̃uis. valere: nec in hoc casu statutũ aliã solennitatẽ requirere ꝛ posito q̃ ille vltimus versiculus. ꝛ idẽ in filiofa. referat̃ etiã ad filiãfa. renunciantem ꝛ tm̃ nullo modo credo adhuc põt dici. vt s. dixi dictus Anto. q̃ nõ inspecta persona interpositi. s. patris sed potius masculoꝝ qui ex ista renunciatione cõmodũ ferunt ipse pater vt pꝛoximus cõsanguineus consentire possit. facit in ratione sui. ff. ad. l. fal. cum dote. Unde cõcluditur istam renunciationem Auriande sibi nocere ꝛ valere nocere etiã filijs suis ex quo Auriãda parentibus supuixit nec eius filij viuis parẽtibus cõcepti fuerunt sed post mortẽ ꝛ renunciatio habet etiaꝫ admixtũ pactũ ꝛ stipulationẽ de vlterius non petendo ꝛ extent alij quibus tota hereditas põt accrescere vt hec oĩa dñs meus supꝛa tetigit ꝛ consulit. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Petrus cõdito testamẽto instituit Michaelẽ fratrẽ suũ heredem ꝛ q̃ post mortẽ Michaelis Thomasius nepos ipsius testatoꝛis ꝛ filius dicti Michaelis habeat ꝛ habere debeat dictam suã hereditatẽ ꝛ post mortẽ dcti Thomasij filij ipsi⁹ Thomasij masculi tm̃ tam nati q̃ nascituri habeãt ꝛ habere debeãt dictã hereditatẽ ꝛ q̃ post mortẽ filioꝝ dicti Thomasij filij filioꝝ ipsius Thomasij masculi tm̃ ꝛ eoꝝ filij masculi ꝛ p lineaꝫ masculinã ab ipsis filij masculi descendentes succedãt in dicta hereditate equaliter ꝛ pꝛo equalibus poꝛtionibus in stirpes ꝛ nõ in capita ꝛ deficientibus oĩbus masculis pdictis filie femine dicti Thomasij ꝛ filie filioꝝ ꝛ eoꝝ descendentiũ q̃ extabũt ꝛ filij masculi ex dictis feminis pcedẽtes ꝛ filij supꝛascripte Richabone tam masculi q̃ femine eoꝝ descendẽtes equaliter succedant in dicta hereditate in stirpes ꝛ nõ in capita. Hec sunt vba testamẽti. Post mortẽ testatoꝛis decessit fili⁹ dicti Thomasij quẽ vnicũ habebat. deinde decessit Michael heres institut⁹ superstite Thomasio filio suo ꝛ herede. q̃ Thomasi⁹ qꝛ postea cõfessus est ꝛ cõuictus se veneno occidisse dictũ Petrũ testatorem capitali pena dãnatus ꝛ punitus fuit. Nunc querit̃ an moriente Thomasio sine filijs masculis vel feminis ꝛ sine aliquibus descendẽtibus suis superstitibus tm̃ filijs dicte Richabo
a ne vltimo loco noĩatis q̃ dña Richabona fuerat soroꝛ ipsi⁹ testatoꝛis supꝛa in legatis noĩata ꝛ superstitibus filijs tribus ex forma dicti Thomasij: an hereditas dicti testatoꝛis deueniat de iure vigoꝛe dicte substitutionis ad ipsos filios dñe Richabone q̃ ex tot substitutis soli supersunt: an vero impediant̃ ipsi filij dñe Richabone eo qꝛ ex Thomasio nõ superfuerũt filij vel filie vel aliqui descendẽtes post quos videbant̃ inuitari dicti filij dñe Richabone. ꝛ queritur consilium copiosum an admittantur ꝛ in quantum.

a ¶ Actionem. Uide ad hoc multa p Old. in ɔsi. cxxxij. d. Alex. de imo. i l. stipulatio h̃ modo cõcepta de ver. ob. doc. in. l. pactuꝫ. C. de coll.

1 ☞ Si quis substituat̃ quarto loco ꝛ alij gradus subtrahantur de medio: quartus gradus substitutiõis efficit̃ pꝛimus nec excludit̃ pꝛopterea q̃ illi non habuerunt effectum.

¶ Consilium. ccccxx.

In chꝛisti nomine amẽ.

1 ¶ † Uidet̃ q̃ filij dicte dñe Richabone ꝛ etiã nepos ex filia venire impediãtur ad bona dicti pꝛimi testatoꝛis p mortẽ Thomasij pꝛimi substituti Michaeli patri suo heredi pꝛimo loco instituto: qꝛ non possent venire si vellent nisi tanq̃ sibi scd̃o loco substituti: cũ Thomasi⁹ alios sibi instituerit heredes ad quos dicta bona trãsmisit: sicut ꝛ alia sua bona cũ q̃bus erant cõmixta ꝛ vnica cũ ad ipsum puenerint virtute pꝛime substitutiõis. l. sed si plures. §. filio. ff. de vul. ꝛ pupi. Sed ipsi filij Richabone nõ fuerunt substituti Thomasio sed dũtaxat filijs filioꝝ dicti Thomasij. Siquidẽ pꝛima substitutio fuit facta Michaeli de Thomasio. Scd̃a fuit facta Thomasio de filijs ipsi⁹ Thomasij. Tertia facta fuit filijs Thoma. de filijs ipoꝝ filioꝝ. Quarta facta fuit filijs filioꝝ Thomasij de filijs Richabone. Cũ q̃ sint quarto loco substituti nõ videntur posse venire tanq̃ substituti scd̃o loco: qꝛ pꝛoperãtius ꝛ intra alienã vicẽ venirent. C. q̃ admit. ad bo. pos. l. fi. versi. eo addito. ff. de acqui. heredi. q̃diu. versi. qꝛ intra. ꝛ versi. ergo expectã. ꝛ. l. q̃diu. la picola. Iteꝫ ista substitutio facta de filijs Richabone fuit ꝛ est obliqua seu fideicõ. qꝛ concepta ꝛ collata post acquisitionẽ bonoꝝ factam filijs filioꝛum Thomasij: quibus testatoꝛ post dictam acquisitionem nõ potuit directo substituere. C. de testa. mili. l. in testamento. post pꝛinci. ibi: altero cui postea ꝛc. Et sic impoꝛtat vt filij filioꝛum Thomasij restituant filijs Richabone. C. fami. her. l. filium quem habentem. ibi: verbis pꝛecarijs restituere ꝛc. Sꝫ hec restitutio non põt eis fieri p filios filioꝛum q̃ nũq̃ fuerunt: sed nec per filiuꝫ Thomasij qui semel fuit: tñ bona pꝛimi testatoꝛis

non peruenerunt ad eum cum decesserit viuente patre. Et sic videtur dicta substitutio facta de filijs Richabo. expirasse. ar. ff. de leg. j. l. fideicōmissum. ⁊ l. filiusfa. §. apud marcellū. versi. sed vix est. de leg. ij. l. imperator. in prin. Item substitutio fideicommissa. euanescit si ille cui facta est decedat hereditate non adita ⁊ sic antequā bona perueniant ad eū. ff. ad treb. ille a quo. §. si. de testamēto. C. de fideic. eam quā. fortius si non nascitur cū nasci sperraretur vt hic cōtingit in filijs filiorū Thomasij q̄bus facta fuit. ff. de reb. dub. l. vtrū. Pro hac parte facit determinatio qōnis disputate quā refert Jo. an. in addi. Spe. titu. de testa. §. in primis. in addi. q̄ incip. huic qōni ⁊c. ibi occurrerit etiam casus nouissimus ⁊c. vbi tenuit q̄ si prima substitutio est inutilis: q̄ ille de quo facta fuit non est natus: sequens substitutio facta eidem qui nasci sperabatur similiter est inutilis. alleg. l. nullus solius. C. de decur. li. x. ⁊ arg. eius qd no. in. l. in venditiōe. ff. de pericu. ⁊ cōmo. rei ven. melius facit. l. qui habebat. ff. de vulg. ⁊ pupil. vbi videtur casus.

¶ In contrariū videtur casus in. d. l. q̄diu. la grande. versi. is aūt qui tertio gradu. ff. de acqui. here. de vulg. ⁊ pupil. l. coheredi. in prin. ⁊ l. si titius coheredi. in quibus apparet q̄ perempto scdo gradu seu prima substitutione tertius gradus seu scda substitutio surrogatur in locum eius. Et est perinde ac si primo loco facta fuisset: q̄ substitutus substituto meo censetur in defectū substituti mei substitutus etiā mihi: ⁊ istud est verum sine dubio qñ ambe substitutiones sunt vulgares: ⁊ ita loquunt̄ illi tex. Idez determinat Bar. in. d. l. q̄diu. in fi. qñ ambe sunt fideicōmissarie. Nam si sum rogatus restituere titio: ⁊ titius rogatus est restituere seyo: deinde titius decedat antequā bona perueniant ad eum remanent bona penes me cū onere iniuncto titio. s. de restituendo seyo. l. j. §. pro scdo. C. de cadu. tol. ff. de vsufr. leg. l. si ab eo. Et ita est in casu nostro q̄ omnes iste quattuor substitutiones fuerunt fideicōmissarie. Licet ergo scda ⁊ tertia facta de filijs Thomasij ipso Thomasio ⁊ de filijs filiorū ipsis filijs euanuerint vltima tū facta de filijs Richabone in quibus cessat cā inualiditatis locū habet ⁊ ingredit̄ ⁊ subrogat̄ in locū scde facte de filijs Thomasij ⁊ habetur perinde ac si fuisset directo facta ipsi Thomasio sicut illa. per ea q̄ no. Bar. in. d. l. q̄diu. in fi. vbi decidit hāc. q. ⁊ sic isti nō impediunt̄ venire ex eo q̄ ex Thomasio non extant filij nec filiorū filij. immo ppterea venire pñt q̄ illi non extant q̄ si illi extarent venirent ipsi ⁊ nō isti q̄ post oēs fuerunt isti vocati.

¶ Nec ob. l. qui habebat. ff. de vul. ⁊ pup. q̄ ibi erāt pupillares ⁊ sic facte in diuersis. hic vero cū sint fideicō. censent̄ facte in vna ⁊ eadem hereditate scz primi testatoris. l. coheredi. §. cum filie. ff. de vulg. ⁊ pupil.

¶ Nec ob. questio disputata de qua. §. q̄ loquitur qñ prima erat pupillaris: scda mere fideicōmissaria. quo casu Bar. etiā idem tenet in. d. l. q̄diu. secus qñ prima pupillaris scda vero cōpendiosa prout idem Bar. ibidem disputādo determinat esse q̄ si ambe forent fideicōmissarie rōnes patent ex verbis suis. Puto etiam de mente testatoris fuisse q̄ cū filijs ⁊ filiabus Richabone vocentur etiā nepotes ex filio vel filia predefunctis ex eo q̄ voluit vocari in stirpes ⁊ non in capita: ⁊ sic filios representare parentes. C. de legi. hered. auť. cessante. ⁊ auť. post fratres. la prima. Dico q̄ in quartā trebellianicam que per heredes dicti Thomasij veniret detrahenda aduersus dictos fideicommissarios debent computari fructus percepti per Thomasium a tēpore quo dicta bona peruenerunt ad manus suas ⁊ etiam percepti per patrem Thomasij ex cuius persona venit detrahenda. ff. ad trebel. l. fideicommissaria. in prin. Et presupposito in omnibus supradictis fm formam statuti q̄ damnatus possit facere testamentum. Laus deo.

1 ☞ Si layci recipiāt datia a clericis spōte soluē. an incurrāt censuras ecclesiasticas.
2 Vtrum prescribi possit aduersus clericos vt soluant datia al's prohibita.
3 Statuta generalia qñ includant clericos ⁊ sta. exclusiuū feminarum an excludat monialem.
4 Quas collectas teneant̄ soluere dicti clerici ⁊ de q̄bus bonis.

¶ Consilium. ccccxxiij.

In christi nomine amē.

¶ Ex puncto transmisso colliguntur tria dubia. ¶ † Primum est an sit verum q̄ cōitas laycorum ex receptiōe dicti datij facta a clericis incurrit sniam interdicti ⁊ rectores eiusdem sniaz excōicationis prout quidam religiosi dicūtur asserere. per. c. nō minus. ⁊. c. aduersus. de immu. eccle. ⁊ eo. ti. c. j. lib. vj. ⁊ c. q̄q̄. de censi. ⁊. C. de sacrosan. eccle. placet. in fi. in verbo acrimoniā. maxime q̄ non interuenit autoritas summi pontifi. prout mandat dictum caplm aduersus. Et ad hoc videt̄ sine dubio dicendum q̄ non etiā si dicti clerici nec de iure cōi nec rōne dicte consuetudinis cuius initij memoria nō existit tenerent̄ soluere dictū datium in futurū ⁊ sic hucusq̄ de facto ⁊ voluntate soluissent nō ex necessitate q̄ dicte pene imponunt̄ p illa iura si bene inspiciantur qñ laici exigerent a clericis inuitis q̄ tunc grauant̄ clerici ⁊ tales pene imponunt̄ propter grauamina illata clericis. sed hic non apparet q̄ ab inuitis exegerint. nec presumit̄ sed potius q̄ spōte soluerint. Postq̄ nunq̄ contradixerūt nec resistentiaz fecerunt vt asserit̄. ff. de iudi. l. ij. in prin. ibi aut si cuz restitisset ⁊c. de mino. ait pretor. §. permittit̄. ibi aut si allegans ⁊c. ⁊ qd not. Bal. C. de here. ac. l. sub pretextu. de testi. l. parētes. vnde non videtur fuisse grauati. iuxta illud. Portatur leuiter qd portat quisq̄ libenter. Nec aliqua fuit illata iniuria volētibus. l. j. §. vsq̄ adeo. ff. de iniur.

¶ Nec ob. q̄ etiam cum sponte soluunt requiritur autoritas summi pontificis. vt. d. c. aduersus. q̄ illud propter imperitiā quorundam clericorū forte non consentientiū vbi erat cōsentiendū subsistente iusta cā vel necessitate vt ibi pz non aūt vt euitet̄ excōicatio vel snia interdicti q̄ non imponunt̄ qñ a sponte soluētibus recipit̄: hoc fallebat olim in casu. c. clericis laycos. eo. titu. lib. vj. qd est correctum p cle. eo. ti. Videntur em̄ donasse sponte soluendo si soluere nō tenebant̄. l. cuius p errorē. de regu. iur. Nec prohibent̄ clerici de suis redditib⁹ donare laycis: nec layci prohibent̄ ab eis recipere ⁊ sic nō possunt soluta repetere. l. j. ff. de cōdi. indebi. in fi. ⁊ qd no. in. l. j. C. de fidei. in glo. ⁊ sic non ob. tex. in. l. illicitas. in fi. de pace iura. fir. ⁊ auť. nulla cōitas. de statu. cōtra liber. eccl. ⁊ ita volūt exacta indebite debere restitui cū pena: q̄ loquunt̄ in exactis ab inuitis. Item. c. nō minus. in fi. requirit monitionē fiendam laycis vt desistant ⁊ abstineāt in non desistendo ad hoc vt incurrantur tales sententie censure q̄ monitio hic facta fuisse non proponitur: ergo ⁊c. capitulum vero q̄q̄. de censi. libr. vj. in fi. vult eos incurrere ipso facto ⁊ sine monitione. Sed vt dixi tam illud q̄ etiam. c. j. de immu. eccle. a cuius confirmatione venit loquuntur in exigentibus ab inuitis ⁊ in vexātibus clericos: quod in casu nostro non est nec presumitur.

¶ † Scdm dubium est: an dicti clerici teneantur ⁊ cogi possint p eorum superiores pseuerare in solutione dicti datij cōsueta cōsiderato q̄ tanto tpe dicunt̄ sine contradictione soluisse cui⁹ initij non est memoria. Et videt̄ q̄ non lz sponte soluerint: q̄ pliudicauerunt sibi pro tpe pterito non p futuro. C. de excu. tu. l. voluntarie. Nam actus nostri voluntarij eatenus nos obligāt ⁊ preiudiciū faciunt quatenus gerunt̄ ⁊ nō vltra. C. qñ vxor pro marito. l. fi. ff. de leg. ij. l. lucius. §. testator. Nec tps fuit modus inducēdi obligationez in illis q̄ non erant obligati si nō apparet vel nō allegat̄ q̄ originalis cā obligatoria ad cuius pbationē diuturna solutio induca. l. obligationū fere. §. placet. ff. de act. ⁊ ob. ⁊ qd plene legit̄ ⁊ no. in. l. si certis annis. C. de pac. ff. de vsur. cum de in rez verso. Hic nō allegatur sufficiens cā obligatoria puta autoritas summi pontificis q̄ si allegaret̄ per solutionem diuturnā etiam minoris probaret̄. d. l. cū de in rem verso. ⁊ de cēsi. peruenit. nec potuerūt pteriti clerici soluētes preiudicare successoribus eorū nec ecclesijs etiā expresse renunciando priuilegio clericali. c. si diligenti. de foro cōpe. ¶ In contrariū facit cōsuetudo tanti tpis que habet vim cōcessionis principis etiaz si non alleget̄. l. hoc iure. §. ductus aque. ff. de aqua quoti. ⁊ esti. ⁊ in. c. super quibusdā. §. preterea. de verb. sig. Nec ob. c. q̄q̄. de cēsi. li. vj. qd improbat oēm consuetudinē tanq̄ corruptelam: q̄ cōtra libertatē ecclesiasticā. nec tex. in auť. vt nulli iudi. §. j. ibi: male em̄ adinuenta ⁊c. ⁊ de pace iura. fir. §. illicitas. ⁊ de cōsue. c. j. q̄ loquuntur qñ constaret de iniusto ⁊ illicito: ⁊ sic qñ cōtra voluntatē clericorū fuisset facta exactio: hic vero nō constat de malo ⁊ vitioso initio nec presumit̄: sed potius bonū. s. q̄ sponte ⁊ propter cōes vtilitates ⁊ necessitates clericorū ⁊ laycorū de quibus in puncto propter quas pmittitur eis a iure sponte cōtribuere ⁊ charitatiue cōtribuere cū autoritate summi pontificis. vt. d. c. non minus. ⁊. c. aduersus. q̄ autoritas presumit̄ interuenisse propter cursum dicti tpis. Nec ob. rōnes facte in cōtrarium: q̄ non tps vel diuturna prestatio vel eorū factuz obligat successores. Sed ius cōe tam ciuile q̄ canonicū qd est potēs ad eos in futurum obligandum qd ius cōe resultat ex solutione facta per tantum tempus.

¶ Breuiter aduertendū q̄ quedam de istis impensis in quas cōuertitur istud datium pertinēt ad ipsos clericos sine dubitatione quacūq̄ vt custodire fruct⁹ suarū possessionū a furnis: sunt em̄ onera fructuuz. l. si a dño. §. si. ff. de peti. here. fami. her. l. fundus. post prin. Item potare aialia propria. layci em̄ non tenent̄ facere

facere clericis tales impẽsas:sed ipsi clerici de fructibus quos percipiunt.ꝛ similiter custodire ipsorũ clericoꝝ animalia a lupis ꝛ similiter soluere medicos qui ipsos clericos medent. Itẽ custodia portarum sicut ꝛ muroꝝ pro rata que eos contingit etiam de iure cano.c.peruenit.de immn.eccle.ꝛ ad istas cum teneantur de iurecõi tam ciuili ꝙ canonico:tenentur etiã ꝑpter eas conferre in hoc datio qđ in eas conuertitur etiam circũscripta omni consuetudine:qm̃ ex eis speciale cõmodum ꝛ vtilitatẽ sentiunt.de reg.iur.ꝭm naturam.ꝛ in Spe.de censi.versi.itẽ pone quedam victima. ¶ Quedam alie ex predictis expensis nõ pertinerent ad clericos ratione alicuius particularis interesse sed ad cõitatem vt refectio viarum murorum vel pontium:quia sunt opera publica.ff.ꝛ.C.de op.pub.per totũ.ꝛ ad istos de iure ciui.similiter olim tenebantur clerici.l.ad instructionẽ.C.de sac.san.eccle.ꝛ in auẽ.de eccle.ti.§.ad hoc sancimus.qꝛ sunt pie licet extraordinarie. Sed hodie etiã de iure ciuili non põt eis imponi collecta propter eas.per auẽ.itẽ nulla cõitas.C.de epi.ꝛ cle.ꝭm Bar.in.d.l.ad instructionem.qđ etiã tenet glo.xvj.q.j.nouarum.ꝛ Host.in sum.de immu.eccle.in.iij.col.Sed Inno.in.c.non minus.de immu.eccle.tenet ante fi.d.l.ad instructionẽ.cum fi.non esse correctã lʒ ad tales impensas non possint clerici compelli per secularem potestatem sed per iudicẽ ecclesiasticuʒ ꝭm eum ꝛ idem sentit Bal.in.d.l.ad instructionẽ.ꝛ Albe.de ro.de pergamo magnus practic⁹ qui dicit se vidisse hoc cõiter obseruari tñ ista diuersitas procederet si clerici de directo ꝛ precise compellerentur puta ꝑ impositioneʒ collecte ꝙ fieret ꝑ descriptionem capitũ vel bonoꝝ quo casu tenẽda est pars securior vt hodie per talem modũ non possint precise cõpelli non solum de iure cano.sed ciuili.per.d.auẽ.itẽ nulla.sed si non directo nec precise sed ꝑ indirectum ꝛ causatiue inducãtur clerici ad soluẽdum tale datium.s.si volunt vti prouisione facta a cõitate circa venditionẽ carniũ ꝛ pisciũ vt ementes soluant tm̃ pro pondere vt conuertaẽ in dictas causas videẽ ꝙ de iure cõi tam ciuili ꝙ canonico nõ sit prohibitũ ꝛ sic teneanẽ circũscripta oĩ consuetudine nec teneanẽ layci vẽdere eis aliter vel alio modo ꝙ laycis tali rõne. Nam cura circa dictas venditiones pertinet ad ipsaʒ cõitatem vt fiant iusto precio.l.j.§.cura carnis.ff.de offi.prefe.vrb.ꝛ.l.munerum.§.item epi.ff.de mune.ꝛ hono.ꝛ ꝙ sit iustuʒ ꝑcium pertinet ad dictam cõitatem declarare.iuxta no.in.l.j.C.de epi.aud.per glo.ꝛ doc. Ipsa vero cõitas ordinauit ꝙ tm̃ pl⁹ detur vt conuertatur in publicas vtilitates ꝛ sic illud plus qđ datur pro datio censetur esse pars precij.argu.ff.de contrahen.emp.l.fundi pars ꝛ hoc non statuit principaliter in grauamen clericorum sed generaliter in grauamen oĩm propter publicas necessitates.C.de ope.publi.l.oẽs.la secũda. Clerici ergo si volunt vti cõmoditate dicte prouisionis facte vt vendantur ad minutum debent ea vti cum sua causa suoqꝫ onere iniuncto ab initio.l.pomponius.§.cum quis.ff.de acqui.pos.nec debẽt in hoc vti priuilegio ipsorum.arg.ff.de reb.eo.l.ij.de pac.finautem dominicam:qꝛ daretur materia fraudandi datium ꝑ eorum man⁹.argu.ff.nau.cau.stabu.l.ij.in prin.nec possunt conqueri:cuʒ in eorum grauamen principaliter nõ fuit hoc introductum:sed ob necessitates publicas que legem non habent.l.qꝛ potuerunt.de man.testa.iuncta.l.fulcinius.§.ꝙ si aduersus.ff.qui.ex cau.in pos.ea.ꝛ quod no.Bal.in.l.cunctos populos.C.de sum.tri.in q.illa.† an clerici comprehendantur in verbis statutorum comprehensione onerosa in fi.vbi vult ꝙ sic qñ prouisio est generalis ꝛ facta principaliter ob bonum publicum vt ꝙ mascul⁹ excludat feminã a successione. Nam excludet etiam monialem vel ꝙ primogenitus excludat sequentes. Nam etiam si sint clerici excludentur.ꝛ no.Car.floren.in.c.perpẽdimus.de sen.excõ.in.ix.q.ponendo plures alios casus similes.ꝛ allegat.c.cum venisset de eo qui mit.in pos.ꝛ Bar.in.d.l.cunctos popu.in.v.q.princi. ¶ Nec ob.c.ꝙꝙ.de censi.libr.vi.vbi non comprehenduntur in statutis generalibus de soluendis pedagijs tñ imponuntur ꝑpter publicas necessitates qꝛ ibi quãdo inuite coguntur hic nõ sed ita demum si volunt emere ad minutum a qua emptione possent abstinere si vellẽt ꝛ alio modo sibi prouidere vnde sicut nõ possent conqueri si cessaret prouisio de vendendo ad minutum ita nec nunc qꝛ sicut cõitas posset prouisionem illam in totũ tollere ita ꝛ eam limitare absqꝫ querela clericorum.arg.l.videam⁹.§.pe.ꝛ.l.in actionibus.ff.de in litem iuran.faciunt ad predicta no.per Bal.C.de testa.l.testamenta.ꝛ de contrahen.emp.l.j.de statuto de soluendo gabellam contractuum an liget clericos cõtrahentes vt alias contractus non valeat ꝭm formã statuti nisi soluant ꝛ tenet ꝙ sic si volunt vti beneficio statuti qꝛ debent vti cum sua causa ꝛ onere nec propter hoc dicitur statutum contra ecclesiasticam libertatem ꝭm eum. ¶ Ex quibus pʒ ꝙ etiam de iure cõi ꝛ circunscripta omni consuetudine dicti clerici si volũt emere carnes ꝛ pisces ad minutum debent soluere dictum datium sicut ꝛ layci. Sed ꝛ si hoc non esset saltim ex consuetudine temporis cuius contrarij memoria non existit tenentur.ꝑ.c.sup quibusdam.§.preterea.de ver.sig.ꝛ.c.j.in fi.de prescrip.libr.vj.ff.de aqua quoti.hoc iure.§.ductus aque.qꝛ non est grauosa ecclesijs nec bonis ecclesiasticis sed nec burse clericorũ qui viuũt de fructibus eorũ sed tolerabilis.ꝛ sic non ob.c.j.de ꝯsue.ꝛ hoc expresse determinat Host.in sum.de immu.eccle.§.j.in.iij.colũ.versi.item hoc intelligas nisi consue.sit ibi patientia tanti temporis cuius contrarij ꝛc.

¶ † Tertium dubiũ est an clerici [a] teneantur cõtribuere in collectis ꝙ imponuntur pro stipendijs gentium armorum quas tꝑe guerre oportet retinere ꝑ defensione ciuitatis ꝛ comitatus bonorum ibidẽ existentiũ. Et ad partẽ affirmatiuã allegaẽ quoddam dictũ Bar.in.l.null⁹.C.de cursu publico.lib.xij.qđ dictuʒ parũ facit:qꝛ loquiẽ de collecta ꝙ imponereẽ pro dãdo hostib⁹ vt recedant a territorio ad qđ venerant cã depredãdi tã laycos ꝙ clericos ꝛ eorũ bona ꝛ etiam se redimẽdi ab eis.iuxta no.per Pet.de anch.in.c.ꝙꝙ.de censi.lib.vj.vbi ꝓfatum dictũ Bart.ad hoc inducit.ꝓfati namqꝫ depredatores nõ solũ veniunt propter laycos ꝛ eorũ bona sed etiam ꝑpter clericos qꝛ habent respectũ pricipaliter ad predã ꝙ cadit circa vtrosqꝫ pariter. Nos loquimur de collectis ꝙ imponunẽ pro soluendo stipẽdiarijs ꝑprijs cõductis a cõitate nõ vt recedãt:sed vt insistãt ꝛ defendãt ab inimicis facientibus guerrã:non ꝑpter predam habendam nec propter clericos sed ꝑpter laycos ꝛ ꝑpter ipsorũ adherentiam:qm̃ adherent vni ex duob⁹ cõtendentib⁹ de regno. Si enĩ adhererẽt alteri cõtendenti nõ facerẽt illi ciuitati guerrã. Prefata vero adherẽtia non ꝑuenit a clericis ꝙ nõ gubernãt rep.sʒ a laycis ꝙ gubernãt ꝛ intersunt ꝯsilijs:ergo iustũ est ꝙ dicti layci de suis ꝑprijs bonis defendãt dictam eorũ adherentiã nõ de bonis clericorũ vel ecclesiarũ.arg.l.si merces.§.culpe.ff.loca.in prin. Sufficere enĩ debet laycis ꝙ clerici sequunẽ eos in dicta adherentia:ꝛ ꝙ eis ministrãt spũalia propter qđ bona ipsoꝝ ꝛ ecclesiarũ debent esse exẽpta ab oneribus laycorũ in recõpensationem:maxime qñ facto ipsorũ laycorũ absqꝫ interuentu clericorum hoc accidit. Iteʒ allegaẽ quoddã consiliũ Bal.qđ inci.In xp̃i noĩe amen. Rñdeo saluo cõsilio saniori ꝛc. vbi tenet clericos nõ esse immunes a collectis ꝙ imponunẽ pro salario stipẽdiariorũ.per.c.ꝑuenit.de immu.eccl.vbi dicitur ꝙ clerici nõ excusantur a murorũ vigilijs. Sed nec dictuʒ.c.nec determinatio sua facit ad ꝓpositũ:qꝛ posset ꝑcedere de stipẽdiarijs ꝙ conducerentur ꝑ cõitatem solũ ad hoc vt custodirent muros de nocte ꝛ portas de die. Cum enĩ clerici etiã ꝑsonaliter tꝑe necessitatis debeãt in talib⁹ interesse si volũt redimere ꝑsonalẽ a vexatione debẽt cõtribuere in expẽsa ꝙ fieret in stipendiarijs ad hoc cõductis ꝛ sic seruire reipub.suis expẽsis.ar.ff.de ope.libe.l.suo sumptu.C.de epi.ꝛ cle.l.ad similitudinẽ.de decu.l.neminẽ.li.x. Nos loquimur de ꝗbuscunqꝫ alijs stipẽdiarijs deputatis ad alia ministeria ꝙ ad custodiã muroꝝ:ꝛ sic dictũ.c.ꝑuenit.non facit nec ꝑpter ipm̃ debuit Bal.ita gñaliter determinare.s.clericos nõ esse immunes a collectis ꝙ imponunẽ pro salario stipẽdiarioꝝ. Custodia namqꝫ murorũ nocturna est magis necessaria pro salute ciuitatis:qꝛ neglectus eius est maioris periculi:ideo aliqđ spãle plus in ea statuiẽ contra clericos.ff.ad carbo.l.j.§.sed ꝛ si quis. ¶ Dicendũ est ergo ꝑ iura cõia ꝛ vulgaria clericos non posse ꝑ laycos vel ꝑ ep̃m ad instantiã laycorũ astringi ad cõtribuendũ in talibus collectis ꝙ imponunẽ pro stipendiarijs tꝑe guerre sicut nec in illis ꝙ imponunẽ propter alias causas de ꝙbus idẽ Bal.in.d.consilio nõ dubitat:ꝛ nõ solũ de iure canonico ꝑ.c.non minus.ꝛ.c.aduersus.de immu.eccle.ꝛ eo.ti.c.j. Sed nec de iure ciuili ꝑ auẽ.item nulla cõitas.C.de epi.ꝛ cle. Et non solũ pro bonis ecclesiasticis:sed nec etiã pro bonis ꝑprijs ꝛ patrimonialibus obueniẽtibus eis ex successione propinquorum etiã si erant in estimo laycorũ quantũ ad collectas ꝙ imponerentur postꝙ ꝑuenissent ad manus clericorũ vel ad ecclesiã.per ea ꝙ no.Spe.in ti.de cle.cõiu.versi.ad hmõi añt.ꝛ Jo.an post Archi.in.c.j.de immu.eccle.lib.vj.in nouel.circa fi. Qđ etiã expresse consuluit Bar.ꝑ plures rõnes in quodã cõsilio suo qđ incipit.punctus qõnis talis est. Si aliqua possessio estimata ꝛ allibrata ꝛc.qđ infra subijcitur de verbo ad verbũ. Nec ob.ea ꝙ dicta sunt in ꝑcedenti arti.qm̃ in istis collectis nõ sunt ille rõnes que sunt in illo datio vt pʒ cuilibet intuenti.nec presupponitur consuetudo tanti temporis ꝛc.ꝛ sic comprehenduntur dicte collecte appel.nouarum collationum a quibus etiam de iure ciuili tam clerici ꝙ eorum bona sint exempti.C.de epis.ꝛ cle.l.j.xvj.q.j.c.nouarum. Consilium vero Bart.de quo.s.tale est de verbo ad verbum.

¶ Copia statuti de obligatione ciuis pro forense.

¶ Aliquis ciuis Padue nõ possit nec debeat aliquo mõ vel in-

[a] ¶ Clerici. Vide ad hoc do. Alex.de imo.ĩ consi.xxxiiij.in iiij.vol.ꝛ in.l.j.§.j.in ver.ꝗro an vectigalia.ff.de publica.doc.in clemẽ.j.de censi.

genio se obligare alicui ꝑsone pro aliquo forense q̇ non habitet in ciuitate Padue vel Paduano districtu ⁊ nõ sustineat onera ⁊ factiones cõis Padue vel alicuius ville vel Paduani districtus. Et qui cõtrafecerit si fuerit miles cõponat cõi libras centum. Et si fuerit pedes componat cõi Padue libras .l. Et obligationes non valeant ⁊c.

¶ Queritur primo an statutũ predictũ locũ sibi vendicet in creditore forense cui ciuis pro forense se obligat q̇ creditor forensis statutũ illud licite ignorat. An vero solũ preiudicet ciui quẽ statutum ligare potest ⁊c.

¶ Scdo an qꝛ statutũ illum declarat forensem ad istũ effectũ vt ciuis pro eo nõ possit se obligare in quo hec duo copulatiue concurrunt. vcꝫ ꝙ non habitet ⁊ ꝙ nõ sustineat onera ⁊c. Si solum habitat simus extra casum statuti ⁊ pro eo habitãte tanq̃ non sit forensis ciuis possit se obligare.

¶ Tertio an statutũ ipsum valeat in aliorũ preiudiciũ lꝫ ad cõmodum ciuium factũ illis de quorũ preiudicio agitur nõ vocatis ⁊ consentientibus ⁊c.

¶ Quarto an statutũ loquens de ciue inquantũ disponit ꝙ ciuis pro forensi nõ possit se obligare intelligat̃ de originario solũ ⁊ naturali an etiã de ciue ex priuilegio vt ciuis ex priuilegio non possit obligare vigore statuti.

¶ Quinto an dicto statuto renunciari potuerit ꝑ ciueꝫ ⁊ an renũciatum ꝑ illa verba adiecta in instrumẽto dicto statuto intelligatur. Verba aũt instrumẽti sunt ista. vcꝫ qui Jo. ⁊ Bar. renunciauerunt expresse oĩbus beneficijs ⁊ priuilegijs ꝙ prius cõueniatur principalis q̃ fideiussor ⁊ de duobus reis debẽdi. Omniqꝫ alteri suo iuri ꝑ qd̃ posset obijcere vel opponere aliquã cõtrariam exceptionẽ ⁊c. Sub pena .l. duca. totiens quotiens cõmittendo. Rato manente pacto ⁊c.

1 ☞ Statutũ prohibens ciuem obligari ꝓ forensi an liget forenses. ⁊ q̇d si inducat certam solennitatẽ in loco.
2 An statutum loquens de ciue comprehendat ciuem per priuilegium.
Nomine filiorum qui veniant.
3 An statuto prohibẽti ciues obligari possit renunciari.

¶ Consilium. ccccxxiiij.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Ad primũ questitum rñdetur ꝙ statutũ predictum nõ videtur ꝙ potuerit vel possit ꝑiudicare forensi etiã scienti ipm vigere quominus ciuis Paduanus se obligans forensi fideiussorio noĩe pro forense sibi efficaciter teneat̃ ⁊ hoc ex defectu potestatis statuentiũ qui nõ potuerũt statuere extra territoriũ eorũ nec respectu loci nõ subditi nec respectu ꝑsonarũ nõ subditarũ l. fi. ff. de iurisdi. om. iudi. C. de sum. tri. l. cunctos ppl̃os. a cõtrario sensu cũ ibi no. in glo. ⁊ ꝑ Bar. in. vj. q. de statutis ꝓhibitiuis vbi tenet qñ statutũ est prohibitiuũ in personaꝫ prout est in casu nostro ꝙ ciuis nõ possit se obligare ꝓ forense si ⁊ quatenꝰ ꝓhibitio est odiosa nõ extendat̃ extra territoriũ sed hic lꝫ respectu ciuiũ se obligantiũ pro forense videat̃ cõtinere fauorẽ eorũ respectu tñ recipientiũ obligationẽ cõtinet odiũ vt etiam pꝫ ex exemplo qd̃ ipse Bar. subijcit de femina ꝓhibita succedere extante masculo. Et ideo quatenus sub gñalibus verbis statuti dum dicit alicui ꝑsone ⁊c. cõtinerent̃ forenses obligationẽ recipientes eis nõ preiudicaret cũ in odiosis nõ debeat extẽdi extra territoriũ ⁊ sic extra subditos operat̃ ergo statutũ in ciuibꝰ obligationẽ recipiẽtibus q̇bus statuentes potuerũt ꝑiudicare nõ in forẽsibus ꝓ hoc etiã adducit̃ determinatio Dy. ⁊ Mar. de fano in qõne de facto. Nã in ciuitate Castelli viget statutuꝫ ꝙ emens rem alienã dño bona fide ⁊ sine fraude nõ teneat̃ reddere vero dño nisi refuso sibi precio qd̃ non est de iure cõi. C. de rei vendi. si mancipiũ. Queritur an hoc statutuꝫ noceat forensi vero dño petenti in ciuitate Castelli rem suã sibi subtractam et ibi venditã ad publicũ incantũ si emptor cõuentus rei vendicatione corã potestate illius loci petat sibi refundi preciuꝫ. videt̃ ꝙ sic qꝛ ille potestas nõ põt reddere ius nisi ꝺm formã statutoꝝ illius ciuitatis q̃ iurauit seruare. Cõtrariũ determinarũt doc. ꝑdicti vt refert Gandi. antiquus practicus q̇ fuit tꝑe dñi Dy. in suo solẽni opere suꝑ materia maleficioꝝ rub. penul. q̃ incipit de multis ⁊ diuersis qõnibus depẽdẽtibus ex statutis post ꝑñ. capl̃i qd̃ incipit. qꝛ vidimus de prima parte rubrice. ver. iteꝫ pone contineť in statuto ciuitatis Castelli ⁊c. vbi plene disputando pro ⁊ cõtra determinat vt dixi ꝺm dictos doc. ⁊ oẽs alios vt ipse refert ꝑ rõnem ꝑdictã qꝛ cum statuta sint iura ꝓpria illius ciuitatis nõ possunt vires suas extẽdere ad forenses al's possent statuere ꝙ nullus ciuis teneat̃ soluere alicui forensi cui sit obligatus: aut ꝙ nullꝰ ciuis posset se obligare forensi qd̃ esset absurdũ ⁊ ambitiosuꝫ tendẽs ad cõmodũ propriũ ⁊ incõmodũ alienũ: ⁊ sic nullũ. ff. de decre. ab ordi. fa. l. ambitiosa. ⁊ in. c. cum oẽs. de cõsti. Potestas ergo illius loci habebit reddere ius petenti. ꝺm formã iuris cõis: nec facit cõtra iuramentũ qꝛ in gñalibus verbis statuti nõ cõprehẽdunt̃ veri dñi forẽses ɔtra quos nõ potuisset spãliter hoc statui: sꝫ ciues dũtaxat. ar. ff. q̃ in frau. cre. l. si pater. ad muni. latius. §. fi. ⁊ in. c. ij. de ɔsti. li. vj. in nouel. suꝑ verbo noscunt̃. de immu ecc. eos. eo. ti. ff. de pig. l. obligatione gñali. cum si. Posset q̇s dicere ꝑdicta posse ꝓcedere qñ non ageret̃ ex cõtractu celebrato in loco vbi viget tale statutũ. ita loquit̃ casus de quo. s̃. Secus vr̃ qñ ex cõtractu ibi celebrato: qꝛ talis cõtractus debet iudicari ⁊ regulari quo ad decisionẽ ꝺm statuta illius loci vbi celebratus est etiã si de ipso sit litigiuꝫ in alio loco. ff. de euic. l. si fundus. ⁊ qd̃ no. ꝑ doc. in. l. ij. ff. de eo qd̃ cer. lo. suꝑ glo. ⁊ cõiter tradit̃ ꝑ doc. in. l. cunctos popu. de sum. tri. Sed illud verũ quantũ ad solẽnitatẽ contractus: qꝛ statuẽtes bene habẽt potestatẽ inducẽdi certã solẽnitatẽ in actibꝰ celebrãdis in eorũ territorio: qꝛ tũc dirigũt verba in ipm ɔtractũ q̇ est de foro ipsorũ postq̃ ibi celebrat̃: non sic pñt statuere circa ꝑsonas cõtrahentes nõ subditas. ar. l. j. ff. de tuto. ⁊ cura. da. ab his. cũ ibi no. ꝑ Bar. vñ quo ad illas ꝓbabiliter distingui põt aut forẽsis ibi cõtrahens sciebat tenorẽ statuti ⁊ vr̃ se subijcere illi. ar. ff. de acq̇. here. l. si duo. aut ignorabat qd̃ in dubio ꝑsumitur. nisi ex longa cõuersatione ibi facta cõtrariũ ꝑsumat̃. l. fi. cũ ibi no. ff. de decre. ab or. fa. ⁊ tunc secus: ⁊ talis ciuis q̇ presumit̃ habere notitiã statuti obligãs se tanq̃ valẽs se obligare cuꝫ nõ possit rõne sui doli veri vel presumpti teneatur efficaciter qꝛ decepit creditorem. argu. C. si minor se ma. dixe. l. ij. ⁊. iij. ⁊. l. j. §. j. ⁊ l. quero. ff. de ac. emp. Et per predicta rñdetur etiam ad tertium quesitum.

¶ Circa scdm videt̃ dicendũ ꝙ si forensis ꝓ quo iste ciuis se obligauit fideiussorio noĩe habitabat continue in ciuitate Padue habẽs pergulã vel armariũ vel aĩm cõtinue standi nõ habeat locum statutũ qd̃ requirit duo copulatiue ad hoc vt ciuis ꝓ forẽsi nõ possit obligari. s. ꝙ nõ habitet: ⁊ ꝙ nõ subeat onera cõis. l. si heredi plures. ff. de cõdi. insti. Et per rõnem qꝛ statutũ ꝑdictuꝫ voluit ꝓuidere ciuibus ne periclitent̃: qꝛ si soluerent ꝓ forense nõ habitante nõ possent Padue recuperare sed haberẽt sequi forũ illius. C. de iurisdi. om. iudi. l. ij. sed qñ habitat sortitur ibi forum ita rõne contractus q̃ assidue ɔuersationis. l. ij. C. vbi senа. vel cla. in fi. ⁊ sic de facili põt ibi recuperare: vnde cessat ratio statuti ⁊ vertitur eadem ratio q̃ in ciuibus vel quando pro ciuibus fideiubent.

¶ † Circa tertium videt̃ ꝙ statutũ loquens de ciuibus Paduanis vt pro forense nõ possint se obligare nõ habeat locũ in ciue non originario: sed ex priuilegio recepto. arg. in. l. si ita quis. §. fi. ff. de leg. ij. vbi appellatione filiorũ non cõprehẽdunt̃ adoptiui: sed naturales tm̃ ⁊ legitimi: ⁊ ar. l. fi. C. de his q̇ ve. eta. ⁊ expresse per Bald. post glo. C. de appel. l. ciues ⁊ incole. ⁊. l. si non speciali. C. de testamẽtis. vbi plenius. ¶ In contrariũ facit. l. sꝫ si accepto. ff. de iure fisci. ff. de excu. tu. l. cum ex oratione. Breuiter dicendũ puto ꝙ si talis ciuis factus per priuilegiũ sustinet vel sustinebat onera cõis debeat gaudere beneficio statutorum sicut originarij ciues: al's non per ea que no. Barto. in tra cta. represaliarum. v. q. princip. q. ij. ⁊ per regulam ꝺm naturam. de regu. iuris.

¶ † Ad vltimũ clarum videt̃ ꝙ ciuis fideiubens pro forense non põt renunciare dicto statuto: qd̃ est ꝓhibitiuũ ⁊ ob publicã vtilitatẽ ciuium factũ per glo. vulgarẽ que cõiter tenetur in. l. j. circa fi. magne glo. C. ne fideiuſ. dotiũ dentur. al's foret elusoriũ: ⁊ qꝛ est penale ⁊ annullatiuum obligationis. facit qd̃ no. Bal. in l. nulla. C. de legi.

Laus deo.

¶ Et ita mihi Pau. de cast. vtriusqꝫ iuris doc. dicendum videtur de iure: ⁊ ad fidem me subscripsi ⁊ sigillaui.

¶ Casus talis est.

¶ Duo nobiles de valmarana. vcꝫ. d. Albertus quondã Bonazonte ⁊. d. Albertus quondã Trintineli: inuestiti fuerũt ꝑ tunc Eꝑm vincentinũ de feudo ville valmarane cũ oĩbus iuribus ⁊ ꝑtinentijs iurisditiõe ⁊ honore tanq̃ de feudo paterno ⁊ antiquo ⁊ ꝑ eorũ maiores ⁊ antecessores recognito ab ecclesia vincentina: ⁊ sic successiue de gradu in gradũ: ⁊ de herede in heredẽ cõtinuate fuerũt inuestiture ꝑ lineã dicti dñi Alber. quondam Trintineli vsqꝫ ad ꝑsonã cuiusdã ⁊ Bonazonta filij quondam cuiusdã alterius Alberti. Qui Bonazonta a quattuor annis citra mortuus est relictis ꝓximioribus suis trãsuersalibꝰ de dicta linea. Spectabili ⁊ egregio milite ⁊ iuris ciuilis doctore dño Baptista ⁊ Benedicto filio quondã dñi Joãnis de valmarana. Ex altera aũt linea. vcꝫ alterius dñi Alberti quõdã Bonazonta vel nulli sunt descendẽtes vel si q̇s est inuenit̃ Frãciscꝰ descendẽs

descendens ex quodam Mario auo suo paterno naturali tm̄.
reperit̄ aūt q quidā Bonazonta ꝛ Dñicus fratres ꝛ filij quō-
dam dicti Marij q̄ Bonazōta fuit pater dicti Frācisci: necnō
quidā Bartholome⁹ ꝛ p̄fatus alter Bonazonta q̄ a quattuor
annis citra decessit cōcorditer se fecerūt inuestiri a tūc dño epo
vincētino sub certis pactis ꝛ cōditionibus appositis in p̄iudi-
ciū descendentiū ex dicta linea dñi Alberti quondā Trintineli
de quorū validitate ꝛ inualiditate inueniunt̄ cōsilia doctorum
hincinde cōtraria ꝛ asseruerūt ꝛ narrauerunt dicti quattuor sic
inuestiti p̄dictū feudū tūc fuisse apertū ꝛ deuolutū ipsi dño epo
ꝓpter inuestiturā ad terminū nō petitā post mortem dicti Ma-
rij. Quā quidē assertionē sil'r fecerat dictus Marius q̄ re ve-
ra in fraudē iuris ꝛ p̄iudiciū p dictā lineā maxime descendētiū
al's se fecerat inuestiri cū tm̄ de aliqua negligētia eorū ad quos
spectabat petere inuestiturā aliter non appareat nec de aliqua
priuatiōis sn̄ia cōtra eos ꝓpter vllā negligentiā ad aliā cām la-
ta. Reperit̄ etiā quidā dictus vltimus Bonazonta q̄ circa sex
annos añ ei⁹ obitū renūciauit parti quā tūc de dicto feudo tene-
bat in manibus dñi Epi vincētini vt dicti dñs Baptista ꝛ Jo-
annes tāq̄ sibi primiores vt.s. inuestirent̄ ꝛ sic inuestiti fuerūt
ꝛ possederūt eandē partē reliquas iā dicti feudi p annos plu-
res ꝛ sic detinēt de p̄nti. Nunc aūt cū dicti dñs Baptista ꝛ Be-
nedictus filius quondā dñi Joānis se petierūt inuestiri de di-
cta parte feudi quā tenebat dictus vltim⁹ Bonazonta ex capi-
te renunciatiōis predicte. Questio ꝯtra eos ꝛ pro parte p̄dicti
Francisci mouetur vigore dictorum pactorum ꝛ dictarum con-
fessionum.

¶ Modo vellent ad oē dubiū remouendū p̄fati dñs Baptista ꝛ
Benedictus filius quondā dñi Joānis inuestiturā petere tāq̄
primiores ꝛ antiquiores de domo de valmarana p dictā lineā
veniētes de dicto feudo qd̄ ꝯstat esse illud idē de q̄ fuerūt dicti
duo alberti inuestiti dicētes ꝛ allegātes nullū pactū cōfessionē
vel negligentiā p supradictos factā vel cōmissam cum maxime
sententia nulla priuationis appareat sibi p̄iudicare potuisse q̄-
ritur quid iuris.

1 ¶ Si feudū est antiquū non pōt per nouā inuestiturā effici
nouū ex pacto in ea apposito cōtra agnatos successores.

2 An inuestitura narrans quē cecidisse a feudo si nō apparet sen-
tentia priuatiua noceat agnatis.

¶ Consilium.ccccxxv.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Ponitur in facto q quidā Bonazonta te-
nebat ꝛ possidebat quoddā feudū antiquū seu
partē feudi qd̄ vl'q̄ post eius mortē si decederet
sine liberis peruenturū vel ꝓuentura erant ad
dñm Baptistā ꝛ Joannē agnatos seu eius liberos. Qui Bo-
nazonta cū sic dictū feudū teneret fecit se semel inuestiri de eo-
dem feudo tanq̄ aperto ꝛ reuerso ad dñm ꝓpter inuestiturā nō
petitā infra annū ꝛ diē a se vel suo antecessore seu a dño vel eius
successore nō tm̄ aliter apparet q fuerit apertū vel reuersum ad
dñm ex dicta cā nisi ex verbis cōtentis in dicta inuestitura. Nec
etiā ꝯstat q cōtra eū vel antecessorē suū fuerit sup hoc lata sn̄ia
priuatiua. Prefatus insup Bonazōta dictū feudū postea refu-
tauit in manib⁹ dñi vt dicti dñi Baptista ꝛ Joānes agnati inue-
stirent̄ ꝛ fuerūt inuestiti ꝛ tenuerūt ipm̄ p plures annos virtute di-
cte inuestiture ꝛ viuēte dicto Bonazōta. Nūc Bonazōta mor-
tuus est ꝛ quidā tertius petit se de illo inuestiri tāq̄ ad eū deuo-
luto virtute cuiusdā pacti appositi in dicta iuestitura de qua.s.
Sed p̄fatus dñs baptista ꝛ Joānes dicūt q etiā si illud pactū
potuisset apponi in.d. inuestitura in p̄iudiciū dicti Bonazonte
ꝛ descendentiū suorū de sui natura nō tm̄ potuit apponi in p̄iu-
diciū dicti dñi Baptiste ꝛ Joānis vel filiorū sui ad quos tanq̄
ad agnatos post mortē Bonazonte veniebat deuoluendum.d.
feudū cū esset antiquū. Et sic dicūt se fore inuestiēdos ex dicto
capite. Sed replicat̄ q imo.d. feudū nō erat antiquū sed nouū
in p̄sonā dicti Bonazonte cū ipse fuerit inuestit⁹ de eo tanq̄ de
feudo reuerso ad dñz ꝓpter inuestiturā nō petitā: qd̄ sine dubio
verū esset si ita esset. Et sic in eo nō succederēt agnati maxime in
inuestitura nō noiati. de gradi. suc. in feu. §. his vero.

¶ Querit̄ ergo primo vtrū ex verbis cōtentis in inuestitura pro-
bet̄ hoc cōtra dictū.d. Baptistā ꝛ Jo. qd̄ inuestitura non fuerit
petita infra tp̄s: taliter q hoc debuerit ad dñz redire. rn̄deo nō
Primo q2 talia verba narratiua instrī nō faciūt fidē nisi inter
a p̄ntes ᵃ inter quos instr̄m fuit confectū. C. de cōtrahē. stip. opti-
mā. de iure deli. cū aliq̄s. ꝛ qd̄ ibi no. tum q2 hoc nō esset nisi vir-
tute tacite cōfessionis dicti Bonazonte. Cōstat aūt confessiōe
vnius alteri q̄ non madauit nec cōsensit p̄iudicare non posse. ff.
ad velle. l. seya mācipla. in auť. de equa. dotiū. §. primū quidem
versi. finaūt mulier. C. de dona. ante nup. auť. sed iam necesse. ff.
ad fille. si q̄s in graui. §. j. ꝛ qd̄ no. in Spe. de instr. edi. §. postre-
mo ver. sed nunqd. ꝛ per Cy. C. de iure do. l. vbi adhuc. in. xij. q.
Tertio p tex. in. c. j. de ali. feu. pater. vbi non pōt q̄s facere p̄iu-
diciū agnatis non ꝯsentientibus. Quarto p glo. q̄ est in. c. j. de
vas. decre. eta. q̄ dicit q vasallus non pōt renunciare feudo an-
tiquo vt de ipso inuestiat̄ tanq̄ de nouo nisi ꝯsentientib⁹ agna-
tis quibus p hoc fieret p̄iudiciū: ergo nec cōfiteri qd̄ sit reuer-
sum ad dñm ꝛ qd̄ inuestiatur tanq̄ de nouo qm̄ aperiretur via
malitijs cōtra. l. in fundo. ff. de rei ven. Et facit qd̄ habetur in. l.
si forte. ff. de castren. pecu. ꝛ. C. de colla. si donatione p gl. ꝛ doct.

2 ¶ † Scdō videndū est. Posito q verba dicti instrī inuestiture p-
barent inuestiturā nō fuisse petitā infra tp̄s debitū propter qd̄
potuisset ille Bonazonta priuari: si tm̄ nō apparet interuenisse
aliquā sn̄iam priuatoriā an sufficiāt dicta verba ꝛ dicta proba-
tio ad faciendū dici feudū istud fuisse nouū in p̄sona dicti Bo-
nazonte: ꝛ p ꝯns dictū.d. Baptistā ꝛ Joannē seu filios eius nō
debere in ipso succedere. rn̄deo nō: q2 dicta sn̄ia requirebat̄ cuz
non esset priuatus ipso iure. vt p3 i. c. j. quo tp̄e miles. in x̄bo dā-
netur. ꝛ q2 potuit habere iustā cām excusationis ꝓpter quā nō
merebat̄ priuari. vt in. c. si. de ꝓhi. feudi alie. p Lotha. Et sic de-
buit de culpa ꝯuinci: vt in. c. j. de feu. sine cul. nō amit. facit. l. iij.
§. si ad diem. cū ibi no. ff. de re mili. Si ergo nondū lata ꝛ sic pri-
uatione nondū sn̄ia facta fuit inuestitus ex dicta cā talis inue-
stitura poti⁹ fuit remissio culpe p̄dicte q̄ renouatio feudi. gl. est
ordi. notabilis. ff. de pecu. l. iiij. §. si ere. ꝛ. ff. de impēsis. l. qd̄ dici-
tur. in glo. q̄ incipit. sicut enim.

¶ Tertio ꝛ vltimo principaliter est videndū an dictus dñs Ba-
ptista ꝛ Jo. sibi p̄iudicauerint recipiēdo inuestituram p resigna-
tionē factam p dictū Bonazontā in manib⁹ dñi vt p̄dicti inue-
stirentur. Et videt̄ q sic si sciebant dictū Bonazontā inuestitū
tanq̄ de feudo nouo ꝛ cū pacto q post mortez eius ad alium re-
deat. ¶ Naz p hec videnī ipm̄ approbasse p tali qualē se facie-
bat. s. pro nouo feudatario ꝛ quā viā elegerunt illa debebat eis
patere ꝛ nō alia. ff. qd̄ metus cā. si mulier. in fi.

¶ Contrariū mihi videt̄ dicendū: primo p tex. in. l. j. §. fi. ff. si q̄s a
pa. fuerit manu. q̄ bene ꝛ optime facit. scdō per rōnem: q2 dictaz
inuestiturā non receperūt vt ibi p̄iudicarēt in iure qd̄ erāt habi-
turi post mortē dicti bonazonte: sed potius vt sibi ius anticipa-
rent ꝛ acquirerēt viuente dicto bonazonta: ꝛ sic ius
quo ille vita sua erat habiturus. l. peto. §. p̄dium. ff. de leg. ij. qd̄
habere nō poterāt nisi ille renunciaret ꝛ faceret istos inuestiri:
nō ergo p̄iudicauerūt sibi p actum quē non fecerūt vt se exclu-
derēt: sed quo magis admitterent̄. l. iij. si emancipatus. ibi cū re-
scissio ꝛc. ꝛ qd̄ no. bar. bene ad propositū. C. qd̄ me. cā. l. iiij. Ex q̄-
bus mihi videt̄ concludēdum qd̄ si aliter nō apparet de priua-
tione facta ꝓpter inuestiturā non petitā q̄ ex tenore instrī inue-
stiture facte in p̄sonā dicti bonazonte cū illud sibi soli nocuerit
ꝛ nō alteri cām aliāde q̄ ab ipso habēti. Et si ita est q dicti dñs
Baptista ꝛ Joānes q̄ nunc petūt inuestiri sunt agnati ex linea
primi inuestiti. Et sic fuissent successuri in dicto feudo antiquo
post mortē dicti Bonazonte ꝛ in p̄sona sua feudū nō fuit de ve-
teri effectum nouū qd̄ ipsi sunt nunc inuestiēdi non ille tertius
virtute pacti quod apponi non potuit in preiudicium dictoruz
agnatorum. Laus deo.

¶ Casus.

¶ Titius habens duos filios. vcz Semproniū ꝛ Seyum ex Ti-
tia eius vxore legitima: veniēs ad mortē testatus est in loco fra-
trum obseruantie scti Francisci in p̄ntia. vij. testiū qui oēs erāt
fratres dicti ordinis ꝛ multa legata in suo testamēto fecit ꝛ in-
ter cetera Titie eius vxori multa bona mobilia ꝛ immobilia p̄-
legauit q̄ bona sic prelegata euacuabāt quasi totū patrimoniuz
ipsius testatoris hac addita cōditione qd̄ ipsa Titia eius vxor
bona immobilia tm̄ in vita sua habere debeat. Semproniuz ei⁹
filiū cā inserta exheredauit ꝛ Seyū alterū filiū suū heredē insti-
tuit. Titia vxor testatoris omnia legata sibi facta agnouit. hic
Seyus heres institutus mortuo Titio patre veniēs ad mortē
vnū condidit testamentū in quo quedā legata fecit ꝛ Titiā eius
matrē instituit heredē in vita sua tm̄ ꝛ post mortē eius voluit q
dicta bona ꝛ hereditas ꝓueniant in ecclesiā cuiusdā loci. Mo-
do queritur de duobus.

a ¶ Primo an fratres obseruantie sancti Francisci possint esse te-
stes in testamento.

¶ Scdō an testamentū dicti Sey valeat in p̄iudicium Titie ma-
tris sue cū ipsi Titie eius matri nil ipse Seyus reliquerit vltra
id qd̄ sibi relictū fuerat p Titiuz eius maritū ꝛ patrē ipsi⁹ Sey
ꝛ p̄cipue in p̄iudiciū legitime Titie matris sue qua priuare nō
potuit nec cōpensare debet fructus in legitima q2 eos nō conse-
quitur ex testamento filij sed ex testamēto Titij mariti sui. vide-
tur enī q ipse Seyus nō potuerit testari de his bonis cū nōdū

a ¶ Inter p̄sen-
tes. Uide ad
istā materiam
Bar. in ꝯsi. in-
cip. factū sic se
h3. d. Alex. de
imo. i ꝯsi. clxv.
in. ij. vol. doc. j.
l. admonendi.
de iureiurādo.

eorum dñis fuerit factus ꝛ legata facta ipsi Titie ꝑ Titium ei⁹ maritum exhauriebat totum matrimonium ꝛ sic matri sue ipse Seyus nil reliquit.

1 An fratres ꝛ monachi possint esse testes in testamento.
2 Si mater grauet̃ de restituẽdo relicta a marito post mortẽ suã filio eo prius deceden. mater remanet domina.
Et an cadant talia bona in fideicõ. relictũ a filio ecclesiastico.
3 Trebel. non detrahit̃ de relictis ad pias causas.

¶ Consilium. ccccxxvj.

IN christi nomine amen.

¶ Ad primũ quesitũ rñdet Spe. in ti. de testa. in prima parte Spe. in. §. j. in. viij. col. in v̓. 1 † Quid de monacho ꝛ cõuerso ꝛ fratre minore ꝛc. Et subdit dic eos admitti cũ nõ reperiat̃ repelli. ff. de testi. l. j. ꝛ arg. in aut̃. monachis. §. cogitandũ. ꝛ qđ ibi no. Innoc. in glo. sup verbo testes. q̃ etiã rñdet si diceret̃ contrariũ qꝛ pro mortuis habẽtur ꝛc. qꝛ verũ est quo ad alia vt quo ad matrimoniũ cõtrahendum nõ quo ad hoc vt ferat testimoniũ veritatis in quo meret̃ quo ad deum q̃ hoc vult vt veritati loc⁹ fiat ꝛ fit. l. fi. in fi. ff. de ꝓba. iuxta illud euangelij. Ois q̃ est ex veritate audit vocẽ meã ꝛc. Tñ idem Spe. in ꝑcedenti col. ver. item excipit̃ qđ est monachus. videt̃ aliter loqui. vcꝫ ꝙ cũ sint sub obediẽtia ꝛ nõ possint testificari sine licentia eius cui subsunt. xvj. q. j. Monachi non sint idonei qꝛ funesta vr̃ eorũ vox. Sed istud ꝑcederet si fienda esset ꝓbatio ꝑ testes. Et sic isti venirẽt examinandi. Sed si cõfectum est instrm̃ de testamẽto in quo sint descripti tales religiosi pro testibus ꝛ sic fienda sit ꝓbatio per publicũ instrm̃ etiã mortuis testibus. iuxta no. in. l. fi. C. de fideicõ. non est dubitandum quin tales religiosi potuerũt apponi ad solẽnizandũ ꝛ validandum non solũ instrm̃ sed etiã testamentũ in eo descriptũ sicut in si. no. alibi. s. C. de testa. l. j. in glo. ꝛ per doct. ¶ Et iste est casus noster quem decidit Spe. in loco. s̃. primo loco allegato modo quo. s̃. dixi

¶ 2 † Ad scđm vero quesitũ notandũ est ꝙ primus testator q̃ instituit heredẽ Seyũ filiũ suũ. ꝛ tot bona mobilia ꝛ immobilia reliquit vxori sue vt dicit̃. Et postea dixit ꝙ bona immobilia legata dicta mater haberet in vita sua tm̃ censet̃ voluisse qđ post eius mortẽ dicta bona immobilia legata matri deberẽt redire ad filiũ heredẽ scriptũ. ff. de leg. ij. l. titia. cũ testamẽto. §. pe. q̃ incipit. Titia cũ nuberet. al's est. §. fi. C. de lega. l. fi. ꝛ ex tunc dict⁹ filius si vixisset fuisset habiturus vt fideicõ. non vt heres pr̃is. ad. l. fal. si a me. in fi. vbi casus. Notandũ etiã ꝙ dictũ fideicommissum debendũ filio post mortẽ matris erat conditionale. l. si filius superesset tpe mortis matris. l. heres meus. in princi. ff. de cõdi. ꝛ demõ. Et premortuo filio ante matrẽ defecit conditio et sic fideicõ. ff. qñ dies le. ce. l. si cũ heres. q̃ est lex. iiij. Et sic remansit penes matrẽ grauatã non tanq̃ penes heredẽ filij qꝛ nõ potuit ad ipsam trasmittere fideicõ. conditionale maxime cũ per eius mortẽ expiraret cõditio sed tanq̃ penes ꝓsonã grauatam deficiẽte grauamine. l. j. §. pro scđo. ꝛ. l. finaũt aliqđ sub cõditione ꝛc. C. de cadu. tol. Ex quib⁹ sequit̃ ꝙ dicta bona immobilia nõ peruenerũt ad matrẽ ex testamẽto filij. Sed remanent apud eã ex testamẽto mariti q̃ ea sibi legauit. Et ꝑ ꝯñs non cadũt in fideicõ. relicto per filiũ eccle. post mortẽ matris quã heredẽ instituit: qꝛ in eo nõ veniunt nisi ea q̃ grauatus habuit a grauãte ex vltima voluntate qđ hic nõ est vt dixi. l. heredi. §. cũ filie. ver. nec fideicõ. ff. de vul. ꝛ pup. de leg. iij. vxorẽ. §. testamẽto. el scđo in fi. de dote ꝓle. l. iij. §. vxor. in fi. ꝛ qđ no. in. l. si res. in prin. per doc. ff. ad treb. Et posito ꝙ caderent in fideicõ. posset de dictis bonis detrahere legitimã q̃ sibi debebat̃ in bonis filij. l. nãꝫ ꝛ si parentibus. ff. de inoffi. testa. Et in aut̃. vt cum de appel. cog. §. aliud quoq; capꝫ. 3 † Trebellianicã vero non põt detrahere de relicto facto eccle. qđ dicitur ad piam cãm: vt no. in. l. si q̃s titio. ff. de leg. ij. iunctis his q̃ notantur ꝑ Bart. in. l. marcellus. ff. ad trebel. ꝛ Jo. an. in. c. si pater. de testa. in nouel. lib. vj.

a ¶ Cõsuetudo Uide ad hoc Bar. ꝛ doc. in l. si publican⁹. §. in oib⁹. ff. de publica. no. in l. vẽditor. ꝛ ibi etiã doc. ff. cõmunia ꝑdio.

1 Datium quod longissimo tempore comitatiuis cõmunicatum est a ciuibus non potest per eosdẽ ciues retractari ꝛ euitari ne communicetur.

¶ Consilium. ccccxxvij.

IN christi nomine amẽ.

¶ Uiso ꝛ diligẽter examinato pũcto mihi trãsmisso ꝑ reuerendissimũ in xp̃o patrẽ ꝛ dñm. dñꝫ P. de malatestis Archiepm̃ patracensem ꝛ dominum ciuitatis ꝛ comitatus Pensauri: 1 † sup quadam differentia que vertitur corãm eo inter ciues dicte ciuitatis ꝛ comitatus super duobus datijs. s. becharie. Itẽ vini ad spinam: que colliguntur ꝛ a longissimo tempore fuerunt huc usq; collecta in ciuitate Pensauri ad cõmunem vtilitatem tã ciuium pro tertia parte expensarum que eos tangit de cõmuni concordia: ꝙ comitatiuorum pro duabus partibus quẽ tangit eos. Et sic ciues dicta duo datia communicauerunt hucusq; cũ comitatiuis tanq̃ cuꝫ parte corporis sui: quia ꝛ ipsi ciues sunt l. qui ex vico. ff. ad municip. licet non simplices sed conditionati cum plus colo. grauiori conditione. C. ne rusti. ad vllum offi. ꝛc. lib. x. ꝛ quod no. Bar. in. l. fi. §. idem rescripserunt. ff. ad munici. ꝛ ipsa datia in medium contulerunt in societate que videtur esse inter eos de emolumentis ꝛ oneribus communicatis ꝛ certo modo diuidendis. Nunc vero vellent dicti ciues ab ista communione discedere: ꝛ dicta duo datia pro se retinere dicẽtes ꝙ cum dicti comitatiui non communicent nunc ciuibus datiũ bucarum quod hactenus consueuerunt cõmunicare: qꝛ fuit eis remissum ꝛ sic amplius non exigitur: nec datiũ becharie ꝛ vini ad spinam: quod ꝛ si paruum exigatur in comitatu non cõmunicat̃ cum ciuibus sed ipsum retinent comitatiui pro se. Igitur nec tale datium becharie ꝛ vini qđ exigitur in ciuitate debet comitatiuis cõicari: sed apud ciues solos remanere: ꝛ ad ipsorum dñtaxat vtilitatẽ vt seruetur inter eos equalitas. C. cõi diui. l. penul. in fi. de fruc. ꝛ lit. expen. l. fi. cum sint quodãmodo fratres ꝛ socij eorũdem emolumentorũ ꝛ onerum. ff. pro soc. l. verum. in prin. inter quos seruanda est equalitas. l. si non fuerit. eo. tit. in prin. C. cõia vtriusq; iu. l. fi. ff. de leg. ij. cũ pater. §. euictis. cum ibi no. Comitatiui vero contradicunt: qꝛ talia datia becharie ꝛ vini que in ciuitate exiguntur semper fuerunt eis ꝑ ciues cõicata ab ipsorum primordiali institutione ꝛ tanto tpe cuius cõtrarij memoria non existit. Unde fuit eis acquisitũ ius in illis datijs. s. cõionis. l. hoc iure. §. ductus aque. ff. de aqua quoti. ꝛ esti. Et sic est seruãdus mos antiquissime vetustatis. C. de testa. l. testamenta oĩa. qꝛ tolerabile est qđ in talibus datijs vetus consuetudo [a] non ꝓbauit. ff. de pollici. l. imperatores. in fi. firmaq; ꝛ illibata debent permanere. C. de vectiga. ꝛ cõmissis. l. vectigalia quecunq;. lꝫ em̃ ciues potuissent a prin. dicta duo datia ꝑ seipsis instituere ꝛ ea non cõicare: quo casu loquuntur vt plurimũ rationes ꝛ alleg. facte per dñm aduocatum ciuiũ ex quo tñ tanto tpe cõicauerunt facta sunt cõia ꝛ desierunt esse propria ciuiũ sicut si rem tuam te sciente ꝛ patiente possedissem vna tecũ tanq̃ cõem tempore longissimo qꝛ prescripsissem partes sicut si totam possedissem vt meam tota prescripsissem. arg. ff. de rei ven. que de tota. iuncta. l. j. C. de an. excep. cum alijs vulg. maxime interueniente cõsensu tuo sicut hic interuenit cõsensus ꝛ factũ ciuium cõicantiũ dicta datia qui tm̃ videt̃ fuisse operat⁹ ab ipso principio quo ad cõionem inducendã ꝑ vnam horã quantũ patientia vel negligentia ꝑ longũ vel longissimũ tp̃s. iuxta no. C. de do. ꝓle. l. ij. qui em̃ consensit ipse sua iura perdit. C. de admi. tu. l. cum quedã. nec põt in preiudiciũ alterius mutari consiliũ. de reg. iu. mutare ꝛc. qđ semel placuit. ff. quorũ lega. l. j. §. ꝓdest aũt. versi. vnde si quis. Nullam em̃ censetur recipere iniuriam q̃ semel voluit si cogitur in consensu perseuerare. ff. de aqua plu. arcen. l. in diem. C. ad tolle. l. fi. in fi. de diuer. ꝛ tempo. prescrip. l. de accessionibus. §. fi. ꝛ quod no. in. c. requisisti. extra de spon. in glo.

¶ Nec ob. ꝙ comitatiuis fuerit remissum datium bucarum qꝛ loco huius fuerunt ciuibus remissa duo datia. s. datium pese seu macine ꝛ datium asinorũ seu bestiarum q̃ dicti ciues cõicabãt comitatiuis ꝛ in quorũ recõpensationẽ comitatiui cõicabãt datium bucarum qđ erat ita magnũ vt equiualeret illis duobus ꝛ ipsorũ duorum loco succedebat vt in puncto narrat̃. Ista vero duo datia. s. becharie ꝛ vini non cõicabãtur in recõpensationem datij bucarũ. Remissio ergo facta ciuibus de datijs pese ꝛ bestiarũ in recõpensationẽ datij bucarum remissis comitatiuis nec principaliter nec in cõsequentiã debet extẽdi ad hec duo datia de quibus agitur. s. becharie ꝛ vini tanq̃ diuersa. ff. de serui. vrba. predio. si dñs. Nec etiaꝫ ob. ꝙ comitatiui non cõicant datium becharie ꝛ vini sed pro se exigunt qꝛ fuit eis remissũ in recompensationem datij bucarũ qđ erat ita magnum vt excederet datium pese ꝛ bestiarũ sed offerunt se paratos nunc ipsi cõicare ꝛ qđ vniformiter ponat̃ in comitatu sicut in ciuitate ciues vero replicando dicunt ꝙ cum toto hoc remanent grauati in plus q̃ essent ante remissionẽ dictorũ datiorũ factam hincinde scꝫ comitatiuis de datio bucarũ ꝛ ciuibus de datio pense ꝛ bestiarũ. Et qđ minus grauabantur qñ illa datia exigebantur ꝛ cõicabant̃ q̃ tunc cõicando dicta duo de quibus agitur comitatiuis nihil communicantibus qđ nunq̃ ad ipsorum intentionem scilicet vt vltra solitum grauarentur etiam si debent ad pristinam formam ꝛ obseruantiam reduci quod fiet si permittatur dicta

dicta duo datia p se exigere aut si comitatiui volunt qd confe rantur reperiant inter se aliud datium qd non minus rddat q̄ reddant dicta duo de quibus agitur τ coicent: qꝛ datiu3 becha rie τ vini in comitatu etiam si exigerētur eo modo quo in comi tatu non posset ascendere ad tantam quantitatem ad quanta3 ascendunt illa que exiguntur in ciuitate τ sic adhuc remanerēt inequales inter eos quod esse non debet.

¶ Uisis ergo τ ponderatis p̄dictis ac ēt allegationibus dñoꝝ aduocatoꝝ vtriusq3 partis satis solēnibus τ rñsionibus factis hincinde ad allegata in ɔtrariū. Et mente mea ɔtēpta materia τ intellecta ad bonū sensum. Uidet̄ mihi sic fore dicendū.s. vt auditis partibus videat̄ diligenter τ perquirat̄. Utrū sit verū qd dicunt ciues qd ipsi remāserint post remissionē dictoꝝ triū datioꝝ factā hincinde plus grauati q̄ essent prius. Puta si da tiu3 bucaꝝ in comitatu equalebat oībus istis quattuoꝛ datijs in ciuitate.s. datio pese datio bestiaꝝ datio becharie τ datio vi ni ad spinā seu ppe equalebat. Nā tunc remissio comitatiuis datio bucaꝝ debeant ciuibus remitti dicta quattuoꝛ datia ī re cōpensationem vel pmitti qd exigerent̄ ad cōmodū ciuium pro priū τ non cōe cū comitatiuis: ex quo aūt nō fuerunt remissa eis nisi duo.s. datium pese τ bestiaꝝ datium vero becharie τ vi ni ad spinā non fuerunt remissa sed p quattuoꝛ annos post ad cōem vtilitatē fuerint exacta de rigore iuris ciues p̄dicti sibi p̄ iudicauerunt qꝛ si sentiebant se grauatos debebāt infra annū cōqueri τ petere se exgrauari: τ qd fieret illud qd nunc fieri pe tunt qd cū non fecerīt de rigore iuris res d3 pseuerare in eode3 statu quo fuit hucusq3 tex. est de hoc in.l. qui se grauātes. C. de censibus τ censitoribus.lib.xj.τ.l.forma.§.fi.ff.de censib⁹.τ ibi Bar. equiparando dños dicte ciuitatis qui sunt vicarij eccle. censitoribus τ perequatoribus de quibus ibi. Si tñ ex aliqua iusta cā fuissent impediti: querela3 de hoc exponere deberet eis subueniri, vt ibi habetur in.d.l. qui se grauatos vel si p aliquē errorem iustum.vt.d.l.forma.§.fi.τ.l.edicto.§.fi.ff.de iure fisci quod totum relinquitur arbitrio dictoꝝ dñoꝝ iudicare deben tium an cā impedimenti que allegabitur fuerit iusta vel non: τ similiter de errore.ff.de iure delibe.l.j.in fi. Si vero facta dili genti examinatione non apparebit eos fore grauatos vltra so litum: vt qꝛ datium pese τ datium bestiarum que ciues confere bant equiualebant datio bucarum quod comitatiui ɔferebāt. Et vltra illa duo datia quorum loco dicitur fuisse datiu3 buca rum in comitatu conferebant ciues etia3 ista duo datia de qui bus agitur.s. becharie τ vini ad spinam sponte cum a pricipio institutionis dictorum datiorum non tenentur coicare ad qd tendunt rationes dñi aduocati ciuium: non video nec cōprehē do q̄ dicti ciues habeant ius conquerendi de onere qd tanto tempore sponte soluerunt nec possunt petere qd petūt qꝛ comi tatiuis fuit ex hoc ius quesitum per iura τ rōnes supra allega tas. Alie vero rationes q̄ allegantur p comitatiuos paru3 aut nihil me mouent, p eis.s. qd subeunt quedam onera q̄ non sub eunt ciues: qꝛ illa subeunt p ipsoꝝ priuata vtilitate: non p cōi: excepta expensa custodie ciuitatis que d3 eē cōis cum eorum intersit sicut ciuium q̄ ciuitas conseruetur τ illam nō subeunt comitatiui soli nec de proprio ere ipsorum. Sed de cōibus red ditibus extrahitur sicut d3 extrahi. ¶ Nec ob. his q̄ dixit ter tia rō dñi aduocati ciuiū.s. dicta datia becharie τ vini vēdūt̄ p ciues eorum proprio nomine: ergo sunt ciuium non communia quia posito quod ita esset tamen tenentur ad communicandu3 quod tantūdem valet.ff.pro so.l.si quis societate3 contraxerat in vltima charta tituli. Sed dici pōt q̄ sunt cōia: sed exercitiū administrandi est apud ciues sicut in actione de dote q̄ cst com munis inter patrem τ filiam: sed exercitium solius patris.l.ij. §.quod si in patris.ff.sol.ma. Item non obstat quod possent vē dere dicta datia parum: τ in hoc preiudicare comitatiuis ergo τ sibi appropriare quia hoc negatur. Nam si dolose paru3 vēde tēt vt comitatiuis nocerent tenerentur eis de dolo.eo.tit.cum duobus.§.dāna.in verbo si nihil dolo τc. Nec sibi possunt ap propriare.ff.man.l.si tibi mādauero.§.si tibi centū. Laus deo.

¶ Et ita dico τ consulo ego Paul⁹ de cast. vtriusq3 iuris doctoꝛ legens ordinarie iura ciuilia in almo studio Paduano: τ ad fi dem me subscripsi τ sigillaui.

1 ☞ Que donantur sponse a patre matre τ cōsanguineis di cuntur esse sponse τ repetuntur so.ma. sicut τ dos.
2 Et quid de his que videntur donare sponsus τ eius pater.
3 Et quid de vestibus festiuis τ quotidianis.
Mulier solu.ma. quanto tempore debeat ali ab heredib⁹ ma riti: τ quid si non posset stare τ operari cum ipsis heredibus.
4 An legatum factum per filiumfa. vxori sue de equitate saltem debeatur.

¶ Consilium.ccccxxviij.

In christi noie amen.

¶ † Uiso casu suprascripto. Et etiam visa scripta de donarijs factis dicte Catherine tunc sponse nunc vidue. Super eo qd a me queritur respondeo ad prima quattuoꝛ du bia seu q̄sita: dico q̄ oīa dicta donaria ex ceptis annulis traditis per maritum seu sponsum: τ exceptis centuris seu corrigijs argenteis traditis per eundem aut p pa trem mariti vel alios eoꝝ attinentes: τ ēt exceptis vestib⁹ non quotidianis sed festiuis ptinere debent ad dictam Catherinā non aūt ad heredem mariti extraneum: primum pt3 qꝛ illis do narijs que facta fuerunt seu portata per matrem puelle ad do mum mariti: clarum est qꝛ talia consueuerunt vltra dotem dari per parentes mulieri ad vsum ipsius mulieris τ vocant mobi lia: τ contemplatione mulieris dantur τ non mariti. Et in ipsi⁹ mulieris custodia remanent τ non mariti: τ eidem mulieri resti tuuntur soluto matrimonio τ hoc videmus quotidie fieri. Et est casus in.l.si ego.§.si.qui incip.dotis.ff.de iure dotiū. Et ali quando traduntur marito non vt dotalia sed vt parafernalia q̄ tenetur ea reddere vt ibi pt3. Idem dicendum de donatis p cō sanguineos mulieris: qꝛ contemplatione mulieris τ non mari ti censentur donasse: ergo non d3 hoc alteri pdesse quā mulieri cuius contemplatione gestum est. C.de pac.l.si actionem.cū ibi no.per glo.τ Bal. Et per hoc qd expresse no.τ determinat bar to.in.l.sed τ si plures.§.in arrogato.in fi.ff.de vulg.τ pupil. qd benefacit ad ppositum. Et maxime si facta fuerunt dicta dona ria in domo patris mulieris.arg.ad hoc opti.in.l.cum in te sim plicem.C.de dona.ante nup. idem videtur dicendu3 in donatis vel tradi.per virum seu sponsum exceptis illis de quibus.s̄. di xi: qꝛ censentur vel simpliciter donata cum non sint magni p̄cij τ maritus erat diues vt d̄r iuxta no.per glo.in.l.si filij tui.C.de do.ante nup.τ sic eius morte fuit donatio confirmata τ si tēpo re do.facte desponsata erat.l.cum hic status.§.j.ff.de dona.in ter virum.sed si non erat desponsata: τ valuit ab ipso prin.τ nō indiguit confirmatione qd presumitur si in domo patris vxo ris facta fuit dona.vt.d.l.cum ita.vel si non fuerūt donata sim pliciter saltim contemplatione futuri matrimonij si nōdū erat contractum cēsentur donata τ sic dicebatur spōsalitia largitas vnde secuto matrimonio non reuocatur. Sed si non fuisset se cutum distinguendum esset inter iura vetera eidem.d.l. cum te sponsa.cū.ll.seq.vsq3 ad.l.cum veterum.τ ius nouum illa.l.cu3 veterum.cū.l.seq.distinguendū qd aut stetit per donantē τ ide3 vt repeti non posset aut non stetit p donantē sed p donataria3 vel per casum: τ tunc aut interuenit osculum τ repetit̄ dimidia vel non interuenit osculum τ tunc tota repetitur τ reuocat̄.e.ti. si a sponso. Sed cu3 in casu nostro fuerit secutum matrimoniū dicta donatio statim fuit confirmata τ effecta irreuocabilis si facta fuit ante matrimoniū ɔtractū p verba de p̄nti: qꝛ fuit con tractus innoiatus do vt facias τ fuit implet⁹ ab vtraq3 parte. Et sic dicta donaria τ iam facta p maritum seu sponsum eam sequuntur nō aūt heredem mariti τ possunt per eam vendicari.

2 ¶ Quantū vero ad annulos τ cēturas argenteas traditos p sponsum vel per p̄rem sponsi vel p alios attinentes eoꝝ q̄ cōtē platione ipsoꝝ τ non sponse cēsent̄ dedisse. iuxta no per bar.in d.l.sed si plures.§.in arrogato.ff.de vulg.τ pu. Et sic est pinde ac si data fuisset ab ipō sponso non sic dico qꝛ illa non cēsentur donata: cum illa necessario habent sponsos facere: qꝛ sine illis non poterant eam desponsare vel ad domū suā honeste ducere fm cōem ɔsuetudinem τ ɔditionē sue psone nec ipsa Catheri rina vel eius parentes habebāt de talibus puidere sed spōsus q̄ recipiebat ab illis dotem vt talia onera sustineret. Et iō cu3 in necessitatibus nemo liberalis existat.l.rem legatā.ff.de adi. leg. prefatus sponsus qui habebat necesse tales expensas face re non censetur fecisse donationem que est liberalitas sed po tius exsoluisse debitum seu commodasse ad vsum vxoris vt pos set ad domum sua3 venire ornata: et ornata viuere τ stare mo re solito: τ prout honori suo condecebat et moris erat. ff. com mo.si vt cetero.§.interdum.etiam si fuit vsus verbo dono.vt no tat Barto.in.l.prima.§.nec castrense.ff.de colla.in.iiij.colum. versicu.vltimo quero pone quod pater τc. Sed sine alijs dona rijs vt sunt burse pater noster fazeloti τ si bene poterant nuptie honeste contrahi quia non in omni loco sunt in vsu vnde ad ma ritū nō pertinebat de illis necessario prouidere: τ p cōsequens in illis censetur vsus liberalitate τ voluisse vere donare.vt.s̄. dixi.τ Bal.C.de colla.auf.ex testō.ver.xij.capl'in τ de cui⁹ nisi de contraria voluntate volentis libere donare posset aliter con stare qꝛ tunc penes eandē deberēt remanere: qꝛ p mortem ma riti fuisset donatio confirmata sic debet intelligi qd not. idem Bal.in.d.auten.qd fm Nico.de mat. post dictū ver.ex quibus

cap. l'm eius qui prima facie videtur sibi contrarius sed non est verum intelligendo et distinguendo vt dixi. Et qd' dixi de annulis et centuris idem dico de vestibus festiuis. iuxta no. plene per bar. in. l. pe. ff. solu. ma.

¶ † Quantū vero ad q̄sita in. v. dubio dico q̄ vestes festiue sunt 3 heredum mariti vt. s. Sed alie quotidiane sunt ipsius catherine vt no. bar. in. d. l. pe. ff. solu. ma. vt. d. l. j. ver. sed nec castrense ff. de colla. De alimentis vero dicendū q̄ infra annum quo dotem repetere non pōt dz alimentari ab herede mariti. vt not. in l. j. §. exactio. C. de rei actio. et in. l. diuortio. in prin. ff. solu. ma. et ibi per bar. et Spec. in ti. q̄ filij sint leg. Et si cōmode posset stare cū eo dz ibi operari. l. ibi cum suo sumptu no. de ope. lib. si nō posset cōmode vel honeste stare cū eo in domo tunc si non esset culpa heredis deberet deduci de alimentis p̄cium operarū: al's secus per ea que idem Bartol. notat in dicta. l. diuortio. post principium. Et in hac credo standum arbitrio bonorum virorum transacto vno anno potest petere dotem et si per eam stat quominus petat vel cōsequat̄ nō deberentur sibi alimēta sicut nec vsure. iuxta no. in. l. insulā. §. vsuras. eo. ti. ff. solu. ma. p̄ bar. et per Inn. in. c. salubriter. de vsur. Si vero staret p̄ heredem: qr esset in mora restituendi dotem. Et ipsa non haberet vn̄ posset se alere: putarem qd' eodē mō deberet interim ali ab herede ne melioris cōditiōis sit heres morosus post ānū q̄ nō morosus. j. annū qd' esset iniustum: nō enī dz mori fame. Naz et si nulla dos esset quousq̄ tn̄ stat vidua dz ali de bonis quondam mariti: qr censetur stare in eodem matrimonio: et hoc si non poterat aliunde viuere. per ea que no. Cy. in. l. fi. C. de bo. mater.

¶ † Quātū ad vltimū q̄sitū nō video q̄ dicta Catherina possit 4 petere de iure dictum legatum. x. ducatorum: tum qr si dict⁹ maritus erat filiusfa. et sic non potuit testari ita nec codicillari etiam de aduenticijs in quibus patri conquerebatur vsuf. ff. de testa. l. qui in potestate. C. qui testa. face. pos. l. penul. iuncta. l. ij. ff. de leg. j. tum qr si potuisset codicillari non adhibuit debitam solēnitatem. v. testium. l. fi. in fi. C. de codici. sed tn̄ coram duobus qui non sufficiunt nisi in testō mili. vel inter liberos. l. miles. C. de testa. mili. cum ibi not. et. l. hac cōsultissima. §. ex imperfecto. de testa. dico tn̄ q̄ heres dicti filij mediatus vel immediat⁹ impie facit si dictuz legatum non soluat cum habeat eius bona in abundantia: ideo lz arctari de iure non possit: tn̄ possit arctari de equitate vt opus pium exerceat: et non fraudet voluntatem dicti filij vel mariti de dicta parua quantitate. arg. C. de necessarijs. l. quidā. §. illo. al's deus retribuet sibi pariter et forte acri⁹ Et arbitri et arbitratores per partes assumpti si eorum potestas ad hoc se extendat qr sit eis data potestas pronunciandi de iure et de facto prout eis videbitur possunt super hoc prouidere: quia legauit de acquisitis per eum in officijs publicis que vidētur quasi castrensia: et sic quod potuerit de illis testari. l. fina. C. qui testa. fa. pos. his solēnitatem debitam non adhibuerit. Sz de hoc parum curarem habita veritate rei si esset in eis.

¶ Et ita mihi Pau. de cast. vtriusq̄ iuris doc. dicendum videtur de iure: et ad fidem me subscripsi et sigillaui.

¶ Casus.

¶ Quidam ex concubina inter quam et ipsum poterat matrimonium consistere. Et cum qua longo tempore habitauit habuit ex predicta vnuz filium masculum qui viuit: et aliquas filias feminas de quibus due tantum viuunt. Mortua fuit dicta mulier. Et exinde accepit aliam concubinam ex qua plures filios et filias habuit. Et anteq̄ cum illa vltima matrimonium cōtraheret condidit duo testamenta in quibus vnicum filium ex prima concubina habitum heredem vniuersalem instituit et eū appellauit et noīauit in predictis testamentis suū filium legitimū et naturalem. Deinde contraxit matrimonium cum secunda cōcubina: et postea per aliquos annos decedens tertium cōdidit testamentum. In quo eundem filium natum ex prima concubina heredem instituit vniuersalem et eum simpliciter nominauit filium per hec verba: vcz. In omnibus aūt alijs bonis mobilibus et immobilibus iur. et nominibus presentib⁹ et futuris quocunq̄ nomine et iure censeātur et censeri possint. J. filiuz sibi heredem instituit ipsaq̄ omnia bona predicta donauit: et iure donationis reliquit eidem de quibus testator disponere possit p̄ eius libito voluntatis. Sorores aūt dicti filij sui vtrinq̄ cōiunctas ex prima cōcubina natas appellauit filias suas legitimas et naturales etiaz decessit. Oritur contentio inter filias natas ex secunda concubina et filium natum ex prima. Dicit enim dictus filius quod ex eo qd' est heres institutus et simpliciter nominatus filius non adijciendo naturalis presumitur matrimonium contractum inter patrem suum et olim matrem suam primam concubinam. Et potissime cum sorores suas vtrinq̄ coniunctas appellauerit legitimas et naturales per tex. in autē. vt lice. matri et auie. §. ad hec. et. §. se. Considerato etiam qd' prima duo testamenta fuerunt confecta ante legitimationem filiaruz ex secunda cōcubina. Sed pro parte aduersa dicitur q̄ vltimū testm̄ non obstat: qr. §. ad hec. intelligitur quasi non extāt alij filij legitimi cum veniat ad interpretationem. §. si vero. in auten. quibus mo. na. effi. sui qui predicto tantum casu loquitur. Ad alia prima duo testamenta ante legitimationem per subsequentiam matrimonij cum secunda confecta respondent q̄ non habuerunt effectum et per vltimum testm̄ fuerunt reuocata: sed p̄ parte filij heredis instituti dicitur q̄ dictus. §. ad hec. non recipit illam restitutionem de qua in. §. si vero. Sed loquitur in diuerso casu qr. §. si vero. loquitur de legitimante subsecuta principis autoritate. §. vero ad hec. loquitur non in legitimāte sz a modo p̄bandi vel legitimum sic lz p̄sumendo matrimoniū cōtractum cū matre q̄cunq̄ mortua. Item prima duo testamēta lz non habuerint effectum tn̄ instra sunt et fuerunt. item. §. si vo. videretur intelligendus alijs filijs legitimis q̄ p̄ subseqūes matrimo. ¶ Queritur ergo quid iuris et petit̄ consilium in fauorem filij heredis vniuersaliter instituti.

1 ¶ Utrū pater habens filios ex prima concubina instituēs eos sub nomine filiorum non addito q̄ sint naturales: videat̄ eos legitimasse.

Et de intellectu autē. item si quis. C. de natu. libe. et de opi. bar. circa intellectum. §. ad hec. in auten. vt matri et auie. nu. 2.

2 Legitimatio non fit nisi per oblationem curie: et per subseqūes matrimonium extantibus legitimis et naturalibus.

¶ Consilium. cccc xxix.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Presupposito q̄ iste pater et testator aliquid reliquerit iure institutionis filiabus secunde concubine que per subsequens matrimonium fuerunt effecte legitime vt sic testamētum non sit nullum ex cā p̄teritionis. Sup eo de quo q̄ritur faciunt dubium contra filium prime concubine et pro filiabus secunde dicta et no. p̄ bar. in q̄one disputata per eū q̄ incipit. h̄us filium et c. in qua pro intellectu. d. §. ad hec. qui est. §. j. in autē. vt liceat matri et auie. posita. C. de natu. lib. auten. item si quis liberos. ponit plura q̄ dicit requiri fore necessaria vt fiat legitimatio s̄m tenorem ipsarum et aliter legitimationem non fieri q̄ tn̄ requisita per bar. non exprimuntur in dicto corpore auten. sz ipse dicit ex illo tex. colligi q̄ tn̄ hic non sunt. Nam primo ipse req̄rit q̄ concubina ex qua natus erat ille filius viueret tēpore testamenti et sic tempore quo protulit illa verba de quib⁹ ibi. Et hoc per tex. illius auten. dum dicunt verba cum qua nuptie consistere possunt et c. quia illud verbum possunt est presentis temporis et sic dicit ipse debere intelligi. s. tempore dictoruz verboruz p̄latorū qd' hic non fuit qr tunc erat mortua prima sz istud certe non vrgeret: quia immo potest illud verbum possunt determinare participiuz habens quod in precedenti posuerat vt sit sensus quod si quis habens filium vel filiam ex muliere cuz qua nuptie consistere possunt tempore quo habuit. Et hoc est congruentius vel non minus congruum q̄ referre ad sequens verbum. s. dicat et c. et rationabili⁹ et fauorabilius est ita exponere: vcz vt inspiciatur tempus natiuitatis pueri quo tempore viuebat mater. Et hoc de facili potest sciri q̄ q̄ inspiciatur tempus prolatorum verborum quo tempore non est certum qd' mater superuiueret vt sic impediatur actus legitimationis de qua ibi. Quod enim si viueret et non esset tunc sua concubina sz alteri nupsisset: et sic cuz ea non poterat tunc nuptias contrahere sed tempore quo eam tenuit et quo filios suscepit potuerūt esse nuptie nonne poterit per illum modum legitimare nō puto aliquem dubitaturum quod sic: al's daretur i. li materia non nubēdi alteri desiderans filios posse fieri legitimos per illum modum. Et sic perseuerandi in concubinatu et fugiendi vitam matrimonialem quod esse non debet. arg. l. conuenire. ff. de pactis dota. vel quid si ipsemet pater relicta vel nupta concubina alteri nubat et ipse dicemus nos quod perdat potestatem legitimādi per illum modum cum forte filios non habeat ex vxore. Certe impium et inhumanum hoc esset quod propter bonum opus quod fecit sic perderet priuilegium legitimandi datum p̄ illam auten. cum de eo quod fecit veniat potius commendandus. ff. de peri. et commo. rei vendi. l. prima. §. licet. de custo. reo. diuus. circa fi. C. de natu. libe. cum quis depositi. l. iij. sic econuerso nō est iustum quem consequi lucrum ex actu de quo venit puniendus vnde dictum Barto. prefatum non placet nec credo q̄ sit de mente illius tex. sed solum q̄ potuerunt esse nuptie tempore quo natus est puer qui legitimatur: nec requiritur q̄ possint eē tempore quo dicta verba proferuntur. Et hoc dicitur fuisse in casu nostro.

¶ Secūdo

¶Scḋo dicit Bar. requiri φ non solum possit vel potuerit ɔtrahere matrimonium cū illa de iure: vt qꝛ nullum suberat impedimentum canonicū inter eos sed ēt qḋ de facto honeste et ſm bonos mores: al's secus vt si vir esset nobilis ⁊ diues illa vō ignobilis ⁊ paup: qꝛ non cēsetur q̄s posse qḋ honeste non pōt. l. nepos ꝓculo. de ver. sig. sed hic non constat de hoc igitᷓ ⁊c. Sꝫ certe nec cōstat de contrario ⁊ in dubio si nō apparet ɔtrariū ꝓsumitur fuisse digna de facto sicut de iure. ff. de ma. test. seruos. de leg. ij. cū pater. §. rogo. extra de scruti. c. j. cū ibi no. maxime de iure canonico ſm qḋ solū inspiciᷓ: an subsistit impedimentū canonicū vel non cū sit matrimoniū, hodie sacrm̄. Et reputatᷓ iter opa charitatis hodie φ q̄s capiat vxorē interdū indigniorē se c. inter opera. de spon. vnde posito φ illa auᷓ. intellexerit vt dicit Bar. qꝛ tū ius canonicum in matrimonijs p̄ualet: non dedignabitur hodie sacros canones imitari: facit quod no. gl. in l. si rogatus. de manu. vin.

¶Tertio dicit Bar. requiri φ verba de quibus ibi fuerint ꝓlata principaliter ꝓpter se. secus si propter aliud vt fuit in casu nostro vbi ip̄m instituendo noīauit filium. arg. C. de test. mili. l. ex his verbis. in princi. Sed per eandem. l. j. ver. at em̄ pōt dici ɔtrarium vt sicut sp̄ale est in militis fauore vt verba enunciatiua emissa principal'r ꝓpter aliud inducāt dispositionē ita et in casu nostro fauore legitimationis in qua verti fauor public⁹ vt ciuitas repleatᷓ hoībus legitimis ⁊ habilibus ad officia publica vel dignitates. arg. l. j. ff. solu. ma. qꝛ tex. dictaꝝ autēticaꝝ non ita arctat ad dicendū qḋ dicit Bart. q̄n possit intelligi eo mō quo dixi, nā dicit φ si dicat filios suos esse ⁊c. sed hoc ita, capit in eo qui principal'r ꝓpter aliud, sicut in eo q̄ principal'r propter se. qꝛ vtroq; mō verꝫ est eū dixisse illū filiū suū. ¶Preterea cū institueret ip̄m cēsetᷓ voluisse dicere meliori modo quo dicere potuit vt valeret institutio. l. miles qui destinauerat. ff. de testa. mili. ⁊ sic taliter quod legitimus efficeretur.

¶Quarto dicit Bar. req̄ri vt talis pater cū dixit talia verba de quibus ibi non hr̄et filios legitimos ⁊ naturales vt in autē. q̄. mo. na. effi. legi. §. si igitur licentia. ver. si vero solūmō. ⁊ quib⁹ mo. na. effi. sui. §. si vero his: † qꝛ extantibus legitimis ⁊ naturalibus non fit legitimatio nisi in duobus casibus. s. per oblationem curie[a]: ⁊ per subsequens matrimoniū[b]. eo. ti. §. gñaliter. in fi. tex. ⁊ glo. ⁊ allegat Bar. Host. hoc expresse tenentem in sum. qui fi. sint legi. circa fi. ⁊ Jo. an. in. c. per tuas. eod. ti. Sed certe hic habebat legitimos ⁊ naturales tpe quo fecit dictum testm̄ vcꝫ natos ex scḋa concubina cum qua postea matrimonium cōtraxerat: ⁊ sic erant effecti legitimi ⁊ naturales: ⁊ per cōsequēs non videtur facta legitimatio ꝑ ꝓlationem talium verborum. Breuiter lꝫ istud videatur satis vrgere prima facie ꝓpter autoritatem Host. ⁊ Jo. an. Jac. tū de bel. in. d. §. ad hec. tenet cōtrarium: vcꝫ φ hoc non req̄ratur qḋ hoc nō dicit sed solū facit vim in hoc qḋ dixit eos esse filios suos nec appellauit eos naturales ⁊c. quo casu legitimanᷓ autoritate iuris scripti in. d. §. ad hec. absq; alio rescripto principis per qḋ pꝫ non obstare tex. s̄. allegatos in ɔtrarium q̄ req̄runt illud qḋ dicit Bart. qꝛ loquūtur q̄n pater fatebatur filios esse naturales quo casu nō loquitur ille. §. ad hec. sed illi tex. qui requirūt φ testm̄ in q̄ eos filios appellauit ⁊ dixit velle eos fieri legitimos ostēdatᷓ principi: ⁊ tunc princeps faciliter per suum rescriptuꝫ legitimabit eos si non extāt legitimi ⁊ naturales: ⁊ sic tunc legitimatio fiet non autoritate iuris scripti: sed per rescriptuꝫ principis qui ꝑtestatur se nolle legitimare per rescriptum stantibus legitimis ⁊ naturalibus. vt in. d. §. generaliter. sed in casu nostro non appellauit eum naturalem: sed dumtaxat filium quo casu non expedit ostendere testm̄ principi nec aliud rescriptum ab eo impetrare: sed autoritate illius auten. effectus est legitimus: lꝫ extarent dicti legitimati per subsequens matrimonium cū tex. illi⁹ auten. in. §. ad hec. non requirat legitimos non extare ⁊ erubescimus sine lege loqui. in autē. de triente ⁊ semis. §. consideremꝰ C. de colla. l. illam. circa medium. ⁊ sic Jaco. de bel. videtur melius considerasse φ Host. Jo. an. ⁊ Bar. al's illi tex. videnᷓ inter se contrariari dū primi duo requirant non extare legitimos ⁊ testamentum ostendi principi ⁊ impetrari rescriptum: ⁊ tamē tex. in. §. ad hec. nullum de predictis tribus requirit sed solum quod dixerit eos filios si loquerentur in vno ⁊ eodem casu. Sꝫ non ita est immo in diuersis quia. §. ad hec. loquitur quādo dixit eos filios ⁊ non dixit naturales quo casu p̄sumit ille text. matrimonium fuisse contractum inter testatorem ⁊ matreꝫ filio rum. Sed constat quod tunc legitimantur etiam extantibus legitimis. vt in. §. generaliter. in fi. in autē. qui. mo. na. effi. sui. nimirum ergo si tex. in. §. ad hec. vt liceat matri ⁊ auie. non requirit φ legitimi non extent sed alij tex. in contrarium alle. loquūtur q̄n fatebatur eos naturales quo casu ex solis verbis quod vult eos effici legitimos non efficiuntur legitimi: nec p̄sumitur contractum matrimonium ideo tunc requiruntur illa tria de q̄bus. s̄. quoꝝ nullum req̄ritur in. §. ad hec. qui nihil hꝫ agere cū casibus paragrafoꝝ alleg. in contrarium. Et posito φ dictum Bar. Host. ⁊ Jo. an. foret verum deberet intelligi q̄n extarent filij legitime nati ⁊ sic in potiori significatu. l. j. §. q̄ in perpetuā ff. si ager vect. non q̄n legitimati ꝑ subsequens matrimoniuꝫ vt est in casu nostro: qꝛ non debēt esse melioris conditionis ex eo qḋ sint legitimati ꝑ veꝝ subsequens matrimoniū φ iste q̄ legitimatus est ꝑ matrimoniū a iure ꝓsumptum: cū tante efficacie sit iuris ꝓsumptio quante est ipsa veritas: qꝛ iuris ꝓsumptōes sunt liquidissime ꝓbationes veritatis. l. lꝫ imperator. ff. de leg. j. videᷓ ergo posse concludi ꝓ filio prime ɔcubine non obstantibus no. ꝑ Bar. in. d. disputatione q̄ faciliter possunt tolli vt pꝫ ex p̄dictis. Preterea in casu quem Bar. ponit piūm erat irritare legitimationem qꝛ q̄ diceb at se legitimatū ꝑ verba ꝓlata in testō dicebat testm̄ ex hoc fore nullum: qḋ in eo erat p̄terit⁹ qḋ erat absurdum vt sumeret fundamentum ad impugnanduꝫ vnde dicebat se consecuturum cōmodū ⁊ honorem legitimationis tanφ ingratus vt in regula iuris: sed in casu nostro piū est legitimationē defendere qꝛ legitimatū defendere vult per hoc testm̄ cū in eo fuerit institutus ɔtra volētes impugnare. Et si iste casus fuisset ꝓpositus Bartolo sicut ille laborasset ꝓ ista parte sicut ibi laborauit pro illa. Uerum qꝛ non parua est autoritas eius nec minor Host. ⁊ Jo. an. in locis. s̄. allega. forte destitissem cōsulere pro vel contra ne viderer presumptuosus nisi qꝛ mihi fuit ostensa quedā legitimatio facta per comitem palatinum hn̄tem ptātē ab imperatore Karolo quarto de dicto filio prime concubine iam sunt anni. xxxiij. que tollit oēs dubitationem qꝛ facta fuit vt dꝛ viuente prima concubina matre eius Nec ibi vidi vel cōprehendi defectum aliquē quantū ad hunc ꝓpositum. Nec ob. φ in priuilegio dꝛ φ ꝑ legitimationē fiendam non debeat fieri p̄iudiciū legitimis ⁊ naturalibus quominus equaliter succedāt qꝛ dꝫ intelligi. s. ab intestato. Sꝫ hic factum est testm̄ in quo pater pōt facere filios inequales dūmodo nullū eoꝝ fraudet legitima etiam si sint omnes legitime nati. in auten. de nup. §. fi. vel penul. quam potestatem non creditᷓ princeps voluisse patri tollere per dicta v̄ba. Sed hic vt dꝛ alij[a] nati ex secunda concubina ⁊ legitimati per consequens matrimonium non sunt fraudati legitima: qꝛ fuit eis relictum iure institutionis: vnde si nō tm̄ φ sufficeret agere possunt ad supplementum. Concludo igitur pro dicto filio prime concubine non obstantibus obiectis in contrarium.

¶Casus.

¶Stante statuto φ si aliq̄s emerit ab aliquo certas res immobiles possit coherens ipsius terre vendite cōparere ⁊ offerre precium exbursatum ꝑ emptorem ⁊ emptor sit obligatus restituere rem emptā stante etiā reformatione ipsius statuti q̄ est his v̄bis copulata. In statuto de p̄ātatione, ꝓpinquoꝝ ⁊ coherētiuꝫ obseruetᷓ ɔsuetudo salua cū hoc qḋ absentes a districtu Padue ⁊ hi q̄bus per ignorantiā non fuisset factum cognitum habeant terminū vnius anni ad p̄ātandū. Oritur dubitatio: quidaꝫ honorabilis ciuis scī Joannes rubeus emit certas terras[b] ad incātū: vt pꝫ ex publico instr̄o ⁊ stetit in possessiōe ꝑ annos ij. ⁊ vltra pacifice ⁊ q̄ete elapso dicto tpe q̄dam coherens cōparuit offerens p̄ciū ꝑ emptorē exbursatum obijciᷓ per emptoreꝫ qḋ est elapsus terminus quo possit offerre: qꝛ debebat cōparere intra annū a tpe emptionis cōputandū: ⁊ sic cum sit elapsus annus excluditur a statuto in reformatione sua qꝛ si statutū excludit absentes post annum q̄bus non potuit contumacia vel negligentia imputari a fortiori presentes qui fuerunt in contumacia vel negligentia cōparendi ⁊ offerendi. ¶Et statutuꝫ siue reformatio expresse excludit post annum etiam illos quibus non est factum cognitum. In contrarium qꝛ statutum excludit illos q̄bus per ignorantiam emptoris non esset factū cognitū ⁊ sic q̄n emptor non est in culpa vel dolo. Sed q̄n emptor scienter tacet: ⁊ non denunciet illis quos scit esse vicinos ⁊ coherentes ⁊ presentes statutum non videtur loqui.

¶Et q̄ritᷓ consi. φ vicinus post annū indistincte sit exclusus.

¶Item q̄ritur Titius ⁊ Seyus sunt vicini q̄ hn̄t duas possessiones vicinas titius vēdit. A. suā ⁊ Seyus suā vēdit. B. q̄ritur vtrū. A. tanφ vicinus ꝺ. B. vti possit bn̄ficio statuti ⁊ econtra B. tanφ vicin⁹. A. ꝺ ip̄m. ⁊. A. vti possit statuto. Ita qḋ vn⁹ ab altero oblato p̄cio. j. tps statuti rē emptā recuperare possit. scꝫ A. rem emptam ꝑ. B. ⁊. B. rem emptam ꝑ. A. Et videᷓ qḋ sic: qꝛ facta vēditione pure. A. fuit factus p̄ns rei ꝑ eū empte. B. sꝫr rei ꝑ eū empte: vn̄ tanφ vicini vnus contra alium videᷓ posse vti statuto: ⁊ pro ista parte petitur consilium.

1 ☞ Emptor qui ex forma statuti debet certificare coherentē si vult offerre si per ignorantiam non denunciet vti um labatur tempus coherenti.

[a] ¶Curie. de q̄ legitimatione vide φplures solēnes limitationes per do. de imo. in cōsi. cxxxix. in. j. volu. ⁊ vide bar. in auᷓ. itē si q̄s C. de natu. lib. multa ꝑ canonistas i. c. suggestū. de deci.

[b] ADD. Jtio ¶Et ꝑ subsequēs matrimoniū. Aduerte tm̄ φ lꝫ pr̄ ɔtrahat matrimoniū cū matre filij natural': nō tm̄ legitimātur nepotes ex illo filio naturali q̄n tale m̄rimoniū ɔtraxit pr̄ post mortē filij. ita not. dixit Bald. post Guil. de cu. in l. benigni⁹. ff. de leg. qḋ dcm̄ refert ⁊ sequiᷓ pro valde not. Hyppo. mar. sing. cxxj. inci. credo te scire. Hen. Ferran.

2 Duobus ementibus a duobus vicinis vtrum prosit vicissiꝫ fa
cta emptio ita vt vnus alteri non possit presentare ⁊ offerre ex
vigore statuti.

¶ Consilium. ccccxxx.

In christi nomine amen.

¶ Circa primũ quesitum notandũ ꝙ ante factaꝫ
reformationem de qua. s. q̄ prefixit terminum an-
ni ad presentandum poterat qñcunqꝫ presentari:
qꝛ statutuꝫ nullũ tp̄s prefigebat. ff. de excu. l. iurisperitos. §. cũ
oriundus. de ven. inspi. l. j. §. meminisse. C. de penis. l. seruus. et
qđ no. Inn. de cõstitu. c. ex lr̄is. qđ aũt dixi qñcũqꝫ intelligo sa-
ne. i. saltim vsqꝫ ad. xxx. an. ⁊ non vltra qꝛ tanto tp̄e tollit̃ omne
ius qđ hꝫ priuatus ꝯtra priuatum. l. sicut. C. de p̄scrip. xxx. ann.
reformatio vero p̄dicta facta ad dictum statutum de p̄scrip. ꝓ-
pinquoꝝ. Primo ⁊ ante oīa cõfirmāt ꝯsuetudinē p̄teritam di-
cens qđ obseruet̃ consuetudo solita: qđ est intelligendũ. s. pre-
terq̄ in casibus q̄ statim subijciunt̃: postea reformat ponendo
duos casus in q̇bus vult nõ debere expectare vicinũ vel ꝓpin-
quum ad p̄ñtandũ nisi vsqꝫ ad annum: vcꝫ qñ tp̄e venditiōis fa
cte erat absens a districtu Padue: quo casu nõ potuit imputa
ri emptori si ꝑsonaliter sibi non notificauit: ⁊ sic cõueniens est
vt restringatur potentia sibi p̄ñtandi ⁊ auferendi rē emptam.
alius casus est qñ erat p̄ñs tñ per ignorantiā emptor sibi non
notificauit nec distinguit inter ignorantiā iuris vel facti. Naꝫ
⁊ ignorantia iuris excusat a dolo vel malitia. l. sed si lege. §. fo-
re. ff. de peti. here. ⁊ no. glo. in. l. si quis ius di. nõ obtē. in fi. ma-
1 gne glo. ¶ † Videt̃ ergo dicendũ in casu nostro ꝙ si dict⁹ em-
ptor aliqua ignorantia iuris vel facti nõ notificauit dicto co-
herenti se emisse nec ip̄m req̇siuit si volebat offerre qꝛ forte cre
debat ex aliqua cā ēt iniusta non debere ip̄m requiri nec ipsum
posse p̄ñtare qđ cũ non fuerit in dolo nec in malitia: lꝫ forte fue
rit in culpa qđ tunc post annum possit repellere dictum coherē
tem volentem offerre ꝓpter dictā reformationē q̄ restringit po
testatē offerendi vsqꝫ ad annum qñ fuit p̄ñs tp̄e venditionis ⁊
ꝑ ignorantiā emptoris sibi nõ fuit emptio notificata. Si vero
non fuit in dicto emptore iuris vel fac. ign. sed certa scīa iuris
⁊ facti est⁊ sic dolus ⁊ malitia nõ aũt culpa: tũc secus videtur vt
debeat obseruari p̄terita ꝯsuetudo ⁊ obseruātia. s. ꝙ qñcunqꝫ
veniēs vicinus vel coherēs ēt post annũ audiat̃ volēs offerre ꝓ
pter dictā reformationē in prin. In dubio nõ potius presumo
fuisse culpā q̄ dolũ vel malitiā. vt no. Bar. in. l. ij. C. de erro. ad
uo. ꝑ. l. penul. ⁊. l. senat⁹. C. de his qui sibi ascribunt in testō. Et
sic dictum emptorem posse dictum volentem offerre excludere
propter dictam reformationem.

¶ † Circa scđm quesitũ aduertendum qđ statim qđ Titius pri-
2 mus venditor vendidit. A. prius q̄ Seyus scđs venditor ven
deret. B. fuit acquisitum dicto Seyo ius offerendi ⁊ retractā-
di venditionem factaꝫ. A. virtute dicti statuti. Et sic dicto. A.
fuit acquisitum ius dominij temporaliter. s. quousqꝫ Sey⁹ po-
test offerre retractare venditionem. Licet ergo haberet dñium
videbatur non habere postq̄ sibi poterat auferri: qꝛ potius cē
sebatur eius qui poterat auferre q̄ suum. ar. de regu. iur. l. qui
actionem hꝫ. si ergo Seyus postea vendidit suam. B. nõ videt̃
ꝙ. A. qui habebat ius ⁊ dominium temporale fuerit acquisitũ
ius retractandi scđam venditionem factam de re cui⁹ ⁊ dñium
erat apud Seyum ꝑpetuo qꝛ potentius erat q̄ ius temporale:
⁊ minus potens non dꝫ vincere magis potens sed potius ecõ-
uerso. ar. l. j. si te solum. ff. de here. insti. Nam statutum dans po
tentiam offerendi vicino cēsetur habuisse respectũ ad rem quā
hꝫ offerens vt possit alteram sibi adiungere si vero hꝫ rem tēpo
raliter non videt̃ sua interesse alteram sibi adiungere: ideo non
acq̇rit ius alteram acq̇rēdi postq̄ sua natura nõ interest. Pre
terea videret̃ hec acq̇sitio nugatoria si fieret ita reciproce. s. mi
hi de tua ⁊ tibi de mea⁊ sic nulla ⁊ inualida. arg. l. cum pater. §.
pater qui filio. ff. de leg. ij. In ꝯtrariũ facit qꝛ non minus dꝛ ha
bere dñiuꝫ ille. A. q̄ primo emit a titio q̄ sibi poterat auferri ꝑ
tertium. ff. de rei ven. l. non minus. multa eñ poterant accidere
ꝓpter. q̄ non aufereт̃. ff. de acq̇. re. do. l. naturalē. §. j. in fi. Et sic
non obstat prima allegata Sed nec scđa videt̃ obstare. s. vt di-
catur nugatoria fore dꝛ reciproca acq̇sitio. s. mihi de tua ⁊ tibi
de mea postq̄ fit de diuersis rebus quaꝝ vna pōt esse melior al
tera: vel si hoc nõ ē pōt haberi maior affectio ad vnā q̄ ad alte
ram significationē Seyus vendat scđo loco. B. suā possessio-
nē anteq̄ offerat. A. ⁊ suā quā emit. A. sibi auferat interest ipsi⁹
A. vel interesse pōt ꝙ sibi acq̇ratur ius offerendi ipsi. B. ⁊ au-
ferre possit ipsi. B. rem quā emit a titio. Et sic non curabit illā
perdere quam ipse emit postq̄ pōt acquirere magis sibi gratā
Et pro hoc glo. q̄ est in. d. §. pater q̇ filio. sup verbo hereditatē.
Nam ille. §. loquitur qñ fideicō. reciprocũ est pecuniariũ. Nā
tunc bene est veꝝ ꝙ esset nugatorium si tm̃ a te recipio quātum
tibi do. ff. ad. l. fal. si fundus. in fi. qꝛ nullā vtilitatem consequor
a te nec tu a me si do tibi centum ⁊ a te centum recipio: ideo tale
nugatorium fideicō. non censetur testator in dubio facere vo-
luisse vt ibi. Secus aũt dicit ibi glo. si vtilitas aliqua resulta-
ret per. l. peto. eo. ti. qđ ego exēplifico cũ non esset pecunia sed
consisteret in speciebus vt dixi. ¶ Preterea poterit esse quod
Seyus non offerret infra tp̄s. Et sic venditio facta. A. per Ti
tium non retractabitur ⁊ sic ista coniungetur cũ illa. Et posito
ꝙ offerat ⁊ tractet non dꝫ finiri acq̇sitio facta. A. tp̄e quo dñiũ
suum durabat qꝛ nõ minus erat dñs ꝙ ius suum poterat retra
ctari ⁊ finiri. vt. d. l. non ideo minus. faciunt no. ꝑ Bar. in. l. iul.
ff. de condi. inde. in fi. Et sic videt̃ posse ꝯcludi ꝓ eo qđ petitur
vt alter ꝯtra alteꝝ vti possit statuto p̄dicto hoc mõ. vcꝫ qꝛ. B.
qui scđo emit a Seyo aget contra. A. q̄ primo emit a Titio iu-
re sibi cesso a Seyo suo venditore: ius eñ offerendi fuit q̄situꝫ
Seyo primo loco q̇ erat dñs tp̄e primo prime venditionis fa-
cte. A. ꝑ titiũ. Et vendendo seyus. B. transtulit cũ re vendita
oē ius sibi cõpetens eius occasione ꝓpter verba ꝯsueta appo-
ni in instrō. l. si res quā. ff. de euic. aget ergo. B. iure cesso cõtra
A. Sed ipse. A. aget ꝯ ⁊ non cesso sed iure ꝓprio ⁊ sibi p̄ncipa
liter acq̇sito. Nā tp̄e vēditionis scđe facte. B. per Seyuꝫ: ipse
A. erat iam dñs rei ꝑ eũ empte. A. titio lꝫ reuocabiliter: vñ ex
venditione scđa facta ꝑ seyũ ipsi. B. ius offerendi ⁊ aduocādi
fuit acq̇situm ipsi. A. primo emptori recta via: non aũt titio q̄
vēdiderat iā. A. ⁊ tradiderat ⁊ sic desierat esse dñs. Nec ob. p̄-
dictis ꝙ facta retractatione fingit̃ emptor retro nõ fuisse dñs
qꝛ posito ꝙ ita esset cũ dicte venditiones facte fuerint diuersis
tēporib⁹ quelꝫ trahitur ad suũ tp̄s. Et sic lꝫ venditio facta. B.
fingatur non fuisse facta. Et sic. B. non fuisse effectum dñm nõ
sequitur ergo nec seyus qui sibi vendidit non fuit dñs: vel fin-
gitur non fuisse vel tunc vel prius. s. cum titius vendidit. A. im
mo ptꝫ contrarium: ⁊ sic sequitur ꝙ Seyo non potuerit acqui-
ri ius offerendi ⁊ aduocandi contra. A. primum emptorē. Ecõ
tra vero licꝫ retractata venditione facta. A. fingatur. A. nunq̄
fuisse dñs tñ re vera bene fuit. vt. d. l. non minus. ff. de rei vendi.
Et sic cuꝫ omni suo effectu potuit ergo dicto. A. acquiri ius of
ferendi contra. B. ⁊ scđm emptorem. Et lꝫ postea fingatur nõ
fuisse si retractata fuit sua emptio: non tñ fingitur retro ius pre
dictum non fuisse persone sue quesitum qꝛ nulla necessitas co-
git nos ad hoc dicendum.

¶ Et ita videtur mihi Paulo de castro. I. V. doctori fore dicen
dum de iure: ⁊ ad fidem me subscripsi ⁊ sigillaui.

¶ Casus.

¶ In nomine dñi nostri Iesu christi. Ex facto ꝓponitur ꝙ magi
ster Ioannes dum esset sanus ⁊ mente ⁊ corpore erat homo q̄
clare expedite ⁊ articulate loquebatur. hic dum morbo pestife-
ro percussus esset ⁊ vsqꝫ adeo infirmitate grauatus ꝙ iam lin-
guam grossam habebat. Ita dicunt testes intelligebantur tñ q̄
dicebat ⁊ que loquebatur: dixit coraꝫ quattuor testibus mascu
lis ⁊ tribus feminis ⁊ parrochiano ibi fortuito existentib⁹ nec
aliter vocatis vel rogatis quod volebat qđ Gregorius eēt su⁹
heres: p̄supponit̃ ēt ꝑ testes alios ꝓbari ꝙ ante dicta v̄ba ipse
magister Ioan. ꝓpter acritatē morbi ⁊ vicinā mortem: ostende
bat alienationem mētis ⁊ signa furentis seu mentecapti: osten-
debat eñ pudibũda infremebat dentibus facie ⁊ manibus: ita
ꝙ iudicio testiũ furiosus videt̃. Et cõtinuo vt dicunt testes se
habuit deterius vsqꝫ ad morteꝫ inclusiue: q̄ mors secuta fuit añ
horam cõpletam post dicta verba. Presupponitur etiā ꝙ cõis
mos ⁊ obseruātia gñalis in ordinādis testamentis in hac pa-
tria fuit ⁊ est ꝙ seruant̃ solēnitates iuris ciuilis qđ inspectiōe
nullius ⁊ nulloꝝ testamētoꝝ in antiquis ⁊ modernis tēporib⁹
cõpilatorũ liquet ⁊ liquere potest. Et etiā eo tēpore quo Gre-
gorius papa. xij. cuius gesta fuerunt approbata in cõcilio Cõ
stantiensi morā traxit ꝑ plura tp̄a in hac ciuitate Arimini que
est de terris ecclesie. ¶ Nunc Gregorius dicit se heredē ex ista
dispositione asserens ex dispōne canonica ꝑ. c. cũ esses. ⁊. c. rela
tum. dictaꝫ dispōnē tenere. Contra vero asserunt sorores dicti
magistri Ioannis dicentes se heredes ab intestato: tum qꝛ ma
gister Ioan. mortuo similis videbatur ex quo cũ lingua grossa
loquebatur: ad qđ adducitur autoritas Bar. in. l. iubemus. C.
de testa. tum qꝛ videbatur mentecaptus: tum qꝛ dicta capitula
videntur ꝓcedere in relictis ad pias causas secus in alijs: tuꝫ
etiā qꝛ testes non fuerunt rogati: que solennitas non videt̃ re-
mota per. d. c. cum esses. s̄m Fran. de albergotis quem sequi vi
detur Ant. de but. ibi relatum. tum ob antiquā ⁊ gñalē obser-
uantiam de qua. s. Presupponit ꝙ tp̄e dicte pestis in quo de-
cessit dictus magr̄ Io. ⁊ in alijs pestibus q̄ sepius viguerũt in
ciuitate p̄dicta potuit haberi numerus testiuꝫ ex actis de iure
ciui. ⁊ sic etiam fuit adhibitum. Queritur quid iuris.

Vtrum

1 Utrum in terris eccle. quis possit testari non servata solennitate iuris civilis etiam qñ non testatur ad pias causas.
2 Et de intellectu.c.cum esses.de testa.

Consilium.ccccxxxi.

In christi nomine amē.

¶ Ista[a] institutio Gregorij nō videtur posse impugnari ex causis pdictis.s.ex defectu testatoris q non possit articulate loq.C.de test.l.iubemus.post prin.qz lex illa fm Ang.cū not.ibi p Bar.vēdicat sibi locū qñ a testibus nō poterat intelligi al's secus.lz linguā ingrossasset p.l.qm indignum eo.ti.ibi.neq necessaria sint momenta verboꝝ q̄ forte feminecis z babultiens lingua pfundit zc.Sed hic intelligebant ea que dicebat vt.s.dr in puncto.† Nec etiam videt posse impugnari ex defectu solēnitatis testium:qz fuerunt septē masculi: sed solū quattuor z tres femine:nec fuerunt rogati qz istud haberet nocere si factū fuisset testm̄ in terris imperij sed qz factuz fuit in terris suppositis epali iurisditioni ecclesie Romane.s. in Arimino nō videt nocere qz sufficiūt tres testes cū pſbr̄o rectore.vt in.c.cū esses.de testa.qd capl'm videt hr̄e locū ēt in relictis ad nō piā cām vt ibi cōiter vident tenere doc.s.Jo.an.z alij moder.z Spec.exp̄sse hoc firmat in ti.de instru.edit.§.compendiose.ver.item per ius canonicū. ¶ Item nec p mores z observantiam que dr vigere z viguisse semp in dicta civitate Arimini qd in testamentis factis ad nō piaz cām servatur dispositio iuris civilis z eius solēnitas qz talis ɔsuetudo videt reprobari p illud capl'm inquantū vellet testm̄ aliter non valere tāq cōtra ius divinum z naturale:qd est vt in ore duoꝝ vel trium stet omne verbum.vt ibi habetur in tex.

¶ Breviter non obstantibus pdictis si essem iudex darem sniam in ɔtrarium:vcz q dicta institutio non valuit nec valet pter defectum solēnitatis iuris civilis qz non fuerunt.vij.testes masculi z rogati.l.hac consultissima.C.de tes.ff.e.l.qui testō.§.muller.† Nec ob.c.cum esses.qz quicquid alij dicant glo.ordi. ibi cui potius inherēdum videtur in dubio tenet illud.c.locum habere solum in insti.vel relictis factis ad piam cām z reprobat alias opi.quas ibi recitat z dicit hanc tenendā qz dicit ipsum loqui in eodem facto de quo loquitur sequens capitulum relatum z contingēte in eodem loco.s.in civitate Veltri q̄ est ecclesie Romane z in qua fuit instituta ecclesia cuius glo.opi.videtur p̄ferenda maxime in re dubia in qua rō plus suadet q̄ opi. sua vt est hic. Nam sicut dicūt iura q leges nō dedignantur sacros canones imitari qñ constat eos aliter disponere q̄ leges ita et qñ nō ɔstat sed est dubiū sacri canones nō dedignantur imitari sacratissimas leges vñ i terris suppositis tpali iurisditioni ecclesie ɔstat servari leges si aliud p canones nō reperiat dispositū exp̄sse.Sed in casu nostro dici nō pōt q reperiat exp̄sse ɔriū dispositū qz cap.cū esses.pōt restringi ad instōnes z relicta facta ad piā cām de q̄bus loquit sequens cap. relatum. Et hoc est pbabilius dicere qz fm hoc leges z canones ɔcordabunt cū ēt leges talia relicta privilegient vt nō reqrat in eis iuris civilis observātia circa solēnitatē.l.j.C.de sacrosan.ecc.fm intellectum cōe maxime Bar. ¶ Et ipsaz legē canones āpliāt qz illa loquit qñ fit instō vel relictū a cōstituto in mortis articulo.Sed illa capl'a disponūt idē ēt qñ a nō ɔstituto in tali articulo. Restringere ergo illud capl'm ad istum casum:cū quo cōcordabit cū dispōne legali pbabilius est q̄ dicere q leges corrigant in terris subditis ecclesie cū nō sit dare rōnem diversitatis quare in relictis ad nō piaz cām aliud esse debeat in terris subditis ecclesie q̄ in subditis imperio. Fuit em̄ solēnitas introducta in testamētis favore volūtatis pter suspi.falsitatis evitandā q facilius cōmittit in eis q̄ in actibus intervivos.C. de fideic.l.fi.q rō militat z locū sibi vendicat pariter in vtrisq locis in relictis ad nō piam cām. ¶ Nec ego vnq̄ vidi servari contrariū z in terris subditis ecclesie Romane de quibus ego sum immo vbiq vidi servari solēnitates iuris civilis i relictis ad non piā cām. Et illa capl'a remittentia solennitates locū habere solum in relictis ad piam cām.i.pro anima. Et ita ea alle. Bart.in.d.l.j.C.de sacrosan.eccle.in vlti.q.z q.seq.articulo fi. z vitemus correctionem legum sicut vitanda est.l. precipimus. C.de appel. Et aliquid dicunt canones ad.l.illam q nō est iuri contrarium sed conforme.vt.s.dixi ergo zc.C.de inof.testa.l.si qñ. Nam absurdum videtur dicere capl'm illud vnico verbo voluisse oēs leges tollere cum fuerint cum tanta deliberatione et ob tantā z talē iustā cām cū tñ congrue possint restringi vt dixi sine aliqua absurditate. Concurrūt ēt in casu nostro alia q̄ iclinare debēt aim vniuscuiusq iudicis.s.suspitio mētis alienate pter grauē infirmitatē.l.hac cōsultissima.§.at cū humana.C. qui testa.fa.pos.z pter actus de quibus in pūcto z sic nō erat sanus corpore nec mente qd tñ vltimum requiritur.C.de transact.l.sanum mente. Si enim fuisset sane mentis verisimile est q fecisset vocari notarium z testes sicut alij faciunt.

¶ Concludo ergo resecatis superfluis propter glo.que est in.d. c.cum esses.dictam insti.fore nullam postq̄ non est ad piā cām lz facta fuerit in terra subdita Romane ecclesie z eam non fore servandam nec in foro seculari nec ecclesiastico propter defectum solennitatis requisite a iure civili. Et ad allegata in contrarium patet responsio ex predictis. Laus deo.

[a] ¶ Ista.ad huius ɔsilij materiam vide do. Alex.de imo. in ɔsi.clxxvj.in ij.vo.Spec.in ti.de instr.edi. ix.co.ver.tres testes do.Andreā sicul.in.c. indicāte.de testa.q totā materiam aggregat.

¶ Casus talis est.

¶ Hieronymus de biono conductor datij ferri qd ɔduxit a cōitate Belūni p vnum annum inchoatum primo Januarij elapsi p libris ducentis z octuaginta in mense pter incursum hostium factum in districtu Belūni refutavit dictum datium cōi Belūni fm formā statutoꝝ. Et petijt q dñs potestas z capitaneus civitatis Belūni superinde sniare z terminare debeat. Ex adverso sindicus dicti cōis Belūni comparuit denegādo dictum Hieronymum posse refutare dictum datiuz. Et q hoc committatur consilio sapientis replicat dictus Hieronymus q immo potest refutare z q dictus dñs potestas debeat dictā cām terminare sine consilio sapientis fm formam vnius statuti:cuius copia vobis mittitur. Modo queritur an dictus dñs potestas teneatur eam causam terminare sine consilio sapiētis vigore infrascripti statuti an non.

¶ Copia dicti statuti patet in volumine statutorum communis Belūni.

¶ Statuimus q sup qōnibus vertentibus occasione datioꝝ vel mudoꝝ oi die z hora diebus feriatis z non feriatis: z ēt solēnibus diebus introductis ad honorē dei z sanctoꝝ eius rector civitatis Belūni teneat per sacrm cognoscere z eas sine debito terminare sine ɔsilio sapientis summarie z sine strepitu z figura iudicij z in quocūq loco. Et qd a sententijs latis per dictos rectores super ipsis datijs mudis non possit nec debeat appellari seu opponi q dicta snia sit nulla.

1 Statutum prohibens consilium sapientis super causis occasione datioruz motis non habet locum quando est q̄stio inter datiariuz z fiscum.

Consilium.ccccxxxij.

In christi nomine amen.

¶ † Ego puto dictum statutum debere intelligi de questionibus vertentibus inter datiariuz z habentes solvere datium:qz cum ille sint frequētes z leves requirunt celerationem.l.j.ff.de dam.infec. Non enim forenses qui vadunt z volunt cito expediri z etiam quicūq trāseuntes possunt expectare consilium sapientis:z cuz multa possint accidere difficile z incōmodū esset hoc expedire z plus cōstare posset tale cōsiliū quā sit datiū qd petit:ideo statutū sic pvidit.facit.l.p locis.z.l.mediterranee.C.de an.z tribu.li.x. Nō credo statutum debere intelligi in qōnibus vertentibus inter cōe z datiariū q sunt fiscales:z tangunt p̄iudiciū fisci q nō sunt ita frequentes z non talē reqrunt accelerationē: vnde instātia eaꝝ pōt durare vltra terminū.l.pperandum.post prin.C.de iudi.z in eis est servādus ordo iudicioꝝ.C.de ɔduc.z pcur.l.j.li. xj.in fi.libri.z qd ibi per Bart.z maxime vbi agitur de totaliter dimittendo officium datij vt in casu nostro in quo pōt verti magnum p̄iudiciuz cōis.arg.C.de auto.p̄stan.l.fi.circa fi. Vñ concludo q si ptās dubitat an ille possit refutare datium cū pbabilis sit dubitatio z res nō reqrat de sui natura celerationē sicut reqrit in casu pcedenti possit sup ea consiliū sapientis habere non obstāte dicto statuto:z hec pbabilior est interp̄tatio z minus p̄iudicialis q̄; q levato velo ipsam expediat ergo ex.l. benignius.ff.de legi.iuncta.l.non est dubium.C.de divor.i autem.de app.z inter q tpa.in prin.col.iiij.cū ibi no.C.de pri.sac. scri.l.in sacris.de inge.z manu.l.si aviam. Laus deo.

¶ Casus.

¶ Ulorlicus in testō instituit sibi heredes vniversales Julianā z Catherinaz filias suas maritatas equalibus portioib⁹:z si dicte Juliana z Catherina decederent qñcūq absq legitimis heredibus ex ipsis descendentibus substituit Pau.z Franc. eius agnatos in dimidia bonoꝝ ipsi⁹ testatoris. Defuncto dicto patre filie hereditatem eius diviserunt: postea Catherina decessit absq heredibus ex ea descendētibus instituto sibi herede vniversali marito. Juliana sup̄stes petit portionem sororis defuncte ex tacito fideicō.marit⁹ dicit eam potuisse sibi de herede providere non obstante illo tacito fideicom.

1 Pater instituēs duas filias z si decedāt sine filijs substituēs extraneos vr̄ eas filias inuicē substituisse:ita vt vna mortua ei⁹ portio excepta legitima z treb.ad sup̄stitē sororē deferatur:excluso marito mortuo instituto z extraneis substitutis.

¶ Consilium.ccccxxxiij.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Presupposito ꝙ dicte sorores institute ꝑpter fideicō. relictum post eaꝝ mortem si cōtingeret eas mori sine legitimis heredibus videantur inuicem tacite substitute: q꞉ censetur fideicō. relictum post mortem ambaꝝ vt plene declaraui in alio consilio facto in fauorē dicte Juliane: q꞉ censet̃ testator supstitem ex eis voluisse p̄ferre substituto extraneo ꝑ rōnem q̄ ponit̃ in. l. cū acutissimi. C. de fideicō. Dubiū qd̄ nunc fit nō ꝓcedit q꞉ dicta Juliana veniēs ad portionē dicte Cath. p̄mortue ex. d. tacita substōne fideicō. non solū excludit substitutū sed ēt excludit maritū dicte Cathe. institutum a Catherina. s. in eo in quo Cathe. grauari potuit a patre: puta in eo qd̄ supest deducta legitima Catherine ⁊ ēt trebellianica q̄ inter ambas faciūt dimidiam illius dimidie. Nā ille vel illa debent remanere penes heredem Cathe. cuꝫ in illa non potuerit Cathe. grauari. vt. l. qm̄ in prioribus. C. de inoffic. testa. Et in trebellianica lꝫ potuerit grauari q꞉ potuit ꝓhiberi. iuxta no. in. l. marcel. ff. ad trebel. tñ non fuit exp̄sse in ea grauata ꝙ reqrit̃ vt cesset. C. ad. l. fal. aut̃. sed cū testator: vñ remanent ambe penes heredeꝫ grauate tāꝙ venientes in tacito fideicō. ⁊ reliqua dimidia dimidie pertinet ad Julianam sororem tacite per fideicō. substitutam ex p̄sumpta mente defuncti excluso substituto fideicō. dato in dimidia totius hereditatis cuius substōnis conditio non cēsetur aduenisse nisi ambabus p̄mortuis vt dixi in alio cōsilio. Nā hoc qd̄ dixi clarissimum esset si fuissent dicte sorores expresse inuicem substitute. Idem ergo dici dꝫ si non expresse sed tacite q꞉ dicta tacita venit ex p̄sumpta mente defuncti: ⁊ sic idem esse dꝫ in ea qd̄ in expressa. l. item q꞉. ff. de pac. ⁊. l. cum quid. ff. si cer. petatur.

¶ Nec ob. allegata in ꝯtrarium dñ dr̄ ꝙ ꝑ hanc tacitam substōnē nō intelligitur inter eas seu dicte Cathe. interdicta testamenti factio q꞉ fateor hoc. Et sic dicta Cather. potuit testm̄ facere et maritum sibi heredē instituere: tñ dico ꝙ ipse maritus in hereditate dicte Catherine non reperiet de bonis primi testatoris nisi legitimā ⁊ trebellianicā debitas Cathe. q̄ non cadunt in dicta tacita substōne: residuum vero ꝑuenire dꝫ ad Julianā ex dicta tacita substōne ⁊ hoc est claꝝ. Reperiet ēt dictus maritus reliqua bona q̄ dicta Cathe. habuisset aliunde q̄ꝫ a p̄re. ¶ Itē non ob. dum dr̄ ꝙ dicta tacita substō seu mens testatoris vel voluntas satis est ꝙ operetur effectum suum ab intestato ⁊c. q꞉ ista sunt ꝯ̄ria inter se. s. dicere ꝙ Juliana venire possit ex tacita substōne: ⁊ ꝙ sic veniendo veniat ab intestato q꞉ hoc negatur: immo qui venit ex substōne siue tacita siue exp̄ssa venit ex testō primi testatoris cui succeditur per fideicō. l. coheredi. §. cū filie ff. de vul. ⁊ pup. subst. non aūt ab intestato. Volendo em̄ dicere ꝙ censetur reseruatum inter eas ius legitime successionis ab intestato: ꝓut allegans videt̃ sentire oporteret dicere ꝙ non videant̃ fuisse tacite substitute: cuius tñ ꝯtrarium dñs allegās fatetur: ⁊ sic cessare dꝫ cā intestati. l. quādiu. ff. de acq̇. here. Venit ergo dicta Juliana ex tacita substōne sic ex testō patris non ex testō Catherine nec ab intestato ipsi Cathe. cum fecerit testm̄ ⁊ alium sibi q̄ꝫ Julianā heredē instituit. Ex quo sequit̃ ꝯtrariuꝫ eius qd̄ cōcludit allegans dñ dicit ꝙ dictus maritus vocatus Francis. p̄fertur dicte Juliane coheredi. Nam immo Juliana non tanq̄ꝫ coheres sed tanq̄ꝫ tacite substituta Cathe. ꝑ patrem excludit non solū vltimū substitutū extraneū ad qd̄ tēdit aliō consiliū ꝑ me factū in fauorē Juliane: sed ēt excludit dictū maritum in eo qd̄ cadit in dicta tacita substōne ⁊ sic in dimidia dimidie in qua Cathe. fuit instituta reliqua vero dimidia dimidie remanet penes maritū Cath. ꝓ legitima ⁊ trebellianica debita Cathe. vt dixi. Posset q̇s dicere ꝙ immo inter eas nō cēsetur facta tacita substō fideicō. immo solū censet̃ reseruatum ius legitime successionis ēt si fuisset facta eis substō cū exp̄ssione nōis collectiui: vcꝫ si ambe decesserint sine liberis ꝑ. l. penul. C. de impu. ⁊ alijs substi. ⁊ ꝑ. l. qui duos. ff. eo. ti. Et hoc fauore supstitis. vñ cū Cathe. decesserit testata ⁊ maritum instituerit ⁊ sic ius legitime successionis cesset ⁊ fauor Juliane non possit habere locū non debeat excludi substitutus. ꝑ ea q̄ not. Bald. s̄m Nico. matta. in. l. pe. C. de impub. ⁊ alijs sub. circa fi. Et sic quācūꝙ partem teneamus. s. vel ꝙ fuerint inuicē tacite substitute siue non dictus maritus non possit ꝓ se defendere dictā dimidiam in qua fuit instituta Cathe. s. totā. Sed solū dimidiaꝫ eius: alteram vero dimidiā vel hꝫ necesse restituere Juliane scꝫ in primo casu si dicamus eam fuisse tacite substitutam sorori vel vltimo substituto in dimidiā si dicamus inter eas nō fuisse factam tacitā substōnē sed reseruatū fuisse ius legitime successionis: sed ad ista respondi in alio ꝯsilio in quo dixi ꝙ immo censebantur inuicē tacite substitute: ⁊ respōdi ad. d. l. pe. ⁊ ad. d. bal. qd̄ ibi ponit in fi. ¶ Sed posito ꝙ ista opi. non ꝓcederet sed secunda. Nescio ad qd̄ supfluo contēdit dictus maritus cum dicta Juliana: q꞉ etiā si vinceret ꝑ istā viā ꝑ quaꝫ ingressus est nō gauderet q꞉ vltimus substitutus sibi auferret. Cedat ergo liti ⁊ permittat Julianā habere dictā dimidiā dimidie: quā Julianam dictus testator plus dilexisse p̄sumit̃ q̄ꝫ vltimū substitutuꝫ tum q꞉ filia tū q꞉ primo loco instituta ⁊ tacita substituta vel p̄lata vltimo substituto extraneo. ff. de condi. ⁊ demō. l. publius. §. titia. cum simi. conuenientius enim est ꝙ ipsa habeat bona patris q̄ꝫ aliquis de predictis duobus extraneis. ¶ Qd̄ autem dixi penes dictum maritum debere remanere dimidiaꝫ portionem sue dimidie pro legitima ⁊ trebellianica debitis Cathe. ꝓcedit nisi habeat aliquid qd̄ imputetur in legitimam vt dotem ff. de inof. testa. l. quoniam nouella. q꞉ tunc si dos esset tanta qd̄ sufficeret ad legitimam ⁊ trebellianicaꝫ nihil posset retinere de dicta dimidia Cathe. al's si non sufficeret posset retinere quatenus deficeret ⁊ residuum restituere deberet dicte Juliane substitute. ff. de leg. j.

¶ Et ita videtur mihi Pau. de cast. vtriusꝙ iuris doc. dicenduꝫ de iure ⁊ ad fidem me subscripsi ⁊ sigillaui.

a ¶ Istud. Ad huius consilij materiaꝫ vide do. Alexan. de imo. in consi. j. in. j. vo. eundē do. Pau. d̄ castro in cōsilio ccclij. in libro meo incip. presens dubiuꝫ q̄ multa ad materiam ꝯgerunt.

¶ Casus verus.

¶ Ser Bianus legauit certum mansum terre Laurentio ⁊ Lando ⁊ descēdentibus ab eis legitime tm̄: ⁊ hoc post mortē cuiusdam dñe Marie. mortuo testatore decessit Laurentius viuēte dicta dña Maria relicta Ursolina eius filia ⁊ herede. Decessit postea Ursolina post mortem dicte. d. Ma. relicto zāpetro eius filio ⁊ herede ex Mattheo suo viro. Decessit vltimo loco zampetrus sine descendentibus relicto dicto Mattheo ei⁹ patre ⁊ herede ⁊ superstite Lando cum legatario Laurentij q̇ modo partem dicti Laurentij in dicto legato petit a dicto Mattheo qui eam possidet. Dicens se videri substitutum in illa nō solum vulgariter sed etiam per fideicō. non extātib⁹ sibi deficiētibus descēndentibus ex eo Laurentio. Sed per istum Mattheum respondetur ꝙ Landus nec vulgariter nec per fideicō. intelligitur vocatus. Modo queritur quid iuris. Scdō q̄rit̃ posito ꝙ Landus ad istū legatum nō possit venire an Ursolina illud legatum habuerit tanq̄ꝫ legataria an vero tanq̄ꝫ heres Laurentij. Et hoc expedit scire ꝑpter falcidiam ponendam in legatis a Laurentio relictis de qua hodie agitur.

1 ☞ Si relinquatur fundus duobus legatarijs post mortem tertij ⁊ descendeñ. ex eis an pars legati accrescat vni mortuo altero ante mortem dicti tertij: an vero filij defuncti. Legatarij ex persona propria veniant ad legatum.

¶ Consilium.ccccxxxiiij.

In christi noīe amen.

1 a ¶ † Istud [a] relictum factum Laurentio et Lando ⁊ eoꝝ heredibus ex eis descendentibus. Et sic liberis eoꝝ post mortem domine Marie censetur factum ordine successiuo. i. dicto Lau. ⁊ Lan. per prius idest si extarent tempore mortis domine Ma. ⁊ si non extarent ambo vel alter eoꝝ tunc eoꝝ vel illius q̇ non extaret liberis ꝓ rata tāgēte patreꝫ. Si ergo Lau. extitisset tꝑe mortis dñe Ma. ꝑtinuisset ad eū sua portio de qua potuisset facere q̇cq̇d voluisset. s. vel eaꝫ repudiaret ⁊ tunc accreuisset Lando collegatario exclusis liberis Laurentij: q꞉ substō facta de ipsis expirauit cū videantur fuisse substituti solū eo casu quo Laurentius nō extaret et ipse extitit ⁊ sic expirauit eoꝝ substō: iō nō possent īpedire portionem patris repudiatā accrescere Lando collegatario ⁊ cōiuncto ꝓpterea qd̄ substituti vulgares p̄feram tunc coniuncto q꞉ veꝝ est si est valida qd̄ hic nō est immo nunq̄ꝫ extitit eius conditio postq̄ꝫ Lauren. extitit tꝑe mortis: immo cessauit tāq̄ꝫ substituti si Laurentius non extaret potuisset ēt Lauren. dictam suā partē acceptare ⁊ eā alienare vel ad filiā suaꝫ transmittere tanq̄ꝫ eius heredeꝫ dicto casu q꞉ cōditio legati in sua ꝑsona extitisset. Et tunc substō facta de suis descendentibus expirasset postq̄ꝫ extitisset in eius persona que tenebat primū locū cū alie censeant̃ facte in defectū p̄cedentis. Si vero Lauren. non extabat tꝑe mortis dñe Ma. vt hic fuit q꞉ premortuus relicta filia Ursolina defecit legatum in persona sua: quia non extitit conditio sub qua factuꝫ fuit sibi seu factum presumitur. s. si extaret tempore mortis dicte. d. Ma. Et incepit in ꝑsonā filie sue. s. Vrsoline que similiter potuit de ipō legato facere quicq̇d volebat sicut potuisset Lau. eius pater si vixisset tꝑe mortis p̄dicte nō tñ tanq̄ꝫ heres Lauren. sed ex propria persona cum in persona Laurentij defecerit: et sic non potuit ad filiam heredem eius transmittere. Et sic etiam si non fuisset heres Laurentij. tamen ad eam tanq̄ꝫ filiam eius fuit deuolutum. Et potuit repu-

diare

diare si volebat τ fuisset devolutum ad Landum per ius accrescendi.vt.s.dixi de Lauren.excluso zampetro filio suo,in cuius persona defecit sicut.s.dixi de Lauren. si superuixisset potuit etiam acceptare τ in alterum alienare si voluit excluso filio suo zampetro per eandē rōnem potuit ēt ad filiū suum zāpetrū heredemq́ȝ suum transmittere,q̄ acceptauerit suuȝ nec acceptauit nec repudiauit etiam filius suus ad patrem eo q̄ heredem eius transmisit.s.Mattheū excluso Lando collegatario q̄ non censetur vocatus ad partem Laurentij nisi ipso vel heredibus sui corporis non existentibus tpe mortis dicte.d.Ma.non aūt aliquo ex eius existentibus τ postea morientibus qr fuit vulgaris substitutio non fideicō. ¶Et sic cōcluditur dictum legatū ptinere ad dictum Mattheum iure hereditario filij sui nō ex aliqua substitutione excluso Lando in cuius persona non extitit ↄditio substōnis.Et ad p̄dicta sufficit allegare no.i.l. gallus.§.j.de libe.τ posthu.Sufficit etiam autoritas mea qui video τ cognosco predicta om̄ia vera esse τ veritate fulciri:nihil ergo potest Landus petere a.d.Mattheo de dicto legato qr non subest in eo substitutio aliqua fideicom.post mortem Laurentij et successoꝝ eius sed solum fuisset vulgaris si tempore mortis dicte dn̄e non superfuisset Laurentius vel aliquis eius descēdēs qd̄ hic non fuit.

¶Casus.

¶Casus super quo consilium postulatur sic subijcitur.Antonius canis de loco Casallis vxorē habens diu cum ipsa habitauit τ eandem maritali affectione tractauit absq́ȝ eo q̄ ex ipsa liberos susceperit.Demū idem Anto.liberis carens donauit pure mere τ irreuocabiliter inter viuos Fran.eius nepoti ex fratre domum vnam ipsius donatoris.Retento tn̄ vsufructu τ habitatione eiusdem in vita ipsius donatoris τ adiecta conuētione q̄ ipse Fran.domum ipsam reparatam teneret τ coopertaȝ expensis ipsius Fran.donec viueret ipse donator.Et promisit ipse donator donatario donationem predictam perpetuo ratā habere τ non reuocare aliqua ratione vel cā de iure vel de facto etiam si de iure posset. ¶Ex post vero idem Antoū.viuente vxore predicta cum alia muliere coniugata habitauit τ in eadē domo.Ex qua muliere etiaȝ coniugata τ raro cum viro suo habitante filiū suscepit quē idē Ant.p filio tractauit.Et postq̄ idem Anto.aliam donationem fecit dicto Fran.his verbis expressis.Anto.canis ꝑpter multa grata seruitia τ bn̄ficia p euȝ habita τ recepta a Fran.cane eius nepote τ volens eum remunerare titulo,τ ex cā pure mere τ irreuocabilis donationis inter viuos q̄ reuocari nō possit iure ingratitudinis.Vel aliquo alio iure sponte τ ex certa scientia τ non p errorem donauit et donationem fecit dicto.d.Fran.presenti τ recipienti p se τ heredibus suis vineā vnā ipsius donatoris:retento tn̄ vsufructu ipsius in vita ipsius donatoris.Quā donationē ꝑpetuo rataȝ habere ꝑmisit τ non reuocare vt supra:deinde idem Anto.coniugatus ex alia muliere p̄dicta quā secū in eadē domo tenebat τ absente viro ipsius mulieris aliū filiū suscepit quē vt filiuȝ τ p filio palā τ publice noiauit τ tractauit.Denuo ipse Antoū.aliam donationem fecit Jacobo nepoti ipsius Anto.ex fratre de alia domo ipsius Anto.retento vsufructu ipsius domus in vita naturali ipsius Anto.his verbis expressis.Anto.canis ꝑpter multa grata seruitia τ beneficia p eum habita τ recepta a Jacobo predicto eius nepote τ volens eum remunerare titulo τ ex cā pure mere simplicis τ irreuocabilis donationis inter viuos q̄ reuocari nō possit iure ingratitudinis.Vel aliquo alio iure sponte τ ex certa scientia τ non per errorem donauit τ donationem fecit dicto Jacobo presenti τ recipienti pro se τ heredibus suis de alia domo predicta.Ex post vero idem Ant.eisdem verbis expressis aliam donationem fecit eidē Jacobo de petia vna horti ipsius donatoris.Ipsam donationem ꝑmisit non reuocare sed perpetuo rataȝ habere.Moritur aūt primo dictus Fran.primus donatarius superstite fratre ipsius donatarij qui Jacobus domum predictam primo donatam dicto Franci.eius fratri coopertam tenuit τ reparatam donec vixit ipse donator.Denuo moritur vxor dicti Anto.Morit̄ etiam maritus dicte alterius mulieris.Ipse aūt Ant.cum eadeȝ muliere ex qua dictos liberos suscepit matrimoniū ↄtraxit ipam q̄ mulierem palam τ publice pro vxore tractauit.Et sic palam τ publice tractata τ reputata fuit.Postremo ipse Ant.dictos filios volentes τ consentientes legitimari fecit per comitē palatinum potestatem habentem in ampla forma.Ipseq́ȝ Anto.ex post condidit testamentum in quo dictos filios heredes vniuersales instituit.Denuo moritur ipe testator superstitib9 ipis filijs qui se paterne hereditati immiscuerunt.Nunc vero contenditur de viribus predictarum donationum vcȝ an vigore et dispositione.l.si vnq̄.C.de reuoca.dona.dici debeant reuocate donationes necne.

1 ¶Utrum per legitimationem filioꝝ reuocetur donatio. Et an lex si vnq̄.de reuo.donatio.habeat locum in quacunq́ȝ parte bonorum.

2 Donatio si est facta τ iurata nō reuocare si liberi postea nascātur tale iuramentum non impedit reuocationem.

¶Consilium.ccccxxxv.

In christi nomine amē.

1 ¶†Sup hoc pūcto plura videntur facere dubium p parte negatiua.s.q̄ lex si vnq̄. C.de reuo.dona.q̄ disponit in fauorē filioꝝ acq̄sitorū post donationē τ in odiū donatariaꝝ.s.q̄ reuocetur donatio tanq̄ deficiēte cā ꝑpter quā facta censet̄:τ sic ex p̄sumpta mente donātis τ donatarij:τ p ↄñs ipso iure nō habeat locū in casu nostro.Primo qr lex illa loquitur in filijs legitime natis q̄ merent̄ fauorē in bonis parentuȝ l.scripto.ff.vn̄ libe.Non ergo dȝ trahi ad liberos adulterinos vt fuerunt isti cū nati fuerunt ex latere patris τ matris qui non solū fauorē non merent̄:sed nec digni erant vocari filij.C.de incest.nup.Et si ꝑpter eoꝝ natiuitatē non fuit donatio p̄dicta reuocata:qd̄ sine dubio veruȝ est:videt̄ q̄ nec ex postfacto ꝑpter eoꝝ legitimationē ne fuerit in ptāte patris reuocare pfectam τ solidatā donationem p pniam.C.de reuoc.dona.l.pfecta.ff.de dona.l.aristo.Et qr non creditur fuisse mens legitimantis inferre p̄iudicium aliqd̄ illis quibus erat ex donatione quesituȝ

a ius non facta maxime de hoc expressa mentione[a] vel illis non consentientibus vel non vocatis.ff.ne quid in loco publico.l.ij.§.merito.τ.§.si quis a principe.de nata.resti.l.si.cum multis cōcor.τ hanc partem firmat Bal.in.l.ij.circa fi.C.ne q̄d i frau.patro.τ.l.ij.de inof.dona.In cōtrariū facit autoritas legitimātis τ voluntas patris legitimari facientis q̄ faciunt legitimatum censeri natū fuisse legitimū.Et nihil a tali nato differre in auten.q̄bus modis natu.efficiantur legi.§.fit ergo licētia.τ q̄.mo.na.effic.sui.§.fit ergo licentia ibi nihil τc.Mihi aūt videtur super hoc probabiliter distinguenduȝ q̄ aut extant probabiles τ manifeste coniecture q̄ donans fuit motus ad donādū solum ꝑpter defectum liberoꝝ quos habere desiderabat τ habere legitime non poterat:τ sic q̄ non donasset si liberos legitimos habuisset,put fuit in casu nostro:qr per plures annos steterat cum vxore:τ ex ea nunq̄ potuit generare τ ꝑpter hoc aliā mulierem nuptam ad domum suam reduxit vt ex ea liberos haberet put habuit:τ tunc talis donatio censet̄ habuisse cām finalē.s.ideo dono qr liberos non habeo:sed si habuero vel legitimos ex vxore vel nō legitimos ex alia quos postea legitimari faciā ex tunc non dono τ sic istis legitimatis donatio cēsetur ipso iure resoluta de cōi cōsensu vtriusq́ȝ partis.s.donantis et donatarij tacite p̄sumpto a iure.vt.d.l.si vnq̄.solus aūt tacitus vel tacita conditio residens in persona donantis tm̄ nō faceret donationem resolui postq̄ in donatione non fuit expressus vel expressa.l.si repetendi.C.de condic.ob causam.sed dico q̄ lex.si vnq̄.vt procedat qd̄ dicit vult vt hoc fingatur actum ab vtraq́ȝ parte:sicut em̄ in sua hereditate dictos filios legitimatos plus dilexit q̄ donatarios:ita τ in bonis donatis quia creditur qd̄ non donasset si cogitasset euenire que postea euenerunt scilicet quod vxor sua decederet τ etiam maritus illius aduene mulieris ex qua eos suscepit:τ quod cum illa postea contraxerit matrimonium τ quod illos fecerit legitimari.Nam per hoc apparet q̄ erga eos totum paternalem affectum direxit:τ sic defecit conditio sub qua censetur fuisse donatio facta:τ extitit illa sub qua voluit haberi pro non facta.ff.de in diem adiec.l.secunda.Nec obstant allegata in contrariuȝ:qr procederent si dicto donatario fuisset ius pure τ perfecte quesitum quod hic non est:sed fuit quesitum sub conditione qua existente fingitur retro non fuisse quesitum:τ sic princeps nullum ius ei substituit per legitimationem sed ipsius natiuitatem τ acquisitionem impediuit de voluntate tacita τ presumpta vtriusq́ȝ contrahētis:qd̄ facilius fieri potest quam quod perfecte quesitum tollatur.ff.de his qui sunt sui vel alieni iur.l.patre furioso. τ quod notatur.ff.de testamen.l.si testamentum.Nec fuit necessaria citatio vel consensus donatarioꝝ postquam facta fuit ad instātiaȝ patris.iuxta no.per Bar.in.l.gallus.§.τ quid si tantum.de libe.τ posthu.postq̄ donatarijs non erat quesitum ius perfecte sed sub cōditione resolutiua ↄtract9 nisi donator tales liberos acquireret vt.s.dixi.Si vero tales vrgentes ↄiecture de voluntate donantis nō apparent tunc:lȝ doc.videātur velle q̄ in dubio hoc debeat p̄sumi.s.donauerit ꝑpter carentiā liberoꝝ.vt no.bar.in.l.titia.§.fi.la scd̄a.ff.de leg.ij.circa mediū ibi. quero q̄d in dubio.Ego tn̄ restringerē hoc dictuȝ i filijs legitie susceptis nō sic in bastardis postea lr̄iatis τ i h9 differāt a legitime natis,s.in casu dubio non in casu certo in quo non dȝ esse d̄riaȝ

[a] ¶Mentiōe. ad materiam huius ↄsl.videbar.in ↄsil.ici. Queritur an pr̄.d.Alex.de imo.in ↄsil.xc. ilij.in.j.vol.d.Abb.τ doc.in c.p venerabilem.q̄ fi.sint legi.vbi est fons huius quottidiane materie.

non enim verisimile est q iste donator quattuor possessiones p̄dictas sic donasset si sciuisset debere euenire q̄ postea euenerūt ergo cēsetur hoc a principio dictum. vt. s. dixi.

¶ Scd̄o facere videtur dubium contra dictos filios q2 donatio non fuit de oībus bonis vel saltim de dimidia ipsoꝝ fm quod Bal. videt necessarijs reqrere in locis. s. alle. vt possit fieri retractatio virtute illi9. l. si vnq̄. lz Bart. cōtra. in. d. l. titia. §. j. q̄ non videtur facere vim de quanta quantitate sit. in ver. qro. l. si vnq̄ ꝛc. sed certe nec lege ꝓbat nec rōne. ꝛ text. illius. l. facit in cōtrarium dū dicit de aliqua parte lz hic donate fuerint certe possessiones q̄ nec faciunt totā vel quotā ideo de dicto Bald. non facio vim sed transeo cū Bar. q2 sine dubio apud bonos ꝛ graues nō est verisimile q tales quattuor possessiones dictis suis nepotibus ex fratre donasset si cogitasset dictos filios sic vt p̄mittitur legitimatos debere sibi succedere: nec enim iustuz casum cogitauit euenire posse: sed lex illa fingit ꝛ presumit qd̄ si cogitasset non dotasset sicut dicimus in tacita vulgari vel pupillari. l. iam hoc iure. ff. de vulg. ꝛ pup. cum simi.

¶ Tertio facit dubiuz q2. l. si vnq̄.[a] loquitur de filijs natis post donationem: sed hic vnus erat primo natus ꝛ sic donator cogitauit de filijs ꝛ eis non obstantibus voluit donare ꝛ sic non d3 reuocari nec per illum qui natus erat nec per natos postea de quibus cogitasse videtur ꝓpter illum qui natus erat. Sed certe istud posset allegari in illis qui nati forent legitimi qm̄ tunc sola natiuitas spectaret ad reuocandū donationem nos loquimur in natis non legitime in q̄bus sola natiuitas non sufficit: ad hoc sed legitimatio postea subsecuta facit reuocari cū ante eam non habeant̄ ꝓ natis sed ista legitimatio facta fuit de oībus post donatiōes p̄dictas quas facere nō cogitauit cū ignoraret q vxor sua foret p̄moritura sibi ꝛ maritus illi9 mulieris foret illi premoriturus: ꝛ q deberent inuicē ꝯtrahere matrimonium q̄ oīa tria fuerunt cā legitimationis facte quā si sciuisset se facturū verisimile est in cōspectu cuiuslibet recte sentiētis q donationes p̄dictas non fecisset sed lex illa p̄sumit vt in dictū casum voluerit eas resolui. Nam extunc incepit habere erga ipsos affectionem tanq̄ ad legitimos ꝛ naturales nō p̄i9. Et ad p̄dicta facit determinatio Jac. de arc. in qōne disputata p eum quā refert Jo. an. in addi. Spe. ti. de succes. ab intest. in fi. de substōne facta filio sub cōditione si decesserit sine filijs legitimis ꝛ naturalibus q si decessit cum filio legitimato expirat: q2 in eo est verus stat9 legitimitatis natura ꝛ arte ꝯcurrēte. ad idem qd̄ no. Bar. C. de fideicommis. l. cum acutissimi. et. l. eam quam. eodem titulo. Sufficit ergo in non legitime natis legitimatio facta post donationes etiam si omnes fuissent prius nati sed in legitime natis requiritur q omnes nascantur post: q2 etiaz si vnus foret primo natus nec ipse nec post reuocarēt tāq̄ de filijs cogitauerit ꝛ eis non obstantibus donare voluerit. vt patet ex predictis.

ADDitio [a] ¶ L. si vnq̄. De intel. d. l. si vnq̄. tan hēat locū in qualibet donatione quātūuis modica. vide late Phi. cor. ꝯsil. iiij. inci. dubia satis mihi visa in tertio vo. Hen. Ferran.

¶ Quarto facit dubiuz q2 in istis donationibus excepta prima dr̄ q fiebāt ꝓpter multa grata merita ꝛ seruitia impēsa a donatarijs ꝛ ꝓ remunerando ipsa quibus verbis videtur standū in preiudicium donatoris ꝛ donationis facte per eū quam facere potuit si voluit taliter q ꝓpter filios nouiter susceptos vel nouiter legitimatos non reuocet̄ cū ista reuocatio fiat ex presumpta mēte donantis q̄ p̄sumptio cessat si cōstare pōt de cōtraria voluntate vt hic colligeret̄ ex no. p Bar. in. d. l. titia. §. fi. dum querit an illi lega. possit renunciari: ꝛ tenet q sic iunctis his q̄ no. p eum in. l. si forte. ff. de castren. pecu. Sed respondet̄ q ista ꝓcederent si specialiter ꝛ expresse renunciasset illi legi. Sed in ḡnalibus verbis renunciationis lex illa non includit̄ q2 fundatur in cā supueniente de qua cogitare non potuit ex aliqua iusta cā de presenti: igitur ꝛc. iuxta no. in. l. quod seruius. ff. de cōdi. ob causam. per glo. ꝛ doct. ꝛ quod no. ꝛ per Bar. in. l. si vxor. §. duos. ff. de adult. Et sic dicta verba ḡnalia q ꝓ bonis meritis ꝛc. non faciunt fidem in p̄iudicium filioꝝ postea legitimatoꝝ non ꝓbatis meritis: iuxta no. per Bar. in fi. in. d. l. titia. §. fi. in fi. vbi tenet ꝛ dicit se consuluisse† qd̄ ꝓmissio ꝛ iuramētuz de non veniendo contra donationem ex aliqua cā nō facit quo minus filij postea suscepti de q̄b9 nō cogitauit possint ꝯtrauenire: ꝛ sic intelligitur q non veniet contra. s. ex aliquibus alijs causis de quibus cogitare potuit ex aliqua cā de presenti non de futura: sed hic de morte vxoris sue ꝛ de morte mariti illi9 mulieris ꝛ de matrimonio secuturo inter eos nulla poterat vl' sub erat cā tempore donationis nisi possibilitas mortis q̄ non est iusta nec probabilis. l. per emancipationem. ff. de libe. lega. igitur ꝛc. l. ij. cum tutoribus. §. fi. ff. de transact. cum ibi not. ¶ Ex his patet non obstare quintum de quo posset opponi: videlz q iste promisit non venire contra: q2 hoc nō nocet ex quo nō fuit specialiter dictum etiam propter liberos de nouo superueniētes: q2 fauore ipsorum non censetur de isto casu cogitatum. put vult Bar. in. d. l. titia. §. fi. in fi. ꝛ Bal. in. l. ij. C. de inoffi. dona. in vlti. vel pe. col. ꝛ penul. vel vlti. col. Et sic concluditur vt. s. in prin. dixi dictos filios posse venire ꝯ. q2 licet patri successerint non censentur venire contra factuz patris qui iuris p̄sumptione non censentur voluisse eis preiudicare ꝛ sic donationes habebant tacitam conditionem nisi filios suscipiam vel legitima ri faciam. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Testator disposuit voluntatem suam his verbis que sequuntur videlicet.

¶ Item voluit iussit ꝛ ordinauit q si quis vel si qui appareret vel apparerent infra terminum duoꝝ mensium post mortem dicti testatoris qui se pretenderēt habere debere ab hereditate seu hereditatibus quondam dominoruz Petri ꝛ Michaelis fratrum de bonis aliqua ratione vel causa maxime pretextu alicuius praue ꝛ illicite extorsionis quod per infrascriptos suos cōmissarios satisfiat dictis habere debētib9 de bonis hereditatum predictarum secundum conscientias dictorum suorum cōmissariorum. Et anteq̄ fiat seu soluatur aliquod de legatis factis per dictum testatorem.

¶ Jubens insuper dictus testator quod infrascripti sui heredes non possint apprehendere possessionem bonorum dicte hereditatis vsq3 quo per dictos suos commissarios plene ꝛ integraliter omnibus fuerit satisfactum quibus satisfieri debere visum fuerit predictis commissa. iuxta eorum conscientias ꝛ vsq3 quo fuerint mandata executioni plene ꝛ integraliter legata supra scripta ꝛ infrascripta.

¶ Jubens etiam dictus testator q quanto citius fieri poterit dicti cōmis. ea legata executioni mandent iubens volens ꝛ mandans expresse dictis suis heredibus q nullo modo impedire debeant vel vllam inferre molestiam dictis commissarijs circa executionem dispositionis predicti testatoris. Quod si impedirent vel molestiam aliquam inferrent quominus dicti cōmis. possent exequi voluntatem dicti testatoris. qd̄ tunc ꝛ eo casu dicti heredes qui cōtrafecerint siue omnes siue vnus siue plures ipso iure priuati sint hereditate que eo casu deueniat ꝛ deuenire debeat in pauperes christi. Et si forte casus contingeret qd̄ infra terminum vnius anni a tempore mortis dicti testatoris ea executioni non mandauerint tunc licituz sit dictis infrascriptis heredibus apprehendere ꝛ intrare possessionem bonoꝝ dicte hereditatis. Remanente tn̄ libertate dicti cōmissa. executioni mandandi dicta legata etiam post annum.

¶ Mortuo vero testatore qui disposuit vt. s. continetur cōmissarij sui in testō relicti ceperunt administrationē bonoꝝ ꝛ iuriū ipsius testatoris ꝛ vt voluntas testatoris impleretur tam in restitutionibus q̄ in legatis p̄standis ꝛ hereditate heredib9 consignanda inceperunt prius a capite restitutionum. Et eorū cōmissarioꝝ mandato ac etiam magnificoꝝ rectorum Uni. per pconis vocem seu tubicine alta voce in loco publico ꝛ consueto factum fuit proclama his verbis videlz.

¶ Qd̄ si qua persona cuiuscūq3 conditionis existat est que ꝓtenderet aut pretendat habere debere aliquid de bonis ꝛ hereditate Thomasij quondam ser Michaelis de bonis quacunq3 ratione vel causa debeat fecisse ꝛ produxisse suas petitiones commissarijs predictis vsq3 ad duos menses proxime futuros: alio quin non audirentur ꝛc.

¶ Suprascriptis aūt p̄suppositis diligenter examinatis. Queritur nunquid aliquis vel aliqui qui se pretendat vel ꝓtendāt habere debere de bonis hereditatum predictorū Petri ꝛ Michaelis ratione vsurarie prauitatis ꝛ illicite extorsionis q̄ infra terminum illoꝝ duoꝝ mensium non ꝓduxerit vel ꝓduxerit petitionem seu petitiones suas p̄dictis cōmissarijs. Sed post octo vel decē mēses ꝓduxerit vel ꝓduxerint cū tpe mortis testatoris ꝛ tpe dicte ꝓclamatiōis esset vel essent p̄ntes in ciuitate ꝛ sciret vel scirēt se hr̄e debere de bonis suprascriptaꝝ h̄ditatuz debeant audiri p cōmissarios p̄dictos dicte petitiones vel nō.

¶ Querit̄ ꝛ scd̄o nūqd libertas cōmissarioꝝ data a testatore fm cōscientias dictoꝝ cōmissarioꝝ extendat̄ q facere possint executionem in his q̄ de iure facere non possent an vero sua ꝓpria autoritate executionem paratam facere possint.

¶ Tertio q̄ritur nunqd illa verba in testō apposita: ꝛ si forte casus cōtingeret q infra terminuz vnius anni a tpe mortis testatoris ea executioni non mandauerint licitū sit dictis infrascriptis heredibus apprehēdere ꝛ intrare possessionē bonoꝝ dicte hereditatꝫ. Remanēte tn̄ libertate dictis cōmissarijs executioni mādādi dicta legata ēt post annū: loquant̄ tm̄ in legatis solūmodo p̄standis. An vero operentur hoc q si cōmissarij non satisfecissent eis quomodolibet visum fuerit suis ꝯscientijs infra terminum vnius anni. Qd̄ etiam post annuz executiōi mādandi habeant potestatem etiam illas restitutiones.

Quarto

¶Quarto ꝛ vltimo queritur nunquid aliquis vel aliqui pretēdentes se habere debere aliqua ratione vel causa ꝛ maxime pretextu praue alicuius ꝛ illicite extorsionis ꝛ vsure porrigentes petitiones suas etiam post terminum illorum duorum mensiū posito quod secundum testamentum testantis ac voluntatē ipsius non audiantur nunquid prescriptione non obstante possint aliqua via iuris audiri si ille vsure ac vsurarij contractus celebrati fuerint iam sunt anni.liij.an oīno sileat eorum petitio cum preclusa sit omnis via audiendi eorum petitiōes vel ne.

1 ☞ Facultas satisfaciendi petentibus infra duos menses data executoribus testamenti ſm conscientiam post dictos mēses expirat.

2 An ex arbitrio dato executores plus possint quam de iure conceditur.

3 An repetitioni vsurarum aliquo tempore prescribatur etiam cum precepto iudicis.

¶Consilium.ccccxxxvj.

In christi nomine amen.

1 ¶†Ad primū videt̄ dicendū qȯ dicti cōmissarij possint ꝛ debeāt admittere petitiōes eoꝝ que veniunt post lapsū duoꝝ mēsiū prefixoꝝ a testatore si ius aduersarioꝝ.i.heredū nō sit ex dicto lapsu effectū deterius qꝛ potuerūt purgare morā re integra.l.mancipiorū.ff.de opti.lega. Sed certe hoc ꝓcederet si dispositio testatoris referretur ad personas certas puta titium ꝛ gayum sub conditione si venerint ꝛ probauerint infra duos mēses. Sed hic fuit relata ad ꝑsonas incertas certificandas ex futuro euētu.scꝫ que venerint infra duos mēses veniētes igit̄ post nō sunt ille de q̇bꝰ testator locutꝰ est. Et sic nec pure nec sub cōditione cadūt in generali dispositione testatoris.ff.de lib.ꝛ posthu.l.cōmodissime.de leg.iij.nuper. Unde nec cadit in eis more purgatio. Et cum ptās data executoribꝰ fuerit limitata ad veniētes īfra duos mēses nō pn̄t se impedire circa veniētes post qꝛ nō sunt ille persone circa quas fuit a testatore data potestas qꝛ ꝑmissum ad tempus censet̄ prohibitū post tp̄s ꝛ ecōtra prohibitū ad tp̄s cēset̄ permissū post tēpus.l.statuliber.§.stichum.ff.de leg.ij.l.pater filium.§.si fundum.de lega.iij.cum simil. Et potestas concessa circa tertias personas non extenditur ad alias quando est preter ius cōmune.l.si viro.§.de viro.solu.matri.

2 ¶†Ad secūdum respōdet̄ ꝙ si illa que dicti cōmissarij volūt agere virtute arbitri concessi eis a testatore sunt talia que ipse testator facere non potuisset vel circa ipsa dispensare similiter nec ipsi poterunt quia non habent maius arbitriū q̄ȝ haberet testator qui eis arbitriū dedit.ff.de contrahē.emp.l.alienatio.vt si essent turpia vel cōtra bonos mores vel in preiudiciū tertij cui testator nō potuisset preiudicare.iuxta no.per Bar.in.l.filiusfamil.ff.de dona.ꝛ qȯ no.in cle.sepe.de ver.sig. Si vero sunt talia que testator facere potuisset:tūc aut est dubiū an voluerit vel nō ꝙ includerēt ī verbis generalibꝰ ꝛ tūc nō pōt eis cōtradici postq̄ȝ eoꝝ cōscientie fuit hoc remissum.ꝑ ea que no.ꝑ glo.in.c.statutū.§.assessorē.de rescrip.lib.vj.ꝛ in cle.j.de iur.patro.qꝛ solū deū habēt iudicē. Sꝫ si esset certū qȯ noluit aut manifesta p̄sumptio esset in ꝯtrariū qȯ nō est v̄isimile ipꝫ voluisse. Et sic essent in dolo volētes ipsū attētare:ꝛ tūc attētare nō potuerunt:vt si aliq̇s eoꝝ cōsanguineus diceret se debere habere ex vsuraria prauitate ꝛ nō probaret nec esset v̄isimile:ꝛ tn̄ illi cōmissarij vellent ei soluere ac si esset verū:quo casu p̄sumerentur hoc velle facere potiꝰ ex gratia q̄ȝ pro veritate. Nā oīs dolus excludi videt̄ de generali dispositiōe.l.creditor.§.lucius.ff.māda.maxime qn̄ graue preiudiciū inferret̄ heredibꝰ:vt no. Bal.in.l.j.C.de re.cre.ꝛ iur.iuran.in.j.col.per glos.que est in.d.cle.j.de iure patro.que dicit qȯ superior pōt reuocare male gesta ꝑ tales. Fuisset autē melius specificare in suprascripto scd̄o dubio que sunt illa que dicti cōmissarij volunt facere ꝛ eis cōtradicitur vt cōgruenter responsum dari posset.C.de transl.l.vt responsū.de impub.ꝛ ali.substi.l.precibus.

¶Ad tertiū quesitū rn̄det̄ qȯ lapso anno dicti heredes possunt capere tenutā ꝛ possessionē bonoꝝ hereditariorū:lꝫ executio ꝑ cōmissarios facta non esset nec de legatis:nec de his que infra duos mēses fuerunt petita tanq̄ȝ debita ex cā vsuraria sine prohibitione testatoris. Remanēte tamē ꝛ in oī potestate exequēdi penes eos quā prius habebāt nō solū circa legata:sꝫ ēt circa petita tanq̄ȝ debita ex cā vsuraria:lꝫ verba testatoris videantur dicere de solis legatis. Sꝫ certe ꝛ illa fuerūt legata ꝛ actione ex testamēto possunt peti si forte debitū nō ꝓbaret̄ sufficienter:tn̄ dictis cōmissarijs videret̄ verisilr̄ ꝛ declararēt ſm eoꝝ cōsciētias fore soluēdū qȯ petitū fuit.ff.ď leg.ij.luciꝰ.§.q̇sq̇s. Sꝫ ēt si ꝑfecte ꝓbaret̄ debitū:lꝫ de iure nō valeret legatū vt agi posset ex testō:sꝫ potiꝰ ꝯdōne īdebiti.l.si creditori.cū.l.seq.ff.ď le.j.negari tn̄ nō pōt q̇n de facto fuerit factū legatū p̄dictū.ꝛ ad h̄ testator cēset̄ habuisse respectū dū dixit dicta legata:ne inducatur diuisio volūtatis. Et qꝛ fauorabiliꝰ est qȯ remaneat dicta potestas circa dicta legata lꝫ essent inualida:ex eo qꝛ facta de debito:q̄ȝ circa alia que de nō debito:ꝛ ad h̄ bene ꝛ optīe facit.l.eū q̇.§.pro parte.ff.de his q̇b.vt indig. Itē qꝛ in suꝑioribꝰ semꝑ de vtrisq; fuit testator locutꝰ. Et nō est dare rōnē quare voluisset testator post annū durare ptātē exequēdi alia legata gratuita. Et nō ista nō gratuita sꝫ debita que illis p̄ferri testator voluit:ꝛ priꝰ solui q̄ȝ illa:vt ptꝫ ex tenore v̄boꝝ suoꝝ de q̇bꝰ supra ꝛ etiā de iure cōi hoc est.l.fi.§.licētia creditoribꝰ.C.de iure delib.ff.de religio.l.at si quis.§.sed si adita.in fi.

3 ¶†Ad quartū ꝛ vltimū quesitū. Videt̄ qȯ post duos mēses nullus debeat audiri:volēs petere debitū ex cā vsuraria:ꝓpter terminū appositū in ꝓclamate misso autoritate iudicis:nō dico ꝓpter v̄ba testatoris:q̇ nō potuit alicui suā actionē auferre. Nec etiā hoc dixit hic:sꝫ solum abstulit cōmissarijs ptātē exequēdi quā eis dederat.sed iudex bene pōt preiudicare cōtumacibus ꝛ nō ꝓsequentibus iura sua infra terminum ab eo prefixum.C.de remis.pig.l.si eo tꝑe.ff.si cui plusq̄ȝ per.l.fal.l.j.§.cuꝫ dicit̄.ꝛ qȯ ibi no.in glo.que incip.si igitur.l.sed ꝛ si per pretorē §.sed si dum decreto.ff.quib.ex cau.maio.

¶In contrariū facit qꝛ hoc est nimis preiudiciale sine cause cognitione auferre alicui suā actionē per tale decretū qȯ est comminatio vel interlocutoria que nō preiudicant in his que sunt preiudicialia ꝛ requirūt cause cognitionē.C.cōmi.vel episto.ꝑ totū.ꝛ expresse videt̄ terminare hoc Bald.in.l.ij.C.qui admit.ad bo.pos.possunt. Et ista pars videt̄ mihi verior per no.in dictis locis ꝛ per Inno.in.c.cū in tua.qui matri.accu.pos. Et cōtraria loquunt̄ in his que nō sunt multū preiudicialia:vl' in casu de quo loquit̄ gl.in.l.vnica.C.vt nemo inuitꝰ. Et sic nec dispositio testatoris nec decretū iudicis potuit vel pōt impedire dictos volētes petere restitutionē vsurarum etiā si veniāt post duos menses.sed nec p̄scriptio longissimi tꝑis ꝓpter malā fidē recipientis locū habere potuit.c.ij.de reg.iur.lib.vj. fateor tamen qȯ circa tales prefati cōmissarij non habent potestatē eis cōcessā a testōre.scꝫ vt possint eis soluere ſm eoꝝ cōscientiā:sꝫ procedet̄ de iure cōmuni cū illa nō fuerit data nisi circa venientes infra duos mēses vt superius dixi. Laus deo.

¶Et ita videtur mihi Pau.de cast.vtriusq; iuris docto.dicēdū fore de iure:ꝛ ad fidem me subscripsi ꝛ sigillaui.

¶Casus talis est.

¶Constituo ꝛ esse volo meos fideicōmis.nobiles viros dn̄os ꝓcuratores sancti Marci suꝑ cōmissarios cōstitutos Isabettā vxorē meā ꝛ Ioānē filiū meū ac Antoniū silr̄ filiū meū:vt ſꝫ qȯ hic ordinauero dariq; disposuero sic ipsi mei cōmissarij adimplere debeant ordine infrascripto ꝛc. ¶Pro sustentatione cuius hospitalis ꝛ dictoꝝ paupeꝝ ac ministrorū habitantiū in eo ꝛ pro reparatione ipsiꝰ primo ꝛ ante oīa eidem hospitali dimitto ꝛ subiacere volo tam oēs meas ꝓprietates iuxta ipꝫ hospitale positasq̄ȝ oēs alias ꝓprietates quas habeo in Uincētia.verū filij mei ꝛ q̇libet ipsoꝝ ac heredes prohr̄des ipsorū in perpetuū possint ad ꝓpietatē dicti hospitalis quā pro mea recreatione fieri feci ꝛ ad vineā ipsiꝰ hospitalis simul ꝛ diuisim accedere pro sua recreatiōe ꝛ amicoꝝ qn̄cūq; ꝛ quotiēscunq; sibi videbit̄ ꝛ placebit. Nec nō eidē hospitali dimitto totū meū territoriū de villa frācha qȯ est circa cāpos.lxx.de terra. Et si predicta nō sufficerēt ad congruā sustentationē dictorū pauperū ꝛ ministroꝝ dicti hospitalis:ꝛ ad cōseruationē ꝛ reꝑationē necessariā ipsius hospitalis. Tūc oīa dicto modo hospitali ꝛ pauperibꝰ ac ministris in ipso cōmorātibꝰ vt dictū est necessaria et incumbētia sibi ꝓuideant̄ ꝛ administrent̄ de alijs meis possessionibus de tignaco:ita ꝛ taliter qȯ dicta oīa sint ꝑpetuo adimpleta de dictis meis bonis ꝓprijs sine aliqua elemosynaria requisitione publice faciēda seu requirēda. Et p̄dicta ꝛ prior et ministri seu pauperes dicti hospitalis ipsi hospitali cōstructo eligi ꝛ instituí debeāt ꝛ etiā destitui seu cassari ꝛ licentiari si nō bene ꝛ pacifice se haberēt in dicto loco seu hospitali solummodo ꝑ filios meos ꝛ heredes ac prohr̄des ipsoꝝ masculoꝝ ex me ꝛ ipsis ꝑ lineā masculinā legitime descēdētes in ꝑpetuū in eodem gradu ꝓximiori existētes:siue fuerit vnus:siue plures dūmodo sint seu sit ad minus annoꝝ.xv.ipsis filijs meis ꝛ heredibus ac prohr̄dibꝰ ipsoꝝ in predictis administrationibꝰ:institutionibꝰ:ꝛ destitutionibꝰ iuste ꝛ rōnabiliter se habētibus. Et si contrariū facerēt vel faceret qȯ absit:tunc p̄dicta oīa de dicto hospitali fiēda ꝛ admīstranda fiant ꝛ administrent̄ solūmodo per dn̄os ꝓcur.cōmissarios q̇ sunt ꝛ erunt ꝑ tꝑa in ꝑpetuū ordine iuridico qn̄cunq; ꝛ quotiēscunq; in ipsis administrationibus:institutionibus:ꝛ destitutionibus dictorū ministrorum ꝛ

pauperum dicti hospitalis ipsi heredes ⁊ pheredes mei nō bene se haberent seu haberet: vt superius dictum est.

¶ Dubia super q̇bus petitur consilium fieri sunt infrascripta.

1 ☞ Primum an accessio fienda ad proprietatem dicti hospitalis per heredes et proheredes causa recreationis intelligatur per certas horas vel per certum tempus puta per. xv. dies: vnum aut duos menses.

2 Secundum an congrua sustentatio pauperibus relicta intelligatur circa victum tantum: an circa victum ⁊ vestitum.

3 Tertium an si isti heredes vel proheredes quibus competit adimplere voluntatem defuncti non adimpleant: possint procuratores pro illa vice tantum supplere ipsorum negligentiā vel in perpetuum eos priuare.

4 Quartum si premissa per heredes vel proheredes non fuerint multo tempore facta an procuratores possint pro tempore petere rationem administrationis rerum relictarum pro proprietate ipsi hospitali ⁊ aliarum relictarum in subsidium.

5 Quintum an episcopus talem rationem administrationis petere possit ex quo constat de negligentia procuratorum in supplendo defectum heredum vel proheredum.

a ¶ Omnia ad de Spec. in ti. qui fil. sint leg. vers. in summa do. Alexan. de imol. in. l. si cuz dotem. §. finau tem. ff. solu. matri. ⁊ ibi oēs docto. qui totam materiam aggregant.

6 Sextum si per duos heredes vel proheredes puta Petrum ⁊ Joannem voluntas defuncti erat adimpleta: et Joan. reliquit Petro tale onus laborem ⁊ honorem ⁊ ista de causa in diuisione possessionū de tignaco reliquit sibi aliquas petias terre. et ipse Petrus nunq̄ de sua parte soluit factiones Venetiaruz. Joannes autem semper de sua soluit. Si Petrus fuit negligens multo tempore in adimplendo premissa ⁊ per procuratorem suppletus sit defectus: an Joannes qui non fuit negligēs possit priuari libertate sua adimplendi voluntatem defuncti ⁊ alia faciendi prout continetur in dicto legato.

7 ¶ Septimū retento dubio supradicto: si Petrus ⁊ Joannes nunc vellent adimplere voluntatem defuncti: an Petrus possit cogi per Joannem ad dādum omnes redditus quos percepit toto tempore negligentie de illis terris quas Joannes sibi reliquerat vt predicta omnia faceret ⁊ illos fructus expenderet in vtilitatem dicti hospitalis vt fructus proprietatis augerentur.

8 ¶ Octauum si dictum hospitale habet vnam domuz congruā relictam in proprietatem dicto hospitali: ⁊ Petrus vult quod vnio remaneat: Joannes vult quod locetur ⁊ fructus expendatur in vtilitatem pauperum: quia proprietas dicti hospitalis non est sufficiens ad eos alimentandum: an dicta domus debeat vacua remanere vt illuc accedatur causa recreationis an debeat locari.

¶ Summa vt in octo quesitis de quibus in casu.

¶ Consilium. ccccxxxvij.

In christi nomine amen.

¶ Super dictis quesitis vel maiori parte ipsoꝝ rum non videtur posse quicq̄ absolute responderi: sed cum aliquali distinctione cum sint pregnantia ⁊ plura in eis omittuntur que necessarium esset scire ad precisam responsionem. l. meuia. §. fi. ff. de annuis lega.

1 ¶ † Prosequendo tamen singula super primo dico considerādum est primo modus ⁊ consuetudo testatoris qualiter ⁊ p quē modū ipse cōsueuit accedere causa sue recreationis ad pprietates dicti hospitalis. Nā eodē modo cēset̄ voluisse qȯ filij sui possint accedere. ff. de cōdi. ⁊ demon. cū seru⁹. ante fi. ibi. Nā qȯ ipse viu⁹ erat factur⁹ ⁊c. de alimē. ⁊ cib. lega. l. pe. in prin. ibi āte oīa inspiciendū que defunct⁹ solit⁹ fuit ei p̄stare ⁊c. Si hoc non apparet eligēdus est arbiter vel arbitri per partes vel per iudicem partibus nō cōcordantibus ⁊ exclusis suspectis qui auditis partib⁹ ⁊ viso loco statuant quid fiendū sit. ff. de ser. rustico. predio. l. certo generi. §. j. ⁊. §. fi. habita consideratione eoꝝ que dicunt̄ in. l. si cui simpliciter. in prin. ⁊ per totā. l. ff. de seruitutibus. titulo generali. Et etiā alioꝝ que videbūtur eis iusta ⁊ honesta ẜm contingentiā casuum si vt ciuiliter ⁊ nō aspere predicti filij vtant̄. argu. ff. de edil. edic. si quid venditor. post princi. ibi sed cum quodam temperamento ⁊c.

2 ¶ † Circa scōm quesitū videt̄ ꝙ de pprietate verboꝝ testatoris nō solū veniat victus appellatione cōgrue sustentationis: sed etiā vestitus sine quo corpus alimentari vel sustentari non potest sicut venit appellatione alimentorū ratione predicta. l. legatis alimentis. ff. de alimen. ⁊ ciba. lega. Nam testator dixit qȯ omnia necessaria ⁊ incūbentia prouideant̄ eidē hospitali: ⁊ qui omne dicit nihil excludit. l. iul. ff. de lega. iij. Breuiter puto dicendū qȯ inspiciat̄ cōsuetudo alioꝝ hospitaliū quā credēdū est testatorem voluisse seruari in hoc qȯ fieri mādauit. arg. c. cū olim in fi. ⁊ qȯ ibi not. in vlti. glo. extra de cōsuetu. de cēsi. super eo. cū cōcor. vtrobiq̄ʒ alleg. Si nō pōt de tali cōsuetudine aliorum hospitaliū cōstare vel non sine difficultate puto seruādum mediam viam: vt si hospitale sit potens ad hoc ministrandū ministret: quādo vel illis qui si sibi nō ministrent̄ perirēt maxime si in eodē. scʒ hospitali: sed cū alijs q̇bus tāta necessitas nō subeat transire pōt sine dicto vestitu. Et super hoc per executores poterit fieri quedā declaratio vel cōstitutio cōsideratis facultatibus hospitalis predicti ⁊ inclinare in parteʒ benigniorem. arg. ff. de religio. l. sunt persone. Cum enim hospitalia fiāt propter pauperes infirmos: nec in eis receptent̄ alij pauperes patet qȯ eis nō deberent̄ simpliciter alimēta quoꝝ appellatione veniūt oīa sine q̇bus ali nō pōt. d. l. legati.

a ¶ Nec etiā dyaria tantū vel cibaria quo casu nō debent̄ vestiaria. ff. eo. titul. l. dyarijs. sed debent̄ necessaria infirmis inter que est vestiariuʒ si aliter nō pn̄t curari. Et ipsi eo careant: nec aliūde cōsequi possunt quā ab hospitali: ⁊ hospitale potest de eo subuenire.

3 ¶ † Super tertio dicēdū: ꝙ si dicti heredes cessauerūt implere volūtatē defuncti sine ipsorū culpa: nō debēt priuari officio executiōis in penā: q̄ nō deliquerūt ⁊ vbi nō est delictū nō debet esse pena. C. de penis. l. sancimus. Si vero cessauerūt p culpam: q̄ potuerūt implere ⁊ nō impleuerūt: tūc estimāda est negligentia an cadat in dolū vel latā culpā: ⁊ tūc vident̄ posse ab officio priuari tanq̄ indigni vł suspecti ⁊ sic perpetuo. ff. de suspec. tuto. l. iij. §. nunc videam⁹. ⁊. l. impuberibus. §. j. C. de pcur. l. iij. sed si culpa nō caderet in dolum vel nō esset lata sed leuis vel leuissima: tunc si esset suspitio qȯ in eadē perseuerarēt videtur idem dici posse: per. d. l. iij. §. penul. ⁊ fi. de suspe. tuto. alias nō putarē in dubio remouēdos. arg. eo. ti. si tutor. q̄ non esset parua verecūdia: ⁊ sic nec parua pena filijs remoueri ab executione testamēti patris cū quadā nota: saltim facti, ppter vnam leuem vel leuissimā culpam: igitur ⁊c. per ea que no. glo. in. l. respiciendū. §. delinquunt. ff. de penis. cū cōcor. ibi alleg. per glo. Et hoc de priuatione ab officio executionis: sed de priuatione ab hereditate, ppter non impletam voluntatē defuncti nihil dico: sed de hoc in auť. hoc amplius. C. de fideicom.

4 ¶ † Ad quartum dari pōt breuis ⁊ precisa rn̄sio: qȯ cuz dicti heredes nō debeāt lucrari ex eoꝝ culpa vel defectu si nō impleuerunt voluntatē defuncti de bonis assignatis pro sustētatione hospitalis: debēt rōnes reddere ⁊ fruct⁹ inde perceptos restituere cōuertendos ad vsuʒ hospitalis ad quē relicti sunt: nō ad proprium eorum. ad que. l. cum vnus. §. verbis. ⁊. l. libert. §. j. ff. de alimē. ⁊ ciba. lega. de vsufruc. l. quesitum. de vsu. l. herennius. cum simil.

5 ¶ † Ad quintum respondetur qȯ cum hec executio concernat piam causaʒ episcopus loci potest supplere defectum ⁊ negligētiam executoruʒ datorū a testatore ipsis tamen primo monitis ⁊ expectatis ⁊ negligentibus per annuʒ. C. de episco. ⁊ clericis. auť. lʒ testator. ⁊ in. c. nos quidem. extra de testibus.

6 ¶ † Ad sextum notandū qȯ negligentia Petri in nō soluēdo factiones prout debebat ẜm conuētioneʒ factā cū Joāne. si on⁹ soluēdi incūbebat Joā. reputat̄ fuisse negligētia ⁊ culpa Joānis cui incūbebat soluere. l. si procuratorē. §. tutores. ff. māda. ideo tenet̄ ad interesse dictus Joan. perinde ac si ipse Joā. negligentiam cōmisisset: nec ipm excusat culpa Petri quominus teneatur ad interesse ac si Petro nō cōmisisset. l. ita autē. §. gessisse. in fi. ff. de admini. tuto. ⁊. l. tres tutores. circa mediū. in vˢ. si. non solū. ergo ⁊c. Sed si queritur an propter hanc fictā culpaʒ possit priuari officio executoris ⁊ sic puniri criminaliter putarem dicendū quod nō: q̄ in his penis imponendis requiritur dolus vel lata culpa: vt. s̄. dixi que hic nō sunt licet leuis vel leuissima interuenisse videatur. Et negligentia dicti Petri procurato. Joannis non nocet Joan. in his que sunt magni preiudicij: sed solum in his que sunt parui. C. de procura. l. iij. ⁊ not. Barto. in. l. j. §. si procurator. ff. si quis ius dicen. nō obtēpe. de dam. infec. hoc amplius. §. fi. nisi dn̄s fuerit sciens ⁊ negligens purgare cōtumaciam ⁊ negligentiaʒ illius. C. de excu. milit. an. l. ij. lib. xij. de fal. mone. l. ij. extra vt lite non contest. c. j. in fi.

7 ¶ † Ad septimum dicendum est dictuʒ Petrum si non fecit illud vel illa quod vel que facienda dictus Joan. sibi dimisit dictas terras teneri dicto Joanni cum fructibus inde perceptis restituere volenti ea nunc facere: ⁊ hoc per conditionē sine causa. ff. de vsuris. l. videamus. in principio. ⁊ de condi. ob causaʒ. per totum: alias lucraretur ex suo dolo vel mora quod non est dicendum ⁊ dictum Joannem deciperet.

8 ¶ † Super vltimo dicendum hoc relinqui in arbitrio ⁊ declaratione bonorum virorum assumendorum super contentis. in c. j. scilicet per quē modum licitum sit predictis filijs accedere ad proprietates predictas pro causa recreationis: q̄ si reperirent dictam domum stetisse vacuam pro vsu testatoris: remare

debet vacua pro vsu filiorū qui debet tēperari fm vsum testatoris vt ibi dixi. Nec renunciatio Joan. debet nocere Pet.l.si vnus.§.ante oia.ff.de pac.nisi forte ex aliqua iusta causa de nouo supueniente videat illis dn̄ū determinādū:alias si testator nō fuit vsus illa domo pro suis recreationib⁹ nec dicti filij debēt vti:sz debebit locari ad cōmodū hospita.prout vult Jo.

¶Et ita mihi Paulo de castro legenti Padue iura ciuilia vtriusq; iuris doctori dicendum videtur de iure: et ad fidem me subscripsi:et sigillaui.

¶Casus talis est.

¶Ser Franciscus Bonaldo cōdito per eū testamēto in quo reliquit Agneti eius filie ex secūda vxore libras quingētas pro suo maritare pro eius dote. Et in oib⁹ ⁊c. instituit hr̄des suos vniuersales equaliter Jacobū ⁊ Nicolaū eius filios ex vxore premortua. Et Gasparinū eius filiū ex vxore scd̄a viuēte ⁊ eorum filios masculos. Et si alter ipsorū decederet sine filijs tūc substituit superuiuētem vel superuiuētes fratres ⁊ eorū heredes masculos vulgariter:pupillariter ⁊ per fideicōmissuz. Et deficiētibus eoꝝ heredib⁹ masculis tūc eis substituit feminas in stirpē ⁊ nō in capita. Et si contigerit habere posthumos vnū vel plures masculos sibi heredes equaliter eos instituit cū dictis Jacobo:Nicolao:⁊ Gasparino eius filijs masculis cum modis ⁊ cōditionib⁹ superius descriptis de masculis ⁊c. prout lati⁹ i dicto testō cōtinet:ꝯ cui⁹ copiā trāsmittit. Qui ser Frā. postea superuixit ānis fere decē nato sibi alio filio ex dicta secūda vxore vocato zanantonio in quo etiā tpe dicti Jacobus ⁊ Nicolaus fratres vtrinq; cōiūcti seorsuz habitabāt a patre habentes certa bona simul in cōmunione relicta sibi per quendam eorū auunculum ex qbus ipsi viuebant ⁊ in eis trafficabāt Postq; dictus Nicolaus decessit extra ciuitatē existēs in patris ptāte:relicta Catherina eius filia vnica legitima ⁊ naturali:⁊ cōdito testamēto in quo voluit ⁊ ordinauit filiā suā pupillam cū erit nubilis etatis per ser Jacobū eius heredē vniuersalem maritari debere fm ⁊c. Et dictū ser Jaco. eius heredem vniuersalē instituit ⁊ apposuit clausulā codicillarē ⁊ donationem causa mor. quā dispositionem pater postea ratificauit put melius de iure potuit. Quorū oium copia transmittit. Deinde dictus ser Fran. decessit iam premortuo Gasparino eius filio. Et relictis Jacobo ⁊ zanantonio post testamētuz nato. do. Agnete eius filia iam maritata:⁊ Catherina eius nepte ex Nicolao eius filio premortuo. Postq; dict⁹ Jacob⁹ veniēs ad diuisionē oium bonoꝝ paternorum cum dicto zanantonio equis portionibus inter eos diuisit:⁊ reputans bona hereditatis dicti quondā Nicolai eius fratris ad se solū spectare vigore dispositionis condite per dictū quōdā Nicolaū de qua. s. ea sol⁹ tenebat dirigēs oēs act⁹ tam in iudicio q̄ extra pertinētes dicte hereditati in psonā suā tm̄ minime cōtradicēte. Et veniens ad mortē dictus Jacob. condidit testamētuz in quo legauit dicte Catherine filie dicti quondā Nico. eius fratris libras mille pro suo maritare sibi dandas tpe nubilis etatis. Et qd̄ interim alimentet apud matrē suā expēsis hereditatis ipsi⁹ testatoris. Et suū heredē vniuersalē instituit zanantonium eius fratrez cuius testamēti copia transmittit: Postea decessit dictus Jaco. relictis dicto zanantonio eius fratre.d. Agnete eius sorore ⁊ Catherina filia dicti quondā Nicolai. Ex quibus omnibus plura oriunt dubia:suppositis statutis ciuitatis ⁊ prouisionibus ducalibus ⁊c.

¶Queritur primo an dispositio de qua supra dicti Nicolai mortui in patris potestate ⁊ confirmata postea per patrez eius aliquo modo vel iure valere possit.

¶Scd̄o posito qd̄ valeat aliquo modo vel iure an Catherina filia dicti Nicolai petere possit tantū legitimā de iure cōi:an vo petere possit duas partes bonoꝝ paternoꝝ habito respectu ad tres partes vigore statuti sub rubrica de masculoꝝ succes. in fi. sui vbi statuitur non licere ascendentibus relinquere extraneis vltra tertiam ⁊c. Et hoc q: aliqui dicunt statutum locum habere in testamentis ⁊ non in donationibus.

¶Tertio queritur si dicta Catherina vel alius eius nomine infringeret dispositionem dicti quondā Nicolai eius pr̄is vel in iudicio succūberet ⁊ obtineret partes duas libras bonorū hereditatis quondā Nicolai eius patris vigore statuti suprascripti:vel obtineret tantū legitimā de iure comuni: an ex his omnibus vel altero istoꝝ priuata seu priuāda legato libraꝝ mille sibi facto in testamento Jacobi eius patrui veniret:⁊ an in toto an pro parte an in nullo similiter de relicto alimentoꝝ sibi Catherine facto in dicto testamento.

¶Quarto an dicta Catherina possit venire ad aliquā partē bonorū dicti quondā ser Francisci eius aui pr̄ni ex ei⁹ testamēto.

¶Quinto posito qd̄ nō possit ex capite testamēti an poterit venire de presenti ad legitimam sibi debitā de iure communi ⁊ ex prouisionibus ducalibus cum reperiatur in testamento preterita aui paterni tempore eius mortis vt in prouisione.

¶Sexto posito qd̄ non possit ex.s. scripto capite:an poterit petere se dotari ⁊ quando vigore statuti de masculorum succes.

¶Septimo si casus occurreret qd̄ suprascript⁹ zanantoni⁹ fili⁹ dicti quondā ser Francisci qui solus remāsit de marib⁹ descendentib⁹ dicti ser Frācisci decederet in pupillari etate vel postea qn̄cunq; sine filijs:an dicta Catherina simul vocaret cuz.d. domi. Agnete sorore dicti zananto. vigore substitutionis facte in testamēto ser Frā. q: substituit feminas deficiētib⁹ mascl'is.

¶Octauo posito qd̄ dicta Catherina aliquid acquireret ex testamēto ser Frācisci eius aui paterni vel ex alio capite vel non acquireret ⁊ decederet in pupillari etate vel postea sine liberis: an dictus zananto. eius patruus vel.d. Agnes eius amita possent venire ad bona.d. Catheri. vigore dicte substitutōis facte de posthumis in testamēto dicti ser Frāci. eius aui paterni exclusa matre dicte Catherine:⁊ ex q̄rta parte cuz tpe mortis aui paterni dicta Catherina esset in eius parte constituta.

1 ☞ Consensus patris in donatione filij causa mortis post mortem eiusdē prestitus nō conualidat donationem.

2 Statutū prohibēs quēpiam relinquere extraneis in testamento an habeat locum in donatione causa mortis.

De verbo extraneis ⁊ de verbo venientibus ab intestato.

3 Sublato commodo hereditatis tollitur onus iniunctuz eius contemplatione.

4 Filia non petit legitimam qn̄ ex statuto masculi preferuntur.

5 Auus tenetur dotare neptem.

¶Consilium.ccccxxxviij.

In christi nomine amen.

¶Quātum ad primū quesitū clarū est qd̄ dicta dispositio Nicolai mortui in patris potestate nō potuit:nec pōt valere iure testamēti vel codicillorum.l.qui in potestate.ff.de testa.de leg.j.l.ij. C. qui testa. face. pos.l.penul. 1 †Sed videt valere iure donatiōis cā mor. ppter cōsensum patris subsecutū.per.l.tam his.§.j.ff.de dona.causa mor.q: cuz requirat cōsensus patris qn̄cunq; interuenerit sufficit.iuxta nota.in.l.si quis mihi bona.§.iussum.ff.de acqui.heredi.per Bartol.⁊ per eundē in.l.tam his.§.j.de dona.cā mor. In contrariū qd̄ idē Bar.ibi not.in fi.qui dicit qd̄ qn̄ consensus patris interuenit ex postfacto debet fili⁹ perseuerare in eadem volūtate donādi ad hoc vt donatio cōualescat.alleg.no. p eundē in.l.in mortis.eo.titu. Sed in casu nostro tpe quo pater laudauit et approbauit dictam dispositionem filius erat iam mortuus ⁊ sic eius volūtas erat iam extincta. ff.loca.l.iiij.ergo in ea fili⁹ nō perseuerabat:⁊ per ꝯn̄s talis approbatio patris nihil profuit ad conualidandum dictā donationē. Preterea ⁊ subtilius dicta donatio ab ipso principio sine patris cōsensu non fuit valida:sed veniebat validanda ex consensu secuturo: ⁊ sic interim erat in pendēti. Siue ergo dicamus qd̄ secuto consensu donatio cōfirmet: vt ex nūc ⁊ sic donatio trahatur ad consensum:siue vt ex tunc ⁊ sic consensus trahatur ad donationem sequit qd̄ fiat hoc per quandā fictionē que dicit fictio translatiua:q: vnū tēpus trahitur ad aliud.iuxta plene no.p Bar.in.l. si is qui pro emptore.ff.de vsucap.in qua fictione requirit habilitas extremorū idest qd̄ oia sint in eodē statu taliter qd̄ act⁹ posset de nouo ⁊ tunc fieri cū consensus interuenit fz Bar.ibidem.⁊ probat in.l.qui balneum. §.titia prediū.ff. qui potio.in pigno.habean. Et sic requirebat qd̄ filius viueret tūc tēporis cū pater approbauit:q: tunc potuisset de nouo fieri:cuz autem esset mortuus nō poterat de nouo fieri: igit dicta donatio per talem consensuz patris postea subsecutū nō potuit recōualescere.casus est expressus qui decidit istud dubiū in.l.fi.ff.cōmuni. predio.versi. Et ideo. Et sic dictus Nicolaus decessit intestat⁹ ⁊ sine donatiōe cā mor. vn̄ filia sua sibi successit in oibus bonis suis aduētitijs excluso patre ipsius Nicolai ⁊ etiā fratrib⁹. C. de suis ⁊ legi.aut.in successione:⁊ in corpe vnde sumit. Nec ob. pdictis prima prouisio ducalis que incipit qd̄ de cetero quodcunq; vltimū testamētuz ⁊c. q: loquit de testamēto facto p psonam habilē ad testādū vt ibi dr̄ in prin. sed iste Nicolaus non 2 erat talis. ¶†Circa scd̄z quesitū dicēdū est qd̄ etiā si dicta dispositio foret valida iure testamēti vel donationis cā mor. nō potest pater suus sibi relinquere min⁹ q̄ esset sua legitima postq̄ nō habebat filios masculos que erāt due tertie oium bonoruz que ipse habebat fm formā statutorū. Et hoc ppter tertiā q: rtam prouisionē ducalē que incipiūt vna. ¶Et si in aliqua pte. Et si in aliquo testamēto. Et ppter statutū cōmunis Taruisij qd̄ incipit ad decus in fi. vbi dicit qd̄ nō liceat ascēdentibus relinquere extraneis personis vltra tertiā partē bonorū suorum:

relique due tertie debeāt applicari veniētibꝰ ab intestato. Nā
ex eo qđ dicit ascendētibus patet vt sit rectus sensus qđ illud
verbū extraneis sumiť pro oībus illis qui nō sunt descenden-
tes: ⁊ illud verbū veniētibꝰ ab intestato sumiť pro descendenti
bus vt sic perinde sit ac si diceret ꝙ nō liceat ascēdētibus relin
quere alijs nō descēdētibus vltra tertiā bonoꝝ: ⁊ relique due
sint descēdentiū: ⁊ ita audio qđ semꝑ fuit intellectū ⁊ practica-
tum dictū statutū. scꝫ qđ legitima filioꝝ sint due tertie: lꝫ de iu-
re cōi sit tertia vel semis ꝧm numerū liberoꝝ. C. de inof. test. auť.
nouissima. In illo aūt qui habet descēdentes cōstat ꝙ illi sunt
veniētes ab intestato: vt. d. auť. i successiōe. Nec ob. qđ statutū
dicit qđ nō liceat relinquere in testamentis ⁊c. Et sic per viam
donatiōis cā moꝛ. videtur qđ possit extraneis relinquere vltra
tertiam: qꝛ ex eo qđ statim sequiť qđ due tertie debeāt applica
ri veniētibus ab intestato que verba referūtur ad omnē modū
relinquēdi: qꝛ voluit descendētibus prouidere de duabus ter-
tijs: ideo ꝓhibuit extraneis relinqui vltra tertiaꝫ in testamēto:
sed prima ratio ampliat dictū ad oēm modum relinquēdi sicut
etiā restringere solet. ff. de leg. iij. l. nomē debitoris. §. fi. vbi ca-
sus qđ ampliat. de acquir. pos. si is qui animo. per Dy. post gl.
de leg. ij. cū pater. §. dulcissimis. in quibus est casus qđ restrin-
gitur per rationē. vnde videmus in fil'i. ꝙ si testatoꝛ ꝓhibet rem
alienari extra familiā si vltra nō ꝓcedit sufficit primā alienatio
nem fieri in familia. l. pater. §. xv. ff. de lega. iij. sed si adijciat qđ
vult eam in familia remanere efficiť ꝓhibitio realis ⁊ oīs alie-
natio nō solū prima: sꝫ sequētes prohibenť. l. peto. §. fratre. ff.
de lega. ij. ⁊ ibi per Bar. Nec est ratio quare deberet ascēdens
plus prohiberi relinquere extraneis vltra tertiā q̄ per testamē
tum qđ est magis fauorabile. l. in testamētis. de reg. iur. q̄ ꝑ do
nationē cā moꝛ. Nec quare descēdentes deberēt esse deterioris
conditionis scđo casu q̄ primo. ideo ⁊c. lex autē vel statutū de-
bet esse rōnale. iiij. dist. c. erit autē. Et vbi nō est dare diuersita-
tem rationis ibi nec iuris danda. ff. de iniusto testa. l. ij. post ṗn
cip. ibi: nec ratio diuersitatis ⁊c. ff. ad legeꝫ aquil. l. illud defun-
cte. l. j. Potest etiā dici qđ sumus in casu statuti: qꝛ in testamen
to fuit factū istud relictū vltra tertiā isti Jacobo fratri testato
ris capiēdo testm̄ prout de facto fuit factū: qꝛ fuit heres institu
tus: que institutio nō fit nisi in testamēto. C. de testa. non codi-
cillum. Et si dicať nō valere iure testamenti sed iure donatiōis
cā moꝛ. Rūdeo qđ nō debet inspici hec interpretatio iuris sed
potius qđ de facto gestum fuit. voluit em̄ testari ⁊ de facto fuit
testatus: lꝫ iuris interpretatio nō patiať: sed nos debemꝰ cōsi-
derare primū. scꝫ prout de facto fuit ⁊ prout testatoꝛ putauit ⁊
prout esset si testari potuisset. per tex. no. ⁊ qđ ibi no. Bar. in. l.
eum qui. §. pe. in fi. ff. de his quib. vt indig. ⁊ per. l. quo loco. §. si
iam mortuo. ff. de here. insti. ⁊ qđ no. de cōdi. inde. l. seruo manu
misso. in glos. Verū est ḡ dicere ꝙ est Nico. in suo testō capiē-
do testamentū prout de facto fuit: ⁊ ꝧm suam primeuaꝫ intētio-
nem reliquit extraneo vltra tertiā: ergo fecit cōtra dispositionē
statuti: lꝫ attēta iuris dispositiōe: ⁊ secūdaria intētione sua que
nō debēt attēdi: nō reliq̄rit in testamēto sꝫ i donatiōe cā moꝛ.

a ¶ Aduētitia. Facit ad hoc qđ not. voluit do. Alexan. de imol. in cōsilio lx. in. iiij. vol. et vide doct. in. l. iiij. ad. l. falci. vbi multa ad materiam colliges.

3 ¶ Ad tertiū dubiū rūdeť ꝙ si dicta Catherina impugnando
testamentū p̄ris: ⁊ etiā donationē cā mortis aduocat ab herede
Jacobi totaꝫ hereditatē p̄ris sui ꝑ ea que superius dicta sunt:
nō pōt ab eo petere quicq̄ de legato sibi facto per Jacob. pro
sua dote: qꝛ censeť reliq̄sse cōtemplatiōe hereditatis Nicolai
sui patris ⁊ pro satisfaciēdo oneri sibi imposito per dictū Ni-
colaum qui mādauit eam dotari. Sublato ergo sibi commodo
hereditatis ⁊ bonoꝝ ex toto nō debet teneri ad onus: nec ipse
nec heres eiꝰ. arg. ff. de leg. iij. l. cū q̇s decedēs. §. po. ⁊. l. Pam-
philo. §. fi. cū ibi no. ꝑ Bar. sꝫ si nō rescinderet donationē totā:
sed solū pro duabꝰ tertijs rōne legitime: tūc si altera tertia que
remanet sufficit ad soluēdū relictū factū dicte Catherine ꝑ Ja
cob. scꝫ mille lib. deducta falcidia poterit dicta Catherina di-
ctum legatū petere. ꝑ id qđ no. Bar. in. d. l. pāphilo. §. fi. ⁊ ꝑ. l.
liberto. §. j. ff. de annuis leg. Nec ob. l. filium. §. oībus. ff. de leg.
prestan. qꝛ hic nō impugnat testamētuꝫ Jacobi in quo dictū le
gatū fuit relictū quo casu procederet ꝯtrꝫ: sꝫ impugnat testm̄
⁊ donationē cā moꝛ. factā Jacobo ꝑ Nico. p̄rem suū: ex quo te-
stamēto ipsa nō petit: arg. ad hoc. l. lucius ⁊ sempronia. ff. de le-
ga. ij. Itē nō ob. l. plautius. ff. de cōdi. ⁊ demō. per quā videť qđ
quatenꝰ diminuiť heredi. Jacobi de cōmodo bonoꝝ Nicolai
⁊ sic pro duabꝰ tertijs occasione legitime. eatenꝰ debet diminui
onus legati: qꝛ verū esset hoc i onere intrinseco facto de ipsa he
reditate que fuisset ablata: non sic in onere extrinseco facto de
alio puta de certa quātitate: qm̄ ad illud remanet insolidū ob-
ligatus si illud qđ remanet sufficit. d. l. liberto. §. j. de annuis le
ga. ⁊ plene not. per glo. in. d. l. plautius: ⁊. ff. ad trebel. l. facta. §.
si titius. si vero nō sufficeret tunc tanto minꝰ petere pōt q̄tum
deficit. facit. l. filius. §. apud marcellū. ff. de leg. j. in ratiōe sui.

4 ¶ † Super quarto ⁊ quinto ⁊ sexto dubio dicēdum est dictam
Catherinam nihil posse petere de bonis aui ex testamēto ipsiꝰ
aui qꝛ nihil reliquit feminis extantibus masculis. Et posito ꝙ
masculis ꝑcedentibꝰ sine liberis substituisset superstites: nō ꝑ
hoc videnť liberis masculoꝝ aliquid reliquisse: vt no. in. l. luciꝰ
la scđa. ff. de here. insti. Nec etiā pōt petere legitimā tanq̄ pre-
terita: qꝛ cum existētibus masculis non succederet ab intestato
nulla legitima sibi debebať in bonis aui paterni ex forma du-
calium prouisionū. iuxta nota. per Bar. in. l. titio cētuꝫ. §. titio
genero. de cōdi. ⁊ demon. bene tamē pōt facere se dotari de bo-
nis aui tanq̄ preterita postq̄ tēpore mortis aui pater suus nō
precedat qꝛ mortuus erat ⁊ sic tenebat primū locuꝫ: sicut etiam
quelibet filia ipsius aui paterni. Et hoc virtute ⁊ ꝧm formam
statuti de masculorū successio. signataꝫ. xj. inter prouisionis sta-
6 tuta mihi tradita. † Nam ⁊ onus dotandi neptes ex filio per-
tinet ad auum. l. dedit dotem. ff. de colla. bono. Nec ob. qđ ipsa
Catherina reperireť habere bona aduentitia patris sui si im-
pugnabit eius testamētum ꝧm iam dicta: qꝛ hoc nō tollit quo-
minus possit petere se dari de bonis aui: sicut ⁊ filia pōt hoc pe
a tere lꝫ habeat aduētitia[a] bona. C. de do. ꝓmis. l. finali

¶ Ad septimū respondeť ꝙ si dictus zanantonius qui vltimꝰ re-
mansit de filijs sex masculis ser Francisci decedet sine liberis
superstite dicta Catherina filia fratris ⁊ superstite Agnete so
rore sua vtrinqꝫ coniūcta si quidē in pupillari etate venient ad
successionē eius ambe equaliter ex directa pupillari: qꝛ Fran-
ciscus predictus deficiētibus omnibus masculis substituit vl-
timo morienti feminas in stirpem vel stirpes: per qđ patet qđ
voluit nō solum substituere suas filias feminas: sed etiā filias
filioꝝ: alias illud verbuꝫ in stirpem non caderet nec veniret ad
propositum ⁊ sic nō poterit dicere Agnes se potiorē tanq̄ pro
ximiorem vel tanq̄ magis coniunctā. scꝫ vtroqꝫ vinculo patris
⁊ matris ⁊ Catherina ex latere patris tantū: qꝛ ista forent consi
deranda in successione intestati nō in successione ex testamēto:
prout in simil. determinat expresse Bar. in materia substitutio-
nis breuiloque seu reciproce. in. l. lutius. in pe. vel vlti. q̄ne. et
in. l. coheredi. §. qui discretas. ff. de vulg. ⁊ pupil. Si vero dece-
det ⁊ dictus zanantonius sine liberis post pupillarem etatem
tunc ab intestato decederet Agnes sola: sed per fideicomissum
restituet Catheri. dimidiam dimidie bonoꝝ paternorū: alterā
dimidiam dimidie retinebit pro legitima ⁊ trebellianica debi-
tis zanantonio tanq̄ eius heredem. l. quāq̄. C. ad. l. falci. cum
ibi no. alteram vero integram dimidiam iure substitutionis. l.
cum pater. §. titio. ff. de lega. ij. Et si extabit mater succedet vna
cum illa: vt in auť. defuncto. C. ad tertul. Sed in primo casu si
veniretur ex pupillari expressa foret exclusa mater. vt. l. preci-
bus. C. de impube. ⁊ ali. sub.

¶ Super vltimo quesito dicendū est ꝙ si dicta Catherina more-
retur superstite zanātonio patruo ⁊ Agnete amita ille nō pos-
sent venire ad successioneꝫ eius ex pupillari virtute testamenti
aui paterni ⁊ ex substitutione facta per euꝫ: qꝛ si bene inspiciať
ille fecit substitutiōeꝫ masculis tam de masculis si extarēt q̄ de
feminis si nō extarēt ipsis vero feminis nullā substitutioneꝫ fe-
cit posito qđ huic facere potuisset etiā pupillarē. Nec etiaꝫ ab
intestato possent succedere extante sed illa sola succedet: vt di-
cta auť. defuncto. ad tertul. Nam instituit quattuoꝛ suos filios
masculos ⁊ eorum filios masculos. Et aliquo ipsorum defi-
ciente substituit superstites in stirpem: et defunctis masculis
substituit feminas in stirpem et nō in capita: ipsis autem femi-
nis nullam substitutioneꝫ fecit nec eas instituit nec substituit:
nisi in defectum masculorum. Laus deo.

¶ Casus.

¶ Dominus Franciscus de Carraria tunc dominus Padue
confiscauit bona domini. J. eius ciuis in. M. cccxc. deinde di-
cta bona sic cōfiscata dictus dn̄s Franciscus cōcessit ad bene-
placitū dn̄o. P. in dicto. M. cccxc. qui. d. Frāci. in. M. ccccv.
de mense Junij restituit. A. filium dicti. J. ad gratiam suam: et
sibi restituit omnia bona quondam. J. patris sui: qui. A. non
potuit intrare possessionem possessionum sibi restitutarum di-
cto tempore: quia dictus dominus Franciscus ⁊ territorium
Paduanum erat obsessum ab exercitu do. Venetorum: ⁊ stan-
te dicta obsessioue dictus. A. restitutus in dicto. M. ccccv.
mortuus est vltimo mensis Julij relicto post se Francisco pu-
pillo eius filio tunc etatis annorum decem: deinde postq̄ do-
minatio Venetiarum expulso dicto domino Francisco de car
raria accepit Paduam prefata dominatio misit suos rectores
et prouisores cum libertate videndi et cognoscendi que bona
quondam domini Francisci de Carraria spectabant domi-
nio et gratias ⁊ venditiones factas per quondam dictum do-
minum Franciscum de Carraria diuersis ciuibus cum pote-
state laudandi ⁊ infringendi dictas venditiones ⁊ gratias et

aliquas

aliquas ruperunt ⁊ infringerunt ⁊ partem laudauerunt. Inter quas laudauerunt dictam gratiam factā dicto. A. ⁊ restitutionem bonorum suorū confiscatorū vt supra ⁊ dicti rectores ⁊ prouisores in laudatione predicta dixerunt ⁊ determinauerunt dictas possessiões quondam dicti. J. concessas suprascripto. P. ad bñplacitū spectare de iure dicto Frācis. pupillo filio quondam dicti. A. dictus. P. qui tenebat ad beneplacitum dictas possessiones mortuus est etiā in. M.cccc v. de mense Maij regnante adhuc dicto domino Francisco de carraria relicta domina. M. eius filia: que. M. a dicto tempore citra tenuit ⁊ de p̄senti tenet possessiões quondā dicti. J. concessas ad beneplacitum suprascripto. P. eius patri. Modo dictus Franciscus filius quondā. A. vellet vendicare dictas possessiones tanquā paternas ⁊ ad se spectantes ⁊ pertinentes cui obijcitur de prescriptione infrascripti statuti sic dicentis.

¶ Queritur modo nunquid currerit prescriptio temporis predicti de iure communi vsq; ad tempus. xxv. annorum dicti Francisci tunc pupilli quando. A. eius pater mortuus est.

¶ Secundo quia statuto cauetur qd̄ tenens ⁊ possidēs bona immobilia per. xx. annos intelligitur verus dominus et possessor in titulo non ostēso nunquid currat prescriptio statutaria contra talem pupillū vsq; ad eius etatem vigintiquinq; ann.

¶ Tertio nunquid dicta. M. sit lucrata fructus dictorum bonorum per eam possessorū quondaʒ eius patris ad beneplacitum concessorum vt supra.

1 ¶ Is cui princeps bona alicuius confiscati dat possidenda ad suum. s. principi bene placitū: nec etiam longissimo tempore prescribit.

2 Prescriptio non currit aduersus pupillum de iure communi: quid in prescriptiõe statutaria que perficitur breuiore tempore quomodo intelligatur. 5.

¶ Consilium. cccclxxix.

1 In christi nomine amen.

¶ † Ad euidentiā q̄rit̄ de qb⁹ cō p̄mittendū est qd̄ ꝓpter gratiā factam dicto Anto. qd̄ cōdemnatio predicta cancellaret̄ ⁊ qd̄ rehaberet omnia bona cōfiscata statim fuit eideʒ Anto. dominiū illorū acquisitum etiā nō apprehēsa possef. ipsoꝝ p. l. fi. añ fi. ibi ideoq;. C. de sen. pas. q: fuit quedā plenaria restitutio ad p̄stinū statū: ꝓut disputando tenuit Ja. bu. ⁊ refert bar. in. d. l. fi. de cuius natura est vt illud restituat qd̄ abstulit lesio: vt patet ex illo tex. ī dicto ṽsi. ideoq;. ⁊. l. qd̄ si minor. §. restitutio. ff. de mino. ⁊ no. in. l. qui pro prio. §. itē querit̄. ff. de procu. sed cōfiscatio statim lata sententia dominiuʒ patri suo abstulit iuxta no. per. Bar. in. l. imperator. ff. de iure fis. facit. l. cōmissa. ff. de publica. ⁊. c. cum scōm de here. lib. vj. q: pro crimine lese maiestatis: ergo restitutio in integ. ad statum pristinū statuʒ restituit argu. ff. de solu. l. prout q̄sq; iuncta. l. si vnus. §. pactus. ṽ. qd̄ etiā in specie dotis. ff. de pac. et qd̄ no. bal. in fi. C. de inoff. don. l. j. in fi per. l. si vnq̄ in fi. C. de reuo. dona. Itē q: ⁊ si fuisset necessaria possessiõis app̄hēsio: q: tū app̄hēdi nō potuit: q: ciuitas erat obsessa ꝑ app̄hēsa cēset̄ fuisse. ff. de bo. auc. iudi. pos. l. q̄uis cuʒ ibi no. p glo. ⁊ in. §. precedēti.

¶ Notandum etiā ad euidentiā qd̄ ille dn̄s. P. cui do. Paduanus concessit illa bona precario naturalē tantū possessionē acquisiuit. nō ciuilē. ff. de p̄cario. l. ⁊ habet. §. eū qui. ⁊ ibi no. ī glo. sola vero naturalis possessio nō est sufficiens ad prescribenduʒ. l. acquirit̄. §. fi. ff. de acqui. re. do. ⁊ no. per doc. in. l. iij. §. ex contrario. ff. de acqui. pos. ⁊. l. ij. in fi. magne glo. C. de ser. fu. Illo autem moriēte ⁊ heres eius ingrediēs. possef. illarū rerū tanquaʒ heres censet̄ voluisse acquirere. illā possef. que erat apud defunctum: nō dico eandē in substātia: cum alia sit possessio defuncti alia heredis. l. j. §. sceuola. ff. si quis testa. liber esse iuf. fue. Sed similem in substantia ⁊ qualitate vt si defunct⁹ habebat naturalem tantū ⁊ precariam ⁊ sic inhabilē ad prescribendū: similiter ⁊ ipse heres censetur vt heres ingrediendo voluisse acquirere et nō aliam vel alio modo. ff. de reg. iur. l. heredē. ⁊. l. hereditas nihil aliud de diuer. ⁊ temp. prescrip. l. cū heres etiaʒ si ignorauerit que ⁊ qualis esset apud defunctū: q: sub illa tacita ⁊ implicita cōditione ⁊ animo videt̄ adire et actum gerere tanquā heres ar. ff. de acqui. her. si duo. si ex noxa. causa agat̄. l. fi. secundū que videt̄ posse responderi ad primū ⁊ secundū quesitum videlicet qd̄ dicta. M. filia ⁊ heres. P. cui dicta bona fuerūt cōcessa ad beneplacitum cōcedentis ⁊ sic precario: q: ad vsum indeterminatum. ff. de dona. l. lucius non potuerit prescribere quantumcunq; lōgissimo tempore nec de iure cōmuni. Nec ex forma statuti paduani quod debet intelligi secunduʒ ius cōmune postq̄ sic intellectū aliquid operatur: quia prescrip. xxx. an. currentiuʒ sine titulo reducit ad. xx. C. de inoffi. testa. si quādo et quod no. C. de iure deliberan. l. fi. §. in computatiõe in fi. magne glo. ius autem commune vult qd̄ ille prescribat qui tenet ⁊ possidet rem pro sua ⁊ tanquam suam ⁊ sic animo continuādi dominium qui inducit acquisitionem de nouo completa prescriptione quēad. ser. amit. l. fil. de aqua quoti. ⁊ esti. l. j. §. aristo. iuncto eo qd̄ no. ī l. ij. in prin. ff. de acqui. pos. ad id quod dixi animū continuandi inducere acquisitionem de nouo. Qui autē possidet precario vel fingitur possidere etiā si ciuilem ⁊ naturaleʒ haberet: qd̄ interdum contingit: vt no. in. d. l. et habet. §. cum qui de precario non possidet nec fingitur possidere pro suo sed pro alieno cum sciant vel fingantur scire rem esse alienam. i. illius a quo habet ergo non prescribit contra cuius nomine seu pro quo possidet. ff. de pign. acti. l. si rē alienam in fi. licet enim precaria possessio sit iusta quousq; durat voluntas concedentis: non tamen pertinet ad iudicij vigorem vt prosit ad prescribenduʒ. l. communi diuidūdo. §. inter predones. ff. communi diui. quod dixi de concedente idem est dicendum de successore eius in illa re siue vniuersali vel singulari: vt contra eos non possit prescribere precario possidens cum eodem iure fungatur successor. Nam et licet precarium non finiatur morte concedentis. l. cuʒ precario. §. fi. ff. de preca. sed morte eius cui fuit concessum sic. Et per consequens in casu fuerit finituʒ morte illius. P. cui fuit cōcessum: hoc tū nō ꝓdest dicte filie heredi sue: imo magis nocet ad p̄scribenduʒ eo q: penes patrē suū q: possessio precaria iusta q: aderat volūtas cōcedētis: sʒ penes filiā ⁊ h̄rdeʒ nō est iusta q: deficit volūtas cōcedētis ⁊ ei⁹ qui successit in locū ei⁹ ⁊ nihilomin⁹ dicta filia ⁊ heres dr̄ possidere eo modo quo pater scʒ nō pro se sed pro alio: ideo ꝯ eū dat̄ interdictū de precario. l. quesitū. §. finali. ff. de preca. nō solū ei qui precario cōcessit: sed etiā ei q̄ successit in locū ei⁹ titulo singulari q: dat̄ occasione rei ⁊ sic transit ad illū ad quē transit rei dn̄ium etiā titulo singulari. ff. de aqua plu. arcē. si tertius. §. si quis prius. nec pōt dici q̄ ista filia cēseatur possedisse pro suo postq̄ precariū erat finitū: tum q: vt dixi erat finitū quo ad cōmodū siue vt nō dicatur iuste possedisse deficiēte voluntate dn̄i nō quo ad incōmodū: scʒ vt nō potuerit prescribere q: cēset̄ possedisse pro alio nō pro se: tum q: initiuʒ possessionis inspicit̄: ff. de acquir. pos. clam possidere. in princ. ff. de vsucap. sub qui. §. si q̄s. ⁊. l. qui funduʒ. §. qui bona fide. ff. pro emptore. nec ex p̄sona heredis immutat̄. l. ij. §. ex his. de ṽ. ob. tum q: nemo pōt solo aīo cāʒ possessionis sibi immutare. C. de acqui. pos. l. cū nemo. cū ibi plene no. Posito aūt qd̄ predicta cessarēt: ⁊ qd̄ heres dicti. P. dicat̄ possedisse dicta bona vt sua ⁊ bona fide. per. c. qui in ius. de regu. iur. lib. vj. Et qd̄ habuerit nō solū naturalē possessionē sed etiā ciuilē quasi accreuerit naturali cū apud nullū esset mortuo cōcedēte ⁊ nō apprehēsa possessione per alium et sic prescribere potuerit.

¶ Ad primū quesitū r̄ndet̄ qd̄ etiā de iure cōi videt̄ hic fuisse locum p̄scriptioni longi tēporis cū titulo: q: filia dicti. P. videt̄ habuisse titulū pro herede: cū tanq̄ heres possederit dicta bona credēs fore hereditaria. ff. pro herede. per totū. Cōtrariū est verius: q: si erat in potestate nec potuit p̄scribere titulo pro herede nec titulo pro suo. C. pro herede. l. nihil. cum ibi no. in glo. fuit ergo locus p̄scriptioni longissimi tp̄is. scʒ. xxx. annoꝝ que

2 currit sine titulo. C. de p̄scrip. xxx. anno. l. sicut. † que quidē prescriptio nō currit ꝯ pupillū sʒ incipit currere post pupillarem etatē: vt. d. l. sicut. circa mediū in qua p̄scriptione nihil immutatur hodie per. l. fi. C. in quib. cau. in integ. rest. nō est neces. vt ibi habet̄ in fi. inspecto aūt tp̄e quo dictus. F. filius. A. compleuit pupillarē etatē: ⁊ sic quo dicta p̄scriptio incipit currere: iam esset cōpleta: iam sunt plures mēses si bene inspiciatur. Sed superesset beneficiū restitutiõis in integrū ex clausula g̃nali si qua mihi iusta causa ēsse videbit̄: de qua in. l. j. in fin. ff. quib. ex cau. maio. propter iustā ignorantiā istius. F. q: nunq̄ sciuit ista bona fuisse restituta patri suo: ⁊ sic ad se pertinere nisi a modico tēpore citra quo casualiter vidit librū camere in quo hec continētur quē nunq̄ prius viderat: nec sibi debet imputari cur nō ꝓcurauit videre: tum q: remanserat pupillus tēpoꝛe mortis patris: ⁊ sic nihil vnq̄ dici audiuit de hoc: vel si audiuit non intellexit q: pupillus qd̄ videt ignorat. C. de fal. mone. l. j. tum quia difficile sibi fuisset obtinere ⁊ dominationē super hoc adire. ff. de bo. liber. qui cum maior. post princip. ibi alterum non facile impetret̄. ad tertul. l. ij. §. tractari. ibi: cur nō desiderauit a principe ⁊c. Cōpetit ergo restitutio in integ. aduersus cursuʒ dicte prescriptionis lōgissimi temporis: vt not. Bar. in. l. j. §. si quis propter inundationem. ff. de itine. actuq; priua. ⁊ glo. in. l. si sic. in fi. glo. magne. ⁊. l. si partem. §. j. in prin. ff. quēadmodū ser. amit. tempus autē restitutionis petende. scʒ quadrienniū continuum a die scientie nondū elapsuʒ est. l. fi. C. de tēpo. in integ. resti. videtur tamen qd̄ istud primū quesitum nō fuerit necessarium: q: per statutū Paduanum qd̄ loquitur de. xx. annis cēsetur recessum a prescriptione iuris cōmunis de. xxx. ann. cū se

ad inuicem cōpati non possint: q2 cōpleta prescrip. statuti per xx. annos nō esset expectādus lapsus longioris tpis. iuxta no. in. l. j. C. de ser. fugi. q2 effectus dominus per primam amplius effici nō posset per scdam. l. sequit. §. lana. ff. de vsucap. Posset tamē probabiliter dici qd immo dictū primū dubiū fuit necessarium z vtile: q2 predicta possent ꝓcedere quando prescriptio statutaria citius finiret ꝙ prescriptio iuris cōmunis: sed si tardius vt in casu nostro ꝓpter id qd dicam in seq. dubio nō censetur per statutū recessum a prouisione iuris cōmunis tanꝙ pleniore. per id qd in simil. no. per gl. z docto. in. l. fi. C. si aduer. rem iudi. z per docto. in. l. in ꝓuinciali. ff. de no. oper. nun. z per ea que in simil. habent in. l. heres a debitore. §. ꝙ si hic seruus ff. de fideius. vbi obligatio accessoria nō extinguit nec ꝯfundit a principali quādo per eam plenius ꝓuidet. iūcta. l. quotiēs. ff. de acti. z obli. Sed si hoc allegeᵗ superest beneficiū restitutionis de quo supra dixi: vnde cōsiliū est ad cautelā qd dicta restitutio petatur anteꝙ labat tempus.

3 ¶ † Quantū vero ad scdꝫ quesitū an cucurrerit ꝑscriptio statutaria. xx. ann. videt dicendum ꝙ sic: z prius ꝙ prescriptio iuris cōis: q2 breuior est z succedere videt loco illius longioris cum currat sine titu. z sic videt qd inceperit currere statim post pupillarem etatē sicut illa. d. l. fi. in fi. C. in quibus cau. restit. in integ. nō est neces. iunctis his que not. per Bart. in. l. ij. §. fi. ff. pro ēpto. maxime q2 lex illa fi. in prin. que vult prescrip. lon. tēpo. nō currere durāte minori etate nō videret habere locum in ꝑscriptiōib⁹ statutarijs. p. c. ꝯstitut⁹. de resti. ī integ. et qd ibi p Inn. q2 lex illa d talib⁹ nō cogitauit: ſꝫ certe lꝫ nō cogitauerit ī specie: cēset tū cogitasse in genere: qd tantūdē valet. l. qui iure militari. ff. de testa. mili. C. de transac. sub ꝑtextu. la. ij. z per bar. in. d. l. fi. in fi. C. in quib. cau. vbi determinat ꝯ Inno. scꝫ qd durante minori etate talis prescriptio statutaria nō currat quando est minor. xxx. ann. z ita dicēdū est in proposito. Itē ad aliud dici potest qd immo succedit loco prescrip. long. tempo. que est de iur. cōmuni per quā acquirit vtile dñiū. iuxta not. in auten. nisi tricēnalis. C. de bo. mater. qd patet q2 statutū vult qd presumatur z habeat pro dño z sic habet maiorē similitudinē cum illa ꝙ cum prescrip. longissimi tēpo. per quā acquirit exceptio ꝯ dñm nō dñium. l. si quis emptionis. C. de prescript. xxx. anno. corrigit autē ius cōmune in duobus. Primo q2 ius commune distinguit inter presentē ꝯ quē prescribit. x. ann. z absentē contra quē ꝑscribit. xx. statutū autē istud nō distinguit. Sꝫ vtroqꝫ casu requirit annos. xx. Itē q2 ius cōmune reqrit titulū. l. nullo. C. de rei vēdi. statutū vo nō. Preterea posito qd succederet loco prescriptionis de iure cōmuni: q2 sufficeret missio nūcij sicut in illa. C. de prescrip. xxx. ann. l. sicut. z no. Bart. in. l. ij. §. fi. ff. pro empto. nō quantum ad cursum vel initiū eius. Nam prescriptio. xxx. ann. currit durāte minori etate a tpe finite pupillaris ꝓpter tēporis ꝓlixitatē: q2 semper finit post minorē etatē: ſꝫ prescrip. long. tempo. nō q2 posset finiri durante minori etate: z sic esset opus restitutione qd illa lex finalis voluit tollere per rationē ibi positā: q2 melius est ante tēpus occurrere zc. Sed in ista prescriptione statutaria nō est ꝓlixitas temporis z sic in ea nō est illa ratio que in dicta prescriptiōe. xxx. ann. sed subest illa que subest in prescrip. long. tēpo. de iure cōmuni que currit cum titulo z de qua in dicta. l. fi. z sic in hoc succedit loco illius cui magis assimilat. scꝫ vt durante minori etate nō cucurrerit: sed si inspiciatur tempus quo cōpleuit iste Francis. minorē etatem: z sic quo incepit currere: ista prescriptio statutaria nō erat decursa tempore quo fuit interēpta: ergo zc. Sed vnum est qd plus videt facere dubium scꝫ q2 in casu nostro prescriptio videtur fuisse cepta contra defunctum scꝫ patrem huius. F. petētis cui facta fuit restitutio dictorū bonoꝝ: q2 statim agere potuit z aduocare a dicto possessore: vnde licet per paucos dies vixerit vt dicitur. scꝫ per. xxx. dies tamen exquo fuit cepta continuata fuit contra heredem eius licet minorem: nec fuit interrupta ꝓpter minorem etatē filij z heredis: tamen finita minori etate poterat peti restitutio infra quadriennium continuum que petita non fuit ideo iste Fran. videtur exclusus: per. l. j. z quod ibi no. C. si aduer. vsucap. z per. l. etiam ei. ff. de mino. que non sunt correcte per illam. l. fi. C. in quibus causis. vt not. ibi per glo. z docto. Sed istud tollit ex eo quod tūc temporis ciuitas Paduana erat obsessa z ius non reddebatur in ea: vnde nō incepit currere: q2 si prius incepisset desijsset propter hoc currere z interiꝫ dormiuisset: vt in. c. ex transmisso. extra de prescriptio. quam dicit Innocen. z Joan. an. procedere non solum in clericis z ecclesiasticis bonis: sed etiam in laycis z eorum bonis: quod tenet etiam Bar. in. l. naturaliter. ff. de vsucap. z sic in terris imperij seruādum est illud capitulum. Et est speciale in tali impedimēto facti vt impediat cursuꝫ prescriptionis ipso iure regulariter secus: quia currit z datur restitutio. l. z attilicinus. ff. de ser. rustico. predio. z per Ey. in. l. quotiens. C. de preci. impera. offē.

¶ Super tertio z vltimo non expedit pro nunc disputare: sed expedietur cum opus fuerit. Laus deo.

¶ Casus.

¶ Dñs Franciscus de Carraria tūc dñs Padue cōfiscauit bona dñi. J. eius ciuis in. M. ccclxc. deinde dicta bona sic cōfiscata dictus do. Franciscus cōcessit ad beneplacitū domino. P. in dictō. M. ccclxc. qui. d. Francis. in. M. cccc v. de mēse Junij restituit. A. filium dicti. J. ad gratiaꝫ suā: z sibi restituit omnia bona quondam. J. patris sui: qui. A. non potuit intrare possessionem possessionum sibi restitutarum dicto tempore: q2 dictus do. Franciscus, z territorium Paduanum erat obsessum ab exercitu. d. Venetorum: z stante dicta obsessione dictus. A. restitutus in dicto. M. cccc v. mortuus est vltimo mensis Julij relicto post se Francis. pupillo eius filio tunc etatis annorum. x. deinde postꝙ dominatio Venetiarum expulso dicto do. Francisco de Carraria accepit Paduam prefata dominatio misit suos rectores z prouisores cum libertate videndi z cognoscendi que bona quondam domini francisci de Carraria spectabant dominio et gratias z venditiones factas per quondam dictum dominum Franciscum de carraria diuersis ciuibus cū potestate laudandi z infringendi dictas vēditiones z gratias z aliquas ruperunt z infringerunt z partem laudauerunt. Inter quas laudauerunt dictam gratiam factam dicto. A. et restitutionem bonorum suorum confiscatorum vt supra: z dicti rectores z prouisores in laudatione predicta dixerunt z determinauerunt dictas possessiones quondam dicti. J. concessas suprascripto. P. ad beneplacitum spectare de iure dicto Francisco pupillo filio quōdam dicti. A. dictus. P. qui tenebat ad beneplacitum dictas possessiones mortuus est etiam in. M. cccc v. de mense Maij regnante adhuc dicto domino Francisco de carraria relicta domina. M. eius filia: que. M. a dicto tempore citra tenuit z de presenti tenet possessiones quondam dicti. J. concessas ad beneplacitum suprascripto. P. eius patri. Modo dict⁹ Franciscus filius quōdā. A. vellet vendicare dictas possessiones tanquam paternas: et ad se spectantes et pertinentes cui obijcitur de prescriptione infrascripti statuti sic dicentis.

¶ Potestate do. Jacobino rubeo. M. cclxxiij. Quicunqꝫ possedit seu possidebit decetero possessiones aliquas positas in Padua vel paduano districtu per. xx. an. pacifice z quiete per se vel per suos autores iustam habeat prescriptionem z defensionem: z intelligatur verus dominus etiam titulo non ostenso: z abinde in antea ipse vel heredes seu aliqui ab eo causaꝫ habentes non possint de ipsis possessionibus inquietari seu molestari modo aliquo etiā per hypothecariam per aliquos ratione ipsius posses. Et hoc locum non habeat contra cōmune Venetiarum neqꝫ contra cōmune Padue z sit precisum.

¶ Ex quo queritur vtrum dictum statutum obstet dicto. F. minori. xxv. ann. z tūc petēti z sic cucurrerit prescriptio statutaria vel non contra dictum Fran. pupillum petentem.

¶ Item si precario possidens siue ad beneplacitum possit prescribere aliquo tempore.

1 ☞ Vtrum contra minorem currat prescriptio tam de iure communi ꝙ statutario.

2 De intellectu. l. fina. C. in quibus causis resti. in integrum non est necessa. z. c. ex transmissa. extra de prescriptio. et est idem casus cum precedenti.

¶ Consilium. cccc xl.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Quia secundum dubium precedere debet in ordine: ideo ad ipsum primo respondeo quod ille cui dñs Paduanus concessit dicta bona precario. idest ad beneplacitum non potuit ipse nec heres eius prescribere dicta bona quo ad proprietatem contra concedentem dictum dominium penes quem erat proprietas: vel contra illū cui dictus dominus postea proprietatem concessit longo vel longissimo tempore de iure communi vel ex forma statuti suprascripti siue per concessionem precariam fuerit translata sola naturalis possessio que non est habilis ad prescribendum sine ciuili. l. acquiritur. §. finali. ff. de acquir. reruꝫ domi. z not. in l. j. in fine magne glos. C. de seruis fugitiuis siue fuerit translata in eum ciuilis z naturalis: ſm ea que nota. in. l. et habet. §. eū qui. ff. de preca. quoniam vtroqꝫ casu recognoscebant concedētem in proprietarium: z cum haberent ab eo causam non potuerunt contra eum prescribere. l. male agitur. C. de prescriptiō. xxx. anno. Et hoc videmus aperte in vsufructuario qui naturaliter tantū possidet rem in qua habet vsumfructum: q2 nec ipse nec heres eius prescribunt proprietatem contra proprietariuꝫ qui ei-

qui ciuiliter possidet ꝛ quē recognoscit in superiorē.C.de vsufru.l.neq̄ fructuariū:ꝛ ibi gl.ponit rōnes:videmus etiā in creditore qui rē pignoratā possidet ciuiliter ꝛ naturaliter ſm communem opi.vt plene not.in.l.cū notissimi.§.j.C.de pscript.xxx.anno.Nam probata origine sc3 qd̄ habuerit rem pignori neq̄ ipse neq̄ heres eius possunt pscribere longo vel longissimo tēpore proprietatē cōtra debitorē.C.de pigno.actio.l.nec creditores.ꝛ ibi per Cy.in.j.q.ſm Jac.de are.l3 gl.iij.ibidē in fi.videatur ɔsentire in prescrip.long.tēpo.sed precedēs est verior:qꝛ nō possedit vt dn̄s sed vt creditor.ꝛ ad prescribēdū dn̄ium requirit̄ qd̄ quis possideat vt dn̄s ꝛ credat se dn̄um:ꝛ sic iure suo ꝛ bonafide.l.fi.ff.queād.ser.amit.cū ibi no.in glo.ꝛ per Jnnoc.de postul.c.bone.in.scd̄o.de cā pos.cū ecclesia.in verbo affuisse. Nec si predicti vel heredes eoꝝ habuerint aliū animū in mēte retētum potuerūt sibi cāz possessionis immutare nulla extrinsetus superueniēte cā iusta vel iniusta ꝛ extrinseca.C.de acquir.pos.l.cū nemo.Nec ob.qd̄ statutū simplr̄ ꝛ generaliter loquitur de illo qui possedit annis.xx.qꝛ debet intelligi sane ne ɔtineat absurditatē sc3 dn̄imodo possederit eo modo quo debēt possidere volētes prescribere sc3 tanq̄ dn̄i nō autē quādo tanq̄ nō domini prout sunt predicti qui recognoscunt ab alio ꝛ reputāt aliū dominū nō autē se:qꝛ tales sunt malefidei possessores qui nullo tēpore possunt pscribere vt in regula iuris.satis em̄ operabitur dictū statutū vltra ius cōmune:etiā cū dicta limitatione:qꝛ vult qd̄ possessor etiā sine titulo prescribat longo tēpore qd̄ nō est de iure cōmuni.C.de reivēdi.l.nullo.vnde in alijs debet intelligi ſm ius cōmune:vt.no.in.l.fi.§.in cōputatiōe.in fi.mag.glo.C.de iur.delib.l.vt gradatim.§.ꝛ si lege.ff.de mune.et hono.C.de noxa.l.ij.Nec vnico verbo videat̄ voluisse oīa iura corrigere.l.si quādo.in prin.C.de inof.testa.alias sequeret̄ maxima absurditas.sc3 qd̄ ille quē cōstaret recepisse rem ad beneplacitum dn̄i finitis.xx.annis posset denegare domino restitutionem rei ꝛ dicere se prescripsisse ɔ.l.plures.apocis.C.de fide instru.Nec ob.si dicatur saltē heres eius debuit posse prescribere:qꝛ potuit possidere vt dominus saltim si ignorabat defunctum recepisse ad beneplacitum:qꝛ dico qd̄ cū possederit vt heres fictione iuris videt̄ possedisse eo modo quo defunctus ꝛ nō aliter ꝛ sic cū illa qualitate ꝛ vitio q̄bus ꝛ defunct⁹ nō inspecta sua opinione.per.l.cū heres.ff.de diuer.ꝛ tēp.pscrip.ꝛ ptz in dicta.l.neq̄ fructuariū.C.de vsufru.vbi ponunt̄ ad paria heres ꝛ defunctus vsufructuari⁹.ꝛ.d.l.neq̄ creditores.C.de pig.actio. Cōcludit̄ ergo statutū predictū nō habere locū in casu in quo constat de origine possessionis.sc3 qd̄ ille defunctus habuit ad beneplacitum:qꝛ nec ille si vixisset nec heres eius potuerūt ista bona prescribere spacio.xx.annoꝝ sicut de iure cōmuni nullo tp̄is spacio prescribere potuissent vt.d.ll.Nec ob.quoddā aliō statutū quo cauet̄ q̄ verba statutoꝝ debēat intelligi prout iacent nec debēat glossari:qꝛ tale statutū nō tollit necessariā ꝛ vtilem interpretationē s3 dn̄taxat friuolā:prout determinat bart.in.l.oēs populi.ff.de iusti.ꝛ iur.ꝛ Bal.in.l.iij.C.de libe.preter. ista vō interpretatio quā dixi est plusq̄ necessaria:al's esset dicere qd̄ ille qui scit se nō dominum:nec vult effici domin⁹:quia nō possidet vt dn̄s efficeret̄ dn̄s inuit⁹:qd̄ est ridiculu3.facit qd̄ no.in.l.si ego.ff.de neg.ge.Notandum est em̄ adhuc pro maiori euidentia iudicare debentiū qui forte iura ignorant.qd̄ de iure cōmuni si possedisti rem meam per.xx.annos nō es effect⁹ dominus per prescriptionē:nisi duobus alijs cōcurrētibus.sc3 q̄ habueris titulū a nō dn̄o tanq̄ ad nō:puta qꝛ alius asserēs se dominū cū nō esset tibi vendidisset vel donasset vel ex alia causa tradidisset habili ad transferendū dn̄ium si foret dominus. Jtem secundo requirit̄ bonafides.sc3 qd̄ credas te fore effectum dominum ex illo titulo vel cā cum traditione ꝛ sic possederis postea per dictū tēpus tanq̄ dn̄s.Statutum vō istud tollit solum primā:qꝛ vult qd̄ etiā si nullū titulū vel cāz habuisti a nō domino possis prescribere:ꝛ hoc operat̄ statutum istud contra ius cōmune.Sed nō tollit scd̄m.Et ideo etiā si vis prescribere ſm formā dicti statuti necesse est qd̄ credideris te dominu3 ꝛ qd̄ tanq̄ dominus possederis.Et istud posset psumi in dubio alio nō dato.Sed dato hoc qd̄ appareat te recepisse ad beneplacitum alterius scis te nō esse dn̄m nec possides vt domin⁹:tō nec tu nec heres tuus potes pscribere nō solu3.xx.annis sed nullo tp̄e postq̄ cōstat de origine possessionis.nec est credēdu3 quod illud statutū voluerit in hoc aliud q̄ velit ius cōmune:imo ſm ius cōmune intelligit̄ ꝛ limitat̄ postq̄ in primo aliquid operat̄ vltra ius cōmune.Et ista est rei veritas:alias mille incōueniētie intollerabiles sequerent̄ si statutū pdictū sic gn̄aliter intelligeretur.vt iacet qd̄ est summopere euitandū ſm docto.iuris ciuilis qui sciunt leges ꝛ statuta interpretari ꝛ quib⁹ est credēdū tanq̄ peritis in arte per illos qui nō sunt:sicut em̄ infirm⁹ debet credere medicis al's se interficit:ita ꝛ imperiti legū debent credere peritis ꝛ nō cōfidere sue prudētie:nec velle interpretari statuta de capite suo si volunt iustam ferre sententiam:alias precipitant iustitiam:non autem administrant.

¶ Nunc ad primū dubium redeūdo posito pro cōstāti:s3 nō ɔcesso qd̄ hic potuisset habere locū pscriptio predicta statutaria q̄rit̄ an dicta pscriptio potuerit currere durāte minori etate dicti vltimi Frācisci filij dicti.A.cui fuit facta dicta restitutio dictoꝝ bonoꝝ.Et de hoc videt̄ casus legis qd̄ no.in.l.fi.C.in qui.cau.in inte.rest.nō est neces.Et hoc psupposito qd̄ deducatur tp̄s minoris etatis de dicta pscriptiōe:dr̄ mihi qd̄ facto calculo repit̄ fuisse interrupta p plures mēses anteq̄ cōpleret̄:ꝛ sic cōpleri nō pōt amodo.Sed ɔ pdicta obijciunt̄ aliqua.

¶ Primo qd̄ illa lex loquit̄ in pscriptiōe nō inchoata ɔ maiorē cui minor successit sed que veniret inchoāda ɔ minorē.Quando vō foret inchoata ɔ maiorē cui minor successit nō impedit̄ currere cōtra minorē.per.l.j.C.si aduer.vsu.ꝛ.l.ei qui.ff.de mino.quas leges dicūt doct.nō corrigi p illā.l.fi.que fuit lex noua.Sed ista dr̄ fuisse incepta cōtra prē huius vltimi Francis.statī facta sibi restitutiōe dictoꝝ bonoꝝ.ꝛ sic cucurrit mero iure.ꝛ si fuit cōpleta post minorē etatē nō habuit restitutionē.iuxta no.in.l.fi.C.de tēp.in integ.restī.Si in minori etate habeat restitutionē sed nō petijt eā infra tp̄s pdidit:vt.d.l.fi. Sed ad hoc rn̄det̄ qd̄ immo viuēte patre hui⁹ vltimi.F.agētis nō fuit cepta:qꝛ ille per paucos menses vixit:immo vt dr̄ p.xxx.dies vl' circa post restitutionē sibi factā:ꝛ illo pauco tp̄e quo vixit nō fuit redditū ius in ciuitate Padue ppter obsidionē.ꝛ sic nō incepit currere:immo si incepisset dicto tp̄e dormiuisset.vt in.c.ex transmissa.extra de pscrip.qd̄ dicit Jnno.ꝛ Jo.an.ibidē pcedere etiā de iure ciuili:ꝛ nō solū in clericis ꝛ bonis ecclesiasticis:sed etiā in laycis vt in bonis eoꝝ.hoc idē Bar.in.l.naturaliter ff.de vsucap.Et sic in terris imperij ꝛ in foro seculari seruādu3 est dictū capitulū:ꝛ est speciale in tali impedimēto facti regulariter:secus qꝛ non impedit cursum prescrip.ipso iure sed facit restitutionē3 cōcedi.ff.de seruitu.rustico.predio.l.ꝛ atilicinus.ꝛ not.Cyn.in.l.quotiens.C.de precibus impera.offeren.

¶ Jtem obijcit̄ qd̄ illa lex fi.loquit̄ in pscriptionibus inuētis de iure cōi de quib⁹ imperator potuit cogitare.Sed in prescriptionibus statutarijs nō habet locū qꝛ de illis nō potuit cogitare ſm Jnno.qui ita no.in.c.cōstitut⁹.de restitu.in integ.p illum tex.Sed Bar.tenet ɔriū in.d.l.fi.qꝛ saltim in genere potuit cogitare qd̄ tantūde3 valet ac si ī specie:vt no.in.l.sub pretextu.C.de transac.de testamē.mili.qui iure militari.ꝛ respōdet Bartol.ad illud.c.cōstitutus.

¶ Tertio obijcitur.qꝛ dicit̄ qd̄ iste minor habuit tutorē vel curatorem.Sed istud nihil est dicere qꝛ per hoc nō cessat dispositio illius.l.que vult indistincte nō currere:ꝛ sic etiam si tutore3 vel curatorem habuerit.Nec aliquis est qui dictā limitatione3 faciat ad illam.l.Et est tex:expressus de hoc in.l.sicut.C.de pscriptio.xxx.ann.post mediū ibi dum dicit:sed pupillari etate dn̄taxat quāuis sub tutoris defensione consistat huic eximenda sanctioni ꝛc.vbi patet contra pupillum nō currere prescriptionem [a] illam licet habeat tutorem:idem ergo in maiore pupillo minore.xxv.annoꝝ eo casu quo non currit propter.l.fina.C.in quibus cau.in integ.resti.nō est neces.vt etiam si habeat curatorem nō currat cū equiparent̄ sc3 pupill⁹ ꝛ adultus habēs curatorem.C.de in integ.resti.l.si curatorem habens.

¶ Quarto obijcit̄ qd̄ filie do.Jacobi nō sit nec fuerit aliqua prescriptio necessaria immo sit tuta virtute quarūdam litterarum dominationis Venetiaꝝ scriptaꝝ dn̄is rectorib⁹ Paduanis in anno.M.cccc vj.qd̄ poneret matrē ei⁹ tutricē ꝛ vxorē quondam do.Jaco.in possessionē oīum bonoꝝ que per dictū do.Jacobu3 possidebant̄ tp̄e mortis sue:ꝛ hoc p dicta filia tūc pupilla exceptis tn̄ q̄busdā ibi ɔtētis:ꝛ qd̄ in possessiōe pdicta defenderēt eā:ꝛ fuerūt tres lr̄e diuersis dieb⁹ scripte vna post alterā que fuerūt executiōi mādate pmissis pclamationib⁹ ꝛ nō obstāte ɔdictiōe Frācis.de torchetis q̄ vt in eis dr̄ cōparuit ꝛ ɔdixit debēt g̃ aliqd opari qd̄ nō facerēt si necessaria foret vl' fuisset pscriptio. ¶ S3 aduertēdū qd̄ nō est dicēdū inclytā dn̄ationem Venetiaꝝ voluisse p dictas lr̄as aliqd iniustū vel a iure reprobatū maxime si pūt sane ꝛ iuste intelligi ꝛ sine iniuria cuiuscūq3 ꝛ sic si dict⁹.d.Jacob.possidebat aliqua bona que nō erāt sua:sed erant dicti Francis.per restitutionē factā de ipsis patri suo cuius primo ista de quib⁹ agit̄ fuerāt nō est dicēdū dominationem Venetiaꝝ pdictā voluisse per dictas lr̄as dn̄u3 eidē Frā.auferre ꝛ illi puelle concedere:qꝛ nec hoc poterat facere de iure tam cōmuni q̄ de stilo dn̄oꝝ Venetoꝝ:cū nō trāsiuerint p cōsilia rogatoꝝ ꝛ sic nō possunt alteri preiudiciū inferre.facit qd̄ not.Jnno.in.c.que in ecclesiarū.de cōsti.ꝛ tex.in.c.super hoc.de.

[a] ¶ Prescriptionem. vide ad materiā eūdē pau.de cas.cōsi.cc xc.vij.in libro meo īcip. vēditio ista.d.Abb.in.c.cum nō liceat.vers.vlt.glo.de prescrip.docto.in c.ex transmissa coꝛtitu.

offi. deleg. ⁊ qđ no. in. l. fi. C. de diuer. rescri. ⁊ patet ex tenore prime littere: circa fi. ibi dñi dicit vt hēat qđ de iure sibi spectat ⁊c. ⁊ sic voluit dominatio sequi naturā petitiōis hereditatis q̄ est vt heres ponaẗ in tenuta ⁊ in possessiōe oīum rer̄ quas defunctus tempore sue mortis tenebat ⁊ possidebat: etiā si nō erāt hereditarie: nō tamē per hoc efficiẗ dñs earū nisi habita sñia diffinitiua cū legitimo cōtradictore ⁊ dño: iuxta nota. in. l. pōponius. §. si iussu. ff. de acqui. pos. Patet etiā ex eo qđ habeẗ in fine scđe littere vbi excipit bona que erāt in cōmuni vel factoria dominationis: ⁊ ista bona vt dr̄ ibi erāt. Nec obstant proclamata nec cōparitio istius Fran. q2 tūc erat pupillus ⁊ indefensus ⁊ nulla iura sua fuerūt audita: ergo ⁊c. l. cū ⁊ minores. C. aduer. rem iudi. nec aliqua diffinitiua sñia que p̄iudicet pōt dici lata: cum nullus interuenit cōtradictor nec ordo iuris fuit seruatus Et posito qđ tpe mortis dicti domini Jaco. dicta bona nō fuissent restituta patri istius Franc. ⁊ si nō fuissent istius Francis. attamen nec erant in dominio dicti dñi Jacobi cui p dñm Padue qui cōfiscari. ea fecerat fuerant cōcessa ad beneplacitum: ⁊ sic erant in dominio ipsius domini qui ea postea cōcessit patri istius. F. ⁊ sic fuerūt effecta sua: licet posses. nō apprehēdisset ꝓpter guerram. C. de pos. l. fi. ⁊. l. cum vnus. §. fi. cu3 seq. ff. de bo. auto. iudi. pos. Unde non est credendū dominationem voluisse dicto Francisco deinde dominium auferre prout postea apparuit ex his que fecerunt sui cōmissarij qui dictam restitutione3 confirmarunt ⁊ ratam habuerunt.

Petrus Joseph Maria.
J. Philippa. Mathio. A.
D. Petrus. Peregrina. B.
Junisius.
Corehanus.

¶ Philippa filia Petri quando fuit maritata a patre renunciauit Matheo eius fratri patre presente ⁊ consentiēte successioni paterne ⁊ materne. l. sine iuramento. tamen hic primo queritur: an hec renunciatio valuerit.

¶ Petrus deinde preterijt in testamēto Philippa3 ⁊ alias tres filias: ⁊ Matheum heredes equaliter instituit ⁊ voluit vt alteri succedat: hoc secundo queritur an ista reciproca contineat fideicommissarias.

¶ Moriunẗ deinde oēs tres sorores Marchitina: Zoniza et Ursa instituta Maria earū matre insolidū: hic tertio queriẗ: an institutio mr̄is in p̄iudiciū Mathei fratris tenuerit. dubiū faciebat quoddā statutū disponēs qđ hn̄s bona cōia aliqua ꝑsona nō possit alteri relinquere. Itē faciebat dubiū fideicō. qđ videbaẗ deberi isti Matheo post mortē sororum vigore illius reciproce qđ alter alteri ⁊c. Mortua fuit dña Maria institutis tribus heredib9 equaliter. vc3. Philippa filia Pelegrina nepte ex Matheo filio predefuncto. ⁊ pauperibus xp̄i. mortua Maria Peregina omnia eius bona tam illa que olim fuerunt Petri patris q̄ bona ipsa materna. sc3 dotalia: ⁊ alia diu possedit: ⁊ post mortē eius Junisius eius filius similiter possedit omnino. Modo Philippa vel do. Pe. eius filius nomine matris conuenit Junisium ad restitutionē tertie partis hereditatis materne vigore testamēti dicte do. Marie ⁊ cōpromiserūt in. ij. adhuc nō inuocato ꝓcessu corā arbitris Junisius vnū illorum recusauit vt suspectū. Dicēs ad eius notitiam de nouo superuenisse illū fuisse aduocatū cōtra se in qōne istor̄ bonorum protestans ne in hac ea procedat. S3 arbitri spreta recusatiōe processerūt ⁊ laudū tulerūt pro Philippa dictā tertiā ⁊ fruct9 eius sibi adiudicantes. Queriẗ vltimo vtrū ista sñia valeat vel non siue istud laudum. ¶ De venetijs. a. d. Francisco de capitibus liste die. xxvj. Martij. M. cccc xlj.

¶ Nouissime allegaẗ per Aduersarios quoddā statutū qđ ⁊ si filie prohibenẗ testari virtute breuiloque prohibenẗ ex statuto qđ diciẗ prohibere fratres cōstituti in cōmunione testari vbi in piam cām. Ad hoc rn̄detur qđ nō debēt intelligi de iure: sed de alijs propinquis remotioribus ipsis fratribus: pt3 q2 loquiẗ. de bonis paternis vel maternis. Itē alio modo intelligēdo sequereẗ absurdū: q2 istud statutū prohibet existētes in cōmunione in propinquis nō posse testari s3 admitti fratres ⁊ filios fratrum si intelligeremus qđ nō posset relinquere matri priuaret matrem portione sibi debita iure nature. Ite3 excluderetur mater nō tantū per fratres sed etiā propter filios fratrum.

¶ Ultimo est aliud statutū qđ fil'r trāsmittiẗ qđ admittit nō habētes filios testari in quoscūq̄. Ultimo ⁊ si vera esset ista sñia maiorē partē h3 dña Philippa de bonis Mathei: q2 statutū qđ vna filia decederet intestata admitteẗ cum fratribus eius ⁊ sororibus. Et sic si bene consideretur potiorem partem habet si res esset in cā intestati vt patet si res debite mensurentur. per no. in auẗ. defuncto. C. ad tertul. ⁊ facta deductiōe dotis ipsius domine Marie que fuit de duca. 1700.

1 ☞ Renunciatio de parte sua facta per sororem fratri patre consentiente valet etiam sine iuramento.

2 Statutum excludens propinquos non videtur excludere matrem ab hereditate filie quo ad legitimam sibi debitam.

3 Utrum p ista v̄ba alter: alteri succedat inducaẗ fideicōmissu3. Heredis institutio dicitur alienatio.

4 An is qui fuit aduocatus partis possit esse arbiter in causa: et vtrum possit allegari suspectus.

5 De dictione maxime.

¶ Consilium. cccc xlj.

In christi nomine amen.

¶ Uiso puncto ⁊ allegationib9 suprascriptis. ⁊ ipsis diligēter examinatis. † Super primo quesito videẗ clare dicendū dictā renūciationē ⁊ pactu3 de nō succedēdo patri aut matri facte per filiā: scilic3 dña3 Philippam Matheo fratri suo p̄senter cōsentiente patre nō valeat tanq̄ improbatū a lege ciuili cū nō fuerit roboratū iuramento: vt in. l. pactū qđ dotali. C. de colla. qđ iuramentū si interuenisset valeret de iure cano. vt. c. q̄uis. de pac. lib. vj. l3 non de iure ciuili etiā tūc: vt no. per gl. in. d. l. pactū. per. l. nō dubiu3 C. de legi. ⁊ hoc nō: q2 fit cōtra bonos mores: q2 tunc etiā cū iuramento nō valeret. vt in. c. nō est obligatoriū. de reg. iur. lib. vj. sed alia ratione improbaẗ: vt pt3 ex no. per Bart. in: l. fin. C. de pac. in. ij. q. ff. de ver. ob. l. stipulatio hoc modo cōcepta. Videẗ tamē posse dici ꝯriū qđ immo valeat: q2 nō fuit factū patri sed fratri cōsentiente patre: vnde magis pōt dici de hereditate tertij certo modo deponēda: q2 cum essent quinq3 filij. sc3 quatuor femine ⁊ vnus masculus: ⁊ sic veniebat hereditas patris diuidēda de iure cōmuni in quinq3 partes equales: voluit do. Philippa suam quintā partē donare fratri cuius contēplatione fecit tale pactū ⁊ renūciationem. Et sic qđ frater suus de quinq3 partibus equalibus habet duas: sorores vero singule habent singulas: quod quidē pactū valet etiā sine iuramēto ⁊ etiā de iure ciuili si pater de cuius hereditate agebatur: ⁊ qui in dicto pacto consensit perseuerauit quousq3 vixit in dicto consensu: vt in dicta. l. finali. C. de pactis. ⁊ quod ibi per Bartol. circa fi. ⁊ si iste pater sc3 Petrus: Joseph. decessit intestatus relictis predictis: ita debuissent diuidi bona sua inter eos vt dixi. Et idē in hereditate materna que similiter cōsensit. ⁊ ista pars videtur verior de iure q̄ prima que locū habuisset si dicta renūciatio ⁊ pactū factū vel factū fuisset ipsi patri vl' matri: ⁊ tūc dicerenẗ de nō succedēdo: ⁊ hn̄t locū iura ibi alleg. sc3. l. pactu. C. de colla. ⁊. c. q̄uis. de pac. li. vj. Sed hic cessat q2 sunt de hereditate pr̄is ⁊ mr̄is quas sperabāt ad se deuolui certo modo diuidēdis inter fratrē ⁊ sorores: quo casu locū h3. d. l. fi. C. de pactis: cui9 forma fuit hic seruata ⁊ iuramētū nō fuit necessario vt ibi pt3. Ex quib9 sequiẗ qđ p̄teritio dicte Philippe nō reddit testamētu3 pr̄is nullū q2 nō tenebaẗ pr̄ ei relinq̄re legitimā postq̄ eā donauerat fratri: ⁊ sic nō potuit nec pōt p̄dicta Philippa cōqueri. l. pōpo. §. qm̄ aūt quarta. ff. de inoffi. testa.

¶ Super scđo quesito videẗ dicēdu3 qđ dicte tres filie nō potuerint testari d̄ dictis bonis pr̄nis que tūc tpe testamēti habebāt nec ea potuerūt relinquere mr̄i: sed deuoluta fuerint ad Matheū frēm q̄ superuixit eis † : ⁊ h̄ ꝓpter statutū sub rubrica d̄ fratrib9 ⁊ sororib9 hn̄tibus bona cōia. lib. iij. c. xv. vbi aliq̄s de pluribus fratrib9 vel sororib9 habētib9 bona cōmunia ⁊ nō habētibus liberos nō pōt alicui suo propinquo relinquere de parte sua nisi ad piā cām: sed remanere debēt bona penes superstite3 vel superstites. Sed h̄ erāt sorores hn̄tes bona paterna cōia ⁊ ea reliquerūt matri non in piā cām q2 tūc erat diues ⁊ nō indigebat elemosyna: vnde etiam si dixisset se relinquere amore dei nō diceretur relictū ad piā cām: vt not. C. de sac. san. eccle. l. illud. in glo. super v̄bo aliam cām. que incipit. ad simile3 ⁊c. ⁊ ibi per docto. Sed certe illi statuto videẗ derogari per aliud statutu3 superius sub rubrica qđ qlibet nō habens liberos seu filios legitimos ⁊ possit ordinare bōa sua sicut voluerit ⁊c. Qđ disponit directo cōtrariū: ⁊ dicit cōtradictiōe statuto aut cōsuetudine aliqua nō obstāte ⁊c. vnde vnu3 de p̄dictis statutis corrigit vl' legitimat aliud: vtrū qđ eorū sit posterius posset etiā rn̄deri prout rn̄su3 est. s. ꝓxime p dñm aduocatū allegāte3 q̄ formauit casu3: q̄ rn̄sio talis est equa vt illud v̄bu3 ꝓpinquo vel ꝓpinq̄s nō cōprehendat matre3 cui saltim legitima est necessario relinquenda ne faciat iniuriā mr̄i cui debeẗ de iure naturali ⁊ ciuili: sed cōprehēdat alios cui legitima nō debeẗ: ⁊ sic nulla fit eis iniuria: s3 ꝓhibeẗ eis relinquere quib9 nullo iure teneẗ postq̄ h3 fratres vel sorores tam ꝓpinquos ⁊ si artanẗ ad diuertendum eis †. Itē alia rōne diciẗ qđ p̄dicte puelle nō poterint testari

3 de bonis

de bonis p̃rnis nec ea relinquere matri vt fecerũt eã insolidũ instituendo: q2 in testõ p̃ris fuerint ipse ⁊ frater earum inuicẽ substitute per illa verba. Ita q̃ alter succedat alteri ex appositis in eaꝝ instõne. Et sic subiacebant restõni adinuicem q2 talis reciproca substõ cõtinet fideicõmissũ post mortẽ. l. qui plures. ff. de vul. ⁊ pup. ibi dũ dicit q̃m inuicẽ in oẽm casum ex vi veniebant restituenda Mattheo eius fratri post mortẽ earũ cum eis supuixerit: ⁊ per consequẽs per eas alienari nõ potuerunt nec inter viuos nec in vltima volũtate. l. fi. ⁊ aut. res que. cõia de leg. Nã heredis institutio dicit̃ alienatio. l. si q̃s prioris. C. de secũ. nup. ⁊ plene no. in. l. peto. §. fratre. ff. de leg. ij. per Bar. Sed ad hoc respondet̃ q̃ immo substitutio reciproca si non sit collecta in tempus mortis cuiuslibet non continet nisi directas vulgares ante aditam hereditatẽ. l. iam hoc iure. §. l. ff. de vulg. ⁊ pup. ibi dum dicit in vulgarẽ tantũmodo: vel ẽt directas pupillares si essent persone pares. i. omnes pupille. l. ij. ⁊ ibi no. C. de impu. ⁊ alijs subst. aut fideicõmissas vt ibi no. per doc. ⁊. ff. eo. l. qui duos. ⁊. l. lucius. ⁊ ibi per Bar. circa finẽ post Dy. que ambe tam vulgares q̃ pupillares hic defecerũt tam per aditionem hereditatis quã etiam ꝓpter adultam etatem. Et sic non est verũ q̃ subiacerent restõni Et posito q̃ subiacuissent ⁊ q̃ cõprehenderetur fideicõmissaria tamẽ in ea nõ veniebat legitima filiaꝝ nec trebellianica que ambe veniebãt detrahende cum fideicõmissũ esset generale ꝓm opi. approbatam in. c. raynutius. ⁊. c. raynaldus. de testa. ⁊ ad. l. fal. l. q̃ q̃. iũcta. l. coheredi. §. cum filie. ver. nec fideicom. ff. de vul. ⁊ pup. de quibus legitima ⁊ trebel. potuerũt dicte pupille testari tanq̃ de bonis proprijs que habent legali beneficio. l. arrogator. §. si aũt impuberi. in fi. ff. de adop. Faciebant autẽ dicta legitima ⁊ trebel. dimidiam portionis contingentis ab intest. cũ essent tres femine ⁊ vnus mascu. non computata persona Philippe cui non debebatur legitima propter renunciationẽ ⁊ pactum de non succedendo. C. de inoffi. testa. aut. nouissima. iuncta. l. qui repudiantis. ff. eo. in qua dimidia potuerunt matrẽ heredem instituere. Sed p̃supposito q̃ fideicõmissaria nõ cõtineret̃ potuerũt de integris portionum eis relictis testari: ⁊ ħ videtur verius: q2 in verbis insaturionis earum non fuit facta mentio mortis eaꝝ: ƺ solũ dictũ fuit q̃ alter alteri succederet ⁊c. qđ nõ vr̃ plus importare q̃ q̃ eas inuicẽ substituebat qđ verbũ nõ trahitur ad obliquas: ƺ solũ ad directas substões h. l. iam hoc iure. vt per bar. post Dy. in. l. lutius in pe. ⁊ antep. q. ff. eo. ti. de vulg. ⁊ pu. ⁊ hec de secundo quesito.

Ex quibus apparet quantum reperit̃ in hereditate peregrine institute a dñ̃a maria auia de bonis dicte dñ̃e marie q̃ habuerat ex testis filiaꝝ ⁊ q̃ fuerũt quõdã petri Joseph mariti dicte dñ̃e marie auie dicte pegrine: q2 vel integre portiões relicte dictis trib⁹ filiab⁹: ⁊ sic tres ptes ꝺ quatuor toti⁹ hereditatis vl' dimidia pars eaꝝ q̃ eis filiab⁹ pro legitima ⁊ trebellianica debebat̃. Et ẽt pƺ tertia ps eius qđ reperiet̃ pertinet ad dñ̃am philippã agentẽ ex testõ dñ̃e marie per ipaꝫ insti. in tertia ⁊ pegrinã i alterã tertiaꝫ ⁊ pauperes in alia tertia: que tamẽ peregrina occupauit oĩa ⁊ filie eius hodie occupãt: iõ iuste conueniuntur ad tertiam bonoꝝ que fuerunt dicte do. marie.

4 † Super tertio quesito dicendum est q̃ ille qui fuit aduocatus in vna cã pro vna parte nõ ꝓhibet̃ ẽẽ arbiter vel arbitrator vel etiam iudex in eadẽ cã etiã partibus ambabus nolẽtibus eo mõ quo quidam alij perpetuo ꝓhibiti: vt seru⁹ furiosus surdus ⁊ mutus: qui non possunt ẽt ptibus volẽtibus. ff. ꝺ arbi. l. pedius. §. j. ⁊. l. sed ⁊ si in seruum. §. j. ⁊ in spe. eo. ti. §. põt Sed prohibet̃ si altera pars cõtra quã fuit aduocatus ipm̃ tã q̃ suspectũ recusat: q2 ꝓpter affectionẽ quã p̃sumit̃ habere ad cãm censet̃ esse iusta cã recusandi: iõ si parte illa nõ ꝯsentiente fuit creat⁹ iudex ordinarius pte illa instãte nõ dƺ ipse de cã cognoscere: sed dƺ eã alteri delegare: ⁊ sic acq̃rit iurisditionẽ nõ exercitium. ff. de iurisdi. om. iud. l. pretor. in fi. ⁊ qđ no. in. l. eos in prin. C. de app. in glo. que aliud in fi. Si vero foret dat⁹ iudex delegatus posset ex toto recusari: sed in casu nr̃o iste Joã. filius peregrine cum quo litigat̃ ⁊ qui ipsum recusat ex dicta cã q̃ semel fuit aduocatus contra se pro cõmissario dicte dñ̃e marie ipm̃ semel elegit ꝑ arbitro ⁊ arbitratore ⁊ si semel in eũ cõsensit: vnde vr̃ dicte exceptioni suspitiõis renũciasse si sciuit ipm̃ fuisse aduocatũ: cui exceptioni põt renũciari tam expresse q̃ tacite: vt in aut. offerat̃. C. de litis conte. facit. l. ex cõsensu. ff. de ap. ⁊ ꝺr̃ q̃ hic assunt coniecture ex quibus p̃sumitur sciuisse Sed posito q̃ ignorasset non potuit sine cause cognitione ⁊ ꝓpria autoritate ⁊ sine consensu alterius partis vel ea inaudita remouere ipm̃ a iudicando vel arbitrando postquã ipm̃ elegerat parte altera sciente ⁊ consentiente: sicut videmus in procuratore: quem pars põt re integra libere reuocare: sed re non integra non sine cõsensu ipsius vel alterius partis que p̃tendit interesse. ff. de procu. l. ante litẽ. ⁊. l. post litem cum sequẽti. ⁊ ibi plenius per bar. ⁊ satis videtur restõ integra q̃ cõi cõsensu facta fuit electio dictorum arbitroꝝ vt similiter fieri dƺ reuocatio. ar. C. de nup. l. si vt ꝓponis. vel coram iudice allegatis causis vel altera parte audita que potuisset talia dicere ⁊ allegare q̃ nõ approbasset iudex reuocationem. Quid enim si malitiose cã protelandi ⁊ differendi litẽ. ideo Spe. in ti. de arbi. §. potest. in fi. dicit q̃ dƺ fieri corã superiore cũ allegat̃ aliqua cã q̃ nõ possit esse arbiter. nam malitijs hoĩum est obuiandũ. l. i. fundo. ante fi. C. de rei ven. fingi enim cause p̃nt que non sunt vere nec iuste. l. cum hi. §. si cum lis. ff. de transac. Ideo concludo q̃ isto mõ non potuit fieri reuocatio sed debuit fieri cã cognita eo tñ̃ iudice ⁊ parte altera vocata cuius intererat litẽ terminari ⁊ secuta in dicta ꝓnũciatiõe sup deductis ⁊ allegati. hinc inde sicut quãdo iudex recusatur vt in iuribus vulgaribus.

5 † Sup vltimo q̃sito dicẽdũ est q̃ illa dictio marie apposita in laudo non hƺ ipsum vitiare: q2 lƺ cum profertur a lege videatur cõprehendere aliũ casum: in quo sit minor ratio: vt no. gl. in. l. si putator. ff. ad legem aquil. que incip. No. q̃ vbi nõ sic cũ profertur a iudice vel a contrahentibus. naꝫ natura iudicij est stricti iuris ⁊ non cõprẽdendit ea sine quibus sn̄ia stare potest lƺ subsit ratio in contrarium: vt pƺ. l. vnica. C. si plures vna sen. vbi si sit actum contra plures quorum quilibet tenetur insolidũ ⁊ fuerint similiter condẽnati non censentur cõdẽnati quilibet insolidum sed pro parte: ⁊ tamen videbatur contrarium propter primam obligationẽ: sed non curat̃ de ea post q̃ sn̄ia põt tollerari nec fuit necessarium quẽlibet insolidũ cõdẽnari. ad qđ faciunt no. per bar. in. l. iulianus. ff. de condi. inde. in p̃n. qui dicitur per sn̄iam non probari nisi quaten⁹ ex ea de necessitate infertur[a]. l. pe. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. Cũ ergo fuerit hic actũ pro tertia pte bonoꝝ que fuerũt. d. Marie ⁊ nõ pro illis que nõ fuerũt eis nõ est dicẽdum q̃ arbitri per appositionẽ illi⁹ dictionis maxime voluerint includere ẽt illa ꝓ q̃bus nõ fuit actũ: cũ nulla subsit rõ ꝓpter quã debeat hoc dici: sed potius in ꝯ̃rium q2 nõ dƺ ꝓnũciari super nõ petitis. C. de fideicõ. liber. l. fi. Et q2 ex hoc vitiaret̃ sn̄ia ergo nõ dƺ hoc subintelligi. iuxta no. in. l. talis scriptura. ⁊. l. si quis a filio. ff. de lega. j. Et q2 in sn̄ia diffinitiua requirit̃ scriptura ꝓ substãtia ⁊ solẽnitate. C. de sen. ex peri. reci. l. ij. ⁊. l. fi. Sƺ si ex illo ꝟbo maxime cõprehẽderet̃ cõdẽnatio illa bonoꝝ q̃ eaꝝ que petit fuerit esset cõdẽnatio tacite subintellecta ⁊ sic sine solẽnitate scripture necessario ⁊ sic nõ valeret vnde nõ dƺ subintelligi. iuxta no. per bar. C. de sentẽ. l. p̃ses. ⁊. l. gallus. idem credenduꝫ. ⁊ de li. ⁊ posth. ꝑ eundẽ. ⁊ per bal. C. de test. Preterea sufficere dƺ q̃ agens caueat de non petendo alia bona quaꝫ que fuerũt dicti dñ̃i: q2 per hoc prouidebatur vtriq̃ parti. argu. ff. que in frau. credi. l. ex his. in fi. Laus deo.

[a] Infert̃. Ad de. d. Alex. de imo. i. l. ij. i p̃n. q̃ quisq̃ iuris ⁊ in. l. creditorẽ. in p̃n. de i litẽ iur. ⁊ ibi docto.

1 Qui probat de antiquiori possessione debet obtinere in possessorio.

2 Que practica seruanda sit quando testes sunt examinati lite non contestata ⁊ nulla petitione data.

4 Non prodest titulus aduersus antiquum possessorẽ si nõ ostẽdatur autorem tituli ius habuisse.

Consilium. ccccxlij.

In christi nomine amen.

Uisis ⁊ diligẽter examinatis q̃ plurib⁹ testib⁹ ⁊ attestationibus receptis per dñ̃m ptãtẽ Pensauri de cõi ꝯsensu ptiũ inter reuerẽdũ patrẽ dñ̃ꝫ epm̃ dicti loci noĩe suo ⁊ suo ep̃atu ex pte vna. Et spectabilem militẽ do. Ambrosinũ de Mediolano dicti loci habitatorẽ ex altera de ⁊ sup quibusdã pratis existẽtib⁹ prope ciuitatem: 1 † que prata dictus dñ̃s ep̃s asserit ad se ⁊ ep̃atũ pleno iure dñ̃ij ⁊ possessione pertinere. Et se de p̃nti possidere ⁊ suos p̃decessores per tẽpora p̃terita a. xl. ⁊. l. an. ⁊ etiaꝫ. lx. tenuisse ⁊ possedisse: lƺ quodam tpe per aliquos annos a. xxv. an. aũt do. Malatesta dominus dicti loci dicta prata acceperit ⁊ tenuerit pro suis faciendo vnum viridarium. Sed vidẽs postea q̃ nõ erat locus aptus ipsa prata restituit ⁊ relaxauit ep̃o Pesauri. Et q̃ a tẽpore dicte restitutionis ep̃i tenuerunt ea fructauerũt ea ⁊ possederũt. Et nunc presentialiter ipse dñ̃s ep̃s tƺ ⁊ possidet vt asserit. Prefatus vero do. Ambrosinus asserit in suis capitulis dominũ Malatestam tenuisse ⁊ possedisse ea prata pro suis ⁊ tanq̃ sua per an. xxxv. ⁊ vltra. Et ipsum dominũ prefata prata donasse sibi per publica instrumenta iaꝫ sunt anni. xiiij. Et q̃ a tẽpore dicte donationis ipse tenuit ⁊ possedit ea vt sua ⁊ tanquã sua. Uisis ergo dictis testium hincinde examinatoꝝ ⁊ bene ponderatis querit̃ que debeant esse partes iudicis seu domini potestatis. Et que pars melius probauerit quo ad ꝓpositum saltim de possessione.

2 ¶ † Circa primum dicendum q cum hic nulla fuerit porrecta petitio per alterã partẽ cõtra alterã nec lis contestata nec seruatus ordo iuris necessarius ad sniam diffinitiuam nõ põt illa ferri qr nõ valeret. C. de sen. l. prolatã. Debet ergo dñs potestas seruare practicam quã ponit spe. in ti. de eã pos. ꝛ proprie. §. j. ver. penul. in. ij. parte spec. ꝛ de libel. concep. §. dicendũ. v. xxij. Et Bal. in. l. ordinarij. C. de rei vendi. in. v. col. ver. Sꝫ vlterius quero duo asserunt se possidere. ꝛ Inno. in. c. in presentia. de probat. qr constito sibi que pars melius probauerit per suã interlocutoriam mandet alteri vt ad locuꝫ accedat: nec illi molestiam ꝛ turbationẽ inferat quousqꝫ dederit libelluꝫ in petitorio vel possessorio ꝛ illum conuincat in ordinario iudicio. Et hoc ne veniant ad arma vel rixas circa quod iudex suuꝫ officium impartiri dꝫ etiam non requisitus. l. equissimũ. ff. de vsufru. l. liberis. §. fi. ff. de li. cã. Et ita dicũt seruari per aduocatos

3 ¶ † Circa fm quis melius probauit ꝛ magis ad propositum. Respondeo q dñs eps duplici vel triplici rõne. Prima qr de antiquiori possessione cũ testes sui dicant q epi dicti loci possederunt anteq dñs Malatesta a quo dñs Ambrosius hꝫ cã ta. xlv. l. lx. an. vt pꝫ in Centurino martini qui dicit de annis lx. ꝛ est. v. testis. Angelo cecbini qui dicit de annis. l. Et ad idẽ Fran. bertini. x. testis: Itẽ do. And. Jo. qui satis plene ꝛ clare deponit pro epo ꝛ contra partem aduersam. ꝛ est testis. xvij. Item do. Fran. garatoni testis. xviij. Itẽ Bar. magistri Nicolai testis. xxj. oẽs isti deponũt de an. l. Itẽ Jac. Anto. testis xiij. qui dicit de an. xlv. Et tamen testes alteri⁹ partis ad plus dicunt aliqui de an. xxxv. sed quasi oẽs alij de multo minori tẽpore: igit ꝛc. extra de proba. c. lꝫ cãm. ꝛ not. doc. iuris ciuilis in materia interdicti vti possidetis. §. Cy. C. eo. ti. l. j. Bar. ff. e. ti. si duo. in vlti. col. circa prin. legis Bal. in. l. ordinarij. C. de rei ven. in. v. col. Nec ob. q alter docet de titulo donationis dñs eps non. Nã istud prodesset si pariter de possessione ꝓbassent nõ aũt qñ vnus ꝓbasset de antiquiori q alter: vt dicunt expresse doc. prefati in locis pall. spãliter bal. i. d. l. ordinarij. in. v. col. ibi dñ dicit: cũ ergo melius ꝓbat de possessiõe altero de supra

4 dictis modis ꝛc. † Item q dictus titulus fuit acquisit⁹ a dño malatesta qui nullum ius habebat in dictis pratis: ꝛ poterat conueniri ab epo interdic. vti possi. ꝛ succubuisset ꝓpter antiquiorẽ possessionẽ dñi epi: qr sua ꝓsumebat vitiosa ꝛ nõ ptinere ad iudicij vigorẽ alio nõ probato q appareat ex dictis pfatorꝫ testium. ff. cõi diui. l. cõi diuidũ do. §. inter ꝑdones. ꝛ d. c. lꝫ cãm. igitur idem esse dꝫ in habente cãm ꝛ titulum ab eo: qr non dꝫ esse melioris conditionis quã suus autor. ff. ad vellẽ. l. fi. §. j. de reg. iur. aliud. §. fi: ꝛ. l. in his. §. non debeo. ꝛ qd et ipse determinat in fi. Bar. in. l. cogi. in fi. C. de pet. here. ꝛ Bal. C. de edi. di. adri. tol. l. fin. in. ix. ꝛ. x. op. al'r faciliter fraudarent' iura dicentia pferendũ illum qui ꝓbauit de antiquiori possessione qr probãs de recẽtiori faciliter acquireret titulũ a quodã nulluꝫ ius habẽte. Daret' et materia malignandi vt hñs possessioneꝫ recentiorem videns se debere succũbere in interdicto transferret possessionem in alterum dando titulum: ꝛ agere volens in terdicto foret elusus: qr cum neutro agens vincere posset: cuius fraudis materia est auferenda. l. cuꝫ hi. §. si cũ lis. ff. de trã. de pac. dota. l. conuenire. Preterea iste acquisiuit titulũ ab eo qui recognoscebat ab epatu: qr epo ꝛ epatu possidente occupauit: cui non poterat contradici cum esset dñs loci. vnde si aliud non apparet presumitur q de facto non de iure: ideo postea restituit eidẽ epatui vt dicũt testes: ꝛ et dicũt vidisse epos post dictã restõnẽ possedisse. Videt' ergo dict⁹ titul⁹ donationis fraudulenter ꝛ de facto extortus: idõ non prodesse nisi probatur dñs Malatesta habuisse ius in proprietate dictorꝫ pratorꝫ qd minime factum est: immo testes dñi epi quasi omnes dicunt se audiuisse dici dicta prata pertinere ad episcopatum. Et in nouo estimo dicunt aliqui se cum socijs posuisse ea ad estimum epatus: pro quo estimo presumitur alio non apparẽte. C. de ꝑdijs nauiculariorꝫ. l. si cum ibi no. lib. xj. maxime hic qr non reperit' fuisse vnq in estimo do. Malateste. Est ergo preferenda possessio domini episcopi tanq iustior: ꝛ inuitẽs cause dñi apprietatis saltim per publicam vocẽ ꝛ famã: que multum operatur in antiquis iuxta no. per Inno. in. c. venies. de verb. sig. ꝛ per glo. in. l. at qui natura. §. cum me absente. ff. de nego. gest. ꝛ per. Bal. in. l. cum super. C. de rei vẽ. Et postremo pars dñi epi preualere dꝫ: qr probauit de presente possessiõe: vt pꝫ ex depositione domini Andree Jo. testis. xvij. ꝛ Bar. magistri Ant. testis xxj. ꝛ Fran. bertini testis. x. ꝛ Fran. garatoni testis. xviij. Nã dictus do. Ambro. tenuit a tpe donatiõis sibi facte qd fuit in Mccccxxvj. vsqꝫ ad tempus expulsiõis eius de ciuitate vt dicunt testes q fuit etiam viuente do. Malatesta qui mortuus est in. xxix. vt dicitur: ꝛ post vsqꝫ ad expulsionem filiorũ. Et sic forte per. v. vel. vj. annos. post expulsionem vero credenduꝫ est episcopos solos tenuisse ꝛ possedisse: ꝛ nunc actualiter possidere. Et hoc preualet in interdicto vti possidetis in quo non potest obtinere nisi qui probat de possessione presenti ꝛ tẽpore litis contestate in sta. de interdic. §. retinende maxime ante fi. nõ sic reperio probatum per partem aduersam si bene inspiciant' dicta suorum testium: vnde non potest in possessorio retinende obtinere igitur ꝛc. ff. de inoffi. testa. l. si. prius vero q essent sibi donata non possedit tanq sua vt colligitur ex suo. ij. c. sꝫ vt plures testes dñi epi dicunt tenuit ea tanq affictuarius epatus. Multa ergo concurrunt que faciũt cãm do. epi preualere que bonus ꝛ rectus iudex considerare poterit: ideo pro ipso ꝓnunciare dꝫ vt dixi. ff. de testi. l. ob carmen. §. fi.

¶ Et ita dico ꝛ consulo ego Pau. de ca. vtriusqꝫ iuris doctor legens Padue iura ciuilia cui per dominos dicte ciuitatis ꝛc. sauri fuit hec causa consulenda commissa: ꝛ ad fidem me subscripsi ꝛ sigillaui. Laus deo.

1 ¶ † Non valet statutum disponens q fm testũ tollat primũ etiam non facta mentione de verbis derogatorijs contẽtis in primo: qr tunc fm non dicitur habere voluntatem defuncti.

¶ Consilium. cccclxiij.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Videtur sine dubio dicendum q statutũ Paduanũ disponẽs vltimũ testũ valere lꝫ nõ faciat mentionẽ de ꝑcedenti non obstantibus quibuscunqꝫ conditionibus appositis in ꝑcedenti non valere si verbum illud cõditionibus intelligatur. i. verbis derogatorijs: ꝛ sit sensus q de primo continente verba derogatoria voluntatis non sit fienda mentio in scdo: Naꝫ q tale testũ valeat ꝛ tollat primuꝫ: dico videtur contra oẽ ius nõ solum humanum sed diuinum: ꝛ non ciuile sed generale ꝛ gentium: nam oĩa dicta iura requirunt q ad hoc vt dicatur testũ habeat voluntatem defuncti a qua sola dependet substantia ꝛ essentia testamenti q dicitur mentis testatio ꝛ voluntatis nostre iusta snia de eo q quis post mortem suaꝫ fieri velit. ff. de testa. l. j. insti. eo. ti. in prin. Constat autem q quando precedit testamentum habens clausulam derogatoriam sequẽtis testamẽti: sequẽs testũ non hꝫ aliquam voluntateꝫ defuncti nisi in eo fiat specialis mentio de precedenti ꝛ de dicta clausula q vult ea non obstante valere fm. l. siquis in prin. testamẽti. ff. de leg. iij. l. si mihi ꝛ tibi. §. in legatis de lega. j. Statuere ergo q hoc scdm tollat primũ est statuere q dispositio nuda ꝛ vacua ꝛ carens voluntate defuncti tollat ꝑcedentẽ validam ꝛ habentem defuncti voluntatem: qd est ridiculum dicere ꝛ cõtinet in se contrarietatem quandam ꝛ absonam ꝛ erroneam qr presupponit fm testũ fore testũ ꝛ habere defuncti voluntatem quod tamen falsissimum est. Et pro hoc allego determinationem Cy. in. q. disputata per cuꝫ: de qua per Bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. ꝛ iure. ꝛ in. iij. q. prin. d quibus ꝛ super quibus possint fieri statuta. q. iiij. de statuto habẽte clausulam derogatoriã sequẽtis statuti vel reformatiõis: vbi determinat nõ valere sequẽs vel sequentem reformationem non facta mentione de precedẽti ꝛ ꝑcedenti vel eius clausula per rõnem predictaꝫ: qr sequẽs non hꝫ volũtatem statuentium ꝓpter clausulam derogatoriaꝫ precedentis qui facit voluntatem cessare in sequente. ff. de reli. ac siquis. §. sed interdũ. in fi. de acqui. here. qui in aliena. §. fi. Dare igitur robur dicto secundo testõ qd caret robore ꝛ voluntate defuncti a qua sumit denominationem substantiam ꝛ principium est velut cimbalum tinniẽs. ar. ff. de cõtrah. emp. l. nuda. de reg. iur. l. imaginaria. Et sanctius est dicere q nõ valeat tanq factum per erroreꝫ: q q valeat ꝛ omni iuri ꝛ rõni ꝯdicat: alias sequeret' q dubitans cõpelli ad testandum nõ posset sibi prouidere per aliud testũ cum dicta clausula factũ per prius ꝛ sponte qd esset iniquũ ꝛ daret' materia malignãdi. igitur ꝛc. l. in fundo. in fi. ff. de rei vendi. Et q testamentuꝫ nõ cẽt in libera voluntate defuncti contra. l. stipulatio hoc modo. ff. de ver. obli. Nec ob. hic confirmatio statutorum facta a superiore qr censetur facta solum de validis ꝛ rationabilibus non de isto irrationabili vel similibus. ar. in. c. j. de iureiur. lib. vj. facit. l. quemadmodum. C. de agri. ꝛ censi. Et posito q predicta cessarent: ꝛ q dictum statutum valeret: deberet saltim propter predicta restringi ad illa testamenta que essent facta in territorio statuẽtiũ. l. extra territorium. ff. de iuris. om. iudi. Sed hoc scdm testũ fuit factũ Vincẽtie vnde nec per statutũ Paduanum redditur validũ ad tollẽdũ primũ factũ Padue cũ clausula derogatoria nõ facta de illo vel illa mẽtione: qr non est verisimile q statuentes voluerint roborare testũ factuꝫ extra eorum territorium contra ius cõe ad tollẽdum aliud prius factũ Padue fm ius cõmune. facit. l. j. in fi. ff. de tuto. ꝛ cura. da. ab his. Sed nec statutum Vincentie quod dicit illud idẽ potuit illud

illud roborare ad tollenduz testamentum factū Padue super quo nullam habent potestatem vel iurisdi. Et sic stat firmum factum Padue cum sua clausula derogatoria ac si scōm factū Vincentie factum non fuisset.

1 ☞ Pater instituit vnum ex filijs ⁊ alteri donauerat: an grauatus restituere fratribus possit ratificare donationē patris in preiudicium aliorum.

2 Si pater errore iuris preterit filium monachum an excusetur vt testamentum valeat.

3 An pr̄ possit vt iudex cognoscere de donatiōe facta filio suo. Insinuatio q̄re reqrat̄ vt valeat donatio vltra q̄ngētos aureos.

4 An donatio cā mortis reqrat īsinuationē ⁊ duo testes sufficiāt

¶ Consilium.ccccxliiij.

In christi nomine amen

¶ Premittēdū est ad euidētiā dicendoꝝ ꝙ si testamētū p̄fati.d. Ildebrādini foret validū: ⁊ do. Lucidus cardinalis qui solus fuit vl̄r heres in eo institutus nō fuisset grauatus restituere bona fratrib⁹ suis post mortē suam frustra quereret̄ de donatione trium castroꝝ facta dicto Alto filio per dictum testatorē: an foret valida vel nō ꝓpter insinuationē nō factā. Et an veniret ꝯferēda fr̄ibus posito ꝙ valida foret. Primū pz qm̄ ad solū vniuersal̄r institutum pertinuissent dicta tria castra donata si donatio fuisset nulla ⁊ nō ad alios fr̄es institutos in certis castris pro eoꝝ legitima ⁊ iussos fore ꝯtentos qm̄ ad illos nō pertinebat ius accrescēdi dictoꝝ bonoꝝ seu castroꝝ donatoꝝ sed ad vl̄r institutum. C. de here. insti. l. quotiēs. Ipse vero do. Car. vl̄r institut⁹ dictā donationē nō impugnauit: sed eam ratam habuit dū dicta castra donata per p̄rem dicto Alto tanq̄ ꝓpria dicti Alti fecerit sibi donari ad vitā suam cum promissione de restituēdo eidē Alto ⁊ filijs suis post eius mortē. Et sic fratres sui q̄ nūc sunt eius heredes nō possent dictaz donationē impugnare ex persona dicti. d. Car. sicut nec ille posset si viueret postq̄ eā semel approbauit. C. de rei ven. cuz a matre. ff. de aqua plu. arcē. in diem cum. l. prece. Scōm pz qz collatio si foret valida donatio fuisset fienda dicto. d. Car. soli vniuersaliter instituto cum quo voluisset Altus vl̄r succedere: qz sibi soli facta fuisset iniuria: nō aūt fratrib⁹ institutis in certis reb⁹ pro eoꝝ legitima quibus per dictā donationē nō fuisset facta iniuria: sz solū per dictā vl̄em instōnem ꝓpter quā ipse solus Cardinalis fuisset dicta tria castra habitur⁹ si nō fuissent Alto donata. facit qd̄ plene no. in. l. si emācipati. C. de colla. Nō enim dict⁹ Altus voluisset cōcurrere in successiōe cū fratribus particulariter institutis: sz cū vniuersali herede ⁊ collatio dz ei fieri cuz quo quis vult in successione cōcurrere ⁊ hoc est clarū. Sed iste Altus ēt particulariter institutus nunq̄ quesiuit concurrere cū Cardinali in successione vniuersali: ergo nec sibi nec fratribus suis tanq̄ eius heredibus vel tanq̄ fratribus cōferre tenebat̄ vl̄ teneret̄ p̄supposita validitate testi sine v̄itatis p̄iudicio. ¶ Videndum est ergo per prius de hoc cū alia dubia dependeāt ab isto. Et etiaz ab alio: † qz dict⁹ do. Car. fuit grauatus restituere fratribus si ante illos decederet qd̄ euenit: vnde posito ꝙ testamētum foret validum nō potuit dictus do. Car. ratificare ⁊ approbare in preiudicium fratrum fideicommissarioruz dictā donatiōem si de se erat nulla: ⁊ sic sua ratificatio de qua supra dixi sibi soli nocuisset quousq; vixit. Et ipso mortuo dicti alij fratres non vt heredes eius sed vt fideicōmis. ⁊ sic non ex persona do. Cardi. sed ex persona propria possunt venire contra. argu. l. peto. §. predium. cum simi. ff. de leg. ij. † Super nullitate vero testamēti solum allegatur preteritio filij monachi ⁊ abbatis. s. sagacis: nunc episcopi carpentratensis cui fuit relictū iure instōnis qd̄ suffecisset si factuz fuisset vt diceretur fuisse institutus etiam si. v. soldi tantum hodie in auten. vt cum de ap. cog. §. aliud quoq; capitulum. ⁊ no. glo. in. l. iij. §. sed vtrum. ff. de mino. Et sic fuit preteritus: qz nec fuit exheredatus. C. de fideicom. l. pe. ⁊ per consequens testamentum nullū quo ad vniuersalem institutionem ⁊ hereditas fuit in cā intestati. ff. d̄ lib. ⁊ posth. l. gallus. §. in oībus. ⁊ l. qui filius in ptāte. ⁊ l. inter cetera. ⁊ l. fi. cuz multis simi. Et lz hoc acciderit per errorē iuris vt colligit̄ ex rōne quā assignauit qz dixit ꝙ ideo illi nō relinq̄bat qz erat effectus incapax ꝓpter monachatuz: qd̄ lz foret verum quo ad se nō tū quo ad monasteriū qd̄ erat capax rōne cuius retinebat iura suitatis. C. de epis. ⁊ cle. l. deo nobis. cuz ibi plene no. prefatus tū error iuris vel facti per quēcunq; fuerit testator ad illum inductus nō ꝓdesset nec excusaret testm̄ a vitio nullitatis: vt in simi. no. gl. C. de testa. l. ambiguitas. que incipit hodie. facit. l. iubemus. in fi. eo. ti. Nec pōt dici ꝙ illa verba iure instōnis que fuerunt apposita in relictis factis alijs filijs intelligantur repetita in eo qd̄ fuit relictuz dicto sagaci, s. in redditu domus tpe necessitatis: tū ꝓpter naturā relicti que nō patitur dicta verba vel eoꝝ repetitionem: tū qz de cōtraria mente testōris apparet ex rōne p̄dicta qz cū reputauerit ipz oīno incapacē nō putauit fore necessariū relinquere illi sicut relinquebat alijs nec cum tali solēnitate. repetitio aūt verboruz fit ex p̄sumpta volūtate defuncti que cessat qñ de cōtraria apparet exp̄sse vel ex verbis importātib⁹ cū in incertis nō certis ⁊c. l. cōtinuus. §. cū ita. ff. de ver. ob. facit qd̄ no. bar. in. l. his v̄bis. ⁊ l. illa instō. ff. de here. insti. Nec ob. aut̄. ex cā. que vult ꝙ cetera firma ꝑmaneāt qz satis est ꝙ vitiata fuerit instō vniuersalis: ⁊ res fuerit reducta ad cām intestati ⁊ sic oēs filij successerunt vniuersaliter ⁊ equal̄r. nā ex hoc sequit̄ ꝙ solus do. Car. nō potuit dictam donationē ratificare ⁊ approbare in preiudicium alioꝝ: immo istud pertinebat ad oēs: qm̄ oēs tāgebat: qz dicta castra donata si donatio non tenebat pertinebant ad oēs equal̄r: qz oēs equaliter erant ab intestato heredes. C. ad l. fal. l. certū. Nec ēt ob. cl̄a codicillaris qz lz propter eam fratres particulariter instituti tenerent̄ fideicōmissum restituere do. Car. iuxta no. in aut̄. predicta: tū ecōuerso dictus do. Car. post eius mortē tenebat̄ restituere fratribus: qd̄ fideicōmissuz similiter conseruabat̄ per dictā aut̄. cum igitur iste casus euenerit finita fuit restō facta per fratres p̄fato do. Card. cū omni suo effectu. ⁊ sic est perinde quātum ad hoc ac si dicta cl̄a nō fuisset apposita qz dicti oēs fratres sunt heredes p̄ris vniuersaliter equaliter ⁊ directo ab intestato cum post restōnem factā per eos prefato do. Car. virtute dicte clausule remanserunt penes eos directa iura sine tū effectu: ⁊ translata fuerunt vtilia in Cardinalem sed per secundam restōnem factaz eisdē ⁊ Cardi. dicta vtilia fuerint extincta ⁊ directa que remanserant sine effectu recuperant illū. ff. ad treb. l. si heres institutus. in prin. cum ibi no. Et sic fratres redierūt ad pristinum statum in quo erant tempore mortis patris. s. vt essent vniuersales heredes ab intestato ⁊ cum effectu ante restōnem factam Card. qz licet per eam perdiderint effectum ipsum postea recuperauerūt per mortem Cardi. propter quā nunc acquisiuerunt vtilia trāslata in eam: sed cōsumptis recuperauerūt effectum directorū iuriuz que nō fuerūt ab eoꝝ ossibus separata per. d. l. si heres institutus. † Nunc circa donationē dictoruz castroꝝ factā dicto Alto sine insinuatioue cum valeant vltra summā quingētorū a iure p̄fixā an valuerit vel nō[a]: circa qd̄ tota qd̄ vertit̄ inter dictos fratres potissime vt dicitur ꝓpter castrum vallis montionis qd̄ fuit domus ipsoꝝ ab antiquo: ⁊ sic alij fratres vellēt ꝙ esset cōe nō dicti Alti dūtaxat. r̄ndet̄ ꝙ de iure negari nō videtur posse quin fuerit nulla lz facta per patrē filio: qz plus presumitur fraus ⁊ plus viget ꝓhibitio inter tales coniunctos q̄ inter extraneos. l. datam iam. C. de dona. ⁊ l. donatio facta. ⁊ l. sancimus. ⁊ l. fi. Nec ob. si dicatur dictus donans erat dn̄s habens imperium ⁊ iurisditionē omnimodā in dicto castro: ⁊ sic videtur ꝙ potuerit tenere vicem duoruz in dicta donatione. s. donatoris ⁊ iudicis cum sit iurisditionis volūtarie sicut in ipa emācipatione vel in adoptione que potuit fieri corā eo d̄ filio suo vel de extraneo. ff. de adop. si consul. ⁊ l. seq. de offi. presi. l. ij. Nam aliud in adoptione vel emācipatione q̄ coram seipso facere potuit: qz in eis non requiritur aliqua cause cognitio. aliud in donatione reqrente insinuationē qz in ea reqrit̄ cause cognitio: ideo in hoc nō pōt retinere vicē partis ⁊ vicē iudicis f̄m Guil. de cu. in. d. l. si consul. vbi disputando hoc tz exp̄sse. Et sic alius iudex requirebatur. l. in hac. C. de dona. Prefata tamen ratio Guil. videt̄ reprobari per Bar. in. l. modestinus ff. de dona. qui dicit nullam cause cognitionē reqri in insinuatione sed sufficere ꝙ facta fuerit coram iudice etiam non habēte iurisditionem contentiosam inter partes. Et reprehēdit dictum Guil. vt ēt refert bal. in. l. illud. C. de sac. san. ec. Nā posito ꝙ Bar. diceret veritatē ꝙ nō requiratur cause cognitio tū bene requirit̄ p̄ntia alterius iudicis q̄ sit ipse donator. Eo qz insinuatio requirit̄ ꝓpter pub. vtilitatē ⁊ ad obuiādum ne q̄s rebus suis male vtatur: ⁊ sic ne quis sit facilis ad donandū in quo actu deprehendit̄ quedā leuitas ⁊ p̄sumit̄ ꝙ q̄s poti⁹ deceptus suasiōe donatarij vel alterius ꝓ eo donet q̄ ex aīo: cuz in dubio nō presumatur quis velle donare qd̄ est dissipare bona sua. l. cum de indebito. ff. de proba. ideo lex requisiuit p̄ntiā iudicis vt valeat vltra quingentos: qz non sic de facili inducet̄ ad donandū sicut si nō requireret̄: vt no. Guil. in. d. l. illud. hec autez ratio facit vt requiratur p̄ntia alterius iudicis q̄ ipsius donantis: qz si sufficeret autoritas ipsius donatoris non cessaret rō ꝓpter quā iura requisiuerunt insinuationē: qz facilis esset iudex ad donandū bona sua se solo autore: qd̄ non esset si requireret̄ autoritas iudicis. ⁊ sic dico sustinendo dictū Guil. de cu. ꝙ p̄ntia dicti do. Ildrobādini donatoris non suppleuit defectum insinuationis non facte: qz requirebat̄ alius iudex

[a] ¶ Nō. Sz q̄d si fuisset fcā ecclesie dic ꝙ nō indigeret insinuatione: vt tz d. alex. de imo. in ꝓhemio. ff. not. gl. in cle. j. d̄ iurein. ad qd̄ vide eundē. d. pau. de ca. ī ꝯs. xxx. doc. ī. c. relatuz el primo de testamen.

q̄ ipse vt faceret cessare suspitionē inductionis facte p̄ dictuȝ donatariū: lȝ s̄m bar. alia cause cognitio nō reqreref. † Itē fortiter facit contra. l. fi. C. de do. cau. mor. que vult in illa donatione cā mor. nō requiri insinuationem nec acta: sed iste donator voluit q̄ valeret iure donationis cā mor. si non poterat valere iure donationis inter viuos. Sed rūdetur q̄ tunc requirebatur numerus. v. testium vt ibi dicitur. Et hic nō nisi tres interuenerunt: ⁊ sic non potuit valere vt donatio causa mor. In cōtrarium facit: q2 inter filios sufficiunt duo testes etiā in testō in quo requirūtur regul'r. vij. fortius ergo deberēt sufficere in donatione cā mor. in qua regul'r. requirunt. v. testes[a]. l. fi. in fi. C. de codicil. Sed dicitur q̄ tunc sufficiunt duo quando disponit inter oēs filios: sic loquitur. l. fi. C. fami. her. l. hac cōsultissima. §. ex imperfecto. C. de testa. que rūsio videt̄ colorata tū est dubia. Nam si disponeret inter oēs filios inequal'r plus vni quā alteri relinquēdo sufficerēt duo: q2 hoc negari nō pōt cuȝ dicta iura h̄ patiant̄: ergo pari rōne si disponat inter aliquos tm̄ eis donando prout hic fuit ⁊ non inter alios vident̄ simil'r duo sufficere: ⁊ qd̄ dicitur in illa. l. fi. C. de dona. cā mor. de. v. testi. debeat restringi cū donat extraneo. Bonū est ergo ⁊ ita cōsulendū est dictis fratribus vt inuicē cōcordēt ⁊ sint boni fratres: q2 sic eoꝝ crescet ⁊ augebit̄ ɔditio iuxta illud. Cōcordia parue res crescūt: discordia maxime dilabuntur. Laus deo.

ADDItio. a ℭ Requiruntur. v. testes. Adde Phili. corne. in cōsil. lxviij. incip. ardua quidē presens ɔsultatio in. v. col. ṽ. non obstat tertium adductuȝ i. iij. vol. H. F.

ℭ Casus talis est.

ℭ Quidam ser Manus testōr h̄ns ex dn̄a Magdalena ei⁹ vxore vnum filium mascu. ⁊ quatuor filias feminas omnes pupillos suum condidit testm̄ in quo filias feminas instituit in certa quātitate pro dotibus eaꝝ quas voluit sibi deberi qn̄ erūt optime ad maritandū. Et filium mascu. instituit vl'em heredeȝ ⁊ ei substituit dictas eius filias vel illas que supererunt: ⁊ circa verba substōnis cōsideref bene testm̄. Post mortē testōris decesserunt due ex istis filiabus antequā nuberent. deinde decessit filius mascu. etatis. xxiij. annorum vel circa: relicta dicta do. Magda. eius matre ⁊ duabus sororibus ⁊ suuȝ condidit testm̄ in quo matrem heredem instituit: ⁊ post eius matreȝ substituit prout in dicto testamento continetur. Modo queritur visis testamētis vtriusq̄. s. testō ser Mani patris ⁊ eius filij: quantū de hereditate dicti ser Mani pertineat de iure ad dictas eius filias quarum vtraq̄ hodie est nupta.

ℭ Item q2 ser Manus in testō reliquit ipsam domi. Magdal. tutricem dictorum filiorum ⁊ voluit q̄ non teneref̄ reddere rationem administrationis. ℭ Queritur vtrū dicte filie ab ipsa possint petere rationem administrationis ⁊ reliqua: q2 dicunt q̄ ipsa administrauit istam hereditatem nec legitime confecit inuentarium ⁊ multa omisit ponere ⁊c.

ℭ Ulterius consideref̄ q̄ do. Magda. post mortē ser Mani tutorio nomine filij nō fecit inuētariū: ad qd̄ faciēdū de iure cōi heredes tenent̄ infra certū tp̄s si volūt certis p̄uilegijs ipsius inuētarij gaudere lȝ fecerit inuētariū tāq̄ tutrix ⁊ nō legitime: q2 nō oīa bona in eo posuit qd̄ sibi vt tutrici etiā faciēdum de iure incūbebat: in quo etiā non oīa bona pupilli posuit. Hoc ergo considerato: queritur vt supra.

1 Pater prohibens filium testari ante. xxv. annos non tollit qn̄ possit testari de rebus suis ⁊ de legitima: sed videtur in reliquis grauasse per fideicom. Et an de trebellianica ēt testari possit presertim cū nō fecerit inuentarium vt heres.

2 Et quāta sit legitima qn̄ filie nō succedūt p̄pter statutum.

3 Si remittat̄ matri tutrici redditio rationum quomodo intelligatur remissa. ⁊ quid sit remissum. ⁊ sicut tenetur reddere rationem heredi an sic substitutis per fideicōmiss.

ℭ Consilium. ccccxlv.

In christi nomine amen.

ℭ Circa primū quesitū dicēdū puto q̄ ad dictas filias de dicta hereditate paterna p̄tineat iure fideicōmissi id qd̄ supest deducta legitima filij masculi q̄ p̄tinet ad matrē heredē institutā a dicto masculo. † 1 Et hoc ex eo q2 p̄r ei⁹ p̄hibuit eū testari ante. xxv. an. que p̄hibitio nō abstulit filio p̄tatē testādi. quā h̄ȝ a iure publico ⁊ cōi. C. de testa. l. testādi. §. de pecunia sua. i. de bonis ad ipsum p̄tinētib⁹ inuito patre vt ē legitia quā p̄r nō pōt auferre filio inuito sine iusta cā ingratitudinis: in autē. vt cū d̄ ap. cog. §. aliud quoq̄ capitulū. Ualuit ergo testm̄ filij in quo matrē instituit quantum ad legitimā. in residuo vero qd̄ erat in libera voluntate patris nō valuit: q2 p̄r potuit p̄hibere testamēti factionē ⁊ in illo resi duo substituere filias p̄ fideicōmissum sicut substituit filio p̄decedēte sine liberis p̄ut decessit: vt est casus in. l. qui filiuȝ: in p̄rin. ad treb. Ad qd̄ facit. l. ex facto. in prin. ff. ad treb. in rōne sui a cōtrario sensu. Nec puto detrahendā trebe. p̄pter p̄hibitionē p̄dictā q2 pater potuit p̄hibere detractioneȝ eius sicut ⁊ fal. vt not. in aut. sed cū testator. C. ad. l. fal. ⁊. l. marcellus. ff. ad treb. per doc. Et p̄hibuisse vr̄ eā detrahi ex quo p̄hibuit testari: ⁊ sic de ipsa disponere ⁊ nō solū de ipsa sȝ de oībus bonis: lȝ nō potuerit de legitima: vȝ ergo in eo in quo valere pōt. i. in eo toto qd̄ est vltra legitimam. Nec ob. l. qui filium. in p̄rin. ff. ad treb. vbi prohibitus testari videt̄ grauatus de restituēdo post mortē per fideicō. ⁊ cū ista. l. sit in ti. ad treb. vr̄ inuere q̄ trebellianica de tali fideicōmisso possit deduci: q2 s̄m tp̄s illius. l. trebellianica nō poterat p̄hiberi: hodie xō cū possit vt. s̄. dixi dico q̄ in casu illius. l. nō pōt deduci trebe. per rōneȝ. s̄. dictā. Et q2 in casu p̄senti fuerūt substitute filie ipsius testōris que plus fauoris merētur q̄ mater testatoris vxor: ideo eaꝝ fauore dicēdum est aduersus eas non deduci treb. facit qd̄ no. bar. in. l. cēturio. in. iij. q. prin. de cōpensa. facta per verba cōia queȝ iure directo infra pupillarē etatē lȝ mater sit in medio qn̄ filie sunt substitute. ⁊ est casus in. c. si p̄r. d̄ testa. Pro hoc ēt q̄ in isto casu nō veniat deducēda trebellianica facit qd̄ supra ponitur in facto. s. q̄ iste principalis institutus vel mater eius tutrix non fecit inuētariū tanq̄ heres: vnde cū fideicōmis. ab eo relictum fuerit conditionale p̄dit ius detrahendi trebe. quasi p̄sumat̄ tot de hereditate subtracta que ad treb. sufficiāt: vt not. bal. in auf. sȝ cū testator. ad. l. fal. per tex. in corpore vnde sumit̄: queȝ dicit ab alijs non ponderatum coniuncto. §. pupillus. in autē. de her. ⁊ fal. vbi loquit̄ de pupillo non conficiente inuentariū q2 icidit in penas legales ipso iure lȝ cōtra tutores habeat regressum. ⁊ s̄m opi. bal. sepius consului: Hoc autē clarum est q̄ lȝ ista do. Magda. confecerit inuētariū vt tutrix filij non videtur vt heres fecisse cum dicta inuētaria diuerso iure fuerint introducta vnum. s. tutoris iure ffoꝝ. aliud. s. heredis per Iustinianum vnde de vno ad aliud non infertur. de minori. l. papi. exuli. de calū. §. fi. l. inter stipulantem. §. sacram. de ver. ob. Et cui est remissa confectio vnius nō intelligeref̄ remissa ɔfectio alterius: ita qui vnum fecit non ideo videt̄ aliud fecisse: vnde habent locū que. s̄. dixi. Et sic ex pluribus capitibus dico istā d. Magd. non posse deducere trebellianicam sed solum legitimam. ℭ † 2 Sed dubitatur quāta erit ista legitima an semis cōsiderato q̄ erant quinq̄ filij tēpore mortis inter mascu. ⁊ femi. C. de inoffi. test. aut. nouissima. an triens ɔsiderato q̄ non erat nisi vnus mascu. Respondeo q̄ triens q2 cuȝ femine forent excluse per statutum a potentia succedendi p̄pter masculum nō debebat̄ eis legitima que ē portio portiōis debite ab intestato. C. de inoffi. testa. l. parentibus. ibi dum dicit pactis que ab intestato ⁊c. Et hic nulla pars debebat̄ eis ab intestato: lȝ deberetur eis dos si maritarentur. iuxta ea que no. per Bart. in l. titio centum. §. titio genero. ff. de condi. ⁊ demon. facit. l. j. §. fi. ff. de contrata. ⁊ qd̄ nota. per doc. in. l. pater filiū. ff. de inoffi. testa. ⁊. l. plane. §. si coniunctim. ff. de lega. j. per Dy. ⁊ alios: nō enim computantur in numero filioꝝ non successibiles. d. l. j. §. fi. ff. de contratab.

3 ℭ † Sup secūdo quesito dicendū est q̄ p̄pter dictū relictū liberatiōis factū dicte tutrici a reddēda rōne administrationis nō cēsef̄ remissus dolus futurus nec dānum qd̄ rōne doli futuri cōtingeret: nec ēt reliqua siqua de bonis pupilli penes se haberet. l. aurelio. §. gay⁹. ff. de li. leg. ⁊ qd̄ ibi per Bar. circa mediū. ff. de admi. tu. l. quidam decedens. Tutor aūt non cōficiēs inuētariū vel nō taliter vt dȝ censef̄ p̄sumptione iuris dolo fecisse. l. tutor qui repertorium. ff. de admi. tuto. iō cōtra eū iurat in litē vt ibi. Si ergo ex dicta omissiōe dānū aliqd̄ sensit pupillus in bonis hereditarijs vel aliqua de dictis bonis penes eā reperiuntur non prohibētur dicte filie substitute que successerunt in eis agere contra eam nō dico tanq̄ contra heredē filij: sed tanq̄ cōtra matrē ⁊ tutricē p̄ dicta iura. ⁊ per. l. siqs rōnes ff. de lib. leg. Et nō solū ex p̄sona filij: sȝ ex p̄sona eaꝝ q2 fuit ēt tutrix eaꝝ sicut ⁊ masculi. Nā ⁊ masculus grauat⁹ post morteȝ restituere dictis filiab⁹ tenebat̄ eisdē rōnes reddere d̄ male administratis. l. cū tale. §. j. ver. q̄d ergo. ff. de cōdi. ⁊ demō. vn̄ cuȝ haberet actionē ɔ̄ m̄rem male administrantē tenebat̄ eā cēdere eisdē. l. si. ff. de admi. tu. Et iō nō facta cessione transit vtilitas in subsidium. l. cum fundus. §. seruum tuum. ff. si cer. pe. de condi. indeb. l. dominus testō. nec extinguit̄ per successionē filij: q2 cōpetebat filio nō solū p̄pter se si viueret: sȝ ēt p̄pter filias substitutas si p̄i⁹ moreref̄ sine liberis q̄ ad etatē de q̄ testator voluit p̄uenire. Iō omissa interpositi. i. filioꝝ capiētium idest filiaꝝ persona spectāda est: ac si eis tm̄ ⁊ nō filijs cōpetijsset. ff. ad legem fal. l. cum dote. in fi. ⁊ hoc de secundo.

ℭ Ultimo notandum est q̄ dicta mater que fuit tutrix de oībus de quibus teneretur reddere rationem filio cuius fuit tutrix si nō eēt heres eius tenet̄ etiā reddere filiabus fideicōmissarijs si sunt

si sunt talia que cadunt in fideicōmisso vniuersali vt sunt fructus τ reddit⁹ reperti in hereditate tempore mortis testatoris vt no. in. l. ꝙ his verbis. ff. de leg. iij. Et debita hereditaria per dita propter culpam eius commissam in non exigendo a debitoribus hereditarijs. C. arbi. tu. l. ij. qꝛ ipse filius grauatus tenebatur eisdem filiabus τ sororib⁹ de predictis reddere rationem. l. mulier. §. sed τ si quis. ff. ad treb. τ. l. cuꝫ tale. §. titius ibi neue. cum glo. ff. de condi. τ demon. τ quod no. bal. in. l. filiuꝫ. in fi. C. famil. hercis. τ liberabatur cedendo actionem contra matrem: qꝛ ideo tenebatur ꝙ eam habebat. l. fi. ff. de admi. tu. l. ꝙ debetur. ff. de peculio. Nunc mater eius heres nō potest cedere contra se: ideo competit etiam non facta cessione. l. j. in fine cum. l. sequen. ff. de institutio. Laus deo.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio. Ego idem censeo de 1 iure dicendum. † Nam etiam pupillus propter non confectū inuentarium tenetur τ obligatus est penis legalibus in autē. de heredi. τ fal. in. §. pupillus. τ currunt sibi tempora: vt no. gl. in. l. auxilium. ff. de mino. in glo. que incipit qualiter. Et ꝑpter non confectum inuētarium grauatus iure fideicōmissi perdit ius trebellianice detrahende. vt est tex. in autē. de here. τ fal. §. si vero nō fecerit. vbi loquitur de fideicōmissario: τ lꝫ loqui videatur de particulari: qꝛ dicit ꝙ excedit substātiam testatoris illud pōt intelligi ꝑpter legata que ibi excedebant substantiā testōris. τ hoc expresse dicit tex. legatoꝝ adiectio. Ad idē text. 2 in. d. auē. in. §. illo. † vbi vult citari legatarios τ fideicōmissarios: τ alias nō hꝫ trebellianicā: τ dꝫ intelligi de fideicōmissario vniuersali: qꝛ maior rō est in eo: τ ita tꝫ Bal. in auē. lꝫ cū testator. ē. per excellētissimū doctorē τ patrē do. Paulū allegata lꝫ ꝯtrarium teneat in. l. filium quē habētem. C. fami. herci. τ male. τ hoc cōsuluit Old. consi. cxxxiij. τ bar. in cōsilio qđ incipit. Lena rucharelle. τ ego plerumqꝫ consului.

3 ¶ Circa ſm idē dico † qꝛ dolus futur⁹ remitti nō pōt nec restō reliquoꝝ in tutore in futurū administrāte: lꝫ in ꝑterita administratione reliqua remitti possent. l. si quis rōnes. ff. de an. le.

¶ Et ita ꝯsulo ego Antonius dn̄i Roselli iuris vtriusqꝫ doc. ac sacri ꝯsistorij dn̄i nr̄i pape aduocatus paupeꝝ: necnon ordinariam exercēs cathedrā iuris canonici de mane in felici studio paduano: iō me subscripsi τ sigillo meo consueto signaui.

¶ Casus talis est.

¶ Testator legauit certam quātitatem sub conditione: heres pēdente conditione aliqua bona hereditaria alienauit. Queritur existente conditione legati quātitatis: an ipsa bona alienata sint pro hoc legato obligata τ possint per hypothecariā auoca 1 ri. Et videt̄ ꝙ nō † qꝛ lꝫ rem legatam sub conditione heres pēdente conditione nō debeat alienare: τ si alienat existēte conditione resoluitur alienatio ipso iure. l. fi. C. cōia de leg. Si tū alienatur res hereditaria nō legata: sed q̄ esset obligata ꝑ legato postea purificato: si alienata nō esset ꝙ alienatio nō valeat in preiudicium legatarij: ita ꝙ adueniente cōditione legati sit retro obligata: ac si non esset alienata non videt̄ cautum: lꝫ forte si heres nō alienasset respectu dominij: sed eā alteri obligasset 2 pendente conditione legati † conditione postea existente hypothe. tacita legataria que est prior in tempore preferetur exp̄sse hypothece alterius posteriori. l. vna. C. rem ali. ger. l. potior. §. si colonus. q̄ poti. in pig. habe. τ Dy. in regula iuris. prior. iuncta. l. qui balneum. eo. ti.

¶ Secundo queritur qꝛ de iure pro legato sunt obligata bona tantum que fuerunt testatoris non autem bona heredis. l. j. in fi. C. cōmunia de leg. Sunt aliqua bona que non pōt ꝑbare legatarius fuisse testatoris: τ illa negantur fuisse testatoris. Sꝫ hn̄ pōt legatarius ꝑbare possessionem defuncti. x. an. τ pluriū: an hoc sufficiat legatario dicenti talia bona pro legato quātitatis sibi facto τ purificato eē obligata τ hꝰ stante statuto ꝙ agēti hypothecaria sufficiat ꝑbare possessionē debitoris. x. an. Sꝫ defunctus non fuit debitor istius legati. Sed personas τ hypothe. incipit contra heredem. d. l. j. cōmunia de leg. τ sic verba statuti non videntur locum habere.

¶ Tertio queritur testator in eodem testamento legauit certam quantitatem si heres decesserit sine liberis: τ eo casu etiam voluit bona sua distribui inter pauperes: qđ videtur intelligēdū primo deducto legato quātitatis specialiter facto. l. qui. cccc. ad trebe. heres pendēte conditione alienauit bona aliqua. Extitit ꝯditio qꝛ decessit sine filijs τ cōsequēter alienata reuertūtur ad fideicommissarium pauperū. Queritur an talia bona sic reuersa hypothecata sint pro hoc legato quātitatis. Et q̄ritur consilium ꝙ sic: nam lꝫ res specialiter legata nō sit obligata pro legato quantitatis. l. si hereditas est soluēdo. l. si fideicōmissorum. vt in pos. leg. l. procurator. §. fi. de trib. fideicom. tamen vniuersale bene videtur obligatū τ bona que in eo deueniunt: alias legatum quantitatis non haberet hypothecam sicut habet in casu precedenti in alijs bonis lꝫ nō habeat in speciali legato alicuius speciei.

1 ☞ Utrum bona alienata pendente ꝯditione legati quantitatis possint reuocari hypothecaria actiōe adueniēte ꝯditiōe.
2 An bona possessa per testatorem censeant̄ hypothecata pro legato non probato dominio.
3 An bona alienata: si alienatio ex alia causa retractetur: censeātur hypothecata pro particulari legato quantitatis.

¶ Consilium. cccexlvj.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Ad primum quesitum respondetur ꝙ dicta bona alienata pendente conditione legati nō sunt obligata pro legato cuius ꝯditio post ea extitit: qꝛ prius quā conditio existeret non erant obligata cum legatum non deberet̄. Et cum conditio extitit non potuerunt obligari: qꝛ dominium eorum in alium trāsiuerat: τ sic desierant esse hereditaria vel heredis. Potuit em̄ heres ea alienare cum esset plene dominus τ bona nō subiacebant restitutioni: qꝛ non erant ipsa legata: sed quātitas τ conditio in legatis existens non trahitur retroᵃ. ff. ad sille. l. j. §. iij. qui incipit serui. Igitur obligatio pignoris non contrahitur sicut quando res obligatur sub conditione potestatiua cuius euētus non trahitur retro τ pendente conditiōe fuerit per dominum alienata postea vero conditio extitit. Nā obligatio pignoris nō cōtrahitur: qꝛ res nō reperitur in dn̄io obligantis tpe ꝯditionis existētis. ff. que res pig. ob. pos. l. pe. que incipit titius. τ qui potio. ī pig. habe. l. j. in fi. τ. l. potior. §. si colon⁹ facit. l. ij. ff. de pig. actio. Nā τ si quis rēm eā obligauerit sine meo consensu que obligatio dependet a ratificatione mea. l. si fundus. §. j. ff. de pig. que ratificatio retro traheret̄ ad diem obligationis si nulli fieret preiudiciū: vt ibi. si tū fieret vt qꝛ prius ꝙ ratificē alteri vēdidi τ tradidi vel alteri obligaui: postea ratificaui non trahitur retro dicta ratificatio in preiudiciū eius cui vendidi vel obligaui: vt no. in Spec. de solu. §. j. versi. quid si. p. τ versi. item pone obligasti. τ per Bart. in. l. aliena res. in prin. ff. de pig. act. τ. l. si indebitum. §. fi. rem ratam habe. multominus quando obligatio vel venditio rei etiam proprie dependet ex euentu conditionis que vel cuius euētus de sui natura non trahitur retro: vt est in legatis. d. l. j. §. iij. ad sille. non fit preiudicium ei cui interim ius quesitum est: vt in casu nr̄o. vel ēt inter viuos: qn̄ cōditio est ꝑtātiua vt in iuribus. ē. alle. lꝫ nō sic qn̄ esset casualis vel mixta. τ esset dispō inter viuos vt si primo obligaui vni rē meā sub cōditione si nauis ex asia venerit postea pendēte cōditione obligaui alteri vel vēdidi: deinde cōditio existat. Nā trahitur retro in ꝑiudiciū eius cui vēdidi vel obligaui. lꝫ ei fuerit interiꝫ ius quesitum. l. potior. τ. l. qui balneum. ff. qui potio. in pig. ha. Concludo ergo ꝙ alienatio dictorum bonoꝝ facta pendente conditione legatoꝝ vel legati valuit: τ ex ea translatū est dn̄ium: τ ꝙ existēs postea cōditio legati nō facit vt dicta bona sint obligata pro legato: qꝛ nō trahitur retro. τ hoc de primo quesito.

ᵃ ¶ Retro. Ad de. d. Alex. de imo. in. l. q̄ balneū. q̄ potio. ī pig. hab. dom. Car. ī cle. j. q. ij. de re iud. vbi copiose habes discussam istā materiam.

2 ¶ † Ad scđm quesitum ꝙ agēti hypothecarie directa ex spāli hypotheca incūbit onus ꝑbandi rem fuisse in bonis sui autoris tpe obligatiōis ꝯtracte ꝙ tunc hn̄t dn̄iuꝫ directū vel vtile vel aliqđ aliud ius reale ꝑpter qđ potuisset a possessore rē aduocare. ff. de pig. l. τ que nōdū. §. deducit̄. Si xͦo agit ex gn̄ali hypotheca p̄ntiuꝫ τ futuroꝝ sufficeret ꝑbare ꝙ vel tūc tpe obligationis vel postea inceperit eē in bonis: vt in. d. §. qđ dicit̄. Probare vero ꝙ autor solū possederit τ nō ꝑbare ꝙ aliquod ius reale habuerit hoc non sufficit nec in directa hypothe. nec in vtili: qꝛ per hoc nō diceret̄ fuisse in bonis: qꝛ talis possessio preterita nō suffecisset ad rem aduocandam ab alio. iuxta not. in. l. penul. ff. de condi. insti. per Bar. ergo τc. l. reꝫ in bonis. de acqui. re. do. sed bene sufficeret agēti interdicto saluiano ꝑ ad uocando possessionem sui autoris debitoris: sed autor legatarij fuit ipse testator qui fecit legatum propter quod lex dat hypothecam. Nec obst. ꝙ statutum loquitur de debitore τ de ipsius debitoris possessione: lꝫ testator non erat debitor legatorum: qꝛ dico statutum loqui de debitore tanq̄ de autore agentis hypothecaria: qꝛ vt plurimum contingit ꝙ debitor est eius autor: vnde cum in hac hypotheca legali testator sit eius autor idem esse debet in eo quod est in debitore: cuꝫ eadē τ nō maior vel alia ratio sit in eo que est in debitore: videlꝫ difficultas ꝑbandi rē fuisse in bonis autoris idest ꝙ habuerit aliquod ius reale per quod potuisset rem aduocare a possessore. Et sic concluditur sufficere agenti probare possessionem defuncti tēpore mor. τ etiam ante per. x. an. continuos ad obtinendum in hypothecaria ſm formam dicti statuti.

5 ¶† Ad tertium quesitum respōdetur ꝙ retractata alienatione dictorum bonoꝝ tanquam facta de bonis subiacentibus restitutioni fiende pauperibus si decesserit sine liberis: qꝛ conditio extitit dicta alienatio pro non facta habetur. C. cōia de lega. l. fi. §. finautem auaritie. sed si facta non fuisset dicta alienatio dicta bona forent obligata pro legato particulari quātitatis adueniente conditione predicta nō vt retro: sed vt ex nunc cum conditio extitit: qꝛ vt dixi nō trahitur retro in legatis: ita ꝛ nunc: qꝛ eodem puncto vel instanti resoluitur per legem: ꝛ sic ipso iure alienatio ꝛ dñiū ad pauperes reuertiť ꝛ incipiūt obligari pro legato particulari: ad quod soluēdum pauperes tanꝙ fideicōmissarij vniuersales teneňť ꝛ obligaňť. C. ad trebe. l. fi. Nec ob. ea que dixi ĩ primo dubio: qꝛ ibi nō resoluiť alienatio: qꝛ nō fuit facta de bonis subiacētibꝰ restōni. Et sic adueniente ɔditiōe legatoꝝ nō pñt obligari: qꝛ prius nō fuerāt obligata: ꝛ nūc cū extat ɔditio nō pñt obligari: qꝛ nō sunt hereditaria vel in dñio heredis ꝛ euētus ɔditionis nō trahiť retro. Sꝫ in casu nřo retractať alienatio: qꝛ facta de bonis subiacētibus restōni. Et sic potuerūt vt ex nūc obligari: qꝛ reperiuňť in dñio heredis vel fideicōmissarioꝝ: vnde nō est curandū ꝙ cōditio vel eius euentus non trahatur retro. Laus deo.

¶ Et ita dico ꝛ consulo ego Pau. de ca. V. J. doctor. ꝛc.

¶ Casus talis est.

¶ Zanninus prācatus habuit in filios Jacobum Philippum ꝛ Margaritā: in testō dictis filijs suis dedit tutorē magistrū Fatiū zopellariū eoꝝ auū mřnū: ꝛ decessit: qui magř Fati. bona dictoꝝ pupilloꝝ administrauit. Decesserūt dinde dicti Jacobꝰ ꝛ Philippꝰ in pupillari etate q̄bus successit Marg. eorū soror que postea adulta nupsit Joāni ex potestate bartholomei ꝛ bona sua dedit in dotē: ꝛ postea decessit relicto herede dicto Jo. eiꝰ viro. Decessit deinde dictꝰ magister fat. nulla reddita rōne tutele p̄dicte: ꝛ relicto post se Bartholomeo eiꝰ nepote ex petro eiꝰ filio p̄mortuo herede vniuersali: qui bartholomeus decessit in pupillari etate post se relicta Juliana eius matre que in possessiōe dicte heredi'atis stetit ꝛ ad manꝰ suas peruenerūt oīa bona dicti barth. eiꝰ filij. Cōtra quā Julia. mō Jo. ex ptāte Bartho. olim vir ꝛ heres Marga. vt. s. libellum ꝛ petitionē dedit mō ꝛ forma que videať. Et qꝛ pcuratori Jo. videbať ꝙ dictꝰ libellus ɔcluderet in hypothecaria ꝛ vtilius sibi videbať ɔ dictā Julia. agere psonali. de tutel. ꝛ rō. distra. tanꝙ ɔ heredē dicti magři fatij tutoris ꝙ heres heredis ꝛc. ipsa aūt est heres dicti barth. eiꝰ filij put dicit se velle ꝛ posse pbare. lis aūt erat ɔtestata sup dcō libel. dubitať ĩ ĩfrascriptis.

¶ Et primo vtrum vigore dicti libelli contra dictam Julia. tanquam cōtra heredē pcedi possit ꝛ pbari ꝙ sit heres: lꝫ responderit se non esse: deinde alias pbationes facere ꝛc. ꝛ posito ꝙ non sed necesse sit nouū libellum dare sup personali: vtrū inuita Julia. libello predi. ꝛ instantie tantū super illo inchoate renūciari possit salua. s. hypothecaria: si forte psonali succūberet ꝛ videť ꝙ soli instantie inuita Julia. nō possit renunciari: vt in autē. qui semel. ꝛ expsse per Bar. ꝛ bal. in. l. edita. ĩ. xvj. col. ꝛ in l. postꝙ liti. in. iij. ꝛ. viij. quesito. Jn contrarium facit quod no. Bar. in. l. ij. §. fi. de preto. stipu. ver. quid si actor.

¶ Scōo dubitatur. Presupposito ꝙ renūciari nō possit ꝛ in cā cogatur persistere vsqꝫ ad sniam si ipse Joānes probatiōes super hypothecaria necessarias facere nō curet qꝛ nec pbat Julianam possidere bona obligata nec alia necessaria ad obtinēdum in hypothecaria: an absolutoria pro Julia. ferēda debeat esse diffinitiua: qꝛ non probatum vt sic in alio iudicio obstet exceptio rei iudi. an absolutoria ab obseruatiōe iudicij tanꝙ nihil fuerit sufficēter actitatū. iuxta no. ĩ. l. admonēdi. per bar. in j. q. Et h̄ querit Jo. qꝛ si de iure posset vellet ɔtra Julia. prosequi in personali ꝛ hypothecariam non perdere: vnde querit de mō dato. ꝙ cogať in prima instātia persistere: si in illa pbationes paratas nō hꝫ ad hypothe. vel illis nollet se grauare.

¶ Tertio queritur dato ꝙ ad actionem personalē transiri possit vtrum de nouo Julia. interrogari possit: an sit heres bartholomei eius filij: ꝛ per cōsequens ipsius magistri fatij. hoc iō queritur: qꝛ vt ex isto libello apparet fuit interrogata ꝛ respondit se non esse nec esse velle heredem dicti bartho. De nouo dictꝰ Jo. ante porrectum libellum in personali vellet eam interrogare: queritur vtrum possit. ꝛ si respondeat ꝙ non est heres: vtrū probationes secūde isto preparatorio ante datā petitionē fieri debeant. ꝛ similiter si vlterius nō esset interrogāda: qꝛ iaꝫ negauit se heredem: vtrū pbationes ꝙ imo sit heres ante oīa sint fiende ꝛ videť ꝙ iterum interrogari possit: ꝛ ꝙ ante libellū fieri possit interrogatio: ꝛ fieri probatio etiaꝫ possit si negauerit: vt no. in Spe. de positio. §. quarto. queritur. v. regulariter. ꝛ in Spec. ti. de interro. §. j. circa fi. ver. sed nunquid.

¶ Quarto queritur si Jo. probet istaꝫ Julianā liberasse debitores hereditarios ꝛ in liberatione dixit ꝙ ideo liberabat solēniter: qꝛ cōfitebatur re vera habuisse ꝛ recepisse totū id in quo tenebantur occasione hereditatis magistri fatij ꝛ Bartholomei. vtrum hoc sufficiat ad probandū eam hereditatē adiuisse. ꝛ videť sic. l. pro herede. in prin. de acqui. here. siquis ita. de cōdi. insti. ar. in. l. ij. de iure delib. ꝛ. l. parētibus. de inoffi. test.

¶ Vltimo queritur dato ꝙ probetur eā esse heredem Bartholomei ꝛ consequenter magistri fatij. vtrum in redditione istius rationis procedendum sit ꝛ pronunciandum contra eam sicut contra ipsum magistrum fatium: quod videtur expeditum. C. de heredi. tuto.

¶ Jn oībus istis dubijs aliquid scribatur: lꝫ vnum fortasse per aliud supfluat: ꝛ in omnibus in fauorem Joānis si fieri potest alterius veritas non omittatur: ꝛ similiter scribatur.

1 ¶ Quando libellus dirigitur contra heredem heredis tutoris tanꝙ possidentem bona tutoris: non dicitur agi contra heredem sed contra possessorem.

2 Qui inchoauit iudicium super hypotheca. pōt eo saluo aliud iudicium inchoare super actione personali.

3 Qui non probat incumbentia super actiōe hypothece: an possit desistere.

4 An interrogatus si sit heres ꝛ negauerit possit iteruꝫ interrogari: ꝛ an hodie sint necessarie interrogationes.

¶ Consilium. cccc xlvij.

In christi nomine amen

1 ¶† Ad primum respondeť ꝙ virtute dicti libelli non pōt procedi contra dictam dominaꝫ tanꝙ contra heredem filij sui: ꝛ per consequēs dicti tutoris: qꝛ non agitur nec concluditur in eo contra ipsam tanꝙ contra heredem predictorum: cum interrogata negauerit se heredem: sed agitur contra ipsam ad relaxationem bonoꝝ que fuerunt dicti tutoris: ꝛ que dicuntur fore obligata agenti pro administratione tutele: ꝛ sic tanꝙ contra quemlibet possessorē l. de eo. §. fina. ff. ad exhiben. ꝛ sic concludit in actione reali scilicet hypothecaria. l. si fundus. §. in vendicatiōe. ff. de pigno. que non datur tanꝙ contra obligatum sed tanꝙ possessorem. non autem in actione personali que datur cōtra heredem tanquam heredem: ꝛ sic tanquam obligatum: igitur ꝛc. l. fi. C. de fideicom. liber.

2 ¶† Ad secundum videtur dicendum ꝙ si agens vult dare nouum libellum contra eam in actione personali: ꝛ sic tanꝙ contra heredem non videtur ꝙ habeat necesse renunciare instantie inchoate contra eandem in hypothecaria: quia speciale est in istis duabus actionibus ꝙ licet sint tales ꝙ sententia absolutoria lata in vna: puta personali tanꝙ principali possit parere exceptio. rei iud. in altera scilicet hypothe. tanꝙ dependēte vel contingente: ꝛ sic non deberet admitti cumulatio earum eodem vel diuersis libellis contra eandem personam: licet cōpetant ad diuersa. l. fundi. ꝛ. l. fundum. ff. de excep. tamē in istis quando intentantur contra eandem personam bene videť indistincte admittenda tam in eodem libello: ꝙ in diuersis: ꝛ taꝫ eodem tempore ꝙ diuersis. per tex. in auť. de fideiusso. §. sꝫ neqꝫ. in fi. rationem specialitatis assignat Bar. aliter ꝙ Dy. Cy. in. l. edita. C. de eden. in. vij. colum. Et sic erant due lites ꝛ duo iudicia sicut sunt res diuerse ad quas agitur. Sed ꝛ si diceretť non debere admitti dictam cumulationem quādo fit in diuersis libellis ꝛ diuersis temporibus: sed solum quando eodem libello prout sentit. Dy. licet Bar. nō sequatur. ꝛ hoc ne aduersarius per diuersa iudicia ꝛ lites distringatur ꝛ vexetur: qꝛ poterant in vno cumulari ꝛ expediri. argumē. l. ne in plures. ff. de exercito. Et sic oporteat renunciare iudicio inchoato: ad hoc vt possit inchoare nouum. iuxta ea que habentur ꝛ notantur in simili in. l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acqui. possessio.

¶ Super eo quod secundo loco queritur: an possit ꝛ sufficiat renunciare soli instantie reseruato iure hypothece. Respōdetur ꝙ si dicta domina iterogata an possideat dicta bona que petitur vt relaxet responderit ꝙ non bene poterit soli instantie renunciari: qꝛ ꝛ si renunciaret ꝛ non probaretur contrariuꝫ dicta domina veniret absoluēda ab obseruatione iudicij sicut si libellus foret ineptus: igitur talis renūciatio admittitur ne litem supuacaneā cogať psequi: ɔdēnabiť tū actor in expēsis hucusqꝫ factis. ꝛ h̄ voluit bar. in eadē. l. edita. talis tamē renunciatio nō nocebit quominus si postea incepit vel repiať possidere possit iteꝝ cōuenire sicut si absolueref ex ista cā qꝛ nō possidet: ꝛ sic nō erit diffinitiua: sed interlocutoria ab obseruatione iudicij. ff. de except. rei iudi. si rem meam. ꝛ. l. siquis ad exhibendū. nō sic in absolutoria lata qꝛ nō probatū de iure agētis

ff. de re

ff.de re iud.l.iperatores.C.eo.l.sub spē.q2 nō admitteref̄ ēt p instr̄a de nouo reperta vt ibi. Sed si dicta dña interrogata diceret se possidere ꝛ sic actor posset psequi ꝛ pbare ꝛ obtinere in hypothecaria talis renunciatio solius instantie non admitteref̄ inuita dicta dña que inuito actore posset psequi vsq3 ad fi.vt in auc.qui semel.C.qūo ꝛ qñ iud.posset tñ renūciare liti ꝛ cause ꝛ sic iuri:q2 per hoc lis finiretur ꝛ condēnaretur in expēsis:vt no.per Bar.in.d.l.edita.in.iiij.col.

3 ¶ † Circa tertiū dicendū ꝙ si daretur actori terminus ad pbandū incūbentia.ꝛ ipse omitteret facere pbationes sup iure hypothece quas facere posset ēt illa nō possidēte ꝛ nō interrogata an possideat ꝛ prodessent sibi:fm ea que habētur in.l. si a te.§.j.ff.de excep.rei iudi.simplex absolutoria postea lata esset diffinitiua per glo.que est in.l.siquis ad exhibendū.de excep. rei iudi.ideo cautela est si illa rūdeat se non possidere ꝙ actor renūciet instātie dicens ꝙ nō confidit posse probare pos. partis aduerse:nec artatur tūc pbare de iure hypothece nec forte posset:tūc q2.l.si a te.§.j.loquit̄ qñ reus nō fuit interrogatus ꝛ sic nō ɔstat lite pēdēte ꝙ nō possidebat sed incepit cōstare tpe snīe vt ibi p3 ex fine gl.qñ enim constat non est vlterius procedendum:vt illa glo.innuit.facit.l.fi.ff.de rei vendi.

4 ¶ † Sup quarto fuerūt opi.vt tāgit gl.in.l.ij.§. qd̄ obseruari C.d iur.cal.in fi.gl.magne.bar.ibi distinguit ꝛ bñ ꝙ aut supuenit noua cā ppter quā qd̄ alias negauit nūc posset ɔfiteri ꝛ tūc poterit iterū iterrogari sup eodē aut nō supuenit ꝛ tūc sec9 ad primū.l.de tutela.cū ibi no.ff.de in integ.resti. Ad fm qd̄ not. Bal.in.l.ampliorē.§.in refutatorijs.C.de ap.ꝛ bar.in.l.si duo patroni.§.idem iulianus.in prin.ff.de iureiur. ¶ Notandū tñ

8 ꝙ tales interrogatiōes pparatorie[a] l3 sint vtiles nō sunt necessarie:q2 si actor confidit posse pbare aduersariū possidere vel esse heredē cōtra quem vult agere tanꝙ contra heredē non expedit ꝙ ip3 aduersariū interroget si nō vult postꝙ rñsioni sue nō teneat̄ stare si negaret se heredē.vnde in aliquibus locis nō sunt in vsu vt Florentie facit.l.j.ff.de interro. actio.§.j. Fuerunt enim inuēte in fauorem actoris ne iudicium fit elusorium si post litem inchoatam non posset pbare de eo in quo fundat̄ iudicium.ff.de rei vendi.qui petitorio.in prin. Et ibi gl. dicit ꝙ l3 fiende sint ante lit.contes.si tamen nō fuerūt facte possunt fieri post. Ex quo sequitur ꝙ non aperiant viā agendi nec fiūt vt iudicium iuste inchoetur sicut fit excussio eo casu quo requiritur anteꝙ factam dicunt doctores nō fore apertam viā agēdi:vt no.doc.in.l.ij.C.cōi diui.ꝛ sic facta post litem inchoatam eam non iustificaret:sed fiunt dicte interrogationes ad finem vt reus tanquā possessor vel heres possit condēnari si aliter nō est probatum:alias illa glo.l.qui petitorio.non diceret verum ꝙ possent fieri post litem inchoatam si prius nō fuerūt facte si fierent ad aperiendum viam agendi sicut fit excussio:sed deberent fieri ante:alias actor sine actiōe litē inchoaret. ¶ Ex his sequit̄ ꝙ si fuerint prius facte ꝛ reus negauerit se possidere vel esse heredem non teneat̄ actor ante litem conte.probare cōtrarium ad finē vt agere possit:sed sufficit ꝙ hoc probet post ꝛ añ sniam vt possit eam consequi:cum etiam si eam non fecisset posset hoc probare vt supra dixi.

¶ Ad quintum sicut soluēs debita hereditaria cēset̄ adire.C. de iure deli.l.ij.ita ꝛ exigēs credita hereditaria:q2 neutrū pdicto rum pōt fieri citra ius ꝛ nomen heredis.d.l.pro herede.

¶ Ad vltimum non pōt absolute dari responsio:q2 queda3 sunt in quibus defunctus quondam tutor tenebatur ꝛ tamē heres eius non tenetur.l.j.C.de here.tuto.

¶ Casus talis est.

¶ Domina Lucia corpore lāguēs circūuēta calliditate ꝛ fraude Philippi credēs se testm̄ condere vt ipsa postea corā aliquibus testibus asseruit donationē cā mortis in hunc modū fecit donauit nāq3 cā mor.pro dicto Philippo presenti ꝛ dictā donationē recipienti omnia sua bona:cum hoc ꝙ ipse Philipp9 teneatur dare octingentas lib.dñe Francisce nepti dicte donatricis ex filio pmortuo. Itē alias octigētas li. Vermilie nepti dicte donatricis ex filia pmortua.volēs vt illico ei9 morte secuta dominiu3 oium suoꝝ bonorum in ipsum Philip.fit tanslatum ꝛ eam donationem irreuocabilem esse voluit non obstantibus illis causis quibus de iure reuocari pōt ꝛ iurauit se contra predictam donationem nō venturam. ¶ Iste Philippus erat extraneus iste domine Lucie donatrici:tñ ex suis blādis verbis pmisis ꝙ daret dictas octingentas libras neptib9 isti us donatricis tūc tpis absentibus ipsa dña Lucia grauiter infirma ad interrogationē istius Philippi ꝛ notarij donauit ei bona sua. Ipse enim Philip.fuit qui vt eam induceret ad donandum dixit donatrici ꝙ daret eius neptibus lib. octingentas pro qualibet:die vero sequenti facta tali donatione ipsa donatrix comprehendens aliorum suggestiōe se fuisse seductā p istum Philip.misit ad dñm ptātem mōtagnane vbi hoc actu3 fuit rogans eum vt isti notario qui de ista donatione rogatus fuerat:preciperet ne instrm̄ releuaret cum dolo ipsius Philippi ad donandum fuerit inducta:ꝛ de hoc cōstare pōt per illos qui ad dominum ptātem accesserunt:demum post preceptū factum notario prefato ex parte domini ptātis donatrix ipsa decessit:cui ab intestato successerunt preallegate frācisca ꝛ Vermilia eius neptes:que modo sup dictis bonis molestant̄ p ip3 Philip.qui dicit ea bona inter viuos ꝛ irreuocabil̄r fuisse donata propter pacta ꝛ iuramentum in ea apposita que faciūt talem donationem l3 cā mor.factā transire in donationē irreuocabilē inter viuos: Neptes iste dicunt hanc donationē ēt si fuerit inter viuos nō valuisse cū donatrix ista eis extantibus que sunt neptes ex filijs pmortuis donare nō potuerit cā mor. vel alio mō.s.inter viuos. Nec iuramētū donationē ipsam inualidam cōfirmaret cū dolo dicatur extortum sicut ꝛ ipsa donatio super qua fuit appositum:dolū aūt ipm ꝙ melius fieri pōt offerūt se paratas pbare.de iureiur.l3 lib.vj. Nec ēt se cōpellendas ad obseruātiam pfati iuramēti:q2 nō transit ad heredes: si per illud ɔctus iualidus nō validat̄. Dicūt ēt talē donationē excedere summā quingētoꝝ aureoꝝ vt sic de iure cōi nō insinuata ēt cū iuramento non videtur tenere.

¶ Modo queritur consilium pro parte dictarum neptuum.

1 ☞ Statutum phibens donare quādo h3 filios:an verificet̄ in nepotes habenti.

2 Filius non tenet̄ stare iuramento inito per prēm in suū dānū.

Juramentum vnius seruari nō d3 in pIudicium alterius.

Juramentum patris non firmat contractum factum in fraudem filiorum suorum.

3 An heres possit venire contra contractum defuncti.

¶ Consilium.ccccxlviij.

In christi nomine amen.

¶ Tria sunt que videntur facere dubiu3 contra dictas neptes volētes reuocare dictam donationem. † Primum est q2 statutū in quo se volūt fun1 dare qd̄ incipit.mulier aliqua hñs filios ꝛc.loquitur in muliere filios habente. Et vult ꝙ non possit donare nisi filijs vel nepotibus aut deinceps descēdētibus ex eis:sed ista mulier que donauit filios vel filias non habebat sed solu3 dictas neptes vnam ex filio alteram ex filia pdefunctis:ꝛ sic cessant verba statuti igitur ꝛc.ar.l.j.§.si is qui nauem.ff.de exerci.l.si vero.§.de viro.sol.ma. Nam disponit cōtra ius.cōe.s.ꝙ mulier rerū suarum non sit moderatrix ꝛ arbiter contra.l.in re mādata.C mādati. Et sic videtur restringendum ad terminos in quibus loq̄tur.l.quicquid astringēde.ff.de verb.ob.l.consti.ad muni. S3 ad ista tripliciter rñdetur ¶ Primo ꝙ cū disponat in fauorē filioꝝ verbum filios prolatū a statuto comprehendit etia3 nepotes ꝛ neptes:l3 secus esset si disponeret in odium filioru3:vt p3 ex no.per bar.in.l.liberorum.ff.de verb.sig. ¶ Secundo ad idem ppter sequentia verba eiusdem statuti dum in eo dicit̄ ꝙ possit relinquere nepotibus ꝛ pronepotib9 filioꝝ ergo ꝙ pri9 dixerat de muliere hñte filios ꝛc.d3 suppleri per ea que sequūtur vt dicamus vel nepotes aut pronepotes vel alios descendentes ex filijs vel filiabus:q2 vnū verbum obscuru3 legis vel statuti per aliud vel alia verba eiusdem legis vel statuti declaratur ꝛ supplet̄.ff.de peti.here.l:vtrum ver.ꝛ puto sequendam ꝛc.de leg.ij.cum pater.§.cū imperfecta. ¶ Tertio q2 satis apparet ex hoc ꝙ dictum statutum emanauit in fauorem nō solū filiorum sed etiam nepotum ꝛ aliorum descendentiū ꝛ si ita est non refert si h3 nepotes vel neptes ex filijs vel filiabus an filij vel filie viuant vel non q2 vtrobiq3 pare3 affectionē h3 ad eos velleas.s.nepotes ꝛ neptes immo maiorē vel intēsiorē si parētes.i.pater ꝛ mater nepotum vel neptū nō viuāt. Et q2 si aliud diceremus sequeretur ꝙ hñs filium ꝛ nepte3 ex eo posset relinquere ꝛ donare nepti ꝛ filiū excludere consideratis verbis statuti ꝙ est contra mentem eius ꝛ contra viuam rationem.ar.in l.dedit dotem.ff.de colla.vbi patet ꝙ nepos vel neptis diligitur propter filium ꝛ sic non debet esse melioris conditionis ꝙ filius.C.de bo.mater.l.si viua matre.ꝛ hic posset esse melioris: ergo ꝛc.

2 ¶ † Scdō videt̄ facere dubiū iuramētū dicte donatricis d nō veniēdo ɔ donationē qd̄ pōt seruari sine iteritu salutis eterne vr̄ ꝙ sit seruādū vt in.c.cū ɔtingat.extra.de iureiu. S3 rñdet̄ verū esse ꝙ est seruādū p iurātē vel p heredē eius de cuius pIudicio nō agit̄ s3 p filios vel nepotes aut neptes iurātis ad quorum vel quarū pIudiciū tendit iuramētu3 prīs vel aui seu auie sicut est in casu nr̄o nequaꝙ est seruādū ēt de iure canōico quo cauet̄.vt in pIudiciū alterius iuramētū vnius seruādum nō fit

[a] ¶ Preparatorie. De qb9 vide Old.in ɔs. cciiij. circa finē.ꝛ vide bar. ꝛ doc.i.l.j.ff.d interrog.acti. allega.in text. vbi totā materiā colliges.

vt in.c.ij.de pac.lib.vj.C.de pba.aut̃.ꝙ obtinet.in fi.ꝛ no.bar. in.l.titia.§.imperator.circa medium.ver.quero mater.ff.d leg. ij.ꝛ Bal.in.l.j.C.de inoff.dona.in.v.col.ver.ex predictis pono duas conclusiones ꝛc.vbi decidit iuramētū patris non firmare contractum factum in fraudē filiorum suorum inducendo h' ad questiones plures de facto fm Bar.

3 ¶ † Tertio facit dubium qꝛ dicitur ꝙ iste neptes que volunt donationē reuocare sunt heredes istius donatricis ꝛ sic nō videntur posse reuocare [a] contractum donationis ꝛ iuramētum sed ipsum potius obseruare vt in.d.autē.qd obtines.C. de pba.de rei ven.l.cū a matre.in fi.Sed respondetur ꝙ istud pcederet si essent tales heredes quibus auia potuisset pro libito voluntatis hereditatem auferre ꝛ sic agerent de lucro captando sic intelliguntur leges predicte sed hic non sic.Nā istis neptibus de iure cōi debebatur necessario legitima que erat tertia bonoꝝ vt in autē.nouissima.C.de inoff.testa. quā legitimā dicta auia non poterat eis auferre sine iusta cā exheredatiōis vel per viam donationis.C.de inoffi.dona. per totum. Itē ex forma statuti vetantis alteri donari debebatur eisdē tota hereditas. Igitur lz sint heredes sunt potius necessarie q̄ volūtarie.ꝛ sic possunt reuocare cōtractū factum in eaꝝ dānū ꝛ fraudem saltim re ipsa ꝛ etiam iuramentum.l.ij.cum ibi no.C. si qd in frau.patro.loquor prout de facto processerunt. Nam de iure nō valent ipso iure in earum preiudicium nec est necessaria relaxatio iuramenti qd ad eas non transiuit.de iureiur.c. veritatis.per Inno.

Laus deo.

ADD Itio. [a] ¶ Nō vident̃ posse reuocar̃. Nūqd heres possit venire ꝯ factū defuncti vide Phi.corne.ī ꝯsi.xcij. incip.lz ī hac cōsultatiōe col. fi.v̄.ꝛ p hoc facit in.iiij.vol.ꝛ bal.ī ꝯsi. ccxv. incip. pponit̃ ꝙ iuestiture ī j.col.... tertio rn̄det̃ in.ij.vo. H. Fer.

¶ Et ita mihi Paulo de cast. V. I. doc. dicendum videtur de iure.ꝛ ita dico ꝛ consulo ꝛ ad fidem me subscrip.ꝛ sigil.

¶ Casus talis est.

¶ Franciſchinus condidit testm̄ in quo Franciscū ꝛ Bartholomeum eius filios heredes instituit. Et si decesserint sine filijs masculis substituit pro dimidia filias feminas eorum ꝛ p alia dimidia quoddam hospitale. Decessit Fran.cum filio mascu. Bartholomeus aūt vnam filiā hn̄s condidit testm̄ in quo dictum filium Fran.nepotem suum heredem instituit ꝛ filiam in re certa. ¶ Queritur an ista filia ꝛ hospitale admittant̃ ad fideicōmissum partis dicti Bartho.in cuius personam videtur extitisse fideicōmissum qꝛ decessit sine filijs mascu. Et hoc presupposito statuto ꝙ extantibus agnatis mascu.femine nō succedant.ꝛ fuit de Ferraria.xxiiij. Aprilis.1440.ꝛ petebat̃ cōsiliū pro filia ꝛ hospitali.ꝛ.d.noluit consulere.p no. p Bar.ī l. heredes.§.cum ita.lz in allegationibus in puncto transmissis dominus aduocatus filie ad dictū Bar.niteret̃ rn̄dere. Ego autē nixus sum vt seruirē amico meo de Ferraria in cōtrariū consulere ꝛ visum fuit mihi pro tunc verissimum dicere. Consilium meum infra sequitur. Et allegationes domini.

1 ☞ Utrum substituta neptis duobus filijs si vterq; sine masculis decederet excludatur a portiōe patris sui vltimo moriētis si primo moriens reliquit filium.

Et de intellectu.l.heredes mei. §.cū ita.cū dictis p bar.ad treb. Item dicit consi.cccclij.qd deberet continuari cum isto.

¶ Consilium.ccccxlix.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Intentio dn̄i Bar.in.l.heredes mei.§.cū ita.ff.ad treb.fuit ꝛ est ꝙ cū substitutio [b] fideicōmissaria facta duobus fuit facta cū exp̄ssiōe nominis collectiui vel ēt facta intelligit̃: lz nomen collectiuum non fuerit appositū prout est in casu nostro propter duo. Primum qꝛ de tota sua hereditate prouidit si filij sui sine liberis masculis decesserint. Et qꝛ facta filijs nō extraneis.per ea que hn̄tur in.l.quidam testamento proculū.ff. de vulg.ꝛ pupil.in fi. Et sic de proprietate verboꝝ nō pōt extare conditio substitutiōis nisi extet in persona vtriusq;.de cōiecturata tn̄ mente testōris pōt extare in persona vltimi moriētis:lz non primi ꝛ facit substitutionē existere in personam vltimi moriētis ꝛ in portione sibi relicta lz defecerit in personā primi.d.§.cum ita.qꝛ decessit cum liberis vel cum masculis:sz vltimus sine liberis vel sine masculis:vult Bar.ꝙ si tpe quo moritur vltimus sine liberis vel sine masc.extant liberi nati ex primo qui fecerunt deficere conditionē in personā primi morientis.tales liberi si sunt tales quales testator voluit: ꝛ vltra hoc sunt tales qui in hereditate vltimi moriētis ab intestato potiores sunt q̄ substituti ꝙ tales liberi impediūt substitutos venire sicut pater eorum si viueret impediretur:qꝛ sicut pater eorū erat persona que ex p̄sumpta mente defuncti excludebat substitutos si in personam fratris sui conditio prius extitisset.C. de impu.ꝛ alijs substi.l.pe.ita ꝛ filij sui predicti qui reputant̃ eadē psona cū patre similiter reputari debēt:ꝛ per ꝯn̄s ēt excludere per rōnem.l.cū acutissimi.C.de fideicō.qꝛ nō solum filiū sed etiam eius posteritatem censetur plus dilexisse q̄ substitutos extraneos:vel tales qui cū dictis liberis primi morientis non succederent vltimo morienti. Nec obst.ille.§.cum ita. vbi tempore mortis vltimi extabat filius primi:ꝛ tamen substitutus admittitur:qꝛ ibi erat substituta quedā neptis vltimi morientis que poterat ei succedere ab ītestato de iure cōi:sicut filius primi:qui similiter erat nepos:ꝛ sic eodem gradu. Nos loquimur quando fuisset substitutus extraneus qui nō succederet cum filio primi morientis. Et idem dicit ipse in terminis illius.§.cū ita.si ex forma statuti filius primi morientis:qꝛ masculus preferretur nepti substitute: qꝛ femina in terminis illius.§.cum ita.qꝛ tunc illam excluderet etiam a substōne:qꝛ reputatur extranea respectu filij primi morientis qui est potior ea in succedendo vltimo morienti ab intesta.ꝛ eodem mō reputatur extranea quo ad cōmodū dicte substōnis stante dicto statuto. Hec intentio bar.lz ipse breuius loquitur. Cuius quidē Bar.verba ꝛ intentio debent sane intelligi non vt voluerit dicere ꝙ dicti filij primi morientis videantur fuisse tacite substituti ex illa coniectu.mente defuncti qua creditur voluisse eas preferri substitutis,in portione vltimi morientis. Hoc enī nō est verum. Nam si non erant tacite substituti patri suo cui facta erat substō si decesserit sine liberis:ꝛ sic respectu ei⁹ fuerūt expresse noīati:sed solum reseruatum erat eis ius legitime succes.iuxta no.in.l. lutius.ff.de here.insti.multominus censerent tacite substituti patruo in portione ipsi⁹ patrui:ꝛ prelati alijs expresse substitutis:respectu cuius patrui non fuerunt nominati:sed solum censet̃ eis reseruatum ius legitime successiōis patrui:non solū ab intestato vel ex testō prout fuit in casu nostro non possint substituti sibi auferre portionem vltimi moriētis virtute substōnis:ꝛ sic pn̄t eam retinere aduersus dictos substitutos ex coniecturata mente defuncti. Sed si hereditas dicti vltimi moriētis non esset ei vel eis delata:vt qꝛ ille instituisset alium extraneum:tunc dictus filius primi moriētis nō posset ab eo aduocare dictam portionē cū non fuerit tacite vel expresse substitutus illi. Et ideo tūc:qꝛ p̄fata ꝯiecturata mēs defuncti non potest prodesse dicto filio primi morientis nō haberet substitutos īpedire quominus ab illo extraneo instituto possent illam portionem vltimi moriētis petere quatenus potuit in ea grauari. Nam testat or noluit tacite prouidere extraneo instituto ab vltimo moriēte sed filio primi moriētis eo casu quo ad eū deueniret hereditas vltimi moriētis vt posset portionem illius retinere aduersus substitutos. Sz si ista sua tacita prouisio nō pōt ei pdesse non dz nocere substitutis. Et hoc determinat bal.fm Nico.mat.in.l.cum quidam.circa fin.C.de impu.ꝛ ali.substi. Ex quibus omnibus tollunt̃ illa que faciūt dubitare dn̄m scribentē de quo.s.circa dictū Bar.ꝙ non possit pcedere qꝛ imo pōt procedere ꝛ est notabile ꝛ sing. si verum est. Et ideo cum recte simus de pn̄ti in terminis in quib⁹ bart. loquit̃ videt̃ ꝙ dicta filia Bartho.ꝛ ēt pauperes non possint a filio primi decedentis petere portionē ipsius vltimi decedētis virtute substōnis qꝛ ipse prefert̃ eis in retinendo ex p̄sumpta mente defuncti postq̄ hereditas vltimi moriētis ad eū deuenit ex testō secus si non ad eum sed ad alium deuenisset. Et sic non ob.ille.§.cum ita.vbi dr̃ esse casus pro dicta filia ꝛ pro dictis pauperibus substi.qꝛ immo non est fm Bar. qꝛ ibi nepos ex primo mortuo nō p̄ferebat̃ nepti substitute in hereditate vltimi morientis immo simul vocabantur ad eā qꝛ erant in eodem gradu. Hic vero preferebatur ex forma dicti statuti vn̄ censetur etiam a testatore prelatus in substōne si hereditas illius ad ipsum deueniret ab intesta.vel ex testō prout deuenit. Ego autem al's legendo illum.§.inducebam ipsum exp̄sse contra Bar.in rōne quā ille tex.assignat in fi.dum dicit illam substitutam ideo admitti contra proprietatem verboꝝ ad portionem vltimi morientis qꝛ si cōditio extitisset in persona vtriusq; morientis neptis substituta fuisset habitura totam hereditatem qꝛ in hereditate vltimi morientis reperisset hereditatē primi morientis ergo si extitit solū in persona vltimi dz substituta habere saltē portionē ipsius vltime. Ista rō vendicat sibi locum ēt si substitutus fuisset penitus extraneus qui in hereditate vltimi moriētis nō succederet ab intesta. ꝛ tn̄ p̄ferret̃ filio primi morientis:lz ip̄e sol⁹ ei succederet ergo pͣpter hoc ꝙ filius primi morientis solus succederet vltimo moriēti. nā propterea in substōne prefert̃ substituto extraneo. Sz ipse substitutus a filio primi moriētis succedēte vltimo morienti ab intesta.partē ipsius vltīo morientis poterit aduocare ex substōne. Ergo filius primi morientis non est illa persona que ex presumpta voluntate defuncti substitutum excludat lz ipse preferatur in successione vltimo morienti ꝛ lz pater eius bene excluderet substitutū si viueret ergo videtur falsa opi.ꝛ deci.bar. ꝙ

b ¶ Substō.de ista materia vide late p eūdē d. Pau. d ca.ī ꝯsi.cclvij.in li. meo icip. Qd dcā substō.mlta p.d. Alex. i rub.C.de ipu. ꝛ alijs substi. doc.ī.c.raynaldus.d test. vbi cōclusiue multas habes.

propter hoc solū substitutū excludat ꝙ vltimo morienti possit ipse solus ⁊ nō substitutus succedere sicut dicit Bar. Et habetur lȝ ista rō videatur fortis ⁊ talis ꝙ vix ad eam pōt r̄nderi tñ non videt̄ tutū immo temerariū ꝯsulere ꝯ̄ determinationē bar. in loco p̄al. cū videatur fundata in equa rōne: ideo ex cā me vlterius non extendo nec a decisione Bar. recedo.

¶ Ego Paulus de castro vtriusq̄ iuris doctor ꝓpria manu subscripsi.

1 Mulier existens prope mortis articulum si iubeat scribi testm̄ suum per aliquem priuatum ⁊ post dicit se velle expectare ad aliam horam ꝓpter aliquem consanguineum an dicatur decessisse testata vel non. nu. 2. ⁊ 3.

2 Testator si scripsit totam eius voluntatem in cedula: non tñ eā publicauit valet inter liberos.

3 Testamentum inter liberos ⁊ ad piam causam non per omnia procedunt ad paria.

¶ Consilium. ccccl.

In christi nomine amē.

Uisa dicta facti narratione. † Uidet̄ dicendū ꝙ dicta dña cēseat̄ decessisse testata. Et ꝙ ei⁹ voluntas dicat̄ fuisse pfecta lȝ non scripta manu publici notarij ꝙ non hȝ nocere si pōt aliter ꝓbari. ff. de iure cod. l. fi. ⁊ no. in. l. si is q̄. ff. de testa. p Bar. circa fi. ⁊ ar. C. de pba. l. cū res. qō hoc fit vex. pbat̄ qꝛ testamentum ad pias cās valet coram duobus testi. etiam non rogatis. vt in. c. cum esses. ⁊ c. relatum. de testa. ⁊ ibi no. maxime qñ fit a constituto i mor. arti. put hic erat. C. de sacrosan. eccle. l. j. ibi liber sit stilus. ⁊ ibi no. p Bar. in vlti. q. dūmodo sit perfectum ex parte voluntatis. Alia nāq̄ perfectio. s. solēnitatis non requiritur vt dictis iuribus no. Sed hic fuit hmōi: qꝛ testatrix audita scriptura in qua tota eius dispō ⁊ voluntas cōtinebatur ⁊ maxime heredis institutio dixit eā sibi placere ⁊ ita disponere put in ea ꝯtinebat̄ ⁊ aliqua addi fecit ex quo apparet ꝙ eā habuit ꝓ pfecta: ⁊ ꝙ nihil amplius volebat addere vł detrahere. arg. ff. de testa. mili. l. tribunus. §. fi. de adi. leg. alūne. §. qui filias. in fi. Et totū hoc pōt pbari p duos testes qui fuerunt p̄ntes lȝ non rogati: qō sufficit vt dixi. Nec nocet ꝙ dicta dña ad iterrogationē notarij r̄ndit sic se velle facere postq̄ poterat articulate loq̄ ⁊ erat sane mentis. vt no. per glo. ⁊ doct. C. de testa. l. iubemus. ⁊ q̄ testa. face. pos. l. hac cōsultissima. §. at cū humana. ff. de leg. iij. pāphilo. §. ꝓpositum. ⁊ no. in addi. Spec. ti. de testa. §. in primis. Itē non ob. l. si is q̄. ff. de testa. qꝛ ibi fuit voluntas impfecta cū testator non expressērit totū qō volebat exprimere. hic secus. Item non ob. l. fideicōmissa. §. j. cū ibi no. ff. de leg. iij. qꝛ ibi loquit̄ in testō in quo req̄rit̄ solēnis numer⁹ testium: ⁊ ꝙ sint rogati merito lȝ scriptura fuerit pfecta quo ad voluntatem: si tñ non fuit lecta coram testibus non est perfecta dispositio quo ad solēnitatem: vñ nec p testes pōt pbari q̄ non audiuerūt nec p scripturam qꝛ non est solēnis: hic vero non requirebat̄ hoc: vnde non expediebat facere id qō facere voluit dictus notarius. s. ire p testibus: qꝛ sufficiebāt illi q̄ tunc erant p̄ntes ⁊ poterat coram illis recipere rogitum: qō si non fecit p errorem vel imperitiam non hȝ hoc infringere voluntatem iaꝫ perfectā q̄ alio mō pōt pbari. arg. ff. fami. her. si filia. in prin. C. de test. errore. cū si. fuit eīn illa omissio eoꝝ q̄ necessario nō erāt vnde non hȝ vitiare. ff. de testa. l. heredes palā. in fi. princi. C. de rei vxo. post prin. sicut nec ipsoꝝ adhibitio nocet. l. q̄ extrinsec⁹ de ver. ob. Ex quo ptȝ non habere ob. ꝙ dicta dña dixerit notario mittatis p testibus ⁊ postea cū erunt eritis rogatus: cū dispositio sua iam esset pfecta cū dixit sic volo facere ⁊ sic facio: et illa rogatio notarij vel testium non req̄rebatur postq̄ fuerunt

2 saltim duo p̄ntes lȝ non rogati. † Preterea scriptura perfecta quo ad voluntatem: lȝ non lecta coram testibus nec rogata a notario facit fidē inter liberos inter quos nō req̄ritur solēnitas. C. de testa. hac cōsultissima. §. ex impfecto. fm Barto. q̄ ita no. in. d. l. fideicō. §. j. de leg. iij. ⁊ plene in. d. l. si is qui. de test. ergo ad pias cās: qꝛ isti casus eq̄parantur quo ad hoc. vt apparet ex no. p Bar. in. d. l. j. de sacrosan. eccle. vtroq̄ eīn casu relinquitur dispō in meris terminis iuris gentium vel naturalis. l. j. de testa. mili. C. fa. her. l. fi. Item nec videt̄ obstare ꝙ dicta testatrix dixit se velle differre vsq̄ ad horam vesperaruꝫ ⁊c. Nā cum pcessisset dispō pfecta vt dictum est non secuta alia voluntate seu dispōne pfecta p quaꝫ illa reuocet̄ videt̄ illa remanere firma: quasi videat̄ ab illis verbis recessisse ⁊ eoꝝ penituisse. arg. ff. de heredi. insti. l. ij. de leg. ij. l. cū pater. §. fi. ⁊ voluisse cū ea dē dispōne decedere: postq̄ eā non mutauit vt no. ff. de excu. tu. l. athlete. §. dat remissionē. in glo. de secū. tab. q̄ liberis. §. testō. Preterea si voluisset ab illa dispositiōe recedere simplr̄ ⁊ pure postq̄ tñ erat pfecta ēt corā eisdē testibus: nō potuit p nudam voluntatē siue recessum: sed necesse habebat aliā dispōnē facere fm bar. q̄ ita videt̄ determinare in. l. paterfamilias testō. ff. de here. insti. p. l. si certaꝝ. §. si eodē. de test. mili. nec post pniam seu cū pnia lapsum esset decēniū a die ꝯdite volūtatis. C. de testa. l. sancimus. ⁊ p eundē Bar. in. l. si iure. ff. de leg. iij. p hoc. C. de testa. autē. hoc inter liberos. vbi testm̄ factū inter liberos ēt non solēniter non pōt reuocari nisi coram. vij. testi. Ita videt̄ i testō facto ad pias cās qō sortit̄ eandē naturā. ¶ Ista sunt q̄ satȝ vident̄ vrgere p ista parte. Sed tñ ipsis non obstā. puto ꝯtrariū dicendū ꝙ ista dicat̄ decessisse intestata: postq̄ non obstāte qō prio dixerat. s. sibi placere: ⁊ ꝙ ita faciebat: dixit postea ꝙ mitteret̄ p testibus: ⁊ deinde dixit ꝙ volebat differre vsq̄ ad vesperas: ⁊ postea nulla alia dispō secuta est qꝛ nō est vex ꝙ p prima verba fuerit dispō pfecta. Nā lȝ fuerint apta ad faciēdū dispositionē pfectā tñ non fecerunt: qꝛ ex sequentibus apparet ꝙ testatrix hoc voluit: lȝ cōtulit se ⁊ dictā dispōnē in tps rogatiōis dū voluit notariū ⁊ testes rogari. Lȝ eīn hoc nō req̄reretur si testatrix noluisset: ex quo tñ voluit dictā solēnitatē adhiberi: apparet ꝙ non habuit illā dispōnē p perfecta: sed potius fuit q̄dam pparatio ad testandum ꝙ testm̄. vt inq̄t Jo. and. in addi. Spec. ti. de instru. edi. §. cōpendiose. circa fi. in addi. q̄ inci. Si primū testm̄ ⁊c. ibi. Sed fuit qō de facto ⁊c. per q̄ patent soluta que primo loco allegata sunt in cōtrariū. Procederet enim si dicta testatrix habuisset dictā voluntatē p pfecta nolēs aliam solēnitatē adhiberi. Sed si nō esset testm̄ ad pias cās adhuc h̄ non sufficeret qꝛ non est in sua ptāte remittere solēnitatem. l. nemo pōt. ff. de leg. j. de leg. ij. codici. §. fi. cū eīn fuerit in sua ptāte testari cū solēnitate ⁊ sine qua viam elegerit hoc sibi patere debuit. ff. qō met. cau. si mulier. §. fi. ¶ Nec ob. ff. de testa. mili. l. si miles q̄ destinauerat. vbi videt̄ recte casus in ꝯtrariū. Nā ibi in oēm casum testaturus erat eodē mō hic vero non cōstat hoc. Sed verisimile est ꝯtrariū: vnde dico ꝙ si solū mandasset vocari testes ⁊ anteq̄ venirent morte pūenta fuisset valuisset testm̄. p illā. l. notabilē. lȝ elegisset viā iuris cōis qꝛ nō p hoc cēseretur renunciasse vie spāli fm quā poterat testari sine solennitate ad pias cās. Sed qꝛ postea reuertente nuncio ⁊ anteq̄ habuisset dispōnē p perfecta dixit se velle differre vsq̄ ad vesperas advidendū si Cyprianus reuerteret̄. Apparet ꝙ nō distulit nec suā dispōnē suspendit ꝓpter solēnitatē quā volebat adhiberi. Sȝ ꝓpter dictū Cyprianū ꝓpter cuius reuersionē forte proposuit aliter testari vel intestatā decedere. Dico ergo ꝙ si nō dixisset se velle spectare ⁊ differre vsq̄ in vesperas ꝓpter dictū Cyprianū. lȝ solū vsq̄ in aduētū testiū ⁊ rogitus decedendo priusq̄ venirent cēseret̄ recessisse a via iuris cōis quā elegerat ⁊ transisse ad viā spālē in ipso puncto mortis. p. d. l. si miles q̄ destinauerat. Sed vsq̄ ad illū punctū cēsetur stetisse in suspenso ⁊ nō habuisse dispōnem p pfecta postq̄ viā illā iuris cōis elegerit: nō eīn cēseretur ab ea recessisse nisi necessitate coacta. s. cū videret se morte pueniri. Sed qꝛ in casu nostro ante punctum mortis: ⁊ sic anteq̄ hr̄et dispōnē p perfecta ⁊ añq̄ de via iuris cōis faceret transitū ad viā spālē supaddidit aliā suspensionē fortiorē dicēdo ꝙ volebat differre vsq̄ ad vesperas ꝓpter Cyprianuꝫ ⁊ Cyprianus fuerat reuersus ⁊ sibi fuit locutus ⁊ ēt postea respondendo capitaneo q̄ ad eam miserat dixit ꝙ nolebat adhuc testari: ⁊ ꝙ qñ volet ad eū se expediet: ⁊ sic apparet de sua intētione ꝙ in illa voluntate nolebat ꝑsistere dico ꝙ moriēdo post ea non facta alia dispōne ꝑsumendū est potius ꝙ voluerit eligere viam intestati ꝓpter dictū Cyprianum quē cōsanguineum ꝑsumebat diligere eū cū nemo carnem suam ⁊c. ff. in ius vocan. vt eant. l. j. ⁊ ibi no. ꝙ̄ ꝙ voluerit cum eadem dispōne decedere: tunc eīn esset fienda dicta interptatio qñ nō appareret testatricē habuisse respectum ad aliā ꝑsonā sed solū ad solēnitatem: tunc enim nulli p̄iudicaret̄: sic interptando ideo interptatio tāq̄ benigna admitteret̄. ff. que in frau. cre. l. ex his. in fi. Sed qñ ptȝ ꝙ habuit respectū in aliā ꝑsonā: secus qꝛ illa fraudaretur: ideo ⁊c. ar. eiusdē. l. a ꝯtrario sensu. Posset ēt dici ꝙ si Ciprianus non fuisset reuersus: adhuc ꝓcederet prima interpretatio vt videret̄ voluisse cū eadē dispōne decedere. Sed qꝛ fuit reuersus ⁊ sibi fuit locutus: secus dico per p̄dicta. forte eīn blanditus est sibi ꝙ intestata decederet ⁊ talia dixit ꝙ eam ad hoc inclinauit qō sibi licuit. C. si q̄s aliquē testa. phi. l. fin. Nec ob. qō no. Bar. in. d. l. paterfamilias testō. qꝛ dictū eius pōt ꝓcedere qñ testator habuisset iam testm̄ p pfecto vt tūc nec coraꝫ eisdem testibus nec corā alijs sufficiat simplex reuocatio vel exheredatio nisi cū cursu decēnij. Sed qñ nondū habuerat testm̄ p perfecto dico ꝙ siue reuocet verbo siue facto cācellando ipō iure reuocatur non tanq̄ datum ⁊ ademptum sed tanq̄ nō datum: ex quo in voluntate non ꝑmansit vsq̄ ad absolutionem ⁊ pfectionē. ff. de his q̄ in test. delē. l. j. circa fi. de le. j. si ita scriptū sit. al's sequeret̄ magna absurditas ꝙ testator ꝓlato verbo in

stitutionis de vna psona non posset ēt incontinenti penitere et alium instituere qđ est contra .l. si ita scriptum fuerit. in prin. ff. de here. insti. Illa em̄ q̄ incōtinenti fiunt ⁊ eodē contextu adeo videntur inesse ꝙ si contrariant̄ p̄cedentibus tollunt ipsa ipso iure magis iure fictionis: qꝛ finguntur non facta nec dicta quā iure reuocationis. l. lecta. §. dicebā. ff. si cert. pe. ⁊ hoc vult. d. l. j. in fi. de his q̄ in test. delen. ¶ Et si dicatur in quo ergo plꝰ operatur ademptio q̄ fit facto. s. cancellando q̄ illa q̄ fit verbo qđ volunt doc. in. l. nostraꝫ. C. de testa. Rn̄deo q̄n fieret post testm̄ perfectū ⁊ absolutum: tunc em̄ p primā tolleret̄ instō ope exceptionis: per scđam vero nullo mō nisi cum cursu decennij vt dixi. Sed q̄n fit ante testm̄ perfectū ⁊ absolutū non facio vim inter vnam ⁊ alteram per. d. l. si ita scriptum. in prin. de here. insti. quicq̄d Bart. videt innuere in cōtrarium in. d. l. paterfa. testō. Sed debet intelligi vt dixi al's male diceret vt ptꝫ ad sensum. Nec ob. l. si certarum. §. si eodem. de testam̄. mili. qđ dꝫ intelligi alio modo prout glo. ibi intelligit. Item non ob. qđ no. Bart. in. l. fideicōmissaria. §. j. de leg. iij. qꝛ Bal. in autē. qđ sine C. de testa. reprehendit eum dicens ꝙ spāle est in scriptura ipsius patris vt faciat fidem inter liberos non sit solennis: ergo secus in scriptura alteri non lecta coram testibus. Item non ob. auten. hoc inter liberos: qꝛ ibi pater semel habuit testm̄ p perfecto et absoluto: hic non. † Item non per omnia pcedunt ad paria testamentum inter liberos: ⁊ ad piam causam. ar. no. de inoffi. te. papi. §. ij. Per predictā etiam ptꝫ non ob. l. ij. de here. insti. et. l. cum pater. §. fi. de leg. ij. qꝛ ibi dispositio quo ad institutionem vel relictum erat perfecta: sed pollicitus fuit testator declarare portiones vel cōfinia quo nō facto remanet institutio sine partibus que non est valida. ¶ Ex quibus omnibus concludo vt supra dixi dn̄am istā decessisse intestatam. Laus deo.

¶ Et ita dico ⁊ consulo ego Pau. de castr. V. J. ⁊c.

¶ Summatur vt supra in consi. cccel.

¶ Consilium. cccclj.

In christi nomine amē.

¶ De iure cōi vbi nō esset aliqđ statutū res esset satis clara ꝙ in portionem Bartholomei vltimo morientis fideicō. locū haberet: et ad illud siue dimidiā dicti Bartholomei admitteretur filia ipsiꝰ Bartho. ⁊ hospitale q̄bus accreuisset portio Isabette q̄ etiam coniuncta fuit in hoc fideicō. ex quo in eiꝰ psonam vel filioꝝ suoꝝ vel fideicō. non cessit est in fideicōmissis vniuersalibus inter coniūctos sicut in legatis locū habeat ius accre. l. lucius. §. qui habebat. ad treb. qꝛ lꝫ filie femine ⁊ hospitale demū substitute videant̄ si ambo. s. Francichinus ⁊ Bartholomeꝰ decesserit sine filijs qđ ptꝫ: qꝛ ad totā hereditatē vocati sunt: qđ non pōt ptingere nisi vtroq; decedente sine liberis: quidam te. pculum. in fi. de vulga. ⁊ pup. Inde ex coniectura tamēte defuncti filie femine q̄ ad totā heredi. vocate fuerunt: videntur ēt vocate ad partē vltimi morientis. vt vult tex. in. l. heredes mei. §. cū ita. ad treb. Et sic verba testatoris q̄ distribuit totā hereditatē inter substitutos vel locū h̄nt in dimidia hereditatis si in personā vltimi morientis tm̄ conditio fideicō. euenerat. ad hoc. l. luciꝰ. in prin. in prima glo. de leg. j. ⁊ ad trebel. filiā fratribus. in. j. gl. ¶ Sed dubitationē facit in casu p̄nti: qꝛ filius ex Francischino primo defuncto sicut fecit deficere conditionē fideicom. in parte patris sui primo defuncti. l. iubemꝰ. §. fina ūt. ad treb. Itavr̄ ꝙ faciat deficere pdi. fideic. in pte patrui. s. Bartholomei vltimo morientis cuius est legitimus heres ex dispōne statuti sicut ex dispōne iuris cōis est heres patris: ⁊ maxime qꝛ fuit heres institutꝰ a Bartholomeo patruo: ⁊ per viā retentionis aduersus filiā Bartholomei petentē fideic. se tueri pōt: lꝫ si non fuisset ab ipso institutus: sed forte extraneus fideicō. dicte filie non fecisset deficere nec illud petere potuisset cum non fuerit substitutus: sed tm̄ appositus in pdi. ad hoc optime. l. codicil. in prin. de leg. ij. in rōne sui: ⁊ hoc fuit de mente Bar. in. l. heredes mei. §. cū ita. vbi si recte verba eius considerentur: ipse videt̄ determinare p̄ntem casum ptra filiā Bartho. ⁊ ipsum hospitale substitutos. Breuiter text. in. d. §. cū ita. in rōne quam assignat manifeste facit ptra determinationem Bar. ⁊ p dictis filia ⁊ hospitali substitutis. nā tex. j. dicit: ideo ibi substitutam admitti ptra pprietatē verboꝝ ad partē vltimi morientis: qꝛ si conditio extitisset in psonā vtriusq; primi ⁊ vltimi morientis neptis substituta fuisset habitura totam hereditatem: qꝛ in heredi. vltimi morientis reperisset here. primi morientis: ergo si extitit solum in personam vltimi dꝫ substituta saltem habere portionem vltimi morientis. Et ista rō vendicat sibi locum etiam si substitutus fuisset penitus extraneus qui in hereditatem vltimi morientis non succederet etiā ab intestato: ⁊ tn̄ prefertur filio primo morientis: lꝫ de iure ipse solꝰ vltimo morienti succederet. Ergo sequitur ꝙ ppter hoc solū ꝙ filius primo morientis succedat vltimo moriēti in substōne non p̄ferretur substituto extraneo sed ipse substi. partē ipsius vltimo morientis pōt auocare p fideicō. a filio primo moriētis succedente vltimo morienti. Ex his ptꝫ ꝙ filius primo moriētis non est ille qui ex p̄sumpta voluntate defuncti substi. excludatur lꝫ ipse p̄feratur in successione vltimo moriētis ⁊ lꝫ pater eius bene excluderet si viueret substi. qꝛ inter eos videtur reseruatum ius legitime succes. de impu. ⁊ ali. sub. l. pe. vnde opi. ⁊ dcī. Bar. ꝙ filius primo moriens ppter hoc solū excludat substi. ꝙ vltimo morienti solus succedat ⁊ non sub. nullo mō vider̄ sequenda de iuris rigore p rōne supra dictam multum efficacē lꝫ prima facie aures demulceat tanq; absonū videat̄ vt postq̄ vltimo moriens filium primo morientis sibi heredem instituit. Filia femina ipsius vltimi morientis vltra intentionem patris istud fideicom. petere possit. Sed illud contingit ex dispositione primi testatoris ⁊ rigore equitateq; dicti. §. cum ita. vnde p nunc videtur mihi semper saluo saniori consilio concludendū dictam filiam Barthol. ⁊ hospitale ad partem ipsius Barth. fore admittendos.

¶ Casus.

¶ Stante statuto ciuitatis qđ incipit ptāte dn̄o Vbertino ⁊c. super aliqua interlocutoria non assumantur sapientes qđ statutum videat̄ in principio dum dicit dn̄modo sit ipsa diffinitiua principalis qōnis ⁊c. ⁊ in fine cū dicit a sn̄ia ipsa appellari nō possit ⁊c. videaturq; totum statutum stante etiam scđo statuto qđ incipit appellari possit ⁊c. ⁊ maxime in fi. cū dicit ⁊ nō possit appellari in aliquo casu ab aliquibus sententijs a q̄bus vetitum est appellari ex forma statutoꝝ vel ex forma iuris ciuilis ⁊ in quocūq; casu appellatio pmissa est a sn̄ia vel a grauamie nō possit per aliquā partiū appellari nisi semel tm̄ p parte ⁊ quelibet pars possit semel tm̄ appellare ⁊ non vltra ⁊c. videat̄ totū statutum stante alio statuto tertio eiusdē ciuitatis qđ incip. sed appellatū fuerit a sn̄ia diffinitiua vel iterlocutoria vel alio grauamine: ⁊ in casibus quibus appellari pōt f̄m iura ciuilia vel statuta ciuitatis eo dici videat̄ statutū ⁊. j. post prin. cum dicit ⁊ iudex hoc determinet. j. x. dies a qua determinatione nō possit appellari ⁊c. ⁊ hec tria statuta transmissa plene videant̄. Occurrit nunc in facto cum ventilaretur quedā causa principalis inter. A. ⁊. B. cōtra. A. est lata prima sententia a qua est pro parte ipsius. A. appellatum causa ipsius appel. cōmissa extitit cōsultori f̄m ordinem ciuitatis appel. pendente cum ipse. A. esset decrepite etatis ⁊ cecus curatore indigens quidā coniunctus suus qui cām sollicitabat fuit carceratus ita ꝙ ad eum non patebat accessus vel cōmunio ⁊ similiter in quodā alio suo nepote qui etiam cām sollicitabat vt propriam ita ꝙ procurator cāū illā nō recte defendit persona aliud deduxit vel allegauit contrarium in principali. ita ꝙ nec ex actis cause principalis fuit lata sn̄ia confirmatoria obtētaq; fuit executio illius sentētie. Ex post cū dictus nepos restitutus esset liberatus ad manus suas superuenit instrumētū nouiter repertū per qđ ostendebat̄ iniquitatē illam sententiarū vnde attētis p̄dictis impedimentis ⁊ veritate instrumēti nouiter reperti: saniori igit̄ vsus cōsilio ipse. A. expositis causis impedimētoꝝ serenissime dominationi citato. B. ⁊ discussis ⁊ examinatis ipsis causis ⁊ habitis pro legitimis ⁊ iustitiā a dominatiōe ⁊ a dn̄is aduocatoribus gratiā obtinuit ipse. A. restitutus ad prosequendū ipsam appel. quā prosequi ⁊ defendere nō poterat immo etiā cū adhuc coram iudice ipse. B. adhuc vellet refricare in dubiū de validitate dicte gratie ex sua sentētia interlocutoria que transiuit in rem iudi. cōfirmata extitit. Et dictus. A. psequēs obtētū gratiam primā ⁊ scđam sn̄iam diffinitiuā in fauorē suum obtinuit aduersus. B. a q̄ sn̄ia scđa ipse. B. attēta forma suprascriptoꝝ statutoꝝ dicit̄ nō potuisse appellare quo nō obstāte nihilominus. B. porrexit libellū appellatoriū dicēs ꝙ ex quo scđo appellauit pariter licitū est ei scđo appellare per. ti. ꝙ quisq; iur. ⁊ per. l. si q̄s iniquū ius. Ex pte. A. dicit̄ ius suū siue restōnē sibi factā fuisse iustissimā nec ti. ꝙ quisq; iuris. h̄re locū nec eodem iure vti dꝫ. B. qꝛ eedē cause vel similes quibus fuit. A. restitutus nō allegant̄ nec pbant̄ in fauorē suū iudex: tn̄ corā quo est porrectus libellus his nō obstātibus pn̄ciauit talem appellationē esse admittēdā. appellat̄ p. A. a tali pn̄ciatiōe dicitur per. B. ꝙ. A. nō potuit appellare stāte forma iuris ⁊ dictorum statutoꝝ. cōtrariū asserit̄ p. A. cū talis sn̄ia h̄eat vim diffinitiue nec tale grauamē pōt reparari i appellatione a diffinitiua nec in ipsa diffinitiua. Querit̄ ex his primo an stātibus dictis statutis in casu suprascripto possit scđo appellari per. B.

¶ In xp̄i nomine amen. Duo sunt sup quibus est allegandum. s. an punctꝰ appellādi: an pars Bertini siue ⁊ Vbaldini habeat potestatem

potestatem appellandi scḋo a snīa diffinitiua quemadmodum habuit pars Francisci canebello ex impetratione facta tanq̄ impetratio sit facta de iure iniquo.

¶ Scḋm est q: cum pars actrix habeat duas sententias pro se: ⁊ pars rea habeat etiam duas sententias dz expectari q̄nta snīa vt cognoscatur quis sit potior.

¶ Pro parte dicti Francisci respondet̄ ad primū q̄ p parte sua nullum ius iniquum est impetratum: sed sanctū ⁊ iustū qḋ etiā sibi de iure cōi fuisset concessum. Cum em̄ vt.s. in casu est premissum. Franciscus canebello fuerit ⁊ sit vir antiquissim⁹ ⁊ cecus non valens suis agendis interesse immo curatore indigēs insti. de cur. §. sed ⁊ mētecaptus: q̄ casu aduerso in p̄sonaꝫ nepotis ⁊ sollicitandis suis non fuit in cā app. defensus q̄ habebat instr̄m nouiter repertum qḋ non fuerit p̄ductuꝫ in cā principali in quo apparet q̄ dimidia possessionis in totum data estimata erat debitum ipsius Catherine: non aūt debitum ipsoꝝ patruoꝝ suoꝝ q̄ q̄n ostendebatur q̄ petitio eoꝝ in iudicio falsitatem continebat inquantum asserebant illam dotasse de bonis p̄prijs: vnde attento q̄ dictus Fran. canebello erat ⁊ est persona miserabilis curatore indigens: ⁊ q̄ sollicitatores cause sue erant carcerati strictissime vt.s. Et p̄ cā appellationis interposite non fuit defensum dn̄ium ex istis causis iustissimis veris: ⁊ coram se adiuuatoribus in dubium refutatis ⁊ appropriatis: vt apparet ex processu cām restōnis concessit que de iure cōi ēt competijsset. l. j. in prin. lib. vj. aduerso casu laborabat. in fin. ff. ex q̄. cau. ma. vn̄ non per ius nouum ⁊ iniquum sed antiquum ⁊ iustū sibi concessa est restitutio. Que iuste cāe restōnis cessant in parte aduersa q: in persona nullum hꝫ impedimentuꝫ: nec p̄sonalr̄ cāꝫ sollicitauit ⁊ sollicitat. Nec aliqḋ instr̄m de nouo repertum hꝫ: nec cā sue appel. fuit indefensa: immo diligentissime per p̄curatores ⁊ aduocatos p̄ductiones testium ⁊ ceteroꝝ defensa ⁊ instructa: vt hec omnia patent ex p̄cessu ⁊ clarissima sunt. vnde eedem cause que mouerunt dn̄ium ad recedendum. Quam gratiam restōnis Francisco canebello vel saltim similes deberent mouere iudicem ad illius ius retorquendum.

¶ Ad scḋm pauciora sufficiant: q: scḋa snīa lata p̄ parte actrice fuit per restōnē principis ⁊ factuꝫ ex iustis ⁊ iustificatis causis reuocata. Et fuit pars dicti Fran. canebello restituta ad prosequendam app. perinde ac si illa snīa lata non esset: vnde ps dicti Fran. reperitur habere p̄ se duas snīas sed altera pars reperitur tantum habere illam snīam cum altera reuocata fuerit per restōnem. Et sic res clara videtur vt illud etiam non ob motam q̄ snīe Francisci tanq̄ posteriores iuste ⁊ late maioribus iudicibus: ⁊ cum cause cognitione essent potiores. ff. de app. l. j. vnde sic si pro vna parte esset lata snīa ⁊ pro appellante alia q̄ transiuisset in rem iudi. vltima: lꝫ prima esset potior q̄ prima ēt vna: ita dicendum est isto casu quo appellari non pōt vel vltima tanq̄ lata a maiori iudice potior sit vt si non appellasset vel appellari nō potuisset. l. quotiens. C. q̄ satisd. cog. cū fi. ¶ Hec pauca suprascripta sint ex superabundanti: tn̄ ad tn̄ doctorem cetera ipse suppleat.

1 ☞ Stante statuto q̄ non appelletur nisi semel: an si quis impeditus prosequi appellationem obtinuerit a principe vt possit adhuc prosequi: an alia pars vt seruetur equalitas possit et ipsa iterum appellare. nu. 2. ⁊ 3.

2 Ex de intellectu tituli q̄ quisq̄ iuris ⁊c.

3 Mens statuti idem est quod ipsum statutum.

¶ Consilium. cccclij.

In christi noīe amen.

1 Uiso puncto suprascripto sup primo q̄sito quo querit̄ vtrum dictus. B. potuerit appellare a scḋa snīa[a] lata contra eum q̄ fuit quarta in ordine: cū due fuerint late pro se due contra se: ⁊ sic per dn̄s potuerit vel possit appellare bis in cā sua: cū statutū non p̄mittat appellari nisi semel. sed sibi ꝯcedatur hoc a iure cōi p̄pter gratiam quam obtinuit. A. a dn̄o. s. de prosequendo appella. interpositam p̄ euꝫ a prima snīa cōtra eum lata: ⁊ sic ipsam gratiam retorquēdo contra impetrantem p̄ ti. ff. qḋ quisq̄ iur. Respondetur q̄ p̄suppo sito q̄ dicta gratia fuerit approbata ⁊ iustificata ex causis contentis in ea per iudicē ordinarium: ⁊ q̄ approbatio ⁊ iustificatio transiuerit in rem iudi. p̄fatus. B. non potuit vtendo titu. qḋ quisq̄ iuris: ⁊ retorquendo dictam gratiam in. A. impetra-

2 tem scḋo appellare contra formam statutoꝝ† q: ti. qḋ q̄sq̄ iur. vendicat sibi locum in eo qui impetrat ius nouum. i. aliquid qḋ non reperit̄ iure scriptū nec ꝯsuetudine approbatuꝫ. vt no. gl. magna. in fi. ff. qḋ quisq̄ iur. l. j. §. j. q̄ incip. qḋ scit eē nouuꝫ ⁊c. quo casu dr̄ impetrasse ius iniquum. eo. ti. l. iij. in prin. Sed iste A. non impetrauit aliquid ꝯtra ius cōe nec ꝯtra formā statuto rum: immo illud qḋ est tam de iure cōi q̄ ex forma statuti: ⁊ per dn̄s nō impetrauit ius nouū nec iniquū ⁊ sic cessat ille titu. qḋ quisq̄ iur. q̄ videt̄ regrere dolū vez vel p̄sumptū. l. ij. e. ti. ⁊ not. in. d. l. j. §. j. ¶ Primū sic p̄batur. Nam impetrauit q̄ cum fuerit impeditus iusto impedimento p̄seq̄ suā primā app. restitueret̄ ad p̄sequendū hoc nō fuit contra ius cōe immo fm̄ ius cōe qḋ expresse hoc vult vt restituat̄ ēt maior. xxv. annis ex clausula gn̄ali si qua mihi iusta cā ⁊ exposita in edicto p̄toris. ff. q̄. ex causis ma. l. j. §. fi. qḋ ius p̄toriū est pars iuris ciuilis. ff. de iust. ⁊ iure. l. nā ⁊ ipsum hoc determinat exp̄sse glo. ordi. C. de tēpo. app. autē. ei q̄. in glo. fi. ⁊ Spec. in ti. de appel. §. nunc breuiter. post prin. in ver. p̄missa. cū seq. ⁊ seq. ⁊ est tex. cū glo. in. c. ex rōne. de app. ⁊ p̄ Inn. ⁊ in autē. de his q̄ ingredi. ad app. vn̄ sumit̄ dicta auten. ei q̄. lꝫ em̄ ōis restō in integrū sit ꝯtra rigorē iuris cōis: non tn̄ est ꝯtra eq̄tatē scriptā in iure cōi q̄ p̄ualet in casib⁹ a iure cōi. exp̄ssis: ⁊ facit ius cōe. l. placuit. C. de iudi. ¶ Scḋm sic p̄batur q: lꝫ statutū p̄hibeat bis appellari non tn̄ censet̄ p̄hibere resti. in integ. taꝫ aduersus snīam q̄ aduersus p̄secutionē non factā p̄ut plene disputando determinat glo. in. l. vnica. C. si de mome. pos. fue. app. in. c. j. de resti. in integ. Et cū hoc sit de iure cōi fm̄ qḋ statutū dꝫ intelligi ⁊ interp̄tari. vt no. gl. in. l. fi. §. in cōputatione. in fi. magne glo. C. de iure delibe. cēsetur esse

3 etiam de mente statuti† qḋ a iure cōi recipit robur. l. oēs p̄p̄li de iust. ⁊ iur. mens aūt statuti idē est qḋ ipsum statutū. l. cū mulier. ff. so. matri. ergo sequitur q̄ istud qḋ iste. A. impetrauit est p̄missum tam de iure cōi q̄ ex forma statuti ⁊ sic non est ius nouum nec iniquū sed equū ⁊ iustū: ergo ti. ille qḋ quisq̄ iur. locuꝫ nō hꝫ. Illud aūt quod petit. B. s. vt possit bis appellare est expresse contra formā statuti ⁊ ēt qḋ possit postq̄ snīa vltima lata contra eū transiuit in rem iudi. est contra ius cōe. C. si sepi⁹. in integr. resti. postu. l. j. Si tn̄ dictus. B. p̄tenderet easdem vel similes cās impedimenti esse p̄secu. sue prime app. cōcedi posset vt eodem iure posset vti quo ⁊. A. vsus est nec etiam p̄pter ti. qḋ quisq̄ iu. rōnibus supradictis sed de iure cōi. ¶ Et si dicatur restō concessa vni ex litigantibus p̄dest alteri vt equalitas seruet̄ in iudi. l. petende. C. de temp. in integ. rest. ⁊ l. fi. C. de fruc. ⁊ litis expen. Respondet̄ veꝝ esse quo ad hoc vt. A. prosequendo suam app. admisso ad p̄bandum iniustitiā prime snīe late contra eum etiam. B. dꝫ ⁊ potuerit admitti ad probādum de ipsius snīe iustitia: ⁊ sic sup eodē vel directo ꝯtrario: nō aūt vt possit scḋo appellare qḋ est penitus diuersum vt hec colligūtur ex no. per bar. in. l. admonendi. ff. de iureiur. post princi. ad vnū tn̄ aduerte ⁊c. ⁊ in Spe. de dilatio. §. videndū. ver. in summa. ¶ Item dicā scḋo appellare tendit ad idē cum eo qḋ. A. impetrauit. s. vt posset appel. p̄sequi. Respondet̄ non esse veꝝ: q: si B. posset scḋo appellare posset hoc facere etiam si in p̄secutione sue appellationis nō fuisset impeditus: q: sic est de iure cōi ad qḋ cēseret̄ redu. sed prosequi appel. non potest nisi fuerit in prosecutione impeditus. ¶ Item si dicatur hic late fuerunt q̄ttuor snīe due prime pro. B. contra. A. ⁊ due scḋe econuerso p̄ A. contra. B. cum ergo sint paris potentie non debent vltime preualere primis nec econtrario: ⁊ sic requiritur vna q̄ sit ꝯformis primis duabus vel secundis duabus: ⁊ sic illas faciat preualere quibus sit conformis. Respondetur q̄ immo cōtra. A. ⁊ pro. B. non fuit nisi vna. s. prima: scḋa vero fuit sublata p̄ gratiam restitutoriam vel per snīas postea latas p̄. A. ⁊ sic habet̄ scḋa ac si lata non fuisset al's dicta gratia non potuisset effectū sortiri. Concluditur ergo dictum. B. non debuisse nec debere admitti contra formā statuti ad bis appellandum nec potuisse nec posse vti ti. qḋ quisq̄ iuris ꝯtra dictū. A. in torquēdo g̃raꝫ sibi factam de prosequendo suam appel. volendo bis appellare cum hoc non fuerit concessum. A. immo expresse denegatuꝫ a vt pꝫ ex prima lr̄a dn̄ationis quam hꝫ. B. per quam mādauit dn̄atio fieri executionem sententiaꝝ q: noluit concedere. A. q̄ bis appellaret cōtra formam statuti: sed cum postea petierit se restitui ad p̄sequendum app. quā p̄seq̄ fuerat impedit̄: vidēs dn̄atio q̄ istud non erat contra formam dicti statuti nec cōtra ius cōe immo fm̄ ipsam bene concessit. Et sic iste. B. vult ad id qḋ est difficilius admitti q̄ sit illud qḋ. A. impetrauit ⁊ ad illḋ qḋ. A. impetrare non potuit ⁊ sic dꝫ. B. repelli. Sup scḋo dub. partes sunt concordes q̄ nihil scribatur.

[a] ¶ Snīa. Ad huius consilij materiaꝫ. vide do. ale. ḋ imol. in ꝯsi. lxxvij. in ij. vol. d. Abb. in. c. ꝯsanguinei. de re iudi. vbi habes pro p̄riū locū hui⁹ materie.

1 ☞ Quibus casibus hoc verbum heres restringat̄ ad descēdentes ex p̄prio corpore ⁊ non ad extraneos heredes.

¶ Consilium. cccclijj.

In christi nomine amen.

¶ Ego Pau. de cast. I. U. doc. dico ⁊ cōsulo idē qḋ. s. cōsultū est: veꝫ hereditatē p̄dictā p̄tinere ad dictū Nicolaū heredē Francisci primi substituti

ADDitio

a ¶ Qñ hoc vbũ heredes. vide late Phil. deci. in consil. cccxiiij. inci. in testõ comitis i ij. volu. vbi qñ appellatione heredũ veniãt ẽt heredes extranei. ꝛ consi. ccviij. inci. ad clariorẽ rei demonstrationẽ. eo. vo. in. iij. colũ. ver. solũ superest rñdere. vbi ꝙ in materia feudali appellatione heredis intelligitur de herede masculo. i. d̃ filioꝝ de liberis ꝛ descẽdentib⁹ ꝛ consi. lv. inci. et ꝑ tenui facultate. co. fi. ver. p̃terea ꝛ scdo. in primo volu. dicit ꝙ appellatione h̃dis ꝑprie nõ comprehenditur fideicõmissari⁹ nã d̃r esse loco heredis. l. si postulante. ff. ad treb. ꝛ ꝑ alex. i l. j. §. de illo. e. tit. Hen. Fer.

b ¶ Querit̃. ad hui⁹ cõsi. materiã. vide. d. alexã. de imo. i cõsi. lxiij. in. ij. volu. ꝛ i csi. cxxx. in. iiij. doc. i. c. raynutius. de testa. ꝛ in autẽ. nouissima. C. d̃ ĩnoffi. testa.

ꝛ ẽt scdo loco substitutũ: qꝛ substõ facta de heredibus Francisci d3 gñaliter intelligi de q̃buscũq3 heredibus nõ solũ filijs et

1 alijs descẽdentibus: sed ẽt q̃buscunq3 extraneis † put dictum verbũ de sui ꝑpria natura importat. l. sciendu3. ff. de ver. sig. qꝛ non sumus in aliquo de casibus in q̃bus significatus eius accidentaliter restringit̃ ad filios ꝛ descendentes quod sunt tres.

a ¶ Primus qñ verbum hoc heredes[a] referret̃ ad tp̃s vite alicuius: quia cum viuens non habeat heredes ꝑprie loquẽdo sumet̃ impropriẽ pro filijs ꝛ alijs descendentibus. l. gallus. §. nũc de lege. versi. ẽt de lib. ꝛ posthu. qd̃ hic non est: immo dictũ verbum seu ipsius heredes ꝛc. d3 referri ad tp̃s post mortẽ Fran. qꝛ Franciscus videt̃ substitutus ꝑ prius: ꝛ eo non extante tpe mortis ipsius dñe vident̃ substituti heredes eius. iuxta no. i. d. l. gal. §. j. ¶ Scd̃s casus est qñ dictũ verbũ heredes vel heredibus ꝑfertur in materia q̃ de sui natura non cõgruit heredibus extraneis: sed tm̃ heredibus proprij corporis vt in materia feudoꝝ vt in vsibus feu. titu. de aliena. feu. §. ꝛ si clientulus. ꝛ not. glo. in. l. ex facto. §. fi. ad treb qd̃ ẽt hic non est: immo fuit appositum verbũ p̃fatum in materia hereditatis q̃ transmittitur ad quoscũq3 extraneos concurrentibus alijs necessarijs ad transmissionem. ¶ Tertius qñ si dictũ verbũ non restringeret̃ ad liberos sequeret̃ absurdũ ꝛ incõueniens vt contingit qñ apponitur in cõditione puta si dictũ fuit: si decesserit sine heredib⁹. nã conditio d3 se habere ad esse ꝛ non esse: sed si illud verbu3 intelligeretur ꝑprie de q̃buscũq3 heredibus non se haberet ad esse ꝛ non esse: sed semꝑ ad non esse: qꝛ nunꝙ diceret̃ q̃s decedere sine heredibus cũ omnibus deficientibus vocetur fiscus qui loco heredis habetur. l. inter eos. §. fi. ff. de fideiuſ. Sed in casu nostro non fuit appositum in conditione sed in dispõne: quia post mortem illius dñe fuit institutus Franciscus ꝛ eius heredes. Deficientibus dictis tribus casibus verbũ heredes vel heredibus sumitur ꝑprie ꝑ quibuscunq3 heredibus etiã extraneis ꝟm Bar. in. d. l. gallus. §. nunc de lege. versi. etiam. ¶ Est ꝛ q̃rtus casus in quo restringit̃ significatũ dicti verbi ne sequat̃ inconueniens: quem refert Bar. ꝟm Ricar. malũ. in. d. l. gallus. ver. etiam. s. ne plus videatur testator dilexisse extraneos heredes substituti ꝙ extraneos heredes eius cui facta est substitutio: vt si filio vel alteri si decesserit sine liberis substituo Titiu3 ꝛ eius heredes: qꝛ d3 intelligi heredes. i. liberos rõne predicta qꝛ sicut plus dilexi institutum ꝙ substitutum: ita ꝛ plus videor dilexisse heredes extraneos instituti ꝙ heredes extraneos substituti. Sed si verbũ illud ꝛ eius heredes intelligeret̃ ꝑprie ẽt de extraneis sequeretur contrarium ꝙ instituto decedente sine liberis ꝛ relictis extraneis heredibus: heredes extranei Titij substituti vocarentur exclusis extraneis heredibus instituti. ar. in. l. publius. §. titia. cum ibi no. ff. de cõdi. ꝛ demõ. ¶ S3 nos non sumus in isto casu qꝛ illi dñe nõ fuit facta substitutio de Francisco ꝛ eius heredibus sub illa conditione si decesserit sine liberis: sed pure ꝛ simpliciter ꝛ in omnem casum post eius mortem siue decedat sine liberis siue cum eis ꝛ sic cessat ratio p̃dictorum. Laus deo ꝛ beato Ambrosio.

¶ Et ita dico ꝛ consulo ego Pau. de cast. ꝛc.

¶ Casus talis est.

¶ Testator habẽs tres filios legitimos ꝛ naturales. s. Martinũ Ottonem ꝛ Joannem quos in suo testõ heredes instituit hoc modo. vc3. In oĩbus aũt suis bonis ꝛc. heredes vniuersales eq̃liter instituit Martinũ Ottonẽ ꝛ Joannẽ eius filios legitimos ꝛ naturales ꝛ quẽcũq3 alium sibi nasciturũ masculũ ex legitimo matrimonio ꝛ filios filioꝝ suoꝝ ꝛ ꝑnepotes ꝛ vsq3 in infinitum ꝟm gradus ꝑrogatiua3. Et si aliq̃s filioꝝ suoꝝ masculoꝝ decederet in pupillari etate vel q̃ncũq3 sine filijs legitimis ꝛ naturalibus eidẽ substituit supstitẽ ꝛ supstites masculos ꝛ ex eis descẽdentes ꝟm gradus ꝑrogatiuam ꝛ vltimo morienti aliquibus masculis non extantibus eidẽ substituit filias suas feminas omnes cõiter ꝛ ex eis descendentes ꝟm gradus ꝑrogatiuam. Habebat etiam dictus testator plures filias feminas q̃s heredes instituit in certa quantitate vel rebus inter quas erat vna noĩata antonia altera Mar. altera Martha. Decessit testator extantibus dictis filijs suis. s̃. scriptis post cuius mortẽ decesserunt etiam Martinus ꝛ Otto ꝛ vltimo decessit Jo. tertius filius nullis relictis filijs vel descendentibus nec extantibus aliquibus filijs dicti testatoris vel descendentibus ex eis masculis. Sed superstitibus tñ dicta Anto. vna ex filiabus dicti testatoris ꝛ quibusdam nepotibus ꝛ neptibus ex alijs duabus filiabus: ꝛ quibusdam nepotibus ex filijs ipsius testatoris predefunctis. Ex supra dictis orta est contentio inter dc̃a3 Anto. filiam dicti testatoris ex vna ꝛ descendentes ex filijs masculis dicti testatoris ex alia: ꝛ descendetes etiam ex filiabus dicti testatoris ex alia ad quem spectat successio dicti Joan. vltimo morientis non extantibus aliquibus liberis vel descẽdentibus ex eo masculis vel feminis. Queritur ergo quid iuris. s. ad quem spectet successio. Et quantum ad filias ex filijs masculis dicti testatoris clare videtur dicendum eas non admitti: qꝛ ille non sunt substitute vltimo morienti sed tantum filie ꝛ descendentes ex eis.

¶ Restat ergo videre de dicta Anto. filia dicti testatoris ꝛ nepotibus siue neptibus ꝛ filijs aliaꝝ soroꝝ p̃defunctarum. Et pro parte dictoꝝ nepotũ seu neptum allegatur ꝙ debeant pariter admitti cũ dicta Anto. filia dicti testatoris ꝛ amita sua. Quia in successione intestati claꝝ est ꝙ pariter succederent qꝛ filij fratrum vel soroꝝ admittuntur pariter cum patruis vel amitis ꝛ succedunt in locum patris vel matris p̃defuncte. auten. cessante. Et post fratres. C. de leg. here. ꝛ sic ꝟm iuris interꝑtationem cẽsentur esse in eodem ꝛ pari gra. cum patruo vel amita. vt i. d. autẽ. hr̃. ꝛ alia verba ꝟm gradus prerogatiuam debent intelligi ꝛ reduci ad intellectũ iuris cõis. s. ꝟm gradus ꝑrogatiuã veram vel fictam: ꝛ si hoc h3 locum in successione intestati d3 etiã locũ habere in substõne fideicõ. ꝛ hoc videt̃ decidere glos. ff. de leg. ij. l. oĩa. al's. l. cum ita. §. fi. Possunt ẽt illa verba ꝟm gra. prerogatiuam intelligi ꝛ referri ad ipsas filias ꝛ ex eis descendẽtes vt descendentes non admittãtur pariter cũ parentibus ex quibus descendunt sed ordine successiuo. s. vt extantibus parẽtibus non veniant descendentes sed eis p̃defunctis. In cõtrarium tñ veritas videtur ꝙ ipsa Anto. filia sola admittatur exclusis alijs descendentibus ex alijs filiabus p̃defunctis ꝛ iura s̃. in contrarium alleg. loquunt̃ ꝛ habent locũ in successione ab intest. secus in substõne fideicõ. in qua vere attenditur potioritas gradus: ꝛ ita tenet Bal. in. d. l. omnia. alias cum ita. §. fin. reprehendens glo. ibi positam q̃ tñ glo. põt intelligi etiam taliter ꝙ non contradicat p̃missis dũ dicit ꝙ quandoq3 q̃ sunt in gradu impari equaliter admittuntur vt filij fratrum cu3 fratribus. Non aũt dicit ꝙ illo casu. §. fi. pariter admittantur: ꝛ ita illam glo. ibi intelligit. d. Rapha. cu. que sic intellecta poti⁹ facit in fauorem dicte Joanne filie ad exclusionem aliaru3: ꝛ illa videtur esse communis sentẽtia ꝙ dispositio vt nepotes ex fratribus admittantur cum patruis habeant tantum locũ in successione directa. Et petitur consilium pro hac parte qd̃ filia sola succedat.

¶ Cadit scd̃m dubium nunquid dicta Anto. filia videat̃ grauata de restituendo talia bona filijs suis ex descendentibus post mortem ꝛ filr de descendentibus ex alijs filiabus testatoris p̃defunctis. ꝛ sic nepotibus siue neptib⁹ suis ꝛ si sic equaliter descendentes ex dicta Anto. filia admitterentur cu3 dictis nepotibus ex alijs filiabus an eis exclusis vel pariter cum ad ipsu3 testatorem videantur esse in eodem vel pari gradu: ꝛ certe si dicta Anto. decederet cum filijs vel descendentibus claꝝ esset vl videretur descendentes ex alijs filiabus repelli ꝑ. l. cum acutissimi. C. de fideicom. Uideretur etiam dicendum ꝙ dicta domina Jo. non videatur grauata post mortem de restituendo etia3 descendentibus suis: qꝛ testator non substituit ipsis filiab⁹ vel descendentibus ex eis. Sed ipsas filias ꝛ ex eis descendentes tm̃ substituit filio vltimo morienti non extantibus aliquibus mascu. ex filijs dicti testatoris: ꝛ illa verba q̃ substituit filias vl descendentes ex eis vt videantur substitute ordine successiuo non videntur habere locum in substõne fideicõ. sed tm̃ in vulgari qd̃ pendet ex difficultate de qua in. l. gallus. ff. de li. ꝛ posthu. ꝛ qd̃ videantur grauate ꝑ fideicõ. fuit institutio ꝛ substitutio primo facta de filijs ꝛ suis descendentibus in infinitis.

¶ Sup hoc vltimo dubio petitur consiliũ quid iuris sit an dicta filia videatur grauata descendentibus vel non post mortẽ suã vt consulatur ꝟm illam partem que de iure verior est: esset tamẽ magis acceptu3 ꝙ dicta filia videretur post mortẽ grauata de restituendo descendentibus ex se. Laus deo.

1 ☞ Substitutio facta de filiabus ꝛ earum filijs verificat̃ ẽt in filiabus filiarum qui sunt predilecti: l3 de eis filiabus non fiat mentio in substitutione.

¶ Consilium. cccclxiij.

In christi nomine amẽ.

1 b ¶ † Queritur[b] ad quam vel quas p̃dictarũ pertineat successio vniuersalis dicti vltimi filij morientis sine descendentibus. i. eius hereditas non est dubiũ qd̃ ꝑ vna tertia ꝑtinet ad dictã Anto. eius sororem: ꝛ ꝑ altera tertia ad descendentes ex fratribus mascul is p̃defunctis ꝛ filr in stirpẽ: ꝛ altera tertia ad descendentes ex sororibus filr predefunctis ꝛ filr in stirpem vt in auten. cessante. in prin. C. de legi. here. si fuerant fratres ꝛ sorores ex vtroq3 parente vt ibi habetur. In qua successione vniuersali reperiet̃ p̃dicta dimidia tertie partis hereditatis dicti testatoris in qua fuit institutus dictus filius vltimo moriens ꝛ de restituendo

de restituendo grauatus si sine liberis decederet & hoc pro legi tima & treb. q̃ dicto filio debebatur cũ esset grauatus sub cõdi tione fm opi. q̃ cõiter seruatur de detractione quartar. de qua no. in. l. quãq̃. ff. ad. l. fal. q̃ legitima & trebel. non cadunt in sub stitutione fideicõ. facta vltimo morienti. l. qm̃ in prioribus. C. de inoffi. test. &. l. coheredi. §. cũ filia. ff. de vulg. & pup. ver. nec fi deicõ. nisi detractio trebellianice fuisset expresse inhibita scdm ea q̃ no. Bar. in. l. marcellus. ff. ad treb. Sed detractio legiti time non posset inhiberi. Reperiet ẽt in dicta hereditate alia bona q̃ defunctus habuit aliunde q̃ a patre. l. sed si plures. §. ad substitutos. ff. de vulg. & pup. ¶ Remanet ergo dubium de altera dimidia dicte tertie in qua tertia dictus vltimo moriẽs fuit institutus & de restituendo grauatus: non em̃ potuit eẽ di recta substitutio si collata fuit post aditã hereditatẽ & post pu pillarem etatem: sȝ fuit fideicõ. l. in testõ. C. de testa. mili in qua veniebat residuũ detracta legitima & treb. q̃ legitima cũ essent tres filij successibiles erat tertia tertie. C. de inoffi. test. autẽ. no uissima. iuncta. l. parentibus. eo. ti. treb. vero erat quarta pars residui q̃ ambe simul iuncte faciunt dimidiam tertie: reliqua di midia venit in fideic. substõne & ẽt quicqd ad eũ peruenisset p mortem alior fratrũ decedentium sine masculis. iuxta not. per Bart. in. l. sceuola. ff. ad treb. &. l. marcellus. §. quidam liberis. ¶ Querit̃ ergo de eo qd cadit in dicta substõne fideicom. ad quam vel quas ex p̃dictis feminis debeat puenire; an ad dictã Ant. sororem dũtaxat tanq̃ hoc casu ipsa sola censeatur voca ta: an ẽt ad neptes ex masculis p̃defunctis: & etiã ad nepotes vel neptes ex sororibus predefunctis quasi & ipse vel ipsi fue rint etiam isto casu vocate. Et breuiter clarum est q̃ dicta An to. venit qȝ fuit exp̃ssum sub appellatiuo noĩe suas filias oẽs substitutas qȝ ipsa fuit filia testatoris. Sed an cũ ea veniat ne ptis vel neptes ex fratribus p̃defunctis dum dr̃ clar esse q̃ nõ qȝ ipse non fuerunt substitute vltimo morienti: sed dũtaxat fi lie femine testatoris q̃ tunc cum moreretur extarent & descendẽ tes ex illis filiabus q̃ non extarent vt p3 ex tenore substõnis. Sed neptes ex filijs mascu. nec fuerunt filie testatoris nec de scẽdentes ex filiabus. Et sic videnť repellende tanq̃ omisse in substõne p̃dicta. ar. l. cõmodissime. ff. de lib. & posthu. Sȝ in cõ trarium facit absurditas q̃ ex hoc seq̃retur qȝ descẽdentes ex fi liabus feminis testatoris erunt melioris cõditionis q̃ fuerũt exp̃sse substitute q̃ descẽdentes ex masculis: si dicamus q̃ sub stitute non fuerunt q̃ non est verisimile testator voluisse q̃ p̃tu lit filios mascu. filiabus feminis tã in instõne q̃ substõne ergo & descendentes ex masc. credendũ est plus vel pariter dilexisse q̃ descẽdentes ex feminis. ar. eor q̃ not. Bar. in. l. gallus. §. ẽt. ff. de lib. & posth. in. q. Ricar. ma. ver. quero testator &c. Nec vi deť ver q̃ non fuerint substitute qȝ immo videnť fuisse substi tute in prima parte substõnis dũ dixit. Et si aliquis suor filio rum masculor decederet in pupillari etate vel qñcunq̃ sine fi lijs legitimis & naturalib⁹ eidẽ vel eisdẽ substituit supstites ma sculos & ex eis descẽdentes &c. Constat em̃ q̃ si ex mas. p̃defun ctis extaret descendens masculus ẽt hoc casu cuȝ tractatur de substõne facta vltimo moriẽti veniret & excluderet Ant. & alias feminas qȝ testator p̃tulit & p̃dilexit masculos feminis. Et tñ in substõne facta vltimo morienti non fuit facta mentio de ma scu. descendentibus ex masculis sed solũ de feminis & descen dentibus ex feminis. Sed sufficit q̃ verba plata in prima par te substõnis pñt hoc importare & pñt ad hũc casum adaptari. s. cũ vltimus morit̃ sine liberis qd etiã colligit̃ ex illo verbo plu ralis numeri dũ dixit & ex eis descẽdentes &c. cũ em̃ essent tres tñ filij non poterant supesse descẽdentes ex eis nisi duo essent p̃mortui cũ eis & tertius morit̃ sine descẽdentibus & de ipsius portione tractat̃ qȝ ad eaȝ veniunt descẽdentes ex primis. Et tñ est vltimo moriens in cuius substõne spãliter facta vltio mo rienti non fuit facta mentio de descendentibus ex masculis er go veniũt ex prima parte substõnis q̃ cẽsetur facta cuilibet ex filijs. Sic in casu nostro cũ descendentes ex masculis sunt fe mine ne sequat̃ absurditas & otra mentẽ defuncti q̃ descendẽ tes ex feminis sint vocati & ipse non si hñt ocurrere cũ feminis vt est in casu nostro admittant̃ cũ eis in stirpẽ. Et illa verba de scẽdentes ex eis &c. intelligant̃ hoc mõ. s. masc. si ocurrant cum masculis & femine si concurrant cũ feminis vt in casu nostro. Et sic non debeãt repelli tanq̃ omisse qȝ non est ver q̃ fuerit omis se sed cẽsentur vocate ex dicta prima parte substõnis facte oĩ bus lȝ non ex vltima facta vltimo moriẽti. Nec ob. qd dixit fm gradus p̃rogatiuã & sic Ant. q̃ fuit filia & potior in gradu q̃ ne ptis vel neptes ex masculis qȝ verba illa important aliud: veȝ q̃ extantibus parentibus dictor descendentiũ non possint de scendentes venire cũ eis sed parentes p̃ferantur. Sed si nõ ex tant parentes sed amite non excludantur ab amitis sed cũ eis simul veniant. Et propter hoc idem videtur dicendum in nepti bus vel nepotibus ex filiabus premortuis vt veniant cum An tonia matertera ipsarum lȝ si extarent matres earum cũ eis vo carentur. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Testator in testõ suo post aliqua legata in omnibus autẽ alijs suis &c. instituit Dolcetã eius filiã legitimã & naturalẽ & filios seu filias dicte Dolcete legitimos & naturales & aliã quãlibet filiã posthumã legitimã & naturalẽ nasciturã eqs portionibus Si aũt dicto testatori ex vxore sua nascereť filius mascu. vnus vel plures: voluit q̃ sint heredes: & si nascereť ex ea vna vel plu res femine tunc sibi reliq̃t florenos septingentos auri p quaq̃ iure instõnis fm qd habuit dicta Dolceta. Itẽ reliq̃t dcẽ Dol cete florenos q̃ngentos auri vltra dotẽ quaȝ habuit ab eo. Et si nemo ex ea nasceretur tunc ipsam Dolcetam & ei⁹ filios legi timos & naturales heredes instituit. Decessit testator relictis tñ dicta Dolceta & duabus filiabus eius legitimis & natura lib⁹. Dubitatur de infrascriptis.

¶ Primo p quota parte succedat dicta Dolceta cũ duab⁹ filia bus suis dicto testatori an dicta Dolceta insolidũ & due filie ex ea videať institute ordine successiuo: an vero pariter succedãt pter illa verba eqs portionibus posita in prin. instõnis ipsi⁹ Dolcete & filiar q̃ non sunt posita in fi. insti. in vlt. ver. Et si ne mo &c. suprascripte. Et dato q̃ pariter succedant an ipsa Dol ceta cũ duabus filiabus suis succedant equis por. hoc est que libet in tertia: an vero ipsa Dolceta ĩ dimidia & due filie sue in alia dimidia. Ita q̃ ipse due filie sub noĩe collectiuo institute habeantur pro vna vel pro duabus.

¶ Scdo cũ mortua dicta Dolceta vna ex filiabus suis suprascri ptis p patrẽ suũ in cuius erat ptãte constituta tradita esset nu ptui & marito quã pater pmisit dotare de ducatis. cccc. et ipsa confessa fuit illos habuisse & recepisse p dote sua p & de bonis matris si aliter sibi quocũq̃ debitis iurans se esse annor. xx. et vltra & non otrauenire huic otractui: fecit patri finẽ & remissio nem de omni eo qd debereť sibi p hereditate materna a dcõ pa tre suo & quacũq̃ rõne & cã &c. put in instro contineť. Cũ in rei veritate ipsa fuerit minor. an. xx. nec seruata fuerit solennitas statuti loquẽtis in hoc casu: & cũ etiam fuerit enormiter lesa: cũ pater de bonis dicte filie sue sit eius debitor in longa maiori quantitate q̃ sint. cccc. ducati & iocalia de q̃bus. s. qd in rei ve ritate maritus dicte vxoris nec etiã ipsa filia nunq̃ recepit di ctos duca. cccc. put põt patere ex confessione dicti patris q̃ se pius req̃situs p patrẽ dicti mariti vt solueret dictos duc. cccc. p dote illos pmisit soluere si & inquantũ faciat sibi finẽ & q̃eta tioneȝ gñaliter ipse & filia vxorq̃ dicti mariti de hereditate ma tris dicte filie & de quacũq̃ alia rõne vel cã. Dubitatur an dcã filia & maritus & pater ipsius mariti nõ obstante iuramento su prascripto de quo in instro cuius copia videatur possint cõpel lere dictũ patrẽ ad restõnem plurimor bonor apud ipm existẽ tium non obstante dicto instro finis & iuramẽto attenta forma statuti cuius copia videat̃. Et quid si fuisset maior. xx. an. cum non obstante iuramento aliquo remedio sibi succurratur.

¶ Tertio cum scdm formam statu. maritus h3 vsumfru. bonoruȝ vxoris sibi aduenientium & ad se spectantium vltra dotẽ cõstã te matrimonio ad quem spectare debeat vsufr. reȝ spectantiuȝ ad vxorem constante matrimonio an ad maritum an ad patreȝ in cuius est potestate & potissime bonor q̃rendor & aditionem hereditatis delate ante otractum matrimonium q̃site tñ p adi tionem factã matrimonio contracto.

¶ Quarto cum bona predicta consistant in bonis mobilib⁹ du biteturq̃ de recessu patris an filia possit patrem cõpellere ad cauendum sibi de restituendis sibi dictis bonis finito vsufruc. non obstante patria potestate.

¶ Quinto an ex eo qd pater retinuit bona deuoluta ex successio ne hereditaria materna & ẽt aliar psonar ipsa filia nihil agen te circa aditionem nisi recipiendo illã pmissionẽ dotalẽ vel fa ciendo illam cõfessionẽ put otineť in instro videat̃ hereditas q̃sita filie miori. xx. an. an sit necessaria aditio noua & quo reme dio succurratur filie si pater nollet sibi iubere qd adeat.

1 Pater filio instituto substituẽs filiã & eius neptes ex fi lia videť pri⁹ vocare filiaȝ & ordine successiuo suas neptes. nu. 2. & 3.
2 Clausula in fi. posita qñ referatur ad omnia.
3 De dictione &.
4 Qualiter succurrat̃ marito qñ vxor finẽ fecit patri cũ iuramẽ to & confessa est habuisse dotem. nu. 5. & 6.
5 Lex circa iuramentum h3 vim apostolici.
6 Vxoris interest dotem pro ea promissam exolui & quare.
Iuramentum per metum interpositum ligat quo ad deum: ideo re quiritur absolutio.
7 Marit⁹ q̃ est in potestate patris an habeat vsumfructũ rerũ

vxoris extra dotem an vero pater ipsius.

¶ Consilium.ccccclv.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Ad primū puto dicendū φ institō facta de dcā dolceta filia τ de filijs τ filiabꝰ eius intelligat facta ordine successiuo. s. de filia ꝑ prius τ insolidū τ de filiabus ꝑ posterius τ sic videātur substitute vulgariter si filia non fuerit heres τ ꝑ fideicom. post illius mortem si heres fuerit τ ante filias decesserit ꝑ ea q̄ plene no. in. l. gallus. §. j. ff. de libe. τ posth. per glo. τ doct. τ p. l. cum ita. §. fi. ff. de leg. ij. C. de ver. sig. l. fi. quare cum illud verbū equis portionibus possit referri ad filias natas τ nasciturās testatoris ad quas ꝑm naturā est τ eē dʒ par τ equalis affectio τ quo ad illas operari non dʒ extendi ad filiam τ neptes inter quas noͦ erat par nec equalis sed ordinata affectio alˢ si non posset restringi referretur ad omnes. iuxta not. ꝑ glo. fin. in fi. de leg. ij. l. meuius. §. eum qui. Si vero diceremus filias filie simul cum matre venire: tunc qꝛ fuerunt simul noīate per nomen collectiuū haberet tm̄ inter ambas quantum sola mater: qꝛ loco vnius habentur: ꝑsupposito vt dixi φ illud verbū eq̄s por. non referatur ad eas alias venirent viriliter. ff. de here. inst. l. in

2 terdum. † Nec ob. φ clausula in fi. posita refertur ad oīa qꝛ verum est qn̄ non est dare rationem quare magis ad vnum q̄ ad aliud. C. de libe. prete. l. j. alˢ solum ad illud in quo est maior rō vt no. in. l. idē cum eodē. in fi. ff. de iurisdi. om. iu. ꝑ Bar. τ alios Preterea quo ad istam neptē q̄ extendit cum patre suo nō cuʒ matre non est vis qualiter intelligatur instituta: qꝛ vtroq̄ casu totam hereditatem istius sui aui est habitura. s. vnam dimidiam ex persona matris τ tanq̄ heres eius alteram ex sua propria vel tanq̄ instituta directo ab auo vel tanq̄ fideic. vt ptʒ ex

3 his q̄. s. supradixi τ dicā in vlti. dubio. † Item dictio τ nō semꝑ de sui significatu denotat simultatem: immo etiam ordinem: lʒ secus in dictione cum τ in dictione vna. vt not. Bar. in. d. l. gallus. §. j. nulla est igitur specialitas in casu nostro si dicamus id

4 qd̄ primo dixi attētis bene predictis: non solum due. ¶ † Ad scđm clarū est φ si maritus non habuit illa. cccc. sibi ꝓmissa in dotem sed spe future numerationis fuit cōfessus habuisse pōt ea petere qꝛ talis confessio ɔtinet ꝑsumptione iuris tacitā promissionē si de ipsa aliter non apparet. casus est singu. C. de do. promis. l. si voluntate. vbi ꝑ Bar. Et si opponat de numeratione facta: τ inducatur ad hoc ꝓbandum ɔfessio mariti replicabitur φ illa non ꝓbantur infra tp̄s ꝓponendi exceptionē nō numerate dotis. de quo in. l. fi. τ in autē. ibi posita. C. de dote cau. non nume. τ sic aliter oportebit qd̄ ꝓbet numerationem nisi precessisset expressa ꝓmissio patris: τ post eam fuisset secuta cōfessio mariti de receptis quantum ad transferendū onus ꝓbandi in patrem. C. de non nume. pe. l. in contractibus. ver. illis etiaʒ. posset tn̄ maritus assumere in se onus ꝓbandi τ ꝓbare dictaʒ negatiuam. s. qd̄ dictam dotem confessatā nō habuit. iuxta no. in. l. si ex cautione. C. de non nume. pecu. q̄ ꝓbatio erit sibi difficilis. Et hec vera etiam si iurauit maritus non venire cōtra. e. ti. l. fi. l. quero. §. inter locatorem. ff. loca. nec sibi nocet iuramentum mulieris: qꝛ separata est cā sua a cā mulieris: igitur τc. l. papi. exuli. ff. de mino. iuncta. l. si vnus. §. ante omnia. ff. de pactis. ¶ Quantū aūt ad dictam filiā nuptā ꝑ patrē q̄ renunciauit τ fineʒ fecit patri notandū φ in tribus reperitur lesa. Primo qꝛ cum pater debuerit ipsam dotare de bonis ꝓprijs ipsius pr̄is. l. fi. C. de dot. ꝓmis. l. q̄ liberos. ff. de ritu nup. non fuit de illis dotata sed de bonis ꝓprijs ipsius filie. s. maternis. τ sic non cēsetur ab eo dotata cum illa non dicatur dos ꝓfectitia quam filia dʒ habere. l. ij. §. qd̄ si in patris. ff. so. ma. sed aduentitia in q̄ pater nudū ministeriū tm̄ exercuit. l. profectitia. in fi. ff. de iure dot. τ sic non fuit liberatus a debito iuris naturalis qua tenebatur sicut non liberatur pater a legitima qn̄ instituit filiū vel filiam in re ꝓpria ipsius filij vt sentit glo. in. l. iij. §. sed vtruʒ. ff. de mino. τ sic tanq̄ non institutus diceretur ꝑteritus posset dicere nullum. iuxta no. per Bar. in. l. suus quoq̄. ff. de here. inst. Sic in ꝓposito posset ista si non iurasset petere iudicis implorando offi. se de bonis paternis dotari: posito φ iam nupta sit quicqd dicat Bar. in. l. obligamur. §. lege. ff. de act. τ obli. et in auten. res q̄. C. cōia de leg. τ ibi no. Bal. τ Ang. s. in. d. auten. probantes Bar. cuius tn̄ Bar. dictū ꝓcedere pōt in marito q̄ recepit aliquam sine dote vt non possit petere dotem ab ea vl̄ a patre nec ꝓpter hoc eam expellere de domo. C. de rep. l. fi. nō āt procedit in filia quam pater maritauit sine dote vt non possit petere se postea dotari cui nil est imputandum cum cultu verecundie vel nō intelligens quid agat qui per patrem non cōtradicit filia parentibus: pro hoc glo. xxxj. q. ij. c. hoc sanctū. Nec in casu nostro preiudicat renūciatio de omni eo ad qd̄ pater si

bi teneretur quacunq̄ ratione τc. qm̄ huic iuri qd̄ venit ratiōe sanguinis etiam specialiter expresse non pōt renunciari. l. iura sanguinis. ff. de reg. iur. de pac. l. ius agnationis. τ qd̄ not. glo. eo. ti. l. pactum. τ Bar. in. l. is pōt. de acq. hered. ergo non venit in gn̄ali renūciatione. l. obligatus generali. ff. de pigno. l. luciꝰ. §. penul. ad munici. cum simi.

¶ Sed est videndū an huic noceat iuramentū quominꝰ possit venire contra. videt̄ φ sic tam de iure ciuili ꝑ auten. sacra puberū q̄ de iure cano. qꝛ pōt ipsuʒ seruare sine peccato. c. cū ɔtingat. de iureiur. Sed certe hoc φ non includit̄ sub gn̄ali renūciatione non intelligitur esse iuratum. Et posito φ intelligeret̄ iuratum tn̄ primū non ob. qm̄ illa autent̄. non tollit nisi bn̄ficia que quis hʒ rōne minoris etatis hoc aūt haberet ista etiam si esset maior. xxv. τ sic non tollit̄. l. j. cū ibi no. C. si maior fac. τ no. in. l. ij. C. de rescin. ven. ꝑ doc. Sed sl̄r nō ob. qꝛ tollitur per statutū qd̄ annullat actum factum a minore. xx. annis. put est ista vt dr̄ etiam cū iuramento non seruata certa solēnitate q̄ nō fuit hic seruata qd̄ statutū vʒ si bona rōne fuit introductum τ de facto seruat̄ ꝺm Bal. qui sic expresse determiat τ dicit sic de facto seruari in. d. auten. sacra puberū. τ derogare iuri canonico ꝺm aduocatos antiquos Perusinos: τ idē tenet exp̄sse in. l. j. in fi. C. si aduer. don. ꝑ qua opi. facit qd̄ dicit glo. in. l. adigere. §. q̄uis

5 ff. de iurepa. † φ lex circa iuramentuʒ hʒ vim apostolici. i. pape vt possit ip̄m infringere sicut papa: qd̄ pōt intelligi taʒ de. l. cōi q̄ etiam municipali in iurisditione statuentium. Nec ob. si dicatur ista asseruit se maiorem. xx. τ sic non dʒ sibi subueniri: qꝛ decepit: τ decipientibus iura non subueniunt. l. ij. §. verba. τ. l. si decipiendi. ff. ad velle. C. eo. si sine. Nā ex dicta assertione pater non fuit deceptus q̄ melius sciebat veritatē q̄ ipsa. l. cū donationis. C. de transa. de in integ. rest. l. de tutela. cū ibi no. τ sic non ob. ti. si minor se maio. dixe. Item si dicat̄ statutuʒ istud nō videt̄ habere locū in casu nostro: tum ꝓpter principiū qd̄ loquitur de minore sui iuris: τ ista erat τ est in ꝑtāte patris lʒ sit nupta. C. de condi. inser. si mulier. tū ꝓpter finē q̄ vult dicta in p̄cedentibus non habere locū in renunciationibꝰ quas faciūt puelle cū nubūt patribus vel fratribus. Respondet̄ φ finis statuti loquit̄ qn̄ talis puella est dotata τ nō est enormiter lesa: alˢ videt̄ velle a ɔtrario sensu φ dicta in p̄cedētibus in illis q̄ sūt sui iuris locū habeāt ēt in talibus puellis exn̄tibus in pr̄is potestate τ renunciātibus tp̄e nuptus: qd̄ arg. a ɔtrario sensu locū hʒ i statutis sicut in iure cōi. l. j. §. ij. ff. de offi. eius cui mā. est iuris. τ per Cy. C. de epi. τ cle. l. ɔuenticulā. Et si dicatur hoc verū nisi sequat̄ absonus intellectus τ correctio iuris cōis. l. ij. C. de condi. inser. rn̄det̄ nō esse absonū intellectū si id qd̄ ꝓpter bonū pub. statutū erat in minoribus. xx. an. nec deciperent̄ ab extraneis extendat̄ τ locū habeat ex idētitate τ maioritate rōnis in illis q̄ sunt in patris ꝑtāte ne decipiant̄ a parentibꝰ qd̄ tam grauius est q̄ facilius cōmitti pōt. Ista vero mulier si pōt dici dotata a patre q̄ nec est ab eo dotata de suo vt debuit. nec φ ꝓmisit de bonis maternis soluit τ reperit̄ non solū enormiter lʒ enormissime lesa. Et sic dispō prime partis statuti locū hʒ i ca. Posset ēt ad maiorē cautelā τ claritatē petere ab ep̄o se absolui a iuramēto: qꝛ lʒ ipsa possit seruare iuramētum sine pctō suo non tn̄ sine pctō patris q̄ ipsaʒ fraudauit debito naturali τ metu verecūdie induxit eā ad renunciādū qd̄ facere non debuit si poterat de suo dotē dare: sed debuit debitum naturale exoluere. C. de impo. luc. descrip. l. j. nō pōt peti absolutio τ dʒ concedi ne iuramentū sit iniq̄tatis vinculū vt videmꝰ i iuramēto de soluendis vsuris c. j. τ. c. debitores. τ. c. ad nostrā. de iureiur. τ i iuramento extorto per metū. vt no. Inn. in. c. si vero. de iureiur. et in. c. ij. de pac. lib. vj. ꝑ Archi. τ qd̄ no. Bar. in. l. si q̄s ꝑ eo. ff. de fideius. ver. iiij. casu. ¶ Ledit̄ ēt enormiter dicta puel. scđo loco in bonis maternis q̄ nō oīa voluit in dotē dare sed dūtaxat cccc. de residuo vero fecit sibi fieri finē τ sic donationē a filia cū iuramento. In his tn̄ aduertēdū qꝛ lʒ dicta finis τ donatio vna cū iuramento possint infringere ꝑ easdē rōnes τ vias de q̄bus s. τ iudicis offi. ad hoc iplorari ēt de ꝑñti vt hic declaret. iuxta no. ꝑ Bar. in. l. que sub ɔditione. §. fi. ff. de ɔdi. insti. nō tn̄ poterit dicta filia dictū residuū bonoꝝ a patre aduocare quousq̄ vixerit ipse pater cū debeat hr̄e vsumfr. vt: C. de bo. mater. ꝑ totum. q̄ ēt mortua filia durabit. l. fi. C. ad tertul. τ no. in. l. ij. de bo. mater. ꝑ glos. nisi relinqueret filios q̄ essent in ꝑtāte sui patris tunc em̄ videret̄ extingui vsufr. patris dicte filie. l. qd̄ satis. ꝺm vnā lec. C. de bo. que libe. ¶ Ledit̄ τ tertio dicta puella qꝛ ꝑ suus nec dicta. cccc. sibi ꝓmissa de bonis filie vel eiꝰ matris soluit. Et circa hoc clarū est φ nulla finis vel q̄etatio seu iuramentum ꝓdesse pōt dicto patri aut nocere dicte filie quominꝰ sicut maritus cui facta fuit ꝓmissio pōt ea petere iure actionis pro suo interesse ita τ ipsa filia ꝑ suo qd̄ nō est paruū pōt implorare iudicis officiū ɔtra patrē vt ea soluat qꝛ oīs finis q̄etatio τ liberatio

liberatio quā filia fecit ɔtēplatione dicte quantitatis ꝓmisse ɔditionē tacitā hꝫ si ꝓmissa seruaueris tu pater.l.q̄ro.§.inter locatorem.ff.loca.C.de pac.cum ꝓponas.de transac.siue cū si.

6 †Interest aūt vxoris dotē p ea ꝓmissam exolui:qꝛ si non exoluitur a marito contēnitur ⁊ male tractatꝰ vt dicit Bald.in aut.res q̄.C.cōia de le.immo de domo expellitꝰ.C.ad velle.l.fi.⁊ ibi Bal.⁊ alimenta sibi de iure denegantur.vt no.glo.in auten.de non eli.secū.nub.§.pe.⁊ Cy.C de neg.gest.l.qd in vxorem.ideo iura dicunt qd interest mulieris dotatā esse vel dotem habere. lꝫ non nupta esset ⁊ eam agere posse ꝓpter hoc interesse.ff.de euic.⁊ pro re pub.§.j.cū legibus seq.Et hoc de primo quesito opponet exce.non nu.dotis sicut maritus.l.pe.C.de nō nume. pecu.Si vero dicta filia sit maior annis.xx.tunc nō iuuaretur statuto vt posset dicere liberationē nullā ꝓpter defectū solēnitatis a statuto req̄site cū loquatꝰ in minore.xx. Sed nec posset petere restōnē in integrū tanꝙ lesa rōne minoris etatis officio iudicis:⁊ ex edicto de minoribus ꝓpter reuerentiā paternalē l.fi.C.q̄ ⁊ aduer.quos.non ꝓpter suā assertionē qꝛ se asseruerit maiorē.xxv.qꝛ statutū i prin.disponens ꝙ habeatꝰ p maiori dꝫ intelligi fm ius cōe.vt no.in.l.fi.§.in cōputatione.in fi.gl.ma. C.de iure delibe.Et fm ius cōe talis asseueratio tunc tollit bñ beneficiū restōnis cū sit ignorantia sciente ɔtrarium ⁊ sic decipiente.C.si minor se maio.dixer.l.ij.⁊.l.iij.in prin.vel qñ vtercꝫ ignorat ⁊ interuenit iuramentū corporaliter pstitum.ea.l.fi.§. fi.secus qñ fit scienti.l.de tutela.C.de in integ.resti.qualis p̄sumitur esse pr̄ vt ibi vel qñ non interuenit tale iuramētū sic nec hoc īteruenit sup etate sed simplex assertio lꝫ bene iurauerit nō venire contra sola ergo pr̄nalis reuerentia excluderet tūc illā a beneficio restōnis officio iudicis implorande sed ꝓpter enormē lesionē daretꝰ actio in factū ɔtra patrē.C.de dolo.si supstite in fi.prius tū obtenta absolutione a iuramēto p epm ꝓpter virtutē quā hꝫ iuramentū de iure cano.qꝛ ꝓpria autoritate nō dꝫ q̄s venire ɔtra ipm qñ p iurantē pōt seruari sine suo pctō ēt si non sine pctō eius cui iuratū est nō ꝓpter illā quā hꝫ a iure ciuili p auten.sacra pubex qꝛ illā non hꝫ nisi qñ sponte ⁊ nullo metu cogente iurat al's non ligat vt ibi ptꝫ. Sed hic non spōte sꝫ metu paterne reuerentie censetꝰ renunciasse ⁊ iurasse q̄ metꝰ est

a sufficiens ad rescindendū actūᵃ saltim iudicis officio lꝫ non p actionē qd me.cā.l.j.§.q oneraude.ff.quar rex actio nō deꝰ.et no.C.de transac.l.interpositas.in.j.glo.sed de iure cano.bñ ligat quo ad deū iuramentū interpositū p metū ideo req̄ritꝰ absolutio.vt no.in.c.si vero.de iureiur.⁊ Cy.C.qd me.cā.sup rubr. de elec.venerabilē.aū fi.p Inn.

¶Nūc ad tertium q̄situm dico ꝙ deciditur per glo.in autē.idem est.C.de bo.q̄ libe.que ponit casus in q̄bus hodie de aduenticijs quesitis filiofa.nō acq̄ritur patri vsufru.inter quos est iste s.cum filiofa.deferꝰ ⁊ acq̄ritur solus vsufr.Nam radicatꝰ in eiꝰ personā:⁊ ex psona eius finitꝰ cū sit ius persone coherēs.l.si id qd ego.ff.de duo.re.deistip.ser.vsufru.si ergo patri acq̄reretꝰ vsufru.illius vsufru.esset dicere ꝙ esset dare seruitutē seruitutis qd esse non pōt.l.j.ff.de vsufr.leg.Et hoc inspectis iuribus nouis fm q̄ aduentisiā querunꝰ filio quo ad ꝓprietatē sed inspectis veteribus fm q̄ patri querebanꝰ pleno iure locū haberet.

7 l.fi.C.de vsufru.†Si ergo ex forma statuti vsufr.bono⁊ vxoris extra dotē dꝫ esse mariti si maritus est in patris ptāte nō acquireretꝰ patri sed sibi ⁊ ipse erit vsufructuarius non pater : videꝰ tū ꝙ pater debebit habere cōmoditatē fructuū vt possit eis vti pstita cautione de restituēdo filio finito vsu patris fm formā ⁊ tenorē ti.ff.de vsufr.ea⁊ re.q̄ vsu ɔsu.iūcta.l.necessario.§.fi.d̄ peri.⁊ cōmo.rei ven.⁊ ꝙ finito vsufr.filij ꝓpter dissolutionem matrimonij vltra ꝙ non pōt durare qꝛ non sunt amplius vir et vxor.⁊ sic verba statuti cessant.l.ij.ff.de auro ⁊ arg.leg.finietꝰ ēt cōmoditas patris.arg.in.l.lex vectigali.ff.de pig.⁊ not.in.d.l. necessario.§.fi.p.l.⁊.C.de rei ven.de his tangitꝰ p Cy.in.l.fi.C. de vsufr.⁊ in.d.auten.idē est vt concludamus ꝙ alius est vsufr. rei ⁊ ille acquiritur filio ⁊ non patri:alius est vsufru.fructuū q̄ colliguntur ex re qui dicitur commoditas vsus⁊ iste acquireretur patri mariti.

¶Quartum dubiū videꝰ determinari p tex.in.l.iubemus.§.ī supradictis.C.ad treb.vbi pater nō tenetꝰ satisdare filio in ptāte de restituendo fideicō.post eius mortē relicto nisi in duobꝰ casibus:quor neuter hic.est ergo nec de restituenda ꝓprietate finito vsufr.qꝛ lex de ipso confidit sed certe rō scdi casus ibi positi:vcꝫ cū transit ad scdā vota est ꝓpter p̄sumptionē q̄ resultat ɔtra filios primi matrimonij ꝓpter dictum transitum.l.lex que tutores.C.de admi.tuto.ante fi.Idem ergo dꝫ esse vbicuncꝫ suspitio est contra patrem etiam ex alia cā ꝙ propter transitum ad scdā vota cū subsit eadem ratio equitatis prouidendi filie vel filio contra patrē.l.illud.ff.ad.l.aquil.iuncta.l.imperator ff.ad treb.cū ibi no.per Bar.⁊.l.fi.C.de sen.pas.⁊ debebit caue re cū fideiussoribus qꝛ est satisdatio al's non plus nec sufficiēter ꝓuideretur filie p̄dicte.iuxta ea q̄ habentur.ff.de iudi.l.in omnibus.⁊.l.creditores.de priuileg.credi.Et valebit cū hodie in aduenticijs cadere possit ciuilis ⁊ naturalis obligatio inter patrem ⁊ filium.iuxta no.in.l.frater a fratre.ff.de condi.indeb.

¶Ad quintum ⁊ vltimum respondetur ꝙ cum dicta filia sit habitura medietatem dicto⁊ bono⁊ que fuerunt aui materni tanꝙ heres sue matris cui debebatur ꝓ sua legitima ⁊ trebellianica ⁊ sic tanꝙ bona matris:alteram vero dimidiam ex testō aui p̄dicti iure fideicō.vniuersalis ex eo ꝙ ipsam cum filia sua instituendo videtur eam substituisse post mortem eius vt.s̄.dixi.et sic vt illam dimidiam habitura tanꝙ bona dicti aui ⁊ ex eiꝰ testamento.l.coheredi.§.cum filie.de vulg.⁊ pup.Consultius est vt expresse adeat hereditatem matris cum beneficio inuentarij acceptando ipsum fideicom.vt sic dictam dimidiā per aditionem que sibi cōpetere pōt ex persona matris habeat vt heres matris:qꝛ al's debere non pōt.l.quāꝙ.C.ad.l.fal.⁊ ꝓ altera dimidia que debetur sibi iure fideicom.ex testō aui ab hereditate matris non extinguatur actio ꝓpter inuentarium.l.fi.§.i cōputa.C.de iure delib.⁊ nil possit sibi opponi.

¶Et ita dico ⁊ consulo ego Pau.de ca.U.I.doctor ⁊ ad fidem me subscripsi ⁊ sigillaui.

¶Casus talis est.

¶Perinus de migninis de Cesena condidit testū in quo inter cetera sua legata sic disposuit:vcꝫ.¶ Item reliq̄t disposuit et mandauit ꝙ expensis sue hereditatis fiat vna capella cū vno altari in qua possit celebrari missa in ecclesia loci seruo⁊ sancte Marie de Cesena in qua ⁊ circa quam capellam sic ɔstructā expendi voluit per infrascriptos suos heredes lib. ccl. bonoñ. Fecit etiā alia legata tā ad piascās parue tū summe ꝙ ad nō pias:suos aūt fideicōmissarios ⁊ dicti sui testamēti executores fecit ⁊ esse voluit Jo.ser Binelli ⁊ Seuerinū de migninis dans eis liberā ptātem ⁊ licentiā ⁊c.In oibus aūt suis bonis dñam Agnesiam dicti testatoris vxorem heredem instituit vniuersalem.Mortuo aūt dicto testatore dicta.d.Agnesia heres p̄nominata ad scdā vota transiuit ⁊ accepit in virū Gasparē Antonij de solario deinde dicti cōmissarij mortui sunt absqꝫ qd dictam capellam ɔstrui fecerint.Post hec dicta.d.Agnesia heres p̄noīata decessit instituto herede Gaspare eius marito p̄dicto.Qui Gaspar p eū adita hereditate fuit monitꝰ die.xxvj. Januarij.M.cccc.xxiij.vt per totum mensem Mai prime secuturi deberet executioni mādasse oīa legata ad piam cām concernentia relicta in testō p̄dicto monitus a dño fratre Augustino cōmendatario epatus Cesene siue eius vicario.Item scdā vice fuit de mense Julij interpellatus idem Gaspar qꝛ nō fuit executus vt promisit dicta legata ab eodē dño cōmēdatario dicente ad se tanꝙ patrem aīa⁊ per mortem dicto⁊ cōmissario⁊ deuolutā esse autoritatē exequendi ⁊ fieri faciēdi dictā capel. ⁊ alia legata ad pias cās executioni mandanda ad se spectare qui Gaspar heres vt.s̄.allegans se impotentē soluendi dictas ccl.lib.boneñ.fideiussore idoneū pstitit apud dictū dñm cōmēdatarium de facienda dicta capella in duos annos proxime secuturos q̄ fideiussor solēni stipulatione ꝓmisit sciens se non teneri aīo nouandi ⁊ in se suscipiendi dictā obligationē de suo ꝓprio dictā capel.siue dictā pecunie quantitatē ipsi cōmendatario aut suis successoribus dare ⁊ consignare ad voluntatē dicti cōmendatarij ac ēt soluit li.lxvj.boñ.eidē cōmendatario p initiando ⁊ principiādo dictā capel.⁊ hoc fuit in.1433.xxj.Julij que p̄cepta mittunꝰ in forma vt plenius se possit informare consultor.Et postea dictus Gaspar moriens instituto herede eiꝰ filio vnico Joāne Francisco infante sibi si in pupillari eta. decederet substituit pupillariter ⁊c.dñm Thomasiū de mainardis ⁊ Alexandrum sancti Cese.ac etiam mandauit oīa legata quibus non fuerat satisfactum executioni demandari p suos fideicom.Et finaliter in pupillari etate decessit dictus infans filius Jo.Fran.ita ꝙ substō pupillaris hꝫ effectum adeo qd dicti dñs Thoma.⁊ Alex.heredes substituti adiuerunt hereditatem p̄dictam p mortem dicti infantis cū beneficio tū legis ⁊ inuentarij cū dicta hereditas multis sit onusta debitis ⁊ legatis.Nūc aūt dicti substituti sunt parati dictam capel.iuxta voluntatem testato⁊ edificari facere ⁊ sunt infra tempora confectionis inuentarij:fratres vero conuentuales dicti monasterij seruo⁊ sancte Marie intendunt velle litem mouere aduersus dictos substitutos ex eo qꝛ dicunt ad ipsos fratres ⁊ eo⁊ monasterium tanꝙ ad legatarios maioris emolumenti dictam totam hereditatem dicti quondam Perini primi testatoris vt supra deuolutam esse virtute auten.hoc amplius.C.de fideicom. ⁊ alijs iuribus.Et lꝫ sint responsiones exceptiones satis vigētes aduersus dictos fratres ex eo maxime qꝛ per aduocationē

a ¶Actū.vide istā materiam in terminis late p.d.Alexā. vbi ꝫ eūdē do. Pau.de castr. disputat in.l.si cū dotē.§.eo. aūt.sol.mat.⁊ multa in.l.metus.ff.qd met. causa.

factam vt. s̄. dictum commēdatarium siue ep̄m q̄ acceptis. lxvj. lib. se fecit executorem ⁊ exec. inchoauit dictā tū capellā ipse cō mendatarius nunq̄ initiari fecit. Nec residuuʒ vnq̄ petit ip̄e nec alius. Nec stetit ꝑ fideiussorem se aīo nouandi obligatum vt. s̄. Tum q2 stantibus executoribus testamentarijs nō currebat sibi tp̄us. q̄uis mortui fuerint ante dn̄am Agnesinaʒ heredem p̄noīatam vt. s̄. in prin. puncti dr. Tn̄ cā euitandi lites cuʒ sint parati dicti substituti executioni mandare voluntatem testatoꝝ p̄dictoꝝ petunt ipsi substituti declarari de iure an p̄dicta hereditas rebus sic stātibus deuoluta sit ad dictos fratres seruoꝝ aut eoꝝ monasteriuʒ vel ad alios p̄terq̄ ad substitutos predictos. Et primo queritur.

¶ Primo vtrum stante forma dicti legati vt supra fratres ⁊ conuentus dicti monasterij debeant de iure dicti legatarij cum eis nil videatur relictum.

¶ Scdo vtrum pena auten. hoc amplius transeat ad heredes.

¶ Tertio vtrum posito sine p̄iudicio ꝙ pena predicta trāseat ad heredes an sit sublata virtute stipulationis ⁊ promissionis facte animo nouandi ꝑ tertium interuenientem de nouo ⁊ soluentem eidem cōmendatario dictas. lxvj. lib. cā initiandi dictā capellam fm̄ eiusdem cōmendatarij qui nil vltra vnq̄ petijt p̄ceptum: cuius precepti copia transmittitur.

¶ Quarto vtrum stante dicto p̄cepto ⁊ aduocatione ad se facta per dictum cōmendatarium ⁊ obligatione animo nouandi vt supra si voluisset idem Gaspar heres aut idem Alex. secundus expromissor dictam capellam facere edificari an potuisset sine expresso mandato ⁊ licentia dicti commissarij.

M. ccccxxiij. mensis Januarij.

¶ Coram venerabili viro dn̄o Andrea quondam Francisci de forliuio canonico maioris ecclesie Cesene necnon vicario. s̄. dicti dn̄i administratoris ⁊ cōmendatarij ep̄atus Cesene pro tribunali sedente ad solitum banchum iuris hora iuris cō paruit Gaspar quondam Anto. de solario habitator Cesene heres ⁊ hereditario noīe dn̄e Agnasine filie quondam Jo. ser. Fruelli ⁊ ipsius vxoris etiam ⁊ vxoris quondaʒ Perini vt apparet ex testō rogato manu ser Fran. de seruiola notarij defuncti ⁊ heredis Perini de migninis ex testō ipsius Perini rogato manu ser Joan. de Cese. occasione monitionis facte de dicto Gaspare vt p̄sentare deberet testm̄ tam dicte. d. Agnesine q̄ Perini predicti ⁊ illa satisfacere coram dicto. d. Vicario p̄ntauit in publicā formā app. Petens sibi statui terminum cōpetēteʒ per ipsum dn̄m Vica. ad satisfaciendum legata descripta in dictis testamentis cuius infra cum se paratum offert ipsa legata ad pias causas satisfacere ⁊ omnia facere ⁊c. Qui dn̄s Vicar. pro tribunali sedens visis ⁊ auditis p̄dictis volens quantū in eo est prouidere vt legata p̄dicta ad pias cās facta satisfiāt ꝓ salute animaꝝ p̄dictarum statuit terminum ꝑ totum mēseʒ mai proxime vent. dicto Gaspari heredi p̄dicto presenti audienti intelligenti ⁊ petenti infra quem sibi Gaspari mandauit ⁊ euʒ monuit ꝙ supradicta legata piam cām concernēn. debeat integraliter cum effectu satisfecisse ⁊ soluisse ⁊ mandauit mihi notario illa testamenta registrare ⁊c.

M. ccccxxiij. indi. xj. Martis die. xxj. Julij.

¶ Cum hoc sit ꝙ reuerendissi. in xp̄o pater dn̄s dn̄s frater Augustinus de Roma dei gratia archiep̄s nazarenus nec non legitimus administrator ⁊ cōmendatarius ep̄s Cesene ad queʒ deuoluta fuit ⁊ est executio testamēti Perini de migninis scripti cuius per mortem cōmissarioꝝ in dicto testō descriptoꝝ cogeret Gaspa. de solario penes quem reperiuntur bona hered. dicti quondam Perini maxime ad fabricandum quandam capell. in ecclesi. fratrum seruoꝝ de Cesena pro qua fabricanda idem Perinus iussit expendi lib. ccl bon̄. Cumq̄ ideʒ Gaspar ad presens esset inhabilis vt asseruit ad ipsam capellam fabricandam seu fabricari faciendum. Cuius occasione petierit sibi statui terminum adeo cōpetentem vt possit se lapidibus calcina ⁊ alijs necessarijs p̄parare ad initiandum ⁊ fabricanduʒ dictam capellam ⁊ obtulerit se paratum habito termino competenti fabricare ⁊ fabricari facere infra dictum terminum: iuxta volūtatem Perini testatoris predicti ⁊ eidem dn̄o administratori dare idoneum expromissorem qui casu quo dictā capellaʒ non fabricaret exbursauit dictam quantitateʒ. ccl. lib. bon̄. Et ipsam quantitatem soluet ipsi dn̄o administratori seu eiꝰ successori pro dicta capel. fabricanda infra terminum sibi soluendum. Cūq̄ considerata inhabilitate dicti Gaspa. fecerit eideʒ Gaspari idem dn̄s administrator terminum ad predicta fiēda ⁊ fieri facienda duoꝝ annoꝝ dūmodo ipse Gaspar ꝑ totū presentē mensem daret ⁊ solueret eidē. d. admīstratori ⁊ executori p̄dicto lib. lxvj. bon̄. cā dādi prin. fiende dicte capel. Idcirco alexander quondam sanctus sciens se ad hoc non teneri cū spon. aīo ⁊ intētione se ⁊ sua obligandi ⁊ dictā obligationē aīo innouandi ⁊ suscipiendi ꝓmisit ꝑ se ⁊ suos heredes se obligando dicto dn̄o administratori ⁊ executori ꝓ se ⁊ suis successoribus stipulanti dare ⁊ soluere ⁊ cū effectu in pecunia nume. numerare eidem. d. administratori ⁊ executori p̄dicto ꝑ totum p̄ntem mēsem. lib. lxvj. bon̄. cā dandi prin. dicte app. ad esse in ipsius. d. administratoris ⁊ executoris volūtatē: necnō ⁊ hinc ad duos annos ꝓxi. ven. ꝑficere seu ꝑfici facere ⁊ in ea seu eius fabricatione expēdere residuū ⁊ dictā quātitatē. ccl. lib. qd̄ est li. clxxxiiij. iuxta voluntatē dicti Perini: ⁊ casu quo ipsam nō ꝑficeret dare soluere ⁊ numerare ipsi. d. administratori ⁊ executori p̄dicto vel eius successoribus in fine dicti termini ꝓ fabricādo ⁊ fabricari faciendo dictam capel. residuum dicte quantitatis qd̄ est lib. clxxxiiij. ad esse ipsius voluntatis. Insup idem Alex. ꝑ se ⁊ suos heredes se obligando ꝓmisit eidē. d. administratori ⁊ executori p̄dicto satisfacere infra terminum octo mensium ꝓxi. vēturoꝝ ad oēm eius volūtatē oīa alia legata in. d. testō facta ad pias cās illo vcʒ dn̄taxat q̄ satisfacta nō facerent obligationeʒ ex eo. nūc idē Alex. se principalē debitorē ꝯstituens dicti. d. administratoris ⁊ executoris p̄dicti ⁊ sue iurisd. dicti. d. admīstratoris submersus ꝑ pactum solēni stipulatione vallatum possit conueniri ⁊c. renuncians ⁊c. q̄ oīa ⁊c. obligauit ⁊ iurauit.

1 ☞ Heres qui tenetur soluere quantitatem pro fabricañ. capella datis executoribus an si monitus vt soluat infra annum non soluit incidat in penam priuationis.

2 Et an executor possit ꝓrogare terminum heredi: ⁊ quid si dedit fideiussorem animo nouandi.

¶ Consilium. cccclvj.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Ecclesia seruoꝝ in qua Perinus testator iussit cōstrui capellam pro. cc. ⁊. l. libris: est legataria in dictis. ccl. libris: lʒ sibi legatuʒ directo non fuerit factum. l. lucius titius testō. de aur. ⁊ arg. leg. ⁊ qd̄ no. Ang. in. l. si quid relictum. de leg. j. facit qd̄ no. in. l. si seruus. §. qui margaritam. eo. ti. ⁊ sic videtur ꝙ si Gaspar heres Agnetis q̄ fuit heres. d. Perini: ⁊ ꝑ ꝯsequēs etiam heres dicti Perini quantū ad oīa disposita in testō Perini. l. fi. C. de hered. insti. monitus ab ep̄o loci infra annū non ꝯstruxerit dictam capel. inciderit in penā priuatiōis hereditatis: ⁊ ad dictam ecclesiā seruoꝝ deuoluta sit tanq̄ legatariam maioris cōmodi. iuxta auten. hoc amplius. C. de fideicō. ⁊ aut. lʒ. de epis. ⁊ cle. ⁊ in corpore autēticoꝝ. Nam legataria est vt dixi ⁊ maioris cōmodi: q2 nullum maius legatum in testō Perini factum fuit. Nam ⁊ religiosi hanc penā iure. s. priuatiōis hereditatis iuste petere possunt. xvj. q. ista statuimus. x. q. vl. c. vl. ⁊ qd̄ legitur in. c. dilecti filij abbas. extra de arbi. Nec vidētur obstare plura primo si diceretur in hoc testō fuerunt dati executores quoꝝ erat officiū facere istam capel. ⁊ ipsi videntur iussi istam capel. facere: ⁊ ita iussi quod non ip̄e heres: quinimo Gaspar heres videtur prohibitus se impedire. l. ⁊ si pluribus. de autor. tu. l. iij. de ali. ⁊ cib. leg. vnde non valet habere locum pena. d. auten. vt heres priuetur si non fecerit infra annum ⁊c. Nā ipse non est iussus facere vt dixi. ⁊. d. auten. lʒ. vult illum priuari qui iussus est facere ⁊ monitus infra annuʒ ⁊c. Nec ob. ꝙ qū Gaspar monitus fuit executores mortui erant. Nam in locuʒ eoꝝ successit ep̄s qui est legitimus executor in legatis ad pias cās: lʒ al's non sit dare legitimum executorem. l. nulli. cū ibi no. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ dato ꝙ executio per mortem executoꝝ ad Gasparem deuoluta esset ⁊ non ad episcopum q2 tn̄ ab initio non ipse sed executores iussi facere intelligūtur monitus vt faciat non videtur incidere in penam auten. hoc amplius. q̄ imponit iusso facere ⁊ iste ab initio non fuit iussus ⁊ in penis nō receditur a persona[a]. l. multo. de condi. ⁊ demon. ⁊ hoc videtur consuluisse. d. Bar. in suo consilio qd̄ incipit statutuʒ ciuitatis gualdi. Nam tenendo partem religiosoꝝ posset responderi ꝙ licet Gaspar non teneretur facere q2 erat iussus sed executores ⁊ q̄tum ad factum non posset in mora constitui ꝓpter quā incurritur pena illius auten. quinimmo si vellet non posset cum executio istius capelle non sit omnino certa: arbitrio enim executoris videtur edificanda ⁊ regula est ꝙ lʒ al's heres ꝑuenire possit executorem ⁊ soluere legata de bonis libe. si libertus sub cōditione. §. j. de eccle. ti. §. si quis in noīe. fallit nisi executio sit incerta certificanda arbitrio heredis. vt no. in. l. nulli. s̄. alleg. in. l. quidam testō. §. si scriptus. de lega. j. facit. c. si cui. de p̄bē. i. vj. Negari tn̄ nō p̄t q̄n dictus Gaspar heres teneat̄ ministrare dictas. ccl. li. ēt executori: executor em̄ ad pias cās exigere potest quicquid sit de alijs. vt in. d. l. nulli. ⁊ no. Bar. in. l. si q̄s titio. d̄ leg. ij. ⁊ in addi. Spec. de instru. edi. §. nunc vō. in addi. s̄. incerta. Unde

a ¶ Persona. ⁊ ista cōclusio videt̄ hr̄e locū ēt ī vltimis voluntatibꝰ vt tenet Bar. ⁊ doc. to. in. l. multa ff. de cōdi. ⁊ demon. doc. in. l. j. C. de his que pe. nomine.

ta. Cū eī detur ius exigendi cōtra ipsum Gasparē si monitus etiā ab epo qui erit et iudex et executor hoc casu nō soluerit sine dubio videt̄ incidere in penā.d.auk.† Per hec rn̄detur etiā ad aliud. Si diceret̄ ipse dedit fideiussorē aīo nouandi ꝛc. Nā cū Gaspar teneat̄ dare nō liberat̄ dando fideiussorē etiā locupletem.l.pmissor.in fi.de cōsti.pecu.no.in.l.fi.ff.si cer.pe.in.l.si heres iussus sit facere.ff.de leg.j. Nā vbi opus est facto non sufficiunt verba in.c.j.de eo q̄ mit. in pos. Nec a mora in dando videtur excusandus Gaspar ꝑpter inopiā ꝛ paupertatē q2 difficultas soluēdi nō impedit obliga.cōmitti ꝛ dari actionē.l.cōtinuus.§.illud.de ver.obl.ꝛ.l.q̄ te.si cer.pe.imo vr̄ q̄ in p̄iudiciū dicte ecclesie seruorū legatarie nō potuerit eps qui est executor nouare dictā oblig. Gasparis ꝛ sibi ꝑrogare terminū ad soluēdum facere vt in termino legali.s.post annū Gaspar nō veniat priuādus.ar.in.l.j.in prin.ff.loca. Nō ob. etiā fratribus seruorum q̄ pars istius pecunie soluta fuerit dicto epo. Nā ꝛ si integre solutis dictis.ccl.lib. Gaspar esset liberatus ab ecclesia legataria heres eī soluēdo executori liberat̄.l.liberto.§.largi⁹.ff.de annu.leg.ꝑpter tn̄ partē non solutā in termino q̄tumcūq̄ modica esset pena cōmitti videt̄.l.in executione.l.pe.de ver.ob.ꝛ no.in.l.v.§.rato.in fi.de ver.obli.ꝛ in Spe.de obli.ꝛ sol. Nec etiā ꝑ receptionē partis videt̄ remittere penā priuatiōis quā incursurus erit si residuū nō soluet in termino vt no.in.l.ij.si qs cautioni.in.l.fi.de eo qd̄ cer.loco in ꝑalle.§.pe.in.l.in executiōe de ver.obli. Nec minus etiā incidisse dicit̄ in penā q2 nunc offerat se paratū soluere lz eī ad euitandā penā legalē qualis est ista possit semp mora purgari ad effugiendū penā.l.hoc edicto.de publi.cū no.p Ang.ꝛ alios hoc est verū nisi sit dies a lege p̄fixa vt est hic annus ad exequendū legata.l.magna.C.de cōtrahen.ꝛ cōmit.stipu. Ista sunt q̄ pro parte istorū fratrū satisfacere vident̄. Sed his nō obstantibus estimarē de iure cōtrarium verius esse.s. Gasparē in nullā penā priuationis incidisse ꝛ per dn̄s substitutioni locū superesse ꝛ fratres cōtentos esse debere si in eorū monasterio construeret̄ capella. ꝛ ista snīa cōuenit voluntati defuncti ꝛ lex nō refragat̄ vt ostendā.ergo ꝛc.ff.de adul.l.miles.§.quidā.l.ab oībus. in fi.prin.de leg.j. Primo eī hoc verū est de iure q̄ si Gaspar monit⁹ fuit vt capellā faciat ex hac monitione nō constituit̄ in mora q2 ad faciendū non tenet̄ sed ad dandū.ccl.lib.quinimmo in faciendo manus heredis ligate erāt ꝛ executoribus hoc incumbebat siue alij erāt executores siue idem eps qui monebat. Nam nō debuit monere vt faceret sed vt daret ad hoc vt ipse facere posset.ꝛ istud est de mente bal. in aut̄.hoc amplius.in pe.col.ver.quero qui testator dedit executores. Sz si fuit monitus vt solueret legata ꝛ ipse erat impotens ad soluendum adhuc idem vt nō incurrerit penā. Nam lz impotentia nō excuset eum a mora cū obligatio consistat in dādo nec etiam excuset a pene cōmissione q̄ ex sola mora cōmittit̄ s̄.alleg.l.cōtinuus.§.illud cum ibi no.per Bar.qd̄ te. si cer.pe. cum ibi no. Ab hac tn̄ pena priuationis putarem inopiā ꝛ difficultatē soluendi Gasparē excusare.hec eī pena incurritur nō tm̄ ex mora q̄tum etiā ex negligentia ꝛ dolo cōmisso in non exequendo a quo dolo oīs causa excusat vt no.in.l.j.in fin. magne glo.si quis ius dicen.ꝛ ad hoc optime facit qd̄ no. Inno.in.c.p.xxvj.de offi.deleg.vbi dicit q̄ si qs excōicatur nisi soluerit.j.talem terminum si in fine termini non fuerit soluendo nec in dolo vel culpa quare desijt esse soluendo etiam si ante terminū fuerit soluendo non incidit in excōicationem etiam si consensit excōicationi.idem no. Jo.an.in regula iur. imputari. in mer.facit.l. si reus paratus.de proc.ibi facultatem pecunie nō habuerit ꝛc. Est ꝛ tertium in casu nostro propter qd̄ Gaspar ab incursu dicte pene priuationis excusatur qm̄ ante moram vel etiā si post moram hoc fecisset dedit fideiussorē aīo nouādi ꝛ sic obligatio prima ex testamento ꝛ oīs mora cōmissa ꝛ cōmittēda in illa sublata est per dictā obligationē nouantem.facit.ff.de condi.fur.l. parui refert.ff.de verb.oblig.l.scire debemus.§.si a fure.facit.l. iiij.§.si ex conuentione. de re iudi.l. valerianus. de preto.stipu. Nam cum exercitium istius actionis que datur ad istas.ccl. lib. sit commune scilicet ecclesie seruorum tanq̄ legatarie.vt.s̄.dixi ꝛ etiam executore scz domini episcopi. Episcopus si preoccupauit illud quicquid fecerit videt̄ valere: ꝛ sic talis obligatio nouans ꝛ prorogatio termini ꝛ si preiudicium fieret ecclesie seruorum nam hoc non debebat expectare ipsa eccl'ia seruorum scilicet moram committi ꝛ etiam si cōtradixisset in hoc domino episcopo nō erat audiēda quia extante necessitate debitoris ꝛ inopia non habebat causam contradicendi in hoc ergo.ar. in.l.dotem.ff.sol.matri.

¶ Et ita vt.s̄.scriptum est videtur de iure dicendum mihi Ange. placentino de castro. V. J. doc. minimo Bonon̄. legenti salua semper sententia cuiuslibet melius sentientis ꝛ ad fidē me subscripsi ꝛ sigillaui.

1 ¶ Episcopus qui succedit in locum executorū testamentariorum potest prorogare terminū heredi ad soluendū legatum ad piam causam.

2 Et an post terminū iterum priuetur heres ꝛ q̄d si dedit fideiussorem ꝛ quid contra pupillum heredem grauati.

¶ Consilium.ccccluij.

In christi nomine amē.

¶ † Iste dn̄s episcopus cōmendatari⁹ in quē fuit deuoluta executio per mortē executorū relictorum in testamento potuit ex iusta cā prorogare terminum anni qui incipit a die monitiōis vt in aut̄.hoc ampli⁹.ꝛ hoc determinat Bal.in.l.nulli.C.de epi.ꝛ cle.in.ij.col.in ver. Sed nunquid eps. Et videtur hoc esse generaliter verū in quolibet termino legali vt iudex cōpetens ex iusta cā possit illum prorogare.iuxta no.per Bar.in.l.ij.ff.de re iudi. Ex quo sequitur q̄ cū ista prorogatio facta fuerit ante lapsum anni incepti a die prime monitiōis ꝛ sic anteq̄ pena legalis esset cōmissa non fuit postea cōmissa per lapsum eiusdē ꝑut determinat idem Bal. expresse in.l.j.C.de his q̄ pe.noīe.in.x.q.ꝛ probatur in.l.lecta.§.sed cū fortis.ff.si cer.pe.ꝛ de verb.obli.l. cum stipu.sim mihi a proculo. q2 facta fuit ex iusta cā scz ꝑpter impotentiam allegatā per dictum Gaspa.ar.ff.de neg.gest.l.diuortio.ver.non eī vestigio ꝛc.† Sed dubiū est an postea per lapsum biennij fuerit cōmissa. videt̄ q̄ sic: per id qd̄ idē Bal. ibi no.s.in.d.l.vnica.C.de his que pe.no.in.x.q.ꝛ Inno. in.c.p̄tereo requisiti.de appel.ibi. Et hec vera sunt ꝛc. contrarium est verius q2 prefatus dn̄s eps in dictum casum sibi aliter prouidit q2 recepit expromissorem qui se obligauit aīo nouandi ꝛ liberādi dictum Gaspa.vnde censetur prefato dn̄o epo solutum ꝛ satisfactum de eo qd̄ debebatur occasione dicte cōmissarie vel dicti testamenti.ff.de pigno.acti.si rem.§.satisfactū. ꝛ sic cessat pena legalis sicut qn̄ testator aliter sibi prouidet in casum cessationis q2 prouisio hominis facit cessare prouisionem legalē vt pz ex his que habentur in.l. si fundum sub conditione.§. stichum sempronio.ff.de leg.j.per Bar.ꝛ.l.liberto.§.lutius.ff. de an.lega.per eundem iuncto eo qd̄ habetur in.l.fi.C.de dotis promis. Et predicta procedunt presupposito etiam quod bienniū transiuerit viuente dicto Gaspa. Si vero post mortem eius ꝛ viuente filio suo pupil.eius herede tunc vltra rationē predictā subest alia: q2 pena non potuit esse commissa viuente Gaspare nōdum transacto tempore biennij etiam si tunc cū mortuus est tātum transiuerat de biennio quod infra id qd̄ restabat opus fieri nō poterat cum ista sit pena legalis vt in.c.commissa.de elec. lib.vj.in prin.ff.de verb.oblig.l.insulam intra biennium.lz sec⁹ in conuentionali.l.cū stipulatus sim mihi a proculo.eo.ti.ꝛ ibi plene no. Nec post mortē potuit cōmitti ex mora pupilli vel infantis q2 per lapsum biennij non fuit in mora constitutus ipse pupillus.l.cū filius.§.in hac.in fi.ꝛ.l.si pupillus.e.ti. Nec ob. l.ad diem.eo.ti.vbi committitur hereditate etiam iacente q2 ibi loquitur in pena cōuentionali. Et posito sine preiudicio q̄ ipo iure talis pena fuisset cōmissa contra ipsum pupillū propter lapsum tpis conuentionalis in eius vita ꝛ post mortē patris dabatur sibi restitutio in integrum tam ratione pupillaris etatis q̄ ex generali clausula si qua mihi iusta cā ꝛc. de qua in.l.j.§.fi. ff.ex q.cau.maio.vt no.in.d.l.ad diem.ꝛ in.d.§.in hac.q̄ beneficium resti.in integ.ille pupillus ad suū heredē.s. substitutū pupillarem transmisit.ff.de in inte.resti.l.non solū.tp̄s aūt restitutionis in integ.petēde.s.quadrienniū cōtinuū a tpe lapsi biēnij p̄dicti nondū lapsum est.C.de tēp.in integ.resti.l.fin.sed adhuc supersunt anni duo cū incepit currere in.M.ccccxxxiij.de mēse Junij ꝛ cōpletū fuerit in.xxxv. Unde ad cautelā si ita est q̄ fuerit lapsum bienniū post mortē Gasparis viuēte pupillo bonū est petere restitutionē aduersus lapsum tpis ꝛ aduersus cōmissionē pene si qua cōmissa foret. Si vero transactū fuerit biēniū post mortē Gasparis ꝛ etiā post mortē filij sui adhuc dicto substituto cōpetit restitutio ex clausula gn̄ali p̄dicta si anteq̄ adiret hereditatē pupilli fuit lapsum vel etiā post anteq̄ sciret assignationē ill⁹ termini vel etiā postq̄ sciuit si sibi non superāt tm̄ de biennio q̄ posset opus perficere per id q̄ habetur ꝛ not. per glo.in.l.si partem.§.fi.ꝛ.l.si sic.circa fi.glo.magne.ff.quēad.serui.amit.per.l.ꝛ attilicinus.de serui. rusti.p̄dio. ꝛ per id qd̄ not. Bar.in.l.j.§.si qs aūt propter inundationē.ff.de itine.actuq̄ priua.ꝛ.l.ab hostibus.§.sed qd̄ simpliciter.ff.qui.ex cau. maio. Et ex his pz veritas huius rei nec expedit aliter ad singula dubia formata respondere.

¶ Et ita dico ꝛ consulo ego Paulus de cast. V. J. doctor ꝛ ad fidem me subscripsi ꝛ sigillaui.

¶ Allegationes super quodam statuto quo disponebatur vt dominus domus reddita pensione totius anni posset ante finitaꝫ locationem repetere domum.

¶ Si dñs pensionē integrā ab initio recepisset. s. viginti ꝛ illa. xx. restituere vellet ꝛ domū scholari auferre lꝫ adhuc de anno restarent tres menses nemini dubiū est ꝙ posset nec ꝑ istis trib⁹ mēsibus q̄ restarent aliq̄d de suo dare teneret̄ lꝫ scholaris vltra pēsionē ei restitutā diceret sua interesse. satisfactuꝫ est eñ statuto vniuersitatis scholariū disponēti ꝙ restituta pensione integri anni dñs pro sua habitatione domū scholari auferre possit. l. ij. §. cōuenire. ver. legi. satisfactū est ꝛc. ff. de iudi. Ego sine dubio etiā dicerē ꝙ si dñs non receperit integrā pensionē sed tm̄ ꝓ rata tpe quo scholaris habitauit pone recepit. xv. pro nouē mēsibus cū pro. xx. in anno domus locata fuerit dicta. xv. recepta restituendo ꝛ remittēdo. v. pro futuris trib⁹ mensibus domū scholari auferre possit non aūt teneatur illa. v. scholari de suo dare. Sic eñ esset dñs deterioris cōditionis qñ integrā pensionē nō recepisset ꝛ sic illius cōmodū apud se interim nō habuisset si dicta. v. de suo dare teneret̄ ꝙ si integrā pensionē ab initio habuisset ꝛ cōmoduꝫ ex illa percepisset quo casu vt. s. dixi de suo nihil superaddere teneret̄. Sufficere ergo debet scholari ꝙ illa. v. sibi remittant̄ ꝛ soluta restituant̄ ꝛ ꝙ gratis. ix. mensibus domuꝫ coluerit cū tñ de iure cōi pro. ix. mensibus q̄bus habitare licuit nec restitutio nec remissio fieri deberet. Sed soluꝫ pro tpe quo facto dñi iusto ꝛ superueniēte habitare nō esset cōcessum. l. edē. cū ibi no. C. loca. ff. eo. l. si fundus. ꝛ qd̄ plene habetur in. l. si vno §. item cū quidā. eo. ti. Et sic pꝫ quantū dictuꝫ statutū proficiat inquilinis nec scholaris queri pōt ꝙ pro tribus mēsibus futuris domū aliam pro. v. nō reperiet ꝛ sic damnum suuꝫ nō pensabit ꝛc. prout statutū velle videt̄. nam sicut hoc dicere non posset si integra. xx. soluisset ꝛ illa sibi restituerent̄ vt dixit ita si soluit. xv. ꝛ illa restituant̄ ꝛ. v. sibi remittant̄ nihil. dicere pōt cum ista paria videant̄. de testibus. veniens. de condi. ob cām. si mulier. l. si sponsus. §. j. de dona. inter virū. Idem dicendū est per eā si ex. xv. que sunt pensio nouē mensiū quibus habitauit scholaris vij. tm̄ soluisset prout fuit in casu p̄nti: naꝫ dñs restituendo. vij. recepta: ꝛ remittēdo. viij. ꝛ alia. v. pro tribus mensi. futuris domum auferre pōt. Nec ob. statutū qd̄ p̄cise velle videt̄ vt non possit auferri: nisi integri anni pensio restituat̄: qd̄ statutū videtur intelligēdū restituat̄ si receperit: ꝛ si nō receperit de suo det. cum ꝛ qui tenet̄ restituere sine reddere dare etiā teneat̄. l. heres meus in prin. de leg. iij. Nam immo statutū non debet sic intelligi: sed rectus eius intellectus esse videt̄ ꝙ integra pensio restituat̄ si fuerit recepta: si non fuerit recepta obligatio remittat̄: q̄ remissio locū obtinet datiōis vt supra dixi. Alias si dñs de suo dare teneret̄ etiā vbi pensio sibi soluta nō fuerit sequeret̄ ꝙ si. xj. mensi. ꝛ vltra scholaris stetisset in domo ꝛ dñs nihil recepisset teneret̄ sibi itegra. xx. dare. ꝛ sic habuisset domū gratis. ꝛ illa xx. lucraretur: ꝛ ista nō fuit statuti intentio. Sequeret̄ similiter in casu presenti: ꝙ si scholaris stetisset. ix. mensi. ꝛ dñs. vij. tm̄ recepisset teneretur non solū septem recepta restituere: sed ꝛ octo que deficiunt ad ratum. ix. mensi. ꝛ etiam. v. pro. iij. men. futuris qd̄ videtur absurdū: ergo ꝛc. de preben. dudū. §. considerantes. ibi qꝛ foret absurdum. lib. vj. l. nam absurduꝫ. de bo. liber. de nego. gest. l. pomponius scribit. l. diuortio. §. alioquin. solu. ma. l. offidius. cum si. de leg. iij. Sed vnuꝫ pro scholari facere videtur Ponamus ꝙ scholaris integra. xx. soluisset ꝛ in domo stetisset xj. mensi. ꝛ vltra: ꝛ dñs vellet domum auferre ꝛm predicta deberet itegrā. xx. restituere ꝛm ꝙ scholaris gratis toto quasi anno domum habuit ꝛ dño nullius partis anni vsus remāsit ꝛ tñ hoc videtur tolerari ex rigore statuti. Ergo etiā in casu p̄senti tolerandum videt̄ vt postq̄ vsus domus sue pro tribus mensib⁹ sibi remanet illius tpe pensionē scholari de suo soluat nō solū remittat vt sic cū illis. v. scholari datis ꝛ alijs. v: sibi remissis ꝛ sic cū. x. aliam domū pro his tribus mensi. reperiat quā cū. v. reperire nō posset ꝛ sic damnū suū pensabit ꝛ locus fiet statuto. Multum tamen obstat ratio supra facta.

1 ☞ Vtrum eripientes in ecclesia ꝑ vim furem qui furatus sit hospitale sint puniendi vt violatores.
2 Et quid si fur vendit in cimiterio vel prope.
3 Et quid si ecclesia est priuilegiata quō intelligitur priuilegiuꝫ circa hanc materiam.

¶ Consilium. cccclvij.

In christi nomine amē.

¶ Viso casu proposito et plurib⁹ dubijs que per ordinem ex illo eliciuntur. R̄ndeo ad id de quo principaliter dubitatur vꝫ. † an isti de isto oppido aliquā penam incurrerint tanq̄ sacrilegi ꝛ violatores immunitatis ecclesiastice: eo qꝛ hunc furem per vim abstraxerūt vel mandauerunt extrahi de choro monasterij inuitis monachis qd̄ idē est. l. j. §. ait pretor. ꝛ. §. deiecisse. de vi ꝛ vi arma. ꝛ ad mortem dānauerunt. Et cōicato consilio cuꝫ dño meo do. Paulo de castro: dicimus ꝛ consulimus ꝙ prefati nullam penam incurrerint. Primo qꝛ iste fur erat sacrilegus furatus enim fuerat in hospitali fundato superioris aūc. vt in casu ponitur: vnde licet dictum hospitale non esset consecratum: nec in eo diuina officia celebrarent̄ erat tñ locus ecclesiastic⁹ ꝛ gaudebat immunitate ecclesiasti. q̄tum ad hoc vt ad ipsum confugientes tuti sint vt in. c. penul. ꝛ ibi no. de immu. eccle. vnde gaudet etiam quantum ad aliud: vt furantes in eo dicantur furari in ecclesia ꝛ per consequens dicantur sacrilegi. Sacrilegi autē in nulla ecclesia tuti esse debent cum in ecclesia delinquerint vt est casus in. c. ad epos. xvij. q. iiij. ꝛ no. glo. in. c. precedenti. qd̄ incipit frater corepē. in gl. ij. ea causa ꝛ. q. Ex quo pꝫ ꝙ. c. fi. de immu. eccle. habet locum non solum in homicidijs ꝛ mutilantibus sed etiam in furibus furantibus ꝛ delinquentibus in eccle. ꝛ ita ibi etiam cōiter notatur. 2 † Secundo hoc idem probatur ꝑ eandem rationem. nam iste fur res alibi subtractas furto cōtractauit ꝛ exposuit venales iuxta cimiterium dicti monasterij ad duos passus siquidem contractasset infra ipsuꝫ cimiterium cōtractando de nouo in diuerso territorio. s. i cimiterio ecclesie qd̄ est diuersum a territorio prophano non esset dubium ꝙ nouuꝫ furtum videretur cōmisisse ibidem: vt no. Bar. in. l. si dñiuꝫ. de fur. ꝛ per consequens confugiēdo ad ecclesiam nō esset tutus vt. s. dixi. Eodem modo non est tutus contractando rem furtiuaꝫ in loco ita proximo vicino ꝛ adherēte ipsi cimiterio qꝛ qd̄ de iure est de cimiterio ꝛ eius finibus est etiā de his q̄ finibus adherēt de parrochijs. sup eo. de rei ven. q̄ religiosis. ꝛ in proposito tex. cum glo. j. in. c. si qs contumax. xvij. q. iiij. ꝛ dicit do. in. d. c. sup eo. ꝙ in arbitrio iudicis esse debet quis locus rōne confiniuꝫ ꝛ adherentie immunis esse debeat ꝛ nemini dubiū ꝙ adherentia ista duorum passuū debet cēseri ꝛ videri cuilibet iudici talis de qua loquunt̄ iura prefata. s. c. sed ꝛ eo. ꝛ. c. si qs contumax. nam modica transgressio nō est extra rem. Ita solet alleg. l. iam dubitari. de here. insti. ꝛ no. in. l. j. si cer. pet. in prin. Ad qd̄ etiā cōe facit qꝛ malitijs hoīm est obuiandū maxime delinquentiū qꝛ magna ratio. s. publica suadet penas ob maleficia solui. ff. de fideius. si a reo. §. fi. Iste quidem fur non introduxit res subtractas intra ꝛ infra cimiteriū dubitans de eo qd̄ supra dixi vꝫ ne ibi cōtractando diceretur nouū furtum in ecclesia siue cimiterio committere ꝛ per dñs non esset immunis ꝛ tutus ꝑ supradicta. ideo contractauit illas extra cimiteriū prope tñ ipsum hoc. s. aio cuꝫ expeditur statiꝫ intrandi cimiteriū ꝛ se saluandi ꝛ ita fuit secutus vnde qualis fuerit animus suus exitus cōprobauit. de acqui. pos. l. exitus. Qualis ergo fuerit animus in ꝑcedentib⁹ sequentia demonstrant. de natura. libe. cum q̄s. in fin. l. sed iuli. §. proinde. ad macedo. ꝛ no. glo. xviij. di. peruenit. l. q̄ concubinaꝫ. §. res amotas. in fi. rerū amo. Si ergo iste animus ꝑsumit̄ fuisse in eo. s. delinquendi sub spe immunitatis ecclesiastice casum habemus in. d. c. fi. de immu. eccle. ꝙ se reddidit indgnum. nam sub spe veniē nemo debet delinquere. de cleri. excom. mini. illud §. fi. Ex his concluditur ꝙ isti regentes q̄ mandauerūt per viꝫ extrahi de ecclesia istum furē ꝛ puniuerūt euꝫ ad mortē iustitia mediante non sunt violatores ecclesiastice libertatis nec incurrunt penas violantiū ecclesias. de quibus in prefato. c. si qs cōtumax. ꝛ. c. seq. xvij. q. iiij. qꝛ legis aūc. fecerunt per supradictas rōnes de adulte. l. graccus. Nec iuris executio habet iniuriam. ff. de iniur. l. iniuriarū. in prin. 3 † Nec ob. precedentibus ꝙ monasterium istud ꝛ monachi habēt priuilegia apostolica cōcedētia ꝙ confugientes ad ipm sint immunes ꝙ priuilegiū vt aliq̄d operet̄ ꝛ aliq̄d vltra ius cōe cōcedat ea eñ videt̄ natura priuilegij. iij. di. priuilegia. videt̄ intelligendū vt etiā sacrilegi ꝛ delinquētes in ecclesijs ad dictū monasteriū ꝯfugiētes sunt immunes lꝫ al's de iure nō essent. arg. de priui. si papa vnum. lib. vj. de leg. j. si qñ. Nam nō est verū ꝙ per predictū priuilegiū lꝫ simpliciter cōcessum videat̄ dispensatū contra. d. c. ꝛ. d. c. ad epos. xvij. q. iiij. sed dictū priuilegiū qd̄ potius est rescriptū q̄ priuilegiuꝫ est intelligendū ꝛm ius cōe ꝛ interpretandū ꝛm illud. de rescrip. cām que. s. in alijs delinquentibus extra ecclesiā ad ecclesiā confugientibus. Nec obst. ꝙ priuilegiū nihil operabitur. nam immo operabitur id quod no. glo. fi. in. c. frater. xvij. q. iiij. Est enī ita intelligendum priuilegium vt potius valeat q̄ non. de verbo. signi. abbate. ꝛ quod no. in. l. si quis a filio. de lega. j. Sed si intelligeremus ꝙ tale priuilegium daret immunitatem etiam delinquentibus in ecclesia esset contra casum. d. c. ad episcopos ꝛ per consequens non valeret [a] cum in priuilegio non sit clausula derogatoria. de capel. mona. c. penulti. l. rescripta. de preci. impe. offer. xxv. questio. j. rescripta. ꝛ quod plene not. in. ca. j. de consti.

1 ¶ Valeret. ad de ad materiā Joā. de imo. in l. etiā. ff. so. ma. doc. in. c. dudū de elec. ꝛ i. c. oli de verb. sig.

consti.lib.vj.Ex his pz q istud non est priuilegium proprie sed rescrip.potius.Preterea dato q priuilegiũ monachorũ extenderet se etiã ad sacrilegos delinquẽtes in ecclesijs priuilegium in hac parte esset cõtra ius cõe z contineret merum fauorẽ z priuilegium vnde illi fauori ipsi monachi z cap.remittere z renunciare potuerint ex cã interueniẽtibus solẽnitatibus.c.j.de reb.eccle.lib.vj.qr suo priuilegio z iuri p se introducto tacite z multofortius expresse renunciare qs potest.vij.q.j.q periculosum.de reg.statuim.§.ad apostolicã.z de priuilegijs.si de terra est si.Postremo q isti de oppido non sint molestandi nec incurrerint penas iuris velut violatores ecclesie facit qr z si violatores essent q negatur per supradicta talis tamen pena hodie nõ exigitur qr per desuetudinem ecclesia ipsa perdidit ius exigendi huiusmodi penas vt attestatur glo.in.c.cum multe.in glo.iij.xv.q.vlti.cui attestatiõi glo.z habita desuetudine standũ est.iuxta no.p glo.in.l.ij.C.si scdo.nup.mu.z Bart.in.l.conficiunt de iure codi.Ex pdictis pz rñsio ad singula dubia superi formata lz non fm ordinem dubiorum.

Et ita vt.s.scriptũ est dico z cõsulo iuris esse ego Ang.de cast. V.J.doctor legens in felici studio Paduano iura canonica: z id ipsum videtur domino genitori meo do.Paulo de castro cuius etiam mandato subscripsi z sigillaui. Padue die.v.Januarij.Mccccxlj.

Casus talis est.

D.Speronella habens.d.Dorotheã matrem Luciam filiam infantem trium mensiũ ex Matheo eius viro premortuo cõdidit testamentũ in quo vsumfru.oĩm bonorũ suorũ reliqt.d.Dorothee eius matri:z vniuersalem heredẽ instituit Luciã infantẽ z post eius Lucie mortẽ si decesserit sine liberis substituit eandem.d.Dorotheã matrem.Decessit testatrix p dies post Luciã infantem.Relictis sibi ab intestato heredibus Christophoro z Joanne Michaele fratribus ex latere patris tñ.Erant eñ isti filij Mathei ex alia vxore:q ex forma statuti tãq agnati excludũt a successione istius Lucie sororis prefatã.d.Dorotheã auiam maternã.modo queritur de pluribus.

Primo nunquid dicti Christophorus z Joãnes Michael heredes infantis reperiãt ius z facultatẽ adeundi hereditatez.d.dñe Speronelle testatricis z matris dicte infantis in ipsa hereditate Lucie infantis.Et videť q non postq non fuit adita:et sic habeť perinde ac si nõ fuisset delata.Unde illa videť remanere apud dñam Dorotheam q fuit successura Speronelle ei filie:si ad istam infantẽ non fuisset delata.l.si infanti.C.de iure delibe.Hereditas eñ etiam materna nõ adita non transmittiť etiam p.l.illam de his qui ante aper.tab.nisi ad descendẽtes: z tales non sunt dicti Christophorus z Jo.Michael.Jn cõtrarium qr videť q infans ad istos heredes suos transmiserit saltem ius deliberandi.Habebat eñ infans auiã paternam tutricem testamentariã que sciebat Speronellã mortuam z preuẽta mortalitate infantis eius noie nõ potuit adire.Unde propter scientiã tutricis fuit ius deliberandi transmissuz fm Bar.in.l.qui duos.Circa istam tñ transmissionẽ iuris deliberandi facit dubiũ qr lz ista tutrix sciret mortẽ Speronelle eius tñ testamẽtum ignorabat z sic ignorabat an ex testamẽto vel ab intestato hereditas materna ad infantẽ fuerit delata.Unde põt dubitari vtrũ hoc habeat impedire istã transmissionẽ.Et in hoc consideratio habeať.Considerať etiã an isti heredes infantis saltẽ p viam resti.in integrũ venire possint ad ipsaz hereditatẽ.Speronelle quasi infans lesa in arti.mortis illã restitutionem transmiserit.per.l.pantonius quã doc.in.l.si infanti.volunt habere locuz etiã in infante decedente hereditate nõ adita vt sic illa lex si infanti.q vult q hereditas habeatur pro nõ delata si infans nõ adiuerit intelligatur.s.mero iure sed p restitutionẽ in integrum heredes infantis ad illã venire poterunt.Et sic queritur qd remedium verius cõpetit istis heredibus infantis ad istam hereditatẽ Speronelle.An remediũ iuris deliberandi an vero restitutionis in integ.Nam z q p remediũ restitutionis in integrũ non veniant facit qr sic restituerenť contra auiã maternam q al's de iure cõi isti infanti fuisset successura z nõ isti fratres patrueles.Unde equitas in qua fundari videť resti.in integ.non videtur subesse fm Bal.C.de cadu.tol.in contrarium qr in effectu petunt se restitui ex persona infantis ad hereditatem Speronelle cui infans sola cum esset filia succedebat exclusa domina Dorothea matre eademq auia respectu infantis vt in auť.in successione.

Dubitatur ex themate predicto secundo z principaliter.Presupposito q altero de dictis modis isti Christopho.z Jo.Michael admittantur.Cum certum sit euenisse dies fideicommissi relicti dicte dñe Dorothee.Utrum de hoc fideicõmisso duplex quarta poterit deduci.Et videtur q non qr sic eodem tempore deducerentur cum conditio fideicommissi extiterit per mortem infantis ante aditam hereditatem vnde vna tantum.s.legitima videtur posse deduci.Jn contrarium qr fideicom.ab initio fuit conditionale z si heredes infantis ex persona infantis modo adeunt vigore iuris deliberandi perinde est ac si retro infans adiuisset.arg.in.l.heres quandocunq.de acqui.heredi.z sic fm cõem opi.due quarte veniunt deducende.Et in hoc considereť an aditio heredũ istius infantis retrotrahatur ad tempus quo hereditas fuit delata infanti.an vero ad tempus quo fuit ad dictos heredes delatum ius deliberandi z istud fm videtur verius arg.l.bonorum.rem ratam habe.qd si esset stat primum dubiuz supra factum per qd videbatur q legitima tantũ z trebellianica deducatur.

Dubitatur z tertio principaliter posito q etiam trebellianica deducatur an vtraq quantũ ad vsumfru.deduci possit.Et qtũ ad legitimam clarũ videtur qr per legatũ vsusfru.oĩm bonoruz vsusfru.legitime nõ est imminutus nec potuit imminui.C.de inoffi.testa.auť.nouissima.in vlt.glo.Quantũ añt ad trebellianicam videť q vsusfr.illius nõ debeať sed tñ proprietas in vita dicte dñe Dorothee z sic restitutio fideicõ.dña Dorothea in dimidia istius hereditatis habet pprietatẽ z vsumfru.casualẽ cũ illa consolidatũ.Jn tertia vero alterius dimidie in qua cõsistit trebellianica heredũ istius infantis ipsa habebit vsumfru.formalẽ z sola proprietas ad dictos heredes ptinebit.Jn contrariuz qr immo etiã vsumfru.trebellianice heredes isti habere debeant.Nam cũ debeatur quarta trebellianica etiã vsusfruc.ei deberi debet ar.ff.de vsufru.l.oĩm.Nec dicendũ est q per illud legatũ vsufru.oĩm bonorum testatrix videať prohibuisse vsumfru.trebellianice sicut nec trebellianica videť prohibita qtum ad proprietatẽ.lz testator mãdet restitui oĩa bona nisi alijs verbis prohibeať.iuxta no.in.l.centurio.Qñ eñ testator legauit vsumfru.oĩm bonorum.d.Dorothee intellexit de tpe quo ipsa superuiuet infanti non añt cogitauit de tpe post mortem infantis:tunc eñ plenius prouidit matri.s.de proprietate.vnde vigore dicti legati nõ videtur sine dubio q ex mente defuncte habere debeat vsumfru.trebellianice.Videať in oĩbus supradictis pro parte heredum istius infantis. Si tutores istius infantule ignorarunt testamentũ Speronelle z vtrũ earũ pup.esset instituta.Et pro qua parte certe ex hoc ignorarunt hereditatẽ sibi fore delataz.Nam vt delata sciatur oportet scire ex quo capite an ex testamento vel ab intestato.l.si is ad quẽ.de acqui.here.et ibi no.z in.l.veteris.z in.l.is põt.eo.ti.Est bene veruz q qr ista auia paterna tutrix erat coniuncta presumitur sciuisse mortez.Jtem testamentuz presertim si probareť eam tunc ibi fuisse:vel fuisse famã publicam illã fecisse heredẽ filiam suã vt cõiter facere cõsueuit qñ testamenta nõ fiunt in scriptis vt fuit hoc casu vt declarat Bar.in.d.l.is põt.vbi proprie loquiť in transmis.iuris deliberãdi in.vij.col.ibi.Sed pone zc.Sufficeret etiã vehemens opi.tutricis de testamẽto z institutione ipsi pupille.l.cũ quidã.§.q dicitur.de acqui.here.z ibi no.z Bar.in.d.l.is põt. Si tñ hec nõn probarenť z ignorãtia supponať cui contrariũ meo iudicio de facili probareť ex cõiunctione tutricis cõuersatione z fama pub.Profecto nõ esset dubiũ ius deliberãdi non fore transmissum.requirit eñ scientia delationis anteq transmittatur.l.cũ antiquioribus.z sufficit sciẽtia tutoris Bar.in.l.q duos.z Bar.z oẽs in.l.si infanti.z.d.l.cũ antiquorib.Uñ dico q si tutrix pdicta esset data a matre q non teneret nisi confirmaretur.l.tutore nõ a patre.qm mater mero iure non dat tutorem in testamẽto z ideo cõfirmatione opus est vt ibi no.z ante cõfirmationẽ non sufficeret sciẽtia eius.Ego tñ presuppono q habita auia paterna erat tutrix testamentaria data a patre z ita presuppono. Sed videndum an si scientia non probatur z sic ius doli non fuit transmissum an saltim heredibus infantis competat restitutio ad adeundam hereditatem domi.Speronelle.Et al's dicebam q non omissa disputatione antiqua de qua etiam per Bal.qui reprehendit Bar.in infante z Salyce.idem consuluit contra Barto.licet ipse Bal.in consulendo adduxerit Barto.vt ibi refert Ange.Post portam namq habita disputatione tenendo cõmunem sententiaz q ex persona minoris infantis detur restitutio dicebã tunc posse dari restitutionem qñ non subest psona in qua sit maior equitas in admittendo eam ad illã hereditatem q heredes minoris ex beneficio restitutionis vt est in casu nostro.Nam do.Dorothea succederet filie sue Speronelle ab intestato repulsis his de qbus.s.de iure cõi per iura vulgaria ergo iniquũ est ex beneficio restitutionis qd ex equitate isurgit vt mater priueť luctuosa hereditate filie que per eius neptẽ adita non fuit nec quo ad illã ius deliberandi transmissum ita voluit Bal.in.l.non pro minore.C.ad orfi.per illũ ter.z in.l.j.de his qui ante ap.tab.sic intelligẽs.l.q duos.l.pantonius.tangit etiã is in nouissimo.vñ ex istis rema-

uerent isti destituti q̄r nō possunt habere hereditatē Speronel
le nisi probet̄ scientia tutoris eo modo quo. s̄. dixi. Si tn̄ ex iu-
re trāsmissionis iuris deliberādi venirēt ⁊ sic adirent ⁊ haberet
locū fideicōmissaria substitutio. Nō dubito legitimā ⁊ trebel-
lianicā detrahi posse q̄r diuersis tp̄ibus detrahēde veniūt iuxta
cōem sn̄iam puto etiā aditionem ex iure deliberādi trahi retro
ad tp̄s delate. l. heres qn̄q̄. qm̄ ex iure trāsmisso adeūt ⁊ ī h̄ nō
facio vim. Illud etiā puto ꝙ vsufru. factū do. Dorothee matri
habeat locū stante infante herede cū ab herede fuerit factum le
gatum vnde in euentū sub forma de eadē expirat legatum qm̄ a
seipsa sibiipsi non videret̄ factum nec fieri potuisset immo plus
dicendū ꝙ si esset substituta ꝓpter expirationē tunc leg. vsufr.
casus est in. l. itē imperator. in vltimo rn̄so de leg. j. ⁊ ibi Bart.
referens Dy. quo fit vt sicut legitima debet̄ cū fructib⁹ vt glo.
in aut̄. nouissima. reiecta alia opi. q̄ fundabat̄ p. l. vxore. de vsu
fru. leg. ita etiā treb. cū fructibus debeat̄ a dictis mulie. §. si he-
res. l. ꝙ de bonis. §. fructus. ad. l. fal. vis est ergo in deuolutiōe
iuris deliberandi qm̄ restitutionē in integ. hoc casu videt̄ con-
cedendā non esse. Dicebat̄ esse dubiū aliquoꝝ an p substitutio
nem tollat̄ transmissio iuris deliberādi ⁊ Bar. qd̄ nō. in. l. j. idē
Bal. in. l. cū proponas. C. de heredi. insti. ⁊ in. l. cū antiquiorib⁹
sed aliqui cōtra ibidē vt Saly. q̄ plene oia ruminat ⁊ rn̄det ra-
tionibus oim. tn̄ cum Bar. est cōis opi. ideo in casu nostro in iu
dicando teneretur Bar. ⁊ cōis opi. punctus tamen est subtilis
de restitutione in integrum per. l. si fine. §. sed ꝙ pap. pro modo
non est exitum q̄r subest substitutio fideicō. que per adiec. nō ex
pirat sed ab ea sumit vigorem ⁊ effectum suum vnde cogi. de su-
perioribus.

a ¶ Alimēta ad istā materiam. vide multa per Ang. in ɔsi. inci. In xp̄i noīe amē: an mulieri. multa p do. Alex. in consi. xlviij. ī. iiij. vo. ⁊ in ɔsi. iij. e. in vol. vbi multa habes.

¶ Casus talis est.

¶ Quidā veniens ad mortē testamentū condidit in quo vxorem
suā reliq̄t vsufructuariā bonorum suorū in vita sua tantum. Et
post mortē vxoris disposuit vt dicta bona sua perueniāt ad ma
nus dicti testatoris. Et in ipsis bonis heredē instituit. Querit̄
nunq̄d creditores hereditarij seu dicti testatoris possent ɔueni
re dictā vxorem vsufructuariā ad satisfactionē pro aliqua par-
te. Et scribantur oēs casus in quibus potuisset dictus testator
relinquere ipsam vsufructuariam vel massariā vel dn̄am ⁊ oēs
cōprehendantur qui possent euenire quibus presuppositis scri
batur. In quibus casibus possit conueniri ad debita ⁊ pro qua
parte.

1 ☞ Quibus casibus vxor relicta vsufructuaria oīm bonorū habet plenum vsumfructum.
2 Limitatur hic cōsuetudo Bulgari qd̄ mater vsufructuaria habeat tantum alimenta.
3 An es alienum soluatur de vsufructu: an de proprietate.

¶ Consilium. cccclix.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Dubium de quo querit̄ presupponit ꝙ lega
tum vsufru. factū vxori valeat q̄ quidem fuit anti
qua questio in qua Dy. Fe. de se. ⁊ alij consulue-
runt. ⁊ Jo. an. in addi. Spe. ti. de pig. in. §. ij. videbatur enim ꝙ
non posset valere. q̄r dies vsufru. legati cedit ab adita heredita
te. de cadu. tollen. §. in nouissimo. hereditas autē potest adiri in
vita vxoris legatarie. Sed demū post mor. quo tp̄e legatū vsu
fru. finiturum est. Nam in casu p̄senti iste nepos non pōt adire
in vita vxoris: q̄r sua institutio fuit facta post mortē dicte vxo-
ris vnde fuit cōditionalis ⁊ sic ante cōditionis euentū adeūdo
nihil facit. ff. ad treb. l. sed si alio. §. fi. cum. l. seq. iuncta. l. dies in
certus de condi. ⁊ demō. Uxor ergo ista nec in vita pōt aliquid
habere nec post mortē aliquid potest transmittere. ff. de vsufru.
l. titio. cum morietur. Breuiter consuetudo habet qd̄ tale lega-
tum valeat in vita vxoris ⁊ etiā de iure defenditur ipsum vale-
re nō obstante. s̄. dicta rōne vt no. Bal. in. l. id qd̄ pauperibus.
de epi. ⁊ cle. ⁊ in. l. extraneum. de here. insti. ⁊ alij in. l. filius a pa-
tre. in prin. de liber. ⁊ posthu. Solet em̄ dici ꝙ immo iste nepos
poterit adire in vita vxoris: lꝫ post eius mortē fuerit institutus
q̄r ex quo testator voluit legatū deberi qd̄ est consequens ad in
stitutionē videtur voluisse ꝙ institutio sit pura etiā in vita vxo
ris q̄r alias legatū valere nō posset ⁊ videtur potius per erro
rem locutus ⁊ sua intentio creditur fuisse qd̄ nepos institutus
pure intelligatur institutus ⁊ possit adire. habeat tn̄ nudam ꝓ-
prietatem ⁊ vsumfru. demū post mortem vxoris. facit rōne sui. l.
qui duos. §. j. de manumis. testa. l. si fruct⁹ prediorū. ff. de vsufr.
lega. Modo ad quesitū rn̄deo ꝙ cum non fuerit institutus fi-
lius testatoris sed nepos considerandum est qualiter iste sit ne-
pos siquidē est nepos ex fratre ⁊ sic non est de descēdētib⁹ vxor
ipsa legataria habere debet vsumfr. oīm bonorum excepta fal-
cidia ita ꝙ nepos insti. habebit proprietatem oīm bonorum et
vsumfru. quarte partis. residuū aūt vsufru. apud vxorem lega-
tariā remanebit. ff. de vsufru. lega. l. vxori mee. ⁊. l. oīm. C. de vsu
fru. Si vero fuerit nepos ex filio ⁊ sic fuerit de descendentibus
Tunc s̄m consuetudinē tres casus videre meo sunt distinguen
di. Aliqn̄ em̄ vsufru. oīm bonorum relinquitur vxori ⁊ filius si-
ue alius ex descendentibus tenentibus primū locum instituit̄
heres. Aliqn̄ vsufru. oīm bonorū extraneo relinquit̄ ⁊ filius
similiter instituitur heres. Aliqn̄ relinquit̄ vsufru. oīm bonoꝝ
vxori vel extraneo non curo ⁊ instituitur heres alter extraneus.

2 ¶ † Primo casu s̄m consuetudinē obtentā in curia Bul. vxor
a dꝫ hr̄e tm̄ alimenta [a] siue sibi relinquatur vsufruc. oīm bonorū
vt dixi siue relinquit̄ dn̄a ⁊ vsufr. vt plene no. Bar. in. l. titia. §.
titia. de leg. ij. Et hoc si filius fuerit pure institut⁹. Si vero sub
cōditione vꝫ post mortē vxoris istū casum nō reperio declara-
tum per doc. Dicerē ꝙ in hoc casu prefata cōsuetudo ꝙ vxor
vsumfru. tm̄ habere debeat nō habeat locū. Sed dicerē ꝙ quā-
tum ad legitimā filij tam de proprietate q̄ vsufru. bonorū reij-
ciatur conditio. Ita ꝙ reiecta conditione nec expectata morte
vxoris in legitima proprietatis filius sit pure institutus ⁊ simi-
liter dicta legitima non obstāte vsufru. oīm bonorū legato ipse
filius vsumfru. habeat. ⁊ hoc p coniunctionē istorum iurium. vꝫ
l. scimus. §. cum aūt. de inoffi. test. vbi de fideicōmisso lꝫ vniuer-
sali reijcit̄ conditio quantū ad legitimā ita ⁊ hic de institutione
lꝫ vniuersali. Itē. l. oīm. de vsufr. ⁊ qd̄ no. in aut̄. nouissima. C. de
inoffi. testa. vbi legatū vsufru. lꝫ generale oīm bonorū non com
prehendit vsumfru. legitime. ⁊ no. in. l. vxori mee. ff. de vsufr. leg.
De residuo aūt qd̄ est vltra legitimā filij dicerē ꝙ residuū pro
prietatis accrescat legitime filij cū in illa non habeat aliū cohe
redē vel substitutū vulgarē ⁊ sic oīno est illā habiturus: ad hoc
l. cum heres. §. qui ex parte. de acqui. here. iunctis his q̄ no. in. l.
heres instituta. C. de impu. ⁊ alijs substi. Residuum aūt vsufru.
puto ꝙ remaneat apud vxorē legatariam ⁊ sic nō habebit locū
consuetudo illa obtenta in curia Bul. illa eniꝫ procedit vt dixi
qn̄ filius fuit pure institu. quo casu lex interpretatur iuxta men
tem defuncti vsumfru. legatum vxori in fauorem filij ⁊ ipsum re
stringit dūtaxat ad alimenta. Sed qn̄ pater instituit filiū post
mortē vxoris pꝫ ꝙ testator nō intellexit sibi relinquere vsumfr.
in vita vxoris ideo vsumfru. nō videt̄ ꝙ habere possit nisi qua-
tenus pater auferre nō potuit. s. vsq̄ ad legitimā. hoc dico sub
correctiōe melius sentiētis ⁊ gr̄a disputationis. ¶ Scd̄o casu
principali qn̄ vsufru. oīm bonoꝝ relinquit̄ extraneo ⁊ fili⁹ sil'r
instituit̄ heres. Dico sil'r ꝙ si instituit̄ heres pure ⁊ simpl'r fili⁹
habet ꝓprietatē totius q̄r in illa censet̄ insti. ⁊ vsufruc. legitime
q̄r ille nō venit in legato vsufru. oīm bonoꝝ. d. l. oīm. ff. de vsufr.
⁊ demū post mor. legatarij habebit vsumfru. residui sibi consoli
datum. ad hoc. ff. de vsufru. lega. l. vsufru. prediorum. facit. l. qui
duos. §. j. de manu. test. Et in hoc differt vxor ab extraneo quia
legatum vsufru. factum vxori restringitur ad alimenta. Si insti
tutio filij est pura sed legatum extranei non sed consistit in toto
eo qd̄ est vltra legitimā. Et rationē per te considera q̄r bona
videtur. Si vero institutio filij est sub conditione. vꝫ post mor
tem extranei dicerē idem ꝙ in vxore. vꝫ ꝙ filius quantū ad ꝓ-
prietatem in totum sit heres pure. Sed q̄tum ad vsumfru. solū
in legitima superfluum aūt vsufru. legatarij sit. ¶ Tertio ca-
su principali qn̄ vsufru. relinquitur vxori vel extraneo non re-
fert ⁊ extraneus instituitur heres. Dic similiter ꝙ si pure est in-
stitutus censetur institutus in vniuersa ꝓprietate ⁊ in falcidia
vsufru. q̄r de illo legato vsufru. detrahitur falcidia ⁊ illa debe
tur ipsi instituto ⁊ residuū vsufru. debetur vsufructuario vt no.
Bar. in. l. titia. §. titia. vltra medium ibi al's in extraneo debet
habere vsumfruc. oīm bonorum ⁊c. ⁊ iste est proprie casus in. d.
l. omnium. de vsufru. ⁊ no. in illa. l. vxori mee. de vsufru. lega. Si
vero fuerit insti. sub cōdi. s. post mor. legatarij. ista fuit antiqua
questio in qua Dy. consuluit ⁊ Fe. de senis. ⁊ tangit Jo. and. in
addi. ti. de pig. §. ij. q̄r videtur ꝙ legatum vsufru. non valeat q̄r
inuita vxore non potest habere locum cum illud non cedat nisi
adita hereditate. ⁊ hereditas adiri non potest nisi post mortem
legatarie. l. sed si alio. §. fin. cum. l. seq. ad trebel. Et ad heredem
vxoris non transmittitur. l. titio cum morietur. de vsufru. lega.
Breuiter Bal. tenet ꝙ immo valeat tam de cōsuetudine q̄ de
iure. ⁊ ꝙ iste non post mortē: sed pure intelligitur insti. ⁊ adire
poterit ⁊ confirmabitur legatum vsufruc. vt no. ipse in. l. id qd̄
pauperibus. de epi. ⁊ cle. in. l. extraneum. de heredi. insti. l. si fili⁹
a patre. de liber. ⁊ posthu. Non declarat ipse an iste insti. q̄ fuit
institu. post mortē ⁊ nihilominus adire potest in vita legatarij
habere debeat falcidiam vsufru. sicut habere debet pure insti.
d. l. oīm. nec etiā ego ꝓ modo decido. sed ex supiorib⁹ infero ad
casum ꝓpositū: ⁊ dico ꝙ si iste nepos institut⁹ erat nepos ex fi-
lio: ⁊ sic erat de descēdētib⁹. Ex quo fuit insti. post mortē vxoris.

Erit heres pure in tota proprietate: et in legitima vsufru. p ea que dixi in primo casu. Si vero esset nepos ex fratre: et sic nō eēt de descendentibus dico ꝙ legatū vsufru. valeret in totū: qr ad institutum nihil de vsufru. viuente legatario forte pertineret: p id qd dixi in tertio casu. † Sed ad vltimū de quo qrit̄ vz. ad quē ptineat onus eris alieni an ad ipz nepotem heredē et proprietarium: an ad vxorē vsufructuariā oīm bonorum. Omissis dictis Bar. in. l. fi. de vsufru. de lega. Dico ꝙ heres proprietarius cōuenietur non legatarius vsufru. l. j. ff. si cer. pe. l. fi. de here. acti. onus tn̄ ipsum soluendi ptinet pariter ad vtrūqz. s. ad proprietarium et vsufructuariā hoc videlz modo: qr creditorib⁹ debet satisfieri de rebus hereditarijs q̄ debent alienari et de pcio satisfieri et p hunc modū vterqz participabit de onere qr in illis alienatis vsufructuarius carebit vsufru. et pprietarius pprietate. Iste est casus rotundus in. l. vsufru. bonorū. q̄ est. l. parua. ff. ad l. fal. non aūt debet satisfieri de fructibus dūtaxat vel de pprietate dūtaxat saluo vsufru. Et ad hoc qd no. in. l. fi. §. si autez es alienū cum seque. C. de bo. q̄ liber. Per hec puto satisfactū consultationi vestre frater optime et melius satisfecissem si laboris premium expectassem.

¶ Casus.

¶ Viso toto testamento olim ser Nanini de Cordeuado et cognito ꝙ ser Nicolussius nepos testatoris et heredo particularis ei⁹ venit habitatū Cordeuadi qr ipsuz testamentū apparet in multis contrariū et repugnare. queritur.

¶ Primo si dictum testamentū valet de iure de effectu illorū verborum positorū in ipso testamento dum dicitur.

¶ Item voluit et ordinauit ꝙ ipsa eius vxor sit dn̄a et vsufructuaria in domo donec vixerit an p eius dicta verba eius vxor habere debeat oēs redditus et prouentus totius hereditatis exclusis heredib⁹ ipsius testatoris ab oī perceptione ipsoꝝ fructuū et reddituū. Vel an ipsa eius vxor habere debeat dūtaxat victū et vestitū et illam tm̄ preeminentiā quā habebat in domo viuēte ipo ser Nanino eius marito ppter illa verba. Item legauit ser Nicolao no. ei⁹ nepoti etc. et voluit ꝙ possit stare et habitare in domo nihil soluēdo de affictu et habeat victū et vestitū condecēter regendo tn̄ et gubernando domū et redditus ipsius hereditatis. Et si quo tpe ifrascripti sui heredes vel alter ipsoꝝ vellent venire ad stādū in domo et regere facta sua ꝙ subito dictus ser Nicolaus exeat de domo. Scdo per illa verba posita in fine institutiōis ibi q̄ oīa ipsa eius vxor teneat donec Philippus supradictus erit etatis annorū. xx. etc. ipso ser Nanino mortuo et facto inuentario de oībus suis bonis pecunijs et rebus. Queritur an oēs pecunie ipsius olim ser Nanini inuēte in capsa debeāt stare penes vxorē testatoris an dumtaxat pars Philippi impuberis et portio ser Colusij sibi debeatur subito mortuo ipso ser Nanino. Tertio si oēs pecunie ipsius ser Nanini inuēte q̄ debent stare penes ipsaz dn̄am donec Philip. erit etatis an. xx. ipsa dn̄a possit sua auto. et arbitrio absqz licentia heredum et contra eorū velle accipere et mutuare psonis aduenis et non habitantibus in Cordeuado nulla prestita cautione ipsius heredibus de pecunijs reddendis adueniente Philippo ad etatē. xx. an. et si non pōt si cecidit a iure suo vel in aliquā penā inciderit auferendo pecunias absqz licētia et cōtra voluntatē heredū. Quarto q̄ritur an ipsa vsufru. de pecunijs ex quibus debet habere vsumfructū debeat cauere heredibus de Cordeuado vbi mortuus est testator vel saltē in diocesi an vbi voluerit de pecunijs restituēdis adueniente etate. xx. annorum vel non.

¶ Summatur vt. s. proxime.

¶ Consilium. cccclx.

In christi nomine amē.

¶ Dico fore aīaduertendum qualiter iste institutus sit nepos testatoris si quidē est nepos ex filio et sic est de descendētibus dico tria p ordinem. Primo ꝙ sine dubio legatū vsufr. oīm bonorum factū vxori vz quia lz nepos fuerit institutus demū post mortē vxoris et sic sub cōditiōe. l. dies incertus. de cōdi. et demō. reiecta die et cōditione institutio pura remanet quantū ad legitimā et pro residuo conditio remanet. Tres videnť casus principales al'qn̄ vsufru. oīm bonorum relinquit̄ vxori. Et filius instituitur heres pure. Aliqn̄ vsufru. oīm bonorū relinquitur extraneo et filius sil̄r instituitur heres pure. Aliqn̄ relinquit̄ vsufru. oīm bonorū vxori vel extraneo nō curo. et instituit̄ heres alter. Et iste vltim⁹ subdiuidit̄ qr aut istituit̄ heres pure aut post mortē legatarij. Prīo casu fm cōsue. obtentā in curia bul. vxor debet habere tm̄ alimenta et fili⁹ proprietatē et vsumfru. residui vt no. in. l. ij. si scdo nup. et. l. titia. §. titia. de lega. ij. Et hoc si fili⁹ fuerit pure insti. Sed si sub cōditione vz post mortez filij. tunc consuetudo illa bul. et no. in. l. titia. non videntur procedere. Sz videtur quod filius dumtaxat habeat viuente vxore vsumfruc. legitime.

¶ Casus talis est.

¶ Aliqua ciuitas exemit in totū a iurisditione sua vnū castruz de comitatu suo dando sibi plenā libertatē et quo ad iurisditionē et quo ad oē aliud ius subiectiōis. Dubitat̄ nunqd isti exempti retineant ciuilitatē ad cōmodū suū et priuilegijs illius ciuitatis gaudere possint ac si non essent exēpti. Et lz de mente Bar. in. l. hostes. de captiuis. et Bal. et aliorū in. l. cunctos ppl'os. videatur esse ꝙ ad eorū cōmoda non videant̄ exēpti qr tn̄ hec questio permaxima est petunt̄ allegationes pro et contra ꝙ copiosius fieri possunt et vera conclusio iuris.

1 Vicus exemptus a ciuitatis iurisditiōe an gaudeat priuilegijs ciuitatis cum non subest onera.

¶ Consilium. cccclxj.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Videtur ꝙ non retineāt ciuilitatē ad commodū suū nec priuilegijs illius ciuitatis gaudere possint postꝙ non habēt incōmoda vel grauamina etc. Vide de verbo ad verbū consilium. cccvij. s. eodem libro.

1 Filius cuius mater transiuit ad secunda vota habet duplex beneficiū in bonis matris. s. l. hac edictali. C. de secū. nup. qd appellatur benefi. Leonis. et beneficiuz legitime que sibi debetur iure nature.

¶ Consilium. cccclxij.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Glo. in aut. de nup. §. optime. firmat ꝙ bn̄ficiū Leonis et debitū naturale cōcurrat nec vnuz tollit̄ p reliquū qn̄ vnū habet̄ iure nature aliud relicto trāseunte ad scda vota vnde quasi vnū penale aliud nō se vero impediunt̄ cōcursu et cū hac sn̄ia doc. antiqui oēs transeunt vsqz ad Iac. de ra. et Pe. quos refert Cy. in cōtrar. sn̄ia qr dicunt ꝙ vtrūqz simul fili⁹ nō pōt habere sz illud ꝙ alterū aliud excedit. Sed sn̄iam doc. antiquorum Bal. dicit esse verissimā per tex. in. l. hac edictali. alleg. nisi presupponit̄ ꝙ filius cui minus relinquit̄ debet habere legitimā et vltra hoc hz reuocatoriā illi⁹ leg. Sed si imputaret̄ in legitima non esset vltra hoc sed esset cōfusio qd est falsum et dicit ꝙ sepe cōsuluit super hoc. Idem tenet Ray. in. d. l. hac edic. et Bal. idē in. l. j. C. de inoffi. do. Item tenet Raphael fulgo. dicens in cōsilijs semper fuisse secutū sn̄iam doc. antiquorz et sn̄iam glo. et Bal. quāuis in stricta disputatione fuerit secutus sn̄iam Iaco. de ra. et Petri p tex. in. l. hac edi. qui dicit ꝙ nō debet min⁹ habere etc. Preterea clarū est. l. hac edic. locū habere non solū qn̄ marit⁹ ex pacto dotē lucrifaceret: sed etiā qn̄ ex forma statuti. nam. l. noua et statutum distinguitur per. l. veterem.[a] vt no. in auten. offeratur C. de lit. contest. per. l. sciendum. ff. qui satisda. cog. et istam sn̄iaz sequitur Bal. in. d. l. hac edic. quam fuit secutus Iaco. butri. et Franc. de vici de aretio disputauit Florentie: et idem tenuit ea maxime ratione: qr volens alienare debet curare vt alienetur ex disposi. legali. de verb. obli. l. si ita quis. §. ea lege. Nec ob. statutum qd dicit sic precisuz: qr non tollit necessarias interpretationes fm no. per Bal. in. l. iubemus. C. ad trebel. vnde dicit Bal. pone ꝙ Berta habebat. iiij. filios. nupsit Titio: et dedit omnia bona in dotem et decessit non relictis filijs ex secundo matrimonio: certe iste Titius erit exequandus filijs prioris matrimonij. Et ideo non lucrabitur tertiam partem sed quintam: qr est virilis portio: qr sunt. v. capita succedentium computato marito qd est notandum et menti tenendū. Ex his verbis Bal. videretur ꝙ filius non retinet legitimā sed est intelligendum Bal. habito respectu tn̄ ad bn̄. Leonis. l. hac edic. non autē habito respectu etiam ad legitimam qr illā retinet vltra dictum bn̄. vt §. dictum est et vt Bal. in sequentibus quibus subdit et determinat in ver. modo sup isto versu. ita tn̄ non aūt dicendū ꝙ faciat aliquā differentiā inter statutū de dote lucrāda vt eo casu fili⁹ non habeat bn̄. legitime vltra bn̄. Leonis: et ita loquit̄ in vsi. modo hic cadunt tres. q. Et inter pactū de dote lucranda: quo casu etiā habeat legitimā et sic intelligat̄ Bal. in versi modo super isto. qr in dicto vsi. mō nō facit mentionē an sit pactū de dote lucrāda an statutū. Et cū in superiorib⁹ iam determinauerit idez in statuto dz referri ad vtrūqz casum. Et ita pdicto mō est intelligendus. d. Pau. de cast. in aut. preterea. cum dicit ꝙ ma-

[a] ¶ Veterē. ad de Bar. in extraua. ad repri. ver. nō obstātibus. q̄ meli⁹ ꝙ alius quilibet huc tangit.

ritus venit exequandus cũ filijs prioris matrimonij: nã si erũt. v. facit. v. partes: nam maritus habebit vnã partẽ ⁊ quilibet ex filijs alterã ⁊c. nam illud intelligitur habito respectu ad .l. hac edic. tantũmodo. Sed vltra illud bene. filius debet habere legitimam iure. Nec aliqua est ratio varietatis intra pactum appositum ⁊ statutũ. Nam filius non habet bene. l. hac edic. ex pacto facto per matrẽ de dote per maritũ lucranda. sed solũmodo propter delictũ transeuntis ad scđa vota vt dicit glo. in. §. optime. ⁊ Bal. in. l. hac edic. q2 per secun. nup. inducit̃ liberorum contẽptus: que ratio in vtroq3 casu procedit tam in lucro prouenien te ex pacto ꝙ ex statuto. Preterea cũ vigeat statutũ de dote lucranda ita peccat cõiunx transeundo ad scđa vota ac si opponeret pactum: q2 cum sciat statutũ debet prouidere ne per statutũ alienetur in scđm coniugem ⁊ non dotare. vt. s. dictu3 est in quo de statuto. Preterea vterq3 casus siue lucretur maritus ex pacto siue ex statuto pariter procedunt. Nam istud statutu3 de dote lucranda videtur tacitũ pactum. ar. ff. de pac. l. item q2. ⁊. l. nõ impossibile. ⁊ qđ no. in. l. j. C. de decre. decurio. li. xj. ⁊ de reg. iur. l. nec ex ꝑtoris. Postremo ꝙ ita intelligẽdus sit Bal. ⁊ Pau. de cast. qui volunt maritum exequandũ filijs prioris matrimonij ⁊c. s. inspecto solũmodo bñfi. l. hac. edic. sed vltra illud debẽt habere legitimam: non aũt ꝙ constituatur differẽtia aliqua inter pactum ⁊ statutum: quã differentiam nullus doctorũ doc. exprimit: ⁊ si ita fuisset expressisset clare ⁊ aperte. Apparet aperte per glo. in. d. l. hac edic. ꝙ incip. sed pone ꝙ mulier. ꝙ dicit ꝙ si mulier ꝙ transiuit ad scđa vota habeat. c. tantum in bonis ⁊ tradat scđo viro filij reuocant vt sint equales cu3 scđo viro ⁊c. ⁊ ꝙ illa. l. intelligitur qñ fecit pactum cum scđo viro de lucrãdo: al's non habet locum ⁊c. Et sic glo. illa vult ꝙ loquatur in pacto de lucrãdo ⁊ maritus scđs exequatur liberis prioris matrimonij: vnde ne contradicat glo. in. §. optime. que est qñ oportet de necessitate intelligere ꝙ loquat̃ solũmodo habito respectu ad bene. Leonis: ⁊ ꝙ vltra postea habeat legitimam: al's ille glo. erũt contrarie. Et ita debet intelligi loqui Bal. ⁊ Pau. de cast. vbicunq3 dicunt maritum exequandum filijs prioris matrimonij. Et hec est verissima opi.

1. Processus agitat' cõtra pupillũ a falso tutore nõ valet.
2. Si mater legataria non faciat quod sibi est impositum cadit a legato.
3. Non potest mulier probare ꝑ testes id cuius contrariũ per rñsionem factam positionibus confessa est.
4. Et qualiter debet mater transiens ad scđa vota reddere rationem de administratis.

¶ Consilium. cccclxiij.

In christi nomine amen.

¶ In causa vertente corã egregio legum doctore d. Anto. de Palermo vicario ⁊ iudice dñi potestatis ciuitatis Faueñ. inter dñam Catherinam vxorem ser Andree Jacobi de Faueñ. ⁊ dñm Bartholomeum de casali eius procu. agentes ex parte vna: ⁊ Guidone3 mamini vt tutorẽ Joannis pupilli filij olim Jacomelli quonda3 magistri Jo. heredis Frãcisci quondã eius patrui ⁊ ser Franciscum Tonij tanꝙ actorem dicti tutoris conuentos ex altera vobiscq3 eximio ⁊ famoso dño consulto per dictu3 iudicem de voluntate dictarũ partium consilio cõmissa. quatenus visis actis ⁊ actitatis productis ⁊ alleg. per dictas partes in dicta cã ⁊ vobis sigillatis transmissis. Consulatis ⁊ vestrũ consiliu3 reddatis dicto dño vicario ⁊ iudici. Que sint ⁊ esse debeant partes ipsius in ⁊ super determinatione ⁊ decisione dicte cause de iure fienda ꝓut de dicta vestra cõmissione constare videbitis in actis dicte cause. Et l3 pro certo teneam iura oĩa ⁊ potissime cõcernentia decisionem iuri consona presentis cause prudẽtie vestre nota fore ⁊ in scrinio pectoris vestri recondita. Attamẽ pro aliquali vestri exoneratione ⁊ pro satisfactiõe tali quali debiti aduocati dicti pupilli aliqua in iure subijciã que prudentie vestre corrigenda de iure remitto ⁊ affirmanda prout iuris esse videritis. Cõparuit dictus do. Bartholomeus procu. dicte dñe: ⁊ ad eius instãtiam citatus fuit Guido mamini de Barbiano tutor Joannis pupilli filij quondã Jacomelli filij olim magistri Jo. de Barbiano vt sequenti die cõpareat coram dicto dño vica. ad rñdendum de iure dicto ꝓcu. super quantitate lib. c. boñ. relictaru3 dicte dñe Cathe. per dictum Fran. in eius testamẽto: ⁊ ad videndum petitionem producenda3 per dictu3 procu. in dicta causa. Et petitionem produxit in qua concludẽdo petijt executionem fieri contra dictum pupil. heredem dicti Fran. ⁊ bona dicte hereditatis pro dicta quantitate libr. c. dicta de cã ⁊ produxit dictam particulam dicti testamenti cui petitioni rñsum fuit per dictum Guido. tutorẽ multas exceptiones obijcientem quare dicta executio fieri non possit prout petitũ est ⁊ super hoc presens iudiciũ per ⁊ inter dictas partes agitatũ est modo ⁊ forma quibus in dictis actis ⁊ processu ꝙ vobis transmittunt̃ continet̃ ⁊ apparet. Queritur modo ꝙ debeant esse partes dicti dñi iudicis in terminando dictam cãm. † Et dicendum videtur de iure ꝙ oĩs proces. agitatus in cã pro parte dicte dñe contra partẽ dicti pupilli ⁊ oĩa in ipso agitata ⁊ facta quatenus concernunt ꝑ iudicium ipsius pupilli nullã obtineant firmitatẽ sed ipso iure sint irrita qđ probatur dictus eñ processus initiatus mediat' ⁊ finitus est cũ quodam Guidone vt tutore dicti Jo. pupilli et cum ser Fran. tanꝙ actore dicti tutoris vt ex actibus apparet sed in aliqua parte dicti iudicij non apparet legitime ꝙ dictus Guido sit tutor dicti pupilli ⁊ per cõsequens dictus ser Fran. ab ipso constitutus nõ potuit esse actor q2 actor a tutore constituitur iudicis decreto vel a iudice petẽte tutorẽ. l. neq3 tutores. C. de procu. l. solẽt. ff. de tutel. l. si actor. C. de appel. ⁊ insti. de cura. §. fi. At iste actor non fuit cõstitutus a tutore nec etiam a iudice tutorem petente. ergo ⁊c. qui eñ dicit dictum Guido. fore tutorem dicti pupilli ⁊ legitime creatum doceat per acta alias iudicium ipso iure redditur nullũ ⁊ oĩa in ipso agitata in preiudicium dicti pupilli irrita sunt. l. si tutor. C. in qui. cau. in integ. resti. non est neceſ. ⁊. l. in dubium. C. de tuto. ⁊ cur. qui non satis dedit. Et ideo agens cũ tutore debet cautus esse vt penes se habeat ⁊ producat tutela3 ⁊ inuentariũ dicti tutoris vt possit ostẽdere ꝙ tutor potuit legitime interuenire ⁊ ꝙ ipse agat cũ legitima persona ⁊ aliter agenti cũ tutore non est vllo modo ꝓuisum nec sibi sufficeret ⁊ hanc cautela3 docet Bar. in. d. l. si tutor. ⁊ in l. tutor qui re. ff. de admi. tuto. per dicta in materiam. Nulla igitur ex tali processu põt sequi sententia contra pupillum: l3 pro ipso ⁊ in eius fauorẽ lata teneret. l. non eo minus. C. de procu. ⁊ in. l. j. C. qui legiti. perso. Preterea ⁊ alia rõne dictus ser Frã. actor non habuit legitimã personã interueniendi pro dicto pupillo in hoc iudicio q2 actor debet constitui a tutore ex causa necessaria. vel saltem probabili de qua cõstet vt. d. §. fi. insti. de cura. ⁊ no. in. l. actor. ff. rem ratam ha. ⁊ ibi. Barto. ⁊ l3 in constitutione eius fuerunt allegata impedimentum tñ de nullo constat saltẽ legitime qñ aũt de cã non constat legitime debet actor a tutore datus etiam cũ decreto iudi. satisditionem prestare re3 ratam tutorem habiturũ ẜm Oldra. qđ etiam firmat Bart. in d. l. actor. ⁊ Spe. in ti. de actore a tuto. da. §. j. versi. ego. A. tutor ⁊ ver. contra quem potest excipi. ⁊ ibi Jo. an. in addi. hanc autẽ satisdationem non prestitit dictus actor vt in eius cõstitutione apparet igitur non fuit legitime creatus ⁊ sic qđ gestum est cum eo nullum est ipo iure ⁊ multofortius q2 constitutus est ab eo ꝙ tutor non erat saltem legiti. datus. Preterea qñ o potuit de iure dari tutor dicto pupillo dictus Guido qui tunc tpis ante et postea fuit erat ⁊ hodie est debitor dicti pupil. in quantitate librarum centu3 ex cã mutui ad mercandum ⁊ trafficandũ prout apparet in. xj. xij. ⁊. xiij. clausulis capitulor3 dicte dñe. Hoc autem lex oĩno fieri prohibet propter fraudẽ ⁊ fraudis suspitionẽ euitandam. Jn corpo. vt hi qui obli. se habere perhi. rem mi. in prin. ⁊. §. sed ⁊ si quis. vj. col. ⁊ in auẗ. minoris. C. qui dari tu. po. nullius igitur esset momenti si datus foret lege ꝓhibente. l. non dubium. C. de legi. cum si. Cum ergo dictus processus sit ipo iure nullus cum respectu dicti tutoris: tum etia3 respectu dicti actoris necessario debet sequi absolutoria dicti pupilli ⁊ ei' parte ab instantia ⁊ obseruatiõe presentis iudicij: ⁊ debet dicta domina in expensis factis in cã condemnari dicto pupillo. l. properandum. §. ⁊ siquidẽ. C. de iud. ⁊. l. titia. ⁊ qđ ibi per doc. ⁊ Bar. ff. de accu. cum si. Sed supposito ⁊ nullatenus concesso ꝙ super meritis cause disputari possit ⁊ ꝙ predicta non obstarent ꝙ tamen vere obstant ⁊ de iure vt ex act. apparet dicendum est de iure ꝙ dictus iudex debeat absoluere dictum pupil. ⁊ ei' parte3 a petitione facta ⁊ producta in causa pro parte dicte dñe ⁊ contẽtis in ea ⁊ in expensis cause condemnari qđ ostenditur. † Nam legatum petitum pro parte dicte dñe fuit ⁊ est cõditionale ⁊ cõditionaliter relictum ve3 communicando dotes suas ⁊ labores manuum suarum cum dicto pupillo suo herede prout ex euidẽtia dicti testamẽti in iudicio pro parte dicti pupilli producti apparet quod gerundium conditionat ⁊ modificat actu3. l. si tu et parte. ⁊ ibi Barto. ⁊ dominus Ange. de acquiren. here. ⁊. l. vim facit. de vi ⁊ vi armata. non ergo purum nec pure seu simpliciter ⁊c. cum ⁊ sic dicta domina que non impleuit ex parte sua nec fecit quod facere debuit de iure dictum legatum consequi nõ potest. l. prima. C. de institutio. ⁊ substitutio. l. legatum de condi. in ser. ⁊. l. quibus diebus. §. fin. de conditio. ⁊ demonstratio. Nec obstat ꝙ allegatur per partem aduersam ꝙ notarius errauit in autenticando dictum testamentum: ⁊ ꝙ illa verba cõmunicãdo ⁊c. debẽt cadere in alia ꝑte dicti testamẽti q2 hoc est falsu3 q2 nõ tantum

tantum in aut.dato parti dicti pupilli stat cōditionaliter vt dictum est:sed etiaz in eius originali ⁊ prothocollo siue persona eius no.ad quam recurrenduz est similiter ⁊ sic conditionaliter stat ⁊ dictus notarius aliter asserēdo aut nouū aut.parti aduerse in alia forma tradendo magnū cōmisit erroreʒ nec hoc facere potuit sic ⁊ in cōsulente in preiudiciū dicti pupilli cōtra illud qd̄ in publicam formā tradiderat eidem ⁊ in iudicio productum erat ⁊ contra eius prothocollū ⁊ maxime ex interuallo magno tpis.iuxta no.in.l.imper.de sta.ho.⁊.l.si librarius.de regu.iur.Spe.in ti.de instru.edi.§.instrumentū.ver.sed nunqd. Nec ob.si dicatur ꝙ esset res turpis ⁊ inhonesta ꝙ vxor post trāsituʒ ad scd̄a vota cōicaret predicta cū herede suo q2 nulla est turpitudo nec inhonesta dispositio immo cōueniens est ꝙ sic voluerit testator vt scriptuʒ est attento ꝙ legauit dicte do.pannos suos ⁊ lib.centum ad que nullo modo tenebatur:⁊ ideo si ipsa volebat predicta ⁊ ipsam grauare voluit de cōicatione iam dicta ⁊ si granamen implere nō intendebat nō debet se de dict.leg.intromittere de voluntate em̄ testatoris certi sumus p eius verba ergo ⁊c.totum em̄ facit defuncti voluntas.l.ex facto.de here.insti.vestigia enim semper sequimur volūtatis testatoris.l.pe.C.de neces.seruis here.insti.est em̄ lex eius dispositio idē in cor.de nup.§.disponat.col.iiij.⁊ impera.dicit studij nostri est cōseruare voluntates testatorum in eo.cor.§.que nunc. in fi. voluit em̄ dictus Fran.testa.cuius aīa contristata est per transitum dicte d.ad scd̄a vota vt habetur in.d.cor.§.sed ⁊ si quis.ꝙ si dicta ei9 vxor alium acciperet viruʒ ꝙ dicta legata haberet nō ita simpliciter ⁊ pure sed cū dicto grauamine ⁊ onere p̄dicta cōicandi cū herede suo. Preterea supposito ꝙ dictū legatum esset purum ⁊ simplex ꝙ tm̄ non est vt ex iam dictis apparet dicendū est de iure ꝙ pars dicti pupil.debeat absolui a petitione dicte.d. q2 soluit quo casu oīa iudicia sunt absolutoria instit.de perpe. ⁊ tēp.ac.§.fi.no.in.l.si rem pater.ff.de procu.⁊ in.l.harum.si seruitus.vendi.probant q2 per testes pro parte dicti pupil. in dicta causa examinatos plenissime probatur ꝙ post mortē dicti Frā.ad manus dicte.d.peruenerunt ⁊ penes se habebat q̄plures ⁊ plures pecuniarum q̄titates in auro ⁊ argento ⁊ quatenus ad magnam summā ascendentes descriptas in quadam scriptura manu ser Bartho.de viglarana vnius ex testa. descripta ⁊ in iudicio producta in qua scripte sunt seriatim ⁊ per ordinem oēs dicte q̄titates pecuniaꝝ ⁊ pro parte dicti pupil.opposita est dicte d.in casu quo idem dictū legatum debeatur cōpensatio ⁊ cōpensationis exceptio pro cōcurrenti q̄titate. Cū protestatione petēdi a dicta.d.residuū ⁊ de liquido ex parte dicti pup. vt ex act. apparet que cōpensatio viā obtinet solutionis ⁊ pro solutione habet.l.si peculiū.§.de illo queritur.de sta.libe.p Bar.in.l.amplius non pet.ff.rem ra.ha.⁊ fit cōpensatio vsq3 ad cōcurrenteʒ

a q̄titatem [1] reseruata residui petitione.l.si cōstat.⁊.l.etiā.cū con cor.suis.C.de cōpen.qū̄o ergo dicta.d.ꝯsequi de iure pōt dictū legatū etiam si sibi deberetur cuius contrariū est ostensum cum penes ipsam sint tot ⁊ tante pecuniarū q̄titates ⁊ ex dicta gestiōe p ipsaʒ facta post mortē dicti sui viri remāsit ⁊ est debitrix dicti pupil.in dictis q̄titatib9 ⁊ in multo maiori q̄titate q̄ foret q̄titas dicti legati vt pʒ ex actis ⁊ attestationibus testium

3 dicti pupi.† Nec ob.ꝙ testes postea inducti pro parte dicte.d. videantur dicere ꝙ postea facto calculo inter dictā.d.⁊ ipsos penes ipsam remanserunt.vnus dicit de libris.xvj.⁊ duc.iiij.alius de duc.xviij.q2 aduertendū ꝙ dicta.d.rūdens positioni.xiiij.parte pupilli:in qua ponitur ꝙ de pecunijs habuit ⁊ recepit per dictam.d.dicti pupilli post mortē dicti Fran. ipsa nullā reddidit rationeʒ dicto pu.nec eius tutori p sacramentū propriū dixit ꝙ non reddidit rōnē q2 nunq̄ habuit. Non igit̄ audiri nec admitti debet ponendo ⁊ probare volēdo ꝙ habuit ⁊ rationē de illis reddidit nec ad hoc admissa est nisi quatenus de iure admitti vl̄ fieri potuit ⁊ debuit vt ex act.apparet. Qd̄ aūt admitti vel audiri nō possit nec debeat de iure tanq̄ periura ⁊ sibijpsi contraria ⁊ repugnans ⁊ etiā de periurio puniri possit probat̄ extra de proba.p tuas.in aut.qui propriā.C.de nō nu.pe. Spec.in ti.de positio.§.viij.ver.sed s̄m p̄missa. ⁊ in ti.de excep. §.viso.ver.sed qd si debitor.⁊ i alijs iuri.ibi alle. Preterea testes inducti p parte.d.d.deponunt ꝙ penes ipsam remāserūt facto calculo de pecunijs dicti pup.duca.xviij. vel.lib.xvj.⁊ duc.iiij.qū̄o ⁊ qua fraude petijt lib.centum sciens ꝙ penes ipsam erant dicte q̄titates s̄m ꝙ testes sui dicunt igitur pessimā habuit cōscientiā contra dictū pupi.petendo qd̄ intus habebat nec hoc dicitur parū vel modicū immo multū quo ad dictū pupil.orfanū ⁊ miserabilem. Cecidit ergo in penā statuti cōis Fauen.⁊ cōstitutionis prouincialis sancte matris eccle.allegatorū pro parte dicti pupilli:⁊ q̄ vobis trāsmittunt̄ cū ac.cause. Que disponunt. Qd̄ petēs vel peti faciens vel mandās plus debito absq3 iusta cā ignorantie cadit a toto qd̄ petijt ⁊ in tm̄ q̄tum est qd̄ plus petijt camere cōdemnetur ⁊ sic pro parre dicti pupil.petitum est fieri per iudicē cause cōtra dictā.d.Cathe.q̄ sciens se teneri dicto pupi.cupiēs ipsum fraudare sic petijt ⁊ peti mandauit. Que vltra mandatū per ipsam datum dicto.d.Bartho.interrogata in iudicio si dictus eius p̄curator de eius voluntate ⁊ mandato petijt dictum legatum lib.c.a dicto pupil.⁊ contra ipm ⁊ si petitionem per ipsum procu.productam in p̄senti cā super hoc ratā habet ⁊ firmā

4 suo iur.rūdit ꝙ sic vt in act. apparet.† Et si dicatur ꝙ dicta.d. reddidit rationem de dic.pecunijs pupillaribus ser Cecholo ⁊ Fran.ser Zucholi vt tutoribus dicti pupill. negatur immo ex act.apparet oppositum ipsi enim super hec pro parte dicte dn̄e examinati deponunt ꝙ rationem non viderunt sed q2 dicta .d. volens transire illis diebns ad scd̄m virū misit p eis ⁊ viderūt per modum calculi quod dicta domina habebat de pecunijs pupilli attenta scripta dicti ser Barthol.manū.confecta de qua est superius dictum ⁊ ꝙ predicta viderunt ⁊ calculauerunt cum dicta domina non vt tutores nec tanq̄ tutores dicti pupilli q2 nō erant nec vnq̄ administrauerunt sed dicta domina post morteʒ dicti sui viri ⁊ ipso mortuo continuo donec ad secūda vota trāsiuit administrauit ⁊ gubernauit pecunias ⁊ bona oīa dicti pupilli:quorum vnus deponit vt dictum est ꝙ penes ipsam remāserunt duc.xviij.alius dicit de lib.xvj. ⁊ duc.iiij. Nec vt dictum est dicta dn̄a potest se fundare ꝙ reddiderit rationē q2 cōtra p prium sacramentum venit ⁊ q2 testes sui non dicūt: debebat em̄ si volebat esse cauta reddere rationeʒ predictam in casu quo de iure posset audiri qd̄ non potuit vt dictum est tutori ⁊ legitime pro pupillo interuenienti ⁊ cum aut.⁊ man.iudicis ⁊ non ex arrupto extraneis qui nō erant tutores saltim legitime cōstituti. l.ait pretor.§.permittitur.de mino.cū simi. Nec ad probanduʒ ipsos tutores opitulat̄ testamentū dicti Fran.in quo descripti a sunt pro tutoribus q2 dictus Frā.non dicto pupillo ei9 nepoti ex fratre p̄mortuo tutorē potuit dare.l.j.de testa.tute. cuʒ simi. Et silr̄ non ob. q̄dam cōparitio facta in curia dn̄i epī de qua in quadā scriptura apparet q2 per illā assertionē nullo modo probatur ipsos tutores saltē legit.cōstitutos vt sic pro pupillo interuenire possint vt p̄sone legitime: multa em̄ requirebant̄ ad legitimandū ipsos ⁊ eoruʒ p̄sonas vt possint negocia pupilli in iudicio vl̄ extra gerere:q̄ hic nullo modo interuenerit: de q̇bus in.l.legitimos.⁊ ibi p Bar.ff.de legi.tuto. Nō ergo talis calculus seu asserta rōnis redditio in aliquo opitulat̄ dicte dn̄e: cuʒ etiam vt est dictuʒ dicti noīati tutores inducti in testes pro parte dicte dn̄e deponunt se non fuisse tunc nec postea tutores nec bona pupilli administrasse sed ipsam dominam vt in eorum attestationibus apparet. ¶ Insup ⁊ ergo prudētia dn̄i consulti ad hanc rōnem aduertat pars aduersa petit fieri executionē cōtra pupillū pro quantitate legati petit ⁊ contra ipm vt heredeʒ testatoris legātis.⁊ nullū est dubiū ꝙ si nō appareret legitime ipsum esse heredē dicti testatoris nō posset aliqua contra ipsuʒ fieri executio pro quātitate dicti legati sed sic est ꝙ in nulla parte iudicij ⁊ actoruʒ cause constat vel apparet legitime ꝙ dictus pupillus sit heres dicti Fran.testatoris legantis:dato enim ꝙ dictus Guido rūdendo positioni octaue partis aduerse cōfessus fuerit ꝙ ipse tutorio nomine dicti pupilli adiuerit res dicti Francisci tenendo eius res bona ⁊ alia faciendo que fieri non possunt citra ius ⁊ nomen heredis:tamen nihil est dicere ad faciendum pupillum heredem dicti Franci. Non enim aditio solius tutoris potuit facere pupillū heredē nec ei hereditatem acquirere nec ipsum vel heredem obligare. ipsius em̄ actus ⁊ voluntas fuit necessaria.l.potuit.cum simi.C.de iure delibe. Cum ergo dictus tutor adiuerit solus ⁊ pupil. ignorāte nihil egit.d.l.potuit.⁊ multominus aliquis alius actus ipsius tutoris soli9 citra actum ⁊ voluntatem dicti pupilli circa aditionem dicte hereditatis nihil operatur ad faciendum ipsum heredem ⁊ ipsum obligandum vt heredem per.d.l.potuit.cuʒ simi. Ex quo aliter non constat legitiue dictum pupil.esse heredem dicti Fran. Ex quibus ⁊ alijs per prudentiam vestram in iure supplendis in fauorem dicti pupil.iustitiam fouentis.iuxta ea que habentur.C.vt que desunt aduo.par.iu.suppleat in nigro ⁊ rub. Consulendum est partes dicti dn̄i iudi. cause fore in absoluendo dictum pupil.⁊ eius partem ab instantia ⁊ obseruatione presentis iudicij vel a petitione dicte dn̄e ⁊ contētis in ea ⁊ in condēnando ipsam vtpote temere vexantē dictum pupil in expēsis factis in dicta causa.⁊ etiam camere vt est dictum. Causis rōnibus ⁊ iuribus superius alleg. singula singulis congrue adaptando dn̄s deus dirigat iudicium vestrum in viam iuris ⁊ iustitie. Insuper aduertendum ꝙ dicta dn̄a petit fieri executionem pro quantitate librarum centum contra dictum pupil. constat autem ꝙ de iure non est ab executione incohoandum sed via ordinaria agendum.l.nimis propere.C.de execu.rei iudi.quo ordine circūscripto nullum est quod agitur.l.si cum nulla.ff. de re iudi.⁊.l.pro

¶ Quātitatē [a]. Adde ꝙ lʒ talis cōpensatio ip̄o iure fiat requirit̄ tm̄ ꝙ p partē opponatur.vt tʒ Spe.in ti.de testa.§.j.ver.sed pone lecta.doc.in l.qd̄ dicit̄.ff.d̄ impen.in reb.dot.fac.

latam. C. de sen. ꝛ interlo. Et si dicatur ꝙ hoc petitur vigoꝛe cō stitutionis ꝓuincialis sancte matris ecclesie. Rñdetur inquan tum de illa appareat in actis ꝙ illa constitutio non est vllaten⁹ intētata: sunt tm̄modo statuta cōstitutiōes ꝛ oꝛdinamēta cōis Faueñ. ꝛ ꝓmdicta in materia petita est executio vt ex tenoꝛe di cte petitionis apparet. Ex nullo aūt statuto cōstitutione vel oꝛ dinamento cōis Faueñ. permittitur dicta executio: ꝛ hoc asse rit doceat ꝛ multominus de iure cōi, vt dictū est ergo petitio in epta ꝛ via intentata nullatenus pōt habere locū ꝛ totum qd̄ ꝑ parte dicte dñe in presenti cā est agitatum nullum est ipso iure per iura prealleg.

¶ Casus.

¶ In noīe dñi anno ab eiusdē dñi natiuitate. Mcccel. inditione xiij. die. x. mensis Martij: paruȝ ante vesperas in ciuitate Pa pie. vcȝ in domo ꝛ camera cubicularij domus infrascripti testa toris sita in Papia in poꝛta laurensi in parrochia scti Marti ni in petra lata. ibiq; spectabil. ꝛ nobi. vir dñs Jo. ant. de astul phis ciuis Papiensis filius quondam dñi Andrioli san⁹ mē te ꝛ intellectu ꝛ suam solitam ꝛ consuetā bonam retinens memo riam lȝ sit eger coꝛpoꝛe Jesu xp̄i inuocato nomīe plurimum ꝛc. ¶ Item dñs testatoꝛ dat ꝛ legat spectabili dñe Jsabette de be charia filie quondā spectabilis ꝛ egregij viri dñi Joannis oliȝ curie ducalis magistri seschalchi ꝛ vxoꝛi legitime ipsius dñi te statoꝛis dotem suam per ipsum dñm testatoꝛem confessatā ꝛ ha bitam ꝛ tertium plus ipsius dotis ꝛ quecunq; eius iura dota lia ꝛc. Quia de ipsa dña Jsabet. de eius fide industria sufficiē tia legalitate conscientia ꝛ honestate ab experto plenissime con fidit ꝛ qñcunq; contingeret seu si contingeret ipsum dñm testato rem decedere ab hoc seculo sine filijs ꝛ filiabus etiā posthumis legitimis ꝛ naturalibus ipsius dñi testatoꝛis ꝛ ab eo ꝛ ex ei⁹ ve ro coꝛpoꝛe legitime descendentibus eo in casu etiaȝ dat ꝛ legat dicte dñe Jsabet. dotem suam ꝛ tertium plus ꝛc. ꝛ vult iubet oꝛ dinat ꝛ mandat ꝛ disponit idem dñs testatoꝛ ac relinquit ꝙ ipa dña Jsabetta de cuius vt protestatur moꝛibus ꝛ conscientia si militer confidit vt. s. vendat ꝛ vendere debeat ꝛc. ¶ In ipsis ca sibus ꝛ quolibet ipsoꝝ non existētibus liberis vt. s. instituit si bi heredes particulares venerabiles ꝛ religiosos dños canoni cos regulares oꝛdinis scti Augustini de obseruantia cōgrega tionis lateranēsis pro medietate pro indiuiso ꝛ venerabiles re ligiosos viros dños prioꝛem ꝛ monachos congregationis seu vnitatis sanctoꝛum Spūs ꝛ Galli prope Papiam in obseruā tia ipsis retinentibus ipsum locuȝ sanctoꝛum Spūs ꝛ Galli. ꝛ non aliter. pro alia medietate indiuiso totius poss. quam idem dñs testatoꝛ habet ꝛ tenet ꝛ possidet in loco ꝛ territoꝛio de mar zana ꝛ castri de lambro cū molendino ibidem dñm aquis aque ductibus ꝛ vitijs aquarum ꝛ terris cultis ꝛ incultis vineis edi ficijs nemoꝛibus boschis buschis, sediminibus pratis iurib⁹ ꝛ iurisditionibus ac eius possessionis de ficco mario cū vineis pratis sediminib⁹ edificijs terris cultis ꝛ incultis boschis bu schis ꝛ alijs suis terris seu proprietatibus ibidē excepto molē dino qd̄ habet in flumine padi grauās dictos dños canonicos pro medietate ꝛ dictos dñm prioꝛem ꝛ monachos cōgregatio nis ꝛ conuentus pro alia medietate ꝛ ita vult iubet oꝛdinat mā dat statuit ꝛ disponit ꝙ sint grauati ad soluendum ꝛ ꝙ soluere teneātur ꝛ debeāt ꝛ realiter ꝛ cū effectu dicte dñe Jsabette vxo ri dicti dñi testatoꝛis oī anno ad ꝛ super totum durāte viduita te dicte dñe Jsabette ꝛ ipsa stante in viduitate ꝛ solita honesta te in summa ꝛ ad ꝛ per totuȝ floꝛenos. ccc. oī anno valoꝛis ad cō putum solidoꝛum. xxxij. imperialium pro quolibet floꝛeno: exce pto anno presenti quo ipsi dñe Jsabette legat oēs fruct⁹ ꝛ red ditus anni presentis quoꝝcunq; bonoꝛum ipsius dñi testato ris. Et hec oīa ꝛ singula taȝ ratione ꝛ noīe causa ꝛ occasiōe vsus ꝛ vsusfr. dicte do. Jsab. ꝙ vt de ipsis fructibus ꝛ redditu quoꝝ cunq; bonoꝛum suoꝝ anni presentis q̄ de ipsis floꝛenis. ccc. ad dictum computū quolibet anno ipsa. d. Jsabe. disponere possit ac debeat ꝓm ipsi. d. Jsab. iniuncta ꝛ dicta secrete per ipm dñm testatoꝛem. ꝙ dicit ꝛ protestatur ꝛc. Item dictus dñs testatoꝛ in casu predicto ꝛc. Item dictus dñs testatoꝛ dat ꝛ legat. Item di ctus dñs testatoꝛ in casu premisso ꝛc. ¶ In oibus aūt alijs bo nis suis mobilibus ꝛ immobilibus iuribus ꝛ actionibus q̄bus cunq; ꝛ noībus debitoꝛum ipsius dñi testatoꝛis saluis ꝑdictis. Idem dñs testatoꝛ sibi heredem instituit vniuersalē in casu nō extantium liberoꝝuȝ vt. s. Et eo casu quo qñcunq; idem dñs te statoꝛ ꝛ ante eius dicti filij decederent de hoc seculo sine filijs ꝛ filiabus ab ipso dño testatoꝛe ꝛ dictis eius filijs legitimis ꝛ na turalibus decederent predictū hospitale nouum magnū papie inchoatum ꝛ qd̄ construit̄ in ciuitate Papie prope ante dictā ecclesiaȝ sancti Mathei papie. Et hec est ipsius testatoꝛis vlti ma volūtas ꝛ dispositio. ad hoc est ipsius dñi testatoꝛis vltimū nūncupatiuū testamētū qd̄ ꝛ quā ideȝ dñs testatoꝛ voluit iussit disposuit ꝛ oꝛdinauit ꝛ vult iubet statuit disponit ꝛ oꝛdinat va lere ꝛ tenere ꝛ ꝙ valeant ꝛ teneant ꝛ valere ꝛ tenere debeāt iure ꝛ via sui nuncupa. testamenti ꝛc.

¶ Si creditoꝛ vult vendere pignus reclamāte debitoꝛe ꝛ of ferente si fiat sibi calculus nō valet venditio.
Item si minoꝛi precio ꝙ par est vendatur presumitur fraus ꝛ re scinditur.

¶ Consilium. cccclxiiij.

In christi nomine amē.

¶ † Uisis actis ꝛ actitatis coꝛam dño locū te nente patrie foꝛiulij inter dominam Marga. filiam quondaȝ dñe Magdalene ꝛ Leonardū iugalium agentem ꝛ petentem ex parte vna seu eius procu. ꝛ magistrum Nico. fabrum de vtino reum ꝛ posseso rem ex altera ꝛc.

¶ Uide de verbo ad verbum consi. clvj. supra eodem libro.

¶ Casus talis est.

¶ Ser Bartholomeus vt apparet ex instrumēto vltrascripto in M. cccc. xv. fecit publicū instrumentū venditionis certi sui mā si. d. Bitusse sue soroꝛi pro duca. c quos fuit cōfessus recepisse ab ipsa renunciās exceptioni non numerate pecu. in quo instro dicit̄ ꝙ ipse cōstituit se possidere dictū mansum noīe ꝑdicte em ptricis donec ipsa tenutam ipsam intraret ꝛ pos. coꝛpoꝛalē acci peret eiusdē mansi ꝑ se vel per aliū Quam accipiēdi ꝛc. Et vlti mo in codē instro videtur ꝙ dictus venditoꝛ assignauit emptri ci quendā ex testibus instri ad inducendū eā in tenutā coꝛpoꝛa lem dicti mansi. Nō apparet ꝙ dictus assignatus in nunciū te nute vnq̄ induxerit dictā emptricē in pos. coꝛpoꝛalē dicti māsi. Sed apparet dictus venditoꝛ remāsit in pos. tali cū perceptiōe fructuū ex ipso manso ꝑ annos q̄plures ꝛ vsq; quo dict⁹ man sus ꝑ prefatū ser Bartho. fuit in quendā aliū translatū q̄ titu lo emptionis vsq; in tp̄s ꝑsens possedit absq; ꝙ dicta emptrix vnq̄ interpellauerit venditoꝛē predictū vel ꝑdictū successoꝛem habentē ab eo cām. Predicta emptrix decessit ante biēniū vel circa. Quidā eius filius ꝛ heres reperto ꝑdicto instro incepit agere cōtra pos. mansi rei ven. Possessoꝛ q̄ titulo emptionis ꝛc. ꝑ annos. xiij. ꝛ vltra possedit illū mansum: ꝛ etiā heredes sui au toris vcȝ supradicti ser Bartho. obijciūt exceptionē simulatio nis aduersus instrm supradictum venditionis facte ꝑ ser Bar tho. d. Bitusse. Quā simulationē aliter nō probāt nisi presum ptiue: q2 ipsa. d. Bitussa nunq̄ interpellasse reperit̄ prefatū vē ditoꝛem vel eius heredes vel aliū emptoꝛē ꝓm ꝛ de pos. vel pro prietate dicti mansi: lȝ heredes ꝑdictos interpellauerit de alio debito pecuniario minoꝛis quātitatis: ꝛ ꝙ predictus venditoꝛ remansit cōtinue in pos. coꝛpoꝛali dicti māsi vsq; dum eū in aliū transtulit: q̄ etiā ex tunc cōtinuo possedit. Obtinuit predictus etiam exceptionē prescriptionis aduersus ꝑdictū vendicantes. Et quidē obijcit̄ hec prescriptionis exceptio cōpetens posses soꝛi de iure cōi ex possessione decennij cōtinua inter ꝑñtes cum iusto ti. emptionis ꝛ bona fide q2 de mala non cōstat. Rñdetur ex aduerso talē prescriptionē non posse allegari nec debere pro cedere in patria in qua viget ꝯstitutio de ꝑscriptionibus q̄ lon gioris tp̄is possessionē exigit inter ꝑñtes. Replicatur pro obij ciente prescriptionē ꝙ dicta cōstitutio nō tollit quin possit ꝓce dere ꝛ allegari ꝑscriptio decēnalis de qua. s. iure cōi que minus inducit ꝙ prescriptio ex cōstitutione patrie ex qua dñium dire ctum videt̄ acquiri possidēti per tp̄s in dicta constitutione posi tum: addito etiā ꝙ in alijs videt̄ discrepare ꝓuisio cōstitutiōis a ꝓuisione iuris. Super hoc itaq; consultat̄ ꝛ querit̄ q̄d iuris an possit opponi ꝑscriptio decēnalis ex dispositione iuris cōis stante ꝙ supradictus scd̄s emptoꝛ iam possederit per annos. x. vel. xiij. ꝛ plus.

¶ Scd̄o queritur. In oī casu siue euentu habeat vel nō habeat lo cum ꝑscriptio decēnij ꝑdicta: an ꝑ Bartholomeū supradictum potuisset inchoari ꝑscriptio cōtra. d. Bitussam attento ꝙ ipse met vendiderat ꝛ se cōstituerat noīe emptricis possidere. Que ritur an potuisset inchoare vigoꝛe cōstitutionis pu. cū vt in ca su ponit̄ ser Bartho. venditoꝛ in pos. remāsit coꝛpoꝛali ꝛ actua li mansi vendīti lȝ constituerit se possidere. Et nuncius dat⁹ ad inducendū emptricē in pos. coꝛpoꝛalē nō induxit eā. Minus videtur dubitandū an emptoꝛ scd̄s cui res ꝛ rei possessio tradi ta fuit potuisset inchoare prescriptionem.

¶ Tenoꝛ constitutionū pu. est vltrascriptus iuxta copiā instrumē ti: aduertendū ꝙ tp̄e quo instrm venditionis fuit factuȝ ꝛ inde successiue vsq; in diem primū Septēbris. M. ccccxx. nō curre bat nec cucurrit ꝑscriptio in patria propter quoddā discrimen vt extat certo decreto declaratum.

Qualiter

1 Qualiter pbatur simulata prima emptio vt scda valeat
2 Quomodo intelligatur statutum abbreuians prescriptiones sine titulo. Et an currant contra ignorantes suum ius.

Consilium.cccclxv.

In christi noie amen.

1 †Videtur dicendum quod scds emptor possit cotra filium prie emptricis agete rei vedi. obijcere exceptionem simulationis prime venditionis et etiam exceptionem pscriptionis de iure coi posito quod prima venditio non fuisset simulata si prima emptrix sciuit secundam venditionem factam. Primum scz simulatio pz ex trib⁹ simul iunctis sz ex retentione pos. absque eo quod de fructibus rnderet prime emptrici in totum vel pro parte vel quod ab eo peteretur per primam emptricem per tps. x. annorum et vltra cum illa venditio facta fuerit in. Mccccxv. et secunda in Mccccxxv. a quo tpe dicitur secundus emptor vsque modo possedisse per annos. xiij. ff. quib. mo. pi. vel hipo. sol. l. sicut. §. superuacuum. et no. in spe. de dona. §. j. ver. ite pone. et bar. in. l. post contra. ff. de dona. cum tm instrm venditionis dicatur quod vendidit et tradidit et sic retentio pos. contradicit verbis instri vt censet no. bal. in. l. illud. ante fi. C. de sac. san. ecc. Item ex eo quod fuit constitutus nuncius ad mittendum emptricem in realem poss. et tm executio nunquam fuit facta nec petita fieri per emptricem sed neglecta ex quo resultat vehemens presumptio vt. ff. de dam. infec. l. si finita. §. pe. et C. de bo. au. iu. pos. l. fi. et qd ibi no. et no. Bar. in. l. pretor. §. fi. ff. e. ti. Item tertio ex eo qz prima emptrix erat soror venditoris vnde rone conuentionis resultat vna cum alijs presumptio fraudis et simulationis. C. de dona. l. datam iam. ff. de bo. lib. l. nihil. §. facilior. et no. in Spe. loco. s. alle. et p Bar. in. d. l. post dctum. facit tex. in aute. de alie. et emphi. §. iconom⁹ vnde sumitur aute. quibuscunque modis. C. de sac. san. ec. et in aut. vt hi qui obli. se perhi. §. quod si quis. et bar. in consi. icip. statuto castri plebis in fi. Nec ob. quod venditor constituit se noie emptricis possidere &c. qz dicta constitutio psumitur eodem mo simulata quo et pcedens dctus postquam alie psumptiones simulationis cocurrunt sm Bar. in. d. l. post contractum. per. l. j. C. de suffragio. lz hoc solum non sufficeret sm eundem in consi. quod incip. Petrus nicole. et per Bal. in. d. l. illud. et in. l. j. C. de do. ante nup. ante fi. Et etiam ppter negligentiam longi tpis comissam per emptricem in adipiscenda reali pos. cum posset etiam in petendo fructus cum dicatur soluisse precium qd verisile non esset si fuisset verus et no simulatus cotractus. C. de actio. emp. l. curabit. iunctis his que no. per Bar. in eo qui negligit recuperare naturalem cum habeat ciuilem poss. l. si de eo. §. si forte. ff. de acq. pos. l. cum de in rem verso. ff. de vsu. constat ergo ex simulato cotractu dominium non fuisse quesitum prime emptrici. ff. de contrahe. emptio. l. nuda. de aqua plu. arcen. l. emptor. Scdm probatur. C. de prescrip. longissimi. temporis. aut. malefidei. versi. si vero. Nam si prima venditio fuisset vera et ex ea fuisset translatum dnium venditor scdo vendendo fuisset male fidei: et lz naturaliter tradendo scdo emptori priuasset primam emptricem ciuili pos. l. iij. §. quod si seruus. ff. de acqui. pos. et sic dedisset scdo emptori cam pscribendi iuxta no. per glo. in. l. j. in fi. magne gl. C. de ser. fugiti. attamen qz erat malefidei venditor eo qz in facto non poterat ptendere ignorantiam. l. quod quod. ff. ad vell. et ideo hodie per illam aut. male fidei. requireretur scientia aduersarij in prescriptione logi temporis lz olim secus vt. l. fi. e. ti. alias si semper ignorasset requireretur tempus longissimum. xxx. an. sicut si titulum non haberet possessor. ea. aut. in prin. et si aliqn ignorasset aliqn sciuisset dns ante completam prescriptionem pro tpe quo ignorasset fieret computatio longissimi temporis pro alio vero longi. vt ibi no. per glo. Nec potuit dicta prescrip. incipere in persona venditoris tum qz erat malefidei vt in. c. ij. de regu. iur. lib. vj. tum qz possidebat nomine prime emptricis vnde contra eam no poterat vllo tempore prescribere. C. de prescrip. xxx. an. l. male agitur.
2 †Nec ob. predictis constitutio prime que statuit tempus xv. an. ad prescribendum: et noua constitutio. xx. an. qz loquuntur in simplici posses. sine ti. vt propter solam poss. prescribat dicto tempore: cum tm de iure coi requirerentur anni. xxx. l. sicut. C. de prescri. xxx. an. et sic voluerunt dicte constitutioes abbreuiare tempus prescriptionis statutum a iure coi in prescriptionibus et vsucapionibus currentibus cum titulo. C. de sac. san. ec. aut. quas actiones. ver. vsucapione trienij &c. et ita his diebus consulendo super dictis constitutionibus dixi.

Ego Pau. de cast. vtriusque. J. doct. dico et consulo esse iuris et de iure &c.

1 Prescriptio statutaria abbreuians coes prescriptiones non currit vxori existenti in matrimonio.
2 Sta. generale restringi debet sm ius commune ne quis indebite dannum patiatur.

Consilium.cccclxvj.

In christi nomine amen

In casu pmisso dico indubitanter quod dicte domine male succubuit. Et quod in ca app. debeat sententia lata contra eam retardari.
1 †qz prefata pscriptio statutaria non currit contra eam constante matrimo. cum agere non possit pro dote. l. ij. ff. so. ma. nisi prefat⁹ vir fuisset declaratus vergere ad inopiam et incipere male vti substantia sua: nam tunc a die declarationis agere potuisset. l. si constante. in pn. ff. so. ma. et. l. vbi adhuc. C. de iure do. Sz si dicta declaratio non fuit facta pscriptio non incipit currere dicte mulieri nisi a die soluti matri. qd fuit iam sunt anni. viij. vt dicitur casus in. l. in rebus. in fi. C. de iure do. Et si dicatur ibi loquitur in pscriptione inducta a iure coi. Nos loquimur in pscriptione inducta a statuto. Ite seruanda sunt verba statuti vt iacet: et statutum simplr loqtur. Et duos casus tm excipit et sic vr regulam firmare in ceteris casibus. l. nec qd. s. fi. ff. de pe. lega. maxime qz in fine dicit. et sic precisum &c. Et pro hoc. c. constituit. et qd ibi no. Inno. extra de resti. in integ. qui vult. l. fi. C. in qui. cau. in inte. resti. non est neces. no habere locum in prescrip. statutaria et sic a statuto introducta maxime post illam. l. sz contrarium est veri⁹ et bar. in. l. fi. s. alle. in ti. qui sunt de mino. reprehedit Inn.
2 †qz statuta generalia sunt restringenda sm ius coe ne quis dannum indebite patiatur. C. de noxa. l. ij. et no. glo. magna. in. l. fi. §. licet iam. C. de iure deli. Vnde statutum generaliter dicit quod si creditor neglexerit petere per. x. an. debitor sit tutus: dz intelligi et restringi ad creditorem maiorem: non aut hz locum in minore contra quem prescriptio non currit: vt. d. l. fi. per Bar. ibi et. d. l. ei qui. sic dico in proposito quod statutum suprascriptum dz restringi ad illos q sua iura agere et prosequi potuerunt: et contra eos currit dicta prescriptio. xx. an. et possessor psumitur dns contra eos. et si ignorauerit dicta iura sui dnij qz sic est et de iure coi. l. fi. C. de prescrip. lon. tep. sed aduersus eos qui agere no potuerunt et si iura sua sciuissent prefatum statu. et prescriptio inducta per illud locum no hz prout est in casu nostro in quo mulier constante matri. pro recuperatione dotis sue si maritus declaratus non fuit vergere ad inopiam agere non poterat: qz sic dicta prescri. cucurrerit: et dicta mulier dannum indebite pateretur cum prescriptiones inuente fuerint contra desides et negligentes. iuxta no. in. l. fi. in fi. C. de edi. diui adri. toll. Que negligetia et desidia non cadit in illa que agere non potuit impedimento iuris subsistete: ideo sicut contra eam non currit presceri. de iure coi: vt. d. l. in tribus. C. de iure deli. in fi. vbi casus. ita nec dicta prescrip. statutaria: cum statu. restringatur ad ius coe et intelligatur quod presumatur dns contra illos qui agere potuerunt vt dictum est. Nec ob. quod duos casus excipit tm: qz verum est quantum ad illos qui comprehenduntur in statutis: sed quatum ad volentes agere videtur satis operari statutum cotra alios volentes agere: et quantum ad illas exceptiones confirmat regulam: sed tamen non faciunt vt sub verbis generalib⁹ statu. coprehendantur illi qui agere potuerunt et qui non fuissent comprehensi si excep. predicta facta non fuisset. casus est et ibi expsse bar. in. l. generali. §. vxori. ff. de vsufru. leg. et. l. lucius. §. pluribus. ad treb. et ibi per eundem similiter no. de cla. non obstante que non ampliat grām. in cle. cum ei qui. de concef. prebe. et ad hoc. l. aurelius. §. j. ff. de li. leg. Pro hoc etiam per illud statutum prescrip. xx. an. sine titu. surrogata est loco prescrip. longi temporis de iure coi: vt no. Bar. in. l. ij. §. si per alienam. ff. de vsu. pro empto. Sed prescrip. longi temporis de iure coi inducta non currit contra dictam mulierem constate matri. nisi facta demum declaratione predicta. d. l. in reb⁹. in fi. ergo nec ista statutaria. Et si statutum istud diceret expsse dnium eet iniustum et iniquum auferendo dnium non valenti agere. l. ij. §. j. ff. de his qui sunt sui vel alie. iu. vbi dicitur quod ius suum nemini est auferendum et sic non valere. viij. di. erit aut lex. vnde no est credendum quod sub generalibus verbis voluerit hoc iniquum coprehendere. l. sub conditione. in fi. et ibi no. ff. de condi. insti. de ri. nup. l. quod quod. cum si.

Concludo ergo. d. sniam in ca app. tanquam iniquam debite retractari et dari pro muliere si probauerit sibi incumbentia non ob. dicto statuto. Nec ob. verbum positum in fi. quod sit precisum &c. qz hoc verbum non tollit necessarias interpretatioes et restrictioes vt no. Bar. in. l. omnes populi. de iusti. et iur. et Bal. in. l. iij. C. de lib. et post. et in. l. iubemus. C. ad treb. in fi. et in. l. iij. xxiij. col. qui accu. non. pos.

Et ita videtur mihi Pau. de ca. V. J. doc. prout. s. consultum est. et ad fidem me subscripsi et sigillo meo sigillaui.

Simulationis. vid ad materiam eundem. d. Pau. de ca. in csi. cxiij. Bar. cep. in trac. de cotrac. simu. et ista exceptio simulationis cotract⁹ p tertium tm opponi potest: vt tz nota. bar. in quodam cosilio suo incip. Martin⁹ de Eugubio.

1 Longum est consilium et elegans. disputat plene an valeat statutum habilitans spurium ad successionem patris. 2. 4. 6.

2 Jacobus bu. fuit maxime scientie ꝛ lumen iuris.
Filiorum plures species. 4.
3 An papa possit legitimare extra territorium ecclesie.
An imperator similr̄ possit legitimare extra terras imperij. 3. 7.
5 An iudex qui iurauit seruare statuta teneatur seruare tale statutum legitimans spurium.
8 Et si pater substituat in testamēto alium tali legitimato qualiter valeat talis substitutio.

¶ Consilium. cccclxvij.

In christi nomine amē.

¶ Uiso dicto puncto occurrunt dubia. Primo an teneat dictum testm̄ quo ad dictum spurium cōsiderato statuto dicte ciuitatis ꝛ an dictum statu. teneat. Secūdo an teneat dicta dispositio testoꝛis considerata legitimatione facta de dicto spurio. Et ex his apparebit ad quem pertinebit dicta hereditas d. testoꝛis. † 1 De primo an teneat statutum ꝛ an dictum statu. possit dictum spurium facere successibilem. arguitur primo ꝙ sic qꝛ hereditates sunt de iure ciuili ꝛ ptās testandi prouenit a iure ciuili. ſ. a. l. xij. tab. vt. C. de leg. her. l. lege. ergo pōt per statu. qđ est pars iuris ciuilis tolli. cum enim ius ciuile detulerit hereditatem legitimis filijs ꝛ abstulit illegitimis puta naturalibus vel spurijs. C. de na. libe. auť. lꝫ. ergo pari rōne pōt eis ius succedendi reddere ꝛ eos ad succedendum habilitare. pōt enim hereditas per statu. deferri. ff. vt ex leg. senatuscons. l. j. Preterea. l. facit filios naturales capaces certe partis hereditatis ꝛ puer natus ex concubina. quī filij sint legi. c. lator. C. de natu. lib. auť. lꝫ. ꝛ licet concubinatus a. l. ciui. permissus[a]. ff. ꝛ C. de concu. a. l. canonica sit dānatus vt dicūt doct. in. d. c. j. ꝛ Jo. an. in reg. sine culpa. in mer. li. vj. ꝛ Spe. in ti. de cōpe. iud. adi. in prin. tamen tales naturales fm̄ ius cano. succedunt put ius ciuile disponit eos succedere vt dicit hosti. in. d. c. lator. de renun. c. nisi cum pridē. §. persone. cum ergo concubinatus hodie sit dānatus. xxxij. q. iiij. c. nemo. ergo nat⁹ ex dānato coitu admittitur ad hereditatem per. l. imperatoris. ergo per statu. ciuitatis cum sit pars iuris ciui. vt insti. de iure natu. §. ij. lꝫ per tale statu. deť talis materia peccandi. Preterea statutum ꝛ cōsuetudo equiparanť. ff. de legi. l. de quibus. xj. dis. in his. Sed consuetudo valet ꝙ illi qui fuerint heretici admittanť ad dignitates ecclesiasticas nisi ad primatus. xij. di. nos consuetudines. ergo valebit statutū quāuis per id detur materia peccādi. qꝛ si heretici admittenť ad dignitates homines non curabunt in heresim incidere. xiij. di. peruenit. in fi. de ele. cum in cūctis. Preterea statu. pōt deferre successionem spurio tanꝙ extraneo. ff. de vul. ꝛ pup. l. si is qui. Preterea ius canoni. disponit ꝙ spurij possint habere alimenta. de eo qui du. in ma. quaꝫ pol. per adul. c. cum haberent. ergo ꝛ per statu. poterit tali spurio deferri hereditas. ff. de heredi. insti. l. si is qui solidū. Preterea lꝫ ciuitas non possit quem natalibus restituere. C. de iu. au. annu. l. j. nec spurium legitimare tn̄ videtur ꝙ de bonis possit disponere in spuriū trāsferendis qm̄ de rebus lꝫ statuere ei cui de statu persone statuere non lꝫ. l. j. C. de ori. iur. Jn cōtrarium arguitur ꝙ tale statu. nō valeat nec teneat super quo p̄mittendum est ꝙ ad faciendum. l. duo requirūtur. vꝫ: ptās in faciente. l. ꝛ cā constituendi. l. primum probatur. xcvj. di. bene quidem. de cōsti. c. ecclesia. scđm probať. iij. di. erit aūt. ꝛ de vtroꝗ moder. de consti. cum omnis. hoc aūt statu. videtur vtroꝗ defectu laborare qđ sic probatur filius illegitimus excluditur ab heredi. patris non solum iure ciui. sed ꝛ iure diui. s. noui ꝛ vete. testamenti: nam in gene. xxj. est dictum Abrahe eijce ancil. ꝛ filium eius: non enim erit heres filius ancil. cuꝫ filio libere. idē dicit apostolus in nouo testa. ad Gal. iiij. ꝛ habentur hec in cano. xxxij. q. ij. non ois. ꝛ. q. iiij. dicat. ad ideꝫ. xxxv. q. vij. quid est vbi dicit Augu. ex. l. dei constitutum esse vt illi qui ex incestuoso coitu nascuntur nullo iure parentibus succedant. Si ergo de iure diui. tales excluduntur populus contra tale ius statuere non potest. ff. de arbi. non magistratus. viij. di. contra mores xj. q. iij. qui resistit. facit cle. ne romani. de elec. Preterea cōsuetudo ꝛ statu. ambulant pari passu: cum inter illa non sit differētia nisi que est inter tacitum ꝛ expressum. ff. de legi. de quibus. ꝛ tacitum ꝛ expressum regulariter equiparantur. xliij. dist. sit rector. ꝛ. l. cum quid. ff. si cer. peta. Sed certum est ꝙ consue. que obuiat iuri diuino non vꝫ. de consue. c. fi. viij. dist. per to. ergo nec statu. cum sit contrarium iuri diui. Preterea posito ꝙ tale statu. non esset contrarium iuri diuino: sed tantum iuri posi. tn̄ ad hoc vt valeat requiritur ꝙ sit rationabilis qꝛ. l. cōstat ex ratione. j. di. consuetudo. Jtē qꝛ. l. dꝫ esse honesta. iiij. dist. erit aūt ꝙ autem statu. non sit rōnabile nec honestuꝫ apparet ex ipsius effectu. nam certum est ꝙ filij illegitimi excludūtur ab heredi. paterna in penam patris adulterantis. xv. q. vlti. cuꝫ multe. ff. ꝙ me. cā. isti quidem. in fi. sicut etiam ab ordinibus. vt no. Joā. an. de fil. presby. c. j. li. vj. non enim hoc fit in penam filioꝝ qui non peccauerunt. vj. di. nasci. sed per tale statu. dabitur occasio fornicandi: qꝛ viri habentes vxores steriles accipiēt concubinas vt ex eis filios ꝛ heredes habeāt. Si ergo talis. l. dat materiam peccandi ergo non est rōnabilis nec honesta. Motiuū aūt iuris excludentis tales filios a succes. est vt homines euitent tale contuberniuꝫ ꝛ legitimo matri. copulentur: al's homines non curarent vnde filios haberent ex quo scirent eos succedere posse: ergo qui tales admittit ad suces. est cā multorum peccatorum mortalium vt dicit Host. in sum. qui fil. sint leg. §. fi. versi. quid si imperator. Cum igitur vtroꝗ iure inhibeatur succedere spurius patri ꝛ. l. municipalis. p̄dicta dicat eos posse succedere tale statu. non vꝫ qꝛ nutrit peccatum ꝛ prestat cām peccatum committēdi. pro hoc facit bene de ↄsue. ex parte. vbi non vꝫ consue. per quā quis inducitur ad peccandum: nam ibi erat consuetudo ꝙ vxori adulteri certa bona mariti darentur: que consuetudo vt nutriens peccatum ꝛ dans materiam adulterandi non vꝫ. Preterea qui prohibetur disponere in cā prohibetur disponere in causato per locum ab antecedenti destructo. ff. de sponsa. oratio. Et ita dudum consuluerunt recolende memorie do. Paul. de leza. eximius doc. boū. ꝛ Fed. de senis immo plus in eoruꝫ consilijs subdebant ꝙ si talis spurius peteret hereditatem coram iud. secu. ꝙ ad petitioneꝫ legitimorum succedentium ab intesta. iudex ecclesiasticus posset inhibere seculari ne in cā procedatur. Naꝫ quotienscunꝗ agitur de peccato tollendo impediendo vel puniēdo: eius cognitio spectat ad iudi. eccle. ꝛ per cōsequens omne id quod peccatum inducit vel nutrit vel causam seu occasioneꝫ prestare potest ad illud inducendum vel committendum corrigi dꝫ per ipsum ecclesiasticum. ij. q. j. multi. de iudi. nouit. de iureiuran. lꝫ. li. vj. de cōsue. cum inter. ꝛ. c. ex parte. ꝛ tali respectu iudex eccle. vt maior punit ꝛ compellit secularē. xxiij. q. v. administratores. de maio. ꝛ obe. solite. qui fil. sint legi. per veū. † 2 Hanc etiam sententiam ꝛ opi. tenuit maxime scientie ꝛ lumen iur. Ja. bu. qui hūc arti. ab alto exordiens sic dicebat ꝙ ad euidentiam erat sciendum ꝙ ab initio ante. l. scriptam non distinguebamus in naturalibus filijs legitimos ꝛ non legitimos. Sed antiquis parentibus antiqui filij mox vt nascebantur fiebant legitimi in autē. quibus mo. natu. effi. legiti. §. liceat igitur ꝛ quibus mo. natu. effi. sui. §. palam. ꝛ. §. illud superueniens aūt. postmodum ius scriptum considerans effusam hominum ad libidinem concupiscentiam predictum ius antiquum. s. circa coniunctionē maris ꝛ femine tangere ꝛ distinguere in tres partes ꝛ causas voluit: qꝛ illud partim approbauit expresse vt est in coniunctiōe matrimoniali: ꝛ partim reprobauit expresse vt est in cōiunctione dānata: qꝛ prohibita specialiter ꝛ expresse a lege humana ꝛ partim dimittendo istud in suo statu antiquo nec approbando nec reprobando. Ex prima coniunctiōe nascuntur naturales ꝛ legitimi ex scđa nascuntur spurij ex tertia illi qui simplr̄ naturales appellantur. ¶ Sunt igitur naturales ꝛ legitimi qui de coitu a iure scripto solēnizato ꝛ approbato nascunť vt sunt illi qui ex coniunctione maris ꝛ femine solēnizata per mutuū matrimonialem consensum nascuntur qui naturales ex eo dicuntur que est a iure naturali vt. ff. de iust. ꝛ iu. l. j. §. ius naturale. ꝛ inst. de iur. nat. §. hinc descendit. ꝛ. C. de le. her. l. lege. Legitimi vero dicūtur propter solēnitatē mutui matrimonialis cōsensus coniunctam huic naturali coniunctioni que solēnitas a iure ciui. est inuēta ꝛ iō in pal. §. ius naturale. ꝛ. §. hinc descēdit. subijcit statim. quam nos matrimonium appellamus nos s. obseruantes ꝛ agentes de iure ciui. ꝛ scripto. Jllam ergo cōiunctionem cui⁹ adest ista solēnitas lex expresse approbat vt in sti. ꝛ. C. de nup. per totum. ꝛ. ff. de ritu. nup. per totum. Sola nāꝗ solēnitas circa coniunc. maris ꝛ femine per ius ciuile inuēta est. de talibus filijs hr̄. xxij. q. iiij. c. fi. insti. de pat. po. in pn̄c. de his qui sunt sui vel alie. iu. l. filium. ¶ Ex scđa coniunctiōe nascuntur spurij ꝛ sunt spurij qui ex dānata. l. humana prohibita coniunctione nascuntur dicti spurij quasi non pure sꝫ extra puritatē naturalis iuris geniti qua puritate per ius scriptum prohibens talem coniunctionem nati sunt vt sunt omnes qui ex coitu a iure improbato ꝛ vetito nascuntur quocunꝗ modo sit vetitus siue propter effusam libidinem vt in cor. qui. mo. natu. effi. sui. §. siquis autē. ff. de sta. ho. l. vulgo. institu. de nup. §. pen. siue propter incestū vel alio mō. insti. de nup. §. sunt ꝛ alie. hi sunt qui nec succedunt nec de rigore iuris ciui. alunť. in autē. qui. mo. nat. effi. sui. §. pen. lꝫ de equitate canonis alanť. de eo qui duxit in ma. c. cū haberet. hi sunt qui neꝗ p subsequēs matrimonium legitimantur. de sta. ho. l. paulus. ꝛ. c. tanta. qui fi. sint legi. de tali cōiun. no. de ele. inotuit. de renū. nisi cū pridē §. persone.

[a] ADDitio. ¶ A. l. ciui. permissus. Adde ꝙ hodie ēt de iure ciuili vr̄ p hibitus cōcubinat⁹ ex quo ius canōicum ita apte phibet vt no. Jo. an. post host. in regula sine culpa hic alle. vt refert ꝛ sequiť Panor. i. c. vt clericoꝝ in prima not. de vit. ꝛ ho. cleri. allegat rōnem dicens ꝙ h' ē qꝛ materia spectat ad eccl'iaꝫ ꝛ canō phibet ꝛ in istis spiritualib⁹ lex ciuilis vr̄ velle subijci canōicis dispōib⁹ in autē. vt cle. apud. pp. epi. ꝛ in autē. de eccle. ti. H. F.

§.psone ¶ Ex tertia et vlti.nascunt naturales qui naturales simpliciter appellantur et sunt naturales qui de coitu a.l.nõ so lẽnizato et per consequens nõ approbato et reprobato tolerato tamen nascuntur vt sunt qui per cõiunctionẽ toleratã a iure in qua tamẽ deficit solẽnitas de qua dictum est in primo mẽbro nascuntur qui ex eo dicuntur naturales qz pure ex nõ reprobata coniunc.a naturali iure inducta nascũtur qui legi.nõ dicuntur qz legis dignitatem.i.approbationem non hñt et inb differunt naturales tantum a naturalibus et legitimis et iõ dicunt.ff.de le.iij.et.l.legatus.§.f.et.l.qui concubinam.in prin.q̃ inter vxo.et concu.in sola dignitate est differentia hoc est inspecto iure naturali s'm q̃ non est personarum dignitas in aut.de mo.§.huic autẽ.ff.de condi.insti.l.si id qd.de pecu.l.nec seruus viij.di.quo iure. Sz inspecto iure ciui.quo iure est delect' personarum.ff.de postu.l.j.in prin.de iudi.c.nouit.de ma.et obe.c.j.est differentia vt illud inducit a iure ciui.plus fit in vxore nihilominus tñ in tali coniunc.est inducta quedam solẽnitas a iure ciui.vz.vt vnica sit vnio in domo pura.dicit vna.l.alia dicit indubitato affectu retenta puro et indubitato dicitur quasi non gratia libidinis sed prolis procreande in aut.qui.mo.natu.effi.sui.§.se.et hec est illa que proprie dicitur cõcubina.et ita tenuit Riz.ma.in sua dispu.que incipit.clericus in minoribus constitutus.et idem Jo.an.in regula.sine culpa.in mer. ¶ Redeundo igitur ad verba prefati excellentissimi doc.do.Jac.de bu.dicebat ipse in proposita.q.q̃ cum populus Roma. omne suum imperium transtulisset in principem idem princeps quedam inferioribus cõicauit quedam maioribus tñ sibi reseruauit et quedam.s.adhesit lz de absoluta potentia necessario sibi fuissent reseruata vt.l.j.in prin.et.§.que vero.de offi.ei' cui mã.iuri.et de offi.preto.l.si in aliquam.§.et cum plenissimam de off.presi.l.ij.de legi.l.digna vox.insti.qui.mo.testa.infir.§.fi.simile videmus in ap'lico qui quedam exercet ex ordinaria ptãte q̃dam ex reseruatis quedam ex deuolutione iuris ad eum quedam ex plenitudine ptãtis de preben.c.ij.li.vj.et.c.stat.de elec.c.si postq̃.de conces.preben.c.proposuit.de ele.c.illa de re iud.c.pastoralis. Ex his autẽ arguitur sic certum est q̃ restituere natalibus liberos et restituere spurios vel naturales iuri nature contra iura ciui.sunt adinuicẽ per similitudinẽ inducta.qui.mo.natu.effi.legi.§.siquis ergo.qui.mo.natu.effi.sui.§.iõ.sed certum est q̃ nataliũ restõ est denegata ordini decurionũ qui ordo[a] presidet in ciuitate loco populi:vt.C.de nata.restitu.l.j.et iure nature restituere non possunt et impeditiua iure tollere:et sic bene dici potest esse casum illius.l.j.de natali.restitutio.vt sic sit casus prohibitus:at in casu prohibito populus non disponit vt in aut.nauigia.C.de fur.et in aut.C.de sacro.san.eccl.et.l.deprecatio.C.ad.l.rho.de iac.probantur per casum.l.ad literam.in cor.qui.mo.na.effi.le.§.qm̃ añt.in fi.§.versi.enim ibi dum dicit neq3 participãda est eis vlla clemẽtia.Sz suppliciũ in hoc patrum vt etiam agnoscant qz neq3 quicq̃ concupiscentie peccatricis habebunt filij.Ex quo etiam concluditur beneficium ex forma statuti datum spurijs esse improbatum a iure et per hoc et per prealle.iura statuti dispositio est nulla. Cũ enĩ populus legem condat auto.principis cessante eius permissione et assistente eius prohibitione populus.l.condere nõ põt contra cões leges.l.formam.C.de offi.presidis.l.preses.et auc.oẽs peregrini et aduene.C.cõia de succes.et.l.j.C.no.vec. Preterea iura non cõpetunt inferioribus que supioribus et marie principi cõpetunt. Sed ius legitimandi spuriũ et ius restituẽdi natalibus non cõpetit et principi simpl'r deponẽti et nõ cassanti.l.derogatoriã.quã si pnceps cassaret tollere potuit. Sz populus nequaq̃ que lex derogatoria ẽ in cor.qui.mo.na.effi.sui.§.vlt. Probat insuper sic certũ est q̃ oĩs qui condit legem que sit vel esse dz valida cõdit auc.prin.vt.l.ij.C.de ve.iu.enu.sz manẽte.l.derogatoria.que neq3 adempta fuit nec adimi potuit per populum auto.principis nõ potuit.l.de qua loquitur condi a populo:cuz hoc etiam sit ademptum a principis auto.ergo cessat dispõ certo et sic populi. Preterea est ar.generale q̃ ea que conueniunt in effectu dicant simpl'r ouenire:vt.l.deo nobis.de epis.et cle.l.iij.C.de insti.et sub.ff.de verb.ob.l.ea.§.in sulam. Sed legitimare quod est mouere iura que faciunt spurium legandi instituendi et capiendi non capacem et dare potestatem quod est facere capacem conueniunt in effectu immo ea ts sunt:idem ergo si prohibetur populus legitimare et capacem efficere prohibitus dz intelligi a dispõne et.l.sua edita in beneficium spuriorum. Ita concluditur ex causis et rõnib' expressis legẽ populi perusini nõ valere et in hac parte obseruantiam non mereri. Preterea non est dubium q̃ hi spurij reddũtur indigni ab oĩ cõmodo bonoz pñnoz:vt in autẽ.ex cõplexu C.de incest.nup.que bona et si patri reseruentur in eius vita tñ post mortem reseruant legitimis successoribus:vt.l.siquis.C.de incest.nup.quod ius non põt populus talib' legitimis successoribus adimere:qz nec princeps vteret clausula derogatoria. Non obstant etiam.ll.vt.l.quotiens.C.de preci.impa.offe.et.l.nec dãnosa.e.ti. Ex his concluditur statutum in nullo tenere et spurium non posse vigore illius statuti effici capacem illius hereditatis et nullam penam imponi venientibus ɔtra statutum. Qm̃ annullato statuto non est locus pene adiecte in statuto:vnde facit cle.pastoralis.de reg.iur.de foro cõp.c.si diligenti.et hec de primo puncto quo ad vires statuti. ¶ Uerum qz spurius legitimatus fuit eo mõ quo in puncto proponitur
†Queritur an teneat illa legitimatio. Ja.bu.dicit q̃ nõ tenet illa legitimatio cum ibidem imperator nullam habeat iurisditionem nec in illo nec in personis loci nec in bonis ibidẽ cõstitutis:diuisum igitur cum Joue impiuz Cesar hz:vnde caueat sibi Cesar ne plus sua parte donationẽ interponat.qui fil.sint legi.per venerabilem.hoc tenuit Bart.ff.de ritu nup.l.qui in prouincia.arg.ad hoc.ff.de acqui.here.l.duo fratres.facit rõ:qz si imperator tali sibi non subdito non posset dare tutorez:vt l.neq3.qui da.tu.pos.nec iudicem.l.j.qui pro sua iurisditione.ergo nec designare heredem quod faceret legitimando. Jtẽ legitimatio est filis arrogationi:de na.li.l.iubemus. Sed decretum arrogationis non potest imponere impator inter non subditos:ergo nec legitimare. Nec ob.q̃ successio fit de iure imperiali et in dispõne imperatoris:et q̃ in extraneos cõsentientes si sunt legitime etatis voluntariam iurisditionez põt exercere:de emã.lib.l.j.et in quocũq3 loco terraz si exercẽs est ordinari' de offi.le.nouit.de conces.preben.post electionẽ.de pben.statutum.li.vj.nam aliud est disponere de loco aliud in loco. Nã inter subditos põt quis extra locum sue iurisditionis exercere voluntariam prouisionem:et ita intelligitur qd posuit Jac.de bel.in sua dispu.in aut.qui.mo.natu.eff.legi. Jnter non subditos añt de rebus nõ subditis nõ põt quicq̃ aliquis disponere qz iudex non est:vnde dicebat Jnno.qui fil.sint legi.per venerabilem.q̃ legitimatus et restitutus fame et cum quo dispensatum est in quocunq3 foro ecclesiastico et ciuili oĩa facere poterit super quibus habuit ptãtem.qui legitimauit dispensauit vel fame restituit:poterit enim in omni iudicio testimoniũ reddere et ad ciuiles honores vocari:nisi sint talia que sint in alterius piudicium.verbi grã. Nam legitimatus ab vno principe vel ciuitate non obtinebit bona hereditaria in terra que non sit subdita legitimanti:si enim preiudicaretur consanguineis defuncti vel fisco qui dz ab intestato succedere per qd dictum Jnno.soluitur dicta qd q̃ comes vel alius hñs ptãtem legiti[a] mandi ab imperio nõ põt legitimare in terris ecclesie.facit rõ qz difficile est facere aliquem heredem vnde nec ptor hoc facit insti.de bo.pos.§.quos autez.et difficilius est eũ qui heres erat remouere.ff.pro socio.l.cum duobus.de cõces.preben.c.ij. Sz per legitimationem fiunt hec duo qz constituitur qui nõ erat:et remoueᵣ qui erat futurus.in autẽ.d' ince.nup.§.dubitatur.et de tri.et se.§.hoc idem.facit dicta decr.per venerabilem.vbi in terris patrimonij vel eccl.ro.ad papam pertinet plena tẽporalium ptãs et cle.de iureiu.dicit plenissime:ergo si plenam et plenissimam hz:ergo nil deest de ptãte tpalium ergo ad papã spectat legitimare:et non ad alium:vnde facit q̃ in predicta cle.sequitur.ver.in eis.vbi iurat imperator nullaz iurisditionẽ exercere in terris eccl.et sic concluditur dictam legitimationẽ fore nullius momenti habemus tante auc.doc.s.Jnn.per.d.c.venerabilem.et Spe.in ti.de lega.§.si.ver.illud queritur.et gl.or.in d.c.per venerabilẽ.et.r.dis.c.j.et.cj.di.c.vno.et Lau.Uin.et Ta.idem tenuerunt et magne temeritatis foret recedere in consulẽdo ab opi.tantorum doc.istam opi.tz Jo.in.d.c.per venerabilẽ ad glo.ij.in fi.nam ibi dicit glo.q̃ papa non potest legitimare non sibi subditũ nisi quo ad actus spũales tm̃ nõ autẽ quo ad obtinẽdã heredi.et Jo.dicit ibi in nouel.q̃ opi.glo.est vera in prole genita et ex coitu non mr̃imoniali saltez ex affectu vel cõsensu cũ enim papa non potest facere vel supplere matrimonialem consensum vbi non fuit ergo nec talem prolem legitimare nisi quo ad suum forum nisi locus esset de tẽporali iurisditiõe eccle.vel nisi eo tpe quo fungiᵣ vice iperij quo poterit sicut imperator posset. Aduertendum insuper est q̃ lz pdictus testator reliquerit dictum spurium curatorez administratorẽ et gubernatorẽ oium suorũ bonoz tñ dicta dispõ testõris nõ tz. Cõstat enim q̃ si testõr iubet vt curator vel gubernator non teneatur reddere rõnẽ q̃ ab eo rõ repeti nõ possit et a rõne reddẽda liberet q̃ ex hoc sequiᵣ cõmodũ illi cui liberatio relinquiᵣ nã propter naturalem affectionẽ quã pater gerit erga filiũ vr dolus remissus et et ad restõnẽ reliquorum non teneᵣ.ff.de lib.leg.aurelius.§.titi'.lz in prorsus extraneo sit secus.ff.de li.le.l.fidsrationes.et.l.aurelius.§.gayus.et.l.non solum.§.si heres.et.l.pcurator.et.l.fi.§.titia.de lega.j.si seruus vetitus.de admi.tu.l.

[a] ¶ Ordo.De quoz dignitate vid multa p no.gl.et bar.in rub.C.de decuri.lib.x.

quidam decedens. Item notoria fraus deprehenditur in illa dispõne erga spurium in quãtum liberauit eum a gestione ⁊ a prestatione fideiussoris ⁊ talibus fraudibus est obuiandũ. ff. de iure fi. l. ita fidei. simile in fraudibus vitãdis circa spurios vbi non tenet venditio facta spurio per eũ qui emit a patre spurij. ff. de vul. ⁊ pup. l. is qui solidum. Item pro hoc bñ. c. auaritie. de elec. li. vj. vbi prohibitus administrare vt curator vel gubernator modo quo exprimit̃ in forma testamẽti. Concludimꝰ ergo nõ tenere dictũ statu. ⁊ nullam penã imponi venienti contra illud statutum ⁊ nõ tenere dictam legitimationẽ ⁊ nõ tenere dictum testm̃ nec dictã dispõnem dicti testõris quo ad dictũ spurium. Et hereditatẽ predictam dicti Hieronymi pertinere ad predictos Urbanum ⁊ dominam Celiam.

¶ Pro veritatis indagatiõe in pñti puncto sunt infrascripta pũcta vidẽda. ¶ Primo an statu. ciuitatis possit spuriũ ex dãnato coitu natum vt in themate supponit̃ facere successibilẽ ⁊ maxime ex testõ prño vt in themate ⁊ statuto supponitur. Et in hᵒ discutiet̃ ẽt an ciuitas spuriuȝ legitimare possit. ¶ Scdõ an ptãs iurans statuta teneat̃ ad illius statu. obseruãtiam al's incidat in eius penam. ¶ Tertio principal'r erit vidẽdũ an legitimatio facta dõ dicto spurio valeat nec ne: ⁊ ad que bona trahi possit. ¶ Quarto erit videndum de viribus substitutionis facte dicto spurio ⁊ eius modo ⁊ forma.

4 ¶ Circa primũ † an statutum possit dictum spuriũ facere successibilẽ arguit̃ ad partes. Et primo ꝙ sic. naȝ per ius ciuile ⁊ quãlibet eius partẽ põt hereditas deferri vt. ff. vt ex. l. sena. cõsul. de leg. j. ⁊. C. de leg. here. per totũ: ⁊ maxime in. l. lege: ergo ⁊ per statutũ cũ ⁊ ipm̃ sit ius ciuile vt. ff. de iusti. ⁊ iur. l. oẽs pop. Scdõ ad idem iure primeuo coitus nõ fuerunt distincti nec legitimi a naturalibꝰ vel spurijs distincti sȝ pariter succedebant naturales ⁊ hi qui vocati sunt hodie spurij: sȝ postea supuenit ius ciuile ⁊ filiorũ ⁊ tres spẽs fecit qꝛ alios in suo primeuo nomine dimisit ⁊ naturales tm̃ nuncupauit alios contra legitiõs appellauit ⁊ hoc noĩe naturalibus addito qꝛ nati ex coitu per matrimoniũ solẽnizatum alios spurios appellauit: qꝛ ex spurcitia natos vel qꝛ extra puritatem potẽtialis mr̃imonij ⁊ istis spurijs in totum ius ciuile successiones ⁊ hereditates abstulit vt. C. de incest. nup. l. siquis. ⁊ aut̃. ibi posita. ⁊. C. de na. lib. aut̃. lȝ in fi. qdᵒ ergo ius ciuile abstulit ius ciuile reddere potuit q̃le est ius ciuile est ius statutariũ ⁊ maxime qꝛ res de facili redijt ad suam naturam ⁊ primeuũ statũ: vt. ff. de pac. l. si vnus: §. pactum. versi. qdᵒ ⁊ in spe. ⁊. l. fi. C. de sniaȝ pas. ¶ Tertio qꝛ imperator hoc facere põt: vt no. in aut̃. ex complexu. C. de ĩcest. nup. ⁊ in autẽ. qui. mo. na. effi. sui. §. fi. igitur ⁊ ciuitas iure statuti ⁊ lege sua ciuili dȝ hoc posse in loco suo qꝛ hoc dicitur facere p̃ncipis aut̃. vt. d. l. oẽs populi. ⁊ aur. C. de ve. iur. enu. l. j. §. sed neqȝ vnum. vt dicit glo. magna in. l. ij. in fi. C. que sit lon. cõsue. imperator fingitur consentire. ¶ Quarto statutũ ciuitatis ẽ lex que ligat oẽs de ciuitate ⁊ cui oẽs dicũtur consensisse saltim ficte. ar. eoꝝ que no. in. l. ij. C. que sit lon. consue. ⁊ sic sequit̃ ꝙ veniẽtes ab intestato quibus bona dõfuncti debẽt tradi: vt. l. siq̇s C. de incest. nup. nõ pñt cõqueri ⁊ ad ius cõe cui vident̃ renunciasse non debẽt posse regressum habere. ar. l. siquis in conscribẽdo. C. de pac. cũ si. ¶ Quinto qꝛ ille nõ est dignus iuuari auxilio legis quã inuocat: qui in ipsam cõmisit ⁊ ei obuiare ptẽtat: vt. ff. de minoribꝰ. l. auxiliũ. in fi. ⁊. l. j. §. hoc autẽ. ff. si fa. fur. fec. dica. ⁊. C. de iure delibe. l. fi. §. sin vero postꝙ. sȝ veniẽtes ab intestato. ¶ Sexto cõfirmat̃ qꝛ vbi spuriꝰ nõ cõcurrit cũ filio legitimo a iure diuino vr̃ permissa talis successio. arg. a contrario sensu eius qdᵒ scribit̃ in genesi. xxj. c. vbi apparet dictum fore Abrahe. eijce ancillã ⁊ filiũ eiꝰ: non enim erit heres filiꝰ ancille cũ filio libere. sȝ in nr̃o proposito statutũ ꝓuidet dũtaxat vt spuriꝰ ex pr̃is dispõne succedat: vbi liberi naturales ⁊ legitimi non existant nec ex eis descendẽtes: ergo ⁊c. ¶ Septio sic si statutũ ponderet̃ nõ fauet principal'r spurio qdᵒ pȝ qꝛ non ad pr̃is successionẽ vocat ipm̃ simpl'r: sȝ demũ ex testõ: ⁊ sic principal'r fauet cause testati ⁊ vlti. voluntati: ergo validũ est seruandũ. ar. l. j. C. de sac. san. eccl. cum si. ¶ Octauo qꝛ al's incapaci põt hereditas velut extraneo a. l. deferri. ff. de vul. ⁊ pu. l. si is q̇ solidũ. ergo teneat in ꝓposito cũ a statuto iste spuriꝰ vt extraneus ponat̃ loco predictoꝝ ab intestato succedere debentium ⁊ etiam loco fisci vt ex serie eius pȝ. ¶ Nono ad idẽ nemini dubium ꝙ fiscus põt se priorẽ facere in successionibus ceteris ab intest. venientibus: vbi cã testati reducit̃ ad cãm intestati: vt. C. de cadu. tol. l. j. in prin. ⁊ sic in ꝓposito ciuitas ⁊ camera perusina se preferre vbi spurius est institutus ceteris venientibꝰ ab intesta. ⁊ ꝙ iure p̄latiõis eis cõpeteret ab illo spurio nõ aduocare ⁊ ei incõcussum ⁊ intactũ relinquere ⁊ hoc totũ ex serie statu. s̃. positi vr̃ ciuitas perusina facere: ergo ⁊c. ¶ Decimo qꝛ ꝑ ius canonicũ disponit̃ ꝙ spurij, etiaȝ ex dãnato coitu alimẽta a paternis heredibus percipiant: vt ĩ ti. de eo qui du. in ma. quã pol. per adul. c. cũ haberet. ergo fortius loco alimentoꝝ patris hereditatem a statuto confirmatam ⁊ presertiȝ pr̃is voluntate concurrẽte vt in themate nostro cum duo vincula sint fortiora q̃ꝫ vnum: vt in aut̃. itaqȝ. cõmunia de suc. cum si. ⁊ qꝛ illud dȝ magis attendi quod euenit ꝺm voluntatem q̃ꝫ id quod preter vel contra euenit.

¶ Ad partem cõtrariam arguitur sic vȝ. vt statutũ non valeat qꝛ primo iure diuino prohibent̃ spurij succedere ex testõ vl' ab intestato: ergo statutũ velut contra ius diuinũ est nullũ. ar. l. nam ⁊ magistratus. ⁊. C. de le. l. digna vox. antecedens probat̃ ex illo dicto facto Abrahe genesis. xxj. c. nõ erit heres filiꝰ ancille cũ filio libere: nec loquit̃ ibi de spurio ⁊ legitimo contẽdẽtibꝰ inuicẽ dõ hereditate patris dũtaxat. Sed cuiuscũqȝ qdᵒ ꝯfirmatur ex dicto beati Augustini ex lege dei cõstitutũ esse vt illi q̇ incestuoso coitu nascunt̃ nullo iure parentibꝰ succedãt: vñ illa exclusiua gñalis nullo iure est multũ in ꝓposito nostro ponderanda qꝛ multis late ⁊ gñaliter prefert̃. ¶ Scdõ ad idẽ qꝛ cõsuetudo contra ius diuinũ nõ vȝ. extra de cõsue. c. fi. ergo a paritate potẽtie nec statutũ: pari em̃ volũtate populi ꝓcedit vtrũqȝ ⁊ inuicẽ differũt sicut tacitum ⁊ exp̄ssum: vt. l. de quibꝰ. ff. de legi. qdᵒ regulariter equiparat̃. l. cũ quid. ff. si cer. pe. ¶ Tertio qꝛ lex ⁊ per ꝯñs statutũ dȝ esse rõnabilis ⁊ honesta. ff. de legi. l. ij. cũ ibi no. in gl. extra de consti. cũ esses. in fi. de consue. c. fi. ⁊. j. di. consuetudo. Sȝ tale statutũ quãtũcunqȝ ꝯcernat cãm testati est irrationabile ⁊ inhonestuȝ: ergo ⁊c. minor ꝓbat̃ qꝛ ꝑ tale statutũ datur materia peccandi ⁊ adulterandi ⁊ illicite contubernium faciendi ⁊ a legitimo matrimonio se retrahẽdi vel illud non seruandi ⁊ rempublicã legitimis hominibus non repleri nec honestis ⁊ probis viris cũ vt plurimũ ex tali coitu dãnato nati non sunt hmõi: hinc est ꝙ. l. ipsos appellauit degeneres ⁊ viles. C. dõ na. li. l. fi. ⁊ istis rõnibus scis ⁊ honestis motus fuit imperator ⁊ ius ciuile ad disponẽdum ne parentes possint filios suos spurios instituere vt patet in aut̃. q̇. mo. na. effi. sui. ad fi. ¶ Quarto cõfirmatur qꝛ tale statu. vr̃ exp̄ssum lȝ ꝑ v̄ba generalia a iure ciui. improbatũ ergo non vȝ. ⁊ in aut̃. nauigia C. de fur. ⁊ autẽ. oẽs peregri. ⁊ aduene. C. cõia dõ suc. antecedẽs probat̃ ex tex. autẽ. l. in fi. C. de na. li. ibi oĩ prorsus bñficio. Ex quo no. ꝙ eos vl'r ab oĩ bñficio excludit ⁊ non simpl'r sed p̄cise qꝛ prorsus ⁊ idẽ ⁊ melius in cor. vnde sumit̃. in fi. ibi nec ꝑticipanda eis vlla clemẽtia ⁊c. Ex quibus omnibꝰ satis clare dat̃ intelligi ꝙ neqȝ clemẽtia imperialis neqȝ alicuius alteriꝰ principis vel ẽt statuti pupillaris cõtrariũ põt eis prodesse lȝ hoc in penã parentũ sit statutum vt ibi pȝ ⁊ fuit hoc rõnabile vt ex quo imperator suã clemẽt. ⁊ rescriptũ nõ volebat eis ꝓdesse sic ⁊ multomagis cuiuslibet inferioris a se. ¶ Quinto qꝛ tunc ⁊ tã diu põt populus legem imperia. tollere per suũ statutũ qñ ⁊ quãdiu principis assistat volũtas ⁊ permisso cũ al's statuta cõdere nõ possent. ff. de legi. l. oẽs pop. ⁊ ibi per doc. C. de offi. p̄si. l. preses. ⁊ alle. aut̃. nauigia. cũ si. sed in ꝓposito volũtas principis non assistit imo resistit duȝ vult ꝙ nulla clementia eis ꝓsit vt. s̃. est demonstratum ergo ⁊c. Nec huic obst. ꝙ in statutis sit clausula nõ obstãte qꝛ talem clausulam statuẽtes nec populus potest apponere nec apposita aliquid releuare cum eis sit ꝓhibitum statuere al's sequeret̃ ꝙ paris essent potentie cũ principe ⁊ ꝙ eius dispõni ꝓhibitorie si per eos disponit possent obuiare contra oĩa iura mũdi. ¶ Sexto ad idem qꝛ. l. dispõ prohibens legitimationem spuriorum licet in patris odium emanauerit inter al's causas ne ad successiones parentum hereditatem ⁊ bona ꝓuocarent̃ nec parentes in taliter natos sua bona disponere possent. C. de ince. nup. l. siq̇s. ⁊ aut̃. ex cõplexu. ⁊ autẽ. qui. mo. na. effi. legi. §. fi. ⁊ in autẽ. qui. mo. nar. effi. sui. §. fi. ⁊ si sic sequeret̃ ꝙ ciuitas, que non potest disponere super legitimationem spuriorum. i. que ipsos nõ potest legitimare minus possit de his hereditatẽ legitimis stantibus ꝓuidere. qꝛ ꝓpter qdᵒ vnumquodqȝ et illud. vt autẽ. multomagis. C. de sacr. san. ec. ꝙ autem ciuitas non possit legitimare spurios probat̃ sic restituere liberos natalibꝰ et legitimare spurios qdᵒ eos restituendo iuri nature ꝯtra iura ciui. sunt per similitudinẽ inducta vt in autẽ. qui. mo. na. eff. le. §. siquis. et qui. mo. na. ef. sui. §. fi. Idẽqȝ restituere nõ põt natalibꝰ ordo decurionũ vt. C. de na. resti. l. j. et tamen ordo decurionum totum populum rep̄sentat vt. C. de decurio. l. nominationũ. vt no. in. l. j. C. que sit lon. cõs. ergo ⁊c. Et hoc expresse tenuit Iac. bu. dicens esse casum in dicta. l. j. ⁊ hoc idem tenuit bar. ⁊ do. Pe. de curuectis taȝ per rõnem. s̃. alle. q̃ꝫ ẽt qꝛ legitimatio est donũ principis ⁊ sic nõ alterius inferioris vt in autẽ. qui. mo. na. effi. sui. §. si vero his q̇ solũ. mõ. Preterea legitimare spuriũ ex adulterio natũ vt in casu nostro nullus põt essential'r adeo ꝙ nec princeps cũ tũc matrimonium cũ altera nupta subesse non potuisset sed bene põt

habilitare

habilitare ad honores ⁊ dignitates: ac ēt ad successiones ⁊ bona. Cum ergo imperator talem legitimationē .i. habilitatē sibi reseruauerit sequitur ꝙ ceteris denegauit. vt. d. l. j. C. de nata. resti. Concludendū est igitur ꝙ ciuitas nō pōt legitimare presertim spurium nec essentialiter nec naturalr̄ ⁊ per ꝯn̄s nec euz habilitare ad successiones ⁊ hereditates ⁊ tantominus quāto de eo vt de spurio ⁊ nō de aliter habilitato disponit vt in statuto Perusino. nec ob. clausula non obstātium: vt. s̄. dixi. ¶ Se primo ad idem nō ꝓhibita directo intelliguntur ꝓhibita ꝑ indirectū ⁊ obliquū. C. de vsu. rei iu. l. fi. ad fi. Ex quo sequit̄ ꝙ si ciuitas nō pōt legitimare vt proxi. dixi. nec sup hereditate paterna spurio querēda poterit ꝓuidere vt sic non possit super cā nec super effectu cause cū nō sit prohibita nisi per effectū. Nec huic ob. ꝙ cui al's prohibet̄ disponere de statu: nō ꝓhibet̄ disponere de bonis: vt. C. de ordi. iudi. l. j. q2 ibi qui disponit ꝺ bonis nil inducit sed declarat nec priuilegiat vel contra ius ⁊ voluntatem principis aliquid fieri mādat: hic sic. Ex ꝑdictis cōcludit̄ statu. perusinū cū cl'a non obstan. nō valere ⁊ per ꝯn̄s in oppositūz allegata nō ob. ⁊ hoc tenuit Ja. de bu. in quodā suo

5 consi. qō inci. statuto cauet̄ ꝙ nō ob. aliqua. l. ⁊c. ¶ † Sed tūc insurgit scōm dubiū q2 predictorū obseruantia mandatur potestati ⁊ capitaneo ⁊ adiungit̄ certa pena eis predicta seruari non facientibus ac ēt heredibus ab intest. contra venientibus an predictis in casu non obseruātie ⁊ cōueniēte pena illius statuti possit locū habere. Et videt̄ primo ꝙ pene in statuto adiecte locus nō sit: q2 statuto annullato quicquid sequit̄ ex eo ⁊c. de re iu. c. pasto. facit extra de re iu. c. cum quid. lib. vj. In cōtrarium facit q2 simpl'r statuti obseruantia nō cōmittit̄ ptāti: sed predictorū ⁊ sic singulorū in statuto expressorum obseruantia ⁊ tam de iure q̄ de facto cōtrauenientes punire videt̄: vt pz in statuto. s̄. posito: ergo si ptās nō faciat seruari ⁊ idē in. c. pena statuti locū habebit. ar. eorū que no. Jo. an. extra de his q̄ fi. a ma. par. ca. c. j. In h° dubio distinguēdū vtrū qn̄qz officialis vel q̄s alius tenet̄ vel promittit obseruātiam statuti ⁊ oīum ⁊ singulorū in eo cōtētorum ⁊ tunc statuto posito ꝓ nullo ad alicuius contenti obseruantiam non tenet̄: ⁊ per ꝯn̄s in eius penam incidere nō pōt q2 ad statutūz fit relatio ⁊ eo declarato nullo nil dicitur in statuto contineri q2 nullū est ⁊ deficiente continente nulla sunt contēta ar. C. de prob. l. actor. ⁊ probat̄ meli⁹ per no. per glo. in aut̄. ꝑterea. C. de sa. san. ecc. Aliqn̄ ꝑmittit vel iurat obseruari facere tale quid ⁊ tale ad statutū aliqua non habita relatione ⁊ tunc si illud fit derelicta tz promissio ⁊ iuramētum etiaz qō fortius est statuto cassato q2 ad statutū non habita relatione sed ad ip̄a simpl'r ꝑmissa vel iurata ac si in nullo statuto essent cōprehēsa accedat pro h°. ff. de pac. l. si peculiū. §. j. Si de re illicita que a statuētibus nō potuit statui vt ī casu nostro tunc ꝑmissio ⁊ iuramētū nullū. C. de legi. nō dubium ⁊ in autē. vt sce. mu. §. j. ff. de pac. iurisgē. §. ⁊ generaliter. In dubio tamē potestas cap. ⁊ alij officiales videnṫ se referre ad ea tanq̄ ad statuta in statutis ꝯtenta ad quorū obseruātiā necessitant̄ ⁊ ita intelligant̄ no. per Jo. an. in. d. c. j. de his que fi. a ma. par. cap.

6 ¶ † Nūc vidēdū de tertio dubio ꝙ circa legitimationez dicti spurij. vz. an dicta legitimatio valeat ⁊ circa h° dubiū plenarie excutiēdū eēt vidēdū. ¶ Primo an in ciuitate Perusina lz sit supposita immediate quo ad merū ⁊ mixtū imperiū ⁊ oīmodā iurisditionē remāserit aliqua ꝑeminētia imꝑatori ⁊ eius successoribus respectu vl'is ꝑeminētie imꝑialis vel non qō examinare ad pn̄s non est honestum nec omnino expediens propter supposita in themate. s̄. posito igit̄ ꝙ iurisditio imperialis ꝓpter donationem fuerit funditus eradicta in terris donatis ⁊ in Perusio a principe ⁊ sic intra eius territoriū imperatorem nullam iurisditionem habere ꝓcedit qō nostra. Circa quā arguitur ad partes: ⁊ ꝙ legitimatio dicti spurij lz facta in terris subiectis imperio non valeat arguitur sic. Primo q2 ſm hanc suppositionem diuisum imperium cum Joue Cesar hz. igitur in parte iouis nō pōt se interponere. ar. ff. de acquir. here. duo fratres. ¶ Secundo q2 imperator vel eius locūtenēs non pōt tutorem dare sibi non subdito etiam intra ipsius territoriū vt C. qui da. tu. pos. l. neqz. ⁊ C. vbi pe. tu. l. j. ergo nec ipsum legitimare ⁊ multominus cum per legitimationem de non esse respectu iuris ad esse. ¶ Tertio q2 in causam ad suam iurisditionē non spectantem non potest iudicez dare vt. l. j. C. qui pro sua iurisdi. ergo nec hereditatem in sua iurisditione non existēte alij differre. ¶ Quarto q2 intra nō subditos decretum arrogationis interponere non potest imperator. ar. C. de sac. san. ecc. l. cū ctos populos. prout relatiuum quos stat restrictiue: ergo nec legitimationis. cum arrogatio ⁊ legitimatio equiparentur. vt l. iubemus C. de na. lib. ¶ Quinto q2 legitimatio ius. dz facere inter oēs. ff. de lib. agno. l. ij. ⁊ l. ingenium. ff. de sta. ho. ergo non debet tenere nisi illi omnes consentiāt. ar. ff. de adop. l. nā ita diuus. ⁊ C. ꝺ auto. pre. l. fi. ¶ Sexto q2 iurisditio volūtaria exercetur inter subditos. ff. de adop. l. emancipari. in fi. cuz ibi no. in fi. glo. no. in non subditos nec de rebus non subditis hic est quod dicit Inno. in. c. per venerabilem. extra qui fi. sint leg. ꝙ legitimatus ab vno primate vel ciuitate non obtinebit bona hereditaria in terra que non sit subiecta legitimāti ⁊ maxie h° ꝓcedit vbi ius esset alteri quesitum. Hanc opi. videtur tenere Jo. an. in. d. c. per venerabilē. in additione ad glo. ij. in fi.

¶ In oppositum facit primo q2 statutū laycoruz dz seruari in foro ep̄i vbi lex canonica non contradicit ei nec constitutiōi sinodalis vel. l. ex ea. ff. de posthu. cum ibi no. in glo. ergo idē in ꝓposito. Secūdo q2 superius est affectus ⁊ incapax factus per l. ciuilem ⁊ principis decretum in autē. quibus mo. na. effi. leg. ff. §. fi. ergo. ⁊c. in terras ecclesie exemplum qui fil. sint legi. per venerabilem ad fi. ergo per contrarium principis decretum defectus eius tollitur ⁊ capax efficitur siue sit immediate ei subiectus siue sit immediate suppositus ecclesie vt sic eadē. l. que afficit seu inficit eadē. l. reficiat ⁊ sanet. ar. ff. de solu. l. prout quousqz. de reg. iur. l. nihil tam naturale. Nec ob. si dicatur ꝙ. l. canonica inficit eos qui sunt sibi suppositi ītra terras subiectas ecclesie vt in. c. tanta. ⁊ in. c. referente. extra qui filij sint legi. q2 potest responderi. l. canonicam spurios dispositiue ⁊ inductiue incapaces non facere sed ius ciuile in hoc sequit̄ ⁊ obsecunda vt in. c. per venera. ad fi. j̄. eo. ti. ¶ Tertio hec confirmo naz ⁊ supposito ꝙ. l. canonica idem disponat ꝙ ius ciuile in ista materia ⁊ secundo non primo tamen sublata. l. ciuili videtur sublata. l. canonica idem disponens ⁊ non plus q̄ ciuilis in simili inquit Jo. an. in. c. j. extra de consti. li. vj. Dicit enim ꝙ papa ꝑ nouam constōnem non solum tollit antiquā sed etiaz ep̄i statutum ꝙ idem disponat ꝙ antiqua constitutio ⁊ ibi rōnes suas assignat sed vltra al's optime facit q2 statutum illud ep̄i nō dz ius diuersum ⁊ separatum a iure cōi censeri ex quo per omnia ei seruit ⁊ nil addit vel detrahit. ff. ꝺ iusti. ⁊ iure. l. ius ciuile. iō potius est quedam autorizatio ideo sublato autorizato cessat autorizatio. ¶ Quarto q2 ea que contra voluntatem iurisditionis possunt exerceri in non subditis per eum qui hz iurisditionem ordinariā ꝑsertim si faciat in loco sibi supposito ⁊ in loco sue iurisditioni supposito ideo dicitur q2. ll. videnṫ sibi contrarie. nam. l. ij. ff. de offi. proconsu. videt̄ sentire ꝙ in loco non supposito possit sed. l. preses. ff. de offi. presi. videtur velle ꝙ nō possit lz glo. ibi eā restringat ad contentiosam iurisditionem. glo. aūt in. l. emācipari. ff. de adop. dubitauit. Ut igitur ista dubia tollam dico ꝙ habēs iurisditionē ordinariam immediate a principe pōt intra locuz sue iurisditionis indubitanter que sunt iurisditionis voluntarie exercere vt. d. l. preses. ⁊ clarius de emanci. libe. l. j. ⁊ nedū in subditum. Sed etiam in nō subditum vt ibi est tex. clare. ⁊ ff. de manu. vindi. l. etiam. §. vlt. At in casu nostro qui ptātem habuit a principe legitimandi ex quo locum non hz coartionē nō est dubium ꝙ in quocūqz loco supposito imperio ipse potest ⁊ neduz legitimare subditū sed etiā non subditum ex quo in loco legitimo actum istū exercet vt. d. l. j. C. de emanci. libe. ⁊ d. l. etiam. §. fi. igitur legitimatio tenuit ⁊ actus de se validus fuit ⁊ potissime q2 ī vita patris ⁊ ipso patre petente legitiātio facta fuit in themate supposito nec act⁹ legitimatiōis est diuiduus īmo indiuiduus ⁊ sic sequit̄ ꝙ vbicunqz valere dz ⁊ effectum suum vbicūqz trahere ⁊ perducere vt videtur casus in. d. l. j. ⁊ d. l. etiam. §. fin. Item q2 si defectus istius persone est sublatus. sequitur ꝙ iura facientia eū incapacem cessant q2 cessante cā cessat effectus ⁊ insurgūt alia iura que legitimatos reddūt capaces ⁊ instituibiles ⁊ hoc nisi in loco esset. l. contraria. nec videt̄ curandū de preiudicio venientium ab intestato q2 eis nullū erat ius quesitum in bonis viuētis qui legitimatiōi ꝯsensit de cuius hereditate tractatur ⁊ sic non ob. l. nam ita diuus. nec in casu nostro immediate preiudicauit legitimatio sed defuncti testm̄ qui istum legitimatū scripsit heredem. ¶ His sic pro vtraqz parte allegatis veniendo ad decisionē huius dubie qōnis ꝑmitto ꝙ Jo. an. j̄. sepius allegans. c. per venerabilem. format qōnem an comes habēs potestatē ab imperio possit legitimare in terris ecclesie. ad cuius decisionem multa inducit ⁊ doc. variasse asserit. Sed extra illā qōnem est casus no. q2 hic legitimat in terris imperij. Sed dubitatur an suum extendat effectum in terris ecclesie. ⁊ Jac. de bu. in. j. consti. C. prima facie videtur dicere ꝙ non ⁊ ita tz Jac. de bel. in quadam sua dispu. tū̄ quicquid sit de opi. doc. Veniē-

7 do ad decisionem pn̄tis dubij est attendendum † ꝙ imperator nec papa potest vere legitimare illum cum cuius patre vel matre non potuit tunc esse matrimonium. l. diuina prohibente vt sic nec vere nec ficte possit dici ꝙ sit ex legitimo m̄rimonio natus q2 vbi veritas non potest eē nec eius imago. C. de lati. libe. tol. l. j. circa prin. vbi aūt. l. diuina nō prohibente sed canonica

tamen vt puta intra illos qui sunt intra gradũ a iure cano. dũtaxat ꝓhibitum tũc si sunt nati in figura matrimonij papa potest filios legitimare non impator qꝛ circa matrimoniũ nullaꝫ hꝫ ptãtem. Si vero non essent nati in figura matrimonij tũc si matrimoniũ adhuc subesse põt qꝛ viuunt ambo ꝛ matrimoniuꝫ contrahere volunt tunc papa dispensando super matrimonio posset filios legitimare non imperator rõne prealleg. Si vero matrimonium subesse non possit tunc nec imperator põt filios vere ꝛ essentialiter legitimare qꝛ si matrimoniũ subesse nõ potest de presenti nec potuit in preteritum sequitur ꝙ eos velut natos ex matrimonio qð subesse nõ põt nec potuit facere non põt. de quo plene per Jo. an. in ꝑalle. c. per venerabilẽ. Sed lꝫ nõ possint nec vti debeãt isto verbo legitimam⁹ tñ si eo vsi sunt impropriamus vt res valeat ꝛ non pereat ꝛ accipimus pro habilitamus ꝛ dispẽsam⁹ vt sic nõ essentialiter ꝛ vere sꝫ effectualiter intelligit̃ legitimatio facta. argu. l. quotiẽs. de reb. dub. ꝛ sic ſm predicta nõ tollitur ipso iure infectio lꝫ fiat habilitatio ꝛ h̃ est multũ odiosum ideo restringenduꝫ. Ex quo infert̃ ꝙ talis legitimatio que hꝫ vim habilitationis seu dispensationis dũtaxat non extenditur vltra terminos in ea expressos ꝛ specificatos: ꝛ ad tot dr̃ habilitatio facta quot in ꝓuilegio ipo sunt expressa. ꝛ ex his infertur ꝙ talis actus habilitationis est diuiduus vbi actus essentialis ꝛ vere legitimatiõis est indiuidu⁹ cũ hic actus itrinsece vitiũ purget ꝛ ipm ex toto tollat vt sic ad esse dicat̃ deduci ꝛ de nouo renasci. Precedens autẽ stante vitio habilitet ab extra remouẽdo solum iura impedientia ꝛ obstãtia. Ex his sequitur decisio clara in qõne nr̃a ꝙ cũ impator ꝛ ab eo ptãtem hñs nõ potuerit ꝓprie spurium istũ legitimare ꝙ eius legitimatio dꝫ improprie sumi pro habilitate quadam ꝛ talis habilitatio valuit ꝛ tenuit in his que dependẽt a ptãte sicut legitimãtis ꝛ habilitãtis ꝛ nõ in alijs ꝛ hoc procedit ꝑsertim ſm Inno. ne ꝑiudiciũ fiat alijs iurisditioni legitimãtis nõ suppositis vnde lꝫ iste sit de subiectis ecclesie tñ habilitat⁹ est ad honores dignitates officia ꝛ alia in priuilegio cõprehensa sic̃ ad hereditates ꝛ successiones. de quibus ibidem fit sermo que intra territoriuꝫ impatoris eidẽ deferent̃. Sꝫ ad successionem ꝛ bona hereditaria intra ciuitatẽ Perusij consistẽtia ipe nõ est habilitatus nec illaꝝ vel illoꝝ capax factus ꝛ ẽ rõ qꝛ qñ l. imperatoris cõtradicit. l. papali. l. pape in terris ecclesie imediate suppositis dꝫ seruari ꝛ ꝑualet vt. C. de sac. sanc. ecc. l. priuilegia. ꝛ ibi sunt concor. in glo. Ex quo sequit̃ ꝙ imperator. l. pape tollere non põt at in nr̃o proposito. l. canõica spurios expressim ab hereditate repellit vt in decre. tãta. ꝛ in decretali referẽte. extra qui fi. sint legi. ergo ista. l. stãte qui nõ potuit tolli per legitimationẽ sequit̃ ꝙ spurius iste qꝛ adhuc stat spurius ab hereditate intra territoriuꝫ ecclesie dꝫ repelli cũ nõ poterat imperator vel cãm hñs ab eo tollere obstaculũ canonici iuris intra territorium imediate subiectũ ecclesie. nec ob. no. p Joã. an. extra de consti. c. j. li. vj. que deducta fuerunt. s. in oppositũ in. iij. arti. qꝛ suppositis illis pro veris lꝫ quidam teneãt cõtra ibi papa põt tollere legẽ ꝛ consuetudinẽ epi. imperator aũt nõ põt tollere. l. canonicã nec eius obseruãtiã in terris pape. Ad alia ar. pꝫ rñsio per supradicta. † Nũc ad quartũ vbi de iurib⁹

8 instõnis ꝛ substõnis huius spurij tractat̃ circa qð sex sunt per ordinẽ videda. Primũ est de instõne Herculani. Scðꝫ de substõne eiusdẽ sibijpsi facta. Tertio de substõne filioꝝ ꝛ nepotuꝫ dicti Herculani. Quartũ de cõmissiõe gubernatiõis cũ administratiõe bonoꝝ cũ ꝓhibitiõib⁹ ei appositis. Quintũ de substõne Urbani ꝛ eius viribus. Sexto ꝛ vltimo concludendum quid fiendũ sit de bonis. ¶ Circa primum ex supradictis apparet quid dicendum. vꝫ. ꝙ hec pura institutio facta de Herculano ipo iure nõ valeat velut facta de spurio: vt extra qui fi. sint legi. c. tanta. ꝛ. c. retente. ꝛ. c. per venerabilem. ꝛ in aut. qui. mo. na. effi. §. fi. nec potest coadiuuari per statutũ in territorio ecclesie imediate supposito situatis: vt. s. est demõstratũ quod amplius nõ est repetẽdũ. ¶ Circa scðm dicendum est ꝙ instõ illa seu substõ facta de seipso: qꝛ collata in tps quo capere potuerit. vꝫ. qꝛ casus est in. l. in tempus. ff. de hered. insti. nec in ea põt dici fraus cõmissa cum facta sit. l. talem insti. approbante. ¶ Circa tertium de substõne filioꝝ ꝛ nepotum dicti Herculani oriuntur duo dubia. primũ an valeat. scðm qñ effectum recipiat. ¶ Circa primũ est attẽdẽdũ ꝙ gl. in. l. fi. C. d̃ natura. lib. hoc dubium mouet. vꝫ an auus possit nepotẽ instituere legitimum ex spurio. ꝛ ibi glo. firmat ꝙ sic refert tamen Cy. ꝙ odof fre. tenuit contra ꝛ eius rõnes annectit. Spec. etiã hoc mouet in ti. de successio. ab intestato. §. j. ver. quid si heres filium. ꝛ ibi secut⁹ Rof. dicit ꝙ si nepos ille erat in potestate sui patris ꝙ sic filij spurij institutio facta de nepote non valet alias sic. ista opi. validatur istis ratiõibus: qꝛ sine attendamus ius. ff. ſm ꝙ omnia querebantur patri non dꝫ valere: qꝛ per indirectuꝫ que ritur patri qð. l. prohibet queri ꝛ sic fraus fieret legi. siue attẽdamus ius codicis ſm qð vsusfructus queritur patri ꝛ ꝓprietas filio: adhuc idem videtur eadem ratione ꝓpter acquisitionem vsusfructus fiendã in personam spurij. ꝛ ad predicta ꝓbãda accedãt. ll. iste. vꝫ. ff. de bo. libe. queritur. de iurepatro. l. qui contra legem. ff. de vulg. ꝛ pu. l. si is qui solidum. ff. de dona. cã mortis. l. ꝙ cõditionis. quinimo ẽt si nepotes nõ forent in potestate spurij non videtur ꝙ possit substitui qꝛ certe persone videntur enumerate quibus ex testamẽto põt relinqui inter quas nepotes ex spurijs non sunt numerati ergo ꝛc. ar. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. ꝛ. l. cum pretor. ff. de indi. ꝑsone aũt in quas põt testari qui hꝫ spuriũ ex dãnato coitu enu. C. de incest. nup. l. siquis incesti. §. testamẽto. imo ibi cetere excluduntur vt probat taxatiua tñmõ posita ibi in versi. testãdi sane ꝛc. ꝛ per hoc etiam facit qꝛ ex coniunctione tam proxime persone cui relinquitur fraus de facili presumeret̃. ff. de bo. lib. l. pe. §. j. Sed in opposi. pro opi. glo. nostri faciunt infrascripta iura primo arguendo de parte ad totum vel de respectiuo ꝛ ſm quid ad simpliciter ꝛ econuerso vt. ff. de rei ven. l. que de tota ꝛ de vsur. l. quid sit. de stipu. seruo. l. proinde. Sed constat ꝙ nepoti ex filio naturali non existente legitima sobole potest totũ per auuꝫ relinqui ꝛ tamẽ ipsi naturali nõ poterat vt. d. l. si. C. de natu. lib. ꝛ hoc erat prouisum ad refrenandum vitium paternũ vt ibi pꝫ ergo ꝛ in spurio lꝫ in nihilo possit institui. vt in auten. qui. mo. natu. effi. legi. §. hi. poterit tamen nepos ex eo institui legitima sobole non extante ꝛ est in casu nostro cum eadem sit ratio in eadem parte quam naturalis capere non poterit que est in hoc toto ꝙ spurius capere nõ põt. ¶ Scðo ad idem facit qꝛ deportatio filij nõnocet nepoti qn capere nõ possit. ff. de bono. pos. contra tab. l. j. §. filium. ꝛ de bonis liber. l. si necem. §. si deportatus. istam partem exp̃ssim tenuit bar. in quodam suo consi. qð inci. Odatius de gualdo ꝛc. Ad aliqua ex legatis in oppositum. vꝫ. de vsufru. querendo patri. respondetur ꝙ hoc casu non quereret̃ iure obsistentie vt in rõnibus. s. ad oppositum alleg. sic ꝛ al's patri non queritur vt. C. de bonis q̃ lib. aut. item hereditas. ꝛ aut. idẽ est. ꝛ sic cessat ratio directi ꝛ indirecti ꝛ suspitionis fraudis. ad. l. siquis incesti. si que fortius vrget responderi potest: primo ꝙ forte tales nepotes nõ debẽt intelligi exclusi cũ remotiores sint admissi ꝛ vocati. ar. eoꝝ que no. in aut. ꝑterea. C. vnde vir ꝛ vxor. Uel secũdo est speciale in spurio ꝛ natis ex eo quando natus ex incestuoso coitu ꝛ sub figura matrimonij: ꝛ sic ibi maius est delictuꝫ qꝛ sub pretextu liciti committi illicitum ꝛ inquit Bar. in suo dicto consilio. ꝛ in. l. genero. ff. de his qui. vt indig. ꝙ illius. l. exemplum ad delictũ nõ est extendendũ ꝛ h̃ de primo huius tertij. Sed circa scðm hui⁹ tertij. s. quando hec substitutio filiorum ꝛ nepotum vendicet sibi locum est attendendum ꝙ quidam dicere possent ꝙ demum in casu capacitatis dicti Herculani cum eadem rõne videãtur copulati cum Herculano eorum patre ꝛ sic qualitas capacitatis Herculani in personis eoruꝫ videatur repetita ꝛ intelligatur. arg. ff. de fundo instru. ꝛ instrumẽ. lega. l. seye. §. gayo. cum simi. Sed iste intellectus repugnat menti testatoris ideo non est admittendus vt. l. cum virum. C. de fideicom. eo ergo facto capace vel non vendicat sibi locum substitutio facta de nepotibus ꝛ ceteris descendentibus. Sed tunc insurgit aliud dubiũ an in vita Herculani locum habeat vel demum post eius mortem ꝙ videtur vt sic ordine successiuo videatur facta substitutio vt. ff. de libe. ꝛ posthu. l. gallus. §. quidam recte. cum ibi no. in glo. super verbo. non exprima. ꝛ pro hoc faciat qꝛ post istam substi. testator voluit ꝙ interim Herculanus eẽt curator ꝛ gubernator ꝛc. ꝛ sic supponere videtur aliquem esse qui ab eo rationem possit exhibere si prohibitus non esset.

¶ Nunc circa quartum de commissione gubernatoris ꝛ administratiõis cum clausulis prohibitorijs est attendendũ ꝙ fraus dicitur fieri ſm quosdam ex eo qꝛ propter clausulam prohibitoriam redditionis rationis ꝛ restitutionis reliquoruꝫ dolus videt̃ ei remissus. ꝛ reliqua ei legata. ff. de lib. leg. l. aurelius. §. titius. ꝛ hoc operatur affectio ratione proximitatis ꝛ coniunctionis ideo secus esset in extraneo vt eo. ti. l. aurelio. §. gayus ꝛ ibi no. ꝛ sic ei quereretur hereditas per indirectum contra. l. dispositionem. sed ille. ll. non multum vrgent qꝛ in administratione preterita non futura loquuntur. de qua in. l. quidam decedens. de admini. tut. vbi videtur casus ꝙ sola scrupulosa inquisitio videatur remissa non dolus nec restitutio reliquorum nihilominus tamen fraudem excogitatam dicemus: ideo nec clausulas valere dicimus nec gubernationis ꝛ administrationis commissionem quia. l. spurium ab omni beneficio circa hereditatem paternam facit indignum vt in aut. qui. mo. na. effi. legi. §. fi. ꝛ quod fortius est. l. ciuilis ex ea ipsum alimentari noluit gubernationem ergo ꝛ administrationẽ satis prohibuisse videtur

videtur tum etiam qr iudicio testatoris nil eis relinqui potest: nec in tempus capacitatis vt diximus: ergo nec ius gubernandi vel administrãdi nec remissiõis alicuius culpe nec in als.l. permittit sub colore liciti transire ad illicitum.C.de sac.san.ecclesie.l.qui sub pretextu.r.l.iubemus.la secunda circa princi. vñ color iste indicãdus est prohibitus: vt extra de elec.c.auaritie. lib.vj.facit regula cũ quid prohibet.de reg.iur.lib.vj.Fraudi ergo huiusmodi est obuiandum.ff.de iure fisci.l.ita fidei.

¶Modo circa quintum de substitutione Urbani duo sunt videnda.primum an valeat.secundum quem effectum producat.

¶Circa primũ videtur primo q substõ ista nõ valeat qr iste vrbanus substitutus nõ est de personis quibus relinqui potest per eum qui ex coitu damnato aliquẽ procreauit vt pz.l.siquis in testamentum.C.de ince.nup.vbi tex.annullat relictũ quicũq nõ fit de personis ibi enumeratis inter qs nõ est iste Urbanus r fortificat dubiũ per ea q ibi no.gl.j.ibi tz q.l.illa vẽdicet sibi locũ generaliter in quolibet coitu dãnato qd ẽt tenet alia glo. posita in.l.hereditas.C.de his qui.vt indig.in prin.sue distin.r idem tenuit Azo in sum.de na.lib.circa prin.Contrarium putamus verius.s.vt h substõ facta de vrbano valeat qr prohibitus a iure non reperit.ad.l.siquis incesti.rñdet q in spãli casu loquitur quãdo coitus est incestuosus: r in figura matrimonij vt in prin.illius.l.pz.In casu vero nostro nullum matrimoniũ contractum fuit etiam de facto.r maius est delictum sub colore liciti cõmissum q qñ simplr relinquit vt no.extra de dolo r contu.cum qui lib.vj.nec ob.opi.illaz gl.r Azo.in summa qui suppositis illis glo.pro veris ille glo.bene inspecte loqũtur in quolibet coitu dãnato in figura tamẽ matrimonij secuto iõ dicit glo.vel dic generaliter vetiti vt faciat ad scdãm partẽ rubrice idem vult Azo.In casu ergo nostro nõ loquuntur nec ẽt in casu nostro coitus potuit accusari cũ mulier illa fuerit soluta lz nõnulli doc.maxime aut.tenuerunt q.l.j.C.de natu.libe.r d.l.siquis incesti.r aut.incestas.ibi posita nõ debẽt extra suos terminos extendi vt fuit Jaco.de ra.vt per Cy.in.d.aut.incestas.ibi posita Ricar.malũ.r Oldra.quos sequit bart.in.l.si socer.ff.de his qui.vt indi.Stat ergo conclusio vt substõ facta de Urbano valeat r teneat.¶Quem autẽ effectuz producat respondetur q illa substõ est cõpendiosa r nedum cõtinet substitutionem quã expressim r specifice verba demonstrãt sed ẽt vnam vulgarẽ continet vt no.in.l.precibus.C.de impu.r alijs substi.r per bar.in.l.centũ.ff.de vul.r pup.r si dicatur alie vulgares expssim facte sunt ergo illam non continet.Rñdet q in casu in quo ille vulgares locum non habeant hec locum habebit ergo si in persona herculani r filiorum substitutus locũ nõ habebit ex sua vulgari in cõpendiosa contenta admittet Urbanus.Restat solum igitur querere quid de bonis fiendis in terim fiendum r ex predictis satis in partem non responsuz q in curam administrationis vel gubernationis non possunt dari herculano igitur ad alia iuris remedia decurrendum est.de quibus in.l.siquis instituatur.ff.de here.insti.r de quibus ibi per doc.r de quib' hi ad quos res spectat pui dere poterunt.

Casus talis est.

¶Antonius habens tres filios.s.Paulum infantem r minorez quinq annis Benedictam r Honestam impuberes veniens ad mortem fecit testamentũ in quo predictis filiabus fecit prelegatum quinq millium librarum pro quolibet sibi dandaruz cum fuerint facte nouitie r non ante pro sua dote r legitima r cum conditionibus r substitutionibus de quibus in dicto testamento plenius continetur r qd testamentum in formam publi.transmittitur vt totum videat consultor diligenter cõsideret precipue in omnibus locis vbi fit mentio de ipso Paulo. Ad hoc vt consultor comprehendere possit an ipse testator reputauit ipsum pro demente vel non.Et qñ testator vtitur verbo directo in suo testõ in pluribus locis r factis plurib' alijs legatis subiungit q in casu quo dicte eius filie aut aliqua earum non essent maritate ante mortem Pauli eius filij q post mortem ipsius dicte filie superuiuentes habere debeant lib. octo mille.s.pro qualibet.Cum omnibus modis r conditionibus ac scripturis contentis in ipõ testamento facientibus mẽtionem de dotibus Honeste r Benedicte predictis sine detractione alicuius falcidie vel debite iure nature vulgariter directo r per fideicommis.Et in casu quo vna predecederet sine liberis q tunc superuiuens habere debeat in dotem lib. sexdecim mille: r ipsa decedẽte sine filijs possit ordinare de dicta dote lib.duo mille.Residuum peruenire debeat in hereditate dicti testõris vulgariter directo r per fideicõmissum sine aliqua detractiõe falcidie r trebellianice vel debite iure nature.Post ea interiectis quibusdaz alijs legatis.in omnibus suis bonis mobilibus r immobilibus suum heredẽ instituit dictũ Paulum eius filium r posthumos filios eoz r heredes cum hoc q Paulus non possit vendere de bonis dicte hereditatis donec fuerit etatis.xx.annorum.Et subdit post mortẽ vero dicti pauli r posthumorum r heredum eius substituit vulgariter pupillariter directo r per fideicõmissum sine detractione alicui' falcidie trebellianice vel debite iure nature scolam sancte Marie de batutis cum conditione q bona sua non debeãt alienari: sed de redditib' distribui inter pauperes pro eius aĩa: vt in testõ r codicillis latius continetur.Mortuo testatore nec vxore pregnante relicta postea decesserunt dicte filie puberes relicta matre r dicto Paulo: qui Paulus postea crescens ad annos discretionis visus est precipue ab annis.x.vsq ad.xiiij.nõ integri sensus.ab annis vero.xvj.vsq ad.xxviij.quo tpe obijt demẽs effectus.dictus autẽ Pau.cũ eius matre in domo quõdam testatoris habitauit vixit ac super fructib' bonis r redditibus dicte hereditatis nec aliter factus est heres sororum suarum.Mortuo dicto Pau.sine filijs r vxore oritur contentio inter scolam sancte Marie ex vna parte r matrem r auiaz maternam r alios cõiunctos Pauli ex alia super hereditate r bonis dicti quondã Antonij precipue stante quodam statuto ciuitatis q est sub rubri.de masculorum succes.precipue in fi.ibi ne liceat ascendentib' relinquere extraneis personis vel locis qd excedat tertiam partem suorum bonorum.Et si fiat non valeat sed debeant due partes venientibus ab intesta.applicari propter qd statutũ videt q due partes sint applicate ipsi paulo sine aliqua substõne.Et consequẽter mater seu auia vel alij ab intestato succedẽtes Paulo ipsas duas partes habere debeant.De tertia vero parte videtur q dicta schola debeat habere cum onere legatorum contentorum in testõ.Item videat prouisiones aliquas ducales circa legitimam r circa verba directa r obliqua posita in testamẽto r circa hospitalia r alia loca pia quomodo possit percipere bona stabilia.¶Primũ dubium an ipsa schola ex aliqua exemplari possit succedere paulo.¶Item si ex ipsa exemplari aut alia potest venire an in totum an in tertiam tantum possit succedere attento dicto statuto.¶Tertium an mater vt heres insolidum filiarum ante oĩa possit legata dotium filiarum tanq legitimam ipsaruz petere attento dicto statuto in sui principio.

1 Qualiter intelligatur statutum q ascendẽtes relinquãt duas tertias descendentibus.
2 Prohibitus capere bona testatoris an possit pupillariter substitui vt in spurio.
3 Et an hoc stat utum habeat locũ in ecclesia instituta vltra vnã tertiam.
4 Qualiter vitietur exemplaris substitutio.
5 Suitas an tollatur per dationẽ substituti vulgaris.
Suitas operatur transmissionem hereditatis expresse nõ adite sm veram opi.

¶Consilium.ccccLxviij.

In christi nomine amẽ.

¶Sup primo dubio nõ est diu q cõsult' sum an verba dicte substõnis de natura ipsoz importent substõnem exẽplariaz alio nõ dato r si important an excludãt matrẽ a legitia.In vtroq respondi q sic.Primum patet ex illo verbo directo posito in substitutione.Qr vel dicemus q veniat ad qualificãdum vel enunciandum qualitatẽ vel naturam precedẽtium substitutionum dñ dixit vulgariter pupillariter r sit sensus q ille sint substitutiones directe.Et tunc verbũ illud directo superfluo fuisset appositum cũ r sine eo satis notum erat hoc ex iuris dispositione.Uerba autẽ nunq sic sunt intelligẽda vt supfluo videãtur apposita vel frustra si alius sanus intellectus possit eis dari.ff.ad munici.l.j.§.fi.de iureiuran.l.iij.§.non frustra.de leg.j. si quãdo.cum simil.aut dicimus q importet diuersam speciem substitutionis a precedentibus directis r sequenti fideicõmissaria quod est dicendum vt effugiamus inconueniens de quo s.r tunc nullam aliam importare põt q exẽplaria: vñ cũ qualitas persone cui substituebatur pateretur hanc substõnem sub verbo illo cõprehendi dz intelligi sm illã.ff.de leg.iij.cũ filio. de vsu.r habi.l.plenũ.§.equitij.de test.mili.l.ex militari.in pn. de iniust.test.siquis filioz.§.irritũ.Nec ob.q in plurib' locis dicti testamenti testõr vsus est dicto verbo: qr sm diuersas materias de quibus in alijs locis loquit diuersimode dz intelligi.l.si vno.in prin.ff.loca.Sed in pticula de qua loquimur nõ põt congruẽtior dari significat' r vltra h ẽt est fauorabilis dicta substõ sicut pupillaris: qr est testm filij.l.ex trib'.C.de inof.

testa. Nec etiam obstat. ꝙ verbum ꝙ potest intelligi apposi-tum demonstratiue ⁊ dispositiue in dubio intelligitur positum demonstratiue. l. fina. §. titia. ff. de libe. lega. ⁊ not. Barto. in. l. centurio. C. de vulgari ⁊ pupillari in penultima columna. ibi quero iudex predicta. quia illud verum quando demonstratio importare potest aliquam vtilitatem vel effectū: vt qꝛ fit a testatore cū a iure scripto facta nō esset. ⁊ sic nō est supflua: ꝙ nō est in casu nostro: cuꝫ a iure scripto sit facta nec expediebat amplius eā a testatore fieri. Nec ēt ob. ꝙ testator credebat illum esse sane mentis: quia per hoc nō tollitur quominus credatur hoc voluisse si in futurum apparet. ar. l. tale pactum. §. fi. cū ibi no. per Bar. ff. de pac. Secunduꝫ vero. s. ꝙ exemplaria exp̄ssa proueniēs ex verbis testatoris excludat matreꝫ a legitima. pꝫ ex no. per bar. in. l. ex facto. ff. de vul. ⁊ pu. in. v. ⁊ vj. col. ver. iuxta hoc quero vtrum mater possit preteriri. in ver. vlterius q̄ro vtrum substitutio exemplaria excludat matrem ⁊c. Uex nunc proponit̄ vnum aliud ꝙ tūc mihi propositum non fuit: nec de ipso fuit a me tunc quesitum qḋ me in contrariā trahit sniāꝫ. vꝫ ꝙ hic non potuit esse a principio tpe testamēti exemplaria nō propter defectum verborum ꝙ eam non patiant̄: sed ꝑpter defectum substituti: qꝛ cū tpe testamēti dictus mētecaptus haberet sorores que necessario erant sibi substituēde postq̄ filios non habebat. C. de impu. ⁊ ali. substi. l. humanitatis. in fi. ⁊ no. glo. insti. eo. §. qua ratione. Que lꝫ loquant̄ de fratribus comprehendunt tñ etiam sorores. ff. de pac. l. tres fratres. ⁊ nō fuerunt substitute vel oēs vel aliqua earuꝫ sed schola predicta nō pōt valere substō tanq̄ exēplaria qꝛ facta contra formam. l. C. de legi. l. non dubiū. ēt si testator exp̄sse dixisset substituo exemplarie ꝑpter inhabilitatem schole substitute qꝛ cū. l. illa mandet fratres ⁊ sorores substitui videt̄ vetare ne alij substituant̄ illis existētibus. l. cum pretor. in prin. ff. de iudi. ⁊ si alij nō pñt specifice ⁊ exp̄sse substitui ergo nec sub illo generali verbo directo pōt cōprehendi exēplaris repugnāte conditiōe ⁊ qualitate persone substitute. ff. que in frau. cre. si pr̄. ⁊ qḋ no. gl. que incip. ar. triplex in fi. l. j. in prin. ff. de offi. eius cui man. est iurisd. vel si contineret̄ ēt nulla esset tanq̄ si facta nō fuisset ⁊ sic ꝓ nō scripta. C. de heredi. l. j. Nec reconualuit dicta substi. ex postfacto per mortē dictaꝝ filiaꝝ cōtingētem post mor. testatoris añ mortē Pauli mentecapti. l. ꝙ ab initio. ff. de regu. iur. qꝛ trib⁹ tpibus necesse est extraneū institutū eē habilē. ff. de here. insti. l. si alienū. §. i extraneis. s. tpe testamēti ⁊ hoc hic nō erat: ⁊ mortis testatoris. ⁊ hic similiter si inspiciatur mors pr̄is tanq̄ conditoris sꝫ si filij cuius in effectu censet̄ testm̄ exēplaria substitutio secus. Sed hoc nō ꝓdest si primo tpe erat inhabilis ꝑ hoc ꝙ in simili dicunt doc. in tacita pupillari cōprehēsa in expressa vulgari si mater est in medio cui nō nocet an hoc sit ex eo ꝙ tūc in exp̄ssa vulgari nō cōprehēdat̄ an vō cōprehendat̄ sed cōtra matrem nō habeat effectum. ⁊ doc. tenent hanc secūdam partē ⁊ probant hoc mō qꝛ si prima opi. esset vera ꝙ a prin. nō cōprehenderet̄ nec ēt ex postfacto mortua mr̄e anteq̄ pupillus moriatur inciperet comprehēdi. per. l. ꝙ ab initio. de reg. iur. Sꝫ ego video ꝙ tūc substitutus pōt succedere ex pupillari matre de medio sublata vt est casus in. l. fi. in fi. C. de insti. ⁊ substi. ergo comprehendebatur ante mortem matris sed non habebat effectum contra eam al's ex postfacto non posset incipere comprehendi. Ita no. Bar. in. l. centurio. post prin. ff. de vul. ⁊ pu. ⁊ Bal. in. d. l. fi. Cum igitur in casu nostro certuꝫ sit ꝙ propter existentiam sororum tempore quo non fuerunt substitute ꝑut debebant substitui in exemplaria in verbis dictarum substitutionum nō poterat exemplaria cōtineri propter defectū ⁊ qualitatem schole substitute nequit dici ꝙ ex postfacto ꝑpter mortem sororum predictarum inceperit comprehēdi. Ad qḋ facit l. serui filij. post prin. ff. de fur. ibi neqꝫ enim ⁊c. ⁊ de verb. ob. l. insulam. §. bieñium. ver. neqꝫ enim in rōne sui. Et similiter si cō prehendebat̄ ⁊ erat nulla nō recōualuit ex postfacto: vt. d. l. ꝙ ab initio. Ex quib⁹ sequit̄ ꝙ dicta schola nō potuit venire ad dicta bona nisi ex fideicōmissaria substōne: qꝛ decessit sine liberis post aditam hereditatem ⁊ post pupillarē etatē. Et ex hoc sequitur aliud in quo vertitur tota vis q̄onis que est inter matrem ⁊ scholā: ꝙ cū talis fideicōmissaria substō sit testm̄ pr̄is non filij. l. coheredi cū filie. ff. de vul. ⁊ pu. † Et ꝑm formam statuti Triuisani ascendens. i. ille qui liberos hꝫ nō pōt in vltia voluntate relinquere persone extranee vltra tertiam ꝑtem bonorum suoruꝫ. Relique due tertie debēt applicari veniētibus ab intestato. i. liberis. postq̄ in parte supiori locutū est statutū de ascendētibus qui nō possunt dici nisi qui liberos habēt cū sint correlatiua: dico sequitur dicta schola nō potest venire virtute dicte fideicommissarie substōnis nisi ad tertiaꝫ partē. Relique due tertie pertinent ad matrem Pauli heredem eius ab intesta. sicut enim in dicta fideicom. substi. non venit legitima debita filio de iure cōmuni vꝫ. tertia nec alia bona filij. d. l. coheredi. §. cum filie. ver. nec fideicommissario. ff. de vul. ⁊ pu. sed peruenire debēt ad heredes filij grauati. C. ad. l. fal. l. q̄ꝙ. ita nec veniunt dicte due tertie que ex forma dicti statuti succedūt loco tertie que debentur pro legitima de iure communi sed debetur heredibus filij matris. Statutuꝫ enim istud alterat ius commune in hoc qꝛ ius commune permittit ascendenti testari de duabus tertijs bonorum suorum sed de alia tertia non imo vult eam reseruari filio vel filijs si nō sint vltra quattuor. Statutum vero istud prefert filios ascendenti ⁊ disponit econuerso ꝙ possit ascendēs testari in extraneum solum de vna tertia de alijs duabus non sed eas reseruat descendentibus pro earum legitima quotienscunqꝫ sint descendentes. Et in hoc etiā deuiat a iure communi qꝛ facit differentiam in numero liberorum vt in autē. nouissima. C. de inoffi. test. ¶ Item aduertēdū pro intelligētia statuti qꝛ loquitur qñ testaret̄ in extraneo. Si vero in vnum ex liberis cessarent verba statuti ⁊ sic eius dispositio. l. hos accusare. §. omnibus. ff. ḋ accus. ⁊ sic sufficeret alijs filijs reseruare legitimam que datur a iure communi vt ista sit conclusio ꝙ quando testatur in extraneos. i. alios q̄ filios legitima filiorum quotiensçunqꝫ sint sunt due tertie que nō possunt auferri filijs nec in eorum vita nec post eorum mortē sicut nec legitima debita de iure communi: de qua reijcitur oē grauamen tam in vita filij q̄ post eius mortem. l. quoniam in prioribus. ff. de inoffi. test. ff. de leg. ij. cum patronus. Sed si ascendens testaretur in vnum ex descendentibus tunc statutum non haberet locum: ⁊ legitima filiorum esset illa quā dat ius cōmune ⁊ non vltra. Et ex his respondet̄ ad id qḋ dici posset in contrarium. s. ꝙ iste testator nil fecit cōtra statutū posito ꝙ in ista substōne facta de schola veniret vltra tertiam cū filiū instituerit insolidum: nec in eius vita. s. filij reliquit extraneo vltra tertiam. Respondetur ꝙ immo fecit contra intentionem statuti quod censetur voluisse vt descendentes habeant duas tertias pro se ⁊ suis heredibus irreuocabiliter ita ꝙ in eis nec in vita nec post mortem grauari possint sicut vult ius cōmune de vna tertia quaꝫ vult filio pro legitima reseruari. Sed si diceremus ꝙ i hac substōne facta de schola veniret vltra tertiam diminuerentur dicte due tertie ⁊ sic fraudaretur intentio statuti qḋ nō est dicendum ⁊ ita consultum reperio super dicto statuto Triuisano per recolende memorie dominum Ang. de vbaldis de Perusio tunc Boñ. legentē. s. ꝙ veniētes ab intesta. seu descē dentes instituti insolidum ab ascendente non pñt vltra tertiaꝫ grauari per fideicōmissum nec pure nec in diem vel sub conditione ⁊ sic nec in vita nec post mortem eorum ne fiat contra mē tem dicti statu. al's de facili posset fraudari. Et dicit ipsam veritatem que satis pꝫ ex equiparatione quā feci. Idē tenuit cō sulendo do. Frā. de rampo. in eodē puncto saluo ꝙ addidit ꝙ etiaꝫ in fructibus tertie possunt grauari qḋ fateor si ħ dicat expresse alias fructus tales percepti pendente die vel condi. tanq̄ iudicio testatoris percepti cedunt lucro grauati. l. mulier. §. si heres. ff. ad treb. Sed si dicta substitutio facta de schola foret directa exemplaria vel pupillaris venirent omnia bona filij de iure communi nō obstante statu. Triuisano de quo. s. qḋ prohibet relinqui extraneis vltra tertiam quoniam non censeretur factum cōtra tale statutum. qḋ sic probatur. Nam aut cō sideramus dictas substitutiones prout sunt testamentum patris: idest a patre facte vel condite. l. patris ⁊ filij. de vul. ⁊ pu. Et tunc talis testator non fecit contra dictum statu. qḋ emanauit dūtaxat in fauorem descendentium qꝛ nihil contra filij fauorem videretur fecisse testator tales substitutiones ei faciendo in omnibus bonis que sunt filio fauorabiles non odiose: quia faciunt eum decedere testatum qui decessisset intestatus: vnde dē talibus substitutionibus filius nō potest cōqueri: nec dicere se grauatum. C. de inoffi. testamen. l. ex tribus. Aut consideramus dictas substitutiones prout sunt testamentum filij qꝛ per eas succeditur filio immediate ⁊ tunc similiter non pōt dici factum contra sta. predictum eo qꝛ loquitur in ascendente relinquente extraneo vltra tertiam partem sed ascendēs nō dicitur nisi respectu descendētiū sicut nec pater nisi respectu filij Et qui nullum hꝫ descendentē nō pōt dici ascēdens vel pater: qꝛ in correlatiuis vno destructo reliquū destruit̄. ff. de accepti. l. fi. C. de indic. vidui. tol. l. ij. in fi. Sed si ipse fili⁹ cui facte sunt dicte substōnes eas sibi fecisset lꝫ extraneuꝫ sibi instituisset in totum nō fecit contra dictum statu. qḋ loquit̄ in ascēdēte: ⁊ ipse nō est ascendens cū nō habeat descendētes ⁊ loquit̄ qñ ꝑ insti. vel relictum factum extraneo vltra tertiam fieret preiudicium descēdētib⁹ in duab⁹ tertijs quas statutū vult eos habere qḋ similr̄ hic nō est: cū nulli sint descendentes quib⁹ p̄iudiciū fiat sed quib⁹ debeant̄ dicte due tertie ⁊ sic cessant v̄ba statu. ⁊ ꝑ cō sequēs ei⁹ dispō. l. iiij. §. totiēs. ff. de dā. infec. vñ si aliud statutum non

tum non extaret ꝙ predictuꝫ essemus in iure cōmuni ſm quod in talibus substitutionibus venirent omnia bona filij aut matre exclusa.l.sed si plures.§.ad substitutos.de vulga.⁊ pupil. iuncta.l.papi.§.sed nec impuberis.ff.de inoffi.testa.l.precib⁹. C.de impu.⁊ ali.substi.cum cōcor. Sed q̄ est aliud statutuꝫ qd̄ legitima sit semper salua descendentibus ⁊ ascendentibus. q̄d iuris sit dicā in secūdo dubio seu quesito. Et si dicat̄ statutū de quo supra dixi generalius loquitur ꝙ tu dicas q̄ dicit ꝙ due tertie debeant applicari venientibus ab intestato:⁊ tu restringis illud verbū ad descendētes tantū.qd̄ videt̄ nō esse fienduꝫ sed quod etiam si quis non habeat descendētes si tamē habeat alios venientes ab intestato.non possit in illorū preiudiciū relinquere extraneo idest qui non sit de venientibus ab intestato vltra tertiam ⁊ sic non erit verum qd̄ in casu nostro nō ostendatur statutum:si in dicta exēplaria vel pupillari veniat vltra tertiam cum dictus filius habeat matrem que sibi succedit ab intestato. Sed respōdeo si hec diceremus illud verbū ascendētibus frustra fuisset appositū in statuto:quod minime dicendum est.l.iij.§.non frustra.ff.de iureiuran.qd̄ metus cau.l.j.ad municipa.l.j.§.fi. Conuenientius ergo fit restrictio illius verbi venientes ab intestato.⁊.c.ad descendētes testatoris cū ⁊ ipsi veniant ab intestato.immo ipsorū potior est cā.vt in aut.in successione.C.de suis ⁊ legi.ꝙ qd̄ illud verbū ascendētibus dicatur fuisse frustra appositū:⁊ maxime q̄ talia sunt subiecta qualia predicata demonstrant.l.fi.§.cui dulcia.de vino tri.⁊ oleo leg.⁊ l.iij.ff.de fun.instru.vnde cū precedat in statuto verbū.a descendentibus.datur per hoc intelligi de quibus veniētibus ab intestato postea subijcit scꝫ de illis qui dicto verbo conueniant ⁊ sint ei correlatiui vt sunt descendentes. qd̄ etiā ratio suadet vt statutum voluerit prouidere descendentibus quibus hereditas ascendentiū est debita de iure naturali.l.cū ratio.ff.de bo.damna.potiusꝙ collateralibus q̄bus nō est debita:⁊ qd̄ voluerit augere legitimā debitā descendētibus vsq; ad duas tertias potiusꝙ cōstituere legitimaꝫ eis quibus nō debet̄. Non enim verisimile est ꝙ voluerit auferre vel astringere potestatē testādi de bonis suis ꝑpter collaterales:sed ꝑpter descēdentes: q̄ in hoc se cōformat iuri cōmuni qd̄ etiā aufert vsq; ad legitimā descendē.non sic propter collaterales.adhuc dicet aliquis.ista que tu dicis videntur esse contra casum.l.si is qui.ff.de vulga.⁊

2 pupil.† vbi qui non potest capere bona testatoris ex institu. et substitu.vulgari seu fideicō.⁊ sic tanꝙ testatoris similiter non pōt ea capere ex pupillari ⁊ sic tanꝙ bona filij q̄ quōdā fuerūt patris ⁊ eadem ratione nec exēplaria. Tu autē supra dixisti cōtrarium scꝫ qd̄ extraneus stantibus liberis nō pōt capere vltra tertiam bonoꝝ.ex fideicōmissaria substitutione. sed ex pupillari substitutione.vel exēplaria sic de quo cupit dn̄s aduocatus declarari. Sed ego declaro sic qd̄ in illa nō poterat quis capere bona testatoris ex vulgari vel fideicō.propter odiū testatoris q̄ erat spurius eius ⁊ propter refrenanū. testatoris vitium. C.de natu.lib.l.finali.⁊ idem si propter odium ipsius ideo nec potest consequi ex pupillari ad exēplaria bona que quondam fuerunt testatoris cum duret eadem causa odij nam licet ea capiat vt bona filij non vt bona patris:attamen q̄ semel fuerunt patris ⁊ a patre peruenerunt ad filiū ⁊ capiūtur ex vera patris dispositione licet ficte sint filij non potest ea capere q̄ nō refrenaretur vitium paternum cum subsit eadem licet ex vera dispositione ipsius filij posset capere etiam illa que quondam fuerūt patris:nō enim prohibet̄ spurius capere bona patris siue que quondam fuerunt patris nisi ex vera dispositiōe patris sed ex vera dispositione alterius ꝙ patris nō prohibet̄ capere etiam bona que quondam fuerunt patris sed postea facta fuerunt alterius ei relinquentis:vt nota.per glos.in aut.quib.mod.natu. effi.sui.§.finali. Et tangit Bart.in.l.j.ff.de iur.fis.⁊ argu.in.l. qui titij testamentum.ff.de his quib.vt indig. Sed in casu nostro extraneus stantibus descendētibus non prohibet̄ capere propter odium testatoris vel eius vitiuꝫ refrenandū:sed ne fiat preiudicium descendentibus in duabus tertijs:quas statutuꝫ vult apud eos remanere. Cum auteꝫ capiunt̄ ex pupillari vel exemplaria: nullum descendentibus preiudicium fit:sed fauor qui vertitur in hoc vt bona sint apud filium ⁊ eius heredem: et tunc ita erit:q̄ in vita erunt filij post mortem eius erunt substituti qui est eius heres vnde non est curanduꝫ qd̄ sit extraneus: sed ex fideicōmissaria non potest substitutus capere vltra tertiam:q̄ non caperet vt heres filij sed vt heres patris: ideo fiet preiudicium filio:quia ⁊ si non sibi saltim suo heredi diminuerentur due tertie contra mentem statuti. Et hec est ratio viua vera ⁊ demonstratiua. Et licet predicta non faciant in casu nostro pro intentione matris. Volui tamen scripsisse ad elucidationem materie ⁊ pro intellectu talis statuti. Concludendo qd̄ cum dicta schola non possit venire ex exemplaria postꝙ subearant sorores Pauli mentecapti tempore testamenti ⁊ non fuerunt substitute vt in principio dixi: sed dumtaxat ex fideicommis.quod non potest venire nisi ad tertiam de qua etiam alia legata facta extraneis debent detrahi:quia nec per fideicōmis. vniuersale nec per particularia relicta facta extraneis potest testator diminuere duas tertias debitas filio.faciūt ea que habentur.in.l.qui.cccc.⁊.l.marcellus.ff.ad trebellia.⁊ hoc de primo quesito.

3 ¶ † Nec ob.predictis quod relictum pium non subijcitur solennitatibus iuris communis:vt notat Baldus.in.l.generali. C.de sacro san.eccles.quia bene subijcitur detractioni legitime statute a.l.municipa.sicut statute a iure communi.eodeꝫ titulo aut̄.si qua mulier.⁊.l.si quis ad declinan.C.de episcopis ⁊ clericis.⁊ quod nota.in.l.papinia.§.j.vel.iij.ff.de inofficioso testamento vbi glos.allegat dictum Augu.sed hic due tertie surrogantur per statutum loco legitime debite de iure communi et sic sapiunt eandem naturam.l.j.§.hec actio.si quis testamē.lib. esse ius.fue. Et hoc facere potuit statutum:[a] quia taxatio quātitatis legitime est de iure positiuo vt patet ex autenti. nouissima.C.de inofficioso testamento.per quam aucta fuit de quarto ad tertiam vel semissem ſm numerum liberorum:⁊ sicut ibi per principem secularem potuit in preiudicium piorum locorum augeri generaliter quo ad omnia loca ita ⁊ per statutum quantum ad locum statuentium cuꝫ hoc faciant autori.iuris scripti ⁊ principis secularis.l.omnes populi.ff.de iustitia ⁊ iure. Nec videtur factum in derogationem pie cause cum disponat generaliter quo ad omnes et fuit bona ratione inductū et sic debet recipi ab ecclesijs vel pijs locis.argumentum.c.cum venisset. de eo qui mittitur in possessio.⁊ quod notat Bartol.in.l.cunctos populos.C.de summa trinitate ⁊ fide catholica: maxime cum tractant de lucro captando. ⁊ quicquid habent de lucro habent vt not.glos.in.l.si quis a filio.§.pe.ff.de leg.j.

[a] ¶ Satutum. Vide ad hoc Feder. de sen. in consil. lxxv. Lud. de ro. in cōsil.cxxxij. eūdem do. Pau. de cast.in consil.lxxvj.⁊ i autēti. nouissima C.de inof.test. vbi melius ꝙ alius quilibet istā materiam examinat.

4 ¶ † Super secundo vero quesito breuiter dicendum est. Dico enim quod inquantuꝫ queritur vbi dicta schola veniret ex alia substitutio.ꝙ ex exemplaria.videlicet ex fideicom. ad quātam portionem seu quotam venire posset.ad hoc plene responsum est supra quod ad tertiam tantum. Sed inquantū queritur si veniret ex exemplaria inquantū vocaretur dico quod inspecto iure cōmuni vocaretur ad omnia bona filij matre penit⁹ exclusa etiam a legitima sibi debita in bonis filij vt dixi circa principium:⁊ etiā in alio consilio. Sed q̄ extat aliud statutum quod mihi tunc ostensum non fuit: nec de ipso facta fuit mihi mentio sub rubrica quod legitima intelligat̄ in omnibus testamētis semper salua tam ascendentibus ꝙ descendentibus in rubro ⁊ nigro.in fine quod ita disponit vt dixi. Dico quod etiam si dicta schola succederet ex exēplaria nō succederet nisi in duabus tertijs. Alia vero tertia debita matri de iure communi pro legitima debet sibi salua remanere virtute dicti statuti quod vt aliquid operetur ⁊ non sit superfluum locum habet etiam in casibus in quibus posset per testatorem ascendētibus auferri vt cum substituit pupillariter vel exēplarie.l.papiū.§.sed nec impube.ff.de inoffi.testa.al's superfluum esset si intelligeret̄ soluꝫ quando nō posset auferri cum ⁊ sine eo remaneret salua qd̄ nō est dicendum.l.si quando.de lega.j.

¶ Super tertio ⁊ vltimo dico quod attenta dispositione iuris cōmunis ⁊ dicti statuti de succes.masculoꝝ.in princi. qd̄ excludit feminas in totum a successione parentum stante mascu.prefata mater non potest tanꝙ heres filiarum petere quantitates predictas eis relictas pro dotibus quoniam illud relictū fuit cōditionale si ⁊ inquantū maritabūtur. Tum quia testator sic expressit cū legauit:tum q̄ ⁊ si nō expressisset legatuꝫ relictū pro dote talem conditionem dicitur habere in se de iure sicut ⁊ stipulatio.l.stipulatio.⁊.l.tali.ff.de iure dotium.⁊ per Bartolum in.l.titio centuꝫ.§.titio genero.ff.de conditio.⁊ demonstratio. Nec tale legatum hoc casu succedit loco legitime quia nulla legitima debetur propter dictum statutū excludens ipsas a successione intestati cum legitima sit portio successionis ab intestato.et hic non est debita propter dictum statutum.ideo talis conditio si nupserit de dicto relicto non reijcitur licet de legitima reijciatur prout plene legitur ⁊ notatur ex his que scripsit Bar.in dicto.§.titio genero.quicquid dixerit Ricar. malūbr. in questione disputata per eum de qua fecit mentionem Cy. in l.sancimus.C.de nup.qui reprobat ipsuꝫ ⁊ etiā Bar.reprobat lꝫ do.Ang.de Peru.in cōsilio de quo supra feci mētionē ⁊ do. Raph.ful.i quodā alio cōsil.videant̄ sequi decisio. Richar.de quo miror.⁊ do.Fran.de rāpo.de Boū.cōsulens in codē pun-

cto dixit contrariuz sequēs Bar. ꝛ Cy. cum igitꝰ dicte filie decesserint cōditione predicta nōdum impleta legatū predictum defecit nec fuit ad heredē trāsmissuz sed remāsit penes heredez grauatū. C. de cadu. tol. §. finautē aliqđ sub cōditione. Posset autē ꝓcedere qđ dixit Ang. predictus in dicto cōsil. si statutuz nō excluderet feminas a successione intestati sed solū diceret ꝙ debeāt stare cōtente his que fuerūt relicta pro dote prout dicit dictum statutū post prin. Nam tunc tale relictū videreꝛ subrogatum loco legitime ꝛ haberet locū dictū Jaco. butri. qđ alleg. ipse Angel. qui dixit qđ tūc filia debet stare cōtēta relicto pro dote solū respectu quātitatis qꝛ si sibi relinquitꝛ minꝰ ꝙ sibi debereꝛ pro legitima nō pōt cōqueri nō autē necesse habet stare contenta respectu tpis vł cōditionis apposite per testatorē immo deberet remoueri vt habeat pure qꝛ dictū statutū videꝛ corrigere. l. oīno. C. de inoffi. testa. vt nō possit agere ad supplemētum. nō autē. l. qm̄ in prioribus. ꝛ hoc ipse ꝓbat pulchre ex coniunctione illarū duarū legū. Et ita forte propositus fuit casus do. Ang. qꝛ nō fuit sibi facta mētio de primis ∛bis statuti que excludūt a successione: sed de secūdis tantū que dictis exclusis prouidēt de dote sicut ꝛ alias mihi accidit in hoc codē statuto. Verū quicqđ dixerim attēto iure cōmuni ꝛ dispositione dicti statuti de masculorum successione. in principio. Tamen attēto alio statuto disponēte qđ in oībus testamētis legitima sit ꝛ esse debeat salua tam ascēdentibus ꝙ descendētibus videtur mihi dicendū qđ dictū relictuz pro dote subrogeꝛ loco legitime ꝛ sic debuerit reiici cōditio qm̄ vnū statutū debet cū alio cōcordari si fieri pōt. l. j. C. de inoffi. dot. de elec. cū expediat. lib. vj. Prefatum statutū de successione masculorū dum excludit filias stāte masculo a successione debet intelligi ſm aliud statutū quod vult legitimā saluā esse ꝛ sic subaudiri in eo preterꝙ a legitima ꝛ ecōuerso statutū qđ reseruat legitimā debitā de iure cōmuni debet intelligi ſm statutū de successiōe masculorū. sꝫ preterꝙ filiabus stante mascul. qꝛ pro legitima eis relicta debent stare cōtente quantitate relicta eis per pr̄emꝛ sic nulla erit cōtrarietas. vt in. j. cōsti. C. de quibus poterit mater vt heres filiaꝝ petere dictas quātitates relictas pro dotibus qꝛ relictū censetur fuisse purū ꝛ sic nō deficit per mortē filiarū sꝫ ad matrē heredē earū trāsmissuz ꝛ debēt dicte quātitates ante oīa de dieta quātitate hereditatis deduci qꝛ nō fuerunt relicte personis extraneis ꝛ residuum bonorū debebit diuidi in tres partes quarum vnam habebit schola ꝛ duas mater. ¶ Sed ꝛ quarto nouiter dubitatur an dicta schola possit venire ex vulgari substitutiōe. Constat enim ꝙ si posset venire ad totam hereditatē matre exclusa qm̄ vulgaris nō continet grauamē filij instituti cum locū habeat si filius institutus nō vult aut nō pōt esse heres. l. iij. ff. de here. insti. ꝛ neutro casu pōt cōqueri filiꝰ de testatore sed vel de seipso vel de casu prout satis colligiꝛ ex. l. posthumus. §. qđ vulgo. ff. de lib. ꝛ posthu. de heredi. insti. iam dubitari. Potuit ergo testator substituere extraneū filio insolidū instituto vulgariter in oībus bonis nec dicitꝛ fecisse ꝯ statutū. ꝛ videꝛ qđ dicta schola venire possit ex dicta vulgari qꝛ Paulus mentecaptus nō videꝛ fuisse heres nec ratione suitatis †: qꝛ datio substituti. vulgaris expresse facte tollit existētiā sui heredis ꝛ facit filium de necessario voluntariū ꝑpter licentiaz obstinendi que data videꝛ. l. j. §. si ꝓponat. ff. si quis omissa causa testamēti iuncta dicta. l. iam dubitari: ꝛ. l. verba. de condi. insti. ꝛ. l. si filius heres. de lib. ꝛ posthu. vbi Dy. dicit esse casuz. Ideo nec rōne suitatis que sublata est trāsmittere potuit. glo. est de hoc in. l. fi. §. finautē perpetuus. de cura. furio. C. qui incip. vt sic statutū possit in fine nec per seipsuz aut eius curatorē videꝛ qđ potuerit se heredē facere adeūdo eadē. l. §. nos autē vtraqꝫ. ideo videꝛ hereditas tota deuoluta ad scholaz ex vulgari ea. l. §. finautē in furore. in vlti. col. ¶ Sed his nō ob. dico cōtrariū qđ immo dictus filius fuit suus heres effectus per. l. licet furiosus vel mētecaptus. vt ea. l. §. finaūt perpetuus: in verbo suus heres ꝛc. ꝛ l. j. §. qui sunt in potestate. ff. si quis omis. cau. testa. que sui heredis existentia ſm verā opi. operaꝛ trāsmissiōne hereditatis expresse nō adite. vt plene not. Bartol. in. l. ex militari. §. fin. ff. de testamen. milita. de acquiren. heredi. l. ventre. licet glo. tenuerit contrariū que cōmuniter reprobanꝛ. ideo nō ob. glo. que est in dicto. §. finaūt perpetuus. ꝛ aditio facta per eius heredē. idest matrem ad quā trāsmissa fuit vt adeūda. l. si quis filiū. §. j. ff. de acquiren. heredi. excludit substitutū vulgarē qui intelligiꝛ datus si institutus non erit heres per se vel alium. scilicet suum heredem nō fecerit heredē vt plene no. Bartol. in. l. j. ff. de vulga. ꝛ pupil. in heredem qui transmisit ius deliberandi vt heres eiꝰ qui adiuit ex illo iure transmisso substitutū vulgarē excludat. Fortius si transmisit ratione suitatis tanꝙ per. l. acquisitaz lꝫ reuocabiliter. Nec illa opi. qđ tollaꝛ existētiaᵃ sui heredis per dationem substituti vulgaris ꝛ impediaꝛ transmissio vera est ꝛ cōmuniter per Moder. reprobatur sicut facta in legato non impedit dominij acquisitionem que fit a iure nec transmissionē ff. de adim. leg. l. iij. §. j. qꝛ conditio sub qua fit dicta substitutio non apponitur circa dn̄ij acquisitionem sed circa resolutionem qꝛ non instituiꝛ filius sub conditione si voluerit quo casu non esset heres nisi declaret se velle dicta. l. iam dubitari. ꝛ. l. si ita legatum. §. illi si volet. ff. de legatis primo. Et per plures alias rationes credo istam opinionem efficacissime probasse in his que legendo dedi in scriptis. in dicta. l. si filius heres. ff. de liberis ꝛ posthumis. Et posito quod illa opinio esset vera scilicet quod tolleretur dicta existentia non haberet locum quando cū vulgari coniungeretur fideicomis. vt quando substitueret vulgariter pupillariter ꝛ per fideicōmis. quia tunc non videreꝛ data licentia abstinendi: prout determinat Bald. expresse in. l. nō iustam. C. ad trebel. ꝛ ita est in casu nostro. Item Angel. frater eius. l. si filius heres. dicit quod si tolleretur necessitas: non tamen tollitur suitas que consistit in continuatione dominij. l. in suis. eo. titu. nec transmissio ad heredes sicut nec cum facta est in legatō dicta. l. iij. §. j. ff. de adimen. lega. Plus dico quod videbitur nouum ꝛ pulchrum dictum sed est verum ꝛ magna autoritate firmatum scilicet dicti Bald. quod si datio substituti vulgaris tolleret existentiā sui heredis: quia faceret de necessario voluntarium ꝛ impediret transmissionem dicta substitutio vulgaris contineret grauamē filij sicut fideicommissaria: quia interest filij quod ad suos heredes trāsmittatur hereditas paterna non adita. Ideo reijceretur hodie de institutione filij saltim vsqꝫ ad legitimam sibi debitam ex forma legis vel statuti. vt illam ad suos heredes transmittat: licet residuuz de quo nō reijceretur ad vulgarem substitutum deuolueretꝛ. Hoc pulchre ꝛ singulariter determinat Bald. in. l. quoniam in prioribus. C. de inofficioso testamento in filio instituto sub conditione si voluerit quod institutio valeat de iure veteri et sine dubio faciebat filium de necessario voluntariū. vt. l. cornelius. ꝛ. l. iam dubitari. ff. de hered. institu. de condi. insti. l. verba. ꝛ non transmittebat nisi declararet se velle. l. si ita legatum. §. illi si volet. ff. de legatis primo. Certe dicit Bald. quod hodie talis conditio reijciatur ex legitima tanꝙ continens grauamen quia expedit filio quod ista conditio non inseratur propter transmissionem. Ista sunt verba Baldi in principio scđe colūne. licet de iure veteri talis conditio sicut ꝛ cetere conditiones potestatiue non viderentur continere grauamen. Si igitur ſm Bald. debet reijci dicta conditio si voluerit de institutione filij: ergo et illa conditio si voluerit esse heres vel si non erit talem vulgariter substituo quoniam tenentes illam opinionem necesse habent dicere quod tantum importent ista verba secunda quantum prima. Et ſm hoc si iste transmisisset ad matrem duas tertias ex dispositione statuti debitas de iure communi transmisisset suam legitimam scilicet tertiam. Residuuz pertineret ad scholam ex vulgari. Nec nouum quod hoc casu concurrat institutus cum substituto vulgari cum alibi hoc reperiatur ne filius sua legitima defraudetur sicut patrono. ff. de bo. libe. si libertus patrono. §. quid ergo. ꝛ per Bartol. expresse in. l. j. ff. de vulga. ꝛ pupil. in. iij. vel. iiij. col. ꝛ. l. gerit. ff. de acquirenda hereditа. ꝛ quod notat Bald. in. l. scimus. C. de inofficioso testamento qui dicit quod filius grauatus legitimam potest acceptare residuum repudiare vt deuoluatur ad substitutum non sic si grauatus non esset et ita debet intelligi quod notat Cyn. in. l. heres instituta. C. de impube. ꝛ alijs substitu.

¶ Et ita vt supra scriptum et per me compillatum est dico ꝛ consulo. Ego Paulus de castro. V. J. doctor. ꝛc.

¶ Expleta est secunda pars consiliorum maxime scientie ꝛ iuris luminis Pauli de Castro: cum summarijs decisiuis domini Bernardini Matij Vercelleñ. Nouissime vero in hac vltima impressione cum numeris vnicuiqꝫ summario appositis: multisqꝫ summarijs excussis: ꝛ suis in locis appositis: vnacū vtilissimis additionibus suis in locis diligenter insertis cum eleganti repertorio alphabetico etiam nouiter fabricato.

Lugduni impressa anno deitatis incarnate. 1522.

¶ Laus deo clementissimo.
Et virgini matri.

ADDJtio. ᵃ ¶ Nec illa opi. qđ tollaꝛ. Addo Maria. Socy. in cōsil. incipien. visis actis ꝛ productis in antepenulti. col. vers. sꝫ hic aduertē duz in. j. volu. et an statutum excludens filias dotatas eneruet funditus existentiaz sui heredis an suspendat. vide late per Bal. cōsil. lxix. incipien. cuz statutum ciuitatis Perusij dictabat in prīo vo. lumi. V. F.

Repertorium ad modum solenne

prime partis consiliorum Pauli de Castro iurium monarche excellentissimi. Nouissime per. D. Ferrandat super summarijs decisiuis fabricatum: omnes principales: et emergētes questiones etiā vltra summaria comprehendens: et sm numerum: et alphabeti ordinem recte et mirifice demonstrans: ad laudem omnipotentis dei feliciter exorditur.

¶ De littera. A.

Tabula secunde partis.

Donator

Tabula secunde partis.

Filia vel

Insinuatio

Legitimari

Pactũ

Item

Satutuz

Dicta

FINIS.

Index initiorum consil. Secunde partis Pau. de cast. propter varias impressiones admodũ vtilis.

Index initiorũ consi.secunde partis Pau.de castr.

Super

Index initiorum consi. secunde partis Pau. de castr.

¶ Finitum est Repertorium secunde partis consi. Pau. de cast. Anno domini. 1522. die quarta Novembris.

Laus deo clementissimo.
Et gloriose virgini matri.

Registrum.

aa bb cc dd ee ff gg hh ii kk ll mm nn oo pp qq rr ss tt vv xx yy zz AA BB CC DD EE FF
Omnes sunt quaterni preter. FF. qui est quinternus.

Index tertiarum consi[illegible] secunde partis [illegible]

¶ Finiunt [illegible]
Anno [illegible] die quarta [illegible]
Laus deo clementiſſimo.
Et glorioſe virgini matri.

Regiſtrum.

aa bb cc dd ee ff gg hh ii kk ll mm nn oo pp qq rr
ss tt vv xx yy zz [illegible]
[illegible]

calibrite
colorchecker CLASSIC
mm